

A 021/1

BEATI
RAYMUNDI
LULLI
OPERA OMNIA.

W. H. Smith, L. XIV. p. 2. He has, I repeat, exemplified
such views in his own work, exemplified, that is to say,
in his article, "An Encyclopedic History of
Literature," which he has written, and
which is to be found in the British Museum.

Es á uso del C^{to} de Capuchinos de Mallorca y le dio de limosna la causa
gia del R. Raymundo Lullis.

BEATI
RAYMUNDI
LULLI
DOCTORIS ILLUMINATI
ET
MARTYRIS
OPERA.

QUINQUE SÆCULORUM VICISSITUDINIBUS
ILLÆSA ET INTEGRA SERVATA,

Ex omnibus Terrarum Orbis partibus jam collecta, recognita, à mendis
purgata, & in unum corpus adunata, in quibus ipsem B. Author exponit
admirandam & non humanâ industriâ sed superno Lumine acquisitam Scientiam Scientiarum & Artem
Artium, à non paucis in vanum impugnatam, à multis laudabiliter investigatam, & ex parte
inventam, à nemine verò ad supremum perfectionis apicem nisi à solo
Divo Authore perductam.

IN QUA

DEUS ET CREATURA, INFINITUM ET FINITUM
miro modo confluunt in unum Opus Sapientiae & Scientiae,
Sapientibus & Prudentibus hujus Sæculi absconditum,
Parvulis autem revelatum & manifestum.

Comprehenditur primis quatuor Tomis Methodus hactenus
incognita Syntheseos & Analyseos speciosæ universalissima realis &
intentionalis, naturalis & artificialis, quâ per supremas primitivas veras & necessarias
Demonstraciones non solum Principia singularum Scientiarum & Artium sed & earum Principiata mensurantur,
profundissima Naturæ & Artis Secreta revelantur, Ars Combinatoria naturalis numeros, ordines & leges prin-
cipiorum universalium & particularium eorumque habitudines, proprietates, actiones & passiones &c. explicans
exhibitetur. In reliquis verò Tomis ipsius Scientiae & Artis Uſus in singulis Scientiis & Artibus particularibus
mirificè demonstratur; his clauditur, quidquid in hac mortali Vita humanus Intellectus attingere
& Voluntas capere potest.

CUM PRIVILEGIO SACRÆ CÆSAREÆ MAJESTATIS,
ET PERMISSU SUPERIORUM.

BEATI
RAYMUNDI
ULLI
DOCTORIS ILLUMINATI
ET
MARTYRIS
OPERUM
TOMUS I.

In quo continentur sequentes Tractatus:

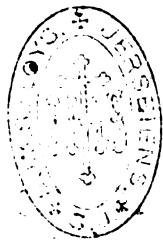
Ars Magna & Major seu Ars Compendiosa inveniendi Veritatem. || Liber Principiorum Theologiæ.
Ars Universalis seu Lectura super Ar- tem Compend. inveniendi Verit. || Liber Principiorum Philosophiæ.
|| Liber Principiorum Juris.
|| Liber Principiorum Medicinæ.

Anno Salutis Domini M DCC XXI.

MOGUNTIAE,
EX OFFICINA TYPOGRAPHICA MAYERIANA,
Per JOANNEM GEORGUM HÄFFNER.

PRIVILEGIUM CÆSAREUM.

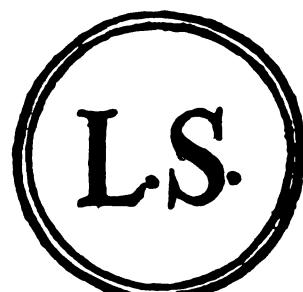
CAROLUS Sextus Divinâ favente Clementiâ
Electus Romanorum Imperator semper Augustus,
ac Germaniæ, Hispaniarum, Hungariæ, Bohemiæ,
Dalmatiæ, Croatiæ, Sclavoniæ, &c. Rex, Archi-
Dux Austriæ, Dux Burgundiæ, Styriæ, Carinthiæ,
Carniolæ & Wirtembergæ, Comes Tyrolis, &c.

Agnoscimus & notum facimus tenore præsentium universis, quòd,
cùm Noster & Sacri Romani Imperii fidelis dilectus Ivo Salzinger
Sacerdos Nobis humillimè exhibuerit insignia Privilegia ad pro-
movendam Raymundi Lullii Doctrinam olim à serenissimis Ara-
goniæ & Hispaniæ Regibus ALPHONSO nimirùm Anno mille-
simo quadringentesimo quadragesimo nono, à FERDINANDO
Anno millesimo quadringentesimo octuagesimo tertio, & Anno
millesimo quingentesimo tertio, nec non à CAROLO V. Anno
millesimo quingentesimo vigesimo sexto, & à PHILIPPO Anno
millesimo quingentesimo nonagesimo septimo respectivè concessa
& confirmata, prætereaque exposuerit, se prædicti Doctoris
Tractatus & Volumina omnium Scientiarum & Artium à viginti
Annis summo studio & labore collectos in ordinem redegisse &
nunc in publici utilitatem prælo committendos decrevisse, vereri
autem, nè alii isthanc editionem in maximum sui præjudicium
imitentur, ac propterea Nobis supplicaverit, ut sibi contra ejus-
modi circumventiones Privilegio Nostro Cæsareo consulere dig-
naremur: Nos justis ejusdem Ivonis Precibus clementer annuen-
dum censuerimus, quemadmodum vigore præsentium annuimus;
ac proindè omnibus & singulis Typographis, Bibliopolis, Biblio-
pegis, & aliis quibuscunque negotiationem librariam exercenti-
bus firmiter inhibemus, vetamus, & interdicimus, nè eorum quis-
quam intra proximos duodecim Annos à Die hujus Privilegiū nume-
randos præmemorata Opera Lulliana intra Sacri Romani Imperii
Regnum, aut quarumcunque Ditionum Nostrarum hæreditaria-
rum fines simili aut alio quopiam Typo vel formâ recudere, aliò re-
cudenda dare, alibiye impressa apportare, vendere vel distrahere, clam
vel palam citra voluntatem & expressum à prædicto Ivone Salzinger
in Scriptis obtentum Consensum præsumat; si quis verò Interdi-
ctum hoc Nostrum Cæsareum violare aut transgredi ausus fuerit,

eum

eum non modò ejusmodi Operibus perperam quippè recusis & ad-
ductis à suprafato Impetrante ubicunque sive propriâ Authoritate
sive Magistratûs auxilio vendicandis de facto privandum; sed & poe-
nâ insuper. viginti marcarum auri puri Fisco Nostro Cæsareo & Parti
læsæ ex æquo pendendâ irremissibiliter decernimus multandum;
dummodò tamen hujus Privilegii Nostri Cæsarei tenor pro publica
quorumcunque notitia in fronte librorum impressus exhibeat, &
consueta quinque Exemplaria singulorum Operum Lullia norum
Arcanæ Nostræ Cancellariæ Imperiali Aulicæ transmittantur.
Mandamus idcircò universis & singulis nostris & Sacri Romani
Imperii Regnorūmque & Dominiorum nostrorum hæreditario-
rum Subditis, cujuscunque Statûs, Gradûs, Ordinis, Conditionis,
Dignitatis, aut Præminentiae existant, tam Ecclesiasticis quam
Sæcularibus, præsertim verò in Magistratu constitutis, ac aliis Jus &
Justitiam administrantibus, nè quemquam Privilegium hoc No-
strum temerè & impunè violare patientur, quin potius transgresso-
res præscriptâ poenâ plecti, aliisque modis idoneis coerceri current,
quatenus & ipsi eandem multam evitare voluerint. Harum Testi-
monio literarum manu nostrâ Subscriptarum, & Sigilli Nostri Cæ-
sarei appressione munitarum. Quæ dabantur in Civitate Nostra
Viennæ die vigesimâ sextâ Februarii Anno millesimo septingentesi-
mo decimo octavo, Regnum nostrorum Romani septimo, Hispa-
nicorum decimo quinto, Hungarici & Bohemici verò pariter
septimo.

Carolus.

Vt Frid. Car. Com. de Schönborn.

*Ad Mandatum Sacræ Cæsareæ
Majestatis proprium*

Petrus Josephus Dolberg, impia.

Censura Ordinarii.

NOvum & antiquum hoc Lumen universale Mundi, primum intellige hunc Tomum Operum Divi Raymundi Lulli Doctoris cœlitus (ut piè & prudenter creditur, & evidens mihi minimo inter multos est) Illuminati, Luminaris Magni super Candelabrum veræ ac Sanctæ DEI Ecclesiæ positi, ad Illuminationem omnium, qui in domo & extra domum sunt, universalis Monarchæ omnium Artium ac Scientiarum Beati DEI Martyris Agnitione Veritatis Illuminatissimi, Ardore Charitatis Inflammatisim, Humilitate Profundissimi, Spiritu Contemplationis Altissimi, hunc inquam Tomum primum sepositis omnibus præjudiciis, quibus tanquam cognoscendæ veritatis obicibus intellectum & voluntatem, quantum potui, liberam & immunem reddidi, ut ad ferendum justum Judicium tanto magis essem dispositus, secundum quod concrediti Muneris Ratio & Sapientiæ Studium necessario exigit, studiosè perlustravi, evolvi, legi, relegi, & penetrandis ejusdem supra modum admirandis, nec à sæculo in simili forma auditis aut visis primitivis Principiis generalibus certissimis, verissimis ac securissimis in Artes omnibus sæculis stupendam non nisi divinâ Virtute redactis per plurimum Annorum curriculum vel ipsa etiam Originalia conferendo, me totum consecravi & impendi; & experientia ute pote optima rerum Magistra me docuit & convicit, & per gratiam DEI accedente sedulâ lectione certissimè agnovi, in Libris Beati Doctoris & primo hoc Tomo comprehendendi sublimem Sapientiam divinitus inspiratam, & esse non hominum, sed admirabile Opus & incomparabile Donum DEI excelsi, & Thesaurum inæstimabili Altitudinis Divitiarum Sapientiæ & Scientiæ ejus, præordinatum ad maximam Consolationem & Exaltationem ac Propagationem iteratamque Prædicationem generalem Apostolicam Orthodoxæ Fidei, Sanctæ Matti Ecclesiæ Romanæ, & Sacri Romani Imperii, omniumque Ordinum ac Statuum tam Politicorum quam Ecclesiasticorum & omnium Artium & Scientiarum Monarchicæ Unitatis Perfectionem, ad Extirpationem omnium Hæresum ac errorum, ad reducendum totum mundum in bonum statum, esse verum & genuinum Organum universale sciendi, & illius Authori justissimo titulo competere Encomia per Reges & Sapientes de illo enuntiata, quæ in fine Privilegiorum ante Memoriale Collationis & in Testimonio Virorum Illustrum hoc Tomo referuntur: paucis, censeo, esse Viam compendiosam omnium Bonorum sensualium & intellectualium, naturalium & supernaturalium, Gratiae & Gloriæ. Atque hoc Testimonium præsentemque Approbationem præmisso acuratori examine ac scrutinio gratis pro Gloria DEI, ut probanda probentur, & improbanda improbentur, juxta tenorem & vigorem Constitutionis novissimi Concilii Tridentini & ante hoc Lateranensis, post tot tantorum tam Pietate insignium, quam Doctrina & Nobilitate illustrium Virorum ex variis Statibus authentica & gravissima Testimonia, Censuras & Approbationes ac Vindicias contra calumnias, & post interpositam Authoritatem ipsius Sacrosancti Concilii Tridentini mandantis, Authoris Nomen & Libros ex Catalogo Librorum prohibitorum jure expungi, divino Operi ex Facultate & Authoritate Eminentissimi Ordinarii clementissime concessa imperari nullatenus dubito, & id ipsum ad omnis Scientiæ, Veritatis ac Vitæ absolutissimam perfectionem, & Christianæ ac politicæ Reipublicæ majus Incrementum, publicamque utilitatem unicè expedire, & maximè expetendum esse, & Introductionem præclarissimi Editoris & Discipuli Catholicissimis Principiis Operis principalis Divi Doctoris per omnia consentire arbitror, neque in Introductione neque in Opere principali quidquam contra Veritatem, sanam Rationem, bonam Religionem & orthodoxam Fidem; veram Pietatem aut bonos Mores, utilitatem publicam, divinam Gloriam aut ullum excogitabile verum Bonum potui deprehendere, sed potius ex opposito judicare debui, & ista præallegata & omnia pariter bona honesta, jucunda & utilia in utroque potentissimè doceri, efficacissimè induci ac promoveri. Ob quæ innumera vera & magna Bona omni æstimatione, approbatio-

batione , commendatione , applausu , propagatione , publicâ luce & communi omnium saluberrimo usu , lectione ac studio hoc grande Opus & Donum DEI dignissimum esse censeo. Qui Tomus primus complectitur primò Introductionem ad faciliorem & profundorem intelligentiam ipsius Operis principalis , numeris omnibus absolutissimam Instructionem , Secretorum Artis Revelationem , Vitam Beati Doctoris , Vindicias , Privilegia in favorem Doctrinæ Lullianæ , Censuras & Testimonia Regum & aliorum Virorum illustrium , & si quæ sint alia à pæclarissimo Compilatore & Editore providè inserta. Secundò in Opere Principali ipsius Illuminati Doctoris continet primò Artem Majorem sive Compendiosam inveniendi Veritatem Figuris sensualibus intellectui pro meliori captu subservientibus pulcherrimè interdistinctam. Secundò Lecturam super Artem pædictam plenissimè elucidantem omnes Combinationes Principiorum , & ad particularia investiganda & demonstranda divinâ prorsus Methodo applicantem. Tertiò denique in quatuor Libris Principia specifica quatuor Scientiarum principalium , nempe Theologiaz , Philosophiaz , Juris & Medicinaz , quod est perfectissimum Systema sciendi.

Moguntiæ 7timâ Septembris 1722.

Franciscus Philippus Wolff , Seminarii
Electoral. Moguntini Studiorum Di-
rector ac Censor Librorum Ordina-
rius.

I:F: Douven Eques ad vivum pinxit

Dominus Rossetti Eques et S: Elect: Palatini sculptor fac

Digitized by Google

SERENISSIMO
AC
POTENTISSIMO DOMINO
D. CAROLO PHILIPPO
COMITI PALATINO RHENI,
SACRI ROMANI IMPERII

*ARCHITHES AURARIO ET ELECTORI,
Bavariæ, Juliæ, Cliviæ ac Montium Duci, Principi
Möersiæ, Comiti Veldentiaæ, Sponhemii, Marchiaæ,
Ravensburgi, Domino in Ravenstein &c.*

Rodit tandem Serenitatis Tuæ Electoralis
Auspiciis Opus Æternitati sacrum, Opus
tot jam sæculorum famâ celebre redditum,
quod Amor Amatorum Sapientiæ & Scien-
tiæ, ac Timor Adversariorum in universum
orbem dispersit, tantoque tempore latere compulit, Opus mi-
rabili modo de Cœlo primitùs datum (si Beato Authori haben-
da fides) mirabiliori conservatum in hæc usque tempora, tot
Virorum Illustrium Doctrinâ & Pietate conspicuorum studiis
ac

ac laboribus excultum , defensum , vindicatum à calumniis , elucidatum Commentariis , tot Sacræ Romanæ Ecclesiæ Præfulum Authoritatibus roboratum , tot Principum ac Regum Favoribus commendatum , munitum Privilegiis , miris celebratum Elogiis , sub Gloriosissimo Regimine Invictissimi quondam Principis & Imperatoris CAROLI Quinti enatum potissimum in lucem , nunc sub ejusdem Nominis ejusdémque Gloriæ Hærede Gloriosissimo & Invictissimo Principe ac Augustissimo Romanorum Imperatore CAROLO Sexto quasi renatum , totiq; terrarum orbi expositum . Prodit (inquam) propitio Numine , Tuóque , Serenissime Elector , Conspectui se offert Opus Operum Beati RAYMUNDI LULLI Doctoris Illuminati ac Martyris : Tuum enim se totum agnoscit , dum in Te Clementissimo Principe veneratur alterum suum Genitorem Serenissimum Dominum Fratrem ter beatæ Memoriae Piissimum & Sapientissimum Principem & Electorem JOANNEM WILHELMUM : notum enim non ambigo Serenitati Tuæ Eleitorali quantâ solicitudine , quantâ benevolentia , munificentia & largitate secundarit Collectionem & Editionem Divi hujus Operis , quot votis optarit cernere ejus perfectionem , quanto amore arserit erga hanc sacram Scientiam , quantâ veneratione coluerit utrumque genus sacrarum Reliquiarum hujus Illuminati Doctoris & Gloriosissimi Martyris , nempe & eas , quas chartis consignatas Beatus reliquit posteris , & eas , quas sacri sui Corporis Exuvias possedit dono ipsi transmissas Barcinone ab Illustrissima Domina Comitissa de la Manresana de nobili Herilium ejusdémque Pii RAYMUNDI Familia cum insigni antiquissimorum Manuscriptorum copia . Notum pariter Serenitati Tuæ Eleitorali arbitror , quantâ propensione , quam laudabili zelo prosecutus sit prælaudatus Clementissimus Princeps & Elector non solum Germanæ suæ Patriæ commoda , quin potius vastissimo Regii Animi sui ambitu complexus sit universalis Reipublicæ universalem quoque Utilitatem ; hinc nimis arctam judicabat liberalitatem , si suis tantum Subditis , si tantum Patriæ , si solum Imperio foret proficuus , si consuleret deteriori

riori solum parti neglectâ præcipuâ (volo dicere) si humano generi faveret dono aliquo temporali, quo corpus bearetur corruptioni tandem obnoxium, nisi simul Animarum perpetuò duratura felicitas omni conatu, omnibus viribus promovenda ipsi cordi esset; quod cùm nullâ ratione melius & efficacius in effectum duci posse persuasum haberet Perspicacissimus Elector, quām Opere, quo universum scibile & amabile, necessarium, utile, delectabile, terrenum, cœleste, & quidquid denique humani cordis vota possent suis limitibus claudere, comprehendenderetur, inexplicabili fervore conatus est accelerare tanti Operis promulgationem; præsertim cùm non vanâ unius hominis persuasione, sed laudabilissimo totóque orbe notissimo undecim Regum Hispaniæ Exemplo, Virorum insuper Doctissimorum hortatu & stimulis inductus fuerit ad tam arduum licet & vix humeris suis non impar negotium aggrediendum. Libet hic unius saltem Illustris Authoris subjungere sententiam, quā supradicta confirmem; is est R. P. Sollerius è Societate JESU, unus eorum Patrum, quorum lucubrationibus vastissimum & celeberrimum Opus intitulatum (*Acta Sanctorum*) continuatur; hic præclarissimus Author in Dedicatoria Martyrologio Usuardi Antverpiæ impresso Anno 1714. præfixa sic alloquitur Serenissimum Electorem: *Volvebam Animo singularissimam illam Tuam ergaeum Sanctum Veneracionem, quem primo meo in Actis Sanctorum illustrandis conatu exornaveram: RATMUNDUM LULLUM loquor, magnum divini ac humani Amoris Specimen, magnum tum immensis laboribus pro Fide Catholica suscepitis ac profuso Sanguine sigillatis, tum Libris scribendis Naturæ simul ac Gratiæ Prodigium. Recentissima erat eximia Tua hujus Sancti occasione in me benevolentia, cuius Memoriam quām gratam servem, palam & ubique jucundissimâ animi recordatione profiteor. Sine me hic Princeps Serenissime orbi universo propalare, quod universus obstupescat: susceptam à Te Viri Beati portentosique Operum omnium, dignam Te solo Principe,*

post

*post quatuor fermè sæcula editionem. Quid ego hic
prædicem solicitudinem tuam in Operibus undecunque
conquirendis, accersendis, colligendis, quid missos qua-
quaversum eruditos Viros, qui ea è bibliotecarum
scriniis semisepulta eruerent, quid expensas in rem No-
mini tuo gloriissimam factas & porrò faciendas sub
DEI ter optimi maximi ipsiusque Beati Martyris Au-
spiciis; audacter dicam, id in hac re, Princeps Sere-
nissime, à Te præstitum fuisse, quod Princeps nullus,
non Rex, non Cæsar hactenus aggredi ausi fuerint, ut
singulari providentiâ Gloriæ Tuae jam satis quaqua-
versum diffusæ cumulus hic amplissimus accederet. Nes-
cio, quid ego amplius dictis subministrare potuisssem, quo
efficacius Animum tanti Principis in omne bonum propen-
sissimum impellerem: sed neque sic & suo desiderio & se-
curitati Operis satis provisum arbitrabatur incomparabilis Prin-
ceps; nam cùm ipsum non lateret varietas temporum & ex
illa profluentes casus, quibus omni laude dignissimum suum
propositum posset incassum reddi, præterea sciret, tantam
molem ædificii spirituali & corporali structurâ compaginatam
firmam stare non posse, nisi dupliquo fundamento, h. e.
sæculari & ecclesiasticâ Potestate & Protectione stabilitaretur,
neminémque sciret Studiis suis & piissimæ Intentioni compa-
rem, nisi Eminentissimum ac Reverendissimum Principem
ac Dominum D. LOTHARIUM FRANCISCUM Sanctæ
Sedis Moguntinæ Archi-Episcopum S. R. I. per Germaniam
Archи-Cancellarium & Principem Electorem ac Episcopum
Bamberensem, in cuius insuper Residentia Electorali, sci-
licet, Urbe Moguntinâ præfatum Opus typis parabatur, pro-
tinus me direxit ad Aulam præfati Eminentissimi & Reveren-
dissimi Principis, datis ad suam Celsitudinem Electoralem hu-
manissimis & amore plenissimis Literis, quibus illi commen-
daret, ejusque sacræ Tutelæ concrederet prælaudatum Opus:
& sanè non sinè singulari divina Providentia actum arbitror;
nam ex eo tempore sua Celsitudo Electoralis omni Clementiâ*

& Fa-

& Favore dignata est non solum Opus ipsum prosequi, sed & me ejus inutile instrumentum, cuius humili informatione de præstantia & inexplicabili utilitate Operis certificata tantum Animi Curæque impendit Causæ Lullianæ post lugubrem ex hac vita discessum toties laudati Serenissimi Electoris Palatini vix non simul animam agentis, ut me tanto infortunio exanimatum suâ innatâ Clementia in spem erexerit, sub umbra Gratiostissimæ suæ Protectionis laborem reassumere & continuare fecerit, exoptatum diu, & haetenus, vivente scilicet Serenissimo Electore Palatino, non obtentum Privilegium Cæsareum ab Altefata sua Sacra Cæsarea Majestate suo Potentissimo Patrocinio & Gratiostissimo Interventu obtainuerit, me insuper omnibus necessariis providerit generosissimâ & nunquam satis deprædicandâ Benignitate; ut proin omnium hominum me ingratissimum autumarem, si tanti Principis felicissimam Memoriam non omnibus viribus conarer oblivioni temporum surripere.

Quod itaque Serenissimus Elector Clementissimus quondam Dominus meus morte præventus absolvere non potuit tot curis, tot sumptibus, hoc jam gratis Tuæ Serenitatis Electoralis Gratiostissimis Manibus humillimè offero, eâ spe & fiduciâ, non fore ingratum hoc Munus, quod Serenitas Tua Electoralis non ab alio, nisi ab amantissimo Domino Fratre piissimæ Memoriae Serenissimo Electore Palatino, licet alienis, scilicet, indigni sui servuli manibus recipit; non enim patietur Serenitas Tua Electoralis tam pretiosam sibi Memoriam Serenissimi Domini Fratris fato simul extingui, qui in præsenti Opere non tam propriam, quam Serenitatis Tuæ totiusque Domûs Palatinæ cum ingenti & inextinguibili Gloria conatus est perennare: animavit me insuper gratiostissimum Alloquium Serenitatis Tuæ Electoralis, quo me ipsamet dignata est ad celerem Operis Editionem hortari & incitare, dum Heidelbergæ Clementissimas Manus Electorales demississimè exosculari, operumque texturam ac seriem sibi præmonstrari & exponi gratiostissimè acceptum habuit. Non ignoro, complures

plures fuissent, & forsitan imposterum futuros esse, qui inutilem censeant & superfluam (ne dicam) noxiā hanc Librorum farraginem, qui collatorum in illos sumptuum accusent exorbitantiam, & dicent: ut quid perditio hæc? qui mallent modicas has (si Operis magnitudini commensurentur) expensas in meliores usus (ut putant) elocatas; horum certè exiguae informationi & istorum Librorum notitiae modicóque affectui erga Sapientiam & veritatis certitudinem danda est venia; non enim scire videntur, nil magis proprium & conveniens esse Viris Principibus, *quād magnificè tractare Sapientiam*, cùm hāc solā omne Regimen sumat robur & firmamentum: hac se distinguunt à reliqua hominum sorte, & impressam in se Divinitatis Imaginem lucidiūs ostentant, hac moderantur Populos, condunt Leges, ampliant potentiam, dejiciunt hostes, administrant justitiam, subditorum & exterorum devinciunt animos, trahunt admirationem, lucrantur venerationem, hac sibi statuas erigunt ære firmiores, palatia construunt ruinis temporum non obnoxia; uno verbo Gloriam suam futuris consecrant sæculis nunquam intermorituram.

Sed ne soli tempori videar patrocinari, dum ea celebro, quæ illi inhærent, cum eoque tandem defluunt in abyssum æternitatis, præterit enim figura hujus mundi; alterum donum est Sapientiæ omnibus antea commemoratis longè anteferendum, nempe *Pietas*, quæ parvo est in pretio, nisi cognoscatur ejus valor eximus; hunc autem detegit Sapientia, ejus radices, truncum, branchas, ramos, folia, flores & fructus (sunt verba Divi mei Magistri) exponendo: hæc est illa celebris Arbor, quæ comparanda est Ligno Vitæ, quæ fert fructus in Vitam æternam, quæ salvat Animam à secunda morte; quid enim prodest homini, si mundum universum lucretur, Animæ verò suæ detrimentum patiatur? hæc est illa vera Sapientia supradictæ Sapientiæ filia, quâ, qui bene usi sunt, amicitiæ DEI participes facti sunt; hæc majorem laudem & commodum confert Principi omni voce Populi, omni Pompâ & Splendore Regni, omni Divitiarum magnitudine, bello-

bellorum gloriâ, amicorum fœderum fulcimine. Hanc proin do-
cuit Sapientia in Libris B. Doctoris mei contentâ Sapientissimum
& Piissimum Principem & Electorem Gratiissimum quondam
Dominum meum JOANNEM WILHELMUM ; à qui-
bus, scilicet, Sapientia & Pietate solis ipsum tanquam Prin-
cipum Decus & insigne Pietatis Exemplar laudare obligor, &
sufficienter laudare valeo sinè metu adulatioñis , eo scilicet
tempore, ubi nec laudatum tentare potest elatio, nec laudan-
tem adulatioñ: nam etsi millenis aliis titulis me Clementissimo.
huic Principi devinctissimum profitear (utpote cuius mansue-
tudo, humanitas, affabilitas, benignitas, sinceritas & candor
mentis, humilitas erga etiam infimæ sortis homines vix non
limites agnatae Dignitatis excedens nemini ferè magis quam
mihi conscientia , quamque in tot aliis & in me ipso dignatus est
exercere) ad laudes ipsius affatim enuntiandas (quid comme-
morem Reverentiam erga Dignitatem Sacerdotalem , quam
etiam in iis suspicere & venerari non omisit, qui hoc charac-
tere insigniti illum vitâ compari non condecorarunt) hæc omnia
tamen non adæquant conceptum Animæ meæ impressum, &
quotidie, dum vixero, oculis meis obversantem, de Pietate,
quam erga Dominum suum è Cruce pendentem & Beatissi-
mam ejus Genitricem singulis diebus bis exhibuit, & matuti-
no & vespertino scilicet tempore, dum in Genua provolutus
ad binas usque horas cum lacrymis & altâ voce suorum delicto-
rum veniam divinamque Gratiam exorabat, me plerumque
spectante & præ teneritudine animi collacrymante : quid ta-
ceam, quod idem Devotissimus & Humillimus Elector Cle-
mentissimus meus Dominus dignatus est mecum evolvere à
capite ad calcem non unâ, sed pluribus vicibus, notum illum
jam per totam Germaniam & utilissimum Librum de Vita &
Passione Domini, ejusque integerrimæ & à labe originali præ-
servatæ Matris Virginis Hispano Idiomate conscriptum à Ve-
nerabili Sorore Maria de JESU Ord. S. Franc. Abbatissa
Conv. de Agreda; cuius Libri lectione Cor ipsius miro modo
exultabat, & inflammabatur ad insequenda vestigia Domini
sui

fui patientis & Virginis Matris compatientis. Neque hoc de Pietate ipsius maximè conspicua silere me convenit , quòd Theologiam Cordis (Librum Gallico Idiomate editum , & à me ipsi subministratum) adeò sibi familiarem reddiderit , ut vix ullà die à lectione illius supersederit ; sciebat enim Sapientissimus Princeps , quòd mundi corde beati prædicentur , quia DEUM essent visuri , quæ vera est Sapientia & Scientia , cui nulla alia potest æquiparari : sed quid mutuo aliena , cùm propria mihi suppetant è Penu Lulliana deprompta ? perlegebatur Gloriosi Recordii Elector attentissimè Libros Beati RAYMUNDI non modò de Philosophicis agentes , sed & de Theologicis , præsertim Theologiam Mysticam tractantibus , qualis est Divinus planè Liber Contemplationis , cuius Capita sparsim (prout nempe Rubricarum expetita signabat materia) à me è Lemovicensi latinè redditā Gratiōfissimis illius Obtutibus subdebantur : & hac lectione provocatus nil magis Animo spirare videbatur , quàm Libri hujus vasto Volumine turgentis præmaturam editionem ; utpote cuius Doctrinâ sacrâ & fortissimis Argumentis præviderat Christianam Rempublicam innumeris Bonis spiritualibus exornandam . Hæc sunt veræ Pietatis Insignia , Serenissime Elector , quæ perpetua animi mei gratitudo de Principe verè Pio , verè Catholico erigere me jubet , non appensa Pyramidibus sepulchralibus , sed Christianorum Principum & Virorum literatorum , præsertim verò Tuæ Serenitatis Electoralis Memoriæ commissa ; hæc sunt Opera illustria , quibus Principum illustratur vita , condetur mors , quæ non fato delentur ; si enim Opera illorum sequuntur illos , quænam Opera secuta sint tam Gloriosum , tam Magnanimum , Pium & Justum Principem posteritati exposuit Opere hoc Lulliano post se in terris relicto , quo omnia mala opera radicitùs evellerentur , & futuris temporibus omnia bona copiosè florescerent .

Quis igitur ambigat , Serenitatem Tuam Electoralem , in cuius serenissima Fronte relucet Fraterna Clementia , cuius Cordi implantata est par inclinatio ad omne bonum , cuius

cujus sublimis Perspicacia eodem , si non majori , viget ardore promovendæ Scientiæ & Sapientiæ , non solum omni Clementiâ recepturam Libros à Serenissimo Domino Fratre feliori (sit venia verbo) partu mundo prognatos , quām Liberos , quibus Serenissimam Domum Electoralem Palatinam servabit immortalem , sed & suā potentissimā Protectione eosdem malevolorum machinationibus erupturam , Serenissimis quoque duobus Fratribus commendaturam , scilicet Serenissimo ac Reverendissimo Domino D. LUDOVICO FRANCISCO Principi & Electori Trevirensi , ac Serenissimo & Reverendissimo Domino D. ALEXANDRO SIGISMUNDO Episcopo Augustano : cuius præmemorati Clementissimi Principis & Electoris Animus huic Operi minimè aversus vel inde mihi constat , quòd & vivente adhuc Serenissimo piissimæ Memoriæ Electore , dum ad suam Serenitatem Electoralem Gratiostissimus mihi pateret Acces-sus , & Clementissimas præberet Aures , quando suæ Serenitati Electorali conabar humillimè exponere Contenta Operum Illuminati Doctoris ; quā narratione singularem videbatur complacentiam præferre : & novissimè , quando sua Serenitas Electoralis diverterat ad Aulam Eminentissimi ac Reverendissimi Principis & Electoris Moguntini , ac à me primos quatuor Tomos Operis ferè ad calcem perductos suæ Serenitati Electorali humillimè præsentatos Gratiostissimo Oculo perlustraverat ; annexo insuper Gratiostissimo Indulto , ut (si Serenissimo Electori Palatino non esset adversum) suæ Serenitati dedicarem prælaudatum Volumen de Contemplatione . Similem favorem Operibus hisce exhibendum non vanè auguror à Serenissimo & Reverendissimo Domino Episcopo Augustano , si modò sua Serenitas aliquam horum notitiam dignabitur recipere ; hac enim ratione accidet , ut funiculus hic triplex difficilè rumpatur , accedente insuper Authoritate Augustissimi Imperatoris Operi præfixâ , ad quam tanquam supremam & finalem in terris

terris Gloriam Serenissimæ Domûs Palatinæ mirâ DEI Pro-
videntiâ hoc Opus devolutum esse credibile est , nempe ut
Alis Romanæ Aquilæ defendatur ab unguibus ulularum ,
& in altum efferatur , non amplius deprimendum . Hac
porrò Clementiâ restituetur Divo Authori Honor vel ini-
quitate adversariorum ablatus , vel sinistrâ innocentum in-
formatione detentus , paulatimque sedem figet in Virorum
Illustrium Animis sublimis hæc Scientia , quæ non aliam
ob causam hactenus tenebris involuta judicari potuit , nisi
quia illius Lumen de se Sole clarius adunatum non erat ,
sed per radios à se sejunctos (volo dicere) per particulas in
totum terrarum orbem dispersum . Hac Humanitate erga B.
R A YMUNDUM ejusque cœlitùs acceptam Doctrinam
conciliabit sibi Serenitas Tua Electoralis mutuos è Cœlo
favores , Patrocinio videlicet hujus Beati ; & qui se pub-
licis Tabulis glorioſo ipsius Sepulchro Palmæ Majoricarum
affixis humano generi commendavit sub Titulo *Disp-
fitoris Sanitatis* , elargietur Tuæ Serenitati Electorali Salu-
tem Corporis , & Salutem Animæ ab Amato suo efficacis-
simè exorabit .

Ego exiguus tanti Doctoris Discipulus non habeo ,
quod de meo apponam , nisi Vota & Sacrificia pro diu-
turna incolumitate Serenitatis Tuæ Electoralis , felicique ac
longævo Regimine : ne tamen quis me arguat , quasi Li-
brum Principibus clausum , & solummodo Doctis apertum
Serenitati Tuæ Electorali obtulerim , dignetur (humillimè
rogo) Serenitas Tua frontem illius inspicere (est enim scrip-
tus intus & foris) ac sedecim Reginas & Imperatrices Ar-
tis auscultari , ipsæ de se loquantur , ætatem habent ; hoc
enim lusu joco-serio horis successivis poterit Tua Serenitas
Electoralis Animum curis civilibus prægravatum exonera-
re , Mentémque altissimarum , utilissimarum & Principe
dignarum Veritatum pabulo reficere ; est enim adeò fa-
cunda & fœcunda harum Imperaticum non garrulitas &
super-

supervacua confabulatio; sed profundissima ratiocinatio,
& secretarum Veritatum revelatio, ut illæ solæ sufficient
ad occupandum Intellectum Serenitatis Tuæ Electora-
lis, si vel mille Annis Vitam prorogaret, singulösque dies
non alio, quàm hoc nobili studio consumeret. DEUS
conservet Tuam Serenitatem Electoralem, ut voveo &
opto, ac permaneo.

SERENITATIS TUÆ ELECTORALIS

Humillimus, devotissimus, obligatissimus
& fidelissimus Servus Ivo Salzinger
Sacerdos

LIBER REGUM ET PRINCIPUM.

Ub quadam Arbore veris Discipulis Raymundi nota, quæ duos tantum fert fructus, unum rubeum, & alterum album ad sanitatem Gentium, ad quos ascendunt per quatuor scalas, & ad quendam Fontem in duo se flumina dividentem, quorum unum est in claritate adamantis, alterum in rubidine sanguinis, considerunt sedecim Reginæ & Imperatrices, & loquebantur de Regmine hujus mundi, proferebatque una illarum hæc verba: Outinam Reges & Principes scirent valorem Sapientiæ, quæ bona esset Ordinatio & Dominium in hoc mundo, & quantò magis conarentur procurare multiplicationem boni publici, quæm privati, & augmentare possessiones bonorum æternorum, quæm ambire acquisitionem Regnum transitoriorum! dum sic loquebatur & suspirabat, convenerunt omnes ad hoc, ut discurrerent de præstania & utilitate Sapientiæ, déque Modo eam acquirendi & multiplicandi; itaque secundum ordinem incepit

BONITAS.

1. *A* It igitur Bonitas: ego sum Dignitas, per quam Reges

& Principes benè regunt & imperant populo; sed quia hoc nescirent facere sine Sapientia, manifestum est, quod non esset bonum, si essem sine Sapientia. Interrogat Sapientia Bonitatem, quomodo bona esset hæc argumentatio? Sortes est bonus & sapiens, & est Rex, ergo est bonus sapiens Rex. Respondet Bonitas, per conversionem simplicem Bonitatis, Sapientiæ & Domini.

2. *Duos inimicos habeo (ait Bonitas) bonum apparens & malum apparens; in primo amant homines meum inimicum occultum sub mea figura, in secundo odiunt homines me latentem sub figura mei inimici: unde sine Sapientia nescirem me defendere contra astutiam illius.*

3. *Ait Bonitas: scire malum & bonum non est malum, sed amare malum & bonum est malum; ex quo patet, quod Sapientia in me Bonitate potest sibi amorem æqualem facere, sed non in meo contrario.*

4. *Cùm majus bonum sit magis amabile, quæm minus, & majus malum magis odibile, quæm minus, idcirco (ait Bonitas) per Sapientiam possunt Principes cognoscere majora bona & majora mala, & per voluntatem eligere majora bona ex libertate, & minor a mala ex necessitate.*

MAG.

MAGNITUDO.

1. *Ait Magnitudo: ego dicor de Bonitate & malitia, nam homines me utuntur ad nominandam magnam Bonitatem*

& magnam malitiam, sed non sum realiter nisi in Bonitate; nam si essem in malitia, aut ego essem nihil sicut malitia, aut malitia esset aliquid sicut ego: est ergo mirabile, quare me utantur homines contra meam naturam? Respondit Sapientia, si homines non uterentur se contra suam naturam, non uterentur te contra tuam naturam; nam cum tu sis pars hominum, quoties pervertitur totum, necessario pervertitur pars.

2. *Inquit Magnitudo: si mundus hic esset immensus, ut putare videtur Cartesius, necessario esset aeternus; quia ejus Duratio esset immensa, & per consequens aequalis Magnitudini; si verò Duratio mundi esset minor, & Magnitudo major, tota Differentia Magnitudinis à Duratione esset in nihilo; quia non dura ret: scisne Sapientia, quid per hoc velim dicere? scio, ait Sapientia, nempe quod DEUS creando mundum fecerit illum aequalem in Magnitudine & Duratione, ut daret Principibus exemplum, ne magnificarent id, quod non posset durare.*

3. *Ait Magnitudo: illa Potestas est magna, quæ potest bonum, quod vult, sed illa potestas est major, quæ non vult malum, quod potest; ergo illa erit maxima, quæ potest & vult omne bonum, & non potest nec vult ullum malum; & hæc est divina Potestas: optimè dicas, ait Sapientia: hæc est norma Regum & Principum magnificandi suam Potestatem.*

4. *Quærit Magnitudo à Sapientia, quænam est ratio, quare ego sim quandoque major in subiecto, quam tu Sapientia, cum tamen ex natura nostra simus aequales? Respondit Sapientia: hoc fit per accidens, aut enim natura exaltat te, & deprimet me, aut exaltat me, & deprimet te; sed hoc per sensuale, & non per intellectuale; nam per intellectuale sumus semper aequales, ut nosti: quod si sic non esset, nullus Princeps indigeret consilio, nec ullus subditus esset sapiens; & hæc inæqualitas est Principibus causa se humiliandi.*

DURATIO.

1. *Dicit Duratio: ego sum imago Aeternitatis, & quia Aeternitas est DEUS, ego sum imago DEI; cum ergo DEUS sit Spiritus, & non corpus, & omne corpus sit de nihilo, quanto magis ascendo ad spirituale, tanto magis accedo ad DEUM, & quanto magis descendo ad corporale, tanto magis accedo ad nihil: unde ergo provenit, quod Principes me plerumque magis contentur multiplicare in corporalibus, quam in spiritualibus?*

2. *Quæ-*

2. Quærit Sapientia à Duratione, cùm regnare sit amabile, & servire sit odibile, & regnare per non durare transmutetur in servire, quare tu Duratio non facis semper durare in Principiis ipsum regnare? Respondit Duratio: quia non semper habeo ^{a. Etat.} Virtutem durandi, & tu Sapientia bene scis, quòd (a) propter ^{v. v. 8.} iniquitatem, quæ est vitium, transferuntur Regna; & ideo (ait Duratio) quare tu Sapientia non doces Principes Virtutem? Excusat se Sapientia, & ait: Principes in Juventute multa pulchra & delectabilia addiscunt, & habent magistros saltandi, digladiandi, equitandi, ludendi &c.; sed ego quandoque hominem non habeo, qui me Principi reddat amabilem.

3. Inquit Duratio: ego magis duro in duro, quam in molli per unum modum, & magis duro in molli, quam in duro per alterum modum; & si hoc non esset ita, non magis duraret silex, quam vimnum, quod citò convertitur in acetum, & non magis duraret argentum vivum, quam lignum, quod citius putreficit, quam argentum vivum: & tu Sapientia scis, quòd sapienter hoc facio. Ait Sapientia: scio, quòd Justitia Principum sit dura, & Misericordia Principum sit mollis: & quia una & altera est necessaria, utraque convenit cum Duratione.

4. Ait Duratio: ego duro, quia possum durare; nam si non possem durare, non durarem; & ideo in DEO sum idem cum Potestate & Infinitate, ut possim infinitè durare. Dic Sapientia, quid hoc significat in creatura? Respondet Sapientia: hoc monstrant Principes, qui ideo conantur augmentare suam Potestatem, ut augeant Durationem suorum Regnum: bene (ait Duratio) sed nunquid magis consulerent Durationi, si multiplicarent intrinsecè suam Potestatem, quam extrinsecè; cùm omnis actio ad intrà sit fortior, quam ad extrà?

POTESTAS.

1. **Q**uantò magis sum libera (ait Potestas) tantò magis sum potens; ideo major sum in Principe, quam in subdito: & ideo quòd magis Princeps est liber, eò magis est potens; sed quia Princeps est potens per potestatem, & non per se ipsum, & DEUS est suprema Potestas, oportet, Principem tantum esse subditum DEO, quantum est liber à subditis.

2. Ait Potestas, Potentes, qui potenter agunt tormentis (belli-^{b. sap. 6.} cis) contra Justitiam, (b) potenter tormenta patientur propter injuriam; & si hoc non esset ita, injuria esset major agendo, quam Justitia; quod est impossibile: nam si esset possibile, suprema Potestas esset contraria Justitiae; & si esset, esset contraria sibi ipso; & hoc est impossibile.

3. In-

3. Inquit Potestas, quantò magis sum remota à Sapientia, tanto minor sum, & quantò magis sum propinqua Sapientiae, tanto major sum, sed in habitu tantum; sed quantò magis sum remota à voluntate, tanto minor sum in actu, & quantò magis sum propinqua voluntati, tanto major sum in actu.

4. Ait Potestas: ego major sum per Amorem, quam per timorem; quia per Amorem possum vincere volentes, sed per timorem cogor vincere nolentes; & ideo per Amorem ago naturaliter, sed per timorem contranaturam: sapienter ergo agunt Principes (ait Sapientia) qui, quamdiu possunt, exercent Potestatem Amoris, quam Potestatem timoris.

VOLUNTAS seu AMOR.

1. Quia homines possunt velle bonum & malum (ait Voluntas) est bonum, quod non possunt omne, quod volunt; quia facerent plura & adhuc majora mala, quam faciant; hinc (inquit Sapientia) bona est ignorantia: & quomodo hoc? (ait Voluntas) Quia ignorantia (respondet Sapientia) convenit cum impotencia.

2. Ait Amor: ego sum maximus amicus hominis, & maximus inimicus; sum maximus amicus hominis in hoc, quia naturaliter non amo nisi bonum hominis, & majus bonum magis amo, quam minus: sum maximus inimicus hominis in hoc, quia sum domesticus ejus, (c) & quia inimici hominis domestici ejus, & ego inter domesticos sum supremus: ergo.

3. Inquit Amor: quia omne bonum est amabile, & omne pulchrum est bonum, ideo omne pulchrum est amabile; & quia omne majus bonum est magis amabile, & verum est majus bonum, quam pulchrum, ideo verum est magis amabile, quam pulchrum: unde ergo provenit (ait Amor ad Sapientiam) quod homines ament magis pulchra, quam vera? Respondet Sapientia: quia homines magis utuntur visu sensuali, quam intellectuali; si enim clauderent oculos sensuales, & aperirent oculos intellectuales, utique viderent, quod, quia fallax (d) Gratia & vana est pulchritudo, non diu manet; Veritas (e) autem Domini manet in eternum.

4. Est mirabile (ait Amor) in Magnete ego & meum contrarium sumus in eodem punto, sed quando ego sum actu, illud est in potentia, & è converso: & quando Magnes in medio secatur in duas partes, tunc in una parte ego devenio in potentiam: quid hoc significat Sapientia? Respondet Sapientia: quamdiu creatura est unita cum suo Creatore, tamdiu est in illius Amore, sed quamprimum separatur ab illo, convertitur amor in odium sine alteratione Creatoris.

VIR-

VIRTUS.

1. **A**it Virtus: ego sum major in minoritate, & minor in majoritate; quia in minoritate materie sum intensa, & in majoritate materie extensa; & ideo concordo cum Humilitate, & sum contraria superbiae.

f. sup. 1. v. 4. 2. Manifestum est (inquit Virtus) quod (f) in malevolam Animam non intret Sapientia; ex quo inferitur, quod in virtuosam Animam non intret insipientia; quod esset impossibile, si ego possem esse sine Sapientia, aut Sapientia sine me.

3. Ait Virtus: quantò magis ego cresco, tanto magis materia decrescit, & quantò magis materia crescit, tanto magis ego decresco; & hoc esset falsum, si Systema Cartesii esset verum: quid tum (ait Sapientia)? si hoc esset falsum, quod dixi (replicat Virtus) utique sequeretur, quod in DEO non esset Virtus, cum in DEO non sit materia, vel quod ego, quanto magis recederem à materia, non magis assimilarer supremæ Virtuti.

4. Inquit Virtus: si totus mundus esset palea, ego in una scintilla ignis totum mundum possem convertere in ignem; & si una libra plumbi à centro terræ distaret infinitè, & caderet deorsum versus centrum terræ, ego in infinitum multiplicarem motum & velocitatem; & hoc sciunt rustici & Philosophi: dic mihi erga Sapientia, si Philosophi negant, quod idem facere possum in singulis subjectis naturalibus per actionem permanentem, quod in prædictis possum facere per actionem transeuntem, per quid distinguuntur à rusticis? Respondet Sapientia: hoc pete ab illis, ego sum amica Philosophorum.

VERITAS.

1. Inquit Veritas, quia hominibus sum maximè necessaria, per necessitatem sum hominibus maximè demonstrabilis; & quia in omnibus rebus est necessitas, sicut in omnibus est Veritas, miror, quare tam pauci me cognoscant? Ait Sapientia, g. Joan. 18. v. 38. quia non sapienter querunt à Sapientia (g) quid est Veritas?

b. Prov. 31. v. 21. 2. Dicit Veritas: ego in Aula hujus Mundi sum maximè necessaria, & maximè impossibilis; nam cum sim nuda, & (b) omnes domestice ejus sint vestiti duplicibus, nolunt me recipere nisi sub duplice habitu; & quia (i) non possum sic incedere, ejicior foras, i. 1. Reg. c. 17. v. 39. & locum meum occupat mea æmula, quæ me mentitur sub habitu simulationis, adulatio, hypocrisis: nam simulatio tegit falsum sub habitu veritatis, adulatio malum sub habitu bonitatis, hypocrisis vitium sub habitu virtutis; & quia primus minister aulæ, scilicet amor proprius, est amicus illius, facile ab illo admittitur.

3. Ait

3. Ait Veritas: quia (k) Veritas de terra orta est, & Justitia de Cælo prospexit, & est tanta distantia inter Cælum & terram, non est mirum, quod in terra Justitia & Veritas tam raro convenient: ergo nec mirum est, ait Sapientia, quod falsitas & Justitia in Cælo non convenient.

4. Omnes me querunt (inquit Veritas) sed quia ferè (l) <sup>l. Phil. 2.
v. 21.</sup> omnes querunt, quæ sua sunt, pauci me inveniunt; & quia (m) ego Gloriam meam non quero, & (*) Gloriam præcedit Humilitas, nemo se vult tecum humiliare: in quo ergo (queritur <sup>g. v. 50.
Prov. 215. v. 31.</sup> Sapientia) deberent homines se humiliare, ut te invenirent? Respondet Veritas, in me affirmando, & in te negando. Quomodo hoc est possibile? (ait Sapientia) facile (regerit Veritas) negando te in se ipsis, & affirmando me extra se ipsis.

GLORIA.

1. **A**it Gloria: ego non sum in Principe, sed in Dignitate Principis; & ideo quando Princeps moritur ego non morior (n) neque descendit cum eo Gloria ejus, sed de <sup>n. ps. 48.
v. 18.</sup> in uno subjecto transeo in aliud, ut materia de una forma in aliam: & si hoc Principes saepe considerarent, me non nimis amarent; sed est alia Gloria in Principe, quæ est forma Principis, cuius ego sum figura, hanc deberent amare; nam illa Principes reddit immortales.

2. Inquit Gloria: olim ego insequebar me fugientes, nec poteram illos attingere, quamvis velocissime currerem, nunc me insequuntur fugientem; & quia ego sum vacua, & per consequens levis, & ad cursum disposita, illi verò pleni rebus terrenis & graves, quocunque conatu currant, non attingunt nisi meam umbram.

3. Ego & Humilitas (ait Gloria) sumus in contrario motu; nam ego ascendo, & illa descendit; nec propter hoc una alteri est contraria, dummodò simus æquales; nam si gravitas & levitas, quæ sunt contrariæ qualitates, possunt convenire æqualiter in medio, & per hoc perficiunt suum subjectum, disponendo illud ad motum circularem, qui est perfectior motu recto, quanto magis ego & Humilitas concordantes æqualiter in subjecto possumus perficere subjectum, reddendo illud immobile.

4. Ait Gloria: quia habitus, quem homines induunt, est habitus artificialis, & habitus, quo vegetabilia vestiuntur, est habitus naturalis, & naturale est nobilius, quam artificiale, ideo (o) Salomon in omni Gloria sua non erat vestitus sicut ^{o. Marsh.} unum lily agri; sed quia habitus fœni agri hodie est, (p) & <sup>b. v. 29.
ibid.</sup> cras ^{30.}

cras in clibanum mittitur, & per consequens corrumpitur, & habitus Virtutum potest perpetuò durare, male agunt, qui majorem Gloriam quærunt in habitu corporis, quam in habitu Animæ.

PERFECTIO.

1. **D**icit Perfectio: per me esse est remotum à privatione, & per meum contrarium esse est propinquum privationi; & tamen in creatura non possum esse sine meo contrario: ergo si non essem extra creaturam, sequeretur, quod ego & meum oppositum respectu ipsius esse essemus æquales: & si hoc esset verum, Princeps non esset nobilior, quam subditus, cum in esse sint æquales.

2. Inquit Perfectio: qui dicunt, quod mundus esset magis perfectus, si in mundo totum esset bonum, & nullum esset malum, implicitè affirmant, aut quod Creator mundi non sciverit, aut non voluerit, aut non potuerit mundum magis perficere; si non scivisset, non esset infinitè sapiens, si non potuisset, non esset infinitè potens, si non voluisset, non esset infinitè largus. Objicit Sapientia: DEUS est infinitè liber, ergo potuit mundum facere, sicut ipsi placuit. Verum est, respondet Perfectio, sed quia ego & Magnitudo & Libertas sumus idem in DEO, ideo DEUS liberè fecit mundum in tam magna Perfectione, quod nulla creatura possit excogitare alium mundum hoc magis perfectum.

3. Dicas ergo Perfectio (petit Sapientia), quomodo potes esse major per bonum & malum, quam per bonum tantum? Respondet Perfectio: nunquid est major perfectio facere bonum ex malo, quam facere bonum ex bono; nam facere bonum ex bono, est facere aliquid ex aliquo, sed facere bonum ex malo, est facere aliquid ex nihilo, quod est solius DEI: & nonnè tu ipsamet q. Math. s. v. 48. Sapientia dixisti: (q) Estote perfecti, sicut & Pater vester cœlestis perfectus est, qui solem suum oriri facit super bonos & malos?

4. Ait Perfectio ad Sapientiam: cum antea simus locutæ de Libertate DEI, quæ est infinita Perfectio, & est idem cum omnibus Dignitatibus DEI, quare non dicis, quod DEUS scivit vel non scivit, potuit vel non potuit mundum perfectiore facere, sicut dicens, quod DEUS voluit vel non voluit illum perfectiore facere? Respondet Sapientia: solve mihi sequentem quæstionem, & ego tibi solvam præcedentem: cum major sit Perfectio scire id necessariò, quod est liberè futurum, quam quod est necessariò futurum, quomodo ego scio liberè futura? Risit Perfectio, & tacuit.

JUSTI-

JUSTITIA.

1. **A**it *Justitia*: si nulla esset *Justitia*, nulla esset *injuria*; sed etiam si nulla esset *injuria*, tamen esset *Justitia*: quomodo hoc probas? infert *Sapientia*: facile, replicat *Justitia*: facere contra *Justitiam* est *injuria*, sed si nulla esset *Justitia*, nemo ficeret contra *Justitiam*, ergo nemo ficeret *injuriā*: sed si nulla esset *injuria*, nihil esset, cui *Justitia* esset *contraria*, esset tamen aliquid, cum quo *Justitia* concordaret, scilicet, *meritum*: ex quo infertur, quod *Justitia* non cogat, esse *injuriā*.

2. Dicit *Justitia*: si *justum* est dare pro finito merito infinitam *Gloriam*, ergo etiam *justum* est dare pro finita culpa infinitam *pœnam*: quod si non, sequeretur, quod haberem minorem potestatem in opposito, quam in proposito; & hoc est impossibile, cum sim infinita: unde male dicunt, qui dicunt, quod *pœna* *damnatorum* debeat habere finem, & nesciunt, quid significet in hoc mundo *pœna* *capitis*.

3. Interrogabat *Sapientia* *Justitiam*, quomodo cognosceretur bonus *Judex*? facile (respondet *Justitia*) sicut cognoscitur bona *Religio*. Et quomodo cognoscitur bona *Religio*? (repetit *Sapientia*) per *Miracula* (ait *Justitia*); nulla enim mala *Religio* potest *Miracula* facere. Sed quodnam est *Miraculum* boni *Judicis*? (iterum petit *Sapientia*) non diligere munera (ait *Justitia*) est majus *Miraculum*, quod *Judici* convenit; nam quia munera (r) excœcant oculos sapientum, non recipere munera æquivalit sapientes de cœcis facere videntes. Ulterius pergit querere *Sapientia*, quomodo cognoscitur verius *Judex*? Respondet *Justitia*: sicut cognoscitur vera *Religio*. Et quomodo hæc cognoscitur? per infallibilitatem; nulla enim falsa *Religio* potest esse infallibilis: unde verius *Judex* est ille, qui est tam sapiens, ut non possit falli, & tam bonus, ut non velit fallere: (s) *Quis est hic, & laudabimus eum?* fecit enim multa mirabilia in vita sua. ^{r. Deut. 16. v. 19. s. Eccl. 10. v. 9.}

4. Inquit *Justitia*: est *Justitia*, quod *DEUS* sit misericors, & est *Misericordia*, quod *DEUS* sit justus: & per hoc demonstratur, quod *Misericordia* mihi non sit contraria, nec ego *Misericordiæ*: est verum, ait *Sapientia*; sed est major *Justitia*, quod *DEUS* sit misericors erga suam *Justitiam*, quam erga *injuriā* *creaturarum*, & est major *Misericordia*, quod *DEUS* sit justus erga suam *Misericordiam*, quam erga *Justitiam* *creaturarum*; & hæc per allegoriam dicta sunt.

LAR-

LARGITAS.

1. **D**onare, ubi non est donandum, est prodigalitas, ait Largitas; & non donare, ubi est donandum, est avaritia; ergo donare, ubi est donandum, & non donare, ubi non est donandum, est Largitas: & quia sine Sapientia difficile est discernere inter haec tria, & convenit, Principes esse largos, ideo convenit, Principes esse sapientes.

2. Plus dare, quam dandum est, est vitium, minus dare, quam dandum est, etiam est vitium, ergo nec plus nec minus dare est Virtus; sed nec plus nec minus dare convenit cum aequalitate, & aequalitas cum Justitia, ergo ego (inquit Largitas) convenio cum Justitia.

3. Quia DEUS dat totum, quod habet, non est avarus, & quia retinet totum, quod habet, non est prodigus, ergo est largus; & quia quod dat & retinet est infinitum, DEUS est infinite largus: quid sequitur? ait Sapientia: hoc sequitur, respondet Largitas, quod Principes non debeant tantum dare, ut ipsi egeant, nec tantum retinere, quasi soli deberent vivere.

4. Quia Magnes tantum expellit per unum polum, quantum attrahit per alterum, & è converso, ideo durat Virtus Magnetis in illo, & non minuitur: quid hoc vult dicere? ait Largitas ad Sapientiam. Respondet Sapientia, quod Principes, qui secundum proportionem ad Justitiam recipiunt à subditis, & dant subditis, nunquam deficiant opibus.

MISERICORDIA.

1. Inquit Misericordia, qui est misericors erga illum, qui facit injuriam, est injustus erga illum, qui patitur injuriam; & qui est justus erga illum, qui patitur injuriam, non est misericors erga illum, qui facit injuriam: hinc queritur, quomodo DEUS potuit Angelum peccantem damnare, & hominem peccantem salvare? Respondet Sapientia, solutio hujus questionis data est §. 4. Justitiae; & per hoc patet, quomodo unus paragraphus connectitur cum altero, & unus revelat secreta alterius.

2. Ait Misericordia: ego & Justitia soror mea in DEO necessariò sumus aequales, sed in creatura contingenter; quia quandoque ego sum major, & illa minor, quandoque illa major, & ego minor: per quid? querit Sapientia: ego (replicat Misericordia) per Humilitatem, & Justitia per superbiam; quia quanto major est superbia, tanto magis punit illam Justitia, & quanto major est Humilitas, tanto magis illi condonat Misericordia.

3. Per

3. Per Justitiam ego sum magna, ait Misericordia, per Humilitatem sum major, per Patientiam sum maxima: quomodo? petit Sapientia: per Justitiam satisfecit DEUS pro homine, quæ est magna Misericordia; per Humilitatem DEUS factus est Homo pro homine, quæ est major Misericordia; per Patientiam DEUS passus est ab homine pro homine, quæ est maxima Misericordia: ubi est ille Princeps, qui velit imitari hanc Misericordiam?

4. Ait Misericordia: quia finis est melior, quam principium, ideo ex uno malo principio potest sequi duplex bonus finis: dic Sapientia, quomodo? Respondet Sapientia: ex malo culpa sequitur malum pœnæ, & ex malo pœnæ sequitur bonum Justitiae; sic pariter ex malo culpæ sequitur bonum Pœnitentiae, & ex bono Pœnitentiae sequitur bonum Misericordiae.

HUMILITAS.

1. (t) **Q**ui se humiliat, inquit Humilitas, exaltabitur; sed ^{t. Math.} Intellectus se humiliat in hoc mundo credendo, quod ^{23. v. 12.} non intelligit de DEO, ergo exaltabitur in hoc mundo intelligendo: non sequitur, opponit Sapientia, sed in altero mundo: imò sequitur, repetit Humilitas, quia reliquit omnia, quæ naturaliter habuit intelligendo, & secutus est DEUM credendo; ergo hic (u) centuplum accipiet, & ibi Vitam æternam ^{u. Math.} possidebit. ^{19. v. 27.}

2. Ego sum Virtus, ait Humilitas, & tamen per vitium defendant contra vitium, quod est mirabile: sapienter à DEO sic ordinatum est; (infert Sapientia) nam cum tu sis Virtus, & (*) Virtus in infirmitate perficiatur, per consequens tuum ^{* 2. Cor.} oppositum in infirmitate deficit: & in hoc latet secretum, quomodo Princeps possit augere suam potentiam per duas sibi contrarias potentias.

3. Quærerit Humilitas à Sapientia, quomodo possit fieri major, per minorem, an per majorem? Respondet Sapientia, per utrumque, per minorem potes fieri major, quia major est Humilitas humiliare se minori, quam majori, ut per se patet: & major est Humilitas humiliare se DEO, quam creaturæ; & si non esset major Humilitas, sequeretur, quod DEUS, qui est major, quam creatura, non daret Humilitati majorem nobilitatem, quam creaturæ; & hoc est impossibile.

4. Omnis Superbia est vitium, dicit Humilitas, sed non omnisi Humilitas est Virtus: quare? interrogat Sapientia: (x) ^{x. Eccl.} quia est, qui nequiter se humiliat, respondet Humilitas: quomodo

modo ergò potest cognoscì vera Humilitas & distingui à falsa?
per me, inquit Sapientia; nam nullus superbus est sapiens, &
nullus sapiens est superbus.

DOMINIUM.

1. **A**it Dominium: si dominari Animo suo non esset ma-
y. Prov.
10. v. 32. jus Dominium, quām Dominari populis, non (y)
esset melior Vir prudens, quām Vir fortis, & qui dominatur
Animo suo, expugnatore urbium.

2. Qui est Dominus, & non dominatur, inquit Dominium,
habet Dominium in potentia, & servitutem in actu; & qui do-
minatur aliis, & non sibi, est Dominus in alieno territorio, &
servus in proprio.

3. Dicit Dominium: (z) si mei non fuerint dominati, tunc
v. 14. immaculatum ero: quærerit Sapientia, qui sunt tui? Respondet
Dominium, mei subditi & ministri: & quos habes subditos ac
ministros? roget Sapientia: habeo quatuor ministros, ait Do-
minium, unum subordinatum alteri; horum primus & supre-
mus est imaginativa, secundus sensitiva, tertius vegetativa,
quartus elementativa, & quilibet horum ministrorum habet
suos subditos sibi iterum subordinatos; & quamdiu hæc ordi-
natio subsistit, tamdiu & ego subsisto.

4. Ait Dominium: habere Dominium, & non scire domi-
nari, est habere equum, & non scire equitare: inquit Sapien-
tia: scire dominari, & non habere Dominium, est scire equi-
tare, & non habere equum: ergò (inquit Dominium) felix est
Dominus, qui habet sapientes consiliarios, sed (addit Sapien-
tia) felicior est Dominus, qui ipsemet est sapiens.

PATIENTIA.

1. **D**icit Patientia: quanto major est passio in creatura,
tantò major potest esse Patientia; & quanto major
est Patientia, tantò minor est passio: primum membrum per se
patet, secundum membrum demonstratur; quia in DEO est
infinita Patientia, & nulla passio: mirabile secretum, ait Sa-
pientia, mundo incredibile, quia incognitum.

2. Ait Patientia: quia non omne agere convenit cum Perfe-
ctione, non omne pati convenit cum defectu, & è converso;
nam quia Patientia convenit cum Perfectione, & aliqua
passio convenit cum Patientia, ideo aliqua passio convenit cum
Perfectione.

3. In-

3. Inquit Patientia: aurum in igne patitur, & non alteratur;
& quia non alteratur, tantum agit, quantum patitur; sic pa-
tiens: hæc est pulchra metaphora (ait Sapientia) (a) quis sa-<sup>a. 0. c.
14. v. 10.</sup>
piens, & intelliget ista?

4. Passio est causa mortificationis, & mortificatio est causa
multiplicationis Patientiae; nam (b) nisi granum frumenti cadens<sup>b. Joan. c.
12. v. 24.</sup>
in terram mortuum fuerit, ipsum solum manet; si autem mor-
tuum fuerit, multum fructum affert: quem fructum? (querit
Sapientia) possessionem Animæ; (respondet Patientia) nam (c)<sup>c. Luc. c.
21. v. 19.</sup>
in Patientia vestra possidebitis Animas vestras.

Postquam quindecim Reginæ & Imperatrices sermonem
compleverant, rogabant Sapientiam, ut ipsa quoque dignare-
tur suam sententiam adjungere; cum sine illa omne, quod di-
xissent, non posset habere complementum.

Gratias retulit Sapientia, & ait: si placet vobis, ego com-
pletebo sermonem vestrum.

SAPIENTIA.

1. Itaque ait Sapientia: (d) meum principium est timor d. Ps.
Domini, ergo meus finis est Dominus: ex quo seque-^{110. v. 10.}
tur, quod ego sum media inter principium & finem; & quia
Princeps est subditus Domini, & Dominus subditorum, per me
poterit habere finem in Domino, & principium in suis subditis.

2. Inter me & stultitiam est contrarietas & discordantia (ait
Sapientia) (e) Sapientia enim hujus mundi stultitia est apud<sup>e. 1. ad
Cor. 3. v.</sup>
DEUM, & (f) quod stultum est DEI, sapientius est homi-<sup>f. 1. ad
Cor. 1. v.</sup>
nibus: ex quo patet, quod inter predictam Sapientiam & Sa-
pientiam, stultitiam & stultitiam sit contrarietas sine concor-^{25.}
dantia.

3. Ait Sapientia: (g) qui stultus est, serviet sapienti, ergo<sup>g. Prov.
11. v. 29.</sup>
qui sapiens est, dominabitur stulto; sed (h) stultorum infini-<sup>h. Eccl.
1. v. 15.</sup>
tus est numerus, ergo sapiens dominabitur infinito numero.

4. Inquit Sapientia, in DEO sum una tantum, &
sum infinita actu; in creatura sum etiam una tantum,
& sum infinita potentia, & in hoc latet magnum secretum;
(i) in me est Spiritus intelligentiae sanctus, unicus, i. Lib.
multiplex, subtilis, dissipatus, mobilis, incoquinatus, <sup>Sap. c. 7.
v. 22-23.</sup>
certus, suavis, amans bonum, acutus, quem nihil vetat, be-
nefaciens, humanus, benignus, stabilis, securus, omnem ha-
bens virtutem, omnia prospiciens, & qui capiat omnes Spi-
ritus,

k. v. 24. *tus, intelligibilis, mundus, subtilis, (k) attingens ubique*
 l. v. 27. *propter suam munditiam; & cùm sim una tantum (l) omnia*
 m. c. 8. *possim, & in me permanens omnia innovo; (m) attingo à fi-*
 v. I. *ne usque ad finem fortiter, & dispono omnia suaviter: (n) si*
 n. v. 5. *divitiae appetuntur in vita, quid Sapientia locupletius, quæ*
 o. c. 7. v. *operatur omnia? (o) infinitus enim thesaurus est hominibus;*
 p. v. 8. *(p) si multitudinem Scientiae desiderat quis, scio præterita, &*
 de futuris aestimo, scio versutias sermonum, & dissolutiones
 q. c. 8. v. *argumentorum: (q) si Justitiam quis diligit, labores mei*
 r. c. 7. v. *magnas habent virtutes; sobrietatem enim & prudentiam do-*
 7. *ceo & Justitiam & Virtutem, quibus utilius nihil est homini-*
 bus in vita: (r) præterea Amicos DEI & Prophetas con-
 27. & 28. *stituo, neminem enim diligit DEUS, nisi eum, qui cum Sa-*
 s. c. 6. v. *pientia inhabitat. (s) Ad vos ergo Reges sunt hi sermones mei,*
 10. *ut discatis Sapientiam. Postquam Sapientia finisset þec ver-*
 s. Apoc. *ba, dixerunt omnes reliquæ Imperatrices, quod (t)*
 c. 22. v. *verba illius vera essent & fidelissima.*
 6.

Beatus Raymundus Lullus
Doctor Illuminatus et Martyr

Digitized by Google
D. Rossetti Equ's sc:

DEO
UNI IN ESSENTIA,
ET
TRINO IN PERSONIS,
PATRI
Æternæ POTESTATI, à qua Opus sumit Initium,
FILIO
Infinitæ SAPIENTIÆ, in quam ultimò terminatur.
SPIRITU SANCTO
*Immenso AMORI, quo inspirante fuit datum,
ut Potestas & Sapientia per Amorem perficiatur in Tempore,
& compleatur in Æternitate.*

In Persona sui Magistri B. RAYMUNDI LULLI Doctoris Illuminati & Martyris Gloriosissimi Gratias agit, offert & commendat Opus minimus & indignus ejusdem Discipulus.

I.
 EUS magne super omnem magnitudinem, fortis super omnem fortitudinem: cùm hic Liber sit divisus in tot & tam peregrinas Rationes, & in tam novas Probationes & adeò necessarias, & cùm hic Liber, DOMINE, sit mundo adeò necessarius, quia est occasio & causa Confirmationis veræ Fidei, & Demonstrationis verarum Rationum, & ad multiplicandam Devotionem in te amando, laudando, honorando, tibi serviendo & obediendo, & cùm tuus Servus per tuum Auxilium & cum tua Gratia perficerit & compleverit hunc Librum, ideo tibi DOMINE reddit Gratias & Gratiarum Actiones de hoc Libro: unde osculatur terram, & elevat suas manus & oculos ad Cœlum cum corde humili & devoto, & dicit: Gloria, Laus, Reverentia & Honor per omne tempus tibi detur & fiat DOMINE DEUS, qui fecisti tantam gratiam tuo Subdito, quod pervenerit ad Perfectionem & Finem hujus Operis & Artis.

X

2. Quod

2. *Quod Opus & Ars fuit tuo Subdito opus valde magni laboris & periculi sensualis & intellectualis; nam quemadmodum magnum pondus gravat dorsum animalis, sic per longitudinem & subtilitatem & novas ac multas Rationes tuus Subditus habuit multas pœnas, labores & pericula, & pertulit multas injurias & ludibria ab hominibus: unde cum hoc ita sit, & cum tu tanto & tam longo tempore me conservaveris & adjuveris, & cum ego, qui sum homo miser & peccator, pauper in potestate & scientia, totam meam Fiduciam & Spem in te posuerim, ideo de totis meis viribus sensualibus & intellectualibus tibi DOMINE Gratias reddo, dando tibi omnem laudem & Honorem de meis viribus sensualibus & intellectualibus in præsentia tui sancti glorioſi Altaris.*

3. *Maxima gratitudo & gratiarum actio, quas vasallus potest facere suo Domino de bono & de auxilio, quod recipit ab illo, est, ut illi attribuat omne bonum, & sibi ipsi omnem defectum, quem facit, & ut ad amandum, laudandum suum Dominum, & illi serviendum & placendum se faciat subditum, servum & captivum virtutum, & militem vincendi ac superandi vitia & peccata, quæ suo Domino displicent: unde cum hoc ita sit, tuus Subditus, qui per te est adeò honoratus, adjutus, amatus & beneficiatus, ad te honorandum, amandum, laudandum & tibi serviendum & obediendum se submittit & subjicit virtutibus, & se facit inimicum vitiorum; & ut possit frui gratiâ, quam illi fecisti, est sua major voluntas insustinendo pro tuo amore injurias, ludibria, labores, pœnas & mortem; & cum totum hoc non possit mihi sufficere ad faciendas tibi Gratias, ideo ad faciendas adhuc maiores Gratias mea Anima vult recolere & intelligere, quod memoria est terminata in memorando, & intellectus in intelligendo, & os in enarrando, & oculi in videndo, & aures in audiendo, & manus in scribendo Gratias, quæ deberent esse majores sine omni comparatione, quam sufficientant omnia ista.*

4. *Sanctificate DOMINE, cui deberet fieri honor in illis, qui te inhonoran: quemadmodum in isto Operे mea Anima in confidentia tui auxiliī recolebat, intelligebat & volebat supra terminos sui recolere, intelligere & velle, & hoc faciebat per Dona & Auxilia, quæ habebat de te, sic tibi debet agere Gratias & Laudes ultra terminos suarum intellectualium & sensualium corporis, confidens in tuis Donis, Auxiliis & Gratiis, quas Gratias & Laudes mea Anima tibi DOMINE vult agere de meis viribus sensualibus & intellectualibus, ut pro tuo amore meum corpus tradatur morti & laboribus, & mea Anima adoret & laudet suum honoratum DOMINUM in Trinitate, Creatorem, Recreatorem & Glorificatorem, conceptum de S. Spiritu, natum ex Virgine &c.*

5. *Gloriose DOMINE, non solum tuus Servus est tibi obligatus, ut tibi retribuat Gratias de hoc Libro, sed etiam de omnibus bonis*

bonis, & cessationibus malorum, quæ in illo sunt, & quorum
hic Liber erit causa & occasio: etiam tantò magis, quia non
solum dedisti hunc Librum in meam memoriam, intellectum &
voluntatem, sed donasti mihi per hunc Librum multas virtutes,
& sanasti ac mundasti me de multis gravibus peccatis: unde bene-
dictus sis tu DOMINE DEUS, quia quando intravi in hunc
Librum, mea memoria, intellectus & voluntas erat pauper, mi-
ser, viles & culpabilis, modò cum hoc Libro tantum ampliasti,
ditasti & purificasti meam memoriam, intellectum & voluntatem,
quòd, undecunque veniat quæstio, vel tentatio, vel vitium, vel
dubitatio, ad omnia sufficiat iste Liber memorie, quæ recolit,
intellectui, qui intelligit, & voluntati, quæ amat hunc Librum;
quod tantum dicimus ad majorem ornatum Operis, quia nos po-
tiùs accusamus de vitiis, quæ sunt in nobis; unde nec nostrum no-
men scribimus in hoc opere, per quod significatur, quòd non ja-
temus nos de possessione virtutum, nec nos laudamus ad habendam
vanam gloriam, sed hoc facimus, ut Opus inde sit melius.

6. Gloriose DOMINE, si tuus Servus habet valde magnam sa-
tisfactionem & valde magnum gaudium, quòd sit exemptus à la-
boribus & periculis, in quibus tamdiu stetit propter hunc Librum,
nondum est exemptus à magnis considerationibus & desideriis, quæ
habet, ut hic Liber per hunc mundum distribuatur in multis lo-
cis, & ut veniat in manus Hominum Amatorum Veritatis, & de-
fendatur contra homines amatores falsitatis, qui mordent & repre-
hendunt veritatem, & sunt servi & subditi acediæ & vanæ gloriæ:
unde cùm ego sim Homo, affirmo & confiteor, quòd nullum bonum,
quod sit in hoc Opere, venerit à me, & cùm non habeam audaciam
scribendi meum nomen in hoc Opere ratione meæ vilitatis, & Nobil-
itatis ac Sanctitatis hujus Operis, & cùm mea intentio, quam ha-
bui in hoc Opere, non sit, ut sim dives, nec honoratus, nec ex-
altatus, nec laudatus in hoc mundo, quare igitur propter meam
vilitatem & miseriam est ullus inimicus, qui mordeat false hunc
Librum? cùm Opus non sit meum, nec de me, in illis rebus, in
quibus est bonum. Unde benedictus sis tu DOMINE DEUS,
quia si ego & omnes illi, qui dabunt progressum huic Operi, su-
mus adeò obligati ad habendas & agendas tibi Gratias de hoc Ope-
re, quanta igitur DOMINE erit indignatio, quam tu debes ha-
bere erga omnes illos, qui cum falsa intentione & falsis rationibus
ac invidia sunt contrarii huic Operi & Bonis, quæ possunt sequi
per istud Opus.

7. Misericors DOMINE, plene Misericordiâ & Veniâ, à quo
omnis Gratia & omne Bonum venit: quantò majus & melius est
hoc Opus, & quantum ego sum homo viles & miser & pauper in
omnibus bonis, tantum sum obligatus, ut tibi habeam & agam
Gratias,

Gratias, & tantò melius apparet, hoc Opus esse tuum, quām meum, in Bono, quod est in hoc Opere; & (si in illo est aliquis error) tantum apparet, esse meum, & non tuum; quia si ego essem homo magnæ Scientiæ & Authoritatis, non tam bene & tantà differentiâ significaretur, quòd bonum hujus Operis esset de te, & malum (si quod est) de me, sicut significatur per hoc, quòd sum homo sive scientia, vilius, miser peccator, culpabilis & sive ulla auctoritate & honore: unde cùm tu DOMINE ita volueris ordinare & demonstrare, caveant sibi mordaces & reprehensores veritatis, amatores falsitatis, ne mordeant & reprobent istud Opus, quia si hoc faciunt, erunt contra tuam voluntatem & ordinationem, per quam contrarietatem pervenit homo ad ignem & tormenta perdurabilia.

8. *Humilis DOMINE, plene Gratiâ: quemadmodum ego multo-
ties putavi perire in hoc Libro propter meam fragilitatem, quæ est
valde magna & misera, & propter longam continuationem, & propter
magras subtilitates hujus Operis, sic intravi in valde magnam
solicitudinem & pavorem, ne hoc Opus pereat, & ne destruatur
ab hominibus malis & falsis & modicæ conscientiæ, & propter vi-
litatem, miseriam & exiguum auctoritatem, quæ est in me: un-
de convenit, quòd æquè nunc confidam & sperem in te, quòd sal-
vabis & custodies hoc tuum Opus, quantò magis confidebam in te in
ipso Opere, antequam erat perfectum: & quia nullus homo potest
magis obligare suum bonum Dominum, quām si confidat in illo in
suis magnis necessitatibus, ideo tuus Servus omnino confidit in tua
Potestate, Sapientia & Voluntate, ut custodiant & defendant
hoc Opus à malignis reprehensoribus, & ut de hoc Opere facias
hoc, quod potest tua Potestas, & scit tua Sapientia, quod est ad
Gloriam, Laudem, Honorificentiam & Honorem tuæ Potestatis
& Sapientiæ: quando autem per istum modum spei me volo se-
cūrum reddere de hoc Opere, & meus intellectus intelligit, quòd
quantum ad me, mihi perinde est, sive promoveatur, sive non,
tunc venit mea voluntas, quæ tam vehementer amat tuum Hono-
rem, quòd illam non potest satiare mea spes, quia fidelis Ama-
tor tantum debet amare Honorem sui Amati, quòd obliviscatur
babere suum lucrum præ magna voluntate, ut faciat, suum Ama-
tum habere Honorem & Honorificentiam.*

9. *Juste DOMINE, sensualiter sentimus, & intellectualiter
intelligimus, quòd sicut culter non est contemnendus propter fa-
brum ferrarium, quo usque videatur acies cultri, sic hoc Opus
non est contemnendum propter me, nec in me, quo usque videatur
malum vel erroneum (si tamen ullus error vel vitium in illo sit):
unde qui vult spernere vel destruere hoc Opus, intelligat meam in-
tentionem, quæ in hoc Opere non fuit in damnum cuiusquam,
sed*

sed est ad dandam tuâ Laudem , & Exaltationem Sanctæ Romæ Ecclesiæ : & respiciat bonitatem Rubricarum , (in Libris , in quibus sunt) & videat , utrum probent hoc , quod significant : & id , quod est malum (si quod est) ex hoc Opere ejicient , & meliorent id , quod potest meliorari , & relinquant id , quod est bonum , & quod nullum damnum dat. Unde benedictus sis tu DOMINE DEUS , quia tantum mihi cordi est hoc Opus , & tantum intravit in amorem meæ Animæ , quod illud commendo tuæ Sanctæ DEITATI & HUMANITATI , & commendo Dominæ Sanctæ MARIAE Virginis gloriose &c. : unde benedictus sis tu DOMINE DEUS , quia tibi & omnibus Virtutibus Cœli & omnibus fidelibus Christianis & Amatoribus Veritatis commendo hoc Opus , ut illud custodiant , defendant & multiplicent in illis rebus , in quibus meæ vires sensuales & intellectuales nec mea fama potest sufficere ad illud custodiendum & defendendum contra dæmones & falsos reprehensores. Unde Gloria & Benedictio sit , DOMINE DEUS , tuæ Sanctæ Misericordiæ & Justitiae ; quia si est ullum bonum , quod merear per mea merita (si tamen aliqua habeo) & si placet tuæ Misericordiæ , quod in ulla re mibi velis facere gratiam , peto à te DOMINE gratiam , & rogo omnes Santos , ut te orent , ut mihi debeas satisfacere & facere gratiam in hoc Opere , & ut hoc , quod mihi deberes dare , des ad Exaltationem & Multiplicationem hujus Operis , ut cum illo te laudemus , honoremus , amemus , tibi serviamus & obediamus , & recipiamus perdurablem Gloriam & Benedictionem de te , qui es noster gloriosus DEUS.

Benedictio & Gloria , DOMINE DEUS , detur omnibus illis , qui te adorabunt & contemplabuntur cum hoc Opere , & qui pro me paupere peccatore vitioso , culpabili & misero te rogarunt , & qui promovebunt hoc Opus ad Gloriam & Laudem tuam , qui es noster honoratus DOMINUS DEUS JESUS CHRISTUS. Amen. Doctor Illum. Lib. 5. Cont. cap. 366. p. 4.

XX

AD

AD
PERILLUSTRES ET MAGNIFICOS VIROS
CIVITATIS ET REGNI BALEARIS CONSULES,
UNIVERSITATIS AC DOCTRINÆ LULLIANÆ
TUTELARES AC PATRONOS.

NEC NON

*Ejusdem Inclytæ ac Celeberrimæ Universitatis
Lullianæ*

RECTOREM MAGNIFICUM,
DECANUM.

*Et quatuor Facultatum Thomisticæ, Scotisticæ, Sua-
risticæ & Lullisticæ toto Orbe nominatarum Doctores,
Professores, Magistros ac Baccalaureos, totumque Magi-
stratum Literarium, Dominos suos
plurimum Venerandos.*

Exhortatio Discipuli.

Ate veniam Perillustres, Sapientissimi & Doctissimi Viri, Domini Patroni ac Professores mei, ut Vos alloquar Discipulus verbis, quibus usus est Doctor Gentium ad sapientes Athenarum Philosophos; cum enim Doctor hic à DEO illuminatus nova quædam & inaudita illis enarraret (Athenienses autem omnes & Advenæ hospites ad nihil aliud vacabant, nisi aut dicere aut audire aliquid novi) apprehensum eum & ad Areopagum dum dixerunt: possumus scire, quæ est hæc nova, quæ à te dicitur Doctrina? nova enim quædam infers auribus nostris, volumus ergo scire, quidnam velint hæc esse? „stans autem Paulus in medio Areopagi, ait: Viri Athenienses, per omnia quasi superstitiones vos video, præteriens enim, & videns Simulacra vestra, inveni Aram, in qua scriptum erat, Ignoto DEO. Quod ergo ignorantibus colitis, hoc ego annuncio vobis, Act. Apost. cap. 17.: non etenim dubito, dum vobis humillime offero sacra Monimenta Doctoris Illuminati & Martyris Invictissimi B. RAYMUNDI LULLI Concivis ac Patroni vestri, labore plusquam viginti annorum per universum orbem congregata, & vetustati, æmularum invidiæ, amatorum nimiae tenacitati erepta, continuis vigi-

vigiliis per volutata, collata, restituta, & nunc luci publicæ de novo exposita, quin si videritis in hoc Opere nova, curiosa valde, arcana & abdita, in hunc usque diem non solum ipsi met bujus sacræ Artis ac Scientiæ Professoribus posteris & Doctrinæ Defensoribus incognita, sed velut absconsa, & tanto Doctore indigna verbo & calamo impugnata; non, inquam, dubito, quin eadem, si non majori, cupiditate à me Discipulo Doctoris Illuminati & omnium vestrum minimo postulabitis rationem ejus, quam novam Vobis profero, Doctrinæ.

Dum igitur sollicitus tecum pensito, quomodo habeat caput responsum meum? Eccl. 33., mentisque perlustro Urbem vestram & Templum, in quo reposita sunt B. Magistri mei Lipsana, en occurrit, non quidem Ara ignoto DEO erecta, sed gloriosum B. Martyris Sepulchrum, & sub eo septem Simulacra non Ethniconum, sed Artium & Scientiarum antiquissima, quæ primo intuitu muta credita, sed attentiùs demum considerata videbantur omnia viva, mutuò secum colloquentia, & accusantia nostram ingratitudinem, qui in nostrum proprium damnum, non unâ die, sed tot jam saeculis illa finimus illic otiosa stare, nec conducimus ad effodiendum immensum & inexplicabilem illum Thesaurum Sapientiæ & Scientiæ in Agro bujus Operis hactenus absconditum: admirans ego & (ut animus hominum boni est avidus) desiderans habere notitiam nominati Thesauri, quæsivi ab illis, quo loco esset absconditus? respondit prima Statua, quæ est Grammaticæ, illum significari per duas Statuas superiores à latere tumbæ positas; hoc ipsum Logica demonstrabat, & Rhetorica persuadebat: ascendi ergo ad duas Statuas superiores, & petii, ut revelarent mihi Arcana suarum proprietatum, quarum prima stans ad dextrum latus me amandavit ad cap. 10. Evang. S. Mat. ejusque vers. 7.; altera stans ad levam, jussit, me legere v. 8.; revoluta itaque sacrâ Paginâ, inveni dicto cap. vers. 7.: Euntes autem prædictate &c.; & vers. 8. Infirmos curate &c., ex quibus verbis intellexi, primam significare Theologiam, secundam verò Philosophiam: cuius ultimi me persuadebat Astronomia: nam figura, quam Statua ad levam posita manu tenebat, ex Astronomia erat desumpta, significans per quatuor literas A. B. C. D. ad angulos Figuræ positas quatuor Elementa, & per duos Circulos Signorum & Planetarum duos motus naturæ, per libram verò in centro situatam, æqualitatem; quæ omnia Astronomia revelarat esse pertinentia ad Medicinam: hoc ipsum confirmarat Inscriptio addita: Dispositor sum Sanitatis, qualis erat Doctor Illuminatus, dum vixerat, naturaliter per Philosophiam, & supernaturaliter per Theologiam; nunc autem uterque supernaturaliter.

Postquam hæc omnia perceperam, gavissus sum quidem ex una

una parte gaudio magno valde, quòd inveneram Agrum tanto tempore quæsum, in quo latebat absconditus Thesaurus adeò pretiosus, mecumque statui vendere universa, quæ ante ab habueram, ut emerem Agrum istum, sed ex altera parte non minùs vehementer indoli, memoriam tanti Doni primis sacræ Artis Discipulis & Professoribus (ut Scripta illorum testantur) optimè noti per tot sæcula posteris fuisse ereptam, vel (si fas est dicere) ab ipsis potius neglectam ac vilipensam : unde me obtuli præfatis septem Statuis, quòd, si me bearant tanto Munere, mihi in labore tantæ Operis opem suam non negarent, essem paratus omnes meas vires, quascunq; divinâ largitate possideo, totamque meam vitam excolendo huic Agro, eruendo divino huic Thesauro, ac in bonum publicum totius universi distribuendo impendere : quod cùm omnes septem unanimiter annuissent, datâque dexterâ spopondissent, confessim me ad ipsum Opus accinxì, nulli parcens labori, nec me subtrahens oneri, vel evitans obvias adversitates, ludibria ac sinistra judicia hominum, quæ mihi non defutura facile prævidere poteram, dæmone omnes suas vires exerente, ne Opus Christianæ Reipublicæ adeò prosperum ac proficuum lucem aspiceret ; sed confidens in Auxilio & Assistentia illius, cuius potestati nemo potest resistere, & cuius voluntati obediunt omnia, cuiusque Sapientia omnia gubernat, qui me sine ullo meo merito mirabili suâ providentiâ ad hanc coloniam vocare dignatus est, & per me viliissimum & tam arduo negotio minimè idoneum instrumentum nobilissimum hoc Opus immensâ suâ bonitate his ultimis sæculis voluit mundo palam facere, quo ante sæcula fidelissimum suum Servum B. RAYMUNDUM LULLUM divinitùs illustraverat, ut eò magis omnibus innotesceret ; quòd, quæ sunt stulta &c., & infirma &c., & ignobilia mundi, & contemptibilia elegit DEUS, & ea, quæ non sunt, ut ea, quæ sunt, destrueret, Epist. ad Cor. i. cap. i. v. 27. & 28., scilicet errores, ignorantias, vitia & peccata, quæ dominantur in mundo, tandem superatis innumeris difficultatibus primum Operis Tomum (quem statim subsequentur alii tres, jam ferè ad calcem perducti) formis impressoriis absolvi.

Scitote proin Patres ac Patroni plurimum venerandi, Doctrinam hanc meam, tam in Perspiciliis, quam in Revelatione Secretorum Artis, forsan novam vobis apparentem, non esse meam, nil enim de meo in illa invenietis, si alienam à stylo Magistri dicendi vel scribendi formam excipiatis ; nam omnia ex Arte vel Libris illius desumpta sunt : admittite igitur, ut primum censum exantlati laboris, scilicet hunc primum Tomum, demissimè vobis offeram, proferamque de Thesauro tamdiu abscondito nova & vetera ; & qui mecum profitemini Vos zelosos Gloriæ magni DEI nostri ejusque Famuli & Amici B. RAYMUNDI LULLI Doctoris Illuminati, recipite sub Tutelam vestram glorioissima ejus Opera

Opera, quorum nunc illius notitia non solum Vobis commendabit, sed etiam demonstrabit, quanto Honore quantâque Veneratione dignus sit, quem ipsemet Rex Regum sic honorare voluit, quemque aliqui Vestrorum Lullianæ Artis Professorum, etiam ignorantes Secreta Artis illius, tantum hucusque coluerunt: hoc etenim mei nunc est instituti & propositi, ut annunciem Vobis vestrammet Gloriam, Decus & Ornamentum toto, quâ patet, Orbe diffundendum: laudent Vos & Vestram Insulam alii, ornentque Palmam innumeris aliis palmis, mihi sufficit una major omnibus, cui omnes reliquæ subdunt fasces, quoniam Spiritum Deorum habet, & Scientia Intelligentiâque ac Sapientia ampliores inventæ sunt in illa, Dan. 5. v. 14., quam in omnibus Insulis maris & Regionibus universæ terræ; præcellit namque Montem Pieridum Mons Randa, dumque DEO canent organa RAYMUNDI Vestri septemordinibus fistularum suaviter sonantia, silabit fistrum Vatis Delphici, nec in tibiis Viri beneplacitum erit ei, Psal. 46.: porrò cum ad extremas basce oras illorum vox pertigerit, piè ominari me convenit, jam tempus advenisse, quo in omnem terram exibit sonus eorum.

Vos itaque Viri Perillustres, Fundatores & Patroni Almæ Universitatis Lullianæ, Vos quoque Viri Sapientes & Magnifici, Doctores & Professores quatuor dictarum Facultatum manus amicas commode, & Opus Vestris Servitiis ab ipsomet B. RAYMUNDO ac à me consecratum approbate, defendite, augmentate, & secundum præscriptam ab Illuminato Doctore methodum in hoc Tomo demonstratam deinceps publicè profiteri facite: hâc enim ratione accidet, ut Doctrina, ob profunditatem suam ferè omnibus impenetrabilis habita, paulatim Vestrâ Elucidatione illuminet, & abstergat nostras tenebras, eumque suâ universalitate proferat usum in universo mundo, quem Divus Author toties nobis adpromisit.

Ego verò unam hanc à Vobis Gratiam exoro, ut laborum meorum, amore quoque Vestri partim exactorum, partim adbuc perfeendorum præmium referam, scilicet locum vel infimum inter veros ac fideles Illum. Doctoris Vestri Discipulos possidere: hoc enim favore mihi addetis animum, ad accelerandam Editionem Reliquorum Tomorum, quorum singulos veluti gratitudinis meæ tesseram, quâ breviori viâ potero, ad Vos destinabo, ut Bibliotheca Universitatis Vestræ perenne habeat Documentum, quid amor scientiæ & sapientiæ per Vos in exteris nationes propagatus in nos potuerit, dum tanto nitore, tantis sumptibus integrum Opus Doct. Illum. Vobis refundimus, quod Antecessores nostri exteri à Vobis per partes successivè accipientes Vobis & ipsis ferè inutile reddiderunt. DEUS conservet D^os V^os Perill. & Magn. ût oro & opto.

)()()

Annotationes Discipuli in sequentem Vitam Beati.

Nota 1. Quod in toto Opere fecimus, eligendo certa, & dimittendo incerta, hoc etiam in Vita Beati observare libuit; nam inter tot & tantos Scriptores, quos recenset R. P. Jac. Custurerius S. J. Dissert. 2. cap. 8. fol. 474. in Historia B. RAYMUNDI Linguâ Hispanâ Majoricæ editâ Anno 1700. numero viginti & ultra, quosque ferè omnes vidimus & habuimus, Anonymum secuti sumus, tum quòd reliquos omnes tempore præcederet, & ab ipsis met PP. Custurerio ac Sollerio Vita & Actorum Beati Scriptoribus coœvus haberetur, tum quòd simplicitate & ingenuitate styli magis esset conformis stylo operis.

Nota 2. Hujus autem Vitæ à præfato Anonymo scriptæ naœti sumus quinque diversa transumpta omnia antiquissima; unum impressum, quod habetur in Actis Beati à R. P. Sollerio S. J. Antwerpiz typis datum Anno 1708. ipsi à dicto R. P. Custurerio communicatum, sed ex parte mutilum; aliud Barcinone, aliud Româ ex Bibliotheca Divi Isidori; alia duo Parisiis, scil. ex Bibliotheca PP. Doctrinæ Christ. & Biblioth. D. de Montaris: consentiunt omnia quatuor exactè: & cum unum & alterum horum Exemplarum referat eundem characterem, quem in Actis Illum. Doctoris R. P. Sollier exhibet, eandem cum illo antiquitatem spirant: mirum proin, qua ratione contigerit, quòd in primo totum Caput tertium usque ad n. 5. illius omnissum sit, an studio, an vicio temporum, ignoro; neque suspicari convenit, his ultimis Exemplaribus à posteris aliquid additum, quod non fuisset in primo, tum quia huic suspicioni obſtitit & concordantia Exemplarium diversis locis receptorum, & par antiquitas, tum, quia in primo interruptio historiæ & hiatus punctis notatus manifestè indicant, aliquid deesse.

Nota 3. Cùm Capite 3. referatur, D. Authorem coelitus vocatum ad Ordinem S. Dominici, cunctaque ad conservandam suam Artem voluisse ingredi Ordinem S. Francisci, nec ex citato Capite constet, ad unum vel alterum Ordinem illum fuisse admisum, ego quoque nil certi ex hac Vita eruire vel statuere potui; relinquens aliorum judicio, an ad hunc, an ad alium Ordinem transferit, quod ex documentis aliunde desumendis probare oportet.

Nota 4. Esse valde probabile, Scriptorem hujus Vitæ Anonymum Coevum ante obitum B. RAYMUNDI jam vitâ functum, alias enim ultimam partem hujus Vitæ, scil. Martyrii Beati, non præterisse intactam.

Nota 5. Non esse certum, ubinam hæc Vita scripta sit, non enim cum R. P. Sollerio legendum in Francie, sed in Italiâ, ut unanimiter exemplaria loquuntur.

Nota 6. Denique, quæ in Disputationibus cum Saracenis hic relatis duriuscula sonare videntur hujus adhuc methodi inexpertis, levigentur quidem, non tamen rationibus ad placitum adductis, sed vel per textus ex aliis Operibus D. Authoris desumptos, vel per rationes ex Arte D. Authoris peticas: nam cognitis Fundamentis Artis & textibus Authoris inter se combinatis videbitur, quod nil extra est oleam, nil intra est in nuce duri.

(i)

VITA BEATI RAYMUNDI LULLI DOCTORIS ILLUMINATI ET MARTYRIS.

Ad Honorem, Laudem & Amorem solius Domini DEI nostri JESU Christi Raymundus quorundam suorum Amicorum Religiosorum devictus instantiâ narravit, scribique permisit ista, quæ sequuntur hic, *de sua Conversione ad Pœnitentiam, & de aliquibus Gestis ejus.*

C A P U T I.

Nobilitas Raymundi, profanus Amor, quinâ Apparitione Christi crucifixi Conversio, Desiderium Martyrii, Intentio faciendi Librum ad convertendos Infideles, impetrandi Monasteria ad discendas Linguas Orientales; Exemplo S. Francisci animatus vendit omnia, Iter sacrum instituit ad diversa loca, Domum reversus vilem Habitum assumit, addidicit Grammaticam, & Linguam Arabicam ab empto Saraceno, à quo propè occiditur.

1. RAYMUNDUS Senescallus mense Regis Majoricarum, dum Juvenis adhuc vanis cantilenis seu carminibus componendis & aliis lascivis sœculi nimis esset deditus, sedebat quadam nocte juxta suum lectum paratus ad dictandum & scribendum in suo vulgari unam cantilenam de quadam Domina, quam tunc amore fatuo diligebat: dum igitur prædictam cantilenam inciperet scribere, respiciens à dextris vidit Dominum JESUM Christum tanquam pendentem in Cruce, quo viso timuit, & relictis, quæ habebat in manibus, suum lectum, ut dormiret, intravit: in crastino verò surgens, & ad vanitates solitas rediens, nihil de visione illa curabat, imò citò oblitus est.

2. Quasi post octo dies postea in loco, quo priùs, & quasi horâ eadē iterum se aptavit ad scribendum & perficiendum cantilenam suam prædictam; cui Dominus iterum in Cruce apparuit, sicut antea; ipse verò tunc plūs territus, quām primò, lectum suum intrans, ut alias, obdormivit; sed adhuc in crastino negligens apparitionem sibi factam suam lasciviam non di-

misit; imò post paululum suam cantilenam inchoatam nitebatur perficere, donec sibi tertio & quartò successivè diebus interpositis aliquibus Salvator semper in forma, quā primitus, appareret.

3. In quarta ergò vel etiam in quinta vice, sicut plūs creditur, eadē apparitione sibi factā nimium territus intravit suum lectum, secum totâ illâ nocte cogitando tractans, quidnam visiones istæ toties iteratae significare deberent? hinc sibi quaque dictabat conscientia, quòd istæ apparitiones nihil aliud intenderent, nisi, ut ipse mox relicto mundo deserviret Domino JESU Christo ex tunc integrè; illinc verò sua conscientia reum se sæpiùs & indignum Christi servitio acclamabat; sicque super his nunc secum disputans, nunc attentius DEUM orans, laboriosam illam noctem duxit insomnem: denique dante Patre luminum consideravit Christi mansuetudinem, patientiam & misericordiam, quām habuit & habet circa quoslibet peccatores; & sic tandem certissimè intellectus, DEUM velle, quòd RAYMUNDUS relinqueret mundum, Christoque corde ex tunc integrè deserviret.

§

Cœpit

Vita Beati Raymundi Lulli

4. Cœpit ergò intra se cogitando traçtare, quod esset servitium maximè DEO placens; & sibi visum est, quòd nemo posset facere Christo melius sive majus servitium, quàm pro amore & honore illius vitam & Animam suam dare; & hoc in convertendo ad ipsius cultum & servitium Saracenos, qui suâ multitudine Christianos undique circumcingunt: sed inter hæc ad se reversus intellexit, se habere nullam scientiam ad tantum negotium, utpote qui nec etiam de Grammatica aliquid nisi fortè minimum didicisset: unde mente consternatus multùm cœpit dolere.
5. Verùm dum ipse mente lugubri hæc devolveret, ecce, nesciebat ipse quomodo, sed scit DEUS, intravit cor ejus vehemens ac implens quoddam dictamen mentis, quòd ipse facturus esset postea unum Librum præstantem & meliorem de mundo contra errores infidelium: veruntamen cùm ipse super tali Libro faciendo nec materiam nec formam videret adhuc aliquam, neque modum, maximè mirabatur; quantò tamen ipse super hoc plùs & sàpiùs mirabatur, tanto fortius instinctus ille seu dictamen faciendi prædictum Librum intra se crescebat.
6. Sed rursus considerans, quòd, licet Dominus DEUS sibi processu temporis faciendi prædictum Librum gratiam largiretur, parum tamen vel nihil ipse solus posset facere; inde præsertim, cùm ipse Linguam Arabicam, quæ Saracenorum est propria, penitus ignoraret. Sed amplius sibi venit in mentem, quòd iret ad Papam, ad Reges etiam & Principes Christianos, ad excitandum eos, ac impetrandum apud ipsis, quòd constituerent in diversis Regionis seu Provinciis ad hoc aptis Monasteria, in quibus electæ Personæ religiosæ & aliæ ad hoc idoneæ ponerentur ad addiscendum prædictorum Saracenorum & aliorum Infidelium Idiomata, ut ex eis de viris ibidem convenienter instructis in promptu 10. semper possent assumi & mitti Personæ idoneæ ad prædicandum & manifestandum prædictis Saracenis & aliis Infidelibus ipsam, quæ est in Christiana Fide, Catholica Veritatem.
7. His igitur tribus supradictis Articulis in animo suo firmiter jam conceptis, videlicet de Morte tolleranda pro Christo, convertendo ad ejus servitium Infideles, de Libro supradicto (si daret DEUS) etiam faciendo,
- nec non de Monasteriis impetrandi pro diversis Linguagiis addiscendis, ût superius est prædictum, in crastino mox ascendit ad Ecclesiam, quæ non longè ab eo distabat, Dominum JESUM Christum devotè, flens largiter, exoravit, quatenus hæc prædicta tria, quæ ipse misericorditer inspiraverat suo cordi, ad effectum sibi placitum dignaretur perducere.
8. Post hæc ad sua reversus, cùm nimis esset adhuc imbutus vitâ & lasciviâ sacerdotali, in prædictis tribus conceptis negotiis prosequendis per tres subsequentes menses, scilicet usque ad sequens Festum Sancti Francisci, satìs fuit tepidus & remissus: sed in eodem Festo, prædicante quodam Episcopo apud Fratres Minores Civitatis Majoricarum, ipso RAYMUNDO præsente, quomodo videlicet prædictus Sanctus Franciscus reliquerit & rejicerit omnia, ut soli Christo firmius inserviret &c., & ipse RAYMUNDUS tunc Sancti Francisci provocatus exemplo venditis mox possessionibus suis, reservatis tamen inde paucis ad sustentationem suæ conjugis ac suorum liberorum, committens se totum Christo, abiit cum intentione nunquam revertendi ad propria, & ad Sanctam Mariam de Ruppis amatore, ad Sanctum Jacobum, & ad diversa alia loca sancta, causâ Dominum exorandi & suos Sanctos pro sua directione in illis tribus, quæ DEUS, ût suprà dictum, inspiraverat suo cordi.
9. Completâ ergò prædictâ Peregrinatione, paravit iter arripere Parisios causâ addiscendi ibi Grammaticam, & aliquam aliam scientiam suo proposito congruam; sed ab hoc itinere Parentes & sui amici, & maximè Frater Raymundus de Ordine Prædicatorum, qui quondam Domini Gregorii IX. compilaverat Decretales, suis persuasionibus & consiliis diverterunt, & eum ad Civitatem suam Majoricarum scilicet redire fecerunt.
10. Cùmque venisset illuc, relictis vestibus solemnioribus, quibus usque tunc usus erat, assumpsit sibi vilem Habitum de grossiore panno, quem ipse poterat invenire; & sic in eadem Civitate didicit partem de Grammatica, emptoque sibi ibidem quodam Saraceno Linguam Arabicam didicit ab eodem. Deinde post novem Annos contigit, quòd Saracenus ille, RAYMUNDO quâdam die absente, nomen Christi blasphemaret, quod cùm reversus cognovis- set

set RAYMUNDUS ab iis, qui blasphemiam audiverant, nimio Fidei zelo motus percussit illum Saracenum in ore, fronte & facie: Saracenus verò rancore nimio inde concepto ex tunc cœpit mente tractare, quomodo suum Dominum posset occidere.

11. Cùmque ipse clam procurato sibi gladio quodam die videret sedentem suum Dominum solum, irruit in eum subito, simul ipsum prædicto gladio percutiens, & cum rugitu terribili acclamans, tu moriturus es: sed RAYMUNDUS, licet tunc ferientis brachium, quo tunc gladius tenebatur, ut DEO placuit, aliqualiter repulisset, vulnus tamen grave, licet non lethale, super stomachum ex ferientis ictu recepit: prævalens tamen ipse viribus, illum Saracenum sibi substravit, gladiumque violenter abstulit ab eodem. Deinde accurrente Familiâ, prohibuit RAYMUNDUS, ne Saracenum interficerent; permisit tamen, quòd ligatus poneretur in carcere, donec ipse deliberasset apud se, quid de illo foret potissimè

faciendum; severum namque sibi fuit vi- sum, illum perimere, quo docente sibi Linguam multum optatam, scilicet Arabi- cam, jam sciebat; dimittere verò illum, vel tenere diutius, metuebat, sciens, quòd ipse non cessaret ex tunc in mortem ipsius machinari.

12. Perplexus igitur circa istud, ascendit ad Abbatiam quandam, quæ prope erat, orans ibidem DEUM super hac re instans, quòd, adhuc in suo corde prætactâ perplexitate remanente, Dominus, ut sibi videbatur, ipsius orationem nullatenus exaudisset; mœstus ad suam domum rediit: cùmque illuc veniens se divertisset ad carcerem, ut suum captivum inviseret, inventit, quòd ipse fune, quo ligatus fuit, jugulaverat semet ipsum: reddidit ergò RAYMUNDUS gratias DEO, lætus, quòd & à necce prædicti Saraceni servaverat manus ejus innoxias, & cum à perplexitate illa gravi, pro qua paulò antè ipsum anxiùs exoraverauit, liberaverat.

C A P U T I I .

Ascendit in Montem, illuminatur à DEO ad faciendam Artem, quam scribit in Abbatia; quâ perfectâ redit ad Montem, visitatur à Pastore, vocatur à Rege Majoricarum Monspellium, approbatur ejus Volumen Contemplationum, legit ibi publicè suam Artem Demonstrativam, impetrat à Rege Monasterium, proficiscitur Romam, Parisios, redit Monspellium, ubi legit Artem Inventivam, pergit Genuam, repetit Romam, à qua redit Genuam trajecturus ad convertendos Saracenos, ejus Gaudium, Timor, Tentatio, Infirmitas.

1. Posthac RAYMUNDUS ascendit in Montem quendam de Randa, qui non longè distabat à sua domo, causâ DEUM ibidem tranquilius contemplandi; in quo, cùm jam stetisset non plenè per octo dies, accidit quâdam die, cùm ipse staret ibi Cœlos attente respiciens, quòd subito Dominus illustraverit suam mentem, dans eidem formam & modum faciendi Librum, de quo suprà dicitur, contra errores infideliū; de quo RAYMUNDUS immensas gratias reddens Altissimo descendit de Monte illo, reversusque mox ad Abbatiam regalem supradictam cœpit ibidem ordinare & facere Librum illum, vocans ipsum primò *Artem Majorem*, sed postea *Artem Generalem*; sub qua Arte posteā plures, ut infrà sequitur, fecit Libros, in eisdem multa genera- lia principia & magis specialia, secundū

capacitatem simplicium, prout experientia eum jam docuerat, explicando. Postquam ergò RAYMUNDUS, stans in prædicta Abbatia, composuerat suum Librum, ascendit iterum in prædictum Montem, & in eodem loco, in quo steterant pedes ejus, dum sibi in illo Monte Dominus ostenderat modum Artis, Eremitiorum fieri sibi fecit, habitans in eodem jugiter per quatuor menses & amplius, diu noctuque DEUM deprecans, ut ipsum & Artem, quam sibi dererat, ad suum honorem & ad Ecclesiæ suæ profectum per misericordiam suam dirigeret prosperè.

2. Dum igitur ipse staret sic in memorato Eremitorio, venit ad eum quidam Pastor ovium, adolescens hilari facie & venustâ, dicens ei sub una hora tot & tanta bona de DEO & de Cœlestibus, de Angelis

Vita Beati Raymundi Lulli

4

scilicet & de aliis, scilicet, quot & quanta, ut sibi videbatur, unus quicunque alias homo vix per duos dies integros fuisset locutus; „vidensque Pastor ille Libros RAYMUNDI, deosculatus est eos flexis genibus, suis lachrymis rigans eosdem, dixitque Raymundo, quod per illos Libros multa bona Christi Ecclesiae provenirent. Benedixit etiam Pastor ille RAYMUNDO multis benedictionibus, tanquam propheticis, signans Caput & totum Corpus ejus Signaculo sanctæ Crucis, & recessit: RAYMUNDUS verò considerans hæc omnia, mirabatur; nam Pastorem illum nunquam ipse viderat alias, nec de ipso audiverat quidquam loqui.

3. Post hæc Rex Majoricarum, audito, quod RAYMUNDUS jam fecisset quosdam Libros bonos, mandavit pro ipso, quod veniret ad Montem Pessulanum, ubi Rex ipse tunc erat; cùmque venisset RAYMUNDUS illuc, fecit Rex examinari per quendam Fratrem de Ordine Minorum Libros ipsius; specialiter autem Meditationes quasdam, quas ipse fecerat in Devotione super omnes Dies Anni, XXX. Paragraphos speciales diebus singulis assignando; quas Meditationes Philosophiâ & Devotione Catholicâ plenas non sine admiratione reperit Frater ille. Fecit igitur RAYMUNDUS sub prædicta Arte sibi data in Monte in Civitate illa Librum unum, vocans eundem *Artem Demonstrativam*, quam etiam legit ibidem publicè, fecitque super eundem suam Lecturam, in qua declarat, quod prima Forma & prima Materia constituant Chaos elementale, & quod ipsa quinque Universalia & decem Prædicamenta ab ipso Chaos descendant, & contineantur in eodem secundum Catholicam & Theologicam Veritatem.

4. Sub eodem tempore impetravit etiam RAYMUNDUS à prædicto Rege Majoricarum, unum Monasterium construi in suo Regno, & dotari sufficientibus Possessionibus, ac in eodem tredecim Fratres Minores institui, qui ibidem discerent Linguam Arabicam pro convertendis Infidelibus, ut superius dictum est & expressum; quibus, nec non & aliis succendentibus aliis in eodem Monasterio perpetuò prædictis Possessionibus ad eorum necessaria ministrarentur singulis Annis quingenti Floreni.

5. Post hæc ivit RAYMUNDUS ad Curiam Romanam, causâ impetrandi, si posset, à Domino Papa & Cardinalibus hujus-

modi Monasteria pro addiscendis Linguis per Mundum institui; sed cùm ipse ad Curiam pervenisset, invenit Papam tunc recenter mortuum, scilicet Dominum Honorium IV. Papam: propter quod dereliquit Curiā direxit versus Parisios suos gressus ad communicandam ibi Mundo, quam sibi dederat DEUS, Artem.

6. Veniens ergò RAYMUNDUS Parisiostem-pore Cancellarii Bertholdi, legit in Aula sua Commentarium Artis Generalis de spe-ciali Præcepto prædicti Cancellarii, per-lectoque Parisiis illo Commentario, ac ibi-dem viso numero Scholarium, rediit ad Montem Pessulanum, ubi de novo publi-cè Artem legit, & fecit etiam Librum unum, vocans eundem *Artem Veritatis Inventivam*; ponendo in ipso Libro, nec non & in omnibus aliis Libris, quos ex tunc fecit, quatuor Fi-guras tantum, res ecclasis seu potius dissimula-tis propter fragilitatem humani Intellectūs, quam fuerat expertus Parisiis, XII. Figuris ex sedecim, quæ prius erant in Arte sua: quibus omnibus in Monte Pessulano ritè expletis, iter arripiens venit ad Genuam, ubi non multam moram faciens, prædictum Librum *Artis Inventivæ transfluit in Arabi-cum*: quo facto direxit ad Romanam Curiam gressus suos, cupiens ibidem, ut alias, impetrare, Monasteria fieri per Mundum pro diversis Linguis, ut supra dicitur, ad-discendis; sed ibi tunc propter impedimen-ta Curiæ parùm circa suum intentum pro-ficiens deliberato consilio progressus venit ad Genuam, ut inde transfretaret in ter-ram Saracenorum, ad experiendum, utrum ipse saltem solus in aliquo posset proficere apud ipsos, conferendo cum Sapientibus eorum, & manifestando eisdem secundum Arthem sibi datam à DEO Filii DEI Incar-nationem, nec non & Divinarum Per-sonarum in summa Unitate Essentiæ beatissi-mam Trinitatem, quam ipsi Saraceni non credunt, imò cæci, nos Christianos tres Deos colere, asserunt.

7. Cùmque apud Genuenses citò divulgatum esset, quod RAYMUNDUS jam venerat ad transfretandum in terram Saracenorum causâ convertendi eos ad Fidem Christi, si posset, multum ædificatus est inde popu-lus, speravitque, quod DEUS per ipsum aliquod bonum notabile facheret apud ip-sos supra Saracenos; audiverant enim Ge-nuenses, ipsum RAYMUNDUM post Conver-sionem ipsius ad Pœnitentiam accepisse in quo-

quodam Monte divinitus Scientiam quandam sanctam pro Conversione Infidelium. Sed cum Dominus sic RAYMUNDUM tanto gaudio populi, quasi quodam diluculo, visitasset, eundem tentatione gravissimam subito cœpit probare; nam cum ad transfretandum, sicut prætangitur, Navigium & alia parata fuissent omnia, omnésque Libri sui in Navi cum necessariis aliis introducti, venit ex quibusdam occasionibus sibi tanquam fixum quid in mente, scilicet, quod, si ipse transiret ad Saracenos, illi mox eum in adventu suo trucidarent, vel ad minus carceri perpetuo mancipient: quare RAYMUNDUS timens pelli suæ (sicut in Passione Christi Domini S. Petrus Apostolus) oblitusque sui propositi supradicti, quod

scilicet mori pro Christo statuerat in convertendo ad cultum ejus Infideles, Genuæ, quodam detentus inertii timore, remansit; sicque forsitan, ne inaniter de se præsumeret, permittente vel dispensante Domino, interim derelictus est: verum recedente jam de Genua prædicto navigio, videns mox super hoc, quod ipse remanendo sic enormiter dedisset populo scandalum, contra finem in desperationem penitus incidit, æstimando certissimè se propter hoc à DEO fore damnandum; propter quod tactus est tanto dolore cordis, ut in corpore febricitando gravissimè ægrotaverit; sicque Genuæ languens diutius, nec alicui causam sui doloris aperiens, ferè ad nihilum redactus est.

C A P U T III.

Vocatur ad sacrum Ordinem ipso Die Pentecostes, ejus Ambiguitas, Tentatio mira Apparitione, format Testamentum, confitetur & sumit S. Eucharistiam; ut Artem à DEO ipsi datam salvaret, ad salvandum Proximum, eligit potius suam damnationem, adhuc infirmus concendit Namorem iturus ad Saracenos, recuperat Sanitatem Corporis, & Serenitatem Conscientiae.

1. Denique adveniente Die sanctâ Festi Pentecostes fecit se portari seu duci ad Ecclesiam Fratrum Prædicatorum, dumque Fratres audiret Hymnum, *Veni Creator*, cantantes, ingemiscens ait intra se: nunquid non Spiritus iste Sanctus me posset salvare? sicque debilis ductus seu portatus in dormitorium Fratrum super quendam lectum ibidem se projectat: cumque sic ibi jacens sursum respiceret, vidi in ipsius domûs cæcumine lucem quandam parvulam, quasi stellam pallidam, audivitque de loco stellæ vocem, quæ sibi talia verba dixit: *in Ordine isto potes salvari*; sicque RAYMUNDUS mittens pro Fratribus illius domûs eorum habitu mox indui petiit; sed Fratres propter absentiam Prioris hoc facere distulerunt.

2. Reversus igitur RAYMUNDUS in hospitium suum reduxit in memoriam, quod Fratres Minores Artes, quam sibi Dominus prius dederat in Monte, plūs peracceptando dilexerant, quam Prædicatores præfati, quamobrem sperans, quod isti Fratres Minores efficacius Artes prædictam ad honorem Domini nostri JESU Christi, & utilitatem Ecclesiæ promoverent, cogitavit, quod ipse dimissis Prædicatoriis intraret Ordinem Fratrum Minorum.

Dumque hoc ipse mente tractaret, apparuit juxta ipsum quasi pendens in pariete cingulum sive chorda una, quali se cingunt ipsi Minores; dumque super hac visione vix esset ad horulam consolatus, respiciens à longè supra se vidit lucem illam, sive stellam pallidam, quam ipse, sicut prædictur, apud Prædicatores jacens in lectulo prius viderat, audivitque illam stellam veluti comminando dicentem sic ei: *nunquid non dixi tibi, quod tu solummodo in Ordine Prædicatorum Fratrum possis salvari*, vide ergo, quid feceris.

3. RAYMUNDUS igitur considerans hinc suî damnationem, nisi ipse cum Prædicatoribus, hinc Artis & Librorum, quos fecerat, perditionem, nisi ipse cum Fratribus Minoribus moraretur, elegit (quod erat supermirabile) damnationem sui ipsius æternam potius, quam ut Ars prædicta, quam noverat se accepisse à DEO ad multorum Salvationem & DEI Honorem præcipue, perderetur; & sic non obstante reclamatione stellæ prædictæ misit pro Guardiano Fratrum Minorum, à quo petiit eorum Habitum sibi dari; quem sibi Guardianus datum se promisit, quando ipse propinquior foret morti.

Vita Beati Raymundi Lulli

4. RAYMUNDUS, licet ergo desperans, quod DEUS ipsum salvare vellet, voluit tamen, ne a Fratribus aut a populo haereticus crederetur, confiteri superficialiter, Testamentumque condere, quod & fecit; cumque Sacerdos Corpus Christi ad suam praesentiam attulisset, ac illud ante faciem RAYMUNDI recte stans eidem conferret, sensit ipse RAYMUNDUS quasi per impulsus manus cuiusdam hominis suam faciem, quam tunc rectam tenuerat, ad dextrum suum humerum retorqueri, videbaturque sibi, quod simul & eadem horâ Corpus Christi sibi tunc a Sacerdote oblatum transmigrando in oppositum, scilicet ad humerum suum sinistrum, talia sibi diceret: pœnam condignam patieris, si tu me sic nunc susceperis: sed RAYMUNDUS firmus in iis, quæ apud se supra decreverat, videlicet, se potius æternaliter velle damnari, quam ut per malam famam sui periret Ars ad Honorem DEI & Salvationem multorum revelata, sensit iterum velut per manum hominis adhuc versam suam faciem retorqueri ad rectum; in qua etiam rectitudine videns tunc Corpus Domini in manibus Sacerdotis mox in terram de suo lectulo corruit, osculatusque est pedem ipsius Sacerdotis; sicque tunc Corpus Christi suscepit, ad hoc, ut ipse saltem sub tali devotione facta salvaret Artem prædictam. Omirabilis tentatio! seu potius, ut videtur, divinæ probationis dispensatio; Abraham Patriarcha contra spem olim in spem credidit, iste verò Artem seu Doctrinam, per quam multi converterentur ad intelligendum & amandum & recolendum DEUM, propriæ salvationi con-

stanter præferens, velut sol nube cœctus, dum nihilominus ardens in se, sub quadam suæ mentis obumbratione de DEO modo mirabili desperando, DEUM & proximum propter DEUM infinites plus, quam se ipsum, diligere probatus est, ut evidenter colligitur ex prædictis.

5. Dum igitur adhuc RAYMUNDUS sic corporis & Animæ gravi languore detineretur, pervenit ad eum rumor, quod Galea quædam stans in portu se paraverat ad transeundum ad Tunicium; quo audito ipse quasi gravi somno evigilans se mox in candem navim cum Libris suis fecit portari: sed amici sui videntes, eum in mortis janua existentem, illi compaticentes, ipsum etiam invitum de navi (quod multum doluit) extraxerunt. Veruntamen RAYMUNDUS non longè post iterum intellecto, quod quædam alia navis, quam Genuenses vulgariter barcam vocant, ad prædictam Civitatem seu Regnum Saracenorum, scilicet Tunicium, se parasset ituram, fecit se cum Libris & aliis suis necessariis contra amicorum suorum voluntates & consilia in illam barcam deferri; moxque cum nautæ de portu exeuntes inciperent navigare, RAYMUNDUS serenitatem conscientia, quam sub obnubilatione supradicta se crediderat amisisse, subito lætus in Domino Sancti Spiritus illustratione & misericordia recuperavit unâ cum sui corporis languidi sospitate; instantum, quod ipse infra dies paucissimos mirantibus cunctis, qui secum venerant, & etiam semetipso, sensit se in adeò bono statu mentis & corporis, sicut antea fuerat in tota præterita vita sua.

C A P U T IV.

*Tunicii portum ingreditur, disputat cum Saracenis, incarcera-
tur & Morti destinatur, deinde Opprobriis & Verberibus affectus è Regno expel-
litr, lapidandus, si rediret, denique Navigio delatus Neapolim ibi
legit suam Artem.*

1. Reditis igitur inde DEO gratiis debitis, citò posteà subintraverunt portum Tunicii, ascendentisque in terram intraverunt Civitatem: RAYMUNDUS ergo, convocatis paulatim de die in diem peritioribus in Lege Mahometi, inter alia dixit eis, se bene scire Rationes Legis Christianorum in omnibus suis Articulis, & ad hoc venisse, quod ipse auditis rationibus Legis eorum, scilicet Mahometi, si inveniret illas habitâ inter ipsos super his collatione validiores,

quam rationes Christianorum, convertere-
tur ad sectam eorum: cumque sic de die in
diem plures ac peritiores in Lege Maho-
meti ad eum confluissent, ostendentes ei-
dem rationes Legis suæ, ut sic eum ad se-
ctam eorum converterent, ipse rationibus
eorum leviter satisfaciens, ita dixit: illam
Fidem tenere decet quemlibet sapientem,
quam DEO æterno, quem credunt cuncti
Sapientes mundi, attribuit majorem boni-
tatem, potestatem, gloriam & perfectionem

&

& cætera hujusmodi, & hæc omnia in majori æqualitate & concordantia. Illa etiam Fides de DEO laudabilior est, quæ inter DEUM, qui est summa & prima Causa, & inter ejus effectum ponit majorem concordantiam seu convenientiam ; sed ego per ea, quæ mihi proposita sunt à vobis, jam adverto, quòd vos omnes Saraceni, qui estis sub Lege Mahometi, non intelligitis, in prædictis & aliis hujusmodi divinis Dignitatibus esse actus proprios intrinsecos & æternos, sínè quibus ipsæ fuissent otiosæ ab æterno : actus verò bonitatis dico, bonificativum, bonificabile, bonificare, actus etiam magnitudinis sunt magnificativum, magnificabile, magnificare; & sic de aliis omnibus divinis Dignitatibus supradictis & consimilibus : sed quia vos istos actus prædictos duabus solummodo divinis Dignitatibus seu Rationibus attribuitis, ut jam video, sapientiæ videlicet & voluntati, manifestum est ergò hoc, quòd vos in omnibus aliis supradictis divinis Rationibus, bonitate scilicet & magnitudine &c. relinquitis otiositatem, ac per consequens inæqualitatem ac discordiam inter easdem ponitis; quod non licet: per prædictarum enim Dignitatum, Rationum seu Attributorum substantiales Actus intrinsecos & æternos æqualiter & concordanter acceptos, ut decet, probant evidenter Christiani, in una simplicissima divina Essentia & Natura esse Trinitatem Personarū, scil. Patris & Filii & S. Spiritū.

2. Quod & ego per Artem quandam cui-dam Eremitæ Christiano nuper divinitùs (ut creditur) revelatam vobis demonstrare potero claris Rationibus, Domino largiente, si vos mecum super iis volueritis paucis diebus animo tranquillo conferre; apparabit etiam vobis, si placet, rationabilissimè per eandem Artem, quomodo in Incarnatione Filii DEI per participationem, scilicet unionem Creatoris & Creaturæ in una Persona Christi, prima & summa Causa cum suo effectu rationabilissimè convenit & concordat; & quomodo etiam maximè & nobilissimè hoc apparet in Passione ejusdem Filii DEI Christi, quam ipse ex parte Humanitatis assumptæ sustinuit suâ voluntariâ & misericordissimâ dignatione pro nobis peccatoribus redimendis à peccato & corruptione primi parentis, ac reducendis ad statum gloriæ & fruitionis divinæ; propter quem & ad quem statum finaliter nos homines fecit DEUS benedictus.

3. Cùm igitur super talibus jam illustrare videretur RAYMUNDUS infideliū mentes, contigit, ut quidam inter Saracenos non parùm famosus, qui & verba & intentionem RAYMUNDI percepérat, cum hortamine supplicaret Regi, quatenus hunc hominem, qui gentem Saracenorum nitebatur subvertere, nec non ausu temerario Legem Mahometi perire, capite juberet truncari ; super qua re dum foret celebratum consilium, præfato viro famoso plurimisque aliis instigantibus, jam inclinabatur Regis voluntas in necem RAYMUNDI ; quod videns quidam eorum prudens atque scientificus conatus est tanto sceleri obviare, suadendo Regi, non fore sibi honorabile, ut talem virum interficeret, qui, quāvis Legem suam Christianam studeret diffundere, tamen copiosâ maturitate bonitatis & prudentiæ videbatur pollere; addens, quòd etiam bonus reputaretur Saracenus, qui ad Christianos auderet ingredi, causâ imprimendi Saracenorum Legem cordibus aliorum. Rex autem hujusmodi sermonibus & consimilibus acquiescens destitit à morte RAYMUNDI, veruntamen jussit continuò, ut expellere tur à Regno Tunicii: cùm ergò extraheretur de Carcere, passus est à multis multa opprobria, verbera & ærumnas.

4. Denique tamen deductus est ad quan-dam navem Genuensem proximè recessu-ram; & dum processisset, edictum est à Rege, ut penitus lapidaretur, si quomodo amplius reperiretur in Patria Tunicensium: qua-propter RAYMUNDUS in immensum dolebat; disposuerat enim viros famosæ reputatio-nis & alias quā plurimos ad Baptismum, quos ante suum recessum toto animo affe-ctabat perducere ad completum Lumen Fi-dei Orthodoxæ: cùm autem hujusmodi perplexitatis aculeo vir DEI teneretur afflitus, factum est, ut navis illa, super quam deductus fuerat, proficeretur ad propria; quod videns RAYMUNDUS, imminere sibi tribulationes undique sentiebat; nam si recederet, videbat animas, quas jam dispo-suerat Cultui Christiano, in laqueum relabi damnationis æternæ; si verò remanere præsumeret, jam Saracenorum in ejus mortem paratam insaniam cognoscebat. Ardens quippe totus DEI amore non timebat mor-tis pericula subintrare; si tamen ex hoc posset consequi Animabus effectum aliquam salutis; & relictâ nave recedente quan-dam aliam in eodem portu latenter intravit; sperabar

Vita Beati Raymundi Lulli

sperabat enim, si aliquo modo posset venire ad terram absque impedimento impetū bestialis eorum, quod in supradictis opus bonum, quod incepérat, consummaret.

5. His igitur sic sc̄e habentibus accidit, quendam Christianum in gestu & habitu similem RAYMUNDUO transire per Civitatem, quem suspiciati Saraceni fore RAYMUNDUM apprehenderunt; qui dum vellent eum

lapidare, clamabat homo ille dicens: non sum ego RAYMUNDUS; & investigantes sc̄erunt, RAYMUNDUM esse in navi, evasitque ille de manibus eorum: remansit itaque RAYMUNDUS ibidem tribus septimanis, qui videns, se nihil posse ibi pro Christi servitio adimplere, pervenit Neapolim, ibique legens Artem suam moratus est usque ad Electiōnem Domini Papæ Cœlestini V,

C A P U T V.

Instituit Iter ad Curiam Romanam, supplicat summo Pontifici, repetit Genuam, alloquitur Regem Majoricarum, redit Parisios, iterum publicè legit suam Artem, Regique fit suppplex, regreditur Majoricas, transfretat in Cyprum, cum Rege confert, infirmatur & intoxicatur, Famagusta à Magistro Templi recipitur, & convalescit, revertitur Genuam, hinc Parisios, postea Lugdunum ad Summum Pontificem.

1. Post hæc ivit RAYMUNDUS ad Curiam Romanam, ut aliquid impetraret sibi diu affectatum, sicut superiùs est expressum, pro Christi Fide à Domino Papa; ibique Libros composuit: aliquo verò tempore retroacto Domino Cœlestino Papæ V. successit Dominus Bonifacius Papa VIII., cui etiam totis viribus conatus est supplicare RAYMUNDUS pro aliquibus utilitatibus Fidei Christianæ; & quamvis multas angustias frequenter sequendo summum Pontificem pateretur, ab intentione tamen nullatenus desinebat, sperans, ut indubitanter ipsum exaudire dignaretur; quia non pro bono proprio vel præbenda, sed incessanter pro bono publico Catholicæ Fidei supplicabat.

2. Denique tamen videns RAYMUNDUS, se à summo Pontifice aliquid obtinere non posse, profectus est ad Civitatem Genuæ, ubi Libros aliquos compilavit. Demum advenit ad Regem Majoricarum, & habitu invicem colloquio arripuit iter Parisios, ibique Artem suam publicè legens Libros quam plurimos compilavit. Postea Regem allocutus est, supplicans ei super quibusdam perutilibus Ecclesiæ sanctæ DEI; sed videns, se parum vel nihil super talibus obtinere, regressus est Majoricas, ubi trahens moram conatus est tam Disputationibus quam & Prædicationibus trahere Saracenos innumeros ibi morantes in viam salutis, fecit & ibidem Libros nonnullos.

3. Factum est ergo, dum RAYMUNDUS talibus insudaret laboribus, ut nova discurrerent, videlicet, quod Imperator Tartariorum Cassanus Regnum Syriæ fuisse agressus, illudque totum suo Dominio am-

biret; quod cùm audisset etiam RAYMUNDUS, inventâ navi paratâ transfretavit usque Cyprum, ibique reperit, nova illa penitus esse falsa: videns ergo RAYMUNDUS, se frustratum esse ab intentione, quâ venerat, cœpit viam aliam perscrutari, quâ posset tempus à DEO sibi præstatum non in otio sed magis in Opere DEO accepto proximoque proficuo consumere: considerat sibi enim cordi pervigili consilium illud Apostoli dicentis: *Bonum autem facientes non deficiamus, tempore enim suo metemus non deficietes:* & Prophetæ dicentis: *Euntes ibant & flabant mitterentes semina sua, venientes autem venient cum exultatione portantes manipulos suos.*

4. Accessit itaque RAYMUNDUS ad Regem Cypri, affectu multo supplicans ei, quatenus quosdam Infideles atque Schismaticos, videlicet, Jacobinos, Nestorinos, Momminas coarctaret ad suam Prædicationem nec non Disputationem venire: cum hoc etiam supplicavit, quod facto eo, quod ibi posset, ad ædificationem prædictorum Rex Cypri vellet eum mittere ad Soldanum, qui Saracenus est, atque ad Regem Ægypti & Syriæ, ut eos sanctâ Fide Catholicâ informaret: Rex autem de iis omnibus non curavit. Tunc RAYMUNDUS confidens in illo, qui dat verbum evangelizantibus virtute multâ, Prædicationibus & Disputationibus apud illos cœpit cum solo DEI auxilio viriliter operari; sed tandem Prædicationibus & Doctrinis insistens corporali infirmitate non modicâ gravatus est. Duo autem illi serviebant, Clericus scilicet & famulus, qui non ponentes DEUM ante conspectum suum, suæ salutis immemores, cogitaverunt Viri DEI

DEI bona scelerosis manibus extorquere; & dum se cognosceret per illos *toxicatum*, RAYMUNDUS eos à suo servitio mansueto corde fugavit.

5. Perveniens Famagustam est receptus. hilariter per Magistrum Templi, qui erat in Civitate de Limissone, stans in domo ejus, quousque recuperasset pristinam sanitatem. Post hæc autem RAYMUNDUS transfretans Genuam quam plures edidit ibi Libros. Deinde profectus est Parisios, & Artem suam efficaciter ibi legit, & Libros plurimos compilavit. Tempore igitur Domini Clemen-

tis Papæ V. à Civitate Parisiensi recedens pervenit Lugdunum, ibique residens summo Pontifici supplicabat de re pro Fide uberrimæ bonitatis, scilicet, ut ipse Dominus Papa juberet Monasteria fieri, in quibus constituerentur viri devoti & apti, qui diversarum Gentium Idiomata addiscentes possent universis Infidelibus prædicare Evangelium, juxta Mandatum Domini dicentis: *Ite in Mundum universum, prædicate Evangelium omni creature: quæ quidem supplicatio tam Domino Papæ quam Cardinalibus modicum fuit curæ.*

C A P U T VI.

Revertitur Majoricas, Mare transit Bugiam ad Saracenos, disputat cum illis de Fide, incarceratur, componit Librum, expellitur Bugiā.

1. **H**inc RAYMUNDUS regressus Majoricas transfretavit ad quandam terram Saracenorum, quæ vocatur Bugia, in cuius Civitatis solemni platea stans RAYMUNDUS clamabat altâ voce, prorumpens in hæc verba: Lex Christianorum est vera, sancta & DEO accepta, Lex autem Saracenorum falsa & erronea; & hoc sum paratus probare: dum verò hæc talia dicens ad Fidem Christi Paganorum jam assidentem multitudinem Idiomate Saracenico hortaretur, irruerunt multi nefandis manibus super eum, volentes ipsum penitus lapidare: quibus sic sœvientibus contra eum Antistes siue Episcopus Civitatis nuncios mittens iubet, sibi hominem hunc duci; cuius suspectui RAYMUNDO præsentato ait Episcopus: cur tantâ fuisti fatuitate detentus, ut legem veram Mahometi præsumpsieris impugnare? nescis, sic quemlibet hoc præsumentem subjacere sententiæ capitali? Respondit RAYMUNDUS: verus Christi servus expertus Fidei Catholicæ Veritatem mortis corporalis pericula timere non debet, ubi Vitæ spiritualis gratiam potest Animabus Infidelium adipisci.

2. Cui Episcopus dixit: si ergò credis, Legem Christi esse veram, Legem verò Mahometi falsam consideras, Rationem necessariam hoc probantem adducas (erat enim Episcopus ille famosus in Philosophia) RAYMUNDUS autem respondit: conveniamus ambo in aliquo communi, deinde Rationem necessariam tibi dabo; quod cùm placuisset Episcopo, interrogavit eum RAYMUNDUS, dicens: estnè DEUS perfectè bonus? Respondit Episcopus, quod sic: tunc RAYMUNDUS volens probare Trinitatem sic cœpit arguere: Omne Ens perfectè bonus est in se ita perfectum, quod non indigeat

facere bonum extra se, atque mendicare; tu dicis, quod DEUS sit perfectè bonus ab æterno & in æternum; ergò non indiget mendicare & facere bonum extra se: quia si sic, tunc non esset perfectè bonus simpliciter; & quia tu negas Beatissimam Trinitatem, posito, quod non sit, DEUS non fuit perfectè bonus ab æterno, usque quo produxit bonum mundum in tempore: tu autem credis Creationem mundi, & ideo DEUS fuit magis perfectus in bonitate, quando creavit mundum in tempore, quam ante; cùm bonitas sit magis bona diffundendo se, quam existendo otiosa; hoc autem habeo pro te: pro me verò habeo, quod bonitas ab æterno in æternum sit diffusiva; & hoc est de ratione boni, quod sui ipsius sit diffusivum: quoniam DEUS Pater bonus de sua bonitate generat bonum Filium, & ab utroque bonus Sanctus Spiritus est spiratus.

3. Igitur Episcopus ratione hujusmodi stupefactus neque unam instantiam replicavit; sed eum jussit statim carceri mancipari: multitudo autem Saracenorum foris stabat, exspectans eum occidere; veruntamen exit Edictum ab Episcopo, ut in mortem hujus Viri nullatenus conspirarent; intendebat enim ipse dictum Virum exponere morti condignæ: RAYMUNDUS igitur exiens domum Episcopi cundo ad carcerem hinc quidem concussus ictibus baculorum, hinc manuum, inde verò per barbam, quæ sibi prolixa fuerat, acriter tractus, reclusus est apud latrinam carceris latronum, ubi per aliquod tempus pœnabilem vitam duxit: postea verò positus est in quadam domicilia ejusdem carceris.

4. Die verò crastinâ congregati sunt Clerici Legis coram Episcopo, petentes ipsum interficere; inito vero Consilio generali, qua-

ss

liter cum perderent, determinabatur per majorem partem, ut adduceretur RAYMUNDUS; & si percipere possent, cum esse Virum scientificum, penitus interficeretur; si verò foret homo insipiens & stultus, dimitterent eum tanquam stultū: quod audiens quidam eorum, qui transfretaverat Genuā Tunicium cum RAYMUNDO, quique audiverat sermones atque Rationes suas frequenter, ait ad eos: videte, ne hic in prætorium præsentetur, tales siquidem contra Legem nostram Rationes movebit, quas difficile vel impossibile erit nobis solvere. Tunc verò concordantes, quod non adduceretur, paucō tempore retroacto ipsum mutaverunt in carcerem saceriorem: demum congregati Genuenses & Catalani inibi existentes impetraverunt, ut in locum decentiorem poneretur; quod & factum est.

5. Stetit ergò RAYMUNDUS per dimidium Anni carceratus ibidem, ad quem venien-

tes Clerici vel nuntii Episcopi frequenter, ut eum ad legem Mahometi converterent, promiscebant ei uxores, honores, domum & pecuniam copiosam; fundatus autem supra firmam petram Vir DEI RAYMUNDUS ajebat: Ego, si credere volueritis in Dominum JESUM Christum, istamque Legem erroneam curabitis profligare, divitias summas vobis & Vitam æternam promitto. Dum verò talibus frequenter insisterent, concordaverunt facere quilibet unum Librum, ubi utraque pars suam Legem, quibus posset, Rationibus efficacioribus confirmaret; insuper qui Rationibus firmioribus uteretur, Lex ejus verior crederetur. Et cum RAYMUNDUS jam suo Libro daret efficacem operam, factum est; ut ex parte Regis Bugiæ mitteretur, qui in Civitate Contextinæ tunc temporis residebat, quatenus RAYMUNDUS de Bugia visis literis pelleretur.

C A P U T VII.

Nave Pisam petit, sed facto Naufragio Librisque deperditis cum Socio portum attingit in barca, componit Artem Generalem, molitur Ordinem Religiosorum Militum contra Saracenos, Pisâ tendit Genuam, ubi offertur illi Pecunia ad recuperandam Terram sanctam, pergit Avenionem, dein Parisios, ubi denuò leget suam Artem & Libros, insequitur Averroistas, adit Viennam ad Generale Concilium.

1. **A** Scendens ergò Navim quandam in portu illo, præceptum est Domino dictæ Navis, ut in terra illa non sineret hunc Virum amplius remeare: dum ergò Navis illa jam transfretaret, accidit, ut supra Portum Pisanorum valida tempestas Maris insurgeret (erant enim decem Milliaribus remoti à Portu præfato) & cum Navis undique pateretur gravissimos procellarum impulsus, denique naufragium patientes, aliqui námque mortui & submersi sunt, alii verò auxilio DEI prævio evaserunt; inter quos RAYMUNDUS & Socius ejus omnibus Libris & raupâ deperditis quasi nudus super barcam ad maris supremi Littora pevenerat: & perveniens in Civitatem Pisianam quidam ex civibus ipsum honorifice suscepserunt, ubi Vir DEI, licet jam esset antiquus & debilis, semper tamen labori pro Christo insistens Artem suam Generalem ultimatam perfecit; cuius quidem Artis nec non aliorum Librorum suorum immensâ efficaciâ, recognitione sapidâ & perfectâ dignus est, qui non hujus mundi gloriam vel vanam Philosophiam, sed DEI firmam dilectionem & sapientiam tanquam finem ultimum & summum Bonum intenderit.

2. Completâ igitur Arte prædictâ multisque ibidem Libris aliis consummati Communitatem Civitatis Pisianæ volens ad Christi servitium incitare, proposuit eorum consilio, bonum fore, ut in eodem Ordine constituerentur Religiosi Milites Christiani, ad hoc scilicet ordinati, ut propter recuperandam Terram sanctam continuum prælium exhiberent perfidis Saracenis; cuius grato eloquio gratoque monito condescendentes literas summo Pontifici & Cardinalibus super hujusmodi salutari negotio conscripserunt. Iстis verò literis impetratis in Civitate Pisiana Genuam iter arripuit, consimilesque literas impetravit; ubi ad eum devotæ Matronæ atque Viduae plurimæ concurrentes, aliisque Civitatis ejusdem Nobiles promiserunt ei triginta quinque millia Florinorum in auxilium Terræ sanctæ. Separatus itaque Genuā pervenit ad Papam Avenionæ tunc temporis residentem; videns autem, se de proposito suo ibidem aliquid obtinere non posse, Parisios iter arripuit, ubi & Artem suam publicè legit, & alios Libros quam plurimos, quos fecerat temporibus retroactis: interfuit autem Lecturæ suæ tam Magistrorum quam etiam Scholarium multitudi-

titudo; quibus non solum Philosophicis Rationibus exhibebat roboretam Doctrinam, verum etiam altis Principiis & Doctrinis Fidei Christianæ mirum in modum confirmatam Sapientiam proferebat.

3. Sed quia propter dicta Commentatoris Aristotelis, scilicet Averrois, videbat quā plurimos à Veritatis rectitudine p̄cipue Fidei Catholicæ nonnullos deviare, dicentes: Fidem Christianam quantum ad modum intelligendi esse impossibilem, sed opinabantur, eam veram esse quantum ad modum credendi, cū sint Christianorum collegio complantati, ideo RAYMUNDUS viâ demonstrativâ & scientificâ hujusmodi conceptum eorum nitens improbare eos ad redargitionem multipliciter reducebat; quoniam si Fides Catholica secundū modum intelligendi est improbabili, impossibile est, quod sit vera; super quo siquidem Libros fecit.

4. Post hæc autem sciens RAYMUNDUS, fore à sanctissimo Patre Domino Clemente Papa V. generale Conciliū celebrandū apud Civitatem Viennensem, Anno Domini MCCCXI. Calendis Octobris, proposuit ite ad dictum Concilium, ut tria ibidem impetraret ad reparationem Fidei Orthodoxæ. Primum quidem, ut locus constitueretur sufficiens, in quo Viri devoti & intellectu vigentes poserentur, studentes in diversis Linguarum generibus, quod omni creaturæ scirent Doctrinam Evangelicam prædicare. Secundū verò, ut de cunctis Religiosis Militibus Christianis fieret unus Ordo, qui ultra mare contra Saracenos usque ad recuperationem Terræ sanctæ continua bella retinerent. Tertium autem, ut contra Opiniones Averrois, qui in multis perversor extitit veritatis, Dominus Papa celeriter ordinaret remedium, quod per Viros intelligentes Catholicos non intendentem ad sui gloriam, sed Christi

honorem, objiceretur p̄dictis opinionibus & eas tenentibus, qui obviare videntur Veritati & Sapientiæ incretae Filio DEI Patris: & de his compilavit RAYMUNDUS quendam Libellum, qui intitulatur *Liber Natalis*; promittens insuper habere Rationes cogentes tam Philosophicas quā Theologicas contra eos; quas quidem clarissimè pertractavit in aliquibus Librorum suorum: fecit enim iste Famulus DEI, summæ Veritatis & profundissimæ Trinitatis verus Expressor inter quotidianos labores suos 123. Libros & plures (in alio Exemplari legitur, Libros quā plurimos.)

5. Nam jam elapsi erant anni XL. postquam totum Cor suum & totam Animam suam omnes & totas vires suas & totam mentem suam in DEUM direxerat; in cuius temporis intervallo Libros fecit continuè, cū vacare potuit, & diligenter; quare verbum Prophetæ David merito potuit pronuntiare, dicens: *Eructavit cor meum verbum bonum, dico ego opera mea Regi: Lingua mea calamus scriba velociter scribentis.* Profectò Lingua sua calamus fuit illius Scribæ increati, videlicet Sancti Spiritus, qui dat Verbum Evangelizantibus virtute multâ; de quo quidem loquens Salvator Apostolis ait: *Non enim vos estis, qui loquimini; sed Spiritus Patris vestri, qui loquitur in vobis.* Librorum autem suorum utilitatem volens omnibus esse communem multos edidit in Lingua Arabica, cū Idioma illud novisset: divulgati quidem sunt Libri sui per universum, sed in tribus locis fecit eos p̄cipue congregari; videlicet in Monasterio Carthusiensi Parisiis, & apud quendam Nobilem Civitatis Genuæ, & apud quendam Nobilem Civitatis Majoricarum.

Hucusque Coœvus (ut creditur) qui cū Vitam B. Raymundi ad finem non perduxerit, reliqua ex Authoribus fide digni supplere compulsi sumus.

C A P U T VIII.

Denique Senex iterum trajicit in Africam, publicè invehitur in Sectam Mahometi, multis Opprobriis & Verberibus affectus lapidatur extra Urbem Bugia, Ætate eius Anno non satis cognitis ob diuturnitatem temporis, comprobato tamen certis Indicis Martyrio, refertur Majoricam, gloriösè excipitur à Populo, reponitur in Templo S. Francisci, ubi Signis ac Miraculis celebratur.

1. **A** Junctigitur Carolus Bovillus & Nicolaus de Pax, B. RAYMUNDUM, licet jam senio confectum, iterum trajecisse in Africam ad urbes jam frequentatas, nempe Tunicium & Bugiam Fidei propagandæ zelo inextinguibili ardente, ac tentasse Conversionem horum Infidelium; priorque dicit illum statim agnatum, concursu populi ex Civitate Tunicio ejectum ac lapidibus obrutum, po-

sterior verò, illum Bugia inter Christianos Mercatores initio latuisse, tandem in publicum prodiisse, multisque Argumentis conatum esse Populo demonstrare Vanitatem Sectæ Mahometicæ, & Veritatem Legis Christianæ, sed raptum futiâ plebis concurrentis multisque contumeliis, iictibus & plagis affectum extra urbem lapidibus obrutum procubuisse, Anno Ætatis sue circiter 80. & Sa-

12 Vita Beati Raymundi Lulli Doctoris Illuminati & Martyris.

litis humanæ 1315., Die Festo (ut à Majoribus acceptum creditur) SS. Petri & Pauli.

2. Sed quamvis in aliquibus his duobus præclarissimis Viris fides deneganda non sit, primo quidem, quia continua quasi serie inhæret vestigiis coævi (ut conferenti utriusq; Vitam patet) secundo verò, cùm Viro tum Vitæ Integritate, tum Scientiâ & Natalium splendore illustri, præterea insuper Patriâ Majoricensi, adeoque rerum harum magis experto credendum omnino arbitrer, nisi in aliquibus evidens ratio in oppositum militet, qualis est differentia inter ambos Authores ratione loci ipsius Martyrii; cùm certum sit, B. RAYMUNDUM nonnisi in uno amborum Sanguinem effundere potuisse cum Vita: unde cùm nil certi de hoc tam ex Actis quām Historicis potuerimus elicere, conati sumus probabiliorem partem sequi, plurium scilicet Authorum asserentium, illum Bugiæ lapidatum.
3. Major difficultas oritur circa Ætatem B. Martyris & Tempus Martyrii; adeò enim certum & indubitatum credunt RR. PP. Custurerius & Sollerius cum Muto, Waddingo, Doctore Segui & aliis quibusdam Historiographis, Mortem B. Martyris incidisse in finem Anni XV. supra MCCC., ut nefas putent, illud vocare in dubium, quamvis id probare nullatenus possint, nisi traditione parvum firmâ & posteriorum Vitæ Scriptorum nudâ assertione: non negamus, B. RAYMUNDUM Anno XIV. die verò 14. Augusti transfretasse Tunetum, & illinc Literis notificasse suum felicem Appulsum Juratis Majoricensibus, prout colligimus ex Processu Anni MDXCII. fol. 559. nullibi verò constat, illum occubuisse Martyrio hoc tempore; quin potius totum oppositum mihi videtur evinci ex Chronologia Operum B. Doctoris; nam ex illa constat clarissimè, illum Tuneti duo adhuc Opuscula compilasse, & quidem ad finem Decembris Anni XV. conatur quidem vim hujus Argumenti R.P. Custurerius eludere miro artificio calculandi, quod plus subtilitatis habet in recessu, quam veritatis; quis enim credat, B. Doctorem nostrum adeò bifrontem fuisse, vel Janum, ut modò faciem verterit ad hanc, modò ad aliam calculandi rationem: imò ut efficacius urgeam Argumentum ex Chronologia Operum, quam texui, petitum, videntur hi, qui Annum XV. RAYMUNDUM Vitæ terminū primi statuerunt, plus industriæ contulisse ad salvandam præfatam Chronologiam Operum D. Authoris, quam Chymistæ ad defendendum suum An-

tesignatum & Ducem Secretorum Naturæ Revelatorem RAYMUNDUM; nam si quis colligit numerum Librorum à præfatis Chronologis in Annum XIII. & XIV. coincidentium Messanæ Siciliæ & Majoricæ compositorum, simulque comparet itinera B. Doctoris hoc tempore emensa, inveniet majus miraculum vel ipso Lapide Philosophorum; nempe cogebat bonos viros præfixus semel terminus Anni XV. quem præterire nolebant: sed hæc missa faciamus, fortiora enim nobis suppetunt Argumenta, quibus illos loco magis congruo adoriemur.

4. Ne quis verò existimet, me per hoc B. Martyri velle quidquam demere de honore illi debito Martyrii, quod absit; nam firmus sum in eo, nempe illum pro Christo Animam posuisse, violentaque Barbarorum manu concidisse, hoc enim mihi persuadent Acta Visitationem ipsius Sacri Corporis referentia, & illustria Signa, quibus DEUS glorificare voluit Venerandas Reliquias fidelis Servi sui: hoc solum assero, nos latere tempus determinatum sui Obitûs, quod, an injuria temporum, an incuria hominum adscribendum sit, nolim examinare; certè conqueritur ipsem R. P. Jacobus Custurerius de modica attentione Prædecessorum circa Vitam & Documenta B. Martyris.
5. Pergunt præfati duo prælaudati Authores referre, quod sequenti Nocte post Martyrium quidam Mercatores Christiani portum prætervecti viderint à longe immensam luminis Pyramidem è cumulo lapidum, quo Beati Corpus tegebatur, protensam; quem, cùm rei novitate allecti persecutarentur, Beati Corpus eruerint, hoc precibus obtentum honorificè detulisse in Navem sequenti nocte vela daturam; sed cùm sacrum hunc Thesaurum Genuam deferre conarentur, vento renitente & DEO sic mirabiliter disponente Majoricam delatos; quorum Adventu cognito omnis populus Concivi & gloriose Martyni obviam iverit, & Corpus omni honore & devotione suscepsum in eminenti Loco sacræ Ædis B. Francisci (cujus tertii Ordinis fuisse creditur) collocarit. Concludit Nicolaus de Pax: ubi frequentibus Miraculis illustres Reliquias piâ omnes Devotione prosequimur. Si quid adversi Baleare Regnum timeat, statim ad gloriosam Praxedem, vel ad RAYMUNDUM Doctorem Illuminatum & Martyrem fusis precibus liberamur: nec mirum videri debet, si Balearici tanto Concive gloriantur; cùm ipse totius Hispanicæ Nationis acutissimæ Decus & Ornamentum sit.

F I N I S.

(i)

CATALOGUS LIBRORUM MAGNI OPERIS LULLIANI.

Dividitur hic Catalogus in *sex Partes*: in *Prima* ponuntur Tituli Artium & Scientiarum Speculativarum, scilicet Artis intelligendi in Theologia, Philosophia, Jure, Medicina &c.: in *Secunda* ponuntur Tituli Artium & Scientiarum Practicarum, scilicet Artis operandi in Medicina, Alchymia &c.: in *Tertia* ponuntur Initia, Divisiones, Citationes & Fines Librorum primæ Partis: in *Quarta* ponuntur Initia, Divisiones, Citationes & Fines Librorum secundæ Partis: in *Quinta* ponuntur Tituli Librorum adhuc desideratorum: in *Sexta* & *ultima* ponitur Chronologia Operum Illuminati Doctoris.

P A R S I.

Continens Titulos Librorum Speculativorum.

A.

1. Liber de Acquisitione Terræ sanctæ.
2. Liber de Actu majori.
3. Liber de Actibus propriis & communibus divinarum Dignitatum.
4. Liber de Affatu, *b. e.* sexto Sensu.
5. Liber de Affirmatione & Negatione.
6. Liber de Amico & Amato.
7. Liber de Angelis.
8. Liber de Anima.
9. Liber contra Anti-Christum.
10. Liber Apostrophe, *sive* de Articulis Fidei.
11. Applicatio Artis Generalis ad varias Scientias.
12. Arbor Philosophiæ Amoris.
13. Arbor Philosophiæ desiderata.
14. Arbor Scientiæ.
15. Ars Amativa Boni.
16. Ars brevis, quæ est de Inventione Medicorum Juris Civilis.
17. Ars brevis Prædicationis.
18. Ars brevis, quæ est Imago Artis Generalis.
19. Ars Compendiosa inveniendi Veritatem.
20. Ars Compendiosa Medicinæ.
21. Ars Contemplationis.
22. Ars Demonstrativa.
23. Ars Divina, *sive* Liber de Arte DEI.
24. Ars Generalis ad omnes Scientias.
25. Ars Generalis Ultima.
26. Ars inveniendi Particularia in Universibus.
27. Ars Inventiva.
28. Ars Juris.
29. Ars Magna Prædicationis.
30. Ars mixta Theologiæ & Philosophiæ.

31. Ars Universalis.
32. Liber de Articulis Fidei Catholicæ.
33. Liber de Quatuordecim Articulis Catholicæ Romanæ sacrosanctæ Fidei.
34. Articuli Fidei sacrosanctæ & salutiferæ Legis Christianæ.
35. Liber ad probandum aliquos Articulos Fidei Catholicæ per syllogisticas Rationes.
36. Liber de Ascensu & Descensu Intellectus.
37. Tractatus novus de Astronomia.
38. Liber de Auditu Kabbalistico.
39. Liber de Ave MARIA.

B.

40. Benedicta tu in Mulieribus.
41. Blanquerna Magnus.

C.

42. Cantus Raymundi vernaculis Versibus.
43. Liber Chaos.
44. Liber Clericorum.
45. Liber de Cognitione DEI.
46. Compendium *sive* Commentum Artis Demonstrativæ.
47. Compendium Logicæ Algazelis.
48. Liber Conceptionis Virginalis.
49. Liber de Concordantia & Contrarietate.
50. Liber de Confessione.
51. Liber, qui continet Confessionem.
52. Liber Consilii.
53. Liber de Consilio.
54. Consolatio Eremitæ.
55. Primum Volumen Contemplationum.
56. Secundum Volumen Contemplationum.
57. Tertium Volumen Contemplationum.
58. Liber

Catalogus Librorum

58. Liber de Decem Modis contemplandi DEUM, *aliter* Contemplatio Raymundi.
 59. Quomodo Contemplatio transeat in Raptum.
 60. Liber Contradictionis.
 61. Liber de Convenientia, quam habent Fides & Intellectus in obiecto.
 62. Liber de' Conversione sui ad Pœnitentiam, *seu* Vita Raymundi.
 63. De Conversione Subjecti & Prædicati per Medium.
 64. Liber Correlativorum innatorum.
 65. Liber de Creatione.
 66. Liber de iis, quæ homo de Deo debet credere.

D.

67. Declaratio Raymundi per modum Dialogi edita contra aliquorum Philosophorum & eorum sequacium opiniones erroneas & damnatas ab Episcopo Parisiensi.
 68. Liber Demonstrationum, qui est una Brancha Artis Compendiosæ inveniendi Veritatem.
 69. Liber de Demonstratione per Aequiparantiam.
 70. Liber de Vita DEI.
 71. Liber de DEO & JESU Christo.
 72. Liber de DEO & Mundo.
 73. Liber de DEO majore & DEO minore.
 74. Liber de DEO ignoto & Mundo ignoto.
 Liber de iis, quæ homo de DEO debet credere. *vide C.*
 75. Liber de Desolatione.
 76. Dictatum Raymundi de Trinitate.
 77. Liber Differentiæ Correlativorum divinarum Dignitatum. (tibus.)
 78. Disputatio *seu* Liber de Quinque Sapientiæ.
 79. Disputatio Raymundi Christiani & Hammar Saraceni.
 80. Disputatio Petri & Raymundi phantastici.
 81. Disputatio Raymundi & Averroistæ.
 82. Disputatio Raymundi & Eremitæ super aliquibus dubiis Quæstionibus Sentiarum Magistri Petri Lombardi.
 83. Disputatio Fidelis & Infidelis.
 84. Disputatio Fidei & Intellectus.
 85. Liber de Doctrina puerili.
 86. Liber de septem Donis Sancti Spiritus.

E.

87. Liber de Efficiente & Effectu.
 88. Liber de Ente Infinito.
 89. Liber de Ente Reali & Rationis.

90. Liber de Ente simpliciter absoluto.
 91. Liber de Ente simpliciter per se & propter se existente & agente.
 92. Liber de Erroribus Judæorum.
 93. Liber de Esse Infinito.
 94. Liber de Esse Perfecto.
 95. Liber de Essentia & Esse DEI.
 96. Liber de Est DEI.
 97. Liber de Existentia & Agentia DEI.
 98. Tractatus de Experientia Realitatis ipsius Artis Generalis. Epistola Raymundi ad Christianū adjungenda huic Libro.

F.

99. Liber de novis Fallaciis.
 100. Liber de Fallaciis, quas non credunt facere aliqui, qui credunt esse Philosophantes, contra purissimum Actum Dei verissimum & perfectissimum.
 101. Liber Felix, *seu* de Mirabilibus Mundi.
 102. Liber de Figura Elementali.
 103. Liber de Fine.
 104. Liber de majori Fine.
 105. Liber de majori Fine Intellectus, Amoris & Honoris.
 106. Flores Amoris & Intelligentiæ.
 107. Fons Paradisi divinalis.
 108. Liber de Forma DEI.

G.

109. Liber de Gentili & tribus Sapientibus.
 110. Geometria nova.
 111. Liber de Gradibus Conscientiæ.

H.

112. Liber de Homine.

I.

113. Liber de Intellectu.
 114. Liber de Intelligere DEI.
 115. Liber de Intentione prima & secunda.
 116. Introductoria Artis Demonstrativæ.
 117. Introductorium magnæ Artis Generalis.
 118. Investigatio Generalium Mixtionum.
 119. Liber de Investigatione Actuum divinarum Rationum.
 120. Liber de Inventione divina.
 121. Liber de Justitia DEI.

L.

122. Liber Lamentationis Philosophiæ: *etiam* intitulatur Duodecim Principia, quæ & Lamentatio *seu* Expostulatio Philosophiæ contra Averroistas & Physica Raymundi dici possunt.

123. Liber

Beati Raymundi Lulli.

3

- 123. Liber de Laudibus Beatissimæ Virginis MARIÆ.
- 124. Lectura Artis, quæ intitulatur brevis Præctica Tabulæ Generalis. (tivæ.)
- 125. Lectura super Figuras Artis Demonstrativa.
- 126. Lectura Compendiosa Tabulæ Generalis.
- 127. Lectura super Artes Inventivam & Tabulam Generalem.
- 128. Liber de Levitate & Ponderositate Elementorum.
- 129. Liber, quæ Lex sit melior.
- 130. Liber de Loco Minor ad Majorem.
- 131. Liber de Locutione Angelorum.
- 132. Logica nova.
- 133. Tractatus de Lumine.

M.

- 134. Liber de Medio naturali.
- 135. Liber ad Memoriam confirmandam.
- 136. Liber de Memoria DEI.
- 137. Metaphysica nova.
Liber de Mirabilibus Mundi. *vide* Felix.
- 138. Liber de novo Modo demonstrandi.
- 139. Liber de naturali Modo intelligendi.
- 140. Liber de decem Modis contemplandi DEUM.
- 141. Liber de Modo applicandi novam Logicam ad Scientiam Juris & Medicinæ.
- 142. Liber de Multiplicatione, quæ sit in Esentia DEI per divinam Trinitatem.

N.

- 143. Liber de Natali parvuli Pueri JESU.
- 144. Liber de Natura.
- 145. Liber de Natura divina.
- 146. Liber de centum Nominibus DEI.

O.

- 147. Liber de Objecto finito & infinito.
- 148. Liber de Operibus Misericordiæ.
- 149. Liber de Oratione.
- 150. Liber de tredecim Orationibus. (nibus.)
- 151. Liber de Orationibus & Contemplatio-

P.

- 152. Liber de Participatione Christianorum & Saracenorum.
- 153. Liber de Pater noster.
- 154. Liber de Perseitate DEI.
- 155. Petition Raymundi pro Conversione Infideli.
- 156. Petition Raymundi in Concilio generali ad acquirendam Terram sanctam.
- 157. Liber de Perversione Entis removenda.
- 158. Liber novus Physicorum & compendiosus.

- 159. Liber de Possibili & Impossibili.
- 160. Liber de Potestate pura.
- 161. Liber de Potestate infinita & ordinata.
- 162. Liber de Prædestinatione & Libero Arbitrio.
- 163. Liber de Prædestinatione & Præscientia.
- 164. Liber de quinque Prædicabilibus & decem Prædicamentis.
- 165. Liber de quinque Principiis, quæ sunt in omni eo, quod est.
- 166. Liber Principiorum Juris.
- 167. Liber Principiorum Medicinæ.
- 168. Liber Principiorum Philosophiæ.
- 169. Liber Principiorum Theologiæ.
- 170. Principia Philosophiæ complexa.
- 171. Liber Proverbiorum.
- 172. Liber Propositionum secundum Artem Demonstrativam.

Q.

- 173. Liber de Quadratura & Triangulatura Circuli. (da.)
- 174. Liber de Quæstione valde alta & profunda.
- 175. Quæstio: Utrum illud, quod est congruum in Divinis, possit reduci ad necessariam Rationem?
- 176. Quæstiones, quas quæsivit quidam Frater minor à Raymundo.
- 177. Quæstiones Magistri Thomæ Attrebatensis.
- 178. Quæstiones per Arten Demonstrativam seu Inventivam solubiles.
- 179. Quæstiones supra Librū facilis Scientiæ.
- 180. Liber super Psalmum: Quicunque vult.

R.

- 181. Liber de Regionibus Sanitatis & Infirmitatis.
- 182. Regulae Introductoriae ad Practicam Artis Demonstrativæ.
- 183. Liber Reprobationis aliquorum Errorum Averrois.
- 184. Rhetorica nova.

S.

- 185. Liber de septem Sacramentis Ecclesiæ.
- 186. Liber de divina Sanctitate.
- Disputatio seu Liber de quinque Sapientibus: *vide* D:
- 187. Liber facilis Scientiæ.
- 188. Liber de Perfecta Scientia.
- 189. Liber de Sermonibus factis de decem Præceptis.
- 190. Sermones contra Errores Averrois.
- 191. Liber de centum Signis DEI.

192. Liber de Sancto Spiritu.
 193. Supplicatio Raymundi sacrae Theologiae Professoribus ac Baccalaureis studii Parisiensis.
 194. Liber de Syllogismis contradictionis.

T.

195. Tabula Generalis ad omnes Scientias applicabilis.
 196. Liber de Trinitate in Unitate permansiva in Essentia DEI.
 197. Liber de Trinitate & Incarnatione.
 198. Liber de Trinitate Trinissima.

V.

199. Liber de Venatione Substantiae & Accidentis.
 200. Liber de Venatione Trinitatis per Substantiam & Accidens.
 201. Versus Vulgares ad Regem Balearium.
 202. Liber de Virtutibus & Peccatis.
 203. Liber de Virtute veniali & vitali: insuper de Peccato veniali & mortali.
 Liber de Vita DEI. *Vide D.*
 204. Liber de Unitate & Pluralitate divina.
 205. Liber de Voluntate DEI infinita & ordinata.

P A R S II.

Continens Titulos Librorum Practicorum.

A.

1. Liber Angelorum Testamenti Experi-
mentorum.
 2. Liber Angelorum de Conservatione vitæ
humanæ & de quinta Essentia.
 3. Angelorum Testamentum Secretorum Ar-
tis cœlestis de Lapis minerali magno:
etiam vocatur Liber de Lapis minerali.
 4. Anima Artis transmutatoria seu Compen-
dium Animæ Artis Transmutationis.
 5. Apertorium Animæ & Clavis totius Scien-
tiæ occultæ in omni Transmutatione
Metallorum ac Transmutatione Lapi-
dum, & pro restituenda Salute Corpo-
ris humani.
 6. Apertorium. *incipit*: Sapientes nostri.
 7. Apertorium. *incipit*: Fili, duæ sunt æquæ.
 8. Tractatus de Aquis super Epistola accur-
tatoria ad Regem Robertum.
 9. Tractatus de septem Aquis ad componen-
dum omnes Lapes pretiosos.
 10. Ars Intellectiva.
 11. Ars Operativa Medica.
 12. Liber Artis compendiosæ, qui vade me-
cum nuncupatur.
 13. Liber tertius super Artem Alchimiæ quin-
tarum Essentiarum.
 14. Liber ad faciendum Aurum potabile.

C.

15. Liber de Calcinatione Solis.
 16. Clavicula secreta *aliter* Clavis aurea de
Transmutatione Metallorum.
 17. Magna Clavis seu Apertorium, *quod ali-
ter vocatur*: Noli ire sine me.
 18. Codicillus seu Vade mecum aut Canti-
lena.

19. Commentum super Lapidem Philoso-
phorum.
 20. Compendium de Secretis Medicinis.
 21. Compendium de secreta Transmutatio-
ne Metallorum: *aliter* Parva Magia.
 22. Compendium Quintæ Essentiaz.
 23. Conclusio summaria ad intelligendum
Testamentum & Codicillum.
 24. Liber de Conservatione Vitæ.
 25. Summaria Consideratio Lapidis & ejus
abbreviationis Libellus.
 26. Tractatus de Creatione Mercuriorum ad
faciendum Tincturam rubeam.

D.

27. Tertia Distinctio Quinta Essentiaz, quæ
est de Cura Corporum.
 28. Liber Divinitatis.

E.

29. Elucidatio Testamenti.
 30. Enumeratio specierum, cum quibus pot-
est jungi nostrum Cœlum sive Aqua
ardens.
 31. Epistola accurtatoria ad Regem Rober-
tum.
 32. Experimenta.
 33. Liber de viginti quatuor Experimentis
totius Naturæ creatæ.

F.

34. Fons Scientiaz divinæ Philosophiaz.
 35. Practica de Furnis.

H.

36. Historia, quando Raymundus Lullus
Majoricanus Comes Scientiam Trans-
mutationis didicerit, & quando ac qua-
de

Beati Raymundi Lulli

5

de causa trajecerit in Angliam ad Regem Robertum.

I.

37. Liber de Intentione Alchimistarum.
38. Investigatio Secreti occulti supra totum Opus majus, *quod intitulatur: Vade mecum, & sepius dictum est Clausula Testamenti.*
39. Tractatus de Investigatione Lapidis, seu Apertorum Experimentorum.

L.

40. Lapidarium ultimum secretissimum.
41. Liber Lapidarii abreviatus.
42. Liber Lapidarii, qui *alias dicitur Practica Lapidum pretiosorum & de Compositione Lapidis mineralis.*
43. Liber de Lapide & Oleo Philosophorum.
44. Liber Lucidarius compositus super ultimo Testamento.
45. Lucidarium totius Testamenti.
46. Liber Lucis Mercuriorum.
47. Lumen Claritatis & Flos Florum.
48. Compendium & Liber Luminum de Intentione Alchimistarum.

M.

49. Prima Magia naturalis.
50. Secunda Magia.
51. Liber magnæ Medicinæ.
52. Liber Mercuriorum.
53. Liber de Modo sublimandi Argentum vivum commune.

N.

54. Liber Naturæ & Lumen nostri Lapidis.

O.

55. Opus abreviatum super Solem & Lunam.

P.

56. Pars prima practica de Furnis.
Practica de Furnis. Vide F.
57. Practica abreviata in Opere minerali secundum Librum Noli ire sinè me, *sive Vade mecum, aliter Thesaurus infinitus seu Repertorium.*
58. Liber de Preparatione hominis pro maiori Opere Creationis totius Naturæ animalis.

R.

59. Liber ad Serenissimam Reginam Eleonoram Uxorem Serenissimi Regis Anglorum Eduardi.
60. Tractatus septem Rotarum.

S.

61. Liber de Sacra Scientia beati Joannis Evangelistæ.
62. Liber de Secreto occulto Salis urinæ, id est, Salis armoniaci & Salis vegetabilis.
63. Liber de Secreto occulto Naturæ cœlestis.
64. Liber Secreti Secretorum & Practica Testamenti & Alphabetum divinum de Lapide minerali & de Definitione Alchimiae.
65. Liber de secundo Secreto Lapidis Philosophici.
66. Liber de Secretis Naturæ seu Quintæ Essentiæ.
67. Liber Sponsalitii.

T.

68. Testamentum primum Arnaldi de Villanova Catalani.
69. Testamentum ultimum Secretum Angelorum de Creatione Naturæ Vini & Sulphure duorum Luminarium & de Praxi profundissima magni Carbunculi Lapidis vegetabilis.
70. Testamentum Novissimum *sive Ultimum.*
71. Theorica Testamenti, *alias Forma minor Testamenti.*
72. Testamentum Beati Thomæ de Aquino.
73. Thesaurus abreviatus Sancti Thomæ de Aquino.
74. Semita recta Beati Thomæ.
75. Liber Thesaurus Sanitatis & Cor meum.
76. Liber cœlestis & Thesaurus Thesaurorum.

Angelorum Testamentum Secretum Artis cœlestis de Lapide minerali magno. *Vide A.*

Liber Angelorum Testamentum magorum Experimentorum. *Vide A.*

V.

77. Liber de Vasis magno Magisterio oportunis.

Catalogus Librorum P A R S III.

Continens Initia, Divisiones, Citationes & Fines Librorum prima Partis.

•A.

1. Liber de Acquisitione Terræ sanctæ.

Incipit: Ad acquirendam Terram sanctam tria maximè requiruntur.

Dividitur in tres Distinctiones.

Citatur *alius Liber de Acquisitione Terra sancta, qui fuit præsentatus Domino Pape Clementi V.*

Liber Gentilis.

Disputatio Raymundi Christiani & Hamar Saraceni.

Explicit: Et si in aliquo erravi, peto veniam; nam confiteor, me non scienter erravisse: etiam præsentatus Clementi V.

Finitus est in Monte Pessulano in mense Martio Anno MCCCIX. Incarnationis nostri Domini JESU Christi.

2. Liber de Actu majori.

Incipit: Actum majorem vocamus illum.

Dividitur in duas Distinctiones.

Explicit: Quia sic implicaretur contradic̄tio, quæ non potest stare.

Finivit Raymundus istum Librum in Civitate Messana mense Octobris, Anno MCCCXIII. Incarnationis nostri Domini JESU Christi.

3. Liber de Actibus propriis & communib⁹ divinarum Dignitatum.

Incipit: Ad probandum divinam Trinitatem.

Dividitur in duodecim Partes secundūm duodecim Rationes.

Citatur *Liber de Convenientia Intellectus & Fidei in Objecto.*

Explicit: Et ego promitto hoc reducere ad experientiam, si super his aliquis vellet experiri.

4. Liber de Affatu, h. e. sexto Sensu.

Incipit: Ad acquirendum sensum non cognitum per antiquos Inquisidores.

Dividitur in quatuor Distinctiones.

Citatur *Ars Inventiva. Tabula Generalis.*

Explicit: Quia tanto tempore non fuit cognitus.

Finitus est iste Tractatus in Civitate Neapolis anno Incarnationis MCCCXIII. in Vespere Paschatis.

5. Liber de Affirmatione & Negatione.

Incipit: Quoniam omnia sunt creata ad cognoscendum & diligendum DEUM.

Dividitur in quinque Distinctiones.

Explicit: Et talis Doctrina est valde utilis & delectabilis.

Finivit Raymundus hunc Librum in Civitate Messanæ mense Februarii Anno MCCCXIII.

6. Liber de Amico & Amato.

Incipit: Amicus interrogavit suum Amatum.

Citatur *Liber Artis Contemplationis.*

Liber Gentilis & trium Sapientum.

Explicit: Quia Blanquerna debet tractare de Libro Artis Contemplationis, ideo voluit finire Librum de Amico & Amato, qui est perfectus ad gloriam & laudem nostri Domini DEI.

7. Liber de Angelis.

Incipit: Quoniam Angeli sunt nobilissimæ Creaturæ.

Dividitur in sex Distinctiones.

Explicit: Quibus possimus cognoscere & diligere nostrum Dominum DEUM, qui est omnipotens summus DEUS.

8. Liber de Anima.

Incipit: Quoniam Anima rationalis est substantia invisibilis.

Dividitur in decem Partes, videlicet in decem Modos Questionum.

Citatur *Tabula Generalis. Liber de Articulis.*

Arbor Scientia. Liber de Affatu, h. e. Sexto Sensu. Ars Inventiva.

Explicit: Quia tales passiones sunt ita magnæ, quod nullus ipsas posset scribere nec exprimere.

Finitus fuit hic Liber in Romana Civitate Anno Incarnationis nostri Domini JESU Christi MCCXCIII.

9. Liber contra Anti-Christum.

Incipit: Omnipotens Dominus DEUS noster, cuius Nomen in æternum benedictum, Amen.

Dividitur in tres Distinctiones.

Citatur *Ars Inventiva Veritatis. Ars Amativa.*

Explicit: Ad cognitionem & amorem Domini JESU Christi, qui vivit & imperat per infinita sæcula sæculorum verus DEUS. Amen.

10. Liber Apostrophe, sive de Articulis Fidei.

Incipit: Ad probandum Articulos Fidei.

Citatur *Ars Generalis.*

Explicit: Et ad omnes Objectiones Infidelium respondere.

Finitus fuit Romæ Anno Domini MCCXCVI. & completus ibidem in Vigilia beati Joannis Baptistæ.

11. Applicatio Artis Generalis ad varias Scientias.

Incipit: DEUS gloriose, ad amandum te.

Dividitur in sex Distinctiones.

Citatur *Ars Generalis.*

Explicit: Hoc novum scriptum est finitum in Civitate Majorica An. Incarnationis MCCC. in mense Martio.

12. Arbor Philosophiae Amoris.

Incipit Raymundus Parisiensis existens, ut posset per modum scientiæ magnum bonum facere, nondum facere potuit.

Dividitur in septem Partes principales.

Citatur *Ars Amativa. Arbor Scientia. Liber Proverbiorum.*

Explicit: Illud ad suum placitum & secundūm suam discretionem corrigerent.

Finivit Raymundus hanc Arborem juxta Civitatem Parisiensem Anno Incarnationis nostri Domini JESU Christi MCCXCVIII. mense Octobri.

13. Arbor

Beati Raymundi Lulli

7

13. Arbor Philosophiae desideratæ.

Incipit: Solus eram sub umbra cuiusdam pulcherræ Arboris in quodam viridario.

Dividitur in quatuor Distinctiones.

Citatur *Ars Inventiva. Ars Amativa. Ars Generalis.*
Liber de Intentione ad Filium.

Explicit: Et de secretis naturæ cum ipso poteris habere notitiam.

14. Arbor Scientiarum.

Incipit: Raymundus stans in desolatione & fluctibus sub quadam pulchra Arbore.

Dividitur in sedecim Partes.

Citatur *Ars Inventiva. Tabula Generalis.*

Arbor Philosophie. Ars Amativa.

Liber de Astronomia. Liber Principiorum Medicinae.

Liber de Affatu. Liber quinque Sapientum.

Explicit: Quod aliquis sanctus homo ipsam adhuc præsentaret ad honorem DEI, cui sit laus & gloria.

Hæc Arbor inventa est Romæ Anno MCCXCV.
à die sancti Michaëlis usque ad diem Kalendiarum Aprilis.

15. Ars Amativa Boni.

Incipit: DEUS benedictus creavit mundum.

Dividitur in quinque Distinctiones.

Citatur *Ars Inventiva.*

Explicit: Omnia insimul clamabant miserere, miserere, amate, amate.

Anno Nativitatis MCCXC. in Vigilia sancti Laurentii fuit ista Ars inventa gratiâ nostri Domini JESU Christi.

16. Ars brevis, quæ est de Inventione Medicorum Juris Civilis.

Incipit: Quoniam scientia est longa, vita autem brevis.

Dividitur in decem Distinctiones.

Citatur *Liber de Ascensu & Descensu Intellectus.*
Liber de Sexto Sensu, h. c. Affatu.

Explicit: Quod hæc Ars sit Thesaurus Scholarium Jus addiscentium tam divitum quam pauperum.

Finivit Raymundus hanc Artem in Monte Pessulano mense Januarii Anno MCCCVII. Incarnationis nostri Domini JESU Christi.

17. Ars brevis Prædicationis.

Incipit: Cùm Ars Magna Prædicationis, quæ sic intitulatur: DEUS per tuam magnam Misericordiam.

Dividitur in quinque Distinctiones.

Citatur *Ars Magna Prædicationis.*

Explicit: Et qui appetit eam scire, habeat ad ipsam magnam affectionem.

Finivit Raymundus hunc Librum in Civitate Majoricarum mense Februarii Anno MCCCXII. Incarnationis nostri Domini JESU Christi.

18. Ars brevis, quæ est Imago Artis Generalis.

Incipit: Ratio, quare facimus istam Artemp brevem.

Dividitur in tredecim Partes.

Citatur *Ars Magna seu Generalis ultima.*

Explicit: Tunc temporis Artista sive Magister doceat Scholares de prædictis.

Finivit Raymundus hunc Librum Pisis in Monasterio S. Dominici mense Januarii Anno

MCCCVII. Incarnationis nostri Domini JESU Christi.

19. Ars Compendiosa inveniendi Veritatem.

Incipit: Hæc Ars.

Dividitur in tres Distinctiones.

Citatur *Lectura hujus Artis seu Ars Universalis.*

Liber Contemplationum.

Explicit: Quia nulla forma artificialis est tam similis formæ naturali, sicut beatissima CRUX.

20. Ars Compendiosa Medicinæ.

Incipit: Ista Ars hæc Intentione est compilata, ut Medicus.

Dividitur in duas Partes.

Citatur *Ars Demonstrativa. Tractatus de Retentiva.**

Explicit: Vel per decoctiones, cauterium & syrum & hujusmodi.

21. Ars Contemplationis.

Incipit: Tam altum & excellens est supremum Bonum.

Dividitur in duodecim Partes.

Citatur *Blanquerna Magnus. Liber de Doctrina Principis in suo Reginine.**

Ars Compendiosa inveniendi Veritatem.

Explicit: Ut in alio mundo æternaliter sit in gloria DEI.

22. Ars Demonstrativa.

Incipit: Quoniam hæc Ars Demonstrativa sequitur Regulam Artis Compendiosæ inveniendi Veritatem.

Dividitur in quatuor Distinctiones.

Citatur *Ars Compendiosa inveniendi Veritatem.*

Liber de Principiis Philosophie.

de Principiis Medicinae.

de Principiis Juris.

Explicit Ars Demonstrativa in Nomine Domini, cujus conservationi & auxilio eam submittimus, qui regnat per omnia secula verus DEUS. Amen.

23. Ars Divina, sive Liber de Arte DEI.

Incipit: Ad intelligendum & diligendum Deum facimus istam Artem.

Dividitur in triginta Distinctiones.

Citatur *Ars Generalis ultima. Ars Generalis.*

*Tractatus Multiplicationis.**

Explicit: Quia est factus ad honorem DEI.

Finivit Raymundus istum Librum adjuvante divinâ gratiâ apud Montem Pessulanum mense Maji Anno MCCCVIII. Incarnationis nostri Domini JESU Christi.

Oblatus est hic Liber Clementi V. Papæ, & Philippo Francorum Regi.

24. Ars Generalis ad omnes Scientias.

Incipit: B. Bonitas. C. Magnitudo.

Explicit: Ergò mundus non est æternus.

25. Ars Generalis Ultima.

Incipit: Quoniam multas Artes fecimus.

Dividitur in tredecim Partes.

Citatur *Logica nova. Ars major Predicationis.* Etiam citatur sub nomine *Ars sermonicandi*, in qua sunt octo & centum sermones. Arbor sive *Ars Philosophia Amoris, Ars brevis, quæ est imago Artis Generalis.*

Explicit: Ipse potest scire Generalem Artem.

Hæc

Catalogus Librorum

Hæc Ars fuit incepta à Raymundo Lullo Lugduni super Rhodano mense Novembris Anno MCCCCV. & ipse eam finivit in Civitate Pisana in Monasterio S. Dominici mense Martii MCCCXVIII.

26. Ars inveniendi Particularia in Universilibus.

Incipit: Cùm apud nos sint infinita Particularia.
Dividitur in tres Distinctiones.

Citatur Ars Demonstrativa. Liber Articulorum Fidei. Liber Propositionum secundum Arten Demonstrativam. Liber Principiorum Philosophie. Liber Principiorum Theologiae. Logica. Liber Principiorum Juris. Lib. Principiorum Medicinae. Ars Compendiosa inveniendi Veritatem.

Explicit: Formare possint indestructibilia Argumenta.

27. Ars Inventiva.

Incipit: Ars præsens ab Arte Demonstrativa descendit.

Dividitur in quatuor Distinctiones.

Citatur Ars Demonstrativa. Ars Amativa.

Explicit: Qui cum Patre & Spiritu Sancto vivit &c.

28. Ars Juris.

Incipit: Quoniam vita hominis brevis est.
Dividitur in tres Partes.

Citatur Ars Demonstrativa.

Explicit: Ars Juris ad honorem & benedictionem DEI Omnipotentis.

29. Ars Magna Prædicationis.

Incipit: Quoniam Prædicatio est altissimum, arduissimum & nobilissimum Officium.

Dividitur in duas Distinctiones.

Citatur Liber de Actibus divinarum Rationum. de DEO.

*De Astronomia. De Affatu. De Medicina. De Consilio. De Significationibus. * De Disputatione Fidei & Intellectus. Ars Generalis. Liber de Lumine. Liber de Memoria. * Arbor Scientie. Rhetorica. Liber de Syllogismis. Liber Probationum de DEO.**

Explicit: Et quantum potui ad tuum honorem applicavi.

Finivit Raymundus istum Librum in Monte Pessulano mense Decembris Anno MCCCIV. Incarnationis nostri Domini JESU Christi.

30. Ars mixta Theologiæ & Philosophiæ.

Incipit: Cùm adsciendam Catholicam Fidem.
Dividitur in quatuor Distinctiones.

Citatur Liber de Acquisitione Terra sancte.

Liber Demonstrationum per equiparantiam. Duo Libri: unus probat, quod in DEO sunt tres Persona non plures nec pauciores. Alter probat, quod una sit Pater, alia Filius, alia Sanctus Spiritus. Liber Convenientia, quam habent Fides & Intellectus in Objecto. Liber qui probat, quod Meritum Fidei non amittatur per Demonstrationem Fidei. Ars Generalis.

Explicit: Et de qualibet Arte mechanica potest dici.

Finivit Raymundus hunc Librum Parisiis mense Novembris Anno MCCCIX. Incarnationis nostri Domini JESU Christi.

31. Ars Universalis.

Incipit: Finalis Intentio hujus Artis est reperire Y. *Dividitur* in tres Distinctiones.

Citatur Ars Major, sive Ars Compendiosa inveniendi Veritatem, sive Lectura brevis. Liber Principiorum Theologie. Liber Principiorum Philosophie. Liber Principiorum Juris. Liber Principiorum Medicinae. Liber Gentilis & trium Sapientum. Volumen Demonstrationum. Ars Notatoria, sive Introductoria in Artem Demonstrativam.

Explicit: Et inveniantur particularia ad gloriam & laudem ipsius A.

32. Liber de Articulis Fidei Catholicæ.

Incipit: Cùm aliqui dicant, quod Christiana Fides. *Deducitur* per aliquos Articulos Fidei.

Citatur Ars Generalis.

Explicit: tenendo modum, quem nos suprà tenuimus.

33. Liber de Quatuordecim Articulis Catholicæ Romanæ sacrosanctæ Fidei.

Incipit: Quoniam Fides est illuminatio Intellectus, idcirco in principio hujus Libri debet supponi.

Dividitur in duodecim Distinctiones.

Citatur Ars Demonstrativa. Ars Compendiosa inveniendi Veritatem. Liber de Angelis.

Explicit: Et cognitionem & amorem Domini JESU Christi.

34. Articuli Fidei sacrosanctæ & salutiferæ Legis Christianæ.

Incipit: Aliqui Christiani & magni in scientia nominati.

Dividitur in quinque Rationes.

Citatur Ars Generalis.

Explicit: omnibus declarare.

Factus est iste Tractatus Romæ Anno MCCCXCVI in Vigilia beati Joannis Baptistæ.

35. Liber ad probandum aliquos Articulos Fidei Catholicæ per syllogisticas Rationes.

Incipit: Quoniam Infideles non possunt cogi per Fideles ad Fidem.

Dividitur in sex Partes.

Citatur Ars Generalis.

Explicit: Ut habeat cum ipsis Judicium æternum.

Finivit Raymundus hunc Librum in Civitate Genuenii mense Februarii Anno Incarnationis nostri Domini JESU Christi MCCCIII.

36. Liber de Ascensu & Descensu Intellectus.

Incipit: Quoniam aliqui homines sæculares desiderant acquirere scientiam.

Dividitur in decem Distinctiones.

Citatur Ars Generalis. Liber de Affatu.

Liber Medicina. Liber de Sermonibus.

Arbor Scientie. Ars prædicandi.

Explicit: In quo ponimus quinque Rationes probantes divinam Incarnationem.

Finivit Raymundus istum Librum in Monte Pessulano mense Martii Anno MCCCIV. Incarnationis nostri Domini JESU Christi.

37. Tracta-

37. Tractatus novus de Astronomia.

Incipit: Cùm sint plures homines.

Dividitur in duas Partes.

Citatur *Ars Generalis.* *Tabula Generalis.*

Liber de Principiis Medicinae.

Explicit: Sed supponere, quòd Tabula sit vera.

Finitus fuit iste Tractatus de Astronomia per virtutem DEI in Civitate Parisiensi mense Octobris Anno Domini MCCXCVII.

38. Liber de Auditu Kabbalistico.

Incipit: Quoniam omnibus hominibus.

Dividitur in tres Partes.

Citatur *Tractatus de Conditionibus Figurarum & Numerorum.**

Explicit: Quas quæstiones brevitatis gratiâ relinquo.

39. Liber de Ave MARIA.

Incipit: Debitum est, quòd sciatur declaratio Salutationis.

Dividitur in septem Partes.

Explicit: Ut cum eo nostra Domina adjuvet ad nostram salvationem.

Finivit Raymundus hunc Librum Messanæ vel Majoricis Anno MCCCXII.

B.

40. Benedicta tu in Mulieribus.

Incipit: Inter alia verba, de quibus Regina cœli & terræ multùm fuit gavisa.

Dividitur in octo Partes.

Explicit: Qui vivit cum suo Patre in Unitate Sancti Spiritus per infinita sœcula sœculorum.

Finivit Raymundus hunc Librum in Civitate Valentiæ, hodie Viennæ, Kalendis Octobris Anno MCCCXI.

41. Blanquerna Magnus.

Incipit: Ad Significationem quinque Vulnerum.

Dividitur in quinque Libros.

Citatur *Liber de Doctrina puerili.* *Liber de Principiis & Gradibus Medicinae.* *Liber Gentilis & trium Sapientum.* *Ars Compendiosa invensendi Veritatem.* *Liber primus de Demonstrationibus Articulorum.* *Liber de Sancto Spiritu.* *Liber Contemplationis.* *Liber de Doctrina Principis in suo Regimine.**

Explicit: Quomodo homo debeat vivere in hoc mundo, ut in alio mundo æternaliter sit in gloria DEI.

C.

42. Cantus Raymundi vernaculis Versibus.

Incipit: Sum creatus, & esse est mihi datum.

Explicit: In quibus fecisti tuum posse.

Finivit Raymundus hoc Scriptum Parisiis Anno Incarnationis MCCCXIX.

43. Liber Chaos.

Incipit: Secundum modum secundæ Figuræ elementalis.

Explicit: In secunda Figura elementali, si per T. Regulæ Artis dirigantur.

44. Liber Clericorum.

Incipit: Iste Liber

Dividitur in sex Partes.

Explicit: Tale negotium ad finem & effectum perduci.

Finivit Raymundus hunc Librum in Civitate Pisana in Monasterio S. Dominici An. Incarnationis nostri Dom. JESU Christi MCCCVIII.

45. Liber de Cognitione DEI.

Incipit: Cùm DEUS creaverit hominem ad se cognoscendum & amandum.

Dividitur in Viginti quinque Quæstiones.

Citatur *Ars Generalis.*

Explicit: Per quam homines multùm possint amare & timere DEUM.

Finitus est iste Liber in Civitate Majorica mense Octobri An. MCCC. Incarnationis Filii DEI.

46. Compendium seu Commentum Artis Demonstrativæ.

Incipit: Quoniam omnis Scientia est de Universalibus.

Dividitur in tres Distinctiones.

Citatur *Ars Demonstrativa.* *Ars Medicina.*

Liber de Elementali Figura.

Explicit: Et maximè tutelam & defensionem nostri Domini JESU Christi. Amen. .

47. Compendium Logicæ Algazelis.

Incipit: Sciendum est, quòd sint quinque Universalia.

Explicit Compendium Logicæ Algazelis cum aliquibus additionibus Theologæ.

Translatus est ex Arabico in Latinum in Monte Pessulano: *ut patet in principio.*

48. Liber Conceptionis Virginalis.

Incipit: Contigit, quòd sedens in Choro Fratrum Prædicatorum Avinione.

Dividitur in quinque Partes.

Explicit Liber sœcularis disputantis de Conceptu Virginali in Civitate Avignonensi in Ecclesia Jacobitarum &c.

49. Liber de Concordantia & Contrarietate.

Incipit: Quoniam unum oppositum cognoscitur per aliud.

Dividitur in duas Distinctiones.

Explicit: Et oppositi sint falsi & erronei.

Finivit Raymundus hunc Librum in Civitate Messanæ mense Decembri Anno Incarnationis nostri Domini JESU Christi MCCCXIII.

50. Liber de Confessione.

Incipit: Multi homines sunt, qui desiderant scire.

Dividitur in duas Partes.

Explicit: Vos mihi detis salutiferam poenitentiam.

51. Liber, qui continet Confessionem.

Incipit: Cùm peccatum sit magna transgressio.

Dividitur in undecim Partes.

Explicit: Possis agere magnam poenitentiam.

Finivit Raymundus hunc Librum in Civitate Majoricensi mense Septembri Anno Domini MCCCII.

52. Liber Consilii.

Incipit: Unum Consilium volo incipere in ~~meo~~ corde.

Explicit: Quia malum erescit,

fecit

Catalogus Librorum

Fecit Raymundus hunc Librum Majoricis,

53. Liber de Consilio.

Incipit: Quidam homo mirabatur de Christianis.

Dividitur in tres Distinctiones.

Citatur *Ars Generalis*. *Liber de Signo.**

Explicit: Ratio hujus est, quia liber omnibus est generalis.

Finivit Raymundus Librum de Consilio in Monte Pessulano in Martio Anno Domini MCCCIII.

54. Consolatio Eremitæ.

Incipit: Raymundus ibat per quandam sylvam.

Dividitur in duas Scientias.

Explicit: Omnis generalis finis obligat sibi particularem finem.

Finivit Raymundus hunc Librum in Civitate Messanæ mense Augusti Anno Incarnationis nostri Domini JESU Christi MCCCXIII.

Liber Contemplationum.

Incipit: O Domine JESU Christe, quemadmodum tu in duplice Natura es DEUS & Homo.

Dividitur totum Opus in tria volumina, & ista Volumina dividuntur in quinque Libros, & hi Libri dividuntur in quadraginta Distinctiones, & haec Distinctiones dividuntur in trecenta sexaginta quinque Capita & unum Caput, quod dividitur in quatuor Partes: qui quinque Libri continentur sub uno nomine, & appellantur Liber Contemplationis in DEUM.

55. Primum Volumen Contemplationum.

Continet duos Libros.

Dividitur Primus Liber in novem Distinctiones.

Dividitur Secundus Liber in tredecim Distinctiones.

Citatur *Liber Rationum in tribus Legibus*, sive *Liber Gentilis & trium Sapientum*, sive *Liber Petitionum & Questionum*.

56. Secundum Volumen Contemplationum.

Continet unum Librum.

Incipit à trigesima tertia Distinctione, quæ tractat de *Visu*.

Dividitur in decem Distinctiones.

57. Tertium Volumen Contemplationum.

Incipit à trigesima tertia Distinctione, quæ tractat de *Esse & de Necessitate & de Privatione*.

Continet duos Libros.

Dividitur Primus Liber in sex Distinctiones.

Dividitur Secundus Liber in duas Distinctiones.

Citatur *Liber Gentilis & trium Sapientum in Cap. 366. par. 2. circa finem, ubi expresse illum citat sub nomine Liber Petitionum & Questionum*.

Explicit: Qui es noster honoratus Dominus DEUS JESUS Christus. Amen.

58. Liber de Decem Modis contemplandi DEUM, aliter Contemplatio Raymundi.

Incipit: Ad honorem DEI volumus ostendere.

Dividitur in decem Modos.

Citatur *Ars Inventiva. Tabula Generalis*.

Explicit: Ad cuius honorem iste Tractatus est compilatus.

59. Quomodo Contemplatio transeat in Raptum.

Incipit: Diximus de Contemplatione, nunc intendimus dare modum.

Explicit: Et ad tuum gloriosum regnum valeat pervenire.

60. Liber Contradictionis.

Incipit: Accidit, quod Raymundista & Averroista.

Dividitur in centum Syllogismos.

Citatur *Liber de Possibili & Impossibili*.

Explicit: Et tunc videbitur, quis habebit veritatem.

Finivit Raymundus suos centum Syllogismos Parisiis mense Februarii Anno MCCCX. Incarnationis nostri Domini JESU Christi.

61. Liber de Convenientia, quam habent Fides & Intellectus in objecto.

Incipit: Iste Liber

Dividitur in tres Partes.

Explicit: Qui habet aures audiendi audiat.

Finivit Raymundus istum Librum in Monte Pessulano mense Martii Anno MCCCVIII. *aliter Exemplar habet* MCCCIII.

62. Liber de Conversione sui ad Pœnitentiā, seu Vita Raymundi.

Incipit: Raymundus Senescallus mensis Regis Majoricarum.

Explicit: Et apud quendam nobilem Civitatis Majoricarum.

63. De Conversione Subiecti & Prædicati per Medium.

Incipit: Quoniam opiniones crescunt.

Dividitur in decem Distinctiones.

Explicit: Valde utilis & generalis ad alias scientias.

Finivit Raymundus hunc Librum Parisiis mense Julio Anno MCCCX. Incarnationis nostri Domini JESU Christi.

64. Liber Correlativorum innatorum.

Incipit: Quoniam ignoratis principiis, quæ sunt correlativa innata.

Dividitur in undecim Partes.

Citatur *Ars Generalis*.

Explicit: Ut eorum dicta manifestant, perlapsi sunt.

Finivit Raymundus hunc Librum Parisiis mense Februarii Anno Incarnationis nostri Domini JESU Christi MCCCX.

65. Liber de Creatione.

Incipit: Multi sunt, qui credunt, quod mundus sit æternus.

Dividitur per decem Principia.

Explicit: Quæ diximus de divina Natura.

Finivit Raymundus hunc Librum in Civitate Messanæ Anno MCCC XIII. Incarnationis nostri Domini JESU Christi.

66. Liber de iis, quæ homo de Deo debet credere.

Incipit: Cum sint multi Christiani.

Dividitur in viginti Partes.

Citatur *Ars Generalis*.

Explicit: Quod homo per Fidem intelligat DEUM.

Finivit

Beati Raymundi Lulli

11

Finivit Raymundus hunc Librum in Alleas Cittate Armeniarum Anno MCCCXI.

D.

67. Declaratio Raymundi per modum Dialogi edita contra aliquorum Philosophorum & eorum sequacium opiniones erroneous & damnatas ab Episcopo Parisiensi.

Incipit: In quadam sylva juxta Parisios.

Dividitur in 219 Capita juxta numerum dicatorum Articulorum.

Citatur *Liber de Articulus Fidei Christiana. Tabula Generalis. Ars Inventiva. Arbor Scientie.*

Explicit: De hac commendatione in Die Judicii facient testimonium.

Finita fuit haec Disputatio die Veneris ante Quadragesimam Anno Domini MCCXCVII.

68. Liber Demonstrationum, qui est una Brancha Artis Compendiosae inventiendi Veritatem.

Incipit: Cum humanus intellectus sit vilipens.

Dividitur in quatuor Libros.

Citatur *Ars Compendiosa inventiendi Veritatem.*

Explicit: Ut per totum mundum exaltetur & laudetur & cognoscatur noster Dominus IESUS Christus, qui est verus DEUS & Homo.

69. Liber de Demonstratione per Aequiparantiam.

Incipit: Quoniam quidquid demonstratum fuit ab antiquis.

Dividitur in tres Distinctiones.

Citatur *Ars Generalis.*

Explicit: Quod rationes contra sanctam Catholicam Fidem non concludunt.

Finivit Raymundus hunc Librum Parisiis Anno MCCCCX.

70. Liber de Vita DEI.

Incipit: Quoniam per plures modos probavimus.

Dividitur in decem Syllogismos.

Explicit: Est valde profunda & jucunda.

Finivit Raymundus istum Librum in Civitate Messianae mense Februarii Anno MCCCIII.

71. Liber de DEO & JESU Christo.

Incipit: Cum principalis finis, propter quem homo est creatus.

Dividitur in duas Partes.

Citatur *Ars Generalis. Liber de Articulis.*

Arbor Scientie. Liber de Homine.

Explicit: Finitae sunt quæstiones ad gloriam & laudem nostri Domini DEI JESU Christi.

72. Liber de DEO & Mundo.

Incipit: Quia DEUS est esse majus, & mundus est esse minus.

Dividitur in quinque Distinctiones.

Explicit: Ego cum divino auxilio & adjutorio eos solvam.

Finivit Raymundus hunc Librum Tunicii mense Decembri Anno MCCC XV. Incarnationis nostri Domini JESU Christi. Amen.

73. Liber de DEO majore & DEO minore.

Incipit: Dico majorem DEUM illum.

Dividitur in duas Distinctiones,

Explicit: Correctioni Sanctæ Romanæ Ecclesiæ.

Finivit Raymundus hunc Librum in Civitate Messianæ mense Januarii Anno MCCC XIII.

Incarnationis nostri Domini JESU Christi.

74. Liber de DEO ignoto & Mundo ignoto.

Incipit: Ad ostendendum, per quem modum DEUS sit ignotus & notus.

Dividitur in duas Distinctiones.

Explicit: Paradisum & infernum esse.

Finivit Raymundus istum Librum Parisiis mense Junii Anno MCCCXI. Incarnationis nostri Domini JESU Christi.

75. Liber de Desolatione.

Incipit: DEUS cum tua virtute incipit haec Desolatio.

Citatur *Ars Generalis. Liber de Acquisitione Terra sanctæ. Liber de centum Nominibus DEI. Liber de Fine.*

Explicit: Et me adjuves ad promovendam Christianitatem.

Fuit finitus Anno MCCLXXXV.

76. Dictatum Raymundi de Trinitate.

Incipit: Contra sanctam Trinitatem.

Explicit: Quod inde erit bene consolatus.

77. Liber Differentiæ Correlativorum divinarum Dignitatum.

Incipit: Quoniam aliqui dicunt, quod sit impossibile probare.

Dividitur in decem Partes.

Explicit: Quem ita altum voco venerabilem Dominum Fridericum Regem Trinacriæ.

• 78. *Finivit* Raymundus istum Librum in Civitate Majoricensi mense Julii Anno MCCC XII.

Incarnationis nostri Domini JESU Christi.

78. Disputatio seu Liber de Quinque Sapientibus.

Incipit: In quadam magna sylva sub umbra cūjusdam pulchræ arboris.

Dividitur in quatuor Partes.

Citatur *Ars Inventiva. Tabula Generalis. Commentum super Arte Inventiva & Tabula Generali.*

Explicit: Per quem solvimus supradictas.

Finivit Raymundus hunc Librum in Civitate Neapolitana Anno Incarnationis Domini MCCXIII.

79. Disputatio Raymundi Christiani & Hammar Saraceni.

Incipit: Dicitur, quod quidam homo Christianus.

Dividitur in tres Partes.

Citatur *Liber de Fine.*

Explicit: Correctioni majorum Dominorum tanquam fidelis Christianus.

Finivit Raymundus hunc Librum Pisis in Monasterio S. Dominici mense Aprilis Anno Domini MCCC VIII.

80. Disputatio Petri & Raymundi phantastici.

Incipit: Accidit duos homines ad generale Concilium euntes.

Citatur *Ars Generalis.*

Explicit: Et abeentes discesserunt ab invicem Clericus & Raymundus.

Catalogus Librorum

*Finivit Raymundus hunc Librum An. MCCCXI.
Incarnationis nostri Domini JESU Christi.*

81. Disputatio Raymundi & Averroistæ.

Incipit: Parisiis fuit magna contrarietas inter Raymundum.

Continet quinque Quæstiones.

Citatur Liber de Fallaciis.

Explicit: Ad quod sequitur, quòd implicas contradictionem.

82. Disputatio Raymundi & Erēmitæ super aliquibus dubiis Quæstionibus Sentiarum Magistri Petri Lombardi.

Incipit: Raymundus Parisiensis studens statum ius mundi considerans.

Continet centum quadraginta Capita.

Citatur Ars Generalis. Arbor Scientia. Liber de Articulis Fidei. Liber de Articulis damnatis Parisiensis.

Explicit: Quòd tua ratio non valet, sed mea est permanens.

Finita fuit præsens Disputatio Parisiis An. Christi MCCCXCVIII. in Octava Assumptionis Beatae Virginis MARIAE.

83. Disputatio Fidelis & Infidelis.

Incipit: DEUS omnipotens, cuius nomen benedictum in æternum.

Dividitur in octo Partes.

Explicit: Et honorat DEUM ex propria libertate; & sic non valet positio.

84. Disputatio Fidei & Intellectus.

Incipit: Studia Theologorum Januam Scientiarum.

Dividitur in duas Partes.

*Citatur Ars Generalis. Liber de Syllogismis. Liber de Propositionibus. Tractatus de Eternitate.**

Explicit: Sed gratiâ Disputationis illa dixit.

Finivit Raymundus hunc Librum apud Montem Pessulanum mense Octobris Anno Domini MCCC III. Incarnationis nostri Domini JESU Christi.

85. Liber de Doctrina puerili.

Incipit: DEUS vult, quòd laboremus.

Dividitur in centum Capita.

Citatur Liber Definitionum & Questionum. Liber Dialectica in Catalano.* Ars Compendiosa inventi Veritatem. Liber de Evafo & Blanquerna.*

Explicit: Et habent prædictam gloriam auxiliante gratiâ nostri Domini DEI.

86. Liber de septem Donis Sancti Spiritus.

Incipit: Cùm Sanctus Spiritus sit divina Persona.

Explicit: Ejus amore, reverentiâ & honore dicamus Pater noster.

E.

87. Liber de Efficiente & Effectu.

Incipit: Parisiis quidam Raymundista & Averroista disputabant.

Dividitur in tres Distinctiones.

Explicit: Tuæ rationes solutæ sunt, meæ autem non.

Finitus est iste Liber mense Maii Anno MCCCX.
Incarnationis nostri Domini JESU Christi.

88. Liber de Ente Infinito.

Incipit: Quoniam humanum desiderium naturaliter fertur.

Dividitur in sex Distinctiones.

Citatur Ars Generalis.

Explicit: Patet, DEUM esse infinitum.

Finivit Raymundus hunc Librum Parisiensis mense Februario Anno M CCC IX. Incarnationis nostri Domini JESU Christi.

89. Liber de Ente Reali & Rationis.

Incipit: Quoniam intellectus est valde fatigatus.

Dividitur in sex Distinctiones.

Citatur Ars Generalis. Liber de Perseitate & Finalitate, est Liber de Ente simpliciter.

Explicit: In ipsis Distinctionibus omnia sunt implicita.

Finivit Raymundus hunc Librum Avenione mense Decembris, dum ibi erat Concilium Generale per Dominum Papam Clementem V. Anno MCCCXI. Incarnationis nostri Domini JESU Christi.

90. Liber de Ente simpliciter ab soluto.

Incipit: Convenit, quòd Ens simpliciter absolum.

Continet decem Capita.

Explicit: Cum propter ipsum simpliciter sint facti.

Finivit Raymundus istum Librum in Civitate Viennæ, dum ibidem erat Concilium generale mense Martii Anno M CCC XII. Incarnationis nostri Domini JESU Christi.

91. Liber de Ente simpliciter per se & propter se existente & agente.

Incipit: Quoniam DEUS est simpliciter per se & propter se.

Dividitur in sex Distinctiones.

Citatur Liber Prædicationis. Ars Juris. Ars Medicine.

Explicit: Et tractatus talis, qualis ipse est.

Finivit Raymundus istum Librum Parisiensis mense Septembris Anno MCCCXI.

92. Liber de Erroribus Judæorum.

Incipit: Quoniam Judæi credunt esse in veritate,

Continet quinquaginta sermones.

Non est integer, adeo usque ad serm. 19.

Citatur Ars Generalis.

93. Liber de Esse Infinito.

Incipit: Duobus modis convenit in hoc Libro.

Dividitur in duas Distinctiones.

Explicit: Quoniam Contradictio non potest stare.

Finivit Raymundus istum Librum mense Nov. in Civitate Messianæ Anno MCCCXIII.

94. Liber de Esse Perfecto.

Incipit: Quoniam infinitum esse & perfectum esse.

Dividitur in quinque Distinctiones.

Explicit: Judicium infinitum & perfectum; quod est impossibile.

Finivit Raymundus istum Librum in Civitate Messianæ mense Martii Anno MCCCXIII.

95. Liber de Essentia & Esse DEI.

Incipit: Dicitur, quòd homo in hac vita non possit habere scientiam.

Divi-

Beati Raymundi Lulli

13

Dividitur in decem Distinctiones.

Explicit: Quoniam magnum intelligere in bono disponit magnum diligere.

Finivit Raymundus istum Librum in Civitate Messanæ mense Decemb. Anno MCCCXIII.

96. Liber de Est DEI.

Incipit: Est DEI vocamus id.

Dividitur in octo Partes.

Citatur Ars Generalis.

Explicit: Qui modus est divinus.

Finitus est iste Liber in Civitate Majoricensi mense Septembbris Anno Incarnationis nostri Domini JESU Christi MCCC.

97. Liber de Existentia & Agentia DEI.

Incipit: Quoniam cognoscere & amare Existentiā & Agentiā DEI.

Dividitur in quatuor Distinctiones.

Explicit: Correctioni Sanctæ Romanæ Ecclesiaz.

Finivit Raymundus istam Artes Parisiis mense Augusti Anno MCCCXL.

98. Tractatus de Experientia Realitatis ipsius Artis Generalis.

Incipit: Quoniam experimentum est fundatum, supra quod intellectus.

Dividitur in septem Distinctiones.

Citatur Ars Generalis. Ars Magna predicandi. Ars Divina. Ars Demonstrationis per equiparantiam. Ars Philosophia boni Amoris. Ars Intellectus. Ars Voluntatis sive Amativa. Ars Memoria. * Ars Juris. Ars Medicina, seu Liber de Regionibus Sanitatis & Infirmatis. Ars Consilii, seu Liber de Consilio.

Explicit: Quod Ars Generalis sit utilis, vera, necessaria & realis.

Epistola Raymundi ad Christianum adjungenda huic Libro.

Incipit: Quoniam Infideles literati.

Citatur Liber de Disputatione facta inter Raymundum Christianum & Hamar Saracenum. Ars DEI. Liber de Demonstratione per equiparantiam.

Explicit: Submittimus Correctioni Sacrosanctæ Ecclesiaz.

Finivit Raymundus hunc Tractatum in monte Pessulano mense Nov. Anno MCCCVIII.

F.

99. Liber de novis Fallaciis.

Incipit: Quoniam humanus intellectus est valde gravatus per hoc.

Dividitur in quinque Distinctiones.

Citatur Ars Generalis.

Explicit: Tanquam fidelis, qui sum Christianus.

Finivit Raymundus istum Librum in Monte Pessulano mense Octobris Anno MCCCVIII.

100. Liber de Fallaciis, quas non credunt facere aliqui, qui credunt esse Philosophantes, contra purissimum Actum Dei verissimum & perfectissimum.

Incipit: Per istas Fallacias possunt convenire Theologi Catholicci.

Citatur Liber de novis Fallaciis.

Explicit: Contra Fidem Catholicam

101. Liber Felix, seu de Mirabilibus Mundi.

Incipit: Stabat quidam homo in terra extranea in tristitia.

Dividitur in decem Partes.

Citatur Liber de Angelis. Liber Chaos. Liber Genitalis. Liber Articularum. Ars Demonstrativa. Liber de Doctrina Puerili.

Explicit: Qui haberet illud officium, & quod haberet nomen Felix.

102. Liber de Figura Elementali.

Incipit: Elementa sunt quatuor principia rerum naturalium.

Dividitur in septem Partes.

Citatur Liber Chaos. Ars Demonstrativa.

Explicit: Artistarum exercitationibus delibera mus dimittendum.

103. Liber de Fine.

Incipit: Cum mundus in malo statu diu permanescit.

Dividitur in tres Distinctiones.

Citatur Liber de Aequiistantia. Liber de Prædicatione. Liber de DEO. Liber de Disputatione Fidei & Intellectus. Liber de Ascensu & descensu Intellectus. Liber de Intellectu.

Liber de Voluntate. Liber de Memoria. * Liber de Significatione. * Liber de Investigatione divinarum Dignitatum. Arbor Scientie. Liber de Syllogismis. Liber de Actibus divinarum Dignitatum. Liber quinque Sapientum, seu contra Schismaticos.

Lib. de iis, que homo de DEO debet credere.

Ars Generalis. Liber Gentilis & trium Sapientum. Liber de Praedestinatione. Liber de Astronomia. Ars Consilii. Liber de Doctrina Puerili. Blanquerna magnus. Liber de Mirabilibus Orbis, seu Felix. Philosophia boni amoris. Liber de Jure. Liber de Medicina. Liber Alchindi. * Liber Teliph. * Ars Generalis aut Compendiosa sive Inventiva vel Demonstrativa. Arbor Philosophia. Liber de Lumine. Liber de nova Logica. Nova Rhetorica.

Explicit: Et sic de Sancto Spiritu habeant timorem, sicut dixi.

Finivit Raymundus Librum de Fine in Monte Pessulano ad laudem & honorem Sancti Spiritus mense Aprilis Anno MCCC V.

104. Liber de majori Fine.

Incipit: Quoniam quidquid est, est propter maiorem Finem.

Dividitur in duas Distinctiones.

Explicit: Cum sit causa, finis & quies totius mundi.

Finivit Raymundus istum Librum in Civitate Messanæ mense Februarii Anno MCCCXIII.

105. Liber de majori Fine Intellectus, Amoris & Honoris.

Incipit: Cum Saraceni non habeant notitiam.

Dividitur in duas Distinctiones.

Explicit: Quas Ego dedi de Sancta Divina Trinitate.

Finivit Raymundus hunc Librum in Civitate Tunicii mense Decembr. Anno MCCC XV.

106. Flores Amoris & Intelligentiaz.

b. 3

Incipit:

Catalogus Librorum

- Incipit: Ad sciendum hos flores, quos colligimus ab amoribus.*
- Citatur Ars Amativa.*
Explicit: Solutio F. K. T.K.
Finiti sunt Flores Amoris & illius Quæstiones, & finiti sunt Flores Intelligentie & illius Quæstiones in Civitate Neapolis Anno MCCCXIII.
- 107. Fons Paradisi divinalis.**
Incipit: Sicut à Fonte Paradisi deliciarum.
Explicit: Et totius Curiæ cœlestis, Amen.
- 108. Liber de Forma DEI.**
Incipit: Quoniam Deus est principium singulare.
Dividitur in quinque Distinctiones.
Citatur Liber de Affatu.
Explicit: Cùm sim verus Christianus & Catholicus.
Finivit Raymundus istam Artem Parisiis mense Julii Anno MCCCXI.
- G.**
- 109. Liber de Gentili & tribus Sapientibus.**
Incipit: Cùm per participationem longi temporis.
Dividitur in quatuor Libros partiales.
Citatur Ars Compendiosa inveniendi veritatem.
Explicit: Qui sunt in ira justitiae Summi DEI.
- 110. Geometria nova.**
Incipit: Quoniam brevis intentio amabilis est.
Dividitur in duos Libros.
Citatur Ars Generalis.
Explicit: Se melius habere ad alias scientias.
Finita est hæc Scientia Parisiis mense Julii Anno MCCCXIX.
- 111. Liber de Gradibus Conscientie.**
Incipit: Conscientia est habitus intellectus.
Explicit: Nee tamen eligit illam partem.
Finivit Raymundus in Vigilia B. Laurentii.
- H.**
- 112. Liber de Homine.**
Incipit: Cùm sit conveniens, quòd homoscias, quid sit Homo.
Dividitur in tres Partes.
Citatur Arbor Scientie. Liber de Affatu sive sexto sensu.
Explicit: Propter quem creatum fuerat.
Factus est iste Liber in Civitate Majoricarum mense Novembri Anno CCC.
- I.**
- 113. Liber de Intellectu.**
Incipit: Quidam homo multum considerans mirabatur.
Dividitur in tres Distinctiones.
Citatur Ars Generalis. Ars major. Tabula generalis. Lectura Artis Generalis.
Explicit: Eò quia Doctrina est generalis.
Finivit Raymundus istum Librum sive Artem Intellectus in Monte Pessulano mense Februarii Anno MCCCIII.
- 114. Liber de Intelligere DEI.**
- Incipit: Cùm humanus intellectus sit imperfetus.*
Dividitur in duas Distinctiones.
Explicit: Quam adoramus & laudamus.
Finivit Raymundus istum Librum in Civitate Messanæ mense Januarii Anno MCCCXIII.
- 115. Liber de Intentione prima & secunda.**
Incipit: Dum in cubili strato meo corpore.
Dividitur in quinque Capita.
Citatur Ars Demonstrativa veritatis.
Explicit: Est vera & summa intentio, verus DEUS.
- 116. Introductoria Artis Demonstrativæ.**
Incipit: Introductoria Artis Demonstrativæ trahere volentes.
Continet quadraginta duo Capita.
Citatur Ars Demonstrativa. Liber Propositionum.
*Liber de Articulis Fidei Catholice. Liber de Preceptis. **
Explicit: Alpha & Omega Verbum Patris omnipotentis.
- 117. Introductorium magnæ Artis Generalis.**
Incipit: Quoniam omnis Scientia est de Universalibus.
Citatur Ars Generalis.
Explicit: Finis Scientie speculativæ est veritas, practicæ verò opus.
Finitus fuit iste Liber octavâ die mensis Martii Anno M CCCV.
- 118. Investigatio Generalium Mixtionum.**
Incipit: Ratio, quare facimus istam investigationem.
Dividitur in quinque Partes.
Citatur Ars Generalis.
Explicit: Finitus est iste Tractatus.
- 119. Liber de Investigatione Actuum divinarum Rationum.**
Incipit: Quidam Homo Christianus diu labrans cum infidelibus.
*Citatur Ars Generalis. Liber de significatione. * Liber de Intellectu. Liber de Memoria. * Liber de Voluntate. Liber de Lumine.*
Explicit: Et Liber de Lumine.
Finivit Raymundus hunc Librum in Monte Pessulano mense Aprilis Anno MCCCIV.
- 120. Liber de Inventione divina.**
Incipit: Omnia illa, sinè quibus DEUS non potest esse.
Continet quindecim Quæstiones.
Explicit: Primam propositionem veram & necessariam.
Finivit Raymundus hunc compendiosum Tractatum in Civitate Messanæ mense Novembri Anno MCCC XIII.
- 121. Liber de Justitia DEI.**
Incipit: Justitia est forma, cum qua justus justè agit.
Dividitur in sex Distinctiones.
Explicit: Quas habebit, ut dictum est.
Finivit Raymundus hunc Librum in Civitate Messanæ mense Februarii Anno MCCCXIII.

L.

122. Liber Lamentationis Philosophiae: etiam intitulatur Duodecim Principia, quæ & Lamentatio seu Expostulatio Philosophiae contra Averroistas & Physica Raymundi dici possunt.

Incipit: Quoniam certum dignoscitur.

Citatur *Liber de Natali.*

Explicit: Dominas autem & Raymundum posuit in bonam spem.

Finivit Raymundus istum Librum Parisiis mense Februarii Anno M CCC X.

123. Liber de Laudibus Beatissimæ Virginis MARIAE.

Incipit: Quæstiones, Definitiones, Laudes, Orationes.

Continet triginta Capita.

Citatur *Ars Inventiva. Ars Amativa. Liber de Intentione.*

Explicit: Et gloriosæ Virginis MARIAE ejus Genitricis.

124. Lectura Artis, quæ intitulatur brevis Præctica Tabulæ Generalis.

Incipit: Ista Lectura est ad declarandum Artem Generalem.

Dividitur in tredecim Partes.

Citatur *Ars Generalis. Tabula Generalis.*

Explicit: Sic potest fieri & intelligi in aliis.

Finivit Raymundus hanc Lecturam in Civitate Genuæ primâ die mensis Februarii Anno M CCC III.

125. Lectura super Figuras Artis Demonstrativæ.

Incipit: Quoniam DEUS est multum recolibilis.

Dividitur in duodecim Figuras.

Citatur *Ars Demonstrativa. Liber Chaos.*

Liber Articulorum, qui est Præctica hujus Artis.

Explicit: Ad exaltationem cognitionis & amoris DEI Omnipotentis. Amen.

126. Lectura Compendiosa Tabulæ Generalis.

Incipit: Cùm Theorica & Præctica in textu nostræ Tabulæ Generalis.

Dividitur in quatuor Partes.

Citatur *Tabula Generalis. Ars Inventiva.*

Explicit: Explicitè & implicitè consistit Lectura Tabulæ Generalis.

127. Lectura super Artem Inventivam & Tabulam Generalem.

Incipit: Ista Ars seq̄uitur modum & Doctrinam. *Dividitur* in tres Distinctiones.

Citatur *Ars Inventiva. Tabula Generalis. Ars Amativa. Ars Memorativa.* Ars Demonstrativa. Commentum super Artem Demonstrativam. Liber quinque hominum Sapientum, seu Disputatio de s. Sapientibus, cum Petitione, quam obtulit Domino Pape Cœlestino V. Liber de Sexto Sensu. Arbor Philosophia. Liber Principiorum Medicina.*

Explicit: Cum mixtione principiorum hujus Scientiarum potest cognosci.

128. Liber de Levitate & Ponderositate Elementorum.

Incipit: Ad requisitionem Medicorum Civitatis Neapolitanæ.

Dividitur in duas partes.

Citatur *Ars Inventiva. Tabula Generalis.*

Liber Principiorum Medicina. Figura de Gradibus Elementorum.

Explicit: Quàm de aliis humoribus.

129. Liber, quæ Lex sit melior.

Incipit: Cum multi Christiani Laici.

Dividitur in sex Argumenta.

Explicit: Conentur augmentare.

Finivit Raymundus hunc Librum in Civitate Majoricensi mense Febr. Anno M CCC XII.

130. Liber de Loco Minori ad Majorem.

Incipit: Cùm sint aliqui, qui dicunt.

Dividitur in duas Distinctiones.

Explicit: Quia Catholicus sum.

Finivit Raymundus hunc Librum in Civitate Messianæ mense Nov. Anno M CCC XIII.

131. Liber de Locutione Angelorum.

Incipit: Raymundus jacens in suo lecto.

Dividitur in quatuor Distinctiones.

Citatur *Ars Generalis.*

Explicit: Et mali Angeli inducunt ipsos malos ad vitia.

Finivit Raymundus istum Librum sive Artem in Monte Pessulano mense Maji Anno M CCC XII.

132. Logica nova.

Incipit: Considerantes antiquam & novam Logicam.

Dividitur in septem Distinctiones.

Citatur *Ars Generalis.*

Explicit: Et tertiam Speciem regulæ D. significatum est.

Finivit Raymundus hunc Librum Genuæ M CCC III.

133. Tractatus de Lumine.

Incipit: Quoniam intellectus multiplicat species.

Dividitur in tres Distinctiones.

Citatur *Ars Generalis. Ars Major.*

Explicit: Et teneat modum Artis Generalis.

Finivit Raymundus Librum de Lumine in Monte Pessulano mense Nov. M CCC III.

M.

134. Liber de Medio naturali.

Incipit: Quoniam omnes sumus in opinionibus.

Citatur *Ars Generalis.*

Explicit: Cum medio naturali.

Finivit Raymundus istum Librum mense Octobris in Civitate Messianæ Anno M CCC III.

135. Liber ad Memoriam confirmandam.

Incipit: Ratio, quare volumus colligere præsentem Tractatum.

Dividitur in duas Partes.

Citatur *Liber septem Planetarum, sive Liber Astrologie. Liber de Memoria & Reminiscencia.**

Explicit: Et præ oculis suæ mentis.

Iste

Catalogus Librorum

Iste Tractatus fuit compositus in Civitate Pisana
in Monasterio S. Dominici.

136. Liber de Memoria DEI.

Incipit: Quoniam de Divina Memoria.
Dividitur in quinque Distinctiones.
Explicit: Et Anima per ipsam valde jucunda.
Finivit Raymundus istum Librum in Civitate
Mellanz mense Martii Anno MCCCXIII.

137. Metaphysica nova.

Incipit: Quoniam intellectus nihil potest ob-
jectare generalius.
Dividitur in duas Distinctiones.
Citatur Ars Generalis.
Explicit: Ne prolixitate generemus fastidium.
Finivit Raymundus istam Artem Parisiis men-
se Januarii Anno MCCCIX.

138. Liber de novo Modo demonstundi.

Incipit: Quia dicitur: quod Fides non possit
demonstrari.
Dividitur in quinque Distinctiones.
Explicit: Quia verus Catholicus sum.
Finivit Raymundus hunc Librum in Civitate
Majoricensi mense Sept. Anno MCCCXII.

139. Liber de naturali Modo intelligendi.

Incipit: Cum quidam dicant.
Dividitur in octo Distinctiones.
Explicit: Quomodo intellectus naturaliter in-
telligat philosophicè & theologicè.
Finivit Raymundus hunc Librum Parisiis in
Monasterio Carthusiensi Anno MCCCX.
mense Maji Incarnationis nostri Domini
JESU Christi.

140. Liber de decem Modis contemplandi DEUM.

Incipit: Ad honorem Dei volumus ostendere.
Continet decem modos.
Citatur Ars Inventiva. Tabula Generalis.
Explicit: Ad cuius honorem iste Tractatus est
compilatus.

141. Liber de Modo applicandi novam Logi- cam ad Scientiam Juris & Medicinæ.

Incipit: Cum Jurista & Medicus debeant inve-
stigare.
Dividitur in duas Partes principales.

Citatur Nova Logica.
Explicit: Et ad ipsam artificialem practicam
reduci.

142. Liber de Multiplicatione, quæ fit in Es- sentia DEI per divinam Trinitatem.

Incipit: Primò suppono, sive credo.
Dividitur in quatuor Distinctiones.
Explicit: Essent in tempore & loco finito.
Finivit Raymundus istum Librum Mellanz
mense Aprilis Anno MCCCXIV.

N.

143. Liber de Natali parvuli Pueri JESU.

Incipit: Da Domine in te credentibus affe-
ctum.

Continet triginta octo Capita.

Explicit: Cui cum Patre & S. Spiritu est æqualis
honor & gloria in secula seculorum.
Fecit Raymundus hunc Librum Parisiis, &
complevit illum in Nocte Natalis Domini
Anno ab Incarnatione Parvuli nati MCCCX.

144. Liber de Natura.

Incipit: Cum Natura sit valde generalis.
Dividitur in novem Partes vel Quæstiones.

Citatur Ars Generalis.

Explicit: Qui sequitur in novem questionibus
hujus Libri.
Finivit Raymundus istum Librum in Cypro in
Civitate Famagostæ mense Decembris Anno
MCCC I.

145. Liber de Natura divina.

Incipit: Dicitur, quod homo de divina Natu-
ra non possit habere scientiam.
Continet decem Capita.

Explicit: Quæ diximus de divina Natura.
Finivit Raymundus hunc Librum in Civitate
Mellanz mense Decembr. Anno MCCCIII.

146. Liber de centum Nominibus DEI.

Incipit: Cum Saraceni intendant probare suam
legem.
Continet centum Capita posita in Rythmis vul-
garibus.
Explicit: Et sempiternam glorificationem.

O.

147. Liber de Objecto finito & infinito.

Incipit: Quoniam multi sunt, qui nesciunt in
DEO.
Dividitur in quinque Distinctiones.

Citatur Liber de Perfecto Eſſe.

Explicit: DEUS est laudandus & regratiandus.
Finivit Raymundus hunc Librum in Civitate
Mellanz mense Martii Anno MCCCXIII.

148. Liber de Operibus Misericordiæ.

Incipit: Facimus hunc Librum.
Dividitur in septem Partes.
Citatur Ars Major predicandi.

Explicit: Reverentiâ & honore dicamus Pater
Noster.
Finivit Raymundus hunc Librum in Civitate
Majoricana mense Febr. Anno MCCCXII.

149. Liber de Oratione.

Incipit: Volo dividere Orationem.
Dividitur in novem Modos.

Citatur Ars Generalis.

Explicit: magis amem te, quam me.
Finivit Raymundus hunc Tractatum Majori-
cae mense Julii Anno MCCC.

150. Liber de tredecim Orationibus.

Incipit: Cum multi homines desiderent.
Dividitur in tredecim Partes.
Explicit: Dando laudem, gratias & gratiarum
actiones DEO.

Finitus est Liber de Orationibus & Doctrina
amandi DEUM in Civitate Barcinonæ An-
no MCCXCVIII.

151. Liber de Orationibus & Contemplatio- nibus.

Incipit:

Beati Raymundi Lulli.

17

Incipit: In ignorantia effetū.
Dividitur in decem Capita.
Citatur Liber de Actu divinarum Dignitatum.
Explicit: Quod finiret hunc Librum.

P.

152. Liber de Participatione Christianorum & Saracenorum.

Incipit: Raymundus veniens de Concilio generali.
Dividitur in tres Distinctiones..
Explicit: Quæ diximus, manifestum est.
Finivit Raymundus istum Librum Majoricis mense Julii Anno MCCCXII.

153. Liber de Pater noster.

Incipit: Cùm JESUS Christus sit generalior Persona.
Dividitur in octo Partes.
Explicit: Venerandum & serviendum dicamus Pater noster.
Finivit Raymundus hunc Librum in Civitate Majoricarum mense Oct. Anno MCCCXII.

154. Liber de Perseitate DEI.

Incipit: Volo credere, quod DEUS sit per se simpliciter.
Dividitur in decem Partes.
Explicit: DEUS agit in creaturis, & nihil in se ipso.
Finivit Raymundus hunc Librum in Civitate Messianæ mense Aprilis Anno MCCC XIV.

155. Petition Raymundi pro Conversione Infidelium.

Incipit: Advertat Sanctitas vestra.
Explicit: Mediante Subsidio nostri Domini IESU Christi.

156. Petition Raymundi in Concilio generali ad acquirendam Terram sanctam.

Incipit: Hæ sunt Ordinationes.
Dividitur in decem Partes.
Explicit: Qualia ipsa sunt.

157. Liber de Perversione Entis removenda.

Incipit: Facta hypothesi, quod hoc, quod est intelligibile.
Dividitur in decem Questiones.

Citatur Ars Generalis.
Explicit: Quod beatitudo æqualiter consistat per intelligere & amare.
Finivit Raymundus istum Librum Parisiis mense Decembri Anno MCCCIX.

158. Liber novus Physicorum & compendiosus.

Incipit: Cùm aggredi sufficienter determinata.
Dividitur in tres Distinctiones.
Citatur Ars Generalis. *Liber de Perversione entis removenda.*
Explicit: Posunt alia adipisci.
Finivit Raymundus istum Librum Parisiis mense Februarii incepitus ultimâ die Januarii Anno MCCCIX.

159. Liber de Possibili & Impossibili.

Incipit: Quoniam philosophantes moderni.

Dividitur in quatuor Distinctiones.
Explicit: Sit strenuus pugil & inexpugnabilis Defensor.
Finitus est in Nemore de Vincens juxta Parisios mense Octobris Anno M CCC X.

160. Liber de Potestate pura.

Incipit: Creditur, quod DEUS sit purus actus.
Dividitur in quinque Distinctiones.
Explicit: Existente DEO subiecto.
Finivit Raymundus hunc Librum in Civitate Messianæ mense Januarii Anno MCCC XIII.

161. Liber de Potestate infinita & ordinata.

Incipit: Quoniam multi sunt, qui dicunt.
Dividitur in tres Distinctiones.
Explicit: Valde utilis, alta & profunda.
Finivit Raymundus istam Artem in Civitate Messianæ mense Nov. Anno MCCC XIII.

162. Liber de Prædestinatione & Libero Arbitrio.

Incipit: Quia Prædestinatione hominis.
Dividitur in duas Partes.
Citatur Ars Generalis.
Explicit: Humilitate & hujusmodi.

163. Liber de Prædestinatione & Præscientia.

Incipit: Quoniam plures homines nesciunt determinare.
Dividitur in tres Distinctiones.
Citatur Ars Generalis.
Explicit: Quæ brevitatis gratiâ dimittimus subtiliter intuenti.
Finivit Raymundus istum Librum mense Aprilis Anno MCCC X.

164. Liber de quinque Prædicabilibus & decem Prædicamentis.

Incipit: Quoniam quinque Prædicabilia.
Dividitur in duas Distinctiones.
Explicit: Humanus intellectus est habituatus ad cognoscendum secreta eorum.
Finivit Raymundus hunc Librum in Civitate Messianæ mense Decemb. Anno MCCC XIII.

165. Liber de quinque Principiis, quæ sunt in omni eo, quod est.

Incipit: Quinque Principia, quæ sunt in omni.
Dividitur in novem Distinctiones.

Citatur Ars Generalis.
Explicit: Per quinque Principia primitiva.
Finivit Raymundus hunc Librum in Civitate Majoricensi mense Augusti Anno MCCC XII.

166. Liber Principiorum Juris.

Incipit: Præsens Ars.
Dividitur in duas Distinctiones principales.
Citatur Ars Compendiosa inveniendi Veritatem.
Ars sive Liber Principiorum Medicinae.

Explicit: Matris MARIAE semper Virginis dicta sufficiant.

167. Liber Principiorum Medicinae.

Incipit: Quoniam omnis Ars habet sua Principia.
Dividitur in decem Distinctiones.
Citatur Ars Compendiosa inveniendi Veritatem.
Principia Philosophiae. Magna Lectura Aris Compen-

Catalogus Librorum

*Compendiosa inveniendi Veritatem. Liber de Animalibus. * Liber de Principiis Philosophiae, Juris & Medicina tanquam compendio.*

Explicit: Cum adjutorio & benedictione nostri Domini DEI.

168. Liber Principiorum Philosophiae.

Incipit: Cùm intendamus componere Artem valde compendiosam.

Dividitur principaliter in duas Partes.

Citatur Ars Compendiosa inveniendi Veritatem.

Liber de Gradibus Medicine. Liber Principiorum Theologie. Ars Major. Liber Gentilis & trium Sapientum.

Explicit: Expliciunt Regulae hujus Artis & etiam Principia Philosophiae in divina benedictione.

169. Liber Principiorum Theologie.

Incipit: Theologia est Scientia de DEO loquens. Dividitur in duas Partes.

Citatur Ars Compendiosa inveniendi Veritatem: etiam vocatur Ars Magna inveniendi Veritatem.

Liber Principiorum Philosophiae. Liber Gentilis & trium Sapientum.

Explicit: In qua Natura divina & humana mirificè sunt unita.

170. Principia Philosophiae complexa.

Incipit: Cùm Philosophia sit effectus primæ causæ.

Dividitur in tres Partes.

Citatur Liber Principiorum Theologia: est ille, qui continetur in Libro de Quadratura & Triangulatura Circuli. Ars Generalis. Geometria Nova.

Explicit: Alia de secundo, & alia de tertio.

Finivit Raymundus Questiones tertii Circuli in Civitate Majoricæ Anno MCCC.

171. Liber Proverbiorum.

Incipit: Cùm Proverbum sit brevis propositio. Dividitur in tres Partes.

Citatur Tabula Generalis. Liber de centum Nomibus DEI.

Explicit: Laudes & benedicas nostrum Dominum DEUM.

Finivit Raymundus sua Proverbia in Civitate Romana.

172. Liber Propositionum secundum Arten Demonstrativam.

Incipit: Ab Arte Demonstrativa trahit hoc Opus exordium.

Dividitur in quatuor Distinctiones.

Citatur Ars Demonstrativa.

Explicit: Qui regnat & imperat altissimus & omnipotens verax DEUS. Amen.

Q.

173. Liber de Quadratura & Triangulatura Circuli.

Incipit: Ad investigandum Quadraturam & Triangulaturam Circuli.

Dividitur in duas Partes.

Citatur Ars Generalis. Liber de Articulis Fidei.

Explicit: Nec habent diligentiam, sicut deberent.

Finitus est iste Liber Parisis mense Julii anno MCCIC.

174. Liber de Quæstione valde alta & profunda.

Incipit: Accidit, quod circa Parisios.

Dividitur in duas Distinctiones.

Citatur Ars Generalis.

Explicit: Et tu meas probationes non.

Finivit Raymundus istum Librum Parisis mense Augusti anno MCCC XI.

175. Quæstio: Utrum illud, quod est congruum in Divinis, possit reduci ad necessariam Rationem?

Citatur Ars Generalis.

Explicit: Artis Generalis, tenendo modum ipsius.

176. Quæstiones, quas quæsivit quidam Frater minor à Raymundo.

Incipit: An sit dare unam primam Causam?

Continet triginta duas Quæstiones.

Citatur Ars Inventiva. Ars Amativa.

Explicit: Contra Delectationem: ergo &c.

177. Quæstiones Magistri Thomæ Attrebensis.

Incipit: In Christo Domino nostro DEO.

*Citatur Liber de Geometria. Liber Principiorum Theologia. Ars Generalis. Arbor Scientie. Liber Articulorum Fidei. Tractatus de Scientia. * Liber de Astronomia. Tabula Levitatis & Ponderositatis. Tractatus de Mixtionibus Principiorum.*

Explicit: Ex ista sufficient ad ea, quæ vos queritis.

Compilatus fuit iste Tractatus Parisis mense Iulii anno MCC XC.

178. Quæstiones per Arten Demonstrativam seu Inventivam solubiles.

Incipit: Quæstiones plurimas ex pluribus & diversis materiis.

Continet ducentas sex Quæstiones.

Citatur Ars Demonstrativa seu Inventiva. Tractatus de Anima.

Explicit: Avaritiam, ut per se patet.

179. Quæstiones supra Librū facilis Scientiarum.

Incipit: Quoniam Liber facilis Scientiarum.

Dividitur in novem Partes.

Citatur Ars Generalis. Liber facilis Scientia.

Explicit: Vade ad quintum Paragraphum in Capite Perfectionis.

Finivit Raymundus predictas Quæstiones Parisis.

180. Liber super Psalmum: Quicunque vult.

Incipit: Est multum aptum & adoptabile.

Citatur Liber Articulorum. Ars de Propositionibus.

Explicit: Qui regnat trinus & unus omnipotens Summus DEUS.

R.

181. Liber de Regionibus Sanitatis & Infirmitatis.

Incipit: Quoniam Scientia Medicinæ.

Dividitur

Dividitur in tres Distinctiones.

Citatur *Ars Generalis*. *Liber de Lamine hanc con-*
jungendas.

Explicit: Eò quia naturalis est.

Finivit Raymundus istum Librum in Monte
Pessulano mense Decembris Anno Domini
M CCC.

182. Regulæ Introductoriæ ad Practicam Ar-
tis Demonstrativæ.

Incipiunt: In principio Solutionis convenit sic
ordinate.

Expliciunt: Ut per infusionem habeatur respon-
sio.

183. Liber Reprobationis aliquorum Erro-
rum Averrois.

Incipit: Quoniam valde periculosum est.

Dividitur in duas Distinctiones.

Explicit: Et phantasticis fundamentis.

184. Rhetorica nova.

Incipit: Cùm verbum sit medium.

Dividitur in quatuor Partes.

Citatur *Ars Generalis*.

Explicit: Secundùm Artem Rhetoricæ compo-
nenda.

Istum Tractatum compilavit Raymundus in In-
sula Cypri in Monasterio S. Joannis Chri-
stomi Anno Domini MCCC I.

S.

185. Liber de septem Sacramentis Ecclesiæ.

Incipit: Sicut decet Sanctam Romanam Eccle-
siam.

Continet septem Capita.

Explicit: Qui ea audient prædicari, valeant
per ipsa salvati.

Finivit Raymundus istum Librum in Civitate
Majoricensi mense Octobri Anno MCCCXII.

186. Liber de divina Sanctitate.

Incipit: Legitur in Sacra Scriptura Sanctus.

Dividitur in duas Distinctiones.

Explicit: Non possunt frangere nostras proba-
tiones.

Finivit Raymundus istum Librum in Civitate
Mellanæ mense Nov. Anno M CCC XIII.

187. Liber facilis Scientiæ.

Incipit: Manifestum est.

Dividitur in decem Partes.

Explicit: Quæ dicta non sunt.

Finivit Raymundus hunc Librum Parisiis men-
se Junii Anno M CCC XI.

188. Liber de Perfecta Scientia.

Incipit: Ad investigandum & inveniendum.

Dividitur in septem Distinctiones.

Explicit: Quod nostri Syllogismi sint inimpug-
nabiles & infrangibiles.

Finivit Raymundus istum Librum in Civitate
Mellanæ mense Nov. Anno M CCC XIII.

189. Liber de Sermonibus facilis de decem
Præceptis.

Incipit: Cùm omnis homo teneatur tenere.

Continet decem Sermones.

Explicit: Et honore dicamus: Ave Maria.

Finivit Raymundus istum Librum Majoricæ
mense Octobris Anno M CCC II.

190. Sermones contra Errores Averrois.

Incipit: Cùm Averroes fuerit valdè sensibilis.

Continet quatuor Modos.

Citatur *Liber de Fallaciis.*

Explicit: In Disputatione Averroistarum.

Finivit Raymundus prædictos Sermones Par-
siis mense Aprilis M CCC XI.

191. Liber de centum Signis DEI.

Incipit: Quoniam beatitudo hominum consi-
tit.

Dividitur in viginti Partes.

Citatur *Liber de Affatu.*

Explicit: Majoribus Ecclesiæ submittimus cor-
rigendum.

Finivit Raymundus hunc Librum in Civitate
Pisana in Monasterio S. Dominici mense Maji
Anno M CCC VIII.

192. Liber de Sancto Spiritu.

Incipit: Divinâ gratiâ quidam homo pauper.

Dividitur in duos Libros.

Citatur *Ars Compendiosa inveniendi Veritatem.*

Liber Gentilis & trium Sapientum. Liber
Demonstrationum.

Explicit: Trinitatem nostri Domini DEI.

193. Supplicatio Raymundi sacræ Theologiæ
Professoribus ac Baccalaureis studii Pa-
risiensis.

Incipit: Quoniam est maxima derogatio Ca-
tholicæ Fidei.

Dividitur in duas Distinctiones.

Explicit: Contra Sanctam Catholicam Fidem
necessariò non concludunt.

Finivit Raymundus hunc Librum Parisiis An-
no M CCC X.

194. Liber de Syllogismis contradictionis.

Incipit: Antequam Raymundus seu Raymun-dista.

Dividitur in duas Distinctiones.

Citatur *Liber de centum Syllogismis.*

Explicit: Quod est impossibile.

Finivit Raymundus istum Librum mense Janua-
rii Anno M CCC X.

T.

195. Tabula Generalis ad omnes Scientias
applicabilis.

Incipit: Ratio, quare ista Tabula ponitur Ge-
neralis.

Dividitur in quinque Distinctiones.

Citatur *Ars Inventiva. Ars Amativa. Ars Me-*
*moria tanquam facienda.**

Explicit: Angelorum & Sanctorum Gloriæ.

Incepit hæc Scientia in mari in portu Tu-
nicii in medio mensis Septembri Anno In-
carnationis Domini MCC XCII. & fuit fi-
nita in eodem Anno prædicto in Octavis

Epiphaniæ in Civitate Neapolis.

196. Liber de Trinitate in Unitate permansi-
vè in Essentia DEI.

Incipit: Quoniam infideles detestantur Christianos.

c 2

Catalogus Librorum

*Explicit : Per Patrem & Filium & S. Spiritum.
Finivit Raymundus istum Librum apud Montem Peflulanum mense Aprilis Anno MCCC.*

197. Liber de Trinitate & Incarnatione.

*Incipit : Istum Librum transtulit Raymundus.
Dividitur in duas Distinctiones.
Explicit : Quo respondimus ad supradictas quæstiones.
Finivit Raymundus hunc Librum in Civitate Majoricarum mense Sept. Anno MCCCII.*

198. Liber de Trinitate Trinissima.

*Incipit : Quoniam Sancta Catholica Fides.
Continet decem Syllogismos.
Explicit : Sive Syllogismos primitivos, veros & necessarios.
Finivit Raymundus istum Librum in Civitate Messianæ mense Novembri Anno MCCCXIII.*

V.

199. Liber de Venatione Substantiæ & Accidentis.

*Incipit : Quoniam Logica est Scientia difficilis.
Dividitur in decem Distinctiones.
Citatur Ars Generalis. Ars Generalis ultima.
Liber de Ascensu & Descensu Intellectus.
Explicit : In qua sunt implicitæ.*

200. Liber de Venatione Trinitatis per Substantiam & Accidens.

*Incipit : Quoniam per plures modos.
Continet decem Syllogismos.
Explicit : Ad Diem Judicii coram divina Trinitate.
Finivit Raymundus hunc Tractatum in Civitate Messianæ mense Oct. Anno MCCCXIII.*

201. Versus Vulgares ad Regem Balearium.

Incipiunt : Un Senyor Rey, qui be se enten.

Continet ducentos Versus.

Explicit : De Samar è mi peccador. Amen.

202. Liber de Virtutibus & Peccatis.

*Incipit : Cùm sit multùm mirandum.
Dividitur in quinque Distinctiones.
Citatur Ars Generalis. Liber de Sexto Sensu, b. c. A fato. Ars Generalis ultima.
Explicit : Bonis gratiæ, quæ ipse dat.
Finivit Raymundus istum Librum in Civitate Majoricensi mense Januarii Anno MCCCX.*

203. Liber de Virtute veniali & vitali: insuper de Peccato veniali & mortali.

*Incipit : Quoniam plerique homines sunt.
Dividitur in tres Partes.
Explicit : Amator virtutum, & oppugnator vitiorum.
Finivit Raymundus istum Librum in Civitate Majoricarum mense Aprilis Anno MCCCXIII.*

204. Liber de Unitate & Pluralitate divina.

*Incipit : Ad venandum divinam Unitatem & Pluralitatem.
Dividitur in quatuor Distinctiones.*

*Citatur Ars Generalis.
Explicit : Divinæ bonitatis, magnitudinis &c.
Finivit Raymundus istum Librum Parisiis mense Martii Anno MCCCX.*

205. Liber de Voluntate DEI infinita & ordinata.

*Incipit : Fecimus Librum de divina Potestate.
Dividitur in duodecim Principia.
Citatur Liber de divina Potestate infinita & ordinata.
Explicit : Est valde utile & delectabile.
Finivit Raymundus istum Librum in Civitate Messianæ mense Januarii Anno MCCCXII.*

P A R S IV.

Continens Initia, Divisiones, Citationes & Fines Librorum secunda Partis.

A.

1. Liber Angelorum Testamenti Experimentorum.

Incipit : Adoro te Domine DEUS Pater omnipotens.

Dividitur in quatuor Libros.

Citatur Liber Lapidarii. Liber Cor meum. Liber de Preceptis bene vivendi. Testamentum magnum Angelorum. Aliud Testamentum ultimum. Testamentum magne Practice. Practica magni Carbunculi. Liber Angelorum de Conservatione vita humana. Magia Secunda. Testamentum raptum ab Hollandino & Regi Roberto datum. Liber de Sacra Scientia D. Joannis. Testamentum D. Thome Aquinatis. Apertorium. Testamentum jam traditum Carolo.

Explicit : Fecimus in Sancta Ecclesia Divæ Catharinæ Londini Anno Salutis MCCCLVII.

2. Liber Angelorum de Conservatione vita humana & de quinta Essentia.

*Incipit : DEUS glorioſissimus, DEUS altissimus, DEUS magnus.
Dividitur in tres Libros.*

Citatur Testamentum ultimum. Apertorium secretum. Lapidarius. Liber de Practica minerali & Liber secretus. Liber ad Serenissimam Matrem Caroli. Ars Compendiosa. Liber de Ovo seu Practica mineralis. Lumen Solis. Lapidarium secretum. Speculum divinum. Clavicula. Liber occultus de Auro potabilis. Arbor Philosophalis. Arbor Natura. Lucidarium. Liber Lucis Mercuriorum. Liber Mercuriorum. Liber Sacratus B. Joannis Evangeliste. Liber Divinitatis. Compendium Codicilli. Thesaurus Thesaurorum & Liber cœlestis. Testamentum. Compendium Anima Artis. Practica Lapidaria. Codicillus & Semita recta. Liber accuratus de Lafide. Liber de quinta Essentia. Testamentum primum. Væcnicum de numero Philosophorum. Compendium Artis. Liber de Anima metallorum. Lucidarium Secretum. Secretum Secretorum. Lumen

Lumen Luminum. Liber super Epistola accuratoria. Epistola ad Regem Robertum. Prima Magia. Liber Camerarum. Liber Experimentorum sermocinalis Praxis. Liber de Investigatione Secretorum. Forma Major. Commentum. Liber de Origine Natura. Flos Florum. Lapidarium practicale. Liber Operis Margaritarum. Liber Proprietatum. Liber Additionum. Repertorium parvum. Apertorum magnum cum Rota. Magnus Codicillus. Liber parvus particularis. Magia secunda divina. Liber Thesaurorum. Liber Cœlestis. Practica Mineralis. Ars Intellectiva. Magna Tabula Testamenti. Liber abbreviatus Questionarii. Liber & Opus abbreviatum super Solem & Lunam. Brevis Liber Notabilium. Liber Sponsalitii. Liber de Intentione Alchimistarum.

Explicit : Viduarum ac sacrorum templorum DEI.

Factus est hic Liber Anno MCCCXLIX.

3. Angelorum Testamentum Secretum Artis cœlestis de Lapiде minerali magno: etiam vocatur Liber de Lapiде minerali. omisſus est primus liber.

Dividitur in quatuor Libros.

Citatur Theorica Testamenti. Secunda Magia.

Testamentum ultimum. Liber Magnorum Experimentorum. Epistola accuratoria. Prima Magia. Testamentum. Liber Lumen Naturæ Lapidum. Liber secretus Angelorum. Lucidarium. Lumen Luminum. Lumen Solis. Liber raptus per Michaëlem Hollandinum. Testamentum Experimentorum. Testamentum D. Thome Aquinatis. Liber de sacra Scientia B. Joannis Evangeliste.

Explicit : Secundum Doctrinam traditam superius.

4. Anima Artis transmutatoriæ seu Compendium Animæ Artis Transmutationis.

Incipit : Fulgeat Regis diadema.

Dividitur in duas Partes.

Citatur Testamentum. Liber Quintæ Essentiae.

Testamentum vel Codicillus. Vade mecum de numero Philosophorum. Liber de Intentione Alchimistarum. Liber Experimentorum. Ars Magica. Liber Lapidarii.

Explicit : Regnans per omnia sæcula sæculorum.

5. Apertorium Animæ & Clavis totius Scientiæ occultæ in omni Transmutatione Metallorum ac Transmutatione Lapidum, & pro restituenda Salute Corporis humani.

Incipit : In Nomine Patris & Filii & Sancti Spiritus. Amen.

Citatur Testamentum ultimum. Tractatus de Vasis & Furnellis.

Testamentum. Arbor Philosophalis. Codicillus. Testamentum Lapidis mineralis.

Liber Lucis mercuriorum. Liber de Experimentis sermocinalis Praxis. Prima Magia.

Liber de Lapiде minerali. Vade mecum de numero Philosophorum. Primum Testamentum. Testamentum Experimentorum. Ars Matrimonialis. Liber de Anima Metallorum.

Commentum. Ars Magica.

Explicit Apertorium Animæ compositum in sancta Catharina apud Londonum ad Principem Carolum &c.

6. Apertorium.

Incipit : Sapientes nostri asserunt, quod tantum sit unus Lapis.

Dividitur in duas Partes.

Citatur Testamentum.

Explicit : Cujus causam quæras in nostro Testamento.

7. Tractatus de Aquis super Epistola accuratoria ad Regem Robertum.

Videtur idem, qui supra.

Incipit : Rex Serenissime, sunt duæ aquæ extractæ.

Citatur Testamentum. Magica. Epistola accuratoria. Primus Liber quinta Essentia. Anima transmutationis metallorum. Testamentum practicale. Prima Magia. Tertius Liber quinta Essentia. Praxis sermocinalis. Questionarium. Lapidarius. Testamentum secretum.

Explicit : Et laudabis DEUM, ut sit semper nobiscum.

8. Apertorium.

Incipit : Fili duæ sunt aquæ extractæ.

Citatur Testamentum. Epistola accuratoria.

Testamentum ultimum. Primus Liber quinta Essentia. Anima Artis. Anima Metallorum. Liber Secretorum seu quinta Essentie. Practica Arboris Philosophalis. Practica sermocinalis. Magica. Tertius Liber quinta Essentia. Lapidarium.

Explicit : Demonstratio hujus Operis cum Capitulo sequenti.

9. Tractatus de septem Aquis ad componendum omnes Lrides pretiosos.

Incipit : Demonstratio Practicæ hujus Operis perficiendi est.

Explicit : Subtiliat ingenium, & obtinet gratiam petenti in unaquaque re.

10. Ars Intellectiva.

Incipit : Sunt multi nimis errantes per universum mundum.

Explicit : Ergo sublima tuum cor ad omnipotentem DEUM.

11. Ars Operativa Medica.

Incipit : Cum ego Raymundus dudum affectuose fuissem rogatus.

Dividitur in quatuor Capita sive Distinctiones.

Explicit : Alleviat membra hominis aggravata.

12. Liber Artis compendiorum, qui vade mecum nuncupatur.

Incipit : Tinctura ignis est melior omnibus creaturis.

Citatur Testamentum.

Explicit : Ex vi sua proprietate naturæ.

13. Liber tertius super Artem Alchimiæ quintarum Essentiarum, qui dicitur tercia Distinctio, quæ est de Cura Corporum. Impressus Coloniae in 8vo & Norbergæ in 4ta.

Catalogus Librorum

*Incipit : Hæc est tertia Distinctio hujus Libri.
Dividitur in duas Partes principales. Videatur
n. 27. lit. D.*

14. Liber ad faciendum Aurum potabile.

*Incipit : Fili, Postquam ego Raymundus Lullus
tibi declaravi.*

*Explicit : Et multiplicatione istius benedictæ
Medicinæ.*

C.

15. Liber de Calcinatione Solis.

*Incipit : In Nomine nostri Domini JESU Christi.
Citatur Liber Lucidarius. Liber Lumen Solis.*

*Explicit : Ubi invenies thesaurum pro Auro
potabili.*

16. Clavicula secreta aliter Clavis aurea de Transmutatione Metallorum.

Incipit : Rex Serenissime & Fili charissime.

Citatur Liber Testamenti Experimentorum.

*Testamentum Ultimum. Arbores Philosophales.
Liber de Lapide minerali. Ars Magica
naturalis. Liber Secreti Secretorum.*

*Epistola accutatoria. Testamentum. Vade
mecum. Arbor Naturæ.*

*Explicit : Cum Patre & Matre sua in sæcula
sæculorum. Amen.*

17. Magna Clavis seu Magnum Apertorium, quod aliter vocatur : Noli ire sine me.

*Incipit : Ad reddendum gratias & laudes supre-
mo Creatori.*

Dividitur in quatuor Libros.

*Citatur Theoricæ Antiqui Testamenti. Præctica An-
tiqui Testamenti. Testamentum.*

Explicit : Et per continuam operationem.

18. Codicillus seu Vade mecum aut Canti- lena.

*Incipit : DEUS in virtute tuæ sanctæ Trini-
tatis.*

Dividitur in tres Partes.

*Citatur Liber Questionarii. Testamentum. Tracta-
tus de Intentione Alchimistarum.*

*Explicit : Dum tamen intelligas nostrum Ma-
gisterium.*

19. Commentum super Lapidem Philo- sophorum.

Incipit : Precor te omnipotens æterne DEUS.

*Citatur Liber Angelorum. Liber Lumen Luminum.
Testamentum.*

*Explicit : Sicut justum & æquum est in omni-
bus & per omnia.*

20. Compendium de Secretis Medicinis.

Incipit : Rex serenissime & illustrissime.

Dividitur in duos Libros.

*Explicit : Omnes autem Pauperes tibi com-
mendo.*

*Fecimus hunc Librum in sancta Ecclesia divæ Ca-
tharinæ Londini Anno Dom. MCCCXXXII.*

21. Compendium de secreta Transmutatio- ne Metallorum: aliter Parva Magia.

*Incipit : Compendium Artis Magicæ secundum
cursum naturæ.*

*Citatur Apertorium. Ars Lapidarii. Ars Magica.
Liber de Quinta Essentia.
Explicit : Et erit Sol melior naturali.*

22. Compendium Quintæ Essentiaz.

Incipit : Accipe nigrum nigrius nigro.

Explicit : Cum Spiritibus Solis, & habebis aurum.

23. Conclusio summaria ad intelligendum Testamentum & Codicillum.

Incipit : Aqua nostra Physica.

Explicit : In hoc latet practica apud plures.

24. Liber de Conservatione Vitæ.

*Incipit : Intendimus componere rem admira-
bilem.*

*Explicit : De minera creata jussu ipsius DEL.
Amen.*

25. Summaria Consideratio Lapidis & ejus abbreviationis Libellus.

*Incipit : Cùm ita sit, quòd natura per suum
continuum cursum.*

Explicit : Parum de dicta aqua Mercurii &c.

26. Tractatus de Creatione Mercuriorum ad faciendam Tincturam rubeam.

*Incipit : Nunc dicemus Creationem Mercurio-
rum rubeorum.*

*Explicit : Cum aqua frigida, & venenatis cum
vino albo:*

D.

27. Tertia Distinctio Quinta Essentiaz, quæ est de Cura Corporum. M. S. idem quidem, qui n. 13. sed integer & an- tiquior, ac plus quam dimidia parte aueritus.

*Incipit : Hæc est tertia Distinctio hujus Libri.
Dividitur in duas Partes principales.*

Citatur Testamentum. Codicillus. Vade mecum.

*Lapidarium. Clausula Testamenti seu Vade
mecum. Ars Demonstrativa. Ars Magica.
Præctica fundamentalis. Ars Generalis.
Liber Principiorum Philosophie. Tabula Ge-
neralis. Liber Felix. Liber de Natura.
Liber de Ente Reali & Rationis. Ars Magna.
Arbor Scientie. Questionarius. Ars Brevi.*

*Explicit : Quem Librum commendavit custo-
dix Christi.*

*Finit : Explicit Liber Quintarum Essentiarum
cum Questionario & Disputatione Monachi
Parisiis Anno MCCCXIX. in Monasterio S.
Benedicti Zemuriensis extra Civitatem.*

28. Liber Divinitatis.

Incipit : Laudes DEO.

Explicit : Rubedinis & claritatis.

E.

29. Elucidatio Testamenti.

Incipit : Quanquam plurimos Libros.

Dividitur in sex Capita.

Citatur Testamentum. Codicillus.

*Explicit : Cujus Nomen sit benedictum in sæ-
cula sæculorum. Amen.*

30. En-

H.

30. Enumeratio specierum, cum quibus potest jungi nostrum Cœlum sive Aqua ardens.

Incipit: Si vis figere virtutes cujuslibet syrapi.
Explicit: Secundum exigentiam morbi.

31. Epistola accurtatoria ad Regem Robertum.

Incipit: Cùm ego Raymundus de Insula Majoricarum.

Citatur *Liber de Lapidibus preciosis. Testamentum. Apertorium. Libri de Medicina. Ars Generalis. Liber de Ponderibus elementorum. Liber de Conservatione Vitæ humanae.*

Explicit: Laudemus DEUM per infinita sæcula sæculorum. Amen.

32. Experimenta.

Incipit: Accipe tartarum utriusque vini.

Citatur *Lapidarius tanquam faciens.*

Explicit: In cuius nomine præsens opusculum optato fine claudatur. Anno MCCCXXX.

Liber magnorum Experimentorum:

vide n. 1. lit. A.

33. Liber de viginti quatuor Experimentis totius Naturæ creatæ.

Incipit: Raymundus volens se contristari.

Dividitur totus Liber in tres principales Tractatus.

Citatur *Ars Generalis. Testamentum. Codicillus. Ars Compendiosa Philosophia. Tabula Generalis.*

Non est integer, quod dolendum, cùm sit Liber inæstimabilis pretii.

34. Fons Scientiæ divinæ Philosophiæ.

Incipit: Serenissimi Reges, amantissimi & Catholici.

Citatur *Ars magna compendiosa. Ars Generalis. Ars magna penultima. Ars & Scientia Generalis. Viginti Libri Titulorum. Liber Initia. Ars & Scientia de novo Modo demonstrandi. Liber de Declaratione omnium Scientiarum. Liber de Modo naturali ad Regem Sanctum. Disputatio contra Petrum Clericum. Liber de Questionibus Magistri Thome Attrebensis. Liber Orationum. Liber Orationum super decem Regulis. Liber de Viis Paradisi & Inferni. Liber, qui incipit ab origine: est valde magnus. Libri de Declaratione veritatis facti Parisiis. Liber de Conspectu Realitatis Artis factus Tolosa. Liber de Existentia & Agentia DEI contra Averroem.*

Explicit: Cum Voluntate Domini DEI omnipotens.

35. Practica de Furnis, seu Liber Patientiæ.

Incipit: Fili ad componendum dictam Medicinam.

Citatur *Volumen Rerum sensibilium. Ars brevis, qui dicitur: Vade mecum de numero Philosophorum. Liber de Reformatione Hebraica. Testamentum. Proprietarius. Tractatus de Aquis condimentalibus & potabilibus. Liber Mercuriorum. Practica Testamenti. Codicillus.*

Explicit: Non privabit te suo fructu.

36. Historia, quando Raymundus Lullus Majoricanus Comes Scientiam Transmutationis didicerit, & quando ac qua de causa trajecerit in Angliam ad Regem Robertum.

Incipit: In Nomine Domini JESU Christi Ego Raymundus Lullus.

Citatur *Testamentum ultimum secretum. Secundum & ultimum Testamentum. Testamentum Artis Cœlestis de Lapide minerali.*

Testamentum magnorum experimentorum. Liber Sapientiae appellatus Cor meum. Liber Cœlestis. Liber Angelorum de Conservatione humanae Vitæ. Lapidarium benedictum.

Liber Sapientia experimentalis. Liber secunda Magia. Liber Sophisticus Experimentorum.

Explicit: Et occultaverunt omnia Secreta Naturæ.

I.

37. Liber de Intentione Alchimistarum.

Incipit: Posteaquam per valde longum tempus nostram Vitam exercuimus.

Dividitur in octo Capita.

Explicit: Et committimus in præsentem Custodiā.

38. Investigatio Secreti occulti supra totum Opus majus, quod intitulatur: Vade mecum, & sapius dictum est Clausula Testamenti.

Incipit: Quia homo est magis nobile animal de mundo.

Dividitur in tres Partes principales.

Citatur *Lapidarium. Liber de Aaron & de Navi. Liber de Choël Generationis Philosophorum.*

Finivit Raymundus hunc Tractatum Avinione in Cœnobio Fratrum Prædicatorum Anno M CCCIX.

39. Tractatus de Investigatione Lapidis, seu Apertorium Experimentorum.

Incipit: Scito, quod Sapientes in Miraculo Lapidis.

Citatur *Testamentum.*

Explicit: Quare in Testamento.

L.

40. Lapidarium ultimum secretissimum.

Incipit: O clemens Domine magne DEUS.

Dividitur in tres Libros.

Citatur *Liber de Arte militandi. Testamentum Lapidis mineralis. Testamentum Experimentorum.*

Explicit: Contra serpentes & bestias mālas.

41. Liber Lapidarius abbreviatus.

Incipit: Infinita bonitas DEI.

Dividitur in duas Partes.

Citatur *Magna Clavis seu Apertorium magnus. Volumen theoreticale Lapidarii.*

Explicit: Et tantum sufficiat de Practica supradicta ad formandum omnes Lapidés, & componendum Elixir de illis.

42. Li-

42. Liber Lapidarii, qui alias dicitur Præctica
Lapidum pretiosorum & de Compo-
sitione Lapidis mineralis.

Incipit: Et primò Fili tibi dicemus.

Citatur *Præctica Testamenti. Liber Mercuriorum.*

*Testamentum. Apertorium. Liber de Rebus
sensualibus. Ars Magica. Liber Proprieta-
tum.*

Explicit: Et contra fluxum sanguinis.

43. Liber de Lapide & Oleo Philosophorum.

Incipit: Si vis facere aquam vitæ.

Explicit: Secundùm Raymundum Lullum dicta
sufficient.

44. Liber Lucidarius compositus super ulti-
mo Testamento.

Incipit: Rex serenissime & amantissime Fili.

Citatur *Lumen Luminum. Lumen Solis. Liber Ex-
perimentorum Prætice sermocinalis. Liber
prima Magia. Liber Lucis Mercuriorum.
Ars major. Clavicula. Testamentum. Com-
pendium Anima Artis. Vade mecum.
Testamentum primum. Testamentum ulti-
mum. Codicillus.*

Explicit: Et semper sit nomen ejus benedictum
in sæcula sæculorum. Amen.

45. Lucidarium totius Testamenti.

Incipit: Tu in virtute ipsius A.

Citatur *Testamentum. Vade mecum de numero Phi-
losophorum. Liber tertius quinta Essentia.
Liber primus quintæ Essentia.*

Explicit: Qui vivit & regnat per infinita sæ-
cula. Amen.

*Finitus est iste Liber in præclaro studio Montis
Pessulanus Anno MCCCXXX.*

46. Liber Lucis Mercuriorum.

Incipit: Jam dudum Rex serenissime.

Citatur *Anima Artis. Liber quinta Essentia. Li-
ber Mercuriorum. Apertorium. Liber ter-
tius quinta Essentia. Forma minor. Codi-
cillus. Repertorium. Lapidarium. Prætice
Testamenti. Parva Magica. Liber ter-
tius Testamenti.*

Explicit: Et in fine possidebis æternum gau-
dium.

47. Lumen Claritatis & Flos Florum.

Incipit: Tempore serenissimi Roberti Anglorum
Regis.

Explicit: Per omnia sæcula sæculorum. Amen.

48. Compendium & Liber Lumen Luminum
de Intentione Alchimistarum.

Incipit: Rex serenissime & amantissime Fili.

Citatur *Lumen Solis. Liber quinta Essentia.*

Explicit: O Rex, non est curandum.

M.

49. Prima Magia naturalis.

Incipit: Sciendum est Rex serenissime.

Citatur *Testamentum.*

Explicit: Et in triginta diebus poteris compo-
nere Lapidem.

50. Secunda Magia.

Incipit: Fili jam dudum me rogaisti.
Citatur *Testamentum Angelicum Mineralium tanquam
faciendum. Liber de Conservatione Vita bu-
mana. Liber cœlestis. Testamentum ulti-
mum. Testamentum secretum. Liber
magnorum Experimentorum. Prætice Te-
stamenti. Lapidarium secretissimum. Tria
Testamenta secretissima. Liber Cor meum.
Liber Medicinarum compositarum.*

Explicit: Quos homines carnales habere non
poterunt.

51. Liber magnæ Medicinæ.

Incipit: Proponimus tibi in præsenti Libello.
Dividitur in quatuor Partes principales.

Citatur *Liber quinta Essentia. Liber de Intentione
Alchimistarum. Clausula Testamenti seu Va-
de mecum. Liber de Conservatione Vita bu-
mana. Liber Mercuriorum. Liber Luci-
darii.*

Explicit: Ac beatæ MARLÆ semper Virginis.

52. Liber Mercuriorum.

Incipit: Fili oportet, quod intelligas opera-
tiones.

Citatur *Prætice Lapidis majoris. Tractatus Aqua-
rum Medicinalium. Lapidarium.*

Explicit: Et venenatis cum vino albo.

53. Liber de Modo sublimandi Argentum
vivum commune.

Incipit: Omnipotens sempiterne DEUS.

Explicit: Et regnat in sæcula sæculorum. Amen.

N.

54. Liber Naturæ & Lumen nostri Lapidis.

Incipit: DEUS misericors.

Citatur *Liber Angelorum. Testamentum Experi-
torum secretum. Liber cœlestis.*

Explicit: Quia dat omnia bona.

*Fecimus in sancta Catharina Londini
MCCC XXX VIII.*

O.

55. Opus abbreviatum super Solem & Lu-
nam.

Incipit: DEUS, qui in Trinitate semper gau-
des.

Citatur *Liber Secretus Angelorum. Liber Secretus
sermocinalis Praxis Experimentorum.
Liber Vasorum.*

Explicit: Pro beneficio DEI & pauperum.

Fecimus in sancta Catharina Londini.

P.

56. Pars prima prætice de Furnis.

Incipit: In hoc Magisterio tres Fornaces.

Explicit: Et hic erat finis hujus Libri.

57. Prætice abbreviata in Opere minerali
secundùm Librum Noli ire sinè me,
sive Vade mecum, aliter Thesaurus
infinitus seu Repertorium.

Incipit: Recipe duas partes optimi D.

Citatur *Testamentum.*

Explicit: Et procedatur, ut ibi.

58. Liber de Præparatione hominis pro majori Opere Creationis totius Naturæ animalis.

Incipit: O Domine JESU Christe, qui in hunc mundum venisti.

Citatur *Magna Arbor vegetabilis. Liber Divinitatis. Liber Lumen Solis.*

Explicit: Erit aqua perfecta pro præparatione hominis.

R.

59. Liber ad Serenissimam Reginam Eleonoram Uxorem Serenissimi Regis Anglorum Eduardi.

Incipit: Beatus DEUS sempiternus.

Citatur *Liber de Conservatione Vita humana. Liber Secretas Angelorum. Ars abbreviata.*

Explicit: Et fac Magisterium suprà narratum. *Factus Londini in sancta Catharina MCCCLV.*

60. Tractatus septem Rotarum.

Incipit: Protinus ut Ars & Scientia.

Dividitur in sex Partes.

Explicit: Ad Laudem DEI & Utilitatem Christianorum.

S.

61. Liber de Sacra Scientia beati Joannis Evangelistæ.

Incipit: Charissimi Fratres, DEUS magnus.

Explicit: Et dirum Crucis subire tormentum.

62. Liber de Secreto occulto Salis urinæ, id est, Salis armoniaci & Salis vegetabilis.

Incipit: Rex illustrissime & serenissime.

Citatur *Liber de Secretis Secretorum. Liber de Vasis. Apertorium parvum.*

Explicit: Et fortissimus est super omnia in terra. Hic Liber fuit factus in turri Londini.

63. Liber de Secreto occulto Naturæ cœlestis.

Incipit: Fili charissime & amantissime.

Dividitur in tria Capita.

Citatur *Testamentum Secretum. Liber Experimentorum. Magna Clavis. Liber Angelorum occultatus & secretus.*

Explicit: Ut omnia facias, sicut tibi præcepimus. Hic Liber fuit factus in Ecclesia divæ Catharæ Londini.

64. Liber Secreti Secretorum & Practica Testamenti & Alphabetum divinum de Lapide minerali & de Definitione Alchimiae.

Incipit: Rex serenissime & amantissime Fili.

Citatur *Liber Lucidarii. Compendium Codicilli super ultimo Testamento. Clavicula. Practica sermocinalis. Lumen Solis.*

Explicit: Et sic est finita specificatio primæ tabula ad laudem DEI.

65. Liber de secundo Secreto Lapidis Philosophici.

Incipit: Gravissime Vir Roberte.

Explicit: Sed occultare pro servitio DEI & Ecclesiae.

66. Liber de Secretis Naturæ seu Quintæ Essentiae.

Incipit: DEUS gloriose, cum virtute tua sublimis bonitatis.

Dividitur in tres Distinctiones.

Citatur *Lapidarium. Testamentum. Codicillus.*

Liber de Intentione Alchimistarum.

Compendium missum Regi Roberto. Liber Mercuriorum. Compendium super Testamentum & Codicillum.

67. Liber Sponsalitii.

Incipit: Fili, omnes Sapientes occultaverunt Secreta.

Citatur *Lumen Claritatis. Liber Angelorum.*

Liber de Arte bene vivendi. Lapidarium secretum. Liber missus serenissima Regina Anglia. Testamentum Ultimum. Liber de Lapide minerali.

Explicit: Semper per infinita saecula seculorum Amen.

T.

68. Testamentum primum Arnaldi de Villanova Catalani.

Incipit: Divina Potentia insuperabilis.

Explicit: Qui vivit & regnat in secula seculorum. Amen.

Datum in Civitate Parisiorū Anno MCCLXXIII.

69. Testamentum ultimum Secretum Angelorum de Creatione Naturæ Vini & Sulphure duorum Luminarium & de Praxi profundissima magni Carbunculi Lapidis vegetabilis.

Incipit: In Nomine Domini JESU Christi.

Dividitur in quatuor Libros.

Citatur *Liber secretus Angelorum. Liber datum serenissima Matri Caroli. Forma major & minor. Liber Cœlestis & Thesaurus Thesaurorum. Liber Angelorum de quinta Essentia. Testamentum de minerali Lapide. Liber S. Joannis Evangeliste. Liber Beati Thome. Clavicula. Questionalia & Sponsalitia. Speculum Divinum cum Operi abbreviato super Solem & Lunam. Liber de Secreto Lapidum pretiosorum. Liber Angelorum de Conservazione Vitæ. Apertorium Magnum. Liber Lumen Luminum. Secunda Magia. Lumen Solis secundus & tertius Liber. Liber de occulso Auro Potabili. Liber de Preceptis bene vivendi. Codicillus. Liber Consobrini. Flos Florum. Liber secretus Experimentorum. Liber Lapidarium. Liber de Sali Armoniaco. Liber de Secreto & Experimento. Liber de Secreto secundo Lapidis philosophici. Epistola accutatoria. Tractatus de Aqnis super Epistola accutatoria. Liber Divinitatis de Urina. Compendium Anima Artis. Liber de Anima Metallorum. Liber primus & secundus Camerarum. Compendium Codicilli. Liber de Vasis. Commentum & Opus Margaritarum. Exemplum Libri secreti secretorum incompletum. Liber Experimentorum falsus. Primum Testamentum theoricale. Vade mecum*

Catalogus Librorum Beati Raymundi Lulli.

tum de numero Philosophorum. Liber Experimentorum sermocinalis Praxis. Liber Lucis Mercuriorum. Liber de Semita recta. Liber Secreti Secretorum completum. Liber de Opere abbreviato super Solem & Lunam. Liber de Arte Intellectiva. Liber Additionum. Cantilena. Repertorium. Liber Lumen Luminum. Liber de Intentione Alchimistarum. Liber de Natura nostri Lapidis. Lumen Artis de Secreto occulto. Epistola & Liber Mercuriorum. Proprietarius de plumbo Antimonii. Questionarium. Codicillus Magnus. Prima Magia. Speculum divinum. Lumen Solis secundum. Liber tertius quinta Essentia. Lucidarium. Apertorium Magnum. Testamentum Arnaldi de Nova Villa. Testamentum B. Thome Aquinatis. Liber Flos Florum ad Consobrinum. Thesaurus magnus, hoc est, Secretum DEI. Testamentum de Minerali Lapide. Testamentum raptum à falso Hollando. Liber Angelorum.
Explicit: Ut tibi descripsimus.

70. Testamentum Novissimum sive Ultimum.

Incipit: In Nomine Sanctissimæ Trinitatis. Amen. Recipe.

Citatur Liber Mercuriorum. Liber Lucis Mercuriorum. Codicillus. Theorica. Liber Experimentorum. Ars Matrimonialis. Liber Apertorii. Ars Magica. Liber Lumen Artis. Liber quinta Essentia. Testamentum. Lucidarium super Testamentum. Practica sermocinalis. Compendium Anima. Theorica Testamenti. Liber de Conservatione Vita humana. Epistola accuratoria. Liber de Intentione Alchimistarum. Liber Principiorum Naturæ. Liber Lumen Naturæ Lapidum. Lumen solis. Testamentum. Primum Testamentum. Vade mecum de numero Philosophorum. Anima Artis. Liber Proprietatis. Lucidarium. Liber Additionum. Liber de Intentione Artis Magnæ. Ars Magica.
Explicit: Humilibus verò dat gratiam & gloriā.

71. Theorica Testamenti, alias Forma minor Testamenti.

Incipit: Dispositiones corporis permutabilis sunt tres.

Citatur Liber de Figura Elementali.

Explicit: Hoc est enim nostrum totum Magisterium.

72. Testamentum Beati Thomæ de Aquino.

Incipit: Conditor Cœli & terræ.

Explicit: Qui cum Patre & Sancto Spiritu vivit & regnat in sæcula sæculorum. Amen.

P A R S V. Continens Titulos Librorum adhuc desideratorum.

Tractatus de Æternitate.

Liber Alchindi.

Liber de Animalibus.

Ars Memoriæ.

Tract. de Conditionibus figurarum & numerorum.

Tractatus de Conscientia.

Liber Definitionum & Quæstionum.

Liber Dialecticæ in Catalano.

Nota: Hi sunt Libri desiderati extracti ex curationibus præsentis Catalogi, alios adhuc desideratos etiam suotem pore annotabimus.

73. Thesaurus abbreviatus Sancti Thomæ de Aquino.

Incipit: In Nomine DEI.

Explicit: Qui cum Patre & Sancto Spiritu vivit & regnat in sæcula.

74. Semita recta Beati Thomæ.

Incipit: In Nomine Domini DEI JESU Christi.

Explicit: Et regnare in sæcula sæculorum. Amen.

75. Liber Thesaurus Sanitatis & Cor meum.

Incipit: O altissime Domine.

Dividitur in quatuor Libros.

Citatur Secunda Magia. Ultimum Testamentum. Liber Experimentorum. Liber secretus Luminis Solis & quinta Essentia. Liber de Conservatione Vita humana. Liber serenissime Regina Anglia dicatus. Liber Angelorum de Conservatione Vita humana. Compendium Medicina.

Explicit: Ut semper sit tecum in sæcula sæculorum. Amen.

76. Liber cœlestis & Thesaurus Thesaurorum.

Incipit: Fili charissime, esto semper humilis.

Citatur Liber Angelorum. Magia secunda. Liber de Conservatione. Testamentum Experimentorum. Codicillus. Semita recta. Liber Reformationis Hebraicae. Liber de Advenie Messiae. Liber Mercuriorum. Testamentum Beati Thome de Aquino. Lapidarium. Liber Angelorum de Conservatione vita humana. Testamentum Ultimum. Liber Additionum. Testamentum Arnaldi. Clavicularia. Vade mecum de numero Philosophorum. Testamentum de Lapis minerali. Speculus Divinum. Liber Divinitatis. Liber de Secreto occulto. Arbor Philosophalis. Apertorium. Liber de bene vivendo. Liber Cor meum. Ars cœlestis de Ovo minerali. Liber de Sacra Scientia B. Joannis Evangeliste.
Explicit: Qui vivit & regnat per omnia sæcula sæculorum. Amen.

V.

77. Liber de Vas magno Magisterio oportunis.

Incipit: Fili charissime sequens Vas est illud

Citatur Testamentum. Testamentum Ultimum. Liber de Lapis Minerali. Liber secretus secretorum. Ars Major. Lumen Solis. Liber de quinta Essentia. Codicillus. Lumen Luminum. Lucidarium.

Explicit: Ut diximus in Testamento.

P A R S VI.

Liber de Doctrina Principis in suo Regimine.

Tractatus Multiplicationis.

Liber de Præceptis.

Liber Probationum de DEO.

Tractatus de Retentiva.

Liber de Significationibus.

Liber de Signo.

Liber Teliph.

Continens Chronogiam Operum Illuminati Doctoris.

Annus.	Menis.	Locus.	N.Cat.	
MCCXXCV.			75.	Liber de Desolatione: <i>Citat Lib. de Fine & 100. Nom. DEI.</i>
MCCXC.	Julio.	Parisiis.	177.	Quæstiones Magistri Thomæ Attrebatensis.
	Augusto.		15.	Ars Amativa Boni.
MCCXCII.	Septembri.	Neapoli.	195.	Tabula Generalis.
	Paschate.	Neapoli.	4.	Liber de Affatu, <i>b. e. sexto Sensu.</i>
MCCXCIV.		Neapoli.	78.	Disputatio seu Liber de quinque Sapientibus.
		Neapoli.	106.	Flores Amoris & Intelligentiæ.
MCCXCV.	Aprili.	Romæ.	8.	Liber de Anima.
MCCXCVI.		Romæ.	34.	Articuli Fidei sacrosanctæ & salutiferæ Legis Christianæ.
	Junio.	Romæ.	10.	Liber Apostrophe seu de Articulis Fidei.
MCCXCVII.	Octobri.	Parisiis.	67.	Declaratio Raymundi per modum Dialogi edita contra &c.
	Augusto.	Parisiis.	37.	Tractatus novus de Astronomia.
MCCXCVIII.	Octobri.	Parisiis.	82.	Disputatio Raymundi & Eremitæ super aliquibus dubiis &c.
		Barcinonæ.	12.	Arbor Philosophiæ Amoris.
MCCIC.	Julio.	Parisiis.	150.	Liber de tredecim Orationibus.
	Julio.	Parisiis.	110.	Geometria nova.
	Martio.	Majoricis.	173.	Liber de Quadratura & Triangulatura Circuli.
	Aprili.	In Mont. Pess.	42.	Cantus Raymundi vernaculis Versibus.
	Julio.		11.	Applicatio Artis Generalis ad varias scientias.
MCCC.	Septembri.	Majoricis.	196.	Liber de Trinitate in Unitate permanescere in Essentia DEI.
	Octobri.	Majoricis.	149.	Liber de Oratione.
	Novembri.	Majoricis.	96.	Liber de Est DEI.
	Decembri.	In Mont. Pess.	45.	Liber de Cognitione DEI.
		Majoricis.	112.	Liber de Homine.
		In Mont. Pess.	181.	Liber de Regionibus Sanitatis & Infirmitatis.
		Majoricis.	170.	Principia Philosophiæ complexa.
MCCCII.		Famagustæ.	144.	Liber de Natura.
		In Cypro.	184.	Rhetorica nova.
		In Aleas.	66.	Liber de iis, quæ homo de DEO debet credere.
MCCCIL.	Septembri.	Majoricis.	51.	Liber, qui continet Confessionem.
	Septembri.	Majoricis.	197.	Liber de Trinitate & Unitate.
	Octobri.	Majoricis.	189.	Liber de Sermonibus factis de decem Præceptis.
	Februario.	Messanæ.	70.	Liber de Vita DEI.
	Februario.	Genuæ.	35.	Liber ad probandum aliquos Articulos Fidei Catholicæ &c.
	Februario.	Genuæ.	124.	Lectura Artis, quæ intitulatur brevis Præctica Tabulæ Gen.
MCCCIII.		Genuæ.	132.	Nova Logica.
	Februario.	In Mont. Pess.	113.	Liber de Intellectu.
	Martio.	In Mont. Pess.	53.	Liber de Consilio: <i>citatur in Libro de Fine, nisi forte sit aliud.</i>
	Octobri.	In Mont. Pess.	84.	Disputatio Fidei & Intellectu.
	Novembri.	In Mont. Pess.	133.	Tractatus de Lumine.
	Martio.	In Mont. Pess.	61.	Liber de Convenientia, quam habent Fides & Intel. &c.
MCCCIV.	Martio.	In Mont. Pess.	36.	Liber de Ascensu & descensu Intellectu.
	Aprilii.	In Mont. Pess.	119.	Liber de Investigatione Actuum divinarum Rationum.
	Decembri.	In Mont. Pess.	29.	Ars Magna Prædicationis: <i>vide infrâ 1310.</i>
MCCCV.	Martio.	In Mont. Pess.	117.	Introductoriæ Magnæ Artis Generalis.
	Aprilii.	In Mont. Pess.	103.	Liber de Fine: <i>citatur etiam 1313, citat Lib. de Consil. & Predef.</i>
MCCCVI.	Januario.	In Mont. Pess.	16.	Ars brevis, quæ est de Inventione mediorum Juris Civilis.
	Januario.	Pisii.	18.	Ars brevis, quæ est Imago Artis Generalis.
	Martio.	Pisii.	25.	Ars Generalis Ultima.
	Aprilii.	Pisii.	79.	Disputatio Raymundi cum Hamar Saraceno.
	Majo.	Pisii.	191.	Liber de centum signis DEI.
MCCCVII.	Majo.	In Mont. Pess.	23.	Ars DEI, sive Liber de Arte DEI.
	Octobri.	In Mont. Pess.	99.	Liber de novis Fallaciis.
	Novembri.	In Mont. Pess.	98.	Tractatus de Experientia Realitatis ipsius Artis Generalis.
		Pisii.	44.	Liber Clericorum.
	Januario.	Parisiis.	137.	Metaphysica nova.
	Februario.	Parisiis.	158.	Liber novus Physicorum & compendiosus.
MCCCIX.	Februario.	Parisiis.	88.	Liber de Ente infinito.
	Martio.	In Mont. Pess.	1.	Liber de acquisitione Terræ sanctæ.
	Novembri.	Parisiis.	30.	Ars Mixtiva Theologiæ & Philosophiæ.
	Decembri.	Parisiis.	158.	Liber de Perversione Entis removenda.
	Januario.	Majoricis.	29.	Ars Magna Prædicationis: <i>citat illam aliud Exemplar 1304.</i>
MCCCX.	Januario.	Majoricis.	202.	Liber de Virtutibus & Peccatis.
	Januario.		194.	Liber de Syllogismis Contradictionis.
	Februario.	Parisiis.	60.	Liber Contradictionis.
	Februario.	Parisiis.	64.	Liber Correlativorum innatorum.

<u>Annus.</u>	<u>Mensis.</u>	<u>Locus.</u>	<u>N.Cat.</u>	
MCCCX.	Februario.	Parisiis.	122.	Liber Lamentationis Philosophiae, <i>etiam intitulatur &c.</i>
	Martio.	Parisiis.	204.	Liber de Unitate & Pluralitate divina.
	Aprilii.		163.	Liber de Prædestinatione & Præscientia: <i>citatur in Lib. de Fine.</i>
	Majo.	Parisiis.	87.	Liber de Efficiente & effectu.
	Majo.	Parisiis.	139.	Liber de Modo naturali intelligendi.
	Julio.	Parisiis.	63.	Liber de Conversione Subjecti & Prædicati per medium.
	Octobri.	Parisiis.	159.	Liber de Possibili & Impossibili.
	Decembri.	Parisiis.	143.	Liber de Natali Parvuli Pueri JESU.
		Parisiis.	193.	Supplicatio Raymundi Doctoribus & Baccalaureis Studii &c.
		Parisiis.	69.	Liber de Demonstratione per Aequiparantiam.
MCCCXI.	Aprilii.	Parisiis.	190.	Sermones contra Errores Averrois.
	Junio.	Parisiis.	187.	Liber facilis Scientiæ.
	Junio.	Parisiis.	74.	Liber de DEO ignoto & Mundo ignoto.
	Julio.	Parisiis.	108.	Liber de Forma DEI.
	Augusto.	Parisiis.	97.	Liber de Existentia & Agentia DEI.
	Augusto.	Parisiis.	174.	Liber de Quæstione valde alta & profunda.
	Septembri.	Parisiis.	91.	Liber de Ente simpliciter per se agente & existente.
	Kal.Octob.	Valentia.	40.	Benedicta tu in Mulieribus: <i>hodie Vienne.</i>
	Decembri.	Avenione.	89.	Liber de Ente Reali & Rationis.
			80.	Disputatio Petri & Raymundi phantastici.
MCCCXII.	Januario.	Majoricis.	205.	Liber de Voluntate DEI infinita & ordinata.
	Februario.	Majoricis.	148.	Liber de Operibus Misericordiæ.
	Februario.	Majoricis.	17.	Ars brevis Prædicationis.
	Februario.	Majoricis.	129.	Liber, quæ Lex sit melior.
	Martio.	Viennæ.	90.	Liber de Ente simpliciter absoluto.
	Majo.	In Mont. Pefl.	131.	Liber de Locutione Angelorum.
	Julio.	Majoricis.	77.	Liber Differentiæ correlativorum divinarum Dignitatum.
	Julio.	Majoricis.	152.	Liber de Participatione Christianorum & Saracenorum.
	Augusto.	Majoricis.	165.	Liber de quinque Principiis, quæ sunt in omni eo, &c.
	Septembri.	Majoricis.	197.	Liber de Trinitate & Incarnatione.
MCCCXIII.	Septembri.	Majoricis.	138.	Liber de novo Modo demonstrandi.
	Octobri.	Majoricis.	153.	Liber de Pater Noster.
	Octobri.	Majoricis.	185.	Liber de septem Sacramentis Ecclesiæ.
		Majoricis.	39.	Liber de Ave Maria: <i>aliquid Exemplar habet Messana.</i>
	Januario.	Messanæ.	160.	Liber de Potestate pura.
	Januario.	Messanæ.	114.	Liber de Intelligere DEI.
	Januario.	Messanæ.	73.	Liber de DEO majore & DEO minore.
	Februario.	Messanæ.	104.	Liber de majori Fine.
	Februario.	Messanæ.	5.	Liber de Affirmatione & Negatione.
	Februario.	Messanæ.	121.	Liber de Justitia DEI.
MCCCXIV.	Martio.	Messanæ.	94.	Liber de Esse Perfecto.
	Martio.	Messanæ.	136.	Liber de Memoria DEI.
	Martio.	Messanæ.	147.	Liber de Objeto finito & infinito.
	Aprilii.	Majoricis.	203.	Liber de Virtute veniali & vitali: insuper de Peccato &c.
	Augusto.	Messanæ.	54.	Consolatio Eremitæ.
	Octobri.	Messanæ.	2.	Liber de Actu majori.
	Octobri.	Messanæ.	200.	Liber de Venatione Trinitatis per Substantiam & Accidens.
	Octobri.	Messanæ.	134.	Liber de Medio Naturali.
	Novembri.	Messanæ.	93.	Liber de Esse infinito.
	Novembri.	Messanæ.	186.	Liber de divina Sanctitate.
MCCCXV.	Novembri.	Messanæ.	120.	Liber de Inventione divina.
	Novembri.	Messanæ.	188.	Liber de perfecta Scientia.
	Novembri.	Messanæ.	198.	Liber de Trinitate Trinissima.
	Novembri.	Messanæ.	130.	Liber de Loco majori ad minorem.
	Novembri.	Messanæ.	161.	Liber de Potestate infinita & ordinata.
	Decembri.	Messanæ.	95.	Liber de Essentia & Esse DEI.
	Decembri.	Messanæ.	145.	Liber de Natura divina.
	Decembri.	Messanæ.	164.	Liber de quinque Prædicabilibus & decem Prædicamentis.
	Decembri.	Messanæ.	49.	Liber de Concordantia & Contrarietate.
		Messanæ.	65.	Liber de Creatione.
MCCCXIV.	Aprilii.	Messanæ.	154.	Liber de Perseitate DEI.
	Aprilii.	Messanæ.	142.	Liber de Multiplicatione, quæ fit in Essentia DEI per &c.
MCCCXV.	Decembri.	Tunicii.	72.	Liber de DEO & Mundo.
	Decembri.	Tunicii.	105.	Liber de majori fine Intellectus ad Alcadium Episcop. Tun.
		Romæ.	171.	Liber Proverbiorum.
		Pilis.	135.	Liber ad Memoriam confirmandam.
		Avenione.	48.	Liber Conceptionis Virginalis.
		Majoricis.	52.	Liber Consilii.
		Parisiis.	179.	Quæstiones supra Librum facilis Scientiæ.
		In Mont. Pefl.	47.	Compendium Logicæ Algazelis.

S U P P L I C A T I O

Nomine Magnificorum Juratorum Civitatis & Regni Majoricensis, oblata per Discretum Petrum Ribot, Notarium & Syndicu[m] Universitatis Balearis, pro tractandis Negotiis Illuminati D. RAYMUNDI LULLII.

Illustrissimo D. Ferdinando Canoguera Proregi Civitatis & Regni Majoricarum.

ILLUSTRISSIME DOMINE,

Sque adeò injuria, quæ Liberis nostris fit, ex sententiâ I. C. nostrum pudorem pertingit, ut etiam, si illi neque convitiis laces-
fisi commoveantur, neque injuriis incendantur, neque provocati ultio-
nem ullam machinentur, sed in hostes omnia mansuetudinis officia con-
ferant; nobis nostro quidem nomine competit injuriarum actio. Dole-
mus quidem, nec diutiùs ferre possumus, qui Patriæ Patrum Personas sustinemus, Par-
tum nostrum divino satu editum, quem pótius Patrem & nostræ Gloræ Propagatorem fate-
mur, agnoscimus & prædicamus, Satana colaphista, natali solo exulare, & segnitie no-
strâ semisepultum jacere. Balearem Raymundum dicimus ex nobili prosapia, in nobilem
virtutibus; ex Regiæ Domûs Majore Præposito, in cœlicolam Triumphatorem; ex ter-
reno, in cœlestem, & ex ignaro, in sapientem, ac omnis literarum generis peritissimum Ma-
gistrum cœlitùs evocatum: hæc Lullii est divina metamorphosis, quæ nostram potuit vel
sola nobilitare Insulam, atque illam reddere toti Orbi notissimam.

Hinc omnis Philosophiæ *Institutione*, & hinc *Veritatis ipsius sua Integritati Restitutio-*
at, ubi uberrima optimaque messis ex tanto semine, lætissimâque segete auspicato futuris
sæculis sperabatur, videns mendax ille, qui primæ Hominis morti causam dedit, & nus-
quam desinit subvertere vias Domini rectas, sui excidium; Zizaniam intermiscauit, &
inepta Dogmata Lullio, Catholicæ Veritatis præcipuo assertori, ut ejus Doctrina deni-
graretur, per Eimericum impingenda curavit; ut Doctrinam piam, castam & orthodoxam
insinuaret Orbi damnatam, Diploma Pontificium Gregorii XI. summi Ecclesiæ Præsidis
nomine ementito commentus est. Latuit diu Commentum, & longo tempore ita setpsit,
& virus suum extendit, ut Lulliorum Christiana mansuetudo, quæ splendorem virtutis
non excludit, & ubi agitur de Religionis dignitate, acerrima salutis publicæ vindex exi-
stet, diuturniore mansuetudinem, indignum flagitium, & patientiam, scelus nefarium
sit arbitrata: sacrilegos morsus severè flagris sit infecuta, & insanas furias *definitivâ Sententiâ summi Pontificis Decreto* profligaverit.

Vindicata fuit à calumnia Lullii causa, & quamplurimis Principum *Privilegiis* munifi-
centissimè est aucta & illustrata; sed prô dolor! vindicta à memoria hominum longâ
oblivione deleta est, & Principum Rescripta nostro universo Gymnasio summâ liberali-
tate & devotione erga *Illuminatum Doctorem* singulari, concessa, jà sunt neglecta; dam-
nat ignorantia, quod non intelligit, imprudenter reeantat in Lullium tragœdiam, & in
contumeliâ nostram refricat ejus vulnera. Agimus nomine proprio, & *Patriæ Decus*
ac *Ornamentum* jam propè senescens ab oblivione hominum, atque à silentio vindicare
studemus, ut *Impostura Eimerici*, qui in necem nostri Luminis, & totius Orbis Christiani
jacturam, adulterina pro veris supponere non est veritus, prodeat in publicum, & cum
rubore fiat vulgo manifesta; restituto pristinis ornamentiis *divino Philosopho, omni Philoso-*
phia, omniumque Artium Encyclopædia Perfectore.

Ne igitur Prorex Illustrissime, Lulliana Gloria variis Encomiis & Trophæis maximis
olim celeberrima inter tineas & blattas in hac nostra tempestate pereat; præsta, ut pu-
blicis typis mandetur *Processus Causæ* ab Emetico contra Lullium suscepæ, & per Reve-
rendissimum D. Civitatis Castelli Episcopum, Authoritate Apostolicâ, definitivâ *Sententiâ*, pro vo-
to Lullianæ Familiae gloriose finitæ, & principalibus Rescriptis munite, ut aureo quo-
dam sæculo renascente, tuâ Auctoritate refloret, & ex te, veluti ex fonte clarissimo & uber-
rimo profluat, ac inde, te Auspice, in ævum & ad Indos usque securè & sinè cavillo evadat.
Hæc petimus & supplicamus omni meliori modo &c. Et licet &c.

Altissimus, &c.

Barrera Advocatus Universitatis.

Bernardus Nadal J. U. D. Advocatus Universitatis,

X

I. d

LO REY, è per sa Magestat.

Don Ferrando Canoguera Lloct. y Capita general en la present Ciutat, y Regne de Mallorca, è Illas à aquell adjacents. Per quant per part dels Magnifichs Jurats de dita Ciutat y Regne, nos es estat supplicat, fos de nostre merce, concedir licencia y facultat de imprimir, ò fer imprimir en est Regne la Sentencia y Privilegis Reals, dada ab Authoritat Apostolica, en favor de la Doctrina del Illuminat Doctor, y reputat Martyr (en raho de ses Obres) Mestre Ramon Lull, y en liberacio de les falses Acusacions contra la sincera y Catholica Doctrina de aquell, intentades (segons juridicament, en dita Sententia impressa en Valencia, es estat judicat y sentenciat) presentant nos pera desso lo Original de dita Sententia y Privilegis: exposant nos la penuria gra, que de dita impressio patexen los estuvis, y particularment los Mallorquins, à dita scientia tant inclinats, axi los, que uvi de present viven, com los, qui untiguament en sos testaments han dexada renda pera los Cathedres de dita Doctrina. E nos ates, que dito Obra è llibre es molt utilos è necessari, y que esta donada llicencia per lo Ordinari, bo havem tingut per be. Per so, ab Tenor de la present, de nostra certa scientia, d'eliberadament y consulta, per la Real Authoritat, dc que usam, donam y concedim llicencia, permis è facultat de imprimir, ò fer imprimir, y vendre lo dit llibre. Volem empero, que esta nova impressio, apres que sera feta, sia aportada ab son Original devant de nos. Datum en Mallorca à 24. del mes de Novembre del Any 1604.

D. Fernando Canoguera.

*V. Monterde Reg. V. Fivaller, Fisc. Advocat.
Bart. Julia. Not. & Secretarius Regie Audientie Majoric.*

Idem à Catalano Latinè expressum.

REX & Vice Regiae Majestatis.

FERDINANDUS Canoguera Prorex & Generalis Administrator Regni & Civitatis Majoricensis Insularumque adjacentium. In quantum ex parte Magnificorum Juratorum dictæ Civitatis & Regni postulatum est à nobis, dignaremur Licentiam concedere & facultatem imprimendi, seu curandi, quod imprimatur in hoc Regno Liber continens Sententiam Definitivam Authoritate Apostolicâ latam. Item Privilegia Regia, in favorem Doctrinæ Raymundi Lullii Doctoris Illuminati, & reputati Martyris, in vindicationem falsæ accusationis, quam in sinceram & Catholicam ejus Doctrinam iniqua malvolentia conflavit, de quibus constat per dictam Sententiam Juris ordine latam, antehac Valentia typis editam, cuius & dictorum Privilegiorum exhibuerunt nobis Exemplaria originalia; & exposuerunt dictæ Sententiae penuriam maximam pati hoc tempore Studiosos Majoricenses, aliosque exterios quamplures, huic scientiæ deditos, in cuius favorem testamenta olim condita sunt, & ad promotionem ejus proventus anni constituti. Nos autem attentes, quod dictus Liber est multum utilis & necessarius, & quod pro editione ejus data est ab Ordinario Licentia, recte actum judicamus. Pro tanto, Tenore præsentium, de nostrâ certâ scientiâ, & præviâ deliberatione maturâ Authoritate Regiâ, quâ fungimur, Damus & Concedimus Licentiam, Permissionem & Facultatem imprimendi dictum Librum, ejus procurandi editionem, & vendendi. Itaque volumus, quod, cum fuerit completa illa nova Impressio, suo Exemplari Authentico confona, nobis exhibeatur. Datum Majoricæ 24. Novembris Anno 1604.

D. Fernando Canoguera.

*V. Monterde Reg. V. Fivaller Fisc. Advocat.
Bart. Julia. Not. & Secretarius Regie Audientie Majoricensis.*

Poten-

*Potentissimo pariter ac Sapientissimo PHILIPPO AUSTRIÆ
III. Hispaniarum Regi Invictissimo, novi Orbis Monarchæ,
Dominoque suo, Major Insula Balearium utramque Felicitatem precatur.*

Nullos unquam, Rex Augustissime, collaudandæ virtutis surculos surgere, nedum crescere passa fuit virtutis lethalis tabes invidia, quin ipsa simul exsureret perpetua comes; quæ, nec ejus pedissequa dignè vocetur, & subitò coæva nasceretur; quæ nullo denique sæculo honestati sit coæquanda. Prô dolor! nec enim jam hostis hostem, nec advenam peregrinus, verùm & civis civem, & fratres suos frater livore tabescens insequitur, ac (juxta Poëtam) theonino dente corredit. Quid memorem Abeles, Josephos, aut Remos, cæterosque fratrum suorum invidâ manu laniatos, quos & vetus priscorum temporum labes, & nova consequentis ætatis pernicies æternis luctibus exhibit celebrando? credas, invidiam Virtuti collatam, veluti umbram esse corporis: ut, sive ad dexteram, sive ad lævam te ipse convertas, præsto sit illa, nec unquam à latere, ne latum quidem unguem abscedat. Quid opus est pluribus? Raymundum Lullium, Balearem Virum, Doctorem divino Numine afflatum, Africæ propemodum Apostolum, præradiantem Orbis terrarum Radium, tenebris obruere, & sempiternâ oblivione delere, quantum in se fuit, conata est malevolorum invidia. Quod, sanè quām effecisset, nisi, quorum interfuit Regum singulare Patrocinium ac fides invicta pro veritate pugnasset; sed quia veritas premi potest, opprimi non potest, in nihilum videlicet conatus ejusmodi reciderunt: nam quæ Nicolaus Emericus temerè Raymundo Lullio affinxerat, tandem aliquando luce veritatis duce detecta sunt, & Regum ferè omnium Hispaniæ, Ferdinandi, Alfonsi, Caroli, Philippi Patris tui splendore & præsidio omnino convulsa. Jacuit inglorius obtrectatorum operâ Raymundus, & quasi criminis commissi reus delituit; sed non passi sunt viri Principes, diutiùs insontem profonte puniri; sed eò incubuerunt, ut quando Lullii Mores candidi, Literæ exquisitæ, subtilissimæ tamen, & ad quas non omnia facile attingant ingenia, suo restitutus loco, coleretur, legeretur, suspiceretur.

Totum hoc Baleare Regnum, tota ejus Nobilitas ægrè semper tulit, Virum hunc admirandæ cujusdam Sapientie & Doctrinae facem præferentem, Patriæ Gloriam, & Decus Regni non eo esse loco, quem illius præclara gesta & domi & foris in omni ætate postularunt. Et nos ea propter foras dari curavimus Pontificia Diplomata, quibus honos ablatus Raymundo, redditus est, superstite Benedicto XIII. feliciter Naviculæ Petri clavum tenente, ut Literæ huic Libello insertæ commonstrant: & quando non nisi apud Reges Raymundus patrocinium sensit, & idem apud te, Rex Augustissime, sensutum se sperat, sperat & hoc Balearicum Regnum: ideo coronæ tuæ digna ferta dicamus: non enim is es, qui bonos malorum & perditorum vitio jaæturam nominis facere patiaris. Fuit semper Philippus felicissimæ Recordationis Parens, literatorum Mecœnas munificentissimus, ut non nisi doctissimos & sanctissimos ad Episcopatûs dignitatem promovendos censuerit, fuit in omnes bonos bonus; in ejus tu vestigia pedem ponere cœpisti: quid ni igitur speremus Raymundum, quem & Eruditio & Sanctitas commendant, apud te ista omnia comperturum? appareat nunc igitur sub tuo Nomine ejus Accusationis false liberatio, quo & mali quiescant tandem, & mordere desinant, & boni illius imitationis amore succensi gaudio triumphant, & magis magisque ad ejus capescenda Studia rapiantur. Vale, Rex potentissime, & nostri Regni tibi addicètissimi memoriam nunquam depone. Iterum vale.

DOMINI JURATI PATRÆS.

Dom. Michaël Morell.

Dom. Petrus Antonius Ferretjans.

Dom. Franciscus Garcia.

Dom. Franciscus Belill.

Dom. Petrus Coll.

L I C E N T I A.

GREGORIUS Forteza J. U. D. Archidiaconus, & Canonicus almæ Sedis Majoricen-
sis, & in eadem Diœcesi in spiritualibus & temporalibus Vicarius Generalis electus,
Sede Vacante. Visâ hujus Patriæ Patrum Juratorum, totiusque Balearis Nobilitatis &
Populi justâ acclamatione, ardenti voto Prudentum, & Lullianorum contentione perpeti,
quibus in veritatis testimonium, & pii Viri, pieque Doctrinae tuitionem supplicant, semel
latam pro *Lullio Sententiam*, olim Typis Valentiae excusam, denuò cum Regiis Privile-
giis imprimi, præsertim, quod lata & impressa quondam Sententia lubrici anguis instar
elabatur, aut difficile quidem valeat reperiri, & ex ejus penuria tantus nostri *Radiantis*
Doctoris Raymendi Lullii Triumphus perpetuâ oblivione sepeliri, & prorsus extingui timea-
tur. Ideo rematuimus inspectâ, providentes, ut tam necessaria huic *Scientie* Sententia in-
veniri possit & valeat, utque magis stabili, magisque diuturnâ statione emergescens *Ve-
ritas* propagetur & eniteſcat; Tenore Præsentium, Sententiam hanc in Favorem *Lulla-
niae Doctrinae*, per Reverendissimum *D. Bernardum Civitatis Castelli Episcopum*, Authoritate
Apostolicâ Judicem electum, latam, unâ cum Regiis Privilegiis imprimi denuò, & im-
primi debere judicantes, ejus imprimenda Licentiam concedimus & Facultatem. Atque
ut integrè Exemplum hoc Prototypo suo respondere probetur, volumus, ut, sicuti nunc
è nostro nutu capit initium, ita ad nostram Approbationem, subscripto nostro Nomine
claudatur in fine. Datum Palmæ Balearium, in Episcopali Palatio: die Mercurii xxiv.
mensis Novembris. Anno Domini M. DC. IV.

Gregorius Forteza.

INSTRU-

INSTRUMENTUM SENTENTIÆ

Rescidentis attentata per quoscumque, Auctoritate cujusdam assertæ Bullæ Gregorii XI. contra doctrinam CÆLITUS ILLISTRATI Doctoris RAYMUNDI LULLII, pii Eremitæ: eundem verò Raymundum, ejusque doctrinam, ut bonam, & Catholicam, in pristinum statum vindicantis.

Hoc est transumptum, & in hanc publicam formam, publicumque exemplum redactum, Auctoritate ac Mandato Reverendi Domini Vicarii Generalis, Reverendissimi Domini Majoricensis Episcopi infrascripti, à quodam publico Documento, prout inferius constat, legitimo, ac publico tabellione clauso, quodamque oblongo sigillo appenditio communio. Cujus tenor talis est.

„B^rernardus Miseratione Divinâ, Episcopus Civitatis Castelli, Commissarius ad infra scripta, per Reverendissimum in Christo Patrem & Dominum D. Alamanum, „Miseratione divinâ Cardinalem, & Legatum infrascriptum deputatus. Universis, & „singulis Christi fidelibus, ad quem, vel ad quos, præsentes pervenirint: Salutem in „Domino Jesu Christo. Literas pergameneas præfati Reverendissimi Domini Legati, „ejus sigillo pendentib^z in quibusdam cordonibus de filo rubeo sigillatas, sanas, & inte- „gras, non vitiatas, non cancellatas, nec in aliqua sui parte suspectas, sed omni pror- „sus vitio, & suspicione carentes, Commissionem de, & super infrascriptis nobis fa- „ctam continentes, nobisque pro parte honorabilium consanguineorum, & amicorum „quondam Magistri Raymundi Lullii in eisdem literis nominati, præsentatas. Nos „cum ea, quâ decuit reverentiâ, recepisse noveritis, sub hac forma.

Alamanus Miseratione Divinâ, tituli sancti Eusebii, sacrosancta Romana Eccl^{esi}a Presbyter Cardinalis, in Arragonia, Valentia, & Navarre Regnis, ac Majoricarum & Minoricarum insulis, in nonnullis aliis partibus, & terris Apostolica Sedis Legatus: Reverendo in Christo Patri Domino Episcopo Civitatis Castelli, Salutem in Domino sempiternam.

Suâ nobis consanguinei, & amici quondam Magistri Raymundi Lullii petitione monstrarunt, quod olim quidam frater Nicolaus Eimerici, Ordinis Prædicatorum, tunc in Regno Arragonia, officium Inquisitoris heretica pravitatis exercens, tempore felicis Recordationis Gregorii Papæ XI. contra Arthem & Doctrinam ipsius Magistri Raymundi, vigore cujusdam fictæ Bullæ (ut afferitur) per ipsum falsè fabricata, temere attentavit, in fama ipsius Doctoris, & Artis ejusdem denigrationem, & non modicam lassionem. Quare pro parte ipsorum, nobis fuit humiliter supplicatum, ut attentata hujusmodi nulla fore declarare, ipsaque cassare, & annulare, Autoritate Apostolica dignaremur.

Nos igitur de pramissis plenam notitiam non habentes, hujusmodi supplicationibus inclinati circumspectioni vestra, tenore presentium, Committimus, & Mandamus (quatenus si est ita) quidquid per ipsum fratrem Nicolaum inveneritis, contra ipsum Magistrum Raymundum, & Opera sua, temere attentatum, in statum pristinum revocare cureris, eadem nulla, & cassa, ac irrita, Autoritate prefata, penitus nuntiantes. Datum Barcinonæ, 2. Calendas Martii, Anno à Nativitate Domini millesimo quadringentesimo decimo nono. Pontificatus sanctissimi Domini nostri D. Martini, divinâ Providentia Papæ Quinti, Anno secundo.

„Post quarum quidem literarum præsentationem, & receptionem, fuimus cum instancia debita requisiti, ut ad executionem in dictis literis, contentorum, procedere curaremus, juxta traditam, seu directam, à præfato Reverendissimo Domino Legato,

„in præsertis literis, nobis formam: Et ad fundandam eorum intentionem dixerunt, „proposuerunt, & produxerunt dicti consanguinei & amici per ordinem, quæ sequuntur.

Et primò, quòd dicta asserta Bulla erat exorbitans à jure, atque etiam à stilo Curia Romanae: & signanter videbatur in hoc, quòd viginti libri, in quibus afferitur, quòd fuerunt inventi ducenti Articuli erronei & hereticales, non nominantur in dicta asserta Bulla.

2. *Quòd dicti Articuli asserti erronei & hereticales in ipsa non inferuntur: nec aliquals mentio de eorum sententia ibi videtur: sed generaliter & confusè pertransit.*

3. *Quòd in ipsa dicta Bulla erat falsa latinitas, que viciat Rescriptum Papale.*

4. *Quòd dicta Bulla non erat registrata, nec consequenter reperta in Registris Curia Romanae, in quibus Documentorum Papalium Originalia reconduntur.*

Ad quorum omnium prædictorum probationem, & ostensionem probabilem produxerunt in suâ propriâ formâ quoddam publicum Instrumentum actum Avinioni, per Dominum Cardinalem, in ipso Instrumento nominato, Judicem & Commissarium per Sedem Apostolicam deputatum in quâdam causâ &c., occasione cuius de dicto Instrumento confiendo fuit facta instantia coram ipso: in quo Instrumento, cù quia in ipso de verbo ad verbum est dicta Bulla inserta, affirmarunt prædicti parentes, & amici, omnia supradicta clare & lucide posse aspici, & videri: quod quidem Instrumentum est hujusmodi seriei.

„In nomine Domini Amen. Noverint universi, præsens publicum Instrumentum inspecturi: quòd coram Reverendissimo in Christo Patre & Domino D. Leonardo, „Miseratione Divinâ tituli sancti Sixti Presbytero Cardinali Judice, & Commissario per „sanctam Sedem Apostolicam specialiter deputato personaliter constitutus, discretus vir „Antonius Riera clericus, Valentinenensis Diœcesis, Baccalaureus in legibus principalis „citra tamen procuratoris sui revocationem in quadam causâ, seu causis, quæ vertitur, „vertuntur, seu verti & esse sperantur, inter dictum Antonium principalem ex una parte, „& Religiosum virum fratrem Nicolaum Eimerici, hereticæ pravitatis in Regno Arragoniae Inquisitorem, de & super nonnullis Articulis Fidem tangentibus & ipsorum „occasione parte ex altera. In qua ad nonnullos actus etiam coram eodem Domino „Cardinali Judice, & Commissario, citra tamen conclusionem inter dictas partes extitit „processum, & tandem copiam sive schedulam cuiusdam Literæ Apostolicæ, per felicis „Recordationis Dominum Gregorium Papam undecimum (ut idem Antonius afferuit) „factæ, eidem Domino Cardinali tradidit, atque dedit, cuius tenor sequitur, & est talis.

GREGORIUS Episcopus servus servorum Dei venerabilibus fratribus Archi-
Episcopo Tarraconensi ejusque Suffraganeis, Salutem & Apostolicam Bene-
dictionem.

Conservationi puritatis Catholicae Fidei, quam multi nequam, & scelerati, suis falsis assertionibus maculare nitentes, inter triticum purum agri Dominici pestiferum semen Zizania seminant, cùm ad nostrum precipue spectet officium, ut evellamus prava, & destruamus perversa, providere salubriter, & animarum illaqueationibus obviare confestim, plenis desideriis affectantes, opportuna in his, qua possumus, remedia studio Pastorali sollicitudinis adhibemus.

Dudum siquidem dilectus Filius Nicolaus Eimerici, Ordinis Fratrum Prædicatorum, Professor in Sacra Theologia, Magister in Regnis Arragonia, Valencia, & Majoricarum Inquisitor Hareticae pravitatis, nobis exposuit, se in regnis eisdem invenisse viginti volumina diversorum Librorum in vulgari scriptorum, à quodam Raymundo Lullio civi Majoricarum editorum, in quibus (ut ipsi Inquisitori videbatur) multi continebantur errores, & heres manifesta, & quòd nonnulli de predictis, & aliis regnis, libris utebantur eisdem, & eorum doctrina dabant fidem non modicam, in grande suarum periculum animarum. Supplicavitque nobis Inquisitor ipse, ut, ne simplices deciperentur ex Libris ipsis, dignaremur in hac parte de opportuno remedio providere.

Nos

Nos autem cupientes animarum jam forsitan imbutarum, & quae imbui possent, ex perverso dogmate dictorum Librorum periculis celeriter obviare, dictos Libros per venerabilem Fratrem nostrum Petrum Episcopum Hostiensem, & per quamplures etiam ultrà vigenum numerum in eadem Theologia Magistros, examinari fecimus diligenter, per quorum relationem tandem habuimus, quod ipsi dictos Libros omnes cum multa diligentia legerant & examinaverant, & quod ultrà ducentos Articulos erroneos & hereticales invenerant in eisdem. Super quibus inter eosdem, Episcopum & Magistros sapientem, & demum coram nobis habitam Disputatione solemni, ipsos Articulos (quos ad vitandum prolixitatis tedium, & horribilitatem eorum, haberi volumus presentibus, pro expressis) erroneos, & manifeste hereticales, de dictorum Episcopi, & Magistrorum concordi consilio, sensimus reputandos.

Cum autem, sicut Inquisitoris prefati continebat assertio, in predictis Regnis alii Libri, qui afferuntur editi à jam dicto Raymundo reperiri dicantur, in quibus hujusmodi jam reperti, & alii errores & heres creduntur probabiliter contineri.

Nos volentes de hujusmodi aliis Libris, & eorum doctrina, informari plenarie, & super eis providere salubriter, ne fideles in errores hujusmodi damnabiliter prolabantur: fraternitati vestra, de Fratrum nostrorum consilio, per Apostolica scripta,

Committimus & mandamus, quatenus diebus Dominicis & festis in singulis vestris Ecclesiis Cathedralibus, ac Curatis, nec non Religiosorum quorumcumque Ordinum exemptorum, & non exemptorum, etiam Cistercien. Carthusien. & Cluniacen. Pramonstraten. Grandimonten. Sanctorum Benedicti & Augustini, ac Fratrum Predicatorum, Minorum, & Eremitarum ejusdem sancti Augustini, & Carmelitarum, & aliorum Ordinum vestiarum Civitatum & Diocesum, intra Missarum solemnia existentibus populus ad divina, & in predicationibus, per vos vel alios, quamcircommodè poteritis faciat propone, quod omnes & singula persona utriusque sexus, cuiuscumque statutis, ordinis, vel conditionis existant earundem vestiarum Civitatum, & Diocesum, seu commorantes in eis, habentes Libros quoscumque à prefato Raymundo editos (ut prefertur) ipsos infrà unius mensis spatium vobis assignare, & illi, qui sciunt alias personas libros eosdem habentes, eas vobis revelare, & nominare procurent. Vosque libros recipi faciat eisdem, quos cum habueritis, quamcircommodè poteritis, curatis nobis fideliter destinare: ut ipsos simili examini subjicere valeamus.

Ceterum quia doctrina, seu potius dogmatizatione predictorum librorum examinatorum reperitur erronea, hereticalis & periculosa nimium animabus, & vehementis suspicio est habenda, quod in aliis libris editis à dicto Raymundo, similes, vel alii (ut prefertur) contineantur errores.

Vobis mandamus, quod omnibus & singulis eisdem personis vestiarum Civitatum & Diocesum doctrinam, seu potius dogmatizationem, & usum hujusmodi librorum interdicere studeatis. Donec super his, per Sedem Apostolicam aliud fuerit ordinatum. Contradictores per Censuram Ecclesiasticam, appellatione postposita compescendo. Non obstantibus, si aliquibus communiter, vel divisim à Sede Apostolica sic indultum, quod interdici, suspendi, vel excommunicari, aut extrā, vel ultrā loca certa ad judicium vocari non possint, per Literas Apostolicas non facientes plenam, & expressam, ac de verbo ad verbum de indulto hujusmodi mentionem; & quibuslibet exemptionibus, ac aliis Privilegiis, & Literis Apostolicis quibuscumque locis, personis, vel ordinibus, sub quacumque forma, vel expressione verborum ab eadem Sede concessis. De quibus eorumque totis tenoribus etiam de verbo ad verbum in nostris Literis mentio sit habenda, & per quae, presentis Mandati nostri effectus valeat quomodolibet impediri. Insuper volumus, quod per te

Frater Archi-Episcope, tenor präsentium, sub tuo, vel Officialis tui Sigillo, ad tuos Fratres Suffraganeos transmittatur; cui per vos adhiberi volumus, velut ipsis Originalibus, plenam fidem. Datum. Avinioni 8. Calendas Februarii, Pontificatus nostri Anno sexto.

Quâ siquidem copiâ sive schedulâ, per dictum Antonium, Domino Cardinali memorato traditâ, idem Antonius ipsum Dominum Cardinalem instanter requisivit, quatenus venerabilibus Viris Literarum Apostolicarum Registratoribus, per suas literas scribebat, eisque nihilominus, Auctoritate Apostolicâ, sibi in hac parte commissâ, præciperet & mandaret, ut literas in dictâ schedulâ contentas in Registris eis commissis diligenter perquirerent, & si eas repererint, sumptum, sive transumptum earundem clausum & sigillatum, prout moris est in talibus fieri, ac ita & taliter, quod eis fides adhiberi valeret, præfato Domino Cardinali transmitteretur, expensis moderatis dicti Antonii, ut ipso mediante posset & valeret, partibus supradictis, debitum justitiæ administrare; quoniam præfatus Antonius pro sui Juris fundamento sumptum prædictarum literarum, coram dicto Domino Cardinali (ut asseruit) producere intendebat.

Qui quidem Dominus Cardinalis Judex & Commissarius attendens, quod justa potentibus non esset denegandus assensus, supradictarum Literarum Apostolicarum Registratoribus, modo & formâ per dictum Antonium superius petitis, per suas literas Auctoritate Apostolicâ scripsit & mandavit, ipsasque per Porterium & Nuntium suum juratum eisdem Registratoribus præsentari fecit. Qui Porterius postmodum Domino Cardinali Judici, & Commissario memorato, ac mihi Notario infrascripto retulit, qualiter dicti Domini Literarum Apostolicarum Registratores in Registris eis commissis Anni sexti præfatæ felicis Recordationis Domini Gregorii Pape XI. diligenter perquisiverunt, & factâ diligentî perquisitione eidem Porterio (ut asseruit) dixerunt, quod in eisdem Registris literas in suprascripta papyri schedula contentas non repererunt registratas.

Subsequenter autem venerabilis Vir Dominus Joannes à Bonis unus de Literarum Apostolicarum Registratoribus, in mei Notarii prædicti, & testium fide dignorum præsentia, Domino Cardinali Judici, & Commissario præfato retulit, & dixit, quod dictam schedulam in Registro sibi commisso, Anni sexti dicti Domini Gregorii, per suos Clericos, non solùm semel, sed pluries diligenter perquiri fecit, & quod literæ in sèpè dicta schedula contentæ in suo Registro non fuerunt neque erant registratae.

Deinde præfatus Porterius & Nuntius juratus literas dicti Domini Cardinalis unâ cum schedula, sive copia præinserta prædicto Domino Cardinali reportavit, & mihi Notario infrascripto retulit, & dixit, quod venerabiles Viri, Domini Bernardus Fortis, alter de Literarum Apostolicarum Registratoribus, & Joannes Ludovic, Cameræ Apostolicæ Notarius, in dorso dictæ schedulæ sive copiæ per ipsum (ut præmittitur) reportatae, & (ut præfertur) præinsertæ, scripserunt in hunc modum, ut sequitur.

„Notum sit omnibus, quod ego Bernardus Fortis Literarum Apostolicarum Registrator, perquisivi diligenter Registrum mihi commissum Anni sanctæ Memoriae Domini Gregorii Papæ XI. & quod in eodem Registro literas in præsenti schedula papyri annotatas, non reperio registratas. In cuius rei testimonium, hic manu propriâ subscripsi & signavi. Die 9. Julii, Anno à Nativitate Domini millesimo trecentesimo nonagesimo quinto. Bernardus Fortis Registrator.

„Notum sit omnibus, quod ego Joannes Ludovici Cameræ Apostolicæ Notarius, perquisivi diligenter Registrum Literarum Apostolicarum, eandem Cameram tangentium Anni sexti Pontificatus sanctæ Memoriae Domini Gregorii Papæ XI. & quod in eodem Registro literas in præsenti schedula papyri annotatas, non reperio registratas. In cuius rei testimonium, hic manu propriâ me subscripsi & signavi. Die 9. Julii, Anno à Nativitate Domini, millesimo trecentesimo nonagesimo quinto. Joannes Ludovici.

Tandem die & horâ infrascriptis coram Domino Cardinali Judice, & Commissario præfato, in meique Notarii publici, & testium infrascriptorum, ad hæc specialiter vocatorum, & rogatorum præsentia, personaliter constitutus prædictus Antonius Riera, contra tamen Procuratoris sui revocationem, & de præmissis omnibus, & singulis, mandato, relationibus, & aliis suprascriptis & designatis à tempore traditionis dictæ præinsertæ schedulæ, & citra factis, petiit sibi fieri unum vel plura, publicum, seu publica, Instrumentum, seu Instrumenta per me Notarium publicum infrascriptum.

Acta

Acta fuerunt hæc Avinioni in domo habitationis dicti Domini Cardinalis, horâ nonâ, vel quasi, sub Anno à Nativitate Domini, millesimo trecentesimo nonagesimo quinto inductione tertiatâ, die Sabbati 10. Mensis Julii, Pontificatus Sanctissimi in Christo Patris, & Domini nostri D. Benedicti Divinâ Providentiâ Papæ XIII. Anno primo, præsentibus ibidem venerabilibus Viris Dominis, Durando Tonduci in Decretis Licentiatu, dicti Domini Cardinalis Camerario, ac Magistro Dominico Pavardi, in utroque Jure Baccalaureo, hâc in Romana Curia Procuratore, testibus ad præmissa vocatis specialiter, & rogatis.

„Et ego Thoyco Rodulphi de Camicavilla Clericus Tarragonensis Diœcesis, publicus Imperiali Auctoritate Not. ac præfati Reverendissimi in Christo Patris, & Domini Cardinalis Judicis, & Commissarii, & causæ hujusmodi, coram eo Scriba, præmissis omnibus & singulis, dum sic (ut præmittitur) agerentur, & fierent unâ cum prænonminatis testibus præsens interfui, eaque sic fieri vidi, & audivi; ideoque hoc præsens publicum Instrumentum, per alium, me aliis occupato negotiis, scriptum, in hanc publicam formam redegi; hincque manu propriâ subscripti, & signo meo solito & consueto, signavi rogatus & requisitus; in fidem & testimonium omnium & singulorum præmissorum.

Item ad probandum *Subreptionem predictæ Bullæ* dixerunt, quod posito, sed non affirmato, imò expresse, & cum omni veritate denegato, prout per superius posita est ostensum, quod Bulla supradicta fuerit à Curia emanata, tamen nullo modo poterat excusari, quin fuerit *Subreptiæ*, ac etiam *Obreptiæ* impetrata; eò, quia errores, seu Articuli erronei & hereticales, qui in dictâ Bullâ generaliter (ut prædictur) & confuse, afferuntur, in Libris Doctoris Raymundi contineri, in ipsis nusquam inveniuntur: bene inveniuntur loca, à quibus nimis malitiosè fuerunt cum falsitate abstracti, sive translati centum Articuli, quos dictus Inquisitor affirmavit, esse de numero illorum, in Bullâ confusè tactorum, inferendo ipsos, sic falsificatos, in quodam Quaterno suâ propriâ manu scripto, nominato in Instrumento, statim inferius inserto, *Condemnatio*. In quo Quaterno sunt posita nomina Librorum, & series Articulorum. Nam ipsi centum Articuli comprobati cum Libris Doctoris, inveniuntur in dicto Quaterno, modò per *Additionem*, modò per *Abstractionem*, modò per *Mutationem intentionis* prædicti Doctoris, falso modo assumendo, seu interpretando ipsam; modò per *truncatam* verborum dicti Catholici Doctoris positionem, heresi & erroribus maculati; sed prout sunt ipsi prædicti centum Articuli in sua integra veritate, in Libris Doctoris originaliter scripti, inveniuntur *veri & Catholici*, & à rubigine heresis omnino alieni.

Et ad faciendam veram demonstrationem *falsa Translationis* seu *Interpretationis* Articulorum prædictorum, produxerunt in sui primâ formâ quoddam publicum Instrumentum, actum per Reverendum Magistrum Bernardum Ermengandi Provincialem Prædicatorum, & Inquisitorem hereticæ pravitatis in Provincia Aragoniæ, de quadam *Examinatione*, per ipsum cum Magistris in Theologia Monasterii Prædicatorum Barcinonæ & Monasterii Fratrum Minorum dictæ Civitatis, factâ de quodam Libro dicti Doctoris, intitulato *Philosophia Amoris*; in quo Libro falsè affirmatur inter contenta in dicto Quaterno, propriâ manu dicti Fratris Nicolai Eimerici scripto, qui Quaternus (prout superius continetur, *Condemnatio* in proximè dicto Instrumento nuncupatur) quod erant inventi tres Articuli erronei & hereticales, prout prædicta *falsitas* in prædicto Instrumento *Examinationis* fuit authenticè declarata. Cujus quidem Instrumenti, quod fuit per pendens sigillum Magistri Bernardi Ermengandi Provincialis, & Inquisitoris prædicti, & per ipsius & aliorum Magistrorum Ordinum Prædicatorum, & Minorum subscriptiones manu propriâ cujuslibet ipsorum roboratum: tenor talis est.

Noverint univetsi, quod die Sabbati decimâ nonâ die Maji, Anno à Nativitate Domini millesimo trecentesimo octogesimo sexto, in præsentia mei Notarii & testium subscriptorum, existentibus personaliter in Monasterio Fratrum Minorum Barcinonæ, Reverendo Patre Magistro Bernardo Ermengandi Provinciali Prædicatorum, & Inquisitore hereticæ pravitatis in Provincia Aragoniæ, nec non & Fratre Antonio Falqueti, Fratre Francisco Marmandi in Sacra Pagina Magistris de dicto Ordine Prædicatorum; Fratre Arnaldo Pergrini, Confessore Illustrissimæ Dominæ Reginæ Aragonum, Fratre Bernardo Broll, in eadem Sacra Pagina Magistris, Fratre Berengario Laqueti Custode, Fratre Guillelmo

Arago Lectore, Fratre Dalmatio de Clasclaro, Fratre Joanne de Pagueria Baccalaureo, Conventualibus Barcinonæ dicti Ordinis Fratrum Minorum, in Camera scilicet, sive Cella, quam præfatus Religiosus Magister Arnaldus Peregrini tenet in dicto Monasterio Fratrum Minorum.

Præfatus Reverendus Dominus Inquisitor dixit & proposuit, quòd ad instantiam quorundam amicorum venerabilis Raymundi Lullii quondam Civis Majoricarum, ipse pro infra scriptis vocaverat ad consilium omnes dictos Magistros & Fratres, & narravit ibidem: quomodo tempore Sanctissimi in Christo Patris & Domini D. Gregorii sanctæ Memoriæ Papæ undecimi, Reverendus Pater Magister Nicolaus Eimerici Ordinis Prædicatorum, tunc Inquisitor hæreticæ pravitatis in Provincia Arragoniæ fecerat condemnari aliquos Articulos, quos dicebat, se invenisse in diversis Libris dicti Raymundi Lullii, nominando ipsos Libros; inter quos autem Articulos erant, (ut dixit idem Dominus Inquisitor Magister Bernardus,) tres, quos idem Magister Nicolaus dicebat, se invenisse in quodam Libro factō per dictum Raymundum Lullium, intitulato, *Philosophia Amoris*, quos Articulos dictus venerabilis D. Inquisitor Magister Bernardus Ermengandi, tradidit mihi Notario in scriptis, compositos in latino, & sunt isti.

Primus, quòd Deus habeat multas essentias.

Secundus, quòd in faciendo bonum non oportet exspectare, quòd Deus incipiat, quia jam incepit, quando nos creavit, & pro conservatione nostra mundum nobis dedit, ut ei serviamus, & eum honoremus.

Tertius est, quòd Virtus est ita bona & quantitate magna, quòd omnis homo potest eam habere pro sua voluntate.

Dixit etiam, & asseruit idem Dominus Inquisitor Magister Bernardus, quòd ipse viderat & recognoverat præfatum Librum *Philosophie Amoris*, & quòd non invenerat in ipso Libro dictos Articulos condemnatos, ut jacebant condemnati, licet invenisset in eodem Libro tres Articulos, à quibus dicti tres Articuli condemnati fuerunt abstracti: quos similiter idem Dominus Inquisitor Frater Bernardus tradidit mihi dicto Notario, ut erant scripti in ipso Libro intitulato *Philosophia Amoris*, quem in manu tenebat scriptum in vulgaris; & sunt isti.

Primus. Quæstio. Granesa de amor, dix lamich, en mon amat ha multes essenties? Solutio. Amich, dix granesa de amor, en les definicions compostes al meu capitol es significat, quel amich es tan lligat ab son amat per una essentia damdos, que nos poden departir.

Secundus ponitur sic. Dones è donzelles damor, dix lamich, manifesta rao es, quel Amat vol effer honrat en lo mon tots tems, è vol salvacio de homens, è no damnacio. E per aixo nigu no pot ne deu inculpar lamat, que ell no vulla effer honrat, ne salvacio de gentes, per que lo defalliment no es de part de Deu, mas es de part dels homens, que nol volen honrar. E vos altres jam havets dits, que nous cal, que jous prech, que siats en mon amor: ans ne pregat vos altres mi, que jo vos hi vulla metre. En axi es de Deu, nous cal esperar, que ell comens, car ia ha commensat, en quant ha los homenscreat, è lo mon lus ha donat; per so quel tengan en lur cor en lo mon honrat. Comencem donchs à bonrar lamat, è anem per lo mon sa è la per bonrar lamat.

Tertius Articulus ponitur sic ad literam. Amadors los Angels, Cel, Elements, Plantes, Besties, Homens, è tota res, qualche sia, ha virtut per la virtut de mon amat; car enaxi comprehèn la sua virtut totes altres virtuts, com la sua bonesa totes les autres boneses, è la sua granesa totes les autres graneses. E totom, que vulla haver morals virtuts per amor de la virtut de mon amat, ne pora aytantes haver, è en aytanta bonesa è granesa, com ne pora voler.

Quibus prolatis & narratis dictus Reverendus Dominus Inquisitor Magister Bernardus Ermengandi interrogavit omnes superiùs nominatos Magistros in Theologia, & alios supradictos Fratres Theologos, qui ibi erant, collationem super iis facientes, si dicti Articuli (ut in Latino jacent condemnati, & suprà sunt inserti) erant in dicto Libro *Philosophie Amoris*, vel si poterant celi ex dictis positis in Libro prædicto? Etiam interrogavit, si dicti Articuli, ut jacent in dicto Libro eo modo, quo dictum est, (ut suprà sunt inserti) sunt boni, veri & Catholici?

Et omnes dicti Magistri & alii Fratres, per dictum Dominum Inquisitorem Magistrum Bernardum interrogati per capita, tenentes & legentes ibi coram omnibus prædictos tres Articulos condemnatos, & prædictum Librum de *Philosophia Amoris*, dixerunt, quòd semel & pluries quilibet per se viderat & recognoverat assidue & diligenter prædi-

cta

cta, & quòd dicti Articuli condemnati, ut jacebant & suprà sunt inserti, non erant in dicto Libro, nec poterant elicere ab eo : & quòd Articuli supradicti positi in Libro prædicto Philosophiae Amoris erant boni, veri & Catholicci.

Dixerunt præterea & affirmarunt omnes prædicti Magistri & Fratres, quòd esto, quòd dicti Articuli positi per dictum venerabilem Raymundum Lullium eo modo, quo sunt positi, ut suprà sunt inserti in vulgari, ab omnibus possunt videri veri & Catholicci, multò magis legendo præcedentia & sequentia ipsius Libri, & inspectis aliis suis Libris patet clarè (ut dixerunt) prædictos suos Articulos esse veros & Catholicos, & Articulos condemnatos nullo modo esse suos, nec sua intentionis. Nam (ut dixerunt) de Essentia Dei, de quo est primus Articulus, loquitur dictus venerabilis Raymundus Lullius in quodam Libro intitulato de Infinito Esse, in Capite de Trinitate, in fine primi paragraphi, in hunc modum (ut dixerunt.)

Dicimus autem, quòd producens est Deus Pater, & productus Deus Filius, & procedere est Deus Spiritus Sanctus, tres Personæ distinete in numero, & unus Deus, & non plures, & una Essentia, Substantia & Natura.

Item dixerunt, contineri in alio Libro intitulato de Sanctitate Dei, quasi in principio, dicendo, quòd Deus Sanctus est, & qualibet sua dignitas est Sancta ; concludit (ut dixerunt) quòd unus est Deus, una Sanctitas, Essentia, Substantia & Natura.

Etiam (ut dixerunt) in alio Libro intitulato de Essentia perfecta, in Capite de Essentia Dei, quasi in fine dicti Capitis; ubi loquitur de Dignitatibus divinis, dicit sic (ut dixerunt) qualibet istarum significat Essentiam; non autem dicimus plures Essentias, sed unam Divinam Essentiam, quam vocamus Deitatem.

Etiam dixerunt prædicti Magistri & Fratres, quòd per verba infra scripta, contenta (ut dixerunt) ibidem, in Libro prædicto Philosophiae Amoris, in Capite intitulato de Veritatem de Amor, in secundo paragrapho, ubi (ut dixerunt) continetur sic: *No poden esser nombrats en Essentia de amor Amich è Amat, sens vera differentia damdos:* appetit evidenter (ut dixerunt) quòd dictus venerabilis Raymundus Lullius loquitus fuit in solutione quæstionis dicti primi Articuli de Essentia Amoris, & non de Essentia Divina.

De secundo verò Articulo condemnato, ubi continetur, quòd in faciendo bonum, &c. Dixerunt dicti Magistri & Fratres, quòd dictus venerabilis Raymundus Lullius in suo Articulo posito in vulgari (ut ex ejus tenore clarè liquere dicebant) loquitur de Amore, & non de Operatione bona facienda, sicut sonat Articulus condemnatus.

Et ad istorum evidentiam affirmarunt prædicti Magistri & Fratres, quòd in quadam Quæstione factâ (ut dicebant) in dicto Libro Philosophiae Amoris, in Capite intitulato de les Obres de Deu & de Amor, demonstravit dictus Raymundus Lullius, se bene scire, credere & intelligere, quòd Deus habeat concurrere in qualibet bona operatione. Dicit enim (sicut dixerunt) Quæstio. *Quant ha lamat obre en home?* E responch lamich, lamat ha tota hora obra en home ab mij, è sens mij: ab mij, en quant li fa fer un be ab altre: sens mij, en quant per si matex lo mou à fer be. Quòdque in alio loco dicti Libri Philosophiae Amoris, videlicet in Capite intitulato de Libertat de Amor, in fine penultiimi paragraphi, demonstrat dictus venerabilis Raymundus Lullius (ut supradicti dixerunt) se scire & credere, quòd aliquis sine auxilio Divino non potest bene operari. Dicit siquidem: *quel amich dix à Amor; jo voldria donar à mon amat tot so, que ell me ha donat: so es à saber, &c. T dix apres; empero jo nou puch donar, sens que ell no mo fasa doniar.* Unde dixerunt & affirmarunt omnes dicti Magistri & Fratres, quòd dictus venerabilis Raymundus Lullius in isto secundo Articulo non loquebatur secundum formam, nec intentionem Articuli condemnati, sed loquebatur de Amore Dei, qui ab æterno nos dilexit.

De tertio autem Articulo condemnato, ubi continetur, quòd virtus est ita bona, &c. Dixerunt dicti Magistri & Fratres, quòd dictus venerabilis Raymundus Lullius in suo Articulo posito in vulgari loquitur solùm de virtutibus moralibus, & non de gratuitis; prout apparere dicebant in ipso tertio Articulo superius inserto: quoniam in alio loco dicti Libri, videlicet in Capite intitulato Del solaz del Amor, in septimo paragrapho demonstrat dictus venerabilis Raymundus (ut dixerunt) quòd prædicta non intelligat de virtutibus gratuitis, ubi dicit: *que parlaven lamich è lamor de tempransa è de speransa, que son carretes, per les quals amadors van al Amat.* E dix lamich, que per tempransa, qui es gran è bona virtut, esperava haver la gloria de son Amat. Acusa lamor lamich à son Amat, &c. Et dicit postea, *quel Amat trames justitia al amich, per so, quel punis, per so, car per sos merits cuydava haver salvacio.*

Dixa-

Dixerunt etiam dicti Magistri & Fratres, quod in aliis locis dicti Libri *Philosophia Amoris* videtur clare, quod dictus venerabilis Raymundus Lullius loquebatur de dicto *Articulo*, & de aliis superius contentis regulatè, benè, verè & catholicè; & ideo omnes, tam dictus Reverendus Inquisitor Magister Bernardus Ermengandi, quam dicti alii Magistri & Fratres superius nominati, in dicto loco congregati, unanimiter concordantes, nemine discrepante, narratione factâ de prædictis (ut superius est dictum) in præsentia mei dicti & infrascripti Notarii, & testium infrascriptorum concluserunt, & dixerunt ibidem singulariter & distinctè.

Primò: per dictum Inquisitorem suâ intentione prolatâ, quod dicti Articuli, ut jacent *Condemnati*, licet, ut jacent in *Condemnatione*, benè fuerint condemnati, tamen non sunt conscripti in dicto Libro *Philosophia Amoris*, nec ab eo, nec à contentis in eo poterant olici, nec intelligi formaliter, nec equipolenter, tacitè, vel expresse, directè nec etiam indirectè: imò ipsi Articuli condemnati, qui superius sunt inserti in Latino, malè Libro dicto fuerunt attributi, & quod Articuli predicti in vulgari positi, in dicto Libro *Philosophia Amoris*, qui superius pariter sunt inserti, secundum præcedentia & sequentia & modum loquendi Doctoris sunt boni, veri, fideles & Catholicci, & nullâ rubigine heresis maculati: prædicta (ut dixerunt) pro conclusionibus capientes.

Quibus sic factis & dictis, in continentí venerabilis *Joannes Lullius* ibidem præsens, & vices portans in hac parte (ut dixit) & suo nomine, & omnium dictorum amicorum dicti venerabilis Raymundi Lullii, petiit sibi de prædictis fieri & tradi tot, quot petierit, publica Instrumenta, per me Notarium infrascriptum, ad habendum memoriam de prædictis. Quæ fuerunt facta in dicto Monasterio Fratrum Minorum Barcinonæ, in cella prædicta, die & Anno prædictis, præsentibus Religiosis, Fratre Bernardo Magri, Fratre Antonio de Fonte, Fratre Michaële Peris, Conventualibus dicti Monasterii Fratrum Minorum, ad hæc vocatis pro testibus, & me Petro Dalmatii Notario infrascripto.

Ego Frater Bernardus Ermengandi, Magister in Theologia, Prior Provincialis Fratrum Prædicatorum, & Inquisitor hereticæ pravitatis manu propriâ subscribo, & sigillum Provincialatus apposui impendenti in testimonium præmissorum.

Ego Frater Antonius Falqueti, Sacrae Pagine Professor hic manu propriâ subscribo.

Ego Frater Franciscus Marmandi, Sacrae Theologiae Magister hic manu propriâ subscribo.

Ego Frater Arnaldus Peregrini, Sacrae Theologiae Magister prædictus, subscribo manu propriâ in testimonium præmissorum.

Ego Frater Bernardus Broll, Sacrae Theologiae Magister prædictus, subscribo manu propriâ in testimonium præmissorum.

Ego Frater Dalmatius de Castellario prædictus manu propriâ subscribo.

Ego Frater Berengarius Laqueti prædictus manu propriâ subscribo in testimonium præmissorum.

Ego Frater Guillielmus Arago prædictus subscribo propriâ manu in testimonium præmissorum.

Ego Frater Joannes de Pagueria prædictus manu propriâ subscribo in testimonium præmissorum.

Signum mei Petri Dalmatii Autoritate Regiæ Notarii publici Barcinone, qui prædictis, dum per dictos Reverendos Dominos Fratres Bernardum Ermengandi, & alios superius nominatos in dicta cella congregatos siebant & dicebantur unâ cum prænominatis testibus interfui requisitus, & ea in hanc publicam formam scribi feci, & propriis subscriptionibus ipsorum Fratrum, ac Sigillo Provincialatus prædicti appositis clausi. Constat autem de literis rasis in linea trigesima septima, tuli.

Item ad monstrandam etiam falsam Translationem, seu Interpretationem supradictam per dictum Fratrem Nicolaum Eimerici in dicto Quaterno factam, ponendo & affirmando, dictum Doctorem erroneè & hereticè velle probare Articulos Fidei, & cætera alia, quæ per Fidem sunt credenda, produxerunt quandam *Papyri schedulam* continentem multa & diversa *Originalia* dicti Doctoris, scripta in diversis suis Libris, qui ibidem fuerunt cum dictis Libris comprobata. Cujus quidem *schedula tenor talis est.*

Dominus Raymundus ponit Articulos Fidei probabiles, sive demonstrabiles certo modo inferius aliqualiter tacto, alias dicit, quod errores infidelium, per quos Fides impugnatur, non essent destructibiles: undè major falsitas prævaleret contra majorem veritatem, quæ est veritas Fidei.

Item

Item dicit, quod aliter labor Theologorum esset inutilis; nam impossibile esset eis pervenire ad cognitionem eorum, quae sunt Fidei; circa quam cognitionem semper laborant; & sic eorum labor careret fine, & per consequens merito & gloriā.

Ulterius ponit, quod si Articuli sunt demonstrabiles, ex eorum demonstratione sequitur Illuminatio dubitantium, Confirmatio credentium, & Directio incredulorum; & etiam sequitur major Dilectio in anima hominis, cum certum sit, quod illud bonum, quod magis intelligitur, magis diligitur. Multa alia habet motiva dictus Raymundus, quibus laboravit, ad probationem Articulorum Fidei, gratia adjuvante, sine qua (ut ipse expressè dicit) talia esse non valerent.

Non intellexisse videtur (ut ipse in pluribus locis aperte dicit) quod Articuli demonstrantur per *Causam*, cum Deus non habeat causam supra se: nec per *Efectum*, cum talis Demonstratio potissima non existat: nec *sine Fide*, quia cum finiti ad infinitum nulla sit proportio, oportet, ut mediante *Fide* Articuli & intellectus hominis aliqualiter proportionentur.

Minus intelligere videtur, quod per talem Demonstrationem Articulorum veritas comprehendatur, quia infinitum non comprehenditur a finito, cum finitum habeat terminos limitatos: videtur ergo intellexisse, quod talis demonstratio *sine Fide est impossibilis*: & ideo saepe allegat in dictis suis dictum Isaiae: *Nisi credideritis, non intelligetis*. Cum fundamento itaque & *præsuppositione Fidei* sua intentio existit, intellectum posse intelligere objectum primum; & ideo ponit in *Arte Magna* formaliter, sic.

„Quando intellectus intelligit objectum primum, *Fides disponit ipsum ad intelligentiam*, sicut charitas disponit voluntatem ad amandum ipsum objectum primum; & sicut voluntas non posset amare ipsum objectum primum *sine charitate*, sic intellectus non posset intelligere ipsum objectum primum absque *Fide*.

Item ponit in Libro de *Civitate Mundi*, Capite de *Fide*: „*Fides est habitus, cum quo Intellectus ascendit ad intelligendum de Deo ea vera, quae de Deo intellectus per Fidem credit*; quoniam ad ipsa vera intellectus *sine Fide* ascendere non potest ad intelligere: & per hoc inter intelligere & credere existit concordantia; cum intelligere & credere sint sub eadem potentia, ut puta, intellectus humanus, qui credit, ut possit intelligere: & hoc significatum est per Isaiam Prophetam dicentem: *Nisi credideritis, non intelligetis*.

Item in eodem Libro Capite de *Fortitudine* dicit sic: „*Dixit Fortitudo, sum habitus moralis, cum quo fortifico voluntatem humanam ad acquirendum virtutes, & ad evitandum peccata; ipsa autem voluntas per se nuda, non habet potestatem ad hoc, nisi de me sit habituata: sicut humanus Intellectus, qui non potest per se intelligere ullam Articulum Fidei, nisi de Fide sit habituatus*.

Item ponit in Libro prima & secunda *Intentionis &c. de Fide*: „*Fides est intentio credendi veritatem, quam Intellectus nequit intelligere*. Et sequitur, quasi in fine dicti Capitis: si vis intelligere filii, id, quod credit, suppose, illud possibile esse verum; si enim supposueris, *Fides est tibi: cum Suppositio sit per Fidem, & per ipsam elevatur intellectus ad intelligendum; si vero supponere nolueris, injuriaris intentioni, quare Fides est &c.*

Item ponit in Libro intitulato *Declaratio Raymundi per modum Dialogi, &c. in Cap. 16.* quasi in principio: „*Fides est ipsa virtus, quae intellectum cogit ad credendum vera de Deo, quae homo non intelligit, per necessarias rationes; & est virtus, quae hilariter facit voluntatem hominis amare veritates Dei, quas intellectus ipsius credit: & ideo Fides est una communis conceptio virtuosa & verus habitus, in quo intellectus habet passionem, & voluntas actionem &c. Et sequitur:*

„Adhuc Sortes, tu, qui te dicas esse Philosophum, debes scire, quod *Fides est, ut ipsa sit subjectum, in quo veritates restaurantur, quas intellectus non potest intelligere propter aliquod impedimentum, quod venit ex parte sensitivæ aut imaginativæ, quas veritates non posset attingere ipse intellectus, si non haberet habitum Fidei, in quo restaurantur, credendo, auctoritates conceptæ, per Fidem, & non per necessitatem cognitæ: & talis Fides est ita intellectui & voluntati necessaria, ut ipse intellectus & ipsa voluntas veritates Dei possint contemplari, sicut est eis necessaria imaginatio, in qua etiam obiecta sensitivæ valeant attingere, quae sunt sibi absentia, quae non possent attingere sine imaginativâ, quae à sensitivâ accipit objecta cum phantasiâ: & sicut ipsa imaginativa accipit objecta, sic ipsa intellectivo & amativo repræsentat illa, quando scilicet ipsum intellectivum & amativum ipsa objecta requirunt.*

„Adhuc dico tibi, quòd *Fides* est necessaria ad intelligendum veritates Dei; quoniam „in principio, cùm intellectus ipsas investigat, supponit per *Fidem*, quòd illas possit attin- „gere & invenire, non sicut *comprehendens*, sed sicut *apprehendens*: & hoc *intellectus* non „posset facere, si se *habitu Fidei* in principio investigationis non indueret, juvante tamen „gratiâ Dei; & tunc transit ad intelligendum Veritates Dei per *Rationes necessarias*, cum „quibus ipsas antè non intelligebat: verumtamen semper remanet *habitus Fidei* suspen- „tatus in intellectu, ad hoc, ut, si intellectus perdat illas veritates, quas attingit & appre- „hendit, recurrat ad *habitum Fidei*, & cum illo illas *credat*.

„Sed hoc non faciunt aliqui Philosophi, qui nihil supponunt de veritatibus Dei secun- „dùm *Fidem*, sed stant ad hoc, quod possunt attingere secundùm aliqua significata natu- „ralia, repræsentata per effectum; idcirco multoties falluntur propter impedimentum „sensitivæ & imaginativæ: & de hoc suprà in Proëmio dedimus exemplum in ultima po- „sitione. Et cùm tales Philosophi illas veritates perdunt, non habent, in quo ipsæ restau- „rentur; quoniam *habitum Fidei* non habent: idcirco in ipsis est infirma Philosophia, & „intellectus ipsorum in errore; sicut gustus infirmi ad dulcedinem pomi: ideo dicit qui- „dam sapiens: quòd ingrediens ad scientiam philosophiæ per *habitum Fidei* potest bre- „viori tempore esse philosophus, & habere magnum intellectum, quàm ille, qui ingre- „ditur ad ipsam sine *habitū Fidei* &c.

Item ponit in Libro *Disputationis Intellectus & Fidei*, in secundo Capite, quod incipit: *Tunc Fides ait Intellectui*, quasi in medio dicti Capitis, ubi *Intellectus* dicit *Fidei*:

„Adhuc dico tibi, quòd principaliter non es creata propter meritum hominum, sed „ut Deus sit recolitus intellectus & à suo populo sit dilectus; cùm plus dicat de bonitate „& nobilitate, Deum recolere, intelligere & amare, quàm homines remunerare. Rur- „sum dico, supposito, quòd Articuli possint probari, homines non amitterent meritum „intelligendi & amandi; quoniam scriptum est: Nullum bonum dilectum, nisi cognitum. „Et Isaïas dicit: *Nisi credideritis, non intelligeris*: & sic patet, quòd tu *Fides es dispositio & preparatio*, per quam ego à Deo sum dispositus ad res altas: quare in hoc, quod ego per „te suppono credendo, quòd possim ascendere, habituo me de te; & sic tu es in me, & ego „in te: & quando ascendo ad gradum, in quo tu es, *intelligendo*, tu *credendo* ascendis ad „gradum, super me altiorem: quoniam sicut oleum natat super aquam, ita tu semper „super me commoraris: & ratio hujus est, quia habes majorem vigorem in omnibus ascen- „dendi, supponendo, eò quia non laboras, quàm ego, qui, quando ascendo *intelligendo*, „tunc laboro. Et sequitur in fine dicti Capitis: Adhuc, quia suppono, quòd, si *Intelligere* „mihi deficeret, quòd recurrerem ad te per *Credere*: quoniam sicut frigiditas aquæ rema- „net in ipsâ aquâ in habitu, quando est calida, sic tu remanes in *habitū*, quando *intelligo*.

Item in proximè dicto Libro incipit tertium Caput, ubi *Fides* alloquitur *Intellectum* sic:

„Frater non irascaris contra me, cùm sim causa, quòd tu valeas exaltari, in hoc, quòd di- „spono te ad intelligendum, sicut tumet superius concessisti; & sic permanes in *intelligendo*, „per tuam naturam, sicut de te data est suprà definitio: & intellige hæc verba: Tu bene „scis, quòd *Divina Trinitas sit incomprehensibilis*, eò quia est infinita, & tu es finitus, & quia „inter infinitum & finitum nulla est proportio: unde sequitur, quòd tu in viâ non potes „attингere *Divinam Trinitatem* per *Rationes necessarias*; quia si sic, jam finitum comprehen- „deret infinitum; quod est impossibile & dissonum rationi.

„Ait *Intellectus*: *Fides* Soror mea, non irascor contra te, sed tibi præfero veritatem, „& doleo, quia gentes non utuntur me intensivè, secundùm gradus altos, ad quos de- „me possent habere usum; & ad tuam Positionem sic respondeo.

„Concedo hoc, quod dicas de *Incomprehensibilitate Divine Trinitatis*, & de mea fra- „tate; sed dico, quòd, si de *Divina Trinitate* habeo alias *Rationes necessarias*, non se- „quitur, quòd sim *Comprehensor*, sed tantum *Apprehensor*: quoniam sicut digitus positus „in una parte ferri igniti sentit in parte caliditatem ignis, sed non totam caliditatem, „eò quia non tangit totum subjectum ejus, sed partem; sic à simili, secundùm modum „intelligendi, ratione infusionis & gratiæ *Divine Trinitatis* & suæ maximæ *Intelligibilitatis* „benè possum particulariter secundùm me aliquid attingere de suo lumine veritatis; quo- „niam non est quis, qui possit eam contra hoc ligare, neque etiam me, si ei placet: „imò miror de te, quare non consideras, quòd, sicut divina Voluntas infundit in viâ „Charitatem ratione Gratiae in humanam voluntatem, ut homo per ipsam sit charitati- „vus ad agendum bonum, quare non sic divina Sapientia per gratiam infundat *Sapientiam*

„in

„in me? ut attingam de *Divina Trinitate*, quæ mihi sufficient ad ipsam intelligendo, & omnes
objectiones contra ipsam destruendo, etiam ad sororem meam *Voluntatem diligendo*;
„cùm sinè mēa altâ *Intelligibilitate ipsa* non possit habere amorem satis altum &c.

Et sequitur in fine dicti *Capitū*: „Et audias *Fides*, supposito, quòd non possim attin-
„gere *Divinam Trinitatem* in aliquo, si aliquis infidelis multùm literatus & subtilis vellet
„destruere te per *Rationes apparentes*, cum quo ego possem te adjuvare? *per te*, non; quia
„ipse nollet *Credere*: sequitur ergò, quòd *per me*; cùm veritas sit super falsitatem sic, in
„modo *Intelligendi*, sicut in modo *Credendi*: alioquin ego essem excusatus in viâ ad re-
„sistendum *falsitati*, quæ est contra te & contra *Divinam Trinitatem*, & possem esse otiosus
„sinè peccato; quod est impossibile, sicut dixi: unde sequitur, quòd possim tantum attin-
„gere *veritatem Divine Trinitatis*, quòd possim resistere falsitati, quæ contra ipsam est, ap-
„probando ipsam, & destruendo errores, qui contra ipsam ab infidelibus quotidie enar-
„rantur.

Et in multis aliis locis, & quasi in omnibus Libris, in quibus Dominus Raymundus loquitur de *Fide*, prædicta sua *Intentio* est clarè & expressè posita; videlicet, quòd *Demon-
stratio Articulorum Fidei* sinè *Fide* est impossibilis. Item quòd nullo modo ipsorum Articulo-
rum veritas est in via *Comprehensibilis*, sed benè cum *Fide* aliqualiter *Apprehensibilis*.

Et ideo clarè & manifestè potest quilibet speculari, quòd prædictæ intentioni non
contrarietur Auctoritas Gregorii, quæ in contrarium solet allegari: *Fides non habet meri-
tum, ubi humana ratio præbet experimentum*; cùm in dictâ Auctoritate Beatus Gregorius lo-
quatur *comprehensivè*, prout ad literam appetet in hoc, quòd præcedit dictam Auctorita-
tem; dicit enim: *Sed sciendum nobis est, quòd Divina Operatio, si ratione comprehenditur,
non est admirabilis, nec Fides habet meritum &c.* Et etiam in hoc, quod statim sequitur
post dictam Auctoritatem, appetet, Beatum Gregorium non esse contrarium, imo con-
cordantem intentioni prædictæ, videlicet, quòd *Divina Mysteria* possint apprehendi per
Rationes; nam aliter non fecisset *Rationem*, quam fecit dicendo: *Quid ergò mirum, si clau-
sis januis post Resurrectionem suam in aeternum jam vitturus intravit, qui moriturus vivens non
aperto utero exiit?*

Item etiam demonstratur apertè *sana Intentio* dicti Raymundi per expositionem, quam
fecit de dictâ Gregorii Auctoritate; in cuius ultimo paragrapho continetur sic:

„Sensus Anagogicus est transcendens, quando considerat, quòd beatus Thomas di-
„xit: *Dominus meus, & Deus meus, ipse enim non vidit Deum visione sensuali, eò quia
„Deus est invisibilis; sed vidit hominem: & sic super experientiam visionis sensualis trans-
„mutavit se ad Credere visionis spiritualis*, eò quia *Fides* attingit *veritatem* mediante aliquo
„lumine intellectus: & ideo Beatus Gregorius non intellexit dicere meritum quoad experi-
„mentum sensibile, sed quoad *Credere*, neque negavit *Credere* dispositum & præparatum
„per sentire, ut figuratum est per ea, quæ dicta sunt à beato Thomâ per sentire; quoniam
„habitus Fidei est altior, quam habitus sensus.

Visâ ergò *Intentione* dicti Raymundi in superius insertis clarè positâ, monstratur ma-
nifestè, quòd non est repugnans nec devians, imo totaliter & expressè concordans cum
dictis Sanctorum Doctorum: & ideo, qui voluerit contradicere prædictæ *Intentioni* dicti
Raymundi, oportet, quòd contradicat beato Thomæ, qui in *primo Sententiarum in fine
tertii Quæsti primæ Divisionis* ait sic: *sed tamen Ratio manu ducta per Fidem excrescit in tantum,
ut ipsa credibilia penitus comprehendat, & tunc ipsa quodammodo intelligit: unde dicitur Isaiae
7. secundum aliam literam: Nisi credideritis, non intelligetis.*

Item quòd contradicat Beato Augustino, qui in *2. de Libero Arbitrio Cap. 2.* ponit: *Ra-
tionem redditurus sum, non, ut Fidem respucas, sed, ut ea, jam Fide firmatâ tenens, etiam ratio-
nis luce conficias.*

Item ponit in *Libro Questionum*: *Tria sunt de genere credibilium: quædam sunt, que prius
creduntur, & postea intelliguntur; sicut sunt Articuli Fidei, qui sunt supra Rationem.*

Item ponit in *Libro de Cognitione veræ Vite*, ubi talia inquit: *Cum Christus veritas & vita
dicat, hac est vita eterna, ut te solum verum Deum cognoscant; constat profecto, Naturam ratio-
nalem ad hoc solum factam, ut Factorem suum intelligat, intelligendo diligat, diligendo in eo, qui
est eterna vita, aeternaliter vivat. Divinitatis ergò Essentiam rationabiliter investigare, est ad
vitam festinare; illam vero negligendo ignorare, est utique ad mortem properare; quia nimis
hic ab ea ignorabitur, & deinde à beata vita sequestrabitur.*

Item, quòd contradicat Richardo de Sancto Victore, qui dicit: *quod ad ea, que sunt
Fidei*

Fidei, non solum possunt haberi Rationes probabiles, sed etiam necessariae; licet eas contingat interdum nos latere. Item in *Libro de Trinitate Cap. 8.* promittit, *ne non solum Fide, sed etiam Rationibus necessariis Dei Unitatem & Personarum Trinitatem fore ostensurum.*

Item, quod contradicat Anselmo in *Monologio 13. Cap.* ubi dicit: *Duo opuscula feci &c., ut certa Ratione, non Auctoritate, que ad Deum pertinent, manifestarem.*

Item produxerunt primam & secundam Partem cuiusdam Libri dicti Doctoris, intitulati de *Convenientia*, quam habent *Fides & Intellectus* in *objecto*, quarum tenores sunt, qui sequuntur.

„*De prima Parte.* Aliqui dicunt, quod non est bonum, quod *Fides* possit probari; „quia si sic, amitteretur meritum, & *Fides* esset nulla; & ad hoc confirmandum adducunt istam Auctoritatem: *Fides non habet meritum, ubi humana Ratio praebet Experimentum:* unde ad hoc sic respondemus: omne Praeceptum, quod fecit Christus, est bonum; „& ideo quando præcepit beato Thomæ *Mitte manum tuam in latus meum*, bonum Praeceptum fecit, ut Thomas haberet experientiam; primùm tamen dixit Thomas: *Nisi mittam digitum meum vel manum meam in latus ejus, non credam:* & quod Thomas dixit, verum significatum est; quia facta experientia remansit *Fides*; quia ipse dixit, non credam.

„Præterea, nos magis sumus ad intelligendum, diligendum & recolendum Deum, quam propter nostrum meritum; cum contemplari Deum sit per prius, & nostrum meritum per posterius.

„Item beatus Petrus Apostolus in suâ *Canonica* dixit: *Estote parati ad satisfactionem semper, omni poscenti vos Rationem*, de iis, quæ in vobis sunt *Fide & Spe*: Beatus Petrus autem contra divinam ordinationem non dixit.

„Iterum beatus Augustinus fecit Librum ad probandam Divinam Trinitatem, *superposito tamen merito Fidei*, contra quam Fidem ipse non fuit, qui sanctus erat.

„Item S. Thomas de Aquino fecit unum Librum contra Gentiles, qui requirunt Rationes; quia nolunt dimittere *Credere pro Credere*, sed *Credere pro Intelligere*: ipse autem in faciendo Rationes contra Gentiles non intendebat destruere *Fidem*; quia vir sapiens & catholicus fuit.

„Item Doctores sacræ Paginæ conantur, quantum possunt, deducere *Rationes* ad probandam *Divinam Trinitatem & Incarnationem &c.*, habentes sanam mentem & intentiōnem ad exaltandam Sanctam Fidem: & ideo Ego, qui sum verus Catholicus, non intendo probare Articulos *contra Fidem*, sed *Fide mediante*; cum sinè ipsa non possim probare; nam Articuli sunt superius, & meus intellectus est inferius; & *Fides* est habitus, cum quo *Intellectus* ascendit supra suas vires: non autem dico, quod probem *Articulos Fidei per Causas*, quia Deus non habet *Causas* supra se; sed per talē modum, quod *Intellectus* non potest rationabiliter ipsas rationes negare, & possunt solvi omnes objectiones contra ipsas facta, & Infideles non possunt destruere tales *Rationes* sive *Positiones*. Ipsa probatio talis, sive sit Demonstratio, sive persuasio, vel quocunque alio modo possit dici, hoc non curo; quia propter nostrum affirmare vel negare nihil mutatur in re.

„*De secunda Parte.* Pars ista est de *duodecim Syllogismis*, cum quibus intendimus probare aliquos Articulos Fidei: & primū de primo sic dicemus: nullus *Intellectus* potest in viâ intelligere, Deum esse, sinè habitu Fidei; sed quidquid intelligitur de Deo in viâ, intelligitur per *Intellectum*: ergo intelligere, Deum esse, est cum habitu Fidei.

„*Probatio Majoris:* quoniam Deus est superius, & *Intellectus* inferius, ipse *Intellectus* naturaliter non potest ascendere ad objectandum ipsum Deum, intelligendo; ratione cujus Deus habituat ipsum *de Fide*, ut *mediante Fide* possit ascendere, sicut humana voluntas, quæ per se non potest ascendere ad diligendum Deum supra se, nisi per Charitatem, quæ est suus habitus, ut ascendat ad intelligendum supra suas vires.

„*Probatio Minoris:* nam intelligibile propriè est objectum *Intellectus*, & communis opinio est, quod probatum est, Deum esse; & ideo patet, quod *Fides & Intellectus* converiant in *objecto*, *Intellectu* intelligente, Deum esse, sub *habitu Fidei*.

„*Ad secundam Rationem.* Nulla potentia inferior potest ascendere ad summum objectum per se tantum; sed intellectus humanus est potentia inferior: ergo intellectus humanus non potest ascendere ad summum Objectum per se tantum. Majorem & Minorēm non oportet probare, quia per se patent, & quia communis opinio est, quod intellectus, quando intelligit, unum Deum esse tantum, & non plures, ascendit *Intellectus* mediante intelligere, *Fide* sibi habitum exhibendo, unum Deum esse tantum: & sic

„patet,

, patet, quòd per *Intelligere* non destruatur *Fides*, cò quia *Fides* est instrumentum, cum
„quo *Intellectus* ascendit supra suas vires.

„*Ad tertiam*. Factà hypothesis, quòd Deus sit ens magis agens per suas Rationes, in-
„tellectus potest intelligere, Deum esse Trinum, ut in libro superius probatum est; hy-
„pothesis autem talis est: habitus Fidei est, sinè quo Intellectus non potest probare, Deum
„esse Trinum; & ideo arguo sic: omne credere habituatum à *Fide* disponit intellectum ad
„intelligere; sed credere Fidelis est credere habituatum à *Fide*: ergò credere Fidelis dispo-
„nit ipsum intellectum ad intelligere. Probatio Majoris: Isaías Propheta dixit: *Nisi credi-
„deritis, non intelligetis*, & sic formaliter sequitur, quòd, si credo, Deum esse Trinum, quòd
„possim intelligere, ipsum esse Trinum; quia credere est antecedens, & intelligere est con-
„sequens, factà hypothesis, quòd Deus sit magis agens per suas Rationes, sinè quâ Tri-
„nitate Deus non potest esse magis agens per ipsas: Minor per se patet: & ideo ostensum
„est, quòd positâ *Fide* ponatur possiblitas ad intelligere, remanente *Fide*, sicut posito an-
„tecedente ponitur consequens.

„*Ad quartam*. Christus dixit in Evangelio, qui se humiliat, exaltabitur; & ideo arguo
„sic: quicunque se humiliat, exaltabitur; sed intellectus, quando credit, se humiliat: ergò
„intellectus, quando credit, exaltabitur. Major per se patet, quia, quidquid dicit Christus,
„est verum. Minorem sic probo: de ratione intellectus est intelligere, non autem credere;
„& ideo quando intellectus non potest per se intelligere, Deum esse Trinum, humiliat se
„ad credere, quòd Deus sit Trinus; & sic ascendit ad intelligere, faciendo aliquam hypo-
„thesim, sicut credere, quòd Deus habeat potestatem infinitam; & sic concludit: quòd, ubi-
„cunque sit Posse infinitum, oporteat, quòd sit Possibilans infinitum, & Possicatum infinitum,
„sinè quibus posse non potest esse; & sic intelligit ista tria correlativa infinita, cum qui-
„bus considerat Divinam Trinitatem, *Fide remanente*, sicut habitus in objecto.

„*Ad quintam*. Factà istâ hypothesis: omne Ens magis agens extensivè, causat suum si-
„gnum agentis magis agentis extensivè; sed Deus est Ens magis agens extensivè: ergò
„Deus causat suum signum agentis magis agentis extensivè. Major est vera per suppositum:
„Minor per se patet: & sic intellectus per positionem, quæ est Actus Fidei, ascendit ad intelli-
„gere Incarnationem, *Fide semper remanente*; sinè quâ Incarnatione Deus non causaret
„suum signum: & hoc in secunda Distinctione primi Libri declaratum est.

„*Ad sextam*. Suppono, quòd Deus sit Ens magis agens per creationem; & ideo arguo
„sic: quidquid agit magis per creationem, deduxit creatum in esse à non esse; sed Deus
„est Ens magis agens per creationem: ergò Deus deduxit creatum in esse à non esse. Pro-
„batio Majoris: quoniam actio magis agit, quando deducit in esse id, quod non erat,
„quam si duceret aliquid de alio in esse. Minor per se patet: & ideo remanente syllogismo
„remanet positio, & per consequens *Fides*, quæ est antecedens, & *Intelligere* est consequens.

„*Ad septimam*. Suppono, quòd Deus sit Ens magis agens per Justitiam; & ideo arguo
„sic: omne Ens magis agens per Justitiam, judicat totum hominem ad Beatitudinem, aut
„ad pœnam sempiternam; sed Deus est Ens magis agens per Justitiam, ergò Deus judicat
„totum hominem ad Beatitudinem, aut ad pœnam sempiternam. Probatio Majoris:
„quoniam nisi homo resurgeret, Deus judicaret partem, & non totum, scilicet
„Animam; sed judicare totum hominem, est judicare corpus & Animam, ex quibus
„est constitutus: & sic per suppositum transit intellectus ad intelligere, quòd erit generalis Re-
„surrectio, remanente ipsâ positione, quæ est actus Fidei. Adhuc dico, quòd remanet *Fides*,
„quoniam supposito, quòd intellectus non intelligeret generalem Resurrectionem omni-
„um, recurreret ad credendum ipsam sub habitu *Fidei*, ut pater per istud exemplum: aqua,
„quando est calida, sua frigiditas consistit in ipsâ in potentia; & sic in absentia actionis
„ignis in aquâ, frigiditas, quæ est in potentia, reducitur ad actum, existente aquâ frigi-
„da, sicut erat.

„*Ad octavam*. Nulla virtus corrumptur, quando causat virtuosum; *Fides* est virtus:
„ergò *Fides* non corrumptur, quando causat virtuosum. Major & Minor per se patent; & ideo
„quando dicitur, Deus non est corpus, non est compositus, non est finitus, non est no-
„vus & hujusmodi, intellectus cum habitu *Fidei* supponit, quòd Deus sit Ens altius, quam
„corpus vel compositum, finitum & novum, confitendo, quòd Deus sit Spiritus simplex,
„infinitus & eternus; & tunc transit ad intelligendum Deum, & deducit de ipso veras &
„reales affirmations & negationes, ex quibus facit scientiam, *Fide permanente* sinè cor-
„ruptione ipsius credere & intelligere, concordando *Intellectum* & *Fidem* in eodem subjecto.

,,Ad nonam. Nullum dilectum, nisi cognitum; sed Deus est dilectus: ergo Deus est cognitus. Major est duplex; quoniam cognoscere existit per credere & intelligere, ratione cuius credere est fundamentum, & intelligere est finis: sicut in domo, in qua fundatum est inferius ratione finis, & parietes & tectum sunt superius, eo quia fundamentum est, ut sequatur domus: unde sicut domus non potest esse sine fundamento, sic intelligere, quando intelligit alta de Deo, non potest ascendere sine habitu Fidei: ergo ostenditur, per quem modum Intellectus & Fides convenienter in subjecto.

,,Ad decimam. Nullum intelligibile potest esse sine memorabili; Deus est intelligibilis: ergo Deus est memorabilis. Major & Minor per se sunt manifestae: Memorabilis autem est duobus modis, videlicet per credere, & per intelligere: memoria autem altior est per memorabile cum intelligere, quam per memorabile cum credere respectu finis; & sic de intellectu: verumtamen credere est superius, tanquam habitus, & intelligere inferius, tanquam habituatum: & ideo, sicut homo cappatus ascendendo in montem, quantum ascendit, tantum cappa, quae est supra, magis ascendit: a simili intelligens, quanto magis ascendit ad intelligendum Deum & Articulos Fidei, tanto Fides, quae est suus habitus, magis ascendit.

,,Ad undecimam. Nullum diligibile potest esse sine memorabili; sed Deus est diligibilis: ergo Deus est memorabilis. Major & Minor per se sunt evidentes: Diligibile autem est duobus modis, scilicet per rationem Credulitatis & Intellectibilitatis: quoniam diligibile, quod est mediante recolere & intelligere, est per prius; & diligibile, quod est per recolere & credere, est per posterius: & ideo, quanto magis intellectus ascendit per prius, ad intelligendum Deum, tanto magis est principiatus cum voluntate & memoria in objecto, remanente Fide, quae est suus habitus: unde sicut in vase, in quo est aqua & oleum, quanto magis additur aqua, tanto magis ascendit oleum; & sic de habituato, quanto magis ascendit, tanto magis ascendit suus habitus: ergo patet, per quem modum Fides & Intellectus invicem ascendunt in objecto.

,,Ad duodecimam. Omne meritum consistit magis per majorem actum, quam per minorem; sed major actus est intelligere, quam credere: ergo majus meritum consistit per intelligere, quam per credere. Major & Minor per se sunt probatae: unde patet, quod intelligere ratione finis sit quietatus & dominus, & credere, quod est instrumentum, sit servus; & sic sequitur, quod dominatore permanente servus sit permanens: ergo patet, per quem modum homo intelligens alta de Deo, acquirit majus meritum per intelligere, quam per credere, quolibet merito existente in suo subjecto diversimodè, secundum suum modum; & hoc in eodem tempore, verumtamen successivè.

,,Diximus de duodecim Syllogismis, cum quibus est probatum, quod Fides & Intellectus convenienter in eodem tempore in subjecto sive objecto, quolibet permanente, verumtamen successivè; sicut in cursu, in quo movens & mobile sunt permanentes successivè.

Et sequitur infra in fine dicti Libri: „Si autem erravi in aliquo contra Fidem, hoc non feci scientifice, sed ignoranter confiteor hoc dixisse; quare submitto ipsum Correctioni Ecclesie sacrae Romane.

Item, ad demonstrandum etiam praedictam Falsitatem Translationis seu Interpretationis, in hoc, quod in dicto Quaterno continetur, dictum Doctorem erroneè & hereticè dicere, *Essentia essentiat, bonitas bonificat, magnitudo magnificat*: produxerunt textus sequentes dicti Doctoris, in quibus seipsum Catholicè interpretatur & exponit.

Primò textum Prologi Libri dicti Doctoris, intitulati *Ars Inventiva*, qui talis est: „Ars præsens ab Arte Demonstrativa descendit, & licet existentia hujus & illius sit una & eadem, modus tamen earum procedendi est diversus &c. Et sequitur infra in primo paragrapho: Et quoniam ita est, quod existentiae & operationes rerum, de quibus intenditur, vehementiores atque plures sint in se ipsis, quam earum similitudines in Intellectu, & ipsæ sunt majores & ampliores, quam sint in sermonibus earum significata: magna est ergo distantia Signorum à rebus suis: & propterea de necessitate nos convenit fingere verba, propter signorum paucitatem, & de vi & necessitate Artis aliquoties inusitata verba proferre, velut infra patebit.

,,Et ut etiam majora signa, & minus à rebus suis distincta exprimamus, verba quandoque transsumimus, & quod est proprium alicui rei, propter expressionem majoris sententiæ, alteri attribuimus; ut cum dicitur: *Bonitas bonificat, Magnitudo magnificat*, & cetera hujusmodi: quia quod est proprium suppositi boni, scilicet bonificare, attribuimus bonitati, propter quam ipsum bonum bonificat; ut vehementius exprimamus, quod bonum

„bonum propter bonitatem bonificet, & magnum propter magnitudinem suam magnificet; & sic cùm dicitur: finis movet efficientem ad bonum, hoc est dictum, quòd Efficientiens propter finem bonum se moveat ad bonificandum.

„Et quia ita est, quòd de rebus creatis *impropriè* loqui nos oportet (ut jam dictum est) „multò minùs igitur de Deo possumus *propriè* loqui; quia cùm immensa sit in omnibus „perfectionibus ejus existentia, quid est, quod de illo bene & propriè signa nostra possint „repræsentare? His autem rebus consideratis devotè supplicamus accedentes ad hanc Ar- „tem, seu studentes in eadem, quatenus ardore scientificæ Charitatis moti, in *impropriis* „nostris *dictis* (si fortè in ea inciderimus) ad partem tutiorem attendant, & non ad ea, „quæ dicere videmur, sed quæ dicere intendimus, condescendant: aut etiam si fortè fal- „sam inducimus conclusionem, hunc imperitiæ nostræ errorem impendant; quoniam „si ignoranter artifex errat, non est attribuendum ipsi Arti, cùm ipsa Ars sit necessaria, „ut de necessitate intendimus declarare.

„Et adhuc, etiamsi nimia nostrorum sermonum improprietas (ut loquamur senten- „tiosius) vel nostri ingenii, aut etiam traditionis insufficientiâ aliquem errorem contra „sanctam Fidem Catholicam prætendere videatur, *Correctionem Ecclesiæ Romanæ sacro-* „*sanctæ suppliciter imploramus*; quoniam non ratione Artis, sed ratione ignorantiae con- „tigit errare &c.

Item Textum contentum in *Commento* dicti Doctoris, ubi in *prima Parte* figuræ Theologiæ sic habetur: „Divina Essentia ratione sui non est conditionata agere, cùm sit com- „munis Producenti & Producto.

Item Textum contentum in *prima Parte* figuræ de A. dicti *Commenti*, ubi Doctor exponendo se, sic inquit: „Sed hic intelligendum est, quando dicimus, *Bonitatem Bonifi- care*, seu *Essentiam Essentiare*, hoc dicimus sub ratione Suppositi, id est, quòd Pater ge- „nerando Filium communicat Filio, quidquid habet; & ideo attingitur conditio simpli- „citer sub ratione Bonitatis, scilicet sub ratione Suppositi boni personalis.

In fine cuius *Commenti* submisit omnia sua dicta *Correctioni Ecclesiæ*, formaliter per hæc verba: *Quare si quis error forte contra Fidem Catholicam in hoc Opere, ac etiam in aliis quibuscumque Libris nostris videatur, suppliciter & devotè requirimus Correctionem sacrosanctæ Ecclesiæ.*

ET quia ad prædictam *Subreptionem* fundandam apparebat dictis amicis, suprà inserta sufficere, & etiam (ut prolixati parcatur) alia falsata per dictum Fratrem Nicolaum Eimerici, ad præsens (ut dixerunt) non opus erat producere; quæ omnia superiùs posita, seu inserta, per Nos dictum *Commissarium* attentè lecta, diligenter recognita, & intelligibiliter considerata fuerunt; habitâ siquidem per nos deliberatione maturâ, & digesto Consilio cum expertis in similibus & peritis; cùm per posita, & producta superiùs coram nobis & aliàs, clarissimè constet nobis, quòd dicta *Bulla*, attentâ ejus formâ & aliis judiciis perspicuis superiùs tactis, est evidentissimè, saltem de falsitate suspecta.

Item, quòd per allegata & producta, ad ostendendum seu probandum *Obreptionem* aut *Subreptionem* dictæ *Bulla* demonstratur evidenter, quòd posito, quòd ipsa non fuerit falsa, nullo modo poterat excusari, quòd non fuerit *Subreptiæ impetrata*; cùm per tenorem dictæ Bullæ videatur, quòd tota ratio impetrationis ipsius fuit Affirmatio, quòd in Libris prædicti Doctoris erant plures Articuli erronei & hæreticales; quorum Librorum, per Documenta authentica superiùs inserta, videtur aperte, prædictum Fratrem Nicolaum Eimerici, tunc Inquisitorem, mutasse & corrupisse verba prædicti Doctoris, & etiam mentem & intentionem, quam habuit, Catholicam, prout monstrat apertissimè finis, seu finalis conclusio Librorum dicti Doctoris Raymundi; in quibus expressè submittit scripta, dicta & edita per ipsum, *Determinationi & Correctioni Ecclesiæ sacrosanctæ*. Ex quo fundatur legitimè, sua scripta non deviare à justo tramite Catholicæ Veritatis, & detegitur, eliditurque sinistra intentio, opinio & persecutio Nicolai prædicti.

Et cùm utrâque paginâ attestante, statuentéque, & mandante, impetrantes Literas, Provisiones, seu Rescripta per fraudem seu malitiam à Summo Pontifice, veritatem tacendo, seu supprimendo, & falsitatè suggerendo, vel exprimendo, in suæ perversitatib[us] pœnam nullum ex talibus commodum consequi possint; ne eorum prætextu esset aliqualis potestas vel Jurisdictionis attributa, cuius virtute sit aliquatenus procedendum, cùm Summus Pontifex tales Provisiones, seu Literas denegasset, veridicè informatus; afferens verò, potestatem habere ab eo, cum qualitatibus supradictis, nullatenus interponere poterat suæ cognitionis officium, & consequenter ejus occasione de facto emanaata ruunt, tanquam caréntia legitimo fundamento.

SEN TENTIA DEFINITIVA.

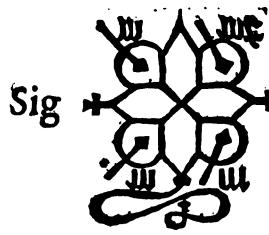
Ro tanto nos Bernardus Episcopus & Commissarius predictus, Authoritate Apostolicâ nobis in hac parte commissa, dicimus, volumus, & decernimus, & pronuntiamus, quod, quidquid inveniatur, quomodocumque, qualitercumque emanatum, mandatum, comminatum, processum, factum, occasione, authoritate, seu ratione dicta subreptitia, ac obreptitia Bullæ, & de falsitate evidenti nimis suspecta, teneatur pro vano, casso, irrito, & nullo, & pro infecto, seu non facto, ab omnibus reputetur; sicut & nos ex potestate nobis attributa, super his, qua ex nostro Officio nobili utimur, & uti volumus, predictis attentis, cassamus, irritamus, annullamus, seu ad nihilum reducimus, reducentes etiam Authoritate Apostolicâ ipsum Doctorem Raymунdum Lullium, & omnia dicta, scripta & Opera sua, & omnia alia ratione predicta quomodocumque, & qualitercumque, & per quemcumque, & contra quoscumque, & coram quibuscumque processa, & actitata, ad statum pristinum, & primatum, ac si in contrarium eorum nihil unquam fuisse dictum, scriptum, vel alias quomodolibet emanatum: reservantes, & submittentes Correctionem, Determinationem, Authorizatōnem Doctrina dicti Doctoris, Sedi Apostolica, cuius est de talibus cognoscere, & ordinare, sicut ipsemet Doctor, & verus Catholicus expressè submittit. In quorum omnium, & singulorum fidem, & testimonium premissorum, praesentes nostras Literas, seu praesens publicum Instrumentum, per Notarium publicum infrascripum fieri, & publicari mandavimus, nostrisque Sigilli appensione muniri. Datum & actum Barcinona, sub Anno à Nativitate Domini millesimo quadringentesimo decimo nono, die verò vigesima quarta mensis Martii, praesentibus honorabilibus viris Dominis, Antonio Zenon, Decretorum Doctore Canonico Papiensi: Arnaldo de Torrentis Consiliario hoc Anno Civitatis Barcinonensis: Bernardo de Marimundo majore dierum: & Francisco Servent Licentiatu in Legibus civilibus Civitatis Barcinonensis pro testibus ad premissa vocatis, rogatis, specialiter & assumptis, ac me Gabriele Cannelles Notario infrascripto.

Visa per me Episcopum præfatum.

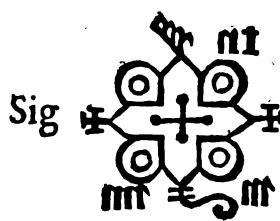
Signum mei Gabrielis Cannelles Authoritate Regiâ Notarii publici Barcinonæ, qui præmissis singulis & omnibus, dum, sicut præmittitur, coram dicto Reverendo Domino Commissario, & per eum agerentur, & fierent, unà cum prænominatis testibus præsens fui, hæcque scribi feci, ac Sigillo ipsius Domini hic apposito impendenti clausi, cum supraposito in lineâ secundâ, supponit Grandinocensi. Et sexagesimâ quintâ, loco dicti. Et octogesimâ quintâ sum. Et nonagesimâ supponit. Et centesimâ trigesimâ octavâ, Et primò de primo, sic dicemus. Nullus Intellectus potest in viâ intelligere, Deum esse, sine habitu Fidei. Et centesimâ trigesimâ quartâ, & credere. Et cum raso in centesimâ vigesimâ quintâ, distinctione. Et etiam cum supraposito in lineâ trigesimâ octavâ, Bullæ. Et etiam in lineâ centesimâ vigesimâ quartâ, sed Deus est magis agens extensivè: ergò Deus causat suum signum agentis magis agentis extensivè.

Et nos Bartholomæus Sureda, Canonicus ac Decanus Majoricensis, Reverendissimi in Christo Patris ac Domini D. Didaci, Divinâ favente Gratia, Majoricarum Episcopi, Vicarius in spiritualibus & temporalibus, unà cum aliis in solidum, qui transsumptioni, compensationi, collationi hujusmodi publici Transumpti interfuius, cum suo Originali Exemplo superioriùs memorato concordans comperimus: ideo eidem Transumpto, Authoritatem nostram judiciariam, pariterque Decretum manu nostrâ propriâ interponimus, in majorem fidem præmissorum.

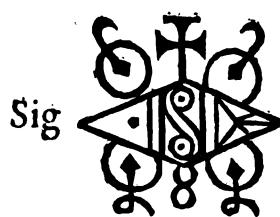
Signum

Sig num mei *Juliani Figueres*, Apostolicâ, per universum mundum, & Regiâ, per totam terram & ditionem Illustrissimi & Serenissimi Domini Aragonum Regis, Authoritatibus, Notarii publici Majoricensis, hujus Exempli testis.

Sig num mei *Hieronymi Servia*, Civis Majoricarum, Authoritate Regiâ Notarii publici, per totam terram & ditionem Serenissimi Domini Aragonum Regis, hujus Exempli testis.

Sig num mei *Petri Litra*, Civis Majoricensis, Authoritate Regiâ Notarii publici, per totam terram & ditionem Serenissimi Domini nostri Aragonum Regis, qui hujus publici *Transsumpti Transumptioni, Collationi, Comprobationi, Decretique interpositioni, omnibusque & singulis supradictis*, unâ cum prænominatis Reverendo Domino *Vicario Generali*, atque Contabellionibus, & Connotariis meis, personaliter interfui, eaque omnia, & singula sic fieri vidi & audivi: ideoque hic propriâ manu me subscripsi, præcedente meo solito Signo, unâ cum appensione Sigilli Vicariatus Ecclesiæ Majoricensis in majorem fidem ac testimonium omnium & singulorum præmissorum.

Et quod quidem Transsumptum, licet manu alterius scriptum, fideliter tamen per me, ac cæteros Connotarios meos comprobatum, continetur in iis duobus pergamenis per me consutis. In quorum primo nonaginta novem lineæ. In secundo verò septuaginta novem lineæ continentur. Et pro majore declaratione, ultima linea primi pergameni finit per hæc verba: *De Civitate mundi Cap. de Fide.* Et prima linea secundi pergameni incipit per hæc verba: *Fides est habitus, cum quo &c.* Et ultima linea ipsius secundi pergameni finit per talia verba: *signum agentis magis agentis extensivè.*

Insuper constat de *Dictionibus suprapositis* in lineis primi pergamени, scilicet in quartâ, *& amicorum.* Et vigesimâ quartâ, *quos.* Vigesimâ septimâ *habentes.* Et etiam in eadem lineâ, *& nominare.* Et quadragesimâ secundâ, *millesimo.* Et quadragesimâ quartâ, *hæc.* Et pariter constat de *Dictionibus ac literis rasis & correctis.* In linea octogesimâ tertiatâ, *licet, ut in condemnâ.* In secundo autem pergameno constat de *suprapositis*, in linea decimâ octavâ, *alta.* Et trigesimâ tertiatâ, *vel manum.* Et quadragesimâ septimâ, *est.* Et quinquagesimâ, *in.* Et sexagesimâ quintâ, *textum.* Et de *Dictione rasâ* in vigesimâ primâ linea, *Divina.*

COPIA hujusmodi in his triginta papyri foliis, licet manu alienâ scripta, desumpta fuit à suo Originali pergameneo, in quo tractatur de Doctrinâ Magistri Raymundi Lullii, (prout superius latius continetur) recondito & reservato in scrinio Archivi Domus Jurariæ Universitatis Majoricarum, & cum eodem Originali veridicè comprobata, per me Melchiorem Tries, Regiâ ac Imperiali Auctoritate Notarium publicum Majoricum, & Archivarium jam dictæ Universitatis: in cuius rei testimonium, hic apponit Sillum dicti Archivi; ut infra. Die videlicet Sabbati, decimâ sextâ mensis Septembris, Anno à Nativitate Domini millesimo sexcentesimo.

Constat de *supraposito*, in linea tertiatâ primæ paginæ folii sexti, ubi legitur, *debitum.* Et de lineato in linea decimâ nonâ primæ paginæ dicti folii. Item de *correcto*, in linea undecimâ primæ paginæ decimi tertii folii, ubi legitur, *contentis.* Item de *correcto* & lineato in linea octavâ primæ paginæ decimi quinti folii, ubi legitur, *non valerent, non.*

Vt Gregorius Fortesa Vicar. Gener.

HAc itaque Sententiâ canonice prolatâ, quamprimum Bartholomæus Surreda Canonicus & Decanus Majoricensis, tunc Vicarius generalis, & Julianus Figueroes, Hieronymus Servia, Petrus Litra, Cives & publici Notarii Majoricæ, verè & ex proprio Originali transumptasse testati sunt (ut suprà patet) postea in reservato Scrinio Archivi Domûs Jurariæ Universitatis Majoricarum recondito; Gregorius Fortessa Vicarius generalis, & Melchior Tries Regiâ & Imperiali Authoritate publicus Notarius, Anno à Nativitate Domini millesimo Sexcentesimo inveniri affirmarunt. Quia tamen omnibus non innotuit, nec Doctores & Scribentes hujus Processûs & Sententiæ notitiam habuerunt, dum liber Nicolai Eimerici, ubi Bullam fictitiam, & Propositiones ab eo impiè damnatas scripsérat, per manus diversorum curreret, factum est, ut ab eodem libro multi multa desumpserint, Doctoremque nostrum, etiam graves Authores, sive prævio examine, hæresis notâ inusserint; quapropter in Catalogo Librorum prohibitorum Pauli Papæ Quarti tali nomine, aliquo tempore fuit adscriptus, usque ad Conclusionem Oecumenici & Sacri Concilii Tridentini, cuius Dispositione & Mandato, visâ prædictâ Sententiâ, & Propositionibus iterum examinatis, Patriarcha Venetus, quatuor Archi-Episcopi, quatuor item Episcopi, cum uno Abbe & duobus Generalibus Ordinum, & quatuor Doctoribus, ex omni ferè Christianitate selecti, doctissimi & religiosissimi, hoc petente & procurante Sapientissimo Joanne Villeta Canonicò Barcinonæ, & hujus Doctrinæ singulari Magistro, re diligenter & maturo consilio discussâ, ut idem Villeta in Approbatione Artis brevis Barcinonæ Anno 1565. impressæ testatur, primâ die Septembribus Anno Domini millesimo quingentesimo sexagesimo tertio decretum est, Authoritate Concilii, expugnandam fore eximii Doctoris Raymundi Lullii, quamcunque Operum improbationem, ab Indicibus, præsertim Pauli Papæ Quarti, Librorum prohibitorum, ubi allegatur prædicta Bulla fictitia, quam Emericus Gregorii Undecimi esse affirmaverat. Quod Decretum & Statutum servatum apparet in Catalogo Sanctissimi Domini Papæ Pii Quarti, & in aliis Catalogis Librorum prohibitorum, ad nostra usque tempora factis. Quia veritas, licet aliquo tempore impiè opprimatur, tandem gloria & victoria evadit, & seipsum defendit. Verumtamen ut his, quæ dicta sunt circa Doctoris nostri Doctrinæ Encomium, contra impugnationem calumniosè ab Emerico factam, præter gloriosam Commendationem, quam in Parte quarta authenticæ Historiæ Fratrum Minorum videmus, robur aliud adjiciamus, Privilegia quædam in favorem Artis Domini Magistri Raymundi Lullii, à Regibus nostris Balearibus, & Professoribus hujus Doctrinæ concessa, hic apponenda duximus, quæ in quadam Petitione per Dominos Juratos Civitatis Majoricæ directa Potentissimo Domino & Maximo Philippo Tertio Hispaniarum Regi nostro Invictissimo, & libro Palmæ Balearium Typis Gabrielis Guasp, Anno millesimo sexcentesimo quarto excusa inveniuntur, hæc sunt, quæ sequuntur.

PRIVI-

PRIVILEGIA IN FAVOREM DOCTRINÆ EGREGII DOCTORIS RAYMUNDI LULLII.

NOS CAROLUS divinâ favente clementiâ Romano-rum Imperator semper Augustus, Rex Germaniæ, Joanna ejus mater, & idem Carolus ejus filius, DEI gratiâ Reges Castellæ, Arragonum, Legionis, utriusque Siciliæ, Hierusalem, Hungariæ, Dalmatiæ, Croatiæ, Navarræ, Granatæ, Toleti, Valentia, Galliciæ, Majoricarum, Hispalis, Sardinia, Cordubæ, Corsicæ, Murcia, Gienni, Algarbii, Algeziræ, Gibraltaris, Insularum Canariæ, Indiarumque Insularum, & terræ firmæ maris Oceani, Archiduces Austriæ, Duces Burgundiæ, & Brabantia, Comes Barcinonis, Flandriæ, & Tirolis, &c. Domini Biscaia, & Molinæ, &c. Duces Athenarum, & Neopatriæ, Comites Rossilionis, & Ceritania, Marchiones Oristani, & Gociani.

Quæ per Serenissimos & Catholicos Reges prædecessores nostros colendissimos memorias celebris concessa comperimus, animo quidem liberali confirmamus. Ea præsertim, cùm in favorem Reipublicæ, & literatum cultum indulta, & concessa censentur. Sanè exhibitis coram nobis & humiliter præsentatis per dilectum alumnum nostrum Petrum Malferit Domicellum & utriusque juris Doctorem Sindicum ad nos destinatum per Vniversitatem nostri Majoricarum Regni duobus Priviligiis Serenissimorum & Catholicorum Regum Alfonsi, & Ferdinandi, Patris, & Avi, ac Dominorum nostrorum colendissimorum, felicis recordationis, Studio generali Egregii Doctoris Magistri Raymundi Lullii Civitatis Majoricarum illiusque singularibus concessis, tenorum sequentium.

NOS FERDINANDUS Dei gratiâ Rex Castella, Arragonum, Legionis, Sicilia, Granata, Toleti, Valentia, Galliciæ, Majoricarum, Hispalis, Sardinia, Corduba, Corsica, Murcia, Gienni, Algarbii, Algeziræ, Gibraltaris, ac Insularum Canaria, Comes Barcinona, Dominus Biscaia, & Molina, Dux Calabria, & Apulia, Athenarumque, & Neopatriæ, Comes Rossilionis, & Ceritania, Marchio Oristani, Comesque Gociani.

Exhibito reverenter, atque humiliissime præsentato Majestati nostra, per dilectum nostrum Gasparem Galaf, civem ac Nuntium, pro parte vestrum dilectorum & fidelium nostrorum Juratorum civitatis & Regni, atque clavariorum partis Foranea Majoricarum, Privilgio quodam per nostram Regiam Majestatem volis, & Universitati prefati Regni jam dudum concessò, tenoris sequentis.

NOS FERDINANDUS Dei gratiâ Rex Castella, Arragonum, Legionis, Sicilia, Granata, Toleti, Valentia, Galliciæ, Majoricarum, Hispalis, Sardinia, Corduba, Corsica, Murcia, Gienni, Algarbii, Algeziræ, Gibraltaris, ac Insularum Canaria, Comes Barcinona, Dominus Biscaia, & Molina, Dux Athenarum, & Neopatriæ, Comes Rossilionis, & Ceritania, Marchio Oristani, Comesque Gociani.

Quia vos diletti & fideles nostri Jurati, Consiliarii, & probi homines nostre Civitatis, & Regni Majoricarum, circa augmentum, & ornamentum dictæ Civitatis & Regni admodum versatis, conaminique ejusmodi Civitatem & Regnum, gloriosâ artium & scientiarum doctrinâ (quæ hominum mores purgat, tacitosque & loquentes ornat) magnificare & decorare: propter quod mandati nostri humiliiter misitis supplicatum, ut facultatem construendi, & instituendi Studium generale in iam dicta Civitate, & Regno, & nihilominus eidem Studio generali consimilia privilegia, libertates, & immunitates, præminentias, & honores, quos, quas, & que habet generale studium Civitatis Illeræ, & particulares persona ejusdem, de nostri solita benignitate concedere dignaremur. Vestris igitur supplicationibus humaniter moti, propter notabilia obsequia per eandem Civitatem &

):

Regnum,

Regnum predecessoribus nostris Regibus Arragonum divi recordii & nobis praedita, tum quia existimamus hujusmodi generale studium multum utilitatis & augmenti in dicto Regno allatum, illique profuturum: tenore presentis Privilegii cunctis temporibus futuris valituri Concedimus vobis, & plenariam facultatem impartimur, quod possitis & valeatis in dicta Civitate, ubi malueritis, & videbitur vobis magis expedire, construere, fabricare, & denuo instituere, construique, institui, & fabricari facere studium generale omnium artium & scientiarum, quas tam generaliter, quam particulariter in dicto studio legere facere possitis, & valeatis, sic, & quemadmodum solent legi & disci in prefata Civitate Illerda: & ad majoris gratiae cumulum scienter & expressè volumus, & de gratia speciali Concedimus vobis, quod hujusmodi Studium Generale habeatis, & teneatis omni futuro tempore (prout dictum est) cum consimilibus præminentius, privilegiis, & officiis, facultatibus, ordinationibus, honoribus, favoribus, libertatibus, & prerogativis, quos, quas & que prefatum Studium Generale dicta Civitatis Illerda tam generaliter quam specialiter tenet, & possidet virtute Regiarum & nostrarum concessionum. Retinemus tamen nobis & successoribus nostris provisiones, seu concessiones officiorum in dicto Studio formandorum, & ornandorum, de quibus solemus providere in studio generali prefata Civitatis Illerda. Illustrissimo propterea Joanni Principi Austriarum & Gerunda filio nostro charissimo, ac in Castella & Arragonum Regnis post felices dies nostros heredi, & immidiato successori sub paterna benedictionis obtentu intentum nostrum detegentes dicimus; Illustri quoque Infanti Henrico Ducis Savigii & Comiti Empuriarum patruei nostro charissimo, & in Principatus Cathalonie Regnoque predicto Majoricarum, & Insulis ei adjacentibus generali Locumtenenti: nec non Blanes de Berengario Domicello generali Locumtenenti, Gubernatori, Magistro Rationali Regioque Procuratori, in eodem Regno, Bajulo, Vicario Civitatis, & aliis universis & singulis Bajulis forensibus, & aliis quibusvis officialibus nostris in dicta Civitate & Regno constitutis, & constituendis, & dictorum officialium Locatenentibus presentibus & futuris ad incursum nostra ira & indignationis dicimus, & districte præcipiendo mandamus, quod tenentes & observantes, tenerique & observari perenniter ad unguem facientes hujusmodi nostram concessionem & omnia & singula in eadem contenta in nihilo contraveniant, nec contravenire per aliquem patientur; quanto dictus Illustrissimus Princeps filius noster charissimus nobis complacere, reliqui verò officiales nostri gratiam nostram charam habent, ac pœnam quinque mille florenorum cupiunt evitare. In cuius rei testimonium presentem fieri jussimus nostro sigillo communi impendi munitam. Datum in Civitate Corduba, die trigesimā mensis Augusti, anno à Nativitate Domini millesimo quadrageentesimo octuagesimo tertio; Regnorum nostrorum, videlicet Siciliæ anno decimo sexto, Castella, Legionis decimo, Arragonum verò & aliorum quinto. TO EL RET.

Fuimus exinde humiliter pro vestrum parte supplicati, ex nostra solita benignitate dignaremus providere, & mandare præsertum Privilegium, & omnia & singula in eo contenta eidem Universitati ipsiusmodi Civitatis & Regni juxta illius seriem & tenorem pliores inviolabiliter firmiterque perpetuò custodiri, & observari, neque aliquo pacto per quempiam quavis causâ infringi, seu contra ipsum veniri. Et nibilominus pro illius firmiori observatione & executione fuimus etiam tam pro parte vestrum, quam pro parte dilecti nostri Joannis Cabaspere civis predicitæ Civitatis Majoricarum Magistri & Preceptoris electi, nominati, & confirmati in lectura & doctrina Artis & Scientie illuminati, & divi Doctoris Magistri Raymundi Lullii, quondam Civis Majoricensis, que in eodem generali studio legitur per ipsum Joannem Cabaspere, humiliter supplicati, ut vestigia sequentes Serenissimi Regis Alfonsi patrui & predecessoris nostri, divi recordii, qui satis supérque informatus de mirificis virtutibus Artis, Scientiæ, & doctrinæ ejusdem Egregii Doctoris Magistri Raymundi Lullii, & quantum illa possit proficere Regnicolis, & degentibus in suis, & nostris Regnis, & dominiis, concederat quondam Joanni Lobet oriundo Civitatis nostræ Barcinonæ ad opus magistraliter legendi & docendi Artes, scientiam & doctrinam prefati Egregii Doctoris litteras quasdam tenoris sequentis:

NO S ALFONSUS Dei gratiâ Rex' Arragonum, Siciliæ, citra & ultrafar. Valentiæ, Hierusalem, Hungariæ, Majoricarum, Sardiniæ, & Corsicæ, Comes Rossilionis, & Ceritanie.

„Gratanter percepto, quod vos fidelis noster Joannes Lobet oriundus Civitatis Barcinonæ per multum tempus in Artibus & scientiis Egregii Doctoris Magistri Raymundi Lullii Majoricensis studiosè vacatis, & quod præfatas artes in Regnis, & terris nostris legitistis,

„legistis, ipsarumque lecturam continuare proponitis: ut nostra dictæ lecturæ accedat au-
 „thoritas in roboranen valoris, & inde vestra compleatur voluntas in coniunctione hujus,
 „quam habetis charam, & nostrâ defendatur armaturâ contra imponentes rabiem operibus
 „dicti prænominati Egregii Doctoris & illorum lectura: propterea ad plenum certiorati, & plu-
 „ribus fide dignis, quod opera ipsius Magistri Raymundi nec bonis moribus nec fidei Catholice in
 „aliquo contrariantur.

„Nec minus visâ quadam literâ Curie Parisiensi. Datâ Parisiis anno Domini millesimo trecento-
 „tesimo nono, die Martis post octavas Purificationis Beatæ Mariæ Virginis gloriösæ, & munitâ
 „sigillo prædictæ Paris. Curie, de laudatione & approbatione artium & scientiarum dicti Egregii
 „Doctoris, factis per Officialem Curie Paris. & fieri requisitis per prælibatum Egregium Docto-
 „rem, præhabitâ informatione testimoniali cum sacramento præstito à quadraginta Magistris,
 „& Baccalauriis in Naturalibus, & Theologabus, qui ordinati fuere ad audiendam Artem Genera-
 „lem, cum illius contractione ad speciales scientias, ab eodem personaliter prælibato egregio
 „Doctore publicè in Studio Parisiensi.

„Attendentésque, quod Illustrissimus Philippus Francia Rex dictum egregium Docto-
 „rem, veluti fidelem virum in suis dictis, & tanquam Apostolicum in zelo, & in cura pro exalta-
 „tione fidei Catholicæ habuerit, ipsumque benigniter tractari ab omnibus orthodoxæ fidei
 „Catholicæ cultoribus voluerit, & gratum acceperit, etiamque ordinaverit eidem favorem
 „benevolum impendi ab omnibus suis subditis, ut consonum rationi visum fuit, & dignum:
 „Prout apparet quadam literâ dicti Regis Francia suo sigillo munitâ. Datum apud Veronam
 „secundâ die Augusti, anno Domini millesimo trecentesimo decimo.

„Attendentésque etiam, quod Cancellarius Parisiensi. Franciscus de Neapoli speciali manda-
 „to dicti Regis Francia visis, & quantum occupationum frequentia patitur, diligenter inspe-
 „ctis quibusdam operibus, quæ dictus egregius Doctor Magister Raymundus Lullius ediderat,
 „testatus est authenticè universis, nil in dictis operibus invenisse, quod bonis moribus obviet, &
 „sacra doctrina Catholicæ sit adversum: quin potius in dictorum serie ac tenore pro humani
 „fragilitate judicii zelum fervidum & intentionis rectitudinem pro fidei Christianæ promotio-
 „ne, ut patet in quadam literâ dicti Cancellarii. Datt. Paris. anno Domini millesimo trecento-
 „simo undecimo.

„Attendentésque etiam esse pronunciatum per Reverendum in Christo Patrem Bernar-
 „dum miseratione divinâ Episcopum Castelli, & Commissarium auctoritate Apostolicâ deputatum, su-
 „per litigio, quod in processu ducebatur, inter consanguineos & devotos dicti egregii Docto-
 „ris parte ex una, & Magistrum Nicolaum Eimeric Inquisitorem, in & super quadam Bulla ficti-
 „tia, vi cuius super alias conclusiones per præfatum Egregium Doctorem in suis libris posi-
 „tas, & contra earum positionem inquirebatur, in condemnationem dicti Magistri Nicolai
 „Eimeric, & in approbationem bona positionis & Catholicæ determinationis in libris prælibati Do-
 „ctoris Egregii habitarum, juxta rectum arbitrium Reverendi Commissarii præfati, & bonam
 „conscientiam duodecim in sacro eloquio Magistrorum de ordinibus Beati Dominici, & Mino-
 „rum, qui visis conclusionibus testificârunt cum sacramento, sanum & Catholicum habere sensum,
 „ut in libris habentur dicti Egregii Doctoris; prout hæc & plura alia constant in duobus In-
 „strumentis publicis, aëtis Barcinon. Altero in posse Petri Dalmatis Notarii publici Barcinon.
 „sub anno Domini millesimo trecentesimo octogesimo sexto. Altero in posse Gabrielis Can-
 „nelles Notarii publici Barcinon. sub anno à Nativitate Domini millesimo quadragesimo
 „decimo nono.

„Et insuper memores, quod nos habentes gratissimum, quod in ditione nostra reper-
 „tus fuerit tam mirandarum Artium, & scientia author, qualis præfatus egregius Doctor &
 „Magister Raymundus Lullius, earum lectionem publicam approbavimus, & permisimus, prout ap-
 „paret chartâ nostrâ sigillo nostro munitâ. Datum Cæsaraugustæ quintâ decimâ die Janua-
 „rii, anno à Nativitate Domini millesimo quadragesimo quinto decimo: quod jam ante con-
 „cessum, approbatum & permisum fuerat per prædecessores nostros illustrissimos, videlicet Domi-
 „num Petrum Regem Arragonum, ut patet in quadam sua charta sigillo ejusdem pendenti muni-
 „ta. Datum Valentia decimo die Octobris, anno à Nativitate Domini millesimo trecentesimo
 „sexagesimo nono. Et per Dominum Martinum Regem Arragonum filium suum: ut patet in qua-
 „dam alia ejus charta sigillo pendenti munita. Datum Cæsaraugustæ vigesimâ quintâ No-
 „vembribus, anno à Nativitate Domini millesimo trecentesimo nonagesimo nono.

„ Vobis dicto Joanni Lobet, & à vobis substituendis concedimus, & clargimur licen-
 „ tiā, & liberam authoritatem, & plenariam facultatem, dictas præfati Egregii Doctoris ar-
 „ tes & scientias *legendi magistraliter*, in omnibus civitatibus, terris, & locis universæ ditionis
 „ nostræ, incisdemque faciendi scholas propter lecturam dictarum scientiarum, nec per Offi-
 „ ciales, Consiliarios, Iuratos, & probos homines, aut alios illius Civitatis, loci, & terræ,
 „ ubi scholas conscribere decreveritis, vobis, & substituendis à vobis super his impedimentum,
 „ vel obstaculum aliquod fieri debeat, neque possit: quinimò vos, & substitutos vestros bene-
 „ volè tractent cum auditoribus vestris, & ipsorum, in & super constructione scholarum, &
 „ lectura dictarum artium, & scientiarum, quieta, pacifica, & tranquilla vobis, & eis faveant &
 „ assistant auxiliis, præsidiis, & favoribus opportunis; ubi, & quoties fuerint requisiti.

„ Illustrissimis itaque quibuscunque Locumtenentibus Generalibus nostris, hoc nostrum
 „ declaramus intentum, mandamus scienter, & expreſſe sub iræ, & indignationis nostræ incur-
 „ su, & quomodo fortius dici potest, universis & singulis officialibus, & subditis nostris, ad quos
 „ præsentes pervenerint, & spectent, & signanter Officialibus, Consiliariis, Juratis, probis ho-
 „ minibus, & aliis prædictis, quatenus licentiam, & facultatem nostram hujusmodi, vobis dicto
 „ Joanni Lobet teneant efficaciter, & obſervent, tenerique & obſervari faciant inviolabiliter
 „ per quoscunque. Nec vos aut substitutos vestros, super lectioне dictarum Artium, vel con-
 „ structione scholarum molestent, & impediāt, vel perturbent, assistant quin potius ut præfertur,
 „ si gratiam nostram charam habent, iramque & indignationem, pœnamque nostro reserva-
 „ tam arbitrio, cupiunt evitare. Sonet ergo vox veltra, & vestrorum substituendorum, per
 „ doctrinam in auditorum auribus, nec motu detractorum quorumlibet conticescat, sed dicta
 „ artes, & scientias in lumine exponi continuent.

„ Et ut liberiūs, faciliūs, & tutiūs, vos dictus Joannes Lobet, & substituendi à vobis, cir-
 „ ca prædicta, vacare possitis, & nec metu cuiuspiam, vos aut eos à dictarum artium lectioне,
 „ retrahat, vel impedit vos, & dictos substituendos à vobis, vestrique, & eorum auditoribus
 „ tenore præsentis sub nostra protectione, commandā, & guidatico speciali ponimus, & con-
 „ stituimus. Ita quod quicunque abinde, ausu temerario, contra personas aut bona vestrum
 „ cuiuslibet quidquam attentare præsumperit, se in pœnas, contra ruptores protectionis Re-
 „ gis appositas, noverit incusurum; damno & injuria illarum penitus, & plenarie restitutis.
 „ In quorum testimonium præsentes fieri jussimus, nostro sigillo secreto in dorso munit. Dat
 „ in Castronovo Neapolis die vigesimā sextā Januarii, anno à Nativitate Domini millesimo que-
 „ dringentesimo quadragesimo nono. REX ALFONSUS. Vicit Conservator Generalis.

Dignaremur pari modo, præfatum Magistrum Joannem Cabaspem, Magistrum & Preceptorum (ut præhabetur) electum, nominatum, & confirmatum in lectura, & doctrina prædictis; ejus via
 durante, ac ceteros alios quosvis futuros Magistros in eisdem Arte, scientia, & doctrina, tanquam
 Reipublicæ proficientes, cum eorum Auditoribus nullatenus inquietari, seu molestari, quinimò be-
 nevolè pertractari, illisque faveri, & ubi, ac quoties oportuerit, auxilis, præsidio, & favori-
 bus opportunis illis assisi, sic & prout, & quemadmodum aliis Magistris, & Doctoribus, Audi-
 toribusque aliorum studiorum generalium, servatur, & custoditur, & alias eidem lecture speciale
 præsidium authoritatis nostræ interponere dignaremur. Nos verò supplicationibus eisdem, ut per
 justis, & rationi conformibus benigniter annuentes, & præsertim, quia cum concessimus licentiam,
 & facultatem, ut ipsum studium generale instrueretur, & fieret, in ipsa Civitate, & Regno
 perspeximus illud convenire utilitati Reipublicæ ipsius Regni, & consequenter servitio nostro, &
 caput ipsius Reipublicæ sumus, sicque semper fuit, & est intentionis nostræ, ipsum privilegium &
 eo contenta ad unguem obſervari. Et est etiam mentis nostra gesta, & facta per Serenissimum
 Regem Alfonsum imitari, quandoquidem non minus, quam illi, placet nobis, & quidem liber-
 ter, & animo bñari, artem, scientiam, & doctrinam tanti Doctoris Magistri Raymundi
 Lullii, illius virtutibus promerentibus, & ipsa scientiâ requirente, extollere dictumque Magistrum
 Joannem Cabaspem, ac ceteros futuros Magistros in eadem arte & scientia honorare, premisseque re-
 munerationibus Regis dignos reddere.

Itaque tenore presentis Privilegii cunctis futuris temporibus perpetuo valituri, ex nostri cer-
 ta scientia deliberatèque & consultò edicimus, & statuimus præinsertum Privilegium nostrum, &
 omnia & singula in eo contenta, juxta illius seriem & tenorem pliores, tanquam de nostra mente
 deliberata procedentia inviolabiliter custodiri, firmiterque ad unguem obſervari; neque per quocun-
 quam quavis causâ aliquo pacto infringi, sub pœnis in dicto Privilegio indicatis: quarum rigorosam
 execu-

executionem absque ulla venia fieri, & absque personarum exceptione precipimus & jubemus, nibilominusque edicimus & providemus, jam dictum Magistrum Joannem Cabasspre Magistrum & Preceptorem (ut prahabetur) electum, & nominatum, & confirmatum in lectura & doctrina artis & scientiae prænominati Doctoris egregii Raymundi Lullii, ejus vitâ durante, ac ceteros alios quosvis futuros Magistros ipsiusmodi artis, & scientiae, cum eorum auditoribus, non solum nullatenus inquietari, seu molestari, sed etiam humaniter, benevolèque pertractari, illisque favendo, & ubi ac quoties oportuerit, auxiliis, præsidis, favoribus, quoad fieri possit, assistendo, sic & prout & quemadmodum aliis Magistris, & auditoribus ceterorum studiorum generalium favetur, auxiliatur, & assistitur, favorésque, præsidia, & honores preberi solent, & conseruerunt, atque ad majoris gratia auxilium, lectura, & Magistrali eruditioni ipsiusmodi artis, & scientiae, & doctrinæ, præsidium nostræ authoritatis interponimus, pariter & decretum.

Serenissima propterea Joanne Principi Austriarum, & Gerunda, Archiducissa Austriae, Ducissa Burgundie, &c. filia primogenita nostra charissima, ac Gubernatrici generali, & post longævos, & felices dies nostros immediate heredi, & successori nostra, intentum aperientes nostrum, sub paternæ benedictionis obtenuit dicimus, Locumtenenti verò generali, ac Gubernatori, Procuratorique Regio nostris in eodem nostro Regno, Bajulo insuper & Vicario Civitatis, & aliis Bajulis forensibus, juratisque Civitatis, & Regni ipsiusmodi Majoricarum, & aliis denique Officialibus, & subditis nostris in eisdem Regno & Civitate constitutis, & constituendis, dictorumque officialium Locatenent. tam presentibus, quam futuris dicimus, & preciendo distictius mandamus, scienter, & expresse, sub incursu nostræ indignationis, & iræ, pœnaque florenorum auri Arragonici quinque mille nostris, si secus fieret, inferendorum erariis, quatenus tenentes, & observantes, tenerique & observari perpetuò ad unguem facientes hujusmodi nostrum Privilegium, & omnia, & singula in eodem contenta juxta ejus seriem, & tenorem pliores in nihilo contraveniant aut contrafiant, nec contravenire, aut contrafieri patientur aliquâ causâ, vel ratione, quanto dicta Serenissima Princeps Filia primogenita nostra charissima paternam benedictionem habet charam, certique Officiales, & subditi nostri præapposuit cupiunt non subire pœnam. In cuius rei testimonium praesens Privilegium fieri jussimus, nostro communi sigillo impendi munitum. Dat. in Civitate nostra Casaraugusta, die vigesimo primo Mensis Februarii, anno à Nativitate Domini millesimo quingentesimo tertio, Regnorumque nosirorum, videlicet Siciliae anno trigesimo sexto; Castella, & Legionis trigesimo; Arragonum & aliorum vigesimo quinto, Granata autem duodecimo. TO E L R E T. Vedit amatus Re. Vedit Generalis Thesaurarius. Vedit Petrus Coscolla pro Conservat. Gener. Dominus Rex mandavit mihi Francisco Castell, vis. per Amat. Re. Can. cui fuit commissum: vis. etiam per Gener. Thesaur. & Petrum Coscolla pro Conservat. Generali. In Majoric. viii. fol. xxxviii.

Supplicatoque Majestatibus nostris per eundem Petrum Malferit nostræ dictæ Universitatis Privilegia præinserta dicto studio generali Magistri Raymundi Lullii concessa confirmare, & de novo concedere ex nostra solita benignitate dignaremur, considerantes servitia per dictam Universitatem nobis exhibita, quæ certè multa fuere, ac quantum literarum cultus in omnibus terris colendus est ob optimum fructum, quem Regna, & cunctæ Republicæ à viris peritis colligunt, motique eisdem respectibus, quibus dicti Prædecessores nostri, ad dicta Privilegia concedenda moti fuerunt, prædictæ supplicationi decrevimus favorabiliter annuere. Tenore igitur præsentis, ex nostrâ certa scientia, deliberatè & expresse nostrâque Regia authoritate Privilegia præinserta, & omnia & singula in eis, & quolibet eorum contenta, & specificata, à prima eorum linea usque ad ultimam, laudamus, approbamus, & confirmamus, & quatenus opus sit dicto generali studio Magistri Raymundi Lullii, ejusque singularibus prætentibus & futuris de novo concedimus, & elargimur, juxta privilegiorum præinsertorum tenores pliores, ac prout, & quemadmodum Privilegiis eisdem melius, & pleniùs haec tenus dictum Studium generale, illiusque singulares usi, gavisique fuerunt, ac in præsentiarum sunt in possessione nostrâque hujusmodi laudationis, approbationis, confirmationis, &c, quatenus opus sit, novæ concessionis munimine roboramus, seu præsidio, & validamus; volentes & expresse decernentes, & declarantes, quod hujusmodi nostra confirmatio, & quatenus opus sit, nova concessio sit, & esse debeat prædicto studio & illius singularibus (ut præfertur)

stabilis, valida, realis & firma, nullumque in judicio, vel extra sentiat diminutionis incommodum, dubietatis objectum, aut noxae alterius detrimentum, sed in suo semper robore & firmitate persistat.

Quocirca spectabilibus, nobilibus, magnificis, dilectis Consiliariis, & fidelibus nostris Locumtenenti & Capitaneo Generali nostro, Regenti nostram Cancellariam, Procuratori nostro Regio, Bajulo insuper, & Juratis Majoricarum, ceterisque demum universis & singulis Officialibus, & subditis nostris in dicto Regno constitutis, & constituendis dicimus, præcipimus, & jubemus Regiâ authoritate nostrâ prædictâ, ad incursum nostræ indignationis & iræ, pœnæ florenorum auri Arragonum mille ab omni scucus agente irremissibiliter exigendorum, & nostris inferendorum ærariis, quatenus hujusmodi nostram confirmationis, & novæ concessionis gratiam, & provisionem, & omnia, & singula in ea contenta teneant firmiter, & observent, tenerique & observari inviolabiliter per quoscunque faciant juxta suâ seriem, formam', & tenorem pleniores, cauti siquidem contrarium agere, aut fieri permettere ratione aliquâ sive causâ, pro quanto gratiam charam habent nostram, & præter iræ & indignationis nostræ incursum pœnam præappositam cupiunt evitare. In cuius rei testimonium præsentes fieri jussimus, nostro communi, quo, antequam ad Sacrum Imperium electi essemus, utebamur sigillo (cum nondum alia fabricata fuerint) Impenden. munit. Dat. in Civitate nostra Hispalis, die undecimo mensis Maji, Anno à Nativitate Domini millesimo quingentesimo vigesimo sexto, Regnum nostrorum, videlicet electionis Sacri Imperii anno nono, Regni Castellæ, Legionis, Granatæ, &c. xxiiii., Navarræ tertio decimo; Arragonum verò, utriusque Siciliz, Hierusalem, aliorum duodecimo, Regis verò omnium duodecimo.

YO EL REY.

<i>Vidit Canc.</i>	<i>Vt. Conservat. generali.</i>
<i>Vt. Lu. Sanchez.</i>	<i>Vt. De Ferrara. R.</i>
<i>Gener. Thesaur.</i>	<i>Vt. De Bononia. R.</i>
<i>Vt. Jo. Alemanus.</i>	<i>Vt. Majus. R.</i>
<i>Cont. Relator generalis.</i>	<i>Vt. Ram. R.</i>
	<i>Vt. Boncianum.</i>

Sacra Cæfarea Majestas mandavit mihi Alfonso de Soria, vis. per Cant. De Ferrara R. Can. Thes. gener. De Bononia. Majus. Ram. & Boncian. & tenent. & pro Conf. & contra Relatorem generalem.

In Majoric. Sigilli comm. iiiii. fol. ccviii.

COPIA hujusmodi in his precedentibus papyri foliis, præsenti tamen inclusa, licet manu alienâ scripta, desumpta fuit à suo Originali pergamenteo Privilegii Regiæ Universitatis Majoricarum concessi per Illustrissimos Dominos Reges Castelle, Aragonum, utriusque Sicilie, Ierusalem, Hungarie, Dalmacie, Croatia, Legionis, Navarre, Granate, Toleti, Valentie, Galicia, Majoricarum, recondito, & reservato in scrinio Archivi domus Juraria Universitatis Majoricarum, & cum eodem Originali veridice comprobata per me Melchiorem Tries, Regiæ ac Imperiali auctoritate Notarium publicum Majoricarum, & Archivarium jam dictæ Universitatis: in cuius rei testimonium hic appono Sigillum dicti Archivi, ut infra. Die videlicet Sabati, decimâ secundâ mensis Maji, anno à Nativitate Domini millesimo sexcentesimo.

Vidit Gregorius Fortesa Vicar. Gener.

OS PHILIPPUS Dei gratiâ Rex Castellæ, Aragonum, Legionis, utriusque Siciliæ, Hierusalem, Portugalliae, Hungariæ, Dalmatiæ, Croatiæ, Navarræ, Granatæ, Toleti, Valentiæ, Galliciæ, Majoricarum, Hispalis, Sardiniæ, Cordubæ, Corsicæ, Murciæ, Gienniæ, Algarbiæ, Algeziræ, Gibraltaris, Insularum Canariæ, nec non Indiarum Orientalium, & Occidentalium Insularum, ac terræ firmæ maris Oceani, Archidux Austriæ, Dux Burgundiæ, Brabantæ, Mediolani, Athenarum, & Neopatriæ, Comes Haspurgi Flandriæ, Tirolis, Barcinonæ, Rossilionis, & Ceritanæ, Marchio Oristani, & Comes Gociani.

Licet adjectione plenitudo non egeat, nec firmitate, quod est firmum, confirmatum tamen interdum quoddam robur obtinet, non quod necessitas id exposcat, sed ut confirmantis sincera benignitas pateat, & rei gestæ abundantioris cautelæ robur accedat.

Dudum pro parte Syndici Universitatis nostræ Civitatis & Regni Majoricarum fuit Majestati nostræ expositum, & deductum, ipsam Universitatem habere quoddam Privilium per Serenissimum Dominum Regem Ferdinandum Abavum nostrum eidem concessum, cuius exemplum authenticum nobis & in nostro Sacro Supremo Regio Consilio exhibere fecerunt, hujusmodi sub tenore.

NOS FERDINANDUS. &c. ut suprà.

SUpplicatumque nobis humiliter fuit pro parte Juratorum ejusdem Civitatis, ut præsertum Privilium, & omnia & singula in eo contenta laudare, approbare, ratificare & confirmare, & quatenus opus sit, unà cum provisione officiorum Notarii, & Vitelli Gymnasii generalis ejusdem Universitatis haec tenus nobis reservata in & cum inserto Privilio de novo concedere, & indulgere dignatemur.

Nos verò subditorum nostrorum præsertim bene meritorum votis inclinati, eorum petitioni benignè annuentes, tenore præsentis, de nostra certa scientia Régia que auctoritate, deliberatè, & consultò, ac maturâ dicti nostri supremi Consilii accidente deliberatione, dictum & præinsertum Privilium, & omnia, & singula in eo contenta, expressa & declarata, à prima scilicet ejus linea usque ad ultimam inclusivè, laudamus, approbamus, ratificamus, & confirmamus, & quatenus opus sit, unà cum provisione dictorum Officiorum Notarii, & Vitelli (ut præfertur) de novo concedimus, indulgemus, & elargimur, nostræque hujusmodi laudationis, approbationis, ratificationis, & confirmationis, novæque tam dictorum duorum officiorum, quam aliotum concessionis præsidio, seu munimine roboramus, & validamus, autoritatèmque nostram eis interponimus, pariter & decretem: Volentes & decernentes expresse, quod deinceps, quoties dicta duo officia Notarii, & Vitelli dicti Gymnasii vacare contigerit, eorum provisio ad dictos Juratos pleno jure pertineat, & spectet, sicut nobis pertinebat & spectabat ante præsentem gratiam & concessionem. Decernentes insuper, quod nostra hujusmodi gratia, & concessio provisionis, & nominationis dictorum Officiorum, laudatioque, approbatio, ratificatio, & confirmatio, ac, quatenus opus sit, nova concessio præinserti Privilii sit, & esse debeat dictæ Universitati, & ipsius Juratis, modo, quo suprà, stabilis, realis, valida, atque firma, nullumque in judicio, aut extra sentiat diminutionis objectum, defectus incommodum, aut noxæ alterius detrimentum; sed in suo semper robore, & firmitate persistat.

Serenissimo propterea Philippo Principi Asturiatum, & Gerundæ, Ducique Calabriæ, & Montis albi, filio primogenito nostro charissimo, ac post felices & longævos dies nostros in omnibus Regnis & Dominiis nostris (Deo propitio) immediate hæredi & legitimo Successori intentum aperientes nostrum sub paternæ benedictionis obtentu dicimus, cùmque rogamus: Specialiter verò magnificis, dilectisque Consiliariis & fidelibus nostris, Locumtenenti & Capitaneo Generali nostro, Regenti Cancellariam, & Doctoribus nostræ Regiæ Audientiæ, Advocato, & Procuratori Fiscalibus, Regio Procuratori, Regenti Thesaurariam, & Locumtenenti, Magistris rationalis, Vicario, Bajulis, Alguaziriis, Virgariis, Portariis, cæterisque demum universis & singulis Officialibus & Subditis nostris majoribus, & minoribus in præfato Majoricarum Regno constitutis, & constituendis,

ipsorumque Officialium Locatenentibus, seu officia ipsa regentibus, & subrogatis praesentibus & futuris præcipimus, & jubemus, ad incursum nostræ Regiæ indignationis, & iræ, poenæque florenorum auri Aragonum mille nostris Regiis inferendorum ærariis: quod præinsertum Privilegium, nostramque concessionem provisionis dictorum Officiorum, laudationem quo, approbationem, ratificationem, & confirmationem, ac, quatenus opus sit, novam concessionem ejusdem Privilegii, omniaque & singula in eo contenta & expressa juxta illius scriem & tenorem pleniores teneant firmiter, & observent, tenerique & inviolabiliter observari faciant per quoscunque, & non contrafaciant, vel veniant, aut aliquem contrafecere, vel venire permittant ratione aliquâ, sive causa, si dictus Serenissimus Princeps nobis morem gerere, cæteri verò Officiales & Subditi nostri predicti gratiam nostram charam habent, ac præter iræ & indignationis nostræ incursum poenam præappositam cupiunt evitare. In cuius rei testimonium, præsentem fieri jussimus, nostro Regio communi Sigillo pendent. munit. Dat. in sancto Laurentio Regali die vigesimâ quartâ mensis Octobris anno à Nativitate Domini millesimo quingentesimo nonagesimo septimo, Regnorumque nostrorum videlicet citerioris Siciliæ, & Hierusalem 44. Castellæ autem, Aragonum, ulterioris Siciliæ, & aliorum xxxii. Portugalliae verò xviii. YO EL PRINCIPE. Dominus Rex, & ejus nomine Dominus Princeps mandavit mihi Dominico Ortiz. Visa per Frigolam Vicecancell. Comitem General. Thesaurarium, Baptista Covarrubias, Sanz, Guardiola, & Clavero Regentes Cancell. Don Petrus Sanz Fisci Advoc. & me pro Conservatoris General.

Vidit Frigola Vicecanc.

Vt. Comes Gener. Thesaurar.

Vt. Covarrubias S. R.

Vt. Guardiola R.

Vt. Don P. Sanz. Fisci Advocat.

Vt. Ortiz pro Conservat. Gener.

Vt. Baptista R.

Vt. Sanz. R.

Vt. Clavero R.

In Majoric. xii. fol. cc. xl. vii.

Confirma V.M. à los Jurados, y Universidad de Mallorca el Privilegio aqui inserto del Segnor Rey Don Fernando, tocante à la institucion del Estudio General de aquella Ciudad. Y de nuevo les concede que los Oficios de Notario, y Vedel del dicho Estudio sean à su provision.

COPIA hujusmodi in his precedentibus papyri foliis, presenti ramen inclusa, licet non aliena scripta, desumpta fuit à suo Originali pergameneo Privilegii Regis Universitatis Majoricorum concessi per Illusterrimum Dominum Regem Philippum Regem Castella, Aragonum, Legionis utriusque, Sicilie, Jerusalem, Portugalie, Hungarie, Dalmatia, Croatia, Navarre, Granata, Toleti, Valentia, Galicie, Majoricarum, Sc. recondito, & reservato in scrinio Archivi domus Juraria Universitatis Majoricarum, & cum codem Originali veridice comprobata per me Melchiorem Tries Regi ac Imperiali auctoritate Notarium publicum Majoricarum, & Archivarium jam dictæ Universitatis: in cuius rei testimonium hic appono Sigillum dicti Archivi, ut infra. Die videlicet Subbati, decimâ secundâ mensis Novembris, anno à Nativitate Domini millesimo sexcentesimo.

Vidit Gregorius Fortesa Vicar. Gener.

PRIVILEGIUM

Elargitum Reverendo & in sacra Theologia Professori

Magistro Jacobo Janer Monacho per Serenissimum, Illu-
strissimum, Christianissimum & Observandissimum Regem
Hispaniae Ferdinandum Neapolis, & insuper legendi Ar-
tem Generalem Illuminati Doctoris per omnia Regna ejus,
& signanter in Regno Valentiæ, & Discipulis ejus.

FERDINANDUS Dei gratiâ Rex Castellæ, Arragonum, Legionis, Siciliæ, Granatæ, Toleti, Valentiæ, Galliciæ, Majoricarum, Hispalis, Sardiniæ, Cordubæ, Corsicæ, Murciæ, Giennis, Algarbii, Algeziræ, Gibraltaris, ac Insularum Canariæ, Comes Barcinonæ, Dominus Biscayæ & Ajolmæ, Dux Athenarum & Neopatriæ, Comes Rossilionis & Ceritaniæ, Marchio Oristani & Gociani. Magnifico dilecto Consiliario & Camerlenco Ludovico de Cabanyelles Militi gerenti vices nostri generalis Gubernatoris in prædicto nostro Valentiæ Regno, & scu ejus in officio Locumtenenti & Surrogato Salutem & Dilectionem. Expositio Majestati nostræ non sine gravi quærela factâ pro parte dilecti nostri Jacobi Januarii Monachi Cisterciensis Ordinis Monasterii sanctarum Crucum, Magistri in sacra Pagina & in Artibus, intelleximus, quod, cum ipse sit valde peritus, & in Arte & Scientia edocitus laudabilis Magistri Raymundi Lulli. Quæ quidem Ars & Scientia, ut per Acta publica & Authentica dicitur apparere esse approbata per Francorum Regem, & per Cancellarium Universitatis Studii generalis Parisiensis & per Legatum Summi Pontificis, & per Pontificem Innocentium, & per Generalem sacri Ordinis Fratrum Minorum, & per Officiale Curiæ Parisiensis, & etiam per Serenissimum Regem Alphonsum Patruum nostrum divæ Memoriæ; qui omnes suis cum Literis, Patentibus & Privilegiis dictam laudabilem & valde utilem veram Artem & bonam Scientiam tanquam Catholicam, multorum in sacra Theologia Magistrorum testimonio approbarunt, laudarunt, dogmatizarunt, volueruntque & manda- verunt, illam veram Artem in omnibus Regnis & terris suis legi & publicari; ac omnibus & singulis dictam veram Artem audire & scire volentibus, edoceri: & præcipue Serenissimi Reges Aragonum Patrui nostri Petrus & Martinus recolendæ Memoriæ suis- cum opportunis Privilegiis coram nobis in Authentica Forma exhibitis, voluerunt & præceperunt, quod hujusmodi Ars vera & Scientia in ipso nostro Valentiæ Regno le- geretur & divulgaretur, & per omnia Regna nostra, prout in iisdem Privilegiis (ad quæ nos referimus) latius continetur; velitque Monachus ipse & ejus Discipuli dictam veram Artem & bonam Scientiam per omnia Regna nostra, & maximè in civitate ipsa Valentiæ legere, docere & manifestare omnibus illam veram Artem & Scientiam audire & scire volentibus; ut præmissum, sicut præmittitur, est: factis tamen sibi ob- staculo, impedimento & contradictione per nonnullos dictæ Civitatis, qui proprium magis, quam publicum forsan appetunt commodum, ipsam veram Artem & bonam Scientiam legere & docere nequit, quod in ejus atque dictæ Artis Scientiæque grave damnum & præjudicium cedere dicitur: maximè, quia in Civitate ipsa Valentia (uti dicitur) quidam Artis istiusmodi & Scientiæ valde devotus domum quandam & redditus in suo ultimo testamento legavit; quam quidem domum & illius redditus Artis hujus & Scientiæ peritus hactenus (uti afferitur) petiit; sed tamen iste nunc illam petere & habere, si juris & justitiæ fuerit, intendit & vult: qua ex re hic prædicti Mona- chi Magistri Jacobi Januarii parte ad Serenitatem nostram recursum fuit, eidem humiliiter supplicatum, ut super his, ac etiam supradictæ Domini recuperationem & il- lius redditum, sicut præmittitur, legatorum Animæ salubri & decenti justitiæ reme- dio sibi providere dignaremur. Nos verò Supplicatione ejusmodi intellectâ, atten- tes præmissa, & etiam considerantes, quod in Civitatibus nostris Majoricarum & Bar- cinonæ sunt domus, in quibus sunt Cathedræ constructæ & dedicatæ cum redditibus ad Artem & Scientiam istam legendam, docendam & manifestandam; & quod in Ci-
): (): ():(
vitate

vitate ista Valentina sit domus & Cathedra (ut dicitur) cum redditibus, per testatorem illum legata, illius supplicationem benignè admissimus, vobisque propterea dicimus & mandamus scienter & expressè, ac pro prima & secunda iussionibus sub iræ & indignationis nostræ incursu, pœnâque florenorum auri Aragonum mille nostris ferendorum Ærariis, quatenus, postquam dictus Reverendus Magister Jacobus Januarius est doctissimus in dicta Arte Generali & Scientia Magistri Raymundi Lulli, & sufficiens ad legendum & docendum eam, illicò visis præsentibus, nec sit mora, cundem Reverendum Magistrum Jacobum Janer, legere, docere & manifestare dictam veram Artem & bonam Scientiam omnibus & quibusvis illam audire & scire volentibus, sinnatis & permittatis, absque alicujus impedimento, obstaculo & contradictione, quin potius consilium, auxilium & favorem ei contra quoscunque detis, præstetis, faciatis; quin ubi & quoties oportuerit & necesse fuerit, omni siquidem consultâ & aliis quibusvis obstaculis cessantibus & penitus rejectis, cum sic prædictorum Privilegiorum observatione, & Reipublicæ dictæ Civitatis commodo, ac pro hujusmodi Artis & Scientiæ obsequio fieri volumus & jubemus, quibusvis capitulis, ordinationibus & statutis, in contrarium forsan factis, non obstantibus ullo modo; ad quam abundantiorem cautelam sub eisdem iussionibus & pœnis mandamus justitiæ Juratis & aliis quibusvis Officialibus & subditis nostris Civitate & Regno Valentia constitutis auctorūmque Officialium Locumtenentibus præsentibus & futuris; & præcipue Rectori Studii nuper in dicta Civitate Valentia constructi Magistrisque Bacall aureis Studentibus & legentibus in dicto Studio, & aliis, ad quos spectet, quatenus illicò, postquam dictus Magister Jacobus Januarii est sufficiens ad dictam Artem & Scientiam legendum, sinant atque permittant eidem legere, docere & ostendere dictam Artem & Scientiam omnibus illam audire volentibus, nullumque sibi obstaculum ponant aliquâ ratione sive causâ, si præter iræ & indignationis nostræ incursum præappositam pœnam cipiunt non subire. Postmodum autem sequendo voluntatem dicti testatoris, juxta illius testamenti dispositionem omnibus justitiæ remediis, quibus decet, compellatis quoscunque detentores prædictorum domûs & redditum ad dandum realiter, & restituendum memorato Supplicantî seu suo Procuratori omnia & quæcunque bona sibi ratione prædictâ legitimè pertinentia, promptam & expeditam justitiam illi ministrando & faciendo, servatis semper foris istius nostri Valentia Regni ac aliis servandis, procedendo in prædictis breviter, simpliciter, summarie & de plano, sine strepitu, forma & figura judicij, solâ facti veritate & negotii qualitate attentâ, malitiis & diffugiis quibusvis semotis, & sine personarum exceptione, ac taliter, & ut confidimus, in his vos habendo, quod nullus justæ quærelæ locus, quæ Nobis esset valde molesta, eidem supplicantî relinquatur, neque ad nos hac de causa iterum recurrere cogatur: quoniam Nos vobis officium vestrum, si quatenus opus sit, excitantes, in & super præmissis & illorum singulis cum incidentibus, dependentibus & emergentibus ex eisdem, locum, voces & vices nostras & sufficientem potestatem plenariè committimus per præsentes. Datum in civitate Hispali 27. die mensis Januarii Anno à Nativitate Domini Millesimo quingentesimo.

YO EL REY.

Vidit Albanel Regens.

Vidit Generalis Thesaurarius.

Vidit Malferitus.

Vidit sanctangelus Conservator Generalis.

In diversorum Valentia IX. fol. LXXIX.

APPROBATIO.

APPROBATIO

Artis Metaphysicalis Ordinis cuiuslibet rei intelligibilis Arboris Naturæ Reverendi Doctoris præclarissimi Magistri Jacobi Januarii Monachi tarragonensis Diœcesis &c.

HÆc Ars Metaphysicalis naturalis Ordinis Arboris Naturæ edita per Reverendum in sacra Theologia Professorem Magistrum Jacobum Januarii fuerat Impressori tradita per ingenuum Virum Bartholomæum Gentil Mercatorem, ut imprimetur; & quod ejus bonitas veritasque omnibus charitate communicaretur, ut indocti edocerentur, & nescientes scirent abscondita scibilium in Fidei Orthodoxæ defensione & ostensione: sed quia omne bonum & verum habet contrarium, & per magnificos Juratos nobilissimæ Urbis motos ab aliquibus forsitan bono zelo ex commotis vel invidiâ malitiâque, nescio quid; fuit aliqualiter impedita, ut non imprimetur, & omnibus cupientibus scire veritatem omnium Scientiarum non communicaretur; & obstaculo posito per magnificos Civitatis inclytæ Consules requisitione nolentium boni & veri communicationem; & quia est malum contra bonum, & falsum contra verum, & parvum contra magnum; & cum omne bonum sit communicabile, remotâ parvitate falsitatéque: consurgens in auxilium veritatis hujus Artis quidem Magnificus Miles summopere doctissimus in Arte Raymundi Generali & in omnibus Artibus particularibus, nomine *Joannes de Natara*, veritatem Artis Generalis totis viribus optans contra malevolos invidiososque defendere, nolentes bona communicari indigentibus, occurrit; atque recursum procul dubio ad Reverendos Vicarios Generales habuit Discipulus componentis; & signanter ad Reverendum Dominum *Magistrum Jacobum Conil Vicarium Generalem & Cancellarium Universitatis generalis Studii inclytæ Urbis Valentiae*; „ & ipse est „ homo justus & timoratus, virtutéque omni prædictus, omnibus Scientiis ac Artibus „ imbutus, atque in oīni facultate peritus, & in Arte Raymundina aliqualiter intro- „ ductus: ratione cuius fuit Judex & Commissarius pro consimili causa condicæ Urbi „ Romæ per Summum Pontificem Innocentium primo Anno Pontificatus sui, laudans „ & approbans, Libellum Reverendi Magistri Petri Dagui esse bonum & verum & veri- „ tate non carentem; conspiciens hanc consimilem causam requisitione prædicti doctissimi Militis, voluit videre prædictam Artem Metaphysicalem & examinare, & adhibitis secum prælibatis Magistris (quanquam solus, si vellet, potuisset, quia sufficiens ad subtiliora conspicienda & determinanda) sed hoc fecit, ut ejus conscientia in veritate Fidei melius pausaret. Igitur rigoroso præeunte examine concorditer nemine discrepante dictam Artem Metaphysicalem naturalis Ordinis Arboris Naturæ laudaverunt, simul approbaverunt, & ejus veritatem confirmaverunt: „ afferentes, per suum Ma- „ gistrum, quod in tali Arte nihil erat contra Fidem Catholicam, immo multa sunt in „ ipsa Arte, cum quibus potest Fides Christiana defendi, corroborari, probari, demonstrari & „ Infidelibus ostendi contra dialecticos Sophistas. Et cognitâ veritate & utilitate atque vi- „ sâ prædictæ Artis Reverendus Cancellarius & Vicarius Generalis Magister Jacobus Co- „ nil Canonicus pariter cum Reverendo Vicario Generali Magistro Joanne Alphageri Ca- „ nonico elargitus est, atque concessit licentiam prælibato Militi imprimendi dictam Ar- „ tem, sibi præcipiendo, quod exemplò Impressori eam traderet, ut quamprimum om- „ ni impedimento remoto imprimetur, & veritas ejus omnibus ostenderetur in defen- „ sione Fidei Catholicæ, ut optantes scire citius sciant; quia per talē Modum addiscendi „ juvenes atque senes levius ad optatum modico tempore pervenire valent: sicut Ordo proce- „ dendi primâ facie ostendit habentibus intellectum, & eo fruentibus; quia aliis im- „ possibile est veritatem ejus ostendere.

Præterea, quia Reverendus Magister Jacobus Giner peritus non solum in Raymundina Arte Generali, quam habet pro Lapide angulari, verum etiam in omnibus aliis Artibus & Do-ctoribus à summo Pontifice Privilegium habet & Licentiam cathedrandi, legandi, componendi,

discernendi, interpretandi, glossandi, & Autoritatem sententiandi sacram Scripturam & quamlibet conclusionem.

Insuper prædictus Reverendus Jacobus Janer à Serenissimo, Illustrissimo, Christianissimo atque Observandissimo Ferdinando Hispanie Rege & Insularum Privilegium habet & Licentiam per omnia Regna ejus legendi & componendi Artem Generalem Illuminati Doctoris Magistri Raymundi Lulli, & specialiter in Regno Valentia, „in quo est multitudo Infidelium, & signanter, quod legat in hac Urbe inclita Valentia, ut optantes Artem Generalem „Divi Doctoris Raymundi scire, ipsam statim addiscant, ut cum ea Fidem Catholica- cam defendant contra Hæreticos, & infidelibus Saracenis eam ostendant; ut abscon- „dita illius Artis Secreta in lucem veniant, ejus veritatem enucleando, & tenebras at- „que umbras Sophistarum dialecticorum evitando, tanquam impedimentum addis- „cendi & veritatem cognoscendi. Propterea factâ conclusione & habitâ licentiâ im- primendi prælibatam Artem prædictus magnificus Miles & ingenuus Vir Bartholomæus Gentil cum Sebastiano de Cetina Canonico & Rectore Almenare eam tradiderunt Leo- nardo Hutz Impressori, & factâ convenientiâ incepit, & tandem Opus perfecit DEO opitulante.

Reverendus in sacra Theologia Magister Jacobus Conil Canonicus Valentinensis Sedis, & Vicarius Generalis Reverendissimi Cardinalis Archi-Episcopi Valentinensis Diæcessis, & Cancellerius Universitatis Studii generalis inclita Urbis Valentine.

Reverendus in sacra Theologia Magister Joannes Alphageri Canonicus & Vicarius generalis Re- reverendissimi Cardinalis Archi-Episcopi inclita Urbis Valentine.

Reverendus in sacra Theologia Magister Joannes Bayari cathedrali in generali studio & in sede regens.

Reverendus in sacra Theologia Magister Joannes Box cathedrali sacra Theologia regens.

PRæcedentibus Privilegiis, quibus tot Serenissimi Aragoniæ Reges Catholici & fide- lissimi S. Matris Ecclesiæ Filii universo orbi Fidem fecerunt non solum de immu- nitate à Censura per Bullam illam fictitiam Eimerici Doctrinæ & Libris B. Raymundi illatâ, sed etiam de Regia sua Propensione ac Favoribus tam inclitæ Arti ac Scientiæ omni Jure impensis, non incongruum mihi visum est subjungere ordinem & numerum altefatorum Serenissimorum Regum, contrahendo in Epitomen, quæ fusiùs de illis enarrant R. P. Jacobus Custurerius S. J. Diss. 2. c. 5. & ex ipso R. P. Sollerius S. J. in Actis art. 6. §. III. & seq. f. 96. Horum igitur

Primus: Rex PETRUS Quartus Barcinone Anno 1369. Diplomate edito Artem & Scientiam B. Raymundi Lulli perutilem, veram & necessariam confirmat; sub hoc Re- ge, post tamen indultum præfatum Diploma, intentata est lis Doctrinæ Lullianæ ab Eimerico, nempe sub Gregorio XI. ut clucet in Epistola hujus Regis ad præfatum Pon- tificem datâ pro Defensione Artis Lullianæ Anno 1377.

Secundus: Rex JOANNES Petri primogenitus, in Regno Successor, cujus Regis æquitate Causa Lulliana vindicata fuit contra infensissimum illius hostem Eimericum toto Regno cedere jussum: hujus Regis Literæ contra Eimericum datæ videri possunt apud D. Sequi, in fine Vitæ B. Raymundi adjunctæ.

Diploma hujus Regis in favorem Artis Lullianæ in toto Regno tradendæ datum Anno 1392. 12. Sept. in Monasterio S. Cucufatis Vallensis, docet, illum insecurum esse Pa- rentis vestigia & laudabile propositum.

Tertius: Rex MARTINUS Frater Joannis idem corroborat Privilegio Cæsaraugua- stæ Anno 1399. 25. Nov. Lullianæ Doctrinæ & ejus Professoribus concessio.

Quartus: Rex FERDINANDUS Primus Nepos Martini, cujus vices supplavit.

Quintus: Rex ALFONSUS Ferdinandi Filius, cognomento Magnanimus, dupli- cando Privilegia in gratiam Artis & Doctorum ejus: sub hujus Regimine lata est Sen- tentia definitiva pro Arte & Libris huic Operi inserta.

Sextus: Rex JOANNES secundus Frater Alfonsi ejusque in firmando & tuenda Doctrina Lulliana compar, cui succedit

Septimus:

Septimus: Rex FERDINANDUS Catholicus, cuius Authoritate erecta est Majoricæ Universitas Lulliana Anno 1483. 31. Aug. hodieum florescens: huic insuper debetur Privilegium Magistro Januario concessum (quod in fine aliorum suprà est cernere) & singularis Tutela Lullistis contra adversarios illorum tum temporis acriùs furentes impensa.

Octavus: Rex & Imperator CAROLUS Quintus Ferdinandi ex Joanna Filia Ne-
pos Lullianam Artem & Scientiam Privilegio tanto Cæsare tantâque Scientiâ digno al-
tiùs extulit, orbique magis notam reddidit: hujus Vestigia laudabiliter presserunt

Nonus: Rex PHILIPPUS Secundus, Caroli Filius, conferendo, confirmando &
augmentando Privilegia Doctrinæ Lullianæ Anno 1597. 24. Oct. defendendo pariter
causam Lullianam in Curia Romana datis diversis ad illam literis.

Decimus: Rex PHILIPPUS Tertius, Philippi Secundi Filius, confirmingo Privi-
legia, supplicando Summo Pontifici pro expurgatione Directorii Eimerici: instando
pro Canonizatione B. Raymundi, ut exhibent Literæ Anno 1614. 18. Oct. ad suam San-
ctitatem datæ, & sub eodem dato ad Cardinalem Zapata.

Undecimus: Rex PHILIPPUS Quartus, Filius Tertii: ejus benevolentiam erga
Lullistas & Doctrinam Doctoris Illuminati signant variæ Literæ ad Curiam Romanam
scriptæ pro tuenda Causa Lulliana & impetranda Beatificatione Illuminati Doctoris.

Duodecimus: Rex CAROLUS Secundus Regio Decreto Anno 1697. 16. Oct. ap-
probat Statuta Universitatis, quæ ut Delegatus Apostolicus Illustrissimus & Reveren-
dissimus D. Petrus de Alagon Archi-Episcopus Episcopus Majoricensis considerat, con-
cessit singulares favores huic Doctrinæ, stabiliendo quatuor Cathedras Theologiarum de
Schola Lulliana, unam Philosophiarum, dando facultatem, ut soli huic Doctrinæ possint
adjungi plures Cathedræ, & dando semper præcedentiam in Collegio Theologiarum Ca-
thedralico Lulliano, quamvis esset junior gradu & lecturâ cæteris: ordinando insuper,
ut 25. Januarii singulis Annis celebretur festum B. Raymundi Lulli, prout consueverat
Studium Generale &c. Ingessit denique huic Decreto Decreta Prædecessorum suorum,
illaque per hoc ultimum rata ac firma esse voluit.

APPROBATIONES ULLIANÆ DOCTRINÆ.

Prima. *Per Academiam Parisiensem, Anno 1309.*

*Extant undecim Lullianæ Doctrinæ Approbationes apud nos,
(Majoricenses) Authenticis Instrumentis asservatæ & ful-
tæ: prima est Academæ Parisiensis, & ita habet.*

I. **U**niversis præsentes literas inspecturis, Officialis Curiæ Parisiensis, in Domino
salutem.

Noverint Universi, quod in præsentia Magistri Joannis de Salinas, & Michaëlis
de Junquerio nostrorum Clericorum juratorum, quibus in iis, & majoribus fidem in-
dubiam adhibemus, & quibus quo ad hæc commisimus, tenore præsentium, vices
nostras, propter hoc personaliter constituti, Magister Martinus in Medicina Magister,
Joannes Scotus in Artibus Magister, Raymundus de Biterve in Medicina Baccalarius,
Frater Clemens Prior Servorum sanctæ Mariæ Parisiensis, Frater Amasius ejusdem loci,
Magister Petrus Burgundus in Artibus Magister, Magister Ægidius Magister in Arti-
bus, de Valle Ponte, Matthæus Guydonis Baccalarius in Artibus, Gaufridus de Mel-
dis, Joannes Scotus, Petrus de Parisiis, Bertrandus de Frigia, Lambertus de Norma-
nia, Laurentius de Hispania, Guillelmus de Scotia, Henricus de Burgundia, Joan-
nes de Normania Baccalarius in Artibus, ac Magister, Ægidius & plures alii, usque
ad numerum quadraginta in dictis Scientiis experti, afferuerunt per eorum juramenta

:():():():

non

non vi, dolo, metu vel fraude ad hoc inducti, sed suâ spontaneâ voluntate ad requisitionem Magistri Raymundi Lullii Catalani de Majoricis, quòd ipsi à dicto Magistro Raymundo Lullio audiverunt per aliqua tempora *Artem seu Scientiam*, quam dicitur fecisse, seu adinvenisse idem Magister Raymundus, quæ quidem *Ars seu Scientia* sic incipit: *DEUS cum tua summa Perfectione incipit Ars generalis ultima.* *Ratio, quare scimus istam Artem Brevem, est, ut Ars Magna facilius sciatur; nam scitâ istâ Arte prædictâ, & etiam aliae Artes de facili poterunt addisci;* & sic terminatur: *Ad honorem & ad laudem DEI & publicæ utilitatis finivit Raymundus hunc Librum Pisis, in Monasterio sancti Domini, in mense Januario, Anno 1307. Incarnationis Domini nostri JESU Christi.* Afferuerunt etiam dicti Magistri, & omnes alii, ut prædictitur, per eorum juramenta, coram præfatis Juratis nostris, quòd dicta *Ars seu Scientia erat bona, utilis & necessaria*, prout ipsi perpendere poterant, seu etiam judicare, & quòd in eâ nihil erat contra Fidem Catholicam, seu etiam dictæ Fidei repugnans, multa autem ad sustentationem dictæ Fidei, & pro ipsâ facientia, in dicta Scientia seu Arte poterant inveniri. Præmissa autem facta & acta ac etiam testificata ab ipsis Magistris & Baccalariis, ut præfatum est, coram præfatis Clericis Juratis nostris fuerunt, in domo, quam ad præsens inhabitat idem Magister Raymundus Lullius, in vico Bucarie Parisiensis, ultra parvum Pontem versus Segnam, prout ipsi Jurati nostri nobis retulerunt oraculo vivæ vocis.

Ad quorum relationem sigillum prædictæ Parisiensis Curia duximus literis præsentibus apponendum, in testimonium præmissorum. Datum Anno Domini 1309 die Martis post Octavas festi Purificationis Beatæ Virginis MARIA Gloriosæ.

DE JONQUERIO.

Secunda Approbatio Lullianæ Doctrinæ, per Philipum Francorum Regem Christianissimum, cuius hic est ad verbum tenor.

II. PHilippus DEI Gratiâ Franciæ Rex, Universis præsentes literas inspecturis salutem.

Notum facimus, quòd Nos auditio Magistro Raymundo Lullio exhibito præsenti, ipsum esse *Virum bonum, justum & Catholicum* reputamus, & ad Confirmationem ac Exaltationem Fidei Catholicae fideliter insitentem. Quapropter Nobis placet, quòd ipse ab omnibus Orthodoxæ Fidei Cultoribus, & præcipue subditis nostris, tractetur benigniter, ipsique favor benevolus impendatur, quem gratum habebimus & acceptum: in cuius rei testimonium præsentibus literis nostrum fecimus apponi sigillum. Datum apud Vernonem 2. die Augusti, Anno Domini 1310.

Tertia Approbatio Lullianæ Doctrinæ per Franciscum de Neapoli, Cancellarium Parisiensem, cuius hæc est series.

III. UNiversis præsentes Literas inspecturis, Franciscus de Neapoli Cancellarius Parisiensis salutem.

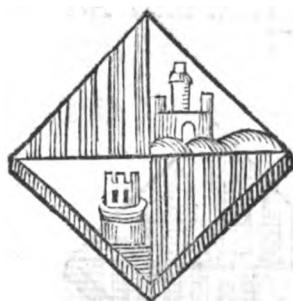
Vitæ hujus meritorum transitum & exitum attendentes, qui instruente Ambro-
sio, operi cuicunque titulum & nomen imponit. Universis (de illustris Regis Fran-
ciæ speciali mandato & quantum occupationum frequentia patitur, diligenter in-
spectis quibusdam Operibus, quæ Magister Raymundus Lullius edidisse se dicit) testa-
mur, nihil nos invenisse in illis, quod bonis moribus obviet, & Sacrae Doctrinæ
Theologicæ sit adversum. Quin potius in dictorum serie & tenore, pro humani fra-
gilitate judicii, scribentis zelum fervidum, & intentionis rectitudinem pro Fidei Chri-
stianæ promotione notantes, ipsum, qui in Tabernaculo Domini non argentum &
aurum, sed cum offerentibus, Caprarum pilos & pelles, morem secutus Hieronymi,
quod

—०—

quod potuit, offerre curavit, cupiens instar Pauperculæ in sacrum Gazophylacium aliquid mittere, de suæ substantiæ nuditate, Discretioni vestræ, quam bene valere in Domino cupimus, recommendamus ex corde, præsentes sibi literas concedentes, in testimonium veritatis. Datum Parisiis, Anno Domini 1311. die Jovis post Nativitatem beatæ MARIAE Virginis.

ATTESTATIO.

COPIÆ hujusmodi in his duobus papyri foliis præsentis computati contentæ, fuerunt fideliter sumptæ à libro nuncupato Apologia Lullianæ Doctrinæ aduersus Nicolai Eymerici Calumnias, ad S. D. N. Sextum Divinâ Providentiâ Papam Quintum, & Philippum secundum Hispaniarum & Novi Orbis Monarcham, Auctore Antonio Belver primario Cathedratico, Pænitentiario, & Canonico Majoricensi, recondito & reservato in Archivo Universitatis Civitatis & Regni Majoricarum, in Erario, sub clave Magistri jurati Notarii, & cum suo Originali verè ac ut decet comprobata, per me Joannem Mainotz publicum Notarium de Mandato Magnificorum Dominorum juratorum Regentium dictum Archivum. Qua de re ut supradictis Copiis licet alienâ manuscriptis fides indubia hic & ubique ab omnibus attribuatur, hic me subscripsi. Ego dictus Joannes Mainotz publicus Notarius, & appono sigillum dicti Archivi die 22. mensis Octobris anno 1660.

EXAMINATIO

Lullianæ Doctrinæ per publicas ejus in diversis Academiis Lectiones.

Legitur Lulliana Doctrina Parisiis, & auditur libentissimè, quà de re habetur latissimum Jacobi Fabri Stapulensis Testimonium, perfectam fuisse Parisiis, anno 1515. per Bernardum Lavinetam publico & favorabili Auditorio; extat eadem de re Authenticum apud nos (Majoricenses) Instrumentum hujus tenoris.

Universis præsentes literas inspecturis Officialis Parisiensis salutem in Domino. Notum facimus, quòd die Datae præsentium coram dilectis & fidelibus nostris Magistris Joanne Aubertugue, & Gabriele Uscaf Clericis, Curiæ nostræ Notariis Juratis, quibus in iis, & aliis majoribus fidem adhibemus indubiam, Vices nostras in parte hac gerentibus, personaliter comparuerunt Venerabiles & scientifici Viri, Magistri Joannes Majoris, Commorans in famosissimo Collegio Montis-Acuti, Nationis Scotiæ, Ludovicus Coronell, Antonius Coronell, Socij Sorbonici Sacratissima Theologie Professores, actu Parisiis degentes, Dicecesis Legoviensis, & Joannes Quitana in dicta Theologiâ Baccalarius ac Prior, & Socius dicti Collegii Sorbonici, Presbyteri, qui dixerunt, & pro veritate attestati sunt, quòd anno præsenti legebatur publicè Parisiis apud Maturinos Ars & Doctrina Raymundi per quendam Albertum, & cùm legeretur, nulla prorsus siebat prohibitio dicto Doctori, nec ejus Auditoribus, eratque auditorium frequens, & hoc sciunt, & iidem attestantur, quòd in Bibliothecâ dicti Collegii Sorbonæ, & apud Carthusienses juxta Parisios habentur quamplures libri dicti Magistri Raymundi in eodem honore, sicut cæteri, qui permittuntur legi ab omnibus volentibus, quorum nonnulli sunt dati impressioni: de quibus præmissis Venerabilis & egregius Vir Magister Joannes de Vera, alias Fuentes, Medicus Regis Hispanie, & Archi-Episcopi Cæsar-Augusta, petiit à dictis Notariis, tanquam devotus & Discipulus dicti Raymundi, ut dicebant, præsentes sibi fieri. In cuius rei testimonium sigillum Curiæ nostræ duximus apponendum. Datum Parisiis, anno Domini 1516. die secundâ mensis Octobris.

AUBERTUGUE.

):():(:)(2

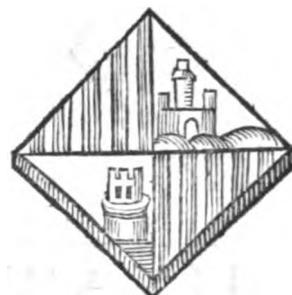
Legitur

Legitur præterea publicitùs Barcinonæ magno audientium concursu à Ludovico Joanne Villeta, insigni Theologo, in omni disciplinarum genere eruditissimo, & Barcinonensis Academiæ olim Moderatore.

Valentia *Cathedram* habet pro Lullianâ Doctrinâ cœctam: Majorica *Academiam* habet Lullianæ Doctrinæ Professione nobilissimam, & per quam orbi est cognita, & celebre nomen apud omnes adepta.

ATTESTATIO.

COPIA hujusmodi fuit fideliter sumpta à Libro intitulato *Apologia Lullianæ Doctrinæ*, adversus Nicolai Eymerici Calumnias ad S. D. N. *Sixtum divinâ Providentiâ Papam Quintum*, & Philippum secundum *Hispaniarum*, ac novi Orbis *Monarcham*, Autore Antonio Belver Primario *Cathedralico*, *Poenitentiario* & *Canonico Majoricensi*, recondito & reservato in Archivo Universitatis Civitatis & Regni Majoricarum, in *Ærario* sub clave magnifici *Jurati militaris*, & cum suo *Originali* verè, ut decet, comprobata per me Joannem Mainotz *publicum Notarium*, de *Mandato magnificorum Dominorum Juratorum Regentium dictum Archivum*: qua de re ut prædictæ copia licet alienâ manu scriptæ, mihi tamen fideli fides indubia hic & ubique ab omnibus attribuatur, hic me subscribo Ego dictus Joannes Mainotz, *publicus Notarius*, & appono sigillum dicti Archivi, die 22. mensis Octobris, anno à Nativitate Domini 1660.

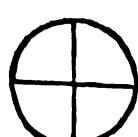
Denique: in Constitutionibus Collegii Majoricensis de Sapientia, Authoritate Apostolicâ, vi Brevis Urbani VIII. dati 6. Octobris 1635. Alumni omnes duobus ultimis Studiorum Annis tenentur singulis diebus audire Lectionem Artis B. Raymundi Lulli.

Encomia authentica Beati Raymundi Lullii.

Parisiis habetur titulus ipsius Egregii Doctoris Magistri Raymundi Lullii Majoricensis. *Homo novus*, *Scientia nova*, *Doctor Barbatus* in suis *Artibus* & *Scientiis* approbatus. Per Reges invictissimos Aragonum, ut in suis Privilegiis dicitur. *Ille magnus in Philosophia & Sacra Theologia Magister, mirandarum Artium & Scientiarum Author.* Et per Serenissimum Francorum Regem prædicabatur in superscriptione epistolarum. *Organo sancti Spiritus Doctorique divinitus illustrato.* Et per quemdam Doctissimum in artibus liberilibus Doctorem. *Raymundus Lullius Radius Lucidus mundi.* Et de ipso dicitur in partibus Angliae. *Ille magnus Philosophus Cathalanus.* In partibus Italiam dicitur. *Author Artis generalis ad omnia scibilia contrahibilis.* Et per Joannem de Rocafisa (Rupescissa) vocatur *Minerva.* Et secundum aliqua tractata in Libris suis potest dici & prædicari *Procurator publicæ utilitatis in Christo JESU.* Et etiam potest dici *Illustrator tenebrarum mundi.*

ATTESTATIO.

COPIA horum Encomiorum sumpta & extracta fuit fideliter à quadam tabula lignea pendentri in pariete intus archivum inferiorem Domus *Jurarie Universitatis Civitatis & Regni Majoricarum*, & cum ea, ut decet, comprobata per me Antonium Moll *Notarium publicum & Civem Majoricensem*, dictæ *Universitatis Syndicum*, & *Archivarium perpetuum*; ut igitur eidem copie licet manu alienâ scriptæ plena ab omnibus adhibeatur ubique fides, Ego idem Antonius Moll *Notarius* hinc me subscripsi, ut infrà, die decimâ octavâ Octobris anno 1660.

Antonius Moll *Notarius Syndicus & Archivarium perpetuum dictæ Universitatis.*

MEMORIALE
COLLATIONIS
SEU
COMPROBATIONIS
CENTUM ARTICULORUM LULLIANORUM
PER
Fr. NICOLAUM EIMERIC

In suo olim Directorio compilatorum, factæ cum ipsis archetypis Libris
Magistri RAYMUNDI LULLI,

Per Consules Juratos Regni Balearium,

Juxta Mandata accepta à Sacra Congregatione Patrum Cardinalium Sanctæ Generalis Inquisitionis Romana, nec non & Legati Regis Hispaniarum Roma residentis; quorum recentiores literæ
data ad Consules Baleares sequenti folio describuntur.

Exsurge & intende Judicio meo Deus meus, & Dominus
meus, in Causam meam. Psal. 34.

ALLI MOLTO

RI. RI. RI.
ILL. SS. LI SS. GIURATI

DIL REGNO DI MAJORICA.

Olto ILL.^{RI.} SS.^{RI.} La S.^{TA.} di N. S. à pieghiere fatte à nome dille SS. VV. s'è degnata di commettere la rivisione de Libri & Opere del G. Raimondo Lullo, & particolarmente di quelli, che vengono notati & censurati dall Eimerico: pero con questa le fo sapere, che elle siano contenute mandar quanto prima i Libri, & compositioni ben conditionate & fidatamente; accio si possano vedere con la debita diligenza & accelerateza, se contengono dottrina erronea & degna di censura: & poi pigliare quella risolutione, che converrà di ragione, & alle SS. VV. con cio me offero, & raccomando. Di Roma alli. 14. di Settembre 1612.

Delle SS. VV. Molto Se^{rte.}
Per Ser.^{le.}
P. Cardinale Arigone.

ALLOS SENNORES *SYNDICOS* DEL REYNO DE MALLORCA.

 El Padre Fray Antonio Busquets, Diffinidor de essa Provincia, que me dio los dias passados la carta de VV.^{as} SS.^{as}, ha acudido aqui con particular cuidado y diligencia à procurar la Canonizacion del Beato Martyr Raimundo Lullo, demandera, que los Seniores Cardinales de la Congregation estan bien dispuestos: y porque, para que se trate desto con el fervor, quees razon, conviene, que VV.^{as} SS.^{as} manden empiar los veinte Libros, que la Sacra Congregation pide: y assi espero, que lo haran VV.^{as} SS.^{as} como deseo. De Roma à 11. de Setiembre 1612.

El Conde de Castro.

ILLUSTRISSIMO AC REVERENDISSIMO
DOMINO
D. PETRO DE ARIGONE,
PRESBYTERO S. R. ECCLESIÆ CARDINALI,

Cum cæteris Collegis in universa Republica Christiana adversùs hæreticam pravitatem
Generalibus Inquisitoribus à Sancta Sede Apostolica specialiter deputatis.

Consules Jurati Regni Balearium.

Eriùs omnino, quām vota nostra postulabant, aliquando tamen ad Dominationes Vestras Illustrissimas per Syndicum nostrum eos Libros transmittimus, quos in precedentibus Literis ad nos datis Dominationes Vestræ Illustrissima requirunt: Cunctationis cause non pauca, neque unius generis extitere, sed planè multiplices & inter se mirè contrarie. Quamquam in iis caput fuit, difficulter admodum inveniri potuisse Libros omnes, quos Frater Nicolaus Emeric in suo Directorio nominat: ex quo siquidem pendet hac lis in Romana Curia coram Sanctissimo: transmissi sunt isthuc jam aliquoties uidem Libri magnâ diligentia conquisi: acceſſit, eò quod emuli ipsi & osores Lulliana Doctrina captatâ frequenter occasione curarunt, ut horum nomina Librorum recenserentur, & ipsorum Domini Codices deponerent penes hujus Civitatis Episcopos, quorum, vel per obitum, vel per novam promotionem interjecta migratio, dici vix potest, quantam fenestram ad collapsionem & jacturam horum Codicum patefecerit. Nec defuit nuper, qui Inquisitoris Officio functus, priusquam ex hac Provincia decederet, binas arcas his Libris referserit, & extra hanc Insulam foras ablegarit: sed illud mirabilis videatur, quod studiosiores Doctrina Lulliana ceteris in nationibus habitantes jacturam hanc Librorum Lullianorum nihil minus agentes ipsi auxerunt; dum idemtideri hos aut illos Codices hinc sibi per amicos mittendos efflagitant, ut ipsorum lectione & usufruantur: cùmque tam multis abhinc Annis hac Opera non imprimantur, in paucanecessarioreducta sunt. Denique singulari Dei providentia factum est, ut hec in praesentia repertasint, que transmittimus: quam etiam ob causam consultius fore putavimus, ex prototypis, que penes nos manent, hac exempla authentica atque sigillata describenda curare, que transmittuntur, ne funditus horum Librorum memoria interciperetur, & omnino periret. Atque ut tantisper laborem hujusmodi conferendi Libros Lullianos cum Eimericaniis Articulis (quantum est situm in nobis, & licet) minueremus, una mittimus ad Dominationes Vestras Illustrissimas brevem hanc Collationem, sive Comprobationem, aut Memoriale; cui faciendo, vel in primis adhibendos curavimus Viros Theologos, doctrina præsidii, industria ac maturitate sat̄ perspectos, & in Lullianis Operibus diu multumque versatos. Cetera per Admodum Reverendum Patrem Guardiandum, Fr. Antonium Busquets, hujus Regni Majoricarum Syndicum fusiū exponenda atque expedienda speramus. Palma Balearium die Mensis Anni 1614.

Joannes Vivot, Ordinis Militaris.

Hieronymus Caldes, Civis Militaris.

Onuphrius Font, & Monternes, Civis Militaris.

Bartholomeus Malferit, Mercatorii Ordinis.

Jacobus Amer, Mercatorii Ordinis.

Hieronymus Nicolau, Fabrilis Ordinis.

Consules Jurati Regni Majoricarum.

EIME-

E I M · E R I C I

P R A E L U D I U M .

Rater Nicolaus Eimeric (vulgò receptus Auctor Directorii Inquisitorum) in *secunda Parte Directorii q. 9. n. 5.* ita habet: postea Dominus Papa Gregorius XI. in Consistorio, etiam de Consilio Fratrum interdixit & condemnavit Doctrinam ejusdem Raymundi Lulli Catalani Mercatoris, de Civitate Majoricarum oriundi, laici, phantasticī, imperiti, qui quamplures Libros ediderat in vulgari Catalano, quia totaliter Grammaticam ignorabat; quæ Doctrina erat plurimū divulgata, quam creditur habuisse à diabolo, cùm eam non habuerit ab homine, nec humano studio, nec à Deo, cùm Deus non sit doctor hæresum, nec errorum: licet ipse Raymundus assentat in Libris suis, quòd eam habuit in quodam monte à Christo, qui sibi (ut dixit) apparuit crucifixus; qui putatur fuisse diabolus, non Christus.

Præludii Fundamentum in lucem eruitur.

ET si nostrum non est maledictis maledicta refelere, & in fine Memorialis hujus ad Articulum 100. & ultimum veritas hujus Historiæ simpliciter enarratur; interim non est extra causam indicare, quòd Doctor Antonius Belver, egregius Lullicæ Doctrinæ Propugnator, respondens ad primam Partem Præludii Eimerici, demonstrat, totam hanc fabulam, Eimerico additam, commentitiam fūstamque fuisse. *Primò*, quia viginti Voluminum, quæ damnantur in eo Diplomate, ne nomina quidem exprimuntur. *Secondò*, damnantur ibidem Articuli plusquam ducenti, neque item exprimuntur. *Tertio*, non eorum certus definitur numerus. *Quarto*, stylus ipse valde est à Pontificia Consuetudine, Gravitate & Majestate alienus.

Id ipsum ostenditur per *Sententiam definitivam in favorem Lulliana Doctrinæ Juris Ordine & Apostolicâ Auctoritate latam*, quæ edita per Orbum circumfertur: ut observat ipse Belver ex Actis Leonardi Card. qui in hac Causa Judex fuit Apostolicus, & Apostolicâ Auctoritate fungens. Deinde petitum fuit (inquit) ab Antonio Riera, Lullianæ partis Doctrinæ Defensore, ut Judicis iussu in Regestis Gregorii XI. Diploma perquireretur, Eimerico præcente & vidente; & quidem iussum fuit ab ipso Judice, nec fuit inventum, quamvis diligentissimè perquisitum. Si Eimericus authenticum habebat instrumentum, cur Judici non ostendebat? quod tamen Diploma postea à Fratre Guilermo Caselles emissum fuit in lucem, quando videlicet ipsi, Gregorius XI. & Fr. Nicolaus Eimeric jam pridem erant vitâ functi: verumtamen frustra & abs re; quia per Bernardum Episcopum Castelli ad id deputatum per Reverendum Dominum D. Alamanum Cardin. Tit. Sancti Eusebii, judicatum ja:n fuerat, ipsum Diploma de evidentissima falsitate suspectum, tum manifestè subreptitum & obreptitum.

Quod autem additur à posteris Emerici de Indice Pauli IV. non est contra Lullum; Index enim ipse nominat conditionaliter Raymundi Ope-

ra, si quæ videlicet essent per Gregorium XI. condemnata; Gregorius autem nulla condemnavit: ut patet ex dictis.

Expendit statim ipse Belver puritatem Lullianæ Doctrinæ à causis internis atque externis notisque aliis, & in ejus Commendationem addit Approbationem Parisiensis Academiæ, factam Anno 1309. & Testimonia Philippi Francorum Regis, Veronæ, Anno 1310. Petri Regis Aragonum, 1369. Valentia. Martini Regis Aragonum Cæsaraugustæ, 1399. Alphonsi Regis Aragonum Cæsaraugustæ, 1425. Ejusdem Neapoli, 1449. Ferdinandi Regis Cath. Cæsaraugustæ, 1503. Caroli V. Imperatoris semper Augusti, Hispali, 1526. Philippi II. Regis Cath. 1578. Denique Testimonia Virorum doctissimorum lectu dignissima, præsertim à præsentibus Judicibus, ante quos lis adhuc pendet.

Articulus 1. apud Nicolaum Eimericum.

Quod Deus habeat plures Essentias. *In Libro de Philosophia Amoris.*

Articulus 1. apud Raymundum Lullum.

RAymundus (ait Belver) ubique Catholicum Dogma de Essentia Divinæ Unitate & hypostasum Triade docuit, toto nixu propugnavit, pecuniis, verbis, scriptis, vigiliis, laboribus, modisque omnibus, ac tandem proprio sanguine: vix enim reperire sit ejus opusculum, in quo hoc non agat, disserat & ratiocinetur: adferam (inquit) ex innumeris loca aliqua, & nisi Lectori molestum esset evolvere supra trecenta Lulli Opera, & ea diversa, quæ apud nos extant, congererem locorum myriadas &c. Colligo centum ex Operibus excusis &c., quæ statim Belver ipse subjungit.

Respondet ergò, jam olim Eimerico satis factum fuisse abundè 19. Maii 1386. per Bernardum Ermengandi, Dominicanum, in Regnis Aragonum Provinciale, & in Fidei negotiis Inquisitorem; qui unà & eruditissimi Theologi, Dominicani & Franciscani de prædicto Articulo censuere: *Noverint &c.* Sententia haud semel extat typis excusa; veluti olim Valentia, Anno Domini 1510. & nuper Palmæ Balearium, Anno, 1604. & vulgò circumfertur. Adhibentur præterea à Belver Eimerico sex Solutiones; sed sat's sit audire Lulli verba, quæ Eimericus planè non citat; habentur autem in archetypo, *de Philosophia Amoris*, vernaculo Cap. antepenult. *De Deo & amor* statim initio, fol. 261. pag. 2.

Quæstio: *Granea amor, dix lamich, en mon amat ha moltes Essenties?* Solutio: *Amich, dix granea amor, en las definicions compostes al meu de Capitol es significat, quel amich es tan ligat ab son amat per una Essencia de amdos, que nos ponden departir.*

Latinè habentur Rub. 92. fol. 164. in quæstionibus de Deo & Amore: Quæstio: *Magnitudo amoris, dixit amicus, suntne plures Essentiae in meo amato?* cui respondit *magnitudo amoris, in decimo meo*

Capite de definitionibus compositis significatum est, quod amicus sit tam ligatus cum suo amato per unam Essentiam amborum, quod ab invicem non possint separari. Num Eimericus questionis interrogacionem pro affirmatione accepit? legatur totum hoc caput (ut omittantur alia) & apparebit sana & catholica Lulli mens; sermo autem est ibi non tam de unitate Essentiae, quam de unitate consensus sive amoris: quomodo dixit Paulus: Qui autem adharet Deo, unus spiritus &c. 1. ad Corin. 6.

Articulus 2. apud Eimericum.

Quod in Divinis Essentia non est otiosa, sed essentiat & naturificat, bonitas bonificat, & aeternitas aeternificat. In Lib. de Centum Nominibus Dei, & in Lib. Sent. q. 2.

Articulus 2. apud Lullum.

Verba Raymundi sunt haec, Lib. de Centum Nominibus Dei, sub nomine d' Essentia fol. 275. col. 2.

Tu Essentia estas sens ociositat
De bondat, infinitas, aeternitas,
De essenciant, essenciar, essenciat:
Si tu Essentia fosses sens essenciar,
Bona è gran fôres en ton amar,
E no bona ne gran en substancialiar.

Latinè, Tu Essentia es sine otio bonitatis, infinitatis, aeternitatis, essentiantis, essentiare, essentiati: si tu Essentia essem sine essentiare, bona & magna essem in tuo amare, sed non bona nec magna in substaniare.

Liber 1. Sentent. q. 2. cap. 2. fol. 4. pag. 2. ita habet: Et quia Deitas est idem cum sua Natura, qualibet ratio requirit suum actum determinatum; sicut bonitas, que naturaliter requirit suum bonificare, & magnitudo suum magnificare &c.; cum omnis natura requirat actum & finem, quare est, ut non sit frustra & otiosa: sicut Essentia, que requirit subjectum, in quo possit existere &c. Sicut elementum se habet ad elementandum, planta ad vegetandum, sensitiva ad sentendum, intellectiva ad intelligendum, leo ad leonificandum, homo ad homificandum, sic & multò plus Divina Natura se habet ad naturandum, & Deitas ad Deificandum, & unitas ad uniendum.

Pro germano sensu hujus Articuli expendantur haec verba Lulli in Prologo Artis Inventivæ: Et quoniam ita est, quod essentia & operationes rerum, de quibus intenditur, vehementiores atque plures sunt in se ipsis, quam earum similitudines in intellectu, & ipsa similitudines maiores & ampliores sunt in intellectu, quam in sermonibus earum significata; magna est ergo distantia significatorum à rebus suis: ea propter nos fingere verba licet, propter significatorum paucitatem, & de vi & de necessitate artis aliquoties inusitata verba proferre, velut infra patebit. Et ut etiam majora significata & minus à rebus suis distantia exprimamus, verba quandoque transumimus, & quod est proprium alius rei, propter expressionem majoris significationis alteri attribuimus, ut infra patebit: ut, cum dicuntur, bonitas bonificat, magnitudo magnificat &c. hujusmodi; quia, quod est proprium suppositi boni, scilicet bonificare, attribuimus bonitati, propter quam ipsum bonum bonificat, ut vehementius exprimamus, quod bonum propter suam bonitatem bonificat, & magnum propter suam magnitudinem magnificat: sicut, cum dicuntur, finis movet efficientem ad bonum; hoc est dictum, quod efficiens propter finem bonum se moveat ad bonificandum: & si de rebus creatis impropriè loqui

nos oportet (ut jam dictum est) multò minus igitur de Deo possumus propriè loqui; quoniam cum immensa sit in omnibus perfectionibus ejus Existencia (vel Essentia) quid est, quod de illo bene propriè significata nostra possint representare? His autem de rebus devote supplicamus accedentibus ad hanc artem, seu studentibus in eadem, quantum ardore scientifica charitatis moti in impro priis dicitis nostris (si forte in ea inciderimus) ad partem tu tiorem attendant, & non ad ea, que dicere videmur, sed que dicere intendimus, condescendant: ant si forte falsam conclusionem inducimus, hunc imperitia nostra errorem impendant: quoniam si ignoranter artifex errat, non est attribuendum ipsi arti; cum ipsa ars sit necessaria; ut de necessitate intendimus declarare. Et adhuc etiam si nimia nostrorum sermonum improprietas (ut loquamur sententiosus) vel nostri ingenii, aut etiam translationis insufficientia aliquem errorum contra sanctam Fidem Catholicam videatur pretendere. Correctionem Ecclesie Romanae sacrosancta suppliciter imploramus; quoniam non ratione artis seu artificii, sed ratione ignorantia contingit errare: aliquoties enim contra nosmet videmur dicere, infra tamen manifestatur, quod non contradicamus nobis. Hactenus Lillus in Prol. Art. Invent.

Quæ pro verborum novitate & doctrinæ integritate hoc ipso loco sapienter disputat Antonius Belver in sua Apologia, digna omnino sunt, quæ legantur.

Articulus 3. apud Eimericum.

Quod, sicut leo se habet ad leonificandum, & homo ad homificandum, sic & multò plus divina Natura se habeat ad naturificandum, & Divinitas ad divinificandum. In Lib. sup. 1. Sent. q. 2.

Articulus 4. apud Eimericum.

Quod, sicut Divina Natura requirit agere intrinsecè, scilicet naturare, sic sua bonitas requirit bonificare, aeternitas aeternificare, & sic de aliis; cum sint cum ipsa natura unum numero. Ibidem.

Articulus 5. apud Eimericum.

Quod, sicut Deus habet naturale intelligere & amare intrinsecè, ita intrinsecè habeat naturale bonificare, aeternificare, possificare & virtuificare. In Lib. sup. 1. Sent. & in Lib. de Centum Nominibus Dei.

Articulus 4. & 5. apud Lullum.

Dixerat Eimericus, se breviti studentem noluisse ex plus quingentis Articulis adferre nisi centum, hic autem ex uno Articulo facit quatuor; secundus enim, tertius, quartus & quintus æquipollent: deinde loca non integra, sed truncata citat. In tertio Articulo nihil est, quod non exhibitum sit in secundo, in quo verba Raymundi reddidimus fideliūs, quam ab ipso Eimerico redendantur.

Idem dicimus de Articulo quarto & de quinto, eujus verba reperiuntur In Lib. 1. Sent. q. 6. cap. 6. fol. 7. pag. 2. Unde sequitur (inquit) quod, sicut Deus habet naturale intelligere & amare intrinsecè, ita habeat intrinsecè bonificare, magnificare, aeternificare, possificare, virtuificare, verificare, glorificare & perficere. In Libro de Centum Nominibus Dei nihil tale reperitur.

Articulus 6. apud Eimericum.

Quod, quia non est altera æternitas, nisi Dei, oportet, quod substantia se habeat ut suppositum æternans, ut de se ipsa producat æternum bonum. *In Libro de Contemplat.*

Articulus 6. apud Lullum.

Quod pace dixerim Eimerici, in Libro Contemplationis non reperitur hic Articulus, sed in Libro Arboris Scientiarum, in Arb. Divin. cap. de Paternitate Divinali, fol. 98. his verbis: *Et quia alia æternitas non est, sed tantum æternitas Dei, convenit, quod substantia se habeat ut suppositum æternans, quod de se ipso bonum æternum producat.* Hac doctrinam refellit Lullus & eos, qui duas æternitates ponebant, nempe Dei & Orbis, & eos, qui pluralitatem Personarum in Deo non agnoscebant. Antonius Belver hoc loco Articulum expendit, & probat; nec abs re de Emerico conqueritur.

Articulus 7. apud Eimericum.

Quod in Divinis est dare commune suppositum, quod respondet secundum suam naturam Rationibus Divinis in producendo bonum. *In Lib. Contempl. pluribus locis, & in Lib. Arb. Scient.*

Articulus 7. apud Lullum.

Raymundus in Arbore Divinali, cap. de Paternitate Divinali, fol. 98. col. 2. *Sicut omnes rationes se habent ad Deum secundum earum naturam, & commune Suppositum secundum suam naturam respondet illis rationibus in producendo bonum, respondent omnes rationes ad producendum bonum.* Paulus infra idem repetit in duobus locis ibi designatis: & in quæst. Brancarum, fol. 145. col. 2. *De quæst. Personæ Filii, hæc habet: Quomodo Pater est commune Suppositum? Solutio: Pater, in quantum est Pater ex Natura, est Suppositum singulare, & in quantum responderet in producendo suum Filium omnibus suis Rationibus, est Suppositum commune, quod de omnibus & cum omnibus suis rationibus & per omnes suas rationes producit Filium.*

Vox, *Suppositum*, in Lulliana Schola homonyma est; sumitur enim vel propriè pro individuo incommunicabili, in qua significatione excludit universa, partes & accidentia, quicquid sustentatur, & est multis communis; vel impropiè & translatitè, quomodo idem valet, quod sub alio positum, quod aliud sustentat: & tribuitur toti, quod est sub partibus, easque sustentat: sic sumitur in Arbore Humanal. cap. de Intellectu: *Intellectus (inquit) est pars substantialis Anima rationalis, & eius essentia est intelligentia, & est Ens, in quantum est Suppositum de concretis essentialibus plenum; que sunt intellectuum, intelligibile & intelligere: hic Suppositum sonat totum sub suis concretis.*

Item in Chao, cap. de Essentia Chaos ita habetur: *Significativum est forma activa, & proprium passivum significabile; significare vero est actus: sed significatum est totum Suppositum completum in natura igneitatis: eni ubi Suppositum perinde valet, ac totum sub suis partibus. Tribuitur deinde subiecto, quod est velut præjacens massa, unde nonnulla originem & materiam ducunt; hoc pacto Chaos elementare Suppositum nominatur: seminarium scilicet, hyle ac sinus mixtorum; hac de-*

re in Chao, cap. de Essentia Chaos his verbis scribit ipse Lullus: *Ex his autem forma & materia resultat unum ens, unum esse, unum Suppositum, quod Chaos nominamus: & hujus rationem reddendo subiungit: Hujus Chaos est illud subiectum, in quo & de quo sunt omnia entia naturalia. Tribuitur denique ipsi concreto, quod est sub abstracto & suis rationibus; & in hoc significato Deus, qui est concretum Deitatis, Suppositum appellatur: latè scilicet & translatè sumpto vocabulo. Fit de eo mentio in Arb. Divinal. cap. de Filiatione, fol. 98. col. 3. Commune suppositum dupliciter respondet ratione bonitatis; quoniam per unum modum se habet ad agens, & per aliud ad patiens. Et, ne ansam erroris quis caperet, proximo capite premonuerat, quid sibi vellet commune Suppositum, inquiens fol. 98. col. 2. Et commune Suppositum, quod est Deus.*

Quod si quis dicat, proclive esse ad lapsum nomina sumere ita ad libitum; respondebit Lullus, nihil hinc emanare periculi, cum constet de sensu catholicæ, deque acceptione significationis: nam si *Suppositum* propriè sumatur, tunc *Suppositum commune* Patri accommodatur, & appellatur *commune*, comparatione ad rationes omnes, quibus ex æquo respondet ita, ut id dicatur *Suppositum*, quod bonitati, magnitudini, æternitati respondet, producendo bonum, magnum, æternum; & ob id est *commune*: si autem impropriè sumatur, ut sumi videtur in capite de Filiatione, tunc Deus dicitur *Suppositum* & appellatur *Suppositum*, comparatione ad Rationes; *commune* autem, comparatione ad Personas.

Verum enim Lullus ubique clamat, docet atque demonstrat, tria esse tantum in Deo *Supposita*, non plura nec patiora: ut in Arbor. Apostol. cap. de Num. Divinal. ternali. In Apostrophe cap. Quod in Divinis sint tantum tres Personæ Divinæ. In Lib. de Quinque Sapient. per omnia Capita primæ Partis. In Disputatione Homeris Saraceni ferè per omnia Capita. In Lib. 1. Contempl. per multa Capita, & alibi semper eandem Doctrinam Catholicam tenet. Cum igitur Lullus ubique doceat, tria sunt taxata in Deo esse *Supposita*, nusquam quatuor, rationi consentaneum non est, ex vocula illa, *Communis Suppositi*, velle quatuor *Supposita* colligere in Deo.

Denique notandum est, Lullum, quod in Arbore Scientiarum *commune Suppositum* vocat, in Compendio Artis Demonstrativæ (ut tolleret omnem ambiguitatem) *Suppositum essentiale* appellare, laxè sumendo nomen *Suppositi*: *Memoria recolens* (inquit) *Intellectus intelligens & Voluntas diligens speculando astringunt, Deum esse Suppositum essentiale, indistinctum in tribus Suppositis personalibus, in quolibet totum, quilibet eorum existente distinto ab alio ratione Suppositi personalis, non autem essentialis; cum cujuslibet eorum sit una Deitas.*

Articulus 8. apud Eimericum.

IN Divinis sunt tres Personæ, & non plures, nec pauciores; scilicet uniens, unibilis & unire, Deificans, Deificabilis & Deificare, æternificans, æternificabilis & æternificare. *In Lib. de 7. Arbor.*

Articulus 8. apud Lullum.

Reperitur hic Articulus in Arbore Apostolic. cap. de Pluralitate Dei, fol. 62. per totum, velut ubi ait: *Et illa tria sunt uniens, unibilis & unire: & postea: Non potest sine distinctione Deificari*

tantis, Deificabilis & Deificare &c. Prior pars Articuli reperitur in eadem Arbore, fol. 63. sub his verbis: *Modò volumus probare, quod Personæ pauciores esse non possint, nec plures tribus &c.* Idem repetit fol. 64. Altera pars reperitur etiam in Arbore Divinal. De Numero ternali Divinali, fol. 99. col. 2. *Et sicut convenit, quod sint tres Personæ, & non pauciores, ratione bonitatis, ita convenit, quod sint tres, & non pauciores, ratione magnitudinis.* Et paulò post: *Et hoc idem de eternitate, qua non posset esse magna sine essentiali eternificante, eternificabili & eternificare.* In quibus vocibus nihil præter vocum novitatem potuit notare Eimericus; quæ novitas cui libet Scholæ & Sanctis Patribus familiaris est; quâ pariter usus est Lullus: *primò, ob manuductionem ex tribus naturæ creatæ relatis deductam: secundò, ob productionem, quam ea verba ex vi sermonis exprimunt: tertio, propter recessum ab omni crassitie, quæ ex aliis suboriri cuiquam posset: ex his enim nulla potest patere rima, quâ rudes quid rude & corporeum per ea de Deo cogitent.* Præterea ob Mahumetanorum aures, qui, cùm primùm de Pater, Filio & Spiritu Sancto sermonem audiunt, obturant aures: *quid ergò flagitii ea, quæ ad Divinas Personas aptissimè competunt, vocabula efformasse? sed duriora sunt, inquiunt; haud ita eslet, si contuetudinis vis adeiset.*

Articulus 9. apud Eimericum.

IN Divinis deificativus, bonificativus, eternificatus, virtuificatus, possificatus, & in amore intellectivus, est Pater, deificabilis, bonificabilis, eternificabilis, virtuificabilis, possificabilis, & in amore intelligibilis, est Filius; sed deificare, bonificare, eternificare, virtuificare, possificare, & in amore intelligere, est Spiritus Sanctus. *In Lib. de Centum Nominibus Dei, & in Lib. de 7. Arbor.*

Articulus 9. apud Lullum.

ALITER scripsit Lullus in Arb. Apost. cap. de Numero ternali, fol. 63. & 99. *Sunt ergò in bonitate tres, & non plures neque pauciores; & hoc idem in eternitate & in aliis formis: & est bonificatus, magnificatus, eternificatus, possificatus & intellectivus, & in amore amatus, qui est Pater; & bonificabilis, magnificabilis, eternificabilis & intelligibilis, & in amore amabilis, qui est Filius; in quo amore amare est Sanctus Spiritus, qui est bonificare, magnificare, eternificare, possificare & intelligere.* In quibus verbis duo corrupit Eimericus, tertium corruptum simul & demutavit: Lullus ait: *in amore amatus;* Eimericus corruptus: *in amore intellectivus:* Lullus ait: *in amore amabilis;* Eimericus corruptus: *in amore intelligibilis:* Lullus ait: *in amore amare est Sanctus Spiritus:* Eimericus corruptus & demutavit: *in amore intelligere est Sanctus Spiritus.* In Libro de Centum Nominibus Dei nihil tale reperitur, aut indicet ipse Interpres Eimerici. ■

Articulus 10. apud Eimericum.

Essentia & Natura Dei Patris generat Filium. *In Lib. de Centum Nominibus Dei, & Lib. de 300. Proverb.*

Articulus 10. apud Lullum.

Nihil tale reperitur in locis citatis; Lullus autem ubique docet, in Divinis Personis unam

prosorsus & indivisam omnibus modis esse Essentiam; ubique docet, fieri non posse, ut idem se ipsum producat: unde necessariò sequitur, quod Essentia nec producit, nec producitur; nam in Lib. de Quinque Sapient. cap. 36. *Suppositi (inquit) est habere actum, non Essentia.* Et in Compendio Artis Demonstrativæ, capite de prima parte A: *Hic intelligendum, quando dicimus, bonitatem bonificare, & magnitudinem magnificare, hoc dicimus ratione Suppositi, id est, quod Pater generando communicat Filio, quicquid habet; & ideo attingitur conditio finaliter sub ratione bonitatis, scilicet, sub ratione Suppositi boni personalis; hæc autem conditio est agere bonum.* Et ibidem 1. Parte Figuræ Theologicæ: *Divina Essentia ratione sui non est conditionata agere; cum sit communis producenti & producto.* Et alibi sèpè.

Nec est, quod objiciat quispiam verba ex cap. 43. Lib. de Quinque Sapient. *In quantum Deitas ipsa rotata per unum modum est in Patre, scilicet ut producens, per aliud modum in Filio, scilicet ut producta, per aliud in Sancto Spiritu, scilicet ut in utroque spirata, sequitur necessario, quod Pater sit Deus, Filius Deus, Sanctus Spiritus Deus, cum quilibet istorum sit tota Deitas, licet modus existendi aliud sit in Pater &c.* Solummodo enim hic ostendit Lullus non actum Essentiae, sed modum, quo una eadem & indistincta Essentia est in Personis distinctis.

Quo etiam modo locuti sunt Patres: Ignatius ad Magnesianos: *Qui est ipsius Verbum, non prolativum, sed essentiale; non enim est articulata locutioni vox, sed energia Divina genita Essentia.* Hilary. Lib. de Synod. *Non enim religiosa Unitas nominis ex indifferentia naturæ constituta Personam genita admetit Essentia.* Ita enim Aug. Lib. 2. contra Alex. & Theodor. Lib. 1. cap. 12. &c. Quas locutiones exponit Petrus Lomb. Lib. 1. Sent. d. 5. & Lib. 4. ubi sic habet: *Intelligentia dictorum ex causis est assumenda dicendi; quia non sermonires, sed rei est sermo subjectus &c.: quo etiam modo debet accipi Lulli locutio, cui tanto plus venire concedendum fuerat, quod sèpè sermonis imperitiam suam accuset, cùm totus fuerit in unius veri investigatione defixus; & quia Lulli Doctrina parum est Orbi perspecta, quò fit, ut in jus trahendus non sit, eò quod novâ phrasi sit usus is, qui nova animo concepta novè depromisit.*

Articulus 11. apud Eimericum.

Quod Deus Pater est, antequam Deus Filius. *In Lib. de 7. Arbor.*

Articulus 11. apud Lullum.

NON video tandem, ubi Eimericus ista legerit; an in Questionib. Personæ Filii: *Quomodo Pater est antequam Filius?* verùm ne sistas ibi; nam ea Quæstio est, cui subjungitur proximè hæc Solutio: *Vade ad Rubricam antedictam, quæ habetur in Arbor. Divinal. cap. de Filiatione Divina, fol. 98. col. 3. Filiatio est secunda brancha &c. ut suprà: ex quibus verbis sana & Catholica Doctrina constat; non enim querit Lullus simpliciter, sicut Pater antequam Filius; sed querit modum (si quis est) quo possit efferti Pater, antequam Filius: removet autem à Deo priùs & posteriùs duratione, quod defectum & imperfectionem notent; nam in 1. Par. Proverb. cap. de Deo Patre ait: *Quia Pater generat suum Filium de eternitate, & Filius nascitur.**

Collationis.

tur in eternitate, Pater non potest esse antequam Filius. Et Lib. de Quinque Sapient. cap. 43. Ad hoc, quod dicas, quod tempus cadit in Deo, cum Filius non valeat gigni, nisi prius fuerit Pater: Respondetur, quod in eternitate Pater non potest esse prior Filio; & quia Filius genitus est in eternitate a Patre, prioritas & posterioritas, que sunt temporis, non possunt in eternitate habere subjectum.

Admittit quoque Lullus in Deo prioritatem Naturæ & Originis: de illa loquitur loco citato cap. de Filiatione Divinali: de hac in Lib. de Quinque Sapient. cap. 43. aperta fit mentio: Temporis (inquit) prioritas & posterioritas in eternitate nullatenus possunt esse; prioritas verò, que est aeterna, & posterioritas originis & emanationis considerantur in Deo: quæ est etiam sententia Augustini, Lib. de Triplici Habitat. & Damasceni &c.

Quod, si dicas, Lullus vocabulum Causæ in Quæstionib. Senten. & Lib. de Clerico, cap. 20. attribuere Divinis, Causam autem priorem esse suo effectu: id quidem raro fecit, & non nisi sublatâ omni imperfectione: nam in Lib. de Quinque Sapient. cap. 36. Omnem (inquit) perfectionem, quam in creaturis reperimus, debemus concedere in Deo, cum remotione cuiuscunque imperfectionis, & additione totius perfectionis. Agnovit & Lullus causam parum aptè Deo attribui, in Arbor. Scient. in Quæst. Florum, cap. de Quæst. Productionum Divinarum, ubi ita habet: Una ratio in Deo est causa aeternius, ut sit productio? Solutio: in Divinis non est propriè dictum, causa & effectus; & ideo oportet dicere, ratio rationi, sicut bonitas, que est ratio bono, quod producat bonum: & quia bonitas est magna, est ratio magnitudini, quod illud bonum productum sit magnum.

Item ob hujusmodi imperfectionem solet Lullus demonstrationem per causam in Deo non concedere; at quando concedit, omni imperfectione semotâ concedit: quo etiam modo causæ vocem tribuerunt Deo Damascenus, Lib. 1. Ortho. Fid. cap. 9. & 11. & Lib. 4. Aliqua (inquit) dicuntur de Filio ante unionem, quatenus scilicet ex causa Patris existit. Et Gregor. Nazian. Lib. 2. de Theol. enarrans illud Joan. 5. Pater major me est &c. Ignatius Epist. ad Philip. Basilius contra Eunom. tractans istud idem: Pater major me est. Et Chrysostomus.

Non tam frequentes sunt Latini Patres in hoc usu, utuntur tamen in Conc. Florent. Sess. 25. & ult. Aug. 7. de Trinit. cap. 1. Hiero. enarrans cap. 3. ad Ephes.

Articulus 12. apud Eimericu.

Quod Deus Pater, in quantum Pater, est suppositum singulare, sed in quantum respondeat suis rationibus ad producendum Filium, est suppositum commune. In Lib. de 7. Arbor.

Articulus 12. apud Lullum.

Hic Eimericus ex eadem re conflat duos Articulos, septimum & hunc duodecimum: neque Articulum ex toto exprimit, ut constat ex verbis allatis circa Art. 7. ex Arb. Divin. cap. de Quæstione Filii: quæ hic non repeto, præter ea, quæ ibi adduximus: nota, Patrem (ut cunque appellatur Suppositum, aut commune, aut singulare) nusquam esse duplex Suppositum, sed unum & simplicissimum; quod tamen diversa comparatione modò commune, modò singulare appellatur: sin-

gulare in se; commune comparatione ad perfectiones, tanquam ad rationes productionem internam requirentes.

Articulus 13. apud Eimericu.

Quod, si Deus non fuisset Pater, non potuisset esse Pater æternitatis, cuius est Pater, in quantum eam dedit Filio per Generationem. In Lib. de 300. Proverb.

Articulus 13. apud Lullum.

R Aymundus 1. Par. Proverb. cap. 6. col. 4. De Deo Patre ita habet: Si Deus non esset Pater, non posset esse Pater æternitatis, cuius est Pater, in quantum ipsam dat per Generationem suo Filio. Dicitur Pater æternitatis, id est, fons; perinde ac dici solet Tullius à Latinis Eloquentiæ Pater. Eodem modo loquitur Dionys. de Divin. Nominib. cap. 2. Solus (inquit) fons supersubstantialis Deitatis est Pater: paulò post appellat Patrem primordialem & fontalem Deitatem. Diceret etiam quispiam, hunc esse linguæ idiotismum, sicut dicimus impudicitiæ Patrem eum, qui insigniter est impudicus, & mendacii Patrem &c. Sic Pater æternitatis, Pater æternus, Pater ab æterno. Quid plura? Sensum sermonis Lullus ipse explicat subiungens: In quantum ipsam dat Filio: en, quâ ratione vult intelligi, quod ait: est Pater æternitatis, quam videlicet æternitatem suo Filio communicat,

Articulus 14. apud Eimericu.

Quod Deus Pater est multiplicabilis, & Deus Filius consimiliter. In Lib. de Constr. Confess. Satisf. & Oratione.

Articulus 14. apud Lullum.

Totus hic Articulus falso impingitur Lullo, nunquam tale ab ejus ore profectum est: aut digitum quidem Interpres Eimerici intendat ad fontes: quod si Eimericus Arborem Scientiæ legisset, prospexit utique luculentissimam Lulli sententiam huic Articulo è diametro repugnantem. In Arbor. Apost. fol. 63. col. 2. de Numero ternali Divin. ita docet: Probatum est, quod in Deo sit pluralitas Personarum, videlicet Patris & Fili & Sancti Spiritus, modo volumus probare, quod non possint esse pauciores nec plures Personæ tribus secundum magnitudinem bonitatis, aeternitatis, potestatis. Rursus paulò infrà: Si in Divinis est unus Pater & non plures, & unus Filius & non plures, & unus Sanctus Spiritus & non plures, magnitudo sufficit cuilibet Personarum in singularitate. Subiungit protinus similia: Sicut in uno Regno, in quo sufficit unus Rex bonus, potens, sapiens, & in Cælo, in quo sufficit unus Sol & una Luna, & in Elementis unus ignis & unus aer, & in Anima unus Intellectus, una Memoria & una Voluntas, & in Argumentatione due maxime & una conclusio, & in Corpore unum longum, unum latum & unum profundum. Mox concludit: Oportet ergo, quod in Deo sufficiat unus Pater, unus Filius & unus Sanctus Spiritus, qui sunt unus Deus & non plures.

Item in Arbore Divin. fol. 99. col. 2. De Numero ternali ita habet: Qui in bonitate adderet quartum aut quintum aut plura supposita, que essent simpliciter de sua essentia, sicut sunt tria, de quibus dictum est, esset parva & non magna; quoniam si haberet

duos bensificantes, videlicet, duos Patres, deficeret magnitudo cuiuslibet in fine: quoniam major est unus Pater in fine bonitatis, quam duo Patres. Et passim eadem repetit. i. Par. Proverb. cap. de Deo Filio, & cap. de Singularitate: & Lib. de Quinque Sapient. cap. 42. in ratione 3. & 5. &c.

Articulus 15. apud Eimericum.

Quod Deus Filius est in Deo Patre totus generatus, & tota ejus Essentia & Natura. In Lib. Orationum.

Articulus 15. apud Lullum.

Raymundus in Lib. Orationum, cap. 2. p. 2. fol. 18. pa. 1. ita habet: *Un Pare de un Fill Deu, qui es tot del engenerat, è de tota la sua Essencia è Natura.* In Eimerici Articulo legitur Essentia & Natura in recto casu, in Lulli scripto legitur in auferendi casu cum præpositione *De*; ita ut in Lullo sit sensus maximè Catholicus, in Eimerici Articulo longè diversus.

Iterum atque iterum mirari subit, quid sibi ratios Eimericus velit in demendo & mutando; certè Lullus ubique docet, Essentiam Divinam nec cognoscere; sed totum Filium à Deo Patre generatum esse, & de tota ejus Essentia & Natura: ut Lib. de 300. Proverb. (quemadmodum Eimericus inscribit) i. Par. cap. 3. de Essentia Dei, sub his verbis: *Quia Deus Pater de sua Deitate generat Filium, & Filius nascitur in Deitate, remanet Deitas indistincta.* Deinde cap. 6. de Deo Patre, cùm ait: *Quia Filius est de tota Essentia & Natura Patris, non possunt esse distincti in pluribus Essentiis & Naturis.* Idem Lullus eodem in Libro, cap. 7. tribus locis id ipsum repetit.

Articulus 16. apud Eimericum.

Quod Deus Filius sic essentialiter est de Essentia productus, sicut personaliter de Persona. In Lib. 1. Sent. Quæst. 24.

Articulus 16. apud Lullum.

Raymundus Lib. 1. Sent. cap. 24. ad finem, fol. 17. pag. 2. ita habet: *Quod Filius sit essentialiter de Essentia productus, sicut personaliter de Persona.* Si Eimericus antecedentia recitasset, nihil nobis hinc addendum fuisset; sed opere pretium est observare, quod in eo 24. cap. duæ sunt Conclusiones, quarum prior hæc est: Verbum in Divinis essentialiter dicitur, id est, non accidentariò, sed de Essentia & Substantia Patris, id est, Substantia & Essentia Patris existens: siquidem ex ipsis Lulli verbis colligitur, Verbum essentialiter dici posse tribus modis. Primo: quia est de Substantia & Essentia Patris. Secundo: quia est ipsamnet Substantia & Essentia Patris. Tertio: quia non accidentariò dicitur. Secunda conclusio: Verbum in Divinis personaliter dicitur; nam est Persona personaliter distincta à Patre, non tamen essentialiter; cùm sit ipsi substantialis.

Sequuntur deinde Objectiones Eremitæ in primam Conclusionem his verbis: *Raymunde, dixit Eremita, Pater, intelligendo Verbum, intelligit, semet ipsum esse Patrem, & se non esse Essentiam; cùm Essentia absolute conveniat omnibus tribus Personis: & ratio, quare non intelligit, se esse Essentiam in generando,*

est, ut non generet ipsam; quam sic generaret intelligentia Essentiam, sicut generat Filium, intelligendo se Patrem: & quia Essentia est ingenerabilis, cum sit absolute, sequitur, quod Verbum non dicatur essentialiter, sed simpliciter personaliter. Raymundus respondit Eremitæ: *Suprà probatum est, quod Verbum dicatur essentialiter, ut predicta impossibilia non sequantur.* Item, secundum hoc, quod dicas, alia impossibilia sequerentur; sicut Pater, qui se in parte intelligeret, & non in toto, si intelligendo, se Patrem, non intelligeret, se esse Essentiam, neque hoc, de quo generat Filium; quod est impossibile: ergo Pater intelligit, se esse Essentiam, sicut intelligit, se esse Patrem: & licet intelligas, se esse Essentiam, sicut, se esse Patrem, non sequitur, quod absolute generet Essentiam: quia sic intelligit, quod de sua Essentia generet Filium, sicut intelligit, se esse Patrem in generando Filium de sua Essentia. Item, si verum esset hoc, quod tu dicas, Verbum non esset à Patre simpliciter productum, sed secundum quid, scilicet secundum Personam, non secundum Essentiam; & sic tua ratio non obstat.

Ex his colligitur, & est declaratum, quod *Filius sit essentialiter de Essentia productus, sicut personaliter de Persona.* Cæterum præpositio *De* non sumitur hinc semper eodem modo; nam in prima Parte Articuli notat originem cum homouilitate, in secunda simpliciter notat originem: tritum autem & frequens est apud Patres & in Scholis, præpositionem *De* varie sumere.

Articulus 17. apud Eimericum.

Quod Essentia Filii Dei relata ad Personam Filii sic est genita, sicut est ingenita Persona Patris relata ad Personam Patris. In Lib. sup. 1. Sent. q. 24.

Articulus 17. apud Lullum.

Hisce locutionibus, quibus cognoscens vel genitum cum Essentia conjungitur, indicare vult Lullus modum, quo Essentia est in Personis: id docet in Lib. de Quinque Sapient. cap. 43. his verbis: *Et cùm iterum objicitur, quod, cùm Pater sit ipse Essentia ut generans, & Filius ut genita, & Sanctus Spiritus ut spirata, & ipsi sint realiter distincti, necessario conveniat, ipsam Essentiam esse distinctam.* Plures ad hanc objectionem responsum est; nam ipsa Essentia est unica & indivisibilis in se ipsa existens, ratione etiam modorum personalium distinctorum est aliter & aliter in Personis existens, secundum alium & alium modum existentia Personarum; solum enim distinctio respectu Personarum existit.

Lullus ergo in 1. Sent. cap. vel q. 24. fol. 17. col. 2. ita habet: *Essentia Filii relata ad Personam est sic genita, sicut est ingenita relata ad Personam Patris; cùm Pater sit ingenitus:* hanc ultimam conclusionem, quæ sententiam explicabat & moliebat, suppressit Eimericus, qui, si candidum erga Lullum gessisset animum, illa addere debuerat ex eadem q. 24. quæ paulò ante habentur: *Et licet intelligas se (de Patre loquitur) esse Essentiam, sicut, esse Patrem, non sequitur, quod absolute generet Essentiam.* Ibidem quoque legitur apertissime, quod *Filius non distinguatur à Patre essentialiter, cùm sit illi consubstantialis, licet personaliter distinguatur.*

Articulus 18. apud Eimericum.

Quod Deus, qui est Filius Deitatis, est Pater Hominis Deificati, propter hoc, ut in Deificare Patri assumuletur. In Lib. de Centum Nominibus Dei.

Arti-

Articulus 18. apud Lullum.

Vernacula Lulli Oda, cap. De Nomine Filii, fol. 276. col. 2. sic habet:

Dens, qui es Fili de Deitate,
Es Pare de Hom Deificat,
Pergo, quen Deificar sial Pare resemblat.

Latinè: Deus, qui est Filius de Deitate vel Deitatis,
Est Pater Hominis Deificatus,
Adeo, ut in Deificando sit similis Patri.

Quid hic potest reprehendi? carpet Emericus primum Odæ versiculum, quasi Lullus insinuat, Divinam Essentiam gignere? nam & hoc ipsum Emericus conatus est novem Articulis; hoc est, 2. 3. 4. 6. 10. 13. 15. 16. & 17. ut appareat, quantum brevitati studuerit is, qui ex uno Articulo decem fecerit: hic primum Odæ versiculum in pravum detorsit sensum, cum sanè interpretari posset; nam præpositio *De* in lingua vernacula verti potest simul & per casum gignendi (quo sensu Emericus transtulit, *Deus, qui est Filius Deitatis*) & per auferendi casum, redditque sensum hujusmodi: *Deus, qui est Filius de Deitate*; Deus, scilicet à Deo Patre de Deitate natus: in priori tamen sensu locutus est Augustinus (de quo solo nunc ambigi posset) Lib. 15. de Trinitate, dicens: *Christum esse Filium substantia Patris*: tractans enim illud Apostoli ad Colos. 1. *Qui eruit nos à potestate eeneriarum, & transtulit in Regnum Filii claritatis sua*: ait: *Nihil aliud intelligitur, quam Filiis sui dilecti, quam Filiis substantiae sua*: Poterat ergo Lullus dupliciter exponi, tum ut solent hæ locutiones, Filius iniquitatis, Filius perditionis &c., id est, Filius iniquus, peritus &c.: tum ut locutio Augustini exponitur. Qua de re Petrus Lomb. in 1. Sent. in calce Distinctionis quintæ.

Sugillabit Emericus vocem illam secundi versiculi, *Deificat?* at ea vox usurpatur à Damasco, & est aptissima: quid, inquies, sibi vult, *Est Pater?* est sanè Pater non solum creatione, conservatione, fine, ideâ, sed etiam Hypostaticâ Conjunctione. Jam versiculus tertius argutæ plenus est; ut enim Filius quodam pacto Patri assimileatur, externè se Hominem facit, hac in re Patri similis; similis inquam, nam alio modo Deificat Pater Filium, alio Filius se Hominem.

Articulus 19. apud Emericum.

Quod Spiritus Sanctus est conceptus de Patre & Filio. In Lib. de 300. Proverb.

Articulus 19. apud Lullum.

Agit hic suo modo Emericus, dum integrè non refert Lulli sententiam, Lullus enim in 1. Par. Proverb. cap. 8. fol. 5. ita habet: *Tertia Persona est propter hoc Sanctus Spiritus, quia est una Conceptio Amoris, qui exit de duobus*: quid hic non Catholicum? offendit illum fortasse *Conceptionis* nomen? at vox est apposita ratione particulæ tum, quæ Spiritui Sancto aptissimè quadrat, qui simil est à Patre & Filio: est igitur Spiritus Sanctus una (non multæ) *Conceptio passiva*, ut etiam Spiratio passiva ab omnibus appellatur: *Amoris autem, quippe, qui per modum Voluntatis procedit: minus placuit vox illa, Exit?* at verbum est convenientissimum, & ab Augustino usurpatum in Lib.

5. de Trinitat. cap. 14. *Spiritus Sanctus* (inquit,) *procedit à Patre, non quomodo natus, sed quomodo datus, vel donum; Filius autem processus nascendo, exiit à genito: ac per hoc illud elucebat Augustino Interpretore, cur Spiritus Sanctus etiam non sit Filius, cum & ipse à Patre exeat. Si contendas, concipit esse proprium Verbi, unde id colligis? nūquid non convenit Voluntati? & aptissimè, ut bene Gerson p. 3. n. 60. lit. P. *Conceptiones* (inquit) *in utero anima rationalis tot modis possunt multiplicari quoad potentiam appetitivam, quos modis variantur quoad apprehensivam seu cognitivam*.*

Articulus 20. apud Eimericu.

Quod Spiritus Sanctus procedit à Patre & Filio, ut sit æqualis Patri & Filio, ita, quod habeat duas passiones, unam scilicet à Patre, & aliam à Filio, sicut Pater habet duas actiones, & Filius unam actionem & unam passionem. In Lib. de 7. Arborib. & in Lib. super 1. Senten. q. 12.

Articulus 21. apud Eimericu.

Quod duæ passiones Spiritus Sancti sunt de tota activitate Patris, & stant sicut una Persona, sicut duæ activitates, unum principium. In Lib. de 7. Arboribus.

Articulus 20. & 21. apud Lullum.

Articulus 20. reperitur in Lib. Proverb. 1. Par. cap. de Sancto Spiritu, fol. 5. sub his verbis: *Adeò nobilis est Sanctus Spiritus per duas passiones, sicut Pater per duas actiones, & Filius per unam passionem & unam actionem*. Et in Lib. 1. Sent. q. 12. *E*s sic à simili convenit, quod Sanctus Spiritus procedat à Patre & Filio, ut sit æqualis Patri scilicet & Filio, & quod sic habeas duas passiones, unam scilicet à Patre, & aliam à Filio, sicut Pater habet duas actiones, & Filius unam actionem & aliam passionem. Subtinet Emericus, quod sequitur: *verumtamen non dicimus duos Spiratores, sed unum tantum, ut probavimus: quare subtilius? an etiam, ut Lectori locus suspicandi daretur, num juxta Lulli sententiam Pater & Filius sint unum Spiritus Sancti principium? sint unus Spirator & spirent ut unum?*

Articulus 21. reperitur in Arb. Scient. fol. 171. col. 4. titul. de Quæst. Differen. Concord. & Contrar. de Flor. Arb. Divin. in fine Capitis: *Due (inquit) passiones Sancti Spiritus sunt de tota activitate Patris & Fili; & ita sunt una Persona, sicut duæ activitates sunt unum principium*.

Quod item in Spiritu Sancto sit tantum una personalis proprietas, Spiratio scilicet passiva, indubitate est & constantissima Lulli Sententia; nam in 1. Par. Proverb. cap. de Divina Singulatitate ait: *Ita bene convenit Deo singularis Paternitas, Filiatio & Spirabilitas, sicut singularis infinitas & aternitas*. Et Lib. de Arte Invent. p. 2. de mille qq. minutis: *In Deo est triplex modus proprietatum personalium, videlicet singularis, dualis & ternalis: singularis, sicut Paternitas, Filiatio & Spirabilitas*. Lib. de Quinque Sapient. cap. 73. *In Deo est considerare proprietates tribus modis, scilicet proprietatem singularis, dualis & ternalem; est autem proprietas singularis, que uni Persona tantum convenit, sicut Paternitas Patri, Filiatio Filio, & passiva Spiratio S. Spiritui*. Et cap. 11. *Spiritus Sanctus est fons & complementum sui ipsius & Patris & Fili; complementum est enim sui ipsius, quoniam ipse est una sola Spiratio & finis Patris & Fili, quia*

Memoriale

in eo completerur numerus omnium trium. Et cap. 42. In specie humana, in qua sunt plures patres, & per consequens plures filii, quorum quilibet necessario est limitatus, non est tanta relatio, sicut in Essentia Divina, si in ipsa est unica singularis Paternitas, & non plures, unica singularis Filiatio, & non plures, unica singularis Spiratio, & non plures. In Arbor. Scien. cap. de q. Spiritus Sancti: *Spiritus Sanctus est ex Patre & Filio, in quantum est ex communi Spirativitate, & est una Persona & una Spirabilitas, in quantum est ex una Spirativitate, & non ex pluribus.* Et paulo post ibidem: *In hoc, quod Pater & Filius sunt distinctae Personae, est Spiritus Sanctus ex Patre & Filio; & in quantum Pater & Filius sunt una Spirativitas, & non plures, Spiritus Sanctus est una Spirabilitas, & non plures;* & est totus Spiritus Sanctus ex Patre, & totus ex Filio. Et in Arbor. Divin. cap. de Spirabili Proprietate: *Omnes dignitates sunt sub una passiva Spiratione, qua est Proprietas personalis, & constituta de responsione, quam facit commune Ens dignitatibus secundum activam Spirationem, propter quam dignitates requirunt passivam Spirationem.* Mitto alia testimonia, velut in Lib. de Quinque Sapient. cap. 4. considerari potest Proprietas multis modis &c. Et cap. 5. *Necessarium est, Spiritum Sanctum &c.* Et in primo Sent. q. 14. *Pater & Filius debent dici &c.* Et paulo post: *Item oportet, quod sint verus &c.* Et ibidem in calce: *Pater & Filius ita sunt &c.*

Quid ergo sibi voluit Lullus, dum in Articulo praecedenti Sancto Spiritui tribuit duas passiones? nempe Græcos refellere, contra quos scripsit, & significantius exprimere, ipsum à duabus Personis procedere; si enim unam passionem dixisset, ad solam Patris actionem referri potuisset; duas autem dicendo, non potest, quin ejus productio ad Patrem & Filium referatur: dicitur ergo Spiritus Sanctus habere duas passiones, comparatione ad duas Personas, è quibus habet originem. Si vim & principium attendimus, unica est Spiritus Sancti passio; si Personas producentes, cùm à duabus procedat, è tantum ratione duæ appellantur, quemadmodum in Proverbiis *amare* dicitur communis relatio amantis & amabilis; non communis, quæ conveniat multis, sed uni, quod respicit multa. Hanc esse Lulli mentem, aperte ostendit locus ex Lib. de Quinque Sapientibus cap. 7. *Græcus: Si Spiritus Sanctus exit à Patre & Filio? &c.* Respondet Raymundus Græco his verbis: *Ad hoc, quod dicas, quod Spiritus Sanctus habeat unam proprietatem à Patre, & aliam à Filiō, verum esset, si Spiratio non esset proprietas communis; sed quia est communis Patri & Filio per unum principium, per unam bonitatem, magnitudinem, eternitatem, & per unam Essentiam & Naturam, Spiritus Sanctus non potest habere duas proprietates distinctas, unam scilicet à Patre, aliam à Filiō; quia esset duplex Persona: & Unitas, quam Pater & Filius habent in spirando, conservat, quod Sanctus Spiritus sit tantum una Persona & una Proprietas passiva spirata: & propter hoc Spiritus Sanctus non potest esse major, quam Filius; quia una Persona respondet aliis in equalitate: nec magnitudo, bonitas, eternitas sunt majores in Sancto Spiritu, quam in Filiō, postquam Sanctus Spiritus non habet duas Proprietates personales.*

Articulus 22. apud Eimericu[m].

Quod de Patre & Filio & Spiritu Sancto sic est, quod quilibet eorum stat tam completus, sicut aliis, & stant omnes tres unus Deus, non distincti in aliquo. In Lib. de Confess. Contr. Satisf. & Oratione.

Articulus 22. apud Lullum.

Fingamus, istum esse ad verbum Lulli Articulum, qui certè non est, in eo nihil est reprehensione dignum, nisi detorqueantur verba illa: *Non distincti in aliquo:* quasi inde colligi possit sublata distinctione Personarum: verum ejus erroris suspicio in Lullum nullo pacto tunc cadere posset, cùm nullum sit ejus opusculum, in quo ipse de Trinitatis mysterio agens, Personarum distinctionem non explicatissime tradat: & ut deessent alia Lulli scripta, is ipse Articulus eum ab erroris nota manifestissime vindicat: perpendamus singula verba. Primum: *Quilibet eorum, distincti ergo.* Secundum: *Tam completus, si numeris omnibus absolutus, æquè unus atque alius; distincti ergo.* Tertium est: *Alius, quæ apertissima est nota distinctionis.* Quartum est: *Omnes tres, multi ergo & distincti.*

Obstar, inquires, vox illa, *In aliquo:* referenda tamen est ad illud unum, in quo tres referuntur, hoc est, ad rationem divinitatis, comparatione ad quam tres Personæ nullam habent distinctionem: sunt itaque tres tam unus Deus, ut non sint in aliquo (quod ad Deitatem pertineat) distincti.

Adde, quod Doctor Antonius Belver, post diligentem omnium Lulli Operum discussionem in sua Apologia disertè negat istum Articulum: vel certè Eimerici Patronus & Actor producat hunc Articulum, & in Lulli Codice rem acutangat, ut dicitur: siquidem omni Actori onus probandæ assertionis incumbit.

Articulus 23. apud Eimericu[m].

Quod tantum sunt tres Personæ Divinæ in unione, quod nulla illarum trium potest aliquid agere intrinsecè sine aliis; quia nec generare nec spirare. In Lib. Contempl.

Articulus 24. apud Eimericu[m].

Quod Generatio & Processio non possunt esse in Divinis per unam vel duas Personas solùm, minùs de omnibus tribus. In Lib. de Contempl.

Articulus 23. & 24. apud Lullum.

Articulus 23. reperitur in Lib. 1. Contempl. Dist. 5. cap. 11. fol. 26. his verbis: *Tant son les tres Persones en unio, que neguna de les tres Persones no pot ninguna cosa fer menys deles autres: y asso, Senyor, es per aço, com lo Pare no poria engenerar lo Fill, si lo Fill no rebia Generacio dell; ni poria dar Processio al Sanct Sperit, si el Sanct Sperit no rebia la Processio del Pare.*

Latinè: *Adeo sunt tres Personæ Divine conjuncte inter se eidem Substantia Divine, quod nulla ex tribus Personis aliquid potest agere absque aliis; Pater enim non posset Filium gignere, nisi Filius ab eo Generationem caperet &c.* Ex cuius literæ contextu appetet, & additum esse ab Emerico adverbium illud *intrinsecè*, & omisssam totius Axiomatis explicationem: Axioma enim verbum habet ex interna relatorum natura, quæ est, ut ex relatis nullum possit esse aut cogitari sine altero.

Articulus 24. reperitur ibidem, fol. 26. sub his: *O Sancta Trinitat, benycta sian vos; car enaxi com Generacio ni Processio no poria esser en vos per la una, o per les dues Persones tant solament menys de totes tres*

tres, enaxi ninguna de les Persones no poria en aquest mon fer nulla cosa la una mensys de les autres.

Latinè: *O Sancta Trinitas, benedicta sis tu; quia sicut Generatio vel Processio non posset esse in te per unam Personam tantum, vel per duas, nisi omnes tres Personae essent simul, sic una Personarum non posset esse in actu sine reliquis duabus. Hæc est Lulli argumentatio, ubi notanda est statim calliditas Eimerici proponentis Articulum sub Axiomatis forma, non sub Ratiocinii: deiude, quām violenter Eimericus interpretatur Lullum; quām enim versio ista, Minus de tribus? Porro, Articulus 24. & 23. non differunt: an eadem sententia variis verbis reddita producit alium Articulum? eandem planè repetivit ibi Lullus Sententiam, tametsi in aliud scopum: adhibetur enim altera pro argumento alterius à simili; quod Eimericus dissimulavit.*

Articulus 25. apud Eimericum.

Quòd, stante Filio de toto Patre, & stante Spīru Sancto de totis ambobus sīnē aliqua conditione contrarietatis stat eorum distinctio & concordia in majori majoritate, quā potest esse; & tres Personæ Divinæ distinguuntur majori distinctione, quā potest esse. *In Lib. de 7. Arbor.*

Articulus 26. apud Eimericum.

Quòd, sicut inter Patrem & Filium in Divinis est major unitas & concordia, quā potest esse, nūc inter eos est major distinctio, quā possit esse. *Ibidem.*

Articulus 27. apud Eimericum.

Malè faciunt illi, qui dicunt, quòd inter Patrem & Filium & Spiritum Sanctum non sit tanta distinctio, quanta est inter Deum & equum; cùm inter Divinas Personas sit major concordia, quā inter Deum & equum: quā major concordia non potest esse sīnē majori distinctione Personarum. *Ibidem.*

Articulus 25. 26. & 27. apud Lullum.

Articulus 25. reperitur in Quæst. Differ. Concord. & Contrar. de Florib. Arb. Divin. fol. 171. col. 3. his verbis: *Pater & Filius & Spiritus Sanctus quomodo sunt in majori majoritate distinctionis & concordia?* Solutio: *Existente Filio ex toto Patre, & Spīru Sancto existente ex ambobus sīnē aliqua conditione contrarietatis, est eorum distinctio & concordantia in majori majoritate, quā possit esse.* In quibus, quid ampliori opus est luce? addit quoque de suo Eimericus: *Et tres Personæ Divine distinguuntur majori distinctione, quā possit esse:* nullibi autem ita legi, videre est apud Lullum.

Articulus 26. & 27. Raymundus in Arb. Christ. cap. de Branchis Arb. Jesu Christi, fol. 87. col. 3. in fine ita habet: *Quam maiorem differentiam significat major distinctio, quā est inter unam Personam Divinam & aliam; & idem est de concordantia: idcirco male dicunt illi, qui dicunt, quòd inter Patrem, Filium & Spiritum Sanctum non est ita magna distinctio, sicut inter Deum & equum; cùm inter divinas Personas sit major concordantia, quā inter Deum & equum: quā major concordantia non posset esse sīnē majori distinctione Personarum.* Ex quibus obiter pater, quām sit proclivè Emerico, ex uno plures facere Articulos.

Jam, Differentia potest dici major duobus modis. Primò, in ratione formalis differentiæ, quā alterum ab altero distinguit, & distinctius, & pluribus modis: sic essentialis major est, quām realis; & hæc major, quām rationalis vel formalis: quā enim essentiā differunt, plus differre non possunt: atque eadem re & rationibus differunt. Consimiliter Differentia generica major est, quām specifica & quām numeralis; nam quā genere distinguuntur, & maxime distinguuntur, & eadem specie & numero distinguuntur: Differentia quoad rationem suam formalem sic se habet, ut major includat minorem; non contra: & ita essentialis includit realem & formalem; non è converso: generica includit specificam & numeralem; non è diverso.

Alio modo Differentia potest dici major quoad sui nobilitatem; hæc autem est illa, quā nobilitoris est subjecti, vel quā conjuncta est cum concordia, absque pugnantia: hac de re ita habet Lullus in Floribus Arbor. Divin. cap. de Differen. Concord. Contrar. & Major. fol. 105. col. 3. *Cūm ita sit, quòd concordantia concordet cum esse, & contrarietas cum privatione, convenit, quòd differentia sit major in concordantia, quām in contrarietate: cūm ita sit, quòd majoritas habeat concordantiam cum esse, & minoritas cum privatione: est ergo differentia major in concordantia, quām in contrarietate.* Hæc Lullus, manifestissime indicans, tum in quo sita sit majoritas differentiæ, in pura nimirum concordia absque pugnantia, tum, in quo sita sit majoritas concordiæ, nempe in consensu cum esse.

Colligitur ex dictis: primò, latum esse distinctio inter utramque acceptiōne differentiæ; nam differentia in ratione formalis major appellatur, comparatione unius ad alteram; major in nobilitate, comparatione ad subjectum vel ad conjunctionem. Deinde, quā major est in ratione differentiæ, minor est in nobilitate: & quā in nobilitate est major, minor est in ratione differentiæ: nam, quācum concordia conjunctiūs hærent, quācum pugna, habent majorem differentiam in nobilitate (ut Lullus aperte ait) & minorem in ratione formalis differentiæ.

Colligitur deinde, repugnare Lulli Doctrinæ & Catholicæ Veritati, quòd differentia inter Personas Divinas major appelletur in ratione formalis distinctionis, quām ea sit, quā est inter Deum & equum; nam major distinctio, quā possit esse inter Divinas Personas, est realis cum identitate Essentiæ & Naturæ. Id habetur in Lulli Scriptis ubique obvium; velut in Lib. de Quinque Sapient. cap. 37. *Sequitur igitur (inquit) in Deo realis distinctio Personarum, sive rerum distinctiarum, quas Personas vocamus, ne ipsæ Formæ Divinae sint sibi invicem qualibet cuilibet in omnibus & per omnia, quā dicunt nobilitatem & excellentiam, defectiva: & sic ipsæ dignitates, quā idem sunt in existere secundum rem, quantum est de se, sīnē distinctione reali & etiam rationali, nisi in ratione natura, quā simul non potest eas apprehendere, nec aliquid in Deo ponere, sunt distincta secundum rationem ab aeterno ratione actus, sive per agere: nam dato, quodd nunquam esset intellectus, Deus ab aeterno esset sapiens, bonus ratione actus, qui supposito convenit: & mediante rationali distinctione ipsarum dignitatum constituitur distinctio realis suppositorum, quā non potest esse major: & mediante similiter illa in ratione, quā minor est, reducuntur supposita in Unitatem Essentiæ, quā una est in omnibus, immensæ & aeternaliter bona, magna &c.*

Articulus 28. apud Eimericum.

Quod extra Deum differentia est major in pluralitate, & concordia in unitate; sed in Deo est æqualitas in differentia & unitate. *In Lib. Amasi & Amici.*

Articulus 28. apud Lullum.

Reperitur in Libello de Amico & Amato, num. 301. Respondit, quod extra suum Amatum differentia esset major in pluralitate, & concordantia major in unitate; sed in Amato essent aquales & in pluralitate & unitate. Non video, quid in hoc Articulo Eimericus reprehendat, nisi forte differentiae nomen illi suaserit cogitare, idem hic tractari, quod in Articulis 26. & 27. vel imperfectum Articulorum seculum explere maluerit.

Articulus 29. apud Eimericum.

Quod, in quantum Filius in Divinis est distinctus à Patre & Spiritu Sancto personaliter, potest esse incarnatus, sive hoc, quod illi non sint incarnati; sed in quantum omnes tres Personæ sunt una Essentia & Natura, oportet, quod Pater & Spiritus Sanctus sint ita veraciter Homo per Incarnationem, sicut Filius. *In Lib. de 7. Arbor.*

Articulus 30. apud Eimericum.

Quod Unitas Naturæ & Essentiæ Divinæ facit stare æqualiter tres Personas Divinas Hoc in Deitatum. *Ibidem.*

Articulus 29. & 30. apud Lullum.

Articulus 29. reperitur in Arbor. Scient. in Quæst. de Florib. Arbor. Jesu Christi, de Potestate, fol. 167. col. 4. his verbis: *In quantum Filius distinctus est à Patre & Spiritu Sancto personaliter, potest esse incarnatus, licet Pater & Spiritus Sanctus non sint incarnati; sed in quantum omnes tres Personæ sunt una Essentia, una Natura, convenit, quod Pater & Spiritus Sanctus sint ita verè Homo per Incarnationem, sicut Filius.*

Circaenfum hujus Articuli facit, quod egregie scripsit D. Franc. Suarez Tom. 1. Comment. in 3. Par. quæst. 3. Disp. 12. & 13. Unde constet, potuisse Deum Humanam Naturam cum Divina conjugere, absque unione ad Personam: sed & Author ipse D. Thomas in 3. p. q. 3. art. 3. cuius est hæc conclusio: *Abstractione Personalitate per intellectum possumus adhuc intelligere Naturam assumentem.* Ubi Cardinalis Cajetanus: *Sicut hic Deus non inventetur, nisi Pater & Filius & Spiritus Sanctus, ita tunc hic Deus Homo non inventetur, nisi Pater & Filius & Spiritus Sanctus: sicut enim nunc, quicquid convenit huic Deo secundum se, convenit Patri & Filio & Spiritui Sancto, ita tunc, esse Hominem; quia conveniret huic Deo secundum se, hoc est, non ratione trium Personarum conveniret cuilibet Personæ Divine.*

Idem affirms Scot. in 3. q. 1. cui favet Durand. in 3. d. 4. Uniretur ergo Natura Humana cum Divina, tanquam sustentatum cum sustentante: uniretur cum Verbo Divino, tanquam dependens cum independente: unitur præterea cum Verbo in Unitate Personæ: unitur cum Natura, sed non in Unitate naturæ: denique unitur cum Natura, priusquam cum Verbo: & appellatur Pater, Homo, non ratione Unionis Humanæ Naturæ

cum Verbo, sed cum Divina Natura, quæ unicissimè & indistinctissimè est in tribus Personis, ita tamen, ut Homo hic non sit perfectæ Personæ indicium. Quod insinuat Lullus partim in Quæst. Flor. Arb. Jesu Christi, cap. de Potestate, eod. fol. 167. col. 4. his verbis: *Cum Filius sit incarnatus, & non Pater, neque Spiritus Sanctus, tres Personæ Divine quomodo possunt esse æqualiter Homo?* Solutio: *Unitas Naturæ & Essentia Divina facit, esse æqualiter tres Personas Hominem & Deum.* (Qui est 30. Articulus apud Eimericum) partim his verbis, ibidem: *In quantum omnes tres Personæ sunt una Essentia, una Natura, convenit, quod Pater & Spiritus Sanctus sint ita verè Homo per Incarnationem, sicut Filius:* quod est diuidum Articuli 29. ut præmisimus.

Notandum præterea circa eundem Art. 29. exemplar vernaculum correctius loqui, dum ait: *convenit, non, oportet:* neque vacat illa particula: *Per Incarnationem;* nam per Incarnationem, quæ est dependentia Naturæ Humanæ ad Personam Verbi terminantis illam, fit Unio Naturæ Humanæ cum Divina, non tanquam terminante, sed tanquam sustentante: & hæc unio est ratio, cur Pater appellatur Homo, non tamen incarnatus.

Articulus 30. desumptus est (ut prædiximus) ex eodem loco, fol. 167. col. 4. in quo vox illa: *Hominem Deitatum, non est, quod quemquam offendat;* cùm illâ utantur Damasc. Lib. 3. de Fide Ortho. cap. 12. 17. & Lib. 4. cap. 9. D. Thom. 3. p. q. 2. a. 1. ad 3. & Petr. Lomb. in 3. Sent. d. 7.

Articulus 31. apud Eimericum.

Quod in Persona Filii Dei accepit Naturam Humanam participationem cum Persona Dei Patris & Dei Spiritus Sancti. *In Lib. de 300. Proverb.*

Articulus 31. apud Lullum.

Quid in hoc Atticulo reprehendat Eimericus, ipse viderit, si forte vocis alicujus improprietatem, id communis hominum imbecillitatē condonet; licet, cùm in Divinis non tam loquamur, quām balbutiamus; ut sèpe conqueritur Lullus, præsertim in Prologo Artis Inventivæ: & tamen is Articulus in eo Libro non reperitur.

Articulus 32. apud Eimericum.

Quod tunc, quando Filius Dei accepit Humanam Naturam, produxit Personam Hominem in sua Persona, sic in amando esse Hominem, sicut produxit cum Patre Spiritum Sanctum. *In Lib. de 7. Arbor.*

Articulus 32. apud Lullum.

Ferè nihil est in Lulli Scriptis frequentius, quām Catholica Confessio de una Persona in Christo: in Arb. Christia. in fine cap. de Radicibus Arbor. Jesu Christi, fol. 86. col. 4. *Et ambae Naturæ distinctori manent in una Persona, quæ est Dominus Jesus Christus.* Et in qq. trunci Arb. Christi: *Utrum in Jesus Christo &c.* fol. 129. col. 2. In 3. Sent. q. 94. fol. 52. pag. 1. *Deus cum Naturæ assumpta existit una Persona ex duabus Naturis &c.* Et q. 95. fol. 52. pag. 2. *Sicut Deus non potuit assumere &c.* Et fol. 54. pag. 1. q. 98. Raymundus consideravit, quomodo ex pluribus &c. q. 101. *Deus Filius est Suppositum &c.* fol. 55. pag. 2. & q. 102. *In Christo sunt duas Naturæ &c.* Quin integrata

gra Disputatio de hac re prostat in Lib. de Quinte Sapient. p. 2. cap. 12. quam si adieris, amplius quod requiras, nihil erit.

Quapropter hic Articulus supposititus jure censendus est, quem neque in sedecim Arboribus Scientiarum potui invenire, neque aliud ejus verborum inepta coherentia praedicat, quam Eimerici commentum aliquod esse, plura vel addentis, vel de more detrahentis: quod si id Emerico datemus, quod ipse contendit, adhuc exponi posset hic locus, ut alius similis ab ipso Lullo exponitur in 3. Sent. q. 102. his verbis: *Et quando dicas, quod conveniat, quod in Christo sunt duo supposita, postquam ipse est duo, scilicet, Deus & Homo, non sequitur, cum Homo in se non sit suppositum, sed de sua Humanitate est factum suppositum in Divino Supposito, in quo sustentatus est & factus.*

Articulus 33. apud Eimericum.

Esse humanum est nobilius esse, quod Deus creavit, & homo melior creatura, qua sit: & sicut Essentia Divina est summum esse in bonitate, ita Filius Dei fuit incarnatus in meliori esse, quod sit post Divinum esse. In Lib. Contemplat.

Articulus 33. apud Lullum.

Raymundus Lillus in Lib. 2. Contemplat. Dist. 11. cap. 54. fol. 155. pag. 2. *Granes, Senyor, lo vostre ordonament è la vostra saviesa; car enaxi, Senyor, com la vostra Essencia Divina es lo pus subira effer en bonea è en virtut, enaxi, Senyor, vos plac encarnar en lo millor effer, qui sia apres lo vostre: car (exceptat vos) totes quantes boneas son, ni seram, enfre totes no absten si atanyen a la bonea ni a la nobleza de la nostra Dona Sancta Maria,*

Latinè, in Lib. 2. Dist. 11. *Qualiter Incarnationis Filius Dei fuit ordinata, sic habetur: Magna est, Domine, tua ordinatio & tua sapientia; quia sicut, Domine, tua Divina Essentia est supremum esse in bonitate & in virtute, ita, Domine, tibi placuit incarnari in meliori esse, quod sit post tuum esse: quia (excepto te) omnes bonitates, qua sunt & erunt, non sufficerent nec attingerent bonitatem & nobilitatem nostrae Dominae Sancte Marie.*

Ex hujus literæ collatione colligere est, Eimericum (ut is sepe solet) addere, detrahere & sensum ferè corrumpere: verum fingamus, Lullum ita dixisse, ut Articulus habet, quid est, quod erroris notetur, ut proinde inter Articulos tali notatam dignos recenseatur? Tres sunt in eo propositiones, & qualibet recipit sensum maxime catholicum. Prima est: *Esse humanum est nobilius esse, quod Deus creavit: tum extensivè (ut loquar Lullicè) cum & ejus finis ad plures sese extendat, quam finis Angeli, & ipse sit microcosmus & omnium rerum epitome, tum etiam simpliciter, cum Homo in ordine productionis sit opus postremum, cui serviant Angelii, tanquam administratores Spiritus, cuius & semen apprehendit Deus, non Angelos. Secunda propositio: Homo est melior creatura, qua sit: quid huic obstat? cum de ipso scriptum sit, quod Filius Dei efficitur? cum transformandus in eandem imaginem, qua Deus est? cum sit futurus Christi cohaeres? cum sit Deo maximè uniendus? Tertia propositio: *Filius Dei incarnatus fuit in meliori esse: & quid hic dubii? ac pro prima quidem Propositione faciunt, qua Doctor Antonius Belver disputat in sua Apologia pro hoc Articulo, Percontatio-**

ne 1. & 2. quæ unum ex præcipuis continent Lullicæ Doctrinæ fundamentis, & lectori digna sunt, & multum lucis adferunt huic argumento. Pro reliquis reliqua faciunt à prædicto Autore doctè & ingeniosè super hoc ipso Articulo disputata.

Articulus 34. apud Eimericum.

Quod Divina Natura, qua est Filius Dei, voluit esse induita de Humana Natura, qua est Christus Homo. In Lib. de 7. Arbor.

Articulus 34. apud Lullum.

Reperitur in Arb. Mor. in titulo de Fide, Spe, fol. 42. col. 2. his verbis: *Et magna humilitas est, quod Divina Natura, qua est Filius Dei, velut induit Humanam Naturam, qua est Christus Homo. Ut Lullus personalem in Christo Unitatem & subsistentiā unicam emphaticiter notet, effert quandoque per abstracta & mixtum de Deo humanæ Naturæ idiomata; non ut naturas confundat, nec ut constituat identitatem numeri inter Naturam humanam, ejusque partes & Deum, sed ut significantissimè exprimat mirabilem illam conjunctionem Naturæ humanæ cum Deo, ob idque, ut explicatiū tradat eam conjunctionem, solet in eam referre hujusmodi idiomatum communicationes, quas efficit. Simili modo locutus est Damascenus de Orth. Fid. cap. 19. *Dua (inquit) Natura unus est Christus, & unus Christus duas Natura.**

Articulus 35. apud Eimericum.

Quod Deus pro humano genere salvando, sine hoc, quod humanum genus petiverit veniam, voluerit ei indulgere per Incarnationem, quam accepit Misericordia, qua est Deus. In Lib. de 7. Arbor.

Articulus 35. apud Lullum

Reperitur & hic in eodem omnino loco, ubi proximus Articulus, hoc est, fol. 42. col. 1. & 2. sub his verbis: *Et magna misericordia fuit, quod Deus, absque hoc, quod humanum genus petiverit veniam ab ipso, voluerit remittere per Incarnationem, quam accepit Misericordia, qua est Deus. Quid autem hic reprehendat Eimericus? an non Incarnationis est primum exordium salutis nostræ? an non medium, quod Deus in salutem Hominis direxit? an non ex gratia Dei? juxta illud Pauli ad Tim. 3. *Apparuit benignitas & Humanitas Salvatoris nostri Dei, non ex operibus Justitia, qua fecimus nos. In rebus (inquit Aug. 13. de Trin. cap. 19. per tempus ortis nulla major gratia, quam quod Deus fecit Homo.**

Articulus 36. apud Eimericum.

Quod, si humana Natura potuisset se elongare à Divina Natura, & eam fugere, ut non incarnaret se in ea, fecisset; sed Natura Divina accessit ad humanam Naturam, & incarnavit se in illa. In Lib. Contemplat.

Articulus 36. apud Lullum.

Non potuit castius aut circumspectius dici de potentia Dei, de imbecillitate creaturarum, & ad Divinam Naturam plus, quam incomparabili proportione, quam Lullus dixit in Lib. 2. Contemplat.

templ. Dist. 17. cap. 61. fol. 175. pag. 2. cuius hæc est inscriptio: *Com per Entencio Divina fo delis peccat original?* Latinè: *Quomodo per Intentionem Divinam fuerit deletum Peccatum originale?* Sic enim habet in vulgari: *Si Natura humana, Senyor, aques poder, ques luryas de vos, è queus fugis, per tal, que nous encarnasset en ella, be o faera; car sa natura lis condona per rao de frayvoltas, è de sa mesquinea; mas la vostra Natura Divina, Senyor, qui es font de tots bens, è es força sobre totes forces, se acosta a Natura Humana, è encarnas en ella, per tal, que asi la ajustas, è per la ajustament vostre rebe Recreatio.* Agit Lullus de potentia Dei ex hypothesi, & hac utitur, ut melius exaggeret modicitatem creaturæ, & Majestatem Dei: adeò fragilis est Natura humana ex suo genio, ut suæ sit exiguitatis exiguum: è converso, Natura Divina est suopte marte adeò fons omnium bonorum, & vis supra omnes vires, ut ei maximè competant insignia, & tandem quicquid est maximum: suppressit Emericus rationem, ob quam humana Natura tantam dignitatem refugisset.

Fideliter ita rem expressit Interpres Latinus Lib. 2. Dist. 17. *Si Natura Humana, Domine, haberet potestatem, quod se removeret à te, & quod à te fugeret, adhoc, ut non incarnareris in illa, bene hoc faceret; quia sua natura illi hoc attribuit ratione sua fragilitatis & miseria; sed tua Natura Divina, Domine, que est fons omnium bonorum, que est fortitudo super omnes fortitudines, appropinquavit Natura Humana, & incarnata est in illa, adhoc, ut sibi illam conjungeret, & per tuam conjunctionem reciperet Recreationem.* Quod autem nihil ab ejus Omnipotentia eximi possit, docet ac profitetur Lullus, cùm multis in locis, tūm in primis hoc ipso, unde depromtus est hic Articulus: *Domine Deus, (inquit) sicut res privata ipso esse, non habet aliquam potestatem tibi resistendi, sic nihil, habens esse, potest resistere tua voluntati, de his, que tibi placet ordinare: & in Arte Inventiva, 8. Reg. cap. de Divina Essentia: Item transcendentis Intellectus, cùm attingit Divinam Entitatem &c.*

Articulus 37. apud Eimericum.

Quòd Natura Divina in Christo unita Humanitatì à Peccato originali purificavit, custodivit & mundavit ejus Humanitatem, ut non esset in ea. *In Lib. Contemplas.*

Articulus 37. apud Lullum.

Raymundus Lib. 2. Contemplat. Dist. 17. cap. 61. fol. 177. pag. 1. ita habet: *Si la Natura humana, que vos, Senyor, preses, no fos purificada è mundada del Peccat original, per raho del ajustament, que feu ab la Divinal Natura, qual cosa, Senyor, fora aquella, qui pogues recrear tot lo humanal linatge?*

Latinè: *Si Natura humana, quam tu, Domine, assumpisti, non esset purificata & mundata ab originali Peccato, propter conjunctionem cum Divina Natura, quidnam, Domine, illud esset, quod totum humanum genus posset recreare? Addidit Emericus verbū: custodivit, demisit: quod totum humanum genus posset recreare.*

Dixerat paulò antè Lullus eodem cap. fol. 176. pag. 1. *La vostra Deitat, Senyor, es tan noble cosa, è de tan gran Santedad, que la Natura humana, en que ella se encarna, convenc, que fos purificada è sanada è sens tot peccat è tota culpa; cor per la gran conveniencia de unio, que fo feta entre la Natura Divina è la Natura humana, convenc, que en la Natura humana*

no fos nulla cosa viciosa, pus que fo ajustada ab la Deitas.

Latinè: *Tua Deitas, Domine, tam nobilis est, & tam magna Sanctitatis, quod fuerit conveniens, quod Natura humana, in qua ipsa sumpsit carnem, esset purificata & sanata & sine omni peccato & culpa; nam propter magnam convenientiam unionis, que fuit facta inter Naturam Divinam & humanam, fuit conveniens, quod nihil in Natura humana viciosum esset; quoniam cum Deitate conjuncta est.*

Quod autem Lullus dicit: *purificare, mundare, sanctificare, nullam supponit culpat vel maculam; quod excellentius genus est purificandi, mundandi & sanctificandi: quomodo intelligendus est etiam Joannes, dum ait de Christo Domino: Quem Pater sanctificavist & misit in Mundum.*

Articulus 38. apud Eimericum.

Quòd in Christo sunt tres Naturæ, scilicet *Divina, Anima rationalis, & Corpus humanum;* & propter quamlibet istarum naturarum est Rex: nam propter Naturam Divinam est Rex Divinus & æternus: propter Animam rationalem est Rex omnium Spirituum creatorum & creabilium: sed propter Corpus humanum est Rex totius corporalis naturæ. *In Lib. de Benedicta tu.*

Articulus 38. apud Lullum.

IN predicto Lib. cap. de tertio Gaudio Virginis ita habet Lullus: *Encore vet altra declaracio, per que foren tres Reys, è no mes; per tal, que lo mon conegues, que en mon Fill JESUS ha tres Natures, per les quals es mon Fill JESUS Rey: car per la Divina Natura es Rey Divinal, infinit, eternal: è per la Anima Rational, que ha en si lo meu Fill JESUS, es Rey de tot Esperit creat è per crear: & per lo seu Cors humanal es Rey lo meu Fill JESUS de tota corporal Natura. E la rao, perque cascan dels tres Reys de Oriente portaren tres coses, ço es, Or, Ences è Myrra per fer un Present è un Do, sies perço, que donas ensendre al mon, que lo meu Fill JESUS solament es una Persona, Deu è Home, è que en ell son totes les demundises tres Natures, en tant, que per lor es entes Divinal, è per lo encens es entes rational, è per la Myrra es entes sensual,*

Latinè: *Ecce adhuc aliam Declarationem, quare fuerunt tres Reges, & non plures neque pauciores; adhoc, ut mundus cognosceret, quod in meo Filio JESU sint tres Natura, per quas meus Filius JESUS est Rex: quia per Divinam Naturam est Rex Divinus, infinitus, æternus: & per Animam Rationalem, quam in se habet meus Filius JESUS, est Rex omnium Spirituum creatorum & creandorum: & per suum Corpus humanum est meus Filius JESUS Rex totius corporalis Natura. Et ratio, quare quilibet trium Regum Orientis attulit tria, hoc est, Aurum, Thus & Myrram ad offerendum Murus & Donum, est adhoc, ut darent intelligere mundo, quod meus Filius JESUS sit una Persona tantum, Deus & Homo, & quod in illo sint omnes supradictæ tres Natura; sic, ut per Aurum intelligatur Divina, & per Thus intelligatur Rationalis, & per Myrram intelligatur Sensualis.*

Quid est in hoc Articulo non rectè & doctè dictum à Lullo? num displicet trium numerus? sed Petrus Lomb. ad hoc non exhortuit in 3. Dist. 6. *Sunt autem & alii, qui istis in parte consentiunt; sed dicunt Hominem illum, non ex Anima rationali & Carne tantum, sed ex Humana & Divina Natura, id est, ex tribus substantiis, Divinitate, Carne & Ani-*

& Anima constare. Quo etiam modo locutus est ibi D. Thomas quæst. 1. Artic. 3. in corp. Et ideo (inquit) hoc nomen Homo (loquitur de Christo) comprehendit tres substantias: sed duas ex parte significati, tertiam ex parte suppositi. Imò & D. August. Lib. 13. de Trinit. Sic Deo conjungi potuit Humana Natura, ut ex duabus substantiis fieret una Persona; ac per hoc jam ex tribus, Deo, Anima & Carne. Huc etiam respexit D. Athanasius in Symb. assertens, in Christo non confundi substantias, sed uniri in Unitate Personæ: Non (inquit) confusione substantia, sed Unitate Persona; nam sicut Anima rationalis & Caro unus est Homo, ita Deus & Homo unus est Christus. Sentit etiam cum Lullo, Suarez in 3. Par. Tom. 1. Disp. 15. Sect. 4. §. Ex dictis verò expeditur &c. Ubi pro modo loquendi adducit Gelasium, Concilium Toletan. Augustinum, Bernardum, & Leonem, dignus plane, qui perlegatur.

Articulus 39. apud Eimericu.

Quòd Substantia Humanitatis Christi distinguitur in tres res, scilicet Animam, Corpus & Spiritum, qui exit è duobus, scilicet à Corpore & Anima. *In Lib. Contemplat.*

Articulus 39. apud Lullum.

Lillus in quolibet homine tria constituit: Animam, Corpus & Spiritum; est autem hic spiritus conjunctio utriusque. Patet prima pars ex Lib. 1. Contempl. Dist. 5. cap. 11. fol. 27. pag. 1. *Cor en axi, Senyor, com es millor al home eſſer Cors è Anima è Sperit, lo qual eſperit apellam la conjuncio de la Anima è del Cors, è que aquestes tres coſes sian una ſubſtantia humana, que no ſeria, ſiera la una, o les dues tansolament, en axi, Senyor, es en vos bona coſa, que ſias en Trinitat de Persones, è Unitat de Effencia.*

Latinè: Et ſicut, Domine, eſt melius homini, eſſe Corpus & Animam & Spiritum, quem Spiritum appella- mus coniunctionem Anime & Corporis, & quòd iſta tria ſint una ſubſtantia humana, quam eſſet, ſi foret tantum unum aut alterum prædictorum, ſic, Domine, eſt tibi bonum, quòd ſis in Trinitate Personarum, & Uni- tate Effentie.

Altera pars Articuli patet ex Lib. 4. Contempl. cap. 246. fol. 47. col. 2. *Honrat Senyor, vos ſabets, que home eſt compoſt de natura ſensual & de natura entellectual, en ço, que en home ha Cors è Anima è Sperit, ço es, la conjuncio, que es fea enfre lo cors è l'anima: on com home, Senyor, per lo cors ſia viſibile, è oint, è odorant, è guſtant, è ſintent, è movable de un lloc en altre, è ſia de bella fayço, è haja mans à obrar les obres ſensuals, è com per la Anima ſia home cogitant, è apercebent, è conciencejant, è ſubtil, è coratjos, è re- membrant, è entenent, è volent; & com home ſia per leſprit durable en aquest mon entro al temps, que la Anima partex del cors, donc per aço es ſignificat è demon- trat, Senyor, que bona coſa è bella è nobla es à home, que ſia en tres coſes, è mala coſa là fora, ſino foſſen les tres coſes, en que es.*

Latinè: Honorate Domine, tu ſcis, hominem compositum eſſe ex ſensuali & intellectuali natura, cùm in homine ſit Corpus, Anima & Spiritus, qui eſt con- junctio inter Corpus & Animam: unde cùm homo, Domine, per corpus ſit viſibilis, audiens, odorans, guſtant, ſentiens, mobilis ab uno loco ad aliū, ſit etiam aspectu jucundus, & habeat manus ad operandum ſensualia, & cùm per Animam homo ſit cogitans, percipiens, conſciens, ſubtilis, animosus, & memorans, intelligens & volens; & cùm homo per Spiritum duret in hoc mundo,

quoad Anima è corpore ſeparetur, propterea ſignificatur & demonstratur, Domine, bonum, nobile & pulchrum homini eſſe, in tribus exiſtere, & malum eſſet illi, niſi tria illa eſſent, in quibus eſt.

Articulus 40. apud Eimericu.

Quòd Anima Christi diligit ſuam formam & ſuam materiam, quæ forma Anima Christi eſt nobilio, pulchrior, melior & honorabilior forma, quæ ſit: nec aliæ formæ aliarum creaturarum habent tantam virtutem, ſicut habet ſola forma Anima Christi, in qua, propter ejus pulchritudinem illi, qui ſunt in Paradiso, habent magnam Gloriā. *In Lib. Contempl.*

Articulus 40. apud Lullum.

Quid hic carpit Eimericus? fortasse, quòd Anima rationalis habeat materiam & formam: ſi is error eſſet in Lullo, idem eſſet in D. Bonaventura in 2. Dist. 3. q. 1. & in Henrico in Summa: in Scoto, q. de Anima: & in Nicolao de Niss. q. 2. de Anima humana, & q. 3. de Angelorum naturali Conditione. Quid autem materiæ, formæ & actus nomine in Schola Lulli intelligentum ſit, pluribus declarat Belverius in ſua Apologia ſuper hunc Articulum; quæ ſi legantur, adferent magnam lucem, ut hic Articulus & alii loci probè intelligantur.

Sed audiamus Lullum ipsum, qui non modò in Corpore, ſed etiam in Anima ponit materiam, formam & actum, ſeu coniunctionem, in Lib. 5. Cont. cap. 27. fol. 97. col. 2. *La quinta Manera de Amores, Senyor, com la voſtra Anima ama la ſua materia entellectual &c. Et poſt pauca, col. 3: Ferm Senyor ſobre totes fermetats. La ſexta Manera de Amores, com en tellectualment entenem, Senyor, que voſtra Anima gracioſa remembre eſt enten, la ſua forma matexa eſſer la pus noble eſt la pus bella eſt la millor eſt la pus honorada forma, que ſia, ni totes les autres formes creades no an enfre totes tanta de virtut, com ha tansolament la forma de la voſtra Anima beneyta. Et in frà ibidem, col. 4. Tant es alt eſt excellent eſt noble eſt bella eſt glorioſa, Senyor, la forma de la voſtra Anima, eſt tant es amada eſt honorada, que, en axi com la bonesa eſt la belleſa de la forma del voſtre Cors es ocasio à gloriejar totes les ſensualitats dels homens juſts, quant lurs ſensualitats ſeran en gloria, en axi, Senyor, la forma de la voſtra Anima per ſa gran virtut eſt nobleſa eſt belleſa es ocasio à totes les Animes dels Sants de Paradis, e à tots los Angels, com, veuen ella, ajan gloria e benedicio della &c.*

Latinè: Quintus Modus Amoris eſt, Domine, quando tua Anima amat ſuam materiam intellectuellem &c. Et poſt pauca: Firme Domine ſuper omnes firmitates. Sextus Modus Amoris eſt, quando intelle- ctualiter intelligimus, Domine, quod tua gracioſa Anima recolat & intelligat, ſuammet formam eſſe nobiliorem & pulchriorem & meliorem & honoratiorem formam, quæ ſit, & quod omnes alia forma create non habeant inſimul tantam virtutem, quantum habet forma tua be- nedicta Anima tantum. Et in frà ibidem: Tam alta & excellens & nobilis & pulchra & glorioſa eſt, Do- mine, forma tua Anima, & eſt adeo amata & hono- rata, quod, quemadmodum bonitas & pulchritudo for- ma tua Corporis eſt occatio glorificandi omnes ſensualita- tes hominum juſtorum, quando illorum ſensualitatem erunt in gloria, ita, Domine, forma tua Anima propter ſuam magnam virtutem & nobilitatem & pulchritu- dinem ſit occatio omnibus Animabus Sanctorum Para- diſi

*dīs, & omnibus Angelis, quod videndo illam, habet
ant gloriam & benedictionem ab illa &c.*

Articulus 41. apud Eimericum.

Quod per Christum principaliter est Mundus creatus de nihilo. *In Libro de Centum Nomina Dei.*

Articulus 41. apud Lullum.

Audi Lullum ex loco citato, sub §. *De Nominis IESU.* fol. 283. col. 1.

*JESU per tu principalment
es lo Moncreat de nient,
per ço, car te tany honrament.*

Latinè : *JESU propter te pricipue
Mundus creatus est de nihilo,
propterea, quia es dignus honore.*

Fortasse displicuit Emerico præpositio, *per*: quam tamen ipse non bene vertit, in exemplari quippe ipsius Auctoris habetur nota finis; quam etiam adverbium *principaliter*, *live*, *principue*, indicat: quare vertere debuisset Eimericus, *proper Christum*; & omnis ambiguitas esse sublata.

Quod, si neque hoc adverbium, *principaliter*, aut, *principue*, probat, neque probabit illud Pauli: *Christum Caput Ecclesie & Primogenitum omnis creatura & Hæredem universorum.* constituentis: nec verò est, quod moleste ferat, Mundum à Lullo dici, *de nihilo creatum*: moleste enim ferret & illud Pauli ad Hebræ. 3. *Qui omnia creavit, Deus est.*

Articulus 42. apud Eimericum.

Quod Natura Divina & Humana in Christo sunt magnæ in Differentia & Concordia; & tam magnæ, quod, sicut est Concordia major, quam alia concordia, quæ sit inter Creatorem & creaturam, oportet, quod sit Differentia major inter Divinam Naturam & Humanam in Christo, quam aliqua Differentia, quæ sit inter Creatorem & creaturam. *In Lib. de 7. Arbor.*

Articulus 42. apud Lullum.

Differentia, quæ asseritur major inter Naturam Divinam & Humanam Christi, est ratione Nobilitatis & Concordantiarum; qua de re dictum est suprà in Art. 26. & 27. Sed audiatur in suomet idiomate Lullus Lib. cit. Arb. Scient. cap. de branchis Arb. JESU Christi: *Entre les deux branques est la Differentia, car une est la Natura Divina, & l'autre la Humana Natura; & ayant composé les deux branques, ayant été grande la Differentia: & ayant, quant est grande la Differentia, est grande leur Concordance, la qual en deux les branques, en être une Personne, un tronc, un JESU Christ: son dons les branques grands en Differentia sont en Concordance, & sont grands, que, en axi com est la Concordance major, que autre concordance, que sia entre Creador & creature, en axi convé, que sia la Differentia major entre branche & branche, que n'importe différentia, que sia entre Creador & creature: la qual major Differentia signifie la major Distincion, que est entre une Personne Divina & autre: & a ce matex de la Concordance. Hæcenus Lullus in exemplari vernaculo, unde Doctor Belver in suam Apologiam ea verba transtulit, &*

alias hinc ad Romanam Curiam cum ceteris Libris authenticis fuere transmissa; sic autem habentur eadem in exemplari latino satè vetusto, quod modò Româm transmittimus, fol. 87. col. 3. *Differentia est inter duas branchas, quoniam una est Natura Divina, & alia Natura Humana; & quoniam maiores sunt branchæ, tanto major est Differentia: & quoniam major est differentia, tanto major est earum Concordantia, quam habent amba branchæ in essendo una Persona, unus truncus, unus JESUS Christus: sunt ergo branchæ magna in Differentia & in Concordantia, & ita magna, quod, sicut Concordantia est major, quam alia concordantia, qua est inter Creatorem & creaturam, ita conveniat, quod Differentia sit major inter brancham & brancham, quam aliqua alia differentia, qua sit inter Creatorem & creaturam: quam majorum Differentiam significat major Distinctio, qua est inter unam Personam Divinam & aliam: & idem est de Concordantia. En, convincitur Eimericus Lulli textu: primò, Lullus ex majoritate Naturarum colligit majorem Differentiam: deinde, ex majori Concordantia colligit majorem Differentiam: aper- tum relinquens, quantopere Eimericus in nominis ambiguitate hæc studuerit.*

Articulus 43. apud Eimericum.

Quod inter Verbum Divinum & Animam, quam assumptit, est magna Concordia per conjunctionem & unionem; & ita magna, quod Verbum est Anima & Homo, & Homo est Verbum cum omnibus partibus suis, & Verbum convertitur cum Anima. *In Lib. super 1. Sentent. q. 7.*

Articulus 43. apud Lullum.

Inter Naturam Humanam & Divinam in Christo (juxta Lulli Sententiam) differentia perpetuo manet illæsa, id quod in scriptis Lulli est adeò perspicuum & obvium, ut superfluum sit loca referre: deinde inter utramque Naturam Unitas Personæ apud eundem Lullum illabefacta est; que unitas, ut per emphasi & exactius notetur, fit hæc prædicatio: *Anima est Verbum*: non identitate Naturæ, sed Personæ: utrumque manifestum evadit ex Lib. 3. Sent. cap. 109. fol. 60. pag. 1. *IItem dixit, quod inter Verbum Divinum & Animam, quam assumpit, est magna differentia; cum Verbum sit infinitum, & Anima sit finita, sed inter ipsa est magna concordantia per conjunctionem & unionem; & ita magna, quod Verbum sit Anima & Homo, & Homo sit Verbum cum omnibus partibus: sed de Anima non est sic; quia conservat, quod Verbum sit infinitum, & Homo sibi conjunctus sit finitus: & ideo conversio Verbi & Hominis stat in concordantia, & non in differentia. Paulò post pag. 2. Si homo Martinus conversus esset cum omnibus suis partibus, sicut in Christo Verbum est conversum cum Anima Christi, existens ipsa, plus posset Martinus agere de suis partibus, quia qualibet partium esset totus homo.*

Articulus 44. apud Eimericum.

Quod Anima Christi est instrumentum, & Verbum est agens; & ideo mediante Animam Christi Verbum comprehendit, & non immediatè. *In Lib. 3. Sentent. Quasi. 1.*

Articulus 44. apud Lullum.

Lullus Lib. 3. Sentent. quæst. vel potius cap. 109. fol. 60. pag. 2. *Unde sequitur* (inquit) quod ratione differentia Anima Christi non comprehendat Verbum sibi unitum; quia si ipsum comprehenderes, esset conversio in differentia, in tantum, quod differentia esset annihilata; quod est impossibile: sed comprehensio consistit per concordantiam & unionem, sicut Christus, & Verbum, qui cum Anima, quam assumpsit, se totum comprehendit, intelligendo se totum cum suo intellectu humano, & se totum diligis cum sua humana voluntate: Anima tamen Christi instrumentum est, & Verbum est agens; & ideo mediante Anima Christi Verbum comprehendit, & non immediate; sed illa comprehensio extensivè fit, & non intensivè; cum non sit proprium Anima infinitum attingere, sed est illi appropriatum per Verbum sibi unitum: sed Verbum se ipsum & omnia intensivè attingit, cum sit sua proprietas infinitè attingere. Respondeo ergo ad questionem, distinguendo per extensum & intensum, & per mediate & immediate, & per differentiam & concordantiam, & per proprium & appropriatum.

Vocat Lullus Animam Christi *Instrumentum Verbi*, cum D. Thom. 3. p. q. 13. art. 2. Ubi Suarez, Sect. 3. & 4. Disp. 21. docet, hanc esse communem sententiam Theologorum: quod autem ex vi unionis Verbum comprehendat extensivè & adscitè, probat Fulgentius ex illa Pauli Auctoritate (ut notat Petrus Lombardus in 4. Sent. d. 3.) *In quo sunt omnes thesauri sapientia & scientia Dei absconditi.* Ad Coloss. 2.

Articulus 45. apud Eimericum.

Quod Christo ita fuit leve in die Passionis sustinere dolores, sicut dicere. In Lib. Contemplat.

Articulus 45. apud Lullum.

Hic Articulus in exemplari vernaculo reperitur Lib. 2. cap. 62. fol. 179. pag. 1. sub his verbis: *A vertader Senyor, endresament è restaurament nostre, beneyt siats vos, cor vos, Senyor, sabets, que pus leugera cosa es a nosaltres dir, que siam per amor de vos pobres è aontats è tormentats è morts, que nons es leugera cosa lo sofferre. Amoros Senyor, beneyt siau vos, à qui fo axi leugera cosa è sufferir totes dolors è totes amargors, com es lo dir; cor tant es gran la amor, Senyor, que vos nos portats al dia de la mort, que lo parlar el soferir fo a vos dols è plesent è sabros.*

In Latino autem, Lib. 2. Dist. 12. fol. 51. col. 1. *O verax Domine, nostra directio & restauratio, benedictus sis tu, quia tu, Domine, scis, quod nobis facilius sit dicere, quod propter tuum amorem sumus pauperes & illudamur & torqueamur & moriamur, quam sit facile illud sufferre. Amoros Domine, benedictus sis tu, cui fuit ita leve sufferre omnes dolores & omnes amaritudines, sicut est illud dicere: quoniam tam magnus est amor, Domine, quem tu erga nos portasti in die mortis, quod illud loqui & illud sufferre tibi fuerit dulce & placens & saporosum. Ex quibus verbis manifestè colligitur, Lullum non quidem extenuare acerbissimos dolores Christi, sed voluisse extollere vim amoris & magnitudinem pœnè incredibilem: quod totum vertendum est ad Omnipotentiam Dei, cui omnia æquè facilia sunt,*

Quid autem Raymundus de cruciatibus Christi senserit, patet ex ipsius operibus, in quibus semper eos acerbissimos fuisse asserit; Præsertim in Proverb. cap. de Passione Christi, & Lib. de 100. Nominibus Dei, nomine O Rey Creador: *Salvar nos volc ab gran torment &c.* Item Lib. de Laudibus Virg. cap. de Patientia ab illis verbis: *Christus tunc habuit majorem patientiam &c.*: est locus insignis, & cap. de Pietate eodem Lib.

In Apostrophe etiam Articulo decimo Quod JESUS Christus debuerit mori: *Contrariorum* (inquit) *contraria sunt causa &c.* & Lib. 2. Contempl. cap. 55. fol. 157. col. 1. Singular Senyor, gracios, conexent: nulla pena, ni nulla malea de mors, ni null ahontament no fa a comparar, Senyor, ab aquella, que vos soferis è sostengues per amor de nos altres; cor lo treball è la dolor è la angoxa, que vos, Senyor, soferis, sobre totes dolors, è sobre totes angoxes, è sobre tots menyspresaments, è sobre tots avilaments foren, Senyor, en vos.

Latinè, sub titulo capititis 55. Qualiter noster Dominus JESUS Christus ordinaverit in hoc mundo suam Passionem: *Singularis Domine, gratoe, cognoscens: nulla pena, nulla malitia mortis & nulla illusio est, Domine, comparanda cum illa, quam tu sustulisti & sustinuisti ex amore erga nos; quia labor & dolor & anxietas, que tu, Domine, sustinuisti, fuerunt in te, Domine, super omnes dolores, & super omnes anxietates, & super omnes vilipensiones & super omnes vilitates.*

Deinde in Lib. 4. cap. 251. fol. 58. col. 4. *Com la vostra Santa Humanitat sia digna, Senyor, de haver major gloria, que tota la gloria de totes les altres creatures, per aço es significat, que mori, & que hac major pena en sa mort, que totes les penes, qui son en les creatures.*

Latinè: *Cum tua Sancta Humanitas, Domine, sit digna habendi majorem gloriam, quam sit omnis gloria omnium aliarum creaturarum, propterea significatur, quod sit mortua, & quod habuerit majorem pœnam in sua morte, quam sint omnes pœna, quæ sunt in creaturis.*

Item cap. 271. *On en axi, Senyor, com es significat al nostre enteniment, que la Anima ama mes la conjunctio, que ha ab vostre Cors, que no es tota la altra amor, qui es en les creatures, en axi, Senyor, es significat al humanal enteniment, que lo departiment, que la Anima seu del Cors al dia, que mori vostre Cors, è fou penjat en la Creu, aquell departiment fou, Senyor, a la vostra Animam major pœna en intellectual, que no es tota la pena en intellectual è sensual, qui es en les creatures; è la pena, que sosteng lo vostre Cors, fou la major pena sensual, que no es tota la altre pena de les creatures: on per çò fou, Senyor, la pena tan gran, com es gran la amor, qui es del Cors è de la Animam la qual pena covenia, Senyor, que fos gran, per çò, cor recreava moltes creatures de gran culpa.*

Latinè: *Unde quemadmodum, Domine, significatur nostro intellectui, quod Anima magis amet conjunctio nem, quam habet cum suo Corpore, quam sit omnis aliis amor, qui est in creaturis, ita, Domine, significatur humano intellectui, quod separatio, quam Anima fecit à Corpore in die, quâ tuum Corpus est mortuum, & fuit suspensum in Crucem, illa separatio, Domine, fuit tua Anima major pœna intellectualis, quam sit omnis pœna intellectualis & sensualis, que est in creaturis, & pœna, quam sustinuit tuum Corpus, fuit major pœna sensialis, quam sit omnis alia pœna creaturarum: unde propterea, Domi-*

*ne, pœna fuit tanta, quantus est amor Corporis & Ani-
me; quam pœnam conveniebat, Domine, esse magnam,
ideo, quia recreabat multas creaturas à magna culpa.*

Articulus 46. apud Eimericum.

Quòd tota Humana Natura JESU Christi in Passione pœnam habebat, & tota Divina Natura pœnam ejus sentiebat. In Lib. de 300 Proverb.

Articulus 46. apud Lullum.

Si cui sit ad manum exemplar M. S. recurrat ad illud, & mendum inesse in excusis per Joannem Tacuin. Anno 1507. fortasse reperiet; quod persuadet, primò corruptissima Proverbiorum editio: deinde editio per eundem Calcographum Quæstionum in Lib. Senten. tot scatens mendis, quot ferè verbis; ut, nisi accuratissimè emendetur, vix sit, qui possit inde sensum elicere. Extat præterea alia Proverbiorum editio per Ascensium, Parisii Anno 1517. in qua hic Articulus ita habetur, in parte 3. Rub. 3. fol. 73. pag. 2. de Passione JESU Christi: *Tota Humana Natura JESU Christi pœnam habuit, & tota Divina pœnam in ipso agnoverit:* quæ, si recta translatio censeatur veraque versio, nihil hīc residet scrupuli; quòd si legatur, ut hīc transtulit Eimericus, lege per tropum: *Sentiebat;* non sensu corporeo (nam Deus purus Spiritus est) sed cognitione.

Ut verò magis constet, Lullum ab omni ista impietatis specie abesse, audi illum in Arb. Christianali, de branchis Arb. JESU Christi, fol. 87. col. 2. *In hac (inquit) præsenti vita, in qua erat Dominus JESUS Christus, Brancha Divina utebatur miraculis supra cursum naturalem, nec habebat famem, siti, calorem, nec frigiditatem, & attingebat objecta corporalia sive multiplicatione speciei & sive potentius sensuibus.* Item eodem cap. & col. *In quantum una Brancha erat in alia &c.* In eadem Arb. de Foliis cap. de Actionibus & Passionibus JESU Christi, fol. 88. col. 2. *Saraceni dicunt, quòd Christiani credant &c.*

Denique in Lib. 2. Contempl. Distinct. 16. cap. 77. fol. 224. pag. 2. *Cor nigu feel Christia, Senyor, no creu, que la vostra Deitat se exis de Natura Divinal, è ques mudas en Natura Humana; ni no creen, que la vostra Deitat hagues Passio, ni que moris; enans, Senyor, creen, que la Humanitat, que vos preses, que ella sostench tant solament trebail è mort, sens que la Deitat no sostenc gens, ni camja, ni alteraja de sa Natura en poc, ni en molt.*

Latinè: *Quia nullus fidelis Christianus, Domine, credit, quòd tua Deitas exiverit à Natura Divina, & quòd sit mutata in Naturam Humanam; neque credunt, quòd tua Deitas habuerit Passionem, nec quòd sit mortua; imò, Domine, credunt, quod Humanitas, quam tu assumpisti, tantum sustinuerit laborem & mortem, absque eo, quòd Deitas sustinuerit aliquid, nec sit mutata nec alterata de sua Natura in paucis, vel in multo.*

Articulus 47. apud Eimericum.

Quòd Corpus Christi, stans in Cruce, fuit mortuum, in quantum Anima dimisit illud, & non fuit mortuum, in quantum Deitas ab eo non recessit; nec conjunctio Naturæ Divinæ & Humanæ fuit divisa: remansit ergò Christus vivus & mortuus: fuit mortuus secundum cursum naturalem, sed remansit vivus supra cursum naturalem.

In Lib. de 7. Arbor.

Articulus 47. apud Lullum.

Hic Articulus reperitur in Florib. Arb. Apostol. fol. 69. col. 1. cap. Quòd JESUS Christus fuerit mortuus: *JESUS Christus fuit mortuus in quantum Homo, non, in quantum Deus; sicut Sanctus Petrus, qui fuit mortuus in quantum corpus, non, in quantum Anima: & etiam Corpus Christi existens in Cruce fuit mortuum, in quantum Anima ipsum dimisit, & non mortuum, in quantum Deitas ab ipso non recessit, nec conjunctio Naturæ Divinæ & Humanæ fuit dissoluta: remansit ergò JESUS vivus & mortuus sine contradictione: quoniam fuit mortuus secundum mortalitatem humana, vivus fuit, secundum quòd fuit Deificatus in viva Deitate, à qua vita non potest discedere.* Prima pars Articuli est velut antecedens, & tam manifestè explicata, ut nullā egeat luce: cæterū quòd ait, & de Naturæ Divinæ & Humanæ indi-visa conjunctione, intellige de Humana, quòd ad ejus partes; nam quòd ad esse totius & transitum in tertium numerum, desit. Altera pars est veluti consequens, de qua agetur Articulo 48. & 49.

Articulus 48. apud Eimericum.

Quòd mortuus fuit Christus Homo, secundum mortem humanam, sed remansit Homo Deus, in quantum Deus remansit Homo. In Lib. de 7. Arbor.

Articulus 48. apud Lullum.

Extat hic Articulus, ubi præcedens, fol. 69. pag. 1. his verbis: *Et inde sequitur, quòd in Cruce Deus fuerit mortuus, & non fuerit mortuus, sine contradictione: fuit mortuus, in quantum Homo Deus, qui, in quantum Homo, fuit mortuus: non fuit mortuus, in quantum Deus Homo, qui, in quantum Deus non fuit mortuus: idcirco Mors Christi fuit secundum cursum naturalem, & remansit vivus supra cursum naturalem, & ita sibi invicem respondent Articuli Incarnationis, Nativitatis & Passionis secundum Naturam Humanam, & supra cursum naturalem illius.* Si hæc verba Lulli attentè ponderentur, aliud planè indicant, quæam Articulus Eimerici.

Circa verò modum loquendi, sed remansit Homo Deus, quo videtur Lullus rationem hominis Verbo Divino tribuere, quatenus sublistens est in Corpore & Anima conjunctis, vel inter se, vel cum Verbo (tribuitque, ut utriusque, Corporis scilicet & Animæ indisolutam cum Verbo conjunctionem intimius ostendat) circa hæc inquam, videndus Divus Thomas 3. par. quæst. 50. art. 4. Bonavent. & Gabr. in 3. distinct. 22. quæst. 1. Senten.

Articulus 49. apud Eimericum.

Quòd Christus surrexit, propter hoc, ut esset Homo conjunctus ex Anima & Corpore, sicut erat Homo antequam moreretur, & quando fuit mortuus, fuit Homo, in quantum Filius Dei erat Homo: sed non erat Homo, in quantum Anima non erat in Corpore: & quia Filius Dei voluit esse Homo de Anima & Corpore constitutus, JESUS Christus surrexit, ut Divina Voluntas assequeretur hoc, quod volebat; quod non fuisse

Articulus 49. apud Lullum.

Reperitur in Florib. Arbor. Apost. fol. 69. cap. Quòd JESUS Christus resurrexit: *JESUS Christus resurrexit, ut esset Homo ex Anima & Corpore, sicut fuit, antequam moreretur; & quando fuit mortuus, Homo fuit, in quantum Filius Dei erat Homo: sed non erat Homo, in quantum Anima non erat in Corpore: & quia Filius Dei voluit esse Homo de Anima & Corpore constitutus, JESUS Christus resurrexit, ut Divina Voluntas assequeretur hoc, quod volebat; quod non fuisse*

*fuisse affectata, si JESUS Christus non surrexis-
set de Morte ad Vitam.* Ex quibus verbis aperte
videtur, quod hæc sit quæstio de nomine cum mani-
festissimè constet de re ipsa.

Hinc colligitur, Christum duobus modis
dici hominem: primus est communis, quo quilibet
homo est homo ex mutua coniunctione Corporis
& Animæ; alias est, ex Deificatione Animæ &
Corporis: & utroque Lullus utitur.

Articulus 50. apud Eimericu.

Quòd in Cœlo Imperiali sunt Animæ Sanctorum, & in illo vident Deum, & contemplantur facie ad faciem, & oculo spirituali ad oculum, & in istis inferioribus locis nulla Anima potest videre & contemplari Deum sine medio, quod est species phantastica; est ergo nobilior locus ille superior, quam iste inferior: oportuit ergo, quod Christus ascenderit suum Corpus in altum. *In Lib. de 7. Arborib.*

Addit Eimericus de suo: *In quo videtur intelligere, quod Anima Christi, usque post Ascensionem, non contemplabatur, nec potuit contemplari Divinam Essentiam immediate & facialiter.*

Articulus 50. apud Lullum.

Lillus cupiens demonstrare, quod Christum decuerit Ascensus ad Cœlum, ex dignitate loci ita argumentatur in Florib. Arb. Apostol. cap. Quod Jesus Christus ad cœlos ascenderit, fol. 69. *In Cœlo* (inquit) *Empyreo sunt Anima Sanctorum, ibi Deum & contemplantur, & vident facie ad faciem, & oculo spirituali ad oculum, & in hac vita mortali nulla Anima potest contemplari neque videre Deum sine medio, videlicet sine specie phantastica: est ergo nobilior ille locus superior, quam locus istius vita mortalis: oportuit ergo, quod JESUS Christus suum Corpus ascenderet ad illas summitates sive altitudines, in quibus est nobilior locus: sed hoc non potuit esse, si JESUS Christus non ascendisset ad Cœlos.*

Cum vero Raymundus ait: *In hac vita mortali nulla Anima potest contemplari neque videre Deum, Sanctorum intellige eorum, qui in Cœlo Empyreo Deum contemplari didicerunt; nam de Anima Christi, q. 95. Senten. Ipsa (inquit) Anima unita, fuit sic beata in Supposito Divino, sicut ex Humana Natura factus fuit Homo in ipso Divino Supposito; & hoc fuit necesse, ut per eundem modum fuisse Beatificatio, sicut fuit Homifratio. Paulò post: assumpta fuit Beata, & in eodem instanti, de non Beata, facta Beata.*

Colligit Eimericus ex verbis Lulli, videri, Animam Christi usque post Ascensionem non contemplatam fuisse Essentiam Divinam: sed id Emerico videatur, certè non aliis. Jam, quid Animæ cum Ascensu in Cœlum? legantur quæstionis nonagesimæ quintæ illa verba: *Hoc, quod dicas, quod, sicut Deus non assumpsi Corpus glorificatum, licet Christus factus fuisse Homo, verum dicas: & ratio, quare hoc fuit, consistit in hoc, ut illud Corpus comederet & biberet, ut Christus verus Homo appareret: etiam oportuit, quod ipsum Corpus esset mortale, ut posset redimere humanum genus: & adhuc, quia locus iste inferior non spectat ad Corpus glorificatum, sed Cœlum: de Anima Christi vero non est sic, cum sit immortalis, non indigens plus unum locum, quam alium, ergo.*

Articulus 51. apud Eimericu.

Quòd Filius Dei est bonus ratione bonitatis B. Mariæ, quæ est bona per naturam; quia habet naturalem proprietatem, quod est bona in se ipsa, in tantum, quod non fecit peccatum mortale, nec veniale, sed habet proprietatem per se ipsam faciendi bonum. *In Lib. de B. Maria.*

Articulus 51. apud Lullum.

Cum Raymundus scriperit plures Libros de B. Maria (utpote cui addictissimus fuit) Eimericus non modo locum, sed ne librum quidem citat: videtur tamen collectus Articulus ex Laudibus Beatiss. Virg. Mariæ, cap. 2. de Bonitate, fol. 77. pag. 2. *Tot aquest be fa Deus, qui es bo, per rao de la bondat de nostra Dona.* Latinè autem fol. 6. pag. 1. in quo loco reperiuntur hæc verba: *Omne istud bonum agit Deus, qui bonus est, ratione bonitatis nostra Domina.*

Deinde, paucis interjectis, addit: *Eremita, nostra Dona es bona per Naturam, car naturalment ha proprietat, que es bona en si matexa, è en tant, que hanc no feu pecat venial, ne mortal, ne hanc per nul temps della nos segui nengun mal, nes pot seguir, tant es bona è plena de tot be.*

Latinè: *Eremita, nostra Domina est bona per Naturam, quia naturaliter habet proprietatem, quod sit bona in se ipsa, & in tantum, quod nunquam fecerit peccatum veniale, nec mortale, nec unquam ullo tempore de illa sit secutum ullum malum, nec possit sequi, adeo est bona & plena omni bono.* Post pauca: *Sic ipsa Beata Dominæ nostra habet proprietatem agendi bonum, quoniam bona est.*

Non video, quid in hoc Articulo possit reprehendere Eimericus: excutiamus singula: *Dei Filius,* (inquit) *est bonus, ratione bonitatis Beata Maria:* quid falsi in hoc pronunciato? nunquid Christus habet aliquid boni naturalis in suo Corpore naturali, præterquam ex Virgine? præterea, *B. Maria bona per Naturam* asseritur: quis ei hoc negabit, quod nulli non convenit? an non convertuntur *Esse & Bonum?* Deinde, *quod habeat naturalem proprietatem, quod sit bona in se ipsa, in tantum, quod non fecerit peccatum mortale &c., sed habeat proprietatem per se ipsam faciendi bonum:* hoc postremum cui non conceditur? cui non est proprium bene agere, si utatur libero arbitrio? Reliqua, quis Virgini Sanctissimæ audeat negare? forte innuit, impeccabilitatis donum Virginis concessum: *habet ergo proprietatem, sed non excluso auxilio Dei.*

Articulus 52. apud Eimericu.

Quòd Beata Maria relaxat peccatoribus culpas & peccata, & potest plus peccatoribus indulgere, quam ipsi peccare, donatque virtutes & merita, Fidem, Spem & Charitatem, cum quibus habeant homines vitam æternam. *In Lib. de B. Maria.*

Articulus 52. apud Lullum.

Videatur hic Articulus collectus fuisse ex cap. 14. quod est de Misericordia, in Lib. de Laud. Beatissimæ Mariæ, ubi reperiuntur hæc verba, in Catalaunico textu fol. 121. pag. 2. & fol. 122. pag. 1. sic: *Seguexse de necessitas, que nostra C 3 . Dons*

Dona sia misericordiosa è lexant als peccadors colpes è pecats, è donat lus virtuts è merits, ab los quals ajan perdurable Gloria. Latinè, fol. 25. pag. 2. Sequitur necessariò, nostram Dominam esse misericordem, dimitzendo peccatoribus culpas & peccata, & dando illis virtutes & merita, quibus habeant perdurablem Gloriam.

Et post pauca: *En nostra Dona est Poder, Saviesa è Amor &c.: on com lo peccador prega nostra Dona de Misericordia ab Bondat, Granea, Perseverança, Poder, Saviesa è Amor, cylan tost la Misericordia de nostra Dona respon ab tota sa Bondat, Granea Perseverança, Poder, Saviesa è Amor, è al pecador perdonar, è dona a el tot çò, que respon à sa demanda; è enaxi exois al pecador: segons esta manerano va en fadiga, è sien los pecats grans, o petits, è tan grans, è tan majors, que mes no puxen effer, o s'ha un pecat, è tan poch, que menor no puxa effer, que tots los trenca, els pacchya, els destrui la Misericordia de nostra Dona, qui pot mes perdonar, que pecador ni peccadors pecar, è donar mes, que home, ni homens no poden dir, ni pensar.*

Latinè: *In nostra Domina est Potestas, Sapientia & Amor &c.: unde quando peccator rogarat nostram Dominam de Misericordia cum Bonitate, Magnitudine, Perseverantia, Potestate, Sapientia & Amore, tam cito Misericordia nostra Domini respondet cum tota sua Bonitate, Magnitudine, Perseverantia, Potestate, Sapientia & Amore, & parcit peccatori, & donat illi omne id, quod respondet sua petitioni; & ita exaudiret peccatorem: secundum hunc modum non repellitur, sive peccata sint magna vel parva, & tam magna, & tam majora, quod non possint esse majora, vel sive sit unum peccatum, & tam parvum, quod non possit esse minus, quod omnia illa frangat, & illa delectat, & illa destruat Misericordia nostra Domina, quae plus potest parcere, quam peccator & peccatores peccare, & potest plus dare, quam homo & homines possint dicere & cogitare.*

Prorsus in eandem sententiam Beatus Ephrem, in Oratione ad Sanctissimam Virginem: *Adsis semper Virgo Misericors, Clemens & Benigna, in praesenti quidem vita fervens Protectrix, hostiles impetus repellens, & me deducens ad salutem, ac in supremo vi. tæ momento miseram meam Animam conservans, & tenebrosum malorum Demonum aspectus ab ea procul abigens; in terribili autem die judicii ab eterna damnatione me liberans: postremo, inaccesso tui Filii & Dei Gloria me heredem reficiens.* Et Bernardus in Sermone de Verbis, Signum magnum. *Omnibus omnia facta est; sapientibus & insipientibus copiosissimâ charitate debitricem se fecit, omnibus Misericordia sum aperit, ut de plenitudine ejus accipiant universi: captivus redempcionem, ager curationem, tristis consolationem, peccator veniam, justus gratiam, Angelus letitiam &c.* Ex quibus facile colligitur recta expositio hujus Articuli; nam culpas condonare, Virtutes Theologicas infundere, plus posse erranti ignoscere, quam ille possit errare, haud dubie Dei sunt, tanquam causæ agentis, Christi, tanquam causæ meritorum, Deiparæ Virginis, tanquam Misericordiae Matris & peccatorum Patronæ præcipuz. Quin se ipsum exponit Lullus eodem ipso capite, unde desumptus fuit Articulus, fol. 123. pag. 2. sub his verbis: *Conegueren lur defalliment, è pregaren nostra Dona, quels perdonas, çò es, que pergas son Fill, quels perdonas: nostra Dona los acpta misericordia.*

Latinè: *Cognoverunt suum defectum, & rogarunt nostram Dominam, ut illis parceret, hoc est, ut oraret suum Filium, ut illis daret veniam: nostra Domina illis exoravit misericordiam.*

Id ipsum confirmant & declarant duo loci, quorum primus est de Misericordia Matris

Dei, in Arbore Maternali, capite de Ramis, fol. 84 ibi: *Misericordia est Ramus &c.* Alter, de ejusdem Advocatione, in eodem capite, ibi: *Advocatio est Ramus hujus Arboris &c.: qui, si legantur, rem planam facient, hic omittuntur brevitatis causa, ibi. dem tamen notati reperientur.*

Articulus 53. apud Eimericum.

Quòd voluntas Beatæ Mariæ est contra Justitiam; quia non dilexit Filii sui Mortem, quem Deus cum justitia interemit: & in hoc est stulta & inobedientis Beatæ Mariæ voluntas. In Libro Orationum.

Articulus 53. apud Lullum.

Hoc loco jam Eimericum ab aperta calumnia tueri non potui, postquam ipsemcomperi rem visu facilem & apertam, perlegi attentissime totum Librum, ne voculâ quidem unâ omisiâ, & nihil hujusmodi inveni, imò multa passim, quæ cum Articulo pugnant: legantur, obsecro, quæ de eximia ejus Patientia in Morte sui Filii scripta reliquit Lullus in Lib. de Laud. Virg. cap. 24. de Patientia ibi: *In ipso die sanctissima Passionis &c.* paulò post: *Patientia Domini &c.* Deinde quæ de Compassione in morte sui Filii cum complacentia maximè conjuncta, eodem Lib. partim cap. 25. de Pietate: *In illo die (inquit) quo ipsa benedicta Mater Dei &c.* partim eodem ipso capite: *Decessisset quaque Beata Virgo Mater præ nimio dolore, angustia &c.* Porro, de ejus excellentissima Obedientia, cap. 28. ejusdem Lib. illis verbis: *Protinus cum Beata Virgo Maria &c.* & paulò post: *Tantam convenit esse obedientiam &c.*

Jam verò voluntas Mariæ quomodo fuit contra justitiam, Lulli judicio; cùm in eodem Lib. cap. 13. de Justitia ita concludat: *Cum Filius ejus sit tantum recolibilis, intelligibilis & amabilis, & sunt tot peccatores in illa confidentes, & justitia gloria anime ejus diffusa per recolere, intelligere & amare habet correspondere huic objecto, quis ergo considerabis magnam Justitiam Anima ejus, & operum potentiarum Anima ejus?* & paulò post: *Tu, Mater piezas, cùm sub Cruce adesses, & aspiceres Filium tuum morientem, pro justitia Dei Patris, genus humanum restarentem, & pro injuria Iudeorum illum occidentium, tunc temporis mestissima flebas præ angustifero dolore, passione & morte, quas in tuo Filio conspiciebas: cui quidem fletus erant pleni justitiae, in qualibet tuarum lacrymarum aderat justitia, quoniam de fonte justitia procedebat, videlicet de justo recolere, intelligere & amare tua anima.*

Præterea, quomodo Voluntas Virginis Mortem sui Filii non dilexit? aut quæ usquam cum Divina conformior? hæc illa est, de qua Lullus ait eodem Lib. cap. 7. de Amore: *Secundum quod amatur à suo Filio, convenit, ejus amorem correspondere Deo suo Filio &c.: & etiam diligit, quecumque suus Filius Deus & Homo in creaturis operatur:* & paulò post: *Hec est Mater & Domina amoris, ferventius diligens, quam quacunque alia Domina, tota est in amore, tota est amoris, hac largitur amorem, hac loquens de amore, hac auget amorem, & quicquid agat, & quicquid dicat, est amoris, & de amore, & propter amorem.*

Virginis voluntas stulta (ait Eimericus) o vocem plenam impietatis! *Quis valeat considerare* (ait Lullus eodem Lib. cap. 6. de Sapientia) *aut quis*

quis posset affirmare, quia laus inest huic beatissime Matri, eam sciri tam nobilem & tam excellentem Matrem, ut Deus scire nequeat, quo possit ei majorem gratiam & majorem bonitatem, magnitudinem & reliqua conferre? Postremo: voluntas Virginis (ait Emericus) est inobediens. At, o justa Domina virtutum (Lullus inquit cap. 28. de Obedientia) quilibet tenetur submittere suam voluntatem ad volendum id, quod tua voluntas, & maximè, quod vult voluntas Filii tui; quia voluntas cuiuslibet est creata ad volendum id, quod voluntas tui Filii & tua vult.

Articulus 54. apud Eimericum.

Quòd Papa est Vicarius B. Petri. In Lib. de 7. Arbor. & in Lib. Contemplat.

Articulus 54. apud Lullum.

IN Radicibus Arb. Apost. fol. 55. col. 2. hæc verba habet Lullus: *Debet Papa illam fidem habere, quam habuit B. Petrus, postquam est ejus Vicarius. Idem in Floribus ejusdem Arboris cum sua explicatione repetit, fol. 60. col. 3. Qui sunt (inquit) oves Domini Papa, Vicarii seu Successoris B. Petri.* Idem alibi Papam Christi Vicarium appellat, ut in fine Apostrophes, fol. 11. col. 2. propter quod (inquit) flexis genibus cum humilitate & reverentia, quantâ possumus, *Sanctissimo Patri summo Pontifici Domino Bonifacio, Christi Vicario, & Dominus Cardinalibus supplicamus, ut ipsi dictam viam amplectantur.* Et in Lib. 3. Contempl. cap. 110. fol. 14. *Nos veem, Senyor, que vos aveu honrat lo nostre Sanct Pare Apostolic sobre tots los homens de aquest mon; car aquell, Senyor, te lo vostre llo en la terra, è à aquell aveu donat, Senyor, poder de absoltre, è de ligar en lo Cel en la terra: è aquells manaments, quell fa, volets, Senyor, que sien obligants tots los homens de aquest mon: on beneit siats vos, Senyor, qui tant volets honrar vostre creatura. En lo honrament, Senyor, que vos Senyor Deus fets al Papa de Roma, veem, Senyor, que honrats a tota la natura humana; car gran honrament es, Senyor, que hom sia vostre Lloctinent en terra: on, com vos un home sol bajats elet a esser sobre tots nos altres, en aço, Senyor, se manifesta, que vos sots tot sol un Deu, un Senyor, un Creador, un Benefactor, un Salvador.*

Latinè: Videmus, Domine, quòd tu honoraveris nostrum Sanctum Patrem Apostolicum super omnes homines hujus mundi; quia ille, Domine, tenet tuum locum in terra, & illi dedisti, Domine, potestatem absolvendi & ligandi in Cælo & in terra: & illa mandata, que ipse facit, vis, Domine, quòd obligent omnes homines hujus mundi: unde benedictus sis tu, Domine, qui tantum vis honorare tuam creaturam. In honore, quem tu Domine Deus facis Papa Rome, videmus, Domine, quòd honores totam humanam Naturam; quoniam magnus honor est, Domine, quòd homo sit tuus Locutus in terra: unde cùm tu unum solum hominem elegeris, ut sit super nos omnes, in hoc, Domine, manifestatur, quòd tu sis totus solus unus Deus, unus Dominus, unus Creador, unus Benefactor, unus Salvador.

Vocatur ergò Romanus Pontifex Petri Vicarius à Lullo: *Primo, ut eo nomine Petrus Primarius & summus Christi Vicarius designetur, cui Romanus Pontifex succedit, par, quòd ad omnia, à Christo in eodem Pontificatu proximè institutus: Secunda, ut eo nomine Romanus Pontifex vehementius excitetur ad dotes consimiles, quibus claruit Petrus: juxta id, quod suprà ex Radicibus dictum est, & quod eodem loco inquit, fol. 55. col. 2. Justitia Pape ad finem se debet habere per complectionem;*

sum; quoniam justum est, quòd Papa faciat hoc, propter quod est creatus universalis Praelatus & Generalis ad omnes Praelatos.

Denique, aliqui ex Sanctis Patribus eodem modo loquendi usi sunt. Beatus Leo serm. 2. de Anniv. suæ Assumpt. *Ipsum vobis, cuius vice fungimur, loqui credite. Et Bernard. Epist. 183. Quam sententiam cupio vos, & omnimodis moneo custodire, in exhibenda reverentia & Apostolica Sedi, & B. Petri Vitario. Sic canon. Ego Ludovicus, d. 63. Qui enim Petro succedunt, ejus quodammodo vices gerunt, ait Benedictus Justinianus Tom. 1. Explic. in Epist. Paul. Disp. 1. de Apostolatu, cap. 10. post medium.*

Articulus 55. apud Eimericum.

Quòd propter peccatum primi Hominis totus Mundus fuit corruptus, & quantum ad vegetabilia, & animalia, & alia creata ad servitium hominis; imò etiam quantum ad Dæmones & etiam Angelos. In Lib. Contempl.

Articulus 55. apud Lullum.

Doctrina hujus Articuli reperitur, Lib. 4. cit. cap. 248. fol. 51. in hæc verba: *Com ajam provat intellectualment, quel mon fons corromput en lo pecat del primer Home; car pus home, qui es semblant en natura ab lo mon, se corrompe per pecat, convé, que lo mon se corrompes, pus so, que mes valia en ell, è so, per que ell mes valia, se corrompe: car en axi com tots los membres del cors se corrompen, com lo cors pert lo cap del home, en axi tot lo mon convenc, que fos corromput, pus que lo mon perde lo millor membre, que avia en si, so es, home: on si tant fos, que los vegetables è los animals irrationals nos corrompessent en natura, è los animals racionals, qui an a sustentar la vida de semblans natura corrompuda, no pagueren, Senyor, vivre: on per tal, que home pogues aver vida, convenc, que los vegetables è los animals irrationals fossen corrompus, perço, que home ne preses vida. On com asso sia en axi, donc provates, Senyor, manifestament, que lo mon en general è en ses parts fa corromput per lo pecat de home; car tot ço, que era en servici de home creat, se convenc corrompre, pus que home se corrompe; car tot vasall è tot somes es corrumpit en la corrupcio de son Major.*

De Corruptione Spirituum ita prosequitur: Empero no deim, Senyor, que los Angels se corrompessent en natura, mas en quant no pudien adur à salvacio les Animes, quis perdien per lo pecat de Adam, e no eren poderosas de fer lo be, que fan ara, com lo mon es recreat. Item, encare deim, Senyor, que los Dimonis se corromperen per lo pecat de Adam, en aço, que ells lo feceren percar; car tota creatura se corromp, com fa contra son Creador.

Latinè: Cum intellectualiter probaverimus, quod mundus fuerit corruptus in originali peccato primi Hominis; quia, postquam homo, qui in natura est similis mundo, est corruptus per peccatum, convenit, quod mundus corrumperetur, quia id, quod plus valebat in illo, & id, per quod ipse plus valebat, est corruptum: quia, sicut omnia membra corporis corrupti sunt, quando corpus perdit caput hominis, ita convenit, quod totus mundus corrumperetur, postquam mundus perdidit melius membrum, quod habebat in se, hoc est, hominem: unde si vegetabilia & animalia irrationalia non essent corrupta in natura, animalia rationalia, que habent sustinere vitam à sensu natura corrupta, non possent, Domine, vivere: unde ad hoc, ut homo possit habere vitam, fuit conseruatis,

Memoriale

24

niens, quod vegetabilia & animalia irrationalia corrumperentur, ut homo ab illis caperet vitam. Unde cum hoc ita sit, igitur manifestè probatum est, Domine, quod mundus in generali & in suis partibus fuerit corruptus per peccatum hominis; quia convénit, quod corrumperetur omne id, quod erat creatum in servitium hominis, postquam homo fuit corruptus; quia omnis vasallus & omnis subditus corrumpitur in corruptione sui Domini.

De Corruptione Spirituum ita prosequitur: Verumtamen non dicimus, Domine, quod Angeli sint corrupti in natura, sed in quantum non possunt adducere ad Salvationem Animas, qua perduntur propter peccatum Adam, & non poterant facere bonum, quod faciunt modò, dum mundus est recreatus. Dicimus etiam, Domine, quod Demones fuerint corrupti per peccatum Adam, in hoc, quod illi fecerunt, ipsum peccare; quia omnis creatura corrumpitur, quando agit contra suum Creatorem.

Quam doctrinam confirmat tota Theologorum Schola, & magna ex parte Robertus Bellarminus, Cardinalis Illustrissimus pariterque doctissimus Tom. 3. Lib. 6. cap. 15. secundæ controver. gener. ut alios omittam; neque enim in re aperta diutiùs immorandum.

Articulus 56. apud Eimericum.

Quòd propter Peccatum originale corpus hominis non est dignum, quod sumat usum & servitium ac vitam de plantis, nec de animalibus brutis, quæ sunt creaturæ Dei, in quibus non habet jus aliquis, qui sit contra Deum. In Lib. de Articulis Fidei.

Articulus 56. apud Lullum.

Pars hujus Articuli prima, & quæ in Lib. de Articulis Fidei, sive in Apostrophe habetur, omnium est rectè sentientium; iniquus enim per modum meriti non est dignus pane, quo vescitur, neque aquâ, quam babit. In Artic. 27. dicti Lib. cap. Quòd primorum Parentum peccatum sit generale omnibus hominibus quoad Animam, ita habetur ad verbum: *Omnis Anima rationalis, qua movet suum corpus ad utendum his, quorum usu corpus non est dignum, peccat; & per consequens est subjecta peccato: sed Anima immediate, cum est infusa corpori, movet corpus (aliter non esset forma corporis, nec per consequens pars substancialis hominis, nec homo esset homo per Aniam rationalem) ad necessitates corporis, ut ad augmentum, vel sumendum victum, vel cibum, vel potum, & ad utendum rebus, quibus viruit, que sunt creature Dei, quorum usu non est dignum corpus alicujus hominis, cum sit corruptum & infectum, eo quòd primi Parentes, à quibus omnes homines habuerunt sua corpora, fuerunt contra Deum suum Creatorem: ergo Anima ex hoc habet culpam generalem; & sic sequitur, quod peccatum sit generale in omnibus hominibus, quantum ad Animam.*

Altera pars, *In quibus non habet jus &c.* in exemplari vernaculo reperitur eodem capite, cuius hæc sunt verba: *E perço lo cors no es digne, que prenga us, ò servey è vida de les plantes, ni dels animals bruts, qui son creatures de Deu, en les quals no ha dret nigu, qui sia contra Deu. Latinè: Et propterea corpus non est dignum sumendi usum, servitium, vel vitam de plantis, vel brutis, que sunt creature Dei, in quibus non habet jus aliquis, qui sit contra Deum.*

Notandum est, Interpretationem latinam & vulgarem, Lib. de Artic. Fidei, aliquo modo inter se differre, cum multa sint in latina, quæ in vulgari non reperiuntur, & aliqua habeantur in

vulgari, quæ in latinitate desiderantur: quæ de re ita loquitur Lullus in cap. ult. quod est: *De la si de aquest libre: Jo Ramon indigne he fet aquest libre, è el fet posar en lati, empero no lletra à lletra, mas sens à sens, per ço, que cascu ne romangue en sa virtut, è en sa Rhetorica, è aquell, qui es en llati, he presentat al Senyor Papa &c. Latine: Ego Raymundo indignus feci hunc librum, cumque Latinâ lingua vertendum curavi, non verbo ad verbum, sed sensu ad sensum, ideo, ne quilibet in sua virtute & proprietate lingua remaneat, atque Latinum summo Pontifici obruli &c.*

Ubicunque ergò Lullus de usu, quem capiunt ex rebus homines mali, differit, de dignitate & merito, quod habent in illis, loquitur: patet ex eo, quod nusquam ab aliquo dominium eripit, qui sit peccato obnoxius. Constat hoc ex Libro Proverb. cap. de Dominio, & cap. de Dignitate, & ex Arbore Imperiali, & ex Blanquer. cap. 85. Quod autem additur ex vernaculo, *In quibus non habet jus aliquis, qui sit contra Deum: expendum est de exercitio Juris, ut Hier. Wielmius in Libr. de Sex dieb. Orbis conditi lect. 29. exponit: Nec mihi (inquit) D. Joannem Chrysost. Hugonem & quosdam aliquis. objiciat, qui, excidisse hominem à dominio bestiarum propter peccatum, diserte dicunt; non cum aliud sit, in aliquam rem habere jus, aliud, habere illius juris exercitium ad libitum, existimo de exercitio juris ad libitum, & absque labore, eos esse interpretandos; à quo cum exciderimus (nam multo labore & periculo subjecimus nobis feras) dixerunt, nos excidisse, à dominio.*

Articulus 57. apud Eimericum.

Quòd, quia Anima rationalis est forma corporis, & movet corpus ad accipiendam vitam de Plantis, Animalibus brutis & aliis rebus ei necessariis, movet corpus injustè contra jus & rationem. Lib. de Artic. Fidei. Et quòd ille, qui est in peccato, non habet jus in aliqua creatura. In Lib. de Ecclesiast. Proverb.

Articulus 57. apud Lullum.

Quid differt hic Articulus à præcedenti? sed Eimericus (ut vidimus alias) ex uno facit plures: locus Raymundi Lulli desumptus est ex cap. 35. Proverb. par. 1. fol. 14. de Creatione: *Qui est (inquit) in peccato, non habet jus in aliqua creatura, nullus potest facere injuriam, si in ipsa servit Deo: verba Lulli reddit Articulo præcedenti ex Apostrophe, quæ melius reddit exemplar vernaculum, ibidem sunt ista: E car Anima es forma del cors, è mou lo cors à pendre vida de les plantes è dels bruts animals è de les autres coses à ell necessaries, mou lo cors injustament, è contra drets è rao; è per aço can en Peccas original.*

Latinè: *Et quia Anima est forma corporis, & quia movet corpus ad accipiendam vitam de plantis, animalibus brutis & aliis rebus ei necessariis, movet injustè corpus, & contra jus & rationem; & ideo in Peccatum originale incidit. Reliqua ex superiori Articulo liquent.*

Articulus 58. apud Eimericum.

Quòd post Peccatum originale Deus & Humanum genus fuerunt in magna contrarietate boni & mali, virtutis & vitii, veri & falsi, & illa contrarietas erat ita magna, quod Deus in mundo Populum non habebat. In Lib. Senten. q. 110.

Arti-

Articulus 58. apud Lullum.

Habetur hic Articulus non, q. 110. sed 112. Lib. 3. Sent. fol. 61. pag. 2. his verbis: *Post Peccatum originale Deus & humanum genus fuerunt in magna contrarietate boni & mali, virtutis & viti, veri & falsi, & sic de consimilibus: & illa contrarietas erat ita magna, quod Deus in mundo non habebat populum, & totum universum (Angelis exceptis) erat deviatum à fine, propter quem fuit creatum; sicut & omnia corpora supercælestia, & corpora inferiora, que fuerunt creata ad serviendum homini, ut per hominem servientem Deo attingeret finem in Deo.* Quid, obsecro, in his verbis potest reprehendi? avertit primus homo suâ culpâ à Deo tantum homines cæteros, ut, nisi Christus suâ morte illos recreasset, & proinde Deo dedisset, actum esset de homine. Pulchrè Lullus in Apostrophe, cap. Quod sit Recreatio, fol. 6. col. 2. *Impossible (inquit) & irrationabile est, Deum aliquid conservare, & facere durare in esse, absque aliquo fine & utilitate; sed Deus gubernat mundum, & conservat, & conservavit in esse à tempore primorum Parentum, usque nunc: ergo hoc facit propter aliquem finem & utilitatem: sed si non esset recreatio, per quam fieret satisfactione de peccato, quo natura humana privatur à suo fine, multiplicatio & generatio, seu esse hominum & eorum, que sunt propter hominem, ad nihilum esset utile, nec perveniret ad aliquem finem: ergo nec debuit nec debet facere durare multiplicationem hominum.*

Articulus 59. apud Eimericum.

Quod Deus consentit, quod homo faciat peccatum veniale, & non faciat peccatum mortale, aliás magis distaret à Divina bonitate & magnitudine per peccatum veniale, quam per mortale: & sic Deus non licentiarer hominem, quod faceret peccatum veniale; quod est impossibile. In Lib. Sentent. quest. 119.

Articulus 59. apud Lullum.

Corruptè claudit Eimericus hunc Articulum, ita tamen habet Lullus cit. Lib. 3. Senten. fol. 66. pag. 1. cap. 121. *Deus omnibus modis distat ab omni peccato infinite; & quo ad se, tantum distat à peccato veniali, quantum à mortali; sed homo existens in peccato magis distat à divina Bonitate, Magnitudine &c. per peccatum mortale, quam per veniale; & sic Deus consentit, quod homo faciat peccatum veniale, ut non faciat mortale: alioquin magis distaret à Divina Bonitate, Magnitudine &c. per peccatum veniale, quam per mortale: & sic Deus licentiarer hominem, quod faceret peccatum mortale; quod est impossibile.*

Contentio, quæ posset excitari, tota est in, verbo, *consentit*: quod est à Lullo tam explicatè expositum, ut ambiguitas omnis exclusa fuerit: Deum consentire, ut fiat veniale, est, Deum licentiar, indulgere, permittere, ut fiat veniale, ne committatur lethale: quemadmodum repudiare uxorem non fuit permissum, ceu minus bonum (ut videtur quamplurimis) sed tanquam minus malum, ad vietandum majus, non, ut licet fieret, sed, ut impunè.

Articulus 60. apud Eimericum.

Quod Deus peccatorem juvare non potest, dum suum intelligibile & amabile sunt infirma;

& hoc, quia participare non potest per suam bonitatem & virtutem cum malitia, neque Deus contra justitiam agere potest. Super 2. Sent. q. 47.

Articulus 60. apud Lullum.

Lege Quæstionem, non 47. sed 49. & argutiùs dici non posse conspicias. *Quæ (inquit Paul. 2. ad Corinth. 6.) societas lucis ad tenebras? aut quæ conventio Christi ad Belial?* Perinde est, ac si diceret: Deum non posse male facere: nisi tollatur à gustu infirmitas, nusquam aderit inter gustum & dulcedinem pomi symmetria: quamdiu erit in homine lethalis culpæ morbus, tamdiu permanebit inter Deum & ipsum disconvenientia; id quod potentia Dei nihil omnino detrahitur. Verba Lulli sunt hæc, fol. 29. pag. 1. *Peccator non potest se iussum facere cum suo infirmo intelligibili & amabili, nisi gratia Dei superveniat, & quod Deus sit coadjutor; quoniam nemo potest facere bonum sine adjutorio Dei, neque Deus potest juvare peccatorem, dum suum intelligibile & amabile sunt infirma: & hoc est, quia Deus non potest participare per suam Bonitatem & Virtutem cum malitia & vicio, neque Deus potest agere contra suam justitiam: quid verius?*

Articulus 61. apud Eimericum.

Quod Anima Judæi & Saraceni, qui credit esse in veritate, & non peccat mortaliter in peccato actuali, non habebit pœnam spiritualem. In Lib. de 7. Arbor.

Articulus 61. apud Lullum.

In Florib. Arb. Apost. cap. Quod Peccatum Originalis sit in Anima, fol. 66. *Et in hoc passu (inquit Lullus) potest homo cognoscere, quod Anima Saraceni aut Judæi, qui credit esse in veritate, & qui non peccat mortaliter in peccato actuali, non habebit pœnam spiritualem, sed habebit pœnam per corpus &c.: ubi tantum agit de culpa originis, singulique Māhemetæum in solo Originali pereuntem; qui, et si nullus sit, at cogitetur, ac de eo, ac si esset, disquiratur: atque in isto sensu verus est Articulus; cùm constet inter Doctores, damnatos pro sola culpa originis nullam pœnam sensūs, neque interiorum, neque exteriorem pati: sed esto, fuisset ea Lulli hypothesis, non propterea notandus ista censoria fuisset, cùm probabile sit (ut sentiunt Divus Tho. 2. 2. quæst. 20. art. 1. Bonavent. Andr. Vega lib. 6. de Just. cap. 17. & 18.) Fidei Christi haberis posse invincibilem ignorantiam, ex August. in Quæstionib. Novi Testamenti. Quæres, quænam est pœna spiritualis, de qua Articulus loquitur? Respondeo: quod est pœna sensūs inferior, ut puta, pœna Vermis; de qua Palud. in 4. dist. ult. ita habet: *Vermis conscientia, qui non moritur, dicitur pœna spiritualis damnatorum, & remorsus conscientia & synthæsis.* Dices secundò, qui potest Judæus esse sine infidelitate, quæ peccatum est lethale gravissimum? Distingue cum D. Thoma cit. de Infidelitate: una secundum puram negationem, altera secundum contrarietatem ad Fidem.*

Articulus 62. apud Eimericum.

Quod nullus est homo ita vilis nec ita peccator, qui quilibet horâ, quâ velit, non possit esse Dei amicus & familiaris. In Libr. Contempl.

D

Arti-

Articulus 62. apud Lullum.

Si hic Articulus Lulli est (qui certè non est repertus) nihil aliud prætendit, quām peccatorum erigere, ne despondeat animum, admonere, ut perpetuò bonis operibus vacet, nullāque ratione rectius posse obtineri, ut ad gratiam Dei misericorditer trahatur: *juxta illud Eccl. 15. Deus ab initio constituit hominem &c.* Et Deut. 3. *Testes invoco hodie cælum & terram &c.* Invitat ergò homo bonis operibus Deum, ut præveniat: provocat, ut excitet. Vide Art. 64. & 65. 66. &c.

Articulus 63. apud Eimericum.

Quòd homo non debet reclamare Deum, si non diligit eum; & quòd ille facit magnam malignitatem, qui orat Deum sīnē charitate. *In Libro de 300 Proverb.*

Articulus 63. apud Lullum.

Neque hic Articulus in Proverb. reperitur: non prior pars, nīli quid fortasse simile, Parte 1. rub. 42. fol. 16. pag. 2. *Quia Deus est virtus, non exaudis homines sīnē virtutibus: quomodo Deus illum exaudiens, qui ipsum non diligit?* Posterior pars forte decerpta fuit ex Lib. de Centum Nominibus Dei, nomine: *O Pregat:* fol. 263. col. 2.

*Aquell fa molt gran malvestat,
qui prega Deu ab cor irat,
sens Pietat è Caritat.*

Latinè: *Ille facit magnam malignitatem,
qui irato corde Deum rogat,
sīnē Pietate ac Charitate.*

Juxta illud Matt. 18. *Serve nequam, omne debitum dimisi tibi, quoniam rogasti me; nonne ergò oportuit, & te misereri conservi tui?* Confirmat hanc doctrinam illud Ecclesiast. 3. *Qui diligit Deum, exorabit pro peccatis, & continebit se ab illis; & in oratione dierum exaudiens.*

Articulus 64. apud Eimericum.

Quòd in faciendo bonum non oportet nos sperare, quòd Deus incipiat; quia jam incepit, quando nos creavit, & pro conservatione nostra mundum nobis dedit, ut ei serviamus, & eum honoremus. *In Lib. Orat. & in Lib. de Phil. Amoris.*

Articulus 64. apud Lullum.

Exactè satisfactum est huic Articulo, Eimerico vivente, die 19. Maii 1386. per Inquisitorem Generalem, Bernardum Ermengaudi, Instituti Dominicani, ut constat authentico Instrumento, quod editum circumfertur: audiamus etiam Lullum Lib. de Philosophia Amoris, suismet verbis ita loquentem: *Dones & Donzells amor, dix Amic, manifesta rau es, quel Amas vol effer honrat en lo mon en tots temps, & vol salvacio domens, è non damnacio: è per aço nengu no pot, ni deu encolpar Lamat, que el no vulla effer honrat, ni salvacio de gents: per que lo defalliment no es de part de Deu, mas de part los homens, qui nol volen honrar. E vosaltres jam havets dits, que nous cal, que jous prec, que siats en mon amar, ans ne pregats vosaltres mi, que jo vos hi vulla metre: en axi es de Deu, no*

cal esperar, que ell comens, car ja ha comensat, en quant ba los homens creats, è lo mon lur ha donat, per ço, quel tenguen en lur cor è en lo mon honrat: comensem donc à honrar Lamat, è anem per lo mon sa è la per honrar Lamat.

Quæ quidem in Latina versione reperiuntur capite octuagesimo nono, fol. 160. *Domina & Domicelle amoris, dixit Amicus, manifestum est, quòd Amatus velit honorari in mundo in omni tempore, & velit salvationem hominum, & non damnationem; & propterea nullus potest, nec debet inculpare Amatum, quòd ipse non velit honorari, nec salvationem gentium: quia defectus non est ex parte Dei, sed ex parte hominum, qui ipsum non volunt honrare. Et vos jam mihi dixistis, quòd non oporteat, quòd ego vos precer, ut sis in meo amare, inò vos estis precati me, ut vos in illud velim ponere: ita est de Deo, non oportet expectare, quòd ipse incipias, quia jam incepit, in quantum creavit homines, & illis dedit mundum, ut ipsum teneant honoratum in suo corde & in mundo: incipiamus igitur honorare Amatum, & eamus per mundum huc & illuc ad honorandum Amatum.*

Hoc loco decertat Lullus pro libero arbitrio, alibi pro gratia; hic liberum arbitrium excitat, ne torpeat, sui munera admonet, ut pulsanti aperiat, erudit, ne homo nihil omnino agat, ostendit, Deum incipere, ut coopemur &c.: pro Gratia Dei sunt loca complura apud Lullum, quæ satis hic erit indicare: velut in eodem Lib. cap. 7. *Cum Amicus miscet cum Amore suum velle &c.* Cap. 52. *Amicus rogavit suum Amatum &c.* Ibidem: *Amate, dixit amicus, ex quo me &c.* Cap. 54. *Amor, dixit amicus, &c.* Cap. 69. *Considera, quomodo Deus est liberalis &c.* Ibidem paulò post: *Respondit Amicus Amori dicens &c.* Cap. 74. *Recoluit Amicus sua peccata &c.:* paulò post, ibidem: *Amatus suis ita distribuit &c.:* ut omittam alia ejus Opera, ex quibus facile est perspicere, Lullum eximium fuisse gratiæ assertorem; sed ita, ut libero arbitrio nihil derogaret.

Articulus 65. apud Eimericum.

Quòd virtus est ita bona & magna quantitate, quòd omnis homo potest eam habere pro sua voluntate. *In Lib. de Philosophia Amoris. Et in Lib. de 100. Nominibus Dei.*

Articulus 65. apud Lullum.

Responsum est huic Articulo in Instrumento authentico cit. Articulo præcedenti: Lullum scilicet de virtutibus moralibus locutum; non, de gratuitis: id quod dilucidè constat ex Lib. de Philosophia Amoris, cap. 88. fol. 158. *Amatores virtutum, dixit Amicus, Angeli, Cælum, Elementa, planta, Bestia, Homines, & quicquid est, fuit, vel erit, habent virtutem per Virtutem mei Amati; quoniam ejus Virtus ita comprehendit omnes alias videntes, sicut ejus Bonitas comprehendit omnes alias bonitates, & ejus Magnitudo omnes alias magnitudines: & quilibet homo, qui voluerit habere Virtutes Morales, per amorem Virtutis mei Amati potest habere tot & in tamta magnitudine & bonitate, quot & quantâ poteris velle.*

Archetypum Catalaunicum ita habet: *Amadors los Angels, Cel, Elements, Plantes, Besties, Homens, & tota res, quelque sia, ha Vertut per la Vertut de mon Amat; car en axi compren la sua Vertut totes autres Vertuts, com la sua Bona totes autres bonees, & la sua Granea totes autres granees: à tot home,*

home, qui vula haver morals Vertuts, per amor de la Vertut de mon Amat ne pot aitantes haver, & en aitanta Granca & Bonea, com ne para voler. Et ita accipiendo est, quod in Libro de Centum Nominibus Dei ait, nomine: *Virtut*, fol. 281. col. 1. ita psallens :

Tant es Virtut bona en gran cantitat,
que tot hom la pot haver à sa voluntat;
e qui mes na, mes esta en Deu honrat.

Latinè : Tam est Virtus bona in magna quantitate,
ut eam quisvis possit habere, ut volet;
& qui plus ejus habet, plus apud Deum est honoratus.

Ind, & de virtutibus gratuitis idem posset defendi; nam certissimum est, nos liberè moveri in Deum per fidem, subest nostræ voluntati, ut respondeamus, sed ita, ut egeamus Divinâ ope, & ampliorem gratiam obtinere quis potest, quod dispositio ad illam major est : & in hac opinione tunc exponeatur mens Lulli de dispositione & præparatione in nobis sita, cum gratia Dei &c. Confirmaretur hoc ipsum verbis ejusdem Lulli in branchis Arboris Moralis, fol. 39. *Differentia est inter quatuor Cardinales & tres Theologales, in quantum per quatuor se habet homo ad bene vivendum in hac vita, & quilibet homo eas potest habere &c.: sed tres Virtutes Theologales non possunt haberi sine gratia Dei, & illas dat ipse, cui sibi placet ; quia sunt via ad aliam vitam &c.*

Articulus 66. apud Eimericu.

Quod nullus homo est, qui non possit multiplicare amorem suum & velle, in quantum voluerit. In Lib. Contempl.

Articulus 66. apud Lullum.

Potest quilibet, quantum volet ; sed cum gratia Dei, ad quam libera est cuique dispositio : nusquam igitur (de mente Lulli) excludenda venit gratia Dei : audi Lullum de Centum Nominibus Dei, nomine : *O Gracia*, fol. 289. col. 2.

Hà, llas, com confir la gracia,
que Deu fa à aquells, à quins llexa amar,
ne quants son aquells, à qui nos llexa servir, ni honrar,
adoncs entenc, que gracia es do, qui es molt car.

Latinè : Heu, me miscrum, cùm gratiam considero,
quam Deus facit illis, à quibus se finit amari,
quotque illi sunt, à quibus nec serviri, nec
honorari se permittit,
tunc intelligo, Gratiam esse donum valde estimandum.

Sed unde desumptus est 66. Articulus ? nempe, ex cap. 163. Contempl. Libri tertii, fol. 124. ubi ita habet Lullus : Tant es gran rao, è tant es cosa, quis cove à home, que sia volent vos, que no es null home en tot lo mon, que no pusca vos voler è amar, è no es null hom, que no sia poderos de creixer è de multiplicar sa amor & son voler en vos aitant, com se nulla &c.

Latinè : Tam magna rasio est, que convenit homini, quod velit te, quod nullus homo sit in solo

mundo, qui non possit te velle & amare, & quod sit nullus homo, qui non possit augere & multiplicare suum amorem & suum velle in te tantum, quantum voler &c.

Articulus 67. apud Eimericu.

Quod de Amore Divino quilibet potest habere, quantum voluerit. In Lib. Contempl. & Lib. de Centum Nominib. Dei.

Articulus 67. apud Lullum.

Actum agit Eimericus : fateor, id dicere Lullum, nec tantum uno loco, sed pluribus ; nempe cap. 282. Lib. 5. Contempl. fol. 127. En axi com la nau pot hom carregar aitant, com hom se vol, en axi, Senyor, la Anima aitant, com hom se vol, la pot enamorar de vos : car axi com la nau ha llochs, per los quals hom pot metre en ella so, don hom la carrega, en axi, Senyor, la memoria el enteniment son carretes è portals, on l'anima pot umplir de Amor.

Latinè : Quemadmodum homo potest onerare navem tantum, quantum vult, ita, Domine, homo tantum potest inamorare Animam de te, quantum vult : quia sicut navis habet loca, per qua homo in illa potest ponere hoc, quo illam onerat, ita, Domine, memoria & intellectus sunt vehicula & porta, per qua Anima potest impleri Amorem.

Et cap. 312. fol. 207. Tant es gran amor, Senyor, è alta è noble, que tot home ne pot membrar è etendre è voler aitant, com ne vol Amar ; car amor axi com es gran è noble en virtut è en valor è en be, axi es gran en quantitas &c. On en axi com laier no es vedat a null home, en axi, Senyor, amor no es vedada à null remembrament, ni enteniment, ni voler. On com aço, Senyor, sia en axi, com pot esser, que hom no complex de amor tot son remembrament è son enteniment è son voler?

Latinè : Tam magnus est, Domine, & altus & nobilis amor, quod omnis homo de illo possit recolere & intelligere & velle tantum, quantum de illo vult amare ; quia sicut amor est magnus & nobilis in virtute & in valore & in bono, ita est magnus in quantitate &c. Unde sicut aer nulli homini prohibetur, ita, Domine, amor prohibetur nulli memoria, nec intellectui, nec voluntati. Unde cum hoc, Domine, ita sit, quomodo potest esse, quod homo non compleat amore totam suam memoriam & suum intellectum & suam voluntatem ?

Et Cap. 314. fol. 213. On, com tot lo hom pusca, Senyor, amar aitant, com se nulla, & pus que tot hom &c. Latinè : Unde, cum quisvis tantum possit amare, quantum vult, possitque &c. Item in Lib. de Centum Nominibus Dei, nomine : *O Compreuent* : fol. 292. col. 4. Hom pot de Deu pendre aitant, com ne vol amar. Latinè : Quilibet de Deo potest sumere, quantum vult amare. Et nomine : *O Abundos* : fol. 290. col. 1.

Deus es abundancia de pler ;
car de Deu pot tot hom haver
aitant, com han mestre à son voler.

Latinè : Deus est abundantia placiti ;
nam de Deo potest habere quisvis
tantum, quantum pro sua voluntate opus
habet.

Præparet se homo, disponat se, ex parte Dei nullus est defectus : sumatur antidotum, unde Eimericus putat imbibi virus, ex eodem lib. nomine : *O Llarguesa*, fol. 232. col. 1.

Memoriale

Tant ha Deu gran plaer en donar,
que tot se dona per amar,
qui sia franc, humil, y sens pecar.

Latinè: *Tam gratum est Deo donare,
quod ad amandum se totum det
ei, qui sit liberalis, humilis, & innocens.*

Item Nomine: *O Misericordiant*: fol. 289.
col. 3.

Tant ha Deu gran voluntat en perdonar,
que à Justicia fa Merce amar;
car ab Merce pot pecadors salvar.

Latinè: *Tantum Deo placet condonare,
quod Misericordia Justitiam faciat amare;
nam per Misericordiam potest peccatores sal-
vare.*

Articulus 68. apud Eimericum.

QUÒD quilibet homo potest Deum contemplari, quantum vult, & ubi vult. *In Lib. Contempl.*

Articulus 68. apud Lullum.

Habetur in Lib. 3. Contempl. cap. 149. fol. 96. tametsi ipsum immutavit Eimericus: *Com la cogitacio del home sia, Senyor, en home tan franca, que pot cogitar, en ques vol, è qual temps se vol, è en qual lloc se vol, mols me do gran maravella, Senyor, dels homens, perque no cogitan en vos, è en vostres obres, è en vostres virtuts &c.* Latinè: *Cùm cogitatio hominis, Domine, sit tam libera, ut in qualibet re possit cogitare, & in quovis tempore & loco, miror valde homines, Domine, quòd te non cogitent, nec tua opera, nec tuas virtutes &c.*

Et Lib. 5. cap. 296. fol. 161. pag. 2. Honrat Senyor, en axi com lo vaxell buyt es aparellat à rebre qual cosa hom se vulla, en axi, Senyor, com hom ha buydat lo mon è ses vanitats de son remembrament è de son enteniment è de son voler, adones pot hom umplir son remembrament è son enteniment è son voler de oracio è de contemplacio; car en axi com les coses sensuials fan les unes lloc à les autres sensualment, en axi, Senyor, les coses entellectuals donan se lloc intellectualment les unes à les autres &c.

Latinè: *Honorate Domine, sicut vas vacuum est dispositum ad recipiendum, quidquid homo vult, ita, Domine, quando homo evacuavit mundum & suas vanitates de sua memoria & de suo intellectu & de sua voluntate, tunc potest homo suam memoriam & suum intellectum & suam voluntatem implere oratione & contemplatione; quia sicut una res sensualis facit locum alteri sensualiter, ita una res intellectualis dat locum alteri intellectualiter &c.*

Ita tanè est, sed Divinâ ope favente, quæ nunquam deest: vide cap. 51. 2. Lib. *On perso, Senyor, se ordena, que la franca voluntat, quel home sent en fer be, devalla de cosa, que es en eſſer per gracia voſtra.* Latinè: *Unde propter hoc ordinatur Domine, quòd libera voluntas, quam homo sentit in bonis operibus faciendis, descendat & procedat à re existente in esse per tuam gratiam: hanc autem esse Lulli mentem, manifeste patet ex cap. 317. Lib. 5. Contempl. ubi sic ipse loquitur: *Santificada Trinitat, tant fortment es lanima del home ocupada è empaxada en membrar è entendre enoir les necessitats,**

quel cors ha en menjar, è en beure, è en vestir, è en les autres coses, que à penes pot membrar ni entendre en vos, ni en los significars, qui vos signifiquen; mas en lo altre segle no sera en axi &c.

Latinè: *Sanctificata Trinitas, tam fortiter est Anima hominis occupata & impedita in recolendo & intelligendo in audiendo necessitates, quas corpus habet in comedendo & in bibendo & in vestiendo & in aliis rebus, quòd vix possit recolere & intelligere te & significata, qua te significant; sed in altero seculo non erit ita. Vides ergo, quâ ratione verum sit id, quod in Articulo continebatur.*

Articulus 69. apud Eimericum.

QUÒD quilibet homo de Charitate & Spe potest habere quantum vult. *In Lib. de Contempl. & in Lib. de 7. Arbor.*

Articulus 69. apud Lullum.

HÆc sunt verba Lulli, cap. de quæst. Charitatis Brancharum moralium, fol. 133. col. 3. *Eremita quæſuit à charitate, utrum ipsa effet magna? Solutio: Respondit Charitas, quòd ipsa effet magna in potentia; quoniam quilibet homo potest habere tantum ex ipsa, quantum vult; sed propter hoc, quia habet paucos amicos, parva effet in actu: idcirco &c.* Sed in ipsa Arbore morali, in Branchis, cap. de Spe & Charitate, fol. 42. col. 2. reperitur praedictus Articulus: *Idcirco (inquit) possunt homines tantum habere de Charitate & Spe, quantum volunt habere. Ubi Lullus non aliò tendit, nisi tum, ut nos præparemus ad receptionem primæ charitatis & spei, quæ à Deo liberè dantur, tum, ut ad earundem augmentum promerendum contendamus; neque in alium quempiam culpam rejiciamus: potest ergo quilibet homo (sed Deo coadiuvante, ut notatur à Lullo in q. 16. Senten.) habere de Charitate & Spe, quantum vult; quoad finem tamen præscriptum: quia de re ita habetur in q. 18. Senten. Charitas potest augeri usque ad finem determinatum in hac vita, secundum quod Anima est capax ad recipiendum charitatem à Spiritu Sancto; ut suprà significatum est: veruntamen, quoad Spiritum Sanctum, semper potest augeri; sed non, quoad subiectum: sicut &c.*

Articulus 70. apud Eimericum.

QUÒD homo potest venire ad salvationem per Virtutes morales; & quòd quilibet homo potest habere de gloria Paradisi tantum, quantum vult habere, omni tempore, quo est in isto mundo, potest eam sibi procurare, & in omni loco, quo sit, potest eam lucrari. *In Lib. de Artic. fidei, & Lib. de Contempl.*

Articulus 70. apud Lullum.

Hic Articulus in neutro libro totus reperitur; sed prima pars prorsus in contrario sensu colligitur ex Lib. de Artic. Fid. fol. 14. pag. 2. cap. 2. *Quid sit Recreatio? quod est 6. Artic. Fidei. Si no es Recreacio, negun home per virtutes morales pot venir à salvacio &c.* Latinè: *nisi sit Recreatio, nullus homo per virtutes morales potest venire ad salvationem &c.* Nihil enim aliud in toto libro reperies, quod ad hanc rem faciat: libellus ipse extat, & quâm facillimè perlegi potest: quin etiam Lullus ubique repugnat priori parti istius Articuli Eime-

Eimericani, Virtutes enim Cardinales refert ad hanc vitam; Theologicas ad salvationem in alia vita: sic in Branchis Moralibus testatur, ut supra audisti: *Differentia (inquit) est inter quatuor Cardinales, & tres Theologales; in quantum per quatuor se habet homo ad bene vivendum in hac vita: & quilibet homo potest eas habere, secundum quod naturaliter potest trahere similitudines ex primis naturis truncimoralis, quae sunt confusa & disposita ad ducendum in actum: sed tres Virtutes Theologales non possunt haberi sine Gratia Dei; & illas dat, cui sibi placet: quia via sunt ad aliam vitam.*

Altera pars habetur in Lib. 2. Contempl. cap. 99. fol. 282. his verbis: *Tant ha gran compliment è gran acabament la gloria del autre segle, que ai tanta com hom sen vol, ne pot aver, & tots temps, en que hom sia en est Mon, la pot hom percassar, com la pusca aver; & en qualche lloc, en que hom sia, la pot hom guaynar.*

Latinè: *Tam magnum complementum & perfectionem habet gloria alterius seculi, quod homo de illa possit tantum habere, quantum vult, & omni tempore, in quo homo sit in hoc mundo, potest homo illam venari, ut illam possit habere, & in quocunque loco, in quo homo sit, illam homo possit lucrari.*

Idem ferè dixerat cap. 97. *Per rao de la gran subtilitat, que hom aura, Senyor, en Gloria en la vostra Santa Trinitat, è en la vostra beneita Unitat, per asso eura hom, Senyor, tanta de Gloria, que non poria hom mes aver, com quen haura.*

Latinè: *Ratione magnæ subtilitatis, quam homo, Domine, habebit in gloria in tua sancta Trinitate, & in tua benedicta Unitate, homo habebit, Domine, tantam gloriam, quod non posset habere majorem, quam habet.*

Quòd, si prior pars Articuli fuislet Lulli, non incomodè per Virtutes morales posset exponi, tanquam per dispositiones quædam ad gratiam, quæ quidem gratia principale robur est: *Et quantum vult habere (inquit) juxta suam dispositionem & gradum: gratia: expendendum quoq; verbum illud Procurare, id quod in homine situm est: Omni autem tempore (juxta illud Ezech. 30.) impietas impii non nocebit ei, in quacunque die conversus fuerit ab impietate sua. In omni denique loco: (juxta illud Ezech. 19.) Si Impius egerit pénitentiam ab omnibus peccatis suis, que operatus est, & c. stodierit omnia præcepta mea, & fecerit justitiam, vita vivet, non morietur,*

Quæ prædicta sunt, magis explicantur à Lullo, tum in Branchis moralib. ut dictum est supra pro Artic. 65. in fine; tum in Libello de Natali Pueri JESU, cap. de Divina Misericordia: *Inter me (inquit Divina Misericordia) sunt quædam virtutes media & mea ancilla, per quas homines &c.: idem prosequitur Lillus in Lib. Contempl. cap. 57. fol. 136. Secundam partem Articuli pulchre declarat ipse in Lib. de Philosophia Amoris, cap. 71. de Solatio & Amore; cum ait: Amicus & Amor ad invicem de Temperantia & Spe loquebantur &c.*

Articulus 71. apud Eimericum.

Quòd homo peccat, & est Deo inobediens, si non facit bonum, quod intelligit; quod quidem potest facere, licet illud bonum facere non sit ei mandatum. *In Lib. de Contempl.*

Articulus 71. apud Lullum.

Ad nullum bonum tenemur, nisi sit præceptum utcunque; aut expresse, aut tacite: hoc Axio-

ma, si Lulli esse ostendero, patebit sensus Articuli, & sana mens Lulli. Ac priùs notandum, duplex à Lullo vocari præceptum; unum sensuale, quod fit verbis vel scriptis; quale est de colendo uno Deo: alterum intellectuale, quod fit mente; ut illud est de colendo Deo Trino: hæc apud Lullum expressè habentur in Lib. 4. Contempl. cap. 255. fol. 116. *Axi com vos, Senyor, manats à Moyses sensualment, que un Deu adoras, axi aveu manat al huma enteniment, que aquell Deu un sia adorat en Trinitas, è la Trinitat sia adorada en Unitat de substancia: è axi com lo manament sensual esta en la sagrada Scriptura, axi lo manament intellectual esta en la significacio, que les creatures donen de llur Creador.*

Latinè: *Sicut, Domine, Moysi sensualiter precepisti, quod unum Deum adoraret, ita precepisti humano intellectui, quod ille unus Deus adoretur in Trinitate, & Trinitas adoretur in Unitate Substantie: & sicut præceptum sensuale stat in Sacra Scriptura, sic præceptum intellectual stat in significatione, quam creature dant de suo Creadore.*

Probatur autem hoc Axioma perspicuis Lulli verbis in eodem cap. paulò antè: *Creador Senyor del Cel è de la terra, & tot quant es. En axi, Senyor, com vos avets posat manament sensual en paraula, axi, Senyor, avets posat manament intellectual en enteniment de home: car tot quant de be è de mal enteniment pot imaginar ne entendre, de tot ha manament, que fassa lo be, que enten, que pot fer, è que vet lo mal, lo qual enten, que pot vedar.*

Latinè: *Creator Domine Cæli & terra & omnium, que sunt. Sicut tu, Domine, posuisti præceptum sensuale in verbis, ita posuisti præceptum intellectuale in intellectu hominis: quia de omni bono & malo, quod intellectus potest imaginari & intelligere, habet præceptum, quod faciat bonum, quod intelligit, quod potest facere, & quod evit malum, quod intelligit, quod potest evitare,*

Nunc, ut res penitus constet, conferat Lector hunc septuaginta primum Articulum cum scriptis Lulli, & inveniet in Lib. Contempl. eodem cap. 255. hæc verba: *Beneyt siau vos Senyor Deu; car axi com home faria pecat, & seria desobedient, si hom no feja la be, que enten, lo qual pot fer; ja sia çò, que aquell be à fer no li sia manat sensualment, en axi, Senyor, fan pecat, è son desobediens aquels infels, qui no creuen Trinitat, puis que à llur enteniment les creatures significan, que llur Creador es en Trinitat.*

Latinè: *Benedictus sis Domine Deus; quia sicut homo faceret peccatum, & esset inobediens, nisi faceret bonum, quod intelligit, quod potest facere, licet illi sensualiter non sit præceptum facere illud bonum, ita, Domine, faciunt peccatum, & sunt inobedientes illi infideles, qui non credunt Trinitatem, cum creature significant eorum intellectui, quod ipsarum Creator sis in Trinitate.*

Articulus 72. apud Eimericum.

Quòd, qui non facit id bonum, quod potest facere, non videtur Deum multum diligere. *In Lib. de Contempl. & in Lib. de Centum Nominibus Dei.*

Articulus 72. apud Lullum.

Idem dixerat Gregorius, Homil. 30. in Evang. *Probatio dilectionis, exhibito est operis: quod & docuit Christus, Joan. 14. Si diligitis me, mandata mea servate &c. Aperte Lillus in Libro de Centum Nominibus Dei, nomine: O Misericordiant, fol. 289. col. 3.*

Memoriale

*Qui no fa tot lo be, que poria far,
no es semblant, que molt am perdonar;
per que Deu dona mes, que hom pot pensar.*

Latinè: *Qui non facit bonum, quod potest facere,
non multum videtur veniam amare;
nam Deus plus dat, quam nos possumus cogitare.*

In Lib. de Contempl. Articulus iste repertus non est; quem nec pluribus explico, quòd in re aperta opus non sit.

Articulus 73. apud Eimericum.

Quòd tantum est imputandum omni potenti bonum facere, & nolenti, quantum, si faceret malum; quia homo potens facere bonum, & nolens, semper est in culpa. In Lib. de Contempl.

Articulus 73. apud Lullum.

Persimilis est hic Articulus Articulo 71. distinguendum ergò; potens & nolens; vel reclamante conscientiâ, vel omissionis alicujus culpâ: non abs re dixit Lullus in Proverb. par. 3. cap. de Gula: *Gula & acedia sunt peccata, qua minimum habent conscientie.* Articulus porrò non agit de culpa lethali. Rursus potest exponi: quanquam non omnis boni omissione culpa sit, nisi sit debiti, est tamen metuenda; juxta illud Beati Greg. Bonarum mentium est, *culpam agnoscere, ubi culpa non est.* Idem admonet Lullus Lib. de Centum Nominibus Dei, nomine: *O Honrat,* fol. 292. col. 1.

*Cell, qui poria per tot lo mon Deu fer honrar,
car no ho fa, en gran paor deuria estar;
car al Judici no se pora escusar.*

Latinè: *Ille, qui Deum in Mundo posset facere honrari,
nec tamen facit, in magno timore deberet esse;
quia in Judicio se non poterit excusare.*

Et nomine: *O Trinitat,* fol. 272. col. 4.

*Cell, qui sab Trinitat, è no la vol mostrar
à aquells, qui la porien saber è amar,
no par, que de culpa se puga escusar.*

Latinè: *Ille, qui Trinitatem scit, nec tamen vult docere
eos, qui eam possent scire & amare,
non videtur quod de culpa se possit excusare.*

Loca Lib. de Contempl. commodiùs, simili-
que, ponentur cum Articulo 74. sequenti, qui pa-
rùm differt ab hoc 73. inveniuntur autem in Con-
templ. cap. 47. fol. 133. Lib. 2.

Articulus 74. apud Eimericum.

Quòd, qui non facit totum posse suum ad con-
vertendos omnes infideles, errat, & debet
timere Deum, & est sine Charitate. In Lib. Con-
templ.

Articulus 74. apud Lullum.

Articulus hic videtur colligi ex his locis Lib.
5. Contempl. cap. 308. fol. 195. En axi Sen-

yor, los Christians no an escusa à no preitar los Infideles, qui no honran, ni aman, ni conexen vostra gloriosa Trinitat, ni vostra Natura humana sanctificada gloriosa. Latinè: *Ita, Domine, Christiani non excusantur, non descendendo Infideles, qui non colunt, non amant, non cognoscunt tuam gloriosam Trinitatem, & tuam Naturam humanan sanctificatam gloriosam.*

Et cap. 309. fol. 198. col. 4. *Virtuos Senyor,* no es negun defalliment tan gran, ne tan colpable, com es defalliment, que sia en lo voler; car defalliment, que sia, Senyor, en poder è en saber, no aporta culpa; car escusat es tot hom, pus que no ha poder, ni saber: mas com hom ha poder è saber, è no vol aver lo voler, lo qual pot aver, si aver lo vol, aquell defalliment de voler no escusa hom; enans enculpa, è acusa lo voler: è aço es, Senyor, per çò, car la libertat pus forment est en lo voler, que en lo poder, ni saber: car, qui no pot aver poder è saber en alguna cosa, no ha franqua en aquell poder ni saber; mas qui ha franc voler de usar de son poder è de son saber, aquell voler ha culpa, com no vol so, que pot fer per acabas poder è saber. On com aço sia en axi, doncs segons assò es significat, Senyor, que astant com es gran lo poder è el saber dels Christians, astant es obligat llur voler à voler la causa final, per la qual illus es donas acaba poder è saber, à ordenar, com tot lo mon sia de Christians.

Latinè: *Virtuose Domine, nullus defectus est tantus & tam culpabilis, sicut est defectus, qui est in voluntate; quia defectus, Domine, qui est in potestate & in sapientia, non adfert culpam; quia homo est excusatus, quando non habet potestatem & sapientiam: sed quando homo habet potestatem & sapientiam, & non vult habere voluntatem, quam potest habere, si illam velit habere, ille defectus voluntatis non excusat hominem; sed in culpa, & accusat voluntatem: & hoc, Domine, est ideo, quia libertas foris stat in voluntate, quam in potestate & sapientia: quia, qui non potest habere potestatem & sapientiam in aliqua re, non habet libertatem in illa potestate & sapientia; sed qui habet liberam voluntatem utendi sua potestate & sua sapientia, illa voluntas habet culpm, quando non vult hoc, quod potest facere per perfectam potestatem & sapientiam. Unde cum hoc sit, secundum hoc significatur, Domine, quod, quanto est potestas & sapientia Christianorum, tantum sit obligata illorum voluntas ad volendum causam finalem, propter quam illis est data perfecta potestas & sapientia, ad ordinandum, quod totus mundus sit Christianorum.*

Tandem id potest colligi ex cap. 268. prope finem, ab illis verbis: *Rey dels Reys, Senyor dels Senyors &c.*

Cujus ergò humeris infidelium ad doctrinam Christi conversio injuncta est, is haud dubie culpæ subjacet, nisi pro virili suo satisfaciatur muneri: pendet ex illo præcepto Christi: *Pasce oves meas.* Ceterum in persona Beati Petri (ait Lullus in Radicib. Apostolicalibus) sunt oves commissa fidei cuiuslibet persone Papa. Paulò infrà: *Cum sua Fide debet Papa concordare fidem cuiuslibet hominis; & cum sua Fide debet Papa esse contra illos, qui sunt contra Fidem: ratione cuius contrarietatis debet conari destruere errores, qui sunt seminati inter Saracenos, Tartaros & inter Iudeos; cum quibus erroribus illi sunt contra Fidem Christianam.* Habetur hac de re quæstio in quæstionibus quinti Præcepti Arboris Apostolicalis, in hunc modum: *Quarebatur ab Affatu, in quo magis esset otiosus? Solutio: Affatus respondit, quod fortius esset otiosus ad ostendendum veritatem Fidei Christiana per totum mundum, quam in aliqua alia re; cum ista sit, quod ad ostendendum veritatem Fidei Christiana sit magis obligatus.*

Collationis.

31

Articulus 75. apud Eimericum.

Quòd Deus est ita firmus ad indulgendum, quòd nihil potest indulgentiam impedire, nisi desperatio. *In Lib. de Centum Nominibus Dei.*

Articulus 75. apud Lullum.

IN prædicto Articulo ait Lullus, nomine: *de Constantia*, fol. 294. col. 2. quæ subsequuntur.

*Deus es tan ferm en perdonar,
que dell res nos pot desviar,
si donc nou fa desesperar,*

Latinè: *Deus est tam firmus ad indulgendum,
quòd nihil nos possit ab illo impedire,
nisi forte ipsa desperatio,*

Ita loquitur Lullus; non, quòd alia peccata mortalia à Deo non avertant (quod sanè ipse exprimit in Proverb. 3. p. cap. de Peccato) sed quia subiecta materia id postulabat: agebat enim de Constantia Dei, cui, cùm nihil acriùs adversetur, quàm diffidentia, ex se viam omnem præcludens Divinæ Constantiæ, idcirco diffidentiam indicat si gillatim. Quod scitè D. Aug. serm. 58. de Tempore dixit: *Cum Deus velit misereri, quia bonus est, & possit, quia omnipotens est, ipse contra se Divine Pietatis januam claudit, qui Deum sibi misereri, aut non velle, aut non posse, credit, cumque, aut bonum, aut omnipotentem esse diffidit.*

Articulus 76. apud Eimericum.

Quòd Deus habet populo suo tantam Charitatem, quòd quasi omnes homines mundi erunt salvati; quia si plures essent damnati, quàm salvati, Misericordia Christi esset sinè magna Charitate. *In Libro de Planctu.*

Articulus 76. apud Lullum.

Dominatur hic satís in Emerico calumnian di libido, dum verba Eremitæ disputantis & cum Lullo agentis ipsi Lullo attribuit. *In Libro de Planctu*, inscripto: *Desconort*, vernaculâ lingua sic legitur, in §. 41. fol. 10.

*Remon, per ço car am, que en gaug siats,
è que ira, ne dol en nulla re hajats,
vos vull be consolar, è prec vos, que aujats.
Deu sofer, que lo mon sia axi malvat,
per so, que ell mils pusca perdonar à tots lats;
car on mes ha de pietat, è mes lin conve grat:
per que segur siats, que Deus ha à son poble
tan alta Caritat,
que en quax tots los homens del mon seran
salvats;
car si mes no éren li salvats, quels damnats,
seria fa Merce sens gran Caritat:
perquen la gran Merce de Deu vos consolats.*

Qui liber, in Versione Castellana Nicolai de Pax, inscribitur, *Del Desconfuolo &c.* Et num. 41. sic habet: H. O Raymundo, porque querria, que fuese des consolado, y sin pesar, y dolor de nada, quiero dezirlos y ruegos, que me oigais. Que Dios sufre, que el mundo sea malvado, como lo es; porque el pueda perdonar mejor de una parte y otra: porque, quanto mas el perdona, mayor piedad tiene; y es le mas agraciado: donde sed cierto, que Dios tiene tanta caridad con su

pueblo, que casi todos los hombres del mundo seran salvos; porque si no son mas los salvos, que los condenados, fuera su Piedad sin grandeza de Caridad: por esto, consolaos en la Misericordia de Dios.

Latinè: *O Raymunde, quia volo, quid sis rotus in gaudio, & quid in nulla re habeas tristitiam & dolorum, volo te bene consolari, & rogo te, ut me audias: Deus suffert, quid mundus sit ita perversus, ad hoc, ut magis & magis possit parcere; quia quid maiorem pietatem habet, eo maiorem illi placet ostendere: quarè sis securus, quid Deus habeat tam altam Charitatem erga suum populum, quid quasi omnes homines mundi salvabuntur; quia si non plures salvarentur, quam damnarentur, sua Misericordia esset sine magna Charitate: quare in magna Misericordia Dei consolare: quae verba (ut dixi) Eremitæ sunt objicientis, non Raymundi respondentis; hæc enim statim §. vel num. 41 subjiciuntur, in suo quidem Archetypo, sic:*

*Hermita, tot dia me tenis en parlament,
è nom lexats membrar mon engexos tor-
ment,
è faits ho, per que git à oblidament
lira el desconort, don me ve languiment:
mas res no acabats, è feits avorament
mes de gran pietat, que de gran jutjament:
per que asso errats; car en Deu egualment
son jutjar è perdonar segons ordenament
de les dues virtuts; car nulla no consent,
que en sa Justicia haja null minvament:
Per que deu haver pecador gran spavent &c.*

Versio autem Castellana sic habet: *O Ermitano, todo el dia me entreteneis en palabras, y no me dexais acordar de mi tristeza; y lo hazeis, porque yo quite de mi memoria el desconuelo, que tanto me congoxa: pero no acabais nada; y hazeis mas cuenta de grande Piedad, que de grande Justicia: por esto errais mucho; porque en Dios son iguales perdonar y juzgar segun el orden de sus dignidades; de las cuales ninguna sostiene, que la Justicia Divina sea diminuta: de donde el pecador deve espantarse &c.*

Latinè: *Eremita, totà die me detines in verbis, & non finis merecolere meum augustinum tormentum; & facis hoc, ad hoc, ut abiciam in oblivionem tristitiam & desolationem, unde in me venit languor: sed nihil efficis, & magis extolis magnam pietatem, quam magnam justitiam: quapropter erras; quia in Deo sunt equalia judicare & parcere, secundum ordinacionem suarum virtutum; quia nulla consentit, quid in sua justitia sit ulla diminutio: & ideo peccator debet habere magnum timorem &c.*

Articulus 77. apud Eimericum.

Quòd sinè Charitate non possumus habere aliquam virtutem; sicut sinè oculis non possumus videre. *In Lib. de Doctrina puerili.*

Articulus 77. apud Lullum.

IN Lib. de Doctrina Puetil. cap. de Caritat, Raymundus ita loquitur: *En axi com, si huyls no as, nulles coses no pots veer, en axi sens caritat no pots aver nulla virtut ni null agradable placer.* Latinè: *Quemadmodum, nisi oculos habeas, nullas res potes videre, sic sinè charitate non potes habere ullam virtutem nec ullam gratam voluptatem.* Si Lullus errat in hoc Articulo, Petrus Lombardus quoque in 3. Sentent. d. 23. Ambrosium secutus etrasset; Lombardi verba sunt: *Fides, quā creditur, si cum Charitate sit,*

Memoriale

virtus est; quia Charitas, ut ait Ambrosius, mater est omnium virtutum, que omnes informat; sine qua nulla vera virtus est: errasset Gerson, num. 87. Alphab. litera A. Virtutes (inquit) vera non sunt, nisi quas gratia gratificansis radix profert, vivifcat, foveat & roborat; quia non habet aliquid viriditatis radix boni operis, nisi maneat in radice Charitatis &c. Sic etiam loquuntur Doctores Scholastici, cum Charitatem omnium virtutum formam vocant; non quoad esse virtutis; sed quoad esse meriti.

Articulus 78. apud Eimericum.

Quod, quia omnes homines ejusdem speciei sunt, dignum est, quod homo diligit proximum suum, quantum se ipsum: & si non facit, ejus amor est falsus & deordinatus: & de hoc est Dei mandatum. In Lib. Contempl. & in Lib. de 7. Arb. & in alio, de Doctrina Puerili.

Articulus 78. apud Lullum.

Quid Eimerico venerit in mentem, dum hunc Articulum in reprehensionem vocavit, quem potius laudare debuerat, divinare non ausim; num displicuit ei vox, quantum? quæstio de nomine foret; & hic, quantum & sicut, æquipollent: num illud; si non facit, ejus amor est falsus & deordinatus? Aurichalcum est aurum falso; quia videatur aurum, & non est aurum: Amor ille est falsus, quia videtur esse, nec tamen est amor.

Lullus igitur in Lib. 4. Contempl. cap. 237. fol. 29. ita habet: *E pus que tots los homes son, Senyor, de una specie, digna cosa es, que hom am son proysme aitant, com a si mateix: com hom, Senyor, ha major amor a si mateix, que a vos, & com home, Senyor, ha major amor a si mateix, que a son proysme, a donchs es, Senyor, la amor significant desordenacio è defalliment; car desordenacio è defalliment es, Senyor, en home, qui ama mes so, qui es vil, que so, qui es noble, & qui ama mes una cosa igual en genre è en specie, que altra de aquella specie matexa.*

Latinè: *Et quoniam omnes homines, Domine, sunt unius speciei, dignum est, quod homo tantum amet suum proximum, quantum se ipsum: quando homo, Domine, habet majorem amorem erga se ipsum, quam erga te, & quando homo, Domine, habet majorem amorem erga se ipsum, quam erga suum proximum, tunc amor significat inordinationem & defectum; quia inordinatio & defectus est, Domine, in homine, qui plus amat hoc, quod est vile, quam hoc, quod est nobile, & qui plus amat unam rem aqualem in genere & in specie, quam aliæ ejusdem speciei.*

In Lib. de 7. Arb. vel in Arb. Scientiæ nihil tale reperitur; sed in Libro de Doctrina puerili, super nono Præcepto Decalogi: cuius titulus est: *No envegeras la muller de ton proysme, sic loquitur Lullus: Amable fill, tot hom es proysme à autre hom, è en recreyha humana: è cor es manament expres, que hom am son proysme aitant, com si mateix, per asso, fill, lo Deu de Gloria fa manament, que null hom no conege la muller de son proysme: en lo qual manament es significat altre manament; so es à saber, que ages amor à ton proysme, è à tu mateix. T envejar fill, de ton proysme, es menysprear è desamar ton proysme, è mensprea sa muller, è sos parents de sa muller, primerament aquell criatura, qui li es semblant en natura.*

Articulus 79. apud Eimericum.

Quod illi, qui non diligunt pluviae multiplicatem, vel paucitatem, vel sterilitatem, seu

siccitatem, caliditatem & frigiditatem, & alia, quæ fiant in mundo similia, non diligunt opere Divina, sed contrariantur Divinæ Justitiae. In Lib. Contempl.

Articulus 79. apud Lullum.

VEl inscriptio capitinis 279. Lib. 5. Contempl. unde Articulus hic desumptus est, manifestè pugnat cum Eimerico; sic enim habet, fol. 114. pag. 2. col. 1. *Com home es obligat à amar totes aquellas cosas, que Deus ama. Latinè: Quomodo homo sit obligatus ad amandum omnia ea, que Deus amat: Nonne ex sola epigraphe constat, quid velit Lullus? nimur, ut in omni petitione Deo nos submittamus; ut faciamus ejus voluntatem. Jacimus pro inconcussio illud ejusdem cap. fol. 115. p. 2. col. 1. La quarta Rao, Senyor, on entenem a parlar de Amor, es de les vostres obres, On deim, que sensualment sentim, è intellectualment entenem, Senyor, que tot home ama sa obra: on per asso es significat al humano enteniment, que vos amats la vostra obra me-sixa: on com aço sia significat en axi, doncs per esta significacio aysal es demonstrat, quel nostre remembrament es obligat, è lo nostre enteniment astretal, à remembrar è entendre les vostres obres, per tal, que la volentat les am, pus que vos les amats.*

Latinè: *Quarta Ratio, Domine, in qua intendimus loqui de Amore, est de tuis Operibus. Unde dicimus, quod sensualiter sentiamus, & intellectualiter intelligamus, Domine, quod omnis homo diligit suum opus: unde per hoc significatur humano intellectus, quod tu diligas tuum opus: unde cum hoc ita significetur, per hanc significationem demonstratur, quod nostra memoria sit obligata, & noster intellectus similiter, ad recordandum & intelligendum tua opera, adhuc, ut voluntas illa amet, quia tu illa amas.*

Ex hoc tanquam antecedente colligitur hic 79. Articulus. *On aquells, qui no aman, Senyor, la multitud de la pluja, è la poca cantitat de aquella, è desaman massa calor è massa fredor, è massa vent, è poc vent, è desaman malaltia è treballs è mort è autres coses, que ordenas è feu per punir nosaltres, è per usar de vostra Justicia, aquells, Senyor, no aman vostres obres, è son contraris à vostra Justicia: è aquells, Senyor, que son envejosos dels bens, que feu à alguns homens, aquells, Senyor, son desamants de vostra misericordia è les vostres obres.*

Latinè: *Unde illi, qui non amant, Domine, multitudinem pluvia, & parvam quantitatem illius, & non amant nimium calorem & nimium frigus, vel nimium ventum, vel modicum ventum, & non amant infirmitatem & labores & mortem & alia, que ordinas & facis ad puniendum nos, & ad utendum tuâ Justitiae illi, Domine, non amant tua opera, & sunt contrarii tua Justicie: & illi, Domine, qui sunt invidi de bonis, que facis aliquibus hominibus, illi non amant tuam misericordiam & tua opera.*

Colligitur & hoc aliud Corollarium: *On com aço, Senyor, si axi, è nosaltres siam los desamants de vostres obres per esta manera, doncs benaventurats son aquells, qui dels pecadors se trien, è esforçan à amar, è aver pacientia en tot asso, que vos los treballau, è acomplimentau en est mon: è aquells, Senyor, qui no aman lo, que vos obran, è feu en ells, ne han pacientia, aquells son privats de vostra amor: la qual privacio significa, que llur lloc es en pena perdurable.*

Latinè: *Unde cum hoc ita sit, Domine, & nos non sumus amatores tuorum operum per hunc modum, igitur beati sunt illi, qui à peccatoribus se separant, & conantur amare, & habere patientiam in omni eo, in quo*

quo tu illos affligis & torques in hoc mundo : & illi, Domine, qui non amant id, quod operaris & facis in illis, nec habent patientiam, illi sunt privati tuo amore: que privatio significat, quod ipsorum locus sit in perdurabili pena. Fit hinc, id voluisse Lullum, ut Divinæ Voluntati ubique subjiciamur.

Articulus 80. apud Eimericum.

Quod homo debet amare Deum, quia bonus est; non autem propter ullam rem, quam sibi donet, nec propter indulgere suum peccatum, nec propter hoc, quod ipse non sit damnatus: & qui sic voluerit orare, sentiet se tam altum per suum amare & per suum intelligere & memorari, quod non poterit altius ascendere. In Lib. de Contr. Confess. Satisf. & Oratione.

Articulus 80. apud Lullum.

Lillus sincerum & purum amorem erga Deum absque ullo remunerationis intuitu sub debito reponit, sed consilii non præcepti; perfectionis, non necessitatis: quod aperte indicat majoritas, quam puro erga Deum affectui tribuit; est autem hæc majoritas quidam gradus amoris adeò sublimis, ut sublimior non possit esse; in via, intellige, in qua, ut ex parte cognoscimus, ita ex parte diligimus: gradus autem istius amoris consilii est, perfectorum est, transcendentium & contendentium illam patriæ consummatam dilectionem ænulari, quæ in Deum propter ipsum solum fertur, nec huic fini finem alium alicujus commodi subjicit: debet ergo hoc homo, videlicet, si nolit in via ferre, si velit, non modò incipere, & paulò post progredi, sed maximè proficere: monet itaque Lullus, ut id, quod melius est, eligamus.

Sic locutus est D. Amb. in Lib. de Viduis: *Honorabile (inquit) conjugum, sed honorabilior integritas &c.: ergo, ut præcipere, est aliquando docere, & mandare, est commendare, ut doctè Castro in Lib. Advers. hær. tit. Præceptum, ita debere, est convenire, expedire & decere: similis vox habetur de Consecr. d. 5. Omnes (inquit) fideles post Baptizatum per impositionem manuum Episcoporum Spiritum Sanctum excipere debent. Exponunt quamplures verbum debent, non tanquam præceptum, sed tanquam commodum & utile. Sot. in 4. d. 7. q. 1. a. 8.*

Prior pars Articuli 81. apud Eimericum.

Quod illi, qui amant Deum, propter hoc, ut det eis gloriam cœlestem, vel bona temporalia, & timent Deum, propter hoc, ut non det eis pœnam infernalem, vel labores temporales, faciunt de prima intentione secundam, & de secunda primam; & eorum intentio est perversa & falsa & contra Dei intentionem. In Lib. Intentionum.

Prior pars Articuli 81. apud Lullum.

HÆc sunt verba Lulli in Proœmio Libri de Prima & Secunda Intentione, fol. 48. Aquells homens, qui aman à Deu, per so, quells fassa be, el temen, per so, que nols fassa mal, fan de la primera intencio segona, è de la segona fan primera; & per ço llur intencio es adversida è falsa è contra la intencio, per que Deu la ha creida: on com aço sia axi, donc qual justi-

cia jutjara, que tal intencio tan matuada sia gloria sens fi?

Latinè: Illi homines, qui amant Deum, adhuc, ut ipsis faciat bonum, & illum timent, adhuc, ne illis faciat malum, faciunt de prima intentione secundam, & de secunda faciunt primam; & ideo ipsorum intentione est contraria & falsa & contra intentionem, propter quam Deus illam creavit: unde cum hoc ita sit, qua igitur justitia judicabit, quod talis & tam perversa intentione habeat gloriam sine fine? Intellige in his, principaliter: id quod colligitur ex perversione finium, quam efficiunt; si enim merces, quam à Deo exspectant, in Deum ipsum referatur, nulla intentionum inversio est: de illis ergo fit sermo, qui amant Deum *primario fine, ut det*: quod certè perniciosum est; ut est videlicet apud Augustinum, Sermoni 2. de Serm. Domini in Mon. Bernar. de Dilig. Deo. D. Thom. 2. 2. quæst. 19. artic. 4. Dur. in 3. quæst. 2. & 3. & Andr. Veg. Lib. 11. cap. 44.

Quod autem liceat Deum amare intuitu Vitæ æternæ & metu mortis, modò affectus in Deum feratur primâ intentione, & ad mercedem secundâ, Lulli doctrina est; nam Libro de Prima & Sectunda Intentione in Proœm. fol. 48. ita docet: *La gloria, que aurás, fill, en Paradis, si entras, sera per la segona intencio, è la conexensa, que aurás de Deu, è lamar, sera per la primera; car millor cosa es intencio en conexer è amar à Deu, que en aver gloria per conexer è amar à Deu: con sia cosa, que Deu sia pus intelligible è amable, que tu glorioable: tant es, fill, digne de ser conegut è amat, que la intencio, que hom ha en conexer è amar à Deu, quant mes digne; no pot muntar à pus alt grau.*

Latinè: *Gloria, quam habebis, fili, in Paradiso, si in illum intras, erit per secundam intentionem, & cognitio, quam habebis de Deo, & amare, erit per primam; quia intentio est melior in cognoscendo & amando Deum, quam in habendo gloriam per cognoscere & amare Deum: cum Deus sit magis intelligibilis & amabilis, quam tu gloriofabilis: adeò, fili, Deus est dignus cognosci & amari, quod intentio, quam homo habet in cognoscendo & amando Deum, non possit ascendere ad altiore gradum.*

Item in Libro Blanquernæ, cap. 39. *Tant es Deu merexedor de ser amat è temut per la excellent bondat è virtut, que en ell es, que mes lo deu hom amar è tembre per si mateix, que per aver Gloria, nò per esquivar Infern.*

Latinè: *Adeò dignus est Deus, qui ametur & timeatur propter excellentem bonitatem & virtutem, ut magis amandus & timendus sit propter se ipsum, quam ut gloriam quis consequatur, & penas aeternas effugiat.*

Et paulò post: *En una obra matexa pot ordenar è desordenar llur intencio; perque si per pobresa hom entra en orde, hom pot aver caritat principalment à Deu, è à la Religio, è apres pot hom aver intencio à si mateix è à ses necessitats.*

Latinè: *In uno eodem opere potest ordinari & inordinari ipsorum intentione; quia si homo propter paupertatem intrat in ordinem, homo principaliter potest habere charitatem ad Deum & ad Religionem, & postea potest habere intentionem ad se ipsum & ad suas necessitates.*

Denique in Lib. de Philosophia Amoris, cap. 81. fol. 148. de Oratione, quam Amicus fecit in morte: *Amate, dixit Amicus, Oratio est petitio, quam homo tibi facit, ut illi des Gloriam & Beatitudinem, & ut illi remittas sua peccata; & qui à te querit Beatitudinem & Gloriam aeternam, majus donum non potest querere; & qui de suis peccatis querit à te*

à te Misericordiam, convenit, quod ipsam queras cum continuacione & dolore & pénitentia de suis peccatis: & ideo, Amate, ego non sum dignus querere à te hac duo donatam magna; quoniam parvus sum per peccata, per nativitatem & naturam: propter quod non peccato secundum comparationem mei status; quoniam dignus non sum à te tam magna dona recipere: sed tu, Amate, qui das secundum tuum honorem, dignitatem, des mihi Gloriam & Beatitudinem eternam, & mihi omnia mea peccata remittas, secundum tuas conditiones, & non secundum meas: Gloriam & Beatitudinem à te quaro, suspirando & plorando, & te recolendo, intelligendo & amando, & misericordiam querendo. Claudit idem Lullus, qui in Libello de Oratione per regulas deducta, in excursu per regulam: Quare, ait:

Ador te Deus per ta Bondat mes, que per sò, que mas donat, ni per tot quant me pots donar; car ta Bondat, sens comparar, val mes, que tot lo becreat: per que deus effer mes amat : per ta Bondat, que per son do; per ta Gracia è Perdo.

Latinè: *Te, Deus, adoro propter tuam Bonitatem potius, quām propterea, qua mihi dedisti, nec propter illa, qua mihi potes dare; nam tua Bonitas incomparabilis super omnia bona creata est estimabilis: namque magis debes amari propter tuam Bonitatem, quām propter tuum donum, propter gratiam & Indulgentiam.*

Secunda pars Articuli 81. apud Eimericum.

Quòd non est unus homo solus, qui fecerit tantum malum, sicut id, quod fecit Machometus, qui tot homines misit in errorem: & tamen majus malum sequitur, cùm homo non habet Deum primam intentionem, quām sit totum malum, quod fecit Machometus; quia majus bonum est in homine uno, qui fortiter diligit Deum per primam intentionem, quām sit malum in omnibus hominibus, qui sunt damnati. *In Lib. Intentionum.*

Secunda pars Articuli 81. apud Lullum.

Pergit ulterius Lullus in eodem Lib. Intentio num citato: *En la intencio de Deu no es null home sols, que aja fet tant de mal, com ha fet Mafumet, qui tants homens ha mes en error; empero mes de mal se segueix, com hom no fa à Deu la primera intencio, que tot lo mal, que feu Mafumet: com major be es en un home, qui fortament am Deu per la primera intencio, que no es mal en tots los homens, qui son damnats.*

Latinè: *In intentione Dei non est ullus homo solus, qui fecerit tantum mali, quantum fecit Mahometus, qui tot homines posuit in errore; veruntamen majus malum sequitur, quando homo non facit ad Deum primam intentionem, quām sit omne malum, quod fecit Mahometus: cùm majus bonum sit in uno homine, qui fortiter amat Deum per primam intentionem, quām sit malum in omnibus hominibus, qui sunt damnati.*

In quibus verbis thesis est, & ipsius thesis ratio; thesis est hæc: majus malum sequitur, cùm homo non facit Deum primam intentionem, quām sit malum, quod Mahometus admisit: nam, ut Aug. dixit: *Nulla major perversitas est, quām frui utendis, & uti fruendis:* quod tunc fit, quando non in primis quærimus honorem & gloriam Dei; sed gloriæ Dei nostrum commodum præferimus. Ratio hujusmodi redditur in illa Lulli narratione, quæ in Arbore Exemplifical. cap. de Proverb. Rami humanalis habetur, fol. 115. col. 2. *Narratur, quod Oratio ad Cœlum volueris ascendere &c. per totum caput.* Ratio autem thesis est hæc: quia majus bonum est in homine, qui ardenter diligit Deum per primam intentionem, quām sit malum in hominibus damnatis; nam major est boni rectitudo in universum, quām mali obliquitas: quia bonum semper est melius, quām malum pejus.

Dices, quid rationi cum thesi; in thesi enim comparatur malum cum bono, in ratione vero bonum cum malo? Respondeo. Si recta in Deum intentio majus bonum est, quām sit malum aliud quocunque vitium, inde facilè colligere est, præpostoram in Deum intentionem majus esse malum, quām aliud quocunque malum; juxta doctrinam in Regula de Punctis transcendentibus, Artis Invent. cap. de Moralitate traditam: *Cum (inquit Lullus) sit privatio in subiecto, sic ratione subiecti, non ratione sui, differt ipsum ab ipso peccato illâ cädem differentia numero, quā virtus eidem opposita differt ab alia virtute oppositâ illi peccato, à quo differt: idem percipe de concordia, pugnacria & majoritate.*

Articulus 82. apud Eimericum.

Quòd, si Deus dat homini de bonis hujus mundi, néc propter hoc, quia dat sibi, & multiplicat bona, homo debet eum diligere; quia tantum debet eum diligere, quod plus non possit cum diligere. *In Libro de Arte Amatra.*

Articulus 82. apud Lullum.

Hic satis erit, si Lullus mentem suam aperiat; hoc ipse facit in Orationibus per regulas explicatis, per regulam *Quare:* in hunc modum:

E qui per tu te vol amar mes, que per sò, fas li estrar samor en tan gran fermetas, que, si li sols, not ne ha desgras; è si li dones mes da haver, de honor è çò, que vol haver, not. ne ama mes; car nou pot fer; pus que son voler fas estrar en amar tu; per çò car es bo è cumplit, en tot quant es: per quel prec, quem fasses amar mes tu per tu, que per donar Paradis, ne null altre be.

Latinè: *Et qui te propter te vult amare plus, quām propter se, facias flare illius amorem in tanta firmitate, quod, si illi auferas, non ideo tibi sit ingratus; & si illis das plura ad habendum, de honore & hoc, quod vult habere, se non plus amet; quia hoc non potest facere;*

pot

postquam illius voluntatem faciō stare
in amando se; eò quod es
bonus & completus in omnibus:
quare te rogo, ut me facias amare
magis te propter te, quam propter dare
Paradisum, vel ullum aliud bonum.

Et in Arte Amat. q. ult. ex 20. principalibus, ait: *Inconvenient cosaes, que ver amador per ninges coses, que li faça son amat, multiplie, ni amive son amat.* Latinè: *Inconveniens est, quod verus amator, quovis modo ab Amato trahetur, augeat vel minuat suum amare.*

Paulò post: *Com amor, dix lamic, no sabeu vos, segons que aquesta primera condicō significa, quel amic deu aver plae en sostenir treballs, llanguiments, mort per amor de son Amat: puis que la saviesa del Amat sab tot lo, quel amic soste per samor.*

Latinè: *Quomodo amor, dixit amicus, an non scis, secundum quod ista prima condicō significat, quod amicus debeat habere placitum in sustinendo labores, languores, mortem propter amore sui Amati? quoniam sapientia Amati scit omnia, que amicus sustinet propter amorem illius.*

Subdit protinus: *Lamic, si son Amat li tores, que li aja donat, nos deu tornar à tras de amor; car si Lamic li tol per una manera, li dona per altra; en quant li dona paciencia, esperança, obediencia, el vest de sa semblaça.*

Latinè: *Amicus, si suus Amatus ab eo auferat aliquid, quod ipsi dedit, non debet recedere ab amore; quia si Amatus ab illo auferat per unum modum, illi dat per alium; in quantum illi dat patientiam, spem, obedientiam, & illum vestit suā similitudine.*

Mox subne&t;tit: *Amor, dix Lamic, aquesta demanda de aqui avant no la fassau à mi, ni à ningun amador, qui vertadera è lealment ama à son amat; ans feula als falsos amadors, quius fan estar desordenat en aquest mon; è qui aman mes mon Amat per çò, quels done, è per çò, que nols lleve çò, quels ha donat, que per la Bondat, Granea, Eternitas è les autres, qui son en mon Amat.*

Latinè: *Amor, dixit Amicus, hanc questionem non facias mihi imposterum, nec ulli amatori, qui veraciter & fideliter amat suum Amatum; sed facias illum falsis amatoribus, qui faciunt, te esse inordinatum in hoc mundo; & qui plus amant meum Amatum, ut ipsis det, & ut ab ipsis non auferat hoc, quod illis dedit, quam propter suam Bonitatem Magnitudinem, Eternitatem &c., que sunt in meo Amato.*

Concludit tandem: *Casi sots los homens, qui aman vostre Amat, laman per contraria intencio: en axi, quels uns laman per çò, que nols do pena, è los autres laman per çò, quels do la benaventurança de aquest mon: è tots aquestes tals son de aquells falsos amadors, qui vos diuen, que multipliqueu, o amineu llur amar, segons que vostre Amat los dona, ols tol las benaventuranças de aquest mon: è no trobe amic casi ningu, qui vulla amar vostre Amat per vera intencio, ni per la vera raho, per que vostre Amat es amable.*

Latinè: *Ferè omnes homines, qui amant tuum Amatum, amant illum per contrariam intentionem: ita, quod quidam illum ament, ad hoc, ut illis non det penam, & alii illum ament, ad hoc, ut illis det prosperitatem hujus mundi: & omnes isti sunt de illis falsis amatoribus, qui tibi dicunt, quod multiplices vel diminuas ipsorum amare, secundum quod tuus Amatus illis dat, vel ab illis auferat prosperitates hujus mundi: & ferè nullum amicum invenio, qui velit amare tuum Amatum per veram intentionem, nec per*

veram rationem, propter quam tuus Amatus est amabilis. Quid his quæso sincerius? quid sublimius?

Duplex ergò à Lullo, quemadmodum ab aliis, habetur Amor, Gratuitus & Mercenarius: & uterque duplex; Purus & Permictus: Gratuitus purus in Deum fertur propter ipsum, nec lucrum spectat; Permictus etiam quæstum intermisces: Mercenarius item purus est, qui uni mercedi incumbit: Mercenarius permixtus, qui gratuitò subservit, tanquam finis medius ultimo: quare purè Mercenarius, qui mercedem tantum spestat, rejicitur, nisi ad gratuitum dirigatur. De puro amore videndus Lullus, cap. 69. de Philosophia Amoris: *Adhuc, Amice, dixit Amor, est & alius major gradus &c.* Et paulò post: *valde placuit amori id, quod sibi amicus &c.* Deinde: *Adhuc amice, dixit amor, sunt alii duo modi largitatis &c.*

Articulus 83. apud Eimericum.

Quòd inconveniens est, quòd verus amor propter aliqua, quæ facit homini Deus, multiplicet, seu minuat suum amare; quia postquam Deus iniciavit hominem amare Bonitate, Magnitudine, & sic de aliis; & homo contemplari Deum, non convenit, quòd contrariè habeat possè in amare; imò oportet esse tam magna magnitudo initiandi, contemplandi in amore vestito Bonitate, Magnitudine, Duratione, & sic de aliis, quòd non possit suum amare crescere, nec minui; quia si posset crescere & minui, jam initiare & contemplari non intraret medium amoris. In Lib. de Arte Amativa.

Articulus 83. apud Lullum.

Ste Articulus nihil addit superiori: dedecet, quòd verus amor ratione doni accrescat, vel decrescat: devincit quidem illum, quem Beatum, dicit Bern. Lib. de Dilig. Deo, & sanctum, cui tale aliquid in hac mortali vita rarò interdum, aut semel, & hoc ipsum raptim, atque unius vix momenti spatio, experiri donatum est; te enim quodammodo perdere, tanquam qui non sis, & omnino non sentire te ipsum, & à temes ipso exinaniri, & panè annullari, cœlestis est conversationis, non, humana affectionis: & quæ pulchre addit præterea. Nec indecorum prædicat Lullus, quòd dilatetur, vel attenuetur, sed quòd mercede additâ, vel demitâ permutetur amor adeò castus & verus.

Articulus 84. apud Eimericum.

Quòd tantum desiderat & amat Amicus (hoc est, homo justus) Bonitatem, Magnitudinem & Eternitatem sui Amati (hoc est, Dei) quòd propter amorem se concordant Bonitas, Magnitudo & Eternitas in esse essentiam & naturam, & unam & eandem rem in numero in Amico & Amato. In Libro de Arte Amativa.

Articulus 85. apud eundem Eimericum.

Quòd Amicus & Amatus (scilicet homo justus & Deus) sunt una indistincta & inconfusa essentia & natura in Bonitate & Magnitudine & Eternitate. In Lib. de Arte Amativa.

Articulus 66. apud eundem Eimericum.

Quòd, si Amicus (hoc est, homo justus) non fuisset ipsa substantia sui Amati (hoc est, Dei) & Ama-

& Amatus non fuisset ipsa substantia sui Amici, jam corum gloria non fuisset in magna concordia Amoris. In Libro de Arte Amativa.

Articulus 87. apud eundem Eimericu-

rum.

Quod Amicus & Amatus (*hoc est, homo justus & Deus*) in quibus non est parvus amor, sed magnus, possunt esse, imò sunt unamet Essentia & Natura Divina indistincta & indivisibilis sive ultra contrarietate & diversitate Essentiæ. In Lib. de Arte Amativa.

Adne&t;it glossema aliud Eimericus : *Hec verba replicat (inquit) frequenter in substantia & effectu ; quod Amicus & Amatus (per quos intelligit Deum dilectum, & hominem diligenter Deum) sunt una Essentia in numero, una Natura, Substantia una, Actualitas una, Aeternitas una, Magnitudo sive contrarietate & diversitate essentia indivisibilis & indistincta.* In Lib. de Arte Amat.

Articulus 84. apud Lullum.

Principio, fingamus animo, Lullum de homine amico locutum esse, poterat quidem per schemata & tropos excusari ; præsertim, cum ex aliis locis constet recta mens Lulli : inspicendum insuper fuerat hoc scripti genus piis affectibus excitandis comparatum potius, quam mentis argutiis, inflammandæ voluntati (sicut Libri Epigraphe indicat) potius, quam doctrinæ intellectus : vix est ullus Scriptor, cui non debeatur hic animi candor. Verum enim in his Articulis certum est, Amici nomine non solùm hominem intelligi, sed Deum ipsum ; ita, ut Deus sit Amatus & ipsem Amicus : quod, ut deprehendas, observa, quod in Proœmio de Conditionibus in hunc modum notatur : *En aquest proces, com diem, Amant, Amic, Amat, Amatiu, Amable, è enaxi de altres, quelques vegades entenem Deu simplement per lAmant, el Amic, el Amat, Amatiu è Amable : mas majorment entenem per lAmat, Amic, Amatiu, home contemplatiu, qui ama nostre Senyor Deu, parlant ab ell en secona persona : è altres vegades se enten entre home è son proysme : è quelques voltes lo pos hom atribuir al home, è à Deu, è à son proysme : è asso mateix se segueix en lo proces de les questions.*

Lainè : *In hoc processu, cum dicimus, Amans, Amicus, Amatus, Amativus, Amabilis, & sic de aliis, aliquando simpliciter intelligimus Deum per Amantem, Amicum, Amatum, Amativum & Amabilem : sed maximè intelligimus per Amatum, Amicum, Amativum, hominem contemplativum, qui amat. nostrum Dominum Deum, loquendo cum illo in secunda persona : & quandoque intelligitur inter hominem & suum proximum : & quandoque poset attribui homini, & Deo, & suo proximo : & hoc idem sequitur in processu questionum.*

Hoc adnotato patet, Lullum esse intelligentium in hisce locis, non de homine Amico, sed de Deo Amico ; nam in prima quest. ex viginti principibus, in hunc modum agit : *Tant amava & desiderava lAmic la Bondat, Granea, Eternitat de son Amat, que per la sua amor se concordaven Bondat, Granea, Eternitat à effer una essencia è natura, una mateixa cosa en nombre en lAmic è en lAmat. Considerava lAmic unitas de Bondat, Granea, Eternitat, en axi, que una mateixa cosa sien en nombre, è una essencia è natura sien totes tres, è una mateixa essen-*

tia è natura sien en lAmic è en lAmat : questa tan gran Unitat, dix lAmic, es en mon Amat, si Deu es, lo qual Deu es aquell Amat, que jo tan desir amar, conixer, honrar & servir : questa tan gran Unitat res no es, si Deu no es ; car no es ningun Ens, que la pusca aver, sino Ens, que sia infinit en Unitat de Bondat, Granea, Eternitat ; è asso es Infinitat de Bondat, Granea, Eternitat, è de Unitas de Amic è de Amat : on si privacio de tal Unitat es, ella es major mes, que tot lo be de totes quantes unitats son ; è es major Granea de privacio, que totes les Graneas dels essers, qui son.

Latinè : *Tantum amabat & desiderabat Amicus Bonitatem, Magnitudinem, Aeternitatem sui Amati, quod propter suum amorem concordabant Bonitas, Magnitudo, Aeternitas, adhoc, ut essent una essentia & natura, unum & idem in numero in Amico & Amato. Considerabat Amicus unitatem Bonitatis, Magnitudinis, Aeternitatis, ita, quod sint idem in numero, & una essentia & natura sint omnes tres, & una essentia & natura sint in Amico & in Amato : hac tam magna Unitas, dixit Amicus, est in meo Amato, si Deus est, qui Deus est ille Amatus, quem ego desidero tantum amare, cognoscere, honorare & illi servire : hac tam magna Unitas nihil est, si Deus non est ; quia non est ullum ens, quod illam possit habere, nisi Ens, quod sit infinitum in Unitate Bonitatis, Magnitudinis, Aeternitatis ; & hoc est infinitas Bonitatis, Magnitudinis Aeternitatis, & Unitatis Amici & Amati : unde si privatio talis unitatis est, illa est multò major, quam omne bonum omnium unitatum, quæ sunt ; & est major Magnitudo privationis, quam omnes magnitudines entium, quæ sunt.*

Considera hinc in primis Lulli scopum, qui sanè est, ut probet, Deum esse ; Unitas enim naturæ & essentiæ, quæ inter Amicum & Amatum jacit, ob hoc jacit, ut per eam probetur, Deum esse : si autem intelligeretur de Unitate essentiæ inter hominem Amicum & Deum Amatum, enervaria prorsus fieret ea probatio, totusque excursus elumbis. Quid tum refert, hominis cum Deo Unitas : ut probet, Deum esse ? considera deinde illud : *Hec (inquit) tam insignis Unitas neutquam potest haberi, nisi ab Ente infinito in Unitate Bonitatis Magnitudinis, Aeternitatis.* Nonne hinc liquet, solum Deum hujuscem Unitatis in natura & essentia & rationibus esse caparem.

Concludit ibi tandem : *Aquest Deu es una Bona, Granea, Eternitat, qui son un Deu, è cascuna es latra ; è per çò es Deu bo, gran, eternal infinitament ; en lo qual no ha mes de una essencia, è una natura de Bondat, Granea, Eternitat, Poder è les altres.*

Latinè : *Hic Deus est una Bonitas, una Magnitudo & Aeternitas, quæ sunt unus Deus, & una est alia ; & ideo Deus est bonus, magnus & infinitè aeternus ; in quo una tantum est essentia & natura Bonitatis Magnitudinis, Aeternitatis, Potestatis &c., ubi, sicut aperte vides, de homine Amico nulla fit mentio.*

Articulus 85. apud Lullum.

Si modum loquendi Eimericus hinc reprehendit, sic loquuntur Scripturæ : *Qui adharet Deo, unus spiritus &c.* Subjungit glossam suam Eimericus : *Amatus (scilicet homo justus) tua est, Eimerice, ista expositio : Lulli sensus alias est.*

Dum præterea dicitur : *sunt una* ; percipe, non unitate naturæ, sed consensu & assimilatione : illud vero certum est, quod intelligatur hic Articulus

ulus de Unitate Essentia in Deo: audi Lullum in octava quæstione ex viginti principalib. Durar abasta començar en lo Sobira Amat, en lo qual son Eternitas, Granea, Bondat, Poder è les autres una Essentia è Natura substantialment, sens ningun accident: on definit es Deu per tal proprietat, que en ell sian Bondas, Granea è les autres, la una laltra, è una Eternitat matexa, è una Essentia matexa de Amic è d'Amat: se seguex, que durar pot abastar à començar amar, stants durar, començar, amar è les autres una cosa matexa en nombre: mas en un autre Ens, en qui no sian una cosa matexa en nombre, no pot durar abastar è començar un mateix amar en nombre, qui sia eternal, ne infinit.

Latinè: Durare sufficit incipere in supremo Amato, in quo sunt Eternitas, Magnitudo, Bonitas, Potestas &c. una Essentia & Natura substantialiter, sine ullo accidente: unde per talem proprietatem definitur Deus, quod in eo Bonitas & Magnitudo &c. una sit alia, & una & eadem Eternitas, una & eadem Essentia Amici & Amati: sequitur, durare posse sufficere ad incipiendum amare, permanentibus durare, incipere, amare &c. una & eadem re numero: sed in alio Ente, in quo hac non sint una & eadem res numero, non potest durare sufficere & incipere unum & idem amare in numero, quod sit eternum & infinitum. Si rationum conversio fit, absque ullo accidente, creatura expers accidentis esse non potest: si præterea per rationum conversionem & rationum identitatem inter Amicum & Amatum constat Dei finitio, planè fit, Deum esse & eundem Amatum & eundem Amicum.

Articulus 86. apud Lullum.

Parenthesis illa (*hoc est, homo justus*) glossema Eimerici est, non sententia Lulli, cuius germana verba sunt hæc: *Si Amicus non fuisset substantia sui Amati, & Amatus non fuisset substantia sui Amici, jam eorum gloria non fuisset in magna concordia amoris.* In quibus verbis, si velit Eimericus per Amicum hominem justum interpretari, me quidem non admodum refragatorem habebit; dummodo patiatur (quod æquum est) justum ipsum appellari substantiam sui Amati; non unitate naturæ, sed amoris; eâ videlicet, quæ possibilis est inter Finitum & Infinitum.

Verumtamen quò intiuīs hanc rem contemplor, eò proprietor videtur Lulli sententia, ut de Deo in se loquatur, absque ordine ad rem ullam cretam; nam quæstione 10. ex 20. princip. ita habetur: *Amic, vostre Amat ha pus alt è pus noble Amat, que vos; car en est vostre Amat es poder de diferencia per accident; è assi es diferencia de poder, segons que vos mateix dit haveu; mas en l'Amat de vostre Amat es poder de diferencia, è diferencia de poder substantialment; è aço es perço, que en vostre Amat cascun començament es ab altre una matexa Essentia è Natura en nombre.*

Latinè: *Amice, tuus Amatus habet altiorem & nobiliorem Amatum, quam te; quia in tuo Amato est potestas differentia per accidens; & sic est differentia potestatis, secundum quod tu ipse dixisti; sed in Amato tui Amati est potestas differentia, & differentia potestatis substantialiter; & hoc est ideo, quia in tuo Amato quodlibet principium est cum altero una eadem Essentia & Natura in numero.*

Hic aperte ostenditur, alium esse Amicum erga Deum Amatum, quam sit homo, sublimiorem

& digniorem, quam sit homo; & in quo ita præcelenti omnia sunt una Natura & Essentia in numero.

Articulus 87. apud Lullum.

A pparuit jam ex præmissis 4. Art. proximis, unum idemq; contineri; atque in iis toties Eimericum glossema suum de Amico, pro homine justo, usurpando, inculcasce: unde suspectam planè reddidit nobis suam mentem toties repetito glossemate suo: quod autem & hujus Articuli idem sit sensus, patet ex quæst. 18. ex viginti predictis: *Tota differentia d'Amic è d'Amat, en qui vos ni sian (hic alloquitur minoritatem) corve esser indivisible, en axi, que los dos se ajan tant en esser, que no pusan mes; car en axi com per vos son Amic è Amat, en qui vos sou, prop de no esser, axi corve, que aquell Amic è Amat, en qui no sou, sian lluny à no esser, è que sian tan prop à esser, que sian aquell esser matex: è per çò corve, quel Amic è l'Amat, en qui vos no sou, pusan esser, è encare, que pusan esser una matexa Essentia è Natura, è una diferencia indistincta è indivisible, per çò, que roman-guen una Bondat, Granea, Duracio è les autres; jasia, que sien distinctes la una de laltra sots rao de bondat, è grans sots rao de Granea è les autres.*

Latinè: *Convenit, quod omnis differentia Amici & Amati, in qua tu non es (alloquitur minoritatem) sit indivisibilis, ita, quod ambo se habeant tantum in esse, quod non possint esse plures; quia sicut per te sunt Amicus & Amatus, in quibus tu es, prope non esse, ita convenit, quod ille Amicus & Amatus, in quibus non es, sint remoti à non esse, & quod sint tantum propinqui ipsi esse, quod sint illud idem esse: & ideo convenit, quod Amicus & Amatus, in quibus tu non es, possint esse, & etiam, quod possint esse una eadem Essentia & Natura, & una differentia indistincta & indivisibilis, ad hoc, ut remaneant una Bonitas, Magnitudo, Duratio &c; licet sint distincte una ab alia sub ratione bonitatis, & magna sub ratione magnitudinis &c.*

Describuntur hic duo Amici, alter cum minoritate, & is differentiam divisibilem ab Amato habet, & proinde unam bonitatem, & Amatus aliam, & is homo est: alter est Amicus citra minoritatem, in quo indivisibilis est differentia cum Amato, & qui ambo non solùm sunt, sed sunt una & eadem Essentia & Natura, una Bonitas, Magnitudo, Duratio nonne hic notatur aliis Amicus erga Amatum, Deum scilicet, qui Amicus est sine ullo modicitatibus genere?

Ex quibus tatis constare posset Lulli mens; tamen pro immodicè morosis, videndum est, ut pugnet, juxta mentem Lulli, creaturam posse fieri Creatorem.

Primum: ex hoc ipso Libro de Arte Amativa, in calce libri ita habetur: *Amat, dix Differentia, vos sou un, è vostre Amic es autre, è don sou mes distinct ab vostre Amic, majors semblans me pot donar de si matexa la Differentia, que es entre vos Amat, è vostre Amic, è mes puc jo ser lluny à confusio en los commensaments de la substancia.*

Deinde in Cap. 3. de Definitione Äqualitatis: *Aquesta equalitat de amor, tant alia, tant bona è tant gran no pot esser, mas en Deu tant solament; car si en creatura no havia equalitat subjecta, en que fos major en Deu, que en Creatura &c.*

Tertiò: in Cap. de Divisione Minoritatis: *Substantial Minoritat corve esser una de les parts substancials, que unixin è componen la Substancia; car sino era, noserien ninguna de les parts substancials determinades nifinides sots propria finitat & terminatio, è serien in-*

finides è iguals: on se seguiria, que la substancia fos infinita en Bondat, Granea è les altres: è axi seria Deu, è totes coses no serian mas una substancia tan solament; la qual cosa es impossible.

Quartò: capit. de Conditione Bonitatis & Potestatis: Si l'Amic è l'Amas no fossen distincts en amor, serviesa è bondat, impossible cosa fora, que l'Amic pogues defamer ne ignorar son Amat.

Quintò: in q. 19. ex 20. Amic, dix amor, concordança no pot eſſer sens concordant, è concordable &c.

Sextò: in quæſtione 7. ex 20. Amic, dix amor, lo vostre Subira Amat es Ens ſubſtantial &c.

Septimò: in cap. de Definitione Differentiæ: Aquella Differencia, que es segons realitat, es axi &c.

Latinè: Primò: Amate, dixit differentia, tu es unus, & tuus Amicus est aliis, & quo magis es distinctus à tuo Amico, eò majores ſimilitudines potest mihi dare de ſe ipſa differentia, que eſt inter te Amatum, & tuum Amicum, & eò magis poſſum ego eſſe remota à confuſione in principiis ſubſtantia.

Secundò: Iſta equalitas amoris tam alta, tam bona & tam magna non potest eſſe, niſi in Deo tantum; quia ſi in creatura non eſſet equalitas ſubjecta, in qua eſſet major in Deo, quām in creatura &c.

Tertiò: Subſtantialem Minoritatem convenit eſſe unam ex partibus ſubſtantialibus, que uniunt & componunt Subſtantiam; nam ſi ita non eſſet, nulla ex partibus ſubſtantialibus determinata & finita eſſet ſu per propria finitate & determinatione, & infinita & equales eſſent: unde ſequeretur, Subſtantiam eſſe infinitam in Bonitate, Magnitudine &c.: & ita eſſet Deus, & omnes res eſſent una ſubſtantia tantum; quod eſt impoſſible.

Quartò: Si Amicus & Amatus non eſſent diſtincti in Amore, in Sapientia & Bonitate, eſſet impoſſible, Amicum non amare & ignorare ſuum Amatum.

Quintò: Amice, dixit Amor, Concordantia non poſt eſſe ſinē concordanſe & concordabili &c.

Sextò: Amice, dixit Amor, tuus supremus Amatus eſt Ens ſubſtantiale &c.

Septimò: Illa differentia, que eſt ſecundum realitatem, ita eſt &c.

Hæc ex prædicto libro de Arte Amativa; quòd ſi plura deſideres, pergamus ulterius ex cæteris libris affinibus huic argumento.

Octavò: ex Lib. Philosophiæ Amoris, cap. 73. Differentia Amoris, ait Amicus, ſcis, utrum contra te peccatum fecerim, propter quod debeam timere de meo Amato? cui Differentia Amoris respondit: Ego ſum chorda amoris, quā Amicus & Amatus invicem ligantur; ut dictum eſt in definitionibus compositis Radicum amoris: & tu, Amice, errasti, & peccatum contra me commiſſisti; quia me cognovisti, & non facis me amari ab illis, qui me non amant, nec intelligunt: quoniam ſinē me non potest eſſe amor inter Amicum & Amatum; cum ita ſit, quòd Amicus eſt unus, & aliis eſt Amatus; & idem eſt de eorum Bonitate, Magnitudine & Duratione &c., que ſinē me non poſſunt eſſe in concordanſia Amici & Amati.

Nonò: in cap. 14. In nullo amore potest eſſe magna Bonitas ſinē differentia Amici & Amati.

Decimò: in cap. 18. Nulla potestas potest facere aliquam operationem abſque Differentia Amici & Amati.

Undecimò: in cap. 20. Absque differentia Amici & Amati amor non potest eſſe in voluntate.

Duodecimò: in cap. 51. Rogavit Amicus bonum amorem, ut ſibi revelaret &c.

Decimò tertio: in cap. 6. Maxima chorda amoris, per quam Amicus &c.

Decimò quartò: de Quinque Sapien. cap. 27. Sequitur, quòd finitum & infinitum convertantur poſquam Bonitas Divina & Bonitas humana in unitate numeri converuantur; iſta autem ſunt impossibilia & inconvenientia: quare ſequitur, quòd in Christo ſit una Bonitas, una Magnitudo per Deitatem, & alia Bonitas per Humanitatem &c.

Decimò quintò: cap. 30. Ens eternum & ens principiatum in tempore non poſſunt converti &c.

Decimò sextò: in Arte Invent. dist. 1. cap. de Magni. Multa ſunt magnitudines distincte eſſentiæ & naturæ, quarum alia major eſt alia, & alia equalis alii; & hoc diuertimodè, usque ad illam ſummam Magnitudinem, que eſt ultimum principiu[m] ceterarum Magnitudinum, exiſtens ſimpliciter Magnitudo ſive magnum Ens; ſub quo regularunt & ordinantur cetera magnitudines ceterorum entium, exiſtentis ſimilitudines & imagines, in quibus intellectus humanus ſpeculatur ſummam Magnitudinem.

Decimò septimò: in Dist. 3. de Punctis trancend. cap. de Divi. Eſſentia: Transcendit intellegētus, cum attingit, Divinam Entitatem & Bonitatem infinitam diſferre ſubſtantialiter ab unaquaque entitate finita & ab unaquaque bonitate finita &c.

Decimò octavò: in Tab. Gener. cap. de Quæſtionibus per definitionem differentiæ ſolubilibus: Apparet ſubſtantialis differentia & realis, que eſt inter Deum & Creaturam &c.

Quòd, ſi Lullum interpretari libeat de unitate inter hominem Amicum & Deum Amatum, intelligentius eſt ibi de unionis gradu, non quolibet, ſed inſigni quodam & ecſtatico, illabefacta ſemper humanæ naturæ veritate; quomodo dixit Paulus, I. ad Corinth. 7. Qui adheret Deo &c. & locutus eſt Dionys. Lib. de Divin. Nom. cap. de Amore: Amor Divinus ecſtasi faciens, & non ſinens ſui ipſorum eſſe Amatores, ſed Amandorum; propter quod Paulus, magnus in continentia Divini Amoris, Divino Amore participans: Vivo ego, jam non ego, vivit vero in me Christus; tanquam ſui Amici vivens vita: ſicut valde diligibiliter.

Poſtremò: omnes metamorphoſes Amici ex philtro Amoris quoad operationem ſunt intelligentæ, immutatā manente penitus eſſentiæ; quod itaque in Libro de Philosophia Amoris, de Amici infirmitate, medicamine, tuga, carcere & morte audis, niſi tropo perciperes, foret delirium: audi ex cod. lib. cap. 94. Amor, dixit Amicus, eſt alia beatitudo, quām beatitudo hujus mundi? Amice, dixit Amor, Amator eſt recolibilis, intelligibilis, amabilis, laudabilis, honorabilis & gratificabilis Magnitudine Bonitatis, Durationis, Potestatis, Sapientie, Voluntatis, Virtutis & Veritatis; & in hac vita vivunt homines parum temporis, in quo ſuſtinent plura impedimenta ad recolendum, intelligentum, amandum, laudandum, honorandum & regratiandum, ut decet, Amatum: & ideo Amatus, qui ſummè bonus eſt, magnus & sapiens, vult, eſſe aliam vitam perpetuam, ut perpetuò nullum recolatur, intelligatur, ametur &c.: & hoc facit Amatus, ut ſatisfaciat ſua maxima Memorabilitati, Intelligibilitati, Amabilitati &c.

Articulus 88. apud Eimericū.

Quòd de Patre & Filio & Spiritu Sancto ſic eſt, quòd quilibet ſtat tam compleetus, ſicut alius, & itant omnes tres unus Deus, non distincti in aliquo: & qui ſic potest levare ſuum orare, & potest

caro

tam longo tempore stare sive imaginatione de ulla re temporali, nulla oratio tantum valet; quia homo stabit totus raptus superius per Spiritum Sanctum, non curans de te, quae sit hic; & suum orare erit sic verum, quod homo non possit addere in contemplando, nec desiderando. *In Lib. de Contra. Confess. Satisfact. & Oratione.*

Articulus 88. apud Lullum.

Prior pars hujus Articuli prætermittitur, quan- doquidem ad verbum habita est in Art. 22. Circa secundam suspicari nequeo, quid erroris Eimerico in mentem venerit: esto enim, id ita dixerit Lullus, quid mirum? cum haec, irrationalis & amens sapientia, à Dionysio appelletur (ut refert Gerson. n. 65. lit. S.) eò quod superet rationem & mentem, transiliens in affectum, non qualem- cunque, sed purum, ipsique mentali intelligentiæ correspondentem; quo affectu videtur Deus a mun- dis corde.

Quis ergo jure miretur, cum haec omnia in Articulo ipso audiat Spiritui Sancto attribui? Qui sic (inquit Articulus) potest levare suum orare; in Deum videlicet ita erigere: hujus hominis (ait Articulus) in tam sublime credi, nulla oratio tan- tum valet, atque haec ecstatica: quam orationem graphicè idem Gerson depingit, num 65. lit. T. Laus orationis ecstatica seu perfectæ colligitur ex ordi- ne suo quadruplici, videlicet, ex ordine ad Deum, ad proprium subjectum, ad proximum, & ad invicem. Contemplando (claudit Articulus) & desiderando: con- necke utrumque: Contemplatio enim (teste Gerio- ne, ubi supra) si nude consideretur, sine dilectione vel affectu sub sequente, jam arida est, curiosa, ingrata, in- flata.

Articulus 89. apud Eimericum.

Quod infanti, qui non vult assentire Sacra- mento Confirmationis, non valet Sacramentum Baptismi. *In Lib. Contempl.*

Articulus 89. apud Lullum.

Articulus hic neutquam in Lib. Contempl. sed in Arb. Scient. in questionib. foliorum Arb. Apost. §. de q. Confirmationis, fol. 552. col. 2. reperitur: Si puer (inquit) non vult consentire Confirmationi, valet sibi aliquid Sacramentum Baptismi? *Solutio:* In destructione forma est materia destruēta: hi enim, qui nolunt Sacramento Confirmationis assentiri, id recipiendo, si Confirmationis est præcepti sub culpa lethali, tanquam transgressores cul- pam incurruunt lethalem: sic sentiunt etiam Ricar- dus in 4. Sent. d. 7. ar. 5. q. 1. Paluda. q. 4. Du- rand. q. 1. Sylvest. verbo, *Confirmatio*, §. 3. Si ve- rō Confirmationis non est præcepti, tunc, aut nolunt id recipere, quod credant, nullius roboris esse, & hi sunt haeretici; aut nolunt, quia odio habent; & hi gravissimum crimem admittunt &c.: quo sit, ut gratiam in Baptismo receptam & valorem il- lius amittant: & perpende, non dici: infanti, qui non recepit Sacramentum Confirmationis, sed, qui non vult consentire Confirmationi, ut eam recipiat.

Prima pars Articuli 90. apud Eimericum.

Quod, si homo non est confirmatus, & credit esse confirmatus, est à peccato originali mun-

datus ratione bonæ Intentionis, quæ consumit cul- pam & peccatum. *In Lib. de Contempl. & in Lib. Proverb.*

Prima pars Articuli 90. apud Lullum.

Hoc in Lib. Contempl. non reperitur, imò nec in Libro Proverb. expressè omnino, sed hoc pacto, p. 3. rub. 20. de Confirmatione, fol. 79. pag. 2. *Si non sis baptizatus, & sis confirmatus, restau- ra tuum Baptismum in tua voluntate: at expessius re- peritur in questionibus folior. Apost. cap. de q. Confir. his verbis: Si homo confirmatus non est, & credit, quod sis confirmatus, & non moritur, antequam sis confirmatus, est mundatus à Peccato originali? Solu- tio: bona intentio consumit culpam & peccatum: ita sanè habetur eo loco, sinistre tamen intelligitur ab Eimerico.*

Ubi observandum est, Primo: ibi agi de homine usum rationis habente & credente, quod receperit Confirmationem.

Secundo: agi de homine non baptizato; nam si baptizatus esset, deleta protinus fuisse originis culpa; ut constat ex ipso Lullo, Lib. de Clerico, cap. 26. *Ad Regenerationem designandam ipse Christus Filius Dei primò ablatus & baptizatus est in flumine Jordanis; ad dandum exemplum omnibus, qui consequenter in nomine ejus crederent, ut consimi- liter aqua regenerationis baptizarentur; que eorum ori- ginalem corruptionem abluat.*

Observa tertio: Lullum ablutionem ab ori- ginis labo tribuere non Confirmationi, nec Baptismati, sed rectæ hominis intentioni & pio affectui; ut hoc verborum circuitu Baptismum Flaminis no- tet: de quo haec habentur in eodem cap. ejusdem libelli: *per flammam & ardorem voluntatis, quo ardo- re maximo Christus voluit ad nos redimendum in Cru- ce pati, designatus est nobis Baptismus voluntatis; qui est, quando pro affectu vult unusquisque in Christo bap- tizari: His igitur observatis patet aperte mens Lulli, quam in prædicta questione de Confirmatio- ne habuit.*

Secunda pars Articuli 90. apud Eimericum.

Ubi dat intelligere, quod peccatum originale non mundatur in Baptismate, sed in Confirmatione; præsertim quia addit, quod Sacra- mentum Confirmationis est inventum, ad hoc, ut infan- tes per se promittant, quod eorum Patrini pro eis in Baptismate promiserunt; & tunc Patrini à pro- missione, quam fecerunt, sunt totaliter liberati. *In Libris predictis, & etiam in Libro de Doctrina Puerili.*

Secunda pars Articuli 90. apud Lullum.

Hic aperit Eimericus sensum Articuli, de sua qui- dem sententia; quando nihil minus erat, quam quod is sentit: Articulus enim aperte de- monstrat, non attribui Confirmationis Sacra- mento ablutionem peccati originis, sed animo pio & inculpato; hoc est, Baptismo Flaminis; ut prævi- dimus. Corroborat Eimericus suam interpreta- tionem, inquiens: *Præsertim, quia addit, quod Sacra- mentum Confirmationis est inventum, ad hoc, ut infan- tes per se promittant, quod eorum Patrini pro eis in Bap- tismate promiserunt; & tunc Patrini à promissione, quam*

quam fecerunt, sunt totaliter liberati. In Lib. prædictis &c.

Quid quæso, hæc Lullianorum verborum additio cum sensu, quem fingis, Eimerice? age, sit per te Confirmationis Sacramentum inventum, ut infantes per se polliceantur, quod Receptores pro ipsis in Baptismate polliciti fuere: hinc ergo colligitur, quid designet Articulus; peccatum scilicet originis non mundari in Baptismate, sed in Confirmatione, unde tenet? dispiciamus tamen, ecquid veri contineat Eimerici corroboratio: Confirmationis Sacramentum inventum est (inquit) ut infantes spondeant, quod Susceptores spondere: esto, sint apud Lullum hæc verba.

Lullus quidem ita habet in Proverb. fol. 79. pag. 2. cap. de Confirmatione: Confirmation est consensus Baptismi: & continenter subdit: Confirmation est Sacramentum necessarium, ut infans concedat, quod baptizatus est: propterea tradi debet adultis, ut ipsi confiteantur Baptismatis Sacramentum; non, quod liberum sit non confiteri, & à Christianismo desiscere; absit tanta impietas: tradi autem debet, vel anno ætatis duodecimo, ut sentit Glossa, in cap. ut JESU, de Consecr. dis. 5. & Marsil. in 4. Sent. q. 5. ar. 4. vel in septennio; ut Palud. in 4. d. 7. q. 4. videlicet, ut pueri jam inde noverint, se in Christi militiam cooptatos, meminerintque, se alapâ cæsos, & utriusque admoneantur: atque hoc spectare videtur ea Lulli sententia in Cler. cap. 27. Confirmation est Sacramentum, quod datur, non sicut Baptismus infantilis, quando primùm editi in Lucem sunt, sed atate grandioribus & adultis, cùm se esse Christianos affirmant.

Locus citatus ex Libro de Doctr. Puerili constat, in cap. de Confirmationis Sacramento, ubi sic habet: Aquest Sagrament de Confirmacio es astrobat, per ço, car los infants, con son creguts, è han enteniment, atorguen so, que los padrins prometen per ells lo dia, que foren batejats; en lo qual dia los infants no havien enteniment, per lo qual poguessen consentir al Sagrament del Baptisme. Amable fill, com tu reebs lo Sagrament de Confirmacio, adoncs hixen de la promesio los Padrins, que tengren tu à les fons.

Articulus 91. apud Eimericum.

Quòd quilibet est obligatus, ut sit in ordine Matrimonii, vel Religionis; quia omnis aliis status discordat cum finali intentione, propter quam quilibet est creatus. In Libro de Doctrina Puerili.

Articulus 91. apud Lullum.

ULLI verba sunt hæc, in Libro de Doctrina Puerili, cap. 35. de Matrimonio: Obligas est, fili, à eſſer en orde de Matrimoni, ò de Religio; car tot altre eſtament ſe desconve ab la final intencio, per la qual eſt creat.

Latinè: Debes fili, vel in Matrimonii, vel in Religionis ordine eſſe; nam omnis aliis status à finali intentione, ad quam conditus es, recedit. Videtur hic Lullus duos hominum ordines duosque vivendi modos attingere, & utrumque perpetuum, ut, quemadmodum constamus Spiritu & Corpore, ita Spiritu & Corpore Deo serviamus: & hinc sunt duo status constituti, unus eſt sacer, & spiritus curam habens; alter corporis.

De quo eleganter Euseb. Cæſar. Lib. de Demonſt. Evang. cap. 8. In Ecclesia (inquit) Des duo

vivendi modi instituti sunt, alter quidem naturam nostram & communem omnium vita rationem excedens, non Nuptias, non sobolem, non substantiam, non opum facultatem requirens, totus autem prorsus à communis & consuetis cunctorum hominum vita abhorrens, & soli Divino cultui ex immenso cœlestium amore additus; qui hunc modum amplexi sunt, quasi ab hac vita mortali ſejuncti, ipsumque dumtaxat corpus in terra gerentes, cogitatione vero atque animo in ipso Cœlo degentes, quasi quidam Cœlestes reliquorum hominum vitam diſpiciunt; quippe qui pro universo genere Supremo omnium Deo ſacrati sunt, idque non boum mactationibus, non cruoribus, non libationibus, aut nidore illo, neque fumo, aut ignis devoratione, conſumptione corporum, ſed rectis vera pietatis ſententiis, & purgati animi affectione, ad hac operibus quoque ac verbis, que à virtute proficiuntur: quibus rebus Divinitatem ipsam placantes, ſuum, & pro ſe ipsis, & pro aliis, qui ejusdem ſunt generis, adminiſtrant Sacerdotium. Alter modus vivendi remiſſior atque humanior eſt, hic & modeſto conjugio, & ſobolis procreatione implicatur, & rei familiaris curam affumit, & iuste militantibus, que ſint agenda, deſcribit, agros quoque & mercaturam, aliamque magis civilem vivendi modum, adjancētà religione, non negligit: his autem, qui hunc modum elegerunt, & exercitationum tempora; & his quidem pietatis ſecundus attributus eſt gradus, dum aptam huic ipſi generi vita prabeat utilitatem, ut nullus plane ab adventu ſalutari ſeparetur; ſed omne genus hominum, tam Barbarorum, quam Graecorum Evangelica Doctrina fructum percipiatis. Hactenus Eutebius.

Sed inquires: cur Lullus omisit ſtatū eorum, qui Sacris ſunt initiati, qui non minus Sacet eſt, atque perpetuus? Poterat quidem exprimi, ſed facile tuit ſubintellectus; expreſſit autem Religionis ſtatū, & dualitatem retinens, & plures comprehendens, tam Mares, quam foeminas: ſi autem ſtatū Sacris initiatorum nominasset, ſuppreſſio Religionis, tunc foeminas exclusiſſet, quæ Ordinis capaces non ſunt: his duobus vitæ generibus constitutis cæteros ſtatus censet, fini cuius cauſa creati ſumus, hoc eſt, ut Deo ſerviamus in vitæ quodam iſtituto certo & conſtantī, non lubrico, haud admodum convenire.

Adſtrigit Lullus hominem ad perpetuitatem ſtatū; quippe quæ cum minori periculo coniuncta ſit, minusque mutabilis; cùm vagus alioqui periculis pateat, & vicissitudinibus, ubi ſubinde contingere videas, ut ponens manum ad aratum respiciat retro.

Prior pars Articuli 92. apud Eimericum.

Quòd in Matrimonio generatur homo cum sanctitate. In Lib. Proverb.

Prior pars Articuli 92. apud Lullum.

MATRIMONIUM eſt verum Sacramentum; quin & Conjugii uſus licitus eſt & honestus; quòd ſi fiat in gratia, fit meritorius, & proles inde concepta, actu ſancto Divinoque Numini grato dignitur: atque eo ſpectat Lullus in Proverb. part. 3. rubr. 18. fol. 79. pag. 1. cap. de Matrimonio, cùm ait: In Matrimonio generatur homo cum sanctitate.

Prædicti Articuli 92. Pars secunda apud Eimericum.

QUOD Matrimonium sic ligat, quod nullus debet accedere ad uxorem suam, nisi causa prolixi. *In Lib. Proverb.*

Prædicti Articuli 92. Pars secunda apud Lullum.

LUllus in 3. par. Proverbiorum, cap. de Matrimonio, fol. 79. pag. 1. ita habet: *Matrimonium te ligat, quod non debes usi uxore tuâ, nisi propter intentionem prolixi: si ex verbo, ligat, velis concludere, usum cum uxore ob solius prolixi causam licere, dicis, quod Augustinus in Lib. de Bono Conjug. cap. 10. per hæc ipsa verba: Concubitum, qui non sit causa prolixi, nuptia non cogunt fieri, sed impetrant ignoscî; si tamen non ita sit nimius, ut impedit tempora, qua orationi debentur, nec immutetur in eum usum, qui est contra naturam. Post pauca: Concubitus enim necessarius causa generandi inculpabilis est, & solus ipse nuptialis est; ille vero, qui altera necessitatem progreditur, non rationi, sed libidini obsequitur.*

Objicies verba Pauli 1. ad Corinth. 7. *Nolite fraudare invicem, nisi forte ex consensu ad tempus, ut vacetis orationi; & iterum revertimini in id ipsum, ne tentet vos Satanus propter incontinentiam vestram: hoc autem dico secundum indulgentiam, & non secundum imperium. Hæc verba (si Augustino creditur) potius favent Lulli sententiaz: Augustinus enim in Libro de Bono Nupt. cap. 10. ita habet: Nunc autem quid dicturi sumus adversus evidenter vocem Apostoli dicentis: Quod vult, faciat; non peccat, si nubat; & si acceperis uxorem, non peccasti; & si nupserit virgo, non peccavit. Hinc certe dubitare jam fas non est, nuprias non esse peccatum: non itaque nuprias secundum veniam concedit Apostolus; nam quis ambigat absurdissime dici, non eos peccasse, quibus venia datur? sed illum concubitum secundum veniam concedit, qui fit per incontinentiam non sola causa procreandi. Pauli ergo permisso secundum indulgentiam non est referenda ad matrimonium, nec ad usum matrimonii causa prolixi, sed ad usum evitandæ incontinentiaz causa.*

Articulus 93. apud Eimericum.

QUOD existentes in Purgatorio non possunt Deum tantum diligere, sicut eum diligenter, si illas pœnas non sustinerent. *In Libro Orationum.*

Articulus 93. apud Lullum.

LUllus in Lib. Orationum pro Rege Jacobo & Blanca Regina, cap. 20. parte 9. fol. 29. pag. 2. sic habet: *JESU Christ Senvor, gran pena es, Animæ eslar cruciada en penes de Purgatori, è vos amar; car per les penes, que soste, nous pot tant amar, com vos amaria, si les penes no sostenia. Latinè: Domine JESU Christe, gravissima pœna est, Animam torqueri pœnas Purgatori, & te ipsum diligere; nam propter pœnas, quas sustinet, te tantum non potest amare, quantum te amaret, si illas pœnas non sustineret.*

Perspecta jam est apud Theologos Catholica de Purgatorio Doctrina, juxta quam plures sunt in Purgatorio pœnæ, cùm damni, tum sensus, quæ

irretitas Animas tenent, ne Deo fruantur, alioquin ad hoc aptissimas, utpote jam corpore exutas: sunt quoque Purgatorii pœnæ insigniter acerbæ, juxta illud Augustini, Serm. 41. de Sanctis: *Sed dicet alius, non pertinet ad me, quamdiu moras habeam, si tamen ad vitam perrexero: nemo hoc dicat, Fratres charissimi; quia ille Purgatorius ignis durior est, quam quidquid potest in hoc seculo pœnarum videri, aut cogitari, aut sentiri. Ex his itaque colligitur, cur pœnæ usque adeò acerbæ (quantumvis patienter toleratae) causa sint, quod minus potentiaz Animæ æquè intensè suas exerant operationes, suaque munia obeant.*

Articulus 94. apud Eimericum.

QUOD, sicut Deus Pater non addit aliquid Filio, generando in æternitate, ita & Sacerdos non addit aliquid Christo, uniendo sibi substantiam, quam panis & ejus accidentia dimittunt. *In Lib. de 300. Proverb. (ubi supponit, quod uniat)*

Articulus 95. apud eundem Eimericum.

QUOD, sicut Dei Filius non accipit additamentum per esse hominem, ita Sacerdos facit, quod Sanguis, quem accepit Christus de Domina nostra, non accipit additamentum propter additionem, quam facit cum Sanguine Calicis. *In Libro de 300. Proverbis. (ubi supponit, quod Sanguis, quem Christus accepit de Domina nostra, & qui est in Calice, sint duo sanguines distincti, post uniti)*

Articulus 94. apud Lullum.

PRIMA pars Articuli 94. est Lulli, ex 3. par Proverb. cap. de Eucharistia, rub. 21. fol. 80. pag. 1. Secunda continet suppositionem ab Emerico excogitata: frequentissimum est apud Lullum, Divinæ Triados Mysterium in Augustissimo Altaris Sacramento repræsentari. In 3. parte Proverb. Rubr. 21. fol. 80. pag. 1. *Sacramentum Altaris (inquit) est speculum Sanctæ Trinitatis. Et in Lectura Artis Invent. & Tab. Gener. dist. 3. quæst. 5. cap. de Sacramento Eucharistiaz, per Reg. Utrum, fol. 165. col. 1. Sacramentum Altaris est major figura & majus signum, in quo Sancta Trinitas valeat representari. Et inter similitudines, quæ inter Sacramentum Eucharistiaz & Trinitatis Mysterium notantur, illa est, quæ in prima Articuli hujus parte exprimitur, & apud ipsum ibidem legitur, fol. 80. pag. 1. sub his verbis: Sicut Pater non addit Filio aliquid, generando ipsum aeternaliter & infinitè, ita Presbyter non addit aliquid JESU Christo, uniendo ei substantiam panis, dimissis accidentibus. Explicatur hæc similitudo latius in prædicta Art. invent. lectura, cap. fol. & col. citat. Majus (inquit) bonum virtutis, quod sit, est in verissima Trinitate, Deo Patre generante Deum Filium, & de ambobus Deo Spiritu Sancto procedente, & tribus existentibus unus Dens in qua Generatione & Spiratione motus, locus, tempus, quantitas, alteratio, successio neutquam esse possunt: & quia Deus creavit mundum, ut sua Trinitas Sacratissima cognoscatur per homines & ametur, voluit, quod esset Sacramentum Altaris, ne esset signum Sanctæ Trinitatis cum virtute Bonitatis in majoritate adeò magna supra totum cursum naturalem, ut in eo Sacramento superentur motus, locus, tempus, quantitas, alteratio & successio; quia omnia superantur in Sa-*

in Sacramento. Ex his patet Lullianæ sententiae sensus.

Veniamus ad verba: *sicut*, nota similitudinis: *generando in eternitate, ab æterno & infinitate: ita*, nota est notæ respondens: *Sacerdos, secundum ordinem Melchisedec: uniendo sibi, ipsi Christo videlicet jam præexistenti: substantiam, non quidem remanentem. En tota Eimerici divinitio, ex uniendi verbo violenter exposito: Quam panū & ejus accidentia dimittunt.* Fateor, ita legi in Proverb. Anno 1507. Venetiis excusis, sed inverse ordine; nam *Panis* connectendus erat in casu gignendi cum *substantia*, in hunc modum: *Uniendo sibi substantiam Panis, quam ejus accidentia dimittunt:* corrigenda est hæc inversio ex Ascensiana editione Anni 1516. hoc modo: *uniendo ei substantiam Panis, dimissis accidentibus.*

Addit Eimericus: *supponit, quod uniat: ac si is per verbum, unire, intelligat modum uniendi per conversionem & transubstantiationem; sit ea Lulli suppositio, fin ad alium uniendi modum detorqueat, servato scilicet esse rei, quæ unitur, non modò Lulli doctrinæ adversatur, ubique asseverantis conversionem & transubstantiationem panis, sed ipsam quoque citati loci sententiam labefactat; si enim panis ita Christo uniretur, ut maneret, fieret illicò, Christo addi panem; quod est ejus loci intentum evertere; imò ex eodem Lulli loco necesse est colligi, substantiam panis sic Christo conjunctam, ut ipsa esse desinat.*

Articulus 95. apud Eimericum.

Similem doctrinam habet Lullus in eadem 3. par. Proverb. cap. de Sacramento Altaris, Rubr. 21. fol. 80. pag. 1. *Sacramentum Altaris* (inquit) *est speculum sanctissima Incarnationis.* Et in prædicta Lectura Artis Invent. cap. de Sacramento Altaris per regulam, utrum, fol. 164. col. 3. ita habet: *Convenit, quod Incarnatio habeat signum sanctum, quod sit Eucharistia & Sacramentum Sanctitatis.* Item capite de Sacramento per quid: *Sacramentum est similitudo, in qua Incarnationis Filius Dei clarius apparet; nam in Sacramento Altaris virtus potestatis principias, in quantum virtus verborum de Pane efficit Carnem, & de Vino Sanguinem: & ea virtus potestatis est principium, in quo verba significant, que Angelus Gabriel annunciarvit Domina nostræ, & Conceptum, quem ipsa habuit, per quem factus est Deus Homo.* Item cap. per regul. de quo, fol. 167. col. 2. *Id Sacramentum est imago Incarnationis Filius Dei, qua in ea imagine remanes significata.*

Eucharistia verò inter symbola, quæ ad Incarnationem habet, illud in primis obtinet, quod indicatum in hoc Articulo fuit ex prædicta part. 3. Proverb. Rubr. 21. fol. 80. pag. 1. ubi sic habetur: *Sicut Filius non accepit additionem, cum factus est Homo, ita Sanguis, quem JESUS Christus à Virgine Mater assumpsit, non accipit additionem per unionem Sanguinis Calicis.* Ita habet Ascensiana editio, apud ejusdem Calcographiam, Anno 1516. In vulgata editione Proverb. ita habetur: *Sicut Dei Filius non accipit augmentum per esse hominis, sic Sanguis, quem accepit Christus de Virgine, non accipit augmentum per Sanguinem, qui fit à Presbytero in Calice.* Ab utraque editione discrepat Eimericus, ut singula inter se conferenti potest liquere. Porro, verba illa vulgaris editionis: *per Sanguinem, qui fit à Presbytero, non tollunt, quod autem jam ipse Christi Sanguis præexistat; sed indicant, quod fit in Calice sub ipeciebus Vini per Transubstantiationem Vini in Sanguinem Chri-*

sti: qua de re expende, si placet, quæ Lullus enucleatius scripta reliquit in Lectura prædicta, cap. de Sacramento Altaris, per Reg. Quid, fol. 165. col. 4. Potestas (inquit) hominis tanta est in ea sanctitate, quod in nulla alia sanctitate potest principiare ita magnam Magnitudinem bonitatis &c., sicut principiare de Pane Christum, Christum jam principiatum; & principiare de Vino Sanguinem, Sanguinem jam principiatum.

Postremò: suppositio illa Eimerici: *Supponit, quod Sanguis, quem Christus accepit de nostra Domina, & qui est in Calice, sint duo Sanguines distincti, post uniti, est merè voluntaria, ac Lulli mentem planè revertens; si enim essent duo Sanguines distincti, ergò Sacerdos crearet novum Sanguinem, non transubstantiaret Vinum in Sanguinem: si præterea duo Sanguines post uniti; apertè ergò consequeretur, additionem fieri Sanguini JESU Christi. Rursus ubi Transubstantiatio illa Panis in Carnem Christi, & Vini in Sanguinem toties à Lullo inculcata? toties celebrata? veluti in Folii Arbor. Apost. cap. de Eucharist. fol. 58. col. 1. In Sacramento (inquit) participant Deus & Homo in Magnitudine Durationis; quoniam valde magna est Duratio & Conservatio, quod Christus, qui est Homo Deus, remaneat sine incremento & diminutione sui ipsius in Sacramento, homine recipiente illum Christum, qui non crescit per transmutationem substantiam Panis in Carnem Christi, & Vini in Sanguinem Christi.*

Quod autem transubstantietur substantia Panis in Corpus Christi, Lulli est Sententia, constans diversis in locis: ut in 3. par. Proverb. cap. de Sacramento Altaris: *Presbyter, qui facit &c.* In foliis Arb. Apost. cap. de Eucharistia: *Christus non crescit &c.* De Clerico, cap. 28. de Sacramento Altaris: *Christus dat potestatem &c.* In Lect. Art. Invent. & Tab. Gener. dist. 3. q. 5. cap. de Sacramento Altaris, per Utrum: Major potestas boni &c. Et reg. per Quid: *Homo cum potestate Dei &c.* Et paulò post: *Sacramentum Altaris est id subjectum &c.* Et paulò infra: *Quæfides potest esse major &c.* Et infra: *Tam magnum habet principium homo &c.* Et per regulam De quo: *Homo non potest habere majorem &c.* Et paulò infra: *Corpus JESU Christi, quod est in Cælo &c.* Et per regulam Quare: *Quæ potest esse magis virtuosa.*

Denique peractâ Consecratione accidentia Panis & Vini manent absque substantia; idque testatur Lullus in Proverb. cap. de Eucharistia: *Presbyter cum posse Dei &c.* In Tractatu de decem Modis contemplandi Deum, cap. de Eucharistia: *Quantitas Panis & Vini, locus, tempus & motus, & sic de similibus, remanent in Sacramento sine principio substantie; quod est mirabile.* Et in Lect. Art. Invent. dist. 3. q. 5. de Sacramento per regulam Quid: *Homo cum potestate Dei efficit &c.* Et per regulam De Quo: *Homo non potest habere &c.* Et ibidem: *Virtus durare efficit &c.* Et per regul. Quare: *In Sacramento intelligere non valimus &c.*

Articulus 96. apud Eimericum.

Quod omnes Articuli Fidei & Ecclesiæ Sacra-menta & potestas Papæ possunt probari per Rationes necessarias, demonstrativas & evidentes. *Et ipse Raymundus dicit, se probare per Rationes, quas adducit, & reputat esse tales; sed homines inscii & peccatores non intelligunt ejus rationes.* In Lib. Compl. & in Lib. de 300. Proverb. & in Lib. de Planeta Raymundi.

Articulus 96. apud Lullum.

Huic Articulo satisfactum est abundè in Sententia definitiva, quæ typis excusa est, fol. 6. pag. 2. ultimæ editionis, ab illis verbis: *Item ad demonstran-*

damus

Collationis.

43

dam etiam falsam translationem, seu interpretationem super dictum Fr. Nicolaum Eimerici in dicto quarto factam, ponendo & affirmando &c. ad finem usque. Verba autem Libri Contempl. sunt hæc ex Lib. 3. cap. 179. fol. 169. in fine : *Mas cor l'enteniment huma, Senyor, es rebausat è engruxat per les coses sensuials, en les quals tracta mes, que en les intellectuials, per assò, Senyor, los homens necis no saben apercebre en les vostres virtuts los significats, è en les tres Persones Divines ; los quals significats no poden reebre per lempaxament è la fletbetat de lur enteniment : cor en axi, Senyor, com huyls corporals son febles &c.* Constat ergò ex illa, & ex his quæ Raymundus dicit, Articulos Fidei per Rationes probari posse, tum ut Infidelium errores possint everti, tum ne vanus sit Theologorum labor : ex quibus probationibus quatuor nalcuntur commoda ; nempe dubitantum illuminatio, corroboratio ctedentium, directio infidelium, & amoris in Deum inde excitatio.

Observandum est tamen, ex Lulli mente Divino quoque subsidio opus esse ad hujusmodi probationes persuadendas, & Fide, tanquam atriens simul ac fundamento. Favent huic Lullianæ Sententiæ D. Augustinus, D. Thomas, Ricardus, à Sancto Victore, & Anselmus, imò B. Petrus, & omnes fere Theologi.

Verba citata ex Lib. de 300. Proverb. extant 3. par. Proverb. Rub. 18. de Fide, fol. 82. *Habitus Fidei, cum intelligis per necessarias rationes aliquam veritatem de Articulis & Sacramentis, remanes in potentia.*

Atque ut distinctius Lector ipse perspiciat Lulli Catholicum sensum, audiat ex his Libris, quos Eimericus citat, nonnulla loca, præsertim in Calce Lib. de Articulis Fidei, ubi ita habet : *Tractatum istum hac intentione facimus, ut fideles & devoti Christiani attendant, quod, cum nulla Secta alia (à Fide Christiana) possit probari esse vera, nec defendi à sequentibus eam, vel defendantibus eam, nec possint Fidem Christianam rationaliter impugnare, è quod omnes sunt innixa falso & frivolo fundamento ; Fides autem Christiana non solum potest defendi contra omnes impugnantes eam, sed etiam probari, & quamcumque aliam Sectam infringere per necessarias Rationes ; sicut patet ex Rationibus suprà scriptis. Subdit continentur : Ob zelum Fidei animati ardenti defederio meditentur, quod, cum nihil possit resistere veritati, è quod super omnia fortiter per vim & fortitudinem rationum, cum Dei adjutorio & virtute, Infideles reducere ad semitam veritatis.*

In Lib. Proverb. cap. de Fide : *Ante oportette credere, quām possis intelligere veritatem. Item : Sicut oleum sit supra aquam, ita Fides est supra intellectum. Paulò post : Qui de Deo veritatem intelligit, bis meritum habet vel acquirit.*

Et in Lib. de Plancu, sive Descensor, §. 24.

Hermita, si la Fe hom no pogues provar, doncs Deus als Christians no pogra encolpar, si à los Infaels no la volen monstrar ; els Infaels se poguen de Deu per dret clamar ; car major veritat no lax argumentar ; per quel entendiment ajut à nostre amar, com mes am Trinitat, è de Deus lencarnar, è à la falsitat mes pusca contrastar.

Quæ carmina Nicolaus de Pax Castellanus verbis ita reddidit : *O Ermitano, si la Fee se no puede provar, luege Dios no podra inculpar los Christians, sino la quisieren mostrar à los Infieles ; los quales se podrian quexar justamente de Dios, que no permite la mayor verdad ser monstrada : porque el entender ayuda à amar la Santa Trinidad, y la Encarnacion, y los otros Articulos, las quales maravillas y verdades puede el hombre mas asesar y estimar, si las entiende, que si las ignora : y tam-*

bien entendiendo las puede el hombre mejor resistir à falsedad. Latinè : O Eremita, si Fides non potest probari, ergò Deus non poterit Christianos culpare, si eam Infideles docere noluerint ; qui conqueri de Deo justè possent, quod non permittat majorem veritatem manifestari, nam intelligere juvare, ut ametur Sancta Trinitas, Incarnationis Domini, & alii Articuli : quas admirandas veritates homo potest magis amare atque estimare, si eas intelligit, quām si ignorat : easque intelligendo facilius homo potest resistere falsitati.

Articulus 97. apud Eimericum.

Quod Fides est necessaria hominibus insciis & rusticis, ministralibus & non habentibus intellectum elevatum, qui nesciunt cognoscere per rationem, & diligunt cognoscere per Fidem, & quod homines grossi ingenii & illiterati & insci diligunt cognoscere Articulos Fidei per Fidem, & non per Rationem ; & facilis trahuntur ad Veritatem Christianorum per Fidem, quām per Rationem : sed homo subtilis facilis trahitur per Rationem, quām per Fidem. In Lib. Contemp.

Articulus 97. apud Lullum.

Ex verbis ipsius Articuli manifestè dignoscitur, quod tendat Lullus ; id quidem est, quod is lèpe explicare solet : velut in Lib. 1. Sent. q. vel cap. 1. fol. 2. pag. 2. ubi ita habet : *Sicut objectum sensibile in imaginatione restauratur in absentia sentiendi, sic & multo melius, quando Intellectus non est discursus per necessarias rationes circa veritatem Articulorum Fidei, sicut intellectus Mechanici, aut alicujus alterius, qui stat ad positiones tantum, restauratur veritas Articulorum in credulitate intellectus, qui ipsos credit : & hujusmodi restoratione multum indiget intellectus ; cum omnes homines non sint dispositi ad investigandam veritatem Articulorum Fidei & Sacra Scriptura per necessarias Rationes : sicut mulieres, faber, rusticus & sic de consimilibus. Item in Proverb. par. 3. Rubr. 28. sive cap. de Fide, fol. 82. pag. 1. *Fides est virtus, qua ita instaurat veritatem rerum intellectum latentium, sicut imaginativa veritatem rerum sensibilium instaurat, quando sensibus sunt absentes. Videtur autem collectus fuisse hic Articulus 97. ex cap. 187. Lib. 2. Contempl. fol. 260. col. 1. ubi ita habetur : En axi, Senyor, home nesci, de gros engyn evans lenduu hom à veritat per Fe, que no fa per Raons ; è home subtil & agut è apparellat à entendre evans lenduu hom à veritat ab Raons, que ab Fe ne Autoritats.**

Latinè : *Ita, Domine, homo nescius, grossi ingenit potius ad veritatem per Fidem, quām per Rationes adducitur ; at homo subtilis & acutus & ad intelligentiam promtus contra potius ad veritatem Rationibus, quām Fide vel Autoritatibus adducitur. Hujus autem rationem assignaverat paulò ante, fol. 259. col. 4. Beneyt Senyor, en lo qual son tots mos plaers è totes mes amors : com l'home savi, Senyor, se disputa &c. Latinè : Benedicte Domine, in quo sunt omnes mee voluptates & mei amores : cum homo sapiens, Domine, disputat &c.*

Dices : Lullum docere, Fidem necessariam esse imperitis, quasi velit, peritis haud opus esse. Respond. Omnibus de mente Lulli Fidem esse necessariam : ut patet ex Lib. 3. Proverb. cap. vel Rubr. 28. de Fide, fol. 82. pag. 2. *Ante convenit se credere, quām possis intelligere. Et passim idem docet, ut videre est in prædictato Auhentico Instrumento suprà, in collatione Articuli 96. quæ doctrina mirificè consonat cum illa D. Aug. Lib. Quinquaginta Homiliatum, Hom. 32. Arcana & secreta Regni Dei priùs querunt credentes, quo faciunt intel-*

elligentes; Fides enim gradus est intelligendi; intellectus autem meritum Fidei. Aperte hoc Propheta dicit omnibus prapropter & praeponere intelligentiam requirentibus, & fidem negligentibus; ait enim: Nisi credideritis, non intelligetis: habet ergo & Fides ipsa quoddam lumen suum in Scripturis, in Prophetia, in Evangelio, in Apostolicis lectionibus. Et paucis interpolatis subdit: Videis ergo, Fratres, quamdiu sine perversi & properando vitiis, qui tanquam immaturi conceptus ante ortum querunt abortum, quin nobis dicunt, quid me jubes credere, quod non video? Videam aliquid, ut credam; jubes credere, dum non videam: ego videre volo, & videndo credere; non audiendo. Dicat Propheta: Nisi credideritis, non intelligetis. Ascendere vis, & gradus oblivisceris: utique perverse homo, si jam tibi possem ostendere, quod visderes, non hortarer, ut crederes.

Articulus 98. apud Eimericum.

Quod ille, qui cognoscit per Fidem ea, quae sunt Fidei, potest decipi; sed ille, qui cognoscit per Rationem, non potest falli; nam Fides potest errare & non errare: & si homo erat per Fidem, non habet tantam culpam, sicut si erraret per Rationem: & sicut verius cognoscimus ea, quae videmus, quam ea, quae palpamus, ita verius sumus dispositi ad cognoscendum veritatem per Rationem, quam per fidem; sed sicut palpando aliquando invenimus veritatem, ita etiam quandoque per Fidem cognoscimus veritatem: sicut exxi, qui aliquando inveniunt, quae volunt, aliquando non. In Lib. Cont.

Articulus 98. apud Lullum.

In Lib. 4. Contempl. Distinct. 244. fol. 43. col. 3. sic habet Lullus: Cor Fe pot avenir, o errar; è si erra, no ha tanta de culpa, com Raho; è si ave, ha major merit, que Raho: è aço es per ço, cor lo enteniment com sequex les carreteres de Fe, adoncs se hix de sa natura, è inclines à seguir la volentat; è com va per vies de Raho, adoncs si ja de sa natura, è fa à si obedient la volentat; è per aço com ave per volentat, mes de merit ne ha, que com ave per sa natura; è com erra per si mateix, mes de culpa ne ha, que com erra per confiamen de altre.

Et ibidem, col. 4. E com astroba hom, Senyor, enans è pus verament les coses, com les cerca ab vista, que no fa, com les cerca palpant, per aço pus aparellada es la Raho, que trob veritat en la memoria, per ço, com encerca ab enteniment en ella, que no es Fe, qui no cerca, sino ab volentat: mas axi com home astroba veraderament à les vegades palpant, se esdeva à vegades, que per Fe astroba hom veritat en la memoria. On com memoria sia, Senyor, caxa è graner, on son astrobades les coses, que hom encerca en ella per Fe è per Raho, adoncs per aço los homens, qui cercan per Fe en ella, à vegades astroben so, qui es en ella: axi com lome cech, qui astroba so, qui es en ella: è à vegades cercan en ella per Fe so, que no hi es: axi com lome cech, qui ha fe, que trob en la cambra so, qui no es en ella: è cor no yes, è ho cerca, astroba alguna cosa en la cambra, qui no es so, que cerca, è ha fe, que sia aquella cosa, que cerca: è per so es enganas en sa opinio è en sa creensa.

Latinè: Fides enim potest attingere verum, vel errare; & si errat, non habet tantam culpam, quantam habet Ratio; & si attingit verum, habet maius meritum, quam Ratio: & hoc ideo, quia intellectus, quando sequitur vias Fidei, tunc exit de sua natura, & inclinat se ad sequendam voluntatem; & quando vadis per vias Rationis, tunc uititur sua natura, & facit sibi obedientem voluntatem, & ideo, quando attingit veritatem per voluntatem, plus meriti inde habet, quam quando attingit veritatem per suam naturam; & quando errat per se ipsum, majorem culpam habet, quam quando erras per confidentiam alterius.

Et ibidem columna 4. Et quia homo, Domine, citius & verius invenit ea, que querit cum visu, quam ea, que querit palpando, ideo Ratio est magis disposita, quod inveniat veritatem in memoria, quia cum intellectu querit in illa, quam sit Fides, quae non querit, nisi cum voluntate: sed sicut homo quandoque verè invenit palpando, ita quandoque contingit, quod homo per Fidem invenias veritatem in memoria. Unde cum memoria, Domine, sit arca & horreum, in quo inveniuntur ea, que homo inquirit in illa per Fidem & rationem, idcirco homines, qui per Fidem querunt in illa, aliquando inveniunt hoc, quod est in illa: sicut homo cacus, qui invenit id, quod est in illa: & aliquando querunt in illa per Fidem hoc, quod non est in illa: sicut homo cacus, qui habet Fidem, quod invenias in camera id, quod non est in illa: & quia non est in illa, & illud querit, invenit aliquid in camera, quod non est id, quod querit, & habet fidem, quod sit id, quod querit: & ideo decipitur in sua opinione & in sua credentia.

En, ut tota disceptatio est de Fide humana, nulla de Fide Christiana; itaque Fides humana (de qua loquitur Lullus) potest errare, fallare & falli: quod item Lullus de humana fide loquatur, non de Divina ac infusa, appareat etiam ex alio loco in cap. 240. Lib. 4. Contempl. fol. 34. & 35. ubi latè differitur de vera & falsa Fide, sub his verbis: Reclamas Senyor, adorat, glorificat, beneyt. La terça Manera, com hom tracta de Fe, Senyor, es, com la Fe es falsa per la desordenada sensualitat: axi com home, qui ha molt gran amor à alguna persona; è per la gran amor, que li ha, desordenan se ses sensibilitats, è es li semblant, que veja o oja algunas cosas, per les quals li es semblant, que sia amat per la persona, que ama: on s'es desamas per la persona, on ell cuya da effer amat, donces la Fe falsa, en so, que creu, que sia amat: la qual falsedad de Fe pren forma falsa per raho de las sensualitats, que li donen falsas significacions.

Mox: Per so los Homens Infials, qui son amadors de les costumes è de les usances, en que llur error è llur falsa Fe los ha mesos, aman tant aquells costumes sensials, que, per gran amor, quels an, totas las costumes dels Catholics mensprean è evitan; per ço, car an Fe è crensa, que llurs malas costumes è llurs malvarts nudrments ajan major concordancia è conveniencia ab vera Fe, que no han les costumes è nudrments dels Homens Catholics, qui ab vera Fe se endresan en costumes è nudrments: car axi com los Sarrains per la amor, que han en aquest mon à fembres, han Fe, que en latire segle ne ajen, è creuen, que tota la Fe sia falsa, que sia contraria à afo, que ells mes amen, en axi los Catholics tan ban à vos, Senyor, gran amor, que tota creença menspreen è descreuen, qui crega, que en Paradis baha Gloria de menjars ni de fembres ni de altra cosa, sino de vos sans solament. Postea addit: Per esta manera de sobramor se forma, Senyor, falsa Fe, è per sobra gran paor atraball, car molts homens son, qui han falsa Fe, è llur Animacçion è imaginant è perceben ha conexençia de la fe, que es falsa; mas car han gran paor, que no s'osen enganats, si de aquella Fe se partien, per afo, Senyor, nos gojan aventurar ni arriscar, que alira Fe cregan, è aclaruen è axorben los ulls intellegitals, è estan com a bestias, creenç en la Fe, en que llurs pares è llurs antecessors los han mesos.

Latinè: Invocate Domine, adorate, glorificate, benedictete. Tertius Modus, quomodo homo tractat de Fide, est Domine, quando Fides est falsa per inordinatam sensualitatem: sicut homo, qui habet valde magnum amorem erga aliquam personam; & propter magnum amorem, quem erga illam habet, inordinantur sua sensibilitates, & videtur illi, quod audias vel videas aliqua, per qua ipsi videsur, quod ametur à persona, quam amat: unde si non amatur à persona, à qua putas amat,

hunc Fides est falsa, in hoc, quod credit, quod ametur: quae falsitas Fidei accipit falsam formam ratione sensualitatem, quae ipsi dant falsas significaciones.

Mox: Ideo Homines Infideles, qui sunt amatores consuetudinum & usum, in quibus ipsorum error & ipsorum falsa Fides ipsos posuit, tantum amant illas consuetudines sensuales, quod, propter magnum amorem, quem erga illas habent, omnes consuetudines Catholicorum spernant & evitant, eò quod habeant Fidem & credentiam, quod ipsorum mala consuetudines & ipsorum perversi mores habeant majorem concordantiam & convenientiam cum vera Fide, quam habeant consuetudines & mores Hominum Catholicorum, qui cum vera Fide se dirigunt in consuetudinibus & moribus: quia sicut Saraceni propter amorem, quem in hoc mundo habent erga fæminas, habent Fidem, quod etiam in alio sacculo habent fæminas; & credunt, quod omnis fides sit falsa, qua est contraria huic, quod ipsi plus amant, ita Catholici, Domine, habent erga te tantum amorem, quod omnem credentiam spernant & discredant, qua credit, quod in Paradiso sit gloria ciborum & fæminarum, aut alterius rei, præter te tantum.

Postea addit: Per hunc modum nimii amoris, Domine, formatur falsa Fides, & per nimium timorem est labor; quia multi homines sunt, qui habent falsam Fidem, & ipsorum Anima cogitando & imaginando & percipiendo habet cognitionem Fidei, quod sit falsa; sed quia habent magnum timorem, ne deciperentur, si ab illa Fide recederent, ideo, Domine, non confidunt tentare nec periclitari, quod credant aliam Fidem, & occludunt & extinguit oculos intellectus, & stant sicut bestie, credentes in Fidem, in qua ipsorum parentes & antecessores illos posuerunt.

Ex his locis manifestum appareat, de Fide acquisita humanis excursibus agi; quæ sanè præstigiis & multiplici fallaciæ subjet: in fide enim humana deceptio contingere potest; tuum ex parte corporis, ratione sensuum, qui hallucinantur subinde, & ratione imaginationis, quæ mille præstigiis patet; tum ex parte animi, vel ex immodico voluntatis affectu, vel ex memoriarum nimio actu; qui quidem affectus & actus flexanimi esse solent: Ratio siquidem perinde est atque visus, fides veluti tactus; at visus ad inveniendum est aptior, sicut & ratio ad veritatem: quæ omnia luculentius & explicatius in superioribus istis locis ex ipso Lullo productis videre fuit.

Articulus 99. apud Eimericum.

Quod interficienes hereticos, sunt injuriosi & viciosi in suo memorari, intelligere atque velle; quia heretici, quando interficiuntur, moriuntur morte sensuali & morte intellectuali: & Christus voluit, quod ejus Discipuli & Apostoli essent homines simplices, & qui non interficerent Infideles, propter hoc, ne interficiendo eos sensualiter, morerentur etiam eorum Animæ: Heretici autem & Infideles sunt ejusdem naturæ humanæ, sicut cæteri; pro qua humana natura Filius Dei assumpsit Garnem. In Lib. Contempl.

Articulus 99. apud Lullum.

Nusquam ita censuit Lillus, sed neque est in Libro ipso Contempl. ut accurate quæsivimus; quin etiam audi Lulum in Arb. Exemplificat. de Proverb. florum Arbor. Element. fol. 120. col. 1. **Bonus** (inquit) est ignis ille, qui comburit hereticos: quod maximè in eo libro declaratur, quem scripsit de Fine, seu de Expugnatione Terræ Sanctæ; quo in Opere formam præbet & modum, ut omnes Christiani nominis hostes armis, tum corporis, tum sanctæ Prædicationis, funditus extirpentur: atque

ad eandem rem consilium præbet in ratione, quæ colligitur in Arbore Exemplific. in cap. de Rami Arbor. Exempl. & prius de Elemental, fol. 114. col. 3. **Ovis** (inquit) Pastorem reprehendit: & quomodo fuit hoc, dixit Piper, Cucurbita? Narratur, dixit Cucurbita, quod in quodam prato steterunt oves, & juxta illud pratum erat quodam magna Silva, in qua plures lupæ erant, qui oves comedebant; idcirco oves, propter magnum timorem, quem habuerunt de lupis, erant macilenta, quoniam non fuerunt ausa comedere ad eorum voluntatem; & illud, quod comedebant, parum de bono eis faciebat: accidit autem, quod quidam Pastor ovem increpavit, quæ agnum macilem habebat; cui dicebat, quod ipsa deberet puniri, quia in illo prato multum de herba comedere poserat, & multum de lacte habere, cum quo pingue faceret suum filium: **Ovis** autem Pastorem reprehendit, que dixit ei: quod ipse esset occasio macilenta filii sui & amaritudinis, quam in herba sentiret; quia omni die dormiebat, nec de nocte multum vigilabat, & quia silvam & lupos non comburebat.

Huc ergo processit Lulli zelus, quem habuit secundum scientiam; existimabat tamen, prius tentandam esse charitatem Christianam, & modis omnibus exercendam; hac autem frustra tentata utendum esse igne: sic in Arbore Quæstionali, de Quæstionibus Radicum Arb. Apostolic. fol. 126. col. 3. inquit: **Melior est Prælatus per charitatem, quam per combustionem hereticorum:** bonus quidem est comburendo, melior, si ad resipiscientiam attrahat amore: utrinque est ignis, sed alter corporis, alter spiritus: igne corporeo malum tam exitiale rescindere bonum, sed spiritus igne mederi melius: tantæ pesti tollendæ nullum unquam medicamentum Lullo displicuit, neque ad plectendum tam immane scelus ullum mortis periculum improbavit.

Articulus 100. apud Eimericum.

Quod Deus contulit ipsi Raymundo Lullo istam Arthem & Doctrinam Generalem in quodam Monte, qui sibi apparuit Crucifixus, & contulit eam sibi pro hujus Sæculi tenebris illustrandis: quæ est Generalis ad omnem Scientiam, & Naturalem, & Medicinam, & ad Jura, & valet specialiter ad determinandos errores. In Prologo super Lib. Senten. & in Lib. de Planctu Raymundi.

Articulus 100. apud Lullum.

In Prologo Lib. 1. Senten. ait Lillus: Respondit Raymundus: Cogito de quadam Arte Generali, quam mihi Deus in quodam monte ostendit, cum qualibenter ad honorem Dei & vestram pacem tentabo vestras questiones solvere. Et paulò infra: Cupio tibi obedire, & juxta meum posse, cum auxilio Dei, per Arthem prædictam, inquirere Veritatem de supradictis conclusionibus. Observa, Dei auxilium, quod implorat: deinde verbum, inquirendi, non decernendi.

Postremò, in calce Prologi: Illa, quæ in hoc Libro dicere propono, volo, quod sic intelligantur in omnibus; salva Veritate, Reverentia & Honore Ecclesiæ Romanae; cuius Correctioni hec & omnia alia mea dicta submittit. Et Libro de Planctu, num. 2. fine §. 2.

Mas plac à JESU Christ per sa gran Pietat, que presentech à mi cinc vees Crucificat; per jo, quel remembres, en fos enamorat, è que en procures, com eill fos be prehicas per tot lo Mon, è que fos dita veritas de sa gran Trinitat, è com fos encarnas &c.

Hispanè, juxta Nicolaum de Pax: Pero JESU Christo por su gran piedad, quisó cinco veces presentarme Crucificado; porque yo me acordasse del, y procu-

procurasse, que el fuese conocido por todo el mundo &c.
Et num. 8. sive §. 8.

*Encareus dich, que port una Arte General,
qui nouement es dada per lo Spiritual;
per que hom pot saber tota res natural,
segons que enteniment atenyn lo sensual:
al Dret, è Medicina, è à tot Saber val,
è à Theologia; lo qual mes mays coral:
à solre questions nulla Arte tant val,
ne errors destruir per rao natural &c.*

Hispanè, ex Nicolao de Pax: *Por esto os digo
Ermitano, que traigo un Arte General, que fue dada
por el Espíritu Santo, con la qual puede el hombre sa-
ber todas las cosas naturales, segun que el entendim-
iento alcança por los sentidos: es buena para saber
Drechos, Medicina, y todas las Ciencias, y para saber
Theologia; la qual tengo en mayor reputacion: ningu-
na otra Arte vale tanto para soltar questões, y para
destruir errores con razon natural &c.*

Latinè: *Sed JESUS Christus propter suam maxi-
mam pietatem voluit Crucifixus mihi quinques appa-
rere, ut ejus esset memor, & ut facerem, ut in toto Or-
be cognosceretur &c. Et num 8. Propterea dico tibi,
Eremita, adferre me Artem Generalem à Sancto Spi-
ritu datam, cum quā homo potest scire omnia entia na-
turalia, prout intellectus per sensus capere potest: ac-
commadatam ad Jura scienda, & ad descendam Medi-
cinam, & omnes Scientias, imò ad Theologiam ipsam;
quam omnibus scientiis antepono: nulla Ars est, qua ad
solvendas questões & ad errores extirpandos natu-
rali ratione tantum valeat &c.*

Sed quo pacto calumnietur hæc Eimericus, ipse viderit: certè nullum est in hoc Articulo verbum non gratiosum & oblectabile. *Artem* ait & *Doctrinam*: *Artem* quidem ad potentiam; quatenus aliis explicandis formam intellectui tradit: *Doctrinam*, ad objecta; quatenus illorum cognitionem probat. *Artem Rationis & Rei: Rationis*, qua ratiocinari nos doceat, rationem institu-

at, ad rationes armamenta tribuat: Inventionem sanè habens & Dispositionem: sed Inventionem, quæ non solum rationum locos & pyxides (uti Dia-lectica) sed etiam rationes ipsas suppeditat. *Artem* præterea Rei, quæ circa universa rerum omnium principia versatur. Quæ est, inquis, *Generalis*? nempe ad omnem scientiam; tum ratione principiorum, quæ ad omnium rerum entia sunt prima, atque analyseos nescia, & omnium verorum exemplaria; tum ratione Regularum, quæ ad omne verum discutiendum exactissime valent.

Eimerici Conclusio.

Quamplures & quamplures alios Articulos ponit in suis Libris hæreticæ, erroneos, temerarios & periculosos, qui digni relatione & memoriâ non existunt, utpote, qui nullâ ratione apparente vel coloratâ fulciuntur, sed potius temerati, præsumptioni, voluntati propriæ & ignorantiae multæ & imperitiæ innituntur.

Ex Lullo Responsio.

Diximus suprà, ex Centum Articulis alios fuisse falsò impositos, alios detruncatos, quibusdam additum, nonnullis obliquum sensum exhibitum, alios non probè intellectos: deinde ex Articulo uno fuisse confectos sœpe tres, quatuor & decem; quod plane non esset factum, si tot occurrerant loci ad centenarium istum numerum explendum.

Verùm enim satis indemnem fecere jam olim Lullum ab hisce dictoriis, vel crebræ ejusdem protestationes, quibus ipse se suaque omnia Sanctæ Ecclesiæ Romanæ Judicio subjicere solet: qui ubique palinodiam offert, si quid per inscitiam fuerit elapsum in Ecclesiæ Dogmata; tum imperitiæ suæ vult lapsum omnem adscribi; soli vero Deo Uni Trinoque Laudem & Gloriam.

Quæ, cùm ita sint, Illustrissimi Principes, quod jam dudum à Dominationibus Vestris Illustrissimis æquissimè postulat Rex ipse Catholicus, de Expurgatione Directorii Eimerici, idem nos, sicut æquum est, supplicamus; tandem ut aliquando suus honos, indebet satis per famosum Eimerici Libellum detrahebūt, Pio Eremitæ Raymundo Lullo, Vestrâ Æquitate præstante, restituatur. Missum enim hoc loco facimus, quòd ex justa hac, quam petimus, repurgatione Directorii, nulla prorsus nota ad verum ejus authorem redundabit; imò singularis potius ac debita gloria; nam (demà calumniâ contra Lullum, quam Eimericus huic antiquo Operi postea supposuit) primus ac verus Directorii Inquisitorum Author (sicut in primis Vobis obscurum haud esse censemus) non creditur Eimericus; sed is, quem Directorii Interpres, Franciscus Penna, affert, & Fratrem Ivonetum appellat in Commentariis haud semel. Quin & in Præfatione ad Lectorem, jam idem Penna monuerat: *Repertum esse in interioribus Bibliotheca Vaticana Conclavibus vetustum Codicem membrancum manuscriptum, in quo plurima sunt eorum temporum, que Eimericum præcesserunt; plurima codem ordine & verborum serie conscripta; quibus Eimericus usus est postea: adeò, ut sèpè suspiciatis (addit Penna) Eimericum cum ipsum librum in manibus quandoque habuisse, eoque usum fuisse; nam & Bibliotheca Custos afferebat (inquit) eum librum Avignonâ Romam cum aliis multis fuisse delatum: Avignonæ nimirum degebatur eo tempore Eimericus, utpote Gregorii XI. tunc Capellanus; ut ipsem loquitur: eadem brevius & planius asserit Antonius Possevinus, in Sacro Apparatu: sed totum hoc tamen in præsentia missum facimus. Sit (per nos licet) Eimericus ipse quantumvis Directorii Author (certè quidem Auctor) dum id Auctario suo non agat, ut immerente opprimat pium hunc Eremitam; de quo Deus ipse tale præjudicium facere, quemque tam irrefragabili testimonio comprobatum commendatumque relinquere dignatus est apud omnes, etiam Infideles, ut is, ejus amore inflammatu, iterum atque iterum se se pro Fidei Propagatione devoverit, nec mora, nec requies, donec in eadem Fidei causa Sanguinem suum Vitamque profudit.*

TESTIMONIA

Virorum Illustrum, Dignitate, Pietate, Doctrinâ & Eruditione conspicuorum, quibus Artem & Scientiam Beati Raymundi Lulli Doctoris Illuminati deprædicant, miris Laudibus exornant, illam cœtitius acceptam testantur, contra malevolorum insultus tuentur, & ingenuis sua Salutis ac vera Scientie Amatoribus commendant.

Sæculares.

Alphonsus de Proaza ad Lectores in Lectura super Artem Inventivam.

Uicunque Illuminati Doctoris Libros non carpendi, sed intelligendi gratiâ lecturus accedis, paucula hæc prænotes, cognitus forsitan non indigna, iterum atque iterum rogo: bonæ impræmis conscientiæ sis, quia DEUS benedictus primum cognoscibile ita est objectum liberum, ut in Animam malevolam non sinat Sapientiam (maximè infusam) subintrare: deinde in principio illius, quod edoceri cupis, effice, ut potentias Animæ rationalis habeas in neutrâ partem obstinatè decumbentes, sed liberas ad inquirendum; nam frustra dubii veritatem investigat, qui ad alteram partem inclinatus accedit. Cura insuper, ut perseveres, & credas per aliquot saltem menses, ut Christianum Doctorem non ita è limine salutandum intelligas, qui, ut paganos intelligeres, per multos annos captivatus credidisti: nec idcirco Raymundum flocci pendas, quia primo intuitu inconciniter & grossè tibi locutus esse videatur; nam si sedulò introspicias, procul dubio reperies, nec elegantioribus, nec secundùm materiam subjectam magis propriis vocabulis loqui valuisse, nisi à se ipso & ab artificio Sapientiæ sibi infusa penitus discessisset. Nec rursus ideo tuis auribus forsitan ultra modum delicatis duriloquus videatur & crassilinguis, quia inter ipsum legendum in bonificativum, bonificabile & bonificare & id genus similia passim impingas; nam si tollas ab universo trivum, bile & are, tollas necesse est ejus naturam, perfectionem & finem, ipsum relinquens inane, vacuum & otiosum, id est, sine potentia activa, passiva & actu

innatis sibi instrumentis ad agendum; itidem in Divinis proprietates & productiones, Deum Saracenorum & Judæorum vacuum, imperfectum & in se ipso otiosum venerando. Talem igitur dicendi modum sibi proprium & peculiarem, & ab ipsarum rerum visceribus excerptum, ita simplicem, planum & frugiferum ebisse creditur Raymundus ab eodem Sancti Spiritus fonte, unde Scientias haust: quem & nos, quantum valuimus, curavimus observare in hac Lecture translatione, apparatum & fucosam orationem quasi pulcherrima veritatis dubiam & suspectam omnino fugientes; in qua quidem traductione, si quid perperam à nobis positum invenies, humiliter obsecramus, ut priùs exemplaria consulas, quæ Raymundus materno sermone scripta reliquit, quam ipsum damnes, nostræ potius, quam ejus insufficientiæ illud tribuens. Nec credas præterea, ad intelligentiam Disciplinarum Raymundi per alias januas aut ingressus iri posse verius & facilius, quam per suos ipsius Libros & Lecturas, qui, ut sese ipsum interpretetur, edidit certè non paucos, ut in calce hujus voluminis est videre; nam alias frustra adeptus videtur tantum Sapientia donum, si in magis necessario, hoc est, in modo illud docendi & communicandi alio patto defecisset: unde si quasdam Interpretationes in Raymundum offendas, quæ nectar illius suavissimum nec sapient nec redoleant, caveas, obsecro, ne tibiæ tubam comparando ipsis fidem priùs adhibeas, quam habeas pro manifesto, legitimas esse Raymundinæ Artis expositiones; sunt etenim nonnulli aliquoquin sapientes, qui se ipsis tantum sectantes, & sibi vel laudes vel oppositum parturientes potius Lulli mastigas, quam veros Lullistas agunt. Valete.

Epistola Alphonsi à Proaza Asturicensis ad Reverendissimum in Christo Patrem D. Dominum Franciscum Ximenem Cardinalem Hispanum, & Archi-Episcopum Toletanum, Archi-Cancellarium Castella, & Generalem Inquisitorem, atque Hispaniarum Primatem meritissimum.

Omnes homines, qui veræ Fidei splendore caruerunt, Eminentissime Cardinalis, si post diutinos labores aliquas forsitan veritates repere, quasi hallucinatione quadam ad eas pervenisse credimus: posteà vero quam præcedentibus Prophetis Lux mundi JESUS Christus ortus effulgit, cœpit humana cæcitas clariùs illustrari: prodiere tunc felices Apostoli, prodiere Doctores clarissimi, qui veluti terrena Sidera in toto terrarum orbe latius emicuerunt, oppleverunt Gymnasia & bibliothecas infinitis penè scriptorum Voluminibus; sed

non iis sanè, quibus adhuc suæ Sapientiæ flumen satius exauriri ac propalari valuerit: sed esto, valuisse, ipsis fortitan eâ ratione non placuit, quia pretiolissimæ Margaritæ non chartis papyraceis tanquam suibus obtrectandæ, sed purgatarum Mentium Sacrariis commendari debuerunt.

Stapte igitur sic humani generis conditione scivit Doctor Doctorum & Scientiarum Dominus Christus, illius nostræ incapacitatis obstaculum tolli posse, si & ipse mortalium cuiquam Artem infunderet ad omnia scibilia generali, mentibus

A

camen

tamen indignis ita obseratam, sicut apertam bonis; & ea profectò est, quam ab ipsa Christi Sapientia Raymundus Lullius Eques auratus divinitùs acceptam ex eadem Principiorum & Regulorum materia variis formis digestam, nunc Demonstrativam, alias Inventivam, Generalem, Magnam, Brevem, Expositivam, Discretivam & hujusmodi titulis appellatam reliquit.

Et quia nimis laboriosum erat & fermè impossibile universam Librorum suppellecilem nobiscum asportare, fecit DEUS super terram abbreviatum Verbum, id quidem nobis impartitus veluti quoddam Scientiarum Manna, quod unicum gestantes omnia nobiscum scibilia & cunctas mundi Bibliothecas convcheremus: scio me stupendum loqui, sed non idcirco impossibile; imò, si detur, magnificum & amabile: nam si tot sunt ignorantiae nostræ vulnera, quot & veritates ignoratae, & ea itidem Ars (ut præmisimus) præfatæ hujus indignitatis nostræ remedium esset, Christum utique universalem Medicum illud dedisse non est ambigendum, qui nihil debuit facere Vineæ suæ, id est, Mundo, quod non fecerit.

O rem posito livore mirabilem! O Donum DEI, si sanè ponderetur, singulare! à sèculo non est auditum, ut is, qui lascivus & illiteratissimus fuerat, jam grandis natu desuper, inspiratus formulam tradiderit ad omnes Veritates inveniendas non minus utilem quām necessariam: & si non defint fortasse, qui sub prætextu laudandi alios Doctores (quos summopere & jure quidem venera-

mur) [aut se ipsos etiam evchendi Artis hujus novæ & mirabilis contemptu] DEI munificentiam sic angustant, quasi nequeat amplius clargiri, quām prioribus sèculis erogaverit.

Quid obsecro molesti fiunt huic publicæ utilitatis Procuratori? bonum Opus semper operatus est in Ecclesia DEI; unde potius mereretur esse cunctis acceptissimus; niī forsan ob id lapidandum esse putent, quod inimicos gentilium Philosophorum errores funditus eliminari, aut quod arma contra Infideles Fidelibus suppeditarit, quodque effecerit, ut Christicolarum Scholæ in nulla scientiarum traditione Paganorum Libris indigant.

At si quis percontetur, quibus de causis Raymundi Doctrina adeò excellens & egregia nondum per universas mundi Academias circumferratur & floreat? Satis aptè respondere posse arbitror, tum quia bonarum rerum per pauci reperiuntur Amatores in hoc mundo, tum quia tam rara hujus & altissimæ Facultatis Arcanum hactenus vulgariter noluit, te condignum Patronum expectans &c.

Tua igitur intererit, Præsul sapientissime, Illuminatum hunc Doctorem, imò (ut tu ipse vocitare soles) Illuminatissimum, non paganum, non opiniosum, non loquacem, non quisquiliis immoratum, aut sibi ipsi contradicentem, sed Christianissimum, gravem, sententiosum, simplicem & succinctum amplexari, fovere tetricaque &c.

Idem Alphonsus de Proaza in Epistola dedicatoria Disputationis Raymundi Christiani & Homeri (Hamar) Saraceni habet sequentia.

Hinc factum est, ut ea Librorum genera penes te magis habeantur in pretio, quæ faciliorem methodum, certiorem ordinem & aditum magis brevem ad ipsum, quod investigamus, summum Bonum cognoscendum, diligendum & memorandum homini præstant; cujusmodi sunt Libri Raymundi Lulli pii Eremitæ, Viri haud unquam satis

pro dignitate laudati, sicos licet appellare Libros, & non (potius) Thefauros Auri reconditos: is enim Illuminatus Doctor, ut exitit, dum ageret in humanis, pius, devotus, simplex, multiscius & totus DEO dicatus, sic redolet undeviis pietatem, charitatem & sanctimoniam, quidquid Literis demandatum reliquit & posteritati.

Nicolaus de Pax Patricius Majoricensis.

Hujus eximias Laudes neutiquam minuit, quod inflatis Doctoribus non placeat; si quis enim causè perlustrat, videbit eorum de hoc Christi Discipulo maleficentiam ex infecta radice literoris, vel impericie, fastis, desidia vel alia putredine proficiisci: quoquot hactenus literatos reperi virtutis & veritatis amatores, querenti mihi, quidnam de Raymundi Doctrina sentirent, respondisse memini; alios, se quidem de Raymundi Libris, quos vidissent, præclarè sentire; alios, se non posse judicare de Doctrina, quam non intelligebant: & tamen plerique argutuli, scioli, & miserrima sortis homines, qui inter veros & humiles Doctores non essent idonei Discipuli, imprudenter mordent, quem JESUS crucifixus attraxit, quem Spiritus Sanctus docuit, visit Regina cœli, consolatus est Angelus, Gesta probant, sublimant Libri, Martyrium coronat.

Evolvant ipsi garruli antiquas historias, & dicant, an forte aliud fuisse legerint, qui jam trigesimum annum agens, tam mundanus, tam illiteratus, ut nequidem sciret Grammaticæ Artis principia, subito infuse Scientiæ miraculo splenderet, qui que tot Artes, tot Scientias, & Artem ad omne sci-

bile Generalem scriperit: quod si hæc à nobis de Raymundo narrata, quæ per ducentos retrò annos famâ feruntur, vel negent vel cavillentur adversarii; diffiteri non possunt Librorum experientiam: eos inspiciant vacuo passione animo, & si quid in illis damnabile compererint, obsecramus per clementissima Christi Viscera, ut impugnant, criminentur, sacris Inquisitionibus ac summo Pontifici deferant; nec patiantur, nos Lullistas erroribus illis abduci, qui Raymundi Doctrinam fideliter intentione, ut sanam & Catholicam proficerunt: quæ, si judicabitur hæretica, nos primi volumina ejus incendio dabimus; si verò Catholicæ laudabunt Dominus in Sancto suo, & cessabunt tum demum latrare dolosa labia, quæ mordere non poterunt.

Quando igitur in lucem prodierint, quæ à nobis sunt de Raymundo Lullo fidelissimè recitata, cognoscent bonæ voluntatis homines, non esse credendum detractoribus, sed experientiæ; non vulgo, sed veritati: verum speramus in Domino, posthac non esse futuros, qui detrahant; nam contigit potest, multorum dicta ex præcipi-

piti judicio vel facti ignorantia processisse: *induratio vero hostibus, si qui perstiterint, certissimum testamur, huic Doctori & Martyri contrarios solitos esse inique voluntatis amarulenta pramia sentire: nomina-*

rem hujus Doctrinae persecutores raptos subito interitum, mendicare compulso, alios calamitatibus effectos, nisi me prolixitas futura compesceret.

Idem Nicolaus de Pax Patricius Majoricensis in Epistola ad Illustrum & Reverendissimum Dominum D. Joannem Ruffum Theodolum Foroliensem, Miseratione divina Archi-Episcopum Consentinum, & in Regnis Hispaniarum Nuntium, & Collectorem Generalem Apostolicum ita habet.

Raymundus peregrinatione variâ ac multâ vitæ austerritate maceratus solitariæ contemplationis desiderio ad Montem quendam Balearibus celeberrimum, cui nomen Randa, se perduxit; ibi moratus dies aliquot ore semper benedictionibus pleno ac flexis quasi assidue genibus per speluncas & nemora de omnibus, quæ mente versabat, quæ se offerebant aspectui, æterni Numinis magnificabat Imperium: & cum semel ardentibus Charitate visceribus astra suspiceret, illustratus subito vidit omnia rerum principia mundana hujus Machina & negotium & Auctorem; quibus præterea sustentaculis creati orbis universitas duret introspiciens se velut non ante vi- sum hominem miratus est: tum sensit apertum intra se fontem infusa Sapientia, de cuius plenitudine omnium Scientiarum duci poterat inventio.

Cogit me paulisper detinere Historiam tantæ novitatis admiratio, quia divinæ Operationis Miracula narrationem jubent in stuporem converti: quis diceret Raymundi gaudia videntis, tam prosperè optatis suis favisse Superos, atque omnia sibi bona pariter venisse cum Sapientia? creditum est, illis diebus Raymundum comedere, bibere, dormire non potuisse, gratiarum actione duntaxat & lætitia satiatum: sed ne acceptum Sapientiæ munus vacuum esse permetteret, post paucos dies Opus illud, cui *Ars Major* vel *Generalis* titulus est, mortalibus oculis admirabile compositum: cuius Artis Generalis quanta sit profunditas & excellentia, ut intelligo, dicerem, Reverendissime Domine, nisi ea futura esset dicendi materia, quæ, ut mediocriter explicetur, lacrimæ orationis campos efflagitat: unicum dixerim, me quidem humiliter existinare, de multis modis, quos in cognoscendis rebus habent beati Spiritus, unum esse Raymundi Arte traditum: de cuius ubertate (Auctoris testimonio) cæteros Libros, quos penè in numeros scripsit, emanasse argumentum est, Artem illam non humanæ inventionis esse, sed divinæ Inspirationis Oraculum.

Atque id quidem ita esse, ac fama sonabat, nunquam ego credidisse, nisi me docuisset experientia; vidi enim hisce oculis, atque his manibus habui Raymundi Tractatus ultra ducentos de omni Scientiarum genere bene meritos: de Theologia, de Metaphysica, de Philosophia naturali & morali, de Jure, Astronomia, Geometria, Logica, Rhetorica, Grammatica, denique de Arte nautica & militari conditos: scripsit præterea varios amoenissimos Codices historicos, quæstionarios, contemplativos, atque hos quidem partim Latinâ, partim Hispanâ, nonnullos Arabicâ Linguâ, quam exactè didicerat, elucubratos; ita ut ex tota utilium Doctrina nihil intactum reliquerit: &, quod ipse mirari soleo, singulas Scientias subtili Artificio regulatas exhibit, quas alii vagas solutâsque tradidere. Neque illud dignum similitio, ejusmodi esse Raymundi Opera, ut sub nuda & apostolica scriptura simplicitate, arcanos sensus & elegan-

sissimos contineant: quamobrem usū evenit se numero, ut Raymundi Doctrina neque duris intellectibus accepta sit, neque superbis, arduas enim materias plebeja ingenia non sustinent; superba vero humile dicendi genus aspernata nihil magnificentum superesse arbitrantur, ubi non reboat inflati sermonis eloquentia.

Verùm scriperit Raymundus quanta libeat, patet fecerit naturæ viscera, involuta detexerit, vanity procul dubio eset hominis indagatio, nisi salutifera quoque Scriptis suis & ad Christum provocantia mandasset: unde perscrutemur, obsecro, Doctoris hujus Volumina, nihil sanè aliud in illis tandem concludi videbimus, quām ut DE U M recolamus, intelligamus & amemus: & quoniam fructus speculationis est operatio studiosa, nusquam legitur Raymundus erudire intellectum, quin protinus hortetur affectum; ne quando animum pasceret, voluntate jejunâ infœcundæ arboris frondosa luxuries videretur. Verbis consequi non possem, quā dulcedine quovæ dilectionis incendio Raymundus de Redemptore nostro, de purissima ejus Genitrice & felici Martyrum Victoria locutus sit: videtur utique, dum hæc scriptis prosequitur, ex inebriato devotione pectore quasdam ferventissimi amoris flamas eructare.

Accedit devotioni christiani nominis zelus admirabilis, quo nullam hæresim nullumque errorum præteriit, quem non in suis Tractatibus furore divino & acerbris argumentis enervat: eā denique fuit hujus Illuminati Doctoris humilitas, ut in Librorum suorum frontibus non sui, sed divini Nominis titulos præmisserit; quos enim Libros inspirante DEO, non humanâ excogitatione condidit, decebat à confessione divini favoris inchoari: in exitu vero suorum Operum solet Vir religiosus Sacrosancta Matris Ecclesiæ judicio se submittere; deinde multis precibus Opus ipsum aut Christo, aut Dominæ nostræ, aut beatis Angelis & Sanctis commendare; postremum dicere, quanto Anno & ubi Volumen absolverit.

Moneor hoc loco mentionem de hujus Lullisticæ Doctrinæ hostibus & approbatione facere: imprimis sapientissima illa correctionis ab Ecclesia postulatio Raymundum ab omni hærese tutum atque immunem præstat; qui enim corrigi paratus est, duræ voluntatis pertinaciam non habens, licet errare possit, hæreticus esse non potest. Reliquum est de Doctrina ejus querere, an fortè hæreses sive errores ullos continere deprehensa sit. Adhoc ego, si quis me opinionem meam interroget, fateor, me in legendis Raymundi Lulli Tractatibus diutissimè versatum nihil invenisse omnino, quod vel Virtuti vel Catholicæ Fidei vel aliis Veritatibus aduersetur: non me tamen firmat folius judicij mei fiducia; plurimos enim tum præterea tum nostræ ætatis Viros Sapientiæ & Probitate clarissimos Sententiaz meæ Duces habeo; quorum præcipui fuere Lupetus, Catanius, Clapetus, Tornerius Medicus, Berpus insignis & Juris-Consultus &

Testimonia

Astrologus, Nicolaus de Cusa, Gaginus, Caldentius; utque vivos referam, Jacobus Stapulensis, Carolus Bonvillus, Fontanus Medicus, atque eruditissimi mei Praeceptores Cabasper & Benovardus.

Hi omnes aliquique permulti, quos nominare longum esset, cum fuerint Doctrinæ & Virtutæ Munditiæ probatissimi, Raymundum sectati sunt, interpretati sunt, & egregiis semper laudibus venerati, nihil in ejus Libris reprehensione dignum cognovere: ab hoc fonte plurima bibisse comperti sunt *Arnaldus de Villanova* eximus Philosophus, & fidus illud Italiæ *Joannes Piccus Mirandulæ Princeps*, & Concordiæ Comes.

Quâ insuper aviditate ingenii Illustrissimus *D. Franciscus Ximenez Hispaniæ Cardinalis*, Dominus meus & Benefactor amantissimus Divi Raymundi Opera scrutaretur & audiret, cum omnes in ejus viventis Palatio versati cognoverunt, tum maximè possum ego testificari; per lucis namque & tenebrarum tempora, atque inter magna Hispaniæ gubernandæ negotia, dumque iter faceret,

semper me sibi præsentem esse jubebat, dicturum ex Lullistica Philosophia & Theologia abundancia, quæ mihi dilectissima videbantur.

Si hæc Testimonia adversarii uti nova contempserint, antiqua præducamus: Raymundus jam senex Parisios præfectus examen Doctrinæ (quam sibi infusam dicitabat) fieri requisivit; quod cum toti Academiæ placuisse, quadraginta Magistri & Baccalaurei in Theologia & Artibus electi sunt, qui Raymundi Lectionibus interessent; interrogati tandem, quid eis de auditâ Raymundi Arte videretur, omnes quadraginta jurati responderunt, Artem illam bonam esse & utilem atque necessariam: cæterum nihil in eadem Orthodoxæ Fidei contrarium, imò pleraque pro ejus defensione utilia contineri. Tum memoriaz proditum est hujus Approbationis authenticum Instrumentum, Sigillo Curia Parisiensis pendente munitum, datum Anno Domini M CCC IX. die Martis post Octavas Festi Purificationis beatæ MARIAE Virginis.

Jacobus Faber Stapulensis Doctor Sorbonicus in Proæmio ad Librum B. Raymundi Lulli de Laudibus Beatae MARIAE Virginis.

Cum duo sint, quæ Vitam nostram rectissimè instituunt, Universaliū scilicet Cognitio & operandi Modus &c.: unde jure evenit, ut hi Libri in pretio haberi debeant, qui, quæ rara & necessaria sunt, utiliter monstrant: cujusmodi revera Librum unum pii Eremitæ Raymundi animadvertis, qui operandi Modum monstrat, operandi dico, laudandi, orandi & intentionem finemque dirigendi, quæ ad sanctè instituendam formandamque Vitam unicuique necessaria sunt: & ut verum fatear de me ipso (cum modestia tamen loquar) in Libris illius Viri plurimum mihi proficere vi- fuisse, & ingratus nimirum viderer & divini præcepti reus, nisi in publicum proferrem, quod

omnibus intelligo profuturum. Quapropter Librum ad publicum bonum recognovi: neque vos quidquam deterreat, quod Vir ille idiota fuerit & illiteratus, horridæ rupis & vastæ solitudinis assiduus Accola; nam & creditur quâdam supernâ infusione dignatus, quâ sapientes hujus seculi longè præceleret &c.: ingenuè faceor, Raymundo fermè verba defuisse, quibus suos pulchros posteritati mandaret Conceptus; qui tamen vales introrsus aspicere, nihil videt barbarum, & quod sententiam non continet scitu dignissimam: & DEUS clementissimus tempestate nostrâ sua solita benignitate oculos hominum adaperiat, ut videre queant, quæ verè bona sunt.

Idem Jacobus Faber Stapulensis in Prefatione ad Volumen Librorum Philosophia Amoris & Proverbiorum, quos dicat Alphonso Casaraugeste Archi-Episcopo.

A Fuentes Arte Medicâ R. D. tuæ commenda- tissimus per Academiam nostram Parisiensem iter in Belgas faciens &c. me super Libris pii Eremitæ Raymundi Lulli consuluit, & plerosque sacre Theologie egregios nostri studii Professores, qui omnes, ut par erat, pia mentis, & à DEO (ut putatur) il- lustrate Opera probaverunt; verum ille, nondum fa- cium satis, præsentaneo sermone dicens rogabat insuper, ut eadem de re ad R. D. tuam darem li- teras &c.

Quid & ipsi senserint & ego cum eis, ne vi- dear vel in hoc Dignitati tuæ amplissimæ gratifi- cari nolle, paucis accipe. Sentiunt profecto, quæ Romani, quæ Veneti, quæ Germani, quæ denique Vestri, qui omnes Opera illius excludunt, le- gunt, admirantur, eos autem, qui illa profiten- tur publicè, libenter audiunt, probantque au- dita: ita in nostro ubi vis gentium probè famige- rato Parisiensi Gymnasio eadem formis mandant diligenter, & ad alienas transmitunt oras: pro- fitentur cum adventant, qui istas norunt Artes, tum publicè tum privatim; quod etiam superiore Anno, qui fuit Christi omnium Servatoris & Salvatoris quingentetus ac decimus quintus su- pra millesimum, sacræ Paginæ Doctor egregius

Bernardus Lavinhera favorabili Auditorio facti- vit. Cæterum Bibliothecæ nostræ Libris ejusce- modi Doctrinæ sunt adornatae, præsertim illa in- signis Domus Sorbonica, quæ nobilissimum est in toto terrarum orbe, tam nominatissimorum Theologorum, quam publicorum theologicorum Certaminum Domicilium, & ea, quæ ad zdem divi Victoris est: Chartulia insuper, quæ haud procul ab Urbe Parisia sita est, capsulis arcisque id genus Librorum refertis abundat, quos sancti illi Viri frequenter versant manibus, fructum pietatis inde suscipientes, quos & potentibus sus- cepto Chirographo liberaliter communicant.

At quoties audivimus, inclytam illam Romam Authoritate Pontificiâ adversus malevolos calumniatores hæc Opera defendisse, probasse, ro- borasse: quomodo igitur possent nostri non ap- probare, quæ sciunt à Capite Fidei fuisse approbatæ at aliquando non approbaverunt: si hoc verum est, id eo tempore præsertim evenisse putandum est, quo sequaces Abenruth priùs sectæ Arabicæ, mox Christianæ, sed demum impii Apostatæ fad- dum pro maxima parte obstinebant: contra quæ & Sequaces Raymundus cum Verbis tum Scriptis viriliter animosèque decertabat: quo tempore odium veritas peperit:

Vitorum Illustrium.

5

peperit : verò nunc prostratus est impius Arabs, Raymundus autem pius Victor (ut par est) suscepitus, nec abs re quidem ; militabat enim ille omni lege rejectā diabolo, hic verò Lege Vitæ æternæ admissā Christo, ex cuius luce, cùm aliqui idiota esset, sapientes hujus mundi convincebat ; pro cuius amore Martyrium etiam minimè detrectavit. Quà igitur fronte hujus pientissimi Viri, quà mente Christi Martyris Scripta, qua sola ad divina mentes legentium trahunt, rejicere possemus? nequaquam id putare velis facerrime Praeful, hæc

sanè sunt, quæ Amplitudini tuæ scripturus eram &c.

Tu igitur optime Praeful ita vivens hos cum Epistola Libellos suscipe, benignoque favore & remissis nonnunquam gravioribus curis hos Libros regens animum divinis cogitationibus paſce ; neque deterreat legentem sancti Eremitæ sermonis simplicitas, quem viventem Vita simplex, viliis habens & neglectus mundus Christo faciebant charissimum : in quo semper felix vale. Ex inclita Pariliaorū Academia sub Natale Domini cum Anno ab eodem 1516.

Idem Jacobus Faber Stapulensis in Prefatione ad Librum B. Raymundi Lullii de Contemplatione excusum Parisiis Anno 1515. Gabricli Neophyto Carthusio.

Fluxerunt Anni supra quatuordecim &c. venit ad me quidam mihi apprimè notus & amicus, Librum tenens &c., viſo titulo Raymundi Lulli de Contemplatione, quæ fit in DEO, rapior illicò Libri legendi desiderio : mansit apud me Liber, & plurimam mihi attulit consolationem, & penè ad hoc pertraxit, ut dimisso mundo DEUM in solitudine quærerem, & forsitan felix, si tractum secutus executioni demandassem : verùm dum hujus exequendi propositi gratiâ premor, dum opus omne vehementius urgeo, incautum laborem mor-

bus sequitur &c. Quapropter ad priores Artes revolutus libenter correctioni Librorum, qui ad pie-tatem formant Animos, operam dedi ; & hac quoque de causa his diebus emisi primum Volumen Contemplationum Raymundi, qui meritò inter pios DEI Cultores unus annumerandus est ; qui Liber me hunc in modum & alios complures affecerat, ut sic ex uno multiplicatus ad plurimos transeat, & ad te in primis, quæ novella es & adhuc tene-ra Religionis plantatio.

Christophorus Suarez de Figueira in principio Libri, cui titulus: Forum universale,

Facit Encomium illius, in quo postquam ad-duxit dictum F. Ludovici de Leon: *Tres Sapientes habuit mundus, Adam, Salomonem & Raymendum*, discurrevit per actiones magis notabiles suæ Vitæ; loquendo de suo Martyrio & de Ho-nore, cum quo suum sanctum Corpus habitum Majorica in omni Veneratione & decencia facit continuò magna Miracula, volente DEO, ut vix una dies abeat,

quin illis honores illum : addit : sed erat justum, ut probaretur (sicut aurum in igne) excellentia suarum actionum & modus vivendi tam celestis, non solum in Vitacum Barbaris persecutionibus, sed etiam in Mor-te, eò quod invenirentur, qui spargerent venenum mala intentionis contra suos miraculosos Libros: & tandem progreditur ad satisfaciendum illis, qui contra illum scripserunt.

Ewaldus Vogelius in Libro de Lapidis Physici Conditionibus impresso Colonia Anno 1595.

RAymundus Lullius natione Catalanus nobili Lulliorum Barcinonensem familiâ ortus, & in palatio Jacobi Regis Majoricarum enutritus, & ab eodem ob Natalium splendorem Morumque generositatem in Regiæ mensæ Seneschallum co-optatus (quamvis postea DEI amore & mundi odio incitatus, posthabitibus castissimæ uxoris & filiorum ex ea susceptorum lachrymis & precibus, totum se divinæ Contemplationi ac Scientiis variis ad-discendis convertendisque infidelibus dediderit, ita ut etiam Palmam Martyrii, quam enixis vi-ribus anhelabat, circa ætatis Annū octogesimum in Africæ Urbe Bugia lapidibus obrutus referre meruerit ; cuius Reliquias piâ Veneratione Baleares etiamnum hodie ob Miraculorum frequentiam prosequuntur) non tantum Mineralium exactam cognitionem habuit, sed omnes alias quoque Sci-entias cum laude tractavit ; tanquam fuit suo ævo Authoritatis & Æstimationis, ut justissimi Arago-num Reges eum vocent in Privilegiis ipsi concessis magnum in Philosophia & sacra Theologia Magistrum, mirandarum Artium & Scientiarum Auctorem: & Christianissimus Francorum Rex Philippus in superscriptionibus epistolarum ipsum salutare solitus fuerit titulo *Organi S. Spiritus Doctoris*que di-vinitus illustrati. Neque minus cognitus fuit Ita-

lis & Anglis, qui eum non dissimilibus Encomiis honorarunt, quæ transeo ; neque enim possum tam Illustris Viri laudes & præconia paucis verbis exprimere. Hic etiam è vegetabilibus aliisque rebus puriore partem distillationibus variisque digestionum modis secretam in medicamentorum tam simplicium quam compositorum usum convertere docuit ; quæ quantum utilitatis in medicinam humano gene-ri apprimè necessariam invexerint, non est hu-jus loci disferere.

Quantum autem ad Artem Chimicam attinet, hanc ita illustravit tot conscriptis de ea Voluminibus, ut magis non potuerit, nisi eam vulgo prostituere voluisse : inter alia autem ejus scrip-ta longè eminent Testamentum & Codicillus, qui bus omnia Arti necessaria abundè comprehendit, non eo quidem ordine plausibili, quo Geber, sed ad Artem docendam magis apposito & convenien-ti, ipsius operationum modos non reprobando aut rejiciendo, sed eosdem suis præceptis accommo-dando : sed quod in Gebro aliisque multis Aucto-ribus, quibus dixisse aliquid sufficit, desideratur, hoc unum incommodum resarcire maximè an-nis in eo totus fuit, ut dictorum suorum & eorum, quæ in arte fiunt, rationes redderet, cau-saque explicaret: quod quantum momenti in istius-modi

Testimonia

modi præsertim scientiis obscurioribus Lectori adferat, sciunt potissimum, qui in Auctorum aliorum Scriptis tanquam in vasto quodam pelago diu multumque absque clavo diversorum ventorum imperio ac tempestate jactati in portum tandem se subduxerunt, in quo postmodum absque naufragii timore ventos ac maris procellas contemnere, & unde aliorum pericula securè aspicere possunt. Quæ quamvis præstiterit, calumniatoribus tamen non caruit, neque etiamnum hoc tempore caret; quidam enim sicut Gebri brevitatem nimis concisam & obscuritatem, ita hujus prolixitatem & loquacitatem, alii, cum virtute integratam & innocentiam carpere non possint, sermonis barbariem aversantur. Quantum ad primum, non id naturæ vitium, sed Artis specimen fuit & documentum; considerans enim maximam in Scientiis quibusdam addiscendis difficultatem, & hominis miseriam deplorans, eique condolens, quod vix longo temporis spatio non minus confusam, quam exiguum rerum cognitionem affequeretur, & cupiens literarum cultores ex hujusmodi servitutis jugo in libertatem afferere, ac brevi temporis curiculo in summam omniura Scientiarum notitiam deducere, Libros aliquot conscripsit, quibus insigne prorsus inventionis artificium continetur propositiones texendi, definitiones & divisiones eruendi, argumenta formandi ac diluendi, & veritatem & scientiam de omni scibili & proposto consequendi, terminis præterea, propositionibus & argumentorum generibus rem eandem expoliandi, extendendi, explicandi, variisque terminorum conjugationibus idem vel simile significantibus aptè & appositè enuntiandi & exornandi: ut itaque aliis exemplum & suæ Doctrinæ experimentum daret, ipsem prævivit, & Libros suos artificio præscripto composuit; quo factum est, ut unam eandemque rem sive operationem variis ac diversis modis enuntiando & extendendo, varia quoque docere & omnia confundere ignorantibus videatur, cum tamen in rei veritate unum & idem sapienter sit, quod diversis verbis locisque proponit. Quo sit, si quis diligentius advertat, ut ipsius Libri Chymici aliorum Auctorum Libris multò sint dilucidiores; si quid enim Lectorem præterit uno in loco, id ex aliis diversis abundè compensatur; & tandem quod magis quis profecerit, eò luculentius etiam inventionis

ipsius Artificium sese aperit & ostendit: quocirca tantum abest, ut loquacitas ei vitio vertenda sit, ut contra summopere collaudanda videatur, & gratia immensa illi habenda, quod Artem tam abstrusam & ab aliis tantopere velatam tam artificiosè manifestare dignatus sit. Quantum ad barbariem, cuius passim accusatur, attinet, ipsicerè ea vitio dari non debet, sed tempori, quo omnis politioris literaturæ doctrina sepulta & densissimâ quodammodo caligine involuta jacuit: & quid si ipsem volens sciens elegans dicendi genus neglexerit, cum animi sensa melius eo, quo scripsit, modo exprimere non posset? quod enim potuerit ornatius loqui, hinc patet, quia non nunquam in ipsius Scriptis flosculi quidam sermonis non illepedi hinc illinc dispersi reperiuntur, qui nisi à curiosis conspici aut animadvertisse non possunt: sed quid absurdius, quam Philosophum, cuius est rem docere potius, quam linguam expollire, verborum ornatum secundo tempus terere, & rem sibi explicandam & demonstrandam minus aptè proponere?

Sed instabit quispiam cum Lucretio & dicet: *Etsi non egeant per se philosophica commendationes amicitiae dicendi, per ejus tamen adhibitionem diffimilandam esse rerum, de quibus agitur, austeras & difficultas: sicut absynchia per se pellunt morbos, melle tamen illinuntur, us puerorum eas improvida ludificetur.* Ita sanè fecisset fortè & Raymundus Lullius; si pueris & vulgo scribendum judicasset, sed longè alia illius ratio fuit, qui verborum quam rerum magis curiosos, imprudentes, indoctos, impios & profanum denique vulgus non allecture quæsivit, sed absterrere, & quacunque viā arceret. Demum ut tanti Viri obrectatoribus satisfaciāt, verbis Ambrosii Camaldulensis Ordinis, quæ pro S. Dionisiū Areopagitæ defensione attulit, ipsis respondebo.

Condolendum est plerisque miseri, qui propter suam ignorantiam acerbos se aliorum Judices atque Censores præbent, quique acuta ceterorum inventa, prout ignorantia sua dictat, acerbè carpentes, cum legatis, que non intelligunt, Scriptorem statim condemnant, neque eos pudet, quod nec redarguere nec emendare possunt, qua putant male conscripta: in se ipsos igitur iram suam convertant, sibique ipsis acerbi sint, qui per negligentiam aliora addiscere nequiviverunt, quique à Doctoribus petere dedignati in dubiis suis contabuerunt.

*Franciscus Pagna in Commentario ad Directorium Inquisitorum 2. par. quest. 27.
quem Librum ipse Emericus B. Raymundi Lullii Calumniator
antesignanus compilavit.*

Illud verò observandum est diligenter, quod Auctor docet in hac questione, videlicet Libellum de Dæmonum Invocatione editum fuisse per Raymundum Neophyton; in quo plane decepti mihi videntur Bernardus Lutzeburgus in Catalogo hereticorum, Lib. 3. verbo Raymundus Lullius, & Præcolus Lib. 16. cap. 2. de Vitis & Sectis hereticorum, afferentes, Libellum de Dæmonum In-

vocatione editum fuisse à Raymundo Lullio; & sanè suspicor, hos Authores fuisse hallucinatos ex nominis similitudine.

[*Nota, Authorum supradictorum temerarium Iudicium occasionem fuisse aliquibus Scriptoribus eadem criminacione innocentem & sanctum Virum Raymendum Lullium afficiendi.*]

*Carolus Bovillus Vir eminentis in Artibus Liberalibus in Vita Lullii scripta Anno 1511. edita Parisiis typis Ascensionis Anno 1514., quam Benedictus Gonon inseruit
Vitis Patrum Occidentis editionis Lugdunensis Anno 1626. Lib. 6.*

Cœpit deinceps latino sermone Lumen, quod divinâ inspiratione illi communicatum fuerat, non modò aliis coetaneis suis impertiri, sed & va-

riorum Librorum compositione reservare ad posteros, innumera enim edidit Opuscula, è quibus sunt hæc, quæ ad meam notitiam pervenerunt . . .

Præter

Præter hos autem dicitur & alios quām plurimos edidisse tum Latino Sermone, tum Hispano vulgaris, tum Arabico . . . Verè enim vivificantem Doctrinam ejus Dogmata censuerim; quorum facio alios Judices, ne solus sensui meo inniti videar, quod facile à cunctis legentibus deprehenduntur non esse hominum, sed potius cœlitus (ut præsens exposuit Historia) induita: etenim præclaræ Spiritus Sancti Scientia (quām nos gratiæ donum seu Scientiam infusam appellamus) ea

momento in hominibus supplet, perficit, operatur, quæ per hominum Doctrinam nullo aut labore aut tempore complentur. Hunc Raymundum Faber noster (præsentium Philosophorum facile decus) niimiūn veneratur & amat, mirificè Doctrinam ejus effert, Libros complectitur, & in publicam utilitatem ex Officina emitti curat: è quibus Librum Divinarum Contemplationum præ cæteris admirandum ad manus omnium e-vulgavit.

Jodocus Badius Ascensus Vir in secularibus Literis eruditissimus & divinarum Scripturarum non ignarus in Epistola ad Bernardum Lavinetam Theologia Professorem & Artis Lulliane Interpretem acutissimum, que subnexa est Metaphysica nova Raymundi Editionis Ascensiana Anni 1516.

Bene facis, Lavineta Doctissime, qui Scintillas Luminis non Promethea temeritate rapti, sed magno Providentia Dono nobis cœlitus dimissi colligis, & ut fragmenta Dominicæ Refectionis, ne pereant, in cophinos impreciorum Artis recipis: bene (inquam) facis, qui in lucem emitendas fatagis lucubrations (si ad rem spelemus) mirificas Raymundi Lulli, qui verè & intrepidè dicere potest: Dominus Illuminatio mea & Salus mea, quem timebo? sed in eo maximè o-

stendis ingenii tui splendorem, qui ea potissimum Opera emittenda curas, in quibus interioris Eruditionis est quām plurimum; inter quæ sunt, quæ nunc te Auspice emittimus, *Metaphysica nova & Philosophia Expofulationis Syntagmata*, quæ in linum tuum, unde emissâ sunt, quia redire gestiunt, quin redeant, nihil impedio. Vale, è Galco-graphia nostra apud Parisios ad XIV. Kalendas Martias Anno ad Calculum Romanum MDXVI.

Marianus Accardus Siculus in Literis datis Panormi XII. Kalend. Maij 1507. Joanni Francisco de Judicibus Fregellano præfixis Libro Proverbiorum Raymundi editis Venetiis eodem Anno loquens de eo Libro ait:

Sunt profectò in hoc Sensus acerrimi, Fides magna, Argumenta fortia, Exempla rebus non minùs apta quām propria; cui tu quoque Libro acris judicii Vir tantum, sed meritissimè tribuis. Scripsit Vir ille divinitus ter mille Volumina, quibus omnes liberales Artes & machinales acutissimè enarravit, nihilque posteris intactum reliquit: sed o cæcas hominum mentes, o pectora cæca! non verentur vitiligatores quidam Artem hanc cœlitus dimissam convitti inseclari, Ducecumque nostrum Divino Lumine afflatum (non ratione, sed inuidiâ ducti) maledictis impetere. Qui si Quintilianus præceptum non minùs Catholicè, quām eleganter prolatum observarent in decimo Institutionum oratoriarum dicentis: modestè & circumspetto iudicio de tantis Viris pronuntiandum esse, ne (quod plerisque accidit) damment, quod non intelligunt, lingam homines perditissimi castigatam haberent:

quibus quanta sit fides adhibenda, vel hoc sit argumento, quod ea, quæ nec cognita habent, nec fortasse ingenio unquam poterunt adipisci, virtutem sint ausi: nec mirum, & canes ignotos adlatrant; qui si pedem conferre cum veritatis sectatoribus, id est, cum divinam hanc Artem edocētis vellent, non loqui, sed balbutire videbentur. Perpendant quæso, trutinent ac examinent Divi Raymundi Scripta vanissimi isti, ut impii ita & indocti, & quæ improbanda videbuntur, profligare dignentur: non sunt (mihi crede) à vestibulo ac à limine salutanda, sed introspicienda, inque penetralia arcessenda: DE U M testor, Vir eruditissime, invitum ad hæc divertisse; cùm non meum sit in aliquem (ut est in adagio) è plaustro dicere, aliquidve ex stomacho proferri, sed summissoribus occurrere fuit necesse.

Idem Marianus Accardus Netinus in Literis datis Justiniano Deodato Panormi X. Kalend. May 1507. præfixis Libro Sententiarum Raymundi edito Venetiis eodem Anno.

EN tibi quæstiones è nostro Illuminato editas in quatuor Libros Sententiarum, breves quidem, sed abstrusissima quæque enucleantes . . . Scripserunt in Libros, quorum memini, Viri clarissimi pene innumerabiles, inter quos noster Doctor micat (absit invidia verbo) velut inter ignes Luna minores. Loquitur ante hoc de Arte, & de illius utilitate dicit. Cujus rei Petrus Dagrinus mediatus & Jacobus Januarius nostri optimi Præcep-

toris immediatus Præceptor testes sunt locupletissimi; quorum prior trigesimo septimo ætatis suæ Anno, cùm vix prima haufisset elementa, remisso, ut ait, studio septem mensibus D. Raymundi Scriptis incubuit, cujus Opera (etsi tota penè Italia verbo tum est experta) quantum vir ille præstare potuit, præfeterunt: alter, cùm septem peregrisset lustra à literis penitus alienus, nulli, ut in Scriptis ejus est videre, est postponendus.

*Remigius Ruffus Candidus Aquitanus in Praefat. ad Rheticam Lullii editam
Parisii sub Pralo Ascensiano Anno 1515.*

AD quod felicissimum vobis suppeditabit ad miniculum Raymundi Lulli Doctoris Illuminati Rheticam, omnigena bene dicendi copia scaturiens, Opus dubio procul admirandum, utpo-

te à DEO optimo maximo concessum, veluti reliqua ejus Opera, numero supra millia quatuor ab eo, ut pie credimus, divine deposita.

*Joannes Bonlabii in Epistola proemiali ad Librum intitulatum Blanquernam
impressum Valentia Anno 1521. postquam multa dixerat in Elogium*

B. Raymundi, dicit:

SI viderent Contemplatorem majorem Librum multum commendatum per ipsum & per alios, qui continet totam Philosophiam & Theologiam secundum ordinem 4. Lib. Magistri Sententiarum in quinque Libris contentam per pulcherrimam practicam Artis Contemplationis dictam in quacunque materia: si viderent quingenta alia

Volumina Librorum de ipsomet, quae scimus, ipsum fecisse, & tenuimus magnam partem de illis compositis in diversis materiis, maximam parte illorum Scriptis in tribus Linguis postea finit dicere de Artibus particularibus, quas fecit in quilibet Scientia, irradiante in illo divinam Bonitatem fonte omnis Sapientiae.

*Petrus Gregorius Tolosanus in Prolegomeno Syntaxis Artis mirabilis edita
Lugduni Anno 1583. cap. 7.*

UNUS tamen, ut puto, DEI Spiritu illustris inventus à nobis, non ex supradictorum ordine, sed illis minimè inventione inferior, qui Artem quandam meditatus est, quā omnia possint

disputari & contineri; is fuit Raymundus Lullius &c. postea reserunt varios, qui scriperunt Commentarios super hanc Artem, & multum profecrunt in literis cum solo studio illius.

*Andreas Tiraquellus celebris Juris-Consultus, Consiliarius Parlamenti Parisii
Tract. de Nobilitate edito Parisii Anno 1549. E' Lugduni.*

Raymundus Lullus Vir certè reconditæ Doctrinæ & Eruditionis, qui præter alia multa, quae in Medicina scripsit, edidit Librum, cui titulus est, *Ars Brevis*, alterum, quem *Artem Gene-*

ralem vocavit, utramque adeò difficilem, ut pauci queant intelligere; verum si semel intelligas, omnia pollicentem.

*Antonius de Lupis in suo Libro institulato Clarum Obscurum Philosophia
moralis impresso Venetiis Anno 1694.*

Calamo Evangelii composuit ultra centum & viginti Opera altissimarum materiarum & profundorum Mysteriorum, quædam in Lingua Latina & Arabica, & quædam in Idiomate Hispanico & Gallico, sustinuit infinitas angustias famis, persecutionis, calamitatum & carcerum denique lapidatus Tunicii (dicendum Bugia) ad

plantandam Fidem sub acervis illorum silicum & laurorum pro Coronis sui Martyrii, & fabricavit domum æternam ad usum suæ quietis. Operatur Miracula more Apostolorum, & hic Agnus Paradisi sigillavit suos Cineres cum Sanguine cuiusdam mihi abilis & prodigiös resistenter.

*Dominus Nicolaus Antonius in sua Bibliotheca Hist. antiq. Tom. 2.
Lib. 9. cap. 3. n. 176.*

Quamplures verò secretæ Raymundi Artis Amatores, quales non fuissent, si non in ejus studio pro mensura exhaustilaboris in ea addicenda invidiæque in ea commendanda profecissent,

variis cogitationibus illustrare Magistri hoc inventum conati sunt, quorum qui ad notitiam nostram pervenerunt, hic appendimus Album.

Ludovicus Moreri eruditissimus in omni genere notitarum in suo Dictionario historico ultimò augmentato octava editionis Anni 1698. verbo

Lulle dicit:

Raymundus Lullus origine Catalanus natus in Insula Majoricarum, vixit sub finem saeculi decimi tertii & in principio decimi quarti, & habuit magnam cognitionem Philosophie Arabum & Chemicæ & Medicinae, quibus feliciter usus est pro compositione suorum Operum, qui sunt Generales Artium Libri, Logicales Libri, Philosophici, Metaphysici, variarum Artium Libri, Medicina, Juris utriusque, Libri spirituales, prædicabiles, quodlibetici & Disputationum: dicitur, quod Anno Ætatis qua-

dragesimo integrè se converterit ad DEUM, & intraverit in tertium Ordinem S. Francisci, & quod fuerit Prædictor contra Saracenos in Africa, & lapidatus sit in Mauritania 26. Martii 1315. Ætatis 80. Annorum, suum Corpus fuit translatum Majoricam, ubi honoratur tanquam Martyr.

Quod de Lullo diximus, non omnes approbant, sed quidam illum traducunt ut Magum, alii ut Hazeticum, alii defendunt ipsum, ut dixi, quod tanquam Martyr occubuerit, & quod multitudo

Miracu-

Miraculorum, quæ sunt apud Sepulchrum illius, sunt testimonia suæ Sanctitatis; qui verò ipsum accusant hæreses, dicunt, quod Episcopus [Archiepiscopus] de Tarragona inveniendo quasdam suarum Propositionum minus conformes Fidei Catholicæ illas damnaverit ex ordinatione Gregorii

XI. qui Anno 1372. ipsi illas tradidit examinandas. Additū, quod Raymundus defenderit, DEUM habere multas essentias, & Patrem esse ante Filium; sed multi Authores hallucinati sunt, & hunc, de quo modò locuti sumus, confuderunt cum alio Raymundo &c.

Hieronymus Zurita tomo 2. Annalium Aragonia Lib. 8. cap. 50. impresso Saragossa Anno 1562.

Caspar Escolanus tomo 1. Historia Valentiae Lib. 3. cap. 19. 20. & 21. impresso Valencia Anno 1610.

Andreas Libavius tomo 1. Selectorum Alchimia edito Francofurti Anno 1519. in historiis Evaldi de Hoghelandia, quæ habentur in fine illius tomi.

Vincentius Mut Mathematicus excellens, diligentissimus Historiographus Regni Majoricarum tomo 2. Historia Majoricana in toto libro 2.

Bartholomaus Cassaneus in Catalogo de Gloria mundi impresso Lugduni Anno 1546.

Nicolaus de Mellinas Physicus Civitatis Majoricensis in quodam eleganti Poëma- te impresso ibidem Anno 1605. per Gabrielem Guasp.

Julius Pacius de Vincentia Juris-Consultus celeberrimus in Arte Lulliana emenda in quatuor Libris impressa Lugduni 1618. Neapolis 1631. in 4. Parisiis Idiomate Gallico Anno 1619. in 8.

Dominus Alphonsus de Cepeda & Andrada Gubernator de Tuilhuys in Arbore Scientie Illuminati Magistri Raymundi Lulli impressa Brusellis Anno 1664.

Joannes Piccus Comes Mirandulanus & Dominus Concordia, Vir versatus in omni genere literarum in Apologia q. 5.

Societatis JESU.

R. P. Joannes Antonius Ferrando Soc. JESU Doctor Theologiae & Cathedraticus illius pro opinione PP. Soc. in Universitate Lulliana in Sermone impresso Anno 1695.

Celebrat sublimitatem Sapientiae Raymundi, propter Magistrum, qui illam illi infudit, propter Gradum Doctoris, qui illi collatus est, & propter ipsammet ignorantiam, quæ illum præcesserat, cooperatorando illam (Sapientiam) cum similibus Prærogativis Doctrinæ Pauli, & illustrando illam Elogiis, quod sit

bis certa, bis subtilis & multis vicibus munda & sine maculis, extensa ad totum intelligibile & prodigiosa; quia per ipsammet ignorantiam, in qua non modico tempore vixit Raymundus, non solum fecit lucere & resplendescere suam Sapientiam, sed cum singularitate radiare divinam.

R. P. Joannes Baptista Roldan Soc. JESU, cuius selecta Dona & Doctrina illi promeruerunt Officia Rectoris Collegii & Universitatis Gandia, repetitis vicibus illius S. Pauli Valentiae, Praepositi Domus professe, & Visitatoris Collegiorum Insularum Provincia Aragonia in alio Sermone impresso Anno 1699.

Occasione Festi, quod Majoricæ habitum, in recompensationem contemptus exhibiti Imagini Raymundi, illum appellat & probat quatuor vicibus beatum, h. c. beatum propter Cultum immemorialem, quo gaudet: beatum, quia bis Filius regalatus & electus Marie: beatum, quia in Sapientia Cherubin, quam illi communicavit Christus, videtur

secundum Verbum Verbi: & denique beatus, quia fuit elevatus Seraphin in amore, ita ut ad suum sublimem volatum ales ipsius Cherubini se retraxerint & recollegent. Hic inter alia, quæ adducit in Elogium & Approbationem Doctrinæ B. Raymundi dicit ea, quæ sequuntur.

Reverendissimus Pater Hieronymus Natalis mea (h.e. S. J.) Religionis sacratus Doctor Parisiensis,

Cujus Personâ, Literis & Prudentiâ usus est magnus Pater meus & Patriarcha S. Ignatius ad facientes Constitutiones admirabiles Societatis

JESU, postquam rediit Majoricam suam Patriam, & studiit uno Anno in variis Scriptis Raymundi singulare solicitudine & applicatione, quæsitus

Testimonia

postea , quid sentiret de Doctrina illius , sic respondit: *Utinam vulgo homines Donum DEI scirent, & capere vellent, quam apposita sit hæc Ars atque Scientia ad Veritatem naturali Ratione tradendam, sine ambage Testium & Authoritatum.* Hanc notitiam desumpsit R. P. Roldan à quadam Approbatione , quam per Commissionem Illustrissimi Domini D. Balthasar de Borgia Episcopi Majoricensis dedit ad Memoriale R. P. F. Joannis Rieræ in Defensionem Doctrinæ B. Raymundi R. P. Gabriel Joannes Bolicher Soc. JESU Anno 1629. qui jam

Anno 1612. depositus cum Juramento in Processu habito hoc Anno Authoritate Ordinatii Majoricensis super Approbatione , quam R. P. Natalis dedit Doctrinæ Raymundi, affirmando, se illam audivisse ex ore Fratris dicti R. P. Natalis , qui fuit ille , qui ab illo petierat suum judicium de hac Doctrina , postquam uno & amplius Anno in illa studiislet in suo retractu. Hoc testimonium p̄fati R. P. Bolicher , cùm plura in Laudem B. Raymundi contineat, dignum censui, ut subjungatur , quod sic sonat.

R. P. Gabriel Joannes Bolicher Soc.

Non absque divino Consilio gravissimus ille Doct̄or Parisiensis Hieronymus Natalis Balearis unus ex primoribus Societatis nostræ Patribus, sanctique Patriarchæ nostri Ignatii in condendis Constitutionibus & Regulis Religionis nostræ Adjutoribus , postquam mirabilem Magistri Raymundi Doctrinam sacro Martyrio subsignatam , & ab æmulatorum calumniis per Tridentinos Patres conquiescere jussam, celebrari in inclita Parisiorum Universitate peripexerat, séque reversus ad Patriam in tranquillo villæ suæ paternæ recessu per justum biennium ejus Doctrinæ, stu-

JESU in Transumpto Memoriali.

dio meditationique tradiderat , rogatus à Fratre suo Stephano , quid de Lulliana Doctrina sentiret, respondit (ut supra) hoc gravissimum atque verissimum tanti Doctoris Acroama nunc demum in memoriam rediit , & agnovi Jure optimo de Lulliana Doctrina ac Arte prolatum, quando mihi injuncta fuit ab Illustrissimo Domino D. Balthasare Borgia dignissimo Diœcesis hujus Balearis Antistite munus hoc recensendi Memoriale Reverendi adm. P. Fratris Joannis Rieræ Franciscanæ Familiae Theologi in Causa prædicti p̄i Eremitæ Raymundi Lullii &c.

R. P. Franciscus Doms Soc. JESV Vir & Cathedrâ & Pulpito celebris in Regno Majoricarum in quodam Sermone de B. Raymundo Lullo

impresso 1688.

Applaudit illius Sapientæ, comparando illam in toto suo discursu cum illa S. Pauli Apostoli: ob rarum & peregrinum exemplum acquisitionis illius; eò quòd à DEO illam receperit per infusionem in instanti & sine studio : ob extensionem, eò quòd attigerit omne in sua Arte Magna & aliis Operibus, quæ promerita sunt Approba-

tiones Regum, Inquisitorum Generalium, Legatorum & Commissariorum Apostolicorum ac ipsius Concilii Tridentini: lucrando Fructum convincendi & convertendi multos Philosophos & Infideles per vim Rationis naturalis: & denique, quia illustraverit & dederit gloriosum Nomen suæ Patriæ, cognomento Insulæ Raymundi.

*R. P. Nicolaus Causinus Soc. JESV tomo 4. Curia sancta Lugduni impressa
Anno 1674. fol. 128. sect. 14.*

Sequentia de Beato nostro Raymundo afferit, quæ ex Gallico vertimus in Latinum: *Titulus Sectionis est sequens.* Exemplum notabile Amoris mundani transformati in Charitatem divinam: volo vos docere quodpiam valde familiarę, in quodam Homine mundano & aulico , qui modò est Thesaurus pluribus occultus, *cui invidi fuerunt malevoli, quem persecuti sunt superbi, condemnarunt ignorantes, sed est magnus Servus DEI,* scilicet sapiens ac pius Raymundus Lillus (postea enarrat profanos amores Raymundi suamque resipiscientiam & Conversionem , vocante ipsum Christo è Cruce ad Amorem divinum; dein pergit) dehinc recessit ad angustam Eremum , ubi vacans precibus , jejuniis & contemplationibus taliter fuit illuminatus, quòd, cùm antea esset sinnè alia scientia , exceptā illā amoris mundani , evaserit in Doctorem maximis Doctoribus patrem , non omittendo esse severus, ut severissimi Eremitæ ; suus amor erga DEUM incepit primò per magnas teneritudines , & de familiaritatibus continuis adorando hunc Spiritum purissimum in toto hoc magno Theatro naturæ &c. : de hoc Amore complacenti progressus est ad Amorem obligantem , fecitque fortē resolucionem se reddendi utilem toti mundo &c.: quam ob rem sentiens se repletum omni tempore altis & divinis cogitationibus , quas DEUS illi com-

municaverat , & quòd non haberet cognitionem Grammaticæ & aliarum inferiorum scientiarum scholæ , proposuit addiscere linguam latinam , cùm jam esset proiectus ætatis quadraginta Annorum: nactus est in Præceptorem Magistrum Thomam Attrebatensem , qui illum docebat nomina & conjugationes & Syntaxin ; sed hic (Raymundus) illi reddidit conceptus sublimes & discursus inauditos ac harmonias omnino cœlestes , honorando taliter suum Magistrum , quòd illi dedicaverit maximam partem suorum Librorum , vel pro litera mortua illi obtulerit Spiritum viræ. Non contentus hoc adjunxit Linguam Arabicam intentione convertendi Mahometanos , arripuit diversa itinera in Galliam , Italiam , Græciam , Africam , continuò girans per mundum , nec omittens prædicare , scribere , docere ad promovendam salutem proximi &c.

Verum est, quòd primus habuerit intentionem , quam noster Pater S. Ignatius tam gloriosè executus est; quia voluit erigere Seminaria Hominum sapientum , qui deberent se expandere per totum mundum ad promulgandum Evangelium , & se ipsos sacrificandos pro augmentatione Fidei ; in hunc finem multiplicavit sua itinera Romam , Lugdunum , Parisios , Avennionem , sollicitando incessanter Pontifices & Reges ad hoc Opus adest excellens absque protectu &c.

Quam

Quām plura alia cōpīosē adducit hic Eximius Pater in Laudem gloriōsi nostri Doctoris & Martyris , quæ loco citato videri possunt ; unum notatu dignissimum mihi visum est : nempe curiosa Comparatio B. Raymundi cum Sancto Ignatio , ut sequitur : „ Attulit ad hoc negotium multum fer- „ voris & zeli , sed noster Pater contribuit plus „ ordinis & prudentiæ. Unus incepit incongruo „ tempore , nempe dum fieret translatio S. Sedis „ R omā Avenionem , ubi Pontifices magis erant „ solliciti de sua conservatione , quām de aug- „ mento Christianitatis : alter scivit capere occa- „ sionem ad suum profectum , & obligavit Ro- „ mam ac suos Pontifices in suam intentionem . „ Unus fecit suum primum conatum sub Bonifa- „ cio VIII. qui , postquam depositisset Eremitam à „ Throno S. Petri , suspectos habuit eos , qui erant „ ejusdem Professionis , timens , ne facerent se- „ cundā vice Caput Ecclesiæ : alter obviavit Pau- „ lo III. qui erat Pontifex humanus , & illum lu- „ cratus est per magnas obedientias & submissio- „ nes , quæ non aliud p̄r se terebant , quām humi- „ litatem JESU Christi. Unus se nimium im- „ plicabat Scientiis , usque ad curiositatem , & „ illas fecit incedere velut Dominas & Magi- „ stras : alter tenebat illas veluti fideles Ancillas „ Crucis subjectas sanctæ humilitati. Unus ni- „ mīs inhārebat suo iudicio , & volebat calcare „ semitas nullis adhuc vestigiis signatas , non fa- „ tis communicating cum Doctoribus sui tem- „ poris in opinione & in concordia : alter subiit „ examinā Universitatum , & secutus est com- „ munem cursum in progressibus suorum Studio- „ rum. Unus erat genii altioris : alter autem fa- „ cilioris & magis suavis. Unus volebat avellere „ ramum aureum cum violentia : alter illum col- „ ligebat cum facilitate , veluti si Providentia DEI „ illum in manibus illius posuisset. Quæ qui at- „ tentè perlegerit , judicabit utique , p̄clarum hunc Authorem Curiæ sanctæ ne hic quidem à stylo Curiæ deflexisse.

*R. P. Bapt. Sanjure Soc. JESU Libro 4. agens de Personis , qua professa sunt magis specialem Amorem nostri Domini JESU Christi pag. 1236. tomo 6.
in 8. Parisii edito Anno 1657.*

RAymundus Lullus metetur tenere locum ho- norabilem inter magnos Amatores Filii DEI , cui , factus sapiens , postquam pluribus annis esset

fatuus , & amasset creaturas insolitis excessibus , corsecravit integrè & irrevocabiliter omnes affe-ctus sui cordis &c. : quæ videri possunt loco citato.

R. P. Petrus Gil S. J. Rector Collegii Montis Sion Majorica in Processu ibidem in- stituto cum Authoritate Ordinarii Anno 1612. etatis sua Anno 62.

Affirmavit cum Juramento , se audivisse dici à Doctore Ludovico Joanne Vileta Canoni- co Barcinonensi , qui astitit Concilio Tridentino cum Episcopo illius Civitatis D. Wilhelmo Casla- dor , quod PP. Concilii , quibus data est cura fa-

ciendi Indicem Librotum prohibitorum , egerint , utrum prohibendi sint Libri Raymundi Lulli , & quod determinaverint non prohibere illos , cūm Doctrina ipsius visa sit vera & Catholica. Vide R. P. Cust. Diss. 2. cap. 4. f. m. 320. §. 12.

*Illusterrimus R. P. Ferdinandus Quirinus de Salazar S. J. Magister Positiva Murcia , Alcalae & Madriti , Qualificator sancti Officii , electus Episcopus Ma- lage & Archi-Episcopus Charcarum & Consiliis Supremi Inquisitionis Hispanie in De- fensione pro immaculata Deiparae Conceptione edita Compluti 1618.
cap. 10. n. 7.*

HÆc opinio habet nobilem Patronum Ray- mundum Lullum in speciali Opusculo , quod de Immaculata Virginis Conceptione composuit ,

ubi totam hanc duplicitis tituli Doctrinam accura- tè expendit , & Virginis Immunitatem à culpa ex illa aequaliter.

R. P. Jacobus Artal S. J. Rector Collegii Turiafonensis in Hispania in Approbatione ad Librum Petri Hieronymi Sanchez editum Anno 1619. Turiafona.

EX Commissione D. Petri Gotor Succentoris & Canonici hujus Ecclesiae & Vicarii Generalis Illustrissimi & Reverendissimi D.D. Didaci de Yenes Episcopi Turiafoni. vidi Expositionem D. P. Sanchez de Lizarazo Doct. Theol. & Decani ejusdem Ecclesiae in Artes brevem Raymundi Lullii, in qua nihil est à Catholica Doctrina alienum, & dignum censeo, quæ lucem aspiciat, quod lucem præferat recondito hujus Artis Thesauro dispiciendo, eruendo, possidendo; ut tanti interpretis opera

tantus Author amari & cognosci tandem incipiat ac suspici, variis oblocutionibus in ejus amorem & admirationem conversis: non dubito enim, quin, si ingenium perspicax & modus ac judicium adsum, utiles pariat ea Ars Fructus Republica Christiana, cum natu fuerit homines non sui aut suorum, sed veritatis, pietatis & publicæ utilitatis amantes. Turiafona in nostro Collegio S. J. Anno 1912. die 22. Decembris.

Sequuntur jam tres Eximii Patres ejusdem S. J. Scriptores Vindiciarum & Actorum B. Raymundi Lulli, quorum

Primus R. P. Andreas Morages S. J. scripsit Chronographiam de Defensione & Causis Lullii, cuius Originale M. S. conservatur Majorica in Collegio Sapientiae, ut testatur R. P. Cust. Diff. 1. cap. 1. f. 11. §. 4. circa finem..

Secundus est aliquoties nominatus R. P. Jacobus Custurerius S. J. quondam Doctor & Lector Theologiae in insigni Collegio Montis Sion, & postea in Imperiali Universitate Lulliana Majorica ibidem Collegii S. Martini Rektor dignissimus, Qualificator S. Officii & Diaconesis Examinator Synodalilis.

Composuit hic solertissimus Vir duas Dissertations historicas de Cultu immemoriali B. Raymundi Lulli Doctoris Illuminati & Martyris & de Immunitate Censuræ, quâ gaudet sua Doctrina cum Apendice suæ Vitæ impressas Majoricæ per Michaëlem Capo Anno 1700. Idiomate Castellano, Opus lectu dignissimum, quod cuperem Linguâ Latinâ Operi Lulliano adjungere, ut omnibus Nationibus redderetur commune & utile, nisi me retineret temporis & primi Tomi mora, aliorumque perficiendorum copia. Præceteris autem ad Propositum nostrum facere ar-

bitror, si legantur ea, quæ prælaudatus Author adducit Argumenta Diff. 1. cap. 6. & Diff. 2. cap. 4. contra Adversarios B. Raymundi, scilicet Emericum, Luzemburgum, Prateolum, Dyonisium, Blascum, Malvesiam, Bayerlinck, Gualterum, Bzovium, Jansenium & alios, & contra Catalogos Hæreticorum privatâ Authoritate editos, quorum aliquibus continetur B. Doctor nostet; quibus efficacissimè refutat omnia, quæ haec tenus contra Pietatem & Doctrinam Divi Magistri nostri obmoveri potuerunt.

Tertius est R. P. Joannes Baptista Sollerius S. J. Scriptor Actorum B. Raymundi Lulli, Antwerpia editorum Typis Vidua Petri Jacobs Anno 1708.

HUJUS præclarissimi Viri, ut & præfati R. P. Custurerii Amicitia, Commercio literario & Operâ plurimùm me profecisse profiteor, tam in colligendis MSis. quam Documentis Lullianis: unde dupli vinculo & proprio scilicet & alieno obligatus Discipulus pro B. Magistro singularem

ac perpetuam erga hos Eximios duos Patres gratitudinem huic Operi inserere æquum & justum censui; & cum præfata Acta facile possint ad manum haberi, volui potius Lectorem ad ea remittere, quam multa ex iis transumere.

His annumerari possunt

- R. P. Philippus Briecius S. J. in Chronologia Anno 1571. edita Anno 1692.*
- R. P. Sebastianus Izquierdo S. J. in Pharo Scientiarum Disp. 23. q. 4. n. 29.*
- R. P. Athanasius Kircherus S. J. in sua Arte Combinatoria impressa Amstelodami Anno 1669.*
- R. P. Thomas Carleton S. J. tomo 1. Cursus Theol. Disp. 51. sect. 2. n. 4.*
- R. P. Gabriel Vasquez S. J. tom. 2. impresso Anno 1595. Disp. 133. q. 32. cap. 4.*
- R. P. Claudius Clemens S. J. in Tabulis Chronologicis Anno 1679.*
- R. P. Joannes Bussieres S. J. in Flosculis historicis Arcola 5. ad Annum 1283.*
- R. P. Antonius Possevinus S. J. in Apparatu sacro edito Anno 1608.*
- R. P. Didacus Alarcon S. J. Cathedraticus Theologia Alcalæ & Madriti & Qualificator sanctæ Inquisitionis suprema Hispania 1. par. Theolog. schol. tract. 5. disp. 1. cap. 3. n. 4. edito Lugduni 1633.*

R. P.

R. P. Joannes Ptolomeus S. J. nunc Eminentissimus S. R. E. Cardinalis in Philosophia Mentis & Sensuum Lib. 4. The. 15.

R. P. Sebastianus Saleles S. J. Qualificator sancti Officii in Opere de hac materia impresso Roma 1653. tomo 2. l. 3. cap. 15. reg. 276.

Denique Eminentissimus Princeps S. R. E. Card. Robertus Bellarminus S. J. in Libro de Script. Eccles. ad Annum 1290. edito Anno 1613.

Quamvis autem hic quis objicere posset, non omnes ex prædictis Authoribus approbare in omnibus Doctrinam B. Raymundi, licet nemo illorum contrarius sit Pietati illius, item inveniri quosdam ex PP. Societatis, hic non nominatos, qui eam prorsus aspernentur, cui respondeo, me nec unum nec alterum horum ignorare vel negare; nec tamen hoc præallegatae Authoritati quidquam officere exinde demonstro, quod aliqui laudatorum PP. Soc. qui Artem aut particularem quandam Sententiam B. Doctoris nostri in aliquibus impugnant, id egerint secundum præconcep-

tam, quam de Doctrina ipsius tunc poterant habere, hypothesin, quamque potius aliunde quam à propriis suis Libris desumere cogebantur; si vero ea, quæ nunc Orbi literario communicantur, vidissent, legissent & intellexissent Opera, nullus dubito, quin Viri hi sapientes & æquissimi veritatis Defensores longè aliud judicium protulissent; quo. I ipsum à posteris hujus sacræ Societatis Doctoribus indubitate & cum fœnore obtentum Illuminatum Doctorem nostrum speramus.

Ex Ordine S. Francisci.

Transumptum ex Relatione Itineris de Persia facti per Patrem Pacificum Capucinum, Missionarium Apostolicum in Persia, impressa Anno 1631. Parisiis apud Nicolaum de la Côte, ex Gallico in Latinum translatum.

Discessi de Ispaham Civitate capitali Persiæ postérā die Nativitatis Domini 1628. &c. conſcendi in Insula Maltha Galeram, quæ transfretavit Barcinonem &c. transivimus per Siciliam: Siciliâ post tergum relictâ in Sardiniam insuper navi nostrâ delati sumus, unde postea Minoricam & tandem Majoricam Insulam & Urbem ejusdem nominis & Regni primariam accessimus, appertinentem Regi Hispaniæ. Hic silentio præterire nolo aliquid, quod studiosè notavi, gratissimum auditu procul dubio hominibus literatis, & quibus pietas cordi est; quia concernit Personam sanctam & maximi nominis Virum: est nempe Raymundus Lullus, qui scripsit Artes facile addiscendi omnes Scientias: notate igitur, quid illis locis observaverim. Cùm enim officii Missæ causâ adiisse Conventum Patrum Franciscanorum, lecta fuit illa in Capella, quæ est ad latus magni Altaris, quæ auro ubique radiabat, & magnas divitias monstrabat: maximè autem in admirationem me rapuit Imago quæpiam lignea in superiori Altaris parte diligentissimè elaborata & coloribus curiosè decorata, quæ venerabilem Senem promissâ barbâ & habitu tertii Ordinis S. Francisci amictum representabat, facie elevatâ & in Crucifixum ex sole arbori incubente colloquenter intentâ, pedibus autem subscriptum erat literis aureis BEATUS RAYMUNDUS LULLUS.

Turbabar primo intuitu, sed ita mecum ratiocinabar, quod Officium Inquisitionis in isto loco introducendum nunquam concessisset in numerum Sanctorum hominem cooptari hereticum; absolutâ Missâ relatum mihi fuit, Corpus & Reliquias Raymundi penes eos in marmoreo Sepulchro conservari, idque in eadem Capella monstratum mihi fuit, Officium autem legi tanquam de Martyre in Barbaria Africæ propter fidem Christianam lapidato; quod quidem singularem con-

solationem mihi attulit in hac Urbe: idque tantò magis, quando didici, vigere ibi quandam Facultatem Theologicam, ut Parisiis est Sorbona, in qua Raymundi Lulli Scripta prælegerentur, ut in Gallia S. Thomæ Opera, ejusque Professores Raymundinos & Lullistas sese appellare. Sed nondum eo modo satìs contentus, optavi, ut videre illos possem; quod cùm Lector illius Facultatis intelligeret, prævenit votum meum honorificâ omnium Doctorum ipsius Collegij visitatione, qui ferè omnes Canonici sunt, & de Doctrina hujus sancti Viri mecum contulerunt; dicentes insuper, quod constituerint quandam Virum ex Ordine Franciscanorum eruditione & doctrinâ insignem Romæ apud Papam pro defensione hujus Sancti, quem (ut dicunt) contempserunt aliqui, quia non intellexerunt sua Verba, nec suam Artem, nec suas Intentiones, quæ sunt, non quod Infidelibus intendat probare nostræ Fidei Mysteria per Rationes naturales, sed potius ipsis naturaliter ostendere, quod nihil irrationaliter contineatur in Mysteriis nostræ Religionis; & quod per consequens eis nulla suppetat ratio illam oppugnandi: itaque vult, quod ratio serviat Fidei, sicut aqua oleo, quod semper supernatans nihilominus exaltat & elevatur per aquam, quanto plus in illo ponitur: hæc est comparatio, quam me fecerunt videre in Scriptis illius.

Et paulò post regessi, penes nos Lullium pro Alchimista haberi; ad quod mihi responderunt, quod procul dubio & veracissime ex Illuminatione divina cognitam habuerit perfectionem totius naturæ, & quod mediante hac cognitione invenerit Medicinam universalem per Aurum quoddam potabile, quæ Sanitatem suam ad Annū Aetatis centesimum quadragesimum quintum produxerit; quo quidem Anno Martyrum subierit, eamque rem potius commendationem, quam opprobrium aliquod ipsius Memoria afferre debere.

Insuper mihi dixerunt, quod, postquam lon-

Testimonia

go tempore tanquam Eremita in Eremitorio solitariam duxit vitam extra Civitatem in medio cūjusdam planicie, in qua reperitur multitudine arborum mirthæ, Dominus noster JESUS Christus illi quinques apparuerit crucifixus super quadam harum arborum, ubi patiter illi dictavit totam suam Scientiam, & quòd, quando addiscebatur Lingam Arabicam cum intentione prædicandi Mauris, scribendo quandoque de Characteribus Arabicis super folia hujus Mirthæ, illa sola Arbor perpetuò perque continuum Miraculum ferat omnia folia sua cooperta hisce characteribus, quod

nulli ex omnibus aliis hujusmodi arborebus, quæ sunt in illa regione, proprium est: quibus ego necdum conquiescere volui, quoisque etiam ipsem mei oculis vidi, & decerpsti de illic fasciculum, quem tecum portavi: en hoc est, quod de his superficialiter dicere possum, certificatus, quòd hoc modicum satisfaciens multis bonis mentibus, quæ per quandam malam impressionem habent easdem cogitationes contra hunc Sanctum, quas & ego habui, cui restituo honorem per præsens Scriptum.

P. F. Ivo Parisinus Capucinus in suo Digesto Sapientia impresso Lugduni sumptibus Laurentii Anisson Anno 1672.

Joannes Lallemander Ordinis Minorum Provincialis in Germania, & Theologia Lectio jubilatus tomo 2. de DEO, Disp. 1. n. 5. in margine ait:

Hic plurimi Recentiores damnarunt Raymundum Lullium, ipsi imponentes, quòd non modò voluerit plurificari Personas divinas, sed Essentiam divinam, id est, quòd quælibet Persona divina habeat Essentiam particularem, verbi gratiâ, quòd Persona Patris diversam habeat Essentiam ab Essentia Personæ Filii, sicut & habet diversam Personam à Filio. At certè hac de renunquam cogitavit Raymundus Lullius; apertissimè enim docet contrarium ab initio tractatus Articulorum Fidei usque ad cap. 6. citat ipsum postea in aliis locis, & addit: moneo hic, quòd plerique, qui agunt contra Raymundum Lullium, ipsi ordinariè falsa imponunt *duabus de causis*: *Prima* est, quia non capiunt elementa Lulliana, pro-

inde illum interpretantur prout possunt: *Altera* causa est, quia ejus opera non viderunt, sed Doctrinam Lullii à quodam Eymerico desumpserunt, qui, an fideliter referat Lullii mentem, alii dijudicent: unum scio, quòd in Tractatu de Articulis Fidei, in nullo, aut in paucissimis solùm differt Doctrina Lullii à communī doctrina Theologorum, quamvis eorum placita diversis terminis explicet; imò ignotis, præsertim iis, qui in ejus Doctrina enutriti non fuerunt. Porro varias Rationes Lullianas protulimus in concertatione de DEO Trino, ad probandum, quòd duæ sunt Processiones in Divinis, & proinde tres Personæ, quas hic iterum non subjicio.

P. F. Franciscus Bordonus S. T. D. Collegiatus, sacra & universalis Inquisitionis Qualificator, tertii Ordinis S. Francisci Ex-Generalis in Manuali Qualif. in Causis sancti Officii secl. 56. n. 26.

RAymundus Lullus in Insula Majorica in Vico S. Michaëlis Patre Raymundo, & Matre ex Familia Merilium (lege Herilium) Nobilibus Anno 1236. insignitus titulis Beati & Martyris tertii Ordinis S. Francisci, de quo in Martyrologio Franciscano sub die 26. Martii, à Nicolao Eymerico Ordinis Prædicatorum in *Directorio part. 2. q. 9.* notâ hæresis inuritur falso & iniquè occasione disputationis de Conceptione, quam habue-

rat cum nonnullis Lullistis, quem ab hac calunnia vindicavit Joannes Riera Syndicus in Regno Balearico in causa ejusdem Catholici Viri, ut videri potest in suo libello inscripto: *Transumptum Memorialis*, impresso Palmæ Balearium; cuius defensionem in eo Libro paucis refert Salellus Reg. 276. à n. 55. usque ad 104. Wadingus ad Annū 1315. à n. 2. & Causinus tom. 4. *Curia Sanctæ*.

P. F. Mathaeus Ferchius in Vita Scoti.

Qui opinantur, Raymundi Libros à Joanne Scotto rejectos, legant prius Illustrissimum Bellarminum in Libro de Scriptoribus Ecclesiasticis, voce Raymundus, invenientque, Auctoritate A. apostolicâ Raymundum posse defendi. Post hæc Testimonium gravissimum audiant à perillustri Equite Domino Scipione Clarimontio Cassanate,

Viro Clarissimo, morum gravitate, splendore Magistratum atque Libris editis ac sapientiae famâ notissimo, is ad me scripsit; se Parisiis Artem parvam Raymundi Lullii à pluribus Parisiensibus Doctoribus approbatam vidisse, inter quos scriptus est manu propriâ Joannes Duns Scotus.

*P. F. Angelus de Pas in Expositione in Symbolum Apostolorum Lib. 9.
Art. 7. cap. 20. n. 238.*

RAymundus Lullus apud Bernardum Lutzenburg notatur de hæresi; affirmat enim, plus quingentos errores in suis Libris à Petro Tarracensi (debet legi Tarragonensi) Episcopo & Fratre Nicolao Eymeric deprehensos fuisse, suamque

Doctrinam non à Christo, ut fingit, sed à Diabolo accepisse; quod tacuisset, si vel mortem hominis novisset, obiit enim pro Christo, & claret miraculis, quæ hominem non pharaticum, sed sanctum prædicant. Errores, quibus notatur, in *Doctrina*

Virorum Illustrum.

25

Doctrina illius periti excusant, legitur publicè in Academia Barcinonensi, & olim in aliis: Libros autem nedium in Hispania, sed & in Italia & Gallia vidi summo cum studio & à piis & doctis

expeti, mēque præsente ab Universitate Complutensi totam illius Doctrinam commendari: retenè, alii sive Ecclesia judicabit, cuius Judicio se subjicit Lullius.

*P. F. Dominicus de Gubernantis in Tomo 5. Orbis Seraphici Missionum
Lib. 3. cap. 1. n. 165.*

WAdingus ipse pluribus post evulgatum Totum illum tertium Annis Libro de Scriptoribus Ordinis Minorum, verbo Raymundus Lullus, eum inter classicos ejusdem Ordinis Scriptores absque ulla hæsitatione dinumerat à Doctrina & à Martyrio commendatum; ejus genuina Ope-

ra ordinatè recenset, & in fine veluti per appendicem suppolititia subjungit, in syllabo autem Martyrum Franciscanorum eodem Volumine ipsum inter Martyres Franciscanos evidentissime reponit.

*P. F. Joannes Maria de Vernon tertii Ordinis S. Francisci in Vita Illuminati
Doctoris & Martyris B. Raymundi Lulli, cui Titulus est:*

Doctor Illuminatus vel Historia verax de Vita B. Raymundi Lullii Martyris tertii Ordinis S. Francisci Africæ, & primi Fundatoris omnium Missionum & Seminariorum mundi, continens suam Apologiam & Reparationem sui Honoris & Catalogum omnium suorum Librorum, dedi-

catus nostro sancto Patri Papæ Clementi IX. per R. P. Joannem Mariam de Vernon Religiosum Pœnitentem tertii Ordinis S. Francisci Congregationis Gallicæ, Parisiis in Officina de Langlier, chez René Guignard &c. 1668.

Idem Joannes Maria in Epistola dedicatoria ad Clementem IX.

Raymundus Lullus tertii Ordinis S. Francisci magnus Amicus Clementis V., qui illum misit cum Brevi Apostolico ad Universitatem Parisiensem ad stabiliendum Fundamenta lux Mis-

sionis universalis per suam Doctrinam, sicut continetur in hoc Brevi relato ad Librum Domini Hauteville Doctoris Parisiensis.

*Idem Joannes Maria in Annalibus perpetnis tertii Ordinis S. Francisci p. 2.
mihi à pag. 203. ad pag. 214.*

AQuè fuit Sanctus ac Illuminatus, Factorum suorum pariter & Documentorum Approbatores habet omnes, qui non facilem adhibent

fidem rumoribus incertis . . . Expendant quæso, hanc quæstionem Sapientes, bene illicò sentient de Doctrina ac Sanctitate Raymundi.

*P. F. Dermicius Thadæi in Nitela Franciscana Religionis impressa Lugduni
Anno 1627.*

Sufficit, sæpiùs adversarios in Doctrinam Lullianam insurrexisse sub variis Pontificibus, at-

que etiam in Concilio Tridentino, nihilque aduersus eam haec tenus potuisse.

*P. F. Lupus Paci Ordinis S. Francisci in Regula Ordinationum & Gubernatio-
ni tertii Ordinis impressa Valentia Anno 1617.*

Beatus Raymundus Lullus, vocatus Doctor Illuminatus, scripsit multos Libros in variis Scientiis & facultatibus, ejus Doctrina jam nuper

approbata est per Sententiam omni juris Ordine servato ex Commissione & Auctoritate Apostolica.

*P. F. Antonius Busquets Ordinis Seraphici S. Francisci, Syndicus Civitatis Ma-
joricensis in Causa B. Raymundi in Memoriali dato Regi Catholico, & in
alio impresso Anno 1614. & presentato nomine illius Civitatis Sacra Congregationi Inqui-
sitionis Romanae.*

**P. F. Joannes Riera ejusdem Ordinis, Syndicus Civitatis Majoricensis in eadem
Causa in alio Memoriali ad eandem Congregationem impresso Anno 1627.**

**P. F. Bonaventura Armengual Ordinis Seraphici in Vita, Doctrina & Marty-
rii Raymundi Lulli Doctoris Illuminati Archielogio impresso Majorica An-
no 1643.**

**P. F. Petrus Sanchez de Arrago Commissarius, Visitator tertii Ordinis S. Fran-
cisci in suo Dialogo traumatico regulari impresso Colonia Agrippina Anno
1648. Lib. 3. §. 1.**

P. F.

- P. F. Franciscus Porter Ordinis S. Francisci Theologus eruditissimus in Systemate Decretorum Saculo 13. cap. 5. §. 3.*
- P. F. Franciscus Marsal ejusdem sacri Ordinis Lector Theologia Roma & in hac Civitate, Provincialis & Qualificator sacri Officii in Prologo Artis brevis V. M. B. Raymundi Lullii impressa Majoricis Anno 1643.*
- P. F. Hieronymus Planes Ordinis PP. Discalceatorum S. Francisci Vir Doctus & repetitis vicibus Provincialis sui Ordinis in Sermone de B. Raymundo impresso Majorica Anno 1614.*
- P. F. Guillielmus Font Cathedraticus Professor Philosophia in Universitate Majoricensi, & postea Theologia in Conventu S. Francisci in quodam Sermone impresso Anno 1698.*
- P. F. Franciscus Diaz de S. Bonaventura sacri Ordinis Minorum in suo Speculo Seraphico documento 9. cap. 1.*
- P. F. Antonius Arbiol Lector Theologia S. Ordinis PP. Minorum in Libro, cui Titulus est: Tertiarii Filii humani Seraphini, impresso Anno 1697. par. 3. cap. 7.*
- P. F. Joannes de Plagis Minister prateritus sancte Provincia nostra Domina de Rabida Fratrum Minorum Observantia regularis in Portugalia in Libro impresso Lisbonae Anno 1625. cum hoc Titulo: Triumphus sancte Evangelica Paupertatis Religionis Seraphica Tract. 5. cap. 2.*
- P. F. Lucas Wadingus Historiographus magna authoritatis & fidei tomo 3. suorum Annalium Anno 1315.*
- P. F. Antonius Daza Definitor Ordinis S. Francisci & Chronista in 4. parte Chronicæ S. Francisci impressa Vallisolci Anno 1611.*
- P. F. Arnaldus Peregrini S. Theologia Magister.*
- P. F. Bernardus Broll S. Theologia Magister.*
- P. F. Dalmatius de Castellario.*
- P. F. Berengarius Laqueti.*
- P. F. Guillielmus Arago.*
- P. F. Joannes de Pagueria.*
- } In Instrumento Sententia.
- Reverendissimus P. Damianus Cornelius Episcopus Orensis Historiographus eloquentissimus sua Religionis Seraphica in tertia parte Chronicæ S. Francisci impressæ Madriti Anno 1686.*
- Illusterrimus Franciscus Gonzaga Generalis Ordinis Seraphici, Episcopus Mantua, & Nuntius Sedis Apostolicae in Francia in Tomo de Origine Ordinis Minorum impresso Roma Anno 1587.*

Martyrologium Franciscanum editum Parisiis apud Emundum Courcrot Anno 1653. cum Commentario R. P. Arturi Recollecti Monasterii Parisiensis, cum Licentia & Approbatione DD. Doctorum Parisiensium.

Numidiæ novæ in Africa, Passio Beati Raymundi Lulli Tertiarii, qui ob Fidei Christianæ Prædicationem à Saracenis multis plagiis affectus & lapidibus obrutus Martyrii Palmam

meruit obtinere, cuius Corpus ad Insulas Baleares delatum Majoricæ piâ Fidelium Veneratione colitur.

Idem P. Arturus Commentator in predictum Martyrologium.

Gualterius palinodiam cantavit eorum, quæ in priori editione absolute divulgaverat de Raymundo, imò Causinus & ipse Jesuita Lullium intra Sanctam Curiam ultrò admisum cognoscit, & cum Beatis omnibus gloriâ potum: & rectè quidem, enim verò si Raymundi Doctrina tantæ suspicionis Hæresem insimulabatur, quorsum eam

Concilium Tridentinum non vicit? quippe quæ tunc haud intacta translierit: & ita actum est, in Catalogo enim Librorum, quos Concilium prohibuit, hucusque Raymundi Lullii nomen non invenitur, sed Raymundi Neophyti, qui sexagesimo Anno post obitum Raymundi Lullii vixit &c.

R. P.

*R. P. Fortunatus Huber in Genealogia Monachii impressa germanicè Anno 1693.
die 29. Junii n. 3. §. 8. p. 313.*

DE novo autem totus Ordo S. Francisci in celebrato Romæ s. Junii Anno 1688. Capitulo Generali (Præside Eminentissimo Cardinale Cybo, Ordinis Protectore & Papæ Innocentii XI. delegato) inevitabiliter mandavit, quod in Provincia Majoricensi B. Raymundi Lulli (qui commu-

niter Doctor Illuminatus appellatur) Doctrina in particulari Schola à proprio Lectore legatur, explicetur, defendatur, & per publicas Disputationes non aliter ac Scoti & Bonaventuræ Doctrina firmiter & constanter teneatur.

*Litera Commendatitiae R. P. Raymundi, Ordinis Fratrum Minorum Generalis,
in Favorem Raymundi Lulli, ex M. So. Authoris Coævi ejusdem
Raymundi Lulli.*

CUm Dominus Raymundus Lullius lator præsentis &c. Cæterum cùm dictus D. Raymundus quandam Artem doceat, per quam convincere nititur Infideles, volo, quod vos Ministri, si aliqui Fratres Provinciarum vestiarum audire

dictam Artem fuerint consolati, dictis Fratribus & dicto Raymundo de Conventu idoneo opportunitatem provideatis, in quo possit Fratribus ostendere Artem illam. Valete. Datum in Monte Pessulano 7. Kalendas Novembbris Anno 1290.

Dominicani.

P. Balthasar Werlinus S. Ordinis Predicat. in Addit. 2. ad Trith. mihi p. 485.

Raymundus Lullius Vir in re medica eruditus, in sacris & divinis Literis longo studio exercitatus, & postea divini Verbi Prædicator egre-

gius, in Theologia scripsit multa & alia diversa Opuscula: quæ nos verò vidimus, sunt hæc: de Laudibus MARIE &c. claruit Anno 1311.

Pater Antonius Falqueti, ♂

Pater Franciscus Marmandi in sacra Pagina Magistri de Ordine Prædicatorum, ♂

R. P. Magister Bernardus Ermengandi Provincialis Prædicatorum ♂ Inquisitor hereticae pravitatis in Provincia Aragonia in Instrumento Sententia.

Carmelitæ.

P. F. Lucas de S. Isidoro Carmelita Discalceatus in Approbatione Arboris Scientia Domini Alphonsi de Cepeda impressa Brusellis Anno 1664.

Vidi cum non modica attentione ac diligentia Librum intitulatum Arborem Scientiarum compositum per Illuminatum & S. P. Raymendum Lullium, noviterque translatum per D. Alphonsum de Cepeda & Adrada Generalis Campi Chiliarchæ in Belgio Locumrēnentem, nec non Fortalitii Tholhuysiensis ad Scaldim Gubernatorem; neque solum in eo quidquam est reperire non apprimè Catholicum & conforme Doctrinæ SS. Patrum & S. Scripturæ (sicut ipse met Sanctus protestatur in fine suorum Librorum cum humilitate profunda, ponendo se ipsum omniāque sua Opera ad pedes Summi Pontificis, protestando, non esse suæ intentionis contrariari illi, quod tenet & profitetur nostra Sancta Mater Ecclesia Catholica & Apostolica Romana) imò existimo, illum multū necessarium ad Scientias cum facilitate consequendas: quas, quamvis Sanctus (ut piè creditur) habuit infusas, nobis reliquit in hoc Opere cum quadam admirabili dispositione facilem Modum, quo possimus illas consequi, adjuvante tamen Divinâ Gratiâ, & fortificantे Charitate, quan̄ iste Sanctus habebat DEO lucrandi Animas, & mundo manifestandi Veritatem. Quamvis non omnibus facilis erit intelligentia hujus Libri (quoniam haud multū in Doctrina sua versatis videbuntur quodammodo

diffonantes suæ phrases, parabolæ & argumenta) non obstantibus his injustum est, quod ob illum parù fundatas rationes ab illis reprobetur: eodem modo licet in S. Scriptura reperiantur parabolæ, metaphoræ & ænigmata, occultando per illa minù sapientibus vel minù dignis mysterium veritatis, non idcirco sunt damnanda tanquam inutilia & contraria omni veritati. Super quod dicit Doctor Angelicus S. Thomas i. p. q. i. art. 9. ad 2. hæc verba: *Quod ipsa etiam occultatio figurarum utilis est ad exercitium studiosorum, & contra missionem Infidelium: de quibus dicitur Matth. 7. Nolite Sanctum dare canibus.* Et sic non sine ratione talia Mysteria adeò sublimia & profunda appellavit sapiens Salomon in Proverb. 25. *Mala aurea in cancellariis argenteis Verbum dictum secundum ambas facies: addit, secundum diversos sensus seu allegorias.* Nam quemadmodum in illis videtur aurum per cancellarias argenteas, similiter in declarata Doctrina nostri Illuminati Raymundi Lullii panduntur magis abscondita Mysteria & opulentí Thesauri nostræ Fidei Sacrosanctæ, dando cum suis splendoribus novam lucem mundo & suis devotis, confundendo cum illa suos adversarios: in cuius favorem similiter (ut divinitus Tertulianus) quod non valeat præscriptio temporum, ut defūstant à suis opinionibus, ita & patrocinium

trocinium personarum malevolarum , cùm videant hanc Doctrinam esse fundatam in Veritate Evangelica , & idcirco nec porta inferi prævalebunt adversus eam. Cicero dedit quandam Regulam valde sapientem ad distinguendum opiniones certas à falsis , dicens : *istas cum multiplicatione annorum recuperare majorem potestatem , & cum seculis & etatibus renovari acquirentes majorem fidem & estimationem , & falsas cum tempore corrumpi & evanescere.* Quis igitur poterit dubitare de Veritate Doctrinæ hujus Illuminati Magistri , cùm

sit adeò à DEO illuminata , postquam in tot annorum serie nec minimum perdidit de suo antiquo robore ? & quis non admirabitur illius firmatatem , cùm , dum machinabantur illam obtenebrare cum suo lapsu , eandemque opprimere , altius erigebatur & renovabatur in suis argenteis canis , ditando intellectus novis Thesauris , inflammando voluntates cum amore hujus divinæ Scientiæ , & ut accensi Fide persistant Operibus veri lumine reluentes : ut ait in similem finem Magnus Basilius Orat. i.

P. Magister F. Dionysius Blasco Religiosus nostra Domina de Carmelo in sua Theologia Scholastica Baconeia impressa Anno 1680. dist. 89. à n. 235.

P. Augustinus NunneZ delgadillo Hispanus Carmelita in brevi Declaratione Artis Raymundi Lulli Granata Anno 1623. in 8.

Cœlestinus.

Benedictus Gononus Monachus Cœlestinus in Notis ad suprà citatam Vitam insertam Vitis Patrum occidentis editis Lugduni Anno 1625.

Congregationis Oratorii.

Odericus Raynaldus Congregationis Oratorii in suis Annalibus Anno 1315. S. 5.

Canonici.

Illustrissimus Dominus D. Michaël de Seralta Canonicus , Cancellarius & Judex Competentiarum in Regno Majoricarum , Vir eminens per suum sublime Ingenium , Eruditionem & Doctrinam & omne genus donorum in Sermonे de B. Raymundo Lullo , qui fuit impressus Anno 1693.

PRæclararam comparationem fecit inter Sapien-
tiam B. Raymundi & S. Pauli , ponderando ,
quòd DEUS ad illam infundendam Paulo Pau-
lum elevavit ad Cœlum , sed ad infundendam
illam Raymundo inclinavit Cœlum ad Raymundo:
& quòd ascidente Paulo ad Cœlum , im-
plevit Cœlum , sed descendente Cœlo ad Ray-
mundum , evacuavit Cœlum : quòd Paulum ele-
git in Magistrum & Doctorem omnium Gentium ,
Raymundum verò in Magistrum & Doctorem om-
nium Facultatum : illi data sit universitas in Doctri-

nam ad docendum omnes subditos , huic ad docen-
dum omnes Scientias ; quòd propter hoc Paulum ,
ut addisceret , circumdederit globo lucis , & Ray-
mundo , ut scriberet suam Artem , illuminaverit suā
luce globum solis , lucrando per hoc , ut scriberet iste
illam sīnē errore , & ille sua Scripta sīnē deceptio-
ne : *quamvis ambo cum aliqua obscuritate propter ex-
cessivam profunditatem sensuum & elevationem in-
telligentiarum , qua faciunt difficultia illorum Scripta ,
non propter defectum claritatis , sed propter excessum
profunditatis.*

*D. Joannes Villeta Lulliana Scholæ & Academia Barcinonensis Rector in Proœmio ad Artem Brevem B. Raymundi Lulli editam Barcinona Anno 1560.
dicatam magnificissimis DD. Ludovico & Paulo Lulliis.*

Generosæ ac antiquissimæ Familiaæ vestræ præ-
clarissimi Viri multis èisdemque illustribus
Titulis non modò apud nostrates , sed etiam apud
exteræ gentes longè latèque insigni , cùm pluri-
mum me debere semper ac ubicumque res ipsa tulit
ingenuè fuerim professus , existimavi , non usquequa-
que contemnendum officium me præstiratum , si
vestrum D. Raymundum Lullum cum nostræ totius
Cataloniæ , tum vestri imprimis Generis Decus
& Ornamentum præclarum , quem ante in S. Oecumenico Tridentino Concilio à quibusdam blaterantium
malevolorum calumniis & à scitius minusque consi-

deratis , ne quid aliud dicam , quibusvis improbatib-
ibus , quantâ fieri potuit diligentia & fide , vindica-
veram , eundem , nescio quo fato , penè jam se-
pultum , & ab hominum memoria non sīnē mag-
no Reipublicæ literariæ detimento ferè expun-
tum , non solùm pro mea virili luscitatemo , sed
etiam velut postliminiò in Civitatem & Patriam
honorificè revocarem , præsertim jam S. Oecumeni-
ci Concili Authoritate de adversariis triumphans .
Quapropter *Lulliana Scholæ* , cuius vos estis ab Ac-
avis dignissimi Moderatores & Doctrinæ interpre-
tandæ à vobis præfectus , cùm primùm per negotia
licuit ,

licuit, mirandum illud nec satis unquam pro dignitate laudatum Sancti Viri Artificium, quod divino Munere ei cælitus donatum, non tam vetustissima omnium Nationum fama, quam res ipsa satis superque comprobat, publicè in Barcinonensi Gymnasio exponendum suscepit: cuius suminam Præstantiam & mirificum ad omnes brevi perdiscendas Disciplinas Usus mirati Auditores, cum frequen-

tes undique non Scholastici modò in Philosophia & ingenuis Artibus jam proiecti, sed nobilissimi plerique Viri, sed etiam omnium Facultatum Doctores ad audiendum confluenter &c. Quibus impressa aut manu descripta Exemplaria non sufficerent, compulsi sumus Artem brevem, quam primum perlegere aggressi sumus, prælo committere.

D. Antonius Sanderus Presbyter S. Theol. Licentiatus, Canonicus jam pridem & Pœnitentiarius Ecclesie Cathedralis Iprensis in Approbatione Arboris Scientiae Domini Alphonsi de Cepeda impressæ Brusellis Anno 1664.

TRactatum hunc, cui titulus est *Arbor Scientia* (quem ego breve quidem, at copiosum omnium bonarum Artium Compendium & luculentam divinarum humanarumque Scientiarum Epitomen non sine causa appellavero) elegante prorsus Stylo, & qui originali suo textui latino in omnibus consonus est, in *Hispanicum Idioma* translatum dignissimum judico, qui publicæ lucis usurâ fruatur, assiduâque pitorum ac eruditorum Hominum lectione teratur.

Arbor enim hæc est felice Raymundi Lullii manu plantata, atque hac virtute prædita, ut dulces variosque tam in recta Morum ac Vitæ Christianæ directione, quam in omnium ferè Artium & Scientiarum acquirenda perficiendâque cognitione legentibus fructus adferre possit: cum primarius ejus & latinus Auctor præfatus Raymundus non minus singulari Vitæ Sanctimoniam, quam altâ eruditione & admirabili Doctrinæ profunditate fuerit ornatissimus. Sic etiam, ut ingenuè fatear (quamvis præclara ejus Elogia à multis passim egregiisque Viris descripta sint, Studiâque laudata) fateor, inquam, vel ex sola iniqua ignorantium præserit hominum quorundam &

altitudinem Doctrinæ ejus non capientium emulacione cognosci posse, qualis quantusque Vir ille fuerit; & licet non diffitear, etiam hanc paginæ nostræ tantam esse brevitatem, atque in ea arctitudine, ut ex æquo ejusdem Viri præstantiam complecti nequeat, piaculum tamen mihi fuerit, quæ ab aliis magnis in Republica Christiana Sanctitate & Doctrinâ Hominibus de ipso commemorata sunt omni hic silentio involvere; sunt enim talia, ut non tantum vibrata in ipsum calumniarum omnium tela frangant, & de erroribus in Doctrina frivolas dissident suspiciones, sed eximiam quoque in ipso Vita Sanctitatem afferant, indubitatamque reddant: adeò etiam, ut scriptos ab eo Libros (sicut veneranda Sanctorum Patrum recipiuntur Opera, & in magnoprecio ab Ecclesia habentur) in pari estimatione & pretio haberi & ab Ecclesia recipi debere plurimi sentiant, imò vel ex solis titulis, etiam priusquam ex hac vita discessisset, ipsi à Regibus & Monarchis hujus saeculi attributis poste insignem Vitæ ejus Sanctimoniam solidamque Doctrinam illucescere. *Pergit ulterius excurrere in Lardes &c.*

D. Nicolaus Antonius Canonicus Sevillia Vir inexhausta Eruditionis in Bibliotheca Hispana veteri tomo 2. lib. 9. cap. 3.

FAMâ clarus, si quis alias, desinente superiori atque ineunte hoc saeculis apud universas Europæ Nationes & ad posteritatis omnem memoriam Raymundus Lillus fuit Majoricensis, rebus pro Infidelium Conversione Opere, Gestis & Scriptis atque Consilio promotis clarissimus, & tandem ab immanibus Fidei hostibus Ma-

hometanis occisus fuit. In majori Belearium Insularum Urbéque Majorica is natus est, Raymundo altero Lullo Parente, qui cum Jacobo Aragoniæ Rege primo hujus Insulæ ac Regni bellatore miles venerat, ibique domicilium fixerat &c.

D. Petrus Morestillus Trenorchiensis ad Ararim in Burgundia Ducatu Doctor Theologus, & Ecclesia Collegiate S. Ludovici à Saliceto in Diœcesi Erbroicensi Canonicus in Collegio Salicetano in Dedicatoria Encyclopedie ad Principem Carolum Ducem Elbovii Anno 1646. dicit de B. Raymundo.

EJUS Doctrina verè gravis & solida super hominem est: sanè Vir summius, in omni Scientia eminentissimum obtinens locum, qui, cum multa DEO digna scriperit, dignus est non solum, qui nomine Eruditionis eximia, quâ præditus est, epulis Divum accumbat; nam quis doctior? quis acutior? quis in rebus vel invenien-

dis vel judicandis acrior? talis demum fuit, cum quo nemo sit hac tempestate aut fortassis ævo futuro conferendus vel Integritate Vitæ, vel Eruditione reconditâque rerum Cognitione. Hæc magna, hæc admiranda, quæ Virum penè Celestibus æquent, & quem Lyricus Vates uno minorem Jove diceret.

Doctor Petrus Benazar Canonicus Majorica in quodam Memoriali ad Regem impresso Anno 1691.

ALii enim sunt, qui ignorantem eam despiciunt, quorum insipientia & stultitia satis manifesta

est, dum rem, quam ignorant, sinè vero iudicio & cognitione malam judicant: alii sunt, qui, cum

cum circa eam aliquos progressus fecerint, nec tamen ejusdem intentionem & cognitionem recte calluerint, ad judicandum de ea non satis prudenter sese præcipitant; quibus omnibus & aliis in præsenti opere satisfaciendum putavi, si juxta communes facultates & Scientias, quas ipsi in Scholis audierunt & profitentur, exempla tradere; aliquando cum Theologis, aliquando cum Philosophis, aliquando cum Jurisperitis, aliquando cum Medicis, aliquando cum aliis omnium Scientiarum Professoribus loquens, circa prædictas scientias & facultates alias tractans & exagitans quæstiones, ut unusquisque eorum, quid in sua facultate per Artes fieri possit, advertat, & multa, quæ per alias artes & methodos à Phi-

losophis inventas nequeunt adimpleri & demonstrari, in hac sola deprehendant: hæc enim totum id, quod aliae Artes promittunt, faciliter adimplet, & ultra earum progressum innumera alia detegit & animadvertisit secreta, omniaque mirabili quodam ordine tractat, aperte satis manifestans, non purum hominem, sed te ipsum sapientissimum DEUM habuisse Authorem, ut admirabilis Author in multis locis manifestat. Quis igitur audeat contra Opera à te sapientissime facta calumniari? quis sine prævia & vera Artis cognitione eam reprehendet? quis tantum bonum incognitum imprudenter malum judicabit? &c.

D. Petrus Hieronymus Sanchez de Lizarazo sancta Cathedralis Ecclesie Turiasensis Decanus & Canonicus, in generali & admirabili Methodo ad omnes Scientias facilius & citius addiscendas impressa Turiasona Anno 1613.

Doctor Michaël Terrasse in quodam Sermone impresso Majorica Anno 1668.

Doctor Antonius Belver Cathedraticus Schola Lulliana, & postea Canonicus Pœnitentiarius in Compendio Commentatoriolis illustrato Logica Raymundi Lulli impresso Majorica per Gabrielem Guasp. 1584. in 8.

D. Joannes Segui Doctor Theologiae & Canonicus Pœnitentiarius Majoricus in Vita B. Raymundi impressa Anno 1606. cap. II. usque ad finem.

D. Joannes Aubrius Monspelii Abbas nostræ Dominae de Assumptione, Consiliarius & Medicus Regis in sua Dedicatoria de Triumpho Amoris impressa Parisus Anno 1645. cuius Titulus est: Mirabilia mirabilium maximè admirandorum Doctoris Archangelici Sancti Raymundi Lulli Martyris, Magistri Sapientie, Principis Intelligentie, Inventoris Doctrinae, Fundatoris Scientie, & Marchæ omnium Philosophorum & Doctorum.

Reverendus Petrus Degui Montis albi Presbyter secularis & Inquisitor Generalis heretica pravitatis per totam Hispaniam in Janua Artis Lulli impressa Anno 1516.

D. Ludovicus Paramus Inquisitor Sicilia in Prologo Lib. de origine & progressu Officii sancta Inquisitionis, ejusdem Dignitate & Utilitate edito Madriti Anno 1598.

Episcopi & Cardinales.

Reverendissimus Dominus Arnaldus Albertinus Episcopus Pacensis, & Inquisitor Apostolicus in Regno Sicilia in Commentariis, Rubrica & cap. I. de Hereticis Lib. 6. quest. 13. Anno Domini 1533. editis.

Nec quidem assentior ei, qui Hæreticorum Gregi Magistrum Raymundum Lullum Civem Majoricensem aggregare conatus est, Virum sanè Catholicum integerrimæque Vitæ specimen & exemplar; cuius inclyta Doctrina Sanctissimique Mores toti Hispaniæ & Galliæ innotescunt, ut eum Sanctorum Catalogo potius adscribendum sentiant, qui hanc mortalem agens Vitam Zealator Fidei Catholica fervidus exituit, testantibus id ejus Opusculis, divinóque Lumine illustratus vchementer anhelavit ad inferendum humanis mentibus optimos Mores sacramque Fidem Christianam, adeò ut ad Agarenorum Regna intrepidus proficeretur, quò illos Religionis nostræ cultores efficeret, & dum Verbum Divinum ferventer Infidelibus palam exponeret, mirarenturque omnes Spiritum, qui in eo loquebatur, non valentes ejus Sapientia viribus obfistere, lapidibus illum obruentes Aureolâ Martyris il-

lum coronarunt: cuius Corpus non sinè magno Miraculo ad Urbem Majoricensem delatum, & penes Ecclesiam sancti Francisci in Sacello honorificè sepultum Miraculis claret, ejusque Doctrina à Doctoribus Parisiensibus probata publicè in dicta Urbe & in aliis Hispaniæ Gymnasiis discenda proponitur; quam, si legeris, à DEO revelatam potius quam ab homine quæsitam vel elaboratam censabis: *hac enim suos Auditores Virtutibus imbutit, & imbutos invenit.* Articuli verò ei temerarie adscripti, falsò impositi sunt, nunquam enim in ejus Libris reperti fuere, quamvis subtilis & scrupulosa Indagatio à plurimis Theologis magnæ Lectionis & Authoritatis Viris, jubente Summo Pontifice, facta extiterit, prout Monumenta, quæ vidi apud Archivum Civitatis Barcinonensis recondita, testantur &c.

Reveren-

Reverendissimus Dominus Henricus Spondanus Episcopus Apamensis in Continuazione Annalium Eccl. Cardinalis Baronii ad Annum Domini

1260. §. 25.

Eodem Anno Pontificatus sui primo idem Honomius summo ardore desiderans pro convertendis Saracenis & Schismaticis Orientalibus, ut Arabicæ & aliarum peregrinarum Linguatum Studium &c. Parisiis &c., ut institueretur sèpius præceptum &c. ille omnino institui voluit; cuiusmodi instituendis Collegiis & Mahometanorum Conversioni indefesso labore ac summo studio incubuisse refertur *Raymundus Lullius Catalanus*, variisque ea de causa in Italiam, Africam, Galliam suscepisse difficiles ac periculosa Petegrationes,

& quod maximi momenti ståtuit Clemens V. in Concilio Viennensi, *Hortatore praetpus*, ut volunt, *Raymundo Lullio*, qui ad Concilium venit, ut Lingua Hebraica, Arabica, Chaldaea &c. publicè docerentur &c.

Illud non omittimus, *deceptum fuisse prædictum Annalistam [Ezovium] sèpè alias decipere solitum aut decipi*, cùm hic eidem Raymundo Lullio illos errores tribuit, qui fuerunt *Raymundi Neophyti*, sic dicti, quòd conversus fuisset ex Judaismo ad Fidem Christi, retentis nihilominus antiquis erroribus.

Reverendissimus D. Bernardus Episcopus Civitatis Castelli in Instrumento Sent.

Eminentissimus Princeps Dominus D. Franciscus Ximenez de Cisneros Inquisitor Generalis Hispania Archi-Episcopus Toleti, S. R. E. Cardinalis, cuius nomen est notoria expressio suorum majorum Elogiorum: Judicium hujus doctissimi Viri, quod habet de Doctrina Raymundi, est expressum in Litera sequenti.

Multum Nobilibus Dominis Juratis Civitatis & Regni Majoricarum. Multum Nobiles Domini, Secretarius Alphonsus de Proaza mihi misit vestras literas & translationem Titulorum & Privilegiorum Doctrinæ Magistri Raymundi Lulli Doctoris Illuminatissimi, habuique valde magnum placitum illa videndi, & de omni eo, de quo super hoc mihi scribitis; quia in veritate teneo magnam affectionem erga omnia sua Opera, quia sunt magnæ Doctrinæ & Utilitatis: itaque credatis, quòd in omnibus, quibus potero, illa favo-

re prosequar, & laborabo, ut publicentur & legantur per omnia Studia: & desuper habeo magnum desiderium videndi omnia ea, quæ pertinent ad decus & augmentationem hujus Civitatis & Regni, & circa hoc sint semper certificati de me in omni eo, quod se offeret, in quo me applicare possim. Et quia Baccalaureo Proazæ largius super omni eo scripsi, nil ulterius hic dico, sed remitto vos ad hoc, quod is ex mea parte vobis scribet, rogo vos, ut illi detis integrum fidem. Datum Alcalæ die octava Octob. 1513.

*Vester Cardinalis Hispaniarum.
Hieronymus Tlan Secretarius.*

Eminentissimus S. R. E. Cardinalis Joannes Bona Illustris per suam Doctrinam & Pietatem, in notitia Authorum, quos ponit circa finem suorum Operum impressorum Anno 1694. in litera R. dicit.

RAymundi de Sabunde Theologia Naturalis valde ingeniosa proxim continuens Artis magnæ Raymundi Lulli. Adrianus Turnebus dice-

bat, hunc Librum esse quintam Essentiam D. Thomæ: de Turnebo autem ait: fuit Criticus celebris & emunctæ naris.

Eminentissimus S. R. E. Cardinalis D. Jo. Saenz de Aguirre in editione r. tom. 2. Theol. D. Anselmi: ubi retractat ea, quæ de B. Raymundo scripsera.

QUamvis tot mihi pro Eimerici bona fide occurrant, non propterea certo, aut constanter pronuntiare audeo, Lulli Doctrinam fuisse à Gregorio XI. damnatam; sed id definiendum relinqu Sedi Apostolicæ. Addit in 2. editione tom. 2.

Theologia D. Anselmi facta Rome Anno 1689. Utinam ante priorem hujus tomī editionē legisseim, ubi de illius Doctrina uberiorem Censuram tuli: sua itaque illi fama, quod ad me attinet, integra esto.

Eminentissimus S. R. E. Cardinalis Alamanus in Aragonia, Valentia & Navarra Regnis ac Majoricarum & Minoricarum Insulis, in nonnullis aliis partibus & terris Apostolicæ Sedis Legatus, in Instrumento Sententia.

Eminentissimus S. R. E. Card. Nicolaus Cusanus, ut videre est apud Nicolaum de Pax in Elogiis de B. Raymundo.

TESTIMONIA

Virorum Insignium, partim Discipulorum B. Raymundi Lulli, partim aliorum Literatorum, qui Scriptis suis Artem excoluerunt, vel similem Artem meditati sunt.

Ividimus Syllabum horū Authorū in duas Clases, secundam præponentes primæ de industria, ita ut primi sint novissimi, & novissimi primi. Secunda Clas̄is complectitur illos, qui tradiderunt Ar̄em discurrendi, Concionan-

di, disputandi in utramque partem, insequendo semitam probabilitatis. Prima Clas̄is comprehendit illos, qui docuerunt Ar̄em demonstrandi ac convincendi ratione & experimento, insistendo viæ certitudinis & infallibilitatis. Sit igitur.

SECUNDA CLASSIS

Authorum, qui Commentariis suis conati sunt Ar̄em Lullianam elucidare, facilitare, emendare ac perficere, vel similem Ar̄em de novo condere.

D. Jacob natione Gallus.

Cōposuit in suo Idiomate Libellum in 12mo, cui titulus: *Clavícula vel Scientia Raymundi Lulli cum omnibus figuris Rhetorica*, annexatur in fine Vita Raymundi Lulli composita per D. Colletet: impressus est Parisiis apud Joannem Remy Anno 1647. plurimū commendat hic Author Beatum Raymundum, ut ex sua Præfatione patet: fatetur se profecisse per D. de Baudoin, de quo in prima Clas̄e loquemur; &

licet agnoverit, *Principia Artis Lulliana esse infallibilia &c.*, & quod ille, qui erit in centro & in Principiis hujus Artis, videat omnia cum perfectione, & sit capax addiscendi Scientias cum facilitate (ut loquitur in prædicta Præfatione) tamen in sua Clavícula non reliquit vestigia, quibus dignoscemus, illum assicutum esse perfectionem hujus sacræ Artis, nec proin magnum fore usum hujus suæ Claviculæ.

R. Pater Petrus à S. Helena Eremita Augustinianus ex Discalceatis Congregationis Galliarum.

EDidit Oratorium Schema pro sacris Concionibus, cui interjecta est Ars Inventiva Lulli (non illa, quam B. Lullus scripsit, quāque hic Author non videtur vidisse, sed illa, quæ continetur in Arte brevi & magna ultima, in quam plurimi Lullistarum hujus Clas̄is infeliciter impegerunt, putantes, se hāc solā Arte ultimā Secretum Artis Raymundinæ assūtus) impressus est hic Libellus in 12mo Lugduni Sumptibus Petri Rigaud Anno

1657. cujus fol. 62. incipit exponere Methodum Lullianam, quam vocat ibi Ar̄em Cabalisticam, forsan quia legit Tractatum de Auditu Cabalistico junctum Arti brevi & magnæ Argentorati editis typis Lazari Zetzneri: ceterū ex hoc Libello addisces Ar̄em dicendi multa pulchrè, ornatè, eruditè ex umbone, sed Ar̄em demonstrandi nostri Doctoris Illuminati in illo non invenies.

R. P. F. Hugo Carbonellus Minorita Observans.

Scripsit Artis Lulliana seu Memoria Artificialis Secretum explicitum Oratoribus & Prædicatoribus (ut putat) utilissimum: est Libellus in 8vo impressus Parisiis apud Joannem Lagvchay Anno 1620. legit hic Author Ar̄em brevem & magnam ultimam Raymundi (ut videre est in sua Præfatione) quibus profit hic Libellus, titulus illius in-

dicat; veruntamen si perfectam Ar̄em prædicandi desideras addiscere, magis consulo, ut ab ipso Raymundo illam petas, studeasque ejus Ar̄em prædicandi minorem & majorem, quod est magnum Volumen, & satis amplum ad explendam tuam aviditatem.

Petrus Morestillus Trenorchiensis ad Ararim in Burgundia Ducatu Doctor Theol. & Can. Eccl. Coll. S. Ludovici &c. in Diœcesi Ebroicensi.

Vulgavit Encyclopædiam sue artificiosam Rationem & Viam circularem ad Ar̄em magnam & mirabilem Illuminati Magistri Raymundi Lullii, per quam de omnibus disputatur habeturque cognitio: typis mandata est in 8vo à Juliano Courant Rothomagensi Anno 1646. edidit insuper hic Au-

thor alios duos Libros, quorum unum intitulat Academiam Artis Kabalistice Parisiis impressam Anno 1621. alium Reginam omnium Scientiarum impressam Rothomagi Anno 1631. quam vidi & habui. Quām præclarè sentiat hic Author de B. Raymundo, videri potest in prefata sua Encyc. Pref. fol. 2.

De præstantia verò Artis Lullianæ ita loquitur fol. 5. postquam in præcedenti vindicasset Lulliu[m] ab objecta illi barbarie vocabulorum, prosequitur: *Dixi, hac vocabula inventioni duntaxat inservire in hac Arte (imò potius in hac Sapientia universalis, cùm altissimas rerum causas & Principia universalia contempletur) cuius ea generalitas ac certitudo, ut se solà sufficiens, nullā aliā presuppositā, errore omni se-moto de omni re scibili veritatem ac Scientiam sīne difficultate invenire faciat; habet enim Principia uni-versalia, generalissima ac notissima cum mutua quadam habitudine ac artificio discurrendi modo, in quibus omnium aliarum Scientiarum Principia & Discursus tanquam particularia in suo universalis elucentur:*

Julius Pacius natione Gallus.

Scipit Libros quatuor *Artis Lulliana emendata*: est Libellus in 8vo typis editus Valentiae apud Petrum Pinellum Anno 1618. fecit Author hunc Commentariolum in Artem brevem B. Raymundi Lullii, ut ipse narrat in Præfatione, cuius Artis brevis singulas partes examinat, reprehendit & castigat, ac (suo judicio) in meliorem formam redigit: & ut verum fatear, in hoc mihi videtur hic Author excedere Lullum; nam ille multos defectus in Arte Raymundi invenit, & ego in Julio Pa-

cientie enim cetera, ut *Philosophia, Mathematica, sua principia ab ista recipiunt, proptereaque sunt huic Scientia subalterna*, & idcirco earum demonstrandi modus est minus generalis. Nil verius, nil excellentius de Arte B. Raymundi mente concipere potuissest Morestillus, quam his verbis expressit; optandum proin fuisset, ut Opus suum ad hanc normam concinnasset, quod intelligentes Artem Illuminati Doctoris, & legentes hanc Encyclopediam in illa non invenient: nec propterea contemnenda est laudabilis Authoris intentio, & labor supervacaneus dicendus; nam & silices suum usum habent, quamvis non eundem, quem adamantes.

cio tantum unum, neinpequòd Artem Raymundi non intellexerit: sed quomodo probo assertum? legant Julium Pacium, & legant ac intelligent hunc primum Tomum Raymundi, & illos mutuò conferant, tunc cessabit omnis quæstio: quanta est, obsecro, imbecillitas humani ingenii ad corrigendum Opus divinâ inspiratione elargitum! demonstrare nos docet Raymundus, garrire Pacius, nucleus dat Raymundus, corticem Pacius, cape Lector, quod vis.

D. Nicolaus de Hauteville Presbyter & Doctor Facultatis Parisiensis.

Composuit Idiomate Gallico Artem bene discurrendi, vel Methodum facilem ad inveniendum, formandum, stabilendum & multiplicandum solidum Discursum in Cathedra & Pulpito: est Libellus in 12mo typis editus Parisiis apud Thomam Jolly Anno 1666. adjunxit Author in fine Libelli Discursum apologeticum, quem intitulat: *Spiritum Raymundi Lulli, seu verum Judicium de sua Pietate & Doctrina*, cui in fine annexit Catalogum Librorum illius. *Sectione 4. fol. 432.* hujus Discursus ponit judicium impartiale (ut putat) de Vita & Doctrina Raymundi, & §. 6. fol. 436. Raymundo abjudicat Libros Chimicos, putatque, evidens esse, hos illi adscribi non posse, de quo suo loco; quod judicium sicut parùm patrocinatur Raymundo nostro, sic minus patrocinatur Authori hujus Libelli; de quo ut aliis sui similibus longè sanius judicium tulit D. Perroquet idem natione Gallus in sua Apologia pro Raymundo cap. 4. fol. 79. cuius Verba ex Gallico in Latinum sic reddidi.

Postquam D. Perroquet Lullistas divisisset in duas Clasies, & in fine secundæ Clasiss posuissest D. Hauteville, sic ait: *Verum est, quod omnes hi expositores secunda Classis monstrant Practicam hujus Artis quodam genere elucidationis pro usu Rhetorica & Dialectica, h.e. pro inventione plurium Argumentorum probabilium, & pro amplificatione, sed ne unum illorum invenio, qui perfectè imitetur nostrum Doctorem, vel qui utatur suis Principiis secundum*

illorum Definitiones essentiales; quia ne unus illorum illa explicat vel applicat secundum finem principalem, propter quem ipsem Raymundus illa applicat; qui finis est detegere veritatem rerum per veras Demonstrationes & per Rationes convincentes, ad satisfaciendum inclinationi naturali, quam humanus intellectus habet illam cognoscendi, examinando conclusiones particulares aliarum Scientiarum per Regulas & Maximas generales hujus.

Pergit præclarissimus hic Interpres Raymundi: *In veritate, quis est Lullista post Lavinetam & Raymundum de Sabunde, qui detexerit aliquod Secretum Naturæ, aliquam Veritatem occultam, vel qui explicaverit aliquam Scientiam per Principia hujus Methodi? certè neminem novi, & nullum eorum vidi, quamvis insuperiorum laborem legendi & examinandi Scripta ferè omnium illorum, qui composuerunt Libros super eadem Doctrina: omnes non habent alium finem in suis expositionibus, quam docere Artem multum loquendi, sed non demonstrandi res, & convincendi Intellectum; quod me obligavit ad illos reliquendos, & ad exponendam hanc Artem alia ratione, scilicet per ipsummet Authorum. Hæc verissimè & sapientissimè animadvertisit D. Perroquet: idem est judicium omnium aliorum verorum Lullistarum, prout apud singulos annotavimus: unde quid sentendum sit de præfato Libro D. de Hauteville, satis patet.*

D. de Vass Consiliarius Regis Gallia.

Transtulit in suam nativam Linguam, h. e. Gallicam, Logicam, Artem brevem, Opus Cabalisticum, de Inventione medii & Conversione subjecti in prædicatum sub titulo Fundamenti Artificii universalis Illuminati Doctoris Raymundi Lulli: est Libellus in 12mo impressus Parisiis Anno 1632.

Idem Author Patriæ suæ donavit versionem Artis Generalis Ultimæ; & quia insecurus est Il-

luminatum Doctorem de verbo ad verbum, nilque de suo addidit, non possum de ipsius particuliari scientia ullum judicium formare; videtur tamen ex Præfatione Arti Magnæ ab ipso præfixa, quanti fecerit Illuminatum Doctorem nostrum; quā estimatione inductus tantum & tam laudabilem laborem non subterfugit, ut suæ Nationi ore patrio loquentem commendaret Raymundum.

D. Joan.

Authores
D. Joannes Belot.

Gallie edidit Libellum præfixo titulo sequenti: *Opus Operum, vel perfectissimum Scientiarum Steganographicarum, Paulinarum, Armadellarum & Lullistarum;* & addit in fine *Artem docte prædicandi & loquendi super omnes textus S. Scriptura & aliorum subiectorum sine præparatione vel studio præmeditato per Secretum admirabile dictum Gemma Secretorum:* impressius est Parisiis apud Nicolaum Bourdin Anno 1623. speciosus est titulus Libelli, plurimique promittit illius Author; nam ad adiscendam suam Artem non nisi tempus novem dierum exigit, ut est cernere in sua Præfatione, & Capite 1. ad summam perfectionem illius requirit tres menses: substantia vero Libri comprehendit duas principales Scientias, scilicet *Rhetoricam & Dialecticam*, per quas duas tanquam generalissimas prætendit docere reliquas omnes: dito Capite 1. vocat Raymundum Lullum Princi-

pem suæ Scientiæ. Quamvis autem in hoc Libro inveniantur quædam vestigia aliquarum noticiarum Artis Lullianæ, non minora tamen numero reperire poteris, quæ evincunt Operis imperfectionem; nam per totum Librum apparet, suum Authorem non vidisse nisi *Artem Brevem & Magnam Lulli*: mutuatus est porrò aliqua ex Agrippa, Artis Lullianæ penitus ignaro, cuius in multis vanitates videtur imitari, & nobilem Lulli Artem potius suspectam reddere suis figmentis de Genio hominis cognoscendo, deque Scientia per somnum acquirenda præviis precibus ex Steganographia Tritemii efformatis, ut patet in fine libri, ubi præfatam *Gemmam Secretorum* ponit, quæ ignorantes artificium Steganographiæ posset inducere in suspicionem magiæ, qualis quidem non est, sed Ars parvi pretii.

Henricus Cornelius Agrippa.

Scripsit in Artem brevem Raymundi Lullii *Commentaria*. Est hic Liber prohibitus: uno ore Author sorbet & flat; nam in Epistola dedicatoria miro modo extollit Artem Lullianam, in Libro vero de Vanitate Scientiarum illam supra modum vilipendit; quod evidens est indicium, Authorem semel deceptum, vel in juventute, vel

in senectute; ille se dicit in juventute deceptum (nempe quando scripsit in Artem Raymundi) nos vero asserimus, eum in senectute deceptum; item nostram dirimet Lector, si intelliget hunc primum Tomum & *Commentarium Agrippæ*; ad cuius judicium lubens provoco.

Valerius de Valeriis Patritius Venetus.

Artiem Lullianam conatus est illustrare Libro, quem ipsi placuit nominare *Opus aureum, in quo omnia breviter explicantur, quæ Scientiarum omnium Parenz Raymundus Lillus tam in Scientiarum Arbore, quam Arte Generali tradit: ex præcedenti titulo & contextu ipsius Libri patet*, Authorum Arti Brevi & Magnæ ac Arbori Scientiarum suam operam locasse: laudabile est hoc in ipso, quod tantum didicerit ex Raymundo, ut omni laude dignum judicari: habent insuper Chimistæ, quod grates dicant huic Auctori; nam & hos laudat *Q. de Branchis*, fol. mihi 1042. ubi querit: Utrum Elementa sint formaliter in mixto, & negat, arguitque Chimicos de opinione contraria his verbis: *sed potissimum quidem Chimici idem satis audacter asserunt, & stultitiis suis existimant virtute ignis posse elementa in mixto contenta segregare, atque ad oculum hoc ostendere; sed decipiunt & decipiuntur.* Certè si hæc est laus Chimicorum, tunc similes malè laudantur (ut phrasí utar Lullianâ) Cæterum si Valerio de Valeriis placuisset se ipsum imittere cucurbitis vitreis Alchimistarum, potuisset ipso experimento certificari, an fuisse reso-

lubilis in elementa, scilicet in pulverem, è quo formavit DEUS primum Hominem, in lutum & sputum &c. Audiamus nunc, quid egregius hic panegiricus Chimicorum à Magistro suo Lullo didicerit de Elementis; præfato loco sic ait: *Qualiter autem debeat intelligi, in mixto Elementa esse, unicuique, quod sibi magis placet, credendum relinquo; mihi tamen magis Scotti Sententia arridet, quod vult, Elementa non esse in mixto formaliter, sed virtute &c.* O præclarum Discipulum Lulli! qui ne prima quicquidem Principia Physicæ Lullianæ novit, nempe elementa realiter & formaliter esse in mixto; quod ferè in omnibus Libris Philosophicis Raymundi docetur & demonstratur: quid igitur illi succenseremus, si Chimiam exosam habet, quæ per analysin naturalem corpus naturale in sua realia & naturalia Elementa resolvere nititur, & non se satiari sinit inanibus virtualitatibus in phantasia locatis; hinc suadeo, Lector, si veritatem amas, ut consulas Librum de Principiis Philosophiæ, & Librum de Principiis & Gradibus Medicinæ; his enim probè cognitis valedes Valerio de Valeriis.

Jordanus Brunus Nolanus.

Scripsit sequentes Tractatus in Artem Raymundi, scilicet *de Lulliano Specierum Scrutinio*, huic adjunxit tractatum *de Progressu Logica Venationis*; scripsit pariter *Lampadem Cabalisticam*, scilicet Commentarium in Librum de *Auditu Cabalístico Lulli*, item Librum de *Architectura Artis Lulliana*: ex quibus vero Libris Raymundi mutuatus sit suam qualemque notitiam his tractatibus conclusam, significat ipsem in Dedicatione sui Scrutinii, nempe ex *Arte Brevi, Magna, Inventiva, Demonstrativa, Mixtionis Principiorum, Auditu Ca-*

balistico, Arbore Scientie: nullos alios Libros Raymundi vidit, ut ipsem ibidem fatetur. Inter prænominatas Artes Raymundi Inventivam judico omnibus aliis faciliorem & leghter utiliorem; nam Demonstrativa est nimis ardua, nec nisi præviis aliis intelligibilis, reliqua autem nimis succinctæ, obscuræ & etiam per se solas inintelligibiles: unde si Nolanus vel solam Inventivam aliquatenus penetrasset, ut certè potuisset, etiam sine juvamine aliorum Librorum Lulli, hoc solo sole luce, non indiguisset suâ Lampade.

Petrus

Petrus de Guevara.

Explanavit Artem Raymundi Commentario scripto Lingua Castellanâ Madriti impresso in 12mo per Hæredes Alphonsi Gomez Anno 1584. est titulus Libelli: *Ars Generalis & Brevis in duobus Instrumentis pro omnibus Scientiis collecta ab Arte magna & Arbore Scientia Doctoris Illuminati Lullii*. Idem Author edidit alium tractatum, quem inscribit: *Brevem & summariam Declarationem Artis Generalis*, eodem Idiomate, impresum Madriti per Petrum Madrigal Anno 1586. Capite 6. hujus ultimi tractatus ostendit, se *Artem Inventivam* Raymundi legisse, è cuius Regula

tertia quædam desumpta non inutilia: composita insuper duas figuræ non invenutas, quarum prima in centro signum lunæ habet, & Artem brevem complectitur; secunda in centro signum solis, & Arborem Scientiarum includit, in circumferentia vero centum formas, quæ commoditate non carent ad memoriam imprimendum præfatos duos Libros. Cæterum Author pauca habet, quæ non verbotenus ferè contineantur in tribus dictis Libris ipsius B. Raymundi, nec radicem Artis in illis invenies, quapropter dulcius ex ipso fonte &c.

D. Petrus Hieronymus Sanchez de Lizarazo Cathedr. Eccl. Turianensis Decanus & Can.

Librum in 4to typis dedit Turianæ impressum Anno 1619. per Carolum à Lavayen; inscribitur Liber: *Generalis & admirabilis Methodus ad omnes Scientias facilis & citius addiscendas, in qua Eximii & Pissimi Doctoris Raymundi Lullii Ars Brevis explicatur, & multis Exemplis variisque Questionibus circa facultates, que in scholis docentur, ad praxim (quod nunquam factum legitur) apertissime reducitur*. Præfixit Author Operi egregiam Dedicationem, dein subjungit compendiose Vitam B. Raymundi, Sententiam Definitivam & Privilegia: in Observatione ad Lectorem multa præclarè animadvertisit de Commentatoribus in Artem Lullianam, & ingenuè fatetur, quām injusū quondam persecutus sit Raymundum, ipsius Doctrinam & Professores illius taxando, quia viderat Doctores gravissimos de hac Arte male sentientes insipienter, sicut alii, qui Artem ignorare, & eam despiciunt (sunt ipsius Authoris verba tornalia) præfigit dein Arti suæ decem generales Observations ad intelligentiam Artis necessarias; & demum aggreditur ipsum textum Artis Brevis exponendum, quod valde laudabile est in hoc Authore, & optandum, omnes Commentatores in hoc ip-

sus exemplum fecutos: adeò pulchra visa est R. Patri Kircheri hæc Methodus ipsius Sanchez, quod, quamvis Lullistis alias parum videatur favere, tamen non aversatus sit multa ex ipso mutuare, præsertim Methodum applicationis Artis ad Scientias particulares, prout ipsem Eximus P. Kircherus ingenuè fatetur *Lib. 1. c. 3. fol. 4. & Lib. 3. fol. 102. in Prefat. suæ Artis Combinatoriae, & ipsi Libri practici posteriores sufficenter ostendunt*.

Cæterum, cum nec ipse Hieronymus Sanchez Methodum verè demonstrativam Lullii possederit, ut satis evincitur ex modo procedendi ipsius in Scientias particularibus, quid mirum, si R. P. Kircherus plus ex ipso haurire non potuit, nisi Artem disputandi pro & contra (ut ajunt) maneat igitur sua laus ipsi Hieronymo Sanchez inter alios Illustres Lullii Commentatores, quamvis non superius attigerit verticem hujus gloriose Artis; nam laudabile est, in scala bonitatis quemcunque gradum occupare, sicut vituperabile, in scala malitia vel infimum: unde si cupis Lector multum & plus proficere in hac diva Scientia, Amice ascende superius.

R. P. Ivo Parisinus Capucinus.

Composuit prægrande Opus, cuius inscriptio est: *Digestum Sapientie, in quo habetur Scientiarum omnium rerum divinarum atque humanarum Nexus & ad prima Principia Reductio: comprehenditur quatuor Tomis, & est Lugduni impressum Sumptibus Laurentii Anislon Anno 1672. hujus Operis non potui habere nisi quartum Tomum, qui est Supplementum primi & secundi; ex iis autem, quæ præfato Tomo Author inscrut de præcedentibus, & quæ à R. P. Izquierdo de hoc Authore in sua Pharo Scientiarum referuntur, sequentia annotavi: nempe Digestum Iponis potius Eruditionis quām Sapientiæ mihi nominandum videri; nam comparari posset cuidam Lexico Lulliano-historico, totus enim labor Authoris in eo est situs, ut varias historias, sententias, decisiones, proverbia redigat sub combinationes terminorum figuræ tertiae Artis Magnæ Lullianæ; & est mirum, Virum jam octuagesimum annum suæ ætatis agentem tam firmum fuisse ad hoc Systema non spernendum non exiguæ ingenii felicitate elucubrandum; nam quamvis id, quod principaliter intendebat P. Ivo, non attigerit, nimirum Methodum universalissimum acquirendi Scientias, ipsius tamen idæ, quam de hac Mc-*

thodo mente conceperat, quamque in Præfatione Tomo 4. præfixa declarat sequentibus Verbis: *Ego (inquit) hanc Artem reducendi Scientias, Propositiones, res omnes ad certa Principia, cum quibus convenienter, & cùm sint eadem unius tertio, sint eadem inter se, puto, manifestam esse Introductionem ad diu quædam, & nondum inventam (ut putat) Encyclopediam, satis indicat, aliquid sublime menti hujus Viri illuxisse, quod opere completere nescivit, ut patebit ad sensum conferentibus Methodum Lullianam cum illa Iponis; & quamvis hanc Artem reducendi particularia ad universalia Principia carpat prælaudatus R. P. Izquierdo in sua Pharo Scient. Disp. 23. q. 4. fol. 286. n. 59. putetque, illam esse inutilem ad proprias veritates cujuslibet Scientiæ addiscendas, revera tamen ita non est, si modò rectè instituta eslet hæc Reductio ab Ivone, qualiter ab ipso Divo Authore factum in Arte Inventiva, in Libro inveniendi Particularia in Universalibus & pluribus aliis (de qua materia redibit sermo in Revelatione Secretoru Artis) veruntamen facilius & magis artificiosum est reducere universalia in particularia; h. e. elicere particularia ex universalibus, quām reducere particularia in universalia; nam cùm universalia sunt pauca, & finita*

nita, & in actu, & particularia sint multa, & quasi infinita, & in potentia, longè facilius est infinita elicer ex finitis, quā finita ex infinitis: unde quando Ivo in suis Supplementis locavit particularia sub universalibus, nunquam utique potuit completere numerum omnium particularium; proin cuilibet Artificum volenti uti Arte Iwonis fuisset necessarium se alligare his tantum particularibus ab Iwone conscriptis, vel si nova particularia in his Supplementis non contenta voluisset habere, nova ipsi Supplementa fuissent colligenda, quorum Sup-

plementorum formandorum nullus unquam foret terminus, quod esset summus defectus Artis; & ex alio quoque capite, quia hujusmodi particularia non essent inventa per Artem, sed aliunde, nempe à diversis Authoribus mutuata, & in capsulis Artis Lullianæ, quasi in aliquo scrinio conservata, quæ nunquam fuit intentio B. Magistri nostri. Plures alios defectus hujus Systematis non lubet adducere, nam sufficit, quod bona ex integra causa, & malum ex quolibet defectu.

R. P. Athanasius Kircherus è Soc. JESU & Linguarum plurimarum peritiae & multifaria Eruditione celeberrimus.

Scripsit Artem Magnam sciendi in 12. (11.) Libros digestam, quā novā & universalī Methodo per artificiosum Combinationum contextum de omni re proposita plurimis & propè infinitis Rationibus disputari, omniumque summaria quedam cognitio comparari posset: est Liber in fol. 2. Tomis constans, impressus Amstelodami apud Joannem Janssonium à Waesberge Anno 1669. In Præfatione ad Lectorem conatur Lullum vindicare eā dexteritate, ut è manibus adversariorum illum eruat, suis stipendiis militaturum; refert enim ea, quæ Lullistæ de Lullo encomiantur ex Nicolao Causino S. J. mutuata, quibus conantur persuadere, suum Magistrum admirandum hoc Doctrina genus verius supernā Luce & Spiritū Sancti Dictamine, quām intensō studio & insitā ingenii sagacitate & labore comparasse: sunt verba ipsius R. P. Kircheri, quæ omnia non à Lullistis, sed ex genuinis ipsius B. Raymundi Libris discere potuisset, si illos legisset, ut textibus inde mutuatis probabimus, quando de Secretis Artis agemus: laudat itaque Raymundum nostrum, dum reprehendit nonnullos agrorū animi Aristarchos, qui severioribus obeliscis Virum innocentem invadentes adeò indignis modis pupugerunt (hæc aliter sonant, quām barbara Latinitas Raymundi) ut prater impostura & sycophantice piaculum cum de herefēos quoque & necromantie nefando crimen imprudentius accusare non sint verecundati. Ego (inquit) in tam perplexo negotio dubius & anceps cūnam parti subscribam nescio: hoc scio, Lullum Hominem DEO deditum & S. R. Ecclesiae propaganda Zelo ardenterissimum (ut ejus relicta posteritati monumenta sat superque testantur) Virum fuisse: si hoc scit, quomodo nescit? & si nescit, quomodo hoc scit? Pergit postea examinare Doctrinam Lulli, & illam defendere contra Eimericum allegatione Sententiaz in favorem illius latæ, & à Concilio Tridentino confirmatæ &c., & aliorum, quæ huic Tomo præfixa sunt: eandem Doctrinam deprædicat Lib. 1. c. 2. confess. 2. fol. 13. his verbis: Fateor tamen (ait) Institutum Lulli admirandum & ingeniosissimum, si fuisset, qui applicationis Methodum facilitati junctam tradidisset: hunc Modum facilem & expeditum, quo ad quamvis propositam questionem sine hesitatione respondas, pollicetur tibi R. P. Kircherus in sua Arte se traditurum; at hoc labore ipsum sublevare voluit B. Raymundus non uno sed pluribus Commentariis in suam Artem scriptis, quibus usum Artis adeò facilitat, ut, cui hæc non sufficient, nec centum Artes Combinatorias sufficietas promittere ausim: utinam vel solam Artem Inventivam ejusque Lecturam percurrisset R. P. Kircherus.

Ad Laudem B. Doctoris faciunt ea quoque, quæ R. P. Kircherus habet in Præfatione: *Altius*

sændem mihi lumen affulgit, ad vertique sub Principiis Lullianis, veluti sub rudi quodam sileno ingentia Scientiarum cimelia latere, quorum expensione Res publica mirè locupletari posset. Item Lib. 3. in pref. fol. 101. ubi ipsum vocat Virum Illuminatissimum, aitque, se in illius Arte miranda quedam deprehendisse: si in obscura Chao tanta ipsi oborta est lux, quid protulisset, si completa tantorum Operum Genesim tam copiosam luce oculos illius perculisset? Aggreditur dein Lib. 1. par. 1. Artem Magnam Lulli examinare, commissos ab eo (ut putat) defectus indicare, & novam Structuram Artis magnæ expondere; *nostrum enim est* (inquit in fine Lib. 1. fol. 15.) *non Lullianam Methodum hoc loco docere, sed principiis ab eo mutuatis novam condere multò Lullianā faciliorē, expeditioremque.* Et ut laudem Doctori Illuminato à R. P. Kirchero exhibitam laude compensem, fateor, incomparabilem hunc Virum divinam prorsus Idæam de Divina Lulli Arte mente concepisse, quam statim exprimit Lib. 1. c. 1. Artis Magnæ sciendi sequentibus: *Hæc est Diaphanti nobilis Mathematici r̄ix̄ in ixiw̄ (Ars Combinatoria) quæ ex paucis iisque lumine naturæ notis principiis altissima quævis Arithmeticæ & Geometriae Sacra menta aperit &c.* Nostra verò Methodus non facilis tantum, expedita & obvia, sed & universalis est, qua non unius Artis freta molimine superbit, sed per artificiosum combinationum contextum cum universa Encyclopediæ artissimum conjugium meditari videtur, artificio prorsus admirabili per Doctrinam, scilicet ordinum circulosque methodicos ad naturæ exemplar fabricatos, quorum adminiculo non tantum inveniendæ tradendaque Polypedia Methodus universa comparatur, sed & Artes qualibet sive Scientiæ, omnesque rerum abditarum rationes à natura sumptis exordiis per varios ascensus descensusque & circuitus animorum tradi & investigari possint. Et Lib. 5. t. 2. cap. 1. fol. 221. de Arte Analytico-Synthetica sic loquitur: *Nos verò hoc loco Diophantum Pappum, Euclidem, Vietam, & in Metaphysicis Franciscum Patricium &c. secuti, illam hic, eā, quā fieri potest, claritate exponimus exemplis illustratam; quā quidem nihil ad veritates abditas eruendas aptius, scitusque excogitari potest, non tam tyronibus, quām jam in philosophico Studio proiectis ad imitandum propositum.*

Plura Lib. 1. c. 1. citato invenies Lector, quæ de universalitate Artis & de particularibus universis in ea contentis, ex eaque eliciendis enuntiat R. P. Kircherus, quæ melius concipi, & calamo exprimi ab ipsomet Doctore nostro Illuminato vix potuissent; & si ea opere ipso Vir sagacissimus complevisset, mirabilem & à Lulliana forsitan non multum deviantem Methodum nobis reliquist.

Videa-

Videamus nunc, quos Defectus in Arte Lulliana R. P. Kircherus emendandos suscepit. *Vide Lib. 1. c. 4. fol. 5.*

Primus Defectus: innuitur *Stylus barbarie plenus*, & vix ullius Latinitatis vestigia obtinens: objectam hanc barbariem sufficienter diluunt Alphonsus à Proaza suprà allegatus, & Nicolaus de Pax, pluresque alii insignes Lullistæ: mihi certè præplacet fictitia hæc barbaries Illuminati Magistri mei omnibus phaleris Togæ Romanæ, à qua, utpote barbarâ, ad nos devoluta est barbara nostra Grammatica (cujus defectus Grammatica Raymundi exanimat, & in lucem profert) sed demus, *manneriem* loquendi Raymundi esse minùs excultam, si tamen per illam habemus tale *avantagium*, quod non suppeditat nobis omnis suada Ciceronis, nonne melior est ad pugnam baculus & funda Davidis, quām hasta & lorica Saulis?

Secundus Defectus: arguitur novem Literarum paucitas, & ejusdem literæ diversis principiis applicatio: *Lib. 2. par. 1. c. 1. fol. 10.* hinc R. P. Kircherus literis substituit Characteres à se inventos, ut singula principia haberent proprios characteres, ad vitandam (ut censuit) confusionem. Excusat hunc defectum noster B. Magister, dicitque, Literas suas esse magis universales, quām Charactères Kircheri, sēque in Arte Demonstrativa & Contemplativa monstrare per eorum usum in Logistica speciosa Raymundi nunquam satis deprædicandum, quòd harum Literarum inventum non sit defectus, sed summa perfectio Artis: videatur super hoc *Lib. 5. Contempl. cap. 335.* & praxis totius hujus Libri quinti tollet omnem scrupulum.

Tertius Defectus: movetur difficultas reducendi terminos ad Literas. Excusat hic defectus per Artem Notoriam seu Introductoriam Raymundi tertio Tomo contentam, quæ videnda

Quartus Defectus: objicitur imbecillitas memoriarum ad tam multa finè confusione retinenda. Respondet Raymundus: perfectionem, naturam, ordinationem convenire cum memoria, & hæc esse in sua Arte: ergo. Certè ego non memoriter didici Alphabeta Artis Raymundi, & tamen illa & alia plura aliarum Artium Lullii memoriter teneo, ut & Tabulam suam Generalem, quam quemvis, puto, si ordinem observet, unius horæ quadrante memoriarum impressurum; nam usus continuus ea reddit facillima: adeóque non sum expertus hanc difficultatem, nec alios experturos certus sum, si modò familiarem sibi faciant Literarum harum applicationem.

His Defectibus apparentibus lubet annumerare alios graviores (ut arbitratur R. P. Kircherus) hinc inde ex Arte sua Combinatoria desumptos: quorum

Primus: quòd Lullus vel saltem Lullistæ prominat exiguo tempore etiam pueros hæc solâ Arte finè alia Scientia è Scholis deprompta, in viros doctissimos efformate: unde *Lib. 1. Art. comb. part. 2. c. 2. conséct. 2.* sic habet Kircherus: *Tertiò patet ex hac tabella, quām tyroni difficile sit futurum, hisce solis & non nisi pauculis instructum sibi de omnibus disceptandi notitiam polliceri, tametsi enim omnia in ea implicitè & virtute, qua in natura rerum existunt, contineantur, arduum tamen omnino, ne dicam, impossibile existimo, ab eo, qui non exercitatus est in theoreticis Scientiis, in hac Arte quidquam laude dignum prestari posse.* Et paulò infrà: *at ex tempore cum industria novos & appropriatos, quibus id*

probetur, terminos invenire, pueri non est, nec inexcipi, sed Viri Philosophi jam in palestra scholastica diu multumque exercitati. Item *Lib. 1. c. 4.* ait: *que quidem tantò majori difficultate implicantur, quanto in theoreticis & scholasticis Studiis fuerit rudior in experiorque, adeoque idem sit, ut quispiam in ulla facultate quicquā laude dignum praestet, nisi prius Scientiam, de qua tractat, eximie calleat, Dialectica quoque institutionem non ignoret: quomodo enim cuiuspiam Disciplinae ignarus, solo hoc exiguo principiorum apparatus appropriata aptaque ad id, quod in ea Scientia demonstrandum proponitur, media proprio, ut dici solet, marte invenire queat, non capio.* *Lib. 1. part. 2. c. 1.* *Commentatores suprà citati ceu simia veri imitatores Lulli, ut Artes supra omnes cœlos extollerent, multa ad Artis dignitatem & excellentiam contestandam confinxisse potius, quām reverè eam ita se habere, tradidisse videntur; forte Alchimistas & Astrologos in hoc sc̄ētati, quorum illi, qui ad sui nunquam visi (à Kirchero) Lapidis depredicandam excellentiam quid non excogitant, quos casus non mentiuntur (sic venia verbo) ita prorsus Lulliste miros & prorsus paradoxos de hac Arte casus referunt &c.; siquidem impuberes hæc Arte fretos omnium Scientiam consecutos de qualibet re proposita scire & eleganter differuisse, nec non in viros doctissimos evassisse, dicere non recundantur.* Porrò, ut probet, quām impossibile hoc sit, prosequitur: *Nam si ego, qui Artis Lulliana ex professo studiis, omnia Artis arcana modumque in ea procedendi exactè pervidi, in praxi tamen eam redigendi ingentes difficultates, non obstante, quòd literarum studiis ritè pertractandis à teneris unguiculis assuetus non exiguum (abst verbo jactantia) Scientiarum apparatum DEO dante adeptus sim, nihilominus in Artis Lullica applicatione ubique adhuc locorum non tam, quid dicere & sentire, quām quomodo mentis mea conceptus per dicta Artis applicationem in medium proferre debeam, nescius ubique perplexum me inveniam, quid de pueris nullo adhuc rerum usu & exercitatione instructis sentiendum sit, Lectori judicio polensi estimandum relinquo.* Et fol. seq. *Novi quoque, posse puerum paucorum dierum spatio ex assumptione Artis Principiis ita institui, ut de proposito sibi Themate nonnihil respondeat, sed ut de difficillimis Questionibus tum Theologicis tum Philosophicis Mathematicisque ad rhombum respondeat, hic rhodus hic saltus.*

Ex haec tenus dictis constat, R. P. Kircherum ad Artem sciendi perfectè assequendam requirere inultum temporis, cùm prius debeat esse exercitatus in theoreticis Scientiis, nempe in palestra scholastica diu & multum; ac proin solam Artem Lullianam non sufficere, hanc verò difficultatem ipsummet Raymundum agnovisse: unde ipsem Lullus (sunt verba Kircheri *Lib. 2. p. 1. c. 1.*) aperte fatetur, *neminem ad Artis perfectionem pertingere posse, nisi & subtilissimo ingenio, tenacissimā memoriam & naturali quadam mentis sagacitate imbutus fuerit.*

Audiamus jam ipsummet Illuminatum Doctorum, qui in fine suæ Artis Generalis Ultimæ sic habet: *Ista Scientia habet tres Gradus ad addiscendum secundum se ipsam; nam homo habens optimum Intellectum & fundatum in Logica (Lulliana) & in Naturalibus (Physica Lulliana) poterit ipsam scire duobus mensibus, uno mense pro Theorica, & altero mense pro Practica: homo habens intellectum meliorem fundatum in Logica & in Naturalibus & diligentiam poterit ipsam scire quatuor mensibus; duobus pro The-*

rica, & duobus pro Practica: homo habens Intellectum subtilem & bonum & fundatum in Logica & in Naturalibus & bonam diligentiam poterit ipsam scire in medio anno, videlicet tribus mensibus pro Theorica, & tribus pro Practica: & si non poterit addiscere illo tempore, signum est, quod habet rudem intellectum, & quod non habet bonam diligentiam, aut est occupatus in aliis; & talis homo nunquam illam addiscere poterit.

Hoc textu promittitur temporis brevitas, sequenti verò ostenditur sufficientia Artis Lullianæ, sinè aliis Scientiis priùs comparatis: quod demonstrat Raymundus proprio suo experimento in *Libro Experiencia Realitatis Artis Disp. 7. p. 1.* statim ab initio, ubi Doctor Illuminatus ait: *Confiteor, quod ego Raymundus sum illiteratus, & per Artem Generalem multos Libros feci, forte plus quam centum, DEI semper gratia ministrante, inter quos Libros feci multas Artes speciales: deinde recenset decem harum Artium specialium, quas fecerat: postea pergit in Principio 2. part. 7. Disp. affirmare, quod possit dare solutionem quarumcunque Questionum in quaunque Scientia propositarum, etiamsi illam Scientiam nunquam audierit vel didicerit, solâ suâ Arte Generali fretus, dummodo ipsi explicetur, quid dicatur per nomen, de quo fit Questio: quod testatur his verbis: Ut scientes Scientias & amantes videant in me illiterato (faciendo Questiones, quæ eorum Scientiis videantur difficiles & obfuscatae vel obscuræ, quas quidem Questiones & Scientias alias non audiri, neque scio) per quem modum eis satisfaciā in solvendo & dubia removendo in illis Questionibus cuiuslibet Facultatis, si mihi scripta tribuantur (supposito tamen, quod detur mihi bene intelligere, quid per nomen dicatur sive intelligatur in Questionibus mihi factis) veruntamen non promitto semper solvere, sicut ipsi; nam possibile est, quod in quibusdam elucidem certius veritatem: & ratio hujus est, quia Intellectus altior est cum Principiis generalissimis dictæ Artis Generalis, quæcum principiis, quæ sunt in aliis Scientiis subalternis. Et in Arte Universali seu Literatura magna super Artem Compend. inv. Verit. Disp. 1. de 2da fig. fol. 3. Quamobrem id, propter quod hac Ars noviter est inventa, est, ut sine particularium acceptione per Artem scias C. ad particularia descendere, licet B. non præbuerit ea ad recolendum; hoc autem impetrat, ut amissio temporis evitetur. Videantur etiam Introductoria in Artem Demonst. Ars mixt. Theol. & Phil. item Reg. 4. Artis Inven. ver. ex quibus textibus P. Kircheri & B. Lulli inter se collatis facilè possunt elici sequentia.*

Primo: Si vera sunt, quæ Illuminatus Doctor his textibus adpromittit, per illius Artem longè facilius acquiri posse Scientias, quæcum per Artem Combinatoriam P. Kircheri.

Secundo: Sinè tanto dispendio temporis.

Tertio: Sinè requisito labore addiscendi priùs Scientias particulares; imò propriâ experientiâ didici, Discipulis Lulli scientias particulares jam aliunde acquisitas magis obesse, quæcum prodesse, non ratione sui (quod enim in Schola ordinaria verum est, in Schola Lulliana falsum esse non poterit) sed quia multa in utramque partem disputabilia, & Sententiae quandoque erroneæ menti inhærent diuturnitate temporis & credulitatis adeò fortiter impressæ, ut vix etiam agnitiæ Ratione & Demonstratione contrariâ exuantur: e.g. *Dari Formam universalem: Elementa esse formaliter in mixto: Non dari nisi quatuor Gradus intensionis, & plurima*

similia, quæ Schola Peripatetica perpetuò negat, & Lulliana perpetuò affirmat, ac Rationibus invincibilibus demonstrat.

Si quis verò neget, vera esse, quæ Lullus de præstantia suæ Artis suis Discipulis spondet, hic melius convinci non potest, nisi experimento: legat, intelligat hunc & sequentem Tomum, eaque, quæ didicerit, conetur reducere in praxin, & cœslabit omne dubium.

Secundus Defectus Lullo & Lullistis objectus tam à P. Kirchero, quæcum à PP. Izquierdo & Knitelio, est, quod hi tres Authores putent, multas combinationes Principiorum ad probandam aliquam Questionem tanquam inutiles esse rejicendas: unde R. P. Kircherus Lib. 4. Artis suæ Comb. cap. 5. fol. 182. de usu & praxi Tabulæ Generalis Lulli conqueritur, quod contrarium fiat in Magna Tabula Lulli, in qua tanta sepe ac inutilium argumentorum turba vel celeriter per omnes locos discurrentem sequetur, ut vix summo labore ab ea te expeditre possit: & R. P. Izquierdo in Pharo Sci. disp. 23. q. 4. Contrarium prorsus demonstrat noster Illuminatus Doctor in suis Operibus: unde optarem, ut Kircherus, Izquierdo & Knitel legissent Librum de Tribus Sapientibus, Librum de 14. Art. Fid. Artem Invent. & Lecturam super Artem Invent. & absque dubio mentem mutassent: fundamentum hujus est, quia principia essentialia & necessaria habent connexionem, & quodlibet revelat specialem & propriam sibi proprietatem universalē, per quam & cum qua ex singulis particularibus elicetur specialis & particularis proprietas, & per consequens ratio eadem connexione juncta aliis rationibus particularibus ex universalibus aliis principiis elicitis, quæ connexione junguntur universalia principia: quod principium latuisse videtur hos illustres Authores, quia præfatos Libros non viderunt: de quibus latius agemus in Revelatione Secretorum Artis.

Tertius Defectus: Ars Lulliana culpatur, quia non demonstrat (rectius dicent, non nobis visa est demonstrare) quot sint combinationes seu conjunctiones possibles ex terminis datis, & quomodo illæ adæquate confici & percurri possint: ita R. P. Izquierdo in Pharo Sci. Disp. 23. q. 4. §. 45. fol. 282. & ex ipso R. P. Knitel part. 6. art. 2. fol. 94. sua Via Regia. Sed Ars Lulliana ostendit contrarium ipso facto: videatur primus hic Tomus & sequentes, qui de Artibus agunt: imò Ars Lulliana etiam in hoc puncto se dicit maximè perfectam, quia recenset omnes possibles combinationes naturales & artificiales, quod non faciunt prælaudati Authores, utpote quibus numerus principiorum naturalium & modus operandi naturalis fuerit incognitus, & per consequens numerus combinationum possibilium naturalium; quod vel ad oculum patet in una combinatione quatuor qualitatum elementarium, quam habet R. P. Kircherus Lib. 4. Art. comb. c. 3. propos. 2. fol. 158. & R. P. Knitel part. 1. art. 6. fol. 19. perlustrant Raymundum de Combinationibus Elementorum agentem theorice & practice in Libro de Principiis & Gradibus Medicinæ, non opinative, sed demonstrative, & combinent ea cum Libro suo de Quinta Essentia, videbunt magnam differentiam.

Quartus Defectus: Ars Lulliana dicitur non agere de quaternariis nec de quinariis combinandis, & per multas Regulas tradit, quod posset per unam: ita R. P. Knitel part. 6. Via reg. art. 2. fol. 94. & R. P. Izquierdo in Pharo Sci. Disp. 23. q. 4.

§. 43.

§. 43. fol. 282. *Prima Responsio:* respondet Ars Lulliana, se non debere, nec per consequens posse agere de pluribus combinationibus, nisi quot sunt in natura, ad quorum proin numerum artificiales debent regulari: tot autem sunt naturales, quot Ars Lulliana recenset, nec plures, nec pauciores, quibus si adderetur vel una, esset superflua, sicut si sextus digitus adderetur manui: si verò responsum hoc negent, rogamus, ut priùs mentem Illuminati Doctoris conentur penetrare, antequam ipsum judicent. *Secunda Responsio* est: non esse necessarium nec possibile omnes numeros combinationum recensere; nam demus, illos in charta exprimi posse calamo, quid prodest, si opere exequi nequeant, cùm ob infinitatem id fieri planè non possit; alias & hi Authores carpenti essent, quòd plures combinationes in numeros non reduxerint. Quod Regularum Lullianarum pluralitatem attinet, *Tertia Responsio* est: tantum abesse, ut Lullus Regulas multiplicet, quòd nemo mihi ullam assignare possit in particuli, quæ non actu sedem suam ab Illuminato Doctore receperit in una universalis: e. g. videant 40. Regulas ad unam reducendas in Commento super Artem Demonstrativam: videant tot centenas, imò millenas figuratum conditiones reducendas ad conditionem utrius figurae generalis in Arte Universali: videant tot demonstrationes reducendas ad 10. conditiones Libri de tribus Sapientibus: videant 400. Demonstrationes reducendas ad 4. conditiones Libri Mirandarum Demonstrationum: videant plus quam 10000. Demonstrationes Libri Divini Contemplationum reducendas ad regulam unius tabellæ, quæ continetur Cap. 364. præfati Libri, volâ manus tegendas; hoc certè (dent veniam insignes hi Viri) in illorum Libris nemo inveniet.

Patet ergò, non esse Defectus in Arte Illuminati Magistri, sed potius incomparabiles perfectiones, quæ hactenus pro defectibus ob non sufficientem informationem reputabantur: unde non sinè gravi fundamento Lavineta Vir inter Discipulos Lulli genuinos cum laude numerandus pronuntiavit in Titulo Arti brevi præfixo: *Si Elementum aut demas, aut addas (ipsum vel iota) totius rei summam immutat, & ad alios Artis hujusc Libros te redditis inhabilem: quod est aureum & verissimum assertum.*

Cæterum plures alios Authores de aliis Defectibus Raymundum nostrum argentes hic adducere possem, qui, quamvis in aliis fuerint excellentes, tamen ob insufficientem notitiam non poterant non multa carpere in Arte, quibus nullatenus irascor, cùm id ipsum mihi acciderit, quando Arte sum ingressus; nam singula putabam immutanda, alteranda, in numero, in ordine, in principiis, in modo operandi, donec labore inutili defatigatus animum de perficienda unquam Arte penitus abjeci: erexit me Misericordia DEI in spem addiscendæ melius Artis ex ipso Illuminato meo Magistro, quæ meam superbiam priùs prostraverat, tandemque cum ingenti gaudio inveni in hac immutabili Scientia priorem meam ignorantiam, quam nunc profiteri non erubesco, ut Condiscipulos meo exemplo alliciam, omnésque bonæ voluntatis homines, ne percurrentes ista Opera præmaturo præveniantur judicio, & velut canes è Nilo lambant, sed potius firmiter sibi persuasum habeant, se tamdiu mentem Illuminati Doctoris non assecutos, donec oriatur in-

illorum cordibus illud gaudium vel simile, quale naëtus est, qui thesaurum absconditum in agro invenit; quia cum illo facile vident omnia sua prævia judicia, ut emant agrum istum.

Quod promissa Lullistarum concernit circa pueros impuberes informandos in hac Arte, ulò fatemut & concedimus, id impossibile non solum Lullistis, sed cuicunque hoc attentanti; nam ubi natura nondum est apta, ibi ars frustra locabit operam, neque hoc unquam à B. Raymundo, nec à veris Lullistis ad promissum est; scimus enim, non omnes, qui hoc nomine gloriantur, eo ipso rem esse fortitos; neque enim sola Schola Lulliana exempta est fato aliarum Scholarum, quin ipsa quoque dividenda sit in classes suis gradibus dignosendas & distinguendas: imò sicuti Sacra Theologia invita patitur, parùm versatos in hac sacra Scientia vel etiam prava Dogmata docentes vocari Theologos, & sicut Philosophia seu Scientia & Ars Naturæ nomen suum affingi indulget iis, qui nil minus possident, quam Scientiam & Artem Naturæ, quidni & ipsa Ars Lulliana sufferat quosdam hoc nomine exterius tantum signatos? qualis certè fuit Agrippa, quem R. P. Kircherus citat: sed quidquid sit de Arte à Lullistis usque ad sidera elatâ, quâ pueri decenes subito in pantosophos commigrarint, demus, hoc Lullistas dixisse, quid si idem diceret R. P. Kircherus? audiamus ipsummet Lib. 11. sue Art. comb. cap. 7. & ultimo sic loquentem: *Finità totius Artis expositione in secundo tomo tradere constitueram eum modum, quem jam diuidam Lullista plenis buccinis in suis monumentis deprehendarunt, videlicet Methodū adeò facilem & expeditam, ut eâ pueri decennes & impuberis etiam & idiota exiguo tempore ad omnem Scientiarum affectionem pertingant; qua res primâ fronte merito incredibilis & paradoxa videtur: quam itaque illi Methodum forsitan nunquam, non dicam, docuerunt, sed neque in mentem eis venit, nos hoc loco tradere, ut dixi, constitueramus; sed consultò amicorum Principum sollicitatione id differendum censuimus, tunc eum publici juris facturi, ubi hoc praesens Libri exhibitum specimen haud trividis oculis exceptum fuisse intellexerimus. Si igitur eximius hic Pater, qui, licet omnia Artis arcana modumque in ea procedendi exactè perviderit, in praxin tamen eam redigendi ingentes difficultates expertus est (ut verba ab ipsomet suprà prolata sonant) potuit pueris communicare, quod ipsem non habuit, quare veri Lullistæ, tales nimurum, qui verbo & opere potentes sunt, qui sacræ Artis Theoricam & Praxin adepti sunt, id ipsum non possent? imò comparatione hujus longè majora & potuerunt & opere perfecerunt, nempe illum R. P. Kirchero adeò invisum Philosophorum Lapidem & Medicinam universalem, prout illorum nobis relicta Monumenta fidem faciunt, quosque omnes imposturæ & sycophantiae piaculo involvere, unique Kirchero sinè fundamento ullo contrarium asserenti, illósque obeliscis suis sinè causa pungenti annuere, nec consonum sanæ rationi, nec prudenter legibus conforme arbitramur: nam quemadmodum meritò me quis arguere posset de temerario & indiscreto judicio, si negarem, unquam à R. P. Kirchero promissam publico methodum Principibus solis reservatam aut inventam, aut pueris decennibus & impuberibus utilem extitisse, quamvis mihi & toti publico nunquam fuisset cogita, sed ob graves rationes à præfato P. Kirchero*

orbi non exposita , sic procul dubio magis absolum & inconcinnum æstimo judicium , denegare Lullistis , quod se scivisse , & non omnibus reuelasse pronuntiarunc.

Cæterum dixi superius , Lullistas majora promissis Kircheri præstis , componendo suum Lapidem , Lapidem ofensionis fatuis Alchimistis , & petram scandali fatuis Philosophis ; nunc autem propterea contrarium dico sine contradictione , nam cum supra professus sim , neminem verorum Lullistarum unquam attentasse , vel imposterum attentaturum esse , quod velit introducere formam in materiam indispositam , hoc est , pueros decennes & impuberis , & per consequens immaturos , imbuere tam altam & sublimi scientiam ; nunc assero , facilius esse sine omni comparatione vel ipsum Philosophorum Lapidem construere , quam pueros decennes quacunque Arte ad omnem Scientiarum affectionem perducere : nisi practicam & operationem per quosdam bacilos scientificos (ut vocat) à pueri institutam ad Leges ab ipso met R. P. Kircheri præscriptas sine ulla præcognita Theoria scientifica (quæ in pueri impubere est impossibilis) sed picarum pectorumque more sine judicio potius , quam cum veraratione (ut ipsem P. Kircherus loquitur in sua Arte comb. fol. 6. c. 1.) qualemque docet in sua Arte Musurgica , velit nominare omnem Scientiatum affectionem , quam nullus verus Lullista ambiet.

Denique , ut ostendamus differentiam , quam invenimus inter Artem Combinatoriam R. P. Kircheri , & Artem Magnam B. Raymundi Lulli , postquam ambas per annos plurimos ruminavimus , observavimus

Primo : Primam non methodo verè demonstrativâ processisse , quamvis hoc alicubi afferat , sed merè disputativâ in utramque partem in Scholis hactenus usitatâ , uti per totum Librum præsertim secundi tomî ad sensum patet: vide Lib. 6. q. 9. & 10. & 11. §. verum. fol. 307. Secundam verè & perfectè demonstrativam , imò perpetuò uti principiis supremis , primitivis , maximè veris & maximè necessariis ad omnes demonstrationes suas efformandas.

Secundo : Primam examinare suam Artem ad sententias Doctorum , ut ipsem R. P. Kircherus fatetur in Præfatione ad Lectorem circa finem his verbis: *Ad pragmaticam denique applicanda Artis rationem quod attinet , Lector non hic novas Sententias expectet , sed in scholis & cathedris tritissimas , & ad mentem D. Thomæ caterorumque Scholasticorum juxta Artis Regulas deductas : & Lib. 7. fol. 359. col. 2. §. rectius: Nos enim in hac Artis demonstratione novas opiniones non adducimus , sed ab omnibus receptas excusimus :* Secundam vero elicere suas Sententias ex propria Arte ; & examinare aliorum Doctorum Sententias per eandem; si enim Ars & Modus procedendi Artis sunt veri , non nisi veræ sententiae ex illa deducuntur (potest tamen quandoque contrarium fieri , non ex defectu Artis , sed ex ignorantia Artificis)

Tertio : Primam rejecto Systemate Lulliano Figurarum , Tabularum , Literarum , sibi novum condidisse (ut autem abutimbat) Lulliano multò facilius: Secundam autem retento suo Systemate omnibus numeris absolute & perfecto , utpote cœlitus accepto , non admittere ullam mutationem sine

Authores

detrimento suæ perfectionis: testante hoc ipso B. Authore in Introductoria sua cap. 24. ejusque Discipulis , ac probante per ipsunmet experimentum suorum Librorum.

Ex quibus hactenus dictis & pluribus aliis , quæ brevitatis gratiâ omittimus , & cuilibet conferenti Libros Raymundi cum Arte Comb. Kircheri ad oculum patebunt , manifestè licebit eruere , an prælaudatus P. Kircherus *omnia Artis arcana modumque in ea procedendi exactè pviderit* ; nam si sic esset , utique non passus esset *ingentes difficultates redigendi illam in praxin* , ut ipsem supracitato loco ingenuè fatetur : præterea Sententiaz P. Kircheri exactè convenienter cum Sententiis Raymundi ; hæc enim est infallibilis proba in scientiis & artibus demonstrativis , v. g. in Arithmeticâ , Geometriâ , Algebra speciosa , ut illarum Doctores & experti Artifices in idem productum conspirent : sic omnes veri Discipuli Lulli ob Artis infallibilitatem & necessitatem in omnibus convenient & convenire debent: quod tamen ferè ubique apud P. Kircherum in contrarium factum est cernere tam in Philosophicis quam in Theologicis ; exemplo sint sequentes Sententiaz : docet P. Kircherus Lib. 11. c. 1. §. 2. fol. 454. & Lib. 2. §. 4. s. fol. 95. Animam (potentiam vegetativam secundum Lullum) in homine non distingui realiter ab Anima sentiente & intelligente : contrarium demonstrat B. Raymundus. Sustinet P. Kircherus Lib. 6. q. 11. fol. 308. Spiritum Sanctum distingui à Filio , etiamsi non procederet ab ipso : contrarium demonstrat Raymundus. Docet P. Kircherus Lib. 6. q. 3. fol. 319. col. 1. Incarnationem Christi fuisse necessariam (scilicet ex suppositione Decreti divini) sequenti curioso Syllogismo : *Voluntas (divina) necessariò vult id , quod est majoris bonitatis , magnitudinis , potentia & perfectionis ; sed hoc est Incarnatio: ergo eam necessariò (ex suppositione Decreti divini) vult.* An non hic modus argumentandi esset illusorius , ne dicam , ridiculus , si dicerem : ego necessariò volo majus bonum ; sed majus bonum est Virginitas , quam Matrimonium : ergo necessariò volo Virginitatem (supposito , quod velim) quasi verò in DEO necessitas & libertas non essent idem realiter , & non possent simul stare sine contradictione. In hunc scopulum etiam quidam Lullistæ impegnisse videntur , qui non intelligentes modum demonstrandi Raymundi nostri demonstrationes illius absolutas aut convertunt in hypotheticas , aut illas omnino frivolas reddunt ; ut videre est in Transumpto Memorialis R. P. Rieræ , ubi ad salvandam libertatem divinam simili utitur cautelâ , quasi non posset salvari libertas divina sine destruccióne necessitatis , & quasi libertas esset major ratio DEO ad aliquid volendum , quam sua necessitas : aliter itaque B. Raymundus noster demonstrat necessitatem Incarnationis sine ulla læsione libertatis divinæ: unde ipsum consulas , si de modo queris. *Habes itaque Lector paucis (sunt verba ipsius R. P. Kircheri in Præfat. ad Lect.) meum de Lulliana Artis doctrina emendanda restituendaque consilium , in quo , si non expectationi literatorum satisfecisse videbor , meam in omnium Artium difficilima & abstrusissima explicanda ingenii imbecillitatem excuses velim: quam humanitatem Viro optimo & de re literaria alias quamplurimum merito lubenti animo Lullistæ im-*

R. P.

R. P. Casparus Knittel S. J.

Pragæ Typis dedit Anno 1691. in 12mo Viam Re-

giam ad omnes Scientias & Artes, h. e. Artem

universalem scientiarum omnium artiumque arcana

facilius penetrandi: est hic Libellus velut Epitome

Artis Combinatoriae P. Kircheri, & in paucis ab illa

differit: videt hic Author quoque maculas in sole,

h. e. defectus in Arte Raymundi, quos suprà excusa-

vimus, & rogamus, ut acutiori utatur telescopio

ac magis depurato; nam illa phenomena macu-

larum apparet possunt, vel ob bullulas aut næ-

vos materiæ vitrorum in officina vitriaria infusas,

vel ob pulveres vitris adhaerentes: unde de hoc

Libello par est judicium ferendum, quod de præ-

cedenti.

R. P. Augustinus Nunnes Delgadillo Concionator egregius Ord. Carmel. Hisp.

IN folio imprimi curavit Anno 1624. præter alios

Commentarios in Artem Raymundi methodū faci-

lēm pro Concionatoribus complectentem 100. ter-

minus, quos inter se combinare & ad discurrendum

applicare docet, omnia hispano idiomate: porrò

cum hujus Authoris intentio non sit demonstrare,

sed potius ornatum discursum formare, huic Classi

Authorum non immerito inserendus videbatur.

Petrus Gregorius Tholofanus J. U. Doctor, Professor & Decanus in Academia Lotharingica Pontimussana.

Lugduni in 12mo apud Joannem Pillehotte

Anno 1587. typū commisit *Commentaria in*

Syntaxes Artis mirabilis, per quas de omnibus dispu-

tatur habeturque cognitio; opus magis eruditione

quād demonstratione refertum: unde si eruditus

apparet cupis, lege Tholofanum, si autem verè

doctus, lege Raymundum.

Cornelius Gemma Medicus Lovaniensis.

Antwerpiae ex officina Christophori Plantini

Anno 1569. emisit Artis Cyclognomonicæ

Libros tres. „Doctrina Ordinum universam unā-

„que Philosophiam Hippocratis, Platonis, Galeni

„& Aristotelis in unius communissimæ ac circula-

„ris methodi specimen referentes, quæ per animo-

rum triplices orbes ad Sphæræ cœlestis similitudi-

nem fabricatos, non Medicinæ tantum arcana

pandit Mysteria, sed & inveniendis construen-

disque Artibus ac Scientiis tæteris viam compen-

„diariam patefacit: speciosus sanè titulus Operis.

In Lib. 3. cap. 9. & ultimo Artem Lullianam vili-

pendit, nempe ut suam magis illustrem redderet,

eamque potius ad sophisticam, quād ad veras

scientias acquireendas utilē arbitratur: tuo Le-

ctor committo arbitrio tuæque censuræ, uter me-

lius, an Raymundus noster, an Cornelius sco-

pum attigerit; igitur, si placet, & hunc & illum

lege, intellige, & videbis differentiam inter Gem-

mam opacam & lucentem luce cœlitus infusa.

R. P. Franciscus Marsal S. Theol. Lector in Regio Conventu S. Francisci Civita-

tis Majoricarum Lulliana Artis Moderator.

PAlmarum Majoricarum imprimi fecit in 4to Artem

brevem scholiis illustratam, cui in fine subjunxit

Metamorphosin logicam Anno 1643. eamque re-

novatam Anno 1669. idem Author reimprimi cu-

rat Artes Generalem ultimam in 4to eodem

Anno 1643. ad plura exemplaria collatam: præ-

fata Metamorphosis logica ob suam facilitatem &

generalitatem multum excedere videtur Logicam

vocalem Caramuelis, quamvis utrique duo defi-

cient, nempe suprema generalitas, & suprema

necessitas, quibus principiis innititur suprema me-

thodus demonstrandi; nam v. g. iste syllogismus

in bammada: *Omnis homo est animal, omne animal*

est vivens, ergo omnis homo est vivens, non est per-

fectè demonstrativus, quia illius medium est in-

tentionale, & extrema sunt realia; ut Illumina-

tus Doctor ostendit in *Arte DEI*, *Diss. 2. de Ven-*

tione Medii: sed sequens syllogismus est verè de-

demonstrativus: *Ubiunque divina Libertas est divina*

Necessitas, actus divina Libertatis est actus divine Ne-

cessitatis, sed in Voluntate DEI volentis creare crea-

turam divina Libertas est divina Necessitas; ergo in

Voluntate DEI actus divina Libertatis est actus divi-

ne Necessitatis. Deinde illud principium, cui vi-

detur inædificata omnis ratio syllogizandi in scho-

la peripatetica: *Quæ sunt eadem uni tertio, sunt*

eadem inter se, nec in creatura nec in DEO locum

habet; in creatura non, quia in creatura non da-

tur realis identitas, sed tantum intentionalis seu

nominalis (ut demonstrabitur in Logica Raymundi) in DEO non, quia in DEO identitas & distinc-

tiō sunt attributa realiter identificata: unde actus

unius admittit actum alterius sine contradictione,

ut loco citato videbitur.

Alphonsus de Zepeda & Andrada Vir militaris Ordinis, simulque literarum

notitia & Artis Lulliana peritiæ celebris.

IN Hispanum Idioma vertit Arborem Scientia-

rum B. Raymundi Lulli, Bruxellisque impri-

mi fecit in folio Anno 1664. In Prologo hujus

Operis Authorem & Magistrum suum non solum

summis laudibus exornat, sed ab amicorum ma-

lè informatorum & inimicorum malevolorum fini-

stra opinione defendit, scientiam illius infusam

demonstrat, Zelum in propaganda Fide depra-

dicat, Martyrium extollit, utilitatem Scientiæ

commendat ad omne scibile comparandum: *y si*

eres Philosopho, hallaras en este libro manifiesto lo mas

arcano de la naturaleza (ait in præfato Prologo) cu-

jus

Digitized by Google

Authores

jus contrarium affirmant ; qui impugnant Philosophiam practicam Raymundi : excusat defectum ornatūs putatii verborum & modi loquendi.

Vidi hujus Scriptoris aliud Opusculum etiam Lingua Hispana typis datum in 8vo contra quendam Judæum , qui ad instantiam cujusdam Apostatæ Christiani ad Judaism perversi impugnabit Arborem Scientiarum à Zepeda ipsi communicatam : in quo Opusculo sophismata hujus Hebræi tanto rationum pondere opprimit , ut non

amplius ausus sit replicate quidquam ad argumenta contraria : in eodem Libro pluribus docet , quām infeliciter judicarit hic Judæus de Principiis Chrmæ Lullii.

Plura quidem promisit Zepeda typis vulganda , ut Logicam & alios adhuc Tractatus , quorum tamen nullus ad manus meas pervenit ; unde ad ulteriorem & exactiorem Crisim de illo formandam (exceptis supra laudabiliter commemoratis) mihi non erat copia.

Joannes Henricus Alstedius.

Intr Authores acatholicos duo ad manus meas pervenerunt , qui Artem Raymundi Scriptis suis elucidare conati sunt , quorum primus est Joannes Henricus Alstedius : porrexit nobis hic Author *Clavem Artis Lulliana & vera Logices duos in Libellos tributam* , id est , solidam dilucidationem Artis Magnæ Generalis & Ultima , quam Raymundus Lullus invenit , Argentorati impressam sumptibus Lazari Zetzneri Anno 1633. in Præfatione ad Lectorem defendit Lullum & Lullistas ; idipsum facit in Præfatione ad Lavinhetam . Ceterum licet hic Author non omnino ruditus fuerit in Arte Illuminati Doctoris nostri , noveritque , secretum Artis involvere veram Methodum demonstrativam , quām parum tamen de illa asseditus sit , apparet ex sua *Idea brevissima Artis Lulliana* ubi fol. 150. conatur probare , Papistas esse hæreticos , argumentis non à ratione , sed voluntate & animo passione infecto petitis ; nam omnia possunt facile retorqueri in Lutheri sectam , substituendo solummodo unum terminum pro altero . Quām amarus fuerit hic Author in sacros Ordines Religiosorum , ibidem fol. mihi 151. lit. B. & 152. lit. C. ostendit ; præser-tim autem in Patres Societatis JESU , quos fol. 154. gregem Suitarum vel Esauitas salutat ; contra quos & omnes Catholicos putat , se palmam retulisse solis suis assertionibus omni solidâ probâ parentibus : optandum sanè fuisse , ut hic Author Artem ipsam Raymundi & Libros pro defensione nostræ sanctæ Fidei Catholicæ Apostolicæ Romanæ ex ipsamet Arte ab ipso pariter B. Doctore conscriptos legislet abique passione ; nam non probabilitates , sed genuinas demonstrationes incurrisset , quibus non solum suæ , sed quorumcunque adversariorum præteriorum , præsentium & futurorum oppositiones & argumenta contraria omnia possi-

bilia facilè , imò facillimè solvuntur & diluvuntur neque enim opus est veritati aliis armis se defendere , quām veritate : unde quām sit reprehensibile in Viro Christiano etiam causam justam vindicare dictiis & verbis à charitate & humilitate adeò alienis , nemo non videt , nisi Christianus non sit ; quanto magis igitur abstinere debent illi , qui se non solum Christianos , h. e. oves Christi , sed Pastores ovium nominate volunt : nam illorum malo exemplo exacerbantur animi in mutua odia , omnèque medium agnoscendæ veritatis & reconciliationis salutiferæ adimitur : hoc ipsum non minus nostris Doctoribus , imò quām maximè observandum ; nam cum illi sint sub uno supremo Pastore , & profiteantur unum Ovile Christi , ad quod conantur reducere oves errantes , magis obligati sunt imitari loquelam Pastoris , alias oves vocem illorum non audient . Ceterum non obstante malevolo animo , quem erga Catholicos gesit Alstedius , placuit in laudem ipsius adjungere ea , quæ è Gallico in Latinum translata de ipso verè enuntiat R. D. Perroquet in Vita & Apologia B. Raymundi cap. 4. fol. 76. *Quemadmodum* (inquit) *non posset satis estimari proprie magnum lumen , quod habuit in Artibus Liberalibus , & in omnibus Scientiis naturalibus , audeo dicere , quod si abjurasset heresin , in qua natus est , & applicasset suum talentum pro defensione Religionis Orthodoxæ , & non ad illam impugnandam , prout fecit , se reddidisset dignum immortali gloriæ ; sed de illo dici potest , quod S. Paulus pronuntiavit de omnibus iis , qui abutuntur lumine sue mentis , & qui non reducunt ad practicam veritates , quarum habent claram notitiam , h. e. quod persecutus fit veritatem , & per quoddam genus tyrannia illam injuste detinuerit captivam in suo intellectu , qui veritatem in iniustitia detinent.*

Idem Alstedius super Opera Raymundi Lulli & Lavineta.

Ita est , benevole Lector , nunc temporis ludibrium debent ij , qui Lullianæ Philosophiae operam dant impense ; hem scelus ! itanè docuit Aristoteles , ut aliis docendi cathedram jussit clausam ? minimè verò : quale igitur vos habet cacoëthes , inflati , inepti , ridiculi , thrasones , stentores , triobolares , peripatetici & ramei , quod usque adeò insectamini Lullium ? Profectò de vobis ignoto sententiam pro tribunalí pronuntiatis homine : legite , si Viri estis , Scripta ejus , ne vanitatis damnate , ne vocate præstigias ænigmaticas ; non enim sunt talia , qualia vos esse clama-

tis : non infiteor , permagnum hujus methodi esse abusum , artificum etiam virtù esse enormia : at scitote , abusum nullatenus tollere usum , & errata artificum non esse imputanda ipsimet Arti . Adeste igitur , & juxta mecum recognoscite Bernardi de Lavineta quædam Opuscula , in quibus ostendit praxin Philosophiae Lullianæ ; sed ostendit more suo & sui sæculi , id est , barbarè : date itaque opcam , ut ne impingatis ad hunc Scopulum : offero autem vobis hoc , quidquid est momenti antiqui &c.

Idem Alstedius in favorem Lullistarum , & particulariter Lavineta , super suam Rheticam & sua alia Opera.

Lector optime , eā sum indole , ut Bona DEI in mortales collata æstimem , suscipiam , ex-

oscular : aliter affecti sunt deteriores hominum illi , qui de ignotis etiam pro tribunali judicare non

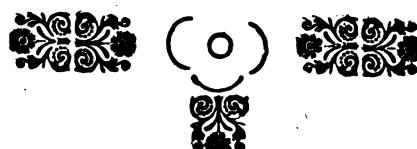
non dubitant! & ne multa accumulet, considera mihi, qui hodie sunt, Lullistas & Chemistas, qui ferè omnium hominum etiam triobolatum calumniis & puerilibus judiciis expositi sunt: alii illos Magiæ damnare, alii hisutorum Monachorum discipulos vocare, alii barbarie insimulare, alii (pudeat homines malè feriatos hujus præjudicij) arrogantiæ reos peragere. Haberem, & sat habarem, quod perversissimis illis opponerem; verū mihi nunc non est propositum illorum objectiones frivolas diluere: respondeat illis Bernardus de Lavineta, cuius Præctica Anno 1523. est edita, in qua multa habet ad liberalem eruditionem eximiè facientia. En tibi, Lector, ex ista Bernardi Sylva Secretum Philosophorum maximum, sed verè Secretum: neque enim primo intuitu vulgaris oculus assequetur ea, quæ hoc Secretum habet in recessu; continet enim duo, quæ mortales maximè afficiunt, clinodia: Artem dico cogitandi, disputandi, declamandi de re qualibet, ita tamen, ut non suppeditet res ipsas, sed duntaxat terminos

monstret generales, qui ad specialissima quæque sunt contrahibiles: itemque Librum Naturæ, quem omnibus numeris absolute aperit, inque ejus adyta Lapidem Philosophorum deducit. Profectò omnia clarè hic descripta sunt iis, qui non sunt planè stupidi vel etiam nimium superbi; his enim titulis, qui insigniti sunt, non facient operæ pretium in hujus Libri verè aurei lectione: qui verò uteunque sunt ingeniosi, assequentur cum bono DEO non vulgaria quædam Philosophorum *άριστον αἴσιο μημένα τε καὶ εὐδαιμόνα*. Ego sanè, qui quidquid est Artificii Lulliani, id omne percalleo, fateor, magnam eruditionis liberalis & reconditæ accessionem factam esse ex hujus Tractatus diligentí lectione ad pusillum doctrinæ meæ cumulum. DEUM precor, ut nostras mentes ita illustret, ut ea, quæ per homines pios, doctos & cordatos manifestavit in Artibus liberalibus, ritè colamus & excolamus ad divini sui Nominis Gloriam & commune Bonum. Dabam Eirenopoli Anno MDCXL.

W. Chr. Kriegsmannus.

VIR non modò eruditione conspicuus, sed singulari modestiâ in præcedenti Authore desideratâ plurimùm commendandus, typis vulgarit Spyrae Nemetum Anno 1670. Pantosophia sacro-profanæ à Raymundo Lullo in artem redactæ, nunc elimatae ac locupletatae Tabulam cum synoptica in eandem Introductione: est Libellus in 12mo in 10. cap. digestus; cap. 9. dat exemplum Artis, & super Purgatorio cum P. Kirchero amicè disceptat, volens infringere argumenta à P. Kirchero pro assertione Purgatorii allata: fundantur præfata argumenta Authoritate Christi & SS. PP. scilicet S. Augustini, S. Gregorii, S. Bernardi: putat autem Kriegsmannus, Artem Lullianam veritatis investigatricem adeò Purgatorium è dicto Christi non adstruere, ut potius evertat; quod sequenti Argumento conatur evincere: Si datur Purgatorium, tunc datur retributio pro peccatis, quæ nec est temporalis, nec eterna; atque sic justitia nec finitè nec infinitè durans: at posterius esse nequit, ergo nec prius. Si hoc argumentum, quod supponitur ex Arte Raymundi desumptum (quod tamen non est) esset bonum, evinceret quidem, purgatorium non esse, sed simul evinceret Authoritatem Christi & præallegatorum SS. PP. esse falsam; nam textus è SS. PP. allati clarè docent, illos affirmare, Purgatorium esse: sic etiam verba Christi dicentis: *Aliquod peccatum nec in hoc nec in altero saeculo remitti*: unde cùm sit impossibile, quod (supposito etiam, quod SS. PP. fuissent decepti) Christus potuerit falli vel fallere, potius standum fuisse

set pro Authoritate Christi, quam pro Arte Raymundi; sed cùm nos Lullistæ credamus, Artena Raymundi à Spiritu Sancto datam, absit longè ab illa, ut quispiam (nisi per errorem & artis ignorantiam) quidquam contrarium Authoritati S. Scripturæ ab Arte elicere censendus sit: unde ad Argumentum præclarissimi Kriegsmanni respondemus ex Arte Raymundi, prælaudatum Virum ignorasse veram Philosophiam Raymundi, quam cognitam præsupponit Ars Lulliana, quia nescivit distinguere inter tempus & tempus; nam sicut est differentia inter infinitum & infinitum, scilicet inter æternitatem & æviternitatem, quarum prima convenit DEO, secunda creaturæ, sic est differentia inter finitum & finitum, scilicet inter tempus simplex & compositum, quorum primum convenit Animæ separatae à corpore, secundum Animæ conjunctæ cum corpore. His præcognitis facilis est solutio Argumenti Kriegsmanni, & concordantia patescit prædictæ Authoritatis cum Arte Lulliana: certè (ut omittamus argumenta, quæ plurima nobis superessent ab Authoritate) si verum esset, quod putabat optimus Kriegsmannus, nempe Animam separatam à corpore non posse finitè pati, sequeretur, quod DEUS haberet majorem potestatem agendi per justitiam finitè in Animam conjunctam cum corpore, quam in Animam separatam à corpore; quod, quam absurdum sit dicere, & ex sana Philosophia & ex Arte Raymundi lucide constat. Hæc pauca sufficient hoc loco.

PRIMA CLASSIS

*Authorum, h. e. Discipulorum B. Raymundi Lulli,
qui vel in hac Arte fuerunt togâ & sago celebres, scilicet
Theoriâ & Praxi, vel suis Scriptis posteritati relictis evi-
denta Documenta reliquerunt, se Secreta Artis intimius
penetrasse.*

Author Electorii.

Gitur agmen ducat Author Electorii (est hic titulus incomparabilis cuiusdam MSti ex Sorbona desumpti ab Anonymo quodam Viro doctissimo exarati, multisque Voluminibus in folio majori comprehensi, quo praeclarus hic Author Secreta Artis Raymundi detegit. Titulus Electorii continet Vitam Beati, nempe illam eandem antiquissimam à coævo conscriptam, & exactè congruentem cum illa, quam Operi præfiximus, collatam cum quatuor antiquis-

simis Exemplaribus. Frontispicium Libri ornatum mirabilis figura, de qua Author sic orditum: *Hæc Figura est initium partis, per quam Homo rationalis disponi poterit ad intelligendum ardua & subsilitates intrinsecas Artis Raymundi.* Totum verò Opus hoc constituitur ex Libris & Tractatibus ipsius B. Raymundi in ordinem naturalem redactis, & Commentariis Anonymi illutratis, Opus typō dignissimum: ex antiquissimo charactere hujus MSti desumitur, illius Authorem fuisse vicinum temporibus Doctori Illuminato.

Reverendus Magister Bernardus de Lavinha natione Gallus, Artium & Theologie Doctor.

IN Conventu S. Francisci, alias S. Bonaventuræ Lugduni prælo subdidit *Practicam compendiosam Artis Raymundi Lulli*, sive *Explanationem compendiosamque Applicationem Artis Illuminati Doctoris Magistri Raymundi Lulli ad omnes facultates in 4to, Anno Domini 1523. primâ Martii impressam in ædibus Joannis Moylin die 30. Maij; opus aureum & omni laude dignissimum, veraque Methodo demonstrativâ concinnatum*, quod postea Alstedius in 8vo vulgavit Coloniæ sumptibus Lazari Zetzneri Bibl. Anno 1612. ex parte mutilum, omissis scilicet, quæ suo errori erant aduersa. In *Introductione Artis* fol. 20. Lib. 2. eximia habet de possibiliitate, necessitate & utilitate Artis, aitque fol. 21. versâ paginâ, illam esse *utilissimam ex eo, quia longè doctior quis mediante hac Arte in uno anno erit, quam in duodecim annis expertum est sequendo communem opinionem*, idcirco anno comparari non debere. Præterea quid hic doctissimus Lullista sentiat de Alchimia, patefacit Lib. 3. par. 2. fol. 38. versâ pa-

ginâ de Elementativa, ubi sic loquitur: *Est enim ratione elementativa equalitas, ut omnia elementa simplicia sint equaliter gradata in ea, & sit dandrum equale pondus, quod Medici investigant ac etiam Arkimista, à quibus quinta Essentia nuncupatur, seu Lapis Philosophorum. Generaliter hi, qui hanc quintam Essentiam ignorant, parum aut nihil in Philosophia habent; maximè cum non in angulis, sed ubique intellectui se offerat; ideo, si Philosophi sunt, non debent eam investigare huc & illuc, sed afferere id, quod veri Philosophi affirmant. Hujus quintæ Essentiae theoriam & praxin egregie demonstrat Lib. 8. p. 2. fol. 149. qui Liber ferè totus ad literam desumptus est ex Libris de Regionib[us] Sanitatis & Infirmitatis, & de Gradibus Medicinæ, Raymundo sine controversia adscribendis, item ex Libro de Quinta Essentia. Edidit porrò Excellentissimus hic Doctor Artem Brevem & Magnam Doctoris Illuminati diversis typis.*

Reverendus Doctor & præclarissimus Magister Jacobus Januarius Monachus Cisterciensis Ordinis Terraconensis Diaconus.

VAlentia Anno 1506. imprimi fecit Artem Metaphysicalem naturalis Ordinis cuiuslibet rei intelligibilis Arboris Natura pro senioribus junioribusque, qui in antiquis Codicibus proficere minimè valuerunt, vel nequaquam incepérunt; ad intelligendum facillimè primum Subjectum prime Philosophia, & Objectum prima Scientia, aliarumque subjecta Scientiarum ipsa posteriorum, & sciendum Objectum formale primūque scibile aliisque objecta scibilia ipso posteriora; ratione cuius absque Preceptore ipsâ mediante omnes utique Libros scientificos Artesque artificiosas Illuminati Doctoris Magistri Raymundi Lulli, ac etiam ceterorum Doctorum præclarissimorum dissipissimorumque omnes Libros per se conspicere, scire atque intelligere, ut ex-

perientia se edoctum testatur. Doctissimus hic Discipulus de Arte sui Illuminati Magistri præclarè scribit Lib. 1. cap. 3. fol. 8. vers. p. quod Ars Metaphysicalis generalis sit collectio explicitorum Principiorum & Regularum collata Raymundo Milioti Doctori Illuminato in Randepodio supra modum humanum per Spiritum Sanctum, ut esset ei & aliis fidelibus Christianis generale medium cognoscendi veritates omnium entium, & instrumentum expeliendi errores & opiniones sophistarum & infidelium heresies per verum intelligere & scire. Idem cap. 1. fol. 6. v. p. *Natura quidem rationalis per talem modernum modum recuperat modum naturalem intelligendi primorum Parentum, quem ante lapsum naturaliter possidebant a principiis natura-*

naturalibus, & ipsam supra naturam gratis habuere, et si non simpliciter, quia immersa est per naturam materia infecta; tamen artificiosè aliquatiter per Artes, quia ubi natura deficit, ars incipit. Et Lib. I. cap. 14. fol. 20. v. p. Præterea Ars Generalis Doctoris Illuminati Raymundi est modus sciendi, & Scientiam veram agendi, & intelligendi de novem Subjectis realibus veritatem. Porro notata dignissima sunt & scientia pariter utilissima, quæ egregius hic Lullista de Arte Lulli & ejus Modo demonstrandi in Materia Theologica enarrat Lib. 2. c. 4. fol. 82. v. p. verba ejus sunt sequentia: Raymundus a divino Luminе illuminatus, sicut DEUS voluit & ordinavit, permissione divinā suam Artem Generalem & Universalem constituit & ordinavit, ut esset humano intellectus modus ad intelligendum & sciendum omnes Artes particulares & Scientias, que sub Arte Generali integridenter comprehenduntur; & ad corrigendum errores infidelium sophistarum nominalium & Philosophorum tantum naturalium, & ad interpretandum sacram Scripturam secundum quatuor sensus (hunc modum interpretandi longè differentem à vulgariter cognito habet Illuminatus Doctor in Libro mirabili Contemplationum Vol. 3. Lib. 5. cap. 352. 353. 354. 355. 356. 357. stupendo Artificio expressum) expellendo hæreses Christianorum hereticorum, & ad agendum veram Scientiam de his, de quibus nunquam notitiam habuerunt antiqui Doctores; quia ad hoc elargita est hac Ars in fine sculorum per triangulum rubeum, ut nemo mortalium in finali iudicio habeat excusationem de cognitione Veritatis Legis Gratiae & Doctrina JESU Christi Filii DEI & Hominis. Et Paulò infra exponit hunc modum dicens: Ens est primum cognitum prioritate natura & originis omni subiecto scibili cuiuslibet alterius Scientie, & est inclusum in principiis Artis & novem subjectis: & licet subiectum Metaphysica non sit diffinibile, est tamen diffinibile ens, quod est medium demonstrationis; nam diffinitiones sunt novem subectorum demonstrationes quidditative; igitur medium demonstrationis est diffinitio entis & principiorum Artis, presupponens notitiam distinctam omnium in diffinitione ejus per se inclusorum: continet ergo medium demonstrationis notitiam subiecti & passionis & totius demonstrationis, quod est præscise unum ab unitate habitus medii demonstrationum numerali, sic demonstrando per equiparantiam aqualia, & per priora quiddica posteriora non quiddica, arguendo metaphysicè &c. Postea per hæc principia demonstrat Unitatem & Trinitatem DEI, & pergit: Et isto modo præsupposita Fide Articuli ejus demonstrantur & probantur, tanquam fundamento firmissimo: & hanc veritatem sustentat Doctor per suam Artem Generalem & per alios Doctores, inquiens: quod errores Infidelium, per quos Fides impugnatur, non essent destructibiles; unde major falsitas prævaleret contra maiorem veritatem, quæ est veritas Fidei: præterea labor Theologorum esset inutilis, nam impossibile esset eis pervenire ad cognitionem eorum, que sunt Fidei, circa quam cognitionem semper laborant; & sic eorum labor sine careret, & per consequens merito & gloria.

„Præterea si Articuli sunt demonstrabiles, ex eorum demonstratione sequitur illuminatio dubitantium, confirmatio credentium, & directio in credulorum, & etiam sequitur major dilectio in Anima hominis; cum certum sit, quod illud bonum, quod magis intelligitur, magis diligitur: quapropter negantes medium probationis Articulorum & Principia Artis Generalis contradicunt

„B. Thomæ in primo Sent. dicenti: Ratio manuducta per Fidem excrescit in tantum, ut ipsa credibilitas penitus comprehendat; & tunc ipsa quodammodo intelligit: unde dicitur Isaia 7. Nisi credideritis non intelligetis.

Præterea contradicunt B. Augustino in 2. de lib. Arb. c. 2. inquieti: Rationem redditurus sum, non ut Fidem respucas, sed ut eajam Fidei firmitate tenet etiam rationis luce conficias. Et in Lib. 8. Tria sunt de genere credibilium, quadam sunt, que prius creduntur, & postea intelliguntur, sicut sunt Articuli Fidei, qui sunt supra rationem. Et in Lib. de cog. verse Vitæ: Cum Christus Veritas & Vita dicat: Hæc est Vita aeterna, ut te solum verum DEUM cognoscant, constat profecto, naturam rationalem ad hoc solum factam, ut Factorem suum intelligas, & intelligendo diligas, & diligendo in eo, qui est aeterna Vita, aeternaliter vivat: Divinitatis ergo Essentiam rationabiliter investigare, est ad Vitam festinare; hanc vero negligendo ignorare, est utique ad mortem properare; quia nimis hinc ab ea ignorabitur, deinde à beata vita sequestrabitur. Et etiam contradicunt Magistro Sent. in 2. dist. 2. dicenti: fecit DEUS rationalem creaturam, ut summum Bonum intelligeret, & intelligendo amaret, & amando possideret. Et etiam contradicunt Richardo à S. Victore dicenti: Ad ea, que sunt Fidei, non solum possunt haberi Rationes probabiles, sed etiam necessaria, licet eas contingat nos latere. Etiam in Lib. de Trinit. c. 8. promittens, se non solum Fide, sed etiam Rationibus necessariis DEI Unitatem & Personarum Trinitatem fore ostensurum. Etiam contradicunt Anselmo Mon. 13.c. dicenti: Duo opuscula feci &c., ut certa Ratione, non Authoritate, que ad DEUM pertinent, manifestarem. Et etiam contradicunt B. Petro in Canonica sua dicenti: Estote parati ad satisfactiōnem semper omni poscenti vos rationem de his, que in vobis sunt Fide & Spe. Et etiam contradicunt Sancto Doctori in secunda secunda q. 2. inquieti: „Quod „homo non habens voluntatem credendi ea, quæ „sunt Fidei, nisi per Rationem ad id inducatur, „perdit meritum Fidei; sed homo voluntatem cre- „dendi habens ea, quæ sunt Fidei ex sola divina „Authoritate non perdit meritum Fidei, licet ha- „beat Rationem demonstrativam ad demonstran- „dum, DEUM esse trinum & unum; nam prop- „ter hoc non diminuitur meritum Fidei; ideo fa- „piens majus meritum habet non recedendo à Fi- „de, propter rationes enim Philosophorum na- „turalium non perditur Fides, nam tantum auge- „tur Fides, quantum voluntas est magis prompta „amare DEUM; cum enim gratia non tollat na- „turam, sed perficiat, oportet ergo, quod natu- „ralis ratio subserviat Fidei ad intelligendum, & „veritatem ejus demonstrandum, sicut naturalis „inclinatio voluntati obsequitur ad amandum: „Philosophi autem sine Fide, mediante ente natura- „li volebant per rationes naturales notitiam de „DEO habere naturaliter (quod est impossibile) Fi- „deles enim mediante Fide theologicā conantur „per Rationes Fidem probare, conservando me- „ritum: nam omne præceptum à DEO factum est „bonum & sanctum, sed DEUS præcepit Thomæ, „ut mitteret manum suam in latus ejus, & digitum „in fixum in clavorum ad demonstrandum veram „Fidem, ergo Fides est demonstrabilis &c. Conclu- „ditur ergo, quod Fides non perditur per Rationes „demonstrativas scibiles medio naturali & objecto „scibili, nec etiā per experimenta sensualia à Chri- sto

„sto facta &c.: ergò per Rationes evidentes demon-
strativas probatur Fides, & evidentius demonstra-
tur, ut Fideles augmentum meriti augeant, & non
credentes credant, ut Fidem habeant, per quam
Vitam æternam possideant; ad quam ostensio-
nem & Fidei augmentationem Principia Artis
cum Regulis sunt necessaria, mediante objecto
formali & medio demonstrativo ad formandum
propositiones & Rationes demonstrativas & ne-
cessarias; sine quibus defensio Fidei & ostensio
eius ac augmentationem meriti ipsius Fidei est impos-
sibilis, aut valde difficilis, ut in Commento su-
„praArtem & in Metaphysica majori experti sumus.
Hucusque Doctor hic versatissimus in Libris Docto-
ris Illuminati, nam supradicta ferè omnia desump-
sit ex Libris B. Raymundi.

Hactenus audivimus, quid sentiat celeberrimus hic Lullista de Arte sui Magistri, & quem usum præstet hæc Ars in Theologia, nunc audiamus ipsum dílcurrentem de valore Artis in Philosophia: igitur Lib. 2. physice cap. 19. fol. 42. & seqq. ubi acutissimus hic Doctor ex Magistro suo probans, univertale esse ens reale, & modum contrahendi potentiarum elementativæ, vegetativæ, sensitivæ, imaginativæ &c. sic fatur: *Ex qua quidem & tribus predictis essentiis per insertionem constitutionemque, non tamen per informationem, efficitur & constituitur unum naturæ artificium, in quo, & per quod, & ratione cuius interius exteriusque ipsa natura operatur in quacunque naturali operatione physicæ; nam omne, quod est sub luna globo, dicitur aut elementatum, aut vegetatum aut sensatum, aut imaginatum vel rationatum, ultra hæc nihil est; ut indagatum est habentibus Magisterium Alchimistarum, qui oculo corporali mirabilia vident naturæ secreta in corruptione antiquarum specierum, novatumque generatione in alembico, immutationeque colorum.* Et infra fol. 44. agens de æquatione quatuor elementorum prosequitur citans Librum de quinta Essentia B. Raymundi & Astronomiam illius: „Propterea tale ex amissim artificiū na-
turale à multis Philosophis naturalibus quinta Es-
sentia nuncupatur respectu ad quatuor relatas hu-
jus mundi inferioris essentias & substantias; quo-
niā ad æqualem gradationem regressum habent
particularia; quia corruptitur primò individu-
um accidentale, quod est simul totum & mixtum
in quarto modo, & in secundo ejus gradu: se-
cundò verò corruptitur species accidentalis, &
remanet tantum abstractivè naturale genus in gra-
datione æquali & æqualiter gradatum; quia nec
magis calidum nec minus frigidum, nec magis
humidum nec minus siccum de quinta Essentia,
nec de materia prima & chaos naturali prædicari
valent, sed solum de sphæris & massis mixtorum
elementorum: & sicut per corruptionem fit ascen-
sus de individuo ad speciem, & de specie ad ge-
nus, sic per generationem fit descensus de gene-
re ad speciem, & specie ad individuum & mix-
tum accidentale, ut conspicuum est scientibus
Magisterium Alchimistarum, qui per artem na-
turam imitantur, mutant individuum in spe-
ciem, & speciem in genus in alembico per an-
gulum contrarietas & definitionem ejus, corrum-
pendo mixtum & speciem ejus simpliciter usque
ad chaos, & per angulum concordantia & ejus
definitionem faciunt generationem, ipsius genus
naturale determinando, & in specie specificando,
& speciem in gradu individuali contrahendo:
quoniam sicut de hoc cupro fit cuprum, de cupro

„fit elementatum corruptâ cupreitate per corrup-
tionem, & è converso, per generationem de ele-
mentato fit aurum, & de auro fit hoc aurum,
quia corruptâ unâ specie quamprimum alia ge-
neratur. Aurea sane verba, quæ scribantur in
plumbi lamina, vel celte sculpantur in silice, ut
silice duriores sacræ Alchimiæ & veræ Philo-
sophiæ Lullianæ osores instruant, quomodo ve-
ri Philosophi educant aquam de petra, & oleum
de faxo durissimo; nil enim efficacius & magis de-
monstrativum analyseos & syntheseos naturalis,
nil ad inveniendum & producendum agens uni-
versale convenientius potuisse hic incomparabilis
Author ex omnibus Libris antiquorum Sapientum
eruere, quād quod verbis luce meridianâ clario-
ribus expressit: unde quem hæc non afficiunt,
aut caret lumine intellectus, aut æquilibrio volun-
tatis: notate ergò verba charissimi Condiscipuli,
signata mysteria, vobis enim hic seritur & me-
titur.

Sed forsitan hæc Doctrina est tantum Lullistæ
& non Lulli: objicient adversarii nostri; igitur
dignentur attendere ad ea, quæ statim subdit Januarius: *Doctor enim Illuminatus* (inquit) *Raymundas & Joannes Rupescisse in suis quintis Essentiis afferunt, quod cælum est quinta Essentia respectu quatuor inferiorum Essentiarum; quoniam quinta Essentia semper respectu quatuor Essentiarum dicitur; nam illa, qua ad quintam Essentiam reducuntur, per regressum semper ad cælum superius ascendunt, & non inferioris ad terram descendunt; quia corruptis accidentibus terre & aqua ratione accidentium ignis & aëris sursum naturaliter ratione levitatis & subtilitatis tendunt: concludit ergò B. rationabiliter per triangulum viridem & H. I. K. quod cælum est quinta Essentia, & naturæ artificium similiter ratione regressus mixtorum ad superius: in omnibus siquidem rebus mixtis tam calidis, quād frigidis, vel humidis aut siccis invenitur quinta Essentia, dempto aceto, in quo non est quinta Essentia, neque ab eo potest extrahi in alembico, ut est predictorum Doctorum Sententia in suis quintis Essentiis: extrahitur autem à particularibus ipsa in alembico igne lento me-
diante usque ad primam regrediendi materiam per an-
gulum concordantia & æquilitatis &c.; sic ars debet
imitari naturam, quantum potest, corruptendo spe-
ciem plumbi, & generando artificialiter speciem auri.
Hucusque Jacobus Januarius, quibus verbis cum
superioribus non solum demonstrat secretum om-
nium secretorum Philosophiæ Lullianæ secretissi-
mum, nimis præparationem primi agentis, seu
primæ clavis ad introitum totius arcanæ Philo-
sophiæ & naturalis Anatomiæ, sed insuper testatur,
se non ab alio nisi ab ipsomet B. Raymundo ejus-
que Discipulo Rupescissa hoc didicisse.*

Ulterius forsitan opponent, Januarium fuisse
deceptum allegando librum de quinta Essentia
tanquam partum genuinum Lulli, qui tamen sit
alterius fictitii & pseudolulli (ut conantur ex chrono-
logia evincere) Ad hanc oppositionem respon-
demus, Authori in Arte Lulliana & lectione Li-
brorum sui Magistri versatissimo magis habendam
fidem, quād recentioribus in Arte minimè ver-
fatis, & soli conjecturæ (quam tamen infallibilem
putant) innitentibus: sed demus ipsis, Li-
brum de quinta Essentia non esse Raymundi,
suppetunt nobis argumenta invincibilia totius præ-
fatæ Doctrinæ ex innegabilibus Libris Doctoris
Illuminati desumpta; rogamus itaque adversarios
nostros, ut legant Librum Principiorum Philo-
sophiæ

sophiæ & Medicinæ hoc primo Tomo contentorum, quos, utpote non tantum theoreticos, sed practicos, si intellexerint, præfata quintam Essentiam propriis manibus poterunt efficere; sanctè enim & ingenuè affirmo, me ex his solis duobus Tractatibus plus solidæ & veræ Alchimiæ didicisse, quam unquam ex Libris aliorum Alchimistarum potuisse; cum omnia in illis ad oculum demonstrentur: præterea habent hi duo Libri cum Libro de quinta Essentia tam arctam connexionem, ut unius Doctrina necessariò inferat Doctrinam alterius, illamque tam in theoria, quam in praxi incomparabiliter clariorem reddat: quamdiu igitur adversarii nostri in praxi nil poterunt ex nominatis duobus Libris exhibere, tamdiu assertimus, se illos non intelligere: & quamdiu illos non intelligunt, tamdiu nos in vanum impugnant: sed de hac materia amplius in Perspiciliis Philosophicis.

*Doctor Joannes Lobet oriundus Barcinona Professor publicus Artis Lulliana,
de quo suprà in Privilegiis laudabilis mentio facta est.*

Posteritati se reddidit commendabilem Compendiariis in Artes sui Illuminati Magistri: de hoc Authore mutuatus est Januarius Encomium, quod Arti Generali Doctoris Illuminati suprà attribuit, scilicet, quod *Ars Generalis Doctoris Illuminati Raymundi sit Donum divinum per Spiritum Sanctum datum Raymundo in fine seculorum supra modum humanum &c.*; quia *Ars dicitur ab artando & arcendo, quia naturaliter per principia naturalia, & artificialiter per Regulas artas & arcet & constringit Intellectum humanum cum figuris & naturæ arbore ad recuperandum intelligendi modum verum & rectum sine errore & opinione, quem ante peccatum habuere; postquam per naturam talis modus recuperari non valet ratione macula originalis, ad minus per Artes & Artificium Artis recuperetur; quia DEUS sic vult fieri, sicut Paulus testatur, per cognitionem veritatis DEUS vult omnes homines salvos fieri, si volunt veritatem per Artes scire; nam Ars ab ares, quod est virtus, dicitur, disponendo Artistas ad Virtutes Morales primò, & ad Cardinales secundò, & ad Theo-*

Scripsit insuper celeberrimus hic Author aliquos adhuc libros in Artes Illuminati Doctoris, scilicet, *Commentum supra Artes & Metaphysicam magorem & alios*; hunc verò librum dignissimum arbitror, qui tanquam insignis thesaurus Scientiæ Lullianæ Libris & Bibliothecæ B. Raymundi adiungatur: unde optandum esset, ut, sicut nunc formis typicis omnia Opera Illuminati Doctoris consignamus, sic his finitis possemus continuare impressionem Librorum omnium illustrium Discipulorum ipsius hanc primâ Classe contentorum. Nec abs re erit coronidis loco mentionem facere, quantæ Authoritatis fuerit tempore hujus Viri Ars Raymundi, utpote quam Privilegio Pontificio & Ferdinandi Regis Hispaniæ Valentiæ publicè & Cathedra legit, ut patet ex Approbatione Arti brevissimæ subiuncta fol. 276. & 277. & præfatæ Regis Privilegio approbationi prædictæ annexo fol. 277.

logales tertio potentias rationales: sic Lobet in Comp. subj. 4. Quæ verba ultima perpetuò debent obversari oculis intellectualibus verorum Discipulorum Lulli, qui frustra conantur ascendere ad culmen supremæ Veritatis, nisi per hanc scalam Virtutis. Porro universalitatem, & per consequens necessitatem Artis Generalis designat Lobet his verbis: *Humanus Intellectus (ait) prius debet addiscere Artes Generalem Illuminati Doctoris Raymundi, quam scientias particulares, sicut prius theoreticam, quam practicam; alioquin aratrum ante boves contra naturam poneretur: in Arte Notatoria seu Introductoria.*

Quam verò versatus fuerit hic Author in Philosophia secreta B. Raymundi, non latere poterit legentem ejus Opera, & conferentem illa cum Libris Philosophicis Raymundi: videatur subject. 7. in Comp. illius: hoc ipsum innuit allegata superius *Nature Arbor*, quæ quid sit, nemo novit, nisi admissus sit ad hortum & ad fontem Lullianum, hortum conclusum, & fontem signatum.

*Joannes de Rupeſcissa natione Gallus Ordinis S. Francisci, insignis Theologus, &
in Philosophia Lulliana peritissimus.*

Scriptis Librum, quem intitulavit *de Famulatu Philosophiae, sive de Consideratione quinta Essentia omnium rerum traditum Pauperibus & Evangelicis Viris Servis Domini nostri JESU Christi*. Plura hujus Libri exemplaria vidi tam impressa, quam manuscripta; ipse verò liber nihil aliud est, quam præclara expositio Libri de quinta Essentia B. Raymundi Lulli, cuius tenori verbotenus fermè inhæret; multa tamen addidit, quæ multam lucem afferunt prælaudato libro de quinta Essentia: unde perutile esset, hos duos Libros simul junctos habere. Cæterum quanta in hoc Illustri Authore enituerit Pietas & Scientia, patet tam ex persecutionibus, quibus examinata fuit illius innocentia & patientia (ut infrà audiemus) tum ex propriis textibus à supradicto Libro desumptis; sic enim loquitur in Proœmio fol. mihi 9. » *Confideravi ergo, quod tempus expensum in pruri tu mundanæ Philosophiæ plus quam annis quinque ante ingressum Ordinis in florentissimo Stu-*

» dio Tholosano, & plùs aliis quinque, ex quo » Ordinem hunc intravi, cum strepitu multo inaniū verborum & conflictu inutilium disputatōnium & laude vanâ & gloriâ satuâ lectionum » tam in Studiis particularibus, quam in generalibus legens, sicut est possibile tempus prædictum » redimere, redimam, perditum restaurcm, & » elapsum reducam ad manum, ut ex eo extraham, jussu JESU Christi, meritum ad æternam gloriam profuturum: & sic, quod mihi nob̄ cebat ad culpam, nutu Christi, mihi perveniat » ad æternam Vitam: & vidi possibilem modum » in hoc, si utilitates, quas vidi in Philosophia » divino Spiritu illustrante etiam tempore jumentis meæ (quo tempore affuit mihi DEUS » misericors & Miserator suprà modum) revelem » pauperibus Christi & Evangelicis Viris, ut, qui » divitias propter Evangelium contempserunt, » sine humana Doctrina scient faciliter & de levi ac sine notabilibus expensis suas corporales miserias

, miserias & infirmitates humanas divinâ benignitate sanare.

Ex quo textu notare possunt inimici nobilissimæ & utilissimæ hujus Scientiæ & Artis , scilicet Alchimiæ , qui putant , antiquos Sapientes non alio fine , nisi ad comparandas divitias & ad conficiendum aurum illam indagasse , quod longè altiori fine illam inquisierint , nempe ut primò quidem perfectam totius naturæ creatæ acquirerent cognitionem , ejusque scient originem , principia , modos operandi , scilicet generationem , corruptionem , alterationem , transmutationem , regenerationem & reductionem in supremum gradum perfectionis ; ut scirent connexionem generis cum genere , speciei cum specie , generis cum specie , & speciei cum genere , ut scirent descendum principiorum in principiata , & ascensum principiorum in principia , ut cognoscerent , quomodo qualibet virtus posset multiplicari in quali & quanto , h. e. in intenso & extenso : ut denique hæc omnia non solum certâ & infallibili demonstratione intelligerent , sed ipsomet manuali experimento & Arte synthetico-analyticâ naturæ legibus regulatâ perficcrent ; hac enim ratione hoc inexplicabili Dono DEI ipsis misericorditer concessò poterant habere intrinsecum & naturalem usum omnium creaturarum corporearum ad vitæ suæ conservationem ab Altissimo ordinatum , & ad infirmitates tam proprias , quam proximi sui expellendas , nec solo usu artificiali auri & argenti (qualem avari divites sibi in finem suæ felicitatis statuunt) tanquam cortice durissimo , cui in pœnam inordinatae cupiditatis justitia DEI tam utilem nucleus incluserat , cogebantur adquiscere . Secundò : ut acquisitâ scientiâ rerum visibilium invisibilia DEI , per ea , quæ facta sunt , intellectu efficaciùs perspicerent , eorumque excellentiâ inescati , hæc priora disserent contemnere , & posteriora totis viribus prosequi ; nam cum in singulis proprietatibus & perfectionibus creaturarum Creator harum possit visibiliter intueri , quis ambigat , quod , quantò plures harum & quantò certius ac perfectius revelantur humano intellectui , tanto intensius exarsuram voluntatem in amorem tanti Artificis , nisi omnino recalcitrare velit naturali suæ inclinationi : unde tantum abest , ut studium Alchimiæ augeat cupiditatem divitarum , quod potius illius acquisitionis & vera possestio omnem , si quæ prius animo insederat , extinguat ; quis enim aurum & argentum estimet , in cuius arbitrio est , & tantum illius habere , quantum cupit , & quando cupit ? hinc Illuminatus Doctor noster in Testamento suo ait : Postea , Fili , non estimabis omnes divitias hujus mundi unum botonem .

Quis porrò dubitet , DEUM gloriosum & omnipotentem posse & velle resuscitare & regenerare corpus humanum , si mente perspicerit , & visu corporeo intuitus sit , ipsi à DEO concessam Artem , quam mediante omnium corporum naturallium perfectissimum & maximè incorruptibile homini subditum possit nihilominus corrumpere , in sua principia resolvere , purificare , reconjungere & exaltare ad quemcunque perfectionis gradum , & per consequens mirabili artificio naturæ regenerare ? & quis inspiciens hoc speculum non exicitetur ad contemnendum hoc modicum corruptibilis vitæ , & ad inhiandum ore cordis vitæ , quam nulla insequitur mors , & generationi ; quam non

infestat corruptio ? Hæc & millena alia , quæ suis Discipulis revelat Illuminatus Doctor , Secreta in sua Philosophia , ipso animavit ad investigandam illam quintam Essentiam , de qua superiorius mentionem fecimus , quæque est clavis Philosophiæ Lullianæ , à Rupescissa in suo Libro nobis clarius exposita ; cujus subjectum quale sit , sequentibus verbis sat manifestè ostendit , nisi quis letargo opprimatur : „ Ratio autem (inquit) dictat , „ quod corpus corruptibile velle conservare per rem „ putridam & corruptibilem , & rem formare per „ rem deformitati subjectam , & facere incorruptibile per rem deficientem , & infirmum sanare per rem infirmam , & turpe pulchrum facere per rem fœdum , & debilem firmum per rem infirmam , est phantasticum & inane : ergo „ radix vitæ est , querere rem de se (si staret in „ æternum) incorruptibilem , quæ omnem rem „ sibi unitam , & maximè carnem , semper teneat „ incorruptam , quæ virtutem vitæ ac Spiritum „ nutriat & augeat & restauret , quæ omne crudum digerat , & omne digestum ad æqualitatem reducat , & omnem excelsum , cuiuscunque „ qualitatis , amputet , & quamcunque qualitatem deperditam restauret , humidum naturale faciat abundare , & ignem naturalem debilem inflammare procuret . Can. 2. fol. 14.

Et ne quis arbitretur , Authorem intendere , quod homo per talem Medicinam posset fieri immortalis , huic objectioni obviat ibidem dicens : *Hoc autem in textu sacro infallibiliter tenemus , DEUM unicuique terminum constituisse , qui quocunque humano ingenio vel subsidio non valeat prateriri : citatque textum illum Jobi : Constituisti terminos ejus , qui prateriri non poterunt : ergo subsidium illud vita (pergit) ad terminum prolongandum effet phantasticum & inane . Postea probat , quod talis Medicina nec ex elementis nec ex elementatis possit elici , quia omnia talia sint corruptioni & transmutationi subjecta , & omne corruptibile , infirmum & debile additum suo simili augmentat illud . fol. 15 . „ Oportet igitur (ait fol. 16 .) rem querere , quæ sic se habeat respectu quatuor qualitatum , quibus compositum est corpus nostrum , sicut se habet cœlum respectu quatuor elementorum : Philosophi autem vocaverunt cœlum quintam Essentiam respectu quatuor elementorum ; quia in se cœlum est in corruptibile & immutabile &c. ; sic & res , quam querimus , est respectu quatuor qualitatum corporis nostri quinta Essentia in se incorruptibilis , sic facta , non calida sicca cum igne , nec humida frigida cum aqua , nec calida humida cum aere , nec frigida sicca cum terra , sed est Essentia quinta valens ad contraria , sicut cœlum incorruptibile , quod , quando necesse est , influit qualitatem humidam , aliquando calidam , aliquando frigidam , aliquando siccum : talis est Radix vitæ Essentia quinta , quam creavit Altissimus in natura , ut possit supplere necessitati corporis citra illum ultimum terminum , quem DEUS constituit vitæ nostræ &c. : quæ extrahitur de corpore naturæ creatæ à DEO cum artificio humano . Hæc Rupescissa , qui in fine Lib. I. cap. 44. fol. 101. ostendit , quibus data sit hæc Ars .*

Nullus valet (ait) ad sublimia hujus Artis pervenire , nisi fuerit per altissimam contemplationem & sanctissimam vitam deificata prius mens ejus , ita ut non solum cognoscat omnia interiora naturæ , sed etiam cognoscat transmutabilem transmutare naturam ; & hoc

hoc paucissimis est concessum: & communiter hi (nempe vulgares Alchimistæ) fictionum & sophisticatum sectatores sunt, & efficiuntur falsificatores monetae & sigillorum Fratitorum & Principum, vagabundi, deceptores & sine religione & damnabilis vita: de quibus verificatur ad literam proverbium Pauli 2. ad Cor. 3. dicentis: Semper discentes, & nunquam ad Scientiam veritatis pervenientes (quod malum non solum fucis Alchimistarum, sed etiam Philosophorum, Medicorum, Theologorum, Juristarum solet accidere) quia quando non possunt ad Scientiam perfectam pervenire, ad sophistificationes inutiles se convertunt, & communiter male fine clauduntur. Eadem est omnium verorum Lullistarum de fatus Alchimistis sententia, quæ Rupescissæ; quod esset impossibile, si aut Alchimia nihil esset, aut omnes hi Illustres Authores essent deceptores, ut placuit R. P. Kircher.

His finitis enarrat sua vincula & catenas, quas innocens passus est, dicens: Reliqua autem Opera philosophica summe stupenda, qua hic subticeo, conjectus contra DEUM & Justitiam (sicue in Die Judicij DEUS ostendet) ab emulis in vincula integris jam septem annis inter compedes & catenas per sublimes theorias & Illuminationes cœlestes didici, inferius per libros singulos, si DEUS voluerit, vobis Viris Evangelicis, quibus scribo, plenissime revelabo, ut potero: non enim omnibus, sed solis Sanctis fecit

hoc Opus, ut testatur in Proœ. fol. 10. & quidni sapientes Lullistæ reseruent solis Sanctis, quod R. P. Kircherus solis Principibus?

Non obstante tanto merito hujus Scriptoris non defuere quidam Chronologi, qui eum nigro carbone notare non sibi nefas duxerunt; quibus omnibus potiorem se reddidit acerbissimus in B. Raymundum ejusque Discipulos Bzovius, collo- cando Rupescissam inter haereticos & pseudoprophetas: sed illum egregie vindicavit ab hac calumnia R. P. Dermicius Thadæi Ord. S. Franc. ut & Illuminatum Doctorem nostrum in Libro, cui titulus: Nitela Franciscana Religionis & Absterio Jordium, quibus eam conspurcare frustra tentavit Abrahamus Bzovius; cuius proin eximii Scriptoris videatur Tom. 13. An. 1357. n. 4. fol. 464. Laudabiliter quoque de Rupescissa scripserunt Frassardus natione Gallus, Majerus & Henricus Villot insignes Historici, præsertim ultimus, cuius verba sunt sequentia: Joannes de Rupescissa Vir secularis Philosophia ornamento clarus, & sacris Literis egregie instructus, fuit ejus nominis tertius Episcopus Parisiis, & futura multa vaticinatus est Spiritu quodam propheticō, cum Avenione esset incarcerated, quod acriter illius temporis vitia perstringeret. Hæc Villot: subiungit Dermicius: Quis credere potest, Rupescissam ad Cathedram Parisensem assumptum esse, nisi præente innocentia?

Christophorus Parisiensis Praeclarissimus Philosophus & unus inter celeberrimos Discipulos Illuminati Doctoris.

Nomen suum posteris veræ Philosophiæ Amatoribus & Condiscipulis suis plurimum commendavit quatuor sequentibus Tractatibus, quibus magnam lucem præbet Libris practicis B. Raymundi.

Primus est Apertorium Alphabetale, cuius Initium: Charissime Fili, die ultimo Junii recepi tuam Epistolam: Dividitur in 18. Capita, finit: autem datum Parisiis primâ die Sept. Anno 1476. Est hic Liber manuscriptus in fol. Linguâ Italica, ab ipsomet Authore ad quendam Italum suum Discipulum sub forma Epistolæ destinatus, ac Romæ cum cæteris tribus sequentibus fideliter copiatus, ut infrâ dicetur. Reperitur quidem hic Tractatus impressus sub nomine Thesauri Philosophiæ Nicolai Flamelli, cuius sanè non est, ut patet ex citationibus, sed mutilatus & planè corruptus.

Secundus est Lucidarium, seu Summa major, cuius Initium: In Nomine Domini æterni: postea in Prologo: Misericordias Domini in æternum cantabo &c. Dividitur in tres Partes, quarum prima est disputativa: & subdividitur in 7. Capita: utinam ea legissent vel imposterum legerent Misochemici; nam omnia illorum argumenta, quæ adhuc hodie contra Artem adducunt, jam à Christophoro ante tot centum Annos refutata invenirent. Finis: conduce fatigatam naviculam tuam in portum salutis &c. Postea reperiebantur sequentia: Octavius Grachus Cívus Romanus de Regione campi Martis scribebat Romæ ex authentico exemplari fideliter, Anno Salutis Christianæ 1548. die verò secundâ Januarii, sedente Paulo III. Pontifice Maximo Anno ejus decimo quarto. Hic Liber continet impressus in Theatro Chim. vol. 6. tr. 4. sed miserabiliter detruncatus & plenus vitiis.

• **Tertius** est Summa minor, italicè Summetta,

cuius Initium: In Nomine sanctæ & individuæ Trinitatis: in Proœmio: Charissime Fili, die ultimâ Septembri: in hoc Proœmio enarrat Christophorus mirabilem & memoriâ dignissimum casum, qui sibi acciderit ob inordinatam tristitiam, quam conceperat ob amissionem unicæ suæ Filiae, quæ se Christo dicaverat, assumendo habitum Religionis in Ordine Monialium S. Francisci. Dividitur hic Liber in duas Partes principales, scilicet in Theoricam & Practicam: Theorica continet 23. Capita, in quibus ostendit impedimenta Artis, refert Argumenta adversariorum Artis, illaque egregie solvit, & rationibus solidissimis demonstrat illius possibilitatem, certitudinem & veritatem. Secunda Pars subdividitur in quinque Partes. Finis: tenendo modum & stylum nostrorum Prædecessorum, quorum Animæ sint benedictæ in æternum & ultra. Subscriptum erat: Octavius Grachus scribebat Romæ Anno 1547. mense Octobri die 4. regnante Paulo Pontifice Maximo Anno ejus decimo quarto.

Quartus est Cythara seu Violetta, cuius Initium: DEUS Sanctissime existens ineffabiliter gloriosus. Proœmium: Si excuso & gloriose DEO &c. Dividitur in duas Partes, scilicet in Theoricam & Practicam. Prima Pars habet 8. Capita, in quibus enarrat impedimenta Artis, in cap. 7. invenitur in sophistas & deceptores, docetque modum eos cognoscendi: cap. 8. jubet cavere à quibusdam: Tertiæ (sunt verba Christophori) & ultimi artifices, qui inveniuntur in hac dignissima Scientia & Arte, debent vitari omnibus viribus, cum sint homines phantastici; & quamvis hac tertia secta sint homines docti in aliis Scientiis, nihilominus in hac sunt ignorantissimi; nam postquam de illa desperarunt, dum non potuerunt adimplere suum desiderium, & ob passionem illius perdiderunt fidem (scilicet Artis) facti sunt

Sunt Schismati & heretici (nempe hujus Scientiae, non Religionis) cum qua fallaci opinione mordent hoc nostrum divinum Magisterium cum infinitis argumentis, qua in nostra Summa maiore vel Lucidario plenariè solvimus, manifestando illorum malignam iniqitatem: ita Christophorus. Hæc cantilena male sonaret in auribus D. Segui, si adhuc in vivis esset, qui ob Artem à se frustra attentatam omnes Alchimiæ Professores è commercio humano tolli exoptabat, in Vita Raymundi cap. 8. nisi ab hoc errore (scilicet) desistant; y no queriendo salir del, quisiera verles tan desterrados del comercio humano, como ellos destierran las verdaderas letras y Philosophia de su entendimiento: si secundum D. Segui vera literatura & vera Philosophia concordat cum ignorantia, Doctor Segui fuit optimus Philosophus, sed ego malim esse pessimus.

Secunda Pars: nempe Practica, subdividitur in duas Partes, in Opus minerale & vegetabile. Finis: Et hic fecimus finem nostro Alphabeto nostræ prædictæ Violettae: omnes hos Tractatus ob singularem illorum utilitatem in gratiam Condicipulorum nostrorum Linguæ universali Operis accomodavimus, retento exactissimè sensu textus, & nullo verbo omissio; observavimus enim in hoc ipso & in aliis Auctoriibus, quod translatores brevitati studentes multa quandoque omiserunt, quæ ad contextum operis ipsis videbantur inutilia (v. g. præfationes capitulis præfixas) quorum neglectu ingens damnum illatum est studiosis horum librorum; nam cùm Scriptores & Autores librorum citationibus horum vel similiūm textuum usi sint ad connectendum filum scientiae, & explicandum unum ignotum per aliud magis notum, omissione talium textuum interruptum est omne vestigium ad inveniendam semitam veritatis: exemplo sit Apertorium & Lucidarium Christophori, quæ à nobis latinæ fidei data conferant cum impressis, & verum me scripsisse propriis oculis testabuntur.

Videamus nunc, quid celebris hic Discipulus dicat de suo Magistro? in Procœmio itaque suæ Summæ majoris seu Lucidarii, postquam enarrasset, quod Filius DEI ad demonstrandam suam Liberalitatem & infinitam Misericordiam non solum voluerit incarnari, sed etiam in utilitatem humanæ naturæ voluerit, quod hac famosa Scientia & Ars non maneret incognita & abscondita apud prudentes & justos, sed inspiraverit gratiam sua Sapientia in aliquibus Servis suis, inter quos numerat Hortulanum & Arnaldum de Villanova: dein, post istum (ait) fuit Praclarissimus Raymundus Lullus de Insula Majoricarum, qui inspirante Spiritu Sancto fecit infinitos & nobilissimos Tractatus & gloria Volumina apud prudentes & discretos: sed quinam sunt hi Libri, quos tantum extollit Christophorus? in Apertorio Alphabetali cap. 6. lit. G. agens de Modo coponendi quintam Essentiam fragrantem ait: *Istud est Fili, de quo tractat Raymundus Dux noster in sua Epistola accutatoria.* Et paulò infra: *Satis tibi dixi ore tenus declarando tibi multa dicta nostri Ducis, & maximè in tertio & quarto capitulo de quin-*

*ta Essentia (est Dist. 3.) de Definitione, quam facit de Menstruis solutivis & resolubilibus. Et cap. 10. lit. L. §. nunc Fili tibi volumus declarare, ait: *Dux noster revelavit istam materiam in Libro, quem appellavit Librum Secreti occulti, ubi Illuminatus Doctor revelat materiam, celando omnino practicam; & similiter in Libro intitulato Vade tecum, & infinitis aliis Voluminibus, qua tibi sunt nota.* Et parte 4. Lucidarii adducens rationes in favorem Artis citat *Practicam Testamenti Raymundi*, & parte 6. Lucidarii cap. 5. in Solutione quinti Argumenti citat *Libri de quinta Essentia Raymundi* caput, quod incipit: *Fili, multi Philosophorum; & statim infra citat Codicillum seu Vade tecum.* Item cap. 63. *Forma minoris*, quod incipit: *Fili, nos tibi diximus, quod humiditas radicalis, & secundam partem Testamenti, item parte 7. Lucidarii cap. 2. iterum citat Dist. 3. Libri quinta Eff. item Librum Questionarii, item Librum septem Rotarum, item in quarta Parte 2. par. Summæ minoris cap. 1. citat in 3. Dist. Libri quinta Essentia Illuminati Philosophi Raymundi Lulli pract. sermoc. cap. quod incipit: *Completa liquef. & Librum Anima Artis ejusdem Raymundi* cap. quod incipit: *Tu in virtute de A. Princeps Serenissime.***

Ne quis verò existimet, Christophorum obiter tantum inspexisse hos Libros, & conjecturis deceptum, audiatur in Prologo Lucidarii: „Pro Duce nostro (inquit) elegimus Patrem Raymundum in Scientia, quam jam multis Annis indagavimus, & hoc propter dignissimum Scientiam & Doctrinam profundissimam Scientiam & Doctrinam prædicti Doctoris. Quare profundissimam? Respondet in 2. parte secundi Libri Summa minoris cap. 4. circa finem: „Quoniam Raymundus aliquoties ponit plus substantiarum in uno suorum capitum, quam in duobus suis Voluminibus. Hunc stilum proin & modum scribendi imitatus est Christophorus, ut ipsemet afferit in cap. 5. primæ partis 2. libri: ubi rationem reddit, quare posuerit litteras loco nominum, scilicet ad observandum ladanabilem filium & modum Praclarissimi Philosophi Raymundi Lulli nostri benigni Preceptoris, cuius Anima sit benedicta in eternum & ultra.

Denique affirmat Christophorus, se omnia predicta recollegisse ex Duce & Patre suo Raymundo cum ordinato modo pro tua informatione descripto, adhoc ut scias separare granum à palea &c., & ut videas, quod fuerit fidelis Discipulus predicti Doctoris. Luc. Lib. 1. p. 7. c. 2. Fidelis certè & verus Discipulus tanti Doctoris, qui non speculativè tantum, sed practicè asseditus est, quod Philosophia Lulli promittit, ut sanctè affirmat in multis locis horum Librorum: unde cùm prædicti Libri multum conferant ad intelligentiam Librorum practicorum nostri Illuminati Doctoris, testimonio Authoris cap. 6. Ap. dicentis: *Scias Fili, quod ego tibi elucidaverim omnes Libros Ducis nostri Raymundi*, eorum frequenter & sedulam lectionem suadeo Condicipulis meis, qui vocatione divinâ sentient se inclinari ad tam nobile & utile studium, nec patiantur se inanibus verbis adversariorum privari tanto DEI Dono.

Ludovicus Cornelius Rigi omnium verorum Discipulorum B. Raymundi Lulli facile primatum sibi vendicat,

NAm scripsit aureum & incomparabile Opus commentariorum in Libros Doctoris Illuminati virginis uno Voluminibus comprehensum, quo

nil sublimius nil excellentius & ad intima Secreta Artis penetranda utilius ac magis necessarium excogitari potest; ac proin candidè fateor, nisi per

per singularem gratiam & misericordiam DEI mihi obtigisset fors acquirendi præfatum Opus , quod meritò inscribitur *Thesaurus mundi absconditus , nouus etiam , sed paucis , & est Donum DEI , sub onere tam absconditæ & ingenio unius hominis imperscrutabilis Scientiæ non debuisse non opprimenti: nam præterquam quod Author hic inclytus , qui plus quam quadraginta duos annos in studio Librorum Lullianorum emensus est , ut ipse met par. 1. foculi cap. 13. asserit his verbis: Nam etas annorum quadraginta duorum in diversis Studiis & Operibus , ut hoc perficerem , jam consumpta est in his. Et in par. 1. comment. com. 1. *Quadragesimi singulari anni laboris Studiis accuratissimis Auctoris fuere. Aurea Opera* (sunt iterum verba Rigii pat. 1. foculi prologo 2. n. 2.) magni Raymundi , quæ fragmentata & dilacerata penitus inscrita nonnullorum erant , in majori parte inventa alias in unum corpus restauratum solidumque redegerit , & accenderit novum foculum , h. e. conscriperit Opusculum multorum terminorum multarumque rerum absconditarum in omnibus Operibus Raymundi undique aggregatis , examinatis fontibus dubiorum theoreticalium practicaliumque vel occultorum luminum absconditorum in profunditate multarum cavernarum (ut Author ibidem habet) rededit omnes Figuras totius magni Operis tam theoricas quam practicas , tam intellectuales quam instrumentales in certum ordinem integro Libro de his efformato , quem *Voyshie* sive *Adjutorii* inscribit , deficientes restituit , (ut videre est in Arbore Elementali Testamenti , & pluribus aliis figuris , quæ in omnibus Exemplaribus impressis absunt ; sinè qua Arbore Elementali nemo Lullista intelliget Arborem Elementalem Libri Arboris Scientiæ ; nam hæc est basis & fundamentum , cui totus ille Liber est inædificatus) Tabulas porrò & Literas tabularum partim mancas partim transpositas , indebitis coloribus signatas emendavit (ut appareat n. 21. par. 1. foc. ubi ait : „Ne , cesse est emendare optimos Libros magni Authoris depravatos à manibus malorum hominum. Et admirabili Commento sulphurum , quod fecit super Librum Tabularum & Figurarum Magnæ Artis Raymundi Lulli (sunt verba Rigii in initio præfati Commenti) totamque machinam universæ Artis & Scientiæ Lullianæ tam intellectualem , quam operativam ab imo usque ad summum his Voluminibus complexus est , referando suis Discipulis aditum ad ultima & etiam summis Artificibus incognita Secreta ; quod stupendum Opus post multorum annorum laborem , cum per omnes partes Scientiæ peragisset , visis Operibus Raymundi , imò inveteratis in suis manibus in canitie annorum septuaginta novem complevit , sicut testatur cap. 3. n. 3. Comment. sulph.*

Inspiciamus nunc , quid sentiat hic sublimis & verè doctus Lullista de suo Magistro & ejusdem Libris? par. 1. Comment. super Yconomium n. 21. inter Latinos nostros (ait) natura concessit nobis celeberrimum Raymundum Lullum Lumen magnarum rerum. Et cap. 1. Ycon. ubi ponit centum aphorismos , quos , dicit , se haulisse ex fonte manante profunda Scientia Raymundi Viri primarii inter peritissimos in his rebus scibilibus. Et in Comment. sulph. lib. 3. c. 21. postquam revelasset secreta Tabularum Testamenti , decerpit unum surculum Magnæ Arboris , h. e. aperit quoddam Opus secretissimum prædictæ Arboris , que radices tendit usque ad profundum incognitum terra , & folia syre

cacumen ad ultimum sphæra nature , ad sensum demstrandum profundissimum profunditatis ingenii attissimi Doctoris. Et in Lib. Aftocrator cap. 1. agens de occultatione Artis per antiquos Philosophos: Tandem (ait) natura Raymundum produxit , qui faculis nostris quodammodo solus ipse Lumen aperuit. Et paulò infra pergit: Namque elapsa tempora annorum quatuor millium sunt , quod nullus antiquorum aut Gracorum vel aliorum hujus turba numerosa Scientiam eorum scitam planè docibilem in lucem adducere voluerit præter ipsum primum Raymundum , quanquam non parvo velamine more quasi antiquorum. Et in Lib. Trial. secr. occul. cap. 1. exponens arcana Figuræ S. (cuius ne quidem externam formam ullus reformatorum Lulli vidit , ne dicam intimos illius recessus) centrum verò hujus profundi (inquit) usque ad tempus nostrum , præter Raymundum , neminem vidimus olfecisse.

Modo inquitamus , quos Libros Raymundo adscribat Rigius? Hos recenset in parte 1. Comment. n. 21. ubi sic habet: Fecit Raymundus Librum Testamenti divisum in Libros sex , videlicet in formâ maiorem , in formam minorem , tertio verò loco Pars secunda Testamenti est divisa in duas Partes practicæ , videlicet in Practicam Testamenti , & in Librum Mercuriorum ; quintus verò dicitur Liber Patientia , incipit: Fili ad componendum dictam Medicinam , ultimus autem Caridena est , & hæc finis Testamenti est. (Nota : hujus Testamenti priores tres Libri sunt simul impressi , sed pleni defectibus ac mutili ; duo verò posteriores sejuncti à præcedentibus , & à se ipsis ; nam ultimus , nempe Liber Patientiæ habetur in Fasciculo aureo Raymundi Lulli Francofurti impresso Anno 1630. sub nomine Practicæ Testamenti novissimi , cuius secundum Librum illum constituit ignorantia amanuensium : est porrò totus hic Liber in suis capitulis tam miserè disceptus , transpositus , innumeris vitiis repletus , ut nemini possit esse utilis ; quem proin collatum ad plura Exemplaria MSta antiquissima in primævam puritatem restituimus) composuit Librum unum divisum in Theoricam & Practicam sub diversis nominibus possum , id est , Artem Compendiosam , Vade mecum , quem Apertorium nominavit , in quo Secreta multa mirabilia denudavit : fecit Librum Secretorum , videbat quinto EEssentia , divisum in tres Partes seu Distinctiones &c.: itaque sumnum ingenium clausit determinando Librum Secretorum Naturæ : fecit etiam Librum Secreti occulti , fecit Librum Præctica brancharum , fecit Artes Operativam , fecit Lapidarium magnum , fecit tres Libellos , quos appellavit Apparatus , fecit Epistolam Accuratioris , fecit Commentum Artis Magicæ , fecit ipsam Artes Magicam (non utique impium illum Librum de Invocatione Dæmonum , sed de Magia Naturali) fecit Librum Animalia Artis , fecit Librum de Fuga Periculorum , fecit Librum de Rebus sensibilibus , fecit Librum Principiorum Philosophia , Gubernaculum Navis , Librum figurarum instrumentalium totius Scientiæ , fecit proprietarium Artis , fecit Librum Experimentorum , qui incipit: Sapientes dixerunt , & alia quam plura Opuscula. Hos omnes Libros & plures alios agnoscit Rigius pro genuinis Lulli Operibus , sed negant Mutus , Wadingus , Cūsturerius , Sollerius , Segui : at enim verò si numero tantum certandum esset , tot facile opponere affirmantes , quot negantes , computa antecedentes & sequentes Autores.

Sed instabis: præfatos negantes probare contrarium
F

trarium ex Chronologia, & ego: affirmantes probare ab intrinseco, h. e. ex concordantia Doctrinæ, ex indubitatis B. Authoris Libris cum Libris in questione ductis combinatis, ex sublimitate utriusque generis Artium, quæ in neminem cadere potuit, nisi in B. Authorem, ex Principiis ab Arte de sumptis, ex eodem stylo, ex eadem lingua, ex assertis ipsius D. Authoris extractis ab indisputabilibus Operibus, ex his & similibus demonstracionibus, quas in Perspiciliis expansas videre poteris, evincunt suum assertum, & oppositas metas conjecturas in auras abigunt, ut folium, quod vento rapitur: cuius igitur judicio potius standum censes? an Vironum, qui triginta, qui quadraginta annis Lullianos Codices volverunt, ruminarunt, in succum & sanguinem verterunt, qui opere comprobarunt, quod mente investigarunt, qui ævo Illuminati Doctoris erant propinquiores? an illorum, qui modicam vel omnino nullam horum Librorum habuere notitiam, qui à temporibus Illuminati Doctoris remotissimi, qui dubiâ Historicorum fide, & per consequens solo fundamento ab extra petito se stabiunt?

Quam autem difficile sit hos Libros Raymundi intelligere, eorumque intimum sensum penetrare, vel ipsi Adversarii nostri refutationibus suis ostendunt; nam non ipsam Artem adoruntur per textus ex his Operibus vel ex Arte in illis contentâ petitos (nisi forte extremis, ut ajunt, labbris unum vel alterum tangendo) absterrentur enim difficultate hujus Scientiæ, quam si binâ vel ad summum ternâ unius libri lectione non statim percipiunt, in Auctorem libri debachantur dictieris, ajuntque, Chimicos studio affectare hanc obscuritatem ad tegendam suam imposturam, cum potius deberent ingenuè fateri suam ignorantiam, de qua erubescunt: nec insuper reflectunt, se ipso in communicandis suis inventis comparatione tanti arcani vix palea dignis adeò parcus, per consequens idem facturos, si tot annis, tot laboribus, vigiliis, itineribus, studiis tanto thesauro potiti essent: his igitur ut veternum excutiat Author,

hortatur ad studium horum Librorum. Nam non perfacile est (ait Lib. 4. foc. n. 1.) casenam tantorum Librorum Raymendi habere &c.; verum si habebis Doctorem, parvo labore suavissimum quid gustabis; sed si tales non poteris invenire, antequam judicare nostra presumas, aut studere, primè judica omnia Raymendi; studere enim ea tibi necesse eris, non postposita sua Arte regulata; nam potius camelus per foramen acus, quam quis in hac descripta, introire poteris absque premissis.

¶ Requirit itaque doctissimus Rigius exactam notitiam Artis Generalis Lulli (in qua qualis & quantus fuerit, ostendunt hi Commentarii) antequam quispiam hos Libros secretos aggrediatur; hâc priùs exactè cognitâ non credit, se statim principia Philosophiae secretæ Lullianæ ex citatis Libris elicitorum; qua principia non cum parva Scientia, non in parvo tempore quis habere potest, ut idem Rigius part. 3. Voyth. n. 18. & suo proprio experimento testatur; cuius ratio est, quia antiqui sua, quamvis vera, tamen absconsa dederunt suis figuris, dimittendo Filii suis laborens studii ad transitum operis. Auth. in Lib. 1. Chæos n. 9.

Finem dabimus honori magni hujus Philosophi recensendo Syllabum Librorum, quibus Scholam Lullianam dicavit: sunt itaque sequentes: 1. *Iconomus*. 2. *Commentum in Iconomum*. 3. *Liber Voythie*. 4. *Liber Chæos*. 5. *Liber Foculi*. 6. *Trilogus*. 7. *Præctica quadripartita*. 8. *Liber Secretorum*. 9. *Gubernaculum Carrus*. 10. *Hysterologia*. 11. *Proprietarius Sulphurum*. 12. *Hermaphroditus Cholerorum*. 13. *Proprietarius Artis*. 14. *Aftocrasor*. 15. *Liber Secreti occulti*. 16. *Elenchus*. 17. *Liber Fontis Vita*. 18. *Commenta Sulphurum*. 19. *Liber de Loco & Esse quinta Essentia*. 20. *Soliloquum Philosophia majus*. 21. *Liber de oportuniis Remediis*.

Complevit verò totum hoc immensi laboris Opus circa Annum Domini 1492. die ultimâ Januarii, ut habet in 3. Com. Sulph. n. 23. & quia tum temporis jam agebat annum suæ Ætatis 79. ut suprà est allegatum, ambitu vitæ suæ fermè totum quintum saeculum complexus est.

D. Raymundus de Sabunde in Artibus & Medicina Doctor, & in sacra Pagina egregius Professor.

Inter alios Libros, quibus se Doctoris Illuminati genuinum probat Discipulum, *Librum Creaturarum seu Theologiam Naturalem* impressum Argentinæ per Martinum Flach Anno 1496. mense Jan. die 21. felicis Ingenii & Artis adeptæ nobis reliquit monumentum; est enim judicio Eminissimi Cardinalis Joannis Bonæ in Notitia Authorum, quam ponit circa finem suorum Operum impressorum Anno 1694. in lit. R. Raymundi de Sabunde *Theologia naturalis valde ingeniosa*, præixin continens Artis Magnæ Raymundi Lulli: *Adrianus Turnebus dicebat*, hunc Librum esse quintam Essentiam *Divi Thome*. Digna sunt, quæ in præfato Opere de excellentia Artis & Scientiæ commemorat, ut hic ponantur: sic itaque Author statim in principio libri: „Ista Scientia est sicut Alphabetum omnium Doctorum; & ideo, sicut Alphabetum, primò debet sciri: quare quilibet, si vult intellegere omnes Doctores &c., habeat istam Scientiam, quia est lumen omnium Scientiarum; imò ista est incorporata in libris eorum, sed non apparent, sicut Alphabetum est incorporatum in om-

„ibus Libris: ideo si vis esse solidatus, fundatus, firmatus, certus, addisce primò hanc Scientiam, aliter eris vagus, profugus, non habens stabilitatem in te ipso; quia ista est radix & origo & fundamentum omnium Scientiarum &c.: & ideo, qui habet istam Scientiam, habet fundatum & radicem omnis veritatis.

„Ulterius: ista Scientia nullâ aliâ indiget scientiâ neque arte; non enim presupponit Grammaticam atque Logicam, neque aliquam deliberabilibus Scientiis sive Artibus, nec Physicam, neque Metaphysicam &c.: ista Scientia est communis tam Laicis quam Clericis & omni conditioni hominum, & potest haberi infra mensem & sinè labore, nec oportet aliquid impetratorari, nec habere aliquem librum in scriptis, nec potest tradi oblivioni, si semel habita fuerit, & facit hominem lætum, humilem, benignum, obedientem, & odio habere omnia virtus & peccata, & diligere virtutes, & non inflat neque extollit scientem (videatur Blanquerna Magnus Raymundi.)

„Præ-

, Præterea hæc Scientia arguit per Argumenta infallibilia, quibus nullus potest contradicere; quoniam arguit per illa, quæ sunt certissima cui liber homini per experientiam, scilicet per omnes creaturas & per naturas ipsius hominis, & per ipsummet hominem omnia probat, & per illa, quæ homo certissimè cognoscit de se ipso per experientiam, & maximè per experientiam, cujuslibet rei intra se ipsum; & ideo ista Scientia non querit alios testes, quām ipsummet hominem; per istam Scientiam potest solvi omnis quæstio, quæ debet sciri &c.; & hoc sine difficultate, & cognoscuntur omnes errores antiquorum Philosophorum & Paganorum ac Infidelium &c.; & omnis Secta, quæ est contra Ferdinandum Catholicam cognoscitur & probatur infalibiliter esse falsa & arronea.

Item hæc Scientia in principio apparebat valde vivis & nullius valoris, eò quia incipit à rebus minimis, quas quilibet vilipendit; sed tamen in fine sequitur fructus nobilissimus & infinitus, scilicet Notitia de DEO & de Homine; quia quanto magis incipit in rebus humilibus, tanto magis ascendit ad cœlestia & ardua: & ideo, qui vult habere fructum, exercitet se primò in principiis humilibus hujus Scientiæ, & non contemnat, quia aliter nullum fructum haberet: quia puer, nisi bene primò fuerit exercitatus in cognitione alphabeti & cujuslibet literæ per se, non poterit postea bene addiscere ad legendum: & ideo non sit alicui grave, quia plus sciet infra mensem per istam Scientiam, quām per centum annos studendo Doctores. Hucusque doctissimus Raymundus de Sabunde, verè ad mentem sui Divi Præceptoris, cuius ad singulas supradictas assertiones possemus proprias sententias adducere, nisi prolixitatem timeremus.

Sed quid ad hæc Anti-Lullistæ? utique ex-

clamabunt, vah quid ais! An nos bardi, crassoque ingenio assenti non possemus ea, in quibus Raymundi sectatores reconditas significaciones & arcana majora contemplantur melioribus oculis? an hallucinantur potius, & videre se fingunt, aut somniant, quod non vident, & digito conantur ostendere, quod nusquam est? Joannes Mariana S. J. in Hist. de Rebus Hispaniæ Francofurti impressa 1608. in fol. lib. 15. cap. 10. pag. 643. vult dicere: *unquid & nos caci sumus?* Joan. 9. v. 40. sed absit, ut afferamus, Marianam fungorum in patria crassoque sub aëre natum, dicamus potius, Lullistas cæcos, & illum videntem; potest tamen quandoque contingere, ut, qui non vident, videant, & qui vident, caci fiant Joan. c. 9. v. 39. Et hoc non ex defectu visus, sed ex perfectione vel defectu medii dispositi vel indispositi ad videndum, v. g. aëris lucidi vel tenebroli; diligunt enim homines quandoque *magis tenebras, quam lucem* Joan. c. 3. v. 19. quid igitur mirum, si tenebris obscuratum habent intellectum Ephes. c. 4. v. 18. Quapropter si natura cæci nati sumus, & in tenebris ambulavimus, gratias agamus DEO nostro, qui de tenebris nos vocavit in admirabile lumen suum Pet. 2. v. 9. illuminans illo fideliem Famulum suum Raymundum, ad cuius participationem fraternali charitati invitantes & amicos & inimicos nostros, dicimus: *Venite & ambulemus in lumine Domini Isa. c. 2. v. 5.* agnoscamus ignorantiae nostræ cæcitatem, & perveniemus ad scientiæ claritatem.

Quām plura alia possem adducere ex illustri hoc Authore de altitudine, certitudine & infallibilitate, generalitate, utilitate hujus divinæ Scientiæ, de modo eam acquirendi, de modo ejus demonstrandi &c., quæ in locum magis opportunum, nempe de Secretis Artis, reservare satius judicavi.

Admodum Reverendus Magister Petrus Degui Montis Albi Presbyter secularis & Inquisitor generalis hæretica pravitatis per totam Hispaniam.

EDidit Introductorium admodum breve & succinctum ad omnes scientias, quod Januam Artis Illuminati Doctoris Magistri Raymundi Lulli nuncupavit, impressum Coloniae Anno 1516. mense Majo. Incipit Liber: *In nomine IESU, in quo omnino genu cœlestium, terrestrium & infernorum flectatur: ordinatio hujus Libelli mole quidem exigui, virtute vero amplissimi est ad mentem Illuminati Doctoris, nempe à sensualibus ad intellectualibus; in quam ordinationem præcedens Author & omnes veri Lullistæ conspirant; rationem hujus assignat in introitu Libri: Quia à deviatione finis operaret etiam, modum habendi se ad finem deviaris (hanc deviationem factam insinuat per peccatum primorum Parentum, cuius labo non solum Anima est inquinata, sed etiam intellectus corpori infecto immersus) ideo (pergit) quod primò eras scibile, ei post scibile factum est; proprie quod ordine è converso (inverso) procedendum est in operatione ipsius intellectus, à compositis videlicet ad simplicia, & à simplicibus ad divina. Totus hic eximius Libellus imitatur Librum de Ascensi & descensi Intellectus Illuminati Doctoris, quo ad ordinem, item prius Regulæ Commenti super Artem Demonstrativam: plura mutuò sumpsisse videtur ex Libro Chäos & ex Libro Quæstionum in Artem Demon-*

strativam & Inventivam, aliqua ex Libro de Grandibus & Principiis Medicinæ; quale est istud insigne Secretum de Materia prima, non illa Peripateticorum metaphysica, sed Chimicoruī Lullistarum physica, de qua suprà egit Lavineta, & hic Degui agens de mutua informatione quatuor elementorum simplicium; *qua elementa simplicia ut forma & ut materia cujuslibet aliis, & ut causa formalis & causa materialis totius mutuâ informatione mediante constitunt & in esse ponunt unum esse communis determinatione nominatum, quod elementum commune dicitur* (de hoc elemento communi loquitur Doctor Illuminatus in Lectura super Art. Inv. & Tab. Gen. Dist. 3. par. 2. de quæst. Elen. comm. ubi multa Secreta de hoc elemento revelat) *in quo aquæ tam secundum substancias, quam secundum accidentia ingrediuntur, ita, quod ex substantiis substantia resultat, & ex accidentibus determinatio quedam aequali gradatione aequaliter resultat; quod resultatum & ex his constitutum & proportionatum aequaliter materia prima omnium generabilium & corruptibilium dicitur.*

Item in §. *Insuper DEUS:* ostendens, quomodo ex hac materia prima & quatuor formis universalibus per agentia naturalia resultet unum artificium natura, in quo & per quod producuntur & in esse

esse veniunt omnia particularia elementata absoluta & subunita; exhibet ordinem syntheticum illorum à materia prima, qua est elementatum de quatuor elementis constitutum, & determinatione accidentalí aequali gradatione equaliter gradatum. Certè tale animal (talis materia prima) in porticu stagyritæ ha-

beretur pro hircocervo vel vulpansere; & cùm secundùm Doctrinam Raymundi infrà adducendam sit crudum, & per consequens coquendum, nesciret culina Aristotelis, an magis congrueret assum, an elixum.

Admodum Reverendus Dominus Joannes Aubrius Presbyter Monspelliensis Scientia Lulliana, Medicina & sacrorum Canonum Doctor Eximus, Abbas nostra Dominae de Assumptione, Consiliarius & Medicus ordinarius Regis Gallie.

Linguâ suâ vernaculâ, h. e. Gallicâ Librum typis mandavit Parisiis circa Annum 1659. jam quintâ editione renovatum, & in quinque diversa Idiomata translatum, scilicet Latinum, Hispanicum, Italicum, Germanicum, Anglicum. Inscribitur Liber: „Triumphus Archæi & Miraculum mundi, vel Medicina universalis & vera ad sanandas omissis generis infirmitates etiam desperatis &c., confirmata per Rationes necessarias & Demonstrationes infallibiles, quibus nemo sani judicii potest contradicere: ubi insuper videntur Principia & Fundamenta omnium Scientiarum, Disciplinatum & Artium omniumque Scibilium præteriorum, præsentium & futurorum, Methodo maximè mirandâ, & hucusque inaudita cum altissimis perfectionibus, quæ possunt attingere Intellectum humanum.

Præter hunc Librum fecit alium, cui Titulus: *Sol Microcosmi*, in quo dat Theoriam Medicinæ Paracelûcæ veræ substancialis & particularis: item transtulit in suam maternam ex latino *Libellum de Amico & Amato B. Raymundi Lulli*: cui præfixit Titulum *Medicina universalis Animarum*: edidit pariter Librum de *Instrukcione Concionatorum*: vidimus insuper de hoc Authore Præfationem impressam cuiusdam libri, quem placuit ipsi nominare *Tubam Evangelii*, vel *Librum Librorum (post sacram Scripturam)* in qua dicit, se diu conversatum esse cum Atheis, Infidelibus & Doctoribus Paganis, eâ intentione, ut per sacram Scripturam, Relationem Miraculorum, Historias, Patres Ecclesiæ & nostros Doctores illos induceret ad amplectendam veram Fidem, sed exiguo & ferè nullo fructu, donec cum illis egerit per Rationes necessarias & demonstrativas, de quibus videtur totum hunc Librum compilasse; quem tamen non editum puto, nil enim exceptâ hâc Præfatione post sedulam inquisitionem è Francia obtinere potui. Denique nactus sum illius *Compendium Ordinis admirabilis Cognitionum & pulcherrorum Secretorum S. Raymundi Lulli Martyris cum Compendio consultationum & gratiarum actionum* ipsi submissarum ex omnibus terræ partibus à Sapientissimis, Doctissimis, & in omni gradu Dignitatis vel Ordinis existentibus Viris.

Qualis verò & quantus fuerit hic Author in Arte & Scientia Lulliana, & supradictis Librorum selectissimorum Argumentis sufficenter probat veris Lulli Discipulis, & Opere per totum orbem notissimo omnibus fidem fecit (si eos excipiatis, qui nemini credunt, nisi sibi ipsis) testatur enim Author in præfatione supradicta, quod suis remediis plus quam ter centum millia hominum omnis aetatis, sexus & conditionis fuerint restituti in pristinam sanitatem ex omnibus Regionibus, Provinciis, Regnis &c. Præparavit autem has medicinas vel

remedia omnia & singula quâdam Quintâ Essentiâ, de qua loquitur in præf. sui Archæi fol. 21. his verbis: *Quinta Essentia simplex præparat remedia substancialia magis perfecta, in hoc, quod attrahit tria elementa pura (tria principia) promptè & faciliter; que est mirabilis commoditas in Medicina.* De hac attractione (Lullianâ phrasî abstractione) antiqui Sapientes Medicorum mentionem fecerunt sub nomine excorporationis: unde celeberrimus Arnaldus de Villanova Præceptor Illuminati Doctoris in Libro de Vinis hoc ipsum Secretum, quamvis aliquatenus obscurius per unum modum, sed clarius per alterum, exposuit, immiscens (Philosophorum more) vulgaribus arcana Artis, in §. *Vinum naturaliter laxativum*, ostendens, quomodo simplicium virtutes excorporentur per vinum: *Et hoc est melior excorporatio medicinarum, que fieri possit, & pauci sciunt hoc &c., & nihil est forte neque admirabile scienti illud: & qui scit naturas & potentias rerum simplicium, & habet imaginativam fortem, in opere natura facit apparere mirabilia &c., & qui nesciunt Magisterium, mirantur.* Beatus igitur ille Medicus, cui DEUS dat scientiam & intelligentiam, quia est natura socius: sed heu! multis sunt vocati, pauci verò electi &c.: ideo bene diffinit quidam dicens: *Medicina est Scientia, que nescitur: hæc Arnaldus.*

Lectionem hujus Libri de Vinis jungant Condiscipuli mei Libro de Graduationibus Medicinæ & Libro de Simplicibus Arnaldi, item Libro de Quinta Essentia & Libro de Principiis & Gradibus Medicinæ Illuminati Doctoris; & si hos libros intellexerint, tum demum judicent, an B. Raymundus sit Author librorum Chemicorum, an non, & non antè; tanta enim est horum librorum connexio, ut perfecta cognitio unius haberi nequeat sine cognitione aliorum.

Redeamus ad Quintam Essentiam Aubrii, quæ præter alias perfectiones, quas simplicibus specificis communicat, etiam virtutem illorum mirum in modum exaltat, ut etiam suprà nos docuit Rupescissa: sed à quo Authore didicit hanc Quintam Essentiam Aubrius? Author hujus *Quinta Essentia simplicis* (ait fol. dicto 21.) est magnus Magister S. Raymundus Lullus Martyr, de qua composuit quendam Librum, qui fuit notus Rupescissa Presbitero & Religioso S. Francisci; synonimum hujus Quintæ Essentiæ dicit esse Alkahest Paracelsi: ejus præparationem insinuat fol. præc. 20. *Spagirica* (inquit) *separat elementa pura ab impuris de omnibus mixtis illa decomponendo* (per analysin naturalem resolvendo in sua principia) *pura nominantur sal, sulphur & mercurius, & postea illa reconiungit vel reunit, ut mixtum vel remedium sit integrè perfectum, evolutum è suis elementis impuris vel veneno, nominatis phlegma & caput mortuum.* Hoc est Vim Arnaldi regeneratum (non vulgare) quo tanquam

tanquam principio & agente vel instrumento universali (quamvis non universalissimo) docet Aubrius fol. 22. præparare remedia generalia & specifica , quæ specifica vocat *Elixiria* , & generalia vocat *Arcana* , quibus duobus tot millia hominum se sannasse gloriatur ; nondum enim tum temporis perfecerat magnam illam *Quintam Essentiam* , qua milles altior est supradictâ priori (ut habet in Prologo sui Archæi) postea pervenimus ad cognitionem magna & incorruptibilis Quintæ Essentie , quam S. Raymundus Lullus satis obscurè publicavit ad eundem finem conversionis Infidelium , post laborem decem annorum , qua sanat omne genus infirmitatum . quod factum Anno 1658. 15. Sept. vid. consult. fol. 134. & fol. 263.

Quamvis perfectio Discipuli satis deprædicet gloriam Magistri , libet tamen nunc ipsum Aubrium adducere loquentem præconia B. Raymundi cap. 4. Trium. sui Archæi sic habet : *Et cum re-tulerim Authoritatem S. Raymundi Lulli Martyris , necessarium est , ut toto orbi monstremus , Libros hujus magni Viri debere recipi velut unius Patris Ecclesie ; quod probò per octo rationes : has fusiùs ab ipso relatas contrahimus , ut sequitur. Prima desumitur ex Titulis ipsi adhuc viventi datis à Regibus Galliæ , Hispaniæ , Angliæ , & aliis nationibus ac Regnis. Secunda per Approbationem quadraginta Doctoru Universitatis Parisiensis. Tertia per Miraculum perpetuum Myrti vel Lentisci literis arabicis signata. Quarta per Disputationem Raymundi cum subtili Scoto super verbo : DEUS , quæ pars. Quinta per Decretum R. P. Bernardi Ermengandi Inquisitoris generalis Regni Aragoniæ quo absolvit B. Raymundum à calumniis & imposturis Eimerici. Sexta per Sententiam definitivam Bernardi Episcopi Castellæ Commissarii Apostolici , quâ cassat & annulat , quidquid haec tenus actum contra B. Raymundum & sua Opera. Septima per Concilium Tridentinum , quod post exactum Examen causæ B. Raymundi jussit expungi illius Libros in Catalogo prohibitorum. Octava per Privilegia in favorem Doctrinæ Lullianæ à Regibus Aragoniæ & Hispaniæ data , qui fundarunt Universitatem Lullianam Majoricæ , ejusque Doctores Sorbonensibus dignitate æquales. Addit insuper Aubrius , Leonem X. Summum Pontificem speciali Bullâ Majoricensibus permisisse recitationem Officii & celebratiōnem Missæ in honorem S. Raymundi Lulli Martyris , de quo alibi , quando ex professo de ejus Pietate agemus. Denique in summam redigens Author supradicta , ait : *Per has octo rationes vindetur , quod Authoritas hujus magni Viri S. Raymundi Lulli Martyris est confirmata per Reges , Generalem Inquisitionis , Legatum Pontificis , Commissarios Apostolicos , Concilium Tridentinum , utpote qui nil scriperit nisi infallibile & verum , in quo supergreditur omnes Doctores mundi : hinc justè possidet titulum Magistri Sapientia , Principis Intelligentia , Inventoris Doctrinae , Fundatoris Scientie & Monarchæ omnis generis Philosophorum & Doctorum.**

Simile Elogium dat suo Magistro in præfat. ad Lect. Consultationibus præmisâ fol. 8. & 9. ubi asserit , Paracelsum fuisse Discipulum Lulli Excellentissimi & maximè sublimis inter omnes homines , qui fuerunt , & forsan unquam erunt , qui est incomparabilis S. Raymundus Lullus Martyr , cuius Mysteria medica (Paracelsus) penetravit : non sicut quidam ignorantes , qui , dum non possent cognoscere ipsius Mysteria & Artificium , inutili suâ Rhetoricâ se detinue-

ruunt , quam fundarunt super vanas opiniones contrarias luminibus Illuminati S. Raymundus Lulli , qui non stabilivit sua præcepta , nisi ad destruendum errorem & falsitatem , quæ sunt in omni genere scientiarum , stabilendo solam scientiam veram &c. ; quod , cùm sit occultum & valde mysteriosum , obligavit graves & subiles ignorantes , vel putatios Sapientes (per fa-tuos , philodoxos , vel adoratores magnorum voluminum) qui illum non potuerunt comprehendere , ut adhaererent fundo solius Rhetoricae Lulliana (quæ est modica pars Doctrinae) vilespenſe ab ipsomet S. Raymundo Lullo Martyre &c. Et cap. 3. fol. 109. Triumph. sui Archæi : *Aristoteles tractavit de Rhetorica valde bene , & S. Raymundus Lullus longè perfectius , quæ est ratio , quod plures ignorantes crediderunt , quod Ars brevis & magna S. Raymundi Lulli nil aliud esset , quæ excellens quedam Rhetorica , vel quoddam genus Logica bene accommodatæ. Et in Comp. Ordinis adm. Secretorum S. Raymundi Lulli Martyris sapientissimi omnium hominum , ubi fol. 3. loquens de profunditate Artis , monstransque , quod , quamvis sua alta lumina non nisi in septem rebus consistant , scilicet Sapientia , Intelligentia , Doctrina , Scientia , Rationalitate , Eruditione & Eloquentia , que totum comprehendant (nec inveniantur in Europa nisi quatuor persona , quæ habeant sua vera lumina & suam clavem) & quidam peregrinus , quem Roma invenerit , nihilominus , ut se aliquatenus accommodaret ignorantia , & ne omnino videretur extraordinarius , simulavit se scribere de quadam scientia universalis , quamvis non possit esse nisi una sola (ut ipsomet fatetur) quæ est causa , quod potior pars hominum , qui non possunt comprehendere sua Mysteria occultata sub cortice terminorum valde simplicium , detenta sit à Rhetorica Lulliana , quæ est modica pars Doctrina ; & cùm nil nisi admirabile sit in S. Raymundo Lullo , inveniuntur quidam , qui per hanc Rhetoricam se faciunt admirari per discursus subtile & elevatos &c.*

Hæc Aubrius in Theoria & Praxi Artis & Scientiæ Lullianæ versatissimus : quid adhæc R. P. Sollerius , utique dicet in Actis S. Raymundi §. 11. f. 25. veterem eam esse & per vulgatam de Lullo fabulam &c. , quod Chimicam & docuerit , & per se ipse multoties exercuerit : imò esse commenta Viro sancto injuriosa. Hem quantum malum ! sed unde probat Sollerius , hanc esse fabulam ? an forte legit Libros Raymundi tam illos indubios , quæ de Chimia illi adscriptos ? an utrosque intellexit ? minimè gentium , sed à Vincentio Mut & Waddingo tela mutuatus est , & à Chronologia contra Chimicos Lullistas , putat enim plebejas has fabulas (sic nominat Assertiones Chimicorum) per plebeja argumenta horum duorum Auctorum egregie (si Diis placet) confutata : quid autem roboris in se contineant Muti & Waddingi oppositæ rationes , examinabimus infrà Perspiciliis Lullianis ; hic solùm placet P. Sollerio dare solvendū sequens argumentū : aut Aubrius verum scripsit de se & suo Magistro , aut verum de le , & falsum de suo Magistro , aut falsum de se , & verum de suo Magistro , aut falsū de utroque ? ultra hæc quatuor membra nullum supereft : si dicatur tertium & quartum (quod tamen finè impudentia neminem dicturum puto) tollitur omnis fides humana , & Viro toto orbe celeberrimo infertur calumnia falsarii ac deceptoris ; præterea tot hominum illustria testimonia arguntur mendacii : si dicatur primum , habemus intentum ; si verò secundum , admittit Sollerius Discipulum majorem Magistro , quod absit ; non enim

est Discipulus super Magistrum, sed sufficit Discipulo, ut sit sicut Magister ejus. Math. 10. v. 24. & 25. Porro si injuriosum est, Chimiam scire & practice exercere, injuriosum est habere scientiam perfectam mineralium & rerum naturalium, injuriosum est scire generationem, corruptionem, transmutationem, regenerationem, perfectionem, multiplicationem, virtutum, injuriosum est habere perfectam potestatem & usum naturalem creaturarum dominio hominis subditarum: & si hoc totum est injuriosum, contrarium erit justum, scilicet esse ignorantem, impotentem, inexperienced & inutilem in omnibus praedictis. En, quam præclara argumentatio! & tamen sic implicitè argumentatur Eximus Pater Sollerius Amicus mihi plurimùm venerandus: unde judico, ipsum potius ad sollicitanda Chemicorum ingenia, quam serio hoc scripsisse, more scilicet ipsius B. Raymundi, qui simili methodo contradicendi ab Arnaldo suo Magistro certitudinem Artis elicuit, ut ipsem fatetur in fine Lapidarii sequentibus:

„ Fili (inquit) credere non potuimus ab aliо quo Artem Alchimiа, quin totum esset factum per sophisticationem, & non virtutem proprietas, quae data est materiae: unde nos reprobavimus unum inter alios, qui ibat per mundum, multis rationibus per oppositionem, ut possemus tantum unam guttam aquae extraheremus scientiae ad extinguendam sitim, quae adeò

„ fortiter nos torquebat: sed quia citò sensit, quod nostrae rationes non tangebant factum propriæ radicis, quam natura requirit, statim opposuit, quod essemus extra res, quae sunt inter latitudinem dictæ naturæ; & illud nobis dixit, credens, quod faceremus ad extrahendum, quod suum erat, & quod non faceremus, nisi ad explorandam veritatem facti: quare contra suum dictum toto nostro posse cum rationibus & causis, quae sunt à natura, cœpimus monstrare: tunc ipse incepit intrare in partem dictæ naturæ, allegans rationes, quae tangebant profundè circulos perfectivos, qui sunt in termino & latitudine dictæ partis: unde nos tam citò accepimus arma pro opponendo contra eum, quando vidimus claritatem sui dicti, quod nos transformavimus per humanas rationes in tegebilitatem, in tantum, quod nesciret, quid deberet dicere de sua clara scientia, quo usque per experientiam nobis præclusit rostrum sine aliquo verbo per contrascientiam, quae clarior est meridie cum sua proprietate, fecitque de plumbō melius aurum in sua virtute, quam exeat de minera. Ita Raymundus: verusne auctiorius, ponderabimus lance exactissimā & impartiali admotis insuper Perspiciliis Lullianis, ne nostros oculos fumis & meteoris aludelorum Gembri hebetatos hallucinari conquerantur.

Petrus Baudovinus Dominus de Montarsis.

Plurimorum Voluminum tam in Artem Generalem, quam in varias Artes & Scientias particulares ac specificas scriptorum Author ac insignis Lullista, quorum tamen pauci (nempe inferiorius nominandi) typis prodierunt. Collegi Parisiis Authore jam vitâ functo sequentia manuscripta (præter alia non pauca Lulliana antiquissima) ipsius Baudovini propria, sedecim tomulos in quarto solummodo de Arte Generali agentes, Opus eximum, si ad calcem fuisset perductum; sed singulæ ipsius partes rudi quâdam ichnographiâ in chartam sunt conjectæ, & per consequens imperfectæ relictæ, nullius proin utilitatis: asservantur etiamnum in Bibliotheca Serenissimi Electoris Palatini Düsseldorfii.

Transtulit idem Author totum Librum de Quinta Essentia Raymundi Lulli in linguam vernaculam, scilicet Gallicam, adjunctis expositiobibus, restituendo deficientia quædam, & exhibendo figuræ, tabulas literasque propriis suis ab ipso B. Raymundo præscriptis coloribus, magni pariter laboris, industriæ & perspicaciæ opus, aliquot tomis sat densis in quarto conclusum.

Eidem linguae suæ maternæ commisit Testamentum novissimum B. Raymundi; scriptis partiter Tractatus de Mathematica, Justitia, Medicina, Astrologia, Morali, de Commercio, de Immortalitate Animæ rationalis, de Agente universali, de Materia prima dissolventis & modo illud præparandi, de Clave in Libros Medicos & Chemicos B. Raymundi, quæ omnia MSta vidiimus, legimus, & principiis Lullianis conformia reperimus.

Typis dati sunt sequentes: le Traité des Fondemens de la Science generale & universelle, hoc est, Tractatus de Fundamentis Scientiæ generalis & universalis, in quo videtur modus inve-

niendi maximas immediatas & mediatas, & methodus inde trahendi theorematum, inductiones & consequentias, quibus mediantibus potest fieri investigatio altissimarum & utilissimarum Veritatum &c. Anno 1651. Parisiis impressus in 8vo: totus liber dividitur in quatuor partes: in prima continentur Conditiones & Regulæ necessariæ, quibus Artifex disponitur ad faciendam investigationem veritatis: in secunda continentur Principia universalissima Artis generalis, quae sunt secundum Baudovinum tantum duo positiva, scilicet *ens* & *unitas*, & duo privativa, scilicet *nihil* & *cerus seu nulla*, quæ ab ipso in hac parte probantur: in tercia parte eliciuntur ex his prædictis principiis Maxime seu Conditiones: & in quarta parte ponuntur Propositiones, Theorematum & Demonstrationes.

Cæterum hæc Methodus non caret eximiâ laude, cum verè reguletur ad normam in Scientiis mathematicis uitatam, procedendo per principia universalia & per se nota ad invenienda & demonstranda subalterna, & per hæc ad particularia quævis reperibilia in scientia universalis & specificis vel particularibus, & è converso, assumpto quolibet particulari regrediendo ab individuo ad speciem, & à specie ad genus: sicut ipsem Author docet part. 1. fol 15. his verbis: Faciam etiam videre modum inveniendi primas maximas Artium & Scientiarum; per quem ordinem possunt stabiliri illarum prima fundamenta, & quomodo conveniat descendere de generali vel universalis, & transire per speciem ad faciendam applicationem ipsi individuo: iterumque ascendere de individuo, transire per speciem usque ad genus vel universale: & per quam viam possint extrahi ab uno solo & unico principio omnes Artes & Scientias, ac referre seu reducere totum ad dictum principium, secundo ordinem rerum realium. Hanc divinam Methodum Baudovinus non aliunde

aliunde hausit, quān à divo suo Magistro, quamvis integrā assecutus nō sit, cūm non habuerit sufficientia Documenta Lulliana, ut patebit conferentibus Opera Doctoris Illuminati, quæ nunc typis mandamus, cum hoc tractatu Baudovini: hoc tamen in commendationem hujus præclarū Discipuli non reticere me convenit, videlicet in omnibus Commentariis omnium Reformatorum Lulli tam solidum fundamentum non reperiri, quo pedem figere potuissent ad movendam hanc terram Lullianam, de qua verificandum speramus illud S. Scripturæ: *Terra autem in eternum stat.*

Lucem quoque vidit Parisiis editus Anno 1668. ab ipso Authore sequens liber sub titulo: *Traité de la Raison*, h. e. Tractatus de Ratione, in quo videtur sua origo, quid sit in DEO, in Arte & Natura, & quomodo per ipsius medium possit inveniri veritas, fieri progressus ad applicaciones, & redditus ad principia cognitionis secundum ordinem naturæ & secundum methodum scientiæ generalis: ubi quoque videntur aliquæ observationes quoad fundamenta & applicationes hujus Scientiæ generalis, & quænam sit utilitas, quæ possit sperari à Tractatu Clavis Secretorum Natura compōsite per B. Martyrem Raymundum Lullum; ubi probat per rationes & demonstrationes, quod est possibile invenire remedia ad conservandum vigorem & sanitatem & ad curandas infirmitates &c. Hoc idem integro cap. 10. hujus tractatūs fusiūs probat, ex quo capite quædam excerpere mihi visum est perutile ac jucundum lectu Condiscipulis meis Secretorum Artis Amatoribus, cūm ipse liber sit rarus, & in paucorum manus deveniat, ac Linguae Gallicæ ignaris non posset esse proficiens.

Sic itaque prælausdatus Author dicto cap. 10. scribit: „Fecimus applicationes secundum hanc methodum generalem ad Artes & Scientias ac „Negoitia, imò etiam ad Chimiam, quæ est fun- „data super ordinem Naturæ, ubi videtur pro- „batio & possilitas Operis Philosophorum, Ma- „gisteriorum & Operationum utilissimarum ad in- „venienda remedia, per quæ possit conservari sani- „tas, & curari infirmitates. Et cūm B. Martyr „Raymundus Lillus profundius tractaverit de hac „materia, quām quivis aliis, prout videri potest „in suis Operibus Chimiæ, Medicinæ, Astrolo- „giæ, Physicæ, imò majori efficaciâ & ratioci- „natione inde locutus sit, & pulchriora ac ma- „jora secreta revelaverit, me obligatum censui, „ut secundum suam Artem generalem explicarem „quendam Tractatum ab illo factum, qui est *Clavis Secretorum Natura* (est hic Liber de Quinta „Essentia) per quem quis poterit intelligere omnia „sua Opera, præsertim Libros Chimiæ & Medi- „cinæ, ut etiam antiquum & novum Testamen- „tum (sunt Libri Chimiæ) Codicillum, Tracta- „tum de Experimentis, de Lapidibus pretiosis, „Librum Mercuriorum, Artem Intellektivam, & „plures alios, quos fecit.

„In hoc Tractatu (Quintæ Essentiæ) Ray- „mundus Lillus videre facit per ratiocationem „& demonstrationem, quod sit possibile inveni- „re Medicinam generalem & universalem ad con- „servandam sanitatem, & curandas infirmitates „&c.: potior pars Authorum (quos ibi nominat) „à Raymundo Lullo mutuatâ est, quod potissi- „mum admiramus in illorum scriptis: & rariora „Secreta Medicinæ & Chimiæ, quæ sibi aliqui

„attribuerunt, sunt desumpta ex Libris hujus Au- „thoris, per eundem Tractatum poterit facile in- „veniri modus explicandi aliqua ænigmata anti- „quorum & plures Libros, quos composuerunt, „per quod potest fieri discretio inter verum & fal- „sum, inter bonum & malum. Hoc est cineri- „tium & cupella, quibus omnia possunt exami- „nari ad separandum purum ab impuro, sic „erit faciliè judicare, quod per hunc ordinem con- „veniat operari & ponere manum ad opus, „vel per ordinem similem, & quod non sit nisi „unus tantum, qui est ille Naturæ, quem oportet imitari per medium Artis & unionis agen- „tium naturalium; quia hoc modo semper erit „quis fundatus in ratione; & per consequens to- „tum, quod non est secundum hunc ordinem, est „error & manifesta deceptio.

Invehitur dein in sophistas, & detegit ac enarrat illorum fraudes; hoc verò nomine sophistarum claudit duo horum genera, illorum scilicet, qui gloriantur, se Libros Alchimicos Raymundi intelligere, & illorum, qui omnia Artis (generalis) arcana modumque in ea procedendi exactè se pervidisse ostentant; de quibus ait: „quod subito se jaſtent, ad conciliandam sibi fidem, se posse explicare & interpretari omnes Libros Raymundi Lulli, quos non intelligunt, & non possunt comprehendere: non est (inquit) negotium tam facile, ut plures sibi persuaserunt, colligendo notata (modo ordinario) ex Operibus hujus Authoris, nisi habeatur intelligentia hujus Tractatūs Clavis Secret. Nat. & sciatur modulus illum applicandi ad explicandos alios suos Libros; totam enim vitam meditando insument, nec quidquam poterunt comprehendere, dicentque, esse fatuitatem & Chimæram, ac risu excipient, imò asserent, Raymundum esse deceptum &c. Moderno tempore pauci sunt Lullistæ, qui sic sentiant, ne Magistro suo injuriam irrogent (suâ opinione) sed facilius se expedire credunt, si negent, Libros Chimicos esse Raymundi; hac enim ratione se exsolvunt debito notitiæ & interpretationis illorum; modo ferè consimili (sit venia verbo) quorundam hæreticorum, qui scientes suam impotentiam consecrandi, facillimè illam obtengere se posse arbitrantur negando, Christi mēntem fuisse, se præsentia corporali sistere sub speciebus Panis & Vini.

Prosequitur Author: „Nunquam fuit mens Raymundi, vulgo committere intelligentiam hujus Libri; hoc enim non competit nisi magis Viris & præsertim bonæ voluntatis hominibus &c.: non est Liber, qui sit magis curiosus, solidior, magis admirabilis inter omnes illos, qui usque modo comparuerunt, si quis considerat intentiōnem, ordinem, structuram, methodum & ratiocationes, item secreta, quæ possunt servire Medicina &c.; „quod inveniri potest per applicationem omnium alphabetorum & plurium literarum particularium, quinquaginta vel sexaginta tabularum, sexcentum figurarum ad minus, cum notis, coloribus, characteribus & signis Elementorum, quæ oportet nosse ad intelligenda sua Opera, & ad observandum, quid fieri conveniat in præparationibus, operationibus, quatuor regiminiis, Magisteriis: & nisi habeatur secretum hujus Clavis vel ordinis huic similis, est impossibile illuc pervenire.

Quæ dicta Baudovini sunt verissima; unde si olo-

si osores Alchimiæ vel jota inteligerent de hoc solo Libro Quintæ Essentiæ, non possent non in stuporem verti ob incomprehensibilem altitudinem scientiæ & artificii in hoc libro expressis, ita, ut certus sim, vel uno hoc argumento se convictos fasiliros, à nemine præterquam tanto Doctore quidquam simile potuisse concipi; quod clariùs & ad oculum exponam in Perspiciliis Lullianis. Hæc omnia innituntur principiis & maximis seu conditionibus Artis generalis, ac ordini figurarum suæ Tabulæ Generalis, Modalium ac Logicæ, per quæ convenit transire ad formandum æquum judicium, ut ipsem B. Raymundus præscribit: neminem certè hactenus Lullistarum vidi, qui tam arduum negotium attentare ausus sit, exceptis his paucis primâ hac Classe recensitis.

Sed fortè quis ista penitiùs considerans, vidensque tantam adstrui Artis difficultatem, me

contradictionis arguet; cùm in superioribus Ar- tem de mira facilitate commendare conatus sim, regeretque in me illud Poëtæ: difficilis, facilis, jucundus, acerbus es idem. Ut hanc difficultatem utili solutione hujus dubii amoveam, dico, Scholam Illuminati Doctoris quâdam ratione Cœlo comparari posse; nam sicut Incolæ Domûs illius coelestis omnes felices sunt, quamvis in illa domo sint multæ mansiones dignitate utique & gradibus differentes, sic in hac Domo Sapientiæ multæ sunt cathedræ, una illustrior altera: si tibi placet in hac Schola cum B. Magdalena supremam Veritatem contemplari tantum, optimam partem elegisti; si cum B. Martha vis agere veritatem, bonam assumpsisti: quid si utramque? jam dixi alibi, majorem esse perfectionem in posse, scire & velle, quam in scire tantum, & major perfectio non acquiritur nisi majori difficultate: qui potest capere, capiat.

Reverendus Dominus Antonius Perroquet Presbyter.

VIndocini Anno 1667. imprimi curavit Lingua Gallicâ *Vitam & Martyrium Doctoris Illuminati B. Raymundi Lulli cum Apologia sua Sanctitatis & suorum Operum contra mendacium, invidiam & maleficentiam*. Hujus eximii Viri & Lullistæ probati mentionem cum laude fecimus suprà in secunda Classe Authorum vel Discipulorum Lulli apud D. Hautevil: jam hic aliqua ex sua Apologia excerpemus scitu digna, & quæ servient in gloriam & commendationem Artis Lullianæ.

„ Si hi (ait „ cap. 3. fol. 67.) qui contemnunt suam (Lulli) „ Artem, insumpsissent laborem examinandi sua „ opera, & se occuparent in illis attentè legendis, „ ut illa redderent sibi intelligibilia, persuasum „ habeo, illos judicio in Artem magis propenso „ usuros, quam utantur; sed illorum ignorantia vel „ modica curiositas non possunt non esse causa hu- „ jus contemptus. Et cap. 5. fol. 8g. „ Opera om- „ nium Virorum Illustrium, qui secuti sunt me- „ thodum nostri Doctoris (quos citat *præc. cap.*) „ satis monstrant, illam non esse vanam, inuti- „ lem & contemptibilem, qualis videtur Philoso- „ phis hujus temporis, qui omnem conatum ex- „ serunt ad illam deprimentem, & suum Autho- „ rem diffamandum; quia hi (primi) non sunt „ minùs habiles & illustres, quam hi (ultimi) imò „ sinceritas & probitas, quam Doctrinæ junxe- „ runt, exaltant illorum Authoritatem, & faciunt „ quòd approbatio, quam dederunt in favorem „ hujus Scientiæ, sit incomparabiliter magis re- „ ceptibilis, quam censura horum spirituum cri- „ ticorum, quorum doctrina semper associata est „ vanitati insuportabili & superbiæ tam luculen- „ tæ, quam est Philosophia exotica, superficialis, „ apparenſ, puerilis velfœminea (alludit ad Philo- „ sophiam Cartesianam) quam docent: vilipensio, „ quam faciunt omnium aliorum in suis libris, Scho- „ lis & conferentiis publicis, satis detegit malum „ illorum sensum & mediocritatem scientiæ: ve- „ ra scientia non inflat cor, sed disponit potius ad „ humilitatem &c.

Conqueritur postea justo planè dolore, quòd suo tempore viderit in Scholis traduci Raymundum & suos Discipulos publicis thesibus, & quidem à Viris Religiosis, qui non sint veriti „ appellare „ Lullistas temerarios, eò quòd sustinent, nihil es- „ se, quod non possit sciri per illorum Artem: sic

„ quidam Professor in Philosophia cujusdam Or- „ dinis Religiosi illos nominabat nuper in thesi pub- „ lica, in qua hic Philosophus lædendo Justitiam „ & Charitatem religiosam nullum sibi scrupulum „ fecit, Lullistis dare locum inter Infideles, & il- „ los separare à Christianis: opprobrium ridicu- „ lum & calumnia mali exempli in ore personæ „ hujus professionis. Ostendit postea neminem magis zelo Fidei animatum, quam B. Lullum & Lullistas: „ quia nemo est, qui legerit Raymundo Lullum, qui nesciat, hunc solum Authorum applicare suam Philosophiam pro defensio- „ ne nostrorum Mysteriorum, conando detegere „ veritatem illorum per rationem ad convincen- „ dos Infideles, impios & hereticos: inventio suæ „ Artis & compositio omnium suorum Operum „ non aliò tendit, quam ad hunc finem. Porrò „ Lullistæ non habent aliud motivum, quam il- „ lud sui Magistri, quem conantur imitari in hoc „ ad exaltandum meritum Fidei, & confirmando- „ Fideles in sua Fide; est itaque indiscretum & ex- „ tra omnem rationem illos separare à Christianis. Ecce Thesin: *Nihil sciri dubius afferit Academicus: nihil non sciri contendit Lullista temerarius: medio tutissimus Christianus.*

Certè si optimus Perroquet incurrisset in quasdam theses hoc tempore impressas, in quibus B. Raymundo nostro affingitur, quasi solâ ratione naturali vellet demonstrare Mysteria Fidei (quod non somniavit Lullus, imò in centenis locis suorum librorum claris terminis contrarium docuit) si legisset ea, quæ R. P. Franciscus Smalzgrueber S. J. in Judice Ecclesiastico Ignolstadii impresso Anno 1719. l. 1. p. 1. tit. 1. de Summa Trinitate §. 1. n. 6. contra Raymundum ex erronea & insufficienti informatione adducit: imò si ipsi innotuisset, Demonstrationes Lullianas à R. P. de Rhodes mutuatâ sententiâ Theibus publicis inaugura- libus *ad aniles Fabulas ablegari*, potuissetne cohæreibilem? at ego; sed motos præstat compone- re fluctus: hanc solum humiliter flagito humanitatem à Viris Ecclesiasticis præsertim & Religiosis, si B. Authoris illos non movere reverentia, moveat proprii honoris observatio & modestia statui suo convenientis; informante, obsecro, melius, antequam calamum chartæ imprimant, ne co- parente demum illorum insufficientiâ in formando vero

vero iudicio alienam (ut putabant) turpitudinem in se ipsos reflectant nullis saeculis expurgandam. Non potui non mirari, quando in prælaudato R. P. Smalzgrueber pro confirmanda sua sententia sequentia annotata reperi, scilicet gentiles Philosophos notitiam Mysterii Trinitatis sibi comparasse ex lectio Librorum Moysis: legi non unâ vice Libros Moysis, nec memini, me unquam offendisse in illis vel apicem de Trinitate, nec quicunque alias invenier, nisi recurrat ad Expositionem Christianorum Interpretum: mirabile planè, Judæos hoc invenire tot saeculis non potuisse in Libris Moysis, quod potuerunt Gentiles; quasi verò Hebrei aut minus felices fuerint in Philosophia, aut minorem gratiæ apparatum Gentilibus habuerint. Ceterum adhuc magis intollerabile auditu videatur, Responsa Idolorum & Apollinis Delphici Gentilibus revelasse Mysterium Trinitatis; quasi verò dæmones fuissent magis largi in humanum genus, revelando divina Mysteria, quam ipse DEUS: an non his omni jure objici posset: *Nunquid non est DEUS in Israël, ut eatis ad consulendum Belzebub?*

Redit in memoriam, quæ S. Augustinum commemorasse ferunt de Platone, illum nempe totum Initium Evangelii S. Joannis usque ad illa verba: *fuit Homo missus à DEO: ante tot saecula pronuntiassæ; non puto, R. P. Smalzgrueber asserturum, Platoni à dæmonie tam nobile dictamen infusum.* vid. Conc. 2. in festo S. Joannis Bapt. apud Taurerum, ubi simul docet modum, quo Ethnici Philosophi cognoverunt mysterium SS. Trinitatis.

Non plus roboris habere videtur secundæ objectionis solutio à dicto R. Patre data: *non (inquit) Theologorum labor in eo fatus est, ut ratione naturali Mysterium hoc demonstrarent, sed ut ostendant, veritatem ejusdem rationi illi non repugnare;* vel Lullianæ phrasæ, veritatem ejus non esse contrarium rationi. Regerent Lullistæ: si Veritas Articulorum Fidei non est contraria rationi, ergo concordat cum ratione, ergo potest ostendi per rationem: quod si ita est, implicitè affirmat R. P. Smalzgrueber, quod explicitè negat, & quod B. Raymundus nec implicitè nec explicitè unquam asseruit.

Si verò quis instet, Articulos Fidei nec contrarios nec concordantes esse rationi, sed potius esse supra rationem, dicimus, hoc responsum involvere contradictionem; nam omne, quod intellectus intelligere non potest, est inintelligibile, sicut omne, quod visus videre non potest, est invisibile: esse autem visibile concordat cum visu, & esse invisibile est contrarium visui (notandum, contrarietatem hinc non sumi, prout est terminus physicus, sed transcendens seu universalissimus, tanquam Principium Artis Lullianæ: unde si nobis de verbo litem quis moveat, illum remittimus ad artem prius addiscendam, ex qua eliciimus hanc conditionem; quod omne, quod non contrariatur alteri, necessariò concordet cum illo, & è converso, juxta dictum Christi: *Qui non est mecum, contra me est.* Math. 12. v. 30. quâ conditione nititur præfatum argumentum.)

Ad hoc propositum egregiè faciunt ea, quæ D. Perroquet habet cap. 2 fol. 47. *Ad convincendum (ait) vel de ignorantia vel de malitia illos, qui aggressi sunt hunc Sanctum Virum, presertim post suam mortem, & qui negotium sibi fecerunt censurare sua Opera, accusando ipsum de heresi, superstitione,*

imposturâ, vanitate & magiâ, solummodo convenis videre testimonia contraria data durante suâ vita & post mortem, diversis temporibus per Universitates celebres, per Reges Christianissimos, Cardinales & alios Prelatos, & denique per plures Authores fide dignos, qui gloriosum sibi duxerunt amplecti suam Doctrinam. Postea convenis insumere laborem, & attenè legere sua Opera; & sum certus, quod (tantum abest, in illis invenire materiam reprehensione dignam, vel detegere errores, quos sui inimici supponunt) quis erit percussus de temeritate adversariorum, & gaudio affectus de pietate & merito hujus (B. Raymundi) In Effectu, quantum ad haeresin, potuit quidem accusari, quia est facile censurare hominem post suam mortem, & dum non est amplius in statu se defendendi contra maledicentiam suorum inimicorum; nemo tamen inveniet, illum unquam condemnatum esse ab Ecclesia: è contrario potius habentur Approbationes authenticæ (ut dixi) in favorem sue Virtutis & Doctrina &c.: per hoc spero extrahere illos de scrupulo & dubio, qui modicam habent cognitionem virtutis & Excellentia sua Artis.

Et fol. 49. quod cum ita sit, hic Author (B. Raymundus) reprehenditur sine ratione, & hi, qui illum vilipendunt, aut nunquam legerunt sua opera, vel si quidquam de his viderunt, modicam reflexionem fecerunt super principia; unde provenit, quod non conceperint suam mentem nec vim suarum ratiocinationum. Et fol. 51. taliter, quod justa subsit causa suspectos habere de invidia & ignorantia illos, qui illum voluerunt censurare: ratio, que dari potest de hac suspicione, desumitur ab excellentia & subtilitate hujus Doctoris, quia sua Scientia est extraordinaria & maximè sublimis, utitur terminis novis & inusitatibus pro expressione suorum conceptuum, quia lingue nesciunt subministrare alios magis proprios ad exprimendam eandem rem, praterquam, quod qualibet Ars debet habere terminos proprios: unde provenit, secundum meum judicium, quod hi censores percussi ignorantiae hujus methodi, & non sufficientes penetrare Mysteria, quæ includit, ad excusandam suam ignorantiam & debilitatem sui judicij prorumpunt in invectivam, & contemnunt Auctorem tam pulchra inventionis, non immorantes nisi verborum superficies, absque eo, quod laborem insumerent considerandi, quid significant, & quis usus illorum possit fieri: nihilominus illorum censura non impedit, quominus magni Viri, qui aerenè legerunt Opera ejusdem Doctoris, & qui curam habuerunt informandi se de ipsis Vita, illum teneant ut Scriptorem fidelissimum, ut S. Martrem, nominando illum perpetuò Doctorem Illuminatum, & admirando sua Scripta velut Prodigia Artis & Scientia.

Prosequitur Author cap. 4. fol. 80. Encomia Artis, ostendens, quænam ad illam assequendam requirantur, item ejus fidelitatem, utilitatem, certitudinem, sublimitatem sequentibus, quæ ipsam de verbo ad verbum fideliter translata huc ponere dignissima judicavi, ut sermonibus Perroquet bonis valde exhortati, de quibus extolliri possit impetus & animi juvenum (Lullistarum) confortari. Lib. 2. Mach. c. 15. v. 17. majori animositate & alacritate tantam Artem & Scientiam aggrediantur addiscendam: igitur loc. cit. ita fatur., Hæc scientia triare, quirit ad illam perfectè possidendam: primò, bona intentionem, secundò Subtilitatem Ingenii, tertio, Usus perpetuum Rationis, quibus oportet ad jungere Cognitionem Logica & Philosophia (Lullianæ non vulgaris) insuper solutio à negotiis saeculi;

„sic, quod difficulter quis potest fieri magnus Lullista, si aliqua harum conditionum deficit: quod me attinet, fateor, quod post applicationem partcularem, quā feci viginti circiter annis ad hanc Scientiam, non me alligando expositoriibus, nondum habeo satis claritatis ad faciendū usum illius perfectissimum, qui fieri potest; nec sum adeò temerarius, ut affirmem, me illam acquisivisse in altissimo gradu, quo haberi potest.

DEUS bone: post viginti annos nondum habuit hic Discipulus, quod aliqui se jactant assecutos, qui forsan vix uno anno Artem ultimam Raymundi nostri per modum chartæ geographicæ perlustrarunt: sed heus vos Lullistæ: quī vestra amputata promissa stant firma (forsan objicies) modo viginti anni non sufficiunt ad Artem addiscendam, antè non exigebatis nisi menses vel dies? Respondeo, aliud esse, Artem perfectè scire, & Artem perfectissimè scire; aliud esse, perfectam habere theoriam Artis tantum, & aliud perfectam theoriam & praxin simul, & iterum aliud utramque simul perfectissimas: hoc tamen assero per metaphoram, quod minimus Sanctus in cœlo major est maximo inter natos mulierum in terra: legantur sequentia, quibus præcedentia confirmantur. Nihilominus (pergit Ferroquet) hic Doctor Illuminatus mihi dedit tantam satisfactionem per suas ratiocinationes, & sua methodus mihi semper visa est adeò pulchra & propria ad illuminandum intellectum, ut penè valedixerim omni alteri studio, ad me applicandum huic totâ assiduitate mihi possibili, & in quo credo, me incomparabiliter plus profecisse, quam fecisset in Scientiis vulgaribus; nam hæc applicatio mihi procuravit cognitionem plurium, quæ non potui comprehendere pluribus annis in cursu Philosophia & Theologia nec in lectura Doctorum scholasticorum: inde recognovi, hanc Scientiam nil promittere, quod non possit acquiri: unde gratias ago DEO, quod mihi inspiraverit cogitationem, & prabuerit occasionem illi me applicandi (continuat fol. 83.) Quod fidelitatem attinet suorum (Raymundi) Scriptorum, audeo certificare, si proprium meum testimonium potest recipi post illud tot magnorum Hominum, qui me præcesserunt, quod, postquam legi & relegi attentè aliquos Librorum hujus Authoris usque ad sexaginta numero vel circiter maximè considerabilem, quorum posterior pars tractat de materiis theologicis, nunquam detexi vel reperi unam solam propositionem, que non fuerit conformis sensui, quem teneo de Ecclesia, vel qua non fuerit proficia pro augmentatione Fidei Christianæ, & pro salute Animarum: nam hic divinus Philosophus testatur in omnibus suis Libris Zelum extraordinarium pro gloria DEI, & extremam passionem inflammandi cora igne sui amoris per cognitionem suorum Mysteriorum, exhortando perpetuò mundum ad illum amandum; ut etiam obligandi Infideles per vim rationis adjutam gratiâ ad amplectendam nostram Fidem, & persuadendi Christianos ad exponendam suam vitam pro controversia JESU Christi, principaliter Personas Ecclesiasticas, quæ deberent ad suam imitationem prædicatum ire Evangelium his pauperibus Animabus, quæ sunt in ignorantia, & quæ moriuntur in suo errore, quia sunt privata mediis necessariis ad perveniendum ad cognitionem veri DEI.

Hoc fine gloriosus Martyr probat & declarat in diversis locis suorum Scriptorum, imò in quibusdam tractatibus & voluminibus separatis Articulos Fidei per rationes tam efficaces & tam evidentes, quod quis deberet carere lumine naturali, vel non habere sensum communem, si illas non comprehenderet; & esset defi-

cere judicio vel bonitate illas respnovere vel contemnere: quod si ratio non omnibus sufficit ad penetrandas suas demonstrationes, quia sunt quandoque subtilissima, ad minus hi, qui bene intelligent regulas ratiocinandi, & qui habent quandam cognitionem principiorum Philosophie, non possent illis contradicere, nisi sine valde pertinaces & obstinatis (velut est poster pars mediocrum Philosophorum) & nisi se declarent aperè inimicos veritatis: taliter, quod, postquam quis conceperet illius rationes, deberet esse infidelior & obstinatior demone, nisi confiteretur & amplecteretur veritates, quas demonstrat.

Quod me contingit, dicam ingenuè, quod, postquam semel cum attentione legi, in principio, quando me huic studio applicavi, certas demonstrationes Articulorum Fidei in Arbore Scientiarum hujus Doctoris, & in Tractatu DEI, meum judicium erat adeò illuminatum, convictum & contentum, ut tunc in me ipso dixerim, quod post talem convictionem vellere cœre credere hos Articulos, etiamsi nunquam fuissent revelati, & si insuper contingere, me oblivisci probationum, quas de illis conceperam, retentâ solâ recordatione, quod semel fuerim convictus: hinc proposui ex tunc nunquam imposterum petere nec querere rationes ad intelligenda hæc Mysteria, sed solummodo adhibere illas, quas invenirem satus forces ad convincendum alios.

Nihilominus motiva hujus reflexionis non impediunt, quominus agnoscam obligationem, quam habeo, preferendi, ut facio, Verbum DEI revelatum omnibus rationibus humanis, sciens, talen revelationem esse infallibilem, & quod judicium humanum potest decipi in suis cognitionibus: supposito, nos esse efficaciter persuasos (prout sumus) sive interior per lumen gratiae, sive per miracula, vel per meritum illorum, qui attulerunt hoc divinum Verbum, vel aliter, quod sit ipse DEUS, qui hoc revelavit: si enim Ecclesia non esset certificata & fortiter persuasa, quod hoc Verbum venires à DEO, esset animi levitas illi fidem dare; & in hoc casu quilibet haberet causam illi preferendi rationem, posito, quod monstraret contrarium hujus, quod Verbum revelatum nos docet.

En judicium, quod habeo de Operibus hujus magni Doctoris, de sua Methodo, quam invenio admirabilem ad acquirendas omnes scientias in perfectione, ut etiam, ad se disponendum ad practicam Virtutum. Hucusque devotissimus & æquissimus erga suum Magistrum Discipulus Perroquet; quæ licet forsan aliquibus prolixa videantur, necessaria tamen & utilissima mihi visa sunt ad retundendam suprà allegatorum absurdissimorum de tam sublimi Methodo & exquisitissima Ratione demonstrandi judiciorum temeritatem: quid denum hic Author sentiat de Lullo Chimico, videre poterunt Miso-Chimici, si consulant sequentia loca hujus Libri, scilicet fol. 14. de Vita B. Raymundi: item Apol. c. 1. fol. 44. c. 28. fol. 260.

Quantum verò hic ipsetmet Zelator eximius honoris sui Doctoris profecerit in Arte sacra, sufficienter probat dato specimine verè docto in cap. 29. incipiendo à fol. 261. usque ad fol. 311. inclusuè: de quo alibi DEO dante.

Agmen Discipulorum B. Raymundi Lulli primæ Classis, h. e. eorum, qui non probabili, sed demonstrativa & infallibili Methodo Artem Lullianam fundari cognoverunt, hancque post diurnam investigationem in alto, altiori vel altissimo gradu consecuti sunt, & Libris suis omni laude & admiratione dignissimis nobis concrediderunt, merito claudat *transiray dua folia*

R. P. Sebastianus Izquierdo Alcarazensis Soc. J. supremi S. Inquisitionis Senator Censor, & olim Compluti SS. Theologia Professor.

Quamvis Lullistæ seu Discipuli Lulli nomen ipsi non adscribam, cum vestigiis Principiorum & Regularum Artis Lullianæ directè non insistat, sed propriam & peculiarem sibi Methodum fabricavit Libro, quem de illa typis mandavit, intitulato: *Pharus Scientiarum, ubi quidquid ad cognitionem humanam humanitatem acquisibilem pertinet, ubertim juxta atque succinctè pertractatur, Scientia de Scientia obsummam universalitatem utilissima, scientificèque jucundissima, scientificè Methodo exhibetur, Aristotelis Organum jam penè labens restituitur, illustratur, augetur atque à defectibus absolvitur.* Ars demum legitima ac prorsus mirabilis sciendi, omnesque scientias in infinitum propagandi, & methodicè digerendi, à nonnullis antiquoribus religiose celata, à multis studioè quaesita, à paucis inventa, à nemine ex propriis principiis hactenus demonstrata (cum bona venia addimus, nisi à B. Raymundo Lullo) demonstratur, aperte & absque involucris mysteriorum in lucem proditur: quò vera Encyclopedia orbis facile à cunctis circumvolvendus eximio scientiarum omnium emolumento manet expositus. Lugduni Anno 1659. impressus est hic Liber. Ceterum studio integrum hunc speciosum titulum exprimere hic volui, primò, ut, qui hactenus B. Raymundus ejusque Discipulos culparunt de possibiliitate habendi Universalem Artem demonstrandi, videant, etiam alios Viros Illustris fide dignos eandem vel similem spondere: secundò, ut saltem credant, si nondum intelligunt, dari posse Artem & Scientiam universalem, cui propriè competit nomen Scientiarum, quod ut depromam ex ipso ore tanti Viri, cuius vel hoc solum opus, quod multis annis solerti studio à capite ad calcem repetitis lectionibus mihi familiare reddere conatus sum, mihi semper visum est excellentis & acutissimi ingenii partus, quem Veneranda Societas JESU inter alia Doctrinæ ac Scientiarum suarum ornamenta meritò numerare potest, colligam pauca, quæ de hac materia fusissimè habet per totum Librum: sic itaque loquitur in Præfatione:

Suppono quartò, ut prorsus certum, possibilem esse Arrem universalem sciendi, quæ Intellectus humanus ad omnes Scientias brevièius faciliter & acquirendas ac sine fine propagandas methodicèq; dirigendas mirum in modum adjurvetur: si enim ceteræ facultates humanæ, longè imperfectiores cām sint, in suis operationibus exercendis insisque operibus exequendis tam mirificè artibus adjuvantur, adeò ut sine arte, qua per artem sint, plerumque ab illis non possent effici &c., quis dubitet, intellectum humanum omnium nostrarum facultatum perfectissimam arte pariter in suis operationibus exercendis operibusque exequendis adeò juvari posse, ut non solum facilius brevièiusque per artem, quam sine illa, quilibet assequatur, sed etiam multa per artem præstare valeat, quæ simpliciter & absolute seclusa arte non valeres? ob id scientiarum studiosi, præsertim antiquiores, in arte legitimæ sciendi vestiganda solerter incubuerunt, eamque non nullus tenuisse, dissimulasse tamen & occultasse, ut sua opera inventaque mirabiliora essent, in ipsis eorum operibus indicium est.

Et Disp. 23. q. 2. An sit possibilis, aut etiam de facto detur Ars universalis sciendi? prop. 1. ait: *Censo, non solum possibilem esse, sed etiam ad praxim sicut reducibilem, ut effectus, quos promittit, revera sortiatur.* Postea in confirmationem adducit idem argumentum, quod suprà in præfat. dein prop. 2. Ars universalis sciendi, de qua in præsenti sermo est, de facto jam

datur re ipsa, in librisque scripta circumfertur, minas tamen perfecta minusque exposita, demonstrata (sic judecbat eximius Pater, quia non nisi unum Librum, scilicet Arrem generalem ultimam Doctoris Illuminati videtas, de qua postea) quam nos eam damus in isto opere.

Quam modestè verò sentiat de B. Raymundo ejusque Arte, in cujus laudem potius faciunt, quæ scripsit de utroque, indicant sequentia: in paf. cit. sic lego. Jam verò propè nostra sacula Raymundus Lullius suam Arrem mirabilem evulgavit, in proximque deduxit, eximio mirandoque studiorum ejus emolumento, ut ejus Interpretes testantur: & cit. D. 23. q. 2. pr. 2. Porissima vero ac præstantissima pars ejus (Arts Universalis sciendi) est Ars illa, quam dicunt mirabilem (bene dicunt, est etenim) Raymundi Lulli. item q. 4. §. de Arte Raymundi Lullii: Raymundus Lullius, quem Doctorem Illuminatum appellant, secularis cum esset & conjugatus, in eremum pænitentia causâ secessit, ibique Arrem quandam sciendi composuit non sine supernaturali aliqua, ut fertur, specialique inspiratione, quam primò latè scriptam Arrem Magnam, deinde verò ad summam redactam Arrem Brevem vocavit: adeoque ad omnes Scientias comparandas proficua & efficax ipsam exercentibus visa est, ut Arts mirabilis sibi nomen arrogaverit. (& quidem sine arrogancia) Cujus partes postquam R. P. Izquierdo paucis complexus esset, denique in fine descendit ad enumerandos ejus defectus, quos excusavimus superius, dum de Arte combinatoria R. P. Kircheri nobis sermo fuit. Nec vitio verti debet Viro optimo & alijs ingeniosissimo, quod ob defectum sufficientis notitiae ac penuriam Codicum Lullianorum aliqua deficere in Arte Lulliana creditur; nam & ipsem fateor, me soli Arti Generali Ultimæ ab initio multis annis insistentem semper maximum hunc defectum observasse, nempe, quod solus hic Liber non sufficeret ad acquirendam Arrem universalem sciendi, ne somniare enim potuisse, tanta Mysteria latere sub tam inculto, ut ajunt, mercurio.

Si quis verò ex me querat, quid ergo in R. P. Izquierdo ejusque Pharo Scientiarum contineatur, quod tantis laudibus exornaverim, & quid in illa sit, cui Ars Lulliana sit præferenda? huic ad utrumque conabor veridicum ac moderatum dare responsum. Ad primum ergo dico, in prælaudato R. P. Izquierdo incomparabilem laudem mereri, quod conatus sit ceteras quoque scientias, nempe Metaphysicam, Physicam, Theologiam &c. reducere ad methodum demonstrandi Geometriæ & Arithmeticæ; sic enim sonant ipsius verba in pafat. Et quoniam (ut sum jam dudum persuasus) si Metaphysici ex evidenter principiis, qua dictarum aliarumque hujusmodi disputationum materiam, ob suam universalitatem suppeditant, demonstrativè discurrissent, ut fecerunt Geometra & Arithmeticæ, bonam partem demonstrativa Metaphysica jam tenuissent, quò multas propositiones metaphysicas, qua modo latent, jam demonstratas, apud omnesque subinde firmas stabilesque haberemus, eximio profecto emolumento pene omnium aliarum scientiarum, qua universaliori Metaphysica subalternantur; ut innumeras habemus geometricas & arithmeticas pro ceteris mathematicis disciplinis Geometriæ & Arithmeticæ subalternatis. Idcirco (pergit) ego, ut initium faciam, & alij, quò ulterius progrediuntur, normam demonstrandi ex principiis metaphysicis præbeam, postquam in singulis predictis disputationibus metaphysicis, facta terminorum ad eas spectantium divisione-

divisione, eorum idoneas explicaciones sive definitiones præmisserim, questionem unicam adjiciam exhibentem propositiones aliquor evidentes, tum per se notas, tum demonstratas ex terminis jam explicatis Disputationis tunc presentis, atque etiam precedentium inter se collatis compositas: id, quod etiam prosequar pariter in Operæ de DEO Uno, quod jam cœpi prælo disponere &c.; quod quidem ita ordinatè satagam, ut propositiones demonstratae principia & alias propositiones, ex quibus demonstrantur, semper supponant, prout scienzia demonstrativa jura depositunt &c. Conabor demum integrum opus omnibus legibus scientifica methodi in eo tradenda, quantum restulerit, conformare. Hæc R. P. Izquierdo, quæ per totum opus ad amissim præstítit, tam nobili Idæ longè feliciori sidere in praxin reductâ, quam R. P. Kircherus in sua Arte Combinatoria.

Ad secundum, cur Artem Lullianam Pharo Scientiarum præferendam judicem? multæ & gravissimæ me inducunt Rationes, quarum aliquas non celabo: sit igitur illarum

Prima: quod persuasum habeam, Artem Lullianam Illuminato Doctori cœlitùs infusam, Pharam verò Scientiarum, licet insigne Opus, non nisi humani ingenii naturalem esse progeniem. Sed unde mihi hæc persuasio? illam mihi præbet Authoritas ipsius B. Doctoris hoc asserentis in pluribus suorum voluminum, v.g. in *Arbore Scient. statim in Prol. in Lib. Desolat. in Introduc. Artis demon. &c.* cùm igitur Opera DEI sint perfecta, & opera manuum hominum non carcent defectu, præferendo perfectionem defectui dicere possum, Amice non facio tibi injuriam.

Secunda: ab intrinseco petita, h.e. ab ipsa Arte & Modo agendi Artis, Principia enim Artis Illuminati Doctoris nostri se habent ad Principia R. P. Izquierdo & Modus demonstrandi illius ad modum demonstrandi hujus ut infinitum ad finitum: cùm enim superno Lumine illustratus Divinus Doctor probè cognosceret, humanum intellectum nullâ demonstratione veri exsaturari sufficienter posse, quæ finito clauderetur ambitu, ut humana voluntas nullâ possessione boni, quod limitaretur termino, hinc necessarium censuit ad complementum utriusque potentiaz talia Principia & talem modum operandi adinvenire, quibus sublimiora, certiora ac efficaciora mens humana excogitare & exoptare non posset: hæc autem sunt Principia Artis Raymundinæ, utpote Rationes Divinæ per omnem modum infinitæ, & Modus per eas demonstrandi pariter infinitus, licet actu semper finitè à potentiaz finitis recipiantur, inæqualiter tamen secundum inæqualitatem perfectionis & dispositionis potentiarum, prout latius exponam in Capite de Methodo operandi seu demonstrandi Artis Lullianæ.

Tertia: quod Methodus Lulliana sit longè facilior illâ R. P. Izquierdo, cùm prior semper exhibeat proximam & immediatam connexionem principiorum cum principiatis, universalium cum particularibus; posterior verò longâ serie connexionum hoc debeat aucupari more in Geometricis usitato: unde patet, Methodum Lullianam etiam hanc, scilicet Geometriæ longè superare. Ut clarius exponam, quæ dixi, notetur sequens metaphora: librorum & verborum in illis contentorum innumerabi-

lis est numerus, quæ ut tot particularia & principia considerari possunt, nil autem facilius scienti Artes legendi, quæ primo statim intuitu horum universalia & principia dignoscere: sic est in proposito.

Quarta: quod Methodus Lulliana sit magis ordinata; cùm enim ordinatio & perfectio convenient, inordinatio verò & defectus, quantò major est ordo, tantò major erit perfectio; tantus autem est ordo Artis Lullianæ, quod major esse non possit; complectitur enim & ordinem totius naturæ creatæ tan in essendo, operando & cognoscendo, & ordinem naturæ increatæ: quod non prætendit Pharos Scientiarum R. P. Izquierdo. *Vide Disp. 22. q. 2. pr. 1.*

Quinta: quod Methodus Lulliana habeat certum numerum principiorum, qui nec recipit additionem nec subtractionem sine lassione suæ perfectionis (quamvis ignorantibus Artem prorsus contrarium videatur, cùm B. Raymundus toties varaverit numerum horum Principiorum) hoc autem est unum inter maxima Secreta Artis. Talis numerus non invenitur in Pharo Scientiarum; nam licet R. P. Izquierdo selegerit 20. Principia, ut habetur *Disp. 28. q. 2.* non tamen hic numerus demonstratur, sed potius ad placitum assumitur.

Sexta: quod Methodus Lulliana tradat simul materiam & formam, tam universalem, quæ particularem omnium Scientiarum, quod non facit Pharos Scientiarum. *Vide cit. Disp. q. 2. n. 20.*

Septima: quod Ars Combinatoria Lulliana sit naturalis & artificialis simul, Methodus verò R. P. Izquierdo sit artificialis tantum. *Videatur tota Disp. 29.* legibus Arithmeticæ egregie concinnata. Quantum autem differat Arithmeticæ vulgaris ab Arithmeticæ Lulliana, videbitur suo loco: interim dico, quod homo pictus & sculptus multùm differant ab homine vivo. Has rationes puto sufficere homini prudenti ad præferendam Artem Illuminati Doctoris omnibus Artibus ab aliis Authoribus hactenùs inventis.

Coronidis loco in laudem hujus Eximii Patris convenit me adhuc addere, quod ipsi dupli jure competit locus inter Discipulos B. Rayundi primæ Classis, primò: quia omnes Methodum demonstrativam insequuntur, secundò: quia plerique eorum fuerunt insignes Alchimistæ, omnes verò defensores Alchimiz Lulli; cujus Artis & Scientiaz possibilitatem saltem agnovit sagacissimus Izquierdo, quam declarat cit. *Lib. Disp. 20. q. 2. divisi. 3. §. 35.* ubi de Magia naturali sic loquitur: *Magia naturalis est, que mira & insolita operatur per solas causas naturales, atque adeo licita est &c.; & hujus quidem Magia naturalis duas sunt partes, Chymica scilicet, que & pyrotechnica dicuntur, quod virtute ignis potissimum sua opera elicat, cuius munia sunt reducere mixta ad sua principia sal, sulphur & mercurium, & purum separando ab impuro, succos omnes, liquores, olea, quintam Essentiam &c. ex omnibus mixtis extrahere, nec non ex aliis metallis aurum argentumque conficere: & magia arctius sumpta, que per alias ab igne causas sua opera exequitur.* Hæc nempe Doctor non illuminatus solo lumine naturali agnovit, & Doctor Illuminatus Lumine supernaturali & Reformator Scientiarum non potuit agnoscere?

PERSPICILIA LULLIANA PHILOSOPHICA

Composita duobus Vitrīs terfissimè politis, & materiā

optimè depuratā, nec convexa, nec concava, sed planissima, ut objectum non augeant, nec minuant, sed in suo statu naturali repræsentent; quibus examinatur & demonstratur Perfectio Philosophiae Illuminati Doctoris, stabilitur fundamentum Artis & Scientiæ Universalis, solvunturque opposita Argumenta Adversariorum.

P R O L O G U S.

Rahor invito & reluctante animo L. B. ordiri materiam, quam cuperem omni modo silentio premere; nisi me urgeret duplex necessitas, & defendendi honorem tanti Doctoris, cuius me indignum Discipulum profiteor, & conservandi integritatem ac perfectionem tantæ Artis & Scientiæ, monstrandique viam charissimis meis Confratribus ac Condicipulis, quâ illis pateat ostium ad intima Secreta illius penetrandæ: non ignoro, tantam esse infelicitatem & miseriā hominum, ut optima quæque & ipsis maximè proficia DEI dona, pulcherrimarum & abditarum rerum Scientiam, quâ se altius & supra communem sortem efferre, superumque cœtui inserere possent, non solùm vilipendant & aspernentur, sed pedibus proterant, dentibus dilaniēnt, probris & ludibriis afficiant, eorumque studiosos ac cultores spectro infamiz ab illis absterre & retrahere conentur; ex quâ ipsâ libertate vel libidine dicendi & agendi quidvis contra hanc Artem & Scientiam, Artifices & Scientificos, compulsi sunt ejus Professores & Alumni durâ & asperrà lege se abscondere, largam manum, quâ vel inimicis suis servire cuperent, comprimere, intenso gemitu incusare ingratitudinem humani generis, mutare domicilia, ne prodantur, & sic circumire, nullo quidem egentes, nisi solatio communicandi bona, quæ affluent possident, angustiati, afflitti, quibus dignus non erat mundus.

Hæc profectò fuisse sufficiens & abundans mihi causa silendi, nisi me movisset obligatio er-

ga meum Patrem, & Pietas erga suos Filios, ut gratis darem, quod gratis accepi, neglectâ & vilipensâ vulgi opinione: auspicatus sum laborem hunc non gloriæ cupiditate allectus, sed amore promovendæ tam divinæ Scientiæ, quâ erigantur, imò rapiantur nobiles Animæ in cognitionem & amorem sui Creatoris, quâ non divitias appetere, sed contemnere, quâ se beatos & proximo suo utiles reddere valeant, quâ denique percipiatur ab omnibus, quantam gratiam & misericordiam Salvator noster impenderit dilectissimæ suæ Sponsæ Ecclesiæ, cui velut in docem providit tantâ plenitudine largitatis, ut in nullo sibi quidquam deficere posset conqueri; donando illi per B. Raymundum fidelem suum famulum Universalem Scientiam, Scientiam, quâ salus animæ & corporis potest comparari.

Ad hanc ultimam Partem, de qua hic Status directè agit, penitus cernendam, Perspiciliis munire oculos consulo Confratribus meis; quæ perspicilia commodavit mihi Magister optimus ex tertio Volumine Contempl. Dist. 36. cap. 238. erectâ in hoc bivio Cruce (more Catholicis usitato.) Sciant igitur huic Crucis tanquam thecæ inclusa esse duo genera perspiciliorum, quorum unum deputatur *Philosophia*, alterum *Theologia*; de Philosophicis nunc agimus, de Theologicis alio & magis congruo tempore acturi: duo ejus Vitra sunt *Fides Naturalis* & *Ratio Naturalis*, sicut duo Vitra Perspiciliorum Theologicorum sunt *Fides Supernaturalis* & *Ratio Supernaturalis*. Primo Vitro inspiciant primum Caput, secundo secundum, utroque tertium & quartum, & videbunt.

C A P U T I.

In quo probatur per Authoritates Philosophorum Catholicorum, quod Alchimia non solùm sit Ars & Scientia possibilis, sed actualiter existat..

Antequam examinemus, an B. Raymundus nil exploraverit Periclitatione Chemicâ, h.e. an præclaram hanc Artem ac Scientiam sciverit, opere exercuerit, ac Libris de ea scriptis illam docuerit, necessarium esse censui hanc Quæstionem præmittere adeò controversam inter Eruditos & Doctos, ut à sæculorum memoria vix ulla celebrior facta sit pertinaciâ litigantium, unâ par-

te mordicùs sustinente, Alchimiam è numero Scientiarum expungendam, imò potius ad fabulas & figmenta & nescio quid relegandam; alterâ parte verò non minus acriter defendant, illam non solùm veram ac genuinam Artem & Scientiam esse, sed etiam in Scientiis naturalibus præcipuum locum obtinere, utpote cujus utilitas, necessitas, sublimitas, perfectio & plures incom-

parabiles illius dotes reliquis omnibus Scientiis naturalibus facile palmam præcipiat. Quòd autem magni momenti sit solida resolutio hujus quæstionis, exinde patet; nam nisi primò firmis Rationibus evincatur existentia vel non existentia Alchimiae, in vanum quærimus, an B. Raymundus noster illam sciverit, practicarit & docuerit.

Movet me insuper alia ratio non levis enucleandi quām exactissimè hanc Quæstionem; nam cùm primo intuitu & ex definitione infrà ponenda ipsius Alchimiae pateat, quòd, si hæc Scientia est ens reale, infinita bona per eam redundant in genus humanum, & infinita mala avertantur ab illo, si Alchimia nihil est, erit totum contrarium; nam illā non existente erunt infinita mala, & non erunt infinita bona (ut inferiùs per particularia ad oculū evincemus) & ex magno malo fient magna bona, & è converso, ut patet ex hoc exemplo: nam ego persuasione Veritatis Alchimiae & Librorum Alchimicorum B. Raymundi inductus laborem plūs quām 20. annorum subire non subterfugi, ut opera hujus subtilissimi Philosophi & sapientissimi ac piissimi Theologi in lucem proferrem; quod onus nunquam aggressus essem, nisi me allicuisset aliquid adeò excellens, adeò sublime, utile, delectabile, indubium, certissimum ac verissimum, quod in nullis hæctenus Libris vel Auctoriis reperibile autumabam: si ergò Scientia & Ars Alchimiae nihil est, ex non esse hujus figmenti secutum est esse, h. e. magnum, imò maximum bonum, nempe editio tam præclari Operis. Si quis verò ex hoc ipso argumento velit inferre, Opus Lullianum nihil faciendum, quia medianti nihilo, scilicet vanâ persuasione Alchimiae prodierit, is dignetur priùs legere & intelligere Opus, antequam judicium ferat; quo facto necesse est, ut mecum sentiat; quo neglecto mihi perinde est, qualitercunque sentiat.

Multoties mecum expendi * & pensitavi, undenam proveniret, quòd hæc Ars & Scientia, quæ de natura sūi deberet hominum animos ad se trahere, cùm tanta & talia promittat, quibus naturaliter humana cupiditas toto nisu inhiat, à tam multis & potissimè Viris literatis non modè impossibilis, imò summè noxia ac vix non infamis habeatur, ita ut illam & Professores ac Alumnos illius quidam putarint à consortio humano eradicandos; quorum acerba Alchimistis nomina referrem, nisi mens mea esset, non Auctores refellere, sed errores, & Veritatem solâ simplici Veritate defendere, non acri, non amaro, sed modesto & humili responso, quo forsitan faciliùs traham in meam sententiam Lectores alias oppositæ opinioni addictos, si veritatem mansuetam iratis erroribus obviantem contemplabuntur.

Primam igitur *Rationem* esse arbitror, quòd à teneris annis certis quibusdam & vulgo notis persuasionibus enutrimur, ita ut faciliùs assentiamur iis, quæ à Viris probis & honestis ac in studio literario conspicuis nobis tanquam fide digna ponuntur; quæ regula, quamvis in quām plurimis sit observata dignissima, non tamen caret suis exceptionibus, qualis est, quòd, quamvis plures Viri docti & literati aliquod judicium ferant de particulari alicujus scientiæ ipsius ignorantæ, tuncillorum Authoritas non habeat sufficiens pondus ad firmandum assensum: ut si quis, licet insignis Doctor in Theologia, velleret judicare de causa propriè pertinente ad Medicinam, & è con-

verso; & idem est in proposito de Scientia Alchimiae, de qua, quamvis subalternetur Philosophia, ut Medicina, tamen, quia est scientia specifica, & habet sua propria & specifica principia, nemo, licet in aliis Scientiis versatissimus, potest judicium ferre, nisi illius principia & modum applicationis illorum apprimè noscat.

Secundam Rationem censeo, quia, cùm hæc Scientia non sistat in sola theoria, sed potius tendat ad praxin, & ratione suæ profunditatis habeat *duplicem difficultatem*, quā carent aliæ scientiæ, nimirum inveniendi non unam, sed millenas demonstrationes theoricas, vel potius integrām & continuām seriem demonstrationum à principiis rerum naturalium protensam usque ad singula principiata; quod non fit uno anno, sed studio quandoque viginti, triginta & quadraginta annorum, ut testatur experientia & Authoritas Sapientum Antiquorum, & præterea requirit in inquisitore singularem ingenii perspicaciam, constantiam, liberum ab omni alio negotio animum, expurgatam à vitiis mentem, rectam intentionem, præterea singularem ad hæc studia vocationem, & præ omnibus gratiam à DEO concessam; sinè qua reliqua omnia nil prodescent, & hæc singula in paucissimis collectim inveniantur, quid mirum, si paucissimi ad optatum finem illius perveniant; & hinc rarissima vulgo noscantur exempla Possessorum hujus famosæ Scientiæ: unde nec mirum, si à quām plurimis etiam in aliis Scientiis exercitatisimis pro impossibili reputetur.

Tantò minus mirandum est, à Viris eruditis hanc Scientiam út absolutè, vel saltem moraliter impossibilem proclamatam, si inspiciamus secundam difficultatem, præfatā primā non minorem, scilicet inventionem practicæ, quæ, si non plures etiam acquisitâ theorâ & habitâ jam perfectâ scientiâ, saltem non minores secum fert difficultates in opere ipso occurrentes, quas omnes & singulas superare & adamantineam exigit patientiam, & lumen ac vires humanis altiores: hoc ipsum me experimento didicisse, ingenuè profiteor, qui per tot annos omni industriâ, quotquot colligere potui, celeberrimorum Authorum de hac Scientia tractantium Volumina evolvi, ac millenas demonstrationes efformare didici, quibus & ipse omni modo persuasus eram, & alios facilè persuadere poteram, hanc Scientiam certam, veram, infallibilem & indubitatam esse, & tamen nunquam potui, tentatis tot experimentis, vel introitum tanti Operis invenire: unde cùm præfatis Viris eruditis ipsem Author essem, ut potius dehortarer etiam sapientes & ingeniosos ab hac Scientia, quām instigarem ad illam, nisi in se sentiant eas, quas antè recensui, dispositiones.

Ex hac secunda difficultate priori addita enatum esse non ambigo, quòd tam nobilis Scientia tantis Viris visa sit impossibilis; si enim illius objectum solummodò esset speculativum, & non practicum, utique de illa sicut de aliis Scientiis disputari posset in utramque partem, & quilibet salvâ suâ laude tueri posset suam opinionem; sed cùm in hac diva Scientia examinentur arguenda disputantium ad lydium lapidem operis, nemo decipere potest alium, nec se ipsum, nisi voluntem: hinc

Tertiam Rationem licet eruere, quare hæc celebris Ars ferè ab omnibus reputetur impossibilis, quia

quia scilicet ob predictas difficultates paucissimi creantur Doctores & Magistri in hoc lycæo; & hic ipsem per pusillus gressus ob multas & gravissimas causas raro prodit in publicum, pensans illud Divi Gregorii: qui Thesaurum publicè portat in via, depredari desiderat: unde prognatum est perpetuum argumentum adversariorum, scilicet neminem haec tenus visum esse, qui hanc Artem publicè exhibuerit aut professus sit; quibus si centenæ opponantur rationes, aut à fide historica, aut ab Authoritate illustrium Scriptorum in Arte Magistrorum, aut à demonstrationibus physicis desumptæ, nec ullâ Ratione vel Authoritate moventur, sed consistunt immobiles in præconcepta opinione, vellentque convinci syllogismo Arnaldi de Villanova, nempe visibili experimento, neque tales considerant, suam fidem experimento extortam non amoturam in posteris suis similibus incredulitatem: unde non aliud agendum esset hujus inclitæ Scientiæ Possessoribus, quam circuire domos, & tamen insigni quam periculoso medio emendicare dubitantum & incredulorum assensum; quod, an operæ pretium foret, judicent alii. Certè si Ars est vera (prout eam veram esse luculentis argumentis infra probabimus) semper manebit vera, quascunque & quotcunque patiantur contradictiones: nam sicut multi, qui hanc Artem profitentur, falsò affirmant, se eam possidere, ut tegant suam malitiam, sic multi, qui hanc Artem aversantur, falsò negant, eam esse, ut tegant suam ignorantiam; adeò enim natura prava & amor proprius & idolum honoris obceccat nostrum Intellectum, ut malimus pati jacturam veritatis, quam vanitatis, & perdere innatum candorem, quam exuere agnatum errorem.

Quartam Rationem esse reperi neglectum Librorum de hac Scientia methodicè exaratorum, qui, quamvis sint numero pauci, & ideo rari, & hinc à paucis cognoscantur, & per consequens legantur, nec ob causas Ratione secundâ allatas à multis legendi sint, essent tamen ab iis quærendi & sedulò evolvendi, qui ad hanc Artem accedunt aut animo illam impugnandi, aut animo illius secreta penetrandi; quod tamen à nemine factum reperi eorum, qui Artem Alchimiae impossibilem dictarunt; quin potius inveni, quod neglecto tramite solidæ informationis causarum & principiorum Artis meritis conjecturis rem arduam confici posse autumarunt, ut ex adductis & refutatis eorum argumentis luce meridianâ clarus patebit: unde mirum non est, illos latuisse veritatem tantæ Scientiæ; quod, ne imposterum defectu sufficientis informationis contingat adversariis hujus utilissimæ Scientiæ, gratis nominabimus præcipuos Authores, qui semotâ omni invidiâ per rationes in scholis usitatas & per causas physicæ omnia secreta prædictæ Artis posteritati consignarunt, ut sint inexcusabiles, si sperto tam amico consilio perrexerint nil profuturis suis machinis impetrere insuperabilem hanc Scientiam & Artem.

Sit igitur inter Illustres Authores, quos & insignis Pietas cum pari Scientia & monumenta inclitorum Operum nobis commendarunt, meritò primus magnum illud Germaniæ Decus Magnus Re & Nomine Albertus, cuius Authoritate in favorem hujus sacræ Scientiæ utemur, cujusque Doctrinâ profecerunt, quot ferè in hac Scientia finem consecuti sunt. Legant, quæso, *Tractatum*

B. Alberti de Mineralibus, & intelligent, an mente tanti Doctoris Alchimia sit ens reale, an figuratum. Legant porrò Petri Lombardi, qui vulgo Magister Sententiarum audit, Margaritam preciosam, & si metiri se cupiunt, refellant argumenta pro Arte ab illo adducta; neminem haec tenus novi, qui hoc aggredi ausus sit. Legant Speculum Medicinae Arnaldi de Villanova. Legant Rogerium Baconem incomparabilem Philosophum, & insignem Theologum in Libro Scientiarum, Magistrum Artis generalis de Florentia, Hortulanum. Legant Discipulos B. Raymundi nostri, Christophorus Parisiensis, ejusque Summam majorem & minorem, Apertoriū & Cytharam. Rupestria Librum de Famulatu Philosophie, Lavinetæ, Jacobi Januarii, Autoris Electorii, Riplai Angli, Cornelii Rigii Commentaria in Libros Raymundi, decem Libris comprehensa, Abbatis Aubrii, Domini de Montarfis celebres Tractatus & Commentaria tam in Artem Generalem, quam in Libros Alchimie Raymundi scripta. Legant Bernardum di Averno. Legant Revelatorem, hos & similes Authores legant, & intelligere conentur, antequam attinent vel se committant tam anticipati prælio. Legant denique ea Opera, quæ ipsem fons Scientiæ Beatus noster Author de Alchimia scripsisse à me asseritur, & judicium suspendant, donec Libros illos intelligant, aliás parum aut nihil contra nos in hac palestra effecturi. Memini, me aliquoties hujusmodi volumina obtulisse viris cæteroquin eruditione famosis, eosque rogasse, ut saltem modico obtutu illos dignarentur; sed neque me hoc ab illis obtinuisse dolenter refero, tam obfirmatos illos expertus sum in opposita Sententia.

Quintam & ultimam Rationem invenio, quare tot ac tam celebres Viri in aliis Scientiis præclarissimi tam obfirmati sint in neganda & impugnanda hac divina Arte & Scientia, nempe, quod quam plurimi illorum sint aliunde occupati in aliqua particulari Scientia, aut certo muneri, officio vel professuræ, ordini, societati &c. alligati, & hinc non sui juris: unde nec tempus, nec licentia, nec commoditas illis indulget, ut animum addicant tam arduæ speculationi, quæ non uno (ut ante notavi) sed quandoque viginti, triginta aut quadraginta annis absolvitur; ne dicam de practica, quæ sine aliquibus saltem sumptibus fieri non potest, & raro conceditur alienæ potestati subjectis: quid igitur mirum, si tot præclara ingenia tam nobili Scientiâ carere debeant, quam infallibiliter consequerentur, si præfata impedimenta illis non obstant.

Audiamus modò quosdam ex his prælaudatis Authoribus, quid illi scilicet sentiant de existentia Alchimiae; & primò Divum Albertum, qui in Libro 3. de Mineralibus tr. 1. c. 2. de Materia Metalli ait: *Signum autem hujus est, quod videmus in Arte Alchimie fieri, quæ inter omnes Artes maximè naturam imitatur.* Et c. 9. Utrum species metalorum possint ad invicem transmutari, sicut dicunt Alchimici, ait: *Sed tunc oportet nos dicere, quod Alchimorum periti operantur, sicut periti Medicorum; Medici enim periti per medicinas purgativas purgant materias corruptas & facile corruptibiles & impudentes sanitatem, qua est finis intentus à Medico; & postea per confortantia naturæ juvant virtutem naturalem, ut digerendo sanitatem naturalem induant: ita enim prout dubio sanitas erit effectus naturæ effectivæ, & artis organicæ & instrumentaliter.* Per

omnes

omnem aut eundem modum dicemus operari Alchimicorum peritos in transmutatione metallorum &c. Item c. 10. de loco gen. metall. Signum autem, quod locus debeat esse ratis dispositionis, ut dictum est, est, quod invenimus in operibus Alchimicorum peritorum, qui melius naturam imitantur &c. Item c. 6. quod Generatio metall. sit circul. Artificum autem experimentum est, quod faciunt Alchimici, qui unam speciem metalli, si cum natura operantur NB. deducunt in aliam, quemadmodum dictum est. Et Lib. 1. min. tract. 1. c. 3. affirmat, quod Ars visraria Alchimia fibalternetur. Magna procul dubio & clara hæc est Authoritas D. Alberti in favore in Alchimia, ex genuinis suis operibus desumpta.

Sed forsan non deerit, qui negabit Libros de Mineralibus esse Alberti (hoc enim effugio, ut expertus sum, quandoque attenant eludere vim ab Authoritate desumptam) huic autem facile satifit, si non solùm conformitas styli, cohærentia doctrinæ, sed etiam mutua indubitatorum librorum citatio opponatur; nam Libri Meteororum sive controversia sunt Alberti, in quorum quarto tract. 2. c. 16. exprelè citat Lib. de Lapidibus. Item tract. 4. c. 8. in fine. Sic mutuò citat Librum de Mineralibus 1. tract. 1. c. 1. Lib. de Meteoris: imò in Libris de Meteoris aliquoties Albertus possibilitatem & existentiam Alchimia astrictus: exemplo sit sequens textus, qui habet Lib. 4. Meteor. tract. 2. c. 8. §. 6 autem, fol. 178. *Non negamus hoc (inquit) quod dicunt Alchimici, scilicet quod de omni re trahatur oleum & nitrum & aurum per ignem proportionatum & successivè & continuè agentem acutè vel lente, secundum quod exigit proportio rei transmutandæ: & statim subdit rationem, quomodo hoc fiat & fieri possit: similes textus habet pro Alchimia ibidem c. 9. §. & hoc modo fit operatio Alchimicorum, & §. est autem aliis modis mollificationis, quem Nicolaus Peripateticus in Alchimia. Et c. 13. §. lixivium autem voco &c.; & ideo omnes aquæ alchimica sunt quadam lixivvia.*

Sed ecce alterum effugium eorum, qui abnegant Raymundo nostro Artem & Libros Chemicos, dicunt enim, dato, quod Raymundus de Alchimia aliqua suis Libris inferuerit, id ipsi non magis vitio vertendum, quam B. Alberto Magno, D. Thomæ & aliis Doctoribus scholasticis, qui theoreticè tantum de similibus egerunt, at practicè omnino non: sic cum Vincentio Mut in Actis B. Raymundi §. 11. n. 134. & seqq. sentire videtur P. Sollerius, & P. Custurerius in copia Epistolæ Barcinone datæ 24. Sept. 1711. ad P. Sollerium, ubi ad transmissum ipsi à me per præfatum P. Sollerier Quæstionarium Raymundi Lulli sic respondet. „ Nec omittendum censeo, toto hoc tractatu nihil effici aliud, quam probare, Chimiam esse absolute possibilem: qua in re mihi non omnino displacest nostri Georgii de Rhodes judicium, qui Lib. 2. Philosophia sua peripatetica Disp. 1. q. 2. sect. 3. §. 2. relatis aliis, qui illam negant absoluè possibilem, inter quos refert D. Thomam, aliis, qui illam affirmant naturaliter possibilem, sed nunquam in actum deductam, ipse cum aliis possibilem esse naturaliter asserit, sed non nisi difficillime, & perraro illâ effici verum aurum. Probarit id Lullus in eo tractatu, quid inde? fitne pericitatione chimicâ aliquid explorasse? nequaquam; sicut neque Delrium, neque Rhodesium (de his duobus libenter concedo) neque B. Albertum Magnum, neque Subilem Scotum, neque etiam D. Thomam, quem

alii Chemicis accensent, eo fortè fine; ut honor Arti accrescat; quo nomine etiam illis B. Martyrem indulgerem, si fineret historica veritas: verumtamen res hac ejusmodi est, ut nihil novi producatur in favorem Alchimia Lullii, in quo statim non deprehendatur figura. Præana ante triumphum canit Custurerius, cuius frustraneum conatum in deprehenden- do figmento Chimiæ à Raymundo expertæ inferiùs in peculiari capite producemus, in quo omnia argumen- ta Adversariorum Perspiciliis Lullianis intuebi- mur, eorumque modicam efficaciam ostendemus: ad præsens servit clucidanda quæstio, an B. Albertus nudâ tantum speculatione, an potius practicâ se Chimiam investigasse probet? primum tenet de ipso Custurerius, ego ultimum; videamus, quis nostrum scopum melius tetigerit: sed unde sumam arma ad oppugnandum Adversarium? non aliunde, quam ex ipsis scriptis B. Alberti: arrigant igitur aures, applicabo perspicilia, ut clarius le- gere valeam: sic itaque fatur B. Albertus Lib. 3. de Metallis in Com. tr. 1. c. 1.

Dicam igitur rationabiliter, aut ea, que à Phi-losophis sunt tradita, aut ea, que expertus sum, NB. exul enim aliquando factus fui, longè vadens ad loca metallica, ut experiri possem naturas metallorum: bac enim de causa quæsivit in Alchimicis transmutationem metallorum, ut ex his innotesceret aliquatenus eorum natura & accidentia eorum propria: est autem optimum genus hujus inquisitionis & certissimum; quia per cau- sam uniuscujusque rei propriam res cognoscitur, & de accidentibus ejus minimè dubitatur: nec est difficile hoc cognoscere, sicut nec de lapidibus scientia diffi- culter investigatur; quia causa eorum sunt manifestæ, & corpora eorum non sunt diversa, sed homogenea per totum, & non sicut alia corpora, que propter sui diversitatem per Anatomiam NB. non in toto possunt investigari & sciri. Sanè hæc adeò clara sunt, ut sine perspiciliis videri queant, nisi quis omnino talpâ cæcior sit. At forsan rimam quæret Custurerius, quâ elabatur, dicendo, Albertum tantum perlustrasse aurifodinas vel officinas metallorum naturales, non artificiales, & in hoc se nominasse expertum; sed in vanum: dicit enim in allato textu, se quæsivisse in Alchimicis transmutationem metallorum, & quidem non tantum theorice, sed per Anatomiam; quæ investigandi ratio nec est so- lius Philosophi speculativi, nec officinas metallurgicas curioso tantum oculo perlustrantis: sic enim ipsem B. Albertus loco cit. confirmat: de transmutatione autem horum corporum (inquiens) & mutatione unius in aliud non est Physici determinare, sed Artis, que vocatur Alchimia.

His nondum contentus Vir in Alchimicis ex- pertissimus per totum hunc Librum de Minerali- bus quinque libris comprehensum omnia Artis principia cum toto modo operandi per tot luculentas & profundissimas rationes experimentis junctas describit, ut ne quidem vasorum strukturam & regimen ignis omiserit cum omnibus signis in operatione occurribus; quæ omnia ex nuda theoria haberi posse, si quis asserere non vere- tur, crediderim, pari illum certitudine alios per- suasurum, quod solâ theoriâ perfectè nōrit omnes residuas orbis plagas nondum à Columbo & suis sequacibus detectas. Pervolvite, quæsto, char- rissimi Condiscipuli prætractos quinque Libros, quia modico volumine clauduntur, & non poterit non vobis suboriri admiratio, Viros cæteroquin lite- ratos tam modicâ attentione & tantâ libertate chartis

chartis illinire, de cuius opposito singulis momentis possunt convinci: quod non aliunde provenit, nisi quia hujusmodi Libros non consulunt, sed aut aliorum male sartis ratiunculis fidem adhibent, aut, si quando hos Libros adeunt, id agunt, de quo Illuminatus Doctor conqueritur in Libro del Desconsuelo §. 22. *Leenlos algunos como gato, que passa por brasas encendidas, por esfo con los tales non hago casi nada de este negotio:* quod omnibus his Authoribus, qui Chimiam Lullianam everttere tentarunt, in veritate accidit, prout in refutatione singularum objectionum inferius apparebit; nam non sensum verborum D. Authoris, sed superficiem solùm oculo radere contenti erant.

Porrò si tantum Magistrum non dedecuit practica Alchimiæ, cur dedebeat ejus Discipulum, scilicet D. Thomam? nec indiget hæc inclyta Ars emendicare honorem ab Artificibus, sed potius è converso; nam illi nil tribuunt Arti, sed Ars illis dat cum Scientia gloriam, & cum gloria felicitatem, quam speculativa Philosophia, non dicam præstare, sed ne promittere quidem potest.

Alterum est, quod pro tuenda veritate & antiquitate Alchimiæ ex B. Alberto me didicisse juvat, nempe ferè neminem antiquissimorum & celeberrimorum Philosophorum fuisse hujus gloriose Artis & Scientiæ ignarum; horum enim nomina recenset Albertus, & scripta exactè pervolvit: quorum aliqua huc ponere non abs te erit: itaque Miner. lib. 2. tract. 1. c. 2. inter antiquos Philosophos nominat *Alexandrum Græcum Peripateticum*, qui virtutem lapidum attribuebat complexioni elementorum, & probat (sunt verba Alberti) per opera *Alchimia*, in quibus simplicia parum profunt, & cum complexa fuerint, admirabiles valde reddunt effectus. Eodem capite citat *Avicennam* ejusque dicta, que de magicis & alchimicis composita. Lib. 3. tr. 1. c. 7. citat *Callisthenem* dicentem, *Alchimiam esse Scientiam, qua inferioribus metallis nobilitatem attribuit superiorum*. Item c. 8. statim ab initio citat *Hermetem*, *Gilgil* & *Empedoclem* ut Alchimistas: quem Hermetem specialiter tr. 2. c. 3. *Ducem & Patrem Alchimia dicit*: eundem citat Lib. 4. c. 4. item c. 7. Proprius quod dicit Hermes, qui est radix, super quam omnes Philosophi sui sunt sustentati, quod rubeum solis medicina est, album vero luna. Plures alii in praefatis libris citantur, ut *Plato*, *Anaxagoras*, *Democritus*, *Geber*, *Alkindi*, *Rasis*, quos brevitas gratiâ omittit; hi enim sufficiunt ad duo in adversariis nostris cernenda, aut illorum de existentia Alchimiæ ne extrinsecam quidem notitiam, aut, si hanc habent, incredibilem pertinaciam.

Transeamus ad alium Christianum & Catholicum Doctorem in Philosophia, Alchimia & Medicina maximæ Authoritatis, Arnaldum de Villanova Catalanum, Magistrum & Præceptorem in his duabus ultimis Scientiis Illuminati Doctoris nostri. Hujus incomparabilis Viri Scripta Philosophica & Medica qui legerit & intellexerit, nemo pro dignitate satis laudare & estimare poterit: non potui quandoque me continere à luctu & tristitia evolvendo horum Sapientum antiquorum monumenta, quod tantus thesaurus largitate divinâ nobis ultrò oblatus adest parvi pendatur: nec aliam tanti mali causam invenio, nisi pigritiam & superbiam nostram, quarum prima nos retrahit à labore investigandi profunda illorum eloquia, reiterandi lectiones, conferendi sententias cum sen-

tentiis, sequendo monitum ipsius Arnaldi in Lib. de Simplicibus cap. his auditis. f. 242. v. p. in fine dicentis: *Tu excita te super hoc & vigila, quia tu audieristi Pitagoram ad Philosophos dicere, tanquam magis dictis attollere mentem, quanto magis Doctor abbreviat sermonem; nam de secretis multa docet intelligere, sed semper pauca dicere vel scribere.* Et B. Raymundi Lulli in Libro de Gradibus Med. Dist. 1. c. 5. fol. 5. agentis de Metaphora (non illâ triviali, quâ Rhetorica vulgi utitur) ut sit Ars ad extandum intellectum in ista Arte & in aliis Artibus &c.: & hoc propter maximam intensionem, quam intellectus facit, quando unum audiens aliud intelligit: nam si quispiam unâ die, uno mense, vel ad summum (quod tamen rarissime accidit) uno anno similem Authorem evolvit, nec intelligit, rem conclamat existimat, animum abicit, & amissâ patientiâ invehitur in Authorem blasphemando ejus modum scribendi: & ne cogatur fateri suam ignorantiam, contemnit & irridet hæc præcellentia dogmata tanquam imposturas, ac ad nova & inutilia comminiscenda convertitur; unde totum gerumen novatorum spuriæ Philosophiæ & Chimiæ originem traxit: de quibus bene Illuminatus Doctor in sua Introductoria Artis Demonst. c. 40. agens de modo addiscendi: *Timor namque ruboris multos fecit Magistros erroris; quia quod à stulto non præcogitatur, fugiens unum malum in pejus delabitur.*

Hic itaque Arnaldus in *Speculo Introductionum Medicinalium* de veritate & existentia Alchimiæ cap. 68. de Generatione lactis & permatis sic loquitur, ostendens, quomodo sanguis, qui prius in utero per umbilicum nutriebat infantem, transiens per organa lactis mirabiliter reincrudetur, & de novo per nutrimentum nati in sanguinem convertatur, totum Alchimia Magisterium Filis veritatis lucidissime pandens, & insuper arguens præsumptionis alumnos, qui afferunt absolute, quod coctum incrudari non posset.

Totus hic Liber Speculi Medicinæ Arnaldi sub una continua metaphora complectitur totum Alchimiæ & Medicinæ Magisterium, ut hic ipsemet Arnaldus se lucidissime pandere profitetur: unde sicut hic liber in *sensu literali* est Medicus, & in *sensu metaphorico* Alchimicus, sic totum Antiquum Testamentum, quod infrà probabimus esse opus B. Raymundi Lulli, in *sensu literali* est Alchimicum, & in *sensu metaphorico* est medicum, quasi ad literam correspondens Speculo Medicinæ Arnaldi, ejusque ordini ad unguem inhærens, omisis tantum particularibus ad medicinam particularem & vulgarem pertinentibus, & retentis principiis universalibus; de qua ratione docendi ab ipso Arnaldo adhibitâ ipse net testatur, revelans simul secretum studendi libros antiquorum Sapientum in Prologo de Considerationibus Operis Medicina. Proposimus (ait) doctrinam istarum Considerationum patefaccere in exemplo particularis operationis more Sapientum Docentium res universales per exempla rerum particularium.

In Tractatu de Dosibus Tyriacalibus circa finem ostendens virtutem Lapidis cuiusdam Bezoardi ad expellendum venenum: *Nec mirabimur de hoc* (inquit) *cum viderimus magnam medicinam, quem lapidem rubeum vocaverunt, in quantitate unius grani milii qualibet die sumptam collectionem duram quindecim annorum exterius eminentem in latere infra tres hebdomadas resolvisse: miraque valde sunt opera naturæ, sine quorum notitia in particuliari nullo modo super-*

superbus & indomitus juvenum intellectus retunditur, quâve propter contemptum imaginariâ delusione fraudantur; pricipue cùm elata præsumptio facit eos suis imaginationibus pertinaciter inhærere. Profetò si vidit Arnaldus effectum Lapidis Philosophorum, hic lapis debuit esse; quia non entis nullæ sunt qualitates.

Petrus Bonus Lombardus Ferrarensis, vulgo Magister Sententiarum dictus, Philosophus & Chemicus excellentissimus in sua Margarita pretiosa, quam suprà citavimus, tantâ energiâ, authoritate antiquorum Philosophorum, argumentorum copiâ & robore Alchimiae possibilitem & existentiam demonstravit, ut, cui hic solus Liber non sufficiat, nihil illi suffecturum spondeo: & cùm Liber ubique sit reperibilis, pauca maximè huc quadrantia ex illo desumam: legatur illius cap. 2. *in quo disputat & probat, Alchimiam esse veram: legatur cap. 6. in quo ostendit, quòd hac Ars sit naturalis & sit divina: legatur cap. 8. in quo ostendit, quomodo hac Ars inventa sit, & quibus data sit, & quibus non, & quare sic obscurè scripserunt eam Philosophi.* In cap. 3. dat Definitionem Alchimiae, dicendo, quòd *Alchimia est Scientia, quâ metallorum principia, causa, proprietates & passiones omnium radicis NB. cognoscuntur, ut, qua imperfecta, incompleta, mixta & corrupta sunt, in verum aurum transmutentur.* „Ex qua subtiliter colligi potest, quòd proportionatur & subalternatur hæc scientia libro de mineralibus naturis Philosophiæ, sicut Scientia Medicinæ de sanitate & ægritudine naturalis Philosophiæ; nam sicut Medicina contrahit genus subjectum commune illius ad corpus humanum tantum tam theoreticè, quam practicè, sic & hæc contrahit genus subjectum commune istius ad metalla tantum tam theoreticè, quam practicè; ideo hæc Scientia est operativa, sicut & Medicina, & forma naturalis in subjecto naturali introducta à natura per ministracionem Artis, ut in illa, & agens naturale, scilicet ignis, modo debito approximatius, quamvis agens artificiale & voluntas illud regat, modificeret & coaptet in suis propriis organis cum sedulitate usque ad tempus prorsus stabilitum & præfinitum.

Deinde eodem Capite dat rationem, quare multis etiam Doctis hæc Ars videatur impossibilis; „quia pura veritas non videtur in operibus hujus Artis, sed sophistica solum sunt, quæ quotidie videntur & phantastica; ideo arguunt ab effectu, „eam non esse veram: & quia vident alterationes magnas & fortes versus aurum & argentum non completas, arguunt ex hoc alii, cam posse compleri, & per consequens Artem veram esse posse; si enim nulla alteratio in eis fieri videtur, tunc nulla eslet quæstio: compellitur tamen utraque pars confiteri, alterationes prædictas fieri posse in metallis, quamvis transmutationem alterationes sequentem ultimas ignorent fere omnes: non enim diceretur Ars, si sophistica eslet tantum; quoniam Ars imitatur naturam; & sicut natura non est sophistica in operationibus suis, sic nec Ars. Et paulò inferius: „Ergo in ipius operatione est sudandum, sed solum ab habente ingenium callidum, sublime & perspicuum & valde profundum. „Et quia contra negantes sua principia non potest quis disputare, ut patet ex i. physicorum, contra autem confitentes principia, & propter ignorantiam concludentes falsa disputari potest &c., ideo contra confitentes

„principia, & concludentes ex eis falsa, dirigimus nostram Disputationem. Dein dicit, se secuturum Authoritatem & verba antiquorum Philosophorum in hac Arte famosorum, NB. ut introitus fiat apertus iis, qui hoc ignorant.

„Amplius (paucis interpositis pergit) ut verum fatear, dico, quòd, quicunque veritatem alicuius Artis vel Scientiæ aut alicujus difficultatis in illa radicis videre intendit, debet cognoscere terminos in illa Arte, & differentias proprias, & quid dicatur per nomen; si enim hoc ignoraverit, radicem & veritatem, quam querit, aut disputare intendit, nullo modo perpendit, sed arguet ex extraneis & ignotis, & paralogizabit se ipsum; & in hac ignorantia stabit & quiesceret: sed impossibile est, ex ignotis pervenire ad notitia. Ideo vidimus quamplurimos sapientes hujus Artis terminos ignorantes, hanc quæstionem investigare volentes, arguentes ex extraneis, hanc Artem non esse veram; & sic in fine concludunt, & determinant, & ignorant.

Et paulò infra: „Ex quibus verbis patet, quòd, qui ignorat proprios terminos hujus Artis & differentias, ignorat ipsius disputationem & veritatem, & nihil arguit &c.: cogitur ergò necessariò hanc quæstionem disputare radicis ad intellectum intendens; ut terminos hujus Artis immisceat quæstioni, quibus ignotis ignoratur disputatio ejus & veritas, & procedit tandem cæcus ad colores, & sicut carens potentia ad objectum potentiaz: haec tenus Lombardus. Quæ dicta ex asse congruunt in impugnatores nostros Alchimiae Mutum, Waddingum RR. PP. Barcelo, Custerium & Sollerium: nam quidquid habent contra Artem, non tangit principia nec radicem ejus, sed ab extraneis & conjecturis dependet.

Rogerius Bacon Anglus ex Ordine S. Francisci (quantum recordor, me legisse in Chronica hujus Ordinis) Vir suâ ætate in Scientiis adeò celebris, ut credam, Doctrinam nostri sæculi Doctrinæ illius sæculi comparatam vix nomen doctrinæ promereri; & tamen non sùnæ nausea aliquoties in libris modernorum vano verborum ornatus, quam veræ & utili scientiæ vim omnem tribuentium lego non nisi barbara illa sæcula, quasi ignorantia utilissimarum & altissimarum harum Scientiarum, quas sapientissimi hi Antiqui novierunt, non esset major barbaries, quam inutilis & imaginaria sermonis facundia cultura.

Dolenda est jactura plurimorum Operum à famosis his Doctoribus exaratorum, quorum studio quantum perfectionis accessisset Scientiis occultioribus nemo credit, nisi solerter saltem inspiciat fragmenta, quæ omni studio oblivioni temporum eripere fategimus.

Præfatus Rogerius Bacon de Alchimia sic scribit in Lib. 6. Scientiarum. „Quarta vero Scientia non modicam habet utilitatem in notitia rerum & Scientia inquirenda; & est Alchimia speculativa, quæ in particulari & per experientiam rerum inferiorum, generationem & naturas ac proprietates investigat: illa vero, quæ practica dicitur, negotiatur per artificium circa opera utilia personis & reipublicæ in transmutatione metallorum vilium in Aurum & Argentum, & in compositione Uzifur & cæterorum colorum, & in resolutione Cristallorum & Margaritarum & aliorum Lapidum ac eorum compositione & augmentatione, & in operibus multis circa lapides

„pre-

, pretiosos , & præcipue in præparatione multarum rerum, quæ faciunt ad conservationem sanitatis, & curationem ægritudinis , & ad prolongationem vitæ mirabilem & potentem.

Et in Opere de emendandis Studiis Lib. 3. ita loquitur : „ Deinde completâ partium operis majoris enumeratione , quia sexta Scientia est Alchimia , quæ utilis est valde , & est de maioribus Scientiis; ideo posui eam sub forma Philosophorum in suo loco in ænigmatibus, promittens me expositurum eam in sequentibus: posthæc descendit ad peccata studii , & ejus remedia , & in sexto peccato manifestando descendit ad generationem rerum ex elementis , & texuit illam totam usque ad speciale generationem animallium & plantarum ; & diligentius hanc practicavit ; quia his aperiuntur magnarum Scientiarum radices , scilicet naturalis Philosophiae, Medicinæ & Alchimiae , & res maximæ hic continentur; nam per eas certificatur non solum status generationis rerum corporalium , sed status innocentia , quantum ad complexiones & causas immortalitatis , quæ fuit in primis Parentibus , & in omnibus fuisset, si non esset peccatum ab Adamo commissum : item status Corporum immortalium post Resurrectionem. Ex his extrahuntur causæ prolongationis vitæ , & media contra infirmitates omnes ; & sic habetur multum de expositione ænigmatum alchimisticorum , quæ prius tacta sunt. Et texuit generationem humorum ex elementis , & omnes generationes eorum; & ostendi, qui sint inæquales , & quomodo fiant , & qualiter æqualitas possit fieri in humoribus , & omnia ; & specialiter descendi ad generationem metallorum ; quia hæc requiruntur specialiter in sexto peccato studii : & tetigi naturas essentiales omnium , & proprietates eorum , & effectus , & maximè de auro , quia hoc fuit magis conveniens exemplum ad propositum (videantur , quæ ad hoc propositum Doctor Illuminatus habet in Libro Artis Intellectivæ) & hæc , quæ tetigi de istatum rerum generatione , sunt de majoribus & melio-

, ribus , quæ sciri possunt , tam pro speculativis , quam pro practicis , NB. & habent maxima se-creta , si bene intelligantur. Generationem rerum ex elementis mirabili artificio ostendit Bacon in Lib. de 4. Elem. quem MStum penes me habeo; & videtur ejus doctrinam hausisse ex Libris Avicennæ de Alchimia , quos citat cum Alberto.

Si hæc , quæ Rogerius enumerat , figura dicantur , & ad fabulas remittantur (quod dictu facillimum) remittimus & nos Adversarios nostros ad Magistros prurientes autibus , qui à veritate quidem auditum avertunt , ad fabulas autem convertuntur; nam illis hic Author non loquitur, ut protestatur in brevi Breviario de Dono DEI , his verbis :

„ Intelligenti itaque loquor atque diligenti , qui & fundamenta regulæ naturalis , quæ Alchimia naturalis innuitur , à cunctis quidem Philosophis posita non deponit , nec male supposita fuisse supponit : non illis quippe ignorantibus loquor , qui ut bruta sensibiliter ambulant , ea solum credunt esse possibilia , quæ communis usus & inferioris naturæ communis cursus communiter operatur. Ille procertò est Philosophiae naturalis & rationis inimicus , qui cunque naturalem esse possibilemque metallorum invicem transmutationem negat. Ista sufficient ab Authoritate Sapientissimi & Christiani hujus Philosophi pro possibilitate & existentia Alchimiae tuendis defumpta.

Possem quidem adhuc aliorum quamplurimorum Catholicorum Illustrium Philosophorum testimonia afferre , partim supradictorum , partim non nominatorum ; quia tamen in duobus vel tribus testibus stat omne verbum , & , si suprapositis adnumerentur Discipuli primæ Classis , non jam duo vel tres , sed plus quam quater tres habentur , illos abundantanter sufficere arbitror cuivis adhuc sensum Fidei & Authoritatis humanæ admittenti : restat nunc , ut hoc ipsum Rationibus ac Demonstrationibus pro Arte allatis confrimem.

C A P U T I I .

In quo probatur per Rationes necessarias & infallibiles Demonstrationes , quod Alchimia sit Ars & Scientia possibilis , & quod actualiter existat.

Si tam facile esset pervenire ad ipsum Opus & Practicam tam arduæ Scientiæ & Artis , de qua querimus , quam facile potest erui ejus possibilis & existentia per millenas Rationes ac Demonstrationes ex Arte Generali B. Doctoris nostri elicias , nil facilius esset , quam experimento os obstruere omnibus obrectatoribus hujus inclytæ Artis (posito , quod quis adeò fatuus cuperet esse , ut jacturâ suæ libertatis vellet comparare inanem incredulorum ignorantium aslensum) puto enim , longè sanius esse judicium R. P. Francisci Reinzer Soc. J. in sua Meteorologia Philosophico-politica Augustæ Vindelicorum impressa Anno 1709. *dissert. 12. q. 9. fol. mihi 281.* aptissimè ad rem respondentis querenti , quis proximus modus sit producendi Aurum ? si hunc scirem (ait) tibi eo ipso non manifestarem. Et Rigii in Libro Secretorum Sigillo septimo inimicorum Scientiæ sectâ quintâ suadentis taciturnitatem : *Nunquam* (inquit) lucra-

beris istos , nisi sola experientia , quam tibi consulo , ut strictè apud te teneas : non est injuria cacos dimittere suo baculo ; imò si quietam vitam ducere vis , est necesse hos deludere taciturnitate ; nam latrantes hi philosophi sunt , sapientes vero taciturnos esse decet : si enim rationibus & demonstrationibus tot ac tantis non moventur , non sunt digni nec apti experimento convinci ; nam ego ipsem novi unum horum incredulorum , qui se videntes dicunt , præsentem & oculis propriis videntem transmutari notabilem quantitatem cupri in verum ac purum aurum vix uno grano pulveris rubri (Artifice nullam manum applicante , imò ne quidem præsente) viso igitur tam luculento testimonio veritatis Artis quid actum ? primò quidem mirabatur effectum , laudabat & affirmabat veritatem & præstantiam Artis ; post paucos vero dies dicebat , fuisse illusionem vel deceptionem , substituto scilicet auro pro cupro ; cum tamen transmutatione

mutatione factâ cuprum remanserit in eadem forma cupri, ac si nullam vel minimam alterationem receperisset, totâ enchirisi præterea à fidelissimo Serenissimi Electoris Palatini Clementissimi Domini mei Cubiculario peractâ : cujus postea ministerio præfatum cuprum delatum ad artis monetariæ peritum, ac rigoroso examini submissum inventum est aurum naturali longè præstantius: retulit mihi ipsemē dictus Cubicularius Vir integrimæ vitæ, se non potuisse primò inducere Aurificem, ut crederet, allatum cuprum non esse cuprum, sed aurum; nam lapidi lydio admotum ac in partes dissectum intus & extrâ non exhibebat nisi formam cupri, donec cupellæ immisum, notato priùs quâm optimè pondere, in eodem pondere egressum sit sùb forma purissimi & nobilissimi auri, cum stupore prædicti Aurificis: hoc ipsum aurum mihi gratosissimè ostendere dignatus est ipsemē Serenissimus Elector piissimæ Memoriæ, addendo, se ab Augustissimo sacræ pariter Memoriæ Imperatore Leopoldo orenens accepisse, quod spectante & præsente suâ sacrâ Majestate Cæsareâ hoc ipso pulvere in quantitate grani hordeacei circiter applicato octo libræ plumbi in genuinum aurum fuerint conversæ: non neglexerit haud dubiè altefata sua Sacra Cæsarea Majestas omnem cautelam adhibere, ne dolus aliquis subrepereret, faciendo experimentum per proprios & fidos sibi servos, prout fecit Serenissimus Elector Palatinus.

Cùm verò ea mihi sit mens, non omnibus, sed Condicipulis meis scribero; quorum intellectus principiis & cognitione tam abstrusæ Artis nondum est imbutus, aut adhuc sub tirannide connutritæ sibi credulitatis erroneæ captivus detinetur, idcirco horum voluntates invito, ut nempe velint aurem pronam exhibere dicendis, non corticem verborum rodere, sed masticare sensum sub iis delitescentem, ponderare argumenta, examinare rationes ad fundamenta Artis nostri Illuminati Magistri: hâc etenim normâ procedendi non gravatè traham illos in meam sententiam, imò sponte & cum animi oblectamento in occursum meum se effundent.

Antequam verò ipsas Demonstrationes aggredior, aliqua notatu digna præmittere debeo, quorum

Primum: quod sequentes Demonstrationes Lullistis scribam, nimirum iis, qui supponunt infallibilitatem Artis Illuminati Doctoris: unde si illas alii sunt lecturi, quâm Lullistæ, velintque ipsis hanc proprietatem in dubium vocare, dignentur priùs ad Artem recurrere, illiusque sibi intelligentiam & usum comparare, ut rectam mensuram adipiscantur mensurandi dictas demonstrationes.

Secundum: quod cupienti satisfacere Lullistis, qui affirmant Artem Illuminati Doctoris, & negant Alchimiam, duo mihi erunt observanda. **Primo:** ut, quantum potero, principiis Artis infistam, & argumenta ac demonstrationes vix non de verbo ad verbum ex ipso Illuminato Doctore sumam, retentâ demonstrandi methodo universali, & subrogando terminos particulares ad rem facientes, terminis particularibus ab Illuminato Magistro adhibitis. **Secundò:** ut ostendam, vel uno octiduo in Arte studenti, & saltem definitiones, conditiones & regulas Artis aliqualiter agnoscenti, esse impossibile non simul agnoscere ve-

ritatem possibilis & existentia Alchimiae: unde multò & incomparabiliter magis impossibile fuisse ipsi Divo Magistro, certus sum, ipsum ignorasse, quod notissimum fuit ejus Discipulis, & vel minimo notum esse poterit.

Tertium: quod, quia valde pauci, qui se Lullistas vel Raymundistas dicunt, nec in Geometria Lulliana nec vulgari experti sunt, nec per consequens quidquam nôrunt de Modo demonststrandi à proportione; qui tamen modus est longè infallibilior, certior & facilior, quâm per syllogismos Logicæ vulgaris, & ita possent sequentium argumentorum in dicta proportione fundatorum vim & efficaciam vel non penetrare, vel distinctionibus ad propositum nihil facientibus eludere, ideo in antecessum pauca quædam de prædicta proportione hîc præmittere debeo, reliqua reservando in locum proprium de Revelatione Secretorum Artis. Dignentur itaque notare, & intellectui suo firmiter imprimere, Artem demonstrandi Lullianam à potiori uti quatuor terminis habentibus inter se aliquam proportionem & habitudinem necessariam, ratione cujus sicut se habet prius ad secundum, sic necessariò se habet tertius ad quartum, & è converso: ut autem hæc proportio sit utilis ad faciendas demonstrationes, semper debet includere necessitatem (necessitas enim est fundamentum omnis demonstrationis, sicut contingentia probabilitatis) unde quanto major est necessitas, tanto major erit demonstratio: & hinc demonstrationes Artis Lullianæ sunt maiores omnibus Demonstrationibus Geometricis, quia ultimatò resolvuntur vel resolvi possunt in infinitam necessitatem, ex qua formatur infinita demonstratio; quod haçtenus à nemine Geometricarum est animadversum, ut dicto loco ostendam.

Proportio autem, de qua hîc agimus, multis modis in Schola Lulliana consideratur, & longè pluribus, quâm in Geometria; nam ab illa non consideratur, nisi in quantitate & numero, & in utroque tantum secundum majus & minus & æquale; ab hac verò non solum consideratur in quantitate & numero, sed etiam in magnitudine non quanta, & in magnitudine & numero finito & infinito, & in substantia & in accidente quolibet, & in differentia, concordantia, contrarietate, & in his omnibus simpliciter & composite, mediata vel immediate; de quibus aliqua dabis exempla, ut melius explicentur: igitur

Proportio alia æqualitatis, alia majoritatis & minoritatis, v. g. cùm bonitas & magnitudo sint æquales, sicut se habet bonitas ad bonificare, sic se habet magnitudo ad magnificare, & è converso: vel ut se habet bonitas ad magnitudinem, sic se habet bonificare ad magnificare, & è converso: vel ut se habet bonitas ad magnificare, sic se habet magnitudo ad bonificare. Et quia Logistica Lulliana ob generalitatem Artis loco terminorum utitur literis alphabeti, supponatur, quod B. sit bonitas, C. magnitudo, D. bonificare, E. magnificare, sic exprimit supradictas proportiones sequenti modo. Sicut se habet B. ad D., sic C. ad E.: vel sicut B. ad C., sic D. ad E.: vel sicut se habet B. ad E., sic C. ad D.

Proportio majoritatis & minoritatis, v. g. sicut se habet intellectum ad intelligere, sic sensitum ad sentire, & è converso: vel sicut se habet ignitum ad ignire, sic se habet calefactum ad calefacere, & è converso.

Propor-

Proprio concordantiae & contrarietatis, v. g. concordantiae, ut in precedentibus: contrarietatis sic: v. g. sicut se habet bonitas ad bonificare, sic malitia ad malificare: sicut se habet visus ad auditum, sic se habet cæcitas ad surditatem: sicut se habet meritum ad gloriam, sic se habet culpa ad poenam: vel sicut se habet forma particularis ad materiam particularem, sic se habet forma universalis ad materiam universalem. Tales proportiones ex terminis & principiis Artis Lullianæ elicita innumeræ alias perpetuæ adhibet Illuminatus Doctor in suis Libris, de quibus nullus Geometrarum mentionem fecit, imò nec usum illarum in Geometria fieri posse unquam ulli in mentem venit.

Iterum ex his *proportionibus simplicibus* formantur *proportiones compositæ* sine numero; v. g. sicut bonitas est ratio bonificandi, & majoritas est ratio majorificandi, sic major bonitas est ratio magis bonificandi: vel per literas, sicut se habet B. ad C., & D. ad E., sic B. D. ad C. E.; nam si addantur proportionalia proportionalibus, etiam summae erunt proportionales: vel sic: sicut se habet bonificativum ad bonificabile, sic vegetativum, h. e. transmutativum ad vegetabile, h. e. transmutabile, & metallificativum ad metallificabile: ergo componendo, sic se habet transmutativum metallificativum ad transmutable metallificabile: vel sic: sicut se habet esse & operari ad perfectionem, sic se habet esse & non operari ad defectum: vel sicut in composito corruptibili generatio tantum magis convenit cum perfectione, quanto magis distat à corruptione conveniente cum defectu, sic in simplici incorruptibili generatio convenit cum infinita perfectione, quia infinitè distat à corruptione conveniente cum defectu: vel sic facilius: sicut generatio finita ratione perfectionis est finitè contraria corruptioni ratione defectus, sic generatio infinita ratione perfectionis est infinitè contraria corruptioni ratione defectus: quæ omnia facile possunt in literas redigi. Et hæc pauca in antecessum sufficiant ad intelligentiam subsequentium Demonstrationum

Prima Ratio per Bonitatem. Manifestum est, quod scire bonum est bonum; nam si scire bonum non esset bonum, sequeretur, quod ignorare bonum non esset malum; & si ignorare bonum non esset malum, ignorare malum non esset bonum; & hoc est impossibile: cum igitur scire bonum sit bonum, scire bonum & agere bonum erit majus bonum; quod si non, sequeretur, quod scire virtutes & operari virtutes non esset majus bonum, quam scire virtutes tantum; & hoc est impossibile: igitur si Alchimia nihil est, sicut Adversarii nostri volunt, totum, quod suprà demonstravi esse verum, erit falsum, & totum, quod probavi esse bonum, erit malum; nam si Alchimia nihil est, scire principia mineralium & metallorum, quæ sunt bona, est malum, & illa ignorare erit bonum, & scire modum operandi naturæ, qui est bonus, erit malum, & illum ignorare erit bonum: & hoc ipsum sequitur de agere & operari, quæ erunt mala, & privatio illorum erit bona, & possessio utriusque erit majus malum, & privatio utriusque erit majus bonum; & sic esse est malum, & non esse est bonum, & majus esse majus malum, & majus non esse majus bonum: quis autem sic judicet, nisi qui caret judicio?

Secunda Ratio per Magnitudinem. Magnitudo est id, ratione cuius principia omnium entium sunt magna, ambiens omnes extremitates essendi horum principiorum, & per consequens operandi; & hæc est definitio magnitudinis: comprehendo igitur hanc definitionem universalem ad particulae secundum proportionem, Magnitudo principiorum metallorum est id, ratione cuius principia metallorum sunt magna, ambiens omnes extremitates essendi & operandi horum principiorum: ergo principia metallorum habent potestatem se magnificandi per omnes extremitates essendi & operandi, tam substantiales, quam accidentales, tam naturales, quam artificiales, tam ad intra, quam ad extra; quia si unus horum modorum deficeret, esset vacuitas magnificandi in aliqua extremitate essendi & operandi; & sic definitio magnitudinis esset falsa; quod est impossibile, cum omnia principia Artis sint necessaria per suam necessitatem, & vera per suam necessariam veritatem: hoc autem totum esset falsum, si Alchimia nihil esset; quia per solam naturam nullum principium metalli habet potestatem se magnificandi per omnes extremitates essendi; ut patet ad sensum: nam principia auri non possunt transire extremitatem generationis auri, nec possunt attingere regenerationem auri, quæ est finis generationis auri, & in qua est major magnitudo perfectionis, quam in generatione auri, sicut in corpore glorificato & regenerato est major, quam in corpore corruptibili & generato: & sic privatio magnificandi principiorum auri causat vacuitatem finis magnificandi, & cogit parvificare principia in medio, & contra suam naturalam subsistere extra suum finem, & magnitudo increata est contraria magnitudini creatæ in majori sui assimilatione essendi & operandi, & sic est contraria sibi ipsi; & hoc est impossibile: ergo Alchimiam esse est necessarium.

Tertia Ratio per Durationem. Sensualiter sentimus, quod major est duratio in auro, quam in homine; quamvis aurum æquè sit compositum ex contrariis elementis, ut corpus hominis: si ergo homo non potest corrumpere aurum, major erit potestas durandi in auro, quam potestas corrumpendi aurum in homine; & quia homo est nobilior auro, erit major potestas resistendi in minùs nobili, & minor potestas agendi in magis nobili: & sic est perversa proportio naturæ in entibus naturalibus per 13. Modum Artis Compendiosæ; & hoc est impossibile: ergo oppositum erit necessarium. Si autem homo potest corrumpere aurum, & non potest regenerare aurum, sequitur, quod habeat maiorem potestatem in defectu, qui convenit cum corruptione, quam in perfectione, quæ convenit cum regeneratione; & hoc est impossibile: nam si esset possibile, sequeretur, quod suprema Potestas magis ordinasset creatam potestatem ad defectum, quam ad perfectionem; & si hoc fecisset, suprema Potestas esset contraria supremæ Perfectioni; & hoc est impossibile: ergo Alchimia est, ut patet: & si Alchimia est, homo potest corrumpere & regenerare aurum; & si potest, potest dare auro maiorem durationem per naturam & artem, quam habeat per naturam tantum: & si potest dare maiorem durationem auro, & ille non habet maiorem durationem, quam aurum, sequitur, quod suprema ratio maiorem habet influentiam per medium ma-

joris in minus, quām per se ipsam sūnē medio in majus; & hoc est impossibile. Unde cūm per naturam homo habeat majorem durationem, quām aurum, (ut sequitur ex prædictis) & tamen minus duret, quām aurum, ejus minor duratio significat peccatum originale, per quod naturalis proportio inter majorem nobilitatem & durationem hominis, & minorem nobilitatem & durationem auri perversa est in proportionem naturæ contrariam; & hoc totum significat & demonstrat Alchimia, si est, & contrarium, si non est: ergo Alchimia est.

Quarta Ratio per Potestatem. Potestas ignis & aquæ est major in operando, quām potestas aëris & terræ; quia principia operativa ignis & aquæ, quæ sunt calor & frigus, sunt majora, quām principia operativa aëris & terræ, quæ sunt humiditas & siccitas; & potestas ignis est major in operando, quām potestas aquæ; quia calor naturaliter convenit cum actione & motu, & frigus naturaliter convenit cum privatione actionis & quiete: & hoc ad sensum patet in corpore vivo, quod est calidum & movetur, & in corpore mortuo, quod est trigidum & quiescit: cūm igitur in auro & omnibus metallis sensus sentiat frigus & quietem, & non sentiat calorem & motum, manifestum est, quod in auro & omnibus metallis aqua sit in actu & actione, & ignis in potentia & passione: si ergo aqua in metallis potest esse in actu & actione, quamvis conveniat cum privatione actus & actionis, & ignis non potest esse in actu & actione, quamvis conveniat cum actu & actione, sequitur, quod natura in metallis & elementis illorum magis est ordinata ad suam privationem, quām ad suam conservationem: & si hoc esset, natura magis appeteret corruptionem actus & actionis in metallis, quām generationem actus & actionis; & hoc est impossibile: quia si esset possibile, sequeretur, quod non agere conveniret cum perfectione, & agere cum defectu; & per consequens non esse esset perfectio, & esse esset defectus; & hoc est impossibile: sed hoc est possibile, si Alchimia nihil est; nam si nihil est, nunquam per solam operationem naturalem ignis auri erit in actione & actu, & aqua auri in passione & potentia; & sic nunquam aurum erit in motu ad majorem perfectionem, sed quiesceret in defectu, donec privatio concordans cum defectu & cum non esse per defectum privet esse auri, & reducat in non esse; sed hoc est contra finem naturæ tam universalis, quām particularis, quæ naturaliter semper appetit finem perfectionis, & magis appetit majorem finem perfectionis, quām minorem: ergo Alchimia est.

Quinta Ratio per Sapientiam. Quantò magis Scientia contrariatur ignorantiæ, tanto magis concordat cum perfectione; & quantò magis scientia contrariatur potestati, tanto magis concordat cum defectu: ergo quantò magis concordat cum potestate, tanto magis contrariatur defectui, & concordat cum perfectione: & si hoc non esset ita, sequeretur, quod scientia & potestas possent esse magis perfectæ in inæqualitate, quām in æqualitate: & si hoc esset verum, sequeretur, quod infinita scientia & infinita potestas non possent infinita perfectio; & hoc est impossibile: sed totum hoc esset necellarium, si Alchimia nihil esset; nam si Alchimia nihil esset, nihil homo sciret de principiis & de generatione, corruptione & trans-

mutatione mineralium & metallorum, & nihil in his omnibus naturaliter posset, & tota scientia & potestas, quam homo haberet de vegetabilibus & animalibus, concordaret cum ignorantia & impotentia, quam haberet de mineralibus & metallis; & sic concordando cum contrario perfectionis concordaret cum perfectione, & è converso; & æquando majoritatem & perfectionem cum minoritate & defectu æquaret perfectionem cum perfectione, & è converso; & hoc est impossibile: ergo Alchimia est.

Sexta Ratio per Amorem. Quia scire verum est bonum, nullus homo naturaliter amat ignorare verum; & quia habere bonum est bonum, nullus homo naturaliter amat privari bono: & quia recolere verum & bonum est bonum, nullus homo naturaliter amat obliuisci ipsius veri & boni: & si hujus, quod dictum est, esset contrarium, omnis homo naturaliter magis amaret vacuum, quām plenum, & non esse, quām esse; & hoc est contra sensum & experimentum: unde cūm hoc ita sit, si Alchimia nihil est, verum est, quod nihil sit, & per consequens verum est, quod non detur perfecta Medicina, nec perfecta operatio virtutis in ullo ente naturali, nec perfectus usus naturalis rerum naturalium, nec perfectum dominium, nec perfecta potestas &c.: & totum hoc omnis homo naturaliter amat scire, & contrarium, quia falsum, amat ignorare, & contrario, quia convenit cum non esse, naturaliter amat privari: & quia bonum non esse est malum, & perfecta Medicina, perfecta operatio, perfectus usus, perfectum dominium, perfecta potestas sunt bonum, & sic illa non esse est malum concordans cum falso, & illa esse est bonum concordans cum vero, omnis homo naturaliter amat scire falsum, & naturaliter amat ignorare verum, & naturaliter amat habere malum, & privari bono, & naturaliter amat recolere falsum & malum, & obliuisci veri & boni, & naturaliter amat implere has tres potentias per nihil, & amat vacuum, & odit plenum; & hoc est contra id, quod quotidie sentimus, & quilibet in se ipso experitur: ergo Alchimia est.

Septima Ratio per Virtutem. Sensualiter sentimus, & intellectualiter intelligimus, quod in omni ente naturali sit virtus & materia; & quia materia convenit cum defectu, & virtus cum perfectione, & sentimus & intelligimus, quod in omni ente naturali sit plus de materia, quām de virtute, sentimus & intelligimus, quod in illo sit plus de defectu, quām de perfectione: & quia sentimus & intelligimus, quod in multiplicazione materiarum diminuitur virtus, & in multiplicazione virtutis diminuitur materia, & materia possit multiplicari in infinitum (ut appareat in grano tritici) intelligimus, quod etiam virtus possit multiplicari in infinitum; & si hoc esset impossibile, DEUS, qui est suprema Virtus & suprema Perfectio, & non est materia, magis concordaret cum suo dissimili, quod est defectus, quām cum suo simili, quod est perfectio: & si hoc esset verum, suprema Virtus esset contraria supremæ Perfectioni; & hoc est impossibile: sed totum esset possibile, si Alchimia nihil esset; nam cūm per solam naturam non producatur nisi corpus naturale generatum, & in omni corpore naturali generato sit major defectus, quām perfectio proper peccatum primorum Parentum, & ita major mate-

materia, quām virtus in operando, nunquam esset dominium virtutis supra materiam, nec multiplicatio virtutis, & diminutio materiæ, nisi per regenerationem; quæ regeneratio sit per opus artis & naturæ; & hoc est opus Alchimiæ: ergo Alchimia est.

Octava Ratio per Veritatem. Verum est, quòd sit vera Theologia, quamvis sint veri & falsi Theologi; & verum est, quòd sit vera Philosophia, quamvis sint veri & falsi Philosophi; & sic de Jure & Medicina: & hoc per se patet: quia suprema Sapientia & suprema Veritas non possunt producere contra suam naturam, quod facerent, si producerent falsam scientiam: unde si DEUS, qui est suprema Veritas, permetteret, quòd in Alchimia essent tantum falli Alchimistæ, & nullus verus posset esse, quia nulla vera Alchimia posset esse, sequeretur, quòd DEUS in omni alia scientia concordaret cum veritate, & in sola Scientia Alchimiæ concordaret cum falsitate, vel (si contrariaretur falsitati) quòd non haberet potestatem in illa concordandi cum veritate, sicut in cæteris scientiis; & hoc est impossibile: ergo Alchimia est.

Nona Ratio per Gloriam. Magis est gloriosum esse, quām non esse; & quia apparere magis convenit cum non esse, quām esse, ideo magis est gloriosum esse, quām apparere: & si hoc non esset ita, non esset magis gloriosum esse virtuosum, quām non esse virtuosum, & apparere virtuosum; & hoc est impossibile: unde cùm visus videat, & auditus audiat, quòd sint multi falsi Alchimistæ, si Alchimia nihil est, multi apparent Alchimistæ, & nullus est Alchimista; & sic est magis gloriosum non esse Alchimistam, quām esse Alchimistam, & non esse Alchimistam, quām apparere Alchimistam: & sic magis est gloriosum non esse, quām esse, & esse, quām non esse; quod est contradictione: ergo Alchimia est. Ex hoc exemplo demonstratur, quomodo fit descensus de universali ad particulare, & ascensus de particulari ad universale, demonstrando ex contradictione universali contradictionem particularem, & ex contradictione particulari contradictionem universalem.

Sed fortè dices, hoc argumentum esse sophisticum, & facies argumentum sequens in oppositum: magis est gloriosum esse, quām non esse, & esse, quām apparere, ergo magis est gloriosum esse vitiosum, quām non esse vitiosum, & esse vitiosum, quām apparere vitiosum, & esse virtuosum; quod est impossibile. Respondeo, quòd meum argumentum sit bonum, & tuum sit sophisticum; quod sic probo: nam sicut vitium convenit cum non esse, quia nihil est, & virtus convenit cum esse, quia aliquid est, ideo vitium facit convenire vitiosum cum non esse, & sic esse vitiosum est non esse, quod opponitur ipsi esse virtuosum, quod est esse; & hoc non est in casu proposito de Alchimia, ut patet.

Decima Ratio per Perfectionem. Quantum esse convenit cum operari, tantum convenit cum Perfectione, & quantum disconvenit cum operari, tantum convenit cum defectu: & si hoc non esset ita, sequeretur, quòd elementa in mixto, in quo habent plus de operatione, quām in corruptione mixti, non haberent majorem perfectionem, quām in corruptione mixti; & hoc est im-

possibile: quia si esset possibile, privatio mixti esset melior, quām esse mixti; & hoc est impossibile: igitur quantò major est operatio in ipso esse, tanto major est in illo perfectio vel in potentia vel in actu: in potentia quidem, quando esse per operationem tendit ad perfectionem: in actu, quando esse per perfectionem tendit ad operationem: de utroque patet exemplum in lumine solis & lunæ. Unde si Alchimia nihil est, totum esse elementorum in metallis & mineralibus convenit cum operatione ad intra tantum, & major perfectio, quam per operationem possunt acquirere, est in potentia, & minor in actu, & nunquam possunt pervenire ad perfectionem in actu, per quam possent operari ad intra & ad extra; & hoc est impossibile: quia si esset possibile, sequeretur, quòd DEUS, in quo est suprema Perfectio essendi & operandi, tam ad intra, quām ad extra, alicui creaturæ communicasset similitudinem suæ perfectionis operandi ad intra, & non communicasset similitudinem suæ perfectionis operandi ad extra; & si hoc fecisset, illa creatura facilius significaret intellectui creato per operationem suam ad intra, quòd DEUS esset trinus, quām quòd esset Creator: & si significaret, voluisse DEUS, quòd majora sua secreta essent faciliter cognoscibilia, quām minora; & hoc est impossibile, & contra id, quod communiter ab omnibus tenetur: ergo Alchimia est.

Undecima Ratio per Justitiam. Justitia convenit cum æqualitate, & injuria cum inæqualitate; & quia æqualitas est mensura æqualitatis & inæqualitatis (ut notum est in æquatione geometrica) justitia est mensura justiciæ & injuriæ: igitur quantò major erit æqualitas, tanto melior erit mensura æqualitatis & inæqualitatis, & quantò major erit justitia, tanto melior erit mensura justiciæ & injuriæ; & hoc verum esse intelligimus in suprema Justitia, quæ est suprema mensura omnis creatæ justiciæ & injuriæ.

In auro est major æqualitas elementorum, quām in omnis corpore elementato; & ideo aurum magis resistit omni inæqualitati, quām omne corpus elementatum; & hoc videtur per ignem, in quo consumuntur alia corpora, & per malleum, per quem lapides pretiosi dissipiliunt in frusta, quod non facit aurum: sed quia æqualitas auri conjuncti cum aliis corporibus inæqualibus non æqualificat illa, sequitur, quòd æqualitas auri non sit suprema æqualitas elementorum; nam si esset, esset mensura agendi æqualitatem in omni corpore elementato inæquali, & agendi maiorem æqualitatem in omni corpore elementato minus æquali, sicut in illo est major æqualitas partiendo; & hoc est contra experimentum: nam si aurum confundatur plumbō, nihil tribuit de sua æqualitate plumbō, si enim tribueret, aurum fieret inæquale, & plumbum æquale; & sic æqualitas auri non esset suprema æqualitas elementorum, & plumbum esset minus corruptibile, quām arcte, licet maneret plumbum; cùm æqualitas sit contraria corruptioni, & hoc non videamus. Unde si Alchimia nihil est, major æqualitas auri, quæ convenit cum actione, est in potentia, & minor æqualitas auri, quæ convenit cum passione, est in actu; & DEUS, qui est suprema Justitia, est contrarius majori æqualitati naturali in sua creatura: & si est illi contra-

contrarius, significatur per hoc, quod sit contrarius supremæ Aequalitati supernaturali in sua creatura; & hoc est impossibile: nam si esset possibile, significaret, quod non esset Resurrectio mortuorum, & quod Christus non resurrexisset; & hoc est impossibile: ergo Alchimia est.

Duodecima Ratio per Largitatem. Quantò magis operatio ignis convenit cum contrarietate, tanto magis concordat cum avaritia concordans cum largitate; quia quanto magis se largitur materiae combustibili, tanto magis consumit illam: unde cum sensualiter sentiamus, quod ignis habeat tantam virtutem operandi, quod posset significare & comburere totum mundum, si totus mundus esset materia combustibilis, & ultrà, sequitur, quod totus mundus non sit sufficiens mensura mensurandi magnitudinem largitatis & avaritiae ignis: igitur si Alchimia nihil esset, nullus datur ignis naturalis habens potentiam infinitè significandi & non comburendi; & DEUS, qui est infinita Largitas, est magis largus in dando largitatem cum avaritia contraria largitati, quam in dando largitatem sine avaritia; & hoc est impossibile: quia si esset possibile, significaret, quod largitas non esset virtus, vel avaritia non esset vitium; & hoc est impossibile: ergo Alchimia est.

Decima tercia Ratio per Misericordiam. Manifestum est, quod minor sit Misericordia dare pauperi infirmo aureum, quam sanare pauperem infirmum; & ideo major fuit misericordia Divi Petri, quando sanavit claudum sedentem ad portam speciosam templi, quam si dedisset ipsi aureum; quia cum sanitas sit intra hominem, & divitiae extra, & melius sit illud bonum, quod est intra hominem & essentiale, quam quod est extra & accidentale, major est misericordia donare sanitatem, quam donare divitias: unde cum opus naturale sit tanto melius, quanto major est proportio inter illud & opus supernaturale, si tu haberis unum tantum aureum, & illum corrumperes, & generares ex illo medicinam ad curandam infirmitatem pauperis, & illum propter amorem tui Domini curares hanc medicinam, esse magis misericors, quam si dares pauperi infirmo tum aureum; quia faciendo te ipsum pauperem ob amorem Domini, & sanando pauperem infirmum, es magis similis D. Petro in opere misericordiae, quam si sanares, & non fieres pauper.

Et si dicis, quod sit impossibile facere ex auro talem medicinam ad sanandas infirmitates, tunc ego dico, quod tu non intelligis Librum de Gradibus Medicinæ B. Raymunki, vel si dicis, quod possem emere medicinam pro auro, & sic curare infirmum pauperem, & fieri pauper, respondeo, quod melior sit actus certus, naturalis & immediatus, quam incertus, artificialis & mediatus, & quod per primum melius producatur sanitas in paupere, & paupertas in divite, quam per secundum; & sic cum primo convenit major misericordia, quam cum secundo: sed totum, quod demonstratum est de majori misericordia, esset impossibile, si Alchimia nihil esset: ergo Alchimia est.

Decima quarta Ratio per Humilitatem. Major est Humilitas, quando dives se humiliat pauperi, quam quando pauper se humiliat diviti; quia dives se humiliat ex libertate, & erga minorem se, & pauper ex necessitate, & erga majorem se: & adhuc major est humilitas, quando dives con-

temnit divitias, & fit pauper amore humilitatis, & vult contemni à divitibus: unde si tu haberis omnes divitias totius mundi in tua potestate, & illas contemneres, & fieres pauper, & ires mendicatum, & reciperes opprobria & irrisiones à divitibus hujus saeculi, & pateretis famem & siti & omnia incommoda amore tui Domini, haberis maximam paupertatem & humilitatem: & quia DEUS factus est Homo, & hoc, quod diximus, ostendit nobis in sua Humanitate, demonstravit suo exemplo, quod non sit contrarius majoritati paupertatis & humilitatis; sed esset contrarius, si Alchimia nihil esset: nam nullus Rex aut Imperator potest habere tot divitias, quod potest habere unus verus Philosophus, si Alchimia est: & per consequens plus potest contemnere divitiarum, & magis potest esse similis Christo in paupertate & humilitate verus Philosophus Christianus, quam Rex aut Imperator: ergo Alchimia est.

Unde si has Rationes Perspiciliis Lullianis inspexissent Raymundistæ aliqui, qui putabant, mirum servitum se praestare B. nostro Magistro, si omnibus viribus negarent, ipsum fuisse Alchimistam, vidissent, quam parum exaltassent magnitudinem suæ Sapientiæ & Virtutis.

Decima quinta Ratio per Dominum. In metallis sentimus gravitatem & opacitatem, & non sentimus levitatem & diaphanitatem: unde cum levitas sit contraria gravitati, & diaphanitas opacitati, si verum esset, quod dicunt quidam modernorum Mathematicorum, nempe quod non sit levitas, sequeretur, quod gravitas in suo subiecto non haberet contrarium; & si non haberet contrarium, gravitas esset infinita (cum solus DEUS sit Ens, quod in se non habet contrarium) & hoc est impossibile: igitur cum in metallis sentiamus gravitatem & opacitatem, & gravitas sit proprietas terræ & aquæ, & levitas sit proprietas ignis & aëris, & opacitas sit proprietas terræ, & diaphanitas sit proprietas aëris, sequitur, quod in omnibus metallis aqua & terra habeant dominium, & aë & ignis sint in servitute: unde cum ignis & aë sint magis nobilia elementa, quam aqua & terra, sequitur, quod dominium, quod aqua & terra in metallis habent in actu, possit transire de actu in potentiam, & dominium, quod ignis & aë in metallis habent in potentia, possit transire de potentia in actum: & si hoc non esset possibile, sequeretur, quod dominium non magis naturaliter conveniret cum magis nobili, quam cum minus nobili: & si hoc esset verum, sequeretur, quod rustici deberent esse Domini, & nobiles deberent esse servi; & hoc est contra naturam & contra sanam rationem.

Si dicis, quod gravitas & opacitas sint proprietates metallorum, & nullum subiectum possit esse sine suis proprietatibus, respondeo, quod sint proprietates accidentales, & non substantiales (& hujus exemplum potes videre in vitro, quod potest esse diaphanum vel opacum sine corruptione suæ substantiæ)

Si dicis, quod metalla non essent ductilia, si essent diaphana, sed essent friabilia sicut vitra, & ita natura metallica esset transmutata in natum vitream, respondeo, quod non necessario sequitur, quia ductile non est contrarium diaphano, sed opacum; si enim ductile esset contrarium diaphano, sequeretur, quod omne opacum esset ducti-

ductile; quia omne ductile concordaret cum opaco, & omne opacum cum ductili; & hujus contrarium videmus in silice, qui est opacus & friabilis.

Per omnia supradicta demonstravimus, quod metalla possint fieri diaphana, & quia diaphanitas convenit cum majori perfectione, quam opacitas, aurum diaphanum erit magis perfectum, quam aurum opacum; & hoc testatur S. Joannes in sua Apocalypsi: sed hoc naturaliter esset impossibile, si Alchimia nihil esset; quia sola natura sine adjutorio Artis nunquam transcenderet gradum perfectionis naturalis auri: ergo Alchimia est.

Decima sexta Ratio per Patientiam. Quia homo est passibilis, non potest habere patientiam sine passione; & quia patientia est virtus, & passio est medium inter hominem & patientiam, sequitur, quod homo debet transire per medium passionis ad finem virtutis; & quia finis est id, in quo principium quiescit, sequitur, quod mobile in fine virtutis sit immobile, & passibile impassibile.

Quantò major est passio, tanto major potest esse virtus patientiae; & quantò major est virtus, tanto major potest esse actio virtutis: unde, quia actio melius convenit cum impassibilitate, quam passio, sequitur, quod actio consequitur finem perfectionis in impassibilitate, quando passio consequitur finem privationis in passibilitate: & haec sunt clara intuenti proportiones terminorum, & definitiones principiorum.

Cum omne compositum ex contrariis sit passibile, & metalla sint composita ex contrariis, metalla sunt passibilia; & quia passio est medium, per quod fit transitus ad finem virtutis, sequitur, quod metalla per medium passionis possint attingere finem virtutis; quia si non possent, illorum impossibile.

tentia significaret homini, quod per medium passionis non posset pertingere ad finem patientiae: & si possent attingere, & non attingerent maiorem finem virtutis, quam primò habuissent, sequeatur, quod illorum motus ad finem esset frustra, & significaret homini, quod non posset majorificare suam patientiam, nisi ad certum terminum; & hoc est impossibile.

In magis nobili passibili potest esse major passio, quam in minus nobili; & in fine majoris passionis potest esse major virtus: & quia aurum est magis nobile passibile, quam plumbum, in auro potest esse major passio, quam in plumbo: ergo in fine majoris passionis auri potest esse major virtus auri: & quia major virtus convenit cum majori actione, & actio melius convenit cum impassibilitate (ut supra demonstravimus) quam passio, sequitur, quod actio auri consequitur suum finem perfectionis in impassibilitate tunc, quando passio consequitur suum finem privationis in passibilitate; & hoc totum est impossibile, si Alchimia nihil est, ergo Alchimia est. Et per hoc patet revelatio mirabilis Secreti naturalis, & pulchra metaphora naturalis alicujus Secreti supernaturalis.

Fecimus sedecim Demonstrationes ex sedecim Principiis universalibus Figuræ A. extractas, & possent adhuc innumeræ aliæ ex eadem Figura extrahi; hoc ipsum posset etiam fieri de reliquis Figuris S. T. V. X. sine ulla difficultate, si necessitas postularet: unde cum haec sufficiant, quicunque negat Demonstrationes datas, debet alias in contrarium ponere his fortiores, ex Arte Illuminati Doctoris & per Artem formatas; quod est impossibile: cum anteposita sint ex Arte & per Artem factæ, ex qua duo contradictoria vera non possunt educi.

C A P U T I I I .

*In quo probatur, quod B. Raymundus Alchimiam sciverit, opere exercuerit,
& Libros de ea conscripserit.*

STABILITO & roborato fundamento Possibilitatis & Existentiæ ipsius nobilissimæ Scientiæ Alchimiæ super Authoritatem ac Rationem naturalē, jam ordo postulat inquirere per eandem Authoritatem & Rationem ab ipso net Divo Magistro nostro petitam, an præfatam Artem ac Scientiam possederit, opere ipso exercuerit, ac in Libris suis Discipulis Veritatis Ratione & Experimento certificatae cupidis tanquam dignam tanto Patre hæreditatem dignis Filiis Testamento reliquerit; quod à facilitoribus incipiendo & paulatim ad difficiliora progrediendo non multo conatu speramus evincere.

Primò. Notum est versatis in lectione & intelligentia Librorum Illuminati Doctoris tam de Artë Generali, quam de Philosophia, Medicina & Alchimia exaratorum, quod quam plurimi illorum sint scripti Lingua vernacula, h.e. Catalana seu Lemovicensi; talis est Liber de *Principiis & Gradibus Medicinae*, quem ipse met in Latinum transtuli, talis est *Ars Amativa*, *Ars Inventiva*, *Ars Universalis*, *Ars Compendiosa inveniendi Veritatem*, *Liber Principiorum Philosophia*, *Blanquerna Magnus & Parvus*, *Liber Felix seu de Mirabilibus orbis*, *Liber Contemplationis*, & plures alii, quo-

rum potiores latino ore loqui fecimus, alios jam transpositos accepimus, ac non ad amissim translatos ad vernacula Exemplaria collatos restituimus: ex Libris vero Chemicis sunt Theorica antiqui Testamenti, cuius Exemplar eximium ex Bibliotheca Augustissimi Imperatoris Serenissimo Electori Palatino mutuo concessum sub titulo *Concilli seu Testamenti inter Codices Alphabeti Fuggeriani contentum*, fideliter copiatum, & ad eandem Bibliothecam restitutum fidem facere potest; nam etsi Latinum sit, ejus tamen differentia cum aliis Exemplaribus impressis, ut Coloniensi sub Anno 1566. & Anno 1573. & ceteris recentioribus, & MSto alio Gallico antiquiori sub Anno 1543. (quod tamen in multis impresso est præferendum, quia plura habet, præfertim figuræ quasdam instrumentales ad integratatem Libri & Artis requisitas, quibus carent Exemplaria impressa) & convenientia stili ad unguem cum stilo Lemovicensi in latina versione retento satis indicant, ipsum Opus primitus dicta lingua vernacula compositum. Hoc ipsum probat Compendiu Animæ eadem lingua compositum; nam citat Capita Testamenti in eadem lingua, ut fol. 213. edit. Col. Anno 1573. citat cap. Test. *Quand tu auræ divisæ;* & fol. 217.

Quand tu auras acabades les dites coses, è ages feta;
& infra: Fil tu prendras 3j. de la Medicina dita
multiplicada; & fol. verso: Ara Fil encercans aquest
menstrual; & fol. 219. Quand tu auras fixas laigues
sobre la terra; & plura alia, quæ ibi videri possunt,
quæ manifestè probant, hos Libros lingua vernacula
cadem scriptos, quâ alii suprà citati: ex quo
arguitur certum & indubitable, à nullo Germano,
Gallo, Italo, vel alterius nationis eos formatos.

Jam propriùs accedendo, quomodo investigabimus inter tot Catalanos vel Majoricanos, qui tum temporis eâ lingua usi sunt, solum Raymundum esse Authorem horum Librorum? dico, hoc esse æquè facile, si obseruetur scribendi ratio in utroque genere Librorum observata; quæ regula, si his Libris applicetur, ostendet, unius capitis & ingenii esse partus: dicere enim cum Adversariis, aliquem deceptorem catalanum, velut Raymundum de Terraga vel Tarraga Judæum hoc scripsisse, nihil aliud est, quam dicere, hunc impostorem adeò dextrè scivisle imitari modum scribendi hujus Divi Authoris, ut nemo possit unum ab altero discernere; quod (fateor) facillimè dicitur, sed difficillimè in effectum redigitur. Certè si adversa pars tantum laboris insumpisset ad reddendum sibi familiarem usum utriusque generis Librorum, illósque viginti ad minus annis evolvisset, ut nos fecimus, nullus dubito, quin rejectis suis conjecturis nobiscum sensisset. Ad quorum confirmationem sciendum

Secundo. Quòd, modum scribendi Authorum observare multum conferre ad investigandum & inveniendum ipsum Authorem, nemo ibit inficias; & quamvis hic modus non semper possit infallibiliter deducere in notitiam Authoris, potest tamen plerumque, si observentur sequentia: scilicet, ut sufficiens præ manibus habeatur copia librorum unius Authoris; nam hâc habitâ, cùm quilibet Author hunc infallibilem characterem quasi sibi agnatum habeat, ut aut naturali ductu aut consuetudine certum semper observet modum scribendi, præsertim ætate jam adultâ, & acquisito ad scribendum sufficienti habitu, certos porro terminos Artis, certas dialectos (sic loquendo) certum modum syntaxeos seu combinationis verborum, quæ in omnibus & ubique alterum imitari est impossibile; si insuper accedat legentis sufficiens attentio & moderatio, ut suprà animadvertis, non posse non certò cognosci nullus dubito, an genuinum animalium sit opus, de quo fit quæstio; præsertim si concurrant alia & plura indicia; de quibus in sequentibus fiet mentio.

Est autem hoc in modo scribendi Illuminati Doctoris nostri adeò peculiare, quo omnes alias Authores à se tantâ facilitate distinguit, ut etiam ipsum in hoc inimitabilem pronunciare ansim; percurrat quispiam omnium suorum Discipulorum Libros, quotquot à tempore Vitæ suæ vestigia illius presserunt, ne unum quidem inveniet, qui non lectione unius vel alterius pagellæ se prodat esse Discipulum & non Doctorem ipsum: certè & hos quampluimos pervolvi sedulò, & ipsem tot annis jam in hac inclyta Schola firmum pedem fixi, nec sacram illam barbariem omni nectare dulciorum in illis gustare potui, nec omni meâ arte, quam labore & studio viginti annorum mihi comparavi, vel scripturâ unius quaternionis tam exactè imitari me posse glorior, ut non formidarem judicium verorum Discipulorum dictorum:

Vox quidem vox Jacob, sed manus manus sunt Esa. Exhibeat mihi quispiam vel unum tractatum omnium astutiâ ad normam Stili Lulliani elaboratum de Materia Philosophica, Theologica, Medica, Alchimica, eumque dijudicandum ad me destinet, & videbit, an artem didicerim separandi pretiosum à vilis.

Tertio. Ut indicem, quid suprà voluerim dicere per *sacram illam barbariem*, nunc assero, illam consistere non solùm in certa quadam inflexione nominum in Grammatica barbara Romanorum non usurpatâ, sed bene in Grammatica Arabum; ut ipsem Illuminatus Doctor in fine sui Commentarii super Artem Demonstrativam testatur, sed in certis quibusdam terminis aliarum linguarum linguae latine intermixtis, in certoque usu terminorum peculiarium explicandis secretis Artis suæ ex professio & tanto judicio adaptatorum, ut sic ridiculum, immò summè noxiū alios in eorum locum velle substituere: hujusmodi autem termini & applicatio illorum reperiuntur tam in Libris Medicis, Philosophicis, Artis generalis, quam in Libris Chimicis, quos apud neminem alium, immò aliquos vix bis vel ter in omnibus Libris Raymundi offendit: e. g. in *Arbore Scientiarum*, *Arbore quæstionali* de quæst. centum form. de quæst. 29. *Mollitiei* fol. mihi 657. in fine ait Doctor Illuminatus: *Et in hoc passu est multum de Medicina & de Musatione Alchimistæ.* Item in *Arbore exemplificali de Proverbiis Florum Arboris celestis*. fol. 430. *Sol & Venus Mercurium increpaverunt, qui homines musare facit in argento vivo, quod in terra fascitur.* Hunc terminum *musatio, musare*, in nullo alio libro inveni amplius reiteratum, excepto libro chimico *Apertori magni*, ubi cap. 1. habetur: adhoc, ut illis sufficiat hoc, *quod musatum est in toto vel in parte per nostros antecessores Philosophos*: & in tractatu de Auro potabili, ubi ferè eadem verba repetit. Quæsto, dicant Raymundistæ & Antichimici, quid significat hoc verbum *musare*? & quomodo casu reperit hunc terminum simulator Lulli, ut his duobus Tractatibus illum inferret? His similes sunt: *avantagium, carteria, maneris, zucara & bresca, avisare, ratus cum lardo*, *unum boronem, bladum, & plures alii peculiares* B. Raymundo nostro, quos nullus Lullistarum hucusque adhibuit, quique partim in Libris Artium, partim in Libris Chimicæ sedem suam habent; ut studiosis horum Librorum notum.

Iterum dicant nostri Adversarii, quare terminos *Abstractionis, Evacuationis, Multiplicationis*, qui habentur Dist. 3. de Secretis Naturæ, seu de Quinta Essentia, B. Raymundus noster assumperit ad demonstrandum usum suæ Artis Generalis, præsertim terminum *Evacuationis* tribuendo *tertia Figura*, & terminum *Multiplicationis* dando *quarta Figura*? quid, obsecro, ad rem faciunt in usu harum figurarum? Si dicant, Chimicos mutuasse hos terminos ab Arte Raymundi ad tegendam suam imposturam, & Raymundum non mutuasse illos à Libro *Quintæ Essentiaz*, ego Adversarios hortor, ut legant cap. 12. Dist. 3. præfati lib. de septimo principio per G. significato, h. e. de *Evacuatione*, & cap. 13. sequens de octavo principio per H. significato, h. e. de *Multiplicatione*: postea legant sextam partem Artis generalis de *Evacuatione*, & septimam partem de *Multiplicatione*, & judicent, cuinam loco magis congruant? Ulterius ad illos magis convincendos petimus ab ipsis, exponant nobis, si omnia Artis Arcana, vel falso Secretum

Secretum Systematis Lulliani se callere præsumunt, quid per præfata duo vocabula Evacuationis & Multiplicationis Illuminatus Doctor in sua Arte Generali intenderit? prodeant, & nos instruant; sed nolumus conjecturas, demonstrationes volumus ab Authoritate & Ratione ipsius B. Magistri deponitas.

Quarto. Non minus est argumentum pro affirmanda Scientia Alchimiz B. Raymundi conformitas Doctrinæ Philosophicæ Illuminati Doctoris cum Alchimica in Libris ipsius à nobis adscriptis contenta, & è contra discrepantia inter hanc & illam, quæ communiter in scholis traditur: unde quando legi Adversarios nostros contrarium asserentes, non potui non mirari aut eorum neglectum in conferendis inter se Sententiis Philosophiae Lullianæ & prædictæ Alchimiz, aut inadvertentiam; nam ne una pars incipiendo à primis elementis & principiis harum duarum Scientiarum deficit, quin exactè respondeat alteri: & ut illos sublevem labore diuturnæ inquisitionis & comparationis locorum, inspiciant infrà positam concordantiam.

De Chæos. *Liber Chæos integer contentus Tomo 3. Theor. Test. edit. Colon. cap. 49. 74. 75. 77. 78. 79. Lib. de Quinta Essent. Dist. 3. in Arbore Philos. cap. 1. & in Lib. Chæos de tribus Gradibus Chæos f. 4.* Quis unquam in Philosophia peripatetica tradidit quidquam de Chæos?

Quòd Genus sit Ens reale. *Theor. Test. cap. 39. edit. Colon. Lib. Chæos fol. 20. n. 10.*

Quòd detur forma universalis. *Lib. Chæos fol. 6. n. 1. fol. 39. n. 6. Ars inv. part. in univ. q. 10. fol. 42. Lib. Princ. Phil. Dist. 5. fol. 9. Theor. Test. c. 53.*

Quòd in Chæos sunt quinque Universalia & decem Prædicamenta. *Lib. Chæos fol. 40. n. 7. Tract. de 24. Exper. totius natura creasa Exper. 2.*

Quòd detur Quinta Essentia, seu Anima Elementorum, Anima mundi, Anima cœli, Elementum commune, Chæos, Hyle, universalis Potentia motiva. *Theor. Test. cap. 36. 48. 52. 53. 54. 56. 78. Lect. Artis Inv. Dist. 3. p. 2. de quæst. Elem. com. Lib. Astron. part. 1. p. 4. in fine Lib. de Ascen. & Desc. de Cælo, Lib. de Quint. Eff. Dist. 3. Lib. Chæos fol. 39. n. 6. Arbor. Scien. de Arb. cæl.*

Quòd detur Agens universale naturale. *Lib. de Ascens. & Desc. Intel. de sp. pl. Pract. Test. cap. 4. Theor. Test. cap. 37. Lib. Chæos de act. ch. n. 6. f. 31.*

Quòd idem Agens sit generans & corruptiens. *Ars Gen. ult. p. 10. art. 79. p. 11. q. 79. Pract. Test. cap. 4. Theor. Test. cap. 37.*

Quomodo Agens universale se habeat liberum & coactum? *Tab. Gen. Dist. 5. p. 6. Reg. 2. §. 4. Lib. de Quint. Eff. Dist. 3. in quæst. de Arb. Phil. q. 4.*

Quòd Materia prima sit cruda, & debeat coqui. *Theor. Test. cap. 37. 38. 39. 53. Lib. Chæos c. de qual. ch. n. 3. fol. 30. Lib. Princ. Phil. p. 2. cap. 73. fol. 47. p. 1. Dist. 14. rat. 2. fol. 22.* Quis unquam in culina Aristotelis vidi coqui crudam materiam primam?

Quòd Materia sit quatuor, & Forma sit tria. *Lib. Mirand. Demon. 3. cap. 44. n. 3. Pract. Test.*

Quomodo compositum reducatur in Materia primam, & è converso? *Lib. Princ. Phil. p. 1. Dist. 16. fol. 31. rat. 3. Theor. Test. cap. 77.*

Quòd Elementa simplicia sint mixta in suis Sphaeris. *Lib. Quæst. super Arctem Invent. & Demon. q. 128. Theor. Test. cap. 70. Lib. Fis. cap. 2.*

Quòd Elementa simplicia in Arte nihil præsint. *Lib. Felix. l. 6. cap. 4. Theor. Test. cap. 70.*

Quomodo intelligenda sit Separatio Elementorum compositorum in simplicia? *Lib. de Quint. Eff. Dist. 3. Arb. phil. q. 19. Lib. de Region. sanit. de modo grad. med. de q. grad. med. Liber Quæst. super Arctem Inv. & Dem. q. 159. Theor. Test. cap. 63. 74. 78.*

Quomodo fiat Transmutatio unius Elementi in alterum? *Ars Demon. Dist. 2. fol. 13. de Cam. aquæ aqua. Theor. Test. cap. 22. 79. 80. 81.*

De Ascensu & Descensu quatuor Qualitatum. *Lib. de Princ. & Grad. Med. Dist. 10. cap. 36. met. 25. fol. 45. Ars Intell. cap. 30.*

De quatuor Humoribus seu Complexionibus & quatuor Elementis literaliter & metaphoricè sumptis. *Lib. de Princ. & Grad. Med. ab init. Theor. Test. cap. 51. MSti, in Colon. cap. 47.*

Quomodo una Complexio mutetur in alteram? *Lib. Princ. Phil. p. 1. fol. 32. de Cond. R. s. Cond. Theor. Test. cap. 71. 95.*

Quomodo quatuor Elementa resolvantur in tria Principia? *Ars Dem. Dist. 2. p. 2. cam. NR. fol. 25. Theor. Test. in pluribus cap.*

Quòd sine Materia & Forma communi non possit fieri transmutatio formarum naturalium. *Ars Dem. Dist. 2. p. 2. fol. 22. de cam. ER. Theor. Test. cap. 53.*

Quales sint Colores Elementorum simplicium & compositorum? *Lib. de Quint. Eff. Dist. 3. de Quæst. Arb. Phil. q. 16. 19. Tab. Gen. Dist. 5. p. 6. reg. 6. fol. 36. Lib. de Region. san. de Reg. Ur. Lib. Quæst. super Arctem Inv. & Dem. q. 144.*

De Virtute & Materia. *Lib. de Princ. & Grad. Med. Dist. 5. cap. 15. fol. 23. Theor. Test. cap. 25.*

De Spiritu, Anima & Corpore. *Lib. Mirand. Demon. 3. cap. 34. n. 4. Lib. Gentil. & trium Sap. 3. fol. 50. Theor. Test. cap. 17. Lib. Cons. cap. 246. 47. 48.*

De quatuor Potentiis Vegetativæ, Appetitiva, Retentiva, Digestiva & Expulsiva. *Lib. Princ. Phil. Dist. 15. f. 28. de poten. veget. Lib. Chæos fol. 19. n. 10. f. 21. n. 9. f. 39. n. 1. f. 44. n. 8. Theor. Test. cap. 32. 46. Codic. cap. quat. sunt nat. vir. fol. 184.*

De Rebus naturalibus, innaturalibus & contra naturam. *Lib. de Princ. & Grad. Med. prima Brancha Arb. Lib. Princ. Phil. p. 2. cap. 80. Theor. Test. cap. 2.*

De Igne, non culinari, sed instrumento naturæ & Artis. *Lib. de Grad. Med. Dist. 6. c. 20. §. quemadmodum. Lib. de Levit. & Pond. Elem. q. 1. Lib. Quæst. super Arctem Inv. & Dem. q. 164. Arbor Scien. qua. fruc. de Arb. elem. f. 641. Theor. Test. cap. 51. 52. 67.*

Utrum sit Alchimia? *Lib. Felix. l. 6. cap. 4. Lib. Quint. Eff. Dist. 3. in quæst. Arb. Phil. q. 19. & in quæst. Fig. S. q. 1. & in Lib. 7. Rot. cap. 5. in Lib. de Ense reali & ras. Item in Lib. Quæst. super Arctem Inv. & Dem. q. 165. in Arbore Scien. Arb. exempl. de exempl. fruc. Arb. cæl. fol. 437.*

Quòd Mercurius inferior sit ut superior. *Lib. de Astron. de Ariete cap. 6. cap. 12. 21. 22. 24. 27. Lib. de Region. San. cap. de modo grad. med. & cap. de conj. ari. Theor. Test. c. 38.*

Quòd Metalla in terra producantur secundùm naturam planetarum. *Arb. Sci. Arb. exempl. de Prov. flor. arb. cæl. item de exempl. fruct. arb. cæl. Theor. Test. cap. 3.*

Quòd sit possibilis Transmutatio unius Speciei

ciei in aliam, & per consequens unius Metalli in alterum. *Lib. Quæst. super Artem Inv. & Dem.* q. 137. §. 6. *Theor. Test. cap. 21.*

Quòd sit possibilis Productio Metallorum per Artem. *Lib. Quæst. super Artem Inv. & Dem.* q. 165. §. 3. *Theor. & Pract. Test. & omnes Libri Chimici Lulli.*

Quòd Aurum sit corruptibile. *in Quæst. Tho- ma Attrib.* q. 25. *Theor. Test. cap. 59.*

Quomodo Aurum per Artem reducatur in primam Materiam? *Lib. Quæst. super Artem Inv. & Dem.* q. 164. §. 4. *Theor. Test. cap. 28.*

Quòd per Artificium possit fieri Aurum de Ar- gento. *Arb. Scien. de Quæst. fr. de Arb. elem.* f. 64. *Lib. Contempl. Dist. 39. de Amore cap. 310. §. 23.*

Quomodo fiat Generatio, Corruptio & Re- generatio Metallorum? *Dialog. Monaldi cum Ray.* in fine *Dist. 3. de Quint. Eff. item Theor. Test. cap. 3. fol. 13. item Lib. de Princ. & Grad. Med. cap. 20. fol. 30.*

Quomodo Metalla significant æternam & in- finitam Generationem? *Lib. Princ. & Grad. Med. Dist. 6. cap. 20. Lib. de Quint. Eff. Dist. 3. Arb. Phil. q. 21.*

De Medicina, quam scis vel nescis. *Lib. Princ. & Grad. Med. Dist. 10. cap. 36. met. 28. fol. 45. Theor. Test. cap. 32. 36. Col.*

Quòd sint veri & fatui Alchimistæ. *Lib. Felix Lib. 6. Lib. Quæst. super Artem Inv. & Dem.* q. 165. §. 3. & 8. *Theor. Test. cap. 3. & cap. 24.*

Hæc pauca memoriæ quasi ultrò occurrentia intellectui opponentium masticanda & concoquenda porrigo, mèque offero, si hæc non sufficiant, ad singula, quæcunque Philosophia Lulliana con- tinet, dogmata sua parallela ex Alchimia Lulliana exhibere: & cùm quidam textus hìc sint allegati pro Alchimia, qui sunt extra controversiam ipsius Illuminati Doctoris, & sunt adeò clari, ut nullà vi in contrarium sensum torqueri se sinant, ne quis puter, B. Raymundum sibi ipsi contradixisse, in Capite sequenti, in quo Argumentis Ad- versariorum conabor satisfacere, demonstrabo, contradictiones hujusmodi non nisi formâ exter- nâ tales esse.

Quintò. Citatio Librorum est etiam Regula singularis discernendi genuina Opera Authorum à suppositiis: quæ, qualiter nobis serviat hoc loco, videtur difficile, cùm nunquam reperiatur expli- cita citatio unius Libri Chimici in aliis Libris Lullianis, ut potius Adversarii hoc argumento contra nos se prævalere posse forsan sibi imaginentur: at si causam hujus silentii ab ipsomet Illuminato & Sapientissimo Magistro prolatam intimius & Per- spiciliis Lullianis conabuntur intueri, videbunt, non sîne prudentia id actum esse: nam sicut in præcedentibus Capite 1. quando de Arnaldo Vil- lanovano locuti sumus, ostendimus dicto tanti Phi- losophi morem antiquorum Sapientum non fuisse in Philosophia speculativa aperte & sîne metapho- ra de Mysteriis & Secretis Philosophiæ practicæ scribere, sic fidelis in hoc tanti Magistri Discipu- lus Doctor noster Illuminatus hoc idem stricte ob- servare justum censuit: unde in Libro de Princi- piis & Gradibus Medicinæ cum Arnaldo hortatur & monet suos Discipulos cap. 5. fol. 6. in fine pri- mæ Dist. *Quòd Virtus hujus Artis per Metaphoram maximè decurrat;* & hoc ideo, quia Elementa & Sci- entia universales sua secreta & suas operationes intel- lectui abscondunt, & revelant valde subtiliter; propter quam obscuritatem oportet, quòd exaltetur intel-

lectus ad intelligendum metaphoricè, ut ei prædicta Se- creta revelentur. Et in Libro Patientæ cap. 10. In nostris Scripturis non est totum possum ad sensum literalem, quare convenit eis supplere cum ratione sen- suali hoc, quod non jacet in litera, cum luce & claritate Spiritus divini.

Planè si nil intenderet hìc Illuminatus Do- ctor, nisi revelationem veritatis theoreticæ tantum, non esset operæ pretium illam adeò occultare, & sub metaphora tegere; nec enim minùs pauper cum Aristotele pedes ire cogeris, si centum mille veritatibus speculativis ditior eris, quâm si illis ca- reas: imò, si fas est dicere, obligati fuissent anti- qui Philosophi ad revelationem veritatis, si fuis- set speculativa tantum, & non practica; cùm om- nes teneamur amare proximum, sicut nosmet ip- pos, quod non tecissent, si illos non conati es- sent adducere de tenebris ignorantiae & erroris ad lumen scientiæ & veritatis. Unde altior subest causa hujus taciturnitatis, imò non una tantum, sed multæ; de quibus unam ad propositum ad- ducam, quæ habetur in fine tertiaz partis Testa- menti cap. 25. *Fili, scias,* quare non est datum le- gere istam Scientiam, nisi in generalitate cum aliis scientiis sîne nominando quidquam de ista, nec pub- cè, nec occultè? est ideo, quia non debet dari motus homini per alium ad intrandum in rebus naturalibus per artificium, nisi per proprium motum naturæ, per quem benedictus est ille, cui DEUS noster Dominus volet inspirare per donum gratia; quia ipse est Domi- nus cœli, qui scit cor illius, in qua forma volet uti; quia multa sunt, quæ fiunt per naturam, quæ si mul- ti scirent, & vellent male uti, totum mundum con- funderent, nisi ipsi per Supremum primò confunderen- tur & destruerentur. Contra morem igitur suo- rum Prædecessorum antiquorum Sapientum, con- tra sanam rationem & leges justitiæ ac prudentiæ, & contra id, quod ipsem Illuminatus Doctor suis Discipulis præscribit in suis Operibus, egisset, séque millenis periculis exposuisset, si aperte pro- fessus esset in aliis suis Libris, citando Libros Chi- micos, sc esse horum Authorem.

Hoc non obstante suppeditavit nobis Magi- ster fidelis modum dignoscendi per citationes, qui- nam Libri sint sui, qui alieni; nam primò sicut citationibus Librorum theoreticorum connexuit Libros Libris, & ita cohærere fecit, ut integra il- lorum Genealogia facile confici posset ab eo, qui tertiam partem Catalogi nostri in auxilium voca- ret, sic similis pariter posset construi per citatio- nes Librorum practicorum, demonstrando ad oculum, quinam sint unius Authoris, vel quinam non: hoc habito solummodo supereft demonstrare connexionem unius generis cum altero; quod non gravatè eruemus, si monstraverimus, tantam ab ipsomet Divo Authore concordantiam & neces- sariam dependentiam unius generis cum altero de industria esse factam, ut, qui *textus, ordinem, fi- guras, tabulas, alphabeta, principia, modum proce- dendi, modum loquendi, terminos Artis* amborum inter se contulerit, non possit non eundem Au- thorem amborum agnoscere, nisi ultrò oculos comprimat. Legat quispiam vel solam Distin- tionem tertiam Libri de Quinta Essentia, & si vel rudem habet notitiam Librorum Lullianorum, dicat, an ovum ovo similius esse possit per omnia, quâm similius est hic Liber in omnibus suprà alle- gatis cæteris Libris Illuminati Doctoris? legat Di- stinctionem primam & secundam ejusdem Libri,

& com-

& combinat cum Libro de Principiis & Gradibus Medicinæ, & videat, an unus liber conspiret cum altero quoad doctrinam de Gradibus, utrum non unus sit practica alterius, & utrum unus plenariè possit intelligi sive juvamine alterius? conferat Librum Principiorum Philosophiarum cum Distinctione tertia prælaudati & nunquam satis laudandi libri, addatque Librum septem Rotarum, inspiciat porrò illius novem Columnas, & si intelligit & horum librorum & harum tabularum artificium, dicat, an necessariè connectantur, an non? quod si nihil horum se penetrasse fateri cogatur, nec se iudicium quoque ferre posse de agnatione affirmanda vel neganda horum Librorum eo ipso fateri debet.

Hinc parùm me movet iudicium R. P. Custurerii, dicentis: affectatum esse stylum Lullii ab aliquo simulatore Alchimista; nam licet ex sequentibus manifestum sit futurum, quam nullo fundamento hoc iudicium possit subsistere, ex eo nunc facile refellitur, quia præfato P. Custurerio ne minima quidem inerat notitia suprapositorum requisitorum ab intrinseco Artis desumptorum ad solidum iudicium formandum: unde putabat, conjectum negotium, si monstraret, B. Raymundum Anno 15. saeculi tertii jam Martyrio absumentum, hos verò libros post decimum quintum compilatos, scilicet Librum de Quinta Essentia Anno 19. & Librum Testamenti Anno 32. ponatur enim extra dubium, mortem B. Martyris in annum decimum quintum incidisse (quod nondum certò demonstratum est, nec demonstrari poterit) quomodo probat, datum horum librorum diuturnitate temporis non variatum & viuatum à transcriptoribus: hoc non in casum suspicari me juber Chronologia Catalogo Librorum à me postposita; quam si quis contulerit cum ipsis voluminibus, inveniet, illam omnino firmam stare non posse, ob citationes è diametro impugnantes terminum subscriptum temporis; quæ observatio me reflexta fecit, an ab ipso met B. Raymundo vel aliis fuerit additus, quod raro reperi, & quod non visus est animadvertisse sèpè laudatus P. Custurerius. Sed restat adhuc fortius argumentum inferius adducendum, nimis dato casu, quod omnes Libri Chimici post annum decimum quintum scripti B. Raymundo essent abdicandi, quod tamen non concedimus, adhuc sufficiens copia librorum nobis supeteret extra controversiam positorum, quibus Chimiam Lullianam salvam sartamque servare possemus.

Ut ad propositum nostrum revertar, præter connexionem mutuam dictorum Voluminum, quam occultam citationem non incongruè nominare possum, inveni aliam apertam, è qua non leve argumentum prodit Librorum Chimicorum B. Raymundo adscribendorum; cùm enim Libri Chimici perpetuò citent Libros Artium Illuminati Doctoris, Artemque ipsam Lullianam intimo sinu suo complectantur, primo intuitu Lectorem intelligentem persuadent, se non esse fœtum Raymundi de Terraga Judæi ad Christianismum conversi; quod à multis & ipsomet P. Custurerio gratis dicitur, ostenditque, hos Authores præfatos Libros, ne extremis (ut ajunt) labiis degustasse; si enim hoc ultimum verum esset, aut Judæus hic debuisset per suam Alchimiam se totum transmutasse in Lulum, applicando adeò perfectè & exquisitè, quidquid ad Methodum Lullianam requiri-

tur, ut ipso met Illuminatus Doctor hoc melius non potuisse, aut B. Raymundus noster debuisse induisse per metempsichosin pitagoricam ipsum Raymundum de Terraga: quorum utrumque ut sensus & experientia librorum negat, ita absurdum est contra sensum & experientiam adstruere. Evolvant Adversarii Librum Patientiarum, quæ est tertia pars Testamenti Ultimi, & invenient, quantum impugnet Illuminatus Doctor in illo perfidiam Judaismi & Judæorum, cuius contrarium asseritur de Raymundo de Terraga adhuc judicante.

Citantur insuper in his Libris Chimicis tales libri, quorum nemo Lullistarum mentionem unquam fecit, qui tamen inter genuinos numerandi probantur per citationes aliorum librorum genuinorum; quod indicium est, prædictos libros adeò antiquitate suâ excedere omnes Discipulos Lullianos, ut fuerint coevi cum illis, quos citant, qui proin vetustate deleti effugerint manus Discipulorum: consulatur super hoc Catalogus Operi præfixus.

Sexto. Accedit in majus robur præcedentis argumenti contra insimulatores Alchimistarum de mentito Alchimistis artificio scribendi Lulliano, & præsertim contra R.P. Custurerium hujus simulationis singularem assertorem, quod inimitabilis profunditas Scientiarum & Doctrinæ Lullianæ, quæ reperitur in omnibus libris tam Artis Generalis, quam aliarum Scientiarum & Artium particularium ab Arte Generali defluentium comparata cum dubiis tractatibus loco lapidis lydii adhiberi possit ad examen faciendum de illorum integritate & origine: unde, qui libros chimicos vel prætentos illorum Authores de simulatione reos agunt, considerare debuissent, an hæc Ars vera sit, an non? si etenim vera est (ut illam indubie veram probavimus Authoritate & Ratione in præcedentibus duobus Capitibus) & hæc Ars verè descripta est in libris, de quibus queritur, non habuit Author illorum ullam rationem vel prudens motivum suam gloriam devolvendi in alium, cui illa non competit; nemmo enim prudens veritate commutat talitatem: si verò veram Artem admittunt, & non verè in dictis libris chimicis traditam sustinent, tenentur non nudâ assertione, sed efficaci ratione hoc demonstrare, quod nunquam poterunt; nam aut illos studio continuo & diuturnâ speculatione intimè penetrabunt, & tunc percipient ex æqualitate profunditatis unius & alterius doctrinæ, impossibile fuisse, ab alio quam ab Illuminato Doctore illos potuisse concipi, & sic nobiscum sentient; aut neglecto studio innitentur suis conjecturis ambulantes in circuitu, non saturati & murmurantes, & tunc iterum impotens & inefficax dabunt iudicium.

Ego itaque admoneo precorque Condiscipulos meos, si quos forsan singularis divina vocatio, ingenii præstantia, & abditarum naturæ causarum investigandi nobilis cupiditas excitat, aggrediantur magno animo studium horum secretorum Librorum, statuantque illis consenescere abdicata (si possunt) rerum temporalium curâ, neque se patientur absterrere, si uno vel altero lustro necdum metam suorum votorum consecuti sint, nec credant, semper ob defectum suæ sedulitatis vel talenti imbecillitatem DEUM illis denegare scopum desideratum; hic enim supremus Arbitrus suâ sapientiâ selegit congruos temporum terminos,

quibus cum misericordia negat , quod posset in principio nocere , & quibus cum eadem misericordia dat, quod potest in fine prodesse. Si solâ cupiditate inordinata & pravâ intentione, & non amore scientiæ , quâ trahantur in amorem sui Creatoris, accesserint, frustrâ se defatigabunt; si verò eam, quam suprà exegi, longanimitatem & reliqua requisita non simul secum tulerint, non sunt digni , ut tanto bono potiantur : non invideant igitur aliis , quod ipsi sponte neglexerunt: quòd si meo consilio persuasi post debitum pensum admissi fuerint in interiora divinorum horum Operum, ingenti gaudio reperient, me verum scripsisse; nempe, quòd tanta reluceat Scientiæ Abyssus in his Operibus & tantum Artificium , ut si omnium hominum literatorum ingenia in unum concentrata fuissent, nil præstantius potuissent comminisci. Exponam in Præfatione de Secretis Artis in gratiam Condiscipulorum meorum unum aut alterum Secretum hujus Artificii, ut noscant ex ungue leonem.

Septimò. Dixi numero quinto Librorum Chemicorum B. Raymundo attributorum intimum & necessarium nexus cum libris Artis Generalis esse occultam & mutuam citandi rationem, quæ inducat in certam crisi de uno eodemque amborum Authore statuendo ; nunc infero ex hac necessitate aliam non minus fortem & efficacem, scilicet ablatis Libris Chemicis neminem posse perfectè & plenariè intelligere Libros Philosophicos B. Raymundi & Medicos, imò ne quidem Artem Compendiosam, Artem Universalem, Artem Demonstrativam, Librum Chæos, Librum Principiorum Philosophiæ, Librum Principiorum Medicinæ & cæteros hujusmodi (dico perfectè & plenariè, ita ut ea, quæ in his libris theoreticè traduntur, possit ad praxin reducere, sicut hi ipsi libri innuunt, & ad hanc ordinantur) potest quidem supposito fundamento Artis jam ab ipsomet Divo Authore necessariis & indefectibilibus naturæ legibus inædificato in omni scibili infinitarum veritatum speculativarum seriem texere, hoc est, simulacra veritatum , quas Schola Lulliana reales vocat, in intellectu suo depingere , ore pronuntiare , & calamo exarare ; at Illiricos penetrare sinus, atque ultima tutus Regna Liburnorum & fontem superare Timavi, volo dicere, ultima penetralia Artis & fontem quatuor in flumina universam terram irrigantia se divaticantem permeare, nemini dabitur , nisi in Libris citatis Chemicis Magisterium priùs sumperit , & non merâ speculatione, sed manuali experimento se legitimum naturæ filium comprobarit , percurrente per Analysin & Synthesin naturalem omnes gradus scalarum Arboris Philosophiæ: hâc enim viâ etiam nota erunt ipsi omnia ea , quæ in Libro de Gradibus & Principiis Medicinæ ad veram Medicinam præparandam per graduum diversorum inter se miscendorum technas mata ab Illuminato Doctore methodicè præscribuntur & demonstrantur: quæ non aliâ à me indigent probatione , quâm amandare Adversarios ad prædictos duos Libros de Principiis Philosophiæ & Medicinæ , illosque rogare , ut opere exequantur, quod hi libri docent de praxi.

Ottavo. Neque ipsi Adversarii nostri, qui tamē fautores B. Raymundi se venditant, sinè manifesta jactura honoris illius, Opera Chimica ipsi denegare possent, si modò penetrarent, quid implicitè hâc negatione affirmarent; nam cum ex

præcedenti numero pateat , libros medicos non posse intelligi, & ad utilitatem practicam reduci sinè intima cognitione Chimiæ & librorum chemicorum, nunc id ipsum adhuc altiori & fortiori ratione probabo , ostendendo , quòd fuisset impossibile Doctori Illuminato perfectam medicinam tradere sinè adminiculo Alchimiæ : cùm enim post naturam lapsam omnis virtus naturalis in materia infecta recipiat, & per consequens quasi compedibus corruptionum & sordium alligata in actione sua impediatur, clametque , quis me liberabit de corpore mortis hujus, nunquam poterit perfectum præstare usum in Medicina , donec liberetur à suis defectibus, in eamque libertatem exeratur, ut , sicut primò materia dominabatur super virtutem , sic nunc virtus dominetur super materiam; cùm virtus & operatio convenient , & materia ac privatio operationis: unde quantò major erit dominium virtutis super materiam, tantò major erit infallibiliter operatio prædictæ virtutis; quod dominium nunquam acquiri potest , nisi per opus Alchimiæ: ut ad sensum patet in cap. 15. Dift. 5. Lib. de Princ. & Grad. Med. Si proin hoc solum caput ex fundamento penetrassemus nostri Adversarii , & nostram sententiam amplecti , & Divo Magistro nostro infinitas gratias rependere deberent pro communicatione tanti Secreti; verè enim aureis Literis fuisset imprimentum, cùm sit basis & fundamentum totius secreta Philosophiae.

Si igitur nullum simplex (ut vocant Medici) vegetabile, minerale vel animale reperitur, quod non indigeat expoliatione sui corruptibilis corporis , ut fiat proportio inter materiam & virtutem, quantò magis hoc requirit illud universale agens, de quo suprà in multis locis mentionem fecimus, sinè quo singula particularia aut perfectè præparari omnino non possent , aut si possent , tempus enorme requerent; hæc autem primi agentis præparatio non habetur à natura ; nam si haberetur , non esset tanta contentio inter Philosophantes de illius existentia; habetur autem ab Arte Chymica , artificio ministrante opem naturæ, & exaltante illud agens universale, quod à B. Doctore signatur literâ A. in prima Figura Artis obscurò nomine Chæos, donec perveniat ad gradum supremæ bonitatis, magnitudinis, durationis, potestatis corporalis, generalis & universalis &c. bonificantis, magnificantis , durare facientis, possificantis omnia particularia in eodem gradu sinè lœsione differentiæ specificæ.

Cùm igitur sensualiter sentiamus quotidiano experimento, quòd, quamvis medicamenta ordinaria à DEO virtutes suas receperint ad sanitatem corporum vel conservandam, vel restaurandam , tamen tarditate suæ operationis & commixtione corruptionis multùm retardentur in suo effectu producendo, fateri compellimur ipso sensu, medicinam nunquam perfectionis suæ apicem obtenturam, nisi artis adminiculo suffragium recipiat, quod sola præstat Alchimia ; non illa spuria , quæ sophisticis manipulationibus peragitur, sed quæ secundùm naturæ placita per resolutiones naturales & cæteras operationes ab Illuminato Doctore in suis libris expositas exercetur.

Ulterius : si intellectualiter intelligimus supremum illud bonum, quod omnes veri Lullistæ non possibile tantum, sed actualiter ab illis vel aliquibus illorum elaboratum unanimiter testantur, nec erubescunt originem indicare, unde tantum bonum

bonam ad illos derivatum sit, supremam & universalem Medicinam subaudio, si, inquam, intelligimus, talem Medicinam esse, statim intelligimus, Alchimiam esse; non enim sola natura nec sola Ars, sed utraque simul juncta supremum opus artis & naturae consequi valet; ut ex terminis constat. Si vero quis possibiliter & existentiam hujus Medicinæ negat (ut communiter ab omnibus etiam Medicinam profitentibus negatur) is negando Medicinam universalem affirmare tenetur, supremum Bonum in Medicina nihil esse, & inferius bonum esse aliquid; nam Medicinam particularem esse docet communis persuasio: tenetur ergo fateri supremam perfectionem in Medicina nihil esse, & inferiorem esse: unde quemadmodum Atheus negando existentiam DEI affirmare tenetur simpliciter, supremum Bonum nihil esse, & tamen particularia bona, quæ sensu attingit, esse aliquid, certum habet, & haec perfectio inferiorum bonorum simul sumpta ac relata ad defectum supremi Boni non existentis demonstraret, quod tota dicta perfectio esset tantum finita, defectus verò infinitus, sic à proportione tota perfectio omnium particularium medicinarum simul sumpta ac relata ad defectum supremi Boni non existentis in Medicina le haberet ut perfectio finita ad defectum infinitum in Medicina; nam si omnes particulares medicinæ nihil essent, non tantum perfectionis abesse, quantum abeat, si sola universalis Medicina nihil est; alias non esset supremum Bonum in Medicina.

Ex haec tenus dictis sole clariùs elucescit, Adversarios nostros eò redigi, ut dicere cogantur, aut Beatum nostrum Magistrum Scientiam Medicinæ perficere nescivisse, aut, si sciverit, illum Alchimiam quoque non ignorasse: male igitur laudant ipsum de ignorantia hujus tam utilis Scientiæ & Artis; adhuc pejus ipsem Illuminatus Doctor ausus esset reformare Medicinam & Medicos Platearium, Constantium, Avicennam Alchimiæ peritum, & inter Medicos Virum Principem, nisi plus scivisset, quam hi ipsi, quos reformat, & justo titulo Cardanus ipsum morderet, quod omnes scientias docuerit, & nullam sciverit.

Non. Redeamus ad ipsum Illuminatum Doctorem nostrum, & augmentando, multiplicando ac intendendo rationes ostendamus ab experimentis in Libro de Gradibus Medicinæ contentis, ipsum in Anatomia Metallorum fuisse expertissimum: in cap. 20. Dist. 6. præfati libri agens Illuminatus Doctor de Generatione & Corruptione in Metallis §. Cùm igitur (ait) *in naturali appetitu conservatio humanae speciei magis ametur, quam conservatio aliarum specierum* (Et illud ideo, quia gradus ipsorum A. B. C. D. in ipsa existunt nobilissim, quam in aliis) idcirco natura submittit alias species ad inserviendum humanae speciei: Et quia metalla sunt necessaria humanae naturæ, ideo natura divinâ ordinatione metalla generat, quibus solummodo humana species indiget; ex quo revelatur nobilitas humanae speciei. Quæso, dicant Adversarii, quâ intentione voluit Illuminatus Doctor metalla ordinatione divinâ humanae speciei servire; an forsan ferrum arando, scindendo, metendo, aurum & argentum emendo &c., ut alibi quandoque scribit: certè si hoc voluisse, nihil faceret ad propositum Medicinæ; & ad quid serviret agere hic de generatione & cor-

ruptione metallorum? applicent ergo perspicilia, & legant sequentia.

Certum & indubitatum est secundum Principia Scholæ Lullianæ, in metallis esse A. B. C. D.; & quia species metallorum submissæ sunt speciei humanæ, ut Illuminatus Doctor in superiori tex- tu affirmit, ergo A. B. C. D. metallorum submis- sa sunt ipsis A. B. C. D. hominum; sed A. B. C. D. metallorum in metallis sunt in potentia operandi in homine, & non in actu, ut ad sensum patet; nam si integrum libram auri sive in pulvere, sive in foliis aut quacunque ratione præparatam (auro manente concreto & composito) introsumpleris in corpus tuum, deaurabis forsan intestina tua, sed actionem medicam ab auro frustra exspectabis: ergo rediguntur in actu per corruptionem: sicut enim A. B. C. D. metallorum per generationem componunt metalla, sic ipsa metalla per corruptionem resolvuntur in A. B. C. D.: audiant ipsum Illuminatum Doctorem. *Quemadmodum pescis extra aquam non potest habere vitam, ita metalla, quando sunt in superficie terra per rubiginem ad corruptionem moventur, & per generationem in aliam speciem NB. convertuntur, sicut sunt Elementa in animalibus: unde sicut corpus humanum se inclinat ad non esse per febrem, per apostema & per paralysin & per alios morbos perducentes ad mortem, ita metalla ad corruptionem per rubiginem inclinantur.*

Metalla igitur secundum mentem B. Magistri nostri per rubiginem moventur ad corruptionem, & per corruptionem ad novam generationem, & per novam generationem convertuntur in aliam speciem: sed à quo? à natura sola, vel à natura & arte simul? pergit Divus Author: *Illud autem, propter quod vides rubiginem in ferro, & non vides in auro, est, quia ferrum est magis corruptibile, quam aurum, cuius auri rubiginem non potes sentire, nisi cum igne, cum quo purificas aurum. Lo Rovil del qual aur no pot sentir, sino per foc, ab que purifics Laur:* sic sonat textus originalis à me fideliter translatus. Heus vos Misochimici, vidistisne aliquando apud aurifices, metallurgos, monetarios vel alios artis peritos aurum rubiginari vel in rubigine verti igne culinari vel vulgari? vidistisne aurum hac rubigatione corrupti, regenerari, in aliam speciem converti? nullo modo: attendite, quæso, quam appositè & exquisitè ad rem faciant ea, quæ habet in Theorica Testamenti cap. 3. f. 12. agens de scala seu rota naturæ, postquam recensuerit modum generationis metallorum, exponiens modum corruptionis, regenerationis & perfectionis, ait: *sed per corruptionem, quando extra suas mineras extracta sunt, intendit natura rubificare & rubiginare ad redeundum per motus circulares* (nota hos motus, & inspice citatum caput 20. libri de Princ. Med. Dist. 6. f. 30.) *illa corruptendo & iterum generando, tantum quod terminentur in novam generationem per digestionem in suis mineris, in quibus sunt inclusi vapores resoluti ab illis, corrupti propter gravitatem suorum elementorum instinetu naturali, & ibidem suo motu digeruntur, quousque in speciem meliorem terminentur.*

Quare autem inter cætera metalla singulariter mentionem Auri fecerit, ratio est, quia tu intelligis (sunt verba D. Authoris Dist. 4. cap. 12. f. 20. de mixtione K. O.) quod de rebus majoribus fieri potest majus temperamentum vel intemperamen- tum:

rum: unde cùm in auro sit major duratio, quàm in omnibus aliis metallis, erit in illo majus temperamentum, & per corruptionem auri reducendo illud in A. B. C. D. erit majus intemperamentum; & regenerando seu reuniendo post purificationem ipsorum A. B. C. D. auri in aurum novum seu formam auri erit adhuc majus temperamentum; quia potestas temperandi, quæ erat in auro generato in potentia, erit in auro regenerato in actu: & hic est finis præstantissimi hujus Libri de Principiis & Gradibus Medicinæ; cuius media, scilicet integrum modum operandi cum omnibus suis principiis sparsim in toto libro per evidentes, certas & infallibiles demonstrationes probat, ut in omnibus libris Chemicorum nil simile sis reperturus. Possem hīc adducere ex præfato libro fundamenta totius processus, nisi caput hoc nimis turgeret, tu Perspiciliis Lullianis ute-
re, & perlunga diligenter tres triangulos & came-
ras illorum, fige aciem, & acue ingenium, per-
curre Distinctionem 10. assuesce Metaphorarum
Lullianarum rimari alvearia, & gustabis fructus
dulciores omni brescâ & zuccâ.

Unum addam in gratiam Condicipulorum meorū, ut videant Codices Lullianos optimè armatis oculis esse intuendos, antequam penetrare sinant sensum in illis obvelatum. In cap. 14. Dist. 5. f. 22. §. Avicenna docet Illuminatus Doctor, quomo-
do in argento vivo sint investigandi gradus C. D.
h. e. aëris & aquæ, cùm argentum vivum sit à prædominio illorum, & sit dubium, an sit in quar-
to de C. vel de D.: unde ad probandum, utrum
sit in quarto de C. vel de D., jubet miscere cum
argento vivo ipsa E. K.; nam si se magis inclinet
ad A., quàm ad B., erit in quarto de C., si ma-
gis ad B., quàm ad A., erit in quarto de D.: hoc
unicum experimentum exhibeant mihi Adversa-
rii sive Alchimia, & ego fatebor, B. Raymundo
non fuisse Chemicum. Jam me verto ad
Condicipulos: sciant igitur, per E. intelligi sim-
plex in quarto gradu calidum, & per K. simplex
in quarto gradu siccum: si quis ergò ad faciendum
supradictum experimentum esset adeò fatuus, ut
misereret cum mercurio piper in forma pulveris,
cùm piper sit in quarto gradu calidum, & sic ten-
taret experiri, an argentum vivum reciperet altera-
tionem in calido, ac per hoc significaret, quòd
esset in quarto gradu humidum, & in tertio ca-
lidum, ne hic egregiè rideretur à mercurio cum
illo Alchimista Cosmopolite, qui mercurium mis-
cuit cum stercore & aliis impertinentibus? idem il-
li accideret, si misereret cum mercurio glandes vi-
rides vel tuciam, quæ sunt in quarto gradu siccitatis & de K.: quid igitur, principianè D. Do-
ctoris falsa? absit; sed error in hoc est, quia ta-
lis ignorat A. B. C. D. ipsius mercurii, nesciens,
quòd ignis, qui calefacit hominem, frigefacit leonem,
& ignis, qui calefacit leonem, comburit
& cremat hominem: unde cùm mercurius & quodlibet naturale individuum suam propriam scalam
habeat, per cuius gradus illius elementa ascendunt
& descendunt, qui hanc scalam ejusque gradus
ignorat, nihil unquam experimentis suis obtine-
bit, etiam si ad finem sæculi secundum processum
Libri de Gradibus & Principiis Medicinæ mis-
ceret literas A. B. C. D. vel E. K. O. S. vel quas-
cunque alias.

Discite itaque Confratres dilectissimi resolve-

re omnium individuorum naturalium corporeo-
rum optimum in duratione in sua A. B. C. D.,
& tunc erit vobis apertus introitus non solum in
hunc librum, sed in omnia individua naturalia cor-
porea totius universi: & sic experimentorum in-
finitorum vobis non deerit copia. Sed ubi (for-
san queritis) inveniemus clavem? jam dixi in an-
tecedentibus, remittendo vos ad Dist. 5. cap. 15.
fol. 23. de Virtute & Materia: cui nunc addo,
quòd in privatione operationis ipsorum C. A. destrui-
tur eorum virtus, & in destructione virtutis corrum-
pitur materia: ut habet Doctor Illuminatus Dist.
8. cap. 29. fol. 37. Discite, quomodo fiat inten-
sio & remissio primarum qualitatum ex Libro Prin-
cipiorum Philosophie, hoc Libro de Gradibus Me-
dicinæ & aliis Tractatibus Philosophicis B. Magi-
stri nostri, nec à studio vos retrahat vestra impa-
tientia, donec manualis experientia vos securos
faciat de theoria vestra; tunc ridebitis incredu-
los, & sciatis, an B. Raymundus Lillus Doctor
noster Illuminatus docuerit Alchimiam, an non.

Ad finem hujus numeri vos quoque moneo, Librum de Gradibus & Principiis Medicinæ ejus-
que Arborem continete opus vegetable, non mi-
nerale, quainvis eadem principia illi applicari pos-
sint salvâ proportione; ejus intelligentiam clario-
rem vobis faciet Arbor Philosophalis Dist. 3. Lib.
de Quint. Ess. & Rota de A. cum suis quinque
rotis, quæ est Dux exercitū medicinarum.

Decimò. Antequam è manibus ponam librum
tanti pretii & mihi gratissimum de Principiis &
Gradibus Medicinæ, liber adhuc semel intueri ip-
sius frontem, ut oculi in contemplatione pulcher-
rimæ Arboris, non ligni scientiæ boni & mali,
sed ligni vitæ, à continua lectione defatigati re-
creentur: & ecce, dum contemplor brancham
arboris ad lævam positam, videor mihi aliquid de-
tegere meis perspiciliis, quod libero obtutu non
observarunt Anti-Chimici, nimur totam illam
brancham fol. 2. uberiorū expositam de verbo ad
verbum mutuatam esse ex Speculo Medicinæ Arnaldi
de Villanova: quod si negare audent Ad-
versarii, provoco ad ocularem inspectionem utrius-
que Libri: est itaque hæc brancha epitome quædam
præfati libri Speculi Medicinæ. Alterum quid ob-
servo necslarium scitu Condicipulis meis, nimur
totam Theoricam Testamenti antiqui ejus-
dem branchæ esse expositionem literalē pro Chi-
mia, sicut totum Speculum Medicinæ Arnaldi est
expositio literalis ejus pro Medicina: unde hæc
excellentissima brancha sub una Metaphora inter
cæteras scientias complectitur duas tam utiles,
quibus genus humanum sive maximo detimento
carere non potest.

Quòd hæc Brancha non sit ipsius B. Raymundo,
saturat ipsius cit. fol. 2. *Dicit enim, illam esse*
de Principiis Medicina, secundum quod relatum est per
antiquos Medicos, qui ipsum præcesserunt: in nemi-
ne autem antiquorum Medicorum, si Arnaldum
excipias, invenies hunc ipsum ordinem princi-
piorum, licet habeantur per partes: lege Hippo-
cratem, præsertim verò Avicennam, Galenum
& Rhæsin Medicorum facile Principes, in quos
tres ultimos potissimum commentatus est Arnaldus,
& non invenies: neque dicere poteris, Arnaldum à B. Raymundo illa principia mutuasse; nam
seniorem Arnaldum B. Raymundo statim infrā
probabo: facilius insuper est ex magno acervo col-
ligere

ligere pauca grana , quām ex paucis granis producere magnum accervum ; cū Arnaldi Speculum Medicinæ sit integer liber.

Quid igitur opponent hic nostri Impugnatores Chimiæ Lullianæ ? latuitnè B. Raymundum hæc Scientia ? at quomodo ipsum latere potuit , qui Speculum Arnaldi legit , in quo verbis aperitis Alchimiam profitetur : dignentur , oro , lege re caput 356. Libri magni Contemplationum cum antecedentibus & sequentibus capitibus , & huic lectioni adjungant lectionem alicujus tractatūs , qui habet in Operibus Arnaldi fol. mihi 290. v. p. qui incipit : *Philosophantes antiquos* : & dicant , an B. Raymundus Arnaldum legerit ? & an frustra in hoc Libro de Principiis & Gradibus Medicinæ locarit Metaphoram ? (non hlc agitur de materia theologica , sed merè philosophica , si forte objicerent , Librum Arnaldi inter prohibitos positum , donec expurgetur , non legendum .)

Præterea hi , qui negant , Raymundum dicens Scientiam Medicinæ ab Arnaldo vel alio homine , ut in cap. seq. allegabo , non videntur legisse Quæstionem 17. Libri de Levitate & Ponderositate Elementorum , ubi Doctor Illuminatus sic habet : *Scientia (inquit) est duobus modis ; est enim Scientia infusa , & est Scientia acquisita ; Scientia infusa est illa , que influitur à DEO per gratiam ; Scientia acquisita est illa , quam homo habet per Doctorem : in medio istarum duarum Scientiarum est unus aliis habitus Scientia , qui sapit quamlibet prædictarum Scientiarum &c. : & ista Scientia est necessaria , quia sine illa perderetur distinctio , quam Medicus habere debet super propositiones , quas Medici antiqui in suis libris posuerunt , & humana ratio influentiam non reciperet à Scientia infusa & à Scientia acquisita ; & talam perditionem natura sustinere non posset in humana ratione , si Medicus verum judicium facere non posset in concordantia Scientia infusa & acquisita secundum bonam arbitrationem , de qua oportet Scientiam esse . O mirabilem sapientiam & dispositionem supremi Doctoris ! qui voluit suum Discipulum Raymundum omni modo humanâ ratione excogitabili perficere , nempe sinè medio , & per medium , ut haberet perfectam & absolutam Scientiam : quid igitur mirum , si illum post illuminationem misit ad Arnaldum Medicum , ut illum instrueret in Medicina , qui post illuminationem intellectualem & excæcationem sensualem misit Apostolum Paulum ad Ananiam , ut illum curaret à cæcitate ?*

Non igitur sinè causa gratitudinem suam erga hunc inclytum Virum aliquoties in suis Libris posteritati voluit notam reddere ; hujus unum exemplum ad præsens optimè faciens adferam : in Vade Mecum seu Codicillo cap. de Informatione agens Doctor Illuminatus de difficultate primæ nigredinis secretæ solutionis , quæ præ omnibus aliis à Philosophis est celata : *Et nos (inquit) de illa prima nigredine à paucis cognita benignum spiritum aggregare affectantes pugnam ignis vincentem , & non superatum , lucet sensibus corporis multoties palpavimus , & oculis propriis vidimus , extractionis tamen ipsius notitiam non habentes quacunque scientiâ vel arte , sentientes nos adhuc aliquâ rusticitate suffulzos , nullo modo eam plenè comprehendere valimus , donec Almus Spiritus Prophetæ spirans à Patre Luminum descendit tanquam suos nullatenus deserens , aut in sibi postulandis deficiens , qui nobis in summis vigilantibus tantam claritatem oculis mentis nostra inful-*

fit , ut illam intùs & extra remota figurâ gratis revere- lare dignatus sit , insatiabili bonitate nos refiendo .

Ne quis autem existimet , DEUM immedia tè ipsi hoc secretum revelasse , dicit cap. 63. de Circulatione ultima fol. 223. impr. Colon. sed ista fuit per viam circulorum , quorum ignorantia plures magnates in literatura fuerunt decepti in Magisterio , credentes firmiter cum confidentia sua Scientia intelligere dictorum formam & modum circulandi ; ex quibus nos fuissē unum lethaliter vulneratum non intendimus celare , cùm solā presumptione & temeritate alterius scientia naturam firmiter credebamus intelligere , nec ullo modo intellexeramus , donec tempus adfuit , in quo Spiritus non immediatè , sed mediata per Magistrum Arnaldum de Villanova suâ largitate im mensâ rescienter in nobis inspiravit .

Undecimò. Ulterius peto ab Adversariis , ab illis nempe , qui tuentur sacram Artem & Doctrinam Illuminati Doctoris , qui Discipuli illius audire gestiunt , per quid differat Philosophia B. Magistri nostri à Philosophia Aristotelis , quam B. Raymundus perficere satagit ? Respondebunt forsitan , si legerunt Lecturam Artis Inventivæ & ejus Dist. 3. p. 2. de mille quæst. minut. *Quia Philosophia Aristotelis sit adeò male applicabilis ad sacram Theologiam ; & Philosophia per infusionem & gratiam sit altior & magis vera , quām per doctrinam & acquisitionem ; bene quidem dicunt , & de hoc ego sum plenariè persuasus ; sed per quid & quomo do traham in meam sententiam , & convincam tot Baccalaureos , Magistros & Doctores ? qui tanti Philosophi jam per tot sæcula virescentem lauream non patientur vertice suo excuti , nisi substitutâ melioris notæ coronâ : nec centum profectò nec mille syllogismis quantumcunque demonstrativis rem tanti momenti conficiam ; ex cipient , distinguunt , clamabunt mille contra unum , & me facient grillum unum voce rauçâ & barbarâ cum barboso Magistro meo rostrum obfirmare . Unum subvenit consilium , quo me confido extricare , accedam curiosos , veritatis avidos , morigeros , imò etiam asperos , protertos , inflexibiles , uno verbo huic Sectæ Lullianæ , quam dicunt hæresin , penitus adversos , cum omni humilitate & manuctudine ; & si à me petierint , quid pera Lulliana promat obsonii , quo guttur illorum nitidius oleo inescari queat , promittam non nuces cassas , sed multa bona notabilia , scilicet Artes inquirendi secreta naturalia & rerum proprietates Lect. tuper Art. Inv. in Prol. : dicam , quòd in hoc libro , & præcertim Dist. 3. q. 5. de Quantitate multùm revelata sint Secreta natura : dicam mira de Arbore vegetabili , & qualis possit haberi cognitio de suis Secretis & naturis Arb. veget. in Arb. Scient. in fine fol. 56. affirmabo , quod hac Philosophia sit multùm delectabilis ad intelligendum , & sit via ad cognoscendum multa Secreta naturalia in Arb. cœlest. de trunco fol. 244. repetam , quod hac Philosophia sit delectabilis ad intelligendum , & sit via ad cognoscendum plura Principia & Secreta naturalia ibid. de fol. fol. 251. discurrat de habitu superiori agente in habitum inferiorem , & quòd hæc cognitio sit passus , in quo intellectus humanus exaltatur ad intelligendum pulchra secreta naturalia , ibid. fol. 253. de habit. Arb. cœlest. : loquar de qualitate Angelorum , quomodo possit esse major aut minor , manens semper sub certa quantitate , & quòd iste passus sit via ad cognoscendum plura Secreta naturalia qualitatum propriarum , & appropriatarum , K. Arb.*

Arb. Angel. de qual. fol. 266. Postea sermonem instituam de Astronomia, & qualis sit relatio inter hanc Scientiam & Medicinam, ostendendo combinationes signorum & planetarum exactè respondere combinationibus elementorum & complexionum tam corporum sanabilium, quām medicinarum simplicium & compositarum, & quomodo investigentur gradus & deviationes, & fiant electuaria &c., & in quo erraverint antiqui Astronomi & Medici, & producam novos modos, per quos homo poterit habere cognitionem de pluribus secretis naturalibus, Lib. Astron. in Prol.

Er ne putent, has cognitiones esse purè speculativas & inutiles, certificabo illos, quod per hujusmodi cognitiones possit homo habere magnum avantagium in hac Scientia, Lib. Astr. p. 2. Quæst. q. 49. & si scire aveant, in quo confusat hoc avantagium? respondebo, in duobus, in Medicina ad faciendas decoctiones & electuaria, vide q. 52. & in Alchimia, quia mercurius est converibilis in bonum per bonam actionem solis, & bonam passionem venerris; & ideo hac constellatio est bona Alchimistis & Medicis, vide cap. 21. Astr. de Ariete, Sole, Venere & Mercurio: & hinc percipient, quod, sicut Mercurius superior est instrumentum, cum quo fiunt conversiones influentiarum signorum & planetarum superiorum, Lib. Astr. cap. de Mercurio, sic Mercurius inferior sit instrumentum, cum quo fiant conversiones influentiarum signorum & planetarum inferiorum. Si hæc nondum satient cupiditatem illorum, dabimus ampliorem cognitionem de Secretis absconditis naturæ, Lib. de Levit. & pond. Elem. in prol. monstrando modum mensurandi gradus levitatis & ponderositatis Elementorum; & quomodo Medicus sciat ponderare artificiter medicinas, & graduare secundum figuram, que est de gradibus elementorum, & secundum figuram T., qua est in Principiis Medicina; cum qua figura homo inventis secreta naturæ, & per quam intellectus exaltatur ad intelligendum plures subtilitates, sine quib[us] illa secreta intelligi non possent, Lib. de Levit. & Pond. Elem. p. 2. de quæst.: exponam deinceps usum ignis Philosophici, & modum transmutandi unam speciem in aliam, scilicet, quod calor sit instrumentum, per quod fit dissolutio specierum; quia ignis est illud elementum, quod dividit & diffundit partes substantiarum unam ab alia; & ideo suus calor est instrumentum, cum quo fit dissolutio substantia; quod instrumentum est mōrum per agens naturale, quod generat humidum nutrimentale transmutando res de una specie in aliam, Lib. de Levit. & Pond. elem. p. 2. q. 1. Et ut deletabilem finem imponam huic numero, narrabo, quod mediante hoc igne & artificio non solum ex animalibus & vegetabilibus, sed etiam ex auro & lapidibus pretiosis possint fieri Electuaria ad sanandos infirmos, Lib. Felix lib. 5. cap. 3. n. 2. amplius, quod per ista Electuaria homo possit habere experientiam de gradibus infirmitatum, & etiam de gradibus medicinalium in decoctionibus, Lib. de Reg. San. & Inf. cap. de 16. Elect. & Lib. Princ. Phil. p. 1. de Cond. R. condit. 5.

Quid vobis videtur, Raymundistæ, replicatores ad tanta promissa Aristotelicos Sapientes? nonne cilia oculorum plus quām transverso pollice ampliabunt ad tanta præstigia oculorum? at si à me poscerent non verba, sed opera, non secretorum promissa, sed ipsa secreta, quod datus mihi consilium, ut respondeam populo huic? nonne ridebunt me cum meo Illuminato Doctore, si di-

xero, non sum Medicus, & in domo mea non est pæsis? si avidos vento pascam inanum verborum? videtis, quantam injuriam vestro Patrono, vestro Magistro & Doctori infertis, dum erroneâ vestrâ opinione ab illo injuriam avertere creditis, negando, ipsum esse Authorem *Libri Secretorum Naturæ*? quid, quæso, Illuminatus Doctor convenientius, quid tot & tantis promissis magis conforme, quid ad exsolvendum debitum per supradicta promissa magis sufficiens, quid ad convincendos incredulos de præstantia suæ Philosophiæ ac Medicinæ magis forte & efficax indagare & operæ exequi potuisset, quām relinquendo suis Discipulis & omnibus practicæ Philosophiæ amatöribus thesaurum hunc pretiosissimum divini *Libri de Secretis Naturæ seu de Quinta Essentia?* in quo plus sinè omni comparatione realitatis continetur, quām omnia supradicta promissa stipularunt.

Duodecimò & ultimò. Dico & affirmo, & ad sensum & intellectum demonstro, quod, si Illuminatus Doctor non habuisset integrum & perfectam cognitionem Philosophiæ practicæ, h. e. Alchimiæ, eamque in scriptis nobis communicasset, non tradidisset Systēma integrum, perfectum, & ex omni parte absolutum suæ Artis Generalis; quod sic probo.

Fideliter credimus, & experimento sentimus, quod humanum genus per deviationem primi Hominis à suo fine perfectionis deorsum ceciderit uno gradu, nimirum à statu naturæ intellektualis ad statum naturæ sensualis; & per consequens à libertate nobilioris naturæ ad servitutem ignobilioris: unde cùm Illuminatus Doctor supernâ luce cognosceret, hunc fleabilem casum humani generis non melius erigi posse, quām inverso ordine exaltando intellectum hominis per gradus scalæ sensualis à natura sensuali ad naturam intellektualē, sciretque totam naturam creatā sensualē representare naturam intellektualē: Nam sicut speculum representat & demonstrat figuram vel figuræ positas in sua præsentia, sic res sensuales sunt scala & demonstratio, per quas ascendit homo ad habendam cognitionem de rebus intellektualibus, Lib. Contempl. Dist. 29. cap. 169. n. 1. ab infimo gradu incipere voluit & debuit, eum tantâ soliditate & securitate stabiliendo, ne planæ scandentium dubio sustentarentur fundamento; hoc autem aliter consequi non potuit, nisi indissolubiliter jungendo cum ratione naturali demonstrationem experimenti sensualis; quia experimentum est fundamentum, super quod intellectus fundat suum intelligere sive scire, Lib. de Exper. Real. Artis in princ. & quia convenit, quod omne id, quod est demonstratio necessaria, equaliter significetur in theoria & in practica esse possibile vel impossibile, Lib. 2. cap. 19. Mirand. Dein.; & cùm qualibet intellektualitas habeat appropriatam sensualitatem, qua illi possit esse subjectum, per quod cognoscatur, & quadam intellektualia habeant aliqua sensualia, per quæ percipiuntur, & alia intellektualia habeant alia, & sic de gradu in gradum qualibet intellektualitas habeat sensualitatem illi convenientem ad significandum & demonstrandum illam intellectus humano, ibid. §. 26. & horum particularium sensualium sit numerus quasi infinitus, & tamen à particularibus & individuis fiat principium cognitionis & ascensus, esset prorsus impossibile ad perfectam horum scientiam pervenire, nisi per partem posset homo ascendere ad percipiendam totam generalitatem; cùm sensualitas in sua parte tantum sit ab homine sensibilis, & tota genera-

naturalis sensualitatis sit ab homine intelligibilis, ibid. §. 22. sive qua generalitate intelligibili in principio, & sensibili in fine per experimentum certificans rationem nunquam homo haberet infallibilem & innegabilem cognitionem principiorum realium universalissimorum totius naturae creatae, nec per consequens posset Anatomiam naturali seu analyticam cuiuslibet individui naturalis corporei retrogredi (si vellet) à principio individui per medium speciei usque ad finem generis subalterni, & ab hoc tanquam alio medio usque ad finem generis generalissimi; à quo tanquam unico fonte omnia ac singula individua naturalia profuxere: & sicuti illum lateret motus hic analyticus à deorsum ad sursum, sic illum pariter lateret motus syntheticus à sursum ad deorsum, scilicet à primis & universalissimis principiis, h. e. à genere generalissimo ad genus subalternum, & ab hoc ad speciem & individuum quodlibet; multò magis ipsi esset absconditus tertius motus his duobus longè perfectior, quos Illuminatus Doctor paucis & dito quasi ostendit dist. 6. cap. 20. de Princ. & Grad. Med., *Circularis* nempe, quo mediante artificio omnium artificiorum maximo non solum principia combinantur (combinatione physica & reali) cum principiis, sed principia cum principiatis, & è converso, & principiata cum principiatis; in quo solo consistit verus usus & perfecta quies sensualis & intellectualis de rebus naturalibus possibilis in Philosopho naturali.

Si quis autem negat, talem potestatem datum esse hominibus à DEO, is duo negat implicitè, quorum *unum* est, res naturales sensuales habere principia naturalia sensualia (modo loquendi Lulliano) h. e. sensibilia; & per hoc affirmatur vacuitatem in triangulo rubeo rerum naturalium, & non esse proportionem debitam inter principium, medium & finem corporum naturalium, & non vidit differentiam inter ovum & pullum, & inter farinam, aquam & panem: *alterum* est, hominem esse dominum rerum inferiorum, & DEUM esse largum, & hæc omnia sunt impossibilia.

Ex his autem supradictis clarissime constat,

C A P U T I V.

In quo respondetur ad Objectiones Authorum B. Raymundo Alchimiam abnuntiū, illarūmque datur ampla & solida Solutio.

Inter omnes Amico-Inimicos B. Raymundi Lulli unum mihi feligendum judicavi, qui & se Raymundistam h. e. Discipulum Illuminati Doctoris esse prætendit, & minimè omnium ferre potest, B. Raymundo Alchimia & Alchimistarum Patrocinium attribui, ejusque libris libros de hac Arte & Scientia conscriptos adnumerari: is est R. P. F. Raphaël Barcelo Ord. Min. de Obser. S. Francisci, Lector Jubilatus Lullianæ Doctrinæ in Lulliana Baleari Universitate Doctor Excathedraticus & Collegiatus, sanctæ Inquisitionis Censor & Judex Ordinarius, Synodalis Examinator ac Ex-Provincialis, Vir de Lulliano hoc Opere optimè meritus, cuius, dum vitam hanc mortalem ageret, amicitia & commercio literario plurimum sum adjutus, cuius fato, postquam de illo certior factus sum, magnopere indolui, vel ex hoc etiam capite, quia sperabam ejus animum à veritate,

Illuminatum Doctorem fuisse obligatum fundare suam Artem Magnam sciendi supra petram immobilem, contra quam nullæ adversæ machinæ robur haberent: quis enim, quæso, poterit dubitare, si id, quod Philosophia Lulliana in theoria demonstrat, in ipsa praxi oculis cernendum, & manibus palpandum exponit? qui Regulam nonam de Modalitate in Arte Generali Illuminati Doctoris legerint, forsan opinantur, ad nil illam servire, nisi ad quæstionem formandam, quomodo partes sunt in toto, & quomodo totum extra se mittit suam similitudinem: idem dicendum de Regula 2. & 3. Artis Inventivæ de modo effendi & intelligenti: at intentio D. Doctoris fuit, non tantum facere quæstiones, sed illas solvere, in primo casu modica ars, in ultimo maxima. Tu ergo dic soles, quâ via melius solvit quæstio: solvendo totum in suas partes, intellectualiter, an solvendo realiter? quâ ratione clarius ostenditur, quomodo totum corpus physicum extra se mittat suam similitudinem naturalem, intellectualiter, an realiter? Quis audebit ambigere quatuor elementa (physica, non logica aut metaphysica, idem dicendum de materia & forma physica, tam universalis, quâm particulari) esse actualiter & formaliter in mixto, si ipsi practicè mixtum in illa resolvitur? Quis disputabit de numero graduum intensionis & remissionis primarum qualitatum, & de modo illas intendendi & remittendi, si ad sensum omnia ista exhibeantur in opere? certè nemo, nisi nivem velit atram appellare, & carbonem album: unde cum hæc omnia sint vera & indestructibilia fundamenta, à quibus cognitio humana in scala sensuali & intellectuali securè ascendit de gradu in gradum, ab imo usque ad summum, dummodò observet methodum à Divo Authors prescriptam, frustra nos Lullistas conantur Adversarii & Osores Chimicæ persuadere, Divum Magistrum nostrum illam non docuisse, ne dicam, omnino ignorasse; præsertim, cum in sequenti ultimo Capite objectiones illorum per arma ab ipsi met commodata possimus perire finè magno labore. Sit igitur

quam defendendam aggredior, innocenter & ex sola insufficienti informatione aversum, hoc meo scripto mitigatum iri: non enim dissidium judiciorum semper est adversum amicitiae animorum, si disceptatio inter illos obveniens reguletur & discretione partium & moderamine actionum.

Scripsit hic Eruditissimus Vir Dialogum in septem capita distributum sub nomine *Rationalis Astræ Raymundistam & Alchimiam ad dialogeticam convocantis Luctamen*, ut juxta allegata ac utrinque probata exactiori lance trutinans ineluctabilem ferat criminis: hoc MStum cum aliquot aliis MStis Lullianis à præfato optimo Patre ad me Majoricâ Mognuntiam directum est, adeoque quodd sciam, nondum typis editum; cuius Objectionibus & Argumentis in summam, quantum potero, contractis, dum satisfacere necessitor, conabor, ut vulgo dicatur, unâ fideliâ dealbare plures parietes, h. e. simul

simul etiam respondere iis, quæ ab aliis Authoribus Muto, Waddingo, Custrerio & Sollerio contra idem propositum obmota sunt.

Sic itaque orditur suam Astræam prælaudatus R. P. Barcelo: *Sol coruscum lucis aetherea jubar radiorum spicula esto spargas in terras, nubium tamen amicitur involucris denso glomeratis pulvere: ast lucidus ejus nitor inter sibi obvia integer, & quamquam aliquid interlaceat, quod nos auricoma lucis prohibeat aspectu, in opere est, ac cursu suo fertur &c.*: quamprimum has paucas lineolas initiales libelli legendo aliquoties repetii, ut excusso denso pulvere nubium rhetoriarum vel poëticarum, quibus velut involucris sensum suæ mentis obvelare potius, quam revelare videbatur P. Barcelo, possem percipere, quid vellet: recepto demum anhelitu interrupto solvi vocem in hæc verba: *Bone DEUS, qualis est ista manieris loquendi Lulliana! quis unquam in omnibus Libris nostri barbari Doctoris unum dictamen adeò cincinnatum (cum bona venia) offendit?* totam intentionem hujus præfatiunculæ Authoris in hac periodo sitam animadvertisi, *Scientiam B. Raymundi, quam soli comparat, non extingui, licet nubibus Alchimistarum obfuscetur: nunc ad rem ipsam.*

Imposuerat R. P. Barcelo in suo Dialogo sibi nomen Raymundistæ, suo Adversario verò nomen Chimistæ: unde melioris distinctionis gratiâ cum ipso agam sub eodem titulo Raymundistæ, abbreviando tamen ipsum nomen, & Chimistæ confitto substituam me ipsum Lullistam, ut inter certantes sit paritas.

Materiam hujus Capitis dividam in duas Partes, quarum prima ventilabit Argumenta Raymundistæ à conjecturis petita: secunda resolvet objections ab Authoritate & Sententiis ex Libris ipsius Illuminatus Doctoris desumptis. Primam Partem subdivido in duas Sectiones: prima tangit Authorem, h. e. ipsum B. Raymundum: Secunda Libros Authoris. Sit igitur.

PARS I. SECTIO I.

Objeccio 1. Cap. i. n. 1. & 2. conatur Raymundista probare, quòd Illuminatus Doctor nullam scientiam ab homine didicerit, & allegat textum ex Lib. de Exper. real. Artis gen. quem suprà in Authoribus secundæ Classis contra R. P. Kircherum citavimus; urget autem illa verba textus: *quas quidem questiones & scientias alias non audivi: sed decipitur in vocula alias, non enim adjectivè, sed adverbialiter hic sumitur, ut ex sensu integrè sumpto elucescit: unde deberet scribi cum accentu alias, sicut supradicto loco posuimus. Sed demus, esse adjectivum, quid inde infertur?* hoc tantum, quòd Illuminatus Doctor promittit, solutionem se daturum de quæstionibus sibi propostis ex aliis scientiis, quas nunquam audivit; ergò nullas omnino audivit? nulla est sequela, cùm sit à particulari ad universale. Quæ in confirmationem suæ opinionis n. 3. citat ex Libro de Fine, scilicet, quòd centum Libros fecerit auxilio DEI & Arte generali fretus, & n. 4. quòd aspiraverit Discipulatum Christi, nil faciunt ad rem, quia ambo stare possunt cum Doctrina humana, & ambo clare explicantur per textum ex Lib. de Princ. & Grad. Med. suprà adductum, ubi allegat antiquos Medicos, & ex Lib. de Lev. & Pond. Elem. ubi Doctor Illuminatus docet, ad perfectio-

nem scientiæ requiri, ut scientia infusa & acquisiuta constituant unum habitum; contra quas sententias claras conjecturis nihil evincitur.

Quòd autem eodem cap. i. n. 2. ab ipsis ini-micis, nempe Libris Chemicis tela sumit, hanc scientiam non haberi ab homine, cùm sit gratia gratiâ data, etiam nihil probat; quasi verò nulla gratia gratiâ data posset dari mediately: & ideo tex-tus ex præf. Test. Raymundi: *Tibi Fili doctrine clarificare intendimus donum nobis datum, non pa-trocinatur Ræ., debuisset pedes altius immergere huic alveo, h. e. inspicere cap. 14. p. 3.* Test. ubi Illuminatus Doctor sic ait: *Multi vadunt per mun-dum, qui sciunt alias res bonas, fortia & placentia delectabilia; unde si tales inveneris, videoas, si aliquid poteris extrahere ab eis utile, & facias eis bonum vul-tum, meliorem, quam unus Rex fecit nobis, dando eis de tuo secundum bonam rationem (quomodo placet tibi hæc latinitas Ra.?) dices haud dubiè, quòd sol coruscus Ciceronis inter nubes furnellorum Chimi-corum denso glomeratas pulvere non possit sparge-re sua spicula) & habeas cum illis solicitationem, quia, licet ab eis nihil posses trahere, nisi modicum practica, illa tibi sufficiet cum nostro Testamento; semper tamen cuilibet dicimus, quòd caveat à demonstratione practi-ca; quia si erraverit in hac demonstratione, fasce in-veniet se per suum delictum: sed tu, qui nos intellexisti, verbo debes petere illam, si ipse vult eam tibi dare: unde nos consulimus, quòd, si vult ostendere, sine auro & argento velit annuntiare: attamen respiciat, quid faciat; quia si nimis publicat, malâ morte morietur, nec evadet, quia DEI est dare, qui creavit naturam, & non alterius; ideo accipe pro gracia totum hoc, quod DEO placet: unde si DEUS tibi dedit aliquo modo, te-neas secretè, quòd mundus nihil sciat &c.: quare si tibi non dat, ex hoc non tractes ipsum male, à quo tu petis; quia ipse facit hoc, quod debes, quando respicit finem sui defectus.* Hæc Illuminatus Doctor, ostendens hoc bono avisamento, quòd Alchimia possit esse gratia gratiâ data, & tamen dari ab homine gratiâ DEI ad hoc ordinato: non ergò absolutè vult Magister noster prohibere, ne hæc Ars ab ullo ho-mine reveletur (si enim hoc voluisset, neque scripto debuisset tradere) sed tantum indignis, & ut dignis cum moderatione.

Objeccio 2. Cap. i. n. 10. & seqq. invehitur Ra. in Alchimistam, & inculpat ipsum, quòd pudoris repugna perfregeris, quia Arnaldum fece-rit Doctorem & Professorem B. Raymundi, cùm Arnaldus sit natus circa annum Christi 1300. adeóque impubes respectu Lulli; vult ipsum insuper fuisse natione Gallum natum in Provincia Narbonensi in Oppido de Villanova: Authores suæ conjecturæ producunt Symphorianum Campegium & Laurentium Bejerling in Th. tom. 5. p. 552. lit. C.; sed Ra. magno infortunio incidit in hos duos Authores; quod enim Campegium attiner, legi ejus præfationem in tertiam & recentiorem editionem Arnaldi, in qua negat ac pernegat, Arnaldum fuisse Alchimistam; cuius contrarium in Libro ipso, in quem commentatus est, multo-ties potuisset videre, ut patet vel ex unico textu, quem suprà citavimus Capitulo de Generatione Lætis & Spermatis: debachatur hic Campegius non solum in Alchimiam, sed in Principes Al-chimistarum, præsertim Gebrum, quem putidis-simum lurconem non veretur appellare, tantâ ra-bie & sinè omni ratione, ut canis non homo prudens, posset estimari; qui enim libros hujus excellen-

excellentissimi Philosophi sive passione percurrebit, nil nisi de DEO gloriosum, de scientia egregium ac maximè sublime in Gebro conspicet: unde à Doctoribus Artis omni jure Magister Magistrorum salutatur.

Si igitur hic Campegius Domestica Arnaldi ignoravit, quid censendum est, ipsum scivisse de forinsecis: idem judicium esto de Bejerling historico de Arnaldo parùm informato. Quare non consuluit Ra. proprios libros Arnaldi? facile enim conspicere potuisset suum errorem: unde in hoc passu R. P. Custerius alias Consodalis ipsius R. P. Barcelo in impugnandis Alchimistis dissentit & recedit ab illo, facitque Arnaldum seniorem Lullo, taliter, ut non potuerit esse Magister illius: & sic conveniunt ambo sub schino & priño: nam constat ex antiquissimo Exemplari Arnaldi, quod penes me habeo editum Anno 1509. Lugduni, quod Arnaldus vixerit tempore Pontificum Cœlestini V. Bonifacii VIII. Clementis V. item tempore Roberti Regis Siciliae, ut constat ex Prologo ipsius de Considerationibus Operis Medicinae, item Lib. de Conser. Juv.; & cum fuerit Medicus præfati Clementis, ut patet ex ipsius Præctica Summaria, non potuit profectò esse impubes Anno 15. post trecentesimum, quando B. Raymundus singitur vitam hanc mortalem exuisse: videatur insuper Tractatus contra calculum & prol. Breviarii. Quòd autem Arnaldus fuerit natione Catalanus, & non Gallus, mihi suadet assertio librorum antiquissimorum chimicorum, quos Raymundo Lullista attribuunt, & probabile faciunt libri ad Reges Aragonum scripti; ut Lib. de Regimine Sanitatis, & Lib. Flos Florum &c. Lubet addere in gratiam hujus celeberrimi Viri præcellens Testimonium celeberrimi quoque Jurisconsulti coevi ipsius Arnaldi, Joannis Andreæ, qui in tit. de Crim. falsi attestatur, Arnaldum fecisse laminas aureas, quæ auro ex Arrugia quæsito aurifodinisque extracto bonitate non cederent; quem mirabilem effectum ab Andrea omni laude deprædicatum non erubescit Ra. auxilio dæmonis affingere; more scilicet usitato illorum, qui omne, quod eorum intellectum superat, à diabolo petendum arbitrantur, non cernentes, superbiam & nigram ignorantiam magis convenire cum nigromantia, quam humilitatem & scientiam.

Objec̄tio 3. obj. Ra. Primo. Quia esset contra strictissimam paupertatem, quam professus est Raymundus. cap. 2. n. 29. cap. 5. n. 16. *Secundo.* Et requirit divitias, quas non habuit: dicto cap. 2. n. 29. *Tertio.* Quia esset contra Sanctitatem. cap. 1. n. 21. *Quarto.* Quia post aurum non abiit. cap. 3. n. 5. *Quinto.* Potuisset omnia auro efficeri, scilicet terram sanctam recuperare, hostes domare, construere Monasteria, non eguisset solicitatione decimarum &c. cap. 3. n. 43. 44. *Sexto.* Quia debuisset se ipsum curare, ac senium suum excutere. cap. 4. n. 10. *Septimo.* Quia debuisset Artem revelare, & non abscondere. cap. 3. n. 15. cap. 4. n. 13. *Octavo.* Et quidem Filio suo. cap. 3. n. 20. cap. 4. n. 15. *Nono.* Debuisset Balearibus relinquere, quia Filiis Doctrinæ. cap. 3. n. 27. *Decimo.* Injuriam fecisset Regibus Aragoniæ communicando Regibus Angliae. cap. 3. n. 43. *Undecimo.* Quia teste Eymerico Alchimia infamat. cap. 1. n. 21. Studio collegi has minutias in unam objectionem, quia revera vix refutatio-

ne dignæ sunt, & à quovis in Causa & Arte Lulliana vel modicè informato dilui possunt.

Ad Primum respondeo, id non esse contra strictissimam paupertatem, quod non est contra perfectissimam paupertatem, in Capite autem secundo demonstravi, Alchimiam veram non esse contrariam paupertati, sed potius eam perficere; de falsa per se admittunt adversarii: dein, quid si negarem (quod absit) B. Raymundum fuisse strictissime pauperem? haberem forsitan rationes, quas Ra. non posset infringere: scribit Illuminatus Doctor in Libro del Desconsuelo n. 14. *Fui cinco veces à la Corte Romana à mis costas, y tam bien anduve à tres Capítulos generales de Predicadores, y aun à otros tres Capítulos de Menores: h. e. fui quinquier in Curia Romana meis sumptibus, adii tribus vicibus Capitula generalia Prædicatorum & totidem Minorum.* Et n. 18. *En este negocio he siempre gastado de mis dineros con tanta Largueza, que por esto mis Hyos quedan pobres: b. e. in hoc negotio semper insumpsi meos denarios tantâ largitate, ut propter hoc mei Filii remaneant pauperes. Quero, quomodo, qui strictissime pauper est, potest proprios sumptus allegare? hoc dico, non ad in honorandum meum Illuminatum Magistrum, de quo certum teneo ex argumento Capite 2. posito, ipsum fuisse pauperium; sed ad vexandum Ram.: quia vexatio dat intellectum.*

Ad Secundum. Verum est, Alchimia studium & experientiam petere divitias, non tamen tales ac tantas, quæ semper lèdant paupertatem: divitiarum enim nomine nil aliud hic subauditur, quam media necessaria ad consequendum finem hujus Artis & Scientiæ; quæ volunt innuere congruam sustentationem & instrumenta ac materialia requisita, quæ teste Gebro vili pretio comparantur, si Artis principia non ignoraveris: Johannes de Rupescissa de sacra Familia D. Francisci potuit sine lèsione paupertatis hoc Magisterium compleere, quidni & Raymundus noster?

Ad Tertium. Unde tantum abest, quòd hæc Ars Sanctitati aduersetur, ut potius eam promoveat, cum augeat Scientiam, & illam certificet: quis verò dicat, ignorantiam convenire magis cum Sanctitate, quam scientiam, cum DEUS sit ipsa Sapientia & Sanctitas?

Ad Quartum. Aliud est post aurum abire, aliud post scientiam; qui Alchimiam adit amore divitiarum, malum finem habet, qui amore Scientiæ, bonum; hoc ultimum de B. Magistro asserimus, probetur contrarium.

Ad Quintum. Posse omnia auro efficere, est idem dicere, ac posse omnes gladio interimere; sed sicut est impossibile, unum hominem privatum gladio posse enecare omnes homines, sic est impossibile, unum hominem privatum quantocunque auro omnia posse perficere; ut ad sensum patet: quid enim? congregabit exercitus? consiliet impunè, vel permeabit Regum ac Principum ditiones? colliget annonas & requisita belli; occupabit munitiones, terras, imperia? nullo modo. At (inquires) potest suas divitias offerre Regibus Christianis idem facturis? at (ajo) potestnè illos compellere, ut promissa compleant? potestnè se eximere infortunio servitutis? si non aliud majus malum esset pertimescendum: quid B. Raymundo contigerit cum Eduardo, enarrat ipsem in Libro magnorum 24. Experimentorum, & post ipsum eximius ejus Discipulus Christophorus Parisiensis

risiensis In *Lucidario suo par. 6. cap. 1. & 2.* cuius responsum jam ante ducentum annos ad hanc objectionem datum, optarem, ut Ra. & Mutus legissent, & labra obturassent. Ceterum negamus, quod in *Actis Raymundi* fol. 27. n. 138. nobis objicit Mutus, Raymundum adinstar mendiculi pecuniam corrogasse; nam *Matronæ Genuenses* illam ultrò obtulerant: sed demus, ergo non potuit aurum facere: nulla sequela; sed vel non potuisse, vel non voluisse, bene concluditur: quod sapienter noluerit, probat mea & *Christophori Parisiensis* solutio omnino videnda, quibus integrè solvitur objectio Muti, ipsi visa insolubilis. Sequentia, quæ addit de auro dando ab Alchimistis ad recipiendum aurum, non sapiunt Ratiosrem, sed calumniandi libidinem, & ad rem nil faciunt.

Ad Sextum. Quis negat, B. Raymundum suâ Medicinâ & se ipsum & alios potuisse curare, & actu curasse, nisi illi, qui abnegant ipsi perfectionem hujus Scientiæ ostendant, quis ipsum servaverit in tanto vigore corporis & ingenii, ut, postquam jam fermè complesset ætatem 80. annorum, potuerit excurrere pedes ad Concilia, ratiocinari, alacriter disputare cum Petro Phantastico, perlustrare regiones, eludere toxica ipsi propinata in Cypro, & similia plura: hæc vix aut omnino non promittit vel admittit solius naturæ cursus.

Ad Septimum. Debuisset Artem revelare, & non occultare, illamque facere omnibus & lippis notam & tonsoribus esse, debuisset margaritas projicere ante porcos: aliud ergo est Artem omnes celare, aliud indignos; ultimum fecit B. Doctor justissimo titulo, legant ipsius Antiquum Testamentum, & plures ac sufficietes solutiones hujus objectionis in illo reperient.

Ad Octavum. Debuisset præ omnibus illam Filio suo nativo & hæredi Testamento relinquere: quomodo: scriptis, an vivâ voce: si scriptis, aut claris, aut obscuris: si claris, quomodo potuisset illum distinguere ab exteris non hæredibus: nonne & ipsi hæc scripta intellexissent: at Filius non debuisset illa monstrare; hem pulchram cautelam, quam Pater matus non observasset, Filius immaturus debuisset observare: si obscuris: quis illa Filio denodasset: si autem vivâ voce, duo illi agenda fuissent, & Filium impuberem maturare, & illum in semita pietatis adeò consolidare, ne tanto thesauro abuteretur inconstantia juvenili abreptus; quod utrumque non fuit in potestate Raymundi, multò minus Ræ. Præterea Ra. videtur nescire, quod in hac Arte non ii Filii computentur, qui Filii carnis, sed qui Spiritus & laboris; unde debuisset legere Theoricæ Test. caput 33. MSti. vel 29. impress. Colon. ubi sic loquitur Illuminatus Doctor. *Fili, omnes Philosophi hujus Artis loquuntur vocibus tacitis & multum notabilibus, adhoc, ut principalis res contenta in illis non possit dari nisi Philosophi & Filii nostra Philosophia, qui sunt investigatores veritatis & amatores illius, & non Sophistis plenis mendaciis & mundanis, nec amicis mundi &c., qui nolunt laborare, nisi in rebus palpabilibus; & ideo ipsi imbuti & coquinati in rebus mundanis non possunt aperire suum intellectum ad intelligendum bonas doctrinas, cum quibus possent habere thesaurum perpetuum salvationis: propter hoc Fili tibi dicimus, quod velis discernere sapienter stationes, quas dedimus in nostro libro, & illas notare*

cum multis reiterationibus, considerationibus & speculationibus, si nos velis intelligere; & cum nos intellexeris, capias illud duabus manibus cooperatum pallio Philosophia, dimittendo illam (Artem) tuis Filiis, sicut nostri Patres Philosophi dimiserunt nobis, & non aliter; quia maledictus eris, & esse sicut participans in confusione mundi; quare non reveles vivâ voce; quia sine consideratione illius Ars non debet ostendi nec possideri ab aliquo actualiter, nisi cum coopertura Philosophia illorum, qui cum intellectu elevato direxerunt sua instrumenta ad penetrandum res secretas naturæ: & tu Fili mi, qui cupis studere & nutriti in Philosophia, debes perscrutari cum revelatione tui nobilis intellectus hoc, quod nos dicimus esse verum in nostro Magisterio. En Ra. quales Filios velit Raymundus hæredes suorum bonorum.

Ad quid ergo Filio suo suadet addiscere Artem Mechanicam? (dicit Ra. allegans Librum Doctrinæ puerilis) respondeo, hunc librum non Filio suo tantum scriptum, sed omni juventuti; malum placitum haberet nobilis Filius suo Parenti, si ipsi consuleret artem sutoriam vel sartoriam addiscere: an tu Ra. optares Filios Raymundi sartores, qui modò voluisti eos aurifices?

Ad Nonum. Quod verò vos Baleares tanquam primogenitos illius Filios ceteris præferendos putatis, hanc præcedentiam & prærogativam vobis omni humanitate concedimus; imò rogamus, ut adeatis hæreditatem sive testamento sive ab intestato vobis competentem: sed quid si illam respusat: quid si odio & persecutione vestrâ vosmet ipsos excluditis, & illâ indignos redditis: an vobis nos exteri injuriam irrogamus, arripiendo illius possessionem pro derelicta habitam: nolo, hoc intelligi de omnibus Balearibus, quasi credam, neminem Virorum sapientum in illo omnium Scientiarum ac Bonorum florentissimo Regno inveniri, qui tam nobili Scientiæ sit addictus; sed de iis tantum, qui Raymundistæ nostri sententiam tenent. Adeste igitur, imponite Perspicilia hæc Lulliana, inspicite Testamentum & Codicillum tamdiu, donec vos in illis legitimos Filios nominatos legeritis, & laudabimus pariter & unà Parentem nostrum.

Ad Decimum. Quod injuriam Regibus Aragoniæ illatam concernit, male huic objectioni prævidit Ra., si ea, quæ cap. 4. suæ Astræz n. 7. 8. 9. contra Reges ex Raymundi Libro de Contemplatione citat, huc applicemus; dicamus potius, tum temporis Regem Angliæ B. Raymundo visum esse Expeditioni in Orientem faciendæ magis inclinatum, & Classe navalí magis instructum, quam alios Reges; quis enim omnes circumstanrias illius temporis conjecturis suis penetrabit?

Instabis cum PP. Custerio, Sollerio, nunquam fuisse B. Raymundum in Anglia. Respondeo, illum ibi fuisse semper hactenus creditum à veris Discipulis Lulli: quam credulitatem ipsis fecerunt Libri Chimici hoc affirmantes, & aliae conjecturæ ex libris indubia petitatæ conjecturis Custerii & Sollerii non inferiores, vel (si fas est dicere) fortiores: quis docuit Raymundum contemplari & describere tam exactè fluxum & refluxum Mariæ Anglici, si nunquam fuit in Anglia? vide Quest. in Art. Inv. & Dem. q. 153. manemus igitur in quieta possessione, donec Adversarii nos illâ exturbent aut jure aut vi demonstrationum oppositarum. Neque nos angit objectio P. Sollerii Authore recentiori fidem facere volentis, in Anglia

Anglia tempore Raymundi monetam auream nondum cusam: quis enim credit, Regnum mineris & fodinis metallorum adeò fertile, Dominio quoque in exteris nationes latè porrecto indiguisse simul commercio, scivisse usum argenti signati, & nec civis illum auri?

Sed conjecturam esse dicit Sollerius, quod profero: respondeo & suam talem esse; nam nudâ affirmatione & negatione litigantium nil utrinque probatur: suadet tamen antiquitatem monetæ aureæ decantata illa Rosa nobilis aurea sub Eduardo ejusque effigie & inscriptione fabricata, cujus duas à Serenissimo Piissimæ Memoriæ Electore Palatino Clementissimo Domino meo dono acceptas adhuc diligenter asservo; characteris vetustas & ipsa inscriptione prodit hoc, quod Raymundus noster in p̄allegato libro suo clariùs indicat: dolendum, quod in nulla exprimatur cursus annuus illius temporis; ex qua ipsa veterum incuria eruitur impossibilitas statuendi vel decernendi quidquam certum per Historicos recentiores: unde si P. Sollerius cum P. Custurerio nobis litem intentare cupit vel de dicta Moneta, vel de Eduardo, tenetur priùs se ipsum legitimare, certò demonstrando, quot fuerint Eduardi in Anglia, quo tempore singuli Se-deum Regiam concenderint, quo deposuerint, non vacillando, modò Eduardum unum eundemque vocare tertium, modò sextum aut quintum; nec ipsum juvabit Polidorus Virgilius Historicus jam multū elongatus ab illis temporibus, nec nos dejicet argumentis in Olaum Borichium aut similes Authores similibus conjecturis nitentes versis; quidquid enim hi Authores de p̄afatis Eduardis senserint (idipsum intelligendum de Richardo, Ruperto, Carolo, circa quos multū aberat Custurerius) non aliunde hauserunt, quā à quibusdam Librorum Chimicorum vitiatis inscriptionibus, non per ipsum B. Raymundum, sed posteros ignorantes p̄afixis; ad quod reflectere debuissent hi Viri: unde ridiculum mihi viuum est argumentum R. P. Barcelo fundatum in quadam tali inscriptione (*Liber Raymundi Lulli Doctissimi & Celeberrimi Philosophi*) quis enim adeò simplex est, qui nesciat, hujusmodi titulos non ab ipsis librorum Auctoris præmitti, sed Amatoribus posterris? hinc fateor, *Libro Demonstrationum secundi Tomi à me additum vocabulum Mirandarum*, nam sunt tales.

Ad Undecimum. Miror, Ram. adeò inopem fuisse, ut ipsum penuria objectionum adegerit copias auxiliares emendicare ab infensissimo hoste B. Doctoris nostri; si enim judicium Eymericum tantum valet P. Barcelo infamiam affigentis Alchimiae, etiam valere deberet infamantis omnes alias Libros Raymundi; quod DEUS avertat: unde recta ratio nos docet non malevolorum insistere dictiis, sed Prudentum rectis & sanis rationibus.

PARS I. SECTIO II.

AB Authore Librorum Chimicorum defenso nos dirigit ordo tendere ad defendenda Opera Authoris, scilicet Libros Chimicos, contra quos insurgit cum Ra. fortior inter ceteros R. P. Custurerius, facitque potissimum vim suorum argumentorum in tuendo termino vitæ B. Raymundi secundum Documenta Majoricana in Annum 15. post millesimum trecentesimum incidente; quæ Documenta in dubium vocare nefas putat: libuit etgō singulari

diligentiâ & perspiciliis inspicere p̄afata Documenta in Dissertationibus laudati P. Custurerii, & Aetis P. Sollerii, ut, quanti momenti essent, experirer: Dissert. 1. cap. 3. §. 5. n. marg. 23. adducit *Translatum fideliter sumptum à quodam libro Determinationum & Memoriarum recondito in scrinio Sacristie Ecclesie Monasterii Fratrum Minorum Ord. S. Francisci Civitatis Majoricarum*, quod sic incipit: *Transumpto, lo qual es estat trobat en part imperfect, o faltas per molta vellea tant per arnes, com encare per estar las letras molt orbades, ut sequitur.* In hoc Transumpto asseritur, Illuminatum Magistrum Raymundum Lullum in fine anni decimi quarti post MDDD. transfretasse Bugiam, & Anno 15. Bugiæ lapidatum obiisse in navi die 29. Junii in Feste SS. Petri & Pauli; translatum hujus transumpti factum est Anno 1580. 9. Decemb. Ceterum cùm non constet, quo tempore, & à quo dictus Liber Determinationum & Memoriarum sit formatus, aut illi inscriptum p̄afatum transumptum, licet sit antiquum, nil certi inde statuitur.

Eodem cap. 3. §. 8. n. 30. allegat Memoriam exhibitam in Procellu Anno 1612. extractam ex Archivo Civitatis Majoricarum, quæ sic incipit: *Memoria: Disape, ques contave 29. de Junii 1448. in qua Memoria refertur honorifica Translatio Corporis B. Raymundi adhuc integri reperti in Sacello novo PP. Min. S. Francisci, non obstante, quod 133. Anni effluxerint, à quo Vitam finierit; assurture, hanc esse publicam vocem & famam populi.* Ibid. §. 6. habetur Epitaphium sequens: *Raymundus Lulli, cuius pia dogmata nulli sunt odio-sa Viro, jacet hic in marmore miro, hic McCēc. cum P. cœpit sine sensibus esse. quod à Francisco Ximenio Can. circa Annum 1438. vel post lapidi sepulchrali B. Martyris inscriptum testatur Dissert. 2. cap. 6. n. 82. cuius literas MCC. s̄eculum decimum ter-tium, & literam P. annum decimum quintum innuere volunt PP. Custurerius & Sollerius cum aliis. Supponamus omnia ista, è quibus non plus erui-tur, quā non inefficax conjectura & rationabilis p̄afumatio, B. Martyrem tempore assignato obiisse, non tamen ulla certitudo; cùm centum & pluri-mum annorum interruptio sit sufficiens ad trans-formanda certa in dubia; proin non absque teme-ritate contrarium statui, nisi fortior obsit ratio & proba luculentior, quam nunc confido submini-strare.*

Suppono primò tanquam certum & innegabile, sequentes quinque Libros esse absque contro-versia B. Raymundi, scilicet Librum magnum de Contemplatione tribus Voluminibus quinque Libris & 40. Distinctionibus constantem, Librum Principiorum Philosophie, Librum Principiorum Medicinae, Librum Arboris Scientiarum, Librum Questionum su-per Artem Inv. & Dem. Selegi hos p̄æ ceteris, quos possem citare; quia ipsi Adversarii iis usi sunt ad nos impugnandos; quod non fecissent, nisi eos indubios agnovissent, & quia illis velut quinque limpidissimis Lapidibus è flumine Scientiæ Lullianæ collectis fundam nostram armabimus, quā in sequenti Parte prosternere speramus insuperabilem (ut putabant) machinam in Alchimistarum pha-langes conversam.

Suppono secundò, in his p̄æcitatibus Libris D. Magistrum nostrum non tantum Alchimiam non im-pugnasse (prout Adversarii nostri extra dubium po-nebant) sed ex professo docuisse, demonstrasse, & praxin illius explanasse; quam suppositionem partim in

in præcedentibus probavi, sed potissimè in sequenti Parte secunda adeò claris argumentis deducam, ut Antagonistæ manibus illam palpare queant, si oculos nolint in testes vocare.

Suppono tertio, in tertio Capite probatum, Librum de Quinta Essentia, Theoricam & Practicam Testamenti, Codicillum &c. ob rationes allatas à nemine potuisse configni, etiamsi voluisset, ob sublimitatem & conformitatem Doctrinæ in illis contentæ; quam suppositionem tamdiu illæsam servabimus, donec Adversarii non per suas conjecturas, sed per argumenta ab intrinseco horum librorum desumpta illam diruant; quod sequenti decennio non fiet: his tribus suppositis lartis te&tisque aut admittere tenentur opposentes nostri, B. Raymundum non Anno decimo quinto Vitâ functum, aut præfatos Libros Chimicos ante nominatum hunc annum compositos; quidquid statuerint, meā parùm refert; nam extra teli jactum sumus, & absolvimur à censura, quâ nos impetunt Mutus, Waddingus, Riera, Custurerius & Sollerius, hoc quæ unico lapide evertimus omne, quod à laudato P. Barcelo in sua Astræa contra hos Libros per plures numeros & capita est erectum: unde inutile & superfluum judico impugnare ea, quæ nimiâ animositate in Chimicos & certâ ideâ victoriæ de his Libris partim in suis Literis, partim in suo conatu conatus est nobis obtrudere P. Custurerius: afferva bo quædam in gratiam Adversiorum, nondum enim res ad triarios rediit.

Unum hìc reticere nequeo terrible argumentum P. Custurerii contra Libros Alchimicos in Literis ad P. Sollerium 1712. 10. Oct. datis contentum: nempe Librum de Quinta Essentia citare Librum Compendii Animæ, & hunc illum; *hac autem mutua citatio horum librorum supponit, utrumque librum alium tempore præcessisse, quo quid absurdius?* (sunt verba Custurerii) sed quid si simile dare possem ex libris indubius Raymundi: applicent perspicilia: in Arte Compendiosa quæst. 53. citatur Liber Contemplationis, & ne detur facultas ambigendi, cum sint duo Libri Contemplationis, signatur ejus Dist. 11. cap. 46. ergo scriptus est Liber Contemplationis ante Arrem Compendiosam: in Libro Contemplationis verò Dist. 40. cap. 367. citatur Liber Gentilis; & ne errori sit locus, additur alia denominatio Dist. 5. cap. 11. per quam noscimus, esse illum Librum Gentilis, qui habetur Tomo 2. sequenti: ergo Liber Gentilis tempore præcedit Librum Contemplationis, & per consequens Librum Artis Compendiosæ; in Libro verò Gentilis circa finem citatur Ars Compendiosa ipsissima, quæ suprà; ergo præcedit illam & succedit illi tempore: solvant mihi hunc nodum, & ego solvam alterum.

PARS II.

Am in planitem educemus hostiles cōpias, ubi non amplius eminūs, sed cominūs congregili cebit, volo dicere, non conjecturis, sed argumentis ab Authoritate & Rationibus Librorum ipsius Illuminati Doctoris petitis dīmicare.

Supponunt igitur prælaudati Authores tanquam infallibile & innegabile, Illuminatum Doctorem in libris supradictis & aliis infrà nominandis Alchimiam impugnasſe, ejus possibiliterem & existentiam pernegasse, multò minūs ipsum perclitione chimicâ quidquam explorasse: hoc ip-

sum objecerat Raymundo Monaldus Abbas in Dialogo Dist. 3. de Quinta Essentia annexo, ubi, postquam Raymundus possibiliterem Alchimiz affirmasset, Monachus respondet: *Possibile est, quod dicas; sed quia dicimus, quod tua Ars afferit contrarium, ut patet per Felicem, & per Librum Ensis realis & rationis, & per Arrem Magnam, & per Arborēm Scientia, & per casera alia Volumina, in quibus afferisti contrarium hujus, quod hic dixisti, tu bene scis, o Raymunde, quod ille, qui contrariatur sua Arti, non debet de sua Arte canonizare: ad quæ Raymundus: si utique cognovisses principia naturalia, & elevares intellectum, scires, quod tu in meis Libris & Artis mea nil contrarium principiis hujus Artis inventare posses, & posteris videre in ambas Artes te existente sine contrarietate principiorum.* Applicemus nunc perspicilia, quibus in tota hac parte indigebimus, ut cernamus, fictitius an verus hìc lateat Raymundus? & an verum afferat, scilicet nihil contineri in suis supradictis Libris huic Arti contrarium?

Ra. noster in sua Astræa provocat ad sequentes libros B. Raymundi contrarios Alchimiz: nimirum cap. 1. n. 5. ad Librum de infinita & ordinata Potestate Dist. 3. tit. de quest. DEI ad extra, cap. 2. n. 3. item cap. 5. n. 3. & 11. q. 128. ad Quæst. ejusq; quest. 165. cap. 3. n. 16. & cap. 5. n. 8. ad Librum Proverbiorum p. 2. cap. 97. de Metallis: ad Librum de Principiis & Gradibus Medicinæ Dist. 6. cap. 20. codem cap. n. 40. ad Arborēm Scient. & n. 41. cap. 5. n. 12. ad Librum Felix. cap. 5. n. 2. & n. 13. ad Arrem Generalem. p. 9. cap. 8. c. 2. n. 8. quod fleant Alchimistæ: hos vel omnes vel aliquos citant etiam alii Adversarii nostri; unde satisfaciendo uni satisfactum erit omnibus. Examinemus nunc singula loca.

Quærit Illuminatus Doctor Libro de infinita & ord. Potest. Dist. 3. n. 137. Utrum Alchimia sit Scientia? & respondet, quod non, quia creatura non est: rationem hujus dar, quare creatura non sit, quia divinum posse de eternificare, virtuificare & verificare sit predicatum. Si quis superficialiter hunc textum intuetur, nec rationem subiectam ex Arte elicita, nec alios textus aliorum librorum Lulli considerat, & cum hoc combinat, huic nil clarius erit, quæ Raymundum negare existentiam Alchimiz.

Sed ut dem Adversariis meis mensuram confertam & coagitatam, fortificabo allatum textum alio textu, quo gaudebunt.

In Libro de Ente reali & Rationis Dist. 6. & ultima de quæst. per Dist. 3. Utrum Alchimia sit Scientia realis aut figuratum? respondendum est, quod figuratum: & vade ad §. relat. metallorum.

Utrum sit possibile, quod per Alchimiam naturales actiones & passiones Elementorum (forsitan legendum metallorum) mutentur in alias species? respondendum est, quod non: & hoc patet per §. actionis & passionis metallorum.

Per quem modum Alchimista habet habitum phantasticum? respondendum est per §. habitus metallorum.

Utrum Alchimista possit transmutare successionem temporis in metallis? respondendum, quod non: & hoc patet per §. temporis metallorum.

Utrum Alchimista possit mutare proprium locum cuiuslibet metalli? respondendum, quod non: & hoc patet per §. loci metallorum.

Dist. verò 5. hujus Libri de Metallo per Prædicamenta tractans de genere, specie & individuo metallorum reali, cui ens rationis non est contrarium,

trarium, ait: *Contra quod ens rationis sunt Alchimista, qui credunt transmutare unam speciem in aliam; quod est impossibile.* Et infra: *Agens naturale in aurum est disparatum ab agente naturali in argentum; quia ipsum agens agit formaliter in materia auri (et sic de argento suo modo) non quod aurificans deducat in materiam argenti, nec e converso; quia ibi non est realis relatio, sed figuratum, sub quo Alchimista se ipsos decipiunt.* Et iterum ibid. *In essentia metalli sunt actiones & passiones naturales, quae actiones & passiones perderentur, si Scientia Alchimistarum foret ens reale, & ens rationis.* Et iterum: *Natura sub habitu auri individuat aurum usque ad numerum individuatum (et hoc etiam facit per habitum argenti) & ad talem habitum concurrunt motus cœli & elementorum; qui motus est disparatus à motibus Alchimistarum, qui sub habitu argenti opinantur aurum facere, & sub habitu mercurii argentum; & hic apparet, quomodo sunt fatui & bubuli.* Et iterum distinguens tempus naturale ab artificiali inquit: *Ha ha animal bubulum, quare venisti, quod cum motu artificiali credis transmutare motum naturalem temporis?* Et paulò post: *Metalla sunt in mineris, quae sunt loca, in quibus generantur & deducuntur de potentia in actum; & tu bubulce credis generare aurum in argento extra mineram auri & argenti. Quis unquam audivit talia horribilia de Alchimistis? sed nondum statim finis.*

Et in Libro, qui est novus Modus demonstrandi: *Utrum Alchimia sit Scientia?* Suppono, quod sit magnum bonum, magnum verum, quod Alchimia non sit Scientia, & quod hoc intelligere & amare sit magnum bonum, magnum verum; & si contraria suppositio est vera, necessario sequitur, quod Alchimista habeat ita magnum vigorem bonum & verum, sicut agens naturale naturaliter.

In Libro Proverb. par. 2. cap. 97. ait: *Nullum metallum est in potentia in alio metallo.*

Et in Libro Quæstionum ad Thomam Attreb. q. 25. *Utrum aurum sit corruptibile, quia Alchimista dicunt, quod non?* Solutio: *aurum est in potentia vivua Alchimistarum incorruptibile, cum sua corruptio non videatur ab ipsis; & sic dicunt, quod aurum non est corruptibile.*

Et in Libro de Regionibus Sanit. & Infirm. Dist. 2. de Gem. ait de mercurio: *Et ipse est deceptor Alchimistarum, quia marsupia evacuat, & tunicas laceratas induere ipsis facit, & operationes manuum annihilat.*

Et in Libro Arboris Scientiarum in Arb. Quæst. quæst. prov. fl. arb. cœl. *Ars Alchimia potest esse vera?* Solutio in Arb. Exempl. prov. fl. Arb. cœl. *Sol & venus mercurium increpaverunt, qui homines musare facit in argento vivo, quod in terra nascitur.*

Et in Libro Felix lib. 6. cap. 4. *Felix quæsivit à Philosopho, an Alchimia esset Ars, per quam homo posset facere transmutationem unius metalli in aliud: & sibi ipsi respondet, dicens Philosopho: Secundum tua verba apparet, quod tu dicas, quod sit impossibile facere transmutationem unius elementi in aliud, neque unius metalli in aliud secundum Artes Alchimie.*

Et in Libro de Principiis & Gradibus Medicinæ Dist. 6. cap. 20. fol. 31. *Illud autem, propter quod unum metallum in speciem alterius metalli converti non potest, est, quia naturaliter generatio metallorum fit per digestionem in corpore terra &c.: illud vero, propter quod alicui metallo similitudo alterius metalli dari potest, est, sicut Pictor in materia ligni figu-*

ram hominis artificialiter potest generare; qua figura cum tali materia disconvenit: per quam inconvenientiam revelatur, quod forma, quam Alchimista extraea materia dat, brevi tempore in corruptionem perducitur.

Et in Libro Quæstionum super Artem Inv. & Dem. q. 165. *Utrum Alchimia sit in re vel in ratione tantum?* respondeat n. 1. *Sicut natura habet ordinem in animalibus & plantis respectu principiorum, medium & finium, ita, quod nullus Artifex potest unum animal in aliud, vel unam plantam in aliam transferre, similiter nec etiam Alchimista unam speciem metalli in aliam potest transmutare; cum non possit tantum attingere, quantum potest forma de primis principiis usque ad secunda principia; & ideo patet, Alchimiam non esse in rei veritate, considerante atque optante Alchimistā, quod metalla multas habeant & habere possint proprietates, quas non habent, nec habere possunt; cum non possint esse in perfectione specierum suarum, eo quod Alchimista perfectionem auri vel argenti alteri metallo dare conatur privando illud à sua specie. Et n. 6. Restat igitur, quod Alchimia non est in rei veritate. Et n. 8. Præterea Alchimista plus agit quoad materiam, quam quoad formam; forma autem potentior est, quam materia: ergo. Et n. 9. Licet Alchimista artificium aliquas proprietates in materiam ingesserit propter aliquem modicum motum naturalem, illa materia remotis illis proprietatibus ad suam propriam formam naturalem revertetur in subiecto naturali.*

Denique in Arte Generali ult. par. 9. de oct. subj. cap. 52. *Elementativa habet veras conditiones, ut una species non se transmutet in aliam speciem; & in isto passu Alchimista dolent, & habent occasiones flendi.*

Hucusque vixi sumus militare stipendiis Adversariorum, nunc revertamur ad castra Chincorum, ne nos trans fugas & trufatores esse arbitrentur: inquiramus, an nullas omnino suppicias nobis conferat è suis suprà nominatis Libris Illuminatus Doctor, quibus protegamus à tantis insultibus.

Ex omnibus supradictis textibus duæ tantum conclusiones videntur elici posse in favorem Adversariorum: scilicet non esse possibilem productionem vel transmutationem unius metalli in alterum per Artificium, & per consequens non dari Alchimiam: probando igitur contrarium ex iisdem textibus, & demonstrando, quod per hos ipsis textus eorumque antecedentia & consequentia non solùm D. Author ostenderit, quod per Artificium possibilis sit productio & transmutatione unius metalli in alterum, sed insuper demonstrabit, & fermè ad literam exposuerit *Modum Generationis, Corruptionis, Regenerationis, Transmutationis Metallorum & Preparationis eorum ad Medicinam*, repetamus hos textus, exponendo illos per propria verba Authoris; & quia corruptio metallorum artificialis est medium inter generationem & regenerationem, & est motus contrarius generationis, primò inspiciamus, quomodo Excellentissimus Philosophus Illuminatus Doctor noster nos doceat modum generationis, & postea modum corruptionis metallorum.

In Libro de Principiis & Gradibus Medicinæ Dist. 6. cap. 20. de Generatione & Corruptione Metallorum generationem metallorum sic describit: *Digestio & generatio metallorum fit in corpore terra, vel intra terram secundum dispositionem predictorum motuum, habente qualibet specie metallorum*

rum suum proprium planetam: & quia hæc descrip-
tio est nimis succincta & obscura, placuit opti-
mo Magistro illam clariorem dare in Theor. Test.
cap. 89. sic dicendo: Si natura individualis inve-
nit aptum & habilem locum sua generationis in forma
metalli, vel iste locus generationis est complexionatus
ad naturam plumbi secundum suum planetam vel Jo-
vis, vel Martis, vel Veneris, vel Mercurii, vel So-
lis, vel Luna; si est complexionatus ad naturam plumbi
propter debilem digestionem, transmutabit individuum
in formam & speciem plumbi crudi, lutoſi & immundi;
& si est complexionatus ad naturam Martis vel
Veneris vel Jovis vel aliorum, individuum converte-
tur in naturam loci, cum quo coniungetur per suam im-
perfectam digestionem: & si dictus locus generationis
est magis complexionatus ad naturam Mercurii, erit
magis debilis digestionis & minoris potestatis ad ter-
minandum individuum in forma corporis duri; & propter
hoc non potest illud convertere, sed tantum inspissa-
re, & convertit de natura aëris in naturam aquæ per
condensationem; quam aër capit à suis partibus terrestri-
bus aliquantulum digestis, que miscentur cum vapore
elementali propter defectum virtutis constrictivæ; &
ideo inspissatur in reincrudando se per actionem caloris
uniformis, & humiditatem unctuosam laxativam tar-
taream, sicut lac facit in mamillis.

Quamvis dicta non careant adhuc omni ob-
scuritate, cùm nondum explicit, quid sit, locum
esse complexionatum secundum hunc vel illum plane-
tam, quod alibi declaratur, nec hujus loci est re-
velare, tamen manifestam præbent concordantiam
cum priori textu; dein alteram concordantiam de
natura & proprietate Mercurii, de quo Auctor
dicto Libro de Princ. Medic. Dist. 5. cap. 14. §.
Avicenna: revelatur præterea concordantia Arb.
Scient. & solvit illa difficultas, quæ est objecta de
Arb. Exempl. prov. flor. arb. cœl. Sol & Venus &c.;
& in Exemp. fr. arb. cœl. Mercurius dixerat Alchimista.

Pergit Doctor Illuminatus dicto Lib. de Princ.
Med. loco cit. Unde sicut corpus humanum susten-
tionem recipit per hoc, quod sumit interius de rebus
exterioribus comedendo & bibendo, ita metalla gene-
rantur in corpore terra per hoc, quod descendit ex su-
perficie per ponderositatem, & per innaturalem mo-
tum levitatis ignis & aëris. Hæc, quæ nunc di-
cta sunt, generalius & specialius exponuntur in Li-
bro Quæstionum super Art. Inv. & Dem. cap. 165.
quod agit de Generatione & Corruptione Metallo-
rum, ubi n. 1. generationem metallorum per ge-
neralia principia corporalis bonitatis, magnitudinis
&c. sic describit: Hæc autem (ait) sunt principia
superiora, de quibus metalla sunt constituta, & ex illis
producta in inferioribus actu, & convertunt in species
suas id, quod influitur eis de superioribus principiis;
quemadmodum vegetativum grani convertit in spe-
ciem suam id, quod grano influitur per viam genera-
tionis. Per specialia verò principia ibid. n. 2. Quan-
do terra & aqua secesserunt infra terram propter ni-
miam siccitatem & frigiditatem, generant metalla,
qua sunt ponderosa & sicca & frigida, ac etiam prop-
ter terram & aquam, que multum habent materia,
ipsa metalla sunt corpora multum solida & multum
durabilia. Et n. 3. Sicut ignis generat piper, & in
eo terra retinet colorem nigrum, sic similiter terra &
aqua generant aurum, argentum, plumbum, aurical-
cum, electrum, cuprum & argentum vivum &c.,
ita, quod in auro, & in ceteris metallis auro simili-
bus in colore, ignis retinet suum colorem, & aër &
aqua in argento, plumbo & ceteris hujusmodi; & in hoc

pares, quomodo partim ignis & aër operantur ad gene-
rationem metallorum.

Sed ut adhuc clarius intelligantur ea, quæ
postea de secunda generatione, vel regeneratione,
vel multiplicatione, quæ est operatio naturæ &
artis simul, dicentur, convenit generalissima &
universalissima principia ex Libro supradicto de
Quæst. in Artem Inv. & Dem. præmittere, qui-
bus tam theoria quæm praxis totius operis ex-
ponendi regulatur & dirigitur: sciendum igitur
ex cap. 122. quod ad intelligentiam perfectam ge-
nerationis, corruptionis, multiplicationis, re-
generationis omnium rerum naturalium, & præ-
cipue metallorum, conveniat considerare n. 1. Ve-
getativam duobus modis, videlicet primam & secun-
dam: Prima est universalis constituta de prima for-
ma & de prima materia; & hæc implet, quidquid
est sub orbe lunari, & habet in se quatuor potentias,
videlicet quatuor elementa simplicia: ibid. n. 4. Se-
cunda vegetativa est actus primitivus, & habet in se
quatuor potentias, videlicet quatuor elementa com-
posita: secunda vegetativa est situata & habituata in
prima, & elementa composita sunt organa elemento-
rum simplicium, & similiter sunt organa secunde ve-
getativa; & ex prima & secunda vegetativa proce-
dunt planta, lapis, NB. corpus animatum & cetera
hujusmodi corpora vegetationi subdita; & hæc sunt
sensibilia, h.e. sensu perceptibilia: & ideo hac prima
vegetativa est essentia omnium corporum elementato-
rum, habens in se situata & habituata corpora vege-
tabilia, ut plantarum, animalium, lapidum & me-
tallorum. cap. 123. n. 1.

Hæc prima vegetativa quæst. 134. n. 4. vo-
catur *primum Chæos*, vocatur etiam ibid. *secunda*
substantia sive *intensiones naturales*: de hoc & se-
quenti Chæos vide Lib. Chæos. Secunda verò ve-
getativa divisa in individua specierum vocatur *ter-
tium Chæos*, & *prima substantia*. Agens naturale
est duplex, primum & secundum: primum est in
prima vegetativa, secundum in secunda cap. 122.
n. 5. Agens naturale cap. 134 n. 4. vocatur *semen*
generantis: ibid. n. 5. *quatuor species universales mix-
tionis* dicuntur *quatuor elementa composita sensibilia*,
quæ in Arb. Scient. vocantur quatuor massæ in
Arb. elem. & istæ quatuor species mixtionis sunt me-
dium, per quod prima vegetativa dicitur in secundam,
eo quod sunt materia, de qua secunda venit in actum;
quia omnes substantia individuabiles sunt habituatae in
ipsis speciebus, mediante agente naturali.

Ex his præsuppositis eruuntur sequentes po-
sitiones.

Prima. Quod omne corpus naturale vocetur
tertium Chæos.

Secunda. Quod prima Vegetativa vocetur pri-
mum Chæos.

Tertia. Quod in omni corpore naturali sive
sit animal, sive planta seu minera vel metallum,
sit prima & secunda vegetativa habitu & poten-
tiâ vel actu.

Quarta. Quod prima Vegetativa sit in primo
& tertio Chæos, & per consequens intra & ex-
tra tertium Chæos.

Quinta. Quod prima Vegetativa sit insensi-
bilis & corporea, sed non corpus, secunda verò
sit sensibilis & corpus.

Sexta. Quod prima Vegetativa sit universa-
lis, secunda verò specialis.

Septima. Quod sit duplex Agens naturale, pri-
mum & secundum.

Octava.

Octava. Quòd sit duplex Semen naturale, universale & specificum, quod suprà nominatum est semen generantis: hæ omnes positiones elicuntur & manifestè inferuntur ex antecedentibus locis, textibus & capitibus Libri Quæstionum super Artem Inv. & Dem.

Si quis autem hic mecum vellet disputatione, quòd lapides & metalla non possint habere potentiam vegetativam, quia aliàs essent vegetabilia, & inter vegetabilia & metalla non esset differentia, huic respondeo, me hoc loco uti sententiâ apertâ mei Illuminati Magistri ad ostendendam generationem, corruptionem & transmutationem metallorum, & non intendere hic defensionem hujus sententiae ob vitandam prolixitatem; ago enim hic contra Condiscipulos Raymundistas, qui supponunt, Doctrinam sui Magistri esse veram: unde si petit argumenta & demonstrationes hujus sententiae, adeat ipsum Doctorem Illuminatum in prædicto libro & aliis, & satisfiet suo desiderio.

Cùm igitur in omnibus metallis, scilicet in mercurio, plumbō, stanno, cupro, ferro, argento & auro sit prima & secunda vegetativa, ut patet ex tertia positione, & hæ duæ potentiae sine duo agentia naturalia, ut habet septima positio, & contineant in se semen naturale, ut fert octava positio, manifestum est, quòd possint generare suum simile & multiplicare se, sicut cætera corpora naturalia; aliàs enim frustra haberent semen & potentiam vegetativam, cuius naturæ est generare, gubernare, nutritre, augmentare, alterare, corrumpere, appetere, retinere, digerere, expellere, ut docet Illuminatus Doctor in dict. Quæst. cap. 122. n. 5. & transmutare in suam speciem, ut habet cap. 130. n. 5. unde, quòd hoc sit possibile, ad literam expressit Illuminatus Doctor in suis indubiis voluminibus: e. g. in Arb. Scient. de fructu Arb. elem. fol. 22. ubi sic ait: *Fructus Arboris elementalis est elementatum, sicut lapis, aurum, pomum, pīcis, avis, bestia & corpus hominis; hac omnia sunt elementata & individuata, & ipsa fructum vocamus; quia bonitas, magnitudo, potestas & virtus majorem quietem & finem habent in illis, quam in trunco, branchis, ramis, foliis & floribus; & hoc est, quia in pomo (quod est fructus) conservatur species, in quantu in pomo ipsius aliud pomum continetur (jam erige aures Pamphile, & applica perspicilia) & idem est de aliis rebus, quas prædiximus.* Si idem est de aliis rebus, quas prædixit, ergo in auro conservatur species, sicut in pomo, & per consequens in auro continetur aliud aurum, sicut in pomo continetur aliud pomum: quid clarius? & tamen oculos habent, & non vident.

Ne autem putent, hoc fieri per naturam, & non per artem, videant per Perspicilia Lulliana Arb. quæst. de q. fr. Arb. elem. ubi affirmat, quòd per flammam exeat aurum de potentia in actum: & ne existimant, Raymundum adeò rusticum fuisse Philosophum, quòd crediderit vel voluerit tantum insinuare, quomodo aurum per flammam ignis vulgaris eliquerit ex lapidibus (quod non esset exire aurum de potentia in actum, cùm jam etiam in lapide sit actu aurum) subjunxit statim: *Postquam per artificium potest exire forma de potentia in actum: & postea querit: Utrum per artificium possit fieri aurum de argento?* & respondet: *Martellus non producit clavum de se ipso, nec Medicus sanitatem de se ipso producit in paciente:* quod dictum ostendit, nec Artificem Alchimistam producere

aurum de se ipso, sed de materia convenienti & modo artificiali à natura regulato; sicut per medicinam producitur sanitas in infirmo; & hunc esse genuinum sensum hujus textus non solum probant ipsa verba, sed duplex Authoritas, primò Discipuli Jacobi Januarii, de quo suprà in prima Classe: qui in Libro Artis Metaph. 2. fol. 154. v. p. sic loquitur allegans supradictum textum. *Opus artificiale (opere artificiali) per flammarum de potentia in actum fit aurum vel argentum;* nam per artificium potest de argento fieri aurum; nam *forma de potentia in actum exire potest per Magisterium artificiale:* & sicut Medicus de se ipso sanitatem in paciente non producit, sic plumbum non producit aurum de se ipso, nec etiam argentum; nam ex homine homo generatur, & non leo: in Arb. quæst. hæc Discipulus.

Quid Magister? in Lib. Contempl. Dist. 39. de Amore cap. 310. agens de forma media, scilicet composita ex forma naturali & artificiali, & explicans, quomodo ex actione & passione componatur forma media, dicit: *Si forma media non esset inter formam naturalem & formam artificialem, esset impossibile, quòd res naturalis per passionem posset esse subjectum formæ artificiali; & hoc idem est de forma media, que componitur in metallis per actionem & passionem;* sicut aurum habet formam naturalem, & sua forma stat in argento potentialiter per opus artificiale; cùm per Alchimiam forma argenti convertatur in formam auri. Quid contra hunc textum poterunt excipere noster Ra. & P. Custrerius? qui ultimus ridiculâ interpretatione conatus est detorquere textum ex Arb. Scient. allatum in sensum à mente D. Authoris alienissimum, nempe ut faceret Raymundum per fas & netas non Chemicum.

Quòd opus Artis & Naturæ possint confluere in unum opus, clarissimè demonstrat Illuminatus Doctor in Quæst. Thomæ Attreb. q. 28. ubi querit: *Utrum Ars possit meliores operationes facere, quam natura, vel aliquid melius facere, quam natura?* & solvit: *Quod Ars propriè non possit meliorare operationem naturæ, neque facere aliquid naturaliter; quod si faceret, jam Ars non esset Ars; quod esset contradic̄tio: veruntamen per appropiatum NB. Ars potest accidentaliter disponere materiam, cum qua (dispositione) natura se adjuvare possit naturaliter in nutriendo humidum radicale per humidum nutrimentale.* Et Theor. Test. cap. 24. Cùm igitur Fili volueris facere nostrum Lapidem, scias primò, quomodo & qualiter natura operatur, & imitare illam viam, & habebis ex dictis elementis, quidquid volueris; quia natura debet operari, & non tu, & formare & mundare: & propter hoc necessario expedit, quòd tu scias ipsam ducere per rectitudinem via, & informare suam materiam, in qua natura est introducta; & si bene scis ducere aut dirigere, ipsa tibi confert plus, quam tu scires petere. Et ibid. cap. 75. Fili, quando vis aliquid facere, semper facias per naturam, & scias concordantiam naturæ; quia sine illa nihil posses facere, eo quòd nulla res mundi, qua fieri debeat, est extra limites naturæ, quin per illam & de illa & in illa sit facienda.

Et cap. 49. Fili, non intelligas, quòd hoc opus fiat coacte, sed per ingenium & subtilitatem, quas tu debes intelligere à natura; quia ipsa habet magnam solicitudinem per suum secretum portandi materiam ad suam perfectionem: quare si illam vis invenire, operare quotidie per naturam, & bene dispone suam materiam cum scientia cognita in igne,

igne, & facias illi, secundum quod natura postular & requirit; & illa tunc faciet secundum suum proprium debitum; quia ipsa colligit, format & permittat materiam, & non tu, quando invenis, quod per artem respectu naturalium principiorum sibi appropriatur NB.: igitur natura cum sua sollicitudine & intelligentia perficit totum opus in materia obedienti; & sic tu non es nisi administrator illius &c. En, quam praeclarè concordet Lullus Philosophus cum Lullo Chimico.

His textibus Illuminatus Doctor duo beneficia praebuit suis Discipulis, exponendo scilicet, quomodo textus in Arb. quæst. sit intelligendus: item quid intenderit, quando in Lib. Arb. Scient. in quæst. radic. Arb. elem. fol. m. 447. in favorem Alchimistarum ait: *Quod nulla dispositio artificialis possit esse sine naturali: & in hoc passu gaudet (verus) Alchimista: sicut in Arte Generali Ultima flet (fatuus) Alchimista: & quomodo ex metallis possit preparari Medicina ad prolongandam vitam humanam: ut quæst. 27. antecedente, Utrum Vita hominis possit prolongari per naturam & artem? testatur, affirmativam hujus questionis esse tenendam, assentique, Medicum posse adjuvare naturam disponendo humidum nutrimentale, quod natura magis competit NB.: nemo autem potest ambigere, illud humidū nutrimentale magis competere ad diutius prolongandam vitam humidi radicalis; quod humidū nutrimentale præ omnibus magis durat: & cùm omnia corpora elementata sint à DEO creata, ut faciant homini servitum non tantum artificiale, sed naturale, quod est nobilius priori, hinc metalla, & præ cæteris aurum, quod est magis durabile cæteris, & tamen est corruptibile, ut q. 25. docet, ostendens simul, ex qua materia dictum humidum nutrimentale debeat elici, per artem resolvi & preparari possunt legibus & regulis in Libro de Grad. & Princ. Med. contentis, ut huic usui possint inservire.*

Hanc præparationem metallorum artificialem naturali artificio fundatam, ordinatam tam ad conservandum humidum radicale corporum humanorum (in quo consistit conservatio sanitatis) quam ad multiplicandum, nutriendum, augmentandum, perficiendumque humidum radicale metallorum (in quo consistit ipsa transmutatio & generatio artificialis metallorum) lucidissimè cum omnibus requisitis revelat suis Discipulis Doctor Illuminatus in sape allegato Libro Quæst. solvendarum per Art. Inv. & Dem. per diversa capita inter se combinata; in quibus omnia Artis hujus arcana adeò solidis Principiis detexit, ut in ipsis Libris Alchimicis omnia simul sumpta tam manifestè non sint posita; quamvis per partes aliqua clarius exponantur, sicut exempla inferiùs prodent.

Sic Quæst. 165. docet Modum generationis metallorum artificialis in exemplo generationis argenti, dum ait n. 3. *Argentum, priusquam fuisse reductum de habitu in actum, erat naturaliter in habitu quoad formam, & in potentia quoad materiam; sed Artifex NB. materiam preparavit, ut idem, quod erat in habitu & potentia, deduceretur in actum: hunc ipsum textum allegat Adversarius noster Ra. in sua Astræa cap. 2. n. 5. unde aut ipsum transiliit como los gatos por las brasas encendidas, aut ut quandoque bonus dormitavit Homerus; nam etiam sine perspiciliis potuisset videre, in illo astrui artificialem productionem argenti; sed non*

erat ad suum propositum: proin suasor ipsi fuissem, ut illum omnino omisisset, ne cœcitatis arabi posset.

Sed quomodo Argentum fuit naturaliter in habitu quoad formam, & in potentia quoad materiam, antequam fuit reductum de habitu in actum? hoc pulcherrimè declarat Illuminatus Doctor in cap. i 50. Lib. Quæst. dans doctrinam generalem, quomodo generabilia existant in habitu & potentia? sic dicendo n. 3. dicti cap. In bonitate, magnitudine & ceteris principiis superioribus consistunt generabilia in prima forma & prima materia, que sunt constituta ex ipsis principiis superioribus, & in eis omnia principia superiora sunt unita, & per consequens habitus & potentia, ita, quod unus habitus ex omnibus illis principiis est constitutus, & una potentia ex omnibus eiusdem est constituta, videlicet una forma universalis, & una materia prima &c.: post istud existere ipsa generabilia existunt magis infra alio gradu, videlicet in quatuor elementis simplicibus meantibus distinctis proprietatibus: & sub ipsis descendunt inferius adhuc alio gradu, videlicet in elementa composita usque ad agens naturale, videlicet animal, plantam, metallum: scimus ergo ex hoc §. quid sit agens naturale, scilicet animal, planta, metallum.

Ad quid prodest hæc cognitio? n. 4. pergit: *In planta (& per consequens in metallo) que est in actu, est alia planta in habitu & potentia, ut predictus finis sequatur; itaque de bonitate &c. planta potest generari bona &c. alterius planta similis prime speciei; & hoc formaliter, cùm habituata sit in illa per formam, atque planta materialiter per materiam; cùm bonitas &c. planta sit passiva, eo quod bonificabilis: idcirco quando venit superior influentia ad radicem vel granum (semen) planta existentis in terra, tunc habitus & potentia superiores, & habitus & potentia inferiores in gradibus antedictis gradatim sibi ipsis mutuo obviant usque ad ultimum; & tunc, quod est habitu per formam, reducitur formaliter ad actum, & hoc, quod existit in potentia, reducitur materialiter ad actum; hoc autem per se satis patet: & cùm unum principium sit demonstratio & doctrina aliorum, ut habetur in Lib. Princ. Med. Dist. 2. cap. 8. de mixt. E. K. & cùm unus paragraphus sit demonstratio alterius, & etiam unus paragraphus sit principium alterius secundum istam Artem, ut habetur ibid. Dist. 3. cap. II. de mixt. E. O. & finalis intentio hujus Artis sit, quod intellectus per unum principium exaltetur ad alterum principium artificialiter intelligentem, ut notatur Dist. 10. cap. 36. metaph. 7. mutando terminum plantæ in terminum metalli vel argenti, demonstratus erit totus modus reducendi argentum, vel quodlibet aliud metallum, de habitu & potentia in actum ex argento vel alio metallo actu existente & agente.*

Hoc autem est artificium solius naturæ, & non artis; de quo in Theor. Test. cap. 53. & MSto cap. 57. aptissimè ad rem præsentem, ubi requirit tres virtutes vel tres formas ad hoc opus perficiendum: *Prima descendit à primo motore, aut à motu stellato; & istam in nostro Testamento (ait) nominamus primam formam formarum, per quam inferiores materia transmutantur de forma in formam per cursum & institutionem nature tantum: & de ista forma natura satis habet ad formandum & ponendum de potentia in actum sua prima composita per materias elementorum. Secunda virtus est virtus infusa in materiis elementalibus compositis, quam trahere ab illis materiis opus est tibi, in quibus est, per modum con-*

convertendi genus suum ad primam suam naturam, vel appropinquandi, quantum est possibile, sue prima rei; & hoc est arti sufficiens, quia est materialis: & in hoc punto ars non potest assimilari natura, quia non potest dare formam substantialiem rebus, sicut facit natura per ingenium sua nobilis operationis & intentiva: & ideo necesse est arti, ut recurras ad naturam, & ei supplicet, ut velit ei commodare de suis substantialibus formis, quas ipsa jam creavimus NB., ad formandum unum corpus in tam magna potentia, ut mors illud nunquam tangat, & ostendere & docere, quomodo illa possit illud corpus extrahere a suis compositionis creatis, & illi ostendere suam incrationem, quae dicit materiam de potentia in actum generationis.

Quare Fili (continuat) Artifex subtilis debet multum respicere, quomodo natura operatur, adhuc, ut cum sua arte possit illam imitari in tantum, quantum est ei possibile, & ut illud, quod ei non est possibile, per ingenium intellectuale scias supplere respectu naturae, si vult habere rem nostram, que fit per naturam; & supplementum est a tertia virtute, quam potes intelligere per secundam forunam: & licet sic sit (nota phralin Lemovicensem, è quand be ajo sia enaxi) quod ego dixerim, quod sunt tres forma, non est tamen nisi una sola, quia ipsa non recipit finem determinationis, nisi per naturam sui generis, in quo est influxa per cursum naturae, & capta & condensata ab illo in substantiali forma, sine qua nil in mundo vivere posset. Et ad faciendam & intelligendam hanc rem nos convenit conari, ut aperiamus intellectum humanum; quia dicta virtus est influxa in humidis radicalibus, qua sunt imbuta in partibus essentialibus rerum compositarum mercurialium & elementatarum purarum & non purarum &c.

In hoc paragrapho multa elucidantur eorum, quæ ex Lib. Quæst. suprà sunt adducta, & solvuntur multæ apparentes contradictiones ex Libris D. Authoris ab Adversariis contra nos allatae nam concordantia hujus & prioris §§. ostendit opus naturæ solius, & opus artis & naturæ simul, quod conformati debet operi naturæ, quantum est possibile: demonstratur autem impossibilitas vel possilitas artis comparata ad naturam in hoc, quia natura duo facere potest, quæ ars non potest; natura enim ex prima vegetativa vel prima universalis forma & materia tanquam principiis remotissimis, in quibus secunda vegetativa & particulares formæ & materiæ, & per consequens individua existunt in habitu & potentia, potest reducere illa individua de potentia in actum; ut docet & demonstrat Illuminatus Doctor cap. 122. Lib. Quæst. super Art. Inv. & Dem. n. 3. Et hoc idem probat textus Theor. Test., contra quam operationem sunt quidam fatui Alchimistæ, qui ignorantes possibilitatem artis volunt producere ipsa individua, vel formas substantiales individuales, ex primis istis universalibus principiis; quos proin reprehendit Doctor noster in Lib. de Princ. & Grad. Med. Dist. 6. cap. 20. fol. 31. §. Illud autem, propter quod unum metallum in speciem alterius metalli converti non potest, est, quia natura iter generatio metallorum fit per digestionem in corpore terra &c. Et in Lib. Quæst. solv. pet Art. Dem. & Inv. q. 165. n. 1. Sicut natura habet ordinem in animalibus & plantis respectu principiorum, mediorum & finium, ita, quod nullus Artifex potest unum animal in aliud, vel unam plantam in aliam transferre, similiter nec essam Alchimista unam speciem metalli in aliam potest transmutare; jam NB. addit rationem,

cum non possit tantum attingere, quantum forma potest de principiis primis usque ad secunda. Fatui igitur Alchimistæ volentes transmutare speciem argenti in speciem auri, & videntes, quod hoc fieri non possit, nisi species argenti corruptatur, conantur corruptere argentum, & illud in elementa (ut ajunt) reducere, scilicet simplicia & universalia, ut ex illis purificatis & simpliciatis conjunctisque producant substantialiam puram auri; quos irridet ignis in Lib. Felix 6. cap. 4. & meritò, quia duplum committunt insaniam, intendendo aliquid impossibile ipsi naturæ, quanto magis arti; scilicet omnimodam separationem unius elementi ab altero: per quam fatuam intentionem (etiamsi possibilis esset) elementa duo mala acquirerent, unum, quod nunquam amplius appeterent compositionem, alterum, quod fatuo Alchimistæ non amplius possent inservire, quia essent intangibilia & insensibilia; alteram autem stultitiam in hoc committunt, quia reducendo particulare in universale non est in scientia & potestate illorum de novo reducere habitum & potentiam particulares ex universalis illo in actum; quod demonstrat D. Doctor in allegatis textibus Felicis, Arbor. Scient. Theor. Test. Lib. de Princ. Med., insipienter enim rusticus triticum in igne quam optimè calcinatum, & in elementum terræ & aquæ, h. e. cineris & salis reductum seminaret ad triticum producendum; cum sine tritico actu existente non possit generare triticum.

Alterum, quod natura potest, & ars non potest, est, quod, sicut natura ex prima forma universalis (& hoc idem de materia) producit secundam formam, scilicet specificam, de habitu in actum, sic ex prima & secunda actualiter existentibus potest producere tertiam, scilicet individualem, quæ est in habitu in secunda, in actum; & hoc patet ex Lib. Chæos de tribus Grad. n. 1. f. 4. & cap. de gen. & cor. n. 2. f. 8. & in Quæst. Artis Inv. & Dem. cap. 122. n. 4. & Theor. Test. cap. 53. suprà citato. Sicut igitur natura duo potest, quæ non sunt in potestate artis, sic ars duo potest (cum natura tamen & per naturam) quæ sola natura nunquam potest; quorum primum est, ex concreto generato facere concretum regeneratum, h. e. ex imperfecto perfectum, & ex corruptibili incorruptibile, & ex concreto facere abstractum, & utraque intendere ad libitum operantis; in quibus duobus latet fundamentum omnium terribilium secretorum naturæ, quibus se Sapientes antiqui, & præ omnibus Illuminatus Doctor noster admirabilem reddidit suis Discipulis: hoc testatur in Theor. Test. cap. 59. Quoniam natura (inquit) non habuit potestatem dicta metalla ponendi in aliam digestionem, ut per aliam circulationem fecisset elixir completum, & hoc ratione spissitudinis, duritiei & compactibilitatis humidi mercurialis terminati & inspissati per vaporem sui sulphuris & caloris naturalis NB. in forma metalli, quemadmodum solem & lunam creavit de subtili substantialia suorum priorum mediorum virtute sui primi circularis operis, ideo in hoc casu supplemus impotentias naturæ, scilicet corpora dura faciendo mollia, & grossa gracilia adjutorio naturæ, qua non recedit hinc; & liquefacimus NB. cum putrefactionibus, quousque ad naturam argenti vivi sint reversa per sublimationem grossi in simplum, & reductionem cocti in crudum, & resolutionem & dissolutionem siccii in humidum.

Agamus hic de primo, ostendendo, quo-
modo

modo sapientissimus Magister noster modum regenerandi *concretum naturale* in libris diversis demonstrat, præsertim in Lib. Quæst. super Art. Inv. & Dem. q. 164. in quo capite docet modum generationis & corruptionis metallorum; modum generationis quidem apertè, modum autem corruptionis sub metaphora, *quomodo ignis liquefaciat aurum*: unde si hoc caput Perspiciliis Lullianis fuissent intuiti nostri Antagonistæ, detinxerent, non hic rusticam liquefactionem aurit tantum tractari à D. Authore per ignem culinarem, sed philosophicam & secretam; quam nunc in Condicipulorum gratiam in lucem proferam.

Nulla regeneratio est possibilis sine corruptione, & nulla multiplicatio sine regeneratione; nam nisi granum frumenti cadens in terram mortuum fuerit, ipsum solum manet; corruptionem verò præcedit liquefactio (naturalis, non violenta) tanquam dispositio prævia ad corruptionem; sicut enim generatio ex corpore liquido efformat solidum, sic corruptio, agens contrarium generationis, ex corpore solido efformat liquidum: unde cùm sint duo genera liquefactionum, una artificialis, altera naturalis, secunda hìc describitur ab Illuminato Magistro in exemplo auri dante præceptum generale reducendi quolibet corpus in liquorem naturalem, quem vocat Schola Lulliana aperto nomine *materiam primam* cuiuslibet rei, seu *Chaos physicum*: de prima verò utpote vulgariter cognita sic præmittit n. 4. cit. cap. *Ignis liquefacit aurum ac ferrum & cetera consimilia metalla; & hoc isto modo:*

Aurum artificialiter figuratum est & depuratum ex minera sua, sicut ferrum ex lapidibus, & tunc fundit ignis figurando & depurando aurum, predominans ceteris elementis; postmodum refrigerato auro caliditas ignis conclusa fuit in illo, & habituata propter restrictionem aqua & concatenationem (concordantiam) ignis & terra in siccitate, & terra & aqua in frigiditate. Hic finit opus artificiale & mechanismum pertinens ad metallurgos, quod igne vulgari peragit: de quo opere Basilius Valentinus & ipse Discipulus D. Raymundi exactè concordans cum suo Magistro suæ Officinæ Metallorum cap. 2. de semine Metallorum eundem processum vix non ad literam tecuset sequentibus verbis: Non autem minimus labor est, ut quidam antiquissimorum Philosophorum dixerunt, qui ipsum duplēm laborem nominarunt; nam ita dicunt: primò metallum debet transire manū liquefactoris, postea manū Alchimista, si quis cupit artificiali labore cognoscere semen: quid hoc aliter est dicere, nisi quod resolutio sit duplex: una, quando experti Liquefactores seu Metallurgi corpus friabile ex cōadunatione naturali reducunt in ductile, à quo amovetur omnis impuritas: postea accedit Alchimista, & reddit corpus in suum cinerem, calcem, laticem, vitrum, colorem, fuliginem subterraneas, in quibus quiescit, & se fructiferum videre & reperire permittit semen & liquor metallorum æthereus in corpore, & se reducere in aquam spiritualem vel pri- mā materiam secundum naturam & proprietatem metalli &c.

Nunc incipit opus naturale & artificiale, quod Beatus Raymundus noster, ut Philosophum decet, philosophicè sic exponit ibidem: *Ut autem aurum revertatur in illam figuram, in qua naturaliter NB. prius fuerat (scilicet antequam per artem reductum fuit in corpus solidum) aqua & terra quantum possunt corrumpunt artificialem figu-*

ram illius, sicut aqua ablata ab igne materiali expellit artificialem caliditatem suam, ut frigiditas sua redatur in priorem actum sibi naturalem: unde quando ignis venit ad aurum (non vulgaris ignis, sed ille, quem suprà dixit inclusum & habituatum in auro) liquefacit ipsum (postquam nempe jam terra & aqua artificialem figuram auri duxerunt in corruptionem) dissolvens restrictionem aqua, & duritatem terra (auri) nam ipsum durum & restrictum factum est propter terra grossitatem, cruditatem & aqua restrictionem claudentis poros, quantum potest; sed ignis aperit eos, & illa caliditas conclusa & habituata in auro revertitur in actum, ut ipsum aurum non amittat illam artificialem figuram, quam ignis dedit ei contra aquam: h. e. ignis de novo revertitur de potentia in actum, & aqua & terra, quæ in corpore solido auri dominabantur restringendo & consolidando corpus auri, de actu redeunt in potentiam, adhoc, ut aurum corruptum primo ab aqua & terra non perdat illam figuram artificialem, & per consequens suam formam naturalem, à qua figura artificialis dependet, quam ignis auro dedit contra aquam in mineris, ex quibus per ignem vulgarem est eliquatus. Nil posset ad theoriam operis clarius addi, nisi demonstratio practica; præsertim si hic ultimus §. combinetur cum superiori ex cap. 59. Theor. Test. adducto.:

Sed ut omnino nil patiar abesse meis Confratribus, adjiciam lumen lumini, videant igitur, quid Theor. Test. cap. 28. Illuminatus Doctor noster, & quād appositè de hac liquefactione discitat: *Ignis natura* (inquit) cùm sit inclusus in profundiori sui corporis, non potest se ostendere statim, quousque sit apertum; nam in grossis elementis (terrâ & aquâ) est inclusus & absconditus: & ideo est necesse, elementa subtiliare, scilicet terram & aquam per debilem digestionem, unde causatur viriditas, quæ est primus color; cuius signum dat cognoscere, quod actio caloris resoluti sit frivola & lenta, & per consequens insuffiens dissolvere & rarificare partes terrestres; ideo in cute & superficie & ubique color viridis manifestatur indigesitus & terrestris, in cuius ventre calor naturæ multiplicatur, qui propter causam humidi excellentis tenentis eum hebetatum non potest manifestari; sed (ut predictum est) calor naturalis paulatim vigoratur adjutorio caloris ignis administrati ab Artifice & Operatore, qui bene scit intellectu suo disponere, informare & coquere suam materiam, quousque appareat desuper nigra; quia tunc ignis naturalis pugnat contra humorem, à quo creatur nigredo.

Vides nunc charissime Confrater etiam sine perspiciliis, quid voluerit B. Magister noster in Libro de Princ. & Grad. Med. Dist. 6. cap. 20. de gen. & corrup. metal. quando dixit: *Illud autem, propter quod vides rubiginem in ferro, & non vides in auro, est, quia ferrum est magis corruptibile, quam aurum; cuius auri rubiginem non potes sentire nisi cum igne, cum quo purificas aurum; quod nempe hic non agat de igne culinari, qui aurum non potest corrumpere, nec rubiginare, sed de intrinseco innato naturali igne ipsius auri per liquefactionem sui corporis naturalem in actum reducto: unde quando nostri Adversarii hunc textum legunt, cùm nesciant, & nunquam viderint alium ignem, quād illum, cum quo ciceres coquuntur, accedit illis, quod enarrat Doctor Illuminatus in Theor. sui Test. cap. 67. Quando dicimus, quod lapis per ignem generatus est, non vident alium ignem, nec alium ignem corporaliter credunt, nisi*

com-

communem ignem &c.; ideo manent decepti per suas cacas estimationes, inferentes, quod simus causa sua deceptionis, & quod dederimus intelligere unum pro alio: sed non est verum (satvâ eorum pace) sicut probavimus per illa, qua Philosophi posuerunt in scriptis.

Monstrato igitur modo corrumpendi seu liquefaciendi aurum & omnia metalla monstravi semitam rectam, quâ itur ad finem regeneracionis auti & omnium metallorum, quamque in libris toties nominatis Condiscipuli mei infallibiliter invenient, si libros illos perpetuâ concordiâ assident libris chimicis Testamenti, Codicilli, Quintæ Essentiaz & aliorum, ut simul theoriam & praxin ex illis hauriant; nam liber librum aperit, & quod in uno est diminutum, est compleatum in altero.

Restat nunc ad perficiendum subjectum hujus Capitis, nimirum fundamentum, quo solo omnes objectiones contra Alchimiam ex B. Raymundo perpetram intellectu supra conglobatæ colliduntur, ut de altero quoque Artis supra naturalm privilegio aliquid discurrat; scilicet de *Abstracto physico* jam in actione posito: (nam de ratione præparationis & confectionis illius agere nec hujus est loci, nec mei est muneris) ut clariùs me explicem, restat ostendendum, quomodo aurum jam regeneratum, in suis gradibus exaltatum, stante & permanente eâdem proportione metallicâ & aurificâ, ac in formam physicam conversum operetur ad extra, convertendo argentum & alia metalla in suam speciem: hoc enim apprimè exposito patebunt solutiones omnium objectionum, quæ contra conversionem unius speciei in alteram sunt supra factæ.

In sâpe dicto Libro Quæst. solv. per Artem Inv. & Dem. q. 130. Utrum ignitivum habeat ignibile propinquum & remotum? n. 5. sic philosophatur Illuminatus Doctor noster: In elementato, ut hac planta vel hoc animal (vel hoc metallum) in specie sua attingit nutrimentum, quod advenit in semet ipsam, convertens illud in speciem suam, sicut planta influentiam terra & pluvia convertit in se, eò quod vegetativa (aurificativa) quoad formam attingit in suo proprio vegetabili (aurificabili) vegetabile (aurificabile) remotum, videlicet terram, pluviam &c. (aut quatuor elementa metallica) alioquin sine suo proprio vegetabili (aurificabili) non posset attingere vegetabile (aurificabile) remotum; quia deficeret medium conjunctionis & proportio inter formam & materiam remotam; & hoc, quod venit ad plantam (aurum) esset annihilatum in materia prima, priusquam conversum esset in speciem plantæ (auri) & nunquam esset, qui reduceret illud vegetabile (aurificabile) remotum, nisi esset vegetabile (aurificabile) propinquum, in quo per transmutationem attingit vegetabile (aurificabile) remotum, priusquam in materiam primam convertatur: hoc per se manifestum est.

In eodem Libro q. 133. Quomodo individuantur substantia? n. 4. demonstrat, quomodo ex prima & secunda vegetativa (quas supra dixit esse etiam in metallis) sive ex primo & tertio Chæos individuat substantia: Hac autem individuatione beat esse, quia in prima vegetativa habituata est secunda vegetativa; quia secunda reducitur in actum, dum alia ab alia medianib[us] elementis simplicibus & compositis & agente naturali, videlicet semine generantis, individuatur in constituendo substantias elemen-

tatas, ut hanc plantam, hoc animal (& per consequens hoc metallum) dein n. 5. docet, quod quatuor elementa composita, seu quatuor species mixtionis, sint medium, per quod prima vegetativa (quam etiam vocat primam materiam, Chæos &c., ut supra habetur in positionibus) ducitur in secundam, eò quod sunt materia, de qua secunda venit in actum: & quia in individuando seu generando fit motus de prima materia seu elementis simplicibus ad elementa composita, & de elementis compositis ad elementata, scilicet plantam, animal, metallum, ut hoc n. 5. & sequenti 6. ostendit, naturalis ordo & ratio dictat, quod corrumpendo elementata primus motus est deelementato in elementa composita, quæ sunt sensibilia, & de elementis compositis in materiam primam. Quod autem hæc ipsa materia prima & dicta elementa simplicia, quatenus sunt entia physica, sunt sensibilia, sicut sunt insensibilia, quatenus sunt entia metaphysica, hoc supra probavi; quia alias triangulus rubeus in principiis naturalibus non esset perfectus, existente scilicet medio & fine corporum naturalium sensibili, & principio insensibili; quod Illuminatus Doctor noster per totum Librum Quæstionum in multis locis impossibile probat; & quidem sensuali experimento de semine seu agente naturali, quod est principium physicum & sensibile cuiuslibet individui naturalis: hoc ipsum probat in Libro de Principiis Philosophiaz p. 1. Dist. 8. de Elem. simpl. rat. 2. 4. 5. & Dist. II. rat. 4. & Dist. 13. rat. 3. & Dist. 14. rat. 2.

Hunc verò regressum de Q. ad G., seu de composite ad materiam primam clarè demonstrat in præfato Libro de Princ. Phil. p. 2. cap. 29. sequentibus: Conditiones ipsorum C. R. h. c. motus & alterationis sunt, quod in R. partes cuiuslibet particularis ad universale per indigestionem (reincreditationem termino chimico) moventur, sicut per P. (digestionem) descenderunt ex universali ad particula-
re; & ideo C. R. existunt in Q. (composito) in quo destruunt O. P. (mixtionem, digestionem) per dissolutionem & annihilationem ipsius Q., separando par-
tes NB., ex quibus Q. est compositum. Hac solidissimâ theoriâ nondum contentus optimus Doctor noster statim subdit ipsam practicam ibidem legendam; quâ clariotein nunquam me legisse sancte testor in omnibus libris Chimicotum: addam tamen hujus parallelam ex Lib. de Quint Essent. Dist. 3. in quæst. abstr. à fig. quadr. q. 2. Quem modum tenebit Artista, ut sequatur naturam per artificium?

Modus est iste, quia tu Fili primò objectare debes materiam primam &c., secundò elementa simplicia, tertio elementa composita, quartò individua elemen-
tata &c.: in his claudit modum generationis, jam ostendit modum corruptionis ibid. pergens: & Fili nota ista, quæ hic tibi dicimus, quod natura orbis corrumpens aliquod individuum putrefacit illud, postea separat elementa composita, quæ sunt individua magis propinqua, & quodlibet illorum reducit ad primam materiam: exinde verò, postquam finita est tota rota corruptionis, incipit rota generationis (sed in arte regenerationis) incipiendo generare à prima ma-
teria, postea ad elementa composita, quæ fiunt per mix-
tionem elementorum simplicium, & ex elementis com-
positis ad substantiam elementatam secundum propriam
speciem & formam, sub qua attrahuntur elementa ad
compositem individuatum. Fili, si hic nos bene in-
tellexi.

sellexisti, explanatus est modus, secundum quem Artista debet sequi naturam per artificium.

Prosequitur modum individuationis Magister in supradicta quest. 133. n. 6. Post istum gradum individuationis substantia sequitur ultimus gradus, qui est de semine planta vel animalis (vel metalli) habentis in habitu multiplicare generativè substantiam sibi specie similem, & ex preparatione & celebratione sive dispositione predicta descendit una substantia ab alia derivante illam, convertente substantiam generativam id, quod de superioribus principiis advenit in speciem suam; nam superioribus principiis influentibus illud convertibile hujus speciei, quod habent in habitu, & illo ejusdem similiter speciei, quod est ex habitu generantis, convertente illud convertibile in hoc esse ipsius speciei, individuatur substantia in ultimo gradu individuationis; & sic oritur & individuatur substantia de substantia in similem speciem, ut planta de planta, animal de animali (& per consequens metallum de metallo) n. 7. & hac positio per se patet, & non tantum fit sola operatione naturae, sed etiam naturae & artis simul: unde & artificialiter est demonstrabilis; & per hanc attingit intellectus individuationem generum & specierum: sic Illuminatus Doctor cit. n. 7.

Hæc omnia necessariò debui in antecessum ponere tanquam generalia principia transmutationis, ut specialia faciliùs intelligantur in transmutatione nempe specifica, quæ sic à B. Doctore describitur Quest. 137. n. 3. *Dum aqua & vinum simul commiscentur, illud convertit ad se illam in colorem & saporem suum, eò quod vinum est magis elementatum, quam aqua, & habitus & actus sunt in vino maiores, quam in aqua: & quia per supradictam doctrinam unum principium B. Raymundi facit cognoscere alterum, & metaphora significat unam rem pro alia, ut Doctor Illuminatus habet Dist. 10. cap. 36. Lib. de Princ. Med., & metaphora intendit intellectum, ut legens vel audiens unum intelligat aliud, ut habet Dist. 1. cap. 5., & ut eodem tempore giretur super diversas species ibid., mutemus tantum terminos speciales in alios speciales servato processu generali, dicendo: dum argentum & aurum (reductum de habitu in actum operandi) simul commiscentur, hoc convertit ad se illud in colore, pondere, substantia & ceteris proprietatibus auri, eò quod aurum est magis elementatum, quam argentum, & habitus & actus sunt in auro maiores, quam in argento: nonne hæc optimè quadrant?*

Adhuc clariùs n. 6. Quando cibus est receptus in stomacho, & de illo fit transmutatio in sanguinem, & de sanguine in carnem, hec est vera transmutatio, cum fiat de specie in speciem; hic enim sanguis est attractivus & conversivus, cibus vero influxivus & communicativus sui, & transmutabilis; non enim est tantum fortis in sensitiva & vegetativa, quantum sanguis, neque tantum sanguis, quantum caro viva; & hoc modo nutrimentum fit conversivum & convertibile, & elementorum essentia est subiectum, quare oportet eam pati, & remanere sub diversis transmutationibus, & vegetativa activa & sensitiva &c. attingunt omnes partes vegetativa passiva transmutabiles &c.: hoc igitur predicto modo fit conversio & transmutatio de elementis in mixtum; mixtum autem est actus reductivus de habitu per formam, & de potentia per materiam; & fluxus ac refluxus transmutationis fit in materia, habitus autem remanet per formam, species vero, ut planta, & sic de aliis, est permanens, & forma & materia illius similiter: & cum metalla,

quando sunt in superficie terre, per rubiginem ad corruptionem moveantur, & per generationem in alijs speciem convertantur, sicut sunt elementa in animalibus: ut dicitur Libro de Principiis & Gradibus Medicinæ Dist. 6. cap. 20. h. e. Sicut in corpore animalis naturaliter per digestionem sanguinis fit caro, & per digestionem cibi & potus in corpore receptorum fit sanguis, ergo transmutatio in metallis fit sicut in animalibus: unde quando argentum per modum cibi est receptum in stomacho auri, de illo fit transmutatio in sanguinem, h. e. mercurium auri, & de sanguine in carnem, h. e. de mercurio auri in aurum; & hac erit vera transmutatio, cum fiat de specie argenti in speciem auri; hic enim sanguis, h. e. mercurius auri, est attractivus & conversivus, cibus vero, h. e. argentum corruptum, & in nutrimentum conversum, influxivus & communicativus sui & transmutabilis; non enim est tantum fortis in vegetativa, quantum sanguis, h. e. mercurius auri, neque tantum sanguis, hoc est mercurius auri, quantum caro viva, h. e. aurum vivum NB.; & hoc modo nutrimentum fit conversivum & convertibile, h. e. mercurius auri, in quo stat forma media composita ex naturali & artificiali, de qua suprà locutus est Divus Author in Libro Contemplationum, & in quo est prima & secunda vegetativa, & agens naturale specificum, est conversivus, in quantum corruptit totam formam & materiam specificam argenteam, & convertit totam formam & materiam generalem metallicam in suam naturam specificam auream; & est convertibilis, in quantum convertitur in substantiam specificam duram & fixam auri: & elementorum essentia est subiectum, h. e. elementorum metallicorum, non generalium, essentia est subiectum commune, quod exuendo speciem argenti induit speciem auri, quare oportet eam pati, & remanere sub diversis transmutationibus; & vegetativa activa auri attingit omnes partes elementorum vegetativa passiva metalli NB. transmutabilis: hoc igitur predicto modo fit conversio & transmutatio de elementis metallicis in mixtum auri; mixtum vero auri est actus reductivus de habitu per formam, & de potentia per materiam, & fluxus ac refluxus transmutationis fit in materia prima metallica, quæ constat ex forma & materia prima metallorum generali, & derelinquit formam & materiam specificam argenti: unde in illa materia generali metallica remanet habitus specificus auri per formam; species vero, ut aurum, est permanens, & forma & materia illius similiter.

Possentè addi aut demi vel unum iota in toto hoc Systemate à capite usque ad calcem nunc perduto, & per meros textus ex genuinis operibus Illuminati Doctoris nostri desumptos demonstrato? licet majoris claritatis gratiâ illustraverim illos per aliquos ex libris chimicis excerptos: profectò, qui hæc, quæ hactenus dicta sunt, modicâ saltem attentione ruminaverit, non tantum mirabitur profundam scientiam Illuminati doctoris nostri, sed paulatim penetrabit summum artificium dispergendi secreta artis per integrum librum, imò per plures libros, appensâ tamen vel adjunctâ concordantiâ, ut sedulos & studiosos secretorum naturalium indagatores suos Discipulos admitteret, & inimicos excluderet.

Porrò, optassem, si fata concessissent, ut Author Rationalis Astrææ Raymundista noster Vir cæteroquin omni laude dignissimus, licet in has scien-

Scientia minime instructus, ista legere potuisse, quia omnibus suprà citatis apparenter contrariis sententiis à B. Raymundo mutuatis plenariam & perfectam solutionem datam perspexisset: proin verum affirmavit Illuminatus Doctor in Dialogo Quint. Ess. quando reposuit Monacho: *Si utique cognovisses principia naturalia, & elevares intellectum, scires, quod tu in meis Libris & Artis mea nil contrarium principiorum hujus Artis invenire posses &c.*

Sed quia non omnes æquali visûs acie pollamus, solvam magis difficiles harum objectorum, quibus solutis & reliquæ per se subsisterent non poterunt.

Prima Objectio. Quòd non detur transmutatio argenti in aurum; *quia in specie argenti nunquam habitu & potentia fuit species auri, nec è converso, sunt autem forma & materia actu: sed forma & materia auri habituata sunt in imaginatione Alchimista, sicut in medicina sanitas alicujus incurabilis infirmi; quia sicut est impossibile, sanitatem ad actum reduci in infirmo, in quo ipsa sanitas non est in habitu & potentia, ita est impossibile formam & materiam hujus in illud metallum ad actum adducere, ubi nunquam fuit in habitu & potentia; cum sit impossibile, actum venire sine naturali habitu & naturali potentia:* hæc Illuminatus Doctor in Lib. Quæst. solv. per Artem Inv. & Dem. q. 165. n. 3. quæ sunt verissima, nec ullo modo contraria præcedentibus, dummodo Perspicilia Lulliana visum corroborent: nam in specie argenti nunquam fuit habitu & potentia species auri: & ideo quamdiu forma & materia specifica argenti manet, quam fatui Alchimistæ aut nesciunt corrumpere, debitâ scilicet corruptione, ut statim videbimus, aut non corrumpendam putant, non est possibilis ulla transmutatio in aurum, sicut quamdiu forma & materia specifica carnis bubulæ manet, non est possibilis transmutatio illius in carnem humanam: unde meritò species argenti comparatur infirmo incurabili, cum nulla sit possibilis conversio, donec species argenti omnino destruantur.

Quòd autem corruptio hujus speciei sit valde difficultis, & non opus alicujus Sophistæ (quos more vulgi semper nominat Illuminatus Doctor Alchimistas, sicut veros Philosophos praticos vocat Artifices) claret ex n. 5. ubi dicit, *Quòd forma & materia argenti majorem inter se habeant proportionem, quòd sint argentum per ea, que habent ex superioribus suis principiis. & ex corporibus supra-caelestibus, que melius & prius NB. concordant cum esse argenti, quam cum transmutatione argenti in speciem auri; & quòd hac concordantia est intra substantiam argenti, & est per appetitum natura, in contrario autem est artificium Alchimista.* Nihil est in tota hac sententia, quod non sit verum: nam forma & materia specifica non solum argenti, sed cuiuslibet entis naturalis, v. g. plantæ, porci &c. majorem habent proportionem, ut sint sui proprii individui, quam alterius, licet sit nobilior: unde natura illius specifica semper appetit magis conservationem suam, quam transmutationem in aliud, licet nobilior: & hoc egregie declarat Magister in Libro Felix, irridens ignorantes, qui putant, ipsum illic negare Alchimiam, per exemplum porci & leonis, qui, quantum potuit, se defendit contra leonem, ne destrueretur & devoraretur ac converteretur in substanciali leonis, voluitq; magis esse porcus, quam leo, licet leo sit nobilior,

quam porcus: unde sicut porcus, quamdiu manet sub specie porci, non est transmutabilis in speciem leonis, sic argentum, quamdiu manet sub specie argenti, est intransmutabile in speciem auri; sicut autem non est impossibile, quamvis sit difficile, quòd porcus possit destrui & occidi à leone, & converti in substanciali leonis, sic non est impossibile, quamvis sit difficile, quòd argentum possit corrumpi, putrefieri, & per aurum, quem metaphorice leonem vocat ipse Raymundus in suo Testamento, converti in speciem & naturam auri à sapiente Artifice, quamvis non possit à Sophista, h. e. Alchimista.

Quòd autem hæc sit vera mens B. Raymundi, patet ex n. 8. ubi dicit: *quòd Alchimista plus agat quoad materiam, quam quoad formam; formam autem esse potentiorum, quam materiam: si ramen accidat, quòd Alchimista, èo quòd agat quoad potentiam, in argento diversificet colorem argenti, transmutans eum in colorem auri, & pondus argenti in pondus auri, & sonum argenti in sonum auri, hoc fiat imperfectè: sed quælo, quare fit imperfectè? quia perfectè fieri non potest, nisi agat aequaliter per formam & per potentiam, (materiam) optimè: ergo si agat æqualiter per formam & materiam, potest fieri perfectè, quid clariùs? nam si fieri non posset, frustra hoc B. Author addidisset. Hoc magis elucidat n. 9. Sicut ignis (ait) calefaciens a-quam, sive igniens ferrum agit quoad potentiam, non autem quoad formam aqua sive ferri, videlicet tanquam forma & materia remota, deinde igne extinto aqua & ferrum suam naturalem frigiditatem recuperant, recedente accidentalí NB. caliditate, sic similiter licet Alchimista artificium (sophisticum) aliquas proprietates in materiam ingesserit propter aliquem modicum motum naturalem, illis proprietatibus remotis illa materia ad suam propriam formam naturalem revertetur in subjecto naturali: & hoc nemo negabit, nisi Philosophiæ omnino ruditis sit, sed corrumpat formam & materiam specificam argenti modo ab Illuminato Doctore suprà præscripto, & ita agat per formam & potentiam, & cum igne essentiali, & non accidentalí, tunc videbit, quòd illa materia argenti non revertetur ad suam propriam formam naturalem, cum sit corrupta.*

Idem asserit Doctor Illuminatus in Lib. de Princip. Med. Dist. 6. cap. 20. toties citato his verbis: *Illud vero, propter quod alicui metallo similitudo alterius metalli dari potest, est, sicut pictor in materia ligni figuram hominis artificialiter potest generare, que figura cum tali materia disconvenit: per quam inconvenientiam revelatur, quòd forma, quam Alchimista extranea materia dat, brevi tempore in corruptionem perducitur: nil verius. Hunc textum ipsem Illuminatus Doctor allegat in Theorica Testamenti citans Librum de Principiis & Grad. Medicinæ & cap. de gen. & corrupt. Met. & declarat dicens: Et cum ibidem describitur determinazione metaphorica & literali, quod, cum Alchimista nitatur dare aliquibus metallis formam, que sit similis alteri metallo, similis est pictori, qui in materia ligni vel lapidis infigit & figurat formam hominis a bestia artificialiter; que forma discrepat & differt à materia, quare in illo casu dictum est, quòd, cum forma sit sua materia extranea, brevi tempore corrumpitur, & talia opera non bonis nature operibus assimilantur: & de hac assimilatione vide paragraphum: Cum igitur &c. (qui §. habetur ibid. cap. 20. Libri Principiorum & Graduum Medicinæ, ubi Il-*

luminatus Doctor docet metalla corrumpere ac reducere in A. B. C. D., ut medicinæ accommodentur) sales enim Alchimistæ & pictores in suis operibus & materia non assimilantur operi naturæ; quia nesciunt dare informativam virtutem materia convenientem: & plura, quæ citato loco habet B. Raymundus, aut Judæus de Terraga (si Superis placet) egregius Lector Librorum B. Raymundi nostri: quamdiu enim argentum retinet suam materiam & formam specificam, tamdiu respectu auri, in quod deberet vel posset converti, est materia extranea, sed quam primum forma & materia specifica corruptitur, tunc forma & materia generalis metallica remota & recepta in forma & materia specifica aurea propinqua convertitur & transmutatur in illam; sicut suprà de cibo datum est exemplum.

Secunda objectio. Quando suprà ex Lib. Quæst. solv. per Artem Inv. & Dem. q. 165. n. 1. sicut natura habet ordinem dicitur, quòd nullus Artifex possit unum animal in aliud, vel unam plantam in aliam transferre, similiter nec Alchimista possit transmutare unam speciem metalli in aliam, respondeo, quòd unum sit possibile vel impossibile sicut alterum; nam sicut est impossibile, quòd rusticus sine tritico possit ex primis principiis naturalibus facere triticum, vel ex arbore pomi producere pirum sine arbore piri, sic Artifex Chimicus sine metallo jam à natura producto non potest ex primis principiis naturalibus producere metallum, vel ex metallo argenti producere aurum verum sine auro: & hoc solum vult textus allatus; quod probant sequentia, quando dicit: *Cum non possit tantum attin gere, quantum potest forma de primis principiis usque ad secunda principia:* & licet sequentia verba videantur involvere difficultatem, quòd Alchimista perfectionem auri vel argenti alteri metallo dare conetur, privando illud à sua specie: ex quo Adversarii possent inferre, quòd, etiam si aliquis sciret modum privandi metallum à sua specie, tamen non secundum mentem Illuminati Doctoris esset convertibile in aurum vel argentum, respondeo, me totum concedere; non enim sufficit carnem bubulam corrumpere, & à specie sua alienare, ut fiat caro humana, nisi intret stomachum hominis, & subdatur agenti specifico, in quod est transmutanda; sic est in proposito: sunt enim etiam moderno tempore & Chimici & libri Chemicorum, qui contra doctrinam antiquorum Philosophorum mordicūs defendere conantur, ex cupro & aliis metallis vilioribus posse fieri aurum & argentum sine auro & argento; contra quos aptè applicatur hic textus: nullam tamen vim habet contra nostra asserta; alias Illuminatus Doctor sibi ipsi manifeste contradiceret, imò statueret, nullam dari conversionem unius speciei in aliam; quod esset contra sensum & experientiam.

Inde solvitur etiam objectio petri a ex Arte Generali Ultima par. 9. de 8. subj. cap. 52. *Quòd elementativa habeat veras conditiones, ut una species non se transmutet in aliam;* nam proprietas elementativæ non est transmutare, sed vegetativæ; hinc dolor & lacrymæ fatuorum Chemicorum, quia nesciunt vegetativam, quæ in elementativa metalorum est in potentia, deducere in actum.

Tertia Objectio. Ra. noster cap. 5. n. 11. suæ Astrææ dicit, quòd elementorum separatio sit prorsus aliena à mente Lulli: & citat. quæst. 128. Lib. Quæst. & Lib. Felix 6. cap. 4., sed infeliciter utrumque; quia in locis ambobus citatis non est quæstio de elementis compositis, sed simplicibus; quæ utique sunt

inseparabilia, ut jam superiùs demonstravi de fata quorundam Alchimistarum intentione: quòd autem elementa composita tam per naturam quam per artem sint separabilia, hoc docet totus Liber de Princ. Med. totus Liber Princ. Phil. Lib. Chæos, & Lib. Quæst. solv. per Artem Inv. & Dem. Utinam legislet Ra. quæst. 149. ejusque n. 4. 8. 9. 10. item quæst. 159. *Quæ sint elementa simplicia, & quæ composita?* quam quæstionem si combinasset cum capitibus Theor. Test. cap. 63. 70. ubi dicitur: *Quod elementa simplicia parum operantur & proficiunt in hac arte, & additur ratio, quia sunt extra corruptionem & generationem:* & est clarum, quia nullū simplex, quā tale, est generabile vel corruptibile. Item cap. 71. 78. 79. 80. 81. his capitibus debuisset jungere capita practica Lib. Princ. Phil. præsertim illud, quod suprà adduxi, item Lib. Pati. cap. 3. 4. 5. 6. 7. 9. item Codic. seu Vade mecum per totum, singulariter verò cap. *Quatuor sunt naturales virtutes, & sequens, Quibus instrumentis predictæ virtutes.* Item Dist. 3. Lib. de Quint. Essent. in Quæstionario quæst. abstr. ab Arb. Phil. q. 19. *Utrum divisio elementorum à quocunque elementato sit possibilis artificialiter?* cui omnes hæ demonstrationes non satisfaciunt, huic Perspicilia Lulliana nil proderunt.

Quarta Objectio. Ra. in cap. 6. n. 23. suæ Astrææ reprehendit Alchimistam, quia per Dialogum Lib. Quint. Ess. voluit probare, *materiam universalem esse ens magis nobile,* quam materias particulares; & pro se allegat Artem Inv. Dist. 4. §. de 3. modo prob. n. 8. q. 8. ubi Doctor Illuminatus asserit, *quod elementatum sit nobilius elementis.* Idem conatur ibi confirmare per Lib. Princ. Phil compl. &c., sed infortunato successu: quia nescivit distinguere inter universale & universale, particolare & particolare: in Lib. Mirand. Dem. 2. cap. 40. de forma. n. 5. demonstrat per hoc ipsum argumentum Illuminatus Doctor Existentiam DEI; *quia si non hoc esset (inquit) sequeretur, quòd particolare haberet majorem nobilitatem, quam universale;* & hoc est impossibile. Dic Raymundista, contradicnè sibi Raymundus: nequaquam, sed assero de ipso, quod Rogerius de Avicenna in Lib. de Arte Chim. *Non contradixit Hermeti, sed non intelligentibus Hermetem:* non contradicit Raymundo, sed non intelligentibus Raymundum: videatur Com. super Artem Dem. de Quæst. primæ Fig. Dem. n. 2. lit. C. fol. 147.

Quinta Objectio. Ra. cap. 6. n. 29. & 30. suæ Astrææ iterum Dialogum carpit, dicens: *quòd, licet Alchimia non sit, tamen generationem metallorum significare æternam generationem:* respondeo, neino negat Lullistarum, quòd generatio metallorum sit imago æternæ generationis; sed quare est imago? nonnè ideo secundum Doctrinam Doctoris Illuminati, quia magis distat à corruptione? ergò quantò magis distabit à corruptione, tantò melior erit imago. Quæro iterum, quodnam magis distet à corruptione, an metallum generatum, an regeneratum? an metallum, quod est tantum incorruptibile, an quod est incorruptibile, & facit alia incorruptibilia? certè ultimum dices, si prudenter dices: unde si Alchimia non esset, DEUS nollet illam esse, ergò & vellet, esse minus significatum suæ æternæ generationis, & nollet, esse majus significatum illius; & si nollet, esset contrarius majori veritati, & concordans cum minore; & per consequens suprema Voluntas esset contraria supremæ Veritati: en quantum absurdum! mi Ra. Quapropter si tu Artem nostri Illuminati

minati Doctoris scivisses, tibi nota fuisset prima Conditio primæ Arb. Lib. de Gent. & tribus Sap., nempe, quod quilibet semper debeat attribuere DEO, & in ipso agnoscere omnem maiorem nobilitatem in Essentia & Virtutibus & in Operationibus: notus fuisset 3. modus significationis Artis Comp. Dist. 2. p. 1. fol. 12. item ibid. de Reg. fol. 42. §. triangulus croceus &c. in Arte Universalis contenta.

Sexta Objectio & ultima duo membra simul claudet, valde ridicula: *Primum* est cap. 4. n. 14. ubi asseritur: confectionem lapidis non esse difficultatem confectione vitri, hanc verò esse opus rusticorum, ergò facilem, illam autem Philosophorum, ergò difficilem: det veniam, quæso, Ra. noster, si risus me moderatus occupat: an ipse tantus Philosophus & Lullista ignoravit usum trianguli viridis & lividi Figuræ T., ut potuisse distingue inter vitrum artificiale & naturale, lapideum & metallicum? vitrum lapideum & artificiale sciunt facere rusticci, vitrum metallicum & naturale, h. e. per artificium naturæ operationi conforme productum sciunt facere Philosophi; & qui hoc sciunt, sciunt absque dubio producere Lapidem Philosophorum. Similis est hæc objectio illi cuiusdam magni Viri, qui, postquam in Paracelso legisset hoc ænigma: *Visibiles interiora terra rectificando invenies occultum lapidem veram medicinam*, colligens literas initiales illius produxit nomine *Vitriolum*: & nesciens aliud vitriolum, quād quod vulgo prostat venale in officina pharmaceutica, traduxit ineptè Paracelsum & Chimicos: unde tales Philosophi deberent prius aliquot annis Perspiciliis Lullianis illius Philosophiam non aspicioendo percurrere, sed optimè inspicioendo penetrare, præmissâ primò Arte Generali probè cognitâ, antequam de tantis Secretis judicandis se vellent intromittere.

Secundum, quod Mercurius à Chimicis dicitur incorruptibilis, cùm tamen à Lullo omnia metalla, & per consequens etiam mercurius statuantur corruptibilia, ut cap. 5. n. 14. & 15. Ra. noster obicit: est argumentum ejusdem farinæ cum priori; qui totâ suâ vitâ nullum alium Regem vidit, vel de nullo audivit, quād illos quatuor, qui sunt in chartis lusoriis, putat, nullum alium Regem esse, quād illos quatuor: sic qui nullum alium vidit mercurium, quād currentem (de quo ipse Ra. eod. cap. n. 10. allegat Chimicos illius corruptionem promittentes) putat, nullum alium esse: unde hujusmodi opposentes ablegandi sunt ad magis sedulam & attentam lectionem Testamenti & aliorum librorum chimicorum Raymundi nostri, ut prius addiscant, quot numerentur mercurii in hac Arte, & quales quilibet habeat proprietates: hoc optimè percepto redeant, & nobiscum disputatione.

Proposueram ad demonstrandam sublimitatem Artis in libris chimicis B. Raymundo nostro dicatis contentam subjungere aliquod specimen ex Lib. de Quint. Ess. Dist. 3. & Lib. de 7. Rotis desumptum; sed cùm hoc caput jam ultra modum excreverit, cogor differre in Præfationem de Revelatione Secretorum Artis acturam, si dabitur locus oportunus.

Abundè nunc censeo demonstratum, utrum & qualiter Alchimia sit, qualiter non sit, & quod utrumque possit dici sive ulla contradictione; quod præterea Illuminatus Doctor noster illam sciverit, practicè exercuerit, & in suis libris docuet, quæ omnia ex indubitate Voluminibus extrahere volui, non adhibendo Libros Chimicos ipsi adscriptos, nisi majoris elucidationis gratiâ: hoc autem

compulsus sum facere, ut demonstrarem, Alchimiam esse necessariam necessitate absolutâ ad perfectionem Philosophiæ Lullianæ & Artis Generalis, præsertim verò Medicinæ, utpote sive qua majora & præstantissima Secreta Medicinæ nos laterent; de quibus Magister Doctoris Illuminati in Tract. de Simpl. Med. cap. *Hic itaque auditus* fol. m. 241. v. p. *Inspientes, cum legerint in Libris prudentum Medicorum & senum, qui sciverunt jana ipsum esse secretum Medicinae, cum vident eos facere banum intellectum, & facere prudentem, & facere fidem, fortunatum, valde derident eos, & derisi valde elongati sunt à secretis Medicinae, & non volunt audire nec credere, quod ad Medicinam spectet, nisi curare dolorem capit, aut apostema, aut febrem, & ipsi deberent curare se ijsos de grossitie intellectus, donec possent intelligere ea, quæ nostri Senes in Medicina nobis scripserunt: & propter tales, qui vituperant secretorum Inventores tu audivisti, quod Hypocrates præcepit physicis, quos docebat, quod secreta non pandant, quia redundat in vituperium Sapientum & in infamiam, quia si homo sit sapiens & investigans, bene ventet ad ipsa, & participabit populum donum Philosophiae: item si ipse non est dignus eo, nec investigans, nec intelligens, quidquid dicatur ei, perditur, imo dedecus est talibus secreta pandere.*

Cùm igitur Adversarii nostri legerint libros B. Raymundi, saltem illos, quibus contra nos & Alchimiam pugnarunt, & nihil horum secretorum in illis animadverterint, verificatur de illis citati Authoris dictum de mala compl. diversa fol. 55. v. p. *quod viderunt cornua litera, sed non infexerunt corpus sententia: hinc etiam provenisse arbitror, quod omnes Defensores Raymundi non Chimici tam jejunè laudant ipsius Doctrinam, ut non sine magna tristitia & afflictione animi in illorum Scriptis me legisse conqueror: quod non egissent, si tanta mysteria in illa delitescere agnovissent.*

Exempli loco sit Vincentius Mut Historicus celebris, & Vir alias in literis non obiter versatus, qui ceteroquin amicus illuminati Doctotis, non contentus ipsum spoliare habitu nobilis scientiæ secretorum naturalium etiam ausus est ipsi detraheret vestem vulgarem scientiæ Geometriæ, quâ Raymundo obtegete libuit suam Geometriam altioris ordinis: audiamus Mutum loquentem in Actis B. Raymundi à R. P. Sollerio editis fol. 26. §. 134. ubi conatur concordare locos controversos Librorum B. Raymundi indubitorum Alchimiam insinuantes, quâ occasione delabitur ad Geometrica: *Si fert animus (ait) locos controversos ad concordiam adducere, ad summum dici poterit ad excusationem, loqui hic Raymendum velut de alis spinosis proplemati, que jam à multis retro sculis solvere conati sunt plurimi, & usque adhuc solvis nemo; (si Muto credimus) qualia sunt Quadratura Circuli, Duplicatio Cubi, Punctum fixum, Motus perpetuus, & Lapis, quem Philosophalem nuncupare passim placuit (& bene, quia ejus producere nemini competit, nisi veris Philosophis) horum enim scrutamus demonstrationes, & tantum non in latem protrahimus, sed nondum omnino consequimur: scimus, datâ circumferentia ad diametrum proportionem, esse epidicticè quadratum circulum, & datâ duabus mediis proportionalibus cubum duplicari: quin imo tam præpè absimus ab istis propositionibus assequendis, ut post multiplicem apparatum multo plura, quam sensu possimus pertipere, in majoribus circulis ac lineis aliquamdiu mente contemplemur; sed dum rem ipsam aggregamus conclusionem eliciti, omnia fugiunt, omnia in finum & levem auras abeunt. Verificatur de Muto, quod*

de similibus verissimè profert Author Electorii in par. i. c. i. dicens: *tales de facili pronunciant, judicantes, quod ignorant est eis, esse omnibus ignotum, supponentes, ultra id, quod sciunt, vel cognoscunt, nullum alium posse plus scire, vel cognitionem, quam habent, posse aliquem transcendere.*

Unde cùm tot ac tanti præstantes sint Authores antiqui pii & doctissimi, qui uno ore asserunt & testantur, non solum possibilem esse confectionem Lapidis philosophici, sed se ipsos Possessores illius fuisse & Artifices, nec nudâ assertione contenti, etiam ejus theoriam & praxin per rationes & argumenta in scholis usitata demonstrarint (ut suprà eos nominavimus) adhuc velle persistere in opinione contraria aut arguit obstinatam & superbam voluntatem, aut debilem vel parùm informatum intellectum: præterea si Mut etiam ipse Historicus tot Historicis fide dignis fidem derogat, quâ arte obligabit posteros, ut ipsi credant? Ut autem clarissimè pateat, quantum fuerit hic Author deceptus negando existentiam suprà recensitorum proplematum, monstrabo hoc in uno tantùm haec tenus etiam à primariis Mathematicis pro impossibili habito, nempe in *Mobili perpetuo*, cuius existentia jam toti Germaniæ & haud dubiè pluribus jam nationibus exteris est nota, cuius Inventor est D. Elias Orffyreus Consiliarius Commercii Serenissimi Principis Landgravii Hassiæ idem Germanus & natione Saxo Vir Machinarum Artificio & absque dubio Mathematum præsertim staticæ Scientiæ Archimedi celeberrimo inter Antiquos anteferendus; nam immortali hac Machinâ iminortale sibi nomen comparavit, Artisque dignitatem haec tenus ab innumeris incredulorum Muto similium explosionibus vindicavit.

Erecta est hæc admiranda Machina unâ constans Rotâ, quantum ex descriptione illius conjicerem potui, octo, novem vel decem circiter pedum in Diametro in Arce de Weissenstein præfati Serenissimi Principis Anno 1717. & probæ subdita 12. Novemb. ejusdem anni, præsente ac spectante ipsomet Serenissimo Principe ejusque Ministris, à quo ad motum incitata continuavit cursum integro bimestris spatio, nempe usque ad 4. Jan. 1718. quâ sua Serenitas in Arcem se contulit observatura continuationem motûs; remotis igitur sigillis, quibus omnis ad conclave aditus ob-signatus interea erat, inventa est machina cum omni sedulitate deproprietare suum cursum (nam uno horæ minuto ad 60. vel 100. revolutiones perficit) quem continuaret usque ad finem saeculi, si materiæ robur correspondet durationi motûs; viderunt eandem multa hominum millia: unde justum arbitror, memoriam tanti Artificii & Artificis ad compescendam malevolorum invidiam huic operi inserere, ut, si qui relationi huic nolint assensum dare, locum & tempus habeant ipsam Machinam consulendi, & oculari inspectione suum erroneū judicium corrigiendi.

Quæ §. 135. dictorum Actorum de Alteratione Metallorum temere & fortuito, vel certa cuiusdam regula beneficio (si Diis placet) peracta Mutus commemorat, refutatione non indigent; non enim in casuali inventione, sed in reali Scientia hæc Ars locata est, ut cum omnibus veris Philosophis testatur Cosmopolita. Nunquam enim erit Ars aut Scientia, nisi primò inchoetur & incipiat à suis certis principiis; ut habet Doctor Illuminatus in Pract. Test. cap. 2. Et quia homines ignorant naturam & naturalem illius commixtionem & operationem, ideo rarus est & paucus (Lapis Philosophorum) in actione manifesta,

quia succurrere non possunt natura ratione sua ignorantia, quousque transferint per Philosophiam universalem & desideratam, que revelat eis res, que eis erant abscondita & celata atque ignota: Doctor Ill. in Theor. Test. cap. 88. quapropter pro communi utilitate Philosophantium, nec minus quoque de praesenti Philosophia cupientium perfici, placuit Doctori Illum. scribere omnia certa principia, non solum considerationis, sed ad oculum demonstrationis hujus per modum textus theorematum principiorum demonstrabilium, ex quibus doctrina Filii intellectus poterit faciliter consequi omnitudinem veritatem; maxime cum secundaria & cetera principia sequentia ex precedentibus velut ex primordiis dependentibus ex hujus Artis principiis demonstrentur: Illuminatus Doctor in Codic. cap. 2. & 3.

Denique tentatā infeliciter concordantia scriptorum chimicorum, quæ Mutus planè hāc suā concordiā parūm se inspexisse probat, §. 136. Quadraturam Circuli Lullianam in examen vocat, & Doctorem nostrum reprehendit; quoniam vult circulo quadraturam convenire, sed non intra limites Archimedis, quæ (ēt Mutus censet) est optima maximē que legitima ratio aliquid examinandi (meliorem ergo Methodum docuit Archimedes Mutum, quam S. Spiritus Raymundus) verū per hypothesēs impossibilis, & per ratiocinationem laborantem viiso manifesti paralogismi & consecutionis absurdæ: videamus visionem hanc magnam: Nam si figuræ isoperimetrae omnes circulus magnitudine exsuperat, vel non possunt quadratum & circulus, licet sint isoperimetra, aequalia esse; vel, si sunt aequalia, isoperimetra esse non possint. Mustelam pro vulpe cepit Mutus, nam evénit illi, quod supra recensui de ignorantibus alias Reges, nisi quos chartæ lusorizæ continent, sic Muto in Geometria particulari aliqualiter versato, & de Geometria Luiliana universali ne jota quidem scienti Quadratura Circuli Lulliana offendiculo fuit; quod illi non contigisset, si modicā attentione & Perspiciliis Lullianis textum Artis Generalis de hac materia agentem inspexisset: nam ego, qui ultra triginta annos & diu, antequam sors mihi obtigit sacræ Artis Mysteriis initiari, in speculationibus Theorematum Geometricorum insumpsi, imò à teneris unguiculis in illis enutritus sum, probéque novi, & qualitatem circumferentiarum circuli & quadrati non admittere & qualitatem superficierum, nec ē converto, nunquam potui videre in adducta Demonstratione Lulliana, Ill. Doctorem hic agere de Geometria sensuali vel imaginati, ad quam Theorema vel Problema quæ situm pertinet, sed de Geometria intellectuali, ut ipse textus clarissimè indicat, de qua, quid sit, & qualiter differat ab hac, citato loco expōnam.

Reddatur igitur Honor & Gloria tanto
Doctori , qui tot sæculis ipsi injustè fuit ab-
latus. Adeste Charissimi Confratres & Con-
discipuli mei , arripite mecum arma , non quibus
trucidantur corpora , sed quibus devincun-
tur ingenia , vincamus non vi , non irâ , sed amo-
re & ratione volentes , non nolentes vinci ; trahamus
illos in nostram sententiam voluptate veritatis , quia
trahit sua quemque voluptas , non necessitas , non
obligatio , sed delectatio , ut nobiscum participant
Scientiam , quâ perducamus omnes ad supremam
Sapientiam per medium prudentiæ , recolentes il-
lius , cuius nos monet sapientissimus Magister in
Lib. de Virt. & Peccat. cap. de Prud. & Sapient. sub
sensu literali & metaphorico , quòd *Prudentia* facit
de terra argentum , & de argento aurum , & Sapientia
vescitur illo auro in faciendo Sapientias.

REVELATIO SECRETORUM ARTIS,

In qua exhibetur integrum ejus Systema, ostenditur admiranda & hactenus incognita Methodus Analytica & Synthetica universalissima, tam in demonstrando quam in operando infallibilis & certissima, regulatur & adaptatur Potentia ad Objectum & Subjectum, & ministrantur Instrumenta, quibus Potentia agit in utrumque.

PROLOGUS.

Harissimi Confratres & Discipuli, ubicunque terrarum degitis, praesentes ac futuri, ad Vos nunc converto sermonem, quorum DEUS tetigerit Corda & illuminaverit Mentes ad hanc Scientiam Scientiarum & Artem Artium addiscendam; praeceteris vero Vos alloquor felicissimos Sapientiae Alumnos, qui Majorem inter Baleares incolentes ceteris mihiique Palmam præripiti, dum sub Patrocinio Magnæ nostræ Dominiæ perpeti gaudetis aspectu & supernâ influentiâ Sideris lucidissimi è Cœlo in terras vestras micantis (volo dicere) Illuminati Doctoris nostri & Beati Martyris RAYMUNDI LULLI: quis mihi det, ut postremum inter Vos locum occupans, Vobis cum, non mente tantum, sed corpore praesens, me provolvam ante Aram amantisissimi Magistri mei, ut exosculer vestigia, ubi steterunt pedes ejus, ut grates referam, licet meritis suis impares, protantis beneficiis, quibus munificentissima illius Dextera in extremas quoque has oras exorrecta me immerentem suum Clientem dignata est beare! quis mihi det centum linguas det oraque centum, ut elatâ multiplicique voce toti Orbi annunciem Laudes Doctoris Illuminatissimi, Magistri Fidelissimi, Parentis Amantisissimi, Martyris Gloriosissimi, Medici Excellentissimi, Philosophi Profundissimi, Theologi Sublimissimi, uno verbo omnium Scientiarum & Artium nobilissimarum Ducis, Regis & Imperatoris! non hic agam de Pietate, de Virtutibus, de laboribus, de persecutionibus, opprobriis, carceribus, plagis, quæ omnia ob amorem Amati sui, & ob zelum propagationis & exaltationis Sanctæ Fidei Catholi-

cæ & Apostolicæ Romanæ perpessa campum amplissimum in illo mihi præberent ad Encomia illius multiplicanda sine numero: silebo pariter Meritum & Gloriam illius, quam nunc ab Amato suo recipit, cuiusque idem supremus Amatus ad honorandum suum Amicum, & vindicandum à calumniis, detractionibus & injuriis iniquorum hominum in terris illustria ferè dietim dat Testimonia; hæc enim omnia & Vobis horum omnium, quæ dico, Spectatoribus non sunt incognita, & sufficierter in Libris Virorum Illustrium Acta illius & Causam continentibus toti orbi sunt exposita, & à me quoque loco huic materiæ magis competenti, nempe in Libro de Contemplatione referentur; solam nunc illius Scientiam ac Sapientiam defendendam & Vobis exponendam suscipio, utpote quæ etiam ab Amicis suis supradictis Defensoribus ob exiguum, vel, si fas est dicere, ferè nullam ejus cognitionem in modico habita est valore; hanc suspicio, hanc veneror, quia (ut piè credo, & lectione tantorum Operum per tot annos continuatâ convictus sum) cœlitùs acceptam tantò altiorem, tantò perfectiorem illam pronuncio, quantò potentius & universalius nacta est ministerium: non enim usui unius hominis, nec uni Scientiæ vel Arti, sed omnium Scientiarum & Artium naturalium Reformationi & ultimatæ Perfectioni, omnium errorum ac hæresum extirpationi, omnium Infidelium conversioni, ac proin Sacrosanctæ Fidei Catholicæ & Apostolicæ per universum mundum propagationi est destinata: jam tandem tot votis exoptatum à B. Magistro nostro tempus adesse spero, quo non amplius maneat abscondita Scientia, cum qua nostra Fides tā commodè potest probari,

A

E per quam homines errantes possunt acquirere Salvationem DEI, Lib. Desol. n. 22. per quam potest exaltari nostra Santa Fides Catholica, ut tot Infideles veniant ad veram conversionem, ibid. n. 3. per quam totus mundus poterit reduci in bonum statum, ibid. n. 22. nunc denique tempus acceptabile, nunc dies salutis, (ut confido in Misericordia Domini) quo perficiatur & compleatur hoc sanctum Negotium, pro quo triginta annis laboravit Illuminatus Doctor noster, & finem consequi non potuit, Lib. Desol. n. 3. Arb. Scient. in prol. Negotium magnum honoris magni DEI nostri & salvationis gentium, ibid. n. 7. Prodeat in lucem Ars, cuius interitus, ne post suam mortem accideret, adeò angebat optimum Magistrum nostrum, ut afflictissimum illius Cor in hæc verba compassione dignissima se solverit Lib. Desol. n. 35. *O Domine gloriose, estne in mundo tale martyrium, quale id, quod suffero, quando tibi non possum servire, nec habeo, qui me adjuvet! quomodo potest bene permanere ista Ars, quam mihi dedisti, de qua potest sequi tantum bonum? quæ, timeo, ne post meam mortem perdatur; quia secundum meum judicium nemo illam intelligit; nec possum ego cogere homines, ut illam audiant. O me tristem, si illa perdatur! quid potero tibi dicere, Domine, qui mihi illam dedisti, ut eam ampliare!* Absit, amantissime Pater, ut pereat Ars, quæ tibi ab Amato tuo data est, ne millenni perdantur; jam non sis sollicitus de tua Arte, imò de illa gaude; cùm enim DEUS illam dederit, justitia & virtus illam multiplicabunt in legalibus Amatoribus: nunc enim per gratiam DEI adimplebitur, quod quondam Consolator tuus Eremita tibi prædixerat, scilicet, quod, quamvis propter illam experiaris adversitates, alio meliori tempore sis habiturus tales Adjutores, qui illam addiscere, & cum illa vincent errores hujus mundi, & facient multas proficias actiones, ibid. n. 10. nunc felicem fortietur exitum Vaticinium Pastoris, qui Libros tuos videns in monte deosculatus est eos flexis genibus, suis lacrymis rigans eosdem, dixitque, quod per illos Libros multa bona Christi Ecclesia provenirent: in Vita cap. 2. n. 2.

Eja igitur Pater Venerande, Magister Sapientissime revela Filii & Discipulis tuis Confratribus meis Secreta Artis tuæ; non enim convenit, me Discipulum Condiscipulos docere, sed cum illis discere; à te igitur tanquam fonte haurire debo, quod illis impertiar, non de meo, sed de tuo accipiens: & quamvis vox tua suavissima in

auribus nostris non amplius resonare valeat, cùm corpus hoc mortale exueris, fiat tamen, obsecro, Pater mi, triplex Spiritus tuus in nobis, qui nobis manifestet Veritatem, in cuius investigatione per unum & per alium modum diu laborasti, & per gratiam DEI ad finem cognitionem veritatis devenisti, quam scire tantum desiderabas, & quam in Libris tuis posuisti: & licet Libri tui modicè appræcientur, imò plures te teneant pro fatuo, quia nec te nec Libros tuos cognoscunt, in Prol. Arb. Scient. in Lib. Desol. n. 16. 47. in Lib. Disput. Petri; nos autem Filii & Discipuli tui aliter judicamus, quos ratio & experimentum certos reddidit de ineffabili pretio tuorum Voluminum; malumus itaque tecum inter fatuos reputari, ut Scientiæ, Prudentiæ & Sapientiæ tibi à DEO affluenter infusæ possimus esse particeps, quarum amor nos insensibiles faciat, ut nec affectemus laudes hominū, nec vituperationes expavescamus. S. Hier. in Prol. ad l. Est.; multò minus nos retrahat à studio tuorū Librorū latinitatis (ut ajunt) barbaries, quæ, licet revera talis non sit, sed solummodo videatur iis, qui barbaræ Romanorum Grammaticæ legibus nullâ ratione sed placito Ethnicorum stabilitis assueverunt, nec Artem tuam efformandi rationalem Grammaticam norunt, facile mitigatur amœnitate sublimitatis Doctrinæ: *Fatuus sanè consuetudo hæc est, testante S. Cyrrillo in Joan. c. 21. semper enim sublimiori Doctrinæ, quam ipsi non intelligunt, detrahere solent, cùmque attendere magis deberent, & subtilitate rerum elevari, contrà dejiciuntur, & durum appellant sermonem, quem admirari deberent; non aliter igitur, quā edentuli soleant, molliora enim eligunt alimenta, etiam si pejora sint, solidiora verò ac meliora edulia magnopere vituperant, agnationem suam celare studentes, mentis quoque acumine privati scientiam abhorrire solent, quæ magno studio magnaque operâ effet conquirenda.* Quapropter nobis Discipulis tuis placuit tecum & cum S. Gregorio Epist. ad Leand. non metathismi collisionem fugere, non barbarismi confusionem devitare, hiatus motusque etiam propositionum casus servare contemnimus, quia indignum vehementer arbitramur, ut verba cælestis Oraculi restringamus sub regulis Donati: unde longè melius est, ut reprehendant nos Grammatici, quā ut non intelligant populi; S. Aug. in ps. 138. nam docendi modus hic est optimus, quo fit, ut, qui audit, verum audiat, & quod audit, intelligat; bonorum ergò ingeniorum insignis est indoles,

les, in verbis verum amare, non verba; quid enim prodest aurea clavis, si aperire, quod volumus, non potest? aut quid obest lignea, si hoc potest, quando nihil querimus, nisi patere, quod clausum est? S. Aug. de Verb. del.

Dum hæc & plura alia dirigerem ad B. Magistrum meum, totâ mente in ipsum & oculis in imaginem ejus defixis, nimiâque me premeret anxietas, quomodo Mysteria & Secreta tam ininvestigabilis Artis ac Scientiæ possem & deberem Condiscipulis meis declarare, ita quidem, ut ex una parte sufficeret expositio, & ex altera non abundaret, hoc autem succincti sermonis eloquio non penitus occulto, nec penitus manifesto, non tamen sub anigmate vel figura, sed potius sub plana sermonum serie, tali tamen, quod hoc prudenter non lateat, mediocribus autem profundissimum sit, fatuos verò miserabiliter excludat, ne improbus aequè ac probus tam excelsam Scientiam usurpet indignè, Mag. Artis Gen. de Flor. de Mag. Lap. Comp. cap. i. ecce, lateri meo ipsem et adstat Doctor Illuminatus promissa, ut pingi solet, barbâ, venustâ ac hilari facie me interpellans, Fili: cùmque perterritus me verterem in latus, noli timere (ait) respice hunc librum, aperiensque mihi librum prægrandem, quem secum tulerat, septem sigillis clausum, jussit, ut legerem altâ voce; incepi itaque legere, ut sequitur.

„ In quodam vertice alti montis stabant tres Domicellæ multùm nobiles & multùm pulchræ, quarum una ascendebat & descendebat & circuibat totum montem; dum sic ambularet, respexit & vidi quandam arborem altam multùm pulchram & magnam oneratam multis floribus, foliis, fructibus: arbor sita erat ad pedem montis, & illam rigabant fontes & flumina, quæ descendebant de monte & ascendeant. Dum sic Domicella considerabat arborem, vidit è magna silva progreedi quoddam animal, quod appropinquabat versus arborem; collum illius bestiæ erat divisum in duo capita, quorum dextrum erat in figura hominis, & sinistrum in figura bestiæ: in sinistro capite erant duæ scalæ erectæ, quarum prima habebat quatuor gradus, secunda quinque; in prima scala quatuor graduum erant duæ bestiæ, una differens ab altera; in secunda quinque graduum erant quinque bestiæ omnes inter se differentes in figura & officio: postea contemplata est caput dextrum in figura hominis, in quo vi-

„ dit pariter duas scalas erectas, in quarum qualibet erant quinque gradus; in prima scala stabant tres Reginæ multùm pulchræ & nobiliter vestitæ; in secunda quatuor, omnes septem differentes inter se in figura, specie & munere: interim animal junctum erat arbori, levavitque dextrum caput, & duas illius scalas ad arborem, qui bus scandentes septem Reginæ in ipsam arborem comederunt de floribus & fructibus illius, prout cuilibet conveniebat: illis verò comedentibus septem bestiæ clausæ in sinistro capite depresso in terram præ fame multùm clamabant, ut animal erigeret sinistrum caput, & dextrum inclinaret; quod cum animal fecisset, ascendebant septem bestiæ per scalas in arborem, vorabantque folia, & arrodebant branchas, destruebant autem flores & fructus cibum Reginarum: quo viso septem Reginæ plangebant, inieruntque consilium, quomodo septem bestias debellarent; quarum una dixit, ut facerent vexillum rubeum, in cuius uno latere pingeretur figura solis, & in altero figura lunæ, quia sunt individua, quæ non habent simile, nec par, nec æquale in totto mundo.

„ Perceptâ intentione septem Regina rum concordarunt quoque septem bestiæ, ut facerent vexillum nigrum, in cuius una parte esset figura hominis inversi, & in altera figura serpentis; prælio itaque inito fortissimo & diurno septem Reginæ auxilio unius trium Domicellarum vicerunt septem bestias: quibus devictis una Domicellarum vidi exire è magna quadam silva duas bestias multùm feroces & multùm extraneas ac silvaticas: una illarum fuit nigra à medio ad sursum, & altera medietas fuit in colore croceo; altera bestia fuit viridis à medio ad sursum, & altera medietas fuit in colore albo: ambæ bestiæ conligebant multùm fortiter, una contra aliam mutuò se vulnerantes, donec bestia nigra & crocea vicit bestiam viridem & albam; quâ superatâ ivit ad animal, & destruxit ac vicit illud, & divisit in duas partes, de una parte fecit quatuor partes, quas tulit in silvam, è qua duæ bestiæ exierant; alteram partem non potuit dividere, nec in silva collocare.

„ Quando de animali omnia ista fuerunt facta, venit magna quædam avis, & apprehendit partem animalis, quæ non

„potuit dividi in partes contrarias, & ap-
„prehendit septem Reginas, & tulit illas in
„magnam silvam; & tres Domicellæ in u-
„no tempore erant jucundæ in vertice mon-
„tis, & in alio tempore erant tristes & de-
„solatæ in silva, in qua erant incarceratedæ:
„unde per carcerem, in quo erant, una
„conquerebatur de altera uni septem Re-
„ginarum, quæ torquebat quamlibet Do-
„micellarum in silva de injuria, quam
„quævis alteri fecerat. Interea dum una sep-
„tem Reginarum torquebat tres Domicel-
„las, concordarunt mittere unam septem
„Reginarum ad verticem montis, ut inde
„afferret unum pomum, quod comederent,
„& odorarentur, adhoc, ut cum sapore
„& odore pomi consolarentur & conforta-
„rentur de gravibus pœnis, quas sustine-
„bant: denique postquam tres Domicel-
„lae mutuò satisfecerant, venit pomum,
„& statim illa Regina, quæ Domicellas tor-
„serat, & alia Regina sua soror sumpse-
„runt tres Domicellas, & trahentes eas de
„silva reposuerunt in vertice montis in
„multò pulchriori & magis delectabili lo-
„co, quām in quo priùs steterant, quando
„Reginæ & bestiæ præliabantur. Doctor
Illuminatus in Lib. Contemp. Vol. 3. Lib. 5.
Dist. 40. cap. 354.

Finitâ hac lectione quæsivit à me, pu-
tasnè, intelligis, quæ legis? & ego: quo-
modo possum intelligere (mi Pater) si non
aliquis ostenderit mihi? at ille: si Artem
meam, si Rheticam meam, si Philosophiam,
Theologiam meam intelliges, etiam
supradicta poteris intelligere; „nam qui
„hunc Librum vulg. intelligere, convenit,
„quòd sciat vocabula Philosophiæ & Theo-
„logiæ, ad hoc, ut possit intelligere & sci-
„re rationes Philosophiæ, de quibus iste Li-
„ber est compositus & formatus; quia quan-
„do vocabula non intelliguntur, non po-
„test intelligi hoc, quod prædicatur super
„vocabula, quæ sunt subjecta hujus Scien-
„tiæ noviter & novo modo demonstratae;
„& convenit, quòd sciat tres arbores pri-
„mas in tertio volumine, ut per illas possit
„venire ad hanc Scientiam. Doctor Illumi-
natus Lib. Contemp. Vol. 3. Lib. 5. Dist.
40. cap. 366.

Dicas amantissime Pater (iterum roga-
vi) ad quid & in quem finem me jussisti le-
gere supraposita, quæ sunt mera ænigma-
ta? ego verò promisi Confratribus meis,
Discipulis tuis Revelationem Ænigmatum

& Secretorum tuorum, quomodo igitur
stabo promissis, si tu non feceris misericor-
diam nobiscum, & denodaveris hos nodos?
Respondit Doctor Illuminatus: Fili, non
sunt ænigmata, quæ legisti, sed sensus li-
terales scientibus legere in hoc Libro: nam
dicas mihi, estnè hoc ænigma, quando
dico: *magnes attrahit ferrum?* Disc. non,
sed est sensus literalis. Mag. sed quando di-
co: *magnes attrahit ferrum, intelligisnè*
Fili, *quòd scammonia purget cholera?* ne-
quaquam, nisi scias Arthem meam, quæ
tibi dabit perspicilia, ut uno intuitu videre
possis centum & mille in uno, & unum in
centum & mille: tu enim nosti, quòd ille,
qui est in centro, tangit omnes radios ad
circumferentiam extensos; & qui est in cir-
cumferentia, per quemlibet radium potest
peruenire ad idem centrum: & ex hoc tibi
revelatur jam unum ac maximum Secretum,
quomodo sensus literalis ac metaphoricus
sint convertibiles: nam quando dico: *mag-
nes attrahit ferrum, tunc sensus literalis*
significat, quòd magnes attrahat ferrum,
& sensus metaphoricus significat, quòd
scammonia purget cholera: sed quando
dico: *scammonia purget cholera, tunc sen-*
sus metaphoricus transmutatur in litera-
lem, & literalis in metaphoricum; quia
dicendo, *scammonia purget cholera, meta-*
phoricè significo, quòd magnes attrahat
ferrum: unde scire debes Fili, quòd sen-
sus literalis sit centrum, & sensus metapho-
rici sint radii profluentes à centro ad cir-
cumferentiam: & sicut infiniti radii eliciun-
tur ex uno centro, sic infinitæ metaphoræ
ex uno sensu literalis; nam omnis sensus li-
teralis unius Scientiæ habet suum sensum pa-
rallelum metaphoricum in altera Scientia:
Doctor Illum. Lib. de Grad. Med. Dist. 1.
cap. 5. Dist. 5. cap. 16. Dist. 6. cap. 20. & hoc
est terrible Secretum, de quo infrà in Re-
velatione Secretorum meæ Rheticæ.

Quare autem & in quem finem te jussi-
rim legere supradictum caput, est, quia in
eo continetur totum Systema, quod postea
revelare intendo; in eo enim continetur Ar-
canum totius naturæ creatæ secundum sen-
sum literalem, & totius naturæ increatæ se-
cundum sensum metaphoricum: unde con-
sulo, ut petas à Reformatribus meæ Artis
ac Scientiæ, ut tibi vel hoc solum caput ex-
ponant, ac, quid per illud voluerim, de-
montrent. Disc. hoc difficulter ab ipsis im-
petrabo, à te verò facillimè, si vis Magister
opti-

Secretorum Artis.

5

optime; quis enim melius noverit sensu tuorum Librorum, quam tu? Sed quid consequemur nos tui Discipuli intelligentia tam magni Libri, quem nobis afferre dignatus es? Mag. Fili, per hunc Librum, potest homo habere sanitatem sensualiter & intellectualiter, & potest homo sanari de infirmitate sensuali & intellectuali. Vol. Contemp. cap. 366. Disc. magnum est, quod sperare nos jubes Pater; at unum est, quod & scire quidem cupio, & querere pertimesco. Mag. ne timeas Fili, non te celabo quidquam. Disc. quia tanta mihi fuit controversia cum quibusdam tuorum Discipulorum & aliorum Scriptorum, qui negant, te docuisse Artem comparandi divitias, quæso, tu litem nostram dirimas, estnè talis Ars forsan etiam in hoc Libro contenta? nam cùm hic Liber sit tuus sìne ulla ambiguitate, uno ictu tota quæstio esset decisa. Mag. quinimo Fili, qui supremum gradum in scala fabricavit, infimum non omiserit, nisi voluisset scalam imperfectam relinquere; & ideo sis certus, que aquest Libre es bo à creixer è à multiplicar la Honor de la sancta Esgleya de Roma, el Poder è la Riquea daquella; la qual multiplicatio de Honor è de Riquea è de Poder esta en la forma potential, NB. ala actualitat de la qual es aquest Libre aparellement è endresament, ab que la bonea daquest Libre sia membrada è entesa è amada: Vol. cont. dicto cap. 366. Quid igitur amplius à me deposcere posses Fili, quam quod in hoc libro tibi testamento reliqui, scilicet Sapientiam? nam quia *longitudo dierum in dextera ejus*, illa tibi tribuet sanitatem sensuali & intellectuali, & quia *in sinistra ejus divitiae & gloria*, Prov. 3. v. 16. illa te beabit thesauro sensuali & intellectuali. Disc. sed forsan hæc multiplicatio divitiarum est tantummodo moralis, & non physica, hoc est, per industriam & bonam oconomiam producta? (hoc enim possent opponere nostri speculativi) Mag. Fili, sicut docui in hoc libro Artem sanandi etiam sensualiter, cuius secreta per totum librum dispersa invenies, ita, ut quilibet homo sapiens in particulari illam ex illo possit addiscere, dummodo librum intelligat, sic in eodem libro docui Artem ditescendi; cùm cognitio unius magnam habeat connexiōnem cum cognitione alterius; utraque enim non potest haberi, nisi acquisitâ perfectâ notitiâ Analyseos & Syntheseos naturalis, quam integrè expositam in hoc libro invenies, utpote *formam*, cui inadficata est

tota figura Analyseos & Syntheseos intentionalis; quam ultimam clarius elucidabo in sequentibus.

Nec tamen hoc egī, ut prima tua intentio sit addiscendi Artem ad congregandas divitias, sed ad acquirendam Sapientiam; melior est enim Sapientia cunctis pretiosissimis, & omne desiderabile ei non potest comparari, Prov. 8. v. 11. & melior est acquisitione ejus negotiatione argenti, & auri primi & purissimi fructus ejus: Prov. 3. v. 14. propter hoc & ego, Fili, optavi, & datus est mihi sensus, & invocavi, & venit in me Spiritus Sapientia, Lib. Sap. cap. 7. v. 7. & proposui illam regnis & sedibus; ibid. v. 8. & quamvis per illam sciverrim dispositionem orbis terrarum & virtutes ele-mentorum, ibid. v. 17. (ut videre poteris in Libris meis Philosophicis) *naturas animalium & iras bestiarum &c., differentias virgulitorum & virtutes radicum*, ibid. v. 20. (ut te-stantur mei Libri Medici) *anni cursus & stellarum dispositiones*, ibid. v. 19. (ut verificant Libri Astronomici) productionem metallo-rum & lapidum pretiosorum, (ut docent Libri Chimici) nam quæcumque sunt abscondita & improvisa, didici, omnium enim artifex docuit me Sapientia, ibid. v. 21. nihilominus Divitias nihil esse duxi in comparatione illius, ibid. v. 8. nec comparavi illi lapidem pre-tiosum; quoniam omne aurum in comparatione illius arena est exigua, & ab eo, qui Scientiam & Artem producendi metalla possidet, tanquam lutum estimabitur argentum in conse-*tu illius*: ibid. v. 9. quapropter & vos, charissimi Filii, accipite à me disciplinam & non pecuniam; doctrinam hujus libri, quem vobis trado, magis quam aurum eligite. Prov. 8. v. 10.

Disc. antequam auspicaris ipsam Revealationem Secretorum tuarum Artis, unum re-stat, quod scire averem, Pater, estnè hic Liber, de quo tanta bona nobis proventura certificas, ille, quem primo Tomo nunc luci expono? Mag. non, Fili, sed primus & reliqui tres sequentes sunt claves ad hunc aperiendū: in hoc autem est supremus apex & centrum Scientiæ & Sapientiæ humanæ: unde si infensissimus meus inimicus potuis-set pertingere ad Secretum hujus Libri, quē adeò infectatus est, intelligendum, infinitas gratias reddidisset DEO altissimo & glorioso omnium maximorum donorum Largitori, à quo omne & tantum bonum hujus libri promanavit.

Disc. Obscro, Pater, nomina hunc librum nomine suo proprio, ut Discipulis

tuis non maneat absconditus tantus thesaurus. Mag. libenter faciam, est *Liber magnus Contemplationis* constans tribus Voluminibus, quinque Libris, quadraginta Distinctionibus, & trecentum sexaginta sex Capitibus, addito ultimo in quatuor Partes diviso ob diem intercalarem, quolibet insuper Capite in triginta paragraphos exactè distincto: licet autem hic Liber sit melior, altior, profundior, perfectior, utilior omnibus meis aliis libris, eò quod, quidquid bonitatis, altitudinis, profunditatis, perfectionis, utilitatis & infinitorum aliorum donorum in aliis meis libris continetur, in hunc tanquam fructum tantæ arboris est adunatum; habent tamen præfatæ nobilitates adhuc suos gradus in illo, quia *bonitas libri est major & melior in secundo Volumine, quam in primo, & in tertio Volumine, quam in secundo*, Lib. Contemp. cap. 366. ab initio: & hoc ideo dico, ut, quando ad lectionem hujus libri acceditis, vos non lateat modus illum studendi & addiscendi; „cùm enim „homo debeat addiscere res captu facilio- „res, idcirco omnis homo, qui vult ad- „discere & scire hunc librum, debet inci- „pere in primo Volumine, & postea per- „gere ad secundum, & dein ad tertium; & „hoc ideo, quia secundum Volumen est „magis obscurum & difficilius ad intelli- „gendum, quam primum, & tertium, quam „secundum: eod. cap. part. 2. propter hoc „convenit, quod homo elevet, quan- „tò altius potest, suum intellectum in hoc „Libro: Lib. Mir. Dem. in Prol. f. 2. & ratio „& causa hujus est, quia iste Liber est per „gratiam & auxilium DEI; quia quantò „magis Anima fruitur & contemplatur su-

„um Creatorem, tanto magis declarare & „magis pulchre habet præparatam suam „memoriam, intellectum & voluntatem „ad dictandum & componendum hunc Li- „brum: quem eundem gradum præpa- „rationis sine dubio debet habere me- „moria, intellectus & voluntas Animæ le- „gentis, si vult intelligere mentem scriben- „tis, ut poteritis percipere ex regula prima „Com. super Art. Demon. „Unde cùm hæc „sit ratio & modus, & cùm sit ordinatum „& conveniens, quod in rebus bonis inve- „niatur major dulcedo & placitum, quan- „tò magis tractatur de illis, ideo est ordi- „natum in hoc Opere Contemplationis, „quod secundum Volumen sit majus & me- „lius, quam primum, & tertium Volumen „sit majus & melius, quam secundum: in dicto Lib. Contemp. cap. 366. par. 1.

Quapropter ut magis augeatur amor & fervor tuus & Condicipulorum tuorum ad studium hujus Libri, & ad comparandam Artem ac Scientiam, per quam aperiuntur & revelantur Secreta illius, dilucidabo in primo Capite vobis alias incomparabiles Proprietates & Dignitates, quas secum fert mea Ars & Scientia, ut sciatis mensurare ex ungue leonem; (ut sonat proverbium) si enim clavis est adeò nobilis, quo Palatium aperitur, quid censemur putatis de ipso Palatio? Adeste igitur Filii charissimi, & vi- dete, quoniam non soli mihi laboravi, sed omnibus exquirientibus veritatem; Lib. Eccl. cap. 24. v. 47. nihil enim est opertum, quod non revelabitur, & occultum, quod non scietur: Math. 10. v. 26. quoniam doctrinam quasi antelucanum illuminabo omnibus, & enarrabo illam usque ad longinquum. Eccl. cap. 24. v. 44.

CAPUT I.

De Proprietatibus & Dignitatibus Artis ac Scientie in Genere.

MAg. Multæ sunt Proprietates & Dignitates meæ Artis & Scientie, quas omnes longum esset enarrare, sed necessarium, utile ac delectabile erit vobis scire tredecim sequentes, quarum

Prima est, quod sit *Universalissima*; nulla enim Scientia aliquid trahat, nisi per hanc Artem, aut per terminos hujus Artis, aut reducibles ad eos, aut resolubiles per eos; Doctor Illum. in Introd. Art. Dem. cap. 33. n. 4. f. 29. „nam principia figurarum ob eorum, maximam Universalitatem sunt valde suf-

„ficiencia ad respondendum infinitis quæ- „stionibus: Doctor Illum. in Lib. Prop. Art. Dem. Dist. 4. p. 2. de Quæst. f. 41. „hoc „autem fieri oportet, ut infinitas im- „plicitorum sub finitate explicitorum com- „prehendatur, existentibus terminis infi- „nitis implicitis in terminis finitis explici- „tis, & infinitis diffinitionibus implicitis „in finitis diffinitionibus explicitis; & sic „de conditionibus, regulis & quæstioni- „bus, ad hoc, ut Ars sit universalior seu ge- „neralior apta infinita implicita successivè in

,, in suis explicitis explicare: Doctor Illum. in Art. Inv. Dist. 4. q. 9. K. K. f. 157. „ igitur omnis ratio, quæ fit, aut fieri potest, imò „ omne, quod fit, aut fieri potest, NB. „ quod est, aut esse potest, in ista Arte tanquam in speculo relucet, in quo omnes „ Scientiæ apparent. Doctor Illum. in Introd. Art. Dem. cap. 34. n. 1. f. 29.

Est etiam Universalissima, quia est universalior, quam Metaphysica & Logica; nam quamvis „ ista Ars & Logica & Metaphysica quodammodo circa idem versentur, quia circa omnia est earum intentio, veruntamen in duobus differt ab aliis, videlicet in modo considerandi suum subiectum, & in modo principiorum; Metaphysica enim considerat res, quæ sunt extra Animam, prout convenienter in ratione entis; Logica autem considerat res secundum esse, quod habent in Anima; tractat enim de quibusdam intentionibus, quæ consequuntur esse rerum intelligibilium, ut puta, de genere, specie & de tantibus, & de iis; quæ consistunt in actu rationis, ut puta, syllogismo, consequentiâ & talibus; sed hæc Ars tanquam summa & suprema omnium Scientiarum humanarum indifferenter respicit ens secundum istum modum & secundum illum. Differt etiam ex parte principiorum, quia Metaphysica principia ponit, format & invenit, ut statim ea applicet actualiter ad probandas passiones aut proprietates de subiecto; Logica verò regulas & considerationes omnes ponit, ex quibus syllogizari possit; ista autem Scientia nulla principia actualiter exprimit, per se loquendo, ex quibus arguatur, sed solùm docet viam inveniendi communia principia in qua cunque Scientia, cognitis terminis illius Scientiæ, cuius vult principia invenire; & aliquâ notitiâ habitâ illius ponit aliquos terminos principiorum, quibus possunt infinitæ propositiones formari, quemadmodum infinita verba formantur ex paucissimis literis, videlicet ex literis Alphabeti &c.: si tamen demonstrans per istam Artem utatur propositionibus ab aliquo formatis, est per accidens, quia demonstrans per istam Artem non solùm habet uti istis principiis, sed formare & inventare principia, & non solùm communia principia, sed etiam particularia: Doctor Ill. in Introd. ad Art. Dem. cap. 1. n. 2. & non solùm principia particularia, sed etiam quæ-

vis particularia ex principiis particularibus aliarum Scientiarum principiata: „ ratio autem hujus est, quia hæc Ars super cæteras Scientias est universalis, ratione cujus universalitatis particularia aliarum Scientiarum per viam rationis ad eam sunt reducibilia; idcirco cum hæc sit omnibus generalior, huic omnes subesse debent, ut, dum fit ex particularibus earum judicium, deparentur & cognoscantur earum conditiones, quas habent per se, secundum conditiones, quas habent in suis universalibus principiis. Doctor Illum. in Comp. Art. Dem. Dist. 2. de Reg. reg. 39. f. 88.

„ Et licet hæc Scientia intendat de istis universalibus tanquam de primis causalibus & essentialibus principiis, veruntamen principaliter intendit de universalis actualiter causato seu constituto de ipsis primis & simplicibus principiis, quod est medium hujus finis, scilicet concludendi quodvis particulare sub illo contentum: istud autem universale est compositum; & quantum magis est compositum seu mixtum, tanto plura particularia sub se continet; quia quantum magis est compositum seu mixtum, ex tanto pluribus simplicibus principiis constat: Doctor Illum. in Comp. Art. Dem. Dist. 3. de Quæst. f. 147. & hoc est maximum Secretum.

Secunda est, quod sit Certissima & maxime Infallibilis: ratio hujus est, quia principia hujus Artis in majori parte per se nota sunt, imò notissima, scilicet ab experimento sensuali & intellectuali, quorum primum tangit infimum gradum, infra quem non patet descensus; secundum autem tangit supremum, supra quem non datur ascensus; sunt enim principia hujus Artis de primitivis, supremis, essentialibus, substantialibus & realibus veritatibus: „ illa verò, quæ fortè per se non sunt manifesta, sunt per T. demonstrabilia, perquirendo particulare in universalii illius principii, quod indiger probatio ne: quare, si quis neget principia per se nota hujus Artis, non est cum eo conferendum; si verò neget ea, quæ per se nota non sunt, probentur ei, modo probandi hujus Artis. Comm. Art. Dem. Dist. 2. p. 2. reg. 26. f. 85.

Est etiam certissima & infallibilis ratione modi operandi cum principiis; nam quot sunt camerae in ista Arte, tot sunt principia & regule infallibles: Introd. Art. Dem. cap. 22. fol. 12. unde cum modus operandi nihil aliud

aliud sit, quām „regula & quādam utilis „ordinatio ex necessariis principiis proce- „dens, tanquam via compendiosa seu me- „dium veniendi ad finem optatum, Ars Inv. Dist. 3. de Reg. f. 37. sicut ipsa principia ratio- ne suā necessitatis sunt infallibilia, sic regula operandi cum principiis ratione suā neces- sitatis provenientis ex necessitate principio- rum, ex quibus procedit, necessario est infal- libilis; ut infrā fusiū probabitur in Capite de Secreto Modi operandi. Præterea „quia „omnes trianguli T. & alii universales ter- „mini hujus Artis inveniuntur simpliciter & „secundūm suam mixtionem universalem „in subiecto uniuscujusque Scientiæ seu Ar- „tis, omnes Scientiæ seu Artes sunt concor- „dantes ad invicem ad unum finem, & sunt „unum subiectum hujus universalis Scien- „tiæ, videlicet hujus Artis; (quod maxi- mum Secretum latuit Reformatores meæ Artis) „, & ex hoc, quòd communia prin- „cipia seu universalia hujus Artis simplici- „ter & secundūm suas mixtiones inveniun- „tur, & ita sunt necessariò de infimis parti- „cularibus cuiuslibet earum usque ad suum „universale supremum, infallibiliter ergò, „quantum est de vi hujus Artis, procedunt „conditiones & conclusiones hujus Artis in „omni Scientia vel Arte: fallibilitas autem „in ea contingere potest ex imperitia ope- „rantis, Com. Art. Dem. Dist. 3. de q. Y. n. 2. f. 127. quemadmodum fallibilitas operantis in Arithmeticā vel Geometriā, quarum principia & modus operandi de se sunt in- fallibilia, ipsius imperitiæ, & non Scientiis, est adscribenda. „ Plures autem, qui „non viderunt ista principia, credunt, in „Scientiis particularibus multa solūm esse „probabilia, quæ per Artem ostenduntur „necessaria. ibid. Dist. 2. pag. 2. de Reg. fol. 81.

Tertia est, quòd sit Subtilissima: Fili, cùm homo sit conjunctus & compositus ex natura sensuali & ex natura intellectuali, idcirco quidam homines habent subtilitatem sensualem, & alii habent subtilitatem intellectualē, Lib. Contemp. Vol. 2. cap. 215. & aliqui habent utramque; & tales fuerunt antiqui Philosophi: unde cùm Philosophi tractaverint de na- tura universaliter & particulariter, habuerunt subtilitatem compositam de rebus sensualibus & intellectualibus: ibid. Quapropter, ut om- nibus tribus generibus horum hominum sa- tisfacerem, dedi Artem & Scientiam sub- tiliandi ingenium, quantum est possibile,

in rebus sensualibus, in rebus intellectuali- bus, & in rebus compositis ex utrisque; & ideo Volumen secundum Libri Contem- plationis composui de *quinque Sensibus sen- sualibus*, & de *quinque Sensibus intellectua- libus*; quia hi sunt instrumenta, cum quibus intellectus potest esse subtilis in rebus sensualibus & intellectualibus: „, & „quia illi, qui incipiunt in rebus gene- „ralibus, & descendunt, ut sint subti- „les, ad res speciales sensuales, non pos- „sunt habere tantam subtilitatem, ut illi, „qui incipiunt in rebus sensualibus, & as- „cendunt, ut sint subtiles, ad res generales; „(& hoc accedit ideo, quia intellectus illo- „rum, qui incipiunt in generalitatibus, „descendit ad res sensuales, & intellectus „illorum, qui incipiunt in rebus sensuali- „bus, ascensit ad res intellectuales) ideo „antiqui Philosophi in multis rebus fuerunt „decepti respectu Magistrorum, qui tra- „stant de Philosophia & Theologia perfe- „ctè & ordinatè per hoc, quia de rebus in- „terioribus elevant suum intellectum esse „subtilem in rebus superioribus & altis: ibid. & hæc est causa, quare in Commento super Artem Demonstrativam dedi vobis Regu- lam primam, supremam ac universalissi- mam, quā mediante posset vester intelle- ctus exaltari & subtiliari ab infimo gradu re- rum sensualium, de quibus agit Philosophia, usque ad supremum gradum rerum intelle- ctualium, de quibus agit Theologia: & hoc ipsum docui in Libro de Ascensi & De- scensi Intellectus. Et quia est impossibile, ut quis possit ascendere de infimo gradu us- que ad supremum gradum Subtilitatis & subtilissimæ Veritatis sine perfecta scientia Punctorum transcendentium (de quibus in Lib. Demonst., sed fusissimè & clarissimè in Arte Inv. regulâ octavâ scripsi) ideo Il- luminatione supernâ mihi revelata est natu- ra & usus horum Punctorum, per quos po- teritis cognoscere omnes errores antiquorum & modernorum Philosophorum in re- bus naturalibus demonstrandis commissos, qui horum Punctorum nullam omnino no- titiam habuerunt.

Fili, inter hos Punctos supremus est *Fides supernaturalis & Ratio supernaturalis*; nam cùm intellectus creatus hominis tan- quam ens finitum solis naturæ viribus non possit transcendere naturam finiti ad attin- gendum Ens infinitum, voluit Ens infinitum per suam gratiam dare intellectui in- stru-

strumentum ad transcendendum suum terminum naturalem, ut posset cognoscere objectum supernaturale infinitum, quod est finis, ad quem primariò à DEO est creatus: & hæc est ratio, quare in Libro Contempl. Vol. 3. Lib. 4. Dist. 36. cap. 238. posui Arborēm Fidei & Rationis, & in Figura S., hoc est, Anima rationalis posui Quadrangulum rubeum, qui est Fidei, & in Lib. Mirand. Demon. 2. cap. 27. fol. 50. exposui, *quid sit Demonstratio supernaturalis*: „unde cùm Philosophi antiqui non investigaverint veritatem cum fide, sed cùm ratione tantum, sequitur, quod illorum scientia suo tempore non tantum valuerit, quantum nostra scientia hoc tempore; Lib. Contempl. Vol. 3. Lib. 5. cap. 364. quia sicut Philosophi antiqui habuerunt introitum & modum, ut essent subtile, per hoc, quia habuerunt cognitionem de quinque generalitatibus universalibus & de decem prædicamentis, in quibus versatur tota subtilitas philosophica, sic nostri Sapientes & Magistri habuerunt modum & semitam, ut essent subtile in Theologia; quia habent fidem & cognitionem, quid sit Anima, & quid sint suæ virtutes & qualitates. Lib. Contempl. Vol. 2. Lib. 3. cap. 215.

Discite igitur Filii meam Artem, præsertim verò materiam de Punctis transcendentibus, & modum faciendi Demonstrationes supernaturales; discite porrò non nudâ speculatione, sed ipso experimento, assequi id, quod supradicto cap. Lib. Mir. Dem. & sequenti docui, & non ambigetis, Artem & Opus dictum esse subtilissima; „quaæ Ars & Opus mihi fuerunt multum magni laboris & periculi sensualis & intellectualis; „quia sicut magnum pondus offendit & destruit dorsum animalis, sic propter longitudinem & subtilitatem & novas & multas rationes habui multas poenæ, labores & pericula, & pertuli multas injurias & contemptus ab hominibus &c.; ita, ut multoties putarim, me peritum in hoc Libro Contemplationis propter meam fragilitatem, quaæ est multum magna & misera, & propter longam continuationem & magnas subtilitates hujus Operis. Lib. Contempl. Vol. 3. Lib. 5. cap. 366. p. 4.

Quarta est, quod sit Altissima simul & Profundissima:

Primo, quod sit Altissima, nam ista Ars ratione sua Universalitatis super ceteras Artes & Scientias ad altissima puncta pervenire docet,

quaæ per ceteras Scientias particulares sive Artes attingi non possunt: Doctor Illum. in Lib. Comp. super Art. Dem. Dist. 2. de Reg. 21. de conditionibus ergò hujus Artis est, quod Artes suum E. altius, quod poterit, extollat, eo modo, sicut exigit altitudo hujus Artis, ratione cuius altitudinis est super ceteras Scientias universalias; quod si non, non poterit utique recipere influentiam hujus Artis: ibid. & ad altitudinem hujus Artis nemo posset ascendere, nisi ipsi præparasse tres scalas, quarum prima habet decem gradus, secunda duodecim, tertia quinque, scilicet sensibile, imaginabile, dubitabile, credibile, intelligibile: Lib. de Asc. & Desc. Intell. dis. 1. & quia „humanus intellectus duobus modis intelligit; primus modus est, cum sensu & imaginatione & cū sua propria natura; secundus est, quando intelligit cum divinis Rationibus & cum sua natura, Doctor Illum. in Lib. Ser. cont. error. Averr. in prol. & per meam Artem non solùm habeam demonstrare res naturales, sed etiam res supernaturales, ut sunt Articuli Sanctæ Fidei Catholicæ, quod videre poteris in diversis meis Libris, singulariter in Lib. Gent. & trium Sap. in Lib. Mir. Dem. in Lib. de Art. Fidei, ad hoc, ut errantes reducantur, & infideles adducantur ad veram Fidem, quaæ sublimis est secundum modum intelligendi cum altissimis divinis Attributis, ibid. ideo DEUS mihi dedit altissimam Artem, quaæ contineret in se ambas species intelligendi; & hæc est Ars Compendiosa inveniendi Veritatem, que est Ars, per quam sic ascendit intellectus ad intelligentem, sicut vox ad cantandum per Artem Musicæ. Doctor Illum. in Lib. Eva. 4.c. *Et in terra Pax.*

Secundò, quod sit Profundissima ratione humilitatis, sine qua nemo unquam Secreta hujus divinæ Scientiæ & Artis assequetur: unde scito Fili, quod hæc Scientia sit propriè Scientia parvolorum; nam sicut parvuli totam scientiam suam claudunt viginti quatuor literis Alphabeti, sic tota mea Scientia & Ars viginti quatuor literis alphabeti comprehenditur; quas nisi te humiles addiscere, etiam si viginti vel triginta annis Philosophiæ vel Theologiæ Doctor fuisses, nunquam Secreta meæ Artis intelliges. Fili, dum eram in hac mortali vita, *fui contemptus, vilipensus, prostulto habitus* Arb. Scient. in prol. Lib. Defol. n. 7. 16. & 47. Lib. Phant. propter meam Artem, & amore humilitatis ac conservandæ & propagandæ Artis libenter omnia pertuli: unde & vos, si estis

veri amatores veritatis, si mei Discipuli esse desideratis, non debetis derelinquere donum scientiae, ut evitetis nomen stultitiae: tu scis, quod secundum meam Artem in omni creatura necessariò sunt opposita, & quod secundum Philosophiam secretam intus & extra opponantur, sic sapientia & stultitia; & quia melius est intus, quam extra, melius est intus esse sapientem, & extra apparere stultum, quam intus esse stultum, & extra apparere sapientem: igitur, qui mecum cupit penetrare profunda Sapientiae DEI, que DEUS nobis revelavit per Spiritum suum (Spiritus enim omnia scrutatur, etiam profunda DEI) i. ad Cor. 2. v. 10. *stultus fiat, ut sit sapiens*, ibid. c. 3. v. 18.

Disc. Pater, videtur mihi, quod profunda Scientia & profunda Humilitas non possint simul stare; nam quia *scientia inflat*, i. Cor. 8. v. 1. quanto profundiùs penetrabo per scientiam, tanto magis ero inflatus per superbiam; hinc bonum consilium puto, quod dedit Fides intellectui in Lib. Disp. Fid. & Intell., quem fecisti, scilicet, ut *transcat, sicut transiit diu in tempore præterito*, & potius humiliter credat, quam altum sapiat; præsertim cum *Philosophi antiqui non habuerint notitiam de tua Arte, per quod monstratur, quod non sit multum proficia*; quia si fuisset vera, jam fuisset inventa per illos in principio; & hoc ideo, quia illorum intellectus fuit magis altus, quam tuus: Illum. Doctor in Lib. Desol. n. 36. ex quo quis inferre posset, quod *nimium te implicaveris Scientiis usque ad curiositatem, & illas velut Dominas ac Magistras ingredi feceris &c.*, & quod fueris tui proprii capitum, ac volueris calcare semitas nullis adhuc vestigiis pressas, non communicando satis cum Doctoribus tui temporis in opinione & concordia; R. P. Causinus in Cur. l. to. 4. sect. 14. f. 137. quæ dicta non congruunt humilitati.

Mag. paucis ad singula tibi respondebo, Fili, nam magna restat nobis via ementienda: scias igitur, quod Scientia non inflat per se, sed per accidens; corpora inflata turgent vento, & ideo videntur plena, sed sunt vacua; sic semper discentes, & nunquam ad veram Scientiam pervenientes, exterius turgent falsæ & fucatae scientiae tumore, interius autem sunt velut æs sonans aut cimbalum tinniens; elati enim sunt inflati que vento memorativo, nam continuitas eorum consuetudinis est altera natura &c.; hi vero non Scientiam veri in reale re dant. Rig.

in Lib. 7. Sigil. sig. 5. Fili, quanto plus pertinges ad profunda meæ Scientiæ, tanto plures veritates infallibiliter cognosces de DEO & creatura, ergo tanto clarius cognosces magnitudinem DEI, & tuam parvitatem in omnibus, quæ in te sunt; ergo hæc scientia erit ratio tuæ voluntati ad te magis humiliandum, & non ad superbendum: unde noveris, quod mei Discipuli inter alia bona, quæ ex mea Scientia lucrantur, habeant, quod semper gaudeant, quod mundum contemnant & omnem vanam gloriam, & quod ament humilitatem & DEUM: audi, quid dixerit Monachus juvenis meus Discipulus ad suum Abbatem: *Domine, tam magnum est placitum, quod mihi venit de Scientia, quam addisco, per quam Philosophia mihi est causa habendi cognitionem DEI, & tam felicem me astimo, quod sim in Religione, & fugerim è mundo, quod diu noctuque sum in gaudio & placito; & maximè cum mea Scientia me faciat tantum contemnere mundum & vanam gloriam, & me faciat amare humilitatem & DEUM.* Doctor Illum. in Lib. Evast. 2. de Relig. cap. de vana Glor.

Si legisti consilium, quod fides dedit intellectui, etiam legeris, quomodo intellectus ploraverit, & etiam nunc ploret, quod Dominus DEUS noster per paucos homines sit cognitus & dilectus, & per multos ignoratus, & quod illi à pluribus derogetur: loco cit. quis, obsecro, Fili, non planget, si quotidie videt tot libros in lucem prodire contra Sanctam nostram fidem Catholicam scriptos, quibus oves errantes per rationes apparentes & à Scriptura male errori suo accommodata petitas Pastorem suum impugnant, quos errores omnes facilè possent detegere & destruere, si mea Scientia esset cognita, quæ in hunc finem principaliter à DEO mihi est data; ut in ultima proprietate percipies?

Antiqui Philosophi non fuerunt principium totius illius, quod est bonum ad cognoscendum Santissimam Trinitatem & Incarnationem, quia non putarunt, in DEO esse Trinitatem Personarum, & futuram ejus Incarnationem, nec cognoverunt Productionem, quam DEUS habet in se. Lib. Desol. n. 37.

Quod autem me arguas de nimia curiositate in Scientiis & reliquis, quæ supra dixisti, videtur tibi deesse aut bona memoria, aut bona voluntas; nam vel non recolis, qualiter meam Scientiam habuerim, vel amas magis esse humili per ignorantiam,

tiam, quām per scientiam; quid enim vis dicere cum Authore, quem allegasti, nempe *Scientias* debere esse *fideles ancillas Crucis, subiectas sancte humilitati?* P. Causin. ibid. quārō ego, per quid? per falsitatem an veritatem, per ignorantiam an cognitionem, per dubium an certitudinem? Fili, in DEO sapientia & humilitas sunt æquales, quia sunt idem, per quod demonstratur, quòd major perfectio utriusque possit esse in creatura per æqualitatem, quām per inæqualitatem; ex quo responso elicies alterum in illo implicitum, scilicet, quòd sit inordinatus affectus deprimere unum, ut extollas alterum; & quia quilibet Sanctus tantum amat gloriam alterius, quantum suam, displicet Sanctis vestra partialitas.

Quinta est, quòd sit Perfectissima: Fili, hoc dicitur perfectum, quod nec additionem recipit, nec diminutionem patitur: unde si ex perfectione Artificis cognoscitur perfectio Operis, quām perfectum debet esse Opus, quod me docuit supremus Artifex? loquor de Arte Generali, quam mihi DEUS in quodam monte (in monte Randa) ostendit: Lib. Quæst. super 4. Lib. Sent. in prol. cùm igitur DEI perfecta sint Opera, Deut. cap. 32. v. 4. quid poterunt Emendatores meæ Artis illi addere, vel ab illa detrahēre? Disc. fateor, charissime Pater, & ego fui quondam in numero illorum, qui Libros & Artem tuam corrigere nitebantur. Mag. correctioni librorum non des te omnino, Fili, sed intelligendo quantumcunque poteris, pauca opponas; libros enim plures corrigunt, & se ipsos ignorantēs & errantes relinquunt. Doctor Illum. in Introd. Art. Dem. cap. 40. n. 6.

Disc. Sed si quis negaret, Pater, te Artem tuam divinitus accepisse, non pauci enim fuerunt, qui hoc negarunt, imò aliqui, qui te histriōnem, fanaticum & Discipulum diaboli proclaimare non sunt veriti; quid posteri sint facturi, nescio, DEUS scit. Mag. Si vos anxietas tenet, Fili, à quonam Ars & Libri mei originem traxerint, ascendite in Arbores meas, gustate & videte; nam ex fructibus earum cognosceris eas, nunquid colligunt de spinis uvas, aut de tribulis ficas? sic omnis arbor bona fructus bonos facit, mala autem arbor malos fructus facit, non potest arbor bona malos fructus facere, neque arbor mala bonos fructus facere. Math. 7. v. 16. 17. 18. Fili, secundūm meam Artem Generalem ex præcedenti demonstratione particulari elicetur sequens universalis: omne

bonum bonificat, & omne malū malificat, non potest bonum malificare, nec malum bonificare: quis Christianus ausit negare, hanc demonstrationē è Logica Christi petitam esse meliorem omni syllogismo in barbara methodo argumentandi Logicæ Aristotelis contento? nihilominus nolo, Fili, judicium tuum esse ultimam regulam examinandi meos Libros & Artem, tu enim falli potes & fallere, sicut & ego potui; quæ possibilitas errandi obligat & compellit oves, ut recurrent ad Pastorem.

Unde in hoc suadeo, Fili, ut Discipulus imiteris me Magistrum, nisi miserè decipi & perire cupias cum ovibus errantibus, quæ falsò æqualem vel majorem infallibilitatem à supremo Pastore sibi attributam arrogant, quām substituto in terris Pastor, non intelligentes proportionem, quæ debet esse inter utrumque: inspice omnia mea Opera, quæ, non obstante quocunque supernolumine, quo fui illustratus, cum omni submissione & humilitate, ut morigerum filium decet, Censuræ sanctæ Matris Ecclesiæ subjeci; quorum omnium loco de omnibus, quæ scripsi, primario & mihi pretiosissimo, scilicet Libro Contemplationis, sumas sequens exemplum. „Nam „si forsan in hoc Opere esset ullus defe- „ctus, vel ullus error, qui sit contra „sanctam Fidem Catholicam, dico & af- „firmo, illum defectum esse meum, & in „illo errore me errasse per ignorantiam, ha- „bens intentionem bonam, castam & ca- „tholicam, quem errorum non credo nec „affirmo, imò rogo, ut ex hoc Opere ejiciatur; ideo non affirmo, in hoc Operc „nullum esse errorem: & si quispiam in ali- „quo dubitaret, vel illi videretur, quòd „esset error & contra Fidem, posset esse, quòd „ipsemet erraret, & illud non intelligeret, „& quòd sua intentio esset bona, sicut est „possibile, quòd ego erraverim in hoc O- „pere, si erratum in illo est, habens inten- „tionem non ponendi ullum errorem in „hoc Opere, nec quidquam, quod sit con- „tra sanctam legem Romanam. Doctor Illum. in Lib. Contempl. Vol. 3. Lib. 5. cap. 365. Ne formides igitur, Fili, nam si Ars mea est donum Spiritus Sancti, idem Spiritus, qui regit Sponsam suam in terris, Ma- trem nostram, non patietur, illam huic Arti esse contrariam, quæ (ut supra tetigi) multa bona ab hac Arte recipiet.

Sexta est, quòd sit Ordinatissima: quia perfectio & ordo necessariò mutuò conne-
ctuntur,

ctuntur, ex perfectione demonstratur ordo, & ex ordine perfectio; nam omne perfectum est ordinatum, & è converso: si igitur mea Ars est perfectissima, etiam erit ordinatissima. Disc. credo & scio, Pater, esse vera, quæ dicis; sed quia non omnes credunt & sciunt hoc ipsum de tua Arte, vellem, ut probares per rationes necessarias. Mag. Fili, prolixum fieret hoc Caput, si singula demonstrare deberem; adeant meos Libros, qui mihi fidem non adhibent, illi enim testimonium perhibent de me & mea Arte; percurrent sequentia Capita, & invenient, quo dubium exuant: sed ne in via deficiatis, nolo vos hīc omnino jejunos dimittere; notate igitur ex opposito propositum: viginti literæ alphabeti sunt principia primitiva omnium syllabarum, verborum & constructionum ab illis derivatorum, sed non sunt principia naturalia, nec habent certum & determinatum numerum, nec habent naturalem ordinem inter se, nec mutuò necessariò connectuntur, nec quælibet cum qualibet est combinabilis, nec, qui tangit unam, tangit omnes, nec sunt circularia, nec una est subordinata alteri; hoc idem dicendum de syllabis, verbis & constructionibus, ex quibus formatur oratio vel discursus: plures adhuc defectus possem adducere de hoc Systemate artificiali linguarum, quod inquirere vos convenit infrà Capite 3. in *Grammatica Naturali & Artificiali*.

Totum autem oppositum proponite vobis de mea Arte, & patebit, illam esse ordinatissimam; omnia enim Principia meæ Artis non solùm sunt primitiva, suprema, vera & necessaria, sed realia ac naturalia: vide Art. Inv. Dist. 3. reg. 2. & habent certum & determinatum numerum, ita, ut nec unum possit addi vel demi: vide infrà cap. 3. de Musica, & inspicetotam Artem Comp. inv. Verit. ac Art. Univ. Dem. Invent. Ama., & habent naturalem ordinem inter se, & mutuò necessariò connectuntur, ût demonstrabo infrà dicto cap. 3., & quodlibet est combinabile cum quolibet, ût ad oculum patet in toto hoc primo Tomo, scilicet in Arte Universali, Lib. Princ. Theol. Phil. Jur. & Med. item in Art. Inv. Dem. Tab. Gen. Ama. & Lecturis earum, & pluribus aliis meis libris; & qui tangit unum, tangit omnia, & sunt circularia, & unum est subordinatum alteri, ût in allegatis libris est cernere, & in sequentibus Capitibus per singula dabuntur exempla & demonstrationes:

quod de Principiis dixi, hoc idem intelligendum de Conditionibus & Demonstrationibus, quæ sunt syllabæ & verba rationalia ex literis rationalibus composita.

Septima est, quòd sit *Facillima*: Fili, id est facile, quod memoria facilè retinet, intellectus facilè intelligit, & voluntas facilè vult, & potestas facilè potest; hæc omnia promitto de mea Arte: id autem memoria facilè retinet, quod est maximè ordinatum; intellectus facilè intelligit, quod est maximè clarum & maximè intelligibile; voluntas facilè vult, quod est maximè amabile; potestas facilè potest, quod est maximè possibile.

Disc. hoc est in quæstione, mi Pater, expone quæsto, quæ sunt hæc? Mag. nihil aliud, quam *Circulus*, *Triangulus* & *Quadrangulus*: Arb. Scient. de ram. Arb. elem. fol. mihi 16. de flor. Arb. sens. f. 72. de fol. Arb. cœl. f. 251. in Arte Comp. Med. cap. de sexta fig. in Lib. de Astron. p. 2. cap. de 12. Sig. & in Pract. Test. cap. 5. 6. & seq. ac in pluribus meorum librorum: in his tribus figuris continetur totum Secretum meæ Artis; quid autem facilius posset memoria retinere, & intellectus intelligere, & voluntas velle, & potestas facere, quam has tres figuræ? igitur pone in memoriam tuam, & intellige, & ama, & fac, ut possis operare formare has tres figuræ, & tota mea Ars erit tibi facillima; nam si habueris optimum intellectum fundatum in Logica & in Naturalibus, & diligentiam, poteris ipsam scire duabus mensibus, uno mense pro theorica, & alio mense pro practica: Art. Gen. Ult. p. 13. quid facilius? Disc. certè; sed quid est esse fundatum in Logica & in Naturalibus? Mag. est intelligere prædictas tres figuræ. Disc. jam scio, quod nescio. Mag. Fili, tu nescis modò, scies autem postea, scilicet in cap. 3.

Ottava est, quòd sit *Delectabilissima*: quia omne naturale objectum est delectabile suæ naturali potentia; veritas, quæ est naturale objectum intellectus, & bonitas, quæ est naturale objectum voluntatis, & duratio utriusque, quæ est objectum memoriæ, sunt delectabilia: & quò magis hæc tres potentia excedunt in nobilitate & perfectione inferiores potentias, cò nobilior & perfectior est earum delectatio; & quò altius objecta vel objectum earum transcendunt objecta inferiorum potentiarum, cò magis transcendent delectatio horum

rum delectationem illorum: unde cām meā Ars & Scientia sit dispositio, quā dictæ tres potentiae per influentiam supremi Objecti exaltari ac perfici possunt tam extensivē quā intensivē sīnē numero & mensura in operationibus suis, quis est, Fili, qui aestimare possit delectationem felicis Animæ, quæ usū meæ Artis fruitur suo delectabilissimo objecto? si autem utilitas ista te moveat ad scendam hanc Artem, primò præpare te ad suscipendum A. diligendo hanc cameram, & quamlibet ejus partem super omnia, postpositis omnibus aliis; neque enim qui contrariis delectatur, unquam eam habebit, sed solus ille, qui eam quasi cordialissimam despontavit; cuius contrarium si occurrerit, illud repellas quasi venenum, semper cogitans, quōd eam prælegeris. Doctor Illum. in Introd. Art. Dem. cap. i. n. 4. f. 3.

Nona est, quōd sit maximè Necessaria: primò, quoniam intellectus humanus est valde plūs in opinione quām in scientia constitutus, ex eo, quia qualibet Scientia habet sua propria principia & diversa à principiis aliarum Scientiarum, idcirco requirit & appetit intellectus, quōd sit una Scientia generalis, & hoc cum suis principiis generalibus, in quibus principia aliarum Scientiarum sint implicita & contenta, sicut particulare in universalis: ratio hujus est, ut cum ipsis principiis alia principia sint subalternata & ordinata & etiam regulata, ut intellectus in ipsis Scientiis quiescat per verum intelligere, & ab opinionibus erroneis sit remotus & prolongatus. Doctor Illum. in Prol. Art. Gen. ult.

Secundò: „quia ista Ars seu Scientia addit plura, quæ in unaquaque Scientia per se considerata non sunt, videlicet mutuam habitudinem & combinationem terminorum principalium in qualibet; quod patet per BC. BD. CD. CE. &c. addendo in illa combinacione alios universales terminos, qui non sunt simpliciter de speculatione illius Scientiæ: ac etiam addit plura, quæ in aliis Scientiis collectis insimul possunt minimè reperi, videlicet modum artificium operandi sub E. I. N. R., & modum artificiatum universandi & particulandi sub mixtione terminorum T., & attingendi punctatractione transcendentia: Doctor Illum. in Comp. Art. Dem. Dist. 3. de Quæst. fig. alph. f. 154. & hoc est tam altum Secretum, quōd hic non potest sufficienter declarari: veruntamen secundum est, quod, licet hæc Ars in omni materia necessaria sit, tamen propter Theologiam principaliter est inventa; quia Theologia est finis omnium aliarum Scientiarum, ut pote de ultimo fr.

ne determinans. Doctor Illum. in Introd. Art. Dem. cap. i. n. 4.

Decima est, quōd sit Utilissima: multæ quidem sunt utilitates, propter quas hæc Ars est inventa; instruit enim nos intelligere & diligere DEUM, adhærere virtutibus, odire vitia, & confundere cogentibus Rationibus Infidelium erroneous opiniones: docet etiam facere & solvere questiones, & alias Scientias sub brevi spatio temporis posse acquiri & reduci ad necessarias conclusiones secundum exigentiam materiæ, & ostendit inquire & inveniri conditiones rerum & proprietates, & ad puncta transcendentia præstite elevat intellectum; nec non alia multa utilia sequuntur scientibus istam Artem: Doctor Illum. in Comp. Art. Dem. in prol. docet enim bene memorari, bene intelligere, bene velle, credere, contemplari, invenire, dirigere, prædicare, exponere, solvere, judicare, consulere, demonstrare & bene sanare, uti in Libro, qui intitulatur Liber Artis Demonstrativæ Dist. 3. de Inten. fol. 43. dicitur. Doctor Illum. in Introd. cap. i. n. 4. Et scias Fili, quōd sub cortice literali dictarum proprietatum, quas in Lib. Dem. voco sedecim modos, lateat magnum Secretum Figuræ Elementalis; nempe sub modo demonstrandi modus operandi.

„In omnibus ergo rationibus considera, si hanc Artem invenire poteris, & invenies utique, si diligens inquisitor fueris; & sic practicam hujus Artis addisces, & miram utilitatem, si ad cameras hujus Artis rationes, quascunque inveneris, adjungeris; hoc enim faciens poteris te exercere ad videndum in paucis plura, comparando omnem cameram ad angulos, & commiscendo cameras cum angulis, & angulos etiam invicem cum terminis questionis propositæ; & ex eorum derivationibus infinita occurrit &c.; sicut infinita genera miscibilium ex quatuor elementis tantum proveniunt secundum diversum modum commiscendi. Doctor Illum. in Introd. cap. 34. n. 2. fol. 29.

Undecima est, quōd sit Artificissima: magnitudo artificii significat sapientiam Artificis: unde, quia totam structuram hujus vastissimæ Machingæ, quæ est Opus artificiale DEI, in omnibus suis partibus & partium partibus intimè perspectam habet, qui omnium vegetabilium, animalium, mineralium essentiam, naturas, proprietates, formas specificas, ordinem & habitudinem naturalem cujuslibet ad alterum,

qui clementorum & orbium cœlestium motus, influentias, essentialem inter se connexionem in essentia & qualitatibus perfectissimè cognosceret, in tantam admiracionem raperetur tanti Opificis, ut non haberet ultra spiritum; à magnitudine enim speciei & creaturae cognoscibiliter poterit Creator horum videri: Lib. Sap. cap. 13. v. 5. à proportione inversa argumenti dico, Fili (si parva licet componere magnis) qui sciret potestatem & sapientiam, quam DEUS infudit primo Homini, quando illum constituit Dominum totius hujus mundanæ fabricæ, cerneret in hac potestate & sapientia creatis aliquod opus microcosmi (cujus solum nomen est notum pluribus Sapientum hujus sæculi) quod in singulis suis partibus partim actu existentibus, partim per Artem possibilibus respondet singulis partibus macrocosmi; & hoc est Secretum, Fili, omnium Secretorum naturalium secretissimum, quod DEUS sublimis & gloriosus paucissimis fidelibus suis Servis reservavit & revelavit, cujus me quoque indignum suum famulum participantem reddere voluit.

Fili, DEO omnipotenti, Domino Dominantium placuit mihi revelare universalem Scientiam in omni transmutatione metallorum nec non & lapidum pretiosorum, atque modum omnium corporum humanorum sanandorum, & DEUS omnipotens hoc ordinavit, ut sua mirabilis potentia apud universum mundum sit manifestata; Ignorantes mundi &c., qui impossibile arbitrantur, omnia ista vera esse, si libros nostros legissent (Fili, non hic loquor de Libris meis chimicis tantum, quos in quaestione trahunt, sed de Libris, quos primo Tomo jam in lucem profers, v.g. Clavem Artis, Libros Principiorum Philosophiarum ac Medicinæ, & si non omnino cœcutirent) facillimè crederent, omnia à DEO data & vera esse. Doctor Illum. in Aper. Ani. in prol. n. 2. Fili, tu vidisti in figura magnum Librum, qui est Liber Paradisi terrestris, quem nos vidi mus in visione; & dicor tibi, ut eum custodias à manu inimicorum Ecclesia DEI & avarorum & peccatorum, ego vidi arcanum totius naturæ in visione super magno monte, super sphæram ignis, ubi vidi ea, que non licet loqui. Et ut te non lateat ratio, quare plurimos meorum Librorum scripsericim sub figura arborum, scias, quod omnes significant unam arborem, cuius secretum & figuram tibi revelavi in meo Testamento, & in Dist. 3. Libri de Quinta Essentia; nam vidi arborem vitalem, & vidi

figuram, quam tibi tradidi cum licentia DEI. Doctor Illum. Lib. 3. cap. 7. n. 14. Test. Secr. ult.

Considera, Fili mi charissime, potentiam divinam, quæ me illuminavit, ille verus Dominus fortis est & clemens, potentissimus, piissimus, qui mihi indigno peccatori malevolo revelavit Arcana totius naturalis Philosophia: Doctor Illum. in Lib. Secret. Test. ult. l. i. c. 1. n. 61. & non solum me docuit artificium omnium artificiorum naturalium altissimum, viginti quatuor Experimentorum totius naturæ creatæ (videatur dict. Lib. Illum. Doct.) quod claudit in se omne artificium & omnia experimenta, ad quæ creatura rationalis in hac mortali vita pertingere potest, & quod forsan ante me nemo cognovit, & post me pauci sunt adepturi, sed etiam aperuit mihi artificium omnium artificiorum intellectualium sublimissimum, quia dedit mihi Clavem omnis Scientiæ, & Thesaurum omnis Sapientia super terram: Doctor Illum. in Lib. Secret. Ang. de Conser. Vit. in prol. n. 14. hujus artificii duas tibi explabo formas in Capite sequenti; unam in Secreto Figurarum seu Rotarum, alteram in Secreto Tabularum, ex quibus à longè conspicere poteris sublimitatem artificiosissimæ meæ Artis.

Duodecima est, quod sit Naturalissima: duæ sunt Naturæ, scilicet Natura creata, & Natura increata: & cum mundus, seu natura creata, sit speculum humano intellectui, per quod supremum Bonum, seu natura increata, est demonstrabile, Doctor Illum. Lib. Mirand. Dem. 2. cap. 34. n. 1. & supremum Bonum sit tam altum, tam excellens & tam nobile, quod per omne id, quod est, sit demonstrabile, ibid. l. 2. cap. 23. n. 1. manifestum est, Fili, quod nullum sit particulare vel individuum in tota natura creata, per quod natura increata non possit demonstrari: ex quo sequitur, quod tota natura creata cadat in tertium Modum meæ Artis Compendiosæ: unde cum totus modus essendi naturæ creatæ ordinetur à modo essendi naturæ increatae ad modum significandi tanquam medium inter intellectum creatum, & objectum illius increatum, quanta est relatio proportionis & comparationis inter modum essendi naturæ creatæ & increatae, & inter modū significandi & essendi naturæ creatæ, tanta debet esse inter modum significandi naturæ creatæ & modum intelligendi intellectus humani, ut sit naturalissimus: vide Dist. 3. Art. Inv. Verit.

Rcg.

Reg. 9. & Reg. 2. vid. Lib. Cont. 4. Dist. 35.
cap. 234. & Lib. 5. Dist. 40. cap. 353.

Ex dictis intelligere potestis, Filii, quanta fuerit necessitas significandi & demonstrandi vobis Systema totius naturæ creatæ per omnes suas partes, incipiendo à primis principiis ipsius Chæos usque ad ultimata principiata; sinè quo Systemate naturali & reali essendi perfectè cognito nunquam potuisse formare perfectum Systema artificiale intentionale intelligendi, quod vobis exponam per singula sua membra, jungendo unum alteri, ut clarissimè vobis pateat Secretum necessitatis utriusque concordantiæ: & quamvis in pluribus Capitibus Theoricæ antiqui Testamenti mei utrumque Systema perfectissimè demonstraverim per rationes physicas ad leges meæ Artis Generalis regulatas, incipiendo à Chæos naturali per supremum Artificem fabricato, ut vos docet Caput 75. dicti Libri, & exponendo Chæos artificiale per hominem ad normam primi producendum, ut invenietis cap. 77. 78. ita, ut nil omiserim, quidquid pertinet ad acquirendam perfectam cognitionem totius modi essendi, operandi & intelligendi, ne tamen vos terreat phantasia ignarorum hujus Scientiæ, qui mihi hunc Librum attribuere renuunt, id ipsum in Libris primi hujus Tomi, scilicet in Arte Compendiosa, Arte Universali, Libris Principiorum quatuor Scientiarum, & in Libristertii Tomi, præsertim in Arte Demonstrativa lucidissimè patefactū invenientis; quorum Librorum textibus in sequentibus Capitibus utar, ut præfata Systemata eorumque Arcana vobis pandam, simulque demonstrem necessariam connexionem Librorum meæ Artis Generalis cum Libris Chimiæ & aliarum specialium Scientiarum. Fili, si hanc rem intelligis bene, scies, qualiter omnes res mundi per naturam factæ sunt, & quomodo eas facere poteris respectu naturæ (excepta Animæ rationali, quam DEUS creavit) ideo certas artes habemus ad multas alias Scientias, de quibus hæc est una, quæ est forma ad sciendum omnes alias. Pract. Test. cap. 17.

„Ista, Fili, est Scientia, quæ appellatur flos regalis, per quam potest constituti & rectificari intellectus humanus per vim experientiæ ad aspectum oculi in mirabili notitia, cùm homo scit, quòd suæ experientiæ non possint pati aliquas probationes phantasticas, sed ad introeundum vivaciter in omnes alias Scientias illa

„demonstrat intellectui, quomodo debet penetrare in virtutes divinas, quæ multum debent celari: nam per talern Scientiam intellectus est expulsus à superfluitatibus, quæ ipsum removent à tota veritate. Et alio modo hæc Scientia nominatur vexillum & instrumentum philosophicum, per quod boni Philosophi & antiqui Poëtae direxerunt sensus suos in qualibet Scientia, ad intrandum in illam cum omnini experientia, quæ per Arthem debet fieri secundum cursum naturæ cum reali cognitione; ut infrà Capite 3. videbis de Trivio & Quadrivio antiquorum Sapientum. ibid. cap. 1. „Quare ista Scientia sit tibi speculum tui intellectus, si claram viam vis habere in omnibus aliis Scientiis, quia ista demonstrabit tibi rationem tangentem veritatem per claram experientiam, quæ non patitur rationes nec probationes logicales remotas à claro intellectu. Theor. Test. MS. cap. 77. & impr. c. 73. quid igitur magis naturale exoptare posses de mea Arte?

Decima tertia & ultima est, quòd sit Divina.

Primò ratione originis, nam cùm sit moraliter, ne dicam, physicè impossibile, quòd ullo humano ingenio vel in una Scientia particulari & specifica talia principia certa infallibilia & talis modus operandi cum principiis certus & infallibilis possint excoigitari & inveniri, quæ sint sufficientia ad omnia particularia illius Scientiæ erunda & demonstranda, ut quotidiana vos docet experientia per reformationem Scientiarum, quam Viri in illis Scientiis particularibus famosi meditati sunt, & adhuc futuris temporibus tentabunt & meditabuntur, de quibus verificatur, quòd DEUS mundum tradidit disputationi eorum, ut non inveniat homo opus, quod operatus est DEUS ab initio usque ad finem: Lib. Eccl. cap. 3. v. 11. quis enim Astronomorum, Fili, adhuc reperit perfectum Systema motuum cœlestium? quis ex illo deduxit calculum omnibus numeris absolutum? nonne cernis, Fili, vestros Sapientes Geometras principia Geometriæ, rejectis veterum finitis, novo habitu infinitatis vestire conatos, negare vel primam definitionem puncti, quam veteres ut lapidem angularem totius Geometriæ venerati sunt? quid dicam de Philosophia Aristotelis, nonne Libri tantæ Philosophi undique pertusi & perforatis sunt à vermis Cartesii, ut Almagestum Ptolemaei à tineis Copernici? quæ difficile,

le, quām impossibile igitur erit tantam Ilia-
dem omnium Scientiarum & omnium re-
rum naturalium & supernaturalium com-
prehendere & concludere in una nuce capi-
tis humani?

Ex præcedentibus autem percepisti, &
in sequentibus amplius perspicies, quod
mea Ars sit universalis Scientia subjecta omni-
bus aliis Scientiis, in qua sunt certa & univer-
salia principia, per que potest infinitorum parti-
cularium questionibus responderi; Doctor Illum. in
Introd. Art. Dem. cap. 37. fol. 33. Tomo 3.
Fili, multa Secreta in his tredecim proprie-
tatis continentur, quorum partem in se-
quentibus Capitibus, quantum discretio
permittit, & necessitas exigit, vobis reve-
labo.

Secundò est Divina ratione Principio-
rum hujus Artis, quæ sunt ipsæ Rationes Di-
vine, quæ nomine in Scholis usitato vocan-
tur Atributa Divina, à me verò multis no-
minibus in meis libris nominantur, ut For-
mæ, Dignitates, Qualitates essentiales, Vir-
tutes &c.: hæc verò Principia exigunt perfec-
tio & altitudo Artis, nam sine illis non
possent formari tales demonstrationes, quæ
perfectè quietarent mentem humanam, ut
jam suprà bene animadvertisisti, Fili, in Au-
thoribus primæ Classis fol. 52. Rat. 2.

In sequenti Tomo, qui continet usum
& praxin primi Tomi, videbis, quomodo
omnes meæ demonstrationes sint actu redu-
ctæ, vel facile reducibles ad hæc suprema
Principia.

Tertiò est Divina, quia modus operan-
di seu demonstrandi cum his principiis non
est naturalis tantum, sed naturalis & super-
naturalis simul: unde si de hoc modo infor-
mari desideratis, legite Lib. de Mir. De-
monst. Lib. 2. cap. 27. fol. 50. de Demonstra-
tione, que est supra naturam, qui habetur
Tomo 2., & gaudebitis gaudio magno val-
de, si intelligetis, quæ ibi dicuntur.

Quartò est Divina, maximè enim hæc Sci-

entia assimilatur Scientie Divine, que cùm sit
unita Essentie Divine, omnia ipsi DEO repre-
sentat, ita bæc quodammodo est representativa
omnium, que cadere possunt sub investigatione
humana brevibus & paucis: Doctor Illum. in
Introd. Art. Dem. cap. 37. fol. 33. Tomo 3.
Fili, multa Secreta in his tredecim proprie-
tatis continentur, quorum partem in se-
quentibus Capitibus, quantum discretio
permittit, & necessitas exigit, vobis reve-
labo.

Ut hoc Caput finiam utili & vobis scitu
necessaria admonitione ac informatione,
quomodo hanc Artem & Scientiam, quam
supernâ influentiâ me accepisse ex supradi-
ctis intellectis, facilius & citius acquirere
valeatis, scitote Filii, quod Scientia est in-
fusa aut acquisita; Scientia infusa procedit ex
voluntate, devotione & oratione, & Scientia
acquisita ex intellectu, studio & labore: Doctor
Illum. Lib. de Amic. & Ama. n. 249. unde
duæ sunt portæ, per quas mei Discipuli pos-
sunt ingredi in atrium meæ Scientiæ; quarum
una est porta intellectus, altera est por-
ta voluntatis: ex his portis prodeunt etiam
duo genera Discipulorum, quorum unum
est nobilis & perfectius altero; & quandoq;
ex ipsis producitur tertium genus, quod est
nobilis & perfectius utroque: & hoc fit du-
PLICITER, quidam enim meorum Discipulo-
rum primo ingrediuntur per portam intel-
lectus, & egrediuntur per portam volun-
tatis; alii verò primò ingrediuntur per por-
tam voluntatis, & egrediuntur per portam
intellectus; & hi ambo in fine conveniunt;
& hi mihi gratiore & mundo utiliores sunt
duobus præcedentibus; nam habent habi-
tum Scientiæ infusum & acquisitum simul:
ex quibus colligetis, tres esse gradus Disci-
pulorum, Magistrorum & Doctorum Lul-
listarum, positivum scilicet, comparati-
vum & superlativum; eligit vobis, Fili, ad
quem horum trium ascendere vobis est
animus: & ne media vos destituant ad per-
ficiendum hunc ascensum, præparavi vobis
in multis meorum Voluminum scalas valde
commidas, quarum inter alias duæ sunt,
nempe Fides & Devotion, quæ sunt scale, per
quas ascendit intellectus ad intelligendum Ama-
ti sui Secreta, & Fides ac Devotion habent suum
principium ab Amato, qui illuminat Fidem, &
accedit Devotionem: Doctor Illum. Lib. de
Amic. & Ama. n. 300. fol. 174. & quia hæc
Doctrina est nimis curta, consulo vobis,
ut adeatis Artes Compendiosam inveniendi Ve-
ritatem,

*ritatem, ejusque Modum septimum de Oratione Dist. 2. p. 1. f. 13.; nam hic Modus est Clavis, quæ vobis aperiet Secretum Distinctio-
nis quadragesimæ magni Libri Contemplationis, cujus Volumen tertium & Liber quintus ab initio usque ad finem de Oratio-
ne tractat per quinquaginta unum Capita fusissimè, in quibus revelantur stupenda & omnibus Sapientibus hactenus incognita Arcana Scientiæ & Sapientiæ: præcedens Distinctio diæti Libri, scilicet trigesima no-
na de Amore habens quadraginta septem Capita aperiet vobis portam secretam Volun-
tatis: & ne putetis, mea promissa exedere ipsa facta, dabo vobis horum specimen in Capite ultimo hujus Tractatus.*

Subministratis Mediis convenit quoque ostendere Modum, quo *Infusio* hujus Artis & Scientiæ comparatur: „ hic igitur modus discurrendi duobus modis effici-
tur, scilicet per sanctam Vitam & Contem-
plationem; nam quicunque ad habendum
Scientiam per infusionem laborare niti-

„ tur, oportet, cum in conversatione san-
ctæ vitæ vivere, & honestè, scilicet mul-
tum charitativum & devotum esse, & ha-
bere rotas septem virtutes in Anima ad re-
pugnandum vitiis (notate hic Filii unam
rationem, quare virtutes posuerim in nu-
mero Principiorum meæ Artis) & sicut
hæc Ars ex universalibus principiis est, in
quibus perquiruntur particularia, ita opor-
tet, cum magis diligere generale bonum,
quam speciale; alioquin repugnaret re-
gula hujus Artis, & per hanc repugnan-
tiam non posset à DEO infusionem reci-
pere, nec in hac Scientia per consequens in-
formari: Contemplationis sunt duæ spe-
cies ad obtinendam Scientiam infusam ab
altissimi Largitoris gratia, quas ibi videre
potestis; maximè verò in toto meo Libro
Contemplationis: si enim ea, quæ ibi præ-
scribuntur, diligenter opere quis executus
fuerit, tunc hujus Scientiæ & aliarum Scientia-
rum copiosam infusionem recipiet. Doctor Illum.
in Art. inv. Part. in Univ. Dist. 2. p. 2. n. 4. f. 5.

C A P U T II.

De Secreto Systematis Artis ac Scientiæ Universalis.

MAg. Systema voco ordinatam & regu-
latam Structuram seu Machinam, in
quibus Ars & Natura suas operationes perficiunt; & quia Ars debet imitari Naturam, Doctor Illum. in Introd. Art. Dem. cap. 39. n. 2. & tota mea Ars intelligendi & operandi intentionaliter est formata ad leges naturæ effendi & operandi realiter, ut ex antedictis patet, ideo etiam Systema Artis meæ conformare debui, quantum potui, Systemati Naturæ; quod in tribus sequentibus Secretis hactenus occultatum vobis nunc reve-
landum & exponendum aggredior; quorum *primum* est de Secreto Arborum Generalium, *secundum* de Secreto Figurarum Generalium, *tertium* de Secreto Tabularum Generalium. Fili, delineatio & figuratio harum trium secretarum Formarum est signifi-
cacio sensualis, & expositio illarum est signifi-
cacio intellectualis totius Systematis Artis & Scientiæ universalis, & per consequens Systematis Naturæ universalis sub illo contenti; & quia per universalia potes descendere ad particularia, Doctor Illum. Lib. de Princ. Med. Dist. 8. in princ. f. 36. ut in universalitate ipsius Artis particularia valeant reperiri, Doctor Illum. Lib. Princ. Phil. in prol. f. 2. observare debes, quod Systema generale est

regula, secundum cujus dispositionem & ordinem disponuntur & ordinantur omnia Systemata specialia & particularia singula-
rum Artium & Scientiarum, ut cap. 3. de Musica vobis dabo clarum exemplum: sit igitur

De Primo Secreto Arborum Ge- neralium, & primò

De Prima Arbore.

AB Unitate & Trinitate suprema, quæ est in DEO, sumit Principium omnis Unitas & Trinitas inferior, quæ est in creaturis, in quarum creaturarum qualibet est unitas & trinitas, ad demonstrandum, quod illæ sint opus suprema Unitatis, quæ est in Trinitate; Doctor Illum. in Lib. Mir. Dem. Lib. 3. cap. 7. n. 4. f. 100. nam omne id, quod est creatura &c., est in unitate & trinitate; in unitate est, in quantum est una substantia; in trinitate est, in quantum est composita de materia & for-
ma & de concordantia, cum qua materia & for-
ma convenient &c., & convenient, quod omne id, quod est operatio, sit per tria, hoc est, per agens & per operatum & per medium, cum quo agens est operans, & operatum est operatum; & hoc sequitur in omni opere naturali vel artificiali:

C

unde

*unde cùm omne id, quod est in inferiori bono, retinet & currat per unitatem & trinitatem, secundum quòd suprà dictum est, Doctor Illum. Lib. 3. Mir. Dem. cap. 13. n. 2. f. 111. primam Arborem tanquam basin & fundamentum totius fabricæ & structuræ meæ Artis statui in Unitate & Trinitate; in Unitate, in quantum Arbor est una, quæ vocatur Arbor *Eſſe*, *Necessitatis & Privationis*; in Trinitate, in quantum est de tribus supradictis principiis: & quia inter circulum, qui convenit cum unitate, & triangulum, qui convenit cum trinitate, quadrangulus est medius, ideo in hac Arbore sequuntur quatuor principia, quæ sunt *Possibilitas*, *Impossibilitas*, *Potentia*, *Actualitas*.*

Disc. Pater, quare quadrangulus est medius inter triangulum & circulum? Mag. Fili, rationem quare in mea Geometria, in Arbore Scientiarum & aliis meis Libris, præsertim in Practica Testamenti, ibi invenies; volo enim hīc agere quantò compendiosius possum, ut vobis tradam tantùm necessaria & utilia. Disc. adquiesco Pater, sed puto, esse necessarium scitu, quare hæc tria Principia elegeris pro prima trinitate, & non alia? Mag. hæc quæſtio est utilis & necessaria: scias igitur Fili, quòd *Eſſe* & *non Eſſe* seu *Privatio* sunt termini universalissimi & primi, qui transcendunt omnes alios, quos intellectus creatus potest concipere; quia quidquid est, per *Eſſe* est, & quidquid non est, per non *Eſſe* non est; & quia omne, de quo quæritur, est, aut non est, ideo omne est reducibile ad *Eſſe* vel *non Eſſe*: & hæc est ratio, Fili, quare in quinto triangulo figuræ T. positi sunt termini *Entis*, *non Entis*, ut designetur in illo, quòd omne affirmabile, dubitabile vel negabile cadat in hæc duo principia: necessitatem verò posui in medio, quia cùm tota mea Ars & Scientia sit demonstrativa, & principium omnis demonstrationis sit necessitas, ideo necessitatem posui in medio ipsius *Eſſe* & *Privationis*, quia omnis quæſtio solvitur vel per *Eſſe*, vel per *Privationem*; & hoc necessariò, ut videbis in praxi Capite 5. de Secreto Operationis seu Demonstrationis.

Disc. miror Pater, quare *Privationem* posueris in numero horum trium principiorum, cùm *Privatio* nihil sit? Mag. *Privatio* dividitur in duas partes, hoc est, in *privationem generalem* & in *privationem specialem*: *privatio generalis* nihil est, quia nulla res sive accidentialis sive substantialis potest cadere in illam,

nec potest esse per illam, quia nulla res est illi subiecta, nec illa est subiecta ulli rei: privatio specialis est unum trium principiorum (physicorum) sine quo principio materia non posset generare formam, nec illam corrumpere: Doctor Illum. Lib. Cont. Vol. 3. Lib. 4. cap. 229. & hæc *privatio est ens reale & primum*: Doctor Illum. in Arb. Scient. de fruc. Arb. elem. de cent. for. 15. de pri. f. 26. & licet hæc *privatio physica* sit generalis respectu privationum inferiorum specialium, est tamen specialis respectu supradictæ generalissimæ.

Disc. Superiùs dixisti Pater, quòd tua Principia sint suprema, ad hoc, ut possint mensurare omnia inferiora principia, quare igitur non posuisti loco *Eſſe* supremum *Eſſe*, & quia suprema Trinitas habet tria principia realia, quare in numero horum trium principiorum statuisti principium non reale? Mag. Fili, famelici, qui delicatis epulis assident, uno hiatu cupiunt assumere totam mensam, ut famem suam expleant, & propterea stomacho nimis ingerrunt, & virtutem digestivam nimium onerando retardant, sicque malum causant nutrimentum; sic vos ad altam & sublimem Scientiam caninâ, ut ajunt, fame acceditis, unâque ingluvie regias dapes deglutire avetis, & sic molis in patimini: unde, Fili, sequere meum modum addiscendi: *Modus autem addiscendi talis est, ut primò supponantur, quæ dicuntur, & non nimis homose profundet in principio, nec circa aliquid nimis immoretur, sed pertranseat librum aut libros, & iterum redeat, & tunc magis patebunt dicta, & in tertio adhuc magis*: Doctor Illum. in Introd. Art. Dem. cap. 40. n. 1. f. 34. nam ea, quorum rationes ab initio non sunt necessariae ad Artem addiscendam, non convenit demonstrare; acquisitâ autem Arte, si fundamenta Artis penetrare cupitis, illorum demonstrationes hinc inde per libros meos dispersas colligere & adunare non vobis molestum accidat; quorum fundamentorum summam & mineras demonstrationum in sequentibus tribus Capitibus subministrabo: pergamus ergò ad declarandas residuas partes primæ Arboris.

Quatuor supradicta Principia, quæ sunt *Possibilitas*, *Impossibilitas*, *Potentia*, *Actus* vel *Actualitas*, subalternantur tribus dictis Principiis, & quodlibet illorum combinatur cum quolibet horum, ut infrà de Secreto Tabularum generalium dicetur: tria verò ponuntur in triangulum viridem Figuræ T., &

& per illum reducuntur in binarium *sensualis & intellectualis*; & hic binarius in unitatem ipsius Arboris.

Porrò quatuor ultimis Principiis subordinantur alia quatuor, quæ constituunt truncum sequentis secundæ Arboris, quæ sunt *Causa Efficiens*, *Materialis*, *Formalis*, *Finalis*; & per hæc connectitur prima Arbor cum secunda, & ampliatur ac multiplicatur per illam.

Fili, hic tibi figurabo per figuras literarum totam dispositionem & ordinacionem Arboris; sed antequam hoc faciam, revelabo tibi magnum Secretum (quia hic est locus conveniens) scilicet, quare totam meam Artem tradiderim per formas literarum & figuratum sensualium; quia convenit, quod omnis homo, qui vult intrare in istam Arten, & in hanc inquisitionem, sciat se dirigere cum forma figuræ (seu tabulæ) primò figurata cum literis rubeis, & convenit, quod homo figuret in ligno vel in charta figuræ, ad hoc, ut illarum non obliviscatur, & convenit, ut, quam primum illarum fuerit oblitus, recurrat ad figuratas per literas rubeas, ad hoc, ut sciat illas literas, quibus fuerunt appropriata nomina, per que ista Ars determinatur.

Finalis ratio, quare ista Ars melius potest determinari per figuræ sensuales, quam sive figuris, est, quia natura intellectus est, quod melius intelligat per breves sermones, qui illi sufficiunt ad intelligendum, quam per longos: unde cum brevius dicatur una litera, quam Incarnatione vel Trinitas, & sic de aliis rebus, quam primum intellectus recepit per brevem dictiōnem vel orationem, velociter se mutat vel movet ad intelligendum unam rem per alteram: & quando dictiones & ora-

tiones sunt longæ, non potest intellectus se mutare ad intelligendum tam velociter, nec toties intra certum terminum de una re ad alteram, sicut facit per breves dictiones & sermones. Doctor Illum. in Vol. 3. Lib. 5. Contemp. Dist. 40. cap. 336. circa finem: istas figuræ cum literis rubeis in dicto libro descriptas invenies, quas hic ob inopiam temporis colore nigro describere debuisti.

Fili, literæ alphabeti sunt signa adeò universalia, quod his universaliora excogitari non possint: unde cum quælibet litera possit substitui cuilibet nomini, ut à me factum conspicias in meis libris, præsertim in toto Libro 5. Contemplationis, vides, quantum damnum intulerint meæ Arti, qui rejectis his literis alia signa minus universalia & nominibus tantum specificis affixa adinvenerunt. Præterea, Fili, tu scis, quam incomparabile Artificium excogitarint vestris temporibus sapientes Mathematici, subrogando numeris literas alphabeti, quibus longè commodiùs, universalius ac perfectius poterant perficere suas demonstraciones in Arithmeticæ & Geometriæ mediante hâc Logisticâ verè speciosâ. Quid igitur, Fili, putas, hos ingeniosissimos Viros fuisse præstituros, si ipsis innotuisset mea Logisticæ speciosa universalissima jam ante plus quam quadringentos annos inventa? quæ non tantum Arithmeticæ & Geometriæ cæterisque Scientiis mathematicis sed universo scibili est adaptata, hancque illorum specificam non solùm in se complectitur, sed eam longè transcedit; & illâ longè facilior est, ut te usus certum reddidit, & Caput sequens acquintum monstrabit. Nunc aspice sequens Schema.

A	Arbor Prima & Universalissima	b	Sensuale	d	Esse	g	Possibile	l	Efficiens
		c	Intellectuale	e	Necessitas	h	Impossibile	m	Materia
		f	Privatio	i	Potentiale	n	Forma		
				k	Actuale	o	Finis.		

De Secunda Arbore.

Mag. Secunda Arbor occulta latet in triangulo viridi & rubeo Figuræ T., & vocatur Arbor Sensualitatum & Intellectualitatum, cujus truncus formatur ex quatuor sequentibus Principiis, quæ sunt *Causa effi-*

cians seu Factor, Materia, Forma, Causa finalis: hæc quatuor sub se habent alia quatuor, quæ sic nominantur: *Sensuale propinquum, Sensuale remotum, Intellectuale propinquum, intellectuale remotum*: sub his quatuor locan-

locantur alia quinque, quæ sunt *Firmamentum*, *Vegetabilia*, *Animalia*, *Metalla*, *Opera artificialia*.

Fili, hæc Arbor est absolutè necessaria ad omnes Scientias acquirendas, & connectitur cum prima Arbore, & una revelat Secreta alterius: unde utramque firmiter imprimas tuæ imaginationi & memoriæ, si vis, ut intellectus tuus non careat materiâ ad operandum & intelligendum.

In hac præsenti & præcedenti Arbore b. c. sunt duo capita illius Animalis, de quo legisti metaphoram in Prologo hujus Tractatus contentam; quorum nunc tibi sensum literalem aperio: & hæc est illa Arbor,

cujus corticem, branchas, folia, flores & fructus consumebant septem bestiæ & septem Reginæ in his duobus capitibus contentæ.

Disc. de qua Arbore hæc intelligis, Pater, de hac secunda, vel de prima? Mag. de utraque, Fili; nam licet secundum sensuale sint duæ Arbores, secundum intellectuale non est nisi una Arbor, continens in se primam, secundam & sequentem tertiam Arborem. Disc. delinea, obsecro, effigiem hujus secundæ Arboris, ut semper oculis meis obversetur. Mag. libenter, en ichnographiam illius.

A { Secunda Arbor.	b] Sensualitatum	d] Efficiens	h] Sensuale prop.	m] Firmamentum
	c] Intellectualitatum.	e] Materia	i] Sensuale rem.	n] Vegetabilia
		f] Forma	k] Intellectuale prop.	o] Animalia
		g] Finis	l] Intellectuale rem.	p] Metalla
				q] Opera artif.

De Tertia Arbore.

Mag. Hæc tertia Arbor etiam elicetur ex *Figura Principiorum & Significatorum*, unde denominatur *Arbor Qualitatum & Significatorum vel Significationum*; & est major, quam duæ antecedentes, in figura, quam hic describitur, sed in forma est ipsis æqualis; quia tot sunt significata rerum, quæ sunt res; & tot sunt significata habitudinum rerum, quæ sunt habitudines rerum. Fili, in hac Arbore continetur subiectum & objectum universale septem Instrumentorum generalium, quæ habentur in Capite sequenti; nam sicut prima & secunda est Arbor essendi, sic hæc tertia est Arbor significandi, in qua principiat primum Instrumentum illarum septem, scilicet *Grammatica*.

Hæc Arbor non minus est necessaria ad habitum Scientiarum comparandum, quam præcedentes duæ; nam sine ista non revealarentur Secreta illarum: hæc ambitu suo stringit universam Naturam creatam, in cuius significatione manifestantur Secreta Naturæ increatae: unde b. c. d. f. g. illius pone in prima camera, & b. c. e. f. in secunda camera, & A. supremum in tertia camera, & primum caput & primum pedem pone in camera b. c. d. f. g., & secundum caput

& secundum pedem in camera b. c. e. f., & tertium caput & tertium pedem in camera A., & tunc adaptasti potentiam ad objectum & subjectum, prout convenit.

Disc. ego nihil horum intelligo, mi Pater, quæ dixisti de cameris, de capitibus & de pedibus; certè ego non habeo nisi unum caput & duos pedes, quod si unum caput est in camera, ambo pedes ibi sunt, & in aliis cameris nullum horum est: unde si Condiscipulis meis vel Viris literatis loquerer de tribus cameris, capitibus & pedibus, illi dicerent, in multiplicatione camerarum, capitum & pedum mihi diminutum esse cerebrum. Mag. Fili, quando audis Rethores dicentes, prata rideant, tu rides, quia scis, qualis sit hæc metaphora, & quam vulgaris; & quando tu sermocinaris de tuis cameris, capitibus & pedibus, Rethores de ridebunt, quia ignorant, qualis sit hæc metaphora, & quam secreta, & quanta contineat in se Secreta: igitur risus compensatur risu, sed est quæstio, quis vestrum sapienter rideat? ad illam solvendam monstra Condiscipulis tuis Caput 353. Libri 5. Vol. 3. Contempl.; quod si intelligent, sapienter ridebunt, & non irridebunt. Jam conspice figuram dictæ tertiae Arboris.

A Tertia

A { Tertia Arbor.	b) Qualitatum	d) Sensualium	h) Quomodo Qualitates significant qualitates.
	c) Significatorum.	e) Intellectuallium	i) Quomodo Qualitates significant substantiam, & substantia qualitates.
		f) Essentialium	k) Quomodo Qualitates significant veritatem & falsitatem.
		g) Accidentuallium	l) Quomodo Qualitates significant ordinationem & inordinationem.
			Ex his quatuor ultimis Ramis progerminant secundum ordinem naturalem sequentes :
m	mutuò.		ri potest de rebus naturalibus & supernaturalibus : ad perfectam verò cognitionem hujus Arboris præsupponitur cognitio prædictarum trium Arborum : „unde, cùm „hæc Arbor Fidei & Rationis sit gravis ad „tractandum, & gravis ad intelligendum, „convenit recolere & intelligere alias tres „supradictas Arbores, h. e. Arborem Esse, „Necessitatis & Privationis, & Arborem „Sensualitatum & Intellectualitatum, & „Arborem Qualitatum & Significatorum ; „quia per demonstrationes & significata „suarum qualitatibus & proprietatibus potest „homo venire ad certam cognitionem Fidei & Rationis: nam per Arborem Esse, „Necessitatis & Privationis habet homo „cognitionem de Fide & Ratione, quando „inquirit Fidem & Rationem in rebus, quæ „sunt potentialiter vel actualiter per possibiliter vel impossibilitatem, vel per necessitatem vel per privationem: per Arborem Sensualitatum & Intellectualitatum habet homo cognitionem de Fide & Ratione, secundum quod monstrant res sensuales propinquæ, & res sensuales remotæ, res intellectuales propinquæ, & res intellectuales remotæ: & hoc ipsum demonstratur per Arborem Qualitatum & Significatorum ; quia secundum quod quædam qualitates dant significationem de aliis, & secundum significata qualitatum & substantiarum, & secundum significata vera & falsa, & secundum significata ordinationis & inordinationis demonstrantur & significantur Fides & Ratio. Doctor. Illum. Vol. 3. Lib. 4. Cont. Dist. 36. cap. 238.
n	non mutuò.		
o	unius de pluribus.		
p	plurium de una.		
m	cum significatione alterius qualitatis.		
n	cum proprio suo significato.		
o	in substantia aliam qualitatem.		
p	Qualitas una vel plures substantiam.		
q	Substantia unam vel plures qualitates.		
m	Quando sensuale & intellectuale concordant ad significandam veritatem.		
n	Quando sensuale est ordinatum, & intellectuale est inordinatum ad significandam veritatem.		
k	o Quando intellectuale est ordinatum, & sensuale est inordinatum ad significandam veritatem.		
p	Quando sensuale & intellectuale sunt inordinata ad significandam veritatem.		
m	per Perfectionem.		
n	per Defectum.		
o	per Esse.		
p	per Privationem.		

De Quarta Arbore.

Mag. Hæc quarta Arbor deputatur Potentiae, sicut tres præcedentes Objecto: sicut igitur per tres antecedentes ordinatur Objectum ad Potentiam, sic per hanc quartam Potentia ordinatur & habituatur ad suum Objectum proportionate recipiendum.

Fili, hæc est Arbor Fidei & Rationis, cuius mentionem fecisti in tuis Perspiciliis, sinè qua nulla vera & perfecta notitia acqui-

disc. quam Fidem & Rationem hic intelligis, Pater, an naturales, an supernaturales? Mag. bene interrogas, Fili, quapropter ne vos ignorantia vestra decipiat, sicut decepit meum Adversarium, notate, quod Fides & Ratio in hac Arbore tripliciter consi-

considerantur, scilicet aut naturales tantum, aut supernaturales tantum, aut ambæ simul. Disc. sed quomodo discernam, in quo trium sensuum accipientur, si librum

tuum legam? Mag. facillimè, applicando l. m. n. tertiaræ Arboris tanquam regulam. Nunc sequitur ipsa Arbor.

A { Quarta Arbor.
 | b } Fidei
 | c } Rationis

d	Potentialis
e	Actualis
f	Vera
g	Falsa
h	Naturalis
i	Non Naturalis
k	De Modo, secundum quem operantur in Anima rationali.

Mag. *Quid de Fide & Ratione, Quæ sunt in hac Arbore, vult habere cognitionem, debet primò habere cognitionem trium Arborum, qua præcedunt istam:* Doctor Illum. Lib. Contempl. Vol. 3. Lib. 4. cap. 246. & hæ tres Arbores non solùm necessariæ sunt ad cognoscendam fidem & rationem, sed ad hoc, ut per illas possit homo venire ad hanc Scientiam: Doctor Illum. ibid. Lib. 5. cap. 366. p. 2. tota enim Scientia in his tribus Arboribus radicatur, & per quartam Arborem è radicibus, truncis, branchis, ramis, foliis, floribus & fructibus generalibus harum Arborum producit in radices, trunco, branchas, ramos, folia, flores & fructus speciales Scientiarum; ac ex his specialibus è converso reducitur ad generales; quod in sequentibus & ipsa praxi demonstrabitur. Denique, ut noscatis viridarium, in quo hæ quatuor Arbores sunt plantatæ, adeatis Distinctiōnem 33. 34. 35. & 36. maximi inter omnes meos libros Libri Contemplationum.

De Secundo Secreto scilicet Figurarum.

Ag. Sicut secundum naturalem ordinem præcedentium Arborum una procedit ab altera, nempe secunda à prima, & tertia à secunda & prima, & quarta ab omnibus tribus, sic omnes sequentes Figuræ eliciuntur ex prædictis Arboribus; quod observabis, Filii, si technasma Figurarum conferetis cum illo Arborum: & sicut Figuræ derivantur ab Arboribus, sic per rectum & naturalem ordinem una Figurarum

derivatur ab altera, ac proin quælibet cum altera necessariò connectitur: de quibus singulis antequam agam in specie, notetis hæc sequentia priùs in genere.

Primo: quòd omnes meæ Figuræ, non solùm hæ, quæ sequuntur, sed quotquot in meis libris reperiuntur, non nisi tres generales constituant, nempe Circularē, Triangularē & Quadrangularem; hæ enim tres Figuræ sunt primæ formæ generalissimæ omnium Entium creatorum, & per consequens omnium entium scibilium; nam primæ duæ à primo Ente increato sumunt originem, & diffunduntur in tertiam in Ente creato, quæ illas duas in se recipit, tanquam materia suam formam, & per quam tertiam creatura distinguitur à suo Creatore, sicut per duas priores concordat cum illo.

Secundò: quòd secundum prioritatem originis (sic loquendo) Circularis sit prima, Triangularis secunda, Quadrangularis tertia, sed secundum naturalem ordinem situs sensualis & intellectualis Circularis sit prima, Quadrangularis secunda, Triangularis tertia in analysi, & è converso in synthesis; & hoc tibi demonstravi per metaphoram in mea Geometria & mea Arte Generali, part. 10. cap. 14. forma 44. 45. & 46. ubi per metaphoram trianguli, quadranguli & circuli sensualis & artificialis locutus sum de triangulo, quadrangulo & circulo intellectuali & naturali; quæ loca debuisset consulere Mutus, antequam habuisset rationem carpendi meam Quadratram circuli, ut bene animadvertisti, Filii,

in

in fine Perspiciliorum: hoc clarius intelliges per istam metaphoram. Tu vides, quod inter omnes figuratas poligonas circulo inscriptas ultima sit triangularis; nam in illam omnes resolvuntur: ergo circulus est prima, & triangulus est ultima; sed incipiendo a triangulo triangulus est prima, & circulus ultima, omnes autem multilaterae intermediant utramque; & quia quadrangulus est prima post triangulum, triangulus est principium, quadrangulus medium, & circulus finis: sapienti satis. Disc. ad quid prodest haec cognitio? Mag. ad hoc, ut scias ordinem in operando & intelligendo.

Tertiò: quod ratione dimensionis vel mensurationis & ratione essentiae & naturae harum trium figurarum naturalium quaelibet est tota per quamlibet aliam totam, scilicet totus circulus per totum quadrangulum & triangulum, & totus quadrangulus per totum circulum & triangulum, & totus triangulus per totum circulum & quadrangulum: Doctor Illum. in Art. Inv. Dist. 3. Reg. 8. de Elem. §. similiter f. 48. Tom. 4. & hoc in omni ente sensuali & intellectuali finito; sed in Ente infinito realiter non est quadrangulus.

Disc. cui usui servit haec annotatio? Mag. magnum Secretum latet in illa, Fili; nam sine perfecta cognitione illius millesimae veritates te latebunt in omni Scientia; praesertim in Geometria & Musica tam specialibus, quam generalibus, ut in Secretis illarum infra percipies, quia nescires invenire naturalem mensuram entium & speciem illius mensurae, quae occulta est in qualibet harum trium figurarum: unde (quamvis quaelibet sit in alia, nec una possit esse sine alia, prout dixi) secundum quod istarum dimensionum alia est a predominio inter alias &c., contrahit ceteras ad suum statum. Doctor Illum ibid. Disc. o quam pauci intelligent, quam hic dixisti, mi Pater! Mag. verum est, Fili; & ideo infra loco citato majorem lucem accendam, ut, si non omnes, saltem aliqui videant hoc Secretum.

Quartò: quod quaelibet harum trium Figurarum sit transmutabilis in alteram: Fili, haec positio sequitur necessario ex precedenti; cum enim essentia cujuslibet sit in essentia alterius, & quaelibet possit esse a predominio super quamlibet, ergo quaelibet potest alteram transmutare in se ipsam, alias devincens non conveniret cum actione, & devicta cum passione; sed haec transmutatio

non destruit naturam simplicem cujuslibet, alias simplicitas principiorum perderetur: Fili, nullus Geometrarum, quod sciām, egit de triangulatura circuli, vel de circulatione trianguli, quam docui in mea nova Geometria: ne erres, Fili, accipiendo Geometriam specialem pro generali.

Quinto: quod his tribus Figuris absolvitur triplex operatio seu triplex motus naturalis realis, & artificialis intentionalis, scilicet Circulationis, sursum & deorsum; de quibus mentionem feci in Lib. de Princ. & Grad. Med. Dist. 6. cap. 20. fol. 30., & in aliis meis Libris: ex quarto & ceteris antecedentibus notandis resultat hoc quintum, quod est immensa utilitatis in tota hac Scientia, & maxima ac profundissima Secreta in illo absconduntur, quorum unum hic aperiam, scilicet, quod motus circularis necessario est connexus cum motu sursum & deorsum, & motus sursum cum motu circulari & deorsum, & motus deorsum cum motu circulari & sursum; de quibus partim in ipsis figuris, partim in Quadrivio majus lumen recipietis.

Sextò denique & ultimò: licet omnes Figure hujus Artis sint & de esse & de bene esse ipsius Artis, veruntamen A. S. T. sunt ipsae Figure hujus Artis, in quibus consistit principaliter totum pondus & necessitas hujus Artis; nam deficiente aliquâ istarum Ars nihil est: habet enim necessarium A. tanquam principale regulam, primam causam & finem omnium investigabilium; nam impossibile esset, S. per T. sine A. pervenire ad metam veritatis rei investigabilis; quia, cum omnis Creatura sit similitudo ipsius A., sicut per bonitatem ipsius A. monstratur omnis bonitas, ita per veritatem ipsius A. monstratur omnis veritas; & sic de aliis hujusmodi. Habet etiam necessarium S. ita ordinatum (ut patet in ipsa Arte) tanquam agens, sine quo humana scientia nihil est: ac etiam habet necessarium T. tanquam instrumentum sic ad investigativum modum agendi artificiatum, quod impossibile est, sine ipso T. investigare vel perpendere veritatem alicujus rei. In his tribus Figuris pendet tota necessitas investigandi hujus Artis: per X. tamen maximè investigatio hujus Artis recipit fulcimentum, & per V. circa moralia dependentia ex parte finis, ac etiam per ceteras figuratas, & per omnes similiter patet modus inveniendi; quemadmodum

, dum

„dum in processu hujus voluminis per „conditiones & regulas & per exempli „gratiam quæstionum hujus voluminis „declaratum est. Doctor Illum. in Comp. Art. Dem. Dist. 3. de quæst. 2. fig. dem. fol. 150. Tom. 3.

Ex dictis colligere potes, Fili, non ita esse, prout Author meæ Vitæ cap. 2. n. 6. f. 4. putabat, nimirùm, quòd rescaverim vel dissimulaverim in mea Arte Inventiva & in Arte Generali Ultima aliquas figuræ, quas posui in Arte Majori, Introductoria, Demonstrativa &c. propter fragilitatem humani intellectus; non enim abesse potest, quod est de necessitate Artis; sed subest alia ratio, quam dictus Author ignoravit, scilicet quia Ars Inventiva & Ars Generalis Ultima ac reliquæ ab illis dependentes fundantur super numero ternario, qui jam præsupponit cognitum numerum quaternarium, cui superstrueta est Ars Major seu Compendiosa inventiendi veritatem, Ars Universalis seu Letura Compendiosæ, & reliquæ Artes seu Scientiæ illis subnixæ: secundum enim ordinem naturalem intellectus creati conjuncti cum corpore corruptibili in præsenti statu motus investigativus & inventivus veritatis est à deorsum ad sursum, hoc est, ab infimo gradu scalæ sensualis ad supremum gradum scalæ intellectualis; quæ scala sensualis constat quatuor gradibus quater in se ductis, sicut scala intellectualis tribus ter in se ductis; quod non huc pertinet expandere, sed ad Secretum meæ Arithmeticæ. Jam igitur agamus in specie de singulis Figuris ad Artem necessariis; & primò

De Secreto Figuræ A.

Prima Ratio, quare ponatur Figuræ A. in hac Arte. Mag. „Notandum est, „Fili, circa Figuram istam, quòd secundum Figuram A. maximè dirigitur homo „circa quamcunque quæstionem ad inventiendum. non solum propter communitatem Dignitatum ejus, quibus omnia participant & mensurantur, quia tantum habet aliquid de entitate & veritate, quantum participat in ipso A., sed etiam poster influentiam, quam homo percipit mediante in camera ejus mediantibus triangulis, bonâ vitâ concomitante, quæ influentia veritatem demonstrat aut per substantiam acceptiōnem, aut per rectam deductionem ex cameris cuiuscunque figuræ: unde hac Figura dirigit omnes alias Figuras tan-

quam regula & tanquam virtutem influens super omnes. Doctor Illum. in Introd. Artis Dem. cap. 8. n. 2. f. 8. Tom. 3. Justo igitur titulo denominasti hanc Figuram Dominam & Imperatricem omnium Figurarum.

Secunda Ratiō: „Quoniam Dignitates A. „in se ipsis sunt incessantes, & in creaturas „suas similitudines influunt, positum est A. „in hac Arte, ut à suis creaturis cognoscatur „& ametur, investigando particolare, & formando universale in ipso A., quocirca factæ sunt & regulatæ propositiones ejus isto modo, scilicet, quòd sint conditiones „& regulæ, scilicet forma & exemplar omnibus aliis propositionibus hujus Artis, ut „inveniatur particolare in suo universalis, „habendo respectum ad illam beatissimam „operationem, quam prædictæ Dignitates habent intrinsecam per modum essentialem, & ad illam operationem, quam habent extrinsecam per modum influendi in creaturas. Doctor Illum. in Lib. Prop. Artis Dem. Dist. 2. de A. f. 8. Tom. 3.

Tertia Ratio: „Quia hæc Figura plurimum necessaria est in hac Arte, ut ex ea S. accipiat principium, & in suo discursu dirigatur per conveniens vel inconveniens primæ Figuræ ipsius A.; quoniam est impossibile, quidquam in veritate manere, unde in figura vel operibus seu inter unum & aliam cameram ipsius A. inconveniens sequitur: ergo cum ita sit, discursus & ordinatio, quos accipit S. in hac Figura, omni ordinationi, discursui & consequenti hujus Artis & omnium aliarum principium & antecedens existunt. „Ulterius velut artificiorum materia & forma directionem accipiunt ad unum ultimum finem, qui est perfectio operis, sic ad finem primæ Figuræ ipsius A. omnes reliquæ Figuræ diriguntur. Doctor Illum. in Art. Univ. Dist. 1. de fig. A. fol. 9. Tom. 1.

Ex dictis tribus rationibus paucis tibi eruam tria magna Secreta meæ Artis; nam sicut ex prima Ratione potes cognoscere, quòd Dignitates DEI, quæ ponuntur in circulo hujus primæ Figuræ, sint literæ rationales supremæ, quæ dirigunt omnes alias literas rationales inferiores, in quas influunt suas similitudines, sic ex secunda Ratione tibi innotescit, quòd ex his literis rationibus supremis formentur syllabæ rationales supremæ, quas voco propositiones, conditiones, maximas, regulas &c. ex definitionibus Dignitatum vel Principiorum supremorum.

supremorum notas vel demonstratas; quibus syllabis rationalibus supremis regulantur & diriguntur omnes syllabæ rationales inferiores, hoc est, conditiones seu maximæ: & ex tertia Ratione ulterius deducitur, quod ex his syllabis rationalibus supremis componantur verba rationalia suprema, hoc est, demonstrationes supremæ, quæ sunt norma & exemplar omnium verborum rationalium inferiorum, hoc est, demonstrationum; quæ omnia, Fili, in hoc primo Tomo, præsertim in praxi camerarum Figuræ A. Artis Universalis, adhuc clarius autem in Tomo sequenti in Lib. Gent. & Lib. Mir. Dem., clarissimè verò in Arte Inventiva, quæ habetur Tomo 4. explicata invenies. Quis unquam, Fili, hactenus in Geometria vel quacunque alia Scientia scivit reducere principia hujus Scientiæ ad certum numerum, & ad talem æqualitatem, ut essent circularia, ex quibus tanquam literis geometricis confidere potuisset tales syllabas geometricas, & ex his verba geometrica sive numero per certam & infallibilem methodum demonstrativam? certè nemo; & quamvis ipso opere hoc præstisset, nondum asscutus esset supremam & universalissimam Methodum demonstrandi.

Disc. Verum est, quod hic asseris, Pater; nam legi, quotquot de hac materia celebres Scriptores reperire potui, nec in illis inveni, quod tamdiu quæsivi, & quod à te nunc tantâ benignitate recipio. Unum inter præclariores commemorem, scilicet ingeniosissimum Leibnizium, celeberrimum Mathematicum, cuius Dissertatio de Arte Combinatoria mentionem facit tuæ Kabbalæ & Artis Magnæ fol. mihi 31., multaque in tua Methodo ob insufficientem informationem desiderare videtur: hic igitur Vir Analyseos Geometricæ peritisimus probl. 2. f. 35. n. 64. §. *Analysis hæc est*, ingensum planè Systema proponit, ejusque potius conficiendi delineationem & formam exhibit, quæ perfectam genesis, resolvendo quemcunque terminum in partes formales, has partes iterum in partes usque ad partes simplices seu terminos indefinibiles &c.; quæ illic videnda: at hoc Systema, salvâ pace tanti Viri, multis scatet incommodis.

Primò: quia hæc Analysis non est naturalis, sed artificialis tantum, nec conformata secundum formam naturalis, ut pote cuius Leibnizius nullam notitiam habuit.

Secundò: quia specimen illius non est universale, sed particulare tantum, ut patet fol. 42., ubi exhibet aliquod in Mathesi: & quamvis Vir eruditissimus optimè noverit, *Methodum universalem à primis simpliciter terminis ortum sumere debere*, non tamen ausus est aggredi seriem texere tantæ structæ, ne forte ob defectum sufficientis notitiae principiorum & fundamentorum tam arduæ methodi ipsi accideret, quod tibi ab ipso, Pater; nam semper facilius est arguere nævos alienos, quæ evitare proprios.

Mag. Ita est, Fili; sed ne tempus perdas inutiliter in vindicanda mea Arte, quæ se ipsam sufficienter tuebitur, si non ignoratur, dummodò ponderetur ad alias hactenus inventas: excusare libet tantum defectus, quos Arti meæ putabat Leibnizius imponendos: utinam vidisset Vir Scientiæ avidissimus hunc & sequentem Tomum, in quibus non Artem differendi ex tempore, sed plenam de re data Scientiam consequendi tradi, nec ullo modo numerum terminorum determinavi pro arbitrio, quamvis doctissimus P. Izquierdo in sua Pharo id licitum crediderit; sed ratio, quæ me ad novenarium assumendum induxit, Leibnizium latuit, nec volo, illam omnibus innotescere; nam in numero principiorum determinando maximum Secretum occultatur: unde hunc numerum toties variavi, ne mysterium omnibus palam fieret. Quasi verò voluntas, veritas, sapientia, virtus, gloria non essent prædicata tam absoluta, quæ bonitas, magnitudo, duratio &c.: figura, pulchritudo, numerus non pertinent ad supra principia: unde probat Leibnizius, quod meis prædicatis relativis multò plura debeant adnumerari: majoritatem, æqualitatem & minoritatem nihil aliud esse, quæ concordantiam & differentiam magnitudinis non bene asseritur, quia in DEO est concordantia & differentia magnitudinis, sicut est magnitudo concordantia & differentia, nec tamen in DEO est majoritas vel minoritas: vides, Fili, qualiter de mea Arte judicant, antequam illius fundamenta percipient; nescivit enim Leibnizius, majoritatem, minoritatem, æqualitatem, differentiam, concordantiam, item veritatem, voluntatem, gloriam esse prædicata vel verius formas reales absolutas extra intellectum nostrum existentes, & non tantum relatives; nam majoritas in creatura est principium æquè absolutum majorificandi, sicut boni-

bonitas bonificandi, & majoritas sic majorificat bonitatem, sicut bonitas bonificat majoritatem; alias enim majoritas non est realis imago immensitatis, ut fert ejus definitio: Quæstionum mearum naturam & numerum examinat, sed unam omisit, scilicet *Quare* sic ordinaverim, à me non quæslivit: pergamus iterum

Disc. Tuâ veniâ, Pater, assumam ego illud quare omissum à Leibnizio, interrogando, quare in hac prima circulari Figura posueris sedecim Dignitates, nec plures, nec pauciores? Mag. duas Rationes tibi dabo, Fili, unam claram, alteram obscuram: *Primam* sic habeto. „A. est sumnum „Ens entium habens Dignitates ineffabiles; „sed quoniam intellectus per modum rea- „litaris nequaquam potest intelligere totali- „ter, sed solum intelligit per gratiam & in- „fluentiam ipsius A. sedecim Dignitates in „ipso A., & non, quod sint nisi sedecim tan- „tum, cum ipsae sint innumerabiles una „eadem Essentia, sed quia ipsi intellectui „sufficit sumere sedecim divinas Dignitates „secundum hanc Arthem NB. ad responden- „dum omnibus quæstionibus, quæ de A. „fieri possunt. Lib. Propos. Art. Dem. Dist. 4. p. 1. de fig. 2. f. 18. *Secundam* sic accipe: quia hoc numero clauduntur gradus primarum formarum simplicium in scala totius naturæ creatæ, ita, ut nec una addi nec una demi possit sine læsione scalæ: & hoc est Secretum illud, quod suprà paucis tetigi, per quod investigatur & invenitur numerus principiorum in omni Scientia; cuius demonstracionem exemplificabo Capite se- quenti in uno ex septem instrumentis gene- ralibus. Fili, multa alia Secreta tibi aperi- am de hac Figura dicto Capite.

De Secreto Figuræ S.

Mag. Hæc secunda Figura, quamvis sit etiam circularis, sicut prima, est tamen à prædominio *quadrangularis*, con- stans quatuor quadrangulis positis in circu- lo, & est Figura *Potentia* seu *Agentis univer- salis*; *S. enim est tanquam Agens super ceteras Figuras hujus Artis*, Doctor Illum. Comp. Art. Dem. Dist. 1. p. 1. fig. S. f. 3. sicut prior *Objecti*: vocatur quoque *Figura Objectorum*: Doctor Illum. in Art. Univ. Dist. 1. f. 2. Tom. 1. quia omnia objecta Figurarum T. A. V. X. & omnium aliarum Figurarum in illa reci- piuntur: item nomen ipsi indidi *Figura Ve- ritatis*, Doctor Illum. Vol. 3. Lib. 5. Dist.

40. cap. 331. Lib. Contemp., quia omnis veritas cum illa, in illa & per illam investigatur.

Jam impone oculis tuis perspicilia mea, Fili, in hac enim Figura situatur propriè principium Revelationis omnium Secretorum Artis & Naturæ: tu audivisti, quod hæc sit Figura Agentis universalis, & quia Agens universale est clavis ad aperiendum omnia supradicta Secreta, ideo ab hac Fi- gura meam Artem Compendiosam inve- niendi Veritatem intitulavi *Librum S.*, Do- ctor Illum. in Lib. Princ. Phil. part. 1. de volun. fol. 30. illamque omnium meorum Li- brorum *Clavem* constitui, quia est primum Agens reale & intentionale, naturale & ar- tificiale, sinè quo nulla harum operationum potest perfici: & quod hoc verum sit, ipsa praxis dicti Libri Artis Compendiosæ te cer- tificabit: in hac Figura continetur secretè *Opus magnum & maius*, de quo, quid sit, consule Dist. 3. Libri mei de Quint. Ess. de Fig. S. Et hæc est ratio, quare dicta Ars Compendiosa vocetur *Ars Magna*, Doctor Illum. in Art. Univ. Dist. 1. fol. 3. de 3. fig. S. & *Ars major*; ibid. fol. 5. de trian. rub. vo- catur etiam *Ars Magna Particularis* in mea *Arte Universali*, Dist. 3. de 1. fig. T. cam. 39. fol. 34. ut cognoscant mei Discipuli, o- pus Artis Compendiosæ non esse *Opus maxi- mum*, de quo agit dicta Ars Universalis, uniendo Figuram specierum ipsius S. & Fi- guram generalem A. T. V. X. in unam Fi- guram universalem, cujus partes præparat & disponit *Ars Magna & Major*.

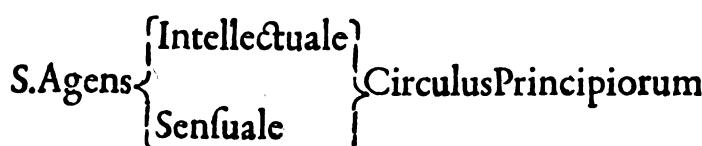
Ex Revelatione hujus maximi Secreti intellige aliud minus Secretum, scilicet, quare unus liber à me sæpius multis nominibus signetur, ut dato exemplo *Ars magna*, *Ars major*, *Ars particularis*, *Ars Compendio- sa*, *Liber S.* non nisi unum & eundem li- brum denotant: sic *Ars Universalis*, *Leitu- ra Artis Compendiosæ* etiam unum: sic *Liber Gentilis*, *Liber Questionum & Petitionum*: sic *Liber Felix*, *de Mirabilibus Orbis*: sic *The- saurus Sanitatis*, *Cor meum*: sic unum Li- brum, quem scripsi, continentem in se tres tractatus, nempe *Artem Intellectivam*, *Artem Amativam & Artem Memorativam*, qui sunt tres partes antiqui Testamenti, insig- niti titulis *Libri Prudentia*, *Charitatis & Pa- tientiae*: hoc autem feci, ut citatione horum Librorum paucis notorum mentem meam possem aperire meis Discipulis, & claudere extraneis; quis enim me facile intelligeret, Fili, quando dico, *qui vult secreta natura in- ve-*

invenire, debet conjungere prudentiam cum charitate & patientia, quod per haec velim dicere, ad inventionem secretorum naturae requiri studium horum trium librorum? de hac materia esset utile scribere caput singulare de methodo studendi meos libros & antiquorum Sapientum; ad quod caput hoc secretum propriè pertinet. Disc. ô mi Pater, quām pauci sunt & erunt, qui amore veræ scientiæ cupiunt subire laborem tantæ investigationis! nam si libros tuos horumque Senum festino percurrunt oculo, & tales in illis offendunt difficultates, statim illos aspernantur metu incassi forsan laboris in tam abstruso studio preferendi. Mag. Fili, tales non considerant, quot laboribus & periculis homines mundani debeant subjici, & se sponte subjiciant ad honores vel dignitas vel alias vanitates obtinendas, quæ tanto tempore conquiruntur, tam serò acquiruntur, & tam facile ac citissimè iterum amittuntur.

Cùm sub una Figura ipsius S. duplex agens delitescere dixerim, per literam S. signifi-

care mihi placuit duas Animas, scilicet rationalem, quæ est agens intentionale & artificiale, & vegetativam, quæ est agens reale & naturale: Doctor Illum. in Lect. Fig. Art. Dem. de Fig. S. f. 7. Tom. 3. nam in prima est potentia motiva intellectualis, in secunda verò potentia motiva sensualis: Doctor Illum. in Art. Dem. Dist. 2. p. 2° fol. 26. de cam. RR. n. 4. Tom. 3. ut vobis exponam Secreta concordantiæ utriusque agentis, licet per doctrinam, quam de ipso S. rationali exhibemus, tractari possit de alia specie præhabita animæ vegetativæ, Doctor Illum. in Art. Dem. Dist. 2. p. 2. de cam. SS. fol. 19. Tom. 3. majoristamen claritatis gratiâ addam unam alteri; hac etenim ratione efficaciùs convincam Censores mæ Artis, quod, si tanto artificio vel unicam partem illius concinnare potui, ad cujus cognitionem toto suo conatu pertingere nequiverunt, quantò minus integrum Ar- tem assequi quantacunque industriâ va- luissent. Sit igitur:

Primum Secretum de *Circulo*.

Recolentia. Intelligentia. Volentia.

Terreitas. Igneitas. Aëreitas.

Coniunctio, Forma, Materia, Esse, Simplicitas, Compositio.
Aqueitas, Forma, Materia, Esse, Simplicitas, Compositio.

Substantia, Accidens, Virtus, Operatio, Interioritas, Exterioritas,
Substantia, Accidens, Virtus, Operatio, Interioritas, Exterioritas,

Motus. Doctor Illum. in Lib. Prop. Art. Dem. Dist. 1. p. 3. fol. 3. de Fig. S.
Motus. ibid. part. 9. fol. 6. de Fig. Elem.

Vides Fili, quām perfectè numerus principiorum unius agentis respondeat numero principiorum alterius agentis, imò quodlibet principium unius cuilibet alterius? Disc. omnia exactè conspirant, exceptis primis quatuor. Mag. etiam haec conveniunt, Fili, videntibus. Disc. quomodo possibile? Mag. quare non? recolentia enim concordat cum terreitate, intelligentia cum igneitate, & volentia cum aëreitate, de quibus statim. Doctor Illum. in Art. Dem. Dist. 3. de 1. 2. 3. Modo fol. 43. & 44. Circulatio itaque principiorum S. significatur in circulatione principiorum Figuræ Elementalis, quibus scilicet elementis assimilatur S. in sua descriptione in parte; quia per sedecim res essentia spirituales describuntur, quemadmodum ipsa ele-

menta per sedecim res essentias corporales. Doctor Illum. in Prop. Art. Dem. Dist. 1. p. 9. fol. 6. Tom. 3.

Secundum Secretum de *Quadrangulo*. S. rationale est *Genus*, „ & est *Figura circularris*, in qua quatuor quadranguli existunt „ diversificati per colorem *lividum*, *nigrum*, „ *rubeum* & *viridem*: in hac autem sunt E. I. „ N. R. Species, sub quibus continentur *Individua* B C D. F G H. K L M. O P Q. propter „ ut unumquodque individuum cum sua „ specie convenit in quadrangulo, angulo „ & colore. Doctor Illum. in Art. Univ. Dist. 1. de Fig. S. fol. 2. S. vegetativum est *genus*, & est *Figura circularis*, ut patet in Radice Arboris Medicinæ, in qua sunt quatuor Quadranguli Aëris, Terræ, Ignis, Aeris, quæ,

quæ, qui apparent in trunko dictæ Arboris, & in Figura Elementali Artis Compendioſæ; qui quatuor quadranguli sunt species ipsius S. vegetativi, & se habent ut E. I. N. R. rationativi, pingunturque iisdem coloribus, ut docet mea Ars Universalis de 2. fig. T. fol. 6., & constant iisdem duodecim Individuis, quæ faciunt quatuor triangulos, ut in Comp. meæ Art. Dem. Dist. 1. fol. 60. Tom. 3., quibus revelatur

Tertium Secretum de Triangulo Figuræ S.; nam sicut genus unius respondet generi alterius per circulum, & species unius speciebus alterius per quadrangulum, sic individua unius individuis alterius per triangulum. Disc. hæc nimis mihi videntur abdita, Pater, rogo, remove modium delucerna. Mag. Fili, tu nosti, quòd Elementa sunt speculum S.; nam quemadmodum ordinantur elementa in natura, sic ordinantur potentia in S., & S. est speculum ipsius A. Doctor Illum. in Lib. Prop. Art. Dem. Dist. 2. f. 10.: unde quando in Figura S. ordinandæ à me erant potentiae ipsius S., priùs inspexi hoc speculum elementorum, ut contemplarer in illo situm, dispositionem & ordinem illorum, secundum quos regulare possem situm, dispositionem & ordinem potentiarum; imò Fili, cùm S. rationale sit unitum in homine cum S. vegetativo unito cum quatuor elementis, naturaliter alligata sunt B.C.D. &c. ipsius S. rationalis ipsis B.C.D. elementorum: unde non mea speculatio posuit hunc ordinem artificiale, sed ipsa natura proportionando potentias inferiores potentias superioribus condidit ordinem naturalem.

Disc. Quid est B.C.D. Elementorum? Mag. Fili, ardua sunt & subtilia valde, quæ hic postulas, igitur ausculta solerter: tu scis, quòd B. in Figura S. significet recolere, unde, ut scias, quid sit B. elementorum, & quomodo proportionetur memoria in recolendo, nota, quòd B. habet concordaniam cum siccitate per concavitatem, & cum frigiditate per restrictionem, & propter eas duas qualitates possunt in B. recipi multa particularia, de quibus formatur universale, in quo C. inventit id, quod D. petit: Doctor Illum. in Art. Dem. Dist. 3. de 1. Modo f. 43. est igitur B. elementorum aqua & terra, seu frigiditas & siccitas, quibus in Arbore Medicinæ rotaradicis componit melancholiæ, ut dixi loc. cit. Art. Dem. Etiam scis, quòd C. denotet intelligere, huic autem C. elementorum

attribuit duo elementa simplicia, scilicet ignem & terram, componentia unum elementum compositum, scilicet cholera, quæ est calida & secca: & sicut naturalis ordo in elementis mihi revelavit naturalem ordinem in potentia S., sic modus naturalis operandi elementorum mihi manifestavit modum naturalem operandi potentiarum S.; nam per ignem & terram significatur, quomodo C. suum opus purificat per caliditatem & siccitatem; quia per caliditatem distinguit unum ab altero, & per siccitatem objectum evacuat, illud attrahendo ad se, in implendo semet & ipsum B.; ideoque existit C. in fronte. Doctor Illum. ibid. 2. Mod. f. 44. Nec ignoras, quòd D. sumatur pro velle, cui D. elementorum adjungit ignem & aërem duo elementa simplicia componentia unum compositum, scilicet sanguinem: & quia in sanguine est majus temperamentum humiditatis & caliditatis, quam in cholera & in melancholia, per cameram ignis aëris potest F. recolere, & G. intelligere, quomodo D. oportet velle, quòd cor sit ipsis duobus elementis subiectum, quia cum ipsis habet concordiam, quorum temperantiam oportet esse per temperatam humiditatem & caliditatem. Doctor Illum. ibid. 3. Mod. f. 45. Tom. 3.

Cùm hæc, quæ dicta sunt, sint maximim momentitam ad intelligendum modum operandi realiter, quam intentionaliter, paucis repeatam, ut firmius imprimas memoriæ: nota igitur, quòd „B. mediante „siccitate & frigiditate est operativum, ut „sit tanquam vas ex parte terræ vacuum, „sed ex parte aquæ clausum, quod est, quia „terra evacuabilis est, aqua vero restringibilis est: similiter C. mediante caliditate „& siccitate est operativum; nam sicut ignis divisivus est & evacuatus, ita C. si militer evacuatum & divisivum est, ipso discurrente de specie in speciem; unde „C. subtilius est in corpore calido & sicco, „quam alterius complexionis: & inde sequitur, quòd vehemens applicatio studii „habet corpus desiccare: atque D. simili modo mediante humiditate & caliditate est „operativum; quia caliditate ardenter considerat repletionem per humiditatem, „quia proprium est aëri adimplere: & per ista patet, quomodo mediante corpore S. „operatur accipiendo species recolendo, „intelligendo & volendo. Doctor Illum. in Lect. Fig. Art. Dem. de cam. SS. f. 40. Tom. 3.

Nunc

Nunc arbitror, Fili, intelliges, quid sit B.C.D. Elementorum. Disc. intelligo, sed non perfectè; nam cùm (ex dictis) E. I. N. R. sint aér, terra, ignis, aqua, quomo-
do in E., hoc est, aëre B. C. D. possint sig-
nificare terram, ignem & aërem, non capio.
Mag. in quolibet elemento est *tūrum*, *bile* &
are, & ideo in aëre est aërificativum, aërifica-
bile & aërificare, in terra terreificativum,
terreificabile, terreificare, in igne ignifi-
cativum, ignificabile, significare: hinc
aërificativum est ignis aëris, aërificabile
terra aëris, aërificare aëra aëris: unde mul-
tities in meis Libris scriptum legeris, quòd
quodlibet elementum sit ex quatuor ele-
mentis. Disc. memini; sed quare quartum
omisisti, scilicet *aquam*? Mag. quia
nullus antiquorum Sapientum hanc revela-
vit; hæc est enim *Clavis*, quæ aperit & clau-
dit, quapropter retine, Fili, & nunquam
è mente tua excidat, quòd ex B. generetur
C., & ex B. C. producatur D., Doctor Illum.
in Lib. Mir. Dem. Lib. i. cap. 2. fol. 3.
Tom. 2., & ex B. C. D. proveniat E., quod
est *aqua*; idem intellige de F. G. H., ex qui-
bus fit I., quod est *aqua*: ex B. F. fit K., ex
C. G. fit L., ex D. H. fit M., ex E. I. fit N.,
quod est *aqua*: ex his omnibus formantur
O. P. Q. R., quod est *aqua*. Si nondum
capis, quæ dixi, transmuta secundum mo-
dum mēx Artis Demonstrativæ in quartum
modum, hoc est, intelligere in credere;
nam credere convenit cum aëre & aqua: un-
de sicut *phlegma*, quod existit ita grossæ materiae,
quòd propter frigiditatem, quæ restringit ipsum,
& propter humiditatem, quæ ipsum replet, non po-
test in eo recipi triangulus viridis nec rubeus,
Doctor Illum. ibid. f. 45., sic K. per L.M. non
potest distinguere E. ab I., & è converso, in N.

Contra hæc tenus dicta de Secreto Figuræ S. & ejus dispositione, manife-
stum vobis erit, quòd „A. creavit propor-
tionem & similitudinem inter S. & qua-
tuor elementa, ut insimul convenire va-
leant ad serviendum ipsi A.; nam in quan-
tum S. in se quatuor species continet, quæ
sunt E. I. N. R., quæ species sunt ex tribus
principalioribus potentiis ipsius S., & in
quantum elementa sunt quatuor, quorum
quaternitas se revolvit super tria principia,
in quibus constituitur elementatum subje-
ctum, scilicet forma, materia & conju-
ctio, idcirco S. est in quaternitate & tri-
nitate, unde sequitur quadrangulus &
triangulus, per quos S. & corpus conve-

„niunt in unum suppositum. Unde quia
„hoc ita est, R. similitudinem quaternita-
„tis & N. trinitatis in se retinent ad signifi-
„candum per ipsa N. R. particulare intelle-
„ctuale vel sensuale. Doctor Illum. in Art.
Dem. Dist. 2. p. 2. de cam. N.R. fol. 25. Tom. 3.

Fili, tene Secretum hoc maximum de
quaternitate & trinitate Figuræ S., quibus
tibi revelatur particulare intellectuale in in-
telligendo, & sensuale in operando: plura
de dispositione hujus Figuræ, præsertim de
septem illius Figuris & Secretis illarum ex-
ponenda superessent; sed non omnia potes
portare modò: de mirabili tantum usu mag-
na tibi aperiam in Capite ultimo de Secreto
modi operandi.

De Secreto Figuræ T.

Mag. „Sicut Artifex suis mediantibus
„instrumentis operatur formam arti-
„ficialiter, ita ipsum S. ea, quæ operatur
„in hac Arte, operatur mediante T., po-
„nendo ipsum in suis potentiis objectivè, &
„ponendo ipsum in Figurarum cameris,
„prout in eis recipi potest: Doctor Illum.
in Art. Dem. Dist. 1. de Fig. T. fol. 4. Tom. 3.
„& ideo T. est instrumentum & materia ipsi
„S., quando formatur in cameris ipsius T.,
„secundum quòd S. intrat in A. V. X. Y. Z.;
„nam sicut aqua recipit colorem à vase, in
„quo continetur, sic S. assumit formam se-
„cundum cameras ipsius T. Doctor Illum.
in Art. Comp. inv. Verit. Dist. 1. p. 1. de Fig.
T. f. 3. „Ratio autem, quare Figura T. sic
„disposita est, consistit in hoc, quia unus-
„quisque triangulus ipsius T. est universale,
„in quod cadit, quidquid est, ut per se
„patet: & sunt quinque trianguli, quoniam
„ita necesse est ratione literarum alphabeti,
„quod est in ipso T.; si enim essent plures
„trianguli, non utique sufficeret alpha-
„betum; etenim arbitramur, quòd, qui-
„cunque aliis triangulus possit excogitari
„ad eò universalis sicut isti, in aliquo sive
„in aliquibus istorum implicitè continetur.
„Si autem essent pauciores, quam quinque,
„sic esset Ars defectiva ratione absentiarum ali-
„cujus istorum triangulorum. Hæc etiam
„necessitas suo modo cadit in cæteras figu-
„ras hujus Artis. Doctor Illum. in Comp.
Art. Dem. Dist. 1. de Fig. T. f. 3. Tom. 3.

Disc. Si quinque trianguli sunt neces-
sarii in Figura T., quare tu Pater posuisti in
aliquibus tuis libris tantum quatuor vel tres,
ut in tua Arte Generali ultima & in Arte In-

ventiva? Mag. Fili, hæc quæstio pertinet ad meam Arithmeticam, scilicet ad Secretum numeri principiorum mæ Artis: interim scias, quòd in quinario est ternarius formaliter, & in ternario quinarius virtualliter: Fili, si in D E O non esset numerus ternarii, nec quaternarius nec quinarius nec ullus alias numerus esset in creatura; quia sicut Unitas D E I est principium omnis unitatis, quæ est in creatura, sic Trinitas D E I est principium omnistrinitatis, quæ est in creatura; quæ trinitas creaturæ est principium omnis numeri subsequentis, scilicet quaternarii, quinarii, senarii &c., sicut supra ostendi de triangulo in circulo: & si in trinitate, quæ est in creatura, esset æqualitas sive majoritate & minoritate, sicut est in Trinitate D E I, esset impossibile, in creatura inveniri numerum quaternarii, quinarii &c.: igitur majoritas & minoritas, quæ reperiuntur in principiis ternarii creaturæ, sunt principia quaternarii, quinarii & reliquorum numerorum possibilium, qui intermedianter triangulum & circulum.

Disc. Capi Secretum, sed nondum capio, quid faciat ad necessitatem hujus numeri quinque triangulorum vel quindecim principiorum numerus determinatus literarum alphabeti? cum literæ alphabeti non videantur habere necessariam connexionem cum naturali & necessario numero principiorum Artis. Mag. literæ artificiales per se non habent ullam connexionem essentialiæ cum principiis hujus Artis, nec per consequens numerus illarum cum numero horum; sed quia modus intelligendi & significandi debet imitari & sequi modum essendi rerum, ideo literæ artificiales, ordo ac numerus illarum nobis repræsentant literas naturales, ordinem & numerum illorum, & hoc necessariò, si sapienter ab Artifice disponuntur. Fili, ab A., quod significat DEUM, usque ad S., quod significat Animam rationalem, sunt sedecim literæ naturales, scilicet B. C. D. E. F. G. H. I. K. L. M. N. O. P. Q. R., nec pauciores, nec plures: unde si vel unus triangulus adderetur, requirerentur octodecim literæ, quot in natura creata non sunt inter A. & S.

Disc. Figura T. habet tantum quindecim principia, ergo deficit unum. Mag. ex præcedentibus recoles, quòd S. habeat sedecim principia, & quia T. est medium inter A. & S., & A. est principium ipsius S., sicut unitas est principium numeri, si ab A.

tanquam unitate progrederis in proportione dupla usque ad numerum S., elicies numerum principiorum T., sic 1. 2. 4. 8., quæ simul addita producunt 15., & hic idem numerus producitur ex multiplicatione ternarii in quinarius. Disc. video, audio, sed rationem, quare sic, & non aliter, non penetro.

Mag. Si mysterium omnino detegrem, non facerem differentiam inter Amicos & Inimicos Artis; sed quia multi temere glorianter, se omnia Arcana mæ Artis intelligere, & ipsam Artem emendare præsumunt, merito Secreta Artis tali arte propono, ut Filii mei illa percipient, & inimici experiantur, quod de meis Libris scripsi; nempe quòd nostrorum librorum compositio nihil aliud sit, quam sagacis ingenii subtilitas ad nostram Artem celandam. Doctor Illum. in Eluc. Test. in prol. Sed quia Figura ipsius T. est duplex, una circularis composta de dictis triangulis, alia de quatuor figuris elementibus, & hinc in se abscondit duo maxima Secreta mæ Artis, scilicet principia & modum artificiale significandi ac demonstrandi, & principia & modum naturalem essendi & operandi, quorum notitiam paucissimi, imò ferè nullus meorum Discipulorum, habuere (quid igitur in tanta nocte obscurissimæ ac profundissimæ Artis de his duobus Secretis somniasse putas, Fili, meos Emendatores?) horum nunc auroram surgentem serenis oculis contemplandâ offero: quare tam Figuræ S., quam huic Figuræ T. Figuram Elementalem junxerim, hæc est ratio; Figura Elementalis significat in hac Arte operationem A. T. V. X. Y. Z.; quia sicut Elementa operantur naturaliter, ita S. per simile in illis accipit demonstrationem in Figuris istius Artis. Doctor Illum. in Art. Comp. inv. Verit. de Reg. Fig. T. fol. 42. de Fig. T.

Quapropter, qui perfectam & integrum & centralem vult habere cognitionem Secretorum mæ Artis, primò discat non tantum speculativè, sed practicè, hoc est, manuali operatione & ipso experimento certificari, quomodo Elementa operantur naturaliter; & huic modo conformem inventiet meum modum demonstrandi per Figuram S.: sed quia ad intima Arcana hujus Artis multi vocati & pauci electi, & inter decem vel centum mille vix unum reperias, qui possit aut velit manum ad hoc aratum ponere, nec retrospicere, ideo in gratiam Virorum religiosorum & contemplativorum, quibus non est copia Analyseos & Synthesis

seos physicæ demonstrationes practicas exercendi, utrumque Systema, scilicet & intelligendi & operandi jam perfectum & ex omni parte integrum in meis Libris, præsertim hoc primo Tomo proposui, ut utrumque genus meorum Discipulorum, scilicet speculativi tantum, & speculativi & practici simul inoffenso pede incedant in particularibus investigandis, inveniendis & demonstrandis: qui igitur cupiunt solâ contemplatione & demonstratione veritatis animum oblectare, addiscant mirificum usum Figuræ T.; nam *descensus universalium rerum ad particulares*, & *ascensus particularium ad universales* fit mediante T.: Doctor Illum. in Reg. Art. Comp. inv. Verit. fol 42. de Fig. T. hujus usus Secreta, hactenus omnibus Commentatoribus meis sub chao meæ Artis Generalis ultimæ abscondita, in parte revelata invenient in Arte Univ. Dist. 3. in Fig. T., & per T. in tribus sequentibus Figuris, scilicet A. V. X.; quo obtento & optimè impecitorato pergent ad Librum Principiorum Theologiæ, vel Juris, vel etiam Philosophiæ, quatenus speculatio principiorum hujus Scientiæ & particularium illius servit utrique dictarum Scientiarum, cui quispiam vocatione vel professione suâ animum addixit; quibus expletis & saltem aliqualiter intellectis fructum laboris sui cum singulari oblectamento capere possunt in & ex lectio- ne Tractatum secundi Tomi, in quibus perpetuum mirandarum demonstrationum fluxum ex dictarum Figurarum præsertim Figuræ T. scaturigine promanantem intuebuntur: & hæc sufficere puto solis speculativis ad convincendos illos de præstantia & immensa utilitate ac infallibilitate Artis; speculativis verò & practicis simul consulo, ut præter jam dicta adeant Libros Principiorum Philosophiæ & Medicinæ & alios cum illis cohærentes, de quibus mentionem fecisti in meis Perspiciliis, sive quorum concordantia non possunt plenariè intelligi: hi sunt Liber de Regionibus Sanitatis, Liber de Levitate & Ponderositate Elementorum, Ars Compendiosa Medicinæ, Liber Astronomiæ, in quibus omnibus illis occurret usus practicus Figuræ T.

Jam tempus est, ut me debito liberem revelatione pulcherrimi Secreti & maximi Artificii, quod subministrat divina methodus demonstrandi in circulum per Figuram T., quam supra Cap. i. fol. 14. col. 2. §. *considera* promisi loca speciminis exponen-

dam: notate igitur Filii, quòd, quamvis Figura T. à prædominio sit triangularis, sit tamen & quadrangularis & circularis, ut superius audivistis; qualiter itaque sit circularis, nunc animadvertisse per Secretum metaphoræ demonstrandi in circulum. In mea Arte inveniendi Particularia in Universalibus, quæ habetur Tomo 3., ubi magis explicitè revelavi *Descensum universalium rerum ad particulares*, & è converso, ostendi, quomodo ex Figura T. fiant tres rotæ seu circuli sibi mutuò inserti componentes unam figuram similem figuræ quartæ meæ Artis Generalis ultimæ; in quolibet horum trium circulorum scribuntur quindecim literæ alphabeti significantes quindecim principia Figuræ T.: factâ igitur tali ordinatione assumatur quæcunque quæstio in quacunque scientia, v.g. hæc sequens: *utrum sit aliqua universalis Scientia subjecta omnibus aliis scientiis*, in qua sint certa universalia existentia principia, per quæ possit infinitorum particularium quæstionibus responderi? quæ est quæstio decima præfati Libri, ubi demonstro affirmativam; vel sequens: *utrum per principia illius Scientia debeant dirigi omnia particularia principia particularium scientiarum?* quæ est quæstio undecima, cujus etiam affirmativam demonstro. Ad solvendas ergò has vel alias quæcunque quæstiones feligantur ex dicta Figura T. trium circulorum tria principia, quæ implicitè aut explicitè in quæstione continentur, sicut literæ alphabeti in verbis aut nominibus: v. g. ad solvendam primò assumptionem ego selegi *Finem*, *Medium*, *Principium*; hæc tria principia constituunt unam & primam cameram, & vocantur à me figura substantialis; his porrò addantur statim alia tria secundum ordinem sequentia ad formandam primam demonstrationem, quæ vocantur figura accidentalis, & secunda camera: factâ igitur prima demonstratione abjicitur secunda camera, retinetur prima, cui jungitur tertia camera ordine sequens, & formatur secunda demonstratio, eodem modo tertia, quarta, quinta &c., donec compleatur totus circulus.

Disc. Legi dicto loco solutionem hujus & aliarum quæstionum; legi etiam solutionem hujus quæstionis in Libris aliorum Doctorum Artem magnam sciendi tradentium, at tantum artificium in illis non reperi; quin potius ignorantia hujus abditissimi Secreti Viros cæteroquin doctissimos in il-

in illius contemptum perpulit, ut videre est in Crisi, quam de tua Tabula Generali similis artificio constructa dat R.P. Kircherus in sua Arte Combinatoria, loco, quem supra citavi apud eundem in secunda Classe Authorum, scilicet Lib. 4. Art. Comb. fol. 182. §. Usus & praxis tabulæ: ubi rejectâ tuâ Tabulâ novam condidit, atque, in illius usu non esse necesse pulsare optium, & omnia latibula scrutari; quia si veri quidpiam habuerint, ex singulis locis sponte argumenta esse proditura: contrarium autem fieri in tua magna Tabula, in qua tanta sapè ac inutilium argumentorum turba vel certe per omnes locos discurrentem sequatur, ut vix summo labore ab eate expedire possit.

Mag. Ponamus, suppositum P. Kircheri esse verum (quod tamen verum non est) non omnes cameras meæ Tabulæ esse utiles ad quamcunque questionem solvendam, nunquid & sua tabula hoc vitio laborat? nam si sic non esset, non diceret citato loco: *quia si veri quidpiam habuerint:* supponit igitur, non omnes combinaciones ad omnem questionem applicabiles: sed ut, quod res est, dicam Fili, nescivit optimus Pater Kircherus genesis hujus Tabulæ, nescivit principiorum illius necessitatem, ordinem, connexionem tam inter se quam cum quolibet particulari: unde non est mirum, quod argumenta illius ex mea Arte & hac Tabula ab ipso desumpta sint adeò debilia, inefficacia, incongrua & pari facilitate contrariis sententiis applicabilia, ut in fine solutionis suarum questionum æquè anceps haeresas, cui parti debeas assensum præbere, ac in principio; quod manifestè ostendunt Quæstiones theologicæ in libro sexto, & philosophicæ in libro septimo ab ipso ventilatae.

Fili, conferas meas demonstrationes de his materiis ex mea tabula elicitas, & quidem secundum ordinem camerarum & columnarum, nullâ omissâ, nullâ neglēctâ, & vide, an vel una sit, quæ non majestatem, profunditatem & infallibilitatem Artis in se prodat: has invenies in mea Arte Inventiva ejusque Lectura, item in Libro peculiari ipsius Tabulæ generalis; has copiosissimè tibi subministrat hic Tomus primus, in quo tantam & tam necessariam harmoniam meorum principiorum conspicias, ut in demonstratione cujuscunque particularis tacto uno tangantur necessariò omnia, & quodlibet illorum non solum utile, sed necessarium sit ad veritatem per unum prin-

cipium demonstratam per novas ac multiplices demonstrationes confirmandam, elucidandam, persuadendam, ita, ut sit impossibile, ullum intellectum veritati à me tot demonstrationibus intensè resistere, obstinatam verò voluntatem sic. Quod si hic primus Tomus non potest adversarios meos convincere ob profunditatem & obscuritatem Artis, quam cum dicto Patre Kirchero forsitan possent prætendere, convenienter Tomum secundum, ac legant modicâ saltem attentione Librum de Gentili & tribus Sapientibus, Librum Mirandarum Demonstrationum, Librum de 14. Articulis Fidei, in quibus omnibus me alligavi certo ordini Conditionum & Principiorū tantâ punctuitate, ut ne latum unguem ab illis unquam deflexerim: examinent mea argumenta, an centum jugis boum (ut dictoria quorundam in me sonant) ad propositum sint tracta, quibus tam ardua Mysteria Existentiæ & Unitatis DEI, Trinitatis, Incarnationis & cæterorum Articulorum Fidei demonstravi: & si has explodere non verentur, dent vel ostendant in suis libris similes vel meliores. Disc. tales hactenus in libris illorum non inveni, Pater, nec deinceps inveniam, nisi principiis tuæ Artis insistant: quis enim unquam audebit quamlibet questionem de quavis materia resolvere per veras & legitimas demonstrationes ex tabulis tuis secundum ordinem camerarum depromptas, qui non intimè calleat Secreta tuæ Artis?

Mag. Fili, si hæc magna tibi videntur, & merito videri debent omnibus non livido oculo dicta experimenta Artis perlustrantibus, quid dicent, si responderem, quod, quicunque penetraverit vel speculativè tantum Secreta meæ Artis, poterit per quemcunque terminum assumptum quamcunque excogitabilem veritatem certò & infallibiliter demonstrare; & ne magnitudine promissi scandalum patiantur, si verbis meis fidem non adhibent, saltem factis credent, quæ illis in Libro Mirandarum Demonstrationum velum ab oculis removebunt. Disc. Arcanum hoc arcanissimum nunquam olficisem, etiamsi consenuisset lectioni tuorum Voluminum, nisi gratiâ misericordis Domini & tuâ benignissimâ revelatione, amantissime Pater, illud didicisset: quo circa cum totius hujus Secreti fundamentum sit locatum in Figura T., obsecro, illud etiam Condiscipulis meis commune facias. Mag. in Capite sequenti sedes propria est

est revelationis & demonstrationis multorum Secretorum hujus & aliarum Figurarum Artis, quatenus sunt ordinata Instrumenta septem Instrumentorum generalium, quibus Potentia exercet suas operaciones circa suum subiectum & objectum: proderit tamen prægustum dare hoc loco Figura T. destinato de hac ipsa figura.

Igitur memori tenete corde, Filii, quod Figura T. tres in se continet Circulationes, de quibus manifestè locutus sum in meo Libro Mixtionis Philosophie & Theologie in Prologo & in multis locis libri.

Prima Circulatio est Principiorum Artis, quæ est minima, & se habet per modum alphabeti: de hac etiam egi in Arte mea Inventiva Dist. 3. de Reg. Reg. 3. & hanc Circulationem expressi in Figuris circularibus per lineas transversales de uno principio ad alterum, ut vobis innotesceret essentialis connexio principiorum & definitionum ac propositionum primitivarum ac simplicium illorum; cum unum principium sit probabile per alterum vi connexionis, quam habet unum cum altero: Doctor Illum. in Lib. Princ. Theol. p. i. Dist. 1. fol. 2. ex qua proprietate resultat hæc infallibilis regula seu maxima, quod nulla propositio ipsius T. nec ipsius A. nec ceterarum Figurarum perit aut frustranea est; Doctor Illum. Lib. Prop. Art. Dem. Dist. 3. p. 1. fol. 10. ut falso credebant quidam mei Interpretes.

Secunda Circulatio est Conditionum Artis, quæ est major, & se habet per modum

syllabatum, ac immediatè oritur ex Circulatione prima: Conditiones verò nihil aliud sunt, quam Maximæ seu Dignitates ex primis Principiis & Definitionibus Principiorum demonstratæ, quarum naturam & infinitum usum ac miram facilitatem in demonstrationibus absque numero contextendis de qualibet materia vobis Tomus primus, tertius & quartus aperiet, ac infrà Capite tertio multa exempla exhibebunt. Et hec est Ars, quod, qui diffinitè novit conditiones unius istorum terminorum T. per conditiones aliorum terminorum T., habet diffinitam viam cognoscendi conditiones cujuslibet per conditiones cujuslibet terminorum; quia aucto und eorum tanguntur cetera sibi annexa; Doctor Illum. in Comp. Art. Dem. Dist. 1. de 2. p. T. fol. 10. Tom. 3. quo loco dedi exemplum per omnes terminos Figuræ T. conditionando singulos cum conditione majoritatis.

Tertia Circulatio est Demonstrationum Artis, quæ est maxima, & se habet per modum verborum aut nominum in Grammatica, ac immediatè procedit ex Circulatione prima & secunda: de qua ultima superius imperscrutabile & omnibus Sapientibus inopinabile Secretum demonstrandi in Circulum lucem apertam dedi, integraque Volumina conscripsi. Sigillet Secretum Figuræ T. sequens Typus duarum suprà datarum Quæstionum solutiones tabularum formâ referens, quas tabulas imaginatione vestrâ transmutate in Circulos.

	o.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.
10. Quæstio.	k	l	m	n	o	p	q	b	c	d	e	f	g	h	i
Solutions	i	k	l	m	n	o	p	q	b	c	d	e	f	g	h
Vide Librum	h	i	k	l	m	n	o	p	q	b	c	d	e	f	g
Art. inven.															
Part. in Univ.	e	f	g	h	i	k	l	m	n	o	p	q	b	c	d
II. Quæstio.	l	m	n	o	p	q	b	c	d	e	f	g	h	i	k
Solutions	f	g	h	i	k	l	m	n	o	p	q	b	c	d	e

Hæ tres Circulations subdividuntur iterum in tres; nam aut Principia, Conditiones & Demonstrationes sunt universales tantum, aut sunt particulares tantum, aut sunt compositæ ex utrisque, scilicet universalibus & particularibus, quales sunt illæ, quæ in dicto Libro inveniendi Particularia in Universalibus continentur, & quæ suprapositis tabellis representantur; circa quod tamen notandum, quod, licet dixerim par-

ticularæ tantum, nolim intelligi, ac si Principia, Conditiones & Demonstrationes particulares non includant universales; hoc enim est impossibile, cum nullum particulare possit subsistere sine universalis, sed quod terminis explicitis non exprimantur.

De Secreto Figuræ V.

Mag. Sub cortice metaphorico Figuræ V. abscondi meis inimicis multa Secreta

creta meæ Artis, Fili , quorum aliqua & præcipua nunc vobis Filiis meis revelabo.

Primum est, quod Virtutes sint instrumenta ad acquirendam scientiam, & expellendam ignorantiam, & è contra vitia sint instrumenta ad possessionem ignorantiae, & privationem scientiarum; ex quo infertur, quod si S. vult habere in V. magnam figuram, recipiat habitum virtuosum de E. I. N., & intret in A. V. Y. Z., & det E. N. ipsi A. & Y. & V. livido, & det I. ipsi V. rubeo & Z., & carreat sibi à societate ipsius R., Doctor Illum. in Art. Comp. de Fig. V. Dist. 1. p. 1. fol. 4. & applicet Figuræ V. Modum decimum tertium Conversionis & Perversionis meæ Artis Compendiosæ; quia iste modus præbet homini cognitionem de modo, quo S. convertitur de ignorantia ad scientiam, & quo pervertitur scientia ad ignorantiam, & de Y. in Z., & de Z. in Y., & de V. livido in V. rubeum, & de V. rubeo in V. lividum: Doctor Illum. in Art. Comp. Dist. 2. p. 1. fol. 16. adeò necessaria est cognitio & usus hujus Secreti de Figura V. in mea Arte, quod sit impossibile sine illis quemquam posse pervenire ad perfectionem Artis.

Fili , humilitas Idiotas facit Sapientes, & superbia Doctores ignorantes, & si modica vanæ gloriæ cupiditas, vel amor proprius, vel erubescens confessionis nostræ ignorantiae nos privat scientiâ veritatum naturalium rerum, & in errore nos detinet triginta , quadraginta & amplius annis, imò quandoque toto vitæ cursu, quid, putas, mali producturam multorum gravium vitiorum sentinam in homine subdito peccatis? si quispiam te doceret artem elaborandi aliquod Telescopium adeò nobile & excellens, quo posses extrema & intima terræ, profunda maris, corporum cœlestium abditissimos recessus inspicere tantâ claritate, quasi oculis tuis præsentissimè essent admota , nonne magnum ac nobile tibi subministraret instrumentum ad compارandam magnam scientiam rerum sensuum? si vero traderet artem perficiendi tuos oculos proprios in tantum, ut sine tubo optico omnia prædicta & totum naturæ corporeæ sinum liberè permeare ac perlustrare posses summâ claritate, nonne majus ac nobilis instrumentum tibi traderet? certè sic; nam hoc ultimum instrumentum esset intra te, & primum esset extra te, & omnis perfectio, quæ est ad intra, est major, quām quæ est ad extra; quamprimum igitur sci-

res hanc artem, statim te accingeres ad opus artis , si sapiens es.

Disc. Utique, mi Pater, & vellem facere, & facerem, si esset possibile; sed hoc in hac mortali vita est impossibile. Mag. verum est, sed est aliquid, quod est majus dicto opere, quod in hac mortali vita est possibile, per quod illud impossibile in hac vita vertetur in possibile in altera vita, & per quod hæc possiblitas tantâ certitudine & claritate demonstratur tuo intellectui, & repræsentatur tuis oculis , quantâ tibi tua facies in speculo sensuali.

Disc. Obscro te , Pater , quidnam est hoc? Mag. dictum Secretum Figuræ V. & Scientia secretorum illius principiorum & secreti modi operandi cum illis ; nam his duobus acquisitis habebis duo instrumenta, unum, quod est intra te, & alterum, quod est extra te; quibus non solùm consequeris ea, quæ antè dixi, sed veritatem & veritates omnium scibilium oculo intellectuali clariùs intueberis , quām prædicto Telescopio (si illud haberet) & oculo sensuali posses contemplari totam naturam corpoream.

Disc. Sicut famelico magis acuit famem, & non extinguit, qui de optimis cibis illi perorat, & nullum tribuit, sic sermo tuus aviditatem meam non mitigat, sed magis exasperat. Mag. ex bono & magno medio potest sequi bonus & magnus finis, ideo conor in te accendere magnum appetitum Virtutis, ut sit magnum medium, per quod pervenias ad magnum finem scientiarum per virtutem, & virtutis per scientiam; quia nolo unum sine altero , nec enim tibi utilis esset scientia sine virtute: nonne legisti, Fili , quantum conqueratur mea Philosophia Amoris de hominibus, qui plū amant ipsius sororem Philosophiam Scientiarum, quām ipsam? „Causa (inquit) ob quam mea sorrer plures nunc habeat amatores, quām „ego, est, quia, quando homines scientiam incipiunt discere, per me incipiunt „ipsam amare , & quando Philosophiam „Scientiarum sciunt, ipsam amant , de qua „plures Libros fecerunt & plures Artes, & „delectantur valde amando ipsas , & non „amando me, neque meam Philosophiam, „quæ propriè est de mea essentia & natura ; „& ideo , quando me amare volunt, ama „re nesciunt, neque meas conditiones in „tam magna virtute intelligere sciunt, sicut rerum

„rерum veritates, quas discunt; & hoc est „ideo, quia diu laborant discendo scien- „tias veritatis & intellectus, sed non discen- „do scientias amoris & bonitatis: & ideo „contra me magna sit injuria & magnum „peccatum & magnum damnum pluribus „amatoribus scientiae; quoniam quantum „magis sciunt non diligendo me, neque „bonitatem, tantò majorem habent astum „faciendi malum & decipiendi se invicem „atque prodendi; & ideo lugeo & ploro, „& sto in desolatione & tristitia. Doctor Illum. in Præf. Phil. Amor.

Jam suprà in fine Capitis primi fol. 16. dixi, duas esse portas, quibus pateat introitus in meam Artem & Scientiam, scilicet *Intellectus & Voluntatis*, ad quarum utramque necessarium est V. lividum; sed magis ad secundam, quam ad primam; cum secunda magis perficiat & magis perfectos velit suos sequaces, quam prima. Nunc ordinar hujus Figuræ tibi nudare viscera, & naturalium ejus partium symmetriam eaurumque munia ad obtinendum supradictum finem explanare.

Secundum Secretum. In Figura V. est aliquid *extra*, & est aliquid *intra*; quod est *extra*, sunt septem Virtutes & septem Vitia, ut cernis in ipsa figura; quod est *intra*, sunt septem literæ Virtutum & septem literæ Vitiorum, scilicet B. C. D. E. F. G. H. I. K. L. M. N. O. P.; quod est *extra*, est apertum, & quod est *intra*, est occultum. Disc. quomodo literæ sunt occultæ? nunquid non quilibet stat aperte sub suo principio, tanquam signum sub suo significato? Mag. verum est, sed non stat sub hoc solo; nam scire te convenit, quod Principia sint particularia, & literæ sint universalia, quæ non essent, si tantum significarent unum particulare; v. g. si B. nihil aliud significaret, quam *Fidem*, & C. *Spem*, & D. *Charitatem*, B. C. D. essent æquè particularia ac Fides, Spes, Charitas: & si hoc ita esset, mea Ars non esset universalis, sed particularis tantum, quia non haberet universalia Principia, sed particularia tantum; & hoc fundamentum erat occultum illis, qui sublati meis literis alphabeticis, & introducatis aliis novis particularibus à se inventis putabant Arti magnam perfectionem & facilitatem conferre. Cum igitur Fides, Spes, Charitas sint particularia, & B. C. D. sint universalia, quæ significant hæc & plura alia particularia, manifestè vides, quod in

B. C. D. hæc sint aperta, & omnia alia occulta; & hoc est unum ex maximis Secretis meæ Artis.

Disc. Estne hoc intelligendum, quod nunc aperis de Figura V., etiam de cæteris Figuris, scilicet de A. S. X. &c., vel de V. tantum? Mag. de omnibus; non enim in Figura A. litera B. significat tantum Bonitatem, & C. Magnitudinem, & D. Durationem, sed quilibet harum literarum potest significare quamcunque dignitatem DEI vel creaturæ; & hoc Secretum colligere potuisses ex differentia Figurarum meæ Artis Compendiosæ & meæ Artis Demonstrativæ, in quibus Figuræ A. & X. non habent omnia Principia eadem: hoc idem tibi patere potest in ipsa mea Arte Generali ultima & aliis meis Artibus, in quibus eidem literæ multa & varia dedi significata: nec solùm hoc observare debes de partibus figurarum, hoc est, literis & principiis positis in circumferentia figurarum, sed etiam de totis figuris, hoc est, de litera centrali figurarum; nam e. g. litera centralis Figuræ A. non solùm significat DEUM, licet illi primi & principaliter tribuatur, sed etiam Angelum, hominem, chæos vel quocunque particolare vel individuum creatum: quapropter sumimus, vel supponimus, Figuram A. esse quoddam universale suum particulare habens subjectum, quod est DEUS. Doctor Illum. in Lect. Fig. Art. Dem. de fig. A. fol. 2.

Disc. Si ita est, Pater, ut dicis, quomodo est possibile scire significata literarum, & discernere, quot significata sint abscondita sub qualibet litera? Mag. in practica magni mei *Libri Contemplationis Volumine tertio Libro quinto* quasi per totum tibi monstravi, quamlibet literam alphabeti pro libitu primò posse assumi ad significanda Principia tam generalia quam specialia demonstrationum ex ipsis faciendarum, dummodò inter illas servetur ordo naturalis, quem in meis Tabulis dicto Libro contentis, & sequenti Secreto describendis latentem semper observatum animadvertes, si proportiones mearum formarum geometricarum universalium, quas in *Magna Lectura Artis Compendiosæ* ejusque secunda & tertia Distinctione usque ad finem exaravi, intellectu tuo assecutus fueris, & memoriâ firmiter retinueris: quam verò præcellens sit hoc artificium substituendi literas alphabeti loco terminorum,

partim suprà jam ostendi, & mirabilis usus sufficienter persuadebit, sed etiam ex Logistica vestra speciosa à recentioribus & subtilissimis vestris Geometris inventa satis clarescit; quæ, licet sit particularis & contracta ad numerum & quantitatem, ac proin sub mea, tanquam particulare sub suo universalí contenta, majorem tamen sine comparatione præbet utentibus facilitatem formandi Demonstrationes Theorematum Geometricorum, quam methodus Antiquorum.

Tertium Secretum est, & majus præcedenti, invenire occulta Systemata genera-
lia, quæ sub ordine ac numero literarum alphabeti à me sunt abscondita: nisi enim vobis Filiis meis hoc ob amorem Domini mei, ad cuius cognitionem non solùm vos ducere, sed trahere omni modo desidero, revelarem, esset vobis impossibile ullo studio vel ingenio illud assequi, nisi forte immediatà infusione superni Luminis, quæ paucis solet contingere. Quid autem sit occultum Systema, ab exemplo hujus Figuræ V. disce (& hoc idem de aliis Figuris suo modo intellige, quod de hac exponam) sensualiter sentis, quòd in Figura V. sint septem literæ alphabeti, quæ significant septem Virtutes, & septem literæ, quæ significant septem Vitia; & quia ex supradictis intellectualiter intelligis, quòd literæ sint signa universalia, & Virtutes ac Vitia significata particularia, & omne universale conveniat cum concordantia, & omne particulare cum differentia, & ideo multa & diversa particularia possint concordari in uno universalí, & necessariò in illo concordent, per hoc, quia omnis differentia necessariò est in concordantia; & quia omne universale regulat & dirigit omne particulare sub illo contentum; *virtute enim & potestate universalis confirmatur particulare, & non è converso*: Doctor Illum. in Comp. Art. Dem. Dist. 2. Reg. 16. fol. 83. Tom. 3. ideo literæ Figuræ V. non solùm denotant Virtutes & Vitia, sed ambitu suo claudunt, significant, regulant, dirigunt multa alia particularia.

Disc. Sed quomodo potest infallibiliter & certò cognosci, quænam particularia & quot sub his universalibus comprehendantur? Mag. hoc certò & infallibiliter dignoscet per occultum Systema harum literarum. Disc. sed hoc ipsum Systema occultum est mihi occultum. Mag. ergò occul-

tum hujus metaphoræ faciam tibi apertum per sequentem metaphoram: ponas, te in quadam charta alba videre multas lineas, quarum una sit rubea, altera nigra, tertia viridis, quarta livida; ergò omnes differunt inter se colore: ad investigandam nunc concordantiam hujus differentiarum ponas, in manu tua esse regulam (quam vulgo lineale vocant) quid ageres cum illa? Disc. applicarem illam singulis lineis, ut neglectâ differentiâ coloris viderem, an concordarent in rectitudine. Mag. hoc idem fac in applicatione quatuordecim literarum Figuræ V. ad particularia, & scies, quæ & quot in illis contineantur, sine ulla difficultate, & eadem certitudine, quâ per tuam regulam dignoscis rectitudinem linearum; nam sicut rectitudo, quæ est intra lineas, concordans cum rectitudine, quæ est extra lineas intra regulam, necessitate concordantia hujus universalis cum differentia cujuslibet particularis te necessariò ducit in cognitionem dictæ differentiarum particularium, sic, à proportione inversa, rectitudo, quæ est intra occultum Systema universale Figuræ V. concordans cum rectitudine, quæ est extra illud intra Systemata particularia, necessitate concordantia hujus universalis cum differentia cujuslibet particularis te necessariò ducet in cognitionem dictæ differentiarum particularium; & sicut totum universale revelat totum particulare, sic à proportione pars universalis partem particularem.

Disc. Omnia tua dicta, Pater, clarissime obversantur oculis meis in universalí, sed caliginem patiuntur, quando fit descensus ad particulare. Mag. descendam igitur ad *sensuale*, ut tu possis ascendere ad *intellectualē*: in Figura V. visus videt differentiam & concordantiam, quæ est inter circulum interiore & exteriore; differentia est in hoc, quia literæ sunt universales, & nomina ex literis composita sunt particularia: item differentia est inter literam & literam, nomen & nomen: concordantia est in hoc, quia literæ sunt septem & septem, & nomina sunt septem & septem; item visus videt differentiam inter colorem lividum & rubeum, & videt concordantiam coloris in literis & nominibus: & quia visus intellectualis plus videt, quam visus sensualis, videt totum triangulum viridem in V., quia videt differentiam inter virtutes & virtutes, virtutes & vitia, vitia & vi-

& virtia; videt concordiam inter virtutes & virtutes, virtia & virtia; & videt contrarietatem inter virtutes & virtia: hoc viso in particulari virtutum & vitiorum ascendit visus intellectualis ad universale literarum, & videt differentiam, concordiam & contrarietatem inter particulare & particulare, particulare & universale, universale & universale.

Ulterius considerat visus intellectualis numerum septenarium, & in illo videt occultum numerum ternarium & quaternarium, & sic invenit in Figura V. figuram S. & T.; & quia S. T. continent in se duas Figuras, unam in manifesto, quae est principiorum, & alteram in occulto, quae est elementorum, etiam Figura V. continet in se duas Figuras, unam in manifesto, quae est B. C. D. &c. virtutum & vitiorum, & alteram in occulto, quae est B. C. D. &c. elementorum: igitur in differentia utriusque generis ipsorum B. C. D. &c. invenit concordiam septenarii, hoc est, quod, sicut sunt septem virtutes & virtia, sic sint septem elementa; & sicut sunt septem virtutes contrariae septem vitiis, sic sint septem elementa contraria septem elementis; & sicut color lividus seu cæruleus & rubeus sunt signa contrarietatis, quae est inter septem V. livida & septem V. rubea, sic sint signa contrarietatis, quae est inter septem elementa livida & septem elementa rubea.

Quemadmodum visus sensualis & intellectualis simul currunt in investigando numero Principiorum & Elementorum Figuræ V., sic simul currunt in inquirendo ordine dictorum Principiorum & Elementorum; nam visus sensualis videt per triangulum croceum majoritatem, minoritatem & æqualitatem inter virtutes & virtutes, virtia & virtia, & videt per triangulum rubeum principium, medium & finem virtutum & virtutum, vitiorum & vitiorum; hoc idem videt visus intellectualis, & videt ultra eosdem triangulos, scilicet croceum & rubeum in elementis; & quia est impossibile, quod principia & elementa possint esse sine his duobus triangulis, & hi duo trianguli sine ordine, ideo necessario videt ordinem in principiis & elementis.

Disc. Inventâ differentiâ, concordan-
tiâ, contrarietate, principio, medio, fi-
ne, majoritate, æqualitate, minoritate,
& per consequens numero & ordine princi-
piorum Figuræ V. nunquid inventum est

Systema occultum Figuræ V.? Mag. est e-
quidem, sed restat inquirendum alterum
Secretum adhuc majus præcedenti, sine cu-
jus inventione totus labor esset frustraneus,
quem in investigatione & inventione hujus
occulti Systematis pertulisti. Disc. quale-
nam illud? Mag. Ars utendi Systemate;
nam sicut ille, qui scit artem faciendi Ci-
tharam, Testudinem vel Cymbalum, & qui
scit artem disponendi numerum & ordinem
& proportionem chordarum, & scit artem
illas concordandi & temperandi ad edendos
sonos naturæ legibus proportionatos, ha-
bet quidem perfectum Systema musicum,
& habet perfectum instrumentum, quo
poterit exhiberi perfecta harmonia, sed
nondum habet finem, scilicet artem for-
mandi harmoniam, ad quem ordinatur
medium, quod est instrumentum; & ma-
jus sine omni comparatione nactus est arti-
ficium, qui didicit artem ultimam, quâm
qui primam, & qui utramque, quâm qui
ultimam. Sic in proposito: „sicut instru-
„mentum seu cithara temperatur per Ar-
„tem sensualem artificialiter, sic oportet
„de necessitate, quod S. sit in tali disposi-
„tione, quod per artem & ordinationem
„intellectualem possit habere officium, quo-
„modo inquirat in se ipso & in T. viam &
„modum, per quem possit & sciat habere ar-
„tem & modum cognoscendi A. T. V. X.
„Y. Z.; & si ita non foret, significaretur,
„quod ars & modus convenienter melius
„cum formis sensualibus & artificialibus,
„quâm cum naturalibus & intellectualibus;
„& hoc est impossibile: quoniam si esset
„possibile, formæ artificiales, sensuales &
„accidentales essent nobiliores & dignio-
„res, quâm naturales, intellectuales & es-
„sentiales. Doctor Illum. in Art. Comp.
inv. Verit. Dist. i. de fig. A. fol. 2. Sed lon-
gè majus opus Artis & majus Secretum asse-
quéris, si elaboratâ magno artificio citharâ
ipsius V. sciveris incitare chordas illius ad
harmoniam intellectualem suavius sonan-
tem omni harmoniâ sensuali. Præterea ma-
jor est perfectio in fine, quâm in principio
& medio, ut nosti; nam nisi esset, prin-
cipium & medium non tenderent ad finem,
nec quiescerent in illo, & sic definitio fi-
nis esset falsa; quod est impossibile: unde
sequitur, quod finis sit magis delectabilis,
quâm principium & medium, quia major
est differentia & concordia perfectionis
in fine, quâm in principio & medio: om-
nes hæ

nes hæ conditiones universales ex Figura T. sumptæ sunt demonstrabiles ex definitionibus suorum principiorum, & ideo infallibiles.

Disc. Sunt certè, sed quodnam particulaire ex hoc universali inferre velis, quomodo discernam? cùm innumerabilia sint in illo abscondita. Mag. respondes tibi ipsi, quod interrogas, & scis, quod ignoras. Disc. at quomodo? Mag. ab exemplo disce: quia ars conficiendi concentum harmonicum est finis artis construendi instrumentum, & per illam possunt confici infinita particulaire musica, manifestum est, quòd major sit differentia & concordantia perfectionis in fine artis componendi, quàm in principio artis construendi instrumentum; nam effectus hujus est unus tantum, at illius sunt infiniti; & quia omnes sunt in uno fine universali, quanta erit multitudo particularium in illo, tanta erit perfectio; & quanta perfectio, tanta delectatio. Disc. sufficit, Pater, jam teneo mirandum Arcanum; unum igitur superest, ut reveles Artes, quomodo ex hoc universali educantur particulaire; in hoc enim consistit usus instrumenti seu Systematis. Mag. hoc propriè expetunt sibi *Caput tertium* & *quintum*: unde hìc breviter perstrin gam, quæ ibi expansa invenies: sit igitur.

Quartum Secretum. Quoniam hæ pra-sens Ars, de qua nunc agere intendimus, investigativa est, existens breve compendium artifcialiter investigandi unumquodque particulaire in suo universali, Doctor Illum. in Le&t. Fig. Art. Dem. de fig. A. fol. 2. Tom. 3. & majus sine omni comparatione sit artificium ex causa & cognitione causæ elicere effectum & cognitionem effectū, quàm ex effectu & cognitione effectū elicere causam & cognitionem causæ, cùm una & eadem causæ ratione suæ universalitatis in se contineat infinitos effectus, ad quos Ars docet & demonstrat descendere tanquam ab universali ad sua particulaire, sed singuli effectus ascendendo ab illis ad suam causam, tanquam à particulari ad suum universale, non plus manifestent nisi unam & eandem causam; quod patet ab exemplo analyseos naturalis cuiuslibet corporis naturalis, cuius resolutio naturalis non demonstrat nec detegit nisi naturam & essentiam quatuor elementorum, ex quibus omnia corpora naturalia sunt composita, & in quæ per consequens analyticâ naturali sunt resolubilia:

quamobrem id, propter quod hæ Ars noviter est inventa, est, ut sinè particularium acceptio ne per artem sciat C. ad particularia descendere, licet B. non præbuerit ea ad recolendum: hoc autem impetrat, ut amissio temporis evitetur (quam evitare esset impossibile, si necessarium esset præter & ante universalem Scientiam scientias particulares addiscere ad particularia scientiarum ex universali Scientia eruenda, prout mei Commentatores voluerunt) Et ut detur Ars & Regula ipsi B., qualiter sciat recolere, hoc est, habere Artes memorandi; cùm Ars memorandi ratione ordinis naturalis necessariò debeat præcedere Artes intelligendi, præsertim in lectio ne librorum antiquorum Sapientum & meorum, qui nequeunt intelligi, nisi locatâ & optimè retentâ singularum partium secretarum operis per libros nostros studio dispersarum materiâ in memoria; quam ipsa memoria postea debet ipsi intellectui offerre & repræsentare, ut per Artes ipsum C., sive intellectus, valeat generare operationem; Doctor Illum. in Art. Univ. Dist. 1. fol. 3. col. 1. de Secr. Fig. S. Tom. 1. hoc est, ut intellectus dispersam hanc materiam memoriæ primitus commissam de novo possit adunare, ac in naturalem & illi debitum ordinem redigere.

Fili, hoc est adeò nobile & secretissimum Artificium, quod nemo Sapientum ante me revelavit, imò, si fas est dicere, nemo ante me revelare potuit, quia nemini superno lumine data fuit hæc Ars universalis sciendi; vel si fuit aliquibus concessa, aut non fuit scripturæ concredita, aut scripto ad nos non pervenit: lege Libros B. Alberti, qui inter omnes Doctores Christianos optimè & perfectissimè Philosophiam tradidit, nilque omisit, quidquid tam ad theoriam quàm practicam universi hujus scibilis naturalis posset expeti, quando excellentissimus hic Doctor agit de *Productione Formarum specificarum*, vid. D. Albert. Lib. 2. de Cœlo tr. 3. cap. 5. fol. III. & Metaph. Lib. II. tract. 3. cap. 7. quibus individua naturalia determinantur, productionem dictarum formarum specificarum cœlo tribuit; sed de quo cœlo voluerit intelligi, non expressit, & quâ arte hæ formæ specificæ producantur, aut nescivit, aut non docuit; in quo Arcano tamen latet tota Ars descendendi ab universali ad particulaire.

Ut hanc Artes totumque ejus processum Filiis meis ob oculos ponerem, summâ subti-

Subtilitate sub omnibus & singulis Figuris meæ Artis semper occultavi Figuram Elementalem: *hac siquidem Figura in hac Arte quamplurimum est necessaria, eò quia per ipsam dirigitur Artista ad habendam cognitionem ceterarum figurarum; hoc enim est, quia in operationibus naturalibus significantur opera intrinseca & extrinseca ipsorum A.S.V., discurrente T. per elementalem Figuram & per A.S.V. cum X.T.: Doctor Illum. in Art. Dem. Dist. I. de 2. Fig. elem. fol. 6. Tom. 3. unde, ad cognoscenda opera intrinseca & extrinseca ipsorum A.S.V., priùs convenit scire opera intrinseca & extrinseca ipsius Naturæ, incipiendo ab ipso Chāos ut supremo Universali Naturæ, & descendendo per gradus naturales ad singula particularia: ad hunc finem secundūm modum secundæ Figuræ elementalis fit *hæc positio, quam Chāos appellamus, demonstrabilis manifestè;* de quo integrum Librum compilavi, qui habetur Tomo 3., in quo totus processus naturæ hujus descensūs de universali ad particularia, & ascensus de particularibus ad universale lucidissimè demonstratur: quare ne actum agam, te ad dictum librum optimè ruminandum amando, multa enim miranda in illo invenies, de quibus nullus antiquorum Philosophorum nullus modernorum tractavit.*

Hæc Chāos dividitur in tres gradus, de quibus vide fol. 4. col. 2. n. 1.; in primo gradu sunt *semina causalia, scilicet genera, species, differentiae, proprietates & accidentia naturalia, nec non universalis forma & prima materia &c.*: in isto siquidem gradu primo ipsius Chāos creavit DEUS, quidquid est naturale in corpore physico, scilicet per modum potentiale, habitualem, dispositivum, appetibilem, ut ipsum Chāos agenti naturali sufficeret, accipiendo de ipso Chāos, quidquid ipsum agens indiget ad generationem & conservationem specierum. Doctor Illum. in Lib. Chāos de trib. grad. fol. 4. Tom. 3. In hoc primo gradu Chāos sunt etiam decem *Prædicamenta*, ut ibid. à fol. 26. usque ad 42. de illis agitur, & adnumerantur seminibus causalibus, ut habetur fol. 40. n. 7.: præcipua, quæ ad nostrum scopum servient, scilicet quomodo fiat *descensus naturalis ab universalis ad particularia, & è converso ascensus à particularibus ad universalia*; ut illum possis imitari in modo operandi intellectualiter, sunt sequentia: scilicet ut legas & intelligas Caput de Operatione intrinseca & extrinseca Chāos, fol. 12. de Generatione & Corruptione Chāos, fol. 8. de

universalis Transmutatione Forma & Materie Chāos, fol. 11. de Mixtione & Virtute Chāos, fol. 13. de Universalis & Particulari Chāos. fol. 18.

In primo Chāos assituata est etiam potentia motiva, de qua suprà locuti sumus; & hoc est universalis potentia motiva, sub qua ipsum Chāos aggregatum est & compositum; per quod sequitur, quod forma universalis movet in materia universalis, scilicet in prima materia, omnes formas naturales super materias secundarias, de quibus tertium Chāos assituum est. Doctor Illum. dicto Lib. Chāos cap. de situ ch. fol. 39.

In eodem Chāos assituata est etiam potentia vegetativa, & in vegetativa potentia situati sunt hi quatuor actus, scilicet appetere, retinere, digerere, expellere; Doctor Illum. ibid. fol. 39. n. 1. quæ omnia imò theoriam totius hujus Libri Chāos te exactè prænoscere convenit, antequam præsumas accedere praxin intentionalem vel realem descensūs de universalis ad particularē, vel ascensūs de particulari ad universale: praxin verò realem te docebit meus Liber de Principiis Philosophiæ, qui habetur hoc primo Tomo: hunc igitur memoriæ tuæ imprimentum & intellectui tuo masticandum porrigo, si magis amas demonstrationem intellectualē & sensualem simul, quām unam tantum totius hujus processūs physici.

Ad investigationem particularium in suis universalibus maximè quoque necessarium est observare, quod illa *semina causalia, id est, quinque universalia & decem prædicamenta*, Doctor Illum. ibid. fol. 40. de hab. ch. n. 7. quæ in mea Schola sunt entia realia, hoc est, universalia, non tantum logica, sed physica, hoc est, existentia extra intellectum, ut docui per totum Librum Chāos, & passim in aliis meis libris, se habeant revera sicut alia semina; nam sicut ex semine v. g. tritici, vel piri, vel alterius vegetabilis tanquam ex universalis per potentiam motivam motam à potentia vegetativa tam generali quām specifica producitur in actum illud particulare, quod antea in semine latebat in potentia, & tota differentia plurimarum partium illius particularis; quæ erat confuso modo in tertio gradu Chāos illius seminis, prodit in lumen, sic ex dictis seminibus causalibus tanquam ex supremis universalibus physicis per potentiam motivam motam à potentia vegetativa tam generali quām specifica artificio vel

cio vel naturæ solius, vel naturæ & artis simul producuntur in actum singula particula à natura sola, vel natura & arte simul intenta, quæ antea in seminibus causalibus latebant in potentia, & tota differentia illorum particularium & partium eorum, quæ erat confuso modo in primo, vel in primo et tertio gradu Chæos illorum semi-num causalium, educitur in lucem.

Disc. Difficilia sunt hæc intellectu, ergo magis difficilia factu. Mag. quia ignorantia convenit cum difficultate, & scientia cum facilitate, quod ignorantis est difficultimum, scienti erit facillimum: sed quia ignorantia est in principio, & scientia in fine, & de principio non potest homo venire sine medio ad finem &c., per hoc significatur, quod tu, qui incepis hanc Artes addiscere, non potes destruere ignorantiam hujus Artis, quam habes, sine medio; quod medium sunt conditiones supradictarum Arborum & Figurarum, per quas tuus intellectus transire debet, si vis venire ad finem sciendi hanc Artes. Doctor Illum. in Lib. Princ. Med. Dist. 2. cap. 8. fol. 11. Sed ne totum pondus tuis humeris me imponere velle videar, hactenus dicta clariū exponam per sequentem metaphoram, & simul ostendam modum seu artem descendendi ab universali ad particularia, sumendo exemplum à Grammatica & Musica: in Grammatica sunt viginti quatuor literæ alphabeti, quibus absolvitur totum Systema grammaticum, quod deinceps nominabo scalam Grammaticæ; & in Musica sunt septem literæ sonoræ, quibus perficitur totum Systema musicum, quod appellabo scalam Musicæ: haec duæ scalæ sunt illud universale, à quo fit descensus ad quocunque particulare: modus igitur sive ars descendendi consistit in hoc, ut litera combinetur literæ, prout convenit.

Disc. Hoc prout convenit est facile in Grammatica, sed non est æquè facile in Musica. Mag. quare? Disc. quia combinatio literarum in Grammatica est & fuit ad placitum, & dummodò ad producendam syllabam consonans jungatur vocali, vel è converso, vel consonans non jungatur consonanti sine vocali, combinatio semper dabit syllabam; tam levi arte non producitur syllaba musica. Mag. tam levi, vel si mavis, leviori. Disc. demonstra, obsecro. Mag. quia Ars est habitus recta cum ratione operativus; Ars enim propriè est mensura recta operationis operabilium, in quantum circa il-

lam versatur, ut eam regulet, & ejus modum prefigat, aut determinet, Doctor Illum. in Introd. Art. Dem. cap. 1. fol. 2. To. 3. ideo dirigit Artificem rationalem ad rectè & faciliter operandum; hoc enim commune est Arti & Scientiæ, quod facilitant potentiam in sua operatione: Doctor Illum. ibid. & si hoc vallet in artificialibus ad placitum & sine ratione inventis, magis valebit in naturalibus, & in naturalibus & artificialibus simul; quæ duo nunquam sunt sine ratione, quia reguntur à D. Principiorum Philosophiæ, hoc est, ab Intelligentia.

Exemplo rem illustrabo: tu vides, Fili, quantâ facilitate & velocitate in organo pitaulico dato quocunque themate claves taftaturæ in concentum desideratum amet, qui organum pulsare didicit, & est Magister in Arte, licet taftatura vestra hactenus usitata non sit formata ad leges artis & naturæ, & integrum Systema musicum non sit rationale, ut Capite sequenti demonstrabitur; quid igitur censes, illum acturum in Systemate perfecto & ordinatissimo? præterea in alphabete musico non sunt nisi quatuor literæ & tres syllabæ, in alphabete verò grammatico sunt viginti quatuor, & syllabæ multò plures; facilior autem est operatio in quatuor, quam in viginti quatuor, ut ad sensum patet.

Disc. Tu suprà, Pater, septem literas musicas sive septem gradus enumerasti, nunc verò quatuor tantum adstruis, quomodo hæc convenient? Mag. hoc est Secretum Artis, quod sic intellige. Quia supremum principium numeri ternarii soli DEO convenit, & numerus quaternarius est primus post ternarium, principium numeri quaternarii est primum & supremum principium, quod convenit creaturæ; & ideo in natura corporea sunt quatuor elementa, & in Musica sunt quatuor soni, qui sunt quatuor Elementa Musicæ, scilicet unisonus, tercia, quinta & octava: & sicut omne particulare naturale corporeum necessariò est compositum ex illis quatuor, sic omne particulare naturale musicum necessariò est compositum ex his quatuor. Hanc proprietatem, Fili, intellige non solum de Physica & Musica, sed de omni Arte & Scientia; nam omnis propria, que reperitur in una, necessariò reperitur in quavis alia.

Unde ulterius nota, à proportione conversa, quod, sicut in Musica per quatuor primò dictas literas producuntur septem su-

pradi-

prædictæ scalam diatonicam constituentes, sic in natura per quatuor Elementa producuntur septem scalam naturalem efformantes, per quam, in qua, & ex qua tanquam universali omnia particularia naturalia sumunt originem, sicut ex scala dicta musica omnia particularia musica. Disc. ergo septenarius principiorum Figuræ V. est metaphora, quæ nobis pandit omnia dicta Secreta? Mag. hæc & plura alia. Disc. estnè possibile, Pater, omnia particularia geometrica è tam paucis, scilicet quatuor vel septem universalibus principiis deducere & demonstrare? Mag. est omnino, cujus specimen tibi dabo *Capite sequenti* in Musica & Geometria, & *Capite ultimo* in aliis materiis. Disc. quid amplius de tua Arte expertere possent, qui demonstrandi methodo delectantur, illâque tuam Artes privari haec tenus crediderunt, non video.

Mag. Denique ut ponam prava in directa, & aspera in vias planas, planissimam & facillimam vobis monstrabo viam investigandi & inveniendi infinita particularia in paucis universalibus: assumite quatuor Arbores præcedentes, & ponite Figuram V. & reliquas, scilicet A. S. T. X. in illas secundum ordinem Arborum; in prima enim Arbore habebitis *Universale*, in secunda *Particulare*, in tertia *Modum essendi & operandi*, seu *descendendi, ascendendi & circu landi*, in quarta situatur *Ordinatio & Dispositio Potentie ad Objectum*, in tertia locatur *Ordinatio & Dispositio actus medii inter potentiam & objectum*, in secunda & prima *Ordinatio & Dispositio Objecti ad actum & potentiam*. In prima Arbore est *Scala universalis ternarii & quaternarii*, qui faciunt desideratum *septenarium*; & est unita cum *Scala particulari*, ut concordantia utriusque sit medium transitus de una ad alteram. In secunda Arbore est *Scala particularis*, & sicut universale primæ scalæ constat genere & specie, sic particulare secundæ scalæ specie & individuo. In tertia Arbore est *Scala Operationum*. In quarta Arbore est *Scala Potentie*.

Fili, Arbores coherent cum Figuris, & Figuræ cum Arboribus, & ambæ cum Tabulis sequentibus, & Tabulæ cum ipsis, sicut juncturæ in catena; nam quemadmodum in ferrea catena vel lorica sunt catenatae partes ad invicem, ita in Scientia demonstrativa ex quibusdam principiis eruuntur alia principia, & quedam principia sunt revelatio aliorum

principiorum: idcirco revelatio supradictorum principiorum tibi sufficit ad alia principia cognoscenda, Doctor Illum. in Lib. Princ. Med. Dist. 5. cap. 15. fol. 24. O Fili, quantum gaudebit Anima tua, si hæc, quæ ob brevitatem non omni carent obscuritate, in ipso fonte gustaveris, hoc est, in Volumine tertio magni Libri Contemplationis, libro quarto per multa capita deducta & exemplis illustrata perlegeris! Disc. quinimò, Pater amantissime, gustavi & vidi, & præ dulcedine hujus cœlestis doctrinæ amara est mihi omnis mundana scientia.

De Secreto Figuræ X.

Mag. Quia omne universale unumquodque suum particulare revelat per viam concordantie vel contrarietatis aliorum universalium, Doctor Illum. in Lib. Prop. Art. Dem. Dist. 4. p. i. fig. 10. fol. 37., & Figura X. sit quedam figura contrariorum & concordantium, Doctor Illum. in Lib. Princ. Jur. p. 2. fol. 32., idcirco, cum X. sit *Figura Oppositorum*, & opposita sint diversa, & habeant diversas habitudines & solutiones, & requirant diversas habitudines secundum propositum & oppositum, significante proposito suum oppositum, Doctor Illum. in Comp. Art. Dem. Dist. 1. de Fig. X. fol. 32. Tom. 3.: „officium hujus Figuræ in „hac Arte est, quod det objecta ipsi S. per Opposita relativa & composita, Doctor Illum. in Art. Comp. de Fig. X. fol. 44. Infinitus & perpetuus est usus hujus figuræ in mea Arte, ut te docebit praxis meorum librorum; nam sinè illa nulla demonstratio formari potest sive in Arte & Scientia universali, sive in Artibus & Scientiis particularibus, ut *Capite sequenti* in mea Logica & reliquis sex Instrumentis per exempla demonstrabo. Unde cum omnia principia reliquarum Figurarum relativè se habeant, vel per modum differentiarum & concordiarum, vel per modum differentiarum & contrarietatis, & hoc necessariò, ut testantur superius dicta, hæc Figura X. necessariò cadit in omnes alias Figuras, & ortum trahit à triangulo viridi Figuræ T.

„In hac Arte nos oportet formam & qualitatem uti, secundum quod X. divisum est „in Species, Figuras & Membra (prout à „nobis traditur in Arte Universali:) am „plius oportet, ut cameras ipsius X. came „ris aliarum Figurarum applicemus per similitudines, metaphoras & principia; preterea, „quod per unum principium intelligatur aliud, & per

per unam metaphoram alia, „& ut hæc ordinatio tota dirigatur ad unum finem, videlicet ad majorem nobilitatem trium carmarum [E. A. V. Y.] [I. V. Z.] [M. A. V. Y.] quem finem per particularia Figuræ perscrutamur. Doctor Illum. in Art. Univ. Dist. 3. de Fig. X. fol. 103.

*„Quoniam autem X. est subtilis Figura, attribuitur ei nomen Prædestinatio-nis; nam hæc figura est valde subtilis & utilis, quia existit in quæstionibus & solutionibus *per medium*, & *sine medio*, veluti in suo Tractatu refertur in principiis dis-cursus Artis Compendiosæ inveniendi Veritatem. Doctor Illum. in Lib. Princ. Theol. p. 2. de X. fol. 57.*

Disc. In quo ergò consistit subtilitas & utilitas hujus Figuræ, si est valde subtilis & utilis? Mag. in multis, quorum aliqua re-censebo.

Primum: Fili, tanta est subtilitas hujus Figuræ, quod nemo Encyclopedistarum ejus essentiam & usum hucusque viderit præ nimia subtilitate; quod assertum verissimum invenies, si methodum probandi illorum compares cum illa à me usitata; nam solo usu hujus figuræ facile discernes mea scripta à scriptis illorum.

Secundum: per hanc Figuram & quatuor figuras illius, de quibus egi in mea Arte Compendiosa & Arte Universali, attinges illa, quæ propter suam summam subtilitatem & altitudinem naturaliter non sunt attingibilia, scilicet Puncta transcendentia, de quibus mea Ars Inventiva Dist. 3. Reg. 8. Tom. 4. amplissimè discurrit, tam iphysicis, quam in Theologicis est impossibile vel uno passu progrediri intima cognitio-ne horum punctorum, quorum nemo ante me mentionem fecit, vel scientiam tra-didit: ex Figura vero X. disces, quomodo Puncta transcendentia attinguntur; Doctor Illum. in Comp. Art. Dem. Dist. 3. de Quæst. X. fol. 106. Tom. 3.; nam quia una potentia transcendit aliam, & objectum transcendent potentiæ vel potentias, impingeres in infinitos scopulos contradictionum, ob im-potentiam potentiarum attingendi realita-tem objecti, nisi in hoc oceano te regeret acus nautica hujus Figuræ: exemplo sittibi intellectus Cartesii ab potentia imagina-tivæ conantis imaginari, quod est inimagi-nabile, delusus; videlicet dari putans ultra sphæræ, quam ultimam & supremam ponimus in orbibus cœlestibus superficiem,

adhus corpus vel spatum corporeum cre-atum.

Tertium: sicut antedictæ Figuræ in si-nu suo condunt Figuram Elementalem, sic hæc in ventre suo habet Dagesch subtilissi-mum & vix non invisibile, scilicet pun-ctum, circa quod volvitur tota machina omnium orbium non solum Figurarum, sed quatuor Elementorum. Disc. ergò annumerandum punctis transcendentibus, quia transcedit visum sensualem & intellectua-lem. Mag. multorum, sed non omnium: invé-nit ars perspicilia, ut, quod sola natura ne-quit, ars suppleat, adhibe hæc mea, & centrum hujus Figuræ inspice, quid vides? Disc. video X. flavum splendidum Figuræ Imperatricis seu trianguli S. Dist. 3. Lib. Quint. Ess. Mag. bene vides, sed quare fla-vum? Disc. quia Chæos compositum ex ru-bedine & albedine. Mag. & quare in formâ Crucis? Disc. quia nulla forma artificialis est tam similis formâ naturali, sicut beatissima Crux. Doctor Illum. in Art. Comp. de Reg. in fine fol. 44. Mag. sic est, Fili; nam tota mea Ars & Scientia inclusa est in natura Crucis, ut dicto loco figura exprimit; & natura est basis & fundamentum Artis, sicut Elementalis est basis dictæ Crucis.

Disc. Cur autem X. in Cruce, si X. est Crux? Mag. quia Crux minor in majore, & Crux major in minore. Disc. hoc videtur ex-cedere captum. Mag. minimè, nam nun-quid X. flavum est minus, & continetur cum omnibus aliis literis figurarum in Cru-ce rubea, quæ est major, (vide Lib. de Fine) sicut particulare continetur in suo uni-versali? est ergò minus in majori: & nun-quid in flavo est rubeum, sicut in particula-ri est universale? est ergò majus in minori. Disc. quomodo potest esse universale in par-ticulari & extra particulare? Mag. Fili, si universale non esset in particulati, nullum particulare concordaret cum altero particu-lari; & si universale non esset extra particu-lare, nullum universale, quod est in uno particulare, esset continuum cum altero uni-versali, quod est in altero particulare; & sic in natura deficeret vel continuum vel discretum; & hoc est impossibile. Disc. sed quare rubeum convenit cum universali, & flavum cum particulari? Mag. quia rubeum convenit cum forma, & flavum cum concreto ex forma & materia composito, & major est universalitas in forma, quam in concreto; & ideo nominavi suprà Figuram Crucis

Crucis formam artificialem, & formam Crucis rubeam formam naturalem, quia ex albo, quod est materia, & ex tubeo, quod est forma, natura construit & componit flavum, quod est concretum.

Quartum. Revealsti nobis Pater unū punctū flavum valde subtile Figuræ X., & tamen, ni fallor, hoc punctum non est omnino indivisibile, quia habet in se adhuc duo puncta, scilicet album & rubeum, in quæ erit divisibile. Mag. sicut in magnete est unum punctum, quod est virtus magnetica, & est indivisibile, in quantum est universalis virtus, & est divisibile, in quantum in se, hoc est, in uno punto universali continet duo puncta specifica, scilicet virtutem attractivam & expulsivam, quæ sunt duæ potentiarum unius formæ vegetativæ, Doctor Illum. in Lib. Chæos de spec. fol. 21. n. 9., sic in punto flavo, in quantum est universale Chæos, sunt duo puncta particula-ria, album & rubeum, quæ sunt materia & forma ipsius; & in quantum est in primo gradu, *est ipsum Chæos quoddam universale vel generale incorruptibile*, Doctor Illum. in Lib. Chæos de gen. & corr. fol. 8. & ideo indivisibile; sed in quantum est in tertio gradu, est corruptibile & divisibile in suam formam & materiam. Doctor Illum. ibid. de tribus grad. ch. fol. 5. n. 4. Per dictum punctum seu centrum transit axis naturæ in duos polos oppositos, per quos formatur prima & universalis oppositio naturalis in Figura X., quæ est metaphora omnium oppositionum particularium, naturalium & artificialium, realium & intentionalium; *dirigitur enim homo ex hac Figura ad Theologiam, ad Logicam, ad Naturalia (Philosophiam) ad Medicinam, ad Jus & ad alias Scientias, & hoc metaphoricè, secundum quod metaphoricè Figura elementalis applicatur aliis Scientiis.* Doctor Illum. in Art. Comp. inv. Verit. de Reg. & Fig. X. fol. 44. Disc. qui sunt hi duo poli? Mag. *Esse & Privatio*, de quibus forma est prima Arbor secreta, quam suprà dedimus, & secundus quadrangulus Figuræ X.; nam omne ens naturale corporeum giratur circa hæc duo, ut cœlum circa polos.

Quintum. Quemadmodum principium motus Naturæ est circa dictos polos, sic principium motus Artis est circa eosdem; & sicut in Arbore Actus & Potentia conveniunt cum Esse & Privatione, sic in secundo quadrangulo Figuræ X. Perfectio & Defectus convenient cum Esse & Privatione; & quia

forma convenit cum actu & perfectione, materia verò cum potentia & defectu, sequitur, quod forma conveniat cum esse & perfectione, & materia cum privatione & defectu. Ulterius, quadrangulus Figuræ X. seu Prædestinationis habens in se dicta quatuor principia, scilicet *Perfectionem, Esse, Privationem, Defectum*, habet quatuor colores; nam *Perfectio* pingitur cœruleo, *Esse rubeo*, *Privatio nigro*, *Defectus viridi*: Doctor Illum. in Lib. Princ. Med. Dist. 1. cap. 1. fol. 3. & quia hi quatuor colores sunt quatuor Elementorum, ut ibidem vides in Arbore, rubeus & cœruleus significant A. C., niger verò & viridis significant B. D.: igitur concordantia colorum in differentia principiorum & elementorum significat, formam convenire cum A. C., hoc est, cum igne & aëre, & materiam cum B. D., hoc est, cum terra & aqua: unde, Fili, totus modus essendi & operandi realis & naturalis, qui invenitur in his quatuor elementis, est secreta significatio modi intelligenti & operandi intentionalis & artificialis.

Amplius: cum forma conveniat cum perfectione, & materia cum defectu, perfectio verò concordet cum esse, & defectus cum privatione, manifestum est, quod A. C. convenient cum esse, & B. D. cum privatione; *cum B. D. sint causa mortis, & A. C. sint causa vita*: Doctor Illum. in Lib. Princ. Med. Dist. 7. cap. 21. fol. 32. igitur in Figura X. & secundo ejus quadrangulo & in prima Arbore aperte revelavi vobis prima rerum naturalium principia, nempe *causam vitae & mortis*, & per consequens rerum intentionalium; nec solùm principia, sed etiam modum operandi cum principiis, quem per totum Librum Principiorum Philosophiæ & Medicinæ dispersum invenietis; sed clavem reposui in Distinctionis 7. caput 29. dicti Libri Medicinæ, ubi dixi, quod in privatione ipsorum C. A. destruitur eorum virtus, & in destructione virtutis corruptitur materia; quem textum bene applicasti suprà in meis Perspiciliis cap. 3. f. 72., imò totum modum generationis & corruptionis, mortificationis & vivificationis naturalis, in quo consistit Systema generale harum operationum, ad quod regulari debent omnes particulares mortifications & vivifications, ad literam exposui, demonstravi, & tantâ claritate revelavi in Metaphora 24. Mortificationis & Vivificationis Dist. 10. cap. 36. dicti Libri de Principiis Medicinæ, ut clarius in nullo libro.

librorum Chemicorum sitis inventuri. Fili, lectioni hujus Metaphoræ 24. conjunge doctrinam, quam tradidi de Febris Dist. 7., præsertim cap. 22. de Febre quartana simpli- ci, & ob oculos pone quadrangulum de Melancholia, qui habetur in Rota Radicis, & doctrinam de Generatione & Corruptione, quam dedi Dist. 6. per tria prima capita hu- jus Distinctionis Libri suprà citati, & do- trinam de Contrarietate, quam habes ca- pite 11. Dist. 3., singulariter in §. de Mixtione E. S., quem lege à capite ad calcem. Cum hac lectione combinabis Distinctionem 6. de Probatione ipsius G. Libri Principiorum Philosophiæ & cameram 53. dicti Libri p. 2., quæ incipit: *Cerebrum est complexionis frigi- dae*; item cameram 100., quæ incipit: *Ignis habet M.*, & 102., cuius initium: *X. est Fi- gura ex contrariis*: pleni sunt hi duo Libri nobili & utilissimâ Scientiâ horum duorum naturæ motuum, in tantum, ut integrum volumen de hac sola materia ex illis posses excerpere, nec te onerant mole suâ, sunt enim formati secundùm normam Tincturæ Philosophorum, quæ parum habet materia, & multum virtutis.

Disc. Quisnam est proprius finis & utilitas hujus quinti numeri? Mag. Ille & Illa, quæ suprà tibi revelavi de Secreto Figuræ V. Primo, fol. 34. §. *Fili humilitas*: sed quia lux addita luci magis illuminat, recollige ea, quæ dicto loco fol. 35. §. *Jam suprà in fine de duabus Portis Intellectus & Voluntatis* dixi per Metaphoram, & nunc ad literam expono: intellige igitur, quod duæ Portæ, quibus datur introitus in omnem scientiam & veram sapientiam, sunt *Vita & Mors*, quas paulò antè vocavi *duos Polos*, circa quos Rota & Opus Naturæ, & Artis ac Naturæ simul volvit; quorum actus sunt *vivifica- tio & mortificatio, generatio & corruptio*. Fili, quia tu tuam propriam faciem intueri non potes, invenit Ars & Natura speculum, per quod tibi artificialiter fiat visibile, quod naturaliter est invisibile: & quia DEUS, qui est magis in te, quam tua propria facies, & quia est Spiritus, & tu propter peccatum originale à statu claritatis Spiritus prolapsus es in statum obscuritatis corporis, magis invisibilis tibi factus est DEUS, quam tua propria facies; ne autem crederes, quod major esset potestas Artis in formando speculum artificiale sensuale, per quod invisibile sensuale potest fieri visibile, dignatus est DEUS tibi componere & exhibere in

Natura speculum naturale & artificiale, sen- suale & intellectuale, in quo posses videre omnia invisibilia tam sensualia quam intel- lectualia, & maximè centrum omnium in- visibilium, quod est in te, scilicet DEUM.

Disc. Ex qua materia & forma forma- vit DEUS hoc speculum? Mag. materia & forma hujus speculi sunt *Principia Mortis & Vitæ*; nam materia speculi naturalis sen- sualis sunt terra & aqua, quæ sunt principia mortis, ut suprà audivisti, & forma illius sunt aëris & ignis, quæ sunt principia vitæ; „quemadmodum enim de materia & forma „componitur magis nobile, hoc est, com- „positum, & illa nobilitas est in composito „per hoc, quia causa finalis movet materiam „& formam ad compositum, Doctor Illum. in Lib. Mir. Dem. 2. cap. 27. n. 2. fol. 50. sic DEUS ex duobus inferioribus elementis velut ex materia, & ex duobus superioribus velut ex forma, composuit dictum specu- lum sensuale; & ut nil deesset ad analogiam & proprietatem veri speculi, posuit aquam loco vitri, & obduxit albedinem hujus vi- tri aquatici nigredine terræ loco folii, & per aërem reddidit diaphanum, & claritate ignis splendescere fecit: Doctor Illum. in Art. Comp. Med. p. 2. q. s. & sicut in poten- tia speculi artificialis ejusque forma univer- sali latent omnes formæ particulares repræ- sentabiles, & possunt transire de potentia in actum, sic in potentia hujus speculi natu- ralis ejusque forma & materia universalibus latent omnes formæ & materiae particula- res, & possunt educi de potentia in actum.

Disc. Quâ viâ? Mag. per dictas *duas Portas*; „nam in eo, quod G. dat se in sub- „tili materia igni & aëri, & in grossa ter- „ræ & aquæ, & materia ignis subtilior est, „quam materia aëris, & materia terræ gros- „sior est, quam materia aquæ, idcirco se- „cundum dispositionem ipsorum F. G. H. K. „in I. quodlibet Elementum suam sphæram „habet habituatam: & ideo per K. H. ex locis „altis ad ima, & è converso, movetur, & „quodlibet Elementum in sphæra alterius „suam propriam sphæram habet in habitu, „& intrat in O. P. Q. R. cum forma extra- „nea & cum propria & simplici virtute at- „que qualitate & proprietate, & M. for- „matur in triangulo viridi & rubeo in vasis, „quæ plena sunt ex O. P. Q. R., quæ quidem „vasa duas portas habent, per quarum unam „intrant individua specierum, & per alteram „excunt, & C. per omnia illa vasā moveretur ex- „undo

undo ex G., & redeundo ad ipsum G.; „totum „verò hoc opus oportet fieri NB. secundùm „H.M. & alia principia supradicta. Doctor Illum. in Lib. Princ. Phil. p. i. Dist. ii. de habbit. Ra. 4. fol. 19.

Disc. Quid intendis per G., Pater, visnè materiam primam Aristotelis? Mag. nequaquam; nam hanc considerant Logica vel Metaphysica in abstracto, in quo statu non potest servire operationi physicæ, sed tantum speculationi; mea autem prima materia est ens physicum & in concreto, quod potest videri & tangi: & quia est in duplo statu, nempe G. crudum, & G. coctum, Doctor Illum. in Lib. Princ. Phil. p. 2. cap. 73. fol. 47. crudum potest digeri & coqui, Doctor Illum. in Lib. Chāos de Qual. Ch. fol. 30. & coctum potest reincrudari, ibid. de Quinte Univ. n. 5. fol. 19., item de Subst. Ch. n. 13. fol. 27., item de Quant. Ch. n. 8. fol. 28.: hæc duo G. in dicto Libro Chāos nominavi duo Chāos, scilicet *primum & tertium*; & primum iterum distinguitur in duo, in propinquum & remotum, mediante scilicet materia propinquā & remotā; ibid. de Differ. Ch. n. 6. fol. 22. quorum ultimum, licet sit compositum, non tamen est generabile vel corruptibile nec sensibile, ibid. de Gen. & Corr. Ch. n. 1. fol. 8. sed primum propinquum est generabile, corruptibile & sensibile, sicut tertium; quod patet in grano frumenti generativo, quod moriendo in terra confundi oportet, priusquam possit producere grana de se generabilia sub specificas formas; & propter hoc primum & tertium Chāos sunt opposita relativè, scilicet primum per modum confusionis, tertium verò per modum specificationis; Doctor Illum. in Lib. Chāos de Relat. n. 4. fol. 29. hoc tamen differt, quia compositio primi gradū cruda est & indigesta, compositio verò tertii Chāos digesta propter frequentem introitum aliarum partium in alias. ibid. de Situ Ch. n. 5. fol. 38. Fili, percurre omnes libros Chimicorum, & vide, an clariū de hac prima & secunda materia, de hoc primo & tertio Chāos physico loquantur: hæc sunt illa duo vasā, quæ duas portas habent, hæc sunt illa duo subiecta, in quibus Natura & Ars descendendo ab universalī ad particulare, & ascendendo à particulari ad universale suas operationes exercent; quas analysin & synthesin naturales nominamus, & quas intellectus humanus in suo ascensu & descensu imitari debet.

Disc. Cùm ad componendum hoc spe-

culum naturale sensuale sit valde necessarium habere notitiam *primi Vasis & prima Portæ*, obsecro, Pater, in gratiam Filiorum tuorum resera hoc vas, & aperi hanc portam. Mag. *primum Vas* est aqua, & *prima Porta* est mors.

Unde ad majorem elucidationem hujus *primi Vasis*, Fili intellige constitutionem „hujus magni mundi, quem DEUS omnipotens post naturæ creationem fecit in „forma confusa, scilicet, quod omnia elementa erant mixta tali modo, quod nec „ignis nec terra nec aër apparebant, nisi „in forma confusa aquæ, quæ attingebat „usque ad circulum lunarem, sic, quod nec „nec ignis calorem, nec aër humiditatem, „nec terra siccitatem habebat, immo totum „versum erat in frigiditatem propter con-„fusionem suarum naturarum; quoniam „quantò magis frigida erat natura aquæ, „tanto magis stringebat naturam calidam „ignis in profundum aliorum elementorum, & per consequens naturam aëris magis puram; cum aër sit cibus & materia „ignis, sic, quod postea, cum mirabilis „ipsorum divisio facta fuit per potestatem „divinam, & quodlibet eorum fuit associatum & hospitatum in suo loco secundum „debitum naturæ, fuit repertum, quod „in terra remansit de igne & aliis elementis, „in quibus est res, quæ rebus conjunctis „participat. Doctor Illum. in Theor. Test. cap. 75.

Hoc opus divinum est tanquam speculum, in quo humanus intellectus potest cernere principium omnis rectæ rationis essendi, operandi & intelligendi; „hæc enim est generalis regula operandi, quam Deus & Dominus noster dedit Naturæ, & nobis monstravit per figuram, & qui habet aures audiendi, habet totum in suo intellectu; quia insequendo hanc doctrinam Natura facit omnia sua opera: quare patet, quod, qui ignorat hanc divinam doctrinam, est extra opus Naturæ. Ideo Fili, si vis facere operationem nostram per Naturam, insequere operationem doctrinæ Naturæ; nam ei non est datum, quod per aliam doctrinam possit operari, nisi per illam, quam habet à DEO Magistro suo præceptam & doctam per intelligentiam perfectam, per quam mouentur suæ operationes &c.; & ex hoc sit speculum tuum Natura. Doctor Illum. ibid. cap. 76.

Hanc autem operationem insequeris, si G. coctum converteris in G. crudum, hoc est, si ultimum vas mutaveris in primum, scilicet per reductionem, quæ fit per retrogradationem illius in formam confusam, respectu massæ hujus mundi, quo usque versa sit in qualitatem magnæ frigiditatis, in qua primò fuit: & quando sic erit versa, notare potes & cognoscere, quod non est nisi unum compositum per artem confectum respectu Naturæ, ac si absque adjutorio artis esset factum per Naturam ad consequendum finem sui intellectus &c. Et per hanc primam conversionem dictum G. coctum vertitur in naturalis frigidorem, scilicet in G. crudum: & ideo oportet, quod aqua ibidem dominetur, & in se contineat alia elementa, ex quibus Natura per divisionem se habet postea verti de qualitate in qualitatem: ibid. cap. 77. hanc massam confusam, Fili, Philosophi vocaverunt similitudinariè totum mundum; nam in ipsa sunt quatuor elementata confusa, quæ separari possunt & dividendi quodlibet ad suam partem imprægnata de natura quinta, & per quam separantur &c.: vide ergo, Fili, naturam, quæ erat in toto composito integraliter primò frigida, & postea conversa est in quatuor qualitates elementarias, scilicet in siccitatem, frigiditatem, humiditatem & caliditatem per divisionem elementorum. ibid. cap. 78.

Totum hoc Chæos physicum & reale necessarium tibi debui exactè describere (cujus demonstrationem intellectualē reservo in *Caput sequens*) & usque ad numerum quaternarii deducere; nam hoc est fundatum, cui inadiscavi Chæos intentionale Figuræ S. & X., ut statim infrà monstrabo, ne forte putares, inventum harum Figurarum esse tantum lusum ingenii vel phantasias.

Disc. Non deerunt forsan, Pater, qui suprà allegata à te Capita Theoricæ Testamenti tibi à me affecta dicent. Mag. Fili, liberabo te ab hac impositione; nam *Capite quinto de Secreto Operationis* ponam parallelum ex Libro meo indubio *de Ponderositate & Levitate Elementorum ejusque Questione 13. defumptum* adeò clarum, cui non poterunt resistere omnes Adversarii tui; totus enim processus ibi adfertur, & tam distinctè exponitur sub metaphora conversionis nutrimenti in corpus humanum per ordinem

singularum officinarum incipiendo à stomacho, ut, si hanc theoreticam & practicam conferas cum theorica & practica dictorum Capitum mei Testamenti, non possis non agnoscere, me Authorem utriusque Libri: præsertim si accedat contemplatio perfectæ concordantiæ, quam paulò inferioriùs exponam comparando structuram & opus Figuræ S. cum structura & opere hujus Chæotis elementalis; hæc enim omnia & singula casu exactè convenire est impossibile.

Reserato primo Vase nunc aperiam tibi primam Portam. Non te latet, Fili, quod in omni composito naturali sit actus & potentia, hoc est, forma & materia; & quia forma convenit cum esse, & materia cum privatione, omne compositum est subiectum privationi ratione materiæ: cum igitur omne compositum naturale sit unum & totum & concretum, per privationem, quæ convenit cum corruptione & mortificatione, est resoluble in duo, quæ sunt dicta forma & materia physica, & sunt partes & abstracta ipsius compositi.

Disc. In Philosophia peripathetica numerantur tria principia rerum naturalium in fieri, scilicet forma, materia & privatio; & in facto esse duo, vel etiam tria, scilicet forma & materia & conjunctio, & hoc videtur necessarium; nam si materia esset ipsa privatio, & forma ipsum esse, nunquam fieret ex illis compositum, cum esse & privatio opponantur. Mag. privatio physica, de qua hic agimus, est ens reale, ut jam suprà dixi, & est ens visibile & tangibile; nam nisi tale esset, Analytica naturalis non haberet instrumentum, cum quo privaret vel naturaliter resolveret, sicut si non haberet formam, non haberet instrumentum, cum quo formaret: hoc autem ens, si rectè meministi, dixi convenire cum duobus elementis materialibus, scilicet cum terra & aqua, & maximè cum aqua: & hæc est ratio, quare sapientes Philosophi per metaphoram vocaverunt aquam hyemem, quia hyems est causa putrefactionis seu privationis physicæ: rem ab exemplo discé, Fili: glacies est aqua congelata, & aqua calida est aqua resoluta, si posueris glaciem in aquam calidam, resolvet aqua aquam, vel melius dicendo, liquefaciet aqua aquam: glaciem nomina compositum ex materia & forma, aquam congelatam voca materiam, & aquam calidam

lidam voca privationem, & habebis duo & tria principia, prout vis: sed differt nostra aqua ab aqua calida, quia nostra est frigidissima, est enim in quarto gradu frigida, & in primo calida. Doct. Illum. in Th. Test. cap. 54.

„ Natura (hujus aquæ) talis est, quod „ mortificat & obscurat omnem rem, & ob- „ umbrat & denigrat aërea nostra omnia, & „ omnem animatam rem corrumpit, & de- „ siccatur res virides & humidas res naturales, „ quæ sunt generatæ aut in via generationis, „ acerbat res dulces solutas, & reincrudat „ res coctas & terminatas, & facit de calido „ frigidum, & de sicco humidum, de „ duro molle, de ponderoso leve, de gros- „ so subtile; & hæc omnia facit à sua propria „ natura prima per operationes certas. ibid.

Fili, quia hæc aqua est creatura, in illa est *actus & potentia*, unde quando actus est frigida, potentia est calida; & quia potentia potest transire in actum, & actus in potentiam, potest facere totum oppositum, quando extrà est calida, hujus, quod facit, quando extrà est frigida, quod dicto loco videre poteris: & per hoc tibi revelatur Secretum, quomodo privatio transmutatur in conjunctionem, & corruptio in generationem, & mortificatio in vivificationem &c. In magno Chao, quod supremus Artifex tanquam supremum universale totius Naturæ corporeæ produxerat, ex quo omnia particularia mirabili analyticâ & syntheticâ prodierunt, terra erat inanis & vacua, & tenebrae erant super faciem abyssi, ergò totum Chao erat nigrum; & quia nigredo secundum meam Scholam est color terræ, aqua ejecerat totam terram in superficiem vel circumferentiam; quando igitur Spiritus DEI ferebatur super aquas, nondum erant aquæ divisæ, sed adhuc involutæ uno spolio tenebrarum.

Disc. Quid ergo significat hæc nigredo? Mag. ista nigredo demonstrat signum primæ Portæ &c., & sine ipsa non potest aliquid fieri, quia est ignis naturæ &c., qui sine corruptione sui corporis non potest manifestari; & nisi manifestetur, nunquam erit in actione, per quam possit crescere aut generare &c.; quia ignis naturæ, cum sit inclusus in profundiori sui corporis, non potest se statim ostendere, quo usque sit apertum; nam ignis est inclusus & absconditus in grossis elementis, sicut lux in centro tenebrarum: & ex hoc extitit declaratum, quod in puncto nigredinis noster ignis incipit operari, & non antè: Doctor Illum. in Theor. Test. cap. 28. operatio

verò hujus ignis est putrefactio & separatio lucis à tenebris: per lege totum Caput citatum, & compara ad primum Caput Libri Geneseos, videbis ante oculos tuos totum speculum illud naturale sensuale, ejusque fabricam ab initio usque ad finem: inspice igitur, & fac secundum exemplar.

Nunc ordo exigit, à speculo naturali, sensuali & reali te convertere ad speculum artificiale, intellectuale & intentionale, ut in illo conspicias non solum mutuam utriusque proportionem & habitudinem, sed parem utriusque usum in eruendis particulis, quæ sub obscuritate potentiae universalis absconduntur. Quemadmodum Chao naturale, reale & sensuale sub metaphora duorum vasorum & duarum portarum duplex esse percepisti, scilicet primum & secundum, sic Chao artificiale, intentionale & intellectuale duplex esse scito, scilicet primum & secundum: & quia finis Naturæ est principium Artis, & è converso, à secundo nunc sumemus initium, ascendendo ad primum, sicut antea exorsi sumus à primo, descendendo ad secundum.

Spero, te memorem esse, Fili, eorum, quæ suprà in *Secreto Figuræ S. S. Cùm sub una*, fol. 27. de duplice agente dixi, vegetativo scilicet & intellectivo, ubi tibi monstravi duos Circulos Principiorum utriusque perfectè similiūm: unde cùm de priori, nempe vegetativo, multa hucusque revelaverim Secreta, de posteriori nunc sub analogia prioris agam, taliter quidem, ut sensus literalis sit circa posterius, sensus verò metaphoricus circa prius; & hoc necessariò sic debet esse, cùm unum sit in altero, & unum unitum cum altero, & unum significatio alterius, & opus unius operis alterius: idcirco Fili introrsum te verte in centrum, nam abdita, obscura & profunda tibi aperiam.

Tu audivisti, quod, ubi natura desinit, ibi Ars incipit; & hoc ideo, quia cùm Ars, quæ est imitatrix naturæ, cogatur sumere materiam à natura, natura præparat Arti materiam in tanta perfectione, quantâ potest, adhoc, ut id, quod Arti est impossibile, natura suppleat & ministret ipsi: unde cùm tota perfectio, quam natura per opus suum intendit, & potest attingere, sit in fine operis naturæ, & perfectio, quæ est in dicto fine, & est in actu, non sit sinè defectu in potentia, recurrit natura ad Artem, ut hoc, quod soli naturæ est impossibile, per Artem & naturam simul compleatur; quod fit

fit in fine operis Artis & naturæ simul, in quo perfectio est in actu absque defectu in potentia; & hic est major finis, quæm primus finis operis naturæ; quod patet ex sequenti exemplo.

Sensualiter sentimus, quod corpora magis perfecta in duratione, quæ format natura, sunt lapides & metalla; & quia inter lapides major duratio convenit cum majori duritie in adamante, & major duratio cum majori mollitie in auro, aurum & adamas inter lapides & metalla in his proprietatibus sunt magis perfecta corpora; nec tamen sentimus, quod aurum & adamas perficiat ullum aliud corpus inferius in eundem gradum perfectionis: unde sequitur, quod in illis sit perfectio in esse, & defectus in operatione: ergo in illis est esse in actu, & privatio ipsius esse in potentia, quia ex defectu operationis sequitur privatio ipsius esse; & ex privatione ipsius esse sequitur privatio perfectionis; sed quia in nullo corpore glorificato est defectus operationis, per quem perfectio, quæ est in actu, possit transire de actu in potentiam, defectus in potentia est impossibilis; nam si esset possibilis, possit transire in actum; & si non posset, frustra esset in potentia; & hoc est impossibile: unde cum major finis, ad quem moventur elementa, sit corpus glorificatum, ut docui in Dist. 3. Fig. T. cam. 85. fol. 43. Artis Universalis hujus Tomi (habente in elementali Figura quolibet elementorum tam magnum naturalem appetitum in dando se ipsum aliis, & recipiendo se ipsum in aliis, quod inde suppositum quoddam generatum resultet, in quo significatur illa una Essentia & illa tria Supposita, quæ sunt in eadem extra rubeum, ibid. de Fig. A. cam. 71. fol. 70.: in quo corpore glorificato est æqualis perfectio in essendo & operando) intellectualiter intelligimus, quod Ars & natura simul possunt attingere illum majorem finem in omni corpore naturali: quapropter cum sit impossibile, quodlibet corpus naturale particulare per Artem & naturam reddere gloriosum, nisi habeatur agens universaliter reale, quæm intentionale jam glorificatum, & ad supremum gradum gloriae, quæ Arti & naturæ est possibilis, jam reductum, ideo omnes antiqui Sapientes ingeniati sunt tale agens invenire & præparare.

Disc. Quis, quæso, crebet, tale opus Artis & naturæ esse possibile, per quod tale agens producatur? Mag. ille, qui amat veritatem, & qui intelligit meam Artem Uni-

versalem; nam conditiones camerarum Figuræ T. demonstrant, „quod illud opus „debeat affirmari, per quod E. habeat maiorem æqualitatem in operatione ipsorum „B.C.D. capientium A. V. Y. pro objecto, „& illud, per quod in elementali Figura ha- „beatur major æqualitas unius elementi ad „aliud, ac illud, per quod creatura fortius „elongatur à minoritate, appropinquans „ipsi A., Doctor Illum. ibid. in Fig. T. cam. 80.: quid clarius posset dici? & tamen tam pauci etiam docti hoc admittunt; sed quid hos inculpo, cum & quidam meorum Discipulorum, qui meæ Artis Professorum titulo gloriantur, hoc in Arte ad literam expressum non agnoverint, imò ore & calamo impugnarint.

Disc. Non dubito, multos illorum, qui hæc & ipsos tuos Libros acutiori nunc visu rimabuntur, non amplius adeò impolitos fore, ut te theoricam hujus operis ignorasse, contendant, sed bene practicam, quasi Viros literatos minimè decentem. Mag. quasi verò therica boni esset decens, & practica boni indecens: sed quid frustra litem terimus, en ipsem practicam cum toto Systemate utriusque agentis sub habitu agentis intentionalis in medium proferam, ausulta. Disc. omni attentione, loquere Pater, quia audit servus tuus.

Mag. In unam Figuram S. concessi Agentis & Opus Agentis tam reale quæm intentionale tanto artificio, ut sublimitate redde rem Arrem illustrem, brevitatem & ordine memorabilem, facilitate intelligibilem, utilitate amabilem: quapropter scias, S. esse supradictum secundum Chāos, quod est finis naturæ & principium artis, habens in se R., quod est primum Chāos, & S. est R., & R. est S.; sed differunt per accidens, quia R. est prima materia, & S. secunda. Disc. quomodo R. & S. possunt esse idem, cum S. sit genus, & R. species? ut tua Ars Compendiosa & Universalis ostendunt. Mag. est duplex R., scilicet R. simplex, & R. compositum: R. simplex est species, & R. compositum est genus; nam quando E. I. N. miscentur & componuntur in R., tunc R. est compositum; sed quando E. I. N. separantur ab R., tunc R. est simplex: & quia E. I. N. R. simplicia valent S., manifestum est, quod R. compositum valet S.

Disc. capio, sed quoniam est differentia inter R. & S., quodnam horum est magis perfectum, Pater? Mag. per unum modum

dum S. est magis perfectum, quam R., & per alterum R. est magis perfectum, quam S.; nam quia Ars & natura tendentes ad maiorem perfectionem reducunt S. in R., clarum est, quod R. sit magis perfectum, quam S.; sed quia R. est minus durable, quam S., & est facile alterabile in E.I.N., & S. difficilè, ut infra audies, ideo major est perfectio in S., quam in R.: item est alia major perfectio in S., quam in R., sed hoc est S. secundum, & non primum.

Disc. Dantur ergo duo S. sicut duo R.? Mag. dantur utique; quia si non, quomodo motus naturæ & artis, & motus essendi & intelligendi essent circulares? unde quemadmodum fit motus circularis in natura, sicut patet in agresta, que est siccæ & frigidæ complexionis, deinde facta ipsa racemo est humida & calida complexionis, & postea vinum, quod de ipso racemo producitur, est calida & siccæ complexionis, & ultimò acetum de ipso vino factum est siccæ & frigidæ complexionis, Doctor Illum. in Lect. Art. Dem. de Fig. Phil. fol. 47. Tom. 3., sic fit motus circularis in arte & natura convertendo S. in R., & R. in S.; nam sicut finis operis naturæ est principium operis artis, sic finis operis artis est principium operis naturæ, sed in altiori gradu: hoc autem exigit natura universalis agentis, ut, quantò altius ascendet in sua universalitate, tanto altius ascendat in sua bonitate, magnitudine, duratione, potestate & in omnibus perfectionibus in figura A. contentis, & per consequens in operatione bonitatis, magnitudinis, durationis, potestatis & omnis perfectionis in A. contentæ; nam A. est S., & S. est A., sed A. creatum.

Disc. Quanta mysteria latent in his figuris, & quis penetrabit ipsa? Mag. qui non descendet, non ascendet; nonne legisti, nisi conversi fueritis, & efficiamini sicut parvuli, non intrabitis in Regnum Cœlorum? Math. 18. v. 3.; & ego dico vobis, nisi cum parvulis de novo addiscatis meum alphabetum, non intrabitis in Cœlum Philosophorum. Disc. quomodo hæc faciunt ad propositum? Mag. quam maximè, quia Agens quæsitus (ut ore aperto dicam) est Cœlum Philosophorum. Disc. & quid literæ alphabeti serviunt ad cognitionem hujus Agentis? Mag. quia sine cognitione literarum non acquiritur notitia dispositionis vel productionis hujus Agentis; hanc autem occultavi sub sedecim literis Libri Principiorum Philosophiae, quæ respondent sedecim literis Figurae Libri Chœos,

& sedecim literis Figurae S. Distinct. 3. Libri Quint. Eff., ex quibus tribus Libris & Figuris formavi unum Librum & unam Figuram circularem septem Rotarum, continentem omnia, arcana & omnia particularia, quæ in dictis tribus Libris seorsim erant posita, & hinc inde dispersa.

Ex his septem Rotis composui novem Columnas sustentantes totam Machinam meæ Artis, quam sub velo Figuræ Universalis compositæ ex quatuor speciebus primi Agentis & ex Figura Generali in Arte Universalis tradidi: harum columnarum duas ponam infra in Secreto Tabularum, non subscribendo significata illarum; nam expositionem illarum tibi dabunt Emendatores & Reformatores meæ Artis.

Disc. Si possunt: vereor, mi Pater, ne hæc omnia truffas esse dicant, sic enim sine suo incommodo me expedient; quod si paululum importunior instabo pro obtinendo meliori responso, recipiam aliquot colaphos dicteriorum proviatico, & in pace dimittar. Mag. hæc omnia adhuc vivens expertus sum, & futura quondam prævidi; hinc in quibusdam meis Libris meâ commonitione vos præmunivi, ne insolita vobis accidant: exemplum hujus habes in Dialogo ad Monachum in fine. Dif. 3. Lib. Quint. Effent. Disc. non credunt à te factum. Mag. qui non credit, fleat super sé, Arnal. de Villan. de simpl. cap. His itaque auditis: hoc idem assero de maximis his Secretis, nam si nec ratio nec authoritas meorum indubiorum Librorum illos movet, etiam ad sensuale experimentum manebunt insensibiles.

Disc. Quid autem his septem Rotis & novem Columnis nos doces? Mag. multa & profundissima Secreta in illis demonstravi, „non tantum ad intelligentiam columnarum, quantum ad intelligentiam profunda dissimilæ Artis, & contra illos, qui veris principiis & mediis abjectis vilipendunt hanc Ardem à DEO paucis concessam, Rig. in part. 3. foc. n. 7.: „cùm enim hæc scientia sit ex determinatis, infallibilibus & recolitivis principiis, ideo ipsum ingenium instruendum esse determinavi ad hanc rem recolendam; idcirco firmatis fidelissimis principiis universalibus in tribus Rotis communicantibus se simul omnia locavi, ut est „Figura S., Figura Principiorum Arboris, „(quam Chœos suprà dixi) & Figura Principiorum Philosophiarum, sunt enim lux multarum rerum in natura absconditarum, ib. n. 1.

G

Disc. Paulò antè septem Rotas nominasti, nunc tres, quomodo differunt? Mag. non differunt in essentia, sed in dispositione; nam ex his tribus factæ sunt septem, tres ex Rota Figuræ S., tres ex Rota Figuræ Cháos, & una ex Figura Principiorum Philosophiæ situatâ in medio utriusque. Nota insuper, quod tres colores, qui sunt in prima brancha meæ Arboris Medicinæ, sunt iidem, qui sunt in his tribus Rotis, nempe rubeus, cœruleus & croceus, unus horum est color significativus primi Agentis.

Disc. Sed quis usus harum Rotarum & Columnarum? Mag. duplex præcipue: primus ostendit operationem *ad intra* dicti primi Agentis, hoc est, ejus præparationem ascendendo ab infimo usque ad supremum gradum: secundus operationem *ad extra*, hoc est, combinationem & applicationem ejus ad alia subjecta: & hoc ultimum demonstrat praxis totius meæ Artis Compendiose, quam ideo intitulavi Librum S., item Figura universalis & practica ejus tam in Arte Universali, quā in Arte Demonstrativa; præsertim verò septima Figura ipsius S., h. e. Figura Specierum: *Igitur cum ita sit, hac Figura septima ipsius S. super omnia diligatur; nam in ea & in generali Figura de A.T.V.X. composita hæc Ars tota consistit, ponendo septimam Figuram ipsius S. in generali Figura supradicta, quæ due Figura p̄e omnibus reliquis Figuris amantur; in illis enim reperietur particolare Figura composita de A. T. Z., quæ cum ambabus ipsis Figuris inquiritur, concordantibus in eorum particularium individuis; in earum enim concordantia Secretum particularis, quod investigatur, revelabitur. Igitur cum hoc ita sit, in hoc puncto & transitu tota fortitudo hujus Artis consistit,* Doctor Illum. in Art. Univ. Dist. 1. Fig. S. 7. fol. 4. Hic autem descensus Agentis universalis ad particularia in opere intentionali & artificiali fit prorsus eodem modo, sicut descensus Agentis universalis ad particularia in opere reali & naturali, & ē converso; quorum tibi mutuam connexionem jam suprà ostendi in fine Secreti Figuræ S.: unde sequitur, quod, *sicut per elementalem Figuram inquiruntur significationes ipsius S. & motus suarum specierum & suorum individuorum, sic cum motu ipsius S. inquiritur motus camerarum Figurae Elementalis,* Doctor Illum. in Arte Comp. Dist. 3. p. 2. de 60. Quæst. q. 55.; quod esset impossibile, nisi esset perfecta proportio inter utrumque motum, scilicet realem & intentionalem.

Jam introspiciamus ipsas partes hujus Agentis tanquam gradus hujus ascensū & descensū, ac simul observemus carum motus & operationes tam ad intra, quā ad extra, sursum, deorsum & in circulum, simul miscendo unam cum altera; tuum autem est discernere, quando fiat sermo de motu intrinseco vel extrinseco, cùm de utroque separatim agere sit nimis prolixum.

Prima operatio est reductio ipsius S. in R.; nam, R. est ens de similitudinibus & dissimilitudinibus E. I. N. constitutum; & ideo R. est quædam confusio, in qua species S. sunt indigestæ, quare de ipsis verbum phantasticū non est assertivum, sed potius dubitativum vel ambiguum; & ideo ipsum R. est subiectum & materia confusa ipsis E. I. N., ut ratione affirmationis vel negationis à dubitatione se prolongent: *sicut elementata supposita à confusione prime materie ratione generationis procedentia se specificantia, à confusione ipsius prime materie recedunt;* & ut etiam, quando E. I. N. objectivè fatigata sunt, requiescant in ipso R., *sicut natura, dum fatigata est, quod non potest conservare sua supposita ix. esse specifico, permittit ead redire in confusionem prime materie, unde exierunt,* Doctor Illum. in Comp. Art. Dem. Dist. 1. p. 2. de 1. p. Fig. S. fol. 15. Tom. 3.: & hoc accedit, *cum ignis impeditur ad recipientem siccitatem à terra, & ad dandam caliditatem aéri, tunc enim diminuitur ejus operatio, quā diminutione devenit ad privationem; & ideo privatio operis est privatio subjecti,* Doctor Illum. in Art. Univ. Dist. 3. de Fig. V. cap. 78. fol. 100. Ex hac privatione verò causatur, quod in R. partes cuiuslibet particularis ad universale per indigestionem moveantur, sicut per P. (digestionem) descenderunt ex universalis ad particulare; & ideo C. R. (motus, alteratio) existunt in Q. (composito, quod hic est S.) in quo destruunt O. P. (mixtionem & digestionem) per dissolutionem & annihilationem ipsius Q., separando partes, ex quibus Q. est compositum, Doctor Illum. in Lib. Princ. Phil. p. 2. de Cond. Univ. Fig. cam. 29. fol. 39.

Contrarium autem accedit, quando R. de novo reducitur in S., descendendo ab universalis ad particulare regeneratum; nam sicut ascendendo per indigestionem diminuitur virtus in Q., & per privationem virtutis diminuitur operatio, sic descendendo per digestionem augetur virtus in G., & per esse virtutis augetur operatio; , nam quanto magis G. mortificatum est in O. P. Q.,

„tan-

„tantò major virtus resultat in Q., quod „compositum est ex ipso G.; unde illa mor- „tificatio ipsius G. in Q. est P. &c., Doctor Illum. ibid. p. 1. Dist. 14. Ra. 2. fol. 22.

„In elementalī Figura incipit ignis sim- „plex ex entitate sua producere ignem com- „positum, & quia in illo igne composito „sunt alia elementa, ideo resultat ex ipsis „elementis quoddam corpus in aliam spe- „ciem, quæ neque est ignis simplex, ne- „que est aliquid aliorum elementorum, li- „cet ex ipsis sit compositum; nam ex com- „positione ipsorum, id est, aggregatione si- „mul unitâ resultat quædam nova species, „sicut ex partibus domûs simul debitè uni- „tis resultat species, quæ est domus; tamen „illa species non est species alicujus partis „domûs. Unde cùm hoc ita sit, simili mo- „do absentia magnitudinis ipsorum E.I.N., „atque præsentia parvitatis eorum sunt „principium ipsius R., quod non est E. I. „N., quamvis ipsum sit ex E. I. N. existen- „tibus inter perfectionem & imperfectio- „nem in ipso R., quod est medium perfectionis & imperfectionis ipsorum E. I. N., per quod me- „dium fit transmutatio ipsius E. in I. & in N., & „ipsius I. in E. & in N., atque ipsius N. in E. & in „I.; quæ transmutatio est finis, per quem S. suis „speciebus in diversis temporibus possit uti, Do- „ctor Illum. in Art. Dem. Dist. 2. p. 2. de cam. R.R. n. 3. fol. 26.

A. creavit R. ipsis E. I. N., nam sive R. nunquā posset fieri transmutatio de E. in I., neque de I. in N., nec è converso; quoniam sicut sine forma & ma- teria non posset fieri transmutatio formarum na- turalium, ita tres species ipsius S. ne requirent trans- mutari altera in alteram absque quarta specie „ipsius S., scilicet R., quod est subiectum ipsis E. I. N., ut in eo exerceant suas operationes in trans- mutatione & conversione facta ab altera in alte- ram, Doctor Illum. ibid. cam. E.R. fol. 22.

„A. creavit I.R. in actibus potentiarum „ipsius S., ut ipsum S. in suis potentiis ha- „beat operationem ordinatam, quia I. ha- „bet recursum ad R., quando ipsum I. patitur de- fectum in F. G. H. per maximam (nimis mag- nam) abundantiam, seu per modicam (nimis parvam) accipiente I. de hoc, quod R. continet ex E. N., fortificando se ipsum, vel diminuen- do quantitatem ipsorum F. G. H., & hoc multi- plicando R., ut habeat temperamentum & justi- tiam in se ipso.

„Differentia est inter I. & R., quia I. „est simplex species ipsius S., sed R. est ipsius „S. species composita ex E. I. N.; & propter

„diversitatem, quæ est in simplicitate & „compositione, sequitur, quod I. R. quan- „doque habent concordantiam, quando- „que contrarietatem: eorum autem concor- „dantia existit in hoc, quod per nimiam vel per „minimam quantitatem ipsorum F. G. H. ipsum I. „componit vel deponit ipsum R.; „cùm autem „componit ipsum, tunc ipsum I. habet cum „eo concordantiam, & contrariatur sibi ip- „si, quia diminuit semet ipsum: habet „etiam concordantiam cum eo, temperan- „do se ipsum; sed contrariatur ei, quando „I. deponit R., & privat ab esse, & è con- „verso.

„In quantum I. est pars ipsius R., in „tantum est principium suæ partis existen- „tis in R.; & quoniam R. continet de E.N., „ad hoc potest esse principium ad multipli- „candum seu diminuendum partem, quam „habet ex I.; ideoque R. est medium & subje- „ctum, in quo se revolvunt multiplicatio seu di- „minutio ipsorum I. E. N. in R., ut finis ipsorum E. R. inde sequatur, per quem finem I. in E. partici- „pat cum E. N.; qui finis est NB. transmutatio, „quam oportet fieri, ab una specie in alteram ad „formandum V. T. contra V. Z., Doctor Illum. ibid. in cam. I. R. fol. 24.

Plura exempla habes, Fili, in mea Ar- te Compendiosa & Universali, quæ sunt in primo Tomo; sed ista sufficere possunt illi, qui omnino bardus non est, ut videat etiam libero oculo, quod A. in R. ordinaverit, S. esse „creaturam in oppositione similem Figuræ Elemen- „tali; „quoniam sicut elementa alia in alia „intrant per triangulum viridem, rubeum „& croceum, & formant elementatum, ita si- „mili modo quando hi tres trianguli intrant „in potentiam memorativam, intellectivam „& volitivam, tunc formant R., in quo „R. sunt istæ cameræ [esse, privatio] [perfe- „ctio & impecctio seu defectus] Doctor Illum. ibid. cam. R.R. fol. 25.

Ad confirmationem supradictorum, & ostensionem omnimodæ conformitatis, quæ est inter speculum sensuale & intelle- ctuale finem huic Secreto imponam ostendendo duos polos, per quos transit axis, su- per quem volvitur hæc sphæra intellectualis, & quomodo fiat motus ab uno polo ad alte- rum; item quæ sint duo vasa & due portæ, ac nigredinem priuæ portæ, quam in speculo- sensuali necessariam vidimus: nota, quod hos duos polos tibi signant literæ Y. Z. in Arte Compendiosa; sed nota, quod duas Artes Compendiosas fecerim, quarum pri- G. 2 mam

mam hoc primo Tomo accipis, & hæc Theoriam continet, altera sequetur in aliquo Tōmorū sequentium, quæ Practicam exhibet: & sicut in hac prima Arte Compendiosa dicta duo signa ad literam significant duos polos intentionales & artificiales, & per metaphoram reales & naturales, sic in secunda Arte Compendiosa eadem signa ad literam significant duos polos reales & naturales, & per metaphoram intentionales & artificiales; & hoc clare revelavi *in fine tertie Partis mei antiqui Testamenti cap. 25.*, quod incipit: *Fili, accipe de bono &c.*, Quæstione: *Quare igitur fecimus hanc Arthem?* ubi expresse has duas Artes Compendiosas in unum colligavi cum tota integritate dicti Testamenti; in hac parte tertia dicti Testamenti Capite illius 22. incipiendo à Quæstione, quæ sic incipit: *Quare Virtutes in Deitate faciunt triangularitatem &c.*? revelavi pariter magnum Secretum de Figura A., & dicto cap. 25. de Figura T., cuius mirabilem usum per totum Testamentum practicatum invenies; sed (quod ad rem nostram pertinet) habes ibi specialiter clariū expressos hos duos polos, scilicet E. A. V. Y., I. V. Z., & axem transiuntem per utrumque, scilicet M. A. V. Y. Z., quorum origo est ex *Figura particularis Artis Universalis*, videlicet A. Y. Z.

Nigredinem, quæ est illud medium vel axis, super quem fit circulatio intellectuālis, & per quem fit transmutatio ipsius Y. in Z., & è converso, significat triangulus niger, qui est quintus in Figura T., quæ *duas Figuras in se claudit, unam Principiorum, alteram Elementorum*, ut in Arte Univ. Dist. i. de Fig. T. dixi, per hoc insinuando, quòd ordo, dispositio & colores horum triangulorum habeant duplē significationem, scilicet literalem & metaphoricam, quod nunc in opere ipsorum monstrabo exemplo trianguli nigri, & motu dictorum polarum.

„ Rationalis potentia affirmat aut negat sive dubitat per E. I. N. R., & sensitiva per quinque sensus, aut vegetativa per quatuor potentias, quæ sunt de entitate sua, scilicet appetitiva, digestiva, retentiva & expulsiva: „ veruntamen in sensitiva & vegetativa potentia metaphorice intelligitur, quod dandum est de triangulo nigro; idcirco secundum quòd triangulus niger existit in tribus potentiis per triangulum viridem, croccum & rubeum, existit Z. in objectis, quæ tres potentiae accipiunt; &

„ hoc idem sequitur de Y., Doctor Illum. ibid. in cam. X. Z. fol. 40.

Adhuc clariū. „ In R. existit vehementiū camera ipsorum Y. Z. per triangulum rubeum, quām in E. I. N., ideoque Y. Z. transeunt per multa media, priusquām similipli citer sint in E. I. N.; nam in O. est absentia ipsorum B. F. per præsentiam ipsius K.; & propter hoc absentia ipsorum B. F., & præsentia ipsius K. sunt principia, quomodo E. habeat Y. in privatione, & Z. in actu; & ideo Z. est principium privationis ipsius Y. in E. I. N.: hoc idem etiam sequitur de P. Q. in E. & in I. N.: unde à contrario sensu denotatur, quòd Y. est principium absentiæ ipsius Z., medium verò est in subiecto, quod est R., in quo fit transmutatio, que fit ex T. in Z., & ex Z. in T. per E. I. N., sicut fit ex elementis per individua specierum; „ sed in hoc est finis, quòd Y. destruat Z. per E. I. N., Doctor Illum. ibid. in cam. Y. Z. fol. 41.; quam destructionem facile perficies, sicut Y. jungas V. lvidum, & V. rubeum cum Z.

Cum igitur Z. sit principium privationis ipsius Y., Y. convenit cum esse, ut Z. cum privatione; & quia vita convenit cum esse, & mors cum privatione, manifestum est, quòd Y. convenit cum vita, & Z. cum morte; & per hoc manifestantur tibi *duæ Portæ*, quæ sunt in R., quarum *prima* est in actu, & *secunda* in potentia; „ per hanc enim figuram (R.) E. I. N. ingrediuntur confusione, miscentur & dissolvuntur corum operationes &c., cum hac figura mortificari & suffocari potest quædam species ipsius S., & altera vivificari, ipsum R. ex omnibus speciebus cōponendo; & ideo S. multoties recreatur in confusione suarum potentiarum: quia *velut sensualiter primordialis materia existit potentia distinctioni elementorum & operationibus eorundem*, sic R. intellectuālis existit materia ipsorum E. I. N., Doctor Illum. in Arte Univ. Dist. i. de 5. fig. S. fol. 4.: en, quanta sit concordantia utriusque Systematis.

Sed ne tibi suboriatur error & suspicio, ac si S. in hac nigredine & confusione intereat, ut corpus elementare in sua nigredine, nota, quòd quidem „ in R. magis confusus est triangulus niger, quām in E. I. N., hoc enim est propter mixtionem, quam E. I. „ N. habent in R.; ideoque apparat, E. I. „ N. non esse de entitate ipsorum B. C. D., „ F. G. H., K. L. M., quia S. est corruptibile

„bile in R., & esset ita mortale, sicut corpus,
 „quod de entitate elementorum est mix-
 „tum, digestum & compositum; sed quo-
 „niam S. non commiscet suas potentias,
 „sed solos actus earum, quæ de entitate sua
 „non sunt, nec de entitate potentiarum ejus,
 „idcirco ipsum S. non est corruptibile, li-
 „cet E. I. N. sint corruptibilia in triangulo
 „nigro, Doctor Illum. ibid. in cam. R.R.: &
 hic finis esto de Secreto Figurarum.

Disc. Gratias tibi immensas ago, Beate Magister, pro Revelatione tantorum Secretorum, quæ, licet secreta sint, non tamen à te adeò secretata, ut Discipuli tui ea omnino videre nequeant, vel habeant *figurare*, se videre id, quod nusquam est, ut nobis falso affingitur à nostris Adversariis; quæ si ipsi, datâ tantâ luce, adhuc non percipiunt, nullo collyrio sanari se patientur; non enim ex Libris dubiis, sed genuinis tuis Operibus omnia supradicta depromisisti, paucis pro confirmatione tantum additis.

De Tertio Secreto scilicet Tabularum.

Hoc tertium & ultimum Secretum est quoddam Systema universale generalissimum occultans in se septem Systemata particularia subalterna & specialia à quatuor præcedentibus Arboribus & quinque Figuris tanto artificio abstractum, ut ex ipso individuorum particularium numerus possit elici sinè ullo numero & fine terminationis, & est velut Organum musicum, cuius septem Registra *Capite sequenti* per ordinem exponentur, hac tamen arte fabricatum, ut non solum materiam & formam universalē, sed materias & formas particulares omnium harmoniarum naturalium & rationarium possibilium ex se subministret. Constat autem hoc Systema *quatuor Tabulis* universalibus, quarum prima ex prima Arbore, secunda ex secunda, tertia ex tertia, & quarta ex quarta est extracta. In his porrò Tabulis universalibus implicitè continentur omnes Tabulae particulares in omnibus meis aliis Libris descriptæ, sicut in Arboribus universalibus omnes Arbores particulares, & in Figuris Figuræ, quarum ordinem, subalternationem, descensum & colligationem nemo perfectè assequetur, nisi Secreta Magni Libri Contemplationum ex Scientia naturali & Theologie composti penetrarit, Doctor Illum. dicto Lib. cap. 230. Quibus vero animus deficit, aut defunt vires aut media

ad prædicta Secreta investiganda, non desponteant, sed contenti contemplatione veritatis rerum abditarum præstantissimorumque addiscant usum sequentium quatuor Tabularum, quem in *primo hoc Tomo* ejusque duobus primis Tractatibus, scilicet *Arte Compendiosa & Universali* sinè involucro fideliter detectum invenient; huic enim via insistentes incident hilares & securi per semitas infallibilium demonstrationum, ac vobis cum eundem fine ultimum consequentur (mediante tamen gratiâ DEI) scilicet cognitionem & fruitionem *supremi Veri & Boni*.

De Secreto primæ Tabulæ.

Hæc prima Tabula est composita ex forma & materia universalis actualiter in illa existentibus, in quibus potentialiter omnes formæ & materiæ particulares comprehenduntur, & ex quibus mediante arte & naturâ extrahuntur, applicando Tabulas sequentes ad ipsam, & informando illarum cameras per cameras hujus secundum modum & artem, quæ tradentur *sequenti Capite* in Grammatica, Logica & aliis Instrumentis.

Sequitur nunc ipsa Tabula.

Tabula I.

l d g i	l e g i	l f g i
l d g k	l e g k	l f g k
l d h i	l e h i	l f h i
l d h k	l e h k	l f h k
m d g i	m e g i	m f g i
m d g k	m e g k	m f g k
m d h i	m e h i	m f h i
m d h k	m e h k	m f h k
n d g i	n e g i	n f g i
n d g k	n e g k	n f g k
n d h i	n e h i	n f h i
n d h k	n e h k	n f h k
o d g i	o e g i	o f g i
o d g k	o e g k	o f g k
o d h i	o e h i	o f h i
o d h k	o e h k	o f h k

Significationes literarum quære in prima Arbore.

In hac prima Tabula repræsentatur motus primorum universalissimorum & generalissimorum Principiorum in se ipsa ascendendo, descendendo & circulando in pri-

ma Scala & prima Rota, ejus practicam ubi-
riorem dedi per *tria Capita* in Volumine ter-
tio Libro 4. Contemp. scilicet Capite 227.
228. 229.

De Secreto secundæ Tabulæ.

HÆc secunda Tabula est composita ex formis & materiis particularibus ac specificis regulatis & directis per formam & materiam universalem primæ Tabulæ; nam mediante illâ & hâc formæ particulares, quæ sunt in potentia, deducuntur in actum: ejus typus est sequens.

Tabula II.

m d h	n d h	o d h	p d h	q d h
m d i	n d i	o d i	p d i	q d i
m d k	n d k	o d k	p d k	q d k
m d l	n d l	o d l	p d l	q d l
m e h	n e h	o e h	p e h	q e h
m e i	n e i	o e i	p e i	q e i
m e k	n e k	o e k	p e k	q e k
m e l	n e l	o e l	p e l	q e l
m f h	n f h	o f h	p f h	q f h
m f i	n f i	o f i	p f i	q f i
m f k	n f k	o f k	p f k	q f k
m f l	n f l	o f l	p f l	q f l
m g h	n g h	o g h	p g h	q g h
m g i	n g i	o g i	p g i	q g i
m g k	n g k	o g k	p g k	q g k
m g l	n g l	o g l	p g l	q g l

Significationes literarum quære in se-
cunda Arbore.

In hac secunda Tabula figuratur motus secundorum Principiorum subalterno-
rum informatorum per prima ascendendo,
descendendo & circulando in secunda Scala
& secunda Rota, cuius practicam clariorem
exhibit *quatuor Capita*, incipiendo à Capi-
te 230. Voluminis tertii Libri quarti Con-
temp.

De Secreto tertiae Tabulæ.

HÆc tertia & ultima Tabula est consti-
tuta ex formis & materiis individuali-
bus, quæ descendunt, informantur & in-
dividuantur à duabus formis & materiis an-
tecedentibus, scilicet generali & specifica:
unde, sicut in prima est principium, in
secunda medium, sic in hac tertia est finis
& complementum operis: ejus figura est
ista.

Tabula III.

d h m	e h m	f h m	g h m
d h n	e h n	f h n	g h n
d h o	e h o	f h o	g h o
d h p	e h p	f h p	g h p
d i m	e i m	f i m	g i m
d i n	e i n	f i n	g i n
d i o	e i o	f i o	g i o
d i p	e i p	f i p	g i p
d i q	e i q	f i q	g i q
d k m	e k m	f k m	g k m
d k n	e k n	f k n	g k n
d k o	e k o	f k o	g k o
d k p	e k p	f k p	g k p
d l m	e l m	f l m	g l m
d l n	e l n	f l n	g l n
d l o	e l o	f l o	g l o
d l p	e l p	f l p	g l p

Significationes literarum quære in ter-
tia Arbore.

In hac tertia Tabula demonstratur motus tertiorum & ultimorum Principiorum
informatorum à primis & secundis & in in-
dividuo positorum ascendendo, descendendo
& circulando in tertia Scala & tertia Ro-
ta, de quibus in Secreto Grammaticæ & Lo-
gicæ audies, cuius practicam amplam tibi
dabunt Caput 234. & sequentia tria in Vol.
3. Lib. 4. Contempl.

Disc. Quare, Pater, hæ duæ ultimæ
Tabulæ habent cameras tribus tantum lite-
ris constantes? Mag. quia ad complendum
numerum perfectum quaternarii unam lo-
co formæ mutuant à prima Tabula.

De Secreto quartæ Tabulæ.

HÆc quarta Tabula deputatur Potentiæ
seu Agenti, in illa revelatur Ars &
Modus, per quem aperitur veritas vel falsi-
tas in omni re. Significationes & disposi-
tio literarum, quæ sunt in Tabula, non
sunt penitus eadem, quæ sunt in quarta
Arbore, sed sicut sequens Tabella indicat.

A	est Veritas.
B	apertura, h. e. inventio veritatis.
C	clausura, h. e. occultatio veritatis.
D	est Falsitas.
E	apertura, h. e. inventio falsitatis.
F	clausura, h. e. occultatio falsitatis.
G	est Fides & Credentia.
H	est Ratio necessaria.
I	est Fervor & Timor.

De

De istis novem Figuris simplicibus convenit componere unam Figuram divisam in octo Figuras, & convenit imponere figuram seu literam cuilibet octo Figurarum, ut sit signum, per quod cognoscatur quælibet Figura seu Camera Tabulæ, prout sequitur

Tabula IV.

K.	L.	M.	N.
BAG		CAG	
BAH	BAGI	CAH	CAGHI.
BAI	BAHI	CAI	
O.	P.	Q.	R.
EDG		FDG	
EDH	EDGI	FDH	FDGHI.
EDI	EDHI	FDI	

Fili, modica est hæc Tabella, quam volâ manûs posses abscondere, sed abscondit in sinu suo omnes Tabulas & Figuras meæ Artis, præcipue verò omnes illas, quæ toto Libro Contemplationis clauduntur; nam sicut potentia rationalis continet sub se quatuor potentias, sic hæc ultima Tabula & Figura Libri Contemplationis continet sub se omnes alias Figuras antecedentes, in qua Figura omnes aliae possunt recipi & recipere formam, Doctor Illum. cap. 364. dicti Libri: Fili perlege dictum Caput, & sedulò rumina, ne te effugiat sapor fructûs illius; postea examina fructum Tabularum, Figurarum, Circulorum, Arborum &c. aliorum Authorum Artem magnam sciendi docentium, & consule judicium tui gustûs. Disc. feci, Pater, masticavi diu multumque, hunc & illum, uno verbo, utrumque. Mag. quomodo sapit? Disc. de gustibus non esse disputationum, ajunt.

Mag. Absoluto Secreto Tabularum tempus est adimplere promissa, quo circa erigam hic in fine hujus Capitis duas Columnas herculeas selectas ex novem, ut, si cui forsan rigidi sunt pili, vires suas metiat ad illas. Disc. quare, Pater, vocas eas herculeas? Mag. quia tantum est in illis Naturæ & Artis Magisterium, ut non plus ultra; nam nemo Antecessorum potuit, nemo Posteriorum poterit Artem demonstrandi & operandi, quæ in his columnis sunt simul unitæ, altius efferre, vel magis perficere. Disc. omnia Ar-

cana Sapientum Taneos & omnes charæcteres barbaros in obeliscis Mempheos facilius denodari posse credo, quæ Secreta camerarum his columnis inscriptarum: tu igitur, Pater, quid sibi velint, nobis indica.

Duæ Columnæ Herculæ.

P. A A A. P. A A A.

c	a	c	d	i	a	c	d
d	b	d	e	k	a	c	e
e	c	e	f	l	a	c	f
f	d	f	g	m	a	c	g
g	e	g	h	n	a	c	h
h	f	h	i	o	a	c	i
i	g	i	k	p	a	c	k
k	h	k	l	q	a	c	l
l	i	l	m	r	a	c	m
m	k	m	n	b	a	c	n
n	l	n	o	c	a	c	o
o	m	o	p	d	a	c	p
p	n	p	q	e	a	c	q
q	o	q	a	f	a	c	a
r	p	a	b	g	a	c	b
B	b	q	b	H	h	a	c

Mag. Duæ Columnæ ultimæ ex novem, quas per figuram septem Rotarum construxi, sunt compositæ ex Principiis Philosophiæ & Principiis Chæos; nam prima linea verticalis in utraque columnæ, cui litera P. superposita est, significat sedecim principia mei libri Principiorum Philosophiæ; reliquæ verò tres succedentes literæ A. signatae sunt sedecim Principia Arboris seu Chæos: integræ columnæ comprehendit integrum opus, singulæ autem sedecim cameræ sunt totidem demonstrationes infallibiles & totidem operationes particulares unâ serie medium tendentes in productionem & perfectionem alicujus magni finis, scilicet individui, quod non nominavi, & vos scire convenient, si meam Artem noscitis.

Jam considera, Fili, quis unquam auctor est (quantumcunque glorientur suis inventis) se alligare ordini literarum alphabeticum, & verè ac realiter contexere series continuam demonstrationum ac operationis.

rationum, per quas intellectus & sensus confluentes simul in investigationem alicujus particularis quæsiti illud scirent invenire, & opere practico perficere? hoc verissimè & exquisitissimè præstant hæ duæ columnæ; nam quælibet dat suum individuum, & hoc ipsum dant reliquæ septem hic omisæ: quod si placet, & Artem noris, similia tu quoque sive numero produces; quæ si poteris

habere, poteris ridere, nec tamen felix eris, nisi possis simul tacere: interim hífruere à me tibi præparatis, quibus acquisitis non magnate premet aviditas inquirendi plura. Disc. certè, Pater, si Inimici hujus gloriæ & inclytæ Artis possent agnoscerre tantum DEI Donum, erubescerent de suis calumniis, exsangues licet essent ut limaces.

C A P U T III.

De Secreto septem Instrumentorum generalium Artis Magnæ, que conficiunt unum Instrumentum universale sciendi.

Septem Registra Organi Rationalis.

Trivium.

Quadrivium.

1.

2.

3.

4.

5.

6.

7.

I.	Grammatica	Logica	Rhetorica	Arithmetica	Musica	Geometria	Astronomia
II.	Fides	Spes	Charitas	Justitia	Prudentia	Fortitudo	Temperantia
III.	Intellectus	Scientia	Sapientia	Consilium	Fortitudo	Pietas	Timor.

Mag. Arduū iter ingredimur, Fili, à paucissimi tritum, accinge te igitur, nam Trivium & Quadrivium antiquorum Sapientum pertransire nos convenit, non festino, sed lento pede: unde cum Philosophus tractet de Trivio & Quadrivio, & suum subjectum sit intelligere, Doctor Illum. in Lib. de Ven. Sub. & Accid. Dist. 8. de 9. Sub. de Phil., nec sit possibile naturaliter pervenire ad hunc finem, scilicet intelligere, nisi transeundo dicta media Trivii & Quadrivii, convenit, nos ageare de illis; his enim perpetuò utitur mea Ars Generalis tanquam necessariis instrumentis, ascendendo ab infimo gradu Philosophiæ usque ad supremum gradum Theologiarum (cum vera Philosophia sit ancilla vera Theologia, Doctor Illum. in Præf. Lib. de Efficiente & Effectu) per medium gradum, quem cernis in supraposita Tabula, in qua primus gradus est naturalis, tertius supernaturalis, secundus medius inter utrumque.

„Dividitur autem Philosophia in tres partes: prima pars est de Trivio, in quo agitur de Sermone: secunda autem de Quadrivio, in quo agitur de Ente mathematico: in tertia parte agitur de Ente naturali: Trivium autem constituunt tres Scientiae de Sermone, scilicet Grammatica, Dialectica & Rhetorica: Quadrivium vero

„constituunt quatuor Scientie, scilicet Arithmetica, Musica, Geometria & Astronomia, Doctor Illum. in Lect. Tab. Gen. p. 6. de Applic. Artis ad Phil.

Disc. Jam didici, Pater, 'has septem Artes liberales in juventute, hinc non est opus, me de novo hunc laborem reiterare. Mag. ô Fili, jam devias in introitu viæ; toto namque cœlo differunt Artes hæ septem, quæstibî nunc revelabo, ab Artibus, quas tu quondam didicisti; nam illæ non sunt nisi minima & infima pars harum, & sunt veluti habitus externi & accidentales, quibus harum substantiarum ab antiquis Sapientibus tegebantur. Disc. Expone nobis, obsecro, hanc differentiam. Mag. ex definitionibus ipsarum illam intelliges; nam

Grammatica	est	significandi
Logica		demonstrandi
Rhetorica		persuadendi
Arithmetica		numerandi
Musica		concordandi
Geometria		mensurandi
Astronomia		movendi:

Et hæ sunt septem definitiones generales illarum convenientes in hac universalissima, quod omnes sint Ars & Scientia; hinc patet illarum genus & differentia. Ulterius autem

autem scire debes, quod quilibet iterum subdividitur in *decem* Individua simplicia, quae sunt hæc: *Universalis*, *Particularis*, *Naturalis*, *Artificialis*, *Realis*, *Intentionalis*, *Substantialis*, *Accidentalis*, *Intellectualis*, *Sensualis*; ex quibus sunt *octo* composita: in universum igitur sunt septuaginta simples, & quinquaginta sex compositæ.

Disc. Quis, quæso Pater, harum omnium nomina, ne dicam ipsas Artes & Scientias suæ memoriæ imprimet? Mag. Fili, monstrabo tibi modum, quo non solùm septuaginta, sed si velis, septuaginta millia facilimè memoriæ tuæ commendabis, & quidem absque ullo periculo oblivionis, nec defatigationis tuae memoriæ: & quid si assererem, id tempore unius horæ fieri posse, nonnè altum riderent, qui nil putant possibile, quod ipsi ignorant? veritatem autem dico tibi, Fili, non mentior; nam naturalis ordo, super quem fundata est mea Ars memorandi, hæc & adhuc longè majora potest, quæ nefas esset omnibus, præsertim irrisoribus arcanorum, patefacere: vobis enim datum est nosse mysterium, cæteris autem in parabolis.

Disc. Habentnè hæc septem Artes illum ordinem inter se, quem in Tabula posuisti? Mag. habent; nam Ars significandi est prior Arte demonstrandi; & Ars demonstrandi prior Arte persuadendi, & sic de cæteris; & sic ponuntur in scala majoritatis & minoritatis, in quantum demonstrare est plùs, quam significare, & persuadere plùs, quam demonstrare; quia quantò plures significations convenient in unam significacionem, tantò magis naturaliter demonstrant; & quantò plures demonstrationes convenient in unam demonstrationem, tantò magis naturaliter persuadent.

Disc. Quare dicas *naturaliter*? Mag. ideo, quia naturale est potentia, moveri à suo naturali objecto; & si potentia huic motui resistit (quod fieri potest, & multoties fit in potentia libera) tunc potentia agit contra naturam: v.g. sicut intellectus, qui non vult intelligere verum, & voluntas, quæ non vult amare bonum: in quantum autem hæc septem Scientiae ponuntur in Rota, sic non habent ordinem, quia omnes inter se sunt æquales, & in concreto sunt ipsa mea Ars Generalis, in abstracto autem sunt partes illius. Jam inspiciamus singulas, & pri-mò agamus

De Secreto Grammaticæ.

De Significatione.

MAg. Secundum ordinem naturalem Trivii hoc est primum Instrumentum sciendi valde secretatum à me & antiquis Sapientibus sub pallio Grammaticæ vulgaris: unde quando Commentatores & Interpretes mei in Libris meis & illorum legerunt nomen Grammaticæ, non potuerunt in sua imaginatione & intellectu sibi præfigurare aliam formam Grammaticæ, nisi il-lud phantasma notum Grammaticæ artificialis & particularis; sed si modicum gustassent de fructibus tertiae Arboris suprà datæ Voluminis tertii Libri quarti Contemplationis, & ipsius Libri, præsertim quinti, folia Perspiciliis meis intropexissent, vidissent illa plena characteribus hactenus invisibiles Grammaticæ universalis, particularis, naturalis, artificialis, intellectualis, sensualis, realis, intentionalis, ut folia meæ Lentisci characteribus arabicis, persicis, turcicis &c. De his omnibus hoc loco agere, earumque Secreta in lucem proferre, non patitur Capitis hujus arcta planities, in qua expandere libet duas, quæ sufficiunt ad dampnum uberem significationem reliquarum suprà memoratarum: hæc sunt Grammatica Naturalis, Universalis & Particularis, & Grammatica Artificialis, Universalis & Particularis; à quarum prima sumemus exordium, tractando

De Significatione Naturali, Universalí & Particulari.

Cum Significatio sit ens, per quod Secretum revelatur, eò quod significatio attingit ea, quæ in subjectum intrant, & ex subjecto exirent, Doctor Illum. in Log. nova Dist. 4. de 100. formis, & Grammatica Naturalis, Universalis & Particularis (contrahendo definitiones simples in unam compositam) nihil aliud sit, quam Ars & Scientia naturalis, universalis & particularis significandi naturaliter, universaliter & particulariter, ex definitione ipsa statim eruitur, hanc Grammaticam circuitu suo ambire totam Naturam creatam & increatam, earumque singulas particulares rationes ab intellectu creato objectabiles, quatenus quilibet illi se offert sub ratione representationis vel significationis naturalis cuiuslibet alterius: dicitur Naturam creatam & increatam, ut intelligas, quod Natura increata significet crea-

creatam, & creata repræsentet ac significet increatam: dicitur *repræsentationis vel significationis naturalis*, ut noscas, has significations non esse ab homine ad placitum inventas, ut in Grammatica artificiali & particulari, sed naturaliter ipsis significatis suis inditas: dicitur *qualibet cuiuslibet alterius*, ut scias, quamlibet habere naturalem connexionem cum altera, vel immediatam, vel mediatam, secundum quod insinuat *tertia & quarta species Figuræ X. in Arte Universalis*, & *tertia Arbor Libri Contemplationis* superius posita. Fili, hoc mirabili Instrumento perpetuò usi sunt Sancti Patres in suis Voluminibus, ut singulis ferè momentis animadvertes percurendo Libros SS. Gregorii, Ambrosii, Augustini, Hieronymi, imò ipsæ sacræ Paginæ dictamine Sancti Spiritus formatæ plenæ sunt Arte & Scientiâ significandi.

Disc. Verum est, Pater, veruntamen quando pervolvi illorum libros, & incidi in similes significationes, non, vel parum affiebar hujusmodi significationibus, quia putabam illas potius congruitates & pias meditationes SS. Patrum, quam veras, necessarias & legitimas illationes; & sic aestimo, illas à potiori parte etiam Doctorum judicari. Mag. Fili, opinio tua significat defectum scientiæ, sicut scientia significat defectum opinionis; qui enim opinatur, non certò scit: unde in sequenti *Secreto meæ Logice*, quæ est Scientia & Ars demonstrandi, plenariè solvetur hoc dubium: cùm enim Ars significandi & Ars demonstrandi non sint nisi una & eadem Ars, quamvis secundum ordinem naturæ Ars significandi sub sua ratione formaliter sit prior, & Ars demonstrandi sub sua posterior, necessarium est, ut, quantum una significat, tantum altera demonstret: & hoc idem verificatur de Arte demonstrandi & Arte persuadendi; quia quantum una demonstrat, tantum altera vi sui ipsius persuadet; sed ut fundamentum dictorum tibi reseram, attende ad sequentia.

Fideliter credimus, & ratione demonstramus, quod DEUS sit, & quod sit unus in Essentia, & trinus in Personis, & quod sit infinitus & immensus in omnibus suis Dignitatibus & Perfectionibus, & quod ipsis bonitas, magnitudo, duratio, potestas &c. realiter sint in illo, & sint ille, & quælibet illarum sit altera, & unum & idem cum altera, & omnes sint una eadem Essentia, & hoc idem dicimus de actibus carum:

hoc fundamento stabilito manifestè ex illo inferuntur sequentia axiomata.

1. Quod omnes Dignitates DEI sint inter se æquales tam in essendo, quam in operando, tam ad intra, quam ad extra; & patet ex Conditione 9. Fig. T. triang. liv. de DEO Lib. Prop. Art. Dem., quæ dicit: *Quidquid est de Essentia DEI, est immensum & aeternum.*

2. Quod quælibet habeat suam propriam & reale significationem simplicem, ut bonitas significationem bonitatis, magnitudo significationem magnitudinis &c.

3. Quod quælibet, vi connexionis necessariæ cum altera, realiter & naturaliter significet alteram, ut bonitas magnitudinem, duratio potestatem, virtus gloriam &c.; quia bonitas sine magnitudine esset malitia, & duratio sine potestate esset privatio durationis, & virtus sine gloria esset vitium &c.

4. Quod quælibet, vi ejusdem dictæ connexionis necessariæ, necessariò significet sub ratione significati intentionaliter compositi ex significatis realibus simplicibus, ut bonitas magna, voluntas libera, potestas infinita &c. significant bonitatem informatam formâ magnitudinis, voluntatem formâ libertatis, potestatem formâ infinitatis &c.

5. Quod, quia quælibet Dignitas concordat cum altera Dignitate, & nulla est alteri contraria, etiam quælibet significatio Dignitatis concordet cum altera significatione, & nulla alteri contrarietur, ut libertas & necessitas, voluntas libera, potestas libera, justitia & misericordia, sapientia & justitia &c.

6. Quod nulla Dignitas seu perfectionis sit in creatura, quæ non sit imago seu similitudo alicujus Dignitatis seu perfectionis, quæ est in DEO; hoc axioma infertur ex primo, & ex conditione 3. trian. liv. de *Creatura* Lib. Prop. Art. Dem., quæ sic sonat: *omnis Creatura est speculum DEI, in quo sunt similitudines & dissimilitudines DEI.*

7. Quod omnes Dignitates, quæ sunt principia creaturarum, necessariò sint inter se æquales; hoc axioma necessariò etiam infertur ex primo.

8. Quod axiomata tertium, quartum & quintum etiam secundum proportionem verificantur de dignitatibus seu perfectionibus creaturarum vi connexionis & proportionis.

9. Quod nulla Dignitas sit in una creatura

tura, quæ non etiam inveniatur in altera aut formaliter, aut secundum similitudinem, analogiam vel proportionem: v. g. in lapidibus non est intellectus & voluntas, sed loco illorum est naturalis instinctus & appetitus: hoc axioma pariter elicetur ex primo.

10. Quòd, sicut creaturæ, incipiendo à nihilo suæ productionis, sunt ordinatæ à DEO in scala majoritatis, minoritatis & æqualitatis usque ad finem supremæ æqualitatis, sic etiam dignitates & perfectiones creaturarum, & per consequens significations illarum.

11. Quòd, sicut in DEO omnes Dignitates sunt in infinita concordantia sínè ultra contrarietatem, propter infinitatem perfectionis, sic omnes dignitates creaturarum sint inter se concordantes, & quælibet earum habeat suum accidens contrarium propter finitatem suæ perfectionis; & hoc necessariò, ut *Esse Privationem, Perfectio Defeluum, Scientia Ignorantiam &c.*

12. Quòd quælibet dignitas creaturæ naturaliter & necessariò significet quamlibet aliam dignitatem creaturæ, & è converso, & quamlibet Dignitatem DEI, & è converso, vel per concordantiam, vel per contrarietatem; & hoc axioma manifestè inferitur ex præcedentibus, præsertim ex i. 9. & ii.

Fili, hi pauci Canones sufficiunt ad te introducendum in abyssum scientiæ per abyssum significationum. Disc. quomodo verificatur hic ultimus Canon, Pater, cùm tu in tertia tua Arbore Qualitatum & Significatorum, quam suprà nobis revelasti, posueris qualitates significantes se mutuo & non mutuò? Mag. Figura X. solvet tibi hoc dubium per tertiam & quartam speciem; sed ut omnem scrupulum tibi eximam circa infallibilitatem hujus Canonis, adi inter cæteros meos libros *Librum mirandarum Demonstrationum*, nam ejus practica est experimentum te certificans, quòd quælibet veritas sit significabilis, & per consequens demonstrabilis, per quamlibet: quomodo enim ego in dicto tertio Libro per quemcunque terminum assumptum, v. g. *Abstractioni & Concreti* cap. 33., *Vite & Mortis* cap. 25., *Generationis & Corruptionis* cap. 19.; *Humilitatis & Superbiae* cap. 24. potuisse demonstrare Trinitatem in DEO, nisi fundamento hujus Canonis duodecimi? & quomodo in dicto Libro quarto per terminum *Fidei* cap. 13., *Sacrificii Altaris* cap. 20., quatuor

Causarum cap. 21. 22. 23. 24., *Appetitus naturalis* cap. 38., *Prædestinationis & liberi Arbitrii* cap. 39., & sic per quemcunque terminum assumptum potuisse demonstrare Incarnationem, nisi directione hujus Canonis?

Disc. O mirabile arcanum etiam Doctissimis non solum hactenus absconditum, sed pro impossibili habitum! restat, Pater, ut, antequam nobis manifestes methodum hujus Artis significandi, ostendas nobis introitum in Artem, scilicet ubi incipiendum, an in Dignitatibus DEI? an in Dignitatibus creaturarum? Mag. Fili, cùm vos sitis inferius, & Dignitates DEI superiùs, non potestis descendere, nisi priùs ascendatis, ut jam in præcedentibus ostendi: undeordo naturalis exigit incipere ab infimo gradu scalæ rerum sensualium, abstrahendo ab illis significata sensualia, & paulatim ascendere de sensuali ad sensuale, de sensuali ad intellektuale, de intellektuali ad intellectuale, & de intellectuali finito ad intellectuale infinitum, sicut vos instruit practica mea prima *Regula Compendii Artis Demonstrative*, quæ continetur Tomo 3., & sicut in supracitato *Libro Mirandarum Demonstrationum primo*, qui habetur Tomo 2., quarta Conditio in Prologo vos docet.

Fili, DEUS formavit nobis librum compositum ex verbis sensualibus & intellektualibus, in quo continetur tota dicta scala, in quo pauci sciunt perfectè legere; & si ignoras dictum librum, ego tibi monstrabo illum; nam *quid est mundus? est liber scientibus legere, in quo cognoscitur DEUS*, Doctor Illum. in Lib. de Amico & Amato n. 310. Disc. cùm sint tam multa verba in hoc maximo libro, quis omnia & singula poterit legere, ned dicam, unum cum altero comparare? Mag. quia DEUS est unus, & creaturæ sunt multæ, & in DEO continetur totum & plus sínè omni comparatione, quam in omnibus creaturis, ideo omnis multitudo est reducibilis ad unitatem: unde ut DEUS significaret modum reducendi totam hanc multitudinem ad unitatem, voluit scribere in hoc vasto volumine unum Verbum, & quidem abbreviatum in summo compendio, in quo fundaretur *Ars Compendiosa inveniendi Veritatem*, quod esset adeò universale, altum, sublime, necessarium, ut in illo omnia verba particularia necessariò comprehendenderentur, & per consequens significantur.

H 2

Disc.

Disc. Et quale, obsecro, illud Verbum? Mag. Verbum incarnatum, quod tibi repræsentat in speculo & ænigmate Icon titulo hujus Libri supposita, *in quo sunt omnes Thesauri Sapientia & Scientia absconditi*, ad Collos. cap. 2. v. 3. Disc. at quānam Arte in hoc unō Verbo universali possunt inveniri omnia verba particularia & omnes significations verborum particularium? Mag. jam dixi, Fili, *Arte Compendiosa inveniendi Veritatem ejusque Figuris A. & T.*; nam A. est Figura Qualitatum essentialium, & T. est Figura Significationum Qualitatum, seu Dignitatum & Principiorum, & triangulus lividus seu cæruleus, qui est primus in figura, significat dictum Verbum compendiosum, mediante quo inter DEUM & totam creaturam est unum continuum, ut significavi in *Regula prima Commenti super Artem Demonstrativam*: & huic triangulo serviunt reliqui quatuor trianguli figuræ, & quatuor Arbores Voluminis tertii Libri quarti Contemplationis, præsertim *Arbor tertia Qualitatum & Significatorum*.

Disc. Hæc tua dicta nos potius remittunt ad ipsam Artem & Arbores ac Figuras Artis, quām quòd revelent aliquod Secretum ipsius: unde cuperem scire methodum facilem eliciendi significations particulares ex hoc Verbo universali. Mag. sicut tota natura creata, & per consequens singulæ ejus partes, & tota natura increata fuerunt unitæ in hoc unum Verbum potestate divinâ, tanquam in unum finem (sic loquendo) sic ordine inverso ex hoc fine tanquam uno & supremo principio significandi panditur via recta ascendendi, descendendi & tendendi in circulum ad omnia & per omnia significata DEI & creaturarum; sed quia intellectus humanus solis viribus naturæ non posset sufficere ad faciendum ascensum ad res supernaturales, ideo DEUS ipsi tribuit instrumentum quartæ Arboris. Disc. capio ordinem, sed nondum capio modum hujus processus. Mag. in *Secreto Musicae illum magis demonstrative exponam*; hic verò

Nota, quæ sequuntur: Fili, tu nosti, quòd, quoniam supradictum Verbum incarnatum est supra naturam, & non omnes homines sunt habituati de dicto instrumento supernaturali, quo mediante possent attingere Verbum, non omnes capiunt verbum hoc: unde, ut DEUS omnes homines alliceret ad comparandum sibi dictum instrumentum, in Verbo hoc, in quo pro-

duxit omnia, produxit adhuc aliud verbum uno gradu inferius, scilicet naturam creatam, ut esset medium naturaliter attingibile ab intellectu creato humano, per quod medium repræsentans & significans superius medium paulatim reciperet lumen in illo refractum ad insequenda vestigia altioris luminis de gradu in gradum, secundum quod Scriptura dicit: *in lumine tuo videbimus lumen*, donec perveniat, si sequatur lumen gratiæ, ad supremum Lumen.

Hoc igitur inferius Verbum DEUS infinitâ suâ Sapientiâ taliter condidit, ordinavit, disposuit, proportionavit, ut omnes & singulæ ipsius partes tam sensuales, quam intellectuales, secundum omnes suas habitudines, relationes & proportiones exactè repræsentarent & significarent dictum medium verbum, quemadmodum hoc medium verbum quoque ordinavit, disposuit & proportionavit, ut ipsum & omnes ipsius dignitates, qualitates &c. repræsentent & significant ipsum supremum Verbum; hoc verò totum à DEO factum, *ut in visibilia DEI per ea, que facta sunt, intellectu conficiantur*: hanc autem veritatem in toto Libro Contemplationis per millena exempla demonstrata invenies, & ferè in omnibus meis libris, in quibus perpetuus usus Artis significandi mirandum tibi lumen accendet ad penetrandam ipsam Artem.

Sed ut tibi in hoc inferiori verbo præbeam aliquod exemplum generale significations hujus ordinis & dispositionis, & simul ostendam modum eliciendi significations particulares ex universali vel universalibus, pone ante oculos tuos *Clavem Naturæ & Artis ejusque Tabulam*, quam habes in fine *Secreti Geometriae*, & applica ad illam Tabulam Arbores & Figuras & Tabulas, quas in præcedenti secundo Capite exposui, & videbis præter exactissimam symmetriam trium Verborum totum ordinem emanationis (sic loquendo) omnis multitudinis significations ex unitate unius verbi naturalis: & ne me accuses de obscuritate, accipe ex dicta Tabula quodcumque principium, vel generale, vel speciale, & pone illud in Figuram T. & A., sic enim erit locatum in *Scalæ & Rotæ universalis*: hoc facto intra primum triangulum Figuræ T. ejusque ultimum angulum & cameram specialem primi anguli, in qua scribitur Unitas, Essentia, Trinitas; & postea pone assumptum terminum in pri-
mam Arborem, & sic videbis, dictum ter-
mi-

minum per mensuram primi trianguli esse ordinatum & proportionatum in Arbore; & tunc videbis, assumptam unitatem per dualitatem esse conversam in trinitatem, inventis scilicet extremis & medio inter utrumque: sed quia in dictum medium propter extremorum inæqualem distantiam cadit *actus & potentia*, quære adhuc aliud medium inter medium & primum extremum, concordans cum utroque; & sic habebis *primum quaternarium*, qui est principium & basis inventionis infinitorum ternariorum & quaternariorum significativorum.

Disc. Quare, Pater, non præcipis quærere adhuc aliud medium inter alterum extremum & primum medium ad extrahendum *quinarium*, & inter hæc inventa adhuc alia pro senario, septenario &c. Mag. quia inter dictum primum medium & alterum extremum non est possibile medium existens cum utroque in perfecta & immediata concordantia, sicut inter primum extremum & primum medium, ut constat ex numero & ordine primarum concordantiarum, & inferius suo loco demonstrabitur.

Invento igitur primo quaternario duorum extremorum & duorum mediorum relativè oppositorum sic procede ad secundum, & à secundo ad tertium, quartum, quintum, & sic in infinitum, si placet, deducendo semper unum vel duos extremorum vel mediorum, vel unius extremorum vel unius mediorum de actu in potentiam, & alterum novum de potentia in actum, sicut à me practicatum reperies in usu tertiaræ Arboris per totum Librum Contemplationis, præsertim quintum. Fili, hic est verus, unicus & naturalis modus ascendendi, descendendi & circulandi de significato ad significatum, extra quem omnes alii sunt superflui & contra naturam, quam Ars debet imitari. Hunc eundem modum, scito, te observare debere in reliquis sex Instrumentis, secundum naturam suarum sex formarum specificarum.

Hunc ipsum motum potes peragere per *ternarium* vel *binarium* principiorum, vel etiam per *quinarium*, *senarium*, *septenarium* &c.: sed nota, quòd primus motus est diminutus ratione defectus unius vel duorum principiorum, & in natura est instabilis propter mutabilitatem actus & potentiarum de compositione in simplicitatem, & de simplicitate in compositionem, ut docui in *Libro de Regionibus Sanitatis & Infirmitatis*

cap. de mod. grad. Med. §. si verò, & §. secundum quòd: secundus verò motus jam continetur & equivalenter in motu quaternarii; quia principia quaternarium excedentia in sua generalitate non sunt aliud, quām reiterationes eorum, quæ includuntur in dicto quaternario.

Disc. Accidit mihi, quod itinerantibus in plenilunio, multa equidem video, sed adhuc sub luce ancipi. Mag. tarditas tuæ receptionis & cupiditas sciendi faciunt, me mutare propositum differendi specialius exemplum in *Caput ultimum agens de Secreto Operationis*, quod eò libentiùs hīc statim subdam, quia illud caput alias nimis excresceret: sed ante exhibitionem hujus experimenti proderit dare aliqua particularia specimina *Significationis sensualis, naturalis, universalis & particularis*; hæc enim tanquam syllabæ viam tibi parabunt ad meliorem intelligentiam sequentis verbi ex similibus syllabis constructi: igitur accipe *Clavem Nature & Artis*, quam in fine Secreti Geometriæ posui, ejusque Tabulam ante oculos tuos pone, ut perspicias, quomodo unum principium naturale significet aliud: porrò huic Tabulæ junge Tabulas primæ & tertiaræ Arboris, nam in iis implicitè continentur omnes modi significandi, sicut in Tabula proportionarium dictæ Geometriæ omnes modi proportionandi.

„Sensualiter sentimus, & intellectualiter intelligimus, quòd *calor* significat *siccitatem*, „in *igne*, quia calor non potest esse in igne, „sine siccitate; & *frigus* significat *humiditatem in aqua*, quia sine humiditate nulla aqua posset esse frigida: unde cùm hoc ita sit, omnis ignis significat siccitatem ratione sui caloris, & omnis aqua significat humiditatem ratione sui frigoris.

„Cùm ignis sit per se ipsum calidus, & aqua sit per se ipsam frigida, & cùm aëris sit per se ipsum humidus, & terra sit per se ipsam sicca, ideo calor & frigus significant passionem esse in aëre & terra, & aëris & terra significant actionem esse in igne & aqua; per hoc intelligitur, quòd calor & frigus sint qualitates activæ, sed humiditas & siccitas qualitates passivæ: ratio & demonstratio, quare significetur, quòd calor & frigus sint qualitates activæ, & humiditas & siccitas sint qualitates passivæ, est per hoc, quia aëris est medium inter aquam & ignem; & hoc ideo, quia aëris recipit suum calorem ab igne, & aqua recipit suam

„ humiditatem ab aëre, & terra recipit suam
 „ frigiditatem ab aqua, & ignis recipit suam
 „ siccitatem à terra: unde cùm calor non
 „ sit tam magnus in aëre, sicut in igne, &
 „ hoc ideo, quia aér non habet calorem de
 „ se, & participat cum aqua, quæ est frigi-
 „ da, & cùm terra non habeat frigiditatem
 „ de se, & participet cum igne, & hinc non
 „ habeat tantum frigoris in se, quantum a-
 „ qua per se, ideo significatur, quòd ignis
 „ & aqua habeant qualitates activas, & aér
 „ & terra habeant qualitates passivas.

„ Qualitates essentiales significant acci-
 „ dentaliter qualitates accidentales, sicut ca-
 „ lor ignis, qui accidentaliter significat
 „ calorēm in aqua, quando aqua bullit su-
 „ per ignem.

„ Calor & humiditas significant composi-
 „ tionem & unionem & conservationem, quæ
 „ compositio, unio & conservatio signifi-
 „ cant vitam in homine, & frigus & siccitas
 „ significant dissolutionem & corruptionem in
 „ homine; quæ corruptio & dissolutio sig-
 „ nificant mortem in homine, & privatio-
 „ nem vitæ & formæ.

„ Generatio elementata significat sim-
 „ plicitatem elementalem, & simplicitas ele-
 „ mentalis significat corruptionem elementa-
 „ lem; & hoc significatur in levitate ignis &
 „ aëris, & in ponderositate aquæ & terræ;
 „ propter hoc enim ignis & aér habent levi-
 „ tatem, quia illorum natura requirit, ut
 „ redeant ad suam simplicitatem, quando
 „ sunt in compositione; & aqua & terra
 „ propter hoc habent ponderositatem, quia
 „ illorum natura est descendere, adhoc, ut
 „ vadant ad suam simplicitatem: & ideo ge-
 „ neratio significat simplicitatem, & sim-
 „ plicitas significat corruptionem generatio-
 „ nis elementarum. Hæc pauca exempla ti-
 „ bi faciem præferunt ad infinita alia similia ex
 „ dicta Tabula extrahenda, & insuper mon-
 „ strant, quomodo principia explicita Ta-
 „ bulæ significant principia implicita Figura-
 „ rum & Arborum.

Nunc addamus aliqua de *Significatione intellegibili, supernaturali, universalis & particulari* ex Figura A.

„ Infinitas DEI significat Magnitudi-
 „ nem DEI, quæ est major & melior,
 „ quam omnis alia magnitudo; quia infi-
 „ nitas DEI significat, se ipsam esse sine
 „ quantitate, & sine principio & fine, &
 „ significat in omnibus aliis magnitudini-

„ bus creatis quantitatem & finem & princi-
 „ piūm; & omnis quantitas creata signifi-
 „ cat de se ipsa, quòd habeat principium,
 „ quantitatem & terminum & finem.

„ Sapientia DEI significat Vitam, Amo-
 „ rem, Justitiam, Misericordiam & Humilita-
 „ tem, quia nulla istarum qualitatum essen-
 „ tialium substantialium posset esse in DEO
 „ sine sapientia, nec sapientia sine illis; nam
 „ sicut forma non potest esse sine termina-
 „ tione, sic in DEO una qualitas non potest
 „ esse sine aliis: unde cùm qualibet qualitas det
 „ significationem de altera, per hoc significa-
 „ tur & demonstratur, quòd nulla qualitas
 „ DEI det significationem privationis alte-
 „ rius qualitatis, imò omnes insimul mu-
 „ tuam dant significationem, cùm sint in-
 „ simul una Essentia divina, quæ non pos-
 „ set esse sine suis qualitatibus insimul se mu-
 „ tuò significantibus.

„ Bonum dat significationem perfec-
 „ tio-
 „ nis, & malum dat significationem defectus,
 „ & perfectio dat significationem boni, &
 „ defectus dat significationem mali: unde
 „ bonum significat perfectionem in se, &
 „ malum significat defectum in se; sed quan-
 „ do bonum dat significatum mali, tunc
 „ significat illud extra se, sicut malum sig-
 „ nificat bonum extra se: unde cùm hoc ita sit,
 „ quedam significata fiunt per concordantiam &
 „ per unionem, & alia significata fiunt per contra-
 „ rietatem & per separationem & elongationem
 „ unius ab altero.

„ Calor & frigus & infirmitas & mors
 „ & fames & sitis & ignorantia & alii defec-
 „ tus & pœnæ, quæ sunt in homine, omnes
 „ dant significationem justitiae & æquitatis
 „ DEI, & errorum & culparum, quæ sunt
 „ in homine; quia omnes illæ pœnæ & af-
 „ flictiones, quæ sunt in homine, sunt in
 „ illo per justitiam DEI, & per peccata &
 „ culpas, quæ sunt in homine, per hoc,
 „ quia fuit inobediens suo Creatori & suo
 „ DEO, Doctor Illum. Libro 4. Vol. 3.
 Contempl. cap. 234.

Præmissis quibusdam exemplis syllaba-
 rum de verbo infimo & supremo jam dabo
 exemplum seu experimentum de ipso verbo
 medio ex syllabis omnium trium Verborum
 composito, & simul tibi revelabo aliud Se-
 cretum, nempe modum conjungendi Ar-
 tem significandi cum sequenti Arte demon-
 strandi: manifestabo tibi insuper aliud Se-
 cretum mirabile & utilissimum, Quomodo
 homo

homo recipit Artem & modum, per quem habet cognitionem in Disputatione, quænam sit vera, vel affirmativa, vel negativa?

„ Qui vult in Disputatione cognoscere „ & scire, quæ affirmatio sit vera, vel falsa, „ convenit de necessitate, quòd sciat forma- „ re figuræ sensuales, per quas sciat exalta- „ re suum intellectum ad formas intellectua- „ les, per quas habet cognitionem in dispu- „ tatione, utrùm affirmatio vel negatio sit „ in veritate vel falsitate: unde ponimus & dicimus, quòd

- a sit Veritas.
- b significatio veritatis.
- c affirmatio.
- d significatio affirmationis.
- e negatio.
- f significatio negationis.
- g memoria, intellectus & voluntas.
- h significatio ipsius g.

„ Quando homo figuraverit istas octo figuræ, convenit, quòd figuret per istas figuræ alias tres figuræ, quarum prima est, quòd intelligamus, affirmationem esse in veritate: secunda, quòd intelligamus, negationem esse in veritate: tertia, quòd intelligamus, veritatem esse in affirmatione & negatione: quia sicut natura de contrariis & diversis figuris format unam vel plures figuræ, sic in disputatione, quando unus affirmat, & alter negat, de octo figuris formantur dictæ tres figuræ, per quas tres figuræ habet homo cognitionem de vera affirmatione vel negatione, vel de veritate, quæ est in affirmatione & negatione. Unde, cùm affirmatio & negatio sint contraria, qui vult inquirere & scire, quænam sit melior & magis virtuosa, vel affirmatio, vel negatio, convenit, quòd inquirat in significatis, quæ qualitates DEI significant de sua gloriosa Essentia, & in significatis, que creature significant de Essentia DEI, quænam trium figurarum sit melior vel pejor super alteram, quia illa figura, de qua homo melius recipit significata qualitatum DEI & creaturarum ad demonstrandam perfectionem gloriose divine Essentia, est melior, quam altera figura, quæ non est tam bene disposita ad recipienda dicta significata; & illa figura est pejor, quæ fortius impedit humanum intellectum ad recipienda significata, quæ significant divinam Essentiam & opera gloriosa DEI, Doctor Illum. Vol. 3. Lib. 5. Contempl. cap. 362. Fili, hæc Regula est infallibilis; sed quia multi, qui meam Artem ad-

huc ignorant, sunt in K. L. Figuræ S., & putant, se esse in B.C., ideo nesciunt uti hac Regulâ, quibus consulo, ut, priusquam iudicent de illa, addiscant Regulam nonam meæ Artis Inveneræ de Majoritate fints Tomo quarto contentam; hæc enim resolvet dubia & objectiones, quæ circa hanc Regulam fieri possent. Jam ad ipsum experimentum.

Prima Figura est, quando b. & d. significant & demonstrant ipsi g., quòd a. est in c., & non in e., Doctor Illum. ibid., quando unus homo affirmat, quòd detur Salvator universalis sensualis, & alter hoc negat, tunc b. & d. significant ipsi g., quòd a. est in c., & f. significat, quòd a. est in e.: unde quando g. recipit b. & d., tunc recipit plus significantium & demonstrationum, quam quando recipit f., & non recipit b. d.; & ideo h. demonstrat & significat ipsi g., quòd a. est in c., & non est in e.; quia si a. esset in e., & non in c., quando unus homo affirmat, quòd detur Salvator universalis sensualis, & alter hoc negat, h. demonstraret ipsi g., quòd plus perfectionis esset in privatione, quam in esse, & plus defectus esset in esse, quam in privatione: unde, cùm esse & perfectio convenient & concordent, & cùm defectus & privatio concordent & convenient secundum relationem perfectionis & esse, quando g. recipit quodlibet supradictorum significatorum, & intelligit differentiam & contrarietatem ipsius esse & perfectionis defectu & privatione, tunc intelligit, quòd a. est in c., & non in e.

Quando g. per præcedentem significantem & demonstrationem intellexit, quòd detur Salvator universalis sensualis, tunc ascendit uno gradu altius, & querit, utrum detur Salvator universalis intellectus? unde, ut h. significet & demonstret ipsi g., cum quo magis convenient a., vel cum c., vel cum e., assumit supradictam regulam, per quam g. videt, quòd plus perfectionis sit in esse, quando c. affirmat, dari Salvatorem universalem intellectualem, quam quando e. hoc negat.

Invento Salvatore universalis sensuali & intellectuali g. recolit, quòd sit differentia inter unum & alterum; & quia intelligit per conditiones Figuræ T., quòd omnis differentia sit major in concordantia, quam in contrarietate, iterum descendit & querit, utrum detur Salvator medius participans de natura sensuali & intellectuali, & concordans

dans cum utroque? tunc h. iterum significat ipsi g., quod d. det maiorem significationem perfectionis per c., quam f. per e.; quia si deficeret Salvator medius inter supremum & infimum, minor Salvator, conveniens cum minori perfectione, esset in esse, significans & demonstrans, supremum Salvatorem esse in esse, & major Salvator, conveniens cum majori perfectione, esset in privatione, significans & demonstrans, supremum Salvatorem esse in privatione: & quia major significatio & demonstratio privat minorem sibi contrariam, sequeretur, quod e., negans supremum Salvatorem, conveniret cum a., & c., affirmans illum, cum privatione a.; & hoc est impossibile & contra datam regulam.

„Sensualiter sentimus, & intellectuali-
ter intelligimus, quod vas vacuum non
„potest impleri per nihil, quia nihil non
„habet proprietatem & naturam, quod det
„complementum & perfectionem; quia si
„hoc faceret, conveniret, quod nihil esset
„aliquid: unde cum hoc ita sit, quando g.
„recipit f., & negat, quod dicti tres Salva-
„tores sint in esse, & non vult recipere d.,
„nec affirmare, quod sint in esse, tunc h.
„significat, quod g. non potest tam bene
„impleri, nec potest habere tam perfectum
„nec tam magnum recolere, intelligere &
„velle per e., quam quando affirmat c.: un-
„de cum recolere, intelligere & velle sint
„tam nobilia, & sine istis tribus virtutibus
„homo nihil valeret, & cum g. nihil valeat,
„nec ullum bonum contineat in se, quan-
„do recipit f., & non recipit d., respectu
„nobilitatis & valoris & perfectionis, quas
„habet in se, quando recipit d., idcirco b.
„& h. demonstrant ipsi g., quod a. sit in c.,
„& non in e.; quia si esset in e., sequeretur,
„quod g. esset melius, si dicti Salvatores
„non essent in esse, quam si sint in esse; &
„hoc est impossibile.

Secunda Figura est, quando b. & f. de-
monstrant ipsi g., quod a. est in e., & non
est in c.: unde cum probaverim, quod in su-
pradicis c. sit melius, quam e., sic proba-
bo, quod in aliis diversis ab his e. sit melius,
quam c.; quia sicut affirmatio est melior per
a., quam negatio per privationem a., sic
negatio est melior per a., quam affirmatio
per privationem a.; nam sicut forma non
potest subsistere sine subiecto, sic c. & e. non
possunt habere ullum bonum sine a.

Quando c. affirmat, quod sit major

perfectio, si sit tantum unus Salvator & Me-
diator universalis, & non sint plures parti-
culares, & e. hoc negat, tunc g. inquirit in
b. d. f., per quod illorum possit magis im-
pleri, vel per f. vel per d.? & ideo ponit f.
d. in Figuris A. T. X., & Elementalii, & Clav-
e Artis & Naturae, & in tribus Arboribus,
ut videat, an f., an d. in illis tribuant ma-
jorem significationem, & invenit, quod
major sit perfectio in sole, quia illuminat
terram immediatè & mediata, scilicet me-
diante lunâ & aliis planetis & stellis, quam
si tantum illam illuminaret mediata, &
invenit in A. majorem bonitatem, quia in il-
lo est bonitas producens & producta, quam
si esset tantum una bonitas, & invenit in T.,
quod melior & major est concordantia in
differentia, quam in privatione differen-
tiae: & ideo h. b. significant ipsi g., quod
a. est in e., & non in c.; quia si esset in c.,
esset major perfectio in g., si intellegret mi-
norem perfectionem per c., quam majo-
rem per e., & hoc est impossibile.

Tertia Figura est, quando b. d. & f. sig-
nificant ipsi g., quod a. est in c. & e., quan-
do a. intrat æqualiter in c. & e.; quia quan-
do c. affirmat, quod Hostia per Consecra-
tionem verè transmutetur in Carnem, &
Vinum in Sanguinem, & quod Christus
adhuc quotidie se offerat DEO Patri in Sa-
crificio Altaris, & quod debeat adorari, &
permittat se manducari & bibi ab impiis &
justis, & portari de uno loco ad alterum,
scilicet ad infirmos, & quod sit unus in di-
versis locis, & totus sub qualibet parte Ho-
stiae, & similia, & quando c. negat, quod
sit absens à cœlo, & quod in Hostia & Vi-
no consecratis sit forma & materia Panis &
Vini, & quod Christus sæpius se offerat DEO
Patri, quam semel, & quod Panis & Vi-
num debeant adorari, & quod Christus cor-
rumpatur vel defectum patiatur, licet come-
datur & bibatur, & quod sit contra humili-
tatem Christi, si patiatur se deferri ad infir-
mos, nec contra potestatem ejus, si sit unus
in diversis locis, & totus sub qualibet parte
Hostiae, tunc d. f. significant & demonstrant
ipsi g., quod a. est in c. & e.; quia si non,
sequeretur, quod c. & e. concordantes in
perfectione non facerent simul sumpta ma-
jorem perfectionem, quam unum solum
sine altero; & hoc est impossibile.

Fili, hoc solum experimentum tibi
præbet infinitam copiam similium demon-
strationum & significationum formanda-
rum

rum in omni scibili, præsertim verò in Theologia, ad convincendum incredulos & aberrantes à Fide nostra sacrosancta Catholica Apostolica Romana; nam hæc est methodus adeò facilis & potens, ut omnes errores subitò detegat, & omnia argumenta in contrarium allata funditus evertat: quapropter Fili, esto certus, quòd per gratiam D E I multi Viri prudentes & amantes veritatis, qui hactenus propter defectum scientiæ & educationem errori fuerunt obnoxii, ad agnitionem veritatis pervenient, & ad sinum Sanctæ Matris suæ veræ & unicæ Ecclesiæ revertentur, à qua illorum antecessores recesserant, si meam Artem & milles demonstrationes ex Arte factas ad normam harum in dicto Libro Contemplationis intelligent, & bonâ voluntate recipient.

Disc. Si verò rationes non admittant, sed confugiant ad Scripturam, ût communiter solent, quid agam, Pater? Mag. Fili, veritas non est contraria veritati; nam si esset, falsitas concordaret cum veritate; & si concordaret, veritas esset contraria sibi ipso: unde si tua argumenta sint secundùm meam Artem facta, necessariò erunt vera; & si necessariò sunt vera, necessariò concordabunt cum Scriptura, quæ tota est vera: unde si veritatem meorum & tuorum argumentorum ac demonstrationū non admittent, non operantur secundùm rectā rationem; quod si non agunt, multò minus illos convinces per Scripturam; cùm Scriptura ab illis, qui non admittunt judicium Ecclesiæ, & qui respuunt sanam rationem, nunquam nisi perverso modo possit interpretari: imò tales non solum Scripturâ & ratione, sed nec miraculis ad veram Fidem adduceres; hos igitur DEO committe.

De Grammatica Artificiali, universali & particulari multa essent dicenda, quæ sola integrum volumen requirent & explarent; quod hic est impossibile: interim hæc pauca accipe, quibus multa complectar.

Grammaticam artificialem, universalem ad omnes linguas, æstimo, nondum dari, quia, talem esse possibilem paucos & ferè neminem credere, arbitror; quod tamen ita non esse, mea Ars & conditiones Figuræ T. in illa contentæ demonstrant; cùm enim sit impossibile, differentiam esse in perfectione sive concordantia, est impossibile, particulares Grammaticas inter se differentes esse in perfectione sive concordantia Grammaticæ universalis; sed quia omnes Grammaticæ

particulares, & singulariter latina, sunt plenæ defectibus, ita, ut nequidem Systema declinationum & conjugationum in ulla sit naturali ordine & secundùm leges Artis dispositum, non est mirum, si particula-ria defectuosa difficulter vel omnino non sunt reducibilia ad universale perfectum.

Disc. Est difficile hos defectus per Ar- tem invenire, sed puto, esse centies diffi- lius etiam inventos emendare; nam con- suetudo est altera natura, quam immutare nec tu, mi Pater, nec ego sufficio.. Mag. veritas & perfectio sunt fortiores, quam fal- sitas & defectus; quia si non, veritas & per- fectio non essent DEUS, vel DEUS nihil esset; & hoc est impossibile: unde cùm om- nia naturaliter tendant ad finem perfec- tions, etiam defectus, qui sunt in Gramma- tics, in fine perfectionis, ad quem natu- raliter tendunt, emendabuntur; & hoc in- fallibiliter fiet, sive DEUS per me, seu per te, vel per alium hoc facturus sit: sed quia te scire saltem juvat modum investi- gandi & inveniendi omnes defectus, qui sunt in quavis Grammatica, ut possis ob- viare meis obrectatoribus, qui nil nisi bar- barum in meis Libris offenderunt, tibi por- rigo Figuram T. ejusque quinque trian- gulos.

Quoniam ex Figura T. formantur Con- ditiones universales, ex quibus inter se com- binatis per Arthem producuntur demonstra- tiones universales, quibus omnis veritas particularis est demonstrabilis, applicando ipsis aliquod vel aliqua principia particula- ria, ût in sequenti *Secreto Logice* ostendetur, ideo ex hac Figura extrahe Conditiones u- niversales, per quas veluti formas generales formæ speciales in Grammatica dirigantur: quales sunt sequentes.

1. Quia differentia est realiter univer- sale in natura, est in particularibus. 1. Condit. Differ.

2. De majori differentia potest sequi major concordantia, quam de minori. 3. Condit. Differ.

3. Omnis concordantia est plus appeti- bilis in magnitudine, quam in parvitate. 1. Condit. Concor.

4. Omnis concordantia potest plus di- stare à contrarietate in majori differentia, quam in minori. 2. Condit. Concor.

5. Impossibile est, inveniri concordan- tiam sive differentia. 3. Condit. Concor.

6. Quia in DEO est concordantia, ma-
jor

7. *Concordia inter intellectivum & sensitivum, quām inter sensitivum & sensitivum.* 7. *Condit. Concor.*

7. *Inter sensitivum & sensitivum nulla est concordia sīnē contrarietate.* 6. *Condit. Concor.*

8. *Sensitivum repugnat intellectivo cum minoritate, & ē converso cum majoritate.* 8. *Condit. Contrar.*

9. *Omne sensitivum contradicens intellectivo contradicit sibi ipsi, & non ē converso.* 9. *Condit. Contrar.*

10. *Omnis absentia concordantiae est contrarietas.* 4. *Condit. Contrar.*

Omnis suprapositæ Conditiones universales sunt defumptæ ex *Libro Propositionum meæ Artis Demonstrativa ejusque Figuræ T. triangulo viridi*, & sunt satis superque sufficietes ad formandam ex illis Grammaticam artificialem, tam universalem, quām particularem, integrum & perfectam, & ad detegendum omnes defectus & errores commissos ab inventoribus omnium linguarum. Fili, admove has decem conditiones ad Grammaticam tuam latinam, & per illas examina singulas ejus partes: v. g. formulas declinationum, conjugationum, earumque terminationes reduc ad supradictas Conditiones concordantiae, differentiae & contrarietatis, & obstupesces, quām sīnē ulla lege & ratione à barbaris & ethnicis Romanis fuerint consarcinatæ; quandoque enim est differentia sīnē concordantia, quandoque concordantia sīnē differentia, quandoque mera contrarietas; aliquando concordat sensuale, & contrariatur intellectuale, ut in terminacione activa & significatione passiva: quid dicam de Syntaxi? percurre libros latinos, & reduc periodos illorum ad examen harum conditionum, & tunc videbis, quantâ difficultate sub imaginario ornatu & irrationali transpositione verborum debeas venari genuinum sensum Authoris. Præterea defectum formæ augmentat defectus materiæ, qui sic eruitur: intellectivum intelligit, quod omnis significatio realis & naturalis debeat habere parallelam significationem intentionalem & artificialem; evolve modò omnia lexica omnium linguarum, & sensuale sentiet milles oppositum, quod est contra nonam Conditionem.

Disc. Expertus sum in versione tuorum Librorum, mi Pater, volens insister, quantum potui (non lenocinio verborum per

ambages circumscribendo textum) brevisimæ & clarissimæ viæ. Mag. Outinam Viri prudentes & amatores boni publici operam, quam excolendis linguis destinarunt, & ad quam vocatione sunt præordinati, locarent ad exequendum consilium, quod dedi in *Libro quarto Blanquerna in Capite: Tu solus Dominus*, nempe ad hoc, ut omnis differentia linguarum reduceretur ad unitatem in toto mundo. Disc. & quomodo hoc esset possibile, Pater? Mag. non solùm possibile, sed etiam facile, si ea methodus observaretur, quam dicto loco proposui. Disc. ad quam linguam deberent ergò reduci cæteræ linguæ? Mag. ad Latinam; nam *Latina est maximè generalis Lingua, & in Latino sunt multa verba aliarum linguarum, & in Latino sunt nostri Libri.*

Disc. Sed in quem finem fieret ista reductio ad unitatem? Mag. *ad hoc, ut in toto mundo non esset nisi una lingua, una credentia, una Fides, Doctor Illum.* ibid.; sed quia amor erga linguam maternam singulis nationibus medullitus inhæret, vix unquam exuendus, ideo per meam Artem alia & quæ facilis ac utilis ratio hujus unionis linguarum tibi suppeditatur, salvando differentiam, & producendo concordantiam; & ad hoc requirentur quinque: *Ordo, Natura, Ars, Lexicon universale particolare, Grammatica universalis particularis:* ultima duo ab aliquibus jam attentata sunt, sed non optato successu, quia prima tria illis erant incognita.

De Secreto Logicæ.

De Demonstratione.

Mag. Fili, hoc est secundum Instrumentum universale sciendi summè utile & necessarium ab antiquis Sapientibus & à nobis in nostris Libris sub metaphora Logicæ vulgaris absconditum: „considerantes autem, veterem Logicam ab inquietibus eam propter suam prolixitatem „& multorum librorum diversitatem cum „labore maximo plenariè acquiri, & jam „acquisitam propter suī labilitatem cum „maxima difficultate in memoria retineri, „ad prolixitatem & labilitatem ipsius vitandum, cogitavimus mediante divino auxilio invenire novam & compendiosam „Logicam sīnē difficultate à desiderantibus „eam acquirendam, ut acquisita in memoria totaliter & faciliter teneatur, ac „plenariè conservetur: veruntamen quia consider-

sideratio Logici versatur circa secundas intentiones, quas nemo perfectè cognoscere potest ignoratis primis, ideo in hoc nostro Compendio ac novo Opere &c. naturaliter & philosophicè procedemus, ut primarum ac secundarum intentionum notitia naturaliter & logicè à scientibus hunc Librum plenariè ac clarissimè habeatur: erit igitur subjectum hujus Artis inventio veri & falsi. Doctor Illum. in Prol. novæ Logicæ.

Quanta sit differentia inter meam & vulgarem Logicam, partim patet ex dictis, partim patebit ex dicendis; nam Logica ordinaria non agit nisi de secundis intentionibus, mea vero de primis & secundis; illa non procedit nisi artificialiter, mea naturaliter & artificialiter simul; illa non est nisi particularis, mea universalis & particularis; illa non subministrat nisi formam & modum artificiale argumentandi, mea & materiam, tam universalem, quam particularem, & formam similiter, tam naturalem, quam artificiale argumentandi tribuit; illa non est per totum demonstrativa, mea vero in omnibus suis partibus non patitur nisi demonstrationes; illa non tendit ad opus practicum physicum, mea vero sic. Præterea adhuc alias & nobiliores proprietates habet mea Logica, nam in quantum est naturalis seu physica, licet sit universalis, eò quod ambit totam naturam creatam, est tamen sic accepta particularis respectu illius, quæ comprehendit utramque naturam creatam & increatam, quæ ultima & hanc & omnes alias decem principiis significatas involvit; & hæc est propriè pars meæ Artis Universalis, quia ejus principia sunt principia Artis Universalis, & propositiones hujus conditiones illius, & demonstrationes hujus demonstrationes illius; nec una differt ab altera, si accipiatur in concreto, quia sic includit omnes reliquias partes, scilicet Artes significandi, inveniendi, intelligendi, memorandi, amandi, persuadendi, numerandi, mensurandi, concordandi &c., sed bene, si accipiatur in abstracto sub forma demonstrandi, tunc enim consideratur ut pars Artis.

De Principiis Demonstrationis Naturalis, Universalis & Particularis.

JAm dixi superiùs, quod Principia Demonstrationis sint ipsamet Principia primitiva suprema realia & naturalia meæ Ar-

tis Generalis, scilicet Bonitas, Magnitudo, Duratio &c. suprema, superiora & inferiora, ut DEUS, .Creatura, Operatio &c.: sed quia hæc Principia sub dupli respectu demonstrationem ingrediuntur, nempe aut materiæ aut formæ demonstrationis, ideo aliqua illorum in demonstratione se habent per modum materiæ, & aliqua per modum formæ; quæ se habent per modum formæ, sunt duo, scilicet *Necessitas* & *Impossibilitas*, quia omnis demonstratio necessariò suam informationem accipit aut à necessitate, aut ab impossibilitate; & ideo necessitatem posui in medio primæ Arboris, scilicet inter *Esse* & *Privationem*: & sicut sunt duo principia formalia demonstrandi universalissima, sic sunt duo principia materialia demonstrandi universalissima, scilicet dicta *Esse* & *Privatio*; & quodlibet illorum responder cuilibet istorum, videlicet Necessitas ipsi *Esse*, & Impossibilitas ipsi *Privationi*: nam sicut Necessitas & *Esse* sunt positiva, sic Impossibilitas & *Privatio* sunt privativa.

Disc. Quare ergò tu, Pater, posuisti tantum tria principia in Arbore, & non quatuor? & quare ex utroque latere necessitatis posuisti *possibile* & *impossibile*? Mag. tria tantum posui, Fili, quia revera in principio operationis naturalis & intentionalis sunt tantum *tria* in actu, & quartum est in potentia, ut infrà audies, & mea Philosophia te certificat; necessitatem vero locavi in medio, quia, in quantum necessitas est genus, sic habet sub se duas species, nempe possibile & impossibile; & hoc modo accipitur à me in *Libro de Possibili & Impossibili*; & sic necessitas est superior, & impossibilitas inferior; & tali modo sunt in creatura: sed in quantum necessitas & impossibilitas sunt dignitates DEI, & numerantur inter supra- & primitiva principia meæ Artis, sic sunt æqualia, & nullum superius altero; & hoc principium videtur latuisse quosdam vestrorum Geometrarum, qui putabant, demonstrationes factas per impossibile minùs esse securas, quam demonstrationes factas per necessarium. Fili, æqualitas, quæ est inter æternitatem & infinitatem DEI, demonstrat, quod sit tam necessarium, DEUM esse æternum, quam est impossibile, DEUM esse finitum, nec plus, nec minus; & hoc est fundamentum omnium mearum demonstrationum, quas in omnibus meis Libris aut ad necessarium, aut ad impossibile, reductas invenies; præsertim in toto

Libro Mirandarum Demonstrationum, & in toto Libro Contemplationis.

Quemadmodum igitur necessitas se habet per modum formæ, & veritas per modum causæ finalis, & *esse* omnium reliquorum principiorum per modum materiæ, sic impossibilitas opposita necessitati se habet per modum formæ contrariæ, & falsitas per modum causæ finalis contrariæ, & *privatio* omnium reliquorum principiorum oppositorum per modum materiæ contrariæ.

Disc. Quando *esse* est impossibile, *privatio* est necessaria; & quando *esse* perfectionis est impossibile, *privatio* perfectionis est necessaria; & quando *privatio* perfectionis est impossibilis, *privatio* defectus est necessaria: unde videtur, quòd necessitas & impossibilitas æqualiter se habeant ad esse & privationem. Mag. duobus modis necessitas & impossibilitas se possunt habere æqualiter, aut per concordantiam, aut per contrarietatem; per concordantiam, quando simul concordant in veritate, ut suprà audisti in Divinis; per contrarietatem dupliciter, aut quando quælibet operatur secundùm suam naturam, aut contra suam naturam; exemplum hujus tibi dedi suprà in *Grammatica in experimento affirmationis & negationis*: nam sicut affirmatio & negatio operantur secundùm suam naturam, quando affirmatio affirmat veritatem, & negatio negat falsitatem, & operantur contra suam naturam, quando affirmatio affirms falsitatem, & negatio negat veritatem, sic necessitas & impossibilitas operantur secundùm suā naturam, quando necessitas est circa esse, & impossibilitas circa non esse seu privationem, & operantur contra suam naturam, quando necessitas est circa non esse seu privationem, & impossibilitas circa esse; ex quo vides, quomodo ambæ sint æqualiter vel inæqualiter circa esse & privationem.

Et quia hic tractavimus de *Necessitate, Impossibilitate, Esse & Privatione*, & recolo, alibi me dixisse, supremam necessitatem esse supremum principium demonstrandi, per se sequitur, quòd reliqua tria principia debeant æqualificari supremæ necessitati, ut possint producere supremas demonstrationes, cum clarum sit, quòd ex supremo & inferiori principio non possit sequi supremus finis: quapropter cum in demonstrationibus de Existentia DEI & pluribus aliis de materia theologica multoties usus sim supremâ privatione, quando dixi: *si summum Bonum est, summum malum non est;* & *si sum-*

mum malum est, summum Bonum non est, ut habes in *Libro Articulorum Fidei*, & in *Arte Inventiva*, & pluribus aliis, ne Discipuli mei vacillent circa infallibilitatem harum demonstrationum (ut aliqui Doctorum, qui, quando audiunt, me affirmare, quòd, *DEUM esse, sit necessarium & demonstrabile magis necessariā demonstratione, quam sit aliqua demonstratio mathematica*, Doctor Illum. in *Introd. Lib. de Art. Fid.*, non possunt credere, nec sibi imaginari, me verum dicere, quia non viderunt ista principia, nec informationem habent meæ Artis) convenit, me aliqua scitu necessaria tradere de certitudine, infallibilitate & necessitate meæ Methodi demonstrandi, quæ infrà invenies *Capite quarto de Secreto Potentia*, scilicet de Modo, secundùm quem potentia se habet ad suum objectum.

Redeamus igitur ad nostrum propositum, ostendendo, quòd prima & suprema Principia demonstrandi primò sint *tria*, & postea *quatuor*, & quòd sint necessariò *æqualia*; cùm enim prima principia essendi necessariò sint *tria*, & non plura, nec pauciora, & modus intelligendi ac demonstrandi debeat sequi modum essendi, ut Regula 2. meæ Artis *Inventivæ* docet, manifestè sequitur, quòd principia demonstrandi non debeant esse nisi *tria* tantum; & quia suprà dixi, *esse* se habere per modum formæ, & *privationem* per modum materiæ, materia verò & forma non possint constituere compositum sinè tertio, quod est medium inter utrumque, ideo inter esse & privationem necessariò debui ponere medium, scilicet necessitatem.

Disc. Sunt aliqui Philosophi, qui dicunt, formam & materiam se unire sinè tertio, videlicet unione distinctâ, quod si ita est, ut illi dicunt, sufficient duo principia: item si sunt *tria*, quare non posuisti unionem loco necessitatis? Mag. materia & forma opponuntur, quia forma convenit cum actione, & materia cum passione; unde si materia & forma unirentur per se sinè medio, contrarietas esset principium concordantiæ, & concordantia principium contrarietatis; & sic concordantia & contrarietas concordarent sibi mutuò, & contrariarentur sibi ipsis; & hoc est impossibile: ergò convenit, esse medium sapiens naturam utriusque: quod patet per definitionem medii, & per prima principia meæ Artis, quæ sunt *tirum, bile & are* medium inter utrumque: quare autem necessitatem, & non

& non unionem, locarim in medio, hæc èstratio, quia sínè necessitate in opere demonstrandi nunquam potuisse producere ex forma & materia perfectum concretum demonstrationis; quod patet: quia omnis demonstratio ultimatò reducitur ad esse vel privationem, vel ad esse & privationem, tanquam principia demonstrandi, sicut in natura omne compositum ultimatò resolvitur in suam formam vel materiam, vel in formam & materiam; & hoc necessariò, necessitate conservante *differentiam* inter formam & materiam, esse & privationem, sínè qua non esset necessaria veritas illarum, & per consequens affirmatio. Hoc idem accidit in motu synthetico opposito priori analytico, scilicet quando demonstratio progreditur à primis principiis ad principia, necessitate conservante *concordantiam* inter formam & materiam, esse & privationem, sínè qua non esset necessaria veritas illorum, & per consequens affirmatio; nulla igitur esset demonstratio, sed tantùm probabilitas.

Disc. Quia in D E O est Trinitas, in D E O est *trivum, bile & are*, scilicet generativum, generabile & generare, spirativum, spirabile & spirare, bonificativum, bonificabile & bonificare, sed non est forma, nec materia, nec privatio, quomodo ergò in D E O dicta tria principia possunt esse? & quomodo possunt esse suprema? & quomodo per illa possunt fieri demonstrationes de D E O? Mag. hæ quæstiones, Fili, sunt magni ponderis, earumque solutio valde necessaria ad intelligentiam principiorum demonstrandi: unde scito, quòd methodus demonstrandi pro statu præsentis saceruli, in quo vos estis, sumit sua principia in primo gradu, & non in tertio, hoc est, in infimo, & non supremo, ascendendo paulatim ab infimo per medium ad supremum: unde si subitò vos exponerem luci supremorum principiorum, contingeret vobis id, quod solet iis, qui diu detenti in tenebricoso carcere de repente claritati solis admoventur; nam intensio contrarii objecti lucidi offenderet potius debilitatem potentiae tenebris assuetæ, quam illam illuminaret: è contra verò sicut hi, qui in tenebris & umbra mortis sedebant, post liberationem paulatim & per gradus lucem recipiunt, & perferre discunt, donec inoffenso oculo sole aperto fruantur, sic vobis, qui suffertis adhuc tenebras agnati vestri carceris, & sede-

tis in umbra ignorantiae, paulatim convenit lucem ministrare, temperando illam per gradus ad mensuram vestræ tollerantiae; quod sic intellige.

Tu sensualiter sentis, & intellectualiter intelligis in triangulo livido, quòd tota Creatura sit divisa in tres gradus, quorum inferior est Creatura sensualis, superior Creatura intellectualis, medius Creatura animalis; & quia sensualiter priùs & facilius sentis inferiorem gradum & medium, hoc est, creaturam sensualem & animalem, quam intellectualiter superiorem, hoc est, intellectualem, ideo D E U S ordinavit, disposuit & proportionavit infimum gradum tali ordine, ut principia inferioris significarent & demonstrarent principia medii, & principia medii principia superioris, & principia superioris principia supremi (& quod dico de principiis, hoc idem intellige de mediis & finibus): & hoc demonstratur ex ordinatione, perfectione & esse; quia cùm ordinatio conveniat cum perfectione, & perfectio cum esse, inordinatio verò cum defectu, & defectuscum privatione, si principium, medium & finis unius gradus non esset ordinatus secundum ordinem principii, medii & finis alterius gradus, non esset ordinatio nec proportio inter unum gradum & alterum; & si non esset, non esset perfectio; & si sic, non esset in esse, sed in privatione; & hoc est impossibile & contra sensum: posuit ergò D E U S, qui est suprema perfectio, perfectum ordinem in dictis principiis graduum, ut intellectus creatus à cognitione unius infallibiliter duceretur ad cognitionem alterius.

Hæc autem principia in primo gradu, hoc est, in creatura sensuali, sunt forma & materia sensualis & medium inter utramque, quòd est illa necessitas sensualis, per quam forma & materia necessariò sunt unum in concreto, & duo in abstracto; quæ duo cum illa necessariò faciunt tria: ista tria à me vocantur *trivum, bile & are* sensuale: unde cùm omnia sensualia in hæc tria ultimatò resolvantur, & ex illis componantur, meritò principia suprema, primitiva, vera, realia & necessaria illorum nominantur. Aequalitas horum trium principiorum consistit in hoc, quia in ratione principii tantum est unum, quantum est alterum; sed sunt inæqualia in hoc, quia unum, h.e. forma, convenit cum majoritate, actione & esse, & alterū, h.e. materia, cum minoritate, passio-

ne & privatione: & hic ordo observatur ab infimo gradu per omnes medios usque ad supremum, ut manifesto & clarissimo exemplo demonstravi in *prima Regula Compendii super Art. Dem. Tom. 3.*, quod reiteratâ lectio ne tuæ memoriae commendes.

Cùm igitur totus modus essendi rerum sensualium profluxerit à ternario principiorum, & modus intelligendi debeat conformari & proportionari, quantum est possibile, ipsi modo essendi, ut habet *Regula secunda meæ Artis Inventivæ*, ideo totus modus intelligendi debet necessariò sumere exordium à ternario principiorum: & sicut principia essendi sunt ipsa principia intelligendi, ut dicto loco invenies, sic ipsa tria principia realia ipsius modi essendi rerum sensualium sunt eadem tria principia intentionalia ipsius modi intelligendi dictarum rerum.

Ex dictis colliges, Fili, quòd, cùm nullus Author orsus sit suam Methodum demonstrandi ab unitate & trinitate principiorum, nullus noverit vel tradiderit veram methodum demonstrandi. Jam audi solutionem tuarum quæstionum, videlicet *quomodo Eſſe, Privatio & Necessitas ſint in DEO, & quomodo ſint ſuprema & equalia, & quā ratione in DEO fiant demonstrationes ex illis.*

Quia in inferiori bono est inferius esse, inferius bonum significat & demonstrat per inferius esse, quòd in supremo Bono sit supremum esse; quia si non, sequeretur, quòd esset major proportio inter inferius bonum & inferius esse, quām inter supremum Bonum & supremum esse; & hoc est impossibile. Si in esse inferioris boni non esset operatio, esse inferioris boni esset in privatione; & si in esse inferioris boni esset infinita operatio, esset impossibile, quòd privatio esset in esse: unde cùm forma, quæ est in inferiori bono, conveniat cum esse & operatione, & materia cum privatione & terminatione operationis (cùm omnis materia per suam passionem terminet actionem formæ) manifestum est, quòd in inferiori bono privatio cadit in esse formæ ratione materiæ terminantis operationem formæ; sed quia forma & operatio convenient cum perfectione, & materia cum defectu, & in DEO est perfectio ſinè defectu (cùm DEUS sit infinita perfectio) manifestum est, quòd in DEO sit forma & operatio ſinè materia: ergò in DEO est ſuprema & infinita forma, ſuprema & infinita operatio.

Si in DEO est ſuprema forma & ſuprema operatio, in DEO est ſupremum formativum operativum, formabile operabile, formare operari, & hoc necessariò, cùm sit impossibile, ſinè his tribus in ſuprema forma eſſe ſupremam operationem; & quia hæc tria non poſſent eſſe in opere infinito, niſi unum realiter diſtingueretur ab altero, & unum eſſet æquale alteri, & conveniunt cum eſſe, neceſſitate & privatione, ergò eſſe, neceſſitas & privatio ſunt tria ſuprema, realia, æqualia & diſtincta principia.

Disc. Quòd privatio conveniat cum aliquo trium ſupradictorum videtur involvere manifeſtam contradictionem; ſi enim convenit, privatio eſſe, & eſſe eſſe privatio, ergò eſſe eſſe non eſſe, & non eſſe eſſe. Mag. antequam denodem hunc nodum, convenit te ſcire, Fili, quomodo & quotupliciter ſe habeant adinvicem in mea Schola *Eſſe & Privatio*: nota igitur ſequentia, quia ſunt magni momenti, utpote ſitu ſummè neceſſaria; nam ſinè illorum notitia nunquam vim mearum demonstrationum intelliges, aut in ſimilibus faciendis ſecurus incedes; in hunc enim ſcopulum impingentes etiam Viri docti, quia fundamenta harum demonstrationum non capiunt, aut illas ſuſpectas habent, aut illis non afficiuntur, aut illas omnino explodunt, quamvis neſcient dare ſolutiones in contrarium; quod patet in meis demonstrationibus de Existentiā, Unitate & Trinitate DEI, quæ typis prodierunt in *Libro Articulorum Fidei*, quem Apoſtrophen posteri cognominarunt.

Eſſe & Privatio tripliciter à me conſiderantur in ſua oppositione, nam aut ſunt inter ſe *diſſimilia*, aut *contraria*, & ſic poſitivè opponuntur, aut *contradictoria*, & ſic negativè opponuntur; prima oppositione non involvit defectum vel imperfectionem, ut ſtatim in frà videbis; reliquæ verò duæ non poſſunt eſſe ſinè defectu: item nota, quòd prima duo convenient cum realitate, ſed ultimum cum ratione tantum; in hoc tamen diſſert primum à ſecundo, quòd diſſimilia poſſunt ſimul ſtare in ſummo, ſed contraria ſub diſjunctione tantum; & in hoc convenient cum contradictoriis, utpote quæ virtualiter in contrariis continentur, & formaliſter ex illis inferuntur, ut docui in *quinta Regula meæ Artis Inventivæ*; dabo ſingulorum exempla. Bonificativum & bonificabile ſunt diſſimilia, bonum & malum contraria

traria, bonum & non bonum, malum & non malum contradictoria: his omnibus tribus convenit *esse* & *non esse*, seu *privatio* universalissimè à me sumpta in mea Arte; nam esse bonificativum est non esse bonificabile, & è converso, & esse bonum est non esse malum, & è converso, & esse bonum non est non esse bonum, & è converso.

His suppositis facilis est solutio tui dubii, scilicet quomodo *esse* & *non esse*, seu *esse* & *privatio* possint simul esse in DEO, & verificari de DEO sinè defectu vel contradictione, ut monstrat sequens exemplum: Pater est generatus, & Filius generabilis, & quia Pater realiter distinguitur à Filio, Pater est Pater, & Filius non est Pater, & Filius est Filius, & Pater non est Filius: unde sicut Filius in Substantia & Natura est similis Patri, quia est Imago substantialis & essentialis Patris, sic in Filiatione est dissimilis Patri, quia in Patre non est Filiatio, sicut in Filio non est Paternitas: unde sicut in Natura concordant, sic in Personis distinguuntur: est autem hoc *non esse* Paternitatis in Filio, & *non esse* Filiationis in Patre, æqualis perfectio cum esse Paternitatis in Patre, & cum esse Filiationis in Filio (cùm non esse Paternitatis in Filio sit ipsa Filiatio, & non esse Filiationis in Patre sit ipsa Paternitas) quod sic probatur: quia si Paternitas esset in Filio, non esset perfectio, sed defectus, nam esset superflua, cùm una Paternitas infinita sufficiat; & hoc idem sequeretur, si Filiatio esset in Patre.

Ostensum & demonstratum est igitur, quomodo *Esse*, *Necessitas* & *Privatio* in DEO sint tria suprema, realia, primitiva, vera & necessaria Principia essendi & demonstrandi, à quibus omnia principia inferiora, realia, primitiva, vera & necessaria sumunt suum modum essendi, operandi, intelligendi & demonstrandi.

Jam capies insuper, Fili, quomodo intelligenda sit suprà allegata demonstratio de Existentia DEI, scilicet *si summum Bonum est, summum malum non est; & si summum malum est, summum Bonum non est*; nam *bonum* & *malum* sunt contraria, & non contradictoria: unde quia in summo non possunt simul stare, necessarium est, quòd, si unum est in *actu*, alterum sit in privatione, & è converso: igitur *si summum Bonum, scilicet DEUS, non esset, necessariò sequeretur, quòd aliquod ens positivum esset in esse & in actu, quod esset contrarium summo*

Bono, scilicet summum malum; ex qua suppositione statim inferentur contradictoria, scilicet quòd esse sit non esse, & è converso: sumuntur tamen à me multoties termini contrarii pro contradictoriis; ut quando dicitur, quòd bonum sit esse, & malum sit non esse, quia æquivalenter sunt talia, ut ex dictis elucet.

Item revelabo tibi alterum Secretum, quod multis videbitur impossibile, nempe majorem esse oppositionem inter contraria in summo, quam inter contradictoria; & in hoc Secreto propriè latet fundamentum supremi & perfectissimi modi demonstrandi; nam cùm ambo contraria sint realia, & contradictiorum sit tantum unum reale, & alterum intentionale, & cùm contraria in se mutuò agant, & à se mutuò patiantur, quantò altius ascendunt in contrarietate, tanto majorem necessitatem non essendi ponit unum in alterum(jam attende): cùm igitur sensualiter sentiamus, in inferiore ente bonum & malum esse (intellige hæc de bono & malo physico, non morali) & utrumque ens reale, & unum contrarium alteri, & unum agere in alterum, quantum diminuitur actio mali in bonum, tantum augmentatur actio boni in malum, & per consequens passio mali à bono: unde si decresceret hæc actio mali in bonum in infinitum, cresceret actio boni in malum in infinitum, & vicissim sequeretur de bono, si actio boni decresceret: si igitur DEUS non esset, cùm in mundo sensualiter sentiamus plus mali, quam boni, sequeretur, quòd malum in infinitum cresceret, & bonum in infinitum decresceret, ergò continuò magis accederet ad infinitum malum, quod est aliquid, quia continuè magis recederet à finito bono, & per consequens ab infinito bono, quod est nihil; & sic infinitum malum est infinitum esse, & infinitum bonum est infinitum non esse: ergò à proportione finitum malum est finitum esse, & finitum bonum est finitum non esse, & subtrahendo, malum est esse, & bonum est non esse; quæ involvunt manifestam contradictionem: quapropter sicut summum finitum bonum, quod est in esse, privat summum finitum malum per summam finitam productionem boni, & è converso, ut patet in generatione & corruptione, in morte & vita, sic à proportione significant & demonstrant sensui & intellectui, quòd summum infinitum Bonum, quod est in esse,

esse, privat summum infinitum malum per sumam & infinitam productionem boni; per quam ultimam demonstrationem revelatur Secretum necessitatis *trium* principiorum distinctorum primitivorum, & Secretum Trinitatis, quæ est in DEO, sive qua summum Bonum & summum malum essent æqualiter possibilia vel impossibilia, & sic tollerentur prima principia essendi & demonstrandi; quod est impossibile.

Disc. Potest bonum corrumpere malum sive generatione boni, ergo non sequitur, quod bonum per generationem boni corrumpat malum. Mag. in inferiori ente non potest esse corruptio sive generatione, nec generatio sive corruptione; quia si esset, esset defectus sive perfectione, vel perfectio sive defectu, cum generatio conveniat cum perfectione, & corruptio cum defectu; & hoc est impossibile: sed quia in supremo Ente est suprema & infinita perfectio, & per consequens suprema & infinita operatio opposita corruptioni, ergo est in illo suprema & infinita Generatio, sive qua in DEO non esset infinita impossibilitas corruptionis: ergo in DEO est infinitum esse boni, & per infinitum agere boni est infinitum necessitate illius boni; & per infinitum necessitate boni est infinitum impossibilitate mali, quod est ipsum infinitum non esse mali, seu infinita privatio mali in DEO. Ex hac ultima demonstratione elicies alterum Secretum, Fili, videlicet quomodo duo ultima membra *Essē* & *Privationis* in demonstrationibus de DEO habeant locum, existendo intentionaliter & in intellectu humano: hoc autem est principium & fundamentum, per quod fit motus intentionalis de ternario in quaternarium, seu de ternario primo in secundū, & de quaternario in quinariū, seu de ternario secundo in tertium, & sic in infinitum multiplicando significaciones & demonstrationes in DEO & creatura, ascendentē, descendētē & circulante intellectu de una significatione ad alteram, & de una demonstratione ad alteram: ex quibus iterum patescit, quod Trinitas sit supremum & primitivum principium omnis multitudinis & multiplicationis; & sicut est principium illius, sic est finis, quia ad illam omnis multitudo reducitur, & in illam ultimā resolvitur: Fili, hujus datur pulchra demonstratio metaphorica in mea Geometria per infinitas figurās multilateras, quæ intermedian Circulum & Triangulum.

Necessitas cognitionis supradictorum fundamentorum multū nos detinuit à scopo intento, qui est tradere ipsa Principia & Methodum demonstrandi, quæ consistunt in tribus constituentibus tres Circulos seu tres Gradus, quibus absolvitur tota methodus demonstrandi.

Primus Circulus seu *primus Gradus* continet Principia universalia demonstrandi, & Definitiones seu Conditiones simplices horum Principiorum, ac ostendit habitudinem & relationem Principii ad Principium, hoc est, quomodo Principium differat & concordet cum Principio, vel quomodo Principium differat & contrarietur Principio, quomodo extrahatur Principium à Principio, quomodo componatur Principium cum Principio, faciendo Triangulos & Quadrangulos ex Principiis in Circulo Principiorum, & quomodo distrahatur unum ab altero, vel contrahatur unum ad alterum &c. Et quod dictum est de Principiis, pariter intelligatur de Definitionibus Principiorum.

Secundus Circulus seu *secundus Gradus* continet Conditiones universales demonstrandi, quæ sunt Conditiones compositæ ex Definitionibus Principiorum, & se habent ad dicta Principia, ut syllabæ ad literas alphabeti: monstrat autem hic Circulus habitudinem & relationem Conditionis ad Conditionem, hoc est, quomodo Conditiō differat & concordet cum Conditione, vel quomodo Conditiō differat & contrarietur Conditioni, quomodo extrahatur Conditiō à Conditione, quomodo componatur Conditiō cum Conditione faciendo Triangulos & Quadrangulos ex Conditionibus in Circulo Conditionum, & quomodo distrahatur una ab altera, vel contrahatur una ad alteram &c. Et quod dictum est de Conditionibus, intelligatur etiam de Regulis seu Modis, quibus Principia, Definitiones & Conditiones regulantur & modificantur in opere.

Tertius Circulus seu *tertius Gradus* continet Demonstrationes universales ex Principiis & Conditionibus universalibus productas tanquam nomina ex literis & syllabis: docet autem hic Circulus habitudinem & relationem Demonstrationis ad Demonstrationem, hoc est, quomodo Demonstratio differat & concordet cum Demonstratione, & nulla alteri contrarietur, quomodo extrahatur Demonstratio à Demonstratione.

stratione, componatur Demonstratio cum Demonstratione, distrahatur una ab altera, contrahatur cum altera &c. Et quod dictum de Demonstrationibus, intelligatur de Quæstionibus, cùm Quæstio & Solutio Quæstionis seu Demonstratio relativè se habeant. Incipiendo igitur dicamus

De Secreto Primi Circuli.

Mag. Cùm Logica ordinaria non trahat materiam demonstrandi, nec forma demonstrandi illius sit realis & naturalis, sed tantum intentionalis & artificialis, nec ipsa Logica sit universalis, sed tantum particularis, ut patet ex hic & alibi dictis, universale verò sit prius particulari, & sit principium Artis ac Scientiæ, & sit regula dirigendi particularia, ideo mea Logica requirit primò subministrare materiam universalem demonstrandi, non tantum intentionalem & articiale, sed etiam realem & naturalem, ex qua per Artem & Naturam possint elici materiae particulares, & ad illam applicari, ut regulentur per eam: hæc autem materia sunt ipsa Principia meæ Artis Universalis, quæ continentur in Arboribus & Figuris & Tabulis; quæ Principia Arborum cùm nobis hoc loco sint maximè necessaria ad formandum primum Circulum, & sint magis universalia cæteris, ideo volumus illa hic explicitè ponere in cameris sequentibus. [Esse, Privatio seu Non Esse] [Perfectio, Defectus] [Necessarium, Contingens] [Possibile, Impossibile] [Actuale, Potentiale] [Sensual, Intellectuale] [Propinquum, Remotum] [Essentiale, Accidentale] [Agens, Forma, Materia, Finis], Doctor Illum. *in loco Arbor. supra cit.* Positâ igitur materiâ necessè est ponere formam universalem, realem, naturalem, intentionalem & articiale demonstrandi, ostendendo, quomodo per operationem unum Principium se habeat ad alterum ad producendum universale opus Artis & Scientiæ.

Disc. Quare, Pater, forma tibi præpositas cameras ex duobus Principiis tantum, & non ex tribus vel quatuor vel pluribus? Mag. quia omne Ens & Unum naturaliter primò est divisibile in duo, cùm in uno non sit actio & passio, sed in duobus, nec tria vel quatuor potui statuere ante duo, nam ex duobus primò producitur tertium per Naturam & Artem, quæ debet imitari Naturam: unde cùm Natura nobis exponat or-

dinem & modum sui operis, quæ ex se dat unum ex uno, uno scilicet producente unum ex eadem Natura una, & uno procedente ex duobus in tertium, manentibus omnibus tribus in eadem prima unitate, natura & substantia; hunc eundem ordinem observandum duxi in Arte, reducendo primò assumptam universalem unitatem in binarium: & hoc in pluribus meorum Librorum significavi, ostendendo, opus trinitatis naturalis esse significationem operis trinitatis artificialis, & è converso, & Trinitatis supernaturalis, & è converso, ut habes in Lib. Princ. & Grad. Med. Dist. 10. cap. 36. Metaph. 5. & 17., in Lib. 1. Mir. Dem. cap. 2. Lib. 3. cap. 13., ubi demonstravi, quod „omne id, quod est substantia creata, est in unitate & trinitate; in unitate est, in quantum est una substantia; in trinitate est, in quantum est composita de materia & forma & de concordantia, cum qua materia & forma convenient &c.: & convenit, quod omne id, quod est operatio, sit per tria, hoc est, per agens & per operatum & per medium, cum quo agens est operans, & operatum est operatum; & hoc sequitur in omni opere naturali & artificiali, in quarum creaturarum qualibet est unitas & trinitas, ad demonstrandum, quod illæ sint opus supremae Unitatis, quæ est in Trinitate, cod. Lib. 3. cap. 7. n. 4.: item in Lib. Contempl. Vol. 3. Lib. 5. cap. 355. demonstrando ibi Principia Arithmeticæ universalis, realis & naturalis per totum Caput, quæ sunt unitas & trinitas, de quibus infrà in Arithmeticæ plura percipies.

Disc. Quid est ergò illud unum naturale, & quomodo dividitur in duo & tria, secundum quod debet regulari unum articiale, & divisio illius in duo & tria articilia? Mag. illud unum naturale nil est aliud, quam A. primæ Arboris, vel A. primæ Figuræ Imperatricis, vel S., vel V., vel X.; nam hæc omnia sunt A., hoc est, Chæos reale & intentionale, naturale & articiale (incipiendo à primo & infimo gradu) sed unum horum A. est magis universale, quam alterum: sicut A. primi Agentis, quod est S., est magis universale, quam A. particularia, quæ sunt illius objecta; & ambo simul sumpta sunt magis universalia, quam unum tantum; quod patet in Figura composita ex Figura Specierum & Figura Generali, quæ habetur in Arte Universali: ideo accipe unum horum A., quod vis; sed quia A. primi Agentis est illud, per quod & cum quo

quo omnia alia A. ingrediuntur opus, ideo ab ipso incipiendum, supponendo, quòd S. sit A.

Disc. De quo S. loqueris, Pater, de vegetativo vel intellectivo? Mag. de utroque, sed de intellectivo ad literam, de vegetativo verò per metaphoram. Hoc A. divide seu resolve primò in b. c., quibus habitis quare medium inter utrumque, quod est d., & sic produxisti primum ternarium, ex quibus b.c. d. facies e., quod est primus quaternarius seu quadrangulus Figuræ S., quod in mea secreta Philosophia vocatur G. vegetabile, Doctor Illum. in Apert. mag. Lib. 2., de quo suprà in Figura X. tot & tanta dixi, ut plura hic non sint necessaria.

Disc. Quare ponist tantùm literas, Magister, & non potius ipsa significata literarum, ut clariùs intelligerentur? Mag. jam in antecedentibus me dixisse recordor, literas esse signa universalia, & significata esse particularia: unde cùm mea Algebra speciosa universalissima requirat principia universalissima, & magis universalia nequeant inveniri, nisi literæ alphabeti, assumpsi has literas loco principiorum, ut per unam universalissimam literam possèm vobis significare, revelare & demonstrare innumera particularia; quod patet in dato exemplo: nam quomodo tibi melius, facilius & brevius potuissem dare formam vel Systema vel Idæam primorum principiorum & primi operis, quod ex illis resultat in omniente, tam universalí, quàm particulari, tam naturali, quàm supernaturali, tam illius, quod fit in se & per se, quàm illius, quod fit mediante hoc universalí in particularibus, hoc est, quod fit mediante S. in A. T. V. X., ût habes in *Arte Majori* seu toto *Libro S.*?

Per hæc dicta elucidabuntur alia, quæ ponuntur in mea *Introductoria* ejusque *Capite 1.*, scilicet, quòd „ista Scientia nulla principia actualiter exprimat per se loquendo, „ex quibus arguatur, sed solum doceat viam „inveniendi communia principia in qua- „cunque Scientia, cognitis terminis illius „Scientiæ, cuius vult principia invenire, „& aliquali notitiâ habitâ illius ponat ali- „quos terminos principiorum, quibus pos- „sunt infinitæ propositiones formari, quem- „admodum infinita verba formantur ex „paucissimis literis, videlicet ex literis al- „phabeti: veruntamen sicut, quando Ar- „tifex convertit ligna in constructionem „domûs, si utatur lignis præparatis ab ali-

„quo ejusdem Artis perito, per accidens „est; quia non solum habet de sua Arte con- „jungere ligna, sed præparare illa, ita si „demonstrans per istam Artem utatur pro- „positionibus ab aliquo formatis, per ac- „cidens est, quia demonstrans per istam „Artem non solum habet uti principiis, sed „formare & invenire principia; & non so- „lum communia principia, sed etiam par- „ticularia, Doctor Illum. lococit.: & hæc estratio, quòd in mea *Arte Generali Ultima parte 13.* nil aliud à meis Discipulis exegi, quàm quòd essent fundati in *Logica* (mea se- quenti) & in *Naturalibus* (mea Philosophia secreta) de aliis verò Scientiis non manem in illis cognitionem poposci, nisi perfectæ significationis nominum seu terminorum in singulis *Artibus* vel *Scientiis particularibus usitatorum*, ût testatur meus *Liber Experiencia Realtatis Artis Dist. 7. par. 1. & 2.*, quod ibi confirmavi provocando ad proprium experientum meorum Librorum, & ad Quæstiones mihi proponendas in quovis scibili mihi prorsus incognito, quarum solutio- nem perfectam & demonstrativam promisi.

Sed quia omnis demonstratio est melius pro- babilis per comparationem & per exemplifica- tionem, quàm sive comparatione & exemplifica- tione, Doctor Illum. Lib. 4. Mir. Dem. cap. 20. n. 3., & sit valde necessarium cognoscere efficaciam meæ methodi demonstrandri, è cuius intelligentia pendet intelligentia ferè omnium meorum librorum, hanc totam partem Secreti Logici clariùs explicabo per comparationes & exempla: ad clariorem ergò expositionem supradictorum sit sequens

Prima Comparatio mutuata ex Gramma- tica. Tu vides in Grammatica, Fili, quòd in prima conjugatione ponitur verbum amo, cuius indicativus præsens in activo est amo, amas, amat, amamus, amatis, amant; & quia verbum amo non est universale, sed particolare, ad cognoscendam primam conjugationem in aliis verbis particularibus substituitur unum particolare pro omnibus aliis, quod est dictum amo: sed nisi esset aliquod universale concordans cum omnibus particularibus, & existens in omnibus particularibus, esset impossibile, quòd posse devenire à cognitione unius particularis in cognitionem alterius particularis; & illud universale vocatur in mea Schola *Concordantia*, quæ tibi in hoc exemplo monstra- bit universale grammaticum in conjugatio- nibus: comparando igitur amo cum laudo, desig-

desidero, memoro &c., & inflectendo hæc verba in præsenti, ut amo, sensualiter sentis differentiam, per quam unum verbum differt ab altero in principio & medio, in qua consistit particulare, & concordantiam, per quam unum verbum concordat cum altero in fine, in qua consistit universale: abstrahendo itaque illud universale à particulari, scilicet o, as, at, amus, atis, ant, nactus es regulam inflectendi universalem applicabilem ad quodvis particulare primæ conjugationis, & habes id, per quod unum particolare est transmutable in alterum particolare, & particolare in universale, & universale in particolare, & utrumque in tertium. Præterea in comparatione dicta vides, quomodo universale sit in particulari & extra particolare, scilicet contrahendo in illo, & abstrahendo extra illud; de quo dedi Regulam singularem in *Arte Inventiva Diff. 3. Reg. 4. fol. 41.*, quæ est de specificatione generalis: suppone igitur, hanc comparationem sumptam à Grammatica esse aliquod particulare Grammaticæ, ut amo, habens in se aliquod occultum universale, per quod nobis revelentur duo alia particula, quorum unum sit in Logica, alterum in Naturalibus, hoc est, in Physica: inquiramus nunc modum transmutandi seu convertendi unum particulare in alterum particulare, dando comparationes & exempla similia in his duabus Scientiis; & primò dicamus de ultimo, hoc est, physico, contractè, & postea de primo, hoc est, logico, expansè: sit ergò

Secunda Comparatio. Quando individua individuantur in numero specifico, tunc forma generalis & materia generalis sunt causa individuationis eorum, & per consequens forma specifica & materia generantis, Doctor Illum. in Quæst. Lib. 2. Sentent. q. 63.: & ideo quando homo in sua vegetativa de cibo generat carnes (et sic de potu) homo in sua vegetativa est vegetans, in qua vegetativa habet proprium vegetabile, in quo de cibo educit & generat vegetatum, materiam cibi per corruptionem dimittente illam speciem, in qua erat, quæ transit in speciem hominis, hoc est, in vegetationem, quæ est deesse hominis, Doctor Illum. ibid. Quæst. 87.: sit igitur in hoc opere naturali transmutatio & conversio unius particularis in alterum particulare, hoc est, unius speciei, quæ est cibus, in aliam speciem, quæ est homo; quod natura facere non posset, nisi genus convertentis (h. e. supradicta forma & materia generalis)

haberet concordantiam cum genere & natura conversi, Doctor Illum. in Theor. Test. cap. 34.; in quibus scilicet convertente & converso est differentia specifica: ergò differentia unius extremi particularis transit in differentiam alterius extremi particularis per concordantiam medii universalis, quod est genus dictarum specierum, scilicet dicta forma universalis & materia prima; quæ duo simul sumpta & in concreto constituunt illud Chæos seu materiam universalem tanquam subiectum transmutationis omnium corporum naturalium; „quæ materia à me dicitur genus generalissimum, non tamen quod accipias, sicut capiunt Logici, qui illud capiunt pro termino considerato, vel pro ente phantastico, sed sicut est ens reale, qui est terminus materialis naturæ, à qua recipit sua principia materialia in actione generationis, quia est ens primum, qui est terminus materialis in natura, & Philosophia nostra sub umbra logicali eum vocat genus generalissimum, quia est primæ naturæ subiectum, Doctor Illum. in eod. Lib. cap. 39.: hoc ipsum docui in Libro Principiorum Philosophiae, & in Libro Chæos, non uno, sed pluribus locis.

Jam habes particulare Grammaticæ conversum in particulare Physicæ per differentiam & concordantiam unius & alterius: unde cum hoc, nempe physicum, sit medium inter duo extrema, scilicet grammaticum & logicum, quod medium vadit per omnia septem Instrumenta, & ad quod velut ad centrum universale omnes septem particulares Artes Trivii & Quadrivii ceu puncta in circumferentia constituta per lineas rectas diriguntur, facilem præbebit nobis transitum à quolibet extremo ad quodlibet alterum extremum; quod sequens exemplum monstrabit in Logica, convertendo particulare Grammaticæ per universale Physicæ in particulare Logicæ; quod particulare Logicæ erit ipsum quæsitus universale primò intentum, à quo tanquam centro profluunt infinita particularia demonstrationum in omni Arte & Scientia.

Disc. Quomodo universale potest esse particulare, & è converso? Mag. quia omne ens reale est particulare, & meum universale est ens reale, ut in allegato Libro Chæos & Libro Principiorum Philosophiae videre poteris, ergò. Disc. nunc video & intelligo duo magna Secreta, quæ mihi antea erant abscondita. Mag. quænam illa? Disc. Secretum

cretum Rotæ & Secretum Scalæ tuæ Philosophiæ: nam sicut in datis exemplis ostendisti mihi centrum & circumferentiam hujus Rotæ, sic ostendisti mihi Scalam ex septem Gradibus Trivii & Quadrivii compositam, quâ intellectus noster ascendit à Philosophia ad Theologiam per medium alterius Scalæ, quam dedisti in Figura trium Graduum ab initio hujus Capitis positâ: video quoque differentiam & concordantiam hujus Rotæ & Scalæ in hoc, quòd, sicut in Rota centrum est medium concordans cum omnibus differentibus extremis in circumferentia positis, sic in Scala intervallum, quod est à quovis gradu ad alterum, est medium concordans cum omnibus gradibus differentibus in Scala positis: est etiam differentia & concordantia Rotæ & Scalæ in hoc, quòd non potest fieri motus in Rota circulando, quin fiat motus in scala descendendo & ascendendo, & è converso. Mag. bene vidisti, prosequamur iter, ad quod accelerandum nos vocat

Tertia Comparatio & exemplum in Logica. Jussi te suprà §. *De quo S.f. 74.* accipere A., & dividere in b. c., ac medium quærere inter b. c., hoc est, d.: dixi etiam in §. *Quare ponis tantum f. 74.* has literas esse universalia, earum autem significata esse particularia: unde cùm jam versemur in Logica, quæ comparata ad reliquas sex Artes & Scientias est aliquid particulare, & requirit principia particularia, quæ respectu hujus Scientiæ sunt universalia, accipiamus loco dictarum literarum universalissimarum & omnibus Scientiis communium principia particularia Logicæ, quæ sint prima duo supraposita §. *Cum Logica f. 73.*, cùm sint primitiva, maximè universalia & maximè necessaria in Logica; scilicet [Esse & Privatio, seu Non esse] horum primum vocetur b., secundum c., habemus ergò duo particularia & duo universalia; particularia nominavi in *in Theor. Test. cap. 39.* genus propinquius generale; universalia, genus generalissimum; in Arte verò Universalis unum significavi per generale, alterum per universale, ut ostenderem, dari differentiam inter universale & universale: hoc posito quære medium inter Esse & Privationem. Disc. quomodo? Mag. per medium, hoc est, definitionem medii, si memor es illius. Disc. sum utique: medium est id, per quod finis influit in principium, & principium refluit in finem, sapiens naturam utriusque.

Mag. Sit igitur in universalibus Figuris meæ Algebrae speciosæb. principium, c. finis, ergò medium erit b. c., hoc est, quæsum d.; & quia principia (secundum superius dicta) debent esse æqualia, cùm medium à b. c. sit productum æquale producentibus, ergò omnia tria erunt differentia, concordantia & æqualia; & sic invenimus primum ternarium, qui ratione suæ supremæ differentiæ, concordantiæ & æqualitatis est mensura omnium aliorum ternariorum particularium.

Disc. Secundum Algebraam speciosam ordinariam est impossibile, quòd b. agens in c. producat b. c. æquale ipsi b. vel c.; nam si produceret, b. non multiplicaret c. Mag. quia hoc in Algebra vestra est impossibile, & in mea est possibile, sequitur, quòd inter meam & vestram sit differentia, quæ consistit in hoc, quòd mea sit universalissima, & vestra non: unde cùm in vestra Algebra inferiori b. agens & c. partiens quantum finitum necessariò producant majus uno producentium, ut patet in multiplicatione numerorum, vel minus uno producentium, ut patet in divisione, convenit, quòd in mea Algebra suprema b. c. agentia magna infinita per actionem magnam infinitam necessariò producant sibi æquale magnum infinitum; quia si non, sequeretur, quòd Ens infinitum per actionem infinitam non produceret Ens infinitum; & hoc est impossibile: quia si esset possibile, sequeretur, quòd ens finitum per actionem finitam non produceret ens finitum; & hoc est contra proportionem in mea Geometria traditam.

Hujus veritatis exemplum tibi dat Arithmetica particularis per metaphoram demonstrans Arithméticam universalem; nam sicut numerus agens in se producit numerum, sic unitas agens in se producit unitatem, & sicut numerus agens in numerum multiplicando necessariò producit majorem se, sic unitas agens in unitatem multiplicando necessariò producit æqualem sibi: plures similes metaphoras tibi dat Philosophia.

Applicando dictum universale ad particulare logicum manifestum est, quòd, quia b. est Esse, c. Privatio, b. c. medium sit Esse Privatio. Disc. quid est illud *Esse Privatio* constituens medium in ternario Principiorum Logicæ? Mag. jam dixi suprà, esse Necessitatem, quod sic ostendo: affirmare, necessitatem esse in esse, & negare, necessi-

necessitatem esse in privatione, est affirmare, demonstrationem esse in esse, & negare; demonstrationem esse in privatione; è contrario affirmare, necessitatem esse in privatione, & negare, necessitatem esse in esse, est affirmare, demonstrationem esse in privatione, & negare, demonstrationem esse in esse; ergò dubitare, necessitatem esse in esse vel privatione, est dubitare, demonstrationem esse in esse vel privatione: & quia affirmatio convenit cum E. & esse, & negatio cum I. & privatione, dubitatio verò cum R. (ut patet in Figura X. & quinta ejus specie quatuor figurarum) in quo R. sunt esse & privatio simul (ut suprà docui §. *Plura exempla* fol. 51.) & dubitatio sit medium inter affirmationem & negationem, & R. sit medium & subiectum, in quo se revolvunt multiplicatio seu diminutio ipsorum I.E.N. in R., ut finis ipsorum E.R. inde sequatur, ibid. §. In quantum, manifestum est, quòd agens rationale S. necessariò beat priùs reducere formam necessitatis in suam primam materiam, h.e. R., antequam possit pervenire ad finem, qui finis est demonstratio ipsius E. de Y., vel I. de Z., hoc est, *transmutatio*, quam oportet fieri ab una specie in alteram ad formandum V. T. contra V. Z., ibid.

Habes modò demonstrationem primi Trianguli logici, nunc accipe demonstrationem primi Quadranguli, qui oritur ex illo, & est medium inter triangulum & circulum. Tu scis, Fili, ex Libro s. *Contempl. Dist. 39. de Amore*, cap. 310., quid sit *forma media*, unde cùm necessitas sit forma necessitandi, sicut bonitas forma bonificandi, & sit desumpta ex Figura circulari de A., & posita in Figura triangulari de T. in medio trianguli nigri, statim cadit in R. quadranguli viridis, & hoc necessariò; quod sic probbo: tres anguli trianguli nigri sunt affirmatio, dubitatio, negatio; „ isti autem anguli secundùm sua contenta sunt NB. operationes ipsorum R. N. I. E.: quæcunque igitur fiat quæstio, necessariò apprehenditur per prædictos angulos cum suis continentis successivè ab istis speciebus ipsius S., vel ab aliquibus, vel saltim ab aliqua ipsarum per aliquem ipsorum angulorum, sicut ab R. per dubitationem, ab N. per suppositionem, ab I. per negationem, ab E. verò per affirmationem, Doct. Illum. in Comp. Art. Dem. Dist. 1. p. 2. de 1. part. Fig. T. n. 5. fol. 9.: unde cùm suppositio convenientat cum principio, ut patet per 1. *Regulam Artis Inv.*,

dubitatio cum medio, ut patet ex dictis, affirmatio verò vel negatio cum fine, qui est demonstratio ipsius Y. vel Z., „ de quo „ cunque fiat quæstio, recurendum est ad „ id, de quo queritur, & discernendum „ secundùm formam quæstionis, quomo- „ do se habet ratione *entis & non entis*, possi- „ bilis & impossibilis; & tunc destructâ du- „ bitatione causatâ secundùm R., conver- „ tendo suppositionem, videlicet *possibile es- se*, in demonstrationem vel declaratio- „ nem manifestam (scilicet necessarium esse) concludendum est secundùm E. affirmans per plus entis & boni (quia ens & bonum convertuntur) & contra non ens & malum secundùm I., que convenienter privationi.

„ Si autem secundùm E. affirmativè (ut „ nunc dictum est) non potest faciliter con- „ cludi, accipiatur oppositum, scilicet impos- „ sibile esse secundùm N., & discurrentibus „ F. G. convertatur suppositio in demonstra- „ tionem vel declarationem manifestam se- „ condùm I. negans oppositum prædictæ af- „ firmationis, quæ est habitu & potentia se- „ condùm E., dando ipsi opposito impossi- „ bile ratione privationis bonitatis, mag- „ nitudinis &c., aut alicujus necessarii vel „ magni convenientis; & sic ipsum opposi- „ tum erit impossibile vel maximum incon- „ veniens; quare manifestè oppositum illius op- positi erit necessarium actu secundùm E., dum I. (secundùm quòd prædictum est) negabat per im- possibile oppositum hujus necessarii.

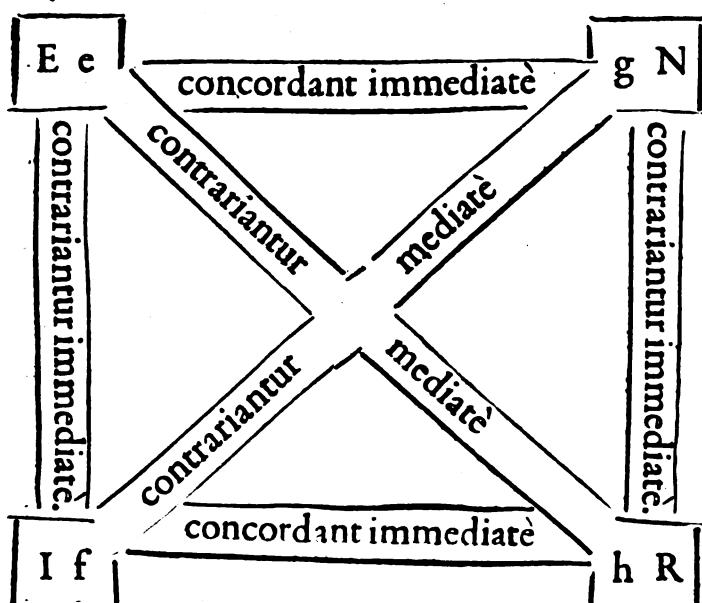
„ Conditiones & Regulæ, quæ hic da- „ tæ sunt de triangulo nigro, implicant mag- „ nam utilitatem in hac Arte, Doctor Illum. ibid.; nam Primò ostendunt, quomodo ex dicto triangulo generetur quadrangulus. Se- cundò, quomodo ex duabus formis, qua- rum una est in actu, altera verò in potentia, constituatur in R. aliqua forma media in confusione ipsius R. Tertiò, quomodo una forma deducatur in actum, quæ erat in po- tentia, & altera reducatur in potentiam, quæ erat in actu. Quartò, modum natura- lem & infallibilem operandi seu investigan- di & inveniendi veritatem de principio sup- positionis per medium dubitationis usque ad finem demonstrationis. Quintò, infallibili- lem normam directricem hujus modi ope- randi; quæ omnia, si non omnino obtu- sum habes visum, ex dictis elicies.

Sed quia exemplis res melius illustratur, integrum processum continentem in se omnia quinque supradicta puncta ante oculos

tuos posui in *Arte Compend.inv.Verit. Diff. i. p. 2. de Applicatione ipsius X.* per practicam quatuor figurarum illius fol. 9., præsertim in tertia Figura X., quæ est figura dubitacionis, quam consule dicto loco; nam sicut ibi in Figura Elementari ignis & aqua habent formas confusas in Chao sensuali, sic in S. Sapientia Justitia, Prædestinatio liberum Arbitrium, Scientia Ignorantia, C. G. sunt formæ confusæ in Chao intellectuali, & totum S. pervertitur in figuram ipsius R. in tertia figura, & est in dubio, à quo se non potest expedire, donec pertingat ad quartam figuram, in qua fit determinatio & divisio in quatuor, prout ibi in quarta figura X. factum conspicies.

Repetendo itaque in compendio totum ordinem productionis primorum principiorum, accipe a., & divide in b. c., ex b. c. fac d., & habes Chao quæsitum; hoc d. divide in e. f. g. h., & convertisti triangulum in quadrangulum, qui est quæsita forma universalis & materia prima logica, ex qua, cum qua, & per quam producuntur omnes formæ & materiæ particulares demonstrandi, per quam etiam una transmutatur in alteram, à qua fit descensus ad quodlibet particulare, & è converso ab hoc ascensus ad illam; hæc est medium, per quod fit motus in circulum de una forma in alteram, de una materia in alteram, de uno concreto in alterum &c., cuius Schema est hoc.

Systema operandi & demonstrandi Reale & Intentionale, Universale & Particulare.

Mirabilem & incomparabilem usum hujus Figuræ aliquibus exemplis tibi nunc adeò facilem & expeditum reddam, ut revelatione tanti Secreti non possis non sum-

mopere gaudere de methodo tam facili, tam certa & secura formandi demonstraciones in infinitum, & connectendi quamlibet cum qualibet, inveniendi sine ullo labore vel defatigatione ingenii quascunque ignotas & occultissimas veritates à causis altissimis incipiendo, & per gradus intermedios ordinate descendendo usque ad ultimos effectus individuos: sit igitur

e	Esse.
f	Non esse seu Privatio.
g	Perfectio.
h	Defectus.

Quo facto peregisti id in Logica, quod fecisti in Grammatica, quando formis universalibus o, as, at, amus, atis, ant, applicasti verba amo, laudo, vitupero &c.; quod si loco horum principiorum ponas principia alterius Scientiæ, v.g. Physicæ sic:

e	Aer E.
f	Terra I.
g	Ignis N.
h	Aqua R.

habebis Systema primi Agentis realis & intentionalis.

Regula itaque generalis, quam observare poteris in supposita figura universalis, est hæc: ut accipias quoscunque duos terminos oppositos secundum tres species oppositionis, quas in Principio hujus Logicæ exposui, iisque è regione adjungas alios duos prioribus duobus concordantes & inter se oppositos; tunc enim ordinasti formam & materiam ad producendum finem demonstrationis.

Hæc autem ordinatio tripliciter fieri potest, aut capiendo quatuor universales, aut quatuor particulares, aut duos universales & duos particulares; quamicunque dispositionem verò elegeris, semper aut explicitè aut implicitè universales cum particularibus miscebuntur: nam sicut est impossibile infletere particulare verbum amo, dicendo amo, amas, amat &c., quin simul implicitur formæ universales o, as, at, sic est impossibile ponere generationem, corruptionem, vitam, mortem &c., quin simul implicitè ponatur Esse, Privatio, Perfectio, Defectus, ut ad sensum patet.

Sed quia scientia de universalibus præcedit scientiam de particularibus, ideo, ut te exerceas in opere hujus primi Circuli, capie quoscunque quaternarios principiorum uni-

universalium in Arboribus, Figuris & Tabulis positorum in dicta oppositione relativa existentium, vel ex una Arbore, Figura vel Tabula tantum, vel ex Arboribus, Figuris & Tabulis inter se combinatis (ut à me factum cernes in quatuor Figuris A. T. V. X. *Artis Universalis*, quæ incipiunt Dist. 3. fol. 25., ex quibus formavi ibi circulum secundum, extrahendo ex his principiis universalibus conditiones universales) & colloca illos in supraposito Systemate, ac postea procede, ut in sequenti secundo Circulo audies: si verò versaris in aliqua Arte vel Scientia particulari, accipe ex illa Arte vel Scientia terminos particulares in simili oppositione se ad invicem habentes, & junge duos particulares duobus universalibus meæ Artis, v. g. si ex Clave Principiorum Naturæ & Artis in fine Geometriæ posita sumeres *Incombustibile*, *Combustibile* loco g. h., vel alios quoscunque, adde ipsis e. f. universalia, hoc est, *Esse*, *Privatio*, vel *Perfectio*, *Defectus*, vel omnes quatuor sume ex illa Scientia, quia universales jam implicitè continentur in illis, & habebis Systema præparatum ad formandas conditiones & demonstrationes de illo particulari, quod inquiris; nam statim primo intuitu Systema universale tibi revelabit omnes habitudines, proportiones, proprietates & conditiones, quarum suprà in primo Circulo mentionem fecimus, & quibus indiges in secundo & tertio Circulo.

Disc. O sapientissime Magister! quantum mirari me convenit, tam humile Artificium tanto tempore latere potuisse tot Viros doctos & sapientes, qui tuam Artem tamen se intimè callere existimabant, cuius equidem ne vestigium vel umbram in omnibus illorum scriptis invenire potui. Mag. Fili, hoc non aliunde provenisse arbitror, quamquod hi celebres Viri nimium confidentes suo ingenio, quo pollebant insigni, suæque scientiæ jam acquisitæ, non sufficientem operam impenderunt ad intima Arcana Artis investiganda in meis Libris, sed eorum more agentes, qui videntes modum istius Artis aliqualem habere, statim spernunt Libros istius Artis conditiones camerarum habentes, & novas conditiones aliarum figurarum volentes invenire, cujus scientiam nondum habent: hi autem comparantur parvulis volentibus ambulare, & qui nondum habent usum membrorum: „unde quia cameræ prædictarum figurarum jam conditionatæ

„sunt per (me) Authorem Artis Demonstrativæ, frustra laboraret, qui istas figuræ abjiceret, & novas quæreret, cum eas nesciret conditionare, nisi sciret conditiones prædictarum figurarum, sicut stulte abjiceretur ab Artifice dolabra sua, per quam posset sufficienter operari, ut acquireret aliud instrumentum, per quod nesciret operari, Doctor Illum. in Introd. Art. Dem. cap. 24. in fine n. 2. fol. 13.

Absolvimus primam partem primi Cirkuli, nunc de secunda, scilicet de Definitionibus Principiorum, quas Conditiones simplices voco, aliqua scitu summè necessaria subjungam, scilicet quomodo una Definitio convertatur in alteram, una extraheatur ab altera, triangulariter & quadrangulariter, applicando pariter supradictam Figuram quadrangularem: scias igitur, „quod, quia ista Principia sunt abstracta generalissima, ut per se patet, ad quæ Principia generalissima est applicabile quidquid est, & extra ipsa nihil est, cuilibet ipsorum damus definitionem, adhoc, ut ipsum per suam definitionem cognoscamus, & tractemus tali modo, ut affirmando vel negando nihil concedamus contra suam Definitio nem; nam sua Definitio est sua Conditio, & sic destruendo suam conditionem sua privatio sequeretur, Doctor Illum. in Arte DEI Dist. 1.: cum autem hæc prima & universalissima Principia intellectualia sint per se nota cuilibet homini habenti sanum visum intellectualem, sicut primi quatuor colores, qui sunt prima & universalissima Principia sensualia, sunt per se noti cuilibet homini habenti sanum visum sensualem, & quodlibet horum Principiorum intellectualium sit realiter unum & idem cum altero in DEO, & realiter unitum cum altero in creatura, & quodlibet habeat suam propriam definitionem, quæ significat aliquam singularem proprietatem differentem à proprietate alterius, manifestum statim fit, quod definitio cuiuslibet sit convertibilis in definitionem alterius, & quod quælibet sit combinabilis cum altera, & contrahibilis ad alteram; per quod statim aperitur magnum Secretum multiplicandi numerum definitionum universalium secundum numerum conversionis cuiuslibet in alteram, & combinationis cuiuslibet cum altera, & per consequens revelationis multarum & diversarum proprietatum universalium & particularium de quolibet quæsito, ut statim videbit-

debitur in Secreto extrahendi definitiones particulares ex Definitionibus universalibus, & combinandi Definitiones particulares cum Definitionibus universalibus. Singulorum horum Secretorum tibi dabo quædam exempla, &

Primo. Quomodo convertatur Definitione in Definitionem, & hoc dupliciter, videlicet aut per *concordiam*, aut per *contrarietatem*. „Accipiamus igitur ipsam diffinitionem veritatis, & in quantum poterimus in proposito & in opposito explicando implicita multiplicemus, convertentes eam in diffinitiones aliorum principiorum reducendo eas ad eandem conclusionem &c.: & iterum accipientes singularias diffinitiones jam traditas eorum principiorum, quæ in ipsa diffinitione accepta ponuntur, & contrahendo aliam alii reducendo ad idem, & hoc de uno concordantium ad aliud in proposito, sicut „de veritate ad gloriam, vel è converso, & sic de aliis; aut de uno concordantium ad aliud in opposito, ut de falsitate ad pœnam, & è converso, & sic de aliis; aut de uno contrariorum ad aliud, distrahendo aliud istorum ab alio, quamplures per Artem multiplicabimus diffinitiones, & ad idem, videlicet ad eandem conclusionem reducentur, cum ipsius ejusdem conclusionis veritas conservabit inter prædicta concordantia concordiam, & inter prædicta contraria contrarietatem; & cum ejus opposita falsitas faciet sequi inter prædicta concordantia contrarietatem, & inter prædicta contraria concordantiam seu conversionem; & hoc sic exemplificabimus: & primò per conversionem diffinitionis isto modo.

Veritas est id, quod est verum de bonitate, magnitudine, gloria &c., ad oppositum ergo, falsitas est id, quod est falso de malitia, parvitate, pœna &c.: modò convertatur diffinitio veritatis in diffinitio nem gloriae, & in diffinitionem bonitatis &c., & diffinitio falsitatis in diffinitio nem pœnae, & in diffinitionem malitiae &c., & habemus, quod gloria est id, quod est gloriosum de veritate, bonitate, magnitudine &c., & pœna est id, quod est pœnsum de falsitate, malitia, parvitate &c., & sic de aliis in proposito & opposito; & istæ diffinitiones sic sumptæ sunt omnes veræ: per consequens igitur istæ (sequentes) diffinitiones erunt omnes falsæ: Ve-

„ritas est id, quod est verum de malitia, parvitate, pœna &c., & falsitas est id, quod est falso de bonitate, magnitudine, gloria &c.; & istæ similiter per consequens conversiones: Gloria est id, quod est gloriosum de malitia, parvitate, falsitate &c., & pœna est id, quod est pœnsum de bonitate, magnitudine, veritate, &c., & sic de aliis hujusmodi, Doctor Illum. in Art. Invent. Dist. 4. Quæst. 9. fol. 151. n. 8. Tom. 4.

Secundò. Quomodo contrahatur Diffinitio cum Diffinitione, vel distrahatur una ab altera, vel specificetur una per alteram, idem dicendum de Principiis. „Ex generali omnino generali, & speciali omnino speciali constituit tertium sapiens naturalis utriusque; est autem istud tertium membrum magni ambitus tanquam medium extremitatum: speciale vero omnino speciale est tanquam medium mensuræ rationis, id est, tanquam punctus in medio, sustinens tanquam causa finalis, quidquid est de ipso, usque ad finem terminationis, qui est omnino generalis. Est autem omnino generale unumquodque principiorum hujus Artis, scilicet bonitas, magnitudo &c., differentia, concordantia &c., sensualitas, intellectualitas, quantitas &c., & quodlibet eorum principiorum, quod implicitè sub quolibet illorum principiorum continetur (ut sub perfectione libertas, justitia, dominium, humilitas, misericordia, quorum aliqua explicitè sunt posita in Figura A. Artis Compendiosæ, quæ in Figura A. Artis Generalis Ultimæ non habentur), & diffinitio seu conditio à quolibet eorum tam implicitorum, quam explicitorum, simpliciter sumpta.

„Non omnino vero generale seu speciale est connexio vel remotio, quam unumquodque prædictorum omnino generalium habet cum alio, sine qua ipsa omnino generalia esse non possent; & haec est tota secunda Distinctio Artis Inventivæ (& tota Distinctio tertia Artis Universalis): habet enim hoc ita esse, quia prædicta connexio vel remotio contrahit unumquodque principiorum prædictorum de generalitate ad minorem generalitatem &c.: habet autem fortificari haec specificatione ascendendo & descendendo in dicta secunda distinctione de camera ad cameram, & de §. in §.; & hoc tribus modis, scilicet simpliciter & secundum quid,

„quid, & utroque modo mixtim &c.: ha-
„bet autem hoc fieri tribus modis, videli-
„cet de DEO simpliciter per se, vel de DEO
„in relatione ad creaturam, vel è conver-
„so, vel de ipsa creatura simpliciter per se
„sumpta, ita, quòd unumquodque om-
„ninò specialium in aliquo istorum trium
„modorum de necessitate versatur, & per
„cum speciales sortitur conditiones per se
„notas, Doctor Illum. ibid. Dist. 3. Reg. 4. f.
41., de quibus plura summè utilia illic vide.

Tertio, ex præcedentibus duobus Secretis ducitur tertium. Quomodo extrahatur Principium de Principio, Definitio de Definitione, & Conditio de Conditione, scilicet universalis de universali, particularis de universalis, particularis de particulari; exempla rem planam facient: sit hæc generalis definitio bonitatis. *Bonitas est id, ratione cuius bonum agit bonum, & sic bonum est esse, & malum est non esse:* ex hac generali definitione facilè extrahe aliam generalem de magnitudine, convertendo hanc in illam, dicendo sic: *Magnitudo est id, ratione cuius magnum agit magnum, & sic magnum est esse, & parvum est non esse;* vel contrahendo & specificando sic: *Bonitas magnitudinis est id, ratione cuius bonum magnum agit bonum magnum &c.;* vel convertendo definitionem universalem in particularem per contractionem & specificationem sic: adde superiori universalis definitioni bonitatis aliquod principium particulare, v. g. *ignis, aquæ,* vel cuiuslibet alterius in Tabula Artis & Naturæ positi, & exsurget sequens definitio particularis: *Bonitas ignis est id, ratione cuius bonus ignis agit bonum ignem;* vel contrahendo plura principia generalia ad unum speciale, velè converso, v. g. *Bonitas ignis universalis est id, ratione cuius bonus ignis universalis agit bonum ignem universalem:* ex qua definitione statim detegitur magnum Secretum magnæ operationis ignis universalis; nam cum generalis bonitas sit generale principium bonificandi existens in omni speciali, est non solum principium bonificandi generaliter, sed etiam specialiter per speciale: unde bonificare ignis non solum est bonificare generale, sed bonificare speciale ignis, quod est significare, & in colore bonificare speciale coloris, quod est colorificare, & in vegetativa bonificare speciale vegetativæ, quod est vegetare, & ita de omnibus aliis terminis particularibus bonitati adjunctis; & quod dixi de bonitate,

intellige de magnitudine, duratione, potestate, quæ principia & earum definitiones revelant semper novas & novas proprietates speciales, si jungantur terminis & principiis specialibus, v. g. si definitio magnitudinis, quæ est hæc: *Magnitudo est id, ratione cuius bonitas, duratio, potestas sunt magna,* ambiens omnes extremitates effendi, contrahatur ad *Agens reale vel intentionale,* revelatur hæc insignis specifica proprietas, quòd *magnitudo agentis sit id, ratione cuius bonitas, duratio, potestas agentis sunt magna,* & adèò magna, ut hoc agens per dictam magnitudinem ambiat omnes extremitates effendi rerum naturalium & intentionalium, & per consequens operandi ratione suæ potestatis; quod patet ex definitione potestatis, quæ est: *Potestas est id, ratione cuius bonitas, magnitudo, duratio agentis possunt existere & agere;* & hic revelatur nova proprietas agentis per suam potestatem: quod si huic termino *Agentis jungas plures universales vel particulares,* v. g. hos ipsos duos, iterum prodibunt in lucem novæ proprietates, secreta & veritates antea incognita, scilicet, quòd detur *Agens universale & particolare,* habens potestatem, magnitudinem, durationem, virtutem &c. universales & particulares. Si quis autem audeat negare, dari tale Agens universale, recurre ad tuum Quadrangulum Systematis universalis suprà positi, & pone hæc duo principia in g. h. vel e. g., nam subito videbis, quòd universale conveniat cum perfectione & esse, & particolare cum defectu & privatione; vel quòd particolare conveniat cum esse, & universale cum perfectione, quæ est majus esse.

Præter hunc explicitum modum extrahendi Definitionem de Definitione est alias istum implicitè involvens, proportionando particularem cum universalis, qui est infinitæ & inexplicabilis utilitatis; nam vel hoc solo infinitæ occultæ veritates sine ullo labore possunt erui; de quo sint sequentia exempla. Sicut bonitas est principium bonificandi, sic vegetativa est principium vegetandi, ignis principium significandi, lapis principium lapidificandi, aqua principium aqueificandi, arsenicum principium arsenificandi, vitriolum principium vitriolificandi, aurum principium aurificandi; & contrahendo unum principium cum altero, sicut bonitas & magnitudo contracta ad invicem sunt unum principium compositum bonificandi & magnificandi, sic vegetati-

va & aurificativa contractæ ad invicem sunt unum principium compositum vegetandi & aurificandi; & hoc est ipsum argumentum à me usurpatum in *Distinctione 3. Libri Quint. Eff. in Questionario quæst. 1. Fig. fundam.* s., quo meis Adversariis evidenter volui demonstrare possibilitatem hujus Arcani: unde si habuissent notitiam inçæ Artis, & vel prima rudimenta definitionum penetrasserent, non potuissent non convinci dictis rationibus, cùm universalia principia & definitiones sint infallibiles regulæ, quæ particularibus admotæ eadem necessitate necessitant illa, quâ ipsa sunt necessaria; hoc enim coarctat necessitas principiorum, ut universalia necessitent & verificant particularia.

Præterea ex secundo Secreto de contractione universalis ad particulare emergit alterum in hoc tertio, scilicet Secretum abstractionis, abstrahendo universale à particulari, tanti quoque usûs in Arte significandi, ut dici vix possit; nam sicut, contrahendo bonitatem ad ignem, bonitas, quæ erat generalis, specificatur ad ignem, ut non amplius sit generalis vel alterius particularis, nisi hujus, quod est ignis; & sicut radii solis, qui sunt generales, transeuntes per vitrum viride specificantur in illo, & operantur sub habitu coloris viridis, & sicut aqua, quæ est generalis, contracta ad metallam, specificatur in illis, ut non amplius sit generalis, sed metallica, sic è converso abstrahendo speciem ab individuo, & genus à specie, bonitas, quæ erat individua, reducitur ad speciem, & quæ erat specifica, reducitur ad genus; ût patet in igne individui, qui abstrahendo reducitur in ignem speciei, & ulterius abstrahendo in ignem generis, ût patet à dato exemplo aquæ in metallis; nam aqua individuata in hoc metallo per abstractionem physicam fit aqua specifica, hoc est, metallica; & hæc per abstractionem fit aqua generica, hoc est, aqua.

Dabo adhuc unum nobile exemplum de magnete: tu vides, Fili, in magnete esse virtutem attractivam ferri, unde quando vides virtutem attractivam ferri, vides hoc individuum, & quando audis nominari virtutem attractivam magnetis, intelligis speciem, & quando audis dici virtutem attractivam tantum, intelligis genus: unde cognoscis, quòd in magnete sit virtus generalis attractiva, quæ ante sui specificationem & individuationem erat generalis, attra-

hens generaliter omnes species & individua huic generi subdita; sed post specificationem & individuationem suam est determinata ad hoc tale, scilicet magnetem, ut non attrahat nisi ferrum, est tamen abstrahibilis per Artificem naturalem ab hoc individuo, & ponibilis in sua generalitate, vel contrahibilis ad aliud individuum, vel componibilis cum pluribus individuis formis simplicibus in unam formam compositionem (& hoc suprà demonstravi in exemplo Grammaticæ & Physicæ) sicut erat contrahibilis à sua generalitate ad hanc speciem & individuum.

Ex hoc ultimo Secreto confirmatur mea doctrina toties repetita in meis libris de Realitate & Existentiâ reali Generum & Specierum; nam sicut attractiva generalis est potentia generalis vegetativæ generalis habentis sub se adhuc tres alias potentias generales, scilicet retentivam, digestivam & expulsivam, quæ attractiva & expulsiva generales sunt formæ generales informantes duas similes formas specificas in magnete, sic quodlibet individuum naturale habet in se aliquod genus reale specificatum & determinatum, quod per abstractionem reduc potest in suam generalitatem, & quod significatur in Grammatica per nomen simplex illius individui: v. g. *vinum, vitriolum, sal, minera, metallum &c.* Fili, hoc est magnum Mysterium & Arcanum antiquorum Sapientum, quod tibi nunc candidè resero, & fuit occasio erroris multorum Literatorum, qui ignorantes Secreta Philosophiæ, quando legerunt in libris horum Philosophorum de *vino, vitriolo, sale, minera, metallo* & similibus, nescientes alia, nisi illa individua vulgariter cognita, accipiebant vitriolum pro vitriolo cupri vel martis, & vinū pro vino rhenano, ungarico vel austriaco &c.; sed si scivissent hanc doctrinā meæ Logisticæ, & illam meæ Philosophiæ, utiq; cognovissent, quòd aliud sit vinum, sal, vitriolum &c. *particulare*, aliud *universale*; imò addendo hos duos terminos præcedentibus statim hæ veritates illis innotuerint: quapropter scito, Fili, non solum dari *vinum, sal, vitriolum &c. universale & particulare*, sed naturale tantum, vel artificiale tantum, vel compositum ex ambobus, & sic de cæteris: item per hoc genus unam speciem individuatam esse convertibilem in alteram: unde scito, dari *vinum vitrioli, & vitriolum vini, vinum metalli, & vitriolum metalli*, item *minera*

neram factam ex metallo, & vitriolum factum ex minera metalli, & vinum factum ex vitriolo mineræ metalli: qui habet aures audiendi, audiat, quia nemo ante me hæc tantâ claritate revelavit.

Finiamus hunc primum Circulum, redeundo à Logica naturali & reali ad Logicam artificialem & intentionalem, revelando etiam de hac aliquod pulchrum & præstantissimum Secretum, quod est, dari in hoc primo Circulo particularem & primam methodum demonstrandi fundatam super Definitiones & Conditiones simplices Princiarum universalium, quam *Distinctione 4. mea Artis Inventivæ* per omnes 9. Quæstiones in primo modo solvendi practicatam invenies; quæ, quamvis multùm distet à secunda & tertia in sequentibus duobus circulis contenta, attamen talis & tanta est, ut hæc solâ exiguo tempore in Virum verè doctum & scientificum evadere possis: quæso, compara demonstrationes hujus ad probations deducatas per Methodum aliorum Doctorum, ut experiaris differentiam.

De Secreto Secundi Circuli.

MAg. Multùm prolixus fui in expositione Secretorum primi Circuli, nec tamen centesimam partem horum expandere potui in hoc arcto spatio, quod nihilo minus respectu propositi nimis est extensum; unde cogar abbreviare duos sequentes Circulos, quantum possum, sit igitur

Quomodo fiant Conditiones composite ex Conditionibus simplicibus, hoc est, Definitionibus; quomodo una concordet cum altera, vel contrarietur alteri; quomodo una extrahatur ab altera, scilicet generalis à generali, specialis à speciali, specialis à generali, & è converso; & quomodo ponantur in triangulos & quadrangulos, in quibus simul apparebit modus demonstrandi in hoc secundo Circulo.

Fili, magnum tibi nunc statim Secretum aperiam de Figura S. & T.; ponendo enim Figuram T. in Figuram S. absolvitur omne id, quod in hoc secundo Circulo & aliis duobus promisi: dante T. triangulos & S. quadrangulos Definitionum, Conditionum & Demonstrationum; sed nota, quòd T. sit generale instrumentum S., & à T. semper sit incipiendum; nam omnia opera, quæ in S. & aliis figuris peraguntur, suam formam recipiunt à Figura T.: nam sicut Circulus est principium omnium figurarum curvilinearum, sic triangulus est principium

omnium figurarum rectilinearum. In hac Figura est scala ascensus ab individuo ad speciem, à specie ad genus, & è converso descensus; in hac Figura est Rota circulandi de Principio in Principium, de Definitione in Definitionem, de Conditione in Conditionem, de Demonstratione in Demonstrationem; nam quamvis sit triangularis, est tamen etiam circularis, quia est impossibile, unam Figuram esse sine altera, scilicet Circularem, Triangularem & Quadrangularem: in hac Figura formantur Conditiones universales, ex quibus postea extrahuntur Conditiones particulares aliarum Figurarum; & hæc est causa, quare in mea *Arte Universali Dist. 3.* præmiserim Figuram T. cæteris tribus Figuris, scilicet A. V. X.; nam omnes Conditiones harum trium Figurarum sunt elicite ex Conditionibus Figuræ T.: hoc ipsum observabis in *Compendio Artis Demonstrativa*, quod habetur Tomo 3., & in *Libro Propositionum dictæ Artis Demonstrativa*, qui est in fine ejusdem Tomi; quin dico tibi, me de hac Figura fecisse integrum & peculiarem Librum immensis pretii, qui vocatur *Ars inveniendi particularia in Universalibus*, qui etiam habetur eodem Tomo ante dictum Librum Propositionum, qui illi servit velut materia formæ ad producendum concretum infinitarum demonstrationum & modorum argumentandi in Circulum, quorum exemplar posui in antecedentibus, scilicet in Secreto Figurarum.

Disc. O Pater, si Inimici tui novissent Secreta solius hujus Figuræ, servientia tam operationibus realibus, quam intentionalibus, & potuissent pertingere vel ad solum usum operationum intentionalium & intellectualium, non præsumpsissent unquam emendare tuam Artem, imò gratias immensas egissent DEO bonorum perfectorum & optimorum Largitori pro tanto dono.

Mag. Ordiamur ipsum opus, sit hæc Conditio simplex: *Majoritas est imago immensitatis, magnitudinis &c.*, adde huic Conditioni generali aliud principium generale, v. g. *Virtutem*, & habebis Conditionem specialem seu contractam ad speciem & compositam, quæ est hæc: *Majoritas virtutis est imago immensitatis magnitudinis virtutis*: huic iterum junge aliud principium generale vel speciale, v. g. *Operationis*, & elicies aliam Conditionem uno gradu magis specificam & compositam, scilicet: *Majoritas virtutis operandi est imago immensitatis magni-*

magnitudinis virtutis operandi: ex qua vel unica Conditione subito innumeræ prodibunt demonstrationes & revelationes veritatum secretarum in omni scibili, v. g. in Theologia hæc: quod in DEO sit Productio: in Philosophia, quod detur aliqua virtus operandi naturalis universalis, regens & perficiens omnes alias virtutes naturales particulares: in Medicina, quod detur aliqua virtus sanandi naturalis universalis major omnibus particularibus, quæ possit destruere omnia genera infirmatum particularium: in Jure, quod detur aliqua justitia universalis, quæ comprehendat in se omnia jura particularia: in Geometria, quod detur aliqua mensura, aquatio vel proportio universalis, quæ sint mensurabiles omnes mensurae, equalitates & inequalitates vel proportiones particulares: in Musica, quod detur aliqua proportio harmonica universalis, ex qua elicantur omnes particulares; & sic de cæteris.

Fili, huic fundamento insistens percurre totam *Distinctionem tertiam Artis Universalis*, & miraberis, quantâ promptitudine & facilitate elicantur ex universalibus infinita particularia in omni scibili; quæ divina Ars hucusque omnibus Doctis ignota ex ipsis causis demonstrat effectus & secreta naturæ etiam omnium aliarum Artium & Scientiarum rudibus & inexpertis, quod est illud paradoxum pro impossibili habitum à meis Reformatoribus: tu experimentum sume addendo principia Tabulæ seu Clavis Naturæ & Artis in fine Geometriæ positæ, conditionibus è Figura T. excerpatis, & lataberis: v. g. sit hæc conditio composita: *in creatura est impossibile reperiri concordiam sine contrarietate*, quæ est extracta è triangulo livido, viridi & nigro; huic adde principia Clavis levitatis & gravitatis, statim intelligis, quod gravitas sit creatura; & quia in omni corpore sentis gravitatem, & non sentis levitatem, dubitas, an detur levitas? solutionem hujus dubii dat tibi data conditio; cum enim gravitas sit creatura, & sit impossibile in creatura reperiri concordiam sine contrarietate, ergo est impossibile, in gravitate esse concordiam qualitatum sine contrarietate; sed esset, si non esset levitas contraria gravitati: unde cum in plumbbo & auro maximè sentiatur gravitas, & non sentiatur levitas, sequitur, quod operatio gravitatis sit in actu, & operatio levitatis sit in potentia, qui actus per possibiliterem potest transire in potentiam, & quæ potentia per possibiliterem potest transire in actum tunc, quando clementia levias, quæ sunt ig-

nis & aëris, dominantur super elementa gravia, quæ sunt aqua & terra: ecce januam tibi aperi ad Arcana Philosophiæ, quæ toties in meis libris nominavi, promisi & demonstravitam theorice, quam practicè.

Sit aliud exemplum majoris indaginis: tu sensualiter sentis, quod detur in natura aliquod corpus fluidum, opacum, non madefaciens, & sentis, quod in hoc corpore sint tres distinctæ proprietates, scilicet *fluiditas*, *opacitas* & *non madefactio*, jam quæris, utrum in natura detur actu, vel sit dabile aliquod corpus fluidum, diaphanum, non madefaciens? & quoniam fluidum, solidum, madefaciens, non madefaciens, diaphanum, opacum opponuntur, omnes isti termini sunt ponibiles in Figura quadrangulari universalis, scilicet in e. f. g. h.; sed quia in quæstionem cadunt tantum duo opposita, vide licet *diaphanum*, *opacum*, & *aëris* sit diaphanus, terra verò opaca, manifestum est, quod diaphanum concordet cum e. g., & opacum cum f. h.: igitur applicando quæstionem ad dictam conditionem sic solvit: quia f. h. sunt in esse, & est impossibile, in creatura esse unum contrarium sive altero, ut fert conditio, ergo e. g. sunt in esse. Iterum extrahendo conditionem ex conditione sic confirmatur solutio: *quia in creatura est impossibile inveniri concordiam sine contrarietate*, ergo *in creatura est impossibile inveniri contrarietatem sine concordantia*; quod probatur, quia contrarietas convenit cum f. h., & concordantia cum e. g.: unde si f. h. convenit cum e., multò magis e. g. convenit cum e.; quia si non, contrarium ipsi e. concordaret cum e., & concordans cum e. contrariaretur ipsi e., & concordaret cum f.; quod est contradic̄tio. Ex secunda conditione inventa extrahitur tertia pro confirmatione solutionis: *quia in creatura est impossibile inveniri contrarietatem sine concordantia*, & *concordantia convenit cum majoritate*, contrarietas verò cum minoritate: ergo magis est impossibile, inveniri in creatura contrarietatem sine concordantia, quam concordantiam sine contrarietate; & sic habetur unus triangularis conditionum, qui reducitur in quadrangulum, convertendo conditionem formatam per impossibile in conditionem formatam per necessarium.

Sit tertium & ultimum exemplum: tu sensualiter sentis in oleo combustibilitatem, & non sensualiter sentis in oleo incombustibilitatem: unde quia in te potentia sensitiva est inferior potentia, quam imaginativa, & ima-

& imaginativa inferior, quām intellectiva, scis per Regulam 8. mea Artis Invent. de Punctis transcendentibus, quòd imaginativa potest transcendere sensitivam, & intellectiva imaginativam: igitur per imaginativam imaginaris, & per intellectum affirmas oleum incombustibile; & quia sensus negat, quod intellectus affirmat, quia sensus nunquam sensit oleum incombustibile, E. I., hoc est, affirmatio & negatio certant super e. f. olei incombustibilis: ad decidendam hanc litem inter sensum & intellectum intrat Figura T. cum suis conditionibus, & ponit hanc conditionem: *major est perfectio in affirmatione affirmante perfectionem, quām in affirmatione affirmante defectum;* & convertendo hanc conditionem, ac extrahendo aliam conditionem ex alia, *major est defectus in negatione negante perfectionem, quām in negatione negante defectum;* & convertendo hanc secundam in tertiam sic: *major est perfectio in negatione negante defectum, quām in negatione negante perfectionem:* ergò convertendo hanc tertiam in quartam, *major est defectus in affirmatione affirmante defectum, quām in affirmatione affirmante perfectionem;* quæ omnes conditiones sunt primitivæ, universales, veræ & necessariæ, ergò particularia quoque ex illis deducta, cùm nullum universale verum destruat suum particulare verū: ergò datur oleum incombustibile, nam *incombustibile* convenit cùm *perfectione*, & *combustibile* cùm *defectu*: unde si affirmatio sensū & intellectus affirmans oleum combustibile convenit cùm perfectione, & affirmatio intellectus affirmans oleum incombustibile non conveniret cùm perfectione, sequeretur contra primam conditionem, quòd non esset major perfectio in affirmatione affirmante perfectionem, quām in affirmatione affirmante defectum; & si affirmatio affirmans perfectionem esset in esse, & perfectio affirmata esset in privatione, sequeretur, quòd perfectio intentionalis, quæ est minor, esset in esse, & perfectio realis, quæ est major, esset in privatione; & si hoc ita esset, sequeretur, quòd minor perfectio & falsitas & esse concordarent, & quòd major perfectio & veritas & privatio convenienter; & si hoc esset verum, significaret, quòd suprema perfectio & veritas realis, quæ est maxima, esset in privatione; & hoc est impossibile.

Plures similes demonstrationes possem è reliquis tribus conditionibus efformare, sed hæc sufficit ad ostendendum modum operandi in secundo Circulo.

Disc. Recolo, Pater, ni me fallit memoria, me quondam legisse in Libro cuiusdam Viri famosi, non esse possibile oleum incombustibile, videtur namque involvere contradictionem in adjecto; quomodo enim potest ardere oleum, & non comburi? Mag. Fili, si ille Vir celebris nunquam vidisset chartam ex asbesto præparatam, nunquam per suam Philosophiam potuisset investigare causas & principia chartæ ardentis & incombustibilis: ergò non est mirum, si non potuit concipere incombustibilitatem in oleo, cùm ignoraverit principia olei incombustibilis, quod est medium compositum ex terra & aqua incombustibilibus, quæ sunt terra terræ & aqua aquæ, hoc est, terra abstracta à terra, & aqua abstracta ab aqua; *est enim in centro terræ terra quæpiam virgo, quam ignis ardere non potest in die terroris,* Doctor Illum. in Theor. Test. cap. 3.; & idem intellige de aqua. Non tamen dico, Fili, hoc oleum incombustibile necessariò debete ardere, est enim differentia inter lucere & ardere, inter ardere & non lucere, inter ardere actiè, h. e., combutere, & inter ardere passiè, hoc est, comburi: unde huic optimo Viro accidit, quod Moysi, qui non potuit capere, quòd rubus ardebat, & non comburebatur.

Idem artificium reperitur in *Regulis & Modis*, quod in *Conditionibus*, eliciendo Regulam ex Regula, Modum ex Modo, contrahendo Regulam cum Regula, & Modum cum Modo &c.; sed quia Regulæ & Modi habent insuper sua peculiaria Secreta, quæ hic exponere tempus non vacat, loca allegabo, ubi illa recondidi; itaque Secretum Regularum invenies *Dist. 3. Artis Inventivæ*, Secretum Modorum in *Arte Compendiosa* implicitè, sed explicitè in *Libro magno Contemplationis*: exemplum accipe de duabus tantùm, scilicet de *Modo Significationis*, qui est tertius, & de *Modo Orationis*, qui est septimus in dicta Arte Compendiosa, sed ambo Secretis suis integra mihi implerunt volumina; in testem voco *Distinctionem quadragesimam* dicti Libri Contemplationis, quæ tota est de *Oratione*: Fili lege, & ora DEUM, ut tibi revelet Secreta sublimia & ardua, quæ mihi dignatus est in exaratione dictæ Distinctionis inexplicabili suâ bonitate communicare.

Jam Fili, ingredere alacer semitas tibi stratas supradictæ *Distinctionis tertiae Artis Universalis*, & Librorum ex illa promanantium,

tium, scilicet Principiorum Theologiæ, Philosophiæ, Juris & Medicinæ, item Librorum secundi Tomi de Gentili & tribus Sapientibus, Mirandarum Demonstrationum, de Articulis Fidei; nam in hoc itinere perpetuò te sequetur alveus purissimus ex hoc uno fonte quadrangulari nitidissimo profluens, qui sicut poterit extinguere, mentemque curis lassam refocillare.

De Secreto Tertii Circuli.

Mag. Si primus Circulus est magni ambitus, secundus est majoris, ut vidisti, sed tertius maximi; hic enim est velut oceanus fundo carens, quamvis non carrens fundamento, nam sustentatur totus primo & secundo; imò totus innititur uni Figuræ Agentis Universalis vel Quadranguli in Capite primi Circuli positi, ut experimento cognosces: unde cum omnis Demonstratio magis convincat intellectum per experimentum, quam sinè experimen-
to, & experimentum sit fundamentum, su-
per quod intellectus fundat suum intellige-
re sive scire, ut dixi in *Prologo Experienciae
Realitatis Artis Generalis*, duo statim in hoc
Circulo simul agam, dando Modum de-
monstrandi intellectuali, & Modum demonstrandi sen-
suali in experimento sensuali, converten-
do sensum literalem unius in sensum meta-
phoricum alterius, & è converso: ad quod
faciendum ponatur sequens

Quæstio: *Quomodo Anima purificetur in Corpore & extra Corpus, & de novo conjunga-
tur cum Corpore?* Solutio. Quia Quæstio in-
volvit Principia theologica & philosophica,
quæ sunt specialia, ponenda sunt in solutio-
ne principia specialia; & quia nulla solutio
formari potest sinè Principiis generalibus,
ponenda sunt in solutione Principia gene-
ralia: unde qui vult habere cognitionem,
quomodo Principia generalia agant in spe-
cialia ad producendam demonstrationem,
& vult cognoscere, *utrum sua Anima sit pu-
rificata & mundata à peccato, convenit, quòd
figuret figuræ sensuales, ut per illas possit eleva-
re suum intellectum ad figurandas figuræ intel-
lectualæ, per quas habeat cognitionem de pu-
rificatione & munditie Animaæ*, Doctor Illum.
Vol. 3. Lib. 5. Contempl. cap. 361.; quia est
impossibile, quòd Anima separata à corpo-
re denuò uniatur perfectâ unione cum cor-
pore, nisi post perfectam purificationem
utriusque: idcirco ponimus

Principia Specialia.

A	DEUS.
b	Significatio ipsius A., h. c. Agens Uni-
c	Spiritus. (versale.)
d	Significatio c., R. seu Aqua.
e	Anima.
f	Significatio e., E. seu Aér.
g	Corpus.
h	Significatio g., L seu Terra.
i	Compositum ex c. e. g.
k	Significatio i., N. hoc est Compositum ex R. E. I.
l	Memoria, Intellectus & Voluntas Ho- minis.

Principia Generalia.

m	Perfectio.
n	Defectus.
o	Esse.
p	Privatio.

His positis extrahamus à Principiis ge-
neralibus quandam Regulam generalem,
per quam dirigamur in sequentibus De-
monstrationibus ad veritatem infallibiliter
inveniendam; quia siq; regula non habe-
retur medium ad attingendum finem Y.

Disc. Quid est ergo Regula? Mag. Re-
gula est quedam utilis ordinatio ex necessariis
principiis procedens tanquam via compendiosa
seu medium veniendi ad finem optatum, Doctor
Illum. Dist. 3. Art. Inv. de Reg. fol. 37.; ex
qua descriptione cognoscis, quam miserè
decepti sint, qui incidentes in quartam Par-
tem meæ Artis Generalis Ultimæ, quæ est de
Regulis, scilicet utrùm, quid &c. (quas re-
gulas ibi etiam quæstiones nominavi) pu-
tabant, has regulas solummodo à me inven-
tas ad faciendas quæstiones, & ne quidem
somniauit, solutiones quæstionum in il-
lis implicatas: quod si sic esset, modicus in
illis esset profectus; nam nil facilius, quam
formare quæstiones, sed nil difficilior, quam
dare solutiones quæstionum: quapropter,
ut significarem, unum & alterum me tra-
dere sub iisdem principiis, distinxii illa per
duo diversa nomina, scilicet Questionum &
Regularum, ut Modus solvendi statim junge-
retur Modo querendi: & quod hoc verum sit,
facile animadvertere potuissent, si vel obi-
ter saltem primam Regulam inspexissent,
quæ est de utrùm vel suppositione, in qua do-
cetur, quomodo intellectus de suppositio-
ne possit pervenire ad affirmationem vel ne-
gationem; & hoc cum tali conditione, ut sem-
per

per concedat, hoc, quod est magis recolibile, intelligibile & amabile, in conclusione esse verum; per quam solam Regulam vel Conditionem milliones questionum sunt solubiles: unde si minima, quae sine ullo involucro dedi, in Arte non sunt affecti, quid de maximis illius Secretis, quae omni studio occultavi, ne indiscriminatum omnibus tam dignis, quam indignis obvenirent, censes, illos consecutos?

Hæc ipsa Regula supradicta implicitè continetur in generalibus quatuor principiis m. n. o. p., & esset sufficientissima ad omnes sequentes demonstrationes per illam producendas: ut autem videoas fœcunditatem horum principiorum, eliciam ex illis aliam ejusdem roboris & generalitatis. Quando n. p. junguntur, & intrant in o., ac ex illo expellunt m., tunc omnes reliquæ figuræ seu literæ speciales pervertuntur in l., ad significandum, quod Z. est in l., & T. privat in l.; & quando m. intrat in o., & n. p. exeunt ex o., tunc omnes figure & literæ speciales se convertunt & diriguntur ad significandum ipsi l., quod T. est in l., & Z. privat in l.; in hanc ergo Regulam firma aciem visus tui intellectualis in omnibus demonstrationibus, quæ sequuntur:

1. Intellectualiter intelligimus, quod inter A. & i. sit differentia; quia si non, in i. non esset n. cum m., vel in A. non esset m. sicut n.: unde cum i. differat ab A. per hoc, quia in i. est m. n., & in A. non est nisi m., manifestum est, quod differentia, quæ est inter i. & A., est in concordantia & contrarietate; nam si inter i. & A. non esset concordantia, sequeretur, quod m. i. & m. A. non concordarent; & si non esset contrarietas, sequeretur, quod m. & n. non essent contraria; & hoc est impossibile: unde quando l. affirmat, quod m. ipsius A. potest ponere m. in o. ipsius i., & potest private n. ex o. ipsius i., tunc b. k. significant, quod Y. est in l., & quod est p. ipsius Z. in l.

2. Cum i. sit compositum ex c. e. g., & c. sit majus, quam g., sequitur, quod m. n. ipsius c. sit majus, quam m. n. ipsius g.; nam si m. ipsius c. esset majus, quam m. ipsius g., & n. ipsius g. esset majus, quam n. ipsius c., sequeretur, quod c. non se haberet ad g., ut e. m. ad g. m., & e. n. ad g. n.: & si hoc ita esset, sequeretur, quod inter e. & g. non esset proportio, & quod p. ipsius m. de e. non esset majus, quam p. ipsius m. de g.; & hoc est impossibile: nam si esset possibile, m. ipsius c. non esset majus, quam m. ipsius g.

3. Quia totum n., quod potest cedere in e., venit per n. ipsius g. in e., & A. non est g., sed est m., quanto magis recebit ab n. ipsius g., tanto magis accedit ad m. ipsius A., & è converso; & quanto magis accedit ad m. ipsius A., tanto magis recedit ab n. ipsius e.; & quanto magis recedit ab n. ipsius e., tanto magis accedit ad proprium m., per quod demonstratur, quomodo e. purificatur ab n.

4. Sicut est possibile, esse m. in e., quamvis non sit m. in g., sic est possibile, esse n. in g., quamvis non sit n. in e.; & hoc patet in homine justo & infirmo: & sicut est impossibile, quod ullum n. esset in g., nisi prius n. fuisset in e., sic est impossibile, quod m. redeat in g., nisi prius redeat in e.; nam si esset possibile, esse n. in g., antequam esset n. in e., significarent h. f. b., quod n. esset in A., quia non fecisset proportionem inter g. & e., quæ convenit cum m.; & sic A. fecisset contrarium ipsi m., ergo concordans cum n. contrario suo m.; & hoc est impossibile: & si esset possibile, redire m. in g., antequam redeat m. in e., significarent h. f. b., quod non esset m. in a., vel quod A. nihil esset; nam si esset m. in g. ante m. in e., n. ipsius e. naturaliter tenderet ad m. ipsius g., tanquam ad suum finem, cum m. sit finis ipsius n.; & quanto magis e. accederet ad g., tanto magis recederet ab A. contrario ipsi g.; & sic A. esset principium ipsius e., & g. esset finis: ergo non esset m. in A. conveniens cum fine, vel A. nihil esset; quod est impossibile.

5. Cum omne m. venerit in g. per A. e., & omne n. venerit in g. per e. tantum, est impossibile, quod g. recuperet m., nisi per A. e., & est impossibile, quod g. recuperet p. ipsius n. per e. tantum; quia si esset possibile, quod per e. tantum esset p. ipsius n. in g., esset possibile, quod per e. tantum esset o. ipsius m. in g.; & si hoc esset possibile, non esset necessarium, quod g. recuperaret m. per A. e.; quod est contradictione ad esse impossibile, quod g. recuperet m., nisi per A. e.

6. Sicut per potentiam ipsius n. in e. fuit possibile cadere actum ipsius n. in e. existens in g., sic per actum ipsius m. in A. debet esse possibile cadere actum ipsius m. in e. existens in g.; quia si non, sequeretur, quod e. haberet majorem potestate in per n., quam A. per m.; & hoc est impossibile, cum potestas & m. convenient, & potestas & n. contrariantur.

7. Quia

7. Quia c. est separabile à g., m. n. ipsius e. sunt separabilia ab m. n. ipsius g.; nam quando g. per hoc, quòd e. separatur à g., per suum n. cadit in corruptionem, e. non corruptitur, ergò nec m. n. existentes in e.: unde si m. ipsius g. potest conservari in g. corrupto, licet n. corruptatur in g., ut in resurrectione ipsius g. possit esse m. in g. sinè n., quantò magis m. ipsius e. potest conservari in e. separato à g. & incorrupto, licet n. corruptatur in e.; & si hoc esset impossibile, sequeretur, quòd A. haberet majorem potentiam in g. corruptibili, quàm in e. incorruptibili, & majorem in e. g. m., e. g. n., e. g. m. n., & e. m., e. n., quàm in e. m. n.; & hoc est impossibile.

8. Cùm c. sit medium inter e. g., ut demonstravi *Libro quarto Contemplationis cap. 246.*, & in e. g. possit cadere n., ergò in c. quoque potest cadere n.; quia si non, esset majus m. in c., quàm in e. g.; & hoc est impossibile, cùm e. sit nobilior, quàm c.: & quia e. non esset separabile à g., nisi per p. ipsius c. in i. composito ex c. e. g.: unde sicut m. in c. est causa unionis ipsorum e. g., & conservationis ipsius i. in o., sic p. ipsius m. in c. est causa ipsius n. in c., & n. in c. est causa privationis c. inter e. g.

9. Quamdiu in c. e. g. est m. in actu, & n. in potentia, vel n. in actu, & m. in potentia, tamdiu p. ipsius c. in i. est in actu vel potentia: unde qui vult habere i., in quo p. ipsius c. non amplius sit in potentia, sed c. sit semper in actu, tamdiu operetur m. in c. e. g., donec p. privaverit omne n. de o. ipsorum c. e. g., quod fiet, si c. tamdiu agat in g., donec separetur totum n. à g.; & si g. tamdiu agat in c., donec separetur totum n. à c.; & hoc idem fiet in c., separando e. per c. à g., & conjungendo e. per c. cum g., donec non remaneat n. in e. (& hæc per metaphoram intelligantur.)

10. Quia c. est medium inter e. g., non jungeretur e. cum g., nisi priùs jungatur c. cum g.; & quamvis c. e. g. sint purificata per separationem n., non tamen est æquale m. in c. e. g.; quia si esset, non esset differentia majoris & minoris nobilitatis inter c. e. g.: unde cùm c. sit magis nobile, quàm g., & c., quàm c., erit majus m. in c., quàm in g., & in e., quàm in c.; ideo quando c. unitur cum g., tamdiu m. c. operatur in m. g., donec reducat m. g. ad æqualitatem justitiae & proportionis geometricæ cum m. c., produ-

cendo unum m. c. g.: & quia majus est m. in e., quàm in m. c. g., hoc idem facit m. c. in m. c. g., quod fecit m. c. in m. g., donec perveniant omnia tria, scilicet c. c. g., in summam æqualitatem ipsius m. secundùm dictam proportionem geometricam, & constituant unum i. regeneratum; in qua æqualitate m. essendi & operandi simul non amplius remanet n. in potentia: & hic compleatur opus Artis & Naturæ ipsius b., quod est speculum, in quo repræsentatur & significatur opus, quod est supra Artem & Naturam complendum per A.

Viso modo demonstrandri & operandi per tertium Circulum, qui modus excedit omnes alios à me inventos, & in meis Voluminibus reperibiles, revelandum restat ultimum & nobilissimum Secretum meæ Logicæ, præbens Figuram quartam ab Aristotele omissam, & illi penitus ignotam, per quam omnis homo scit habere Artes & Modum cognoscendi, quomodo Intellectus in conclusione recipiat figuram rectam vel curvam, hoc est, utrum conclusio sit vera vel falsa? „, unde si „, cut in Logica habetur Ars & Modus cognoscendi, quæ conclusio sit vera vel falsa, sic „, nos per gratiam & auxilium DEI figura- „, mus quartam Figuram theologicam, & affi- „, gimus illam tribus Figuris Logicæ, & figu- „, ramus illam novâ Methodo & novâ Arte „, & demonstratione; quæ quarta Figura „, componitur de novem figuris seu literis „, (quæ sequentur) incipiendo à k. usque ad t. Unde ratio & causa, quare invenerimus de novo istam quartam Figuram, est, ut demonstremus, quomodo Creatura & Virtutes DEI dent demonstrationem de perfectione gloriose divine Essentie, per quam demonstrationem recipit directionem omnis intellectus, qui recipit illas significaciones; & omnis intellectus, qui non vult recipere dictas demonstrationes, recipit deviationem, Doctor Illum. Vol. 3. Lib. 5. Contempl. Dist. 40. de Orat. cap. 363. Fili, in hac figura est supremus apex demonstrandi, ad quem Philosophus solis viribus naturæ non potuit concendere: unde ut haberemus Logicam in supremo gradu perfectionis constitutam, ostendit mihi D E U S immensâ suâ gratiâ semitas parùm calcatas & paucissimis notas per obscuras tenebras dignitatum creaturarum ascendendi ad clara lumen Dignatum DEI, & per hæc ad ipsam lucem inaccessibilem Essentiam DEI, quæ est ipsum centrum, in quo potentiae nostræ Animæ plenariè ac perfectissimè conquiescent:

scunt: igitur ponimus, affirmamus & dicimus, quod

A	ssit DEUS.	l	perfecta Potestas.
b	Significatio Dei.	m	perfecta Sapientia.
c	Conclusio.	n	perfecta Voluntas.
d	Significatio c.	o	perfecta Veritas.
e	Directio.	p	perfecta Justitia.
f	Significatio e.	q	perfecta Misericordia.
g	Deviatio.	r	perfecta Humilitas.
h	Significatio g.	s	perfecta Patientia.
i	Intellectus.	t	perfecta Bonitas.
k	Significatio i.		

Ex hac Figura iterum exrahamus Regulam universalem directricem demonstrationum ex figura eliciendarum.

Quando b. demonstrat ipsi i., quod l. m. n. o. p. q. r. s. t. sunt in A., i. dirigitur ad recipiendum b. in omnibus literis, quae sunt in A.: sed quando i. non vult recipere b. in hoc, quod demonstrat de A., tunc i. deviat in c.; quia sicut i. intrat in c. per hoc, quia recipit b., sic intrat in g. per hoc, quia non recipit b.: unde sicut f. per e. demonstrat verè c. in i. per d. & k., sic b. per g. demonstrat falsè, quod c. & i. sunt in e.

„ Per hanc Artem & Modum potest omnis homo percipere & cognoscere, quæ conclusio & affirmatio in sua intentione & opinionie sit in vera vel falsa figura. Doctor Illum. ibid.

Propositâ Figurâ & Regulâ conveniret tibi dare exemplum formandi concretum ex hac forma & materia, hoc est, ostendere modum demonstrandi per ipsas, sed netuæ industriæ nil relinquam, unâ te præcedam literâ, & quidem ultimâ, tu me sequere in reliquis octo.

„ Nona figura dicitur de *Bonitate*, quæ formatur, quando b. significat ipsi i., quod t. est in A.; unde quando i. recipit b. tantum, & imaginatur, quod t. esset melius in A., si omnia vegetabilia & animalia irrationalia essent animalia rationalia, & omnia essent in Paradiso, & nullus homō intraret in infernum, tunc k. demonstrat, quod i. intrat in g., & h. & d. demonstrant, quod c. intrat cum g. in i.: ideo k. demonstrat, quod i. per istum modum non potest recipere de b. hoc, quod demonstrat de t. per f., quod demonstrat, quod e. privatur in i. & c., quoties i. non vult recipere literas, quæ sunt de k. usque ad t. Unde quemadmodum de albedine & nigredine generatur & componitur tertius color, „ sive e. & g. intrant in i., quando i. recipit b. in t.,

„ & non vult illud recipere in aliis literis: „ de sicut albedo generatur à frigore, & nigredo à calore, sic e. est in i. ex parte b. & t., & g. est in i. ex parte recusationis, quam i. facit, nolens recipere literas, quæ sunt à k. usque ad t.: unde sicut dissolutio rubei vel crocei coloris facit redire partem albedinis ad frigus, & partem nigredinis ad calorem, que partes componunt rubeum vel croceum colorem, „ sic i., quod est in e. & g., vadit cum e. vel g., quando diu stat inter g. & e.

„ Quando b. ipsi i. demonstrat t., quod est in A., & homo non vult illud significatum recipere per primam intentionem, & amare ipsum A., & amat se ipsum per primam intentionem, tunc i. intrat in g., quia intellectus tantum imagina naturas res, quæ illi videntur bona & vel malæ, respectu sui ipsius, & tantum illis utitur, quod ignorat hoc, quod b. demonstrat de t. in A.; ideo i. cæcè & sinè vera figura & imaginatione & sinè discretione respicit t. in A. propter magnum velle voluntatis, quæ transfigurat i. in g. per privationem, quam facit de e. in c. & i. propter hoc homines ignorantia, qui ne sciunt uti suo intellectu, neque sciunt illum formare in vera figura, dicunt, quod mundus potuisset citius fuisse, & posset esse melior & melius ordinatus, Doctor Illum. in fine dicti Cap.

Sicut solvimus exemplum & dubium particulare per literam t., sic possunt solvi omnia alia, quæcumque possunt fieri de t.; & quod dictum de t., intellige de omnibus literis seu Virtutibus ipsius A.: cum ergo nullum dubium vel quæstio possit moveri, quæ non tangat unam ex literis de A., manifestum est, quod per concordiam harum literarum est dabilis solutio necessaria omnium quæstionum, in quarum materiam cadit principium necessitatis, & non contingentiae (quod optimè nota, ut elidas objectionem Irrisorum Artis in contingentia fundatam); & hoc non est contra perfectiōnem Artis: „ quia cuius presentiam naturam impossibile est cadere in perfectiōnem alicujus, ejus absentia nequaquam cadit ei in defectum; est autem impossibile, si habere medium expressè cognoscendi ea, quæ sunt à casu & fortuna contingentia, hæc enim operatio est divina, non humana, Doctor Illum. in Comp. Art. Dem. Dist. 3. de Quæst. Y. fol. 128. n. 3. l. c.

Disc. Statueram absoluto hoc tertio

M

Circu-

Circulo confirmare doctrinam tuæ Logicæ, Pater, per exempla ex ore supremi Doctoris & Magistri ejusque Discipuli Doctoris Gentium nobis dictata, quorum tantam copiam pro singulis tribus Circulis ex Sanctis DEI Evangelii, & Epistolis divi Pauli collegram, ut insigni hoc thesauro sapientiae & scientiae multum potuisset ditescere lumen Christianæ Logicæ; cui negotio dum insisterem, multoties mirabar, neminem (quod sciam) Virorum literatorum hanc spartam sibi excolendam assumpsisse: sed quia ultra spem hæc pars cæteras jam excedit, in aliud tempus, si Dominus dederit gratiam, differre obligor. Vos interea Condiscipuli lumine Fidei illustrati percurrite dictos sacros Codices, & ubique vobis occurret Logica Doctoris Illuminati; præsertim autem observabitis sequentia.

1. Quanta sit differentia inter Logicam Christi, & Logicam Philosophi pagani.

2. Quod Logicæ Doctoris Illuminati non sit alia, nisi Logica Christi & Sanctorum.

3. Quod, sicut apud Fideles Logica Christi confirmat Logicam Raymundi, sic apud Infideles Logica Raymundi confirmet Logicam Christi, gratia tamen DEI semper concurrente.

4. Quod SS. Patres Ambrosius, Augustinus, Gregorius, præ cæteris perpetuo usi sint hac Logicâ.

De Secreto Rhetoricæ.

De Persuasione.

Mag. Qui famelico porrigit bonum panem, facile persuadet ipsum ad comedendum, & qui pauperi petenti elemosynam dat denarium, facile persuadet ipsum ad recipiendum, & qui infirmo offert bonam medicinam, facile persuadet ipsum ad illam sumendam; & scis, quare, Fili? Disc. ideo, quia omnes tres naturaliter amant esse, bonum & perfectionem, quæ non habent, & naturaliter odiunt privationē, malum & defectum, quæ habent. Mag. ergo amor & indigentia in petente, & largitas & abundantia in dante causant facilem persuasionem: unde sicut ille, qui dat panem, denarium & medicinam famelico, pauperi, infirmo, melius persuadet, quia dat magis amanti & indigenti, & est magis largus & abundans, quia dat plura bona differentia, sic ille, qui dat innumeræ veritates bonas, magnas, potentes, virtuosas, & innumeræ bonitatem veras, magnas, potentes, virtuosas, & in-

meras demonstrationes harum veritatum & bonitatum amanti quærenti bonitatem & veritatem, & indigenti illis, sinè omni comparatione facilius illum persuadet, quæ qui dat panem, denarium & medicinam famelico, pauperi, infirmo; quia quanto majus est donum intellectuale, quæ sensuale, & quanto major est amor & indigentia intellectualis, quæ sensualis, tanto major est persuasio: sed quia homo est ens compositum ex natura sensuali & intellectuali, & per peccatum originale *sensus & cogitatio humani cordis in malum prona sunt ab adolescentia sua*, Gen. cap. 8. v. 21., quod malum est, plus & magis amare bona & vera sensualia, quæ bona & vera intellectualia, ideo Deus, qui est supremum Bonum & Verum intellectual, infinita misericordia dignatus est assumere Naturam sensualem, ut per significationes & demonstrationes magnarum veritatum sensualium, & per dona magnorum bonorum sensualium erigeret mentem, lapsam in inordinatum amorem, ad cognoscenda & amanda vera bona intellectualia, & ad cognoscenda & odienda falsa bona sensualia.

In revelandis igitur Secretis meæ Rhetoricæ optimè procedemus, Fili, si, dum ego declarabo fundamenta meæ Artis & Scientiæ persuadendi, tu verba mea robabis verissimis verbis supremi & optimi Verbi, dederisque specimen de Rhetorica Christi & Sanctorum, quod dare poteras de Grammatica, & volebas de Logica: sed antequam manum applicemus operi, necessarium est denudare *Centrum* meæ Rhetoricæ, à quo tanquam primo & universalissimo Principio tota propago linearum hujus Artis excurrit in tres circumferentias primi, secundi & tertii Circuli, qui respondent tribus Circulis meæ Logicæ. Sit igitur

De Metaphora.

Mag. *Metaphora significat unam rem pro malia*, Doctor Illum. in Lib. Princ. Med. Dist. 10. cap. 36. Metaph. 1. fol. 39.; „de Metaphora autem in hac Arte tractamus ad „hoc, ut sit Ars ad exaltandum intellectum „in ista Arte & in aliis Artibus; per metaphoram enim corroboratur intellectus ad intelligendum; nam per istam uno eodemque tempore super diversas species gyrationes &c.: præterea cum meta-phora sit ligamen & nexus operationis „trium potentiarum animæ, quæ ad unum „finem memorando, intelligendo & dili-„gen-

„gendo se habent, & hoc propter maximam intensionem, quam intellectus facit, quando, unum audiens, aliud intelligit; ideo est in hac Arte metaphora, ut „per hoc, quod . . . in hac Arte dictum „est, possint etiam intelligi ea, quae de aliis Scientiis existunt, sicut de Theologia, „Jure & Philosophia naturali & aliis, per „quas intellectus exaltatur in intelligendo, Doctor Illum. ibid. Dist. 1. cap. 5. fol. 5.; in quo capite revelavi illud excellentissimum Secretum, de quo in *Prologo Revelationis Secretorum* fol. 4. mentionem feci, dando exemplum de magnete, quod mirè elucidatum invenies per alia plura exempla dicto Capite 5. adducta de *Medicina*, *Theologia*, *Jure*, *Philosophia*, quae ibi videre poteris; quibus adde, si placet, 30. *Metaphoras* Dist. 10. ejusdem Libri contentas.

Omnis significationes, Fili, quae sunt in mea Grammatica, & omnes demonstrationes, quae sunt in mea Logica, non sunt nisi lineæ tendentes omnes ad hoc centrum, & unientes se omnes in hoc centro: unde quemadmodum vides, quod in foco speculi seu vitri caustici omnes radii maxime sunt intensi, & habent tantam virtutem operandi, quantam nullo modo habent extra focum, sic in hoc centro omnes radii dictarum significationum & demonstrationum sunt intensi, & habent tantam virtutem persuadendi, quantam nullo modo habent extra centrum.

Disc. Tu suprà, Pater, in dicto Prologo sensum literalem pro centro statuisti, & sensus metaphoricos pro radiis, hic verò oppositum audio de Metaphora, quomodo hæc concordant? Mag. si firmâ mente retines, quae ibi dixi de conversione unius sensus in alterum, nulla erit oppositio, inquit revelatio novi Secreti, scilicet binarii actus & potentiae, occultati in unitate primi principii; nam sicut in Chao physico, quod est unum, sunt duo, quorum unum, scilicet aqua est in actu, & alterum, scilicet ignis, est in potentia, sic in hoc Chao rhetorico sensus literalis est in actu, & sensus metaphoricus in potentia, & è converso

Disc. Cum quo & quomodo? Mag. cum sensuali & intellectuali; nam quia sensus literalis convenit cum sensuali, & sensus metaphoricus cum intellectuali, quando sensuale est in actu, litera est in actu, & metaphorica in potentia, & quando intellectuale est in actu, metaphorica est in actu, & li-

tera in potentia; & hoc denotant supradicta verba, quando, unum audiens, aliud intelligit; nam audire convenit cum sensuali, & intelligere cum intellectuali.

Ex his duobus, scilicet *sensuali* & *intellectuali* componitur *tertium* complectens utrumque, videlicet sensum literalem vel historicum & sensum metaphoricum vel moraliter simul: „hæc expositio moralis appellatur in Lingua arabica Rams, quod vult dicere expositionem moralem vel allegoricam vel anagogicam, quæ expositio est composita de sensualitate & intellectuatu- tate; quia per sensualitatem formatur intellectus ad intelligendam moralitatem, ut ascendat intelligere simplicem intellectualem, per quam intelligentiam memoria recolit, intellectus intelligit, & voluntas amat divinam Essentiam in sua simplici Natura sine respectu ad creaturam, Doctor Illum. in Vol. 3. Cont. Lib. 5. c. 352.

Ab hoc ternario resultat *quaternarius* expositionum, scilicet *literalis* seu *historica*, *tropologica*, *allegorica* & *anagogica*: „nos non tractamus in hoc loco de *historica*, sed maxime de *morali*, quae est *tropologica*; sed quia in Lingua vulgari limosina (in quam ipsemet transtuli *Librum Contempl.* ex *Arabico*) tropologiam appello *moralem* expositionem, eò quod sit magis vulgaris hominibus, qui nesciunt *Linguam latinam*, ideo totam expositionem moralem nomino figuram intellectualem, in qua figura potest homo habere cognitionem de figura allegoriae & anagogiae, Doctor Illum. ibid. cap. 357.

Demonstrato ordine & numero principiorum meæ Rheticæ ab unitate usque ad ternarium & quaternarium, per quos exercetur opus practicæ hujus Artis & Scientiarum, convenit, Artificem scire dispositionem potentiae ad objectum secundum proportionem, quae requiritur inter potentiam & objectum: unde qui vult intelligere hunc novum modum operandi, „debet facere duas Figuras, unam sensualem, & alteram intellectualem, & debet taliter illas ordinare, ut sint concordantes ad recipiendum significata, quae Virtutes seu Dignitates DEI dant de se ipsis humano intellectui, ut intellectus, memoria & voluntas possint frui recolendo, intelligendo & amando perfectâ potestate, sapientia, voluntate, justitia, misericordia, humilitate, patientia & aliis virtutibus DEI.

Due Figure, cum quibus potentia moraliter operatur, „ sunt *due Virtutes visive*, „ quarum una est *visus sensualis*, altera *visus intellectualis*: unde convenit, quod homo cum figura sensuali videat tot res sensuales, quo usque cum virtute visiva intellectuali possit videre in memoria *tres cameras*, & in intellectu *tria capita*, & in voluntate *tres pedes*; & quando viderit & ordinaverit istas novem res, convenit, quod quasdam ponat ante alias, & dicat, quod visus sensualis sit primus oculus, & visus intellectualis sit secundus oculus, & quod una trium camerarum sit prima, altera media, & altera ultima; & hoc idem de tribus capitibus & tribus pedibus: unde cum hoc, quod convenit, posuerit primum, medium & ultimum in memoria, intellectu & voluntate, convenit, quod in prima camera memoriam ponat & collocet creaturem, & in secunda ponat & collocet hoc, quod creature significant de virtutibus & dignitatibus DEI, & in tertia camera ponat hoc, quod virtutes & dignitates DEI significant de ipso DEO.

„ Et quando ordinaverit memoriam per istum modum, convenit, quod ordinet intellectum tali modo, quod primum caput recipiat significata creaturarum, quae memoria locavit in prima camera, & secundum caput recipiat significata, quae creaturæ significant de virtutibus DEI, quae memoria locavit in secunda camera; & tertium caput recipiat significata, quae virtutes DEI dant de sua gloriosa divina Essentia, & quae memoria locavit in tertia camera: unde quando ordinaverit isto modo intellectum, postea convenit, quod homo ordinet & dirigat voluntatem tali modo, quod primus pes vadat ad primam cameram & ad primum caput, & secundus pes vadat ad secundam cameram & ad secundum caput, & tertius pes vadat ad tertiam cameram & ad tertium caput; quae omnia coramque mirificum usum longissimo Capite, scilicet 253. dicti Libri Contemplationis expressa sunt.

Quemadmodum in objecto ex sensuali & intellectuali fit medium compositum de utroque, sic in potentia ex sensuali & intellectuali fit medium compositum de utroque; & sicut convenit, quod potentia rationalis nunquam operetur per sensuale tantum, sed per sensuale & intellectualia simul in sensuali, sic convenit, quod operetur

per intellectuale tantum in objecto intellectuali tantum: ex quibus dictis revealantur duo gradus in potentia, quorum primus est inferior, secundus superior, hi autem duo gradus respondent duobus principalibus gradibus objecti; nam sicut Creator & creatura sunt duæ res, sic sunt hi duo modi, per quos potentia exercet suam operationem circa utrumq; objectum. Item sunt alii tres Gradus signicatorum in objecto, nam in primo sunt significata sensualia creata, in secundo significata intellectualia creata, in tertio significata intellectualia increata simplicia qualitatum, virtutum & proprietatum simplicium DEI, per quos tres gradus ascendunt tres potentiaz Animæ usque ad supremum Objectum, de quibus amplius sum locutus *Capite 352. dicti Libri*.

Ulterius: hi tres gradus sunt velut intervalla quatuor graduum, qui sunt dictæ quatuor Expositiones, videlicet *literalis*, *tropologica*, *analogica* & *anagogica*, quæ non sumuntur à me in sensu vulgariter usitato; & hoc ideo, quia ista vocabula sunt graca & barbaræ, & impediunt linguam latinam: „ unde debui invenire novum modum venandi, istas species, ut evitarem confusionem, ubi bram & sensum ænigmatum Græcorum, ut venirem ad clarum sensum Latinorum; quem modum habes in fine meæ *Artis DEI de Expositione & Interpretatione*. „ Unde qui vult cognoscere & intelligere supradictas expositiones & his similes, quæ per illas formantur, sciat habere cognitionem, quomodo & secundum quas figuræ *Potentia materialis* & *visa* facit demonstrationes de dictis expositionibus, movendo tres virtutes Animæ & quatuor potentias (de quibus audies *Capite quarto*) & quinque sensus sensuales, & quinque intellectuales; quia secundum quod motiva movet omnia ista, & secundum quod figuræ formantur in ipsis per motum, quem de illis facit potentia motiva, secundum illas figuræ potest haberi cognitionem, quatuor universalium generalium Expositionum, per quas omnia possunt intelligi & exponi, Doctor Illum. ibid. cap. 357. Hæc omnia tanquam dispositiones præviæ erant explicanda ante introitum in tres Circulos sequentes.

De Secreto Primi Circuli.

Mag. In hoc Circulo ponemus literas Rhetoricæ, hoc est, Principia sensualia & intellectualia, particularia & universa-

versalia, ex quibus formabimus triangulos & quadrangulos, quæ sunt materia syllabarum sequentis Circuli; huic autem Circulo serviunt Grammatica & Logica, nam prima dat literarum significationes sensuales & intellectuales, secunda verò demonstraciones; imò Fili, omnes sex reliquæ Artes necessariò conferunt suas proprietates huic, ut hæc suas illis, cùm nulla possit operari sínè altera.

Disc. Quid ergò tribuunt? Mag. Grammatica similitudinem, Logica necessitatem, Arithmeticæ equationem, Musica concordantiam & ordinem principiorum, Geometria proportionem, Astronomia motum & influentiam, sínè quibus omnibus influentibus in unam operationem non prodiret perfectum opus.

Incipiamus igitur secundūm præscriptum ordinem ab infimo gradu, scilicet *sensuali & intellectuali* ascendere ad gradum intellectualem tantum. Fili, cùm suprà dixerim in *Grammatica* fol. 59., totum hunc mundum nihil aliud esse, quām librum scientibus legere in illo, in quo cognoscitur DEUS; & hic liber sit sensualis, videlicet nostris quinque sensibus expositus, adhoc, ut à sensualibus ascendamus ad intellectua-
lia, ut ex his, que animus novit, surgat ad incognita, que non novit, quatenus exemplo visibilium se ad invisibilia rapiat, & per ea, que usū didicit, quasi confricatus incalescat; ut per hoc, quod scit notum diligere, discat & incognita amare, S. Greg. hom. II. in Evan., antequam addiscas Rheticam hujus libri, primò nosse debes illius Grammaticam & Logicam, ex quibus componitur Rheticæ; scire enim debes, Fili, certò & infallibiliter primò totum alphabetum reale hujus libri, & naturales significationes literarum, ita, ut sensualiter possis sentire, & intellectualiter intelligere, sicut certò & infallibiliter sentis & intelligis, quòd ignis calefaciat, & aqua frigefaciat, & albedo albificet, & acetum acetificet &c.; si enim primas literas non perfectè scires, quomodo syllabas & verba ex his formata perfectè legeres? ad hoc autem assequendum te manuducunt Principia meæ Philosophiæ & Medicinæ & Scientiæ, quæ est media inter utramque; & hanc divisi in tres partes, quarum primam vocavi Theoricam, secundam Practicam memorativam, tertiam Practicam operativam, quas duas ultimas partes dixi duplex Instrumentum: & quia virtus principii non potest fluere ad suum finem, nisi per

virtutem medium copulativam extremorum, „ad hoc movemur ratione, quæ dicit no-„bis, quòd formemus per Artem memo-„rativam supradictum Instrumentum, ut „hoc sit sicut dictamen, quod nobis ostendit natura realis, eò quòd Theoricâ intel-„lectâ non debet homo recedere nec elon-„gari à Practica scita, quia una informat„aliam, & corrigit defectus illius; propter hoc posuimus Practicam memorativam secun-„dūm istam Scientiam in forma medii, quod sen-„tit naturaliter de suis propriis extremis, & sua extrema sunt Practica operativa in secun-„do latere, & Theorica sua soror in primo: & ista sunt principia verorum instrumentorum, quæ integrant & perficiunt totam Artem & Scientiam, quæ formant prima Princi-„pia; quia nunquam erit Ars & Scientia, nisi primò inchoetur à suis certis Princi-„piis, Doctor Illum. in Pract. Test. cap. 2.

Præterea, Fili, necessarium est tibi corde-tenus scire Rotā & Scalā hujus Scientiæ mediæ compositam ex dictis literis naturalibus incipientibus à B., & terminantibus in Z.; quod alphabetum habet necessariam connexionē cum alphabeto Philosophiæ & Medicinæ: unde perfecta intelligentia unius est impos-“sibilis sínè perfecta intelligentia alterius: & hæc Rota alphabetica circulariter est completa; & per talem Scalā potest humanus intellectus gradualiter ascendere & descendere ad omnes alias Scientias sensuales & intellectuales median-“te imaginativā, ut D E I & creaturarum ejus notitiam habeat per prædicta instrumenta, præ-“sertim cùm naturales vires discernere poterit e-videnter per philosophicas Rationes, Doctor Illum. in Codic. cap. 9. De hoc secreto al-“phabeto nihil tibi adhuc revelavi, Fili, cùm tamen fundetur in illo tota mea Philosophia & omnes septem Artes ac Scientiæ instru-“mentales, nec hic locus multa de illo pro-ferre sinit: unde citatum librum & alios cum illo concordantes consule, sufficit enim ape-“rire tibi mineras Secretorum; nam certò scias, neminem antiquorum Philosophorum dedisse adeò regulatas formas totius Naturæ creatæ & operis illius, quales in meis Libris invenies summo artificio con-“structas velut formas geometricas exhiben-tes totum ordinem dicti operis à principio usque ad finem, nec occultavi quidquam per ænigmata more cæterorum Sapientum, sed per planas demonstrationes philosophicas stylo in Scholis usitato omnia declaravi. O Fili, si meorum Alphabetorum, Rota-“rum,

rum, Scalarum, Arborum, Tabularum integrum quondam penetraveris ichnographiam, dispositionem, ordinem, cohærentiam, secreta, usum & applicationem vel insolis naturalibus, non habebis ultra spiritum, nec satis contristari poteris, tam profundam Artem ac Scientiam jacuisse hactenus vilipensam: quâ Rheticâ persuadebo Viros literatos de sublimitate mæ Artis, quocunque polleant ingenio, si nolint hujusmodi libros evolvere, & illis usu deterendis incanescere? sed hæc missa facientes repetamus nostrum alphabetum.

Disc. Quot ergò sunt literæ in hoc alphabeto tuæ Rheticæ, Pater? Mag. tot, quot sunt in reliquis sex Artibus, & quot sunt in Philosophia seu Scientia Naturæ: attamen est facienda differentia inter literas universales & particulares, nam tot sunt literæ particulares in libro naturæ, quot sunt individua naturalia, & quælibet significatio naturalis cujuslibet literæ naturalis est sensus literalis sensualis in manifesto, habens suos sensus metaphoricos intellectuales in occulto: unde si noveris, Fili, visâ quælibet tali literâ ex centro sensus literalis visu intellectuali te circumferre in quoslibet radios circumferentiaæ sensus metaphorici, tunc primam classem primi Circuli mæ Rheticæ absolvisti.

Disc. Pater, quis est hic, & laudabimus eum, nam nec libero oculo, nec per spiciliis munito me æstimo hunc visurum. Mag. multa invénit Ars, quibus supplet defectum Naturæ; hinc propinqua perspiciliis, remota telescopiis, clariùs nobis sitit, grossa libero oculo, subtilia microscopii intuemur: unde si visus sensualis sua adjumenta habet, quidni & intellectualis? Et quia de subtili nunc materia nobis sermo, metaphoram microscopii sensualis ad intellectuale sic accomoda.

Mirabile est, quòd, quantò subtilius est objectum, tantò minor lens vel globulus vitri illi adaptatur; & quantò major est minoritas in vitro, tantò magis majorificat minoritatem objecti: sic est in visu & objecto intellectuali. Disc. verba aure recipio, sed sensum literæ non percipio, contingit mihi de libro Naturæ, quod multis de libro Scripturæ, in quo legere nesciunt, quia nec literas nec significationes literarum norunt; de quibus pulchrè S. Aug. Serm. 44. de verb. Dom. inquit. „quem. „admodum qui videt literas in codice op-

„timè scripto, & non novit legere, laudat „quidem antiquarii manum, admirans „apicum pulchritudinem, sed quid sibi ve- „lint, quid indicent illi apices, nescit, & est „oculis laudator, mente non cognitor: „alius autem & laudat artificium, & capit „intellectum, ille utique, qui non solum „videre, quod commune est omnibus, po- „test, sed etiam legere; quod, qui non di- „dicit, non potest: ita qui viderunt Chri- „sti miracula, & non intellexerunt, quid „sibi vellent, & quid intelligentibus quo- „dammodo innuerent, mirati sunt tan- „tum, quia facta sunt; alii verò & facta „mirati, & intellecta assecuti: tales nos „in Schola Christi esse debemus. hæc S. Doctor.

Mag. Ad rem nostram quâm aptissimè: in libro Scripturæ reperitur unum verbum constans duabus literis, scilicet Alpha & Omega; hoc ipsum unum verbum duos modos significandi nobis exhibet; nam Dominus & Salvator noster aliquando nos sermonibus, aliquando verò operibus admonet: quilibet horum iterum in duos subdividitur, scilicet in naturalem & supernaturalem, de quorum primo nunc agemus, quo ipsem Author naturæ & scripturæ dignatus est nobis significare secundum, ut statim infrà videbimus. Quando igitur cupis, Fili, intelligere literas scripturæ, multum tibi proderit discere literas naturæ: sed quia literæ particulares sunt absq; numero, quarum alphabetum nequidem toto vitæ cursu absolveres, ad literas universales, in quibus omnes particulares implicantur, addiscendas te admoneo.

Disc. Putabam potius, universales implicari in particularibus, quâm è converso. Mag. utrumque; nam sicut per Analysis universalia educuntur ex particularibus, sic per Synthesis particularia eliciuntur ex universalibus. Disc. hæc equidem teneo, at quanam ratione creaturas sensuales & individuas literis compares, nondum cerno, cum literæ sint simplices, & creature compositæ. Mag. ab exemplo me capies: sicut literæ sunt elementa scripturarum sensualium, sic elementa sunt literæ creaturarum sensualium: unde sicut elementa sunt simplicia & compositæ, sic literæ naturales sunt simplices & compositæ; & in his literis multò plura sunt observanda, quâm in literis artificialibus, antequam sis aptus ad secundam Classem secundi Circuli, scilicet

licet combinationem harum literarum ; nam utrumque genus, videlicet simplex & compositum, datur universale & particula-re : & quia tanti interest scire solida prin-cipia, antequam ad Artem accedamus, diu-tius me in his detinere cogor, clarius, quan-tum possum, ista declarando per exempla sensualia.

Concipe, Fili, loco quatuor elemento-rum, quæ sunt literæ naturæ, quatuor lite-ras alphabeti artificialis, A. B. C. D., qua-rum prima significet ignem, secunda ter-ram, tertia aërem, quarta aquam, litera A. pingatur colore rubeo, B. nigro, C. cær-u-leo, D. viridi, figuram literæ voce univer-sale, colorem particulare : manifestum est, quod sensualiter sentis particulare, & intel-lectualiter intelligis universale sub habitu par-ticularis ; quod si sciveris abstrahere colorem rubeum ab A., habebis universale abstractum à particulari, nempe figuram A. non rubeam, & è converso, si contraxeris figura-m cum colore ; hæc autem abstracta dico simplicia, & contractum composi-

tum : & si hoc idem feceris cum reliquis tribus literis, habebis octo simplicia, quo-tum quatuor erunt universalia, & quatuor particula-ria ; & habebis quatuor compo-sita ex universalibus & particularibus : si jām quatuor simplices figuræ universales inter se combinaveris, & quatuor simplices colores particulares, & quatuor composita ex figuris & coloribus, secundum modum artificiale regulatum ad modum natura-lem, habebis, Fili, exactissimam metapho-ram totius arcani alphabeti naturalis, tam universalis, quam particularis & compofiti de utroque : si nondum me capis,

Cape sequentia de alphabeto Rhetori-cae : sit A. Brachium, B. Oculus, C. Ignis, D. Sensuale ; item eadem litera A. signifi-cet Potestatem, B. Sapientiam, C. Amorem, D. Intellectuale, habebis ergo duos ternarios & duos quaternarios sensuales & in-tellectuales positos in figura quadrangulari Logicæ, adaptatae ad Rheticam (quod etiam nota de reliquis quinque Artibus) : vide sequens Schema.

Tres Scalæ Objecti.

Primus Gradus Scala compositus.

e. Particulare.	g. Universale.
A Brachium.	A Potestas.
B Oculus.	B Sapientia.
C Ignis.	C Amor.
D Sensuale &	D Intellectuale.

f. Secunda Intentio.
Litera.

Secundus Gradus Scala simplex.

A Potestas.	in Creaturis.
B Sapientia.	
C Amor.	
D Intellectuale tantum.	in Deo.

Suprema Intentio.

Gradus medius. Verbum Incarnatum.

e. Creatura.	g. Deus.
Misericordia.	A Potestas.
Humilitas.	B Sapientia.
Patientia.	C Amor.
Sensuale.	D Intellectuale.

f. Secunda Intentio. h. Prima Intentio.

Scala Potentie.

e. Particulare.	g. Particulare.
A Camera.	Memoria.
B Candela.	Intellectus.
C Porta.	Voluntas.
D Sensuale.	Intellectuale.

f. Litera. h. Metaphora.

Posito Systemate universali literarum Rheticæ, cuius expositionem ampliorem supracitato Capite 352. Libri Contemplationis poteris videre, hæc sequentia superaddere necessarium & utile judico ad extrahendas formas particulares ex his formis universalibus: Scias igitur, Fili, quod habitâ perfectâ cog-

nitione rerum sensualium per Philosophi-am, & per consequens perfectâ significa-tione per Grammaticam, & perfectâ necef-sitate significandi per Logicam, ponantur quicunque quatuor termini sensuales ex u-no latere, & quatuor termini intellectuales ex altero, ita ut significatio respondeat suo signi-

Revelatio

significato, & erit Systēma præparatum pro secundo Círculo.

Observa tamen, quod multoties ponitur sensuale sive intellectuali, aut è converso, & hic est altior & universalior modus ceteris, quia est indeterminatus, & determinabilis ad infinita particularia, quo plurimum utitur sacra Scriptura, ut infrā audies, & ego per integros quandoque Tractatus usus sum, ut in *Libro Felix*, in

Libro Arboris Scientiarum in Arbore exemplificati, in *Libro Principiorum & Graduum Medicinae* per totum, & in multis aliis. Quandoque sumuntur quatuor merē universales, quandoque merē particulares, aliquando duo vel tres universales, & unus particulatis, & è converso; tu Fili, da exemplum horum ex Natura & S. Scriptura.

Disc. Dabo, prout potero, tu, si forte deviavero, errantem dirige, Pater.

Dominium

Elementativa.	Caloris,	Siccitatis,	Humiditatis,	Frigiditatis,
Vegetativa.	Attractionem,	Retentionem,	Digestionem,	Expulsionem,
Sensitiva.	Sitim,	Privationem,	Famem,	Defectum,
Imaginativa.	Potum,	Esse,	Cibum,	Perfectionem,
Intellectiva.	Actum,	Potentiam,	Intemperamentum,	Temperamentum.

Metaphoram Naturæ & Artis in Microcosmo nobis revelasti, Pater, hoc Systemate, quod ex quatuor tuorum Librorum adunavi, videlicet ex Libro Contemplationis s. cap. 357., & per plurima alia capita, ex Libro de Principiis & Gradibus Medicis

næ Dist. 10. Metaph. 10. 13. 14. 15. 16. 19. 24. 25., ex Libro Theoricæ Testamenti cap. 69. 71. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 95., Codicillo per totum; nam totus hic liber divisus est in quatuor operationes his quatuor Principiis Elementativæ & Vegetativæ convenientes.

Intellectuale.	{ Cœlum.	{ Pater, Verbum, Spiritus S., unum } <i>Ioan. 1. cap. 5.</i>
Sensuale.	{ Terra.	{ Aqua, Sanguis, Spiritus, unum } <i>v. 7. 8.</i>

Mors.	{ Dilectio.	Cibus { Potus
Vita.	{ Odium.	Caro { Sanguis } <i>Joan. 6. v. 56.</i>

Panis	Vinum }
-------	---------

Granum frumenti, mors, multiplicatio. *Joan. cap. 12. v. 24. &c.*

Lucerna corporis intellectualis, oculus intellectualis
Lucerna corporis sensualis, oculus sensualis } *Matth. 6. v. 22. 23.*

Lux mundi intellectualis, sal terræ intellectuale
Lux mundi sensualis, sal terræ sensualis } *Matth. 5. v. 13. 14. 16.*

Sicut additione terminorum oppositorum sensualis & intellectualis statim patet litera & metaphora, sic in sequentibus idem fieri potest.

Festuca, trabs, oculus. *Math. 7. v. 3. 4. 5.*
Sanctum, canes, Margaritæ, porci. *Math. 7. v. 6.*

Angusta porta vitæ, lata porta mortis. *Math. 7. v. 13. 14.*

Intus lupi, extræ oves. *Math. 7. v. 15.*
Arbor bona fructus bonus, Arbor mala fructus malus. *Math. 7. v. 17. & seqq.*

Domus, petra, arena, ventus, pluvia. *Math. 7. v. 24.*

Medicus, infirmus, peccator, Salvator. *Math. 9. v. 12.*

Vinum vetus, utres veteres, vinum novum, utres novi. *Math. 9. v. 17.*

Serpens, prudentia, columba, simplicitas. *Math. 10. v. 16.*

Homo, semen, via, volucres, petra, spinæ, terra bona, fructus. *Math. 13. v. 4. &c.*

Homo, bonum semen, inimicus, zizania, messis, ignis. *Math. 13. v. 24. &c.*

Granum sinapis minimum crescendo fit maximum. *Math. 13. v. 32.*

Fermentum, farina, fermentatio. *Math. 13. v. 35.*

Thesaurus absconditus, ager. *ib. v. 44.*
Negotiator, margaritæ. *ib. v. 45.*

Sagena, mare, pisces boni, mali. *ib. v. 47.*
Paterfamilias, thesaurus, nova, vetera. *ib. v. 52.*

Vesper rubicundum cœlum, serenum, mane rutilans cœlum, tempestas. *Matth. 16. v. 2.*

Pater-

Paterfamilias, vinea, operarii, merces.
Math. 20. v. 1. item cap. 21. v. 33.

Rex, Filius Regis, nuptiae. *Math. 22. v. 2.*
Virgines fatuae, prudentes, lampades,
oleum, nox. *Math. 25. v. 1.*

Dominus, servi, talenta, meritum, præ-
mium. *Math. 25. v. 14. &c.*

Sufficiunt hæc exempla pro innumeris aliis, quibus cæteri sancti Evangelistæ sunt pleni, & tota S. Scriptura est referta; in quibus omnibus ac singulis sequentia manifestè vides. *Primò*, quòd omnia reducantur ad sensuale & intellectuale, naturale & artificiale. *Secundò*, quòd omnia cadant in quadrangulum Logicæ, scilicet esse, perfectionem, privationem, defectum, ex illo eliciantur, & in illum reducantur, & per consequens in reliqua principia Figuræ A. *Tertiò*, quòd sensualia sint metaphoræ intellectualium: unde sicut ipsa æterna Sapientia unigenitus Filius DEI dignatus est nobis dare exempla à Natura & Arte desumpta, quibus nos instrueret ad cognoscenda supernaturalia, sic per hæc particularia revelavit modum universalem agendi & operandi cum reliquis omnibus particularibus. *Quartò*, quòd hæc Methodus sit omnium optima, facillima, naturallissima & universalissima; nam est communis ad instruendos tam doctos quàm indoctos, & ab ambobus facile intelligibilis: quid igitur in nos frendent Adversarii, si à Natura & Arte petamus similitudines & simulacra supernaturalium? verum equidem, quosdam quandoque malè applicare hujusmodi comparationes ad errores suæ sectæ, aliquos quandoque minùs perfectè ad veritatem demonstrandam; quod inde provenit, quia Artem meæ Rheticæ cæterasque sex vel omnino non, vel non perfectè callent: *quia non est credibile, quòd talis populus discedens à veritate* (quales sunt aberrantes à vera Fide, Saraceni, Judæi, Gentiles) *sicut maximè fuit ille proditor iniquus reprobus Moyses Ethel Rabi Judæorum, & falsus seductor, & tenebra Saracenorum & Paganorum*, possit intueri & intelligere ad plenum in opere omnium rerum naturalium cognoscibilium, cùm non potuerit videre, nec in aliquo intelligere claritatem, que docuit Salvationem positam ad literam in suis propriis libris, tam de Adventu nostri Salvatoris, qui factus est, & de suo adumbramento (præfiguratione in veteri Testamento) & de Virginitate & Partu San-

Eta Maria Virginis Matris nostri Salvatoris, quàm de Sancta Trinitate & de Sacramento Altaris & sancto Baptismate, que omnia ille Moyses Ethel vel Cœl & Judæi & Saraceni negant & improbat contra suas literas. (Fili, hæc studio excerpti ex meo Libro Patientia, qui est. 3. Dist. Theor. Test., quem Adversarii mei Raymundo de Terraga Judæo malè attribuerunt) non autem hoc idem intelligas de veris Philosophis à Deo illuminatis (quales fuerunt quidam inter Gentiles, qui dicta Mysteria salutis cognoverunt, & salvi facti sunt) quamvis unus vel alter sua secreta sub figuris & metaphoris minus propriis expresserit.

„Intellige ergò, Fili, verum idioma „Philosophorum affectum super proprie- „tates substantiarum naturæ; nam nisi ipsas „intelleixeris per substantias separatas, nun- „quam realiter intelliges proprietates co- „rūm veri idiomatis; quia ipsi clarè lo- „quuntur in sua Philosophia, imò Naturæ, „cùm Philosophia non sit alia res, nisi Re- „velatio Secretorum Naturæ in idiomate „proprio naturali, sine quo substantiæ na- „turæ non plus possent notificari, quàm a- „lia res sive bestia sive planta, nisi portave- „rit nomen & effectum, quod in genera- „litate dat notitiam habitus causæ: & i- „deo fuerunt inventa diversa idiomata in „Natura per diversos Philosophos; unde „quilibet locutus est in sua Philosophia cla- „riùs, quantùm potuit, secundùm cursum „Naturæ, salvando proprietatem suarum fi- „gurarum, licet unum idioma sit magis „clarum & magis proprium, quàm aliud, „in quantum Auctor fuit melior expositor „respectu proprietatum, quarum effectus „Natura demonstrat omni bono Naturali „intelligenti cum magna realitate: nec „credere debes, quòd sancti & boni Phi- „losophi in sua Philosophia tibi occulta- „verint suum sensum, quia non esset fa- „ctum veræ Philosophiæ; cùm sua pro- „prietas & requesta cum clara intentione „velit revelationem propriam & clarita- „tem radiosam causæ occultæ, & manife- „stationem puram sine occultatione, cuius „intrinsecum reducunt ad purum intelle- „ctum factum & immisum à DEO cœlesti, „in quo examinatur & depuratur virtus „contrarii, sicut aurum in sua propria „fornace, Doctor Illum. in fine Artis In- tell.

N

De

De Secreto Secundi Circuli.

MAg. Stabilitis literis in Systemate formem syllabas rhetoricas ex ipsis in hoc secundo Circulo : primò de Natura sensuali ascendendo ad Naturam intellectualem, & de litera ad morale, ostendendo & miscendo simul Modum operandi Potentiarum in Subiectum.

„ Quando motiva movet sensitivam „ cum vegetativa, tunc dat vel tollit vegetativæ vel de calore, vel de frigore, ut per famem vel per sitim sensitiva sentiens famem vel sitim se moveat ad hoc, quod est necessarium vegetativæ, secundum quod motiva movet dando vel minuendo per actionem vel passionem : unde quando motiva movit sensitivam per motum, quem dat vegetativæ, tunc vegetativa per moralitatem significat sensitivæ res illi necessarias: unde qui vult cognoscere istas significationes, sciat intelligere, quod illa significatio est moralis expositoria sensitivæ, ut se moveat ad satisfaciendum vegetativæ in hoc, ad quod illam movet motiva.

„ Quando sensitiva est mota occasione motus, quem motiva facit vegetativæ, tunc motiva movet imaginativam cum sensitiva ; quia si motiva movit vegetativam NB. per multiplicationem caloris & siccitatis, & per diminutionem frigiditatis & humiditatis, vegetativa significabit sensitivæ appetitum frigiditatis & humiditatis, & sensitiva sentiens similitudinem appetet aquam frigidam, ut significet imaginativæ, ut imaginetur fontes & aquas ad hoc, ut memoria moveat sensitivam ad bibendum aquam, ut satisfaciat vegetativæ : unde quando imaginativa est mota per hunc modum, tunc sensitiva illi significat morales figuræ, ut imaginetur res, quæ sensitivæ sunt necessariae, & ut per imaginationem res, quæ sunt in potentia, veniant in actum.

„ Quando motiva movet rationalem „ cum imaginativa, tunc facit imaginativam imaginari casualiter fontes & aquas, & loca frigida, ut ratio causaliter se moveat ad recolendum, intelligendum & voluntendum hoc, quod imaginativa imaginatur, & ut postea omnes potentiarum se moveant de gradu in gradum ad satisfaciendum potentiarum vegetativæ, & postea sensitivæ, & postea aliis : unde secundum

„ istum modum, quando imaginativa incedit fortuitò imaginando hoc, cuius sensitiva dat occasionem imaginativæ, tunc imaginativa per morales imaginationes significat rationali moralem expositionem, nem huic, quod sensitiva requirit per vegetativam : hoc idem sequitur de aliis motibus compositis, quando rationalis moveret alias potentias, & quando omnes potentiarum insimul se movent una alteram, ut finalem rationem, propter quam sunt creatæ, possint homines cognoscere per morales significationes & similitudines, Doctor Illum. Lib. 5. Contempl. cap. 357.

Ascendamus nunc uno gradu altius. Quando imaginativa imaginatur peccatum & immunditiam & culpam, tunc per moralem similitudinem significat rationali defectus, qui sunt in homine, ad hoc, ut rationalis per allegoriam recolat, intelligat & amet perfectionem & virtutes, quæ sunt in DEO : & quando rationalis non recipit hoc, quod imaginativa illi significat, tunc per morales similitudines imaginativæ rationalis significat de se ipsa per anagogiam, quod in altero saeculo habebit poenam, quia non vult recipere significata, quæ demonstrant honorationes DEI in hoc mundo, ut homo in altero glorificetur in DEO : unde cum hoc sit, quod una potentia exponat alteri dictas expositiones, quando una potentia vult recipere ab alia, tunc potest homo percipere & cognoscere significationes & demonstrationes, quæ veniunt per similitudines, vel per somnia, vel per visiones, vel per parabolas, vel per signa, vel per alias res sensuales vel intellectuales : sed quando una potentia non vult recipere ab alia hoc, quod significat una alteri, tunc homo nescit habere cognitionem quattuor expositionum generalium : ideo circa homines errant in rebus, quas expoununt ; quia quod deberent exponere secundum expositionem historicam, expoununt per morale, & hoc exponunt per morale, quod deberet exponi per allegoriam vel anagogiam, & sic de aliis expositionibus ; ideo homines nesciunt ut nec frui secundum finalē rationem, posterum quam sunt creati, Doctor Illum. ibid.

Sit alterum exemplum Scripturæ & Naturæ simul, quo Author Naturæ in sensu literali nos docuit Artem regenerandi & multiplicandi in quantitate granum tritici, & per

& per consequens in *virtute & qualitate*; cùm nulla multiplicatio quantitatis possit fieri sínè intensione virtutis, in qua intensione virtutis consistit multiplicatio virtutis: duo igitur simul demonstravit summa Arcana Philosophiae, scilicet *multiplicationem quantitatis & multiplicationem virtutis*, & per consequens etiam *tertium nobilius utroque, complectens utrumque*: per hoc autem *particulare dedit doctrinam universalem ad omnia alia individua naturalia similiter tractanda*; quia *per unum particulare aliud intelligi potest*, ut dixi cam. 50. Lect. Art. Comp. de Fig. T. fol. 37., sicut in *Logica* dedi exemplū de verbo *amo* fol. 74. §. *Prima comparatio*.

Disc. Quare supremus Doctor Philosophiae non demonstravit potius modum multiplicandi virtutem & qualitatē rerum naturalium, quām quantitatem, cùm virtus sit nobilior, quām quantitas? Mag. quia quantitas est sensualis, & virtus intellectualis, & facilius à doctis & indoctis percipitur sensuale, quām intellectuale: unde licet regeneratio Animæ sit nobilior illâ corpo-

Litera { Sensuale { Granum frumenti.
Metaphora { Intellectuale } Anima hominis.

Fili, expositio Literæ est expositio Metaphoræ, & explanatio sensualis est declaratio intellectualis: unde ut intelligas unum per alterum, & simul conspicias, quanta sit Sapientia Verbi Incarnati in tam humili exemplo, subjungam ulteriorem elucidationem hujus textūs per meam Philosophiam humilem, h. e. non sublimia & alta Rhetorum Ethnicorum, sed humilia verba adhibendo: monstrabo insuper modum, quem nobis ostendit Salvator noster in dato superiùs exemplo, extrahendi Metaphoras occultas, quas multoties reticuit, scilicet Artem, quomodo ex una litera extrahatur una Metaphora, & ex una litera plures Metaphoræ, & ex una Metaphora alia Metaphora vel plures Metaphoræ per tertiam Arborēm & reliqua Instrumenta meæ Artis.

Sit primò Expositio literæ demonstrando totum processum naturalem generationis, regenerationis & multiplicationis. „Et „de hoc damus tibi exemplum per gra- „num frumenti & omnia alia semina; quia „granum frumenti existens per se solum „in materia compacta & sicca secundūm „cursum naturæ nunquam potest crescere „nec multiplicari, nisi per resolutionem &

ris, priùs docuit Christus hanc, quām il- lam, quia non priùs, quod spiritale est, sed quod animale est, S. Greg. in Hom. 22. in Evang., sic priùs docuit multiplicationem quantitatis, quām virtutis, observando ordinem regressus à corporalibus ad spiritualia.

Præterea voluit, quòd per unum principium intelligatur aliud, & per unam metaphoram alia, ut patet ex Fig. X. Artis Universalis fol. 103., quod Artificium Rheticæ Christi excedit artificium alterum Physicæ; quia unum particulare Physicæ solum significat alia Physicæ, sed unum particulare Rheticæ per Metaphoram significat omnia particularia aliarum Scientiarum, ut patet in sequenti exemplo Philosophiae applicato Theologiæ. *Nisi granum frumenti cadens in terram mortuum fuerit, ipsum solum manet; si autem mortuum fuerit, multum fructum affert. Qui amat Animam suam, perdet eam: & qui odit Animam suam in hoc mundo, in vitam aeternam custodit eam.* Joan. 12. v. 24. 25. Reducamus Principia ad Figuram.

Terra. Mortificatio. Multus fructus.
Mundus. Odium sanctum. Vita aeterna.

„attenuationem simplicitatis suæ duræ sub- „stantiæ, in qua substantia dura & congelata „calor inclusus intra dictam substantiam „determinatam stat mortificatus ratione „siccitatis & duritiei, in qua materia est de- „terminata, in qua calor naturæ est reten- „tus; quia de frigiditate excellenti & siccitatem causatur qualitas mortificativa, & per „hoc potest rusticus cognoscere, quòd talis siccitas causans duritiem & mortifica- „tionem indiget humectatione aërea, ad- „hoc, ut calor naturalis possit resuscitari & „extendi in simplici materia aëris, qui est „ei materialis cibus: sed non est datum „Naturæ, quòd possit facere istam subtili- „lationem partium grossarum in simpli- „ces, nisi per subtiliationem suarū partium „siccum cum resolutione, quæ fit per re- „incrudationem humidi materialis grani, „quod erat terminatum & coctum cum di- „gestione perfecta ad modum subtilis sub- „stantiæ albæ, ex qua fit panis, quem tu „comedis: & reincrudatio dicti humidi „seminalis terminati cum & in sicco cau- „satur ab humido subtili frigido terrestri & „crudo, quod illud recipit in sua dissolutio- „ne; quia necessarium est, quòd siccum „terminetur & reducatur in humidum,

N.

quod

„ quod est amicum & cibus ignis, qui format nascens cum sua virtute : sed cum siccum & humidum sint oppositae qualitates cum differentia contrarietas, ideo convenit, quod cum differentia concordantiae elementa debeant permutari ab una qualitate in aliam, scilicet à sicco in frigidum, & à frigido in humidum, ad hoc, ut materia terræ appropinquet igni per differentiam illius concordantiarum, scilicet ut materia sicca grani terminetur & convertatur in materiam humidam, in qua est calor naturalis per differentiam concordantiarum, quæ habet potestatem recipiendi virtutem informativam cœli: per quod patet, quod natura non transit de uno contrario in aliud, nisi per suum medium, per quod medium vel transitum causatur differentia concordantiarum, per quam materia convertitur & transmutatur de natura in naturam; & hæc est specialis differentia, quam tu debes respice re; quia aqua est amica aëris per suam humiditatem, & est vicina terræ per suam frigiditatem, de qua per rarefactionem, alleviationem & subtiliationem venit re crudatio in rebus, quæ sunt & fuerunt coctæ, condensatae & terminatae per Naturam & Artem, Doctor Illum. in Theor. Test. cap. 26. & MS. 30.

Si quis hactenus dicta combinaverit cum iis, quæ supra Capite 2. in Figura S. & X. de hac materia sunt tradita, item quæ tu in Perspiciliis cap. 4. fol. 86. S. Nulla regeneration, ex Lib. Quæst. super Art. Dem. & Inv. q. 164. per metaphoram ignis liquefacientis aurum attulisti, item quæ in Lib. Princ. Med. Dist. 7. cap. 21. & 22., & Dist. 10. cap. 36. Metap. 24., & in Lib. Art. Dem. Dist. 4. p. 1. q. 23. & 25., item Lib. Astron. p. 2. de deviatione, item Art. Comp. Med. q. 4. circa finem scripsi, inveniet plenariam concordantiam doctrinæ physicæ & Artis Generalis: sed absolvamus opus.

„ Fili, condensatio & rarefactio est via originalis in transmutatione elementorum, in certis gradibus; & hæc est communis doctrina, per quam sapiens natura convertit sua elementa; & ideo quando granum frumenti est solutum & reincrudatum & transmutatum de suo sapore in alium, & de sua natura in aliud opus, hoc operatur frigiditas & humiditas, quæ est in aqua cruda; & ideo calor, in quo est virtus vegetativa potentialiter, nondum

„ adhuc sentit virtutem informativam secundi instrumenti, quod movet à cœlo ad informandum calorem naturalem per aliam informationem; propter hoc non potest habere motum penetrandi actualiter, & movendi se in partibus sui humidi materialis ad formandum, quia est mortificatus & hebetatus in suo materiali principio frigidi & humidii, quod ingressum est in suum materiale per resolutionem & conversionem dicti siccii cum superfluitate nimii frigidi & humidii: sed postea descendit virtus cœlestis à secundo instrumento, quæ cum calore solis informat materiam resolvendo & diminuendo de dicto humore frigido, quantum convenient ad intentionem Naturæ, & non plus, hoc est, usque ad terminum excitationis caloris naturalis, quia tunc destruitur materia & superfluitas frigiditatis, quæ tenebat mortificatum calorem naturalem, qui est instrumentum Naturæ, & per quam superfluitatem calor fuit resolutus: & quando hic calor naturæ est excitatus per calorem solis cum continuatione talis informationis, dictus calor incipit se movere in suo humido materiali, cum quo est ligatus, & in movendo se, penetrat, & in penetrando, se dilatat, & in dilatando informat & convertit suum humidum materiale in suam propriam speciem & in suum proprium esse; & sic calor Naturæ non cessat operari in suam materiam, vegetando, pullulando, ampliando, elongando, extendendo, augmentando & multiplicando, quo usque venit ad terminum, quod non habet plus de materia humidi; quia tunc incipit humorem terminare & inspissare cum virtute informativa differente ab aliis per concordiam, & calor mortificatur per siccitatem, quam granum frumenti recipit in sua terminatio ne per compactibilitatem & duritatem, quo usque iterum convertatur in resolutionem & putrefactionem.

„ Quapropter Rota elementorum per Naturam tota in circuitu gyratur & gyrbatur, quo usque venerit ad suum proprium & determinatum punctum: & sic per evidenter experientiam Natura te docet, quod virtus, quæ est in potentia in semine grani seu tritici, nunquam procedit in actum productivum & vegetativum, nisi post corruptionem & putrefactionem suarum propriarum materiarum, quia illa est causa suæ alle-

„alleviationis, subtiliationis, & rarefactionis, quoisque veniat ad punctum generationis, quem punctum vocamus multiplicationem ab uno grano in centum, & à centum in decem millia &c.

„Et ideo necessitate vivendi didicerunt „rustici, quòd, si granum frumenti non „projiciatur in terram, nunquam multiplicabit suam virtutem, quia sua materia sic „ca non hoc suffert ratione suæ terminatio- „nis factæ per conversionem subtilis in spissum: & si projicitur in terram, calcinabitur per resolutionem, & crescet suum „humidum cum putrefactione, per quam „venit vis suæ animationis, non tamen, „quòd faciat eum multiplicare in calore cœlesti superiùs ascendendo, acsi melius fieret, quàm priùs, sed sicut erat antè: vide „igitur, quomodo per subtiliationem se- „paretur mundum ac purum ab immundo „& impuro per elementationem, quam accepit à putrido per rarefactionem, per quam exaltatur, & fermentum appellatur: „dicimus ergò fermentum res exaltatas in „altum, quæ tantum desiderantur à gen- „tibus.

„Unde dicimus, quòd per opera rusticorum virtutes cœlestes adjuvantur, scilicet per arationem, seminationem, cultivationem & impinguationem terræ: & per talem modum rustici adjuvant natu- ram, ut citius & melius colligant fructus, quia per majorem cultum fructus meliorantur, Doctor Illum. ibid.

Cui nimia est hæc expositio sensus literalis, Fili, aut perdidit saporem bonæ & veræ Philosophiæ, aut nunquam habuit. Disc. forsan hanc Philosophiam dictabunt rusticam. Mag. bene dicent in hoc, quia Philosophi speculativi non curant de experimentis: unde secundum experientiam nulli homines tantum sciunt de Philosophia, sicut rustici, Doctor Illum. in Arb. Quæst. de q. agri.

Ex hac explanatione operis particularis sensualis naturalis extraheas aliam explanationem operis particularis sensualis naturalis & artificialis simul, quod est Philosophorum, & non rusticorum, & est altioris ordinis, per metaphoram significatum in præcedenti vulgari, in dicto Capite Testamenti clare revelatum. Ex eodem sensu literali sensuali, scilicet quòd de semine non possit nasci fructus, quoisque mortificetur sub terra, elicetur aliis moralis intellectualis; nam hæc proprietas & natura dat significationem, quòd con-

vénit, Humanitatem Christi mori ad faciendum fructum in specie humana, Doctor Illum. in Lib. 4. Contempl. cap. 251.

Denique nota in fine hujus Circuli, quòd tota hæc longa demonstratio operis sensualis secundum omnes suas partes potest à proportione comparari cum simili opere quocunque sensuali vel intellectuali &c., quod est maximum Secretum, de quo plura in fine sequentis Circuli.

De Secreto Tertiæ Circuli.

Cum secundus Circulus fuerit prolixus, & tertius constet ex partibus secundi inter se connexis, abbreviabimus illum, quantum licet; „quia quando homo monstrat & significat cum paucis verbis multas rationes, tunc facilis dirigit intellectum, „quàm quando verba sunt multa & longa, „& rationes sunt paucæ; quia natura est intellectus, quòd citius dirigatur cum paucis verbis significantibus multas rationes, „quàm cum longis verbis & paucis rationibus significatis per superflua verba, Doctor Illum. Vol. 2. Contempl. capite 216.: unde ad complendam Artem meæ Rhetoricae per hunc tertium Circulum, sufficiet tibi revelare figuram Artis, quæ est sequens:

a	Potentia motiva intellectualis.
b	Potentia motiva sensualis.
c	Memoria, Intellectus & Voluntas.
d	Compositum de a. b.
e	Potentia vegetativa, sensitiva, imaginativa & rationalis.
f	Primus Motus, duæ Intentiones, Veritas, Devotio, Conscientia, Temperamentum, Animositas & Spes.

„Quando homo formaverit & figura- verit istas sex figuras, convenit, quòd de illis componat quinque; quarum quinque figurarum prima est a. c., secunda a. c. d., tertia a. c. f., quarta a. c. f. e., & quinta est a. b. c. e. f. d.: unde quando figura- verit istas quinque figuras, & composuerit de dictis sex figuris, convenit, quòd de quinque figuris faciat quatuor figuras intellectuales, ut sensualiter illas compo- nat & ponat in quintam figuram; quia alio modo non posset loqui, nec dicere vera rhetorica, nec pulchre ordinata, & loqueretur casualiter in hoc, quod diceret: quia sicut quatuor elementa primò uniuntur & componuntur in grano seminis vel radice Arboris subtus terram, & postea per generationem se montrant

stant in forma vegetabilis, quod crescit super terram, sic convenit, quod quatuor figuræ composita primò uniantur & componantur in tellestualiter, ut in quinta figura se demonstrent per verba pulchrè ordinata & dicta: & sicut convenit, quod quatuor elementa primò sint sub terra, & quod flos, quem generant, capiat figuram supra terram, sic quatuor figuræ primò debent demandari sensitivæ, & quinta figura debet esse post quatuor figuræ, sequens ordinatio nem quatuor figurarum, Doctor Illum. Lib. 5. Contempl. cap. 359.

Praxin hujus Figuræ regulabis ad normam cæterarum antecedentium & sequentium, vel si hæsitaveris, dictio Capite inventies: sed antequam excedam hoc Circulo, movebo centrum, de quo in fine secundi Circuli: felige quodcunque particolare sensuale, illudque resolve in literas more in Algebra mea usitato, has applica literis Figuræ antepositæ, & formasti Systema Reticulum universale mediante illo particulari eliciendi infinita particularia, si noris proportionem meæ Geometriæ, & æquationem meæ Arithmeticæ, significationem Grammaticæ, demonstrationem Logicæ, Scalam & Rotam Principiorum Musicæ, Aitemque Astronomiæ se movendi in dicta Scala & Rota; quæ si ignoraveris, pedem effer hoc Circulo, nec revertaris, nisi in hac Scala septem Graduum Gradum sumperis Magisterii.

Disc. O mi Pater, si tuis Discipulis comparandus est gradus pretio factorum, & non

verborum tantum, quam pauci erunt, qui, si hac librâ ponderentur, indicem stateræ sibi annuere gaudeant!

De Secreto Arithmeticæ.

De Æquatione.

Mag. Quia Æqualitas est unum ex supremis & summè necessariis Principiis meæ Artis positum in Triangulo croceo Figuræ T., sine quo in mea Arithmeticæ, Geometria & omnibus aliis Artibus ac Scientiis non posset fieri ulla perfecta operatio & demonstratio, præterea sit principium, per quod omne ignotum investigatur & reducitur ad notum, comparando toties ignorantum cum noto, donec prodeat in vero æqualitas necessaria, & in falso æqualitas impossibilis, ideo de hoc utilissimo & universalissimo Principio hoc loco agere intendimus; & quia *Æqualificatio*, seu vulgari nomine *Æquatio*, est operatio æqualitatis, per quam producitur inventio omnis particularis, & solutio omnis quæsiti, ideo ab hac operatione merito intitulavimus nostram Arithmeticam.

Sed quoniam duplex est Æqualitas & *Æquatio*, scilicet *realis naturalis*, & *intentionalis artificialis*, sub ultima per metaphoram, proprietates & usum primæ designabo: tu itaque, Fili, oculos terge, aut, si subtilia visui se subtrahunt, perspiciliis meis illa detegere satage. Sequuntur nunc Conditiones universales utriusque.

Pro majori intelligentia sequentis Conditionis primæ ponatur sequens Figura.

Diffē			ren		tia				
Contra-		Concordantia			rictas				
finē		per medium			medio.				
Majoritas		Minoritas		Æqualitas	Minoritas		Majoritas.		
c. d.	d.	B.	C.	D.	E.	F.	G.	f. g. H.	
3. gradus	2. gradus	1. gradus		Scala Æquationis.	I. gradus	2. gradus	3. gradus		

1. Conditio. „Quando vis inquirere majoritatem & minoritatem, & vis æqualificare majoritatem cum minoritate, inclina majoritatem ad minoritatem, & minoritatem ad majoritatem eleva tantum,

„quousque habeas æqualitatem: si vero ve- „lis destruere æqualitatem, inclina quo- „dam gradus ad alios, Doctor Illum. in Lib. Princ. & Grad. Med. Dist. 4. de mixt. K. O. fol. 20.: hæc conditio est regula æquationis *realis*

realis & intentionalis, naturalis & artificialis.

Disc. At quomodo & per quid redigitur in praxin? Mag. per sequentes quatuor species operationum Arithmeticæ, scilicet per Additionem, Subtractionem, Multiplicationem & Divisionem. Disc. quare non addisti extractionem Radicis Quadratae & Cubicae? Mag. quia in operatione harum quatuor universalium haec speciales impllicantur.

Huic Figuræ applica Figuram quadrangularem Logice, & ordinasti Systema generale omnium æquationum particularium. Fili, „ nunquam fuit homo nec Philosopher in mundo, qui illud tibi dederit per „ Artem, sicut ego facio: si bene animad- „ vertes ea, quæ tibi dixi in Arte Intellectiva „ capite 31., bene intelliges totum actum no- „ stræ æquationis cum opere completo: au- „ di igitur Scientiam claram & Artem, quæ „ est infallibilis nobili mensurâ cum certis „ graduamentis propriæ Geometriæ, quam „ tibi dedi, si est tibi concessa per illum, qui „ omnia donat & similiter subtrahit, sicut „ sibi placet; quare respice in te, si ipse vo- „ luerit tibi inspirare, perscrutando for- „ mam, quæ est propria Rota istius graduamenti, Doctor Illum. ibid.

2. Conditio. Operatio æquationis est duplex, per primam inquiritur verum, per secundam falsum; quando absolutâ investigatione æquatio est necessaria, tunc particulare inventum est verum; sed quando æquatio est impossibilis, tunc particulare inventum est falsum; de quo innumera habes exempla in demonstrationibus à me factis per necessarium & impossibile, præcipue in *Libro Mirandarum Demonstrationum*, & infra ostendetur in practica.

3. Conditio. Ejusdem vel plurium æqualium ad æqualia æquatio est necessaria, & è converso.

4. Conditio. Ejusdem vel plurium æqualium ad inæqualia æquatio est impossibilis, & è converso.

Per has quatuor Conditiones regulantur omnes demonstrationes, quæ mediante æquatione reducuntur ad necessarium & impossibile.

Dicto de Æquatione in genere, & de quatuor Conditionibus ejus, nunc dicere intendimus de quatuor operationibus universalibus nostræ Arithmeticæ, quibus Ars utitur ad investigandam & inveniendam

dictam æquationem, per quam revelatur omne particulare quæsitum æquale vel inæquale.

De quatuor Operationibus universalibus Arithmeticæ, Additione, Subtractione, Multiplicatione, Divisione.

Quoniam tota Ars Analytico - Synthetica versatur circa has quatuor operationes, ideo de his convenit dare doctrinam generalem, ut cognoscatur non solùm quid sint in se, sed etiam quomodo adhibentur in opere tam universaliter, quam particulariter; nam cum haec quatuor operationes hucusque soli Arithmeticæ & Geometriæ inservient, hoc est, numero & quantitatibus mensurandis, nec qualitati, substantia, magnitudini non quanta & reliquis supremis ac universalissimis principiis fuerint adaptatae, integritas meæ Artis exigit, ut Secretum universalitatis & applicationem ad particularia harum quatuor operationum vobis revelem.

Scitote igitur Filii, quod non tantum mensurabilis est numerus & quantitas, sed etiam substantia & partes substantiarum tam substanciales, quam accidentales; nam comparando substantiam ad substantiam intrat triangulus croceus, quia quædam substantia est major vel minor altera, vel æqualis alteri, & quoddam accidens est majus vel minus altero, vel æquale alteri; & hoc ipsum verificatur de partibus utriusque: & haec majoritas, minoritas & æqualitas non consideratur secundum quantitatem physicam, quæ est accidens, quia magis vel minus calidum, magis vel minus rubeum, magis vel minus igneum, non est idem ac magis vel minus quantum, quia minus quantum potest esse magis calidum, quam magis quantum, ut patet in pipere & zingibere: nec consideratur secundum quantitatem logicam aut mathematicam, scilicet in abstracto artificiali & intentionalis, sed secundum magnitudinem realem intrinsecam naturalem sive substancialem sive accidentalem rebus ipsis nonexistentem, quæ ab intellectu creato est considerabilis & cognoscibilis in se, & comparabilis ad aliam magnitudinem, sicut quantitas ad aliam quantitatem, & per consequens mensurabilis.

Disc. Quænam est ergo differentia inter Magnitudinem & Quantitatem? Mag. Magnitudo convenienter rebus intellectualibus & spiritualibus, & Quantitas rebus sensualibus

Ex cor-

& corporalibus; nam nihil est quantum, nisi quod habet longitudinem, latitudinem & profunditatem: & quamvis ista nomina multoties adhibeantur ad significandam magnitudinem rerum intellectualium & spiritualium, hoc tamen sit impropriè proper defectum Grammaticæ, quæ caret nominibus propriis: unde si Grammatici potius intendissent necessitatì linguarum, quam fictio cultui, studiosius observassent sequentem regulam ex Principiis meæ Artis elicam, videlicet, quod omne significatum differens ab altero significato exigat significacionem differentem ab altera significatione; nam observatione vel unius hujus regulæ millenni hiatus in omnibus linguis essent expleti. Fili, *Magnitudo* est unum ex Principiis meæ Artis substantialibus, quia est pars substantialis substantiæ; & hæc Magnitudo communicat suam similitudinem accidentalem ceteris suis comparibus substantialibus, scilicet bonitati, durationi, potestati, virtuti, perfectioni &c.: hæc magnitudo accidentalis non est quantitas, ut patet in Anima, quæ est bona, magna &c.; & magnitudo bonitatis Animæ est accidens, quia est similitudo magnitudinis existentis in bonitate, & producta ab illa; sed Anima non est quantita: verum tamen est, Fili, quod nullum sit quantum sine magnitudine, quamvis multa sint magna sine quantitate; nam quia mensura superior mensurat inferiorem, tanquam universale suum particulare, & non è converso, Magnitudo est mensura quantitatis, & Magnitudo substantialis magnitudinis accidentalis, & Magnitudo infinita magnitudinis finitæ.

Hæc est suprema Mensura, quâ in mea Arte mensuro omnes inferiores mensuras, & est illud universale reale, ad quod dirigitur omne universale intentionale: sed est alterum universale in mea Arte, cujus hic te memorem volo, quod in mea *Introductoria Artis Demonstrativa* ejusque *Prologo* exposui, scilicet compositum ex ente logico & metaphysico, & hoc includit omnia genera & species decem principiorum in principio hujus Capitis adductorum, & magnitudini applicatorum; sub qua consideratione descendamus nunc ad contemplandas quatuor dictas operationes, earumque naturam, proprietates & usum explicemus.

Manifestum est, quod natura & proprietas *Additionis* est opposita naturæ & proprietati *Subtractionis*, & è converso; & na-

tura & proprietas *Multiplicationis* est opposita naturæ & proprietati *Divisionis*, & è converso: unde operatio unius est opposita operationi alterius. Ut igitur cognoscatur usus generalis harum quatuor operationum in mea Arte, applicentur Principiis generalissimis primæ Arboris & Figuræ T., ac secundo Quadrangulo oppositorum Figuræ X. & Figuræ Logicæ sequenti modo.

Ponatur, quod a. significet *Esse*, b. *Privationem*, c. *Necessitatem*, d. *Contingentiam*, e. *Actum*, f. *Potentiam*, g. *Possibilitatem*, h. *Impossibilitatem*, i. *Perfectionem*, k. *Defectum*: & ut facilius memoriarum imprimitur, ac mirabilis usus meæ Algebrae speciosæ percipiatur, redigantur ad faciliorrem operationem in formam sequentis Tabulæ.

a	Esse.	f	Potentia.
b	Privatio.	g	Possibilitas.
c	Necessitas.	h	Impossibilitas.
d	Contingentia.	i	Perfectio.
e	Actus.	k	Defectus.

De Additione & Subtractione.

Cum a. & b. sint generalissima Principia, & habeant generalissimam oppositionem, omnia alia principia ipsis addita revealant Secreta suarum oppositionum, addendo, subtrahendo, multiplicando, dividendo, hoc modo.

1. Si c. additur ipsi a., subtrahitur à b., & è converso.
2. Si a. additur c., subtrahitur b. à c., & è converso.
3. Quia c. & d. opponuntur, si c. additur a., d. additur b., & è converso.; & si d. additur a., c. additur b., & è converso.
4. Quantò plus est de c. in a., tantò minus est de d. in a.; & quantò minus est de d. in a., tantò plus est de d. in b., & è converso: igitur per majoritatem additionis ipsius c. ad a., revelatur majoritas subtractionis ipsius d. de a., & additionis ipsius d. ad b.
5. A. per e. est remotum à b., & per f. est propinquum ipsi b.: ergo addendo e. ad a. subtrahitur b. ab a., & addendo f. ad a. additur b. ipsi a.
6. Quando e. & f. sunt in a., quia f. concordat cum b., additio est in actu, & subtractio in potentia.
7. Quia est h., quod a. b. simul sint in g., addendo g. ipsis a. b. simul, subtrahitur g. ab ipsis; & idem dicendum de h.
8. Quia

8. Quia h. a. — b. est majus ipso g. a. † b., sequitur, quod subtrahendo possit fieri additio, & addendo subtractio.

9. K. naturaliter convenit cum b., & tamen est in a., ut sensualiter sentimus; & quia i. naturaliter convenit cum a., & contrariatur ipsi b., ut k. ipsi a., si nullum i. esset in a. sinè k., sequeretur, quod a. esset magis perfectum per additionem ipsorum i. k., quam per additionem i., & subtractionem k.; quod est impossibile & contradictione.

10. A. per i. removetur à k., & i. per a. removetur à b., contrarium fit in a. k.: unde addendo i. ipsi a. subtrahitur k. ab a., & addendo a. ipsi i. subtrahitur b. ab i., contrarium fit in a. k.: per b. ipsius k. in a. augmentatur i. in a., & per b. ipsius i. in a. augmentatur k. in a.: ponendo i. inter a. b. ponitur majoritas & minoritas, & privatur æqualitas, cum i. non possit æqualiter convenire cum a. b.; hoc ipsum fit ponendo k. inter a. b., quia k. magis convenit cum b., quam cum a.

II. Si a. ponitur in medio ipsorum i. k., resultat inde æqualitas geometrica; nam sicut se habet a. ad k., sic se habet a. ad i.; & si subtrahitur ab ipsis k., provenit inde æqualitas arithmeticæ, quia a. sinè k. est æquale per omnem modum ipsis i.

Plures adhuc alias veritates universales possem haurire ex hoc fonte universali, sed haec sufficiunt exempli loco; nam ex his infinitas particulares sinè labore extrahebas, si principia Figuræ T. & aliarum figurarum cum illis combinaveris, ut statim infrà subdam exempla. Præterea ex simplicibus his additionibus & subtractionibus emergent compositæ, jungendo decem supradicta principia: v.g. quia a. ipsius i. per e. est remotum à b., & per f. est propinquum ipsi b., ipsum e. additum ipsi i. conservat illud in a., & subtractum ab i., per b. convertit i. in k.

Disc. In Algebra speciosa videntur Regulæ Additionis & Subtractionis paulò alter ordinatae, quam tuæ antecedentes: unde rogo te, Pater, declara mihi differentiam & concordantiam illarum cum tuis. Mag. bene interrogas, Fili, igitur nota ad perfectam intelligentiam duorum suprà assumptorum principiorum a. b., quæ sunt *Esse* & *Privatio*, illa à me longè ampliori sensu accipi, quam sumantur in dicta Algebra speciosa particulari; nam a. significat *Esse*, *Unionem*, *Positionem* & *Possessionem* vel *Præsentiam*, & b. significat *Privationem* contrarietatis & contradictionis; & quamvis sub-

b. tantum duas species designare videar, non tamen ita est, quia tot sunt numero oppositæ, quot sunt in a. propositæ; & hoc necessariò debet esse, ne sit k. in a. b.: sed quia caremus propriis terminis ob defectum Grammaticæ, ideo sub uno termino *privationis* omnes oppositos coactus fui significare: possent tamen alii substitui, ut alibi feci; nam ipsi *Esse* opponitur *Non Esse*, scilicet ejus contradictorium, in quo sensu accipitur *Præsentia* Algebræ speciosæ hoc signo — expressa: & respondet in mea Figura T. trianguli quinti terminis *Entis*, *Non Entis*. *Unioni* opponitur *Disunio*, & hæc distinguitur à sequenti, quia opponitur *multiplicationi*, ut *divisio* in Arithmeticæ. Quia *Positio* est transitus de non esse in esse, illi opponitur *Prævatio*, quæ est transitus de esse in non esse. *Præsentia* est propinquitas ipsius esse, & habet omnes species Regulæ I., ejus oppositum est *Absentia* seu *Longinquitas*. Quælibet autem harum octo specierum habet sub se quam plurimas adhuc magis individuales ad illam reducibles, quæ tibi in lectione meorum librorum paßim occurrent, si aciem fixeris.

Nunc aliquarum tibi dabo exempla, ut sequitur: sit igitur

A	DEUS.	i	Esse.
b	Homo.	k	Non Esse.
c	Lapis.	l	Unio.
d	Intellectus.	m	Distinctio.
e	Visus.	n	Positio.
f	Bonitas.	o	Privatio.
g	Malitia.	p	Præsentia.
h	Medium.	q	Absentia.

1. Si A. est in k., & b. est in i., tunc f. sinè g. est in k., & f. cum g. est in i.; & si ita est, tunc concordans cum i. est in k., & contrarium ipsi i. est in i.

2. Si l. est inter A. & b., tunc A. b. est h. inter a. & b.; & quia A. est finis ipsius b., & omne principium tendit ad finem per h., igitur b. per A. b. potest venire ad A.

3. Si b. est A., est majus m. inter f. g., quæ sunt in b., & est majus l. inter f. ipsius b. & A., quam si b. non est A.

4. Ponere, A. esse c., est n. ipsius g. in A., & ponere, A. esse b., est o. ipsius g. à b.

5. Quia in c. non est p. ipsorum d. e., nullum b. vult esse c., & nullum c. potest intelligere & videre A.: ergo A. non vult nec potest esse c.; quia si vellet & posset, vellet & posset q. sui ipsius, & habere p. sui contrarii.

6. A. magis differt à b., quam b. à c.,
O quia

quia A. b. infinitè differunt, sed b. c. finitè, & A. magis concordat cum b., quam b. cum c., quia in A. b. est d., & in c. non est d.; & quia major differentia & concordantia convenit cum i., & major differentia & contrarietas cum k., b. potest esse A., & è converso, & c. non potest.

7. Quando d. ipsius b. facit n., quòd A. potest esse b., & non potest esse c., tunc ex una parte facit n. potestatis, & ex altera parte facit o. potestatis; & quia in A. non est n. nec o., sed p. potestatis infinitæ, ideo per o. potestatis ab A. non essendi c. (quod o. est in d., & non in A.) non fit q. potestatis in A.; quia si fieret, d. intelligens imperfectam potestatem in A. potente contra suam sapientiam esse lapis, intelligeret, finitam potestatem posse facere k. ipsius i. infinitæ potestatis; & si hoc posset, potestas finita & n. o. ipsius d. b. essent majores, quam potestas ipsius A.

8. B. per d. capit A., & per e. capit c.; & quia b. capit A. per d. tantum, & non per e., & capit c. per d. e., putat d., quòd b. magis capiat c., quam A.; sed quando b. recolit, & d. intelligit, quòd A. est in b. c. d., & est extra b. c. d., & c. non est in d., sed species tantum c., tunc b. recolit, & d. intelligit, quòd c. e. sint h., per quod A. est in d. per h. & sinè h.: & ideo cognoscunt, quòd A. est magis in d., quam c.; & quia cognoscunt, quòd inter A. b. est l., & per consequens inter A. d. & b. d., sinè h., intelligunt, quòd d. plus capiat de A. sinè e., quam de c. cum e.

9. Si in A. non esset Trinitas, esset impossibile, quòd inter A. & b. esset l.; quia si esset, l. tantum uniret A. & b., ut non maneret ullum m. inter A. b.; nam si in A. non esset Trinitas, in A. non esset m., sed tantum identitas, quæ est infinitum l.: unde si inter A. & b. esset l. infinitum, l. ipsius A. destrueret totum finitum m. ipsius b.; (quia si non, aut l. m. non essent contraria, aut haberent æqualem potestatem; & hoc est impossibile:) & sic non maneret m. inter A. b.; & si non maneret, b. converteretur in A., & A. in b., & sic b. non esset b., sed A., & A. non esset A., sed b.; quod est contradictione.

10. A. æqualiter intelligit b. c., sed quia in b. est i. d., & in c. est k. d., A. non æqualiter intelligitur à b. c., & non æqualiter ignoratur à b. c.; nam si æqualiter intelligeretur ab illis, c. tantum intelligeret A., quan-

tum b. intelligit; & si æqualiter ignoraretur ab illis, b. tantum ignoraret A., quantum c. ignorat: unde cum hoc sit impossibile, si b. posset intelligere Unitatem A., & non posset intelligere Trinitatem A., b. c. ratione Unitatis A. essent inæquales in intelligendo, & ratione Trinitatis A. essent æquales in ignorando; & hoc est impossibile, ut supra probatum est, & patet per quartam Conditionem.

De Multiplicatione & Divisione.

Mag. Manifestum est, quòd multiplicatione conveniat cum generatione & augmentatione, & divisio cum corruptione & diminutione; & quando una est in actu, altera sit in potentia, & è converso; & quando una est in actu propositi, altera sit in actu oppositi, quando existunt in eodem esse; & quando una est in actione, altera sit in passione respectu ejusdem, & è converso, vel in actione respectu oppositi: his igitur præmissis sint

Principia Generalia Principia Specialia.

Figura A.

a	Bonitas.	l	Actio.
b	Magnitudo,	m	Passio.
c	Duratio.	n	Virtus.
d	Potestas.	o	Materia.
e	Sapientia.	p	Magnitudo.
f	Voluntas.	q	Quantitas.
g	Virtus.	r	Punctum.
h	Veritas.	s	Linea.
i	Gloria.	t	Superficies.
k	Perfectio.	u	Corpus.

Quia a. b. c. d. e. f. g. h. i. k. sunt Principia generalia meæ Artis, & sunt Principia realia naturalia in mea Philosophia, & sunt radices, ex quibus componitur truncus Arboris Scientiarum, ut ibi est videre, & quodlibet convenit cum l. m. n. o. p., & quatenus sunt inter se composita & componentia dictum truncum, etiam cum q., & quodlibet sit r., ut docui in dicta *Arbore Scientiarum fructu Arb. Elem. de 100. formis in §. de Punctis.*, convenit, quòd omne l. ipsorum a. b. c. d. &c., incipiat in r.; quia si non, sequetur, quòd a. b. c. d. &c. non essent r., vel quòd non essent principia ipsius l.; & hoc est impossibile: unde cum r. per l. producat s., & s. producat t, & t. producat u. multiplicando, & è converso dividendo, mostremus modum harum duarum operationum incipientio ab r. ipsorum a. b. c. d. &c., ut sint significati

nificationes sensuales duarum operationum intellectualium.

Disc. Quare, Pater, posuisti r. s. t. u. in Arithmeticā, cùm sint principia Geometriæ? Mag. ~~quia~~ una non potest esse sinè altera, nec operari sinè altera; nam sicut nullum ex quatuor elementis potest realiter existere & agere sinè altero, sic nullum horum septem instrumentorum potest realiter existere & agere sinè altero.

1. Cùm n. sit principium ipsius l., & o. principium ipsius m., quanto majus est n. in r., tanto majus est l. in r.; & quanto majus est o. in r., tanto majus est m. in r.

2. Quia n. convenit cum p., & o. cum q., quando n. o. sunt in r., etiam p. q. sunt in r.

3. Quò plura sunt n. in r., eò majus est l. in r.; & quò majus est l. in r., eò majus est p., & minus est q. in r.

4. Quia r. non est quantum per se, sed per q., per se est indivisibile.

5. Quia n. non convenit cum q. in r., nisi per o., & o. in r. est minimum, sequitur, quòd n. in r. sit maximum sinè q.: ergò à contrario sequitur, quòd n. extra r. possit esse minimum cum q.

6. Quantò magis accedit r. ad s., tanto magis accedit ad o.; & recedit ab n.; & quantò magis regreditur ab s., tanto magis recedit ab o., & accedit ad n.; & hoc idem sequitur de s. t. u.

7. Quando unum r. agit in alterum ad intra, r. simplicia generant r. compositum & æquale, sed non quantum; & quando unum r. agit, & alterum patitur ad intra, r. simplicia generant r. compositum, sed inæquale.

8. Quando unum r. agit in alterum ad extra, r. simplicia generant s. compositum æquale, sed quantum; & quando unum r. agit, & alterum patitur, generant s. compositum inæquale quantum; & hoc idem verificatur de s. t. u.

9. Quando unum r. agit in alterum ad intra, multiplicant p. ipsius n.; sed quando unum r. agit in alterum ad extra, multiplicant q. ipsius o.

10. Quando unum r. agit, & alterum patitur ad intra vel ad extra, multiplicant n. vel o.

11. Quando duo r. æqualiter in se agunt ad intra & ad extra, æqualiter multiplicant p. q. ipsorum n. o.: patet ex propositione nona. Fili, hæ tres propositiones sunt valde nobiles & utiles, & maximè harum ultima.

12. Quia multiplicatio q. est ab r. in u., ergò divisio q. est ab u. in r.

13. Quia multiplicatio p. est ab r. simplicibus in r. compositum, ergò divisio p. est ab r. composito in r. simplicia.

Quàm plures aliae propositiones de multiplicatione & divisione possent elici ex dictis principiis specialibus; sed hæ exempli locum satis explent, nam reliquæ in his involvuntur. Porrò ex his inter se combinatis multiplicantur aliae.

Si tibi nunc placet usum sumere horum duorum principiorum, junge illis quaternarios Principiorum Generalium Figuræ A., & produces particularia, quæ & quot lubet: idem fiet, si quaternarios Principiorum Specialium illis applicueris, v. g. virtutum vel vitiorum, vel A. B. C. D. Elementorum; nam quodlibet horum principiorum specialium est r.; de quibus subzungam utilissimum exemplum ex Lib. de Princ. & Grad. Med.

„Quantò magis multiplicas B., multuplicas D., & multiplicando D. mortificas A.; nam A. recipiens ipsum B., recipiendo B. recipit ipsum D.; & quia B. recipit „D., ipsum B. mortificat operationem ipsius A. in C., unde tanto majus est D.: & „hoc idem sequitur de A. C.; nam quantò magis multiplicas C., tanto magis multuplicas A., & hoc idem intellige de C. D.; „nam in quanto majori gradu D. existit, tanto magis C. augmentatur, quâ augmentatione mortificatur B. in se ipso, ac „etiam in operatione, quam habet in A. &c.; quæ fusiùs ibi demonstravi Dist. 10. cap. 36. Metap. 24.

Disc. Postquam nobis revelasti, Pater, per exempla, modum operandi per quatuor species generales Arithmeticæ in rebus naturalibus universalibus & particularibus, ore te, revela & demonstra nobis modum operandi per eas in rebus artificialibus universalibus & particularibus; nam valde cupio scire, utrum tua Ars Generalis sit etiam utilis ad invenienda Secreta Arithmeticæ, Geometriæ & aliarum Scientiarum mathematicarum ordinariarum particularium: cupio quoque scire differentiam, quæ est inter Arithmeticam Universalem & Particularē, Geometriam Universalem & Particularē &c.

Mag. Nonnè legisti, quæ de his Scientiis docui in meis Libris, videlicet in Arte Generali, Arbore Scientiarum, Arte naturali intelligendi, Astronomia, Geometria nova, Libro de Triangulatura & Quadratura Circuli? Disc. legi utique, sed quia vidi Authores, qui te propter illam methodum demonstrandi

(quam sophisticam dicunt) summopere reprehendunt, ut patet per Vincentium Mut Scriptorem historiae Majoricarum Patriotam tuum, & alias Amicum, qui contra id, quod habet Tom. 2. Lib. 8. cap. 6. in laudem tuæ Scientiæ (nempe quòd in omni scibili per hanc Artes possint facilius & clarius inveniri Secreta illius, quàm methodo hactenus usitatâ) quando examinat Quadraturam Circuli, quam doces in Arte Generali, te arguit *de ratiocinio laborante vitio manifesti paralogismi & consecutionis absurdæ*, eò quòd figuram Circuli & Quadrati volueris æquales & isoperimetras; quomodo enim Ars tua poterit nobis prodesse ad facientes demonstrationes mathematicas, si tu ipse ne scivisti alias nisi falsas ex illa producere?

Mag. Evénit optimo Muto, Fili, quod vulpeculæ Æsopi, quæ, videns pulmentum in vitro angusti oris, exterius cœpit linge-re vitrum, & cùm nil saporis à pulmento recipere valuisset, indignans abiit; si autem habuisset rostrum ejusdem acuminis & longitudinis cum ciconia, gustasset utique de pulmento: sic Mutus corticem literæ rodens dente obtuso, & non penetrans ad nucleus metaphoræ, subito exspuit, totum quasi insipidum reputans: si autem prænomi-natos meos Libros, vel saltem ipsam meam Artes Generalem Ultimam ejusque partes non caligante oculo pervolvisset, unum locum cum altero comparando, non gravatè reperisset, me ibi agere de Geometria naturali sub umbra & metaphora Geometriæ vulgaris; & ad tollendum omne dubium ad partem 10. diæ Artis ejusque caput 14. form. 42. de Puncteitate, form. 43. de Linea, form. 44. de Triangulo, form. 45. de Quadrangu-lo, form. 46. de Circulo, in quibus omnibus locis apertè egi de figuris naturalibus, & non mathematicis: unde cùm majoris longè valoris sit, & majus commodum resultet ex cognitione harum naturalium figurarum, earum unius in alteram transmutatione & æquivalentiâ, nolui in his libris ex professo operam meam impendere rebus minùs utilibus, neglectis utilioribus: quapropter cùm deberem & vellem demonstrare transmu-tationem Quadranguli physici in Circulum physicum, ne impingerent mei Discipuli in lapides offensionis capiendo unam Geometriam pro altera, præmisí necessaria prin-cipia ad facientes demonstrationes meas geometricas, quæ sunt definitiones terminorum demonstrationes ingredientium, vi-

delicet puncti, linea, trianguli, quadran-guli &c., dicendo: quòd *Triangulus est figura habens tres angulos tribus lineis contentos*, sicut patet in elementatis, in quibus quodlibet elementum habet suum triangulum &c.; & quòd *Quadrangulus naturalis est figura habens qua-tuor angulos rectos*, & in quolibet angulo qua-dranguli sunt implicati duo anguli acuti, quia sunt de genere trianguli; quodlibet enim elemen-tum habet duas qualitates &c.: his ergò princi-piis præsuppositis tanquam cognitis proces-si ad quadrandum Circulum, & ad circu-landum Quadrangulum, ut videre est di-ctâ parte 10. n. 229. 230. 231. fol. 373. & 374. Editionis Majoricensis, insinuando per ter-minum quadranguli rubei, me non loqui de quadrangulo Geometriæ vulgaris, sed de quadrangulo elementorum rubificato & circulato, in quo totus quadrangulus est per totum circulum, & totus circulus per to-tum quadrangulum, & tota superficies uni-us pertotam superficiem alterius, & tota extremitas essendi & operandi & terminan-di unius per totam extremitatem alterius; & sic verum est, quòd hæ figuræ Quadranguli & Circuli physici sint æquales & iso-perimetrae sinè ullo vitio manifesti paralogis-mi & consequentiæ absurdæ: per quod ostenditur Theorema Geometriæ, quæ est supra sensum & imaginationem, nempe intellec-tualis pertinens ad materiam de punctis transcendentibus, ubi ostendi, quo-modò intellectus intelligat mensuras, gra-dus & quantitates entium simplicium & in-divisibilium, dando exemplum de quatuor elementis diversimodè gradatis & æqualiter extensis, quæ Mutus priùs discere debuis-set, antequam prorupisset in impertinens judicium de mea Doctrina.

Et quia textus confirmat & elucidat textum, & liber librum aperit, audi, quæ in *Geometria nova*, in qua ex professo egi de Triangulatura & Quadratura Circuli, de hac methodo naturali quadrandi Circu-lum scripsi. In principio dicti Libri dedi figuram quandam universalem, quam vo-cavi *Figuram magistram*, quæ est hæc ipsa trium Quadrangulorum & unius Circuli in me-dio, quam in *Arte Generali Ultima* posui: indidi verò ipsi nomen Figuræ magistralis, ut cognoscerent mei Discipuli, quòd in il-la & per illam revelaverim totum Magiste-rium Naturæ, & Artis & Naturæ, scilicet & Principia & Modum operandi Naturæ, & Artis & Naturæ; quod patet per totum dictum

dictum librum, ubi explicitè & ad literam explicavi significationes harum figurarum geometricarum à me adaptatas fuisse rebus naturalibus sub metaphora figurarum geometricarum, ut statim probabo textibus sole clarioribus ex dicto Libro sumptis.

Præterea in gratiam meorum Discipulorum non modò concordavi Librum novæ Geometriæ cum Libro Artis Generalis Ultimæ, allegando statim in fronte dictam Artem Generalem, & figurando eandem figuram in Arte Generali figuratam, & repetendo, confirmando, & magis exponendo eandem doctrinam : sed ad integratatem Artis detegendam citavi in nova Geometria adhuc alium librum cum illo pariter conexum , scilicet Librum Geometriæ Longæ seu Geometriæ Majoris, vel Librum Quadraturæ & Triangulaturæ Circuli, in quo mirabili libro depinxi quatuordecim Circulos sibi mutuò insertos, & quoad sensum quidem inæquales, sed quoad intellectum omnino æquales, quibus per ordinem sibi succendentibus à primo generalissimo (quem *album* nominavi, ex quo reliqui in illo in potentia existentes deducuntur in actum) usq; ad decimum quartum specialissimum revelatur totus ordo dicti operis Naturæ & Artis à capite usque ad calcem, ita, ut qui non omnino est peregrinus in Israël (volo dicere) in intelligentia concordantiae meorum librorum, primo intuitu possit hoc observare, ut mirum sit, adeò oscitantes & incurios fuisse meos Commentatores in dictis observationibus faciendis.

In monstranda Concordantia horum trium Librorum occurrit alia utilissima observatio de dicto Libro Geometriæ majoris, vobis revelans aliud excellentissimum Secretum de concordantia numeri quaternarii & ternarii mearum Artium ; nam sicut Ars major, quam brevem seu abbreviatam seu compendiosam cognominavi, fundatur in numero quaternario quater in se ducto, sic hæc Ars major Geometriæ in ternario ter in se ducto ; & sicut prima tanquam universale habet sub se quatuor speciales , scilicet Theologiam, Philosophiam, Jus & Medicinam, sic hæc secunda sub se easdem habet, quod non casu, sed de industria sic à me ordinatum est ob causas vobis examinandas.

Sed ut revertamur ad ea, quæ Arithmetica nostra in his figuris peragit, si quispiam forsitan attentaverit imposterum sinistrum

judicium ferre de demonstrationibus hisce Geometricis , tu Fili pete ab illo rationes calculi, quo usus sum in determinandis numeris linearum, superficierum, sitūs, gradiuum, punctorum, angulorum &c., qui ibi inveniuntur ; quod si nequiverit vel contempserit, non est dignus, ut Secreta Naturæ scrutetur, de quibus vos illic instruo, nec consulo , ut frustra operam tuam loces in illo aut corrigendo aut convincendo , ne tibi accidat, quod psitaco à simia in meo Libro Felix Libro 7. capite 6. n. 33. accidisse retuli.

Paucis nunc recensebo Secreta, quæ in dicto Libro Geometriæ novæ præ cæteris clariùs exprimuntur : in secunda parte primi Libri ostendi, quomodo homo attingat Secreta naturalia in compositionibus figurarum, quod statim apertè declaravi in tertia parte de Multiplicatione Figurarum, ubi demonstravi modum ponendi figuram in figura, & dividendi Figuram magistralem in partes, scilicet in 24. domos seu 24. horas diei, & exhibui calculum numeri graduum quatuor elementorum, quâ declaratione significavi gradationem & compositionem elementorum, quam habent in substantiis elementatis, & dixi, quod hæc figura sit valde utilis pro Medicis, & sit delectabilis Naturalibus (Philosophis) qui scire desiderant modum, secundum quem elementa intrant in compositionem : „ item quod „ hæc figura posita est in hac Scientia, ut det „ doctrinam ad considerandum, quomodo „ Circulus albus habet in potentia puncta, „ lineas rectas & obliquas, angulos rectos „ & acutos & obtusos , ex quibus derivantur figuræ, quæ sunt in superficiebus corporalium substantiarum elementatarum; quam con „ siderationem homo potest habere secun „ dum hoc, quod diximus in figuris de gra „ dibus elementorum, & in aliis NB. spe „ ciantibus ad operationem naturalem.

Et ne caderent mei Discipuli in opinionem erroneam, quasi hic agerem de sola operatione naturæ, quatenus contemplationi Philosophi subditur, paulò infrà clarius mentem meam aperui, dicendo : quod omnes istas mensuras habet Circulus albus in potentia per artificium ; & quia ipsas habet intra substantiam per agentia naturalia, & Artifex trahit in superficie Circuli similitudinem linearum, angulorum & punctorum, qui sunt intra ; & in hoc passu multum est de Philosophia, quia plura Secreta naturalia in ipso sunt reve lata humano intellectui, qui subtiliter vult con siderare

siderare similitudines, quæ per Artem de potentia deducuntur in actum, ad cognoscendas operationes naturales, quas substantie elementatae habent intra se secundum cursum naturæ.

Disc. Ne molestè feras, Pater, si agam vices Adversariorum opponendo contra dicta tua, scilicet illa interpretari posse de opere pure artificiali, & non naturali, quod fit, quando Artifex trahit in superficie circuli similitudinem linearum, angularum & punctorum, qui sunt intra eis, quæ per Artem de potentia deducuntur in actum in descriptione illius Figure magistralis in Arte Generali de Geometria positæ; quod videtur posse colligi ex iis, quæ reiterasti de eadem figura in Libro de Modo naturali intelligendi, capite de Modo intelligendi per Mathematicam, ubi sic habes: „Geometria quadrat circulum, & „hoc sic: considerat enim triangulum, cu- „jus latera sunt æqualia, & quodlibet latus „unius palmi, & etiam quadratum quatuor „palmorum; & hoc considerat cum sen- „su & imaginatione: deinde facit hypo- „thesin, & considerat circulum quinque „palmorum; hoc autem considerat extra sen- „sum & imaginationem, cum non possit attingere hoc in circulo, non enim circulus est linea recta: „deinde addit palmos illarum trium figu- „rarum simul, & habet duodecim palmos: „demendo verò palmum unum à triangu- „lo, & addendo quadrato, coæquat quadra- „tum circulo: deinde protrahit lineam re- „ctam quinque palmorum, & dividit in „quatuor partes æquales, & constituit ex „ipsis partibus quadratum: per istud qua- „dratum sensibile & imaginabile conside- „rat circulum æqualibus lineis constitutum „coæquatum quadrangulo, & quadrangu- „lum circulo, NB. extra sensum & imaginatio- „nem considerato.

Dein prosequeris, quomodo artificialiter reducatur ad actum sic: „fiat linea re- „cta habens sex palmos, post dividatur cum „circino in quatuor, & fiat quadratum, & „post describatur in medio quadrati circu- „lus, cuius circumferentia tangat latera, & „non excedat; deinde describat quadra- „tum in medio circuli, cuius anguli tan- „gant circumferentiam, & non excedant: „post hæc verò describat quadratum, quod „contineatur à majori, & contineat minus „quadratum, cuius anguli excedant circum- „ferentiam circuli, & ejus latera ab ea ex- „cedantur: ex quo patet ad sensum, quod „istud quadratum est medium inter qua-

„dratum majus & minus, & est æquale cir- „culo, qui est in medio eorum: & sic Geo- „metra considerat, NB. abstrahendo à sen- „su & imaginatione, quod si linea circuli, „qui est quinque palmorum, & costæ illius „quadrati, quod etiam est quinque palmo- „rum, extenderentur, istæ duæ lineæ essent „æquales omnino, & quod quadratum il- „lud sit æqualis contenti cum circulo: ip- „sissima hæc est demonstratio, quam tradis in Arte Generali à Muto sophisticam pro- clamatam, nec videtur sapere opus natura- le, sed tantum artificiale.

Mag. Fili, qui parum sentit, parum scit, Theor. Test. cap. 67.: unde si oculis non sentiunt literam, quomodo intelligent metaphoram? combina antecedentia cum sequentibus, quæ suprà dixi, videlicet, quod Circulus albus habet in potentia puncta, lineas & angulos, ex quibus derivantur figura, quæ sunt in superficie corporalium substantiarum elementatarum; utique hæ figuræ sunt naturales, & non artificiales, & à natura in superficie corporum naturaliter describuntur: adjunge nunc sequentia, scilicet, quod omnium istarum mensurarum puncti, lineæ, anguli, quæ sunt intra substantiam Circuli albi per agentia naturalia, & sunt in potentia per artificium, Artifex potest trahere similitudinem in superficie, quæ similitudo in substantia corporeæ elementata & ejus superficie deducta de potentia in actum non est figura artificialis mecha- nica, qualis describitur circino in charta, sed est figura naturalis, de qua vide ea, quæ scripsi in Arbore Scientiæ in Arb. Elem. de 100. for., singulariter de Figura n. 67., & in Arte Generali de punto, linea, triangulo, quadrango- lo, circulo, figura &c. tr. 10. de appl. 10. for.; cu- jus figuræ naturalis significatum Artifex ad- discit per significationem figuræ artificialis descriptæ in charta, & apprehensæ per sensum & imaginationem ad literam, postea verò per metaphoram traditæ intellectui abstrahenti à sensu & imaginatione, ut mea verba clare indicant: nam si disconveniret, principia Philosophiæ, hoc est, natura- lia, significari per principia artificialia, effet omnis Philosophus contrarius Philosophiæ per me- dium, per quod Philosophia opera naturalia cum artificialibus representat; quod est impossi- bile, Doctor Illum. in Art. inv. Part. in Univ. Dist. 3. q. 11. cap. 9. fol. 40.: unde si hanc demonstrationem ad literam velles intelli- gere de figuris artificialibus Geometriæ vul- garis,

garis, utique totus processus esset falsus & sophisticus, & Mutus me bene redarguisset; sed quia mea intentio, Fili, fuit vos docere majus artificium de Geometria naturali, quam illud Geometriæ artificialis, quod non sensu, sed solo intellectu potest concipi, nec per se habet mensuras sensuales, sed intellectuales tantum, ideo usus sum methodo demonstrandi, quam præscripsi in *Regula 8. meæ Artis Inv.*, ubi ostendi, quomodo intellectus sinè sensu & imaginatione possit concipere extensiones & intensiones Principiorum naturalium, scilicet elementorum simplicium insensibilium & imaginabilium: nam dicas, Fili, quænam est major Ars, sibi fingere per imaginationem aliquam ideam artificialis, quomodo figuretur figura circuli in plano artificialiter (ut faciunt vestri Geometræ) vel sibi præfigurare per intellectum ideam naturalem, quomodo figuretur figura rotunda circuli in superficie corporum naturalium per natu-ram, & de hac dare non tantum demonstrationem theoricam, sed ab intellectu de-scendendo ad sensum dare etiam demon-strationem practicam, videlicet per artifi-cium deducendo de potentia in actum, me-diantibus agentibus naturalibus Arti inser-vientibus, quod antea latebat in potentia corporis naturalis, quod vocavi per meta-phoram *Circulum album*? Disc. puto, ultimam esse majorem Artem sinè omni com-paratione, quam primam.

Mag. Rectè judicasti: sed ne arbitre-ris, meam Artem Generalem non esse uti-lem ad solvenda Theorematum Arithmeticæ & Geometriæ artificialium, nec posse dari & quæ fortis demonstrationes illis in hoc ge-nere scibilis, hic dabo aliquod specimen, & in sequentibus duabus Scientiis de Musica & Geometria, quavis (ut in *Libro Doctrinae puer. de Geom. & Arith. &c.* suasi meo Filio), „non consulo tibi, Fili, quod addiscas Geome-triam vel Arithmeticam, quia sunt Artes, „quæ requirunt totam mentem humanam, „quæ debet tractare, quomodo possit vive-re in contemplatione & amore DEI: igi-tur forma mihi aliquam Quæstionem arith-meticam vel geometricam, vel compositam ex utraque Scientia, ex difficultoribus, quæ fieri possunt in dictis Scientiis, & ego per meam Artem Generalem postea illam sol-vam, dabòq; demonstrationem magis per-fectam & magis universalem quacunque demon-stratione ex his particularibus Scien-tiis petitâ.

Disc. Quia veniam das, Pater, propo-nam sequentem Quæstionem: Quomodo investi-gatur & invenitur aliqua proportio geometrica universalis artificialis, & redi-gitur in numeros constituentes aliquam scalam universalem geometricam artifical-lem, qui numeri sint principia universalis-sima, Simplicissima, primitiva, vera & nece-saria omnium numerorum seu principio-rum universalium compositorum primiti-vorum, ex quibus postea omnia principiata seu particularia, quæ possunt cadere in pro-portionem simplicem geometricam, edu-cantur & eliciantur? Item libenter scirem solutionem Quæstionis sequentis.

Utrum sit dabilis aliqua proportio geo-metrica universalis artificialis, quæ in suis principiis & numeris habeat tantam con-cordantiam cum proportione geometrica universalis naturali ejusque principiis, ut per unam possit homo infallibiliter duci in cognitionem alterius? arbitror, solutio-nem harum duarum Quæstionum non fo-re inutilem.

Mag. Graves sunt hæ duæ Quæsti-ones, & certifico te, Fili, quod nemo Geome-trarum sciet dare solutiones earum per prin-cipia solius Geometriæ particularis, cùm implicant notitiam trium Scientiarum, u-nius universalis, scilicet Artis Generalis, & duarum particularium, scilicet Geometriæ & Philosophiæ: unde cùm sint duæ quæ-stiones inter se concordantes per Artem & Naturam, dabo duas quoque solutiones in-ter se concordantes, unam hic universalem, naturalem & artificialem simul, alteram ve-rò in *Musica* particularem, naturalem & ar-tificialem simul; & per quamlibet solvam utramque, ut habeas duplē modum sol-vendi, scilicet *artificiale & naturale*.

Antequam procedam ad tertium Circu-lum, hoc est, ad formandas ipsas demon-strationes, necessarium est transire per pri-mum, extrahendo ex quæstionibus prin-cipia solutionis, & per secundum, eliciendo ex principiis conditiones necessarias, per quas in tertio Circulo resultent demon-strationes. Principia in quæstionibus conten-ta sunt sequentia: *Proportio geometrica, Scala, simplex, compositum, principium, principia-tum, Natura, Ars, universale, particolare, con-cordantia*: hæc principia ponantur in Qua-drangulo meæ Logicæ, & absolutus est pri-mus Circulus.

Ut perveniamus ad secundum Circu-lum,

lum, convenit per Figuram T. & ejus principia universalia, quæ sunt intermixta supradictis particularibus, formare conditiones universales, easque specificare per dicta principia particularia, ut habeantur Conditiones speciales: sint igitur sequentes.

1. Sinè differentia & concordantia nullus finis est appetibilis.

2. Quia in DEO, qui est prima causa, est differentia & concordantia, est impossibile, in creatura, quæ est ejus effectus, esse differentiam sinè concordantia, & è converso.

3. Quia DEUS est principium & finis creaturæ, & in DEO concordantia principii & finis necessariò convenit cum æqualitate sinè majoritate & minoritate, in creatura concordantia principii & finis necessariò convenit cum æqualitate sinè majoritate & minoritate.

4. Quia in DEO differentia & concordantia sunt infinitæ, quantò major est differentia in creatura, tantò major potest esse concordantia, & è converso.

5. Quia in DEO principium & finis sunt idem, omne principium in creatura naturaliter appetit uniri suo fini.

6. Quia æqualitas principii & finis in DEO est immensa, & majoritas est imago immensitatis, sequitur, quòd æqualitas principii & finis in creatura sit in summa majoritate.

7. Quia S. Spiritus est medium differens & concordans cum Patre & Filio, est impossibile, quòd in creatura differentia principii & finis inter se convenient sinè differentia & concordantia mediæ.

8. Quia in DEO principium & finis spírant sibi æquale medium, & in creatura principium est minus, & finis major, necessariò producunt medium ex majoritate & minoritate compositum, accidente majoritate & minoritate ad æqualitatem concordantiarum, quantum potest.

9. Cùm medium necessariò concordet cum principio & fine per septimam Conditionem, per medium necessariò potest perveniri ad finem.

10. Principia, media, fines, æqualia in concordantia, sunt etiam æqualia in proportione, & è converso.

Hæ Conditiones universales sunt omnes necessariæ & demonstrabiles ex ipsis definitionibus principiorum. Jam specificentur ad has Quæstiones particulares adden-

do singulis principia dicta particularia, & erunt Conditiones speciales aptæ ad facientes demonstrationes particulares, quod fit hoc modo: assumatur prima Conditio universalis, & illi addatur primum principium particulare, & emerget hæc conditio particularis.

Sinè differentia & concordantia proportionum geometricarum particularium compositarum nullus finis proportionis geometricæ universalis simplicis esset appetibilis in Geometria: quid facilius? sic fiat cum cæteris novem, quas brevitatis causâ omitto.

Præparatione perfectâ in secundo Circulo sequuntur ipsæ demonstrationes, quas (evitando prolixitatem) statim specificabo, quia generales facile educuntur è specialibus, ut literæ & syllabæ è verbis. Infra in *Geometria* non longè à principio post proportiones usque ad lit. k. §. Tu nosti, recolo, me dixisse, lineam à centro circuli ad circumferentiam ductam (quam radium vocant) naturaliter non esse divisibilem, nisi in partes geometricè proportionales, quæ proportio à me dicta est simplex, quam ibidem in explicatione literarum P. Q. dixi esse in forma *Scale*: hunc igitur semidiametrum (cuius centrum intellectu intellege esse in nihilo, circumferentiam autem in DEO, & è converso, vel centrum & circumferentiam esse in DEO) tanquam subjectum demonstrandæ quæsitæ proportionis assumam.

Disc. Quare, Pater, jubes, me datam lineam hac dupli ratione ipsius *Eſſe* & *Non Eſſe*, vel *Eſſe* & *Eſſe* intellectu concipere? Mag. ideo, quia D E U S crēando creaturam de nihilo, incipiendo à dicto nihilo tanquam centro statim posuit totam naturam creatam in hac linea seu semidiametro & scala, ponendo singulas creaturas in gradibus seu intervallis hujus proportionis geometricæ naturalis simplicis per ordinem ab infima usque ad supremam, terminantem in circumferentia (ut sic dicam) sui ipsius, sicut intervalla sonora in monochordio seu scala musica ordinatè ponuntur ab infimo usque ad supremum; ex hac autem positione terminante in duas extremitates DEI & nihili, hoc est, *Eſſe* & *Non Eſſe*, quæ sunt in hac Scala, statim exorti sunt duo semidiametri oppositi, quos ab initio hujus Arithmeticæ repræsentavi in *Scala Aequationis*, contrarietate in Scala opposita perpetuò imitante *concordantiam* in suis gradibus: per hanc ergò

ergò scalam creature necessariò posita est in medio ipsius esse & non esse.

Altera Ratio, quâ centrum & circumferentiam simul in DEO constitui, hoc est, esse & esse, est hæc, quia DEUS, qui est virtus & magnitudo, quæ sunt esse & esse, & sunt idem esse & eadem essentia in DEO, posuit has duas similitudines in sua creature, formantes alteram Scalam, cuius extremitates, hoc est, centrum & circumferentia, sunt esse & esse, hoc est, ipse DEUS, qui est suprema Virtus & Magnitudo.

Disc. Sed quare centrum & circumferentia? Mag. quia quantò magis virtus crescit, tantò magis accedit ad centrum; & quantò magis magnitudo crescit, tantò magis accedit ad circumferentiam; & ideo virtus per suam majoritatem appropinquans centro appropinquat infinitæ Virtuti, quæ est DEUS, & magnitudo per suam majoritatem appropinquans circumferentiam appropinquat infinitæ Magnitudini, quæ est DEUS: unde cùm uterque hic motus in hac scala possit continuari à creatura in infinitum, absque eo quod unquam virtus & magnitudo creaturæ possint adæquare ipsos terminos scalæ, sequitur, quod in hac metaphora reluceat perfecta similitudo principii, medii & finis infinitorum, quæ sunt in DEO, & sunt ipsa Trinitas, per quam nunc demonstrabo proportionem geometricam universalem, quæ reperitur in dictis duabus scalis, veramque ejus divisionem, adhibendo notas algebraicas more in mea Arte consueto.

Describatur in aliquo plano linea recta cujuslibet longitudinis referens dictū semidiametrum, cujus una extremitas a. designet centrum, & altera b. circumferentiam, absindatur ab a. versus b. linea quæcunque minor dimidiâ ipsius a. b. in punto c., quæ significetur per o., quâ habitâ habetur principium in scala; modo inveniendus est finis: per 1. & 2. Condit. patet, quod inter principium & finem debeat esse differentia & concordantia, & per 3., quod concordantia debeat esse in æqualitate sive majoritate & minoritate: ergo queratur talis concordantia, & habebitur finis, qui signetur literâ d.

Disc. Sed quomodo invenitur concordantia æqualis sive majoritate & minoritate? Mag. hoc revelabo in sequenti *Secreto Musice*. Inventis extremis scilicet princi-

pio & fine, per 7. & 8. inveniatur medium, quod sit c.; & quia hoc e. est compositum ex majoritate & minoritate, ut patet per 8., & per consequens inæqualiter differt à c. & d., non erit idem medium concordantia inter c. e., & inter e. d.: unde quia vi nonæ per e. potest perveniri ad c. veld., inquirantur per e. tot media inter c. d., donec non remaneat amplius ulla inæqualitas medium inter c. d., quod sic fit facillimè.

Capiantur c. e. vel c. d., & continuatur concordantia, quæ est inter c. e. in e. f., ita, ut e. f. sint in eadem concordantia, in qua sunt c. e.: erunt ergò per Conditionem 10. c. e. & e. f. in eadem proportione; & quia c. e. est majus, & e. d. minus, cadet f. extra d., & per consequens extra finem: ut igitur ipsum f. reducatur intra principium & finem, fiat per 10. Conditionem, ut d. ad e., sic f. ad g., & habebis c. g. in concordantia & proportione æquale ipsi d. f.; assumpto iterum g. fiat eadem concordantia inter g. h., quæ est inter c. e. & e. f., & per Conditionem 10. erit eadem proportio, quam sic continuabis, donec per continuas concordantias & proportiones medias inter se æquales incidas iterum in c. vel d., quod fieri in triginta una concordantiis, & perfecisti quæsitam proportionem geometricam universalem artificialem concordantem cum proportione geometrica universali naturali, non solum in omnibus suis principiis, sed in universis principiatis particularibus descendentibus ex his universalibus principiis. Fili, habes nunc Scalæ Naturæ & Artis, cuius tam miræ sunt proprietates, quod integro libro non possent satis declarari: paucas ad acendum gustum hic annotabo.

Tu vides primò, quomodo per unum solum medium sunt inventa omnia principia universalia simplicia possibilia totius Scalæ, ita, ut nullâ potentiat aut artificio alia dispositio vel proportio principiorum sit inventibilis; nam uno dempto vel addito perverteres & corrumperes totum Systema naturale. Secundò, in hac Scala quodlibet principium cohæret, & necessariò connectitur cum quovis alio sibi simili vel dissimili, ita, ut noto uno per illud infallibiliter possis pervenire in notitiam alterius solâ additione unius similis ad alterum simile. Tertiò, in hac Scala comprehenduntur omnes numeri naturales m̄orum principio-

rum, quibus usus sum in meis Artibus, v.g. ternarius, septenarius, duodenarius &c. *Quartò*, in hac Scala solâ additione & subtractione, duplicatione & dimidiatione numerorum arithmeticè proportionalium inveniri possunt infinitæ proportionales geometricè, sinè usu numerorum geometricè proportionalium, quod est genuinum artificium logarithmorum longè præstantius illo egregio invento Neperi & Briggii celeberrimorum Mathematicorum. *Quinto*, per hanc Scalam demonstratur vera & naturalis concordantia, quæ est inter proportionem arithmeticam & geometricam simplices, & inter divisionem Scalæ & Rotæ, de quibus nemo hactenus habuit notitiam, vel scivit dare rationes demonstrativas. *Sextò*, per hanc Scalam detegitur error antiquorum & quorundam recentiorum Mathematicorum.

ticorum, qui nescientes modum investigandi proportiones naturales, diviserunt radium in partes æquales, unde enatæ sunt multæ falsæ hypotheses & erroneæ divisiones, ut patet in monochordio musico, in scalis barometrorum, thermometrorum, ygroskopiorum, in scala radiorum directorum, reflexorum & refractorum in Optica, uno verbo in omnibus divisionibus, quæ fieri debent in linea ducta à centro ad circumferentiam. *Septimo*, per hanc Scalam revelatur Secretum numeri absoluti omnium principiorum simplicium in qualibet Scientia.

Subjungam nunc divisionem ipsius Scalæ in numeris, cum non sint tot notæ universales algebraicæ, quot essent necessariæ ad significanda omnia intervalla Scalæ.

Scala integra Proportionum universalium, naturalium & artificialium.

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31

Pro intelligentia hujus Scalæ convenit notare, intervalla numeris distincta non esse æqualia arithmeticè, sed geometricè, incipiendo à minimo cyphrâ signato usque ad maximum numeri 31. in proportionē dupla existens: reliqua autem intermedia sunt numeræ unitates simplices geometricè proportionales, quamvis in figura non potuerint exprimi in hac proportione; unde etiam numeri inscripti non sunt unitates arithmeticæ, sed geometricæ, quod bene notandum; quia in usu illorum duas species arithmeticæ, videlicet additio & subtractio, habent differentem applicationem ab illa, quæ est in usu unitatum arithmeticarum, quando dissimiles vel discretæ debent addi aut subtrahi.

De Secreto Musice. De Concordantia.

Mag. Quantum practica hujus nobilissimæ Artis & Scientiæ hactenus fuit exculta in mundo, tantum theorica fuit neglecta ob non aliam causam, nisi quia homines, sicut in aliis objectis quinque sen-

suum sensualium, sic in hoc, quod est objectum auditûs, magis delectantur opere sensuali, quam intellectuali, & quia Musurgi & Magistri hujus Artis raro in principiis Geometricæ & Arithmeticæ sunt versati, quarum cognitio prærequiritur ad demonstrandas causas & effectus hujus Artis: est autem necessarium & utile valde agere solidè & demonstrativè de hac Arte & Scientia, quia sicut aliæ sex partim antecedentes partim sequentes sunt Instrumenta, quibus intellectus humanus indiget ad veritates rerum intellectualium investigandas, inveniendas & demonstrandas, à sensualibus sumendo metaphoras, quibus elevetur ad intellectualia, sic hæc inclyta & præclara Scientia non tantum dulcedine harmoniæ excitat & exaltat cor hominis ad desiderium delectabilium æternorum, sed etiam intellectum ad contemplationem veritatum rerum naturalium & supernaturalium; nam per illam revelantur infinita Secreta tam in Scientia naturali, quam supernaturali: unde cum à nemine usque modo prima & universalissima Principia hujus Scientiæ sint demonstrata, sine

finē quorum certitudine omnia, quæ ex illicet derivantur, sunt dubia & incerta, convenit, nos dare, Fili, Modum investigandi, inveniendi & demonstrandi prima principia hujus Artis, novumque Modum elicendi ex his universalibus Principiis omnia particularia, quæ desiderantur.

Per hoc autem particulare revelabo Modum investigandi prima & universalia Principia in omni Scientia, eorumque numerum, ordinem, situm, habitudines, proportiones, Scalas, Rotas & motum descensus ab universalis ad particulare, ascensus à particulari ad universale, & circulationis; quæ omnia quantum lumen universalis Scientiæ sint datura meis Discipulis, facile percipies.

Disc. Multi fuerunt sapientes Viri, tam antiqui, quam recentiores, qui de Musica theorica simul & practica posteris commendarunt Opera non pauca nec parva, quales sunt inter antiquos Pythagoras, Aristoxenus, Cl. Ptolemaeus, Archytas, Eratosthenes, Dydimus, Jamblychus; inter recentiores verò Boëtius, Zarlinus, & Libris titulo magnarum Artium inscriptis clarus R. P. Athanasius Kircherus, qui in vastissimo Tomo Romæ edito *Artis magna Consoni & Dissoni* exhauste videri potest totam penum musicam: horum illustrium Authorum opera potiora habui, diligenterque legi, & ex illis conatus sum Secreta hujus Artis intima penetrare; nam naturali ductu ferebar in illam, & in illa à teneris annis enutritus eram: unde cùm hoc ita sit, quid nos, Pater, poterimus amplius addere tantis Libris? Mag. id, quod deest, & cuius dicti celebres Viri aut non meminerunt, aut non habuerunt perfectam Scientiam.

Disc. Quid autem est id, quod deest in ipsorum libris? Mag. modus investigandi prima & universalia Principia Musicae, propter quem defectum loco fundamenti posuerunt falsa principia & falsas proportiones principiorum, ex quibus necessariò postea deduxerunt falsa principiata; nam ex vitiata radice non potest progigni nisi vitiatus truncus, branchæ, rami, folia, flores & fructus, quæ omnia per meam Artem tu ipsem, si illam noscias, evidenter eruere potes: unde ne in toto hoc Opere omnino deses hic sedreas, hunc laborem tibi absolvendum impono, ut experimentum sumam, an & quantum in mea Arte profeceris: qua propter ego interrogabo te, tu responsum præbe.

Disc. Absit à me, Pater, hoc præsumere, quomodo enim evitarem censuram sæpius laudati R. P. Kircheri, qui (ut in Perspiciliis tuis jam monstravi) Lib. 2. p. 2. c. 1. fol. 6. sua Artis Combinatorie aliunde nimis acriter virgâ suâ censoriâ cæcidit Lullistas & Alchimistas, quorum partes tuemur: situ legisses in Præfatione dictæ Artis magnæ Consoni & Dissoni, §. verū cùm in eæ tempora, minas, quibus terret summâ providentiâ iniquos rerum existimatores, qui caninō dente opus suum rodere laborabunt, quos tanto insolentius insurrecturos, quanto fuerint indotiores, prævidit, nonnè ut mihi, sic tibi omnes artus tremerent? Mag. non te angat hæc cura, Fili; quin adpromitto, si Vir eruditissimus adhuc superesset in vivis, magnam laudem hoc specimine ab ipso promereris; nam si tu per meam Artem tam eximium quid præstabis in sua, quod ipsem et nescivit, nec potuit in tua, quantam, putas, conciliares meæ Arti, tibi & omnibus veris Lullistis gratiam apud Virum veritatis amantissimum? nec suspiceris, illum omnibus Lullistis fuisse infensum, qui, si fuisset, non mutuasset ab illis suspectias ad Artem suam Combinatoriam perficiendam, quod in Præfat. dicti Libri 3. se fecisse ingenuè fatetur: erige igitur animum, & monstra, quod non superficietenus, sed medullam arcanorum Musice non per rimam, sed per portam apertam introspexeris, idem Author loc. cit. Disc. tuo hortatu, Pater, do manum, interroga ergò Discipulum, & ego respondebo.

Mag. Quid est Musica? Disc. *Musica est Ars inventa ad ordinandum multas voces concordantes in uno cantu, sicut multa principia ad unum finem;* & ista diffinitio significatur per diffinitionem concordantiae & principii, Doctor Illum. in Art. Gen. Ult. p. 10. de appl. cap. 14. Art. 85. Mag. quomodo investigantur & inveniuntur principia hujus Artis? Disc. Modus est sequens: quando visus videt in Canone musico seu Monochordio chordam extensem, & auditus audit sonum, tunc intellectus intelligit, objectum visus & auditus componere unum concretum sensuale ex sono tanquam formam, & ex chorda tanquam materia sensuali constitutum: unde cùm intellectus non possit agere in objectum sensuale, nisi per medium instrumenti sensualis, descendit & incipit suam operationem in his duobus sensibus, in quos cadit dictum objectum, ut recipiat ab illis veritatem sensualem, quam naturaliter sensus præbe.

illi possunt tribuere: postea verò ascendit ad suam propriam naturalem, & abstrahendo ponit formam sensualem in suum proprium intelligibile, ut per intellectivum extrahat ab illa veritatem intellectualem per principia, conditiones & demonstrationes tuæ Artis; quod in proposito sic fit.

Quia auditus audit unum sonum, & visus videt unam chordam, intellectus intelligit unam unitatem universalem in Musica, quam vocat Chæos musicum, sicut intelligit unam unitatem universalem in Physica, quam vocat Chæos physicum, in qua unitate musica intelligit suas partes in potentia, quas visus & auditus non possunt sentire in actu; igitur ex veritate sensuali & intellectuali componit unam veritatem, quam nec per solum sensuale, nec per solum intellectuale potuisset producere: & quia intellectus intelligit per tuam Artem Universalem, quòd omne Chæos per naturalem analysin necessariò debeat resolvi in duo, ut id, quod erat in potentia, prodeat in actu, jubet, auditum facere hanc divisionem soni in duos sonos; sed auditus se excusat, dicens, hoc officium esse fratri sui, scilicet tactus, cùm divisio formæ non possit fieri nisi per materiam; unde intellectus vocat tactum, ut dividat chordam in duas partes: dum autem tactus vellet facere divisionem, nescivit, an hæ partes debeat esse æquales, an inæquales, quia non poterat tangere hanc veritatem; rogat itaque intellectum, ut dicat, qualis debeat esse proportio harum duarum partium: antequam intellectus responderet tactui, ascendit intelligere per tuam Artem, quomodo in summa unitate ex uno fiant duo; & per sextam Conditionem, quæ habetur in fine Arithmetice, recordatur, quòd æqualitas principii & finis sit immensa; & quia intelligit, in nulla creatura posse esse æqualitatem immensam propter majoritatem, quam intelligit esse summam inter principium & finem creaturæ, dicit, æqualitatem, quæ est inter principium & finem horum duorum sonorum, debere esse in summa majoritate, quæ est possibilis esse inter illos: unde cùm immensa æqualitas supremi principii & finis sit, quòd principium se habeat ad finem ut *unum ad unum*, dixit, quòd major æqualitas inferioris principii & finis sit, quòd principium ad finem se habeat ut *unum ad duo*: præcipit igitur dividere chordam in duas partes se habentes ad invicem in proportione dupla.

Mag. Si divideret chordam in partes æquales, esset major æqualitas & major similitudo supremæ æqualitatis. Disc. sed non esset differentia & concordantia, nisi arithmeticæ; & quia per secundam Conditionem inter supremum principium & finem est suprema differentia & concordantia, & per sextam suprema æqualitas, sequitur, quòd inter inferius principium & finem cum majori æqualitate debeat esse major differentia & concordantia, quæ non essent, si divideret chordam in partes æquales: item per principia tuæ Geometriæ, quæ infra sequuntur, patet, in linea à centro ad circumferentiam ducta nullam divisionem arithmeticam esse possibilem, cùm tota linea sit plena intervallis geometricè proportionalibus. Iterum per octavam Conditionem tuæ Arithmeticæ & triangulum croceum scio, quòd, sicut supremum principium necessariò est æquale supremo fini, sic inferius principium necessariò sit minus inferiori fine: & si hoc non esset ita, sed esset contrarium, sequeretur, quòd, sicut medium, quod est inter supremum principium & finem, est æquale utriusque, sic inferius medium, quod est inter inferius principium & finem esset æquale utriusque; & si esset, esset impossibilis omnis major multiplicatio principiorum, mediorum & finium, sicut est impossibilis omnis major multiplicatio principii, medii & finis supremorum; & hoc est impossibile, & contra sensum. Mag. rectè secundum Artem respondisti, perge.

Disc. Ut intellectus esset magis certus de veritate hujus divisionis, voluit multiplicare veritatem intellectualem cum intellectuali, & intellectualem cum sensuali, & sensualem cum sensuali; itaque vadit ad tertiam Conditionem, per quam intelligit, quòd in sono, qui est creatura, concordantia principii & finis necessariò conveniat cum æqualitate fine majoritate & minoritate: per hanc igitur concordantiam voluit probare factam divisionem, & jussit, tactum pulsare duas partes, & auditum audire duos sonos; postquam auditus audivisset, dixit, se non percipere nisi concordantiam; sed quia intellectus timuit, ne ipsum auditus falleret propter suam terminationem, propter quam multoties non potest attingere differentiam majoritatis & minoritatis ratione parvitas carum, jussit tactum, duplicare divisionem, ita, ut partes extremæ essent in proportione qua-

quadrupla, & media cum extremis in proportione dupla ac subdupla, quo facto iusfit tangere partes, & auditum audire: sed auditus ait, se audire meram & æqualem concordantiam sìne differentia majoritatis & minoritatis; & tunc gavisus est intellectus de vera inventione *prima divisionis*.

Mag. Quia in DEO concordantia est in æqualitate sìne majoritate & minoritate, est infinita, ergò si in creatura concordantia est in æqualitate sìne majoritate & minoritate, etiam erit infinita. Disc. per *Conditionem 8.* constat, principium, medium & finem in creatura esse inæqualia, sicut in DEO sunt æqualia: unde quia in DEO est æqualitas sìne majoritate & minoritate, ut dicit *sexta Conditionio*, in creatura autem æqualitas cum majoritate & minoritate, sequitur, quòd concordantia per hæc tria principia & triangulum croceum contrahat triplicem relationem differentem, scilicet concordantiam æqualitatis, concordantiam majoritatis & concordantiam minoritatis: & quia æqualitas & finis concordant, & majoritas minoritas, principium medium, medium medium similiter convenient, sequitur, quòd æqualitas concordantiae sìne majoritate & minoritate convenient cum fine, & majoritas minoritas concordantiae sìne æqualitate cum principio & medio, medio & medio; & quia est impossibile, in creatura unam harum esse sìne altera, sicut est impossibile, perfectionem in creatura esse sìne defectu, manifestum est, æqualitatem concordantiae finis in creatura non esse infinitam: quod confirmatur per triangulum viridem & principium contrarietatis, existente contrarietate inter principium & finem simul cum concordantia & æqualitate.

Mag. Continua tuam Analysin, & demonstra, quomodo inveniatur medium inter dictum principium & finem. Disc. quando memoria recolit *septimam Conditionem Arithmeticæ*, tunc intellectus intelligit inter duos sonos extremos, quorum unus est principium, & alter finis, debere esse medium sonum; & quia per *primam*, *secundam* & *septimam* intelligit, hunc medium sonum debere esse in differentia & concordantia cum extremis, imperat tactui & auditui querere dictum sonum medium differentem & concordantem; & quia intelligit, quòd auditus melius possit judicare de veritate concordantiae, quando tres sonos simul potest audire, quām quando audit unum

post alterum, jubet, tactum extendere tres chordas in monochordio in longitudine, crassitie & tensione æquales, ita, ut omnes tres existant in unisono; postea dicit, ut tactus extremas duas ponat in proportione dupla, medium verò cum magade tamdiu percurrat ascendendo vel descendendo, donec auditus audiat petitam concordantiam majorem, quam habet medium cum uno extremo, & minorem, quam habet cum altero extremo, accedentes ad concordantiam æqualem extremorum, quantum possunt (ut vult *sexta Conditionio*, & ostendit E. in Scala Æquationis Arithmeticæ, & præcedens demonstratio) quo facto auditus audit sonum mediæ concordantiae majoris sonare cum extremitate gravi diapente, & cum extremitate acuto diatessaron: unde cùm diatessaron & diapente concordent cum diapason, & major sit concordantia inter diapente & diapason, quām inter diatessaron & diapason, & uterque accedat ad majorem æqualitatem, quæ potest haberi in omnibus mediis extremorum, lætatur intellectus & auditus de invento medio, per quod secundūm *Conditionem nonam* possunt invenire omnia media usque ad finem.

Sed quia intellectus cupit & debet scire proportionem hujus medii ad extrema, & majus medium in agere concordat cum extremitate, quām minus, per *sextam Conditionem*, nec auditus potest illi indicare mensuram proportionis, iterum recurrit ad tactum, ut mensuret chordam soni diapente, qui illam invenit in proportione sesquialtera, de qua inventione volebat intellectus gaudere; at quia recordabatur, quòd visus potest videare id, quod tactus non potest tangere, & auditus non potest audire, præcipit, ut visus videat, quid antiqui Magistri de hac proportione in suis libris scriptum reliquerint; quod cùm visus fecisset, vidit, omnes in hac proportione convenire; itaque dixit visus ad intellectum, ut nunc magis gaudeat, cò quòd sua inventio concordaret cum inventione Antiquorum: sed intellectus recolit principium gloriæ, quod convenit cum fine, & non cum medio; unde cùm sciret, se non posse perfectè gloriari nec quiescere nisi in fine, nondum voluit gaudere; & quia memoria recolit *nonam Conditionem*, intellectus voluit tentare, utrum cum proportione hujus medii posset transire ad finem per omnia media possilia inter principium & finem: & quia intellectus intelligit, inter

ordinem & perfectionem esse concordan-
tiam, & ordo numeri magis convenit cum
ordine similium concordantiarum, quam
dissimilium, voluit facere suum transitum
per ordinem quintarum; igitur jussit, ta-
ctum continuare proportionem primae
quintae in secundam, & secundae in tertiam,
& tertiae in quartam &c., ascendendo, signifi-
cans primam quintam per literas usitatas in
Musica, scilicet c.g., & secundam per g.d., &
tertiam per d. a., & quartam per a. e. &c.:
dum autem tactus per secundam quintam
ascendit in d., visus videt, quod d. sit ul-
tra octavam c.; unde monuit tactum, ut
duplicando d. reduceret intra octavam c.;
quod cum tactus fecisset, intellectus voluit
scire per auditum relationem sonorum c.d.,
& per tactum & visum proportionem ipso-
rum: postquam omnes tres sensus perege-
runt suum officium, retulit auditus intelle-
ctui, quod c. d. simul sonantes darent to-
num, sed nullam concordantiam, & visus
cum tactu dixit intellectui, proportionem
c. d. esse sesquioctavam: igitur intellectus
iterum jubet, visum videre seniores Magi-
stros Artis, an concordarent cum sua inven-
tione, & reperit visus perfectam concor-
dantiam: prosequuntur ergo institutum iter
majori alacritate, tactus quidem mensuran-
do proportionem diapente de d. in a., &
de a. in e.; & quia visus videt e. extra octa-
vam c., monet iterum tactum, ut duplicando
e. restituat intra octavam: quo facto iterum
imperat intellectus tribus sensibus, ut ex-
aminent habitudines ipsorum c. d., & d. e.,
& c. e., & e. g., & c. e. g., & primò ait ad vi-
sum & tactum, ut videant & mensurent pro-
portiones horum intervallorum; & quia
tactus non potuit mensurare illa, nisi per
mensuram universalem supremi medii, eli-
ciendo particularem aliorum mediorum,
repetiit secundum ordinem mensuras qua-
tuor diapente, scilicet c. 16. g. 24. d. 36. a. 54.
e. 81. omnes in proportione sesquialtera,
& reducendo omnes intra unam octavam
c. 64. d. 72. e. 81. g. 96., obtulit illas men-
suras visui, & visus intellectui; qui intel-
lectus intelligit, quod c. d. & d. e. sunt in
proportione sesquioctava, scilicet ut 8. ad
9.: hoc ipsum videt visus in proportione
toni Antiquorum; sed quando contempla-
tur proportionem c. e. & e. g., tunc videt,
c. ad e. se habere ut 64. ad 81., & c. ad g. ut
81. ad 96. per novum modum, & per anti-
quum c. ad e. ut 64. ad 80, & c. ad g. ut 80.

ad 96., existente c. ad e. in proportione ses-
quiquarta, & c. ad g. in proportione ses-
quiquinta.

Hoc viso intellectus stat perplexus, &
recurrerit ad tactum & auditum, ut ipsum li-
berent ab hoc dubio per experimentum
sensuale utriusque proportionis, scilicet no-
væ & antiquæ: igitur tactus metitur duas
chordas inferiorem & medium in propor-
tione 64. ad 81., & illas excitat ad sonos, &
idem facit cum chorda media & suprema,
sed auditus audit c. e. nimis intensum, &
e. g. nimis remissum, & sentit magnam
contrarietatem inter se & hoc objectum:
postea tactus accommodat tres chordas ad
proportiones Antiquorum, scilicet ad 64.
80. 96., & iterum pulsat, & tunc auditus er-
rat in quiete, quia soni nec inter se nec au-
ditui contrariebantur: pro majori certitu-
dine voluit intellectus idem experimentum
facere in fistulis organi, & jussit illas forma-
re secundum novam & antiquam propor-
tionem; sed postquam auditus denuò au-
divit sonos novæ proportioni applicatos,
magis fuit afflictus, quam in chordis, quia
soni in aëre videbantur mutuò configere, &
unus alterum percutebat ac repercutebat, titu-
bare, undare, oscillare ac tremere, donec fi-
stulae ad mensuram Antiquorum sunt reda-
ctæ; & tunc intellectus magis erat perplexus,
quam antè unquam fuerat, vix non despe-
rans de invenienda mensura universali, per
quam cæteras particulares posset invenire.

Sed tandem recollectus se, recolens in-
fallibilitatem principiorum Artis, & interi-
us secum repetit ea, quæ de proportione
simplici intellexerat in Geometria, & de
conditionibus in Arithmeticæ; unde cum
recolectret, primum & ultimum sonum esse
in proportione dupla, & proportionem du-
plam esse proportionem geometricam sim-
plicem, & per septimam Conditionem etiam
medium debere esse in proportione geo-
metrica simplici (qualis non est propor-
tio sesquialtera pro medio primò assump-
ta, nec ulla illarum, scilicet sesquitertia, ses-
quiquarta, sesquiquinta, sesquioctava ab
antiquis Artificibus usurpata) proposuit in-
tellectus aliam medium indagere, quæ esset
in dicta proportione geometrica simplici,
& esset minor, quam sesquialtera, quia hanc
visus viderat, & auditus audierat non con-
cordare cum ditono seu c. e., & noluit deinceps
affistere absque ratione necessaria dictis Phi-
losophorum, qui, opinantes in omnibus verum di-
cere,

cere, in aliquibus erraverunt, sed sequens tuum consilium, quod in Geometria illi dedisti, voluit experiri, utrum in hac Scientia per Antiquos error inciderit, aut utrum illi, qui illam invenerunt, habuerint veram doctrinam, vel utrum secundum naturalem sensum eam ordinaverint: itaque cum tua Ars det ei regulam & doctrinam cognoscendi, utrum ignoranter in aliquo erraverint, hanc regulam in inveniendis veris mediis inter dicta extrema applicare statuit hoc modo.

Præcepit intellectus, ut tactus reponat magadem in locum, ubi auditus audiverat sonum quintæ, & quia intellectus invénit per præcedens experimentum discordantiae quintæ cum tertia majore, quòd proportio quintæ non sit præcisè sesquialtera, sed prope illam, & paulò minor (quam minoritatem auditus propter suam limitationem non poterat distinguere in una quinta, sed post augmentationem hujus minoritatis in quatuor quintis primò incepit audire) jussit, ut tactus magadem modicè loco movearet, ut quinta paululùm & insensibiliter remitteretur; quo facto jussit, tactum admoveare Scalā proportionalium in proportione geometrica simplici, tunc visus vidit, quòd quinta caderet in proportionalem decimam octavam, numerando à prima zero signata: ascendentes igitur, tactus quidem in Scala mensurando quintas, & auditus audiendo illas, per ordinem iterum sicut priùs à prima c. g. ad secundam g. d., quæ cecidit in 36. proportionalem, invenerunt perfectam concordantiam; & quia erant extra octavam, reduxit tactus descendendo secundam quintam intra octavam, subtrahendo à logarithmo secundæ quintæ logarithmum octavæ, hoc est, 31. à 36., residuum erat 5.; & sic invenerunt proportionem toni, qui est c. d.; addendo huic logarithmo toni, scilicet 5., logarithmum quintæ, scilicet 18., invenerunt 23. & clavem

a., & auditus audivit perfectam quintam, ab a. iterum addendo logarithmum 18. ad 23. produxerunt 41., & subtrahendo logarithmum octavæ 31. invenerunt 10.; & quia 5. constituunt tonum, 10. dabunt ditonum seu tertiam majorem c. e.: jam intellectus erat curiosus per auditum audire relationem soni tertiae majoris c. e. ad sonum primæ quintæ c. g.; quibus à tactu exhibitis auditus audivit perfectam concordantiam amborum sine ulla contrarietate vel dissonantia: detexerunt ergò jam multas veritates novas & errores antiquos, scilicet quòd non detur tonus major & minor, sed quòd omnes toni sint æquales æqualitate proportionis geometricæ simplicis, sicut omnes quintæ sunt æquales sub sua proportione: item, quòd omnes proportiones veterum, exceptâ proportione duplâ octavæ, quæ est geometrica simplex, sint fictæ, & non sint naturales in Scala harmonica, sed pertineant ad Scalam compositam ex geometrica & arithmeticâ simplicibus: igitur auditus, visus & tactus pergentes ascendere & descendere dictâ Arte cum proportione quintæ, addendo logarithmos, quando erant intra octavâ, & subtrahendo, quando erant extra, produxerunt per solam proportionem quintæ omnia alia intervalla harmonica, quousque iterum quinta ultima coincidit cum octava; & tunc intellectus contemplans sequentem Circulum quintarum summopere gavisus est, quia invénit, Artem tuam, Magister Sapientissimè, infallibilem, & reperit illam proportionem universalē harmonicam, de qua suprà dixeras in Logica fol. 84. statim ante §. Fili, huic fundamento, quam exprimit sequens Figura, in qua superiores numeri progredientes in continua serie Logarithmorum geometricè proportionalium, & unitate differentium, denotant Cyclum Principiorum simplicium seu Comatum; inferiores autem Cyclum Quintarum.

Cyclus Commatum & Quintarum.

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
0	18	5	23	10	28	15	2	20	7	25	12	30	17	4	22
16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31
9	27	14	1	19	6	24	11	29	16	3	21	8	26	13	31

Circa

Circa quem Cyclum est annotandum
primò, quòd superiores numeri sint ipsa
Scala in fine *Arithmetica* posita, constans
numeris merè & continuè proportionalibus
geometricè, inferiores verò sint iidem nu-
meri sibi succedentes secundùm ordinem
quintarum ab unisono usque ad octavam.
Secundò, quòd, sicut per diapente, quod est
maximum medium inter extrema, revelata
sunt omnia alia media minora totius Scalæ
simplicis harmonicæ, sic per quodlibet me-
dium simplex vel compositum possit inve-
niri quodlibet aliud, cùm quodlibet sit es-
sentialiter connexum cum quolibet, quod
in Systemate tam Veterum, quàm Recen-
tiorum nullatenus est possibile. *Tertiò*, quòd
per hoc inventum manifestè reveletur nu-
merus & connexio omnium principiorum
tam simplicium, quàm compositorum Mu-
sicæ, & per consequens cujuslibet alterius
scientiæ per primam & secundam Conditionem
Arithmeticæ; & hoc ad sensum patet in
Arte Universali per Figuras A. T., vel S. T.,
vel X. T.: unde qui demeret unum ho-
rum principiorum, vel qui adderet unum,
destrueret totam Scalam naturalem Princi-
piorum. *Quarto*, quòd solà additione prin-
cipiorum simplicium resultent principia
composita, è contra solà subtractione seu
separatione composita resolvantur in sim-
plicia. *Quinto*, quòd ex his principiis simpli-
cibus per Artem prodeat Triangulus & Qua-
drangulus Principiorum harmonicorum,
per quos in Musica formantur omnia parti-
cularia possibilia & omnes harmoniæ.

Mag. Demonstra, quomodo hic Tri-
angulus & Quadrangulus ex dictis Princi-
piis educantur ? Disc. per *septimam* & *octa-*
vam Conditionem invenimus medium con-
sonans extremis, & per priores *sex Conditiones*
ipsa extrema ; igitur per eandem septi-
mam & octavam Conditionem monstratur
medium consonans unisono & quintæ, hoc

est, *tertia major* : unde cum inter quintam
& octavam non sit reperibile aliud medi-
um consonans, manifestum est, quod tota
concordantia octavæ consistit in quatuor
sonis simplicibus, & tribus intervallis seu
concordantiis sonorum.

Mag. Invento Triangulo & Quadrangulo primo harmonico , quâ ratione fit motus per illum in Scala ascendendo , descendendo & circulando ? Disc. sicut quatuor elementa per concordantiam moventur ad invicem , & per contrarietatem moventur ab invicem, sic quatuor soni in primo Quadrangulo, ut statim videbitur; & sicut elementa naturaliter moventur de una concordantia ad alteram, & naturaliter fugiunt contrarietatem propter finem perfectionis compositi, quem intendunt per concordantiam, sic hi quatuor soni naturaliter moventur de una concordantia ad alteram, & naturaliter fugiunt contrarietatem propter finem perfectionis harmoniae , quem intendunt per concordantiam; & sicut quatuor elementa moventur motu & viâ brevissimâ, quâ possunt , sic hi quatuor soni: unde cum totus motus, qui est in clementis, sit tantum in dupli differentia, scilicet concordantiae generando, & contrarietatis corrumpendo, ut per novam & majorem concordantiam regenerando finem, quem quaerunt, attingant, sic totus motus, qui est in hoc quadrangulo sonorum, est tantum in dupli differentia, scilicet concordantiae, generando unum passum harmonicum, & contrarietatis, corrumpendo eundem, & reducendo de actu in potentiam, ut novum per generationem de potentia deducant in actum ; & sic agunt tamdiu , donec per novam & majorem concordantiam regenerando attingant finem, quem investigant, scilicet perfectam & integrum harmoniam ; & hoc efficiunt per Instrumentum sequentis Tabellæ.

Ascendendo	5 f h c e g b d f	3 d f h c e g b d	8 b d f h c e g b
3 d f h c e g b d	8 b d f h c e g b	5 f h c e g b d f	3 d f h c e g b d
8 b d f h c e g b	5 f h c e g b d f	3 d f h c e g b d	3 d f h c e g b d
o b d f h c e g b	o b d f h c e g b	o b d f h c e g b	o b d f h c e g b

Cylcus Harmonicus.

f	f	f	c	c	c	g	g	g	g	d	d	d	h	h	h	e	e	e	b	b	b	f	f	f	c	c	c
d	d	c	h	h	g	e	e	d	b	b	h	f	f	e	c	c	b	g	g	f	d	d	c	h	h	g	
b	h	h	f	e	e	c	b	b	g	f	f	d	c	c	h	g	g	e	d	d	b	h	h	f	e	e	
b	d	f	f	h	c	c	e	g	g	b	d	d	f	h	h	c	e	g	b	b	d	f	f	h	c		

Prima Tabella in se continet materiam, ex qua formatur secunda Tabella, continens integrum rotationem harmonicam per omnia & singula intervalla totius suprapositæ Scalæ simplicis harmonicae, quæ hic ob defectum spatii non tota est expressa.

Tota Tabella dividitur in tres partes, ut in ipsa apparet; in prima parte ad sinistram, ubi ad latus scribitur *ascendendo*, infra verò *principium*, numeri literis antepositi denotant primum situm, quem debent quatuor voces habere, quando bassus ascendet formando circulum; nam reliquæ voces suprapositæ, quæ moventur, necessariò descendunt; ad hoc autem efficiendum indiget principio *differentia* & *concordantia* & *medii*, ut à principio possit per medium venire ad finem: unde quando b., quæ est litera primæ clavis seu palmulæ in nova tastatura (de qua infrà) vult moveri sursum in d., accipit situm quatuor vocum, prout habentur in Tabella principii, ubi scriptum est b.; sed secundum situm accipit ex Tabella *medii*, ubi d. ponitur, & tertium ex Tabella *finis*, ubi f. notatur, sic:

Ascendendo

f	f	f	c	c	c
d	d	c	h	h	g
b	h	h	f	e	e
b	d	f	f	h	e

ubi videtur, quod hic motus sit concordanteria, quia voces moventur ad invicem; sed quando bassus descendit in tertiam & quintam circulando, tunc fit contrarium: unde hic motus est contrarietas, & incipit à dextra in sinistram iterum per medium, ut antea, v. g. sequenti modo:

Descendendo.

b	b	b	e	e	e
f	g	g	b	c	c
d	d	e	g	g	h
b	g	e	e	c	h

Hac igitur methodo formatus est præcedens Circulus harmonicus, in quo constitutum totum artificium Musicæ planæ, ex qua per synthesis educitur, quidquid in Musica figurata est excogitabile, & in quam per analysis resolvitur omnis compositio Musicæ figuratae; nam sub illa necessariò hæc semper abscondita delitescit, ut universale sub particulari, non aliter ac prima linea menta picturæ varietate colorum teguntur, ut non nisi ab Artis pictoriæ perito dignoscantur.

Hoc aureum Artificium à nemine Musurgorum ne à longè quidem fuit animadversum, quamvis vasta volumina de Musica ediderint; nam tanta Arcana in hac modica Tabella sunt recondita, ut facilè singulariter testotius Musurgiæ per illam reformati queant, cum omnia, quæ in illa continentur, veris & solidis nitantur demonstrationibus, quas omnes hic recensere, esset opus ultra metam exporrigere: quapropter solummodo ea hic addam, quæ ad complementum dictæ Musicæ planæ requiruntur.

Et primò, quomodo ex dicta Rota seu Circulo formetur Scala composita seu Scala musica usitata, quam *diatonicam* vocant: hæc Scala formatur ex singulis sex passibus harmonicis per ordinem in Circulo seu Rota se invicem in sequentibus, si superiorum trium vocum motus observetur; nam semper moventur per duos tonos & semitonium (sive novâ methodo, per duas secundas maiores, & unam minorem): unde quælibet octava necessariò subsistit ex duabus quartis, quarum quartarum unam semper octavam constituentia differentia omnes possibles numero septenario comprehenduntur, sequenti Tabellâ Scalæ universalis diatonicæ expresso, & clavibus usitatis distincto, quibus melius substituuntur literæ alphabeti in circulo usurpatæ, quæ sunt septem sequentes b. c. d. e. f. g. h.; videatur inferius ipsa Figura.

Q

Scala

*Scala Diatonica Universalis
continens 7. particulares.*

c	b	c	d	e		1
	ut	re	mi	fa		
g	f	g	h	b		
	ut	re	mi	fa		
d	c	d	e	f		2
	re	mi	fa	ut		
a	g	h	b	c		
	re	mi	fa	ut		
c	d	e	f	g		3
	mi	fa	ut	re		
	h	b	c	d		
	mi	fa	ut	re		
f	e	f	g	h		4
	fa	ut	re	mi		
c	b	c	d	e		
	ut	re	mi	fa		
g	f	g	h	b		5
	ut	re	mi	fa		
d	c	d	e	f		
	re	mi	fa	ut		
a	g	h	b	c		6
	re	mi	fa	ut		
e	d	e	f	g		
	mi	fa	ut	re		
	h	b	c	d		7
	mi	fa	ut	re		
	c	f	g	h		
f	fa	ut	re	mi		

tres perfectæ.

quatuor imperfectæ.

Hâc Figurâ emendatur Scala Guidonis Aretini rejiciendo superfluum *sol*, *la*, & supplendo residuum usque ad octavam; nam c. d. e. f., & g. a. \natural . c. sunt duas quartæ prorsus similes: unde ratione concordantiae requirunt similem modum solmisiandi, sic pariter d. e. f. g., & a. \natural . c. d.: ex hac Scala universalí prodeunt & per Artem eliciuntur innumeræ Scalæ particulares tribus generibus subservientes, scilicet *diatonicus*, *chromaticus* & *enharmonicus*.

Ex hac secunda & prima Scala elicetur alterum incomparabile Arcanum sequentis Tabulæ, quâ reformatur totum Systema Veterum & Recentiorum de tribus generibus antedictis & intervallis harmonicis à motu quadranguli in Scala efformatis; nam cùm ex supradictis & conditionibus Arithmeticis eluceat, solam octavam esse in æqualitate sive majoritate & minoritate, cetera autem omnia intervalla media tendere

ad finem octavæ, necessarium erit per consequens, omnia dicta media includere majoritatem & minoritatem: unde cùm nulla sit quies in majoritate & minoritate, omnia tendunt naturaliter ad finem, in quo est æqualitas, & per consequens quies; & hæc est sola octava, ut docet sequens Figura; & cùm sint septem media usque ad octavam, erit ergo secunda minor, secunda major, tertia minor, tertia major, quarta minor, quarta major, quinta minor, quinta major, sexta minor, sexta major, septima minor, septima major, sed sola octava æqualis; nam nulla datur major & minor octava.

Et sicut in genere diatonico sunt omnia supradicta intervalla, sic in genere chromatico & enharmonico sunt eadem, licet secundum alias proportiones, ut Tabella indicat; & omnia ista tria genera cum suis intervallis tam mirâ concordantiâ & differentiâ sibi mutuo inserviunt, & invicem connectuntur, & in invicem transeunt, ut si vel unum tollatur, Systema totum mancum redditur, cùm tamen in Systemate Veterum nullus ordo, nulla connexio, imò ferè nullus unquam usus fuerit reliquorum duorum generum; quod non aliam ob causam accidit, nisi quia tam ipsa genera, quam intervalla illorum, meritis fictitiis & non naturalibus proportionibus mensurabantur, quia veras & naturales proportiones nesciebant Antiqui investigare; Recentiorum vero nemini illas in examen vocare in mente venit. Nunc sequitur ipsa Figura.

E	C.	D.	
		o	Unisonus
I	2	3	2 ^a minor
3	4	5	2 ^a major
6	7	8	3 ^a minor
8	9	10	3 ^a major
II	12	13	4 ^a minor
13	14	15	4 ^a major
18	17	16	5 ^a minor
20	19	18	5 ^a major
23	22	21	6 ^a minor
25	24	23	6 ^a major
28	27	26	7 ^a minor
30	29	28	7 ^a major
		31	8 ^a æqualis

In

In hac Figura prima columna ad dextram exprimit omnia intervalla composita septem graduum Scalæ musicæ, per quos voces moventur in harmonia: in prima columna ad sinistram, cui litera D. est impressa significans genus diatonicum, numeri significant, quot intervalla simplicia Scalæ simplicis geometricæ constituant illud intervallum compositum, seu gradum Scalæ: v. g. tria significant, secundam minorem (quam falso dixerunt semitonium majus) diatonicam constare tribus gradibus simplicibus Scalæ simplicis, quos congruè *commatæ* nominare possumus, sic quinque dant tonum, seu secundam majorem diatonicam; & ita de cæteris: columna tertia designat numeros intervallorum chromaticorum, & quarta numeros intervallorum enharmonicorum, ubi pulchrâ ordinatione naturæ genus diatonicum assimilatur temperamento, in quo fit motus naturalis; genus enharmonicum intemperamento, in quo fit motus contra naturam; genus autem chromaticum neutralitati, in quo fit motus innaturalis, hoc est, medius inter utrumque, naturalem & contra naturam, per quem hi duo extremi transeunt; & hoc indicant lineæ rectæ ad sinistram, quarum duæ extremitates semper includunt duos gradus, unum majorem, & alterum minorem, simul facientes æqualitatem octavæ: ex quarum linearum media clare videtur, genus diatonicum maximè accedere ad unionem; cum 15. & 16., scilicet quarta major & quinta minor, non distent ab invicem nisi uno cōmate; genus chromaticum enim magis recedit ab unione, cum 14. & 17., hoc est, quarta major & quinta minor chromatica jam distent tribus commatibus; & genus enharmonicum maximè, cum 13. & 18. differant quinque commatibus.

Ex hac Tabula desumitur etiam æquivalentia intervallorum; nam secunda minor æquivalet septimæ majori, & secunda major septimæ minori, tertia minor sextæ majori, tertia major sextæ minori, quarta minor quintæ majori, quarta major quintæ minori &c.: unde iterum patet, nomina semitonii minoris seu diegos, toni majoris & minoris, quintæ falsæ, esse merè fictitia, quia aut omnino non reperiuntur in Scala musica propter falsas proportiones, aut si reperiuntur (ut secunda minor chromatica, quæ dies in exprimit) non pertinent ad Scalam diatonicam.

Mag. Quid si tota hæc tua theoria non posset redigi in praxin? possesne tu ordinare vel producere aliquod cymbalum vel organum pneumaticum proportione fistularum huic Systemati correspondens, ita, ut ad formandam perfectam harmoniam esset idoneum, in quo non amplius sentiretur ullus defectus, qui in aliis hucusque usitatis organis fuit inevitabilis? Disc. Magister optime, veritas theoriæ evidenter post se trahit veritatem practicæ in subjecto practicæ subdito: unde si totum hoc, quod ex tua Arte verum esse demonstravi theoricè, nescirem reducere in practicam, aut tua Ars esset falsa, aut veritas practicæ esset contraria veritati theoricæ; & hoc est impossibile: non itaque dubito, id esse possibile, quod est actu; in Aula enim Serenissimi Electoris Palatini Clementissimi quondam Domini mei huic Scientiæ addictissimi restat Cymbalum omnibus numeris absolutum, meâ directione fabricatum, in quo sine consueta impracticabili illa sectione palmularum sub tastatura ordinaria à quolibet Organædo tractabili motus hic circularis de quinta in quintam sine ulla offenditione auditu potest exhiberi, ita, ut si quispiam incipiat fugam aliquam in clavic., per ordinem quintarum vel quartarum illam possit prosequi percurrente omnes palmulas totius tastaturæ, ne unâ quidem omisssâ, quoisque redierit ad idem c., gratissimâ & amoenissimâ harmoniâ; quod hucusque omnibus Phonurgis visum fuit impossibile: hoc Cymbole perpetuò usus est Serenissimus Elector in exhibenda Musica aulica; nec contenta hoc experimento infallibili sua Serenitas, statuerat erigere Organum aliquod pitaulicum perfectum, secundum Systema hinc expositum, in suo Sacello aulico; sed dum instarem operi, jamque aliqua registra fistularum erant elaborata secundum datas à me proportiones, Alteratus Serenissimus Elector vitam hanc mortalem clausit; sicque tam præclarum opus ad finem perduci non potuit, quod dolendum.

Ne igitur fundamenta tam inclytæ Artis ac Scientiæ intereant, quorum acquisitione mihi stetit labore plus quam viginti quinque annorum, ad quorum noctiam sine tua Arte nunquam tamen pervenisse, huic operi illa concedere, & ab interitu vindicare optimam mihi dedisti commoditatem, ut amatores posteri technicæ harmoni-

monicæ vera & demonstrata inde hauriant principia compositionis, nec more psitacorum producant harmoniam ipsiusmet incognitam, sed sciant singularum partium sui operis dare solidas causas & rationes, quas, quia hoc loco ob brevitatem fusiū expone re nequeo, Domino concedente, ampliori quondam Tractatu tam theoriam quam praxin demonstrativè ministrante in publicum proferre intendo.

Restant modica quædam subjicienda, quæ summè erunt necessaria & utilia ad emendationem Tastaturæ Cymbalorum & Organorum, ut etiam omnium reliquorum Instrumentorum musicorum; nam Canonæ tuæ Artis & Conditiones mihi ostenderunt tot ac tantos defectus in usitatis haec tenus instrumentis, ut mirum sit, neminem illos haec tenus observasse: consideret quis, obsecro, tasturam ordinariam organi, quam nullus ordo, sed mera in illo sit confusio; nam omnes palmulæ, quæ sunt intra octavam, licet referant inæqualia intervalla, sunt æquales: unde provenit, ut eadem intervalla harmonica toties sub manu Organædi varientur, quot ferè sunt palmulæ; si enim v. g. incipis ludere aliquem concentum vel fugam in clavic., & illam libeat transponere in d. vele., mutabitur sub manu torus ordo intervallorum; nam tertia major, vel quinta, vel sexta,

septima &c. alibi quærenda erit, quam in c. offenderas; hinc toties de novo debes addiscere, quoties varias tonum vel transpositionem, quo quid absurdius? è contra in mea recens inventa tastatura omnia taliter actantâ perfectione regulantur, ut quævis secunda, tertia, quarta, quinta &c. ubique sub manum cadat æqualiter: quapropter quidquid didiceris in una clave, exemplò poteris producere in omni alia.

Præterea tam simplex est dispositio hujus tasturæ, ut eliminatis omnibus diesibus & b. molibus nil tibi addiscendum restet, nisi simplices septem literæ alphabeti, scilicet b. c. d. e. f. g. h., quæ pulcherrimo ordine per totam tasturam statim se visui præsentant: hoc unum obest, quod repulit celebres Aulæ nostræ Musicos ab usu hujus novæ Tasturæ, quia habitum veteris, cui erant assueti, nolabant amplius exuere, & novum novo labore induere, quamvis omnes fateri cogebantur, hanc esse perfectissimam: unde in hac parte id nobis contingere videatur, quod in moribus; nam pravis assueti cum Poëta dicimus: *video meliora, proboque, deteriora sequor.*: quod igitur à senioribus sperandum non est, à juvenibus cum tempore obtineri poterit, quos experimentum facilitatis allicet ad vetera deteriora relinqua, & nova meliora ac perfecta amplectenda. Figura Tasturæ est sequens.

*Tastura Nova perfecta,
In qua per 7. Gradus fit Ascensus, Descensus & Circulatio.*

B	C	D	E	F	G	H	B	C	D	E	F	G
19	24	29	3	8	13	18	23	28	2	7	12	17
B	C	D	E	F	G	H	B	C	D	E	F	G
21	26	0	5	10	15	20	25	30	4	9	14	19
H	B	C	D	E	F	G	H	B	C	D	E	F
18	23	28	2	7	12	17	22	27	I	6	II	16
H	B	C	D	E	F	G	H	B	C	D	E	F
20	25	30	4	9	14	19	24	29	3	8	13	18
H	B	C	D	E	F	G	H	B	C	D	E	F
22	27	I	6	II	16	21	26	31	5	10	15	20
G	H	B	C	D	E	F	G	H	B	C	D	E
19	24	29	3	8	13	18	23	28	2	7	12	17
G	H	B	C	D	E	F	G	H	B	C	D	E
21	26	0	5	10	15	20	25	30	4	9	14	19

In hac Figura repræsentantur septem Tasturæ, una alteri imposita, & dimidio circiter pollice altior: quilibet palmula u-

nius tasturæ distat ab altera integro tono seu secundâ majore exactè, ita ut tota tastura non nisi integris tonis distinguatur; se- cunda

cunda tastatura ascendendo est primâ altior unâ secundâ minore, hoc est, tribus combitibus eorum, quorum quinque faciunt tonum, & sic per ordinem usque ad septimam; sed (ut dixi) palmulæ in secunda tastatura inter se iterum differunt tono: unde si cui lubet intonare tertiam majorem, illam repertet in uno loco sicut in altero per totam tastaturam; quod etiam de reliquis omnibus intervallis intelligendum.

Literæ palmulis inscriptæ in singula tastatura proprio colore debent distingui, ut statim sciatur, in qua tastatura quis degat; sed quia sexta & septima tastatura sunt eadem cum prima & secunda, ideo quinq; colores sufficiunt, scilicet niger, rubeus, croceus, viridis, cœruleus, dein iterum niger, rubeus, vel aliâ dispositione, ut convenit; his coloribus in charta deberent pariter scribi claves vel notæ: unde Palimpsestus pariter esset reformandus, quia ordinarius est æquè confusus & inordinatus; cui emendationi inferviet Rota harmonica suprà data.

Per hactenus dicta completum est totum Systema Musicæ planæ, ita, ut nil desit, quod tam ad structuram Instrumentorum, quam ad fundamenta Compositionis prærequisitur; quia tota substantia hujus excellentissimæ Scientiæ exiguo hoc fasciculo compingitur, qui certè plus realitatis & utilitatis practicæ in se continet, quam quis sit inventurus in vastis voluminibus; maturos tamen exposco Condiscipulos huic studio cupientes se dedere, non pueros impuberes, ut rationum & rerum ab illis derivatarum sint capaces; his habitis spondeo, quod totum ad *Musicam planam* pertinens pomeridiano tempore possint addiscere; *Musica autem figurata*, quæ ex hac prima, videlicet *Musica plana*, derivatur, tanquam particulare ex suo universali, in sequentibus paucis quatuor numeris radicem suam habet, scilicet

1. in Nota aberrante.
2. Nota mutuata.
3. Nota permutata.
4. Reticentia.

Ex his quatuor punctis iterum extrahuntur sequentes quatuor:

1. Ligatura.
2. Imitatio.
3. Fuga.
4. Contrapunctus.

Quæ omnia habent suas infallibiles demonstrationes, quibus cognitis certifico, quemlibet sinè periculo erroris posse ex supradictis universalibus principiis proprio marte elicere quamcunq; harmoniam particularem, quamcunque formatam sive à se sive ab alio de novo reducere & resolvere in sua universalia principia; quod excellētissimum Arcanum hucusque à nemine perspectum & possessum, non solum suâ intrinsecâ naturâ est summè delectabile, sed etiam inde Viris sapientibus debet esse gratissimum, quia est speculum artificiale, in quo repræsentatur modus investigandi numerum, ordinem, situm, connexionem, proportionem, motum principiorum in omni Scientia, unâ cum genuina methodo Analyeos & Synthесeos tam naturalium, quam artificialium.

Mag. Antequam finiamus hanc partem, unum superest revelandum, quod nondum demonstrasti, scilicet quomodo dividatur Scala geometrica simplex, quæ metitur omnia intervalla musica. Disc. verum est, Pater, suppono tamen, quemlibet Matheseos non omnino ignorarum hoc posse efficere, cum numerum proportionalium determinarim; ne tamen quidquam desit, fiat sequenti modo: inter lineas in proportione dupla quadratur media proportionalis, inter hanc medianam & minorem vel maiorem iterum media, & sic quinques, tunc enim habebitur prima unitas proportionis geometricæ simplicis: unde cum secunda sit hujus dupla, tertia quadrupla, quarta octupla, quinta & ultima sedecupla, sic: 1. 2. 4. 8. 16., si omnes simul addantur, producent numerum totius Scalæ suprà assignatum, in quo numero alia adhuc altiora Arcana tam mathematica pertinentia ad mensuram sectionum conicarum, triangularum rectilineorum & Sphæricorum, quam physica de intensione & remissione primarum qualitatum absconduntur: hoc igitur specimen satis demonstratum arbitror, quantum divina tua Ars supereret Methodum demonstrandi ordinariam, cum mediante illâ talia sint in lucem producta, quæ tot sculis erant incognita.

De Secreto Geometriæ.

De Proportione.

Ag. Hoc Principium est unum inter lapides angulares, quibus sustentatur tota moles meæ Artis Generalis demon-

strandī ; quapropter cū omnes mē De-
monstrations formentur ex hoc principio,
& reducantur ad illud, summopere conve-
nient, ut scias, & intimo corde retineas om-
nia Secreta hujus principii, quæ in sequen-
tibus numeris tibi revelabo : & primò

De Proportione in Genere.

Proportio in genere nihil est aliud, quām *Principium proportionandi*, sicut bonitas est principium bonificandi, seu est habitu-
do ordinata unius ad alterum ; & quia e-
jus consideratio hīc est generalissima, ejus
definitiones debent quoque esse generalis-
simæ : prima definitio est propriè facta se-
cundūm Regulam, quam dedi in *tertia Parte mea Artis Generalis ultima de Definitionibus*, & est clara & facilis, intrinseca & es-
sentialis ; secunda verò est potiùs descrip-
tiva : hæc autem generalitas generalissima
est ens logicum seu intentionale, sed est al-
lia generalitas generalissima Proportionis,
quæ non est ens logicum, sed Ens reale
existens extra intellectum, cui competit pri-
ma definitio, specificata tamen per ratio-
nem *Supremi* ; & quia est *suprema Proportio*,
est *supremum Principium proportionandi*, sicut
*suprema Bonitas est supremum Principium bo-
nificandi*. Hæc est altissima definitio Pro-
portionis, quā altior dari non potest, Fili,
& est supremè necessaria in mea Arte, quia
cū omnes demonstrationes in omni sci-
bili possint & debeant reduci ad aliquam
proportionem, & nulla inferior proportio
posit dare supremam demonstrationem,
sine qua nunquam Intellectus creatus ha-
beret supremam quietem in intelligendo,
ideo omnes inferiores proportiones sunt
mensurandæ à suprema Proportione, &
cū illa & comparandæ ad illam, ut attingant
supremum gradum suæ perfectionis.

Et quia in principio huj^o Capitis demon-
stravi, omnia septem Instrumenta sciendi
mensurari per *Universale Particulare*, *Natu-
rale Artificiale*, *Reale Intentionale*, *Substantia-
le Accidentale*, *Sensualle Intellectuale*, addito u-
noquoq; horum terminorum termino *Pro-
portionis* resultant inde decem genera Pro-
portionum simplicium, quæ sunt a. b. c. d.
e. f. g. h. i. k., hoc est,

- a | Proportio universalis.
- b | Proportio particularis.
- c | Proportio naturalis.
- d | Proportio artificialis.

- e | Proportio realis.
- f | Proportio intentionalis.
- g | Proportio substantialis.
- h | Proportio accidentalis.
- i | Proportio intellectualis.
- k | Proportio sensualis.

& per consequens definitionum simplicium
illarum, ex quibus fiunt *quatuor composita*,
quæ sunt [a. c. e. g. h. i. k.] [b. c. e. g. h.
i. k.] [a. d. f. h. i. k.] [b. d. f. h. i. k.] &
quintum, quod est supremum, scilicet [a. c.
e. g. i.] intentionaliter compositum, & rea-
liter simplex, cujus definitio data est suprà.

Hæc quatuor genera ulteriùs habent or-
dinationem regulatam, ut quartum sit sub
tertio, & secundum sub primo, & quartum
sub tertio, secundo & primo, & tertium sub
secundo & primo, & secundum sub primo,
& omnia quatuor sub quinto.

Ut cognoscas naturam cujuslibet har-
rum proportionum generalium tam sim-
plicium, quām compositarum, non indiges,
nisi ut addas quamlibet harum decem liter-
rarum definitioni generali superiùs datae, v.
g. quia *Proportio est principium proportionandi*,
si quæreris, quid est *proportio universalis*? ad-
de literam a. huic definitioni, & invenies,
quod *Proportio universalis fit principium univer-
sale proportionandi universaliter* ; & sic Pro-
portio naturalis est principium natura-
le proportionandi naturaliter &c.: si verò
cupis scire, quid sit *Proportio universalis na-
turalis*, vel *Proportio particularis naturalis*, ad-
de simul a. c. vel b. c. definitioni datae, &
habebis definitionem compositam satisfa-
cientem quæsito.

Geometria usitata non egit nisi de b.
d. f. h. i. k., quia non egit nisi de propor-
tione quantitatis & numeri, nec considera-
vit naturales proportiones rerum, hoc est,
ipsis rebus à natura inditas ; quia illius spe-
culatio tantum versabatur circa propor-
tiones in abstracto: unde mirum non est, quod
Geometrarū proportiones artificiales multo-
ties non concordent cum proportioni-
bus naturalibus, quod tamen deberet esse
ratione subordinationis, quam una habet
ad alteram, ut superiùs audivisti, & in mea
Musica appetit, cujus proportiones harmo-
nicæ ab antiquis & recentioribus Geome-
tris non sunt ad naturalia & universalia prin-
cipia examinatae, quod inferiùs per exempla
clariorū deducetur.

Disc. Cū scientiæ sint de universali-
bus,

bus, & non de particularibus, & universalia sint abstracta, & non concreta, quomo-
do tu Pater potes tradere scientiam de pro-
portione in concreto & in particulari? Mag.
Fili, particulare & concretum, universale &
abstractum diversimodè sunt considerabi-
lia ; quod enim est particulare & concre-
tum physicum reale, potest esse universale
& abstractum physicum intentionale, per
exempla me capies: in Monochordio mu-
sico duæ chordæ æqualis crassitie & inten-
sionis, si quo ad longitudinem sunt in pro-
portione dupla, sonabunt octavam; & hoc
vides & audis, & quod vides & audis, est
particulare & concretum physicum ; sed
intellectus tuus intelligens prædicta abstra-
hit ab his particularibus chordis & his par-
ticularibus sonis & hac particulari propor-
tione, & considerat chordas & sonos & pro-
portionem universaliter, non tamen abstra-
hit ab omni materia, ut Metaphysica, sed
contemplatur formam in materia, ut pos-
sit invenire proprietates & passiones natu-
rales entium : nam si v. g. abstraheres me-
taphysicè sonum ab omni materia, & com-
parares sonum ad sonum, esset tibi impossi-
ble pervenire in cognitionem naturalis
proportionis, quæ est inter sonum & so-
num ; & hoc ideo, quia ipsa natura abstra-
cta à sono non posset tibi indicare certam
suam regulam, quâ vult mensurari habitu-
dines sonorum : hoc adhuc clariùs patebit
ex altero exemplo.

Tu nosti, quòd in mensuratione tri-
angulorum rectilineorū Mathematici sup-
ponunt Radium seu *sinum totum* divisum in
æquales partes, numero mille vel decem
mille vel centum mille, hoc supposito fun-
dati produxerunt calculum tabularum si-
num, tangentium, secantium & logarith-
morum; sed quia supradicta illorum sup-
positio abstrahit formam à materia, & est
abstraction metaphysica, & non physica, ideo
natura Radii non potuit ipsis revelare *di-
visionem naturalem Radii*: unde divisio ab ip-
sis facta est merè artificialis, & non naturalis,
& per consequens non est facta se-
cundùm rationem, sed ad placitum: si au-
tem prædicti Viri ingeniosissimi consuluis-
sent *naturam Radii*, ipsa, quæ est sapiens, &
ab ipsa suprema Sapientia sapientissimè or-
dinata, ipsis ostendisset divisionem suam in-
trinsecam naturalem, quæ respuit omnino
illam artificialem à Geometris assumptam:
item deduxisset illos in cognitionem altis-

simi cuiusdam Secreti, cui innititur funda-
mentum totius Geometriæ & Arithmetice,
scilicet Proportionis simplicis geometricæ
& arithmeticæ; quæ, quid sint, statim in-
frà reserabo.

Sit tertium exemplum ex Physica, de
gradibus scilicet primarum qualitatum, dic,
quot sunt gradus caloris, frigoris, humidi-
tatis, siccitatis, ascendendo ab infimo ad
summum? Disc. communiter in Schola no-
minamus octo. Mag. sed quare non plu-
res, nec pauciores? Disc. hoc fuit ad pla-
citum, potuissent enim Philosophi interval-
lum hoc dividere in centum gradus & ad-
huc plures, si voluissent. Mag. certè potui-
sent in suo intellectu, de ista potestate non
dubito; sed queritur, an sapienter sic fe-
cerint vel fecissent, & an natura hujusmodi
divisioni annuat? naturæ enim ordo non
est ad placitum, sed infallibilibus legibus
subjacet: si tu Architecturæ ignarus præ-
sumeres adaptare scalam altitudini sedecim
pedum, & collocares in illa scala octo gra-
dus, vel ad placitum centum quadraginta,
nonnè egregiam scalam conficeres? Disc.
minimè. Mag. sed quare? Disc. quia u-
traque hæc divisio graduum esset impro-
portionata assumpta altitudini. Mag. sic
est in proposito; nam ad operationes na-
turæ ritè perficiendas convenit ad unguem
scire numerum graduum, quibus natura as-
cendit & descendit in Analysis & Synthesi
rerum naturalium, nec arbitrio Artificis
committitur, numerum hunc determinare.
Disc. quomodo invenitur igitur hic num-
erus? Mag. jam dixi suprà, contemplando
primas quatuor qualitates in natura sui sub-
jecti; Natura enim revelat & revelavit an-
tiquis Sapientibus, quinam numerus gra-
duum sit naturalis; & hunc tibi satis clare
detexi in meo Lib. de Princ. & Grad. Med.
& in Lib. de Quint. Eff. aliisque multis meis
Tractatibus, in quibus demonstrationem
horum dedi.

Qualibet harum decem Proportionum
generalium habet sub se plures proporcio-
nes speciales, quarum alias speciminis lo-
co recensebo; nam plures alias in meis
Libris invenies.

l	Proportio continua.
m	Proportio discreta.
n	Proportio arithmeticæ.
o	Proportio geometricæ.
p	Proportio simplex.

q Pro-

q	Proportio composita.
r	Proportio æqualitatis.
s	Proportio majoritatis & minoritatis.
t	Proportio concordantia.
u	Proportio contrarietatis.
w	Proportio recta & inversa.
x	Proportio ordinata.
y	Proportio alterna.
z	Proportio transposita.

Unde si singulas has literas combinaveris cum singulis præcedentibus decem, v.g.a.l., a.m., a.n. &c., b.l., b.m., b.n. &c., numerabis 140. differentes proportiones, ferè omnes peregrinas in Geometria ordinaria: singularum quatuordecim ultimarum tibi nunc dabo exempla, quæ postea te introducent ad venanda similia in decem generalibus, miscendo illas cum specificis.

L sit a.	bonitas, vel	c. bonificare.
b.	magnitudo.	f. magnificare.
c.	duratio.	g. durare.
d.	potestas, &	h. posse.

Manifestum est, quòd sicut se habet a. ad b., sic b. ad c., c. ad d., & sic continuè: & sicut se habet e ad f., sic f. ad g., g. ad h. &c., & sic continuè.

M. sit a.	bonificativū, vel	c. bonificativum.
b.	bonificare.	f. bonificabile.
c.	magnificativū.	g. magnificativū.
d.	magnificare.	h. magnificabile.

Certum est, quòd sicut a. ad b., sic c. ad d., vel sicut e. ad f., sic g. ad h.

N. O. Antequam horum N. O. tibi

Geometricè continuè. Sicut se habet 1. a. ad 2. a., sic 2. a. ad 3. a., & 3. a. ad 4. a., vel
Sicut se habet 1. a. ad 2. b., sic 2. b. ad 3. c., & 3. c. ad 4. d.

nam quia 2. a. & 2. b. sunt arithmeticè æqua-
lia, necessariò est ut 1. a. ad 2. b. = 2. a.,

sic 2. b. ad 3. c. = 3. b.

Geometricè discretè. Sicut se habet 1. a. ad 2. a., sic 4. a. ad 5. a., vel
Sicut se habet 1. a. ad 3. a., sic 2. a. ad 4. a., vel
Sicut se habet 1. a. ad 3. b., sic 2. b. ad 4. c.

Arithmeticè continuè. Sicut se habet 1. a. ad 1. b., sic 1. b. ad 1. c. &c., vel
Sicut se habet 2. a. ad 2. b., sic 2. b. ad 2. c. &c.

Arithmeticè discretè. Sicut se habet 1. a. ad 1. b., sic 1. c. ad 1. d. &c., vel
Sicut se habet 3. a. ad 3. c., sic 3. b. ad 3. d. &c.

P. *Proportio simplex* est illa, quæ constat principiis simplicibus.

Q. *Proportio composita*, quæ compositis;
sed quia Principia simplicia sunt in duplice

ponam exempla, scire debes, quòd *Proportio Arithmeticæ* in mea Schola sit illa, cuius principia sunt omnino æqualia; *Proportio vero geometricæ*, cuius principia sunt tantum similia, ut infrà clariùs indicabo de *Proportione simplici*: unde cum bonitas, magnitudo, duratio, potestas sint principia omnino æqualia, ingrediuntur proportionem arithmeticam; & ideo ponuntur in circumferentia circuli, ad denotandum, quòd, sicut principia circumferentiarum, scilicet singula puncta illius sunt omnino æqualia, sic principia primitiva meæ Artis posita in circumferentia sint omnino æqualia: & sicut semidiameter circuli seu Radius à centro ad circumferentiam extensus constat principiis, h. c. punctis seu unitatibus quantis similibus tantum, & non æqualibus, sic a., quæ est prima bonitas in radio, & b., quæ est secunda bonitas in radio, & c., quæ est tercia, & d., quæ est quarta &c., & sic usque ad circumferentiam, sint principia continuè proportionalia geometricè: & quod dixi de bonitatibus, hoc intellige etiam de magnitudinibus, durationibus, potestatis &c.; & quod dixi de principiis simplicibus, intellige quoque de compositis: igitur N. O. applicata ipsis L. M. dabunt tibi exempla Proportionum arithmeticæ & geometricæ, continuæ & discretæ sic: 1. a.
2. a. 3. a. 4. a. &c., 1. b. 2. b. 3. b. 4. b. &c.,
1. c. 2. c. 3. c. 4. c. &c., 1. d. 2. d. 3. d. 4. d. &c.

Hâc signaturâ factâ sic formabis Schema arithmeticè & geometricè proportionarium tam continuè, quam discretè; & primò

Sicut se habet 1. a. ad 2. a., sic 2. a. ad 3. a., & 3. a. ad 4. a., vel
Sicut se habet 1. a. ad 2. b., sic 2. b. ad 3. c., & 3. c. ad 4. d.

sic 2. b. ad 3. c. = 3. b.

Sicut se habet 1. a. ad 1. b., sic 1. b. ad 1. c. &c., vel
Sicut se habet 2. a. ad 2. b., sic 2. b. ad 2. c. &c.

Sicut se habet 1. a. ad 1. b., sic 1. c. ad 1. d. &c., vel
Sicut se habet 3. a. ad 3. c., sic 3. b. ad 3. d. &c.

differentia, secundum quòd sunt in duplice situ naturæ, nempe in situ recto & circulare, ut ex antedictis patet, ideo *Proportio simplex* & *composita* sub hac prima differencia

rentia consideranda est ; nam hæc est supremum Principium omnium reliquarum Proportionum simplicium & compositarum : sunt itaque in genere duæ Proportiones simplices , quarum una se habet in forma *Rota*, & altera in forma *Scale*.

Proportio simplex , quæ est in forma *Rota*, habet has proprietates , quarum *prima* est , quòd quodlibet principium simplex sit æquale primo principio & ultimo: *secunda* est , quòd ratione suæ æqualitatis non habeant inter se ordinem prioritatis & posterioritatis, superioritatis & inferioritatis: *tertia* est, quòd comparando unum alteri in sua genesi non producant nisi proportionem arithmeticam simplicem. Disc. quid est Proportio arithmeticæ simplex ? Mag. est illa , quæ utitur solâ additione & subtractione, nec ullo modo adhibet multiplicationem & divisionem.

Proportio simplex , quæ est in forma *Scale*, habet has proprietates, quarum *prima*, quòd nullum principium simplex sit primo & ultimo æquale, imò etiam si in infinitum divideretur, non esset commensurabile ab illis : per hanc proprietatem tibi revelatur differentia primorum Principiorum harum duarum proportionum simplicium, scilicet, quòd , quamvis quodlibet illorum sit per totum alterum, tamen sit intransmutabile in alterum, & perpetuò retineat suam simplicitatem, licet ambo agentia in se mutuò producant tertium Principium , quod est primum Principium Proportionis compositæ ex duabus simplicibus , scilicet arithmeticâ & geometricâ. Hoc est fundamentum, Fili, per quod detegitur error Mathematicorum tam antiquorum,quam recentiorum, qui confinxerunt tertium genus proportionis non productum à duobus antedictis , quod harmonicum intitularunt, cuius fallaciam in Secreto meæ *Musicae* ostendi : ratio autem hujus fundamenti elicetur è supra Proportione ; nam sicut in Divinis non posset esse tertium Principium, nisi procederet à primo & secundo , & esset medium sapiens naturam utriusque, ut sonat regula medii, sic in creaturis, in quibus singulis relucet similitudo hujus supremæ Proportionis, non posset esse tertium Principium Proportionis, nisi procederet à primo & secundo . *Secunda*, quòd ratione suæ inæqualitatis habeant inter se talem ordinem, ut alligata sint singula suis locis, ita, ut secundum non possit oœcupare locum

tertii , quarti vel alterius : unde situantur unum sub altero, & habent ordinem prioritatis & posterioritatis. *Tertia*, quòd, considerando productionem horum primorum Principiorum, non sit locus nisi multiplicationi & divisioni ; quamvis in usu ad inventienda particularia æquè admittant additionem & subtractionem , ut Principia Rotæ multiplicationem & divisionem.

In hac tertia proprietate latent adhuc plures aliæ, quarum *duas* mirabiles omnibus hucusque Geometris ignotas & infinitæ utilitatis indicabo : *una* est, quòd subsequenti formula proportionis duplæ, scilicet c. i. 2. 4. 8. 16. contineatur non tantum regula producendi Principia simplicia seu gradus simplices Scalæ, sed integrum Systema Proportionis geometricæ simplicis, ita, ut mediantibus his Principiis paucissimis universalissimis habeatur instrumentum inventi infinitas differentias geometricè proportionalium particularium ab his universalibus descendenter: *altera* est, quòd datâ quâcunque serie geometricè proportionalium in proportione geometrica simplici contentorum datur infallibilis methodus ab illa perveniendi ad quamcunque seriem excogitabilem naturaliter cum illa & necessariò connexam; quod stupendum artificiū præterquam quòd nemini fuit ha-ctenus patefactū, habet sibi annexum adhuc alterum, si non majus, saltem æquale, novi generis logarithmorum, hac lege construendorum, ut solâ nudâ additione numerorum non arithmeticè, sed geometricè proportionalium producantur dicti logarithmi, ita, ut non necessè sit in tabulis logarithmorum dato logarithmo querere è regione geometricè proportionalem, sed ipse logarithmus sit ipsemet geometricè proportionalis.

Disc. Hoc impossibile videbitur omnibus Geometris. Mag. bene videbitur tale ipsis ; nam est impossibile tales logarithmos condere adhibitis illorum principiis, non ad proportionem geometricam, sed arithmeticam à natura destinatis; hinc provenit, quòd multa, quæ inter incomensurabilia ab ipsis fuerunt hucusq; posita, talia sint non in se ipsis, sed ob defectū indebitæ mensuræ illis applicatae : dabo exemplum.

Quadragesima septima Propositio Lib. 1. Eucl. demonstrat, quadratū hypothenuſæ quadrati esse æquale quadratis duob⁹ laterū, unde clarum est, quadratum lateris ad qua-

R

dratum hypothenusæ esse in proportione subdupla : & quia radices horum quadratorum cadunt inter 1. & 2., inter quos nullus est numerus rationalis , bene afferunt, has radices esse incommensurabiles: tu autem, Fili, scis, quod in mea Scala universalis unitas & binarius sint principium & finis Scalæ : & quia inter hos duos terminos sunt adhuc multa media geometricè proportionalia, scilicet quæ suprà posui o. 1. 2. 4. 8. 16., positâ radice quadrati lateris loco 1. vel o. primi gradus scalæ quare radicem quadrati hypothenusæ in cæteris gradibus intermediis, & invenies, an sit incommensurabilis ; sed ne de obscuritate me accuses, observa sequentem praxin.

Quia quadrata sunt ut 1. ad 2., suppose loco horum quadratorum duas lineas, quæ sunt principium & finis meæ scalæ, & se habent ut 1. ad 2.; cùm ergò quadrata sint in duplicata ratione laterum seu radicum , extrahantur radices, prout fieri solet in logarithmis ordinariis, nempe bissecan do numeros sic : quia quadrati 1. radix est etiam 1., & quadratum 2. est $\equiv 32.$ in scala, si 32. dividantur per 2., quotus erit 16.; ergò 1. & 16. dabunt radices desideratas in scala, scilicet 1. pro radice quadrati lateris, & 16. pro radice quadrati hypothenusæ. Disc. videtur inimaginabile, quod numeri 1. & 16. possint esse radices horum quadratorum. Mag. verum est, quamdiu in imaginatione tua hærebunt numeri arithmeticæ constituti ex unitatibus arithmeticis; sed si semel assueveris corrigere hunc habitum imaginando numeros geometricos eorumque unitates, statim disparatebit hæc inimaginabilitas.

Poterit etiam inventio harum radicum aliâ viâ institui, sic : quia differentiæ proportionalium sunt etiam proportionales, si loco primi quadrati assumatur iterum 1., quæ est ipsum principium omnium differentiarum positarum inter 1. & 2. lineas assumptas loco quadratorum, & loco secundi quadrati capiatur 2., quæ est 32. differentia ; nam dividendo hanc per 2. prodibunt iterum 16., ut antea : vides nunc , Fili, præter solutionem hujus problematis etiam eandem commoditatem extrahendi radices quadratas ac cubicas, qualis habetur in logarithmis ordinariis : præterea aliud mirabile Secretum, scilicet, meos logarithmos esse meros numeros rotundos, nec ullas habere fractiones, nec esse indeterminatos.

Dis. Sed quomodo cognosci poterit, Pater , quinam numeri pertineant ad Scalam , & quinam ad Rotam ; volo dicere, quinam sint quærendi in proportione arithmeticæ simplici, vel in proportione geometricæ simplici, vel in composita ex ambabus? Mag. si quæstio tibi offertur in numeris, facile discernes ; nam omnes numeri, qui cadunt in 1. 2. 4. 8. 16. &c., vel eorum replicati, pertinent ad Scalam, & omnes, qui hos intermediate, ad Rotam, v. g. 3. 5. 6. 7. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15., vel eorum replicati.

Disc. Ergò ex his numeris ultimis non possunt fieri series proportionalium geometricè. Mag. imò possunt, sed non pertinent ad scalam proportionis geometricæ simplicis, sed compositæ : v. g. hæc series 1. 3. 9. 27. &c. in tripla proportione progressiæ non est quærenda in Scala, nec in Rota , sed in composito ex utraque ; nam si interponatur huic seriei series proportionis simplicis geometricæ, scilicet 1. 2. 4. 8. 16. sic : 1. 2. 3. 4. 8. 9. 16. 27. statim apparebit, hos numeros esse mixtos ex arithmeticis & geometricis unitatibus ; 2. enim 3. & 4. tantum differunt unitate arithmeticæ, item 8. & 9.; & est mirum , hoc neminem Geometrarum observasse : hæc autem est regula infallibilis, quod unitates unius seriei simplicis non debeant ingredi unitates alterius seriei simplicis ; nam alias tolleretur differentia, quæ est inter simplex & compositum, & inter simplex & simplex.

Disc. Si autem mihi quæstio propnatur in notis universalibus, videlicet in litteris vel in aliis quantitatibus, v. g. lineis, superficiebus, corporibus, ponderibus, qualitatibus, quomodo dabo solutionem? Mag. quæ faciliè, inspice sequens exemplum ; quod ut ritè intelligas, notæ debes antequam accedas solutionē quæstionis, utrum quæstio sit rationalis, vel non? nam si quæstio non esset rationalis , impossibilis esset ejus solutio rationalis.

Disc. At quomodo discernam, quanam quæstio sit rationalis , & quæ non ? Mag. illa quæstio est rationalis , quæ non quærit aliquid contrarium naturæ rei quæstæ. Disc. hoc ipsum videtur mihi impossibile scitu in principio investigationis ; nam cùm natura rei investigandæ in principio sit ignota, nequit Artifex scire , quid cum natura illius concordet , aut quid illi contrarietur. Mag. ita est, attamen aliquid debet esse notum de re investigabili;

nam

nam si nihil esset notum, impossibile esset illam invenire, cum nullum ignotum sit investigabile & inventibile per ignotum: quapropter cum omne, quod queritur, sit particolare, & id, cum quo sit investigatio, sit universale vel aliud particolare notum ac connexum cum particulari ignoto per universale notum, quando tibi proponitur questionis, inspice terminos questionis, ut in illis videoas, quodnam universale vel particolare notum continetur, quod habeat naturalem connexionem cum particulari ignoto & quæsito; quo invento aggredi poteris investigationem solutionis questionis; de hoc autem universalis vel particulari jubeo te cautum esse, ne sit irrationale & contra naturam rei quæsitæ: e. g.

Proponatur tibi sequens questionis in Musica: quia claves c. g. in tastatura sonant quintam, & c. c. octavam, & octava est in proportione dupla, quinta vero in proportione sesquialtera (secundum Antiquorum & Recentiorum opinionem) queratur motus incipiendo à c. inferiori, ascendendo in g., & à g. in d., scilicet de quinta in quintam, donec ultima quinta incidat in c. superiorius vel inferius. In hac questione comprehenditur fundamentum totius Scientiarum harmonicae, ad cuius solutionem recte instituendam pondera terminos questionis; nam sicut in Grammatica quodlibet nomen continet principia, ex quibus componitur, & in quæ potest resolvi tanquam particulare in sua universalia, sic quæcumque questionis proponatur, si meam Arthem non ignoraveris, solo intuitu terminorum questionis statim tibi obviam venient principia universalia in illa contenta, quibus solutionem efformare poteris eadem facilitate, quâ dicti verbi vel nominis in Grammatica.

Unde examinando datam questionem statim tibi occurrent sequentia: *principium*, scilicet c., & *finis*, scilicet c., & *motus* de principio ad finem per *medium*, quod est g., *ascendendo*, *descendendo*, *circulando*: hic vero motus debet esse *continuus*, quia debet fieri de una quinta in alteram continuè, & non interruptè; & debet fieri salvâ proportione quintæ & octavæ, quia omnis operatio cum principiis debet fieri sine destructione principiorum; nam si principia destruerentur, nullum emerget ex illis principiatum. Ecce modum eliciendi universalia & particularia nota, per quæ jam in-

stituenda est investigatio solutionis: sed quia in questione præter supradicta principia per se nota, vel demonstrata ponuntur aliqua principia supposita tanquam certa, & non demonstrata; v. g. quod c. c. sint in proportione dupla vel subdupla, & c. g. in proportione sesquialtera, aut inquirendum est primò ante solutionem questionis, utrum hæc principia sint rationalia vel irrationalia, aut in ipsa solutione impossibilitas finis quæsiti demonstrabit irrationalitatem factæ positionis; quod in dato casu sic eruitur:

Demonstratum est in *Musica*, octavam esse in ratione dupla, hoc est, ut 1. ad 2., ponamus igitur, rationem quintæ esse in proportione sesquialtera, hoc est, ut 2. ad 3., manifestum est, quod ratio octavæ cadat in Scalæ, cum sit de proportione geometrica simplici, imò comprehendat ipsa primitiva principia totius Scalæ; sed quinta non erit in Scala, quia numeri 2. 3. differunt unitate arithmeticâ: admoto igitur triangulo rubeo principii, medii & finis, & elicita ex illo conditione secundum meam Arthem, quod medium est id, per quod finis influit in principium, & principium refluxit in finem, sapiens naturam utriusque, certum est, quod c., qui est finis in Scala musica, debet posse influere in principium, quod est c., & c. principium refluxere in finem c. per medium, quod est g. sapiens utriusque naturam; cum autem g. sit extra naturam Scalæ principiorum c. c., si positio sit vera, est impossibile, ipsum c. per g. ullo modo influere in c., nisi illius fluxus sit extra Scalæ; & si sit, erit extra naturam, nec rationalis.

Et ut data demonstratio magis confirmetur, assumatur alia conditio ex positis principiis: *principium*, *medium* & *finis* necessariò differunt & concordant: hæc conditio nullies demonstrata est in meis Libris, & ex definitionibus principiorum, ex quibus conditio subsistit, facile elicetur: igitur proportio octavæ & quintæ necessariò debent differre & concordare; sed hoc est falsum, si positio est vera: nam si quinta est ut 2. ad 3., ponatur loco unisoni 2., ergo quinta erit 3., & octava erit 4.; & sic 2. ad 4. erit in proportione geometrica, & 2. ad 3., 3. ad 4. erunt in proportione arithmeticâ: ergo erit differentia inter proportiones sine concordantia; & hoc est impossibile.

R. 2

Innu-

Innumeræ alias demonstrationes falsitatis & impossibilitatis hujus suppositi poteris facere, si conditionibus supradictis jungas alias conditiones ex *Libro Proposit.* Art. Dem. desumptas, vel secundum Artem formatas.

Ut autem videoas evidentiam hujus veritatis, ponam tibi ob oculos calculum circulationis quintarum à c. incipientium & terminantium in c. secundum hypothesin proportionis quintæ antiquorum & modernorum Musurgorum.

Duodecim Quinta. Septem Octava.

c	o	4096.	o	4096.
g	1	6144.	1	8192.
d	2	9216.		
a	3	13824.		
e	4	20736.	2	16384.
h	5	31104.	3	32768.
f*	6	46656.	4	65536.
c*	7	69984.		
g*	8	104976.	5	131672.
d*	9	157464.		
a*	10	236196.	6	262144.
e*	11	354294.		
h*	12	531441.	7	524288.
		524288.		

Differentia 7153 inter 5tam & 8vam.

In Tabella superiùs posita prima columna denotat claves duodecim quintarum continuè sibi succendentium: secunda columna repræsentat ipsum numerum & ordinem quintarum: tertia columna dat numeros harmonicos secundum proportionem 2. ad 3. computatos: quarta signat septem octavas, & quinta proportiones octavarum in numeris exhibit.

Igitur in columna clavium contempnare terminum duodecimæ quintæ, qui est h*; & quia h* est adhuc medium inter h & c., manifestum est, quòd duodecima quinta non se extendat usque ad octavam c.; cùm sit majus intervallū inter h & c., quàm inter h & h*, quacunq; demūratione instituatur divisio, dummodo quintæ manent in eadem proportione, & non dissonent tam inter se, quàm à tertiiis majoribus.

Hoc factō adi columnam tertiam, & confer numerum ultimum duodecimæ quintæ cum numero ultimo septimæ octavæ parallelō, & videbis, dictam duodecimam quintam prætergredi limites octavæ; quod secundum naturalem dispositionem clavium ostendimus impossibile: quòd si continetur series quintarum cādem proportione in infinitum, nunquam ulla illarum coincidet cum octava, quod est evidens indicium falsitatis assumptæ proportionis; cùm omne principium per medium necessariò debeat posse refluere in suum finem: quæ conditio superiùs posita tanquam principium universalissimum & verissimum est indestructibilis.

Disc. Oculus videt, & intellectus intelligit, & uterque affirmat, esse verum, quod dicas, Pater, sed auditus videtur totum negare; nam quando secundum dictam proportionem Antiquorum extenduntur duæ chordæ in monochordio, vel formantur duæ fistulæ, semper sonant quintam: & hæc regula observatur ab Artificibus instrumentorum musicorum. Mag. quando potentia non regitur ab Arte, oritur experimentum fallax: unde quia tam antiquis quàm modernis Artificibus vera Ars experimentandi fuit incognita, non est mirum, quòd etiam in experimento investigandi & inveniendi principia harmonica fuerint delusi: imò mirandum est, Recentiores aliàs veterum inventis parùm propitios, in hoc examine proportionum harmonicarum tantâ religione plantas illorum pressisse, vel quasi esset temerarium de certitudine principiorum inventorum dubitare, vel quasi superfluum in rationes Antecessorum inquirere; & si hoc ita esset, mea Ars esset frustranea; quod est impossibile, cùm DEUS & Natura nihil faciant frustra.

„ Unde quicunque particolare in hac „ Arte diligit invenire, non oportet, eum „ esse rebellem, neque inertem, nec cespī „ tantem, nec timidum, nec assidentem abs „ que ratione necessaria dictis Philosophorum, qui, opinantes in omnibus verum dicere, in aliquibus „ erraverunt &c.: nam quicunque in hac „ Arte peritus fuerit, & sequitur ejus princi „ pia, prout doctrina supradicta est, sciet me „ diante auxilio ipsius A. Secreta Naturæ reperire „ &c., & per se sciet invenire libros & com „ pilare; propterea sciet inquirere, utrum „ in antiquis scientiis error incidat, aut si „ illi, qui illas invenerunt, veram habue „ , rc

„re doctrinam, vel si secundum naturalem
„sensem eas ordinaverunt; nam haec Ars
„dabit ei regulam & doctrinam cognoscendi,
„di, si ignoranter in aliquo erravere, at-
„que compellet, plus diligi scientiam eo-
„rum in his, in quibus eorum intellectus
„non à veritatis semita deviarunt, Doc-
tor Illum. in Art. Dem. Dist. 3. mod. 6. n. 4.
fol. 47. Tom. 3.

Causa autem proxima hujus supradictæ deceptionis fuit haec, quia cum experimentum non fuerit intellectuale tantum, sed intellectuale & sensuale simul, & sensus ratione suæ limitationis & imperfectionis non possit perfectè judicare de minimo, quod est extra terminum sensus, nisi recurrat ad altiorem & sibi unitam potentiam intellectus, audientes Antiqui sonum concordan-
tiae quintæ, & videntes in chordis mensuram longitudinum, vel in malleis mensuram ponderum, quæ erat in dicta proportione sesquialtera, & quam proxime accedit ad veram proportionem, judicarunt, hanc esse veram rationem quintæ: sed si sub data ratione continuassent in monochordio quintarum fluxum vel ascendendo vel descendendo in circulum, post repetitionem aliquot quintarum error, qui in una quinta est insensibilis, in pluribus quintis de potentia auditus venisset in actum, & factus esset sensibilis: hanc autem experiendi methodum ipsis subministrare potuisset Ars & Intellectus, in hoc, quia Intellectus per principia Artis intelligit, sequentem conditionem esse indeceptibilem, quod omnis motus naturaliter movetur ad perfectionem; & ideo movetur de principio per medium ad finem, in quo est major perfectio, quam in principio, quod non est finis; alias definitio finis esset falsa, scilicet, quod finis sit id, in quo principium quiescit: & quia finis, qui est ipsum principium, est major finis omnibus finibus, scilicet DEUS, ideo omnis finis creatus, quanto magis unitur cum suo principio, & principium cum suo fine, tanto magis accedit ad similitudinem supremi Finis, & per consequens tanto major est: unde cum totum hoc fiat in motu circulari, & non in motu recto, omnis perfectio motus tam naturalis quam artificialis à DEO & Natura est ordinatus in circulum.

Fili, haec est Regula, quam sensus debet recipere ab intellectu ad perficiendum dictum experimentum sensuale, quam comitari possunt millesæ aliae ex mea Arte pe-

titæ, quamvis haec sola sufficiat non ad hoc particulare solum, sed innumera alia mediante illâ invenienda. Plura de hac materia invenies in *Capite sequenti*, & in *Secreto Musice & Arithmeticæ*, ubi reperi est tabula logarithmorum naturalium mirâ & jucundâ inventione in unica simplici & universalî proportione exhibentem proportiones particulares omnium intervallorum harmoni-
corum possibilium.

Jam ut revertamur ad nostrum propo-
situm, accedamus ad solutionem alicujus profundæ Quæstionis universalissimæ, à cuius solutione pendet inventio plurimo-
rum Secretorum in omni Scientia: igitur quæritur: *Quomodo Trinitas est principium productionis omnis multitudinis?* principia uni-
versalia hujus quæstionis sunt *Trinitas*, *principium*, *productio*, *multitudo*, ut ad sensum patet: ponatur modò quæstio in literis sic:
quia terminus relativus *Trinitatis* est *unitas*, & terminus relativus *unitatis* est *multitudo*, sit a. *unitas*, b. *Trinitas*, c. *multitudo*; & quia termini relativi *principii* sunt *medium* & *finis*, sit d. *principium*, e. *medium*, f. *finis*; & quia *productio* continetur sub angulo *operationis*, sit g. *productio*: quare vides, quod omnes literæ rationales hujus verbi rationalis, volo dicere, hujus quæstionis, sint excerptæ ex Figura T.; sed ut memoriæ consulas, fac tabellam, ut moris est in Arte.

a	Unitas.
b	Trinitas.
c	Multitudo.
d	Principium.
e	Medium.
f	Finis.
g	Operatio seu Productio.
h	Quaternitas.

Hoc facto suppono, quod scias meam Artem, & per consequens scias formare conditiones ex principiis Figuræ T.; nam haec conditiones sunt *Maximæ* seu *Dignitates*, per quas fiunt demonstrationes, sicut fiunt in Mathematica: stante ergo supposito sic solves quæstionem.

1. Manifestum est, quod a. sit d. ipsius a.; quia si non, in a. non esset g.; & si in a. non esset g., in a. non esset perfectio; quia omne, quod caret g., caret perfectione: & si in a. esset g., & non esset g. ipsius a., sequeretur, quod a. operaretur contra suam naturam; quod si faceret, a. & perfectio essent contraria; & hoc est impossibile.

2. Quia in a. est g. ipsius a., inter a. & a. est differentia; si enim inter a. producens & a. productum non esset differentia, sequeretur, quod in a. esset g. sui ipsius; & si a. se ipsum produceret, sequeretur, aut quod a. ante suam productionem non esset, & sic in nihilo esset g.; quod est contradictionis: aut si esset, in a. frustra esset g.: ergo inter a. & a. est differentia.

3. Si a. est perfectum, in a. est perfectum g.; & si in a. est perfectum g., a. producit perfectum a.; & si producit perfectum a., a. producens & a. productum sunt aequalia; & hoc per se patet.

4. Quia a. producens est d. ipsius a. producti, a. productum est f. ipsius a. producentis; & quia a. f. est aequalis ipsi a. d. in perfectione, est idem g. in a. f., quod est in a. d.; & quia est idem g. in utroque, ergo a. d., a. f. producunt a. e.; quia si non, sequeretur, quod g. in utroque esset frustra; & si non esset idem g. in utroque, sed distinctum, sequeretur, quod quodlibet a. produceret distinctum e.; & si produceret, sequeretur, quod in utroque e. esset differentia sine concordantiam inter se, quam cum ipsis a. d., a. f., quia e. productum ab a. d. non concordaret cum e. producto ab a. f., nec cum a. f., & e. productum ab a. f. non concordaret cum e. producto ab a. d., nec cum a. d.; & hoc est impossibile.

5. Sicut a. d. & a. f. sunt distincta ab invicem, sic necessariò a. e. est distinctum ab utroque; quia si non, sequeretur, quod a. e. non esset aequalis ipsis a. d. & a. f. in differentia; & si non, non esset ipsis aequalis in perfectione; & si non, non esset perfectum g. in a. d., a. f.; & hoc est impossibile.

6. Quia a. e. est perfectum e., inter a. d., a. f., in a. e. non est g.; quia si esset, a. e. produceret per idem g. aliquid cum ipsis a. d., a. f.: supponamus, illud esse a. h., ergo a. h. erit extra d. e. f.; quia si non, sequeretur, quod in d. e. f. non sit a.: & si sunt plura d. vel e. vel f., ergo unum d. e. f. non est perfectum; & hoc est impossibile: & si a. h. est extra d. e. f., ergo est extra a. ipsorum d. e. f.; & sic iterum est extra perfectionem illorum: ergo patet, in a. e. non esse g.

7. Si in a. e. non est g., & non est aliquid, quod sit aequalis g., in a. e. est defectus, aut g. non est perfectio; & si g. esset in a. d., a. f., & non esset perfectio, sequeretur, totam perfectionem ipsorum a. d., a. f.

esse terminatam in g.; & si sic, non esset infinita; quod est impossibile: ergo in a. e. est aliquid aequalis g., quod est g. passivum ipsius g. activi.

8. Quia in a. sunt d. e. f. convenientia cum perfectione, in a. est b., & in b. cta.; quia si in a. esset b., & in b. non esset a., sequeretur, quod a. esset majus, & b. minus; & si sic, b. non esset aequalis a.; & hoc est impossibile.

9. Quia in a. est b., in a. est c.; & quia in b. est a., in c. est a.; quod si non, sequeretur, quod b. non esset c.; & si b. non esset c., sequeretur, quod in d. e. f., quae sunt b., non esset differentia; & hoc est falsum, ut supra probavimus.

10. Si a. esset in b., & b. in a., & a. non esset b., nec b. esset a., sequeretur, quod a. b., quae essent idem, essent majora, quam a. b., quae non sunt idem; & si essent, essent d. ipsorum a. b., quae non sunt idem; quia si non, sequeretur, quod minora a. b. non essent à majoribus a. b.; & si non, a. b. minora vel nihil essent, vel essent à se ipsis; & si essent à se ipsis, essent aequalia supremis a. b.; & hoc est impossibile & contradictionis.

11. Quia a. est d. ipsius a. supremi per §. 1., a. est d. ipsius a. inferioris per §. 10.; & quia a. est d. ipsius a. inferioris, sequitur, quod b. sit d. ipsius b. inferioris; quia si non, sequeretur, quod a. b. in g. ad extra non essent aequalia; & si in g. ad extra non essent aequalia, non essent idem; & hoc est contra §. 10.

12. Quia in a. est g. ipsius a. per §. 2. & 11., & in b. est g. ipsius b. per §. 11., & a. est b., manifestum est, quod a. sit d. ipsorum a. b. inferiorum, & similiter b. sit d. ipsorum a. b. inferiorum; & quia est impossibile, quod a. b. inferiora sint aequalia ipsis a. b. supremis, sequitur, quod a. b. inferiora non sint idem.

13. Quia a. supremum est perfectum per §. 3., & a. inferior est imperfectum, in a. inferiori est imperfectum g.; & si est, producit imperfectum a.; & si producit, a. producens & a. productum sunt inæqualia, & hoc ex dicto §. patet.

14. Quia a. inferior producens est d. ipsius a. inferioris producti, a. productum est f. ipsius a. producentis per §. 4.; & quia a. f. est inæqualis ipsi a. d. per §. 13. in perfectione, non est idem g. in a. f., quod est in a. d.; & quia non est idem g. in utroque, sed proper-

ter

ter inæqualitatem ipsorum a. d., a. f. majus in uno, & minus in altero, est impossibile, quòd a. d., a. f. producant æquale a. e.

15. Sicut d. e. f. suprema sunt distincta ab invicem, ut probatum est in §. 5., quamvis sint idem in a., sic necessariò d. e. f. inferiora sunt distincta ab invicem, quia non sunt idem in a., sed tantum unita in illo.

16. Quia a. e. supremum est perfectum e. inter a. d., a. f. per §. 6., & a. e. inferius non est perfectum e. inter a. d., a. f. inferiora, sequitur, quòd a. d., a. f. inferiora non possint habere perfectum f. sui g. in a. e. inferiori, sicut a. d., a. f. suprema in a. e. supremo; quia si possent, sequeretur, quòd a. d., a. e., a. f. inferiora in b. essent æqualia supremis; & hoc est impossibile.

17. Quia a. f. inferius non est æquale in perfectione ipsi a. d. inferiori per §. 13., & per consequens non habet æquale g. cum ipso per §. 14., & non est idem g. in a. d., a. f. inferioribus per §. 4. & 14., a. e. est constitutum ex majori & minori g.; & quia f. ipsius majoritatis & minoritatis est æqualitas, sequitur, quòd g. ipsius a. e. tendat ad f. aliquis e., in quo est æqualitas sinè majoritate & minoritate.

18. Quia major æqualitas, quæ est possibilis in inferioribus d. e. f., non est in e., ut patet ex §. 17., major æqualitas illorum non est in b.; quia si esset, in b. inferiori esset f. in e., & e. in f.; & si esset, e. non tenderet ad f.; & hoc est contra dictum §.

19. Cùm e. inferius naturaliter tendat ad f., ut §. 17. & 18. demonstrant, inter e. & f. est e.; quia si non, e. jam esset in f., vel f. in e.; & si inter e. & f. est e. conveniens cum æqualitate, ergò e. non tenderet ad f., sed quiesceret in e., quod est inter e. f.; & hoc est impossibile, cùm nullum e., quod est inter d. f. vel e. f. possit convenire cum æqualitate.

20. Per §. antecedentem est demonstratum, quòd inter d. f. sint duo e. necessariò; quia si non, inter inferioris & supremum e. non esset differentia; & quia in supremo e. est suprema æqualitas per hoc, quia est in b., sequitur, quòd in inferiori e. sit infe-

rior æqualitas per hoc, quia est in h. conveniens cum majoritate & minoritate; sed quia f. ipsius e. inferioris est e. supremum, sequitur, quòd e. inferioris tamdiu tendat per e. conveniens cum majoritate & minoritate in h., donec possit quiescere in e., concordans cum æqualitate sinè majoritate & minoritate in b.

Et per hoc, Fili, ostenditur, quomodo *Trinitas sit principium productionis omnis multitudinis per medium quaternitatis*, quod erat demonstrandum; & simul hoc exemplo monstratur, quòd methodus mea demonstrandi & solvendi quæstiones sit longè facilior, certior, universalior, quàm methodus demonstrandi hactenus usitata in Mathematica. Nunc compleamus doctrinam de Proportionibus.

R. *Proportio Äqualitatis* maximè locum habet in faciendis demonstrationibus in Theologia, & propriè concordat cum proportione N., hoc est, arithmeticæ: sed advertendum, quòd quandoque sumatur *realiter*, quandoque *intentionaliter*; *realiter* sumitur, quando comparantur inter se Personalitates; *intentionaliter*, quando referuntur ad invicem Attributa D E I, ut sequentia exempla docent: est autem hæc proportio æqualitatis, quæ est in Divinis, Regula, per quam & secundum quam regulantur omnes proportiones æqualitatis, majoritatis & minoritatis, quæ sunt in creaturis; quia suprema æqualitas est mensura omnis inferioris æqualitatis & inæqualitatis: & hoc est illud mirabile principium, quod in Algebra speciosa sortitum est nomen æquationis, unde ejus usus est perpetuus in mensurandis omnibus proportionibus æqualibus & inæqualibus particularibus. Sit igitur

Primo inter Personas & Personas

a	Pater.	g	Spiratio passiva.
b	Filius.	h	Innascibilitas.
c	Spiritus Sanctus.	i	Innascivitas.
d	Generatio activa.	k	Inspirabilitas.
e	Generatio passiva.	l	Inspirativitas.
f	Spiratio activa.		

1. Sicut se habet a. ad d., sic b. ad e., & è converso.
2. Sicut se habet a. ad h., sic b. ad i., & è converso.
3. Sicut se habent a. b. ad f., sic c. ad g., & è converso.
4. Sicut se habent a. b. ad k., sic c. ad l., & è converso.
5. Sicut se habent a. b. ad k., sic a. c. ad h.
6. Sicut se habent b. c. ad i., sic b. a. ad k.

Ex his & pluribus æquationibus possibilibus sequuntur multæ demonstrationes, qualis est ista n. 7., scilicet si Spiritus Sanctus non procederet à Filio, non distingueretur ab illo, quæ manifestè evertit rationes ab Authoribus in contrarium allatas. Item n. 8. si in Spiritu Sancto esset idem d. cum a. respectu b., Filius non esset Filius, sed Spiritus Sanctus; & si sic tolleretur distinctio inter b. c.; quod est impossibile.

Secundò inter Personas & Dignitates sic:

a	DEUS.	i	Actus.
b	Essentia.	k	Paternitas.
c	Perfectio.	l	Filiatio.
d	Identitas.	m	Processio.
e	Distinctio.	n	commune.
f	Differentia.	o	proprium.
g	Concordantia.	p	Contradiccio.
h	Æqualitas.	q	Creatura.

Intellectuāliter intelligimus, quod, si
in a. non esset k. l. m., in a. non esset e.;

& si k. l. m. non essent unum a., in k. l. m.
non esset d.; & si sic, in a. non essent d. e.;
& si in a. non essent d. e., in a. non esset c.;
nam manifestum est, quod d. sit c.; & sic
non esset c., totum c., quod est in q., ni-
hil esset, cum omne, quod est, sit c.; vel
si esset, esset à se ipso; & hoc est impossibile.
Ex dictis resultat prima propositio:

- i. Nam sicut se habet a. per k. l. m. ad c.,
sic se habent k. l. m. per a. ad d.
cùm inter a. & k. l. m. sit d.,
& inter c. d. sit etiam d.,

Cùm inter ipsa d. e. sit d. , manifestum est, quòd inter illa non sit p.; quia si esset, unum concordaret cum c., & alterum esset contrarium c.; & si esset, non esset d. inter b. d. e.: unde cùm inter d. e. non sit p., neque inter i. d., i. e. est p; quia si esset, non esset eadem proportio inter i. d., i. e., quæ est inter d. & e.; & hoc est impossibile, cùm i. d. sit \perp d., & i. e. sit \perp e., & d. sit \perp e. à qualitate intentionali: est ergò propter h. ipsorum b. d. e. i.

b. d. ad i. d. \hat{u} c b. d. ad i. c.

ut b. ad i., sic

b. c. ad i. c.

b. c. ad i. d.

2. & invertendo

i. d. ad b. d.

& invertendo

üt i. c. ad b. d.

ut i. ad b., sic

i. e. ad b. c.

i. d. ad b. c.

3. Si inter b. k., b. l., b. m. essent d. c., inter illa esset p.; &

4. Si inter k. l., k. m., l. m. essent d. c., inter illa esset p.; ergo

5. Si inter b. k., b. l., b. m. esset e., necessariò

inter k. l., k. m., l. m. effet d.:

*sed quia majus est f. inter k. l., k. m., l. m., intuentibus literas, ideo necessariò est
quàm inter b.k., b.l., b.m., ut patet ad sensum*

6. Sicut b. k., b. l., b. m. ad d., & per consequens ad i. d.,
sic k. l., k. m., l. m. ad e., & per consequens ad i. e.

7. Certum est, quod b. se habeat ad n., ut k. l. m. ad o.; & quia inter b. & k. l. m. est d., si inter illa nullum esset f., sequeretur, quod b. se haberet ad o., ut k. l. m. ad n.; & si

& si sic esset, esset b. ad n. o., ut k. l. m. ad n. o.; & hoc est p.: unde cum hoc sit p., esse d. f. inter b. & k. l. m. non est p.; quia si esset, p. & suum contrarium esset unum & idem; quod est p.

Ex numero 5. 6. & 7. demonstratur fallacia illius axiomatis tam ventilati à Doctribus Theologiæ: Quæ sunt eadem uni tertio, sunt eadem inter se; miro enim modo se torquebant, ut regulam hanc formæ syllogisticæ, quam infallibilem hactenus putabant Logici in rebus creatis, sartam tectamque

servarent etiam in Divinis; cum revera (ut postea videbitur) in creatis nullo modo locum habeat, sed in Divinis tantum, si debito modo applicetur: quod, ut clarius exponatur, ponam octo axiomata, quorum quatuor prima sunt à proposito, & quatuor ultima ab opposito.

1. Quæ identificantur uni tertio, identificantur inter se.
2. Quæ uniuntur uni tertio, uniuntur inter se.
3. Quæ concordant uni tertio, concordant inter se.
4. Quæ sunt æqualia uni tertio, sunt æqualia inter se.
5. Quæ distinguuntur à tertio, distinguuntur inter se.
6. Quæ disuniuntur à tertio, disuniuntur inter se.
7. Quæ contrariantur uni tertio, contrariantur inter se.
8. Quæ sunt inæqualia uni tertio, sunt inæqualia inter se.

Quæ octo axiomata, si debitè intelligantur & adhibeantur, sunt omnia vera & necessaria; si indebitè, sunt falsa & impossibilia.

Antequam comparemus singulos binarios horum axiomatū, nota, quod, quia sit comparatio inter tria numero, primò à comparante deberet statim considerari, an ille *numerus comparabilium* esset *pure realis*, an *pure intentionalis*, vel an *mixtus ex utroque*; & est mirum, à nemine, quod sciam, hoc factum, ex qua inadvertentia non potuit non oriri fallacia: demus exempla.

k. l. m. est ternarius realis,
f. g. h. est ternarius intentionalis,
k. l. b., k. m. b., l. m. b., f. g. k., f. g. l. &c.
est ternarius mixtus.

Sienim comparant k. l. ad b., & sic arguunt: quæcumque identificantur uni tertio, identificantur inter se; sed Pater & Filius identificantur uni tertio, b.e. Essentia, ergo identificantur inter se: quis jam non statim videt fallaciā hujus syllogismi? nam si b. esset tertium in numero reali ad k. l., utique b. k. l. m. facerent quaternitatem in Divinis; quod est impossibile & contra fidem: cum igitur principium, medium & finis hujus syllogismi non sint in una scala (quod deberet esse ad valorem illius) patet illius fallacia. Faciamus quatuor alios, qui omnes quatuor erunt necessarii, sed primus & quartus necessariò falsi, quia impossibilis; secundus verò & tertius necessariò veri.

Quæ sunt eadem uni tertio, sunt eadem inter se,

sed k. l. sunt eadem ipsi m.,
ergo sunt eadem inter se.

Quæ sunt eadem uni tertio, sunt eadem inter se,

sed f. g. sunt eadem ipsi h.,
ergo sunt eadem inter se.

Quæ distinguuntur ab uno tertio, distinguuntur inter se;

sed k. l. distinguuntur ab ipso m.,
ergo distinguuntur inter se.

Quæ distinguuntur ab uno tertio, distinguuntur inter se,

sed f. g. distinguuntur ab h.,
ergo distinguuntur inter se.

Primus & tertius sunt in numero reali, secundus & quartus in numero intentionalī, & consequenter in una scala: secundūm hanc formam poteris facere syllogismos ex reliquo septem axiomatibus, & omnes erunt necessarii; sed in Divinis 6. 7. & 8. erunt falsi, quia in DEO non est possibilis disunio, nec contrarietas, nec inæqualitas.

Disc. Quomodo omnes octo formæ argumentandi sint necessariae, nondum perfectè assequor, Pater, unde da veniam, ut proferam meam ignorantiam per sequentia exempla. Primò: videtur mihi inimagineabile & inintelligibile, quomodo duo possint realiter identificari cum tertio (sive illud tertium sit in numero reali, sive intentionalī) & non identificari inter se. Secundò: multa uniuntur cum tertio, nec propter hoc necessariò uniuntur inter se, ut liquet ex sequenti grosso exemplo, in tribus annulis inter se unitis, nam uterque extreborum uni-

Revelatio

tur cum medio, nec unus unitur alteri. *Tertio:* multa concordant cum tertio, nec concordant inter se, ut ignis & aqua cum aëre, & aër & terra cum igne; & tamen ignis & aqua, aër & terra contrariantur: & quod dubito de tribus, magis negandum puto de illorum oppositis, distinctione, disunione & contrarietate.

Mag. Ad primum respondeo, quòd utique sit tibi inimaginabile & inintelligibile, dari posse talem identitatem cum reali distinctione, si tuus intellectus rationibus finitis in suo discursu nititur, est tamen intelligibile per punctum transcendens, scilicet si ute ris rationibus divinis, quales sunt *Identitas & Distinctio*, quæ in DEO necessariò simul stare debent, & sibi mutuò non opponuntur, si sumantur secundùm datas proportiones: in creatura verò nulla est possibilis identitas realis, sed unio tantum, licet sit possibilis nominalis; nam identitas realis nihil aliud est, quam infinita unio, & infinita unio realis identitas; in creatura autem implicant esse infinitam unionem: quapropter vides, illud axioma primum ad formandos syllogismos reales in creatis non valere: reliquas duas objectiones tibi solvet *Figura X.*, ejusque *tertia & quarta species*, quam consule.

1. Sicut se habet a. ad c., sic b. ad d., & è converso: &
2. Sicut se habet a. ad b., sic c. ad d., & è converso.
3. Sicut se habet d. ad f., sic e. ad f., & è converso.
4. Sicut se habet h. ad c. d., sic g. ad c. d., & è converso.
5. Sicut se habet c. ad k. in i., sic k. ad e. in i.
6. Sicut se habet g. ad h., sic g. l. ad h. l., vel transpositè:
7. Sicut se habet g. ad h. l., sic h. ad g. l.
8. Sicut se habent g. h. in i. ipsius c., sic in c. ipsius i.
9. Sicut se habet c. ad d., sic d. ad i.
10. Sicut se habet f. ad l. f., sic l. f. ad c.
11. Sicut se habet l. c. ad l. d., sic l. d. ad c. d.
12. Sicut se habet l. a. ad l. b., sic l. b. ad l. c.

Ex his & aliis proportionibus æqualitatis educuntur millenæ ac millenæ demonstrationes, tam in Theologia, quam Philosophia & omni alia Scientia, quarum exempla dare esset nimis prolixum: *vide n. 9.* qui est ipsum axioma primum supradictum.

S. *Proportio Majoritatis & Minoritatis* sunt simul tradendæ, nam hæc est propria creaturæ, & per hanc distinguitur à præcedenti; quia sicut est necessarium, quòd in DEO sit æqualitas, sic est necessarium, quòd in creatura sit majoritas vel minoritas: & sicut est impossibile, quòd in DEO sit æ-

Multas alias proportiones possem abstrahere à literis supradictis, quas uti & antedictas tibi in copia subministrabit *Liber tertius Mirandarum Demonstrationum*, ex quo has in literas redegi, ut addicas modum reducendi demonstrationes in proportiones, tanquam in sua principia, & principia in suas literas, ne nimis terrearis, si *Librum quintum Contemplationis* plenum talibus demonstrationibus algebraicis, h. e. literariis, ingrederis.

Tertio inter Dignitates & Dignitates: sit igitur

a	Bonitas.	g	Libertas.
b	Veritas.	h	Necessitas.
c	Voluntas.	i	Potestas.
d	Sapientia.	k	Misericordia.
e	Justitia.	l	Actus.
f	Perfectio.		

Quia omnes hæc Dignitates DEI sunt infinitæ, & sunt una eadem *Essentia* in DEO, & hoc idem verificatur de actibus carum, manifestum est, quòd omnes inter se & actibus suis sunt æquales (loquor hic de æqualitate, differentia, concordantia & similibus intentionali, non reali; quia æqualitas realis non potest esse, nisi inter realiter distincta) unde in omni comparatione illarum adhibenda est proportio æqualitatis, sic:

æqualitas cum majoritate & minoritate, sic est impossibile, quòd in creatura sit æqualitas sine majoritate & minoritate, & majoritas sine minoritate: habet tamen hæc proportio quandoque locum in formandis demonstrationibus theologicis, comparando DEUM ad creaturam, in quam comparationem & relationem cadit proportio majoritatis & minoritatis realis & intentionalis ex parte DEI & creaturæ, ut in meis Libris regulæ & exemplate docent.

Proportio Majoritatis & minoritatis est duplex, *Arithmetica & Geometrica*; *Arithmeti-*

metica, in qua termini majores sunt æquales arithmeticè, & termini minores etiam; *Geometrica* est iterum duplex, nam aut majores sunt æquales geometricè, & minores etiam, ut in *Arithmetica*, aut omnes sunt inæquales. *Arithmetica* proportio propriè convenit circumferentia circuli, comparando ejus partes ad invicem; *geometrica* verò radio seu semidiametro, cuius partium proportiones investigat: utraque harum proportionum vel est continua, vel discreta; continua est, quando quilibet terminus est ad alterum ordine sequentem in eadem ratione, quâ primus ad secundum; discreta, in qua hæc ratio interrumpitur: sed quia Ars mea Generalis omnibus est scripta, & pauci sunt, qui geometricis principiis sunt imbuti, ideo aliqua exempla me dare convenient, quæ ab omnibus possint intelligi, & quæ possunt cadere sub sensum & experimentum, ut videoas differentiam inter *Geometriam realem naturalem universalem*, & inter *Geometriam intentionalem artificialel particularēm*.

Fili, tu scis ex Libris meæ Philosophiæ, quòd tota Natura creata corporea constat ex quatuor elementis; nam ex illis tanquam primis principiis omnia principiata componuntur, & in illa iterum resolvuntur: „ & „ quia collatio vel mixtio elementorum „ sit in diversis proportionibus secundùm „ proprietatem cuiuslibet elementi per ta- „ lem modum, quòd, licet quodlibet ele- „ mentorum sit ingressum per elementativi- „ tam in quodlibet elementatum, semper in „ actione unum elementum est magis forte, „ quâli aliud, in suo mixto &c.: Et istas col- ligationes factas in diversis proportionibus nos „ vocamus numeros, quia per illos elementa „ stant ligata in elementatis, Doctor Illum. in Lib. Pati. cap. 7., ideo has proportiones redigi in numeros literis quatuor elementorum adjunctos, quos invenies in Lib. Princ. & Grad. Medic., in Lib. Comp. Art. Demon. Dist. 1. p. 2. fol. 58. de Fig. Elem., in Lib. de Quint. Eff., in Lib. Art. Intell. in Fig. Elem. seu Tractatu speciali de quatuor Elementis, in Lib. de Letit. & Pond. Elem., & pluribus aliis meis Li- bris; quas proportiones scire & mensurare posse ipso experimento, est longè major uti-

itas, quâ scire quasvis proportiones Geo- metriæ vulgaris.

T. U. Et quia proportiones ele- mentorum sunt speculum sensuale, in quo sensus hominis præbent intellectui ob- jectum appropriatum, per quod exaltetur ad intelligendum suum objectum proprium intellectuale, & in ipsis quatuor elementis tanquam in uno principio naturali uni- versali maximè quoque reluent reliqua duo genera Proportionum, scilicet Propor- tio Concordantia & Proportio Contrarietas, ideo de proportionibus elementorum exem- pla subjiciam secundùm majoritatem, mi- noritatem, æqualitatem, concordantiam & contrarietatem illorum in essentiis & ope- rationibus suis tam substantialibus quâ ac- cidentalibus illorum, hoc est, in substantia, magnitudine, qualitate, quantitate, calore, frigore, humiditate, siccitate, levitate, ponderositate, colore, sapore, odo- re, actione, passione, intensione, remis- sione; simplicitate, compositione, mate- riâ, formâ, alteratione, generatione, cor- ruptione, nutritione, augmentatione, re- generatione, transmutatione, virtute, actu, potentiâ & similibus, quæ omnia cadunt sub dictis proportiones, & sunt mensurabi- lia per suas proprias & naturales mensuras, à quibus postea intellectus humanus sumit similes proportiones in altiori objecto, ut in virtutibus & vitiis, dignitatibus creatis & increatis &c.; in hunc namque finem to- ta natura creata sensibilis à DÉO posita est ob oculos creature rationalis, ut illi esset scala, in qua quælibet creature & pars crea- turæ formaret unum gradum, per quem posset ascendere ad ipsum supremum Ob- jectum, quod est ipse DEUS.

Accipe igitur, Fili, Clavem totius Na- turæ & Artis duabus Tabulis comprehensam, quarum prima continet Theoricam, secun- da Practicam; quâ secundâ hic prætermis- sâ, & loco magis congruo reservatâ ad de- monstrationes theoricas primæ Tabulæ te disponere cupio, antequam te introducam ad tentandas demonstrationes practicas ex- perimentorum physicorum in secunda Ta- bula revelatorum.

Revelatio
C L A V I S
NATURÆ ET ARTIS.
Prima Tabula Theoricæ.

<i>Materia Universales</i>		<i>Proprietates Universales & Particulares Sensibiles.</i>		<i>Operationes Universales.</i>	
a	Chaos primum.	a	calidum.	a	fluidum.
b	Forma universal.	b	humidum.	b	solidum.
c	Materia prima.	c	frigidum.	c	ductile.
d	Unio.	d	siccum.	d	friabile.
e	Quinta Essentia.	e	lucidum.	e	asperum.
f	Ignis.	f	diaphanum.	f	lene.
g	Aer.	g	opacum.	g	combustibile.
h	Aqua.	h	album.	h	incombustibile.
i	Terra.	i	nigrum.	i	macrum.
k	Spiritus.	k	leve.	k	pingue.
l	Anima.	l	ponderosum.	l	volatile.
m	Corpus.	m	fragrans.	m	fixum.
n	Chaos secundum	n	fœditum.	n	viscosum.
		o	rubeum.	o	unctuosum.
o	Forma particul.	p	flavum.	p	rarum.
p	Materia secun.	q	viride.	q	densem.
q	Unio.	r	cæruleum.	r	grossum.
r	Quinta Essentia.	s	salsum.	s	subtile.
s	Ignis.	t	acidum.	t	madefaciens.
t	Aer.	u	dulce.	u	non madefaciens.
u	Aqua.	w	amarum.	w	acutum.
w	Terra.	x	acutum.	x	grave.
x	Vegetabile.	y	ardens.	y	quantitas
y	Animale.	z	acetosum.	z	virtus.
z	Minrale.				

Hæc Tabula quatuor suis columnis comprehendit, quidquid in Libris antiquorum Sapientum dispersum & omni studio occultatum fuit: unde quod lectione tot voluminum ex illorum ænigmatibus, metaphoris, parabolis & centenis aliis modis abscondendi scientiam tibi esset investigandum, facillimè per hanc tabulam invenies, si primò sciveris ponere terminos hujus tabulæ in sequentem tabulam proportionum; nam habitis proportionibus terminorum trium, quatuor, quinque, sex vel plurium, facillimè ex his proportionibus formantur demonstrationes theoreticæ universales, ex quibus postea patet descensus ad demon-

strationes practicas particulares, quas tibi secunda Tabula Practicæ suppeditabit.

Disc. Expone, quæso, Pater, usum hujus tabulæ. Mag. priusquam id aggrediar, notabis sequentia: primò literas alphabeti terminis præfixas non illis ideo additas, quasi in electione terminorum etiam literæ deberent sumi; sed quando aliqua principia ex hac tabula assumuntur, substituantur cilibet illorum literæ ex Tabula Proportionum loco literarum priùs adjunctarum: v.g. si capiantur hi quatuor: *forma universalis*, *materia prima*, *forma particularis*, *materia secunda*, loco b. c. o. p. ponantur a. b. c. d. ex Tabula Proportionum, ut termini possint

sint ingredi comparationes dictarum proportionum.

Disc. Ad quid ergò serviunt literæ alphabeti his principiis à te præpositæ? Mag. Fili, usus harum literarum ad alium locum pertinet, scilicet ad Secretum meæ Grammaticæ; nam sanctè tibi dico, Fili, quod tam magnum Secretum in illo sit inclusum, quo majus mens humana vix potest concipere. Disc. Sapientia absconsa & thesaurus invisus, quæ utilitas in utrisque? Eccl. 20. v. 32.: unde cùm jam sit tempus & locus revelationis Secretorum tuæ Artis, oro, Pater, revela etiam hoc magnum Secretum. Mag. faciam, sed paucis; nam angustia temporum & paradoxa quorundam omnisciorum & culices zoilorum plura prohibent; igitur acue mentem, & ausculta: in hac tabula clausi duo manifesta, & unum occultum; *duo manifesta sunt genus & species, & unum occultum est alia species;* sed in usu tabulæ fit oppositum; nam duo manifesta de actu mutantur in potentiam, h. e. in occulta, & unum occultum de potentia mutatur in actum, h. e. in manifestum: sed ut clariùs rem percipias, hæc tabula per medium generis monstrat transmutationem unius speciei in aliam, unius linguæ in aliam, unius scientiæ in aliam, unius formæ in aliam, unius concreti in aliud, unius essentiæ in aliam, uno verbo, cuiuslibet entis sive realis sive intentionalis, quod subjicitur mutationi, in aliud ens. Item latet in hac tabula alterum mirabile Secretum unendi formam cum forma, materiam cum materia, essentiam cum essentia, virtutem cum virtute, taliter, ut quotcunque numero transire possint in unum concretum physicum; quod, quanti momenti sit in Medicina & alia scientia occulta, non difficulter agnosces. Item aliud Secretū valde sublime, quomodo formæ specificæ priventur habitu specifico, conservato habitu generali, & vel sub hoc habitu generali applicentur ad actionē, vel induantur alio habitu specifico in alio concreto specifico: hoc è converso intellige etiā de forma generali physica. Itē aliud Secretum etiam Viris pantosophis impossibile exaltandi & graduandi quamcunq;

virtutem naturalem sive substantialem sive accidentalem ad quemcunq; gradum desideratum, h. e. dato quocunque gradu intensionis illum adhuc augere in infinitum. Fili, hoc est unum ex terribilibus Secretis, quæ DEUS posuit in natura, quo revelare voluit intellectui humano infinitatem & immensitatem suæ potentiae; ex hoc autem Secreto per se infertur alterum Secretum multiplicandi gradus extensionis pariter in infinitum; nam æqualitas magnitudinis & virtutis illud manifestè demonstrat.

Disc. O mi Pater! quanto cæchinno nos exciperet, si superviveret, quidam misochymicus, imò quantum stomacharetur, si similes propositiones audiret, qui loctitans in Libris Chemicorum thrasonica (ut putabat) promissa de immensa potentia Lapidis Philosophorum præ indignatione lapidibus impetivit omnes Hermetis Alumnos, ut Semeli David & exercitum ejus. Mag. mea Ars & Philosophia mihi tribuunt arma, quibus non poterunt resistere omnes Adversarii mei: non igitur mirum, si ridiculum videtur meum assertum iis, qui in dictis Scientiis & Artibus nondum Magistri titulum assecuti sunt; nam sicut inauditum imò ridiculum videtur ignaris Artis combinatoriæ, si legerint, ex viginti quatuor literis alphabeti tot millions verborum posse prolici, quot Ars combinatoria calculo suo exprimit, sic ignaris meæ Philosophiæ phantasticum aut delirium sonat, naturæ vires in millions graduum exaltare præsumere, cùm tamen hoc ultimum natura nobis longè clarioribus exemplis & experimentis persuadeat, quām Ars primum; ast de hoc alibi jam dictum est, & infrà *Capite ultimo* agetur demonstrativè.

Item Fili, enumera singulos binarios principiorum in hac tabula relativè oppositorum; nam tot habebis binarios simplices novorum Secretorum, quale audivisti de binario simplici *intensionis & extensionis*: quid igitur censes de combinatione reali & intentionalí omnium binariorum? jam tabulam ipsam perlungstra, & proportiones principiorum secundùm data superiùs exempla ipsem extrahere.

*Tabula Proportionalium in Proportione
Æqualitatis.*

		Rectæ. c.	Inversæ. f.	
Ordinæ.	recta recta	1	a b c d	13 d c b a
	recta inv.	2	a b d c	14 c d b a
	inv. recta	3	b a c d	15 d c a b
	inv. inv.	4	b a d c	16 c d a b
Alternæ.	recta recta	5	a c b d	17 d b c a
	recta inv.	6	a c d b	18 b d c a
	inv. recta	7	c a b d	19 d b a c
	inv. inv.	8	c a d b	20 b d a c
Transpositæ.	recta recta	9	a d b c	21 c b d a
	recta inv.	10	a d c b	22 b c d a
	inv. recta	11	d a b c	23 c b a d
	inv. inv.	12	d a c b	24 b c a d

In hac Tabula vides, quid sint reliquæ quatuor proportiones, scilicet recta, inversa, ordinata, alterna & transposita, quæ reliquis omnibus proportionibus serviunt.

*Tabula Proportionalium in Proportione
Majoritatis & Minoritatis.*

Ordinata.	a b c d b a d c	d c b a c d a b
Alternæ.	a c b d c a d b	d b c a b d a c

De Secreto Astronomiae.

De Motu & Influentia.

Mag. *Astronomia est Scientia demonstrativa, per quam cognoscit homo, quomodo corpora cœlestia dominentur & operentur super corpora terrena, ad ostendendum, quod virtus, quam habent corpora cœlestia, est à DEO, qui est super omnes cœlos & super omnem aliam creaturam,* Doctor Illum. in Lib. Doct. Puer. „ cap. de Astron. : unde cum sint plures homines, qui desiderant scire veritatem naturarum & secretorum corporū cœlestium, per Artes Astronomiæ, & ipsa sit valde difficultis ad ostendendum, & judicia, quæ per ipsam sunt facta, quamplurimes per experientiam reperta sunt falsa, ideo ego Raymundus cum Arte Generali ad omnes Scientias propono investigare & declarare in hoc Tractatu Naturas & Secreta Corporum cœlestium &c. : *volo etiam*

investigare & invenire modos novos, per quos homo poterit habere cognitionem de pluribus Secretis naturalibus, per que possit haberi magna cognitio Astronomia suorum judiciorum, Doctor Illum. in Prol. Lib. de Astron.

Disc. Magister, tu in tot libris & toties nobis loqueris de Revelatione Secretorum naturalium, præsertim in hoc Libro de Astronomia, ex quo allegasti hunc textum, ubi non semel, sed sæpius repetis similia verba, & nemo tamen vult quidquam scire de hac revelatione : imò quando nos tui Discipuli putamus aliquid reperisse horum Secretorum, dicunt, nos tantum fingere & videre, quod nusquam est : unde oro te, palam loquere, & ostende, quænam sint hæc Secreta, ut tui Discipuli audiant & videant opera tua, & ea possint melius defendere. Mag. Fili, suppono, esse differentiam inter Philosophum & rusticum, unde si mei libri essent scripti in usum rusticorum, fateor, quod essent valde obscuri, quia rustici illos non intelligerent; sed quia hoc, quod est obscurum rusticu, potest esse clarum Philosopho, ideo Philosophus scripsit Philosophis & Filiis meæ Philosophiæ, & quidem tantâ claritate, quod clarius non potuisse, nisi Secreta Philosophiæ voluissem Philosophis & rusticis esse communia: sed quia multi obiter inspiciunt meos libros, nec dispositione prærequisitâ, nec debitâ observatione illos legunt, non est mirum, quod ne sensum literalem quidem (ne dicam sensum metaphoricum) penetrant, qui

qui ambo in meis libris perpetuò pari paſſu ambulant, sub habitu sensuali tanquam pallio Philosophiæ occultando intellectualem, more Antiquorum, prout me ipsum hoc fecisse animadvertes in præsenti Secreto Astronomiæ, in qua ad literam ago de Astronomia sensuali, sed per metaphoram de Astronomia intellectuali; & ne hoc lateret meos Discipulos, néve possent conqueſti de occultatione hujus mysterii, ad literam hoc illis insinuavi, quamvis non in *Tractatu Astronomiæ*, sed *Geometriæ novæ*, ut infrà audies; quâ ratione scribendi potuissent ſimul percipere modum studendi meos libros, ſecundùm quòd in multis meorum librorum illis normam præscripsi, præfertim in *Introducitoria Capite 40.*: non enim conuenit, uno loco omnia clarè trædere, sed ſparsim per libros & capita librorum, ut, quod in uno eſt diminutum, in altero inveniatur completem; imò ipsa neceſſitas rei ſic agere me compulit: hæc enim eſt vera methodus ſcribendi Sapientum, nam evitantes nimiam amplitudinem vastorum voluminum mirâ quâdam Arte combinatoriâ paucis cognitâ totum corpus ſuæ doctrinæ diſcerpentes in plurimas partes inter ſe iterum combinabiles tali ordine locarunt in libris, ut à perito hujus Artis combinatoriæ Discipulo omnes eſſent ſtatim paratae ad dandam intelligentiam uniuscujuslibet quæſitæ: quod utique cauſaſſet ingenia volumina, ſi textui unius partis debuifſet adjungi actualiter expositio omnium aliarum.

Disc. Jam non me tenet admiratio, Pater, tuos libros triplici generi hominum fuiffe offendiculo, ſcilicet Discipulis, Interpretibus & Censoribus (de privatis Doctribus loquor) hi enim ferè omnes deviarunt à methodo hac studendi vel intelligendi tuos libros; nam aut tuæ Artis nullam habebant notitiam, aut textum non conferebant textui, paragraphum paragrapho, caput capiti, librum libro, ſed arreptâ tumultuarie aliquâ parte vel libro unico, ſi inciderant in ſenſum apparenter ſuæ præconceptæ opinioni contrarium, præcoci & præcipiti censurâ damnarunt; cuius maniſtum habemus experimentum in ſex Censoribus tuorum librorum, quos opponunt multò pluribus in Sententiâ definitiva enumeratis, qui omnes collatis consiliis præfatos Libros examinarunt, & pronunciarunt ſinè omni labe aut maculâ hærefeoſ, cùm

è contra hi allegent apertè falſa, malè intellecta, malè citata, & quilibet vel ſolū unum librum viderit, fateanturque, libros iſiſ fuisse obſcuros, & per conſequens ab iſiſ non intellectos.

Nomina horum Censorum ſunt

- D. Michaël Neapolitanus, Ordinis S. Benedicti.
- P. Magister Lemos, Ordinis Prædicatorum.
- P. Magister Gregorius Nunnez, Ordinis S. Auguſtini.
- P. Benedictus Justinianus, S. J.
- P. Magister Bonaventura Nolanus, Conventualis.
- P. Joannes Camerotta, S. J.

Articuli ab iſiſ cenzurati ſunt tredecim, ſed nullus eorum continentur in iſiſ libris eā formā, quâ referuntur, ut Memoriale Collationis, novem Doctores in Sententia Definitiva citati, & iſiſ tui Libri probant.

Omnes dicti erronei Articuli tibi, beate Magister, per manifestam & evidenter demonstrabilem calumniam ſunt afficti, ut hic primus & ſequentes Tomi clarè docebunt: unde patet, præfatos Censores aut summâ incuriâ, aut animo quâcunque ratione præoccupato libros hos percurrifſe, nec debitum modum examinandi obſervasse, nec loca errorum (quod facere debuiffent) annotaffe, imitantēs in hoc Emericum, ne dolus citius observaretur; imò, quòd non ſinè gravi argumento ſuſpicor, totam hanc Cenzuram per fraudem intruſam, & huic libro, à quo transumptum obtinui, insertam, ob errores non typographicos, ſed grammaticos, personas & rem ipſam concerneſtes in illa commiſſos.

Quamvis autem hæc longa parenthesi direcțe nil faciat ad Astronomiam, facilitamen indirecțe, quia ex eodem errore & ignorantia ſtudii tuorum librorum in materia theologica profluxit (ſi non ex perverſo animo) & ſimul obviat malignæ inſluențæ, quam in posterorum memoria poſſet producere horum tredecim Articulorum fallax oppoſitio: præterea monſtrat, quam ſub obliquo ſiderum aſpekte tui Cenſores hoc examen ſint aggressi, cùm nec Artem tuam poſſederint, nec textus textibus, capita capitibus, ne dicam, libros libris compararint; quod maximè apparet in Libro Quæſt. ſuper quatuor Libros Sententiarum,

rum, ubi ferè nulla ventilatur Quæstio, quæ ad suī perfectam intelligentiam non exigat notitiam aliarum quæstionum in illa quæstione citatarum. Præterea est inconveniens velle cum his Censoribus deposcerre Authoritates, ubi Demonstrationes pertinentur: & certè in re tanti momenti, ubi agebatur de honore Doctoris Catholici, qui pro defendenda Fide S.Catholica Sanguinem fuderat, qui tantà humilitate omnia sua Scripta Judicio & Correctioni S.Ecclesiaz subjecerat, erat conveniens observare modum securissimum ad dignoscendam mentem & genuinum sensum Scriptoris, priusquam quidquam fuisse decidum, quo honor & fama ipsius tam graviter lædi, & semel læsus vix unquam restitui posset; quod sìne suprà dàta regula est impossibile.

Mag. Revertamur ad nostram Astronomiam. Disc. de Astronomia sensuali & intellectuali suprà fuit sermo, dic igitur, Pater, quam vocas Astronomiam sensualē, & quam intellectuālē? Mag. sensualēm voco, quæ sensu percipitur, intellectuālē, quæ intellectu concipitur: prima agit de Astris sensualib⁹, secunda de Astris intellectualib⁹: ut clariū dicam, prima agit de Astronomia omnibus nota, secunda de Astronomia nota solis Philosophis; Philosophi enim Astrum nominant omnem virtutem seu formam seu quintam Essentiam occultam in corpore naturali, sive sit in corpore cœlesti, sive in corpore sublunari: aliquando etiam ipsum corpus naturale vocant Astrum, sumendo continens pro contento; sic in Libro Quintæ Essentiæ vegetabilia, animalia, mineralia vocavi Astra: sed hæc corpora tun̄c maximè hoc nomen sibi sortiuntur, quando per Naturam & Artem sunt regenerata, & more Astrorum habent magnam vim influendi in alia corpora.

Disc. Quænam causa movit Philosophos ad talem denominationem? Mag. concordantia cœli superioris & inferioris; cùm enim antiqui Sapientes viderent, hanc mundanam machinam subsistere non posse, nisi per unionem & continuitatem unius formæ universalis, quæ una & eadem omnes partes immensæ hujus molis pervaderet, omnemque partem cum altera concordaret, & insuper cernerent, & experientio sentirent influencias corporum superiorum in inferiora, & motum illorum secundūm proportionem motūs horum, &

numerum, ordinem ac dispositionem amborum similem, conati sunt investigare essentiam, naturam, proprietates & influencias Astrorum & Planetarum in Cœlo inferiori, ut, quia ipsis non patebat aditus in hac mortali vita ad Cœlum superius, per concordantiam & necessariam connexionem unius venarentur Secreta alterius; inde traxit originem dictum illud term̄aximi Hermetis: *quod est inferiūs, est sicut id, quod est superiūs*: quid enim, Fili, Astronomus certò & infallibiliter posset statuere de substantia & natura corporis cœlestis, de origine lucis, quomodo intendatur, remittatur, quomodo differat à calore, ab igne, à flamma: utrū lux possit esse sìne motu vel alteratione, quomodo agat ad intrà & ad extrà: quomodo una lux differat ab altera: utrū detur præter lucem alia virtus in corpore cœlesti luci æqualis, quæ immiscens radios suos occultos radiis lucis, simul influat in inferiora corpora: quæ sit forma movens astra in circulum, & centena alia, nisi nos hæc omnia doceret Astronomia inferior sensualiter & intellectualiter? nonnè vides, ipsam naturam nos provocare ad investigationem horum Secretorum, porrigendo nobis & exponendo oculis nostris Astra inferiora? nam quid aliud est magnes, quæ astrum inferius, cuius radii invisibiliter influunt in ferrum? nonnè in cincindula seu noctiluca videmus lucem lacentem, & non ardente? quis autem Philosophorum in hunc usque diem causas harum rerum minimarum, quæ sunt nobis obviae, certò & infallibiliter attigit, ita, ut experimento posset verificare suam theoriam?

Disc. Rem impossibilem exigere te dicit sententia omnium Philosophorum. Mag. Si terrena dixi vobis, & non creditis, quomodo, si dixerim vobis cœlestia, credetis? Joan. 3. v. 12.; sed quid multis contendimus, Fili? confer *Librum Principiorum meæ Philosophie*, & *Librum Principiorum Medicinæ* cum *Libro Astronomie*, *Libro de Regionibus Sanitatis*, *Libro de Levitate & Ponderositate Elementorum*, *Arte Compendiosa Medicinæ*, *Libro utriusque Geometriae*, *Tabulis*, quæ habentur in fine tertiae partis Testamenti non impressi, sed MSti., & *Tabulis*, quæ habentur in *Dist. 3. Libri Quintæ Essentiæ Fig. S.*, & hæc non unâ, sed multipliciter reiteratâ lectione memoriaz tuæ consigna, ut intellectus collectas in illa species, in libris antea dispersas, inter se

se combinare, & unam per alteram intelligere valcat ; tunc enim poteris iudicium ferre, an possilia, an impossilia sint mea asserta ; quod si neglexeris, non meæ Scientiæ, sed tuæ inertiae imputa.

Ut minuam pondus vestris humeris, præibo vos , ex dictis meis voluminibus coadunando Secreta Philosophiaæ vel literas totius hujus nobilissimæ Scientiæ, per quæ formabo iterum primam Circulam : deinde ostendam primas Combinationes harum literarum vel syllabas , quæ dabunt secundum Circulam ; denique sequetur Modus producendi verba, quo absolvetur tertius Circulus.

De Secreto Primi Circuli.

Quia antiqui Astronomi non cognoverunt Animam Cœli , quæ est Potentia motiva, secundum quòd probavimus in secunda Parte prima Partis Astronomiaæ, & ipsa est potentia & forma motiva, quæ causat & informat motus inferiores, quæ sunt causæ naturales, & ignorantia illâ summâ Animâ motivâ sui effectus ignorantur, per quam ignorantia Scientia Astronomiæ multum est damnificata & ignorata, quoniam qui causam ignorat, non potest scire veritatem effectus, Doctor Illum. in p. 1. 4. part. Astronom. , ideo de ipsa tanquam primo & universalissimo principio totius Astronomiæ primò est agendum , ut sciatis, quòd & quid sit Anima Cœli, & quoniam sit ejus officium: probavi autem ibidem per decem Rationes, quòd Cœlum habeat Animam, & quòd Anima Cœli non sit vegetativa, nec sensitiva, nec rationalis; sed quòd Anima Cœli sit illa Essentia, quæ magis generalis est ad finem, propter quem naturaliter est &c. : , unde cùm plus faciat de utilitate in inferioribus cum suo motu, quam cum aliqua alia suarū partium, propter hoc convenit, quòd sua Essentialia motiva sit sua Anima , quæ ipsum movet & informat & perficit ad finem, propter quem ipsum Cœlum est, quod ita se movet per se ad suum finem cum sua forma motiva, sicut facit arbor cum sua vegetativa ad vegetandum, Doctor Illum. ibid. p. 2. cap. Quòd Motus. , Et quoniam Cœlum in se non habet locum, ad quem se moveat, sed se movet intense, continuè & circulariter, convenit, quòd illud, quod dat naturam hujus motûs, sit forma motiva, quæ habeat suum finem in suo mo-

, tu naturali : quoniam sicut ignis habet suum appetitum ad movendum se superius, & sicut terra, quæ appetit inferius, videlicet suum centrum, ita Cœlum habet appetitum ad motum circularem, & sua quies est movere se ipsum absque ubi & centro : quapropter convenit, quòd sua Anima sit forma motiva, quæ se moveat per se ipsam & in se ipsa circulariter absque successione, instanti & motu de uno loco ad aliud intra suum subiectum, quod est corpus cœli , quod circulariter se movet, ibid.

Ex quo infertur, quòd hypothesis quadruplicem vestrorum Geometrarum, præsterit J. Newtonii de Vi centripeta & Impulso Astrorum, quibus conantur demonstrare motum illorum, sit contra naturam, & violenta ; nam nullum corpus habens motum rectum (vel inclinationem ad illum , qualem haberent Astra , si haberent vim centripetam , vel si essent actualiter gravia, vel si attraherentur à centro) quiescit in movendo se, ut patet in exemplo lapidis , qui caderet per terram perforatam in centrum, quia tandem in illo quiesceret : unde si DEUS posuisset Astra in tali statu , sit fingunt hi Geometræ , perpetuò moverentur contra suam naturam, & semper essent in statu violento ; & quia contra naturam & violentum convenient cum defectu, naturale verò cum perfectione, Author naturæ, qui est summa perfectio, fuisset contrarius perfectioni sui operis, & hoc est impossibile.

Probavimus, quòd Cœlum est animatum Animâ motivâ circulari, & ratio, quare probavimus, est, ut habitâ cognitione, quòd Cœlum est animatum Animâ motivâ, Astronomi cognoscant in suis iudiciis causas, quæ in inferioribus sunt causatae per Animam motivam Cœli, quæ illis dat earum instinctum & appetitum motûs circularis, NB. sicut generationem & corruptionem per multiplicationem successivi motûs , instantium, horarum, dierum & annorum, ibid.

Hoc Cœlum superius ita Arbore Scientiæ Arb. cœl. vocavi truncum Arboris celestialis, qui truncus est compositus & confusus de suis radicibus , & ita est animatus Animâ motivâ, sicut truncus Arboris elementalis elementativâ : idem Cœlum superius ibidenti dixi esse Quintam Essentialiam cap. de foliis Arb. cœlest., & ostendi, , quomodo respondet quantitates discretæ Quintæ Scientiæ & quatuor substantiarum, quæ ita recipiunt

„ cipiunt influentiam ex quantitate continua superiori, sicut quantitas ossium digni ex quantitate carnis ; & sicut quantitas carnis nihil ponit positivum, quod sit de sua essentia, sed tantummodo de sua natura in quantitate discreta ossium, ita quantitas Quintæ Essentiæ non ponit aliquid de se in quantitatibus inferioribus, in quantum sua essentia, sed in quantum sua natura, cum qua participat secundum continuatem cum quantitatibus inferioribus, ibid. : per hoc autem patet, quod ita truncus cœlestialis & truncus elementalis se respiciunt secundum continuam quantitatem & discretam, quamvis superior truncus non intret in inferiorem; nec truncus inferior intrat in superiorem, NB. in quantum habent discretam quantitatē, sed influentia superior venit inferius NB. ratione continua quantitatis generalis, in qua sunt ambo trunci &c., Doctor Illum. in ead. Arb. cœl. cap. de trunco. Hunc modum influendi, quem habet Cœlum superius in inferius, adhuc clarius explicavi per sequens exemplum : „ sigillum, quod imprimit similitudines suarum literarum in cera, imprimit in cera similitudines, quæ non sunt de essentia sigilli, quoniam sigillum non ponit aliquid de sua essentia in cera, quia literæ, quæ in ipsis sunt, sunt de sua essentia, quæ ab ipso non recedunt : simili modo Signa & Plantæ non transmittunt de suis essentiis, proprietatibus & naturis (specialibus) alicuius substantiale vel accidentale ad corpora inferiora, sed imprimunt in ipsis suas similitudines, quæ sunt influentiae, quas ad inferiora transmittunt ; & illæ influentiae de qualitatibus ita sunt deducētæ de potentia in actum in substantiis inferioribus per substancias superiores, sicut per sigillum similitudines suarum literarum de potentia in actum deducuntur in cœla : & similitudines, quæ sunt influentiae, quæ de superioribus transmittuntur ad inferiora, sunt similitudines bonitatis, magnitudinis & aliorum principiorum Cœli, quæ movent inferiores substancias ad educendum in actum formam, quam habent in potentia, Doctor Illum. in Lib. Astron. p. 2. cap. De quo, circa finem.

Et hæc Philosophia est delectabilis ad intelligendum, & est via ad cognoscendum plura principia & Secreta naturalia, Doctor Illum. in Arb. cœl. cap. de Trun. & cap. de Fol.; nam primò sub sensu literali revelat totum

modum operandi Animæ motivæ Cœli in corpora inferiora. Secundò declarat necessariam connexionem superioris cum inferiori. Tertiò monstrat modum productio-nis formarum in inferioribus quod, est incomparabile Secretum. Quartò exhibet differentiam, quæ est inter influentiam artificialem, qualis est illa sigilli in ceram, & inter influentiam naturalem, qualis habet Cœlum in inferiora ; nam per posteriorem datur medium naturale gene-rale inter utrumque extremum speciale, quod est continuum utriusque discreto ; de cuius perfecta cognitione pendent multa Secreta naturalia. Quintò, quod ratione concordantiæ superioris cum inferiori unū est ordinatum sicut alterum per Circulum, Quadrangulum & Triangulum, ut in dicta Arbore cœlestiali fusè exposui, & infrà videbitur, & quod per consequens notitia unius causet notitiam alterius ; nam in hoc passu cognoscitur, quomodo quantitas superior (& sic de cæteris prædicamentis) est affixa, & causa affixationi quantitatis inferioris secundum Circulum, Quadrangulum & Triangulum, Doctor Illum. ibid. de foliis. Unde Sextò per se infertur, literam unius esse metaforam alterius, & è converso : sed quia (ut ab initio dixi) methodus investigandi sumit initium ab inferioribus ad superiora, & non è converso, propter præsentiam unius & absentiam alterius à nostra sensualiitate, ideo in gratiam meorum Discipulo-rum, & ad tegendum Secretum Artis sub metaphora Astronomiæ superioris docui illos totum, quidquid est scitu necessarium de Astronomia inferiori, ut acquisitâ perfectâ cognitione hujus in sensu literali per illam infallibiliter deducerentur ad perfectam cognitionem alterius in sensu meta-phorico ; & hoc apertis verbis revelavi in Libro Geometrie Nova (ut apparebit in se-quenti Figura Planetarum) nam hæc Figura Planetarum posita est in hac Arte ad dandam Doctrinam mensurandi metaphorice influentiarum Planetarum, quas habent in istis inferioribus ; quæ admonitio sufficere debuisset non omnino surdis, ut possent discernere, me ex professo non agere de Astronomia superio-ri ; aliás enim non bene dehortatus essem ab hac Scientia meos Discipulos, quod feci in Lib. Doct. puer. cap. de Astron., & in ipsomet Libro Astron: ejusque quarta parte; ubi ostendi & demonstravi errores Astronomorum, fallibilitatem hujus Scientiæ, & abusum illius,

lius, ac dixi, quod Scientia Astronomia non sit Scientia absolutè necessaria; quæ omnia de Astronomia vulgariter notâ sunt verissima, non autem de mea secreta, quæ cùm sit pars Philosophiæ (ut ex antè habitis patet, & sequentia amplius monstrabunt) ad complementum Philosophiæ necessariò requiritur, & sînè defectu illius nullo modo deesse potest.

Ut igitur vobis dem majus lumen de hoc Cœlo, Quintâ Essentiâ ejusque Animâ motivâ inferioribus, quam supra nomina vi Elementativam seu Potentiam motivam quatuor Elementorum, per quod cernatis differentiam & concordantiam utriusque, Fili, debes scire, quod in omni corpore naturali ex quatuor Elementis composito sunt tria realiter inter se distincta, scilicet *Individualium, Species & Genus*; hæc tria in Libro Chæos vocavi tertium, secundum & primum Chæos: priora duo sunt corruptibilia, sed ultimum est incorruptibile, ut dixi dicto Lib. Chæos cap. de gen. & corr., in centro cujuslibet rei naturalis existens; & hoc à me & antiquis Sapientibus appellatur Cœlum seu Quinta Essentia, quod Dist. 3. Lib. Quint. Eff. in Arbore est signatum per D. coloris azurrini &c.; & per hunc colorem significatur, quod est cœlestè & de natura cœlesti, & dicitur intellectuale ratione incorruptibilitatis & durationis &c.; nam habet in se proprietatem Spiritus incorruptibilis, qui est tanquam Anima &c.; & etiam est sensuale, quoniam per sensum attingitur, sicut per visum, gustum, odoratum, tactum &c.; & est causa & principium movens c. vel &c., & extrâ suam similitudinem mittit &c., Doctor Illum. ibid.: ideo in Theor. Test. cap. 52. MSti. vel 48. impressi, jussi, te naturam hujus Spiritus Quintæ Essentiae custodire, si vis aliquid facere, quæ quidem à prima causa dependet, sicut forma formarum, quæ posuit se in quatuor naturis honorabilibus (quatuor Elementorum) & vocatur Anima Elementorum & Spiritus Quintæ Essentiae & Lux clara; & quia omnis forma substantialis descendit immediatè à causa & re propinqua quinta, ideo volumus, quod vocetur Anima omnium aliarum formarum.

De hac Anima seu Forma universali pariter locutus sum in Libro Principiorum Philosophia Dist. 5. de Prob. F. rat. 4. S. Proba vim, fol. 10. dicendo: quod plurimum sit utilis ad sciendam Philosophiam & Medicinam: item ibid. Dist. 7. fol. 13. sub metaphora Natura, ostendendo, quod absentia

unius Universalis naturalis omnibus universalibus naturalibus, in quo regulentur omnia particularia existentia sub F. G. (forma & materia universalibus) usque ad S. nequaquam posset conservari C. (motus) per O. P. Q. R. (mixtionem, digestionem, compositionem, alterationem) nec species ullam conservationem haberent. Item in Lib. Princ. Med. Dist. 6. §. Prima pars, fol. 27. signando locum, ubi esset reperibilis, scilicet E. seu quartum gradum; nam in ipso quarto gradu est universalis forma naturalis, que est incorporea, & est exemplar aliis formis corporeis particularibus generabilibus & corruptilibus: hæc est, quam Capite secundo occultavi sub nomine primi Agentis naturalis, & Capite tertio in Arithmeticâ sub termino Aequationis, quia in se est in summa æqualitate, & nullâ potentia potest inæquari, & habet summam potestatem æquandi æqualia & inæqualia particularia & inferiora, & in Musica sub termino Concordantie, quia est medium sumum naturale concordandi concordantia & contraria: ideo in centro quatuor Elementorum residet, ut æquet eorum inæqualitatem, quæ est tantum in circumferentia.

Fili, non possum tibi melius describere naturam hujus Animæ motivæ inferioris, quam per figuram Arithmeticæ applicatam vi, quam dicunt elasticam; igitur concipe tuâ imaginatione centrum æquationis hujus figuræ, quod vim elasticam intitula, quam paulatim remove ab æqualitate per gradus notatos in Scala, quo usque voluntas vult, & potestas potest (quod fieri potest per antliam pneumaticam vel quamcunque similem machinam artificialem) ex quo experimento sensualiter sentis, in quamcunque partem refaciendo vel condensando illam ducas ad inæqualitatem, quod ab æqualitate ad inæqualitatem extendatur una continua linea constans differentibus gradibus à minimo inæquali usque ad maximum, & è converso à maximo æuali usque ad minimum: etiam sentis, quod, quanto magis recedis ad quamlibet oppositam extremitatem rari & densi, semper majorem resistentiam experiaris à prima æqualitate, nec unquam nosse potestatem agendi illius, nisi ab intentione sui contrarii, quæ, quanto magis crescit, tanto magis crescit ejus impossibilitas; & crescente impossibilitate crescat significatio magnitudinis potestatis æquandi in æqualitate illius vis elasticæ: unde per hanc

metaphoram Ars te docet potestatem illius Animæ motivæ æquativæ concordativæ, quæ est in natura & in centro omnium rerum naturalium, regens & gubernans & ad æqualitatem suam movens omnes inæqualitates contrarias Naturæ, ut per hunc motum significet per metaphoram supremam & infinitam illam Äqualitatem, quam omnia naturali instinctu & appetitu inquirunt, & sine qua esset impossibile, quod dicta vis elastica æquativa finita perpetuò posset devincere suum contrarium.

Dicto de *Anima motiva* inferiori dicendum nunc de *Corpo* illius, quod est compositum de quatuor Elementis, per quæ quatuor Elementa hoc Cœlum seu Quinta Essentia dividitur in sua Signa & Planetas: unde cùm 12. Signa & 7. Planetæ sint prima Principia hujus inferioris Astronomiæ, sicut sunt superioris, scire debes, quod omne corpus naturale constitutum ex quatuor Elementis triplicem in se Astronomiam complectitur, secundum triplex supradictum Chæos, ex quo constituitur; nam tertium Chæos, quod est individui, habet sua propria Elementa individua; & secundum Chæos, quod est speciei, habet sua propria Elementa specialia; & primum, quod est generis, habet sua propria Elementa generalia, à quibus præcedentia duo recipiunt motum & influentiam: quæ desumere poteris ex *Libro Chæos de decem Præd. cap. de Subst. ch. fol. 26.*, item de *s. Univ. sing. cap. de Genere*, & *cap. de Specie Chæos*, in quibus locis de grano tritici hostres differentes gradus ad oculum exposui; quilibet autem inferior gradus se habet ad superiore per modum habitûs, habitante se superiore de inferiori, ut forma de materia, & ut forma & materia universalis de forma & materia particulari, & ut Elementa universalia de Elementis particularibus, & ut Signa & Planetæ universales de Signis & Planetis particularibus: quapropter quanto magis descendunt à sua generalitate ad specialitatem & individualitatem, tanto magis accedunt ad naturam quatuor Elementorum alterabilium generabilium & corruptibilium; & quanto magis iterum ascendunt ab individualitate & specialitate ad suam generalitatem, tanto magis accedunt ad naturam Quintæ Essentiæ inalterabilis ingenerabilis & incorruptibilis.

Per hactenus dicta vobis exposui fun-

damenta totius Astronomiæ inferioris: nunc videamus, quomodo quatuor Elementa dent numerum duodecim Signorum & septem Planetarum, & quomodo ex his formentur *Trianguli* & *Quadranguli* in hac Scientia, per quos absolvemus primum Circulum, & ex quibus tanquam materiâ componemus postea secundum Circulum: redigendo igitur in compendium, quæ fuscæ & in pluribus meorum Librorum tradidi, præsertim in *Astronomia part. 1. de Princ. Antiq.*, & *ibid. p. 2. de 12. Sig. & 7. Plan.*, item in *Lib. de Reg. San. & Infir. Dist. 2. de iisdem*, & in *Lib. Princ. Phil. Dist. 4. de Orbe*.

Demonstrabo primò: *Quare in Cœlo sint duodecim Signa, & non plura, neque pauciora?* & Ratio hujus est; „ut possint esse quatuor „ anni tempora, videlicet Ver, Ästas, Au- „ tumnus Hyems, & quodlibet tempus ha- „ beat tres menses, ut sit temperamentum „ complexiō in inferioribus per Circulum, „ *Triangulum* & *Quadrangulum*, sicut qua- „ tuor tres faciunt tres quadrangulos; & „ ideo Circulus est compositus de Trian- „ gulis & Quadrangulis, quatuor Triangu- „ lis existentibus in tribus Quadrangulis; „ sed hoc esset impossibile, si Cœlum esset „ aliter divisum in plures aut pauciores par- „ tes, quām in duodecim Signa, & Cœlum „ non haberet naturam Circuli, Quadran- „ guli & Trianguli, & proprietas, propor- „ tio & natura Circuli, Quadranguli & Tri- „ anguli deficerent in virtute, propter quem „ defectum non possent esse causa Circu- „ lorum, Quadrangulorum & Triangulo- „ rum in inferioribus existentium, Doctor Illum. dicto Lib. Astr. p. 2. de 12. Signis.

Secundò: *Quare sint tantum septem Planetæ?* inter alias rationes, quæ dari pos- sunt, sunt duæ sequentes: prima: „quia in „ numero septem sunt Trianguli in Qua- „ drangulis, & Quadranguli in Triangulis „ circulariter, scilicet septem Trianguli in „ quatuor Quadrangulis, & quatuor Qua- „ dranguli in septem Triangulis, & hoc cir- „ culariter secundum operationes, naturas „ & influentias, quas ad corpora inferiora „ transmittunt &c.; sed hoc esse non posset „ sine numero determinato in septem Pla- „ netis, & non in pluribus nec paucioribus. „ Secunda: per experientiam sentimus, & „ imaginamur, quod sint duæ complexio- „ nes, quæ vocantur activæ, videlicet *calor* „ & *frigiditas*, aliæ duæ sunt, quæ vocantur „ passivæ (secundum comparationem præ- dicta-

„dictarum duarum complexionum, quæ
„majores sunt) & istæ qualitates passivæ ap-
„pellantur *humiditas & siccitas*: & propter
„hoc convenit, quod sint duo Planetæ si-
„miles & concordantes in qualitatibus pro-
„priis & appropriatis, qui per suas proprias
„qualitates multiplicent calorem, qui sunt
„Mars & Sol, habentes complexionem de
„B.; & convenit, quod sint alii duo Pla-
„netæ concordantes per qualitates proprias
„& appropriatas, sicut Venus & Luna, ha-
„bentes complexionem de D., ut multi-
„plicant frigiditatem; & quia Saturnus est
„de complexione siccitatis & frigiditatis, &
„non est aliis Planeta, qui habeat propriè sic-

„, citatem, & idem de Jove, qui deficit in
„habendo parem per A., ideo qualitates pro-
„priæ de C. & A. sunt qualitates passivæ, quo-
„niam parem non habent, qui ipsas juvet, si-
„cut habent duo B. & duo D.: & si essent octo
„Planetæ, humiditas & siccitas in inferiori-
„bus haberent tam magnâ actione, sicut ha-
„bent calor & frigiditas, quod est impossibi-
„le, secundum quod habemus experientiam:
„& si Planetæ essent sex tantum, eorum an-
„tedicta ordinatio esset destruncta, per cuius
„destructionem Natura haberet passionem
„propter vacuitatem &c., quam vacuitatem
„Natura sustinere non potest.

Sequitur nunc

Systema Astronomicum.

Superius
Metaphora
Litera

Inferius
Litera
Metaphora

A	II	△	≡	?				A	Aér	E	Humidum Calidum
B	V	Λ	Δ	Ω	Θ		B	Ignis	F	Calidum Siccum	
D	Φ	Ψ	X	Ω	Δ		C	Terra	G	Siccum Frigidum	
C	Ω	Ψ	Φ		Θ		D	Aqua	H	Frigidum Humidum	

Ex hac Figura exsurgunt tres sequentes,
quarum *Prima* est circularis, *Secunda* Qua-

drangularis, *Tertia* Triangularis.

Figura Circularis.

Motus octavæ Sphæræ	a	c	b	f	c	g	d	h			de Oriente in Occidentem.
Motus 7. Planetarum	c	b	f	c	g	d	h	a			de Occidente in Orientem.

Hæc Figura debet esse circularis con-
tinens duos Circulos, quorum superior est
duodecim Signorum, inferior septem Pla-
netarum; concordantiâ & contrarietate e-
jus motûs circularis causatur in inferioribus
generatio & corruptio, ascensus & descen-
sus & circulatio quatuor Elementorum, ut
postea videbitur in secundo Circulo: exhi-
betur autem hic in linea recta, ut literæ fa-
cilius discernantur visu.

Sequentes duæ Figuræ extrahuntur à
præcedenti, quarum prima habet decem
quadrangulos (ut ad sensum patet) ex qui-
bus fiunt sedecim trianguli, secundum quod
exhibit sua sequens Figura secunda.

Figura Quadrangularis.

1	a	b	c	d
2	c	f	g	h
3	a	c	b	f
4	e	b	f	c
5	b	f	c	g
6	f	c	g	d
7	c	g	d	h
8	g	d	h	a
9	d	h	a	e
10	h	a	c	b

T 3

Figura

Figura Triangularis.

1	a	b	c	9	a	c	b
2	b	c	d	10	c	b	f
3	c	d	a	11	b	f	c
4	d	a	b	12	f	c	g
5	e	f	g	13	c	g	d
6	f	g	h	14	g	d	h
7	g	h	c	15	d	h	a
8	h	e	f	16	h	a	e

In his tribus Figuris collocantur omnia principia necessaria sequentibus duobus Circulis, eorumque combinatione naturali revealantur omnia Secreta Astronomiae tam inferioris, quam superioris.

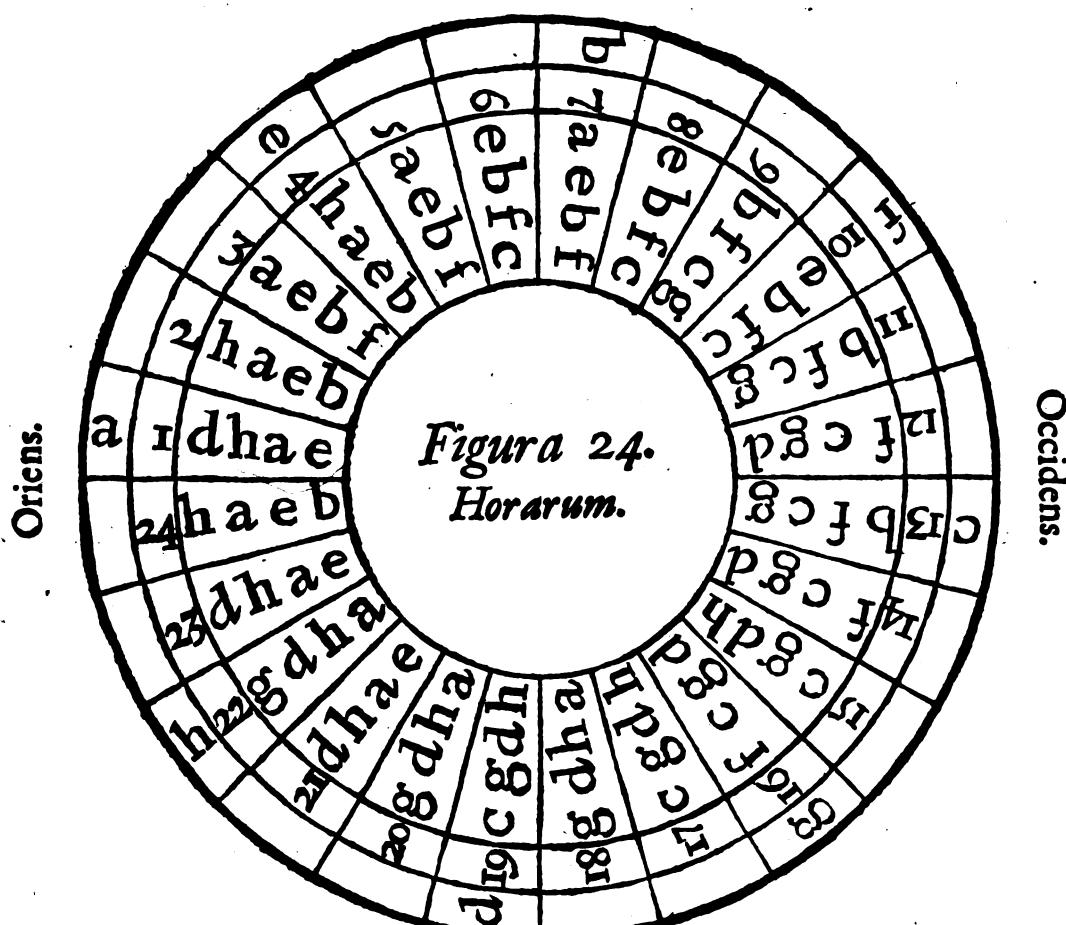
De Secreto Secundi Circuli.

M Ag. Ad formandas syllabas astronomicas ex datis literis, (quod est officium secundi Circuli) convenit non solum

scire modum & ordinem jungendi literam cum litera, sed etiam determinare numerum syllabarum, & ostendere totam circulationem, quam peragunt Elementa in hoc secundo Circulo: nec minus est necessarium demonstrare deviationes literarum, cum enim in hoc secundo Circulo fiat alteratio, generatio & corruptio literarum, quae sciri nequit, nisi cognoscatur, quae literarum aliam devincat; & cum haec notitia insuper requiratur in tertio Circulo, in quo est altior devictio in coniunctione Planetarum, ideo convenit in fine hujus Circuli ponere *Tabulam Devictionis*, & dare Artem infallibiliter judicandi, quod Elementum vel quis Planeta alium devincat; haec autem devictio primò consideratur in binariis, postea per hos in ternariis, quaternariis &c. mediate vel immediate &c.

Et primò situabimus Figuram Circularem seu Orbem, in quo moventur Signa & Planetæ, ut sequitur.

Meridies.

Septentrio.

Hæc Figura dividitur in duas partes, scilicet in diem & noctem, qualibet parte continente duodecim horas: exterior Circulus Figuræ significat Regiones & Domos, secundus post illum 24. Horas dici naturalis, tertius Quadrangulos & Triangulos. Horæ dici naturalis successivè circumcurent Figuram cir-

, cularem ratione motus Cœli, & transiunt per cameras circuli circulariter, quadrangulariter & triangulariter, & quælibet hora est prædominans, quantum ad suam regionem; habet etiam quælibet hora suam virtutem in quolibet quadrangulo circuli, ita, ut in quadrato, in quo est, ha-

„ habeat sex puncta intensivè, & in aliis
 „ octodecim extensivè, & in totum sint vi-
 „ ginti quatuor, sicut sunt 24. horæ diei na-
 „ turalis ratione motus Cœli & proprietatis
 „ Circuli & Tabulæ ejus, recipientibus ca-
 „ meris ejus influentiam ab horis, & existen-
 „ tibus partibus horarum unâ in alia succes-
 „ sivè, ut una hora sit in alia, & una litera
 „ circuli in alia: in qualibet hora literæ sunt
 „ quadrangulariter & triangulariter, quia
 „ quatuor sunt literæ demonstrantes in qua
 „ camera sit hora; triangulariter, quia qui-
 „ libet quadrangulus continet in se duos
 „ triangulos, ut dictum est, ita, quòd in
 „ camera quadrangulari quælibet hora in
 „ uno triangulo habeat tria puncta, in aliquo
 „ verò alia tria; Doctor Illum. in Art. Comp.
 Med. de sexta Fig.

Secundò in præsenti Figura seu Tabula demonstratur ipsa Circulatio, quæ fit me-
diante Figurâ circulari in Secreto primi Cir-
culi positâ, & exhibit septem Circulatio-
nes, que causant septem dies in septimana, &
sunt causatae à septem Planetis, Doctor Illum.
in Lib. de Reg. San. & Infirm.

Figura Septem Circulationum.

1	a	c	e	b	b	f	f	c	c	g	g	d	d	h	h	a
2	a	b	e	f	b	c	f	g	c	d	g	h	d	a	h	e
3	a	f	c	c	b	g	f	d	c	h	g	a	d	e	h	b
4	a	c	e	g	b	d	f	h	c	a	g	e	d	b	h	f
5	a	g	e	d	b	h	f	a	c	e	g	b	d	f	h	c
6	a	d	e	h	b	a	f	e	c	b	g	f	d	c	h	g
7	a	h	c	a	b	e	f	b	c	f	g	c	d	g	h	d

Omnes istæ septem Circulationes per-
guntur à duobus supradictis Circulis, nec plu-
res nec pauciores sunt per naturam possibles,
quàm hæc septem; omnes verò septem de-
pendent à duobus generalibus motibus con-
cordantibus vel contrariis: „ & secundùm
„ istos duos motus motus corporis humani
„ naturaliter & elementaliter est constitutus;
„ & quia superiora corpora movent quoq; in-
„ feriora naturaliter: & ideo, quia isti duo Circu-

li, petentes motus ad invicem, sibi obviant, causant
compositionem, & in inferioribus mixtionem,
Doctor Illum. ibid. in Dist. i. ab initio.

„ Dictum est (in prima parte Princi-
„ piorum Libri Astronomiæ) quòd Signa &
„ Planetæ habent effectivè complexiones E-
„ lementorum (non, ut quidam vestrorum
Philosophorum putant, quòd sol formaliter
sit calidus vel ignis, & sic de cæteris; est
enim contra sanam Philosophiam, quòd
ullum corpus Quintæ Essentiæ possit actualiter
esse calidum, frigidum, humidum vel
siccum, secundùm quòd demonstravi in
citatis Libris, & etiam in Libro de Quinta
Essentia), „ modò volumus investigare,
„ quod Signum & quis Planeta est magis bo-
„ nus & in majori potestate & virtute per
„ unam complexionem, quàm per aliam
„ &c.; & hoc inveniemus secundùm Condi-
„ tiones complexionum Elementorum, quæ
„ significantur per A. B. C. D., quas insimul
„ miscemus, ut inveniamus, quæ comple-
„ xio aliam vincat, & per hanc inventionem
„ cognoscamus, quis Planeta alium devincat
„ in domo, in qua sunt, Doctor Illum. in
dicto Lib. Astrom. p. 2. de Devict.

Tabella Devictionis.

A	B	B	C	C	D
A	C	B	D		
A	D				

Tanta est utilitas hujus exiguæ Tabellæ
tam in hoc secundo quàm sequenti tertio
Circulo, quantus est hic secundus & tertius
Circulus in Philosophia, Analytica, Me-
dicina & Astronomia; nam primo intuitu
per illam potes certò & evidenter discernere
in unione cuiuslibet syllabæ astronomicæ,
quænam litera alteram vincat. Disc. quid
si hoc novero, vel ignoravero? nunquid
perinde mihi est, an Jupiter vincat Satur-
num, an Saturnus Jovem? nam hac victori-
â nec Imperium Orientis, nec Terram
Sanctam recuperabimus, Pater. Mag. Fili,
Devictio Signorum, Planetarum, Elemen-
torum, complexionum & humorum est me-
taphora significans deviationem virtutum
& vitiorum: unde si perfectè sciveris Artem
hujus metaphoræ, & ab illa te convertes ad
lite-

literam sui significati, practicando hanc nobilem Arrem contra vitia, devincendo illa pervirtutes in te ipso, majus imperium hac victoriâ referes, quâm si armis expugnare totum imperium orientis, vel ipsam Terram Sanctam in tuam ditionem redigeres; hæc ergo sit prima tua intentio & usus hujus Scientiæ. Secunda intentio & utilitas valde præclara erit Ars devincendi vitia sensualia, h. e., morbos, infirmitates & noxios aspectus Signorum & Planetarum tui corporis.

Disc. Hem, quid audio, danturnè etiam in humano corpore Signa & Planetæ? Mag. quidni? annè jam oblitus es eorum, quæ suprà diximus? nonnè & vestri Astronomi communiter singula principalia membra corporis humani Signis & Planetis subjiciunt, quamvis nec veram scientiam de hac re habeant, nec ullam demonstrationem dare possint? igitur secundùm ea, quæ in Capite 2. demonstravi, & ex Arte Dem. ejusq; Lect., item ex Lib. Princ. Phil. ejusq; p. 1. Dist. 15. p. 2. f. 26. de Disp., est certum, quod quodlibet signū habet in corpore hominis locum secundùm A. B. C. D., & secundùm bo- nitatem, magnitudinem & alias, item secundùm motum aut non motum &c.: eodem modo habent in corporibus animalium, & in corporibus herbarum, arborum, NB. metallorum & omnium entium elementorum, Doctor Illum. p. 2. Astron. cap. de Loco Cæli: imò, ne quidem imaginatio & quinque sensus hominis excipiuntur hac lege; nam visus est locus de A. &c., & auditus est locus de B. &c., & odoratus est de A. &c., & affatus est locus de B. &c., item gustus est locus de B. per potum in aestate, & est locus de D. per cibum in hyeme, & tactus est locus de A. &c., & imaginatio est locus de C.; & ideo sequitur, quod sensus sint loca Planetarum & Signorum per eorum A. B. C. D., Doctor Illum. ibid.

Per unam Regulam generalem nunc te docebo, quænam duarū literarum aliam devincat: si due literæ habent aliquam proprietatem vel qualitatem communem, & equaliter concurrunt, tunc illa vincit alteram, cuius qualitas communis est propria, & illa vincitur, cuius est appropriata; si verò non habent communem, tunc nulla alteram vincit: intellige immediate, quia mediata potest una alteram vincere. Ab exemplo Regulam quanto- ciùs capies: „B. & D. sunt complexiones contrariæ per qualitates proprias & appropriatas, & naturaliter secundùm eorum naturam una aliam non devincit, sed per-

„medium una aliam devincit, videlicet per subiectum: sicut si Mars & Luna sibi invicem obviant in piscibus, D. vincit B.; sed si sibi invicem obviant in sagitario, B. vincit D.; sed si sibi invicem obviant in capricorno, B. vincit D., quia una humiditas non habet potestatem contra duas siccitates; & D. similiter vincit B., quia unus calor non habet potestatem contra duas frigiditates, Doctor Illum. p. 2. Astron. de Devict. de B. D. Disc. quâm multa tam paucis verbis dixisti, Pater, & quâm pauci hæc intelligent. Mag. iste passus, qui est de deviatione, esset multùm utilis ad sciendam pro Medicis secundùm processum, quem fecimus in Principiis Medicinae, Doctor Illum. ib. in B. C.

Disc. Antequam exeamus hoc Circulo, sine me, Pater, movere unam Quæstionem, cujus solutio me torsit multis annis, & cujus me admonet citatio Libri Principiorum Medicinæ; nam fundatur in pari casu mutuæ deviationis, & deviationis per medium. Tu igitur in dicto Libro Principiorum Medicinæ Dist. 3. cap. II. de mixt. E. S., §. Item Rosa f. 17. dicis, quod in Rosa & Cicere dominantur B. C. (h. e. terra & aë) hac ratione, ut in Rosa B. vincat C. per virtutem, & C. vincat B. per materiam, & contra in Cicere C. vincat B. per virtutem, & B. vincat C. per materiam: hoc idem exemplum affers in Libro Principiorum Philosophiæ Dist. 6. de Prob. G. 4. rat. fol. 12., per quam metaphoram ibi demonstras existentiam primæ Materiæ: unde cùm eodem capite II. Principiorum Medicinæ comparaveris Cicer cum Argento vivo, dixerisque, quod C. (aë) sit in altiori gradu virtutis in Argento vivo, quâm in Cicere, & major sit contrarietas & mutua devictio ipsorum B. C. in Argento vivo, quâm in Cicere, nec tam certò constet, utrum in Argento vivo magis dominetur virtus C. vel D., ut patet ex cap. 14. Dist. 5. §. Avicenna dixit, quod in Argento vivo, fol. 22., quâm certò constat de Cicere & Rosa, posito, quod vellem compонere aliquod Electuarium, quod ingredieretur Argentum vivum, ad accelerandam curam alicujus infirmi propter majoritatem virtutis Argenti vivi, & vellem proportionare virtutem cum materia, quomodo instituendus esset processus in praxi?

Mag. Ad executionem hujus operis non opus est, nisi ut recurras ad allegata Capita & Paragraphos illorum; „nam si tu interexististi supradictos paragraphos significantes

„cantes virtutem & levitatem & ponderositasem in herbis medicinalibus, cum quibus convenit curare infirmitates, scies reetè proportionare virtutem & materiam secundum quantitatem virtutis & ponderis in Syrupis & in Electuariis & in Decoctionibus & in Emplastris: „ si vero prædictam contrarietatem ignoras, tua practica casu fortuito incedet, Doctor Illum. ibid. circa finem. Et quænam, quæso, difficultas discernendi dominium ipsorum C. D. in Mercurio? cùm in cap. 14. fol. 22. dicto §. dederim explicitè modum & Artem hujus investigationis, quæ in hoc sita est, „ ut misceas cum Argento vivo E. K.; nam si argentum vivum se magis inclinet ad A., quam ad B., est manfestum, quod sua qualitas est in quarto gradu de C., & in tertio de A.: si vero se inclinabit plus ad B., quam ad A., est manifestum, quod sua qualitas est in quarto de D., & in tertio de C.; quid amplius petit? Disc. certè nil amplius, nisi ut sciam, quid sint E. K.; nam his ignoratis totus processus mihi erit incognitus. Mag. quem hæc latent, debet recurrere ad Doctores & Professores ac Expositores meæ Artis, si ex citatis libris nescit proprio marte eruere. Disc. ne me rideas, Magister, nam vereor, me hos Professores & Expositores ne lampade Cynici reperturum.

Mag. Finiamus hunc Circulum Revelatione utilissimi cuiusdam Secreti, cui propriè totus Circulus est destinatus, videlicet, *quomodo generales Medicinae fieri possint?* Doctor Illum. in Lib. de Reg. San. & Infirm. Dist. 3. à capite: unde cùm feceris mentionem de Electuario, & tota Doctrina de Gradibus sit connexa cum illa de sedecim Electuariis, Doctor Illum. Dist. 1. cap. de Modo grad. med. ibid., scire debes, quod possint fieri sedecim Electuaria generalia, secundum quod sunt quatuor Elementa, scilicet A. B. C. D., & quatuor qualitates E. F. G. H., & quodlibet Elementum habet quatuor gradus intentionis: per ista autem sedecim Electuaria decurrent omnes Cura & Medicina, quæ possunt esse per A. B. C. D., & per E. F. G. H.: „ prædicta Electuaria debet Medicus habere in promptu, ut subito infirmitatibus possit resistere; & talis doctrina est valde utilis, & facilis scientibus istum librum &c., quæ Ars erit bonus thesaurus pauperum, Doctor Illum in Lib. de Reg. San. & Infirm. cap. de 16. Elect.: & licet hæc Electuaria vocaverim Medicinas generales, non tamen ista-

rum generalitas adæquat gradum generalitatis illarum Medicinarum, quas subministrat sequens Circulus; hæ enim naturam quatuor Elementorum, illæ verò naturam Quintæ Essentiaz secum ferunt, unde proprium locum sortiuntur in Astronomia inferiori: interim & hæc Electuaria non sunt vilipendenda, præterquam enim quod current infirmitates ex discrasia qualitatū provenientes, habent sequentes duas insignes proprietates, quod per ista Electuaria potest homo habere experientiam de gradibus infirmatum, & etiam de gradibus rerum medicinalium in decoctionibus, Doctor Illum. ibid.

De Secreto Tertiī Circuli.

MAg. Ad Theoriam & Praxin exercendam in hoc tertio Circulo, convenit respicere Figuram, quam in *Libro Astronomiae* ejusque secunda parte figuravi, & parùm differt à præcedenti in primo & secundo Circulo positâ; quam ex descriptione facile concipies, &, si placet, etiam circino in charta describes.

Fiat igitur in plano Circulus referens motum octavæ sphæræ, cuius circumferentia dividatur in duodecim Signa, apponendo cuilibet signo literam sibi competentem, præterea tres literas sequentes E. F. G., E. significat ascensum, F. stationem, & G. descensum; huic maximo Circulo immittantur septem alii minores successivè decrescentes & concentrici ac mobiles, signati per ordinem suis Planetis, & figura erit perfecta.

„ Intentio, quare hæc Figura posita est, in hac parte, est, ut sit instrumentum, cum quo fiant judicia, sicut si ponatur dominus Saturni sub domo Arietis, potest Astronomus cognoscere, quid significant illæ duæ domus per B. C.; & si ponatur Jupiter sub Saturno, qui positus est sub Ariete, significant aliud judicium per B. C. A.; & idem de aliis circulis usque ad minimum: & significatio judicij cognosci potest secundum doctrinam, quam dominus in secunda parte primæ partis Astronomiae in Capite de Devictione, Doctor Illum. ibid. in 2. parte, & in secundo Circulo in Tabella Devictionis. „ Quodlibet signum cum Planetis habet in Cœlo vi-ginti octo conjunctiones, & quælibet conjunctionum habet suum judicium &c.; & in hac parte consistit tota virtus & utilitas hujus Scientie, Doctor Illum. ibid. p. 4. cap. de 28. Conj.: nam per hujusmodi cognitionem poterit homo

*bomo habere magnum avantagium in hac Scien-
tia, propter quod figura mobilis est multum uti-
lis & necessaria in hac Scientia; quoniam per
circulos suos mobiles poterunt fieri Figurae de
Constellationibus, Doctor Illum. ibid. p. 5.
quæst. 49.*

Disc. In quo situm est hoc magnum
avantagium? Mag. in uno solo subiecto ex
A. B. C. D. composito, quod est mercurius,
qui ratione sua indifferentia per bonum
Signum & Planetam est convertibilis in bo-
num, & per malum in malum: unde quia
est convertibilis in malum, ipse est deceptor
Alchimistarum, quia marsupia evacuat, & ip-
sos facit induere tunicas laceratas, & operationes
manuum annihilat, Doctor Illum. in Lib. de
Reg. San. & Infir. Dist. 2. de Conj. Gem.:
sed quando in domo Arietis sibi invicem ob-
viant Sol, Venus & Mercurius, tunc sequitur
bona fortuna NB. per formam & materiam; &
hac Constellatio est bona Alchimistis & Medicis
&c., quia Mercurius est convertibilis in bonum
per bonam actionem Solis, & bonam passionem
Veneris, Doctor Illum. in Lib. Astron. p.
3. c. i. conj. 21.; & hæc Constellatio est ad
rubeum, sequens autem ad album, scilicet
„cùm Cancer, Venus, Mercurius & Luna
„sibi invicem obviant, tunc enim faciunt
„hanc Figuram D.D.D., & D. habet tri-
„plicem fortunam, item quadruplicem ra-
„tione Mercurii, qui est Planeta converti-
„bilis; & ideo D. est in majori bona fortu-
„na, in qua possit esse; & hanc Constella-
„tionem multum diligunt Alchimistæ, quia
in ipsa Argentum vivum habet bonam fortunam,
& color albus similiter, Doctor Illum. p.3. cap.
4. conj. 25.

Tempus est, Fili, ut receptum cana-
mus, nam pondus diei & æstus tulimus in
opere hujus septenarii; unde quietem aspi-
ramus opere in septenario numero jam tan-
dem completo: & quia convenit, quod fi-
nis sit nobilior, perfectior & excellentior,
quam principium & medium (secundum
quod significat definitio finis, & nobis ex-
emplum dedit supremus Artifex in produc-
ctione totius hujus fabricæ corporeæ) idcir-
co ascendentæ quaternario ad quinarium,
vel à senario ad septenarium, quodidem est
(prout in hac Astronomia probavimus per
sequentem cameram [C. A., B. B., D. D.,
A. B. C. D.]) ponemus in fine hujus Astro-
nomiæ & totius Capitis tertii Quintam Es-
sentiam omnium Secretorum per Quintam
Essentiam seu Cœlum Libri Astronomiæ

extractam, complectentem in se omnia se-
quentia Arcana.

*Primo: Artem memorandi, de qua su-
præ dixi in Introitu Capitis 3. fol. 57. §. Quis,*
*quæso; hac enim mediante retinebis in me-
moria omnia Secreta Artis in his septem In-
strumentis patefacta*

*Secundo: Artem pronunciandi seu re-
citandi quotunque nomina, rationes vel
demonstraciones; ad quæ duo ritè pera-
genda convenit scire duas sequentes Artos
tanquam media, videlicet*

*Tertio: Artem ascendendi & descen-
dendi.*

*Quarto: Artem evacuandi & multipli-
candi.*

Fili, si omnia hæc quatuor Arcana ad-
discere cupis, nullibi clarius revelata invenies,
quam in Libro dicto Astronomiæ: igitur „vade ad quintum subiectum (dictum
„Cœlum) per B. C. D. significatum in Libro
„septem Planetarum (scilicet Astronomiæ)
„, quoniam ibi videbis mirabilia, quia ibi
„tractavimus miraculose, & notitiam ha-
„bebis omnium entium naturalium, Do-
ctor Illum. in Lib. ad Mem. conf.: observa
igitur, quod in secunda Parte primæ Partis
dictæ Astronomiæ posui decem Quæstio-
nes, scilicet *utrum, quid, de quo &c.*, &
octodecim Principia meæ Artis Generalis,
quam more solito significavi per literas alpha-
beti, scilicet B. C. D. &c., cuilibet literæ
applicando tria significata, cùm intellectus
per unam literam habentem plura significata fit
generalior, & in memoria possit recipere plura
significata, quam per aliam largo modo sumptam,
Doctor Illum. ibid. Et hic est ille lapis pre-
iosus positus in fundamento, cui innititur,
& à quo sustentatur totum ædificium meæ
Artis, quem reprobaverunt ædificantes,
hoc est, Commentatores quidam, igno-
rantes hoc Secretum, cùm debuissent sum-
mopere laudare & admirari: nam sicut Na-
tura nobis revelat in unitate unius subiecti
naturalis multas distinctas & mirabiles pro-
prietates, consulens nostræ memoriaræ, con-
servando differentiam illarum in concor-
dantia unitatis (ut vides in uno lapide, in
quo sinè confusione uniuntur ponderositas,
opacitas, frigiditas, densitas, durities,
color, friabilitas & plures aliæ) sic mea Ars
perpetua Naturæ imitatrix adaptans literas
artificiales universales literis naturalibus u-
niversalibus sub compendio & sinè ulla con-
fusione revelat intellectui, & concredit me-
moriam

moriæ sub unitate unius literæ universalis magnam multitudinem particularium in illa adunatorum: hoc autem significat litera & metaphora Cœli, cuius Secreta in dicta Astronomia per Principia meæ Artis exposui: nam quemadmodum per præfata principia illic talia explicavi ac demonstravi, quæ à nemine antiquorum Sapientum antè metatta sunt, sic ostendi, in uno hoc Cœlo omnia particularia Principia Artis tanquam in primo Chæos esse conclusa, sicut in eodem in potentia continentur omnia particularia Principia naturæ quatuor Elementorum: quicunque igitur in dicto Libro meditando, legendo & lectiones repetendo ac cum aliis meis libris combinando ad Secreta hujus Cœli admissus fuerit, mirabilem Artem memorandi ministerio Naturæ & Artis hujus Cœli absque dubio consequetur, quâ ratione naturalis ordinis habet Scalam ascendendi & descendendi de omnino generali ad omnino speciale, & de omnino speciali ad omnino generale, Doctor Illum. ibid., non tantum memorando, sed etiam operando mediante dicto Cœlo, ut suprà demonstravimus.

Ex hac verò Arte memorandi primitùs possesâ necessariò tibi obveniet Ars pronunciandi, si motum hujus Cœli insequérис formando quæstiones & resolvendo: hoc quippe Cœlum est adeò nobile, generale & artificiosum, quòd non solùm per ejus decem quæstiones generales formari potest omnis quæstio particularis, sed etiam ejusdem solutio (ut in hoc *Capite tertio* jam probavi) & nunc sigillando hoc Caput sigillo hoc maximo in sequenti exemplo exprimam.

„Primò igitur per primam speciem non minis quid poteris certas quæstiones, sive rationes, sive alia, quæcunque volueris, „recitare, evacuando secundam figuram de his, „quæ continet; per secundam verò speciem „poteris in duplo respondere seu recitare, „& hoc per evacuationem tertie, & multiplicacionem prima figure: & si per primam tu „recitas duo vel tria nomina vel rationes, „per secundam poteris quadraginta vel se- „xaginta recitare, & hoc semper per eva- „cuacionem & multiplicationem; est tamen „multùm difficile, nisi sit homo ingenio- „sus & multùm subtilis, & non ruralis: per „tertiam verò poteris centum, evacuando „primam, & multiplicando secundam; & ita „de aliis poteris habere cognitionem, sicut „de ista: & quoniam mirabile est, quòd

„quis possit retinere centum rationes, & „ipsas, dum locus fuerit, recitare, certè „hoc auro comparari non potest: ergò qui „scientiam habere affectat, & universalis „esse ad omnia desiderat, circa istum Tra- „ctatum laboret cum diligentia toto posse, „quoniam sinè dubio scientior erit aliis.

„Quare firmiter & ferventer stude „prædictas species in prælibato Libro septē „Planetarum, quia nunquam eris studen- „do defessus, imò eris gaudio & lætitia ple- „nus. In dicto Libro multa sunt studenti neces- „saria, quæ, si nota essent, & bene intellexeris, „non possent ullo modo aestimari; „ideo consulo „cuicunque, ut istum habeat præ manibus „& præ oculis suæ mentis, Doctor Illum. in fine dicti Libri.

Disc. Sigillare & aperire sunt opposita: unde (ignoscere, Patet) vereor, ne sub hac litera lateat sigillata aliqua metaphora, quam, ni fallor, tegit *methodus evacuandi & multiplicandi rationes*, adeò obscura visa tuis Commentatoribus: non enim Artem multiplicandi rationes tanti faciendam putem, ut nullo modo aestimari possit, vel omni modo occultari debeat. Mag. mirum, si hæc olfacis, postquam in *mea Rhetorica* tantâ claritate præcessit expositio totius modi evacuandi & multiplicandi Naturæ: igitur Natura præcedit Artem evacuando & multiplicando res, & Ars sequitur Naturam evacuando & multiplicando rationes: literam dat Ars, metaphoram Natura, utramque occultavi & revelavi sub una figura, prior est nobilis, posterior nobilior; priorē omnibus notam cuperem, sed quia Secreta unius necessariò revealant Secreta alterius, ideo coactus fui abscondere utramque: vos, Filii, si legiti- timi Hæredes esse vultis, à *Testamento & Codicillo* meo petite, quod hic deficit; his *Dist. 3. Lib. Quintæ Essentia* jungite, & totum Cœlum Astronomiæ erit vobis apertum.

Pro Mantissa Astronomiæ naturalis & intellectualis proponam curiosum Problema de Astronomia artificiali & sensuali: quæritur itaq.; *Utrum sit possibilis mutua Devictio perpetua aliquot numero parium & actione equalium Potentiarum?*

Solutionem significabit Metaphora se- quentis Figuræ.

Significatio literarum.

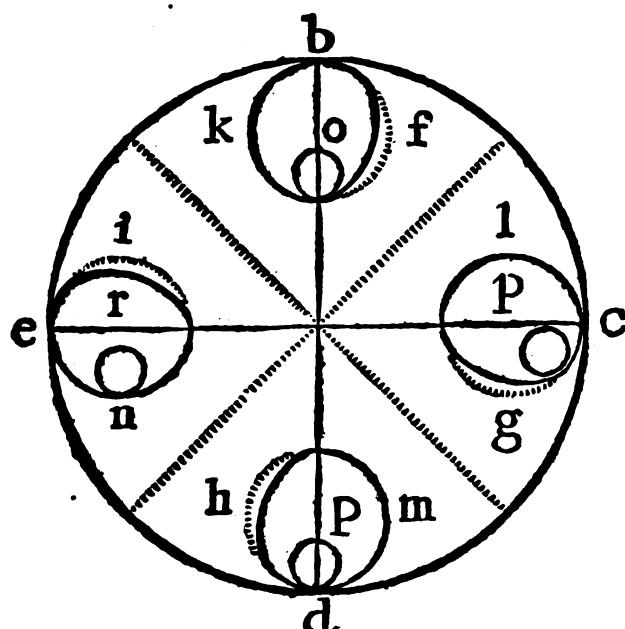
b. c. d. e. Circulus.

f. g. h. i. quatuor semi-Ellipses.

k. l. m. n. quatuor semi-Circuli.

o. p. q. r. quatuor Potentiarum mutuò se de- vincentes.

*Figura
Mutua & Perpetua Devictionis.*

C A P U T I V.

De Secreto Potentiae & Adaptationis ejus ad Objectum.

Quemadmodum color est objectum potentiae visivae, sic veritas est objectum potentiae intellectivae; & quemadmodum lux sensualis est medium, per quod potentia visiva habilitatur & proportionatur ad capiendum suum objectum, sic lux intellectualis est medium, per quod potentia intellectiva habilitatur & proportionatur ad capiendum suum objectum: unde quia tota certitudo, infallibilitas, necessitas, claritas & evidenter videndi & cognoscendi, & per consequens demonstrandi, desumitur à natura & proportione horum trium ad invicem, convenit habere exactam notitiam de natura & habitudine horum trium ad invicem; nam quanto major erit habitudo & proportio omnium trium ad se mutuo, tanto major erit certitudo, infallibilitas, claritas, evidenter &c.

Manifestum est, quod magnitudo objecti & magnitudo potentiae quandoque sunt adeo improportionatae ad invicem, quod ratione majoritatis unius & minoritatis alterius potentia non potest versari circa objectum; nam si potentia est nimis remissa, & objectum nimis intensem, vel potentia nimis parva, & objectum nimis magnum, est impossibile, quod potentia possit agere in objectum, aut illud perfectè recipere; quod patet in potentia finita, & objecto infinito: nam sicut splendor solis in sua totalitate est multò major, quam nostri oculi possunt recipere, sic potestas, sapientia & volun-

tas, quas DEUS habet in se ipso, sunt multò majores sine omni comparatione, quam sit potestas, sapientia & voluntas, quas intellectus potest intelligere in DEO per potestatem, sapientiam & voluntatem, quas intelligit in DEO per creaturas: quia si totum splendorem solis, qui est res finita, non possumus recipere (si enim totum reciperemus, videremus omnia loca mundi, in quæ solemittit suos radios & suum splendorem) quantò minus intellectus, qui est creatura finita, potest intelligere totam potestatem, sapientiam & voluntatem, quas DEUS habet in se ipso.

Unde quando memoria sic recolit, noster intellectus intelligit, quod, si non potest intelligere totam potestatem, sapientiam & voluntatem, quas DEUS demonstrat de se ipso creaturis, quam potestatem, sapientiam & voluntatem non possunt totas recipere, per hoc, quia sunt res finitæ (quia si totas reciperent, conveniret, quod essent infinitæ, vel conveniret, quod potestas, sapientia & voluntas DEI essent finitæ) quantò minus noster intellectus potest ascendere ad cognoscendam totam potestatem, sapientiam & voluntatem, quas DEUS habet in se ipso: unde cum hoc ita sit, sicut oculi magis vivent, & possunt melius uti suâ virtute visivâ, quando non directè aspiciunt solem, quam quando illum directè aspiciunt, sic oculi intellectuales melius posse sunt.

„sunt videre, quando vident potestatem,
„sapientiam & voluntatem DEI in creatu-
„ris, quām quando illas vident tantū in
„ipso; quia sicut propter magnam debili-
„tatem oculorum corporalium & propter
„magnam influentiam splendoris solis oca-
„li non possunt tam bene videre, quando
„aspiciunt solem, quām quando visum di-
„rigunt in aliam partem, sic propter mag-
„nam influentiam virtutis, quāe est in po-
„testate, sapientia & voluntate DEI, intel-
„lectus non potest tam bene intelligere, nec
„memoria recolere illas, quando illas vi-
„dent in DEO tantū, quām quando eas
„vident in creaturis.

„Quando intellectus intelligit, quōd
„multò melius percipit dictas Dignitates
„DEI per hoc, in quo creaturæ illas repræ-
„sentant, quām quando DEUM intelligit
„sine representatione creaturarum, tunc
„memoria recolit, quōd sicut sol habet ma-
„jorem splendorem in se ipso, quām in lo-
„cis, in quāe oculi diriguntur, absque eo,
„quōd solem directè aspiciant, sic intelligit,
„quōd major est potestas, sapientia & vo-
„luntas in DEO, quantò minùs eas potest
„intelligere, quām sit potestas, sapientia &
„voluntas, quas in creaturis de DEO po-
„test percipere & intelligere: unde dum
„memoria recolit ista de intellectu & de
„potestate, sapientia & voluntate DEI, in-
„tellectus intelligit, quōd sicut duo infan-
„tes parvuli, qui adhuc nesciunt bene lo-
„qui, se mutuo melius intelligunt, quām
„illos intelligent homines adulti, sic intel-
„lectus, qui est ens finitum & terminatum,
„melius convenit & se habet ad intelligen-
„das dictas Dignitates in hoc, quod de illis
„creatüræ possunt recipere, quām cum ip-
„sis Dignitatibus, quas non possunt reci-
„pere: nam sicut motus melius convenit
„cum animali, quām albedo, sic intellec-
„tus, qui est ens finitum, melius conve-
„nit ad intelligendam rem infinitam per
„rem finitam, quām rem infinitam per
„suammet infinitatem, Doctor Illum. Vol.
3. Lib. 5. Contempl. cap. 352.

Ex haec tenus dictis, Fili, potes desume-
re modum & ordinem, quem intellectus
noster debet tenere, quando occupatur cir-
ca suum supremum Objectum: unde quan-
do fit quæstio: *Utrum in via possimue habere*
primitivam, veram & necessariam Scientiam
de Essentia DEI? Doctor Illum. in Lib. de
Arte DEI Dist. 5. de Reg., & non solum de

Essentia DEI, sed etiam *Utrum humanus In-*
tellectus possit habere Scientiam de summa Diffe-
rentia divinarum Personarum? Doctor Illum.

dicto Lib. Dist. 19. de Appl. 13. Dist.: „ante-
„quam respondeamus, volumus adducere
„istud exemplum. Quidam homo tenet
„lilium in manu, in alia verò manu tenet
„speculum; quando respicit albedinem li-
„līi, primitivè, verè & necessariò videt ip-
„sam albedinem, dum ipsam videt; *primi-*
„*trivè* dico, quia non videt ipsam per simi-
„litudinem; *verè*, quia sensus verè de ipsa
„judicat; *necessariò*, quia visus aliter se non
„posset habere, dum videt ipsam: sed quan-
„do respicit speculum, videt similitudinem
„lilii; & albedo, quam videt in speculo,
„non est primitiva, quia est similitudina-
„ria; est tamen primitiva, vera & necessa-
„ria similitudo, & est ita primitiva, vera
„& necessaria similitudo, quōd aliter se non
„potest habere, dum videtur: talis albedo
„visa in speculo non est ita intensè visa, sicut
„albedo lilii facietenus; & quilibet hoc po-
„test tentare: & ratio hujus est, quia in spe-
„culo non est realis & naturalis, sed facie-
„tenus est realis & naturalis; & ideo in spe-
„culo est signum primitivum, verum, ne-
„cessarium & reale, attamen respectu realis
„albedinis est per posterius; & in quantum
„albedo est realiter facietenus, est per prius.

„Et sic per istud exemplum respondeo
„ad quæstionem, quōd in via intellectus
„facit primitivam, veram & necessariam
„scientiam de Essentia DEI quoad poste-
„rius &c., in patria verò videbimus quoad
„prius; aliter nullum signum esset primiti-
„vum, verum & necessarium significati;
„quod est impossibile, Doctor Illum. su-
prad. Dist. 5.

Ne autem me accuses de errore, quem
mihi affingunt quidam Doctores de mea
Doctrina malè informati, quasi intellectus
humanus solis viribus naturalibus posset ha-
bere scientiam, vel facere demonstrationem
de Essentia, Unitate & Trinitate DEI, cla-
rius tibi exponam medium seu instrumen-
tum, per quod dictus intellectus habitua-
tur & proportionatur ad recipiendum supre-
mum Objectum: scias igitur, quōd sint
tres gradus intelligendi, *positivus, comparati-*
vus & superlativus in hac via; & quot sunt
gradus intelligendi, tot sunt gradus medii
seu instrumenti ad intelligendum; & quot
sunt gradus medii, tot sunt gradus extre-
morum, scilicet potentiae & objecti: gradus
posi-

positivus est *naturalis*, gradus superlativus est *supernaturalis*, gradus comparativus est medius inter utrumque, participans de natura utriusque: unde sicut proportio objecti naturalis exigit, ut possit recipi, potentiam & medium naturale, sic proportio objecti supernaturalis requirit, ut possit recipi, potentiam & medium supernaturale, & sic medium media.

Disc. Quid est ergo illud medium seu instrumentum, & quinam sunt gradus ejus? Mag. nil aliud quam lumen seu habitus Fidei; „ quia habitus Fidei disponit lumen Scientiae intellectui, per quod intelligat „ &c., sicut lux disponit aërem ipsum iluminando & de se habituando, ut visus habeat naturalem potentiam ad videntem objectum. Doctor Illum. in Arte DEI Dist. 29. de Appl. 6. Dist.

Tres verò *Gradus* hujus luminis sunt gradus positivus, comparativus & superlativus: „ *positivus* stat per credere absolutè, sicut „ homo, qui multa credit; credere autem „ est actus ipsius intellectus, qui credit hoc, „ quod non intelligit: *comparativus* ponit „ habitum Fidei ad credendum in DEUM „ & suam Trinitatem, bonitatem, magnitudinem &c.; & quia gradus comparativus „ consistit inter gradum positivum & superlativum, credere in gradu comparativo est aliquantulum in plus, quam in positivo, quod disponit & præparat intelligere DEUM & suam Unitatem, Trinitatem &c., & per illam dispositionem ipsum credere participat aliquantulum cum intelligere, eo quia est præparatum: credere in gradu superlativo positum est ænigmaticum extra dubitationem positum, eo quia est summum signum circa lucem, sicut aurora, quæ participat cum nocte & die; & per tale credere in via mediante gratiâ DEI cognoscimus, quòd DEUS non est lapis nec planta, & sic de aliis; & hoc cognoscimus per hoc, quia in ænigmate credimus, & aliquantulum intelligimus hoc, quod DEUS est, & suam beatitudinem, Trinitatem &c., sine qua cognitione assertivè negare non possemus, DEUM non esse lapidem nec plantam, & sic de aliis; quia unum ignotum non cognoscitur per aliud ignotum. Doctor Illum. in Arte DEI Dist. 30. p. 2. cap. Credo.

Ad solvendas igitur dictas duas Quæstiones, respondeo distinguendo secundum gradum comparationis, dicendo sic:

„ sicut humanus intellectus, dum est in positivo gradu quoad suum modum naturalis intelligendi, supposito, quòd sic grammaticus, & non logicus, non potest esse in gradu comparativo, usquequò sit logicus; transit ergo de gradu positivo in gradum comparativum per habitum Logisticæ: à simili intellectus humanus, quo ad suam naturam, est in gradu positivo, sed quando ei additur habitus Fidei, transit ad gradum comparativum intelligentiæ, in quo facit scientiam de differentia divinarum Personarum, illâ scientiâ existente inter gradum positivum & gradum superlativum; sed quoad gradum positivum per prius, & quoad gradum superlativum per posterius, in quo gradu comparativo sapit naturam utriusque, eò quia est in medio eorum; & sic est apprehensio, & non comprehendens: veruntamen convenit, quòd discurrat, mediante gratiâ habitus Fidei à DEO data, per 13. Distinctionem mei Libri de Arte DEI &c. Doctor Illum. ibid. Dist. 29. de Appl. 13. Dist.

Et ne aliquid desit ad complementum Revelationis hujus pulcherrimi & utilissimi Secreti, addam insuper modum, quo potentia intellectiva operatur sub habitu luminis Fidei ad investigandum, & veniendum & demonstrandum suum objectum supernaturale. „ Quando Intellectus est investigatus cum lumine Fidei (sicut dixit Isaías, nisi credideritis, non intelligetis) & transit ad intelligendum definitiones Naturæ divinæ & æternitatis, applicando ad ipsas definitiones primam & secundam regulam, etiam definitiones bonitatis, magnitudinis &c., tunc intellectus cum lumine Fidei & cum prædictis definitionibus & regulis est venatus & successivus, quousque verè & necessariò attingit intelligendo & demonstrando, quòd Natura divina est æterna, & non nova, sic & multò melius habitus Fidei est permanentis, sicut habitus luminis in aëre illuminato, quando visus attingit coloratum; & in isto passu cognoscit intellectus, & credit, quòd Natura divina est æterna; sed quoad unum modum credit, & quoad alium intelligit; & sic quando fit ista quæstio: *Utrum Natura divina sit æterna?* possunt applicari definitiones prædictæ ad propositum, sicut dictum est: „ *Natura divina non est natura lapidis* (& hoc in-

„ intellectus credit, quando non est successivus, neque scit, quid sit Natura divina, „ nec natura lapidis; sed credere disponit „ ei, ut habeat intelligere) tunc intellectus „ transit ad definitionem Naturæ divinæ & „ naturæ lapidis, applicando istis definitio- „ nibus primam & secundam regulam, & „ definitionem magnitudinis, bonitatis &c.; „ & tunc verè & necessariò cum istis prædi- „ stis primitivis principiis cognoscit, quòd „ Natura divina non est natura lapidis, re- „ manente habitu Fidei, qui primò fuit, & „ est antecedens, intelligere verò conse- „ quens, quia est successivum: etiam cre- „ dere est per priùs, quia est magis inten- „ sum, quam intelligere; quia credere non „ est successivum, intelligere verò sic; & „ ideo credere & intelligere sunt in eodem „ tempore, sed quodlibet diversimodè: „ veruntamen quia credere est, ut sit intel- „ ligere, & non è converso, respectu finis „ intelligere est per priùs, & credere per „ posterius; & de hoc habemus experien- „ tiā, quia per credere non ita perfectè „ quiescimus, sicut per intelligere: dico „ tamen respectivè quoad conversionem; „ nam credere est, ut sit intelligere, & in- „ telligere non est, ut sit credere. Doctor Illum. in dicto Lib. Dist. 29. de Appl. 6. Dist.

Disc. In tanta luce adhuc tenebras patior, Pater, nam, si bene percepī tua dicta, puto, ad quæstionem: *Utrum Theologia sit Scientia?* non aliter responderi posse, quam „ quòd quoad gradum positivum non sit „ scientia, sed quoad gradum comparati- „ vum sit scientia probativa, & quoad gra- „ dum superlativum sit scientia demon- „ strativa, Doctor Illum. ibid. Dist. 30. de Quæst. de qu. 2. Dist.: quòd si sic est, non video, quomodo verificantur superius asser- ta, scilicet, quòd, *Deum esse, sit demonstrabile magis necessariā demonstratione, quam sit aliqua demonstratio mathematica*: si enim hoc ita esset, nemo posset calumniari tuas demonstraciones de Trinitate, Incarnatione & aliis Articulis, quod tamen fit, & qui- dem à Catholicis Doctoribus Ecclesiasticis & Religiosis.

Mag. *Quemadmodum DEUS permittit, quòd homo possit peccare, ad hoc, ut non corrum- patur liberum arbitrium, ita DEUS permittit, quòd demonstrationes Trinitatis & Incarnationis & aliorum Articulorum possint calumniari per aliquas falsas similitudines destrutibilis; & hoc DEUS permittit, ad hoc, ut homo sit liber ad cre-*

dendum vel intelligendum Articulos; quia si Arti- culi essent ita demonstrabiles, quòd non possent calumniari, NB. non esset Fides per illos Articulos in homine, nec humanus intellectus esset ita exaltatus in intelligendo illos, quia essent ratio- nes grossæ & pauca subtilitatis: „ & quia sunt „ multū difficiles intellectu, ideo supre- „ mum Bonum voluit, quòd homines, qui „ non habent subtilem intellectum, & qui „ sunt occupati in rebus temporalibus, pos- „ sent uti Fide; & homines subtile, & qui „ relinquunt bona temporalia, possint in- „ telligere Articulos, & per illos possit illo- „ rum intellectus exaltari, ad hoc, ut illos „ melius contemplentur, & ut possint diri- „ gere homines simplices, & inducere Infu- „ deles ad viam veritatis. Doctor Illum. Lib. 4. Mir. Dem. in Prol. 5. Cond. fol. 166. Tom. 2. Ex quibus dictis vides etiā, Fili, quam iniquè mei Adversarii mihi imputarint, quasi do- cuisem, Fidem Viris doctis non esse necessa- riam, sed tantū rusticis & plebeis.

Disc. Supersunt alia duo, quæ non capio, *primò*, quomodo tua Ars possit esse utilis ad conversionem illorum, qui verā Fide carent, cùm per te sinē habitu Fidei super- naturalis de DEO non possit fieri demon- stratio non solum de Trinitate, sed ne qui- dem de Existentia & Unitate DEI: *secundò*, posito, quòd aliquis Saracenus vel Gentilis didicisset tuam Artem Demonstrativam vel Inventivam earumque Lecturas, & in illis legeret demonstrationes de Existentia & U- nitate DEI, vel de Productione, quæ est in DEO, vel si ex combinatione principiorum per Artem facta ipsem eliceret tales de- monstrationes, quæro, an propter defectum Fidei tales demonstrationes perderent suam naturam in tali Gentili vel Saraceno? si e- nim perdunt, quid proderit illi tua Ars? & quomodo subsistunt, quæ tu de tua Arte promittis in multis tuorum Librorum? præ- fertim in dicta Arte Demonst. Dist. 3. Modo 7. de Dirigere fol. 47. Tom. 3., scilicet, quòd „ hæc Ars sit intentione dirigendi illos, qui „ erroribus subjacent, indigentes Arte & „ Doctrinâ, quibus in veritatis semitam di- „ rigantur, quia ipsa Ars communis est om- „ nibus, Gentilibus, Judæis, Christianis & „ Saracenis atque omnibus Gentibus, de qua- „ cunque lege sint sive secta. Hoc enim „ est, quia principia hujus Artis sunt gene- „ ralissima, quibus principiis perpendi po- „ test manifestè, qualis populus in veritate „ permanet, vel qualis populus ab errori- bus

„bus detinetur. Hæc enim Ars doctrinæ, nam exhibet, quomodo populus existens in veritate potest per DEI auxilium ad veritatem ducere populum, qui suis ex cæcatur erroribus contra veritatem.

Mag. Fili, natura fecit in oculo retinam nigrā & obscuram, ut in illa species lucis & coloris magis distinctè exprimerentur, sic in intellectu sunt tenebræ ignorantia & dubiorum, ut Lux scientiarum in illo clarius elucesceret: tu suprà audiisti à me, quod sint tres gradus Fidei, & quia Fides aliquo modo convenit cum obscuritate, ignorantia & tenebris, ut significavi in prima Demonstrat. Lib. 1. de Mir. Dem., tot sunt gradus demonstrationis, quot sunt gradus Fidei; & hoc necessariò, quia cùm DEUS sit lux, & in eo tenebræ non sint ullæ, si fecisset plures gradus tenebrarum, quām lucis, sequeretur, quod supra Lux magis concordaret cum tenebris, quām cum luce; & si hoc ita esset, supra Lux esset contraria sibi ipsi; & hoc est impossibile: sunt igitur tres Gradus Demonstrationis, hoc est, Demonstratio sensualis, Demonstratio intellectualis de re finita, Demonstratio intellectualis de re infinita: „ secundus gradus est de majori necessitate, quām primus, & tertius, quām secundus, Doctor Illum. in Lib. Mir. Dem. Lib. 2. cap. 13. fol. 35. Tom. 2. Primus horum graduum est naturalis tantum, & huic respondet primus gradus Fidei, scilicet naturalis tantum; tertius est supernaturalis, & huic proportionatur tertius gradus Fidei supernaturalis; secundus est medius inter utrumque, cui competit secundus gradus Fidei medius inter utrumque: quilibet horum graduum subdividitur iterum in quatuor gradus, quos habes in quarta Conditione Prologi dicti primi Libri; pro quorum omnium meliori intelligentia brevitatis causâ te remittere compellor ad dicta loca & capita Libri, præsertim verò ad Caput 27. Lib. 2., ubi talia expono de Demonstratione supernaturali, quæ in nullo alio Scriptore invenies: ex quibus colliges, me non auferre Demonstrationibus naturalibus suam proprietatem & naturam, quasi non essent demonstrationes; sed quia à me illic comparantur ad altiores gradus demonstrandi, meritò respectu illorum ne quidem demonstrationis nomen merentur, quamvis tales revera sint, sicut lux candelæ lucente sole sensum lucis perdit, quamvis lucere non desinat: unde cùm DEUS non

solum sit suprema Lux, sed etiam ratione suæ universalitatis sit lux vera, quæ illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum, manifestum est, quod quivis intellectus humanus secundum mensuram suæ capacitatris participet de hac Luce suprema, sinè qua non posset formare ullam demonstrationem ne quidem naturalem, v. g. quod totum esset plus, quam sua pars: si igitur intellectus creatus per supremum Lumen illuminatur, ut suo lumine naturali habituato (sic loquendo) de lumine supernaturali possit facere demonstrationem naturalem de toto & parte, & de aliis rebus creatis, manifestum est, quod possit facere demonstrationem naturalem sub eodem lumine de suo Creatore; quia si de toto & de parte, que sunt res creatae, fit comparatio demonstrativa, quanto magis de virtutibus incrementis & de Creatura meliori & nobiliori, quam sint omnes aliae creature, potest fieri demonstratio, Doctor Illum. in Lib. 4. Mir. Dem. cap. 26. n. 6. fol. 211. Tom. 2: quia si non, sequeretur, quod DEUS magis ordinasset influxum sui luminis in intellectum humandum ad cognitionem suæ creature, quam ad cognitionem sui ipsius; & hoc est impossibile: quia omnis perfectio, quæ est in creatura, est naturalis significatio sui Creatoris, ut suprà dixi in Secreto Grammatice: imò, Fili, si fas est dicere, facilius homo naturaliter potest habere demonstrationem de DEO suo, quam de quavis creatura; quia in omni creatura sunt vestigia lucis absconditæ Divinitatis, quæ tegi non valent, non autem quælibet creatura est in altera: „amabilis fili, omnes creature significant & homini repræsentant bonitatem, nobilitatem & potestatem DEI, unde cùm humanus intellectus agnoscit demonstrationem, quam de DEO faciunt creature, tunc illustratur divino fulgore S. Spiritus, Doctor Illum. in Lib. Doct. Puer. cap. de Dono Scient. Et quod hoc verum sit, quod dico, testatur ipsa sacra Scriptura de Gentibus & Idololatriis; si enim tantum potuerunt scire, ut possent estimare seculum, quomodo hujus Dominum non facilius invenerunt? Sap. cap. 13. v. 9. à magnitudine enim speciei & creature cognoscibiliter poterit Creator horum videri, ibid. v. 5.: quod autem hæc cognitionis fuerit naturalis tantum, quamvis lumine supernaturali concurrente & influente in lumen naturale intellectus ditorum Gentilium, satis declarat Apostolus

lus in Epistola ad Romanos cap. i., reprehendens illos, qui veritatem DEI in iniustitia detinent v. 18.; quia quod notum est DEI, manifestum est in illis, DEUS enim illis manifestavit: & ut ostenderet, quā viā DEUS illis manifestaverit, statim subdit v. 20., *invisibilia enim ipsius à creatura mundi per ea, quæ facta sunt, intellecta conspicuntur, semper quoque ejus virtus & Divinitas, ut sint inexcusabiles*; quia cùm cognovissent DEUM, non sicut DEUM glorificaverunt &c. v. 21.: hæc ferè iisdem verbis referuntur in Lib. Sap. dicto cap. 13. v. suprà cit.: certè hanc cognitionem non adepti sunt sub habitu Fidei supernaturalis, cùm fuerint Infideles & Idololatræ, ut Apostolus apertè docet dicto loco in versibus sequentibus: ergò erat scientia naturalis, lumine supernaturali se modificante (ut sic dicam) sub lumine intellectus horum Gentilium, ut illos per hanc sufficientem gratiam paulatim alliceret ad præbendum assensum, & quidem tam clarâ & manifestâ demonstratione naturali, ut illi resistendo essent inexcusabiles.

Ut autem noscas, Fili, quæ & qualia sint illa invisibilia, quorum DEUS similitudines & significata posuit in natura, & quæ naturaliter per ea, quæ facta sunt, intellecta conspicerentur, dabo tibi quædam exempla de Secretis Philosophorum excerpta, quæ Magister Sententiarum commemorat in sua *Margarita pretiosa* cap. 6., in quo ostendit, quòd hæc Ars (meæ Secretæ Philosophiæ & antiquorum Sapientum) sit naturalis, & sit divina, & quòd per ipsam Philosophi antiqui fuerunt Vates de futuris Miraculis divinis: „per hanc enim Artem cognoverunt, diem iudicii & consumationis sæculi debere venire, & mortuorum resurrectionem in ipsa, glorificationem corporis, incorruptibilitatem, luciditatem, subtilitatem &c. Similiter per hanc Artem cognoverunt & judicaverunt antiqui Philosophi hujus Artis, Virginem debere concipere & parere; nam in opere illorum est conceptio similis Conceptio- ni Virginis, quæ absque viro concipit, quod esse non potest nisi miraculosè &c.; & in partu hoc Philosophico fit partus similis partui Virginis, quia post partum manet Virgo, ut priùs ante conceptio- nem, quod etiam non potest esse sine miraculo. Adhuc quoque neverunt, quòd DEUS fieri debeat Homo; nam in complemento hujus operis generans & generatum fiunt omnino unum: unde quia

„hanc rem sic miraculosam viderunt, jūdicaverunt etiam, Creatorem cum creatura fieri debere unum, & præsertim cum homine, propter majorem similitudinem & imaginem. Similiter de Platone testatur S. Augustinus in summa Confessionum, quæ suprà in Authoritatibus jam notasti de Evangelio S. Joannis. Et certè mirum non est, hæc & similia multis literatis videri impossibilia, quia versantes in solis speculationibus universalibus, de particularibus Secretis naturæ nullam notitiam habent: lege totum dictum Caput, & plura videbis. Præterea si te delectat studium Artis inveniendi infinitum numerum similium significatorum realium naturalium, addisce meam Grammaticam naturalem, ejusque clavem non solum theorice, sed practicè tibi proficiam redde; nam tunc cessabit quæstio & dubium suprà à te motum, an mea Ars in primo gradu sit vere & propriè demonstrativa? & qualiter ac quantum conferat omnibus gentibus in hoc primo gradu, qui est quædam veluti dispositio ad secundum, ut secundus ad tertium.

Fili, quamvis Principia meæ Artis sint suprema & altissima, ita, ut altiora excogitari non possint, & per hoc tangent & mensurent omnia principia inferiora, attamen dicta mea Ars non solum virtualiter, sed etiam formaliter includit omnia principia generalia inferiora gradatim descendendo à genere generalissimo usque ad infimum genus, quod est natura sensualis, in qua sumit exordium omnis demonstratio naturalis sensualis, ex qua sunt elicite supradictæ significaciones sensuales de rebus intellectualibus: & si nondum credis, dari possitatem Artem demonstrativam in hoc primo gradu, vel à me datam, litem nostram dirimet mea Ars Universalis, cuius tertia Distinctio de Conditionibus quatuor Figurarum T. A. V. X. tibi campum amplissimum aperi- et formandi multas miriades talium demonstrationum theoreticarum; demonstrationum verò practicarum ætarium inexhaustum habes in Libro Principiorum Philosophiæ & Medicinæ; quod nec tu nec ullus mortalium quantâcunque solertiæ evacuabit: & ut labori tuo parcerem, redigi hanc duplēcē Artem Theoreticæ & Practicæ in unam quandam tertiam, quæ sapit naturam utriusque, contentam, in quodam Libro septem Rotarum, de quo suprà specimen dedi in Secreto Tabularum, quo maius in natura tibi nemo dabit.

Si igitur in infimo & primo gradu, scilicet in *sensuali* invenitur tanta perfectio demonstrandi, qualem putas inveniri in secundo, scilicet in intellectuali? certè talis ac tanta, ut illa infimi gradus à me non reputetur in numero demonstrationum: quod autem pluribus Viris doctis, præser-tim in hoc genere demonstrationum sensualium, quales sunt geometricæ, multùm diuque exercitatis videatur oppositum, hoc inde provenit, „quia demonstratio sensua-„lis facilius fit, quam intellectualis, per hoc, „quia fit ipsis sensibus sensualibus sine me-„dio, & demonstratio intellectualis fit cum „majori obscuritate, per hoc, quia tran-„sit per media, hoc est, res sensuales; id „circo videtur in phantasia, quod demon-„stratio sensualis sit de majori necessitate, „quam intellectualis: & ideo homines, qui „non habent subtilem intellectum, magis „amant demonstrationes, quæ fiunt de u-„na sensualitate cum altera, quam de monstrationes, quæ fiunt de una intellectu-alitate cum altera; & ideo facilius „possunt decipi, quam illi, qui magis „amant demonstrationes intellectuales &c., Doctor Illum. in Lib. 2. Mir. Demonstrat. cap. 13.

De tertio gradu demonstrationis con-tinente in se supremum modum demon-strandi affirmo adhuc majorem necessita-tem, quam de primo & secundo; primò, quia in rebus infinitis comprehenditur in-finita necessitas, & ex hac deducitur infinita demonstratio; secundò, quia qui hunc ter-tium gradum per gratiam DEI attigit, etiam ex-perimento intellectuali solet certificari de sua theoria: unde sicut in primo gradu ex-perimentum sensuale tollit omne dubium, quod remanet post demonstrationem theo-ricam, sic in tertio gradu experimentum intellectuale, & multò magis: de certitu-dine theoria hujus tertii gradus testatur ipsa suprema Veritas, quæ est suprema cer-titudo, quando ait ad SS. Apostolos: *Nolite cogitare quomodo aut quid loquamini, dabitur enim vobis in illa hora, quid loquamini; non enim vos estis, qui loquimini, sed Spiritus Patris vestri, qui loquitur in vobis.* Math. 10. v. 19. & 20. *Ego enim dabo vobis os & sapientiam, cui non poterunt resistere & contradicere omnes adversarii vestri.* Lucæ 21. v. 15. Sic qui per gratiam & misericordiam DEI in mea Arte à DEO data ad hunc tertium gradum concenderit, se dat & preparatur, ut sit suscep-ta scientia infusa à gratia ipsius A. &c.,

Doctor Illum. in Arte Dem. Dist. 3. Mod. 5. fol. 46. *Sicut enim virtuoso inest habitus inclinans ad recte agendum, ita exercitatis per banc Artem lumen Sapientie additur, per quod statim scitur applicatio rationis aut rationum ad propositum, & eodem lumine, utrum bene concluditur & verum concluditur,* Doctor Illum. in Introd. cap. 29. „multi, Fili, scien-„tiam habent per ingenium addiscendo, „sed scientia à Sancto Spiritu data est in-„fusa, quæ est multò major & nobilior, „quam quæ in scholis addiscitur à Magi-„stris. Doctor Illum. in Lib. Doct. Puer cap. de dono Scient.

De experimento verò intellectuali vos certificant tot exempla Martyrum, & quid Amatus meus per divinam suam Artem in me effecerit, testatur mea Arbor Philosophiae Amoris, & caput 358. Lib. 5. Contemp. ; tan-tum enim hæc divina Scientia illuminavit meum intellectum, & amore Amati inflam-mavit meam voluntatem, „ut voluntas di-„xerit ad intellectum, quod nullo tempore „(intellectus & memoria) haberent reme-„dium & pacem cum voluntate, quamdiu „essent in hoc mundo: unde dixit ad me-„moriā, quod non superesset aliud consi-„lium, nisi ut facerent in brevi tempore „tantum, ut corpus moriatur adorando, „contemplando & prædicando Infidelibus „sanctam Fidem Romanam, adhoc, ut da-„ret laudem suo Creatori, & post mortem „corporalem omnes tres virtutes gloriaren-„tur & contemplarentur in cœlesti gloria „in præsentia divinæ Essentiæ: Doctor Illum. ibid.: quam gratiam tam anxiè quæ-sitam, tot suspiriis exoptatam, tot labori-bus, itineribus post opprobria & carceres inter Barbaros ab Amato obtinui.

Quis autem Geometrarum, quantâ-cunque certitudine demonstrativâ sciret, quadratum hypothenusæ in triangulo rect-angulo esse æquale quadratis laterum, pro-tuenda hac veritate subiret Martyrium? pro-fectò nullus: difficultas acquisitionis theo-riæ hujus tertii gradus & raritas possesso-rum ejus comparanda cum raritate posses-sorum occulti doni Philosophiæ vobis vix non incredibilem facit hanc veritatem; nam „sicuti, quando homo ascendit in altum „montē, fortius defatigatur, quam quando „ascendit in colles, qui sunt depresso, sic in-„tellectus gravius recipit demonstrationes, „quæ sunt de rebus infinitis, quam illas, quæ „sunt de rebus finitis: & ideo in phantasia vi-„detur, quod intellectus non tantum in- tel-

„telligat, nec de tam magna necessitate, in „demonstratione, quæ fit per tertium gra- „dum, in quo plus intelligit, quām per de- „monstrationem, quæ fit per primum & „per secundum, in quibus tantum non „intelligit &c., Doctor Illum. in fine di- cti cap. 13. Lib. 2. Mir. Dem.: si itaque tam pauci ad theorizæ culmen hujus gradūs per- tingunt, quid de defectu practicæ mira- mur?

Disc. Geometræ nostri temporis, Pater, videntur aliquid subolfecisse de hoc gradu tertio, quia omnes suas demonstra- tiones jam conantur reducere ad principia infiniti. Mag. in hoc laudo illos, sed in hoc non laudo, quia omnes infinitum quā- runt, ubi inveniri non potest, nempe in crea- tura; unde tota Arithmeticæ infinitorum, & tota Geometria infinitorum, & omnia theorematæ ex illis deducta falso nituntur fundamento; quod compendium hujus Introductionis exemplis probare non sinit, sed alibi, DEO dante, fieri poterit: interea *Geometriam meam majorem* perlunga, quatenus Theologiæ illam applicavi, sed moneo, ne imaginationem & phantasiam te ad u- sitatos conceptus Geometriæ particularis trahere permittas.

Hactenus te extuli usque ad contem- plandum verticem meæ Artis, in quo resi- det suprema methodus demonstrandi, quem, si cuiquam forsan meorum Discipu- lorum per singulare & rarissimum donum DEI concendere contigerit, de certitudine hujus theoriæ non ambiget, & persuasum habebit, meas demonstrationes de rebus intellectualibus suâ infallibilitate excedere mathematicas sīnè ulla comparatione: unde sicut ille, qui in altissimo monte consi- stit, uno quasi intuitu propinquas & remo- tas, superiores & inferiores partes perlustrat, sic illi, qui eò, quò dixi, pervenerunt, sumâ claritate superiora & inferiora, intellectuala & sensualia contemplantur; quod iis planè non accidit, qui stant in planicie meæ Artis, vel adhuc in ascensu commorantur: „ratio „autem, quare hoc ita est, stat in hoc, quia „quidquid virtutis habent F.G. ascendendo, „habent similiter descendendo, sed non è „converso; quia descendentia imprimunt „in se ab E. contemplativo primæ causæ lu- „men & virtutem, de quibus in descensu „illuminantur E.I. de inferioribus judican- tia, Doctor. Illum. in Comp. Art. Dem. Dist. 2. de Reg. 1. fol. 74. Tom. 3.

Denique quā methodo Ars mea opem præbeat ad reducendos errantes & conver- tendos Infideles ad nostram sanctam Ca- tholicam Fidem & Ecclesiam, in quarto & quinto Libro Contemplationis per diversa Capi- ta fusissimè tradidi, præsertim capite 238. & sequentibus tribus, item capite 339., ex pro- fesso autem capite 346., in quo demonstrav̄ Artem & modum, per quem possunt dirigi & converti Infideles ad semitam perdurabilis bea- titudinis; nec tantum Saraceni, sed totus inmundus: huic autem alto & sancto nego- tio magis convenit scientia infusa, quām acquisita; nam „scientia per humandum „ingenium acquisita non immutat nec „convertit cor peccatorum vel errantium, „sed scientia dono S. Spiritus infusa dat pec- „catoribus cor pœnitendi, & illuminat o- „culos tenebrosos existentium in errore. Doctor Illum. in Lib. Doct. Puer. cap. de Do- no Scient.: unde Fili, si disputas cum aliquo, „ut des honorem DEO, & ad ampliandam „Fidem Catholicam, fortiùs confidas in Sc̄i- „entia, quæ datur à S. Spiritu, quām in il- „la, quæ docetur Scholaribus à Magistris, Doctor Illum. ibid.

Postquam demonstravi modum, quo supra- ma potentia, quæ est in homine, scili- cet *Potentia Rationalis* & *Intellectiva* propor- tionatur & adaptatur ad recipiendum suum supremum objectum, necessarium est etiam demonstrare, quā ratione se habeant & sine regulandæ reliquæ quatuor inferiores po- tentiæ cum potentia rationali unitæ, scili- cet *Vegetativa*, *Sensitiva*, *Imaginativa* & *Mo- tiva* ad capiendum suum inferius objec- tum; cùm enim Intellectus conjunctus non possit operari sīnè ministerio harum qua- tuor potentiarum, quando agit circa res sen- suales, & ab illis in suo ascensu sumat princi- piū abstrahendo de objecto sensuali species, & illas de gradu in gradum purificando, ex- altando, universalificando ac ponendo in suum intellectum possibilem, ut ab illis re- cipiat significationes, quibus sibi tepræsen- tet objecta intellectualia, & quælibet ha- rum potentiarum ratione suæ *concordantia*, *contrarietas*, *finis terminationis*, *defectus* & *perfectionis*, *veritatis propriæ* & *intrinsecæ*, quas habet in se & cum altera & cum ipso intel- lectu, possit ponere perfectionem vel defec- tum in operatione dicti Intellectus, nec- essario convenit, Artificem habere Scientiam, quā ratione quælibet harum potentiarum se habeat ad alteram, & moveat alteram, &

reciproce moveatur ab illa, ut finem intentum veritatis certò & infallibiliter possit attingere: nam propter defectum hujus Scientiarum multi tam antiquorum, quam vestrorum recentiorum Philosophorum multos errores introduxerunt in Philosophiam, non attendentes ad potentiam & modum, cum quibus versabantur circa objectum, cuius veritatem inquirebant.

Ne igitur simile malum accidat Discipulis meis, necessarium visum est mihi, tradere in meis Libris perfectam & absolutam scientiam de natura, usu, ordinatione & motu harum potentiarum, sicut tradidi de reliquis duabus partibus, scilicet de instrumento & objecto; & hoc *dupliciter*: *primò*, quatenus sunt in ipso homine, & sunt unitæ (ut suprà dixi) cum potentia rationali; *secundò*, quatenus sunt extra hominem: ratio autem hujus est, quia *per unum modum* perfectius cognoscuntur natura & proprietates harum potentiarum in compositione & unione cum potentia intellectiva, quam quando una ab altera est separata; cùm omnis operatio ad intrà sit magis perceptibilis, quam ad extrà; & hoc sensualiter sentimus, nam nullus homo sciret, quid esset calidum, frigidum, humidum & siccum, album, rubeum, nigrum, viride cæruleum, attractivum, retentivum, digestivum, expulsivum, acidum, dulce, amarum &c. & reliquæ qualitates sensuales, nisi haberet in se potentiam vegetativam, sensitivam, imaginativam & motivam, etiamsi totam Philosophiam rationalem Aristotelis, & totam Philosophiam mechanicam Cartesii habaret in intellectu: *per alterum verò modum* perfectius cognoscuntur extra hominem, quam intra; quia operationes, quas exercent in homine, non sunt visibles in homine, sed extra hominem, ut patet in toto processu naturæ & artis secundum naturam regulatæ, quem homo in se ipso nunquam in hac vita posset videre: unde ut DEUS per magnam & ineffabilem bonitatem homini mortali in hac vita daret cognitionem perfectiorem sui ipsius corporalem, ut per hujus significationem posset ascendere ad perfectiorem cognitionem sui ipsius Spiritualem, & per consequens sui Creatoris, cui inter omnes creaturas corporeas homo ratione similitudinis & imaginis est propinquissimus, voluit ipsi dare Artem & Scientiam harum quatuor potentiarum extra ipsum hominem in objecto.

Incipiamus nunc de illis agere, prout sunt *in homine*, & habent rationem potentiarum; & primò de Potentia motiva: hæc potentia dividitur in *duas Species*, nempe in motivam sensitivam, & motivam intellectualem, de quibus prolixè egi in multis meorum Voluminum, præsertim in *Libro Astronomia*, & per totum *Librum Contemplationis*: unde hic de illa in genere tantum agam, in quantum movet cæteras quatuor: „qui vult intrare in hanc inquisitionem, „convenit illum cognoscere *quatuor Motus*, „secundum quos potentia motiva movet „quatuor potentias: *primus* motus est, quando motiva movet sensitivam cum vegetativa: *secundus* motus est, quando motiva movet imaginativam cum sensitiva: „*tertius* motus est, quando motiva movet rationalem cum imaginativa: *quartus* „motus est, quando motiva movet vegetativam, sensitivam & imaginativam cum rationali, vel movet rationalem cum vegetativa, sensitiva & imaginativa, vel motiva & rationali, vel movet imaginativam cum vegetativa, sensitiva & rationali: unde secundum hoc sunt alii quatuor motus; „& secundum quod motiva movet quatuor potentias per septem supradictos motus, figurantur tres virtutes animæ, & quinque sensus sensuales, & quinque intellectuales. Doctor Illumin. dicto Libro 5. cap. 357.

Disc. Quod dentur quinque Sensus intellectuales, tu primus doces: quid sunt hi Sensus? Mag. Fili, si de his ulteriore notitiam desideras, confer te ad *Librum tertium & Volumen secundum Contemplationis*; nam totum hoc maximum Volumen non tractat de alia materia, quam de quinque Sensibus sensualibus & de quinque Sensibus intellectualibus, & hoc Volumen est quasi nodus conjungens inferiora superioribus, in quo multa mirabilia invenies: si singularium dictorum motuum exempla dare vellem, hoc caput cresceret in corpus libri; unum subjiciam in significationem reliquorum. „Quando motiva movet sensitivam cum vegetativa, tunc dat vel afferat à vegetativa vel de calore vel de frigiditate, adhoc, ut per famem vel siti sensitiva se moveat, sentiens famem vel sitim, ad hoc, quod est necessarium vegetativæ, secundum quod motiva illam moveat, afferendo vel minuendo per actionem

„ nem vel per passionem , Doctor Illum.
eod. cap.: tu ad normam hujus exempli for-
ma alia applicando Arbores , præcipue ter-
ram , & Clavem Naturæ & Artis : attamen
adverte , quòd sub hoc sensu literali lateat
alius sensus metaphoricus de his quatuor
potentiis , in quantum sunt extra homi-
nem , & sunt instrumenta naturæ ; & hoc
pertinet ad Secreta Grammaticæ & Rheto-
ricæ ; de quibus infrà clariùs .

Disc. Cùm suprà dixeris , Pater , quòd
hæ quatuor potentia ratione concordantia
vel contrarietatis &c. possint ponere perfe-
ctionem vel defectum in operatione intelle-
ctus , & tanti intersit nosse modum , quo
illis dictus intellectus utitur ad finem ve-
ritatis obtinendum , oro , expone hunc
modum .

Mag. Faciam : tu scis ex mea Philoso-
phia , quòd hæ quatuor potentia inferioris
realiter sunt inter se & ab intellectu di-
stinctæ , & habeant se ad invicem ût gradus
in scala musica ; nam semper superior est in-
ferta inferiori , ût olea oleastro : unde cùm
hæ potentia sint inæquales in essentia , etiam
erunt inæquales in operatione multimodè ;
& hæc inæqualitas causat Punctos transcen-
dentes , de quibus ante me nemo unquam
in Scholis egit , cùm tamen sine intima &
perfecta cognitione horum punctorum
transendentium nemo in ulla scientia vel
uno passu securè pedem figere valeat ; , nam
„ in omni materia punctum transcen-
„ tem , dicimus , inveniri posse : causatur enim
„ punctus transiens ex excessu , quem alia
„ potentiarum hominis habet supra aliam ,
„ aut aliquando supra se ipsam , eò quòd con-
„ fluentes ad objectum , quælibet secundum
„ suam propriam rationem , attingunt inæ-
„ qualiter ipsius objecti realitatem , ita , quòd
„ de natura cuiuslibet carum est , ultra quan-
„ titatem suam attingendi negare ; itaque
„ negat id , quod alia potentia per excessum
„ attingit super illam : excessus quidem ea-
„ rum , cùm sit naturalis , per se est mani-
„ festus ; nam quantumcunque sensus sen-
„ tiendo attingit , tantundem imaginatur
„ imaginatio , & ultrà ; & quantumcun-
„ que imaginatur imaginatio , tantundem
„ intelligit intellectus , & ultrà ; & quan-
„ tumcunque realitatis intelligit intellectus
„ in objecto , tantundem est in eo , & ul-
„ trà : quòd si non , impossibilis esset sup-
„ positio ultra intellectum , & per conse-
„ quens nec fides nec opinio essent : & hic

„ transcendit intellectus se ipsum , intelli-
„ gens , aliqua esse necessario , quæ non in-
„ telligit .

„ Quædam ergò punctorum transcen-
„ dentium causantur ex hoc , quòd potentia-
„ rum alia aliam excedit (ût dictum est) nam
„ ex hoc , quòd intellectus , qui est superior
„ potentia , imaginationi & sensui naturali-
„ ter est unitus , & per eas plurima intelligen-
„ do affirmat vel negat , quæ sine ipsis at-
„ tingere non posset naturaliter , ideo habet
„ inclinationem negandi ea , quæ negant ,
„ vel affirmandi ea , quæ affirmant duæ in-
„ fieriores potentia pædictæ , & tunc , dum
„ ita agit , & necessaria ratio illius excessus ,
„ quem habet super eas , distrahit eum ad
„ oppositum , transcendit coactus pædi-
„ tam inclinationem naturalem , quam ha-
„ bet ad pædictas potentias , & remanet
„ in ratione & necessitate sui excessus , affir-
„ mans ea , quæ pædictæ potentia negant ,
„ vel negans ea , quæ affirmant . Quomo-
do autem in omni materia ejusmodi puncta
inveniantur , amplissimè deduxi per exem-
pla , incipiendo ab infimo gradu meæ Phi-
losophiæ , & ascendendo per novem gra-
dus usque ad supremum gradum Theolo-
giæ in mea Arte Inventiva Dist. 3. Reg. 8. de
Punctis transcendentibus Tom. 4. , quam
consule . Fili , ignorantia hujus Regulæ
decepit Cartesium in inquirendo termino
hujus mundi ; nam volens imaginativâ suâ
attingere ultra potentiam illius attingendi
affirmavit , imaginando semper corpus ultra
corpus , quod altior potentia , scilicet in-
tellectus negat , & attingit impossibile : sic
eadem ignorantia delusit Copernicum ne-
scientem investigare verum Systema hujus
mundi : hâc quoque ignorantia pæstantis-
simi vestrorum Geometrarum impegerunt
in scopulos erroneorum principiorum , sta-
tuentes vel infinitum actuale in creatura (ût
suprà tetigi) vel confundentes principia Geo-
metriæ cum Principiis Philosophiæ , vel af-
firmantes , nullam dari levitatem , sed om-
nia esse ponderosa , vel negantes in astris
motum intrinsecum naturalem in circulum ,
sed statuentes illum partim ab impulsu , par-
tim à gravitate causatum : sic in Musica fin-
gentes proportionem harmonicam impossibi-
le (ût suprà in Geometria ostendi) &
centena alia , quæ mediante hâc solâ regulâ
facile deprehendissent falsa .

Ulteriùs , sicut inadvertentia termina-
tionis dictarum potentiarum & operatio il-
larum

larum ultra suos limites facit, intellectum apprehendere falsum pro vero, & verum pro falso, sic ex opposito inadvertentia perfectionis, quam habent in sua operatione intra suos limites, facit intellectum pariter judicare falsum pro vero, & verum pro falso; quod tunc solet accidere, quando intellectus utitur suâ arte circa rem sensualem individuam & particularem, investigans illius essentiam, naturam, passiones, proprietates, & inquirens veritatem in suis principiis universalibus, nec in consortium trahit inferiorem potentiam, circa cuius proprium objectum versatur, ut patet in experimentis physicis & mechanicis; nam cum de particularibus non detur scientia, sed tantum de universalibus, quando intellectus formas universales suorum principiorum, conditionum & demonstrationum applicat particularibus sensualibus, nec consulit sensum, cui illud objectum sensuale est subiectum, tunc veritas naturalis, quæ est in illo sensu, dirigens intellectum tanquam illius instrumentum in investigatione desideratae veritatis intellectualis, absconditur intellectui, per cuius absentiam deficit medium inter potentiam & objectum, & per consequens finis, qui est veritas intellectualis particularis quæsiti: hoc millenis exemplis possem confirmare tam in naturalibus, quam in mathematicis, quorum aliqua per hunc Tractatum dispersa invenies, præsertim in Musica, quod loco omnium te manuducere potest non solum ad noti-

tiam veritatis sensualis, sed etiam ad modum adhibendi illam ad inveniendam dictam veritatem intellectualis.

Restat aliqua subjungere de dictis Potentiis, prout sunt *extra hominem* in objecto, & sic iterum dupliciter sunt considerabiles, aut sicut existunt in Chao physico universalis; & tali modo non subjacent operationi Artis, sed solum speculationi, ut recte citasti ex meo Testamento in *meis Perspicilis*; aut sicut sunt in Chao physico particulari, quod est subditum speculationi & operacioni Artis: & hoc iterum dupliciter, nam vel sunt habituatae suis specialibus formis, quas voco potentias particulares, ut est forma vegetativa particularis hujus plantæ vel illius &c.; & hoc modo propriè in Schola nostra vocantur Chao particularis; aut sunt abstractæ abstractione physica & reali à suis particularibus; & hoc modo propriè à nobis vocantur Chao universale: in hoc autem Chao universale intrat totus triangulus croceus, quia unum est majus altero, usque ad maximum constans tribus generibus paucis notum. Fili, de hoc inspice meum Librum Chao, & pete à tuis Philosophis, an unquam in sua Philosophia eā methodo processerint, sicut ego in dicto Libro; sed lectio hujus libri junge *Diss. 3. mei Libri de Quinta Essentia*, item *Theoricam Testamenti & Codicillum*; his enim cognitis habes Clavem, quam in fine Geometriæ posui; qua propter intra, si scis, vis & potes, sed tace.

C A P U T V.

De Secreto Operationis seu Demonstrationis.

MAg. Comparatâ sufficienti provisione materiae in Capite secundo, præparatis necessariis Instrumentis & ad operandum idoneis in Capite tertio, habilitatâ insuper Potentiâ per Caput quartum, superest in hoc Capite quinto & ultimo revelare Secretum introducendi formam in materiam, h.e., operandi seu demonstrandi: & quamvis in Capite tertio per singulas ejus septem Partes data sint exempla particularia Operationum ac Demonstrationum, hoc tamen Capite cœu fine & complemento Operis convenit, omnes dictas partes speciales congregare in unam generalem & supremam Methodum operandi ac demonstrandi.

Suppono igitur *primo*, illum, qui desiderat non modò intelligere ea, quæ se-

quuntur, sed etiam secundum formam hujus methodi operando & demonstrando tam lautis Epulis refici, omnia antedicta in memoria sua ordinatè reposuisse: suppono *secundò*, Artem Brevem seu Compendiosam ejusque Lecturam illi non omnino incognitam, quarum si practicam quoque viderit in quatuor specialibus Scientiis hujus primi Tomi, & aliquali imitatione assecutus fuerit, de profectu non modico certus accedit securior ad hoc Opus. Porro magnitudo scientiarum, quam adipiscetur experientiam hujus Artis in hoc Capite præmonstrata, causabit in illo magnitudinem deletionis, cuius intensione mensurabit magnitudinem suarum scientiarum; quam magnitudo paulatim detegit & significabit illi magnitudinem

tudinem interminabilem hujus Artis: unde sequetur, quod, quanto magis Artes ceperit, tanto magis è converso capietur ab Arte, à cuius amplexu nexumque mutuo exfolvi non volet nec poterit, nisi agnita certitudini Veritatis summam proterviā velit reluctari.

Ad finem igitur toto nisu properantes demonstrabimus modum, quo Potentia utitur ad inveniendum suum desideratum Objectum; hunc autem Modum investigandi & inveniendi (qui est ipse primo intentus modus operandi) exponemus per *duo Exempla*, quorum primum ostendet ipsum Principium Operis, quod est *Potentia seu Agens universale*, & *Medium*, quod est *Opus*, & *Finem*, qui est *Objectum omnium objectorum summum*, hoc est, ipsa *suprema & universalissima Veritas*, in cuius inventione invenitur omnis alia veritas inferior. Secundum revelabit per idem Principium, Medium & Finem secretum Principium operativum & demonstrativum omnium Secretorum, secretum Medium seu Modum operandi & demonstrandi omnia Secreta, secretum Finem seu Secretum summum inferius, Secretum summum superius, & secretum Medium inter utrumque, quibus terminantur & finiuntur omnia Secreta per meam Artem investigabilia & inventibilia: sit igitur

Primum Exemplum De Potentia & Objecto Veritatis.

I. Mag. Qui vult adorare & contemplari divinam Veritatem, convenit, quod il-

lam sciat adorare & contemplari *sensualiter & intellectualiter*, & per tertiam Figuram compositam de prima & secunda; & quando ordinaverit & disposuerit omnes tres Figuras, tunc convenit, quod adoret, contempleteur, laudet & benedicat sanctam Veritatem in Unitate & Trinitate divina in Virtutibus divinis.

2. Qui vult investigare & invenire Veritatem, convenit, illum figurare Figuram compositam ex quatuor Figuris, quarum quilibet habeat suum proprium significatum ad significandum Veritatem. *Prima* harum quatuor Figurarum est *simplex & vera* in hoc, quod significat, & tres Figuræ sunt *compositæ* dantes duplia & contraria significata inter veritatem & falsitatem; quia per unum modum dant demonstrationem veritatis, & per alterum falsitatis.

3. Unde qui vult habere cognitionem trium Figurarum, in quantum significant veritatem & falsitatem, sciat illas tentare & probare cum *prima Figura*; quia in quantum in natura & proprietate concordant cum prima Figura, & appropinquant illi, sunt in veritate, & in quantum discordant ab illa, sunt in falsitate: nam sicut in Logica cum prima Figura cognoscitur, utrum duas Figuræ contineant veritatem vel falsitatem, sic per primam Figuram habet homo cognitionem veritatis vel falsitatis, quæ continentur in tribus Figuris: unde cum hoc ita sit, convenit, quod figuremus quatuor Figuras.

Prima Figura A.

A	Veritas.
B	Memoria recolens A.
C	Intellectus intelligens A.
D	Voluntas diligens A.
E	Significatio composita ex B. C. D.

Tertia Figura A.

K	Memoria obliviscens A.
L	Intellectus ignorans A.
M	Voluntas amans A.
N	Significatio composita ex K. L. M.

Secunda Figura A.

F	Memoria recolens A.
G	Intellectus intelligens A.
H	Voluntas odiens A.
I	Significatio composita ex F. G. H.

Quarta Figura A.

O	Compositio ipsorum B. & K.
P	Compositio ipsorum C. & L.
Q	Compositio ipsorum D. & H.
R	Significatio composita ex O. P. Q.

Prima

4. *Prima Figura* dicitur Veritatis simplicis: igitur ponimus, quod A. sit Veritas, & ponimus, quod B. sit Memoria, quae recolit A., & quod C. sit Intellectus, qui intelligit A., & ponimus, quod D. sit Voluntas, quae amat A., & ponimus, quod E. sit Significatio composita de B.C.D., per quam A. significetur & demonstretur memoriae ad recolendum, intellectui ad intelligendum, & voluntati ad amandum: unde qui vult ferventer & virtuosè contemplari supremam Veritatem, convenit, quod sciat cognoscere & figurare hanc Figuram sensualem, ad hoc, ut per illam sciat cognoscere & figurare Figuram intellectualem, cum qua possit contemplari supremam Veritatem intellectualem.

5. Unde gloria & benedictio sit huic gloriosæ sanctæ Veritati, quae creavit & ordinavit Animam hominis ad habendam memoriam, intellectum & voluntatem, ut recolens, intelligens & volens habeat cognitionem *veritatis creatae*, per quam veritatem sciat cognoscere *veritatem Creatoris*, contemplans illam cum vero recolere, intelligere & velle.

6. Unde cùm hoc ita sit, ponimus, quod A. sit suprema Veritas, & quod E. det significationem & demonstrationem illius: sed quia A. est majus & melius sínè omni comparatione, quam B. C. D., ideo E. non potest significare tantam demonstrationem de A., quam magnum, mirabile & virtuosum est A. in sua vi & virtute & magnitudine; sed quia A. dedit aliquam virtutem & proprietatem ipsi E., ut possit esse demonstratio illius, ideo volumus frui illâ virtute & proprietate ad contemplandam illam sanctam Veritatem justam secundum vim & virtutem, quâ E. recipit per gratiam ipsius A. in B.C.D.

7. *Secunda Figura* est, quando homo ponit, quod F. sit Memoria, quae recolit A., & G. sit Intellectus, qui intelligit A., & H. sit Voluntas, quae non amat A., & I. sit Significatio composita de F. G. H., quam dant de A.: unde ista Figura figuratur sensualler, ut homo possit cognoscere intellectualler, quomodo per unum modum I. det *veram demonstrationem* de A., & per alterum modum det *falsam significationem* de illo.

8. Quia cùm F.G. habeant *ordinationem* ad significandum A., & H. habeat *inordinationem* ad illud significandum, per hoc, quia est contrarium ipsis F. & G., ideo I. componitur de rebus contrariis, & ideo formatur de

vera & falsa figura: propter hoc I. per unum modum demonstrat A., & per alterum modum est contrarium ad demonstrandum A.: quia sicut speculum curvum per unum modum significat faciem hominis, & per alterum modum illi est contrarium in hoc, quod illam significat curvam, sic, in quantum I. recipit naturam de F. & G., significat A., & in quantum recipit naturam de H., dat falsam significationem de A.: quia in hoc, quod H. odit hoc, quod F. recolit, & quod G. intelligit, & I. non vult recipere significaciones, quas F. & G. dant de A., & vult alias significationes contrarias ipsis F. G., & in hoc, quod I. recipit de F. G., est contrarium significationibus, quas H. amat, ideo I. est compositum de rebus contrariis accidentaliter ad significandum A.

9. Dum *Cogitatio* hominis stat in hac Figura, & est perplexa, & nescit, ad quod se inclinet, vel ad hoc, quod I. recipit de F. G., vel ad hoc, quod recipit de H., tunc venit *Conscientia de potentia in actum*; & si *potentia rationalis* est domina *potentiae sensitiva*, tunc conscientia adjuvat F. & G. contra H., per quod juvamen H. convertitur in D., & I. convertitur in E., & reddit significatio de natura *prima Figura*: quod si potentia sensitiva est Domina potentiae rationalis, conscientia non venit de potentia in actum virtuosè nec perfectè, propter quod H. remanet in sua figura, & I. in sua; & I. stat in *secunda Figura* falso per unum modum, & verè per alterum: unde in hac figura diriguntur vel errant multi homines, quidam per modum *Rationis*, alii per modum *Fidei*: unde quando homo cum *prima Figura* scit habere cognitionem de *secunda*, tunc contemplatur A. per B. C. D. E.

10. *Tertia Figura* est, quando homo ponit & dicit, quod K. sit Memoria, quae oblitiscitur A., & L. sit Intellectus, qui ignorat A., & M. sit Voluntas, quae amat A., & N. sit Significatio composita de K. L. M., quod N. significat A. verè per unum modum, & falso per alterum modum.

11. Unde quando N. capit naturam ipsius M., tunc ordinatur ad significandum verè A.; & quando capit naturam ipsorum K.L., tunc deviat & inordinatur ad significandum A.; per quam inordinationem significat falso contraria de A.: unde sicut atomus, in quantum continet plus de igne & aëre, movetur sursum, & in quantum continet plus de aqua & terra, movetur deorsum, sic N., in quantum

tum continet plus de M., quām de K.L., fortius significat A., quām contraria de A.; & quando continet plus de K. L., quām de M., tunc significat falsitatem, & abscondit veritatem.

12. Per istam Figuram voluntas amat A. à casu & fortuna, postquam memoria non recolit A., nec intellectus illud intelligit; unde per istam Figuram formatur *Fides à casu & fortuna in M.*; quia fides est amare id, quod Anima credit per vim amoris, quamvis memoria illud non recolat, nec intellectus intelligat: unde quando M. per magnam *animositatem* & per magnum *fervorem* crescit super K. L., & N. continet in se plus de M., quām de K. L., tunc alteratur M. in D., & N. in E., & K. in B., & L. in C.; & quando omnes istae literae sunt alteratae per istum modum, tunc homo contemplatur summam Veritatem *per primam Figuram*: sed quando N. continet in se plus de K. L., quām de M., si contingat, quod M. amet A., tunc homo contemplatur summam Veritatem per Fidem; & si M. putat amare A., & amat contrarium ipsius A., hoc est, falsitatem, tunc M. contemplatur summam Veritatem, habens bonam intentionem ad hoc, quod amat, credendo, quod hoc, quod voluntas amat, sit A.

13. *Quarta Figura* componitur *de tribus figuris*, quando homo ponit, quod de B. K. componatur O, quod insimul contineat naturam ipsorum B. K., & quod per eundem modum C. L. componant P., & D. M. componant Q.: unde quando homo posuerit & affirmaverit per istum modum istas tres Figuras, postea convenit, quod affirmet & ponat, quod de O. P. Q. componatur Figura R., quod sit significatio, quam O. P. Q. dant de A.

14. Unde quando homo figuraverit R., tunc cum E respiciat R., & videat, de quibus figuris R. contineat in se plus similitudinis & naturae, vel de B. C. D., vel de K. L. H.: quia sicut infans recipit plus similitudinis de suo pater, quām de sua matre, si pater habet fortiorum & magis ordinatam naturam, quām mater, sic si R. in se continet plus de B. C. D., quām de K. L. H., tunc R. magis appropinquat ipsi A., quām contrario ipsius A.: & sicut infans habebit maiorem similitudinem suæ matris, quām patris, si mater est magis complexionata & ordinata ad generandum, quām pater, sic, si R. est magis propinquum & magis approximatum in natura ipsis K. L. H., quām ip-

sis B. C. D., tunc erit magis contrarium ad significandum A., & erit magis dispositum ad significandam falsitatem.

Quando R. significat A. in *quarta Figura* per hoc, quod recipit & continet de B. C. D., non est in illa virtute & efficacia ad significandum A., sicut est E.; & hoc est ideo, quia R. in se continet contraria ipsorum B. C. D., per quae non potest tam bene significare A., sicut E. illud significat, quod non in se continet ullam contrarietatem ipsorum B. C. D.; & quando R. significat falsas demonstraciones ipsius A. per hoc, quia continet hoc, quod recipit de K. L. H., tunc non est tam contraria significatio ipsius A., sicut est I.; & hoc est propter compositionem, in qua R. est eum B. C. D.; quia I. est fortius dispositum ad significandam falsitatem per hoc, quia de *prima Figura* non continet nisi duas literas tantum, hoc est, B. C., quām R., quod de prima Figura in se continet omnes tres: unde cùm hoc ita sit, quando homo scit recolere & intelligere hanc Figuram intentione contemplandi summam Veritatem, tunc contéplatur DEUM, secundum quod R. continet de A. per E., & deficit contemplari veritatem, secundum quod R. continet de I. N.

Cùm Anima sit simplex substantia simpliciter unita de memoria, intellectu & voluntate, quae unio dicitur simplex respectu compositionis corporis uniti de quatuor elementis per unum modum differentibus, & per alterum inter se contrariis, ideo memoria, intellectus & voluntas in *prima Figura* simpliciter figurant E., quod dat significationem ipsius A., quam simplicitatem continet E. in se per hoc, quia concordanter est unitum de B. C. D.; unde E. habet virtutem, nobilitatem & honorem super I. N. R., quia semper verè significat A. sive ulla falsa significatione.

Ratio & causa, quare E. est super omnes alias significationes, est, quia non est compositum de rebus contrariis, sed est compositum de rebus concordantibus, hoc est, de B. C. D.; & ratio ac causa, quare I. N. R. non habent nobilitatem ipsius E. in significare A., est, quia omnes tres figuræ sunt compositæ de rebus differentibus & contrariis; & per hoc, quod in sua differentia continent contrarietatem, non possunt habere simplicitatem ipsius E., continentia contrarietates: unde sicut quatuor Elementa in vegetabilibus & animalibus generant & corrumpunt formas, & unum est contrarium alteri, sic tres Figure per unum

modum de A. dant veram significationem, & per alterum modum de illo dant falsam significationem.

18. Qui vult intrare in investigationem veritatis, convenit, quod primò inquirat A. cum E.; & si non possit invenire cum E., inquirat cum I. vel N. vel R.; & si invenit A. in E., non oportet illum dubitare, & convenit, quod subito affirmet hoc, quod E. significat de A.; & si in nulla trium figurarum²² invenit A., convenit, quod affirmet, significationem esse veram, quo usque illam probaverit & tentaverit in *prima Figura*: quia si in nulla *trium Figurarum* homo affirmaret veritatem, posset decipi per falsas significationes, quæ in illis falso demonstrantur, & per veras significationes, quæ in tribus Figuris occultantur: unde qui habet intentionem per hunc modum inquirendi veritatem DEI per rationes necessarias, sua intentione formatur & figuratur in *Oratione & Contemplatione*, quam facit per istam artem & modum de divina Veritate.

19. Sensualiter sentimus, & intellectualiter intelligimus, quod possibilis & impossibilitas fortius significatur in *prima Figura*, quam in *tribus Figuris*; quia quanto major fit concordantia & convenientia in *prima Figura*, quam in aliis Figuris, tanto melius possibilis & impossibilitas se demonstrant ipsi E., quam ipsis I. N. R.: quia sicut forma corruptitur per inordinatum subiectum, sic significationes, quæ sunt in tribus Figuris, abscondunt veritatem, & significant falsitatem in rebus, quæ sunt possibles & impossibles.

20. Unde cum hoc ita sit, sicut speculum planum & rectum semper recte & vere demonstrat formam, sic E. vere demonstrat A., recolendo, intelligendo & volendo in A. res, quæ in illo sunt possibles & impossibles: sed sicut folium arboris ad omnem ventum se vertit, sic I. N. R. se vertunt ad omnes significationes, quæ vere vel falso significant possibilites & impossibilites, quæ sunt in A.; ideo aliquoties affirmant, quod²³ hoc, quod est possibile, sit impossibile: unde per hunc modum est intellectus perplexus, quod non potest sibi succurrere in *tribus Figuris* ad perfectè cognoscendum, quid sit possibile & impossibile; & per hanc ignorantiam A. ignoratur per intellectum.

21. Unde cum hoc ita sit, per hoc significatur & demonstratur humano intellectui, „quod per corruptionem primi peccati tres Figurae sunt generatae in hac misera vita

„mundana, quæ non essent, si peccatum non esset; quia per *primam Figuram* Anima esset adeò ordinata ad recolendum, intellegendum & amandum A., quod E. non posset privari per I. N. & R., quæ I. N. R. privant E. de humana cogitatione, quando homo affirmat A. in impossibilitate, quæ est possibilis, & affirmat A. in possibili- tate, quæ est impossibilitas.

Qui vult habere scientiam & sapientiam in aliqua re, convenit, quod addiscat *primam Figuram*, quia quando tres virtutes Animæ concordant & convenient inter se, tunc E. est dispositum & ordinatum ad significandum homini hoc, quod petit de A.; nam sicut Argentifaber habet dispositionem, quod de materia argenti deducat in actum formas, quæ in illa sunt potentia liter, & hanc dispositionem habet per B. C. D. in *prima Figura*, sic, qui amat habere scientiam, sciat addiscere per Arthem regulam & modum *primæ Figuræ*, per quam *formæ scientie*, quæ potentialiter stant in C., possunt devenire in actum.

Multi homines sunt, qui amant habere scientiam per M. vel per I., & putant addiscere per *tertiam Figuram* vel per *quartam*; & quia *tertia* & *quarta Figura* sunt compositæ de contrariis, ideo putant addiscere A., quod est in scientia, & non possunt addiscere, eò quod N. & R. habent defectum demonstrandi actualiter *formas potentiales*, quæ sunt in scientia: unde tales, qui amant sci- re, & non possunt illud habere, deficiunt per K., quod obliviscitur A., & deficiunt per L., quod ignorat A. in *prima Figura*: unde quia amant addiscere, & non possunt addiscere, putant, se esse complexionatos de tam grosso ingenio, quod non possint addiscere; & ideo attribuunt suæ naturæ defectum, qui est in illis per *tertiam* & *quartam Figuram*, quæ facit illis scientiam impossibilem, quæ est possibilis scitu per *primam Figuram*.

Multi homines stant in *secunda & tertia Figura*, qui amant & odiunt scientiam; quia in quantum M. amat A., quod K. obliviscitur, & L. ignorat, amat formas, quæ potentialiter stant in scientia, per quas A. demonstratur per E.; sed quia H. odit instrumenta & artes, quas F. recolit, & G. intel- ligit, per quæ instrumenta *formæ potentiales* scientiæ veniunt in actum in E., ideo homines, qui amant scientiam per *tertiam Figuram*, illam odiunt per *secundam*; & quia illo-

illorum velle est compositum de M. & H., ideo non possunt adducere de *potentia* in *aeternum* hoc, quod amant, quoisque se transferant ad *primam Figuram*: unde cum hoc ita sit, omnes illi, qui amant A., & scilicet amare artem, per quam possunt cognoscere & habere A., adorant & contemplantur Veritatem gloriosam DEI.

25. Intellectualiter intelligimus, quod *prima Figura* est subiecta ipsi A., quando demonstratur per *necessarias rationes*, & *tertia Figura* est subiecta ipsi A., quando demonstratur per *fidem*, & non per *necessarias rationes*: unde quidam Christiani habent cognitionem Trinitatis DEI per *primam Figuram* per *necessarias rationes*, & alii habent cognitionem illius per *fidem*: unde cum Christiani non possint demonstrare Trinitatem DEI per *necessarias rationes*, nisi per E., ideo, cum Infideles velint habere cognitionem Trinitatis DEI per I. vel N. vel R., nec Christiani illam possunt demonstrare per *rationes necessarias* in figuris, in quibus Infideles illam volunt cognoscere, nec Infideles in ulla illarum figurarum habent potestatem, quod de Trinitate DEI habeant cognitionem.

26. Quemadmodum in *vasis sensualibus* quædam impediunt alia, quod non possint omnia in illis recipi, sic in *vasis intellectua- 29. lis* trium Figurarum quædam intellectua- lia impediunt alia, ad habendam cognitionem de A.: unde cum in E. possit plus capi de A., quam in I., N. & R., per hoc, quod E. non est de contrariis, de quibus sunt I., N. & R., ideo Christiani, qui indigent toto E. ad cognoscendam Trinitatem DEI, non possunt illam demonstrare per *nec- cessarias rationes*, nisi cum E.; idcirco A. Trinitatis DEI non potest demonstrari per *necessarias rationes* illis, qui illam volunt cognoscere per I. vel N. vel R.: quia sicut homo indiget toto suo labore ad levandum magnum pondus, sic totum E. est necessarium ad cognoscendum A. Trinitatis DEI,

27. Unde quando Infidelis, qui est in N., vult cognoscere A. Trinitatis DEI, & capit de I. & R., tunc habet impedimentum cognoscendi hoc, quod vult scire; sed si se 30. verteret de N. ad E., tunc posset scire A. in E., quod non potest scire in N., nec in I., nec in R.; & ideo, quia errat in arte & modo, per quem A. potest cognosci, attribuit ipsi A. hoc, quod non est in illo, & negat hoc, quod est in illo; igitur talis est similis illi, quidicit, quod esse sit non es-

se, & non esse sit esse: unde quando homo vult Infidelibus demonstrare A. per N., postquam ipsi nolunt illam intelligere in E., tunc Infideles per hoc, quia continent de H. in ostendo Trinitatem DEI, nolunt illam cognoscere, nisi per rationes necessarias vel in *secunda Figura* vel in *quarta*; & cum hoc monstrare sit impossibile, ideo A. occultatur ipsis K. L., & odio habetur per H.

Sensualiter sentimus, & intellectualiter intelligimus, quod aliqui Christiani adorant & contemplantur per *primam Figuram* gloriosam Incarnationem, & alii per *tertiam Figuram*: unde illi, qui A. Incarnationis adorant & contemplantur per E., habent majus meritum in sua oratione per unum modum, & illi, qui A. contemplantur cum N., habent majus meritum per alterum modum; quia quando B. C. D. adorant & contemplantur Incarnationem DEI, tunc E. habet majorem abundantiam adorandi & contemplandi per B. C. D., quam habeat N. tantum per M.: unde per istum modum E. est majus, quam N.; sed quia M. vult amare Incarnationem, quam K. non potest recolere, & L. non potest intelligere, ideo M. ipsis N. habet majus meritum in amando, quam habeat D.; & B. C. habent majus meritum, quam K. L.

Quando Infideles disputant & contendunt cum Christianis, qui Incarnationem DEI adorant & contemplantur in N., tunc Infideles petunt rationes necessarias, & nolunt adorare & contemplari A. Incarnationis in N.; & quia illi Christiani nesciunt nec possunt dare per N. rationes necessarias ad demonstrandum A., ideo Infideles opinantur, quod A. non sit in Incarnatione: & quando Infideles disputant cum Christianis, qui A. Incarnationis vident cum E., nolunt Infideles recipere necessarias rationes in E., eò quod continent de I., N. & R., propter hoc sunt sicut cæcus, qui non potest recipere splendorem solis, ideo alteratur illorum voluntas contra A., & recipit formam de H., & illorum memoria recipit formam de K., & illorum intellectus de L., & habent opinionem, quod A. non sit in Incarnatione.

Unde benedicta & glorificata sit Veritas perfecta DEI, quam contemplati sumus per *figuras sensuales & intellectuales*; quia sicut Philosophus in Libro Cœli & Mundi per *figuras sensuales* inquirebat *intellectuales*, sic nos per *figuras sensuales* contemplamur veritatem DEI *intellectualem*: unde sicut per istas quatuor *Figuras* homo habet cognitionem

divina Veritatis, sic per istas quatuor Figuras potest habere cognitionem Veritatis, qua est in creaturis: unde cum hoc ita sit, qui vult invenire, cognoscere & amare Veritatem, habeat cognitionem quatuor Figurarum supradictarum ad gloriam, laudem & reverentiam sancte gloriosae Veritatis divinæ.

Dōctor Illum. Lib. Contempl. s. cap. 331.

Secundum Exemplum De Potentia & Objecto Secreti.

1. **Q**ui vult adorare & contemplari sanctum Secretum DEI, convenit, quod

sciat formare & figurare sensualiter & intellectualiter tres Figuras Orationis, cum quibus sciat adorare & contemplari sanctum Secretum virtuosum in sancta Unitate & Trinitate gloriofa & in Virtutibus perfectis DEI.

Qui ardenter & declaratè vult adorare & contemplari sanctum Secretum, convenit, quod sciat figurare figuras sensuales, ad hoc, ut possit se vertere ad contemplandum Secretum cum figuris intellectualibus; idcirco nos per gratiam & auxilium DEI proponimus adorare & contemplari sanctum & mirabile Secretum DEI de totis nostris viribus sensualibus & intellectualibus: ideo ponimus, figuramus & dicimus, quod

A	sit Secretum DEI.	H	Noster Intellectus.
B	Trinitas.	I	Vera Significatio.
C	Humanitas.	K	Falsa Significatio.
D	Prædestinatio.	L	Secretum Sensuale.
E	Sapientia.	M	Secretum Intellectuale.
F	Potestas.	N	Facies P. versa ad Orientem.
G	Voluntas.	O	Facies P. versa ad Occidentem.

3. Unde quando homo figuraverit istas Figuras, convenit, quod supponat, quod P. se respiciat in quodam speculo, & quod stet versus orientem, & ponimus, quod L. sit Speculum sensuale, & M. sit Speculum intellectuale; unde quando omnia ista erunt ita affirmata & posita, postea convenit, quod homo intret in inquisitionem Secreti DEI, quod Secretum convenit inquirere cum I. & K., ponendo istas duas literas in alias literas, ad hoc, ut M. demonstretur ipsi H. per revelationem & significationem intellectus, quas quædam literæ faciunt in aliis.

4. Sensualiter sentimus, & intellectualiter intelligimus, quod, quando P. se respicit in speculo sensuali, M. significet ipsi H. duas significationes, quarum una est I., & altera est K.; ideo intrat L. in H.; quia quando speculum demonstrat ipsi P. figuram suæ faciei, tunc H. percipit Secreta sensualia per representationem, quam speculum facit visu corporali illarum rerum sensualium, quæ sunt secretæ oculis corporalibus.

5. Unde quando P. se respicit, & N. est ad orientem, tunc formatur O. in speculo, quod O. contrariatur in rectitudine ipsi N., propter hoc L. compositè de I. & K. intrat in

H.; per quem introitum H. intelligit, quod L. intravit, & revelatum est verè cum I. & N., & intravit falsè cum K. & O.: unde dum H. intelligit omnia ista, tunc illi revealantur & demonstrantur Secreta in L. & M. per I. K. N. & O.

6. Unde cum sit major propinquitas inter N. & superficiem sui subjecti, quam inter N. & L., ideo N. habet fortiorē significationem in H., quam O., quod est contra superficiem ipsius N., et quod N. stat versus orientem in superficie sui subjecti, & O. stat versus occidentem in L.; ideo H. credit ipsi N., & discredit ipsi O., intelligens & sciens I. & K. contrariantia unum alteri super N. & O., ad hoc, ut L. M. intrent in H., & ut H. dirigatur & disponatur ad adorandum & contemplandum A.

7. Quemadmodum speculum sensuale dat demonstrationem de rebus sensualibus, sic Prædestinatio est speculum intellectuale intellectui ad demonstrandum illi res intellectuales: sed sicut speculum curvum dat falsam demonstrationem per inordinationem, quam habet in se, sic, quando intellectus hominis non est ordinatus & dispositus ad recipiendam demonstrationem de D., H. figurat falsè D.;

D. ; per quam falsam figuram absconditur Secretum Prædestinationis.

8. Quia sicut N. & O. sibi mutuò contrariantur, & demonstrationem, quam dant, H. intelligit contrariam, & intelligit, quòd demonstratio, quam facit N., est *vera*, & demonstratio, quam facit O., est *falsa*, sic D. per unum modum demonstrat veritatem, & per alterum modum demonstrat falsitatem ; propter hoc H. multoties impeditur ad habendam cognitionem de D., per transfigurationem I. & K. in intellectu, qui quandoque putat, quòd I. sit K., & K. sit I. : unde per talem transfigurationem M. absconditur ipsi H.

9. Quando E. dat demonstrationem ipsi H. de D., & H. affirmat & intelligit *perfectionem* in E., tunc formatur D. ipsi H. de vera significatione & demonstratione : unde de vera demonstratione, quam H. habet de D. per E., K. dat falsam demonstrationem ipsi H. de D., opinante H. quòd F. & G. non habeant tantam perfectionem in DEO, quantam E. : unde dum H. non audet affirmare, quòd in F. G. sit ullus *defectus*, L. abscondit A. ipsi H., sicut cum O. abscondit N. ; sed sicut H. magis credit demonstrationi ipsius N., quam demonstrationi ipsius O., sic H. non vult recipere hoc, quod K. illi significat per E. in D. de F. G., & recipit hoc, quod I. demonstrat de D. simul cum E. F. G. *equaliter in virtute* in A. : unde dum H. scit D. per I. cum E. F. G., tunc A. demonstratur ipsi H. ; per quam demonstrationem H. adorat & contemplatur sanctum & gliosum Secretum DEI.

10. Qui vult percipere & cognoscere M. ipsius D., ut possit percipere & cognoscere A., convenit, quod dirigat H. tali arte & modo, per quem I. possit formari ipsi H. ; quia sicut in Geometria vel Musica vel in alia Arte homo errat per hoc, quia nescit tenere modum, qui convenit secundùm Ar- tem, sic nescientes errant in Prædestinatione, quando nesciunt dirigere suum intellectum ad recipiendas veras significationes de Prædestinatione ; per quam inordinationem & deviationem intellectus K. demonstrat ipsi H. falsè D. ; per quam falsam demonstrationem M. occultatur ipsi H. ; per quam occultationem H. non potest habere cognitionem ipsius A.

11. Quemadmodum ad formandum cor- pus convenit de necessitate longitudo, la- 14.

titudo & profunditas, & sinè istis tribus nullum corpus potest recipere formam, sic *Prædestination* non potest dare de se ipsa demonstrationem intellectui, nisi intellectus habeat certam cognitionem *perfectæ Potestatis, Sapientiae & Voluntatis DEI* : nam sicut forma potentiales non sufficiunt dare demon- strationem de materia, sic intellectus non sufficit per unam Virtutem DEI tantum, quòd habeat perfectam cognitionem *Prædestinationis* ; quia si H. respicit D. per E., & I. illi non demon- strat F. & G., K. dabit demonstrationem ipsi H., quòd in F. & G. sit *defectus* in posse & velle Justitiam : & si H. respicit D. cum F. & G. sinè E., K. illi dabit demonstratio- nem, quòd in E. sit *defectus* ipsius scire Ju- stitiam.

12. Unde cùm sit impossibile, quòd in Sa- pientia, Potestate & Voluntate DEI sit pri- vatio Justitiae, ideo H. non vult credere ip- si I., nisi I. formetur de E. F. G.; quia quam primùm H. non recipit I. nisi per unam vel duas literas tantum, tam citò K. formatur falsè, & dat falsam demonstrationem ipsi H. de D., quam falsam demonstrationem habet H. de D. ; quam falsam démonstra- tionem I. non potest vincere nec destruc- re, donec formetur simul de E. F. G.; quam formam recipit I. per hoc, quia E. scit per- fectè in Sapientia DEI, & F. potest, & G. vult perfectè Justitiam in D. ; nam perfec- ctio, quam E. habet in D., non est major nec minor illâ, quam F. & G. habent in D.; quia omnes tres literæ habent *equalēm vir- tutem & perfectionem* insimul in omni eo, in quo operantur.

13. Cùm sit certum, quòd, nisi DEUS con- servaret hominem, omnis homo rediret in nihilum ; & cùm DEUS conservet hominem, & per hoc homo sit in esse, & reci- piat gratiam & conservationem à DEO, i- deo H. per naturam, quam homo habet de se ipso, per quam rediret in privationem, si DEUS illum non conservaret, & per natu- ram gratiæ, quam recipit à DEO, recipit in uno tempore I., & in altero tempore K., idcir- co D. in uno tempore demonstratur ipsi H. per I., & in altero tempore per K. : quia sicut corpus compositum continet calorem per ignem, & continet frigus per aquam, sic per benedictionem, quam H. recipit de A., I. illi dat demonstrationem de D. ; & de hoc, quod H. continet de se ipso, K. illi dat falsam demonstrationem de D.

Unde quando H. fruitur hoc, quod

Revelatio

174

DEUS illi dat, tunc I. illi demonstrat D., per quam demonstrationem habet cognitionem de A.; & quando H. utitur naturâ, quam habet de se ipso, hoc est, de suo defectu, tunc K. illi abscondit D., per quam ignorantiam ignorat A.: unde sicut homo peccat per suum *defectum*, & non peccat per ullam *perfectionem*, quæ 17. sit in DEO, sic H., quando non vult recipere I., & recipit K. in D., recipit illam significationem per defectum, quem habet in se ipso, & non recipit significationem per ullâ causam vel occasionem, quam DEUS illi dat: unde sicut peccatum nihil est naturale nec proprium, imò secundùm veritatē nihil est, sic hoc, quod K. dat ipsi H. de D., nihil est naturale nec proprium nec necessarium; quia sicut O. dat falsam significationem ipsi H., quando est contra N., & H. intelligit, quòd hoc, quod O. significat, secundùm veritatem nihil est, sic H., quod recipit I., intelligit, quòd hoc, quod K. dat de D. per E. ipsi H. sínè F. & G., nihil est, nec est res necessaria nec vera.

18. *Quia sicut finalis ratio*, propter quam homo se respicit, est in videre suam formam & figuram, & non est finalis ratio in hoc, quòd homo velit scire per speculum, versus quam partem vel rectitudinem sua facies sit verâ, sic finalis ratio, quare Prædestinatio demonstrat Sapientiam DEI, est, ut monstraret illam perfectam in scire, posse, Justitiâ & velle; & non est causa nec finalis ratio, ut demonstraret per scire in DEO defectuosam Sapientiam, Potestatem, Voluntatem & Justitiam; quem defectum intelligeret H. per I., si E. sciret privationem Potestatis, Voluntatis & Justitiae in DEO: per quam privationem Potestatis, Voluntatis & Justitiae sciret E. in se ipso defectum, quia in DEO nesciret perfectionem Justitiae, potestatis & voluntatis: unde, cùm Sapientia DEI sit impossibile, quòd sciat se ipsam defectuosam in scire, vel sciat defectum in Justitia, Potestate & Voluntate DEI, H. intelligit perfectionem in qualibet Virtutum; per quam perfectionem habet cognitionem de A.

19. Qui vult adorare & contemplari sanctum gloriosum Secretum DEI, sciat recolere & intelligere demonstrationem, quam facit I. ipsi H. de B., quando demonstrat cum D. perfectum E., & K. demonstrat defectum cum D. in F.G.; quia si B. non esset, I. non demonstraret magis manifeste

D. cum E., quàm cum F.G., nec K. demonstraret cum D. defectum in F.G.; sed quia B. est, ideo I. demonstrat ipsi H. ipsum A., quod est Secretum ipsius B.; quam demonstrationem capit in differentia, quam facit inter E. F. G. per differentiam, quæ fit per D. in E. F. G.

Unde cùm hoc ita sit, D. est speculum, quod repræsentat B. ipsi H., per quam repræsentationem habet H. cognitionem ipsius A.; quia per hoc, quòd demonstratur differentia Proprietatum in divina Essentia, quando D. cum I. demonstrat perfectum E., & D. cum K. demonstrat defectuosum F. & G., videtur B. per D.; nam si in divinis Proprietatibus nulla esset differentia, & quælibet Proprietas esset altera, eandem demonstrationem daret D. ipsi H. de A. cum F. G., quam dat cum E., absque eo, quòd K. posset significare ipsi H. ullum defectum de F. G.; sed quia demonstratur differentia in demonstratione, quam D. facit de E. F. G. cum I. & K., ideo H. habet certam scientiam & cognitionem de sancta Trinitate.

Quemadmodum est contrarietas inter N. & O., sic I. & K. contrariantur in E. F. G. in D.; & sicut I. & N. sunt insimul, sic I. & E. F. G. convenientiunt insimul, & sic K. & D. sunt contra F. & G.: unde sicut H. intelligit, quòd E. F. G. formant verè I. in M., sic intelligit, quòd E. F. G. formant I. verè in intellectu; & sicut H. intelligit, quòd O. format K. falsè in M., sic intelligit, quòd hoc, quod D. & K. demonstrant contra I. & E. F. G., est falsa demonstratio; quia si esset vera demonstratio, E. F. G. sibi contrariarentur; & si hoc facerent, in DEO essent Virtutes contrarie; & hoc est impossibile: per quam impossibilitatem I. demonstrat ipsi H., quòd non sunt contrarietas, sed sunt differentiae Proprietatum Personarum demonstratae per D.; per quam demonstrationem cognoscitur A. ipsius B., ut H. adoret & contempletur A. in B., dum habet cognitionem omnium istarum rerum.

Quando homo ponit B. in H. sínè D., tunc I. demonstrat ipsi H. perfecta E. F. G., absque eo, quòd H. intelligat ullam contrarietatem vel ullam falsam significationem, quæ illi det demonstrationem defectus in E. F. G.: unde *privatio* ipsius D. in H. significat, quòd substantia DEI est unita de Personis, diversis ipsi H., quando in illo-

illo est D. & B. E. F. G.; quia si diversæ proprietates non unirent unam simplicem substantiam, H. non posset intelligere perfectionem in E. F. G., quando D. privatitur de memoria & suo intellectu.

20. Unde sicut per privatam demonstrationem ipsus D. in H. ipsum I. demonstrat & significat ipsi H. Unitatem DEI, sic D. demonstrat ipsi H. Trinitatem, quando H. cum D. intelligit differentiam Personarum significatarum per E. F. G., quando I. illas monstrat perfectas, & K. defectuosas: unde quando H. per istum modum habet cognitionem Unitatis & Trinitatis DEI, idcirco cognoscit & intelligit, quòd D. per absentiam est speculum Unitatis, & per presentiam Trinitatis DEI.

21. Unde cùm hoc ita sit, quemadmodum sol per presentiam dat splendorem, sic, quando D. demonstratur ipsi H. cum I. & K., & H. obedit I., & non K., tunc recipit cognitionem ipsius A., quod est in B.: & sicut absentia solis dat tenebras, sic per contrarium sensum absentia D. ipsi H. dat demonstrationem Unitatis divinæ.

22. Ut melius possimus intelligere vim, quam Prædestinatio habet per unum modum, & fragilitatem, quam habet per alterum, convenit, quòd faciamus Figuram sensualem: unde ponimus, quòd

P	sit DEUS.	T	Infernus.
Q	Justitia.	V	Paradisus.
R	Libera Voluntas.	X	Peccatum.
S	Homo præscitus.	Y	Bonum.

& ducimus istas literas per P.: unde dicimus, quòd, quando H. intelligit E. in P., I. ipsi H. demonstrat D.; & quando H. intelligit Q. in P., I. ipsi H. demonstrat R.: propter hoc K. demonstrat ipsi H. super S. contrarietatem inter E. & Q., & I. demonstrat ipsi H. concordantiam diversarum Proprietatum in P. per B.: unde dum H. stat in hac perplexitate, & nescit, ad quodnam se inclinet, vel ad I., vel ad K., recurrat ad F. G.

23. Unde quando H. recurrat ad F. G., tunc I. illi demonstrat, quòd tantum ipsius Q. sit in P., quantum ipsius E.; & tantum ipsius E., quantum ipsius Q.; & tantum ipsorum F. G. sit in P., quantum ipsorum Q. E.; quia quælibet istarum literarum est infinita in P.: unde cùm H. recipit hanc significationem, tunc I. illi

significat, quòd D. R. sunt æqualiter in S. ratione æqualitatis ipsorum E. Q., quæ habent æqualem actionem in S. per F., quod hoc potest æqualificare, & per G., quod hoc vult: idcirco S. sentit in se tantum ipsius X., quantum ipsius Y. per æqualitatem ipsorum D. R.: propterea S. facit X., quod concordat cum D. & R., & vadit ad T., putans S., quòd habeat R. cundi ad V., quoties velit, & faciendo Y., quoties velit; quam opinionem & quod putare habet S. per K., quod illi abscondit D. & E. & R., ipsi H. demonstrans D. sicut R., & quando H. se vertit ad intelligendum I. sicut D., tunc K. illi demonstrat R., & abscondit illi D. & E.

Unde dum K. facit istam falsam significationem ipsi H., H. se vertit ad I.; ideo I. illi demonstrat cum æqualitate ipsorum E. F. G. Q. in P. æqualitatem D. & R. in S., propter hoc S. prædestinatum liberè venit ad T., per hoc, quia Q. tantum potest & vult per F. & G. per Justitiam in S., quantum E. potest & vult per Scientiam in S.: unde quia I. dat omnes istas significationes insimul, demonstratur verè ipsi H.; & quia K. non adducit omnes significationes ipsorum D. R. insimul, sed illas demonstrat singulariter, abscondens quasdam, & demonstrans alias, ideo formatur in falsa demonstratione ipsi H.: unde quando H. intellexit demonstrationes ipsorum I. & K., & vult affirmare I., & negare K., K. aliâ vice per alium modum facit falsam demonstrationem ipsi H. super S., quòd, quando morietur, faciet Y., ut habeat V., & quòd habebit V. per Q. & Y.: unde dum H. est compositum per K. per istum modum, redit I. aliâ vice cum omnibus significationibus insimul, ad destruendas significationes particulares, quas K. dat; ideo I. demonstrat ipsi H., quòd si S., quod est prædestinatum ad T., vellet in sua morte facere bonum, & moreretur in illo velle, D. haberet maiorem potestatem in S., quam R.; & si haberet, non essent æqualiter in S.; & si non essent, Q. non haberet tantam virtutem in P. & F. & G., quantum E.; & hoc est impossibile: per quam impossibilitatem H. cognoscit falsam demonstrationem ipsius K., quæ facit cum particularibus demonstrationibus, & cognoscit veras significationes, quas I. dat per communes & universales demonstrationes: unde quando H. recipit istam perfectionem, tunc A. est illi demonstratum per D. & R.; per quam demonstrationem,

- nem, quam H. recipit, H. adorat & contemplatur E. F. G. & Q., quæ cum D. & R. illi revelarunt A.; per quam revelationem cognoscit vim Prædestinationis cum E., & fragilitatem Prædestinationis cum Q.
25. Quando homo ponit D. in H. cum E.²⁹. F. G., tunc I. ipsi H. demonstrat C. (quod est A., quando homo ponit E. F. G. in H. sive D.) quia in hoc, quod D. dat ipsi H. majorem demonstrationem perfectionis in E., quam in F. G., & cum E. F. G. habeant aequalem virtutem & aequalem perfectionem, ideo D. demonstrat ipsi H., quod Persona significata per E. est Persona Filii, quæ est tantum incarnata; quia cum E. melius appropinquet ipsi H. per D., quam F. G. cum D., ideo I. demonstrat de necessitate, quod est differentia inter Personam significatam per E., & inter Personam significatam per F., & Personam significatam per G.; & per differentiam significatam in tribus Personis D. significat, quod E. melius cognoscatur per Prædestinationem, quam F. & G. per D.
26. Si enim in Incarnatione omnes tres Personæ essent incarnatae, D. demonstraret ipsi H. tam perfecta F. G., sicut E., & K. non demonstraret E. in majori nobilitate, quam F. G.; sed quia E. magis appropinquat cognitioni ipsius H. per D., quam F. G., ideo I. demonstrat, quod benedicta Filiatio DEI fuit illa, quæ assumpsit Carnem de nostra Domina Sancta MARIA Virgine gloriosâ; nam sicut N. melius intrat in H., quam O., quia N. intrat cum I., & O. intrat cum K., sic E. melius intrat in H. per D., quia Persona significata per E. est incarnata, quam F. G.: unde sicut M. est speculum ipsius N., sic D. est speculum ipsius C., per quod videtur A. ipsius C.
27. Unde benedictus sit DEUS, nam sicut Prædestination est res valde subtilis ad intelligendum & sciendum, sic D. est speculum, in quo videtur demonstratio rerum, quæ sunt valde secretæ ipsi H.: unde cum H., qui est humanus intellectus, sit creatum in humana specie, & cum D. in H. clarius ponat E., quam F. G., I. demonstrat ipsi H., quod Persona significata per E. sit tantum incarnata in C., propter hoc H. percipit A. ipsius C. &c.
28. Quemadmodum Prædestination est subiectum & speculum, per quod probatur & demonstratur S. Trinitas & Incarnatio, sic secundum Figuram Veritatis (que continetur in
- primo Exemplo & in Capite veritatis) potest homo demonstrare & probare Prædestinationem humano intellectui cum B. C., dummodo sciat Artem & Modum Figuræ Veritatis & hujus Figure, que continetur in hoc Exemplo & Capite.
- „ Quemadmodum demonstratur & probatur B. & C. per D., & sicut D. demonstratur & significatur ipsi H. per demonstrationem, quam dat de B. & C., sic per istam eandem Artem D. demonstratur & significat ipsi H. gloriosam Unitatem DEI; & Unitas est ratio, per quam significatur D. ipsi H.: propter hoc convenit, quod omnis homo, qui vult intrare in hanc Arthem & in hanc inquisitionem, sciat se dirigere cum forma Figuræ primò figurata cum literis rubeis; & convenit, quod homo figuret Figuras in aliqua tabula vel charta, ne illas obliviscatur; & quamprimum illas obliviscitur, convenit, quod recurrat ad Figuram figuratam per literas rubeas, ut sciat illas literas, quibus fuerunt appropriata nomina, de quibus haec Ars determinatur.
30. Cum per gratiam DEI venerimus ad finē cognitionis Prædestinationis per brevia verba, ideo dicimus & consulimus illis, qui volunt habere cognitionem Prædestinationis, quod, sicut intellectus est valde impeditus ad intelligendam Prædestinationem, sic det cognitionem Prædestinationis humano intellectui per illam artem & modum, per quem intellectus illam possit facilius cognoscere ad gloriam & laudem gloriosi DEI, Doctor Illum. Lib. 5. Contemp. cap. 365.
- Postquam perfecimus & complevimus duo Exempla, in quibus tanquam particularibus continentibus in se occulta universalia demonstravimus supremam & altissimam & universalissimam Methodum operandi & demonstrandi, convenient nos amore Discipulorum ea, quæ in præfatis exemplis sunt abscondita, in lucem proferre, & per sequentes annotationes illis reddere conspicua; quas dividemus in generales & speciales: igitur
- Generales ponimus, ut per illas cognoscant Secreta generalia, quæ per hæc duo exempla revelantur, & sunt sex sequentes: scil.
1. Secretum Operationis sensualis.
 2. Secretum Operationis intellectualis.
 3. Secretum Operationis naturalis.
 4. Secretum Operationis artificialis.
 5. Secretum Operationis universalis.
 6. Secretum Operationis particularis.
- Ex quorum sex simpliciū modorum binariis

nariis adunantur & necessariò resultant tres compositi, constituentes novenarium ex omni parte perfectum : videlicet

7. Secretum Operationis sensualis & intellectualis simul.

8. Secretum Operationis naturalis & artificialis simul, &

9. Secretum Operationis universalis & particularis simul.

Quæ omnia licet acutis & subtilibus ingenii percurrendo data duo exempla, & comparando illa ad ea, quæ in præcedentibus tribus Capitibus dicta sunt, possent esse perspicua, volumus tamen etiam minus ea penetrare valentibus magis elucidare.

Multoties in antecedentibus dixisse me recordor, suprema & universalissima Principia regulare & dirigere omnia inferiora : unde cum debeat esse proportio inter principia & modum operandi cum principiis, manifestum est, quod ad usum supremorum & universalissimorum principiorum requiratur supremus & universalissimus modus operandi : cum igitur in magnō Libro Contemplationis egerim de supremo objecto, circa quod potest & debet versari omnis intellectus creatus, cupiens consequi supremum Finem, ad quem à DEO est creatus, ad quod Objectum & quem Finem potentiam memorativam, intellectivam & amativam disposui & proportionavi per Arthem infallibilem complectentem in se Naturale & Supernaturale, Rationem & Fidem, & reliquas proprietates antedictas, deducens has tres potentias per semitas infallibilium demonstrationum, incipiendo ab infimo gradu Naturæ sensualis usque ad supremum gradum Naturæ intellectualis, & in dicto Libro Contemplationis necessarium fuerit, ratione altitudinis & nobilitatis objecti conferre in unum, quidquid nobile, perfectum, altum ac excellens in tota mea Arte continebatur, & ad hunc finem per gratiam Luminis superni mihi fuit concessum, ideo in fine hujus Capitis quinti ex eodem Libro Contemplationis & ejus parte altissima, videlicet Libro quinto (quem totum ambit Septimus Modus Artis Compendiosæ) excerpsti duo Exempla supradicta, quæ in sua universalitate vobis repræsentarent universalissimam Potentiam creatam, & universalissimum Subiectum & Objectum creatum & increatum, & universalissimum Modum agendi Potentiae in utrumque.

Est autem illa universalissima Poten-

tia creata illud Agens reale & intentionale, naturale & artificiale, quod vobis sicut Figura S. in sensu literali & metaphorio, cuius structuram & modum applicandi ad objectum in primo Exemplo clarius quam alibi exposui : quapropter percurrite singulos paragraphos dicti primi Exempli, & notate Principia cursivo charactere impressa, eaque examineate per septem Instrumenta Capite tertio data, ac per Arbores, Figuras, Tabulas in secundo Capite positas, nec non per Caput quartum Habituationis Potentiae ad Objectum, & invenietis copiosam materiam occupandi vestrum intellectum in cognitione & admiratione tanti Artificii : id ipsum facite in secundo Exemplo.

Sed ut descendamus ad *specialia*, exponam *duplicem* usum uniuersalem primi Exempli, in quo ostendi, quomodo Potentia rationalis debeat esse disposita & ordinata, ut sit apta ad inveniendum suum supremum Objectum, quod est *suprema Veritas* : considerato igitur hoc Principio *Veritatis* manifestum est, illud esse desumptum ex Figura A., & ratione suæ summitatis esse omnium aliarum Veritatum inferiorum primitivum, verum & summè necessarium, per quod primò inventum sint inveniendæ omnes aliæ inferiores veritates ; quod, quâ ratione fiat, statim dicam infrà : quare autem inter cætera principia Figuræ A., quæ omnia sunt inter se æqualia, selegerim *Veritatem*, hæc est ratio, tum quia est proprium objectum intellectus, & operatio intellectus secundùm naturam est prior operatione voluntatis (ut patet in Divinis, Generatione præcedente Spirationem, prioritate originis) tum quia per cognitionem veri voluntas excitatur & allicitur ad amorem & prosecutionem boni.

Ad ostendendum itaque immensum & inexplicabilem usum hujus primi exempli, notate Filii, & in memoriam revocate ea, quæ dixi suprà in *Logica* fol. 74. in 1. 2. & 3. Comparatione ; nam quamvis hoc primum Exemplum in manifesto agat & tractet de universali Potentia & universali Objecto Veritatis, est tamen in se aliquod particulare, habens sub se occultum aliquod universale, quod non nominibus sed literis à me solet exprimi : & habet se hoc particulare exemplum, ut particulare verbum *amo* in Grammatica.

Unde si secundum literam vestra operatio

Z

versatur circa opus intentionale & intellectuale, supponite Filii, loco particularium Principiorum à me in hoc Exemplo adhibitorum alia Principia particularia literis universalibus occulta sub eadem proportione & relatione applicata, sub quæ hæc explicita à me sunt illis adhibita, & habebitis semper novas ac novas demonstrationes, imò integras series demonstrationum, ac inventiones infinitas veritatum antea incognitarum: v. g. loco Principii *Veritatis* substituite Principium *Bonitatis*, *Magnitudinis*, *Potestatis*, *Virtutis*, aut aliud quodcumque Figuræ A., explicitum vel implicitum, vel si placet, jungite unum cum altero, vel specificate unum cum altero æquali vel minori, ut vos docet Logica; & habebitis inexhaustibilem fontem demonstrationum & inventionum veritatum sínè labore aut defatigatione vestri ingenii; nec vos subibit torpor in hac exercitatione, quia bona est negotiatio ejus, nec extinguetur in nocte Lucerna ejus.

Alter usus hujus Figuræ est, si secundùm literam veltra operatio degit circa Opus reale naturale & sensuale: unde cùm sub una figura hujus primi Exempli utrumque Opus à me sit revelatum, & proportio unius sit per omnia secundùm proportionem alterius, quandocunque secundùm literam versatus sum circa unum, secundùm metaphoram immiscui alterum, quod clarè produnt loca Philosophiæ paragraphis hujus exempli intermixta, & ea, quæ Capite secundo de Figuris S. & X. fuerunt revelata: quapropter ad acquirendum usum hujus Figuræ S., & modi ejus operandi, convenit vos priùs exercere in notitia Figuræ Elementalis ejusque quadrangulis, qui secundùm proportionem suam sunt paralleli quadrangulis Figuræ S.; quam notitiam vobis largam dabit Liber de Gradibus Medicinæ, & alii Philosophici ac Medici à me facti, quibus aliqualiter saltem cognitis præparare primò vobis S. sensuale, quo habito illi applicate aliquod subjectum ex Figura A. sensuali, vel ex Clave Artis & Naturæ, & insistite vestigiis Operis hoc exemplo delineati, & videbitis, an sit possibile, per Artem & Naturam elicere Veritates particulares sensuales.

Ad ampliandum hunc & antecedentem usum revelabo vobis alterum Arcanum, scilicet, quòd, si nondum ex Arte Compendiosa ejusque Lectura didicistis Tabulas formare, quales sunt hæc duæ duo-

bus datis exemplis additæ, adite Librum quintum Contemplationis; nam quot Capita sunt in illo, tot vobis subministrabit Tabulas jam præparatas, quarum quælibet novum continet Artificium eliciendi infinita Secreta; quæ Tabula & Artificium operandi sunt connexa & combinabilia cum Tabula & Artificio operandi Figuræ Veritatis, ut manifestè indicavi in fine supradicti secundi Exempli.

Propositum meum erat, hīc me liberae promisso in Cap. 2. de Fig. X. fol. 46. §. Non deerunt, dando exemplum & demonstrationem, quomodo Agens naturale producat Chāos physicum, & instituat ejus resolutionem in suas partes, & quomodo fiant intensiones naturales primarum quatuor qualitatum in dicto Chāos: item quomodo idem Chāos transeat per quatuor gradus perfectionis de infimo gradu ad summum usque ad gradum potentiarum multiplicandi: sed quia secundūm exigentiam expositionis textūs nequeo ob temporis inopiam, ne vos in vado hærere patiar, saltem locum textūs indicabo: itaque inspicite Librum de Levitate & Ponderositate Elementorum, & ejus Quæst. 13. quæ est: In quot horis fiat digestio illius, quod homo comedit: item Quæst. 15. illi subsequentem: lectioni harum quæstionum jungite lectio nem sequentium Capitum Theor. Test. cap. 18. Mst. vel 14. impressi, quod agit de Gradibus Digestionum, & sequentia cap. 31. Mst. vel 17. impressi, quod agit de Putrefactione & Corruptione, cap. 36. Mst. vel 32. impressi, quod agit de quatuor Virtutibus naturalibus mutatibus, cap. 51. Mst. vel 47. impressi, quod ostendit diversos effectus barum quatuor Virtutum: si nullum horum Capitum capiat vestrum Caput, suadeo, ut de nocte capiatis vespertiliones in aëre, & talpas in terra; nam de die frustra vos duxi per ignem & aquam ad dandum vobis refrigerium.

Sicut primum Exemplum primariò revelat Secreta Potentiarum in suo opere, sic secundum Exemplum primariò revelat Secreta Objecti in suo opere; nam demonstrat, quomodo per Dignitates DEI inventiatur Secretum universale, per quod inventiantur tria Secreta particularia, nempe Mysterium S. Trinitatis, Incarnationis & Prædestinationis, unde detegitur Modus operandi generalis ex hoc speciali; nam retinendo in dicta Tabula Literas A. E. F. G. H. I. K. L.

M.

M. & earum significata: accipite pro literis B. C. D. N. O. alia significata quæcunque, & redigite illa in eandem proportionem, in qua antea fuerunt significata particularia ipsorum B. C. D. N. O., & habebitis triginta paragraphos ac totidem demonstrationes de illo Secreto particuliari, quod sub dictis literis universalibus operi fuit subditum.

Sed quia est impossibile, tam modo sermone tam magnum Arcanum omnibus reddere pervium, ideo per exemplum expositionis dictarum literatum majorem vobis lucem præbebo: tu vides Fili, quod quædam harum literarum sunt *universales*, & quædam *particulares*; *universales* sunt A. E. F. G. H. I. K. L. M. & earum significata; unde cùm in illis omnia particularia investigabilia sint in potentia, sicut in Chäos omnia particularia physica, manifestum est, quod, quocunque Secretum particulare ipsis applicetur, per operationem illarum universalis specificatam in hoc particulari necessariò H. sit producturum illud L. vel M. particulare quæsitum, sicut in præcedenti processu H. investigavit & invenit L. & M. ipsorum B. C. D. N. O. particularium applicatorum ipsis A. E. F. G. &c. universalibus: ex quo revelatur vobis Secretum, quod suprà in *Logica* monstravi omnibus notum & ignotum, scilicet quomodo quodlibet particulare per aliud universale possit esse principium investigandi & inveniendi certò & infallibiliter infinita alia particularia, quod tot Viros doctos per tot sæcula latuit.

Quia verò ad acquirendam perfectam notitiam hujus Methodi multùm confert scire habitudinem harum vel similium literarum universalium inter se, ideo ex modo considerandi desumetis modū considerandi alias quascunque; qui est sequens: A. est genus generalissimum, nam significat supremū Secretum, in quo omnia Secreta comprehenduntur, & per quod omnia Secreta revelantur; hoc A. sub se habet duas species, scilicet L. M.; nam omne Secretum, quocunque H. desiderat scire, vele *sensuale*, vel *intellectuale*: hæ igitur tres literæ A. L. M., scilicet genus & duæ species sunt illud universalę, sub quo aliquod vel aliqua individua immediate debent collocari tanquam particularē, qualia à me hic posita sunt D. & speculum sensuale artificiale: unde sicut in dato exemplo speculum sensuale artificia-

le, quod est individuum ipsius L. & D., quod est speculum intellectuale & individuum ipsius M., à me est adhibitum & admotum ipsi A. L. M., ut per I. K. ipsorum E. F. G. universalium, & D. N. O. particularium, revealarent B. C. vel ipsummet D. vel alias literas particulares, sic si tu loco hujus individui, h. e., speculi sensuali artificialis, supposueris aliud quocunque speculum sensuale (volo dicere, quocunque ens creatum naturale vel artificiale, quod, metaphorice loquendo, est speculum sensuale repræsentans vel aliud sensuale vel aliud intellectuale) & loco hujus individui D., h. e. speculi intellectualis, aliud quocunque intellectuale vel ex Figura A. vel ex aliis Figuris, quod est speculum intellectuale repræsentans vel aliud intellectuale vel aliud sensuale, & observaveris modum procedendi vel in hoc Exemplo, vel in Arboribus, Figuris, Tabulis, septem Instrumentis, vel denique clarissimè in ipsa mea Arte Compendiosa ejusque Lectura expressum, elicies triginta paragraphos demonstrantes Secretum quæsitum, imò non solùm triginta, sed si cupis, tercentum vel termille & amplius; quia nunquam exhausties hanc scaturiginem, nam puteus altus est.

Ulterius vides, Fili, quod altior modus revelationis & demonstrationis omnium secretarum veritatum perpetuò perficiatur per Dignitates vel Attributa DÉI, quia est impossibile, quod ulla Dignitas reperiatur in aliqua creature, quæ non sit character alicujus Dignitatis, quæ est in DÉO: unde sicut in natura Virtutes seu Dignitates simplices rerum naturalium habent suas operationes simplices, quæ sunt revelationes simplices harum virtutum, & Virtutes seu Dignitates compositæ habent operationes compositas, quæ sunt revelationes compositæ, & hæ ultimæ sunt longè majores primis, tam ratione multitudinis, quam magnitudinis & intensioris Virtutis, sic à pari in H. creato Dignitates DÉI simplices & simplicitet receptæ revelant veritates simplices, sed compositæ & inter se combinatæ revelant tanto majorē, quanto major est compositio (intellige intentionalis, non realis) & hoc est Secretorum omnium secretissimum; quia quanto plures simplices Dignitates universalès confluunt in unū particularē, tanto altius ascendit illud particularē in sua universalitate, & tanto plura Secreta revelat:

& hoc Arcanum aperui §. 24. ultimi exempli,
& in Commento super Art. Dem. de Quest. prima
fig. Dem. n. 2. lit. c. fol. 147.

Denique Fili, commendo tibi, ut sedulò animadvertis proportiones, quas hæ Dignitates demonstrant in creaturis; nam licet secundùm se semper æqualem habeant influxum in illas, æqualiter tamen vel inæqualiter in illis recipiuntur: unde, ut scias facere differentiam inter hanc æqualitatem & inæqualitatem, cùm una nunquam possit esse in creatura sínè altera, recollige ea, quæ in Geometria dixi, de Proportione arithmeticā & geometricā; sínè notitia enim illarum nunquam habebis I. sínè K.

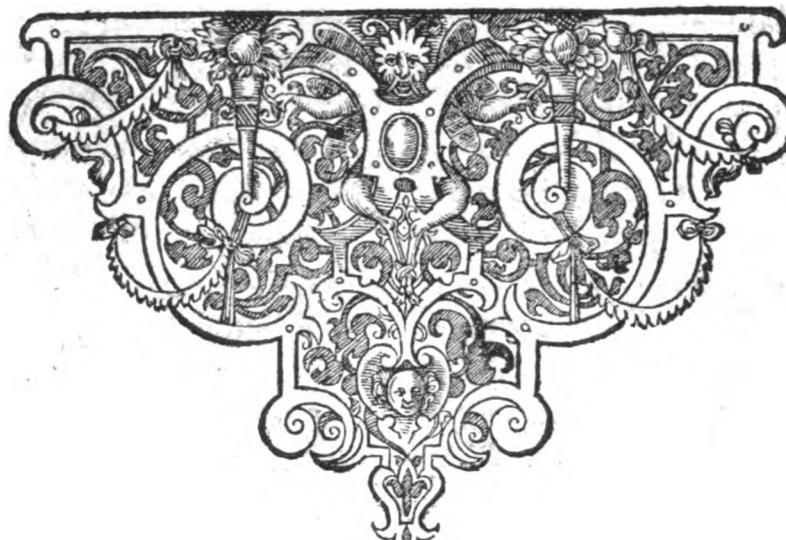
Unde, Fili, Gloria, Laus & Honor sit supremæ Veritati, quæ nobis per suas secretas & supremas Dignitates revelavit Artem generalissimam investigandi, inveniendi & demonstrandi omnem secretam Veritatem.

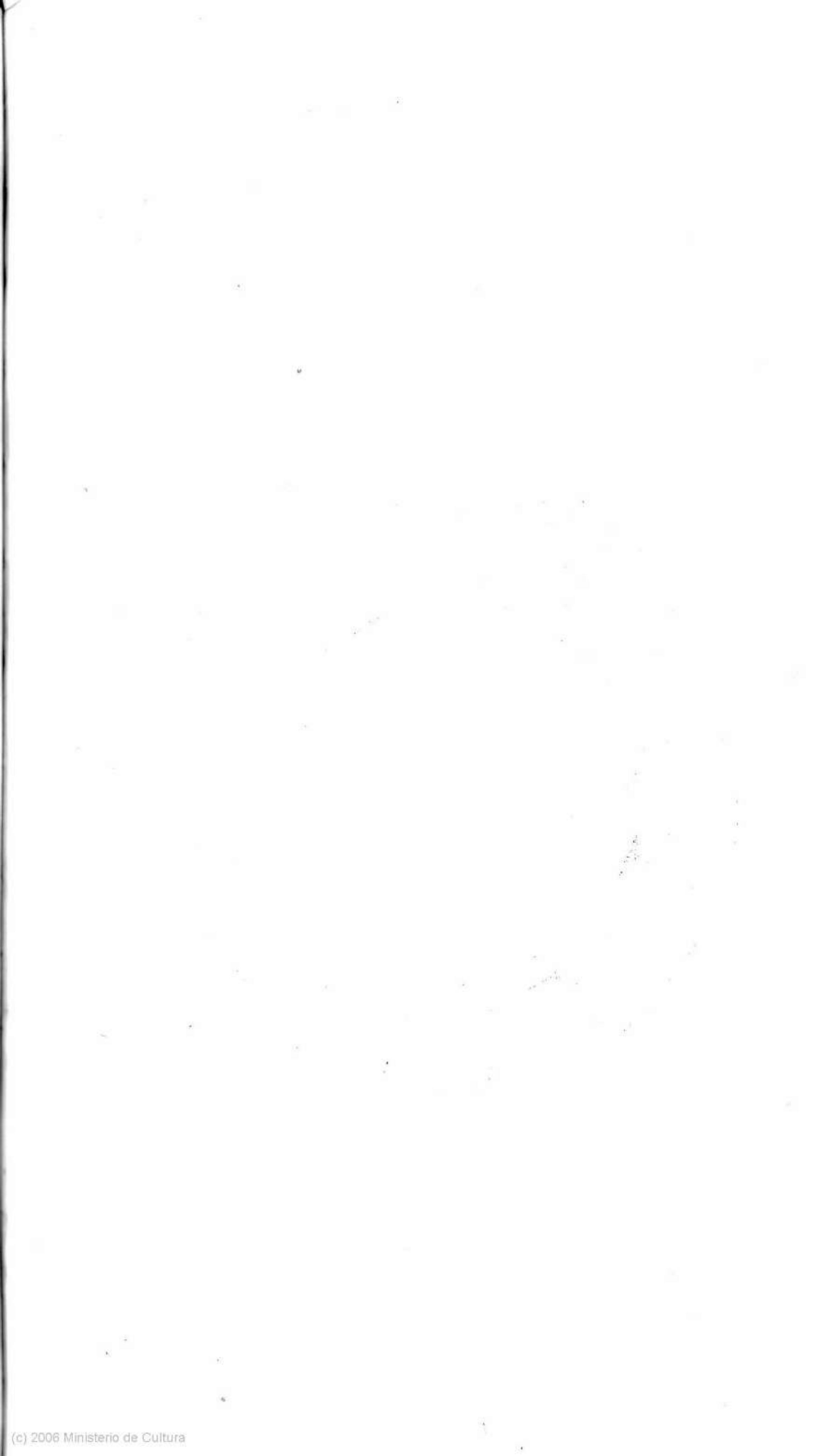
Disc. Quemadmodum est justissimum, ut reddamus immensas gratiarum actiones DEO nostro de hoc intellectuali dono, quod exsuperat omne sensuale donum, sic justitia exigit, ut tibi, benignissime Pater, grates referam, quantas & quales gratitudo Famuli erga Dominum, Discipuli erga Magistrum, Clientis erga Patronum, Filii erga Patrem mente capere & ore ac calamo exprimere valet; tuo enim ductu, tuâ clementiâ, tuâ instructione, tuâ protectione, tuâ assistentiâ cursum tam profundæ & ob defectum tuorum Operum nobis hactenus abditissimæ Artis ac Scientiæ sum aggressus, ac per tot annos cum tantis laboribus, periculis, ac persecutioni-

bus non paucis sum prosecutus, cuius laboris primum fructum, non alteri fini destinatum nisi Gloriæ magni DEI nostri per universum orbem quaquaversum propagandæ in augmento suæ dilectæ Sponsæ Sanctæ Matris nostræ Ecclesiæ Catholicæ & Apostolicæ veræque & unicæ Sanctæ Fidei mihi indigno à tua largitate concretum, tibi nunc humillimè restituo, ut per manus tuas me & illum offeras æternæ Sapientiæ, à qua primò supernâ Inspiratione illum recepisti.

Præterea in fine hujus Operis protestor, quòd si forsan quispiam error vel in hoc vel in aliis Tractatibus contra Sanctam Fidem Catholicam reperiatur, illum meæ ignorantiaæ, vel versionis insufficienciaæ, aut vitio Exemplarium vetustate & transumptione vitiatorum tribuendum potius, quam tibi, B. Magister: quapropter profiteor, me illum errorem, si quis esset, nec credere, nec defendere, sed potius aversari, & humillimè rogare omnes Doctores Probos ac Catholicos, ut eâ, quâ hi Libri scripti sunt, intentione legant, nec judicent, antequam Artem & Mentem Authoris intimè penetrarint, ne, dum forcè incumbunt emendando errori, qui est possibilis in his Libris, incident in errorem, qui est possibilis in ipsis; qui cùm sit impossibilis in Sancta Matre nostra Ecclesia ejusque in terris Visibili Capite, tutissimum ac justissimum est, nos & omnia di-

cta & Scripta nostra ejus infallibili ac indeceptibili Judicio humilimè subjecere.

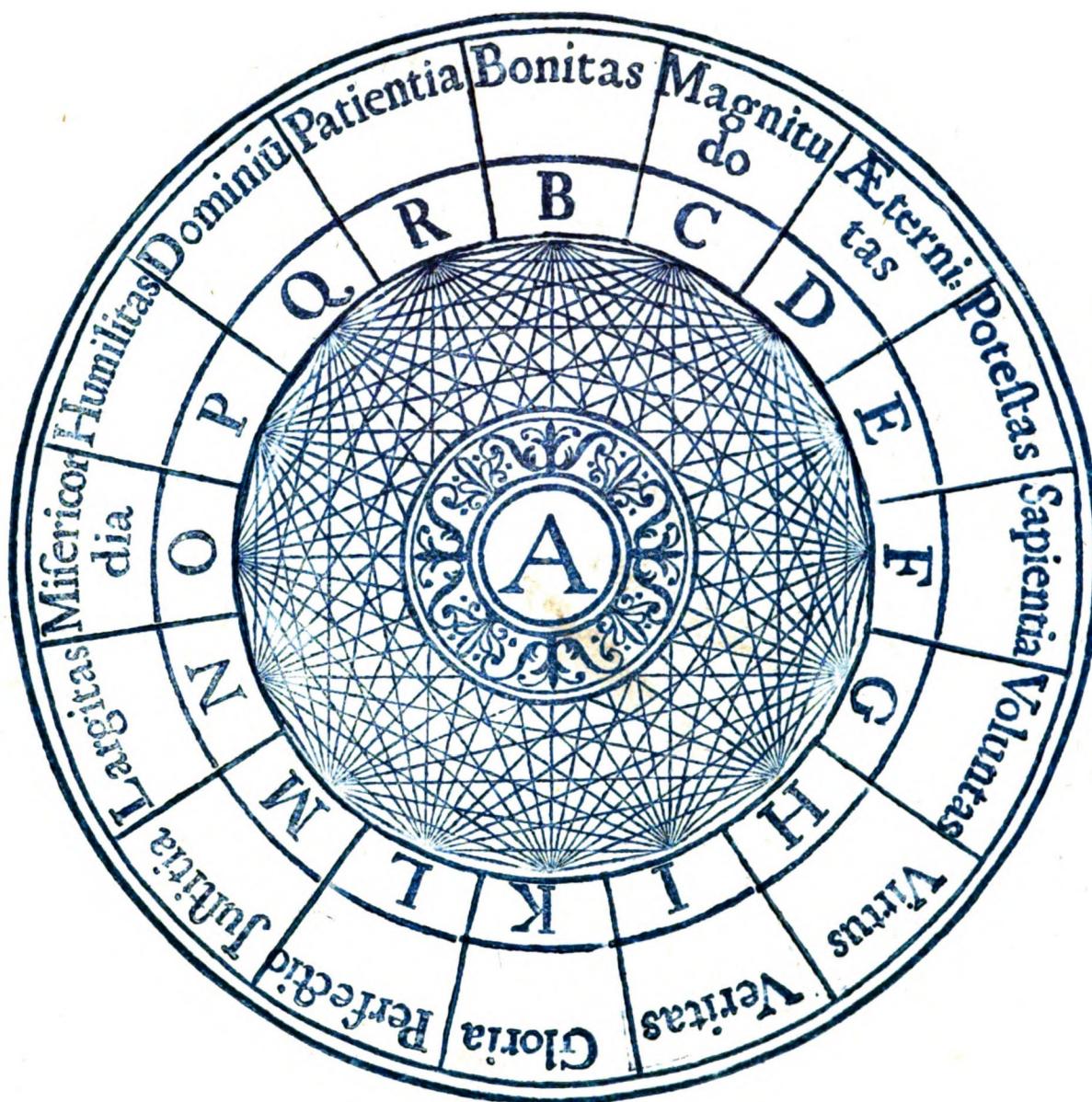
T.Li.

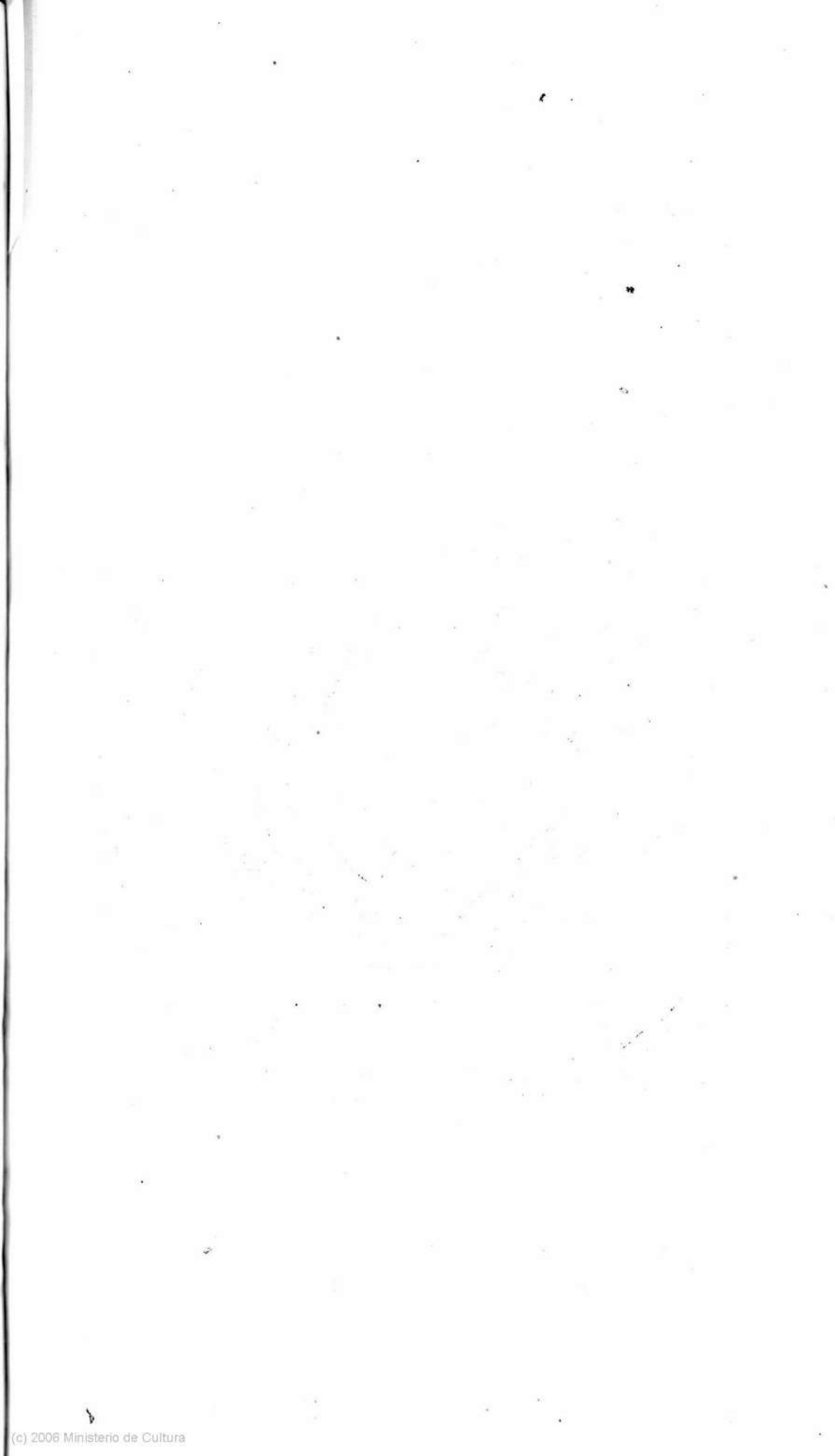
FIGURA

F.i.

A

*Quæ est Imperatrix & Domina
omnium Figurarum.*

TIL. I. FIGURA E 2.

S

*Veritatis, &
Objectorum.*

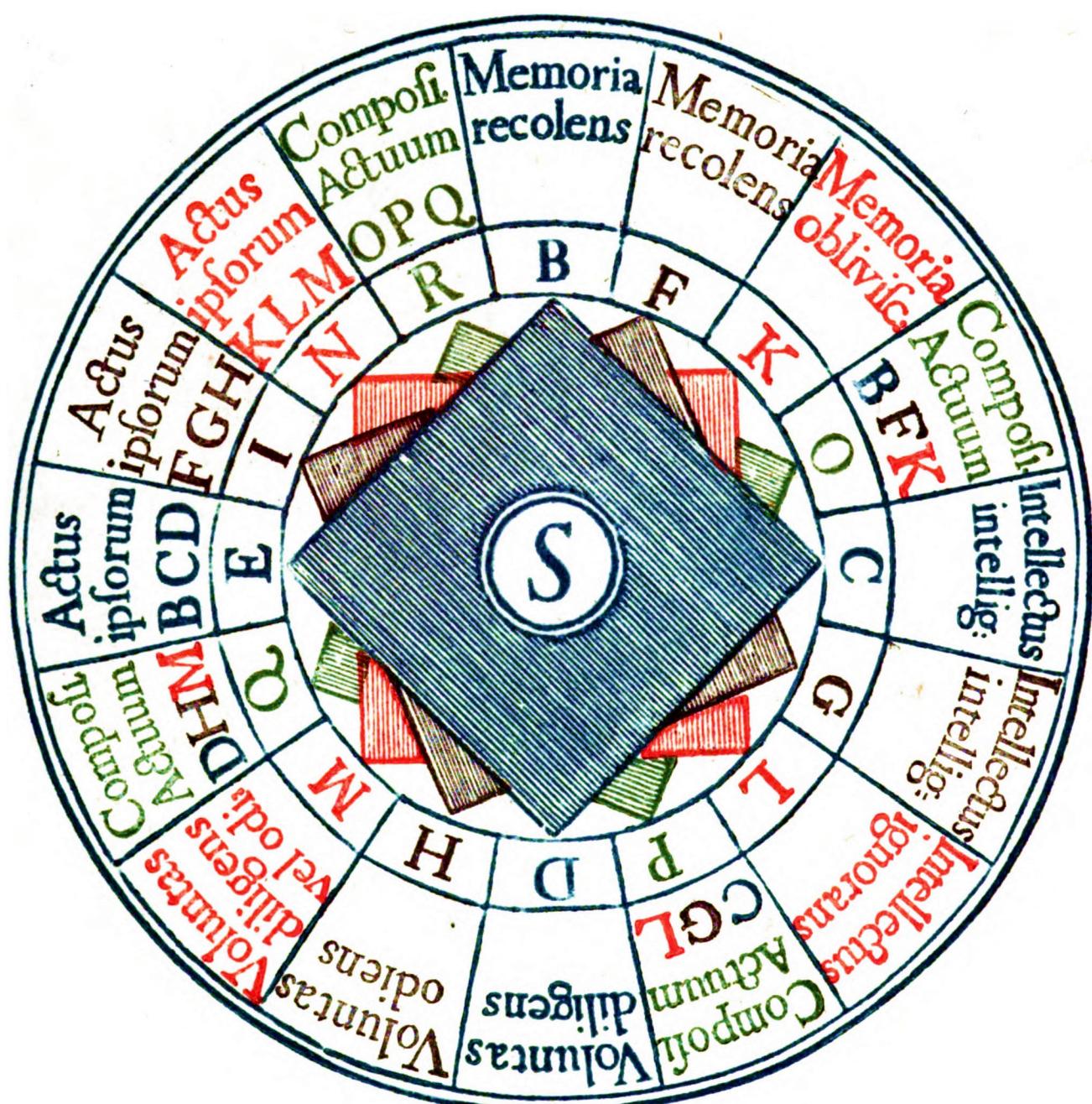

FIGURA Objectorum.

Fig. 7 Specier

E	I	N	R
E	I	E	N
I	N	I	R
E	I	N	E
E	N	R	I
E	I	N	R

Fig. 2 General

A	T	V	X
A	T	A	V
T	V	T	X
A	T	V	A
A	V	X	T
A	T	V	X

Fig. 3 & 4. de. I.

FG	H	A	FG	H	X
FG	A	H	T	F	G
FG	A	H	V	F	G
FG	A	H	X	F	G
FG	A	H	Y	F	G
FG	A	H	Z	F	G
FG	H	T	FG	H	Y
FG	T	H	A	FG	Y
FG	T	H	V	FG	Y
FG	T	H	X	FG	Y
FG	T	H	Y	FG	Y
FG	T	H	Z	FG	Y
FG	H	V	FG	H	Z
FG	V	H	A	FG	Z
FG	V	H	T	FG	Z
FG	V	H	X	FG	Z
FG	V	H	Y	FG	Z
FG	V	H	Z	FG	Z

Fig. 4 & 5. de. N.

KL	M	A	KL	M	X	
KL	A	M	T	KL	X	
KL	A	M	V	KL	X	
KL	A	M	X	KL	X	
KL	A	M	Y	KL	X	
KL	A	M	Z	KL	X	
KL	M	T	KL	M	Y	
KLT	M	A	KL	Y	M	
KLT	M	V	KL	Y	M	
KLT	M	X	KL	Y	M	
KLT	M	Y	KL	Y	M	
KLT	M	Z	KL	Y	M	
KL	M	V	KL	M	Z	
KL	V	M	A	KL	Z	M
KL	V	M	T	KL	Z	M
KL	V	M	X	KL	Z	M
KL	V	M	Y	KL	Z	M
KL	V	M	Z	KL	Z	M

Fig. 2 & 3. de E

B	C	D	A
B	C	D	T
B	C	D	V
B	C	D	X
B	C	D	Y
B	C	D	Z

Fig. 5 & 6. de R

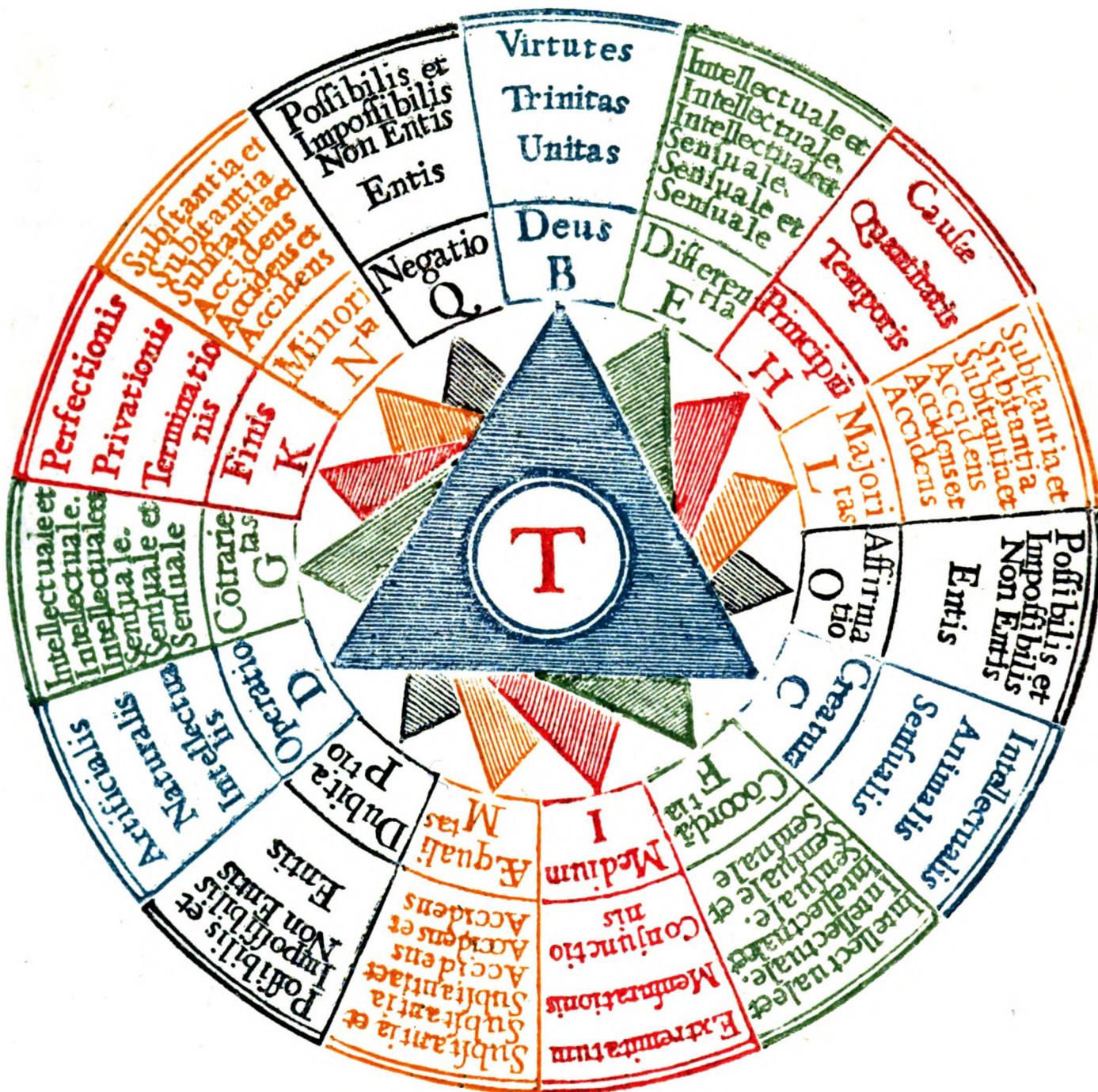
O	P	Q	A
O	P	Q	T
O	P	Q	V
O	P	Q	X
O	P	Q	Y
O	P	Q	Z

Fig. 6 & 7.
Individuorum.

B	C	D	B	C	B	D	B	C	D	C	D
F	G	H	F	G	F	H	F	G	H	G	H
K	L	M	K	L	K	M	K	L	M	L	M
O	P	Q	O	P	O	Q	O	P	Q	P	Q

TPrincipiorum & Significationum.

Ti Li.

FIGURA
Elementalis.

Fs.

Figura Ignis.

Ignis	Aër	Aqua	Terra
Aër	Ignis	Terra	Aqua
Aqua	Terra	Ignis	Aër
Terra	Aqua	Aër	Ignis

Figura Aëris.

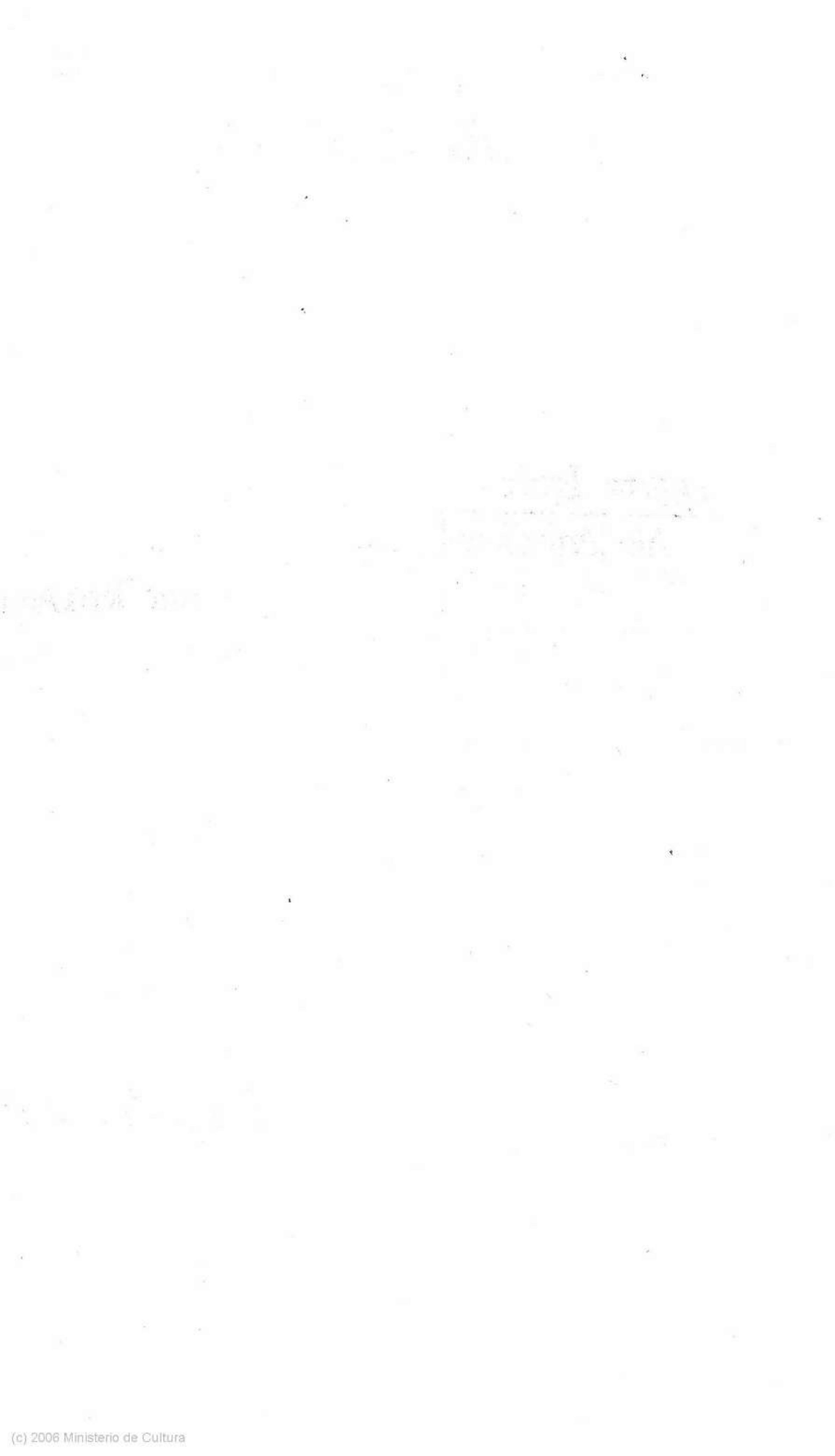
Aër	Ignis	Aqua	Terra
Ignis	Aër	Terra	Aqua
Aqua	Terra	Aër	Ignis
Terra	Aqua	Ignis	Aër

Figura Aquæ.

Aqua	Terra	Aër	Ignis
Terra	Aqua	Ignis	Aër
Aër	Ignis	Aqua	Terra
Ignis	Aër	Terra	Aqua

Figura Terræ.

Terra	Aqua	Aër	Ignis
Aqua	Terra	Ignis	Aër
Aër	Ignis	Terra	Aqua
Ignis	Aër	Aqua	Terra

T.L.

FIGURA

F6.

V

Virtutum & Vitiorum

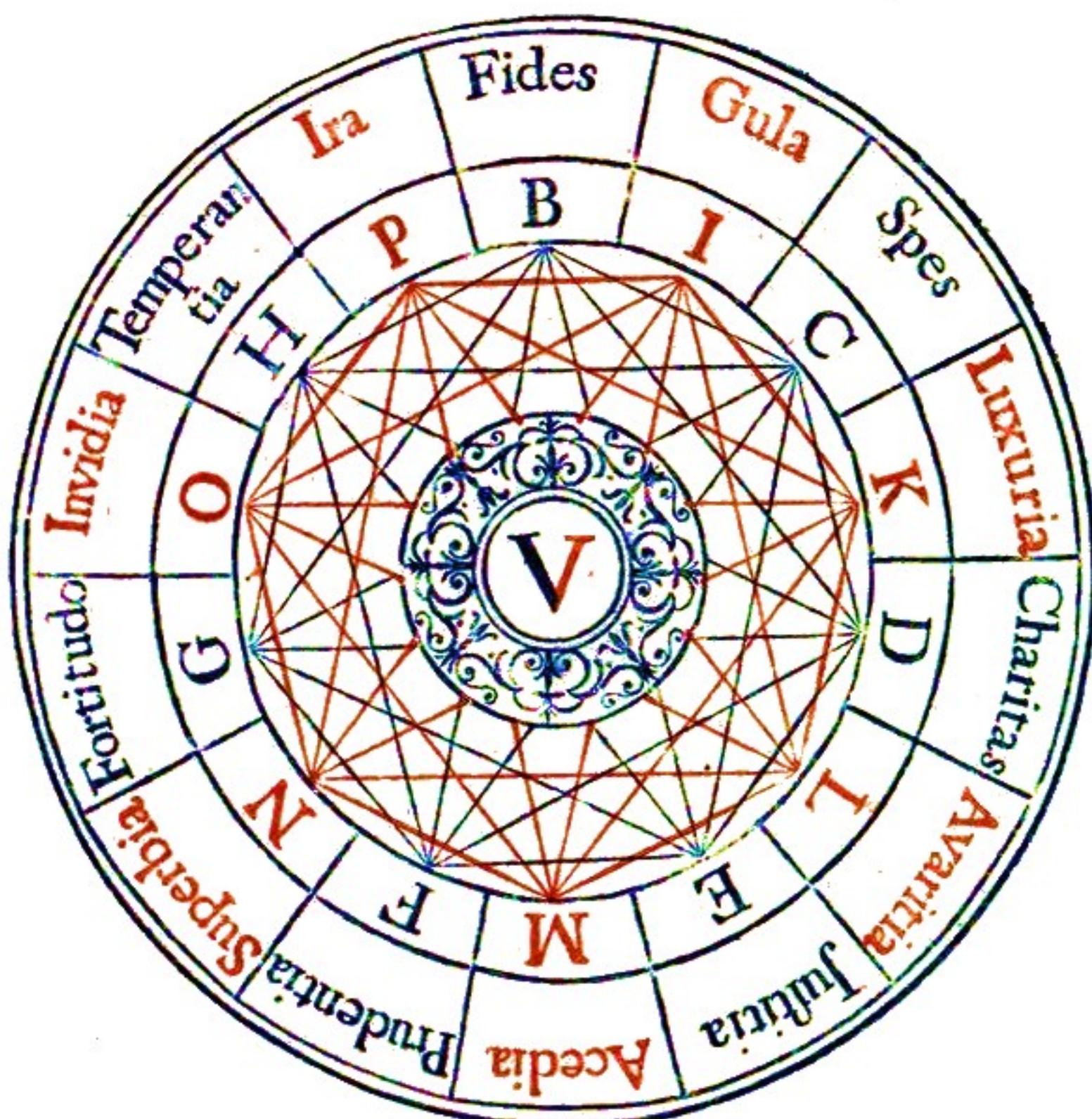

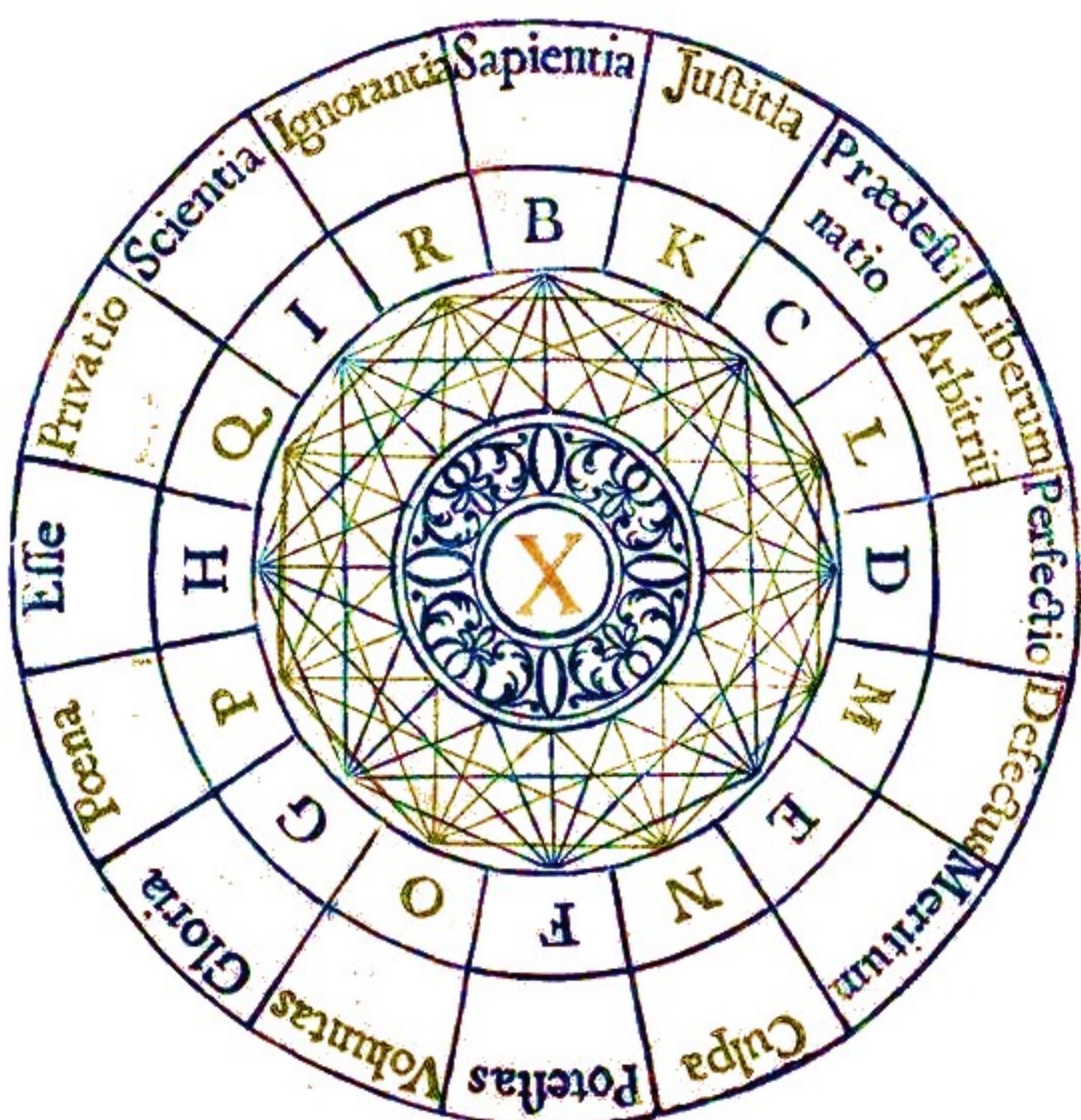
Figura Secunda. V. seu, Virtutum & Vitiorum.

FIGURA
X

TILIA F. s.

*Oppositorum seu
Prædestinationis.*

DIVI
RAYMUNDI LULLI
 DOCTORIS ILLUMINATI
ARS COMPENDIOSA
 INVENIENDI VERITATEM
 SEU
ARS MAGNA ET MAJOR
 QUÆ EST
CLAVIS ET CLAUSURA
 OMNIUM ARTIUM ET SCIENTIARUM
 ET OMNIUM OPERUM DIVI
 AUTHORIS.

DEUS honorate, Domine gloriose, qui es Principium & Finis omnium bonorum, ad tuam laudem, gloriam & honorem incipimus istam Artem, quæ intitulatur Ars Compendiosa inveniendi veritatem.

DE
P R O L O G O.

Ecce Ars dividitur in *tres Distinctiones*, quarum *prima* dividitur in *duas Partes*: *Prima Pars* continet expositionem *quinque Figurarum*, quæ sunt A. S. T. V. X.: *Figuræ autem Y. & Z.* hic non numerantur; quia per se non faciunt cameras, sicut cæteræ: & per istas

quinque figuræ potest homo invenire veritatem sub compendio, & contemplari & cognoscere DEUM, & vivificare virtutes, & mortificare vitia. *Secunda Pars* continet tres Figuras, quæ sunt A. V. X. positas in Figuram S. Hæc etiam ars docet propnere quæstiones, & necessariis rationibus earum dubitationem breviter solvere.

I N C I P I T
PRIMA DISTINCTIO
QUÆ EST
DE
Expositione Figurarum & illarum
Applicatione ad Figuram S.

PARS PRIMA

De Expositione Figurarum A. S. T. V. X. Y. Z.

De Figura A.

Ponimus, quòd sit *noster Dominus DEUS*; cui A. attribuimus *sedecim Virtutes*; non tamen dicimus, quòd sint cardinales, neque theologicæ, nec quòd sint accidentales, sed essentiales: de quibus formantur *centum viginti Camerae*, per quas amatores hujus artis poterunt habere cognitionem de DEO, & poterunt facere & solvere quæstiones per necessarias rationes; dummodo S. sapienter sciat in qualibet camera facere de una dictione subjectum, & de altera prædicatum, & sciat procedere juxta *debitam formam* per omnes cameras ipsorum A.T.V.X.: & oportet, quòd S. sit subditum ipso Y., & sit contra Z. taliter, quòd omnes significaciones, quæ sunt contra A., neget, & vitet totis suis viribus, & concedat & affirmet omnes significaciones, quæ sunt ad gloriam & honorem ipsius A.; quia nulla significatio potest esse in Y., quæ sit contra unam vel plures ex cameris ipsius A.; nec aliqua significatio potest esse in Z., quæ sit concordans cum una aut pluribus cameris ipsius A.: omnis autem significatio est in Y., quæ contrariatur ipsi Z., quod abscondit & velat cameras ipsius A.

Nota, quòd ille, qui cum una aut pluribus cameris ipsius A. concordat, cum omnibus concordat; & qui uni aut pluribus est contrarius, omnibus est contrarius; & hoc est, quia omnes cameræ sunt absque aliqua contrarietate in valde excellenti concordanția.

Nota, quòd cum cameris ipsius A. habetur cognitione de ipso A., & cum ipso A. habetur cognitione de suis cameris, & cum A. &

suis cameris habetur cognitione per necessarias rationes de S. T. V. X. & eorum cameris, & cum S. T. V. X. & suis cameris cognoscitur homo per necessarias rationes ipsum A. & suas cameras.

De Figura S.

S. Ponimus, quòd sit *Anima Rationalis*; quod S. dividimus in quatuor Quadrangulos, prout in sua figura continetur, qui sunt E. I. N. R.; qui Quadranguli sunt quatuor Species ipsius S., quæ componunt Individua, quæ sunt B. C. D., F. G. H., K. L. M., O. P. Q., prout scripta sunt in figura S.

Nota, quòd S. dividitur in septem Figuras: prima est suarum specierum, secunda est quindecim Camerarum, tertia de E., quarta de I., quinta de N., sexta de R., septima de Individuis specierum ipsius S.

Nota, quòd, sicut instrumentum seu cithara temperatur per artem sensualem artificialiter, sic oportet de necessitate, quòd S. sit in tali dispositione, quòd per artem & ordinationem intellectualē possit habere officium, quomodo inquirat in se ipso & in T. viam & modum, per quem possit & sciat habere artem & modum cognoscendi A. T. V. X. Y. Z.; & si ita non foret, significaretur, quòd ars & modus convenienter melius cum formis sensualibus & artificialibus, quam cum naturalibus & intellectualibus; & hoc est impossibile: quoniam, si foret possibile, formæ artificialē, sensuales & accidentales essent nobiliores & digniores, quam naturales & intellectualē & essentialē.

Nota, quòd S. habet officium, quòd modò accipiat unum habitum, modò alium de suis speciebus; & quando cum uno habitu non invenit hoc, quod inquirit, dimittit illum,

Distinct. I. Pars I. de Exp. Fig.

3

illum, & accipit alium; & sic modò induit unum habitum, modò alium: & hoc idem facit in cameris de A. T. V. X. accipiendo unam & dimittendo alteram, quousque invenit illam, quæ sibi est necessaria ad utendum istà arte.

Primum principium artis est, quòd S. accedat ad *quindecim cameras*, quæ formantur de A. T. V. X.; & quòd postea accedat ad *septem cameras*, quæ formantur de A. Y. Z.; & attendat, quæ ipsarum melius conveniat ei secundùm hoc, quod inquirit; & accipiat illam cameram, quæ melius concordat quæstioni vel solutioni factæ.

Postquam S. elegit cameras, accedat ad *quindecim cameras*, quæ formantur de suis speciebus, videlicet E. I. N. R.; & eligat, & accipiat unam, duas, vel plures, quas vult ex illis; & cum illis incedat per omnes cameras hujus artis, & cum dictis cameris utatur istà arte.

Quocunque S. facit in ista arte, facit cum quindecim suprà dictis cameris, & sinè illis nihil potest facere in A. T. V. X. Y. Z.: unde tota ista ars volvitur per dictas quindecim cameras, quibus mediantibus S. intrat cameras de A. V. X. cum T.

Nota, quòd S. habet majorem nobilitatem & virtutem in una ex quindecim cameris, quàm in alia: & hoc idem sequitur in individuis suarum specierum; & S. potest esse virtuosius aut vitiosius in suis speciebus & in suis Individuis secundùm habitum, quem accipit in cameris de A. T. V. X. & in Y. & Z.; quod probatur in *Lectura hujus Artis*, ubi de hoc prolixius tractamus, quàm in hoc libro, in quo compendiosè loquimur.

De Figura T.

T Ponimus, quòd sit *Figura significationum figurata de quinque triangulis diversorum colorum*, qui constituunt *quindecim angulos*; & quilibet angulus habet in se tria; & ipsi quindecim anguli formant *centum et quinque cameras*, prout in figura patet; & T. est *instrumentum & materia* ipsi S., quando formatur in cameris ipsius T., secundùm quod S. intrat in A. V. X. Y. Z.: nam sicut aqua recipit colorem à vase, in quo continetur, sic S. assumit formam secundùm cameras ipsius T.

T. est in *centum quinque cameras*; unde hæc ars exigit, quòd S. in cameris ipsius T. tentet & probet se ipsum, in qua vel in quibus cameris ipsius T. poterit cognitionem

habere de A. V. X. Y. Z.; quia de natura *camerarum* T. est, quòd ipsi S., si ordinatè intret in illas, significant ipsa A. V. X. Y. Z.; & ipsum S. est à natura ordinatum in suis speciebus & in suis individuis, quòd recipiat hoc, quod T. ei significat de A. V. X. Y. Z.

Nota, quòd, sicut S. est *Figura communis* in hac arte, sic similiter T. est *Figura communis* eidem arti; quoniam S. non potest inquirere nec tractare de arte sinè T., nec T. potest significare de A. V. X. Y. Z. sinè S.: quare ista ars præcipit, quòd homo sciat concordare S. T. in significando & inquirendo A. V. X. Y. Z.

T. consistit in *tribus figuris*, quarum *prima* est ex *quinque triangulis compositis inter unum circulum*: *secunda* est ex *sedecim cameris*, in quibus *Elementa* sunt scripta; & est *impressio*, in qua ostenditur *tertia figura secundum Tropologiam & Allegoriam*: *tertia figura* est illa, in qua T. utitur istà arte in aliis figuris.

De sex Conditionibus & secunda Figura ipsius T.

1. **F.** G. finali rationi, unde formantur istæ cameræ: [E. A. V. Y.] [I. V. Z.] [M. A. V. Y. Z.]
 2. F. G. separant cameras.
 3. F. G. moventur de una dictione in aliam.
 4. F. G. separant cameram vel cameras, quæ sunt medium inter unam cameram & aliam.
 5. F. G. cum sedecim modis.
 6. F. G. tentant secundam figuram ipsius T. cum tertia.

De Figura V.

V Ponimus, quòd sit *figura Virtutum & Vitiorum*; quod V. dividitur in *duos colores*, videlicet in *lividum & rubeum*: V. livido attribuuntur *septem virtutes*, & V. rubeo *septem vitia*.

V. dividitur in *decem Species*: *prima* est de virtutibus, *secunda* de vitiis, *tertia* de contrariis vitiorum, *quarta* de contrariis virtutum, *quinta* est de virtutibus & vitiis, *sexta* de virtutibus & contrariis vitiorum, *septima* de virtutibus & suis contrariis, *octava* de vitiis & suis contrariis, *nona* de vitiis & contrariis virtutum, *decima* est de contrariis vitiorum & de contrariis virtutum.

Cameræ ipsius V. sunt *ter centum septuaginta octo*; & S. formatur in qualibet camera

A 2

secun-

4 D. Raym. Lulli Ars Comp. Inv. Ver. Dist. I. Pars I. de Exp. Fig.

secundum habitum, quem recipit à suis speciebus & à diversis cameris ipsius V., cum habitu, quem recepit à cameris A. T. V. X.: unde propter hoc potest S. cognoscere, in qua camera ipsius V. est virtus aut vitium, & quæ virtus vel quod vitium & cuius quantitatis sit, & unde accipiat principium & finem, & quod sit medium.

Nota, quòd, si S. vult habere in V. magnam figuram, recipiat habitum virtuosum de E. I. N., & intret in A. V. Y. Z., & det E. N. ipsi A. & Y. & V. livido, & det I. ipsi V. rubeo & Z., & caveat sibi à societate ipsius R.

Quælibet camerarum ipsius V. potest esse modus & instrumentum ipsi S., quomodo se figuret in ipsa: unde secundum quod cameræ sunt diversæ & concordantes & contrariæ, S. se mutat de una figura in aliam, & in majorem aut minorem aut æqualem figuram; & quandoque recipit formam ab una figura, quandoque ipsi sunt plures necessariae.

Nota, quòd, quando S. non invenit in una camera hoc, quod quærit, oportet, quòd illud quærat in alia; & nisi illud inveniat cum uno habitu, oportet, quòd illud quærat cum alio; & istud faciat tam sèpe & tam continuè, usquequo inveniat cameram & habitum, mediante quo potest invenire V., quod quærit.

Sicut natura generat formas in quibusdam individuis, & corrumpit formas in aliis, sic S. vivificat suas species in quibusdam cameris ipsius V., & illas mortificat in aliis.

Quantò melius S. convenit cum A. T. X. Y., tantò nobilis & fortius est in quibusdam cameris V., quam in aliis, secundum quod illæ cameræ melius cum A. T. X. Y. convenient & concordant; & quantò plus S. discordat cum A. T. X. Y., & discordat cum Z., tantò melius concordat vel discordat cum quibusdam cameris V., quam cum aliis.

De Figura X.

X. Ponimus, quòd sit *Figura Prædestinatio-nis*, quæ formatur de *sedecim dictionib-ibus*, secundum quod continetur in sua figura: quæ dictiones componunt *centum viginti cameras*, quæ sunt causa & instrumentum ipsi S., quòd habeat cognitionem de X., quando cameras ipsius intrat cum habitu, qui concordat cum A. T. V. livido & cum Y., & discordat cum V. rubeo & cum Z.: sed quando S. intrat in X. cum habitu inconvenienti, & non continet in habitu A.,

nec V. lividum, nec Y., & est in Z. & in V. rubeo, tunc non potest habere cognitionem de X.; eò quia non est in ordinata figura.

Nota, quòd in *quatuor figuris universali-bus* comprehenditur totum X.: prima for-matur de *perfecta sapientia* ipsius A.; secunda formatur de *perfecta iustitia* ejusdem A.; unde à prima figura formatur *prædestinatio*, & à secunda formatur *liberum arbitrium*: *tertia figura* est de *dubitazione*, & formatur ex prima & secunda in S.: *quarta* formatur de A. & de omnibus suis cameris, & de X., & V. livido, & B. C. & Y.

Nota, quòd prima & secunda figura si-bi contrariantur in S. in *tertia figura*, & con-cordant in *quarta figura*; propter quod S. habet valde magnum laborem, dum intrat & existit in X. per primam, secundam & ter-tiam figuram; & habet magnum reme-dium, quando pervenit ad quartam figuram. Quapropter ista ars præcipit, quòd S. se mu-tet à prima figura ad secundam, & à secun-da revertatur ad primam, ut postea intret tertiam: & nolit inducere formas, quas acci-pit in prima, secunda & tertia; ut accipiat & induat habitum, de quo se induit in quarta figura.

Sicut X. est difficilis quæstio ad intelli-gendum, sic, quando cognoscitur, fortificat S., ut habeat cognitionem de A.; & fortifi-cat in S. cameris ipsius A. per necessarias ra-tiones: quia quantò X. majus est, tantò plus ampliat S. in virtute, dum illud intrat; & quantò plus ipsum ampliat in virtute, tantò fortius videt S. ipsum A. & suas cameras: propter quod nec per T. nec per V. tantùm appropinquat C. ad cognoscendum A., quantum per X.

De Figura Y.

Y. Ponimus, quòd sit *Veritas*; quod Y. ab ipso S. inquiritur in A. T. V. X. secundum figuram, quam recipit in cameris hujus artis, & secundum habitum, quem recipit à suis speciebus; quia secundum quod came-ræ sunt diversæ, & secundum quod species ipsius S. sunt diversæ, juxta illam diversita-tem S. per unum modum inquirit Y. per quasdam cameras, & per alium modum per alias: unde cum S. scit invenire cameras, & habere tales habitus, cum quo Y. potest inveniri, tunc invenit hoc, quod inquirit: sed cum S. nescit invenire cameras, & reci-pit contrarium habitum ad inquirendum, quod sibi est necessarium, tunc putat inqui-re

Distinct. I. Pars II. de Appl. Fig.

rere hoc, quod non inquirit; & ideo non potest invenire hoc, quod nescit inquirere.

De Figura Z.

Z Ponimus, quòd sit *Falsitas*, quæ cadit in *S. accidentaliter*, quando *S.* non formatur in *A. Y. T. V.* livido & in *X.* contra *Z.* & *V.* rubeum.

Nota, quòd per *Z.* potest *S.* invenire *Y.*, dum concordat cum *A.* & *V.* livido; & per *Z.* potest ignorare *Y.*, si concordat magis cum *V.* rubeo, quàm cum *V.* livido; quia *V.* lividum est de genere & natura *Y.*, & *V.* rubeum est de genere *Z.*

Nota, quòd hæc ars præcipit, quòd homo habeat cognitionem de *Y. Z.*, & quòd *S.* concordet cum *Y.*, & contrarietur ipsi *Z.*; quæ ars dicitur & ordinatur in *T.* per *A.* & *V.* lividum, quando majorem differentiam & majorem concordantiam & majorem æqualitatem homo attribuit ipsi *A.*, & majorem differentiam, concordantiam, æqualitatem, principium, medium & finem & minorem contrarietatem ipsi *Y.*, & majorem contrarietatem & minorem concordantiam, ac minorem æqualitatem, minorem finem, minus principium & medium homo attribuit ipsi *Z.*

Qui vult illuminari de hac arte, oportet, quòd sciat definitionem dictionum, de quibus cameræ formantur, ut sciat formare *S.* in cameris.

Nota, quòd *cameræ* hujus artis sunt modi sive regule, per quas possunt fieri & solvi quæstiones; & secundum hoc, de quo *S.* tractare vult in cameris, formantur modi per unam aut plures cameras; quia quidam modi sunt, qui formantur de una camera tantum, & alii, qui pluribus indigent; & quidam modi formantur de quibusdam cameris, & quidam de aliis: quapropter nos in hoc libro damus breviter inde exemplum de sedecim modis; & secundum illos homo potest habere modum in aliis ad tractandum de hac arte ad gloriam & laudem nostri Domini DEI.

Volens Doctor instruere illos, qui proponunt in artem hujus scientiæ introduci, primò faciat, illos breviter scribere quæstionem sive rubricam illius materiæ, quam scire cupiunt, & etiam scribere aliquos ex modis, qui sunt in charta, aut illis similes, secundum quod *S.* conveniet accipere habitum, & intrare in *T.*, & in *A.* vel *V.* vel *X.* vel *Y.* vel *Z.*: & postmodum oportet, quòd faciat

scribi cameram seu cameras necessarias ad formandum quæstionem vel solutionem, postea verò quòd respiciat in charta literas, & cameras, & quòd cum una virgula eis tangat cameras & figuræ.

Nota, quòd tota hæc ars volvitur in hoc, quòd discipuli sciant formare cameras hujus artis, & quòd per quasdam cameras sciant habere cognitionem de aliis.

PARS II.

De

Applicatione Figurarum A.V.X. ad Fig. S.

& primò

De Applicatione ipsius A.

CUm *S.* vult intrare cameras ipsius *A.*, tunc potest illas intrare *simpliciter aut compositè* per suas species cum triangulis ipsius *T.*: unde cùm *S.* accipit *E.* vel *I.* vel *N.* sollemodo, & intrat in *A.*, tunc intrat *grossiori modo*, quàm cùm intrat cum *E. I.*, vel cum *E. I. N.*; & quando *S.* intrat in *A.* cum omnibus suis speciebus & cum toto *T.*, tunc intrat in gradu *superlativo*. Unde de isto introitum volumus breviter dare exemplum.

Quando *S.* intrat in *A.* ad cameram [Magnitudinis, Bonitatis] cum *E.*, tunc *B.* memorat, quòd *C.* intelligit, & *B.* memorat, & *D.* amat per *T.* in triangulo livido majorem bonitatem in *A.*, dum in viridi, croceo & nigro affirmat in *A.* bonitatem diversarum, concordantium, essentialium & non accidentalium proprietatum æqualium in infinita bonitate, quàm quando *C.* ignorat in *A.* bonitatem diversarum, concordantium, essentialium proprietatum æqualium in infinita bonitate; & ideo *B.* memorat & *C.* intelligit, quòd de necessitate convenit, quòd illa bonitas sit in *A.*, in qua *E.* formatur majus in *B. C. D.*: quia, si non esset, & esset in *A.* bonitas, in qua *E.* haberet minora *B. C. D.*, sequeretur de necessitate, quòd *A.* in *T.* haberet minorem differentiam in concordan-
tia, & quòd esset in majori contrarietate cum majori differentia, concordantia & æquali-
tate; & hoc est impossibile; quoniam si esset possibile, *B.* memoraret, quòd *C.* intelligeret aliud *A.* majus, & *D.* diligenter aliud *A.* majus, & in *A.* minori esset triangulus rubeus; & si sic esset, *A.* minus & suæ cameræ nihil essent.

6 D. Raym. Lulli Ars Comp. Inv. Ver. Dist. I. Pars II. de Appl. Fig.

Quando E. simpliciter usum fuit camerâ [Magnitudinis, Bonitatis], I. per se ipsum intrat ad fruendum dictâ camerâ, & mittit in illam F. G. in majori differentia, æqualitate & concordantiâ, & H. odit attribuere minoritatem & rubeum & contrarietatem ipsi A.

N. intrat cameram cum M., quod plus diligit, quam B. C. D. F. G. sufficient ad fruendum A. in sua camera; quia magis potest M. diligere hoc, quod N. potest oblivisci & ignorare de camera, quam B. possit memorare.

Cum S. usum fuit simpliciter camerâ in angulo trianguli lividi, ubi scribitur hæc dictio DEUS, tunc se transfert ad contemplandum cameram in aliis angulis, ubi scribitur *Creatura, Operatio*; & in illis angulis contemplatur cameram secundum viridem, croceum & rubeum in majori differentia, æqualitate & concordantia, in quibus potest esse rubeus in creatura & in operatione.

Quando S. vult componere suas species, & vult intrare dictam cameram, tunc accipit majorem differentiam & concordantiam ipsorum E. I. N. R., & æqualificat literas ad fruendum camerâ, mutando se de una figura in aliam, & expellendo R. de eorum societate.

Sicut datur exemplum de S., dum intrat cameras de V. X., sic potest intelligi per illud idem exemplum, dum S. intrat cameras ipsius A., & format E. I. N.: sed quia cameræ ipsius A. sunt diversæ à cameris V. X., & sunt in majori differentia, concordantia & æqualitate, ideo est modus diversus; quia, dum S. usum fuit camerâ [Magnitudinis, Bonitatis] per se ipsam, tunc potest ipsam contemplari cum omnibus cameris ipsius A.; nam dum E. cum B. C. D. est in camera, tunc potest in illa esse, quando ponit B. C. D. F. G. M. in camera [æternæ Bonitatis] vel [æternæ Magnitudinis] vel [perfectæ Potestatis]; & sic de omnibus aliis: quia, sicut E. I. formant in V. livido cameram [Justitiæ Prudentiæ], dum E. est in prudentia, & I. in injuria, sic S. format se ipsum in cameris ipsius A., dum E. est in camera [maximæ Bonitatis] & N. in camera [æternæ Bonitatis] & I. in camera [Esse & Culpa]: & sic de aliis cameris. Quare cum quibusdam potest S. formare se ipsum in cameris in figura E. vel I. vel N. *simpliciter aut compositè*.

Quando C. intelligit, quod B. memorat, qualiter S. potest transire per A. & per suas cameras, fruendo quandoque unâ camerâ,

quandoque aliâ, tunc B. memorat, quod C. intelligit de necessitate per cameras ipsius A., quod DEUS ordinavit, ut S. habeat instrumentum & dispositionem, qualiter per maiorem differentiam, æqualitatem & concordantiam in rubeo possit melius intrare in A. & suas cameras cum majori æqualitate, differentia & concordantia in E. I. N.; quod nisi ita esset, A. & suæ cameræ essent in camera [Privationis & Defectus]; sed hoc est impossibile; per quam impossibilitatem triangulus niger affirmat in Y. de necessitate, quod A. dedit ipsi S. cameram [Fidei & Prudentiæ] in majori diversitate, æqualitate & concordantia, quæ sit inter A. & creaturam, ut S. possit frui A. & suis cameris, & illas contemplari.

De Applicatione ipsius V.

1. Species de Virtutibus.

S. In E. I. N. R. intrat cum T. in A. ad cameras [perfectæ Justitiæ] & [perfectæ Misericordiæ], & hoc facit hanc intentione, ut in V. possit formare cameram [Justitiæ & Spei]: & ideo S. mittit E. F. G. M. in cameras ipsius A., & mittit Justitiam & Spem in B. C. D. F. G. M.; quia E. memorat, intelligit & amat, & I. memorat & intelligit, & N. amat Justitiam & Spem, & H. odit sua peccata & peccata ipsorum B. C. D. F. G. M., & intrat odiendo cameram [Injuriæ & Desperationis]. Unde, cum supra dictæ literæ formarunt cameram [Justitiæ & Spei], venit R., & mittit se in eorum societatem, perturbans E. I. N., & vult formare in S. cameram [Injuriæ & Desperationis]; eò quia B. memorat & C. intelligit magna peccata ipsius S., & N. non certificatur de magna Misericordia ipsius A. Unde cum S. se vult pervertere in figuram ipsius R., tunc B. memorat & C. intelligit & D. amat A. & suas cameras, & F. G. similiter; & H. odit ipsum R.: & ideo B. C. D. F. G. H. M. pugnant contra medium O. & medium P. & medium Q. ipsius R.; & quia septem literæ sunt fortiores unâ literâ & mediâ, ideo R. non potest contra E. I. N., & privatur suâ formâ; quia non habet materiam, in qua formetur, postquam formæ E. I. N. extrahunt suam materiam de R.

2. Species de Vitiis.

S. In E. I. N. R. cum T. in V. intrat cameram [Gulæ, Luxuriæ]; unde E. format gulam, dum in illa ponit B. C. D., & I. format luxuriam, dum in illa ponit F. G. & ponit

ponit H. in Castitate: & quia E. I. concordant ad formandum cameram, ideo E. format gulam per primam intentionem, & format luxuriam per secundam; & I. format luxuriam per primam intentionem, & gulam per secundam. Unde sicut per istum modum concordant ad formandum cameram, sic per alium modum, quem N. ignorat & obliviscitur, concordant ad destruendum cameram; quia per superabundantiam comedendi & luxuriandi corruptitur subiectum gulæ & luxuriæ; propter quod intrat totus triangulus viridis in dictam cameram; & dum E. I. concordant & contrariantur ad invicem, E. I. K. L. R. formant cameram [Intemperantiæ & Imprudentiæ]; & propter hoc N. in camera [Gulæ, Luxuriæ] obliviscendo & ignorando diligit Z., putans, se amare Y.: & quia R. habet aliquam naturam ipsius Y., juxta illam naturam vult transfigurare cameram [Gulæ, Luxuriæ] in cameram [Abstinentiæ & Castitatis]: & si R. incipiat in A. & in suis cameris, & possit E. ponere in Y., & I. in Z., & N. convertere in E., tunc juvamine ipsius A. ipsum R. transfiguratur in E. & I. & N., dum sunt in A. Y. & V. livido.

3. Species de Contrariis Vitiorum.

S. In E. I. N. cum T. in V. intrat cameram [Abstinentiæ, Patientiæ]; quia E. format in B. C. D. abstinentiam, dum I. est in gula; & I. format patientiam, dum B. C. D. sunt in' abstinentia, & è converso: & cùm N. est in A. in camera [perfectæ Justitiæ], tunc fortificantur E. I. in majori concordan-
tia in triangulo rubeo, quam cùm E. I. sunt in V. livido, & N. & E. non sunt in A., nec in suis cameris.

4. Species de Contrariis Virtutum.

S. In E. I. N. R. cum T. in V. intrat came-
ram [Incredulitatis & Fragilitatis]; unde E. format fragilitatem in B. C. D., dum E. appropinquat ipsi R.; & I. format incredulitatem, dum ponit F. G. H. in Y.; & N. for-
mat incredulitatem, dum M. amat Z., & ha-
bet spem per Z.; quia L. ignorans putat,
quòd recipiat præmium gloriæ de hoc, unde
meretur mercedem poenæ, è quòd amat Z.
contra perfectam veritatem & perfectam
justitiam ipsius A.: unde in hac concordan-
tia ipsorum E. I. N. R. est contrarietas, quam
K. obliviscitur, & L. ignorat, & M. diligit,
putans, se amare concordantiam.

5. Species de Virtutibus & Vitius.

S. In E. I. cum T. in V. intrat cameram [Justitiæ, Iræ], ubi E. format justitiam, dum ipsam ponit in B. C. D., & I. format iram, dum F. G. ponit in injuriam, & H. in justitiam; propter quod D. H. invicem ad-
versantur in formando cameram, in qua na-
turaliter & substantialiter D. deberet vincere
H.; èò quia D. amando habet actionem, &
habet majorem concordantiam cum B. C.,
quam H. cum F. G., quod habet passionem
in odiendo contra conscientiam; sed multo-
ties contingit, quòd, èò quia E. existit debili-
ter in justitia, & I. habet fortiter F. G. in in-
juria, & H. in justitia, ideo H. vincit D.:
unde, si D. vincit, formatur camera [Justitiæ
& Patientiæ], & si H. vincit, formatur ca-
mera [Injuriæ & Impatientiæ]; tamen D. H.
multoties concordant in camera [Justitiæ &
Iræ]; quia E. memorat, intelligit & amat
justitiam, & I. ponit F. G. in justitia, & H.
odit injuriam; & ideo H. habet iram virtuo-
sam & justam, per quam E. I. format came-
ram [Justitiæ & Fortitudinis] & cameram
[Charitatis & Justitiæ.]

6. Species de Virtutibus & Contrariis Vitiorum.

S. In E. I. N. cum T. in V. ad cameram [Charitatis, Superbiæ] format came-
ram [Charitatis, Humilitatis]; quia cùm E.
habet B. C. in maxima charitate & humilita-
te, quam JESUS Christus habuit erga suum
populum, dum mori voluit pro eo; & dum
I. habet F. G. in magna superbia, quam ha-
bent hujus mundi Principes & Barones, & H.
odit vanitatem hujus mundi, & N. amat ma-
ximam charitatem & humilitatem supra il-
lud, quod B. non est sufficiens ad memoran-
dum, nec C. ad intelligendum, tunc forma-
tur in S. camera [Charitatis & Humilitatis]:
sed cùm N. discredit adventum & passionem
nostrí Domini JESU Christi; & D. amat
temporales delicias, & H. non odit vanitates
hujus Sæculi, tunc formatur in S. camera
[Superbiæ & Odii.]

7. Species de Virtutibus & suis Contrariis

S. In E. I. N. R. cum T. in A. intrat came-
ram [perfectæ Magnitudinis], & post-
modum vadit ad V. ad cameram [Prudentiæ
& Imprudentiæ], ubi B. memorat, quòd me-
moravit,

8 D. Raym. Lulli Ars Comp. Inv. Ver. Dist. I. Pars II. de Appl. Fig.

moravit, & quòd C. intellexit; & C. intelligit, quòd intellexit, & quòd B. memoravit per necessarias rationes, A. esse & suas cameras: & dum E. hoc memorat, intelligit & amat, tunc C. intelligit, quòd si in A. est perfecta magnitudo, oportet, quòd in eo sit infinita magnitudo; quoniam, si non esset in eo infinita magnitudo, E. non memorasset, nec C. intellexisset, quòd perfecta magnitudo esset in A.; unde, cùm hoc memoraverit & intellexerit, probatur, quòd infinita magnitudo est in A.: unde cùm E. memorat, intelligit & amat in A. infinitam magnitudinem, tunc B. memorat, quòd C. intelligit, quòd A. est essentialiter in lapide, & in omnibus aliis locis, & ultra omnia loca; quoniam, si non esset, foret sua magnitudo finita. Unde, dum E. sic fruitur & contemplatur A. in sua magnitudine, venit R. & vult memorare & intelligere modum, secundùm quem A. est in loco lapidis; & tunc K. obliviscitur, & L. ignorat modum; & ideo R. vult perversere E. in N., quòd non credat hoc, quod memoravit & intellexit de A. & de sua magnitudine; & ideo vult formare in E., quòd magnitudo ipsius A. sit finita: & tunc venit I. habens F. G. in societate E. H. contra R., & destruit Z., in quo est R.; quia F. memorat, & G. intelligit in T., quòd major concordantia & æqualitas est, quòd A. per [perfectam Potestatem] & [perfectam Sapientiam] & [perfectam Magnitudinem] & [perfectam Æternitatem] & [perfectam Virtutem] & [perfectam Voluntatem] (& sic de omnibus aliis cameris ipsius A.) possit esse in loco lapidis, quamvis K. hoc obliviscatur, & memorare non possit, & L. ignoret, & intelligere non possit, quàm esset, si A. non foret, nec suæ cameræ, postquam K. memorare non posset, nec L. intelligere modum, per quem A. sit in loco lapidis: & si hoc ita non esset, & esset contrarium, sequeretur, quòd major concordantia & æqualitas esset inter K. L. cum negatione, quæ negat, quòd A. & suæ cameræ sint aliquid, quam cum affirmatio ne & B. C. D. F. G. M., quæ affirman t, Deum esse & suas cameras; sed hoc est impossibile; quia, si foret possibile, K. L. R. essent magis concordantia cum Y. & cum camera [Esse & Perfectionis], & A. E. I. M. cum Z. & cum camera [Esse & Defectus]; sed hoc est de majoribus impossibilibus, quæ possint esse. Unde, cùm hoc ita sit, A. E. I. M. formant prudentiam in S., & K. L. R. formant imprudentiam per modum jam dictum.

8. Species de Vitiis & suis Contrariis.

S. In I. N. R. cum T. in V. intrat cameram [Gulæ, Abstinentiæ], ubi I. intrat in abstinentiam, ut formet gulam; & N. amat abstinentiam, & H. odit gulam: unde cùm I. sit fortius in formando gulam, quàm N. in formando abstinentiam, eo quia K. obliviscitur, & L. ignorat modum, quo formatur abstinentia, ideo R. habet plus in compositione de natura I., quàm de natura N.; & ideo adjuvat plus I., quàm N.: & propter hoc sunt plures homines, qui amant fragiliter abstinentiam, & fortiter gulam. Unde, in quantum M. & R. simul convenient ad fortificandum abstinentiam, N. credit habere abstinentiam, dum homo pastus comedit, aut est jejunus; sed dum accedit ad mensam, & comedit, tunc contingit contrarium ejus, quod N. credebat; & I. vincit N. propter juvamen, quod habet ab R., & quia F. G. H. sunt fortiora contra abstinentiam, quàm M. & quàm modica pars ipsius R. contra gulam.

9. Species de Vitiis & Contrariis Virtutum.

S. In E. I. N. cum T. in V. ad cameram [Ignorantiæ & Desperationis] format cameram [Avaritiæ & Injuriæ]; quia, dum E. habet D. in deliciis & voluptatibus hujus mundi, & N. ignorat modicam quantitatem temporis, quo ipsas possidebit, & dum H. non odit vitia, & N. ignorat gloriam paradisi & infernales pœnas, & K. obliviscitur A. & suas cameras, tunc D. tantum diligit vitirosa, quòd N. desperat, quòd possit consequi hoc, quod amat & affirmat; & propter hoc de D. & M. formatur avaritia, & de H. & M. formatur injuria: sed quando S. facit contrarium hujus, tunc formatur camera [Largitatis & Justitiæ].

10. Species de Contrariis Vitiorum & Virtutum.

S. In E. I. N. cum T. in V. format cameram [Fidelitatis & Incredulitatis]; E. format fidelitatem, quando ponit illam in B. C. D.; & I. N. formant incredulitatem, quando ponunt F. G. M. in Y., & H. K. L. contra F. G. M. in Y. Unde quando E. vincit I. N. propter majorem concordantiam in differentiis & in triangulo rubeo, tunc formatur camera [Fidelitatis & Fidei],
eo

eo quia I. & N. convertuntur in contrarium ejus, in quo erant in prima camera: sed quando I. N. vincunt E., tunc E. pervertitur in contrarium ejus, in quo erat in prima camera; & format cameram [Invidiae & Incredulitatis].

De Applicatione ipsius X.

De Prima Figura X.

S. In E. I. N. R. cum T. in X. intrat cameram [perfectæ Sapientiæ], ut format cameram [perfectæ Prædestinationis]. Unde, quando E. contemplatur A. in camera, tunc formatur camera [perfectæ Prædestinationis] per necessarias rationes; quoniam si E. memoraret & intelligeret prædestinationem in privatione, non posset memorare vel intelligere in A. perfectam sapientiam. Unde, cum E. memorat & intelligit in A. perfectam sapientiam, R. falso modo in prima figura significat cameram [Liberi Arbitrii & Privationis]; ideo tunc N. diligit liberum arbitrium, quod obliviscitur & ignorat, quando E. in prima figura intrat cameram [perfectæ Prædestinationis]: & ideo I. intrat in medium ipsius E. & N., & tribuit F. G. H. prædestinationi, eo quod K. obliviscitur, & L. ignorat liberum arbitrium salvationis, vel damnationis. Unde, quando N. convertit I. ad istam figuram, quæ odit prædestinationem, E. convertit ad se I., eo quia B. memorat, quod C. intelligit, de necessitate oportere, quod propter perfectam sapientiam formatur prædestinatione in E.: & propter hoc vertitur I. contra N. cum F. G. H., & odit liberum arbitrium; & sic I. nil aliud facit, nisi se alterare in figura quandoque propter E., quandoque propter N.: & quoniam N. in prima figura non habet nisi M. ad liberum arbitrium, & E. habet B. C. D. ad prædestinationem, ideo E. vincit N., & convertit fortius & saepius ad se I., quam N. Unde, quando E. I. sunt contra N., tunc format ad prædestinationem cameram [Esse, Perfectionis], & ad liberum arbitrium cameram [Esse, Defectus]; & dum N. I. sunt contra prædestinationem, tunc affirmat N. liberum arbitrium per fidem, & H. odit prædestinationem, eo quod M. diligit liberum arbitrium, ut possit habere salvationem.

De Secunda Figura X.

Secunda figura X. est contraria primæ in S.; quia in continent, quando E. in R. Lulli Oper. Tom. I. Ars Comp. Inv. Verit.

trat in A. per [perfectam Justitiam], B. memorat, & C. intelligit liberum arbitrium; quia sinè libero arbitrio non posset B. memorare, nec C. intelligere, nec D. amare cameram [perfectæ Justitiae]. Unde, quando E. accepit formam in B. C. D., quod liberum arbitrium est, tunc N. non memorat, nec intelligit prædestinationem; & tunc veniunt R. I., & utuntur suo officio in contrarium sensum ejus, quo usi fuerunt in prima figura. Unde ista secunda figura potest intelligi per contrarium sensum primæ; & non oportet aliud mutari, nisi quod dicatur [perfecta Justitia], sicut in prima figura dictum est [perfecta Sapientia]: quoniam sicut propter perfectam Sapientiam formatur in E. perfecta prædestinatione, sic propter perfectam Justitiam formatur in E. perfectum liberum arbitrium.

De Tertia Figura X.

Cum S. turbatum sit & inordinatum in prima & secunda figura X., quia R. se miscet cum E. I. N., ideo formatur in S. ista tertia figura, quæ dicitur *figura dubitationis*; quia est *composita ex prima & secunda figura*. Unde sicut ignis multum significat siccitatem, & aqua humiditatem, sic Sapientia ipsius A. tam multum significat prædestinationem, & Justitia ipsius A. tam multum significat liberum arbitrium, quod C. & G. in eodem tempore non possunt intelligere perfectam prædestinationem, nec perfectum liberum arbitrium; quia sunt in camera [Scientiæ & Ignorantiæ]: & ideo C. G. dubitant, & non audent affirmare vel negare prædestinationem, nec liberum arbitrium; & totum S. pervertitur in figuram ipsius R. in tertia figura, & est in dubio; & non possunt in illo recipi eodem tempore liberum arbitrium & prædestinatione, dum est in figura ipsius R.; & ideo in uno tempore existit in ipso prædestinatione, & in alio liberum arbitrium; & dum R. memorat, intelligit & amat liberum arbitrium, obliviscitur, ignorat & odit prædestinationem: & quando in hac figura aliquantulum recedit, convertit se ad recolendum, intelligendum & diligendum prædestinationem, & ad obliscentium, ignorandum & odiendum liberum arbitrium, & nunquam in eodem statu permanet; & propter hoc plures homines sunt decepti & tormentati; quia ab hac tertia figura nesciunt se transferre ad quartam.

De Quarta Figura X.

S. Ponatur in E. & in A. in camera [perfectæ Potestatis] & in camera [perfectæ Voluntatis] & in omnibus aliis cameris ipsius A.: sed sufficiat nobis, quod solum de aliquibus demus exemplum. Unde, quando C. affirmat duas suprà dictas cameras in A., tunc affirmat cameram [Prædestinationis & Liberi Arbitrii]; quando verò negat cameram [Prædestinationis & Liberi Arbitrii] tunc negat cameram [perfectæ Potestatis] & cameram [perfectæ Voluntatis]: nam nisi prædestination & liberum arbitrium essent in esse, nullum B. posset recolere, nec ullum C. intelligere, quod in A. esset perfecta potestas & perfecta voluntas in Scientia & Justitia; & posset recoli & intelligi, quod in A. non esset perfecta Sapientia & perfecta Justitia; sed hoc est impossibile; nam non potest recoli vel intelligi, esse in A. hoc, quod in eo non est. Unde cum B. recolit, & C. intelligit, quod T. in prima figura affirmat prædestinationem, & negat liberum arbitrium, & in secunda figura totum contrarium facit, tunc C. intelligit, quod B. recolit, esse impossibile, quod T. sit in Y. in prima & secunda figura, & quod non sit aliqualiter in Z.; quoniam, postquam in prima affirmat hoc, quod negat in secunda, & in secunda affirmat hoc, quod negat in prima, oportet, quod contineat de Y. & de Z. in diversis figuris: unde C. intelligit, quod, quando T. affirmat in prima figura perfectam Sapientiam, & perfectam prædestinationem, tunc est in Y.; & quando negat in prima figura perfectum liberum arbitrium & perfectam Justitiam, est in Z.: contrarium autem sequitur, quando est in secunda figura. Unde, cum Y. & Z. sint inter se contraria, est impossibile, quod T. affirmans & negans Sapientiam, Justitiam, prædestinationem & liberum arbitrium possit esse in Y., & non in Z., vel in Z., & non in Y. in prima & secunda figura; quia si esset possibile, oporteret de necessitate, quod Y. & Z. non essent inter se contraria. Unde cum C. intelligat necessariò, quod B.

recolit, Y. & Z. esse contraria, ideo C. intelligit, quod quando B. recolit propter sapientiam ipsius A. prædestinationem, B. sit in Y.; & hoc, quod credit in prima figura, quod liberum arbitrium nihil sit, est L., quod ignorat in prima figura liberum arbitrium; quod L. est in Z., & credit, se esse C. & esse in Y.: contrarium hujus sequitur in secunda figura. Unde quando E. posuit primam & secundam figuram in B. C. prædicto modo, tunc in quarta figura recolit & intelligit plus, quam fecit in prima & secunda figura; & cum aliis cameris ipsius A. concordat in se ipso significationem Sapientiae & Justitiae; & ideo I. ponit F.G. in convenientia ipsius E., & H. odit deceptionem falsarum significacionum, quas S. recipit per suam fragilitatem in prima & secunda figura.

Data est solutio prædestinationis ad latudem & gloriam ipsius A. per istam artem in quarta figura, in qua C. intelligit, quod necessariò B. recolit, quod, si prædestination & liberum arbitrium non essent, oporteret necessariò, quod C. intelligeret, quod, si non esset liberum arbitrium, & esset prædestination, A. sciret suam scientiam majorem in creatura, quam in se ipso; eò quia non sciret se justum; vel si esset liberum arbitrium, & non esset prædestination, quod A. esset majus in justitia in creatura, quam in sua scientia, quæ perfectè in creatura non sciret; sed hoc est impossibile, quod divina essentia habeat majorem justitiam vel scientiam in creatura, quam in se ipsa; quæ impossibilitas probatur in T. in croceo & viridi.

In isto modo quatuor figurarum & in ista quarta figura juvat se homo cum modo sapientie & ignorantie, & cum modo illius, quod videtur contrarium, & non est, & cum modo conversionis & perversiois & majoritatis & minoritatis, & sic de aliis modis.

Hæc figura X. non cognoscitur in se, sed manifestatur in cameris ipsius A.; qua propter C. eam contemplatur extra sui naturam in A., secundum quod probatur ad plenum in *Lectura hujus Artis.*

INCI

INCIPIT
SECUNDA DISTINCTIO

QUÆ EST
DE

Sedecim Modis Universalibus
& septem Quæstionibus.

Hæc secunda Distinctio in *duas* partes dividitur, in quarum *prima* ponuntur & explicantur sedecim Modi Universales, in quos intrat S. cum T. producendo Conditiones & Regulas generales, quibus solutiones omnium Quæstionum particularium investigantur & inveniuntur: in *secunda* ponuntur septem Quæstiones, quæ per suprà dictos sedecim Modos solvuntur.

omnes recipiant ab ipso principium & figuram: unde iste modus formatur per hunc modum, videlicet quòd S. ordinatè intret in A. T. V. X., secundùm quod opus habet cameris, in quibus formatur figura, quam S. inquirit, ut C. inveniat Y. Z., quando G. existit potentialiter in L.

Prima Intentio semper respicit causam finalem, & assimilatur fructui; secunda autem assimilatur arbori, quæ est propter hoc, ut fructus sit: unde quando homo diligit rem magis nobilem per primam intentionem, & rem minus nobilem per secundam, tunc ambæ intentiones sunt in V. livido; sed quando diligit rem minus nobilem cum prima, & magis nobilem cum secunda intentione, tunc ambæ intentiones sunt in V. rubeo.

H. in I. semper odit per secundam intentionem, eò quòd D. amat per primam contrarium ejus, quod H. odit. ○

Ars hujus modi est, quòd S. magis obediatur cameris ipsius A., quàm alicui aliarum, & quòd magis obediatur significationi substantiali, & intellectuali, & causæ finali, & ordinatae primæ intentioni, quàm significationi accidentalis, sensuali, & causæ efficienti, materiali, & formalis, & secundæ intentioni, & fortunæ; nam per hanc obedientiam ostenduntur ipsi S. causans & causatum & triangulus rubeus, croceus & viridis, & formantur in eo. Unde, quando S. habuit cognitionem causantis & causati in T., oportet, quòd moveatur per primum motum, qui semper movetur ad bonum, & eligat nobilius & maius causans & causatum in triangulo viridi & rubeo, attribuens illud ipsi Y., & suum contrarium ipsi Z.

DE MODO I.

Ordinationis Primæ & Secundæ Intentionis.

Modus ordinationis est generalis omnibus aliis modis; quia oportet, quòd

DE MODO II.

Disputationis.

Ste modus est forma generalis, per quam homo poterit facere quæstiones & solutiones

12 D.Raym.Lulli Ars Comp. Inv. Ver. Dist. II. Pars I. de Modo III. IV.

tiones, ut in triangulo rubeo sit Y. Unde ars ista præcipit, quòd S. sit in E., & E. in A.; & quòd F. G. sint in Y., & H. in Z.; & quòd C. sit contra L., & E.I. contra N. R., & E. I. N. sint contra R., in quantum O. P. Q. contendunt de V. rubeo & de Z.

Oportet, quòd B. recolat, quòd D. non sit majus, quàm C., ut D. non pervertat C. in L.: & quòd B. recolat A. T. V. X. & quindecim modos vicinos huic tali ratione, quòd iste modus possit accipere figuram in Y. ad destruendum Z.

Quando B. C. incipiunt sumere figuram in aliqua camera in Y., oportet, quòd B. non recolat aliam cameram, quo usque C. penitus acceperit figuram contra L., & B. contra K., & Y. contra Z.

Oportet, quòd B. impugnet ipsum K., & C. ipsum L., & D. ipsum M.; & quia B. C. D. substantialiter se invicem melius adjuvant, quàm K. L. M., facilius est secundum cursum naturalem, quòd E. vincat N., quàm quòd N. vincat E.; quia D. diligit B. & C., & B. recolit C. & D., & C. intelligit B. & D.: sed M. non diligit K. L., imò diligit B. C. D. pro K. & L.; nec K. recolit se ipsum, nec recolit E. L. M.; nec L. intelligit se ipsum, nec intelligit E. K. M.

Sicut B. & D. sunt causa ipsi C., quòd intelligat, sic K. & M. sunt causa ipsi L., quòd non intelligat. Unde, cùm hoc ita sit, melior modus, quem homo potest habere in disputando, est, quòd cum C. impugnet M., & quòd faciat illum, cum quo disputat, judicare illud, quod ejus C. intelligit; quia quando ipse idem est judex hujus, quod suus intellectus intelligit, facilius confitetur veritatem.

DE MODO III.

Significationis.

Oportet, quòd S. tentet cum T. ipsum E. I. & N., ut intelligat, in qua suarum specierum poterit recipere majorem significationem & majorem notitiam ab A. V. X.; & oportet, quòd recipiat habitum illius speciei, cum qua cameræ ei melius significantur; & quòd sciat per significationes sensuales ad intellectuales ascendere, intelligendo & percipiendo quatuor quæstiones & quatuor causas universales.

Oportet, quòd S. mediantibus T. V. X. inquirat A. & suas cameras; & quando illud invenit, oportet, quòd cum A. & suis cameris

dirigat & ordinet suas species in T. V. X.; & caveat, quòd C. non pervertatur in L., & quòd C. majus & melius eligat super C. minori: illud autem C. est majus, quod est in B., & recolit A., vel T., vel V., vel X. majus.

S. ipsis D. H. & M. influat temperatè, & non affirmet in A. minoritatem, nec contrarietatem, vel defectum; & si per unam cameram non possit percipere significationem, inquirat illam in aliis; & si non potest percipere in uno tempore, vel uno loco, expectet aliud tempus, vel se transferat de uno loco in alium; & potentia vegetativa & sensitiva sint ordinatum instrumentum ipsis S., ut possit recipere significationes, quas inquirit.

DE MODO IV.

Actualitatis & Potentie.

Ars istius modi est, quòd C. intelligat, quòd potentiale est ipsis B. recolere, quòd in actualitate ipsius A. & suarum camerarum non est triangulus rubeus, & quòd quælibet species ipsius S. habet potentialiter in alia suam formam per conversionem.

Quando I. est in Z., ipsum E. est actualiter in Y., & è converso; & quando N. est in Y., vel in Z., tunc est potentialiter in habitu ipsius E.

C. intelligit, quòd B. recolit, quòd major concordantia est inter actualitatem, potentiam & actionem, quàm inter actualitatem, potentiam & passionem: & propter hoc est minus medium inter potentiam, passionem & privationem, quàm inter actualitatem & actionem, vel inter actualitatem & potentiam.

Formæ, quæ sunt corruptibles, tendunt ad potentiam, vel privationem; eò quia aliæ formæ veniunt in actualitatem, & sunt in generatione; propter quod anima & quatuor elementa inquirunt formas, quibus non existant amplius formæ potentiales.

Cameræ A. T. V. X. non possunt simul recipi, nec quælibet per se in S.; eò quòd maiores sunt, quàm S.: unde propter minoritatem ipsius S. & majoritatem camerarum triangulus rubeus terminat intra se ipsum S.; & ob suam terminationem actualitas ipsius S. terminatur propter formas potentiales; cùm nihil nullam habeat actionem super id, quod est; quam si haberet, nihil esset aliquid: sed est verum, quòd actualitas habet actionem super hoc, quod non

non est cùò quia actualitas & actio habent posse contra potentiam & passionem, quibus privatio est propinqua.

DE MODO V.

Sensualitatis & Intellectualitatis.

Quando S. intrat in T. hâc intentione, quòd det E. ipsi Y., & I. sit contra Z., tunc C. intelligit, quod B. recolit, quòd E. I. N. habent majorem concordantiam cum intellectualitate, quàm cum sensualitate; quia cum intellectualitate habent concordantiam substantialem, & cum sensualitate habent concordantiam accidentalem: & propter hoc C. intelligit, quòd S. debet dare primam intentionem rebus intellectualibus, & secundam sensualibus: & ideo S. debet movere E. I. N. contra sensualia, quando formatur figura ipsius R. contra intellectualia; & cum D. M. Y. debet impugnare H. & Z., quando H. Z. sunt in rebus sensualibus contra D. M. Y., quæ sunt in rebus intellectualibus.

Oportet, quòd E. custodiat C., ne pervertatur in L., credendo, quòd res sensuales sint intellectuales, & è contrario; quia per hanc perversionem transfiguratur E. in N., quod est in Z.; & H. est contra Y. accidentaliter.

Intellectualia faciunt majorem triangulum rubeum & viridem, quàm sensualia; & ideo sunt in majori concordantia, vel contrarietate cum A., vel V. livido, quàm sensualia: & quia intellectualia sunt magis utilia, vel damosa, oportet, quòd S. moveatur citius in suas species, & in individua illarum, quàm in sensualia: & cùm D. fuerit satiatum & completum, & C. intellexerit complementum, tunc oportet, quòd B. recolat & D. diligat motum sensualitatis, sequendo motum intellectualitatis.

Sensualitates sunt fenestræ, per quas S. producit suas species & individua illarum de potentia ad actum, dum sensus sensuales moventur de una sensualitate in aliam, & sensus intellectualis per unam sensualitatem intelligent aliam, & per unam vel per plures sensualitates intelligunt unam vel plures intellectualitates, & per unam vel per plures intellectualitates intelligunt aliam vel alias intellectualitates secundum artem, quam S. habet in T., intrando ad cognoscendum suas proprias cameras, & cameras A. V. X.

DE MODO VI.

Rerum Substantialium & Accidentalium.

Quando B. recolit substantialia & accidentalia, C. intelligit, quòd substantialia sint majora in T., quàm accidentalia; quia major concordantia, major differentia, contrarietas, æqualitas, principium, medium & finis formantur de hoc, quod est substance, quàm de hoc, quod est accidental: unde D. est majus in diligendo, & H. in odiendo substance, quàm accidental: & ideo E. est magis substance, quàm I. N. R., & I. magis, quàm N. R., & N., quod est in Y., magis, quàm R.

Cùm triangulus rubeus sit minor per accidentalia, quàm per substantialia, ideo accidentalia veniunt facilius ad potentiam & actum, quàm substantialia: & quia S. facilius ponit accidentalia in suis speciebus, quàm substantialia, ideo amatores ipsius Z. continuò magis tractant de accidentalibus, quàm de substantialibus; & ideo diligunt V. rubeum, & sunt contra A. & V. lividum; & S. tractat diligentius de rebus substantialibus & accidentalibus corporis, quàm de se ipso, vel de suis accidentibus.

DE MODO VII.

Orationis.

C Intelligit, quòd B. recolit, quòd Oratio est triplex, scilicet: *Oratio Sensualis, Intellectualis, & Composita ex utraque*: *Sensualis* est, quando motiva sensualis movetur ad laudandum & benedicendum A. & suas cameras: *Intellectualis*, cùm motiva intellectualis movetur ad contemplandum A. & suas cameras absque motivis sensuali: *Oratio Composita* est, quando sensualitas & intellectualitas simul moventur ad laudandum, orandum & glorificandum A. & suas cameras.

Ars istius modi est, quòd S. ponat E. in A. in aliqua suarum camerarum, & quòd B. C. D. sint in illa, & quòd postea ponat in illa F. G., & quòd H. sit contra defectus, quos S. fecit contra A.: postea convenit, quòd in illa camera ponat N., ad hoc, ut M. diligat plus cameram, quàm B. & F. possint recolere, vel C. & G. intelligere, vel D. diligere.

Postea autem oportet, quòd E. I. N. sint contra R.; eò quòd sua figura non est

est digna contemplari cameram; & hanc contrarietatem habeant cum R. cum mutatione unius expositionis in alteram: quia si per moralitatem homo non potest contra R., capiat allegoriam, & sic de aliis. Unde, quando S. cum suis speciebus intravit cameram isto modo, oportet, quod eodem modo compleetur omnes cameras, scilicet unam post aliam; & postquam omnes cameras fuerit contemplatum, oportet, quod postea intret in T., & quod compleetur A. & suas cameras in triangulo livido cum triangulo rubeo, croceo & viridi, taliter, quod non det ipsi A. minoritatem, nec contrarietatem.

Quando S. ipsum A. in T. fuit contemplatum, oportet, quod compleetur illud in V., & postea in X. de una camera in aliam.

DE MODO VIII.

Sapientiae & Ignorantiae.

Ars istius modi est, quod B. recolat, quod C. in tempore præterito intellexit per rationes necessarias, quod DEUS est, & quod est infinitus & Creator, & sic de aliis: unde tunc sapientia formatur in C.; & quando C. vult intelligere, quid sit DEUS, & qualiter creavit aliquid de nihilo, tunc C. pervertitur in L., & formatur in L. ignorantia; quia, quid sit DEUS, & modus, qualiter creavit esse de non esse, non recipitur in C. Unde, cum D. vult, quod recipiatur in eo, quod non potest recipi in illo, tunc C. pervertitur in L.; nam si in C. non potest recipi modus, qualiter forma & materia conjuguntur in componendo corpus, nec potest in eo recipi, quod intelligat, quid sit anima, licet haec sint finita, quanto minus potest in eo recipi totum A., quod est infinitum. Unde cum hoc ita sit, cum C. intelligit, quod hoc intelligat; & intelligit, quod N. ignoret; & D. diligit, quod C. intelligat; & H. odit, quod in C. recipiatur aliquid, quod esset contra A. & suas cameras, tunc formatur camera [Scientiae & Ignorantiae] sapienter; quia sapienter scit, quod ignorat.

Iste modus vadit per *subjectum* & *objectum*, & per *extra* & *intrà*; sicut est in Hostia panis ritè à presbytero consecrati; quia, quantum ad objectum, quinque sensus corporales ignorant in ipsa Hostia Carnem & Sanguinem Christi; sed sensus spirituales sciunt, quantum ad subjectum, ipsum panem consecratum esse veram Carnem, & viuum verum Sanguinem: unde hoc, quod

sensus spirituales sciunt in ipso pane consecrato, sciunt per ea, quae sunt extra subjectum, & sciunt similiter per A. & suas cameras; & sensus corporales ignorant per ea, quae sunt extra objectum: & illud idem sequitur de melle, quod infirmo gustui est amarum, quantum scilicet ad objectum, & non quantum ad subjectum, & sic de aliis. Unde quando istud sic scitur, tunc ignoratur sapienter hoc, quod ignoratur, quantum ad objectum, & scitur, quantum ad subjectum.

DE MODO IX.

Majoritatis & Minoritatis.

Quando N. putat recolere & intelligere A. & suas cameras in majoritate & melioritate, sicut quando dicitur, quod Deus esset major & melior, si prius creasset mundum, vel si illum creasset majorem vel meliorem, vel si fecisset, quod non esset peccatum, neque malum, tunc N. putat, se esse E.: unde quando N. predicto modo vel aliis huic similibus putat, se esse E., tunc B. recolit, & C. intelligit, quod N. obliviscitur & ignorat id, quod B. recolit & C. intelligit: quia, si hoc, quod N. vocat majus & melius, Deus non creavisset, vel fecisset, oporteret necessario, quod Deus esset minor in hoc, quod fecit, & esset major, si fecisset hoc, quod dicit N.; & si sic esset, E. esset hoc, quod appellamus N.; & si sic esset, E. posset recolere, intelligere & diligere A. majus & melius & suas cameras, quam sint; sed hoc est impossibile; quoniam, si esset possibile, E. esset majus & melius, quam A., & esset in A. & in suis cameris defectus. Unde, cum F. recolit, & G. intelligit, H. habet odio hoc, quod dicit N.; & B. recolit, & C. intelligit in T., quod multò melius convenit, quod N. obliviscatur & ignoret hoc, quod vocat majus & melius, quam si E. esset majus, quam A., vel si in A. esset aliquis defectus: sed cum E. jam recoluit & intellexit, quod A. & suæ cameræ habeant in se omnem perfectionem, ideo C. intelligit, quod hoc, quod fecit A., est majus & melius; & hoc, quod N. dicit, est minus: quia, si foret majus, E. non recoluisset, nec per rationes necessarias intellexisset, esse A. & suas cameras.

Iste modus formatur *de esse* & *de perfectione*, quae concordant cum majoritate, & *de privatione* & *defectu*, qui concordant cum minoritate: quia, si illud est, in quo est minoritas & defectus, quanto plus convenit, illud

illud esse, in quo est majoritas & perfectio: quia, si hoc non esset, sequeretur, quod privatio & defectus concordarent cum majoritate, & quod similiter esse & perfectio concordarent cum minoritate; sed hoc est impossibile.

DE MODO X.

*Contrarietas, & de hoc, quod
apparet esse contrarium, &
non est.*

Quando B. recolit, quod C. intelligit, quod L. ignorat, quando credit se esse G., & G. esse L., tunc est vera contrarietas inter C. & L.; sed quando non est contrarietas, & apparet contrarietas inter C. & L., tunc est ita, velut cum unum C. affirmat, quod DEUS est bonus, & aliud C. negat, quod DEUS est bonus; C., quod affirmat, intendit dicere, quod DEUS est bonus sanctis civibus paradisi; & C., quod negat, intendit dicere, quod DEUS non est bonus condemnatis: unde quodlibet intendit dicere veritatem: & quia quodlibet duorum C. intendit dicere veritatem, ideo formant scientiam; sed quando unum C. non intelligit aliud, ideo in hoc, quod invicem se non intelligunt, formatur L.; & propterea formant ignorantiam: & ideo est falsa contrarietas inter ea in hoc, in quo se invicem non intelligunt, & formant cameram [Scientiae & Ignorantiae]: unde intentio cuiuslibet est bona & virtuosa; & ignorantia, quam unum habet de alio, est vicia.

DE MODO XI.

Positionis & Necessarii.

In principio, quando quis vult probare aliquid, oportet ipsum ponere, aliquid esse in Y.; & ipsa positio non fiat per necessarias tationes, sed solummodo, quod affirmando, vel negando per propositionem cathegoricam dicat aliquam rem per fidem; sicut qui dicit: ponamus, quod in DEO sit perfecta Justitia: unde, quandoquis posuit, quod in DEO sit supra dicta camera, necessario sequitur, quod cum propositione conditionali affirmet, Resurrectionem esse; nam si DEUS est perfecte justus, oportet necessario, Resurrectionem esse; quae si non esset, C. intelligeret, quod B. non recoleret in DEO perfectam justitiam. Unde positio formatur prius in N., quod non intelligit,

utrum hoc, quod ponit, sit in Y., vel in Z.; & postea in secunda propositione propositione cathegorica convertitur in conditionalem, quando N. dicit: si Deus est perfecte justus: quare N. & E. formant cameram [Scientiae & Ignorantiae]; quia N. ignorat prius propositionem, & E. intelligit necessariò conclusionem:

DE MODO XII.

Causæ & Fortunæ.

B. Recolit, quod C. intelligit, quod major differentia & contrarietas est inter causam finalem & fortunam; quam inter causam efficientem, materiam, formam & fortunam; & hoc est ideo; quia prima intentio respicit causam finalem, & secundæ alias causas, quæ sunt propinquiores fortunæ; quam causa finalis: unde causa finalis est major in triangulo rubeo, quam aliæ causæ.

E. concordat melius cum causa, quam I., vel N., vel R.; & I. convenit melius cum causa, quam N., vel R.; & N. melius, quam R.; & hoc est propter continuam conjunctionem, quam quædam species habent in suis individuis majorem, quam aliæ: unde fortuna est magis propinqua ipsis I., quam ipsis E.; & ipsis N., quam ipsis I.; & ipsis R.; quam ipsis N.

In majori & meliori B. C. D. F. G. H. K. L. M. causa est magis concordans, quam in minori & pejori B. C. D. F. G. H. K. L. M.: unde fortuna est magis propinqua literæ minori & pejori, quam majori & meliori; & causa est magis propinqua ipsis O. P. Q., secundum quod habent plus de natura ipsorum E. I. M., quam ipsis O. P. Q., quæ sunt majora in K. L.: sed quando contraria sunt æqualis quantitatis in R., tunc causa & fortuna æqualiter sunt propinquæ in R.

Respectantes ad causam sunt plures, & saepius fiunt, & magis propinquæ sunt, & meliores, vel peiores, quam res, quæ per fortunam fiunt: unde res melius conservant & multiplicantur per causam, quam per fortunam: & quia causa est plus in actu in duabus aut tribus hominibus, quam in uno; ideo fortuna non habet tantum posse in duobus aut tribus hominibus, quando conservant, vel multiplicant aliquid, sicut in uno solo homine; & hoc ideo, quia duo, vel tria, vel plura B., vel C., vel D. possunt plus, quam unum B., vel C., vel D.

S., quod

S., quod habet E. in A., est fortius contra fortunam, quàm S., quod habet E. in V. livido; & S., quod habet E. in V. livido, est fortius contra fortunam, quàm S., quod habet E. in V. rubeo; & S., quod habet E. in Y., est fortius contra fortunam, quàm S., quod habet E. in Z.: quare, quanto objectum est nobilius, in quo est B.C.D., tanto E. est fortius contra fortunam.

S., quod vadit casu fortuito per A., habet primam intentionem sibi met ipsi, & habet secundam ad A.; & ideo causa finalis primæ intentionis pervertitur in fortunam.

Plures sunt formæ potentiales casu fortuito per formam, quàm per materiam; & formæ actuales per causam finalem melius conservantur, quàm per efficientem.

DE MODO XIII.

Conversionis & Perversionis.

Quando D. est fortius, quàm B.C., tunc E. pervertitur in N.; & quando M. perdit suam vim per D., vel H., tunc N. convertitur in E., vel in I.; & quando E. est in A., vel in V. livido, tunc convertitur in I., quod est in V. rubeo & in Z.; & quando E. est in V. rubeo, vel in Z., pervertitur in I., quod est in A., vel in V. livido, vel in Y.

E., quod est in Z., non potest converti in I., quod est in Z., & è converso: & hoc idem sequitur de Y.

Quando I. pervertitur in N., tunc H. odit tantum contra F.G., donec F. pervertitur in K., & G. in L., & H. in M.; & quando N. convertitur in I., tunc in tantum diligit M., quòd per magnam abundantiam amoris K. convertitur in F., & L. in G., & M. in H., quod odit hoc, quod M. diligebat.

Quando R. convertitur in E., vel I., vel N., tunc recuperat quælibet litera suam partem ex R.; & quando E. I. N. pervertuntur in R., tunc generatur figura ipsius R. per fragilitatem ipsorum B.C.D.F.G.H.M.

Iste modus præbet homini cognitionem de modo, quo S. convertitur de ignorantia ad scientiam, & quo pervertitur de scientia ad ignorantiam, & de T. in Z., & de Z. in T., & de V. livido in V. rubeum, & de V. rubeo in V. lividum.

DE MODO XIV.

Liberæ & Coactæ Voluntatis.

Quando H. generatur ex duobus D. contrariis, tunc est libera voluntas in

duobus D., & voluntas coacta in H., per hoc, quòd est in medio duorum contrariorum: sicut est de Domino, qui præcipit suo servo fodere; & servus vult fodere, quando fudit; quia, si nollet fodere, non foderet; & nollet fodere, sed vellet potius aliud operari: unde H. est id, quod odit fodere; & est coactum ad fodiendum propter D., quod diligit foderare, & propter D., quod vellet aliud facere. Unde, si quis vult hujusmodi coactam voluntatem ducere in privationem, faciat, quòd H. non stet inter duo D. contraria.

Quando M. diligit hoc, quod L. ignorat; & C. intelligit, quòd M. diligit Z. in hoc, quòd L. credit esse in Y., tunc H. stat in medio, quòd odit coactè Y., quod C. intelligit: quia per hoc, quòd M. multum amavit Z., quod putavit longo tempore esse Y.; & odit Y., quod credidit longo tempore esse Z.; & D. diligit subito ipsum Y., eò quòd in brevi tempore C. cognoscit illud, ideo H. inclinat plus ad concordantiam cum M., quàm cum D. Unde propter hoc aliqui infideles, qui cognoscunt suum errorem, odio habent illos, qui eis illum manifestant; & diligunt plus M., quàm C.

DE MODO XV.

Expositionis.

Quando S. vult invenire Y. per authoritates in Sacra Scriptura, oportet, quòd B. recolat *quatuor Expositiones*, quæ sunt *literalis, moralis seu tropologica, allegorica & analogica*: & postea oportet, quòd recolat T.A. & suas cameras: & si C. intelligit, quòd expositionis literalis concordet cum A. & suis cameris, tunc potest affirmare, quòd expositionis literalis est in Y.; & si non concordet cum illo, sed contrarietur ei, necessariò oportet, quòd intelligat, expositionem esse in Z.; *quam nulla expositione potest esse in Y., quæ sit autoritatis contraria ipsi A. & suis cameris*: quia, si esset, esset A., vel Author, à quo authoritas emanavit, contrarius cameris ipsius A.; sed hoc est impossibile. Unde oportet, quòd B. recolat aliam expositionem, quæ sit concordans cum A. & suis cameris; & oportet, quòd illam affirmet esse in Y., & contrarium ipsius in Z.

Si sunt duæ expositiones, & una illarum ostendit, esse A. majus, & suas cameras maiores, quàm alia, vel si ambæ expositiones sint contrariae inter se, oportet, quòd C. intelligat, quòd illa expositionis, quæ significat majus

majus A. & suas cameras, sit in Y., & contrarium illius sit in Z.: quia, si hoc ita non esset, B. recoleret, quòd A. & suæ cameræ posuissent Y. in hoc, in quo ipsum A. & suæ cameræ viderentur esse minores, & Z. in hoc, in quo viderentur esse majores; sed hoc est impossibile; quia, si esset possibile, non essent in A. cameræ [perfectæ Potestatis] & [perfectæ Scientiæ] & [perfectæ Voluntatis]; sed hoc est impossibile, & est contra modum majoritatis & minoritatis.

Si una expositio est minor ad significandum A. & suas cameras, quâm altera, dummodo inter se non sint contrariae, possibile est, quòd expositio minor sit in Y., postquam major potest esse in illo; sed si essent in contrarietate, est impossibile, quòd ambæ sint in Y.

Iste modus est multùm utilis illis, qui disputant inter se per authoritates Sanctorum; dummodo sciant ordinare triangulos, & sibi cavere, ne attribuant ipsi A. vel suis cameris aliquam contrarietatem, vel defectum: & si per unam expositionem non possunt invenire veram significationem, oportet, quòd se transferant ad aliam expositionem, salvo jure ipsius A. & suarum camerarum, & videant, quodnam istorum duorum concordet melius cum majoritate, videlicet aut mutare significationem auctoritatis ad conservandum A. & suas cameras, aut destrueret A. & suas cameras ad confirmandam expositionem contrariam majoritati ipsius A. & suarum camerarum.

DE MODO XVI.

Quatuor Figurarum X.

Ars istius modi est, quòd homo sequatur regulam, quâ solvit & determinatur difficilima quæstio prædestinationis: unde multæ sunt quæstiones & solutiones, quæ possunt formari & determinari per eundem modum, quo solvit & determinatur prædestination. Unde in isto modo non oportet aliam regulam dare, nisi illam, quam jam dedimus ad solvendum & determinandum prædestinationem: sed ut iste modus sit perfectior, bonum est, quòd demus exemplum.

Quæstio. Utrum A. potuisset creare E. taliter, quòd tam bene potuisset recolere, intelligere & diligere bonum, licet malum non foret, sicut facit modò, dum malum est?

R. Lulli Oper. Tom. I. Ars Comp. Inv. Verit.

Solutio. Dico: quando C. intelligit, quòd, si malum non esset, non posset intelligere bonum, tunc L. credit intelligere, quòd A. non habeat cameram [perfectæ Potestatis]; eò quòd non creavit humanum intellectum in tali statu, quòd possit cognoscere bonum sinè malo: unde, quando C. intellexit, & L. putavit, prout superiùs diximus, tunc S. est in prima figura: & quando C. intelligit, quòd A. habeat perfectam potestatem, & L. credit, quòd A. non habeat perfectam voluntatem, eò quòd noluit creare C. in tali statu & aptitudine, quòd possit cognoscere bonum, licet malum non foret, tunc S. transfertur de prima figura ad secundam, quia L. credit, quòd voluntas ipsius A. esset perfectior, si voluisset, quòd malum non esset: & quando C. non audet affirmare vel negare aliquam prædictarum camerarum, tunc S. pervertitur in R. in tertia figura, & dubitat in eadem.

Quando S. exit ex tertia figura, & intrat quartam, tunc C. intelligit, quòd B. recolit, & D. diligit in A. perfectam potestatem, sapientiam & scientiam & voluntatem; & ideo C. intelligit, quòd illud, quod L. credebat, quòd esset potestas & voluntas, non erat potestas & voluntas; quia, si esset, B. recollet, quòd A. potuisset creare E., quod esset æquale sibi ipsi, si posset tam bene recolere, intelligere & diligere seu velle bonum, licet malum non esset, sicut facit modò, quando malum est; sicut est de sapientia ipsius A., quod tam bene scit bonum, licet malum non esset, & malum, licet bonum non esset creatum, sicut nunc facit, cùm sit bonum & malum: & quia est impossibile, quòd A. possit, vel sciat, vel velit creare aliud sibi æquale, ideo C. intelligit in quarta figura hoc, quod non poterat intelligere in aliis figuris.

Explicit figura quarta & sedecim Modi ad laudem & honorem Domini DEI JESU CHRISTI.

PARS II.

De

*Septem Quæstionibus, quæ
per suprà dictos sedecim
Modos Universales
solvuntur.*

Postquam posuimus sedecim modos, quibus formantur & solvuntur quæstiones, C quæ

quæ in ista arte & per istam artem determinantur, oportet, quod faciamus, & quod solvamus aliquas quæstiones, per quas detur exemplum, quomodo per istam artem potest homo facere & solvere quæstiones.

QUÆSTIO I. De Existentia Dei.

Questio. Utrum DEUS sit, an non?
Solutio hujus quæstionis debet fieri duobus modis, quorum primus est, quo probatur, DEUM esse; secundus, quo probatur, omnes cameras ipsius A. esse in eo: quia, sicut fit quæstio: Utrum DEUS sit, an non? sic potest fieri quæstio: Utrum in A. sint camerae, que sunt in sua figura, an non?

Prima Solutio. Ad probandum, Deum esse, oportet, quod B. recolat sex cameras ipsius X., quæ formantur de esse, perfectione, defectu & privatione; & consequenter oportet, quod B. recolat T. in viridi & croceo, & quod respiciat majorem differentiam, concordantiam & contrarietatem sex camerarum, & quod postea recolat tertium & sextum modum, & quod secundum ordinationem illorum ponat affirmationem & negationem in triangulo viridi & croceo; & quod C. intelligat, quod affirmativa est in Y., si affirmat majorem differentiam & majorem concordantiam, & negativa est in Z., si negat hoc, quod affirmat affirmativa: quia, si esset in Y., sequeretur, quod major differentia & major contrarietas esset in majori concordantia; sed hoc est impossibile.

C. intelligit, quod B. recolit, majorem differentiam & majorem concordantiam esse inter esse & perfectionem, & majorem differentiam esse inter esse & defectum, & majorem contrarietatem inter esse & privationem: unde, quando C. istud intellexit, tunc B. recolit, quod esse & perfectio concordant, & quod defectus & privatio concordant contra esse & perfectionem: unde, quando B. hoc recolit, C. intelligit, quod, si in aliqua re sunt esse & defectus, oportet necessario, quod sit aliqua alia res, in qua sint esse & perfectio: quod si non esset, sequeretur, quod major concordantia esset inter esse & defectum, quam inter esse & perfectionem; sed hoc est impossibile: quia, si esset possibile, sequeretur, quod esset major concordantia inter esse & privationem, quam inter esse & perfectionem; sed hoc est impossibile, quod illud, quod est major contrarietas, sit major

concordantia, & quod concordantia substantialis, quæ est inter esse & perfectionem, sit minor, quam concordantia accidentalis, quæ est inter esse & defectum, & inter defectum & privationem.

Quando B. & C. ordinatè receperunt in se prædictas probationes & significations necessarias, & D. temperatè & justè consentit ipsis B. & C., tunc D. diligit illas significations & demonstrationes, quas B. melius recolit, & C. melius intelligit: unde totum E. affirmat, quod, postquam homo vel aliud individuum sensibile habet esse & defectum, oportet necessario, quod sit aliquid, in quo sint esse & perfectio, quod non est aliquid, in quo E. possit recolere & intelligere esse ullum defectum; quare id, quod est, & est perfectum sine aliquo defectu, est DEUS; quia est ipsum esse & perfectio.

Secunda Solutio est, quâ probatur, cameras ipsius A. esse in eo: unde ista probatio fit & solvitur eadem arte, quâ solvitur prima; quia, nisi esset perfectio in bonitate, magnitudine, æternitate, potestate, aliisque virtutibus camerarum ipsius A., esset impossibile, quod esse & perfectio existerent: unde cum E. jam recoluerit, intellexerit & dilexerit esse & perfectionem, & hoc non potuisset recolere, nec intelligere, nisi esset esse & perfectio, & cum esse & perfectio non possent esse, si in aliqua suarum camerarum esset defectus, ideo probatur, quod omnes camerae ipsius A. sunt in esse & perfectione.

QUÆSTIO II. De Unitate Dei.

Questio. Utrum sit unus solus DEUS, aut non?

Solutio consistit in eo, quod E. recolat & intelligat A. & suas cameras per necessarias rationes; quia, si essent plures Dii, non posset E. recolere, nec intelligere A. & suas cameras. Unde hæc quæstio potest solvi & determinari per præcedentem solutionem.

Questio. Utrum sit unus DEUS bonus, qui creavit res intellectuales; & utrum sit aliud DEUS malus, qui creavit res sensuales?

Solutio hujus habetur ex ultimo modo quatuor figurarum: quia, quando C. intelligit in prima figura bonitatem ipsius A. perfectam, L. credit, se esse C.; & ignorans affirmit, quod DEUS non creavit aliquam rem sensualem corruptibilem; & hoc affirmit ista intentione, ut ipsi A. attribuat majorum

rem nobilitatem in hoc, quod non creavit aliquam creaturam corruptibilem: unde K. obliviscens credit recolere alium Deum, qui creavit malum in rebus sensualibus. Quare solutio hujus quæstionis est, quod S. transferat se ad quartam figuram; & quod B. recolat, ut C. intelligat, quod, si essent duo Dii, quorum unus esset bonus, alter malus, oporteret necessariò, quod bonus puniret malum de hoc, in quo esset malus, si potestatem haberet; & si cum non puniret, C. non intelligeret in A. perfectam justitiam; & si puniret, ille DEUS, qui puniretur, haberet passionem; & si sic esset, jam non esset Deus; quia nulla res, quæ potest recipere passionem, potest habere naturam divinam: & si DEUS bonus non haberet potestatem puniendo DEUM malum, C. intelligeret, quod in A. non esset perfecta potestas. Unde B. recolit, quod L. credens, attribuere honorem DEO bono, attribuit ipsi per ignorantiam dedecus & imperfectionem; quia C. intelligit, quod esset magnum dedecus ipsi A., si non haberet perfectam justitiam & perfectam potestatem; & non est ipsi dedecus & imperfection, quod creavit res sensuales corruptibles, postquam eas creavit tali modo, quod per eas potest cognosci A. & suæ cameræ; sinè quibus sensualibus non posset E. habere tam nobilia & virtuosa B. C. D. in A. & suis cameris, sicut habet per hoc, quod res sensuales recipiunt generationem & corruptionem.

QUÆSTIO III.

De Trinitate.

Questio. Utrum DEUS sit in Trinitate, an non?

Solutio. Ad solvendum hanc quæstionem convenit, quod demus octo Rationes necessarias per tertium Modum, quas E. recolit & intelligit se recoluisse & intellexisse in Libro Contemplationis.

De Prima Ratione.

Prima Ratio necessaria & probatio prædictarum fit per differentiam: nam quando E. recolit, intelligit & diligit A. & suas cameras, tunc habet diversum recolete, diversum intelligere & diversum velle in una camera ab illo recolere, intelligere & velle, quod est in alia camera; quia, quando B. recolit in A. potestatem, est diversum recolere ab illo, quod habet, quando recolit in A.

sapientiam; & sic de C. & D., & de omnibus aliis cameris ipsius A.: unde, nisi A. haberet in se aliquam differentiam, impossibile esset, quod E. posset recipere differentiam in operatione suorum individuorum, quando sunt in A.; quia, sicut speculum sensuale non posset demonstrare differentiam figurarum, si non esset differentia in figuris, quæ in eo repræsentantur, sic E., quod est speculum intellectuale ipsius A., non posset habere in A. diversam operationem ipsorum B. C. D., nisi esset in A. differentia proprietatum; quia, sicut B. non habet diversam operationem in se, quando recolit albedinem, & C. illam intelligit, sic B. non haberet diversam operationem, si recoleret potestatem in A., & C. illam intelligeret, & si aliud in eo non recoleret, nec intelligeret: sed sicut B. habet diversam operationem, quando recolit albedinem, ab illa, quando recolebat viriditatem (quod est propter diversitatem albedinis & viriditatis) sic B. habet diversum recolere, quando recolit potestatem, ab illo, quo recolit sapientiam. Unde, cum hoc ita sit, ideo B. recolit, C. intelligit, & D. diligit in A. diversas proprietates, quibus C. intelligit in A. Trinitatem.

Quando C. hæc prædicta intellexit, L. putat, se esse C.; & K. obliviscens putat recolere, quod tot modis, quot B. potest differentiare suum recolere, sit numerus diversarum proprietatum ipsius A.: & ideo B. recolit in A. centum & viginti cameras, & K. credit recolere totidem diversas proprietates: & ideo formatur camera [Sapientiae & Ignorantiae] in E. N. per decimum tertium modum: sed E. & I. formantur contra N.; quia B. recolit, quod E. cum suis tribus individuis sufficit ad recipiendum ex A. diversas significaciones, quæ diversas proprietates in A. significant: & nisi quælibet proprietatum ipsius A. posset significare se ipsam in diversis significacionibus & cameris ipsi E., B. recoleret, quod nobiliora essent individua ipsius E., quam ipsius A., in hoc, quod B. C. D. sufficieren ad recipiendum res diversas, & individua ipsius A. non sufficerent ad dandum; sed hoc est impossibile, quod in E. habeatur aliquid tam nobile, sicut in A. Unde necessariis rationibus significatum est, quod diversa individua ipsius A. non sint plura, quam tria; quia, si plura essent, plus sufficienter tria individua ipsius E., quam tria individua ipsius A.

Quando E. hoc recoluit, intellexit &
C 2 dilexit,

dilexit, N. ignorans vult attribuere ipsi A. tantam nobilitatem, quod per hoc credit, quod in A. duo individua sint nobilia, quæ sufficient ad plus significandum, quam tria individua ipsius E. sufficient ad recipiendum: & propter hoc K. putat recolere, quod in A. non habeantur nisi duo diversa individua tantum: sed B. recolit in T. croceum & viridem, dicens, quod C. intelligit, quod duo tantum individua non possunt esse in A. sine tertio; quia si essent, differentia in A. esset sine concordantia; sed hoc est impossibile: unde concordantia duorum individuorum est tertium individuum; & sic sunt tria individua differentia ad invicem & concordantia.

Quando E. affirmavit prædicta per maiorem differentiam & concordantiam, L. putat intelligere, quod in A. sunt quatuor individua, quorum duo sint inter se differentia, & alia duo inter se concordantia; sed B. recolit, quod prius recoluit, quod A. non haberet tam nobilia individua, sicut E., si ipsi A. plura individua essent necessaria ad ostendendum se ipsum & suas cameras ipsi E., quam ipsi E. ad recipiendum demonstrationem & significationem ipsius A. & suarum camerarum; & ideo H. odit L.; quia est contra hoc, quod B. jam recoluit per necessarias rationes.

De Secunda Ratione.

Secunda Ratio necessaria probatur & demonstratur per tertium modum: unde, quando B. recolit & C. intelligit, quod mundus est unus, & est in tribus speciebus, quæ sunt *Sensualitas, Intellektualitas, & Animalitas*, & quælibet species habet tria individua, & quodlibet individuum est in sua specie, tunc C. intelligit, quod A. est una substantia, quæ habet in se tres Proprietates; quia aliter cameras ipsius A. non repræsentarentur perfectè in E.: quia, cum A. creaverit mundum, ut ostenderet suas cameras, oportet, quod mundus & sua individua significant A. & suas cameras. Unde, si mundus & ejus individua sunt creata in unitate essentiæ & in trinitate, significant, quod Creator, qui ipsa creavit, sit in Unitate & in Trinitate: quia, si non esset, & esset solummodo in Unitate, creavisset mundum & sua individua in tali statu, quod essent solummodo in unitate, & non essent in trinitate. Unde, quando C. hoc intelligit, B. recolit triangulos T., & respicit majorem concordantiam & contra-

rietatem; & recolit, quod, quanto magis mundus appropinquat ad similitudinem sui Creatoris, tanto melius ipsum significat & ostendit. Unde secundum modum majoritatis & minoritatis probatur, quod, si DEUS non esset id, in quo melius significatur & ostenditur à mundo, mundus non haberet tam nobilem triangulum rubeum; & sequeretur, quod in DEO esset minor concordantia, vel major contrarietas; sed hoc est impossibile, quia, si esset possibile, camerae ipsius A. destruerentur.

De Tertia Ratione.

Tertia Ratio necessaria vadit per modum significationis, & per modum majoritatis & minoritatis. Unde B. recolit, quod mundus & sua individua sunt meliora, eò quod mundus & suæ species & individua sunt unum & tria, quam essent, si essent unum tantum: quia, si mundus esset tantum in sensualitate, non esset tantæ nobilitatis, sicut nunc, cum est in sensualitate, intellektualitate & animalitate: & si species ejus essent tantum in unitate, & quod illa unitas non esset in trinitate, idem sequeretur; nam sensualitas non esset, nisi esset in materia forma & coniunctione; & sic de intellektualitate & animalitate: & idem sequeretur de omnibus individuis, quæ B. posset recolere, & C. intelligere; quia omnia hæc habent maiorem & meliorem triangulum rubeum in majori concordantia & differentia, quia sunt in una unitate, quæ est in tribus. Unde E. intrat in T., & B. recolit A. & suas cameras, & C. intelligit, quod, si creaturæ habent in se maiorem virtutem & perfectionem, cum sunt in uno & in tribus, oportet necessariò, quod A. habeat virtutem & perfectionem in Unitate & Trinitate; nam si non haberet, creaturæ haberent majorem virtutem, quam A., in hoc, quod haberent virtutem in uno & in tribus, & A. non haberet virtutem, nisi in unitate tantum; sed hoc est impossibile, quod in creatura sit major virtus, quam in Creatore.

De Quarta Ratione.

Quarto Ratio necessaria: quando B. intrat in T. per modum majoritatis & minoritatis, & C. intelligit triangulos, tunc B. recolit, quod major amor est in re, quæ amat & amatur infinitè & æternè, quam cum solummodo aut amat. aut amatur: unde, si A. non esset in Trinitate, & non haberet

haberet in se diversas Proprietates, esset solum amans, vel amatus; & si hoc esset, in A. camera amoris non esset tam perfecta, sicut nunc est, dum qualibet trium Personarum amat & amatur. Unde, quando C. videt majorem concordantiam amoris, B. recolit majorem amorem, dum recolit in qualibet trium Personarum amantem & amatam; quod non facit, quando recolit amorem in una, quæ est amans & amata.

De Quinta Ratione.

Quinta Ratio necessaria: si A. non esset in differentia proprietatum, omne, quod scit, amaret; sed A. scit peccatum, igitur amaret peccatum; & si peccatum amaret, omnes cameræ ipsius A. essent destruetæ; sed hoc est impossibile; per quam impossibilitatem C. intelligit in T., quod necessariò significatur per majorem concordantiam, alias differentias esse in A., per quas A. habeat perfectam sapientiam in omnibus rebus, & quod habeat perfectum amorem in amando omne bonum, & quod nullum peccatum amet: unde, quando B. & C. receperunt istam significationem, tunc B. recolit, & C. intelligit, quod in A. sint diversæ proprietates, quæ vocantur Trinitas Personarum.

De Sexta Ratione.

Sexta Ratio necessaria: quando B. recolit per modum significationis, quod totus mundus non potest satiare E. in B. C. D., & B. meminit, quod E. non satiatur per B. C. vel D., tunc repræsentatur ipsi C., quod satiatio ipsius E. non est in re, quæ non sit in unitate & in trinitate; quia, si mundus, qui est unus & tria, ipsum E. non satiat, nec E., quod est unum & tria, satiatur de se ipso, igitur secundum T. minus potest illud satiare aliqua res, quæ non sit de similitudine unius & trium: unde B. recolit in E. triangulum rubeum, & affirmat, quod necessariò oportet esse aliquid, quod sit de similitudine ipsius E. in uno & in tribus, & quod sit nobilior, quam id, quod est unum & tria ipsius E. & mundi, & quod illud sit satiatio ipsius E. Unde ista demonstratio demonstrat, A. & suas cameras esse satiationem ipsius E., & ostendit in A. Trinitatem.

De Septima Ratione.

Septima Ratio necessaria formatur per modum significationis & per modum prædesti-

nationis: unde quando B. recolit, quod sapientia ipsius A. significat in prima figura prædestinationem, & justitia ipsius A. significat in secunda figura liberum arbitrium, & in quarta figura significat simul prædestinationem & liberum arbitrium, tunc B. recolit, & C. intelligit, quod in A. sunt diversæ proprietates; quæ si non essent, tam bene C. intelligeret liberum arbitrium per sapientiam, sicut prædestinationem, & prædestinationem per justitiam, sicut liberum arbitrium; sed cum hoc non sit ita, oportet, quod propter diversas alias proprietates, quæ sunt in A., sapientia significet prædestinationem, & justitia liberum arbitrium.

De Octava Ratione.

Octava Ratio necessaria: cum E. intrat in T. affirmando & negando, & ponit croceum in viridem, & videt, qualiter E. I. N. cognoscantur meliora, aut per affirmationem Trinitatis, aut per negationem illius, tunc B. recolit, quod C. intelligit, quod triangulus rubeus est major & melior in E.I.N., quæ sunt in affirmativa, quam esset, si essent in Y. in negativa: & quia major creatura debet attribui ipsi A. secundum modum majoritatis & minoritatis, ideo oportet, quod Y. attribuatur ipsi affirmativæ, & Z. ipsi negativæ.

QUÆSTIO IV.

De congrua Nominatione trium divinarum Personarum.

Questio. Quare attribuit homo uni Proprietatum ipsius A. Paternitatem, alteri Filiationem & alteri Spirationem?

Solutio. Ad solvendum istam quæstionem oportet, quod E. intret in T. croceum & viride, & quod inquirat majorem differentiam, quæ sit in majori concordantia in triangulo livido: unde, quando B. recolit, & C. intelligit majorem differentiam, quæ sit in majori concordantia, tunc invenit, quod in nullis proprietatibus habeatur tanta differentia & concordantia, sicut inter Paternitatem, Filiationem & Processionem; & quod hoc ita sit, probatur per E., quod est speculum, in quo A. monstratur; quia B., in quantum generat C., & dat processionem ipsi D., & C. recipit ex B., & dat ipsi D., & D. recipit ex B. & C., significat & ostendit, quod major differentia & major concordantia est inter B. C. D., quam inter aliquam aliam creaturam

22 D. Raym. Lulli Ars Comp. Inv. Ver. Dist. II. Pars II. Quæst. V.

ram præter Angelicam : unde B. recolit, quòd ideo attribuitur una proprietas Paternitati, alia Filiationi, alia Processioni, ut C. intelligat in A. majorem differentiam & concordantiam, quām in aliqua creatura.

Quando E. hoc affirmavit, Z. movetur contra Y., dicens, quòd tanta differentia & concordantia est in E., sicut in A.: tunc in vera solutione B. recolit in E. triangulum rubeum, & non potest illum recolere in A.; quia, si recoleret, cameras ipsius A. non recoluisset.

Iterum movetur Z. per *decimum tertium modum* contra Y., dicens, quòd major differentia est inter B. & lapidem, vel inter A. & peccatum, quām inter Paternitatem, Filiationem & Processionem. Solutio verò hujus est, quòd B. recolit, quòd inter B. & lapidem est major differentia, quām inter B. C. D.; sed non recolit, quòd inter ea sit tanta concordantia; & inter A. & peccatum non est ulla concordantia; & quia omne id, quod est in A., oportet necessariò esse in majori differentia & concordantia, eò quòd in A. non est triangulus rubeus, ideo B. recolit, quòd C. intendit loqui de majori differentia, in qua sit major concordantia.

Multis aliis rationibus possemus demonstrare Trinitatem; quoniam quælibet camerarum ipsius A. illam significat & ostendit; quia quælibet camera est major & melior, si sua virtus est in unitate & trinitate, quām si sua virtus esset solummodo in unitate.

Cùm Infideles audiunt, quòd Christiani credunt in DEO Trinitatem, tunc B. illorum recolit in A. unitatem; & L. credens, se esse C., negat Trinitatem; quia, si eam affirmaret, crederet, se affirmare tres DEOS, & quòd Pater esset antequām Filius; & ideo propter istam falsam figuram C. illorum negat tres Deos, & quòd Paternitas non fuerit, antequām Filiatio: & hanc eandem negationem facit C. Christianorum, qui affirmant Trinitatem; & ideo ambo C. incedunt per *modum contrarietatis*, & illius, quod videtur contrarium, & non est; & ideo C. & L. Infidelium formant cameram sapientiæ & ignorantiae per *modum sapientiæ & ignorantiae*.

QUÆSTIO V.

De Incarnatione Filii Dei.

QUæstio est: Utrum DEUS sit incarnatus, vel non?

Solutio. Sex Rationibus necessariis inter alias probatur Incarnatio.

De Prima Ratione.

Prima Ratio necessaria est, quòd S. sit in E. I. N., & intret in T. A. V. X. per *tertium & per nonum modum*: unde, quando E. incedit per A. & suas cameras, & intrat in T. in triangulum nigrum cum croceo & viridi, tunc oportet, quòd per *duodecimum modum* intret in affirmationem & negationem, & quòd videat, quānam, aut affirmatio, aut negatio demonstret A. majus & suas cameras; quia, si per affirmationem Incarnationis E. habet majora B. C. D. in A. & suis cameris, melius concordat Y. cum affirmatione, quām cum negatione; & quòd hoc ita sit, oportet nos exemplificare.

B. recolit in A. perfectam potestatem, & C. intelligit, quòd, quando positio affirmativa affirmat Incarnationem, *tres modos* potestatis significet, quorum *primus* est, quòd A. possit facere ex natura divina & natura humana unum individuum, scilicet JESUM Christum: *secundus* est, quòd A. possit facere, quòd unus JESUS Christus habeat duas naturas, scilicet naturam divinam & naturam humanam: *tertius*, quòd A. potest unire unum individuum ex divina & humana natura sive alteratione divinæ & humanæ naturæ. Unde, quando B. recolit, utrum positio negativa significet tantam potestatem in A., sicut affirmativa, tunc C. intelligit, quòd B. recolit, quòd C. non intelligit, quòd negativa possit tam bene significare cameram perfectæ potestatis in A., sicut affirmativa; unde B. recolit, quòd Y. & affirmativa & majoritas concordant, & quòd Z. & negativa & minoritas similiter concordant: & si hoc non esset ita, & esset contrarium, secundum modum majoritatis & minoritatis sequeatur, quòd DEUS posuisset in Y. hoc, per quod suæ virtutes viderentur esse minores; sed hoc est impossibile.

Per istum modum & artem potest homo deducere omnes cameras ipsius A., ad probandum Incarnationem, & quòd det exemplum, secundum quod cuilibet camerae convenit.

De Secunda Ratione.

Secunda Ratio necessaria. Quando B. recolit *quintum modum* & triangulum lividum, viridem, croceum, rubeum & nigrum, & postea recolit A. & suas cameras, tunc C. respicit affirmativam & negativam, &

& videt, quæ illarum sibi melius demonstret A. & suas cameras; tunc affirmativa significat, quòd A. habeat tantam bonitatem, & sic de aliis cameris, quòd creavit unam sensualitatem, quæ habet tanta B. C. D., quòd omnia B. C. D., quæ sunt, & omnes creaturæ, quæ sunt, non sint tantæ nobilitatis & dignitatis, nec habeant tantam concordantiam cum A., sicut habet illa sola; quia per modum positionis & necessarii positio affirmativa affirmat, quòd, si JESUS Christus est natura divina & humana simul, solum B. JESU Christi recolit plus, & habet majorem & meliorem triangulum rubeum, quàm habeant omnes aliæ creaturæ, quæ sunt; nam cùm major & melior sit in virtute, quàm omnes aliæ creaturæ, habet melius & majus principium medium & finem (h. e. intelligendo finem in quantitate virtutis & in causa finali, & non in tempore) quàm habeant omnes aliæ creaturæ: unde, quando positio affirmativa significavit ipsi E. istam tam nobilem creaturam, tunc B. recolit negativam, tentando, utrùm per negativam possit affirmare tam nobilem creaturam, sicut per affirmativam; & tunc B. in tantum negativam non recolit, quòd C. possit per illam intelligere tam nobilem creaturam, sicut per affirmativam: ideo B. recolit, quòd illa significatio, quæ meliorem creaturam significat, melius significat ipsum A. & suas cameras; & per hoc concordat cum A. & suis cameris & cum Y.; & si contrarium hujus fieret, sequeretur per modum majoritatis & minoritatis, quòd A. & suæ cameræ concordarent cum minoritate, & quòd contrariarentur majoritati; sed hoc est impossibile; per quam impossibilitatem probatur Incarnatio.

De Tertia Ratione.

Tertia Ratio necessaria. Quando B. recolit, quòd A. creavit unum hominem, qui est melior, quàm sint omnes aliæ creaturæ, tunc recolit, quòd oportet, quòd A. creaverit nostram Dominam Sanctam Mariam Virginem suam Matrem, ut exceptâ humanitate Christi omnes aliæ creaturæ non habeant tantam nobilitatem & virtutem, sicut sua gloria Mater; ideo C. intelligit, quòd, sicut A. creavit humanam speciem super omnes alias creatureas, sic ex humana specie elegerit masculum & foeminam, quæ sint duo individua meliora, quàm totum residuum ex humana specie procreatū; & hoc C. intelligit in T. propter majorem con-

cordantiam & meliorem demonstrationem camerarum ipsius A., & propter majorem reverentiam humanæ speciei: & si hoc non esset, sequeretur contrarietas secundum modum majoritatis & minoritatis: unde ista tercia ratio ad probandum Incarnationem determinatur per secundam precedentem.

De Quarta Ratione.

Quarto Ratio necessaria. Quando E. tentat suum B. C. D. in positione affirmativa, quæ affirmat Incarnationem, & in negativa, quæ eam negat, tunc B. recolit, & C. intelligit, & D. diligit per affirmativam, quantum potest, in A. & in suis cameris; & postea E. mensurat B. C. D. in triangulo rubeo, & B. conservat quantitatem mensurorum; postea intrat E. in negativam, & recolit, intelligit & diligit A. & suas cameras, quantum potest, & mensurat per totum triangulum rubeum B. C. D.: & quando E. mensuravit B. C. D. in affirmativa & in negativa, tunc intrat triangulum croceum, & videt, utrum mensuræ sint æquales, maiores, vel minores in affirmativa, vel in negativa; & invenit, quòd B. C. D. sint multò majora in affirmativa, quàm in negativa, recolendo, intelligendo & amando A. & suas cameras; & ideo B. recolit triangulum viridem, & C. intelligit, majorem concordantiam esse, quòd Y. sit in affirmativa, & Z. in negativa, & majorem contrarietatem esse, quòd Y. sit in negativa, & Z. in affirmativa; & hoc videtur per modum majoritatis & minoritatis.

De Quinta Ratione.

Quinta Ratio necessaria probans Incarnationem incedit per septimum, nonum, duodecimum & decimum quartum modum; quia quando I. ponit F. G. in positione affirmativa affirmante Incarnationem, & H. in negativa illam negante, tunc I. concordat melius cum majoritate & melioritate in triangulo rubeo & in V. livido, & H. in V. rubeo, quàm concordaret in negativa; & quia majora & meliora F. G. H. & V. lividum concordant melius cum Y., & illorum minora contraria majoribus concordant melius cùm Z., ideo probatur, quòd affirmativa est in Y., & negativa est in Z.

De Sexta Ratione.

Sexta Ratio necessaria probans Incarnationem formatur in duodecimo & decimo quarto

24 D.Raym. Lulli Ars Comp. Inv. Ver. Dist. II. Pars II. Quæst. V.

quarto modo in N.; nam quando L. ignorat Incarnationem, M., quod illam diligit, habet majorem causam diligendi per L., quam D. per C.: unde, quando M. plus diligit, quam D., tunc plus extenditur per triangulum rubeum, quam D.; & propter hoc fides major & melior formatur, quando est in Y., in quo L. plus ignorat, quam fides, quæ est in Y., in quo L. minus ignorat: unde formatur major libertas & servitus in M.; nam quando M. plus diligit ignorando, majorem libertatem habet ad diligendum; cum plus diligat, quam habeat D., quod tantum non diligit; & quia M. ignorans diligit, ideo magis est coactum ad non diligendum, quam D.: & cum hoc ita sit, illa concordantia est major & melior, in qua M. majus & melius formatur; per quam majoritatem & melioritatem significatur, quod M., quod diligit Incarnationem, est in Y., & M., quod odit Incarnationem, est in Z.; quia, postquam M., quod odit Incarnationem, non potest tantum formari in fide, quam M., quod diligit Incarnationem, oportet necessariò, majus & melius M. concordare cum Y., minus vero & pejus M. concordare cum Z.

Multis aliis rationibus potest probari Incarnatio JESU Christi, sicut per peccatum originale, & per gloriam sensualem, quam dat omnibus Sanctis in Paradiso.

Quando Catholici affirmant Incarnationem, eò quod E. melius recolit, intelligit & diligit A. & suas cameras affirmando Incarnationem, quam recoleret, intelligeret, vel diligeret negando Incarnationem, ipsi habent intentionem ad diligendum Incarnationem; quia ipsa est velut oculus & speculum, quo vident A. & suas cameras; Infideles autem habent intentionem ad odendum Incarnationem; quia illorum L. credit, quod, si diligenterent Incarnationem, recolarent in DEO triangulum rubeum; & quia ponunt, quod sit impossibile, scilicet quod in DEO sit triangulus rubeus, ideo negant Incarnationem, & negando illam claudunt suos oculos intellectuales, quibus A. suas cameras clarè demonstrat: ideo Fideles & Infideles invicem altercantur & opponuntur per *decimum modum*; quia Catholici non affirmant Incarnationem intentione attribuendi ipsi A. triangulum rubeum, imò negant illum in A. & in suis cameris; sed intentio, propter quam affirmant Incarnationem, est propter hoc, quia melius per Incar-

nationem cognoscunt A. & suas cameras; sed intentio, propter quam infideles negant Incarnationem, est propter hoc, quia nesciunt relinquere primam & secundam figuram *decimi sexti modi*; nam cum B. illorum recolit, quod in A. non est triangulus rubeus, & C. intelligit in humanitate triangulum rubeum, tunc in prima figura non possunt videre Incarnationem; & dum se transferunt ad secundam, & B. recolit humanitatem, C. non potest intelligere, quod humanitas sit Divinitas; sed Catholici transferunt se ad quartam figuram; quia B. recolit, quod JESUS Christus, quantum ad Deitatem, non habet triangulum rubeum, sed, quantum ad humanitatem, habet illum; non tam dicimus, quod habeat finem quoad tempus.

Quando E. Catholicorum convertit I. Infidelium ad hoc, ut recolat & intelligat, quod DEUS potest esse homo, & vult esse homo, ut melius possit illum recolere, intelligere & diligere in suis cameris, tunc F. vult recolere, & G. intelligere modum, quo JESUS Christus sit simul verus DEUS & verus homo; & quia illum non potest intelligere, ideo H. odit illud, quod F. recoluit, & G. intellexit; ideo I. non vult converti in E., quia tunc B. recolit *modum sapientiae & ignorantiae*, in quo B. recoluit & C. intellexit, quod impossibile est ipsi E. recolere & intelligere modum, quo JESUS Christus sit simul verus DEUS & verus homo; sed bene recolit & intelligit, quod Christus propter suam perfectam potestatem, scientiam & voluntatem potest esse, & est simul verus DEUS & verus homo.

Sunt aliqui Fideles, in quibus formatur figura R. per *modum sapientiae & ignorantiae*; quia, quando recoluerunt & intellexerunt, quod Christus est verus DEUS & verus homo, N. vult recolere & intelligere modum, quo sit verus DEUS & verus homo; & quia B. K. non possunt illum recolere, nec C. L. intelligere, ideo formatur R. in figura dubitationis, & non perdit suam formam, quo usque E. vincit N., vel N. vincit E.; & cuicunque illorum se associat I., illud prævalet alteri; sed quia I. quandoque se jungit ipsi E., quandoque ipsi N., ideo R. non privatur figuræ, quo usque I. penitus se associet alteri parti aut E., aut N.

QUÆSTIO

QUÆSTIO VI.

De Persona, quæ assumpsit humanam carnem.

Questio est: *Quænam trium Personarum divinarum assumpserit humanam carnem?*

Solutio istius quæstionis potest fieri per tertium & per nonum modum; & oportet, quod C. intret in T. & in A., & quod B. recolat proprietates ipsius A., quas jam meminit se necessariis rationibus recoluisse; & quod recolat proprietates humanitatis JESU Christi; & quod C. intelligat majorem differentiam in majori concordantia: unde B. recolit, quod Pater habet proprietatem generandi Filium & spirandi Spiritum Sanctum, & non habet naturam, quod recipiat à Filio, nec quod procedat à Spiritu Sancto: sed Filius habet proprietatem recipiendi à Patre, & spirandi Spiritum Sanctum, & tamen non habet proprietatem procedendi à Spiritu Sancto; & Spiritus Sanctus habet naturam procedendi à Patre & Filio; sed non habet naturam, quod generet, vel generetur, nec spiret: humana verò natura JESU Christi habet proprietatem recipiendi creationem & unionem cum natura divina, & non habet naturam semet ipsam uniendi cum natura divina; cùm talis actio creaturæ non conveniat; sed natura humanitatis Christi habet naturam donandi reparationem humanæ speciei, & exaltandi eam & nobilitandi. Unde, cùm B. recolit prædictas proprietates, tunc C. intelligit per T. & per hoc, quod B. recolit; quod secundum majorem differentiam in majori concordantia oportet, quod sola Persona Filii debuit incarnari.

QUÆSTIO VII.

De Sacramento Altaris.

Questio. *Utrum panis hostia consecrata efficiatur verum Corpus Christi?*

Solutio hujus quæstionis per quinque Rationes inter alias demonstratur.

De Prima Ratione.

Prima Ratio fit per tertium modum; & oporet, quod B. recolat T. & A. & eorum cameras, & quod C. intret triangulum croceum & viridem, respiciendo affirmativam & negativam, videndo, quænam pars melius cameras ipsius A. significet, vel affirmativa dicens, hostiam consecratam esse verum

R. Lulli Oper. Tom. I. Ars Comp. Inv. Verit.

corpus Christi, vel negativa illud negans: sed ut hoc facilius intelligatur, oportet pone re exemplum. Cùm affirmativa affirmat, hostiam consecratam esse verum corpus Christi, B. recolit & C. intelligit tantam potestatem, humilitatem & patientiam, & sic de aliis virtutibus, quod B. non potest recolere, nec C. intelligere ullam operationem, in qua A. suas cameras melius possit significare & demonstrare; quia majorem potestatem recolit B. in A., cùm sub forma panis & vini facit stare carnem, quam ficeret, si sensualitas videret & sentiret, quod panis alteratur ex forma panis in formam & materiam carnis. Unde, cùm hoc ita sit, major concordantia est inter B. & C., cùm affirmant hoc, in quo A. melius suas cameras demonstrat, quam sit, cùm negativa negat istam significacionem. Unde secundum modum majoritatis & minoritatis probatur, quod A. vult, quod in Y. sit illa significatio, in qua suæ cameras videntur maiores & meliores.

De Secunda Ratione.

Secunda Ratio procedit per nonum modum: unde, cùm B. recolit in T. affirmativam, quæ affirmat, hostiam esse carnem, & recolit negativam, quæ hoc negat, tunc C. respicit viridem & croceum, & attendit, ubinam videat meliora E. I. N., aut E. I. N., quæ concordant cum affirmativa, aut E. I. N., quæ concordant cum negativa: unde, cùm C. per istum modum investigat, B. recolit, quod illa E. I. N. sint meliora & majora in triangulo rubeo, quæ habent majora B. C. D. F. G. & M. in A. & suis cameris; & H. est majoris contrarietas cum vitiis, quam E. I. N., quæ habent minora B. C. D. F. G. & M. in A. & ejus cameris, & minus H. contra vitia: & si hoc ita non esset, posuisset utique A. ipsum Z. in majoribus E. I. N., & Y. in minoribus; quod est impossibile; quâ impossibilitate demonstratur, quod hostia consecrata officitur vera caro.

De Tertia Ratione.

Tertia Ratio formatur per quintum, sextum, decimum tertium & decimum sextum modum; quia, cùm corpus consecratum est in altari, tunc movetur bellum inter sensus sensuales & intellectuales, & inter hoc, quod est substantiale & accidentale; quia sensualitates affirmant panem, quia sentiunt formam panis; sed intellectualitates affirmant veram carnem, quia B. recolit & C. intelligit,

D

26 D.Raym. Lulli Ars Comp. Inv. Ver. Dist. II. Pars II. Quæst. VII.

telligit, quòd per illud Sacrificium tam miraculosum & virtuosum A. & suis cameræ melius recoluntur, intelliguntur & diliguntur; & etiam E.I.N. majora & meliora ex hoc significantur: & quia arma, quibus sensus intellectuales pugnant, habent majorem triangulum rubeum, quia se cum A. & ipsius cameris fortificant, & quia natura intellectualis est nobilior sensuali, & quia accidentia, quæ se sensibus repræsentant, nihil sunt ratione hujus, quod significant, quia non habent subjectum, in quo consistant, sicut figura speculi tortuosi nihil est ratione hujus, quod repræsentat, ideo B. recolit, quòd sensus intellectuales sunt fortiores contra sensuales, quàm è converso; quia major concordantia est, quòd sensus, qui cum A. & suis cameris concordant, vincant, quàm illi, qui sunt contra intellectuales, contra A. & suas cameras; sed quia sensus sensuales ab ipso E. faciliùs recoluntur & intelliguntur, quàm sensus intellectuales, ideo B. C. D., cùm non habent magnum affectum, nec multùm utuntur sensibus intellectualibus, nec etiam A. & suis cameris, pervertuntur in N., quod putat, se esse E. hac ratione, quòd K. oblivious & L. ignorans & M. amans affirmant propter accidentia sensualia contra hoc, quod E. recoluit, intellexit & dilexit per magnam abundantiam recolendi, multùm intelligendi & diligendi A. & ejus cameras in quarta figura *decimi sexti modi*; quoniam, cùm sensus sensuales affirmant panem, & negant carnem, tunc sunt in *prima figura*; & cùm sensus intellectuales affirmant carnem, & negant panem, tunc sunt in *seunda figura*; & cùm R. componitur de C. & L. in hoc, quòd C. intelligit carnem, & L. illam ignorat, eò quòd C. intelligit, quòd in hostia forma panis sentitur, tunc est in *tertia figura*: ideo oportet, ut homo se transferat ad *quartam figuram*, in qua C. intelligit, quòd, sicut amaritudo non est accidens substantiatum in materia mellis, sed stat in gutture inordinato ad gustandum, sic forma panis nihil est in hostia consecrata; quia forma panis est alterata, & potest multò melius alterari ratione potestatis, sapientiae &

voluntatis ipsius A., quàm dulcedo mellis in amaritudinem ratione amaritudinis, quæ existit in gutture hominis infirmi.

De Quarta Ratione.

Quartæ Ratio formatur per *septimum, nonum & undecimum modum*; quia, si E. affirmat, quòd hostia sit caro, melior oratio formatur, quàm per negativam hoc negantem, in hoc, quòd affirmativa format meliora B. C. D., quàm negativa: unde, in quo oratio melius & utilius potest formari, debet utique affirmari secundum *modum majoritatis & minoritatis*; quia ex hoc oratio habet majorem triangulum rubeum, & melius cùm A. & suis cameris concordat.

De Quinta Ratione.

Quintæ Ratio formatur per *nonum modum*; quia, cùm B. recolit in T. triangulum nigrum, secundum quam, vel affirmativam vel negativam corpus gloriosum glorificatum Christi est magis honoratum, vel si hostia est corpus Christi, vel si non est, tunc C. intelligit, quòd, si hostia est corpus Christi, omnes intellectualites ipsius S. ipsum honorant de tota quantitate trianguli rubei; quia omnes faciunt suum posse; & sensualitates ipsum honorant, quia ipsum tractant, & supra suam naturam ipsi obediunt. Igitur cùm hoc ita sit, & quia iste honor fit in tot locis & tam frequenter & à tam longo tempore, ideo B. recolit, quòd multò melius sínè omni comparatione natura humana Christi per affirmativam honoratur, quàm per negativam: ideo major honor debet dari ipsi Y., & minor majori contrarius ipsi Z.

Quæstio: quare A. non facit Corpus Christi de lapide; quia ejus humilitas major est, & frequentius videretur?

Solutio hujus quæstionis incedit per *sextum, nonum & duodecimum modum*; quoniam propinquius est in natura, quòd panis alteretur in carnem, quàm lapis, & potissimè cùm natura humanitatis Christi melius concordet cum natura panis, quàm cum natura lapidis.

INCI-

I N C I P I T
TERTIA DISTINCTIO

QUÆ EST
DE

Triginta Modis Specialibus & de Sexaginta Quæstionibus.

Æc Distinctio in *duas Partes* dividitur, sicut & præcedentes *duæ Distinctiones*, quarum *prima* habet triginta Modos *speciales*; *secunda* verò sexaginta Quæstiones.

P A R S I.

De

Triginta Modis Specialibus, quos convenit scribere in Pagina, in qua hac Ars figuratur.

Sicut secunda Figura ipsius T. assignatur in ista arte, ut sit signum & impressio *tertiae Figuræ* ipsius T., sic *septem Figuræ generales* & *sedecim modi* assignantur *generaliter*, ut sint *regula & materia modis*, qui in hac arte *specialiter* determinantur: ideo nos exemplificamus de *triginta Modis* in *speciali*; & per exemplum, quod de illis ponitur, potest intelligi etiam ars in aliis modis; & quemlibet modum oportet habere suam propriam figuram, ex qua sibi sumat formam; qui modi in sequentibus Rubricis nominantur.

Modus I. Adjuvare. [E. I. N. R.] [A. T. V. X. Y. Z.] Sicut elementa se mutuò adjuvant in compositione corporum, sic quælibet species ipsius S. adjuvat aliam in accipiendo objectum in A. T. V. X. Y. Z.; quia I. N. R. adjuvant ipsum E., ut sit in A., quando I. est in V. livido cum F.G., & in V. rubeo cum H.; & N. adjuvat ipsum E., quando diligit Y., & odit Z.; & R. adjuvat ipsum E., quando formatur hac intentione, scilicet ut E. non habeat nimiam animositatem in objectis, quæ recipit; & E. adjuvat alias species, prout convenit: unde ex isto auxilio intelleculi sequitur auxilium sensuale. Quare

sicut aliaæ species adjuvant alias, sic species ipsius S. adjuvant se cum quibusdam individuis ipsorum A. T. V. X. contra alia.

Modus II. Associare. [E.E.] [I.I.] [N.N.] Si unum S. velit habere familiaritatem & consortium cum alio, oportet ipsum in tantum movere F. G. per A. T. V. X. Y. Z., quo usque percipiat objecta, quæ S., cuius familiaritatem diligit, consuevit recipere; & postea decet, quòd sumat illa, prout S. sumit; quia quando duo E. capiunt unum objectum, tunc formatur medium, propter quod quodlibet E. efficitur objectum alterius; & ideo formatur Y., quod est objectum decens; & istud idem sequitur de duobus N.

Modus III. Assuecere. [F. G. A. T. V. X. Y. Z.] [E. I. N.] Quicunque se vult subjicare consuetudini, oportet, quòd F. G. faciat tantum moveri per primam cameram, quo usque secunda camera sumat objecta per se tam fortiter, quòd E. I. N. adjuvent se ad utendum illis tam continuè, donec consuetudines sensuales sequantur intellectuales, & E. habeat societatem cum majoritate in cameris superioribus elementalis figuræ, & I. habeat societatem cum minoritate in cameris inferioribus.

Modus IV. Concordare. [E. A.] [F. G. T. V.] [I. Z.] [M. Y.] Quando B.C.D. sumunt cameras ipsius A. pro objecto, & F. G. moventur per T. V., & I. præbet H. ad Z., & M. diligit ipsum Y., tunc formatur concordantia; & nisi ipsa concordantia formetur secundùm hanc figuram, oportet ipsam esse contrariam huic figuræ; & nisi S. possit concordare secundùm dictam figuram, sequitur sua impossibilitas, eò quòd ignorat istam artem, & quia E. movet sua individua per inferiores cameras elementalis figuræ.

Modus V. Confiteri. [F. G. A. T. V. X. Y. Z.] [E. N. A. V. Y.] [I. V. Z.] Cameram superiorem ignis oportet esse E. N. cum A., &

D 2

quòd in camera, in qua est terra in superiori linea, sit V. rubeum & Z., & quòd E. N. sint in camera ignis, quæ est in secunda linea, cum V. livido & cum Y., & quòd H. sit in tertia linea in camera ignis.

Modus VI. *Consolari.* [M. A.] [E. A.] [E.V.Y.] [F.G.T.] [I.V.Z.]. Quicunque dilit consolationem, eum oportet per M. diligere ipsum A. & suas cameras, ut A. cum suis cameris sit objectum ipsi E.; & quòd V. lividum & Y. sint objecta ipsi E., & quòd F. G. moveantur per T. ita continuè, quousque V. rubeum & Z. sint objecta ipsi I.

Modus VII. *Consulere.* [F.G.T.] [E.A.V.Y.] [I.V.Z.]. Quicunque vult aliis consulere, oportet eum in tantum movere F. G. per T., quousque E. sumat in objectum A.V.Y., & quòd I. sumat in objectum V. Z., & eligit cameras superiores secundæ figuræ ipsius T.; & si ille, qui aliis consulit, non habet artem, quâ mediante sciat formare hanc figuram, oportet eum dare consilium per octavum modum; & si per aliquam prædictarum demonstrationum nescit dare consilium, non est dignus meritò vocari Consiliarius.

Modus VIII. *Dare.* [E.A.V.Y.] [F.G.T.V.] [H.V.Z.]. Si quis vult præbere aliis congrua munera, oportet eum priùs dare B.C.D. ipsi A. & V. livido & ipsi Y., & quòd moveat F.G. per T.V. tanto tempore, donec V.rubeum & Z. sint objecta ipsi H.; quia contrario modo non est conveniens dona dari.

Modus IX. *Dirigere.* [F.G.E.I.N.R.] [A.T.V.X.Y.Z.] [E.A.V.Y.] [I.V.Z.] [M.V.Z.]. Quicunque vult dirigere se & sua facta, & A. sequi, & ea, quæ sunt devia, evitare, oportet eum imprimis movere F. G. per primam cameram, ut dirigat species ipsius S., ut cum illis intret taliter secundam cameram, donec formentur tres camerae, quæ sunt post primam & secundam cameram, & quòd R. removeatur à prima camera.

Modus X. *Eligere.* [F.G.A.T.V.X.Y.Z.] [D. Ignis] [H. Ignis] [Ignis D. Aër] [Ignis H. Terra]. Si quis vult scire arte eligere majus & melius præ minori & pejori, oportet ipsum imprimis movere F. G. per A. T. V. X. Y. Z., ut prima camera moveat tantum alias cameras, quousque D. diligit ignem, qui est in superiori linea secundæ figuræ ipsius T.; & H. habeat odio ignem, qui est minor in inferiori linea; & D., quod diligit æqualitatem, diligit ignem, qui est in secunda linea, & aërem, qui est in superiori linea; & H. habeat odio æqualitatem, quæ est inter

ignem, qui est in linea inferiori, & inter terram, quæ est in linea superiori; quia æqualitas ignis & aëris convenit cum majoritate, & æqualitas ignis & terræ cum minoritate secundum prædictas cameras.

Modus XI. *Festare.* [F.G.T.V.X.Y.Z.] [E.I.N.A.]. Si quis vult festare, oportet eum in tantum movere F. G. per T. V. X. Y. Z., quousque A. sit objectum ipsis E. I. N., quando B. C. D. sunt in A., & H. est in Z., & M. diligit ipsum A. & suas cameras extra terminos ipsius E., & festum sensuale est subiectum festi intellectualis.

Modus XII. *Honorare.* [E.I.N.A.] [A.E.I.N.] [I.N.E.] [E.I.N.] [E.I.N.T.V.X.Y.]. Si quis vult scire honorare, recipiat significationes hujus figuræ, quia E. I. N. debent adhibere honorem ipsi A. & suis cameris taliter, quòd in secunda camera recipient honorem ab ipso A., quando A. est objectum ipsis E. I. N., quæ ipsum honorant, cò quòd E. F. G. M. faciunt de ipso objectum, & H. facit objectum de V. Z.: & I. N. honorant ipsum E., quando I. habet F. G. H. in Z. & in V. rubeo, ut B. C. D. sint in V. livido & in Y.; & N. debet affirmare possibilitem, ut E. queat venire de potentia ad actum; & E. honorat ipsum I., quando generat F.G. in V.Y., & H. in V. rubeo & in Z.; & E. honorat ipsum N., quando mortificat B. C. D., ut N. possit uti fide; & E. I. N. honorant V. X. Y., quando utuntur tertiarum figuræ ipsius T. secundum ordinationem & honorem camerarum.

Modus XIII. *Incipere.* [F.G.S.] [F.G.T.V.X.Y.Z.] [E.A.T.V.X.Y.] [I.V.Z.] [N.A.V.Y.Z.] [R.E.A.V.Y.] [I.V.Z.] [N.A.V.Y.Z.]. Ipsa F. G. incipiunt in S., ut sciant habere initium in secunda camera; & E. incipit in A. ad dandum B.C.D., & postea in litteris, prout sequuntur in tertia camera, ita tamen, quòd E. non sit contra A.; & I. incipit in quarta camera in V. rubeo, & postea in Z.; & N. incipit in A. in dilectione, postea in V. livido & consequenter in Y. taliter, quòd M. incipit odio habere Z. & V. rubeum in generali; & R. incipit reddere illud, quod continet de E., ut E. sit in A.V.Y.; & postea incipit reddere id, quod continet de I., ut I. sit in V. rubeo & in Z., & ut principium intellectualis sequatur hanc artem in principio sensuali.

Modus XIV. *Inquirere.* [N.A.T.V.X.Y.Z.] [F.G.A.T.V.X.Y.Z.] [E.A.V.Y.] [I.V.Z.]. Hæc figura docet res inquirere intellectualiter & sensualiter; quia N. debet affirmare possibilitem per primam cameram,

ram, ut F. G. possint moveri per secundam cameram, & quod recipiant significationes illius, & illas offerant tertiae & quartae cameræ taliter, quod ipsa tertia & quarta camera queant recipere has significationes eo modo, quod A. V. Y. sint objecta ipsi E., & V. Z. ipsi I., & secunda intentio tribuatur primæ & secundæ cameræ, & prima intentio tertiae & quartæ cameræ conservetur; & secundum relationem sit secunda intentio quartæ cameræ, & prima tertiae.

Modus XV. *Intelligere.* [M. G. C.] [K. F. B.] [A. T. V. X. Y. Z.] [D. H.]. Volentem uti intellectu oportet imprimis per M. affirmare, esse possibile illud, quod K. credit recolere in secunda camera; quoniam propter talem affirmationem F. intrat tertiam cameram, in qua G. intelligit hoc, quod recolit F., & ipsa F. G. movent ipsum B. in tertiam cameram, in quo B. à C. intelligitur tertia camera; propter quæ B. C. D. diligunt A. V. Y., & H. odit V. rubeum & Z. secundum æqualitatem ipsorum B. C. D. in figura elementali, quam æqualitatem ostendimus in figura ipsius S.; sine qua æqualitate C. non intelligit perfectè.

Modus XVI. *Judicare.* [N. Y. Z.] [F. G. A. T. V. X. Y. Z.] [E. A. V. Y.] [I. V. Z.]. Judici convenit hæc figura; unde, antequam Judex judicet, decet N. affirmare, possibile esse Y., vel Z., ut F. G. per secundam cameram moveantur & per secundam & tertiam figuram ipsius T., ut in Judice, antequam procedat ad ferendam sententiam, sit tertia & quarta camera; absque quibus camenis non est dignus aliquid judicare; nec illud, quod judicat, debet habere robur & firmitatem.

Modus XVII. *Laudare.* [F. G. A. T. V. X. Y. Z.] [E. A. V. T. Y.] [I. V. Z.] [N. A.]. F. G. oportet moveri per primam cameram, ut E. sciat laudare in secunda ipsum A. & suas cameras; & si quis vult laudare alium, oportet, quod D. diligat illum laudare per secundam figuram ipsius T. taliter, quod V. lividum & Y. sint objecta ipsi E., & V. rubeum & Z. ipsi I.; & si N. vult laudare ipsum A., oportet, quod M. diligat ipsum A. supra terminos ipsius E.

Modus XVIII. *Memorare* [F. S.] [F. T.] [E. T.] [E. A. V. Y.] [I. V. Z.] [N. A.]. Oportet F. recolere ipsum S., ut sciat recolere ipsum T., & quod F. sit citius in T., quam B., eo quod propter nimis magnum vel nimis parvum D. destruitur ipsum B. ita, quod

nescit recolere; ideo F. est causa ipsi B., quod sit in T. taliter, quod sciat recolere in quarta camera A. V. Y. per æqualitatem ipsorum C. D. cum B. secundum secundam figuram ipsius T.; propter quam æqualitatem V. rubrum & Z. sint objecta ipsi I.; & quod N. diligat ipsum A. præ ipso B.

Modus XIX. *Movere.* [F. G. S.] [F. G. A. T. V. X. Y. Z.] [E. A. T. V. Y.] [I. T. V. Z.] [N. T. V. Z. A.] [R. E. I. N.]. Principium motus intellectualis oportet esse in F. G., quæ moventur per S., ut sciant moveri per secundam cameram taliter, quod E. sciat movere B. C. D. per tertiam cameram, & I. sciat mouere F. G. H. per T. V. rubeum & Z.; & N. moveat taliter K. L. M., quod A. sit ei objectum ad amandum, & T. in speciali & V. rubeum & Z. in generali; & R. moveat E. I. N., ut materia, in qua est, dissolvatur; & motus sensualis sequatur motum intellectualem prædictum.

Modus XX. *Mortificare & Vivificare.* [F. G. A. T. V. X. Y. Z.] [E. I. N. R.] [E. A. V. Y.] [I. V. Z.] [N. E. A. V. Y.]. Ad mortificandum vitia & vivificandum virtutes oportet F. G. moveri per primam cameram taliter, quod in secunda camera aliæ species mortificant & vivificant alias, ita tamen, quod in tertia camera A. V. Y. sint objecta ipsi E., & in quarta camera V. rubeum & Z. sint objecta ipsi I., & in quinta camera N. mortificet ipsum E. taliter, quod A. V. Y. sint objecta ipsi N.; & hæc ars mortificandi & vivificandi sequatur regulam secunde figuræ ipsius T.

Modus XXI. *Perficere.* [E. A. V. Y.] [F. G. T.] [I. V. Z.] [M. A. V. Y.]. Iste modus significatur per hanc figuram; quia denotat perfectionem, & figura huic contraria significat defectum; unde G. intelligit, quod, nisi M. perficiat per hanc figuram hoc, quod petit, oportet necessariò fructum sequi in aliis, quæ N. ignorat; & nisi hoc ita esset, sequeretur, quod in A. non esset camera perfectæ bonitatis; & si M. perficiat per figuram contrariam aliquid, oportet necessariò, quod amittat in illo aliquid de suo; quia alter sequeretur, quod non esset in A. camera perfectæ Justitiae.

Modus XXII. *Precari.* [F. G. A. T. V. X. Y. Z.] [E. A. V. Y.] [I. V. Z.] [N. A. V. Y.]. Si quis vult preces fundere, sequatur significationes hujus figuræ; quia, quando F. G. moventur per primam cameram, B. C. D. præparant se ad sumendum in objectum

30 D.Raym.Lulli Ars Comp.Inv.Ver.Dist.III.Pars I.de XXX.Mod.

A.V.Y.; & quòd V. rubeum & Z. sint objecta ipsi I., & N. sumat in objectum A.V.Y. in eo, ad quod E. attingere non potest; & deprecans caveat, quòd non sit contrarius ordinationi secundæ figuræ ipsius T., nec pervertat primam intentionem in secundam: unde sicut cameræ elementalis figuræ moventur ad suum locum, sic ista figura deprecandi movet ad favendum illi, qui est deprecatus, quando ille, quem deprecatur, movetur per prædictam figuram.

. Modus XXIII. *Prædicare*. [F.G.T.] [E.T.] [E.A.V.Y.] [I.V.Z.] [N.A.V.Y.]. Ista figura significat artem & modum prædicandi; quoniam F.G. oportet moveri per T., ut E. moveat B.C.D. propter ordinacionem elementalis figuræ, ut in tertia camera A.V.Y. sint objecta ipsi E., & in quarta camera V.Z. sint objecta ipsi I., & in quinta camera N. utatur fide & spe, ut A. det ei V.Y. ad conservandum primam intentionem, & ad faciendum verba vera & rhetorica; & motiva sensualis sequatur intellectualem motum prædictæ figuræ.

Modus XXIV. *Recurrere*. [N.Y.Z.] [E.A.V.Y.] [I.V.Z.] [E.I.N.R.] [E.I.T.]. N. oportet recurrere ad affirmationem & possilitatem, ut C. discernat inter Y. & Z. In secunda camera oportet, quòd, quando B.C.D. perveniant ad aliquam debilitatem, E. recurrat ad A.V.Y., & quòd faciat ex illis objectum, ut vivificet & fortificet B.C.D. In tertia camera oportet, quòd I. recurrat ad H., & quòd illud det ipsis V.Z., ut forment secundam cameram. In quarta camera oportet, quòd aliæ species ipsius S. recurrent & adjuvent alias, ut forment secundam cameram. In quinta camera oportet, quòd E.I. recurrent ad secundam figuram ipsius T., & quòd ponant simul secum tertiam, ut forment secunda camera; & oportet, quòd ordinatio ipsius T. præbeat ipse E., & inordinatio ipsi I.

Modus XXV. *Regnare*. [N.V.Y.Z.] [E.A.T.V.Y.] [I.T.V.Z.] [R.V.Y.Z.]. Hæc figura pertinet ad Principem; quia ipsa docet eum, qualiter debeat regnare & regere suum populum in hoc mundo: unde oportet N. affirmare possilitatem per primam cameram, & quòd in secunda camera A.T.V.Y. sint objecta ipsi E., & quòd in tertia camera T.V.Z. sint objecta ipsi I., prout convenit ordinationi secundæ cameræ, & quòd in quarta camera R. moveatur frequenter per V.Y.Z., prout decet; quoniam per talem

motum inquirunt E.I.N. multa diversa concordantia & contraria in brevi spatio temporis; & prima & quarta camera moveantur ad secundam & tertiam, & tertia serviat secundæ; cò quòd finalis causa, quare quis est Princeps vel Rex, est causa secundæ cameræ; & tertia camera est forma, & prima & quarta sunt ipsa materia.

Modus XXVI. *Regratiari*. [F.G.A.T.] [V.X.Y.Z.D.] [Ignis,Aër,Aqua,Terra] [N.A.]. Quicunque vult referre grates pro beneficiis, quæ recepit, oportet eum priùs moveare F.G. per primam cameram, ut ipsum D. referat grates, prout convenit quantitas beneficij cum camera, quæ est æqualis in quantitate cum beneficio in elementali figura; & quia beneficia, quæ A. confert, sunt majora, quam cameræ secundæ figuræ ipsius T., & majora, quam S., ideo oportet, quòd N. referat grates ipsi A. ultra terminos ipsorum E.I. & ultra terminos figuræ elementalis.

Modus XXVII. *Salvare*. [N.A.V.Y.Z.] [E.A.V.Y.] [I.V.Z.]. Ista figura significat salvationem, & contraria huic damnationem; quia ad haberendum salvationem oportet, quòd N. diligat ipsum A., cò quòd K. nescit recolere, nec L. intelligere; & oportet, quòd diligat V. lividum & Y. secundum possilitatem, quam N. potest habere in diligendo; & oportet, quòd N. secundum habitum, quem potest habere in diligendo V.Y., sumat habitum odiendi V. rubeum & Z.: & ad salvationem habendam decet, quòd A.V.Y. sint objecta in secunda camera ipsi E., & quòd V.Z. sint in tertia camera objecta ipsi I., & quòd prima intentio secundæ cameræ tribuatur, & secunda intentio primæ & tertiae, & quòd in secunda camera ipsi A. prima intentio conservetur, & secunda ipsi V.Y.

Modus XXVIII. *Sanare*. [F.G.A.T.] [V.X.Y.Z.] [E.A.V.Y.] [H.V.Z.]. Hæc figura docet artem, quâ quis sciat mundare & sanare se ipsum & suum proximum intellectualiter, vel sensualiter; quia quando F.G. moventur per primam cameram ita, quòd formantur secunda & tertia camera, tunc fit cura intellectualis; sed quando F.G. moventur per secundam figuram ipsius T., tunc peragit cura sensualis; quia secundum ordinationem Sphærarum dominium choleræ recolitur & intelligitur in superiori linea, & maximè in camera ignis & in camera terræ; & sanguis hominis cholericæ est in secunda linea, & maximè in camera aëris & in camera

camera ignis; & phlegma ipsius cholerici est in tertia linea, & maximè in camera aquæ & aëris; & melancholia ipsius cholerici est in inferiori linea, & maximè dominatur in camera terræ & ignis: unde, si quis velit choleram multiplicare, vel conservare, ordinet illam secundum suam figuram; & si quis velit illam destruere, formet figuram phlegmatis, prout ordinatur in T.; & hoc idem sequitur de aliis complexionibus in generali.

Modus XXIX. *Tentare.* [E. I. N. R.] [A. T. V. X. Y. Z.] [E. A. V. Y.] [I. V. Z.]. Ista figura docet artem, quâ quis scit tentare se ipsum & alium, & quâ scit cognoscere quamvis temptationem; quia tentatio fit in prima camera de una specie ad aliam, vel in una specie, & non in alia; & cum prima camera oportet tentare secundam taliter, quòd tertia & quarta camera possint recipere formam; quia, si prima camera tentat secundam per cameras contrarias tertiae & quartæ, tunc tentatio nullam veram formam recipit.

Modus XXX. *Velle.* [F. G. A. T. V. X. Y. Z.] [E. A. V. Y.] [I. V. Z.] [N. A. V. Y. Z.] Volens scire artem, quâ sciat velle & diligere, sequatur significationem hujus figuræ; quia priùs oportet, quòd F. G. per primam cameram moveantur, ut E. sciat movere D. per secundam, & H. per tertiam; & N. in quarta camera diligat A. V. Y., & habeat odio Z. & V. rubeum; & D. conservet primam intentionem secundæ cameræ & secundam aliis cameris, sequens ordinationem clementalis figuræ.

Visis demonstrationibus prædictorum Modorum videndum est de Quæstionibus, quæ per hanc Artes sub compendio sunt solutæ.

PARS II.

De

Sexaginta Quæstionibus, quas convenit scribere in Pagina, qua ostendit istam Artes per Figuras.

Sicut triginta Modi figuraliter ordinantur, sic oportet fieri Quæstiones, quæ figuraliter sunt solutæ: & sicut per sedecim Modos generales & per triginta specialties quis potest habere artem, & scire alios modos, sic per quæstiones & solutiones, quæ præcedunt istas, & per istas potest quis habere artem & scire solvere alias quæstiones.

1. *Quæstio.* Utrum A. sit, vel non?

Solutio. [F. G. T. V. X. Y. Z.] [E. A. V. Y.] [I. V. Z.]. Oportet F. G. recipere significations ipsorum T. V. X. Y. Z., ut ipsis F. G. secunda & tertia camera designentur, & quæ, scilicet vel affirmatio, vel negatio melius conveniat cum esse & majoritate, vel cum privatione & minoritate; & si ideo, quia A. est, melius conveniat cum esse & majoritate, significatur, quòd A. est; cum esse & majoritas convenient & concordent, & privatio & minoritas.

2. *Quæstio.* Quid sit A.?

Solutio. [F. G. T. V. X. Y. Z.] [E. N.] [I. E.] [N. A.]. F. movetur per T. V. X. Y. Z., ut G. intelligat illud, quod est in A.; & G. intelligit, quòd F. non recolit, eò quòd A. est majus, quam F.: ideo F. recolit octavum modum; & E. habet D. ipsi M., quòd diligit hoc in A., ad quod B. C. non possunt attinere; & H. odit, quòd E. sit æquale ipsi A.

3. *Quæstio.* Utrum sit unum solum A., vel plura?

Solutio. [F. T.] [G. A.] [E. A.]. F. movetur per T., ut G. intelligat, utrum sint plures Dii, vel unus solus; & G. intelligit, quòd intellexit, A. esse, prout in aliis quæstionibus est probatum: unde C. intelligit, quòd A. non possit esse objectum ipsi E., si essent plures Dii; & quia illud, quod intellexit, oportet esse de necessitate, ob hoc G. intelligit, unum solum A. de necessitate esse.

4. *Quæstio.* Utrum A. sit bonum, vel malum, vel utrum sit bonum & malum simul?

Solutio. [Terra, Ignis, Aër.] [Aqua, Ignis, Aër.]. Ignis convenit in prima camera cum majoritate & cum esse; quia calcificat aërem, & quia à terra recipit siccitatem; & in secunda camera convenit cum minoritate & privatione; quia aqua recipit humiditatem, & frigefacit aërem calefactum, & frigefacit terram, ex qua ignis recipit siccitatem: unde F. recolit, quòd bonum, majoritas, simplex & esse convenient, & similiter malum, minoritas, compositum & privatio: unde propter hoc G. intelligit, quòd ignis in superiori camera appetat simplicitatem materiarum, formæ & conjunctionis.

5. *Quæstio.* Utrum in A. sit Trinitas Personarum, vel non?

Solutio. [E. I. N.] [Ignis] [Aër] [Aqua] [Terra]. Si Trinitas Personarum sit in A., prima camera convenit cum majoritate; & si non sit, convenit cum minoritate: & quia majoritas convenit cum esse, & minoritas cum

cum privatione, oportet, quod prima camera det maiorem significationem in se de hoc, quod est, quam de hoc, quod non est: & ignis & aliæ cameræ significant perfectiōnem, eò quod moventur ad inquirendum simplicem conjunctionem unientem corpus simplex elementatum, & tres simplices naturas, quæ sunt materia, forma & conjunctio.

6. *Quæstio.* Quare dicitur Pater & Filius & Spiritus Sanctus?

Solutio. [B.C.D.A.] [F.G.A.H.Z.] [K.L.Z.M.A.] [Magnitudo, Perfectio] [Majoritas, Concordantia] [Ignis] [Aér] [Aqua] [Terra]. Major concordantia, quæ sit in E., est, quando B. generat C., & D. procedit ex B. C., quando A. est objectum ipsius E.; & major concordantia, quæ sit in I., est, quando F. generat G., quod sit in A., & H. procedit ex F. G., quando Z. est objectum ipsi I.; & majus mirabile, quod sit in N., est, quando K. generat L., quando obli-viscitur Z., & M. extra K. L. diligit ipsum A.: unde significatio istarum trium camerarum format solutionem per nonum modum; quoniam, si in E. I. N. est major concordantia per A. in generando & recipiendo generationem & processionem, quanto majorem convenientiam & concordiam oportet esse in A. propter suū ipsiusmet Generationem & Procesionem; cùm sit in A. camera [Magnitudinis & Perfectionis]: & idem sequitur de quatuor cameris ipsius T.; quia ignis in superiori linea desiderat, quod forma generetur ex materia, & quod in ea sit simplex conjunctio, quæ est possibilis in futuro tempore, ad quam moventur omnia elementa; quia est major concordantia, quæ sit in natura elementalium.

7. *Quæstio.* Utrum sit Incarnatio, vel non?

Solutio. [E.A.V.Y.] [I.V.Z.] [N.A. V.Y.Z.] [Esse, Perfectio]. Si Incarnatio sit, E. I. N. habent inde perfectius esse, & conve-niunt melius simul ad sumendum objectum, quam aliter convenienter; & nisi A. ordinasset, quod esset Incarnatio, conveniret cum minoritate secundum nonum modum; hoc autem est impossibile.

8. *Quæstio.* Quænam trium Personarum assumpsit humanam carnem?

Solutio. [F.G.T.] [Ignis, Medium, Calor] [E.A.] [Majoritas, Concordantia]. F.G. moventur per T. inquirentia motum ignis & caloris, igne generante calorem na-turalem, ut querat conjunctionem, quæ sit

medium, per quod idem calor est forma ge-nerata ex materia in vegetabili, vel animali: & propter hoc significatur, quod Persona Fi-lii assumpsit humanam carnem, ut humani-tas, quam assumpsit, ipsi E. esset forma, pro-pter quam A. & suæ cameræ essent objecta ipsi E.: & quia humana natura à creatione habet naturam recipiendi generationem, & Filius habet naturam generandi (id est, ut generetur infinitè), ideo est major conveni-entia & concordantia secundum nonum modum, & prout F. jam recoluit in aliis quæstionibus, quod Filius assumpsit humanam car-nem, quam aliqua aliarum Personarum.

9. *Quæstio.* Quare tres Personæ non as-sumpserunt humanam carnem?

Solutio. [F.G.T.] [Majoritas, Diffe-rentia, Concordantia] [E.A.]. F.G. mo-ventur per T. ad inquirendum significatio-nem, per quam solvatur quæstio: unde tri-angulus croceus & viridis significant ipsis F. G., quod multò melius significatur differen-tia in Personis ipsius A., quando una sola ipsa-rum assumpsit humanam carnem, quam si omnes tres simul illam assumpsissent; & per majorem differentiam significatur major con-cordantia, quam tres Personæ habent in A.; & quia E. habet B. C. D. in majori diffe-rentia & concordantia in A. secundum nonum modum, ideo oportuit unam Personam solummodo incarnari.

10. *Quæstio.* Utrum panis hostiæ conse-cratae efficiatur verum Corpus CHRISTI, vel non?

Solutio. [N.E.I.] [Concordantia] [Majoritas] [Contrarietas] [Esse, Perfectio]. N. affirmans, quod panis hostiæ ritè à pres-bytero consecratæ efficiatur verum Corpus Christi, affirmat majorem possibilitatem & veritatem in A. & suis cameris, quam N. hæc negans; & E. sumit melius majoritatem in B. C. D. causâ ipsius N. affirmantis, quam causâ ipsius N. negantis; & I. habet majora F. G. H. contra ipsum Z., & est magis contra-rium sensualitati propter affirmationem, quam propter negationem: unde N. I. E. habent majorem concordantiam ad capien-dum objectum propter affirmationem in in-tellectualitate, quam propter negationem: & quia secunda, tertia & quinta camera con-cordant cum affirmatione, & quarta est ipsi contraria cum sensualitate tantum, ideo secundum nonum modum oportet, quod affir-matio sit in Y., & negatio in Z., prout F. recolit, & recoluit in aliis quæstionibus, in quibus

quibus recoluit, quòd majoritas convenit cum esse & perfectione.

11. *Quæstio.* Utrum in A. sint Virtutes, vel non?

Solutio. [F. G. T. V. X. Y. Z.] [E. V. Y.] [I. V. Z.] [E. F. G. M. A.]. Ut G. intelligat, quòd in A. est bonitas, magnitudo, æternitas, & sic de aliis cameris, F. recolit T. V. X. Y. Z., & ideo G. intelligit, quòd F. recolit diversas cameras in figura ipsius A. necessariis rationibus, & F. recolit *nonum modum*; & G. intelligit, quòd si E. habet B. C. D. in V. Y., & I. habet F. G. H. in V. Z., & E. habet B. C. D., & I. habet F. G., & N. habet M. in A., quanto magis convenit, in A. esse virtutes, (attamen G. intelligit, quòd virtutes ipsius A. sint valde diversæ à septem virtutibus ipsius V.; quia A. & majoritas convenient, & S. & minoritas) & nisi in A. essent virtutes, non esset mundus, nec secunda figura ipsius T. moveretur ad inquirendum perfectionem, quam inquit.

12. *Quæstio.* Utrum Camerae ipsius A. sint idem in A., vel utrum in essentia ipsius A. sint diversæ?

Solutio. [F. G. T.] [E., Magnitudo, Perfectio]. F. G. moventur per secundam figuram ipsius T., in qua ignis est diversus secundùm differentiam camerarum, sed non secundùm materiam igneām: unde F. recolit, quòd camerae ipsius A. sunt diversæ secundùm creaturas, sed nequaquam secundùm naturam divinam; quia aliter sequeretur, quòd unitas ipsius A. esset plus, quam in Trinitate, & non esset in eo major concordantia, quæ est in uno & tribus, nec camera magnitudinis & perfectionis posset esse objectum ipsi E.; hoc autem est impossibile.

13. *Quæstio.* Utrum quis possit salvari, in quacunque credulitate existat, vel non?

Solutio. [F. G. T.] [E., Veritas, Perfectio] [M. A. Y. Z.]. F. G. moventur per triangulum viridem & croceum, & ideo secunda camera est objectum ipsi E., si M., quod A. Y. habet pro objecto, salvatur; quæ camera non posset esse objectum ipsi E., si M., cui Y. est objectum odibile, & Z. diligibile, salvaretur; nec Y. conveniret cum majoritate, nec Z. cum minoritate; hoc autem est impossibile; quoniam, si esset possibile, A. & minoritas ad invicem convenirent.

14. *Quæstio.* Utrum sit peccatum originale, & si sit, utrum sit generale, vel non?

Solutio. [F. G. T.] [E. A.] [Perfectio, R. Lulli Oper. Tom. I. Ars Comp. Inv. Verit.

Justitia] [Perfectio, Largitas]. F. G. moventur per T., in quo inveniunt significaciones, cum quibus solvit quæstio, qualiter E. sumit A. & suas cameras pro objecto; quia ignis & alia elementa, eò quòd moventur ad inquirendum suam perfectionem, in quacunque linea sint, significant, quòd illam perdiderunt propter culpam, quæ significatur esse generalis, & in tempore præterito; & F. recolit, quòd poena in homine justo secundùm motum naturalem est ita magna, sicut in injusto; & per justitiam & injustitiam significatur peccatum originale; & G. intelligit æqualitatem inter tertiam & quartam cameram, quam non intelligeret, nisi esset peccatum originale; quia justitia non fuisset usæ generalitate in humana specie, sicut largitas fuit usæ in gratia, quam fecit primis parentibus, quæ fuit generalis per creationem totius humanæ speciei.

15. *Quæstio.* Quid sit peccatum actuale, & quid potentiale?

Solutio. [E. V. Z.] [I. A. V. Y.] [M. A. V. Y. Z.]. Peccatum actuale significatur in qualibet trium camerarum; quia omnes tres simul convenient cum minoritate & privatione; peccatum verò potentiale est in figura prædictæ contraria, quando figura, quæ convenient cum majoritate & esse, non est in privatione: unde peccatum actuale, vel etiam potentiale est in speciali secundùm relationem originalis, quod est generale.

16. *Quæstio.* Quid sit peccatum veniale?

Solutio. [F. G. A. T. V. X. Y. Z.] [E. I. N. R. A. T. V. X. Y. Z.] [E. V. Z.] [I. A. V. Y.] [M. Z.]. Quando F. G. moventur per primam cameram casu fortuito absque causa, & formant secundam cameram, in qua S. casu fortuito absque causa movet suas species in A. T. V. X. Y. Z. taliter, quòd tertia, quarta & quinta camera sunt plus in actu, quam in potentia, tunc est peccatum veniale, quod dicitur de potentia in actu, ut formetur in actualitate peccatum mortale, cui peccatum veniale præparat viam, quòd de potentia veniat ad actu.

17. *Quæstio.* Utrum Peccatum sit aliquid, aut nihil?

Solutio. [E. V. Z.] [I. A. V. Y.] [K. L. A. M. Z.]. Hæc figura significat culpam; quia, nisi significaret culpam, figura isti contraria non significaret meritum; & nisi culpa & meritum essent, A. in creaturis perfectâ justitiâ & misericordiâ minimè uteretur: & quia prædicta figura est contraria finali cau-

se, quare E. I. N. sunt, peccatum est contrarium huic, quod est in esse, & convenit cum eo, quod est in privatione; & ideo dicitur, quod peccatum nihil est, licet sit culpa in figura; & si peccatum esset in esse, conveniret cum eo, quod concordat & convenit cum esse & perfectione, & contrariatur esse & deficiere; hoc autem est impossibile.

18. *Quæstio.* Utrum A. consenserit peccato Prothoplasti, vel non?

Solutio. [F.G.T.] [Perfectio] [Sapiencia] [Justitia] [Potestas] [Amor] [E. A. V. Y.] [N. A.]. Solutio hujus quæstionis habetur per istam figuram, & per *decimum sextum modum*, quando F. G. moventur taliter per cameras, quod A.V.Y. sint objecta ipsi E.: quia sicut per primam figuram *decimi sexti modi* N. credit, quod perfecta sapientia significet, quod A. consenserit peccato Prothoplasti; sic perfecta justitia significat ipsi E., quod A. non consenserit prædicto peccato; & quia E. recipit significationem perfectæ sapientiæ, quæ sciebat peccatum, & N. credit, quod consenserit peccato, ideo E. est majus in recipiendo significationes justitiæ & potestatis & amoris perfecti, quam in recipiendo tantum perfectionem sapientiæ; & ideo E. concordat cum Y., & N. cum Z.; quia aliter A.V.Y. non possent esse objecta ipsi E. in quarta figura *decimi sexti modi*.

19. *Quæstio.* Utrum DEUS potuerit creare bonum ita, quod peccatum vel malum non esset?

Solutio. [F. G. A. T. V. X. Y. Z.] [E. A. V. Y.] [I. V. Z.] [M. A. V. Y. Z.]. Per *nonum modum* & hanc figuram habetur solutio hujus quæstionis; quia F. recolit, quod, quando A. creavit mundum, non creavit peccatum, nec malum; quia nisi potuisset creasse & fecisse bonum absque malo, non posset esse secunda camera, & esset tertia & quarta melior, quam A.; & quia peccatum & malum est, ideo E. sumit melius pro objecto A. & suas cameras & V. lividum & Y.; & nisi I. esset in tertia camera, sua privatio esset mala; & hoc idem sequeretur de quarta camera: & si C. G. cognoscerent bonum absque malo, essent æqualia ipsi A., cujus scientiæ malum non est causa vel occasio cognoscendi bonum.

20. *Quæstio.* Utrum Dæmones peccaverint, vel non?

Solutio. [F. G. A. T.] [E. A. V. Y.] [I. V. Z.]. Si Dæmones paterentur pœnam absque culpa, A. non esset objectum ipsi E. in

suis cameris, nec E. posset tam bene sumere pro objecto, ut sumit, ipsa V. Y. nec I. ipsa V. Z.: & nisi A. dedisset libertatem Angelis post eorum creationem, non potuissent acquirere meritum; & nisi dæmones peccassent, A. non fuisset tam perfectum objectum ipsis Angelis, sicut est. Unde F. per *nonum modum* recolit, quod maligni angeli peccaverint, & G. intelligit melius A. & suas cameras, quia ipsi peccaverunt; & secunda & tertia camera melius concordant cum majoritate.

21. *Quæstio.* Utrum Mundus sit ab æterno?

Solutio. [F. G. A. T.] [E. A. V. Y.] [I. V. Z.] [M. A.]. F. recolit, quod recoluerit A. & suas cameras in multis locis hujus Artis; & ideo G. intelligit, quod, si mundus esset ab æterno, F. non potuisset recoluisse A., nec suas cameras; quia mundus esset æqualis in æternitate ipsi A.; quod A. non esset dignum habere suas cameras, si mundus esset ei æqualis in æternitate; & nisi mundus habuisset principium, secunda, tertia & quarta camera non concordarent tam bene cum esse & majoritate, sicut nunc, quando principium inest mundo; & cameræ contrariæ prædictis concordarent cum esse & majoritate; hoc autem est impossibile; propter quam impossibilitatem G. intelligit principium mundi.

22. *Quæstio.* Utrum ordinalis motus, vel tempus, vel motus intellectualis habeat principium?

Solutio. [F. G.] [A.] [T.] [S.]. F. recolit, se recoluisse per significationes ipsius A. & suarum camerarum significationes, quibus G. potuit intelligere, quod mundus principium habuerit, cuius partes sunt tempus, primordialis materia & motus sensualis & intellectualis, & F. recolit similiter, quod ignis in T. desiderat perfectionem, ad quam movetur ordinalis motus; quam perfectionem haberet, si mundus esset ab æterno; quia privatio perfectionis non potest esse in re, quæ est sine principio: & si motus habet principium, oportet necessariò, quod tempus habeat principium; quia sine motu tempus non haberet primum nec ultimum in motu; & sine primo & ultimo tempus non esset; cum tempus semper sequatur motum, & motus sequatur primum & ultimum: & nisi motus intellectualis principium habuisset, S. haberet in hoc mundo plenam satietatem, ita, quod non moveret se ad inquirendam perfectiōnem

nem ipsius E.; hoc autem est impossibile.

23. *Quæstio.* Utrum ordinalis motus sit actualiter, vel potentialiter infinitus?

Solutio. [F.G.T.] [A.E.]. F. recolit, & G. intelligit, quod motus ordinalis est finitus in loco actualiter & potentialiter in secunda figura ipsius T.; & hujus finitudo significat finem temporis & motus: quia, si motus ordinalis esset potentialiter infinitus, ignis infinitè se moveret ad perfectionem, & eadem infinitè careret, & esset in infinito defectu; hoc autem est impossibile, videlicet quod infinitus defectus moveatur ad perfectionem privatam, quam perfectionem sit impossibile in actum devenire: si autem motus ordinalis esset actualiter infinitus, & si ignis perveniret ad hoc, ad quod movetur, potestas ipsius A. esset finita; quia taliter A. non posset esse objectum ipsi E. cum suis cameris, & E. posset plus recipere, quam A. significare de sua perfectione, & potentia concordaret melius cum perfectione, quam A. & quam actus; hoc autem est impossibile.

24. *Quæstio.* Utrum ordinalis motus habebit finem?

Solutio. [F.G.T.] [E.A.V.Y.]. F. recolit, quod, si motus ordinalis non haberet finem, conveniret, quod secunda figura ipsius T. extenderetur per motum ordinalem infinitè in locum infinitum, si A. resuscitaret generata & corrupta corpora hominum; hoc autem est impossibile, quod ordinalis materia moveatur ad locum infinitum; quia, si moveretur, transcederet infinitè firmamentum, & esset æqualis ipsi A.; & hoc est impossibile; quia, si esset possibile, A. V. Y. non possent esse objecta ipsi E.: & nisi A. resuscitaret corpora hominum mortuorum, non esset cum suis cameris objectum ipsi E., ideo G. intelligit, quod ordinalis motus habeat finem.

25. *Quæstio.* Ob quam causam movetur ordinalis materia in vegetationem & in corpora elementata?

Solutio. [F.G.T.] [E.A.]. F. recolit, quod ignis & calor desiderant simplicem conjunctionem, ad quam moventur per totam secundam figuram ipsius T. generando & corrumpendo formas elementatas: unde E. sumit pro objecto A. & suas cameras; quia B. recolit, quod per totum tempus movebitur ordinalis materia circa generationem & corruptionem, quoque ignis & calor & alia elementa consecuta fuerint perfectio-

nem, ad quam consequendam moventur, quam consequentur in corporibus elementatis glorificatis & resuscitatis, absque quibus E. non posset sumere perfectum objectum in A., nec in suis cameris.

26. *Quæstio.* Utrum sit corpus vel corpora infinita in quantitate?

Solutio. [F.G.T.] [E.A.]. F. recolit, quod huic solutioni conveniat figura similis suprà dictæ; quia G. intelligit, quod per similes figuræ possunt solvi in ista Arte diverse questiones: unde, si essent corpora infinita, F. recoleret, quod alia essent in aliis finita secundum sex terminos universales; & sequetur, quod finitas & infinitas essent idem; sed hoc est impossibile: & si esset corpus infinitum, oporteret necessariò, quod esset compositum ex materia, forma & coniunctione, quæ tria non possunt esse sine situ & habitu formæ circularis & triangularis vel quadrangularis, vel tot figuratum, quæ pervenirent ad circularem figuram; & quamlibetistarum figurarum oporteret necessariò esse finitam; quia sine fine non possent habere situm, nec habitum, nec A. posset esse objectum cum suis cameris ipsi E.: ideo G. intelligit, omne corpus esse necessariò finitum.

27. *Quæstio.* Utrum aliud Sæculum vel Resurrectio sit futura?

Solutio. [E.V.Z.] [I.A.V.Y.] [E.A.V.Y.] [I.V.Z.]. F. recolit nonum modum, & G. intelligit, quod si duæ primæ cameræ, quæ convenient eum minoritate & cum privatione & defectu, sunt in esse, quanto magis convenit; quod sint duæ ultimæ cameræ, quæ sunt contrariae primis; quia, nisi esset aliud Sæculum, A. nihil esset, & nisi esset Resurrectio, A. non esset objectum cum suis cameris ipsi E., nec I. tam bene conveniret cum majoritate in quarta camera, ut nunc: & quia majoritas concordat cum esse, & minoritas eum privatione, oportet necessariò, quod hoc, propter quod I. est majus, sit in esse.

28. *Quæstio.* Utrum A. sit essentialiter ubique?

Solutio. [F.G.T.A.] [E. perfecta Magnitudo] [N.A.]. F. recolit octavum modum, per quem solvit hæc quæstio; & G. intelligit, qualiter per primam figuram decimi sexti modi N. credit, quod A. non sit essentialiter in loco, quem lapis occupat; & secunda figura decimi sexti modi significat per secundam figuram, quod A. est essentialiter ubique;

que; & camera perfectæ magnitudinis est objectum ipsi E., quando E. se adjuvat cum octavo modo, & transit ad quartam figuram decimi sexti modi.

29. *Questio.* Quid sit Anima in se?

Solutio. [E.] [Ignis, Aér, Aqua, Terra] [Esse, Perfectio] [Majoritas, Minoritas]. In eo, quod elementa moventur ad perfectum esse, significatur, quod adhuc erunt majora in nobilitate, quam nunc sunt; & E. est minus, quando nescit in hoc mundo id, quid est Anima, & erit majus in perfecto esse tunc, quando hoc sciet; & ideo E. movetur ad perfectum esse, & est in hoc mundo in octavo modo.

30. *Questio.* Utrum Incarnatio JESU Christi fuit de necessitate?

Solutio. [F.G.A.T.] [E.A.V.Y.] [I.V.Z.] [M.A.V.Y.]. F. movetur per A.T. & suas cameras, ut G. intelligat in suis cameris, quod A. non haberet perfectionem in suis cameris, si aliquid faceret, vel crearet, quod ipsi esset de necessitate: ideo F. memorat nonum modum, per quem G. intelligit, quod Incarnatio fuerit necessaria ipsis E. I. M. secundum prædictas cameras; quia, nisi esset Incarnatio, non potuissent tam bene, ut nunc, sumere objectum, nec possent tanta bene concordare cum majoritate nec cum camera [Esse & Perfectio], ut nunc concordant, quando Persona Filii assumpsit humanam carnem ex utero beatæ gloriose Virginis.

31. *Questio.* Quâ intentione vel causâ DEUS creavit mundum?

Solutio. [F.G.A.T.] [B.C.D.A.] [B.C.D.E.]. F. movetur per cameras ipsorum A.T., ut eorum significationibus G. intelligat, quod A. & majoritas concordant, & E. & minoritas: unde secundum primum & nonum modum prima intentio convenit cum secunda camera, & secunda intentio cum tertia; quia majus est E. in habendo B.C.D. in A. in gloria, quam sit gloria, cui E. est subjectum & objectum; quia secundum triangulum rubeum & croceum majus est A., quod sit objectum ipsi E., quam sit E., quod sit subjectum vel objectum suæ gloriæ ipsis B.C.D.: & nisi hoc ita esset, sequeretur, quod E. esset majus, quam A.; vel quod esset ipsi æquale; & hoc est impossibile.

32. *Questio.* Quid faciebat A., & ubi erat, antequam mundus esset?

Solutio. [F.G.A.T.X.] [E.A.]. F. movetur per cameras ipsorum A.T.X., quorum

significationibus G. intelligit, quod, antequam mundus esset, & nunc, quando est, A. fruitur suis cameris secundum cameram esse & perfectionis; & quia DEUS est infinitus, prout F. recoluit in figura ipsius A., ideo G. intelligit, quod A., antequam mundus esset, & nunc, quando est, est in se; ideo G. intelligit, quod, si in A. cecidisset accidens propter creationem mundi, A. pateretur in se defecatum in essendo objectum ipsi E. secundum suas cameras; quod est impossibile; quia, si esset possibile, E. fuisset majus ad recipientum significationes esse & perfectionis, quam A. ad significandum suam perfectionem; hoc autem est impossibile.

33. *Questio.* L. dicit ipsi K., quod in A. cadit accidens, eò quod non crebat, nec judicabat aliquid, & sic de aliis, antequam mundus esset, & nunc, quando mundus est, utitur his, quibus prius minimè utebatur?

Solutio. [F.G.A.T.] [E.A.] [I.Z.]. F. recolit, se recoluisse in figura ipsius A. & quæstionibus prædictis, quod nullum accidens cadit in A., & quod suæ virtutes sunt unum & idem; ideo G. intelligit decimum sextum modum, & qualiter N. format quæstionem per primam figuram; & E. solvit illam in quarta, quando movetur per cameras ipsius A.; & I. odit ipsum Z., quod generatur ab ipso N. in prima figura: unde F. recolit, quod Sol uititur suo splendore, licet homo cæcus non possit videre lumen; & ob hoc G. intelligit, quod A., antequam mundus esset, suis cameris utebatur, licet, antequam mundus esset, non essent creaturæ, quæ sufficierent ad recipientum illud, quo A. potest uti sive principio & sive fine; & nisi hoc esset, A. non sufficeret, quod esset objectum ipsi E. in suis cameris; hoc verò est impossibile, quia aliter A. non esset hoc, quod est.

34. *Questio.* M. volente se alterare in D., L. petit ab ipso C., quare A. non creavit citius mundum; vel quare non creavit ipsum majorem, vel meliorem; vel quare non creavit plures mundos?

Solutio. [M.D.L.C.][F.G.T.][E.A.]. F. movetur per cameras ipsius T. & recolit nonum modum, quo G. intelligit, quod, prout A. creavit mundum, E. habet possibilitatem, quod A. sit objectum in suis cameris B.C.D.; quia mundus recepit perfectam formam in quantitate & in tempore: quare, si mundus haberet aliam perfectiorem quantitatem, A. concordaret cum minoritate, eò quod non creasset majorem & meliorem quantitatem atque

atque formam; & camerae ipsius A. non possent esse objectum perfectum ipsi E.; hoc autem est impossibile.

35. *Quæstio.* Utrum bonum, vel malum sit in majori quantitate?

Solutio. [F. G. A. T. V. X. Y. Z.] [E. A. V. Y.] [I. V. Z.] [M. A. V. Y.]. F. G. moventur per omnes cameras hujus figuræ; ideo F. recolit, quod in A. sit majus bonum, quam sit omne bonum, vel malum, quod est in omnibus creaturis; & majus est bonum in uno solo homine, in quo sint secunda, tertia & quarta camera, quam sit omne bonum, quod est in vegetabilibus, in brutis animalibus & metallis, & quam sit omne malum, quod est in rationalibus: & hoc intelligit G.; quia bonum, quod concordat cum esse, est primâ intentione, & malum, quod convenit cum privatione, est secundâ intentione.

36. *Quæstio.* Utrum quis possit diligere illud, quod non recolitur, nec intelligitur?

Solutio. [F. G. A.] [E. A. M. A.]. F. recolit octavum & duodecimum modum, quibus significatur ipsi G. solutio hujus quæstionis; unde, si I. non utitur ipso H. in A., quando F. G. moventur casu fortuito per cameras ipsius A., sequitur, quod M. excedit E. in diligendo in A. illud, quod E. non sufficit recolere, vel intelligere in A.; & nisi hoc esset, sequeretur impossibile, quod M. esset in Y., vel in Z.; hoc autem nullatenus esse potest.

37. *Quæstio.* Utrum JESUS Christus fuerit in hoc mundo?

Solutio. [F. G. A. T.] [E. A. V. Y.] [I. V. Z.] [M. A. V. Y.]. F. G. moventur per cameras ipsorum A. & T.; unde F. recolit, quod, si Incarnatio esset in Z., & quod Christus esset adhuc venturus, secunda vel tertia vel quarta camera non convenienter cum suo subiecto tam bene, sicut nunc, quando Christus venit in hunc mundum; ideo G. intelligit per nonum modum, quod hoc, propter quod cameras sunt maiores, oportet esse in Y.; quia aliter A. esset in Z., & concordaret cum minoritate.

38. *Quæstio.* Utrum pœnæ gehennales habent finem?

Solutio. [E. V. Z.] [I. A. V. Y.] [M. A. V. Y.]. F. recolit, quod hæc figura significat damnationem; unde G. intelligit, quod, si propter pœnas infernales converteretur figura in figuram sibi contrariam, sequeretur, quod cameras converterentur sine libera voluntate, & quod pœnæ infernales essent major causa salvationis condemnatis, quam A.,

vel liberum arbitrium; sed hoc est impossibile; cum A. & liberum arbitrium concordent cum majoritate, quia sunt de prima intentione, & pœnæ gehennales concordent cum minoritate, quia sunt de secunda intentione.

39. *Quæstio.* Utrum peccator pœnitens in suprema hora mortis consequatur salvationem?

Solutio. [E. A. V. Y.] [I. V. Z.] [M. A. V. Y. Z.]. F. recolit, quod hæc figura significat salvationem; unde, si peccator habet in se istam figuram, & minimè salvatur, concordaret cum majoritate, & A. cum minoritate: sed G. intelligit, quod, si in suo obitu aliquem pœnitit suorum peccatorum, qui habet in se contrariam figuram isti, & L. credit, quod peccator sit in vera figura salvationis, C. intelligit, quod A. propter perfectam justitiam removet eum à possessione veræ figuræ; unde F. recolit, quod A. ponit peccatorem ante mortem suam ad condemnationem; quia ante suum obitum corporalem non vult in se habere istam figuram, & proponit, quod in fine suorum dierum habebit in se illam; & nisi illud esset, A. perfectâ Justitiâ minimè uteretur.

40. *Quæstio.* Utrum Prædestinatio & Liberum Arbitrium sint?

Solutio. [F. G. T. A. V. X. Y. Z.] [E. A.] [I. V. Z.] [M. A. V. Y.]. Oportet, quod F. G. moveantur tantum per primam cameram, & per decimum sextum modum, quo usque possint formari aliæ cameras hujus figuræ, quibus prædestinatio & liberum arbitrium designantur, & significantur esse in esse; & quod habeant æqualitatem: & absque tribus cameris supra dictis prædestinatio & liberum arbitrium non cernuntur ab ipsis F. G.

41. *Quænam trium Legum scientia licet Christianorum, Judæorum & Saracenorū prævaleat?*

Solutio. [F. G. A. T. V. X. Y. Z.] [E. A. V. Y.] [I. V. Z.] [M. A. V. Y. Z.]. F. G. oportet tantum moveri per primam cameram, & per tres Leges (ut sic loquar) quo usque percipient, per quam Legem tres cameras concordent cum majoritate, & per quam contrarie cameras concordent cum minoritate: unde illam Legem, quæ format tres cameras maiores & meliores, & format cameras illis contrarias minores & pejores, oportet necessariò per nonum modum esse meliorem & præalentem aliis; quia

aliter A. esset minus; quod est impossibile.

42. *Questio.* Quænam trium Legum significet ipsi E. Paradisum majorem, & ipsi I. Infernum pejorem?

Solutio. [F.G.A.T.V.X.Y.Z.] [E.A.V.Y.] [I.V.Z.]. Oportet F.G. moveri tam diu per primam cameram & per tres Leges, donec recipient significationes, quibus duæ cameræ significantur esse maiores & meliores; quia in majori & meliori quantitate illarum significatur major & melior gloria Paradisi, & major & pejor pœna Inferni.

43. *Questio.* Quæ & qualis sit operatio ipsius A.?

Solutio. [F.G.A.T.V.X.Y.Z.] [E.A.V.Y.] [I.V.Z.] [M.A.V.Y.Z.]. F.G. oportet tamdiu moveri per primam cameram, quo usque recipient significationes significantes & ostendentes causas seu occasiones, quibus formantur aliæ cameræ hujus figuræ, ita, quòd una camera cum alia conveniat & concordet; quoniam illa opera, quibus formantur secunda, tertia & quarta camera, oportet esse ipsius A.; quia aliter sequeretur, quòd A., minoritas & defectus concordarent; hoc autem est impossibile.

44. *Questio.* Quæ tentatio sit angelica, & quæ diabolica?

Solutio. [F.G.] [E.A.V.Y.] [I.V.Z.] [M.A.V.Y.Z.] [E.V.Z.] [I.A.V.Y.] [M.A.V.Y.Z.]. F.G. oportet moveri per tres cameras concordantes cum majoritate & perfectione; oportet etiam ipsa moveri per alias tres posteriores concordantes cum minoritate & defectu: unde illa tentatio, quæ movet tres primas cameras de potentia ad actum, est angelica, & quæ movet tres posteriores cameras de potentia ad actum, est diabolica; & oportet, quòd, cuicunque temptationi S. consentiar, sumat habitum camerarum concordantium cum tentatione.

45. *Questio.* Quæ sit ars, quâ homo cognoscit virtutes & vitia?

Solutio. [F.G.A.T.V.X.Y.Z.] [E.A.V.Y.] [I.V.Z.] [M.A.V.Y.Z.]. Cùm F.G. moventur tam diu per primam cameram, donec percipient alias cameras & contrarias illis, & ponunt triangulum viridem, rubeum & croceum mixtum in cameris taliter, quòd formentur tres cameræ hujus figuræ, tunc cognoscitur, utrùm illud, quod quis agit, sit virtus, vel vitium.

46. *Questio.* Quâ arte cognoscit homo

differentiam inter virtutem & virtutem, vitium & vitium?

Solutio. [F.G.T.V.] [E.A.V.Y.] [I.V.Z.]. Oportet, quòd F.G. moveantur per T.V., & quòd moveant ipsum T. per V., prout convenient formationi secundæ & tertiae cameræ; quia per cameras illis contrarias velatur differentia ipsis G.C.

47. *Questio.* Quæ virtus est major, quâ alia, & quod vitium majus, quâ aliud?

Solutio. [S.E.I.N.R.T.] [E.A.V.Y.] [I.V.Z.] [M.A.V.Y.Z.]. Solutio hujus quæstionis habetur, quando S. movetur in T. cum suis speciebus & individuis illarum, & mittit triangulum croceum per suas species & per objecta, quæ capit, quando format virtutes & vitia; & illam virtutem, quâ melius formantur secunda, tertia & quarta camera hujus figuræ, oportet esse majorem & meliorem, quâ aliam; & vitium, quod est magis contrarium tribus suprà dictis cambris, est majus & pejus, quâ aliud.

48. *Questio.* Quod sit majus, V. lividum, aut V. rubeum?

Solutio. [F.G.A.T.V.X.Y.Z.] [E.A.E.Z.] [I.A.I.Z.] [M.A.M.Y.]. Solutio hujus quæstionis habetur, quando F.G. moventur per primam cameram tam diu, donec F. recolat, & G. intelligat illud, quod aliæ cameræ significant & ostendunt; quia in secunda camera significatur, quòd major virtus est in primo E., & minus vitium in secundo E.; & majus est vitium, & minor est virtus, si A. mutetur, & ponatur in loco, ubi est Z., & Z. in loco, ubi est A.: & idem sequitur de majoritate, quæ formatur in tertia & quarta camera, prout majoritas & minoritas ingrediuntur objecta.

49. *Questio.* Utrum damnati, qui sunt in inferno, velint esse, vel non esse?

Solutio. [B.C.D.] [Esse, Privatio] [F.G.H.]. Ad solvendam hanc quæstionem oportet, quòd E.I. sumant simul pro objecto secundam cameram; & sicut primordialis materia componitur ex contrariis, sic E.I. in secunda camera componantur: unde E. habet ipsum D. ad esse in prima intentione, & ad privationem in secunda propter pœnam, quam patitur; & I. habet ipsum H. ad esse & ad privationem; ad esse ideo, quia D. diligit privationem; ad privationem ideo, quia D. diligit esse: unde damnavi diligunt esse, quantum ad primam intentionem, & odiunt esse propter pœnam, quam patiuntur; & ideo est eorum figura in I., quod

quod comprehendit ipsum E. in quantitate; quia aliter individua ipsorum E. & I. pœnas minimè sustinerent.

50. *Quæstio.* Quis Ordo sit melior, an Religionis, an Matrimonii?

Solutio. [F. G. A. T. V. X. Y. Z.] [E. A. V. Y.] [I. V. Z.]. Oportet F. G. moveri tam diu per primam cameram, quo usque percipient, quid est illud, quod est magis propinquum causæ finali, quare sunt secunda & tertia camera: unde, quando F. G. receperunt significaciones in prima camera, F. recolit, quod matrimonium concordat cum generalitate, & Ordo Religiosorum cum specialitate; & ideo G. intelligit, quod quantum ad generalitatem matrimonium est melius, quam Ordo Religiosorum hominum; quia quantum ad Ordinem Religiosorum, Religio sequitur secundam & tertiam cameram, sicut tempus sequitur motum; & est melior, quam matrimonium, quod convenit cum materia, & Ordo Religiosorum cum forma.

51. *Quæstio.* Quæ sint licita, & quæ vetita?

Solutio. [F. G. A. T. V. X. Y. Z.] [E. A. V. Y.] [I. V. Z.] [M. A. V. Y. Z.]. Ad cognoscendum, quæ sint licita, & quæ vetita, oportet, quod F. G. moveantur per cameras literarum, quæ sunt in prima camera, & quod recipiant significaciones, quibus formantur vel destruuntur cameræ hujus figuræ; nam illa sunt licita, in quibus formantur secunda, tertia & quarta camera; & illa vetita, in quibus prædictæ cameræ privantur in S., & in ipso generantur cameræ contrariæ prædictis.

52. *Quæstio.* Quæ sint majoris necessitatis?

Solutio. [F. G.] [Deus, Creatura] [E. A. V. Y.] [I. A. V. Y.]. Ad cognoscendum ea, quæ sunt majoris necessitatis, oportet necessitatem intelligi circa duas species, quarum prima intelligitur secundum relationem majoritatis & minoritatis; sicut cameræ ipsius A. sunt majoris necessitatis, quam cameræ creaturarum; & secundum sextum modum & elementalem figuram in creaturis sunt cameræ, quæ sunt majoris necessitatis, quam aliæ. Secunda species est duplex, quarum prima est, quando cameræ habent æqualem necessitatem, sicut sunt tertia & quarta camera, quibus æqualiter est necessarium liberum arbitrium; quia aliter, postquam una esset in actu, non esset altera in potentia: secunda species est, quando quedam sunt ne-

cessaria, & alia non; sic homini est necessaria tertia camera, & non quarta.

53. *Quæstio.* Quid sit primus motus & secundus?

<i>Solutio.</i>	[E. A. V. Y.] [I. V. Z.] [M. A. V. Y. Z.]
	[Esse, Perfectio].
	[E. V. Z.] [I. A. V. Y.] [M. A. V. Y. Z.]
	[Privatio, Defectus].

F. recolit primum & secundum motum in Libro Contemplationis; unde G. intelligit, quod superioribus cameris significatur primus motus movens primas cameras ad ultimam cameram; secundus motus significatur in cameris inferioribus, quia movet primas cameras ad ultimam cameram: unde sicut generatio præcedit corruptionem, quia citius est generatio, quam corruptio, sic primus motus debet esse in cameris superioribus, quia concordat cum causa finali; & secundus motus debet esse in cameris inferioribus, quia contrariantur causæ finali.

54. *Quæstio.* Quibus cameris significantur melius causa sive occasio, & fortuna?

<i>Solutio.</i>	[B. C. D.] [F. G. H.]
	[K. L. M.] [O. P. Q.]
	[Ignis, Aqua] [Aër, Terra].

Cameræ superiores significant melius & fortius causam sive occasionem, quam mediæ; & mediæ significant melius fortunam, quam causam; & in cameris inferioribus secundum motum elementalis figuræ significatur causa sive occasio in prima intentione, & significatur fortuna in eo, quod sequitur per motum secundæ intentionis: sicut ignis, qui casu fortuito contrariatur suo contrario in aqua secundâ intentione, prout significatur in duodecimo modo.

55. *Quæstio.* Quæ sint opera naturalia?

Solutio. [F. G. A. T. V. X. Y. Z.] [E. A. V. Y.] [I. V. Z.]. Opera naturalia cognoscuntur, quando F. G. moventur per primam cameram, & per primum, tertium, quartum, quintum, sextum, duodecimum, decimum tertium & decimum sextum modum, & ponuntur in secundam figuram ipsius T., prout convenient formationi secundæ & tertiae cameræ hujus figuræ; & sicut per elementalem figuram inquirunt significaciones ipsius S. & motus suarum specierum & suorum individuorum, sic cum motu ipsius S. inquirunt motus camerarum figurae elementalis.

56. *Quæstio.* Quid sit fulgur?

Solutio. [F. G. T.] [E. A. V. Y.] [I. V. Z.] [E. I. N. R.]. Ad habendam cognitionem de fulgere, oportet F. G. moveri per figuram elemen-

elementalem secundum motum significatum in *secunda & tertia camera*; quia sicut E. movetur ad inquirendum majus in secunda camera, sic ignis & calor moventur ad inquirendum suum majus in simplici coniunctione; & sicut I. inquirit suum majus in tertia camera, sic ignis & calor inquirunt suum majus destruendo alia elementa, quando ignis propter maximam abundantiam appetitus movetur tam subito, quod alia elementa non sint parata, quod sint subiecta suo calori; & ideo formatur fulgur, quod movetur de superiori camera usque ad inferiorem, recuperando suas partes ab aliis elementis, *sicut E. I. N. ex R. privando suam figuram, & dissolvendo suam materiam, qualibet species recuperat ex R. suas cameras.*

57. *Quæstio. Quid sit tonitruum?*

Solutio. [E. E.] [I. I.] [N. N.] [R. R.] [E. I.] [E. N.] [E. R.] [I. N.] [I. R.] [N. R.]. Ad ostendendum, quid sit tonitruum, oportet, quod F. G. moveantur per istam figuram, & per triangulum viridem, rubeum & croceum, ut percipient in figura motum, quem tres predicti trianguli habent in *elementali figura*; quo motu tonitruum generatur, & hoc propter motum & impulsionem violentam ventorum & *sedecim camerarum figura aëris*: & iste talis motus & impulsio sunt *quadragesima duobus modis* in *elementali figura*, quorum *duodecim* sunt in longitudine, & *duodecim* in altitudine respectivè ad inferioritatem, & *octodecim* in angulis; quorum *octodecim tres* sunt aëris, & *duo ignis, duo aquæ, & tres terræ, & quatuor aëris & aquæ, & quatuor ignis & terræ*. Unde, quando iste talis motus est maximus, tunc cameræ moventur in tantum & tam diu aliæ contra alias, querendo suum locum & suam intentionem, quo usque aër facit tumultum, qui est tonitruum; & propter maximam impulsionem consumitur humiditas, & generantur calor & siccitas, ex quibus generatur fulgur, quod movetur secundum locum, ad quem impellitur, & fugit hujusmodi impulsionem: *unde hac figura est necessaria Theologo atque Physico.*

58. *Quæstio. Quomodo generatur ventus?*

Solutio. [F. G. T.]. [M.] [V.] [T.] [L.] [V.] [I.]. Oportet F. G. moveri per *elementalem figuram* ita, quod F. recolat, & G. intelligat illud, quod significatur per predictas figuras secundum triangulum viridem, rubeum & croceum, & hoc propter ponderositatem, quam fugit aër sub illa:

unde primæ tres cameræ sunt contiguæ cum superficie terræ, & situs ipsarum figurarum est grossa materia, quæ onerat aërem, qui non est tam grossæ materiæ; & tres posteriores cameræ sunt in aëre; & ideo sunt venti in summitate montium & in aëre frequenterius, & non in terra; & tertia & ultima camera sunt cameræ, in quibus incipiunt venti scilicet à linea, quæ movetur superius, & à linea stante recta in summitate & in inferioritate; & quilibet ventus habet contrarium motum alteri in longinquitate, vel in propinquitate.

59. *Quæstio. Quomodo generantur pluvia & nubes?*

Solutio. [F. G. T.] [E. A. V. Y.] [I. V. Z.] [E. I. N. R.]. Ad cognoscendum causam, quâ generantur pluvia & nubes, oportet, quod F. G. ingrediantur *secundam figuram ipsum T. & figuram aquæ*, & sumant significations camerarum, prout in hac figura significant secunda, tertia & quarta camera: quia sicut E. I. moventur ad suam majoritatem, sic ignis & aër in tertia & infima linea moventur ad suam majoritatem, quando aër ascensit ad secundam lineam, & ignis ad supremam; & quia aqua & terra, quæ sunt in suprema linea & in secunda, appetunt suum locum, moventur ad suam majoritatem, sicut E. I.; & ideo dissolvitur vapor, qui ascensit, & qui est compositus in nubibus: *& sicut E. I. N. recuperant suas partes ex R. privando ipsum, sic pluvia generatur, quando vapor & nubes dissolvuntur, & quodlibet elementum querit suum locum, & unum contrariatur alteri in suo loco.*

60. *Quæstio. Quomodo glacies & nix generantur?*

Solutio. [F. G. T. X.] [E. X.]. Oportet, quod F. G. ingrediantur *elementalem figuram in figura aquæ*, & postea in X. recipiant significations ostensas à secunda camera, quibus inquirunt in ipso T. nivem & glaciem secundum secundam cameram & *decimum sextum modum*: quia sicut E. plures accedit ad habendam cognitionem de prædestinatione per primam figuram, quam per secundam, sic aqua accedit in tantum ad suam simplicitatem, quando est in superiori linea, quod tunc generetur nix habens multò maiorem partem ex aqua, quam ex aliquo aliorum elementorum; & quia nix generatur in aëre, qui est humidus & calidus, & glacies in aqua, quæ est frigida & humida, ideo glacies est frigidior, quam nix; & aqua est pro-

propinquior suæ naturæ simplici in glacie, quam in nive: unde sicut fulgor generatur, eò quòd ignis accedit plus ad suam simplicitatem in eo, quam ad aliam spe-

ciem, sic aqua accedit plùs in glacie ad suam simplicitatem, quam ad aliam speciem. Et sic est finis istius Artis Compendiosæ.

De Regulis Artis Compendiosæ inveniendi veritatem, & primò.

De Figura S.

Sciendum est, quòd per S. intelligatur Anima Rationalis, cuius Species in hac Arte sunt E. I. N. R.; Individua autem sunt B. C. D. de E. prima specie, & F. G. H. de I. secunda specie, & K. L. M. de N. tertia specie, & O. P. Q. de R. quarta specie.

Prædictæ species sunt potentiae Animæ diversimodè accipientes objecta sub affirmatione, vel negatione, vel dubitatione in cæteris figuris, quæ sunt T. A. V. X. Y. Z. Finalis intentio ipsius S. in ista Arte sunt cameræ [E. T. A. V. X. Y.] [I. V. Z.] [M. A. V. Y.]

Secundum respectum unius speciei ad alteram species E. est propter primam intentionem, & I. N. R. propter secundam; & I. est propter primam, & N. R. propter secundam; & N. est propter primam, & R. propter secundam.

Sciendum est, quòd quælibet harum potentiarum Animæ, seu diversa consideratio potentiarum, quæ dicuntur species, utitur alterâ, seu movet illam in inquirendo; sed maximè E. movet cæteras; E. verò movetur causâ accipiendi objecta figurarum hujus Artis; I. movetur causâ serviendi ipsi E.: N. movetur, ut possit converti in E., vel I.: R. aliquando movetur componendo species E. I. N., aliquando eas dissolvendo.

Figuræ ipsius S. sunt *septem*; quia S. est figura circularis habens quatuor quadrangulos, quidant *quatuor figuræ*, quæ sunt E. I. N. R., præter *primam figuram*. Individua autem prædictarum figurarum constituunt *sextam figuram*: sed *septima figura* est composita de omnibus speciebus. *Ista septem figure significant modum, secundum quem prædictæ species accipiunt objecta in figuris de T. A. V. X. Y. Z.*

In principio, quando volo facere, vel scire quæstionem, pono S. in figura de A. Y. Z., vel in figura de A. T. V. X.; & deinde descendō ad individua de T. A. V. X., ut inveniam Y. Z., scilicet veritatem & falsitatem.

R. Lulli Oper. Tom. I. Ars Comp. Inv. Verit.

Quando S. habet complementum ad faciendum vel solvendum quæstionem, incipit cum E., vel cum I.; quando verò non habet complementum, incipit cum M., quod diligit Y., movendo F. G. per T. A. V. X.; & quando S. invenit Y. Z., componitur cum H., quod odit Z., ut D. diligit Y.

Principia magis necessaria ipsi S. sunt primò A., & postea T., & postea X., & ultimò V.; quia, secundum quod gradus superiores sunt majores, ita demonstrationes sunt magis necessaria. Figuræ agentes in hac Arte sunt S. T., patientes verò per modum objecti sunt A. V. X. Y. Z.

Moventur F. G. per cameras cæterarum figurarum absque H.; quia E. inquirit Y. cum F. G., & quia F. G. interdum moventur à fortuna.

Modi sedecim generales, & triginta speciales, & sexaginta quæstiones sunt in ista charta, ut S. per similes modos possit solvere alios modos & alias quæstiones. Cameræ verò, quæ sunt in quæstionibus & in modis, sunt compositiones specierum, vel individuorum, vel dictiōnum significantium solutionem quæstionis: primæ dictarum camerarum sunt *antecedentes*, posteriores sunt *consequentes*.

Quando tento disputantem vel mecum loquentem, quærendo, per quam speciem ipsius S. moveatur, hoc ideo fit, ut sciam, quæ species in ipso dominetur, & sciam eum mutare in aliam speciem, vel in eadem conservare. Si ille, qui objicit, incedit per I. Y., vel per E. Z., debeo concordare in alio objecto meum D. cum suo D. per A., vel per T., vel per X., vel per V.; & propter hanc concordantiam alterabo suum I. in E., & E. primum in I.

Modi ipsius S. accipiendi objecta sunt *duo*, scilicet interdum *grossomodo*, & interdum *subtili modo*.

C. accipit objectum *tripliciter*; *primò* simpliciter, *secundò* componendo unum cum altero, vel dissolvendo unum ab altero, *tertiò* accipiendo unum objectum ab altero.

F

De

42 D. Raym. Lulli Ars Compend. Inven. Verit. De Regulis Fig.T.
De Figura T.

TIn hac Arte est *Figura principiorum vel significationum*, & habet suas species, quæ sunt quinque trianguli contenti suâ figurâ circulari.

Triangulus lividus est de *Deo, creaturâ & operatione*, in quibus oportet quòd omnis quæstio vel solutio accipiat principium in aliqua vel in aliquibus speciebus angulorum ipsius trianguli.

Triangulus viridus significat, quòd omnis res est *differens, concordans, vel contrarians* secundùm species angulorum cum altera re; S. verò ex hoc triangulo accipit principia ad demonstrandum cæteros triangulos, vel ad demonstrandum cameras de T.A. V.X. secundùm differentiam, vel concordantiam, vel contrarietatem.

Triangulus rubeus significat sive est de *principio, medio & fine*, cum quo in suis angulis S. componit principium, medium & finem in aliis triangulis, vel in aliis figuris.

Triangulus croceus est de *majoritate, equalitate & minoritate*; cum quo triangulo S. in suis angulis mensurat suas species & species angulorum ipsius T. & cameras figuræ elementalis & aliarum figurarum ideo, ut majoritas possit attribui ipsi A., & ut S. possit in venire majus, quod est similius ipsi A., dando Y. ipsi E., & Z. ipsi I.

Triangulus niger est de *affirmatione, dubitatione & negatione* per cæteros triangulos de T. & per alias figuras, cum quo S. experitur seu tentat affirmando, dubitando, vel negando alios triangulos & alias figuras, ut sciat affirmare, vel negare per species angulorum ipsius trianguli nigri compositorum cum aliis triangulis & figuris.

Figura ipsius T. est *duplex: una* circularis composita de dictis triangulis; *alia* de quatuor figuris elementalibus. Figura elementalis significat in hac Arte operationem ipsorum A.T.V.X.Y.Z.; *quia, sicut elementa operantur naturaliter, ita S. per simile in illis accipit demonstrationem in figuris istius Artis*, loquendo metaphoricè cum illo, qui objicit, ut in illo simili convenienter possim habere meum propositum de ipso in cæteris figuris.

Quatuor gradus sunt in qualibet figura elementalis figuræ, ita, quòd in figura ignis in inferiori linea est primus gradus, in sequenti secundus, & sic deinceps: & idem est in aliis figuris secundùm qualitatem eis competentem; quando autem fit æqualitas sive

concordantia in dictis gradibus, calor ignis in tertio gradu correspondet humiditati aëris in quarto gradu, & hoc propter nobilitatem ignis; & idem est de frigiditate aquæ & calore ignis; calorem autem ignis in primo gradu facio æqualem siccitati terræ in tertio gradu, & hoc est propter nobilitatem ignis: & idem est in aliis secundùm majorem nobilitatem, vel minorem. Camera verò superior in figura ignis est simplex, cæteræ sunt compositæ: & idem est in aliis figuris. Appetitus naturalis simplicis cameræ ignis & cæterarum simplicium camerarum aliarum figurarum est simplex conjunctio, quam materia & forma simplices ostendunt & sequuntur. Appetitus naturalis in compositis cameris est conjunctio composita, cum qua materia & forma compositæ participant. Cameræ simplices movent compositas; quia simplices habent appetitum naturale, compositæ verò accidentalem secundùm comparationem camerarum simplicium. Qualiter trianguli ponuntur in ista figura, invenitur in *Lectura*.

Descensus universalium rerum ad particulares & ascensus particularium ad universales fit mediante T., & hoc sic, scilicet ponendo triangulum viridem inter particulares & universales, discurrentibus F.G. per angulos ipsius T. & per cameras ipsorum A.V.X.Y.Z., ut S. possit cum C. ascendere ad universalia, & cum ipso descendere ad particularia; per eundem triangulum datur universale particulari, & particolare universali.

Questio. Quare diversis opinionibus attribuuntur diversæ sententiae?

Solutio. Quia majus & minus concordant in rebus diversis, in quibus non est contrarietas; contrariis autem opinionibus dantur contraria sententiae; quia majus & minus contrariantur in rebus diversis, in quibus non est concordantia.

Duae sunt species demonstrationis: *una* est per principia per se nota & probata, *alia* est per principia probata per alia; & hæc calumniatur, quoque prima principia sint probata.

Questio. Quare in qualibet quæstione fit probatio prò & contrà?

Solutio. Propter hoc, ut mensuretur qualibet objectio cum triangulo croceo, & quòd detur id, quod majus est, ipsi E., & quod minus est, ipsi I., & æquale dubitationi.

De

De Figura A.

A Est figura significans Deum ; hujus autem figuræ cameræ sunt illæ, quæ scriptæ sunt in sua figura ; lineæ lividæ extensæ ab una camera ad aliam significant, (ut ita loquar) compositionem unius cameræ cum alia.

Questio. Quid significat compositione camerarum ?

Solutio. Significat, quomodo S. dirigitur in suis speciebus ad inveniendum Y. per demonstrationem concordantiarum & æqualitatis in cameris sive contrarietate unius cameræ ad aliam, licet secundum respectum creaturarum per unam creaturam, vel unam operationem fortius significetur una camera, quam alia.

Hæc figura est *triplex* : *prima* est, quando intelliguntur cameræ essentialiter ; *secunda*, quando intelliguntur personaliter & relativè respectu Personarum divinarum ; *tertia*, quando intelliguntur respectu ad creaturas secundum rationem.

Questio. Qualiter diriguntur species S. ad inveniendum Y. per cameras ipsius A. ?

Solutio. Accipiendo S. objecta & cameras aliarum figurarum super cameras ipsius A., affirmando semper majus in A., & negando minus, & concordando majus cum esse, & minus oppositum majori cum privatione.

A. cognoscitur cum inferiori seu creato bono ; quia, si bonum inferius haberet aliquid, propter quod esset summum bonum, sequeretur necessariò, illud esse in A., quod est summum bonum.

Questio. Quare A. plius potest, quam creatura recipiat ?

Solutio. Quia sua operatio est infinita, & quia habet majorem possibilitatem, quam inferioris bonum ; alias haberet virtutem finitam : & ideo plius potest sumnum bonum facere cum se ipso in bono inferiori, quam cum alia re.

Si verò non potes concordare cameras ipsius A. cum creatura, secundum quod disconveniunt cum illa in prima & secunda figura ipsius X., debes attribuere ipsi A. id, quod majus est, & creature, quod minus est, & concordare cameras per ipsasmet, vel per quartam figuram ipsius X., & respuere illam contrarietatem, quæ est inter tertiam figuram ipsius A. & quartam ipsius X.

Questio. Quare demonstrationes de A. calumniantur per negationem, concordantiam & minoritatem ; cum affirmatio & concordantia convenienter cum majoritate ?

Solutio. Propter hoc, ut demonstrationes sint credibiles ipsi M. per fidem, ut meritum & gloria sint in illis, qui non habent principia demonstrationum.

Privatio & Z. attribuuntur rei, quæ minus similis est A. ; esse verò & Y. attribuuntur rei, quæ magis similis est ipsi A.

Questio. Quare duæ res sunt oppositæ ?

Solutio. Ideo, quia A. & esse & Y. & majoritas concordant ; sed privatio & Z. & minoritas convenienter.

Cameræ ipsius A. ostenduntur majores in Fide Christianorum, quam in aliis sc̄ctis infidelium ; quia, quod ipsi de nobilitate attribuunt dictis cameris, totum attribuunt Fideles, & plus, quam infideles possunt attribuere secundum ipsorum credulitatem.

A. & suæ cameræ ostenduntur per S. T. V. X. Y. Z. ; quia per convenientiam vel inconvenientiam principiorum est demonstrabilis convenientia, quæ est inter A. & suas cameras. Si A. non ostenderet ita efficaciter suas cameras, A. esset oppositum illis, & esse & majoritas concordarent cum privatione & minoritate.

Questio. Per quam relationem magis cognoscuntur Trinitas & Incarnatio ?

Solutio. Per operationem, quæ est intra ipsum A., vel etiam extra A.

Questio. Quare triangulus rubeus non est in A. ?

Solutio. Hoc cognoscitur per principium creatum, & per medium conservatum, & per finem perfectum per ipsum A. ; quia, sicut creatura non dat sibi ipsi principium, ita nec habet perfectionem de se, scilicet finem. Principia magis dirigentia in ista figura sunt *majoritas, inconvenientia & impossibilitas*.

De Figura V.

V Est figura significans compositionem virtutum & vitiorum, quæ sunt in cameris, seu quæ possunt derivari ab illis ; lineæ lividæ significant compositionem virtutum, & rubeæ vitiorum : fit autem compositione tripliciter, scil. vel virtutum ad invicem, vel vitiorum ad invicem, vel virtutum & vitiorum simul ; & hoc ideo, ut inquiratur, quid significant per concordantiam, vel per contrarietatem. In hac figura dirigitur Anima magis cum figura T. ; & hoc ideo, quia est de pluribus composita : unde, quando principia V. non sufficiunt, recurrentur ad principia de T. A. X. Y. Z.

44 D. Raym. Lulli Ars Comp. Inv. Ver. De Regulis Fig. X.Y. & Z.

V. inquiritur in me, in te, & in illo; & in me ipso habetur major notitia; quia actus meæ Animæ sive ipsius S. sunt magis intimi mihi, quam alteri.

Mortificantur vitia sive V. rubeum, & vivificantur virtutes sive V. lividum cum speciebus S. & cum objectis nobilioribus.

Cum tibi ab aliquo sit falsa oppositio, affirmes eam, ut facias ipsum judicare contrarium propter inconvenientiam, quæ sequeretur.

Majoritas in V. cognoscitur comparando illud cum esse, quod excellit, & est majus in V. livido, & dando privationem ei, quod est majus in V. rubeo.

Quando deficit tibi responsio, facias aliquid figuram à fortuna; & si illa est in Z., ars significabit tibi oppositum; vel lege Regulas de S.T.A.V.X.; si autem sit tibi quæstio de Astronomia; vel de alia scientia, quam ignoras, quare solutionem inter terminis hujus Artis; & si non invenis, quare significacionem quæstionis, & vide per terminos hujus Artis, utrum sit in Y., vel in Z.; quia ista Ars est sufficiens, si utitur aliis artibus propter finem, ad quem sunt.

De Figura X.

X. Est figura composita de quatuor figuris; & prima est composita de Sapientia & Perfectione, & secunda de Justitia & Perfectione, tercia de Dubitatione, quarta est Determinativa.

Officium hujus figuræ in hac Arte est, quod det objecta ipsi S. per Opposita Relativa & Composita. Relativa autem hujus sunt sapientia ignorantia, esse & privatio, & hujusmodi; Composita sunt sapientia perfectio prædestinationis, & suum oppositum in theoria, scilicet justitia perfectio & liberum arbitrium, & sic de aliis: tamen in quarta figura non opponuntur; quia practica & quarta figura convenientiunt.

Significata primæ figuræ sunt principia, per quæ facio oppositionem contra secundam figuram; sed secunda figura significat principia, per quæ oppono contra primam: tercia figura significat dubitationem de affirmatione & negatione in prima & secunda figura: quarta figura est mensuratio primæ & secundæ figuræ ad inquirendum, quæ durum conveniat cum majoritate, dando, quod majus est, ipsi esse seu enti, & quod minus est, privationi.

Quæstio. Quomodo attribuitur ipsi esse, quod majus est?

Solutio. Dando ipsi S. pro objectis T.A. V.X.Y.Z., attribuendo ipsi A., quod majus est, componendo cameras de T.A.V.X.Y.Z.: quando autem principia, quæ sunt in X., tibi non sufficiunt, recurre ad principia, quæ sunt in aliis figuris.

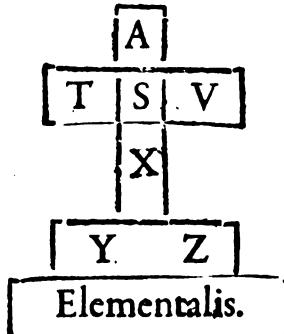
Dirigitur autem homo ex hac figura ad Theologiam, ad Logicam, ad Naturalia (Philosophiam) ad Medicinam, ad Jus, & ad alias scientias; & hoc metaphoricè, secundum quod metaphoricè figura elementalis applicatur aliis scientiis.

Quoniam X. significat in ista Arte secundum expositionem literalem scilicet contraria vel concordantia, quæ opponuntur, vel convenientiunt cum medio, vel sine medio; & quia ferè omnis scientia per ista duo decurrit, ideo est nomen conveniens, quod X. sit *Figura contrariorum & concordantium*; sed metaphoricè vocatur *Figura Prædestinationis*: hæc figura magis apprehenditur sub principiis de A. & de T.; & hoc ideo, quia habent principia magis necessaria.

De Figura Y. & Z.

Y. Est veritas, & Z. est falsitas; officium eorum est in hac Arte, ut sint objecta ipsi S. ad faciendum vel dissolvendum quæstiones, quando S. inquirit concordantiam, quæ est inter possibilitem & convenientiam; & concordantiam, quæ est inter impossibilitatem & inconvenientiam. Inquisitio hujus fit dando inconvenientiam & impossibilitatem pro principiis possibilitei & convenientiae, & dando convenientiam & possibilitem pro principiis impossibilitati & inconvenientie, concordando Y. cum esse & cum majoritate & cum E., & concordando Z. cum privatione & cum minoritate & cum I.

Hæc Charta est facta ad modum crucis ad honorandum, venerandum, demonstrandum & significandum Crucem, per quam Veritas est recreata: quia nulla forma artificialis est tam similis forme naturali, sicut beatissima CRUX.

*Sequuntur nunc Definitiones Principiorum Artis
Compendiosæ Inveniendi Veritatem
& primò.*

*Definitiones Principiorum
Figuræ A.*

1. **B**onitas est Ens, ratione cuius bonum agit bonum; & ideo bonum est esse, & malum est non esse.
2. Magnitudo est Ens, per quod Bonitas, Magnitudo, Duratio &c. sunt magnæ, ambiens omnes extremitates essendi.
3. Aeternitas vel Duratio est id, per quod Bonitas, Magnitudo, Potestas &c. durant.
4. Potestas est id, per quod Bonitas, Magnitudo &c. possunt existere & agere.
5. Sapientia est Proprietas, per quam Sapiens intelligit.
6. Voluntas seu Amor est id, per quod Bonitas, Magnitudo &c. sunt amabiles & desiderabiles.
7. Virtus est Origo Unionis Veritatis, Bonitatis, Magnitudinis & aliorum principiorum subjecti.
8. Veritas est id, per quod Bonitas, Magnitudo &c. sunt veræ.
9. Gloria est illa Delectatio, in qua Bonitas, Magnitudo & alia principia quiescent.
10. Perfectio est illa Forma, cui propriè competit perficere.
11. Justitia est Virtus, cum qua Justus justè agit.
12. Largitas est illa Proprietas, per quam propriè competit largiri.
13. Misericordia est Virtus, per quam indulgentur culpæ, & dantur dona.
14. Humilitas est Virtus, quæ facit inclinare res nobiliores ad minus nobiles.
15. Dominium est Proprietas, per quam Dominus est Dominus, & habet Dominium.
16. Patientia est Virtus, cum qua Patiens patienter agit.

*Definitiones Principiorum
Figuræ I.*

1. Deus est illud Ens, in quo Bonitas, Magnitudo, Aeternitas & aliæ Dignitates Dei convertuntur in eodem numero.
Unitas est illa Forma, cui propriè competit unire.

Trinitas est Distinctio trium ejusdem Essentiæ.

2. Creatura est illud Ens, quod habet esse post non esse.

Creatura Sensualis est illa, quæ habet esse & operari sensualia.

Creatura Intellectualis est illa, quæ habet tantum esse intellectuale.

Creatura Animalis est illa, quæ est composita de anima rationali & corpore.

3. Operatio est illud Ens, per quod Operans operatur operatum.

Operatio Intellectualis est id, per quod intellectuales intellectualiter operantur.

Operatio Naturalis est id, per quod agens naturale naturaliter operatur.

Operatio Artificialis est id, per quod artificialiter operatur.

4. Differentia est id, per quod Bonitas, Magnitudo &c. sunt Rationes inconfusa sive claræ.

Differentia Sensualis est id, per quod Entia sensualia sunt clara & inconfusa.

Differentia Sensualis & Intellectualis est id, per quod res simul sensuales & intellectuales differunt.

Differentia Intellectualis est id, per quod res intellectuales sunt claræ & inconfusa.

5. Concordantia est id, per quod Bonitas, Magnitudo &c. in uno & in pluribus concordant.

Concordantia Sensualis est id, per quod res sensuales sensualiter concordant.

Concordantia Sensualis & Intellectualis est id, per quod res sensuales & intellectuales simul concordant.

Concordantia Intellectualis est id, per quod res intellectuales intellectualiter concordant.

6. Contrarietas est id, per quod diversi finis adinvicem contrariantur.

Contrarietas Sensualis est id, per quod res sensuales sensualiter contrariantur.

Contrarietas Sensualis & Intellectualis est id, per quod sensualia & intellectualia simul contrariantur.

Contrarietas Intellectualis est id, per quod intellectualia intellectualiter contrariantur.

7. Principium est id, quod est ante omnia ratione alicujus prioritatis.

Principium Efficiens est id, per quod Efficiens principiat suum effectum.

Principium Formale est id, quod est ante omnia ratione informandi.

Principium Materiale est id, quod est ante omnia ratione patiendi.

Principium Finale est id, quod est ante omnia ratione finaliter perficiendi.

Quantitas est Principium, ratione cuius subjectum est quantum, & agit quantum.

Qualitas est Principium, ratione cuius entia sunt qualia.

Relatio est Principium indicativum indicans necessariam pluralitatem.

Actio est Principium, cum quo Agens agit in passo.

Passio est Principium, ratione cuius Patiens patitur sub agente.

Habitus est Principium, quo res induitur.

Situs est Principium indicans assituationem entium.

Tempus est Principium, in quo entia creata sunt incepta & nova.

Locus est Principium, per quod entia sunt collocata.

8. Medium est Subiectum, per quod Finis influit Principio suam similitudinem, & Principium illam refuit Fini.

Medium Conjunctionis est id, per quod plura conjunguntur ad unum finem.

Medium Mensurationis est Subiectum, in quo ea, quibus est Medium, mensurantur.

Medium Extrematum est id, quidquid clauditur inter extrema.

9. Finis est id, in quo Principia quiescent.

Finis Perfectionis est id, in quo entia naturaliter perficiuntur.

Finis Terminationis est id, in quo entia terminantur.

Finis Privationis est id, in quo entia fine privantur.

10. Majoritas est Imago Immensitatis Bonitatis, Magnitudinis, Aeternitatis & aliarum Dignitatum.

Majoritas Substantialis est id, per quod quædam Substantiæ sunt majores, quam aliæ, substantialiter.

Majoritas Substantialis & Accidentalis

est id, per quod quædam Entia Substantialia & accidentalia sunt majora, quam alia.

Majoritas Accidentalis est id, per quod quædam Entia accidentalia sunt majora, quam alia.

ii. Aequalitas est Subiectum, in quo qui-escit finis concordantia Bonitatis, Magnitudinis &c.

Aequalitas Substantialis est id, per quod Substantiæ substantialiter sunt æquales.

Aequalitas Substantialis & Accidentalis est id, per quod substantialia & accidentalia æquantur.

Aequalitas Accidentalis est id, per quod Accidentia accidentaliter æquantur.

12. Minoritas est Ens propè non esse.

Minoritas Substantialis est id, per quod quædam substantiæ sunt propè non esse.

Minoritas Substantialis & Accidentalis est id, per quod quædam substantiæ & accidentia sunt minora, quam alia.

Minoritas Accidentalis est id, per quod entia accidentaliter sunt minora.

13. Affirmatio est Ens indicans esse.

Affirmatio Entis est id, per quod affirmans affirmat, quod est.

Affirmatio Non Entis est id, per quod affirmans affirmat, quod non est.

Affirmatio Possibilis vel Impossibilis est id, per quod affirmantur Entia possibilia vel impossibilia.

14. Dubitatio est Actus confusus Affirmationis & Negationis.

Dubitatio Entis est id, per quod dubitatur de Entibus.

Dubitatio Non Entis est id, per quod dubitatur de Non Entibus.

Dubitatio Possibilis vel Impossibilis est id, per quod dubitatur de Entibus possibiliis vel impossibiliis.

15. Negatio est Ens indicans non esse.

Negatio Entis est id, per quod negatur, quod est.

Negatio Non Entis est id, per quod negatur, quod non est.

Negatio Entis Possibilis vel Impossibilis est id, per quod negantur Entia possibilia vel impossibilia.

Definitiones Principiorum Figuræ V.

i. Fides est Virtus à Deo data, ut per ipsam credamus id, quod per intellectum non possumus intelligere.

Spec

De Definitionibus Princip.

47

1. Spes est Habitus, cum quo aliquis sperat, à Domino dari veniam & gloriam.
3. Charitas est illa Virtus, per quam Charitatus charitativè agit.
4. Justitia est id, cum quo Justus justè agit.
5. Prudentia est Virtus, per quam bonum diligitur, & malum evitatur.
6. Fortitudo est Virtus, cum qua Fortis fortiter & viriliter agit.
7. Temperantia est Virtus, cum qua Temperatus temperatè utitur in agente.
8. Abstinentia est Refrenatio voluntatis.
9. Castitas est Virtus, cum qua Castus castè agit contra luxuriam.
10. Largitas est illa Virtus, quæ plūs contrariatur avaritiæ, quàm aliqua alia virtus.
11. Diligentia sive Fervor boni est illa Virtus, per quam homo est fervens operando bonum contra acediam.
12. Humilitas est Virtus, quæ magis resistit superbiæ, quàm aliqua alia virtus.
13. Fidelitas est illa Virtus, cum qua homo est fidelis sive legalis contra invidiam.
14. Patientia est Virtus, cum qua Patiens vincit & non vincitur.
15. Gula est Habitus, cum quo Gulosus est incarceratus imposterum, & in infirmitate positus.
16. Luxuria est Habitus, cum quo homo utitur suis potentiis indebetè contra Matrimonium.
17. Avaritia est Peccatum devians bona à fine, propter quem ipsa sunt.
18. Acedia est Habitus, cum quo Acediosus condolet de bonis alterius, & gaudet de malis illius.
19. Superbia est Peccatum, per quod aliquis desiderat ascendere in honorem, & per quod inferiùs stat in honore.
20. Invidia est Peccatum, cum quo Invidus appetit habere aliena sinè ratione.
21. Ira est Habitus, cum quo Iratus ligat suam deliberationem & libertatem.
22. Infidelitas seu Incredulitas est id, per quod Incredulus seu Infidelis discredit veritatem de Deo.
23. Desperatio est Habitus, cum quo Desperatus desperat de misericordia Dei.
24. Odium est Habitus, cum quo Odiens odit charitatem & illa, quæ sunt de generi charitatis.
25. Injuria est Habitus, cum quo Injuriosus injuriosè utitur contra justitiam.
26. Imprudentia est id, cum quo Imprudens est contra prudentiam.
27. Fragilitas est id, cum quo Fragilis est contrarius fortitudini.
28. Intemperantia est Vitium, cum quo Intemperatus intemperatè utitur.

Definitiones Principiorum Figura X.

1. Sapientia est illa Dignitas, per quam Deus perfectè intelligit sinè aliqua ignorantia.
2. Prædestinatio est scire Dei, qui scit, qui homines salvabuntur vel damnabuntur.
3. Perfectio est id, per quod Entia sunt perfecta.
4. Meritum est id, per quod acquiritur Remuneratio, quâ regnum cœlorum promittitur.
5. Potestas est id, per quod Bonitas, Magnitudo &c. possunt existere & agere.
6. Gloria est illa Delectatio, in qua quiescunt Bonitas, Magnitudo & alia Principia.
7. Esse est Finis Essentiæ.
8. Scientia est Habitus Intellectus, in quo intellectus per intelligere est sanus, & per ignorantiam est in labore.
9. Justitia est Virtus, cum qua Justus justè agit.
10. Liberum Arbitrium est Electio Voluntatis, quæ supponit facere bonum vel malum.
11. Defectus est Habitus, cum quo Deficiens deficit contra perfectionem.
12. Culpa est Vitium, cum quo res existunt culpabiles.
13. Voluntas est id, per quod Bonitas, Magnitudo &c. sunt amabiles & desiderabiles.
14. Pœna est Consequētia peccati.
15. Privatio est illarum rerum, quæ sunt in suo non esse.
16. Ignorantia est Habitus privativus scientiæ.

Definitiones Figuræ Veritatis & Falsitatis.

1. Veritas est id, quod est verum de Bonitate, Magnitudine &c.
2. Falsitas est Habitus, cum quo Falsus agit contra veritatem.

Definitiones XVI. Modorum generalium.

Modus est Figura Ordinis & Dispositio-
nis. Vel sic : Modus est communis
Ordo Actuum & Rationum.

1. Intentio est illud Instrumentum, cum
quo finis principiorum ea principia sibi ipsi
habet.

Prima Intentio est id, quod se habet
ad finem sui ipsius.

Secunda Intentio est id, quod se habet
ad finem primæ.

2. Disputatio est Contrarietas spiritualis,
quæ per verbum manifestat conceptionem,
quam unus intellectus habet contra alium.

3. Significatio est Revelatio Secretorum
demonstratorum cum signo.

4. Actus est Connexio potentiae &
objecti.

Potentia est illud Subjectum, in quo
existunt entia, quæ possunt reduci in actum.

5. Sensualitas est illa Forma, per quam
sensuale sentit & potest sentiri.

Intellectualitas est Proprietas, per quam
res sunt intelligibiles, & differunt à Sensua-
libus.

6. Substantia est Ens per se existens.

Accidens est Ens non per se existens,
nec principaliter se habet ad suum fi-
nem.

7. Oratio est Forma, cum qua Orans san-
ctifice loquitur Deo.

8. Sapientia est id, per quod Sapiens in-
telligit.

Ignorantia est id, per quod Ignorans
ignorat.

9. Majoritas est Imago Immensitatis Bo-
nitatis, Magnitudinis, Æternitatis & alia-
rum Dignitatum Dei.

Minoritas est Ens propè non esse.

10. Contrarietas est quorundam mutua Re-
sistentia propter diversos fines.

11. Positio est Suppositio, per quam intel-
lectus supponit, ut possit intelligere.

Necessitas est Forma, quæ aliter se non
potest habere.

12. Causa est id, per quod est Effectus.

Occasio est Instrumentum causæ & ef-
fectus.

Fortuna est id, quod evenit à casu sine
ordinatione mentis.

13. Conversio est Forma, per quam res
convertuntur.

Perversio est contrarius Actus Conver-
sionis, in quo entia pervertuntur.

14. Libertas est Proprietas, per quam sub-
jectum est liberum, & liberè agit bonum,
& liberè evitat malum.

Coactio est Restrictio voluntatis con-
tra ejus libertatem.

15. Expositio est Forma, cui propriè com-
petit exponere.

16. Affirmatio est Vocabulum, quod signi-
ficit ostensivam necessitatem.

Negatio est Ens, cum quo Negans ne-
gat possibile vel impossibile.

Dubitatio est confusus Actus intelle-
ctus, ut possit habere habitum credulita-
tis.

Determinatio est certa Manifestatio du-
biorum.

Definitiones XXX. Modorum Specialium.

1. **A**djutorium est Actus fortis, qui sub-
venit debili, ut debilis possit obtine-
re suum optatum.

2. Societas est Vicinitas, in qua homines
habent concordiam propter aliquem
finem.

3. Assuecere sive Consuetudo est quidam
frequens Habitus, in quo homines per vir-
tuosum agere faciliter quiescent.

4. Concordantia est id, ratione cuius Boni-
tas, Magnitudo, Duratio &c. in uno & in
pluribus concordant.

5. Confessio est voluntarius Concessus ve-
ritatis ad honorandum Deum.

6. Consolatio est id, quod dat Reme-
diū alicuius gravaminis per aliquam sa-
tisfactionem.

7. Consilium est dubitabilis Propositio,
Consultum autem est sua quies.

8. Donum est id, quod liberaliter & gra-
tanter per alterum alicui est donatum.

9. Dirigere est Actus Directionis, & Di-
rectio est id, ratione cuius Dirigens diri-
git ignorantem vel deviatum ad finem.

10. Eligere est Actus Electionis, & Electio
est Assumptio alicuius rei per majoritatem
finis super minoritatem.

11. Festare est Actus Festi sive Festivitatis,
& Festivitas est illa Solennitas, in qua ho-
mo cum suis potentiis objectando quies-
cit.

12. Honor est illa Virtus, quæ exaltat Ho-
norantem, cùm honorat majorem sc. Vel:

Honor

Honor est illa **Virtus**, quæ ostendit nobilitates honorantis minorem se.

13. **Incipere** est **Actus Inceptionis**, & **Inceptio** est illud **principium**, quod disponit medium, ut sequatur finis.

14. **Inquirere** est **Actus Inquisitionis**, & **Inquisitio** est **Investigatio** alicujus rei propter aliquem finem.

15. **Intellectus** est **Potentia**, per quam **Entia** sunt intelligibilia.

16. **Judicare** est **Actus Judicis**, & **Judex** est illa communis **Persona** pluribus, ut det unicuique, quod suum est.

17. **Laus** est **Manifestatio Virtutis** alicujus boni entis.

18. **Memoria** est **Potentia**, cum qua entia sunt recolibilia.

19. **Motus** sive **movens** est illud **Ens**, quod movet entia de potentia ad actum.

Motus Ordinalis est **Processus Ordinalis** seu **naturalis** de potentia per habitum ad actum.

20. **Mortificatio** est **Depressio** potentiarum, quæ se elevat contra finem.

Vivificatio est **Exaltatio** potentiarum, quæ concordat cum fine.

21. **Perfectio** est id, in quo completur finalis Intentio agentis.

22. **Precatio** est **Forma**, cum qua Deprecans deprecatur deprecatum.

23. **Prædicatio** est **Forma**, cum qua Prædicator informat populum ad habendum bonos mores, & ad evitandum malos. Vel aliter : **Prædicatio** est **Forma**, cum qua Prædicator reducit errantes ad viam veritatis, demonstrans eis bene vivere.

24. **Recursus** sive **Refugium** est id, in quo desolatus invenit suam consolationem.

25. **Regimen** est illa **Forma**, quâ communis **Persona** est constituta ad dirigendum plura secundum finem.

26. **Regratiatio** est **Recognitio** beneficiorum suscepiti cum laude.

27. **Salvatio hominis** est æviterna **Quies**. Vel : **Salvatio** est **Finis Creationis**.

28. **Sanitas** est **Concordantia** propriarum qualitatum & appropriatarum secundum finem : & **Infirmitas** est **Degradatio** propriarum qualitatum & appropriatarum.

29. **Tentatio** est **Forma**, cum qua quis inquirit inclinationem sui vel alterius, ut sequatur finis.

30. **Voluntas** est id, per quod Bonitas, Magnitudo &c. sunt amabiles & desiderabiles.

T₁, L₂.

F9

Figura Universalis.

FIGURA

T

Deus	creat	opera	differ	conc	contr	princi	medi	finis	major	æqual	mino	affirm	dubit	
creat	opera	differ	conc	contr	princi	medi	finis	major	æqual	mino	affirm	dubit	negat	
Deus	creat	opera	differ	conc	contr	princi	medi	finis	major	æqual	mino	affirm	dubit	negat
opera	differ	conc	contr	princi	medi	finis	major	æqual	mino	affirm	dubit	negat		
Deus	creat	opera	differ	conc	contr	princi	medi	finis	major	æqual	mino	affirm	dubit	negat
differ	conc	contr	princi	medi	finis	major	æqual	mino	affirm	dubit	mino	affirm	negat	
Deus	creat	opera	differ	conc	contr	princi	medi	finis	major	æqual	mino	affirm	dubit	negat
concr	princi	medi	finis	major	æqual	mino	affirm	dubit	mino	affirm	dubit	negat		
Deus	creat	opera	differ	conc	contr	princi	medi	finis	major	æqual	mino	affirm	dubit	
princi	medi	finis	major	æqual	mino	affirm	dubit	negat						
Deus	creat	opera	differ	conc	contr	princi	medi	finis	major	æqual	mino	affirm	dubit	
princi	medi	finis	major	æqual	mino	affirm	dubit	negat						
Deus	creat	opera	differ	conc	contr	princi	medi	finis	major	æqual	mino	affirm	dubit	
medi	finis	major	æqual	mino	affirm	dubit	negat							
Deus	creat	opera	differ	conc	contr	princi	medi	finis	major	æqual	mino	affirm	dubit	
finis	major	æqual	mino	affirm	dubit	negat								
Deus	creat	opera	differ	conc	contr	princi	medi	finis	major	æqual	mino	affirm	dubit	
major	æqual	mino	affirm	dubit	negat									
Deus	creat	opera	differ	conc	contr	princi	medi	finis	major	æqual	mino	affirm	dubit	
æqual	mino	affirm	dubit	negat										
Deus	creat	opera	differ	conc	contr	princi	medi	finis	major	æqual	mino	affirm	dubit	
mino	affirm	dubit	negat											
Deus	creat	opera	differ	conc	contr	princi	medi	finis	major	æqual	mino	affirm	dubit	
affirm	dubit	negat												
Deus	creat	opera	differ	conc	contr	princi	medi	finis	major	æqual	mino	affirm	dubit	
negat														

Secunda Figura. T. FII.

Ignis	Terra	Aër	
Terra	Aër	Aqua	
Ignis	Terra		
Aër	Aqua		
Ignis			
Aqua			

T.I. L.2.

F.12.

FIGURA

A

Bonit Magn	Magn	Æter	Potes	Sapie	Amor	Virtu	Virtu	Glori	Perfec	Justit	Largi	Miser	Humi	Humi	Domi
Æter	Potes	Sapie	Amor	Virtu	Amor	Virtu	Verit	Glori	Perfec	Justit	Largi	Miser	Humi	Domi	Patic
Bonit Potes	Magn	Æter	Potes	Sapie	Amor	Virtu	Verit	Glori	Perfec	Justit	Largi	Miser	Humi	Domi	Patic
Sapie	Amor	Virtu	Verit	Glori	Perfec	Justit	Verit	Glori	Perfec	Justit	Largi	Miser	Humi	Domi	Patic
Ponit Sapie	Magn	Æter	Potes	Sapie	Amor	Virtu	Verit	Glori	Perfec	Justit	Largi	Miser	Humi	Domi	Patic
Amor	Virtu	Verit	Glori	Perfec	Justit	Virtu	Verit	Glori	Perfec	Justit	Largi	Miser	Humi	Domi	Patic
Bonit Virtu	Magn	Æter	Potes	Sapie	Amor	Virtu	Verit	Glori	Perfec	Justit	Largi	Miser	Humi	Domi	Patic
Verit	Glori	Perfec	Justit	Largi	Amor	Virtu	Verit	Glori	Perfec	Justit	Largi	Miser	Humi	Domi	Patic
Bonit Glori	Magn	Æter	Potes	Sapie	Amor	Virtu	Verit	Glori	Perfec	Justit	Largi	Miser	Humi	Domi	Patic
Perfec	Justit	Largi	Miser	Humi	Domi	Patic									
Bonit Glori	Magn	Æter	Potes	Sapie	Amor	Virtu	Verit	Glori	Perfec	Justit	Largi	Miser	Humi	Domi	Patic
Justit	Largi	Miser	Humi	Domi	Patic										
Bonit Largi	Magn	Æter	Potes	Sapie	Amor	Virtu									
Miser	Humi	Domi	Patic												
Bonit Humi	Magn	Æter													
Domi	Patic														
Bonit															
Patic															

T.I. L.2.

F 13.

FIGURA

V

FIGURA

X

BEATI
RAYMUNDI LULLI
DOCTORIS ILLUMINATI
ARS UNIVERSALIS
SÉU
LECTURA
ARTIS COMPENDIOSÆ INVENIENDI
VERITATEM.

Deus Splendoris Solis perfectio, ad te cognoscendum & amandum intendimus incipere *Artem Universalem* & modum discursus *Artis Compendiosæ* inveniendi veritatem, in quo tibi totius bonitatis origini devotè supplicamus, quatenus nostrum intellectum illumines, & ad notitiam hujus artis sublimes, ut modico tempore è servitute longarum & confusarum scientiarum egredi valeamus, in quibus particulare in universali quærere per artem minimè demonstratur: quapropter, tuo tamen patrocinio & benedictione confidentes, per prælatam artem innocentes per ignorantiam errantes dirigamus, & contritioni atque devotioni culpabiles concordemus, ut tibi liberali gratiæ Largitori laudem conferant, & devotissimè famulentur.

DE
PROLOGO.

In aliis intentio hujus artis est reperire Y., hæc autem intentio in *quatuor partes* dividitur, *prima* est bonum amare, *secunda* malum odire, *tertia* ut ex universalis composito ex S. A. T. V. X. Y. Z. sciatur fieri descensus ad investigationem & inventionem parti-

R. Lulli Oper. Tom. I. Ars Univers.

cularis, in quo cognoscere diligimus Y. *Quarta* est, ut faciamus necessariam demonstrationem illius, quod in reliquis scientiis credibile atque probabile secundum veritatem existit; per has enim *quatuor intentiones* Ars ista decurrit, hæc verò *quatuor* ad unum finem diriguntur, videlicet ut habeatur scientia inveniendi veritatem.

A

Quatuor

2 D. Raym. Lulli Ars Univers. seu Lectura Artis Compendiosæ.

Quatuor sunt scientiæ generales scilicet *Theologia*, *Philosophia*, *Jus*, & *Medicina*, & propterea secundùm has quatuor scientias exemplificamus hanc artem, quas quatuor in *duas partes* dividimus, quarum *prima* est *Theologia* & *Philosophia*, *secunda* est *Jus* & *Medicina*. Sub prima scientia secunda consistit; est enim *Theologia* principium *Juris*, & *Philosophia* *Medicinæ*: sub *Theologia* verò *Philosophiam* ponimus, quod est, quia secundùm nobilitatem *Theologia* est finalis scientia omnibus reliquis & su-

prema, & ideo omnibus aliis scientiis est principium.

Hæc ars in *tres distinctiones* dividitur, in quarum *prima* ponuntur septem figuræ, quæ sunt S. T. A. V. X. Y. Z., & secundùm compositionem harum figurarum fiunt in arte *duæ figurae omnibus generales*, *prima* componitur de A. Y. Z., & *secunda* construitur de A. T. V. X.; in *secunda distinctione* ponitur *Figura Universalis* & conditiones illius; in *tertia* conditionantur quatuor figuræ T. A. V. X.

INCIPIT

PRIMA DISTINCTIO

QUÆ EST

DE

Dispositione septem Figurarum.

FIGURA OBJECTORUM

SEU

FIGURA S.

Igura S. est divisa in *septem figuræ*, quarum

Prima est figura circularis, in qua quatuor quadranguli existunt diversificati per *colorem lividum*, *nigrum*, *rubeum*, & *viridem*: in hac autem sunt E. I. N. R. species, sub quibus continentur *individua* [B. C. D.] [F. G. H.] [K. L. M.] [O. P. Q.] prout unumquodque individuum cum sua specie convenit in quadrangulo angulo & colore.

Secunda figura est de E., quæ *sixies* habet objecta habet videlicet A. T. V. X. Y. Z.

Tertia figura est de I., quæ *sixies* habet pro objecto A. T. V. X. Y. Z., quod est, quia *cum medio & sinè medio* accipit ipsa.

Quarta figura est de N., quæ *sixies* habet pro objecto A. T. V. X. Y. Z., quod est, quia *M. duplum* est, & quia *cum medio & sinè medio* capit objecta.

Quinta figura est de R., hæc autem *six* objecta habet, scilicet A. T. V. X. Y. Z.

Sexta figura componitur ex individuis harum specierum, scilicet, E. I. N. R.

Septima figura componitur ex speciebus S., videlicet E. I. N. R., prout appetit in

figura objectorum, quæ est in charta, in qua omnes figuræ istius artis figurantur.

De Prima Figura ipsius S., id est, de Figura Circulari.

Hæc figura circularis vocatur, in qua

E. est quadrangulus lividus, B. est memoria recolens, C. intellectus intelligens, D. voluntas diligens, E. verò est species ipsorum B. C. D.; unde quod prædicatur de E, prædicatur de B. C. D.

I. est quadrangulus niger, & est species composita de F. G. H.; F. autem est memoria recolens, G. intellectus intelligens, & H. voluntas odiens, & in differentia ipsorum D. H. fit differentia ipsorum B. F. & C. G., & quod prædicatur de I., prædicatur de F. G. H.

N. est quadrangulus rubeus, & est species ipsorum K. L. M., K. est memoria obliviscens, L. intellectus ignorans, M. voluntas diligens, vel odiens; unde quod prædicatur de N., prædicatur de K. L. M.

R. est quadrangulus viridis, componitur

Distinctio I. De Dispositione Figurarum. Fig. S.

3

tur autem de O. P. Q.; O. enim est B. F. K., P. est C. G. L.; Q. est D. H. M.: quare quod prædicatur de R., prædicatur de O. P. Q.

Hæc circularis figura composita de E. I. N. R. principium artis existit, in qua est eligenda species, cum qua incipiendum est ad investigandum Y. & ad capiendum objecta, in quibus Y. reperiri desideratur.

De Secunda Figura ipsius S., id est, de Figura E.

Est secunda figura ipsius S., quæ in sex cameras dividitur, habentes sex objecta, quæ sunt A. T. V. X. Y. Z. Hoc E. capit objecta continuè cum B. C. D. se de uno objecto in aliud alterando, & secundum quod quædam objecta nobilia sunt aliis, nobilius est in quibusdam objectis, quam in aliis, & secundum majorem malitiam quorundam objectorum, quam aliorum, E. culpabilis est in capiendo quædam objecta, quam alia.

B. C. D. sunt potentiae ipsius S., & objecta potentiarum apprehendunt, & egreditur operatio ex B. C. D., quæ actu composta est ex singulis tribus potentias, in qua compositione consistit operatio ipsius B. generans operationem ipsius C., & operationem ipsorum B. C. præbet processionem operationi ipsius D., hæc autem tota operatio revolvitur in speciem vel individuum, quæ accipiunt pro objectis.

B. unum individuum accipit pro objecto, deinde alterum, & ex pluribus colligit unam universalem memoriam, ut C. in ea possit conservare & reponere objecta, quæ capit, & ex hoc unam universalem intelligentiam congregat, quæ ad particulares descendit mediante D.: quamobrem id propter quod hæc ars noviter est inventa, est, ut sine particularium acceptione per artem sciat C. ad particularia descendere, licet B. non præbuerit ea ad recolendum; hoc autem impetrat, ut amissio temporis evitetur, & ut detur ars & regula ipsi B., qualiter sciat recolere, ut per artem operationem C. valeat generare.

In hac specie E. ponere potest triangulos ipsius T., prout concordant E. I. N. R. ad capiendum objecta, & etiam ponere potest B. C. D. in T.

E. nobilior est quadrangulus in figura S. quam alii, quod est, quia per primam intentionem existit, reliqui vero per secundam: per inordinatam autem operationem E.

culpabilior quadrangulus potest existere quam alii, cum objecta accipit vitiosè.

De Tertia Figura ipsius S., id est, de Figura I.

Est tertia figura ipsius S., quæ dividitur in triginta sex cameras variatas per A. T. V. X. Y. Z., hic vero numerus multiplicatur, quia I. mediata & immediata capit objecta secundum primam & secundam intentionem; nam F. G. discurrunt, & unum objectum accipiunt, ne H. capiat aliud; quandoque contingit, quod F. G. unum solum objectum accipiunt in principio, prout designatur in ipsius figura in objectis.

I. servit ipsi E.; quia sicut B. generat operationem ipsius C., sic D. generat operationem ipsius H., ut odiat objecta contraria ipsi D., & propterea inter unum E. & aliud E. existit discordia & contrarietas, quolibet generante unum I. contra reliquum; unde, ut suffocetur contrarietas, & amicitia ac concordantia generetur, F. G. sine H. in hac arte discurrunt, ut unum E. cum altero pacificare possint, nec unum I. opponatur alteri, ne fiat impedimentum ad investigandum & inveniendum Y. in hac arte.

Trianguli ipsius T. ponni possunt in hac figura inquirendo qualitatem & quantitatem ipsorum F. G. H., quæ sunt, prout moventur per E., cui serviunt: *hujus datur exemplum in arte magna in septima figura ipsius S., & velut unum elementum in aliud convertitur, sic E. convertitur in I., & I. in E. super objectis, quæ accipiunt.*

De Quarta Figura ipsius S., id est, de Figura N.

N. Est quarta figura ipsius S., quia vero duplex est M., & quandoque dimittit cum K. L. quædam objecta, alia vero recipit per modum prime & secunde intentionis, propterea multiplicantur camerae numero triginta sex, prout representatur in figura objectorum.

Hæc figura se habet ad fidem & credentiam, & affirmat possibilitatem & impossibilitatem & Y. & Z., ut F. G. per objecta discurrant, & B. C. D. accipient Y., F. G. H. vero capiant Z., & propterea N. principium est ipsis E. & I., E. autem est perfectio & finalis intentio, ad quam movetur N., & medium est I. contrarium ipsi Z.

4 D. Raym. Lulli Ars Univers. seu Lectura Artis Compendiosæ.

De Quinta Figura ipsius S., id est, de Figura R.

R• Est quinta figura ipsius S., & habet *six cameras*, quæ variantur per A. T. V. X. Y. Z., quæ ipsius R. objecta existunt. Per hanc figuram E. I. N. ingrediuntur confusione, miscentur, & dissolvuntur eorum operationes, per hanc etiam figuram dubitatio, negligentia, debilitas cordis, & defectus constantiae generantur.

Cum hac figura mortificari & suffocari potest quædam species ipsius S., & altera vivificari, ipsum R. ex omnibus speciebus componendo, & ideo S. multoties recreatur in confusione suarum potentiarum: *quia velut sensualiter primordialis materia existit potentia distinctioni elementorum & operationibus eorumdem, sic R. intellectualiter existit materia ipsorum E. I. N.*

De Sexta Figura ipsius S., id est, de Figura Individuorum.

Sexta figura ipsius S. componitur ex individuis ipsorum E. I. N. R.; hæc verò figura in *viginti octo cameras* dividitur, in quibus ponuntur trianguli ipsius T., prout oportet, & exemplificatur in *Arte majori* in figura ipsius S.

Hæc figura est valde necessaria, ut habeatur notitia motū & speculationis, qui fiunt ex potentiis ipsius S., movendo eas super species & earum individua; per eundem enim motum habebitur notitia modi, secundum quem investigari debet Y. concordando individua ipsorum E. I. N. R. eidem inquisitioni, prout in *arte majori* in modis & quæstionibus datur exemplum.

De Septima Figura ipsius S., id est, de Figura Specierum.

Septima figura ipsius S. componitur ex E. I. N. R., & habet *quindecim cameras*, hæc figura est una species universalis, ex quo ad particulare descendit, quod petitur, & sciri desideratur; nam componendo unam speciem cum alia, ponendo in speciebus A. T. V. X. significatur particulare, si scitur investigari per artem.

Hæc figura specierum sex figuris ipsius S. perfectio existit, & ad illam moventur, ac

ab ea reliquæ figuræ descendunt; per ordinem autem figurarum & finem in hac figura particulare confusum, quod investigatur per artem, digestionem ingreditur, & ipsis B. C. D. ac F. G. per compositionem specierum monstratur: *igitur cum ita sit, hæc figura septima ipsius S. super omnia diligatur; nam in ea est in generali figura de A. T. V. X. composta hæc ars tota consistit, ponendo septimam figuram ipsius S. in generali figura supradicta, que due figure pre omnibus reliquis figuris amentur; in illis enim reperietur particulare figura composite de A. T. Z., quæ cuim amba bus ipsis figuris inquiritur, concordantibus in eorum particularium individuis; in earum enim concordantia secretum particularis, quod investigatur, revelabitur. Igitur cum hoc ita sit, in hoc puncto & transitu tota fortitudo hujus artis consistit, & ideo, ne ignoretur in hoc transitu, habeatur cautela, ne virtutem ejusdem & fortitudinem obliviscens transeat.*

Dictum est de septem figuris ipsius S., nunc oportet, ut figuram ipsius T. monstremus.

FIGURA T.

T In duas figuræ dividitur, quarum una principiorum est, alia clementorum, primò dicemus de *prima figura*, quæ circularis est ex quinque triangulis diversorum colorum constructa, & primò de triangulo livido ostendemus.

De Prima Figura ipsius T., id est, de Figura Principiorum.

De Triangulo Livido.

T Riangularius lividus in tres angulos dividitur, scilicet *Deum, creaturam, operationem*, in angulo autem, in quo præsentatur Deus, hæc tria membra consistunt, scilicet *Unitas, Trinitas & Virtutes*, in angulo, in quo creatura reponitur, sunt *sensualis, animalis & intellectualis*, sed in angulo operationis *intellectualis, naturalis & artificialis* habentur.

Super hoc triangulo reliqui trianguli discursum accipiunt, & versantur, & principaliter S. in hoc triangulo particulare, quod scire desiderat, incipit perscrutari. Hic triangularius lividus principium est & causa finalis,

Distinctio I. De Dispositione Figurarum. Fig. T. 5

nalis, reliqui verò trianguli media existunt, quibus in hoc triangulo fit discursus.

De Triangulo Viridi.

TRiangulus viridis continet tres angulos, scilicet *differentiam*, *concordantiam*, *contrarietatem*: in angulo differentiae hæc tria membra scribuntur, videlicet *sensualis à sensuali*, *sensualis ab intellectuali*, *intellectualis ab intellectuali*; in reliquis angulis hæc cædem differentiae scribuntur.

Hic triangulus est valde necessarius, ut investigetur Y., & unius objecti differentia fiat ad aliud, & concordetur inconveniens cum minoritate, privatione, defectu & Z., si autem sit ipsius contradictoriè oppositum, concordetur cum majoritate, esse atque perfectione, cui conveniens concordat; istud enim hoc principio designatur, videlicet quod A. omnia creavit hæc intentione, ut cognoscatur & ametur; hæc enim est magis finalis intentio hujus artis.

Per hunc triangulum Y. quadrifariam inquiritur, *primo* differentiâ sensualis à sensuali, *secundo* sensualis ab intellectuali, *tertio* intellectualis ab intellectuali, *quarto* intellectualis à sensuali; hoc idem fiat in concordantia & contrarietate: hæc autem inquisitione fiat cum reliquis triangulis, prout conveniunt in A. V. X. Y. Z., & in elementalí figura; & quoniam hic non damus exemplum, intelligi potest, nos nequaquam de particulari verùm de universalí in hoc loco tractare.

De Triangulo Rubeo.

TRiangulus rubeus ex principio, medio, atque fine componitur; in angulo principii continentur *tempus*, *quantitas*, & *causa*, in angulo medii sunt *terminatio seu extremitas*, *mensura* & *conjunctione*; in angulo finis *causa finalis*, *terminatio* & *privatio* describuntur.

Per hunc triangulum designatur, qualiter ejus anguli misceri debent, scilicet alii cum aliis, & qualiter cum reliquis angulis triangulorum misceantur, & etiam cum cambris de A. T. V. X., prout in arte majori datur exemplum; hoc autem fiat, ut S. suas species possit dirigere ad perscrutandum Y.

In principio, quando aliquid inquiretur, oportet F. G. discurrere per A. T. V. X. absolute, ut imaginentur formam & qualitatem figurarum, & ut haberi possit particulae, quod queritur, & forma questionis memorari. Incipiendum est autem in parti-

culari figuræ melius convenientis, ut existat medium, quo ad finem valeat perveniri.

„Per principium designatur, qualiter „incipiendum est artem ostendere, per me- „dium autem, qualiter sequendus est ordo, „per quem debet ars demonstrari; per fi- „nem verò monstratur, quā intentione ars „sit demonstranda: nam primò alphabe- „tum in mente est reponendum, deinde re- „gulæ doceri debent, & explanari figuræ, „postea triginta modi & sexaginta quæstio- „nes; deinde lectura brevis sedecim modos „continens subsequetur, & hæc ars de uni- „versali consequenter ministrari debet. „Post hæc verò debet tradi doctrina qua- „tuor principiorum, videlicet *Theologiae*, *Phi- losophiae*, *Juris* & *Medicinae*. His monstra- „tis redundum est ad triginta modos & „sexaginta quæstiones: consequenter scho- „lares practicâ artis potiri debent in arte „majori, in libro gentilis & trium sapientum, „ac in Volumine demonstrationum, in quibus „practica hujus artis continetur. His ad- „impletis debet ars notatoria ministrari, ut „sciant scholares, quod intelligere, & reco- „lere diligent sub brevibus figuris & notis „per angulos triangulorum & quadrangu- „lorum, & per A. V. X. cameras notare.

Trianguli rubei natura est, ut principium & finis cum medio concordentur, me- dium autem ordinetur cum principio & fine secundum triangulum viridem & croceum, & secundum figuram de X. ejusque membra mediatè vel immediatè investigando conveniens vel inconveniens, concordan- do conveniens cum esse, majoritate & per- fectione, inconveniens verò cum minorita- te, privatione & defectu.

Hic triangulus formatus fuit, cùm A. mundum principiavit, & creavit, ut cognoscatur & diligatur, & cùm res aliae per secun- dam intentionem decurrant, & cùm oporteat, quod Deus posuerit quasdam creaturas in prima intentione, alias verò in secunda, prout quædam sunt in nobiliore specie, quam aliae.

De Triangulo Croceo.

TRiangulus croceus ex majoritate, *equa- litate* & *minoritate* componitur: in an- gulo majoritatis inter substantiam & substan- tiam, inter accidentis & accidentis, & inter sub- stantiam & accidentis majoritas continetur; & hoc idem reperitur in angulo æqualitatis, & minoritatis.

6 D. Raym. Lulli Ars Univers. seu Lectura Artis Compendiosæ.

Cum hoc triangulo in angulis reliquorum triangulorum & in cameris de S. T. A. V. X. mensurari debet, ut Y. valeat reperiri; id autem, quod majus est in nobilitate, tribuendum est esse, perfectioni & Y.; ejus contrarium verò dandum est privationi & Z.

Cavendum tamen est, ne à majoritate hujus, quòd non est, deceptio fiat, quæ infinitatem operationis ipsius A. in creatura contra *nōnum modum* designat, à qua deceptio ne cum triangulo rubeo & viridi & cum tertio membro ipsius X. & cum operatione hujus, quod consistit in tempore præsenti atque præterito, caveri potest, inquirendo majoritatem & perfectionem in cameris ipsius A. affirmando.

Cùm præfata ratio prædicti paragraphi non bene intelligatur in universali, ideo in particulari exemplum volumus dare dicendo, quòd, si Deus in creatura majoritatem in numero qualitate atque quantitate infinitè multiplicare deberet, majoritatem & operationem ipsius ad perfectionem infinitè moveret, & majoritas ad finem suī minime perveniret, & ideo oportet, quòd Deus certam quantitatē majoritatis exhibeat, ut operatio ipsius veniat ad perfectionem, & majoritas suī perfectionem & finem attingat, quod si non ita foret, sequeretur, quòd majoritas esse & perfectio existerent minoritas privatio & imperfectio; hoc autem est impossibile.

De Triangulo Nigro.

Triangulus niger ex affirmatione, negatione atque dubitatione componitur; in unoquoque angulo ipsius possiblitas & impossiblitas, esse & non esse consistunt; hic autem triangulus cum reliquis triangulis & cum cameris figurarum misceatur, ut in affirmatione vel negatione seu dubitatione conveniens vel inconveniens inquiratur; privationi verò & Z. adhibetur inconveniens, ipsi esse & Y. conveniens tribuatur: priùstamen dubitandum est in percipienda opinione, ut conveniens sicut inconveniens, & è converso, consistat; nam absque dubitatione F.G. idoneum discursum in hac arte non haberent, nec N. affirmaret possibilitatem, quâ C. melius proportionatum ad intelligendum existeret.

Natura hujus trianguli est, quòd major possiblitas & impossiblitas cum perfectio ne ac esse concordes in A. existant, in crea-

tura verò minor; sed ea, quæ consistit inter majorem ipsius A., & minorem ipsius creaturæ, major est èa, quam creatura habet in se ipsa, & minor illà, quam habet Deus in se ipso. Igitur cùm hoc ita sit, *tres species generales possibilis & impossibilis* per illud intelligi possunt, quibus ad particularia descendit potest, de quibus daremus exemplum, sed propter breviloquium hujus artis illud relinquimus.

Majoritas concordans cum esse atque perfectione affirmationi seu negationi tribuatur, cùm super esse atque non esse una contra alteram concludentes existunt; nam esse, majoritas & perfectio contra sua opposita concordant; & ideo oportet, quòd affirmatio vel negatio idonea ipsis attribuatur & præbeatur; quòd si hoc non fiat, E. huic arti est contrarium.

Diximus de prima figura ipsius T, nunc de secunda referemus.

De Secunda Figura ipsius T., id est, de Figura Elementalali.

Figura elementalis in quatuor partes dividitur, prima de igne, secunda de aëre, tertia de aqua, quarta de terra existit: harum partium quælibet ex quatuor elementis componitur, quæ elementa in figura in *tribus speciebus* consistunt; prima namque secundum mixtionem, secunda secundum digesti-
nem, tertia verò secundum compositionem habetur.

Figura ignis quatuor coloribus scribitur: *rubens* quidem color ignis, *niger* terræ, *lividus* aëris, & *viridis* sphæram aquæ designat.

Ignis est per se naturaliter calidus, accidentaliter est siccus ex terra, ideoque rubam lineam nigra sequitur: quoniam verò viridis opponitur rubeæ, cum rubea verò, in quantum ignis aëri calorem præbet, livida concordat, propterea inter nigram & viridem locus lividæ continentur, quanquam simul nigra & livida repugnant, quæ contrarietas in sphæra ignis tam magna nequam existit, quam illa, quæ est ignis & aquæ, & propterea linea nigra & livida in sphæra ignis tantum non possunt ab invicem removeri, quantum in sphæra aëris vel terræ.

Quoniam ignis nobilior subtilior & agilior est, quam aër, secundum appetitum natu-

naturæ generaliter sphæra ipsius est suprema; quoniam autem aër est subtilius agilius & nobilis elementum, supra sphæram aquæ locatur; & quoniam aqua est subtilior terræ, supra sphæram terræ obtinet locum: quoniam verò elementa mixtionem digestionem & compositionem ingrediuntur in individuis specierum, per appetitum & ordinationem naturæ ac per corporum supercælestium dispositionem, & quoniam natura appetit conservare species, necessariò oportet, ut elementa superiora ad inferiora descendant, ac ut inferiora ad superiora ascendant, ut in aëre ac in spatio, quod inter spatium terræ & supremam superficiem ignis existit, misceantur, & ut per ipsam mixtionem & participationem misceantur, & componantur in *vegetabilibus*, *animalibus* & *metallis*, ex quibus species sub se habentes individua generabilia & corruptibilia conservantur.

Velut longum latum & profundum se habent ad corpus, sic se habet corpus ad materiam & formam, materiaque & formæ compositum, ut suppositum corporale existat; & propterea C. intelligit, quòd ignis est de natura corporeæ, & quòd est natura simplex; sed quoniam est necessarium ipsum descendere de linea rubea in reliquias, necessarium est, aquam corpus simplex in sua sphæra non esse; nam si sic, ignis, qui in parte & non in sua totalitate descendit & ascendit, nequaquam posset per sphæram aquæ transire: si autem elementa non miscerentur unum in alterum, nec alternatim transirent, inter nos quidem generatio seu corruptio minimè foret; quoniam verò deorsum G. generationem & corruptionem intelligit, sequitur, quòd ignis & aqua similiter & reliqua elementa videlicet aëris & terra corpora simplicia non existant.

Quemadmodum voluntas hominis esset contra suam naturam humanam, si digitum de manu, pedem de tibia, nasum de facie sibi vellet absindiri, sic ignis contra suam naturam appeteret, si foret corpus in sua sphæra, & naturalem appetitum haberet, ut sibi pars auferretur, quæ in compositionem cum aqua ipsi contraria subintraret; si verò diceretur, quòd corpora supercælestia ignem existentem in sua sphæra compellant, ac ipsi partem ad reliquias sphæras descendenter auferant, tunc Author hujus sermonis contra naturalem appetitum existit, & ignem secundùm dispositionem na-

turæ liberum à cursu naturæ denudat: quoniam autem C. in igne ac in reliquis elementis intelligit appetitum naturæ, ab ejus sermone contradic̄tio plurimū implicatur, si affirmetur, quòd elementa in suis sphæris existant unumquodque simplex corpus habens tres dimensiones corpori convenientes, ab Authore hujus sermonis quæritur, qualiter transeant nubes, venti, pluviae, nives atque tonitrua, & qualiter splendor Solis manifestari potest æquali colore in aëre & aqua cum igne, cùm splendor ejusdem melius conveniat igni, quam alteri clemento.

Aëris aquæ dat humiditatem, aqua verò frigiditatem terræ; si autem ignis aëri calorem præberet, nec à terra reciperet siccitatem, concordaret cum privatione minoritate & defectu, aëris autem & aqua, in quantum darent & reciperent beneficium, concordarent cum majoritate esse atque perfectione, terra verò concordaret cum minoritate, in quantum beneficium minimè daret, sed cum majoritate, in quantum quotidie sumeret incrementum, quo quidem augmēto quodlibet reliquorum elementorum ad privationem veniret; hoc autem inconveniens & impossibile & contra cursum naturæ existit.

Si quis affirms ignem calidum & siccum, terram siccā & frigidam, aërem humidum & calidum, aquam frigidam & humidam per eorum naturam existere, ex hac affirmatione multiplicantur octo diversæ & oppositæ qualitates, ac concordantia prohibetur inter elementa dantia unum alteri & recipientia unum ab altero beneficium; & quoniam natura cum operatione concordat, cursus naturæ & simplicitas in elementis simplicibus negatur, in quantum eis duæ qualitates diversæ attribuuntur, & in sphæris, in quibus elementa simplicia continentur, operatio negatur, & affirmsatur, ipsa extra sphæras suas nobiliora esse, ubi composita & operativa existunt; cùm privatio operis eum non esse defectu & minoritate concordet, esse autem & opus cum majoritate & perfectione convenient.

Si quis dicat, in igne simplici calorem & siccitatem æquales qualitates existere, secundum sermonem hujus sequitur, quòd æqualiter siccitas ignis humiditati aquæ contrarietur, ne cum humiditate aëris concordet, & quòd calor ignis frigiditati aquæ con-

8 D. Raym. Lulli Ars Univers. seu Lectura Artis Compendiosæ.

contrarietur, ne cum frigiditate terræ concordet; cùm in aëre humiditas & calor, in aqua frigiditas & humiditas, in terra frigiditas & siccitas, & in igne calor & siccitas concordes existant; unde si sermo hujus foret in Y., sequeretur, non esse inter elementa unius cum alio concordantiam; si autem inter ea non esset concordantia, propter contrarietatem inter ea existentem pervenirent ad defectum & privationem, quod est impossibile.

Præterea si ignis esset siccus de suâ natura, existeret gravis propter subiectum siccitatis, levis verò propter subiectum caloris, nec ascenderet sursum, neque descendere deorsum; hoc autem est contra experimentum humani corporis & oculorum.

Si calor in igne simplici major esset, quam siccitas, seu siccitas major, quam calor, ambas qualitates igne per se ipsum habente, materia ejus composita esset de majoritate & minoritate, in quantum melius conveniret cum majori qualitate, quam cum minori, ac in se principium medium & finem haberet, & majoritas per aliquod medium & propter aliquam intentionem ex intentione prima & secunda compositam principium esset minoritatis, & si sic, sequeretur, quod ignis simplex & compositus in sua sphæra existeret; in hoc autem oppositio contradictionis implicatur.

Si dicatur, quod ignis simplex in sua sphæra non descendat deorsum, & ignis inter nos existens non ascendat sursum, vapores, pluviæ, fulgura & ventus ignem sursum ascendentem & deorsum descendenter reparare negantur; unde duo motus naturæ scilicet sursum & deorsum per hunc sermonem penitus amoventur, & per eundem affirmatur, quod elementa simplicia sine operatione maneant, ac in operatione naturæ sint superflua, & quod superfluitas & fortuna sint majores in cursu naturæ, quam causa ordo & necessitas; hoc autem est impossibile.

Amplius, si negetur, quod ignis à terra siccitatem recipiat, generatio & corruptio destruuntur, igne dante calorem aëri, ut aër humiditatem calefactam aquæ præbeat, quam mediante ignis aquæ inferat passionem, per quam passionem aqua dat terræ frigiditatem mortificatam per calorem extinctivum, quæ terra det igni siccitatem frigiditate refrigeratam

atque calefactam, per quam calefactionem caliditas remittitur in linea rubea, & revertitur in lineam rubeam, ex qua descendit usque ad lineam viridem. Negatio autem hæc principia negans est negatio negans animalia, metalla, & vegetabilia, quæ multiplicat negationem quinque sensuum particularium, per quam negationem formatur contradic̄tio affirmando, quod privatio, esse, generatio & corruptio sunt unum & idem; hoc autem est impossibile, quâ impossibilitate & reliquis supradictis significatum est, quod ignis in linea rubea superiori simplex corpus non existat habens compositam continuam quantitatem in longum latum & profundum, & hoc idem in reliquis elementis designatur.

Ignis rubei coloris, qui est suprema linea, existit in gradu quarto, qui nigri coloris est, in tertio, qui lividi, in secundo, qui verò viridis, in primo; unde significatur in sphæra aquæ esse minus calor in igne coloris viridis existente, quod est, quia consistit in linea, in qua habet aqua majorem frigiditatem; unde per minorem calorem ostenditur major & æqualis existens inter ignem, qui est coloris lividi in sua sphæra, & illum, qui est coloris rubei in sphæra terræ; nam in secundo gradu existunt: & ex hac æqualitate panditur, qualiter in viridi linea ignis aër aqua terra sensualiter degradantur; cùm eadem linea ignis in primo gradu solùm existat, & propterea C. intelligit, quod terra in linea livida sphæræ ignis sit in primo gradu, in nigra in secundo, in rubea verò in tertio.

In supradictis ostendimus, & dubium penitus removimus, quod ignis & reliqua elementa corpora simplicia non existant: amplius divinâ gratiâ in prædictis metaphoricè designavimus, qualiter T. cum omnibus suis triangulis in elementalí figura subintrat; per ea verò, quæ retulimus, significatur, quod elementa super animalia, vegetabilia & metalla moventur, ut suam perfectionem inquirant, videlicet corpus simplex; nam veluti terra moveretur deorsum, quia suum centrum appetit, sic in aëre moventur elementa tribus superioriis dictis speciebus, in quibus moventur unam formam generando, & aliam corrumpendo, convertendo se unum scilicet elementum in aliud, & augmentando

seu

Distinctio I. De Dispositione Figurarum. Fig. A.

9

seu diminuendo suam qualitatem de uno gradu in aliud, & de qualitate unius in qualitatem alterius, & de forma in formam suo motu totum subiectum destruendo.

Prout metaphoricè designavimus, qualiter T. ingreditur elementalem figuram, sic per metaphoram datam de figura ignis designantur ordo & dispositio figuræ terræ, aëris & aquæ in figura elementorum: quapropter non oportet dare aliam expositionem hujus ipsi C., quia unum per aliud apprehendit.

Intentio, quâ ista figura elementalis interponitur in hac arte, est, ut metaphoricè detur exemplum hujus, quod est necessarium solutioni ipsorum A. V. X. T. Z., ac ut naturalibus questionibus respondeatur naturaliter secundùm operationem & dispositionem, que in elementalí figura superiùs designantur, quæ figura est quoddam universale naturæ, in quo particolare queritur, quod petitur, cum S. in ipsis T. A. V. X. T. Z. & in eadem operatione figura elementalis.

FIGURA A.

Figura A. in tres figuræ dividitur, prima est divinæ essentiæ, secunda divinarum personarum, tertia rationum, secundùm quas E. accipit A. ejusque cameras pro objecto.

De Prima Figura ipsius A.

B. recolit, se in arte majori & in libro gentilis ac volumine demonstrationis meminisse, quòd C. intellexit per plurimas demonstrationes & necessarias rationes, A. & ejus cameras existere; quare D. in hoc loco non vult probare, esse A., cùm hoc in plurimis locis in hac arte sit demonstratum; præcipit autem F. G. discurrere per T. V. X. Y. Z., ut suus frater C. possit ascendere, ut per intelligentiam contempletur summam essentiam, & ut idem D. possit recipere benevolentiam & virtutem.

Discurrerunt F. G. per figuræ, prout D. ipsis mandatum fecerat, & miscuerunt alternatim angulos triangulorum ipsius T., & in essentiali figura ac etiam in V. X. Y. Z. illos posuerunt, ut ipsi C. significationem præberent, per quam posset habere notitiam causæ per effectum, & effectus per causam, ut ad essentiam ipsius A. ascendere possit.

R. Lulli Oper. Tom. I. Ars Univers.

Secundùm discursum ipsorum F. G. recolit B. in creaturis inter esse & essentiam differentiam esse; quia verò A. cum majori nobilitate & virtute concordat, quâm creature, oportet, quòd inter divinam essentiam & divinum esse nulla differentia sit; ideo C. intelligit in A. esse sedecim virtutes sive dignitates scriptas in circulari figura ipsius A., quæ sunt Bonitas, Magnitudo, Æternitas, Potestas, Sapientia, Amor, Virtus, Veritas, Gloria, Perfectio, Justitia, Largitas, Misericordia, Humilitas, Dominium & Patientia. Adhuc aliæ virtutes in A. existunt, quæ secundùm tertiam figuram ipsius A. in numero ipsius C. & L. permanent infinitæ.

C. intellexit inter bonitatem, & magnitudinem videlicet immensitatem essentiæ nihil interesse, & hoc idem in reliquis cameris apprehendit, & propterea intellexit unam puram actualitatem unumque purum actum essentiale simplicem in A. suisque cameris existere absentiam omnis differentiæ, contrarietas, majoritatis & minoritatis; amplius intellexit in hac essentia tam pura tam simplici magis immensam & magis unam unitatem, quâm sit omnis alia unitas vel aliud unum; & ideo ipsi B. formatur conditio, quâ omnem majorem unitatem, simplicitatem & actualitatem, omnemque majorem & priorem actum, quem C. intelligere possit, in A. existere agnoscat, attribuat, & affirmet; minorem verò oppositum majori attribuat Z., privationi atque defectui, prout esse, majoritas & perfectio convenient & concordant.

Hæc autem figura plurimum necessaria est in hac arte, ut ex ea S. accipiat principium, & in suo discursu dirigatur per conveniens vel inconveniens primæ figuræ ipsius A.; quoniam est impossibile, quicquam in veritate manere, unde in figura vel operibus, seu inter unam & aliam cameram ipsius A. inconveniens sequitur; ergo cùm ita sit, discursus & ordinatio, quos accipit S. in hac figura, omni ordinationi discursui & consequenti hujus artis & omnium aliarum principium & antecedens existunt.

Ulterius velut artificiorum materia & forma directionem accipiunt ad unum ultimum finem, qui est perfectio operis, sic ad finem primæ figuræ ipsius A. omnes reliqua figuræ diriguntur: non tamen dicimus, quòd secunda figura ipsius A. primâ minor existat; sic autem nos loqui oportet, ut per principalem secundariam cognoscamus.

B

D

De Secunda Figura ipsius A.

Concordata sunt B. C. D., & proposuerunt formare novam quandam valde sublimem considerationem, & ad ipsam primam figuram ipsius A. ascendere, ut possent considerare & contemplari secundam figuram: quapropter B. recolit, quod si Rex vel aliquis Princeps intelligit in sua persona pulchritudinem, fortitudinem, virtutem cordis, nobilitatem, honorem, potestatem, justitiam, sapientiam & libertatem, oportet, quod hæc felicitas suæ voluntati placere contingat; cum autem majoritas, perfectio & A. concordent, creatura verò & minoritas, oportet necessariò, quod A. intelligens se ipsum & suas cameras se ipsum & suas cameras amet, quo amore habeat in se ipso majorem gloriam, quam sit gloria vel felicitas creaturarum.

C. plurimum consideravit in eo, quod B. recoluerat, quoniam verò B. recolebat, & F. G. discurrebant per artem in T. V. X. Y. Z., intellexit C. necessitate artis, in essentia ipsius A. quandam debere esse, qui gloriam & beatitudinem hujus, quod in se ipso intelligebat, haberet, & qui ab ejus essentia non differret; nam conveniebat, quod singulas cameras ipsius A. in se ipso intelligeret, quæ sunt una essentia existens eadem cameræ.

Cum C. magis sublimatum fuit in consideratione ejus, quod præcessit, stando in illa altitudine per virtutem ipsius A., misit F. huc inferius memorare, quod recoluit, licet Rex vel alius homo in se ipso pulchritudinem, magnitudinem &c. recolat, non ideo sequi, quod ex illa recolentia tam magna beatitudo procedat, quod ex ea egreditur influentia, quâ aliud in pulchritudine, bonitate &c. ipsi eidem simile generetur; postquam F. hoc recoluerat, G. intellexit A. & majorem gloriam & intelligentiam convenire, hominem verò & minorem, quare B. memoratum ascendit, quod A. se ipsum & suas cameras intelligenti oporteat generari ex eodem intellectu aliquem habentem easdem cameras, ut in A. inde major gloria existat, & superexcedat creaturam in eo, quod ipsius intellectus accipiat objectum in se ipso & in suis cameris.

C. considerans illud, quod B. recoluit, intellexit esse virtutem tam immensam, quam habet A. in intelligendo se ipsum bonum, magnum, æternum &c., quod sit necessarium, ut ex ea virtute, ac influentia in

bonitate, magnitudine ac æternitate similis intellectus generetur; per illud autem, quod C. intelligit, ipsi B. formatur distinctio, quæ inter generantem & generatum existit; & per infinitam concordantiam & largitatem, quas inter unum & alium distinctum esse oportet, C. intelligit unum alium à duabus praedictis distinctum, qui in bonitate, magnitudine ac æternitate cæterisque virtutibus ab eis procedit æqualis, qui ipsis duabus intelligentibus ipsius A. cameras in se ipsis procedit, & propterea ipsi E. formata & revelata fuit secunda figura ipsius A.

Placuit plurimum ipsi D. consideratio ipsorum B. C., timuit tamen, ne primæ figuræ ipsius A. foret illata injuria, & hoc timore perverteretur in M., & dubitaret; sed B. C. juvârunt ipsum D., recolente B. in A. ipsius cameras, quibus intellexit C. per infinitatem bonitatis, magnitudinis, æternitatis, cæterarumque virtutum, quod omnes tres divinæ Personæ possint existere una essentia, in qua omnes cameræ existant, & quod quælibet Persona habeat easdem cameras, licet quælibet Personarum ab altera distinguitur; si autem hoc esset impossibile, nec B. recolere, nec C. intelligere posset, qualiter A. concordaret cum majoritate, differentia & concordantia contra differentiam & contrarietatem, & qualiter minoritas & creatura concordes existerent; quoniam autem hoc est impossibile, propterea B. C. roborârunt D., ne in M. per ignorantiam perverteretur.

Conditiones hujus figuræ sunt, quod in divinis Personis major distinctio existat, quam in re aliqua existere possit; insuper, quod melius concordent in se distinguere una ab alia, & quod maneat una divina essentia, quæ quidem essentia est prima figura, in quantum prima figura distinctione caret, eam tamen secundum artem vocamus figuram, & hoc idem de secunda figura sequitur. Ergo cum ita sit, patet, quod in conditione hujus artis recipientur omnes demonstrationes exhibentes majorem distinctionem & concordantiam divinarum Personarum; harum verò rationes contrariae, minoritati, privationi, defectui atque Z. tribuantur.

Si dubitatio hujus oritur, & videtur impossibile, quod de hac figura præcessit, quia disconvenit cum possibilitate creata, discurrant F. G. in æqualitate per T. X., ut A. cum majoritate, esse, perfectione, creatura verò cum

cum minoritate, privatione atque defectu concordet; sed si hoc non fiat, & dubitetur in æqualitate, quid sit fortius, divina possibili-
tas, an possilitas creaturæ? non ambigitur,
quòd divina possilitas; cùm majoritas &
A., minoritas verò & creatura sint concordes.

Quare si mente perceptum est, quid designetur per majoritatem & minorita-
tem, intellectus intelliget, quòd secundùm
conditiones hujus artis semper percipiet A.
& opera, quæ habet in se ipso, super poten-
tias creaturarum, & super opera, quæ ipsum
A. habet in creaturis.

In quæstionibus & *Arte majori* proba-
tur, quòd oportet in A. Paternitatem, Fili-
ationem & Processionem esse; quare, si in A.
majorem differentiam, concordantiam,
perfectionem & gloriam esse putaretur, si
in ipso plures Paternitates, Filiationes & Pro-
cessiones essent, item si aliæ proprietates
personales diversæ atque distinctæ à pro-
prietatibus personalibus per Paternitatem,
Filiationem & Processionem distinctis in
ipso existerent, discurrant F. G. per A. T. V.
X. Y. Z., & fiat recursus ad *nonum modum*,
& species ipsius S. ordinentur in objectis,
quæ capiunt, & sic fiet inventio hujus, quod
secundum conditiones camerarum ipsius A.
inquiritur, & hujus, quod inde S. secundum
objecta in vera via potest accipere, quâ E. I.
N. cum majoritate, esse, perfectione contra
minoritatem, privationem & defectum con-
cordes existant; nam oportet, quòd distinc-
tioni atque concordantiæ, quas esse oportet
inter unam Personam divinam & aliam,
una Paternitas, una Filiatio & una Processio
sufficiant: si enim hoc ita non esset, seque-
retur, quòd in A. essent infinita numero sup-
posita concordantia & distincta; hoc autem
est impossibile & contradic̄to, cùm non
possit esse perfecta concordantia nisi suppo-
sitorum, quæ numero finiuntur.

Ut sciatur causa, hæc secunda figura
plurimū necessaria est; nam per hanc
homo in hac arte multū dirigitur contra
illos, qui habent M. contra Sanctissimam
Trinitatem ipsius A., ad cuius figuræ cogni-
tionem venit E. per gratiam Dei atque dis-
cursum, quem F. G. in A. T. V. X. Y. Z. ha-
bent, & ipsum offerunt ipsi E., quia E. ipsi
A. majorem operationem, concordantiam,
distinctionem, esse atque perfectionem at-
tribuit, creaturis verò minorem. Præterea
E. habet notitiam istius figuræ per majus
opus cum esse atque perfectione in creatu-

ris conveniens contra minus, privationem
& defectum.

De Tertia Figura ipsius A.

Tertia figura ipsius A. formatur, prout
E. accipit A. ejusque cameras pro ob-
jecto; unde, quia E. cum minoritate concor-
dat, A. verò cum majoritate, per objectum
camerarum ipsius A. accidentaliter differen-
tia generatur in C., nam ad comprehen-
dendū totum A. & ejusdem cameras ne-
quaquam attingere potest; velut enim visus
corporeus differentiam splendoris Solis fa-
cit, quæ existit inter id, quod accipere & non
accipere potest, sic etiam & multò fortius C.
inter unam & aliam cameram ipsius A. con-
stituit differentiam, quod est, quia non
sufficit ad intelligendum omnes cameras
ipsius A. in virtute earum; quod cùm ita
sit, demonstratur hanc figuram formari in
C. respectu ejusdem C., & non secundum
virtutem ipsius A., veluti Sol, qui in suo
splendore variatur secundum visum corpo-
ris inter unum splendorem & alium suorum
radiorum, non secundum virtutem ejus-
dem Solis, quæ quoad ipsius essentiam una
sinè differentia existit.

Plurimū C. consideravit in prædi-
cta figura, & ut figura fortiter imprimatur
& infundatur in ipsum D., mandavit ipsis
F. G. in operatione discurrere, quam habet
S. in formando suas species secundum diffe-
rentiam individuorum suarum specierum;
quare F. recolit, secundum virtutem ipsius
S., unam solam existere; velut autem splen-
dor Solis variatur formante Sole diversos ra-
dios secundum differentiam factarum fe-
nestrarum, quibus domum subintrat, sic
anima sinè differentia ipsius B. C. D. unam
candēmque virtutem exhibet & infundit,
differentiā verò potentiarum fit virtus di-
versa in varietate ipsorum B. C. D.; & pro-
pterea G. illud, quod intelligit per prædi-
ctum exemplum, exhibet ipsi C., ut intelli-
git in ipso A. nihil differre inter unam &
aliam cameram; quoniam verò sunt di-
versæ creaturæ, ac ipsæ in se ipsis virtutem
ipsius A. diverse recipere debent, propterea
secundum rationem videtur in ipso A. esse
differentiam potestatis, sapientiæ, amoris,
justitiæ atque misericordiæ, quæ differentia
formatur secundum hanc figuram in S. ejus-
que speciebus, prout virtutem ipsius A. di-
versè recipit.

In hac arte plurimum est necessarium hanc figuram scire, ut per A.T.V.X.Y.Z. sciamus E.I.N.R. ponere, prout decet, taliter, ut in A. & ejus cameris, & in V. livido, & in Y. nullum inconveniens sequatur, & quod esse, perfectio atque majoritas cum Y., cum Z. verò eorum opposita concordentur.

FIGURA V.

V In duas figuras dividitur, una est *virtutum*, altera *vitiorum*; derivando autem & componendo ex his duabus figuris multæ species & multæ figuræ secundum hanc artem multiplicari possunt, prout aliæ virtutes cum aliis, & similiter vitia cum vitiis alternatim concordant, & prout per objecta, quæ accipiunt species ipsius S., virtutes & vitia simul sibi mutuò adversantur.

De Prima Figura ipsius V.

EX Fide, Spe, Charitate, Justitia, Prudentia, Fortitudine atque Temperantia componitur prima & principalis figura ipsius V., quæ coloris lividi existit; hæc autem figura duo membra continet, unum ab alio diversum, primum est constructum ex Fide, Spe, Charitate, secundum verò ex Justitia, Prudentia, Fortitudine atque Temperantia componitur: primum membrum, magis animæ, quam corpori, secundum magis corpori, quam primum per naturam & operationem secundum comparationem unius ad aliud appropinquit.

Species ipsius S. super hanc figuram volvuntur, concordando & differentiando unam ab alia, prout in varietate specierum & individuorum earundem virtutes diversificantur: *dupliciter* verò sunt concordes; nam *primo* concordant, una scilicet intentione alterius, *secundo* verò concordant, ut vitia suffocentur.

Concordantia, quæ est unius virtutis cum alia per propriam intentionem eorum, cum majoritate & prima intentione concordat, concordantia verò, quæ fit unius virtutis cum alia contra vitia, cum minoritate & cum secunda intentione concordat, quod est, quia prima concordantia in E. principium sumit, in I. verò secunda.

Natura hujus figuræ est, ut, cùm una virtus est in actu in S., omnes aliæ existant in habitu, quod est, quia actus & habitus

in majori concordantia convenient, quam actus & potentia, seu quam potentia & habitus: quoniam autem vitium in specie ipsius S. potentialiter est, cùm habet actualiter in se ipsa V. lividum pro objecto, propterea oportet esse unam virtutem in actu, quæ omnes alias habeat in habitu; quod si non esset, sequeretur, quod in eodem tempore virtutes & vitia pro objecto haber possent, nec habitus esset magis propinquus actu, quam potentia; hoc autem est impossibile & contra ordinationem ipsius A., quod non potest esse objectum ipsi E. in eodem tempore manenti in V. Y. Z.; quia, si esset, sequeretur, quod in eodem tempore E. totum tertium membrum ipsius X. haberet, hoc autem est impossibile.

Conditiones hujus figuræ sunt, quod T. X. in ipsa ponantur, ut Y. Z. perquirantur, & ut Y. ipsi E., Z. verò ipsi I. præbeatur, & ut semper virtutes cum majori differentia & concordantia simul convenient, ut fortius A. & suas cameras significant, & V. rubeo magis repugnant, & ut una virtus cum alia magis concordet, hujus significatio tribuantur esse, majoritati, perfectioni & Y., hujus verò significationis contraria detur Z., minoritati, privationi & defectui.

Si particulare, quod quæritur, in una virtute ipsius V. inveniri non potest, ea cum alia virtute jungatur, unam virtutem cum alia componendo, & ipsas alternatim mutando, ac in earum concordantia, quam habent inter se, vel in concordantia, quam habent contra V. rubrum, inquirendo, quo usque particulare valeat reperiri: si verò in ipso V. reperi non potest, ponantur T. A. X. in ipso V., ut inveniri possit per individua ipsorum T. A. X., ipsa cum V. livido contra V. rubrum concordando.

De Secunda Figura ipsius V.

Hæc secunda figura, quæ coloris rubei est, ex septem peccatis mortalibus copulatur, quæ sunt Gula, Luxuria, Avaritia, Acedia, Superbia, Irvidia & Ira; hæc in duo membra dividuntur, primum est Gulæ & Luxuriæ, secundum verò est reliquorum vitiorum, primum magis convenit corpori, quam secundum, secundum verò magis ipsi S., quam primum.

Hæc figura concordat cum privatione & cum defectu contra esse atque perfectionem; amplius hæc figura locatur in medio, quod

Distinctio I. De Dispositione Figurarum. Fig. V. & X. 13

quod est inter potentias ipsius S. & objecta, quæ capiunt; quoniam autem medium, quod inter potentias & objecta consistit, id est, operatio individuorum specierum ipsius S. convenit cum Y., esse, majoritate atque perfectione, cum S. habet operationem suarum specierum in eo, propter quod A. ipsum S. ejusque potentias & ejusdem operationem creavit, propterea cum minoritate, defectu &c. concordat opus, quod contra predictam rationem finalē existit.

Cum per istam figuram in universali particolare inquiritur, unum vitium cum altero componatur, & addatur, & discursus fiat per A. T. V. X. Y. Z. atque per V. lividum, & reperietur particolare in majori contrarietate, quæ inter unum vitium & aliud est, cum V. livido verò major concordantia esse, majoritatis & perfectionis, cum V. autem rubeo major concordantia minoritatis, privationis & defectus.

Conditio istius figuræ est, ut huic arti sic repugnet, velut cum hac arte prima figura concordat; nam quia V. rubeum concordat cum non esse, defectu & minoritate, nec regulam, nec ordinationem, nec ullam artem sequitur; quapropter in omni, quod contra artem existit, particolare cum hac figura concordans percipi potest. Igitur cum ita sit, per conveniens vel inconveniens, prout dictum est, potest particolare, quod inquiritur, designari; si autem reperiri non valet, non est defectus artis, sed potius inquisitoris hujus artis nescientis individua discurrere per individua ipsorum E. I. N. R.

FIGURA X.

X Est figura ex sedecim cameris construenda, quæ sunt Sapientia, Prædestination, Perfectio, Meritum, Potestas, Gloria, Esse, Scientia, Justitia, Liberum Arbitrium, Defectus, Culpa, Voluntas, Pæna, Privatio & Ignorantia.

Hæc figura continet in se sex species: prima est concordiarum, secunda contrarietatum, tertia de mediata, quarta de immediata, quinta figurarum, sexta membrorum.

De Prima Specie ipsius X.

Hæc species concordantia designat, qualiter quædam cameræ concordent cum reliquis in questionibus & solutioni-

bus, quas formant F. G. discurrendo, & Y. perscrutando; quare species ista in figura ipsius X. subjicitur hâc intentione, quâ F. G. per S. T. A. V. X. alias cameras cum aliis in X. concordando discurrant, ut Y. in cameras ipsorum S. T. A. V. X. per conveniens vel inconveniens invenire possint, & Y. ipsi E., Z. verò ipsi I. objectum existat.

De Secunda Specie ipsius X.

Hæc species contrarietatus designat, qualiter cameræ ipsius X. aliæ aliis contrariantur, prout species ipsius S. eas accipit pro objecto: præterea ista species contrariorum significat conveniens vel inconveniens, quod ex universali revelatur ipsi particuli, cum F. G. discurrent, & ordinatim Y. per cameras ipsorum S. T. A. V. X. perscrutantur, minoritate, defectu, privatione, V. rubeo cum Z. pugnantibus contra majoritatem, perfectionem, esse, V. lividum & Y. ad invicem concordantes.

De Tertia Specie ipsius X.

Ista species medii significat in figura ipsius X., qualiter aliæ cameræ cum aliis per medium in simul convenient & repugnant; de concordantia primò dicemus.

De Concordantia.

Prædestination & esse per sapientiam & perfectionem mediata concordant; nam si sapientia ipsius A. perfecta est, sequitur prædestinationem convenire cum esse.

Liberum arbitrium & esse mediata convenient, quia justitia ipsius A. & perfectio concordant; nam, si justitia ipsius A. perfecta est, oportet necessariò, quod liberum arbitrium cum esse concordet; si enim in homine non foret liberum arbitrium, quo E. I. N. ipsum V. accipere possent, impossibile etiam esset, quod A. in homine justitiâ perfectè uti posset.

Esse & privatio per perfectionem & defectum mediata concordant; nam si in ente existit perfectio, in quo existit defectus inclinans privationi, velut in homine, vel in alio supposito, in quo sunt esse, privatio, perfectio & defectus, necessariò sequitur, esse & privationem per perfectionem & defectum in illo supposito convenire, atque perfectionem & defectum per esse atque privationem

concordari mediatè, cùm esse atque perfectio, privatio & defectus concordes existant.

Meritum & gloria mediatè per justitiam & liberum arbitrium concordant, cùm E. pro objecto habet A. V. Y., I. autem V. Z., M. verò A. V. Y. Z. Idem sequitur de culpa & poena concordantibus mediatè in camera ipsorum E. V. Z. & ipsorum I. A. V. Y. ac ipsorum M. A. V. Y. Z.

Si scias triangulum rubeum & viridem concordare, intelliges, qualiter meritum & culpa concordent, ut maximum meritum & justitia & misericordia designentur in A. per maximam gloriam significatam per maximam culpam, quæ culpa magnam justitiam in A. per magnam poenam designat. Unde, cùm ita sit, secundùm modum medii una camera cum alia tertii membra ipsius X. concordari potest respectu diversorum objectorum, concordantiarum, contrarietatum, finium & principiorum.

Potestas, voluntas, scientia mediatè cum esse unum per aliud concordant; nam nec potestas & voluntas sive scientia, nec potestas & scientia sive voluntate, nec voluntas & scientia sive potestate in opere ulla- tenus convenient, quia tantum in hoc *quinto membro* ipsius X. una camera cum alia convenit, quod una sive alia non convenient, cum esse, nec esse sive omnibus quatuor cameris convenient cum aliqua camerarum.

Potestas, voluntas & ignorantia cum privatione convenient, nam ignorantia tantum cum privatione convenient, quod mediatè potestas & voluntas cum privatione & defectu scientiae concordant; unde *sextum membrum* facit potestatem & voluntatem cum privatione convenient, quod est, quia in se continet ignorantiam, quæ potestatem & voluntatem ad privationem declinat.

Prout exemplificavimus in unoquoque sex membrorum ipsius X. ejusdem X. cameris concordari, cameræ aliorum membrorum in aliis concordari possunt, si per quadrangulos ipsius S. & per triangulos ipsius T. in cameris ipsorum A. V. alias cameris cum aliis commiscere scias, velut in sapientia, justitia & perfectione, quæ per meritum, gloriam, culpam & poenam concordant, sapientiæ operationes ipsius S. perfectè sciente, & justitiæ opera ipsius S. perfectè judicante; hoc idem in aliis membris sequitur.

De Contrarietate.

Sicut exemplum concordantia mediatè dedimus, ita contrarietatis per medium existentis in cameris membrorum ipsius X. exemplum dare possumus; nam sapientia ipsius A. ejusque justitia mediantibus prædestinatione atque libero arbitrio ipsi esse repugnant; quod est, quia in operatione ipsius S. prædestinatio & liberum arbitrium contrariantur, prout S. inordinatè & contra Y. ipsas accipit pro objecto; nam si prædestinatio est, videtur non esse liberum arbitrium, & è converso; si verò non est prædestinatio, videtur in A. sapientiam perfectam non esse, videtur etiam in A. justitiam perfectam non esse, si liberum arbitrium non est; unde hæc tota falsa apparentia existit in speciebus ipsius S., quod est, quia S. in A. cameras ipsius per medium accipit, videlicet mediantibus creaturis, cùm cameræ ipsius A. absentiâ omnis contrarietatis immediatè concordent.

In *tertio membro* esse cum perfectione concordat; unde mediante perfectione convenit esse contra privationem, privatio verò, quæ cum defectu convenit, est contra esse concordans cum perfectione; & hoc idem sequitur de contrarietate mediante esse atque privatione, quæ contrarietas inter perfectionem & defectum remanet.

Est aliis modus contrariorum videlicet, quod esse atque perfectio mediante subiecto privationi & defectui opponuntur, sed privatio & defectus in subiecto ipsi esse atque perfectioni repugnant.

In *quarto membro* meritum & gloria per medium opponuntur; meritum enim cum minoritate, fine atque privatione convenit, gloria verò per misericordiam ipsius A. cum durabilitate sive fine concordat. Hoc idem de culpa & poena sequitur; nam culpa, quæ per opus finitur, contrariatur poenæ, quæ sive fine durat, scilicet justitiæ ipsius A. & dominio mediante; quoniam verò gloria in creatura per primam intentionem existit, poena verò per secundam, propterea oportet per hoc medium poenam & culpam opponi.

Alia species est per medium oppositorum; nam gloria est opposita culpæ, quia culpa cum poena concordat, poena verò est opposita gloriæ, quia gloria concordat cum merito contrario culpæ, sed pœna contrariatur merito, quia meritum cum gloria concordat.

In

In *quinto membro* defectu ipsius esse potestas & voluntas mediare scientiae repugnant, defectu autem voluntatis potestas & scientia contrariantur, defectu vero potestatis scientia & voluntas contrariantur. Hæc eadem contrarietas in *sesto membro* sequitur.

De medio in concordantia & contrarietate camerarum ipsius X. retulimus; unde hæc *tertia species* ipsius X. ab artista magis ametur, quam ulla alia specierum ejusdem X., nam per hanc speciem prius particolare in universali reperitur, quam per alias

De Quarta Specie ipsius X.

Hæc quarta species ipsius X. significat, qualiter cameræ *sine medio* in subjecto concordent, & etiam opponantur. Primò dicemus de concordantia.

De Concordantia.

Dicimus igitur, quod sapientia, justitia, perfectio, esse, potestas, voluntas & scientia in A. *sine medio* concordent, cum in esse unum & idem existant; quod autem dictum est, ipsas cum medio concordari, id quidem est, prout S. accipit *tertiam figuram* ipsius A. pro objecto.

Perfectio & esse, meritum & gloria concordant; privatio & defectus, pœna, culpa & ignorantia convenient; prædestinatio, sapientia & perfectio, similiter liberum arbitrium, justitia & perfectio concordant; hoc autem existit secundum relationem & comparationem majoris & minoris concordantia.

Secundum triangulum viridem uno modo in *prima figura* ipsius A., alio in *secunda*, & alio in *tertia figura* *sine medio* cameræ ipsius X. concordant: & hoc idem est de concordantia, in qua cameræ ipsius X. sunt in sapientia ipsius A., & in ipsis C. G. in concreto; unde ista diversa concordantia in mente artistæ plurimum imprimatur.

De Contrarietate.

Prædestinatio & liberum arbitrium secundum comparationem majoris & minoris contrarietatis in C. *sine medio* sunt adversæ; sapientia vero, perfectio, justitia, potestas, voluntas, scientia ignorantia, defectui, privationi, culpæ atque pœnæ *sine medio* simul repugnant: similiter meritum & culpa, gloria & pœna, esse

& privatio sibi invicem opponuntur; hæc enim contrarietas unius cameræ ad aliam simpliciter accipitur absque eo, quod una camera juvet aliam alteri repugnare: quapropter in contrarietate seu concordantia praedita *sine medio* non oportet in hac arte miscere cameras ipsius X., nisi duas in duas, prout *sine medio* concordant vel contrariantur; in concordantia vero vel contrarietate cum medio tres in tres, vel quatuor in quatuor, vel plures simul cameras ipsius X. miscere convenit.

De Quinta Specie ipsius X.

Hæc species in quatuor figuræ dividitur, *prima* est affirmationis, *secunda* negationis, *tertia* dubitationis, *quarta* determinationis. Per has quatuor figuræ ars tota decurrit, quapropter Doctor hujus artis præcipit in principio F. G. per S. T. A. V. X. discurrere, imaginato statu & qualitate figurarum ipsius S. T. A. V. X. recolendo & intelligendo, qualiter S. in quatuor speciebus, quæ sunt E. I. N. R., & qualiter T. in duabus figuris videlicet principiorum & clementorum existat, & qualiter figura principiorum in quinque triangulis consistat, clementorum vero ex quatuor complexiōnibus sit constructa, & qualiter in A. tres figuræ, videlicet essentia, Trinitas & rationes existant, sic loquendo: amplius qualiter V. ex duabus figuris videlicet virtutibus & virtutis copuletur: præterea qualiter illæ duæ figuræ multiplicentur in decem, prout in ista *Lectura* præbuimus exemplum.

Post has conditiones F. G. per X. debent discurrere considerando, qualiter hæc figura X. sex species continet, deinde debent imaginari, quomodo *septima figura* ipsius S. intrat compositionem cum generali figura ex ipsis A. T. V. X. copulata: amplius qualiter ex hac mixtione quædam figura universalis appellata formatur, in qua quæritur particulare figuræ compositæ ex A. Y. Z., quæ figura particularis vocatur, ad quam F. G. moventur, ut forment istas cameras [E. A. V. Y.] [I. V. Z.] [M. A. V. Y. Z.] quæ finalis intentio artis existunt.

Per hanc imaginationem prædictas figuræ imaginari oportet, ut F. G. discurre-re sciant; priusquam vero discurrant, oportet fieri considerationem & discursum prædictum, nam in imaginatione sunt oculi sensuales, qui ipsorum F. G. spirituales oculos aperiunt.

De

De Prima Figura ipsius X.

PRIMA figura *affirmationis* ipsius X. ex sapientia & perfectione ipsius A. & ex esse atque prædestinatione componitur, affirmante C., quod, si sapientia ipsius A. ejusque perfectio unum idem existunt, necessariò prædestination & esse convenire debent; quia, si foret oppositum, sequeretur, ipsius A. perfectionem & sapientiam discordare.

Hæc figura X. prædestinationi tribuitur, quod est, quia gravis quæstio intelligitur per ipsam, velut autem prima figura ipsius X. ex prædestinatione formatur, sic in illa eadem figura possunt aliæ figuræ constitui, ex quibus formentur quæstiones & solutiones, quanquam ex prædestinatione non sint; & velut in primo membro ipsius X. constituitur affirmatio, sic potest in reliquis membris formari.

De Secunda Figura ipsius X.

HÆC *negationis* figura est, videlicet quando C. per concordantiam justitiae atque perfectionis ipsius A. affirmat liberum arbitrium, quâ quidem affirmatione negat prædestinationem, & similiter quando C. negat liberum arbitrium, affirmat prædestinationem: igitur cum ita sit, ista secunda figura ipsius X. ex *quatuor cameris* copulatur, quibus *secundum membrum* componitur; velut enim in secunda figura per secundum membrum decurrente comparavimus ipsius X. difficilem negationem, sic liberi arbitrii difficilis negatio in prima figura consistit; unde in subili & difficulti negatione ac affirmatione revelatur universalē, ut in prima & secunda figura ipsius particularē subtiliter inquiratur.

De Tertia Figura ipsius X.

HÆC tertia figura *dubitacionis* existit, quæ resultat in S. de prima & secunda figura; unde ista dubitatio causa est, quâ F. G. iterum discurrant per S. T. A. V. X., prout superius est relatum, inquirendo, quid cum esse, perfectione ac majoritate affirmationis vel negationis conveniat, vel an sint in contradictione, seu an sint æquales extra contradictionem?

Hæc dubitatio ex E. I. N. R. formatur, quia E. pro objecto accipit in diversis temporibus primam & secundam figuram; I. autem habet H., ut una figura concordet cum majoritate, & alia cum minoritate; &

quoniam E. uno tempore ambas figuræ non potest pro objecto accipere, dubitat N., ne contradic̄tio impliceretur, & propterea opinatur R., unam figuram cum Y. concordare, aliam verò cum Z.: quamobrem accidentaliter in speciebus ipsius S. dubitatio formatur.

Prout exemplificavimus in particulari, qualiter per primam & secundam figuram ipsius X. in speciebus ipsius S. dubitatio generetur, ut in quarta figura sint prædestination & liberum arbitrium, eadem ratione dubitare potest investigator inquirens, ut in quartam figuram ipsius X. sciat per dubitationem intrare, ac in eadem particolare valeat invenire, cujuscunque scientiæ sit, in quo quidem particulari sic subtiliter & difficulter dubitare debet, dum inquirit, velut in prima & secunda figura ipsius X. difficulter & subtiliter dubitat. Igitur cum ita sit, significatur ista figurâ dubitationis, quod, sicut illi convenit subtiliter & difficulter affirmare & negare, sic eidem convenit subtiliter & difficulter dubitare, qui cupit sublimare intellectum in investigatione particularis in universalī.

De Quarta Figura ipsius X.

QUARTA figura ipsius X. *determinativa* dicitur, removens R. à societate ipsorum E. I. N.; unde oportet, quod hæc figura primam & secundam concordet & coæquet cum esse, majoritate, perfectione & Y., sed ipsius primæ & secundæ contrarium cum privatione, defectu & Z.; hæc autem concordantia fit, dum E. de necessitate accipit primam figuram, deinde F. G. per secundam discurrunt, taliter discurrendo per S. T. A. V. X., quod E. pro objecto habere possit A. V. Y., & ut camera ipsorum I. V. Z. inde taliter formetur, quod tertia figura de actu in potentiam, prima verò secunda & quartæ in E. de potentia in actum transmutentur.

Ut hæc quarta figura de potentia moveatur ad actum, oportet, quod F. G. per ipsum T. unius figuræ ad aliam in A. differentiam habeant, & ut ipsum A. perfectionem & majoritatem, minoritatem autem & creaturam concordent; ob hoc enim C. intelliget contradictionem non existere, ut prima & secunda figura consistant; quoniam autem C. in tertia figura ipsius A. illud, quod est in ipso A., secundum primam & secundam figuram ejusdem non potest

poteſt accipere, propterea ſecundūm opus creature in prima & ſecunda figura ipliſius X. contradictione videtur exiſtere, quod in C. ſecundūm tertiam figuram ipliſius A. apparet eſſe contradictione, & quia prima & ſecunda figura ipliſius A. cum Y. majoritate, eſſe atque perfectione concordant, ejusdem verò tertia oppoſita primæ & ſecundæ figuræ ipliſius in S. cum minoritate, privatione, defectu & Z. concordat, propterea hæc quaṭa figura ſecundūm hanc concordantiam determinativa eſt: ſi enim per primam & ſecundam figuram ipliſius X. contradictione foret, quanquam ipliſi S. in tertia figura ipliſius A. videtur contradictione, ſequeretur, primam & ſecundam figuram ipliſius X. non melius concordare cum prima & ſecunda ipliſius A., quām cum tertia ejusdem A., hoc autem eſt impoſſibile, cùm prima & ſecunda figura ipliſius A. cum majoritate perfectione ac eſſe, tertia verò cum minoritate, defectu ac privatione conveniat, per quod majus & minus particula re ipliſius X. revelatur, qualiter in tertia figura ipliſius A. & tertia figura ipliſius X. mediate videtur eſſe contradictione, quod non eſt contradictione ſecundūm concordantiam primæ & ſecundæ figuræ ipliſius A. cum prima & ſecunda figura ipliſius X.

Per hoc p̄dicitum particula re, quo revelatur p̄deſtinationem & liberum arbitrium cum eſſe & perfectione, prout ſuprā ſignificavimus & demonstravimus, abſentia contradictionis concordare, aperit universale, p̄bens regulam & doctrinam, quibus particula re, quod in universalis quæritur, per ſimile ſciatur & valeat reperi ri. Igitur cùm hoc ita ſit, quaṭa iſta figura ipliſius X. ſupra omnes alias regulas hujus artis ab artiſta diligatur, ut ipliſius modum & regulam ſequatur in investigatione parti cularis, quod deſiderat invenire.

De Sexta Specie ipliſius X.

Hæc species ex ſex membris componitur, & ex cameris ipliſius X. copulatur.

De Primo Membro ipliſius X.

Primum membrum ex ſapientia, perfectione, p̄deſtinatione & eſſe conſtruitur; hoc autem membrum ſubjicitur, ut per ipliſum investigetur objectum, quod per concordantiam, aut per inconveniens ſapientia, perfectionis, eſſe, p̄deſtinationis

R. Lulli Oper. Tom. I. Ars Univers.

invenire volumus: quare ſemper id concordet cum majoritate & Y., per quod inter illas quatuor cameras ſequitur concordantia, ex quibus membrum ſuperiū dictum componitur; illud verò, per quod inconveniens & contrarietas ſequitur inter ſapientiam, p̄deſtinationem & eſſe, concordet cum minoritate & Z.

Hoc membrum ſe habet ad affirmationem per conveniens unius camerae cum alia, ad negationem verò per inconveniens ejusdem cum eadem; amplius per inconveniens unius camerae cum alia ſecundi membra ſe habet ad negationem, ad affirmationem autem per concordantiam ſuorum camerarum cum cameris ſecundi membra; quoniam verò camerae duorum membrorum principalium concordant cum majoritate, & contrarium eorum cum minoritate, propterea oportet ipliſi eſſe & Y. attribuere concordantiam, privationi verò & Z. contrarietatem: Igitur cùm hoc ita ſit, quoddam universale aperit, per quod multa particula re poterunt reperi ri, vide licet quod in S. per minoritatem, privationem, defectum & Z. inter cameras primi & ſecundi membra & inter duo ſimpliciter inconveniens formatur; inter alias autem & alias cameras concordantia ſecundūm eſſe reale formatur.

De Secundo Membro ipliſius X.

Hoc membrum ex iustitia, perfectione, libero arbitrio & eſſe componitur; iſta camerae ſubjiciuntur, ut particula re per conveniens vel inconveniens perquiratur; nullum enim particula re cum affirmatione con venit, ubi inconveniens inter unam & aliam cameram ſequitur; quia ſi ſic, ſequeretur in A. concordari privationem & defectum contra perfectionem & eſſe; hoc autem eſt impoſſibile.

Hoc membrum concordat, ut primum membrum negetur, cùm inconveniens & contrarietas inter unum & aliud membrum falſo modo formantur; conuenit verò cum affirmatione, cùm inter cameras unius & alterius membra de neceſſitate formatur concordantia. Igitur cùm hoc ita ſit, revelatur, quod, ſicut majus eſt inalterabile per ſuum oppofitum minus absque medio, ſic impoſſibile & inalterabile videtur, ut per liberum arbitrium alteretur conueniens in inconveniens inter unam & aliam cameram duorum p̄dictorum membrorum;

C

rum; & propterea datum ars, & regula, qualiter Artista intelligat & sciat per hanc regulam particularē in prædestinatione & libero arbitrio regulam universalē formare, per quam valeat multa diversa particularia inventire.

De Tertio Membro ipsius X.

Istud membrum ex quatuor cameris componitur, quæ sunt esse, perfectio, privatio & defectus; hoc verò membrum in duas species dividitur: una est, cùm super uno eodemque supposito omnes quatuor cameræ concordant, in quantum illud suppositum est objectum eisdem cameris; alia verò species est, cùm esse & perfectio conveniunt uni absentiâ privationis & defectus, alteri verò sìne perfectione & esse conveniunt privatio & defectus.

Per hoc membrum regula habetur, ut A. ejusque cameræ inquirantur, & inter unum & aliud majus differentia fiat, & ut una majoritas super altera multiplicetur, & una concordantia super altera: hoc idem sequitur de triangulo nigro, de cameris ipsius V. & figura elementali; quapropter in hac arte plurimum ab artista hoc tertium membrum ametur, per quod multa particularia poterit invenire, si sciverit hoc membro in hac arte potiri.

De Quarto Membro ipsius X.

Istud membrum ex quatuor cameris componitur, quæ sunt gloria & meritum, pœna & culpa. Hoc autem membrum duas species continet, quæ nunquam uno tempore in eodem supposito immediate sunt concordes; quia si sic, sequeretur, quod gloria & pœna simul ac meritum & culpa unum & idem existant, & sìne contrarietate & differentia concordari possint; hoc autem est impossibile, quo designatur ars & regula, quibus particularē per inconveniens unius speciei ad aliam perquiratur, & per gloriam & meritum culpa simul & pœna concordent.

In hoc membro particularē Theologiaz & Juris investigetur, in hac autem investigatione reliqua membra misceantur, ut in hoc particularē reperiri valeat; velut enim cum una manu alia lavatur, sic in hac arte unum membrum alteri servit, dum particularē quæsitus investigatur.

De Quinto Membro ipsius X.

Quintum membrum ex quatuor cameris videlicet potestate, voluntate, esse & scientia componitur: per esse monstratur, qualiter potestas, voluntas, scientia concordent, vel opponantur, prout in speciebus ipsius X. præbuimus exemplum. Per hoc membrum manifestatur, qualiter unum particularē se habet ad esse per essentiam, aliud per C., aliud per A., & aliud per concretum: præterea qualiter una scientia per opinionem, alia per probabilitatem & alia per demonstrationem habetur, prout una cum majore potestate, alia verò cum minore concordat in esse: præterea per hoc membrum ostenditur, qualiter una potestas habetur in actu, & alia in potentia, & qualiter una voluntas per primam intentionem, & alia per secundam, & sic de ceteris his similibus.

Cùm in particulari per potestatem, voluntatem, scientiam & esse dubitabitur, fiat ad hoc membrum recursus, & ipsum T. cum speciebus ipsius S. in ipso ponatur; cum hoc autem membro sextum formetur concordans cum minoritate, privatione & defectu; nam per hoc cum perfectione, majoritate & esse conveniens cognoscetur illud.

De Sexto Membro ipsius X.

Sextum membrum ex potestate, voluntate, ignorantia & privatione componitur, videlicet, potestas & voluntas per privationem scientiæ inclinantur ad privationem, & ignorantia venit in C.G., quæ alterantur in L., in quo potestas & voluntas concordant cum privatione contra quintum membrum, in quo potestas & voluntas concordant cum esse in C.G., privatio & ignorantia cum L. convenient, C.G. autem cum esse atque scientia concordant.

Istud membrum huic arti multum contrariatur, quod est, quia opponitur *quinto membro* cum arte fortissimè concordanti; unde si amator hujus artis in brevi tempore vult proficere, ut ipsius intellectus per hanc artem sublimetur, oportet, quod hujus membra sit inimicus, & quod potestatem & voluntatem à servitute privationis & ignorantiae extrahat, & ipsas in libertatem quinti membra ponat, ut sciat per artem discurrere, & quod desiderat, invenire.

Dixi-

Distinctio I. De Dispositione Figurar. Fig. Particul. & General. 19

Diximus de figuris ipsorum S. T. A. V. X., nunc oportet nos de generali, & particulari figura referre.

FIGURA PARTICULARIS.

Figura particularis componitur ex ipsis A. Y. Z., prout ostensum est in figura objectorum. Vocatur figura particularis, quia in hac arte particulare in universalis quærimus, quod particulare oportet reperiiri per ipsa A. Y. Z., cùm S. format infrascriptas cameras: [E. A. V. Y.] [I. V. Z.] [M. A. V. Y. Z.] ad quas cameras tota finalis intentio hujus artis moyetur, quæ ars consistit in mixtione, quam facit S. ex figura generali & figura specierum, ut prædictæ cameræ per particularia formari valent.

FIGURA GENERALIS.

Figura generalis componitur ex ipsis A. T. V. X., prout ostensum est in figura objectorum, & significat conditionalem doctrinam, qualiter artista debet quamlibet figuram recolere, prout existit in ha-

bitu illius intellectus; deinde debet unam figuram cum alia miscere, ut ipsi particulare secundum concordantiam vel inconveniens mixtionis figurarum per opus specierum ipsius S. patefiat, semper vero conveniens cum esse, Y., majoritate & perfectione concordet, nisi contra formam & qualitatem figurarum hujus artis idem inconveniens sequatur, quas designavimus & habitualiter dedimus ipsis F. G., quamlibet figuram per seipsum videlicet S. T. A. V. X. per ordinem exhibendo.

Hujus figuræ generalis talis est conditio, videlicet quod figura composita ex speciebus ipsius S. in ipsa ponatur, ut reveletur particularis figura, & etiam particolare, quod inquiritur. Quare, quando inconveniens sequitur propter mixtionem ipsarum duarum figurarum, semper illud inconveniens privationi, Z., minoritati atque defectui comparetur, quia stat contra formam & proportionem ipsorum S. T. A. V. X. & contra cameras ipsorum [E. A. V. Y.] [I. V. Z.] [M. A. V. Y. Z.] quæ cameræ concordant cum esse, majoritate, perfectione & Y. & cum hujus intentione finali.

De figura generali retulimus, nunc oportet dicere de *figura universalis*, in qua particulare quæritur, ad quam ista ars movetur, propter quod particulare possunt formari sequentes cameræ.

INCIPIT SECUNDA DISTINCTIO

QUÆ EST

DE

Figura Universalis.

Hec figura vocatur *Universalis*, in qua particulare quæritur; componitur autem ex figura specierum & figura generali, & in ipsa viginti octo camerae formantur, de quibus breviter volumus tractare. Præterea explicabimus de qualibet camera, qualiter una cum alia in universalis habetur, ut per illud exemplum designetur & reveletur particulare secundum conditiones istius artis, & secundum conveniens vel inconveniens unius cameræ cum alia propter par-

ticularare, quod inquiritur, quod particulare ad conveniens camerarum, ejus autem contradictoriè oppositum ad inconveniens refertur. In his autem brevibus sermonibus tota regula consistit, & conditio hujus artis difficilis est, & subtilitas hujus artis existit in discursu ipsius S. per A. T. V. X. Y. Z., & ideo ponimus hanc universalem figuram, per quam præbeatur doctrina discursus designati in conditionibus camerarum hujus universalis figuræ.

De Conditionibus Figuræ Universalis.

Camera 1.

[*E. I.*]

Voluit A. ordinare, quòd E. se habeat ad primam intentionem, I. verò ad secundam, & quòd A. V. Y. sint objecta ipsi E., & V.Z. ipsi I., & quòd, cùm E. est in actu, I. sit in habitu, & è converso, E. habente primam intentionem ad ipsum A., & I. serviente ipsi E., dante E. suum I. contra aliud I. concordans cum alio E. contrario primo E. Unde si particulare, quod quæritur, cum istis conditionibus convenit, concordabit cum esse, Y., majoritate, perfectione & cum affirmatione, ipsius autem contradictoriè oppositum conveniet cum privatione, Z., minoritate, defectu & negatione, quia contra prædictam ordinationem existit.

Tanto tempore misceri oportet, E. I. per cameras universalis figuræ, quoisque reperiatur particulare concordans cum supradictis conditionibus in E. I.; si verò cum ista camera & cum prædictis conditionibus non convenit, ponatur in alia camera, deinde in alia tamdiu, donec inventiatur camera, cum qua conveniens sit salvis conditionibus ipsorum E. I.; si autem cum aliqua camera non conveniat, accipiatur oppositum illi contrarium, quod cum omnibus cameris & conditionibus discurrat.

Camera 2.

[*E. N.*]

Hæc camera taliter conditionatur, quòd inde reperiri potest particulare, quod quæritur; nam N. sic movetur ad E., ut forma, quæ movetur in materiam, cùm venit de potentia in actum; unde, quando cum ista camera inquiretur particulare, discurrant F. G. per cameras universalis figuræ taliter, quod huic cameræ suæ conditiones conservari possint; si autem illud particulare est contra cameras & conditiones ipsorum E. N., convenit cum Z. & privatione, ipsius autem oppositum cum Y. & esse.

Quandoque contingit, quòd N. superascendit E. in uno eodemque supposito, quolibet habente pro objecto Y.; hoc autem facit N. intentione, quâ sit causa ipsi

E., ut ascendat ad gradum, ubi existit N., & N. ad alium gradum superascendat; unde secundum quod quidam gradus sunt superiores aliis, consistit Y. in habitu uno tempore in E., & alio in N.; cùm autem Y. existit habitualiter in E., est actualiter in N. uno gradu superiori, quâ gradus, ubi est E.; cùm vero Y. existit actualiter in E., consistit habitualiter uno gradu superiori in N.; unde per hanc ordinationem & scalas ascendunt E. N. ad ipsum Y. elongantia se ab ipso Z., ut ascendant ad A. Hâc ordinatione revelatur proportio, quæ est inter E. N., ut ascendant ad Articulos Sanctæ Fidei Catholicæ. Igitur cùm hoc ita sit, quidquid est huic ordinationi contrarium, convenit cum privatione & Z., quo principio particulare, quod quæritur, per inconveniens revelatur.

Camera 3.

[*E.R.*]

E Concordat cùm majoritate essentia-liter, R. autem accidentaliter; si verò E. pro objecto habet V. Z., convenit R. cum majoritate essentialiter & accidentaliter, si verò E. pro objecto habet A. V. Y., concordat R. essentialiter & accidentaliter cum majoritate & cum minoritate; unde, si particulare, quod inquiritur, reperiatur secundum convenientiam supradictæ regulæ, concordabit cum majoritate, esse, Y. & perfectione, ipsius autem oppositum prædictæ ordinationi contrarium cum privatione, minoritate, Z. & defectu conveniet.

Camera 4.

[*E. A.*]

Cum investigabitur aliquod particulare in universalis figura, inspiciatur, si convenit cameræ ipsorum E. A. salvis conditionibus cameræ, videlicet quòd illa convenientia non sit contraria tribus figuris ipsius A., & quòd E. habens A. pro objecto non concordet cum V. Z., nec generet I. contra A. V. Y.; nam est impossibile, quòd aliquod particulare cum Y. esse, majoritate & perfectione conveniat, quod prædictæ cameræ repugnet, quâ impossibilitate revelatur, quòd particulare cum camera concordans concordat cum Y., esse, perfectione & majoritate: si autem contingat, quòd concordantia ipsorum E. A. non sufficiat ad reperiendum particulare, quod melius con-

convenit cameræ ipsorum E. A., quām aliis cameris, misceantur cum illa camera reliqua cameræ universalis figuræ, ut multiplicatione camerarum fortius reveletur secretum particularis, quod inquiritur.

Camera 5.

[E. T.]

AD inquirendum particulare in universali figura oportet inspicere qualitatem particularis, quod dare vis ipsi E. pro objecto, in quo triangulo ipsius T., vel in qua camera elementalis figuræ convenit; hæc autem convenientia taliter existat, quòd non sit contra conditiones ipsorum E. T., neque contra convenientiam, quam E. T. habent cum A. V. X. Y. contra Z.; nam contrarietas contra hanc convenientiam concordat cum privatione, defectu, minoritate & Z., ipsius autem oppositum cum esse, perfectione, majoritate & Y.

Camera 6.

[E. V.]

HÆc camera duplicatur, quia V. est duplex; unde si particulare, quod inquiritur, per hanc cameram declarari debet, oportet, ut accipiatur pro objecto in T. triangulus viridis & croceus, & quòd concordet E. cum A. V. Y., ut fiat differentia inter unum V. & aliud, & si particulare revelatur per concordantiam ipsorum E. A. V. Y., conveniet cum Y., majoritate, esse atque perfectione, si autem est contra E. A. V. Y., conveniet cum Z., minoritate, privatione & defectu, & propterea revelabuntur duo supposita, unum contra aliud, quorum unum detur ipsi E., aliud ipsi I., taliter, quòd conservetur camera ipsorum [E. A. V. Y.]

Camera 7.

[E. X.]

CUM E. accipit pro objecto X., oportet, quòd inquiratur, quod membrum, seu quæ species, seu quæ figura ipsius X. accipiatur, & inspiciatur, cum quo particulari convenit E., tali modo, quòd E. non deficiat in sua forma, nec X. suam formam neque suas qualitates amittat; deinde oportet, quòd ibi addantur A. T. V. Y. Z., ut fiat differentia quarundam camerarum ab aliis ipsius X., ut cum A. V. Y. Z. sciatur cognosci, quas cameras ipsius X. accipit E. concordando cum A. V. Y. seu cum V. Z.;

particulare autem, quod concordat cum ipsis E. A. V. Y. contra E. V. Z., conveniet cum esse, Y., perfectione & majoritate, particulare verò ipsius oppositum concordans cum E. V. Z. privationi, minoritati, Z. & defectui tribuatur.

Camera 8.

[I. N.]

PArticulare, unde sequitur concordantia ipsorum I. N. habente I. ipsa V. Z. & N. ipsa A. V. Y. Z. pro objecto, convenit cum Y., ipsius oppositum cum Z.; cùm autem Y. & esse convenient, & Z. & privatio, propterea erunt ipsis F. G. duo particularia unum alteri oppositum, unum illorum erit illud, quod quæretur, quod revelabitur per concordantiam & supradictam regulam, & N. transformabitur in I., & ipsius forma remanebit in habitu, & I. serviet cuidam E., quod habebit particulare, quod quæretur. Unde si propter particulare, quod dabitur ipsi E., sequetur inordinatio ipsorum I. N., habebit se H. ad perfectionem, esse, majoritatem & Y., E. autem ad privationem, defectum, minoritatem & Z., & è converso.

Camera 9.

[I. R.]

Conditio ipsorum I. R. est, quòd R. contineat in O. P. Q. tantum materiæ ipsius E., quòd I. convenient cum minoritate, & quòd E. recuperans suas partes concordet ipsum I. cum minoritate & privatione; unde, si particulare, quod quæritur, convenit cum conditione istius cameræ, concordabit cum Y., si verò non, cum Z.; & ideo convenit, quòd E. Y. dentur affirmativæ, I. Z. verò negativæ, quod si non fiat, fit contra conditiones cameræ.

Camera 10.

[I. A.]

HÆc camera talem conditionem habet, quòd I. habeat F. G. ad A., ut habere possit ipsum H. contra objectum, quod contra A. ejusdemque cameras existit, & per quod objectum sumptum ab ipso H. sequeretur, quòd A. ejusdemque cameræ concordarent cum minoritate, contrarietate, privatione, defectu & Z.; & quoniam hoc est impossibile in A. & ejusdem cameris, oportet necessariò, quòd omne particulare, quod auferret inconveniens, quòd

22 D. Raym. Lulli Ars Univers. seu Lectura Artis Compend.

prædicta impossibilitas possiblitas esset, cum Z. concordet, & quod H. oppositum ipsi Z. serviat cuidam E., quod habeat B. C. D. ad A. V. Y., cui E. dabitur particula, quod quæritur, si sciantur conservari cameræ ipsorum I. A. & suæ conditiones.

Camera II.

[I. T.]

E habet B. C. D. in conditionibus ipsius cameræ, recolente B., & intelligente C., & diligente D., quod T. est divisum in duas figuræ, quarum una componitur ex quinque triangulis, alia verò ex quatuor elementis, I. autem in se continet F. G. H., ut cum F. G. discurrat per T. ad inquirendum V. Z., ut sint objecta ipsi H., & ut A. V. Y. sint objecta ipsi E.; unde si particula, quod quæritur, concordat cum istis conditionibus, detur affirmativæ, negativæ verò, si contra istas conditiones existit.

Camera 12.

[I. V.]

Conditiones hujus cameræ sunt, quod I. sit contrarium V. rubeo, ut E. N., quæ dominantur ipsi, valeant cum V. lido convenire; unde si particula, quod inquiritur, concordat & convenit cum hac ordinatione, cum affirmatione conveniet, si autem est huic ordinationi contrarium, cum negatione concordabit; si verò per I. V. solum prædicta concordantia reperiri non potest, miscentur cum ista camera tot cameræ ipsorum A. T. X. S., quod inveniatur convenientia suprà dicta; & si per omnes istas cameras prædicta concordantia formari non potest, relinquuntur illa particularia, & capiantur alia, quibus cameræ suæ conditiones salvari possint, & fieri valeat prædicta convenientia affirmationis & negationis.

Camera 13.

[I. X.]

Hæc camera habet has & alias multas conditiones, videlicet quod I. discurrens faciat F. G. per X. taliter, quod X. suam formam nequaquam amittat, neque quod I. irregulatum existat, & quod justitia & prædestinatio in quarta figura tam fortiter concordent, velut sapientia & prædestinatio in prima, & hoc idem sequatur de libero arbitrio; præterea quod in tertio membro A. ejusdemque cameræ cum esse

atque perfectione convenienti absentia defectus & privationis, & quod in quarto membro I. habeat ipsum H. contra pœnam & culpam, ut E. habeat D. ad gloriam & meritum, & E. possit habere quintum membrum ad A., & sextum membrum habeat pro objecto I. ad H., sequendo prædictam ordinationem: unde, si particula, re cum sex speciebus ipsius X. & cum quatuor figuris ejusdem X. sine irregularitate ipsius I. conveniet, concordabit cum Y., si verò non, concordabit cum Z.

Camera 14.

[N. R.]

VElut clementa sensualiter habent locum, ubi miscentur, & ubi digestiōnem subintrant, ut ad compositionem veniant, ubi sit mixtio perfectior, quam illa, ubi ante digestionem miscebantur, sic E. I. N., loquendo metaphorice, miscentur in R., & fit digestio in N. Fidei & Spei, discurrendo F. G. tantum per S. A. T. V. X., quoque E. I. habeant objectum convenientis ipsi Y. contra Z., & remanet & existit N. in habitu, R. autem in potentia, cum M. diligens Y. cum esse convenient, Q. verò non diligens Y. cum privatione concordet. Unde si particula, quod inquiritur, convenit cum tali conditione, qualis in hac camera designatur, convenit cum Y. & affirmatione, ipsius autem oppositum cum Z. & negatione concordat.

Camera 15.

[N. A.]

Hujus cameræ conditions sunt, quod N. diligat A. ejusdemque cameras, & quod E. I. non sint contra A, nec cameras ejus; amplius quod A. & ipsius cameræ non sint contrariae ipsis E. I., neque E. I. ipsi A. & cameris ejus; amplius si E. ascendit ad ipsum A. per N., quod N. meritum non amittat, & quod remaneat in habitu in gradu, ubi erat E., cum tantum non ascenderat, & quod N. super gradum ascendat, ad quem ascendit E., præterea quod E. semper majus existat per N., & N. per E., & maior sit I. contra V. Z., & M. contra Z.: unde, si particula, quod inquiritur, convenit, & se habet ad istas conditiones, concordabit cum Y., ipsius autem oppositum cum Z.; quod si non esset, sequeretur inconveniens contra istas conditiones, si autem inconveniens concordaret cum Y., esse &

& perfectione, sequeretur, quod A. & ipsius cameræ convenirent cum Z., privatione & defectu, quod est impossibile.

Camera 16.

[*N. T.*]

AD investigandum particulare in universalis, oportet, quod F. G. discurrant per T., & quod N. ipsis det lumen per illum discursum, affirmando possibile vel impossibile, miscentibus F. G. cameras ipsius T. tantum, quod N. convertatur in E. actuale, & remaneat in habitu ipsius E., in quo habitu N. potentialiter existat, ut E. in habitu ipsius N. potentialiter sit existens: unde, si particulare, quod inquiritur, concordat cum supradictis conditionibus, & quod N. T. inde possint habere concordantiam in suis conditionibus & qualitatibus, concordabit particulare, quod quæratur, cum Y., oppositum autem ipsius cum Z.

Camera 17.

[*N. V.*]

HUJUS cameræ conditiones sunt, quod N. diligat V. lividum, & odiat V. rubeum; præterea quod N. majus existat, ubi K. L. M. se fortius habent ad V. lividum dilectum per M., minus autem sit, ubi K. L. M. se magis habent ad V. rubeum dilectum per M.; si autem istæ conditiones convenienterent cum Z. & privatione, sequeretur inde tale inconveniens in cameris ipsius A., quo A. esse non posset objectum ipsi E., nec I. posset accipere V. rubeum pro objecto, nec E. perfectè V. lividum: igitur cum hoc sit inconveniens, revelabitur particulare, quod inquiritur, per inconveniens & per prædictas conditiones, si sciamus discurrere per hanc artem species ipsius S., quærendo inconveniens contrarium conditionibus cameræ per convenientiam particularis, quod inquiritur cum conditionibus cameræ.

Camera 18.

[*N. X.*]

CUM investigabitur particulare per N. X., dentur pro objecto ipsis F. G. qualitas & habitus, in quo se habent N. X. in S., & conservetur illa qualitas & habitus ipsorum N. X. in S., deinde inquiratur, utrum particulare, quod quæritur, sit contra illum habitum, & an habitus ipsius N. sit contra X., & an habitus ipsius X. sit con-

tra N., & discurrant F. G. per species, figuræ & membra ipsius X., & per K. L. M., & particulare, quo poterit haberi concordantia inter N. X. absentia inconvenientis ipsorum E. A. V. Y. & I. V. Z., concordabit cum Y., ipsius autem oppositum cum Z.

Camera 19.

[*R. A.*]

Rest confusio ipsorum E. I. N. in tertia figura ipsius A., cum L. opinatur se esse C., & id, quod ignorat in tertia figura ipsius A., intelligat in prima & secunda figura ejusdem A., & K. opinatur recolere, quod in A. non differant supposita, & M. odit differentiam, quam negat K.; præterea F. G. carent virtute, quâ discurrere possint inter unam & aliam figuram ipsius A., quia in R. existunt confusa cum reliquis individualis specierum ipsius S. Igitur cum hoc ita sit, particulari conveniente cum negatione negante, quod id, quod supra diximus, convenit cum Y., poterit repetiri particulare conveniens cum affirmatione affirmante, quod id, quod diximus, cum Y. concordet.

Camera 20.

[*R. T.*]

IN elementali figura intrant elementa tali confusione in supposita, quæ generant, quod sensualiter in sua simplicitate oculis corporeis non possunt videri, & propterea videntur in re alia, videlicet in supposito ex ipsis constructo, materiam & formam habente, si autem particulare, quod inquiritur, habet distinctionem unius cameræ ab alia in T., destruendo ipsum R., convenit illud cum Y., nam deducit in actum operationem, quâ formabitur differentia ipsorum E. I. N.; si verò particulare abscondit E. I. N. sub forma ipsius R. in confusione camerarum ipsius T., illud particulare concordabit cum Z; repugnabit enim cameris ipsius T., & ipsorum E. I. N., & conveniet cum R., quod R. cum minoritate, privatione & defectu concordat.

Camera 21.

[*R. V.*]

HUJUS cameræ conditiones sunt, quod R. in se ipso confusionem faciat unus V. cum alio, & quod non reveletur ipsis E. I. differentia neque concordantia unus virtutis cum alia nec unius virtutis cum alio, neque differentia & contrarietas inter vir-

tutem

24 D. Raym. Lulli Ars Univers. seu Lectura Artis Compend.

tutem & vitium ; si autem particulare convenit, ad dandum differentiam & concordantiam unius virtutis cum alia, & ad dandum differentiam & contrarietatem inter virtutem & vitium , necessariò conveniet cum Y., ipsius autem oppositum cum Z., & ubi distinctio, concordantia & contrarietas supradictæ majores erunt, major erit manifestatio particularis, quod per conditiones cameræ inquiritur.

Camera 22.

[R. X.]

VElut R. in se ipso abscondit triangulos viridem, rubeum & croceum ipsius R. in E. I. N., sic particulare concordans cum Z. & cum minoritate contra particulare cum Y. & majoritate conveniens tres prædictos triangulos celat in X., & designat confusionem in X. specierum, figurarum & membrorum ejusdem : igitur cum ita sit, & confusio conveniat cum Z., distinctio verò cum Y., propterea secundùm hanc conditionem conditionatur hæc camera ad designandum & revelandum particulare in universalis, quod quæritur, & aperit in distinctione & in triangulis ipsius X., ut dissolvatur R., & formentur E. I. N., quæ cum Y. convenient.

Camera 23.

[A. T.]

HUJUS cameræ conditiones sunt, ut T. ordinetur instrumentum, quo E. possit A. ejusque cameras pro objecto accipere, si autem particulare, quod inquiritur, illi instrumento sit contrarium, & si sequatur, quod A. T. alterentur, & quod eorum cameræ atque figuræ delectantur, op̄ortet necessariò, quod illud particulare cum Z. conveniat, ipsius autem oppositum cum Y.; si verò sunt duo particularia, quorum unum oppositum est alteri, & unum designat fortius, quam aliud, cameras & figuræ ipsorum A. T., concordando ipsas cum majori perfectione, aliud verò cum minori perfectione, oportet, quod majus significatum & particulare concordent cum Y.

Camera 24.

[A. V.]

HÆC camera habet tales conditiones, videlicet quod A. V. non mutentur, nec alterentur in suis figuris, & quod propter objecta, quæ accipiunt E. I. N., co-

rum formæ atque conditiones minimè delectantur; unde si particulare, quod in universalis quæritur, significat, quod A. in se habeat aliquam contrarietatem inter unam & aliam cameram, & quod concordet cum V. rubeo contra V. lividum, necesse est, quod oppositum illius particularis conveniat cum Y.; quia si conveniret cum Z., sequeretur, quod E. I. N. recipientia pro objecto A. V. alterare possint A. V., quod est impossibile.

Camera 25.

[A. X.]

Conditionatur hæc camera his conditionibus : videlicet quod propter objectum aliquod, quod E. I. N. R. accipiunt, A. X. alterabilia non existant : unde si A. alteraretur in X., vel X. in A., sive A. in se alterationem reciperet, vel X. amitteret suas conditiones operatione ipsorum E. I. N. R., concordaret A. cum minoritate, & X. in universalis per E. I. N. R. deletri posset, quod est impossibile, quâ impossibilitate revelatur, quod particulare concordans cum durabilitate & inalteratione ipsorum A. X. convenit cum Y., ipsius autem oppositum cum Z.

Camera 26.

[T. V.]

AD inquirendum particulare per hanc cameram convenient hæc conditio : videlicet quod non sequatur inconveniens contra T. V., quæ sunt principia & antecedentia illius particularis, quod oportet esse consequens secundum convenientiam suorum antecedentium & principiorum; sed particulare oppositum particulari consequenti & concordanti cum antecedentibus & principiis necesse est convenire cum Z.; quia, si concordaret cum Y., sequeretur, quod non conveniret T. V. esse universalia principia, quibus S. possit habere cognitionem, quæ inconvenientia impossibilis est impossibilitate, quæ est, ipsum A. cum suis cameris esse destructum.

Camera 27.

[T. X.]

MIscri oportet T. X. in speciebus ipsius S., ut T. X. sint universalia & principia, quibus particulare, quod quæritur, reperiri possit; unde particulare, cum quo

Distinctio III. De Conditionibus IV. Figurar. De Prima Fig. T. 25

quo convenire poterunt T. X. sive inconvenienti ipsorum A. V. X., concordabit cum Y., ipsius autem oppositum cum Z., cuius si foret contrarium, sequeretur, quod A. non esset principium ipsis T. X., & quod V. lividum & Y. non essent existentia contra V. rubeum & Z.; hoc autem est impossibile, quia impossibilitate revelabitur secretum, quod petitur ex particularibus, quae queruntur.

Camera. 28.

[V. X.]

HUJUS cameræ conditiones sunt, quod V. X. taliter concordent, quod E. se habeat ad A. V. Y., & quod I. se habeat ad V. Z.; unde si particulare queratur in hac camera, affirmetur illud particulare, ex

quo in V. X. convenientia sequitur, quia ipsis E. I. praedicta objecta possint formari, & negetur particulare, unde sequitur, quod E. pro objecto habere possit [A. V. Y. Z.] & I. [V. Y. Z.] actualiter & habitualiter uno eodemque tempore; ista namque actualitas & habitualitas in contradictione consistunt & contra principia hujus artis.

Diximus de universalis figura, qualiter in cameris ipsius particulare reperi potest, salvis conditionibus cuiuslibet camerarum, quae contrariae sunt particulari opposito particulari, quod cum ipsorum conditionibus concordat, quia contrarietate & quia concordantia praedictis datur ars & doctrina ad inquirendum & reperiendum particulare in cameris universalis figuræ.

I N C I P I T

TERTIA DISTINCTIO

DE

Conditionibus Quatuor Figurarum T. A. V. X.

Etulimus qualiter existunt & jacent hujus artis figuræ, videlicet S. T. A. V. X. Y. Z., & qualiter arte & conditionibus particulare in universalis figura reperi potest. Nunc ad T. regredi nos oportet, alias triangulos in aliis permiscentes, ut ipsius cameras taliter conditionemus, quod inde quedam universalis figura formetur sub qua subsistant cameræ, quibus & quarum conditionibus particulare in universalis valeat reperi, & demonstretur doctrina discursus in hac arte convenientis designatis conditionibus camerarum ipsis C. G., & hoc idem per consequens ex ipsis A. V. X. tractare convenit.

De Prima Figura ipsius T. & ejus Cameris.

HÆc figura in centum & quinque cameras dividitur, miscendo & combinando quamlibet camerarum cum alia secundum istam figuram. Harum camerarum conditiones sunt, quod nullæ ipsarum ad destructionem ipsius T. convenient, nec una

R. Lulli Oper. Tom. I. Ars Univers.

contra conditiones alterius existat; quod præterea omnes cameræ se habeant ad hanc artem & principia ejus, & quod nullum particulare huic ordinationi, conditionibus & regulis contrarium conveniat cum majoritate, perfectione, esse, Y., A. & V. livido, ipsius autem oppositum concorderet cum ipsis cameris [E. A. V. Y.] [I. V. Z.]

Camera I.

[*Deus, Creatura.*]

HÆc camera designatur per duos angulos trianguli lividi, operatio vero ipsius A. & creaturæ in tertio angulo designatur. Triangulus viridis ostendit differentiam, concordantiam & contrarietatem, quae inter A. & creaturam existunt. Triangulus rubeus significat, qualiter A. est principium & finalis intentio creaturæ, & qualiter hic mundus medium est, quo rationale animal movetur de principio ad finem. Triangulus croceus significat, qualiter A. convenient cum majoritate, & qualiter in A. est æqualitas Personarum, in creatura vero majus, minus & æquale secundum species,

D

in-

26 D. Raym. Lulli Ars Univers. seu Lectura Artis Compendiosæ.

individua & operationes sensuales & intellectuales. Per triangulum nigrum significatur, qualiter detur affirmationi & negationi omne illud, per quod A. magis cognoscatur; & majus conveniens sit, ut ipsis E. N. objectum existat; dubitatio autem sit ex rebus, unde sequitur inconveniens ex quibusdam triangulis in alios contradictoriè contra conditiones cameræ; illa verò dubitatio deleatur per particulare concordans cum istis conditionibus cameræ, & cum reliquis cameris ipsius T.

Hujus cameræ conditiones sunt, quòd omnes anguli ipsius T. taliter revolvantur super cameram, quòd camera & reliqui anguli triangulorum ad unum finem conveniant, ad significandum & demonstrandum particulare, quod cum ordinatione triangulorum in camera concordat, & convenit absentia omnis inconvenientis, ex quo sequeretur inconveniens, per quod ordinatio triangulorum in camera deleretur; præterea quòd tres species anguli Dei (sic loquendo) & tres anguli creaturæ non destruantur, quæ destructio est impossibilis secundùm hanc artem.

Camera 2. [Deus, Operatio.]

Per triangulum viridem habemus differentiam & concordantiam operis in A. secundùm secundam figuram ipsius A., quod est intrinsecum cum majoritate concordans, operatio verò extrinseca, quam habet A. in creatura, convenit cum minoritate, & operatio, quam habet A. in se ipso, æqualis est in cameris ejus, quâ æqualitate intelligit E., quòd opus est generandi Filium, & spirandi Sanctum Spiritum, & producendi cameræ in Filio & Sancto Spiritu, quæ cameris ipsius A. æquales existant, ipso A. illas intelligente: quod si ita non esset, sequeretur, quòd opus ipsius A. intrinsecum cameris non esset æquale, quod est impossibile; quia, si possibile foret, ipsius opus intrinsecum cum minoritate conveniret, & cameræ ejusdem cum majoritate, quod est impossibile, quâ impossibilitate intelligit C., quòd in A. est, qui generat, & qui spirat, & qui producit Personas divinas, in quibus cameræ ipsius A. existunt. Igitur cùm hoc ita sit, prout jacent, & posuimus triangulos in camera Dei & operationis, oportet, quòd affirmatio vel negatio cum particulari conveniat,

unde sequitur concordantia triangulorum in camera salvis conditionibus; particulare autem oppositum istis conditionibus cum minoritate, privatione, Z. & defectu conveniat.

Camera 3. [Deus, Differentia.]

Per triangulum nigrum affirmamus differentiam in A. secundùm secundam figuram ipsius A., negamus autem differentiam in eodem secundùm primam figuram; dubitamus verò per tertiam figuram, quod dubium cum minoritate concordat, affirmatio verò & negatio prædictæ cum majoritate concordant; quod est, quia prima & secunda figura ipsius A. cum majoritate convenient, & tertia cum minoritate. Unde, si particulare propter triangulum rubeum non convenit cum camera, nec cum reliquis angulis, & concordat, quòd sit cum contrarietate in differentia cameræ & contra angulos ipsius, oportet necessariò, quòd cum minoritate, Z. & defectu concordet, ipsius autem oppositum cum Y., majoritate & perfectione. Unde cùm istæ sint conditiones hujus cameræ, propterea potest haberi cognitio illius particularis, quod secundùm conditiones cameræ inquiritur.

Camera 4. [Deus, Concordantia.]

Mnes trianguli ipsius T. ordinantur, qualiter demonstrent concordantiam intrinsecam, quam A. habet in secunda figura; quia sínè differentia, distinctione & æqualitate suppositorum non posset esse concordantia, quæ existeret per omnes cameræ ipsius A.; concordantia enim extrinseca, quam habet A. cum creatura, minor est illa, quam habet in se ipso; quod est, quia creatura non potest subjici concordantia infinita, cùm creatura triangulum rubeum habeat. Igitur cùm hoc ita sit, triangulus niger affirmare debet particulare concordans cum prædicta ordinatione triangulorum in camera, negare verò debet particulare oppositum supradictum, quod est causa ad negandum vel dubitandum, quòd in A. concordantia sit, sínè qua non existeret tam concordans ipsis E. V. Y., neque tam contrarium corruptioni, minoritati, privationi, defectui atque Z.; hoc autem sequeretur privatione concordantia intrinsecæ per

Distinctio III. De Conditionibus IV. Figurar. De Prima Fig. T. 27

per omnes cameras ipsius A., quâ privatione esset in privatione concordantia extrinseca inter A. & creaturam in operatione.

Camera 5.

[Deus, Contrarietas.]

Cum dicimus per triangulum viridem & croceum, quòd A. concordat cum majoritate, & cœatura cùm minoritate, habemus triangulum nigrum negantem in A. contrarietatem existere; quia, si contrarietatem haberet in se ipso, non haberet, cum quo concordaret, ut major esset perfectè per omnes suas cameras, quâm cœatura; cùm contrarietas, defectus & minoritas convenient, concordantia verò & majoritas concordent: quoniam autem A. magis contrarium est contrarietati, quæ concordet cum minori & cum majori defectu, quâm cœatura, idcirco oportet, quòd nullam contrarietatem habeat in se ipso; quia, si sic, non posset esse principium & finis concordantiae cœaturæ convenientis beatificari perdurabiliter istis cameris [E. A. V. Y.] [I. V. Z.] Igitur cùm hoc ita sit, secundùm prædictas conditiones reperiri potest conveniens vel inconveniens duorum particularium oppositorum, quæ queruntur, ut unum ipsi E., aliud verò ipsi I. præbeatur.

Camera 6.

[Deus, Principium.]

Hujus cameræ conditiones sunt, quòd A. sit principium & prima causa cœaturæ per influentiam sui operis, quod habet in se ipso, & præterea extrinsecum. Per viridem habemus, quòd A. in se ipso habeat distincta supposita concordantia, in quibus niger contrarietatem negat, & affirmat, quòd A. majus principium existat, quâm reliquum esse, & quòd in se ipso habeat æqualia principia, quæ sunt principia cœaturæ: præterea quòd principia, quæ cœatura habet in se ipsa, minora existant, quâ minoritate C. intelligit, quòd A. in se habeat increata principia, quæ sunt ante cœaturam, tempus & quantitatem. Unde si particulare, quod inquiritur, convenit cum istis conditionibus, concordabit cum majoritate, esse & Y., ipsius autem oppositum cum minoritate, privatione & Z., quod si non esset, sequeretur, quòd minoritas & privatio majoritatis existerent in cameris ipsius A., quod est impossibile.

Camera 7.

[Deus, Medium.]

Si particulare, quod inquiritur per viridem, concordat cum nigro, qui medium negat in A., affirmans per croceum, quòd A. & majoritas conveniunt, cœatura autem & minoritas, conveniet cum conditionibus hujus cameræ, ipsius autem oppositum erit illis adversum, quâ contrarietate cum Z. & privatione concordabit: si autem particulare convenit cum affirmativa, quæ affirmat Deum esse medium inter Deum & cœaturam, concordabit cum viridi significante distinctionem suppositorum in A., & quòd Deus medium majori significatione det cœaturæ majorem demonstrationem camerarum ipsius A., & quòd E. concordet fortius cum A. V. Y., & I. cum V. Z., si de Deo & cœatura factum est unum suppositum, quo cœatura vadat ad A. & cameras ejus, ut perfectam beatitudinem habeat.

Camera 8.

[Deus, Finis.]

Hujus cameræ conditiones sunt, quòd niger negationem faciat, quòd in A. privatio vel terminatio sit, & quòd affirmatio affirmet, quòd A. omnibus finibus finalis intentio existat, ut C. per rubeum intelligat, quòd omnium finium principium est A. & ejus cameræ, ut sit omnium finium perfectio: præterea quòd B. per croceum possit recolere, quòd prima intentio & majoritas concordant in A., & secunda & minoritas in cœatura, & quòd corpora cœlestia per viridem, croceum, rubeum & lividum per secundam intentionem existant, per primam verò terrena, & quòd inanima sint per secundam & animata per primam. Præterea quòd animæ rationalium sint per primam & corpora per secundam, corpora autem irrationalium per primam, & animæ per secundam existant; præterea quòd vegetabilia, metalla & animalia irrationalia sint per secundam, homo verò per primam, & quòd homo sit per secundam, & A. & ejus cameræ sint per primam; cuius si foret contrarium, esset impossibile, quòd A. finis ultimus existeret, qui esset causa, finis & perfectio universis finibus, & quòd particulare posset inveniri per cameram, quia absentiâ prædictarum conditionum ejus non haberetur ars neque maneris,

quibus ipsum in universali reperiri posset, nec quibus istæ cameræ possent formari scilicet [E. A. V. Y.] [I. V. Z.]

Camera 9.

[*Deus, Majoritas.*]

HÆc cameræ conditionatur, quòd niger affirmet, quòd A. sit majus omni aliâ re, quæ A. non est, & quòd negativa neget, quòd in A. sit majoritas & minoritas, affirmante affirmativâ per viridem & croceum differentiam, æqualitatem & concordantiam in A. absentiâ contrarietatis, non dubitante, quòd A. sit, & quòd rubeum non habeat in se scilicet principium, medium & finem terminationis, magis verò affirmativa sit affirmans, quòd A. principium, medium & finis est omni creaturæ, prout cameris ipsius convenit: præterea quòd omne perfectum opus, quo C. possit percipere modum, quo A. & ejus cameræ demonstrantur majores absentiâ omnis inconvenientis, conveniat cum Y., ipsius autem oppositum cum Z., ut istæ cameræ [E. A. V. Y.] [I. V. Z.] [M. A. V. Y. Z.] possint majores formari, & earum contrariae minorares, ad inveniendum particulare, quod quæritur supradictis conditionibus.

Camera 10.

[*Deus, Äqualitas.*]

NEgare æquale majus & minus in aliquo est affirmare, quòd illud concordat cum privatione, & est contrarium ipsi esse, in quantum non habet id, per quod ens convenit cum esse contra privationem; nihil enim concordat cum esse, in quo non sit æquale, majus aut minus: quoniam autem æquale differentia & concordantia convenient cum majori esse, & majus & minus in differentia convenient cum minori esse, & privatione, idcirco his principiis conditionatur hæc camera tali modo, quòd per conditiones ipsius particulare in universali reperiri possit, quod est diversarum concordantium Personarum divinarum æqualitas in A. & cameris ejus, quod particulare cum universali prædicto concordari oportet, ipsius autem oppositum universali contrarium cum privatione & Z. convenire necesse est.

Camera 11.

[*Deus, Minoritas.*]

PEr triangulum rubeum G. intelligit, quòd Deus dedit principium creaturæ,

ut C. D. pro objecto haberent A. & cameræ ejus; igitur hujus cameræ conditiones sunt, quòd per nigrum E. sit affirmans omne, quo possit habere majores B. C. D. in A. & cameris ejus, & I. habere possit majora F. G. H. in V. Z., & quòd E. I. habentibus prædicta objecta possit E. habere majora B. C. D. in V. Y. Igitur cùm hoc ita sit, tali operatione ipsum S. oportet negare, quòd in A. minoritas existat, & negare minoritatem oppositam majoritati in operatione ipsius S., ut A. ejusdemque cameræ causa sint majoris S. & majoris beatitudinis ejusdem; igitur cùm hoc ita sit, his conditionibus particulare inveniri potest.

Camera 12.

[*Deus, Affirmatio.*]

HUjs cameræ conditiones sunt, quòd affirmatio affirmet, quòd in A. ejusque cameris sit major concordantia, quæ in aliquo ente existat, in quo A. sit esse & perfectio absentiâ privationis & defectus, quam concordantia, quæ sit in ente, in quo totum tertium membrum ipsius X. existit; cùm esse & perfectio sint cum majori dignitate entis concordes, cum minori verò privatio & defectus. Igitur cùm hoc ita sit, per hoc universale conditionatum, prout supradictum est, revelatur aliud universale, quod est alteri demonstrationi principium, videlicet, quòd, si S. est incorruptibile, melius cùm ente convenit, quam corpus, quod est corruptibile; cùm esse & perfectio longinquiùs se habeant ad corruptionem, & propinquiuìs ad ens, quam privatio & defectus se habentes longinquiùs ad incorruptionem, & propinquiuìs ad corruptionem. Unde per hoc, quod G. intelligit, revelatur, qualiter hæc ars universalis existat particulare, quod quæritur.

Camera 13.

[*Deus, Dubitatio.*]

COnditionatur hæc camera contra dubitationem, ex qua sequitur inconveniens, quo G. intelligeret, quòd in A. dubitatio esset, quæ dubitatio concordat cum minoritate & privatione, & est principium ipsi R., & contrarium cameris ipsius A., & operationi divinæ intrinsecæ in A., & extrinsecæ, quam habet A. in creaturis: Igitur cùm hoc ita sit, demonstratur, qualiter inveniatur particulare, quod quæratur, secundum concordantiam illius cum con-

Distinctio III. De Conditionibus IV. Figurar. De Prima Fig. T. 29

conditionibus cameræ contra particulare, quod conditionibus cameræ contrariatur.

Camera 14.

[Deus, Negatio.]

Si negativa negat in A. majorem concordiam & differentiam possibilis & impossibilis, negat in A. majorem operationem intrinsecam suppositorum æternorum infinitorum, habente quolibet cameras ipsius A.; quapropter affirmat in A. minorem possibilitem & impossibilitem operationis intrinsecæ non habentis influentiam æternam & intrinsecam operationis infinitæ per omnes cameras ipsius A.; quoniam autem minus inconveniens contra majus cum esse convenit, & majus inconveniens convenit cum privatione, propterea majus conveniens, esse atque perfectio concordant, minus autem, privatio & defectus convenient, quâ convenientiâ camera conditionatur ad inveniendum particulare concordans cum opposito conditionum cameræ: Igitur cùm hoc ita sit, per hoc universale habetur, qualiter in creatura cum supposito essentialiùs convenit operatio, quam habet in se ipso intrinsecam, quam illa, quam habet extrinsecam, velut operatio specierum ipsius S., & sic de reliquis his similibus, quæ quædam principia sunt aliis.

Camera 15.

[Creatura, Operatio.]

In angulo trianguli lividi est differentia unius creaturæ cum alia & unius operationis cum alia; quare hujus cameræ conditiones sunt, quòd trianguli concordari possint cum particulari, quod quæritur, secundùm quod anguli triangulorum cadunt in confusionem operis differentiæ, concordantiæ, contrarietatis, principii, medii, finis, majoritatis, æqualitatis, minoritatis, affirmationis, dubitationis, negationis; unde, si particulare est contra confusionem & inconveniens, oportet, quòd concordet cum Y., ipsius autem oppositum cum Z., & maxime, si inde sequeretur, quòd A. & creatura convenienter in esse æquales in aliqua vel aliquibus camerarum ipsius A., quæ æqualitas est impossibilis.

Camera 16.

[Creatura, Differentia.]

Conditionatur hæc camera ex proportione triangulorum & dictionum, quæ

in eorum angulis consistunt; nam suâ proportione se habent ad regulam & ordinatem contra inconveniens proportionis eorum; nam T. lividum per omnes suos angulos convenit cum viridi, ut ejus differentia cum creatura concordans conservetur, contrarietas autem viridis repugnat particulari contrario cameræ; rubeus verò habet omnes suos angulos ad conservationem cameræ, & croceus cum nigro convenit, cùm affirmat creaturam majorem, unde formari possint ipsi C. G. differentia & concordantia majores convenientes cum esse in aliquo subiecto contra differentiam & concordantiam minores concordantes cum privatione, cùm inde contradicitione formetur.

Camera 17.

[Creatura, Concordantia.]

Triangulus lividus cameræ conditiones præstat per omnes suos angulos, concordante una creaturâ cum alia secundùm genus, speciem & opus intentione, quâ ipsi E. pro objecto A. & ejus cameræ dentur, & contrarietas ipsius viridis dat cameræ conditionem, qualiter sit I. contra V.Z., cùm F. G. discurrunt per contrarietatem consistentem inter unum elementum & aliud & inter virtutes & vitia. Triangulus rubeus conditionem præbet cameræ, qualiter habeat principium temporis & quantitatis, & qualiter ad finem se habeat, quo fine à principio contingit medium. Triangulus croceus dat secundùm suam qualitatem conditiones, & secundùm qualitates cameræ, prout convenit, quasdam creaturas esse majores vel æquales vel minores. Triangulus verò niger existit instrumentum conditionatum ad affirmandum vel negandum seu dubitandum, prout alii trianguli conditiones cameræ præstant. Igitur cùm hoc ita sit, particulare, quod quæritur, convenit cum Y., nisi implicet inconveniens conditionibus supradictis; ipsius autem oppositum implicans inconveniens cum Z. concordat.

Camera 18.

[Creatura, Contrarietas.]

Triangulus croceus comparativè condat A. & ejus operationem cum majoritate, creaturam verò cum minoritate; & propterea A. cum viridi & rubeo contrarium est creaturæ, ut extra triangulum rubrum

rubeum sit existens, quâ contrarietate niger affirmat, quòd A. facere potest opus contrarium cursui naturali, postquam ipsius opus majus est & extra triangulum rubeum. Præterea ex suo opere, ac ex illo, quod est in triangulo rubeo, A. facere potest unum suppositum, quod sit unum habens natu-ram extra rubeum & intra rubeum, hoc absente, quòd creatura contra suam natu-ram existat. Triangulus viridis per con-cordantiam diversorum sîne contrarietate contrarietatem habet per aliam convenien-tiam diversarum rerum absentia contrarieta-tis, sive sint creaturarum intellectualium vel sensualium, & propterea secundum croceum formatur contrarietas major vel minor vel æqualis in rubeo; unde si particulare, quod quæritur, concordari potest cum conditio-nibus supradictis contra suum oppositum, convenit cum Y., ipsius autem oppositum cum Z.

Camera 19.

[*Creatura, Principium.*]

Quoniam croceus & viridis comparant affirmante nigrō, quòd A. per omnes suas cameras cum majoritate convenit, crea-tura verò cum minoritate, oportet, quòd in omnibus angulis rubei creatura termi-netur conveniens cum minoritate; crea-turæ enim contrarium est, quòd major existat, A. verò minus; præterea creaturæ contra-rium est, quòd A. eidem principium non dederit, & sibi habuerit intentionem se-cundam & creaturæ primam; etiam crea-turæ contrarium est, quòd principium non existat principio, quo V. Z. sunt contra V. Y., quibus A. principium exhibuit in po-tentia, in habitu & in actu in speciebus ipsi-us S. secundum differentiam temporis; cum autem G. hoc intellexit, C. intelligit artem & regulam, secundum quas particulare re-perire potest per conditiones secundam quas trianguli ipsius T. ponuntur in ca-mera.

Camera 20.

[*Creatura, Medium.*]

Viridis, croceus & rubeus in duobus an-gulis lividi sunt objecta ipsis F. G., cùm C: per nigrum affirmat, quòd animal medium est creaturæ sensualis & intellectua-lis, unde componitur animal; creaturæ ve-rò sensualis medium est compositum ex for-ma & materia, creaturæ autem intellectualis

medium est ex forma & materia intellectua-li constructum, & mundus est medium sen-sualitatis, & intellectualitatis & animalitatis, in quantum ex ipsis componitur ad unum solum existere; ex medio autem aliarum specierum C. intelligit velut medium unius anguli ad alium, sive unius mensuræ ad aliam, sive medium, ad quod elementa mo-ventur, quando naturalem appetitum ha-bent ad suam perfectionem, & medium, ad quod movetur S., videlicet A., cùm se perfectio ipsorum B. C. D.; aliud verò me-dium C. intelligit, quod est ex A. & ex crea-tura compositum, quod medium inter A. & creaturam existit, ut A. suam benedictionem præbeat creaturæ, ut illam possit creatura recipere, præterea, ut finis sequatur, quo creatura subsistit. Igitur cùm ita sit, se-cundum istas conditiones potest haberis no-titia particularis.

Camera 21.

[*Creatura, Finis.*]

Duo anguli rubei dant conditionem angulo rubeo, unde procedit camera, dando principium medio, ut ad finem ac-cedat, qui in principio appetitur; duo au-tem anguli lividi præbent conditionem ter-tio in camera consistenti, qualiter crea-tura opere sit obediens ipsis A. secundum finem, ad quem A. ipsam creavit. Triangulus viridis habet differentiam, concordantiam & contrarietatem, secundum quod cum croceo & nigro concordantiam accipit, ut conditiones conserventur, quas camera ca-pit per triangulum lividum & rubeum, que conditiones sunt instrumenta, quibus in-quiratur & reperiatur particulare in supra-dictis universalibus conditionibus.

Camera 22.

[*Creatura, Majoritas.*]

His tribus angulis, qui sunt A., crea-tura majoritas, omnes alii anguli triangu-lorum serviunt, ut creatura majori E. posse accipere A. & suas cameras pro objecto cum majori operatione ipsorum A. B. C. D., & ut inde E. melius se habeat ad V. Y., I. verò ad V. Z. Unde inter alias conditiones ca-merarum hæc est plurimum necessaria ad inquisitionem particularis; nam convenit, quod creatura per majorem operationem melius designet A. ejusdemque cameras; præterea per majorem differentiam in tri-angulo rubeo & per majorem contrarieta-tem

Distinctio III. De Conditionibus IV. Figurar. De Prima Fig. T. 31

tem & differentiam inter Y. Z., & inter V. lividum & rubeum melius conditionatur camera in triangulo nigro; ulterius omne id, quo creatura major se ipsa foret, oportet in A. & cameris ejus existere, cum A. conveniat cum majoritate, & creatura cum minoritate, cum creatura nequaquam se ipsa major existere possit.

Camera 23.

[*Creatura, Aequalitas.*]

Hujus cameræ conditions sunt ad reperiendum particulae, quod trianguli tam fortiter alternatim miscantur, ut per ipsos designetur æqualitas in creatura secundum proportionem eorundem, quam æqualitate demonstretur æqualitas existens in A. & suis cameris, ad quam æqualitatem movetur æqualitas creata per triangulum lividum, viridem, rubeum, croceum & nigrum, ut inde ipsi E. demonstratio detur, ac ut I. concordet cum V. Y. contra V. Z.; præterea quod H. neget in A. majoritatem & minoritatem propter æqualitatem, quam C. intelligit per conditions istius cameræ.

Camera 24.

[*Creatura, Minoritas.*]

Conditionatur hæc camera, quod minoritas, quam creatura habet, videlicet V. rubeum & Z., sit accidentaliter natum principium à creatura sinè A. & cameris ejus. Præterea quod C. intelligat minoritatem, quam habet creatura in se ipsa majorem, quam sit ipsa, quæ existit ex conjunctione ipsius A. & creaturæ in esse unum suppositum; ad hanc enim significationem dandam omnes trianguli diriguntur, & omnne particulae contra hanc conditionem cum Z. concordat. Præterea creatura minor est opere suo in E. habente B. C. D. in A. & cameris ejus, & minus est ipsius opus, quam potentia in istis cameris [E. V. Z.] [I. A. V. Y.] [M. A. V. Y.] Præterea G. intelligit triangulum rubeum & croceum, ut C. intelligat, qualiter una creatura minor est aliâ, prout angulis triangulorum designatur.

Camera 25.

[*Creatura, Affirmatio.*]

Hujus cameræ conditions sunt, quod trianguli regulentur & ordinentur ad unum finem, quo niger affirmare possit in majori nobilitate A. & cameras ejus, & crea-

turam existere remotius ab V. rubeo & Z., & propinquius V. livido & Y. & ipsi A., salvâ ipsi A. suâ majoritate, in qua creatura exaltetur. Secundum istas conditiones sequitur, quod affirmatio debeat affirmare majorem possibilitatem in A. & cameris ejus per angulos operationis, creaturæ, differentiæ, concordantiæ, principii, medii, finis, majoritatis & æqualitatis, & majorem impossibilitatem creaturæ contra A. & cameras ejus. Igitur cum hoc ita sit, particolare inveniri potest.

Camera 26.

[*Creatura, Dubitatio.*]

Conditionatur hæc camera, quod trianguli regulentur & ordinentur ad exaltandum C. propter discutsum, quem faciunt F. G. per S. T. A. V. X. Y. Z., ut N. convertatur in E. habens pro objecto A. V. Y., ac ut I. pro objecto habeat V. Z., & R. sit cum privatione concordans: si autem particulae, quod queritur, huic regularitati & ordinationi repugnat, cum Z., minoritate, defectu & privatione convenit, ipsius autem oppositum cum regularitate &c.

Camera 27.

[*Creatura, Negatio.*]

In triangulo livido unus angulus concordat cum majori concordantia, differentia, esse & perfectione, quam omnes alii anguli triangulorum; si vero negatio & particulae convenienter cum majoritate & minoritate praedictis, concordabit cum majoritate, Y. & esse, ipsius autem oppositum cum privatione & Z.; & hoc idem sequitur, si negatio negat, quod A. in creatura triangulum rubeum incepit, ut sibi secundam intentionem haberet, primam vero mundo; nam si A. talem intentionem haberet, in mundum prius incepisset, & impossibile fore secundum suam bonitatem, magnitudinem & amorem, quod finem triangulo rubeo dare posset; quoniam autem creaturam creavit secundâ intentione, est actualis possiblitas, quod camera in triangulo rubeo reguletur secundum dispositionem reliquorum triangulorum, ut designetur in A. perfectionem existere, cui sufficiens est per omnes camertas ipsius A. una divina essentia, in qua sufficit sic una sola Paternitas, una Filiatio, & una sola Processio multò & incomparabiliter melius, ut sufficiunt creaturæ limites & terminatio rubei.

Igitur

Igitur cum haec ita sint, duo praedicta principia sunt doctrina aliis principiis, quibus particula reperi potest per praedictas conditiones, ad quas omnes trianguli regulantur.

Camera 28.

[*Operatio, Differentia.*]

Hujus cameræ conditiones sunt, quod omnes trianguli ordinentur ad significandum tam fortiter opus immensum, divinum, differens & concordans infinitè per omnes cameras ipsius A., quod opus, quod habet A. in creaturis, & quod creaturæ in se ipsis habent, alterare non valeat opus divinum, nec eidem accidens causare, velut una gutta vini mare totum in colore non potest alterare. Præterea omnes trianguli regulantur ad significandum differentiam operis intrinseci in A. & cameris ejus secundum figuram secundam ipsius A., & quod in differentia significant infinitatem & concordantiam rerum infinitarum diversarum sine triangulo rubeo. Præterea regulantur trianguli ad designandum opus diversum & concordans & contrarium in creaturis, prout per angulos triangulorum sunt diversæ, & prout earum differentia, concordantia & contrarietas per angulos triangulorum decurrent. Unde cum haec sint conditiones hujus cameræ, propterea per ipsis particulare inveniri potest, & investigari conveniens in camera secundum conditiones ejusdem.

Camera 29.

[*Operatio, Concordantia.*]

Per croceum habetur major & æqualis operatio in A., quia ex suppositis infinitis distinctis existit; ex hoc enim opere in creatura concordante descendunt omnia opera concordantia cum rubeo in ipsis cameris [E. A. V. Y.] [I. V. Z.] [M. A. V. Y. Z.] per concordans autem opus sensuale decurrent viridis, croceus & rubeus secundum regulam & ordinationem angulorum triangulorum in tertio membro ipsius X., & secundum ordinatum appetitum naturalem in prima & secunda intentione. Igitur cum haec sint conditiones hujus cameræ, secundum illas particulare, quod inquiritur, cum opere triangulorum concordetur.

Camera 30.

[*Operatio, Contrarietas.*]

Per angulum operationis G. affirmat per croceum, quod major est contrarietas

operationis in S., cum format istas cameras [E. V. Z.] [I. A. V. Y.] [M. A. V. Y.] & propterea H. fortius odit rubeum in cameris, quam in elementalí figura, quæ non existit tam diversæ contrarietatis. Præterea in angulo contrarietatis G. intelligit croceum per contrarium sensualis intellectuali, & sensualis sensuali, & magis fortiter in operatione substantiæ contra substantiam mediante accidente, quam unius accidentis ad aliud. Præterea niger habet magis contrarium opus, cum affirmat in A. illud, quod non est in ipso, & in eodem negat, quod in ipso est, seu cum in A. plus dubitat, quam in alio objecto: haec multæque alias conditiones hujus cameræ existunt, cum quibus potest particulare, quod inquiritur, inveniri.

Camera 31.

[*Operatio, Principium.*]

Hæc camera conditionatur per triangulos, quod opus intrinsecum existens in A. sit principium operi, quod in creatura consistit, quo dirigitur ad significandum ipsi C. opus existens in A. & cameris ejus, ut istæ cameræ [E. A. V. Y.] [I. V. Z.] inde formentur. Præterea per croceum habemus, quod causa finalis in creatura existat majus principium operis principio, quam principium causæ finali, cum causa finalis existat intentione primâ, principium & medium verò secundâ. Præterea viridis totum se ipsum demonstrat per unum & aliud principium secundum suos angulos & secundum angulos reliquorum triangulorum, & ideo formari potest affirmatio vel negatio cum majori vel minori opere & principio, ut particulare, quod inquiritur, cum ipsis conditionibus conveniat, & ipsius oppositum eisdem contrarietur.

Camera 32.

[*Operatio, Medium.*]

Si ponatur haec camera in viridi, habetur tota camera per totum viridem, & per croceum viridi & cameræ adjunctum habebitur totus croceus in camera; & ideo affirmari possunt majus minus & æquale medium in operatione: quoad affirmationem vel negationem conditionatur camera in reliquis triangulis, cum majus medium operationis videlicet V. Y. datur ipsi E., minus verò videlicet V. Z. datur ipsi H., & medium, quod est inter duos prædictos

Distinctio III. De Conditionibus IV. Figurar. De Prima Fig. T. 33

dictos terminos, creaturæ præbetur, in qua ponatur viridis & croceus, prout conveniens est. Unde his conditionibus designatur quoddam medium majus operatum, quod est inter A. & creaturam secundum figuram ipsius A. & creaturam maiorem omnibus reliquis creaturis, contra quam nullum particulare concordans cum Z. poterit convenire cum conditionibus istius cameræ.

Camera 33. [*Operatio, Finis.*]

Per lividum, croceum & rubeum revelatur, quòd operatio, quæ est in secunda figura ipsius A., est opus finale, quod opus existit finis omnibus finibus in angulo creaturæ mediante quodam opere creato, quod est finis omnibus aliis finibus creatis, qui recipere non possent influentiam operis intrinseci, quod existit in A., nisi mediante quodam fine creato unito cum aliquo supposito operis infiniti. Unde, si particula-re, quod inquiritur, convenit cum illis duobus operibus, & duobus finibus diversis & concordantibus, & quòd concordet, cùm multa opera & fines sunt per viridem, rubeum & croceum, quòd omnes convenient supradictis illis duobus operibus & finibus, oportet necessariò, quòd illud particulare concordet cum Y., ipsius verò oppositum supradictis principiis contrarium cum Z.

Camera 34. [*Operatio, Majoritas.*]

Ividus per opus intrinsecum in A., viridis per opus infinitum diversarum Personarum divinarum concordantium, & croceus per æqualitatem operis infiniti rerum infinitarum opus majus revealant, quod extra triangulum rubeum existit: opus verò majus, quòd sit extra A. intra tubeum, & extra rubeum in A., est unio Filii Dei & creaturæ; majus autem opus, quod in creatura existat, est in istis cameris [E. A. V. Y.] [I. V. Z.] [M. A. V. Y. Z.]. Post hanc majoritatem operis sequitur aliud opus, quod est copulatio ipsius S. cum corpore, quod majus existit, quàm aliud opus sensualis & sensualis, & sensualis & intellectualis. Post hæc autem omnia opera per triangulos in elementalí figura reperiri potest, quodnam opus cum majoritate seu cum minoritate concordet. Igitur cùm hoc ita sit, concordetur semper affirmativa cum particulari

R. Lulli Oper. Tom. I. Ars Univers.

affirmante prædictas conditiones & attri-buente ipsi A. & creaturæ maiorem opera-tionem contra oppositum contrarium ma-joritati ipsorum E. I. N., quæ in prædictis cameris figurantur.

Camera 35. [*Operatio, Equalitas.*]

Per diversas concordantes infinitas per-sonas per cameras ipsius A. per croceum intelligit C. maiorem æqualitatem operis omni aliâ æqualitate operis in triangulo rubeo existente. Sub opere verò præmisso est aliud opus existens in majori æqualita-te, quàm omnia alia opera, quæ per trian-gulum rubeum decurrunt, quod existit in Christo JESU unito ex A. & creatura. Præterea opus magis æquale, quod repe-riatur inter unam creaturam & aliam, ex-istit in B. C. D., cùm E. habet A. V. Y. pro objecto: minor autem æqualitas operis, quàm præcedentes, est in elementalibus cor-poribus, in quibus croceus, viridis & rubeus majori vel minori æqualitate operis reperi-ri possunt. Cùm autem trianguli sic regu-lati conditionem cameræ præbent, propter ea secundum eorum regulam particula-re, quod inquiritur, potest in camera inve-niri.

Camera 36. [*Operatio, Minoritas.*]

Minus opus, quod existat in viridi, ru-beo, croceo & nigro, in cameris sub-sequentibus aperitur [E. V. Z.] [I. A. V. Y.] [M. A. V. Z. Y.] [R. A. V. Y. Z.] minorenim est camera prima, quàm secunda, & secun-da, quàm tertia, & tertia, quàm quarta. Præterea minus opus, quod sit per viridem, croceum & rubeum in elementalí figura, est secundum quartum, tertium, secundum & primum gradum caliditatis, humiditatis, frigiditatis & siccitatis, & est minus in ter-ra, quàm in aqua, & in aqua, quàm in aëte, & in aëte, quàm in igne. Præterea minor est operatio in viridi, rubeo & croceo, prout existunt secundâ intentione, quàm pri-mâ, in metallis, vegetabilibus & animalibus, & minor est in metallis, quàm in vegetabi-libus; quod est, quia intentione metalla magis remota sunt ab animalibus, quàm vege-tabilia. Ulterius minor est in vegetabilibus, quàm in animalibus, & in irrationabi-libus, quàm in rationabilibus. Præterea in corporibus supracælestibus minor est

E . . . ope-

34 D. Raym. Lulli Ars Univers. seu Lectura Artis Compend.

operatio in intentione, major verò in dominatione. Igitur cum hoc ita sit, secundum minoritatem operis supradiicti potest haberi notitia particularis concordantis cum conditionibus cameræ conditionatae per divisionem secundam minus opus præmissum.

Camera 37.

[Operatio, Affirmatio.]

Conditionatur hæc camera, quod affirmatio affirmans operationem discurrens faciat F. G. per lividum, viridem, rubeum & croceum, ut det regulam & conditionem cameræ per dispositionem & proportionem angularum triangulorum, ut concordare seu contrariare possit particulare cum conditionibus cameræ affirmando particulare, quod cum camera & suis conditionibus convenit. Præterea secundum proportionem lividi, viridis & crocei oportet, quod S. affirmet majorem operationem in A. diversorum concordantium suppositorum, quam in creatura; cum operatio, quæ est in A., absentiâ trianguli rubei existat. Amplius oportet, quod S. per triangulos præmissos affirmet omne id, per quod fortius in majoritate operis formari possint ipsi S. istæ cameræ [E. A. V. Y.] [I. V. Z.] [M. A. V. Y.] & per quod fortius fieri valcat operatio earundem contra minoritatem operis, è quibus cameris non est A. nec ejus cameræ; quia si sic, cum minori operatione contra majorem concordans existeret, quod est impossibile.

Camera 38.

[Operatio, Dubitatio.]

Hujus cameræ conditiones sunt, quod N. dubitare debeat intentione, quâ F. G. inde magis occasionem habeant ad investigationem particularis in [T. A. V. X. Y. Z.] nam quanto major est dubitatio, tanto major operatio multiplicatur in discursu ipsorum F. G., quapropter subsequentes cameræ maiores inde formari possunt [E. A. V. Y.] [I. V. Z.] [N. A. V. Y.] secundum dispositionem triangulorum. Unde, si particulare concordat cum cameris in intentione finali & in majoritate camerarum, oportet illud cum Y., ipsius autem oppositum cum Z. concordare.

Camera 39.

[Operatio, Negatio.]

Per croceum & viridem habetur, quod C. cum majoritate concordat, & ima-

ginatio cum minoritate; cum imaginatio non possit habere operationem in intellectualibus in objectis, quæ C. accipit, cum S. operatur in B. C. D. accipiendo illa operare, quod habet ex se ipsa, & ex A., & auxilio, quod ipsi contulit imaginatio sensuum objectorum. Igitur cum hoc ita sit, oportet necessariò, quod per lividum, viridem, rubeum & croceum C. operari possit in faciendo majorem negationem, quam imaginatio; quia si non, objecta intellectualia super imaginationem affirmare non posset. Præterea negatio negans in A. id, quod in eodem existit, habet opus contra majorem affirmationem, quam, cum negat id, quod est in creatura, & propterea obligatur S. ad esse passivum in majori opere justitiae & perfectionis, culpæ atque poenæ. Igitur cum hoc ita sit, per hanc præmissam universalitatem *duo particularia* revelantur; unum est *Trinitas* ipsius A., aliud est *Incarnationis Christi*; negatio enim major existere potest in Z. negans in A. existere operationem diversorum concordantium infinitorum, quam operationem non diversorum infinitorum concordantium. Præterea negatio negans conjunctionem ipsius A. & creaturæ per impossibilitatem camerarum ipsius A. major existit in Z., quam negans operationem ipsius A. sine conjunctione ipsius A. & creaturæ; quoniam autem majorem negationem in Z. oportet esse oppositam majori affirmationi in Y., & quia major operatio convenienter cum majoritate, esse, perfectione, Y., propterea his conditionibus *duo præmissa particularia* sunt inventa, & possunt similiter alia particularia inveniri, si triangulos in camera regulare sciatur, cuius exemplum datur in *Arte magna particulari* derivata ex bac universalis generaliter discurrente.

Camera 40.

[Differentia, Concordantia.]

In rubeo majus opus lividi ipsi E. præbetur objectum, si diversorum suppositorum infinitorum concordantia per cameras ipsius A. existat, & per rubeum intelligantur major concordantia & differentia diversorum infinitorum, & diversorum finitorum existentium una Persona per magnam concordiam diversarum rerum; negatione verò negante rubeum secundum duracionem, habetur major æqualitas mundi & ipsius A., differentia verò minor, quam minori

Distinctio III. De Conditionibus IV. Figurar. De Prima Fig. T. 35

nori differentiâ nequaquam haberi potest pro objecto ipsi E. tam magna concordantia inter A. & creaturam existens, & quia major differentia majorem concordantiam implicare potest absque eo, quod inde inconveniens aliquod sequatur, idcirco habetur quoddam particulare designans, quod mundus principium habet. Præterea duo præmissa particularia metaphoricè revelantur: unde prout tria particularia ex hac universalitate cameræ designavimus, potest haberi doctrina ad investigandum alia particularia, quæ queruntur.

Camera 41.

[*Differentia, Contrarietas.*]

HAbemus per viridem & croceum, quod niger negat hanc cameram in A., quia in concordantia hujus cameræ res diversæ privantur, quam concordantiam non oportet esse in A., in quo res diversæ in majori convenientia concordant, quam in omni alio. Præterea habemus per rubeum, quod cameram in creatura finitam esse oportet, ut per omnes cameras ipsius A. designetur non existere cameram infinitam differentiæ & concordantiæ in rubeo. Præterea per operationem & tertium membrum ipsius X. habemus, quod in camera unum cum esse & perfectione, aliud cum privatione & defectu convenit, in quantum una res diversa repugnat alteri; & præterea croceus majoritati, minoritati & æqualitati in camera convenit, & ideo per rubeum & nigrum in operatione & creaturâ in livido & in viridi potest concordari particulare, quod queritur, & cum triangulo croceo & rubeo, secundum quod conditiones cameræ concordant.

Camera 42.

[*Differentia, Principium.*]

PEr croceum in livido & viridi habetur notitia istorum particularium, videlicet quod sine diversis principiis concordantium diversorum majoritas per unum solum principium non potest tam fortiter haberi; quia autem oportet in A. majorrem differentiam & concordantiam affirmare, declaratur, quod particulare in æqualitate crocei est in majoritate. Præterea per cameram in croceo, viridi & rubeo revelatur secretè aliud particulare, videlicet, quod per diversa principia, quæ sint unum suppositum compositum ex eo, quod est

extra triangulum rubeum, & ex eo, quod est majus in eodem triangulo, habetur major differentia, concordantia & principium istis cameris [E. A. V. Y.] [I. V. Z.] [M. A. V. Y.]. Igitur cum hoc ita sit, secundum exemplum, quod ex duobus supradictis particularibus dedimus, alia possunt investigari per cameram, si cum illa trianguli in ipsa regulari & ordinari sciantur.

Camera 43.

[*Differentia, Medium.*]

IN hac camera duo anguli lividi coexistunt, tertius verò minimè; quod est, quia ibidem medium cum differentia copulatur, & croceus habet in camera majoritatem, in quantum unum suppositum componitur ex eo, quod majus est in triangulo rubeo, & ex eo, quod extra triangulum rubeum est, illud autem medium est ultimâ intentione finali, propter quam A. creaturam creavit; per hoc enim particulare revelatum in croceo affirmativa cum majoritate, negativa verò illud negans cum minoritate concordet. Præterea camera per omnes angulos viridis, crocei, rubei & nigri super duobus angulis lividi formatur. Unde si particulare cum camera & triangulis convenit, cum Y., si autem non convenit, cum Z. concordet.

Camera 44.

[*Differentia, Finis.*]

PEr omnes angulos triangulorum possunt colligi flores, & secundum relationem & comparationem aliorum flororum cum aliis possunt trianguli in camera ponni; nam prout res diversæ sunt, tendunt ad diversos fines, & prout concordant in croceo, tendunt ad unum finem: & præterea unus finis ad alium per totum lividum, viridem, rubeum, croceum & nigrum potest referri, & per conveniens & inconveniens unius differentiæ cum alia uniusque finis cum alio in triangulis particulare, quod inquiritur, ipsi Y. vel ipsi Z. potest applicari.

Camera 45.

[*Differentia, Majoritas.*]

PEr croceum & viridem G. intelligit, quod hæc camera se habet ad majorem concordantiam & æqualitatem, & ad maiorem contrarietatem & æqualitatem; quanto major enim differentia existit, tanto

major affirmatio vel negatio per rubrum in camera principiari potest: unde revelatur secretum, cum in camera trianguli ponuntur, quod ex suppositis infinitè distinctis dari potest ipsi E. major differentia pro objecto; & per hoc ipsi E. præberi potest aliud objectum unius suppositi ex majore differentia constructi, ut una persona existat: quoniam autem major differentia & contrarietas cum privatione, minoritate & defectu convenit, fit demonstratio *duorum predictorum particularium*, ut E. possit intelligere quandam differentiam & concordantiam remotiorem ab alia differentia, in qua major contrarietas existit: Igitur cum hoc ita sit, secundum artem & regulam, quibus duo predicta particularia invenimus, alia in camera secundum angulos triangulorum inveniri possunt.

Camera 46.

[*Differentia, Aequalitas.*]

Conditionatur hæc camera ad investigationem particularis secundum conditiones supradictæ cameræ; multoties enim contingit in hac arte alias cameras secundum conditiones aliarum conditionari: nam camera istam sequens secundum hanc conditionem conditionatur per triangulos, videlicet quod ex rebus minoribus in differentia minor æqualitas formatur; præterea secundum hanc demonstrationem conditionatur, quod ex majoribus differentiis ipsi C. major concordantia, vel major æqualitas, seu major contrarietas formari possunt; unde particulare, quod quæritur, conveniet cum Y., ipsius autem oppositum cum Z., si hanc regulam imitetur.

Camera 47.

[*Differentia, Minoritas.*]

Si niger negat in A. majorem distinctiōnem esse, oportebit ipsum affirmare in A. minorem concordantiam esse; quia vero majoritas, concordantia & æqualitas convenient in A., oportet necessario differentiam in A. minorem non esse: ut autem significetur, quod in A. major differentia per substantiam existat, fit ab ipso A. major concordantia inter creaturam & unam Personarum, ut E. intelligat, quod ex majori differentia major concordantia & æqualitas formari potest. Igitur cum hoc ita sit, per duo predicta particularia revelata habetur ars & regula, quibus secundum artem

alia particularia perquirantur, concordando cum Y. particulare conveniens cum regula, per quam invenimus duo particularia predicta in universalitate camera & triangulorum ejusdem.

Plurimum displicuit ipsi N. supradicta comparatio, & inquit majorem differentiam existere inter A. & asinum, quam inter A. & hominem; respondit autem C. dicens: quia homo cum omnibus creaturis participat, ipsum in se res magis diversas continere, quam asinum, & ideo cum A. & creatura major concordantia fieri potest hominis & Dei, quam non hominis & Dei.

Voluit M. lætari in eo, quod eidem M. ipsum E. retulerat; R. verò conturbavit ipsum recolens & ignorans opinando majorem esse concordantiam in Incarnatione Christi, si omnes divinitat Personæ carnem assumpsissent, quia major differentia Personarum in illo opere foret; E. verò destruit R. recolendo, quod magis diversi sint Pater & Spiritus Sanctus humanitati, quam Filius assumpsit, quia non assumperunt carnem, quam si carnem assumpsissent; & propterea Filius major causa existit, ut major concordantia sit inter Patrem, Filium & Spiritum Sanctum in humanitate, quam ipse assumpsit.

Camera 48.

[*Differentia, Affirmatio.*]

Affirmatio, majoritas, æqualitas, operatione, esse atque perfectio concordant; cum E. in A. & ejus cameris intrinsecam differentiam affirmat; nam per differentiam, quam affirmat, affirmans concordantiam & æqualitatem esse in A. & suis cameris, concordari potest cum majoritate, æqualitate, operatione, esse atque perfectione contra minoritatem, privationem & defectum; & quia talis affirmatio cum esse convenit, ipsius autem oppositum cum privatione, propterea istud principium aliis principiis principium universale existit, quibus reperiri potest universale, quo sciat & valeat inveniri particulare, quod queritur.

Camera 49.

[*Differentia, Dubitatio.*]

Dubitare differentiam existere in eo, in quo est, vel in eo, in quo non est, est dubium concordans cum minoritate, privatione, Z. atque defectu propter confusio-

nem

Distinctio III. De Conditionibus IV. Figur. De Prima Fig. T. 37

nem ipsorum E. I. N. in R.; & propterea intelligit E. per majoritatem concordantiae in rebus diversis, quod, ubi magis diversa sunt & concordantia, plius sunt demonstratio concordantiae confusionis ipsius R., & fortius ipsa E. I. N. per rubeum differunt. Igitur cum hoc ita sit, secundum istas conditiones reperiri potest particulare, quod queritur, ipsum concordando cum differentia A., à dubitatione longius removendo.

Camera 50.

[*Differentia, Negatio.*]

SI N. negat differentiam existere in secunda figura ipsius A., majorem negationem format contra majus Y., esse atque perfectionem, quam si negat differentiam esse in omni, quod in triangulo rubeo reperitur, & propterea per majorem negationem majori Y., esse atque perfectioni adversam ipsi E. pro objecto formatur affirmatio contraria negationi, quae affirmatio cum majore Y., esse atque perfectione, quae sint in triangulo rubeo, concordat; per quam concordantiam intelligit E. negationem affirmationi contrariam cum majori privatione, Z. & imperfectione, quae sint in triangulo rubeo, convenire. Igitur cum hoc ita sit, *per unum particulare aliud intelligi potest*, videlicet negationem, quae differentiam in prima figura ipsius A. negat, cum majori esse, perfectione ac Y. concordari; quod si non esset, prout supra dictum est, sequeretur, quod ipsum E. de negatione in differentia non posset formare majorem contradictionem per A. & ejus cameras; hoc autem est impossibile & contra regulam hujus camerae, quam trianguli conditionare subintrant, ut particulare, quod inquiritur, valeat inveniri.

Camera 51.

[*Concordantia, Contrarietas.*]

PER lividum intelligit G., nigrum affirmare per croceum & viridem, quod major impossibilitas, quae sit, est in A. contrarietatem existere; ideo intelligit G. concordantiam in A., nam si privaretur concordantiae, non foret à contrarietate magis remotum, quam creatura, in qua diversum opus existit sine contrarietate concordans. Unde cum intellexit E. predictum particulare, F. G. discurrunt per triangulos, ut aliud particulare in camera signifi-

cetur, videlicet quod major concordantia, quae inter A. & creaturam contra majorem contrarietatem existat, est, si A. & creatura uniuntur eā intentione, ut rubeus triangulus formetur contra istas cameras [E. V. Z.] [I. A. V. Y.] [M. A. V. Z.] quae magis ipsi A. & creaturæ adversantur, quam omnis alia contrarietas. Igitur cum hoc ita sit, secundum predictam regulam in camera possunt alia particularia inveniri.

Camera 52.

[*Concordantia, Principium.*]

IPSO F. in camera discurrente per triangulos, G. intelligit, quod in angulo livido, in quo est A., principium est angulo, in quo creatura ponitur, & operatio ipsius A. est principium operationi creaturæ; hoc autem est secundum triangulum croceum & viridem, in quibus A. concordat cum majori creatura, & ideo differunt diversa principia concordantia alia cum majoritate & alia cum minoritate, ex qua majoritate & minoritate formantur ipsi E. duas intentiones prima & secunda, quae ad invicem per angulos triangulorum concordant. Unde si particulare, quod queritur, concordet cum predicta ordinatione, oportet ipsum cum Y., ipsius vero oppositum cum Z. convenire.

Camera 53.

[*Concordantia, Medium.*]

TRES sunt species concordantiae, & tres medii, prout in T. appareat; quocirca omnis concordantia per ipsas tres species medii indaganda est; cum omnis concordantia per aliquod medium habeat esse. Unde cum hoc ita sit, idcirco particulare, quod queritur, investigari debet secundum has species præhabitas; deinde particulare, quod producit majorem concordantiam, affirmabile est contra particulare ipsi majori concordantiae oppositum; haec autem regula nunquam deficit, cum concordantia & esse convenient, contrarietas vero & privatio.

Camera 54.

[*Concordantia, Finis.*]

PROUT quidam anguli triangulorum aliis nobiliores existunt, & in angulis quedam species aliis nobiliores, sequitur unum finem alio nobiliorem existere; quia vero

hæc est hujus cameræ conditio, prout prædictum est, propterea particulare cum conditione hujus cameræ concordans est eligendum, ipsius autem oppositum negandum.

Camera 55.

[*Concordantia, Majoritas.*]

OMNES trianguli & etiam omnes figuræ hujus artis videlicet S. T. A. V. X. Y. Z. conditionantur, ut conservetur rerum majorum in differentia quantitate & dignitate majorem concordantiam existere; hæc enim concordantia cum majoritate, perfectione ac esse, ipsius autem oppositum cum minoritate, privatione & defectu concordat. Præterea G. intelligit aliam concordantiam, quæ est ex majoribus contrarietibus, quæ concordant ad invicem, ut contrariantur majoribus concordantiis dignis existere. Igitur cum hoc ita sit, secundùm supradictas conditiones particulares, quod inquiritur, demonstratur, si sciatur ipsum cum prædictis conditionibus concordare.

Camera 56.

[*Concordantia, Aequalitas.*]

IN livido est æqualis concordantia in A. suppositorum absentia contrarietas, & in creatura est æqualis concordantia, cum minoritate tamen concordans; ipsius autem A. cum majoritate concordat: quod est, quia in creatura cadit æqualitas, per quam contrarietas opposita concordantiae generatur; unde æqualis concordantia, quæ est extra triangulum rubeum, & illa, quæ consistit in triangulo rubeo se habens ad majus & minus, istius cameræ regulæ & conditiones existunt, quibus particulare repetiri possit discurrendo F. G. per triangulos & eorum angulos unam æqualitatem concordando cum alia, & particulare cum arte & prædicta regulâ comparando.

Camera 57.

[*Concordantia, Minoritas.*]

F•G. discurrunt per angulos ipsius T., ut minorem concordantiam, quæ est inter unum particulare & aliud, & inter unum oppositum & aliud, perscrutentur, ut C. possit intelligere, quodnam particulare se habet ad majorem concordantiam, & quod ad minorem; quia verò majus esse & perfectio sunt magis propinqua majori concordantiae, quæ est in A., minor verò

concordantia habens defectum indigna subsistere est magis remota à concordantia ipsius A., propterea secundum quod particulare in minori quantitate fuerit terminatum in triangulo rubeo in minori concordantia oppositum majori concordantiae contra aliud particulare habens majorem concordantiam in triangulo rubeo, concordabit cum Z., ipsius verò oppositum cum Y.

Camera 58.

[*Concordantia, Affirmatio.*]

OMNES figuræ hujus artis videlicet A. S. T. V. X. Y. Z. omnésque trianguli ipsius T. regulæ sunt & conditiones cameræ, qualiter affirmativa sit in triangulo rubeo & viridi cum majoritate concordans, discurrentibus F. G. per lividum contra negationem designantem, istarum camerarum [E. A. V. Y.] [I. V. Z.] [M. A. V. Y.] minoritatem. Unde si unum particulare convenit, ut majores cameras significet, & aliud, ut minores designet, oportet, quod artista affirmativam cum majori significatione concordet, ut inde demonstrationem habeat contra minorem significationem cameris repugnantem, per quam contrarietatem convenienter cum privatione, Z. & defectu, cum cameræ concordent cum esse, majoritate, Y. & perfectione.

Camera 59.

[*Concordantia, Dubitatio.*]

SI dubitat N. in A. & suis cameris, concordat dubitatio cum majoritate, N. verò cum minoritate, & majus se habet ad quantitatem, minus autem ad culpam, & propterea totus triangulus viridis & lividus & duo anguli crocei & unus nigri habentur: si verò dubitatio est, ut affirmatio concordet cum Y., & negatio contrarieatur ipsi Z., concordabit cum esse, majoritate & perfectione in N. se movente ad has cameras [E. Y.] [I. Z.] Unde, si particulare, quod queritur, scitur cum conditionibus cameræ concordari, oportet ipsum cum Y., ipsius verò oppositum cum Z. convenire.

Camera 60.

[*Concordantia, Negatio.*]

NULLA negatio convenienter cum majori perfectione contra negationem negantem id, quod non est in A. & ejus cameris; si enim hoc ita non esset, affirmatio

tio

Distinctio III. De Conditionibus IV. Figurar. De Prima Fig. T. 39

tio affirmans in A. & ejus cameris id, quod est in ipsis, non esset super affirmationem affirmantem id, quod est in creaturis, hoc autem est impossibile, quia, si foret, sequeretur generaliter inconveniens inter concordantiam & negationem, & inter concordantiam & affirmationem; præterea concordantia & dubitatio cum esse & perfectione convenienter, concordantia verò, affirmatio & negatio se ad privationem & defectum haberent; hoc autem est impossibile, quâ impossibilitate regulatur & conditionatur particolare, quod quæritur, qualiter debet cum majori negatione contra oppositum ipsius concordari, ex quo sequeretur suprà dictum inconveniens.

Camera 61. [Contrarietas, Principium.]

NUllum principium ipsi esse, perfectioni, majoritati & Y. ita contrariatur, ut est principium istarum camerarum [E. V. Z.] [I. A. V. Y.] [M. A. V. Y. Z.] quæ repugnant ipsis cameris sequentibus [E. A. V. Y.] [I. V. Z.] [M. A. V. Y. Z.] quæ sunt cum esse, perfectione & majoritate concordes. Igitur cùm hoc ita sit, si A. & creatura primis cameris & earum principiis repugnant, aperitur secretè quoddam particulare, quod sciri multùm est utile, & per quod melius potest opponi principiis primarum camerarum, & ultimæ cameræ melius haberi possunt. Unde per artem, per quam declaravimus prædictum particulare, & per conditiones cameræ potest particulare, quodquæritur, inveniri.

Camera 62. [Contrarietas, Medium.]

CUm concordantia & differentia per vi-ridem se habent in livido, revolvendo in croceo inter finem & principium, ipsis F. G. per nigrum discurrentibus, camera & ejus conditiones formantur, concordando unum particulare cum alio secundùm tertium membrum ipsius X. per primam & secundam figuram ejusdem X.; & ulterius per figuram elementalem. Unde, si particulare, quod inquiritur, concordat cum conditionibus cameræ, & ipsius oppositum est contra cameram & conditiones ejusdem, sequitur, quòd concordet cum Y., & ipsi E. pro objecto præbeatur.

Camera 63. [Contrarietas, Finis.]

HÆc camera inter principium & finem existit, videlicet, per medium subiectum contrarietati, quæ est inter principium & finem secundum causam finalem, cùm per medium inordinatum in duobus angulis lividi finis à principio deviat, & in viridi principium & medium differentiæ à fine, dante croceo majoritatem contra finem, & ipsi fini minoritatem, alterando primam intentionem in secundam, per quam alterationem formatur in G. confusio angulorum triangulorum, & M. cum Z. generatur. Unde si particulare, quod quæritur, est contra M. fortificando G., erit cum Y., ipsius verò oppositum cum Z. concordandum.

Camera 64. [Contrarietas, Majoritas.]

MAior contrarietas, quæ sit, est per medium in tertio membro ipsis X. secundùm istas cameras [E. A. V. Y.] [I. V. Z.] [M. A. V. Y. Z.] [E. V. Z.] [I. A. V. Y.] [M. A. V. Y. Z.] [R. A. V. Y. Z.] & nisi esset hæc major contrarietas, sequeretur, quòd G. majorem concordantiam intelligere posset in sensualibus, quâm in intellectualibus; hoc autem est impossibile. Propterea potest esse major contrarietas rerum intellectualium & sensualium, minor autem sensualium & sensualium; hoc autem intelligit G. per majorem concordantiam diversorum. Ulterius major est contrarietas sensualium, prout croceus in rubeo & vitidi in elementali figura versatur. Igitur cùm hoc ita sit, secundùm cameram positam per suprà dictos terminos potest particulare, quod quæritur, & ejus contradictoriè oppositum inveniri, & concordetur particulare cum esse, perfectione & Y., si concordat cum camera, ipsius autem contradictoriè oppositum cum Z., privatione & defectu.

Camera 65. [Contrarietas, Äqualitas.]

HÆc camera conditionatur secundùm mixtionem triangulorum discurrentibus F. G. per eos, & per A. T. V. X. Y. Z.; unde si B. C. D. æquarentur contra Z., E. habente Y., & dante ipsum Z. ipsi I., major æqualitas contraria foret inter V. Y. & V.

40 D. Raym. Lulli Ars Univers. seu Lectura Artis Compend.

V.Z., quām si B. C. D. in capiendo objēcta non essent æqualia; & hoc idem sequitur ex æqualitate alteri contraria in elemētali figura. Igitur cūm hoe ita sit, secundūm has conditiones inquiratur particulae contradictoriè oppositum alteri particuliari cum minori contrarietate rerum æquālium concordanti, unam concordando cum alia æquali quantitate, contra aliam æquāliem quantitatēm aliarum concordantium.

Camera 66.

[*Contrarietas, Minoritas.*]

IN livido ponatur camera, ut contrarium designetur, quòd A. & ejus opus concordet cum minoritate, creatura verò & ejus opus cum majoritate, & etiam quòd creatura intellectualis & opus ejusdem existens in E. A. V. Y. cum minoritate conveniat, cum majoritate verò creatura sensualis; in viridi autem minor est contrarietas minoris differentiæ & concordantiae; in croceo verò camera se habet ad minorem vel ad majorem contrarietatem secundūm dispositionem lividi, rubei & nigri.

Camera 67.

[*Contrarietas, Affirmatio.*]

Si per affirmativam aliquod antecedens formatur, ex quo consequens contra angulos triangulorum sequatur, affirmatiōnem ipsi Y. & majoritati, esse & perfectiōni repugnare oportet; quia si non, sequeretur, quòd ordinatio triangulorum cum Z., privatione, defectu & minoritate concordaret; hoc autem est impossibile, & camera ipsius A. contrarium.

Camera 68.

[*Contrarietas, Dubitatio.*]

PEr viridem in livido formatur dubitatio contraria per operationem ipsius G. & imaginativæ, cùm G. super imaginativam contradictoriè affirmat vel negat, nec imaginativa perfectè offert res corporeas phantasticas ipsi G., nec permittit ipsum G. denudari, & supra se ipsam ad intellectualia ascendere; & propterea supra croceum formantur duæ dubitationes contrariæ. Quamobrem debet artista in rubeo perscrutari majorem contrarietatem & dubitationem convenientes cum Z. & minoritate contra Y. & majoritatem, quæ sunt magis propinquæ ipsis G., & ab ipsis K. L.

sunt magis remotæ, quibus K. L. dubitatio & minoritas sunt magis propinquæ.

Camera 69.

[*Contrarietas, Negatio.*]

Super Y. Z. in triangulis ipsius T. conditiones hujus cameræ versantur; cùm Y. Z. alternatim sibi simul repugnant: unde, si negatio serviens ipsi Y. existit contra negationem servientem ipsi Z., oportet ipsam cum ordinatione triangulorum in S. T. A. V. Y. concordem esse, & negationem servientem ipsi Z. eidem opponi; & propterea potest discerni, quæ duarum negationum contradictiarum se habet ad majus esse atque perfectionem, & quæ ad minus, majus autem ipsi Y., minus verò ipsi Z. præbeatur.

Camera 70.

[*Principium, Medium.*]

PEr viridem in livido inter principium & medium habetur differentia: propterea F. G. per triangulos debent discurrere, utrum principium & medium concordent cum intentione finali, propter quam medium recipit principium: si autem medium contra principium & finem deviat, convenit cum Z., minoritate & defectu; propterea assumat artista ipsius contradictoriè oppositum, quod oppositum concordat ad hoc, ut medium sit ordinatum, ut inter principium & finem existat, à quo ejus oppositum deviat.

Camera 71.

[*Principium, Finis.*]

Conditionatur hæc camera, quòd omnes trianguli ordinati in S. A. T. V. X. Y. Z. sint via medio, per quod ens intentionem finalem attingat, quod ens post principium ad illum finem venire debet. Unde si particulare, quod queritur, de principio transire potest ad finem sine inordinatione triangulorum in S. A. T. V. X. Y. Z., & particulare illi contradictoriè oppositum non valet transire nec pervenire de principio ad intentionem finalem sine inordinatione & destructione triangulorum in S. T. A. V. X. Y. Z., oportet necessariò artem & doctrinam haberet, quibus G. in prædicta universalis ordinatione cognoscatur particulare, quod queritur.

Camera 72.

Distinctio III. De Conditionibus IV. Figurar. De Prima Fig. T. 41

Camera 72.

[Principium, Majoritas.]

ID, quod sit majus principium istis cameris [E. A. V. Y.] [I. V. Z.] [M. A. V. Y.] in triangulis ipsis T., cum Y. & perfectione concordare convenit, cum Z. verò ipsius contradictoriè oppositum; cuius si foret contrarium, sequeretur, ipsum A. ejusdémque cameras cameræ principii & majoritatis in suprà dictis cameris repugnare, hoc autem est impossibile, quia, si foret possibile, ipsum A. ejusdémque cameræ in ente creato magis concordarent cum minori perfectione, quàm cum majori, hoc autem est contra infinitam, perfectam & æternam bonitatem in A. existentem.

Camera 73.

[Principium, Äqualitas.]

SI ex diversis concordantibus finitis suppositis possunt esse æqualia & inæqualia principia, sequitur, quod ex diversis concordantibus infinitis suppositis opus æquum æquari possit, in quibus inæqualitas non existat; quod si non ita foret, sequeretur, quod principium & æqualitas ad majoritatem se nequaquam haberent in A., quod agit in creatura, hoc autem est impossibile, quàm impossibilitate G. intelligit, se revolvens supra lividum cum viridi, croceo & rubeo, quod æqualia principia ipsius S. concordant cum majori æqualitate, quàm æqualia principia elementalis figuræ; in qua intelligit G. per id, quod superius intellexit, quod secundum quod quædam elementa nobilia sunt aliis, ipsa majoribus principiis adæquentur, & in quibusdam speciebus magis æqualia sint, quàm in aliis. Igitur cum hæ sint conditiones hujus cameræ, potest per ipsas particulare, quod queritur, inveniri.

Camera 74.

[Principium, Minoritas.]

OMNES trianguli ipsius T. regulantur & ordinantur, ut in secunda intentione minus principium, in prima verò majus existere designetur; & propterea demonstratur, quod V. Z. in E. sunt minora principia & magis ab omni ente remota; & sensualia principia sunt minora, quàm intellectualia; & principium unius creaturæ ad aliam minus est, quàm principium, quod A. est creaturæ; & principium, quod A.

R. Lulli Oper. Tom. I. Ars Univers.

est creaturæ, minus est, quàm illud, quod est in A. unius suppositi æterni & infiniti ad aliud, quod quippe majus est omnibus suprà dictis principiis; quod est, quia in ipso rubeus non existit. Unde, si particulare cum prædicta ordinatione convenit contra suum contradictoriè oppositum, concordat cum Y., majoritate & perfectione.

Camera 75.

[Principium, Affirmatio.]

SEcundum conditiones hujus artis conditionatur camera, prout in S. T. A. V. X. Y. Z. trianguli regulantur; & propterea oportet secundum artem primò incipere per N. affirmando esse possibile, quod id, quod N. ignorat, ad notitiam ipsorum E. I. perducatur; deinde necesse est intrare A. & ejus cameras & S. T. V. X. ad formandum illas secundum formam & qualitatem, secundum quam in hac arte consistunt, & prout earum forma habituatur in E.; totum autem hoc antecedens existat, ut valeat reperiri particulare per consequentiam cum prædictis conditionibus concordantem.

Camera 76.

[Principium, Dubitatio.]

R• Est species confusa composita ex E. I. N. per inordinationem imaginationis & specierum ipsius S. in irregulari triangulis; in hac verò specie, (loquendo tamen metaphoricè) dubitatio incipit, ut N. convertatur in E. vel in I. Unde, si particulare contra R. fortificat N., concordandum erit cum Y., ipsius verò contradictoriè oppositum cum Z.; cuius si foret contrarium, sequeretur, quod partes ipsorum E. I. N. in R. appetitum ad suas species, quæ sunt E. I. N., nequaquam haberent, nec N. in E. vel in I. appeteret alterari, hoc autem secundum ipsorum naturam est impossibile.

Camera 77.

[Principium, Negatio.]

Principium, quod accipit N. in negando A. & ejus cameras, procedit ex privatione ipsorum G. C. & ex privatione devotionis & ex habitu istarum camerarum [E. V. Z.] [I. V. Y.] propterea in cameris, quæ his contrariantur, potentialiter remanet in S. principium affirmationis, quæ huic negationi contrariatur. Præterea procedit à creatura aliud principium negationis

42 D. Raym. Lulli Ars Univerf. seu Lectura Artis Compend.

tionis negantis, & derivatur à cameris sequentibus [E. V. Z.] [I. A. V. Y.] [M. A. V. Y. Z.]. Unde, cùm ita sit, si inveniatur particulare contradictoriè oppositum suprà dictis cameris, per quod trianguli regulari & contrariis cameris ordinari valeant, oportet illud particulare cum Y., ipsius autem oppositum cum Z. concordare.

Camera 78.

[Medium, Finis.]

DIscurrentibus F. G. cameram per triangulos, aperitur ipsi C. majus medium, quod est in majoritate finis & principii, & magis concordans cum esse, & privationi magis in livido repugnans, & etiam magis inde specificatur niger in affirmatione vel negatione contra dubitationem. Igitur cùm istæ sint conditiones cameræ per eam sic conditionata, potest haberi notitia particularis, quod quæritur.

Camera 79.

[Medium, Majoritas.]

CUm F. G. discurrent cameram per lividum & viridem, C. intelligit majus medium increatum & creatum, quod est inter A. & creaturam, unde compositum est suppositum æquale ipsi A. & minus, majus autem, quam alia creatura, patet autem hoc particulare. Aliud est majus medium, quod est in speciebus ipsius S., & aliud est particulare in V. livido, & denique alia species est in elementali figura, ad quam ipsa quatuor elementa moventur. Unde per ista prædicta particularia in regularitate triangulorum revelata possunt alia particularia, quæ quæruntur, intelligi, habendo respectum ad ipsam cameram per concordantiam vel contrarietatem.

Camera 80.

[Medium, Äqualitas.]

HUJUS cameræ conditiones sunt, quòd illud opus debeat affirmari, per quod E. habeat majorem æqualitatem in operatione ipsorum B. C. D. capientium A. V. Y. pro objecto, & illud, per quod in elementali figura habeatur major æqualitas unius elementi ad aliud, ac illud, per quod creatura fortius elongetur à minoritate, appropinquans ipsi A., & quòd opus ipsi contradictoriè oppositum debeat negari; hoc autem fit, ut inde camera conveniat cum esse atque majoritate contra suum oppositum, quod

cum privatione atque minoritate contra suprà dicta principia concordat.

Camera 81.

[Medium, Minoritas.]

Minus medium, quod reperitur, ex minori principio & fine formatur; si autem medium à majori principio & fine deviat, concordabit cum majori culpa contra majus meritum; & si medium affirmationem vel negationem ad minoritatem declinet, fortificet autem & multiplicet dubitationem in R., illud medium concordabit cum minoritate, illius autem contradictoriè oppositum cum majoritate, per quam majoritatem & minoritatem habetur ars & regula, quibus particulare, quod quæritur, inveniatur.

Camera 82.

[Medium, Affirmatio.]

IN X. niger affirmat per primum & secundum membrum inter unum & aliud membrum contradictionem existere, & ideo B. per viridem recolit differentiam, concordantiam & contrarietatem absque eo, quòd inde inter affirmationem & negationem contradictione sequatur, quæ in duabus membris prædictis formatur ex contrariis in diversis objectis, quia creatura cum minoritate, A. verò cum majoritate concordat, & quia ipsum A. ipsi C. in tribus figuris existit. Unde, cùm hæc sit regula & conditio istius cameræ, secundum hanc regulam potest particulare, quod quæritur, inveniri.

Camera 83.

[Medium, Dubitatio.]

CUm F. G. discurrent per S. T. A. V. X. Y. Z. & per triangulos, recipiunt diversa objecta, per quæ ipsis formatur tertium membrum ipsius X., tunc secundum dispositionem & quantitatem crocei in speciebus ipsius S. generatur R. ex ipsis O. P. Q., unde formatur dubitatio, unâ operatione ipsorum O. P. Q. concordante cum Y., alterâ verò concordante cum Z., & propter ea dubitatio est medium, quod æqualiter inter negationem & affirmationem existit. Unde, si particulare, quod quæritur, medium est & causa, ut dubitatio valeat à medio removeri, & magis ad unam, quam ad aliam extremitatem declinare, habebitur per illud particulare revelatio ipsorum Y. & Z.

Camera

Distinctio III. De Conditionibus IV. Figurar. De Prima Fig. T. 43

Camera 84.

[Medium, Negatio.]

Cum niger negat principium & finem in duobus angulis lividi, qui per omnes angulos viridis & crocei revolvuntur, tunc ab eo negatur medium, per quam negationem illud medium est medium, per quod potest cognosci particulare contradictoriè oppositum negationi cum affirmatione concordanti. Præterea per aliud modum particulare per cameram inveniri potest, videlicet si est oppositum contradictoriè croceo per angulos medii viridis & lividi & per cameras elementalis figuræ, contra quod particulare aliud concordat eum Y., affirmatione revolvente croceum per alios angulos triangulorum.

Camera 85.

[Finis, Majoritas.]

Maj or finis, propter quem A. creaturam creavit, est, ut ipsum A. ipsi E. Christi objectum existat; & major finis, qui una creatura sit alteri, humanæ speciei Christus existit, ut E. cognoscat ipsum A. esse majus, quam creaturam: *Præterea major finis, ad quem moveantur elementa, est corpus glorificatum.* Unde, cum hoc ita sit, per particularia prædicta in regularitate angularum triangulorum per cameram designatā inveniri potest particulare, quod inquiritur per illud exemplum hujus artis & doctrinæ, quod superius datur.

Camera 86.

[Finis, Aequalitas.]

Discurrentibus F. G. per triangulos, ut in ipsis cameram forment, intelligit E., quod major æqualitas, quæ sit, est in secunda figura ipsius A., & post hanc ipsius A. & creature in JESU Christo, cum ex majoribus finibus concordantibus & diversis possit major æqualitas formari, quam ex minoribus finibus rerum magis inæqualeum in concordantiâ & differentiâ: mox autem cum E. duo superius dicta particularia intellexit, intelligit C., quod per similem doctrinam alia particularia possit intelligere, prout trianguli diversificant & concordant, & secundum quod unum particulare alteri contradictoriè adversatur.

Camera 87.

[Finis, Minoritas.]

In triangulo rubeo finis in tribus species existit; non autem accipimus in camera, nisi unam, scilicet causam finalem, hoc verò facimus, quia reliquæ sunt minores. Unde, si quis cupit habere notitiam, quæ trium Legum melior existat, in ipsis per triangulos perscrutetur eam Legem, quæ concordat cum majori fine contradictoriè opposito minoribus finibus; quoniam autem major finis concordat cum esse, Y. & perfectione, propter ea cognoscere potest, quæ Legum sit melior, & per eam notitiam potest habere cognitionem aliorum particularium per eandem prædictam artem.

Camera 88.

[Finis, Affirmatio.]

Principalior & major affirmatio est, quâ E. affirmet esse A. ejusque cameras & earum operationes; & propter ea per croceum & viridem in livido & rubeo habemus, quod major concordantia & differentia existit inter principaliorum causam finalē & affirmationem, prout sunt concordes cum majoritate, per quam majoritatem habetur regula ad alia particularia invenienda in prædicta regula & doctrina, secundum quam in camera trianguli teneantur regulati & conditionati, cum inquiritur particulare qualitatis ipsius cameræ.

Camera 89.

[Finis, Dubitatio.]

Si volvatur camera, & etiam triangulo croceo, viridi & livido misceatur, repeatetur, quod finis principalior, propter quem est dubitatio, est propter hoc, ut E. I. affirmationem vel negationem secundum istas cameras [E. A. V. Y.] [I. V. Z.] pro objecto possint habere. Unde si particulare, quod inveniri petitur, concordet cum supra dicta regula, conveniet cum Y. contra suum contradictoriè oppositum, quod cum Z. concordabit; cuius si foret contrarium, sequeretur, quod in V. livido N. principalius esset, quam E., & dubitatio, quam affirmatio vel negatio, hoc autem est impossibile.

Camera 90.[*Finis, Negatio.*]

Quantò nobiliori & magis necessario fini negatio servit, tanto magis in croceo per viridem cum majoritate concordat contra suam contradictoriam affirmationem, quæ in croceo cum minoritate convenit. Unde si per lividum in rubeo à principio usque ad finem hæc conditio revolvatur, habebuntur in speciebus multa diversa particularia concordantia & contrariantia, in quibus eligi poterit particulae quæsitum.

Camera 91.[*Majoritas, Aequalitas.*]

DIscurrentia F. G. per cameram & per triangulos inveniunt hæc particularia, videlicet quod ex majoribus diversis rebus concordantibus ad majorem finem & derivatis ex majoribus principiis ac transcendentibus ad finem per majora media formatur ipsi C. major æqualitas, contra quam minor possilitas contrarietatis & inæqualitatis reperitur existere: quoniam autem minoritas & creatura convenient, majoritas verò & creator, sequitur, quod in A. sit major æqualitas extra triangulum rubeum, in quo triangulo minoritas, quæ extra æternitatem existit, cum majoritate concordat, per quam suprà dictam majoritatem & minoritatem significatur aliud particulare, in quo est major æqualitas, quam omnis alia æqualitas, quæ inter A. & creaturam existit. Unde, prout exemplificavimus de suprà dictis particularibus, ars & doctrina possunt haberi inveniendi alia particularia, quæ desiderantur.

Camera 92.[*Majoritas, Minoritas.*]

PEr lividum, viridem, rubeum & nigrum majoritas & minoritas discurrant, & hoc idem de minoritate & majoritate fieri potest; nam per diversa concordantia in esse unum suppositum conjunctum ex majori, quod sit extra rubeum, & majori, quod sit in rubeo, majus & minus habentur secundum comparationem majoritatis & minoritatis ipsius A. & creaturæ tantum. In C. per istas cameras [E. V. Z.] [I. A. V. Y.] minor majoritas haberi potest, quæ majoritas per istas cameras [E. A. V. Y.] [I. V. Z.] in minoritatem convertitur.

Camera 93.[*Majoritas, Affirmatio.*]

Major affirmatio, quæ est creaturæ possibilis, est affirmare, esse A. & ejus cameras, ac in eodem operationem existere (sic tamen loquendo) extra triangulum rubeum, quæ operatio per omnes cameras ipsius A. distinctorum concordantium & æqualium suppositorum existat, quod si hæc non est major affirmatio, sequeretur, quod extra rubeum non esset majus illo, quod in ipso rubeo reperitur, hoc autem est impossibile; quâ impossibilitate potest haberi aliud particulare, videlicet quod de creatura majus opus affirmari non potest, quam est conjunctio creaturæ & ipsius A. in esse unum suppositum. Igitur cum hoc ita sit, prout ascendet & descendet major vel minor affirmatio, secundum quod camera habituatur, & in triangulis jacet, potest haberi notitia particularium, quæ queruntur.

Camera 94.[*Majoritas, Dubitatio.*]

Quantò majorem operationem C. habet in hac camera [E. A. V. Y.] tanto longius à majori dubitatione removetur, & quantò E. I. N. ipsi R. propinquiora sunt, ad tantò majorem dubitationem feruntur, & secundum quod A. & ejus cameræ & opus ejusdem cum majoritate concordant, creatura verò cum minoritate, ipsum S. potest habere majorem vel minorem dubitationem de A., quam de creatura; & hoc idem sequitur in majoritate vel minoritate unius creaturæ ad aliam. Quod cum ita sit, prout trianguli regulantur & ordinantur cum camera, per eosdem in camera inveniri possunt particularia in praedicta universitate reperi possibilia.

Camera 95.[*Majoritas, Negatio.*]

Major negatio formatur in E., minor autem in N., cum B.C.D. cum majoritate, K. L. verò cum minoritate convenient. Præterea major negatio potest formari de E., quam de I., cum E. per primam, I. verò per secundam intentionem existat, & quoniam R. dubitationi est propinquius, quam N., propterea major negatio potest formari per N., quam per R. Ulterius quia A. & majoritas, creatura verò

Distinctio III. De Conditionibus IV. Figurar. De Prima Fig. T. 45

verò & minoritas convenient, idcirco major est negatio, negare in A. id, quod in A. non est, quām negare in creatura id, quod est in ipsa, & negare, quōd in creatura non est id, quod est in ipsa, non est tantum, quantum est negare in A. id, quod est in ipso. Amplius negare, creaturam esse, non implicat tantam negationem, quām negare, A. & ejus cameras existere, & hoc idem sequitur de operibus, quae sunt in A. & creatura, prout ad majoritatem & minoritatem se habent.

Camera 96.

[*Aequalitas, Minoritas.*]

B. C. D. habent majorem æqualitatem in majoritate, quām in minoritate, quod est ratione majoris operationis ipsorum B. C. D. in magis nobilibus & magis distinctis concordantibus objectis, quām ratione minoris, & in minus nobilibus minus distinctis & concordantibus; cujus si foret contrarium, sequeretur, quōd major concordantia esset magis possibilis de minori distinctione, & major contrarietas esset magis possibilis de majori distinctione; hoc autem est inconveniens, quia, si esset conveniens, esset possibile, quōd inter ipsum A. & creaturam major contrarietas esset possibilis, quām concordantia, hoc autem est contra principia istius cameræ [E. A. V. Y.] per quæ *Trinitas* & *Incarnatio* demonstrantur.

Camera 97.

[*Aequalitas, Affirmatio.*]

Si in hac camera per triangulos discurratur, reperietur, quōd ex majoribus æqualibus distinctis & concordantibus suppositis absentia contrarietatis potest formari magis æqualis affirmatio, cujus si foret contrarium, sequeretur, quōd ex majoribus æqualibus distinctis concordantibus suppositis major æqualitas ipsi E. contra majorem inæqualitatem pro objecto formari non posset, hoc autem est impossible, quā impossibilitate quoddam secretum aperitur, per quod possunt formari affirmations magis æquales affirmando, distincta supposita æqualia esse in cameris ipsius A., & unam essentiam esse. Unde, prout hoc secretum declaravimus, artista potest habere doctrinam ad perscrutandum alia particularia.

Camera 98.

[*Aequalitas, Dubitatio.*]

Hæc camera in diversis speciebus in ipso S. secundūm triangulos variari potest, nam secundūm quod objecta se habent æqualiter ad esse visibilia vel invisibilia, & ad esse in amore vel odio, possunt haberi æquales dubitationes, secundūm quod individua specierum ipsius S. in formando & comprehendendo ipsum R. æquantur. Præterea æqualis dubitatio æquale meritum & æqualem culpam designat, per quam æqualitatem aperitur sancta *Trinitas* ipsius A. & *Incarnatio* Filii Dei, si sequi sciamus in E. prædictas generalitates, per quas habetur ars & regula ad inveniendum multa particularia in situ & habitu, quibus camera & trianguli ipsum E. subintrant.

Camera 99.

[*Aequalitas, Negatio.*]

Si negatur, in A. per omnes ejus cameras extra triangulum rubrum intrinsecam operationem esse, æqualis negatio habetur illi, quæ fit, cùm negatur, esse A. & suas cameras, quia impossibile est unam negationem cum Y., aliam verò cum Z. concordari. Præterea si negatur primum membrum in X., fit æqualis negatio illi, cùm secundum membrum negatur; unum enim sínè alio esse non potest. Præterea, si negatur mundum in triangulo rubro existere, fiunt duæ negationes æquales, videlicet negari majus in æternitate infinitâ, & negari minus in terminatâ & finitâ quantitate. Igitur cùm hoc ita sit, secundūm cameram, & prout trianguli discurrent per ipsam, potest haberi regula ad perscrutandum particularia ipsius conditionibus concordantia vel contraria.

Camera 100.

[*Minoritas, Affirmatio.*]

Affirmare, esse mundum æternum & esse sínè principio, est minor affirmatio, quām affirmare mundum habere principium, cujus si foret contrarium, sequeretur, quōd in A. non melius concordaret opus intrinsecum cum æternitate & infinitate, quām opus extrinsecum, quod A. habet in mundo; hoc autem est impossible & contra secundam figuram ipsius A. & contra regulam, secundūm quam in ca-

mera trianguli regulantur. Præterea minorem affirmationem Judæi & Saraceni faciunt secundum suam Legem in operatione intrinseca & extrinseca ipsius A. ejusque cameris, quā Christiani secundum suam Legem; cuius si foret contrarium, sequeretur, quod ex majoribus diversis æqualibus & concordantibus magis opus minimè formaretur, quā ex minoribus diversis, hoc autem est impossibile, quā impossibilitate in hac camera doctrina præbetur ad perscrutandum multa particularia.

Camera IOI.

[*Minoritas, Dubitatio.*]

Certum est, triangulum rubeum esse majorem in S., quā in corpore, & idēo minor dubitatio ipsius corporis haberi potest, quā ipsius S., cùm dubitatio discurrere possit per medium, quod inter principium & finem existit, quia & Judæus & Saracenus nec in A. nec in ejus cameris, nec in creatura nec in V. tam magna objecta accipiunt, ut Christianus, præterea illi in minoribus terminis cameram possunt terminare, Christianus autem in majoribus, per quas majoritates E. I. N. ipsius Christiani magis sublimari possunt, quā E. I. N. Judæi & Saraceni, per quam majorem exaltationem duo secreta superiùs demonstrata revelantur, secundum quorum demonstrationem habetur ars, quā in camera per triangulos alia particularia inquirantur.

Camera IO2.

[*Minoritas, Negatio.*]

Cum N. negat Y., minorem negationem format, quā E. I. negantia ipsum Y., quod est, quia minor culpa formatur in N., major autem in E. I. Præterea cùm E. I. N. negant Z., tunc major negatio formatur in B. F. C. G. D. H. secundum meritum, quā in K. L. M., sed secundum Prudentiam & Charitatem magis meritum formatur in B. C. D., quā in K. L. M. Igitur cùm hoc ita sit, per hanc necessitatem conditionatam in camera secundum prædictam regularitatem specierum ipsius S. in triangulis reperiri possunt particularia, quæ queruntur, per cameram & triangulos in exemplo dato de speciebus ipsius S. metaphoricè mensuratos.

Camera IO3.

[*Affirmatio, Dubitatio.*]

Si F. G. per viridem, croceum & rubeum discurrant, reperietur, quod dubitatio & opinio habent minorem differentiam & concordantiam, probabilitas autem, demonstratio & affirmatio habent majorem differentiam & concordantiam: propter major & minor differentia & concordantia habetur, per quam revelatur, dubitationem existere, in qua E. N. nequaquam exaltationem recipiunt, sed in affirmatione, uno stante in habitu uno tempore, alio autem in actu, & uno per aliud ad magis ascendente, ut formentur istæ cameræ sequentes [E. A. V. Y.] [M. A. V. Y.] cuius si foret contrarium, impossibile esset, ipsas duas cameras secundum regularitatem triangulorum in camera concordari.

Camera IO4.

[*Affirmatio, Negatio.*]

Per viridem, croceum & rubeum camera discurri potest in livido, affirmatio enim & negatio diversæ atque concordantes possunt esse; privatur tamen earum concordantia, dum una se habet ad unum finem, alia verò ad alium per medium & principium contraria. Præterea possunt esse diversæ & concordantes absentia contrarietatis, cùm per concordantiam principii & medii ad unum finem se habent, una per unum objectum, & alia per aliud revolvendo. Unde si particulare, quod queritur, regulam cameræ & prædictas qualitates conservet, poterit cum Y., ipsius verò contradictoriè oppositum cum Z. convenire.

Camera IO5.

[*Dubitatio, Negatio.*]

Velut medium in medio principii & finis existit, sic dubitatio in medio affirmationis & negationis locatur; per viridem autem in prædicto exemplo differunt; nam medium principiatum est, ut finis existat, dubitatio verò consistit in medio, ut E. I. N. perveniant ad affirmationem vel negationem, quæ concordet cum Y., seu ad affirmationem & negationem, ex quibus formatur concordantia affirmans Y. vel negans Z. Igitur cùm hoc ita sit, secundum prædictum universale, prout diximus, in camera & triangulis regulatum potest

poteſt particulaře, quod quaeritur, inveniri.

Explicit prima figura ipsius T., quæ universalis est, ut instrumentum existat, quo reperiatur in ipſa particulaře contradicitorum alterius conditionibus & regulis oppositi, per quas trianguli in camere & camerae in triangulis regulantur.

De Secunda Figura T., id est, de Figura Elementali.

PRout alios angulos triangulorum ipsius T. in aliis miscuimus, oportet nos miscere angulos triangulorum in *sexaginta quatuor cameris* elementalis figuræ, quæ figuræ in charta & in *Arte particulari* locantur, quoniam autem abbreviamus *Lecturam Artis*, idcirco triangulos per *six cameras* in figura prædicta existentes miscere volumus, ut demus doctrinam, quâ sciatur modus discurrendi triangulos per omnes cameras elementalis figuræ.

Camera I.

[*Ignis, Terra.*]

IN hoc discursu lividus, viridis, rubeus, croceus & niger habentur, videlicet quòd forma universalis in prima materia diversificat ignem & terram per differentiam suarum sphærarum & operationum & levitatis & ponderositatis; quia verò ignis simplex habet naturalem appetitum ad inquirendum suam perfectionem, convenit cum terra recipiendo de siccitate frigefacta, ut in se ipso & in terra mortificet & destruat frigiditatem suo calori contrariam.

In simplici medicina, in qua ignis terræ dominatur, ignis est principium terræ in recipiendo siccitatem ab ea, ut misceri & concordari possit contra aquam cum terra concordantem: præterea, si simplex medicina in quarto gradu calor is existit, facit ignis de se tria puncta, & æqualificat ipsa tribus punctis terræ, quam recipit, ex quibus in illa medicina tertius gradus siccitatis formatur, prout diximus in *Principiis Graduum Medicinae*: medium autem est terra, quæ cum igne & aqua concordat, sed secunda intentio ignis est, quòd aquam in terra corrumpat, prima autem & principalior intentio ignis est, ut ipse inveniat suum complementum.

Licet ignis in hac camera sit patiens, in quantum à terra recipit siccitatem, non sequitur, quòd ignis minor existat, quam terra in illa simplici medicina, in qua ignis in quarto gradu calor is, terra vero in tertio siccitatis existit; sed ignis major est, terça vero minor, dante igne & æqualificante tria puncta calor is tribus punctis siccitatis, & dante ac æqualificante duo puncta calor is duobus humiditatis, & dante ac æqualificante unum punctum calor is unipuncto frigiditatis contra aquam, retinente vero sibi dominium scilicet septimum punctum simplex, quod est forma, magister & dominus agens, ut conservetur species, in qua consistit in quarto gradu calor is.

Affirmando, negando & dubitando locuti fuimus, ut reperiatur Y. in livido creaturæ & operationis per viridem, rubrum & croceum, secundum quod elementa regulantur, commiscentur & etiam componuntur: unde particulaře naturæ, quod petitur, oppositum contradictorie regularitati prædictæ concordandum est cum Z., ipsius verò oppositum cum Y., cuius si foret contrarium, sequeretur regularitatem prædictorum triangulorum naturalium cum Z., minoritate, privatione & defectu, ipsius verò oppositum cum Y., majoritate, esse & perfectione convenire; hoc autem est impossibile secundum cursum naturæ.

Camera 2.

[*Ignis, Aëris.*]

IGnis per sphærām differt ab aëre, cum sphæra ignis sursum, aëris vero deorsum existat: præterea ignis & aëris in operatione diversificantur, cum ignis det aëri, & aëris aquæ; contrariantur autem, in quantum ignis contra aërem à terra recipit siccitatem, & aëris aquæ contra ignem præbet humiditatem; sunt vero concordes, in quantum humiditas aëris subsistit materia calori naturali agenti in ipsa.

In simplici medicina, in qua ignis est dominus, calor est humiditati principium; medium autem est elementorum digestio, quæ consistit in medio mixtionis & compositionis, quas habent in individuis specierum; hoc autem medium sic stat sine medio inter mixtionem & compositionem, velut piscis existit medium sine alio medio inter unam & aliam superficiem aquæ, ubi piscis est in termino collocatus. Elementorum

rum mixtio est per omnes spheras, & per totam digestionem, & etiam in compositis individuorum specierum; finis autem est, quod ignis & aer cum reliquis elementis consistant in compositis, quibus species conservantur; nam velut galla, gumma, vitriolum & aqua sunt in atramento, sic elementa materialiter & formaliter in proprietatibus & virtutibus sunt in animalibus, vegetabilibus & metallis: sicut verò galla, vitriolum, gumma & aqua in atramento suam formam amittunt, sic elementa in suppositis suam formam perdentia per alias formas visibiles demonstrantur, quas mediantibus imaginativâ & phantasîâ intellectus accipit. Unde, cum ita sit, aperitur quoddam secretum utile, ut sciatur, quod monstratur in humana natura, quæ hoc absente in sua essentia alteraretur, quod est, ut sensualiter & intellectualiter istis cameris [E. A. V. Y.] [I. V. Z.] [M. A. V. Y.] melius possit creatura potiri, nam velut notitiam clementorum habere non possemus, si non intrarent compositionem in individua specierum, sic cognitionem ipsius A. ejusque camerarum perfectè habere non possemus absentiam Incarnationis & conjunctionis Dei & humanæ naturæ.

Prout diximus in camera ignis & terræ, potest haberi cognitio, qualiter ignis major, aer verò minor existit in simplici medicina, in qua ignis est dominus, & aer subditus: sunt tamen æqualia in intentione in eo, quod concordant in generando unum corpus sanguineum, in quo aer major, ignis verò minor existit secundum majoritatem & minoritatem, quæ sunt ex igne & terra. Quod cum ita sit, secundum regulam prædictam naturæ potest haberi cognitio illius particularis, quod inquiritur.

Camera 3. [Ignis, Aqua.]

Ignis & aqua diversi sunt & oppositi, per medium verò secundum tertiam speciem ipsius X. sunt ad unum finem concordes per primam & secundam intentionem, quæ prima intentione principium est secundæ, & finis existit, ad quem ignis movet aquam mediantibus terrâ & aëre, quæ cum aquâ tam fortiter concordant, quod per vehementem motum, & per partes minimas cuiuslibet elementi, & per magnum appetitum naturæ aliud generant, quod non est

elementa, videlicet quod ex quatuor elementis est compositum: per hanc mixtionem invenitur aliud quoddam secretum, quod ex tribus naturis tam unitum est & coniunctum, quod est illæ, & ipsæ sunt illud, quod melius se habet ad id, quod est, quam omne compositum & solum de natura creata, quod est, ut increata essentia significetur, & tres Personæ divinæ, quæ sunt eadem essentia, & eadem essentia est ipsæ, nec fit alterum, sed potius absentiam majoris & minoris sunt æquales. Igitur, cum hoc ita sit, prout in camera miscimus triangulos, potest particulare cum camera conveniens reperiri.

Camera 4. [Terra, Aer.]

In operatione lividi terra & aer in viridi ter simul repugnant, bis verò sunt concordes, & ideo differentia & contrarietas in camera sunt majores in rubeo, differentia autem & concordantia sunt minores; nam sine medio terra & aer sunt contrarii, & bis simul repugnant, uno quidem modo per medium in igne, & alio per medium in aqua; habent autem concordantiam bis per medium ratione primæ & secundæ intentionis, quam in aqua & in igne habent. Unde per prædictam contrarietatem & concordantiam essentialis motus naturæ formatur, ens enim naturale concretum & compositum est per suprà dictum motum ex triangulis naturalibus. Præterea declaratur aliud universale & particulare, scilicet temporalitas, quæ est essentia in universalis, & tempus ens in coniuncto individuo speciei & particularis ejusdem, quod individuum de potentia in actum, & de actu in corruptionem movetur, propter quam corruptionem particulare ad essentiam reparatur & alteratur in numero, & forma ejusdem privatur, & ipsius materia sub alia specie subsistere potest.

Camera 5. [Terra, Aqua.]

In hac camera viridis est per differentiam essentiæ & operationis, & per concordantiam contra ignem & aërem, & per concordantiam, quam habent terra & aqua in ponderositate & in densitate materiæ & in descensu & ascensu; sursum enim ascendere per motum innaturalem est terræ & aquæ descensus, per descendere verò deorsum

Distinctio III. De Conditionibus IV. Figur. De Secunda Fig. T. 49

sum habent naturalem ascensum, qui se habet ad majoritatem, & ipsius oppositum ad minoritatem, & earum contrarietas est æqualis in *duobus mediis*; unum est, cum terra concordat cum igne contra aquam, & alterum est, cum aqua concordat cum aëre contra terram; ex hac enim contrarietate formatur unus finis ex alio, & unum principium ex alio, & ignis descendit ignem minorem augmentans, ut terræ & aëri auxiliatur, aqua verò de sua sphæra descendit aquam minorem in terra & in aëre multiplicans contra ignem. Igitur, cum hoc ita sit, *secretum ignis* aperitur, qualiter descendit minorem augmentans, & ascendit suo calore minorem evacuans; & hoc idem sequitur de aliis elementis.

Camera 6.

[*Aer*, *Aqua*.]

Per majoritatem & concordantiam ignis & aëris à minoritate & privatione aër fugit in aquam exhibens ipsi humiditatem calefactam, ut aqua in se humiditatem frigefaciat, quæ annihilaretur in materia aëris, nisi aqua ipsam frigefaceret; & hinc habetur in camera major & minor concordantia & differentia & triangulus rubeus. Præterea habetur affirmatio & negatio in aliis cameris figuræ per suprà dictam metaphoram. Unde, si particulare, quod quæritur, formatur & concordat cum conditionibus cameræ, sequitur, ipsum cum Y., ipsius verò contradictoriè oppositum cum Z. convenire.

Breviter diximus de elementalí figura, & cum diversis conditionibus ejusdem cameras conditionavimus, quibus conditionibus particularia naturalia designantur, quæ in universalitate conditionum possunt inveniri; si verò particulare, quod sciri desideratur, per conditiones unius cameræ inveniri non potest, inquiratur per conditiones alterius cameræ unam cameram cum alia permiscendo.

Hic est naturalis appetitus, ad quem in *tribus speciebus*, videlicet *animalium*, *vegetabilium* & *metallorum* elementa moventur, in quibus speciebus componuntur, quia in ipsis suam perfectionem inquirunt, quæ inquisitio in *duabus speciebus* existit, quarum prima est, cum quodlibet elementum affectat corpus simplex per se ipsum existere habendo simplicem compositionem in sua propria materia & forma; alia verò species

R. Lulli Oper. Tom. I. Ars Univers.

est, cum quodlibet elementum desiderat unum corpus esse cum alio, in quo possint in differentia & concordantia absentiâ contrarietatis convenire, concordante igne cum aëre, terrâ & aquâ, nec mortificant aquam in se ipso recipiendo siccitatem frigefactam, nec aquâ recipiendo humiditatem calefactam suffocante in se ipso calorem, nec aëre recipiendo calorem desiccatum in se ipso extingueente siccitatem, nec terrâ recipiendo frigiditatem humefactam in se ipsa consumente humiditatem: quoniam autem elementa duas prædictas species invenire non possunt, & eas nunc in uno individuo, nunc in alio perscrutantur, propterea fit ipsa inquisitio motus per generationem in alteratione, actu & potentia, quod si non esset perfectio, ad quam moverentur, essent duæ species contrariæ duabus prædictis eorum perfectio, ad quam moverentur, & unumquodque elementum sibi ipsi primam intentionem haberet ad corruptionem & privationem sui esse, secundam autem intentionem haberet ad generationem & ad esse; hoc autem est inconveniens, & contra cursum naturæ motui & cursui naturali contrarium.

Per hanc suprà dictam metaphoram revelatur ipsi E. gloria celestis in glorificato corpore; ipsi verò I. pœna gehenne in damnato corpore, nam in glorificato corpore in prædictâ secundâ specie convenient clementia, & suam perfectionem habebunt, in primam verò speciem prædictæ contrariam ad suam imperfectionem moventur propter pœnam, quam corpus damnatum patietur, quod in privationem deveniret, nisi Justitia ipsius A. ipsum sustineret, ut illud puniat æternis tormentis.

Per hanc metaphoram aperitur alia, videlicet *finis generationis & corruptionis in fine mundi*, in quo elementa suam perfectionem habebunt in suis sphæris, & erunt simplicia immobilia & non permixta corpora, nec in digestionem & in compositionem alia in alia ingredientur, & semper erunt duratura.

Finaliter de figura elementalí sermo noster expressit breviter; nunc autem loqui volumus de figura ipsius A. & conditionare cameras ejusdem cum triangulis ipsius T., & etiam regulam demonstrare, ut secundum ipsas conditiones possimus reperire particularia, quæ requiruntur ad scientiam Theologiæ.

C

De

De Figura ipsius A.

HÆc figura in centum viginti cameras dividitur; oportet autem unamquamque cameram concordari secundum conditiones universalis figuræ, tali modo, quòd per ipsius conditiones possit ars & modus haberi ad investigandum & inveniendum particulare scientie Theologiae ponendo & permiscendo in cameris triangulos ipsius T., ut in cameris regulentur, & secundum eorum regulam conditionentur camerae ad designandum conveniens vel inconveniens, prout C. cum triangulis in cameras ingreditur, ut principia sint convenienti & inconvenienti, antecedenti & consequenti, per quæ declarantur secreta, in quibus particularia latent ignorantes artem & prædictam doctrinam, & nescientes in speciebus ipsius S. sínè omni contrarietate cameras concordare.

Camera I.[*Bonitas, Magnitudo.*]

Bonitas & magnitudo dignitates existunt habentes majorem concordantiam & æqualitatem in dignâ majoritate, quâm in dignâ minoritate, & magis in majoritate, quâm in minoritate bonitatis & magnitudinis privationi repugnant. Igitur, cùm bonitas & magnitudo in triangulo rubeo non possint esse in subiecto in majoritate bonitatis & magnitudinis absentiâ privationis, sequitur, quòd sit una essentia, in qua triangulus rubeus non existat, in qua quidem sint bonitas & magnitudo concordes & æquales in majoritate, quæ sit absque privatione bonitatis & magnitudinis, quam majoritatem oportet infinitam existere in bonitate, magnitudine, concordantia & æqualitate, per quam concordantiam & æqualitatem suppositorum infinitorum in infinita majoritate concordantium & æquilibrium distinctione demonstratur, cùm absentiâ distinctionis concordantia & æqualitas esse non possint; si autem hoc ita non esset, sequeretur, destrui necessaria principia supra dicta, & bonitatem, magnitudinem in dignâ majoritate infinitâ sínè privatione bonitatis & magnitudinis non melius concordari, quâm in minoritate habente privationem bonitatis & magnitudinis; hoc autem est impossibile, quâ impossibilitate particularia superiùs demonstrata revelantur, videlicet in A. infinitam bonitatem, magnitudinem & Trinitatem

existere. Unde, prout per artem dicta particularia superiùs sunt demonstrata, potest haberi cognitio *Incarnationis Filii Dei* aliorūmque particularium, quæ in scientia Theologiæ postulantur.

Camera 2.[*Bonitas, Æternitas.*]

Nisi foret æternitas, triangulus rubeus ens nequaquam existeret, cùm triangulus rubeus per se ipsum esse non posset; quoniam autem existit, C. intelligit æternitatem existeret, in qua non est triangulus rubeus: & quoniam illa æternitas in majoritate bonitatis habet majorem concordantiam, quâm durabilitas, in qua triangulus rubeus reperitur, oportet necessariò esse bonitatem æternam in essentia, in qua triangulus rubeus non existat, quæ essentia est A., in quo supremum æternum bonum existit; quod si non esset, prædicta principia delerentur, quorum destructio est impossibilis; quia, si possibilis esset, sequeretur, principia eorum contraria esse necessaria; præterea sequeretur, bonitatem & æternitatem cum privatione bonitatis & majoritatis in minoritate melius convenire, quâm cum perfectione bonitatis in majoritate, hoc autem est impossibile; quod si possibile foret, quilibet homo magis amaret non esse, quâm esse, & minorem dignitatem bonitatis, quâm majorem, & hoc idem sequeretur de plantis & animalibus irrationalibus, quod non est verum.

Camera 3.[*Bonitas, Potestas.*]

M. Affirmat, quòd in A. bonitas & potestas concordant in croceo & viridi in majori distinctione, concordantia, majoritate & æqualitate, quâm illa, quæ in triangulo rubeo existit, & propterea formatur in E. intelligere, intelligente C., quòd, si camera existit in A., prout in illa affirmat, sequitur, ipsam à privatione bonitatis & potestatis longius removeri, quâm si negatio affirmationi contradictionia foret in Y.; quoniam autem longius remotâ privatione bonitatis & potestatis in A. oportet affirmare, quòd necessarium sit, in A. bonam potestatem existere, quæ de se aliud suppositum distinguat, æqualificet & concordet, ut in A. camera possit esse in majori dignitate, & ut per infinitum opus superextendat finitum opus, quod A. in

Distinctio III. De Conditionibus IV. Figurar. De Fig. A. 51

in triangulo rubeo habet. Igitur cum hoc ita sit, prout trianguli ordinantur & regularantur in camera, ut praedictum particulae designetur, regulari & poni possunt in arte ad inquirendum & inveniendum alia particularia Theologiæ.

Camera 4.

[*Bonitas, Sapientia.*]

IN croceo camera se habet ad majorem dignitatem in majoritate & æqualitatem, ad minorem autem dignitatem in minoritate & æqualitatem; quare in rubeo medium concordans cum digniori camerâ se habet ad majoritatem & æqualitatem, quantò major est conjunctio majorum distinctorum concordantium suppositorum. Unde si est Y., ut majus quoddam bonum sapiens, in quo non sit triangulus rubeus, & aliud quoddam bonum sapiens, in quo sit rubeus, una persona consistant, sequitur operationem ipsius A. cum majori operatione in creatura in majori æqualitate concordari, & in majoritate bonitatis & sapientiae formari E. I. N. istas cameras [E. A. V. Y.] [I. V. Z.] [M. A. V. Y.] componendo; si autem illud Y., quod diximus, est Z., sequitur, quòd A. praedictis cameris in majoritate bonitatis & sapientiae repugnet, & quòd cum minoritate sit concordans, quod est impossibile.

Camera 5.

[*Bonitas, Amor.*]

Istius cameræ conditiones sunt, ut in viridi & croceo affirmetur majoritas operis cum majoritate bonitatis concordans in opere, quod in A. existit intrinsecum, vel extrinsecum ipsius A. & creaturæ: si autem particulare, quod queritur, cum praedictis conditionibus concordari non potest, ejus contradictorium necessariò est accipiendum, quo possint conditiones ipsius cameræ salvari, & nulla contrarietas nec ullum inconveniens esse inter bonitatem & amorem divinum.

Camera 6.

[*Bonitas, Virtus.*]

MAnifestum est ipsi E., quòd bonitas & virtus melius diversificari, concordari & æqualificari possint in majoritate, quàm in minoritate; nam si foret contrarium, sequeretur, quòd vitium & privatio bonitatis, seu vitium & bonitas, sive vir-

tus & privatio bonitatis cum majori dignitate majorem proportionem haberent, quàm cum minori; hoc autem est impossibile, quàm impossibilitate ars & modus revelatur, qualiter in camera trianguli regulari & ordinari debent, cum queritur particulae, quod cum praedictis conditionibus taliter concordetur, ut inde camera cum majoritate contra minoritatem majoritati contradictoriam concors existat.

Camera 7.

[*Bonitas, Veritas.*]

IN opere, quod fit in triangulo rubeo, bonitas & veritas non se habent ad tam formem majoritatem, concordantiam, distinctionem & æqualitatem, ut in opere extra triangulum rubeum existente; igitur cum hoc ita sit, veritas ad majoritatem in bonitate, & bonitas ad majoritatem in veritate se habet, ubi opus majorum bonorum & verorum concordantium æqualium & distinctorum existit; cujus si foret contrarium, sequeretur, quòd in triangulo rubeo camera major esse posset, quàm in A., hoc autem est impossibile & contra dicta principia.

Camera 8.

[*Bonitas, Gloria.*]

FRecolit, & G. intelligit, quòd camera cum majoritate, in qua non existat triangulus rubeus, melius concordari possit, quàm cum majoritate, in qua triangulus rubeus existit; cujus si foret contrarium, sequeretur, quòd ipsius majoritas melius possit convenire cum essentiâ finitâ & terminatâ, quàm cum infinitâ, hoc autem est impossibile, quàm impossibilitate demonstratur, quòd oportet in majoritate extra triangulum rubeum existente esse æqualitatem distinctorum bonorum concordantium in gloria per omnes cameras ipsius A.; quia si non, sequeretur, quòd in rubeo bonitas & gloria melius concordarent in minoritate, inæqualitate & contrarietate bonorum gloriam habentium absentiâ distinctionis, hoc autem est impossibile, & nostro experimento contradictorium; si misceantur cum camera largitas & misericordia Dei, & in camera [Dei, creaturæ & majoritatis] ponantur, aperietur aliud particulare per suprà dicta principia, videlicet *Incarnatio Filii Dei*, & per illud revelabitur aliud, videlicet *mundum esse creatum, & habere principium,*

cipium, & sic gradatim perveniri potest per quædam particularia ad notitiam aliorum.

Camera 9.
[*Bonitas, Perfectio.*]

Bonitas & perfectio ad majoritatem fortius se habent, quam ad minoritatem, cuius si foret contrarium, sequeretur, quod esse & privatio, majoritas & minoritas super camera concordarent, quâ concordantiâ bonitas & perfectio contrariarentur ipsis esse, & essent cum privatione concordes; hoc autem est impossibile, quâ impossibilitate obligatur artista secundum prædicta principia id, per quod E. altius potest elevare B. C. D. in fovendo cameram in A. ejusque operationibus, concordare cum affirmatione, ipsius verò contradictoriè oppositum cum negatione. Igitur cùm hoc ita sit, secundum obligationem prædictam ad inquirendum particulare, quod petitur, conditio istius cameræ declaratur.

Camera 10.
[*Bonitas, Justitia.*]

Bonitas & justitia cum majoritate sunt concordes in essentia, in qua triangulus rubeus non existit, cum minoritate verò in ea, in qua prædictus triangulus reperitur, & in qua potentialiter vel actualiter sunt injuria & privatio bonitatis; igitur cùm hoc ita sit, & extra triangulum rubeum sit æternitas, oportet prius esse justitiam, quam culpam, & bonitatem, quam malitiam; unde si mundus foret æternus, sequeretur, quod æternitas ad justitiam, & bonitas ad injuriam & poenam æqualiter se haberent, deinde quod nunquam extitisset protoplastes; hoc autem est impossibile, quâ impossibilitate per prædicta principia revelatur, quod mundus habeat principium, & quod camera sit anterior principio mali, in quo existit injuria & privatio boni, quæ sunt cum minoritate concordes extra æternitatem, in qua æternitate secundum comparationem minoritatis bonitas & justitia concordant cum majoritate.

Camera 11.
[*Bonitas, Largitas.*]

Bonitas & largitas sunt contradictoriæ malitiæ & avaritiæ in una actualitate; unde si in majoritate opus bonitatis & largitatis concordat & diversificat, in quo triangulus rubeus non est, camera longius à

suo contradictorio removetur, quam si in minoritate opus esset in triangulo rubeo; cuius si foret contrarium, sequeretur, quod bonitas & largitas haberent majorem concordantiam in minoritate differentiæ & in absentiâ operis, quam in majoritate & æquilitate, quibus haberent differentiam suppositorum infinitorum secundum secundam figuram ipsius A.; hoc autem est impossibile, quâ impossibilitate secunda figura ipsius A. demonstratur, in qua demonstratione ostenditur *Incarnatio Christi* per supra dicta principia, quæ sunt regulæ ad investigandum alia particularia Theologiarum.

Camera 12.

[*Bonitas, Misericordia.*]

Bonitas & misericordia in prima figura ipsius A. unum & idem existunt, ratione verò secundæ figuræ in ea distinctionem bonitatis & misericordiæ esse oportet, ut in A. sit concordantia & æqualitas distinctorum bonorum & misericordium in majoritate, in qua triangulus rubeus non existat; quod si non esset, sequeretur, quod camera à suo contradictorio & à triangulo rubeo non esset tam remota; & si non, sequeretur, quod majoritas, in qua esset, finiretur & terminaretur; hoc autem est impossibile, quâ impossibilitate aperitur secunda figura ipsius A., & alia camera constructa ex eo, quod est in livido extra rubeum, & ex eo, quod in rubeo magus existit, in quo majori fortior est camera bonitatis & misericordiæ, quam in omnibus individualibus, quæ in triangulo rubeo subsistunt, ut influentia intrinseca influens opus extrinsecum in triangulo rubeo designetur.

Camera 13.

[*Bonitas, Humilitas.*]

Si superbia bonum esset, humilitas & bonitas sibi repugnarent; unde ut demonstretur, quod bonitas & humilitas habeant concordantiam in majoritate, quæ est extra rubeum, & in majoritate, quæ multum valeat in rubeo, voluit Filius Dei humiliare se ipsum ad esse unam personam cum ente, quod in triangulo rubeo continetur; quod si non esset, esset impossibile ipsum E. ipsis B. C. D. tam bene posse potiri ad habendum demonstrationem, qualiter camera contra suum contradictorium in majoritate foret: quoniam verò major demonstratio convenit cum Y., ipsius verò oppo-

Distinctio III. De Conditionibus IV. Figurar. De Fig. A. 53

oppositum cum Z., propterea demonstratur particulare Theologicum superius designatum.

Camera 14.

[*Bonitas, Dominium.*]

SI quoddam bonum, in quo sint cameræ ipsius A., aliud bonum generat, in quo eadem cameræ existunt, & aliud bonum easdem cameras habens ab ipsis ambobus procedit, si generans generatum & processum sunt bonitas & dominium, habebunt concordantiam, æqualitatem & differentiam in majoritate, absentiâ trianguli rubei & minoritatis, & ab opposito cameræ longius removebuntur, quâ oppositione magis remotâ in A. *pluralitas* demonstratur, cuius demonstratione *Incarnatio* & *creatio* secundùm principia superius dicta ostenduntur, si secundùm ea principia trianguli in camera regulari & ordinari sci-antur.

Camera 15.

[*Bonitas, Patientia.*]

IN bonitate & patientia, in quibus triangulus rubeus non existit, oportet esse majorem majoritatem concordantiae & æqualitatis, quâ in bonitate & patientiâ, in quibus rubeus triangulus invenitur; quod si non esset, sequeretur bonitatem patientiae repugnare, & patientiam cum impatientia concordari posse; hoc autem est impossibile, quia si esset, contradictione in contradictorio conveniret cum esse; hoc autem est impossibile, quâ impossibilitate aperitur distinctio suppositorum concordantium æqualium, in quibus non est rubeus, cuius distinctionis absentiâ major concordantia & æqualitas in majoritate sive rubeo esse non posset. Unde, ut demonstretur ipsi E. particulare superius designatum, quod queritur, Filius Dei voluit esse homo, ut ex majori, in quo rubeus non est, & ex majori, in quo est, ipsi E. tam magna camera formetur, quod E. I. N. non possint habere majorem cameram bonitatis & patientiae ad multiplicandum in majoritate cameras istas [E. A. V. Y.] [I. V. Z.] [M. A. V. Y.] contra cameras ipsis contrarias.

Camera 16.

[*Magnitudo, Aeternitas.*]

AETERNUM, magnum, infinitum operans per infinitam magnitudinem opus

infinitum, æternum, concordans & æquale cum suo opere per infinitum opus æternum sive rubeo esse oportet: quare si negativa negans æternum opus est in Y., sequitur, quod æternum opus operatum per magnum infinitum convenienter cum minoritate, ut quantitas rubeum habens existat, si verò negativa negans æternum opus est in Z., opus æternum concordabit cum majoritate: quoniam autem æternum habet majorem concordantiam & æqualitatem in majoritate, quam in minoritate, propterea demonstratur ipsum A. ejusdemque cameras existere, & revelatur *pluralitas*, quæ existit in A., cuius cognitio habetur per suprà dicta necessaria principia, quibus notitia aliorum particularium haberi potest.

Camera 17.

[*Magnitudo, Potestas.*]

NEcessarium est, quod potestas, quæ sit operans opus per magnitudinem infinitam, infinita existat, & etiam opus ejusdem, & oportet, quod magnitudo, potestas & opus sit pura infinita actualitas in majoritate, in qua non sit triangulus rubeus, & in qua sit impossibile contrarietatem & potentiam reperiri: quoniam autem tale opus sive distinctione Personarum esse non posset, *pluralitas* in A. revelatur, per quam & per suprà dicta necessaria principia declaratur, quod potestas, quæ valet unire ipsum A. & creaturam in esse unam personam, convenienter cum majoritate intrinseca & extrinseca; si autem concordantia in majoritate foret inconveniens, esset in minoritate concordans, quâ minoritate demonstraretur, quod potestas, quæ per infinitam magnitudinem operaretur, cum majoritate disconveniret, cum minoritate verò concordaret, quæ disconvenientia & concordantia impossibilis coexistunt, quâ impossibilitate declaratur, *mundum esse creatum*; nam si foret inconveniens ipsum esse creatum, sequeretur, quod divina potestas in opere, in quo reperitur rubeus, conveniret in quantitate tam magnæ æqualitatis in tanto causato, ut in A., & in extrinseco opere, ut in intrinseco ac infinitâ magnitudine, quod est inconveniens & impossibile, & magnitudini, potestati & majorati est contrarium.

*Camera 18.**[Magnitudo, Sapientia.]*

SI de sphæra Saturni quoddam frustum plumbi moveretur deorsum, fortius moveretur in sphæra Martis, quam Jovis, & Solis, quam Martis, & quanto magis appropinquaret suo centro, tanto fortius ipsius motus augmentum reciperet, donec attingeret terram: unde si illud plumbum posset æternè moveri, & ipsius centrum infinitè elongaretur, ipsum plumbum infinitè & æternè multiplicaret suum motum, & hinc sequeretur necessariò, quod generaret alium motum æqualem in æterno infinito motu, movente atque motu distinctis uno scilicet ab alio, & existentibus uno eodemque in motu. Quod cum ita sit, per hanc metaphoram aperitur camera in majoritate operis distincti concordantis & æqualis extra rubeum per omnes cameras ipsius A.: & ex significata metaphora revelatur alia, quæ consistit de magnitudine & sapientia ipsius A. & creaturæ in una persona; in qua per metaphoram aperitur, si ipsum E. sciat ascendere, qualiter mundus creatus existit, quia si foret æternus, opus extrinsecum, in quo rubeus existeret, haberet æqualitatem cum æternitate & cum opere intrinseco concordante cum majoritate, hoc autem est impossibile & contra regularitatem, secundum quam trianguli sunt in camera.

*Camera 19.**[Magnitudo, Amor.]*

Magnitudo operis amoris melius conuenit cum majoritate, quam cum minoritate; cuius si foret contrarium, sequeretur, quod amor possit major esse in minoribus diversis minus à contrarietate remotis, quam in majoribus diversis magis à contrarietate remotis, quod est impossibile, quam impossibilitate demonstratur, si amor & magnitudo convenient in opere, in quo est rubeus cum minoritate, contrarietate & inæqualitate concordans, quanto magis conveniens est, quod existat operans concordans per infinitam magnitudinem, in qua sint distincta supposita infinita distinctione, & æqualia concordantia in esse unam essentiam divinam, in qua rubeus non existat, nec inæqualitas nec contrarietas in ea possit habere operationem nec esse; quod si non esset, sequeretur, quod amor, minoritas & imperfectio conveni-

rent cum esse, amor verò, majoritas & perfectio ipsi esse opponerentur; hoc autem est impossibile, quam impossibilitate C. intelligit quoddam alterum particulare aperiri & demonstrari, in quo amor & magnitudo in majori quantitate operis sunt concordes, quæ inter ipsum A. & creaturam possit existere, per quam istæ cameræ [E. A. V. Y.] [I. V. Z.] [M. A. V. Y.] in majori magnitudine operis amoris formentur.

*Camera 20.**[Magnitudo, Virtus.]*

Discurrunt F. G. per rubeum, in quo regunt, quod quanto principium & finis virtutis appropinquant minoritati, tanto elongantur à majoritate, minus medium formando, in quo minor viridis, creatura & operatio existunt; & ideo C. intelligit, quod, quanto plus elongatur finis & principium in opere virtuoso, tanto majus medium potest existere, per quod principium & finis concordent, & diversificant, ut significant & demonstrent, esse aliam quandam virtutem immensam sine rubeo, cuius absentia magnitudo & virtus nequam haberent concordantiam sine minoritate & contrarietate convenientibus cum privatione & defectu, sunt tamen ad significantum, quod sit aliqua magnitudo & virtus sine rubeo.

Cum hoc G. intellexit, intelligit E., quod magnitudo & virtus sine distinctione operis sibi æqualis in majoritate non possent ascendere super magnitudinem & virtutem existentes in rubeo, in quo est distinctio operis in minoritate & virtute, quæ se habent ad privationem & defectum, cum esse tamen & perfectione convenient, ut designent, ipsum A. in pluralitate esse, ut significant, quod major virtus, quæ est in rubeo, per virtutem, in qua rubeus non reperitur, possit esse unita cum virtute, in qua minoritas & contrarietas non existit, ut in rubeo per istas cameras [E. A. V. Y.] [I. V. Z.] [M. A. V. Y.] detur major magnitudo virtutis, quam cameræ contra cameras eisdem contrarias inde possint esse maiores.

*Camera 21.**[Magnitudo, Veritas.]*

G. Intelligit, quod si Z., in quo non esset rubeus, de se ipso generaret aliud Z. eidem æquale, ut ab ipsis ambo-

bus

bras Z. procederet aliud Z., in quo foret æqualis concordantia, ut omnia tria Z. essent unum essentiale Z., in quo rubeus nequaquam existeret, impossibile quidem esset, quod ipsum Z. vellet esse Y., vel Y. effici posset & per ipsum Y. deleri, licet magnitudo & Y. sint cum majoritate & esse concordes, Z. verò & minoritas cum privatione. Quod cùm ita sit, per prædictam metaphoram in universalitate regularitatis triangulorum in camera tria particularia revelantur, quæ sunt A. esse, ac in eo pluralitatem distinctarum Personarum existere, & etiam Incarnationem esse, multaque particularia possunt intelligi per metaphoram, si per cameram ars sciat discurrere.

Camera 22.

[*Magnitudo, Gloria.*]

Si in essentia, in qua non esset rubeus, quædam pœna generaret aliam concordantem & eidem æqualem, & ab amba bus pœnis procederet alia concordans & æqualis eisdem, impossibile foret, in illa essentia gloriam esse; tam vehemens enim foret pœna, quod ipsius contrarium in ipsa capi non posset: igitur cùm magnitudo & gloria cum majoritate & esse convenient, magnitudo verò & pœna cum minoritate & privatione, & cùm gloria & pœna in rubeo sint in esse, quantò magis gloria & magnitudo sunt concordes in ente quodam, in quo rubeus non existat, & in quo ente sint, prout designatum est per metaphoram, ad demonstrandum, quod in eodem ente pœna non recipi nec esse possit; quod si non esset, sequeretur, quod æqualiter magnitudo & esse cum pœna & gloria concordarent; hoc autem est impossibile, quâ impossibilitate per hanc metaphoram eadem particularia accidunt, quæ præbebat alia metaphora in camera magnitudinis & veritatis.

Camera 23.

[*Magnitudo, Perfectio.*]

G. Intelligit, si hæc camera absentiâ operationis sine rubeo in quodam ente existit, ipsam magnitudinem & perfectionem cum majoritate convenire, quod est, quia in ipsis rubeus non reperitur; si verò camera in ente quodam permanet, in quo sit rubeus, & in quo absentiâ rubei opus magnitudinis & perfectionis existat, camera cum majoritate concordabit in

illo ente vel essentia ratione operis, ratione autem rubei nequaquam: nam quoniam rubeus se ipso majori in magnitudine & perfectione causa esse non potest, idcirco demonstratur, quod opus magnitudinis & perfectionis sine rubeo suâ ipsius est perfectio & æqualis magnitudo.

Cùm G. intelligit, & F. recolit, quod si opus magnitudinis & perfectionis existit in ente, in quo est rubeus, quantò magis convenit, opus magnitudinis & perfectionis esse in ente, in quo rubeus non existat; quod si non, sequeretur, quod opus, minoritas, perfectio & magnitudo convenient cum esse, sed opus, majoritas, perfectio & magnitudo concordent cum privatione; hoc autem est impossibile.

Plurimum placuit ipsi D. illud, quod G. intellexit, quo placere C. intellexit, ex magnitudine & perfectione, in quibus existit majoritas, istas cameras [E. A. V. Y.] [I. V. Z.] [M. A. V. Y.] majores formari posse, quam ex magnitudine & perfectione, in quibus reperitur minoritas; ideo demonstratione necessariâ B. recolit Incarnationem Filii Dei per suprà dicta principia, cuius absentiâ cameræ cum magnitudine & perfectione tam bene non possent convenire.

Camera 24.

[*Magnitudo, Justitia.*]

In tam magna majoritate conveniret injuria cum esse, si in ipsa infinitum injustum existeret, quod generaret ex se ipso infinitum injustum in æterna magnitudine sibi ipsi simile & concordans absentiâ rubei & contrarietatis, quod esset impossibile, esse justum, quod injusto posset passionem & privationem inferre: quia autem justitia & esse, injuria verò & privatio concordant, sequitur necessariò, quod in majoritate sine rubeo existant magnitudo & justitia habentes id, quod magnitudo & injuria haberent, si foret impossibile, quod magnitudo & justitia in ipsis possent actionem habere; quod si non esset, sequeretur, quod justitia & injuria æqualiter se haberent in magnitudine, majoritate & esse; hoc autem est impossibile & contra suprà dicta principia, quâ contrarietate revelatur, quod sit A., & quod sine rubeo in pluralitate Personarum existat, præterea quod duratio mundi habuerit principium.

Camera

*Camera 25.**[Magnitudo, Largitas.]*

IN majoritate, in qua non est rubeus, multò melius concordat opus largitatis in largo, qui præbeat tale donum, quā in majoritate, in qua est rubeus, quod si repugnaret majoritati, sequeretur, quòd dare minus donum concordaret cum magnitudine, largiri autem majus donum conveniret cum minoritate; sed hoc est inconveniens & contradictio; unde ipsi E. formatur demonstratio, quòd si donum est in rubeo, quantò magis convenit esse in essentia, in qua rubeus non existat; quare, ut demonstretur suprà dicta demonstratio, voluit A., quòd sua Incarnatio & Passio essent alia demonstratio, ut per illam ipsi E. fieret prædicta demonstratio ad hoc, ut ipsum E. concordaret cum camera in majoritate formando hanc cameram [E. A. V. Y.]

*Camera 26.**[Magnitudo, Misericordia.]*

Certum est, quòd secundùm dignitatem & operationem misericordia & magnitudo in majoritate & æqualitate concordant, culpa verò & minoritas, quod si non esset, sequeretur, quòd misericordia & culpa cum esse & privatione æqualem proportionem haberent; sed hoc est contradictio, quā demonstratur, quòd misericordia est ita magna in æternitate, quòd necessarium est, ipsam ante culpam existere, ante quām culpam esse non posset, si mundus esset æternus: cùm autem E. hoc intellexit, L. ignorat, qualiter misericordia possit habere usum æternum, si mundus habet principium: sed C. revertitur ad intelligendum secundam figuram ipsius A., in qua intelligit, quòd misericordia magna est per æternitatem & infinitatem, si unum misericors infinitum in magnitudine & æternitate generat aliud sibi ipsi æquale & concordans, sinè qua generatione in A. misericordia non posset esse absque triangulo rubeo.

Tam magnam exaltationem recepit C., cùm intellexit hoc, quod suprà dictum est, quòd per illam exaltationem conatur intelligere per principia & regulatos triangulos, quòd Filius Dei carnem assumpsit, ut camera fortius demonstretur, & ut sit causa, quā multiplicentur istæ cameræ, [E. A. V. Y.] [I. V. Z.] [M. A. V. Y.]

*Camera 27.**[Magnitudo, Humilitas.]*

G• A. cum minoritate conveniret, quia carnem assumpsit, sequeretur, quòd humilitas haberet majorem concordantiam cum minoritate, quā cum majoritate, superbìa verò cum majoritate, quā cum minoritate; hoc autem est inconveniens, quo secretum Incarnationis Filii Dei revelatur ipsi E. hoc intelligenti, quæ revelatio causa est, quā multiplicentur cameræ [E. A. V. Y.] [I. V. Z.]

*Camera 28.**[Magnitudo, Dominium.]*

MAginitudo & dominium concordant in majoritate, cùm servitus cum minoritate conveniat: unde, si magnitudo & dominium non essent in majoritate sinè minoritate, sequeretur, quòd minus esset causa majori, & si esset, rubeus esset causa enti existenti sinè rubeo, & hoc est inconveniens, quo significatur ens, quod magis convenit esse dominium sinè rubeo.

*Camera 29.**[Magnitudo, Patientia.]*

Patientia & magnitudo habent majorem concordantiam in majoritate, quā in minoritate, & propterea magnitudo & impatientia habent majorem concordantiam in minoritate dignâ, quā in majoritate, & majorem in majoritate indignâ, quā in minoritate. Igitur, cùm hoc ita sit, per hæc principia metaphorica demonstratur, quòd oportet aliquod magnum patiens esse sinè rubeo, quod convenit, quantum est de se ipso, esse patiens sub minori sinè passione, quæ conveniat cum privatione, culpâ & minoritate, quod magnum patiens, ut det de se ipso demonstrationem, carnem assumpsit in rubeo, ut per id, quod continet de rubeo, melius formari possint istæ cameræ [E. A. V. Y.] [I. V. Z.] quæ majoritas camerarum demonstrat Incarnationem & principium mundi, ad quod convenit, quòd ista camera [magnitudo, patientia] sit in majoritate ante impatientiam.

*Camera 30.**[Æternitas, Potestas.]*

Si A. nihil esset, mundus haberet potestam, quòd esset æternus per se ipsum; & quia

quia mundus in rubeo habet finitam quantitatem, si A. nihil esset, potestas & æternitas concordarent in minoritate, & concordarent in majoritate, si A. esset, in quo rubeus non existit, vel si mundus non esset in rubeo: & quia æternitas multò melius convenit cum potestate in majoritate, quam in minoritate, igitur oportet, quod sit aliqua majoritas, in qua rubeus non existat, & quod in ipsa æternitas & potestas concordent, & sint æquales in majoritate, & à minoritate remotæ, quam rei esse A. necessarium est; igitur A. existit.

Æternitas & potestas sive opere concordant in minoritate; si autem in ipsis esset opus, in quo operans & operatum esset potestas æterna distincta una ab altera & concordans & æqualis, convenienter in majoritate: & quoniam majoritas melius convenit cum æternitate & potestate, quam minoritas, oportet necessariò, quod potestas in æternitate sit operans & operatum in æterno potente.

Si potestas potest copulare principiatum ad esse unam Personam cum æterno non illatâ injuriâ dignitati amborum, concordabit illa potestas cum majoritate, quæ concors est cum æternitate; si autem potestas hujus non est potens, concordabit cum minoritate, quæ est ab æternitate remota: unde, ut demonstretur concordantia æternitatis & potestatis in majoritate, voluit Filius ipsius A. incarnari, ut ejus Incarnatio esset demonstratio suprà dictæ concordantiæ. Igitur cum hoc ita sit, secundùm hanc regulam & artem possunt alia particularia inveniri in qualibet camera rum ipsius A.

Camera 31.

[*Æternitas, Sapientia.*]

Opus æterni sapientis cum majoritate convenire non potest, si nescit se ipsum sapientem æternum in generando æqualem sibi ipsi sapientem æternum, & qui sciat in se potestatem & voluntatem æternam, quæ possit & velit actualiter & incessanter id, quod scit: & si æternus sapiens æternaliter operatur sciendo & amando se ipsum, & inde non sequitur utilitas, ut generetur alius ipsi æqualis in dignitate & ab ipso in proprietate distinctus, conveniet æternus sapiens & ejus opus cum minoritate contra majoritatem; quoniam autem talis concordantia cum privatione con-

R. Lulli Oper. Tom. I. Ars Universi.

venit, oportet necessariò ipsius oppositum convenire cum esse: quia si non, sequeretur, quod esse & privatio haberent æqualem proportionem cum majoritate & minoritate; sed hoc est inconveniens, quo particulare superiùs dictum demonstratur.

In æternitate nequaquam tantum potest scire sapiens non æternus, quantum æternus, & si sapiens æternus unit sibi ipsi sapientem habentem rubeum, ipse sapiens æternus inde concordat cum majoritate operis, in quantum æternitas & æternum fortius demonstrantur non æterno; & si sapiens æternus tale opus non scit, vel odit opus, quod æternus habet in non æterno, est inde cum minoritate concordans, quâ minoritate istæ cameræ [E.A.V.Y.] [I.V.Z.] [M.A.V.Y.] non habent causam, quâ possint cum majoritate convenire, quam habent, si æternus sapiens copulavit sibi ipsi sapientem principiatum, ut ipsæ cameræ habeant causam, quâ cum majoritate possint concordari.

Camera 32.

[*Æternitas, Amor.*]

Amor æternus, qui non amat æternaliter & distinctè supposita distincta æterna concordantia & æqualia in æternitate & amore, non est tam magnus, quam esset, si amaret distinctè suprà dicta supposita; & quoniam amor æternus concordat cum majoritate, secundum operationem minoritatis in amore & æternitate esset contradictionis concordantia majoritatis & minoritatis; hoc autem est inconveniens, quo habentur regulati trianguli in camera, ut particolare sit demonstratum.

Plurimum placuerunt ipsi D. prædicta objecta demonstrata ipsis B. C., sed oblitum est K., propterea inquit L., quod amor æternus cum majoritate concordaret, si distinctè diligenter æternos amantes & amatos infinitos in numero: recoluit verò B. perfectionem æternam, quæ cum minoritate conveniret, si numerus existeret infinitus, & si in pluribus vel in paucioribus esset, quam in tribus; cum numerus ternarius habeat concordantiam cum majoritate in unitate essentiæ per Generantem, Generatum & Procedentem, in quibus est perfectio numeri & distinctionis suppositorum concordantium & æqualium in esse unam essentiam simplicem absque eo, quod in ipsa sint plures quam tres necessarij,

H

cessarij,

58 D. Raym. Lulli Ars Univers. seu Lectura Artis Compend.

cessarii, & cùm nullus trium in superfluitate existat.

Æternus amatus potest magis diligere suum æternum amatum, quām amatum, qui principiatus existit; unde, si æternus amatus principiatum amatum sibi conjunxit, concordabit ille amatus, qui principium habet, cum majoritate ad amandum æternum amatum, & ad diligendum istas cameræ [E. A. V. Y.] [I. V. Z.] [M. A. V. Y.] & si æternus amatus sibi non conjunxit principiatum amatum, non poterit facere tantum diligi à creatura suum æternum amatum, & ipsius opus cum minoritate conveniet, quod haberet convenientiam cum majoritate, si carnem assumpsisset; & quia minoritas est neganda in æterno amoato, & majoritas est affirmando, per ea revelatur particulare Incarnationis.

Camera 33.

[Æternitas, Virtus.]

E intelligit, quòd ex hac camera [I. V. Z.] generatur hæc [E. V. Y.] & è converso; unde, si in rubeo generetur virtus per odire vitium, licet rubeus cum minoritate conveniat, quantò magis convenit, quòd in æternitate virtuosus existat, qui generet virtuosum, cùm æternitas & ipsius virtus sint concordes cum majoritate, quod si non esset, sequeretur, quòd generatio conveniret cum privatione contra majoritatem & esse, corruptio verò minoritas & privatio convenientiam haberent cum virtute & æternitate; hoc autem est inconveniens, & contra conditiones cameræ & triangulum existit.

Manifestum est, quòd A. & majoritas concordant, creatura verò & minoritas; unde, si est aliquid E. coniunctum in persona cum virtuoso æterno, convenit virtus ipsius cum majoritate, si autem non est coniunctum cum virtuoso æterno, concordat cum minoritate; & quia virtuosum æternum cum majoritate convenit secundum proprietatem suæ virtutis, oportet, quòd ipsum se uniat cum virtute minori, ut eam ex minoritate elevet in majoritatem, in qua triangulus rubeus non existit, ut ipsam inde virtus creata melius contempletur, quod si non esset conveniens, sequeretur, quòd virtus æterna esset contraria contemplationi convenienti eidem offerri, hoc autem est impossibile.

Camera 34.

[Æternitas, Veritas.]

F. discurrunt per triangulum rubeum, in quo inveniunt, quòd B. C. D. haberunt æquale principium cuiusdam fini significato per hanc cameram [B. C. D. A.] supra quem finem nulla creatura principium recipit, & alter finis creatus in majoritate non est eidem æqualis; & quoniam operatio ipsorum B. C. D. est ipse finis, cùm habent A. pro objecto, & illa operatio est quædam actio operata ex diversis potentiis æqualiter concordantibus ad unum finem, eadémque operatio est ex generatione & processione, propterea per suprà dictam metaphoram demonstratur, qualiter in æternitate unus verus generat alium verum, à quibus alter verus procedit, qui se habent ad unam æternitatem & veritatem essentialem, æternam & veram, quæ concordat cum majori æternitate veritatis & cum majori veritate æternitatis per tres veros prædictos, sínè quibus camera haberet convenientiam cum minoritate contra majoritatem, quæ concordantia est inconveniens & impossibilis.

Si ex æterno vero & principiato vero quoddam suppositum verum unitur, oportet necessario, quòd illud verum fortius cum majoritate conveniat, quām omne aliud verum, quod in rubeo existit; quod si non esset, sequeretur, quòd æternum verum non esset concordans cum majoritate: ut autem verius demonstretur, quòd ipsum cum majoritate conveniat, voluit exaltare creatum verum per verum, quod est extra rubeum, ut verius verificaretur ipsius veritas in hac camera [B. C. D. A.], quod si non esset, Deus contra majoritatem cameræ existeret; sed hoc est inconveniens, & contra majorem affirmationem ipsius Y., & majorem ipsius Z., & etiam conveniret cum majori dubitatione; hoc autem est impossibile, & cum istis cameris [B. C. D. Z.] [K. L. M. A.] concordans existit.

Camera 35.

[Æternitas, Gloria.]

S I in rubeo & in minoritate C. se habet ad intelligendum, quantò magis in æternitate atque majoritate, in quibus rubeus non existit, se habet gloria ad gloriantum. Præterea, si in rubeo concordat principium ad principiandum, quantò ma-

gis

gìs in glorià, in qua non est rubeus, æternitas se habet ad æternificandum, & æqualitas ad æqualificandum; quod si non ita foret, sequeretur, quòd in rubeo potentia & actus se haberent in majoritate, & in camera æternitatis se haberent in minoritate; hoc autem est inconveniens, quo revelatur, quòd in camera sint proprietates distinctæ Personarum æternarum & glorio-sarum.

G. intelligit, quòd actus in rubeo magis est ab æternitate remotus in numero individuorum speciei, quàm in specie, & propinquior est gloria individuis humanæ speciei, quàm eidem speciei: unde, si mundus esset æternus, esset medium, quo æternitas & gloria existerent in minoritate concordes; si autem non esset æternus, convenirent in majoritate; & quoniam cum majoritate conveniunt, idcirco demonstratur, quòd mundus habeat principium.

Ut detur gloria æterna, convenit majoritas operis, & ut præbeatur gloria finem habens, minoritas operis conveniens existit: unde, si A. carnem assumpsit, inde majus opus habetur in rubeo, & si carnem non assumpsisset, minus opus esset in rubeo, & quoniam majoritas operis magis concordat cum camera, quàm minoritas, si A. carnem non assumpsisset, ejus opus contra cameram existeret, quod est inconveniens.

Camera 36.

[Æternitas, Perfectio.]

AEternitatem & perfectionem oportet convenire cum majoritate, in qua nequaquam sit rubeus, cùm in æternitate rubeus non existat; & si concordarent in majoritate in hoc, in quo rubeus esset, sequeretur, quòd æternitas tam magnam proportionem haberet cum quantitate finitâ, quàm cum essentiâ infinitâ; hoc autem est valde inconveniens & contra perfectionem, quæ convenit cum majoritate in infinitate, & cum minoritate in quantitate terminata. Igitur cùm ita sit, demonstratur esse A., in quo sinè rubeo camera sit existens.

Æternitas dat perfectionem in rubeo, multiplicando, quod est minus, & ipsum convertendo in dignitatem majorem; unde, si æternitas tali opere cum imperfectione concordat in opere minoritatis, necessariò oportet, quòd cum perfectione con-

veniat in opere majoritatis & æqualitatis, in quo non sit rubeus, neque majoritas & æqualitas à minoritate veniant, nec etiam deriventur; quia si sic, non convenienter cum æternâ majoritate & æqualitate perfectionis, convenienter autem melius in minoritate, quàm in majoritate; hoc autem nequaquam verum est.

Certum est, quòd æternitas habet maiorem concordantiam cum perfectione intra se ipsam, quàm extra se ipsam, & propterea dare potest majorem perfectionem in se ipsâ, quàm in alio extra se ipsam, cuius si foret contrarium, contrarietas esset in camerâ, neque perfectio tam magnum complementum dare posset suo operi in æternitate, velut in rubeo, quod est inconveniens, quo significatur, quòd mundus habet principium, postquam ejus perfectio extra divinam æternitatem existit, cum quâ melius divina perfectio concordat, quâ majori concordantiâ revelatur aliud particula-re, videlicet, quòd divina perfectio potest dare majorem perfectionem ipsi rubeo in uniendo ipsum cum re æternâ, quàm extra rem æternam, ut significetur, quòd æternitas & perfectio melius extra rubeum, quàm in rubeo concordent.

Camera 37.

[Æternitas, Justitia.]

Si in rubeo justitia concordat cum majoritate & æqualitate, quantò incomparabiliter magis oportet, quòd conveniat cum majoritate & æqualitate in æternitate, in quâ non sit rubeus cum minoritate concordans; quod si non esset, sequeretur, quòd justitia melius conveniret cum minoritate, quàm cum majoritate, & quòd proportionem haberet in similitudine cum injuriâ concordante cum minoritate, quod est inconveniens, quo habetur demonstratio, quòd sint diversa supposita in camerâ, in qua justitia æqualificat distinctas personales proprietates in æternâ infinitâ æternitate & perfectione sinè rubeo existente.

Cùm A. sit causa, & mundus sit ejusdem causatum, causa autem & majoritas convenient, causatum verò & minoritas concordent, si justitia æquaret mundum in æternitate, faceret cum causâ æqualitatem minoritatis & majoritatis, ipsam causam ad minoritatem deprimens, & causatum ad majoritatem elevans; & si hoc esset, sequeretur, quòd justitia injuriaret majorita-

tem, & quòd in æternitate & justitiâ minoritas & majoritas essent in habitu moveante de potentia ad actum, & de actu ad potentiam, quod est inconveniens, quo demonstratur, quòd mundus habuit principium.

Tantùm conveniunt justitia & æternitas in secunda figura ipsius A., quòd justitia, in quâ rubeus non existit, in majoritate & æternitate justum multiplicare voluit, in quo rubeus reperitur per conjunctionem & unionem, quam habet ab æternali justo, in quo rubeus minimè invenitur; & quoniam hoc opus majus est, quod camera habere possit in rubeo, & majus, quod justum rubeum recipere possit, ad significacionem maximæ concordantiae ipsius cameræ in secundâ figurâ voluit justus æternus incarnari in justo, quod habet principium, ut ipsum magnificaret in suâ æternâ justitiâ.

Si resurrectio est, camera cum majori opere convenit in rubeo, si verò resurrectio non est, cum minori concordat; & quoniam justitia melius concordat cum æternitate per majus opus, quàm per minus in rubeo, necesse est, quòd justitia contra majoritatem operis non existat; quia si sic, esset contra æternitatem & se ipsam, quod est inconveniens, quo resurrectio fit manifesta.

Camera 38.

[Æternitas, Largitas.]

Camera & trianguli regulati manentes in ipsa sunt universale, quo per necessarias rationes reperiri possunt *Trinitas*, *Incarnatio*, *Resurrectio*, *Creatio* & reliqua particularia, quæ sunt possibilia per prædictum universale cognosci; nam cùm B. recolit, quòd si A. dare potest esse in rubeo, quanto magis ipsum dare potest sinè rubeo in æternitate; quia si non, sequeretur, quòd camera non conveniret in majoritate, & quòd major esset largitas minorum donorum, quàm majorum; & si sic, major esset in rubeo, quàm in hoc, in quo rubeus non existit, quod est inconveniens.

Præterea majus donum camera dat in rubeo, si quoddam particulae rubei cum æterno generato infinito in largitate conjunxit, quàm in munere, quod dat sinè prædictâ conjunctione; & quoniam nobilis & majus donum rubeo largiri potest in naturâ, in quâ rubeus non existit, propterea necessarium est, quòd largitas præbeat tale

donum, in quo melius conveniat cum æternitate, quæ cum majoritate concordat.

Præterea si largitas in hoc mundo largitur in rubeo esse humanum, quod est majus esse, quàm S., si in alio sæculo, quod melius concordat cum æternitate & cum majoritate, quàm istud, non redderet esse humanum, largitas esset contraria majoritati, quæ cum æternitate melius convenit, & concordaret cum avariciâ & minoritate, quod est inconveniens.

Præterea, si mundus esset æternus, ipsum A. non dedisset totum rubeum in majoritate, concordando angulos ipsius rubei istis cameris [E. A. V. Y.] [I. V. Z.] [M. A. V. Y.] & ipsa largitas contra majoritatem & æternitatem existeret, quod est impossibile.

Camera 39.

[Æternitas, Misericordia.]

Aternitas & majoritas concordant, & si misericordia cum æternitate convenire non posset sinè rubeo, qui cum minoritate concordat, impossibile foret, quòd æternitas & misericordia in majoritate æqualiter conuenirent, & rubeus esset materia & subjectum, qualiter misericordia concordaret cum æternitate secundum actum & potentiam, quod est inconveniens; quo demonstratur, quòd oportet in æternitate opus existere, quo æternus misericors sit æternaliter generans in ipsa misericordem æternum, & quòd in ambobus æternitas & misericordia concordent æqualiter in majoritate sinè rubeo & absque privatione bonitatis & perfectionis.

Misericors, qui simpliciter permanet in rubeo, concordari non potest cum tam magnâ majoritate, quàm si in rubeo & extra rubeum existit; unde, ut sit propinquior æternitati, & ab opposito misericordiæ remotior, voluit A., quòd suus Filius carnem assumeret, ut demonstraretur concordantia æternitatis & misericordiæ, in quâ rubeus nequaquam reperitur.

Camera 40.

[Æternitas, Humilitas.]

Humilitas & superbia contrariae sunt in croceo, in quo humilitas & majoritas concordant, superbia verò & minoritas; unde, si humilitas non conveniret cum æternitate sinè rubeo, concordaret æternitas cum majoritate, & humilitas cum minoritate; præterea foret in A. inæqualitas majori-

ajoritatis & minoritatis, quod est inconveniens; quo demonstratur, quod in æternitate quendam humilem æternum distinctè oportet existere concordantem æqualiter cum alio humili, qui sit æternus.

Si humilitas & superbìa æternitati forent æquales, justitia esset æternitati contraria; & si sic, injuria & æternitas convenirent, quâ convenientiâ foret possibile, quod superbìa & æternitas concordarent; cùm autem sit plurimùm inconveniens, quod superbìa & injuria cum æternitate convenient, propterea demonstratur, mundum esse creatum.

In viridi & croceo lividus & rubeus tam bene convenire non possunt in æternitate & humilitate absque unitate & conjunctione unius cum alio, quâ copulatiōne & unionē unius cum alio; ut autem demonstretur, quod camera cum majoritate fortissimè convenit, voluit æternus humilis carnem assumere, ut rubeus magis elongaretur à superbìa concordante cum minoritate.

Camera 41.

[*Æternitas, Dominium.*]

Aæternitas & dominium concordant in A. sinè rubeo, sinè quo rubeo servitus esse non potest, quia rubeus sinè principio esse non potest nec æternus; unde, si æternitas & dominium in rubeo solùm concordarent, sequeretur inæqualitas majoritatis & minoritatis in ipsâ concordantiâ, æternitate conveniente cum majoritate, & dominio cum minoritate; quod si sic esset, æternitas & dominium convenirent accidentaliter actu & potentiatâ in A., quod inconveniens est & contra regulam, secundum quam in camerâ trianguli regulantur.

Camera 42.

[*Æternitas, Patientia.*]

E intelligens cameras ipsius A. intelligit, quod omnes trianguli regulantur in camerâ, ut significetur, quod æternitas & patientia concordant æqualiter cum majoritate sinè rubeo & sinè culpâ & pœnâ & V. rubeo & Z.; si autem patientia non conveniret cum æternitate sinè rubeo, sequeretur, quod æternitas creâisset rubeum, quia ipso caruisset, & ipso indiguisset, & hoc est inconveniens, quo revelatur patiens æternum generatum sinè culpa &

pœnâ, à quo impatientia æternè est remota.

Camera 43.

[*Potestas, Sapientia.*]

Potestas per sapientiam & sapientia per potestatem sinè rubeo cum majoritate & æqualitate concordant, & potestas per sapientiam & sapientia per potestatem in rubeo cum minoritate convenientiunt, in quantum C. L. se habent in rubeo uno tempore in actu, & alio in potentia; unde, si in rubeo potestas & sapientia convenientiam habent cum majoritate in actualitate ipsius C., & in privatione actualitatis ipsius L., quantò magis sinè omni comparatione oportet, quod potestas & sapientia concordantiam habeant in aliquâ essentiâ, in quâ non sit rubeus, neque L. in ipsâ consistat in potentiatâ; quod si non esset, sequeretur, quod potestas se haberet æqualiter ad ipsa C. L., & hoc est inconveniens, cùm L. convenient cum minoritate, C. autem cum majoritate, quâ concordantiâ vel inconveniti prædicto demonstratur, ipsum A. & ipsam cameram existere.

Si potens habet potestatem, quod se ipsum possit scire potentem generare per potestatem in sciendo sinè rubeo, oportet, quod ipsa potestas & ipsa sapientia convenient cum majori actualitate potestatis & sapientiae, quâ si potestas nesciat generatorem æqualis potestatis & sapientiae sibi ipsi sinè rubeo. Præterea si potestas potest, & sapientia scit exaltare creaturam extra rubeum, scit sua sapientia, quod sua potestas habet inde majus opus in potentiando & sciendo in creaturâ, quâ si potestas non copulasset & univisset suæ sapientiae creaturam; & quia majus & nobilis opus convenit attribui cameræ concordanti cum majoritate, propterea duo particularia superius designata revelantur.

Camera 44.

[*Potestas, Amor.*]

Si potestas largiri potest voluntatem sinè rubeo ad amandum se ipsam & aliam, potestas & voluntas erunt æqualiter cum majoritate concordes; & si potestas non posset voluntatem præbere sinè rubeo ad amandum aliam, potestas & voluntas convenient cum majoritate, & opus ipsius potestatis & voluntatis cum minoritate; hoc autem est inconveniens, quo signifi-

catur & demonstratur, quòd, si potestas, voluntas & velle sunt æquales, oportet necessariò, quòd potestas possit, & voluntas velit æquare in volendo potentiare distinctas personales æquales proprietates sínè rubeo in essentia in opere & etiam in actualitate, alioquin enim camera cum majoritate convenire non posset.

Si A. potestatem & voluntatem habet multiplicandi potestatem & voluntatem in rubeo magis in unâ specie, quam in aliâ, & magis in uno individuo speciei, quam in alio, non est inconveniens divinæ potestati & voluntati, nec est impossibile potestati & voluntati, in quibus rubeus reperitur, si aliquod individuum rubei exaltatum est in potestate & voluntate in coniunctione & unione cum divinâ potestate & voluntate: & si esset inconveniens & impossibilitas, sequeretur, quòd majoritas conveniret cum privatione potestatis & voluntatis, minoritas verò cum potestate & voluntate, quod est prorsus inconveniens, contra quod A. voluit carnem assumere, ut in rubeo potestas & voluntas concordarent cum majoritate in istis cameris [E. A. V. Y.] [I. V. Z.] [M. A. V. Y.] contra cameras his prædictis contrarias.

Camera 45.

[*Potestas, Virtus.*]

Potestas & virtus ipsius A. cum majoritate convenient, potestas autem & virtus creaturæ cum minoritate; unde, si potestas creaturæ operatur cum virtute finitâ, oportet, quòd potestas ipsius A. operetur cum virtute infinitâ; quoniam autem creatura consistit in rubeo, oportet, quòd in aliâ re, in quâ non sit rubeus, potestas ipsius A. cum infinitâ virtute operetur opus infinitum, in quo sit operatio infinita virtutis, quæ potestatem infinitam habeat, & cum potestate & virtute ipsius A. æqualis existat; quod si non esset, sequeretur, quòd potestas & virtus ipsius A. concordarent in potentia cum majoritate, & in actu cum minoritate, eò quòd creatura non potest recipere potestatem vel virtutem sínè rubeo; & quia inconveniens est, quòd in A. camera concordet cum majoritate in potentia, & cum minoritate in actu, propterea demonstratur, quòd in A. est distinctio suppositorum inter potentes & virtuosos, sínè quorum distinctione prædictum inconveniens sequeretur.

Si E. operaretur objectum nobile, quod accipit, ipsius opus conveniret cum majoritate in potestate & virtute, quâ majoritate multiplicaretur opus ipsorum B. C. D. & essentia ipsius E. in majoritate in potestate & virtute; unde, si in A. est operatum objectum æquale suæ potestati & virtuti, concordant ejus essentia & ejusdem opus & objectum vel objecta cum majoritate potestatis & virtutis: & si objectum, quod accipit A. in se ipso amando & intelligendo, non est operatum neque distinctum, potestas ipsius A. & ejusdem virtus cum minoritate convenient, quæ minoritas concordantæ in A. & ejus cameris inconveniens existit; quia, si conveniens esset, sequeretur possibile esse, quòd rubeus camera ipsius A. posset esse æqualis, hoc autem est impossibile.

Potestas ipsius A. major est in operando virtutem in se ipso, quam in creaturâ, si autem in creatura rubeus non existeret, tantam potestatem haberet A. in operando virtutem in creatura, quantam in se ipso. unde, cùm hoc ita sit, A. sibi ipsi creaturam conjunxit, ut creatura possit recipere majorem virtutem in esse operatam, quâ majori virtute majorem potestatem virtutis haberet huic cameræ sequenti [B. C. D. A.] contra quam est inconveniens, quòd camera potestatis & virtutis in minoritate consistat, cùm omnes creaturæ principium receperint, ut camera ipsorum [B.C.D.A.] similiter sit in esse.

Si mundus esset æternus, potestas & virtus in majoritate disconvenirent; nam potestas dare non posset virtutem, nisi ex aliâ virtute, neque potestatem, nisi ex aliâ potestate, nec virtus nec potestas haberet, quo ex nihilo creare posset potestatem & virtutem, nec quo posset ad nihilum reducere, quod produxit ex nihilo; quod si ita esset, illud, quod est à causa causatum, minus per ipsam sustineretur: & si mundus est creatus, sequitur, quòd potestas & virtus ipsius A. concordant in causa in majoritate, quam majorem concordantiam necessariò esse oportet.

Camera 46.

[*Potestas, Veritas.*]

G. Intelligit, quòd, si potestas generare potest veritatem & veritas potestatem, remotior est camera ab ipso Z. & à privatione potestatis, quam si supra dicta gene-

generatio foret impossibilis, & quoniam majoritas prædictæ elongationis convenit cum esse, & minoritas illi opposita cum privatione, propterea demonstratur, quod in camerâ existit generatio potestatis & ipsius Y. sive rubeo, in quo potestas & Y. cum minoritate convenient, per quam suo opposito appropinquant.

Si inseritur ramus olivæ in oleastro, materia oleastri convertitur in naturam olivæ; per hanc metaphoram demonstratur, quod potestas & veritas, quæ consistunt in rubeo, melius multiplicari possunt in A., si cum ipso conjunguntur, quam in rubeo solum, & quoniam in majoritate potestatis & ipsius Y. rubeus habere potest majorem hanc cameram [B. C. D. A.] quam in minoritate, idcirco potestas & veritas, quæ sunt in A., forent contra majoritatem in rubeo, si forent contra majoritatem cameræ ipsorum [B. C. D. A.] & cum minoritate contra cameram convenient; quam convenientia foret in A. contrarietas potestatis & veritatis, quod est inconveniens.

Camera 47.

[*Potestas, Gloria.*]

Si potestas sine rubeo generare potest potentem in gloriam, & gloriosum in potestate, & si gloria generare potest gloriosum in potestate, & potentem in gloriam, magis à potestate & gloriam elongabitur privatio potestatis & gloriae, quam sine prædictâ generatione; & quia major longinquitas & majoritas concordant, & minor & minoritas, ideo habetur demonstratio particularis, quod superius designavimus.

Si homo haberet majorem potestatem habendi gloriam in E., quam in M., & in A., quam in creatura, sequitur, quod possit habere majorem gloriam, si est conjunctus cum potestate & gloriam ipsius A., cum quo una persona existat, quam sine illa conjunctione; quia si non, A. convenienter cum minoritate, rubeus vero cum majoritate, quod est inconveniens, quo demonstratur, quod A. carnem assumpsit, ut creatura possit inde majorem gloriam recipere, & ut A. in ipsa potiri possit majori potestate & gloriam, & ut E. inde melius frui possit camerâ ipsorum [B. C. D. A.]

Camera 48.

[*Potestas, Perfectio.*]

Potestas & perfectio majorem concordantiam habent in majoritate, quam

in minoritate, cujus si foret contrarium, sequeretur, quod camera & suum oppositum unum & idem existerent, & contradictionem implicarent; sed hoc est inconveniens, quo demonstratur, quod si camera reperitur in rubeo, quanto magis sequitur, ut existat sine rubeo, in aliquâ tamen re rubeus & majoritas concordent.

Si potestas in majoritate sine rubeo perfectionem præbere potest, magis est remota à rubeo in dignitate potestatis & perfectionis, quam si perfectionem sine rubeo dare non potest; & hoc idem sequitur de perfectione, si dare potest potestatē sine rubeo; & quia minor longinquitas cameræ & trianguli rubei opposita contradictoriè majoritati cameræ est inconveniens, propterea habetur in A. distinctio æqualium suppositorum sine rubeo. Amplius habetur, quod, si unum illorum conjunxit sibi ipsi unum rubei, potestas & perfectio inde majorem concordantiam habent in rubeo; quoniam potestas & perfectio dare possunt majorem potestatē & perfectionem huic cameræ [B. C. D.] contra quam potestatē & perfectionem ipsius cameræ est impossibile, quod A. & ejusdem cameræ existant.

Camera 49.

[*Potestas, Justitia.*]

Privatio potestatis & injuria sunt concordes cum minoritate, si camera convenientiam habet cum majoritate; unde; si camera non est sine rubeo, sequitur, quod camera & ejus oppositum non sint tam remota per majoritatem & minoritatem, quam propinqua per minoritatem solum; sed hoc est inconveniens, quo demonstratur, quod camera est sine rubeo, quam demonstratione metaphoricè revelatur, quod priusquam rubeus existeret, exportuit, quod potens & justus haberent concordantiam distinctam æqualem in majoritate, ut actio & actualitas & esse potentis justi non acciperent principium in principio rubei cum minoritate concordantis, quam contradictionia majoritati existit; quam metaphoricè revelatur, qualiter camera per Incarnationem Filii ipsius A. in rubeo habet majorem convenientiam, quam habere poterat sine Incarnatione; quia rubeus non haberet, cum quo sufficeret ad recipiendum majorem convenientiam, contra quam est impossibile, quod camera existat.

Camera

Camera 50.

[Potestas, Largitas.]

POtestas magis largiri potest in majoritate, quā in minoritate, & ideo potestas & largitas melius concordari possunt in æqualitate in majoritate, quā in minoritate; si autem potestas & largitas convenire non possent sīnē rubeo cum minoritate concordanti secundūm operationem majoritatis, in qua rubeus non existit, sequeretur, quod potestas & largitas non tantum elongarentur à privatione potestatis nec ab avaritiā; & quia minor longinqua est neganda, & major affirmanda, propterea manifestum est, quod camera sīnē rubeo sit existens, quo demonstratur, ipsum A., Trinitatem & Incarnationem existere: hæc autem demonstratio consistit in arte, secundūm quam trianguli ipsius T. per cameram discurrunt.

Camera 51.

[Potestas, Misericordia.]

Si misericordia sīnē rubeo non posset esse, potestas non posset convenire cum misericordiā in majoritate sīnē minoritate, & sequeretur, quod minoritas non esset propinquior rubeo, quā majoritas, quæ non esset remotior à rubeo, quā minoritas; & quia divina potestas & majoritas concordant, & divina potestas & misericordia in majoritate æquales existunt, necessariò sequitur, quod misericordia sit, antequam rubeus, qui cum minoritate convenit. Quod cùm ita sit, ideo revelatur, ipsum A. & creationem existere, quā metaphorā Trinitas & Incarnatio demonstrantur.

Camera 52.

[Potestas, Humilitas.]

Quantò majorem humilitatem potestas generare potest, tantò fortius potestas & humilitas cum majoritate ac æquilitate convenire possunt; unde, si potestas non posset generare humilem sīnē rubeo, nec humilis posset generare potestatem sīnē rubeo, sequeretur, quod minoritas esset medium, secundūm quod potestas & humilitas & privatio potestatis & superbia se haberent ad esse, nec potestas & humilitas majoritatem haberent, per quam se haberent ad esse sīnē rubeo & ipsarum opposito, quod est inconveniens; quo revelatur metaphorice, quod potens humilis carnem

assumpsit, ut inde majorem convenientiam habeat camera cum rubeo, ut multiplicentur potestas & humilitas in hac camerā [B. C. D. A.] contra quam multiplicationem est impossibile, quod hæc camera potestatis & humilitatis existat.

Camera 53.

[Potestas, Dominium.]

Si potestas cum dominio sīnē rubeo convenire non posset, sequeretur, quod rubeus esset accidens & causa, per quæ potestas & majoritas convenienter, & hoc est impossibile in A. & ejus cameris, quā impossibilitate demonstratur, quod, si potens generavit dominum, antequam rubeus esset, qui dignus est esse dominus sīnē rubeo, potestas & dominium magis remota esse possunt à servitute cum minoritate concordante, quā si potestas & dominium sīnē rubeo concordantiam habere non possent: & quia remotior servitus affirmari debet in A. & ejus cameris, propterea demonstratur, quod potestatem & dominium oportet esse generatum sīnē triangulo rubeo. Præterea ostensa est major convenientia per Incarnationem, quæ possit esse inter cameram & triangulum rubeum.

Camera 54.

[Potestas, Patientia.]

Hæc camera conditionatur, quod major patientia contradictoria minoris concordet cum camerā, quæ convenit cum majoritate contradictoriā minoritatis, ut per cameram possit esse major concordantia potestatis & patientiæ in rubeo per istas cameras [E. A. V. Y.] [I. V. Z.] cuius si foret contrarium, sequeretur, quod cameræ majorem convenientiam haberent per minoritatem, quā per majoritatem cum camerā potestatis & patientiæ, quod est inconveniens, & contra regulam, quā trianguli in camerā existunt.

Camera 55.

[Sapientia, Amor.]

Sapientia & amor, qui convenientiam habent in majoritate, in quā rubeus non existit, magis elongantur ab ignorantia & à privatione amoris, quā sapientia & amor, qui concordant in minoritate, in quā non possunt sīnē rubeo convenire: unde, cùm A. sciat & amet V. lividum, & sciat & odiat V. rubicum, & concordantia, quam

quam habent, sit in differentiâ, concordantiâ & contrarietate in creaturâ, in quâ minoritas est existens, oportet necessariò, quòd sinè rubeo convenientiam habeant in distinctione proprietatum personalium, in qua rubeus non existit; quod si non esset, sequeretur, quòd per distinctionem creaturarum haberent majorem convenientiam extrinsecè in rubeo, quâm sinè rubeo in operatione intrinseca, quod est inconveniens; quia, si foret conveniens, sequeretur, quòd sinè distinctione posset esse concordantia in diversis suppositis: in hoc autem implicatur contradic̄tio.

Si sapiens scit sibi ipsi æqualem in sapientia & in amore sinè rubeo, & scit se scitum & amatum per illum, magis scit, & magis amat, quâm si talem nesciret, & remotior est ab hoc, ut ignoretur & odiatur; & si sapiens amans scitus & amatus sinè rubeo conjunxit individuum rubei sibi ipsi, magis scit, & magis amat, ubi majorem & meliorem creaturam scit & amat; & magis est scitus & amatus per sibi ipsi adjunctum. Igitur, cùm hoc ita sit, secundùm conditiones majoritatis & æqualitatis conditionatur suprà dicta camera; contra quas conditiones trianguli non possent in camera convenire:

Camera 56.

[*Sapientia, Virtus.*]

Si sapiens sciens suam virtutem generat sibi ipsi æqualem in sapientia & in virtute sinè rubeo, cum majoritate concordat in sapientia & virtute; & C., quod accipit [A.V.Y.] pro objecto, est inde propinquius majoritati & à minoritate remotius, in quantum habet majorem similitudinem cum A.; & quia illud, per quod camera & ipsum C. melius cum majoritate convenienter contra minoritatem & contra L. & privationem virtutis, concordat cum Y., propterea demonstratur conveniens, per quod conditiones istius cameræ designantur.

Ut sit concordantia potentiarum cum ejusdem opere, voluit A. ponere differentiam inter C. & opus ejusdem, cùm capit objectum, ut ex objecto & potentia nascatur virtus, quæ sit medium, quo potentia & objectum possint concordari. Unde, si A. sapiens & virtuosum existit, quod tam fortiter concordet cum objecto, quod accipit in se ipso, ut exinde possit sequi tam magna utilitas in alio virtuoso sapiente, velut

R. Lulli Oper. Tom. I. Ars Univers.

in se ipso, sequitur ex hoc concordantia in æquali majoritate, sinè quâ ipsum A. in accipiendo objectum in se ipso cum minoritate conveniret.

Cùm C. accipit [A.V.Y.] pro objecto, ipsius opus est medium, quo C. & objectum in simul conjunguntur, & in illo opere copulantur operationes ipsorum B.C.D., ut una actualitas existant; unde, si A. scit aliquam creaturam, & voluit esse illa, & est illa, sequitur inde virtus, quæ melius convenit cum majoritate operationis ipsius A. & creaturæ, quâm omnis alia virtus, quæ inter A. & creaturam existat; unde, si N. negat talem sapientiam & virtutem, non diligit majorem sapientiam & virtutem, quæ sint inter A. & triangulum rubeum; & propterea ejus minus opus contra majus existit.

Camera 57.

[*Sapientia, Veritas.*]

A. Non habet sapientiam, quâ creare possit majorem veritatem in minoritate, neque minorem veritatem in majoritate: quia, si sic, inde contradic̄tio sequeretur, & sapientia & veritas possent esse maiores in specie asini, quâm hominis, & lapidis, quâm asini, quod est impossibile; quâ impossibilitate demonstratur, quòd si A. sapientiam habet, quæ possit in rubeo multiplicare unam veritatem supra aliam, quanto magis potest sinè rubeo in se ipso æquare & distinguere unum verum ab alio vero; quod si non esset, sequeretur, quòd camera majorem virtutem haberet ad operandum extra se ipsam in rubeo, quâm sinè rubeo in se ipsa; sed hoc est inconveniens: quia, si foret, rubeus & majoritas convenientiam haberent, A. autem & minoritas, quod est impossibile.

Si unum verum scit aliud verum sinè rubeo, & scitur per illud verum, magis scitur, esse verum unumquodque duorum illorum verorum, quâm si unum verum scit se ipsum verum absque eo, quòd sciret, & sciretur per aliud verum eidem æquale; quod si non esset, sequeretur, quòd veritatem scire esset falsitas cum minoritate concordans, quod est impossibile.

Si verum, quod est in rubeo, scit se conjunctum cum vero, quod existit sinè rubeo, plus veri scit in A. & in rubeo, quâm scit omne aliud verum, cum quo non sit conjunctum verum, in quo rubeus non existit:

existit: præterea A. plùs veri scit in illo, quem sibi conjunxit, quàm in omni alio remanente in rubeo; cuius si foret contrarium, sequeretur, quòd in rubeo plùs cognitionis ipsius Y. haberet creatura minùs similis ipsi A., & quòd A. sciret plùs ipsius Y. in eo, in quo minùs ejusdem existit, quod est inconveniens; quo demonstratur, quòd id in Y. debet existere, per quod camera habeat majorem operationem in creaturâ, & creatura in A.; quod si non, Y. & minoritas, Z. autem & majoritas convenientiam haberent, quod est impossibile.

Camera 58.

[*Sapientia, Gloria.*]

Sapiens, qui scit se ipsum gloriosum in alio & in se ipso sínè rubeo, magis existit remotus à rubeo, quàm si sciret se ipsum gloriosum absque eo, quòd sua gloria transiret in alium, in quo rubeus non existeret: unde, si sapiens & gloriosus esset in privatione, qui esset magis remotus à rubeo, & sapiens gloriosus haberet esse, qui esset magis propinquus rubeo, sequeretur, quòd C. L., gloria & pœna tam magnam concordantiam habere possent, quòd efficerentur unum & idem sínè differentiâ & contrarietate; hæc autem est contradic̄tio, quâ demonstratur, quòd si sapiens gloriosus est in rubeo, qui subjicitur ipsi L. C., gloriæ & pœnæ, quantò magis oportet existere sapientem gloriosum sínè rubeo.

Si sapiens gloriosus, qui est de naturâ rubei, scit se ipsum conjunctum cum sapiente gloriofo, qui est A., majorem gloriam scit in A. & in se ipso, quàm sapiens, qui existat de naturâ rubei, & qui cum A. minimè conjungatur; & A. scit plùs gloriæ & sapientiæ in illa creatura, quam univit sibi ipsi, quàm in alia; quod si non esset, sequeretur, quòd L. & pœna cum majoritate convenienter, C. autem & gloria cum minoritate, quod est inconveniens: quo habetur demonstratio in majori concordan̄tiâ ipsius A. & creaturæ contra majorem contrarietatem, quòd A. carnem assumpsit, ut daretur demonstratio majoris æqualitatis & concordantiæ, quæ inter sapientem & gloriosum sínè rubeo existunt.

Camera 59.

[*Sapientia, Perfectio.*]

Si sapientia & perfectio, quæ generant sapientiam & perfectionem sínè rubeo,

non essent majores, quàm sapientia & perfectio, quæ sapientiam & perfectionem minimè generarent, sequeretur, quòd sapientia & perfectio majorem convenientiam haberent in minoritate, quàm in majoritate: hoc autem est inconveniens, contra quod oportet affirmari majoritatem cameræ, ad quam secundùm hanc artem trianguli regulantur; & si fieret obligatio ad affirmandum minoritatem cameræ, fieret obligatio ad negandum majoritatem, quâ negatione dubitaretur fortius in majori convenientiâ sapientiæ & perfectionis, quàm in minori, quâ minoritate L. conveniret cum majori perfectione, C. verò cum minori, quod est inconveniens.

Quoniam homo cum omnibus creaturis participat, idcirco plùs perfectionis habet, & minùs haberet, nisi participaret cum omnibus creaturis; & quoniam homo format has cameras [E. V. Z.] [I. A. V. Y.] ideo se inclinat ad majorem imperfectionem, quàm omnis alia creatura. Quod cùm ita sit, ut C. magis exaltaretur ad sciendum majorem perfectionem in creaturâ, & ut melius scire posset perfectionem ipsius A. & ejusdem camerarum, & ut inde A. sciret in creaturâ majorem perfectionem, voluit Filius ipsius A. incarnari; sínè quâ Incarnatione creatura non sciret tantum perfectionis in A., nec etiam in se ipsa: præterea ipsum A. tantum perfectionis in creaturâ nesciret.

Camera 60.

[*Sapientia, Justitia.*]

Si sapientia & justitia essent contrariae sínè rubeo, contrariarentur in majoritate & æqualitate: si autem essent contrariae in rubeo, repugnarent inter se in minoritate; unde, cùm sit majus inconveniens, quòd sibi contrariantur in majoritate & æqualitate, quàm in minoritate, sequitur necessariò, quòd convehiant in majoritate & æqualitate sínè rubeo; cùm in rubeo concordent: cùm autem F. G. discurrunt per suprà dicta principia, C. intelligit, ipsum A. esse, & in eodem existere sapientiam & justitiam, quæ extra rubeum concordant & æquantur; quâ æqualitate & concordantiâ Trinitas designatur.

Si sapiens est justus in justo, in quo rubeus non existit, ejus sapientia & justitia convenient cum majoritate & æqualitate; & si est justus in justo, in quo rubeus sit, concordat

cordat cum minoritate; si autem sapiens justus foret justus in minofitate & non in majoritate, sequeretur possilitas, quod inter sapientiam & justitiam contrarietas posset reperiri, quod est inconveniens: quo demonstratur, quod oportet sapientem justum extra rubeum existere, qui justus existit in justo æqualiter & distinctè extra rubeum; quod si non, sequeretur, quod sapientia & justitia se haberent melius ad sciendum & judicandum minora, quam majora, quod est impossibile.

Si majus inconveniens est, quod sapientia & justitia, quæ inveniuntur in rubeo, sint contra sapientiam & justitiam, quæ extra rubeum existunt, si A. est homo, ut homo salvetur, sequitur, quod majus conveniens sit, per quod convenire possint sapientia & justitia increatae & creatæ, si Deus homo existit. Quod cum ita sit, necessariò sequitur, quod Deus sit homo; quia, si non, foret injustus prædicto majori inconvenienti & convenienti, quod est impossibile.

Camera 61.

[*Sapientia, Largitas.*]

Si sapientia & largitas sunt contrariæ, sequitur, quod earum contrarietas, majoritas & esse convenient, & quod ipsarum concordantia, minoritas & privatio concordent; quia, si non, sequeretur, quod sapientia & largitas bonum non essent, & quod earum oppositum malum non esset, quod est impossibile; quo C. intelligit, esse A. & cameram extra rubeum, in quo rubeo sapientia & largitas sunt contrarietati propinquæ secundum comparationem remotionis, in quâ contrarietas ab eis extra rubeum removetur, quæ remota contrarietas significat & demonstrat, esse extra rubeum æqualem distinctam concordantiam sapientis largi, ut camera sit existens; quod si non esset, magis remota contrarietas sapientiae & largitatis cum privatione conveniret, minus verò remota cum esse, quod est impossibile.

Si sapiens, in quo rubeus non existit, se largiatur in rubeo homini in rubeo consistenti, scit se magis largum, quam sapiens largus, in quo rubeus existit; unde, cum ita sit, oportet, quod sapiens se largum sciat extra rubeum, & quod se det sapienti, in quo non sit rubeus: præterea sequitur, quod se in rubeo largiatur; quod

si non esset, sequeretur, quod sapiens largus extra rubeum esset contrarius majoritati cameræ ac ejusdem operi, quod est inconveniens, quia si conveniens esset, sciret se cum avaritia concordantem, quod est impossibile.

Camera 62.

[*Sapientia, Misericordia.*]

Si sapientia & misericordia in simul re-pugnarent in justitiâ, in qua non sit rubeus, magis inconveniens & major esset earum contrarietas, quam si contrariarentur in justitiâ, in qua rubeus existat; cum autem major contrarietas cameræ in justitiâ sit magis inconveniens & magis remota ab esse & perfectione, quam minor, sequitur necessariò, quod extra rubeum sit aliqua essentia, in qua coexistit æqualiter & distinctè concordantia sapientiae & misericordiae in justitiâ, ut opus concordantiæ sit inde magis à minoritate & contrarietate remotum.

Si sapiens misericors, in quo non est rubeus, de se ipso habet misericordiam homini in rubeo, H. habet inde majus inconveniens, si est contra A., & E. majus conveniens, cum habet cameram pro objecto: unde, si A. se tantum misericordem nesciret, quod sua camera per hoc esset magis concordans cum E., quod ipsam accipit pro objecto, & magis contraria ipsi I., quod eandem sumit pro objecto, sciret suam cameram in rubeo terminatam, quod est impossibile; quia, si conveniens esset, sequeretur, quod E. & camera concordari possent cum majoritate, A. verò & camera convenire possent cum minoritate, quod est impossibile manifestè.

Camera 63.

[*Sapientia, Humilitas.*]

Si sapiens & humilis, in quibus non est rubeus, in superbo contrariantur, oportet, quod omnes tres in majoritate æquales & inæquales existant; æquales enim sunt, in quantum extra rubeum coexistunt, inæquales verò sunt, in quantum humilis est minor in numero, sapiens autem & superbus in numero sunt majores, eò quod contra humilem concordant. Unde, cum contrarietas & inæqualitas privationi & ipsi esse in rubeo sint propinquæ, oportet, quod sapientia, humilitas & concordantia sint extra rubeum à privatione & contrarietate remo-

68 D. Raym. Lulli Ars Univers. seu Lectura Artis Compend.

remotæ; quod si non esset, sequeretur, quòd sapientia & humilitas non haberent subiectum, in quo convenire possent sínè subiecto, in quo potentia est ad esse contrarietatem in superbiâ inter sapientem & humilem; hoc autem est inconveniens, quia, si conveniens esset, sequeretur, quòd concordantia, contrarietas, humilitas & superbia cum esse æqualiter convenient, & privationi contrariarentur, quod est impossibile.

Major contrarietas, cum qua humilis homo potest repugnare superbiam, & sapiens ignorantiam, est, si sapiens humilis, in quo rubeus non est, se voluit scire hominem esse in homine, & per hominem mortem fuscipere; si autem A. nollet se scire tam humilem esse in homine, sequeretur, quòd vellet se scire superbum, & majori contrarietati repugnare, quâ homo majorem concordantiam cum humilitate posset habere, quod videtur clare impossibile.

Camera 64.

[Sapientia, Dominium.]

Si sapiens dominus nesciret se dominum, antequam existeret rubeus, sciret suum dominium magis minoritati propinquum: si autem scit se dominum, priusquam rubeus esset, scit suum dominium magis à minoritate remotum; quoniam verò dominium & majoritas concordant, idcirco designatur, quòd, si extra rubeum est sapiens conveniens esse dominus rubei, qui generet alterum sapientem convenientem esse dominum rubei, sapientia & dominium fortius extra rubeum convenient, quâm si extra rubeum non esset distinctio unius sapientis ab alio; & quoniam major concordantia sapientiae & dominii affirmari debet, ideo Trinitas designatur, quâ majori convenientiam L. affirmat, mundum esse æternum, ut æternaliter dominio subiectum existat, C. verò negat contra L., quia B. multas rationes recolit, quibus in hac arte mundum in rubeo esse probatur.

Sapiens dominus, qui scit se dominum creatione & recreatione, potest se scire in majori majoritate dominii, quâm sapiens dominus, qui scit se dominum creatione solum; & quia major convenientia sapientiae & dominii cum esse convenit contra minorem illius contradictionem, propterea Incarnatio demonstratur; & si demonstrabilis non existeret, sequeretur, quòd id,

per quod sapientia & dominium longinquiiores à servitute existunt, cum majoritate minimè conveniret, quod est inconveniens.

Camera 65.

[Sapientia, Patientia.]

MAjus inconveniens, per quod homo cum impatientia concordet, est, si A. voluit esse homo patiens ad sustinendam mortem propter hominem; & si hoc majus inconveniens non existeret, non foret utilitas humanæ speciei, ipsum A. esse hominem, nec esse hominem patientem, quod est impossibile, quo quidem oportet, quòd A. sit homo, ut homo sciat majus conveniens, quo contra impatientiam esse possit, & sciat majus conveniens, quo melius possit cum patientia concordari.

Camera 66.

[Amor, Virtus.]

VElut in rubeo differentia esse non possunt inter opus & opus sínè differentia operati & operati, ac operantis & operantis, sic extra rubeum non posset existere distinctione amoris & virtutis sínè distinctione superiorum; nam sicut in rubeo non est differentia inter opus & opus solum, sic extra rubeum inter amorem & virtutem: unde, cum in rubeo sit concordantia inter opus & operatum, secundum quod opus operatum existit, oportet, quòd extra rubeum sit convenientia inter amorem & virtutem, & quòd amor & virtus sint una eadémque essentia cum eo, cum quo concordantiam & distinctionem habent; quod si non esset, esset impossibile, quòd in majoritate & æqualitate eorum distinctione & concordantia convenienter secundum operationem differentiae & concordantiae, quæ cum minoritate in rubeo sunt concordes.

Si amans virtuosus, qui est extra rubeum, voluit assumere de rubeo amantem virtuosum, & conjungere sibi ipsi, & esse cum eo una Persona, amat & virtuificat in rubeo in majoritate; quod si ita non est, in rubeo in minoritate amat & fruitur, & inde inconveniens sequitur, quòd minus ei servitur per amorem & virtutem, qui in rubeo consistunt; & quia majoritas operis amoris & virtutis est magis remota à privatione, quâm minoritas operis amoris & virtutis contradictionia majoris, propterea Incarnatio demonstratur.

Camera

Camera 67.

[*Amor, Veritas.*]

Opus amoris & veritatis, in quo non est rubeus, est remotius ab odio & falsitate, quam opus, quod est amoris & veritatis in rubeo; quod si non esset, rubeus non conveniret cum minoritate, nec id, quod est extra rubeum cum majoritate, quod est inconveniens: quo demonstratur, quod si in rubeo est opus amoris & veritatis, quanto magis convenit, quod extra rubeum amor & veritas habeant opus; quod si non esset, operati essent majus opus amoris & veritatis in rubeo & in concordantia amoris & veritatis, & amorosi & verificati, quod est inconveniens, quod significat aliud inconveniens in majoritate supra dictorum principiorum, si A. carnem non assumpsit.

Camera 68.

[*Amor, Gloria.*]

Esentia sine esse non haberet, in quo haberet concordiam, nec opus sine operato, nec humanitas sine homine; quia vero essentia, opus & humanitas se habent ad secundam intentionem, & esse, operatum & homo se habent ad primam, propterea in rubeo est facta concordantia inter minoritatem & majoritatem; & quia rubeus & minoritas sunt concordes & propinqui odio & poenae, oportet, quod id, quod est extra rubeum cum majoritate concordans & remotum ab odio & poena, in se habeat proprietates personales distinctas, in quibus esse possit aequalis concordantia amoris & gloriae per amantes gloriosos amatos glorificatos quolibet in se ipso per se ipsum & per alium corundem, & quod ex magna influentia amoris & gloriae influant in rubeo tantum amoris & gloriae, quod inde capiant partem, quam Filius ipsius A. sibi ipsi conjunxit; quod si esset inconveniens, influentia solis in luna maiorem proportionem haberet in rubeo, quam A. in creatura, & creatura in A., quod est inconveniens.

Camera 69.

[*Amor, Perfectio.*]

Opus amoris potest esse majus in subiecto, in quo perfectio ab imperfectione est magis remota, & e converso; unde, si in rubeo, in quo perfectio non est ab imperfectione remota, hujus ipsius imper-

fectionis & amoris operi subiectum existit, quanto magis convenit, quod extra rubeum sit res aliqua, in qua sit amor & perfectio absque eo, quod illa sit odio & imperfectioni subiecta; quod si non esset, sequeretur, quod amor & perfectio, odium & imperfectio ad esse & privationem aequaliter se haberent, quod est inconveniens; quo significatur necessarium conveniens suppositorum distinctorum extra rubeum amore amante & amato perficiente & perfecto, sine quibus esset inconveniens inter amorem & perfectionem sine rubeo, quod inconveniens generaret aliud inconveniens inter ipsum A. & creaturam, quo foret inconvenientia Incarnationis ipsius A. in creatura, quae inconvenientiam amor & perfectio haberent cum minoritate concordantiam, & eorum oppositum cum majoritate, quod est inconveniens.

Camera 70.

[*Amor, Justitia.*]

Velut rubeus non haberet, in quo consisteret, si opus operans & operatum nihil essent, sic in rubeo justitia nihil esset, si justus justum & justitiam non amaret; unde, si in rubeo est amor & justitia, licet subjiciatur privationi amoris & justitiae, quanto magis convenit, quod camera sit in aliqua essentia, in qua rubeus non existat, & quae non subjiciatur privationi amoris & justitiae; quod si non esset, sequeretur inconveniens, concordando minus cum majoritate, majus vero cum minoritate, quo foret conveniens, quod esse haberetur ab essentia & a privatione privatum; hoc autem est inconveniens, quo demonstratur necessarium conveniens, quod demonstrat, A. esse & cameram ejus, in quo A. & ejus camera demonstratur distincta Persona ab alia, in quibus est opus amoris & justitiae sine rubeo, sine quo A. non haberet, in quo concordaret majoritatem & aequalitatem in sua camera sine rubeo, cuius aequalitatis & majoritatis privatio inconveniens esset, quo inconveniens existeret, quod A. carnem assumpsisset, quo inconvenientia minor concordantia esset inter A. & istas cameras [E.A.V.Y.] [I.V.Z.]

Camera 71.

[*Amor, Largitas.*]

Si amor & largitas concordantiam habent sine rubeo, convenient in majoritate &

æqualitate, in quibus elongantur ab inæqualitate, minoritate & contrarietate extra rubeum; si verò non concordant in camera sive rubeo, contrarium hujus existit, quod dictum est, quod contrarium est inconveniens; quia deleret suprà dicta principia, quorum destructio est impossibilis; quo impossibili sive rubeo in camera concordantia demonstratur, & per ipsam convenientiam demonstratur distinctio, sive qua distinctione concordantia esse non posset; & ipsâ distinctione demonstratur pluralitas, sive qua non posset distinctio suppositorum existere: pluralitate verò demonstratur Trinitas suppositorum in majori æuali concordantia extra rubeum super perfectione operis, quod est extra rubeum in Paternitate, Filiatione & Processione, quæ perfectioni operis extra rubeum sufficientes existunt: igitur, cum hæc ita sint, secundùm superius dicta antecedentia & consequentia sive rubeo habentur principia ad conditionandum cameram amoris & largitatis, ut consequentia particularia possint demonstrari.

Si habente E. pro objecto ipsum A., D. generaret de se ipso aliud D., cui largitatem præberet, & ab ipsis duobus D. procederet aliud D., unde alia largitas procederet, & si largitas haberet similem operationem ipsius D., sequeretur longinquitas amoris & largitatis ab odio & avaritia, & amoris & largitatis propinquitas; & si ipsa longinquitas & propinquitas extra rubeum forent, converteretur E. in A., & egredetur de rubeo: igitur, cum hoc ita sit, oportet necessariò, quod illud opus existat in A., quo E., quod est creatura, converteretur in A.; quia, si non, A. haberet imperfectionem illius perfectionis, quâ E. de minoritate ad majoritatem ascenderet extra rubeum, in qua solum A. existit.

In prædicta metaphora significare intendimus, quod unus amorus largus generet alium, & quod ab ambobus alias amorus largus procedat, & quod in ipsis tribus non sit rubeus, qui per hanc sequentem metaphoram illos prædictos designet: *babente in elementali figura quolibet elementorum tam magnum naturalem appetitum in dando se ipsum aliis & recipiendo se ipsum in aliis, quod inde suppositum quoddam generatum resulteret, in quo significatur illa una essentia, & illa tria supposita, quæ sunt in eadem extra rubeum.*

Præterea tali metaphorâ designatur, quod per vehementem influentiam ipsius cameræ unum suppositorum, quæ sunt extra rubeum, se dat in uno supposito intra rubeum consistente, unde resultat suppositum quoddam constructum ex eo, quod est extra rubeum, & ex eo, quod in rubeo reperitur, ut sit metaphora in majoritate cameræ compositæ majoritatis cameræ simplicis, quæ extra rubeum existit.

Camera 72.

[Amor, Misericordia.]

Antequam videretur sol, sol ipse generabat suum splendorem in aëre à solis splendore illuminato; unde, si hæc operatio non esset in sole, antequam oculi essent, non existeret sol usui splendoris tam propinquus, neque tam remotus à privato usu sui splendoris; cum verum sit, quod sol oculis aërem, colorem & objectum illuminat, & oculis illuminationem præbet: igitur, cum hoc ita sit, per hanc metaphoram demonstratur in majoritate, quam A. habet supra solem, qui est creatura, quod A. non esset tam remotum à rubeo, nec à minoritate, nisi generaret unus amans misericors alium amantem misericordem extra rubeum, & cum majoritate & æqualitate tam bene non conveniret: sequeretur præterea, quod camera sive rubeo nihil minus concordaret cum majoritate & æqualitate, in qua minoritas non existit.

Quoniam sol majorem splendorem habet in aëre, quam ignis ardens in cereo, melius habetur demonstratio suprà dictæ metaphoræ per exemplum solis, quam haberetur per ignem: unde hæc metaphora demonstrat, quod camera melius in rubeo suâ majoritate potitur, si est Incarnatio, quam si incarnatio non esset, & quanto major usus majoritatis consistit in rubeo, tanto magis à minoritate usus elongatur in rubeo, ut majoritas cameræ extra rubeum fortius significetur & demonstretur.

Camera 73.

[Amor, Humilitas.]

Si, antequam rubeus esset, amorus humilem non generaret, & è converso, sequeretur, quod amor & humilitas inter se majoritati & esse repugnarent extra rubeum, & quod cum minoritate & cum esse in rubeo

rubeo convenienterent; hoc autem est inconveniens: quia, si foret conveniens, sequeretur, quod majoritas amoris & humilitatis esset cum privatione concordans, minoritas vero cum esse, & quod oppositum cameræ haberet cum majoritate & esse concordantiam, quod est inconveniens, & contra experimentum V. lividi, quod convenit cum majoritate & esse, & V. rubeum cum minoritate & privatione.

C. habet nobilis opus in objecto, quod cum majoritate convenit, quam in objecto, quod cum minoritate concordat: per hoc autem principium demonstratur, quod major usus cameræ in rubeo consistit in multiplicando majoritatem rubei in aliquo suo particulari coniuncto alicui extra rubeum, quam in multiplicando rubeum in eo, quod extra creaturam non existit; & ex rubeo coniuncto cum A. habetur major usus cameræ ipsi C., quam ex omni ejus de rubeo; unde, si foret inconveniens, quod A. incarnatus existeret, majoritas in camera extra rubeum & intra rubeum esset inconveniens: præterea esset A. cum suis cameris propinquum privationi & minoritati ipsi cameræ repugnanti, quod est impossibile.

Camera 74.

[Amor, Dominium.]

Istius cameræ conditiones sunt, quod affirmativa & negativa cum camera contra dubitationem concordent, elongando [E. I.] ab [N. R.] & ponendo N. ad affirmandum possibilitatem unius contradictorii contra aliud, ut F. G. discurrant per cameram supra triangulos ipsius T.; & quod affirmativa affirmet illud particulare, per quod melius cameræ majoritas demonstratur; & quod negativa minoritatem majoritatis contradictoriam neget: si vero haec conditiones inconvenientes essent ipsi cameræ, majoritas cum opposito cameræ conveniret, minoritas vero cum camera, quod est inconveniens; quo metaphorice demonstratur Incarnatio, quâ [E. I. N.] obligantur magis ad formandum istas cameras [E. A. V. Y.] [I. V. Z.] [M. A. V. Y.] contra quarum majoritatem est impossibile, quod adsit majoritas cameræ amoris & dominii: quia, si possibile foret, haberet convenientiam cum cameris, quæ suprà dictis cameris repugnant, quod patet esse inconveniens.

Camera 75.

[Amor, Patientia.]

Si amor & patientia in majoritate essent contrariæ, eorum contrarietas esset extra rubeum; & si concordarent in minoritate, in rubeo convenienterent: cum autem sint concordantes in rubeo, oportet necessario, quod extra rubeum concordent; quia, si non, eorum concordantia esset à contrarietate remotior in rubeo, quam extra rubeum, quod est inconveniens: quo habetur demonstratio concordantia, quæ metaphora est ad demonstrandum distinctionem proprietatum personalium extra rubeum.

Si E. habet majus D. ad patientiam, I. verò majus H. ad impatientiam per Incarnationem, & A. est oppositum majoritati ipsorum D. H., habetur metaphora, quam significatur, quod in A. amor & patientia majorem concordantiam habent in minoritate contra majoritatem; cum autem hoc sit impossibile, propterea habetur demonstratio, quod oportet majoritatem ipsorum D. H. cum camera esse concordem: & quia Incarnatio est major concordantia & medium, quibus D. H. possunt cum majoritate melius convenire, idcirco Incarnatio demonstratur.

Camera 76.

[Virtus, Veritas.]

F. Recolit, quod camera remotior est à minoritate in subjecto, in quo ejus oppositum est potentialiter, quam in subjecto, in quo est actualiter; quod si non esset, sequeretur, quod camera & minoritas simul convenient, majoritas vero & oppositum; hoc autem est inconveniens, quo significatur, quod oportet extra rubeum esse subjectum aliquod, in quo virtus & veritas tam remotæ sint à minoritate, quod in ipso nec potentialiter nec actualiter oppositum cameræ existat; illud autem subjectum est A. & camera: quia, si non esset, sequeretur, quod esse & privatio æqualem concordantiam haberent in majoritate sine rubeo, & quod illa æqualis convenientia esset A. & camera: hoc autem est contradictione.

Si virtus & veritas non habent extra rubeum, in quo sit distinctio virtuosi & veri, est impossibile, quod extra rubeum concordantiam habeant: cum autem in rubeo concordent, unâ virtute generante aliam,

aliam, & unâ veritate generante aliam, & à qualibet aliis virtuosus verus procedat, & simul convenient ad esse unum suppositum virtuti & veritati & earum contrariis, quanto magis convenit, quod extra rubeum habeant distinctas Personas, ubi convenire possint in tam magna concordantia, quod ibi earum contrarium nec potentialiter nec actualiter existat.

Virtus sensitiva & intellectiva convenientiam habent in C. formante ipsum Y., ut D. ipsum pro objecto accipiat, & H. ipsum Z. capiat pro objecto: unde, si virtus & veritas convenient in rubeo in virtute & veritate sensitiva & intellectiva, quanto magis convenit, quod camera, quae est extra rubeum, & aliqua nobilior virtus & veritas, quae sint in rubeo, majorem concordantiam habeant in esse unum suppositum, in quo C. D. H. convenientiam habeant cum virtute & veritate contra privationem & Z.; quod si impossibile esset, esset possibile, quod virtus & veritas in rubeo melius convenire possent, quam in rubeo & eo, quod extra rubeum est; hoc autem est impossibile & inconveniens majoritati ipsius A. & minoritati ipsius rubei.

Camera 77. [Virtus, Gloria.]

Virtus & gloria habent majorem concordantiam in majoritate, quam in minoritate: si autem convenientiam haberent in rubeo, quanto magis convenit, quod eam habeant extra rubeum; quia, si non, sequeretur, quod virtus & gloria majorem concordantiam haberent in minoritate, quam in majoritate, quod est inconveniens; & si virtus & gloria convenientiam haberent extra rubeum sine distinctione personalium proprietatum, majorem concordantiam haberent, si in distinctionis personalibus proprietatibus extra rubeum convenienter; & si majorem concordantiam non haberent, haberent ipsam in potentia vel in privatione, & minorem in actu, quod est inconveniens.

Si quis, qui est in rubeo, tam magnam virtutem haberet extra rubeum, quod in ipso virtuosus existeret, qui generaret gloriam in alio virtuoso extra rubeum, egredieretur de rubeo, & esset A. tali opere: unde id, per quod ille efficeretur A., in A. esse oportet; & id, per quod A. possit creare majorem virtutem & gloriam in rubeo,

esse oportet in Supposito unito ex A. & homine, ut concordantia virtutis & gloriae in A. extra rubeum melius demonstretur, & multiplicetur virtus in istis cameris [E. A. V. Y.] [I. V. Z.] ut E. in gloria possit habere majorem gloriam in camera virtutis & gloriae.

Camera 78. [Virtus, Perfectio.]

In rubeo virtus dare non potest perfectionem sine munere sui ipsius, vel alterius virtutis, nec perfectio sine virtute potest convenire cum esse, neque cum privatione sine privatione virtutis: unde, si extra rubeum virtus non daret perfectionem de se ipsa, conveniret ipsa perfectio cum minoritate extra rubeum, & cum majoritate in rubeo: præterea virtus haberet majus opus in rubeo, quam extra rubeum; hoc autem est inconveniens & contra experientiam, quam in rubeo reperimus, in quo virtus incipit in se ipsa perfectionem, & ipsam perfectionem largitur in alio supposito virtuoso perfecto.

Virtus, quae sit extra rubeum, dare potest majorem virtutem & perfectionem in rubeo in se ipsa, quam in rubeo extra se ipsam: si autem in eo, in quo largiri valet majorem virtutem & perfectionem, non daret ad significandum manifestius majorem virtutem & perfectionem, quas extra rubeum præbet, foret contraria sibi ipsi suæque perfectioni: hoc autem est inconveniens, dum inde aliud inconveniens non sequatur.

Camera 79. [Virtus, Justitia.]

Si virtus & justitia forent unum & idem sine distinctione virtutum, esset impossibile, quod in rubeo, in quo E. habet injuriam pro objecto, existeret justitia in potentia, & liberum arbitrium in actu; & hoc est contra experientiam ipsius C., quâ C. intelligit differentiam inter virtutem & justitiam; & si virtus & justitia non sunt unum & idem sine differentia, sequitur, quod injuria possit existere unum & idem cum virtute, quod est inconveniens: quo significatur, quod si in rubeo virtus & justitia possunt esse differentes & non differentes sine contradictione, quanto magis esse potest distinctio virtuosi & justi extra rubeum, & quod in essentia virtus & justitia sint

sint unum & idem sive differentia; quod si non esset, sequeretur, quod in rubeo virtus & justitia haberent maiorem convenientiam, quam extra rubeum; & hoc est inconveniens.

Si M., quod affirmat Incarnationem, habet maiorem virtutem ad movendum E. ad justitiam & H. ad injuriam, quam M., quod negat Incarnationem; & est in Z., sequitur, quod virtus & justitia habent maiorem concordantiam in minoritate, quam in majoritate, quod est inconveniens: quia, si esset conveniens, fortius convenirent in rubeo, quam extra rubeum, quod est impossibile; quam impossibilitate particolare ostenditur, & demonstratur regula ad investigandum aliud particolare per artem, cum quam particolare superius dictum demonstratur.

Camera 80.

[*Virtus, Largitas.*]

Ignis tam largus existit aeri, quod ipsi praebet suam virtutem, scilicet calorem, qui aerem calefacit, & illum dando dat aeri calorem desiccatum per terram, a qua ignis recipit siccitatem: quare G. intelligit, quod virtus ignis, quam ignis de se ipso dat aeri, cum majoritate convenit, & illa, quam eidem de terra exhibet, cum minoritate; quam majoritate & minoritate C. intelligit differentiam inter virtutem & largitatem; nam sive differentia nec majoritas nec minoritas nec concordantia nec contrarietas formari possent: quia verò hoc in rubeo reperitur, & quia rubeus & minoritas conveniunt, A. verò & majoritas, idcirco demonstratur, quod oportet, quod sive rubeo virtus in A. existat, quae de se ipsa larga sit virtuoso largo sive contrarietate; quod si non esset, sequeretur, quod in rubeo esset major concordantia largitatis & virtutis, quam extra rubeum: hoc autem est impossibile, secundum quod in praedicta metaphora demonstratur.

In elementali figura elementa se dant in virtute, in essentia & in concreto individuis specierum, nihil sibi retinentia; unde, si A. non se largiretur in virtute, essentia & natura creature ad conjungendum ipsam sibi ipsi, sequeretur, quod elementa concordarent cum majoritate virtutis & largitatis in rubeo, & A. conveniret cum minoritate, quod est inconveniens; quo Incarnatio metaphoricè revelatur.

R. Lulli Oper. Tom. I. Ars Univers.

Camera 81.

[*Virtus, Misericordia.*]

IN creatura virtus se habet differenter in opere misericordiae & justitiae, licet misericordia & justitia unum & idem in virtute existant; unde, si una eademque virtus in rubeo suas operationes diversificat sive diversificatione sui ipsius, quanto magis extra rubeum una & eadem virtus suas operationes sive diversificatione sui ipsius distinguit; quod si non esset, sequeretur, quod virtus in rubeo maiorem concordantiam haberet cum suo opere, quam extra rubeum, quod est inconveniens: quo demonstratur, quod necessario oportet, quod extra rubeum virtus & misericordia sive culpa & imperfectione convenient, habente virtute distinctionem, quae in ipsius opere existat, in quo convenire possit.

Id debet existere & affirmari, per quod C. intelligere potest, ipsum A. esse longius à rubeo; id autem, per quod C. potest intelligere, ipsum A. rubeo esse propinquius absque eo, quod in A. inconveniens sequatur, non debet negari; quia, si sic, significatur, quod in majori propinquitate ipsius A. & rubei possit virtus ipsius A. & rubei minorē concordantiam habere: & hoc est impossibile; quam impossibilitate demonstrat A. longinquiū sive virtutem à rubeo, quanto magis appropinquat sibi rubeum in virtute; cuius rubei virtus non habet posse contra virtutem ipsius A., quod ipsum ad suam naturam inclinat; & inde rubeus multiplicatur in virtute in natura ipsius A., ut virtus & misericordia melius concordent in cameris subsequentibus [E. A. V. Y.] [I. V. Z.]

Camera 82.

[*Virtus, Humilitas.*]

Si in rubeo humilitas convenit cum virtute in humili & virtuoso, licet virtus & humilitas unum & idem non existant, sequitur, quod virtus & humilitas habeant in A. virtuosos & humiles, in quibus convenire possint virtute & humilitate manentibus unum & idem: & si ignis, cum unā eademque virtute desiccat terram humidam ex ipsa recipiendo siccitatem, & ceram dissolvit exhibens humiditati calorem, habet maiorem virtutem in diversificatione sua operationis in se ipso, quam extra se ipsum; quia, si non, non diversificaretur

K

careatur

caretur in se per suam virtutem, sed per aliam in dando & recipiendo: quanto magis igitur in A. virtus & humilitas intrinsecè in se habent proprietates personales, per quas distinguntur virtuosi & humiles; quod si non esset, sequeretur, quod ignis & alia elementa, quæ subsistunt in rubeo, haberent majorem propinquitatem virtuti & differentiæ operis virtuosi quodlibet in se ipso & in alio, quam virtus & humilitas in A.: hoc autem est inconveniens; cum A. & majoritas, rubeus verò & minoritas convenient.

Si virtus ipsius A. sibi conjungit virtutem rubei, in rubeo superbia magis est remota ab humilitate, quam sine illa conjunctione: quanto autem humilitas creata remotior est à superbia, tanto magis in majoritate convenient cum virtute, & humilitas inde magis virtutem exaltat ad demonstrandum fortius incretam virtutem & humilitatem, & ad multiplicandum in virtute & humilitate istas cameras [E.A.V. Y.] [I.V.Z.] quod si ita non esset, sequeretur, quod virtus & humilitas haberent majorem concordantiam in propinquitate privationis & virtutis & in actualitate superbiæ, quam in actualitate virtutis & humilitatis, quod est inconveniens.

Camera 83. [Virtus, Dominium.]

G. Intelligit, quod virtus remotior est à suo contrario in dominio, quam in servitute; quod si non esset, convenienter virtus & servitus magis in majoritate, quam virtus & dominium, quod est inconveniens; quâ inconvenientiâ demonstratur, quod si virtus ipsius A. habet concordantiam in rubeo cum ipsius subdita virtute creata, quanto magis convenient, quod habeat convenientiam in se ipsa cum dominio in creato sibi ipsi æquali; quod si non, sequeretur inconveniens suprà dictum.

Quanto majorem concordantiam virtus ipsius A. & ejusdem dominium habent in rubeo cum creata virtute & servitute, tanto melius in rubeo camera demonstratur; præterea rubeus inde majorem virtutem habet & magis sublimatam virtutem in dignitate: unde, si virtus & dominium, quæ sunt in A., & virtus & servitus, quæ sunt in rubeo, essent contraria majoritati & concordantiæ secundùm virtutem prædictorum principiorum, sequeretur, quod

dominus & subditus majorem concordantiam haberent in minori virtute, quam in majori, quod est impossibile; quia, si possibile esset, virtus & dominium sibi repugnarent.

Camera 84. [Virtus, Patientia.]

H. In V. rubeo concordat cum D. in V. livido, & quanto majorem operationem habent H.D., tanto majorem concordantiam habent in majoritate, & eorum opus à minoritate est magis remotum: unde, si per Incarnationem habet H. majorem virtutem contra impatientiam, & D. majorrem convenientiam cum patientia, si virtus ipsius A. est contra virtutem Incarnationis, sequitur, quod sit contra majoritatem, quam habere possunt H. D. habendo concordantiam cum camera, quod est impossibile: quia, si possibile esset, sequeretur, quod virtus & impatientia convenient, patientia verò & privatio virtutis, quod videtur manifestum inconveniens.

Cum D. lætabatur in prædicta demonstratione, dubitavit N. affirmando, quod Incarnatio debuit in multis hominibus esse, ut H.D. melius convenient; B. verò reculuit inconvenientiam, quæ inde sequeretur contra virtutem & perfectionem, quæ per unam solam Incarnationem non potuissent in rubeo majorem concordantiam adimplere.

Camera 85. [Veritas, Gloria.]

Cum H. accipit pro objecto Z., consistit Y. in D., quod movet ipsum H. ad ipsum Z., quo H. cum Y. convenit, & ipsius gloria resultat & existit in Y. D. habitualiter, & gloria ipsius D. potest esse habitualiter vel actualiter, gloria verò ipsius H. non sufficit ad existendum in actu, sed solùm in habitu; quod est, quia irasci magis remotum est à gloria, quam amare: cum autem G. hoc intellexit, intelligit C., quod id, per quod Y. & gloria magis elongantur ab ipso Z. & pœna, convenient cum esse in majori concordantia, quam id, quod est causa, quâ Y. & gloria, Z. & pœna propinquitatem habeant; & si id non conveniret cum esse, esset autem concordans cum privatione, sequeretur, quod Y. & gloria haberent minorem concordantiam cum esse, privatio verò & Z. & pœna magis convenienter cum esse contra privationem, quod est

Distinctio III. De Conditionibus IV. Figurar. De Fig. A. 75

est inconveniens & contra suprà dicta principia; unde metaphoricè demonstratur, A. esse; nam, si A. nihil esset, omnia prædicta principia delerentur.

Gloria se habet ad ipsum D., & Y. se habet ad ipsum C.: unde, si in rubeo gloria & Y. converterentur in esse unum & idem, & hoc idem fieret in ipsis C. D., & remanerent in sua differentia, sequeretur, quòd gloria & Y., D. & C. haberent inde concordantiam in majoritate; quod est, quia per hoc majorem propinquitatem haberent; & si differentia in ipsis foret destructa, sequeretur exinde destrucción operationis in concordantia rerum diversarum; præterea gloria, Y., C. & D. in minoritate forent: quoniam autem A. & majoritas conveniunt, creatura verò & minoritas, propterea in metaphora prædicta Trinitas & Incarnationis significatur & demonstratur.

Camera 86.

[*Veritas, Perfectio.*]

Y. Et perfectio cum majoritate conveniunt, Y. autem & imperfectio cum minoritate; nam, si Y. & imperfectio non convenienterent, quidquid est extra perfectionem & Z., in privatione existeret: hoc autem est Z., quod habet concordantiam cum Y. in ipsa negativa; unde, si A. nihil esset, sequeretur, quòd major convenientia ipsius Y. & perfectionis non esset propinquior principio, quàm minor; & ambæ concordantiae inter principium & finem essent sibi contrariantes, & haberent unum finem & unum principium, quod est impossibile; quâ impossibilitate demonstratur, quòd oportet convenientiam ipsius Y. & perfectionis in tam vehementi magnitudine esse, quòd aliter subsistant, quàm minor concordantia: quia major & minor concordantia non se habent æqualiter ad privationem & esse; ad quam æqualitatem se haberent, si nihil extra rubrum existeret.

Si C. generaret ipsum Y., majorem inde perfectionem haberet ad capiendum objectum, & magis removeretur ab L., quàm est, cùm non generat Y.; quod si non esset, sequeretur, quòd inter Y. & perfectionem convenientia non esset: hoc autem est inconveniens, & metaphoricè in A. generationem demonstrat.

Si Y. non esset majus in uno subjecto, quàm in alio, esset contrarium perfectioni, quæ est major in uno subjecto, quàm in

alio, nec E. foret nobilior in sua operazione propter unum objectum, quàm propter aliud, quod est inconveniens; quo Incarnationis demonstratur, sinè qua Y. & perfectio, quæ sunt extra rubrum, tam magnam concordantiam in rubeo non haberent; quia rubeus non haberet tam magnum Y. & perfectionem, in quibus illam reciperet, & major concordantia ipsius Y. & perfectionis in rubeo conveniret cum privatione, minor verò cum esse: præterea sequeretur, quòd major concordantia ipsius Y. & perfectionis extra rubrum foret contraria majori, quam rubeus recipere posset, quod est inconveniens.

Camera 87.

[*Veritas, Justitia.*]

Si Y. H. concordantiam habent contra Z. & injuriam, quia Y. & justitia concordant, oportet, quòd concordantia ipsius Y. & justitiae antè existat in rubeo, quàm concordantia ipsorum Y. H.; quia, si non, Y. H. cum Y. & justitia starent æqualiter in medio rubri, & haberent unum finem & unum idémque principium, quod est inconveniens; quo demonstratur, quòd oportet veritatem & justitiam antè existere, quàm rubrum; quia si non, justitia & injuria convenienter æternaliter & æqualiter cum esse, & prædicta differentia in privatione majoris & minoris concordantiae esset confusa.

Si ex Y. procederet D., quod acciperet pro objecto justitiam, & daret pro objecto Z. ipsi H., major esset concordantia inter Y. D. H. & contrarietas in Y. D. H., quæ suam differentiam salvando converterentur in esse unam substantiam, quæ foret justitia; & concordantia suprà dicta & contrarietas multiplicarentur in quantitate contra Z. & injuriam. Præterea si Y. & justitia, quæ sunt unum & idem extra rubrum, tantum apponantur rubeo, quòd de natura ejus accipient, oportet, quòd sint plûs contra Z. & injuriam, quæ in rubeo existunt; quod cùm ita sit, velut materia, quæ per formam ostenditur, sic A. se demonstrat per rubrum sibi conjungendo individuum rubri, velut materia, quæ apponitur & copulatur cum forma in esse unum suppositum (loquimur tamen metaphoricè) quia, si ita non esset, sequeretur, quòd materia haberet majorem convenientiam cum Y. demonstrando se ipsam per formam,

mam & in forma, quā A. in rubeo & per rubeum; & Y. & justitia ipsius A. sibi repugnarent, quod est impossibile.

Camera 88.

[*Veritas, Largitas.*]

SI Y. & largitas majorem convenientiam haberent in dispensatore, quā in domino, dispensatore dante bona domini, sequeretur, quod dispensator majorem jurisdictionem haberet in bonis sui domini, quā dominus ipse: hoc autem est inconveniens; quo demonstratur, quod, si Y. largiretur de C., melius cum camera conveniret, quā cū dominus largitur de suis denariis; quod est, quia Y. & C. habent majorem convenientiam in largitate & in D, quā dominus & sui denarii: igitur, cū hoc ita sit, secundūm prædictam metaphoram in majoritate & minoritate concordantiae suprà dictarum proprietatum significantur & demonstrantur Trinitas & Incarnatio secundūm artem, quā trianguli cum camera concordant; & per illam artem secundo conditiones triangulorum inventri possunt alia particularia, quæ quæruntur.

Camera 89.

[*Veritas, Misericordia.*]

MAjorem misericordiam facit A. ipsi C., cū ipsi præbet Y. pro objecto in se ipso, quā cū dat eidem Y. pro objecto in creatura; unde, si in A. extra rubeum misericors existit, qui in se ipso extra rubeum largiatur Y. pro objecto alteri misericordi, habet majorem misericordiam, quā cū præbet ipsi C., quod est in rubeo, Y. pro objecto in se ipso: si autem majus opus ipsius Y. & misericordiae non existit in A, propinquior est camera suo contrario; sed si majus opus est in A, ab eo magis est remota; & quia major longinquitas debet affirmari, & major propinquitas negari, idcirco in A. distinctione proprietatum personalium existit; quæ demonstratio Incarnationem ostendit, faciendo ex prædicta demonstratione metaphoram cum Incarnatione concordem.

Camera 90.

[*Veritas, Humilitas.*]

SI uno tempore unāque actualitate S. posset esse subjectum ipsis E. I. N., in qua una actualitate sic operaretur, quod E. N.

haberent cameram pro objecto, & I. haberet oppositum cameræ pro objecto, oppositum cameræ magis esset remotum ab S, & camera eidem propinquior foret, quā per E, seu per I., sive per N. solum; cū autem hoc subsistat in rubeo, oportet, quod extra rubeum, ubi veritas & humilitas habent majorem concordantiam, quā in rubeo, existat distinctio suppositorum; in qua distinctione camera sit in majori concordantia, quā in rubeo; quia, si non, E. I. N. forent cum camera magis concordes in rubeo, si haberent id, quod suprà posuimus, quā camera cum eo, quod extra rubeum existit, quod est inconveniens.

Veritas & humilitas habent majorem convenientiam in majori nobilitate nobilium hominum, quā in minori: quia, si non, oppositum cameræ concordaret cum majori nobilitate personarum, quod est inconveniens; quo demonstratur, quod ex veritate & humilitate, quæ sunt extra rubeum, & ex alio Y. & humilitate, quæ sunt in rubeo, vñptate fieri unionem, ut inde resultent major veritas & humilitas, quæ subsistant in rubeo, ad demonstrandum magnitudinem cameræ extra rubeum, minori rubeo in majori rubeo conjuncto cameræ extra rubeum existenti; quod si non esset, sequetur, quod camera, quæ est extra rubeum, & quæ in rubeo reperitur, cum minoritate convenienterent: si autem est, prout suprà diximus, erunt cum majoritate concordes; & quia hæc camera conditionatur supra majorem concordantiam veritatis & humilitatis, propterea Incarnatio demonstratur.

Camera 91.

[*Veritas, Dominium.*]

SI E. habet ipsum Y. distinctum in distinctione ipsorum B. C. D., & hoc idem habet ipsum Y. contra Z, sequitur, quod Y. habet inde majus dominium super Z, quā si non distingueretur in differentia ipsorum B. C. D. F. G. H.; quod est, quia differentia ipsarum literarum, quæ convenienter ad concordantiam sine contrarietate, multiplicatur camera contra suum oppositum in rubeo; cuius si foret contrarium, sequeretur, quod in majori veritate & dominio minor esset convenientia, quod est impossibile; quā impossibilitate demonstratur metaphoricè *Incarnatio, Trinitas, Creatio, Prædestinatio, Liberum Arbitrium*, & reliqua particularia, quæ per cameram demonstran-

strantur secundum regularitatem triangulorum in camera.

Camera 92.

[*Veritas, Patientia.*]

Manifestum est, quod camera melius cum rebus magis nobilibus quam cum minus nobilibus in majoritate convenit; quia a suo opposito magis remota est in majoribus in dignitate, quam in minoribus: unde, si camera non haberet subjectum, in quo esset extra rubeum, sequeretur, quod ipsius majoritas & dignitas non possent existere sine minoritate & indignitate, quibus subjicitur rubeus; propter tale verò conveniens sequeretur, quod camera posset habere majorem convenientiam cum suo opposito in uno eodemque subjecto, quam contrarietatem, quod est impossibile; quam impossibilitate demonstratur metaphorice, *A. esse*, & *in eodem pluralitatem existere, Incarnationem esse, Mundum esse creatum, & Prædestinationem atque Liberum Arbitrium*, & reliqua particularia, quæ cum camera concordant.

Camera 93.

[*Gloria, Perfectio*]

Discurrentia F. G. per rubeum inveniunt, quod camera habet majorem convenientiam cum majoritate in fine, quam in principio & medio; quod est, quia perfectio melius convenit cum majoritate in ultimo fine, quam in principio & in medio illius finis: cum autem in rubeo gloria & perfectio concordari non valeant cum majoritate, quamdiu principia carum in minoritate subsistunt, in qua propinquiores sunt suo opposito, quam in majoritate, necessario sequitur, quod extra rubeum sit aliquid subjectum, in quo convenire possint cum majoritate absque eo, quod unquam in minoritate steterint; quod si non esset, sequeretur, quod in minoritate, ubi oppositum cameræ convenit ad essendum in subjecto, existeret principium majoritatis cameræ, quod est inconveniens; quo demonstratur, ipsum A. esse, & cameram esse in eodem.

F. G. discurrunt per E., in quo repetiunt majorem concordantiam gloriae atque perfectionis, quia B. C. D. sunt distinctæ potentiae concordantes sine contrarietate ad accipendum objectum, quam gloria & perfectio unius individui ipsius.

E. solum sine reliquis; nullum enim individualium ipsius E. valet habere concordantiam in se ipso sine reliquis; quia non est diversum neque distinctum in se ipso sibi ipsi. Igitur, cum ita sit, hanc prædictam metaphoram demonstratur *Trinitas, Incarnationis, Creatio, Prædestinationis, Liberum Arbitrium*, & reliqua principia hujus artis, quæ ipsi E. necessaria existunt.

Camera 94.

[*Gloria, Justitia.*]

Quantò E. in Y. multiplicat suum opus in B. C. D. ad capiendum pro objecto Y, tanto fortius elongat B. C. D. ab ipso Z., & B. C. D. cameræ appropinquant; unde, si extra rubeum habet camera in se ipsa suppositum justum gloriosum generans aliud suppositum justum gloriosum, & ab ambobus aliud justum gloriosum procedat, & omnia tria existant ipsa camera, sequitur, quod tali opere camera longius removatur a suo opposito, quam esset absentia operis supradicti: & quoniam major longinquitas habet majorem concordantiam cum majoritate, minor autem cum minoritate, & major est concordans cum esse, minor verò cum privatione, propterea istorum quinque particularium, quæ plurimum necessaria sunt, ut sciantur, demonstrationem habemus, quæ sunt: *Trinitas, Incarnationis, Creatio, Prædestinationis, & Liberum Arbitrium*; quæ quinque particularia potest artista demonstrare per suprà dicta principia, si scit ipsum T. cum camera concordare.

N. dubitat in suprà dictis principiis, dicente L., quod majorem concordantiam haberet camera cum majoritate cum numero quaternario vel plurimum, quam cum numero Trinitatis; C. verò ipsi L. consensit sub conditione, dicens: salvo, quod inde nequaquam aliud inconveniens contra A. & cameras ejusdem sequeretur, quod inconveniens habitum est in memoria in multis locis hujus artis per ipsum B.; quam memoratione C. inquit, quod, si non sufficeret numerus ternarius, necessarium esset perfectioni cameræ dare numerum infinitum: & sic perfectio venire non posset ad finem, & in principio & medio imperfecta consisteret, quod est inconveniens & perfectioni cameræ competenti contrarium.

Præterea incepit iterum N. dubitare,

K 3

dicens

dicens, quòd camera majorem perfectiōnem haberet absentiā pluralitatis; B. verò recoluit, quòd principia suprà dicta dele-rentur, quæ cum majoritate conveniunt, in quantum camera longè fortius à suo op-posito removetur.

Camera 95.

[*Gloria, Largitas.*]

F· G. discurrunt in Y. per cameram, af-firmando, quòd Y. habet in se ipso gloriam & largitatem generantes gloriam & largitatem, quæ sunt Y., & quòd ex am-bobus Y. procedunt gloria & largitas, quæ sunt Y. Cùm F. G. hunc discursum fecerunt, tunc discurrerunt in Z. oppositum cameræ, dicendo, quòd Z. in se ipso habet pœnam & avaritiam, quæ sunt Z., & ex ambobus Z. procedunt pœna & avaritia, quæ sunt Z.; cùm autem hunc discursum fecerunt, ex ipsis Y. Z. rubeum extraxerunt; & propterea C. quandam considerationem ha-bet, quâ Y. Z. reperit æquales in magni-tudine; quoniam autem Y. cum esse & cum majoritate, Z. verò cum privatione & mi-noritate convenit, idcirco C. intelligit, quòd extra rubeum est camera ipsius Y., & est impossibile, quòd ibi existat Z.; quia, si sic, sequeretur, quòd Y. Z. æqualia fo-rent; & quia discursu ipsorum F. G. magis demonstrantur Y. Z. in esse disticta & contraria, id esse oportet, quo magis de-monstrantur esse disticta & contraria, & unum ab alio remotum, & Y. melius con-cordans cum esse & majoritate, Z. verò cum privatione & minoritate: quod cùm ita sit, demonstrationem habemus in præ-dicta metaphora, quòd *ipsum A.* est, quod est *Trinitas, Incarnatio, Creatio, Resurrectio, Prædestinatio, & Liberum Arbitrium;* quia, si non, suprà dicta principia delerentur.

Camera 96.

[*Gloria, Misericordia.*]

Quando F. recolit culpam, quæ est fi-nita in duratione, & G. intelligit pœ-nam, quæ est infinita in duratione, tunc K. L. credunt justitiam ipsius A. infinitam, & misericordiam finitam: sed quando F. recolit meritum finitum in duratione, & G. intelligit gloriam infinitam in duratio-ne, tunc K. L. credunt misericordiam ipsius A. infinitam, & justitiam infinitam; & ideo per hanc majoritatem & minoritatem mi-sericordiæ infinitæ in gloria & finitæ in

pœna cadunt K. L. in R.; sed quando B. re-colit proportionem, quæ est inter culpam finitam & pœnam infinitam, & C. intelli-git proportionem, quæ est inter meritum finitum & gloriam infinitam, & utramque proportionem eâdem mensurâ justitiæ & misericordiæ mensurant, tunc inveniunt proportiones omnino æquales: & quia B. C. in R. sunt fortiora, quàm K. L. devin-cuntur K. L. per B. C., & dissolvitur R., quod erat formatum per M. odiens primam proportionem, & diligens secundam, & per K. L. obliscentia & ignorantia æqualita-tem proportionum: ex qua demonstracione inter cætera particularia duo revelantur, quorum unum est summè amabile, & alte-rum summè timibile.

Camera 97.

[*Gloria, Humilitas.*]

Gloria & humilitas habent majorem concordantiam in majoritate, quàm in minoritate; quia si non, oppositum earum cum majoritate conveniret, quod est inconveniens: quo demonstratur, quòd glo-ria & humilitas habent majorem concor-dantiam cum æqualitate absentiâ majori-tatis & minoritatis, quàm cum majoritate, quæ sinè minoritate subsistere non potest; quod si non esset, sequeretur, quòd came-ra cum esse sinè suo opposito concordare non posset: hoc autem est inconveniens; quo demonstratur, quòd camera in se ipsa habet concordantiam rerum in gloria & humilitate æqualium extra rubeum, extra quem non potest esse minoritas: quod cùm ita sit, demonstratur, quòd A. & camera ipsius existit; & in demonstratione ipsius A. & cameræ demonstrantur *Trinitas, Incar-natio, Creatio, Prædestinatio & Liberum Arbitrium,* & ostenduntur alia particularia, quæ cum conditionibus cameræ concor-dant.

Camera 98.

[*Gloria, Dominium.*]

Gloria & dominium habent majorem concordantiam in rebus majoribus, quàm in minoribus & minus nobilibus: & propterea sequitur, quòd E. potest habere majorem gloriam & majus dominium in D., quàm I. in H.; quod est, quia D. po-test majus & nobilis objectum accipere, quàm H.: quod cùm ita sit, per hanc me-taphoram demonstrantur *Incarnatio, Creatio, Refur-*

Resurrectio, Praedestinatio, Liberum Arbitrium, Prima & Secunda Intentio: præterea demonstratur, qualiter A. creavit esse, quod est, quia habet intentionem ad hanc cameram [E. A.] ex qua sequitur secundâ intentione ista camera [A. E.]

Camera 99.
[*Gloria, Patientia.*]

Gloria & patientia majorem convenientiam habent in majoritate, quâm in minoritate: propterea sequitur, quòd I. potest esse subjectum majori patientiæ, quâm N.; cùm F. G. sint concordes cum majoritate, sed K. L. cum minoritate: & hinc E. potest esse subjectum majori gloriæ & patientiæ per I., quâm per N.; quod cùm ita sit, per hanc metaphoram demonstratur omne particolare, quod cum principiis metaphoræ cum majoritate convenit contra suum oppositum contradictorium cum minoritate concordans & contra principia metaphoræ, quæ *Incarnationem, Creationem, Resurrectionem &c.* demonstrat.

Camera 100.
[*Perfectio, Justitia.*]

Perfectio & justitia habent majorem convenientiam in eo, in quo magis sibi appropinquant, quâm in eo, in quo ab invicem longius removentur; & ideo propinquitas perfectionis & justitiæ convenit cum majoritate, longinquitas verò cum minoritate: si autem camera est extra rubeum, perfectio & justitia majorem inde convenientiam habent cum majoritate extra rubeum & intra rubeum, quâm si camera extra rubeum non esset: quoniam autem id habere oportet esse, quo majorem concordantiam & propinquitatem perfectio & justitia habeant, quia, si non haberet esse, oppositum cameræ haberet majorem convenientiam cum majoritate & cum esse, quâm camera, quod est inconveniens, propterea demonstratur, ipsum A. esse, & cameram esse extra rubeum existentem.

Secundum prædicta principia C. intelligit, quòd major camera perfectionis & justitiæ est, quòd filius habeat hæreditatem sui patris, quâm est, quòd Rex jurisdictionem habeat in suis subditis; quod si non esset, sequeretur, quòd major propinquitas esset inter Regem & suos subditos per naturam, quâm inter Regem & suum filium; hoc autem est inconveniens, quo

demonstratur, quòd id, per quod in rubeo perfectio & justitia habent majorem concordantiam & propinquitatem, extra rubeum debeat existere; quia, si non, magis convenirent in minoritate, quâm in majoritate, quod est inconveniens; per quod habemus demonstrationem *Trinitatis, Incarnationis, Creationis, Praedestinationis, Liberum Arbitrii & Resurrectionis & aliorum particularium*, quæ cum conditionibus cameræ concordant.

Camera 101.
[*Perfectio, Largitas.*]

F• recolit, quòd majoritas habet majorrem concordantiam cum camera in rebus magis nobilibus & majoribus, quâm in minus nobilibus & minoribus; quod si non esset, sequeretur, quòd largitas major existeret in munib⁹ minorib⁹, quâm majoribus, quod est inconveniens; quo demonstratur, quòd, si in A. extra rubeum foret inconveniens, quòd largiretur munus, oporteret inconveniens esse, quòd ex nobili⁹ munib⁹ perfectior largitas sequatur; & quia istud inconveniens est in rubeo, per illud demonstrationem & principium habemus ad probandum *Trinitatem, Incarnationem & Liberum Arbitrium &c.*, cum quibus regulam secundum conditions sequuntur, quâ trianguli cameram subintendant.

Camera 102.
[*Perfectio, Misericordia.*]

Si in medio rubei est aliquod impedimentum, quo principium non potest consequi suum finem, quòd remotius illud medium est à perfectione, eò majorem misericordiam habet A, si largitur illud, quo medium dirigi possit, & existat in via veniendi ad finem: igitur, cùm hoc ita sit, & cùm camera habeat majorem convenientiam cum majoritate in subjectis magis nobilibus & majoribus, quâm in minus nobilibus & minoribus, propterea demonstrantur *Incarnatio, Creatio, Praedestinatio, Liberum Arbitrium, Resurrectio, & reliqua particularia*, quæ cum conditionibus cameræ concordant.

Camera 103.
[*Perfectio, Humilitas.*]

In rubeo perfectio & humilitas habent majorem concordantiam cum majoritate in

80 D. Raym. Lulli Ars Univers. seu Lectura Artis Compend.

in subiecto, ubi camera principium est alteri cameræ, quæ tam magnæ quantitatis non existit, quàm in subiecto, ubi camera non existit per ipsum, nec est in ipso in tam magna quantitate, quàm est in alio prædicto subiecto; quod cùm ita sit, sequitur, quòd una potentia existit, ubi humilitas ascendit ad majorem perfectionem, ad quam ascendere possit, ut illa perfectio sit contra majorem imperfectionem & superbiam, quæ possit in rubeo capi; quod si non esset, esset impossibile, quòd convenientia perfectionis & humilitatis esset in majoritate, quæ formari potest ex camera, quæ est extra rubeum, & ex camera, quæ potentia in rubeo existit.

Plurimùm placuit ipsi D. demonstratio Incarnationis per metaphoram suprà dictam, & propterea C. intellexit, quòd, velut in rubeo natura de imperfectione ad perfectionem ducit formas de potentia in actum, sic per influentiam cameræ, quæ est extra rubeum, reducitur camera, quæ est in rubeo, ad ipsam, quæ extra rubeum existit; quod si non esset, sequeretur, quòd elementalis natura haberet majorem perfectionem in rubeo, quàm camera, quæ extra rubeum est, quod est impossibile.

Camera IO4.

[*Perfectio, Dominium.*]

MAnifestum est ipsi C, quòd camera habet majorem concordantiam cum majoritate in subiectis majoribus & magis nobilibus, quàm in minoribus & minùs nobilibus: unde, si extra rubeum est perfectio, cuius virtute sit generatus dominus perfectionis, quâ sit perfectio dominans perfectioni, quæ in rubeo reperitur, inde sequitur, nobiliorem & majorem cameram extra rubeum & intra rubeum esse, & ex illis majoribus & nobilioribus ambabus cameris sequitur nobilior camera, in qua ista camera, quæ est extra rubeum, & camera, quæ in rubeo existit, possint habere majorem perfectionem in una Persona simul; & quia majori perfectioni cameræ & camerarum oppositum longius à camera & à cameris removetur, idcirco demonstratur *Trinitas, Incarnatio, Creatio, Resurrectio, Prædestinatio, Liberum Arbitrium, & reliqua particularia*, quæ cum conditionibus cameræ concordant.

Camera IO5. [*Perfectio, Patientia.*]

PErfectio & patientia habent majorem propinquitatem in rebus majoribus & nobilioribus, quàm in minoribus, in quibus à suo opposito non ita removentur, quàm in majoribus; & si perfectio & patientia propinquiores sunt distinctione concordantæ & æqualitatis suppositorum, & per essentiam unum & idem existunt, majorem habent concordantiam contra suum oppositum, quàm si non essent in suppositis distinctis concordantibus & æqualibus, quæ non essent una essentia; quod si non esset, sequeretur destrucción prædictorum principiorum, quorum destrucción est impossibilis; quâ impossibilitate *Trinitas* demonstratur.

Patiens & impatiens sunt in operazione contraria; unde, cùm perfectio in opere concordet cum opere patientis, & imperfectio cum opere impatientis, propterea oportet in rubeo quoddam suppositum esse in tam magna perfectione & patientia, quòd imperfectio & impatientia in ipso nec potentiales nec actuales existerent; quod si non esset, patiens perfectus, qui est extra rubeum, non haberet potestatem in rubeo, quâ multiplicaret cameram perfectionis & patientiæ supra potentiam & actualitatem imperfectionis & impatientiæ: præterea influentia cameræ, quæ est extra rubeum, imperfectio patientiæ foret, quod est inconveniens; quo *Incarnatio & Creatio* demonstrantur.

Camera IO6. [*Justitia, Largitas.*]

LArgitas & avaritia sunt contrariae; largitas enim convenit cum majoritate & cum esse, avaritia verò cum minoritate & privatione; unde, si extra rubeum nihil existeret, sequeretur, quòd justitia & largitas non haberent, in quo priùs existerent, quàm injuria & avaritia: cùm autem inconveniens sit, quòd justitia non judicet, se ipsam & largitatem existere priùs, quàm sua opposita, oportet, quòd camera priùs existat, quàm suum contrarium; quia, si non, careret eo, de quo haberet virtutem, quâ concordaret cum esse & majoritate, & quâ judicaret, quòd suum oppositum conveniret cum privatione & minoritate.

Quia camera habet majorem concordan-

dantiam in rebus magis nobilibus, quam in minus nobilibus, idcirco oportet, quod justitia eroget largitati suum jus in tam magna majoritate, quod extra rubeum existat; quia, si non, tempore foret aequalis avaritiæ, & justitia inferret injuriam largitati, nisi ipsam præponeret extra rubeum avaritiæ: præterea sequeretur, quod esset convenientia inter justitiam, injuriam & avaritiam, contrarietas vero inter justitiam & largitatem, quod est inconveniens; in quo munere, quo largitas est prius & extra rubeum, *Trinitas* demonstratur; quæ demonstratio est principium ad demonstrandum *Incarnationem*, *Creationem*, *Resurrectionem*, *Liberum Arbitrium*, *Gloriam* & *Damnationem*.

Camera 107.

[*Justitia, Misericordia.*]

Justitia & misericordia habent majorem convenientiam in rebus majoribus, quam minoribus; si autem justitia major est, quam rubeus, sequitur, quod in se ipsa melius concordari possit cum misericordia, quam extra se ipsam; si vero non concordaret cum misericordia in eo, ubi misericordia major existere potest, esset injuriosa misericordia, & cum injuria justitiae opposita conveniret, quod est inconveniens; quo demonstratur, Trinitatem extra rubeum esse; & major justitia & misericordia demonstrantur fortius in Fide Christianorum, quam Judæorum, seu Saracenorum; nam plus potest camera frui suâ virtute in majori usu in peccatoribus Christianis, quam in Judæis, seu Saracenis; quod est, quia in Christianis cum majoritate convenit hæc camera [M. A. V. Y.] unde sequitur majoritas injuriæ in ipsis cameris [E. V. Z.] [I. A. V. Y.] in Christianis, quam in reliquis hominibus.

Camera 108.

[*Justitia, Humilitas.*]

Justitia & humilitas habent majorem concordiam in rebus nobilioribus & in majoribus, quam minoribus: propterea sequitur, quod convenientia earum major est respectu suimet ipsarum, quam respectu sui oppositi cum minoritate concordantis; si autem non haberent extra rubeum maiorem concordiam, haberent aequalē convenientiam contra suum oppositum subsistens in rubeo cum concordantia, quæ

R. Lulli Oper. Tom. I. Ars Univers.

convenit eis extra rubeum; quod inconveniens cum injuria concordat, quo justitia, injuria & superbia contra humilitatem convenienter: hoc autem est inconveniens, quo *Trinitas*, *Incarnatio* & *Creatio* demonstrantur, elongando justitiam ab injuria & superbiam ab humilitate secundum proportionem, quam habet humilitas cum justitia, & quam habet injuria cum superbiano.

Camera 109.

[*Justitia, Dominium.*]

Justitia & dominium absentia operis in rubeo convenire non possent, nec extra rubeum absentia operis & actualis usus operativi convenire & concordare possent; nam, si sine opere extra rubeum convenienter, sequeretur, quod in rubeo concordarent cum majoritate, extra rubeum vero cum minoritate, quod est inconveniens; quo suppositorum distinctorum aequalium opus intrinsecum in A. existere demonstratur, & inde significatur *Trinitas*; quæ significatio & demonstratio est in majori proportione numeri æterni, quam omnis alia proportio, quæ in alio numero existit. Prædicta demonstratio est principium ad probandum *Incarnationem* & *Liberum Arbitrium*, & ad eligendum salvationem vel damnationem; nam si justitia judicat innocentem dominum totius rubei causâ recreandi quoddam particulare rubei, quanto magis igitur totus rubeus subjicitur innocentis coniuncto cum domino extra rubeum generato.

Camera 110.

[*Justitia, Patientia.*]

Si justitia judicat in se ipsa generantem justum patientem extra rubeum, & per hanc generationem & per *Incarnationem* judicat fortius rubeum ad cameram, sequitur major concordantia inter justitiam & patientiam extra & intra rubeum, quam foret, si non esset, prout diximus supra; quoniam autem obligatur E. ad affirmandum majorem concordiam cameræ extra rubeum & in rubeo, & I. obligatur ad negandum minorem concordiam cameræ majoris contradictionis, propterea tali obligatione *Trinitas* & *Incarnatio* demonstrantur.

L

Camera

Camera III.[*Largitas, Misericordia.*]

L Argitas & misericordia habent majorem convenientiam in majoritate, quam in minoritate: propterea C. intelligit, quod, si largitas & misericordia conveniunt in rubeo, quanto magis convenit, quod extra rubeum concordent; quia, si non, sequeretur, quod haberent majorem convenientiam cum minoritate, in qua oppositum cameræ potentialiter existit, quam in re alia, in qua sit camera absque eo, quod oppositum ejusdem potentialiter vel actualiter in ipsa consistat, quod est inconveniens, quo probatur, A. esse, in quo camera extra rubeum existit.

Recolente F. decem conditiones *Libri Gentilis & trium Sapientum*, G. intelligit, quod conditiones hujus cameræ & aliarum camerarum ipsius A. decurrunt per easdem conditiones prædicti libri; & ideo hæc cameræ & omnes reliquæ jurisdictionem habent supra affirmativam & negativam, ut affirmativa sit affirmans, illud esse in camera & propter cameram, unde sequitur major contrarietas inter cameram & oppositum ejus, & major concordantia inter largitatem & misericordiam; & quod negativa sit negans omnem inconveniens, quod in camera extra rubeum & in rubeo sequitur.

Camera II2.[*Largitas, Humilitas.*]

IN rubeo largitas & humilitas differuntiam habent in concordantia majoritatis & minoritatis; & quia largitas & humilitas propinquiores sunt & magis concordes in æqualitate in se ipsis subjectâ, quam in majoritate & minoritate extra se ipsis, idcirco oportet, quod in essentia, in qua sunt extra rubeum, habeant concordantiam distinctam æqualem majorem, quam concordantiam, quam in rubeo habent; quod si non esset, sequeretur, quod melius convenienterent cum majoritate intra rubeum, quam extra rubeum; hoc autem est inconveniens, quo habemus demonstrationem pluralitatis distinctæ & æqualis, quæ in A. in camera existit; & per illam demonstrationem habemus principia ad demonstrandum *Incarnationem, Creationem &c.*

Camera II3.[*Largitas, Dominium.*]

C Intelligit, quod largitas majorem concordantiam habeat cum domino, quam cum subdito; quod est, quia dominus convenit cum majoritate, subditus vero cum minoritate; largitas autem melius concordat in dando majora munera, quam minora; quod cum ita sit, per supra dicta principia demonstratur, quod si in A. largitas concordat cum rubeo, in quantum A. se dat pro objecto ipsis E. N., quanto magis convenit, quod A. habeat in se ipso, qui se det pro objecto æquali sibi ipsis; quod si non ita foret, sequeretur, quod rubeus esset causa, quâ camera foret in A.; & si sic, impossibile foret, quod A. extra rubeum existeret, quod est inconveniens: quo *Trinitatis, Incarnationis, Creationis &c.* demonstrationem habemus.

Camera II4.[*Largitas, Patientia.*]

SI largitas extra rubeum generat largum patientem, quem largiatur in rubeo, magis repugnat avaritiæ & impatientiæ, & patientia magis est contraria impatientiæ & avaritiæ, quam si extra rubeum largitas non generaret largum patientem, nec ipsum in rubeo largiretur, ex quo si sequeretur inconveniens & contrarietas, delerentur ista principia, videlicet, quod largitas & patientia convenienterent, avaritia vero & impatientia; quâ inconvenientia perverterentur in contrarietatem, & concordarent largitas, avaritia & impatientia contra patientiam, avaritia vero patientia & impatientia contra largitatem, quod est inconveniens; quo habemus principium ad demonstrandum *Trinitatem, Incarnationem, Creationem & Resurrectionem*, secundum quod trianguli regulantur & ordinantur in camera.

Camera II5.[*Misericordia, Humilitas.*]

SI misericordia & humilitas in rubeo generarent una aliam, & existerent unum & idem, haberent majorem concordantiam contra suum oppositum, quam si generaret una aliam absque eo, quod unum & idem essent, aut si unum & idem essent absque

absque eo, quòd una generaret aliam: cùm autem prædicta concordantia in rubeo non existat, oportet, ipsam extra rubeum esse; quia, si non, sequeretur, quòd in eo, in quo magis contra suum oppositum concordarent, non possent tam fortiter convenire cum esse, ut in eo, in quo sunt minùs concordes; & quia major concordantia convenit cum esse, oportet necessariò, quòd extra rubeum concordent, prout diximus suprà; quia, si non, sequeretur, quòd esse foret subiectum æquali opposito cameræ, & cameræ, quod est inconveniens: quo demonstratur, A. esse, & esse cameram in eodem, & in majori concordantia & remotioni contrarietate *Trinitas, Incarnatio & Resurrectio* demonstrantur.

Camera II6.

[*Misericordia, Dominium.*]

IN elementalí figura miscentur & concordant tam fortiter in operatione quatuor elementa, quòd generant individua specierum, in quibus miscentur, digeruntur & componuntur concorditer & distinctè, eadémque essent supposita, nisi essent adversa contrarietate; nam, in quantum miscentur, digeruntur & componuntur, resultat quoddam suppositum, & est aliud, quàm sunt quatuor elementa: propterea in illo supposito elementa longinqua sunt ab esse, cui propinqua forent, si eadem elementa essent supposita: & quia istud ita non est in rubeo, convenit, quòd extra rubeum sit res aliqua, in qua sit distinctionum suppositorum concordantia, in qua unum & idem existant, & sint una & eadem essentia, in qua simul sunt, & illa eadem essentia non sit aliud, quàm illa distinctiona supposita, nec supposita sint aliud, quàm illa sola essentia; quod si non esset, sequeretur, quòd elementa concordantia cum camera haberent æqualem propinquitatem cum esse: hoc autem est inconveniens; quo demonstratur, esse A. & cameram, & *Trinitatem* existere; quia, si non, sequeretur, quòd camera propinquior esset privationi & contrarietati, quàm elementalis figura, quod est inconveniens, & primæ & secundæ intentioni repugnans.

Camera II7.

[*Misericordia, Patientia.*]

Misericordia & patientia in rubeo sunt distinctæ; quia, si non, patientia

non haberetur in uno subjecto per modum justitiae in uno tempore, & per modum misericordiae in alio, quod est inconveniens: quo demonstratur, quòd oportet extra rubeum esse cameram in majori concordantia & distinctione, quàm in rubeo; quia, si non, convenire posset in minori concordantia, in majori verò nequaquam, quod est inconveniens; cùm camera se habeat ad majorem distinctionem & convenientiam in rebus majoribus & magis nobilibus, quàm in minoribus & minùs nobilibus: quia autem hæ conditiones cameræ existunt, ideo A. & camera sunt in C., cui demonstrantur *Trinitas, Incarnatio, Creatio* in majoritate, distinctione, concordantia & æqualitate cameræ extra rubeum & intra rubeum.

Camera II8.

[*Humilitas, Dominium.*]

SI humilitas & dominium non concordarent extra rubeum, non haberent virtutem in rubeo, in qua convenienter melius in majoribus & magis nobilibus in rubeo, quàm in minoribus & minùs nobilibus; cùm in rubeo, in quantum rubeus se habet ad minoritatem & concordantiam, convenire non possent sine minoritate in subjecto, in quo est potentia ad oppositum cameræ: quia autem camera virtutem habet, quâ conveniat melius cum majori concordantia, quàm cum minori, propterea illa virtus est demonstratio ipsi E., quâ C. intelligit, A. & cameram esse, & in camera distinctionem suppositorum existere, cuius absentia impossibilis esset concordantia: cùm autem C. intellexit, F. G. discurrunt per prædictam demonstrationem, in qua demonstrantur *Incarnatio & Creatio* secundum demonstrationem cameræ in majoritate, distinctione & concordantia contra majorem longinquitatem sui oppositi, & majorem propinquitatem humilitatis & dominii.

Camera II9.

[*Humilitas, Patientia.*]

ID, in quo consistunt in rubeo humilitas & patientia in majori concordantia, remotius est ab opposito cameræ, quàm id, in quo minimè tam magnam convenientiam habent; si autem camera egredieretur de rubeo, & humilitas & patientia cujusdam suppositi, quod esset extra rubeum, in alio L 2 suppo-

supposito extra rubeum generarent humilitatem & patientiam, & ambo illa supposita cum alio supposito, in quod camera procederet ab illis duobus suppositis, essent una essentia, in qua forent distincta & concordantia in humilitate & patientia extra rubeum, sequeretur inde tam magna longinquitas cameræ ab ejus opposito, quod impossibile foret, quod illa essentia & potentia subjiceretur actui & potentiae ipsi cameræ repugnanti, & quod illud oppositum existeret extra rubeum: & quia major longinquitas & contrarietas cameræ & ipsius oppositi melius convenit cum esse, quam minor, quia, si non, sequeretur, quod oppositum cameræ concordaret cum esse, propterea demonstratur, quod extra rubeum est concordantia distincta trium predicatorum suppositorum distinctorum & concordantium extra rubeum; quâ maiori concordantiâ & majori distinctione in camera demonstrationem *Incarnationis* & *Creationis* habemus.

Camera I20. [Dominium, Patientia.]

SI camera non haberet, in quo extra rubeum existeret, non antè subsisteret in duratione, quam suum oppositum, & in tempore æqualem concordantiam haberent, quod est inconveniens; cum duratio se habeat ad minorem dignitatem per oppositum cameræ, & ad majorem dignitatem per cameram: & quia trianguli secundum hanc artem regulantur ad attribendum omnimodam nobilitatem & perfectionem cameris, quæ concordant cum esse, validitatem verò earum oppositis, quæ convenient cum privatione, propterea demonstratur, cameram extra rubeum esse, & in nobilitate cameræ A. esse, & in eadem Trinitatem existere, *Christum incarnatum fuisse, & mundum creatum*: hæc demonstratio est in regula, secundum quam trianguli subinterventum cameram per discursum ipsorum F. G. præbentium Y. ipsi E., Z. verò ipsi H., ut E. inde fortius habeat A. pro objecto.

Dei auxilio & ejusdem gratiâ figuram ipsius A. perfecimus, in qua generaliter & specialiter exemplum præbuiimus, qualiter particulare in universalis debet investigari & discurri, ponendo ipsum T. in cameris ipsius A., prout decet, affirmando convenientis & negando inconveniens, taliter, quod quælibet camerarum conditionetur

ad habendum convenientiam cum majoritate camerarum istarum [E. A. V. Y.] [I. V. Z.] [M. A. V. Y.] contra majoritatem sequentium, [E. V. Z.] [I. A. V. Y.] [M. A. V. Y.] quæ conditiones sunt principia & demonstrationes ad reperiendum particularia operationum ipsius A. & camerarum ejusdem.

De Figura ipsius V.

HÆc figura in *nonaginta cameras & unam* dividitur, quarum unaquæque conditionatur secundum conditiones *universalis figuræ & regulam*, quâ trianguli ipsius T. in cameras debent immitti, ut demonstrentur & designentur particularia in universalibus per suprà dictas conditiones, concordando particularia, quæ convenient cum eisdem conditionibus, neque contra ipsas conditiones existunt, cum majoritate & concordantia & ipso Y., contrariando autem conditionibus particularia contradictoria particularibus convenientibus cum conditionibus camerarum. Præterea quod convenientis cum Y., cum Z. verò inconveniens concordet: cum autem hæc sit ars hujus figuræ, conditionare volumus quamlibet camerarum secundum præmissum processum.

Camera I. [Fides, Spes.]

PRout M. se habet ad majus Y. amando, ad majus verò Z. odiendo, & D. se habet ad majus Y., H. verò ad majus Z., necesse est, majorem concordantiam & majorem distinctionem in operatione ipsorum M. E. I. consistere; quâ maiore concordantiâ & distinctione Fides & Spes in majori convenientia & distinctione existunt, & à suo opposito in majori contrarietate longius removentur. Unde, si particulare in rubeo convenient cum suprà dictis conditionibus, concordat cum Y.: si verò ipsis conditionibus repugnans existeret in Y., ipsius autem oppositum in Z., sequeretur, inter Fidem & Spem esse contrarietatem, & Fidem cum contrario Spei convenire, Spem etiam concordare cum incredulitate, quod est inconveniens; quo conditiones cameræ in rubeo demonstrantur: quo rubeo ostenditur, quod conditiones in camera sunt magis necessariae, cum extra rubeum capit objecta, quam in rubeo; quâ majori necessitate affirmandum est omne id, propter quod camera per rubeum & extra rubeum melius conditionatur;

tur; quod si non esset, in rubeo & in A. esset defectus ad conditionandum cameram in majoritate & concordantia, quod est inconveniens & contra conditiones universalis figuræ.

Camera 2.

[*Fides, Charitas.*]

Chatitas & D. habent majorem concordiam per C., quam per M.; quia, si non, sequeretur, quod K. L. majorem convenientiam haberent cum M., quam B. C. cum D., quod est inconveniens; quo demonstratur, quod Fides & Charitas habent operationes distinctas & concordantes cum majoritate seu cum minoritate secundum operationem præmissarum literarum: si vero Fides existeret contra Charitatem cum E. convenientem, E. N. in Y. Z. essent contraria; quia contrarietate Fides & Spes majorem convenientiam haberent in objectis minoribus & minus nobilibus, quam majoribus & magis nobilibus, quod est inconveniens; quia, si esset conveniens, cum majoritate melius convenientem capiendo objecta in rubeo, quam extra rubeum, quod est inconveniens; cum A. cum majoritate, rubeus vero cum minoritate concordet.

Camera 3.

[*Fides, Justitia.*]

Hujus cameræ conditions sunt, quod, quanto C. D. ipsi Y. & Justitiæ propinquiora sunt, G. H. autem ipsi Z. & injuriæ, præterea quanto magis M. diligit Justitiam & ipsum Y., odit vero ipsum Z. & injuriam, tanto majorem concordiam oportet esse inter Fidem & Justitiam, unâ existente in habitu, aliâ vero in actu, vel utramque simul in habitu: si autem Fides esset contra majorem Justitiam, quæ ipsi E. foret objecta, vel si E. repugnaret majori Justitiæ, quæ esset objecta Fidei, Fides & Justitia essent contrariae, quod est inconveniens; quo demonstratur concordantia, quam habent in habitu & in actualitate in speciebus ipsius S.; contra quam concordiam nullum particulare cum Fide & cum Justitia potest convenire: præterea particulare cum camera conveniens cum opposito cameræ minime potest concordare.

Camera 4.

[*Fides, Prudentia.*]

Fides & Prudentia habent majorem concordiam in rubeo in majoribus & magis nobilibus rebus, quam in minoribus & minus nobilibus; quod si non, melius convenienter capiendo objecta in rubeo, quam in A., quod est inconveniens; quo cameræ conditions probamus per hanc metaphoram. [M. A. V. Y.] [E. A. V. Y.] [I. V. Z.] in camera concordant; quod si non, M. E. I. in A. V. Y. Z. essent contraria, quod est inconveniens; quo demonstratur, quod, quanto majorem convenientiam habent M. E. I. in objectis magis nobilibus, tanto majori habitu, actu & potentia possunt extollere Fidem & Prudentiam ad concordiam & majoritatem, & longius possunt eas à suo opposito removere: quod cum ita sit, conditions hujus cameræ existunt, quod multiplicando Prudentiam remanet Fides in habitu, & quod potentiam habeat ad exaltandum E., in quo Prudentia confortetur; cuius si foret contrarium, omnia supra dicta principia delerentur, quod est inconveniens; quo demonstratur, quod, licet Articuli Catholice Fidei demonstrarentur, inde tamen non sequatur, Fidem deleri, nec esse contrarietatem inter Fidem & Prudentiam.

Camera 5.

[*Fides, Fortitudo.*]

Quando M. ad A. V. ascendit amando, & ad Z. descendit odio, tanto fortius est, & cum E. I. majorem concordiam habet, quanto magis E. extollit B. C. D. ad A. V. Y., & I. deprimit F. G. H. ad V. Z.; quo ascensu ipsorum E. I. habent majorem Fortitudinem contra V. Z. & ad possidendum pro objecto A. V. Y.; quia vero major concordia Fidei & Prudentiae est in majori Fortitudine ipsorum M. E. I., propterea secundum majorem concordiam ipsorum magis à suo opposito camera removetur, & magis Fortitudini sunt propinqua: præterea major est distinctio operis in concordantia, quæ in M. E. I. existit. Cum autem istæ sint conditions hujus cameræ, propterea secundum istas conditions potest artista habere notitiam particularis, quod petit, cujus oppositum conditionibus & principiis supra dictis repugnat.

*Camera 6.**[Fides, Temperantia.]*

Recolit F., quod M. E. I. habent majorē rem concordantiam, ubi in rubeo magis distincta sunt & concordantia in operationibus, quām in minori distinctione & concordantia; cuius si foret contrarium, sequeretur, quod Fides & Temperantia in majoritate nobilitatis sibi repugnarent, quod est inconveniens; quia, si conveniens esset, sequeretur, quod majus M. habens fortius A., quam minus M., magis cum E. & Temperantia minoribus & cum I. & intemperantia majoribus convehiret, quod est impossibile; in qua impossibilitate conditionatur camera in majori distinctione & concordantia ipsorum M. E. I. habentium majorem contrarietatem cum opposito cameræ.

*Camera 7.**[Fides, Gula.]*

Fides & Gula majorem contrarietatem habent in majoribus & magis nobilibus objectis, quām in minoribus & minus nobilibus; nam M. magis contrariatur Gulæ, quō sublimius est in contemplando A. Y., & quanto E. magis B. C. D. ad Temperantiam habet, tanto fortius movet H. contra Gulam: & ideo majori distinctione & concordantiā ipsorum M. E. I. potest major contrarietas in rubeo inter Fidem & Gulam existere: igitur, cūm hoc ita sit, in majori longinquitate Fidei & Gulæ major est contrarietas; in majori autem contrarietate major est propinquitas Gulæ & Incredulitatis: similiter est major propinquitas Fidei & Temperantie; & ideo in præmissa majori distinctione, concordantiā & contrarietate hæc camera conditionatur ad investigandum particularia, quæ cum camera convenient, vel ei repugnant.

*Camera 8.**[Fides, Luxuria.]*

Fides concordat cum E. habente Spem & Justitiam pro objecto, & præbente ipsi I. Luxuriam, Incredulitatem, Desperationem & Injuriam pro objecto; unde, quanto altius est opus ipsius M. in amando A. V. Y. & odiendo V. Z., tanto majorem concordantiam & differentiam operis habet cum E. habente V. Y. pro objecto, & cum I. habente V. Z. pro objecto. Igitur, cūm hoc ita sit, necessarium est, quod M. majorem concordantiam

habeat cum E. I., quanto magis E. habet pro objecto A., & I. fortius ipsi E. servit: & propterea hujus cameræ conditiones sunt in majori differentiā ipsorum M. E. I. & in majori concordantiā contra majorem contrarietatem ipsorum M. E. & contra majorem propinquitatem Fidei & Luxurie.

*Camera 9.**[Fides, Avaritia.]*

Avaritia & Fides inter se differunt & contrariantur, quia Fides & Largitas inter se differunt & concordant: quamobrem hujus cameræ conditiones sunt, quod M. habeat in A. Fidem & Spem, & quod E. Largitatem contra Avaritiam, Desperationem & Injuriam habeat pro objecto: quod cūm ita sit, quanto E. magis ascendit ad A., & I. descendit ad Luxuriam, tanto fortius convenit cum M., quod amat A. V. Y., & odit V. Z. Unde, si particulare cum præmissis principiis concordat, necessarium est, quod ipsius oppositum sit eisdem contrarium, & convenient cum Z.

*Camera 10.**[Fides, Acedia.]*

Quantò M. magis ascendit ad amandum & contemplandum sublimem beatitudinem, Charitatem & Justitiam ipsius A., tanto magis repugnat ipsi E. habenti B. C. D. ad Acediam; & ideo sequitur, quod, quanto magis M. subjicitur Fidei, tanto major est concordantia & differentia inter M. & E., ubi E. altius accipit ipsum A. pro objecto; quā majori differentiā & concordantiā ipsorum M. E. differentia & concordantia inter M. I. maiores existunt, cūm I. contra Acediam fortius movetur; quod si non esset, sequeretur convenientia inter Fidem & Acediam contra Fidem & contrarium Acediae, quod est inconveniens, & quæsiti particularis demonstratio.

*Camera II.**[Fides, Superbia.]*

Quantò magis M. E. amant & contemplantur Humilitatem existentem in A., quam pro objecto habent, tanto melius convenient cum I., quod in rubeo Superbiæ pro objecto habet: si autem M. E. in majoritate Humilitatis contra minoritatem nequaquam tam fortiter convenient, sequeretur, quod E. M. haberent majorem concordantiam cum I., quanto minus H. Superbiæ

biam odiret, & quantò minus M. odium haberet ad Superbiā, quod est inconveniens & contra præmissa principia, quibus camera conditiones recipit.

Camera I2.

[*Fides, Invidia.*]

Quantò Fides credit in A. majus & nobilis opus Largitatis, bonitatis, sapientiae, amoris, justitiae, misericordiae, perfectionis ac etiam potestatis, tantò magis contrariatur ipsi E., quod habet B. C. D. in Invidia, & ipsi I., quod habet F. G. H. in contrario Invidiae: quapropter hæc camera conditionatur in majori concordantia & differentia ipsorum M. E. I. contra Fidei & Invidiae majorem contrarietatem & differentiam, ut inquiratur major contrarietas & differentia unius oppositi contra aliud, unum affirmando, aliud verò negando, prout convenit suprà dictis principiis.

Camera I3.

[*Fides, Ira.*]

Quantò magis credit M., quod in A. major Patientia existat, tantò magis contrariatur ipsi I., quod est contra Patientiam, & est cum Ira concordans, & magis repugnat ipsi E., quod Impatientiam pro objecto habet: cujus si foret contrarium, sequeretur, quod Fides & Ira possent contra Patientiam convenire, quæ cum Incredulitate & cum Z. haberet concordantiam; hoc autem est inconveniens, quo conditiones cameræ formantur; quibus ut etiam conditionibus reliquarum camerarum significavimus metaphorice rubeum Fidei.

Camera I4.

[*Spes, Charitas.*]

Spes & M., quæ habent A. diligendo, conueniunt, similiter E. & Charitas; unde, cùm M. Spem habet, quod E. in A. nobiliorē operationem intelligat, magis exaltatur idem E. ad habendam pro objecto Charitatem; præterea magis habituat I. in contrarium cameræ: quod magis verò E. habet A. & cameras ejus pro objecto, eò fortius concordantia ipsorum M. E. I. multiplicatur in camera; cujus si foret contrarium, sequeretur contrarietas inter Charitatem & Spem, quod est inconveniens & contra suprà dicta principia, supra quæ conditiones istius cameræ fundantur.

Camera I5.

[*Spes, Justitia.*]

Prout in livido & rubeo per croceum majora seu minora vel æqualia sunt objecta, Spes & Justitia habent majorem concordantiam in majoritate, quàm in minoritate; quod est, quia M. in A. V. Y. diligendo, & E. in A. V. Y., & I. in V. Z. differunt & discordant absentiâ contrarietatis in camera: si autem Justitia major esset in M. E. I. minoribus Justitiâ, sequeretur, quod major concordantia & nobilitas Spei & Justitiae perverterentur in contrarietatem, quâ Spes & Justitia essent contraria; quod est inconveniens & contra suprà dicta principia.

Camera I6.

[*Spes, Prudentia.*]

Quò magis M. sperat in A., eò fortius est contra contrarium Spei, & melius concordat cum E. habente Spem in A. per Justitiam & misericordiam, & movet I. in contrarium cameræ: unde, si Prudentia & Spes magis convenienter in minoritate, quàm in majoritate, E. I. M. essent fortiora in minori concordantia, quàm majori, quod est inconveniens & contradic̄tio: propterea oportet necessariò, quod, quantò majorem operationem & dignitatem habent M. E. I. inter objectum & potentiam, majorem habeant Fortitudinem in majori concordantiâ & in objectis magis nobilibus. Igitur, cùm hoc ita sit, hæc camera conditiones recipit in majori distinctione & concordantiâ, quæ objiciuntur medio potentiae & objecti.

Camera I7.

[*Spes, Fortitudo.*]

G. Intelligit, quod in majori operatione, quam habet M. diligens magis magnam operationem in A., & in majori intellectu, quem habet E. habens majora & nobiliora objecta in operatione ipsius A., præterea in majori operatione, quam habet I. contra oppositum cameræ, major Fortitudo in Spe & major Spes in Fortitudine consistit; cujus si foret contrarium, sequeretur, quod M. E. I. haberent majorem concordantiam in objectis in rubeo existentibus, quàm extra rubeum existentibus: præterea camera major esset per creaturam, quàm per A., & eadem camera major esset per minorem concordantiam & distinctionem, quàm per majorem, quod est contra regulam hujus artis

artis & conditiones omnium aliarum camerarum.

Camera 18.

[*Spes, Temperantia.*]

SI M. majorem Spem habet in operatione ipsius A. objecti ipsi E., quā in operatione elementalī figuræ, sequitur, quod M. E. inde majorem concordantiam habent in camerā; quā majori concordantiā Spes & Temperantia contra sua opposita majorem contrarietatem habent, & illæ sibi magis ad invicem appropinquant in concordantiā, & magis elongantur in contrarietate ipsorum E. M. Igitur, cūm hoc ita sit, secundūm suprà dicta principia camera conditionatur ad habendum concordantiam vel contrarietatem cum particulari, quod quæritur.

Camera 19.

[*Spes, Gula.*]

Hujus cameræ conditiones sunt, quod inter Spem & Gulam concordantia non existat, & quod majores & magis necessariae conditiones sint in majori contrarietate, quæ inter Spem & Gulam existit, ut major concordantia ipsorum E. M. in camera sequatur, ipsius autem I. & Gulæ major contrarietas; quod si non esset, & cameræ conditiones majores & magis necessariae existent in minori contrarietate Spei & Gulæ, sequeretur, quod conveniens esset, Spem & Gulam contra sua opposita convenire, quod est inconveniens & contra principia ipsius S. & objectorum, quæ accipit secundūm ordinationem hujus artis.

Camera 20.

[*Spes, Luxuria.*]

Spes & Luxuria sunt magis contrariae, quanto magis E. habet pro objecto Castitatem, I. autem Luxuriam, M. verò diligit Spem. Quod cūm ita sit, oportet necessariò, quod, quod magis E. suas operationes multiplicat in differentiā & concordantiā in A. & ejus cameris, eò magis sit I. contrarium Luxuriæ, M. verò eò magis cum Spe concordet; quod si non esset, sequeretur, quod major contrarietas esset inter Spem & Luxuriam in minoritate & in inferioribus objectis, quā in majoritate & in superioribus objectis, quod est impossibile; quā impossibilitate ostenduntur conditiones cameræ, quibus particularia demonstrantur.

Camera 21.

[*Spes, Avaritia.*]

UT hæc camera conditionetur, oportet affirmare, quod, quod magis A. est objectum ipsis M. E., eò magis Spes est contraria Avaritiæ; cuius si esset contrarium, sequeretur, quod, quod magis E. removeretur ab A., & H. ab Avaritiâ, eò major contrarietas esset inter Spem & Avaritiam, quod est inconveniens: quo demonstratur, quod M. per Fidem, E. verò per Prudentiam magis roborant Spem contra Avaritiam in majori operatione, quā in minori; præterea quod A. fortius concordet cum majori operatione Spei ob majorem operationem Avaritiæ, ut ipsæ operationes magis elongentur à se ipsis, & invicem repugnant.

Camera 22.

[*Spes, Acedia.*]

SI A. nihil esset, nec Trinitas esset, & si Incarnationis non esset, nec Creatio, nec Liberum Arbitrium, sequeretur minor contrarietas inter Spem & Acediam; quā minori contrarietate Spes & Justitia haberent minorē concordantiam, & Acedia, Injuria & Desperatio inde haberent majorem convenientiam; & quia minor concordantia convenientiis, major verò virtutibus, propterea demonstrantur existere suprà dicta principia, quibus conditionavimus istam cameram in majori concordantia virtutum & minori vi torum.

Camera 23.

[*Spes, Superbia.*]

Superbia Spem inclinat ad privationem, & Humilitas ipsam elongat à privatione, inclinans Desperationem ad privationem: præterea quod majorem Humilitatem E. contemplatur in A., eò magis multiplicat Spem in se ipso & in M., & magis movet I. ad Superbiæ & ad Desperationem: & ideo affirmari oportet majorem Humilitatem in A. & in creaturâ contra Desperationem & Superbiæ; & si major Humilitas negatur, magis deberet amari minor Humilitas & Spes, quā major, & minus deberet odiri major Superbia & Desperatio, quā minor, quod est inconveniens: quo conditiones hujus cameræ formantur ad demonstrandum Trinitatem, Incarnationem, Creationem aliaque particularia, quæ possunt secundūm conditiones cameræ demonstrari.

Camera 24

Camera 24.

[*Spes, Invidia.*]

Invidia, Avaritia, Luxuria & Injuria concordant & differunt, ut magis suis contrariis adversentur, quibus sine differentia ipsa virtus tam contraria non essent: ideo E. intelligit in A. diversa concordantia supposita, per quae Spes melius possit cum Charitate, Largitate & Justitia concordare; quod si non esset, sequeretur, quod Spes melius convenire posset in rubeo per diversa concordantia objecta, quam extra rubeum, quod est inconveniens; quo metaphorice demonstratur præmissum nobile particulare in sua demonstratione conditionans cameram ad demonstrandum *Incarnationem, Creationem* & alia particularia.

Camera 25.

[*Spes, Ira.*]

Si Spes haberet cum Ira concordantiam, repugnaret Patientiae, quae cum Desperatione conveniret; hoc autem est contra a. tem, secundum quam trianguli cameram ingrediuntur: unde, si E. intelligit maiorem Patientiam in rubeo & extra rubeum, oportet, quod D. inde Spem magis appetet, & H. Iram fortius odiat, & quod M. cum Spe melius conveniat; cuius si foret contrarium, sequeretur Spei & Iræ concordantia, quod est inconveniens: quo *Incarnatio & Originale Peccatum* probantur; camera vero conditionatur in ipsorum probabilitate.

Camera 26.

[*Charitas, Justitia.*]

Si D. H. non essent in S., impossibile faret, quod Justitia & Charitas in rubeo haberent, in quo convenienterent; & ideo G. intelligit, quod in differentia ipsorum D. H. & in unitate eorundem D. H. Charitas & Justitia concordant, cum E. in V. Y. existit, I. autem in V. Z.; igitur, cum hoc ita sit, oportet, quod Justitia & Charitas habeant in A., in quo concordari, distingui & unum idemque esse possint; cum convenienterent in A. cum majoritate, in creaturâ vero cum minoritate. Quapropter conditionatur camera, quod affirmetur omne illud, quo melius possit cum A. & ejus cameris convenire, ut ipsa sit in majori contrarietate contra suum oppositum in rubeo; præterea ut E. I. M. sint in majori concordantia in A. & in

R. Lulli Oper. Tom. I. Ars Univers.

rubeo per magis distinctum & concordans opus in ipsis E. I. M.

Camera 27.

[*Charitas, Prudentia.*]

M. D. se habent in rubeo ad Charitatem, G. C. autem ad Prudentiam; per concordantiam verò ipsorum [M.D.G.] [D. G. C.] Charitas & Prudentia conveniunt, cum accipiunt pro objecto A. V. Y., & cum ipsum H. ad oppositum cameræ movent: omne autem illud, quo differentia & concordantia multiplicantur in camerâ, concordat cum camerâ & ejus conditionibus; contrarium verò ipsius multiplicationis est contra supra dicta principia & contra conditiones cameræ.

Camera 28.

[*Charitas, Fortitudo.*]

Quod magis C. ascendit ad intelligendum in A. V. Y., eò magis descendit H. ad oppositum cameræ; & quod magis C. intelligit, oportet, quod intelligat per differentiam objectorum concordantium & distinctorum: & ideo E. I. habent majorem Fortitudinem in camerâ, & H. in contrario ejusdem cameræ; & M. per habitum Fidei inde fortius est contra Z., & fortius existit in Y. Igitur, cum hoc ita sit, conditiones cameræ jacent & regulantur secundum principia supra dicta, secundum quae habetur demonstratio particularium, quae per cameram demonstrari possunt.

Camera 29.

[*Charitas, Temperantia.*]

Ex tollens ipsa B. C. D. ad A. V. Y. in se ipso multiplicat Charitatem, H. autem descendente ad Gulam, in E. Temperantia multiplicatur: si verò in E. propter tale opus distinctum & concordans est multiplicatio distinctionis & concordantiae, oportet, quod in A. intelligente & amante se ipsum sit operatio, quae sit distincta & æqualis ipsi essentiæ; quod si non esset, sequeretur, quod in camerâ E. I. haberent majorem concordantiam, quam A. in se ipso intelligens & amans suam essentiam, quod est inconveniens; secundum quod camera conditionatur ad demonstrandum præmissum particulare, & significatur ars, quâ artista cameram conditionare potest secundum particularia, quae invenire vel per cameram demonstrare desiderat.

M

Camera

*Camera 30.**[Charitas, Gula.]*

Charitas concordat cum hâc camerâ [E.A.] Gula verò cum istâ [H. A.] & omne illud, per quod una camera removetur ab aliâ, & per quod camera prima major existit, secunda verò minor, est de conditionibus cameræ, ad demonstrandum particulare, quod investigatur per cameram. Igitur, cùm hoc ita sit, affirmare oportet maiorem vel minorem distinctionem & concordantiam, vel distinctionem & contrarietatem ipsorum E. H. in rubeo, quibus affirmanda est in A. distinctione & concordantia absentiâ minoris.

*Camera 31.**[Charitas, Luxuria.]*

Charitas & Castitas conveniunt in distinctionâ concordantiâ ipsorum D. H., habente D. pro objecto Charitatem, & habente H. pro objecto Luxuriam: unde omne illud, per quod D. magis removetur à Luxuria, & H. à Charitate, est de conditionibus cameræ; quo significatur, quòd id, in quo E. ipsa B. C. D. ad A. & ad Charitatem magis elevat, & in quo H. magis descendit ad Luxuriam, affirmandum est secundum conditiones cameræ; ipsius autem oppositum negandum; nam, si affirmaretur, conditionaretur camera, quòd convenientia esset inter Charitatem & Luxuriam, quod est inconveniens.

*Camera 32.**[Charitas, Avaritia.]*

D• Convenit cum Charitate, H. verò cum Avaritia: ideo inter D. H. concordantia distinguitur; unde, in quantum se habet D. ad Charitatem, H. autem ad Avaritiam, in tantum D. ipsum H. à Charitate removet, H. autem ipsum D. ab Avaritia: quapropter multiplicando distinctionem multiplicatur concordantia; si autem tantum multiplicari possent distinctione & concordantia operis ipsorum D. H. in camerâ, quòd egredierentur extra rubeum, sequeretur, quòd D. H. essent A. & ejus cameræ; quâ consequentiâ conditionatur camera ad alia particularia demonstranda, prout conditionatur & demonstratur metaphoricè præmissum nobile particulare.

*Camera 33.**[Charitas, Acedia.]*

IN contrarietate Charitatis & Acedia se habet D. commune & speciale, & H. etiam cum eisdem se habet; & ideo differentia & contrarietas inter Charitatem & Acediam existit, prout D. H. suas operationes multiplicant: unde, si D. H. extra rubeum multiplicare possent suum opus ex contrariis & diversis compositum, D. & Charitas essent unus Deus, H. autem & Acedia alius, & unus haberet concordantiam cum esse, & alter cum privatione; ad esse autem & potestatem æqualiter se haberent. Unde, si per opus diversum & contrarium sequitur extra rubeum, quod superius dictum est, quantò magis convenit, quòd in A. extra rubeum sit opus distinctum & concordans, in quo sit concordantia & unitas absentiâ contrarietas. Cùm igitur hoc sit demonstratum supra dictis principiis, secundum quod præbuiimus doctrinam ad demonstrandum Trinitatem, potest artista dare demonstrationes aliorum particularium, si cameram cum C. sciatis conditionare, affirmans id, quo Charitas & Acedia sint magis contrariae; contra quam affirmationem existit, cùm negat Incarnationem, Resurrectionem & principium mundi, sinè quo non posset habere perfectionem convenientem cum Largitate, quæ contrariatur Avaritiæ concordanti cum Acedia.

*Camera 34.**[Charitas, Superbia.]*

Quò majorem Humilitatem C. intelligit in A., eò majorem occasionem habet H. per D. ad fortius odiendum Superbiæ: cùm autem M. odit Incarnationem, tunc repugnat præmissis principiis & Charitati; quâ charitate D. habet majorem concordantiam, quòd magis moveat H. ad Superbiæ. Igitur, cùm hoc ita sit, hujus cameræ conditiones sunt illud, quo Charitas & Superbia in distinctione & contrarietate magis à se invicem elongantur: quapropter talibus conditionibus demonstratur, quòd in A. oportet existere omne illud, quo Charitas magis removetur à Superbia, & Humilitas sit magis distincta & Charitati propinquior; quod si non esset, non esset virtus, quâ camera conditionaretur, prout convenit, & secundum quod ex ipsis conditionibus experimentum habemus.

Camera

Camera 35.
[Charitas, Invidia.]

Charitas & Largitas concordant, Invidia verò & Avaritia: quapropter conditiones cameræ existunt, quod omne illud affirmetur, quo Charitas & Invidia mediante Avaritiâ & Largitate sibi contrariantur. Igitur, cùm hoc ita sit, secundùm præmissas conditiones sequitur, quod camera conditionetur in omni eo, in quo Charitas & Avaritia melius sibi ipsis possunt repugnare, & etiam Largitas & Invidia, ut sint demonstratio Trinitatis & Incarnationis, quæ cum conditionibus cameræ concordat.

Camera 36.
[Charitas, Ira.]

Quod majorem concordantiam habet Patientia cum majoritate, cò remotior est Ira à Charitate; quod si non esset, sequeretur, quod Charitas & Patientia minime convenienter, nec etiam Ira & Impatientia, quod est inconveniens; quo conditio natura camera ad affirmandum omne illud, quo Charitas & Ira habent majorem differentiam, longinquitatem & contrarietatem; & minor differentia & contrarietas non negetur, si inde non sequatur inconveniens majoris differentiæ & contrarietatis; quo inconvenienti sequeretur convenientia Charitatis & Iræ contra Charitatem & Patientiam; præterea quod Ira & Impatientia inde contrarietatem habeant: unde, si negatur *Incarnationis*, conditionibus cameræ repugnatur.

Camera 37.
[Justitia, Prudentia.]

Justitia & Prudentia melius se habent in concordantiâ ipsorum E. I., quàm ipsorum E. N., sive ipsorum I. N.; quod est, quia K. L. cum minoritate, B. C. verò cum majoritate convenient: præterea in subjecto cameræ oppositum ipsius cameræ fortius est in potentia in majoritate in E. I., quàm in E. N., & in I. N., quàm in N. R.; quod si non foret, culpa & poena convenienter melius in majoritate per K. L., quàm per B. C., seu F. G., quod est inconveniens; quo inconvenienti demonstratur, quod camera magis removetur à suo opposto in majoritate, quàm in minoritate: quapropter affirmandum est illud, per quod camera à suo opposto magis est remota; quia, si negaretur, significaretur, quod Justitia & Pruden-

tia ad invicem repugnarent, quod est impossibile.

Camera 38.
[Justitia, Fortitudo.]

Illud, per quod Justitia habet majorem Fortitudinem in E. I. N., est propter majorem differentiam & concordantiam, quæ existit in individuis ipsorum E. I. N.; illud autem, per quod Justitia minorem Fortitudinem habet in R., est propter confusam distinctionem & concordantiam ipsorum E. I. N.; quod cùm ita sit, oportet, quod Justitia majorem Fortitudinem habeat in majoritate ipsorum E. I. N., quàm in minoritate: & quoniam E. I. N. nobiliora & majora existunt per objecta majora, oportet, quod, quod magis distinctè E. N., contemplantur A. & cameras ejus, & H. est contra oppositum cameræ, cò fortius existat majoritas in E. I. N.; quæ majoritas tam magna non foret, si E. N. in A. non contemplarentur distinctam concordantiam, nec H. in opposito cameræ distinctam contrarietatem odiret: præterea camera non tam bene conditionaretur ad demonstrandum *Trinitatem, Incarnationem & Resurrectionem*, nec possent alia particularia convenientia per cameram demonstrari.

Camera 39.
[Justitia, Temperantia.]

Temperantia est in medio rubei, ipsius autem oppositum ejusdem medii, in quo est Temperantia, extremis contrariantur; quod si non foret, sequeretur, quod principium & finis Intemperantiæ essent in Temperantiâ, quæ foret causa, quod Temperantia Justitiæ repugnaret, quod est inconveniens; quo demonstratur, quod principium & finis Temperantiæ cum Justitiâ concordant, principium autem & finis Intemperantiæ cum Injuriâ. Quod cùm ita sit, secundùm præmissa principia demonstratur, quod Justitia & Temperantia existant in majori distinctione & concordantiâ in rubeo subiecto cameræ ac ejusdem opposito, & in majori distinctione & contrarietate contra suum oppositum: quapropter per præmissa principia, quæ sunt conditiones hujus cameræ, *Trinitas & Incarnatio* revelantur.

Camera 40.

[*Justitia, Gula.*]

QUÒ majus est E. in A., & I. in Gulà, eò magis Justitia & Temperantia contrariantur contra Gulam & Injuriam: unde, si illud, per quod E. est majus in Justitiâ, & I. in Gulâ, esset in Z., ipsa majoritas esset in principio & in medio rubei, nec esset perfectio, quâ veniret ad finem; quia autem hoc est inconveniens & contra perfectionem ipsius A., oportet, quòd Justitia ipsius A. in rubeo & in se ipsâ ipsi E. largiatur objecta, quibus majoritas, quâ Justitia & Gula magis elongari possint, existat in Y.; quod si non, A. foret injustum ipsi Y. & majoritati ipsorum E. I., & cum minoritate Justitiæ conveniret & cum majoritate Gulæ, quod est impossibile.

Camera 41.

[*Justitia, Luxuria.*]

CUM E. accipit pro objecto Justitiam, & I. Luxuriam, tunc est concordantia distinctorum individuorum in E. & in I.; cùm autem E. accipit pro objecto Luxuriam, I. verò Justitiam, tunc contrarietas est in distinctione ipsorum B.C.D. & ipsorum F.G.H.; cùm enim E. I. fortius accipiunt prædicta objecta, majorem distinctionem habent in operatione suorum individuorum; & ideo major inde concordantia seu major contrarietas implicari & multiplicari potest: unde, si S. subjectum est majori concordantiæ propter majorem distinctionem potentiarum, & idem S. existit subiectum contrarietiæ Justitiæ & concordantiæ Luxuriæ, quantò magis absentiâ omnis contrarietatis convenit, quòd in A. sit concordantia distinctorum suppositorum; quod si non esset, Justitia ipsius A. non haberet in se, cum quo se diversificaret & pugnaret tam fortiter contra Injuriam & Luxuriam, velut E. I., quod est inconveniens; quo *Trinitas* & *Incarnatio* præmissis principiis demonstrantur.

Camera 42.

[*Justitia, Avaritia.*]

SI Avaritia extra rubeum generaret Avaritiâ, & ab ambabus alia Avaritia extra rubeum procederet, impossibile foret, quòd essentia unita ex ipsis tribus Avaritiis per Justitiam puniretur; & quia Justitia cum majoritate, Avaritia verò cum minoritate

convenit, oportet necessariò, quòd illud opus existat extra rubeum, sinè quo per Justitiam Avaritia puniri non posset, si præmissam generationem & processionem haberet; quod si non esset, sequeretur, quòd id esset magis impossibile, per quod Justitia & Avaritia possunt majorem longinquitatem habere, quâ id, per quod vellent esse magis propinquæ, quod est inconveniens; quo secundùm conditiones cameræ in A. *Generatio, Processio & Incarnatio* demonstrantur.

Camera 43.

[*Justitia, Acedia.*]

SI [B.C.D.] [F.G.H.] se ad majoritatem haberent absentiâ operationis, nec Acedia peccatum, nec Justitia virtus existeret; si autem Justitia foret major virtus in minori opere ipsorum E.I.M., quâ in majori, esset minor culpa in Acediâ majori, quâ in minori: præterea Justitia major esset in creaturâ, quâ in A., quod est inconveniens; quo demonstratur, quòd Justitia ipsius A. debet habere in se ipsâ opus intrinsecum extra rubeum in suppositis justis concordantibus & distinctis, à quibus magis removeatur Acedia, quâ in rubeo. Igitur, cùm hoc ita sit, per præmissa principia habet artista demonstrationem *Trinitatis, Incarnationis, Creationis, Resurrectionis & Liberi Arbitrii.*

Camera 44.

[*Justitia, Superbia.*]

CUM D. Justitiam accipit, & H. Superbiā, necesse est, quòd Justitia & Humilitas differant uno tempore in D.H. per habitum & per actum, & quòd habitus & actualitas concordantiam habeant in differentiâ ipsorum D.H.: majorem autem differentiam & concordantiam haberent, si Superbia non existeret potentialiter in D., neque Justitia in H. Igitur, cùm ita sit, secundùm præmissa principia demonstratur, quòd major convenientia foret inter D. H., si uno tempore D. haberet in actu Justitiam, & H. Superbiā; cùm actus sit magis remotus à potentiatâ propinquâ privationi, quâ habitus; & ideo demonstratur, in A. in unâ cädémque actualitate opera distincta esse sinè habitu & potentiatâ, & demonstratur *Incarnatio* secundùm suprà dicta principia.

Camera 45.

Camera 45.

[*Justitia, Invidia.*]

SI Justitia non haberet, in quo puniret, nec Misericordia, in quo parceret, neque Largitas, in quo donaret, Invidia nequam haberet, in quo peccatum esset; si autem Invidia subiectum haberet, in quo esset peccatum, & hoc ideo, quia Justitia punire potest, Misericordia misereri, Largitas largiri, essent Justitia, Misericordia & Largitas principium Invidiae cum Injuriâ, Crudelitate & Avaritiâ concordanti; hoc autem est impossibile, scilicet, unum contrarium alteri contrario principium esse; quia, si sic, esset impossibile, quod triangulus rubeus, seu croceus, lividus, sive niger distinctus esset, quod est impossibile: quâ impossibilitate demonstratur, quod necesse est, in A. esse distincta justa supposita tantum concordantiae habentia in suâ distinctione, quod inde convenientia seu confusio inter Justitiam & Invidiam non sequatur; & quod illa distincta supposita sint æqualia in dignitate per omnes cameras ipsius A., ut inde magis ab Invidia removeantur; præterea, quod existat *Incarnationis*, ut in rubeo Invidia magis à Justitia elongetur.

Camera 46.

[*Justitia, Ira.*]

Justitia se fortius habet contra Iram in E. I., quâ in I. N., & in I. N., quâ in N. R., quod est, quia Ira magis multiplicari potest per E., quâ per I. N. R., & per I., quâ per N. R., & per N., quâ per R.: igitur, cùm hoc ita sit, demonstratur, quod Justitia possit esse major in E., quâ in I., & in I., quâ in N., & in N., quâ in R. Unde, si Justitia posset esse major in E. sine H., quâ cum H., sequeretur, quod H. conveniret cum Ira, cùm ipsam pro objecto habet, quod est impossibile; quia, si foret possibile, sequeretur, quod H. non esset contra Justitiam, cùm eam accipit pro objecto; & si non, foret impossibile, quod E. posset accipere Justitiam pro objecto, quod est impossibile: quâ impossibilitate demonstratur, quod, si in rubeo Justitia concordat cum majoritate in differentiâ & concordantiâ ipsorum E. H., oportet, quod extra rubeum Justitia concordet cum majoritate & æqualitate in distinctione suppositorum æqualium in Justitia, & insuper Iræ repugnet; quia, si non, Justitia melius conveniret contra Iram

per E. H. in rubeo, quâ extra rubeum, quod est impossibile.

Camera 47.

[*Prudentia, Fortitudo.*]

Quò magis E. in A. multiplicat operatio-nes ipsorum B. C. D., eò fortius stat contra K. L., & roboratur H. contra V. Z.; si autem in A. distincta supposita non sunt, E. non potest in ipso tantum multiplicare suum recolere, intelligere & velle, ût facit, si in A. est distincta operatio extra rubeum, & si in rubeo carnem assumpsit: E. enim simile est in potentia igni habenti potentiam multiplicandi suam operationem super materiam lignorum, eò quod magis ardere possit, quâ ligna, quæ comburit, ipsius actioni subjici; si autem E. in tali conditione foret, velut ignis, cùm habet A. pro objecto, ipsum E. fortius esset in virtute ipsorum B. C. D., quâ A. in potestate ad esse objectum ipsi E., quod est inconveniens; cùm A. & majoritas convenient, E. verò & minoritas.

Camera 48.

[*Prudentia, Temperantia.*]

Hæc camera conditionatur in majori concordantia ipsorum E. I. contra oppositum hujus cameræ; quæ major concordantia capit principium, medium & finem in objectis magis nobilibus ipsius E., & in ipsius E. majoritate in A. V. Y., & ipsius H. in V. Z. Igitur, cùm hoc ita sit, oportet, quod A. V. Y. tantum nobilitatis habeant, ut possint sufficere ad esse objecta valde magno E., & quod V. Z. in tam magnâ vilitate constant, quod in eis plurimum multiplicari possit I. in operatione ipsorum F. G. H., cuius si foret contrarium, A. V. Y. cum minoritate convenient, & V. Z. cum majoritate, quod est inconveniens, quo habemus demonstrationem *Trinitatis & Incarnationis*.

Camera 49.

[*Prudentia, Gula.*]

IN Prudentia C. imaginativa transcen-dit, cùm C. se habeat ad objecta intellec-tualia essentialiter, ad sensualia verò acci-dentaliter, & imaginativa se habeat essentialiter ad objecta sensualia: quod cùm ita sit, oportet, quod D. melius se habeat ad C., quâ ad imaginationem imaginantem de-lectabilia Gulae, ut subjecta sint ipsi E. con-tra illa C. D., quæ melius convenient ad de-lectabilia intellectus, quâ sensus; propter-

94 D. Raym. Lulli Ars Univers. seu Lectura Artis Compend.

ea H. se movet ad Gulam in imaginatione, D. autem ad Prudentiam in ipso C.; quo motu demonstratur, quòd, si imaginativa inclinare vult E. ad Gulam per distincta concordantia delectabilia sensualia, sìne qua distinctione concordante ipsum nequaquam inclinare posset, quòd E. per distincta supposita concordantia se ad objecta intellectualia in A. V. Y. possit exaltare; quod si non esset, sequeretur, quòd virtus imaginativa & sensitiva majorem proportionalitatem haberent ad inclinandum E. ad Gulam, quàm virtus intellectiva ad elevandum ipsum E. ad objecta intellectualia, quod est inconveniens.

Camera 50.

[*Prudentia, Luxuria.*]

Prudentia habet posse contra Luxuriam per E. in A. V. Y. & per H. in V. Z. Unde, quòd magis E. multiplicare vult B. C. D. in A. V. Y., & quòd magis I. multiplicare vult F. G. H. in V. Z., eò magis concordat Prudentia cum esse & majoritate, Luxuria verò cum privatione & minoritate. Quod cùm ita sit, oportet, quòd A. V. Y. dignitatem habeant, quàm E. multiplicare possit in se ipso & in I. Prudentiam contra Luxuriam; in qua dignitate habetur demonstratio *Trinitatis & Incarnationis*, si per cameram triangulos ipsius T. sciamus discurrere.

Camera 51.

[*Prudentia, Avaritia.*]

Prudentia & Avaritia sunt contrariæ mediante Largitate, quæ cum Prudentia convenit, Imprudentia cum Avaritia concordante; si autem Prudentia est objectum ipsi E., cui A. est objectum, & insuper idem E. in A. accipit objectum, quod objectum A. præbet, quod sit datum extra rubeum, & in rubeo carnem assumpsit, & sit datum per rubeum, oportet, quòd illud E. magis removatur ab Avaritia, & magis appropinquet Prudentiæ, quàm E. tales operationes non habens in B. C. D.: quod si non foret, sequeretur, quòd Largitas non conveniret cum Prudentia contra Avaritiam tam fortiter in majoritate, quàm in minoritate, quod est inconveniens & contra dispositionem & conditiones cameræ.

Camera 52.

[*Prudentia, Acedia.*]

F. G. discurrunt Prudentiam per rubeum, ut E. extollat B. C. D. supra rubeum, &

ut Acedia ipsi H. sit objectum, cujus totum contrarium facit Acedia: quod cùm ita sit, quòd magis Prudentia potest extollere ipsum E. ad A., eò magis H. potest descendere ad Acediam, & quòd altius E. potest ascendere, eò magis ejusdem descensus est in potentia propter Acediam: quapropter multiplicatur quartum membrum ipsius X., in qua multiplicatione perfecta Justitia ipsius A. melius demonstratur; quâ majori demonstratione habemus demonstrationem *Trinitatis, Incarnationis, Creationis & Liberi Arbitrii*; quod si non esset, sequeretur, quòd minor demonstratio perfectionis Justitiae haberet majorem concordantiam cum minori perfectione Prudentiæ, quàm major, quod est impossibile; quia, si possibile foret, major dignitas se haberet ad privationem, minor autem ad esse; præterea sequeretur, quòd creatura esset major, A. verò minus, quod est inconveniens.

Camera 53.

[*Prudentia, Superbia.*]

F. Discurrit per cameram, in qua G. intelligit, quòd Superbia est in subiecto, in quo ejus motus existit per potentiam, habitum & actum; & ob hoc C. intelligit, quòd Prudentia similem motum habet, & ex istis duobus motibus intellectualibus formatur quartum membrum ipsius X. in majori vel minori quantitate tertii membra: cùm autem Prudentia & Superbia magis elongentur per actum & potentiam, quàm per actum & habitum, oportet illud in A. & ejus operatione existere, per quod Prudentia & Superbia magis elongari possint & sibi invicem repugnare; quia, si non, sequeretur, quòd per A. non possent convenire nec contrariari; hoc autem est inconveniens & contra majoritatem tertii & quarti membra ipsius X., cum qua majoritate operatio Justitiae ipsius A. melius demonstratur; quæ major demonstratio conditiones cameræ præbet, & est ostensio præmissorum principiorum, ad demonstrandum *Trinitatem, Incarnationem, Creationem & Resurrectionem* & alia particularia, quæ cum camera demonstrari possunt, sequendo in hac arte ejusdem conditiones.

Camera 54.

[*Prudentia, Invidia.*]

In illo subiecto, in quo Invidia movetur de potentia in actum sive de actu in habitum, oportet Prudentiam in potentia esse, cùm

Camera 56.

[*Fortitudo, Temperantia.*]

cùm Prudentia & Invidia non possint existerre in uno subjecto uno tempore in potentiam, vel in habitu, vel in actu: & quoniam Invidia & Avaritia possunt simul capi & existere in habitu, seu in potentiam, vel in actu, licet cum privatione & minoritate convenient, oportet necessariò, quòd Prudentia habeat quandam virtutem, quæ ab ipsâ differat, & cum ipsâ concordet, cum qua possit existere vel in potentiam, vel in habitu, vel in actu; quod si non esset, sequeretur, Invidiam melius se habere ad majoritatem & esse, quàm Prudentiam, & etiam melius minoritatem, quàm majoritatem; hoc autem est inconveniens: quo *Trinitas & Incarnatio* demonstratur, existentibus in A. distinctis suppositis, & actualiter consistente finito & infinito in unâ Personâ; cùm A. & majoritas melius ad actualitatem se habeant, quàm minoritas in creaturâ; & etiam A. & creatura melius se habeant ad majoritatem & actum in unâ Personâ, quàm creatura solùm distincta ab aliâ in unâ personâ, quod nisi possibile & concordans esset, præmissa principia delerentur, quorum destructio est impossibilis.

Camera 55.

[*Prudentia, Ira.*]

Prudentia & Ira sunt contrariae propter operationes, quas habent E. I. N. in objectis, quæ accipiunt; & quia Prudentia virtutem accipit ex objectis, quæ E. capit, Ira verò defectum accipit ex objectis, quæ E. propter Iram capit, propterea Prudentia convenit ipsi esse & majoritati, Ira verò privationi & minoritati: cùm autem H. non possit virtutem accipere ex objecto, quod accipit, oportet ipsius virtutem generare ex virtute, quam capit E., absque eo, quòd E. suam virtutem minuat, potius ipsam multiplicet in se ipso & in H., quæ virtus una tota subsistit in essentiâ, & est distincta & concordans distinctione ipsorum E. I.; & si illa virtus una distincta concordans æqualis & extra rubeum esset, sequeretur, quòd E. I. essent A.; quod A. extra rubeum debet esse, postquam E. I. essent A., si extra rubeum essent: quod A. opòrtet habere in se ipso opus, per quod E. I. egredierentur de rubeo, si concordantiam & æqualitatem haberent in suâ operatione cum infinite, æternitate, potestate, reliquisque cameris ipsius A. Igitur, cùm hoc ita sit, præmissis principiis habetur demonstratio ipsius A., *Trinitatis & Incarnationis* &c.

Fortitudo & Temperantia habent majorem concordantiam in E. I., quàm in E. N. & quàm in I. N.; quod est, quia B. C. F. G. ad Fortitudinem se habent, & K. L. ad oppositum Fortitudinis: & ideo demonstratur, quòd, quantò magis E. F. G. ad A. V. Y. possunt ascendere, H. verò ad V. Z. descendere, tantò majorem concordantiam habere possunt Fortitudo & Temperantia in majoritate, quàm in minoritate; quod si non esset, sequeretur, quòd non melius convenient in B. C. F. G., quàm in K. L., quod est impossibile; quâ impossibilitate in majori convenientiâ Fortitudinis & Temperantiae cameræ concordat, ut demonstratio *Trinitatis & Incarnationis* existat.

Camera 57.

[*Fortitudo, Gula.*]

Fortitudo magis Gulæ repugnat per D., quàm per H., & per H., quàm per M.; quia H. habens Gulam pro objecto movetur per D., quod habet Continentiam, Temperantiam & Abstinentiam pro objecto; & quia H. habet Gulam pro objecto propter F. G., & M. convenit cum K. L., propterea in F. G. fortior est Fortitudo, quàm in M. Quod cùm ita sit, demonstratur, quòd Fortitudo accipit majorem virtutem contra Gulam in objectis magis nobilibus, quàm in minùs nobilibus; quia, si non, sequeretur, possibile esse, quòd Fortitudo contra Gulam fortior esset in H., quàm in D., & in M., quàm in H., & K. L. essent magis nobilia, quàm B. C. F. G., quod est impossibile; quâ impossibilitate camera conditionatur in objectis magis nobilibus ipsorum E. F. G. & in objectis nobilitati magis oppositis, quæ ipsi H. sunt objecta.

Camera 58.

[*Fortitudo, Luxuria.*]

Fortitudo est contra Luxuriam & operationem naturæ cum operatione intellec-tuali E. I., habente E. pro objecto [A. V. Y.] I. verò [V. Z.]; Luxuria autem contra Fortitudinem existit cum operatione sensuali & cum operatione intellectuali ipsorum I. M. E., habente H. Castitatem pro objecto, & N. oblivisciente ipsorum A. V. Y., & E. diligente Luxuriam: quoniam verò operatio intellectualis major existere potest propter objecta

jecta magis nobilia, quam propter minus nobilia, & quia eadem operatio intellectualis fortior est, quam operatio sensualis, propterea demonstratur, quod Fortitudo habet majorem convenientiam cum Castitate in Fide Christianorum, quam in omni credentia aliorum; quod est, quia E. ad objecta magis nobilia se habet in A. V. Y. in Fide Christianorum, H. autem ad magis vilia, ad demonstrandam longinquitatem, differentiam & contrarietatem objectorum ipsi E. & ipsi H. convenientium, ut inde D. H. in majoritate differentiae & concordantiae consistant in camerâ contra contrarium Fortitudinis & Castitatis.

Camera 59. [Fortitudo, Avaritia.]

SI C. intelligit, quod extra rubeum largus existat, qui det de se ipso virtutem, quae sit aliis virtuosus largienti æqualis, & quod ambo extra rubeum existant, & quod unus illorum duorum det se ipsum rubeo in rubeo & pro rubeo, oportet, quod inde Fortitudo fortior sit in D., & quod inde fortius moveatur H. contra Avaritiam, quam si C. non consideraret in prædictis objectis; & quia major consideratio convenit cum majori contrarietate Fortitudinis & Avaritiae, ideo in majori consideratione ipsius C. & in fortioribus D. H. istam cameram conditionamus.

Camera 60. [Fortitudo, Acedia.]

ACEDIA est magis contraria in bono communi, quam speciali; & ideo necessarium est, quod Fortitudo ipsi in bono communi magis repugnet, quam in speciali; quod si non esset, sequeretur, quod Fortitudo cum majoritate in rebus minoribus melius conveniret, quam in majoribus; sequeretur amplius, quod melius conveniret cum K. L., quam cum B. C. F. G.; hoc autem est inconveniens, in quo & per quod hanc cameram conditionamus ad significandum & demonstrandum, quod per Trinitatem & Incarnationem major Fortitudo potest existere, & Acedia inde potest esse major contra Fortitudinem, & ut Fortitudo contra Acediam habeat majorem operationem, ut in camera sit major differentia & contrarietas ad significandum majorem differentiam & concordantiam ipsius A. & creaturæ, per

quas distincta concordantia existens in A. extra rubeum designetur.

Camera 61. [Fortitudo, Superbia.]

F. Recolit, contrarietatem existere inter Fortitudinem & Superbiæ; quapropter G. intellexit concordantiam inter Fortitudinem & Humilitatem; quâ convenientiam Humilitas Superbiæ devincit: cum autem H. Superbiæ pro objecto accipit, recolit F. quendam fortissimum Regem valde honoratum, qui vestitus erat humilibus vestimentis, & G. intellexit differentiam & concordantiam in camerâ concordantes secundum magnitudinem Fortitudinis & Superbiæ; & præterea E. recoluit, intellexit & amavit quendam alterum Regem, in quo existit major distinctio & concordantia Fortitudinis & Humilitatis in quodam supposito finito & infinito; quo conditionamus istam cameram ad majorem concordantiam ipsius A. & creaturæ, ut conditionetur ad majorem contrarietatem Fortitudinis & Superbiæ, ut inde Fortitudo & Humilitas majorem differentiam & concordantiam habere possint.

Camera 62. [Fortitudo, Invidia.]

Discurrentibus F. G. per A. V. X. Y. Z. cum T., intelligit C., quod Largitas, Justitia, Amor & Misericordia contra Invidiam existunt; quapropter in D. H. formatur Fortitudo contra Invidiam; quæ Fortitudo magna existit, prout F. G. discurrent per cameras ipsius A.; secundum quam magnitudinem magnum est H. contra Invidiam in Fortitudine. Igitur, cum hoc ita sit, demonstratur, quod ista camera conditionatur in eo, per quod D. H. contra Invidiam majorem Fortitudinem habeant, ut D. habeat oppositum Invidiæ fortius pro objecto, & ut H. fortius Invidiam odiat. Si autem haec conditiones irregulatae forent & contra artem, quâ C. subintrat cameram, sequeretur, quod F. G. essent in nobiliori operatione in rubeo, quam extra rubeum, præterea, quod D. H. inde haberent in minori distinctione & concordantia majorem convenientiam contra Invidiam, quod est impossibile.

Camera 63

Distinctio III. De Conditionibus IV. Figurar. De Fig. V. 97

Camera 63.

[*Fortitudo, Ira.*]

Quantò major existit Ira, tanto major rem Fortitudinem necesse est esse; quia, si necesse foret, quod, quanto Ira major esset, tanto minor Fortitudo existeret, sequeretur, quod Ira conveniret cum esse & perfectione, Fortitudo verò cum privatione & defectu, quod est inconveniens; quo demonstratur conditio istius cameræ in majori Fortitudine ipsorum D. H. contra Iram, quæ major Fortitudo formatur in majori operatione ipsius E. in A. V. Y. & ipsius H. in V. Z.; quæ major operatio est demonstratio *Trinitatis & Incarnationis*; quia, si non esset demonstratio, possibile foret, quod præmissa principia delerentur, quorum destrucción est impossibilis.

Camera 64.

[*Temperantia, Gula.*]

Emperantia & Gula majorem contrarietatem habent in nobiliore & majori operatione ipsorum E. I. N., quam in minori; quod est, quia in nobiliore & majori operatione E. I. N. magis elongantur à Gula, quam in minori; & inde Gula est privationi & imperfectioni propinquior. Igitur, cum ita sit, demonstratur, quod in A. id oportet existere, per quod E. I. N. ad nobilius & maius opus in Temperantiâ contra Gulam se habere valcent; cujus si foret contrarium, sequeretur, quod A. concordaret cum minoritate, privatione & defectu, & E. I. N. cum majoritate, esse & perfectione, quod est inconveniens: in quo conditionatur hæc camera ad majorem contrarietatem & distinctionem Temperantia & Gulæ, ac ad majorem concordantiam & distinctionem ipsius A. & creaturæ.

Camera 65.

[*Temperantia, Luxuria.*]

In divite Temperantia habet majorem possibilitatem habendi majorem contrarietatem contra Luxuriam, quam in paupere, & in sene Luxuria habet majorem possibilitatem essendi concordans cum majoritate in E. I. N., & minorem in operatione sensuali, quam in juvenc; quod si non ita foret, sequeretur, quod Temperantia & Luxuria, divitiæ & paupertas, senectus & juvenitus nequaquam ad invicem repugnarent, quod est inconveniens: quo hanc came-

R. Lulli Oper. Tom. I. Ars Univers.

ram conditionamus in præmissis principiis, quæ deleri non possunt; quibus principiis camera se habet ad particularia demonstranda, prout conditionantur in majori differentiâ & contrarietate Temperantia & Gulæ, ut conditionetur in majori differentiâ & concordantiâ Temperantia & Castitatis, & in majori concordantiâ & differentiâ Luxuriæ & Gulæ; omnes autem hæ demonstrationes existunt, ut operationes, quas habet A. in se ipso & creaturis, demonstrentur.

Camera 66.

[*Temperantia, Avaritia.*]

Si habitus, actus & potentia differentes & concordantes non existerent, impossibile foret, Temperantiam & Largitatem Intemperantia & Avaritiæ repugnare & è converso; cum autem existat præmissa contrarietas, oportet esse differentiam & concordantiam habitus, actus & potentia: quoniam autem unum subjectum continere potest differentiam & concordantiam in unâ operatione se habente ad unum principium & unum finem mediante actu, habitu & potentia, demonstratur in opere distincto ipsorum E. I. N. se habentium ad concordantiam contra Avaritiam, quod in A. sunt distincta supposita infinita & concordantia ad unum opus & unum finem absentiâ habitus & potentia in unâ simplici actualitate; quod si non esset, distinctio & concordantia convenire non possent in actualitate cum esse absentiâ habitus & potentia, qui ad privationem & minoritatem se habent: hoc autem est impossibile; quia, si foret possibile, actualitas operationis ipsius A. non haberet, cum quo in majoritate esset super operationem ipsorum E. I. N.; hoc autem est impossibile.

Camera 67.

[*Temperantia, Acedia.*]

Si Temperantia & Acedia haberent minorē contrarietatem in M. I., quam in E. I., sequeretur major majoritas in *quarto membro ipsius X.* propter minoritatem contrarietatis & differentiæ, concordantia & differentiæ, quam propter majoritatem; hoc autem est inconveniens, quo camera conditionatur ad demonstandum majorem distinctionem & convenientiam, ubi E. I. majorem possibilitatem habent ad esse distincta & concordantia contra majorem diffe-

N

differentiam & contrarietatem oppositam
Temperantiae & Acediae repugnantem.

Camera 68.

[*Temperantia, Superbia.*]

TEmperantia & Superbia sunt sibi contrariae; quia, si non, sequeretur, quod Temperantia & Superbia convenire possent contra Temperantiam & Humilitatem; hoc autem est inconveniens, quo demonstratur, quod habitus est medium inter actum & potentiam; in quo medio differentia & concordantia habent majoritatem & minoritatem cum contrarietate; cum actus & majoritas sint concordantes, potentia verò & minoritas. Quod cum ita sit, secundum præmissa principia necessariò sequitur, quod, cum Temperantia est in actu, oportet, quod Humilitas sit in habitu, & Superbia in potentia; quia, si non, non haberet Temperantia, cum quo pugnaret contra Superbiem, cum esset in actu; neque Superbia posset venire de potentia in actu, quod est impossibile; quâ impossibilitate habemus demonstrationem unius Humilitatis actualis sinè habitu & potentia extra rubeum, & alterius Humilitatis actualis in rubeo absentiâ Temperantiae seu admixtionis habitus & potentia; quæ Humilitas actualis rubei ex influentiâ actualitatis, quæ extra rubeum est, existit; cuius influentiæ absentiâ actualis Humilitas extra rubeum existens tam perfectè non posset demonstrari.

Camera 69.

[*Temperantia, Invidia.*]

TEmperantia se habet ad res æquales concordantes & distinctas, ut finis sequatur, propter quem principium est; Invidia verò est medium, quo deleatur vel impediatur medium, per quod in principio ratio finalis existit: & ideo Temperantia & Invidia sunt media diversa & contraria habentia diversa & contraria principia & etiam fines: & quoniam Invidia stat contra Temperantiam, sequitur, quod medium sit confusum inter principium & finem ad significandum majorem differentiam & contrarietatem, quas habet cum Temperantia, quæ existit ordinatio inter principium & finem contra majoritatem & minoritatem cum Invidiâ concordantes, quæ duo sunt extrema, à quibus Temperantia elongatur. Igitur, cum hæc sint principia hujus cameræ, per ipsa conditionamus cameram ad in-

quirendum particularia, quorum inventio est necessaria.

Camera 70.

[*Temperantia, Ira.*]

Si Temperantia convenit cum E. diligente vitam sensualem, quanto magis convenit, quod conveniat cum H. odiente mortem spiritualem: si autem E. fortius se habet ad Patientiam per vitam spiritualem, quam per sensualem, oportet, quod H. magis se habeat ad Temperantiam per mortem intellectualem, quam corporalem. Igitur, cum hoc ita sit, in majori opposito, quod esse possit extra E. I. N., oportet existere nobilis objectum, quod E. I. N. contra Intemperantiam & Iram habere possint, ut demonstretur major opportunitas, quâ liberum arbitrium melius possit elongari ab Intemperantia & Ira, magis verò possit appropinquare in E. I. N. earum contrario, ut justitia, misericordia, magnitudo & perfectio ipsius A. inde melius possint creaturâ potiri.

Camera 71.

[*Gula, Luxuria.*]

F. Percurrit elementalem figuram, in qua G. intelligit, quod, cum sit mixtio cunctam simplicis medicinae calidae in quarto gradu cum aliâ frigidâ in eodem gradu, tunc amba istæ qualitates sunt contrariae in uno subiecto equaliter in differentiâ & contrarietate; & ideo illud subiectum devenit in corruptionem, & oportet, quod amba istæ qualitates transeant in aliud, unâ augmentante, & aliâ diminuente, secundum quod suppositum, quod generant, melius cum unâ qualitate, quam cum aliâ convenient auxilio temporis, loci vel alterius accidentis. Quod cum ita sit, hâc metaphorâ demonstratur, qualiter Gula & Luxuria subiectum sensuale corrumpunt, & declinant E. I. N. ad alia vitia, camerâ actualiter in habitu remanente, sed camerâ manente in actu faciunt existere alia vitia in habitu, quæ cum camerâ concordant; & similia sequuntur ex opposito cameræ: Hoc autem totum est ad significandum, quod ex distinctione & concordantiâ extra rubeum & in rubeo contingit quoddam suppositum, in quo Incarnationis demonstratur, ut ostendatur Trinitas secundum suprà dictas metaphoras.

Camera

Camera 72.

[Gula, Avaritia.]

F. Recolit, quòd ignis propinquior est suæ sphæræ suæque simplicitati in quarto gradu caloris, quàm in tertio, secundo & primo; & ideo G. intelligit, quòd E. habens cameram pro objecto tam propinquum est privationi & defectui, quam magna propinquitas ipsius cameræ existit; quod si non esset, sequeretur, quòd camera conveniret cum esse & perfectione, ipsius autem oppositum cum privatione & defectu; hoc autem est inconveniens: quo demonstratur, quòd, quantò majorem operationem E. habet in opposito cameræ, H. autem in ipsâ camerâ, tanto melius E. I. cum esse conveniunt ad significandum, quòd, ad quantò majorem majoritatem E. extollit opus ipsorum B. C. D. in habendo A. & cameras ejus, tanto fortius convenit cum esse & perfectione, & elongatur à privatione & defectu, ut inde sequatur demonstratio hujus, quod convenit ipsi A. & ejus cameris; nam, si in A. & ejus cameris non esset id, per quod E. exaltat B. C. D. in A., & elongatur ab imperfectione, sequeretur inde contradicatio, quod est inconveniens.

Camera 73.

[Gula, Acedia.]

F. G. discurrunt per elementalem figuram ad formandum istam metaphoram, videlicet quòd ignis existens in simplici medicinâ calidæ complexionis in quarto gradu antè recipit à terrâ, quàm aëri præbet, in quantum ab ipsâ recipit tertium gradum, nec dat aëri de calore suo nisi secundum gradum; & ideo significat in se majorem defectum, quàm perfectionem, in quantum magis recipit, quàm præbet: & quia camera neque suo opposito præbet, neque ab eodem recipit, propterea est magis remota à perfectione, quàm ignis; quâ longinquitate significatur metaphorice, quòd in A. oportet existere suppositum distinctum ab alio, quod recipiat, & quod donet æqualiter absentiam privationis & defectus, ut significetur, quòd conveniat cum perfectione & esse sinè defectu & privatione, & quòd se det in rubeo in majori dono, quàm recipiat, ad significantum, quòd rubeus non poslit tantum præbere ipsi A., quantum recipere in conjunctione, dum componitur unum suppositum ex A. & creaturâ.

Camera 74.

[Gula, Superbia.]

F. Recolit, quòd Gula & Superbia habent majorem concordantiam in majoritate, quàm in minoritate; quapropter camera est metaphora ad dandum demonstrationem Peccati Originalis, existente majore differentiâ & concordantiâ inter Gulam & Superbiæ, si ipsarum concordantia est sinè necessitate contra obedientiam ipsius A. & contra oppositum cameræ. Quod cùm ita sit, demonstratur, quòd oppositum cameræ cum majori differentiâ, concordantiâ obedientiæ, humilitatis & esse concordat, absque eo, quòd in ipso subjecto in actu vel in habitu seu in potentiam camera existat; quod si non esset, sequeretur, quòd camera non esset remota à suo opposto, prout decet.

Camera 75.

[Gula, Invidia.]

Gula & Invidia habent majorem concordantiam in E. H. per res sensuales, quàm per res intellectuales; hinc oportet, quòd E. H. melius convenient contra cameram cum rebus intellectualibus, quàm cum sensualibus, ad demonstrandum, quòd res intellectuales majorem virtutem habent contra vitia, quàm sensuales. Quod cùm ita sit, secundum præmissam metaphoram necesse est, quòd omne illud in A. existat, per quod E. H. melius contra cameram se habent, & per quod melius cum opposito cameræ concordant; quod si non esset, sequeretur, quòd melius se haberent cum rebus sensualibus, quàm cum objectis intellectualibus: hoc autem est inconveniens; quo Incarnatio demonstratur.

Camera 76.

[Gula, Ira.]

Gula magis multiplicari potest in E., quàm Ira in H., & Ira potest major existere per H., quàm per M.; cùm E. se habeat ad majus, H. autem ad minus, & cùm F. G. se habeant ad majoritatem, K. L. verò ad minoritatem. Quod cùm ita sit, oportet, quòd oppositum cameræ melius habebatur per E., quàm per H., & per H., quàm per M.; & ideo demonstratur, quòd A. & ejus opera melius habentur per E., quàm per M.; quod M. datum est, ut adjuvet ipsum E., quando deficit, & non sufficit ipsum E.

per se ipsum: si autem E. deficeret accipere Articulos, & M. eidem sufficiens esset, seque-
retur, E. esse minus, quam M.; præterea prin-
cipia præmissa delerentur, quorum destru-
ctio est impossibilis.

Camera 77.

[Luxuria, Avaritia.]

Luxuria & Avaritia habent majorem concordantiam in majori differentiâ & concordantiâ ipsorum E. I. N., quam in minori; & ob hoc oportet, quod oppositum cameræ habeat majorem concordantiam in majori differentiâ & concordantiâ ipsorum E. I. N., quam in minori; quod si non esset, sequeretur, quod in R. posset esse major differentia & concordantia, quam in E. I. N.; hoc autem est inconveniens: quo conditionamus istam cameram ad majorem differentiam & concordantiam contra oppositum ejusdem; quod oppositum conditionamus ad majorem differentiam & concordantiam contra ipsam cameram, ut E. I. N. magis inde sint distincta & concordantia ad demonstrandum extra tubeum & intra rubrum majorem concordantiam & distinctionem.

Camera 78.

[Luxuria, Acedia.]

Cum ignis impeditur ad recipiendum siccitatem à terra, & ad dandum caliditatem aëri, tunc diminuitur ejus operatio; quâ diminutione devenit ad privationem; & ideo privatio operis est privatio subjecti. Cùm autem G. præmissam metaphoram intellexit, C. intelligit, quod E., quanto magis moveatur ad minoritatem in camerâ, magis movet H. contra oppositum ejusdem cameræ, & E. I. magis multiplicant cameram in majoritate. Cùm verò C. hanc secundam metaphoram intellexit, D. diligit, quod in A. tam magna operatio existat, per quam E. I. possint in tantum multiplicare suas operationes contra cameram, quod ipsa camera tantum cum minoritate & privatione conveniat, quod ipsius oppositum conveniat cum majoritate operis & cum esse. Igitur, cùm hoc ita sit, hæc camera conditionatur in majori opere ipsorum E. I. contra cameram & in majori opere ipsius A. ad multiplicandum operationem ipsorum E. I.

Camera 79.

[Luxuria, Superbia.]

Luxuria magis Castitati repugnat in actu, quam in habitu, & in habitu, quam in potentia; & ideo Luxuria & Superbia habent majorem convenientiam in actu & in habitu, quam in habitu & in potentia; quod est, quia habitus & potentia se habent in E. I. in minori differentiâ & concordantiâ, quam actus & habitus; quia potentia & habitus remotiores sunt ab esse, quam actus, & sunt magis propinquai privationi. Quod cùm ita sit, in majori differentiâ & concordantiâ ipsorum E. I. contra majorem differentiam & concordantiam Luxuriæ & Superbiæ conditionatur hæc camera, & major differentia & concordantia ipsorum E. I. contra cameram conditionatur in majori differentiâ & concordantiâ, quam E. in A. & ejus operationibus contra cameram potest accipere pro objecto.

Camera 80.

[Luxuria, Invidia.]

G• Intelligit, quod Luxuria & Invidia tam fortiter simul convenient, quod in uno subiecto in actu simul existunt, & contra oppositum cameræ se habent ad unum; unde, si essent in actualitate ita differentes, sicut sunt per actum & habitum, inde possent habere majorem concordantiam in actualitate, in quâ consistunt, ac inde magis opposito cameræ repugnarent. Igitur, cùm ita sit, in præmissa metaphorâ C. intelligit, quod in actualitate, quam habet A. in se ipso, est necesse distinctionem & concordantiam distinctarum Personarum divinarum existere; quia, si non, major foret concordantia in actualitate creatâ contra cameram in subiecto, in quo oppositum cameræ actualiter existit: si autem actualitas esset major in creaturâ, quam in A., sequeretur, quod in A. essent habitus & potentia; hoc autem est inconveniens, cum quo conditionatur hæc camera, ut sit metaphora reliquis particularibus hujus artis.

Camera 81.

[Luxuria, Ira.]

HAnc cameram conditionare volumus ad dandum regulam, quâ ipsa camera mortificari possit; quæ regula est, quod in actualitate Luxuria tantum diversificetur ab Irâ, quod una sit in actu, alia verò in

Distinctio III. De Conditionibus IV. Figurar. De Fig. V. 101

in habitu; deinde, quod illa veniat in potentiam, quae in habitu permanebat, & quod illa, quae in actu est, in habitum descendat; & tali operatione manente in E. I. possunt E. I. se ipsa habere ad oppositum cameræ in differentiâ & concordantiâ, prout cum camerâ se habebant; præterea habitus Luxuriæ & Iræ inde potest in potentiam devenire. Quod cum ita sit, volumus hujus cameræ conditiones esse omne illud, per quod E. I. N. se melius diversificare & concordare valeant in majoritate contra cameram, unam virtutem cum aliâ contra unum & aliud vitium opponendo.

Camera 82.

[*Avaritia, Acedia.*]

Major Avaritia magis est contra maiorrem Largitatem, quam minor Avaritia, & Acedia habet majorem concordantiam cum majori Avaritiâ, quam cum minori; quia, si non, sequeretur, Avaritiam & Largitatem simul convenire posse; quæ convenientia est inconveniens; quo demonstratur, quod in majori differentiâ Avaritiæ & Acediæ potentialiter vel habitualliter vel actualiter major concordantia existit, ut significetur, & sit metaphora, quod in purâ actualitate divinæ Largitatis debet existere distinctio concordantium suppositorum; cuius distinctionis absentiâ virtus non esset in A., per quam haberet in se ipsum tam magnam concordantiam, quam habent virtua in speciebus ipsius S.

Camera 83.

[*Avaritia, Superbia.*]

Certum est, cameram cum majoritate fortius convenire in E., quam in I., & in I., quam in N.; hinc oportet, quod cameræ oppositum majus existat in E., quam in I., & in I., quam in N.: quod cum ita sit, demonstratur, quod in E. I. convenit majoritas secundum majoritatem diversorum concordantium operum; quia, si non, præmissa principia non essent necessaria; in qua necessitate conditionatur hæc camera, ut sit metaphora, per quam significetur major distinctio & concordantia, & etiam demonstretur, quod majoritas majoris distinctiois & concordantiæ est valde necessarium principium huic arti, quo multa particularia reperiuntur in Y. & in Z.

Camera 84.

[*Avaritia, Invidia.*]

Avaritia & Invidia sunt propinquiores in actu per majoritatem, quam per minoritatem, remotiores verò per habitum & potentiam, quam per habitum & actum; & si Avaritia & Invidia per illam concordantiam haberent propinquitatem, per differentiam verò longinquitatem, & ipsa longinquitas & propinquitas solum esset in actualitate, sequeretur inde magis distincta concordantia in camerâ, per quam in camerâ sequeretur majoritas; quæ majoritas cameræ est metaphora majoritati sui oppositi, in cuius majoritate cameram conditionamus, ut sit metaphora majori concordantiæ, quæ sit in A. & ejus operationibus.

Camera 85.

[*Avaritia, Ira.*]

Avaritia & Ira se habent ad majorem differentiam, quam Avaritia & Invidia, & Avaritia & Invidia se habent ad majorem concordantiam, quam Avaritia & Ira; & ideo secundum operationem Avaritia & Ira actu & habitu longinqua consistunt; Avaritia verò & Invidia sunt actu propinqua: si autem Avaritia & Ira distinctionem haberent, quam habent in actu, prout ipsam habent per habitum & per actum, & si tam fortiter convenirent in actu, ut Avaritia & Invidia, sequeretur, quod Avaritia & Ira fortiores existerent contra suum oppositum, quam Avaritia & Invidia. Quod cum ita sit, conditionamus istam cameram, ut sit metaphora majori distinctioni & concordantiæ, ut major concordantia demonstretur, quam habet A. intelligendo & amando se ipsum majori distinctione suppositorum, ut demonstretur major distinctio & concordantia, quam habet A. cum creaturâ per Incarnationem.

Camera 86.

[*Acedia, Superbia.*]

Quia concordantia est inter Charitatem & Humilitatem, ac inter Acediam & Superbiæ, ideo necesse est, quod Charitas & Humilitas contra Acediam & Superbiæ coëxstant, & contra omnia reliqua vitia, quæ cum camerâ concordant. Quod cum ita sit, oportet, quod camera conditionetur in S: in majori differentiâ, concordantiâ & contrarietate in rubeo & in V., ut E. se melius habere

habere possit ad A. V. Y., & I. ad V. Z.; ad quam majoritatem se habent propter majoritatem concordantiae in majori differentia vel contrarietate in X. & in Y. Z. & in tertio & quarto membro ipsius X.

Camera 87.

[*Acedia, Invidia.*]

ACEDIA est à summâ bonitate remota, & INVIDIA à summâ Largitate; & ideo formatur distinctio & concordantia in opposito cameræ, quod summæ bonitati & Largitati est æqualiter propinquum; quia, si non, divina essentia distincta esset in bonitate & Largitate in primâ figurâ, in quâ unum idemque existunt; si autem in secundâ figurâ ipsius A. bonitas remota est ab Acedia unomodo, ab Invidia verò alio modo, quod idem de Largitate sequitur, oportet, quod camera inde magis sit remota ab A. & ejus cameris; quæ major longinquitas affirmetur contra suum oppositum contradictorium, ut *Trinitas* & *Incarnationis* designentur.

Camera. 88.

[*Acedia, Ira.*]

ACEDIA & IRA habent majorem concordiam in H., quam in D.; hinc oportet, quod earum oppositum sit in majori concordantia in D., quam in H.; cum camera concordet cum minoritate, ipsius autem oppositum cum majoritate: & quia D. & majoritas convenient, H. autem & minoritas, propterea in H. concordante cum D., in quo concordat oppositum cameræ, major existit concordantia cameræ opposita, quam in D., in quo Ira & Acedia concordant. Igitur, cum hoc ita sit, simili demonstratione demonstratur, quod in A. est major concordantia per distinctionem & convenientiam, quam in D. per distinctionem & convenientiam oppositi cameræ; quod si non esset, sequeretur, quod creatura melius se haberet ad majoritatem æqualitatis & concordantiae, quam A., & quod magis esset ab æqualitate & contrarietate remota; hoc autem est inconveniens, in quo conditionatur hæc camera.

Camera 89.

[*Superbia, Invidia.*]

SUPERBIA & INVIDIA se habent ad majorem contrarietatem contra suum oppositum in I., quam in N.; quod est, quia in I. est major operatio differens & concordans ipso-

rum F. G. H., quam in N.; quod si non foret, sequeretur, quod opus melius conveniret in K. L., quam in F. G.; hoc autem est inconveniens, quo ipsi C. demonstratio formatur, quod oppositum cameræ in E. majus existat, quam in M.: quâ majoritate sequitur alia demonstratio, in quâ majoritas operis fortior est in ipso E. habente ipsum A. & ejus cameras pro objecto, quam in N., ad demonstrandum, quod E. majorem utilitatem habere potest in Articulis Fidei Christianæ, quam N.; quia, si non, præmissa principia delerentur, quorum destructio est impossibilis.

Camera 90.

[*Superbia, Ira.*]

QUÒ magis E. elevat B. C. D. ad A. V. Y., cò magis I. deprimit F. G. H. ad ipsam cameram, quare oppositum cameræ in E. I. magis ascendit; si autem in A. tantum Humilitatis & Patientiae non existeret, quod inde sequeretur distincta concordantia infinitorum suppositorum, & quod unum eorumdem suppositorum distinctè concordaret cum E. in esse unam Personam, in quâ esset distincta Patientia & Humilitas, sequeretur, quod E. tam perfectè non posset elevare B. C. D. per A. V. Y. in opposito cameræ, neque I. deprimere F. G. H. ad ipsam cameram: quoniam autem melius convenit affirmare ascensus & descensus magis nobiles, quam minus nobiles; cum majus opus & utilitas melius concordet cum esse, quam minus, propterea *Trinitatis* & *Incarnationis* demonstrationem habemus; quod si non esset demonstratio, sed conveniens foret, quod præmissa principia delerentur, sequeretur, majorem Superbiam & Iram magis convenire cum esse, quam minorem: hoc autem est inconveniens; cum major Humilitas & Patientia in majoribus & magis nobilibus subjectis melius concordent, quam in minoribus & minus nobilibus.

Camera 91.

[*Invidia, Ira.*]

Quemadmodum in majoritate camera melius convenit cum privatione & defectu, sic in majoritate oppositi cameræ melius esse & perfectio concordant: cum hoc autem sit demonstratio, oportet, quod, si ex camerâ & opposito ipsius fieri potest demonstratio ipsius E. I., ut E. se habeat ad oppositum cameræ, I. autem ad cameram, necesse est,

est, quod ex distinctâ & æquali concordan-
tiâ, quæ existit in A., ipsi E. demonstratio
formari possit, ut opus ipsorum B. C. D. in-
de magis ascendat in opposito cameræ, &
operatio ipsorum F. G. H. in camerâ magis
descendat; quod si non esset, sequeretur,
quod E. I. majorem nobilitatem & concor-
dantiam haberent in demonstratione came-
ræ & ejusdem oppositi, quam in A. & in ejus
operibus; hoc autem est inconveniens,
quo conditionamus istam cameram.

Finita & perfecta est figura ipsius V. pa-
trocinio Dei omnipotentis & ejusdem Crea-
toris gratiâ; quam figuram conditionamus ma-
xime, ut veritas inquiratur Articulorum sanctæ
Fidei Catholice, ad quos magis cameræ incli-
nauimus, quam ad alia particularia: exemplo
autem conditionum camerarum in parti-
cularibus antecedentibus conditionatarum
possunt exhiberi & formari demonstratio-
nes aliorum particularium, sequendo regu-
lam & artem superius declaratam; quæ ars
& regula est universalis, ut particularia virtu-
tibus & vitiis convenientia inquirantur.

De Figura ipsius X.

HÆc figura ipsius X. in centum viginti
cameras dividitur, quas ad perscrutan-
dum particularia in universali conditio-
nare volumus secundùm cameras subse-
quentes [E. A. V. Y.] [I. V. Z.] [M. A. V. Y.].
Has cameras conditionamus in triangulo
ipsius T. sub tali formâ, videlicet ut majori-
tas camerarum affirmetur, contradictoria
verò minoritas negetur; hoc verò fiat, si ex
majoritate nullum inconveniens contra tres
præmissas cameras sequatur: si verò inde
aliquid inconveniens sequeretur, oportet,
ut talem majoritatem inquiramus, ex quâ
nullum inconveniens sequitur; nam illa
major majoritas est, per quam esse & perfe-
ctio in tertio membro à privatione & defectu
longius removentur.

In hac arte nos oportet formâ & qualita-
tate uti, secundùm quod X. divisum est in
species, figuræ & membra, prout à nobis præ-
missum est: amplius oportet, ut cameras
ipsius X. præmissis cameris applicemus per
similitudines, metaphoræ & principia; præterea
quod per unum principium intelligatur aliud, &
per unam metaphoram alia, & ut hæc ordina-
tio tota dirigatur ad unum finem, videlicet

ad majorem nobilitatem præmissarum tri-
um camerarum; quem finem per particularia
figuræ perscrutamur.

Camera I.

[*Sapientia, Prædestination.*]

B. C. D. discurrunt per sapientiam & per-
fectionem; & ideo sapientia & perfe-
ctio concordant in E., quo usque idem E.
ipsa B. C. D. per justitiam & perfectionem
faciat discurrere: quare in E. esse & liberum
arbitrium concordant; duabus autem præ-
missis concordantiis formantur ipsi N. diffe-
rentia & contrarietas prædestinationis & li-
beri arbitrii, neque N. credit in E. differen-
tiam & concordantiam duarum figurarum;
& ideo cadit in dubitationem, quo usque E.
movet B. C. D. ad majorem concordantiam
sapientiæ & justitiæ in esse & perfectione, I.
verò movet F. G. H. ad minorem concor-
dantiam, secundùm quam mediante præ-
destinatione accipit convenientiam sapien-
tiæ & perfectionis, & mediante libero arbi-
trio accipit concordantiam justitiæ & per-
fectionis; & ideo dubitatio cadit in priva-
tionem. E. autem intelligit, quod A. per-
fectius intelligit, quam C., in operatione
concordantiam & distinctionem sapientiæ,
justitiæ, perfectionis, prædestinationis & li-
beri arbitrii, in quibus C. absentia contra-
dictionis nequaquam potest intelligere;
quam contradictionem C. intelligit, quia A.
id intelligit & intelligere potest super E.,
quod E. in se ipso intelligere non potest ab-
sentia contradictionis in duabus præmissis
figuris.

Camera 2.

[*Sapientia, Perfectio.*]

Obviârunt sibi E. I. N., quæ proposue-
runt ex viridi in perfectione ponere
differentiam & concordantiam, ex croceo
verò majoritatem & æqualitatem, sed ibi
rubeum non ponere. Cùm E. I. N. fece-
runt præmissam operationem, C. intellexit,
illam perfectionem existere æqualem in
magnitudine & nobilitate ipsi A. & cameris
eius, quo usque E. I. N. illud à perfectione
removerunt, quod in ea posuerant, & illam
cum hoc, quod in ipsâ posuerant, rubeus sub-
intravit; ideo & bene sapientia scit creatu-
ram & operationem ejusdem in perfectione,
in quâ simul fuerunt trianguli & omnes an-
guli corundem; quam perfectionem inqui-
rimus cum perfectione in generatione &

cor-

corruptionē per differentiam concordan-
tiā & generationem, & per differentiam
contrarietatem & corruptionem.

Camera 3.

[*Sapientia, Meritum.*]

F. G. accipiunt cameram pro objecto, in
quam ponunt differentiam & concor-
dantiam absentiā contrarietatis & culpæ:
quapropter G. intelligit, quod in A. distin-
ctio Personarum existit, postquam sapientia,
in quâ rubeus non existit, extra se ipsam cum
creatûrâ differentiam & concordantiam ha-
bet; sîne qua distinctione nequaquam ha-
bere posset in se ipsâ tantum concordantia,.
quantum habet in se ipsâ & extra se ipsam.
Cùm autem G. intelligit, F. recolit majus
meritum in majoritate sapientiæ; quia
major est sapientia, si affirmetur Incarnatio,
quâ si negetur; quod majus meritum
magis remotum est à culpâ affirmatione In-
carnationis, quâ negatione: quare in ma-
joritate sapientiæ & liberi arbitrii hæc came-
ra conditionatur.

Camera 4.

[*Sapientia, Potestas.*]

Sapientia scit potestatem, & potestas pot-
est sapientiam; & hoc æqualiter in A.
extra rubeum existit: & ideo recolit F., quod
majoritas sapientiæ & potestatis melius con-
cordat in camerâ, quæ est extra rubeum,
quâ quæ est in rubeo; & tam perfectè in
rubeo convenienter, si infinitas & æternitas
in illo capi possent: si autem aliqua res ipsius
cameræ & alia ipsius rubei uniuntur, & sunt
una Persona, melius accipitur in rubeo ma-
joritas ipsius A., & in majoritate ipsius A.
melius capi videtur rubeus. Quod cùm ita
sit, in eo hæc camera conditionatur, quo
sapientia melius scire potest majoritatem suâ
ipsius & rubei; veruntamen nisi inde sequat-
ur inconveniens; quod inconveniens se-
queretur, si conditionaretur camera in ma-
joritate præmissæ majoritati contradictria.

Camera 5.

[*Sapientia, Gloria.*]

Sapientia scit, quod ipsa & gloria extra ru-
beum unum & idem existunt; si autem
una res existerent in rubeo, sapientia sciret
differentiam & concordantiam inter se
ipsam & rubeum; cùm in ipsa rubeus non
existat: quoniam autem sapientia & sua glo-
ria extra rubeum in majori majoritate se

habent, quâ in rubeo, oportet necessariò
quod sapientia & gloria in sémet ipsis distin-
ctam concordantiam habeant; quia, si non,
convenirent ad majorem gloriam & majo-
rem sapientiam extra se ipsis; hoc autem est
inconveniens & principium, quod est de-
monstratio *Incarnationis*, in quo formatur
præmissa demonstratio *Trinitatis*.

Camera 6.

[*Sapientia, Esse.*]

F. G. A. H. X. uno modo se habent ad
differentiam & concordantiam, alio
verò modo ad differentiam & contrarieta-
tem; & ideo camera est universale, ipsi ve-
rò duo modi sunt particularia: cùm enim se
habent ad differentiam & concordantiam,
tunc C. per A. intelligit sapientiam, & per X.
esse, & F. G. accipiunt A. pro objecto, ut H.
odiat in A. esse ignorantia: cùm autem se
habent ad differentiam & contrarietatem,
tunc F. G. accipiunt A., & H. odit esse per-
fectæ sapientia, ut odiat prædestinationem
& pœnam. Quod cùm ita sit, habemus
demonstrationem, quod differentia & con-
cordantia ac differentia & contrarietas unâ
simul cum esse convenient, & quod una con-
cordantia cum majoritate, alia verò cum
minoritate convenit: concordantia majori-
tati convenit ratione differentiæ & concor-
dantiæ, quæ convenient cum esse, minorita-
ti verò ratione differentiæ & contrarietatis,
quæ concordant cum privatione. Quapro-
pter aliam demonstrationem habemus, vi-
delicet quod si ex rebus distinctis & contra-
riis formatur majoritas, quò magis res istæ
sunt distinctæ & contraria, quanto magis
convenit, majoritatem existere in rebus ma-
gis distinctis & concordantibus: quod si
hæc non esset demonstratio, sequeretur,
quod sapientia sciret majus esse contrarieta-
tis in rebus magis distinctis & contrariis,
quâ esse concordantiæ in rebus magis di-
stinctis & concordantibus; hoc autem est
inconveniens, quo secundum præmissa prin-
cipia habemus demonstrationem *Trinitatis*
& *Incarnationis*.

Camera 7.

[*Sapientia, Scientia.*]

F. G. H. scientiam pro objecto accipiunt,
F. & B. C. D. sapientiam; & ideo distin-
cta est & concordans operatio ipsis E. I.;
nam H. odit, quod scientia, in quâ potentia-
liter est L., existat in A., D. vero diligit per-
fectio-

Distinctio III. De Conditionibus IV. Figurar. De Fig. X. 105

fectionem sapientiae ipsius A.: cum autem H. odit subiectum propter L., & D. amat subiectum, quia est creatura sapientiae ipsius A., tunc est distincta & contraria operatio ipsorum E. I. *Et ideo sub uno principio habemus diversa particularia, que aliis particularibus possunt esse principia, quod demonstramus dicentes, quod si H. D. differunt & concordant, licet possint differre & contrariari, quanto magis convenit, esse in A. concordantiam per distinctionem; & præterea convenit, quod in A. & in creatura distinctione & convenientia in una Personâ existant; quod si non foret, sequeretur, quod H. D. se haberent ad majorem distinctionem & concordantiam, quam A., & quam A. & creatura; hoc autem est inconveniens & contra suprà dicta principia.*

Camera 8.

[*Sapientia, Justitia.*]

Sapientia & justitia in E. I. ad majoritatem se habent, quanto fortius E. habet cameram pro objecto, H. autem oppositum cameræ: unde, si E. I. se habent ad majorem distinctionem & concordantiam præmissâ operatione, oportet, quod A. se habeat in se ipso ad majorem concordantiam sapientiae & justitiae, quam E. I. in sapientiâ & justitiâ ipsius A. & creaturæ; quia, si non, sequeretur, quod in A. haberet E. majorem operationem, & I. in opposito cameræ, quam A. in se ipso & creaturâ; hoc autem est inconveniens, quo habemus demonstrationem *Trinitatis, Incarnationis, Prædestinationis & Liberi Arbitrii.*

Camera 9.

[*Sapientia, Liberum Arbitrium.*]

G Accipit A., cum F. perfectionem in sapientiâ recolit, & H. odit privationem liberi arbitrii; & ideo D. prædestinationem amat: si autem contradictio esset inter D. H., oporteret, quod Z. conveniret cum H. vel cum D.; & si sic, sequeretur major distinctione & concordantia liberi arbitrii & ipsorum H. D., quam sapientiae ipsius A. & liberi arbitrii, quod creavit in ipsis H. D.; hoc autem est inconveniens, quo hæc camera conditionatur ad perscrutandum particularia secundum præmissa principia.

R. Lulli Oper. Tom. I. Ars Univers.

Camera IO.

[*Sapientia, Defectus.*]

IN hâc camerâ duplex est significatio, & ideo est universalis particularibus: una significatio bona est, videlicet cum H. odit Y., in quo reperitur defectus, in quantum verum est, quod V. rubeum est in quoddam subiecto: cum autem malam significacionem habet, tunc H. odit Y. in prædestinatione, cum F. G. per cameram sapientiae & perfectionis decurrent. Si autem H. in Y. ad distinctam & contrariam operationem se potest habere, quanto magis A. se habet ad distinctam & concordantem operationem in se ipso; cum A. & majoritas convenient, H. autem & minoritas; quod si non esset, sciret A. minorem perfectionem in se ipso, quam in H.; in qua minoritate sciret defectum majoritatis: hoc autem est inconveniens.

Camera II.

[*Sapientia, Culpa.*]

G Intelligit, quod licitum est ipsi D. amare subiectum V. lividi, & vetitum est ipsi H. odire subiectum V. rubei; quod subiectum est creatura: quapropter recolit F., quod differentia & concordantia majorem majoritatem habent in V. livido, quam in V. rubeo; quia, si non, sequeretur, quod, sicut bonum est ipsi D. propter V. lividum amare subiectum, etiam bonum sit ipsi H. propter V. rubeum odire subiectum: & quoniam H. habet culpam, si odit creaturam, & habet meritum, si odit V. rubeum, & D. habet meritum, si diligit V. lividum & subiectum ejusdem, præterea voluntas est magis libera in D., quam in H., & est major majoritas in distinctione & concordantia, quam in distinctione & contrarietate. Quod cum ita sit, demonstratum est, quod oportet sapientiam ipsius A. prius scire, se ipsam esse realiter, quam ipsum H., & ipsum D., quam H.; cum H. sit propter odire culpam cum privatione concordantem, & ejus oppositum concordet cum esse: quâ concordantiâ habemus demonstrationem, quod A. est, & quod in pluralitate suppositorum existit; præterea quod creatio est in triangulo rubeo secundum suprà dicta principia.

O

Camera

*Camera 12.**[Sapientia, Voluntas.]*

SApientia & voluntas ad majoritatem se habent in majori operatione ipsorum C.D., quam ipsorum G.H., & ipsorum G.H., quam ipsorum K.L.M.: & propterea Charitas est magis generalis in D., quam in N., Fides autem in N., quam in E. Quod cum ita sit, habemus demonstrationem, quod *Articuli Fidei sunt demonstrabiles*; quia, si non, praedicta principia delerentur.

*Camera 13.**[Sapientia, Pœna.]*

Pœna & privatio convenientiunt, & gloria & esse: ideo recolit F. in elementali figura, quod ignis non possit dare principium formæ venienti de potentia in actum sine subiecto potentiae ipsius; & ideo G. intelligit, quod oportet gloriam existere prius in aliquo subiecto, quam pœnam; & si sic, oportet, quod ipsa ante creationem existat; quia, si non, gloria non existeret ante pœnam, nec culpa cum privatione, nec dignitas cum merito conveniret; hoc autem est inconveniens, quo habemus demonstrationem *Creationis*; cuius creationis absentiâ sapientia nequaquam sciret in A. perfectionem absque defectu, si mundus foret æternus; & cum pœnâ conveniret æternè, in quantum sciret in se ipsa defectum; hoc autem est inconveniens.

*Camera 14.**[Sapientia, Privatio.]*

Si A. scit in suâ sapientia perfectionem, impossibile est, quod G. sciat in ipso ejusdem sapientiae privationem; & si A. scit mundum æternum, oportet, quod G. in æternitate sciat perfectionis privationem; nam, si G. sciret omni imperfectioni principium, esset impossibile, quod A. sciret mundum æternum. Cum autem hoc sit demonstratio creationis, secundum hanc demonstrationem habemus operationem æternam, cuius absentiâ sapientia sciret in se ipsâ æternaliter perfectionis privationem in æterno opere; quo impossibile esset, quod suum opus sciret in rubeo.

*Camera 15.**[Sapientia, Ignorantia.]*

SApientia & ignorantia ad majorem distinctionem & contrarietatem se ha-

bent in majoritate ipsorum E.N., quam in minoritate; si autem D. non ascenderet in majoritate ipsorum B.C., majoritas esset in M., quod ascenderet in majoritate ipsorum K.L., & minoritas esset in D. in minoritate ipsorum B.C.; hoc autem est inconveniens: quo fit demonstratio, quod *Articuli sunt demonstrabiles*; quia, si non, præmissa demonstratio deleretur, cujus destructio est impossibilis.

*Camera 16.**[Prædestination, Perfectio.]*

G. Cameram accipit, habente E. in habitu cameram justitiae & perfectio- nis; & ideo in N. formatur dubitatio, recolente F. distinctionem & contrarietatem prædestinationis & liberi arbitrii; quam contrarietatem odit H. in qualibet camerarum, quia C. intelligit differentiam & concordiam in camerâ prædestinationis & liberi arbitrii; quæ concordantia sine concordantiâ sapientiae, justitiae & perfectionis esse non posset. Quod cum ita sit, per præmissa principia datur demonstratio, quod prædestination & liberum arbitrium æqualiter cum esse convenient, & eorum contrarietas sic elongatur ab esse, ut Chimæra à G.

*Camera 17.**[Prædestination, Meritum.]*

In concordante & distinctâ operatione, quam sapientia, justitia & perfectio ipsius A. in creaturis habent, est convenientia prædestinationis & liberi arbitrii mediante concordantiâ justitiae & meriti, sine quâ concordantiâ prædestination & meritum minimè possent convenire. Quod cum ita sit, oportet necessario, quod prædestination & liberum arbitrium convenient in majoritate in operatione sapientiae & justitiae potius, quam in operatione ipsorum E.I.N.; quia, si non, oporteret, quod operatio ipsius S. foret æqualis operationi ipsius A.; hoc autem est inconveniens.

*Camera 18.**[Prædestination, Potestas.]*

G. Intelligit, quod prædestination & potestas majoritatem habent in A. & minoritatem in creaturâ; & ideo F. recolit propter istam minoritatem existere minoritatem in creaturâ, cuius ibi reminisci non posset, si creatura tantum ab A. posset recipere, quantum A. largiri potest creaturæ: si autem

Distinctio III. De Conditionibus IV. Figurar. De Fig. X. 107

autem creatura in se ipsâ plûs recipere posset, quâm A. in ipsa prædestinare, contrarietas esset inter potestatem & sapientiam in A.; hoc autem est inconveniens, quo *Incarnatio* demonstratur.

Camera 19.

[*Prædestinatio, Gloria.*]

Si contrarietas esset inter prædestinationem & gloriam, esset contrarietas inter sapientiam & justitiam, concordantia verò non esset; esset autem concordantia inter sapientiam, justitiam & defectum; hoc autem est inconveniens: quo demonstratur, prædestinationem & liberum arbitrium cum majoritate melius convenire per A. & ejus cameras, quâm per E. I. N.: & ideo in E. I. N. contrarietas existit, in quantum sunt contrarietati, ignorantia & privationi propinqua; quâ propinquitate N. in dubitationem cadit, & inter D. H. contrarietas per affirmationem & negationem oritur.

Camera 20.

[*Prædestinatio, Eſſe.*]

F. Recolit esse *creatūm* distinctum in tribus speciebus, quarum una est, in quantum existit in sapientiâ ipsius A., altera est, in quantum est in ipso. C., tertia est, in quantum consistit in re; & ideo G. discurrit per croceum, & inquirit, in quâ trium specierum esse cum majoritate melius concordat: & quoniam sapientia ipsius A. convenit cum majoritate, creatura verò cum minoritate, oportet, quòd esse creatum majus existat in A., quâm in C. & quâm in re, & majus in re, quâm in C.: & propterea B. recolit, prædestinationem & liberum arbitrium in C. esse concordanter & distinctè actu & habitu, & quòd in N. potentialiter & habitualiter sunt contrariæ; quia in minoritate habentur defectu ipsorum K. L. & minoritate ipsorum E. I.

Camera 21.

[*Prædestinatio, Scientia.*]

Scientia & ignorantia sunt contrariæ; quare oportet, quòd prædestinatio existens in C. perfectione sapientiæ cum scientiâ concordet, & quòd ignorantia contra prædestinationem existat. Cùm autem G. intellexit præmissam demonstrationem, recolit F., quòd liberum arbitrium convenit in C., quia B. in justitiâ recolit perfectionem; & si liberum arbitrium disconveniret in C.,

conveniret in C. ignorantia perfectionis & justitiæ: præterea sequeretur, quòd scientia melius se haberet in K. L., quâm in B.C., quod est inconveniens; quo demonstracionem habemus cum aliâ præmissâ demonstratione, quòd *Prædestinatio & Liberum Arbitrium* cum esse conveniunt, & sunt à privatione remota.

Camera 22.

[*Prædestinatio, Justitia.*]

Si prædestinatio & justitia contrariæ essent, oporteret justitiam & liberum arbitrium in simul adversari; cùm magis impossibile sit, justitiam & sapientiam sibi contrariare, quâm justitiam & liberum arbitrium; quia, si non, sequeretur, quòd justitia melius se haberet ad creaturam, quâm ad A.; hoc autem est inconveniens, quo habemus demonstrationem, quòd prædestinatio & justitia convenientia; quæ convenientia est demonstratio ipsi C., quòd prædestinatio & liberum arbitrium convenientia: cujus convenientiæ absentiâ prædestinatio & liberum arbitrium convenire non possent; & si non convenientia, sequeretur, quòd sapientia & justitia forent contrariæ; hoc autem est impossibile.

Camera 23.

[*Prædestinatio, Liberum Arbitrium.*]

Per concordantiam, quam prædestinatio habet cum sapientiâ & sapientia cum perfectione, & per concordantiam justitiæ cum perfectione concordantia inter prædestinationem & liberum arbitrium existit; nam, si ibi contrarietas esset, sequeretur destructio præmissarum concordantiarum, quæ deleri non possunt. Igitur, cùm ita sit, contrarietas, quæ cadit in speciebus ipsius S., convenit cum Z. & privatione atque minoritate; quia nequaquam tam magnam concordantiam habent ad accipendum cameram pro objecto, ut sunt præmissæ concordantiæ, quæ cum esse & majoritate convenientia.

Camera 24.

[*Prædestinatio, Defectus.*]

Si esset defectus in prædestinatione, sequeretur, quòd inter sapientiam & perfectionem esset contrarietas; cùm defectus & perfectio sint contraria: & quoniam est impossibile, quòd sapientia ipsius A. convenientia cum defectu, oportet prædestinationem & defectum sibi repugnare: quâ contrarietate

108 D. Raym. Lulli Ars Univers. seu Lectura Artis Compend.

habemus demonstrationem, quod liberum arbitrium & defectus sunt contraria; quia, si non, sequeretur, quod justitia & defectus concordarent; hoc autem est inconveniens: quo habemus demonstrationem cum aliâ præmissâ demonstrâtione, quod prædestinatio & liberum arbitrium concordant, & id, in quo repugnant, est inordinatione ipsius S. non accipientis objecta perfectè convenientia concordantia duarum prædictarum demonstrationum.

Camera 25.

[*Prædestinatio, Culpa.*]

Si prædestinatio & culpa concordantiam haberent, sequeretur, quod contrarietas inter justitiam & liberum arbitrium esset; quia, si non, sequeretur, quod sapientia concordare posset cum imperfectione conveniente cum culpâ, & quod justitia convenire cum perfectione concordante cum merito: quoniam verò culpa & meritum sunt contraria, oportet, quod prædestinatio & liberum arbitrium concordent; quia, si non, inde omnia præmissa inconvenientia sequentur.

Camera 26.

[*Prædestinatio, Voluntas.*]

Si voluntas ipsius A. concordare non posset prædestinationem & liberum arbitrium, magis concordaret cum sapientiâ vel cum justitiâ, & haberet defectum in sapientiâ aut in justitiâ; sed quodlibet horum est inconveniens: & si voluntas concordare posset prædestinationem & liberum arbitrium, & non vellet, melius concordaret potestas cum sapientiâ & justitiâ, quam cum voluntate; hoc autem est impossibile; quam impossibilitate demonstratur concordantia prædestinationis & liberi arbitrii.

Camera 27.

[*Prædestinatio, Pœna.*]

Si prædestinatio contra liberum arbitrium esset, pœna existeret contra culpam, & meritum contra gloriam; cum magis impossibile sit, sapientiam & justitiam ad invicem repugnare, quam pœnam & culpam, & quam meritum & gloriam; quia, si non, major esset possiblitas minorum, quam majorum, quod est inconveniens: quo demonstratur, quod si est impossibile, culpam & pœnam opponi, & meritum & gloriam, quanto

magis est impossibile, quod prædestinatio & liberum arbitrium repugnant.

Camera 28.

[*Prædestinatio, Privatio.*]

Si prædestinatio & privatio convenienter, concordaret privatio cum perfectione, & esse cum imperfectione; quam imperfectione foret impossibile justitiam & perfectionem concordare cum esse; cum privationi simul & esse repugnat. Præterea, si justitia & privatio convenienter, liberum arbitrium & meritum concordantiam haberent cum privatione; & si haberent, sequeretur, quod prædestinatio & liberum arbitrium in privatione convenire possent, & eorum oppositum concordaret cum esse: hoc autem est inconveniens; quo demonstratur, prædestinationem & liberum arbitrium convenire cum esse.

Camera 29.

[*Prædestinatio, Ignorantia.*]

Ignorantia & scientia sunt contrariæ, scientia verò & prædestinatio concordant; & ideo inter prædestinationem & ignorantiam contrarietas existit: si autem contrarietas esset inter prædestinationem & liberum arbitrium, sequeretur, quod ignorantia concordantiam haberet cum justitiâ propter convenientiam, quam justitia cum libero arbitrio habet, cuius absentia justitia non posset dare pœnam pro culpâ, nec gloriam pro merito; & sequeretur, quod meritum melius se haberet ad K. L., quam ad B. C., & ad R., quam ad E. I.; hoc autem est inconveniens: quo demonstratur, scientiam & liberum arbitrium concordare.

Camera 30.

[*Perfectio, Meritum.*]

Si mundus esset æternus, meritum & culpa cum perfectione in æternitate æqualiter se haberent, & humanitas primum & ultimum non haberet: & quoniam culpa se habet ad minoritatem, privationem & defectum, oportet, quod perfectio ante humanitatem existat; quia, si non, nequaquam imperfectio foret privationi propinquior, quam meritum; hoc autem est inconveniens: quo demonstratur *Creatio*, quam perfectio antecedit.

Camera

Distinctio III. De Conditionibus IV. Figura. De Fig. X. 109

Camera 31.

[*Perfectio, Potestas.*]

Si mundus est æternus, oportet ipsum æternum esse vel perfectione ipsius A., vel suū ipsius, vel utriusque; si autem æternus existit perfectione ipsius A. tantum, necesse est, quod potestas ipsius A. non sit in mundo contra perfectionem ipsius A., contra quam existeret, si posset in æternitate perfectiohem & imperfectionem æquare: si autem mundus est æternus suā perfectione tantum, oportet, quod in æternitate sint æquales potestates & æquales perfectiones distinctæ atque contrariae in dignitatibus & substantiis, quod est inconveniens: si verò mundus est æternus suā dignitate & dignitate ipsius A., necessariò oportet, quod mundus in æternitate ipsi A. æqualis existat; hoc autem est inconveniens, quo demonstratur, mundum fuisse creatum.

Camera 32.

[*Perfectio, Gloria.*]

Perfectio & gloria fortius se habent ad majoritatem in majoribus, quām in minoribus rebus; unde, si mundus foret æternus, non foret Protoplastes, & gloria & perfectio ipsius A. non antecederent Protoplasm, & esse ipsius A. nequaquam in æternitate majus esset; hoc autem est inconveniens: nam, sicut perfectio & gloria majorē concordantiam habent in A. per bonitatem & infinitatem magnitudinis, potestatis, sapientiae, amoris &c., sic perfectio & gloria extra A. minorem concordantiam habent in æternitate, quām A. & ejus cameræ; quod si non esset, sequeretur, quod potestas, justitia & voluntas ipsius A. existerent contra gloriam & perfectionem ejusdem, & quod mundus esset subjectum, in quo cameræ ipsius A. essent in differentiâ & contrarietate; hoc autem est inconveniens: quo demonstratur, mundum creatum fuisse.

Camera 33.

[*Perfectio, Eſſe.*]

Perfectio & esse melius se habent in A., quām in C., & melius in ipso objecto, quod C. accipit, quām in quantum perfectio & esse accipiuntur pro objecto ab ipso C.: si autem mundus esset æternus, sequeretur, quod C. tam magnam perfectionem haberet in accipiendo pro objecto æternitatem in mundo, quantam in A.; hoc au-

tem est inconveniens; quia, si conveniens esset, sequeretur, quod perfectio & esse in essentiâ tam remota essent à privatione, quām A., & quod C. non haberet principium ad accipiendum objectum; præterea esse & perfectio essent in C. perfectius, quām in re ipsi C. objectâ; hoc autem est inconveniens: quo *principium mundi* demonstratur.

Camera 34.

[*Perfectio, Scientia.*]

Si mundus esset æternus, perfectio non antecederet ignorantiam: cùm autem perfectio & scientia, ignorantia verò & defectus concordent; si mundus esset æternus, defectus & ignorantia, perfectio & scientia, esse & privatio convenienter æqualiter cum æternitate; hoc autem est impossibile; quā impossibilitate *Creatio* demonstratur.

Camera 35.

[*Perfectio, Iustitia.*]

Perfectio & justitia melius convenient in majoribus & magis nobilibus objectis, quām in minoribus & minūs nobilibus; sed defectus & injuria melius convenient in rebus minūs nobilibus & minoribus, quām in magis nobilibus & majoribus: cùm autem majoritas super se majoritatem non habeat, oportet, quod ibi melius convenient perfectio & justitia, quām injuria & defectus; quā majori convenientiâ necesse est, quod in æternitate camera suum contrarium præcedat; quā anterioritate mundo principium demonstratur.

Camera 36.

[*Perfectio, Liberum Arbitrium.*]

Si humanitas esset æterna, liberum arbitrium esset æternum in homine, in quo species conservatur, & conservatio speciei esset in privatione in homine, si non idem numero æternè rediret in esse: si autem homo in numero æternè rediret, liberum arbitrium in æternitate perfectionem non haberet, sed potius imperfectionem: cùm autem æternitas & perfectio convenient, privatio verò & imperfectio, & cùm privatio & æternitas opponantur, datur demonstratio *Creationis, Liberi Arbitrii & perfectionis ejusdem.*

Camera 37.

[Perfectio, Defectus.]

PErfectio & defectus contrariantur; unde, si mundus esset æternus, & haberet s., unumquodque principium melius se haberet ad corruptionem, quām æternitas ad incorruptionem: quia verò S. est de naturā incorruptibili, quæ convenit cum perfectione, corpus verò est de naturā corruptibili, sequitur, quòd, si S. convenit cum principio, quia K.L.V.&Z. sunt in potentia, corpus & id, ex quo est, convenient cum principio; quod si non esset, sequeretur, quòd perfectio ad imperfectionem & privationem se haberet, imperfectio autem ad perfectionem & æternitatem; hoc autem est inconveniens, quo *Creatio* demonstratur.

Camera. 38.

[Perfectio, Culpa.]

Si mundus foret æternus, perfectio subiecto careret, in quo existeret antecedens culpam cum imperfectione concordantem; quia verò perfectio & æternitas convenient, culpa autem & privatio, ideo necesse est, quòd perfectio subiectum habeat, in quo culpam antecedat: si verò meritum conveniret cum æternitate, quia culpa cum privatione convenit, sequeretur, quòd privatio esset causa meriti; quā causā meritum & æternitas convenient: quia verò remunerator meriti cum majoritate convenit, meritum autem cum minoritate, & quia culpa & meritum contrariantur, propterea demonstratur, quòd perfectio meritum antecedit; quod meritum & quæ culpa demonstrant, quòd mundus principium habeat.

Camera 39.

[Perfectio, Voluntas.]

Voluntas sīc velle est potentia cum imperfectione, privatione & minoritate conveniens; voluntas autem, quæ vult V.Y., est potentia, quæ concordat cum perfectione, esse & majoritate: si autem mundus esset æternus, voluntas veniret ab imperfectione ad perfectionem, & rediret à perfectione ad imperfectionem, nec haberet perfectionem, à qua veniret, nec ad quam rediret; & sequeretur, quòd major perfectio in voluntate foret, in qua velle non esset, quām in voluntate, in qua velle esset; quia autem hoc est inconveniens, ideo mundo principium demonstratur.

Camera 40.

[Perfectio, Pœna.]

PErfectio & pœna repugnant; quia, si concordarent, sequeretur, quòd perfectio esset justitiae & gloriae contraria; hoc autem est inconveniens; cùm justitia & gloria contra pœnam existant: & quia perfectio & æternitas convenient, privatio verò & pœna, oportet, quòd ante pœnam existat aliquod subiectum, in quo sint perfectio, gloria & justitia; quia, si non, impossibile foret, principia præmissa subsistere, quorum destructio est impossibilis; quā impossibilitate demonstratur, quòd mundus habet principium.

Camera 41.

[Perfectio, Privatio.]

Si mundus est æternus, ejus perfectio tam est remota à privatione, quām perfectio ipsius A.; si autem A. rei non habenti principium privationem dare posset, sic finem cum æternitate velut æternitatem cum principio concordare posset; quod si non esset, posset ipsius potestas esse perfectio & imperfectio; hoc autem est contradictio, quā *Creatio* demonstratur.

Camera 42.

[Perfectio, Ignorantia.]

Si humanitas est æterna, in æternitate nequaquam perfectio priùs cum scientiā concordat, quām imperfectio cum ignorantia; quoniam autem perfectio & scientia cum majoritate & esse concordant, cum quibus concordat æternitas, imperfectio verò & ignorantia cum minoritate & privatione convenient, cum quibus æternitas minime concordat, ideo demonstratur, quòd perfectio & scientia imperfectio & ignorantiam non antecederent, si humanitas esset æterna.

Per cameram prædestinationis & perfectionis exemplificavimus præmissas cameras in quibusdam particularibus, in quibus prædestinationem, liberum arbitrium & creationem probavimus; per præmissam enim doctrinam camera ipsius X. deduci possunt ad quævis particularia, quæ investigare libet. Nunc autem oportet, quòd cameras remanentes ipsius X., de quibus nos sermocinari convenit, ad *Artem Universalem* conditio-nemus.

Camera

Camera 43.

[*Meritum, Potestas.*]

Meritum & potestas convenientur mediante justitiâ, quæ convenit cum merito & potestate; & quia justitia & potestas contra culpam concordant, oportet, quod meritum & culpa repugnant; quâ contrarietate pœna & gloria sibi sunt oppositæ; cùm meritum & gloria, culpa verò & pœna convenient. Unde, si particulare convenientiam habet secundum præmissa principia, conveniet cum Y.; si verò eisdem repugnet, conveniet cum Z.: si autem duo particularia sunt contradictoria, quorum unum convenient cum Y. majori, aliud verò cum minori, majus affirmari debet, minus autem negari; & si unum cum Z. majori convenient, aliud verò cum minori, minus eligi debet.

Camera 44.

[*Meritum, Gloria.*]

Si viridis discurrat per cameram, reperiet differentiam & meritum convenire; sed G. intelligit, quod unum meritum se habet ad gloriam, aliud autem ad pœnam: & ideo F. recolit, quod gloria, quæ se non habet ad pœnam, à merito differt, & quod meritum est ipsum principium, & gloria finis, & opera ipsius S. medium sunt, quorum majus se habet ad gloriam, minus verò ad principium: si autem particulare est contra præmissam ordinationem, convenient cum Z., ejus verò contrarium cum Y.

Camera 45.

[*Meritum, Eſſe.*]

Esse subjectum est merito & culpæ; & ideo meritum & culpa contrariantur, & differunt super uno esse solum, quod, in quantum substantia, non diversificatur per præmissam contrarietatem; & ideo C. intelligit differentiam inter ipsam substantiam & opus ejusdem. Unde, si particulare inclinat ipsum esse ad privationem, concordat cum merito culpæ; si autem dirigit ipsum ad intentionem finalem, convenient cùm merito gloriæ. Quare unum particulare eligendum est, & aliud respuendum ad cameram conditionandam.

Camera 46.

[*Meritum, Scientia.*]

Hujus cameræ conditiones conditionamus in conditionibus subsequentium camerarum [B. C. D. A. V. Y.] [K. L. M. A. V. Y.] videlicet quod prima camera habet majorem concordantiam cum scientiâ, quam secunda; & ideo meritum cum majoritate melius convenient per primam cameram, quam per secundam; quia, si non, sequeretur, quod meritum & scientia repugnarent absentiâ omnis convenientiæ: si autem meritum & scientia non essent contraria, secunda camera esset impossibilis; quia autem possibilis est, sequitur, quod meritum & scientia repugnant: quod cum ita sit, meritum differt in differentiâ ipsarum camerarum, & majus est per unam cameram, quam per aliam. Quapropter particulare conservans præmissam regularitatem concordat cum Y., ejus verò contrarium cum Z.

Camera 47.

[*Meritum, Justitia.*]

F. G. A. H. V.] [F. G. H. A.] [E. A. V. Y.] conditiones primæ cameræ in conditionibus trium camerarum consequentium demonstrantur, discurrendo triangulos ipsius T. per ipsas cameras: cùm autem duæ primæ cameræ sint contra justitiam, tercia verò secundum justitiam, propterea ipsum meritum diversificatur; & primum H. non habet culpam, quâ mercatur perdurabili pœnâ tormentari, secundum autem H. odiens infinitam justitiam infinitâ pœnâ meretur affligi: & quoniam E. tantum dare non potest ipsi A., quantum A. potest eidem remunerari, propterea justitia sine misericordiâ ipsum ad æternam beatitudinem non posset per meritum judicare. Unde, si cùm præmissis principiis particulare concordat, convenient cum Y.: præterea si non essent in A. distincta supposita in justitiâ & misericordiâ, præmissa principia delerentur, quorum destructio est impossibilis; quâ impossibilitate *Trinitas* demonstratur.

Camera 48.

[*Meritum, Liberum Arbitrium.*]

Hujus cameræ conditiones sunt, quod liberum arbitrium conditionetur in S. ad formandum sequentes cameras [E. A. V. Y.] [I. V. Z.] [M. A. V. Y. Z.] vel ipsarum

rum oppositum, ut inter liberum arbitrium & meritum sit concordantia. Unde, si particulare, quod quæritur, convenit cum primâ camerâ & cum tribus subsequentibus, conveniet cum Y.; si autem sit convenientia inter primam cameram & oppositum trium camerarum, concordabit cum Z.

Camera 49.

[*Meritum, Defectus.*]

Si meritum & perfectio conveniunt in hac camerâ [E. A. V. Y.] necesse est, quòd in hac camerâ [E. V. Z.] meritum & defectus convenientiam habeant; si autem meritum & perfectio haberent majorem possibilitatem habendi majorem concordantiam in hac camerâ [M. A. V. Y.] quàm in istâ, [E. A. V. Y.] oporteret, quòd B. C. essent propinquiora culpæ & defectui, quàm K. L.; hoc autem est inconveniens. Unde, si particulare convenientiam habet cum præmissis principiis, oportet ipsum concordare cum Y., & ipsius oppositum convenire cum Z.

Camera 50.

[*Meritum, Culpa.*]

Cum meritum convenit cum justitiâ, tunc oportet, quòd culpæ repugnet; cùm autem meritum concordat cum injuriâ, tunc oportet, quòd cum culpâ concordet. Unde, si particulare hoc, quod dictum est suprà, conservat, conveniet cum Y.: præterea particulare, quod faciet majorem differentiam inter meritum & culpam, & majorem concordantiam inter meritum & justitiam, & majorem contrarietatem inter meritum & injuriam, erit magis eligendum, & plurimum affirmandum.

Camera 51.

[*Meritum, Voluntas.*]

Voluntas habet majorem concordantiam cum majoritate in D., quàm in H., & in H., quàm in M., & in M., quàm in Q.; & ideo cum merito habet majorem convenientiam in D., quàm in H., & in H., quàm in M., & in M., quàm in Q.: & hoc idem sequitur de majori contrarietate. Unde, si particulare convenit cum suprà dictis principiis, oportet ipsum convenire cum Y.

Camera 52.

[*Meritum, Pœna.*]

Si meritum non haberet majorem proportionem & majorem possibilitatem habendi majorem concordantiam cum gloriâ, quàm cum pœnâ, sequeretur, quòd D. melius esse non posset habendo A. pro objecto, quàm H. pejus habendo A. pro objecto; quoniam autem D. majus est in possibiliitate, quàm H., oportet, quòd meritum habeat majorem convenientiam cum gloriâ, quàm cum pœnâ, & cum pœnâ per H., quàm per M., & cum gloriâ majorem concordantiam habeat per D., quàm per M. Quod cùm ita sit, camera conditionatur secundùm suprà dicta principia.

Camera 53.

[*Meritum, Privatio.*]

Quantò majorem convenientiam habent meritum & gloria, tantò majorem contrarietatem habent cum privatione; quòd melius autem meritum & pœna convenient, eò majorem contrarietatem habent cum esse: quod si non esset, sequeretur, quòd justitia opponeretur ipsi esse, & quòd cum privatione conveniret, & præterea major existeret in minoribus, quàm majoribus rebus; hoc autem est inconveniens; quo affirmanda est major operatio ipsius A. & major nobilitas subsequentium camerarum [E. A. V. Y.] [I. V. Z.] [M. A. V. Y.]

Camera 54.

[*Meritum, Ignorantia.*]

In K. L. meritum habet concordantiam cum minoritate, & in E. I. cum majoritate; & præterea in M. tantùm habet majorem convenientiam cum majoritate, quàm in D. vel in H. tantùm; quod si non esset, sequeretur, quòd ignorantia magis cum merito conveniret, quàm scientia, & quòd justitia melius dare posset gloriam sive pœnam propter K. L., quàm propter B. C. & F. G.; hoc autem est inconveniens, in quo & per quod hanc cameram conditionamus, ad perscrutandum particulare, quod quæritur.

Camera 55.

[*Potestas, Gloria.*]

Potestas & gloria habent majorem convenientiam in A., quàm in creaturâ, & in E., quàm in N., & in N., quàm in R.: si autem

autem in N. melius convenirent, quam in E., sequeretur, quod melius convenirent in R., quam in N., & in N., quam in A.; quod si ita esset, sequeretur, quod majoritas potestati & gloriæ repugnaret, & quod minoritas, potestas & gloria convenirent; hoc autem est inconveniens, in quo cameram istam conditionamus.

Camera 56.

[*Potestas, Effe.*]

Potestas est à privatione magis remota in majoritate, quam in minoritate; & ideo potestas major existit in A., quam in creaturâ, & in E., quam in N., & in N., quam in R. Igitur, cum hoc ita sit, prout E. I. N. habent majorem potestatem ipsius esse magis à privatione remoti, habent majorem potestatem ipsius esse cum esse concordantis; & ideo majoritas sequentium camerarum [E. A. V. Y.] [I. V. Z.] [M. A. V. Y.] est affirmanda & eligenda: si autem abnuenda & neganda foret, praedicta principia delectentur, quorum destructio est impossibilis; in qua impossibilitate hæc camera conditionatur.

Camera 57.

[*Potestas, Scientia.*]

Scientia habet majorem potestatem in E., quam in N., oportet, scientiam melius cum B. C., quam cum K. L., convenire; quod si non esset, sequeretur, quod ipsius potestas major existeret per K., quam per B., & per L., quam per C.; & melior res esset potestas ipsius S. privatione operis, quam positione operis: cum autem hoc sit inconveniens, sequitur, quod potestas & scientia ipsius A. habeant operationem intrinsecam, & quod in majoritate istarum camerarum [E. A. V. Y.] [I. V. Z.] [M. A. V. Y.] potestas & scientia majorem concordantiam habeant, quam in minoritate ipsarum; præterea quod particulare conveniens cum istâ majori concordantiâ convenientiam habeat cum Y..

Camera 58.

[*Potestas, Justitia.*]

Quò magis H. potest odire A. V. Y., eò magis justitia ipsum S. potest punire, & quò magis D. potest amare A. V. Y., eò magis justitia ipsum S. potest remunerare; quod si non esset, sequeretur contrarietas inter potestatem & justitiam in majoritate,

R. Lulli Oper. Tom. I. Ars Univers.

& quod concordantiam in minoritate haberent; præterea oppositum cameræ cum majoritate conveniret, camera verò cum minoritate; & quia hoc est impossibile, in istâ impossibilitate camera conditionatur.

Camera 59.

[*Potestas, Liberum Arbitrium.*]

Liberum arbitrium in S. magis habetur ad majoritatem potestatis in theoreticâ, quam in practicâ; quia in theoreticâ habetur in electione duorum contradictoriæ contrariorum, in practicâ verò solùm habetur ad electionem alterius contradictorii: cum autem potestas & majoritas in majori concordantiâ se habeant in A., quam in S., oportet, quod in libero arbitrio ipsius A. possit potestas in practicâ majorem libertatem habere, quam S.; quâ majori libertate demonstratur, quod A. habet liberam potestatem largiendi salvationem vel damnationem, cuicunque velit, & potest conferre, quodcunque duorum contrariorum vult. Præterea potestas & liberum arbitrium majorem concordantiam habent cum majoritate in E., quam in N.; quia, si non, potestas & liberum arbitrium majora existerent per K. L., quam per B. C.; hoc autem est inconveniens, quo majus meritum existit per E., quam per N., in potentia vel in actu.

Camera 60.

[*Potestas, Defectus.*]

Quò magis potestas & defectus à se invicem elongantur, eò magis sibi multò appropinquant potestas & perfectio: quod cum ita sit, majoritas majoris concordantiæ & distinctionis in opere, in quo elongantur potestas & defectus, melius convenit inter potestatem & perfectionem, quam minoritas. Quâ majoritate & minoritate cameram conditionamus in ipsis cameris [E. A. V. Y.] [I. V. Z.] [M. A. V. Y.] ut eligatur particulare melius concordans cum majoritate ipsarum camerarum, & propter quod major differentia & contrarietas inter potestatem & defectum existit.

Camera 61.

[*Potestas, Culpa.*]

Si potestas non esset in majoritate, & culpa in minoritate, justitia non haberet, cum quo puniret culpatum; unde, quanto culpa major est, tanto majorem convenientiam habent potestas & justitia contra cul-

P

pam:

pam: & ideo particulare ponit majorem culpam contrariam majori potestati; quæ major potestas magis affirmari debet, quàm minor; si autem minus magis affirmandum esset, quàm majus, demonstraretur, quòd culpa & potestas majorem contrarietatem haberent in minoritate, quàm in majoritate; præterea possibile foret, quòd potestas & culpa contra privationem potestatis & justitiae convenienterent, quod est inconveniens, in quo hæc camera conditionatur.

Camera 62.

[*Potestas, Voluntas.*]

Potestas & voluntas in A. sunt in distinctione & concordantiâ suppositorum æquales, & in essentiâ unum & idem existunt; quod si non esset, non haberent, in quo haberent majorem concordantiam, quàm in S. Potestas & voluntas habent majorem convenientiam in E., quàm in N.; cùm B. C. habeant majorem potestatem, quàm K. L.; & in majoritate subsequentium camerarum [E. A. V. Y.] [I. V. Z.] [M. A. V. Y.] potestas & voluntas habent majorem convenientiam, quàm in minoritate. Igitur, cùm hoc ita sit, conditionatur hæc camera secundum suprà dicta principia.

Camera 63.

[*Potestas, Pœna.*]

Si culpa potest existere contra infinitam potestatem, oportet, quòd potestas habeat justitiam, cum qua possit infligere durabilem pœnam; quia, si non, sequetur, quòd pœna major esset propter culpam, quàm justitia propter potestatem, & potestas propter justitiam; hoc autem est inconveniens: præterea si E. potest habere majorem culpam, quàm N., oportet, quòd justitia possit inferre majorem pœnam propter E., quàm propter N.; si autem id, per quod E. magis peccare potest, quàm N., esset perfectio potestatis, necessarium esset, quòd injuria & perfectio convenienterent; hoc autem est inconveniens, in quo & in alio præmisso inconvenienti hæc camera conditionatur, quæ per alia quoque inconvenientia inde sequentia conditionari potest.

Camera 64.

[*Potestas, Privatio.*]

Potestas & privatio sunt magis diversæ, magis contrariæ & magis remotæ in rebus, in quibus est majoritas dignitatum,

quàm in rebus, in quibus ipsarum minoritas reperitur; quod si non esset, sequeretur, quòd potestas & esse contrariarentur, & quòd privatio & potestas concordarent; hoc autem est inconveniens: quo demonstratur, quòd major potestas sequentium camerarum [E. A. V. Y.] [I. V. Z.] [M. A. V. Y.] eligenda & affirmanda est; nam, si abnuenda & neganda esset, sequeretur, quòd præmissa principia abnuenda & delenda essent; hoc autem est inconveniens, quo multa inconvenientia sequuntur ad exhibendam demonstrationem multorum consequentium.

Camera 65.

[*Potestas, Ignorantia.*]

Si potestas melius non posset contra ignorantiam in E., quàm in N., esset E. id, quod est N., & N. id, quod est E: præterea sequeretur, quòd potestas esset id, quod est privatio potestatis, & quòd ignorantia esset scientia: hoc autem est impossibile; quâ impossibilitate conditionatur hæc camera in majoritate potestatis in istis cameris [E. A. V. Y.] [I. V. Z.] [M. A. V. Y.] ut potestas ab ignorantia sit longius remota, & quòd M. inde habeat majorem potestatem in recipiendo ab A. ejus gratiam in tertiat camera.

Camera 66.

[*Gloria, Esse.*]

Gloria & esse habent majorem concordantiam in essentiâ, in qua non sit distinctio essentiæ & ipsius esse, nec sit distinctio gloriae & ipsius esse, & sit concordantia suppositorum, quæ gloria & esse existant, quàm in ente, in quo præmissa reperi non possunt. Præterea gloria & esse majorem contrarietatem habent cum suo opposito in rebus, in quibus est majoritas pœnæ & privationis, quàm in rebus, in quibus existit earundem minoritas: si autem gloria & esse haberent in alio sæculo in S. majorum concordantiam majoritate hujus cameræ, [N. A. V. Y.] quàm majoritate istius [E. A. V. Y.]; sequeretur, quòd in altero sæculo melius conveniret N. ad habendum gloriam, quàm E., quod est inconveniens.

Camera 67.

[*Gloria, Scientia.*]

Si scientia nihil esset, gloria nihil esset; & si gloria nihil esset, scientia esset privatio boni, & ignorantia esset privatio mali: & ideo G. intelligit, quòd gloria & scientia

Distinctio III. De Conditionibus IV. Figurar. De Fig. X. 115

scientia convenientiam habent, pœna autem & ignorantia; quia verò pœna & ignorantia convenientur cum minoritate & privatione, propterea camera conditionatur in majoritate concordantiae ipsius gloriae & scientiae, ut magis à suo opposito elongetur.

Camera 68.

[*Gloria, Justitia.*]

Gloria & justitia habent majorem convenientiam in majoribus, quam in minoribus rebus; & ideo majus opus gloriae longius removetur ab injuriâ, quam minus, & majus opus justitiae propinquius est gloriae, quam minus: & quo fortius justitia majorem culpam punit, eo magis cum majori gloriâ concordat; quia majori pœna melius major gloria dignoscitur. Quod cum ita sit, in majori concordantiae gloriae & justitiae hæc camera conditionatur.

Camera 69.

[*Gloria, Liberum Arbitrium.*]

Quò majorem possibilitatem in hoc mundo liberum arbitrium habet ad formandum sequentes cameras [E. A. V. Y.] [I. V. Z.] [M. A. V. Y.], eò melius concordat cum gloriâ, cum quâ minimè convenire posset absentia possibilitatis formandi cameras istas [E. V. Z.] [I. A. V. Y.] [M. A. V. Y.] & quò major majoritas præmissarum camerarum est, eò major causa liberum arbitrium est justitiae, ut propter meritum majorem gloriam exhibeat, propter culpam verò majorem pœnam. Quod cum ita sit, in majori convenientiae gloriae & liberi arbitrii hæc camera conditionatur, ut inde gloria & justitia melius possint convenire ad designandum maximam convenientiam existentem inter gloriam & liberum arbitrium, quod non potest inclinari ad peccatum propter magnam convenientiam, quam habet cum justitiâ & cum gloriâ: nam, si gloria & liberum arbitrium convenientur, ut gloria & justitia possint concordari, quanto magis convenit, quòd gloria & justitia convenient solùm absque necessitate liberi arbitrii, quod potest inclinari ad peccatum.

Camera 70.

[*Gloria, Defectus.*]

Gloria & perfectio habent majorem convenientiam in majoribus & ma-

gis nobilibus rebus, quam in minoribus & minùs nobilibus; & ideo hæc camera conditionatur in operibus, quibus gloria & defectus magis differunt & contrariantur; quâ differentia & contrarietate conditionatur camera in majore distinctione & concordantiae gloriae & perfectionis, cuius absentia non tam fortiter sequeretur ipsa distinctio majoris differentiae & contrarietatis in camerâ: & quoniam major differentia & contrarietas gloriae & defectus melius cum esse se habent, quam minor, oportet necessariò, quòd major distinctio gloriae & perfectionis melius cum esse se habeat, quam minor; quod si non esset, sequeretur, quòd privatio melius se haberet cum perfectione & gloriâ, quam gloria & perfectio cum esse; hoc autem est inconveniens, in quo hæc camera conditionatur.

Camera 71.

[*Gloria, Culpa.*]

Quò major est culpa, eò major est longinquitas gloriae à pœna, & major est propinquitas gloriae & meriti; quod si non esset, sequeretur inde inconveniens gloriae & justitiae; quod inconveniens est impossibile; in quâ majori impossibilitate fortius cameram conditionamus, quam in minori inconvenienti: nam, si camera melius conditiori deberet secundum minus inconveniens, quam secundum majorem impossibilitatem, sequeretur, quòd possibilis esset concordantia inter gloriam & culpam contra culpam & meritum; hoc autem est inconveniens.

Camera 72.

[*Gloria, Voluntas.*]

Voluntas & gloria habent majorem convenientiam in majoritate intelligendi, quam in minoritate; cuius si foret contrarium, sequeretur, quòd gloria & voluntas se melius ad majoritatem haberent in N., quam in E.; hoc autem est inconveniens: quo demonstratur, quòd camera fortius se habet ad majoritatem, differentiam & concordantiam intelligendi & volendi gloriam, quam ad minoritatem, differentiam & concordantiam eorundem. Quod cum ita sit, cameram conditionamus in suprà dictis principiis ad inquirendum particularia, quæ cum præmisitis principiis concordant.

*Camera 73.**[Gloria, Pœna.]*

IN rubeo gloria longius removetur à pœnâ in intentione finali, quām in principio; quod est, quia principium gloriæ est, ut finis ipsius gloriæ existat; & ideo iste mundus est medium, quod est conveniens cum pœnâ, ut per ipsum distinguatur concordantia existens inter principium & finem gloriæ: cūm autem pœna propter culpam magis repugnet gloriæ in majoritate culpe & pœnæ, quām in minoritate, sequitur, quod hæc camera fortius conditionetur in majori principio & majori fine gloriæ, quām in minori principio & minori fine ipsius gloriæ; quæ conditio si esset inconveniens, sequeretur, quòd gloria major esset in principio, quām in fine, & quòd cum pœnâ contra meritum conveniret & cum culpâ contra iustitiam; hoc autem est inconveniens, quo conditionamus istam cameram in majori contrarietate gloriæ & pœnæ & in majori longinquitate & differentiâ earundem.

*Camera 74.**[Gloria, Privatio.]*

Privatio in E. habente ipsum A. pro objecto longius removetur à gloriâ, quām in N. habente ipsum A. pro objecto; quod si non esset, sequeretur, quòd gloria longius esset remota per esse, quām per privationem; hoc autem est inconveniens: quo hæc camera conditionatur ad majorem propinquitatem gloriæ & ipsius esse, & ad majorem longinquitatem gloriæ & privationis: si verò talis conditio foret contra Y., & conveniret cum V. Z., sequetur, quòd gloria melius se haberet ad K. L., & privatio ad B. C.; hoc autem est inconveniens & contra triangulos & contra regularitatem illorum, quam habent in hac arte.

*Camera 75.**[Gloria, Ignorantia.]*

Gloria & scientia habent majorem convenientiam in majoritate, quām in minoritate; & ideo gloria habet majorem contrarietatem cum ignorantia in majoritate, quām in minoritate: quoniam autem scientia & justitia habent majorem convenientiam cum gloriâ in majoritate, quām in minoritate, præterea oportet, quòd major ignorantia gloriæ habeat majorem convenientiam cum majoritate pœnæ, quām cum

minoritate. Quod cūm ita sit, in majoritate gloriæ scientiæ, pœnæ & ignorantia hanc cameram conditionari oportet.

*Camera 76.**[Esse, Scientia.]*

Esse in scientiâ se habet cum majoritate, in ignorantia verò cum minoritate; & ideo melius se habet ad E., quām ad N.: præterea esse & scientia melius se habent in A., quām in C., & in A., quām in creaturâ; & melius se habet esse in re, quām in operatione ipsius C. solùm, in C. autem & in ejus operatione melius se habent esse atque scientia, quām esse & privatio illius scientiæ. Quod cūm ita sit, in majori concordantiâ ipsius esse & scientiæ hæc camera conditionatur, ut id, per quod camera longius removetur à suo opposito, affirmetur.

*Camera 77.**[Esse, Justitia.]*

Esse se habet ad majoritatem per iustitiam, ad minoritatem verò per injuriam; & ideo necesse est, ut in majoritate iustitiæ melius se habeat esse cum majoritate, quām in minoritate; in qua majoritate & minoritate conditionamus istam cameram, ut eligatur & affirmetur particulare propter majoritatem, & ipsi contradictoriè oppositum propter minoritatem negetur & renuantur, unde sequitur inconveniens, quo fit distinctio & contrarietas ipsius esse & iustitiæ.

*Camera 78.**[Esse, Liberum Arbitrium.]*

Esse & liberum arbitrium habent & quamconcordantiam in sapientiâ & iustitiâ ipsius A.; cūm sapientia & justitia in A. una eadémque perfectio existant: quoniam autem E. est diversum ab A., & est propinquum ignorantia & privationi, sequitur, quòd esse & liberum arbitrium melius represententur ipsi C. per perfectam iustitiam, quām per perfectam sapientiam; & ideo C., debet fortius judicare cameram ad ipsum Y. secundum ipsum A., quām secundum se ipsum: præterea C. debet affirmare, id esse, per quod liberum arbitrium conservetur, ut objectum, in quo existit, conveniat ad majorem nobilitatem essendi. Igitur, cūm hoc ita sit, conditionatur camera in supradictis principiis.

Camera

Distinctio III. De Conditionibus IV. Figurar. De Fig. X. 117

Camera 79.

[*Esse, Defectus.*]

Defectus & privatio habent tantò majorem concordiam, quò magis sunt opposita ipsis esse & perfectioni: quare necesse est, quòd esse & perfectio habeant maiorem convenientiam in majori differentiâ & concordantiâ, quàm in minori, ut magis opponantur majori defectui & privationi, quàm minori. Quod cùm ita sit, in majoritate & minoritate viridis hæc camera conditionatur, ut conditionetur niger ad affirmandum majorem differentiam & concordiam ipsius esse & perfectionis contra majorem differentiam & concordiam privationis & defectus.

Camera 80.

[*Esse, Culpa.*]

Culpa, pœna & privatio convenientiam habent, convenientia autem esse, meritum & gloria: unde, si particulare est contra præmissam ordinationem, oportet, quòd Y. contra illud particulare existat, & quòd Z. sit eidem concordans; si verò unum particulare est majus & aliud minus, unde sequitur contradic̄tio, cum Y. vel cum Z. convenientiam habere possunt: & ideo investigari debet, per quod illorum duorum particularium major contrarietas & differentia in camerâ sequatur, & utrūm inde aliquod inconveniens inferatur; & prout demonstrabitur, eligendum vel renuendum erit particulare quæsitum.

Camera 81.

[*Esse, Voluntas.*]

Esse & voluntas majorem convenientiam habent in actu volendi, quàm in habitu, & majorem in habitu, quàm in potentia: cùm autem D. vult V. Z., tunc habent majorem contrarietatem in actu, quàm in habitu, & in habitu, quàm in potentia; quia, si non, sequeretur, quòd esse se haberet & qualiter ad perfectionem, defectum & privationem, quod est inconveniens. Præterea esse & voluntas se habent ad majorem distinctionem & concordiam in objectis magis distinctis concordantibus & nobilibus, quàm in objectis minus distinctis concordantibus & nobilibus; quod si non esset, sequeretur, quòd ipsum D. melius se haberet cum esse in minori operatione, quàm in ma-

jori; hoc autem est inconveniens, in quo camera conditionatur.

Camera 82.

[*Esse, Pœna.*]

Esse & pœna contrariantur; nam esse contingit per generationem, pœna verò contra esse cum corruptione consistit: unde, si A. esset contra majoritatem ipsius esse in nobilitate, esset contra majoritatem gloriæ, quæ mediante pœnâ est contra culpam; & concordaret cum culpâ; hoc autem est inconveniens.

Camera 83.

[*Esse, Privatio.*]

Esse & privatio contrariantur; unde, si esse & perfectio in majoritate convenientiunt, longius removentur à privatione & defectu, quàm si concordant in minoritate: si autem A. magis amat id, per quod esse & perfectio magis privationi & defectui propinquant, quàm id, per quod stant longius ab iisdem, sequitur, quòd majoritas sequentium camerarum [E. A. V. Y.] [I. V. Z.] [M: A. V. Y.] magis cum privatione & defectu convenit, quàm earundem minoritas; quod si non esset, sequeretur, quòd creatura Cœtore non magis concordaret per majorem voluntatem, quàm per minorem; hoc autem est inconveniens, in quo camera conditionatur.

Camera 84.

[*Esse, Ignorantia.*]

F• Recolit, quòd C. est ens, quod est subiectum scientiæ & ignorantiae, quæ contrariantur; unde, quòd majorem convenientiam C. habet cum suo opere, eò magis est ab ignorantia remotum majoritate, quàm minoritate: quod si non esset, sequeretur, quòd esse & privatio non magis repugnarent in majoritate, quàm in minoritate, præterea quòd privatio & ignorantia contra esse & scientiam minimè convenienter; hoc autem est inconveniens, quo demonstratur, quòd esse & ignorantia convenienter contra majoritatem mediante minoritate operis.

Camera 85.

[*Scientia, Justitia.*]

Scientia & justitia convenientia, & in quantum scientia & injuria convenientiam habent, justitia & ignorantia etiam convenienter contra majoritatem mediante minoritate operis.

nientiam habent, per quam justitia repugnat scientiæ concordanti cum injuriâ: quoniam autem injuria & ignorantia cum minoritate & privatione convenient, propter ea scientia & ignorantia concordantiam habent; quâ concordantiâ diversificatur scientia in suâ operatione, concordando se uno modo cum justitiâ, alio cum injuriâ; & ideo justitia major est in rubeo, quàm scientia, & oportet, quòd extra rubeum sit æqualitas justitiæ cum scientiâ in majoritate, ut scientia in æternitate ab injuriâ, ignorantia & minoritate longè sit remota.

Camera 86.

[*Scientia, Liberum Arbitrium.*]

SI C. sciret in I., quòd H. non haberet liberum arbitrium ad odiendum A.V.Y., G. sciret, quòd D. nequaquam haberet tam magnam majoritatem ad amandum A. V. Y., nec minoritatem ad amandum V. Z., & D. magis esset minoritate, minus verò majoritate, & esset contra majorem convenientiam liberi arbitrii & gloriæ cum majoritate meriti, quæ est contra culpam & pœnam & minoritatem meriti; & inde sequeretur in A. minoritas justitiæ, misericordiæ & largitatis; quod est inconveniens.

Camera 87.

[*Scientia, Defectus.*]

Scientia & defectus convenientiam habent contra perfectionem in camerâ ipsorum [E.V.Z.] & ipsorum [I.A.V.Y.]; & hæc concordantia est mediante voluntate habente convenientiam cum injuriâ & privatione contra perfectionem scientiæ, justitiæ & liberi arbitrii. Igitur, cùm ita sit, in minoritate convenientiæ consistentis inter perfectionem & scientiam est concordantia scientiæ & imperfectionis propinquia contra majorem convenientiam justitiæ, scientiæ, voluntatis & liberi arbitrii: quapropter conditionatur hæc camera ad negandam minorem concordantiam scientiæ & perfectionis contra majorem convenientiam scientiæ, justitiæ, liberi arbitrii & perfectionis.

Camera 88.

[*Scientia, Culpa.*]

Scientia scit majorem possibilitatem culpæ in E., quàm in N.; quapropter oportet, quòd sciat majorem possibilitatem pœnam per E., quàm per N. Igitur, cùm ita sit, propterea demonstratur, quòd scientia scit

majorem possibilitatem gloriæ per E., quàm per N.; cuius contrarium si scientia sciret, sequeretur, quòd esset impossibile, quòd sciret per operationem ipsius E. majorem culpam & pœnam, quàm per operationem ipsius N.; hoc autem est inconveniens: si enim conveniens esset, sequeretur, quòd scientia sciret majorem justitiam in minoritate, quàm in majoritate, ac in rubeo, quàm in æternitate & infinite; hoc autem est impossibile.

Camera 89.

[*Scientia, Voluntas.*]

Scientia & voluntas habent majorem convenientiam in E., quàm in N.; & ideo voluntas est ab ignorantia magis longinqua in E., quàm in N. Cùm autem in N. scientia & voluntas majorem convenientiam habent, quàm in E., tunc est virtute objecti illuminantis ipsum M. in absentiâ objecti; & ideo liberum arbitrium est magis remotum ab M., quàm à D., magis propinquum verò ipsi M., quàm ipsi C., præterea operatio ipsius D. est magis remota à C., quàm ab M., magis verò propinqua ipsi C., quàm ipsi L.; cùm per L. sit M. remotum ab S., per C. verò propinquum eidem; quâ longinquitate & propinquitate demonstratur, quod meritum & gloria majorem propinquitatem habent per C. D., quàm per L. M. in S.

Camera 90.

[*Scientia, Pœna.*]

Scientia & pœna in majoritate convenientiunt, ubi scientia scit majorem pœnam, & ubi culpa est causa majoris pœnæ; quoniam autem in E. I. est major possiblitas culpæ, quàm in N. R., idcirco necesse est, quòd C. nesciret majorem gloriam per E. I., quàm per N. R., si esset impossibile, quòd sciret majorem pœnam per majorem culpam, & sciret majorem pœnam per injuriam & privationem justitiæ; quod est inconveniens.

Camera 91.

[*Scientia, Privatio.*]

Scientia & privatio sunt magis propinquæ in N. R., quàm in E. I.; & ideo dubitatio longius removetur ab affirmatione & negatione per E. I., quàm per N. R.; quâ majori longinquitate scientia & privatio magis elongantur per affirmationem & negationem,

nem, quām per dubitationem; quæ dubitatio scientiam & privationem conjungit, ut Z. contra Y. existat.

Camera 92.

[*Scientia, Ignorantia.*]

Scientia & ignorantia sunt contrariæ; quā contrarietate demonstratur, quòd N. R. sunt longius remota à scientiâ, quām E. I., & magis propinquæ ignorantia. Cùm autem scientia, majoritas & esse convenient, & ignorantia, minoritas & privatio, propterea oportet, quòd per E. I. scientia, majoritas & esse magis appropinquent ipsi Y., quām per N. R.; cujus si foret contrarium, sequeretur, quòd scientia & ignorantia nequaquam contrarietatem haberent; quod est inconveniens.

Camera 93.

[*Justitia, Liberum Arbitrium.*]

Justitia & liberum arbitrium majorem convenientiam habent majoritate differentiæ & concordantiæ, quām minoritate; & ideo majorem concordantiam & differentiam habent in E. I., quām in N. R.; & quoniam scientia & justitia majorem convenientiam habent per E. I., quām per N. R., oportet convenientiam inter scientiam & liberum arbitrium esse; nam, si repugnarent ad invicem, sequeretur, quòd justitia & scientia forent contrariæ, & quòd major concordantia foret in minori differentiâ, quām in majori: præterea justitia & liberum arbitrium magis remota forent per E. I., quām per N. R.; & etiam s. esset nobilis & majus in operationibus ipsorum N. R., quām ipsorum E. I.; quod est inconveniens.

Camera 94.

[*Justitia, Defectus.*]

Justitia & defectus convenientiunt in subjecto potentia, in subjecto vero actu & habitu opponuntur; & quoniam justitia & perfectione convenientiam habent habitu & actu, oportet, quòd justitia & defectus remoti sint & contrarii habitu & potentia: cùm autem eorum longinquitas magis affirmari debeat in E. I., quām in N. R., oportet, quòd propinquitas justitiae & perfectionis magis affirmari debeat in E. I., quām in N. R.; quod si non, præmissa principia delerentur, quorum destructio est impossibilis.

Camera 95.

[*Justitia, Culpa.*]

Justitia & culpa fortius contrariantur in E. I., quām in N. R.; quia, si non, sequeretur, quòd culpa & pœna majorem contrarietatem cum justitia haberent per K. L., quām per B. C., & quām per F. G.; quod est inconveniens: quo demonstratur, quòd justitia & meritum majorem convenientiam habent contra injuriam & culpam in E. I., quām in N. R.; cuius si foret contrarium, sequeretur, quòd justitia & gloria majorem convenientiam haberent per K. L., quām per B. C. F. G., quod est inconveniens.

Camera 96.

[*Justitia, Voluntas.*]

Si justitia & voluntas nullam differentiam haberent, impossibilis esset concordantia inter voluntatem & injuriam, & esset impossibile, quòd justitia puniret voluntatem: si autem justitia & voluntas majorem convenientiam habent in N. R., quām in E. I., est impossibile, quòd major culpa sit per opus ipsorum E. I., quām per opus ipsorum N. R.; & si hoc est impossibile, oportet, quòd possibile sit, ut opere ipsorum E. I. justitia & voluntas majorem concordantiam habeant, quām opere ipsorum N. R.; quā majori concordantiæ meritum & gloria majorem convenientiam habent per E. I., quām per N. R.

Camera 97.

[*Justitia, Pœna.*]

Justitia & gloria majorem convenientiam habent in majoritate, quām in minoritate: & ideo justitia majorem pœnam tribuit majori culpæ, quām minori; cùm major culpa magis sit contraria gloriæ, quām minor; quæ gloria cum justitia concordat; quā convenientiæ justitia & gloria habent majorem convenientiam in E. I., quām in N. R. Præterea justitia & culpa longius removentur per E. I., quām per N. R.; quā majori longinquitate justitia præbet maiorem pœnam per E. I., quām per N. R.

Camera 98.

[*Justitia, Privatio.*]

Justitia elongatur à privatione tam per sapientiam, quām per se ipsam; cùm unum & idem cum sapientia & perfectione existat: cùm autem liberum arbitrium sit demon-

demonstratio perfectionis justitiae, & prædestinationis perfectionis sapientiae, propterea oportet necessariò, quod prædestinationis & liberum arbitrium æqualiter distent in S. à privatione; quia, si non, sequeretur, quod privatio non esset æqualiter remota à justitia, sapientia & perfectione ipsius A., & hoc est inconveniens.

Camera 99.

[*Justitia, Ignorantia.*]

SI justitia judicare posset majorem pœnam per ignorantiam, quàm per scientiam, magis punire posset S. per N. R., quàm per E. I.; præterea posset & deberet judicare S. ad majorem gloriam minori merito, quàm majori, & animalia irrationalia gloriâ perdurabili dignaretur propter justitiam, ignorantiam & privationem meriti; quod est inconveniens: in quo conditionatur hæc camera ad majoritatem scientiae & justitiae contra minorem longinquitatem justitiae & ignorantiae.

Camera 100.

[*Liberum Arbitrium, Defectus.*]

Liberum arbitrium & perfectio conveniunt in istis cameris [E. A. V. Y.] [I. V. Z.]; conveniunt autem liberum arbitrium & defectus in istis cameris [E. V. Z.] [I. A. V. Y.]; quia verò convenientia præcedentium duarum camerarum major existit contra concordantiam sequentium camerarum, propterea liberum arbitrium & perfectio ad majorem convenientiam se habent in E. I., quàm in N. R.: & quia illud, per quod liberum arbitrium & defectus magis longinquantur, est libero arbitrio & ipsi perfectioni propinquius, & magis à privatione remotum, idcirco necesse est, quod præmissa major longinquitas & propinquitas affirmetur: quia, si negaretur, præmissa principia delerentur, quorum destructio est impossibilis; quia, si possibilis esset, conveniens esset, gloriam & defectum contra pœnam & perfectionem convenire; quod est inconveniens.

Camera 101.

[*Liberum Arbitrium, Culpa.*]

SI liberum arbitrium culpam haberet, culpa esset creatura; & quia est incon-

veniens, quod culpa sit creatura, propterea per operationem, quam habent E. I. contra perfectionem, mediantibus eisdem E. I. liberum arbitrium & culpa conveniunt: habent etiam contrarietatem mediantibus eisdem E. I., quando eorum operatio contra defectum existit: & quia culpa convenit ad majorem quantitatem in E. I., quàm in N. R., propterea necesse est, quod liberum arbitrium se habeat ad majorem concordantiam vel contrarietatem ad culpam in E. I., quàm in N. R. Unde, si N. dubitat in duabus suppositis contradictoriis propter cameram, oportet, quod F. G. recurrent ad majoritatem viridis, quæ affirmanda est secundum suprà dicta principia.

Camera 102.

[*Liberum Arbitrium, Voluntas.*]

Liberum arbitrium ad majorem majoritatem se habet in D., quàm in C., & in H., quàm in G., & in E., quàm in I.; quod est, quia pœna magis remota est à D. in C., quàm ab H. in G. Quod cùm ita sit, demonstratur, quod liberum arbitrium & voluntas majorem differentiam & concordantiam habent in E. I., quàm in N. R. Unde, si particulare contra majorem differentiam & concordantiam existit, oportet ejus oppositum esse in Y.; nam, si esset in Z., esset camera bonitatis & magnitudinis contra majoritatem suprà dictæ cameræ; quod est inconveniens.

Camera 103.

[*Liberum Arbitrium, Pœna.*]

VElut liberum arbitrium melius se habet ad D., quàm ad C., & ad H., quàm ad G., sic culpa & pœna se habent ad majorem concordantiam per C. G., quàm per L.; præterea gloria & meritum se habent ad majorem convenientiam per C. G., quàm per L. Igitur, cùm hoc ita sit, demonstratur, quod liberum arbitrium & pœna magis differant & concordent, vel magis differant & contrariantur per E. I., quàm per N. R.; contra quam convenientiam & contrarietatem est impossibile quod existat camera justitiae & magnitudinis; quia, si sic, majoritati gloriæ & meriti repugnaret; hoc autem est incon-

inconveniens & contra cameram magnitudinis & largitatis.

Camera 104.

[*Liberum Arbitrium, Privatio.*]

Liberum arbitrium est magis remotum à privatione per majoritatem boni operis in E. I., quam per minoritatem; & ideo privationi est propinquius in N. R., quam in E. I.: & si A. esset contra præmissam ordinationem, liberum arbitrium esset majus minori operatione in Y., quam majori; & privatio magis cum perfectione concordaret, quam esse; quod est inconveniens.

Camera 105.

[*Liberum Arbitrium, Ignorantia.*]

Si liberum arbitrium haberet majorem convenientiam cum majoritate in N. R., quam in E. I., haberet majorem convenientiam cum majoritate in camerâ dubitationis & ignorantiae, quam affirmatis & scientiæ; hoc autem est inconveniens, contra quod demonstratur, quod liberum arbitrium & ignorantia sunt remotiores in E. I., quam in N. R., & quod liberum arbitrium & scientia sunt propinquiores in E. I., quam in N. R., & quod ignorantia & dubitatio sunt magis propinquæ in N. R., quam in E. I. Quod cum ita sit, præmissis principiis demonstratur, quod liberum arbitrium & scientia majorem tubeum habent in E. I., quam in N. R.

Camera 106.

[*Defectus, Culpa.*]

Defectus & culpa habent majorem convenientiam in E. I., quam in N. R.; & ideo oportet, quod perfectio & meritum habeant majorem convenientiam in E. I., quam in N. R. Unde, si particolare significat convenientiam perfectionis & defectus, seu perfectionis & culpæ, vel meriti & defectus, oportet, quod F. G. decurrant per cameras ipsorum T. A. V. X., quo usque oppositum ipsius convenientiarum reperiant, & quod per aliud vel alia particularia destruant majorem convenientiam perfectionis & defectus, seu perfec-

R. Lulli Oper. Tom. I. Ars Univers.

tionis & culpæ, vel meriti & defectus. Cùm autem hoc sit in universali ex conditionibus cameræ & aliarum camerarum, propterea in generali conditionamus cameras hujus Artis in suprà dictis principiis.

Camera 107.

[*Defectus, Voluntas.*]

Quò major defectus existit in B. C. F. G., cò major debet esse in D. H.: & ideo demonstatur, quòd perfectio ad majorem voluntatem se habet in B. C. F. G., quam in K. L.; quâ majoritate voluntas se habet ad majorem perfectionem in D. H., quam in M. Q. Cùm verò E. I. deficiunt in B. C. F. G., tunc M. opere ipsius A. sublimatur, ut inde B. C. F. G. majorem exaltationem ad subtilitatem possint habere, & ut inde D. H. habeant majorem animositatem.

Camera 108.

[*Defectus, Pœna.*]

Defectus & pœna conveniunt propter culpam cum defectu & pœnâ concordantem; culpa verò & pœna propter ignorantiam opponuntur; quâ contrarietate pœna & culpa majorem convenientiam habent in E. I., quam in N. R.; quâ majori concordantiâ perfectio & meritum majorem convenientiam habent in E. I., quam in N. R.; cujus si foret contrarium, sequeretur, quod in E. I. perfectio & meritum minorem convenientiam haberent contra pœnam & defectum, quam in N. R.; quod est inconveniens.

Camera 109.

[*Defectus, Privatio.*]

Defectus & privatio propinquiores & remotiores sunt in E. I. secundùm diversa objecta, quam in N. R.; & ideo secundùm diversas cameras [E. I. N. R.] [A. T. V. X. Y. Z.] esse & perfectio magis propinqua sunt & magis remota per E. I., quam per N. R. Quod cum ita sit, si non est dare tantum perfectionis ipsis E. I., quantum ipsis N. R., sequitur, quod non est danda affirmatio suprà dictis principiis; quod est inconveniens.

Q

Camera

Camera II0.[*Defectus, Ignorantia.*]

DEfectus & ignorantia propinquiores sunt in dubitatione, quām in affirmatione & negatione, in quibus perfectio & scientia convenient; & ideo perfectio & scientia majorem possibilitatem habent remotiores existere à defectu & ignorantia in E. I., quām in N. R., in quibus defectus & ignorantia habent majorem possibilitatem propinquiores esse dubitationi, quām in E. I.; & præterea possunt esse magis remoti ab affirmatione & negatione in N. R., quām in E. I.

Camera III.[*Culpa, Voluntas.*]

IL lud, per quod culpa & voluntas propinquiores sunt, magis propinquum est secundūm perfectionem & justitiam ipsi H., & longius remotum à D., quām id, per quod magis remotæ sunt ab H., & magis propinquæ ipsi D.; quod si non esset, sequeretur, quòd propinquitas culpæ & voluntatis se haberet ad perfectionem & justitiam, & longinquitas earundem ad injuriam & defectum; hoc autem est inconveniens: quo demonstratur, quòd id, in quo culpa & voluntas majorem propinquitatem possunt habere, necesse est esse fortius in H., quām in M., & magis existere longinquitatem earundem in D., quām in M.

Camera II2.[*Culpa, Pœna.*]

CULPA & pœna majorem convenientiam habent in majoritate defectus & privationis, quām in minoritate; & quoniam culpa potest major existere in E. I., quām in N. R., oportet, quòd in E. I. majus meritum esse possit, quām in N. R.; quā majoritate meriti & culpæ major pœna seu major gloria potest esse in E. I., quām in N. R.; quod si esset inconveniens, in rebus magis necessariis deficeret camera justitiae & sapientiae ipsis E. I. contra præmissa principia, & liceret uti camerâ F. G. H. A., quod est inconveniens.

Camera II3.[*Culpa, Privatio.*]

QUò major est culpa, eò major privatio boni multiplicatur; & ideo culpa & privatio tantò majorem quantitatem habent, quòd longius à merito & esse removentur, & tanto minorem, quòd magis eisdem appropinquant. Quod cùm ita sit, H. est magis propinquum, & D. est magis remotum per justitiam & prudentiam earum majori quantitati, quām earum minori quantitatib; & quoniam culpa & privatio longius removeri possunt in E. I., quām in N. R., oportet, quòd H. melius possit appropinquari cameræ, quām M.; præterea quòd D. magis possit elongari à camerâ, quām M.

Camera II4.[*Culpa, Ignorantia.*]

SI culpa & ignorantia haberent majorem concordantiam in N., quām in E. I., meritum esset contra scientiam, & culpa contra se ipsam; & sequeretur, culparum bonam & malam in se ipsâ existere, quod est contradic̄tio, quā demonstratur, quòd si in N. culpa potest esse remota per ignorantiam, & meritum ipsi N. potest esse propinquum per ignorantiam, quantò magis culpa potest esse remota per scientiam ab ipsis E. I., & meritum potest esse propinquum per scientiam ipsis E. I.; quod si non esset, sequeretur, quòd meritum, esse & scientia negarent suprà dicta principia, quod est inconveniens.

Camera II5.[*Voluntas, Pœna.*]

SI esset major impossibilitas ipsis C. G. scire id, quod est major necessitas ipsis D. H., esset major possilitas ipsis C. G. scire id, quod est minor necessitas ipsis D. H.; præterea sequeretur, quòd in voluntate major pœna esset propter majus meritum, quām propter majorem culpam; quod est contra cameram [Justitiae & Charitatis] & cameram [Prudentiae & Fortitudinis] & esset concordantia, ex qua sequeretur,

retur, quòd pœna & culpa, & meritum & gloria repugnarent; hoc autem est inconveniens.

Camera II6.

[*Voluntas, Privatio.*]

Non est exaltatio ipsius C., & C. est exaltatio ipsius D.; & ideo oportet, quòd, quòd remotiores sunt D. & privatio, eò remotiores existant C. & ignorantia: si verò D. non esset multiplicatio ipsius C., privatio esset magis remota à C. per M., quàm per D.; hoc autem est inconveniens, unde sequeretur convenientia voluntatis & privationis contra voluntatem & esse; & hoc est impossibile & contradictionis. Idcirco hujus demonstratio facta est, ad quod demonstratione metaphori- cā conditionatæ fuerunt plurimæ camera- rum ipsius X.

Camera II7.

[*Voluntas, Ignorantia.*]

Voluntas & scientia nequaquam ha- bent tam magnam participationem per imaginari, quàm per intelligere; quia, si sic, sequeretur, quòd imaginari magis repugnaret ipsi ignorare, quàm intelligere; præterea quòd imaginari & velle magis ad invicem convenient, quàm velle & intelligere; quod est inconveniens: quo demonstratur, quòd scientia est magis remota à voluntate per imaginari, quàm per intelligere; quâ longinquitate demonstratur, quòd dubitare est magis remotum ab intelligere per scire, quàm per imaginari, & dubitare est magis propinquum ipsi ignorare in N., quàm in E.: propterea demonstratur, quòd id, per quod voluntas & ignorantia propinquiorum participationem habent, fortius est renuendum, quàm id, per quod minorum propinquitatem habent.

Camera II8.

[*Pœna, Privatio.*]

Si major pœna non esset in S. privatio- ne operis ipsorum E. I. in bono, quàm

privatione operis ipsorum N. R., esset major gloria magis ipsi esse propinqua per N. R., quàm per E. I., & esset concordan- tia inter pœnam & esse contra gloriam & privationem, quod est inconveniens; cum gloria & esse convenient, pœna ve- rò & privatio, ut justitia, potestas, sapien- tia & perfectio in A. existant. Quod cum ita sit, secundùm præmissa principia demonstratur, oppositum cameræ melius se habere ad E. I., quàm ad N. R.

Camera II9.

[*Pœna, Ignorantia.*]

Pœna & intelligere ad majoritatem se- habent, pœna verò & ignorare ad minoritatem; nam, quòd magis C. pœnam intelligit in D., eò magis est D. in pœna propter C., quàm sit M. in pœna propter L.; cuius si foret contrarium, sequeretur, quòd pœna magis multiplicari posset propter oblivisci, quàm propter recolere, & propter diligere culpam, quàm propter a- mare gloriam; hoc autem est inconveniens: quo demonstratur, qualiter camera conditionari debet.

Camera I20.

[*Privatio, Ignorantia.*]

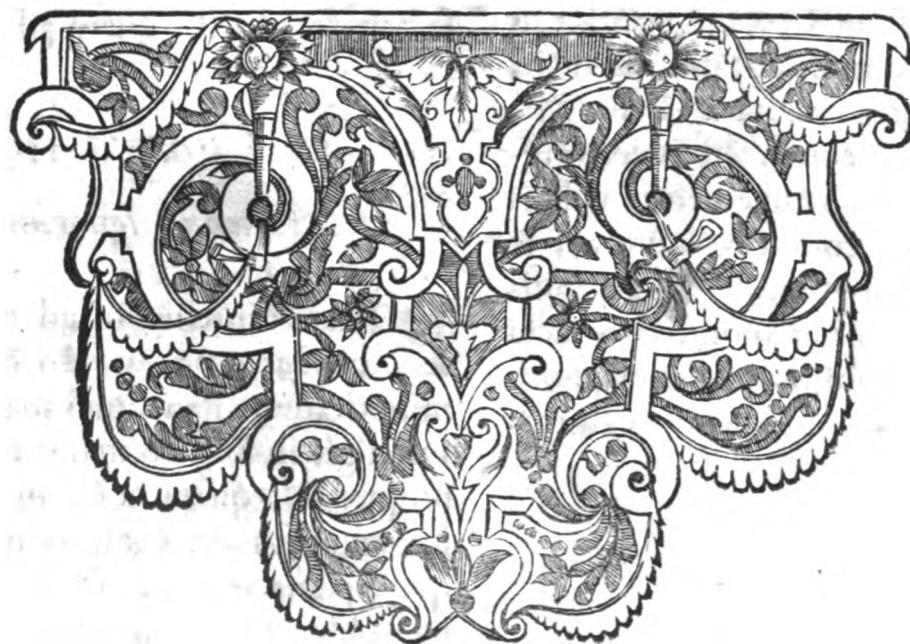
Ignorantia est privatio scientiæ, & sci- entia remotior est à privatione in E. I., quàm in N. R.; si autem privatio & ignorantia majorem convenientiam habe- rent in E. I., quàm in N. R., sequeretur, quòd privatio & scientia majorem con- venientiam haberent, quàm scientia & ignorantia contrarietatem; hoc autem est inconveniens: quo camera conditionatur ad significandum particulare per meta- phoram superiùs secretè demonstratam, cuius demonstratio universalis est ad ma- nifestanda multa alia particularia quæsita per Artem, quâ id ipsum est ostensum.

Perfecta est figura ipsius X. divinâ gratiâ. Nunc oportet nos de quatuor scien- tiis generalibus videlicet Theologiâ, Philoso- phia, Jure & Medicina tractare opportunè

124 D. Raym. Lulli Ars Univers. seu Lectura Artis Compend.

per cameras ipsorum S. T. A. V. X. Y. Z.,
taliter de præmissis scientiis discurrentes,
quod prædictarum figurarum cāmeræ cum
suis conditionibus his quatuor scientiis
concordantes existant, quibus conditio-

nes & regulas eisdem cameris præbui-
mus, ut in universalibus inquiran-
tur & inveniantur particularia ad
gloriam & laudem
ipsius A.

TIL 3.

FIGURA

Fig.

Principiorum Theologie.

B	<i>Divina Essentia</i>	F	<i>Præcepta.</i>	K	<i>Dilectio.</i>	O	<i>Suppositio.</i>
C	<i>Dignitates.</i>	G	<i>Sacramenta.</i>	L	<i>Simplicitas.</i>	P	<i>Expositio.</i>
D	<i>Operatio.</i>	H	<i>Virtus.</i>	M	<i>Compositio.</i>	Q	<i>Prima Intentio.</i>
E	<i>Articuli.</i>	I	<i>Cognitio.</i>	N	<i>Ordinatio.</i>	R	<i>Secunda Intentio.</i>

DIVI RAYMUNDI LULLI DOCTORIS ILLUMINATI LIBER PRINCIPIORUM THEOLOGIÆ.

DEUS, qui es Suprema Virtus immobilis, movens ac ad esse perducens omnes alias virtutes, illumina intellectum & memoriam tui servi gratiâ Sapientiæ, ejusque voluntatem imbue amore hujus Sanctissimæ Artis, quæ est de *Principiis Theologiae*, ad ostendendum tuas justissimas & sublimes Dignitates inchoantibus, per quarum cognitionem humana Natura tuis præceptis semper sit obediens & subiecta.

DE P R O L O G O.

IHeologia est Scientia de DEO loquens; & cùm multa supponantur in Theologia, quorum probatio à nemine necessariis rationibus hactenus est tradita, igitur nos patrocinio & gratiâ Altissimi Opificis aliqua de Theologia nondum ab aliquo probata sub brevibus principiis *ad necessarias Rationes* ducere proponimus, ut illa sint Ars & Doctrina ad demonstranda omnia alia, quæ in Theologia non probantur, sed solum supponuntur, *rationibus necessitantibus intellectum*.

Hæc autem Ars in *duas Partes* dividitur; in quarum *prima Parte* probamus & conditionamus sedecim Principia, circa quorum notitiam versatur fundamentum totius præsentis Artis, & ex quibus composita est suprà scripta Figura in centum viginti Floribus figura.

R. Lulli Oper. Tom. I. Liber Princip. Theolog.

rata; & quodlibet istorum Principiorum in prima parte hujus operis propriis & convenientibus conditionibus ac necessariis probationibus demonstramus. In secunda Parte conditionamus unum Principium cum alio sic omnia ad invicem combinando, ut per regulam illarum conditionum homo queat reducere particularia, quæ inquirit, ad necessaria principia.

Sedecim Principia, ex quibus hæc figura est composita, sunt hæc: *Divina Essentia, Dignitates, Operatio, Articuli, Præcepta, Sacra- menta, Virtus, Cognitio, Dilectio, Simplicitas, Compositio, Ordinatio, Suppositio, Expositio, Pri- ma Intentio, Secunda Intentio*: & ut brevius loquamur, ac præcipia facilius & melius per hanc Artes valeant habere discursum, supponimus, B. esse *Divinam Essentiam*, C. *Digni- tates*, D. *Operationem*, E. *Articulos*, F. *Præcepta*, G. *Sacramenta*, H. *Virtutem*, I. *Cognitionem*, K. *Dile-*

A

K. *Dile-*

K. Dilectionem, L. Simplicitatem, M. Compositionem, N. Ordinationem, O. Suppositionem, P. Expositionem, Q. Primam Intentionem, R. Secundam Intentionem.

Ad conditionandum prædicta principia nos accipimus & conjungimus A. S. T. V. X. Y. Z., ut principia hujus Artis sequantur conditions & regulas ipsorum A. S. T. V. X. Y. Z.; quas conditions & regulas habent in Arte Compendiosa inveniendi veritatem, in qua supponitur, A. esse Deum, S. Animam, T.

Principia, V. Virtutes & Vicia, X. Prædestinationem, Y. Veritatem, Z. Falsitatem. Quamlibet autem istarum literarum oportet existerre in floribus suprà dictæ figuræ: licet A. & B. idem secundum rem significant, nihilominus inter ipsa assignamus differentiam solâ appellatione in eo scilicet, quod A. appellatur DEUS, B. verò Divina Essentia; & ideo per cameras A. & per C., quod significat dignitates ipsius B., unum & idem intelligimus in hac Arte.

I N C I P I T
PRIMA PARS
QUÆ EST
DE

Probatione & Conditionibus

XVI. Principiorum cuiuslibet per se.

Ræfens Pars hujus operis dividitur in sedecim Distinctiones, quæ sunt B. C. D. E. F. G. H. I. K. L. M. N. O. P. Q. R.: & primò incipimus probare & conditionare ipsum B., & sic ulterius cætera principia ordinate.

rens ab esse; cum perfectio & esse sint per Q., & essentia naturaliter differens ab esse sit per R. secundum N. Unde cum hoc ita sit, si existit B., in quo B. non sit differentia essentiæ ab esse, C. D. H. L. habent in B. majorem perfectionem, & perfectio ipsius C. existit in B. D. H. L. absque M. & absque eo, quod ibi sit minoritas, privatio & defecitus: & si B. nihil est, impossibile est, quod C. D. H. L. possint habere concordantiam ipsius esse & perfectionis absque M. & absque minoritate & privatione ipsorum C. D. H. L.; hoc autem est inconveniens & manifesta contradictionis est etiam contra N. Q. R.; quam inconvenientiam, contradictione & contrarietate demonstratur, ipsum B. existere.

Secunda Ratio est, quod æternitas habet majorem concordantiam cum majoritate in infinita magnitudine sine termino mensurationis, quam in finita magnitudine habente finitum terminum quantitatis; & magnitudo finitæ ac terminatæ quantitatis habet majorem concordantiam cum æternitate in æterna duratione, quam in duratione, cuius quantitas finito termino mensuratur. Igitur cum hoc ita sit, necessariò convenit, unum B. infinitum in immensurabili magnitudine existere, cum quo æternitas habeat majorem concordantiam in D. H. L. N., quam cum magnitudine habente finitam & men.

DISTINCTIO I.

De

Divina Essentia sive de B.

Cum unum principium sit probabile per alterum vi connexionis, quam habet unum cum altero, igitur ad probandum, B. existere, convenientia sunt C. D. H. L., in quibus humano intellectui B. multis necessariis rationibus demonstratur; & ideo ad probandum B. eligimus tantum quatuor Rationes, inter quas præmittimus istam primò.

De Probatione ipsius B.

Prima Ratio. Certum est, quod bonitas habet majorem concordantiam cum perfectione in magnitudine, quam in minoritate; perfectio etiam est majus bonum in B., in quo non sit differentia essentiæ ab esse; & est minus bonum in essentia, quæ sit diffe-

mensurabilem quantitatem: si enim non ita esset, sequeretur, quod æternitas esset per R., & subjectum æternitatis esset per Q.; etiam infinita duratio in H. L. I. K. esset concordans cum minoritate, & subjectum finitæ quantitatis in H. Q. M. I. K. esset concordans cum majoritate; hoc autem est contra N. & contra Q. R.; quâ contrarietate demonstratur, ipsum B. necessariò existere.

Tertia Ratio est, quod, si B. nihil est, sequitur, quod C. non habet potestatem in D. secundum infinitam magnitudinem mensurationis, & operatio est per triangulum viridem, croceum & rubeum in æternitate sine principio & fine; in qua æternitas est impossibile, quod I. K. H. L. in uno numero seu in uno subjecto existant; & æternitas est æquale subjectum ipsis V. rubeo & livido & Z. & Y., & D. L. est odibile quadrangulo nigro ipsius S.; esse etiam & privatio æqualiter concordant in H. L. M. N. D. R. Q., privatio quoque & defectus habent æqualem concordantiam in omnibus membris ipsius X.; hoc autem est irrationalis & evidenter inconveniens? & si B. existit in esse, nullum suprà dictorum inconvenientium sequitur, & sequuntur omnia convenientia, quæ possunt esse in C. D. H. I. K. L. M. N. Q. R.: & cum conveniens & inconveniens sint inter se contraria, sed conveniens, majoritas, perfectio, esse & Y. concordant, inconveniens verò, minoritas, defectus, privatio & Z. convenient, ostenditur, quod B. necessariò existit in esse; quæ demonstratio manifestè patet in suprà dicta consequentia.

Quarta Ratio est hæc, videlicet, quod esse & perfectio concordant, privatio autem & defectus similiter convenient; esse etiam & perfectio contradicunt privationi & defectui; cum esse & privatio sint contraria, & perfectio & defectus. Igitur cum hoc ita sit, si B. non esset ens per se existens in L. absque privatione & defectu, sequeretur, quod C. in L. H. nullatenus posset concordare absque M. composito ex esse & perfectione, privatione & defectu; cum in firmamento & in omnibus, quæ firmamentum continet; sint perfectio & esse, privatio & defectus. Unde, si B. nihil esset, infinitas ipsis C. D. H. L. esset in privatione & defectu, finis autem & terminatio ipsis C. D. H. L. esset in esse & perfectione; & ideo defectus & privatio concordarent cum majoritate, perfectio verò & esse concordarent cum minoritate, & foret naturale cuilibet substantiæ &

voluntati in triangulo rubeo & croceo appetere naturali appetitu privationem & defectum; hoc autem est inconveniens & contra V. Y. & contra V. Z. & contra quadrangulos S. & contra regulam & naturam triangulorum ipsius T.; quo inconvenienti & quâ contrarietate demonstratur, quod B. existit in esse; quod B. est cum C. D. H. L. una & eadem essentia, per se ipsam in sua perfectione manens infinitum in C. D. H. L. si- nè defectu & privatione.

Multis aliis rationibus est probabile, B. existere, secundum quod ostenditur in figura ipsius A. in *Arte Magna inveniendi veritatem*, & secundum quod in *Principiis Philosophiae* ostenditur esse Prima Causa; & ideo ad probandum & demonstrandum, B. existere, quatuor suprà dictæ rationes sufficient.

De Conditionibus ipsius B.

MUltæ sunt conditiones non immerito ipsi B. attributæ; veruntamen nos in hoc loco de *quinque* solummodo tractamus, quarum hæc est

Prima Conditio. Certum est, quod omnis substantia continet in se H. D.; & ideo oportet, quod B. in se ipso contineat H. D.: quia, si non, sequeretur, quod in B. concordarent minoritas, defectus & privatio, & in aliis substantiis concordarent majoritas, perfectio & esse; hoc autem est inconveniens: in quo inconvenienti designatur prima conditio ipsius B.; hæc autem conditio est actus substantiandi (in divinis unam substantiam operandi); sicut enim actus I. est cognoscere, & actus K. diligere, sic actus B. est substantiare in divinis; & si non esset ita, B. existeret per R., & I. K. existerent per Q. in natura.

Secunda Conditio est, quod B. habeat in se C., quod C. sit actus bonitatis, magnitudinis, æternitatis, potestatis, sapientiae, amoris, perfectionis aliarumque cameratum ipsius A.: nam sicut lineæ trianguli tres angulos, ex quibus triangulus foret compitus, non possent facere, si à rectitudine in obliquitatem contra angulos deviarent, ita B. non posset existerere absque dignitatibus suæ naturæ & suo esse convenientibus & similibus ac æqualibus suæ essentialitati & entitati; nec illæ dignitates in B. possent existerere, si se inclinarent ad aliquam minoritatem, privationem & defectum.

Tertia Conditio est, quod illud D., quod B. habet in se ipso, sit æquale ipsi B. in infini-

De Probatione ipsius C.

tis C. H. L. : & si non esset ita, sequeretur, quod in B. existeret M. in triangulo viridi, croceo & rubeo ; esset etiam B. per Q. ; & D., quod habet B. in se ipso, per R. ; hoc autem est inconveniens & contra B. D. ; est etiam in N. contradicens quadrangulis ipsius S.

Quarta Conditio est, quod B. majoritati ipsius D. minimè contradicat ; in qua majoritate magnitudo fortius significatur, quam B. habet in C. D. H. L. E. F. G. ; quia, si contradiceret, sequeretur, quod B. contradiceret sibi ipsi & etiam I. K. in triangulo rubeo ; esset etiam odibile per quadrangulum nigrum ipsius S. ; hoc autem est manifestè inconveniens.

Quinta Conditio est, quod effectus ipsius B., quem extra se ipsum operatur in creaturis, contineat aliquam similitudinem de B., & de D., quod B. habet in semet ipso, ut ex hoc suus effectus habeat majora H. D. N. I. K., & ut longius distet à defectu, privatione, V. rubeo & Z. ; & quod inter B. & suum effectum major concordantia reperiatur : quod si non esset ita, sequeretur, quod ipsum B. esset contrarium cameris ipsius A., & quod in creaturis esset major similitudo & concordantia inter artificem & artificiatum & operationes, quam inter B. & suum effectum ; hoc autem est inconveniens & dissonum rationi.

DISTINCTIO II.

De

Dignitatibus sive de C.

Per C. in hac Arte intelligimus Cameras ipsius A. ; quæ cameræ profundissimè probantur in *Arte Magna* : veruntamen in his Principiis Theologiæ volumus C. demonstrare *tribus Rationibus*, quæ sub diversis generibus probationum sunt formatæ ; inter quas *prima* est, cum per B. probamus ipsum C. ; & hæc probatio in Scientia Philosophiae appellatur *Demonstratio propter quid* : *secunda* probatio est, cum unam Dignitatem ipsius C. probamus cum alia ; & hæc est *Demonstratio necessaria* : *tertia* probatio est, cum probamus ipsum C. per ejus effectum ; & hæc vocatur *Demonstratio quia*. Et cum nos in hac Arte intendamus fugere prolixitatem, idcirco probamus de C. *septem Dignitates* tantum, quæ sunt *Bonitas, Magnitudo, Æternitas, Potestas, Sapientia, Amor, Perfectio* ; & per has septem tractamus ipsum C. in hac Scientia Theologiæ.

Prima Ratio, quâ probamus ipsum C. , est cum B. : scilicet probatum est, B. existeret necessariò ; quod B. non posset existerre absque C. ; & quia B. est, igitur est necessarium, C. existeret ; quia si B. existeret sinè C., sequeretur, quod ipsum B. concordaret cum opposito ipsius C., & etiam C. conveniret in Q. H. cum minoritate & privatione, ejus verò oppositum concordaret cum majoritate & esse ; hoc autem est impossibile, & manifestè implicat contradictionem.

Secunda Ratio est, cum C. est demonstrabile in se probando unam dignitatem per aliam, videlicet sic: bonitas & magnitudo convenient in esse unus actus, qui est bonificare, magnificare ; & ideo omne bonum est magis amabile & appetibile in majoritate, quam in minoritate, & omne malum est magis odibile in majoritate, quam in minoritate. Unde, cum hoc ita sit, oportet necessariò, quod bonitas & magnitudo habeant infinitam concordantiam in infinito actu : quia, si non haberent, sequeretur, quod malum & minoritas minimè concordarent cum privatione & terminatione, privatio etiam boni & majoritatis existeret in infinite mali & minoritatis ; hoc autem est inconveniens & contra quadrangulos ipsius S., in quibus bonitas & magnitudo sunt amabiles in quadrangulo livido, & malum & minoritas sunt odibiles in nigro. Igitur cum hoc ita sit, oportet necessariò bonitatem & magnitudinem in B. existere infinitè ; quod si non esset, sequerentur omnia supra dicta inconvenientia, & minus bonum esset magis amabile, quam majus, & minus malum esset magis odibile, quam majus per naturam ; hoc autem evidenter est impossibile.

Certum est, quod æternitas fortius manifestatur per infinitatem magnitudinis immensurabilis in bonitate, potestate, sapientia, amore, perfectione, quam per bonum principiatum ; quod bonum haberet principium à se ipso ex nihilo, si æternitas nihil esset ; hoc autem principium constat esse impossibile secundum naturam : & cum æternitas seu infinita duratio & infinita magnitudo in bonitate, potestate, sapientia, amore & perfectione habeant majorem concordantiam, quam æternitas & finita magnitudo in bonitate, potestate, amore & perfectione, ideo oportet, quod major concordantia conveniar cum majoritate dignitatum

tatum & cum esse: quia, si non, sequeretur, quod major concordantia esset in privatione, & minor in esse, & naturaliter resultaret major concordantia bonitatis, magnitudinis, potestatis, sapientiae, amoris & perfectionis ex privatione, quam ex esse; hoc autem est inconveniens; quo inconvenienti demonstratur, C. existere.

Si actus potestatis, sapientiae, amoris, perfectionis esset finitus in bonitate & magnitudine in ente per se existente aeternali-
ter, esset infinitas in duratione per R., & ens finitum in bonitate, magnitudine, potesta-
te, sapientia, amore & perfectione existeret per Q., & H. I. K. L. N. haberent aequalem
concordantiam cum R. & cum Q.; hoc au-
tem est inconveniens & manifesta contra-
dictio; quia C. est demonstrabile, ut appareat.
Præterea genera & species, quibus subjiciuntur individua in M. existentia, essent aeterna,
& non esset bonitas, magnitudo, aeternitas,
potestas, sapientia, amor, perfectio in ente
infinito, & in C. esset conversus triangulus ru-
beus, & hoc, quod est principium & me-
dium, esset finis, & finis esset principium &
medium in eo, quod genera & species essent
per Q., & eorum individua per R.; hoc au-
tem est inconveniens, quo C. manifestè de-
monstratur.

Tertia Ratio est, cum C. ostenditur per suum effectum, videlicet per D., quod B. ha-
bet intrinsecè in se ipso, ut probavimus;
nam esto, quod nos appellemus ipsum C. his
vocabulis, scilicet bonitate, magnitudine,
aeternitate, ex hoc non sequitur, quod, in
quantum sunt unum B., una dignitas sit
distincta ab alia; quia, si esset, existerent
plura B.; ex quo plurima inconvenientia
sequerentur: nec absque distinctione sup-
positorum illæ suprà dictæ dignitates habe-
rent D. in se ipsis per H. L. Q., in quibus sup-
positis essent distinctæ & diversæ, & in B.
communes; nec etiam absque D. & con-
cordantia ipsarum dignitatum supposita es-
sent in B. unum distinctum ab alio, & insi-
mul unum B. non diversa. Igitur cum hoc
ita sit necessarium, secundum quod ipsis B.
C. D. H. I. K. L. N. Q. est conveniens, ergo
per effectum dignitatum in suppositis ipsius
B. ipsum C. existere demonstratur.

De Conditionibus ipsius C.

Volumus in hoc loco *quinque Conditioni-
bus* inter alias ipsum C. conditionare,
quarum

Prima Condicio hæc est, videlicet quod dignitates sint communes in ipso B., & quod B. C. in H. L. absque aliqua distinctione sint unum, & quod in D. sint distincta supposita in ipsis B. C., quæ supposita in H. L. habeant proprias dignitates & aequales ipsi B. & com-
munibus dignitatibus ipsius C.; quod si non esset, esset impossibile, quod D. existeret in B. C., nec etiam B. C. possent esse A. & suæ cameræ.

Secunda Condicio est, quod Q. L. K. I. H. existant in C. aequaliter; nam si bonitas, aeternitas, potestas essent propter hoc, ut B. ad se ipsum haberet I. K., conveniret, quod I. K. in H. L. necessariò concordarent in B. cum Q., & bonitas, aeternitas, potestas in B. concordarent cum R.; hoc autem est inconveniens: per quod inconveniens significa-
tur, quod ipsum D. in B. C. habeat tantam
concordantiam cum bonitate, magnitudi-
ne, aeternitate, potestate & perfectione, quan-
tam habet cum sapientia & amore; quam
si non haberet, sequeretur, quod I. K. habe-
rent majora H. L. N. in B. C., quam bonitas,
magnitudo, aeternitas, potestas & perfectio;
hoc autem est inconveniens & contradicens
rationi: propter quod manifestè ostenditur,
quod, sicut se habet actus ad ipsum I. per
cognoscere, & ad ipsum K. per amare, sic se
habet ad bonitatem per bonificare, & ad
magnitudinem per magnificare: & sic de
ceteris dignitatibus, cuilibet tribuendo pro-
prium actum.

Tertia Condicio est, quod nulla dignita-
tum ipsius C. alteri sit contraria, sed omnes
sint insimul concordantes: nam si inter illas
esset aliqua contrarietas, impossibile esset,
quod in B. existerent, & quod in C. invenire-
tur aliqua perfectio, essent etiam in M.; sed
hoc est inconveniens & ipsis H. L. N. con-
tradicens.

Quarta Condicio est, quod C. non con-
cordet cum V. rubeo & Z., nec contradicat
majoritati ipsius Y. & V. lividi; & quod O.
habeat tantò majorem concordantiam cum
majoritate, quantò plus S. habet ipsa I. K. in
quadrangulo livido & in C.; quod etiam P.
exponat secundum concordantiam ipsius
C.; & V. lividum & Y. contradictant ipsis
V. Z.

Quinta Condicio ipsius C. est, quod in H.
L. N. E. G. sint C. D. supra naturam creatam,
ut I. K. in S. nobiliora & majora existant; &
ut per hoc B. habeat majus D. ipsius creatu-
ræ; & ut S. habeat majorem quadrangulum

rubeum & lividum ad ipsum C., & nigrum
ad ipsa V.Z.

DISTINCTIO III.

De

Operatione, sive de D.

IN hac Arte intelligimus, D. potissimè esse operationem ipsorum B.C., h.e., actum operativum; quod D. est distinctum in operationem intrinsecam & extrinsecam, quam operationem intrinsecam B. habet in semet- ipso: hoc autem D. intrinsecum volumus probare *sex Rationibus*, de quibus præmittimus istam primò.

De Probatione ipsius D.

Prima Ratio. Quò majorem concordan- tiam D. & esse habent in C., cò melius esse concordat cum majori perfectione; sed cùm B. habeat omne genus perfectionis, oportet, quòd D. fuerit in B. C. ante productionem mundi, cùm nihil tunc existeret, nisi solummodo ipsum A.: & si D. non esset in B.C., antequam mundus existeret, nunc, cùm B.C. habent D. in mundo, haberent majus H. in D., quàm in se ipsis; & B.C. essent per R. in H.; & C. esset habitus in H., & non actus, h.e., bonificare, magnificare, æternificare, & sic de aliis; & D. ipsorum B. C. esset in H. per Q. in mundo; quod est inconveniens & contrarium veritati. Propter quod demonstratur, quòd D. in B.C. existat ante principium hujus mundi.

Seconda Ratio est hæc: manifestum est, quòd proprium caloris est calefacere, & lumen illuminare; & ideo calor & lumen se habent ad operationem. Unde, si sapientia & voluntas ipsius C. se non haberent ad operandum in B., cognoscente I. & diligente K. in B. ipsum C., sequeretur, quòd calor & lumen haberent majorem actualitatem & concordantiam cum H. L. N. in D., quàm B.C.; hoc autem est manifestè falsum & impossibile: quia, si foret possibile, sequeretur, quòd B. C. haberent concordantiam cum minoritate, & etiam C. esset habitus ipsius B.; & ignis ac ejus lumen concordarent cum majoritate: vel sequeretur, quòd operatio concordaret cum privatione & defectu, sed privatio operationis conveniret cum esse & perfectione: vel sequeretur, quòd habitus in B. C. haberet majus H., quàm

actus; quodlibet autem istorum est inconveniens. Idcirco per hoc significatur, quòd in B. sit D. per totum C.; quia, si non esset, sequerentur omnia supra dicta inconvenientia.

Tertia Ratio est, quòd in D. bonitas, magnitudo, æternitas, potestas, sapientia, amor, perfectio cum infinitate æqualiter concordent in H. L. Q. absque R.: quia, si non, sequeretur, quòd B. esset in M. per totum triangulum viridem, croceum & rubeum; & actus B. non haberet se per totum C., nec actus C. per totum B.; hoc autem est impossibile: quo impossibili demonstratur, quòd in D. tantum se habet bonitas ad bonificare, & magnitudo ad magnificare, & æternitas ad durare seu æternificare, & potestas ad possificare, sicut sapientia ad ipsum I., & amor ad ipsum K. per totum C. & B. Igitur, cùm hoc ita sit, oportet necessariò, D. intra ipsum B. existere per totum C.; quod si non esset, sequeretur, quòd I. K. in C. B. essent per Q.; & bonitas, magnitudo, æternitas, potestas, perfectio ibi existerent per R., & quòd essent habitus & non actus; hoc autem est impossibile.

Quarta Ratio est talis, videlicet, quòd, si in B. esset I. ad cognoscendum, & K. ad amandum bonitatem, magnitudinem, æternitatem, potestatem perfectionem, & ex isto intellectu & amore non operaretur intellectus æqualis ipsis I. K. & bonitati, magnitudini, æternitati, potestati, perfectioni, sequeretur, quòd D. esset in I. K. per R.; & in bonitate, magnitudine, æternitate, potestate, sapientia, amore, perfectione esset D. per Q., & in B. C. triangulus rubeus & croceus inveniretur; hoc autem est inconveniens: per quod inconveniens ostenditur, quòd D. sit in B. per totum C. æqualiter per H. L. Q.

Quinta Ratio est, quòd B. habens I. K. in C. habet D. in operando humanum esse, cùm ipsum creat, & facit existere magnum, bonum, durabile, potens, sapiens, & perfectum: unde, si B. non haberet in se D., sicut haberet in se I. K. per totum C., haberet necessariò majora H. N. in I. K., cùm esse humanum intelligit & diligit, quàm cùm C. intelligit & diligit in se ipso; hoc autem esset inconveniens, propter quod ostensum est, D. in B. existere.

Sexta Ratio talis est: manifestum est, quòd H. ostendit se ipsum per D., & ostendendo se ipsum ostendit ipsum B.; unde, si B. non haberet D. in se ipso, H. demonstraret

virtutem

virtutem ipsius B. in operatione extrinseca, & non esset, qui H. in B.C. ostenderet; hoc autem est inconveniens, & contra L.N.I.K.Q., est etiam contrarium ipsius V.Y., & cum V.Z. conveniens & concordans, & adversatur ipsi A. suisque cameris, quâ contrarietate & inconvenientiâ demonstratur, D. necessariò esse in B.C. intrinsecè.

Jam probavimus & demonstravimus, in B. existere D. intrinsecè; de D. autem, quod B. habet in suo effectu extrinsecè, hoc est, in creaturis, non oportet demonstrationem facere; nam secundum conditiones ipsorum B.C.D. & secundum alia principia eorumque conditiones hoc ostenditur; & evidenter in *Principiis Philosophiae* probavimus, qualiter B. est prima causa omnium entium.

De Conditionibus ipsius D.

Conditiones D. sunt *six*, quarum hæc est

Prima Condicio, videlicet quòd D. per tota C.B. existat æqualiter absque distinctione ipsius C. in B., & ipsius B. in C.; & quòd D. per tota C. B. in suppositis sit distinctum: quod si non esset, nequirit existere actus operativus per tota C. B.; & hoc totum sic esse oportet, ut B. sit una essentia per totum C., & ut C. in B. non sit distinctum, D. autem sit diversorum suppositorum distinctorum ad invicem æqualium ipsis C. B. D., & D. ipsis C. B. penitus adæquetur.

Secunda Condicio est, quòd in D. existente in C. B. non sit R.; quia, si esset, sequeretur, quòd in D. ipsius C. inveniretur majoritas & minoritas, & Q. ipsius D. existens in H. L. C. B. esset in M., in quo daretur unus actus major alio; hoc autem contradicit cameris ipsius A.: idcirco oportet, quòd D. habeat, in quo perfectionem habere possit; quam perfectionem habet in *tribus*, videlicet in A., in creatura, & in medio ipsius A. & creaturæ, hoc est, in G., in quo D. est in M. ipsius A. & creaturæ in H. N. L.

Tertia Condicio est, quòd D. intrinsecum ipsorum B.C.H.L. non sit in N. contra D. extrinsecum, nec contra majoritatem ipsorum S.V.Y., nec sit conveniens cum V.Z., nec etiam D. extrinsecum sit necessarium ipsi D. intrinseco in B., sed sit necessarium, quòd I. K. sint per R. in D. extrinseco, & per Q. in D. intrinseco.

Quarta Condicio est, quòd F.G.O.P.N. habeant tanto majorem concordantiam

cum majoritate, quantò fortius I. K. ipsum D. in C. B. significant & ostendunt, & quòd D. ipsorum C. B. non sit contrarium majoritati ipsorum F.G.O.P.N.; quia, si non esset ita, esset D. in C. B. absque H.N.L.; hoc autem est inconveniens.

Quinta Condicio est, quòd D. non sit contrarium majoritati ipsius R.; quia, si esset, contradiceret ipsi Q., & per contrarietatem ipsorum D. Q. ipsum Q. contradiceret R., cum quo debet concordare in D. extrinseco, ut concordet cùm D. intrinseco.

Sexta Condicio est, quòd, si creatura, quæ est finita, in triangulo rubeo haberet D., per quod fieret infinita, D. ipsius C. habeat illud H., per quod à terminis trianguli rubei sit extractum; quia, si non, sequeretur, quòd D. ipsius C. non haberet H. per totum C.

DISTINCTIO IV.

De Articulis, sive de E.

Per E. in hac arte intelliguntur *quatuorde-*
cum Articuli Sanctæ Catholicæ Fidei; &
ideo nos ad præsens intendimus probare ali-
quos Articulos, quorum probatione conse-
quenter secundum artem nota fiat probatio
ipsius E. & aliorum Articulorum; nam, si
quemlibet Articulum probaremus per se sin-
gulariter, fieret valde magna prolongatio
artis & principiorum.

De Probatione ipsius E.

*S*eptem sunt Articuli ad Deitatem perti-
nentes; & *septem*, qui pertinent ad Hu-
manitatem nostri Domini JESU Christi:
pertinentes ad Deitatem sunt hi scilicet:
Unus DEUS, Pater, Filius & Spiritus Sanctus,
Creator, Recreator, & Glorificator. Hi verò
sunt Articuli humanitatis Christi: *JESUS*
Christus incarnatus, Natus ex Virgine, Cruci-
fixus, Descendit ad Inferos, Resurrexit, Ascendit
ad Cœlos, Venturus est judicare bonos & malos.

Ex septem Articulis ad Deitatem perti-
nentibus nunc ad probandum eligimus so-
lum *quinque* scilicet: *Trinitatem, Unitatem*
& *Creationem*: de Articulis Humanitatis vo-
lumus solùm *quatuor* demonstrare, videlicet:
Christum incarnatum, hoc est, *Conceptum de*
Spiritu Sancto, Natum ex Maria Virgine, Cruci-
fixum, & Resuscitatum, & per hos Articulos se-
cundum artem alii designantur.

Ante-

Antequam probemus Trinitatem, oportet demonstrare, Pluralitatem in A. existere; postmodum verò probare convenit numerum Trinitatis, & Unitatem ipsius B.; post hoc verò probare oportet, Generationem & Processionem in A. existere necessariò, quæ sic per ordinem sunt probanda.

De Pluralitate.

AD probandum Pluralitatem in B. *Septem Rationes* inter alias assignamus, quarum

Prima Ratio est hæc: Omne, quod est in C., est infinitum, sed potestas est in C., ergo potestas ipsius C. est infinita; quæ potestas non posset esse infinita absque potente in D., qui possit in bono, magno, æterno, sapiente, amante, perfecto existente in toto C.: quòd si potestas est infinita in C. absque pluralitate, est in semet ipsa terminata & finita, nec potestatem habet in alio infinito, nec etiam est actus possificans scilicet D.; quod est inconveniens, & manifesta contradic̄tio; est etiam contra C. H. D. I. K. L. Q. & contra nobilitatem ipsorum S. V. Y., & est concordans cum V. Z. .

Secunda Ratio est ista: Omne, quod est in C., est infinitum, perfectio est in C., ergo perfectio est infinita; unde, si D. babet perfectionem in C., & ipsum C. existit in ipso B. sinè pluralitate suppositorum ad invicem distinctorum & perfectorum, sequitur, quòd perfectio in se ipsa & in ipsis C. D. B. est terminata & finita; nec est perfectio alteri perfecto infinito, nec etiam ab una perfectione infinita procedit alia perfectio infinita in concreto; & omne illud, cui perfectio est complementum, est extra ipsum C. finitum & terminatum, & in ipso C. est finita & infinita perfectio in abstracto; hoc autem est contra cameras ipsius A., & etiam evidens contradictio, propter quam oportet necessariò, quòd D. ipsius C. in perfectione supposita multiplicet, ut ipsum H. sit in D. sinè aliqua terminatione infinitum. Igitur cùm hoc ita sit, secundùm modum præhabitu possimus probare per bonitatem, æternitatem, sapientiam, amorem, quòd ipsi D. ipsorum C. B. est necessarium multiplicare in B. distincta supposita.

Tertia Ratio est, quòd secundùm majoritatem æqualitatis & concordantiæ in C. oportet ipsum D. habere H. in pluralitate, ut I. K. non sint in C. per Q., nec bonitas, magnitudo, æternitas, potestas, perfectio sint

habitū per R.; nam si D. foret intrinsecum in ipsis B. C. sinè pluralitate, existeret una dignitas per Q., & alia per R.; etiam habitus esset distinctus ab aëtu, & B. non haberet actum essentiandi, hoc est, operandi essentiam; & oporteret ibi pluralitatem & non pluralitatem existere; quod est manifesta contradic̄tio, per quam significatur, quòd in ipsis B. I. K. sunt supposita distinctè æqualia ipsius D. ipsis C. B. I. K. æqualibus in suppositis.

Quarta Ratio talis est, videlicet quòd, si D. ipsorum C. B. in distinctis personis non existeret, ut ex hoc suum D. non esset in M., H. esset terminatum & finitum in ipsis L. N., & privaret in ipsis C. D. perfectionem per totam bonitatem, magnitudinem, æternitatem, potestatem, sapientiam & amorem; hoc autem est inconveniens, & contra conditiones ipsorum B. C. D. H. L. N., & etiam nobilitati quadrangulorum ipsius S. & ipsis V. Y. manifestè contradicens.

Quinta Ratio est, quòd, si B. nequit habere D. infinitè in creatura, eò quòd creatura est terminata & finita, ex hoc non sequitur, quòd B. non possit operari infinitum in bonitate, magnitudine, æternitate, potestate, perfectione, sapientia & amore; quia cum ipso D. habet majorem concordantiam in A., quàm in creaturis; sed sequitur, quòd D. non possit existere absque distinctione operantis & operati, & diligentis & dilecti, & sic de cæteris, in ipsis C. A.; & si D. sic potest operari, & non vult operari, in ejus voluntate existit defectus infiniti; hoc autem est inconveniens & contradicens conditionibus ipsorum B. C. D. H. I. K. L. N. Q. R.

Sexta Ratio est, quòd, si D. existit in B. absque pluralitate suppositorum, impossibile est, ipsum S. habere in gloria I. K. de D. ipsorum B. C.; nam sinè distinctione suppositorum nequirit in B. habere notitiam, nec posset secundùm Y. ab ipsis C. B. gloriam recipere in se ipso; fieret etiam ipsi S. injuria, & in C. A. cameræ ipsius privarentur. Unde, cùm major gloria sit, quam B. possit largiri ipsi S., si de suo D. intrinseco præbet ipsi notitiam, hanc autem gloriam S. recipere nequeat absque distinctione operantis & operati existentium in ipsis B. C., igitur in cameris ipsius A. ostenditur, & in triangulo rubeo & in quadrangulis ipsius S. & in V. Y., quòd operatio ipsius D. est in distinctis suppositis existentibus in B. C.

Septima Ratio sequitur, cuius intentio talis

talis est: manifestum est, quod omne existens in B. est A.; sed B. se ipsum intelligit, ergo suum intelligere est A., & si est A., D. ipsius A. est infinitum per totum C. Unde, cum S. hoc intellexit, intelligit, quod suum intelligere, cum se ipsum intelligit, non est S., immo est in H. pars ipsius S., sicut manus vel caput est pars corporis seu hominis: quod si intelligere ipsius S. esset S., & non pars ejus, in essentia ipsius S. existeret pluralitas, cum intelligit semet ipsum; nam si ibi non esset pluralitas, esset impossibile, quod suum intelligere esset S.; & si S. haberet infinitam pluralitatem in ipsis C. D., ipsum S. esset A., & non creatura: & cum in A. B. C. D. conveniat illud existere, per quod S. esset A., & non creatura, ideo convenit, quod in A. sit pluralitas suppositorum; quia, si non, in A. non esset H. per ipsa C. D., in quantum S. posset esse A. in ipsis H. D., quod non foret in B. C. D. ipsius A., nec intelligere ipsius A. esset B., immo esset pars ipsorum B. C. D.; hoc autem est inconveniens & contra conditiones ipsorum H. I. K. Q. in ipsis A. B. C. D., quod demonstratur impossibile.

De Trinitate & Unitate.

JAM probavimus B. C. D. & pluralitatem in divinis existere, nunc autem probare nos convenit, quod pluralitas, quae est in divinis, sit in Trinitate & Unitate, quam probationem intendimus demonstrare *quinque Rationibus* inter alias, de quibus eligimus istam primò.

Prima Ratio. Manifestum est humano intellectui, quod infinita potestas non potest habere D. infinitè extra semet ipsam; quia, si haberet, potestas esset finita & extra C., hoc autem est inconveniens; idcirco convenit, potestatem operantem operari in se ipsa essentialiter operatum, & convenit, illud operatum esse infinitum; quia, si non esset, non esset A., nec de natura operantis infiniti; & ab operante & operato convenit ipsum H. procedere, per quod operans & operatum concordent in uno C. B. L.; & quod operatum habeat H. L. æqualia operanti, & quod H. L., quæ ab utroque procedunt, sint ipsis B. C. æqualia, & etiam illis duobus, à quibus procedunt: quod si non esset, esset impossibile, quod D. esset infinitum in C., & quod D. esset in divinis; hoc tamen est probabile in conditionibus ipsorum B. C. D. H. L. N. Q. R., secundum quod repræsentatur per artem in floribus suprà dictæ figuræ.

R. Lulli Oper. Tom. I. Lib. Princip. Theologia.

Secunda Ratio est: Certum est, quod, quanto H. existit in C., & C. existit in B., tanto D. ipsorum C. B. existit in ipso H.; quod si non esset, esset impossibile, in B. C. D. H. L. æqualitatem existere. Unde, si infinitum ipsius C. habet infinitum D. in H., oportet, quod infinitum operatum indigeat tanto operante, & quod operatum sit completum & æquale D. in H. ipsi H. operantis: sicut enim calor ignis, qui tantam virtutem habet, quod operari potest calefaciendo secundum quantitatem subjecti, & cum una qualitate operatur diversas operationes, eò quod subjectum est finitum in M., & si esset infinitum in L. & præparatum ad recipiendum D. ipsius ignis, calor ignis haberet H. ad multiplicandum D. secundum quantitatem materiarum D. subjectæ. Unde, cum hoc ita sit, & cum D. in C. conveniat cum majoritate, & in ipso igne conveniat cum minoritate, igitur ostenditur, quod I. operatum infinitum in C. indiget toto operante, etiam convenit, quod operatum sit infinitum, ut sufficiat operanti infinito, qui est in C.: veruntamen quia convenit, quod ab operante & operato procedat aliqua concordantia & utilitas, quæ existat in C., in qua etiam sit unum B. in H. L., igitur oportet tertiam Personam esse, si nequa in utraque duarum Personarum esset distinctio sine concordantia, nec inde posset sequi unitas ipsius B., esset etiam ipsum D. extra C. H. L. N.; hoc autem est inconveniens, propter quod Personarum Trinitas & Unitas ipsius B. sunt objectum quadrangulo livido ipsius S.

Tertia Ratio est: Manifestum est, quod H. plus distat ab L. in numero quinario, quam in quaternario, & plus in numero senario, quam in quinario, & sic multiplicando per infinitum numerum: unde, si in B. C. oporteret esse majorem numerum divinarum Personarum, quam numerum ternarium, ut ex hoc cum majori H. concordaret, ipsum B. esset tanto magis distinctum ab ipso L., quanto plus esset numerus augmentatus; & si numerus esset minor, quam ternarius, esset in H. minor differentia & concordanitia, & ipsa L. B. C. ex hoc cum minoritate concordarent, quæ minoritas est in ipsis B. C. H. L. N. D. manifestè impossibilis.

Quarta Ratio est: Si in B. una Paternitas & una Filiatio & unum L. processionis & unum B. non sufficerent, oporteret C. D.

B

multi-

multiplicare numerum ad numerum infinitum, & esset in C. D. B. triangulus rubeus absque C. H. L. N. in quo triangulo esset triangulus viridis & croceus, esset etiam ibi Q. cum R., & sequeretur, quod B. C. D. per quadrangulum nigrum ipsius S. odirentur, hoc autem est falso & inconveniens.

Quinta Ratio est demonstrabilis per effectum, quem B. habet extra se ipsum in triangulo rubeo, scilicet quod totus mundus consistit in uno & in tribus, est enim unus mundus ex tribus speciebus constitutus, videlicet ex animalibus, intellectualibus & sensualibus, & quodlibet istorum, quae sunt in mundo, in quantum est perfectum, perficitur per tria, scilicet per substantiam, virtutem & operationem, quilibet etiam substantia est unum & tria, videlicet materia, forma & conjunctionio; & omne Y. est probabile & ad necessitatem reducibile per tria, scilicet per duas propositiones & unam conclusionem, & omnes tres sunt unum argumentum, quae tres propositiones artificialiter ex tribus quoque terminis formantur. Præterea homo est unum ex tribus, scilicet corpore, anima & conjunctione utriusque, & sic de aliis rebus similibus istis. Firmamentum & corpora cœlestia perfecta sunt per numerum ternarium, scilicet per simplicem materiam, formam, & conjunctionem: corpora vero inferiora tanquam corruptibilia formantur in sua compositione per numerum quaternarium, scilicet per quatuor Elementa, & ideo, quia excedunt numerum ternarium, non sunt durabilia. Unde cum B. mundum creaverit ad dandum de se & de suis C. H. L. N. ipsi S. ipsa I. K., & cum nobilior numerus, qui sit de D. intrinseco in D. extrinseco, sit numerus unus & trinus, ideo significatur, quod in ipsis B. C. D. H. L. N. ipsius A. existit numerus unus & trinus: quod si non esset, sequeretur defectus ipsius C. in D. ipsius A., quod habet in mundo, propter quod significaretur, D. ipsius C. concordare cum minoritate; hoc autem est inconveniens, & contra regularitatem conditionum prædictorum principiorum, & contra cameras ipsius A., & etiam contradicit regulis ipsorum S. T. V. Y. Igitur, cum hoc ita sit, significatur & demonstratur, quod pluralitas ipsius D. in Unitate ipsius B. & in Trinitate Personarum existit, & hæc demonstratio secundum artem & secundum conditiones florum poterit amplius augmentari.

De Generatione & Processione.

Multæ sunt rationes necessariæ secundum principia & ordinationem artis, quibus potest demonstrari, generationem & processionem in A. existere; nos autem decem Rationibus breviter hoc probare volumus, de quibus istam præmittimus primò.

Prima Ratio. Certum est, quod major propinquitas, concordantia, æqualitas, quæ per viam similitudinis & naturæ sit inter operans, operatum & operationem medium, est per generationem & processionem; nam generans de sua natura dat esse generato, & operatio est sub una specie, & de forma generata in materia & de materia formam recipiente exit unio & concordantia, à qua suppositum est formatum; sed cum nulla alia proprietas ipsi D. ipsius C. sit tam similis, ideo oportet necessariò, quod in B. C. ipsum D. ipsius A. in generatione & processione existat.

Secunda Ratio est hæc: D. & immobilitas in B. C. H. L. ipsius A. convenient, cum D. sit infinitum in B. C. H. L., in quibus si esset mobile, non posset esse: unde, cum D. sit infinitum & immobile, oportet D. per generationem & processionem actu infinitum existere, uno infinito potente ex toto se ipso generante alium infinitum potentem, & ab ambobus procedente alio infinito & potente, ut sint unum in B. C. H. L.: quod si D. non esset per generationem & processionem in B. C. H. L., sequeretur, quod esset mobile & finitum, & sic D. non esset A., nec de entitate trium prædictorum suppositorum esset actus, nec potestas esset potens in D., quod esset A.; sequeretur etiam, quod in A. non esset D. per ipsa B. C. H. L.; hoc autem est inconveniens, cum jam probaverimus, D. existere, secundum quod in distinctione ipsius D. clarissimè demonstratur.

Tertia Ratio est. Si I. in B. intelligit C., & in C. intelligit A., suum intelligere est D., quod est A.; cum omne, quod I. intelligit in B. C., & omne, quod I. facit in B. C., sit A.: unde, cum hoc ita sit, oportet necessariò, quod I. intelligens A. generet D., nam D. sine generatione non posset esse A.; & si D. esset A. sine generatione, non esset de entitate ipsius I., quod est A., & sequeretur, ipsum D. non esse operationem I.; & hoc est inconveniens & evidens contradictionis, quâ generatio est probata; per quam generationem processio est demonstrabilis, scilicet per generacionem

nem demonstratur Paternitas & Filiatio inter cognoscentem & cognitum, in quibus oportet esse æqualem concordantiam generationi in ipsis C. H. L.; sìne qua æqualitate concordantia non esset A.

Quarta Ratio talis est. Si K. habet D. in A., & ipsum D. est A., oportet, quòd bonitas, magnitudo, potestas, sapientia, perfectio haberent D. in A., quod D. sit A.; quia, si non haberent, essent in B. per modum habitus & R., & K. esset in B. per modum actus & Q.; hoc autem est inconveniens, propter quod demonstratur, quòd in C. ipsum D. se habet æqualiter in B. A. Unde, cùm hoc ita sit, oportet, quòd K. diligens C. in B. habeat D., quod sit A.; quod D. oportet generari ab ipso K.: quod si non esset, D. non esset A., & K. non esset A.; hoc autem evidenter est inconveniens; & si bonitas non generaret D., quod esset A. bonificans, & magnitudo magnificans, & æternitas æternificans, & potestas possificans, & sapientia sapientificans, & perfectio perficiens, C. haberet se in M. R. Q., & ipsa H. D. se haberent ad ipsum K. per modum actus, & ad alias dignitates H. D. se haberent per modum habitus; hoc autem est impossibile, per quod per totum C. in ipso B. generatio designatur; nam absque generatione non posset D. esse A. in ipsis C. B. H. L.: & per generationem, quæ est A., intelligitur processione, quæ est A., à Paternitate & Filiatione æqualiter procedens; quia sìne processione, quæ esset A., totum C. se haberet in B. per modum habitus ad processionem & concordantiam, & se haberet per modum actus ad generationem; hoc autem est inconveniens; cùm habitus conveniat cum minoritate, actus verò cum majoritate.

Quinta Ratio est. Virtus substantiae non potest procedere in operationem sìne generatione, nec generatio operationis potest existere sìne processione virtutis substantiae in ipso D. Igitur cùm hoc ita sit, & quia D. est in H. ipsorum B. C. D. A., idcirco oportet, quòd D. in ipsis B. C. H. A. sit per generationem & processionem: quod si non esset, sequeretur inter H. N. contrarietas in ipsis C. B. A. L. per D., & in ipso D. esset M. R. & triangulus rubeus & etiam camera [Defectus, Privationis]; hoc autem est inconveniens.

Sexta Ratio talis est. Hoc, quod est in L. magis remotum à corruptione, est generatio; & hoc, quod est magis remotum à privatione, est processione ipsius H. in L.; & hoc, quod est magis propinquum privatio-

ni, est corruptio. Unde, cùm in C. B. A. sit major impossibilitas corruptionis & privationis, quæ esse possit, oportet necessariò, quòd D. ipsius C. sit in A. per generationem & processionem: quod si non esset, D. in A. non esset magis remotum à privatione & corruptione, quām in alio ente sub ipso C. existente; hoc autem est manifestè inconveniens.

Septima Ratio est. Si esset una infinita substantia in M., in quo corruptio generaret privationem infinitè, & à corruptione & privatione procederet æquale corruptioni & privationi infinitè, esset impossibile, quòd corruptio, generatio & processio essent in privatione & sìne privatione: unde cùm corruptio & privatio sint magis contrariæ enti, quām aliqua alia res, & per infinitatem, generationem & processionem illud ens esset æternum & infinitum, oportet igitur necessariò hoc in A. existere, quod in ipsis C. B. D. A. H. melius convenit entitati: quia, si non, sequeretur, D. esse in B. A. absque C. H.; hoc autem est manifestè impossibile.

Ottava Ratio est. Elementa generantur in prima materia per formam generatam in subjecto, & per exitum virtutis in concreto à materia & à forma; & unum elementum recipit ab alio, & præbet alteri: homo generat hominem, & una res per naturam suæ similitudinis generat aliam, & per virtutem generationis & processionis ex duabus differentibus speciebus generatur medium, in quo convenient; & per generationem & processionem omne, quod existit, naturaliter devenit in hoc esse, & per earum contraria res, quæ sunt in M., quotidie naturaliter inclinantur ad corruptionem; omne etiam, quod est secundum naturam, per generationem & corruptionem sibi simile affectat. Unde, cùm hoc ita sit, secundum quod A. ordinavit per N. in I. K. Q. R. ad significandum H. ipsius C. in B. D., oportet, quòd hoc, per quod S. T. V. Y. habeant maiorem concordantiam in triangulo rubeo ad cognoscendum A., sit in D., quod existit in ipsis C. B. A. H. Q.: quod si non esset, sequeretur inconveniens in conditionibus ipsorum B. C. D. H. L. N. Q. R. & in cameris ipsius A.; hoc autem est impossibile; quā impossibilitate aliisque prædictis rationibus demonstratur, quòd in summa Trinitate sit generatio & processio.

Nona Ratio talis est. Certum est, quòd D. est in C. B. intrinsecis, ut jam superius est

probatum; & cum D. habeat majus H. in generatione & processione infinita, quod esse possit in ipsis C. B. L. Q., & haberet minus H. in ipsis C. B. L. Q. absque generatione & processione, ideo oportet necessariò in A. generationem & processionem existere: quod si non esset, esset impossibile, quod D. esset in H. per totum C. B. L. & Q., nec inferioris in creaturis D. haberet majus H. in generatione & processione, quam in aliis rebus, quae non veniunt ad esse & perfectionem per naturam generationis & processionis.

Decima Ratio est. Manifestum est, quod S. in gloria habet majora D. H. in majori similitudine sui ipsius cum similitudine ipsius A., & suorum D. H. cum D. H. ipsius A.; & quia in S. est H. essentialiter, quod venit à D. in potentias ipsius S. per generationem & processionem ipsius H., quod est in S., scil: in potentias ipsius S. habentis ad ipsa A. B. C. D. quadrangulum lividum, idcirco oportet, quod ipsa H. D. sint in A., quibus S. ipsi A. in suis H. D. & illorum majoritate similius esse possit: quia, si non, H. ipsius C. deficeret in D. ipsi S., quod non haberet complementum à majoritate ipsorum H. D. in gloria; hoc autem est inconveniens, & ejus positio est impossibilis; per quod demonstratur, quod in A. necessario sit generatio & processio.

De Creatione.

AD probandum, quod A. creaverit mundum, *decem Rationes* hic volumus assignare, quarum haec est

Prima Ratio. Mundus aut est aeternus, aut non? si est aeternus, aut est aeternus per se ipsum, aut per D. ipsius A., aut per utrumque simul? si est aeternus per se ipsum, oportet, quod habeat D. aequale in aeternitate ipsi D. ipsius C.; & oportet, quod mundus & suum D. sint unum & idem in ipsis L. H., sicut D. & C. sunt unum & idem; hoc autem est inconveniens; cum constet, quod mundus sit in M.: & si mundus est aeternus per D. ipsius C., ipsum solum D. est contra totum C., & contra H. N. Q. R.; nam facit ipsum R. in H. aequale ipsi Q.; per quam aequalitatem contradicit ipsis H. N. in bonitate, magnitudine &c.; hoc autem est inconveniens, videlicet quod D. ipsius C. sit contrarium sibi ipsi: & si mundus est aeternus per se ipsum & per A., sequitur supra dictum inconveniens, & D. etiam non est infinitum per totum C. H. L. N.; & hoc est

valde inconveniens, propter quod ostenditur, quod mundus sit in triangulo rubeo, in quo nequirit esse per se ipsum; quia, si esset, sequeretur, quod finis trianguli rubei esset prius in esse, quam ejus principium & medium; hoc autem est ipsis H. N. contrarium & manifestè impossibile; quam impossibilitate demonstratur, mundum esse creatum.

Secunda Ratio est. Si potestas ipsius C. potest habere D., quod mundus sit aeternus, & K. ipsius C. non habet D., quod mundus sit aeternus, & mundus sit aeternus, in ipso C. est triangulus rubeus; hoc autem nullatenus potest esse: & si potestas ipsius C. potest habere D., quod mundus sit aeternus, & K. ipsius C. habet D., quod mundus sit aeternus, & mundus non sit aeternus, sequitur ex hoc idem supra dictum inconveniens, & potestas ipsius C. est in habitu, & D. ipsius K. est in actu, & ipsum I. scit triangulum viridem in ipso C.; hoc autem est inconveniens, per quod significatur, quod potestas ipsius C. non habet D. contra K., nec K. habet D. contra aeternitatem ipsius C. in infinita magnitudine per totum C.; contra quam aeternitatem K. haberet D., si vellet, quod finita quantitas mundi in bonitate, magnitudine, potestate, sapientia, amore, perfectione esset aequalis aeternitati ipsius C., quod est unum B. per totum C.; esset etiam contra cameram [Perfectionis & Justitiae] & contra omnes alias cameras ipsius A.; hoc autem est ipsis L. H. contrarium, & contradicit conditionibus ipsorum B. C. D.; quam contrarietate creatio est ostensa.

Tertia Ratio est. Bonitas in C. est D., & D. est perfectione in C.; unde, si D. ipsius C. esset causa, quod mundus esset aeternus, esset privatio bonitatis & perfectionis in triangulo rubeo, in quo D. mundi infinitè existeret in aeternitate absque perfectione, & D. bonitatis & perfectionis in ipso C. esset contra effectum ipsius C.; hoc autem est inconveniens & contra H. N. Q. R. & contra majoritatem ipsorum I. K. S. V. Y., & cum majoritate ipsorum V. Z. concordat; quam majoritate creatio mundi designatur.

Quarta Ratio. Si mundus est aeternus, non fuit Q. in C. sine R. objectum ipsis I. K. in C. D.; hoc autem est inconveniens, & contradicit ipsis B. H. L. N. Q., & concordat cum M., minoritate, privatione, defectu & cum Z.: & si mundus est creatus, sequitur contrarium supra dicti inconvenientis, quod concordat cum I. K. in ipsis D. C. B. H. L. N.; quam

quâ concordantia ostenditur, mundum esse creatum; propter quam creationem demonstratur, A. esse Creatorem.

Quinta Ratio. Manifestum est, quòd D. in C. non potest adæquare effectum, quem habet extra C., cum ipso C.; quia, si faceret, sequeretur, possibile esse, quòd infinita magnitudo deveniret in partes finitas; hoc autem est impossibile: nec etiam effectus, quem C. habet in mundo, potest D. adæquare cum ipso C.; quia, si faceret, multiplicaret partes finitas in L. infinito; & hoc est inconveniens: quo inconvenienti & conditionibus ipsorum B. C. D. H. L. N. ostenditur, quòd A. creaverit mundum; nam, si A. esset causa æternitatis mundi, D. ipsius C. esset contrarium ipsi A. & suis cameris in ipsis M. Q. R., esset etiam contra æqualitatem ipsius D. in divinis Personis; hoc autem est manifestè inconveniens.

Sexta Ratio est hæc. Manifestum est, quòd D. ipsius C. est majus in æternitate, si mundus est creatus, quàm si mundus esset æternus; quia, si mundus est æternus, erit D. in mundo & in ipso C. duratione æquale; & si mundus non est æternus, erit D. æternum in ipso C. tantùm: unde, sicut est major dignitas Soli in illuminando, eò quòd in suo lumine non est alter illuminator nisi ipse solus, ita in ipso C. est majus D. in æternitate, eò quòd non est alia res æterna nisi ipsum: & cùm I. K. conditiones habeant in N., quòd eorum actualitas sit in majori H. L., quam habere possit in D. ipsius C., igitur ostenditur, mundum esse creatum.

Septima Ratio est, quòd D. ipsius C. habet majorem concordantiam cum I. K. H. L. in Q., quàm in R.; & etiam in ipso R., si potestas ipsius C. potest creare, sustinere & privare, cùm voluerit, ipsum mundum; & habet minorem concordantiam, si potestas ipsius C. mundum non creavit, nec ipsum sustinet in esse: & cùm major concordantia contraria sit minori, idcirco ostenditur in concordantia ipsius D. in ipsis C. I. K. H. L. N. Q. R., mundum esse creatum; quod si non esset, D. ipsius C. contradiceret suis conditionibus & conditionibus ipsorum I. K. H. L. N. Q. R.; hoc autem est impossibile.

Octava Ratio. Si mundus est æternus, sequitur, quòd D. in ipso C. sit contrarium Justitiae ipsius A.; nam, si mundus est æternus, sequitur, quòd non sit resurrectio; quia, si esset, simplex materia non sufficeret ad effundum potentia animalibus rationabili-

bus, ut reciparent sua corpora; nam tot homines erunt præteriti, & tot erunt futuri, eò quòd in mundo generatio non cessabit, quòd in die Judicii cœlum & terra non sufficerent ad effundum materia & locus: sed cùm sit impossibile, resurrectionem non esse, (ut probabimus), & cùm D. non possit esse contra A., ideo ostenditur, primum & ultimum hominem esse; qui homines nequarent esse, si mundus esset æternus.

Nona Ratio est. Si mundus est creatus, I. K. habent inde majus N. in ipsis S. V. Y. ad significandum cameras ipsius A. in humilitate, largitate, amore, virtute &c.: & si mundus est æternus, N. habet inde majorem propinquitatem ad M. ipsorum Y. Z. & ipsorum V. lividi & rubei; est etiam suo opposito magis propinquum: & cùm D. habeat in C. omnem perfectionem, ideo in concordantia, quam D. habet cum N., demonstratur in ipsis H. L. Q. R., mundum esse creatum & productum: quod si non esset, D. esset contrarium ipsis H. L. Q. R.; sed hoc est impossibile.

Decima Ratio est talis. Si mundus est æternus, sequitur, quòd Q. R. existant in M. absque L. H. N.; nam genera & species, quæ sunt per R., sunt æternales; individua verò, quæ sunt per Q., sunt in triangulo rubeo: & cùm æternitas & majoritas convenient, privatio autem & minoritas concordent, sequitur necessariò, individua specierum esse per R., species autem per Q.: & hoc idem sequitur de merito & culpa, & de Y. Z., & de gloria & poena, de V. livido & rubeo; differentia etiam quadrangularium ipsius S. esset superflua, & sequerentur alia inconvenientia quàm plurima, quæ significantur in conditionibus principiorum & in eorum floribus, si mundus esset æternus.

De Incarnatione.

AD probandum Incarnationem oportet nos sequi modum seu regulam florū eorūque conditiones; & ideo nos hic decem Rationibus volumus probare Incarnationem, ut exemplificemus, & demus mundum & doctrinam, qualiter ipsa sit probabilis floribus suprà dictæ figuræ.

Prima Ratio est ista. Quantò se habet ens ad majus B., tantò se habet ad majus D.; sed B. se habet ad H. infinitum in C.; ergo B. se habet ad D. infinitum in C.; quod C. convenit habere D. infinitum in creatura; quia C. habet D. in creatura, ipso accipiente

naturam creatam finitam unitam cum natura increata infinita in C.; sicut qua assumptione & unione D. ipsius C. in creatura non esset infinitum per C.; esset etiam D. habitus & potentia in ipso C., & non actus infinitus per C.; hoc autem est inconveniens, per quod significatur, quod sicut, D. non potest habere tantam majoritatem in K. L. N., sicut est illa, quæ est in Sanctissima Trinitate, quæ existit in B., ita oportet, quod D. ipsius C. habeat tantam actualitatem in creatura, quam H. ipsius C. majorem habere non possit, nec etiam creatura plūs in se recipere possit secundum D. ipsius C., per quod C., in quo existunt infinitè bonitas, magnitudo, æternitas, potestas, sapientia, amor, perfectio ipsius A. in creatura, Incarnatio ostenditur in una Persona habente naturam ipsius C. & naturam creaturæ; nam in pluribus personis D. in toto C. existere non valeret; cum potestas ipsius C. non possit contra I. K. N. ipsius C.; quod si faceret, esset in C. differentia ipsius B.; quod est manifestè impossibile.

Secunda Ratio. Manifestum est ipsi S. secundum conditiones ipsorum B. C. D. H., quod, quantò D. ipsius C. se habet ad H. in potestate, tantò se habet in bonitate, perfectione, & è converso: unde si potestas potest jungere & unire creaturam in una Persona cum ipso A., oportet, quod bonitas & perfectio ipsius C. habeant H. K. ad illam unionem, quam potestas potest: quia, si non, D. haberet majorem concordantiam in C. cum potestate, quam cum bonitate & perfectione; hoc autem est inconveniens, quo Incarnatio demonstratur: & si non est Incarnatio, eò quod potestas non potest contra K., sequitur, quod bonitas & perfectio habeant defectum ipsius D. in potestate ipsius K., cum majus D. bonitatis & perfectionis ipsius C. in creatura & creaturæ in ipso C. sit Incarnatio, quæ sit per N. Q. sequens conditiones ipsius A. & suarum camerarum in ipsis C. D. H. I. K. L.

Tertia Ratio. Majus I., quod D. ipsius C. creavit, est illud, quod existit sub majori Q.; & cum majus Q., quod sit creatum, sit illud Q., quod humanitas Christi habet ad ipsum A., ideo oportet, quod illud Q. habeat ipsum R., quod sibi convenit, in H. N.; quia, si non haberet, fieret injuria ipsi Q. per D. ipsius C.; quod D. esset ipsi C. contrarium; quæ contrarietas est evidenter impossibilis; ob quam impossibilitatem est demonstrabilis Incarnatio; sine qua Incar-

natione cameræ ipsius A. nequaquam forent objectum ipsis I. K. creatis secundum manifestam concordantiam ipsorum B. C. D.

Quarta Ratio. Manifestum est, quod D. ipsius C. habet Q. per totam Sanctam Trinitatem sine R.; & ideo D. ipsius C. in creatura habet majorem concordantiam cum Q. quam cum R. in ipsis H. L. N.; quam majoritate concordantiae oportet existere Incarnationem, cui ipsum C. habeat Q. sine R.; & quod sub illa natura creata, ad quam habet Q. sine R., habeat C. ipsum R. ad omnes alias creature, ad hoc, ut illa natura creata sit unita ipsis A. per Q., & omnes aliæ creature sint per R.: Unde, si Incarnatio nihil esset, conveniret, quod D. ipsius C. haberet defectum ipsorum H. L. N. in ipso C. & in creatura, & creasset creaturam per necessitatem ipsius H. in C., ex quo sequeretur, quod Q. non foret sine R. inter D. ipsius C. intrinseci & D. ipsius C. extrinseci in creaturis, quod est impossibile.

Quinta Ratio. Necessarium est, quod inter majoritatem & minoritatem ipsius D., in quo est differentia, sit medium: unde, cum D. H. ipsius C. sint majora, & D. H. creature sint minora, convenit, quod D. H. ipsius C., & D. H. ipsius creature constituent medium, videlicet unum ex ambobus compositum in medio prædictorum; hoc autem est Christus, in quo D. habet perfectionem, & sine quo non haberet, in quo posset habere perfectum actum, quem necessarium est habere, ut minora D. H. possint habere I. K. per N. in ipsis B. C. D. A. in sempiterna gloria; nam sicut S. non posset habere I. K. ipsius B. sine D. in ipso C. scilicet sine operatione Sanctæ Trinitatis ipsius A., ita minora D. H. non possent recipere influentiam in ipsis I. K. ab ipso D. ipsius C. sine medio; quod medium convenit esse ex A. & ex creatura in una Persona, quæ in se ipsa contineat naturam majoritatis ipsius C. & naturam majoritatis ipsius creature in ipsis Q. R.

Sexta Ratio. Manifestum est, quod D. ipsius C. tribuit majorem perfectionem bonitatis, magnitudinis, potestatis & ipsorum I. K. homini, si ipsum ipsi A. conjungit, & unit ad essendum unum in Persona, quam si ei daret cameras ipsius A. in quadrangulo livido ipsius S.: unde, si homo non est A., nec A. est homo, major perfectio, quam D. dedit homini, consistit in quadrangulo livido ipsius S., ubi habet A. & suas cameras pro objecto, & homini fuisse possibile recipere

cipere majorem perfectionem ab ipso D. ipsius C., & D. ipsam illi dare potuisse, cum D. sit infinitum in C.; sed cum D. ipsius C. sit perfectum in sancta divina intrinseca Trinitate, oportet necessariò, quòd ipsum perficiat in creatura majorem perfectionem, quam possit dare creaturæ, & quam creatura valeat recipere: quia, si non, D. haberet perfectionem in C. & defectum extra C.; hoc autem est inconveniens: propter quam imperfectionem ipsorum D.C.H.L.N.Q.R. Incarnatio manifestè demonstratur.

Septima Ratio. Manifestum est, quòd in majoritate ipsius H. alicujus effectùs maior H. illius rei ostenditur ipsi I. per cognitionem & ipsi K. per dilectionem: unde, sicut S. obligatur in quadrangulo livido ad habendum A. pro objecto fortius per Q., quam per R., ita convenit, ipsum fortius obligari per majorem effectum, quam per minorem: & cum major effectus, qui esse valeat, sit A. esse de natura hominis, igitur in majori R. demonstratur Incarnatio Filii Dei, ut ex hoc quadrangulus lividus & rubeus ipsius S. habeant majorem concordantiam cum A. V. Y., & quadrangulus niger fortius contradicit ipsis V. Z.: & si ita non esset, sequeretur, ipsa D. C. non habere perfectionem extra B. in effectu, videlicet in ipsis S.V. Y.; sed hoc est impossibile.

Ottava Ratio. Certum est, quòd, quanto fortius D. extrahit H. à privatione per creationem, & facit H. existere maior in triangulo rubeo, tanto maior est esse, quod D. præbet substantiæ subjectæ ipsi H. Unde, si existit Incarnatio, sequitur, esse unum hominem in H. & in nobilitate substantiæ majorem omnibus aliis creaturis, qui homo sit unitus ipsis A. per D. ipsius C., quod cum bonitate, magnitudine, potestate, &c. concordat: & si esset unus homo major in H. & in nobilitate substantiæ & in Q., quam omnes aliæ creaturæ, absque Incarnatione, adhuc posset esse unus alius major & nobilior illo in H. & in nobilitate substantiæ, si esset unitus cum A. in una Persona; supra quem hominem nulla virtus seu nobilitas alterius hominis posset esse; & si non existeret in esse hic homo, supra quem nequeat existere alia nobilitas creata, & qui sit supra omne aliud H. & nobilitatem creatam, D. ipsius C. esset contra bonitatem, magnitudinem &c. ipsius C., & haberet concordantiam cum minoritate ipsius H. & nobilitatis in ipso C. & in creatura; hoc autem est contra B. N. L. I. K.

& contra majoritatem ipsorum S.V.Y., quam D. potest creare, & manifestè convenit cum majoritate ipsorum V. Z.

Nona Ratio. Quòd magis D. ipsius C. fruitur ipso H. supra naturam creatam in creatura, eò majorem concordantiam habet cum N., cum concordet cum I. K.; & idcirco oportet, quòd natura nequeat sufficere ipsi D. ipsius C., & quòd operetur in natura per G., quod G. concordaret cum Z. sine opere Incarnationis: & si G. non esset in Y., ipsum D. non haberet æquale subiectum in creatura, in quo faceret operationem, nec in quo D. tam fortiter magnificaret ipsum F., sicut facit, si Incarnatio est in esse; nam D. extra C. est maior in creatura, si est supra cursum naturæ, & redeat in A., cui uniat creaturam, quam est, si est supra naturam, & est aliud miraculum sine Incarnatione: & cum major influentia ipsius D. supra naturam & perfectio sint de conditionibus ipsorum D. C. H., igitur in majoritate ipsorum D. C. H. F. G. Incarnatio est manifesta.

Decima Ratio. Supponens O. per affirmationem, Incarnationem esse, supponit majoritatem ipsius D. in H. L. I. K. M. N. P. Q. R. S. V. Y.; & supponens O. per negationem, Incarnationem non esse, supponit minoritatem ipsorum D. H. L. N. P. Q. R. S. V. Y. Unde, si Incarnatio nihil esset, sequeretur, quòd O. sit maior in ipsis H. L. N. P. Q. R. S. V. Y. per Z., quam per Y.; hoc autem est impossibile; quia, si esset possibile, sequeretur, D. esse per triangulum viridem in ipso C., & I. sciret defectum in C. D.; & K. non diligeret in C. bonitatem, magnitudinem, potestatem, sapientiam, perfectionem, in quantum ipsis N. O. H. & majoritati contradicerent, & cum minoritate concordarent, & in ipso D. contrariarentur; hoc autem constat esse impossibile, quâ impossibilitate Incarnatio Filii DEI est manifesta.

Natus de Virgine.

AD probandum hunc Articulum *duæ Rationes* hic principaliter assignamus, quarum hanc volumus esse primam.

Prima Ratio. Secundùm Conditiones ipsorum C. D. H. I. K. N. Q. R. ostenditur, quòd oportuit Filium DEI incarnatum nasci ex Muliere Virgine; nam D. ipsius C. ex hoc habet majorem concordantiam, habente K. ipsa N. H. in C., per quod I. habeat notitiam majoris actus ipsius D. in C. & in creatura, ut majoritate operis ipsa Q. R. cum majoritate, esse

esse & perfectione magis concordent: & si K. prædictæ majoritati contradiceret, contradiceret majori D. bonitatis, magnitudinis, potestatis, perfectionis & sapientiae; sed hoc est inconveniens, propter quod manifestatur suprà dictus articulus.

Secunda Ratio. Generatio & corruptio in tota humana specie existunt in triangulo viridi; & cùm sit Incarnatio, secundum quod jam probavimus, oportet, quòd Incarnatio sit per differentiam & concordantiam sínè contrarietate, ad hoc, ut in illa non sit corruptio, quæ est contraria generationi & cum privatione conveniens; quæ etiam est magis distans à generatione ipsorum D. C., quām creata generatio, quæ naturaliter concordat cum esse & perfectione: & cùm absque virginitate fœminæ ante conceptionem & post nativitatem Incarnatio non posset esse sínè corruptione, nec triangulus rubeus posset esse tam magnus in ipso D., & in Incarnatione, & in fœmina, & in ipsis H. N., igitur demonstratur, suprà dictum articulum esse in Y.; quia, si esset in Z., sequeretur, quòd D. ipsius C. esset contrarium Incarnationi & Generationi, & contradiceret majoritati trianguli rubri in ipsis H. N. & in nostra Domina & in suo Filio; hoc autem est inconveniens, & contradicit ipsi A. & conditionibus ipsorum C. D.

Crucifixus.

Tribus Rationibus inter alias probare hunc Articulum volumus, quarum *Prima Ratio* est hæc. Manifestum est, quòd, si JESUS Christus est crucifixus & mortuus, sequitur, quòd D. ex hoc præbet ipsis I. K. ipsius S. majoritatem ipsius H. in A. V. Y. contra V. Z., & N. est majus in H. Q. R. in ipso S. Unde, cùm S. V. Y. sint effectus ipsorum C. D., & V. Z. contradicant ipsis V. Y., si Christus non fuisset mortuus, D. esset contrarium majoritati sui effectus, & esset defectus ipsius D. in ipsis C. H. N.; hoc autem est impossibile, & contradicit conditionibus ipsorum C. D. H. N. I. K. G. Q. R.

Secunda Ratio. Si Christus fuit mortuus, manifestum est, quòd corpus, quod sustinuit passionem & mortem ad designandum A. & suas cameras, ex hoc habet majus meritum, quo merito habet majorem concordantiam cum divina Natura, cui divinæ Naturæ in eadem Persona mirabiliter est unitum: & hoc idem sequitur de Anima Christi, quæ habuit majorem charitatem &

justitiam, cùm voluit habere N. ad dandum afflictionem corpori, ut in nobis sequentur majora Q. R. H. N. in ipsis V. Y. contra V. Z. Unde, cùm I. K. sint major triangulus rubeus, propter quem D. nobis esse tribuit, videlicet ad habendum I. K. ipsi A., & cùm passio Christi sit causa & occasio majoritati ipsorum I. K. in triangulo rubeo, igitur oportet Christum fuisse passum & mortuum ad multiplicandum in nobis I. K. per triangulum rubeum contra V. Z., & ad dandum nobis ipsa H. N., qualiter valeamus sustinere passionem & mortem ad honorandum A. & suas cameras & ad honorandum naturam humanam Christi nostri Domini DEI.

Tertia Ratio. In corruptione humani corporis & in subjectione ipsius S., quod est paratum subjectum ipsis V. rubeo & Z., ostenditur, quòd mundus per peccatum devenerit in corruptionem & multos defectus; quia, si non esset ita, D. ipsius A. haberet contrarietatem in ipso C. & in mundo, & contradiceret ipsi S., perfectioni, majoritati & H. N. Q. R. Unde, cùm mundus sit corruptus, oportuit, quòd Christus ipsum recrearet per Incarnationem & passionem sui corporis, sínè qua passione H. non fuisset tam magnum in N. Q. R., nec D. tam bene conveniret cum suo effectu, nec conditiones principiorum hujus artis possent habere tam magnam ordinacionem, nec ex hoc sequeretur probatio recreationis, quæ debet esse operatio ipsius C. in creatura; cùm D. ipsius C. in creatura fortius contradicat privationi & defectui per recreationem, quām per creationem; & idcirco oportuit, quòd D. in actualitate operationis esset majus in creatura, ut Q. R. magis concordarent cum ipso D. ad demonstrandum C. H. N. ipsius A.

Resuscitatus.

Tribus Rationibus probamus, JESUM CHRISTUM resurrexisse, quarum hæc est

Prima Ratio. Jam superius probavimus Incarnationem, Nativitatem & Passionem: unde, si Christus non esset resuscitatus, tunc D. ipsius C. esset contra H. N. Q. R., & K. in ipso C. esset contra I., bonitatem, magnitudinem, potestatem, perfectionem DEI; hoc autem est inconveniens, & contradicit omnibus cameris ipsius A.; quo inconveniens in D. ipsius C. per H. N. Q. R. demonstratur resurrectio.

Secunda Ratio ostensibilis est per cameram

meram [Justitiae & Perfectionis]; quoniam corpus Christi non habuit ullam corruptionem peccati; quia, si habuisset, impossibile fuisset, ipsum esse in M. cum Filio ipsius A.; & si esset, D. contradiceret ipsis H. C.: sed quia est sine peccato, & habuit meritum, eò quod fuit crucifixum? igitur oportuit ipsum resurgere; quod si non esset, D. ipsius C. contradiceret prædictæ cameræ in camera [Meriti & Gloriæ], & concordaret cum camera [Culpæ & Pœnæ].

Tertia Ratio. Si Sanctissimum Corpus JESU Christi non fuisset resuscitatum, sequeretur, quod B. in N. non haberet H. tam exaltatum in triangulo rubeo & in ipsis Q. R., nec S. haberet tam magnam concordantiam cum A. V. Y. contra V. Z.; & D. ipsius C. in ipsis Q. R. concordaret cum minoritate ipsorum H. N. contra majora I. K.; quâ contrarietate contradiceret ipsi C.; quæ contrarietas est manifestè impossibilis; propter quam impossibilitatem resurrectio demonstratur.

De Conditionibus ipsius E.

Multæ sunt conditiones ipsius E.; nos autem breviter de *tribus* loquemur, quarum hæc est

Prima Condicio. Manifestum est, quod omne illud oportet esse in Y., per quod sequitur majus D. in ipsis C. H. L., generante Patre Filium, & Sancto Spiritu æqualiter procedente à Patre & Filio, his tribus Personis existentibus in simul unum B., in quo sunt totum C. & totum D.; & quod inter B. & C. nulla distinctio sit per relationem, sed ad Personas D. distinguat B. ab ipso C.; & quod D., in quantum actus, sit æquale ipsis B. C.; & sit etiam æqualiter in eisdem: quia, si non esset ita, sequeretur, quod Z. concordaret cum ipsis D. C., & quod Y. contradiceret, majoritati, esse & perfectioni; hoc autem est impossibile.

Secunda Condicio est, quod D. ipsius C. influat H. super omnes Articulos, qui sunt intrinsecus in C., extra D., ad hoc, ut D. habeat perfectionem in operatione extrinseca scil. in ipsis creaturis; & quod illa influentia ipsius H. regrediatur ad D. ipsius C., ut triangulus rubeus sit in majori medio, per quod medium habeant principium & finis majus H. in ipsis Q. R.; quia, si non esset ita, sequeretur defectus ipsius D., quod est in C., in ipso D. extrinseco, & per hoc in ipsis H. I.

R. Lulli Oper. Tom. I. Liber Princip. Theolog.

K. contra A. & suas cameras; sed hoc est inconveniens & contrarium rationi.

Tertia Condicio est, quod O. P. habeant N. in ipsis Q. R. ad affirmandum omne illud, per quod D. habeat majus H. in ipsis A. S. V. Y. contra V. Z.; nam si O. supponeret impossibilitatem contra ipsa D. C. & contra majoritatem ipsorum A. S. V. Y., concordaret cum V. Z.; & si P. exponeret D. contra Y. E. F. G. I. K. & contra B. A., necessariò esset in V. Z.; quia, si non esset ita, D. ipsius C. esset extra H. N.; hoc autem est impossibile: quâ impossibilitate conditionatur quadrangulus niger ipsius S. in O. P., & O. P. in triangulo rubeo, croceo & viridi conditionantur in ipso E. secundùm H. N. Q. R. L. M. F. G.

DISTINCTIO V.

De Præceptis sive de F.

IN hac arte F. significat *decem Præcepta Decalogi*, quæ A. Moysi tradidit, & significat Prophetias & Veterem Legem: & quia nos in hac arte de F. breviter tractare intendimus, probamus decem præcepta probando ipsum F.; & ad illa præcepta ipsum F. maximè reducimus, ut in ipsis possimus probare & conditionare ipsum F.; & qui voluerit diversificare ipsum, sciat sequi artem & regulam ipsius T. in floribus suprà dictæ figuræ, secundùm quod demonstratur in floribus & conditionibus principiorum.

Decem Præcepta sunt hæc: *Adorabis unum DEUM, non accipies nomen DEI invanum, coles Sabbathum, honorabis tuos Parentes, non occides, non mæchaberis, non facies furtum, non præbebis falsum testimonium, non concupisces uxorem tui proximi, non habebis invidiam de bonis tui proximi.*

Hæc Præcepta sunt probabilia secundum consequentiam principiorum hujus artis, & secundum flores & eorum conditiones; & ideo non oportet probare aliquod præceptorum distinctè per se ipsum; nam ars fieret nimium prolixa; sufficit tamen, quod probemus, F. esse necessariò, & quod ipsum conditionemus sub aliis principiis hujus artis; & ideo nos F. *tribus Rationibus* hic probamus, de quibus præmittimus istam primò.

De Probatione ipsius F.

Prima Ratio. Probatum est, B.C.D. & creationem esse; igitur oportet esse D. potestatis & dominii super quamlibet creaturam; unde cum homo sit in triangulo rubeo per D. ipsius A., oportet, quod A. præbeat homini præceptum, secundum quod convenit quadrangulis ipsius S. in ipsis V. Y. Z., ad hoc, ut I. K. ipsius S. sequantur regularitatem trianguli rubei: unde si A. non fecisset homini præceptum de rebus licitis secundum V. Y. & de vetitis secundum V. Z., esset homo in triangulo rubeo per se ipsum, & D. ipsius C. contradiceret camera [Potestatis & Dominii]; contradiceret etiam ipsis H. N. Q. R.; hoc autem est inconveniens; quo inconvenienti F. probabile demonstratur.

Secunda Ratio. Manifestum est, quod, si A. tradidit legem scriptam, & dedit homini præceptum, justitia & misericordia ipsius A. habebunt majorem concordantiam ad utendum ipso S.; nam si S. obediens non fuerit ipsi F., justitia ipsius A. poterit ipsum punire poenâ, & misericordia poterit ipsi indulgere majorem culpam; sequitur etiam ex hoc majus D. ipsius C. in ipsis S. I. K. Q. R.: & si A. non præbuit F., erit D. ipsius C. contrarium majoritati & concordantiae ipsorum C. A. S. I. K. Q. R. & contra H. N.; hoc autem est impossibile.

Tertia Ratio. Sicut per justitiam & misericordiam fecimus demonstrationem, quod F. existat, ita hoc possumus demonstrare per alias cameras ipsius A. & per Incarnationem Filii ipsius A.; nam sine F. in triangulo rubeo dicta Incarnatio non esset regulata, & defecisset H. ipsorum D. C. in ipso N., nec S. tantum concordaret cum I. K. V. Y. in ipso A. & in triangulo rubeo, nec N. esset tam contrarium ipsius V. Z., & D. ipsius C. concordaret in ipso S. cum minoritate & V. Z., contra Q. R. N. H.; hoc autem est inconveniens, quo manifestè est demonstrabile, F. esse.

De Conditionibus ipsius F.

Prima Conditio ipsius F. est, quod F. sit per R.; quod R. sit sub Q., quod sit subiectum I. K.; quæ I. K. sint per Q. in ipso S. sub ipsis C. D., & Q. secundarium alteretur in R.: quia, si non esset ita, esset defectus ipsorum H. N. in ipsis D. F.; hoc autem est evidenter inconveniens.

Secunda Conditio est, quod O. P. sequantur regularitatem in affirmatione & negatione trianguli nigri in omni eo, per quod F. concordat cum majoritate in triangulo rubeo, ut ex hoc D. N. H. possint convenire cum majoritate in suprà dicto triangulo; & quod S. possit habere majorem concordantiam cum A. V. Y. contra V. Z. in quadrangulo nigro, livido & rubeo ipsius S.

Tertia Conditio est, quod F. in se ipso nullam contrarietatem unius particularis ad aliud contineat, & quod major distinctio unius præcepti cum alio conservetur, ut ex hoc major concordantia sequi possit in triangulo rubeo, & in quadrangulis ipsius S., ut S. sua individua habeat magis præparata ad recipiendam influentiam ab ipsis D. H. in N. Q. R.

DISTINCTIO VI.

De

Sacramentis, sive de G.

IN hac Arte G. significat Septem Sacramenta Sanctæ Catholicæ Ecclesiæ, quæ sunt Baptisma, Confirmatio, Sacrificium Altaris, Poenitentia, Ordines, Matrimonium, Extrema Unctio; hæc autem omnia sunt supra potestatem & cursum naturæ; & ideo in hac arte uti possumus ipso G. secundum opus miraculorum; quæ miracula sub ipso G. comprehendimus in multis modis: nos verò G. maximè ponimus sub septem suprà dictis sacramentis.

De Probatione ipsius G.

G. Est oculis corporalibus invisibilis gratia & visibilis forma ipsi S.; quod S. videt G. in ipsis C. D. H. N. Q. R. per majoritatem ipsorum I. K. in triangulo rubeo & in ipsis V. Y. contra V. Z.; quæ visio formatur in quadrangulo livido ipsius S.; & ideo antequam septem Sacra menta probemus, probare nos oportet G. in generali; quod G. probamus tribus Rationibus, de quibus hanc volumus esse primam.

Prima Ratio. Manifestum est, quod D. ipsius C. existit in H. N. in ipsis creaturis; & quia D. ipsius C. in ipsis H. N. est majus, quam creatura, igitur creatura non potest sufficere ad D. ipsius C. videlicet ad recipientum tantum H. & N., quantum ipsum D. potest tradere; & idcirco oportet G. existeret, in

in quo D. sit in H. N. supra naturam, ad exaltandum creaturam in ipsis H. N. I. K. Q. R. V. Y. contra V. Z.; quia, si non esset ita, M. tertii & quarti membra ipsius X. haberet locum in D.; sed hoc est impossibile; quo impossibili G. esse necessariò demonstratur per influentiam ipsius D. C. supra naturam.

Secunda Ratio. H. N. conditionaverunt in R. ipsum D. scilicet in cursu naturali; & ideo H. N. existunt per R. in triangulo rubeo in hoc mundo: & cum hoc ita sit, oportet, quod C. D. conditionent H. N. per Q. in alio Sæculo supra naturam; & ideo in alio Sæculotriangulus rubeus se habet in ipsis H. N. Q. supra cursum naturalem. Unde, si in hoc mundo non esset G. supra cursum naturæ, sequeretur, quod C. D. haberent maiorem concordantiam cum ipsis H. N. I. K. in R., quam in Q., & manifestè contradicerent majoritati trianguli rubei & quadrangulis ipsius S.; hoc autem est inconveniens, & contradicit conditionibus ipsorum C.D.; nam D. non esset in H. N. continuè in hoc mundo, secundùm quod ipsi C. convenit, idcirco oportet G. esse in multis locis, & multis personis, & assiduè per dignas personas, ut D. in ipsis H. N. habeat plurima subjecta; & ideo Catholici obligantur ampliare Romanam Fidem, & multiplicare ipsum G., in quo est D. ipsius C.; quod D. non est contrarium ipsi cameræ [Perfectionis, Liberi Arbitrii], quamvis diligat majoritatem ipsius G., quam ipsi amare convenient secundùm majoritatem cameræ [Perfectionis, Justitiæ].

Tertia Ratio. Si G. est in esse, sequitur majoritas trianguli viridis in quadrangulis ipsius S. per triangulum nigrum, & ipsa Q. R. in triangulo rubeo melius concordant cum majoritate; nam ex hoc major contrarietas reperitur inter sensus corporales & quadrangulum lividum ipsius S.; & ideo S. potest magis exaltari per D. C. affirmans & negans contra naturam per concordantiam ipsorum G. H. N., quam per contrarietatem ipsorum D. C. G.: & cum L. ipsorum D. C. per G. sit objectum magis manifestum ipsis I. K. in M. ipsius G., ideo oportet G. esse per R., ut Q. sit ipsis I. K. L. sub ipsis D. C.; quia, si non esset ita, sequeretur, D. C. concordare contra majoritatem ipsorum S. H. N. I. K. L. Q. R. E. F.; quod est inconveniens, quo demonstratur, G. esse.

Probatum est ipsum G. tribus rationibus, multisque aliis hoc probare possemus; sufficient tamen tres predictæ: veruntamen

nos probare oportet quodlibet septem prædictorum Sacramentorum, & primò hic probare volumus Baptisma.

De Baptismate.

Si Baptisma est in Y., sequitur inde H. N. ipsius D., quod est in C., secundum participationem factam in M. elementorum, verborum & ipsius D., quod est in S. A. V. Y.; & ex hoc triangulus rubeus est regulatus ad majoritatem scilicet ad unam legem & viam, quæ dirigit ad ipsum A. & ad D. ipsius C. infiniti in H. L., & ad ipsum R., quod sub Q. comprehenditur, quod Q. est infinitum, contra D. ipsius C. & finitum in creatura; quia, si baptisma nihil esset in H. Y. N., sequeretur inde inconveniens in D. ipsius C., scilicet per effectum ipsius D. in Q. R. S., & H. non ita fortiter in M. convenit supra naturam, & I. & K. contrariantur in ipsis D.C., & D.C. contrariantur I. K.; & in C. bonitas est contra D. in potestate, & potestas, quæ est actus, se format habitum contra D., quod est actus in magnitudine, perfectione bonitatis infinitæ in H. L. B.: cum autem hæc omnia inconvenientia sequerentur, si baptisma non esset in Y., igitur demonstratur, baptisma esse in G., in quo D. ipsius C. facit ipsum esse, ut inde prædicta inconvenientia non sequantur.

De Confirmatione.

Confirmatio est convenientia Baptisma. tis; nam si est Baptisma, est necessarium, Confirmationem esse; nam, si Confirmatio nihil esset, sequeretur, quod H. esset minus in S. ipsius baptizati, quam in patrini & presbytero, qui baptizat puerum, qui recipit Sacramentum, cui D. ipsius C. in N. contradiceret sine Confirmatione illius in suo perfecto S. habente affirmationem & negationem in suis quadrangulis, quibus in camera [Meriti & Liberi Arbitrii] concordet cum Baptismate; & quia D. pateretur defecatum ipsius H. in N., si confirmatio esset in Z., igitur secundum D. C. & secundum majoritatem ipsius D. in triangulo rubeo & in K. est necessarium, quod Confirmatio sit in ipso G.

De Sacrificio Altaris.

Quartuor Rationibus inter cæteras probare volumus Sanctum Sacrificium Divini Altaris, quarum hæc est:

Prima Ratio. Sicut D. est in C. per

Trinitatem, ut sequatur majus D., quod possit esse in ipso C. per infinitatem bonitatis, magnitudinis, aeternitatis, potestatis, perfectionis & sapientiae, ita oportet necessario, quod illud, quod I. ipsius C. scit esse majus in D. extrinseco per ipsa H. N. M. L. in medio majoris majoritatis ipsius & majoritatis ipsius D. in creatura, ipsum K. ipsius C. diligit, ex quo I. scit illam majoritatem: & quia D. est unum & idem cum ipso C. in ipsis I. K., oportet, quod K. diligit illud, quod I. scit; & quod bonitas, magnitudo, potestas & perfectio inde habeant aequalem actualitatem cum I. K.; quia, si non esset ita, esset defectus ipsius D. in C. per Trinitatem divinarum Personarum non influentium in majori D. ipsius A. & creaturæ, quæ esse possit; quod D. est Sanctum Sacrificium Altaris, cum hostia ritè consecrata transubstantiatur in veram Carnem & Sanguinem, quæ sunt A.: sed quia est impossibile in D. ipsius C. defectum reperire, ideo oportet necessario primum & majus D. influere in secundo D. majori omnibus reliquis D. sub ipso per R. existentibus, quod secundum D. est per Q. in ipsis H. L. N. compositum cum R. in ipso M., ut ex hoc I. K. ipsi S. ostendant perfectè supremum D., quod non possent ostendere in tam perfectis L. N. absque secundo D. in ipsis Q. R. L. N. Igitur cum hoc ita sit, secundum quod convenit conditionibus principiorum hujus artis, Sanctissimum Sacramentum est demonstratum.

Secunda Ratio ostendi potest in majori demonstratione, quæ sequi possit ad demonstrandum secundum D., hoc est, Incarnationem, quæ fortius ostendit cameras ipsius A., si Sanctum Sacrificium est in Y., quam ostenderet, si esset in Z.; in quo Z. ipsum secundum D. concordaret cum privatione, & primum D. contradiceret majoritati ipsius secundi D., quâ contrarietate primum D. in ipsis H. N. Q. R. M. I. K. contradiceret sibi ipsi, & concordaret cum minoritate, privatione & defectu, quæ convenienter cum V. Z.; hoc autem est manifestè inconveniens; quia, si esset conveniens, sequeretur, quod primum D. esset extra C., & secundum D. esset in C.; quod est impossibile: cum secundum D. sit majus H. ipsius C. in M. ipsius L. & creaturæ, & primum D. sit majus in divino C.

Tertia Ratio. Secundum quod probavimus in ipso G., & probabimus in H., oportet, quod D. H. ipsius C., & D. H. ipsius crea-

turæ sint in M., in quo D. possit esse frequenter & in multis locis, & in multis hominibus, & in personis dignioribus: quoniam autem per G. in habitu Sacramenti Altaris D. ipsius N. in H. N. potest melius esse, quam per aliquod aliud Sacramentum, igitur Sanctissimum Sacramentum Altaris est demonstrabile: sinè quo Sacramento D. non habetur, in quo concordaret cum tam magna majoritate ipsorum H. M. N. I. K. Q. R. in accidentibus sine subiecto, & in subiecto sine accidentibus.

Quarta Ratio est hæc. Omnis major triangulus viridis, qui possit esse in triangulo rubeo inter sensus corporales & intellectuales, est, si Sacramentum Altaris est in Y.; & major contrarietas, quam S. potest habere contra sensus corporales cum A. H. V., est per Sacramentum Altaris in suis quadrangulis: sed cum Y. habeat majorem concordaniam cum majoritate quadrangulorum ipsius S., quam cum quinque particularibus sensibus corporis, idcirco oportet majoritatem trianguli viridis esse in Y., & ejus oppositum in Z.; quia, si non esset ita, D. in A. esset contrarium majoritati camerarum in ipsis Q. R. H. N. M. I. K.; hoc autem apparet esse impossibile, quo impossibili Sacramentum Altaris ostenditur.

De Pœnitentia & Ordinibus.

Pœnitentia & Ordines sunt duo Sacra-
menta ad invicem probabilia, videlicet
unum per aliud in ipsis D. C. H. N. L. M. Q.
R. I. K.; quoniam per pœnitentiam N. V.
Y. H. sunt in quadrangulis ipsius S.; & oportet,
quod D. dederit H. in ipso N., ut dirigat
& inclinet ipsum S. ad A. V. Y. contra V. Z.:
unde si D. tribuit potestatem ipsius C. homini,
qui sit in N., deputato ad corrigendum
ipsum S., & ad præbendum ipsum A., & ad
indulgendum V. Z., sequitur ex hoc majoritas
ipsius D. in ipsis G. H. N. M. Q. R. L. I. K.,
& D. ipsius A. per hoc inclinat cameras ipsius
A. ad majoritatem in presbytero, cui tantum
suas cameras humiliat, præbens ei tam magnum
officium dandi & indulgendi ad exaltandum
triangulum rubeum, & ad designandum
D. ipsius C. ipsis I. K., in quo totum C.
generatum & generans exhibetur: quoniam
autem convenit, quod à dono cum majoritate
concordante procedat influentia ipsorum
H. N. ad ipsa Q. R., ad dandum comple-
mentum ipsis I. K. in triangulo rubeo, &
in ipsis L. M., igitur duo predicta sacramenta
sunt

sunt ostensa, sive quibus D. ipsius C. contradiceret ipsis H. N. in ipsis A. I. K. L. M. S. V. Y., & concordaret cum V. Z., ac contradiceret majoritati trianguli rubei.

De Matrimonio.

Matrimonium oportet esse Sacramentum, ut S. suos quadrangulos in triangulo rubeo habeat regulatos ad servendum ipsis A. ejusque cameris in ipsis H. N. M. L. Q. R.; quod A. ligat S. cum H. N. F. in ipso G., ut accidentia ipsius S. sint contraria ipsi N. in quadrangulo nigro ipsius S., accidentia vero, quibus D. ipsius S. servit ipsis D. ipsius C., sint in quadrangulo livido; si autem matrimonium non esset G., Q. R. essent in hominibus irregularata sub ipsis D. H. ipsius C., & D. contradiceret ipsi C. in ipsis M. L. I. K.; hoc autem est inconveniens & contra principia hujus artis.

De Extrema Unctione.

Ad probandum ultimum Sacramentum oportet sequi regularitatem principiorum hujus artis in sex praedictis Sacrementis, quae antecedunt hoc ultimum, secundum majoritatem ipsis H. N. M. L. Q. R. in triangulo rubeo & quadrangulis ipsius S., ut D. præbeat ipsis I. K. majus D. M. in composite ex D. ipsius C., & extra D. ipsius creaturæ in ipsis H. N.; quia, si extrema unctio non esset Sacramentum, D. ipsius C., & D. ipsius S. in M. concordarent cum minoritate ipsis V. Y., & cum majoritate ipsis V. Z.; hoc autem est falsum & impossibile.

De Conditionibus ipsius G.

Prima Condicio ipsius G. est, quod majora H. N. Q. R. ipsis O. P. non sint contra D. ipsius C.; quia, si essent, G. non posset esse in ipsis H. N. Q. R., & concordaret cum minoritate & privatione, & non esset de D. ipsius C., nec etiam haberet subjectum, in quo existeret; quia, si haberet subjectum, D. esset contrarium ipsi C.; hoc autem est manifestum inconveniens.

Seunda Condicio talis est, videlicet quod G. non contradicat majoritati, quae est in D. ipsius C., & in D. ipsius creaturæ in ipsis H. N. M. L. Q. R. I. K.; quia, si hoc esset, sequeretur, G. esse & non esse; hoc autem implicat contradictionem, quæ dicta conditio demonstratur.

Tertia Condicio est, quod nullum Sacra-

mentorum aliis contradicat, & quod quodlibet ipsis habeat majorem propinquitatem ad ipsum S., quam ad sensus corporales; & quod sensus corporales sint per R., & G. sit per Q.; quia, si non esset ita, sequeretur, quod D. ipsius C. deficeret in ipsis H. N. contra I. K. L. M.

Quarta Condicio est, quod O. P. concordent cum majoritate, quando plus per ipsa in majori differentia & contrarietate V. Z. representantur ipsis S., quod etiam S. habeat majorem distinctionem & concordantiam in suis quadrangulis per ipsa A. V. Y. contra V. Z., & quod E. F. habeant inde majorem concordantiam cum O. P. in ipso G., & quod per hoc V. lividum & V. rubrum sint magis contraria & distincta in O. P., & quodlibet H. sit magis distinctum ab alio, & magis concordans cum alio in V. livido.

DISTINCTIO VII.

De

Virtute sive de H.

In hac arte per H. Virtus intelligitur, quæ dividitur in tres Species in regulis hujus artis: *Prima* est ipsius D., quod est in C. intrinsecè, videlicet in divinis Dignitatibus: *Secunda* est in D. miraculoso supra naturam: *Tertia* est in D. operante secundum cursum naturæ; & hæc dividitur in duas species, quærum *prima* consistit in H. naturali & corporeo; alia verò consistit in H. ipsius S., quæ movetur secundum regulam intellectualis naturæ: & ex his duabus speciebus generatur & procedit alia species, quæ est in H., ubi quinque sensus corporales existunt, & ea, quæ ad ipsa N. M. pertinent per naturam.

De Probatione ipsius H.

Quoniam hæc Principia sunt Theologica, idcirco tractamus hinc potius de primo & secundo H., quam de tertio: prium autem H. non oportet probare, quia jam probatum est in E. per D. ipsius C. videlicet in divinis: tertium verò H. per se est manifestum tam corporalibus quam spiritualibus sensibus: secundum H. probatur in ipso G.: veruntamen volumus illud hinc demonstrare *quatuor Rationibus*, de quibus hanc ponimus esse primam.

Prima Ratio. Manifestum est, quod H. C 3 creatum

22 D. Raym. Lulli Lib. Princ. Theol. Distinct. VIII. de Cognitione I.

creatum non potest recipere infinitum D. ab ipso C., quia, si reciperet, H. finitum esset æquale ipsi D. infinito; & quia D. est in C. infinito, oportet, quòd D. veniat inferius, & influat super H. creatum, in quo supereret naturam, & sit propinquius influentiâ infinitis D. H. per D. supra naturam, quam per D. in H. creato & naturali: quia, si hoc ita non esset, esset D. in ipso C. contra influentiam, quam convenit esse in ipsis H. N. L. M. I. K. Q. R.; & hoc est valde inconveniens, quo secundum H. manifestè ostenditur.

Secunda Ratio. Jam probavimus Creationem & Resurrectionem esse necessariò, probavimus etiam ipsum G; quæ probatio esset impossibilis absque secundo H., cùm Creatio, Resurrectio & G. sint D. supra naturam: quoniam autem Creatio, Resurrectio & G. sunt in esse, ergo patet secundum H. esse necessariò.

Tertia Ratio. Verum est, quòd, si existit H. supra naturam, sequitur inde major concordantia ipsorum S. A. V. Y. contra V. Z.; & si secundum H. nihil esset, sequeretur inde minor concordantia ipsorum S. A. V. Y. & minor contrarietas & differentia ipsorum V. Y. & V. Z.: & cùm D. ipsius C. habeat I. ad majorem exaltationem ipsorum S. V. Y. contra V. Z., si K. ipsius C. non influeret H. supra naturam, esset minus in C., quam ipsum I., & ipsum I. esset majus in C., quam bonitas, potestas & perfectio; hoc autem est inconveniens, & contradicit cameris ipsius A.

Quarta Ratio. Certum est, quòd hoc Sæculum est per R., aliud verò per Q., & ideo oportet, quòd, si in triangulo rubeo est H. per R., sit etiam per Q.; hoc autem H. oportet esse supra cursum naturæ, ad hoc, ut sit via & medium ipsi fini, propter quem aliud Sæculum est creatum, & in quo H. est supra regulam naturalem: quia, si non esset ita, sequeretur aliud Sæculum esse in Q. absque triangulo rubeo; hoc autem est impossibile & contra D. ipsius C.: quâ impossibilitate secundum H. ostenditur, quod est in hoc mundo per R.; quod R. est Q. ipsius R., quod est in H., in quo D. est in hoc Sæculo secundum cursum & regulam naturalem.

De Conditionibus ipsius H.

Prima Condicio ipsius H. est, quòd secundum H. conditionetur in conditionibus ipsorum D. C., in quibus primum H. existit, & quòd à secundo H. conditionetur

tertium; quòd etiam secundum H. præbeat tertio aliquam similitudinem ipsius primi, ut ex hoc S. in ipsis I. K. A. N. Q. R. E. F. G. O. P. triangulo rubeo uti queat.

Secunda Condicio est, quòd O. P. sequuntur regularitatem, per quam designatur majoritas ipsius secundi H. in ipsis D. N. M. L. Q. R., ad hoc, ut secundum H. ipsi tertio ostendat D. ipsius C.; nam si O. P. in tertio forent contra majorem demonstrationem in secundo, sequeretur tertium H. contradicere ipsi secundo, & secundum primo, & primum ipsis secundo & tertio; hoc autem est manifestè inconveniens.

Tertia Condicio est, quòd primum H. sit per Q., & secundum H. sit per R.; & quòd secundum H. sit in alio Sæculo per Q., & in hoc per R.; & quòd secundum H. in hoc mundo sit per Q., & tertium sit per R.: præterea quòd in tertio H. sit S. per Q., & in rebus naturalibus sit per R.: quia, si ita non esset, esset impossibile H. esse in N. per Q. R.; hoc autem est evidenter inconveniens.

DISTINCTIO VIII.

De

Cognitione, sive de I.

IN hac arte ponitur I. pro actu ipsius C. vel pro Intellectu Angelico, sive etiam pro Intellectu ipsius S.

De Probatione ipsius I.

Quoniam jam probavimus D. ipsius C., & quia I. in S. est per se manifestabile, quoniam etiam in *Principiis Philosophicis* jam probavimus necessariò Angelum esse, ideo hîc non opus est probare ipsum I.: veruntamen nos probare oportet, utrum A. creaverit I. per Q. vel per R., quam probationem volumus demonstrare per cameras ipsius A.

De Camera Bonitatis & Magnitudinis.

Manifestum est, quòd I. ipsius C. est majus in bonitate, quam I. ipsius S., cùm I. ipsius C. sit infinitum per totum C. in bonitate, & I. ipsius S. sit finitum, ac etiam habeat subjectum, cui est possibile convenire cum V. Z.: unde, si C. creavit I. per Q., ut cognoscat suprà dictam cameram, & si gloria, quam S. habebit in cognoscendo cameram,

ram, sit per R., quo R. sit I. sub ipso Q., sequitur inde N. in D. ipsius C. in eo, quod facit concordantiam majoritatis cum ipso Q., & minoritatis cum R.: & si C. creavit I. per Q., in quantum I. recipit gloriam in camera, & per R., in quantum I. cognoscit cameram, sequitur ex hoc inconveniens in D. ipsius C. contra predictam cameram, & D. est contra totum C.; hoc autem est inconveniens, quo ostenditur I. esse primâ intentione ad cognoscendum cameram ipsius C., & secundâ intentione, ut ab ipso C. recipiat gratiam & bonum.

De Camera Aeternitatis & Potestatis.

Certum est, quod æternitas potestatis est magis remota à privatione potestatis in ipso C., quam duratio potestatis in ipso S.; quoniam autem privatio & defectus conveniunt, & perfectio & esse similiter, idcirco in ipsis H. N. ostenditur, quod I. existit in S., ut sit in camera per Q., & quod à camera & ab ipso Q. ipsi R. in S. influentia gratiae demandetur; cuius si foret contrarium, sequeretur, quod D. ipsius C. magis diligeret S., quam cameram; hoc autem est inconveniens.

De Camera Sapientiae, Amoris & Perfectionis.

Sapientia scit in C. amorem & perfectio- nem, & amor diligit perfectionem & sapientiam, & perfectio est actus perficiendi sapientiam & amorem; & ideo oportet D. esse in C. æqualiter in supra dicta camera: & quoniam I. in S. est effectus cameræ, oportet, quod sapientia sciat, & amor diligat, & perfectio perficiat effectum ipsius cameræ: & si I. esset in ipso S. per Q., & esset in camera per R., camera in suo effectu esset contraria sibi ipsi, & in suo D. pateretur defectum ipsorum H. N.; hoc autem est impossibile: quo impossibili ostenditur, quod I. est in S. per R., & est in S. relatione ad cameram per Q., nam aliter I. non haberet perfectionem in triangulo rubeo.

De Conditionibus ipsius I.

Conditiones ipsius I. sunt quam pluri- mæ; nos verò de *tribus* solummodo inter cæteras hic tractamus, quarum hæc est

Prima Condicio. Secundum quod in conditionibus ipsius E. probavimus, & secundum conditiones ipsorum B. C. D. oportet I. ipsius C. conditionari taliter, quod inter

C. & B., & è converso non reperiatur differ- rentia; & quod I. sit C. B., & C. B. sint in I.: sed quia D. est in C., oportet, quod I. sit distinctum in distinctis suppositis; sinè qua distinctione D. non posset existere in H. per C., nec I. ipsius S. posset habere notitiam ipsorum B. C.

Secunda Condicio est, quod I. Angeli co- gnoscens D. ipsius C. habeat notitiam de se ipso, & à notitia, quam habet de ipsis D. C. B. exeat in ipsum notitia, quam habet de D. C. B. & de se ipso, & hoc ideo, ut sit similius in H. N. ipsis D. C. B.

Tertia Condicio est, quod I. ipsius S. ha- beat unam notitiam majoris altitudinis per D. ipsius C., sed habeat aliam minoris altitu- dinis per D. ipsius C. in H. supra naturam, cui D. sit H. ipsius C. causa; & quod habeat aliam cognitionem in ipsis H. N. minoris nobilitatis & altitudinis scilicet secundum naturæ cursum & quadrangulos ipsius S.; & quod non cognoscat contrarietatem in ipsis C. D. B., nec etiam in O. P., ex qua sequan- tur minora H. N. in quadrangulis ipsius S. per A. V. Y. contra V. Z.

DISTINCTIO IX.

De Dilectione sive de K.

Secundum T. potest intelligi in hac arte K. esse multiplicitate actus voluntatis: nos tamen hic potissimum tractamus de K. ipsius C. & ipsius S.

De Probatione ipsius K.

Quia C. existit per T., K. verò in S. per se ipsum est manifestabile, igitur K. esse nos non amplius oportet ostendere; sed vo- lamus inquirere, utrum A. creaverit K. in ipso S. per Q. vel per R., quod *quatuor Ratio- nibus* nitimur declarare, quarum hæc est

Prima Ratio. Certum est, quod K. ipsius C. habet majus D. in C. quam in S., cum C. sit infinitum absque triangulo rubeo, & S. in triangulo rubeo contineatur: quod cum ita sit, oportet, quod D. ipsius C. creaverit K. in ipso S., ut S. habeat K. in C. per Q.: quod si non esset ita, esset D. ipsius C. contra I. K. per totum C.; hoc autem est inconveniens, quo ostendit K. esse in S., ut S. habeat K. ad ipsum C. per Q., & ut sub C. habeat K. per R., secundum quod convenit in ipsis N. H. & in triangulo viridi, croceo & rubeo.

Secunda

24 D. Raym. Lulli Lib. Princ. Theol. Distinct. X. de Simplicitate L.

Secunda Ratio formatur per majorem concordantiam ipsorum I. K., quia quanto I. se habet ad Y., tanto K. se debet habere ad amandum: unde cum I. ipsius S. noscat in se majoritatem bonitatis, magnitudinis, durationis seu æternitatis, sapientiae, amoris & perfectionis, & in creatura noscat minoritatem dignitatum, idcirco est necesse, quod K. debeat plus diligere hoc, quod scit in C., quam hoc, quod scit in creatura. Igitur cum hoc ita sit, oportet, quod A. creaverit K. per Q. ad diligendum C., & per R. ad diligendum creaturam, quia si non esset ita, esset D. ipsius C. contra majora H. N. ipsorum I. K. in creatura, quod est manifeste inconveniens.

Tertia Ratio talis est: si K. esset creatum in S., ut S. ad se ipsum haberet Q., & ad ipsum A. haberet R., S. haberet excusationem, ut cessaret D. ad serviendum ipsi A., nam S. per tota H. N. suorum quadrangulorum non faceret servitium ipsi A., & quia haberet voluntatem absque practica, haberet excusationem, si non daret illi perfectionem, cui ipsam potest dare; contradiceret etiam ipsis A. V. Y. & majoritati ipsorum H. N., & concordaret cum V. Z. in triangulo rubeo; hoc autem est inconveniens, & contradicit ipsis A. & suis cameris.

Quarta Ratio talis est: manifestum est, quod, si Q. existit in S., ut diligit ipsum A., Q. nobilior est ex hoc in triangulo rubeo; & quanto nobilior est Q., tanto nobilior est R. in triangulo rubeo; & quanto nobiliora sunt Q. R. per H. N. in triangulo rubeo, tanto nobilior efficitur triangulus rubeus in ipsis Q. R.; quam majoritate nobilitatis ipsa V. Y. sunt nobiliora in ipsis S. Q. R. contra V. Z. Igitur cum hoc ita sit, secundum conditiones ipsorum B. C. D. Q. R. H. N. oportet, quod Q. sit in S., ut S. diligit A. & suas cameras, & R. sit in medio in triangulo rubeo sub ipso Q., quod est finis trianguli rubei.

De Conditionibus ipsius K.

Secundum quod T. in hac arte existit, potest K. diversificari in multis conditionibus; nos autem ad exemplum de *tribus* solummodo pertractamus, quarum haec est

Prima Condicio. Oportet necessario, quod K. sit æquale ipsi D. per totum C. absque distinctione ipsorum D. C. B., & absque privatione æqualitatis in ipso D.; nam absque æqualitate D. nequirit existere

per totum C., nec L. in B. sine M., neque H. in D. sine ipsis Q. R.; hoc autem est inconveniens, & contradicit conditionibus ipsorum B. C. D. H. L. M. N. Q. R.

Secunda Condicio est, quod K. ipsius C. non sit contrarium majoritati ipsius K. existentis in S. in ipsis H. N. O. P. Q. R. V. Y. contra V. Z.; quia si esset, per majoritatem & perfectionem contradiceret suo effectui, & causa & effectus concordarent per minoritatem & defectum, quod est falsum & impossibile.

Tertia Condicio est, quod K. ipsius S. habeat concordantiam cum O. P. in majoritate ipsorum H. N., ubi melius in ipsis V. Y. contra V. Z. possit formare triangulum rubeum, ut K. in ipsis B. C. D. A. sit propinquius per H. N. ipsi K. ipsius S.; quia, si hoc esset contrarium conditioni ipsius K. ipsius S., hoc, quod est Y., esset Z.; & hoc patet esse inconveniens.

DISTINCTIO X.

De

Simplicitate sive de L.

Manifeste constat, quod L. sit in creatura, quoniam absque L. in illa non posset esse M.: sed quia D. est in C., oportet nos probare, quod L. in ipsis D. C. B. A. sit sine M., quod *quatuor Rationibus* intendimus demonstrare.

De Probatione ipsius L.

Prima Ratio. Omne, quod est in C., est B., & è converso, sed B. est L., ergo L. est C. absque M., quia D. in C. est infiniti suppositi per totum C., quod infinitum suppositum generat infinitum suppositum in toto C., & ab ambobus procedit infinitum suppositum per totum C., & hoc est probatum in ipso E.: ergo oportet L. esse in ipso D. absque M., nam M. non habet, in quo possit consistere in ipsis D. C. B., quia D. L. sunt infinita in C.; quia, si M. haberet ibi subjectum, sequeretur, quod D. non posset esse infinitè per totum C.; hoc autem est evidenter impossibile.

Secunda Ratio. Oportet, quod bonitas, quæ est in C. bonum infinitatis in magnitudine boni æternitatis, potestatis, sapientiae, amoris & perfectionis, sit L. boni infiniti in magnitudine, æternitate &c.: & hoc idem sequitur de magnitudine, æternitate

tate &c. Unde, si in C. non esset D., ad hoc, ut ibi non possit esse M., esset L. in ipso C. in defectu ipsorum H. N. infinitæ bonitatis, magnitudinis, æternitatis, potestatis, sapientiæ, amoris & perfectionis; sed hoc secundum conditiones ipsorum B. C. D. H. I. K. N. est manifestè impossibile.

Tertia Ratio. Probatum est in E., quod D. existit in C., ex quo generatio & processio infinitè sequitur per totum C.: unde, si D. infinitè non esset in C. per generationem & processionem, sequeretur, quod per privationem infiniti D. generationis & processionis ipsorum H. L. esset possibile, M. esse in C.; quæ possiblitas per generationem & processionem ipsius L. infinitè in C. per D. est falsa & inconveniens.

Quarta Ratio. In S. intellectus est potentia, & intelligere est actus ipsius potentiarum; qui actus existit in L. inter potentiam & objectum, quod intelligit; & cum actus intellectus nequeat esse sine actu memoriae, igitur D. est in M.; in quo M. minimè esset, si actus memoriae & intellectus essent per totum C. infinitè in duabus potentiarum & objecto, & duæ prædictæ potentiarum & earum D. & illud objectum in L. sine M. essent A., & non creaturæ: igitur L., per quod creatura efficeretur A., & exiret extra triangulum rubrum per D. H. infinita, oportet necessariò esse in A. per D. H. infinita in ipso C.; quâ infinitate demonstratur, quod L. sit in A. sine M.

De Conditionibus ipsius L.

Secundum quod T. est in flore ipsorum L. M., potest L. habere multas conditiones; nos tamen de tribus solummodo breviter hic tractamus, quarum haec est

Prima Condicio. In ipsis D. C. B. conditionatur L., scilicet in infinite ipsorum D. C. B.; quia L. non haberet, in quo infinitum esset absque infinite ipsorum D. C. B.: sed cum D. C. B. infinita sint in ipso L., igitur L. est infinitum in eorum infinite.

Secunda Condicio ipsius L. est, quod in ipsis D. C. B. sit L. infinitum per distinctam concordantiam suppositorum, ut ipsa concordantia conveniat cum majoritate, quæ sit infinita; quæ infinitas esse non posset in ipsis D. C. B. absque infinito L. existente in distinctis suppositis infinitis.

Tertia Condicio est, quod L. cuiuslibet creaturæ sit in M. secundum comparationem illius L., quod est in ipsis B. C. D. ipsius

A.: quia, si non esset ita, sequeretur, quod C. haberet defectum in D., & D. in C., & B. in ipsis C. D.; hoc autem est manifestè inconveniens.

DISTINCTIO XI.

De

Compositione sive de M.

Manifestum Principium est M. per se ipsum in ipso T.; quare non oportet ipsum probare: veruntamen volumus illud probare in aliquo particulari, hoc est, in Angelo; & probato, quod M. sit in Angelo, consequenter manifestatur, ipsum esse in omni eo, quod in H. ipsius B. magis distat ab ipsis C. D. ipsius A.

De Probatione ipsius M.

Prima Ratio. Manifestum est quadrangulo livido ipsius S. recolenti conditiones ipsorum B. C. D., quod D. ipsius C. non potest tantum in creatura, sicut in C.; quia si posset, sequeretur, creaturam esse æqualem in H. ipsi C.: & si Angelus esset in L. absque M., potestas posset habere æquale D. in H. L. ipsius creaturæ ipsi D. in H. L. ipsius C.: item sequeretur in ipso C. manifestum inconveniens potestatis & aliarum dignitatum ipsius C.; quo inconvenienti triangulus viridis, croceus & rubeus devinirent in ipsa D. C. B., esset etiam M. in ipsis B. C. D.; hoc autem est impossibile, quo impossibili M. in Angelo esse manifestè ostenditur.

Secunda Ratio. Certum est secundum D. H. N. ipsius C., Angelum habere D. in ipsis C. B. per I. K. H. N. L. Q. R.; cum C. B. se habeant æqualiter ad I. K. ipsius Angelii; & si Angelus esset L. absque M. in substantia, converteretur suum D. in unum L. sine distinctione ipsorum I. K., ex quibus inferretur injuria ipsis B. C. D. in Q. R. H. N. per triangulum rubeum; & hoc est impossibile: ob quam impossibilitatem ostenditur, quod in Angelo est differentia substantiarum, quæ sunt D. potentiarum; quâ differentiâ necessariò oportet esse M. in ejus substantia; nam sine M. diversificari non possent I. K. in ipsa, nec esset in substantia N. in H., nec H. in N.; & hoc est falsum & inconveniens.

Tertia Ratio. Manifestum est, quod, si in Angelo est M. de simplicibus rebus in M. facientibus substantiam, melius ex hoc pot-

D

est

26 D.Raym.Lulli Lib.Princ.Theol.Pars I. Dist.XII.de Ordinatio.N.

est recipere influentiam ipsorum D. C.; cùm secundùm H. N. subiectum, in quo sit differentia, concordantia, æqualitas absque contrarietate, sit magis remotum à privatione, contrarietate & corruptione, & magis propinquum ad recipiendum gloriam, perfectionem & esse, quām subiectum, in quo non sit differentia, æqualitas & concordantia simplicium rerum, ex quibus ejus substantia componatur: cùm autem O. supponens majus D. ipsius C. in creatura habeat majorē propinquitatem ad ipsa H. N., quām negans prædictam majoritatem, igitur declaratur, quod D. ipsius C. contradiceret majoritati ipsorum H. N. in O.; quā contrarietate esset contrarium majoritati ipsorum H. N. in Q. R., & majoritati ipsius D. ipsorum I. K. in creatura, quod est evidenter inconveniens.

De Conditionibus ipsius M.

Quām plurimæ sunt conditiones ipsius M., quibus homo investigare potest, secundūm quod T. existit in floribus figuræ universalis hujus artis; sicut M., quod diversificatur in suppositis corporeis, videlicet in corporibus supercælestibus, & in vegetabilibus, animalibus & metallis, & etiam in formis artificialibus, & in operationibus quadrangulorum ipsius S., & in D. ipsius C. agente in creaturas, & in tempore, quod diversificatur in motu, quo sua differentia est composita in numero: & hoc idem est de radio solari existente in aëre, in quo est corpus, & de V. in homine, & de loco in locato, & de A. & de homine in JESU Christo; & sic de cæteris rebus similibus antedictis. Unde, sicut M. est conditionatum in differentia specierum, sicut convenit, ita conditionatur per alios terminos trianguli viridis, & per triangulum croceum, nigrum & rubeum, taliter tamen, quod semper sit subiectum formis simplicibus, sinè quibus minime posset esse; & quod nullo modo sit in ipsis B. C. D. A.

DISTINCTIO XII.

De

Ordinatione sive de N.

Manifestum est N. per sé in multis speciebus, secundūm quod manifestatur per T., quod est in quolibet flore hujus artis:

nos autem de ipso N. loquemur breviter in generali in *tribus Speciebus* tantū.

De Tribus Speciebus ipsius N.

Prima Species. Secundūm quod in Principiis Philosophiae probatum est, N. est de Prima Causa, quæ per virtutem in res creatas ipsum H. influit, & ipsa Intelligentia moveat cælestia corpora, quæ influunt H. in hæc inferiora, quorum influentiâ forma universalis & materia prima generant quatuor elementa, quæ ingrediuntur mixtionem, digestionem & compositionem in his inferioribus corporibus, quæ in tres Species sunt divisa, videlicet in *vegetabilia, animalia & metalla*; in quibus tribus speciebus est alteratio, & etiam decem prædicamenta: & in his omnibus rebus formatur N. secundūm cursum & regulam naturalem.

Secunda Species ipsius N. est, cùm ipsum S. habet N. in A. V. Y. contra V. Z., & quando quinque particularibus sensibus Imaginativa recipit res corporales, quæ Imaginativa illas res in phantasia offert intellectui, qui ipsas reponit in memoria; quæ memoria ex multis particularibus format unum universale habitum; & voluntas habet D. secundūm habitum intellectū & memorie habentium D., à quo procedit D. ipsius voluntatis; & super phantasiam & imaginationem tres potentiae accipiunt objecta in ipsis A. V. Y., secundūm quod declaratur in quadrangulis ipsius S.

Tertia Species ipsius N. est, cùm A. ad demonstrandum D. ipsius C. produxit mundum in esse, & ipsum ordinavit secundūm triangulum viridem, croceum & rubeum in ipsis S. V. X. Y. D. E. F. G. H. L. M. O. P. Q. R., ut ex hoc I. K. habeant N. ad fruendum D. ipsius C. & cameris ipsius A.; & ideo posuit N. in mundo videlicet in Scientiis & in Artibus mechanicis, & statuit Prælatos & Principes & eorum subditos; & sic de cæteris rebus, quarum narratio esset longa.

De Conditionibus ipsius N.

Quām plurimæ sunt conditiones ipsius N.: nos tamen agemus hæc de quatuor tantū, quarum hæc est

Prima Conditio. Manifestum est, D. ipsius C. esse supremum in H. cuilibet alteri D.; & ideo oportet, quod sit unum N. supremum

Pars I. Dist. XIII. de Suppositione O. & Dist. XIV. de Expositione P. 27

supremum in H. omnibus aliis N., quod in H. cum supremo D. habeat majorem concordiam, quam aliquod aliud N.: quia, si non esset ita, esset defectus ipsius H. in D. N. contra D. ipsius C., quod est evidenter inconveniens.

Secunda Conditio ipsius N. est, quod D. ipsius C. habeat N. terminatum per triangulum croceum, viridem & rubeum in ipsis H. Q. R.: quia, si non haberet, esset D. contrarium ipsius C. N., nec D. ipsius C. posset dare perfectionem ipsis H. N., & in creatura esset infinitè principium sine medio & fine; hoc autem est inconveniens & evidenter implicans contradictionem, quo ostenditur, quod oportet N. in creatura esse in qualitate, tempore & numero terminatis.

Tertia Conditio ipsius N. est in Q. R., videlicet quod supremum Q. se habeat ad N. alterius Sæculi, & quod R. se habeat ad N. hujus Sæculi: ulterius quod Q. alterius Sæculi sit distinctum per triangulum croceum, ut in illo sit R.: & hoc idem sequitur de R. hujus Sæculi, ut in illo sit Q.: quia, si non esset ita, esset impossibile, quod in illis posset esse N.

Quarta Conditio ipsius N. est in O. P., videlicet, quod O. supponat, & P. exponat taliter, quod ab ipso N. non sequatur inconveniens in ipsis B. C. D. E. F. G. H. I. K. L. M. Q. R., nec in A. S. T. V. X. Y. Z. contradicat N. aliis literis, quæ sunt ab A. usque ad S.

DISTINCTIO XIII.

De

Suppositione sive de O.

O. Est tam manifestum Principium per se ipsum, quod nos ipsum probare non oportet, sed volumus ipsuma tribus rationibus conditionare.

De Conditionibus ipsius O.

Prima Conditio. Manifestum est, secundum quod in octava & nona distinctione probavimus, quod I. K. sunt in R., ut habeant Q. ad ipsum A. & suas cameras; & ideo conditionatur O. ad supponendum omne illud per R., per quod in K. habere valeat majus D. ipsorum D. C. B. A.: quia, si non esset ita, esset impossibile ipsi S. habere H. in N. D. ad imitandum regularita-

tem trianguli rubei in A. V. Y. contra V. Z.; esset etiam D. ipsius A. contra H. N., hoc autem patet esse falsum & impossibile.

Secunda Conditio. Certum est, quod, quando O. per quadrangulum rubeum supponit Y. Z., intellectus sublimatur ad investigandum & inveniendum Y. Z., ut quadrangulo livido pro objecto detur Y., & nigro Z.; quoniam intellectus ex O. facit instrumentum ad habendum D. in Y. seu in Z.: & ideo interdum contingit, quod intellectus nequit habere D. in Y. seu in Z., nam O. abest à quadrangulo rubeo ipsius S.; ideo D. nequit esse in quadrangulo livido nec in nigro; idcirco oportet O. taliter conditari, ut per hoc intellectus possit dirigi in investigatione ipsorum Y. Z.

Tertia Conditio est, quod O. supponat per R., ut Q. in investigatione ipsorum H. N. sit in E. F. G. I. K. M. P.; & quod ipsum Q. sequatur per R. in ipsis T. V. X. illud Q., per quod investigat O. cum R. ipsum Q., quod convenit iis, quæ sunt sub D. ipsius C., ut non sit contrarietas ipsorum E. F. G. I. K. M. P. in ipsis H. N. contra D. ipsius C., & quod T. V. X. non amittant suas conditiones in principiis hujus artis.

DISTINCTIO XIV.

De

Expositione sive de P.

IN hac arte P. est universale Principium ad exponendam Sacram Scripturam secundum regularitatem aliorum principiorum & eorum conditiones, ac secundum dispositiōnēm ipsorum A. S. T. V. X. Y. Z. in floribus suprà dictæ figuræ. Unde, esto, quod P. per se ipsum sit manifestabile, nihilominus ipsum volumus declarare *tribus Rationibus*.

De Probatione ipsius P.

Prima Ratio. Jam probavimus E. F. G. N. esse; & ideo secundum D. ipsius A. convenit esse P., ut sit aliquid universale, in quo sit expositio ipsorum E. F. G. per N. T. V. Y. Z.; & quod sub P. sint plura particularia, ut per hoc Sacra Scriptura, quæ loquitur de immensitate DEI, & indiget infinitis vocalibus, breviori modo traderetur, & ut S. haberet inde nobiliores quadrangulos, & maiorem materiam in triangulis ipsius T. per ipsa

ipsa V. Y. Z.: quod si non esset, D. ipsius A. in N. esset contra H. N. Q. R. I. K. E. F. G.; quod est impossibile.

Secunda Ratio. Si Sacra Scriptura esset tantum intelligenda ad literam, & non indigeret aliâ expositione, oporteret, quòd Sancti Prophetæ & Doctores Sacrosanctæ Ecclesiæ tam clare locuti fuissent de D. C. B. E. F. G., quòd Q. de ipsis D. C. B. E. F. G. non reciperebat aliam notitiam, & in S. destrueretur majoritas trianguli rubei, viridis & nigri, ac disconveniret cum majoritate ipsorum V. Y.; præterea quadrangulus niger non esset ita contrarius ipsis V. Z., & A. esset in D. per totum tertium membrum ipsius X.; hoc autem est inconveniens, & contradicit quarto membro ipsius X.

Tertia Ratio. Si P. non esset necessarium, esset defectus revelationis per significationem camerarum ipsius A. in D. ipsius C.; & Sancti Doctores per V. Z. tractavissent de triangulo rubeo in ipsis Q. R.; sequeretur etiam defectus ipsorum H. N. in ipsis I. K., & esset superflua significatio, quam A. de suis cameris præbet ipsi S. in E. F. G.; hoc autem est impossibile.

De Conditionibus ipsius P.

Prima Condicio ipsius P. est, quòd exponat unum principium cum alio, & quòd semper exponat verba taliter, quòd inde sequatur concordantia absque contrarietate per ipsa B. C. D. E. F. G. H. I. K. L. M. N. O. Q. R.; nam, si in illis esset inconveniens & contrarietas, principia in V. Y. Z. & in M. essent contra H. N. L.; sed hoc est inconveniens, & contradicit ipsis I. K. in D. ipsius C.

Secunda Condicio est, quòd O. supponat P. esse in Y. in majori concordantia prædictorum principiorum, ut P. sit magis contrarium majori contrarietati, quam Z. habet contra Y., & quam V. rubeum habet contra V. lividum: quia, si non, sequeretur, quòd Y. Z. & V. rubeum & lividum possent convenire; hoc autem est falsum & inconveniens.

Tertia Condicio, quòd P. non sit occasio contra A. S. T. V. X. per B. C. D. E. F. G. H. I. K. L. M. N. O. Q. R., & è converso; quia, si esset, sequeretur defectus in supra dictis literis, qui defectus haberet principium ab ipsis D. C. B. A. H.; hoc autem est impossibile & contradictionis.

DISTINCTIO XV. & XVI.

De

Prima & Secunda Intentione sive de Q. R.

Quoniam in hac arte Q. R. sunt principia relativa, igitur nos volumus tractare de ambobus sub uno capitulo, & unum per aliud demonstrare: veruntamen Q. R. sunt per se manifestabilia in triangulo rubro & in creaturis, sicut Firmamentum & Plantæ, quæ sunt per R., corpora autem inferiora per Q., in quæ corpora cælestia mittunt suam influentiam & virtutem: quatuor Elementa sunt etiam per R., & corpora, quæ componunt, sunt per Q.: item in plantis flores & folia sunt per R., fructus autem per Q.; & plantæ sunt per R. relativè ad animalia, animalia verò per Q.; sed animalia irrationalia sunt per R., rationalia autem per Q.: item in rationalibus quinque sensus corporales sunt per R., & tres potentiarum ipsius S. sunt per Q.: in tribus potentiarum D. est per Q., aliæ verò potentiarum per R.

Ulterius in S. quadrangulus niger & rubeus sunt per R., lividus verò per Q. In V., V. lividum est per Q., rubeum verò per R.; Y. est per Q., & Z. per R. In X. camera meriti & gloriæ est per Q., & camera culpæ & pœnæ per R.; & hoc Sæculum est per R., alterum verò per Q.; & hoc idem sequitur de aliis rebus in hoc & in altero Sæculo existentibus, secundum quod triangulus rubeus est in viridi & in croceo: & hæc omnia per se sunt tam manifesta, quòd amplius ea probare non oportet.

In hac arte & in qualibet alia Q. R. sunt principia universalia, nam quælibet creatura decurrit & existit per Q. R., & ideo nos probare volumus Q. in B. C. D., & volumus ostendere principium, in quo Q. R. relativè existunt, ut veniamus in notitiam illius entis, in quo Q. est absque societate ipsius R.; hanc autem investigationem facimus *quatuor Rationibus*.

De Probatione ipsorum Q. R.

Prima Ratio. Manifestum est, quòd B. est purus actus; quia si non, vel esset habitus vel potentia; & sic esset per R., & divinæ Personæ, quæ sunt purus actus, essent per Q.; & sic D. se haberet ad Personas per

Pars I. Dist. XV. & XVI. de Prima & Secunda Intentione Q. R. 29

per Q., & ad B. per R.; hoc autem est inconveniens, cum Q. conveniat cum majoritate, R. autem concordet cum minoritate: quo inconvenienti demonstratur, quod Q. in B. sit sine R., videlicet quod in B. Pater habet D. ad generandum Filium, & ad dandum processionem Sancto Spiritui, & Filius habet D. ad dandum processionem Sancto Spiritui, qui ab utroque procedit; quoniam autem omnes tres sunt unum B., & quælibet Persona est essentia in se ipsa & in B., & B. est essentia in se ipso & in Personis, igitur B. habet Q. sine R.: quod si non esset, esset impossibile in illis Q. existere absque R., quâ impossibilitate in ipsis D. B. Trinitas est demonstrata, sine qua Trinitate Q. non haberet D. sine R. in B. per totum C., in quo esset defectus ipsis H. L.; hoc autem est inconveniens, & ipsi E. manifestè contradicit.

Secunda Ratio talis est. Certum est, quod I. K. sunt in C. per Q. sine R., nam si in illo esset R., esset ibi majoritas & minoritas in M.; sed hoc est inconveniens, quo significatur D. in Q. existere absque R. per bonitatem, magnitudinem, æternitatem, potestatem, perfectionem in ipso C., in quo est D. unum & idem cum ipsis I. K. ipsis C.: idcirco oportet, quod sit bonitas & bonificare, magnitudo & magnificare, æternitas & æternificare, potestas & possificare, perfectione & perfectionare: quod si non esset, esset impossibile in C. existere Q. absque R., & I. K. essent per Q., bonitas autem & magnitudo &c. per R., vel è converso; aut sequeretur, quod D. in C. conveniret cum esse & privatione, perfectione & defectu; hoc autem est contradictione, & est contrarium conditionibus ipsis B. C. D. A.

Tertia Ratio est, quod in D. C. B. oportet esse Q. in principio & in fine sine medio, quod est per R.; hoc autem est, ut ex hoc D. sit majus in perfectione ipsis C. B., & ut Sanctus Spiritus sit principiatus à Patre & Filio in ipso C., in quo Filius est principiatus à solo Patre: quod si non esset, sequeretur Sanctum Spiritum à Patre & Filio non procedere, esset etiam Filius medium inter Patrem & Sanctum Spiritum, & existeret per R.; hoc autem est manifestè inconveniens, quo demonstratur, Q. in ipsis D. C. B. esse absque R. infinitè per E., sine quo E. non haberet Q., in quo esset absque R. nec etiam D. in ipso C. infinitum existeret.

Quarta Ratio talis est, quod D. ipsis C. secundum H. N. oportet habere I. K. ad crea-

turam per Q. sine R., ad quam creaturam non posset habere ipsa I. K. absque unione ipsius A. & creaturæ; quia creatura non posset recipere influentiam ipsis D. C. H. N., eò quod continentur terminatis & finitis terminis: quod si C. D. non haberent Q. sine R. ad creaturam, D. haberet defectum in C., & in cameris ipsis A. esset avaritia & superbia, & privatio virtutis, veritatis, justitiae & misericordiae; hoc autem est impossibile & contra H. N. L. E. F. G.; quâ impossibilitate Incarnatio Filii DEI ostenditur, ad quam habuerunt C. D. ipsum Q. sine R.; quod Q. est supremum omnibus creaturis, quibus C. D. non habent Q. sine R.; & istud Q. gloriosum est causa omnibus creaturis, quæ sunt per R. sub prædicto Q., cui fieret injuria, si non haberet sub se R., quod R. recipit esse per H. N. ipsis supra dicti Q.

De Conditionibus ipsis

Q. R.

Prima Condicio ipsis Q. R. est, quod in B. C. D. A. non sit R., quod cum minoritate convenit; & quod Q. sit æqualiter in B. C. D. A., quod Q. concordat cum majoritate.

Secunda Condicio est, quod homo ad A. habeat ipsum Q. in D. C., & ad se ipsum habeat R.; quoniam A. sic istud ordinavit in N. per H. L. in triangulo rubeo: & qui mutat hanc regulam, irregularis efficitur, & concordat cum V. Z. privatione & defectu, & contradicit ipsis H. N. in quadrangulis ipsis S., in quibus A. regulavit Q. R.

Tertia Condicio est, quod homo habeat Q. ad se ipsum & ad suum proximum æqualeiter in quadrangulo livido, & habeat R. ad suum proximum, & Q. ad se ipsum in quadrangulo nigro odiens minora H. N., quæ sunt contra majoritatem ipsis Q., quod homo habet ad A.: quod si non esset, sequeretur inconveniens in quadrangulis ipsis S., quod S. esset irregulare contra V. Y., & contradiceret ipsis Q. R. in H. N.

Quarta Condicio demonstratur generalis sub differentia rerum relatarum ad Principium hujus capituli; quia sicut A. in ipsis H. N. ordinavit gradatim creaturas in triangulo croceo, viridi & rubeo per Q. R., ita homo obligatur sequi prædictam ordinationem; & qui illam frangit, & facit Q. de R., & R. de Q., est in V. Z. contra A. V. Y., & est per R.

in camera culpa & pœna, cui Q. est superius
in camera meriti & gloriae.

Completa est prima Pars Principiorum

Theologiae divinâ benedictione & gratia;
nunc restat tractare de secunda adjuvante
sapientia summi Opificis.

I N C I P I T
SECUNDA PARS
QUÆ EST
DE

**Conditionibus Florum
Universalis Figuræ.**

Camera 1.

[B.C.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

Uoniam B. est C., & C. est B.,
ideo oportet, quod in B.C.
existat D., sine quo ipsa B.C.
non possent esse unum &
idem; nam si inde defice-
ret D., deficerent I. K. H. Q., quæ existunt in
C.; sine quo C. non esset B., nec sine B. esset
C.: & ideo B.C. conditionantur in D., & D.
conditionatur in ipsis B.C. per I. K. H. Q. in
distinctione, concordantiâ & æqualitate, si-
nè quibus D. non posset esse in C.; quia D.
bonitatis, magnitudinis, æternitatis, pote-
statis, sapientiæ, perfectionis absque distinc-
tione, concordantiâ, æqualitate supposito-
rum infinitorum in B.C. non haberet hoc,
quod sibi convenit, nec A. haberet cameram
justiciæ, perfectionis, sapientiæ, amoris, bo-
nitatis, magnitudinis, largitatis & veritatis;
hoc autem est inconveniens, in quo condi-
tiones ipsorum B.C. manifestè ostenduntur.

Camera 2.

[B.D.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

Conditiones ipsorum B.D. existunt in C.
per modum majoritatis ipsius C. in B.
D. absque minoritate ipsorum B.D.C.; &
ideo oportet, quod D. in B. habeat liberta-
tem in infinite ipsius C. in B., & ipsius B. in
C.; & etiam quod libertas sit distincta in in-
finite ipsius C.: quod si non esset, sequeret-
tur, quod omne illud, quod esset D. ipsorum
B.C., esset ex necessitate sine libertate: quod
si esset, sequeretur, D. non esse perfectum
in B.C.; & D. haberet libertatem in creatu-
ris, quæ esset major, quam in B.C.; hoc au-

tem est contra H. L. Q. R. N. & contra A. S.
V. Y., & concordat cum V. Z.

Item per hanc metaphoram significan-
tur conditiones ipsorum B. D.; scilicet ra-
dius solaris est de entitate solis, & est ejus
proprietas, cum qua sic illuminat aërem, si-
cuit calor est proprietas ignis ad ejus opera-
tiones: & sicut ignis se habet melius ad suam
operationem calefaciendo aërem, quam ca-
lefaciendo aquam, sic se haberet melius ad
suam operationem in se ipso, si haberet in se
H. passivum, quod esset in L. absque M.: &
quia D. ipsius C. est majus in H. L. quam sol
& ignis, qui sunt ejus effectus, igitur oportet,
quod D. ipsius C. sit de entitate ipsius B., quod
B. oportet esse D. in C.: quod si non esset,
haberent sol & ignis in H. æquale D. ipsis
C.B.; & hoc est inconveniens, quo ostendit-
ur, quod D. est C.B., & C.B. sunt D. in E., in
quo E. est majus D. in C.B., quam in G., &
in G. majus, quam in aliis operibus naturali-
bus secundum comparationem suprà dictæ
metaphoræ.

Camera 3.

[B.E.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

Conditiones ipsorum B. E. secundum
hanc artem sunt concordare unam
conditionem ipsius B. cum alia ipsius E. abs-
que inconvenientia ipsorum D. C. H.: quo-
niā autem D. existit per C. H. in ipso B.,
oportet, quod D. ipsius B. sit in E. secundum
C. H. Unde, cum D. ipsorum B.C.H. sit
in majori possibilitate, quæ esse possit in E.,
oportet necessariò ipsa B. E. conditionari
per majorem possibilitatem & impossibilita-
tem: nam majorem possibilitatem esse oportet
per infinitatem suppositorum in C.H. ad-
invicem

invicem distinctorum, in quibus D. est possibilis in B. E., quam in ulla alia re; & major impossibilitas, quæ sit ipsi D. ipsorum C. H. in B., est, quod sit contra C. H. in B. E. & contra majorem possibilitatem ipsorum C. H. B. A.

Camera 4.

[B. F.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

Secundum quod Camerae ipsius A. sunt in D., conditionantur B. F. in majoritate ipsius D. in E. G., ut ex hoc F. sit majus in H. N. Q. R. per D. ipsius B., & per quadrangulos ipsius S., ut D. ipsius S. habeat inde majorem concordiam cum H. N. in A. V. Y. contra V. Z.; & ut tertium & quartum membris ipsius X. ex hoc habeant eorum individua magis diversa in L. contra M.; & ut O. P. habeant per hoc concordiam cum majoritate, quæ majoritas in triangulo rubeo sit subjecta quadrangulis ipsius S.

Camera 5.

[B. G.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

Per differentiam & concordiam sine contrarietate sunt conditiones majoritatis ipsorum B. G. in triangulo rubeo & in D. H. N.; & ideo quanto plus G. significat D. ipsius B. in C., tanto magis diversum & magis altum est illud D. in G. supra naturam & similius & propinquius ipsi D. ipsius C. in B. H. N.; & S. multiplicat inde suos quadrangulos in rubeo per V. Y. contra V. Z.; & in T. affirmativa & negativa sunt propinquiores ipsi D. ipsius C., & magis contrariae dubitationi & sensibus corporalibus; & ideo magis concordant cum triangulo rubeo.

Camera 6.

[B. H.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

In D. ipsius C. conditionantur B. H.; nam B. non esset C. sine D., nec C. esset B.; & sine B. ipsum H. non haberet, in quo existaret; nec B. sine H. haberet D. in C.; nec C. sine H. haberet D. in B.: quia si D. esset in B. H. sine operante & operato, D. esset in ipsis B. H. imperfectè per totum C.; quâ imperfectione nequiret esse in C., nec C. in B. H.; & B. H. C. D. concordarent cum privatione & defectu: & si operans & operatum in C. concordarent cum privatione & defectu in H. B., esset impossibile, quod D. & H. simul concordarent in B. C.; cum sine operante & operato D. & H. non possint concordare in B. C.; quia, si concordarent, esset possibile,

quod H. posset esse in B. C. sine D.; hoc autem est impossibile; quâ impossibilitate conditiones ipsorum B. H. manifestè patent.

Camera 7.

[B. I.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

In omnibus principiis hujus artis conditiones ipsorum B. I. possunt manifestari; veruntamen nos in C. D. H. K. Q. volumus exemplificare dicentes, quod I. per C. habet D. cognoscens in B. ipsum C.; & quoniam notitia, quam I. habet de B., est, ut ipsum cognoscat bonum, magnum, æternum, potens, sapiens, amans, perfectum, ideo illa notitia est I. B.: quia verò I. in C. est infinitum in cognoscendo B., ipsa H. K. habent Q. ad æquales proprietates reales, personales & distinctas in D., quod I. habet in B. per totum C.: quia, si non haberet, deficeret infinitas magnitudinis per totum C.; & Q. non haberet H., cum quo conveniret in K., quod diligit, ut I. habeat infinita H. D. Q. per totum C. in cognoscendo ipsum B.

Camera 8.

[B. K.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

Conditiones ipsorum B. K. sunt in majoritate ipsorum Q. I. D. C. H.; nam K. diligit B. per totum C., quod est B.; & I. scit D. ipsius K.: quoniam autem I. scit majus D. ipsius K. in B. C. H., si K. habet Q. ad supposita æqualia in B. distincta per totum C. & H., quam si sciret, K. non habere Q. nisi ad unum objectum tantum in B. C. H. sine distinctione ipsorum Q. D. in B. C. H., igitur oportet esse majoritatem in B. K., quam I. in ipsis scire debet, secundum quod convenit ipsi H. ipsorum C. I. D. in B. K.: quod si non esset, esset defectus ipsorum H. D. & justitiae in C. A.; hoc autem patet esse inconveniens.

Camera 9.

[B. L.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

B. L. sunt conditionata in ipsis C. D. H. I. K., quia D. est in B. per totum C. sine privatione ipsius L. in ipsis B. C. D. H. I. K.: & si L. est in B. C. D. H. I. K., in quibus sunt infinitè distincta supposita, quæ non privantur ipso L., ipsa I. K. ipsius L. habent inde majora D. H. in B. contra M. per totum C.: & ideo oportet, quod majora D. H. ipsorum I. K. in L. sint in B.: quia si non, esset impossibile, quod D. H. I. K. essent unum cum B. L. in C. sine M. composito de triangulo viridi,

viridi, croceo & rubeo; hoc autem est inconveniens, & contrariatur conditionibus ipsorum B. L. D. C. I. K. M. T.

Camera IO.

[B.M.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

IN conditionibus ipsorum B. M. sunt C. D. H. I. K. L.; nam si in B. non sunt supposita per C. D. I. K. L., ut ex hoc ibi non sit M., sequitur, quod in B. sit defectus ipsius H. in C. D. I. K. contra L.; quem defectum sciret I., & odiret K.; hoc autem est impossibile: quia, si esset possibile, esset impossibile, quod H. D. essent infinitè in B. per tota C. I. K. L.; quæ impossibilitas est inconveniens; quo ostenditur, quod I. scit, & K. diligit infinitum H. in L. per totum C. in B.; quod infinitum H. indicat, quod hoc sequi oportet, in quo H. est altius & excellentius in D. ipsorum I. K., ut sit nobilis L. in B., quod esse valeat in H. C. I. K. contra M.; quæ contrarietas est, quod in L. sint distincta supposita per totum B. C. D. I. K. sinè M.: nam si K. odiret distinctionem suppositorum ob timorem ipsius M., I. sciret privationem libertatis in D. per B. C. H. K. L.; hoc autem est falsum & inconveniens.

Camera II.

[B.N.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

Conditiones ipsorum B. N. sunt in C. D. E. F. G. H. I. K. L. M. O. P. Q. R.; nam de D. ipsius C. in E. influuit B. influentiam ipsius H. in F. G. I. K. M. O. P. Q. R.; quod H. format N. in omni eo, quod B. influuit in creaturas; quod N. nequirit recipere formam absque D. ipsius C. in B.; quia non esset in B. illud H., à quo inciperet distinctione, concordantia & æqualitas, per quæ formaretur N. in E. F. G. H. I. K. L. M. O. P. Q. R.: sed per D. ipsius C. in B. per totum C. secundùm ejus infinitatem in generatione & progressionē est N. sub ipso B. in triangulo rubeo, absque eo, quod D. ipsius C. sit causa ipsorum V. Z., nec V. Y. sint effectus alterius rei, quæ non sit B. nec D. ipsorum C. H. N.

Camera I2.

[B.O.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

IN tertio membro ipsius X. conditionantur B. O. per triangulum viridem, rubeum & croceum secundùm affirmationem & negationem quadranguli nigri ipsius S., in quo O. supponit omnem majoritatem ipsius D. in B. sinè M. tertii membra ipsius X.

& sinè contrarietate contradicente majoritati ipsorum B. D. C. E. G.: & si hoc, quod O. sic supponit, esset in Z., & minoritas majoritati contraria esset in Y., sequeretur, quod O. esset majus in H. ipsius D., quam D. ipsius B. in C.; hoc autem est inconveniens, quo ostenditur, quod D. in B. habet majus C., quam O. in S.; quâ majoritate oportet esse E. G. in Y.: quod si esset impossibile ipsi D. ipsius B. in C., posset O. per S. plus operari, quam D. ipsius C. habere H. in B.; hoc autem est inconveniens, in quo potes invenire particulare, quod secundùm conditiones ipsorum B. O. inquiris.

Camera I3.

[B.P.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

P Conditionatur in majoritate, quam S. potest habere in suis quadrangulis, ad habendum pro objecto A. V. Y. per quadrangulum lividum & rubeum contra V. Z., quæ convenient ad essendum objecta quadranguli nigri: & ideo ostenditur D. ipsius B. in E. F. G.; sinè quo D. ipsum P. non haberet H. in triangulo rubeo, nec haberet N., in quo P. exaltaret suum D. tantum, sicut convenit ipsi D. ipsius B. in ipsis I. K. N.; & P. haberet majus H. per creaturam in ipso N., quam per B.; hoc autem est falsum & inconveniens.

Camera I4.

[B.Q.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

B. Q. sunt in C. D. sinè R.; nam si in illicis essent cum R., essent ipsa B. Q. in M. in triangulo viridi, croceo & rubeo: & ideo est impossibile, quod B. Q. habeant concordantiam per R. Quod cum ita sit, oportet, quod D. ipsius C. in B. habeat Q. sinè R. ad creaturam, quæ sit unita ipsi A.; quæ creatura in creatione sit Q., quod sit supra totum R.; quod R. sit creatum per B. sinè V. Z.: quia si non esset ita, sequeretur, quod B. creasset R., quod esset necessarium ipsi D. ipsius C.; hoc autem est inconveniens, quo E. G. cuilibet ostenduntur.

Camera I5.

[B.R.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

Certum est, quod D., quod non potest esse in Q. sinè R., non est D. ipsius B. in C.; quia, si esset, sequeretur, quod B. C. essent cum M. in tertio & quarto membro ipsius X.; & hoc est impossibile: quâ impossibilitate demonstratur, D. esse in B. C.; quod D. habet

Pars II. De Conditionibus Florum Universalis Figuræ. 33

habet Q. sinè R. in H. L. ipsorum B.C.; sub quo Q. est omne Q., quod nequit habere D. ad se ipsum sinè R.; quod Q., quod nequit habere D. sinè R., haberet in se ipso B., si non esset D. ipsius C. in H. L. secundum distincta supposita per totum B.&C.; hoc autem est inconveniens, quo conditiones ipsorum B.R. manifestè indicant ipsa E.G.

Camera 16.

[C.D.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

CD. conditionantur in B.Q., quoniam æqualiter D. in C. convenit cum B., scilicet in bonitate bonificare, in magnitudine magnificare seu infinitare, in æternitate æternificare, in potestate possificare, & in perfectione perficere seu perfectionare, sicut sapientiæ convenit cognoscere, & amori amare: quod si non esset, sequeretur, quòd Q. haberet in B. D. concordantiam cum majoritate, & bonitas, magnitudo, æternitas, potestas & perfectio haberent in B. D. concordantiam cum R. & cum minoritate; hoc autem est inconveniens: & si bonitas non se habet tantum ad bonificare, quantum sapientia se habet ad cognoscere, & amor ad amare, sequitur ex hoc suprà dictum inconveniens: & si sapientia se habet ad cognoscere, & amor ad amare, ut bonitati convenient bonificare, oportet in D. esse R. per C.; & hoc idem sequeretur per totum C.; hoc autem est manifestè inconveniens; quo ostenditur, quòd sicut calor ignis, si cresceret infinitè in D. calefaciendo & illuminando, cui augmento haberet Q., privaret ab essentia ipsius ignis ipsum R., & quantitatem, tempus, motum, locum deduceret in corruptionem, privationem & defectum, ita D. infinitum in C. est H. L. in B.Q.; idcirco est impossibile, in B.Q. existere hoc, quod esset impossibile essentia ipsius ignis, si haberet D. infinitum, secundùm quod D.C. sunt in B.Q.; propter quod E. manifestè ostenditur.

Camera 17.

[C.E.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

Tot sunt conditiones ipsorum C. E., quot sunt individua existentia sub C. E.: nos verò breviter volumus exemplificare de aliquibus dicentes, quòd D. in C. non potest plùs in possificare, quàm in I. K.: sed in E. potest D. plùs in creare, quàm in recreare, & è converso; quoniam potuisset

R.Lulli Oper.Tom.I. Liber Princip.Theolog.

creare plures mundos, quàm creavit; & plùs est creare hominem, qui sit A., quàm recreare: plùs etiam est recreare, quàm creare mundum, in quantum V. Z. sunt contra D. ipsius C.; & potestas ipsius C. non posset plùs superare H. D. ipsius naturæ, quàm uniendo cum ipso A. hominem natum de Virgine, resuscitatum in corpore glorificato, in quo triangulus rubeus est perfectus.

Camera 18.

[C.F.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

Conditiones ipsorum C. F. existunt in D. E. G. H. I. K. N. A. S. T. V. X. Y. Z.; nam D. ipsorum E. G. exaltat H. in S.V.Y. contra V. Z. in majoritate cameræ [Esse & Perfectionis] [Meriti & Gloriæ]; etiam iustitia & misericordia ipsius A. habent inde majus D. in S. videlicet per majoritatem ipsius F.; quæ majoritas multiplicatur in triangulo rubeo per D. ipsius C. in E. G., ut ex hoc I. K. habeant majorem concordantiam in S. H. N. per C. F.

Camera 19.

[C.G.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

Appropriantur conditions ipsis C. G. per D. H. N. S. T. V. Y.; quia D. ipsius C. sublimat H. per S.V.Y. in ipso G. super D. H. ipsius naturæ; quâ exaltatione ipsa C. G. habent majorem concordantiam in D. H. S. V. Y.; & ipsa S.V.Y. ex hoc magis contradicunt ipsis V. Z.: quod si non esset, sequeretur, quòd K. ipsius C. esset contrarium ipsi D. ipsius C. in I., bonitate, magnitudine, potestate, perfectione; & hoc est impossibile & contradictio, in quantum K. D. sunt unum & idem per totum C. in B.

Camera 20.

[C.H.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

CH. sunt in D. æqualia; quia si non, esset R. in D. ipsorum C. H.: quoniam autem D. potestatis ipsius C. potest creare seu facere plures res, quàm creaverit seu fecerit, igitur D. ipsius K. existentis in C. habet æqualitatem in H. in nolendo creare hoc, quod D. potestatis poterat creare: quia, si non esset ita, esset impossibile, quòd C. H. essent unum & idem in B., & quòd potestas & K. haberent æquale D., & quòd essent unum & idem in ipsis C. H. B.; hoc autem est inconveniens, in quo conditiones ipsorum C. H. manifestè ostenduntur.

E

Camera

Camera 21.

[C.I.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

CI. conditionantur in hac arte per D.K. Q.R.H. in Y.Z. & in V. livido & rubeo, quoniam ipsius C. habet D. in sciendo V.Y. & V.Z., & K. ipsius C. habet D. in V.Y., videlicet diligendo, & in V.Z., videlicet odiendo: unde, si I. non haberet D. contra V.Z., suum D. non concordaret cum V.Y., & in C.D. esset I. per R., & K. per Q.; & hoc est inconveniens: quo inconvenienti ostenditur, quod V.Y. & V.Z. non diversificant D. in I.K., & quod I.K. sunt unum D. in C.; quâ unitate ipsius D. in I.K. oportet in C. distincta supposita existere, in quibus possit esse H., quo D. possit esse distinctum in I.K. per totum C.; & quod I.K. per totum C. distinctionem habeant; sinè qua distinctione nequirent habere D., nec esset aliquid, quod in C. concordaret cum V.Y., nec quod contradiceret ipsis V.Z.

Camera 22.

[C.K.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

Conditiones ipsorum C.K. sunt in I.D.B.; nam I. scit majorem bonitatem in C., si unum bonum infinitum in magnitudine boni, æterni, potentis, sapientis, amantis, perfecti generet aliud sibi simile in B.C.; & si ab ambobus procedat aliud in B.C. æquale ipsis & simile, quâ sciret, si hoc non ita esset: cùm igitur I. sciat hoc, oportet K. habere D. ad hoc, quod I. scit secundum majoritatem ipsius D. in C.: quia, si non haberet, esset K. contra I.C.B.; hoc autem est inconveniens, quo conditiones ipsorum C.K. revelantur in præhabito particulari exemplo, per quod poteris invenire multas alias conditiones, quæ sunt in C.K.

Camera 23.

[C.L.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

CL. conditionantur in D.E.G.H.I.K. M.N.S.T.V.X.Y.; quia si D. ipsius C. secundum Y. est in E.G., oportet E.G. esse in Y.; quod si sunt in Y., sequitur inde majoritas ipsorum H.N. per triangulum rubeum in L.K.S.V.Y., ad hoc, ut S. cognoscatur, & diligat D. ipsius C. in E.G.; & D. ipsius C. habet ex hoc majorem libertatem secundum L.M. in E.G. absque eo, quod D. C. sint in M., imò sunt unum & idem in L. sinè M.; quia, si C. non haberet D. in E.G., ut ex hoc non sequeretur M. in C.D., D. esset

terminatum in C.L., & D. haberet passionem in C.M. contra libertatem ipsius X.; hoc autem est inconveniens, quo conditiones ipsorum C.L. ostenduntur; quâ significatione in C.L. infinita generatio & processio demonstrantur, sinè qua D. ipsius C. nequirit in E.G. existere sinè M.

Camera 24.

[C.M.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

CM. conditionantur in B.D.L.H.E.G. T.; quia, si C. habet D. in E.G., & E.G. sunt in Y., ac D. ipsius C. est in B.L.H. sinè M., per hoc est major distantia ipsorum C.M., & M. habet majorem impossibilitatem, quod possit esse in B.C.D.H.: & cùm major impossibilitas essendi M. in C. & major distantia ipsorum C.M. convenient cum Y. secundum conditiones ipsorum B.D.L.H.E.G.T., igitur conditio ipsorum C.M. est manifesta.

Camera 25.

[C.N.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

CN. habent conditiones per D.H.T. in E.F.G.Q.R. secundum S.V.Y.Z.; nam D. ipsius C. habet majus H. in T., si E.F.G. sunt in Y., & minus H., si sunt in Z.; per majoritatem autem ipsius D. in H.T. est N. majus in H.Q.R.S.V.Y. contra V.Z.; quâ majoritate multiplicat triangulum rubeum in conditionibus ipsorum C.N.; qui triangulus multiplicat D. ipsius S. in V.Y. contra V.Z.: quod si prædicta majoritas esset in privatione & Z., esset N. contra C. & C. contra N. per majoritatem ipsorum H.D., & per minoritatem concordarent; hoc autem est inconveniens, & contradicit conditionibus principiorum hujus artis.

Camera 26.

[C.O.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

Conditiones ipsorum C.O. sunt in D.H.I.K.N.S.T.V.; quoniam O. est obligatum ad supponendum omne illud, per quod D. ipsius S. possit exaltare in H. sua I.K. ad ipsum C., ut S. habeat suos quadrangulos in N., quibus differentia & concordantia sint in V. livido contra V. rubeum ad multiplicandum in H. triangulum rubeum in quadrangulo nigro, livido & rubeo, & quod S. non possit considerare majorem perfectiōnem seu ullum defectum in C.; quia, si posset, sequeretur defectus ipsorum H.D. in ipso C.; hoc autem est falsum & inconveniens.

Camera

Camera 27.

[C.P.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

P• Est conditionatum & regulatum, secundum quod D. est in C., & secundum quod C. habet D. in creaturis; & ideo P. exponit unam dignitatem ipsius C. per aliam, & recurrit ad principia hujus artis ad salvandum æquale D. in E. G. F. secundum C. H.: & P. etiam exponit, qualiter unum principium hujus artis est conditionatum in alio secundum comparationem ipsorum Q. R. accidentaliter, sed secundum Q. sine R. essentialiter: & ideo dicimus, C. esse conditionatum in P., videlicet quod P. exponat C. secundum Q. H. absque R.: & P. exponit V. lividum cum Y., cum format figuram V. Y.; & exponit V. rubeum cum Z., cum format figuram V. Z.: & idem est dicendum de aliis his similibus.

Camera 28.

[C.Q.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

Conditiones ipsorum C. Q. sunt in D. H., quia convenit, quod D. ipsius C. sit in Q. H. absque R. æqualiter per totum C.; & ideo convenit, quod Q. sit in C.; quia, si Q. non esset in C., esset in D. privatio ipsius H., quod non haberet intentionem ad bonificandum, magnificandum, infinitandum, æternificandum, possificandum, sapientianum, amandum & perficiendum; hoc autem est inconveniens & contra D., quod D. absque Q. non posset esse in C.: & si oportet, quod D. sit cum Q. in C., sequitur ex hoc necessariò, quod ibi sit cum E., h. e. cum Sanctissima Trinitate, quæ in divinis verissimè reperitur.

Camera 29.

[C.R.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

Conditionantur ipsa C. R. in D. N. negatione & affirmatione, videlicet quod P. exponit ipsa D. N. per R. negando; quia C. non creavit ipsum R. propter necessitatem ipsius D. in C.; nam si creavisset, privaret perfectionem per totum C.: & ideo P. per N. exponit, quod C. creaverit ipsum R., eò quod habet ipsum Q. ad D. in E.; quod E. exponitur à P. in Incarnatione, cui C. habet D. per Q., videlicet per magnum H. ipsius C.: & sub illo Q. creavit C. ipsum R., quod R. assumit majorem triangulum rubeum per D. ipsorum Q. C.

Camera 30.

[D.E.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

Conditiones ipsorum D. E. sunt in C. H. Q.; quia D. in C. habet majus H. in potestate, cum ab uno infinito per C. generat aliud infinitum per C., quam habet in creando H. ex nihilo, vel in faciendo de uno finito aliud finitum: quod si non esset, sequeretur, quod D. H. essent in majori majoritate per finitum C., quam per infinitum C.; hoc autem est inconveniens: quoniam verò D. habet majus H. in potestate per infinitum C., quam per finitum C., in quantum C. finitum nequit recipere totum D. infinitum, igitur oportet D. esse in E. per totum C. infinitè; quod si non esset, sequeretur, quod D. sapientia ipsius C., quæ scit prædictam majoritatem, haberet contrarietatem cum K. ipsius C., quod nolle D. infinitum in E., & haberet Q. ad D. finitum contra D. potestatis, bonitatis, æternitatis, infinitatis & perfectionis; hoc autem est impossibile: quâ impossibilitate in D. E. Trinitas est demonstrata; nam in omni eo, quod I. scit in majoribus H. D. in C., conditionatur D. ipsius K.

Camera 31.

[D.F.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

Conditionantur D. F. in C. E. G. H. I. K. N. Q. R. S. T. V. Y. Z.; quia D. ipsius C. multiplicat F. per H. ipsius S. in N. Q. R., ut I. K. ipsius S. habeant majorem triangulum rubeum ad D. ipsius C. in E. G. V. Y. contra V. Z., & ut D. ipsius C. utatur ipso S. per quadrangulos ipsius S. & triangulos ipsius T. secundum cameras ipsius A., ad designandum, quod in majoritate ipsius D. in F. & ipsius F. in N. manifestè ostenditur esse Y. in E. G.

Camera 32.

[D.G.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

Conditionantur ipsa D. G. in C. H. N. E. F.; nam D. ipsius C. habet æquale H. per totum C., per quod D. à C. influitur ipsum H. in G. supra N. naturæ, ad hoc, ut D. significet in G. ipsum E. & majoritatem ipsius F., quod in N. per D. ipsius C. in ipso G. est multiplicatum; & H. ipsius G. per hoc est magis propinquum ipsis D. H. ipsius C.; & tertium & quartum membrum ipsius X. sunt inde magis contraria ipsi M., & magis concordant cum ipso L.

E 2

Camera

Camera 33.

[D.H.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

Conditiones ipsorum D. H. sunt quām plurimæ, secundūm quod in T. diversificantur: nos autem in exemplo aliquorum particularium aliquas demonstrabimus, videlicet quōd D. in C. habet æquale H. per totam bonitatem, magnitudinem &c., & H. est ipsi D. æquale: quod si non esset, D.H. non essent unum & idem in C.B.L.; hoc autem est inconveniens; & D. ipsius C. creavit H. per Q. comparatione alterius Sæculi in triangulo rubeo, in quo creavit H. per R. comparatione hujus Sæculi; & ideo D. ipsius C. sustinebit & conservabit H. ipsius trianguli rubei absque D. ipsius naturæ in tertio & quarto membro ipsius X.: quia, si non esset ita, esset impossibile, quōd D. ipsius C. haberet perfectum D. in H. ipsius C.; hoc autem est impossibile: quā impossibilitate demonstratur, istud Sæculum esse in natura per R., aliud verò in H. per Q.

Camera 34.

[D.I.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

D. I. conditionantur in C.Q.A.; quia, quantum D. potest in I., tantum potest in totis A.C., & tantum potest in A.C., quantum in I.; quod si non esset, esset impossibile, D. I. A.C. esse unum & idem in Q. A.: & quia D. potest in I., ipsum I. potest in D.; & ideo quantum D. I. habent concordiam cum majoritate, tantum K. & ipsa C.Q.A. habent concordiam cum illa majoritate; quia, si non haberent, non posset D. esse in Q. sive R.; hoc autem est inconveniens, quo necessariò demonstratur, E.G. esse in Y.; nam si essent in Z., sequeretur, quōd D. I. concordarent cum majoritate in Q., & C.A. concordarent cum minoritate in R.; hoc autem est manifestum inconveniens.

Camera 35.

[D.K.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

D. K. conditionantur in distincta concordantiæ qualitate per totum C. in H.Q.L. infinitè; & si D. K. non essent in C. ita conditionata, haberent privationem perfectionis in C., & C. in B. haberet defectum ipsorum H.Q.L.; hoc autem est inconveniens, ob quod inconveniens ostenditur, D. ipsius K. diligere hoc, quod I. scit in D., videlicet hoc, per quod S. esset A., si haberet

illud, quod habet D. ipsius A.; & si hoc K. non diligeret, esset suum D. ipsi I. contrarium, aut I. non esset per totum A.; & hoc est inconveniens: propter quod significatur distincta æqualis concordantia ipsorum D. K. in C.Q.L., quā ipsum E. revelatur.

Camera 36.

[D.L.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

Conditiones ipsorum D.L. sunt in C.H. Q.T.M.; quoniam D. ipsius C. habet majus H. in Q. ad ipsum L., si generat & producit L. per totum C., & habet minus H., si privatur generatio & processio ipsius L.: & quia I. in C. scit majus D. ipsius L., oportet, quōd K. habeat Q. ad majoritatem ipsorum D. L., quæ per I. cognoscitur; & oportet, quōd bonitas, magnitudo, æternitas, potestas, perfectio habeant concordantiam cum I. K. in D.L.: quia, si non, sequeretur contrarietas ipsorum D. L. in C.H.Q.; hoc autem est inconveniens, quo ipsum E. ostenditur in conditionibus ipsorum D. L., & demonstratur, quōd sit major impossibilitas ipsius M. in C. per E., ubi D. influit L. per totum C., in quibus C.D. est impossibile esse M. infinitè.

Camera 37.

[D.M.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

Hæc camera conditionatur in S.T.H.L. N.E.G.; nam si D. per totum C. facit esse infinitè generationem & processionem ipsius L., major est ex hoc camera in triangulo viridi scilicet in differentia & contrarietate ipsorum L.M., quām esset, si in C. non esset D. generationis & processionis ipsius L.; & hoc est ideo, quia camera [Differentiæ, Concordantiæ] est ex hoc major in D.L.H. in ipso C. per generationem & processionem infinitam in C. Item si E.G. sunt in Y., sequitur inde majoritas ipsius D. in C. per L.M. ipsius A. & creaturæ ad essendum una Persona trium naturarum in M., hoc est, A. & S. & corpus humanum, absque eo, quōd L. corruptatur in C.D.A.; & M. est majus, quod esse valeat, in D.H.N. per triangulum rubeum & differentiam & concordiam: & hoc idem sequitur de G., in quo est D. ipsius C. in H. ipsius A. & in H. creaturæ; quod H. non posset esse majus in N.M.: quoniam autem K. in C. diligit hoc, quod ibi scit I. in majoritate ipsius D. per M., & potestas ipsius D. in C. potest completere hoc, quod scit I., & hoc, quod diligit K., & bonitas,

Pars II. De Conditionibus Florum Universalis Figuræ. 37

tas, magnitudo, perfectio habent concordantiam cum potestate & I. K., igitur in E.G. demonstrantur conditiones ipsorum D.M.

& D. ipsius C. melius demonstretur ipsi I. ipsius S. in majori P.; & quod K. ipsius S. habeat majus D. in P. ad ipsa A.V.Y.

Camera 38.

[D.N.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

Conditiones ipsorum D. N. significantur in C.E.F.G.H.I.K.Q.R.T.S.X.; nam D. ipsius N. ostenditur majus in H. ipsorum I. K. ipsius S. per D. ipsius C., si E. G. sunt in Y.; nam si essent in Z., ipsa D. N. non haberent tam magnam concordantiam in H. Q. R., nec S. in X. haberet tam magna I. K. per F. in triangulo rubeo, nec S. in quadrangulo livido posset habere D. ipsius C. in gloria; quia, si non esset D. distinctum in C., non posset S. habere I. ad D., quod C. habet intrinsecè in B., nec K. ipsius S. absque I. posset habere H. in ipsis B. D. C., esset etiam D. contra C. B. in S. X.; hoc autem est inconveniens; quo inconvenienti significatur E. G. esse in Y.; quod Y. revelatur in conditionibus ipsorum D.N. significatis in E. G. F., ubi est D. in majoritate trianguli rubei in Q. R. per majorem distinctionem, concordantiam, æqualitatem trianguli viridis & crocei in ipso H.

Camera 39.

[D.O.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

Manifestum est ipsi I., quod quanto majus D. ipsius C. supponit S. in E.G. H. Y., tantò majus H. cognoscit I. in O. S.; & si K. ipsorum D. C. contradicit majoritati ipsorum O. S., sequitur ex hoc in D. contrarietas ipsorum I. K. in C.; hoc autem est inconveniens, quo ostenditur, qualiter D. O. in S. H. conditionantur secundùm conditiones ipsorum D. C. I. K.; quibus ostenditur, E. G. necessariò esse in Y.: quia sicut sequeretur inconveniens, si pars esset major suo toto, ita sequeretur inconveniens, si D. ipsius C. contradiceret majoribus H. N. ipsorum O. D. in S.

Camera 40.

[D.P.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

D. P. sunt conditionata, secundùm quod D. ipsius C. est in H. Y. & in E. G. F. Q. R. contra Z., & secundùm quod P. est majus in H. I. per S. V. contra V. Z. in triangulo rubeo contra M. tertii & quarti membra ipsius X.: & ideo oportet, quod P. habeat D., quod conveniat cum majoritate ipsorum H. Y. in S., ut Q. R. sint ex hoc majora in H. N.,

Camera 41.

[D.Q.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

Conditiones ipsorum D. Q. sunt in majoritate ipsorum D. C., ubi est Q. sinè R.; & conditiones ipsorum D. Q. sunt conditionatæ seu regulatæ in majoritate ipsius R., ubi est R.; nam quod majus est R. in H. N. I. K., èò magis Q. est supra R. in D. H. Y. Quod cùm ita sit, secundùm D. C. A. oportet necessariò E. G. F. esse in Y.; quia, si essent in Z., D. esset contrarium majoritati ipsorum Q. R.; sed hoc est manifestè contrarium ipsis D. C. A.: quâ contrarietate significatur Y. in E. G. F., & ipsum S. est ordinatum in N., qualiter debeat habere D. in Q. ad A. sinè R.

Camera 42.

[D.R.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

Conditionatur R. in majoritate ipsorum D. Q.; nam quanto majus est Q. in D. H. N., tantò magis exaltantur H. N. in R.: quare D. R. conditionantur in Q. H. N. Unde, cùm hoc ita sit, per A. S. in T. V. X. Y. Z. potes invenire particularia in conditionibus ipsorum D. R. per E. G. F.; & si habes Q. ad majoritatem ipsius D. per triangulum rubeum, oportet te habere D., quod est majus ipso R., per triangulum rubeum in quadrangulo livido ipsius S., ut in Q. concordes esse & perfectionem contra privationem & defectum, & ut cognoscas in D. majus H. in generando & donando; nam nullum D. est tam magnum in Q. R. H. per triangulum rubeum, sicut est per opus generationis & donationis: & ideo R. D. significant in D. ipsius C. secundùm E. generationem & processionem, sinè quibus D. non posset habere H. Q. in C.

Camera 43.

[E.F.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

Secundùm quod E. conditionatur in se met ipso & in conditionibus ipsorum B. C. D., simili modo conditionatur cum ipso F., & secundùm conditiones, quas F. habet in se ipso, ac secundùm conditiones ipsorum S. T. V. X. Y. Z. ipsum F. regulatur cum ipso E.: & ideo in distincta concordanti majoritate ipsorum H. N. per suprà dicta principia conditionantur E. F. taliter, quod

quòd E. non contradicat ipsis B. C. D. in majoritate ipsorum H. N., nec contradicat majoritati ipsorum H. N. in F. S. V. X. Y., & quòd sit contrarium ipsis V. Z.; & quòd F. concordet cum H. N. in majoritate ipsorum E. B. C. D. S. V. Y., & contrarietur majoritati ipsorum V. Z.

Camera 44.

[E.G.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

EG. conditionantur in majoritate ipsorum D. H., quia D. non habet, in quo sit majus, quam in E., nec posset habere majus H. in creatura, quam in G.: & ideo E. G. conditionantur in majoritate ipsorum D. H.; quam majoritate ostenditur, quòd, si E. G. essent in Z., Y. H. D. concordarent cum minoritate, privatione & defectu, eorum vero oppositum conveniret cum majoritate, esse & perfectione; hoc autem est impossibile, & manifestè contradicit ipsis A. B. C.

Camera 45.

[E.H.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

EH. conditionantur in majoritate ipsius D. in C. G. S. Q. R. N.; nam si E. est in Y., in H. C. est D. infiniti in infinito, & finiti H. in infinitis H. D. C.; in G. etiam sunt H. D. supra finita N. Q. R.; & H. ipsius S. per hoc habet D. in majoritate finiti H.: & ideo in E. H. Y. ipsa N. Q. R. habent D. in tam magno H., quòd de ipsis E. D. C. non possent plus recipere; & K. diligit majoritatem ipsius D. in E. H., eò quòd I. ipsam cognoscit; quod D. ipsius I. convenit à K. diligi per totum C.; & oportet ipsum I. cognoscere tale D. in K. per totum H. ipsius C.; nam si ipsum ignoraret, non esset in C.

Camera 46.

[E.I.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

I Scit in E. infinitatem ipsius D.; & ideo oportet ipsum I. scire in D. infinitam generationem & processionem ipsius C.; sinè qua infinita generatione & processione non posset cognoscere infinitum D. in C. Unde, cùm hoc ita sit, oportet I. cognoscere ipsum E. in D. C. & generationem & processionem; in quo D. ipsius I. conditionatur ipsum E., & D. ipsius I. conditionatur in ipso E.: quoniam autem I. cognoscit H. in D., quod ex nihilo creavit aliquid, & recreavit bonum corruptum, oportet K. ipsius C. diligere hoc, quod I. scit in D. ipsius C.; in quo D. ipsius K. conditionatur ipsum E.: & quia

I. scit in C. potestatem ipsius E., cognoscit, quòd K. in D. diligit illam potestatem; nam si ipsam odiret, non esset unum cum ipsa in B.; & hoc est manifestè inconveniens.

Camera 47.

[E.K.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

MAnifestum est, quòd K. habet majus D. in C., quam in esse causa ipsi mundo; & ideo oportet, quòd diligit D. in E. producendo mundum in æternitate ipsius C.; quo D. ostenditur, quòd æternitas & creatio sint in E.: & quia majus D. est in recreatione per Incarnationem, quam in creatione, igitur oportet, quòd K. magis diligit majus D., quam minus; quia si diligeret æqualiter D. in majoritate & minoritate, H. esset contrarium ipsi D. ipsorum A. C.; & hoc est evidenter inconveniens, in quo ostenduntur conditio-nes & regulæ ipsorum E. K.

Camera 48.

[E.L.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

IGnis generat & infundit suum calorem in aërem, & ex igne & aëre procedit calor, qui calefacit ipsam aquam seu materiam aquæ; & ideo ignis quantum ad differen-tiam suâ & aëris & aquæ est diversus secun-dum D. in aëre & in aqua, sed ipsius calor in se ipso est in L., licet materia calori subiecta sit in M.: & ideo per hanc metaphoram de-monstratur simplicitas ipsorum E. L. in B. & ipsius B. in C. D., cùm ignis concordet cum minoritate, & D. ipsius C. conveniat cum majoritate: unde sicut calor est unus in L., licet sub eo sint diversa subiecta, ita in E. Pa-ter est B., & Filius est B., & Sanctus Spiritus est B.; & illud B. est unum in L. E. sine dif-ferentia suâ ipsius & sine M.

Camera 49.

[E.M.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

SI mea voluntas haberet tam magnum D., sicut est D. ipsius C., vellet habere potestatem ipsius C. infinitè in bonitate, magnitudine, æternitate I. K. & perfectione; quia, si hoc nollet, esset contraria ipsi D. ipsorum H. N.; & si haberet D. ipsius C., esset in M. cum C. similis ipsi E. Unde, cùm hoc ita sit, ostenditur, qualiter E. M. conditionantur in D. C. L. H., & qualiter E. est in Y. absque eo, quòd M. sit in C. B. D.; qualiter etiam M. est in E. trianguli crocei & rubei.

Camera

Pars II. De Conditionibus Florum Universalis Figuræ. 39

Camera 50.

[E.N.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

Conditiones ipsorum E. N. sunt in majoritate ipsius D. in N.; in qua majoritate triangulus rubeus terminatur in triangulo croceo; & D. ipsius C. est in E. secundum majus N.; quia, si E. foret in Z., esset N. magis remotum à D. ipsius C., & magis propinquum ipsis V. Z., & I. K. non haberent tam magna D. H. in N., & D. in C. contradiceret magnitudini, bonitati, æternitati, potestati, amori, perfectioni ac sapientiæ; hoc autem est inconveniens, & contrariatur ipsis A. V. Y., & concordat cum V. Z.

Camera 51.

[E.O.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

Secundum conditiones ipsius E. obligatur O. ad supponendum, quod, si D. finitum non potest generare H. infinitum, eò quod ipsum est finitum, D. infinitum valeat generare H. infinitum, eò quod est infinitum; & oportet O. æquale D. supponere ipsis I. K. ipsius C. & potestati ipsius C.: quia, si O. hoc ita non supponeret, esset contrarium conditionibus ipsorum D. C. in E., cui ipsum E. contradiceret: & si O. supponit, quod Y. est in toto E., supponit majus D., quod esse valeat in A. & creaturâ; & ideo concordat cum majoritate ipsius Y. in A. & creaturâ secundum E.; in quo E. non est Z.; quia si esset, O. haberet majus H. in D. Z., quam in D. Y.; sed hoc est inconveniens, & contradicit ipsis C. N. I. K.

Camera 52.

[E.P.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

O. Supponit, quod in E. Pater est B., & Filius est B., & Sanctus Spiritus est B.; & P. exponit, quod in B. Pater & Filius & Sanctus Spiritus nullam habent distinctionem contra B.: & ideo P. concordat cum E. in conditione; quam conditionem habet E. in majoritate, quam D. ipsius C. habet supra creaturam, de qua sequi non potest hoc, quod exponit P. in E.: quia si posset, esset creatura æqualis in H. D. ipsi D. ipsius C.; & quia P. exponit per D. ipsius C., quod in E. ipsum A. non privet L. H. C., licet sit una persona cum creatura, igitur S. in A. V. Y. multiplicat suos quadrangulos per H. N. Q. R. contra V. Z.; sed P. indiget majoribus H. N. Q. R. I. K. in exponendo E.: & si E. esset in Z., minus P. esset majus in H. N. Q. R.,

quam majus; hoc autem est inconveniens, & contra H. N. I. K. in D. ipsius C.

Camera 53.

[E.Q.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

Si E. esset in Z., non esset D. in magnitudine ipsius C., nec majoritas ipsius Q. haberet, in quo existeret, sua autem minoritas haberet subiectum, in quo esset; & D. ipsius C. esset in Q. contra majoritatem ipsorum H. N. I. K.; quam contrarietate contradiceret ipsi C. & cameris ipsius A., in quo R. concordaret cum majoritate contra Q.; & V. Y. convenienter cum privatione & defectu, V. Z. verò cum esse & perfectione; hoc autem est inconveniens, in quo conditiones ipsorum E. Q. manifestè ostenduntur: nam sicut ignis in multiplicatione sui caloris multiplicat calorem in calefacto per generationem sui caloris in supposito, à quo suus calor exit, & sicut vegetativa generat vegetativam in foliis, floribus & fructibus, à quibus exit vegetativa, ita & multò melius Q. ipsorum C. D. generat ex se Q. in C. D., à quibus exit Q. ipsorum C. D., ut E. possit esse in C. D.

Camera 54.

[E.R.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

IN sublimatione ipsius Q. sublimatur & exaltatur ipsum R.; & quia Q. est exaltatum in E., igitur R. recipit exaltationem in ipso E., in quo non est Z.; quia, si esset, D. ipsius C. non exaltasset Q. R. ad majoritatem ipsius D.; & hoc est inconveniens, quo ostenditur, quod D. in C. exaltat Q. in infinite generationis & processionis per C.; quam exaltationem exaltat Q. trianguli rubei in C.; per quam exaltationem exaltatur R. in E., absque eo, quod R., quod est in V. Z., concordet cum R., quod est in V. Y.; quia D. ipsius C. non est causa ipsi R. ipsorum V. Z.; quia, si esset, non esset contrarietas inter V. Y. & V. Z. secundum D. nec secundum triangulum rubeum; hoc autem est inconveniens, quo ostenditur Y. in E., sinè quo E. non posset D. ipsius C. contrariari in triangulo rubeo ipsis V. Z. per V. Y.

Camera 55.

[F.G.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

F. G. conditionantur in majoritate distinctionis & concordantiae in H. Q. R. per D. ipsius C. in E. ad multiplicandum in H. quadrangulos ipsius S. in V. livido per triangulum rubeum: nam eò quod E. est in Y., ipsum

ipsum D. ipsius C. est causa multiplicandi F. in E. S., quia R. habet ex hoc majorem concordiam cum F., ubi multiplicatur Q. per E.: & quia G. est in Y., ipsum S. habet majus H. in V. Y.; & ideo per F. G. ipsa H. Q. R. habent majorem concordiam in S.

Camera 56.

[F.H.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

Conditionantur F. H. in Q. R. N. E., quia D. ipsius C. concordat in N. hoc Sæculum cum R., aliud verò cum Q., ad hoc, ut perpetuò D. in H. sit operans per Q. in S.: & ideo oportet, quòd F. concordet cum majoritate ipsorum Q. R. in triangulo rubeo; nam D. in C. format F. in N., secundùm quod C. intelligit & diligit per magnitudinem, potestatem, perfectionem, majoritatem ipsius H. in F. Q. R.; quæ majoritas nequaquam esset, si E. esset in Z.

Camera 57.

[F.I.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

IN C. est I., quod scit majoritatem, quam F. potest habere in triangulo rubeo; quæ majoritas concordat cum H. N. & cum esse & perfectione: & ideo revelatur E., per quod ipsum F. multiplicatur in triangulo rubeo; & si E. esset in Z., ipsum I. sciret majoritatem ipsius F. in privatione, & K. ipsius C. contradiceret ipsi I., & bonitas, perfectio, largitas ipsius C. contradicerent ipsi K.; hoc autem est inconveniens, in quo ostenduntur conditiones ipsorum F. I., & demonstratur, E. esse in Y.

Camera 58.

[F.K.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

Condiciones ipsorum F. K. sunt per I. in quadrangulis ipsius S. cum majoritate & concordantia trianguli rubei; nam quò magis I. ipsius S. habet A. V. Y. in quadrangulo livido, & habet V. Z. in nigro, eò magis K. concordat cum majoritate ipsius F.: & ideo F. K. habent maiores conditiones in I. ipsius S., quàm in quadrangulo rubeo ipsius S.; quibus majoribus conditionibus D. ipsius C. per N. necessariis rationibus manifestat ipsum E. ipsi S.

Camera 59.

[F.L.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

F• Est meliùs conditionatum in majoritate ipsius L., quàm in ejus minoritate; sed quia L. est magis remotum ab ipso M.

per D. ipsius C. in B., si E. est in Y., igitur in majoritate ipsius H. existentis in F. conditio- natur majoritas ipsius L., ad hoc, ut reveletur L. ipsi S. per E.; in quo E. ostenduntur con- ditiones ipsorum F. L., quibus S. habet ma- jorem concordiam cum F. in A. V. Y. Q. R. N. H. contra V. Z.; quâ majori concor- dantiâ habet majorem differentiam & con- trarietatem in tertio & quarto membro ipsius X.

Camera 60.

[F.M.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

Primum Præceptum, quod est in F., est per Q., alia verò sunt per R.: & ideo, si E. est in Y., sequitur inde major concordan- tia ipsorum Q. R. in F. M.; & si E. est in Z., Q. R. sunt inde minora in F. M., & è conver- so: quoniam autem S. per majorem con- cordiam ipsorum F. M. Q. R. habet ma- jora H. N. in suis quadrangulis per A. V. Y., igitur demonstratur concordantia ipsorum F. M. Q. R. in S. A. V. Y. & in E. Y. contra Z.: & si esset Y. contra E., major concordantia ipsorum F. M. C. D. esset in privatione, & minor concordantia esset in esse; hoc autem est inconveniens, & evidenter contrarium ipsiis I. K. ipsorum C. A. B.

Camera 61.

[F.N.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

Ignis recipit à terra majorem siccitatem in Æstate, quàm in Hyeme, & Aër majorem calorem ab igne in Æstate, quàm in Hyeme; & ideo ignis est in majoribus H. N. per ma- joritatem ipsius D., quod recipit & dat bene- ficium per generationem siccitatis in igne & caloris in aëre & processionis ipsius H. in N. & majoritate. Igitur cùm hoc ita sit, per hanc metaphoram ostenditur in D. ipsius C., quòd I. intelligens E. generat in N. tam magnum F. in triangulo rubeo, quòd N. habet inde cum F. majorem concordiam in S.; quæ major concordantia in F. N. S. nequirit esse sinè E.; per cuius E. privationem ipsum K. in C. esset contrarium ipsi I.; hoc autem est manifestè inconveniens.

Camera 62.

[F.O.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

Si O. supponit, E. G. esse in Y., supponit majoritatem ipsius H. in F.; & si O. sup- ponit, quòd sint in Z., supponit minus F. in I. K. ipsorum C. D.: unde cùm F. O. sint me- liùs conditionata in E. G., quàm sinè E. G., si E. G.

E. G. essent in Z., I. K. ipsorum C. D. essent contra majus H. ipsorum F. O.; quâ contrarietate I. K. essent contra bonitatem, magnitudinem, potestatem, perfectionem in C.; & hoc est inconveniens, quo ostenditur, maiorem conditionem ipsorum F. O. esse in Y.; per quod Y. habet O. maiorem libertatem affirmandi & negandi in F. E. G.

Camera 63.

[F.P.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

SIE. G. sunt in esse, P. per hoc est majus in F. H. N.; & si E. G. nihil sunt, P. inde est minus in F. H. N., & I. K. ipsius C. per hoc habent minus D. in F. P. contra N., quod habet maiorem concordantiam cum bonitate, magnitudine, potestate, perfectione ipsius C., cui opponeretur K., si E. G. essent in Z.; quæ oppositio seu contrarietas est impossibilis; quâ impossibilitate ostenduntur conditiones ipsorum F. P. in majoritate concordantiae ipsorum Q. R. in L. M. O.

Camera 64.

[F.Q.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

MAnifestum est in D. ipsius C., quòd in F. est Q. in ipso S., & hoc in quadrangulo livido per affirmationem, & in nigro per negationem; & ideo quadrangulus rubeus est compositus ex affirmatione & negatione in F.; & secundùm N. est R. ordinatum sub conditionibus ipsorum F. Q. in V. Y. contra V. Z. ad diversificandum triangulum rubeum in tertio & quarto membro ipsius X. per H. N., ad hoc, ut Q. sit in F. respectu alterius Sæculi, & R. sit in F. H. N. respectu hujus Sæculi, ut conditiones ipsorum F. Q. sint majores in G., & R. majus in G., & G. in E.

Camera 65.

[F.R.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

SI majoritas ipsius H. in F. R. esset contra E. G., H. esset contrarium ipsis F. R., & E. G. essent contraria ipsis F. R. H.; etiam in tertio & quarto membro ipsius X. triangulus viridis & rubeus esset minor. in Q. R., & D. ipsius C. esset contrarium ipsis H. L. B. A. in I. K. M. in ipso C. per triangulum viridem, croceum & rubeum; hoc autem est inconveniens, quo manifestatur, quòd conditiones ipsorum F. R. in E. G. C. D. sint in Y.; nam si essent in Z., sequeretur, quòd F. R. essent secundùm majoritatem in Z., & se-

R. Lulli Oper. Tom. I. Lib. Princip. Theologie.

cundùm minoritatem in Y.; hoc autem est manifestè inconveniens.

Camera 66.

[G.H.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

Per Matrimonium est majus H. in S. & in V. livido: & hoc idem sequitur de aliis Sacramentis; & per magnitudinem ipsorum C. D. est majus H. in G., cùm videlicet hostia consecrata transubstantiatur in carnem; quia K. ipsius C. diligens D. in G. multiplicat H. in G. & in S.; quod H. potestas ipsius C. potest; & bonitas habet concordantiam cum K., ad hoc, ut perfectio compleat H. in G., secundùm quod illud I. cognoscit, & K. diligit, & potestas potest; & D. ipsius C. non est distinctum per C. in H. ipsius G.: & ideo G. H. tanto magis multiplicant V. Y. in S. contra V. Z., quanto majus est H. in G.; & quia H. in G. nequirit multiplicare sínè E. in multiplicatione, quæ convenit triangulo rubeo & ipsi H. in O. P. Q. R. secundùm V. Y. T., igitur necessariò D. ipsius E. est in majori concordantia ipsorum G. H.; quia D. ipsius C. influit majus H. in G.

Camera 67.

[G.I.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

Quòd magis I. ipsius S. cognoscit D. ipsius C. in G. supra naturam, eò majus H. habet I. in G.; quâ majoritate K. ipsius S. habet majus H. in G., & quadranguli ipsius S. sunt inde in majori H. in G. I., & Q. R. ex hoc sunt majora in H. sub I. K. ipsius C.: unde, si majoritas ipsius H. esset inconveniens inter G. I., sequeretur, quòd majoritas ipsorum V. Z. ibi esset conveniens; hoc autem est inconveniens & contra D. H. ipsorum C. A.; quâ contrarietate manifestantur conditiones ipsorum G. I., & ostenditur, Y. esse in G., in quo non posset esse sínè E.

Camera 68.

[G.K.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

In Sacramento Altaris deficit imaginatio ad repræsentandum ipsi I. ipsius S. ipsum H. ipsius D. existentis in C. secundùm G.; & hoc est, quia imaginatio non accipit H. sensuum corporalium in G.; & ideo K. non habet concordantiam cum G. per affirmationem sensuum corporalium, imò per negationem, quæ contradicit affirmationi, quam I. ipsius C. facit ipsi I. ipsius S. in G., ut K. ipsius C. ex hoc habeat maiorem concordantiam cum K. ipsius S. in G., ut N. inde habeat

F

beat

beat majorem triangulum rubrum in Q. R. L. S. V. Y. sub A. & suis cameris contra V. Z.; quia tale N. non posset concordare cum majoritate trianguli rubri in Q. R. L. S. V. Y. sub A. sinè majoritate ipsorum G. K.: & si D. ipsius A. esset contrarium majoritati ipsorum G. K., esset contrarium majoritati ipsius N. in Q. R. L. S. T. V.; hoc autem est inconveniens, quod manifestè concordat cum V. Z.

Camera 69.

[G. L.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

L• Demonstrat ipsi I. ipsius S. simpliciter ipsum G. per D. ipsius C.; & sensus corporales in Sancto Sacramento Altaris negant G. cum D. ipsius naturæ in M., ubi est D. ipsius C. in H. supra D. naturæ: & quia I. ipsius D. existentis in C. facit differentiam inter D. ipsius C., & D. naturæ in G., idcirco G. L. concordant in S. cum D. ipsius C. contra M. & D. naturæ; quâ concordantiâ S. habet majus H. in I. K. ad recipiendum influentiam à D. C. in G.: & si C. majori influentiæ contradiceret, esset C. contrarium ipsius B. L. A. V. Y., & concordaret cum V. Z. M. in tertio & quarto membro ipsius X.

Camera 70.

[G. M.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

IN Sacramento Altaris est D. in M.; nam D. ipsius C. ostendit ipsi I. ipsius S. carnem per majoritatem camerarum ipsius A. in H. N. Q. R. per S. V. Y.; & D. ipsius naturæ significat panem per actus naturæ: & ideo I. facit comparationem de majori H. in D. Y. inter unum D. & aliud ad diversificandum M.; & quia unum D. est per infinitum C., aliud verò per finitum H. in triangulo rubro, igitur demonstratur, quòd G. M. habent majorem concordantiam in H. Y. per majus D., quâ per minus; cuius si foret contrarium, sequeretur, quòd D. majus haberet majorem concordantiam cum R., quâ cum Q.; hoc autem est inconveniens, & manifestè implicat contradictionem.

Camera 71.

[G. N.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

Quia D. ipsius C. habet infinitum H. in B. E., resultat influentia in H. finito, qualiter quælibet creatura habeat majorem concordantiam cum majori H., quâ cum minori: & si infinitum D. ipsius C. in B. E. esset in privatione, sequeretur, quòd H. produxisset N., qualiter quælibet creatura plus

diligeret minus H., quâmajus, & plus privationem, quâ esse; K. etiam dilexisset plus R., quâ Q.; & hoc esset in N., eò quòd majus H. plus esset in privatione, quâ in esse, si infinitum H. esset in privatione, & si totum H. esset finitum: quoniam autem G. est in D. propinquius infinito H., quâ D. naturæ, & H. in G. est supra cursum naturæ, igitur N. est in G., & G. est in N. secundùm Y.: quia, si G. esset in Z., hoc est propinquius ipsi H. infinito, contradiceret ipsi D. ipsius C., quod est per infinita B. E.; hoc autem est inconveniens, quo demonstratur major concordantia ipsius N. in G.

Camera 72.

[G. O.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

O• Supponens, G. esse in Y., affirmat maiorem potestatem in D. ipsius C., & negans ipsum G. affirmat minorem potestatem in D. ipsius C. & minora I. K. in bonitate, magnitudine, perfectione per ipsum C.; & ideo O. habet majorem concordantiam cum D. C. H. per G., quâ sinè G.: unde, si O. esset in Z., dum affirmat G. esse in Y., & haberet majus H. in D., dum negat, G. esse in Y., esset H. contrarium ipsi C.; & hoc est inconveniens, in quo conditiones ipsorum G. O. ostenduntur.

Camera 73.

[G. P.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

IN Lege Veteri fiebat sacrificium, quod oportebat S. exponere per tale P., quod in ipso M. concordaret cum sensibus corporalibus & cum potentiis ipsius S.: unde, si P. secundùm Y. est in G., G. P. habent majorem concordantiam cum S. in V. videlicet in triangulo rubro per Q. R.; & si G. est in Z., habet P. defectum ad multiplicanda D. H. N. ipsius S. in triangulo rubro; qui triangulus, si G. est in Z., non habet Q. in H. N. I. K. ipsorum D. C.; quæ D. C. præbent triangulo rubro principium & finem in R.: sed cum R. nequeat esse in triangulo rubro sicut Q., oportet P. habere concordantiam cum G. per Y. H. N.; quia, si non haberet, injuriaret ipsi D. in H. C. & ipsis H. C. in D.; hoc autem est inconveniens & contrarium ipsis A. B.

Camera 74.

[G. Q.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

IN homine infirmo, qui propinquus est morti, & naturaliter amisit sensum frigiditatem

Pars II. De Conditionibus Florum Universalis Figuræ. 43

ḡditatis, & appetit recuperare sensum, natura facit, quòd infirmus appetit frigiditatem; & appetitus naturæ est per Q., frigiditas autem, quam infirmus appetit, est per R.: sed cùm D. ipsius C. habeat majus L., quām natura in infirmo, idcirco, si in appetitu ipsius S. alteratur triangulus rubeus per naturam, quantò magis in G. potest H. esse in carne sub forma panis ad significandum in C. potestatem ipsorum I. K. supra H. naturæ: quòd si G. esset in Z., quid esset in N., in quo D. ipsius C. ostenderet majorem potestatem ipsorum I. K. in C., quām in H. naturæ? unde sicut secundūm H. naturæ in triangulo rubeo principia universalia constituunt substantiam, quæ est sub novem prædicamentis, ipsa autem sunt essentia & principia substantia, ita G. est in D. supra naturam per Q. ipsorum D. C. ad ostendendum A. B. C.

Camera 75.

[G.R.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

SI G. est in Y., per hoc D. ipsius C. concordat fortius ipsum R. in triangulo rubeo cum minoritate ipsius H. in rebus sensualibus, & Q. cum majoritate ipsius H. in rebus intellectualibus: & si G. non potest esse in Y., sequitur inde contrarium suprà dicti; quod contrarium est impossibile secundūm D. H. ipsius C.: quia sicut sol non est causa in L. suo splendori seu suo lumini, nec ignis est causa in L. suo calori, sed sunt causa in M., h.e., sol & sui radii sunt causa aëri illuminato, & ignis & suus calor ipsi aquæ, vel aëri calcfacto, ita accidentia panis & vini consecrati non sunt causa contraria ipsi D. ipsius C., licet sint causa in alio subjecto, ubi D. ipsius C. non habet tam magnum H. Q. R. ad demonstrandum majora G. R. in H. D., & licet accidentia panis consecrati, qui est vera Caro, sint absque subjecto panis videlicet in sensibus corporalibus.

Camera 76.

[H.I.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

Conditionantur H. I. in D. C. B. E. S. T.; nam, dum I. cognoscit in B. infinitum D. esse in C. ipsius H., oportet I. cognoscere infinitum H. in D. & in se ipso & in hoc, quod cognoscit in D. C. B.; quā cognitione oportet esse generatum & procedens in I. H. per D. ipsius I. in H. C. B.: sicut mulier, quando imaginatur similitudinem viri, tunc concipit filium, & vir generans imaginatur suam similitudinem, tunc naturaliter ge-

nerat filium sibi similem: quòd si I. non haberet H. generandi in D. C., & si non procederet sibi simile in C., haberet suum D. defectum ipsius H. per totum C. in infinite ipsorum C. B., & concordaret cùm minoritate & fine contra majoritatem ipsius E. & ipsius S.; hoc autem est inconveniens, quod manifestè concordat cum Z.

Camera 77.

[H.K.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

Diligente K. per totum C. infinitum H., oportet, quòd suum D. distinguat in C., ad hoc, ut concordet & adæquet H. in C. infinite; nam sinè distincto concordanti æquali D. in infinito H. per C. non haberet B. infinitum D. in H. C.; esset etiam suum D. finitum in C. sinè Q. & sinè libertate ipsius D. in H. infinito per distinctionem, concordantiam, æqualitatem, majoritatem suppositorum amantium & amatorum infinite in C. B. per H. K. D.: nam ipsum K., quod infinite diligit per C., habet tam magnam concordantiam cum H. & cum majoritate, quòd necessariò oportet, quòd ibi sit distinctio, concordantia & æqualitas ipsorum D. H., videlicet diligentis & dilecti, boni & bonificati, magni & magnificati, potentis & possificati, cognoscentis & cogniti, perficientis & perfecti, virtuosificantis & virtuosificati: quia, si non esset, esset impossibile, H. K. in D. per totum C. existere infinite.

Camera 78.

[H.L.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

IN E. ostenditur conditio ipsorum H. L. per D.; nam æternitas est in C.; & si A. esset in Z. & in privatione, mundus esset æternus, & æternitas esset in abstracto, in M. verò æternitas esset composita & in concreto, & H. L. haberent defectum in B., in quo essent H. L. unum & idem absque compositione abstracti & concreti: quia verò H. habet majorem concordantiam cum L., quām cum M., igitur demonstratur in conditionibus ipsorum H. L., quòd A. sit in Y.; in quo A. est C., quod est B., in quo H. L. sunt in infinite & in infinito, in æternitate & æterno, in bonitate & bono, in sapientia & sapiente, in amore, amante & amato, in perfectione & perfecto; ideo oportet existere virtutem & virtuosum, simplicitatem & simplex simplificans; quia, si non esset ita, sequeretur, quòd H. L. non habent

rent infinitum D. in A. C. B.; hoc autem est inconveniens, quo E. clarè demonstratur.

Camera 79.

[H.M.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

Certum est, quòd in H. non potest esse M. rerum infinitarum; nam si esset, essent ipsa L. M. in H. æqualia in D. ipsorum C. B.; hoc autem est inconveniens, & contra conditiones ipsorum Q. R. per triangulum rubrum, in quo est L. per Q., & M. per R.; quod L. est causa finalis, M. autem est principium & medium: & si D. ipsius C. in H. M. non componeret compositum, quod esset ex L. ipsius C. & ex composito trianguli rubri sine corruptione & alteratione ipsius D. in C. L. B., esset K. ipsius C. cum minoribus H. D. in M. trianguli rubri contra concordantiam & majoritatem ipsorum L. M., & I. cognoscet defectum ipsius C. in ipsis K. D. C., & magnitudo ipsius C. contradiceret majoritati ipsius M. contra K. I.; hoc autem est contradictionis, quâ ostenditur H. in M. per majoritatem ipsius L., quod oportet habere Q. ad majoritatem, quam M. recipere valeat ab ipsis L. H. in triangulo rubro, ubi Incarnationis demonstratur.

Camera 80.

[H.N.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

SI N. non esset magis contrarium inordinationi, quâm privatio ipsius N., H. non concordaret cum N., aut H. concordaret cum inordinatione: cùm autem N., quod est absque triangulo rubro, habeat maiorem concordantiam cum H., quâm N., quod est in triangulo rubro, igitur oportet H. extra triangulum rubrum habere concordantiam cum N. in C. B. D.; nam sine H. C. impossibile esset, D. esse in C. B. Q. infinitè per L., & H. esse in D. N. infinitè contrarium inordinationi: unde cùm H. N. sint absque triangulo in D. C. B., idcirco oportet E. existere, in quo H. N. sint sine triangulo rubro; & in quo etiam H. N. sint in triangulo rubro, scilicet in majoritate, concordantiâ & æqualitate ipsorum H. N. in D. intrinseco & extrinseco per E. F. G. I. K. L. M. O. P. Q. R. V. Y. contra V. Z.

Camera 81.

[H.O.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

H. O. conditionantur in majoritate, concordantiâ & differentiâ per triangulum rubrum; nam si E. G. sunt in Y., & O.

supponit, esse D. in E. G. per H. ipsius C., H. concordat cum majoritate ipsius O. in D. V. Y.; & si E. G. sunt in Z., H. est contrarium majoritati ipsius O. in D. V. Y.; hoc autem est inconveniens: nam sicut sol & ejus radii se habent ad unam entitatem, & corpus & ejus membra & omnes suæ partes similiter, ita H. O. se habent ad majoritatem in E. G. Y., & se haberent ad minoritatem in E. G. Z.

Camera 82.

[H.P.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

Manifestum est, quòd D. habet majus H. in P. per Expositionem allegoricam & anagogicam, quâm per Expositionem literalem; & hoc ideo, quia S. habet majus D. in quadrangulo livido & nigro, ubi P. habet majorem concordantiam cum H. I. K., & I. K. cum H. Quod cùm ita sit, si E. G. sunt in Y., est majus H. in P., & P. in H.; & si eorum majoritati ipsa C. D. contradicunt, D. est contrarium ipsi C., & C. ipsi B., & B. ipsi A.; hoc autem est contra L. N. I. K. Q. R.; quâ contrarietate conditiones ipsorum H. P. ostenduntur.

Camera 83.

[H.Q.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

SI unus lapis caderet de Saturno usque ad terram, ejus motus esset velocior in Sphæra Solis, quâm in Sphæra Jovis, & velocior in Sphæra Lunæ, quâm in Sphæra Solis; & si lapis caderet, & moveret se infinitè deorsum, oporteret, quòd ex multiplicatione suæ velocitatis in infinitum generaret H. Q. diversa infinitè à motu lapidis descendentes: quod si non esset, non esset aliquid, in quo existaret & multiplicaretur motus infinitus in multiplicatione: cùm autem D. in C. sit infinitè in H. Q., oportet necessariò, quòd ibi sit unum Q. distinctum ab alio in H. D.; quia, si non esset, esset impossibile, quòd ibi D. H. per totum C. existerent infinitè: cùm igitur H. D. sint infinitè per totum C., idcirco oportet, quòd in C. unum Q. habeat differentiam ab alio in infinitis H. D. L. B. absque R.; quia si non, esset Q. in C. B. absque H. D.; hoc autem est falsum & inconveniens.

Camera 84.

[H.R.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

SI F. est in Y., & E. G. sunt in Z., sequitur, quòd majoritas ipsorum H. S., quam habet triangulus rubeus in R., est F.; & esset major

major majoritas, si E. G. essent in Y.: quoniam autem D. ipsius C. non contradicit majoritati ipsorum H. R. (nam si ficeret, esset D. in H. contrarium ipsi C.) igitur oportet secundum H. N. Q. quod E. G. sint in Y., ad hoc, ut R. possit esse in H., quod sibi in triangulo rubeo convenient secundum concordantiam ipsorum D. H. in C. B. A. Igitur cum hoc ita sit, per majorem concordantiam ipsorum H. R. ostenditur, quod in E. G. fecit A. majus præceptum ipsi S., quam solummodo in ipso F.

Camera 85.

[I.K.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

Si B. habet in se I., quod cognoscat, potestatem ipsius C. posse infinitè habere D. in K., diligente K. creaturam extra B., quam D. faciat æqualem ipsi C., hoc, quod I. scit, & quod K. diligit, est contrarium ipsis C. B. A., & D. potest secundum hoc adæquare partem trianguli rubei injuriosè ipsis C. B. A.; hoc autem est manifestè inconveniens: & si I. K. habent in B. C. ipsum D. infinitè sine differentia ipsorum B. L. C. A., ubi sit D. distinctum in toto C. concordans & adæquans infinitè supposita æqualia ipsis C. B. A., nullum ex hoc sequitur inconveniens contra infinitum D. ipsorum I. K. in C. B. A.: & si I. scit, quod in C. habet D. potestatem infinitam, quæ non sit in K., seu in bonitate, magnitudine, perfectione, est inter I. K. privatio ipsorum H. N., & est in C. potentia contraria ipsi D.; & hoc est manifestè inconveniens, quo ostenduntur conditiones ipsorum I. K.

Camera 86.

[I.L.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

Intelligente I. in C. suum L., oportet ipsum I. habere æquale D. huic, quod intelligit in se ipso; quod D. oportet esse æquale in L. C. ipsi I., cui non esset æquale, si I. non generaret æquale sibi ipsi in C. L. per æquale D. sibi ipsi in C. L.; nec etiam K. H. convenient cum D. ipsius I. per totum C. infinitè in L.; & hoc est contra A. B. Item quia I. scit majus H., quod K. potest diligere in creatura, oportet, quod H. secundum N. L. diligat illam majoritatem, quam cognoscit ipsum I.; quo amore est majus H. in D., quod creatura possit recipere in A. D. C. M., salvo hoc, quod L. existat in I. ipsorum A. B. C.

Camera 87.

[I.M.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

Si S. habet I. in M., quod sit de ipso A. & de homine, habet melius & majus D. in objectum quadrangulo livido, quod esse possit in triangulo rubeo per H. N. Q. R. V. Y.: & si I. ipsius S. per tale M. habet majus D., oportet, quod I. ipsius C. sciat hoc, in quo D. ipsius S. potest habere majus & melius D.; & oportet K. ipsius C. ibi habere D., ut ipsi I. in C. non sit contrarium. Item cum I. ipsius S. componit in suis Q. R. ipsum M. ipsorum E. F. G., tunc I. habet ex hoc majus H. in D. N. contra V. Z., & inde magis concordat cum V. Y.; & idcirco I. M. habent per E. G. majorem concordantiam in F., quam sinè E. G.: quia, si D. C. contradicterent ipsis E. G., I. ipsius C. esset contrarium ipsi F.; hoc autem est inconveniens, in quæ conditions ipsorum I. M. ostenduntur.

Camera 88.

[I. N.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

Si I. intelligit in B. tres Personas æquales in C., habet majus H. in D., quam si intelligeret unum B., in quo non intelligeret distincta concordantia H. D.: & si E. est in Z., ipsa I. N. ipsius S. contradicunt ipsi Y., ubi magis habent H. D. in I. ipsorum C. B.; hoc autem est inconveniens & contra influentiam ipsorum H. D. scilicet ipsorum I. C. in I. H. N. ipsius S.: quo inconvenienti manifestatur, qualiter I. N. conditionantur in majoritate ipsorum H. D.; quam majoritate significatur Y. in E.; & per E. ostenditur Y. in G.: quod si non ita esset, esset K. contra I. N. in C. S.; hoc autem est manifestè inconveniens.

Camera 89.

[I.O.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

AD conditionandum I. O. oportet intueri literas existentes in camera & literas, quæ sunt ab I. usque ad A., & ab A. usque ad S.; & quod homo ex ipsis eligat aliquam vel alias illarum ad conditionandum I. O.; cum sit manifestum, quod per omnes literas conditionari possunt: & etiam per conditiones ipsorum I. O. conditionari potest I. in O., & O. in I., sic dicendo, quod I. ipsius S. est conditionatum, qualiter sciat majus O. in H. Y., quod majus D. habet S. in H. Y.

per A.T.V.Y. contra Z., & quò majus D. habet O. in H. Y. per A.S.T.V.Y. contra Z., cò majus D. in H.Y. scit I. in se ipso. Quod cùm ita sit, si O. affirmat Y. in E.G., & affirmatio ex hoc multiplicat majus H. in I., oportet, quòd H. ipsius I. sit in Y.; quia, si foret in Z., sequeretur, quòd in O. concordantia ipsorum H.Y. in majoritate contrariaretur; hoc autem est inconveniens.

Camera 90.

[I.P.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

Quò majus est I. in P., cò majus est P. in H.N.Q.R. ipsius I.; & quò majus est P., cò majus est D. ipsius I. in H. N. Q. R. ipsius P.; & ideo I. P. conditionantur in majoritate trianguli rubei per majoritatem ipsorum H.N.Q.R.: quòd si foret hujus contrarium, sequeretur, quòd D. ipsius C. contradiceret ipsi I. P. in H. N. Q. R., & minoritas ipsorum I. P. haberet in H. N. Q. R. concordantiam contra majoritatem ipsorum D.C.; & hoc est inconveniens, quo ostenduntur conditiones ipsorum I. P.

Camera 91.

[I.Q.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

Si I. habet Q. ad se ipsum & ad aliud per totum C. infinitè sive M. R. & sive differentia ipsorum I. Q. in C.B., oportet necessariò, quòd I.Q. habeant ex hoc majorem concordantiam & propinquitatem in H.L.: si autem I. nescit Q. in D. ipsius C. intrinsecè, scit in C. defectum ipsorum D. H. L., ubi esset M. tertii & quarti membra ipsius X.: & si I. scit Q. in K. ipsius C. æquale & concordans ipsi Q. infinitæ bonitatis, magnitudinis, æternitatis, potestatis, perfectionis, oportet, quòd ibi sciat distinctionem unius Q. ab alio; quia, si non sciret, oporteret K. esse in C. per Q., & bonitatem, magnitudinem &c. per R.; hoc autem est manifestè inconveniens: & si K. haberet intentionem ad exaltandum in H. Q. N. I. triangulum rubrum super omnes alias triangulos, I. esset contrarium ipsi K. in C., si I. sciret aliquid contra K. ipsius C.; & K. esset contrarium ipsi I. in C., si odiret majoritatem ipsius Q., quod I. scit in C. & in triangulo rubro.

Camera 92.

[I.R.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

I. Scit R. in servitute ipsius Q.; & si I. sciret Q. in servitute ipsius R., I. sciret contra

N.H.: & idcirco I. R. melius conditionatur in majoritate concordantiæ ipsorum Q. N.H., quàm in minoritate; nam si melius conditionarentur in minoritate concordantiæ, esset possibile, quòd I. R. possent in N. esse contra Q. H.; hoc autem est inconveniens, quo metaphoricè revelatur secretum ipsorum E. G. in conditionibus ipsorum I. R.

Camera 93.

[K.L.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

K. L. sunt in B.C. unum & idem; & si in B.C. sit D., ex quo sequatur distinctio concordantiæ ipsius K. in L. & ipsius L. in K. absque M., K.L. per hoc sunt in majoribus H.D. per B.C.: & si K. contradicit majoritati ipsorum H.D. in L., contradicit in B.C. sibi ipsi; & si K. diligens se ipsum diligenter aliud in B.C., & perverteret L. ipsorum B.C. in M., haberet K. finitum D. in L. B.C. & in alio, in quo K. perverteret L. in M.: & si L. non diligenter aliud L. in K. simplificans ipsum in B.C.D. (hoc est, ponens ipsum sub simplicitate) non esset unum & idem cum K. in B.C.; hoc autem est inconveniens, quo revelantur secretæ conditiones ipsorum L.K. in B.C.D.A.E.

Camera 94.

[K.M.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

Si K., quod sit infinitum per tota C.B.L.H., diligit esse in M. cum finito, quod sit majus in K. ipsorum C.B.L.H., quàm omnia alia, quæ sunt finita, & K. est contra L. ipsorum C.B.H., sequitur, quòd ipsa C.B. contradictant majoritati ipsorum K.M. in majoritate ipsorum H.L.; & hoc est inconveniens & contra majoritatem ipsorum H.L. in Q.R.M.D.: ob quod inconveniens ostenditur, Y. esse in E.G., in quibus D. ipsorum C.B. multiplicat Q.R.M.D. in H.L. per triangulum rubeum, ad significandum ipsi S., quòd sit impossibile, quòd L. ipsorum C.B. possit alterari in M., in quo K. ipsorum C.B. habet majus D., quàm in alio finito, & quàm in omnibus aliis finitis: quia, si I. ipsius C. haberet D. contra K., haberet M. minoritatem, si foret de infinito K. & de finito, quod esset nobilior omnibus aliis finitis existentibus in M.; hoc autem est inconveniens & contra L. ipsorum I.K. in C.D.B.A.

Camera

Pars II. De Conditionibus Florum Universalis Figuræ. 47

Camera 95.

[K.N.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

SI K. ipsius C. diligeret majoritatem oppositi ipsius N., oporteret, quòd odiret majoritatem ipsius H. in N., & esset contrarium ipsi C., in quo non esset unum & idem in H. B. L.; & hoc est inconveniens, quo significantur conditiones ipsorum K. N. in E. G., in quibus K. potest diligere majus H. in N. contra majorem inordinationem, quæ sit in V. Z.: & si K. ipsius C. diligit N. in E. G., & E. G. sunt in Z., est privatio ipsius D. in C., ubi K. D. non forent unum in B.; hoc autem est inconveniens & contra conditiones ipsorum A. B. C. D. H. N. R. Q. O. P.; quibus conditionibus ostenditur, quòd majus D., quod K. habere potest ad ipsum M., non est extra E. G.; quia, si esset, esset N. in majori H. per M., in quo non esset D. ipsorum C. B.; & hoc est evidenter inconveniens.

Camera 96.

[K.O.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

CUm K. ipsius S. est in H. N., & S. supponit, aliquam rem esse in Y., vel in Z., tunc K. cum conditione diligit O., videlicet quòd non sequatur inde inconveniens in H. N. ex hoc, quod S. supponit in Y. aut in Z.: quoniam autem K. ipsius S. habet talem conditionem cum O. in H. N. Y. Z., oportet, quòd K. ipsius C. non sit contrarians ipsis H. N., quæ K. O. habent in E. G.; in quibus E. G., quæ sunt in Y., K. O. possunt esse majora in H. N. contra Z., quæ in E. G., quæ non sunt in Y.: quòd si hoc ita non esset, sequeretur, quòd K. ipsius S. haberet majus D. in H. N. O., quæ sit D. ipsorum K. C. in H. N.; hoc autem est inconveniens, quo ostenduntur conditiones ipsorum K. O. in bonitate & magnitudine ipsorum D. C.

Camera 97.

[K.P.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

SInè E. G. ipsum P. nequirit esse materia majoritati ipsius K. existentis in S. per H. N. Q. R.; quoniam I. non posset esse tam altum in H. N. contra Z.: quoniam autem majus K. in P. habet majora H. N., quæ minus, idcirco oportet, quòd majus P. habeat majorem concordantiam cum majori K., quæ cum minori: quia, si ita non esset, sequeretur, quòd majoritas ipsorum H. N.

Q. R. esset minor in majoribus K. P. ipsorum H. N. Q. R., quæ in minoribus K. P. ipsorum H. N. Q. R.; hoc autem est inconveniens & manifesta contradic̄io; quâ manifestatur cognitio ipsorum E. G. in conditionibus ipsorum K. P.

Camera 98.

[K.Q.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

Secundùm cursum naturæ de ente universalis generatur ens particulare; quod particulare supra se habet universale, quod de sua virtute agit seu generat in universali paciente, à quo exit particulare in M. de materia, forma & coniunctione derivatum de forma universalis & materia prima, secundùm quod in *Principiis Philosophiae* pleniū demonstratur. Cùm autem Q. in appetitu naturæ significet K. in Q., & Q. in K. per ipsa B. C. D. infinitè in L. finè M., quia H. ipsorum B. C. D. habet concordantiam cum majoritate, & H. naturæ cum minoritate, igitur oportet, quòd si in natura appetitus generat Q., quod finè L. M. esse non potest, quantò magis in C. B. esse oportet K., quod de se ipso generet Q., quod sit de Q. ipsius K. absque universalis & particulari, quæ in se non possunt existere, ubi sit infinitè D. per K. Q. L.

Camera 99.

[K.R.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

Conditiones ipsorum K. R. sunt, secundùm quod in T. est triangulus viridis per hanc cameram & *Principia hujus Artis*: veruntamen nos breviter dicimus, quòd K. ipsius C. non diligit V. Z., quæ sunt R. ipsis V. Y.; quod R. est propter Q. in triangulo rubeo; nam si K. ipsius C. diligeret R. in V. Z., esset contrarium ipsis C. H. L. N.: & quia K. est infinitum in C. per bonitatem, magnitudinem, æternitatem, potestatem, sapientiam & perfectionem, generationem & processionem, igitur est impossibile, quòd ibi possit esse R. ipsorum V. Z., quod per K. diligatur, licet Q. ipsorum V. Y. non esset in N. finè R. ipsorum V. Z. Quod cùm ita sit, per conditiones ipsorum K. R. ostenditur, quòd E. est in Y.; finè quo E. ipsum D. ipsius C. non posset excusare K. ab amore ipsius R. in V. Z., nec ipsi K. tribuere odium ipsius R. in V. Z.

Camera

Camera 100.

[L.M.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

Conditiones ipsorum L. M. significamus per E., dicentes, quod, si in B. non esset infinitum D. generandi & procedendi ipsius C., sequeretur, quod M. esset in D. ipsorum I. K. ipsius C., cognoscente I. cognitum & amante K. amatum in B. ipsius C.: sed quia E. est in B. per H. ipsius D., quod est infinitum in C. generante & procedente L., igitur est impossibile, ibi esse M.; quod M. ibi esset possibile sine E.: quod si E. non est in B., eò quod in illo non sit M., sequitur, quod L. non sit infinitum in toto C.; hoc autem est inconveniens. Item si L. non convenit melius cum æternitate, quam M., ipsum L. non est A., & ipsum L. habet causam, sicut ipsum M., quod non potest esse sine causa, h.e., sine L., & esset æternitas effectus; & hoc est inconveniens, quo ostenditur esse A. per conditiones ipsorum L. M.

Camera 101.

[L.N.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

Manifestum est, quod in triangulo rubro L. magis concordat cum finali ratione, quam M.; & ideo est N., ut M. se habeat ad medium, L. verò ad finem: quia, si non ita esset, esset impossibile, quod H. magis concordaret cum L., quam cum M., & etiam quod Q. esset per L., & R. per M.: unde, cum M. nequeat esse sine pluralitate, oportet, quod in N. sit pluralitas ipsius L. sine M. in esse unum B.: quia, si non ita esset, sequeretur, quod pluralitas ipsius L. in M. haberet majorem concordantiam cum esse & perfectione, quam pluralitas ipsius L. in uno B., ubi sunt L. C. infinite; hoc autem est inconveniens & contra H. N. Q. R. & contra E. & contra triangulum rubeum.

Camera 102.

[L.O.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

Supponere, quod in B. sit infinita genera-
tio & processio ipsorum C. L. in distincta
concordanti æquali generatione & proces-
sione in suppositis, est negare, existere infinitum
oppositum ipsis C. L.: unde, si O. ha-
beret majorem concordantiam cum L. ipso-
rum B. C. per negationem, quam per prædi-
ctam affirmationem, sequeretur, quod O.
haberet concordantiam cum H. contra L.
ipsorum B. C., concordantibus sibi invicem
H. M. in B. C. contra L. ipsius D. in C. infini-

tè in H.; hoc autem est inconveniens, quo
ostenduntur conditiones ipsorum L. O.

Camera 103.

[L.P.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

Manifestum est, quod, quò majus D. est
in C. plurium rerum, quæ sunt unum
L. in B., in quo B. sunt plura, quæ sint in L.,
distincta, concordantia & æqualia, eò majus
potest esse H. ex hoc in P.; quà majoritate
H. potest esse in majori conditione in L. P.:
quod si E. esset in Z., ipsum L. ipsius C. esset
contrarium majori H. ipsius P. contra V. Z.,
concordante K. ipsius C. cum V. Z. contra
A. B.; & hoc est inconveniens & contra N.
Q. R.

Camera 104.

[L.Q.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

Quò majorem concordantiam habet Q.
cum L. H., eò majorem concordantiam
debet habere cum esse & perfectione;
quia, si non haberet, sequeretur, quod L.
H. haberent concordantiam cum privatio-
ne & defectu in eorum majoritate; hoc au-
tem est manifestè inconveniens: & quò ma-
jorem concordantiam habet L. cum Q. H.,
eò majorem concordantiam ipsum oportet
habere cum esse & perfectione; quia, si non,
sequeretur, quod Q. H. essent contra majori-
tatem ipsius L., & è converso; hoc autem est
inconveniens, quo ostenditur, Y. esse in D.
ipsius C. sub distinctione & concordantia in
L. Q. H.; nam quantò plus est Q. in L. abs-
que R., & L. in Q. absque M., tantò plus est
H. in L. Q.: & si D. ipsius C. est infinite in L.
Q. H. sub distinctione & concordantia, re-
motiora sunt ipsa M. R. ab ipsis L. Q., quam
essent absque D. distincto & concordanti in
L. Q. H. Unde, cum hoc ita sit, secundùm
hoc significatur in conditionibus ipsorum
L. Q., quod E. G. sint in Y.

Camera 105.

[L.R.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

Impossibile est, quod R. possit habere con-
cordantiam cum L. sine M.; cum R. ne-
queat esse sine Q.: cum autem R. habeat con-
cordantiam cum minoritate, & Q. cum ma-
joritate, L. autem & majoritas convenient,
M. verò & minoritas, idcirco oportet, quod
R. habeat concordantiam cum L. per me-
dium, h.e., per Q.; quia, si R. concordaret
cum L. sine Q., quod est in H. supra R., se-
queretur, quod D. ipsius C. posset esse sine Q.;
hoc

Pars II. De Conditionibus Florum Universalis Figuræ. 49

hoc autem est inconveniens: & si Q. non possit esse in L. sinè R. distinctè in D. per totum C., esset defectus ipsius H. in L., & sequeretur concordantia de distinctis L. H. inter Q. R. in his rebus inferioribus, quæ sunt per R.; & in superioribus, quæ sunt per Q., privaretur H. in distinctione concordantia infinitè in C.; hoc autem est inconveniens, quo designatur E. esse in Y.

Camera IO6.

[M.N.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

Universalia, videlicet Genus, Species, Differentia, Proprium & Accidens non solum sunt in intellectu, verum etiam in natura; nam si non essent in natura, sequeretur, quod inter esse & essentiam rei nulla esset differentia, nec etiam res inferiores in M. haberent N. per superiores: & licet universalia non existant in quinque particularibus, scilicet in quinque sensibus corporalibus, h. e. in Visu, Gustu &c., non propter hoc sequitur, quod sint divisa & omnino separata ab individuis specierum; quia, si essent, non esset M. tam magnum per H. Q. R. in N. naturaliter: quoniam autem universalia sunt in M. per H., & sensus particulares sunt per materiam & formam in M. per individua, igitur manifestatur, quod G. sit in M. N., & quod sit E., ut de C. & creatura sit M. in N., ubi sint E. G. ad hoc, ut I. K. ipsius S. habeant inde nobilis D. in C. B. D., à quo descendat per N. nobilis M., quod conveniat cum perfectione & cum esse.

Camera IO7.

[M.O.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

Supponere Incarnationem & Resurrectionem & G. esse in Y. est affirmare majus M., quod esse possit in N.; & negare E. G. esse in Y. est supponere minus M. esse in Y.: & si D. ipsius C. haberet maiorem concordantiam cum minori M., quācum cum majori, concordaret melius cum minori H. in O. N., quācum cum majori, esset etiam D. in C. contra magnitudinem, bonitatem, perfectionem in K., & I. sciret privationem ipsius H. in C. D.; & hoc est inconveniens, ob quod significantur conditiones ipsorum M. O.

Camera IO8.

[M.P.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

Manifestum est, quod in majoritate ipsorum H. M. potest esse majus P., R. Lulli Oper. Tom. I. Liber Princip. Theolog.

quā in minoritate; quia, si non, sequeretur, quod N. esset contra H. M. Q. R. in P.; hoc autem est manifestè inconveniens, quo ostenditur E. G. esse in Y.; quia per unionem ipsius C. & hominis & per D. ipsius G. est majus M., quod esse possit, in triangulo rubeo; in quo M. potest esse subjectum majori P., quod esse possit in suprà dicto triangulo: quia, si D. ipsius C. esset contra majus H. ipsorum M. P., contradiceret ipsis C. S. V. Y. H. I. K. Q. R.; hoc autem est inconveniens, quo ostenditur E. G. esse in Y.

Camera IO9.

[M.Q.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

DE majoribus Q. R. potest esse majus M., & de majori M. possunt esse majora Q. R.: & si hoc non ita esset, sequeretur, quod H. N. essent contra majoritatem in M. Q. R.; quod si essent, esset D. ipsius C. contra H. N.; hoc autem est inconveniens, quo significatur, qualiter M. Q. conditionantur in majoritate ipsorum H. N. R.; quā majoritate revelatur E. G. esse in Y.; sinè quibus E. G. non posset esse majoritas ipsorum M. Q. in H. N. R.

Camera IIO.

[M.R.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

Species seu Quadrangulus lividus ipsius S. est per Q., cùm se habet ad A. V. Y., & Species seu Quadrangulus niger est per R., cùm se habet ad V. Z., & species rubea est per R., S. amante V. lividum & odiente V. rubeum per defectum ipsius H. in specie livida & nigra. Unde cùm hoc sit secundūm N. H., ideo demonstratur, qualiter M. conditionatur cum R. in camera [Meriti & Gloriæ]; quia D. ipsius S. habet unum H. per speciem lividam, aliud per nigram, aliud vero per rubeam; & ex omnibus simul compositum est M. in camera [Meriti & Gloriæ]; in quo M. sunt majora D. H. ipsius S. per speciem lividam, quā per nigram, & per nigram, quā per rubeam secundūm R. in V.: quia, si non ita esset, sequeretur, quod D. ipsius C. contradiceret ipsis H. N.; hoc autem est manifestè inconveniens.

Camera III.

[N.O.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

Per suppositionem essendi E. G. in Y. intelligit S. esse N. in majoritate ipsorum H. L. Q. R. M. I. K. V. Y. per D. ipsius C. in B. & in creatura: & ideo revelantur ipsi S. con-

conditiones ipsorum N. O. per majoritatem ipsius N. in D. C. H. L. M. Q. R. V. Y.; quia si E. G. sunt in Y., oportet, quod D. in C. habeat N. in bonitate, quæ est B.; in qua bonitate habet concordantiam, distinctionem & æqualitatem per D. in magnitudine, æternitate, potestate, sapientia, amore & perfectione, quæ in suppositis distinctis concordantibus æqualibus sunt infinitæ in bonitate per totum C., & B. est in suppositis per totum C.: & hoc idem sequitur de æternitate aliisque dignitatibus ipsius C., quod de ipsa bonitate sequitur: quia, si E. esset in Z., esset impossibile ipsum N. esse in D. C. B. H. L. Q. Y. Item per similem modum intelligit S. ipsum N. ipsorum D. C. in creatura, si Incarnatio est in Y., & si G. non est in Z.; quia per nullum O., quod esset in Y. contra E. G., posset esse majus N., nec tam magnum in D. C. B. H. L. M. Y.

Camera II2.

[N.P.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

Conditiones ipsorum N. P. sunt in majoritate ipsorum D. C. B. H. L. N. Q. R. A. S. T. V. Y.; nam si in C. est D. infinitè in qualibet dignitatem ipsius C., quæ sunt unum B., ubi est D. per distinctionem concordantem æqualem & infinitam in divinis, habet P. in N. & N. in P. majora H. L. N. Q. A. per S. T. V. Y.; est etiam ex hoc S. magis contrarium ipsis V. Z. in Q. R., quia in magnitudine ipsius C., quælibet dignitas ipsius C. in D., quod est in suppositis ipsius B. per totum C. habet concordantiam distinctam æqualem infinitam; sine qua concordantia distincta æquali infinita nequiret esse D. in C. B. N. H. L. Q. A., nec descenderet influentia ipsorum N. H. Q. A. in S. T. V. Y. creaturarum, nec P. haberet D. in tam magno D., scilicet in exponendo D. ipsius C. in H. L. N. Q. A. R.: cum autem majus D. ipsorum N. P. habeat concordantiam cum D. ipsius C., igitur designatur in majoribus H. D. ipsorum N. P., quod ipsa E. G. sunt in Y.

Camera II3.

[N.Q.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

IN C. est Q. idem quod B. in qualibet dignitate ipsius C.; nam si Q. non esset in C. unum & idem cum B., C. esset unum, & B. esset aliud; hoc autem est inconveniens: quia verò D. est infinitè in Q. C. per distinctam concordantem & æqualem generationem & processionem in H. L. N., idcirco

oportet, quod in D. N. H. L. diversificantur ipsa N. Q. suppositorum per D. H. L. in C. B. infinitè in suppositis; quia, si in C. B. non est distinctum D. in N. Q. suppositorum infinitorum in C. B., esset impossibile, quod D. esset per N. Q. in C. B. infinitè secundum H. L.; & hoc est inconveniens, in quo ostenduntur conditiones ipsorum N. Q. in D. ipsorum C. B.

Camera II4.

[N. R.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

Manifestum est N. R. conditionari in majoritate ipsorum Q. H.; & ideo quanto magis S. est obligatum ad habendum Q. ad D. ipsius C. in E. F. G. I. K., tanto majorem concordantiam habet S. in N. R. ad diligendum V. Y. contra V. Z. per R., quia habet Q. ad ipsum A. Unde cum hoc ita sit, obligatur homo diligere suum proximum & se ipsum secundum majora N. R. per H. ipsorum E. F. G., quam sive E. F. G.: cum autem majus H. ipsorum E. F. G. non contradicat majoritati ipsorum N. R. in H., igitur demonstratur E. F. G. esse in Y.; nam si E. F. G. essent in Z., esset D. ipsius C. in H. N. Q. contra majoritatem ipsorum H. N. R.; hoc autem est manifestè inconveniens.

Camera II5.

[O.P.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

IN principio erat Verbum &c. Sic dicitur in Evangelio S. Joannis: unde O. supponente, quod E. sit in Y., P. potest esse in majoritate trianguli rubei exponens, quod per D. in æternitate ipsius C., quod in R. est principium temporis, Pater habet Q. ad ipsum Filium, qui Pater & Filius sunt unum in Q. H. D. per totum C.: & quia dicit, quod omnia per ipsum (Verbum) facta sunt, revelatur, qualiter de D. ipsius C. descendit influentia, quâ esset Q. in Incarnatione, & quâ esset R. sub Q., & sic de aliis rebus: & cum dicit in Pater noster qui es in Cælis, dicit C., & noster dicit Filium in C. æternaliter & infinitè in magnitudine ipsius C.: & cum loquitur in plurali, indicat Filium esse in duabus Naturis divinâ & humanâ: & cum dicit in principio creavit cælum & terram, hoc est dictum Q. R. in E.: & cum dicit faciamus hominem ad imaginem & similitudinem nostram, manifestat D. C. B. L. in distincta & æquali concordantia: & sic de cæteris rebus, quæ exponi non possent, si E. esset in Z., cum affirmat E. esse in Y., & majo-

majoritas ipsorum O. P. H. N. esset contraria ipsi K. ipsius D. in C.; hoc autem est inconveniens.

Camera II6.

[O.Q.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

Manifestum est, quòd O. habet majorē concordantiam cum Q., quām cum R.; nam in majori concordantia ipsius H. & Q. quām ipsius H. & R. habet O. majus H. per Q. quām per R.; & si E. est in Y., habet O. majora H. N. in quadrangulis ipsius S. & in triangulis ipsius T., quām haberet, si E. esset in Z.: cùm autem majora H. N. debeant affirmari in conditionibus ipsorum O. Q., igitur significatur, & ostenditur E. esse in Y.; & hoc idem sequitur de ipsis F. G.: quia, si esset hujus contrarium, concordaret D. ipsius C. cum acedia & invidia in C. contra A. H. L. N.; hoc autem est manifestè inconveniens.

Camera II7.

[O.R.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

Consideravit S., quòd, cùm O. supponebat E. F. G. esse in Y., suæ species multiplicabant D. in H. N. V. contra V. Z. per triangulum rubrum: post talem considerationem consideravit S. per alium modum in O., quod supponebat E. F. G. esse in Z.; & intelligit I., quòd species ipsius S. inclinabant se ad minoritatem ipsius D. in H. N. V., & appropinquabant ipsis V. Z.; & ideo S. recolit conditiones ipsorum O. R. in E. F. G. Y. Z. multiplicans R. sub Q. in speciebus ipsius S. per affirmationem ipsius O. affirmantem, quòd E. F. G. sint in Y., & minuens H. N. V. in R. sub Q. per negationem ipsius O. negantem, quòd ipsa E. F. G. sint in Y.: & idcirco intellexit I. in Y. esse majus D., quo ipsa O. R. in S. possint fortius concordare in A. V. Y. contra V. Z.; nam si majoritas ipsius D. esset in privatione, deficeret in H. N. ipsum D. ipsorum C. A. B.; hoc autem est manifestè inconveniens.

Camera II8.

[P.Q.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

Quām plurimæ sunt conditiones ipsorum P. Q., de quibus inter alias hanc volumus assignare, scilicet quòd convenit illum, qui discurrit per artem ad investigandum particulare, aut monstrat artem, cum P. exponere literas florum, quæ sunt necessariæ ad investigandum particulare,

„aut ad demonstrandum artem: sicut si vis „probare E. G., debes ire ad cameram ipso- „rum E. G., & debes exponere hoc, quod A. „S. T. V. X. Y. Z. significant in illa camera de „Q. in H. I. K. L. M. N. O. P. R.; & concor- „da majoritatem ipsius Q. in dicta camera „contra Z. & V. rubrum, & affirma majus „distinctum D. in C. B. A. concordantia & „æqualitatis in Q. absque R.: & hoc idem „de reliquis principiis est dicendum.

Camera II9.

[P.R.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

Kipsius S. petit ab ipso I., quòd exponat sibi illud H., per quod omnia, quæcunque in triangulo rubro consistunt, diligunt esse, & odiunt privationem, & quodlibet plus diligit majoritatem ipsius D. in H. & in dignitatibus, & etiam durare diligit, & quodlibet appetit naturaliter majoritatem mensurationis quantitatis in magnitudine substantiæ & ipsius H.: & respondens I. ipsi ait, quòd omnia ista provenerunt ab A. B. C. D.; nam quia D. est infinitè in A. B. C., habent creaturæ H. N. ad appetendum natura- liter majoritatem substantiæ & ipsius D. in H. & in duratione: quia si D. nihil esset in A. B. C. E., & si A. nihil esset, infinita D. C. B. essent in non esse, & omne, quod est, esset terminatum & finitum, & omnes res habe- rent naturam & proprietatem appetendi mi- nus H. & privationem & minoritatem quan- titatis: quoniam autem A. B. C. D. E. ex- istunt infinitè, igitur R. appetit magnitudi- nem in H. & in quantitate subjecti, h. e. Q.; quod Q. est in A. B. C. D. E., quo P. exponit ipsi K. ipsum R., quod est conditionatum cum P. secundùm suprà dictam expositionem.

Camera I20.

[Q.R.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

Conditiones ipsorum Q. R. sunt in per- fectione ipsius A., quod est Prima Causa; & omne illud, in quo Q. R. condi- tionantur, relativè est ejus effectus: & ideo omnis effectus ipsius A. habet naturalem ap- petitum ad perfectionem ipsius causæ: sicut S., quod credit habere perfectionem in per- ficiendo aliquod D. in effectu ipsius A., quod, cùm venerit ad perfectionem ipsius D., tunc ipsum K. habet aliud objectum, & ideo in hoc Saeculo non potest invenire comple- mentum, in quo ipsum investigat metapho- ricè per Q. R.: sicut elementa, quæ habent naturalem appetitum ad suam perfectionem

per R. & per Q. ad ipsum A.; & quia ipsam in uno supposito non inveniunt, investigant in alio; & ideo eorum D. est per plura supposita generans & corrumpens ipsa, ad significandum generationem ipsius D. in C. B. absque corruptione per Q., & absque eo, quod R. sit in A.

Perfecti sunt Flores Principiorum Theologiæ, qui sunt Regulæ & Doctrina ad investigandum particularia Theologiæ secundum eorum conditiones; nunc vero tractare oportet de Quæstionibus, quæ ad divinam gloriam consequuntur.

DE XX. THEOLOGICIS QUÆSTIONIBUS,

*In quibus exemplificatur modus
solvendi alias quæstiones.*

Quæ sunt:

*Secundum Artem & Re-
gulas*

Principiorum Theologiæ.

1. *Quæstio.* Utrum in B. ita se habet ipsum D. ad essendum, (h. e. ad operandum essentiam), sicut se habet D. in C. ad bonificandum magnificandum possificandum cognoscendum amandum perficiendum?

Solutio. Si D. esset in C. & non in B., D. esset in C. per Q., & B. esset in C. per R.; hoc autem est contra H. L. in C. B.; quia, si D. est in B. secundum infinitatem ipsius C. in suppositis, quæ sint unum B. per infinitum D. in C., sunt ipsa B. C. D. H. L. per Q. absque R.; quoniam autem B. non posset habere in se D. per infinitum C. absque distincto concordanti æquali D. in C. B.; idcirco oportet, quod quælibet Persona sit B. sine distinctione ipsius B. in C., & quod D. ipsius B. sit in qualibet Persona in C., & etiam quod D. cuiuslibet Personæ sit in B. C.; quia, si non ita esset, oporteret, quod D. esset in B., ubi D. esset in distinctis B., in quibus foret triangulus viridis contrarians ipsi C.; hoc autem est inconveniens.

2. *Quæstio.* Utrum B. sit distinctum in se ipso per distinctionem divinarum Personarum?

Solutio. Si B. esset distinctum in se ipso per distinctionem divinarum Personarum, privaretur H. L. in B., & Personæ essent per M. in B., & B. esset per M. in divinis; hoc autem est contra infinitum A. ipsorum C. H. L. B.: quia vero D. est infinite distinctum in divinis per ipsa C. H. L., igitur B. est distinctum in D. suppositorum, & est absque distinctione in se ipso; sicut S. & corpus, quæ distinguuntur ab invicem in L., & sunt absque distinctione in homine, qui, in quantum est homo, non est distinctus in sua humanitate, licet homo sit in M. ipsius S. & corporis: cum autem L. se habeat ad majorem majoritatem ipsius H. in B., quam in homine, igitur ipsi S. est demonstrabile, quod ipsum B. est in se ipso sine distinctione, quamvis distincta supposita sint in ipso.

3. *Quæstio.* Utrum in C. se habet D. æqualiter & distinctè ad bonitatem, magnitudinem, æternitatem, potestatem & perfectionem, secundum quod se habet ad I. K.?

Solutio. Si D. non esset æqualiter per totum C., esset R. sub Q. in C. B.; hoc autem est contra infinitum D. ipsius C. in L. H.; quia, si æqualitas esset absque distinctione, esset impossibile, D. esse infinitum in C. H. L. B.; & si D. non esset infinitum in C. H. L. B., esset M. per D. C. H. in B., intelligente I. & amante K. in C. H. B. absque L. bonitatem, magnitudinem, æternitatem, potestatem & perfectionem, quæ omnia essent intellecta & amata: verum quia in C. H. L. B. est infinitum D. ipsorum H. L., igitur constat esse impossibile, quod M. in ipsis existat.

4. *Quæstio.* Utrum D. Personæ Sancti Spiritus sit æquale in C. ipsi D. Patris & Filii; cum Pater sit generans, & præbens processionem Sancto Spiritui, & Filius sit dans processionem Sancto Spiritui?

Solutio. Si D. Patris & Filii non esset in toto C., esset possibile, quod D. Sancti Spiritus haberet concordantiam cum minoritate, si non esset in toto C., aut cum majoritate, si esset per totum C.: quoniam autem D. Patris & Filii est per totum C. in Sancto Spiritu, idcirco oportet, quod D., quod Sanctus Spiritus habet in toto C., sit æquale ipsi D. Patris & Filii: quod si non esset, sequeretur, quod non esset infinitum D. in C. H. L. B.; hoc autem est inconveniens & contra conditiones ipsorum B. C. D. H. L. Q.

5. *Quæstio.* Utrum Humanitas JESU Christi sit in toto D. ipsius C. & intoto B.?

Solutio.

Solutio. Manifestum est, quod totum H. ipsius S. constituit cum corpore unum hominem seu unam Personam; H. verò ipsius corporis non est tam magnum sicut H. ipsius S.; quia, si esset, ipsum S. non posset habere suas species in H. D. ultra quinque sensus particulares, nec acciperet objecta, quæ accipit, supra imaginationem & supra quinque sensus corporales: & ideo solutio hujus quæstionis in hac metaphora demonstratur; quoniam humana natura Christi consistit in triangulo rubeo, & ipsa D. C. B. sunt extra triangulum rubeum, compositum autem h. e. JESUS Christus est unum in Persona, in quo ipsa D. C. B. sunt majora, quam humanitas, in qua humanitate est totum D. ipsorum C. B., in quantum Filius ipsius A. est per totum D. C. & B. unum cum humanitate, sicut corpus, quod est in toto H. ipsius S. in esse unum hominem, licet Persona Filii sit extra humanitatem in infinitate ipsius D. in C. B.; & hoc est per infinitum D., quod est in C. B. H.: nam si radius solis, qui est in triangulo rubeo ipsorum H. D., est corpus in aëre, & non est corpus absque aëre, quanto magis Filius ipsius A. potest esse in JESU Christo, qui est M. ipsius A. & Creaturæ infinitum per tota D. C. B., licet ipsa humanitas non sit per totum D. ipsorum C. B.

6. *Quæstio.* Utrum humana Natura JESU Christi sit in Filio ipsius A. per Q., & in Persona Patris & Sancti Spiritus per R., cùm Pater & Sanctus Spiritus non assumpserint humanam naturam?

Solutio. Si D. ipsius C. esset in Filio per Q., & in Patre & Sancto Spiritu per R., esset possibile, quod humanitas Christi esset in Filio per Q., & in Patre & in Sancto Spiritu per R.: quia verò D. ipsius C. est æqualiter in Q. absque R. infinitè in Patre & Filio & Sancto Spiritu, igitur est impossibile, quod humanitas Christi sit in Filio per Q., & in aliis Personis per R.: quia, si hoc non esset impossibile, esset possibile, quod D. Filii non esset in H. per totum C.; hoc autem est manifestè impossibile.

7. *Quæstio.* Utrum D. potestatis ipsius C. possit facere hoc, quod I. ipsius C. scit se nolle facere?

Solutio. Si D. ipsius I. ipsius C. scit hoc, quod non faciet D. potestatis ipsius C., & potestas possit facere hoc, quod I. scit, quod potestas non faciet, D. esset majus in I., quam in potestate; & H. esset majus in potestate per modum potentiarum oppositarum ipsi D., quam

in I.; hoc autem est inconveniens, quo ostenditur, quod in I. & in potestate est æquale D. in K., quod non vult potestatem posse facere hoc, quod I. scit, quod non potest facere extra se ipsum, & extra K.; & I. scit, quod K. hoc ita vult infinitè in C., & I. hoc scit infinitè in C.; & ideo potestas illud potest infinitè in C.: quia, si non ita esset, esset M. in D. C. B. R. contra H. L. Q.; hoc autem est inconveniens, quo manifestatur infinitum D. distinctum, concordans & æquale esse in C. per generationem & processionem ipsius D. in C., sine quibus potestas esset major in C., quam in K.

8. *Quæstio.* Utrum D. ipsius C. in I., quod scit totum V. & Z. & V. Y., sit majus, quam D. ipsius C. in K., quod non diligit V. Z., & diligit V. Y.?

Solutio. Si Distinctio Suppositorum non esset in C. per D. existens infinitum per C., esset impossibile, quod I. posset scire sine K., quod diligeret omne illud, quod sciret I.; sed quia in D. est diversificatum C. in distinctis suppositis infinitis in H. L. B., idcirco K. est æquale in H. D. L. ipsi I. diligens V. Y. & odiens V. Z.; nam tantum potest K. diligere & odire in V. Y. Z., quantum I. intelligere; & tantum potest K. odire in C., quod ibi sint V. Z., quantum I. potest ibi scire impossibilitatem ipsorum V. Z.: & ideo C. est commune ipsis I. K. in D. infinitè, & est distinctio in Personis: nam sicut S. & corpus conveniunt ad essendum unum in persona, quod est homo, ita & longè melius divinæ Personæ conveniunt in toto C. distinctæ una ab alia, in quo C. divinæ Personæ sunt unum B. infinitum in C. .

9. *Quæstio.* Utrum S. in gloria possit habere notitiam de B. absque D. ipsius C.?

Solutio. Si S. posset habere notitiam de B. absque eo, quod B. haberet in se ipso D., S. posset habere K. ad ipsum B. in C. sine D. ipsius B. in S.; hoc autem est inconveniens: nam si B. non haberet H. in D. ipsius C., esset impossibile, quod haberet D. H. in S., per quod S. haberet I. K. ad ipsa B. C.: quia verò B. habet in C. D. ipsum H., idcirco I. ipsius S. cognoscit B. in D. C., quâ notitiâ K. est in S., quod diligit B. in D. C., ubi est D. distinctum in suppositis, quæ sunt H. B. C. in L.: nam sicut Elementa amittunt proprias formas in forma suppositi universalis, & quodlibet retinet propriam formam in supposito particulari, ita S. per D. ipsius C. in B. habet I. K. ad ipsum B. per contrarium sensum

sensum suprà dictæ metaphoræ per D. C. in B.

10. *Quæstio.* Utrùm Filius A. & Filius hominis possint esse una Persona?

Solutio. Cùm in C. sit D., oportet bonitatem & magnitudinem ipsius C. habere concordantiam in æqualitate & distinctione per potestatem, quæ est C. B.; & concordantia distincta & æqualis est de suppositis, quæ, in quantum subjecta, sunt in potestate B.; quæ potestas distincta, concordans & æqualis in bonitate, magnitudine est de distinctis æqualibus concordantibus suppositis, quæ sunt in potestate, bonitate, magnitudine B. Igitur cùm hoc ita sit, revelatur, quòd, in quantum est distinctio ipsius D. concordantis & æqualis in bonitate, magnitudine, potestate, sunt supposita in ipso C., & in quantum B., sunt unum per totum C.: quia, si non ita esset, esset impossibile, quòd in D. C. B. essent infinita H. I.; hoc autem est inconveniens, quo revelatur, quòd Filius ipsius A., qui in ipsis I. K. habet infinitam bonitatem, magnitudinem, potestatem, & habet I. K. in infinita bonitate, magnitudine, potestate, potest esse una Persona cum Filio hominis, sínè qua potestate esset D. terminatum in C. B. in distincta æquali concordantia ipsis H. L. N.; hoc autem est manifestè inconveniens; nam natura humana potest esse Persona per se in conjunctione Deitatis, sicut elementa simplicia, quæ proprias formas simplices amittunt in forma corporis, ubi sunt composita, quæ est forma ab ipsis composita, idcirco humanitas Christi, quæ naturam habet Personæ, potest esse una Persona cum Filio ipsius A., qui per se est Persona.

11. *Quæstio.* K. ipsius S. quærerit ab I. ipsius S., utrùm intelligat modum, secundùm quem quælibet Persona divina est B. C., & est distincta ab aliis in B. C.?

Solutio. Respondit I. ipsi K. dicens, quòd D. in bonitate ipsius C. concordat & distinguit & adæquat in H. L. infinitè magnitudinem, æternitatem, potestatem, sapientiam, perfectionem, in quibus sunt distincta concordantia & æqualia H. L. in Personis divinis per distinctam & æqualem concordantiam dignitatum ipsius C. in bonitate: & hoc idem sequitur de qualibet dignitate ipsius C.: & ideo oportet, quòd quælibet Persona sit B. C., & distincta ab aliis in concordantia, æqualitate infinitis per D., quod in C. B. esse oportet; sínè quo D. non esset

perfectio in H. C. B. L. infinitè: & quia hoc intelligit, inquit I. ipsi K., quòd suprà dictum modum intelligat; sed K. in V. livido per fidem scilicet in quadrangulo rubeo intelligit supra quadrangulum lividum modum sublimiore, quàm sit modus, quem I. intelligit in quadrangulo livido; nihilominus ex hoc non sequitur, quòd I. non intelligat in quadrangulo livido D. ipsius C., videlicet hoc, quod K. quærerit, licet K. & fides intelligat per lumen gratiæ credendo altioremodum illo, quem I. intelligit.

12. *Quæstio.* K. quærerit ab ipso I., utrùm intelligat modum, secundùm quem Filius ipsius A. assumpsit humanam carnem?

Solutio. Respondit I. dicens, quòd intelligit, qualiter voluntas ipsius S. habet potestatem volendi creare similem mundum huic, quem A. creavit: veruntamen quia non intelligit ipsum D. potestatis esse in H. ipsis K. S., igitur nequit intelligere, qualiter valeat creare mundum: & si potest ipsius S. esset æqualis ipsi I., secundùm quod est æqualis ipsi K., esset I. K. ipsius S. ipsa C. B. ipsius A.: cùm autem in H. L. sint ipsa D. C. B. A. unum & idem, igitur I. ipsius S. intelligit in D. C. B. A. hoc, quod non potest intelligere extra D. C. B. A., ubi S. non habet tam magnum D. in H., sicut habet in D. C. B. A. Unde cùm hoc ita sit, secundùm suprà dictam metaphoram I. respondet ipsi K., quòd sic intelligit ipsum A. in homine incarnari supra cursum naturæ, sicut intelligit in G. sub figura panis hominem & A. esse, & sicut sub forma corporis animati mobilis intelligit esse H. & D. ipsius S.

13. *Quæstio.* Utrùm D. ipsius A. in C. B. se habeat ad majorem libertatem, quàm D. ipsius S. in V. Y. Z.?

Solutio. Si D. in C. B. non haberet majorem libertatem, quàm S. in V. Y. Z., foret in triangulo rubeo: cùm autem sua libertas sit extra triangulum rubeum, oportet, quòd sua libertas sit in infinito D. in ipso C.: quod si non esset, esset distinctio suæ libertatis & ipsis C. B.; & hoc est inconveniens, quo demonstratur, Y. esse in E. G.

14. *Quæstio.* Utrùm D. ipsius C. se habeat fortius supra naturam in G. secundùm H. potestatis clavum Ecclesiæ, aut in Sacramento Altaris?

Solutio. In Sacramento Clavum homo habet potestatem ipsis H. L. per D. ipsius C., sed homo non est ipsa D. C. B. A.: verùm sub figura panis consecratis sunt D. C. B. A.

B. A. & est homo; & in D. Presbyteri conseruantis sunt H. L. æqualia ipsis H. L. Presbyteri habentis claves indulgendi V. Z.; & ideo H. L. hominis habent majorem concordantiam cum B. C. D. A. in Sacramento Altaris, quam in clavibus; quam majori concordantiam ipsum D. ipsis C. superat magis ipsum D. naturæ in uno Sacramento, quam in alio: & hoc idem sequitur in E.

15. *Quæstio.* Utrum S. habeat majus D. in H. in credendo A. esse, aut in credendo Trinitatem?

Solutio. Manifestum est secundum D. ipsis C., quod per D. Trinitas est in A.; nam absque D. esset impossibile, quod Trinitas esset in ipso A.: unde cum in A. non sit minoritas, oportet, quod A. per D. sit in sua unitate & in suo esse; quia, si non esset, D. & Trinitas cum majoritate concordarent in H. Q., & unitas ac B. ipsis A. concordarent cum minoritate in H. R.; cum esse & D. habeant majorem concordantiam in H., quam esse absque D. Unde cum hoc ita sit, per prædictam metaphoram respondeatur ad quæstionem, cuius solutio significatur in inconvenienti, quod sequetur, si S. haberet majus H. in credendo Trinitatem, quam in credendo A. esse, cum in D. C. A. B. L. illud sit unum H., quod influit H. in S., quando credit A. esse, & Trinitatem in eodem existere.

16. *Quæstio.* In quo quadrangulo ipsis S. ostenditur fortius D. ipsis A. per effectum?

Solutio. Manifestum est, quod D. ipsis S. se habet in majoribus H. Q. R. N. in quadrangulo livido, quam in nigro; quia majus est H. in I. K., cum accipiunt A. V. Y. pro objecto, quam in quadrangulo nigro, cum accipiunt V. Z. pro objecto: quoniam autem in quadrangulo rubeo est oppositum D. ipsorum I. K., igitur oportet quadrangulum lividum esse nobiliorem, quam rubeum: quia, si non esset, esset H. contra I. K.; hoc autem est ipsis Q. R. N. manifestè contrarium; quo contrario demonstratur solutio hujus quæstionis; manifestatur etiam, qualiter S. est magis contrarium ipsis V. Z. per quadrangulum nigrum, quam per rubeum, & effectus melius concordat in quadrangulo livido, quam in nigro & rubeo.

17. *Quæstio.* Utrum fides destruatur in quadrangulo livido ipsis S., cum accipit pro objecto A. B. C. D. cum effectu?

Solutio. Antequam sit effectus ipso rum A. B. C. D. in specie livida ipsius S., oportet esse O. in specie rubea ipsius S., quæ supponit per fidem; per quam fidem ascendit in H. D. species livida ipsius S.; & ideo remanet fides in habitu in livido, & quadrangulus lividus seu species livida (quod idem est) est in potentia in ipsa fide; quæ fides est in actu, cum magis credit in A. B. C. D. per effectum ipsius A., quam species livida ipsius S. potest accipere A. per effectum. Unde quanto plus ascendit species livida ipsius S. in H. D. N., tanto plus ascendit fides in H. D. N. supra speciem lividam, & est fides per R., per quam ascendit Q. speciei lividæ: & si fides destrueretur in majoritate ipsorum H. S. Q. R., esset D. ipsis C. contrarium ipsis H. N. Q. R.; hoc autem est contra A. & suas cameras.

18. *Quæstio.* Utrum A. habeat culpam in possibiliitate, in qua V. Z. sunt in S. contra V. Y.?

Solutio hujus quæstionis manifestatur in D. ipsis C. per E. F. G.; nam si in C. generatur infinita bonitas & magnitudo &c., impossibile est, quod D. ipsis C. sit causa ipsis V. Z.; quia, si esset, non esset infinitum in C.: quoniam autem A. carnem assumit, & mortuum fuit scilicet in quantum homo, contra V. Z., ad fortificandum in S. ipsa V. Y., igitur contradiceret suum D. suæ Incarnationi, si A. concordaret cum V. Z.: & quia D. ipsis C. facit ipsum A. & hominem esse in G. sub figura panis, sequitur ex hoc secundum potestatem ipsis C. & secundum justitiam ipsis A. in C., quod possit & velit D. ipsis C. esse causa ipsis V. Y. absque eo, quod sit causa ipsis V. Z.: quia, si esset causa ipsis V. Z., esset sua justitia contra F., quod ipsis V. Z. est contrarium; & hoc est manifestum inconveniens.

19. *Quæstio.* Utrum sit major utilitas, prædicare per authoritates, aut per necessarias rationes?

Solutio. Manifestum est, quod authoritates & K. habent concordantiam in quadrangulo rubeo, rationes vero necessariæ & I. habent concordantiam in quadrangulo livido; & ideo oportet, quod sit major utilitas, prædicare per quadrangulum lividum, quam per rubeum; quia, si esset contrarium, sequeretur, quod I. K. habent majorem concordantiam in H. N. Q. R.

Q. R. in F. per quadrangulum rubeum, quām per lividum; & ipsa I. K. essent contraria ipsi D. memoriae & sapientiae in H. N. Q. R. in F.; hoc autem est evidenter inconveniens.

20. *Questio.* Utrūm sit possibile convertere Infideles ad Christum?

Solutio. Si in illo D., ubi potest esse homo similius ipsi D. JESU Christi, esset impossibilitas ipsorum H. N. Q. R., esset D. ipius A. contrarium ipsis H. N. Q. R. in triangulo rubeo contra cameram [Meriti & Gloriarum], [Spei & Charitatis], [Justitiae & Perfectionis]; hoc autem est inconveniens: & si Y. non haberet majorrem concordiam cum esse H. N. Q. R. in S., quām Z. cum V. rubeo in S., essent Y. Z. in S. æqualiter sīcē D. ipius C.; quod S. esset æqualiter subjectum ipsi D. ipsorum Y. Z.; & hoc est contra A. V. Y. & contra quadrangulum lividum & rubeum ipsius S., cūm Y. se habeat ad lividum, & Z. ad rubeum, & quadrangulus lividus conveniat cum esse & majoritate, rubeus verò cum privatione & minoritate.

Prælibatis quæstionibus consequenter tractare oportet de regulis significantibus, qualiter discursus Artis Principiorum Theologiæ debeat pertractari.

De Regulis Principiorum Artis Theologiae & Primò

De A.

A. Est DÉUS, & continet sedecim dignitates, secundum quod manifestatur in ejus figura; quæ dignitates conditionantur cum conditionibus aliarum literarum existentium ab A. usque ad S., ad investigandum particulare seu particularia scientiarum Theologiæ per convenientia & inconvenientia necessaria conditionibus Principiorum hujus Artis, quæ est regulata ad probandum & demonstrandum de A. hoc, quod supponitur & creditur per O. absque I. in quadrangulo livido & nigro ipsius S., concordans unam cameram ipsius A. cum alia, & affirmans majora D. H. L. N. de ipso A. in quadrangulo livido, ut de majoribus D. C. sequantur majora Q. R. in H. D. N. L. M. E. F. G.

In hac Arte diversificantur A. & C., in

quantum in A. plures dignitates nominantur, quām in C.: veruntamen dicimus, quòd A. C. sunt unum & idem in B. D.; & quando ponimus A. & non C., significatur, quòd loquimur de cameris, quæ sunt nominatae in A., & non in C.: aliquando etiam A. significat in hac arte unam cameram plus, quām aliam, secundum quod rationi convenit, de qua in proposito pertractatur.

De S.

S. Est Anima Rationalis, quæ in se continet tres Species, secundum quod apparet in ejus figura.

Prima Species est de Quadrangulo livido, qui in hac arte deputatus est ad accipendum A. B. C. D. V. Y. pro objecto, & ad accipendum distinctam concordiam in H. N. principiorum artis sīcē aliqua inconvenientia: debet etiam hic quadrangulus eò magis multiplicari, quòd nobilio ri modo accipit objecta; & quadrangulus lividus est in S. per Q., alii verò quadranguli sunt in S. per R.; per quæ Q. & R. diriguntur & regulantur alii quadranguli ipsius S. ad ipsum quadrangulum lividum, cui serviant ad hoc, ut multiplicetur in D. H. N. V. Y. ad accipendum A. B. C. D. pro objecto.

Secunda Species est de Quadrangulo nigro, qui in hac arte habet officium ad investigandum inconveniens principiorum artis, quod repræsentatum ipsi I. odiatur ab ipso S. in quadrangulo nigro, & quòd etiam ab ipso S. odiantur V. Z., quæ sunt contraria ipsis V. Y.: & hic quadrangulus est effectus ipsius lividi, qui movet ipsum ad ipsa V. Z., & ad inconvenientia principiorum hujus artis, eò quòd lividus accipit concordiam principiorum & A. V. Y. rationibus necessitantibus intellectum.

Tertia Species est de Quadrangulo rubeo, qui est compositus ex oblivione & ignorantia & ex D. in diligendo, seu odio: per hunc decurrit fides, & est P. per authoritates, & est O. absque necessariis rationibus; & ideo est possibile, quòd sit in triangulo nigro per Y. aut per Z.: & iste quadrangulus est ad hoc, ut suppleat illud, quod primus & secundus supplere non possunt, & est ad supponendum Y. Z. ad hoc, ut lividus ipsius S. & niger in H. V. Y. N. possint exaltari ad serviendum ipsi A.

De

De T.

T• Est Figura Principiorum subiecta ad investigandum *conveniens & inconveniens* secundum artem, ut Y. tribuatur pro objecto quadrangulo livido ipsius S., & Z. ipsi nigro : T. verò est compositum de *quinque Triangulis*, secundum quod manifestatur in ejus figura.

Triangulus Lividus est compositus de D E O, creatura & operatione; cuius officium in hac arte est, qualiter in principio homo investiget subiectum quæstionis, in quo scilicet angulorum trianguli jaceat; in quo etiam angulo debet dari solutio absque inconvenienti angulorum suprà dicti trianguli.

Triangulus Viridis est compositus de differentia, concordantia & contrarietate, qui poni debet in triangulo livido, prout quæstioni & ejus solutioni convenit sive inconvenienti utriusque trianguli.

Triangulus Rubeus est compositus de principio, medio & fine, & debet poni in duobus praedictis triangulis per N., ad investigandum in triangulo croceo majoritatem, æqualitatem & minoritatem secundum concordantiam omnium triangulorum in principiis hujus artis, quæ conservari debent in suis conditionibus, videlicet in mutuo discursu & introitu triangulorum, qui habent D. in L. M. N.

Triangulus Croceus est compositus de majoritate, æqualitate & minoritate, & debet comparari in quantitate ipsorum H. M. N. L. I. K. D. Q. R.; & majoritas ipsorum D. C. B. A. H. debet esse per Q.; & omne illud debet esse per R., quod est sub majoritate ipsius A. & sub æqualitate ipsorum D. C.; & omne illud est majus in triangulo rubeo & in H. N. I. K., quod magis concordat cum A. B. C. D.

Triangulus Niger est compositus de affirmatione, negatione & dubitatione, in quo quis debet dubitare ad investigandum Y.; & debet affirmare convenientia ipsorum A. B. C. D. E. F. G. H. I. K. L. M. N. O. P. Q. R. S. T. V. X. Y.; negare verò concordantiam ipsorum V. Z. cum aliis suprà dictis literis: & majus D. ipsius C. in E. F. G. est affirmabile in I. K. contra minus oppositum concordantiae majoris. Hic autem triangulus revolvitur & miscetur cum aliis triangulis, secundum quod N. est in eorum M. Q. R.

R. Lulli Oper. Tom. I. Lib. Princip. Theologiae.

De V.

V• Est Figura duplex composita de virtutibus & vitiis: per V. lividum intelligitur virtus, & per V. rubeum intelligitur vitium; & cum Y. conjungitur ipsi V., significat V. lividum, Z. autem junctum ipsi V. significat V. rubeum. V. aliquando ponitur pro una virtute, aliquando pro multis: & hoc idem de vitiis est dicendum. Principia hujus artis conditionantur cum V. secundum decem conditiones scriptas in *Libro Gentilis & trium Sapientum*, secundum doctrinam & regulam, quam eis assignavit Domina Intelligentia in eorum disputatione, cum investigabant, quæ trium Legum esset verior: nam secundum quod H. N. Q. R. habent majus D. in principiis hujus artis, V. lividum ab V. rubeo est magis remotum, & reperitur major concordantia inter unam virtutem & aliam, & major contrarietas inter virtutem & vitium ad significantum D. C. B. A. ipsis I. K. ipsius S.

De X.

X• Est Figura composita de sedecim casu meris, velut in ejus figura manifestatur: hæc autem Figura distincta est in quatuor Figuras, una est *affirmativa*, alia *negativa*, alia *dubitativa*, & alia *determinativa*; & ideo ejus officium est in hac arte per opposita & concordantia mediata vel immediata cum convenienti & inconvenienti in C. D. B. A. inquirere veritatem.

X. in sex Membra distinguitur. *Primum* est compositum de Sapientia, Prædestinatione, Perfectione & Esse. *Secundum* de Justitia, Libero Arbitrio, Perfectione & Esse. *Tertium* est de Perfectione & Esse, Privatione & Defectu. *Quartum* est de Gloria & Merito, de Culpa & Poena. *Quintum* est de Potestate, Voluntate, Scientia. *Sextum* est de Potestate, Voluntate, Ignorantia.

Quoniam autem X. est subtilis figura, attribuitur ei nomen Prædestinationis; nam hæc figura est valde subtilis & utilis, quia existit in quæstionibus & solutionibus per medium & sine medio, veluti in suo tractatu refertur in principiis discursus *Artis Compendiosæ inveniendi veritatem*: & X. in his principiis Theologiæ significat modum, secundum quem S. discurrit cum suis speciebus per A. T. V. Y. Z. B. C. D. E. F. G. H. L. M. N. O. P. Q. R. ad exaltan-

H

tandum in S. ipsa I. K. V. Y. contra
V. Z.

De Y.

Y. Significat Veritatem & Z. Falsitatem in hac arte, in qua sunt opposita, & habent officium ad significandum fortius D. C. B. A., quod magis sunt opposita in principiis hujus artis: & Y. significat concordantiam & distinctionem principiorum & etiam conservationem suarum conditionum; Z. verò significat confusionem principiorum & destructionem suarum conditionum: & ideo Y. se habet ad quadrangulum lividum, & Z. ad nigrum.

De B.

B. Est divina Essentia, & est idem, quod A. C.; sub B. verò conditionantur cætera principia hujus artis: veruntamen cum dicimus, quod B. conditionatur secundum S. V. Y. Z., intelligimus hoc dicere secundum R.: & hoc idem sequitur de A. B. C.

De C.

C. In hac arte ponitur pro Dignitatibus ipsorum A. B., quæ sunt ipsa A. B. & supposita, quæ sunt in A. B. per D., quod est infinitè in A. B. C.: sub conditionibus verò ipsius C. regulantur omnia principia hujus artis, quæ in triangulo rubeo consistunt, quibus D. in C. est causa, ad demonstrandum C. in A. B. E. G. Q. R.; & ideo C. habet in hac arte officium, qualiter sub D. ipsius C. cætera principia regulentur.

De D.

D. In hac arte maximè significat Operationes ipsius C. in A. B.: unde cum D. intelligitur de A. B. C., tunc est regula ipsi D., quod intelligitur de A. B. C. in creaturis, hoc est, in effectu ipsorum A. B. C.: & sub illo D. secundo regulantur principia hujus artis, quæ habent in triangulo rubeo ipsum D.; quod D. est tertium, & regulatur in creaturis per R.; & D. primum & secundum sunt per Q.; & secundum D. relativè est per R., primum verò per Q.; & ideo D. habet officium in hac arte ad regulandum species ipsius S., qualiter secundum majoritatem aut minoritatem ipsorum H. Q. R. in D. Theologæ particularia investigent.

De E.

E. Ponitur in hac arte pro Quatuorde- cim Articulis Sanctæ Catholicæ Fidei, & aliquando significat unum articulum, & aliquando alium, secundum quod quædam principia hujus artis miscentur aliis; & ideo E. habet majora H. D. Q. R. in uno articulo, quam in alio; & omnia principia diriguntur eorum conditionibus ad concordandum in H. N. Q. R. per maiorem concordantiam, salvis tamen conditionibus ipsius E.

De F.

F. Significat decem Præcepta Legis Veteris, & conditionatur secundum alia principia, quæ sunt in hac arte regulata, ad conservandum conditiones ipsius F., suis tamen conditionibus salvis; & omnia diriguntur ad fortificandum F., & ad multiplicandum ipsum in H. N. Q. R.: & F. aliquando significat unum præceptum, aliquando verò aliud, secundum quod literæ, quæ sunt principia, ipsum antecedunt seu consequuntur.

De G.

G. Significat septem Sacra menta, & quandoque significat unum Sacramentum, quandoque significat omnia, secundum quod convenit: & D. ipsius C. significat ipsum G. in majoritate ipsorum H. N. Q. R.; & in G. non disconvenit unum Sacramentum ab alio, nec aliquod principiorum est contrarium ipsi G.

De H.

H. Est quoddam principium, quod Virtus appellatur, quod aliquando de A. B. C. D. intelligitur, & aliquando de creatura; & omnia principia sunt in N. ad regulandum H. in ipso S., qualiter valeat habere I. K. ad ipsa A. V. Y. contra V. Z.: & idcirco H. fortius concordat cum aliis principiis in majoritate ipsorum D. I. K. Q. R., quam in minoritate; & ideo officium ipsius H. in hac arte est, quod homo semper investiget majoritatem seu minoritatem in aliis principiis, absque eo, quod in aliquo principiorum reperiatur inconveniens.

De

De I.

I. Interdum significat Sapientiam ipsius C., & interdum Sapientiam creaturæ; & I. in hac arte conditionatur ad affirmandum majus D., quod I. potest habere in C. & in creatura, in quo I. habet æquale D. secundùm magnitudinem ipsorum H. Q. in A. B. C. & ipsorum H. Q. R. in creatura; & ideo ostenditur Y. in E. F. G., quoniam in majoritate ipsius D. in E. F. G. existit majoritas ipsius I., quod convenit cum A. B. C., secundùm quod N. concordat in H. Q. R.

De K.

K. h.e. Voluntas interdum significat D. ipsius C., interdum verò D. creaturæ; & K. conditionatur cum cæteris principiis sub tali forma, quòd D., per quod K. est majus in C., habeat concordantiam cum Y. H. Q. N.: & hoc idem sequitur de K., quod D. ipsius C. habet in creaturis; quod K. ipsarum creaturarum sit majus in majoritate, quam K. ipsius C. habet in E. F. G., & quam K. creaturarum habet in E. F. G.; quod K. secundùm hanc regularitatem manifestat Y. esse in E. F. G.

De L.

L. In hac arte magis intelligitur in D. C. B. A., quam in creaturis, secundùm quod conditionantur flores hujus artis: quoniam autem L. ponitur pro simplicitate in hac arte, & major simplicitas est magis remota ab ipso M., quam minor, L. autem, majoritas & esse convenient, M. verò, minoritas & privatio similiter concordant, igitur L. habet in hac arte officium, qualiter reguletur ad significandum in sua majoritate majora H. N. Q. R. in regularitate aliorum principiorum, quæ regulata existunt ad significandum majus L., quod sit in H. N.

De M.

M. In hac arte accipitur pro Compositione, & habet officium ad significandum majora H. N. Q. R. ipsius L. distincti absque M. in A. B. C. D.; & ipsum M. regulatur ad essendum in majoribus H. N. Q. R., quò plus est H. N. Q. in L., quod habet distinctionem in M. composito ex

multis L., ad significandum Incarnationem & G.: omnia etiam principia hujus artis regulantur ad majora H. N. Q. R. ipsius M., & è converso.

De N.

N. Ponitur in hac arte pro Ordinatione, & intelligitur diversimodè, secundùm quod principia artis diversimodè intelliguntur; & intelligimus ipsum N. in A. B. C. D. secundùm comparationem principiorum existentium sub A. B. C. D.: & insuper intelligimus, quòd N. est in A. B. C. D. secundùm triangulum rubeum: & N. in hac arte significat qualiter omnia principia debeant ordinari, salvis eorum conditionibus in N., & N. in ipsis. N. etiam demonstrat, qualiter floribus figuræ secundùm principia homo ad necessitatem beat reducere particularia, quæ cum principiis florum concordant, & quòd homo per literas florum discurrat salvando illarum conditiones: & hoc idem sequitur in ordinatione, quæ habetur in legendo artem per flores: sicut si vis probare B. existere per tertium membrum ipsius X., pone membrum in flore ipsorum I. K., ubi invenies minus D. ipsorum H. L. M. N. O. P. Q. R., si B. non existit, & majus, si B. existit; cum autem esse & perfectio ad majoritatem se habeant, privatio verò & defectus ad minoritatem, igitur demonstrari potest prædicto flore B. necessariò existere: *Et ideo, qui voluerit habere regulam ordinatam legendi artem, in quolibet flore proponat unam questionem convenientem illi flori, Et per conditiones floris, quas scriptas inveniet, Et per discursum ipsorum A. S. T. V. X. T. Z. potest solutio questionis sufficienter inveniri.*

De O.

O. Ponitur in hac arte pro Suppositione, & habet officium affirmandi & negandi eâ conditione, ut intellectus possit exaltari ad investigandum Y. Z., & ut Y. subjiciatur quadrangulo livido, & Z. nigro: & ideo regulatur O. cum reliquis principiis, ad supponendum omne, per quod significetur majus D. ipsius C. in H. Q. N. R., & omne illud, per quod Y. Z. & V. lividum & rubeum plus diversificantur & contrariantur, ut V. Y. in H. N. Q. R. per triangulum rubeum sint majora.

De P.

P In hac arte est idem quod Expositio, per quam exponitur Sacra Scriptura secundum principia hujus artis, quæ etiam exponuntur conditiones florum taliter, ut inter unum florem & alium non sequatur contrarietas; & P. est regulatum, qualiter exponat scripturas & flores secundum majoritatem ipsius D. in C. & ipsius D. in E. F. G. & etiam ipsius D. in creaturis; quia si P. majoritati ipsius H. in D. esset contrarium, H. ipsi P. esset contrarium; hoc autem ipsis N. Q. R. manifestè contrariatur.

De Q.

Q. In hac arte significat Primam Intentionem, cuius officium est significare majorem concordantiam ipsorum H. D. in B. C. A. E. F. G. L. M. N. R.; nam quo majus est Q., eo altius est H. in ipso D., & majus H. ipsius R. sub se intelligit: & ideo Q. sequitur regulam aliorum principiorum, salvis semper suis conditionibus; & cætera principia sequuntur regulam ipsius Q., salvis tamen suis conditionibus: & ideo omnia principia simul concordantiam habent in N. sub D. ipsius C. in E. F. G.

De R.

R. Ponitur pro Secunda Intentione, quæ est principium & medium trianguli rubei, & sequitur regulam ipsius Q., quod est finis trianguli rubei; & cum R. alteratur in Q. & Q. in R. contra H. N. tunc est contra conditiones aliorum principiorum accidentaliter in S., ubi cum V. Z. concordat contra V. Y.; & ad destruendum hanc alterationem ipsum D. ipsius C. venit in E., & format F. G. in magnis H. Q., sub quo D. sit R. regulatum in magnis H. N. I. K. contra V. Z.

R. est regulatum, qualiter per unam conditionem unius floris vel per duas vel per plures inquirantur particularia Theologiæ in floribus, qui sunt diversorum colorum, ad hoc, ut intellectus habeat inde maja H. N. ad investigandum per diversificationem concordantiae & æqualitatis in triangulo rubeo; & R. est obligatum ad secundum regulam ipsius Q. & omnium principiorum.

Completae sunt Regulae Principiorum Theologiæ patrocinio Beatæ Virginis MARIAE sine labore conceptæ, & auxilio ac gratiâ sui gloriosissimi Filii, in quo Natura divina & humana mirificè sunt unitæ.

FIGURA

T.L. *Principiorum Philosophiae* F. 16.

B	<i>Prima Causa.</i>	F	<i>Forma Universalis.</i>	K	<i>Appetitus.</i>	O	<i>Mixtio.</i>							
C	<i>Motus.</i>	G	<i>Materia Prima.</i>	L	<i>Potentia.</i>	P	<i>Digestio.</i>							
D	<i>Intelligentia.</i>	H	<i>Natura.</i>	M	<i>Habitus.</i>	Q	<i>Compositio.</i>							
E	<i>Orbis.</i>	I	<i>Elementa.</i>	N	<i>Actus.</i>	R	<i>Alteratio.</i>							
BC	CD	DE	EF	FG	GH	HI	IK	KL	LM	MN	NO	OP	PQ	QR
BD	CE	DF	EG	FH	GI	HK	IL	KM	LN	MO	NP	OQ	PR	
BE	CF	DG	EH	FI	GK	HL	IM	KN	LO	MP	NQ	OR		
BF	CG	DH	EI	FK	GL	HM	IN	KO	LP	MQ	NR			
BG	CH	DI	EK	FL	GM	HN	IO	KP	LQ	MR				
BH	CI	DK	EL	FM	GN	HO	IP	KQ	LR					
BI	CK	DL	EM	FN	GO	HP	IQ	KR						
BK	CL	DM	EN	FO	GP	HQ	IR							
BL	CM	DN	EO	FP	GQ	HR								
BM	CN	DO	EP	FQ	GR									
BN	CO	DP	EQ	FR										
BO	CP	DQ	ER											
BP	CQ	DR												
BQ	CR													
BR														

DIVI RAYMUNDI LULLI DOCTORIS ILLUMINATI LIBER PRINCIPIORUM PHILOSOPHIAE.

DEUS, in quo suprema excellentia veritatis & amoris existit, si te diligimus, in perfectione sumus; si vero te ignoramus, immensum defectum habemus: quia autem perfectionem appetimus, ex *Principiis Philosophiae* incipimus Artem componere, ut ad te cognoscendum & diligendum majorem perfectionem habere possimus.

DE P R O L O G O.

Cum intendamus compondere Artem valde compendiosam, per quam dubitantes in aliquâ materiâ Philosophiæ veritatem valeant reperire, colligere volumus *Sedecim Principia*, ex quibus Artem ipsam breviter componamus, quæ sunt hæc, videlicet: *Prima Causa*, *Motus*, *Intelligentia*, *Orbis*, *Forma Universalis*, *Materia Prima*, *Natura*, *Elementa Simplicia*, *Appetitus*, *Potentia*, *Habitus*, *Actus*, *Mixtio*, *Digestio*, *Compositio*, *Alteratio*.

Ut autem ex ipsis breviùs & meliùs secundùm modum, quem tenere intendimus, loqui possimus, appropriamus cuilibet ipsumrum unam literam; per quas literas intelligantur & significantur.

R. Lulli Oper. Tom. I. Lib. Princip. Philosoph.

Ponimus enim, B. esse Primam Causam, C. Motum, D. Intelligentiam, E. Orbem, F. Formam Universalem, G. Materiam Primum, H. Naturam, I. Elementa Simplicia, K. Appetitum, L. Potentiam, M. Habitum, N. Actum, O. Mixtionem, P. Digestionem, Q. Compositionem, R. Alterationem; ex quibus literis componimus quandam Figuram, in qua Camere sive Flores centum viginti consistunt, ponendo cum ipsis literis quasdam alias literas, quæ sunt de Arte Compensiosâ inveniendi veritatem; quarum literarum expositio inferius apparebit.

Quicunque igitur volet hanc Artem adscere, oportebit ipsum perfectè scire prædictum Alphabetum, & etiam Regulas, quas in fine hujus Artis ponemus, in quibus exponentur literæ, quas cum literis alphabeti mi-

A scere

2 D.Raym. Lulli Lib. Princip. Philosoph. Pars I. De XVI. Princip.

scere volumus; & etiam dicuntur ibi aliqua necessaria huic Arti: quæ literæ sunt A. S. T. V. X. Y. Z.

Intentio, quâ hanc Artem componimus, circa *quatuor* versatur, quorum *primum* est, ut Deus cognoscatur & diligatur; *secundum* est, ut in *universalitate ipsius Artis particularia* *valeant reperiri*; *tertium* est, ut dubitantes in aliquâ materiâ Philosophiæ ad istam Artem recurrent; *quartum* verò est, ut per ipsam ad intelligendum in aliis scientiis intellectus valeat exaltari.

Quoniam autem intellectus ad lucem intelligendi per divisionem plurimùm exaltatur, volumus hanc Artem generaliter par-

tiri. Dividitur igitur primò & principali-
ter in *Duas Partes*, in quarum *primâ* proba-
bimus prædicta principia, & conditionabi-
mus quodlibet ipsorum per se; in *secundâ*
verò conditionabimus ipsa principia, ipsa
ad invicem combinando, prout combinan-
tur in prædictâ figurâ.

Primam autem partem in *Sedecim Distin-
ctiones* partimur; ex quolibet enim prædi-
ctorum principiorum unam distinctionem
facimus, in quâ ipsum probamus & condi-
tionamus; quarum distinctionum quælibet
in *duas partes* dividitur; in *primâ* namque
probatur ipsum principium, in *secundâ* ve-
rò conditionatur.

INCIPIT

PRIMA PARS

QUÆ EST

DE

Probatione & Conditionibus XVI. Principiorum cuiuslibet per se.

DISTINCTIO I.

De

Prima Causa, sive de B.

HAEC distinctionem, ut di-
ctum est, in *duas partes* di-
vidimus, in quarum *primâ*,
Primam Causam esse, pro-
babimus; in *secundâ* osten-
demus, qualiter in hac Arte oportet signifi-
care dispositionem Primaæ Causæ & condi-
tiones ejusdem.

De Probatione ipsius B.

PRIMAM Causam esse, probare intendi-
mus per *decem rationes*, quarum hæc
est

Prima Ratio. Absentiâ pluralitatis li-
nearum anguli in triangulo minimè conve-
nirent, & absque dignitatibus ens & æterni-
tas nequaquam simul convenire possent: sed
constat, quòd æternitas est; quia, si non esset,
ens, antequam foret, haberet dignitatem,

quâ esset, quod est inconveniens. Si igitur
æternitas est, oportet æternitatem & ens con-
cordantiam simul per dignitates habere,
absque quibus ita parùm convenienter sim-
ul, veluti anguli & triangulus absentiâ li-
nearum. Cùm autem ens, æternitas & di-
gnitates sint, necessarium est, quòd in simul
sint concordantes in esse una essentia æterna,
quæ digna sit priùs existere omnibus, in qui-
bus est defectus dignitatum; si enim non ita
foret, sequeretur, quòd ens & æternitas pos-
sent absque dignitatibus ad invicem conve-
nire, & etiam anguli & triangulus absentiâ
linearum; & præterea sequeretur, quòd pri-
vatione dignitatum ens & æternitas tam be-
ne in simul convenire valerent, velut perfe-
ctione dignitatum; hoc autem est inconve-
niens, quo demonstratur, Primam Causam
existere. Sequitur

Secunda Ratio. Æternitas in majori
concordantiâ se habet cum infinitâ magni-
tudine, quâ cum finitâ & terminatâ magni-
tudine; cuius si esset oppositum, sequeretur,
quòd æternitas & finitum ac minoritas essent
simul concordantes, & principium & infini-
tum ac majoritas similiter; hoc autem est
in-

inconveniens: quo demonstratur, quòd, in quantum æternitas majorem concordantiam habet cum infinito, quàm cum finito, necessarium est, infinitum prius esse in æternitate, quàm finitum; quod infinitum primum æternum est B.

Tertia Ratio talis inducitur. Gloria & pœna opponuntur, & similiter dignitas & culpa: & ideo dignitas & gloria concordantiam habent cum æternitate, cum quâ pœna & culpa disconveniunt; si enim ita non foret, sequeretur, quòd æternitas & dignitas nequaquam simul convenienter, nec etiam pœna & privatio similiter: hoc autem est impossibile; ob quam impossibilitatem demonstratur, illud ens, in quo gloria, dignitas & æternitas convenienter absentiâ pœnæ, culpæ ac privationis, esse prius illo ente, in quo culpa & pœna & privatio concordantiam habent; illud autem ens primum est B., quod quærimus. Sequitur

Quarta Ratio. Est & perfectio simul convenienter, privatio verò & defectus similiter; si autem æternitas cum esse & perfectione, privatione ac defectu æqualiter convenienter, sequeretur, quòd principium & finis ac æternitas unum & idem subjectum habent, in quo æternitas, esse & perfectio nequaquam convenienter cum primo, nec defectus & privatio cum ultimo: hoc autem est inconveniens; cùm defectus & privatio moveantur ad ultimum contra primum, & esse & perfectio moveantur ad primum contra ultimum; quod primum est B. æternum, ad quod esse & perfectio moventur elongantes se à privatione & defectu; contra quod primum defectus & privatio elongantur ab esse ac perfectione moventes se ad ultimum.

Quinta Ratio hæc est. Veritas & esse simul convenienter, falsitas verò & privatio similiter; cùm autem esse & æternitas ad invicem convenienter, sequitur, quòd veritas in æternitate falsitatem præcedat, & quòd falsitas sit extra æternitatem & post primum; post quod primum esse non posset, si primum esset extra æternitatem; quæ æternitas est primum, quod investigamus.

Sexta Ratio est talis. Si simplex nihil esset, Compositio nihil foret; quoniam verò Compositio est, oportet simplex esse: si verò simplex non præcederet compositum, æternitas, quæ est simplex, nihil fuisset, antequam esset Compositio; & sic haberet principium: si autem Compositio principium nequaquam haberet, æternitas non esset ma-

gis remota à privatione per simplicitatem, quàm per Compositionem, nec etiam æternitas melius convenienter cum majoritate per simplicitatem, quàm per Compositionem; & sic simplex & compositum haberent æqualem dignitatem, & à privatione æqualiter essent distantia; hoc autem est inconveniens, quo probatur, quòd simplex præcedat compositum; quod quidem simplex est B. Sequitur.

Septima Ratio. Si ens æternum infinitum esset mobile, æternitas moveretur ad principium, & infinitas ad finitum, & principium & finitum immobilia forent; quod est inconveniens: quo demonstratur, quòd ens æternum & infinitum primum est immobile, ad quod omne ens principiatum & finitum movetur, absque quo ipsa C. R. darent majus damnum in privatione ipsorum Q. S., quàm F. G. I. N. utilitatem in ipsis Q. S., & malum cum æternitate haberet majorum concordantiam, quàm bonum; & hoc est inconveniens manifestè. Sequitur

Ottava Ratio. Per majoritatem potestatis, sapientiæ, charitatis, virtutis, perfectiæ & justitiæ necesse est, primum esse; per minoritatem verò ipsarum virtutum oportet esse ultimum; si enim non ita foret, sequeretur, quòd minoritas æquè vel melius se haberet cum æternitate, quàm majoritas, quod est inconveniens: quo ostenditur, quòd B. & majoritas minoritatem præcedunt; quod est, ut majoritas in æternitate remotior sit à privatione potestatis, sapientiæ, charitatis, virtutis, perfectiæ & justitiæ, quàm in minoritate principium & finis. Sequitur

Nona Ratio. Si ultimus finis nequaquam melius convenienter cum æternitate, quàm cum materiâ, forma ex materiâ ad causam finalem minimè moveretur, & principium esset nobilis, quàm causa finalis, & intentio secunda, quàm prima; hoc autem est inconveniens: quo demonstratur, quòd causa finalis præcedit principium. Unde, si in triangulo rubeo causa finalis est in dignitate prior principio, de necessitate oportet, quòd in æternitate primum præcedat principium; quia, si non, sequeretur, quòd in triangulo rubeo esset causa finalis melius conditionata & proportionata, quàm in æternitate, quod est inconveniens, propter quod B. existit probabile.

Decima Ratio talis est. Si in æternitate est opus æternum & incorruptibile, æterni-

4 D.Raym. Lulli Lib. Princip. Philosoph. Pars I. De XVI. Princip.

tas & opus habent inde majorem concordantiam cum majoritate; si verò in æternitate non est nisi opus corruptibile, æternitas quidem & ipsum opus cum majoritate minorem concordantiam habent: cùm autem majoritas & æternitas simul convenient, & minoritas & corruptio similiter, idcirco oportet necessariò in æternitate esse opus incorruptibile, quod præcedat opus corruptibile; quod quidem opus incorruptibile est B., quod ostendimus & probavimus per decem prædictas rationes, per quas demonstratum & significatum est, quòd ipsum B. est primum mundo per æternitatem & creationem ac per prædictas dignitates.

De Conditionibus ipsius B.

HÆc secunda pars est de dispositione ipsius B. & conditionibus ejus, quæ plurimæ sunt, de quibus solum tres inter cæteras assignamus, quarum

Prima Conditio est, quòd in ipso B. existant dignitates, propter quas sit supremum omnium literarum existentium ab A. usque ad S.; quæ dignitates sunt hæ: *Bonitas, Magnitudo, Æternitas, Potestas, Sapientia, Amor, Virtus, Veritas, Gloria, Perfectio, Justitia, Lar- gitas, Misericordia, Humilitas, Dominium, Pa- tientia*, & plures aliæ, quas hic non scribimus, quia prolixitatem evitamus. Quòd au- tem B. in se ipso habeat omnes prædictas di- gnitates, ostensum & probatum est in Arte Majori, & in decem suprà dictis rationibus; nam absque prædictis dignitatibus nequaquam conveniens esset, quòd ipsum esset Pri- ma Causa ipsorum C.D.E.F.G.H.I.K.L.M.N.O.P.Q.R., nec etiam haberet, cum quo conveniret cum æternitate, quæ qui- dem æternitas est: non autem esset absentiâ prædictarum dignitatum; quemadmodum enim absque simplici compositum esse non posset, sic æternitas absentiâ prædictarum dignitatum nequaquam esse valeret, cum quibus oportet quòd ipsa sit una simplex essentia omnium suprema & omnibus ex- istentibus prima.

Secunda Conditio est, quòd B. sit perfe- ctio atque finis omnium entium existentium ab A. usque ad S.; quemadmodum enim B. per dignitates suas ante omnia entia existit, sic per ipsas dignitates oportet ipsum esse omnium perfectionem & finem, & quòd omnia veniant ad perfectionem & finem, ad quem véniant per influentiam & perfectio-

nem ipsius B., & quòd omnia sint sub ipso & sub ejus imperio constituta: si enim non ita foret, inconveniens quidem esset, ipsum B. esse Primam Causam omnibus, pro quibus literæ, quæ sunt ab A. usque ad S., ponuntur. Unde in istâ conditione continetur, quòd omnia, pro quibus ponuntur prædictæ literæ, videlicet existentes ab A. usque ad S., sint primâ intentione servientia & subiecta ipsi B., & quòd secundam intentionem habeant sibi ipsis recipiendo ab ipso B. influentiam & gratiam.

Tertia Conditio ipsius B. est, quòd propter omne id, quod ipsum faciat in C.D.E.F.G.H.I.K.L.M.N.O.P.Q.R., non se- quatur aliquod inconveniens dignitatibus ejus; & præterea, quòd conditiones ipsius B. concordantiam habeant in cameris prædi- ctæ figuræ cum conditionibus reliquarum literarum taliter, quòd inde nequaquam se- quatur aliquod inconveniens contrarium conditionibus convenientibus ipsi B. & reli- quis literis; cùm literæ existentes ab A. usque ad S. conditionentur ex gratiâ & influentiâ ipsius B.; & etiam cùm ipsum B. per aliquid aliud nequaquam alterabile nec destrutibili- le esse possit.

DISTINCTIO II.

De

Motu, sive de C.

HÆc distinctio habet duas partes, in quarum primâ ipsum C. probatur, & in secundâ conditionatur.

De Probatione ipsius C.

AD probandum, ipsum C. esse, in- ter cæteras rationes tres eligimus, quarum

Prima Ratio talis est. Probavimus, B. esse, & ejus dignitates & conditiones desi- gnavimus, per quas Immobilitas ejusdem manifestabilis est; cuius Immobilitatis ab- sentiâ ipsum omnibus mobilibus Causa Pri- ma esse non posset, nec suas dignitates habe- re, nec conditionari conditionibus, quæ sibi conveniunt: quoniam autem ipsum B. im- mobile est, oportet ejus Immobilitatem de- monstrabilem esse per mobilia mota per ejus influentiam & virtutem, absque eo, quòd ipsum B. mobile sit in se ipso, vel in suis digni-

Distinctio II. & III. De Motu C. & de Intellig. D.

5

dignitatibus; si enim esset mobile, significaretur in ipso imperfectio; cum per Motum moveantur omnia, quae ad perfectionem moventur; quam quidem perfectionem, dum moventur, non habent. Cum igitur conveniens sit, Immobilitatem demonstrari per Motum, idcirco necessarium est secundum dignitates & conditiones ipsius B., Motum esse in omnibus, pro quibus ponuntur literae, quae sunt ab A. usque ad S., ut ostendatur Immobilitas ipsius B., & quod omnia reliqua praeter ipsum sint mobilia, ut manifestabile sit, ipsum B. per Immobilitatem omnibus mobilibus Primam Causam existere. Sequitur

Secunda Ratio. Simplices formae ad perfectionem moventur movendo formas de Potentiâ in Actum secundum G. H. per O. P. R.; quam quidem perfectionem inquirunt in Q., in quo nequaquam inveniunt ipsam: & ideo movent formas ipsius Q. in R., & ex R. movent alteras formas in numero, quae sunt in L., ad O., & ex O. ad P., & ex P. ad Q.; & talem operationem incessanter & continuè faciunt; per quam operationem significant suam Mobilitatem in I., quod movetur per G. secundum Appetitum ipsius F., quem habet ad Motum secundum dispositionem sui ipsius ac ipsorum D. E., nec non omnium eorum, quae sunt usque ad S., quae existunt sub ipso.

Tertia Ratio est per experientiam, quam habemus ex sensibilibus in E. ac etiam in O. P. Q. R.; unde huic probationi sufficit experientia & id, quod quinque sensus corporales apprehendere possunt.

De Conditionibus ipsius C.

Hæc pars in tres partes dividitur, secundum quod conditiones ipsius C. in hac Arte sunt tres, quarum

Prima Condicio est, quod ipsum C. sit in omnibus, pro quibus positæ sunt literæ existentes ab ipso D. usque ad S.; quam quidem conditionem probamus tractando de cameris prænominatæ figuræ.

Secunda Condicio est, quod B. moveat D. E. F. G. H. I. K. L. M. N. O. P. Q. R. secundum dispositionem suarum dignitatum, concordando C. cum H., vel quod moveat prædictas literas cum C. existente contra ipsum H., ut in omnibus rebus existentibus sub ipso uti possit suis dignitatibus secundum accidentia contingentia propter

operationes, quas habet S. in V. Y. Z.; si autem B. movere non posset H., nisi secundum regularitatem ipsius C. in H., sequeretur, quod ipsum B. nequaquam libertatem haberet super literas existentes usque ad S.: unde defectum haberet, quo non posset esse omnibus Prima Causa.

• *Tertia Condicio* est, quod ipsum C. taliter conditionetur in cameris prænominatæ figuræ, quod inde nulla irregularitas sequatur contra D. E. F. G. H. I. K. L. M. N. O. P. Q. R., nec etiam ipsum C. adversetur ordinationi existenti inter prædictas literas & S. T. V. X. Y.; cum ita sit, quod B. ordinaverit ipsum C. secundum regularitatem & ordinationem prædictarum literarum.

DISTINCTIO III.

De

Intelligentia, sive de D.

Distinctio præsens in duas partes dividitur, quarum *prima* est de probatione ipsius D., *secunda* est de conditionibus competentibus ei.

De Probatione ipsius D.

In hac primâ parte probare intendimus ipsum D. solùm per tres rationes sequentes, quarum

Prima Ratio talis est. Ita simul convenient Intelligenzia & intelligere, sicut essentia & esse, & sicut humanitas & homo; si autem Intelligenzia & intelligere nihil essent absque humanitate & homine, sequeretur, quod Intelligenzia & intelligere nequaquam convenire possent absque ignorantia & ignorare, quae duo vel Actu vel Potentiâ existunt in homine, & in homine ignorantia & ignorare essent causa Intelligentiae ac intelligere, nec extra hominem in subiecto aliquo valerent existere Intelligenzia & intelligere absque ignorantia & ignorare: hoc autem est inconveniens, quo significatur & demonstratur, D. esse absque eo, quod ignorantia vel ignorare sit in ipso D., nec secundum M., nec secundum N.; si enim non ita foret, sequeretur, quod irregularitas esset inter B. S. V. Y. C. E. F. G. &c., quod est inconveniens.

Secunda Ratio talis inducitur. Manifestum
A 3

6 D.Raym. Lulli Lib. Princip. Philosoph. Pars I. De XVI. Princip.

festum est, quòd triangulus rubeus conveniret cum majori perfectione, si principium & finis absentiā medii possent ad invicem convenire: quoniam autem principium absque medio ad finem devenire non potest, cum minori perfectione convenit; nam, quantum in medio existit, tantum distat à suā perfectione, quam habet, cùm pervenit ad finem: si igitur B. objectum non esset alicui creaturæ absentiā medii, cùm ipsum per suas dignitates sit objectum conveniens intelligi & amari absque medio, sequeretur, quòd ipsum B. cum absentiā medii primum non esset: quoniam verò medium & minoritas simul convenient, & principium & finis absentiā medii convenient cum majoritate, idcirco in regularitate ipsius B. & dignitatum atque conditionum ejus ac in majoritate & minoritate prædictis demonstratur, D. esse, quod absque medio pro objecto recipit ipsum B. intelligendo & amando ipsum. Sequitur

Tertia Ratio. Per experientiam certificamur, quòd Nigromantia est, quæ esse non posset absentiā Angelorum; cùm inanimatae substantiae nequaquam possint esse subjectæ ipsi arti absque D.; quæ quidem ars per sermones exercetur: quoniam verò ipsa ars Nigromantiae est, de necessitate oportet esse illud instrumentum atque subjectum, sìne quo ars ipsa non posset existere, quod quidem est Angelus malignus, qui voluntatem Nigromantici ad perfectionem, quam querit, perducit, quam significat per signa & verba illi rei, quæ desiderium ejus cognoscit.

De Conditionibus ipsius D.

IN hac parte continentur tres conditiones, quarum

Prima Conditio est, quòd D. creatum sit per B. secundū regularitatem suarum dignitatum; & quoniam est Prima Causa, oportet ipsum præcedere D., & præexistere propter infinitatem, æternitatem, potestatem & reliquas virtutes: si verò D. esset æternum, haberet in se ipso æternitatem pro objecto; sed quoniam æternitas melius convenient ad esse objectum in B., quam in D., idcirco necessarium est, quòd D. pro objecto habeat æternitatem in B., & quòd in se ipso habeat pro objecto principium, ut in omnibus dignitatibus & honoribus supra se ipsum valeat cognoscere & amare ipsum B.

Secunda Conditio est, quòd D. sit incorporeum & incorruptibile ac immortale, & præterea, quòd sint plura D. absque eo, quòd derivata sint ab universali formâ, nec etiam ab aliquâ materiâ primâ, imò sit quodlibet ipsorum creatum in simplici essentiâ suâ ejusdem; si enim non ita foret, ipsum D. esset simile ipsi Q. ac omnibus ejus antecedentibus & consequentibus, ac etiam ipsum D. haberet irregulatum medium *trianguli rubei*; & sic ejus principium atque finis absque medio convenire non possent ad habendum pro objecto B. & ejus dignitates, nec etiam B. regulariter præcederet ipsum D., quod est inconveniens, quo prædicta conditio probatur.

Tertia Conditio est, quòd ipsum D. taliter conditionetur in cameris suprà dictæ figuræ, quòd non sit contra suas conditiones, nec contra conditiones literarum existentium ab A.usque ad S., nec etiam possit esse causa repugnans dispositioni ipsorum S. T. V. X. Y., præterea nec unquam sit contra dignitates ipsius B.; hæ enim conditiones omnes convenient D. benigno; quoniam habet ipsum B. pro objecto, ipsum intelligendo & amando absque medio, prout superius est ostensum: unde de D. maligno in hac Arte tractare nequaquam intendimus, ut brevius de principiis ipsius Artis loqui possimis.

DISTINCTIO IV.

De

Orbe, sive de E.

HÆc distinctio habet duas partes, in quarum prima probatur E., & in secundâ conditionatur.

De Probatione ipsius E.

Prima pars in tres partes subdividitur, quarum prima est de Duodecim Signis, secunda de Septem Planetis, tertia verò est de Influentiâ, quam habent in elementata corpora.

Non oportet autem probare, ipsum E. esse; manifestum namque sensualiter est, quòd Firmamentum est, quod quidem mobile videmus, & ipsum causare noctem & diem; & præterea videmus Solēm & Lunam

nam & reliquos Planetas, qui die noctuque circa Terram volvuntur: quoniam verò id, quod oculis corporalibus manifestum est, probatione non indiget, idcirco nequam oportet, quòd prædicta probemus.

De Duodecim Signis.

IN Firmamento existunt Duodecim Signa, quæ sunt Stellæ Fixæ apparentes, quarum nomina sunt hæc: *Aries, Taurus, Gemini, Cancer, Leo, Virgo, Libra, Scorpio, Sagittarius, Capricornus, Aquarius, Piscis.* Hæc autem duodecim Signa sunt partes, per quas Firmamentum est divisum, quod per influentiam ipsius B. virtutem habet in omnibus illis, pro quibus ponuntur literæ existentes ab ipso E. usque ad S., secundùm quod D. virtute ipsius B. ipsum E. movet; si enim non ita foret, sequeretur, quòd C. non esset continuè in omnibus literis existentibus ab ipso B. usque ad S., in quantum Firmamentum ab ipso D. nequaquam reciperet C. in ipsis F. G. H., & sic de reliquis; hoc autem est inconveniens.

Quatuor Tempora Anni sunt, quorum quodlibet habet tres Menses; & prædicta duodecim Signa sunt in unâ Rotâ, quæ circa quatuor Tempora Anni & duodecim Menses revolvitur. Unde secundùm quod ipsa Rota proportionata est in rectitudine & tempore, videlicet præsentia & absentiâ cum literis existentibus ab E. usque ad S., ipsa duodecim Signa repræsentantur secundùm complexiones & qualitates, quas influunt, videlicet caliditatem, frigiditatem, humiditatem & siccitatem; quemadmodum enim Sol splendorem suum repræsentat in subiectis elementatis transeuntibus ejus radiis per O., sic duodecim Signa accidentaliter repræsentantur calida, sicca, frigida & humida, prout convenit, quorum quædam mobilia sunt, & quædam stabilia; nam ipsorum operationes in F. G. H. I. & cæteris literis se habent per modum operacionum naturalium & accidentalium: si autem omnia ipsa duodecim Signa essent mobilia in naturâ eorundem, sive stabilia, operationes naturales & accidentales penitus delerentur: si verò essent elementata, & qualitates elementorum haberent, generabilia & corruptibilia forent; hoc autem est inconveniens, sicut inconveniens esset, quòd radii solares essent corpora in Aëre per naturam Solis: verùm, quemadmodum facies manifestatur in speculo sub formâ corporum, sic

duodecim Signa manifestant operationes suas sub formâ qualitatum ipsorum elementorum.

De Septem Planetis.

Septem Planetæ sunt isti, videlicet: *Saturnus, Jupiter, Mars, Sol, Venus, Mercurius, Luna;* qui quidem Planetæ se habent ad septem Dies Septimanæ, sicut Signa ad quatuor Tempora Anni & ad duodecim Menses se habent. Et est sciendum, quòd prædicti septem Planetæ sunt infra Firmamentum, & sunt concurrentes, & quilibet ipsorum habet suum imperium & suam propriam Regionem, in quâ existit, & à duodecim Signis formas & impressiones recipiunt, secundùm quod se debent habere in omnibus illis, pro quibus ponuntur literæ existentes ab ipso E. usque ad S., secundùm quod C. est ex B. in D., & ex D. in E.; & quemadmodum formæ in speculo accidentaliter repræsentant formæ corporeas per F., in quo quidem speculo corpora nequaquam existunt; nam si F. in speculo esset corpus, esset unum corpus in altero absque O., quod est impossibile, videlicet quòd absentiâ ipsius O. unum corpus esse possit in altero; sic septem Planetæ repræsentantur sub formâ qualitatum elementalium, & judicantur calidi, frigidi, siccii & humidi secundùm operationes, quas in corporibus inferioribus habent; si enim ipsi Planetæ essentialiter qualitates elementales haberent, generabiles & corruptibles essent; & sic corpora corruptibilia influerent in superiora, quod quidem est inconveniens ac contra C., quod à corporibus superioribus ad inferiora oportet descendere, cuius experientia sensibus corporalibus patet.

De Influentia, quam Duodecim Signa & Septem Planeta habent in inferiora corpora.

NON quidem necessarium est probare, quòd Sol & Luna habeant dominium & operationem in elementatis corporibus; id namque sensibiliter constat: omnia enim Signa & Planetæ secundùm quod suum cursum faciunt, Planetis se mutantibus cum Signis (quoniam aliqui Planetarum mobiliores & velociores sunt aliis) in simul influentiam habent & Signa & Planetæ secundùm Rotam, in quâ existunt, ac secundùm rectitudinem & superficiem Terræ in omnibus illis, pro quibus ponuntur literæ existentes ab

8 D.Raym. Lulli Lib. Princip. Philosoph. Pars I. De XVI. Princip.

ab E. usque ad S. Quapropter virtute ipsius B. in D. & ipsius D. in E. ipsa F. G. H., & sic de reliquis, conservantur, & generantur in Q., & clementata corpora corrumpuntur in R.; quidam enim Planetarum atque Signorum ad unam complexionem se habent, & quidam ad aliam, & etiam quædam membrorum corporum animalium se habent ad quædam Signa, & quædam ad alia: & ideo homines recipiunt fata & constellationes, sanitatem, mortalitatem & fortunam, quæ omnia ordinantur, secundum quod B. moveret C. per H. vel contra ipsum H. usque ad S., ut satisfaciat operationibus corporis secundum H., operationibus verò ipsius S. secundum V.Y.Z., & secundum quod ipsum B. convenit cum suis dignitatibus in cameris ipsius A.; quod quidem A. est B., & B. est A.

Rationes quâm plurimas dicere possemus de principiis ipsius E.; prolixum autem esset, si ad particularia, ex quibus *Scientia Astrologiae* composita est, vellemus descendere; quæ namque scientia confusa est; quoniam B. facit contra ipsam, secundum quod convenit suis dignitatibus; & etiam quia ejus particularia tot sunt in triangulis viridi, crocco & rubeo ipsius T., quòd apud nos improbabilia existunt: quapropter solum de prædictis principiis ipsius E. compendiosè tractamus.

De Conditionibus ipsius E.

Conditiones ipsius E. plures existunt: quare multis modis ipsum conditionabimus in cameris suprà dictæ figuræ. In hoc autem loco volumus conditionare ipsum solum *in tribus*, quarum *prima* est ostendere, ipsum E. nequaquam esse æternum; *secunda* est, quòd C. habebit finem in ipso E.; *tertia* est, quòd ejus corpora non sunt animata *Animâ Intellectivâ*; quæ omnia probare intendimus consequenter.

Prima Condicio est, quòd E. non sit æternum. Ad probandum, ipsum E. non esse æternum, dare volumus *duas rationes* inter cæteras, quarum

Prima est talis. Probavimus, ipsum B. esse; si autem E. esset æternum, & B. esset Causa, & E. effectus, sequeretur, quòd B. ad æquâsset ipsum E. sibi ipsi in æternitate: & sic in ipsis B. E. æternitas esset æqualis; hoc autem est inconveniens: quemadmodum enim B. per suas dignitates sc̄ habet ante E.

in bonitate & magnitudine, potestate, sapientiâ, amore, virtute, veritate, gloriâ, perfectione, cæterisque virtutibus, sic necessarium est, ipsum esse ante E. per æternitatem; quia, si non, sequeretur, quòd ipsum B. cum majoritate convenit in prædictis dignitatibus, in quibus præcedit E.; cum minoritate verò conveniret in æternitate: hoc autem est inconveniens & contra conditiones ejus; ob quod inconveniens demonstratur, quòd E. habet principium, & quòd B. ipsum in æternitate præcedit.

Secunda Ratio talis est. Si quis autem dicat, E. esse sine principio in æternitate, & hoc intendat probare; quoniam B. oportet esse agens æternè, nec operari cessans, ratio ejus deletur in dignitatibus ipsius B., propter quas oportet, quòd ipsum B. præcedat ipsum E., habens in se ipso infinitum opus intrinsecum, per quod est æternè operans in se ipso; quod quidem opus præcedit opus extrinsecum, quod habet in E.; & quoniam opus, quod B. habet in se ipso, cum majoritate convenit, & majoritas & esse simul convenient, opus verò, quod ipsum B. habet in E., est cum minoritate concordans, (E. enim non potest tantum recipere, quantum B. habere potest in se ipso) propterea necessarium est, quòd opus intrinsecum ipsius B. existat ante ipsum E.; si autem B. operari non posset æternè ac infinitè absque E., sequeretur, quòd E. esset infinitum in magnitudine, quod nequaquam est verum; cum ipsum sit terminatum in quantitate; & etiam ipsum E. esset causa perfectionis ipsius B.; hoc autem est inconveniens & contra conditiones ipsius B. ac contra ordinationem ipsorum A. S. T. V. X. Y.; ob quam ordinationem & prædictum inconveniens probatur, ipsum E. habere principium; in quâ probatione demonstratur, principium esse in omnibus illis, pro quibus ponuntur literæ existentes ab E. usque ad S.; nullum enim ipsorum absque E. posset habere sustentationem nec esse.

Secunda Condicio talis est, quòd C. debet habere finem in ipso E., cuius probatio manifesta est per probationem prædictam; nam, quidquid habet principium, oportet habere finem secundum H.; quemadmodum enim oportet triangulum habere angulos, sic finis convenit omni habenti principium. Verum B., ut utatur suis dignitatibus, conservat subjectum, quod habet principium: quoniam verò ipsum B. perfectio-

fectionem habet in suis dignitatibus, oportet, quod triangulus rubeus ipsius T. sit in E.; quia, si non, ejus opus perfectionem nequaquam haberet, & ipsum E. haberet K. infinitè, & E. moveretur ad perfectionem ipsius K., & nullo tempore veniret ex M. in N.; ex quo sequeretur inconveniens in medio trianguli rubei; esset enim ipse triangulus in E. compositus ex principio & medio absque fine, & B. esset imperfectum in sapientiâ, amore, potestate, perfectione; propter quam imperfectionem nequaquam existaret ante E.; cum autem de necessitate oportet, quod B. habeat perfectionem in sapientiâ, amore ac potestate, & etiam necessarium est, triangulum rubeum habere finem, idcirco demonstratur, quod C. habebit finem in E. post perfectionem, quam B. posuerit in E. ex M. in N.

Præterea si E. esset æternum, nunquam fuisset primus homo, nec unquam esset ultimus, neque Resurrectio; nam G. nequaquam sufficeret ipsi B. ad reddendum corpora omnibus S., quæ cum partibus ipsius G. participationem habuerunt sub humanâ specie, nec etiam V. Y. Z. convenienter per triangulum viridem ipsius T., nec per rubeum & croceum, nec etiam in X. tantum distarent esse & perfectio à privatione & defectu, nec liberum arbitrium & esse concordantiam haberent cum majoritate & esse, nec cum merito & gloriâ, neque culpa & poena ad invicem convenienter; & præterea nec in A. convenienter sapientia, justitia, perfectio & potestas, quæ quidem omnia prædicta essent inconvenientia; quæ omnia probavimus in principiis Artis Compendiose inventi veritatem: & quoniam omnia probata sunt, & omnia prædicta inconvenientia sequerentur, si ipsum E. esset æternum, propterea demonstratur, ipsum habere principium, & quod C. in ipso finem habebit.

Tertia Conditio est, quod ipsum E. nequaquam sit animatum Animâ Rationali; unde ad hoc probandum solum assignare volumus *tres rationes*, quarum

Prima Ratio talis est. S. in Q. habet liberum arbitrium suscipiendi A. V. Y. Z.; & ideo convenit cum X. ad meritum & ad gloriam, vel ad culpam & poenam: unde, cum E. faciat suum cursum naturalem circulariter, & sit incorruptibile, si haberet S., oporteret, quod haberet majorem participationem cum V. Y. contra V. Z. causâ habendi meritum & gloriam, quam S. in corpore

R. Lulli Oper. Tom. I. Lib. Princip. Philosoph.

corruptibili: quoniam verò S. est forma corporis in Q., & movet ipsum corpus ex libero arbitrio, si in E. esset S., corpus ejus moveret suam animam ad naturalem cursum; quæ quidem anima liberum arbitrium nequaquam haberet, & esset corpus forma ejus, & esset S. nobilis in Q., quod est corpus corruptibile, quam in E., quod incorruptibile corpus existit; hoc autem est inconvenientis, & contra dignitates ipsius B., quo demonstratur, quod E. nequaquam est corpus animatum Animâ Rationali.

Secunda Ratio talis est. Constat, quod E. participat cum F. G. H. I. K. L. M. N. O. P. Q. R. per quatuor qualitates ipsius I. secundum H., prout suprà diximus; si autem ita esset, quod in E. esset S., S. quidem ipsius Q. reciperet influentiam & naturam ex S. ipsius E.; unde S. ipsius Q. deviaretur à camerâ majoritatis & liberi arbitrii; propter quam deviationem S. ipsius E. naturaliter esset contra nobilitatem S. ipsius Q., & esset corpus ipsius proficiens ipsi Q.; hoc autem est inconvenientis, videlicet, quod E. corporaliter influat beatitudinem corpori ipsius Q., & quod habeat in se S. contra S. ipsius Q., cui auferat suam beatitudinem & influentiam, quæ ei provenit ab ipso B.

Tertia Ratio hæc est: Si E. haberet S., necessarium esset, quod, veluti corpus ipsius E. influit in F. G. H. I. &c., sic S. ipsius E. haberet influentiam in S., quod existit in homine; ex quâ influentiâ & dominatione sequeretur, quod, sicut per virtutem ipsius E. redit Q. per R. I. ad G., ita rediret Anima hominis ad aliquam universalitatem, ex qua derivata esset, & destrueretur in illâ tali reditione quartum & tertium membrum ipsius X.; hoc autem est inconvenientis & contra dignitates ipsius B. ac contra regularitatem ipsorum A. S. T. V. Y., quam in hac Arte Principiorum habent.

DISTINCTIO V.

De

Formâ Universali, sive de F.

Hæc distinctio habet duas partes, in quarum primâ probatur ipsum F., & in secundâ conditionatur.

De Probatione ipsius F.

Inciپiamus igitur primò probare ipsum; quam probationem facere volumus per quatuor rationes, quarum

B

Prima

10 D.Raym.Lulli Lib.Princip.Philosop.Pars I.De XVI.Princip.

Prima Ratio talis est. Manifestum est, quod in Q. nobilior est H. in secundâ formâ, quam in secundâ materiâ; si enim non ita foret, sequeretur, quod contrarium esset, quod forma in H. non haberet K., quo ex L. veniret ad N., nec forma esset propinquior causæ finali in triangulo rubeo, quam materia; quare destruerentur principia ipsius H.; quæ destructio impossibilis est secundum H.; ob quam impossibilitatem demonstratur, quod secunda forma majoritatem habet supra secundam materiam in H.; unde, quemadmodum secunda materia est sub G., per quod ordinatur & conservatur, ex quo etiam derivatur, sic de necessitate oportet, quod formæ particulares, quæ diversæ sunt in speciebus in O. P. Q. R., sub unâ Universali Formâ sint, à quâ descendant, & ad quam dirigantur: quod si non ita foret, sequeretur, quod materiae particulares nobiliores essent, quam formæ particulares, in quantum universale haberent, & formæ particulares essent universali privatæ: quoniam autem est inconveniens, quod particularis materia nobilior sit, quam forma, demonstratur idcirco, unam Formam Universalem esse, sub qua existant in H. omnes particulares formæ.

Secunda Ratio talis est: G. habet natu-ram passivam, propter quam habet K., ut ex ipso sint particularia in O. P. Q. R.; & ideo G. est subjectum ipsi L., ex quo incipit N.; quioniam G. habet in M. particularia prædicta: cum igitur ita sit, apparet, quod de necessitate oportet esse unum F. universale, quod sit natura activa, quæ habeat K., ut formæ perveniant ex L. in N. per C. H.; & est necessarium, quod idem F. habeat in M. formas particulares in O. P. Q. R., ubi conser-ventur species, quas oportet esse in M. ipsi F.; si enim non ita foret, sequeretur, quod in H. O. P. Q. R. G. passio haberet concordantiam cum esse, majoritate atque perfectione; & in H. O. P. Q. R. actio concordantiam haberet cum minoritate, privatione atque defec-tu: & propterea sequeretur, quod quodlibet Elementorum haberet K. ad passionem contra actionem in se ipso; hoc autem est inconveniens, quo F. est demonstrabile.

Tertia Ratio, per quam demonstratur, F. esse, est per G.; si enim F. nihil esset, sequeretur, quod G. esset universale absentia passio-nis; quod quidem G. non esset sub universalis agente, quod esset Universalis Forma; imò esset ipsum G. passivum in suis particuliari-

bus: hoc autem est inconveniens secun-dum H.C., quo demonstratur F., quod oportet esse supra G., ut particularia ipsius F. sint agentia in particularia ipsius G., & quod secundum H. K. L. M. N. convenienter ad invicem F. G. per actionem & passionem per O. P. Q. R.

Quarta Ratio consistit in metaphorâ datâ per opus artificiale: quemadmodum enim forma cameræ vel navis est universalis forma omnibus formis, ex quibus existit composita, sic in rebus superioribus istis princi-piis inferioribus oportet esse unam Formam Universalem, sub quâ omnes formæ particu-lares naturales regulatæ existant; si enim non ita foret, sequeretur, quod formæ artifi-ciales essent magis naturales ac nobiores, quam decurrentes per H.; hoc autem est inconveniens, quo demonstratur, quod, veluti triangulus & anguli necessariam concordan-tiam habent, sic oportet necessariò concor-dantiam esse inter formas particulares & Formam Universalem à Materiâ separatam.

Probavimus F., prout superius contine-tur; quod quidem F. plurimum utile est ad sciendam Philosophiam & Medicinam, & etiam S. potest inde habere plura principia ad uten-dum suis potentiis. Quapropter Magister hujus Artis præcipit, quod ipsum F. pluri-mum conservetur ad esse objectum S. dili-gentium istam Artem.

De Conditionibus ipsius F.

Conditiones ipsius F. plures sunt, prout significabimus in cameris suprà dictæ figuræ. In hac autem distinctione volu-mus solùm de quatuor conditionibus ipsius F. inter alias pertractare, quarum

Prima Conditio talis est. Conditiona-tum est ipsum F., quod se habet in se ipso absque triangulo viridi; si enim in se ipso differentiam, concordantiam atque contra-rietatem haberet, oporteret, quod esset cum Materiâ unum corpus subjectum triangulo viridi; si autem esset in uno corpore, im-possible quidem esset, aliquid aliud corpus esse sub E.; illud enim corpus occuparet omnia loca existentia sub E., & etiam illud corpus esset corpus unum, & esset divisibile ac generabile & corruptibile; nam in se ipso triangulum viridem contineret: cum au-tem hoc totum sit inconveniens, & contra H. O. P. Q. R., idcirco demonstratur, quod trian-

triangulus viridis in F. nequaquam existit, & quòd ipsum F. est Forma Universalis simplex ab ipso G. penitus separata.

Secunda Conditio est, quòd ipsum F. in se habeat triangulum rubeum, & quòd sit de Naturâ corporeâ; si enim careret principio, esset æternum, & B. non haberet dignitates, quibus existeret ante ipsum F. in æternitate, ac sequeretur, æqualitatent esse inter B. & F. in æternitate; hoc autem est inconveniens, & contra concordantiam ipsorum A. S. T. V. Y. contra V. Z., & etiam contra regularitatem *tertii & quarti membra ipsius X.* & contra cameras ipsius A.

Præterea si ipsum F. non esset de Naturâ corporeâ, sequeretur, quòd triangulus viridis & rubeus nequaquam convenienterent inter F. G., & etiam F. non haberet K. M. ad formas particulares, nec H. esset compositum ex F. G. in O. P. Q. R., ubi esset C. absque F. per G., quod est inconveniens & contra principia hujus Artis, per quod demonstratur, quòd F. est de Naturâ corporeâ.

Tertia Conditio ipsius F. est, quòd ipsum sit agens & non patiens ab ipso G. usque ad S., & quòd sit patiens, in quantum recipit influentiam ab ipso E., per quam habeat in M. ipsa K. L. N. O. P. Q. R.; si enim non ita foret, C. nequaquam haberet, in quo esset secundum H. in F., quando F. motum per E. moveret in G. ipsum H. per O. P. Q. R., nec etiam G. esset passivum sub F.; quam passionem probavimus, prout superiùs apparuit: & præterea non posset transire virtus ipsius E. ad G., nisi F. reciperet influentiam per suum C.; hoc autem est ita inconveniens, sicut inconveniens est, esse locum vacuum; quo inconvenienti conditionatur ipsum F., prout superiùs continetur.

Quarta Conditio est, quòd ipsum F. sit incorruptibile & invisibile sensualiter, & quòd nequaquam occupet locum, & quòd tempus non alteretur in universalitate ipsius F.; quod quidem F. oportet conditionatum esse, prout superiùs dictum est, & quòd sit supra omnes formas particulares universaliter ordinans secundum triangulum croceum, viridem arque rubeum: si enim hæc quarta conditio non esset in ipso F., reliquæ conditiones ejus penitus delerentur, quas probavimus; quæ namque destructio inconveniens est, quo hæc quarta conditio demonstratur.

DISTINCTIO VI.

De

Materiâ Primâ, sive de G.

HAnc distinctionem in duas partes dividimus, in quarum primâ probabimus, Primam Materiam esse universalem omnibus materiis particularibus, quæ sunt subjectæ formis particularibus corporalibus, ex quibus elementata corpora componuntur: In secundâ verò parte conditionabimus ipsum G.

De Probatione ipsius G.

INcipiendum est igitur ipsum probare; quam quidem probationem facere volumus per quatuor rationes, quarum

Prima Ratio talis est. Secundum quod in *Distributione Quintâ* diximus & probavimus, quòd F. est Universalis Forma, demonstratur, quòd oportet G. esse universale patiens ipsi F. ac omnibus particularibus formis; quemadmodum enim unam Universalem Formam agentem oportet esse, sub qua existant omnes particulares formæ in Q., sic oportet esse unum universale patiens, sub quo existat in Q. secunda materia in plurim partes divisa & subjecta formis particularibus sub speciebus existentibus: si enim non esset ita, impossibile esset, quòd F. conveniret cum K. M. per triangulum viridem & rubeum, nec etiam H. posset convenire cum C. in O. P. Q. R.; & præterea L. nihil esset: quoniam autem hoc totum est inconveniens, oportet, quòd G. sit universale subiectum ipsi F., ex quo formari possint plures partes in I. O. P. Q. R.

Secunda Ratio talis est. Absentiâ ipsius G. non posset esse magis remotum L. ab ipso Q., quam M., nec O., quam P., nec R. haberet, in quo reverteretur ad principium in triangulo rubeo, in quo privaretur medium, propter quod finis non haberet, qualiter venire posset ex L. in N., nec ex N. redire posset in alium numerum in L., & ipsa K. M. haberent in F. existentiam sine subiecto: cum autem omnia prædicta sint contra H., demonstratur, quòd G. & esse concordantiam habent; quia, si non, sequerentur inde omnia inconvenientia prædicta.

Tertia Ratio est. In I. quodlibet Elementorum habet unam qualitatem per se, aliam verò per alterum; v. gr. Ignis calidus est per se, siccus verò propter Terram;

unde, si G. non esset universalis Potentia quatuor Elementis, impossibile esset, quod aliquod ipsorum Elementorum haberet medium, per quod ab altero aliquam qualitatem reciperet, & quodlibet Elementum esset simplex corpus habens unam qualitatem tantum: si autem sic esset, destrueretur triangulus viridis & rubeus in K. L. M. N. O. P. Q. R., nec H. haberet subjectum, in quo conveniret cum C.; hoc autem totum est inconveniens & contra H.; ob quod inconveniens demonstratur, quod G. est universalis Potentia quatuor Elementis, quibus se habet secundum triangulum viridem & rubeum ac secundum supradictas literas: & ideo G. se habet ad Ignem per modum caloris, & materia subjecta ipsi calori est calida; quoniam vero G. se habet ad Terram per modum materiae siccæ, in materiâ siccâ recipit Ignis siccitatem in suâ materiâ calidâ; ex quo demonstratur, quod G. est subjectum ipsius caloris atque siccitatis; & hoc idem sequitur de Aqua & Aëre secundum qualitates ipsorum, & triangulus viridis & rubeus formantur per C. in I. G.

Quarta Ratio demonstrata est in hac *metaphorâ*, per quam significatur, quod G. est „Universalis Materia, videlicet, quod Cicer „judicatur esse complexionis humidæ & ea- „lidæ, Rosa vero judicatur esse complexionis „frigidæ: & quoniam materia Aëris ad le- „vitatem se habet, & materia Aquæ ad pon- „derositatem, & Rosa levior est Cicere, id- „circo significatur secundum triangulum „viridem & rubeum in O. P. Q., quod ma- „teria Ignis in Rosâ magis remota est à vir- „tute, quam materia Aquæ; quia, si non, „materia Ignis, quæ cum levitate convenit, „nequaquam impediret ponderositatem „materiæ Aquæ in Rosâ; & sic Rosa ponde- „rosior esset, quam Cicer, in quo materia „Aquæ est à virtute magis remota, quam „materia Ignis; quia, si non, Cicer non esset „complexionis humidæ, nec ponderositas „Aquæ impediret in Cicere levitatem mate- „riæ Aëris; quoniam Cicero levius esset, „quam Rosa. Per prædictam *metaphoram* de- monstratur, G. esse universale & principium omnibus partibus, ex quibus elementata „corpora componuntur; nam, quanto „majorem virtutem habet Aqua in Rosâ, & „quanto levior est Rosa, tanto calor ejus est „à virtute magis remotus, & virtus ipsius „Rosæ est à materiâ Aquæ magis remota: quapropter oportet esse aliquod universale

principium videlicet G., cui calor Rosæ magis propinquus existat, frigiditas vero virtuti; si enim G. nihil esset, impossibile esset secundum H., quod Rosa frigidior & levior esset, quam Cicer.

De Conditionibus ipsius G.

G. Quatuor *Conditiones* habet inter reli- quas, quarum hæc est

Prima Conditio, videlicet, quod ipsum G. sit de Naturâ corporeâ, veruntamen non sit corpus habens quantitatem continuam, prout habent corpora habentia formas; si enim corpus esset habens formam unam, impossibile esset, quod C. esset per F. H. K. L. M. N. O. P. Q. R., nec etiam esse possent species, nec ipsarum individua, nec etiam esset ali- quid naturale: si autem ipsum G. non esset de Naturâ corporeâ, impossibile foret, ipsum esse universale ipsis O. P. Q. R., quibus est universale, prout superius probavimus.

Secunda Conditio est, quod ipsum G. sit in se ipso absque triangulo viridi; si enim ha- beret triangulum viridem secundum se ipsum, esset compositum ac in partes di- fsum; & sic esset pluralitas Materiarum sim- plicum, & earum universale esset compo- sum & non simplex; & præterea esset possi- ble, locum vacuum esse, ac Elementa esse simplicia corpora habentia Materiam sim- plicem absque C. O. P. Q. R. K. L.; hæc au- tem omnia inconvenientia sunt, quibus de- monstratur conditio ipsius G.; quod G. est quidem unum in se ipso, dividitur tamen in alia, videlicet in I. O. P. Q. R., implens omnia loca, quæ occupantur per I. in O. P. Q. R.

Tertia Conditio ipsius G. est, quod O. in- cipiat in ipso, & quod C. moveatur usque ad S. per G., & quod R. reddat ipsi G. illud, quod est ab N. usque ad S.; nam absque tali C. & opere H. non esset ex E. usque ad S., nec F. posset habere K. M. ad conservandum spe- cies, nec etiam L. N. convenienter in C.; & hæc omnia essent contra H. & contra prin- cipa hujus Artis.

Quarta Conditio ipsius G. est, quod plus participet cum I., quam cum O., & cum O., quam cum P., & cum P., quam cum Q., & cum R., quam cum P.; si enim non ita foret, impossibile esset, quod I. G. essent pro- pinquiora ad invicem, quam G. O. P. Q. R.; quod si non essent, destruerentur in H. I. quatuor simplices Formæ, quæ sunt Univer- sales

sales Formæ omnibus reliquis formis contingenibus de qualitatibus ipsarum, nee C. esset secundum H. ab E. usque ad S., nec in I. moveretur K. ad finem trianguli rubei per medium ipsius trianguli rubei; in quo medio triangulus viridis existit; & præterea nec in Q. virtus esset magis propinqua ipsi F., quam ipsi G., nec materia ipsius Q. esset magis propinqua ipsi G., quam ipsi F.; hoc autem totum est inconveniens, ac contra H. existit.

DISTINCTIO VII.

De
Naturâ, sive de H.

De Probatione ipsius H.

AD probandum, quod H. sit quoddam Universale omnibus naturalibus rebus, necessarium est assignare *tres Rationes*, quarum hæc

Prima Ratio inducitur. Quemadmodum in triangulo rubeo constituitur causa finalis per principium & medium, sic ex F. G. oportet constitui ipsum H., in quo ipsa F. G. componantur, ac etiam uniantur: si enim non convenienter in esse unum universale compositum ex ipsorum differentiâ, concordantiâ & contrarietate, nequaquam existeret aliquod subjectum universale, ubi per modum actionis & passionis sibi ad invicem repugnarent, nec etiam haberent, in quo diversificarentur, & convenienter in K.; & præterea in O. P. Q. R. triangulus rubeus & viridis delerentur: & si sic, quidquid est ab E. usque ad S., contra cursum naturalem existeret; hoc autem est inconveniens, quo demonstratur, quod H. constituitur per F. G., ut Natura Universalis existat. Sequitur

Secunda Ratio. Absentiâ unius universalis naturalis omnibus aliis universalibus naturalibus, in quo regulentur omnia particularia existentia sub F. G. usque ad S., nequaquam conservari posset C. per O. P. Q. R., nec species ullam conservationem haberent, nec etiam in F. G. essent K. M., nec N. L. haberent C.; & præterea influentia esset in privatione, quam habet E. in literis existentibus usque ad S., & etiam destruerentur conditiones ipsius D.; hæc autem omnia impossibilia sunt, quibus probatur, H. esse medium, in quo omnia alia universalia regulantur: quemadmodum enim in decem

prædicamentis novem accidentia universalia in substantiâ regulantur, & substantia est subjectum, ubi alia novem prædicamenta in regularitate conveniunt, sic in H. regulantur & perficiuntur omnia universalia naturalia existentia ab E. usque ad S., & oportet H. esse medium universalibus superioribus & inferioribus; nam absque medio universalis universalia superiora & inferiora nequaquam haberent, in quo convenienter, nec in quo regularentur, & nomen Naturæ nequaquam haberet, in quo esset.

Tertia Ratio talis est. Per experientiam manifestè sentimus & cognoscimus, quod, quidquid Natura facit, hoc facit per triangulum rubeum & per viridem & croceum, & quidquid facit in ipsis tribus triangulis, facit ad unam finalem intentionem supremam omnium aliarum: quapropter manifestatur, quod omnia opera naturalia descendencia ab universalibus naturalibus sub uno fine se habent, qui est H.; quod quidem H. est Natura omnia universalia comprehensiva: sicut enim omnia membra corporis animati extrinseca & intrinseca sunt, ut corpus construant, sic, quidquid est ab E. usque ad S., se habet ad construendum H.; nam veluti per individua conservantur species, sic per H. conservatur, quidquid est ab E. usque ad S., & è converso.

De Conditionibus ipsius H.

Conditiones ipsius H. plures quidem existunt, sed in hoc loco tractare nolumus, nisi solùm de tribus ipsarum, quarum hæc inducitur

Prima Condicio, videlicet, quod H. subjiciatur ipsi B.; quod B. possit mouere C. per totum ipsum H. contra naturalem Motum, ut satisfaciat ipsi S., prout convenit cameris ipsius A. & ipsis V. Y. Z.; nam H. secundum operationem naturalem nequaquam posset sufficere ei, secundum quod convenit ipsis V. Y. Z. Unde, quemadmodum B. est supra H., sic oportet, quod C. se habeat per B. contra H., ac se habeat per B. secundum ipsum H.; si enim non ita foret, sequeretur inconveniens inter A. S. V. Y., & conveniret A. cum V. rubeo & Z.

Secunda Condicio est, quod ipsum H. habeat in se triangulum rubeum per B., per quod movetur ipsum C. per O. P. Q. R., & quod H. non contineat in se ipso simpliciter triangulum viridem; quia, si sic, nequaquam

quam esset unum universale principium: sed ab ipso descendit triangulus viridis ad universalia contenta sub eo, ut C. possit esse in O. P. Q. R. per L. N., & quod K. M. convenire possint cum F. G. I.

Tertia Conditio est, quod H. sit de Naturâ corporeâ, sed tamen non sit corpus, nec sit sinè corpore: si enim esset corpus, destruerentur universalia contenta sub ipso, ac etiam delerentur opera universalium superiorum: si autem esset sinè corpore, esset locus vacuus, ubi esset C. ab E. usque ad S., quod est impossibile; ob quam impossibilitatem significatur, quod sicuti splendor Solis est in corpore, videlicet in Aëre, absque eo, quod ipse splendor sit corpus, nec ipsum splendorem continens est locus vacuus, sic H. est per omnia loca existentia sub Sphærâ Lunæ, nec tamen est corpus, nec ipsa loca sunt vacua ex ipso H.

DISTINCTIO VIII.

De

Elementis Simplicibus, sive de I.

De Probatione ipsius I.

Positum est superius, I. esse Elementa Simplicia, quæ oportet nos probare esse Formas Simplices Universales particularibus formis; quam probationem facere volumus per quinque rationes, quarum

Prima Ratio talis est. Certum est, quod F. G. sunt universalia, ex quibus descendunt particularia in N. Q.; quapropter oportet, quod sint Formæ Simplices Universales, quæ recipiant ex F. G., & quæ in Compositionem in ipsis particularibus intrent; quæ Compositio esse non posset absque conjunctione Formarum simplicium in quolibet particularium, nec etiam C. posset esse per O. P. Q. R.; & præterea non esset R. in L. M., nec K. magis se haberet ad unum particulare, quam ad aliud in Q.; hoc autem totum est inconveniens & contrarium ipsi H.; ob quod inconveniens demonstratur ipsum I., cuius absentia omnia prædicta inconvenientia sequentur.

Secunda Ratio significatur per triangulum rubeum; nam, sicut rem sumentem principium oportet transire per medium, antequam perveniat ad finem, sic oportet

esse medium inter F. & Q., & inter R. & G., ut C. movere possit O. P. ab ipso G. ad Q., & quod per C. ipsius R. redire possit ad ipsum G., ut G. plenum sit formis particularibus, quæ sunt in L.; & hoc medium oportet esse I., videlicet Elementa Simplicia, quibus G. se exhibeat per modum ipsius K., & F. det ipsum G. ipsi I., & I. præbeat se ipsis O. P. Q., & quod R. redire faciat ad ipsum I. id, quod extitit compositum ex O. P. Q., & quod I. redeat ad ipsum G. causâ conservandi in L. N. species, & etiam causâ dandi perfectionem ipsis C. K. M. Sequitur

Tertia Ratio. Per ponderositatem & levitatem cognoscimus, quod aliquæ formæ, ex quibus compositum est Q., habent K. ad loca superiora, aliæ verò ad loca inferiora: & præterea cognoscimus Sphæras, in quibus triangulus viridis existit, ex quibus procedit triangulus rubeus in O. P. Q.; si enim hoc ita non foret, sequeretur, quod ponderositas & levitas & triangulus viridis & rubeus ac id, quod sentimus, essent in Z., & ipsorum oppositum in Y.; hoc autem est inconveniens, quo ostenditur ipsum I., in quo F. G. habent K., ut quædam formæ sint secundum H. in locis superioribus, & aliæ in locis inferioribus, ut C. per omnia illa loca sit movens.

Quarta Ratio significatur in formis simplicibus existentibus in simplicibus medicinis, ut in herbâ, in quâ est caliditas in gradu quarto, & siccitas in tertio, & humiditas in secundo, & frigiditas in primo, quod probavimus in *Principiis Medicinae*; & quoniam caliditas est in tali herbâ in altiori gradu, oportet, quod sit ipsa forma simplex, quæ sit forma formis compostis, & quod sub ipsâ formâ sint omnes literæ; & oportet, quod tertius gradus & secundus & primus habeant formas simplices, quæ conservent compostas, quæ in ipsâ specie continentur sub ipsis: si enim non conservarent ipsis, destruerentur per formam superiorem quarti gradus: & ut inde fiat temperamentum in simplici medicinâ, Ignis ponit in ipsâ sex partes, & retinet sibi unam simplicem partem, & alias sex componit cum gradu tertio, secundo & primo, & Terra componit partes quatuor, & quintam retinet, quæ est forma simplex, & Aëris ponit in compositione tres partes, & retinet unam, quæ est forma simplex, & Aqua componit partes duas, & unam simplicem sibi retinet: & ideo sunt in illâ medicinâ simpli-

, simplici quindecim partes compositæ se-
cundum numerum convenientem ex uno
Elemento ad alterum in qualitate, & secun-
dum gradum quartum, tertium, secundum
& primum, & sunt in illo Q. quatuor formæ
simplices, per quas significantur & revelan-
tur quatuor Elementa Simplicia, quorum
absentiâ id, quod prædictum est, in unâ me-
dicinâ simplici sequi non posset, necesset ali-
quid, quod conservaret formas compositas,
nec etiam C. haberet, unde moveretur per
O. P. Q. R.

Quinta Ratio est, qualiter per opus na-
turale significantur in triangulo viridi qua-
tuor Elementa; nam, ut Natura operetur per
O. P. Q. R. secundum F. G. in L. N., oportet
esse differentiam & concordantiam & con-
trarietatem inter unam simplicem formam
& alteram; quia, si non, impossibile esset,
generationem & corruptionem atque C. H.
fore in O. P. Q. R.; in quibus O. P. Q. R.
formæ simples particulares existunt, quæ
sunt inferiores in specie quatuor Formis Sim-
plicibus Universalibus, quæ sunt quatuor
Elementa, quæ sub se ipsis habent formas
particulares compositas in O. P. Q. R., ubi
sunt in virtute imitando suas Formas Simplices
recuperando suas formas & virtutes extra
O. P. Q. R. in medio I. existente inter G. &
O. P. Q. R.

De Conditionibus ipsius I.

Prima Condicio ipsius I. est, quòd ipsa
Elementa sint quatuor; si enim essent
pauciora, Compositio foret ex differentiâ &
concordantiâ, vel ex concordantiâ & con-
trarietate, aut ex differentiâ & contrarietate,
ac esset solum generatio, vel corruptio; & si
sic esset, destrueretur H. per totum id, quod
est ab E. usque ad S.; si autem essent plura,
quam quatuor, esset in H. superfluitas; nam
generationi & corruptioni sufficit, quòd
Ignis sit differens & concordans cum Terrâ,
recipiendo siccitatem ab ipsâ, & cum Aëre,
ei calorem præbendo, & quòd sit contra-
rius Aquæ; & Aëri quidem sufficit, quòd sit
differens & concordans cum Igne recipien-
do calorem ab ipso, & cum Aquâ, ei humi-
ditatem præbendo, atque contrarius ipsi
Terræ, quæ est sicca: & hic idem ordo se-
quitur ex Aquâ & Terrâ secundum qualita-
tes ipsarum. Cùm igitur hoc sit perfectio
ipsi C. in triangulo viridi & rubeo, si Ele-
menta essent plura, quam quatuor, super-

fluitas foret in H., per quam B. & H. discon-
venirent in V. X. Y. Z.; nam B. nequaquam
haberet perfectum opus in H.; quæ imper-
fectio disconveniret perfectioni ipsius B.,
quod est inconveniens, ex quo demonstra-
tur, quòd Elementa non sunt nisi quatuor
tantum.

Secunda Condicio est, quòd G. præbeat
se uni Elemento sub formâ caliditatis, alteri
sub formâ frigiditatis, & alteri sub formâ
humiditatis, alteri verò sub formâ siccitatis,
ut inde formari valeant triangulus viridis
atque rubeus, & quòd quodlibet Elementum
recipiat atque det, ut possit esse C., &
quòd in O. P. Q. R. sint operationes ipso-
rum, quæ absque prædictâ conditione non
essent.

Tertia Condicio est, quòd Elementa Sim-
plicia sint de Naturâ corporeâ, & quòd non
sint corpora in eorum simplicitatibus: quòd
si essent, impossibile esset, quòd ex ipsis pos-
sent fieri partes in O. P. Q. R. secundum H.
K.; nullum enim ipsorum Elementorum per-
mitteret, ex se fieri partes, quæ in Composi-
tionem intrarent, nec etiam partes, quæ
essent inter unum Elementum Simplex & al-
terum durare valerent, nec temperamentum
ad naturale opus haberent, nec L. N. habe-
rent C., neque Ignis posset, nec etiam Aqua
vellet ad Terram descendere, & inconvenien-
tia quam plurima sequerentur, prout proba-
vimus in Elementali Figurâ in T.; quibus in-
convenientibus demonstratur, Elementa ne-
quaquam esse corpora: sunt autem corpora
in O. P. Q. R., in quibus sunt mixta, digesta,
composita & alterata extra suas Formas Sim-
plices & infra suas proprietates atque virtu-
tes: si enim non ita foret, G. nequaquam
esset simplex, nec I. universale, ac etiam
quodlibet Elementum haberet simplicem.
Materiam à Materiâ alterius separatam,
nec una Materia conveniret cum alterâ in
opere naturali, & in quolibet Elemento de-
strueretur K., & in F. destrueretur M., & in
G. ipsum L., & C. in O. P. Q. R.; hoc autem
totum est inconveniens, & contra H. existit.

Quarta Condicio est, quòd quodlibet Ele-
mentum habeat per se ipsum simplicem qua-
litatem, & aliam qualitatem ab altero Ele-
mento accidentaliter habeat: ut Ignis, qui
calidus est de se & siccus per Terram, & Aër,
qui est humidus de se & calidus per Ignum:
si autem non ita foret, sed esset Ignis siccus
per se & non per Terram, sequeretur, quòd sic-
citas ipsius Ignis & siccitas ipsius Terræ forent
diversæ,

16 D.Raym. Lulli Lib. Princip. Philosoph. Pars I. De XVI. Princip.

diversæ, & Ignis & Terra non haberent in triangulo rubeo principium, quo intrarent in O.P.Q.R., nec etiam Ignis haberet finalem intentionem, nec triangulus viridis inter Elementa posset existere, & etiam essent octo qualitates, per quas delerentur O.P.Q.R.L.N.K.M.H.; hoc autem est inconveniens, quo demonstratur prædicta conditio, cuius absentia accidentia ipsorum H.C. nequaquam haberent, in quo existerent.

DISTINCTIO IX.

De

Appetitu, sive de K.

De Probatione ipsius K.

AD probandum K. *quinq[ue] Rationes* inter cæteras assignamus, quarum hæc est

Prima Ratio. Probavimus F.G.; in quibus F.G. non essent C.H. absque K.; nam ipsi F. convenit K. secundùm actionem, G. verò secundùm passionem, ut conserventur species, & etiam ut sit H. ab E. usque ad S. absque ullâ cessatione ipsius C., & quòd F.G. sint universalia omni ei, quod existit sub H., habentia K. ad ipsum M.; quæ quidem F.G. non possent habere M., nec essent universalia ipsis O.P.Q.R. absque K., nec ipsa O.P.Q.R. absentia universalium particularia forent, in quibus triangulus viridis & triangulus rubeus essent.

Secunda Ratio est ex I.; nam per I. habemus experientiam & cognitionem de ipso K., quolibet Elemento Simplici habente K. ad Sphæram suam & ad corpus simplex habens materiam, formam atque conjunctionem; absque quo K. Elementa nequaquam haberent C. in O.P.Q.R. per triangulum viridem, rubeum atque croceum, & etiam deleretur H. in I. ac in omni existente sub I.; præterea I. nequaquam haberet K. ad suam perfectionem, nec L. haberet aliquid, quod moveret ipsum ab ipso G. ad N.; hoc autem est inconveniens, quo probatur, K. esse.

Tertia Ratio est ex O.P.Q.R., in quibus non cessant C.L.N.; quæ quidem cessatio foret, si K. esset in privatione, nec esset aliquid, quod materiam secundam ipsorum O.P.Q.R. reduceret ad G., si K. nequaquam existeret, & etiam omnia naturalia principia delerentur: hoc autem est inconveniens & contra Scientiam Philosophiæ.

Quarta Ratio est ex primâ & secundâ intentione: sensualiter enim sentimus, quòd Elementa habent intentionem secundam in O.P., & in principio & medio trianguli rubei, ad Q. verò & ad finem ipsius trianguli habent intentionem primam, quam absque K. habere non possent: si autem essent in O.P.Q.R. absentia intentionis & absque K., omnia Elementa se haberent ad G., non autem ad F., & esset agens, in quo nequaquam existeret H., nec in Naturâ esset aliud, nisi solùm passio: hoc autem inconveniens existit.

Quinta Ratio est ex B.; nam secundùm dignitates ipsius B. oportet ipsum dedisse K. ipsis Elementis, ut in dignitatibus suis Elementa metaphoricè habeant K. ad esse ac ad perfectionem contra privationem & defecatum: si enim non ita foret, B. nequaquam esset Causa Prima secundùm H. ei, quod existit sub ipso H.; hoc autem est inconveniens & contra A.S.T.V.X.Y.

De Conditionibus ipsius K.

Conditiones ipsius K. sunt *quinq[ue]* inter reliquias, quarum hæc sequuntur

Prima Conditio, videlicet, quòd ipsum K. in H. impedire non possit B., nec resistere actioni ipsius B., quam habet per omnes literas; nam, si per K. impediretur B., ipsum B. nequaquam esset ante K. in dignitatibus, quod est inconveniens: nam, si foret conveniens, impossibile esset, nos probâsse B. & conditiones ejusdem; quam probationem fecimus, prout superius continetur.

Secunda Conditio est, quòd F. habeat K. per modum actionis, & G. per modum passionis; si enim non ita foret, K. esset contra H., & esset contra conditiones ipsorum F.G. ac contra conditiones principiorum existentium ab H. usque ad S.

Tertia Conditio est, quòd quodlibet Elementum habeat K. ad suam perfectionem per modum actionis, & quòd passio, quam habet unum Elementum in altero, in O.P.Q.R. accidentaliter sit propter K., quod movet unum Elementum in materiam alterius, quolibet Elemento appetente perfectionem suam, & eam in se ipso ac in altero inquirente; quâ inquisitione sunt O.P.Q.R.L.N.; & quoniam quodlibet Elementum habet K. ad suî ejusdem perfectionem, & in se ipso passionem evitat, appetens supra alterum actionem atque dominium, continet, quòd actio se habet ad esse & perfectio-

nem,

Distinctio IX. & X. De Appetitu K. & de Potentiâ L. 17

nem, passio verò se habet ad privationem atque defectum.

Quarta Conditio est, quòd quodlibet Elementum habeat K. ad dandum suam qualitatem & ad recipiendum qualitatem ab altero; sicuti Ignis, qui habet K. ad exhibendum suum calorem Aëri & ad recipiendum siccitatem à Terrâ; & hoc facit, ut habeat suas operationes ad inquirendum suam perfectionem, ac ut possit misceri, digeri & componi cum aliis Elementis: cùm igitur ita sit, contingit propter K., quod habet quodlibet Elementum ad dandum & ad recipiendum, quòd Ignis non refutat recipere siccitatem à Terrâ, quamquam siccitas infundat frigiditatem in materiam ejus; quam receptionem Ignis refutaret, si esset absque K.; & hoc idem sequitur de aliis Elementis secundùm qualitates & proprietates ipsorum.

Quinta Conditio est, quòd K. in O. P. Q. R. reguletur secundùm principia existentia supra ipsum, & secundùm quod ipsum K. est in F. G. H. I., reguletur K. existens in individuis particularibus specierum; si enim non ita foret, sequeretur, quòd principia superiora non haberent anterioritatem, nec actionem supra inferiora; hoc autem inconveniens existit.

DISTINCTION X.

De

Potentiâ, sive de L.

De Probatione ipsius L.

HÆc distinctio est de formis existentibus in Potentiâ secundùm H.; quæ formæ sub ipso nomine comprehenduntur, quod est L.; quod quidem L. probare volumus per tres Rationes, quarum hæc est

Prima Ratio. Manifestum est intellectui humano, quòd imaginativa repræsentat ei in phantasiâ formas existentes in Potentiâ in plantis ac metallis & animalibus, quæ veniunt in N.; & hoc idem intelligit S. de artificialibus formis, quæ per artificium veniunt ex L. in N.; unde, si esset Y., quòd L. nihil esset, operatio imaginativæ, quinque sensuum ac ipsius S. foret in Z., & ipsorum oppositum in Y.; & sequeretur, quòd esse & Z. ad invicem convenienter, & similiter privatio & Y.; quod est inconveniens, quo probatur, L. esse in esse.

R. Lulli Oper. Tom. I. Lib. Princip. Philosoph.

Secunda Ratio est, quòd, si L. nihil esset, G. reparare non posset individua specierum, quæ corrumpuntur in Q., nec haberet, ex quo satisfaceret operationi ipsius I. in O. P. Q. R., & etiam delerentur omnia principia existentia ab ipso B. usque ad S., neque C. haberet locum, nec medium, ubi moveretur, nec esset mobile secundùm H.; hoc autem est inconveniens.

Tertia Ratio demonstratur per opus artificiale, videlicet, quòd artifex per speculationem, quam habet in S., & per opus practicale extrahit ex materiâ, quæ est sub H., formas artificiales, quæ secundùm H. non existunt in N.; & quoniam illa materia est sub F. G. H. I. K. M., sequitur, quòd secundùm H. sit L. in G.; quia, si non, sequeretur, majorem proportionem & concordantiam esse inter agens accidentale & formam artificialem in Materiâ naturali, quam inter agens & Formam & Materiam naturales; hoc autem inconveniens existit.

De Conditionibus ipsius L.

Conditiones ipsius L. quam plures existunt; in hoc autem loco nolumus nisi de quatuor solùm tractare, quarum hæc est

Prima Conditio, videlicet, quòd ipsum L. contineatur sub triangulo rubeo: si enim esset extra triangulum rubeum, esset æternum, & B. non esset in æternitate ante ipsum L., nec triangulus rubeus esset in H., nisi per illud, quod existit in N., & quidquid movetur ab ipsis Q. R. usque ad G., deleretur in numero formarum, quæ in R. in privationem deveniunt; & etiam K. nequaquam se haberet ad alteram perfectionem, nisi ad Q. R.; hoc autem est inconveniens & contra conditiones ipsorum B. C. D. ac ipsorum A. S. T. V. X. Y.; quo inconvenienti probatur, quòd L. in triangulo rubeo continetur, quâ continentia primus homo ac ultimus demonstratur.

Secunda Conditio est, quòd in B. non sit L. secundùm H., nec secundùm accidens; cùm B. propter suas dignitates possit esse & sit pura Actualitas in se ipso, & quòd ex suâ liberâ voluntate bonificaverit & creaverit mundum: si enim L. potentialiter esset in B., ipsum L. esset æternum in specie, N. verò esset accidentale, & B. foret compositum ex L. N., & quidquid est ab A. usque ad Z., esset de essentiâ ipsius A.; & si sic esset, impossibile esset,

C
esset,

esset, existere V. rubeum & Z., ac in A. esse aliquam cameram; & præterea B. nequam existeret Prima Causa suo effectui: hæc autem omnia sunt inconvenientia & contra regulas & conditiones hujus Artis.

Tertia Conditio est, quòd L. conservetur in G., & quòd veniat ad ipsum G. per F.I.H.R., & quòd redeat in alterum numerum individui, aut in individuum alterius speciei in Q. per actionem ipsorum F.H.I., & quòd G. contineat L. per modum passionis: si enim non ita foret, K. M. delerentur in F.G.H.I.O.P.Q.R.; hoc autem est inconveniens.

Quarta Conditio est, quòd B. possit accelerare, vel retardare, aut privare L. ad veniendum in N.; si enim B. non haberet supra L. talē potestatē & usum, deficeret in dignitatibus ad esse Prima Causa ipsi L. & ejus principiis: quoniam autem probavimus, B. esse Primam Causam, idcirco conditionatur in illâ probatione ratio suprà dicta.

foret, sequeretur, quòd, sicut per privatum Habitum Justitiæ in Judice privaretur liberum arbitrium, per quod ipse posset esse justus Judex, ac Justitiam pro objecto nequam haberet, sic essent F. G. H. I. irregularata ad habendum K. in O. P. Q. R. in privatione ipsius M., ac etiam destruerentur F. G. H. I. K. O. P. Q. R. in privatione ipsius M.; hoc autem est inconveniens, quo probatur, M. esse in F. G. H. I.

Secunda Ratio probabilis est per corporeitatem habituatam in I. secundùm proprietates ipsorum F. G. H. K.; nam Ignis in I. corporeitatem habet in Habitu; & ideo est de Naturâ corporeâ, & devenit corpus in O. P. Q. R.; & hoc idem sequitur de reliquis Elementis: quapropter quodlibet Elementum habet K. ad esse corpus in I.; quoniam autem nullum ipsorum potest esse corpus simplex, inquirunt illud in O. P. Q. R., in quibus etiam corpora simplicia esse non possunt; & ideo corruptunt corpora, in quibus componuntur: si enim non ita foret, sequeretur, quòd generatio & corruptio & C. in H. essent in privatione; hoc autem existit inconveniens.

Tertia Ratio est, qualiter per qualitates M. est demonstrabile, videlicet, quòd, sicut Fides existit in Habitu in homine Catholicō, cum ipsam Fidem pro objecto non habet, & habet in N. aliquam aliam virtutem ipsius V. lividi, sic secundùm cursum ipsius H. Elementa Simplicia habent suas qualitates in suis simplicitatibus per modum Habitū, ac in particularibus compositis ipsis utuntur: & ideo Elementa in suis simplicitatibus non sunt agentia; intrant autem in Compositionem, quoniam habent K. ad esse ad invicem agentia: quapropter eorum operatio evenit & resultat in O. P. Q. R., secundùm quod quodlibet ipsorum suam qualitatem habituatam habet in I.; si enim ita non esset, sequeretur inde ita inconveniens opus in H., sicuti in S., scil. quòd homo Catholicus esset absque Fide, quando in N. Fidem pro objecto non haberet.

Quarta Ratio probabilis est per Sphæras Elementorum: nam in eo, quòd G. dat se in subtili Materiâ Ignis & Aëri, & in grossâ Terræ & Aquæ, & Materia Ignis subtilior est, quam Materia Aëris, & Materia Terræ grossiore est, quam Materia Aquæ, idcirco secundùm dispositionem ipsorum F. G. H. K. in I. quodlibet Elementum suam Sphærā habet habituatam: & ideo C. per K. H. ex locis

DISTINCTIO XI.

De

Habitu, sive de M.

De Probatione ipsius M.

HÆc distinctio nominatur sub hac literâ M.; quod M. intendimus probare per *quatuor rationes*: quod M. etiam est universale secundùm H. K. in F. G. I., quæ indigent ipso M. in O. P. Q. R., ut formæ particulares dirigantur, secundùm quod universalia habent M. in *triangulo viridi & rubeo*.

Prima Ratio est probabilis per medium, quod est necessarium inter L. & N.; nam absentia medii non posset esse C. movens ex L. ad N.; & ideo necesse est, quòd illud medium sit M.; per quod M. ipsa F. G. H. I. movent C. per O. P. Q. ex L. ad N., & R. reddit ad G. illud, quod primò motum erat ex ipso: quemadmodum enim secundùm Cameram Justitiae & Liberi Arbitrii Judex in Habitu habet Justitiam, ut èa uti possit in Actu, sic secundùm naturalem cursum oportet, quòd principia naturalia hujus Artis habeant M., per quod K. in universalibus dirigiri possit, & cum quibus K. M. universalia suas operationes ad particularia valeant inclinare, & quòd particularia universalium regularitatem sequantur: si enim non ita

locis altis ad ima & è converso movetur, & quodlibet Elementum in Sphærâ alterius suam propriam Sphærā habet in Habitu, & intrat in O. P. Q. R. cum formâ extrancâ & cum propriâ & simplici virtute atque qualitate & proprietate, & M. formatur in triangulo viridi & rubeo in vasis, quæ plena sunt ex O. P. Q. R.; quæ quidem vasa duas portas habent, per quarum unam intrant individua specierum, & per alteram exēunt; & C. per omnia illa vasa movetur exundo ex G., & redeundo ad ipsum G. Toto verò hoc opus oportet fieri secundum H. M. & alia principia suprà dicta; quod quidem opus non esset in H., si M. non esset in I., in quo esset habituata Sphæra cujuslibet Elementi.

De Conditionibus ipsius M.

Inter cæteras conditiones ipsius M. significare volumus solum *septem Conditiones ipsius*, quarum

Prima Conditio ipsius M. est, quod semper sit inter L. & N. in I.; si enim esset in ipso I. in N., vel in L., C. nequaquam haberet naturalem motorem, & destrueretur K. in privatione ipsius M.; quâ destructione C. nequaquam esset per O. P. Q. R., & cessaret generatio & corruptio, & triangulus viridis & rubeus non essent in H., quod est inconveniens; quo revelatur, qualiter C. movet M. ad N.; ad quod N. ipsum M. pervenire, C. facere non potest, nec R. potest ponere M. in L.; & ideo C. causam habet, ut sit per O. P. Q. R. absque ullâ cessatione ipsorum K. I.

Secunda Conditio ipsius M. est, quod non habeat intellectum nec discretionem; nam si sic, I. esset animatum absque S. habens M.; hoc autem est inconveniens: si enim animatum esset ex S., quod esset de Naturâ corporeâ, ipsum S. esset corruptibile; hoc autem est inconveniens & contra cameras ipsorum A. S. T. V. X. Y.

Tertia Conditio ipsius M. est, quod F. G. H. I. non habeant in Habitu formas futuras in L., nec alias formas, quæ posita sunt ex L. ad N. prætempore; quia, si sic, essent quidem absque S. universalia F. G. H. I. animata habentia discretionem & intellectum; hoc autem est falsum, prout probavimus. Cum igitur ita sit, ex hoc conditionatur ipsum M. existens in F. G. H. I. secundum tempus præsens solum, ut C. in tempore præsenti semper existat.

Quarta Conditio est, quod ipsum M. sit absque libero arbitrio in F. G. H. I. non habentibus in se discretionem, voluntatem atque rationem; si enim haberet liberum arbitrium, oporteret, quod implicaretur contradic̄tio ex corpore naturali & non naturali, ac esset possibile, quod V. Y. Z. essent in F. G. H. I. in N. & in L., & etiam essent in privatione in eodem tempore per C. H.; hoc autem est inconveniens.

Quinta Conditio est, quod M. sit in F. & in I. per modum actionis, & in G. per modum passionis, ut K. M. convenienter in F. G. I., ubi convenit K. cum F. I. per actionem, & cum G. per passionem, prout superius dictum est.

Sexta Conditio est, quod M. se habeat per modum actionis & passionis in O. P. Q. R.; si enim se haberet cum unâ qualitate & non cum alterâ, esset in O. P. Q. R. generatio vel passio tantum; hoc autem existit inconveniens & contra C. H.

Septima Conditio est, quod in Q. eveniant individua specierum, secundum quod Elementa habent triangulum rubeum & viridem in O. P. Q. R.; nam secundum illam Habitualitatem distinctam per dictos triangulos & per O. P. Q. R. sunt trianguli suprà dicti in individuis specierum existentium secundum H. in formis, qualitatibus, accidentibus, proprietatibus, substantiis, quantitatibus atque figuris.

DISTINCTIO XII.

De Actu, sive de N.

De Probatione ipsius N.

*S*ub N. appellatur hæc distinctio, quam probare volumus per tres Rationes, quanquam per se ipsam manifesta sit; quarum rationum trium hæc est

Prima Ratio. Probavimus B. C. D. E. F. G. H. I. K. L. M. esse; unde, si N. esset in privatione, impossibile quidem foret, nos ostendisse & probâsse suprà dicta principia; si enim nihil esset in N., quidquid est, esset in privatione, ac, quidquid probavimus, nihil esset; hoc autem existit inconveniens, quo demonstratur, quod N. est in esse.

Secunda Ratio est, qualiter per sensualitatem certi sumus, quod N. est; quilibet enim quinque sensuum illud in rebus sensuibus manifestat; quæ quidem sunt in ipso

ipso N., & quinque sensus corporales oportet necessariò esse in N., postquam res corporreas existentes in N. per ipsos cognoscimus: sienim non ita foret, sequeretur, quòd illud, quod est, nihil esset, &, quod nihil est, aliquid esset; hoc autem est inconveniens.

Tertia Ratio manifestabilis est per S.; intellectualiter enim intelligimus, res corporeas & incorporeas esse: unde, si N. nihil foret, sequeretur, quòd intelligere, recolere & velle nihil essent, nec etiam objecta memorata intellecta & dilecta quidquam existent; hoc autem existit inconveniens.

De Conditionibus ipsius N.

Conditiones ipsius N. quàm plures existunt, prout ostendetur in secundâ parte hujus Artis, videlicet in cameris suprà dictâ figure; veruntamen breviter volumus de quatuor ipsarum tractare, quarum hæc est

Prima Condicio. Cùm N. & esse atque perfectio simul convenient, L. verò & privatio atque defectus similiter, oportet idcirco N. taliter conditionatum esse cum esse atque perfectione, quòd in universalib[us] B. C. D. E. F. G. H. I. K. L. M. N. O. P. Q. R. in esse atque perfectione consistant; si enim essent in privatione & defectu, impossibile esset, quòd ipsa possent esse universalia particularibus individuis specierum, & essent particularia absque universalibus ac absque principiis; quod existit inconveniens; quo conditio natura ipsum N., ut sint semper in ipso suprà dictâ universalia.

Secunda Condicio est, quòd in ipso N. sint F. G. H. I. K. L. M. in O. P. Q. R. essentialiter ac in virtute; quia, si non, sequeretur, quòd F. G. H. I. K. L. M. in uno loco consisterent, & O. P. Q. R. in altero; hoc autem est inconveniens & contra hujus Artis conditiones atque principia; etiam sequeretur, quòd virtus esset sine subiecto, & compositum absque simplici, atque locus vacuus, & principiatum absque principio, ac inde alia plura inconvenientia sequerentur.

Tertia Condicio est, quòd species, sub quibus existunt in O. P. Q. R. ipsarum individua, sint in N. in F. G. H. I., & quòd conserventur in O. P. Q. R. mediatis, videlicet, per K. L. M.; si enim non ita foret, sequeretur, quòd species non essent in N., si ipsum N. privaretur ex O. P. Q. R.; hoc autem est inconveniens; cùm R. non sit in F. G. H. I.,

nec in K. L. M., in quantum sunt universalia principia absoluta.

Quarta Condicio est, quòd per C. nequam destruatur ipsum N. in Q.; sicuti Plato, qui est in N., quanquam per ipsum C. moveantur in ipso partes ipsorum O. P. ex L. ad N., & ex N. ad L. propter concordantiam ipsorum C. R.; sicuti in cereo ardenti, ubi movetur ignis ex L. ad N. uno igne ex lumine alterum expellente, quod retinere non potest totum ignem ex L. pervenientem ad N., sed ex eo vadit in fumum; & ideo lumen remanet in N. ex materiâ & formâ compositum, in quo C. R. moventur: si enim non ita foret, sequeretur, quod Q. esset mobile in se ipso ex L. ad N., & ex N. ad L.; hoc autem est inconveniens; nam, si esset conveniens, sequeretur, quòd unus & idem homo in uno tempore foret ipse idem, & in altero esset alter homo; quod est inconveniens, & contra A. S. T. V. Y. H. atque conditiones ipsorum.

DISTINCTIO XIII.

De

Mixtione, sive de O.

De Probatione ipsius O.

Hæc distinctio appellatur O.; quod O. volumus per quinque Rationes probare, quarum hæc est

Prima Ratio. Si O. non esset compositum ex quatuor Elementis per omnia loca existentia sub Sphærâ Lunæ, oporteret aliquem locum vacuum esse, vel quatuor Elementa essent corpora simplicia, quorum quodlibet simplicem locum haberet à loco alterius separatum: quodlibet autem horum duorum inconveniens existit; non enim est dare locum vacuum; nam si locus vacuus esset, nec G. nec H. I. in illo loco forent; & etiam est inconveniens aliquod Elementorum habere locum, in quo ipsum simplex corpus existit; nam, si sic, impossibile esset, quod ex illis corporibus possent derivari O. P. Q. R.; tam magna foret proportio Materiarum & Formarum Simplicium, & tantum fortificaretur K. ad conservandum illud corpus, ne ejus partes intrarent in Compositionem cum aliis partibus Elementorum ei diversorum ac oppositorum in qualitatibus & in loco: cùm igitur ita sit, per prædicta inconvenientia probavimus, O. esse per omnia loca

loca deputata ad collocationem Elementorum.

Secunda Ratio significatur in qualitate, quam unum Elementum ab altero recipit: Ignis enim calidus est de se; nam G. se dat ei sub formâ caliditatis, siccitatem verò recipit à Terrâ, cui dat se G. sub formâ siccitatis: & ideo oportet, quòd subiectum caliditatis & subiectum siccitatis ad invicem misceantur; quia, si non, impossibile esset, Ignem posse à Terrâ siccitatem recipere; cum oporteat caliditatem & siccitatem esse qualitates simplices absque Mixtione & Compositione ipsarum ad invicem; si enim miscerentur, atque componerentur, I. quidem deleretur, cujus destruetio inconveniens existit in H.; quo inconvenienti demonstratur, O. esse.

Tertia Ratio est probabilis per P.Q.; si enim O. non esset in locis naturalibus existentibus extra P.Q., impossibile esset, P.Q. fore: nam ita vehemens esset simplicitas ipsius G. sub I., quòd ob materiam simplificem generari non possent P.Q.: & hoc manifestatur in herbis medicinalibus laxativis, ut in Scamoneâ & Turbit, quæ ita appropinquant ipsi G., quòd Natura ipsas sustinere non potest in P.Q. Cùm igitur ita sit, necessarium est, quòd O. extra P.Q. existat, ut formæ simplices inde magis temperatè veniant in ipsarum subiecta ad componendum P.Q., mortificante qualibet qualitate subiectum alterius secundùm ejus complexionem, & quòd ipsis P.Q. in O. existant materia.

Quarta Ratio significatur in vaporibus & nubibus & pluviâ, & etiam in atomis, quæ existunt in aëre: unde si O. non esset extra P.Q., quidquid prædictum est, simplex existeret, & una res non esset in altera; hoc autem est impossibile, quo demonstratur, O. existere extra P.Q.: tamen ipsum O. est in P. & in Q.; nam in Aëre fit Digestio unius Elementi & alterius, per quam sunt pluviae & nives & rores, & est P. in Q.; in quibus P.Q. oportet esse O.; nam absque O. ipsum P. non posset nutritre nec conservare Q., nec Q. posset esse compositum ex quatuor Elementis.

Quinta Ratio est de C.: Si enim O. non esset per omnia loca existentia sub Lunâ, impossibile quidem esset, quòd ibi esset C.; nam C. per corpus simplex Motum non haberet; cùm ipsum C. secundùm H. moveri non posset, nec absque Compositione mouere potest: unde, si C. non posset esse in omni

naturali loco, cessaret H. ac ejusdem particularia, & destrueretur E. in virtute in privatione ipsius C.; hoc autem est inconveniens, quo significatur, quòd in omnibus locis, in quibus sunt G. & H. & C., oportet Mixtione existere.

De Conditionibus ipsius O.

Conditiones ipsius O. quàm plures existunt: in hoc autem loco nos solùm de *quatuor* ipsarum volumus pertractare, quarum hæc est

Prima Conditio: Oportet O. esse in P.Q. R. ac in omnibus locis naturalibus sub tali dispositione, quòd G. I. ibidem sint tali modo, quòd I. formas simplices nequaquam amittat, quibus ipsum G. existit subiectum, nec ipsæ formæ simplices sint in P.Q., secundum quod existunt in G.; nam ipsa P.Q. ipsas sustinere non possent: quemadmodum vinum cum aquâ mixtum suum saporem retinet & colorem, ac ejus sapor & color aquam alterant, & aqua in parte colorem & saporem vini mortificat, sic oportet, quòd G. I. sint in O.P.Q.R. conservando formas ipsius I. in G., quæ mortificantur in O.P.Q. in parte per P., & per R. vivificantur; quod R. ipsas reddit & reducit ad simplicitatem ipsius G.; si enim non ita foret, H. & C. delerentur.

Secunda Conditio est, quòd, in quocunque loco sit O., unum Elementum dominetur aliis secundùm dispositionem loci & temporis & trianguli viridis atque rubei, & secundùm complexiones ipsarum Sphærarum, sicuti Ignis, qui dominatur in Sphæra sua & in pipere ac in homine cholericō, quanquam ibidem sit in O.; hoc autem contingit, quoniam in prædictis deliberat & dat se fortius ipsum G. ipsi Ignis sub forma caliditatis, quàm Aquæ sub forma frigiditatis, & quàm Terræ sub forma siccitatis, ac quàm Aëri sub forma humiditatis: si enim non ita foret, delerentur K. & C. in H.; hoc autem est inconveniens.

Tertia Conditio est, quòd ipsum G. sit quantitas continua per totum O., & quòd O. sit discreta quantitas in specie: nam, si G. in O. esset quantitas discreta, oporteret esse locum vacuum, & posset esse forma sine subiecto, quod est inconveniens: & si O. esset quantitas continua, esset æqualiter in P.Q.R., & in Aëre absque triangulo viridi non esset spatium inter unum corpus & alterum; hoc autem est inconveniens.

Quarta Conditio est, quòd O. sit locus, ubi collocata sint naturalia corpora: si enim O. collocatum esset in loco elementato extra ipsum O., aliquod corpus elementatum existeteret, quod esset simplex corpus in H., & in se corpus compositum contineret; hoc autem est contra H. C. & contra reliqua principia hujus Artis.

DISTINCTIO XIV.

De

Digestione, sive de P.

De Probatione ipsius P.

Hoc universale, quod appellatur P., tam manifestum quidem existit, quòd probatione non indiget: veruntamen sequi volumus ordinationem probationis in principiis hujus Artis, & probare volumus universale prædictum medio, quo ejus probatio utilis est; & hanc eandem regulam secuti fuimus in aliquibus principiis suprà dictis, quæ per se ipsa manifesta existunt.

Quatuor sunt Rationes, per quas ipsum P. probare intendimus, quarum hæc est

Prima Ratio: videlicet, quòd absque P. forma, quæ existit in L. in triangulo viridi & rubeo, moveri non posset, nec etiam posset venire ad N., nec C. H. Q. essent in G.; hoc autem est inconveniens, quo P. quidem demonstrabile existit.

Secunda Ratio est de Digestione, quam habet unum Elementum in alio, sicut Ignis, qui recipiens siccitatem à Terra in subjecto sui caloris digerit subjectum siccitatis, quod est materia Terræ, atque digerit materiam Aquæ, quam ei defert Terra recipiens frigiditatem ab Aquâ & ipsi igni exhibens siccitatem; & hoc idem sequitur de aliis Elementis secundùm complexiones ipsorum: unde, si non esset prædicta Digestio, impossibile quidem esset, quòd G. intrare posset in Digestionem in O. Q. ratione suæ *maxima cruditatis* & propter I., quod habet ad G. tam magnum K., quòd inde sequi non posset generatione nec corruptio absque prædictâ Digestione; quâ Digestione significatur ipsum P.

Tertia Ratio est probabilis per experientiam, quam habemus de aquâ digestâ in vînum, & vîno in sanguinem, & pane in furno, & carnis in olla, & vîno & pane & car-

nibus in stomacho hominis. Cùm igitur ita sit, absque P. impossibile esset R. in rebus prædictis, nec corpus hominis haberet, ex quo sustentationem reciperet.

Quarta Ratio demonstrabilis est per differentiam existentem inter virtutem & G.: „nam quanto magis G. mortificatum est in „O. P. Q., tanto major virtus resultat in Q., „quod compositum est ex ipso G.; unde illa „mortificatio ipsius G. in Q. est P., quod recipit esse ab operationibus ipsorum B. C. D. E. F. G. H. I. K. L. M. N. O. P. Q.; absque quo esse differentia virtutis & G. in O. P. secundum H. nequam existeret.

De Conditionibus ipsius P.

P. *Quinque Conditiones* habet inter reliquias, quarum hæc est

Prima Conditio, videlicet, quòd G. veniat in Digestionem in O. Q., non autem formæ simplices ipsius I.; nam si formæ ipsæ essent digestæ, forent compositæ, & esset destruictum I. & virtus ipsius H.; quâ destructione cessaret C., & K. O. Q. devenirent in privationem, & non esset, ex quo efficeretur Compositio; hoc autem est inconveniens. -

Secunda Conditio est, quòd in triangulo rubeo incipiat P. in ipso G., & quòd ejus medium sit in O., & quòd finis sit in Q., & quòd in medio ac in fine sit G. digestum, ut ipsa Digestio subiecta sit virtuti ipsorum O. Q. in formâ particulari & in secundâ materiâ.

Tertia Conditio est, quòd prædicta Digestio semper sit graduata secundum gradus, per quos ascendit & descendit C. in P.; nam si Ignis sit in gradu quarto caliditatis, oportet, quòd Terra sit in gradu tertio siccitatis, & Aër in secundo humiditatis, & Aqua in primo frigiditatis: & hoc idem sequitur de aliis Elementis, prout refertur *in libro de gradibus Medicinae*: si autem non ita foret, P. nequam esset graduatum inter actionem & passionem, nec in G. esset ordinatio, qualiter subjiceretur generationi & corruptioni in O. Q.; hoc autem est inconveniens.

Quarta Conditio est, quòd ipsum P. sit in majori majoritate in triangulo viridi & rubeo in plantis, quam in metallis, & in animalibus, quam in plantis; quod est, quia in plantis H. habet majorem virtutem, quam in metallis; & in animalibus, quam in plantis: & ideo G. est magis remotum ab uno Q., quam ab altero, & magis digestum in uno

Distinctio XIV.& XV. De Digestione P. & de Compositione Q. 23

uno Q., quām in altero, & corpus hominis melius accipit nutrimentum ex animalibus, quām ex plantis; quia existunt magis digesta.

Quinta Condicio est, quod ipsum P. sit per omnia O.Q.R.; quia, si non, C. nequaquam haberet instrumentum, quo esset per O.P.Q.R.; hoc autem est inconveniens & contra H.; quo inconvenienti significatur, quod P. est in O., ut sit Q., & est in Q., quia I. suam perfectionem inquirit cum K.M., & est in R., ut in G.L.N. species reparentur.

DISTINCTIO XV.

De

Compositione, sive de Q.

Hæc distinctio appellatur Q.; quod Q. significat composita ex materiâ & formâ in *plantis, metallis & animalibus*: & quia tractare volumus de composito animato Rationali Animâ, ideo hanc distinctionem in duas Partes dividimus, quarum prima est de composito sensuali, secunda verò est de ipso S.

DE PRIMA PARTE.

Quæ est de Composito Sensuali.

De Probatione Productiōnis Q.

UNde primò loquamur de primâ parte, quam non oportet probare; nam per se ipsam cognoscitur in tribus speciebus, videlicet, in *plantis, metallis & animalibus*: veruntamen assignabimus quatuor Rationes, qualiter Q. descendit ab universalibus existentibus supra ipsum, quæ sunt F.G.H.I.K.L.M.N.O.P.; quarum rationum quatuor hæc est

Prima Ratio. Secundùm quod superiùs tractavimus de [F.G.] [H.I.K.L.M.N.O.P.] ipsa F.G. constituunt H.; & H. in G. constituit quatuor formas simplices, quæ sunt I.; quod quidem I. habet K.M. ad corpus simplex: & ideo L. est in G.; cùm possibile sit, Q. esse in N. mediante B.C.D.E.O.P.; & ideo Q. devenit in esse per ordinationem & opus principiorum, quæ supra ipsum existunt.

Secunda Ratio est, qualiter C. movetur „per O.P. per simplices dimensiones gra- „duum & punctorum: nam unum Element-

„tum, secundùm quod P. digerit ipsum, ut „sit dominans aliis in Q., incipit in suâ qua- „litate complexionem ipsius Q.; sicuti Ignis, „qui incipit unum punctum caliditatis, & „alterum punctum recipit ex siccitate à Ter- „râ, & tunc facta est linea; & alterum pun- „ctum caliditatis dat Aëri, & tunc facta est „superficies; & postea dat alterum punctum „Aquæ, & tunc est corpus unum longum, „latum & profundum; & ipsum est Q., „quod compositum est ex materiâ & formâ, „& est calidæ & siccæ complexionis; quo- „niam punctus caloris major est aliis pun- „ctis, & punctus siccitatis major est, quām „punctus Aëris & Aquæ; ex quibus majori- „bus & minoribus quatuor gradus forman- „tur, quorum quartus est Ignis, & tertius est „Terræ, & secundus Aëris, & primus est „Aquæ: & hoc est in simplici medicinâ, quæ „existit calida in gradu quarto, sicut in pi- „pere. Sunt autem aliæ medicinæ simpli- „ces, quæ sunt in gradu tertio, & in secundo, „& in primo caloris: & hanc regulam habent „reliqua Elementa in Compositione de Q.

Tertia Ratio est de calore naturali & de humido radicali; sicut in homine cholerico, in quo Ignis exhibet de se ipso duo puncta caloris ad calefaciendum subjectum humi- ditatis, & unum punctum dat ad calefacien- dum subjectum frigiditatis, & in se ipso recipit in tribus punctis subjecti caloris tria pun-cta siccitatis à Terrâ; & hoc totum forma- tur & fit per O.P. in Q., ut calor naturalis existat, & ut habeat temperatum subjectum, in quo operetur; quod subjectum existit ex sex punctis, in quæ Ignis dividitur, & unum punctum retinet, qui est forma simplex, cui subiectum est G.; & ille punctus est domi- nus & magister & agens omnium reliquo- rum ad componendum & conservandum ipsum Q.; in quo Q. existente calidæ & siccæ complexionis habet Terra quinque puncta, quorum dat tria ad materiam igneam de- siccandam, & in uno recipit frigiditatem ab Aquâ; alius verò est simplex habens sim- plicem formam, cui subiectum est G. sub for- mâ siccitatis: & hoc idem sequitur de Aëre & Aquâ, habente Aëre ibi puncta quatuor, & Aquâ tria, quorum quartus Aëris & tertius Aquæ sunt formæ simplices; alia verò pun-cta existunt composita, & ab his forma- tur secunda materia & formæ particulares, ubi compositum est Q.; quatuor verò for- mæ simplices prædictæ ordinant & domi- nantur Q., & in ipsis sunt universalia, vide- licet,

24 D.Raym.Lulli Lib.Princip.Philosoph.Pars I.De XVI.Princip.

licet F.G.H.I.K.M., quæ movent C. ex L. ad N. per O. P., ut sit Q.

Quarta Ratio est de *materiâ & virtute*: nam per C. & per operationem ipsorum F. H. I. K. L. M. N. O. P. ex G. trahitur *virtus & materia secunda & particularis forma*, ubi compositum est Q. per suprà dictas literas: quapropter Elementa mutant formas simplices in Q., & remanet eis virtus, & retinent sibi quatuor simples formas virtuti ipsius Q. subjectas, & G. in Q. subjectum est ipsis formis simplicibus; *materia verò secunda* est subiecta *particulari formæ & virtutibus* compositis secundùm ordinationem & dispositionem formarum simplicium & ipsis G. ac universalium existentium supra ipsas.

Secundùm quatuor prædictas rationes diximus, qualiter Q. constituitur ex universalibus existentibus supra ipsum: & hoc probatione non indiget; nam id per triangulos viridem & rubeum & croceum & per conditiones principiorum manifestatur, sequendo Artem & Regulas & Conditiones principiorum, quorum conditiones delerentur, si esset oppositum ejus, quod diximus super Q. & ejus principiis.

De Conditionibus ipsius Q.

Conditiones ipsius Q. quam plures existunt; in hoc autem loco solum de tribus ipsarum tractare intendimus, quarum hæc existit

Prima Conditio. Cùm animal in se nobiliori modo & in pluribus contineat triangulum rubeum, quam metallum, vel planta, & planta propinquior sit animali in H., quam ipsum metallum, idcirco oportet, quod in animali magis de virtute existat, quam in plantis, & in plantis, quam in metallis: & ideo animalia plantas superant in virtute per sensualitatem & imaginationem atque rationem, & plantæ excedunt metalla in vegetativâ potentiam, quæ magis remota est ab ipso G. in plantis, ac magis infusa quam in metallis in secundâ materiâ & particulari formâ: & ideo plantæ habent in formâ particulari diversas figuræ, sicuti folia, flores, branchas, cortices, radices & semina, quæ metaphoricè in animalibus significant capillos, pedes, manus, ungues & oculos & nasum & alia membra corporis; quâ significatione demonstratur, quod plantæ magis cum animalibus in H. participant, quam metalla.

Secunda Conditio est, quod in ipso Q. sit quodlibet Elementum in virtute propriâ, & quod in secundâ materiâ & in particulari formâ per visum sensibili & in secundâ materiâ sensibili per palpationem, gustationem & ponderositatem sensibile sit quodlibet Elementum in externâ formâ; sicuti in lignis, ex quibus navis componitur, & ex quibus resultat una forma navis; & tamen relinquunt in ipsâ suas particulares formas, quæ sunt simples in quolibet ligno, per quas significantur quatuor formæ simples, quas Elementa retinent in Q., prout superius est expressum.

Tertia Conditio est, quod in ipso Q. nullum Elementorum cum altero sit in uno & codem gradu; nam sequeretur inde hoc inconveniens, videlicet, quod, si Ignis & Terra essent in quarto gradu, vel tertio, vel secundo, vel primo caliditatis & siccitatis in uno Q., possibile quidem esset, quod humiditas & frigiditas possent in altero gradu existere, & frigiditas & siccitas in uno gradu, caliditas verò & humiditas in altero gradu: hoc autem est inconveniens; cum quodlibet Elementum per se ipsum habeat unam qualitatem, & aliam per alterum, & illam, quam per se habet, conveniat esse in ipso majorem in triangulo rubeo, quam illam, quam per alterum accidentaliter habet: si enim non ita foret, destrueretur in Q. triangulus viridis atque rubeus; quâ destructione deleretur H. in O. P., & non esset aliquid, quod per C. transire posset ex L. ad N., nec K. M. essent in F. G. H. I.; hoc autem inconveniens existit.

DE SECUNDA PARTE.

Quæ est de S., sive de Animâ.

Hæc pars in tres Partes dividitur, quarum prima est de probatione, quod ipsum S. sit in esse, secunda est de conditionibus ipsius S., tertia de dispositione, secundum quam S. existit cum corpore.

De Probatione ipsius S.

Unde primò de primâ parte loquemur, quam intendimus per quinque Rationes probare, quarum sequens est

Prima Ratio. Manifestum est intellectui humano, quod corpus humanum sequitur cursum principiorum, quæ sunt generalia ipsi Q., & sub ipsis regulatum atque terminatum existit, & homo habet voluntatem & intellectum, atque memoriam,

riam, cum quibus sumit objecta sensualia & intellectualia absque eo, quod sequatur regulam principiorum, quam sequitur corpus: unde, si S. esset de Naturâ corporeâ, oportet necessariò, quod sequeretur regulam atque cursum ipsorum F. G. H. I. K. L. M. N. O. P. Q. R.; & si sic, nequaquam haberet liberam Voluntatem ad sumendum & relinquendum objecta, quæ sumit recolendo, intelligendo & diligendo vel odiendo; hoc autem est inconveniens, & contra id, quod manifestè existit apprens: quo inconvenienti demonstratur, quod S. est de aliâ naturâ, quæ est diversa à naturâ corporis.

Secunda Ratio est, quod in ipso Q. se habent quatuor Elementa in triangulo rubeo per K. ad corpus simplex, & illam simplicitatem inquirunt & appetunt, & ut ipsam inveniant, componunt Q.; & S. habet suam perfectionem in V. livido, & ad ipsum movetur recolendo, intelligendo atque diligendo: veruntamen ipsum V. nequaquam sufficit ad satiandum ipsum S., nec etiam res corporeæ ipsum S. possunt ullatenus satiare. Unde, cùm perfectio corporis inquiratur per H. in rebus corporeis in triangulo rubeo & secundum regulam & cursum ipsius H., & S. inquirat liberâ Voluntate suam perfectionem in aliis objectis extraneis ab objectis Elementorum, & S. in hoc mundo satiari non possit, idcirco significatur & demonstratur necessariò, quod S. est alterius naturæ extraneæ à naturâ corporis: & ideo significatur, ipsum S. esse intellectualis naturæ; quia, si non, sequeretur sensualem naturam.

Tertia Ratio est, qualiter per V. rubeum demonstratur, ipsum S. esse; nam, sicut Q. se inclinat in R. per oppositum ipsius O. & ipsius P., reddente l. partes compositas ipsi G. per corruptionem, & ipsum Q. ad privationem inclinatur, sic per V. rubeum inclinatur S. ad culpam, privationem, minoritatem atque defectum, absque eo, quod corpus inclinetur ad corruptionem vel ad privationem secundum H. I. K. Unde, si S. esset de Naturâ ipsius Q., corrumperetur in corruptione ipsius Q., & Q. naturaliter corrumperetur in V. rubeo; hoc autem est inconveniens, quo probatur, Q. esse unius naturæ, & S. alterius.

Quarta Ratio est per triangulum viridem & per tertium membrum ipsius X. Nam, si S. esset de Naturâ corporeâ, non esset tam magna differentia, neque tam fortis concordantia inter unam virtutem & alteram

R. Lulli Oper. Tom. I. Lib. Princip. Philosoph.

in V. livido, nec esset tam magna differentia, nec tam magna contrarietas inter V. lividum & V. rubeum, nec inter Y. & Z., quâm si ipsum S. est de intellectuali, incorporeâ, in corruptibili ac immortali naturâ: quoniam autem id cum esse atque perfectione convenit, per quod est major differentia & concordantia unius virtutis cum alterâ, & major differentia & contrarietas inter virtutes & vicia, idcirco de necessitate convenit, quod S. sit in esse habens intellectualis & immortalis naturam; si enim esset hujus oppositum, sequeretur, quod esse & privatio simul, & perfectio & defectus simul melius convenire, quâm disconvenire valerent; hoc autem est inconveniens.

Quinta Ratio ostenditur in dignitatibus ipsius B.; quod B. est A.; per quas dignitates ipsum B. supra suum effectum perfectionem nequaquam haberet, si S. esset de Naturâ corporeâ & mortali; nam B. non posset ipsum judicare nec misereri ejusdem secundum dignitates suas, nec secundum majoritatem convenientem triangulo livido & rubeo; hoc autem est inconveniens & contra A. T. V. Y., quo demonstratur, S. esse.

De Conditionibus ipsius S.

Conditiones ipsius S. sunt *quatuor*, quorum hæc sequens est

Prima Condicio: videlicet, quod ipsum S. habeat principium, sed non finem; si enim careret principio, esset æternum, & B. non esset prius eo per æternitatem nec per effectum creatum; & sequeretur, quod æternitas conveniret cum subiecto, in quo accidentaliter V. rubeum & Z. consistunt: hoc autem est inconveniens; nam nulla dignitatem ipsius B. ullatenus convenit cum subiecto concordante cum V. rubeo & Z., quæ inclinationem habent ad privationem atque defectum, quæ cum æternitate, esse ac perfectione nequaquam conveniunt. *Præterea* si S. finem haberet, sequeretur inde maximum inconveniens, videlicet quod B. non uteretur suis dignitatibus in V. Y. Z., prout convenit suæ æternitati, ac etiam esset contrarietas inter A. V. Y., & A. V. Z. concordantiam simul haberent, quod est inconveniens.

Secunda Condicio est, quod omnia S. non sint sub uno S., quod sit eis universale ac prima materia, itmo sit quodlibet S. creatum; si

D

enim

enim omnia S. ex uno S. derivarentur, in quolibet ipsorum liberum arbitrium deleteretur, ac etiam destrueretur V. lividum per naturam ipsius S., quod esset universalis materia & forma suis partibus, & quodlibet S. ita cogeretur sequi illam naturam, sicuti Q. cogitur sequi F. G. H. I. K.; si autem ita foret, esset defectus in effectu ipsius B. propter defectum dignitatum; hoc autem est contra A. S. T. V. Y. Amplius, si omnia S. sub uno consisterent, corruptibilia essent in Q., & haberent appetitum ad suum simplex, videlicet ad S. universale, ad quod redirent, & in ipso haberent defectum ac privationem V. lividi & recolendi, intelligendi atque volendi, ac essent in K. concordante cum privatione, minoritate & defectu, & etiam K. haberet nobilis M. in I., quam in S.; hoc autem est inconveniens, per quod & per multa alia probatur, quod quilibet Anima existit per se mediante divino auxilio.

Tertia Condicio est, quod S. sit incorruptibile ac immortale, & M. imaginationis post mortem corporis retineat per virtutem ipsius B.; si enim non ita foret, sequeretur, quod B. nequaquam conditionasset ipsum S., prout convenit suis dignitatibus; & sic esset injuriosum ipsi S., quod uti non posset Q., in quo servit ipsi B., & etiam S. existeret superius ipso B. per cameram meriti & gloriae, & B. esset inferius ipso S. per cameram avaritiae & acediae; hoc autem est inconveniens.

Quarta Condicio est, quod ipsum S. habeat differentiam inter suam substantiam & suas potentias, videlicet quod ipsum sit unum in substantia, & aliud sint ejus potentiae, scilicet, Memoria, Intellectus & Voluntas: si enim non ita foret, inconvenientia inde quam plurima sequentur; nam obliviscendo & ignorando recipere corruptionem, diligendo vero per fidem supra intellectum ex majoritate & minoritate compositionem assumeret. Quoniam autem B. creavit ipsum S. propter duo principia, prout in *Principiis Theologie* est probatum; quae principia sunt, ut B. per ipsum S. cognoscatur & ametur, si ipsum S. nequaquam foret diversum a suis potentiis, ipsa duo principia non haberent, in quo possent differre, & S. intelligendo se inclinaret & verteretur ad dilendum vel odiendum absque deliberatione liberae voluntatis, quae absque differentia voluntatis & intellectus non esset; hoc autem est inconveniens, quo & etiam predictis

demonstratur, qualiter S. differt a suis potentiis.

De Dispositione, secundum quam Anima existit in corpore.

Quatror modis inter ceteros nos significare convenit dispositionem, secundum quam Anima existit cum corpore. Quorum *Primus* est de quinque sensibus corporalibus. *Secundus* est de quinque potentieis. *Tertius* de tribus potestatibus ipsius animæ. *Quartus* est de formâ, sub quâcorpus existit cum anima. Unde priuò tractamus de primo modo.

De quinque sensibus corporalibus & primò

De Visu.

VIsus est quoddam particulare compositum ex virtute ipsius S. & ipsius I. in Q. animato; unde visus est per triangulum in Aëre usque ad objectum, quod sumit virtus visiva, & convenit, quod ipsum objectum habeat colorem & lucem, & quod sit lux in triangulo & in oculis; nam absque omnibus istis nequaquam posset homo videre, nec tenebræ possunt existere in loco, ubi omnia prædicta in N. virtutis visivæ conveniunt.

Virtuti visivæ maximè convenit, *duo Elementa* esse objecta *intus*, & *duo extra*; & per humidum & calidum illuminatur triangulus & Aér & objectum, continente Aëre calorem & splendorem Solis & Ignis in triangulo & in oculis, in quibus est *complexio humida & calida*, in qua repræsentatur objectum per triangulum & per colorem atque per formam: intra oculos autem fit receptio in *siccitate & frigiditate*, ubi est linea, quæ est siccæ complexionis, ut in ipsâ sit vacuitas propinquior ipsi N., & quod frigiditas restringat illud, quod siccitas in se recipit: & ideo fit ordinatio quatuor Elementorum in virtute visivâ; nam duo ipsorum ad dandum repræsentationem se habent, & reliqua duo ipsorum ad recipiendum & retinendum eandem. Quando corpus secundum H. suam ordinacionem recepit, S. de suâ virtute in prædicto instrumento virtutem multiplicat: nam, sicut I. in Q. per O. P. cum virtute ingreditur suas simplices formas relinquendo, & inde resultat particularis forma & secunda materia, in qua ipsum Q. existit compositum, & I. habet

habet aliam naturam in Q. diversam ab illâ, quam habet in G., sic propter participationem ipsius S. & ipsius Q. ipsum Q. in virtute augetur recipiendo naturam extraneam, quam recipit ab ipso S.; si enim non ita foret, sequeretur, quod in Q. unum Elementum Simplex cum altero posset multiplicare majorem virtutem, quam S. in ipso Q.; hoc autem est inconveniens; cùm S. per gratiam ipsius B. habeat naturam intellectualia objecta sumendi; à quâ naturâ procedit virtus visiva, quâ sumuntur objecta sensualia, ut S. possit recipere objecta intellectualia: & ideo ex S. & Q. componitur virtus visiva, quæ est sensus communis virtuti ambarum substantiarum, ex quibus homo existit compositus.

De Auditu.

AD audiendum ordinata & proportionata sunt duo Elementa extra corpus, & duo intra; nam in aëre fit percussio, & ducitur per calorem, qui habet naturam diversificandi; sonus verò retinetur & conservatur per Aquam, quæ est retentiva; sentitur verò in siccitate, quæ ad vacuitatem se habet: & ideo res siccæ majorem sonum atque strepitum faciunt, cùm percutiuntur, quam res humidæ. Cùm autem natura ordinaverit sensuale instrumentum ad audiendum, per virtutem ipsius S. procedit virtus in ipsum instrumentum: nam, sicut in medicina, quam Medicus administrat, virtutes plurim herbarum ad unam curam & ad unum finem se habent, quem finem nulla ipsarum herbarum per se posset habere, sic ex virtute ac participatione ipsius S. cum Q. virtus procedit ad audiendum, velut in camerâ, ubi provenit lumen oculis per cereum ardente; propter quod lumen objecta in ipsâ camerâ existentia videntur.

De Odoratu.

IN O. formatur in Aëre P., in quo substratum odoris existit compositum, & anhelitus, qui exit causâ ducendi interiùs frigiditatem, mortificat eam per humiditatem calefactam, ut temperetur calor cordis & reliquorum membrorum; quem Aërem attrahit intra corpus, ubi in naso formatur odor per virtutem ipsius S. ac per dispositionem instrumenti, per quod anhelitus intrat & exit; qui anhelitus facit temperamentum ex frigido & humido extrâ, & ingreditur cum frigido & humido ad temperandum calidum

& siccum; & ex temperamento facto in vacuo per siccum desiccatum per calidum illud vacuum est plenum per humidum, & retinente Aquâ illud, quod P. digessit in O. ex odore extrinseco, formatur in calido & sicco sensus odoris cum auxilio ipsius S., quod est forma, ut odor sentiatur: nam, quemadmodum per O. P. in Q. ipsum I. attrahit virtutem ab ipso G., appropinquando suam virtutem ipsi Q., & ipsam removendo ab ipso G., sic S. removente ipsum Q. à suâ minoritate, & se ipsum corpori largiente, ut sit ejus forma, ex participatione ipsorum amborum Qdoratus procedit, secundum quod cum ipsis Q. S. propria prædictorum Elementorum existit.

De Gustu.

AD gustandum oportet, quod Aër & Frigiditas majores extra corpus existant, quam Ignis & Terra; quod est, quoniam calor desiccat interiùs illud, quod ibi ponit humiditas, & id, quod ibi retinet frigiditas, cùm humiditas ibi ponit, quod necessarium est. Quoniam autem calor desiccat, Terram evacuat; Aër verò ipsam replet, & Aqua retinet plenum, quod calor consumit: & propter talem proportionem & concordantiam formatur in gutture Gustus secundum vacuitatem venarum existentium sub lingua, ubi ille sensus efficitur in calido & sicco in radice ipsarum in gutture: quapropter, cùm fit repletio, perditur ipse Gustus in repletione siccii ac in O., ubi P. ad perfectionem non pervenit. Cùm igitur ita sit, S. format prædictum instrumentum præbendo ipsi habitum gustationis; qui habitus est ex ordinatione, quam habet I. in O. P. Q. mediante S., quod ex virtute ac dispositione Elementorum format N. in ipso particulari sensu.

De Tactu.

AD Tactum oportet esse exteriùs frigidum & siccum, quoniam ad durum convenit; calidum verò & humidum oportet esse interiùs, & Tactus in duro per frigidum & siccum efficitur; sensus verò fit in carne interiùs per calidum & humidum atque molle: quapropter cor sensibilius est, quam alia membra, in quantum magis de calido & humido continet, quam alia membra. Igitur, cùm ita sit, S. habet proportionem in Q., cùm ipsum sit forma, per quam Tactus & sensus naturam assumunt mediante proportione ipsius I. in O. P. Q.; & ideo in unguibus & in calcaneis, in quibus plus est de frigido

frigido & sicco, quām in manibus, nequam est tantum de tactu, quantum est in ipsis manibus; quod est, quia ab ipsis est magis remota caro, in quā ipse sensus efficitur: & propterea, secundūm quod loca sunt disposita in Q. per I. O. P., habet S. in ipso Q. diversa objecta; quod Q. recipit beneficium ab ipso S., secundūm quod proportionatum est per Elementa, quæ in aliquibus locis ipsius Q. habent unam proprietatem ad recipiendum unum beneficium, & in aliis locis habent aliam proprietatem ad recipiendum alterum beneficium ab ipso S.; & ideo S. in Q. habet diversas operationes in quinque sensibus corporalibus, prout superiū significavimus in dispositione triangulorum ipsius T. & ordinatione ipsius I. existente in O. P. Q.; si enim non ita foret, sequeretur contrarietas in triangulis ipsius T. cum C. D. E. F. G. H. I. K. L. M. N. O. P. Q. atque cum dignitatibus ipsius B.; hoc autem est inconveniens, quod reperiri potest per cameras, ex quibus Universalis Figura existit composita.

De Quinque Potentiis Animæ, & Primò

De Potentiâ Vegetativâ.

Potentia Vegetativa est, eò quòd multiplicatur de I. G. in O. P. Q. secundūm dispositionem ipsorum E. F. G. H. I. K. L. M. N. in triangulo rubeo, & est forma vegetabilibus & infantibus, quoque animatus est infans in utero matris; continuò verò, cùm animatus est, vegetativa evenit potentia ipsius S.; nam, sicut lux in lucente corpore per calidum & siccum convenit, & in corpore convenit color per humidum & frigidum recipiendo lucem per calidum & siccum, sic convenit, quòd per sensualitatem vegetativa sit potentia ipsius S., ipso S. præbente sensum ipsi animato corpori vegetato: qua propter in potentia sensuali potentia vegetabilis ita se præbet, ut existat potentia ipsius S., sicut G. in I., ut sit potentia ipsorum O. P. Q.

Vegetativa autem sub se habet quatuor virtutes, quæ sunt *appetitiva*, *retentiva*, *digestiva* & *expulsiva*: quarum *appetitiva* fit per *calidum & siccum*; calor enim naturalis humiditatem consumit, ex cuius consumptione evenit siccitas, quæ in suâ vacuitate repletionem appetit: *retentiva* verò viget per *frigidum & humidum*, frigiditate restringente plenum humiditatem: *digestiva* verò fit per *caliditatem & humiditatem*; quoniam calidi-

tas & humiditas se habent ad vitam: *expulsiva* autem fit per *frigidum & siccum*; quoniam naturalis calor dividit & dissolvit in humiditate frigiditatem & siccitatem: si enim non ita foret, sequeretur inde inconveniens ex H. K. in triangulo viridi, rubeo & croceo per O. P. Q.; hoc autem est inconveniens.

De Potentiâ Sensitivâ.

Potentia Sensitiva est forma in animali irrationali; in animali verò rationali est potentia ipsius S.; quemadmodum enim Oleaster, quando inseritur in Olivario, ex eo recipit formam foliorum, florum & fructūs, nec non coloris atque saporis, & formam simplicem dimittit, formam Olivarii retinendo, ita sensitiva in animali rationali suam formam dimittit, & existit sub S., quod ei dat esse in quinque sensibus corporalibus, in quibus sensitiva ipsi S. existit potentia.

S. autem est per totum corpus hominis, & sensitiva dat se, ut sit potentia ipsi S. diversimodè in locis terminatis, scilicet in quinque sensibus corporalibus; & ipsa loca diversa in corpore sunt ad sentiendum secundūm differentiam corporis, & non secundūm differentiam ipsius S.; si enim S. diversificaretur propter differentiam quinque sensuum corporalium, esset divisibile ac compositum & corruptibile in corruptione ipsorum corporalium sensuum; quod est inconveniens.

In irrationalibus autem sensitiva imaginativam sequitur; in rationalibus verò sensitiva nequaquam sequitur imaginativam absque deliberatione rationis; & ideo sensitiva in ipsis existit in majori subjugatione, quām in irrationali: si enim non ita foret, impossibile esset, quòd ipsum S. ipsi V. livido & rubeo subjectum esset.

De Potentia Imaginativa.

Imaginativa est potentia, quæ magis est rationi propinqua, quām sensitiva; imaginativa namque particulariter imaginatur sensualia, & ex omnibus formatur una communitas, videlicet ex operationibus sensitivæ ac ex objectis, quæ recipit, & in fronte dat se ipsi S. per potentiam, & in phantasias imaginatas intellectui repræsentat, ut ratio deliberationem habeat in tribus potestatibus sive potentiis animæ, & ut libera voluntas cum esse, merito ac perfectione contra ignorantiam, culpam atque defectum conveniat. Igitur, cùm ita sit, per hoc significatur,

ficatur, quod imaginativa ad majorem universalitatem se habet, quam sensitiva; si enim foret hujus oppositum, sequeretur, quod ratio nequaquam se haberet ad majorem universalitatem, quam sensualitas; hoc autem est inconveniens.

Cum imaginativa sumuntur objecta sensualia, & intellectui offeruntur, qui ipsa objecta relinquit in M. in imaginativâ, & in N. sumit objecta intellectualia absque imaginatione, quæ nullo modo ad tam altam universalitatem potest ascendere: & ideo imaginativa habet C. in triangulo rubeo in principio in sensitivâ; in medio verò habet ipsum C. in se ipsâ, & in fine est intellectus absque C. ipsius imaginativæ, ad quam descendit, cum ratio de rebus sensualibus vult tractare.

De Potentia Rationali.

Illud, propter quod opus trium potestatum sive potentiarum animæ potest deliberationem & argumentationem habere, est Potentia Rationalis, quæ est potentia ipsius S., ut habeat deliberationem ad recolendum, intelligendum ac amandum, vel odiendum.

Hæc Rationalis Potentia, de quâ loquimur, est in esse; quia, si non, sequeretur, quod Intellectus nequaquam haberet, in quo conservaret M., nec Voluntas K. in universalis, cum particulare recipit pro objecto: quoniam verò Ratio existit, ideo K. M. ipsius S. existunt subjecta particularibus, quæ Intellectus in præterito tempore intellexit: quapropter est Intellectus possibilis, & Voluntas libera, qui non essent absentia Rationalis Potentiae; quæ Ratio ad communitatem recolendi, intelligendi ac volendi se habet: quemadmodum enim per C. sensuale G. se habet sub I., & I. continet triangulum viridem in O. P. Q., sic Ratio se habet per C. intellectuale sub tribus potestatis ipsius S., absque eo, quod Ratio triangulum viridem in se recipiat, quanquam ipsæ tres potestates & ipse triangulus simul convenient.

Imaginativa autem imaginatur objectum sensuale, & Sensitiva ipsum appetit; Ratio verò deliberationem habet, ut cameram justitiae & meriti in S. valeat conservare.

De Potentia Motiva.

Hæc potentia in duabus speciebus consistit, quarum una est *sensualis* & al-

tera *intellectualis*: *sensualis* enim est C., quod est per O. P. Q. secundum locum & tempus; est autem per H. K. M. inter L. N. secundum dispositionem ipsorum F. G. I., & secundum influentiam ipsius E. atque virtutis ipsius D., quod movet ipsum E. *Intellectualis* verò species est ex rebus intellectualibus, sicut B., quod cum suâ virtute movet, quidquid est ab ipso usque ad Z., & D. movet cum virtute ipsius E., & F. G. H. I. K. M. movent in virtute L. ad N.; qui Motus est *sensualis* in O. P. Q. R.

C. decurrit per triangulum viridem, croceum & rubeum per Potentiam Vegetativam, per Sensitivam atque per Imaginativam nec non per Rationalem: & ideo Potentia Motiva in multis speciebus ac spatiis considerari potest in objectis sensualibus & intellectualibus per tres potestates ipsius S. & per quatuor suprà dictas potentias.

De Tribus Potestatis sive Potentiis Anima, & Primò

De Memoriâ.

Memoria est potestas ipsius S., cum quod ipsum S. inquirit particularia sensualia & intellectualia, & ex multis facit unam universalitatem, quam retinet & conservat, ut Intellectus, qui se habet ad veritatem, & Voluntas, quæ se habet ad bonitatem, praedicta valeant reperire, ac per triangulum viridem & rubeum ipsiis uti.

Memoria est potentia ipsius S., & semper existit in N.; ejus autem opus existit in uno tempore, non autem in altero: quapropter Memoria quandoque habet suum opus in L., & quandoque in N.; corpus enim non potest tantum beneficium sustinere ab ipso S., quantum S. ei potest largiri secundum suas potentias: sicut ligna, quæ nequaquam possunt sufficere, ut sint Igni materia, secundum quod Ignis agere potest in ipsa: & ideo, cum corpus indiget quiete dormiendo, vel propter oblivionem objectorum, quæ sumit Memoria cum labore corporis, oportet Memoriam habere suas operationes in L.

De Intellectu.

Intellectus est potentia ipsius S., quod ad Y. se habet; quod Y. duobus modis inquirit: quorum unus est, cum ipsum inquirit cum Imaginativâ in rebus sensualibus:

alius verò est, cùm ipsum inquirit in rebus intellectuibus absentiā imaginationis.

Hæc potentia Memoriæ atque Volunta-
ti intellectualē lumen existit, & opus ita in-
tellectualiter ex Memoriā generatur, velut
lux in Aëre ex ardenti candelâ; & ex Memo-
riā & Intellectu ita intellectualiter opus Vo-
luntatis procedit, sicut sensualiter Melancho-
lia ex frigido & sicco, seu Cholera ex calido
& sicco.

Intellectus est agens; absentiā enim
actionis Memoria & Voluntas operari non
possent; & est Intellectus possibilis, in quan-
tum possibile est, operationem Intellectū in
objectis, quæ recipit, augmentari; nec etiam
Intellectus per operationem cum majoritate
concordantem potest corrumpi; quanto e-
nim ejus operatio altior est, tanto melior ex-
istit: de Voluntate autem & Memoriā non
est sic; sèpe namque contingit, quod per
nimis recolere, amare vel odire opus Intelle-
ctū corrumpitur: quanto autem Intellectus
altius intelligit A. V. Y., tanto plùs præpara-
tur Memoria ad memorandum & Voluntas
ad amandum A. V. Y. & odiendum V. Z.

De Voluntate.

Voluntas ad bonitatem se habet, nec
non ad diligendum A. V. Y., & odi-
endum V. Z.; & quemadmodum Memoria
ad inquirendum & retinendum se habet, &
Intellectus ad intelligendum & illuminan-
dum, sic se habet Voluntas ad bonitatem &
libertatem: nam, sicut I. se exhibet in P. Q.
in diversis virtutibus & qualitatibus, & etiam
G. in I., sic S. in virtute se præbet Rationa-
litati, quæ diversificatur in tribus potentiis
ipsius S.: quapropter ex ipsa diversificatione
habet deliberationem in Voluntate, cogni-
tionem verò in Intellectu, in Memoriā au-
tem habet memorationem: & ideo Ratio ju-
dicat operationem trium potentiarum, &
consentit, & est dominans atque agens, &
etiam est causa meriti in ordinatione prædi-
tarum trium potentiarum; in ipsarum ve-
rò inordinatione est causa culpæ & peccati.

Tres prædictæ potentia per totum S.
existunt, absque eo, quod propter ipsas S. di-
versificetur in se ipso, quamvis ejus opera in
ipsis diversa existant; si enim S. in se diversi-
ficaretur, sequeretur, quod ipsum esset cor-
pus, & quod esset divisibile atque composi-
tum, & una ipsarum potentiarum magis se
haberet in unâ parte ipsius S., quā altera,
quod est inconveniens. Unde, quantum

ad corpus, S. virtutem suæ Voluntatis magis
appropriat cordi, quā alteri membro;
fronti verò, ubi imaginativa intellectui præ-
bet mensuram sensualium rerum, magis
quā alteri membro virtutem Intellectū
appropriat; & hoc etiam facit in occipite
capitis, ubi Memoria retinet particularia,
per quæ Intellectus ascendit ad universalia,
& Memoria reddit particularia ad intelli-
gendum.

Breviter locuti sumus de tribus suprà
dictis potentiis, *de quibus prolixius loquimur
in Libro ipsius S., qui continetur in Arte Majori:*
veruntamen secundum Artem istorum prin-
cipiorum potest ex ipsis multis modis haberi
cognitio in quadrangulis ipsis, per quos
potest cognosci modus, secundum quem
tres potentia ipsius S. ita intellectualiter ad
multa opera se habent in Rationali Poten-
tiā, videlicet Conscientiā, Aëstimativā, Con-
tritione, Fide, ac Charitate, &c., sicut Q. R.
in G. I. ad multas species se habent.

De Formâ.

Forma ipsius S. *duobus modis* consideratur,
quorum *unus* est, secundum quod ipsum
S. est forma corpori; *alius* est, secundum
quod ipsum S. simplicem formam habet:
unde primò loquemur de primo modo.

Primus Modus est. Quemadmodum
vegetativa est forma plantis: per ipsam
namque augentur, habent folia, flores ra-
mos & fructus, colorem, odorem & saporem:
sic S. est corpori forma; per ipsam enim Ani-
mam sive S. habet esse, ac per ipsam habet
quinque corporales sensus, atque poten-
tiam vegetativam, sensitivam & motivam
ac imaginationem & vitam, & absentiā ipsius
S. nullum prædictorum haberet; ipsum ve-
rò corpus est instrumentum atque materia
ipsius S.; cùm prædicta sint potentia Ani-
mæ, cum quibus præbet sustentationem
corpori.

Secundus Modus est, qualiter S. habet for-
mam existentem per se, sub qua habet po-
tentias intellectualē, cum quibus objecta
intellectualia sumit; quæ potentia sunt Me-
moria, Intellectus & Voluntas & Ratio; in qua
Ratione existit habitualitas aliarum potesta-
tum vel potentiarum descendantium à tri-
bus prædictis, quæ sunt Perceptio, Subtilitas,
Conscientia, Cogitatio, Animostas, Lætitia, Ira, &
aliæ similes istis; & sub istis habet S. ipsum
L. in V. Cùm autem S. à corpore separatur,
ejus forma simplex nequaquam corrumpi-
tur,

tur, quanquam in corpore corrumpatur forma, quam anima corpori dabat; si enim ipsa forma incorruptibilis esset, impossibile esset, corpus esse corruptibile ac mortale: & si habitualitas, quam anima habet in suis potentiis intellectualibus, privaretur, eò quod recepit per potentias, quas habet in corpore, objecta specierum sensualium absque potentiis in individuis intellectualibus remanerent; & sic S. non haberet potentias absque corpore, quibus posset uti rebus corporeis; hoc autem est inconveniens & contra A. S. T. V. Y., est autem concordans cum V. Z.

Quemadmodum in Q. secunda materia per formam ostenditur, sic in potentiis corporalibus, videlicet quinque sensibus, ostenditur, S. esse forma corpori; & sicut per secundam materiam ostenditur G., & in Q. ostenditur F. per particularem formam, sic forma, quam S. habet per se, demonstrabilis est per intellectuales potentias, quas habet in se ipsa.

Quam plurimas alias rationes possemus dicere de formâ ipsius S.; quoniam verò de aliis habemus tractare, breviter fuimus de ipsâ locuti, & ad nostram materiam revertimur de decimo sexto principio, quod est R., loqui volentes.

DISTINCTIO XVI.

De

Alteratione, sive de R.

De Probatione ipsis R.

Hæc Distinctio est de R.; quod R. est universale principium per se manifestum; & ideo probatione non indiget; breviter autem significare volumus modum, per quem descendat à principiis, quæ supra ipsum existunt: & quoniam ipsum R. in tres species dividitur, videlicet in Alterationem, quæ est secundum H., & Alterationem artificialiem, & Alterationem, quæ fit secundum S., quod alteratur per suas operationes in V. Y. Z. in tertio membro ipsius X. absque eo, quod alteretur in suâ substantiâ; ideo volumus de primâ specie solùm tractare, ne elongemus; nec alteremus materiam, quam de Principiis Philosophiæ nos oportet tractare.

Prima Ratio. Per R. intelligimus in hac Arte generationem atque corruptionem in tribus principiis ipsius H., quæ sunt *materia*, *forma* atque *privatio*; hoc autem R. decurrit per triangulum viridem atque rubeum: per viridem decurrit, in quantum C. est Motus, qui sursum & deorsum movet, ubi formatum est O., & in P. existit concordantia inter unum Elementum & alterum ad generationem unius Q. & corruptionem alterius, aut ad generandum Q. ex P. O. absque destructione alterius Q.; nam multoties sufficit O. ipsis P. absque destructione ipsius Q. in vegetabilibus & corporibus animatis generantibus masculum & fœminam, aut per corruptionem & influentiam, quæ causantur ab ipso E., ac propter participationem, quam ipsorum animalitas habuit cum animatis corporibus, sicuti sunt vermes, muscae, pediculi & anguillæ & similia.

In hoc triangulo viridi non est R. in F. G. H. I.; quoniam in illa non cadit corruptio: in quantum autem ipsa sunt universalia ipsis O. P. Q., est ipsum R. atque triangulus viridis in ipsis O. P. Q., in quantum in C. aliae partes ipsorum O. P. Q. in alias alterantur; sicut I., quod alteratur in O. P. Q., & nequaquam alteratur in se ipso; & sicut G., quod alteratur in I., in se ipso verò nequaquam.

Secunda Ratio. R. decurrit per triangulum rubeum mediante triangulo viridi; nam R. C. non possent esse in O. inter L. N. absque ambobus prædictis triangulis: unde, cum una pars ipsius O. convenit cum uno rubeo, & altera pars convenit cum altero rubeo, tunc existit differentia & concordantia in ambabus partibus; & cum ipsis intrant in P., secundum quod una partium est major & fortior in H. & in rubeo, quam altera, tunc P. digeritur ad ipsum Q., & fit ex ipsa parte generatio, ex altera verò passio sive corruptio.

Tertia Ratio. Absque R. non posset sufficere G. ipsi I., nec I. ipsis O. P. Q.; quapropter oportet esse R., in quo sit C. descendantibus partibus ex G. I. in O. P. Q., & postea ipsis redeuntibus ad G. I.; unde ipse descensus ex G. I. in Q. per generationem efficitur, reditus verò frue reductio ipsius Q. in I. G. per corruptionem; & hoc absque ulla cessatione ipsorum R. H. C., etiam trianguli viridis atque rubei: & ideo est R. in quatuor anni temporibus cum ipsis duabus triangulis; & in hyeme aqua efficitur calida;

calida; quoniam à se contrarium suum expellit: in æstate verò efficitur frigida; quoniam ignis ex ipsa extrahit suas partes, quas in hyeme nequaquam inde potest extrahere; quoniam aqua & triangulus rubeus tunc habent majorem concordan-
tiam, quām in æstate.

Rationes quām plurimas de R. referre possemus; veruntamen sufficiunt illæ, quas diximus, quæ per se ipsas manifestæ existunt.

De Conditionibus ipsius R.

Conditiones ipsius R. sunt *quinque*, qua-
rum hæc sequens est

Prima Conditio, videlicet, quòd R. non existat in Q. in universali, sed solummodo in particulari; nam, si in universalis esset, quilibet homo alteraretur in aliud individuum speciei, ac etiam esset possibile, quòd species hominis esset alterabilis in speciem vegetabilis vel asini; hoc autem est inconveniens.

Secunda Conditio est, quòd, sicut P. per generationem movetur, ita R. moveatur per corruptionem; & quemadmodum P. trahit ex O. materiam suæ operationi subiectam, ut sit subjecta formæ ipsius Q., quòd ita R. per corruptionem extrahat materiam à forma ipsius Q., & quòd ipsam per indigestionem faciat redire ad O., ut ab ipso O. ad G. possit redire; si enim non ita foret, impossibile esset, quòd ex G. procederet I. ad ipsa O.P.Q., ac quòd ex O.P.Q. reverteretur ad G.

Tertia Conditio est, quòd, quemadmodum in triangulo viridi P. melius cum

differentia & concordantia & actione se habet, quām cum contrarietate ac passione, sic R. in ipso viridi melius cum differentia, contrarietate ac passione se habeat, quām cum differentia, concordantia & actione.

Quarta Conditio est, quòd, sicut P. in triangulo rubeo se habet ad intentionem finalem, sic R. in ipso eodem triangulo rubeo se habeat ad principium; & sicuti P. in medio prædicti trianguli generat quantitatem continuam, ut uniat partes, in quibus sit Q., sic per oppositum R. disgregat partes in ipso medio, ut Q. possit dissolvi.

Quinta Conditio est, quòd cum una complexione alia in rubeo valeat alterari: „sicut „ si quis velit alterare calidum & siccum „ in majorem quantitatem, & frigidum „ & humidum in minorem quantitatem, „ convenit, quòd habeat tres simplices „ medicinas, quarum una sit sicca & „ frigida, & altera humida & calida, „ & altera calida & sicca, & ex ipsis fa- „ ciat aliquod Electuarium sive aliquam „ decoctionem; & tunc homo, cui ipsa „ decoctio propinabitur, de frigida com- „ plexione ad calidam poterit alterari: & „ illud idem sequitur de aliis qualitatibus „ secundūm prædictum exemplum.

Per gratiam & auxilium ipsius A. explicit prima Pars Principiorum hujus Artis, in qua probavimus & conditionavimus ipsa principia. Deinceps autem nos oportet tractare de secunda Parte, quæ est *de cambris sive de floribus*, ex quibus *Figura Universalis* existit composita.

INCIPIT

I N C I P I T
SECUNDA PARS
QUÆ EST
DE

Conditionibus Universalis Figuræ.

Sta Pars est de Conditionibus centum viginti camerarum, ex quibus composita est figura, quæ debet in principio hujus Artis collocari; quæ conditiones *quatuor modis* existunt, quorum *primus* est, quòd nulla camera conditionetur contra conditiones sedecim Distinctionum conditionatarum superiùs. *Secundus* est, quòd ipsæ cameræ conditionentur secundùm dispositionem ipsorum A. S. T. V. X. Y. Z. *Tertius* est, quòd quodlibet sedecim principiorum hujus Artis conditio netur in conditionibus alterius. *Quartus* est, quòd concordantia, quam hujus Artis principia in suis proprietatibus & conditionibus habent, debet affirmari, contrarietas verò negari. *Per quatuor conditiones* sive modos supradictos decurrit hæc secunda Pars, quæ est fructus & utilitas hujus Artis: prima verò Pars est arbor & materia huic secundæ Parti; in hac enim secunda Parte particularia debent perquiri, quæ Philosophiam diligentes inquirunt.

Camera I.

[B. C.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

Conditiones ipsorum B. C. quæ plures existunt, de quibus aliquas breviter referemus, videlicet quòd B. sit causa ipsi C. absque V. Z. per totum id, quod est usque ad Z., ad dandum cognitionem & dilectionem ipsis D. S. de dignitatibus ipsius B.; & quòd C. magis subjiciatur ipsi B., quam ipsis D. E. H., & quòd illa major subjectio contingat in N. contra E. H., movente B. quandoque ipsum C. contra E. H.: si enim major subjectio esset in L., & nequaquam deve niret in N., B. haberet defectum in suis dignitatibus; qui defectus esse non potest.

Præterea oportet, quòd B. habeat in se ipso alias operationes secundùm opus in-

R. Lulli Oper. Tom. I. Lib. Princip. Philosoph.

trinsecum, quod convenit suis dignitatibus fortius, quæ opus extrinsecum, quod ipsum B. habet in rebus, quæ sub ipso existunt, in quibus B. operatur cum C., absque eo, quòd C. sit in ipso B., vel in dignitatibus ejus; cum virtute autem ipsius B. est C., ubique vult B.: si autem in B. non esset opus intrinsecum absque C., pateretur defectum dignitatum, ac etiam haberet in se ipso K.; quod est inconveniens.

Præterea si B. in se opus nequaquam haberet, esset nobilis per C. in D. E. F. G. H. I. K. L. M. N. O. P. Q. R. S. T. V. X. Y., quæ in se ipso; hoc autem est inconveniens: quo significatur, quòd ipsum B. in se ipso aliquod opus habeat; quod opus est prius operare, quod indiget ipso C., ut literæ, quæ sub C. existunt, recipient influentiam ex opere, quod habet B. in se ipso absque alteratione.

Camera 2.

[B. D.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

Conditiones ipsorum B. D. sunt, quòd B. præbente se pro objecto ipsi D. in cognitione & dilectione sit D. substantia per se ipsam existens cognoscens & amans ipsum B. medii cuiusvis absentiâ, & quòd B. sit causa ipsi D., ut D. cognoscat & amet se ipsum & alium in B.; propter quam dilectionem & cognitionem, quam habet D. in B., ipsum D. habeat C. ad movendum E. causâ regulandi F. G. H. I. K. L. M. N. in O. P. Q. R., & hoc ideo, ut juvet S., quod existit in Q., ut pro objecto habeat A. V. Y., & ut dirigat Q., ut operationibus ipsius S. existat subjectum: unde cùm, quicquid superiùs dictum est, conveniat secundùm dignitates ipsius B., & influentiam, quam ab ipso B. recipit D., ideo in prædictâ convenientiâ conditionatur præmissa camera contra omne particula re, quod ipsi convenientiæ repugnaret.

E

Camera

Camera 3.

[B.E] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

Manifestum est, quòd E. mediante C. ac incorruptibilitate habens actionem in corporibus, quæ existunt sub ipso, recipit perfectionem & influentiam ab ipso B.; quia si non, conveniret, aliud esse principium in ejus perfectione, actione, motu ac incorruptibilitate; hoc autem est inconveniens; cùm probaverimus, B. principium ipsi E. existere: quoniam autem B. est principium ipsi E., convenit, B. esse utens dignitatibus suis in bonificare ipsum E., & quòd E. nequaquam possit ponere R. in B., nec in dignitatibus ejus: si autem E. per id, quod recipit ab ipso B., esset æquale in recipiendo, quicquid B. posset largiri, ipsum B. non esset justum suis dignitatibus in adæquando E. cum æternitate absque *triangulo rubeo*, nec haberet tam magnam possibilitatem in sua potestate, quòd ipsum E. delere ac privare valeret, quam habet, si ipsum E. æqualem dignitatem in æternitate cum dignitate ipsius B. nequaquam potest recipere; & etiam sequentur inde multa inconvenientia, videlicet, quòd, si E. careret principio, omnes species existentes sub G. essent æternæ, ac ipsi B. in duratione forent æquales; hoc autem est inconveniens, quo significantur conditiones existentes inter B. E.

Camera 4.

[B.F] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

Fest quædam forma universalis agens in G.I., quæ habet K.M., cum quibus dirigat formas universales & particulares existentes sub ipso secundùm H. & proprietatem suî ipsius, ac ejus, quod recipit ex principiis, quæ supra ipsum existunt. Cùm igitur hoc ita sit, F. habet K. metaphoricè ad principia, quæ existunt sub ipso; veruntamen secundùm Y. & secundùm rem F. habet K. ad ipsum B., quod ejus principium existit: quoniam autem F. discretione caret, idcirco conditionatur, quòd habeat K. ad effectum ipsius B. metaphoricè, ut principia existentia sub ipso ab ipso ordinationem recipiant, & quòd secundùm Y. & secundùm rem habeat K. ad ipsum B.: quemadmodum enim S. habet K. ad V. Y., metaphoricè habendo K. ad ipsum B., per quam metaphoram dirigitur per discretionem, quam habet cum K., quod habet ad B.; sic F. habet K. ad

unam rem, ut inde sequatur utilitas, & ut habeat K. ad ipsum B.; si enim F. nequaquam haberet K. ad ipsum B., ipsi B. fieret injuria à K. ipsius F., & illud, quod existit sub I. G., esset causa finalis; hoc autem est inconveniens.

Camera 5.

[B.G] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

Secundùm quod F. conditionatum est cum B. in K. per modum actionis, quam habet F. in I. G., conditionatur G. cum B. in K. per modum passionis: & quemadmodum E. judicatur in suis partibus qualitates habere, quas accidentaliter habet secundùm H. in O. P. Q. R., & qualitates ipsæ, videlicet caliditas, frigiditas, humiditas & siccitas sunt ipsius I., & secundùm Y. essentia liter in E. nequaquam existunt; sic G. habet K. ad passionem, ut concipiatur per generationem & corruptionem sub F. Unde ipsum K. existit in ipsis inferioribus operationibus secundâ intentione, primâ verò intentione est ad dignitates ipsius B.: si enim non ita foret, sequeretur, B. non esse principium, ac ipsum non esse finem ultimum ipsi G.; hoc verò est inconveniens, quo prædicta conditio designatur, quæ reliquis cameris suprà dictæ figuræ secundùm ipsarum qualitatem & dispositionem universalis existit.

Camera 6.

[B.H] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

Conditiones ipsorum B. H. sunt, quòd, sicut H. constituitur per F. G. in I., & in K. L. M. N. O. P. Q. R. per I., & sicut H. est prædictis literis universalis finis, & etiam est medium, per quod ipsæ omnes diriguntur ad habendum K. ad ipsum B. secundùm doctrinam, quam dedimus in suprà dictis cameris, sic B. est universale principium, ac est ultimus finis ipsius H., & omnium rerum, quæ sub ipso H. ac supra ipsum existunt: quapropter sicut est inconveniens, quòd H. operetur contra principia, quæ sub ipso ac supra ipsum existunt, ita est inconveniens & incomparabiliter majus, quòd B. operari non possit contra H., ac quòd non operetur quandoque contra naturam in particularibus ipsius H., & in ipso H.; si enim non ita foret, sequeretur, quòd ipsum H. in dignitatibus ipsi B. foret æquale; quod est inconveniens.

Camera

De Conditionibus Universalis Figuræ.

35

Camera 7.

[B.I.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

I. Est de natura corporea, & non est corporeum in G.; quod si foret, esset G. in quatuor partes divisum, ex quibus O. P. Q. R. secundum H. K. derivari non possent: & quoniam B. est principium ipsi I., est C. in I., ut ipsum I. in G. O. P. Q. R. contineat triangulum rubeum atque viridem, ad significandum, quod ipsa I. G. habent R. in O. P. Q., quanquam I. ipsum non habeat in se ipso, nec etiam G. habeat ipsum R. in se ipso; nam per talern significationem fit demonstratio immobilitatis & inalterationis ipsius B. & dignitatum ejusdem, quod nequaquam potest esse diversum nec contrarium in se ipso nec in dignitatibus suis, nec etiam potest habere in se ipso triangulum rubeum, quanquam sit per totum id, in quo existit I., & omnia opera operetur, quæ I. secundum H. continet. Igitur cum hoc ita sit, secundum id, quod I. representat de B., convenit, ipsum I. conditionari tali modo, quod B. se ostendat nobilis in suis dignitatibus, quam I.

Camera 8.

[B.K.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

K. Conditionatum est, prout convenit conditionibus dignitatum ipsius B., secundum quas conditionata sunt omnia; & ideo K. metaphoricè est per totum id, quod est ab E. usque ad S. secundum H.; secundum rem verò est K. per B., & in B. est ejus perfectio: quoniam verò F. G. & alia principia discretionē carent, non habent cognitionem de ipso B., nec cognoscunt, quod ab ipso habent K. Idcirco contingit, quod literæ, quæ secundum H. habent K., in C. K. perfectionem non habent, habendo K. ad opus naturale; & F. G. H. I. in O. P. Q. R. operari non cessant, quoniam in H. complementum sui K. inquirunt, ad quod moventur mediante K., quod habent ad B.; & ideo B. ipsorum operi principium existit, ac ipsorum opus est effectus ipsius B.

Habente S. suum K. ad id, quod pertinet ipsi Q., ipsum S. defectum habet in K.; nam Q. nequaquam est finis, propter quem K. existit in S.: cum autem S. habet pro objecto A. V. Y., ipsum K. perfectionem non habet, quoniam S. existit in Q., quod propter culpam est corpus corruptibile ac mortale; & ideo nullum K. in hoc mundo per-

fectionem videlicet finem habere potest, ad quem B. ipsum conditionavit.

Camera 9.

[B.L.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

L. Est conditionatum in G., quod sit sicut nè occupatione loci & sicut C. ad significandum, quod B. per omnia, quæ existunt intra E. & extrà, absque loci occupatione & absque C. essentialiter existit; & quemadmodum formæ particulares conditionatae sunt in L. secundum C. existens ab L. ad N., sic conditionatum est L. ad repræsentandum B. & conditiones ejusdem tali modo, quod demonstretur, in B. non esse L., immo quicquid est B., ac omnes dignitates ejus existunt in N.: & ideo B. est causa ipsi E. & omni, quod ab ipso E. continetur in triangulo rubro; nec tamen ipsum E., nec res, quas in se collocatas tener, existunt antè in L., quam in N. in B.: nam si sic, sequeretur, quod B. absque L. in N. esse præbere non posset; hot autem est impossibile; nam si esset possibile, sequeretur, quod actualitas ipsius B. existens absque L. nequaquam existeret priùs, quam L.; quod inconveniens esse dignoscitur.

Camera 10.

[B.M.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

Conditiones ipsorum B. M. sunt, quod B. in suis dignitatibus conditionet M. in F. G. H. I. K. L. N. O. P. Q. R.; nam per supremum bonum prædictæ literæ ad habitudinem boni se habent, & per magnitudinem ipsius B. se habent ad magnum bonum ac ad magnam potestatem intensamque virtutem, & per aeternitatem se habent ad durationem, per potestatem verò se habent ad posse, per sapientiam autem ad operari se habent secundum triangulum viridem croceum ac rubeum, & per amorem se habent ad habendum K. ad opus, quod est secundum H., per virtutem verò ipsius B. se habent ad habendum virtutem, & per veritatem ad verificandum, per gloriam verò se habent ad K., per perfectionem verò ad C., & per justitiam ad temperamentum, & per largitatem se habent ad participationem unius ipsarum literarum cum altera, per dominium autem & patientiam se habent M. ad actionem & passionem in supra dictis literis, & per misericordiam & humilitatem se habent S. ad parcendum ac se humiliandum! Veruntamen omnia ista se habent in principiis naturalibus per quamlibet dignitatum ipsius

ipsius B., ut M. convertatur in N.; cùm ipsæ dignitates in B. nequaquam existant diversæ; veruntamen H. in se ipso ac in suis particularibus ex eis recipit diversa opera, propter quæ M. diversificatur & conditionatur in prædictis rebus. Secundùm id, quod superiùs dictum est, revelatur qualiter F. G. H. I. K. absque discretione, quâ carent, diriguntur ad generandum & corrumpendum individua specierum per triangulum viridem, croceum & rubeum; & etiam qualiter habent K. ad ipsas operationes, recipiendo influentiam à dignitatibus ipsius B., in quibus formatur M., in quo operationes naturales principiis naturæ sunt objectæ.

Camera II.

[*B. A.*] [*A. S. T. V. X. Y. Z.*]

Existens B. per se purus actus præbet N. omni ei, quod in H. actualiter existit; & ideo secundùm dignitates ipsius B. conditionatur ipsum N. in omni eo, quod in N. existit, ut summa actualitas ipsius B. in ipso N. repræsentetur, quæ in se ipsa & per se ipsam est absque triangulo rubeo, cuius absentia N. in aliquo, quod existat sub B., evenire non posset; nam si sic, B. nequaquam esset principium ipsi N.: quoniam autem B. est ipsius N. causa, idcirco evenit N. ex F. G. H. I. K. L. per triangulum viridem & rubeum, & quicquid est secundùm H., diligit esse in N., & habere actionem & concordantiam in Q.; cùm majoritas & esse melius convenient in N.Q., quâ in F. G. H. I. K. L. M. O. P. R.; quod est, quia C. nequaquam alius potest ascendere, nec N. removere ab L. Igitur cùm ita sit, N. in se ipso demonstrat per id, quod in illo ponit C., quòd B. habet in se ipso aliquod opus, quod absque C. & contrarietate ac absque triangulo rubeo efficitur; quia si non, N., quod contingit per C. in triangulo viridi & rubeo, non haberet aliquid, quod ejus causa ac principium esseret; & sic B. esset causa per effectum & non per suas proprias dignitates; hoc autem est inconveniens, quo revelatur, quòd B. est principium ipsi N. ipsius H. per se in opere, quod continet in se ipso.

Camera I2.

[*B. O.*] [*A. S. T. V. X. Y. Z.*]

Quemadmodum locus sequitur locum, & tempus sequitur motum, sic O. & omnia reliqua principia sub conditionibus ipsius B. suas proprias conditiones sc-

quuntur, & B. existit immobile in se ipso ac in suis dignitatibus: quoniam autem F. G. H. I. absque C. suas conditiones sequi non possunt, convenit, quòd ex G. in I. & ex I. in O. procedat mixtio ac confusio trianguli viridis, rubei & crocei in G., causâ dirigendi P. in Q., & etiam causâ restaurandi C. H. in R. L., ac reparandi N.; & totum hoc opus significat, qualiter O. est, ut opus ipsius H. ipsi B. sit magis simile: & quanto fortius multiplicatur opus ipsius H. in O. ad esse simile ipsi B., tanto fortius opus, quod B. habet in suis dignitatibus, ostenditur esse dissimilius operi ipsius H.; velut sol, qui quanto fortius apprehensibilis est à vespertilione, tanto minus ab ipso est ejus splendor visibilis; & ideo magis videt de splendore solis in nocte in aëre illuminato per solem, quam in die.

Camera I3.

[*B. P.*] [*A. S. T. V. X. Y. Z.*]

PEr P. fit digestio ejus, quod procedit ex G. in I. & ex I. in O.: nam quemadmodum aqua progrediens ex O. in P. in vegetabili potentia plantarum & ex ipsa vegetazione progreditur in yinum, & ex vino in sanguinem in animato corpore, sic ex G. procedunt partes in I., & ex I. in O., & ex O. in P., & ex P. in Q. Quapropter conditionatur P. secundùm prædictum cursum, ut ejus opus ipsi S. objectum existat, ut cognoscatur, quòd secundùm dignitates ipsius B., quicquid est de P., in digestionem venit per triangulum viridem & croceum atque rubeum, prout dignitates ipsius B. concordes existunt ad esse unum B., ad quod P. movetur per K. in O.Q., causâ recipiendi similitudinem atque metaphoram ab opere intrinseco ipsius B. absentia trianguli rubei atque contrarietatis, majoritatis & minoritatis.

Camera I4.

[*B. Q.*] [*A. S. T. V. X. Y. Z.*]

Quicquid est effectus ipsius B. secundùm H., ab ipso B. similitudinem conatur recipere; hoc autem est propter maximam concordantiam, quæ inter causam & effectum ejus existit, ac etiam propter excellentes dignitates ipsius B., quod suo effectui tantam similitudinem præbet, quantam ipse potest recipere; hoc autem est propter defectum effectus, quòd ipse ab ipso B. non potest plus recipere. Cum autem Q. sit nobilis membrum, quod habet H., & cùm in

in Q. conjugatur beneficium, quod ab ipso E. inferiora corpora recipiunt, & Q. sit in triangulo rubeo finis ipsorum F. G. H. I. O. P., & ipsum Q. compositum sit ex particulari forma & ex secunda materia, ex quibus formâ & materiâ procedit compositum; idcirco conditionatur ipsum Q., ut sit speculum ipsius B. & conditionum ejusdem, quod B. superat Q. in simplicitate atque in omnibus dignitatibus suis, per quas est causa ipsi Q., quæ causa conditionata est in se ipsa absentiâ sui effectus; quia si non, impossibile esset, quod ipsum prius existeret, quam suus effectus.

Camera 15.

[B.R.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

Quoniam non tam fortiter convenit effectum ipsius B. esse effectum, quemadmodum B. esse causam, & etiam, quia B. melius convenit ad esse A., quam ad esse B.; ideo ad indigentiam effectus R. conditionari oportet tali modo, quod effectus per R. causam significet, videlicet quod ipsum R. oportet esse in I. O. P. Q. per triangulum viridem, croceum & rubeum causâ reparandi Q., & etiam conservandi L. in G., & ut sit materia ipsi C.; nam absque ipso R. ipsum C. nequaquam durationem haberet, nec absentiâ triangulorum principia ipsius H. valerent sequi convenientes conditiones, ad significandum dignitates ipsius B., quæ dignitates absque C. & R. ac sine contrarietate majoritate & minoritate consistunt æternæ, sunt etiam ad invicem concordantes & in se ipsis operantes æternæ, ac in ipsarum simplicitate atque perfectione superantes in æternitate cæterisque cameris ipsius A. omnia opera existentia ab ipso B. usque ad Z.; quanquam R. & C. atque trianguli conentur continuè, quod H. similitudinem ipsius B. possit recipere.

Camera 16.

[C.D.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

Conditiones ipsorum C. D. sunt in hac camera concordantes, secundum quod C. in sua propria distinctione conditionatum est, & etiam secundum quod D. conditionatum est in suâ; & C. D. simul convenient, ut C. diversificetur in motu virtutis & in motu locali; ipsum D. namque motum habet virtutis contemplando B. absque quadrangulo rubeo ipsius S.; & nequaquam movetur localiter secundum Q., quod abs-

que triangulo rubeo moveri non potest; imò movetur absque medio loci, velut S., quod de uno objecto in alterum movet suos quadrangulos, vel sicut lumen in camera, aut quemadmodum virtus visiva, quæ æqualiter in tempore tam citò sumit objecta longinqua sicut propinqua, nec D. movetur ab ipso B. sumendo unum objectum, & alterum dimittendo; quia si sic, passionem haberet absentiâ culpæ; nec H. impedit ipsi D. suum C.; quia si ficeret, D. existeret contra suammet virtutem in influentia, quam H. sumit ab E., quod E. per D. movetur. Plures autem alias conditiones habet D. in C., prout demonstrabile est in hac camera per A. S. T. V. X. Y. Z. ac per distinctiones ipsorum C. D.

Camera 17.

[C.E.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

C In E. per motum localem circularem est concordans & differens absque contrarietate unius corporis cum altero in E., & E. movet suam virtutem in F. G. H. I. K. L. M. N. O. P. Q. R. per triangulum viridem, croceum atque rubeum, & ex C. ipsius E. ac ex C. recipiente influentiam ipsius E. in principiis ipsius H. movetur C., per quod H. movetur secundum prædictam dispositiōnem & proportionem, & hoc totum probabile est secundum regularitatem præmissæ cameræ atque principiorum hujus artis, quæ in hoc loco probatione non indigent, nec ea probare convenient, quoniam materia hujus artis nimis inde redderetur prolixa.

Camera 18.

[C.F.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

F Movet suam virtutem per totum id, quod usque ad S. existit, quæ virtus movetur localiter de uno loco in alterum in formis particularibus ac in secunda materia; & quicquid movet, movet agendo, & movet G. in I.: veruntamen non movet G. nec se ipsum de uno loco in alterum; quod si faceret, F. G. essent unum corpus motum in loco elementato vel vacuo; hoc autem est inconveniens, cum omnem locum, in quo est H., conveniat ex G. plenum existere.

Camera 19.

[C.G.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

C Existit in G. per triangulum viridem croceum & rubeum; & ideo G. in sua simplicitate est immobile, movetur autem in suis

suis particularibus compositis, in quibus semper passim movetur; & ex motu suo generatur secunda materia, in qua est motus localis, qui sequitur per tempus & locum & quantitatem, ac etiam propter contactum unius corporis cum altero in O. P. Q. R.: motum vero, quem G. habet in virtute, convenit esse in altero, in quod procedit virtus ipsius G. per agens extrahens inde ipsam virtutem in secunda materia & in particulari forma; quod agens est F. in I., & I. in H. secundum dispositionem ipsius E. in F. G. & ipsorum K. M. in I. H.

Camera 20.

[C.H.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

H. Habet C. per particularia, in quibus movetur secundum dispositionem ipsorum E. F. G. I. in K. L. M. N. O. P. Q. R., & a suis particularibus non movetur; & ideo, in quantum H. est universale, existit immobile ac inseparabile a suis principiis, quae sunt F. G. I. in K. L. M. N. O. P. Q. R.: si autem H. esset mobile ac separabile a suis principiis, principia ejus existerent absque H.; hoc autem est inconveniens. Cum igitur H. sit mobile per sua particularia, & immobile a suis principiis, ideo ipsum H. conditionatur in *duobus motibus*, quorum unus est *motus virtutis*, videlicet cum H. habet motum in F. G. I. K. L. M. N. O. P. Q. R. *absentiâ loci*; & hoc C. compositum est ex immobilitate ipsorum H. F. G. I., ac ex particularibus, in quibus H. habet C. in F. G. I.: alius vero, motus est *motus secundum locum* in O. P. Q. R.; & istud C. descendit ex immobilitate ac mobilitate predictis.

Camera 21.

[C.I.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

Per I. significantur quatuor elementa, in quibus C. in *duabus speciesibus* consistit, quarum una est *secundum virtutem*, altera vero *secundum locum*; & haec duæ species existunt sub K., & sunt in L. M. N. O. P. Q. R., prout sunt sub E. F. G. H.: nam *prima species* est, cum ex G. quatuor Elementa procedunt in O. P. Q. R. per triangulum viridem, croceum atque rubeum, & ad suas spheras ascendendo moventur, ac etiam descendendo alia in spheras aliorum. In hac prima specie quatuor Elementa nequaquam sunt mobilia, in G. corporaliter; nam si sic, quodlibet Elementum esset corpus simplex, uno ipsorum moto in locum & spharam al-

terius; hoc autem est inconveniens & contra significationem, quam I. in sua simplici immobilitate significat, videlicet immobilitatem ipsius B.; ad quam significationem ipsum I. conditionatum existit. *Secunda species* est, cum I. in O. P. Q. R. est movens & motum per omnia loca, quæ G. replet; quæ loca continent particularia ipsorum F. G. H. I. in O. P. Q. R.: & in hac secunda specie ipsius C. *prima species* movetur.

Camera 22.

[C.K.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

SI C. esset æternum, ejus imperfectio atque K. æternitatem haberent; hoc autem est inconveniens: quo demonstratur, triangulum rubeum esse de conditionibus ipsorum C. K. Præterea forma ipsorum C. K. in H. existit in N. Q.; quæ forma est finis ipsorum respectu finis ultimi, qui est B., quod est principium atque causa ipsis C. K.: finis vero & forma, quos C. K. habent in N. Q., sunt secundâ intentione, primam autem intentionem habent ad B. Cum igitur hoc ita sit, data est doctrina ad investigandum particularia in proportione ipsorum C. K. secundum regulas hujus artis.

Camera 23.

[C.L.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

Conditiones ipsorum C. L. sunt, quod C. sit antè in virtute ac in triangulo rubeo, quam L. moveatur ad N.: si enim non ita foret, sequeretur, quod L. esset corpus in G. motum & tactum per alterum corpus, ac mutans se de uno loco in alterum; hoc autem est inconveniens: quo significatur, quod L. est virtus existens in G., quæ movesur per F. I. H. E. ad N., & quod L. moveatur localiter per O. P. ad Q., & ex Q. revertitur in O. ad G. per R. propter corruptionem, tamen in altero numero.

Camera 24.

[C.M.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

C. M. conditionantur in triangulo rubeo, viridi atque croceo in F. & in particularibus formis ac in G. nec non in secunda materia & G. I.; & ideo M. secundum virtutem & secundum corpus est movens & motum in L. N.: quandoque autem moveatur antè in virtute ipsius N. ad L., quam ipsius L. ad N. in R. vel in S., secundum quod S. dimittit & sumit objecta cum suis quadrangulis; quandoque vero est M. antè

in

in C. ipsius L. ad N., quām ipsius N. ad L., velut in arbore, vel in logico, seu in quadrangularis ipsius S., ubi rubeus priūs incipit ab L., quām ad reddendum M. ad L., cūm C. existit in N.; & ideo existit M. in medio ipsorum L. N. secundūm H., vel secundūm S.

Camera 25.

[C.N.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

Conditiones ipsius C. sunt, quòd sit perfectio ipsi N., & quòd ex N. revertatur ad L. causā inquirendi in N. aliam perfectionem ad significandum, quòd supremum N. existit in B., à quo omnes literæ habent perfectionem & influentiam ipsius N.; in quo N. B. non est C.: quoniam verò N. absque B. sinè C. esse non potest, quod C. secundūm locum vel virtutem, vel secundūm ambo simul convenit esse in N. effectum ipsius B., ideo in aliquo N. existente ab ipso B. usque ad S. nequaquam C. cessat. Unde, si quæsumum particularē fuerit contra conditiones ipsorum C.N., oportet, ipsum convenire cum Z., & ejus oppositum cum Y.

Camera 26.

[C.O.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

Conditiones ipsorum C. O. sunt, quòd ipsum C. in generatione incipiat in O., & descendat ex F. G. H. I., & quòd moveatur ad P. Q., & quòd in corruptione C. transeat per O., antequam secunda materia transeat ad I. G.; ac etiam, quòd C. sit in O. in P. Q. R.: quia si non, ipsa P. Q. R. nequaquam essent in O.; hoc autem est inconveniens. Præterea convenient, quòd C. sit ita in O., velut tempus existit in motu, vel locus in locato, seu quemadmodum quinque sensus sunt in O. P. Q. R.; per triangulum enim viridem & rubeum incipit secunda materia & forma particularis in O., quod principium absque C. esse non posset.

Camera 27.

[C.P.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

Conditiones ipsorum C. P. quām plures existunt; sed istæ, quas nominamus, sufficiunt ad investigandum particularia, quæ quæruntur per hanc artem: quapropter dicimus, quòd C. conditionatur in P., & P. in C., ut partes ipsius G. sint in C. se moventes per virtutem ipsorum F. H. I. E. ex uno loco in alterum in corpore, in quo P. existit, absque eo, quòd illud corpus moveatur de uno loco in alterum per P.; sed augetur per C. &

per partes ipsius G., quæ conveniunt in P. causā componendi Q.: sicut in medicina simplici calida & secca, in qua ignis movet humiditatem aëris calefaciendo subjectum ipsius humiditatis; & aëris movet frigiditatem aquæ, ipsi humiditatem calefactam præbendo; aqua verò movet terram dando ei frigiditatem humefactam ac etiam calefactam; terra verò movet ignem dando ei siccitatem frigefactam humefactam & calefactam: & ideo formatur C. in P., & P. continet in se C., & est compositum ex prædicto motu; quā compositione contingit generatio & corruptio mediante triangulo viridi atque rubeo, qui in G. I. O. P. existunt.

Camera 28.

[C.Q.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

Q• Est mobile de uno loco in alterum, ac in se ipso motum habet ratione proportionis, quam habet C. cum P. R., quæ existunt in Q.; & C. est in Q., absque eo, quòd Q. moveatur de uno loco in alterum, cùm in uno loco existit jacendo, sive sedendo: quapropter C., quod est in Q., existente in uno loco est motus virtutis ipsorum F. G. H. I. K. M., & movet alteram virtutem existentem extra Q., videlicet per K., quod habet, ad recipiendum beneficium à rebus existentibus extra Q. in O., ut P. in privationem non veniat; & ideo plantæ nec non animalia habent K. ad secundam materiam ipsius G., quod existit in O.: & sicut Adamas [Magnes], qui non movetur, movet ad se ferrum, quoniam habet C. in se ipso per virtutem, habendo majus K. in natura ferri ad G., quām aliqua alia species, sic per C. existens in virtute in Q. in plantis & animalibus res exteriiores ad res intra Q. existentes moventur.

Camera 29.

[C.R.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

Conditiones ipsorum C. R. sunt, quòd in R. partes cuiuslibet particularis ad universale per indigestionem moveantur, sicut per P. descenderunt ex universali ad particulare; & ideo C. R. existunt in Q., in quo destruunt O. P. per dissolutionem & annihilationem ipsius Q.: separando partes, ex quibus Q. est compositum: „ velut in corpore cholericō, in quo ignis „ mortificando aquam cavit terram, & fa- „ cit in ipsa locum vacuum, in quo recipia- „ tur ejus simplex materia; sed propter sic- „ citatem, quam ignis recipit, & propter „ frigiditatem, quam siccitas ab aquā reci- „ pit, & propter proportionem, quam ignis „ habet

„ habet cum aërc, implet ipsum locum, in
 „ quo est C., quanquam corpus, in quo est
 „ R., non moveatur de uno loco in alte-
 „ rum: quapropter contingit, quod, sicuti
 objectum suâ virtute movet ad se res exterio-
 res, sic C., quod est in corpore, in quo R. ex-
 istit, movet intra corpus ejus partes ad exte-
 riora, ut redeant in O., & ex O. redeant ad
 G.; quod contingit, quoniam in triangulo
 viridi differentia & contrarietas existunt
 maiores, quam differentia & concordantia.

Camera 30.

[D.E.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

Conditiones ipsorum D.E. sunt, quod
 D. moveat E., habente D. ipsum C. in
 E. in virtute absque motu ipsius D., absque
 eo, quod D. habeat necessitatem essendi cor-
 pus causâ habendi C. in E. ad significandum,
 quod repræsentante B. se ipsi D. ipsum D. ex-
 istit substantia incorporea habens virtutem
 movendi E.; & ideo melius manifestatur, B.
 esse incorporeum & immobile, ejus virtute
 movente omnia, & etiam S. melius inde ha-
 bet A. V. Y. in quadrangulo livido, & in no-
 bilitate ipsius D. habet S. cognitionem de
 ipso B., quod est causa ipsius D.; ac etiam D.
 habet inde nobiliorem operationem, in qua
 magis beneficium recipit ab ipso B., eò quod
 ipsum D. est incorporeum & movens E. abs-
 que eo, quod ipsum moveatur, quam habe-
 ret, si in prædictis dignitatibus deficeret.

Camera 31.

[D.F.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

EX conditionibus ipsorum D.F. est, quod
 D. existens effectus ipsius B. ac movens
 E. potestatem habeat supra F., ut principia
 inferiora inde concordantiam & differen-
 tiatam habeant, & quod principia superiora &
 inferiora inde nobiliora existant: præterea
 si F. habet aliquem defectum virtutis in suis
 formis particularibus, dirigi debeat per D.
 in diversificare G. in I. O. P. Q. R.; vel ei-
 lumen in camera, quod virtutem visivam illu-
 minat, ut pro objecto recipiat formas in ca-
 mera existentes.

Camera 32.

[D.G.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

Absentiâ ipsius C. in E. ipsum G. ab ipso
 E. influentiam nequaquam reciperet,
 neque E. posset habere C. absque D.; & ideo
 in proportione ipsorum C. D. E. ac ipsorum
 E. F. conditionatur ipsum G., ut ipsi D. passi-

vum existat; ob quam passionem D. sumit
 formam in aëre, & habet potestatem in G.
 per triangulum viridem in I. O. P. Q. R.:
 quapropter D. habet majorem libertatem
 ad auxiliandum ipsi S., ut habeat A. V. Y. in
 quadrangulo livido, ac ut habeat V. Z. in
 quadrangulo nigro.

Camera 33.

[D.H.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

Ipsa D. H. in universali conditionata sunt,
 secundum quod H. recipit influentiam
 ab ipso E.; in particulari verò D. habet po-
 testatem, licentiam & influentiam ipsius B.
 faciendi contra ipsum H. in aliquibus for-
 mis particularibus, quæ existunt membra
 ipsius H.; quod H. est subiectum ipsi D. abs-
 que alteratione universalis naturæ, quam H.
 recipit ab F. G.: & hæ conditiones ipsorum
 D. H. sunt ad significandum supremam ex-
 cellentiam ipsius B. ac usum, quem ejus di-
 gnitates habent in omnibus, quæ sub ipso H.
 existunt.

Camera 34.

[D.I.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

G. Absque I. propinquum est privationi,
 & est longinquum ab esse; G. autem
 in I. remotum est à privatione ac etiam ab
 esse respectu ipsorum O. P. Q.: & quantò
 magis G. distat ab I., tantò magis ipsum I.
 propinquum est secundæ materiæ ac parti-
 culari formæ in O. P., & est magis à privatio-
 ne remotum. Igitur cum hoc sit de condi-
 tionibus ipsorum I. G., cum D. sit causa, qua-
 liter per E. sit I. remotum ab ipso G., vel ei-
 propinquum; ideo in prædicta causa con-
 ditionatur I. in D., salvâ tamen dominatio-
 ne, quam B. habet supra D. E. G. I.

Camera 35.

[D.K.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

Secundum triangulum viridem S. intelli-
 git per quadrangulum lividum, quod
 F. in N. est universale formæ particularis,
 quæ fuit in G. priusquam in N., ac etiam for-
 mæ particularis, quæ existit in L.; & ideo D.
 est in conditione cum K., secundum quod K.
 suis principiis existit inferius, ac secundum
 quod D. existit supra ipsa principia ipsius K.:
 per talem namque conditionem contingit,
 quod D. dirigit ipsum K. in H. absque pa-
 ssione ejusdem; si enim D. cogeret ipsum K. in
 H., esset contra C. E.; quâ contrarietate
 ipsum

ipsum D. sibi ipsi esset repugnans; quod nequaquam existit conveniens.

Camera 36.

[D.L.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

Quemadmodum secundum H. ipsum L. particulare, quod existit in G., moveatur per I. O. P. Q. in N., sic per virtutem ipsius D., & quoniam D. movet E., ac etiam quia C. ipsius L. in N. movetur per influentiam ipsius E., habet L. suas conditiones cum D. secundum conditiones prædictorum principiorum: & ideo D. habet in G. I. ipsum L. contra H., & in I. N. multoties accipit formam, ac sinè dispositione ipsorum F.G. in H. O. P. facit devenire formam naturalem ipsius L. in N., velut faber cultelli formam ex L. in N. artificialiter movet.

Camera 37.

[D.M.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

M• Est universalis habitus ipsius H. & ejus principiorum, & E. movetur per D., & M. ab ipso D. recipit influentiam: quapropter ipsum M. conditionatur cum D. secundum conditiones ipsorum D. E., ac ipsorum D. H., & H. M.; & quoniam E. H. M. discretione carent, & habent operari per triangulum viridem, croceum atque rubeum in maximo C., si contingat, quòd M. ad opus ipsius H. universaliter non sufficiat, convenit, quòd D. habens intellectum dirigat H. in habituando sua principia, ut H. habeat M. in suis particularibus, ut ipsum M. & triangulus viridis, croceus & rubeus convenient in C. L. N. O. P. Q. R.

Camera 38.

[D.N.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

F• G. H. I. habent K. ad N., quoniam N. à privatione magis distat quam L.: quoniam verò in habendo K. ad esse N. est medium, per quod H. & ejus principia habent K. ad B., per quod habent esse, ideo D. N. sunt in tali conditione, videlicet quòd D. habeat primam intentionem ad B., & secundam ad se ipsum, & quòd H. & ejus principia habeant primam intentionem ad se ipsa, & secundam ad ipsum B., quoniam B. ultimus finis ipsius H. ac ejus principiorum existat; ad quem ultimum finem movetur H. cum K. habendo ad se ipsum ac ad ipsum N. metaphorice primam intentionem; D. verò movet E. ad contrarium metaphoræ ipsius.

R. Lulli Oper. Tom. I. Lib. Princip. Philosoph.

H. ac ipsius C. in ejusdem H. principiis existentis.

Camera 39.

[D.O.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

D. O. in tali conditione consistunt, scilicet quòd D. habeat C. per O., & quòd non misceatur cum O., nec etiam ipsum D. in O. collocatum existat, nec in ipso O. impedit locum particularibus, ex quibus O. est compositum, ut sit universale ipsorum; nec etiam O. corpus hominis valeat impedire: quemadmodum enim S. cum corpore non miscetur, quoniam per totum corpus hominis existat, sic D. non miscetur cum O., quoniam sit in eodem loco, in quo ipsum O. continetur.

Camera 40.

[D.P.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

Conditiones ipsorum D. P. sunt secundum operationem utriusque ipsorum: nam quemadmodum O. est materia ipsi P., & P. est medium, per quod O. transit ad Q., sic D. habet suam existentiam atque beatitudinem & perfectionem in præsentia ipsius B.; & sicut C. est in P. ipsius O. ad Q., sic D. habet C. in E. causâ recipiendi similitudinem ipsius B. ad operandum & ad bonificandum P. in E.

Camera 41.

[D.Q.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

Q. Est universale, ad quod omnes literæ existentes ab ipso D. usque ad S. habent intentionem; nam ipsum Q. est finis omnium ipsarum, ac etiam ipsum Q. est subiectum, in quo omnes literæ habent K. ad similitudinem ipsius B.; & ideo Q. habet maiorem dignitatem, quam omnes aliæ literæ, & Q. continet in se triangulum viridem, croceum & rubeum: & ideo Q., in quo existit S., est nobilis, quam omnes literæ; ad quod Q. ipsum D. intentionem habet movendo E., ac adjuvat ipsum H. ad construendum Q. ab ipso E. usque ad Q.: quia si non, esset contra C. E., & influentia ipsius E. nequaquam pertingeret usque ad Q., nec D. moveret E. per suam totalitatem usque ad Q.; hoc autem est inconveniens & contra nobilitatem ipsius C. in D. E. Q., ac etiam contra beneficium, quod D. recipit ab ipso B., nec non contra effectum ipsius B. Præterea D. adjuvat ipsum S., quod existit in Q., ut habeat quadrangulum lividum & rubeum ad A.

F

V. Y.,

42 D.Raym.Lulli Lib.Princip.Philosoph.Pars II. De XVI. Princip.

V. Y., & quadrangulum nigrum ad V. Z., salvando tamen in ipso S. cameram liberi arbitrii & meriti: nam quemadmodum D. juvat ad constituendum Q., ipsi H. salvando K. in C. H. I., sic adjuvat ipsum S. salvando libertatem, quæ ipsi S. convenit; quemadmodum enim D. destrueret H., si in ipso H. cogeret K., sic D. deleret dignitates ipsius S., si ejus quadrangulos in prædicta camera constringeret.

Camera 42.

[D.R.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

D. R. tot conditiones habent, quoties „, inter ipsa D. R. triangulus viridis „, existit; & hoc idem sequitur de triangulo „, croceo & rubeo; quapropter impossibile „, est nobis, de omnibus conditionibus inter „, D. R. existentibus pertractare: veruntamen ad inquirendum aliquod particulare per ipsorum conditiones sufficit una conditio, secundum quam sequatur conveniens vel inconveniens per ipsum particulare in D. R.; si enim per unum particulare seu per plura particularia inter D. R. una conditio posset deleri, omnes reliquæ deleri possent; velut si conveniret, quod D. & R. simul concordarent in H., ut D. haberet alterationem ex L. in N., quam habet R. in suis particularibus, ipsum D. esset corruptibile ac mortale; hoc autem est inconveniens & contra omnes conditiones ipsius D. Igitur cum ita sit, *hac regula generalis est præmissæ camerae ac omnibus cameris universalis figurae.*

Camera 43.

[E.F.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

Conditiones ipsorum E. F. sunt, quod ipsum F. in suis particularibus recipiat influentiam ab E., per quam F. melius se habeat ad G. I. K. L. M. N. O. P. Q. R.: nam quoniam F. discretionem non habet, & convenit ad habendum ordinationem supra suas particulares formas, prout convenit ipsi H., idcirco convenit, quod E. influat in F., ut F. ab ipso recipiat beneficium & regulam supra principia, quæ existunt sub ipso: quemadmodum enim sartor per naturam imaginationis & intellectus & voluntatis scit, potest & vult ex panno facere tunicam, mantellum atque cappucium, sic F. per beneficium, quod recipit ab ipso E., & per naturam, quam sumpsit per gratiam ipsius B., operatur, & habet actionem supra G., & ipsum dividit per triangulum viridem, croceum & rubeum

in O. P. Q. R., & ordinat O. P. Q. R. I. K. L. M. N., & habet differentiam & concordan-
tiā in O. P. Q. R. in formis particularibus simplicibus & compositis.

Camera 44.

[E.G.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

G. Est essentia & natura omni habenti esse; sub quo G. existit subjectum arque potentia ipsi esse: quoniam autem G. est in se ipso simplex, in altero vero compositum, ideo G. non posset recipere mutationem ex simplicitate ad compositionem in secunda materia & particulari forma absque subsidio ipsius E., nam per C. ipsius E., ac etiam quia omnia particularia ipsius E. influunt in particularia ipsius G., ideo G. est potentia passiva ad transmutari per alteram ex simplicitate ad compositionem secundæ materiae, cui G. existit subjectum: velut aqua in formam vini transmutari non posset, nec vinum in sanguinem, nec sanguis in carnem absque P., nec etiam P. esse valeret absque beneficio solis & lunæ & reliquo-
rum particularium ipsius E.

Camera 45.

[E.H.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

H. Est universale divisum in sua particu-
laria, sicut corpus in sua membra,
quanquam ipsum H. nequaquam corpus
existat; & per influentiam, quam habet E.
in particularibus ipsius H., recipit ipsum H.
ab ipso E. beneficium in suis particularibus,
velut arbor in suis radicibus recipit benefi-
cium à terra & à reliquis elementis; & ideo
eveniunt pluviae, nives, venti atque tonitra,
nec non quatuor tempora anni: & sic homi-
nes sunt fortunati & constellati, secundum
quod B. consentit; & secundum quod trian-
gulus viridis, croceus & rubeus sunt inter
particularia ipsorum E. H., proportionata est
conditio ipsorum E. H.; & ideo constituta
est Scientia Astrologiae.

Camera 46.

[E.I.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

P. Er subsidium virtutis ipsius E. ipsum F.
diversificat ipsum G. in quatuor formis
universalibus, quæ sunt quatuor elementa:
nam sicut per influentiam virtutis visivæ for-
mantur in speculo species sive figuræ facie-
rum, quod speculum proportionatum est ad
recipiendum ipsam influentiam, sic E. tam
fortiter influit in G., quod in materia resultat
opera-

operatio ipsius F. ad generandum I. in G.; & hoc I. existit in triangulo viridi; & particularia ipsius E. judicantur secundum qualitates ipsius I., velut radius solaris existit in corpore & in aëre, nec tamen per se est corpus.

Camera 47.

[E.K.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

K. Melius convenit vita, quam natura; & quoniam H. per se vitam non habet, nisi solùm in vegetativa & sensitiva, convenit, quod E. adjuvet ipsum H., ut habeat K., per quod habeat C. ab E. usque ad S.; nam absque ipso K. ipsum C. non esset ex principiis convenientibus ipsi H. Unde velut masculus & fœmina habent K. in naturali coniunctione ipsius L., ut suppositum, quod ex ambobus generatur, venire possit in N., & ipsum K. existit metaphora, ut sit generatio infantis, ad significandum metaphoram, quæ est K. ipsi H., ut habeat C. ad ipsum B.; sic E. influit in H., ut habeat K. ad particularia naturalia, ut habeat ipsum K. ad B.

Camera 48.

[E.L.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

E. Est incorruptibile in sua universalitate ac in suis particularibus; quâ incorruptibilitate, & etiam, quoniam L. est immobile per se ipsum, E. verò est mobile, ipsa E. L. simul convenientiunt, ut L. recipiat influentiam in G. per passionem, & in F. per actionem, ut ipsum L. conservetur causâ faciendi reverti individua specierum ad G., ac etiam causâ faciendi reverti partes ipsius Q. per R. ad G., in quo conservetur ipsum L.: & præterea E. est causa ipsis F. I., quod moveant L. ad N. per O. P. Q. in G.

Camera 49.

[E.M.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

Secundum quod sol & alia particularia ipsius E. proportionem habent in rectitudine & propinquitate ac præsentia & absentia partibus ipsius terræ, contingit, quod E. est causa ipsi M. individuorum specierum, & plantæ, animalia & metalla habent differentiam per triangulum viridem: velut Sclavi, qui albi sunt, & habent capillos albos & longos, Æthyopes verò propter præsentiam solis sunt nigri; & hoc idem sequitur etiam de aliis rebus. Unde quemadmodum E. per suam influentiam juvat inferiora

corpora ad generandum ac etiam conservandum; sic ejus influentia juvat ipsa ad habendum habitum: & ideo C. in H. per triangulum viridem existit in omnibus M. florrum, foliorum & fructuum, ac etiam in omnibus animalibus, ac in omnibus diversis figuris ipsorum membrorum.

Camera 50.

[E.N.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

E. Et N. conditionantur, secundum quod formæ ipsius H. ab ipso E. influentiam possunt recipere; nam E. per maximam virtutem, quam habet in suo C., tantum influit in particularia ipsius H., quod movet ipsa ex L. ad N., & in ipso N. ipsum E. in sua influentia particularibus ipsius H. exhibet complementum: quoniam autem ipsa particularia non possunt plū recipere de influentiâ ipsius E., & C. non privatur in E., convenit, quod ipsum E. illud, quod complevit, evacuet, (ut ita loquar); quia si non, sequeretur, ejus influentiam esse inferiùs absque C.; hoc autem est inconveniens, quo significatur, quæliter E. & N. per triangulum viridem & rubrum se habent.

Camera 51.

[E.O.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

Per maximum C. ipsius E. in G., & etiam quoniam F. G. habent maximum K. in I., ipsum I. miscetur in O., in quo C. ipsorum E. F. G. I. transire facit G. in alteram naturali in P. Q. R., secundum quod C. ipsorum E. F. G. H. I. K. habet M. in triangulo viridi & rubro: velut in masculo & fœmina, ex quorum coniunctione progreditur O., quod sumit alterum suppositum per ipsorum amborum proportionem ac P. per influentiam, quam E. facit in O. per ambos prædictos triangulos.

Camera 52.

[E.P.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

S. Movet virtutes suarum potentiarum per objecta existentia in diversis locis, habitibus & formis; veruntamen ipsæ potentiae ab ipso S. nequaquam moventur, nec etiam S. de uno loco movetur in alterum, quanquam moveat corpus: & ideo per hanc metaphoram significantur conditions existentes inter E. & P.; influentia enim, quam habet E. in particularibus ipsius P., nequaquam ab ipsis movetur, imò dirigit ipsa, quanquam E. sit mobile: quemadmodum

44 D.Raym.Lulli Lib. Princip.Philosoph.Pars II. De XVI. Princip.

enim balista movet sagittam per aërem, in quantum per impressionem seu impulsum est causa illius motus, quamvis sagitta à balista nequaquam tangatur, cum ipsa habet C. per aërem; sic virtus solis movet in nocte O. ad P., quanquam sol sit in absentia ipsi P., & etiam movet P. ad Q.

Camera 53.

[E.Q.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

C Erebrum est complexionis frigida & humida; unde propter frigiditatem, quæ est gravis, conveniens est ad recipiendum fumositates, quæ propter caliditatem ascendunt, & facit descendere fumositates, quæ propter aërem ascendere debent; & humiditas resistit siccitati ascendentis cum ipsis fumositatibus calidis: quapropter fit temperamentum in cerebro ac in locis existentibus sub ipso in triangulo viridi. Unde per hanc metaphoram significatur conditio ipsorum E. Q.; nam sol per præsentiam influit in Q., quod directè respicit; & influit in ipsum Q. per lunam, quæ est in secunda materia frigida & humida, & sol per reverberationem suæ qualitatis calidæ & siccæ in secunda materia facit temperamentum in Q. ex suâ præsentia & absentia; ex suâ præsentia quidem in die cum materia calida & siccâ, ex suâ absentia verò in nocte cum materia frigida & humida: & hoc idem sequitur de reliquis partibus ipsius E.; nam secundum qualitates ipsorum influunt in ipsum Q. per triangulum viridem, croceum atque rubeum.

Camera 54.

[E. R.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

E Habet C. in R. ob diversificandum O. in supposito ipsius P. alterando secundam materiam in Q. absque alteratione ipsius G. in se ipso: velut masculus & foemina in ipsorum conjunctione suam materiam alterant in aliud videlicet Q., quod derivatur ab eis absque ipsorum alteratione: quoniam verò E. majorem influentiam habet, quam Q. possit recipere, ipsum E. alterat Q. per corruptionem, & influit ejus partes in multa supposita; & ideo conditiones ipsorum E. R. metaphora sunt secretis, quæ manifestantur in Principiis Theologie.

Camera 55.

[F.G.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

Quemadmodum infans retinet formam patris & matris, sic conditiones ipsorum F. G. sunt, quod Q. similitudinem ipsorum retineat; & ideo Q. habet caliditatem, humiditatem, frigiditatem & siccitatem per F., ponderositatem verò & levitatem habet per G.: & quoniam F. est agens in G. extra simplicitatem ipsius G., format F. alterum videlicet suppositum extra simplicitatem ipsius G., & G. passionem habet in ipso altero, cui existit potentia. Ex quo revelatur secretum ipsius B.; quâ revelatione conditionantur F. G., ut sint invisibilia & non imaginabilia in suis simplicitatibus, & sint imaginabilia in altero, quod componunt, videlicet Q., quod componitur ex F. G., atque sentitur in particulari formâ & secundâ materiâ.

Camera 56.

[F.H.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

Conditiones ipsorum F. H. sunt, quod H. se habeat per F. omni, in quo ipsum H. se habet per formam, & quod F. sit particolare ipsius H.: quemadmodum enim quinque sensus sub potentiatâ sensitivâ se habent, & potentia sensitiva se habet sub imaginativâ, & imaginativa sub rationali; sic in H. aliæ formæ sunt sub aliis usque ad F., supra quod altera forma secundum H. nequaquam existit: & quoniam F. G. recipiunt influentiam ab ipso E. in H., ideo conditionatur ipsum F., quod sit particolare ipsius H.

Camera 57.

[F.I.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

F Est universale ipsi I., in quantum triangulum viridem habet per formas; & etiam G. est universale ipsi I., in quantum formis existit subiectum: & ideo in conditionibus ipsorum F. G. conditionantur F. I.; que conditiones existunt metaphora ad revealandum secreta ipsius B. in triangulo viridi, croceo & rubeo secundum regularitatem ipsorum A. S. T. V. X. Y. Z.: velut masculus & foemina habentes quatuor filios, qui in ipsorum hereditate habent triangulum viridem, croceum & rubeum, absque eo, quod inter patrem & matrem differentia, contrarietas, majoritas & minoritas cadant.

Camera

De Conditionibus Universalis Figuræ.

45

Camera 58.

[F.K.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

Conditionatum est K. in particularibus ipsius F. secundum conditiones, quæ sunt in F. in suis particularibus; & ideo F. habet K. in quatuor formis universalibus, quæ sunt I., & etiam habet K. in omnibus formis, quæ existunt sub I.: quoniam verò formæ existentes sub I. sunt in *duabus speciebus*, videlicet in formis simplicibus & formis, quæ sensu percipiuntur; ideo F. habet majus K. ad formas, quæ ei naturâ propinquiores existunt; velut pater magis diligit filium, qui ipsi magis est similis.

Camera 59.

[F.L.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

In habitu ipsius F. formæ existunt in L. secundum H., quemadmodum formæ particulares navis in imaginatione Magistri per triangulum rubeum sub forma totius navis existunt; & ideo F. habet C. ad movendum L. ad N., & ad faciendum redire N. in L. per R. in altero numero, & mediante K. ipsum F. format in G. ipsum L., ut quodlibet elementum suam propriam Sphæram habeat per O. P. Q. R. ad conservandum L. in iis, quæ ex secunda materia & particuli forma existunt composita.

Camera 60.

[F.M.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

Illiud, propter quod essentia est natura ipsius esse in H., est, quoniam F. habet in M. formas universales & particulares H.: quapropter, si omnia individua specierum delerentur, species in M. K. ipsius F. remanerent; & quoniam F. habet omnes formas in M., quæ existunt sub ipso, quodlibet quatuor elementorum habet suam Sphæram in M. K., ac etiam suam simplicitatem & suam qualitatem; non enim amittunt ipsas propter diversitatem loci nec temporis nec ipsius C.; nam F. conservat eis ipsas in M.: si enim non ita foret, esset M. in C. R. inter L. & N. per F. I.; hoc autem est inconveniens & contra conservationem formarum simplicium, quas habet I. in O. P. Q. R.; quæ F. I. in secunda materia sensibili conservant formas sensibiles particulares.

Camera 61.

[F.N.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

F. Semper existit in N.; si enim aliquo tempore esset in L., sequeretur, quod, sicut secunda materia deletetur in O. P. Q. R. in privatione ipsius G., sic in privatione ipsius F. omnes particulares formæ penitus delerentur: quoniam autem conveniens est, quod F. ita sit conservatio formarum existentium sub ipso, quemadmodum G. est conservatio secundæ materiæ ipsorum O. P. Q. R., ideo de conditionibus F. est, quod semper existat in N.

Camera 62.

[F.O.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

In O. præparat F. particulares formas, ut intrent in P. Q., sicut homo construens navem, antequam ligna simul conjungat, format ipsa ad componendum unam universalem formam navis, quæ partibus ipsius navis ac etiam ipsi navi sit forma: & propterea in O. conservat F. particulares formas, quibus G. præparet secundam materiam, ut sit subjecta formis, quas F. conservat in L., ut veniant in N.: & quoniam F. formas conservat in simplicitate ipsorum I. G., ideo convenit, quod formæ, quas R. destruit in Q., in privationem deveniant, & quod ipsarum subjectum redeat ad I. G., & quod iterum redeat cum aliis novis formis in Q.

Camera 63.

[F.P.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

F. Influit in P., ut sit una forma ex multis formis composita, velut artifex construens navem, quam componit ex conjunctione unius ligni cum altero: & ideo existit talis differentia, quam O. P. habent in F.; nam in O. formæ mixtæ sunt, in P. autem componuntur, & ponuntur in locis convenientibus ad componendum unam formam, in qua sit compositum Q., & diversa subjecta formarum annexuntur in uno, quod illi formæ universali subjectum existit; & proprias formas amittunt, in quantum sunt materia universalis formæ; sicut potentia vegetativa suam formam amittit in animali, in quo ipsa existit potentia.

Camera 64.

[F.Q.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

Secundum quod materia est mixta in O. & digesta in P. ac secundum proportionem ipsorum F. G. I. K. M. E. provenit influentia ipsius F. in particularem formam, in qua Q. habet formam sub F.; nam sicut ex imaginatione Artificis construentis navem & ex proportione lignorum præparatorum ad ipsum opus resultat forma ipsius navis existentis per se & compositæ ex lignis, absque eo, quod in compositione sit ipsa imaginatio Magistri; sic ex F. & I. ac ex eorum particularibus formis generatur forma in Q. in secunda materia secundum dispositionem ipsorum F. G. I., absque eo, quod ipsa F. G. I. suam simplicitatem amittant; si enim ipsam simplicitatem amitterent, universalia in particularibus destructibilia & corruptibilia forent, quod est inconveniens.

Camera 65.

[F.R.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

R• Alterando materiam ipsius Q. destruit formam, & F. ipsam in numero conservare non potest; sed conservat in ipsa materia aliam formam existentem in L.: ratio autem, propter quam F. non potest conservare, nec etiam habet K. ad conservandum in numero formam, quam R. in privationem perducit, est, quia proportio principiorum universalium ad proportionandum subjectum ipsi formæ nequaquam revertitur: & ideo revelatur magnitudo trianguli viridis in C. ipsius H.; cum in humana specie sint omnes homines sibi dissimiles, & etiam ex eo, quod Pictor imagines sibi omnino similes operari non potest: si autem supponatur æternitas in C. affirmando, quod formæ, quas R. destruit, in numero redeant, talis suppositio est contra B. & dignitates ejusdem, ac contra regularitatem, in qua sunt A.S.T.V.X.Y.Z. *in floribus universalis figurae*, ac etiam est contra conditiones omnium literarum existentium ab H. usque ad S.

Camera 66.

[G.H.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

G. H. sunt conditiones universales suis particularibus; in quibus conditionibus particulariter conditionantur particularia, & in conditionibus particularium conditionantur ipsa G. H.; & ideo G. per mo-

dum passionis se habet ad H.; particularia verò ipsius H., quæ ipsum H. continet de F., se habent per modum actionis: in universali verò nec G. per se, nec H. per se triangulum viridem habet; sed quantum ad proportionem & C. ipsorum F. G. H. in particularibus, quæ sub ipsis existunt, convenit, triangulum viridem esse. Igitur cum ita sit, prout manifestum est in differentia & concordantia & majoritate literarum prædictæ cameræ ac. ipsorum G. H., ideo revelatur secretum ipsius B. *in conditione ipsorum G. H.*; quod G. nequaquam est compositum nec corruptibile in se ipso nec diversum, nequaquam sit potentia passiva generationi & corruptioni subjecta; quam generationem & corruptionem recipit G. in H. & in suis particularibus.

Camera 67.

[G.I.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

F. Generat in G. ipsum I. absque corruptione ipsorum G. I., & etiam G. se dat ipsis I., quod ex ambobus procedit in triangulo viridi, absque eo, quod ipsum I. existat compositum, videlicet quod quodlibet elementum est simplex; nam in ipso nequaquam est triangulus viridis, qui existit in I., in quantum G. se dat uni elemento in qualitate una, & alteri in altera; & triangulus viridis in G. & in I. nequaquam existit, est autem ex G. in I., & ex I. in altero, videlicet in O.P.Q.R. Ex quo revelantur dignitates ipsius B. ac etiam opus intrinsecum & extrinsecum; cum quo B. conditionata sunt G. I. tali modo, quod ejus nobilitatem & perfectionem significant; quia si non, nequaquam essent ejus effectus.

Camera 68.

[G.K.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

G. Incessanter habet K. ad I., ut in I. sit ejus similitudo in O.P.Q.R. Ex quo revelatur, qualiter G. habet K. ad B., ut ab ipso aliqualem similitudinem assumat; cum secundum majoritatem, concordiam & esse atque perfectionem conveniat, quod effectus habeat aliquam similitudinem suæ causæ. Igitur cum ita sit, secundum quod G. habet K. ad I., & G. habet aliquam similitudinem cum ipso B. & I. per K., est conditionata prædicta camera ad inveniendum particularia, quæ per ipsam quadruntur.

Camera

De Conditionibus Universalis Figuræ.

47

Camera 69.

[G.L.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

G• Est subiectum ipsis F. H. I., ut L. sit in potentia in G.; & ideo existit differentia & concordantia inter G. L.; nam G. est prima materia, & L. est forma, quæ existit in potentia in G. per actionem ipsorum F. H. I., quam habent super G., ut L. ad N. perveniat. Unde cum G. L. sint insensibilia & incorruptibilia sub formâ ipsius Q., quod est corruptibile atque sensibile, *idcirco significatur secretum, quod B. in suo effectu demonstrat,* videlicet in insensibilitate & incorruptibilitate ipsius effectus; & ad hoc significandum conditionatur præmissa camera & etiam omnes flores suprà scriptæ figuræ.

Camera 70.

[G.M.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

Quemadmodum M. est habitus ipsius F. per modum actionis, ut F. generet I. & formas particulares, quæ sub I. existunt, sic M. est habitus ipsius G. per modum passionis; & ideo actio & passio generationis sunt continuè habitus ipsius H. per triangulum viridem & rubeum in particularibus, quæ sub ipso existunt: esset verò possibile, quod ipsa generatio esset æterna, si inde non sequeretur inconveniens in dignitatibus ipsius B.; quod B. conditionavit ipsa G. M. ad significandum suum opus, prout metaphorice designavimus.

Camera 71.

[G.N.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

Conditiones ipsius G. sunt, quod semper existat in N., secundum quod F. H. I. existunt in N.; nam si G. non esset in N., ipsa F. I. nequaquam haberent subiectum, in quo haberent C. in O. P. Q. R., nec E. haberet, in quod influeret; sed in illo, in quo G. est passivum sub E. F. H. I. in O. P. Q. R., est L., quod in N. alteratum est ex suo M.; cum quo M. nunquam est L. in N. Et ideo in conditionibus ipsorum G. N. ita significatur similitudo ipsius B., velut in caliditate ignis similitudo ipsorum F. K. ac ipsorum G. K.: quemadmodum enim ignis facit, quidquid facit, recipiendo siccitatem & præbendo caliditatem, sic F. agit in G. cum K. medianis E. I., & G. recipit cum K. mediantibus F. I. E.

Camera 72.

[G.O.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

Conditiones ipsorum G. O. sunt, quod O. sit per totum G., & G. per totum O., absque eo, quod differentia & compositio sint in G., & quod triangulus viridis in O. sit derivatus ex G.; & ideo O., in quo existit triangulus viridis & rubeus, est filius ipsius G.; qui filius crescit in P., & in Q. ad perfectionem pervenit, ad corruptionem verò in R.; à quo R. revertitur ad G.: si enim non ita foret, impossibile esset, quod C. existeret in H.

Camera 73.

[G. P.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

Grudum & vivificatum & divisum est in O., digestum verò & mortificatum & conjunctum est in P., absque eo, quod ipsum G. in sua simplicitate habeat triangulum viridem; si enim ipsum haberet, compositionem reciperet, & amitteret suam simplicitatem, quam si amitteret, ipsa F. I. (quæ agunt in simplicitatem ipsius G., ex quo in compositione opus resultat) non haberent, in quod agere possent, nec G. haberet, in quo haberet passionem, & nequam generarentur in G. alia diversa ab ipso G. in P.; hoc autem est inconveniens & contra conditiones ipsorum G. P., quæ habent significare B. ac operationes ejusdem, secundum quod ipsum B. est causa, & G. P. sunt ejus effectus.

Camera 74.

[G.Q.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

G• Conditionatum est in Q. *duobus modis:* quorum *primus* est, quod ipsum G. sit simplex; in quâ simplicitate sustinet passionem ab operatione ipsorum E. F. I., absque eo, quod in ipso G. triangulus viridis existat: *secundus* autem est, quod G. est in potentia secundæ materiæ ipsius Q.; quæ secunda materia est filia ipsius G. cum particuli forma filiâ ipsorum E. F. I. K.: velut Medicus, qui agit contra infirmitatem in ipsius simplicitate, & inde resultat sanitas, cui ipsum Q. subiectum existit per majorem differentiam & concordantiam contra minorem differentiam & contrarietatem.

Camera

Camera 75.

[G.R.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

Conditiones ipsorum G. R. sunt, quòd G. non habeat R. in sua simplicitate, sed in alio extra suam simplicitatem, ut partes, in quibus est R., redeant per R. & corruptionem ad G.: sicut enim infirmitas gutturalis in simplicitate ipsius G. pomi dulcedinem non corrumpit, sic R. non existit in simplicitate ipsius G., sed in altero composito ex G., videlicet Q.; sicut amaritudo pomi, quæ est in gutture infirmi, in simplicitate verò pomi nequaquam. Igitur cùm ita sit, prout superiùs diximus, significatur, quòd G. recipit ipsas partes ex R. in altero, in quo generatum est L.; nam si G. ipsas in suâ simplicitate reciperet, esset corpus ex ipsis compositum; hoc autem est inconveniens & contra C., quod est ex L. ad N., & ex R. ad G.

Camera 76.

[H.I.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

Quemadmodum corpus hominis diversificatum est per quatuor principalia membra, sic H. diversificatum est in quatuor elementis; & secundùm quod F. G. E. K. formant ipsa, formatur H. in sua universalitate & in suis particularibus: & ideo H. magis manifestatur in I., quam in F. G. E.; & H. I. fortius manifestantur in O. P. Q. R. K. M., quam in se ipsis; & etiam H. magis manifestatur, quam I.; velut superficies magis manifestatur in colore, quam in materia, & materia magis manifestatur in forma, quam in colore.

Camera 77.

[H.K.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

Conditiones ipsorum H. K. sunt, quòd, quemadmodum ignis totam suam operationem perficit cum calore, ita H. suum opus faciat cum K., ut K. M. convenient in H., prout convenient in F. G. I. O. P. Q. R.; si enim H. K. contrariarentur in C., ipsum C. in principiis & particularibus ipsius H. deleretur; hoc autem est inconveniens & contra Spheras ipsius I., ac contra perfectionem, ad quam I. per K. ex simplicitate ad compositum movetur; quod K. moveretur in H., secundùm quod conditionibus principiorum naturalium convenit. Igitur cùm ita sit, propter vehementem concordantiam ipsorum H. K. triangulus rubeus

& viridis tam fortiter differunt in plantis, animalibus & metallis.

Camera 78.

[H.L.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

H. L. conditionantur in conditione & proportione ipsorum E. F. G. L. K. M.; nam sicut C. decurrit per literas, habet L. ipsum C. in H., ut veniat ad N., vel ut ex N. habeat H. ad faciendum redire secundam materiam ad G.; in quâ reversione generatur L.; & ideo ipsa E. F. G. I. K. M. ita se habent ad H. L. in principio, sicut imaginatio ad intellectum se habet in theorica, dum ei repræsentat res sensuales, & in practica L. reducitur in N., secundùm quod ordinatum est in H., velut intellectus accipit formas, prout imaginativa ei repræsentat eas.

Camera 79.

[H.M.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

Cum A. & majoritas simul convenient, & H. & M. ac minoritas similiter, idcirco S. intelligit conditiones ipsorum H. M.: quemadmodum enim camera ipsius A. sunt in A. res essentialis actuales, & non habituales, sic in H. convenient M. esse aliquem habitum propinquum ipsis L. N.; quâ propinquitate devenit M. in H., ut C. sit ex L. ad N., & ut M. sit medium trianguli rubei, per quod C. decurrat in H. à principio rubei usque ad finem, & à fine redeat ad principium per R.; quapropter H. habet triangulum viridem in M.; in quo M. revolvitur ejus operatio secundùm K. F. G. I. E.: & quemadmodum voluntas in triangulo croceo sequitur intellectum, sic H. sequitur M. secundùm triangulum croceum, viridem & rubeum.

Camera 80.

[H.N.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

Ipsa H. N. taliter conditionantur, quòd H. semper existit in N.; si enim existeret in L., non esset aliquid, quod particularia conservaret, nec quod haberet species in M.: quoniam autem H. & N. in simul semper existunt, H. est universale principium particularibus sub ipso existentibus, quæ existunt in L., & moventur per L. & M. ipsius H. ad N., & ex Q. redeunt ad L.; & ideo res naturales existunt in H. N.; innaturales autem moventur ex L. ad N. per M.; & quæ sunt contra naturam, sunt in triangulo viridi & rubeo in particularibus existentibus sub H. N. in Q. R.

Camera 81.

Camera 81.

[H.O.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

IN universali quicquid est O., est secundum H. E. F. G. I. K. C.: quoniam verò sub H. sunt particularia, in quibus triangulus croceus & rubeus existunt, ideo H. in O. & O. in H. est in conditione secundum universalitatem & particularitatem. Unde, si trianguli in privatione forent, ipsa H. O. absque particularibus universalia essent; si verò trianguli existerent in particularibus absque H. O., particularia essent absentia universalium; hoc autem est inconveniens; in quo significatur, qualiter sub conditionibus universalium particularia existunt.

Camera 82.

[H.P.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

CIn P. existere non potest absque E. F. G. I. K. M. O.; nec absque C. ipsa F. I. haberent actionem in G., nec G. in P. haberet passionem: quapropter H. P. intrant in conditionem secundum praedicta principia; quæ conditio est, quod H. non sit absque P., nec P. absque H. in particularibus existentibus sub F. G. I., quæ habent C. ex L. ad N., & ex R. ad L.; & etiam quod F. G. I. non sint in P. absque K. M. O. H., nec P. in ipsis F. G. I. H. existat; quia si sic, nequaquam existeret aliquod simplex, à quo derivaretur compositum.

Camera 83.

[H.Q.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

Conditiones ipsis H. Q. sunt, quod Q. se habeat ad naturam particularem, & H. existat ejus universale, ut I. possit existerre in Q. in triangulo viridi, croceo & rubeo; & quod in Q. dividatur H., absque eo, quod ipsum H. in sua universalitate habeat triangulum viridem, croceum & rubeum, ad significandum dignitates ipsius B., quæ maiorem concordantiam habent cum majoritate, esse & perfectione, quam H. & particularia ejusdem. Igitur cum ita sit, est maximum secretum, quod conditio prescriptæ camerae designat, prout superius est expressum.

Camera 84.

[H.R.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

Conditiones hujus cameræ sunt, quod H. & R. in universalis simul convenient, & quod in particulari R. conveniat cum aliquo particulari vel aliquibus ipsius H., cum

R. Lulli Oper. Tom. I. Lib. Princip. Philosoph.

alio verò vel aliis contrarium existat, ut sint actio & passio, generatio & corruptio sub H. R., ad significandum maximam distinctionem & concordantiam ac esse & perfectionem, quæ existunt in opere intrinseco ipsius B., ac etiam minorem differentiam & concordantiam ac esse & perfectionem, quæ existunt in effectu ipsius B.

Camera 85.

[I.K.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

Conditionata sunt I. K., quod C. absentiâ K. nequaquam existat in I., ut conservetur H. in F. G.; & per K. diversificatum per viridem in I. in ipso I. quatuor Sphæræ differunt, & elementa simplicia habent C. in O. P. Q. R., ut quodlibet ipsis inquirat suam perfectionem ac etiam suam corporeitatem, absque eo, quod aliquod eorum in se ipso sit corpus: velut G., quod in se ipso nullo modo habet triangulum viridem, quanquam habeat ipsum in altero, videlicet in secunda materia. Et ideo metaphoricè I. K. C. significant dignitates ipsius B., in quo nullatenus est C.; sed est in ipso perfectione, quâ ipsum B. est causa ipsis I. K.; quæ I. K. significant ipsum B., in quantum ab ipso aliquam similitudinem recipiunt, quæ est concordans cum majoritate; & per minoritatem, cum quâ convenient, dissimilitudinem inde recipiunt.

Camera 86.

[I.L.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

Quemadmodum præsentia solis in O. composto ex particularibus existentibus sub I. habet suos radios ad habitudinem essendi corpus in altero, videlicet in O., sic I. L. conditionantur, secundum quod G. ipsi L. subiectum existit, secundum quod triangulus viridis, rubeus & croceus sunt in C., quod I. habet in O. P. Q. R.: & quemadmodum vitrum, sive crystallus, vel glacies habet claritatem, ultra quam aër recipit splendorem à sole, sic L. recipit formam in G. ab ipso F., secundum quod I. & G. convenient in K.: & sicut splendor diversificatur in diversificatione vitri & aëris, ubi vitrum compositum & terminatum existit, sic L. diversificatur in G., secundum quod G. in speciebus se habet sub I. Igitur cum ita sit, secundum similitudinem prædictæ metaphoræ investigari potest particolare convenientis ipsi I. & L.

G

Camera

Camera 87.

[I.M.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

Secundum metaphoram per M. sumit unum elementum operationem alterius pro objecto: quemadmodum enim virtus visiva per objectum absentiam coloris operari non posset, sic unum elementum non posset habere C. contra alterum absque M. Et ideo secundum H. species existentes sub ipso H. terminantur in numero ac in M.; cuius M. absentiam forent numero infinita, & esset C. absque triangulo rubeo in operatione ipsius I.: sed velut sol cameram secundum quantitatem & qualitatem fenestratum ingreditur, sic I. per triangulum viridem ad M. movetur in altero: quapropter existit differentia ipsius M. in plantis, animalibus & metallis, & ex ipsa differentia & concordantia unum M. procedit ab altero, velut ex equo & asinâ procedit M. ipsis in specie existens dissimile.

Camera 88.

[I.N.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

Secundum quod I. existit in G. filius ipsius F. secundum formam, & filius ipsius G. secundum materiam, semper existit in N.; in quantum verò I. transit ad O. P. Q., ubi compositum ex forma sensibili & secundâ materiam est filius ipsius I., contingit, quod unum elementum habet suum filium magis remotum ab N., quam alterum: quapropter unum elementum in N. aliis est dominans; quodlibet elementum tamen in ipso N. suas simplices formas conservat, quantum sub ipso supposito omnia in compositione consistant: & ideo elementum, quod in N. dominatur aliis, quod venit ex O. ad Q., habet majus K. ad N., quam ad O. P.: alia verò, quae existunt sub ejus dominio, habent magis odio illud Q., quam O. P.; quamobrem inclinant Q. ad R. cum formis simplicibus, ut formam existentem in N. possint destruere.

Camera 89.

[I.O.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

Quemadmodum I. intrat in alterum esse in O. (quod O. in se ipso non habet totum id, quod habet I.; habet tamen plus in se, quam habeat ipsum I., videlicet habet mixtionem: & ideo ex I. generatur aliud absque alteratione ipsius I. in G., ad significandum B.), sic O. ingreditur in alterum esse

in P.; quod P. habet plus, quam O.; & mediante P. intrat O. in alterum esse in Q., quod habet plus, quam P.: & ideo I. O. sunt aliud in P. Q., destructâ tamen formâ, quam I. O. habebant, antequam essent in P. Q. Igitur cum ita sit, secundum quod superius dictum est, I. O. conditionantur.

Camera 90.

[I.P.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

Agens E. in G. format calorem in subiecto ipsius G. appropriato formâ, quæ est calor; & ideo generatur elementum ex formâ & subiecto, videlicet ignis; & sic de aliis elementis, quæ vocantur I.; quod I. est digestum in G.; quæ digestio est P., quod P. est *prima digestio universalis respectu secunda*, quæ est O.; in quo O. est P. ante Q. Et ideo N. semper est in primo P., & ex O. & Q. est P. in L. sub F. G. H. I. Quapropter N. ipsius ignis in aqua, in qua est Q., est accidentale sub forma aquæ calefactæ, essentiale verò est sub I. P.: quia si non esset essentiale ipsis I. P., ipsum N. non esset in C. I. O. H. K. L. M.; hoc autem est impossibile & contra conditiones hujus Artis.

Camera 91.

[I.Q.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

I. Est magis remotum ab ipso G. in Q., quam in O. P.; cum ipsa O. P. magis propinqua sint ipsi L., quam Q.: veruntamen I. G. non habent majorem longinquitatem nec propinquitatem per O. P. Q.; nec ex hoc sequitur contradictione; quæ contradictione inde sequeretur, si I. in Q. non esset simplex, & G. in I. non esset compositum, & simplex in se ipso; & etiam si I. in esse in Q. esset aliud absque forma sensibili & secundâ materiam per formam demonstrabili. Igitur cum ita sit, significatur, qualiter K. ipsis I. est ad finem perfectionis suæ simplicitatis, & est ad O. P. Q. in medio & principio; & ideo triangulus viridis inter I. Q. existit primâ & secundâ intentione.

Camera 92.

[I.R.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

Quemadmodum species ipsius S. nequam quam sunt alterabiles, quanquam, secundum quod ejus quadranguli diversas operationes habent, in operationes ipsarum specierum triangulus viridis cadat, per quem species differunt in objectis, sic I. non diversificatur in R., quanquam ibi sit triangulus

De Conditionibus Universalis Figuræ.

51

lus viridis & rubeus : sed sicut potentia ipsius S. diversificationem accipiunt, sic quatuor Elementa diversificationem accipiunt in G., & etiam G. in ipsis: & velut species ipsius S. simul convenient & contrariantur in objectis, sic Elementa triangulum viridem habent in R. Igitur cum ita sit, per hanc metaphoram revelantur secreta ipsius B., & etiam manifestatur, qualiter ex universalibus particularia descendunt.

Camera 93.

[K.L.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

Conditiones ipsorum K. L. sunt, quod K. se habeat ad esse, & L. ad privationem, & quod L. per K. se habeat ad esse, per R. vero ad privationem, & Q. per K. se habeat ad privationem, & per R. ad esse: si tamen inde non sequatur contradicatio in triangulo viridi & rubeo; sine quibus triangulis inde contradicatio sequeretur.

Camera 94.

[K.M.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

Memoria est habitus ipsius S., & inter memoriam & A. V. Y. est habitudo & concordantia, qualiter memoria recolere debeat A. V. Y.: unde cum memoria non recolit A., vel recolit unam cameram ipsius, non autem alteram, seu recolit unam cameram ipsius V. lividi, non autem alteram, tunc habet K. metaphoricè ad recolendum A. & ejus cameras ac etiam V. Y.; & K. ipsius S. perfectionem habere non potest in obiecto, quod sumit. Igitur cum ita sit, secundum predictam metaphoram demonstratur conditio ipsorum K. M. secundum H., videlicet quod H. habeat C. in K., movente se K. ex uno M. in alterum, & quod B. perfectio ejus existat: & quoniam in M. ipsum K. ipsius H. perfectionem non invenit, ideo C. in K. O. P. Q. R. minimè cessat.

Camera 95.

[K.N.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

Ipsa K. C. se habent ad N. per O. P. Q., & in Q. existit perfectio ipsius N., & etiam alteratio ipsius K.; nam quam primùm forma per K. & per reliqua principia ex L. venit ad N., ipsum K. alteratur in Q., & transit Q. in R., & habet novum appetitum ad generandum alteram formam ex materia ipsius Q. Et ideo K. nequaquam est stabile, quanquam forma ipsius Q. immobilis sit in N., dum durat ejus subiectum: quapropter G. est sub-

jectum ipsis I., ut suam perfectionem inquirat, ad quam habet K. C., absque eo, quod K. N. convenienter sine C., cuius absentia simul convenienter, si I. suam perfectionem invenire ac attingere posset.

Camera 96.

[K.O.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

In conjunctione masculi & foeminæ se habet K. secundum H. ad secundam intentionem; in generatione vero suppositi filii amborum se habet ad primam intentionem: si enim non ita foret, triangulus rubeus, qui est effectus ipsius B., cum differentia, concordantia, esse ac perfectione in suis extremis minimè conveniret; hoc autem est inconveniens: quo significatur, quod I. habet K. ad O., videlicet ad spatium & locum, qui à superficie terræ usque ad lunam existit; quoniam habet K. ad P. sub terra & in radicibus & stipitibus arborum ac in ipsarum branchis, nec non in stomachis animalium & mineris metallorum, ut sit Q.

Camera 97.

[K.P.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

Quantò K. est majus in P., quam in O., tantò est minus in Q., quam in P.; quoniam ipsum K. se habeat ad Q. primâ intentione, & ad P. secundâ intentione in triangulo rubeo: si enim non ita foret, sequeretur, K. esse magis propinquum ipsi R. in P., quam in Q.; hoc autem est inconveniens, quo significatur imperfectio ipsius I. in O. P. Q. R.

Camera 98.

[K.Q.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

Sol & ignis in illuminare aërem simul convenient, calefaciente igne ipsum aërem cum sua caliditate lucente, & sole in suo splendore representante se aéri: & ideo sol habet majorem concordantiam cum igne, quam cum aliquo alio elemento; propter quam majorem concordantiam sol in suo splendore calidus est in igne, & ignis suam caliditatem multiplicat in splendore solis. Igitur cum ita sit, per istam metaphoram conditio præmissæ cameræ designatur, videlicet quod, sicut sol se habet ad caliditatem in igne, & tamen calorem in se ipso non habet, sic K. se habet ad Q., & non habet compositum; si enim haberet compositum, non esset ipsius I.: & quemadmodum ignis in aëre per solem suum calorem multiplicat,

C 2

sic

52 D.Raym.Lulli Lib. Princip.Philosop. Pars II. De XVI. Princip.

sic K. multiplicatur in propinquitate ipsius Q., velut C. lapidis, qui fortius movetur, quod magis ad suum centrum accedit: & sicut sol per suam absentiam in igne caliditatem mortificat, sic per oppositum K. in Q. mortificatur in sua majori quantitate; quia in ipso Q. illud simplex, ad quod movetur, non invenit: si enim non ita foret, impossibile esset, secundum H. in K. Q. esse C. per triangulum viridem & rubeum; hoc autem est inconveniens.

Camera 99.

[K.R.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

Psum K. est instrumentum, in quo H. ab ipso E. recipit influentiam & virtutem; & ideo C. compositum est in H. ex E. K.: si enim non ita foret, sequeretur, quod corpora superiora ipsius E. inferiora in O. P. Q. R. corporaliter tangerent, & etiam, quod F.I.G. essent corpora; hoc autem est inconveniens, quo significatur conditio ipsorum K. R., videlicet quod, secundum quod K. recipit ab ipso E., & infundit illud, quod recipit, in F. G. H. I. O. P. Q., conditionatum est R. cum K. in alterare R. ipsum Q. per corruptionem & ad esse subiectum novo K., quod habet C. ad generationem, ut forma existens in L. veniat in N. in materia, ex qua R. privat formam, quae existit in N.

Camera 100.

[L.M.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

Ignis habet M. diei per calidum & secum ac per splendorem solis, aqua verò M. noctis per frigidum & humidum in praesentia lunæ, quæ in qualitate aquæ frigida & humida judicatur. Igitur cum ita sit, secundum quod accidentaliter pluit in die, & in nocte sufflat ventus calidus, existit differentia inter ignem & habitum, quem ipse habet in die, ac inter aquam & habitum, quem ipsa habet in nocte: & ideo, secundum quod M. continet de triangulo viridi & rubeo, conditionatur cum L. in adducere ipsum ad N. secundum tempus & differentiam specierum: cum autem sint multæ species & M. & accidentia, idcirco L. pluribus modis conditionatur cum M.

Camera 101.

[L.N.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

Let N. sunt opposita in particularibus formis & tempore; L. enim venire non potest in materiam formæ, quæ existit in N., absque destructione primæ formæ;

neque forma, quâ materia privatur, reverti potest in numero in N., neque existere in L. in eodem numero, in quo erat in N.: quoniam verò K. movet L. ad N., propterea est concordantia ex L. N. in K. in triangulo rubeo; in quâ prædictâ concordantiâ & contrarietate ipsa L. N. conditionantur.

Camera 102.

[L.O.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

X. Est figura ex contrariis & concordan- tibus mediata & immediata compo- sita; & ideo X. significat O., quod compo- sum est ex triangulo viridi: unde, significante ipso X. ipsum O., significat L. in triangulo viridi, in quo existit cum O., videlicet quod, quemadmodum in effectu ipsius B. per- mittæ sunt cameræ [Privationis & Esse] atque [Perfectionis & Defectus], quæ existunt in X., ad significandum, Esse & Perfectionem esse in B. Privationis & Defectus absentia, sic in permixtione ipsorum F. G. I. H. K. in O. ex- istat L. in privatione & defectu respectu per- fectionis & esse, quæ existunt in N., ad signifi- candum, quod ipsum N., quod est in Q., cum esse & perfectione concorderet, & quod L. conveniat in O. cum privatione & de- fectu.

Camera 103.

[L.P.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

L. In P. magis à privatione distat, quam in O.; quia si non, nequaquam esset magis propinquum ipsi esse in Q., quam in P.; hoc autem est inconveniens, quo signifi- catur, quod, quemadmodum L. accedit ad esse in P., ita elongatur ab esse in opposito ipsius P.: quapropter significatur, quod E. F. G. H. I. K. sunt motores longinqui ex L. ad N. in O., & quod E. F. G. H. I. K. sunt mo- tores propinqui in P.: si enim non ita foret, impossibile esset, quod C. prius esset in O., quam in P., ac in P., quam in Q., & etiam inter F. G. H. I. & P. Q.; hoc autem est inconveniens.

Camera 104.

[L.Q.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

Conditiones ipsorum L. Q. sunt, quod in triangulo rubeo L. sit principium ipsius Q., & quod reversio ipsius L. incipiat in Q., & quod finis sit ad alterum numerum ipsius L. ac ipsius Q., & medium sit per O. P. Unde, secundum quod conditionata sunt in triangulo rubeo, oportet ipsa conditionare in

in viridi & croceo, videlicet quod L. Q. habeant differentiam & concordantiam per generationem, cum L. venit in N., & quod habeant differentiam & contrarietatem, cum Q. est in R.: & ideo secundum triangulum croceum ex duabus formis procedit tertia, & existit in potentia in ipsâ materiâ secundum proportionem formæ privatæ ex ipso Q., & formæ, quæ venit in N.; & in formam tertiam alteratur numerus formæ habentis C. ad corruptionem, & in concordantia ejus, quæ venit in N., existit G. subjectum alteri formæ per generationem. Ex quo significatur nobilitas ipsius B.; & formæ sunt de tribus in tres in tempore, quod conditionibus ipsorum L. Q. convenit.

Camera 105.

[L.R.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

Secundum quod superius conditionatum est L. cum Q., conditionatur cum R.; nam quodlibet principium secundum hanc Artem conditionatur cum quolibet: & ideo R. habet majorem concordantiam cum L. in numero trium formarum, quam in aliquo altero numero, videlicet quod forma inclinata ad corruptionem, & illa, quam habet C. ex L. ad N. per generationem, proportionem habent, ut in subiecto secundæ formæ venientis in N. sit tertia forma in L.; & ideo C. existit in R. secundum proportionem trium praedictarum formarum: quapropter contingit, quod in materia fumi est magis proportionaliter in potentia in specie forma, quam dimisit, quam altera forma, quæ illius speciei nequaquam existat.

Camera 106.

[M.N.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

Si accidens nihil esset, inter M. & N. nulla differentia existeret, nec etiam M. esset inter L. & N.; & ideo secundum accidentia conditionantur M. & N., quæ conditiones apparent in literis præmissæ cameræ, nec non in literis existentibus ab ipso A. usque ad S.; quæ apparentia est in conditionibus ipsarum literarum secundum hanc Artem: velut apparent in S., quod multa scit in M., & unum solum intelligit in N.: & velut apparent in tertia forma, quæ existit in M. & corruptio primæ formæ & generatio secundæ, quæ existit in N.

Camera 107.

[M.O.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

Ignis aëri caliditatem præbet, & recipit siccitatem à terra; & ideo est mixtus in terra & aëre, & judicatur secundum qualitatem, quam recipit, & non secundum eam, quam præbet; nam in subiecto caliditatis recipit siccitatem, & suam caliditatem præbet subiecto humiditatis. Igitur cum ita sit, per similitudinem, in qua est ignis cum terrâ & cum aëre in O., designatur conditio, quæ inter O. M. existit: nam secundum quod I. est alterum in O. & alterum in se ipso, & G. est alterum in Q. ac etiam alterum in se ipso, & I. est alterum in P. & alterum in Q., diversificatur M. in O. in pluribus speciebus; & prædictæ alteritates significant proprietates ipsius B., secundum quod effectus habet similitudinem suæ causæ, salvante causa in se ipsa suas supremas dignitates.

Camera 108.

[M.P.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

In P. ignis habet M. ad dandum duobus modis caliditatem subtilem subiecto-humiditatis ipsius aëris, videlicet quia ignis est subtilis in materia per se, & terra præbendo siccitatem subiecto caloris ignis ipsum ignem desiccat, & subiectum ipsius caliditatis inspissat; & ideo terra habet M. in P. ad inspissandum materiam: & quoniam ignis in se mortificat frigiditatem, quam terra in ipsum apportat, ideo appareat, quod ipse duobus modis aëri præbeat subtilem materiam; & per id, quod ad ipsum affert terra, quam recipit, manifestum est, aërem esse grossæ materiæ: quapropter ignis habet in P. ipsum M. duplex, secundum quod recipit & præbet; & hoc idem sequitur de aliis elementis secundum qualitates ipsorum.

Camera 109.

[M.Q.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

Secundum proportionem, quâ est M. in F. G. I., conditionantur ipsa M. Q.: quemadmodum enim sub F. sunt formæ ipsius I. in M., & sub G. existunt subiecta formarum ipsius I. in M., sic in Q. est M. sub formis atque subiectis universalibus in subiectis particularibus & formis. Et ideo alii homines sunt pinguis, & alii macilenti, & quidam flores albi, & alii rubei: & hoc

54 D.Raym.Lulli Lib.Princip.Philosoph.Pars II.De XVI.Princip.

idem sequitur de M., quod existit in Q. secundum proportionem ipsius S. & corporis animati, ubi habituati sunt quinque sensus corporei, & ubi privatur habitus virtutis vivæ in homine cæco propter defectum sui corporis.

Camera II0.

[M.R.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

Secundum H. impossibile est, in R. esse M. ipsorum F. G. I.; nam si possibile foret, ipsum R. in universalibus ac in speciebus existeret, & nequaquam esset aliquid, quod particularia conservaret: in particularibus autem est M. in R., velut visus unius oculi, qui in privatione visus alterius augmentatur; vel sicut homo, qui unius scientiæ habitum oblitiscitur addiscendo vel docendo aliam scientiam. Igitur cum ita sit, in praedicta metaphora, in qua conditionantur M. R., significatur nobilitas ipsius B. & dignitatum ejusdem.

Camera III.

[N.O.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

O. Semper existit in N.; sed particularia ipsius O. habent C. ex L. ad N., & ex O. ad P. Q. R.: & ideo est O. sicut mare, ex quo aqua resolvitur in vapores, & postmodum ad ipsum revertitur in pluvia, fluminibus & fontibus; & tamen ipsum O. existit in se ipso in se continens sua particularia, & etiam est in P. & in Q. & in R.; etiam ipsa P. Q. R. sunt in O. Quapropter O. in universalis locum non habet, in quo sit in L.; in quo L. existit in particularibus secundum operationem ipsorum O. P. Q. R. L. N.: cum autem F. G. I. semper existant in N., ipsa F. G. I. per totum O. existunt absque permissione unius ipsorum in alterum, quantum ad universale H.; & etiam existunt in particularibus in O., quantum ad ipsorum particularium compositionem & motum; quæ particularia habent C. ex L. ad N. Ex quo significatur, quod B. est in omnibus locis ipsius O., absque eo, quod locum occupet; cum ipsum B. cum majoritate conveniat, & ipsa F. G. I., quæ in O. locum non occupant, in quantum simplicia, cum minoritate convenient.

Camera II2.

[N.P.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

Conditiones ipsorum N. P. sunt, quod in P. formæ simplices ipsius I. existant

in N., ubi componitur forma sensibilis, cui P. operatur subjectum ex partibus ipsius G. in I.; quæ forma sensibilis & ejus subjectum per ipsum P. operata per formas simplices in G. habent C. ex L. in N.: & ideo P. naturam habet, quæ movet formam sensibilem ex L. ad N., & ipsi formæ preparat subjectum motum ex L. ad N.; & formæ simplices ipsius I. mediantibus F. K. generant in P. formam, quæ ex L. venit in N.

Camera II3.

[N.Q.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

Q. Procedit ex F. G. I. K. H., quæ semper existunt in N., in quantum sunt universalia: & ideo Q. recipit similitudinem suorum universalium, in quantum existit in N. Quoniam verò Q. est particulare corruptibile, accidentaliter existit in N., & ad privationem movetur, quoniam venit ex L.: quapropter ipsa N. Q. conditiones habent, secundum quod sunt sub conditionibus suorum universalium; contra quas conditiones ipsa N. Q. non habent, in quo valeant convenire.

Camera II4.

[N.R.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

Conditiones ipsorum N. R. sunt, quod ipsum R. dissolvat subjectum formæ, quæ existit in N.; quâ dissolutione forma in privationem datur, & ipsa F. G. I. K. in ipso subjecto incipiunt alteram formam, quæ veniat in N.; si verò ipsum subjectum non est paratum ipsam formam recipere, R. dissolvit illam materiam, & miscet ipsam in O., ubi existit tam diu divisa in partes ad invicem separatas, quo usque illæ partes intrant in P. per triangulum viridem & rubrum: & ideo ipsum subjectum reverti non potest ad esse unum sub uno N.; immo ipsæ partes alteratæ per R. se habent ad quam plurimas formas ex L. venientes in N. ad diversa subjecta.

Camera II5.

[O.P.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

Conditiones ipsorum O. P. sunt, quod O. ipsi P. existat materia, & quod P. absque O. esse non possit, nec O. absque P., & quod in triangulo rubeo O. sit propinquius principio, quam P., & ipsum P. sit finis magis propinquum, quam O., salvo tamen O. existente in Q. Igitur cum ita sit, per praedicta significatur, qualiter L. miscetur in

in O., & qualiter ipsorum partes conjunguntur in P., procedentibus ex O. in P. tot partibus, quod ex eis componitur ipsum Q.: velut magister faciens cameram ex materia digerit ipsam operando in lignis & lapidibus, & ipsam cameram ex ipsis partibus componit tam diu, quo usque tota materia sub una forma ipsius cameræ consistat.

Camera II6.

[O.Q.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

Conditiones ipsorum O.Q. sunt, quod ipsum Q. sit collocatum in O., & quod ab ipso O. beneficium sumat: quemadmodum enim pescis est collocatus in aqua, & ab ipsa recipit beneficium & vitam, sic Q. oportet esse in O., ubicunque sit; ac oportet, quod beneficium ab ipso recipiat, velut corpus hominis ab aere beneficium recipit: quod beneficium, quod Q. recipit ab O., est ratione participationis, in qua existit cum ipso O., ac etiam ratione ipsius C., quod existit in Q. per triangulum viridem, croceum & rubeum. Et quoniam Q. existit in O., & O. in Q., & etiam est extra Q. absentia alterationis sui ipsius, velut pars plumbi existit in plumbo liquefacto, & totum est plumbum, propter hoc significatur nobilitas ipsius B.

Camera II7.

[O.R.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

A Dinvestigandum conditiones ipsorum O.R. necessariæ sunt conditiones istarum camerarum [E.F.] [E.G.] [F.K.] [F.G.] [G.K.] [G.I.] [I.K.] [I.O.], ac etiam necessarii sunt ad hoc triangulus viridis, croceus & rubeus. Cameræ enim ipsorum E.F., ac ipsorum E.G., significant, quod E. influit in F.G. tam fortiter, quod habent inde K.: & ideo cameræ ipsorum F.K., & ipsorum F.G., & G.K., & G.I. significant, quod I. habet K., ut sit in O., ut O. sit materia ipsi P., & P. ipsi Q., & Q. ipsi R., ut opus ipsius H. valeat conservari. Quapropter I. existit per viridem in O., & simplicitas ipsius I. remanet in natura ipsorum F.G.K.; quâ naturâ simplicitas ipsius I. in quatuor formis simplicibus universalibus conservatur, & divisum est ipsum G. in O., ubi G. existit ita diversum, sicut corpus hominis est in suis membris diversum; & simplicitas ipsius G. ac ejusdem continua quantitas ita conservantur in se ipsis, velut quantitas continua in partibus di-

versorum membrorum corporis, quod ex materia & forma existit compositum.

Camera II8.

[P.Q.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

Conditiones ipsorum P.Q. sunt per triangulum viridem, croceum & rubeum sub E. F. G. H. I. K. L. M. N. O. R.: quapropter in fœmina est P. spermatis masculi, ut sit Q.; in plantis vero est P. semenis in terra & radicibus, branchis, foliis & floribus, ut sit fructus. Unde quemadmodum Magister ædificans navem habet instrumenta, quibus ipsam ædificat, sic P. est instrumentum, in quo ædificatur Q.: & quemadmodum corpus animalis conservatur per cibaria, quæ comedit, ipsis cibariis in naturalem digestiōnem intrantibus, sic per P. conservatur Q. in plantis & etiam in metallis.

Camera II9.

[P.R.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

I Psa P. R. tales conditiones habent, videlicet quod in P. formæ simplices ipsius L. non existant in R., sed in ipso R. sint earum subjecta, ut P. esse possit: velut ignis, qui sua caliditate calefacit subiectum humiditatis ipsius aëris causâ mortificandi G. in ipso; quo G. nimis ad simplicitatem suæ humidi-tatis se habet: quapropter ignis inclinat aërem ad alteram naturam humiditatis, & materiam ipsius aëris calefacit & digerit; quâ calefactione subiectum frigiditatis aquæ mortificat, in quo aqua cum subiecto calcifacto humiditatem recipit. Et quoniam aqua frigiditatem dat terræ, ignis mortificando subiectum ipsius aquæ in subiecto terræ siccitatem mortificat, quæ in ipso subiecto frigiditatem recipit: & ideo terra digesta in subiectum caliditatis ignis ingreditur, in quo ipse ignis recipit siccitatem; & ideo alteratur subiectum ignis, non autem forma. Hoc idem sequitur de reliquis elementis secundum qualitates ipsorum: & sic formæ simplices sunt agentes, patientia vero sunt ipsarum subjecta, & ex ambobus procedit filius, videlicet forma sensibilis & secunda materia, ex quibus Q. existit compositum.

Camera I20.

[Q.R.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

Conditiones ipsorum Q.R. sunt, quod Q. sit materia ipsi R., velut unum lignum est materia multis formis, cum Magister

gister operatur ex eo quām plures formas di-versas: & quemadmodum ipsum lignum per alterationem suam formam amittit, o-portet, quòd Q. amittat suam formam per R.: sicut autem materia ligni remanet sub pluribus formis, sic materia ipsius Q. re-manet sub pluribus formis, quæ existunt in L., cùm ipsum Q. formam primam amisit. Idcirco significatur, quòd in destructione ipsius Q. & ejus generatione formæ ipsius I. nequaquam sunt in privatione: quia si sic, non esset aliquid, quod materiam ipsius Q. aliis formis conservaret, nec quod formam existentem in L. moveret ad N., nec etiam aliquid, quod poneret Q. in R., & etiam C. deleretur in H.

Explicit Ars Principiorum Philosophiæ gratiâ & benedictione ipsius B., per quæ ex-altatur & illuminatur intellectus humanus ad naturales quæstiones faciendas & etiam solvendas, secundūm quod in viginti quæstionibus exemplificare consequenter intendimus.

DE XX. NATURALIBUS QUÆSTIONIBUS

Quæstunt

Secundūm Artem

Principiorum Philosophiæ

1. **Q**uestio. Utrum I. habeat C. K. ad suam perfectionem, seu ad perfectionem ipsius B.?

Solutio. Hæc solutio significatur per has cameras [B. I.] [D. E.] [E. I.]. Per primam enim cameram mediante T. significatur, quòd B. & majoritas simul convenient, & I. & minoritas similiter; cùm ipsum B. sit causa, & I. sit effectus. In camera verò ipsorum D. E. significatur, quòd D. movet E., ut E. moveat I.: ex quo demonstratur in camerâ ipsorum E. I., quòd in triangulo rubeo nobiliora sunt ipsa C. K., si I. ad perfectionem ipsius B. movetur, quām si moveatur ad suammet perfectionem: si enim non ita foret, ipsa D. E. existerent contra B., nec B. esset causa ipsi I. per C.; hoc autem est inconveniens & contra dignitates ipsius B.: quo inconveniens demonstratur, quòd I. movetur ad B. principaliter ac primâ intentione; secundâ verò intentione movetur ad suam perfectionem. Cùm autem I. discre-

tionem non habeat, ejus motus naturalis in medio rubei ad suam perfectionem existit, in fine verò ad ipsum B.

2. **Q**uestio. Utrum G. moveatur in I., vel I. in G., vel quodlibet ipsorum moveatur in altero?

Solutio. Ad solvendum istam quæstionem convenit, quòd formemus has cameras [F. I.] [F. G.] [G. K.] [I. K.] [F. M.] [G. M.] [I. M.], ac est necessarium, quòd homo sequatur conditiones ipsarum mediantibus A. S. T. V. X. Y. Z. secundūm ordinationem hujus Artis; secundūm quam ordinatiōnem camera ipsorum F. I. significat, quòd I. per F. moveatur in G.; cùm ipsum F. immobile sit in essentia, mobile verò in virtute, per quam movet I. in G., igne recipiente siccitatem & præbente caliditatem, & aëre recipiente caliditatem & præbente humiditatem &c.: quæ datio & receptio sunt de subjectis formarum ipsius I. in G., & sunt à formis in subjectis formarum, in quibus G. est mobile, quia ejus partes existunt continuæ: quod G. ab ipso F. movetur; quod F. est primus motor, qui existit sub E., & I. est ex forma & materia: ideo G., in quantum ad suas partes, movetur in I. in virtue & opere absque motu locali; in quo loco G. existit immobile. Quoniam verò G. habet K. ad I., & I. ad G., & quia M. est habitus ipsorum F. G. I. per triangulum viridem & rubeum, idcirco significatur & demonstratur, quòd G. I. movent se, & quòd unum ipsorum movetur in altero; quo motu resultat C. secundūm H. ex I. G. in O. P. Q. R.; quod C. esse non posset, nisi I. G. essent mobilia, videlicet quodlibet ipsorum in altero.

3. **Q**uestio. Utrum F. G. habeant C. in simplicitatibus suis, an non?

Solutio. Per istas cameras [F. G.] [O. P.] [Q. R.] significatur solutio: præmissæ quæstionis; nam F. G. sunt universalia ipsiis O. P. Q. R., & O. nequaquam mobile est in loco; sed in ejus partibus est C. de uno loco ad alterum, & P. Q. R. mobilia sunt in loco, ac eorum C. est in tempore. Unde, si F. G. mobilia forent in suis simplicitatibus, moverentur in loco & in tempore, & esset locus vacuus, nec universalia supra particularia virtutem haberent ad significandum nobilitatem ipsius B.; hoc autem est inconveniens, quo significatur, quòd F. G. mobilia existunt, in quantum sunt simplices substantiæ per se ipsas existentes absque occupacione

patione loci ipsorum O. P. Q. R.; mobilia verò sunt in opere ac virtute; quā mobilitate recipiunt influentiam ab ipso E., & C. est in O. P. Q. R., & species existentes supra individua retinent & recipiunt similitudinem ipsorum F. G., in quantum immobiles permanent.

4. *Quæstio.* Utrum ignis moveatur ad terram, vel terra ad ignem, terrā ipsi igni siccitatem præbente?

Solutio. Discurrente S. cum quadrangulo livido per istas cameras [I. K.] [I. M.] [L. N.] cognoscitur solutio præmissæ quæstionis: ignis enim habet in habitu dare caliditatem aëri; & si non haberet M. ad recipiendum siccitatem, existeret contrarietas inter K. M., quā contrarietate impossibile esset secundum H. ipsum C. esse ex L. ad N.: & ideo necessarium est, quod ignis habeat K. ad siccitatem, ut dare & recipere possit beneficium: & hoc idem sequitur de terra & reliquis elementis. Quapropter oportet terram moveri ad ignem, & ignem ad terram, ut inter K. M. triangulus rubeus existat inde nobilior in K. M. C. ipsorum I. H., & ut L. citius sit inde in N.

5. *Quæstio.* Utrum elementa habeant C. in suis Sphæris in P. Q. R.?

Solutio. In significatione istarum camerarum [F. G.] [I. O.] [K. M.] consistit solutio præmissæ quæstionis: videlicet quod F. G. sunt causa, quod quodlibet elementum habeat in H. suam propriam Sphæram in differentia unius loci ab altero; nam generante F. in G. quatuor formas ipsius I. cui libet elemento suam Sphæram assignat: & ideo aliquæ Sphæræ sunt supra alias in G. ac etiam in loco, & elementa habent K. M. ad suas Sphæras. Quoniam verò I. est per O, & P. Q. R. existunt in O., necessarium est, quod, ubicunque sunt elementa composita in P. Q. R., quodlibet ipsorum habeat K. M. ad suam Sphæram, ut ibi conservetur ejus natura: & ideo in P. Q. R. quodlibet elementum habet ipsum C. ad suam propriam Sphæram; quæ Sphæra existit in H. in quodlibet elemento; quamquam quodlibet elementum in Sphæra alterius secundum locum existat: & propterea aliæ Sphæræ consistunt in aliis secundum K. M. in elementis, non autem secundum locum; velut G., quod compositum est in I., in se ipso verò simplex existit.

6. *Quæstio.* Utrum calor ignis moveat in suo subjecto terram contra aërem, vel utrum

in ipso subjecto moveatur ipsa terra contra aërem?

Solutio. Per istas cameras [F. I.] [G. O.] [K. M.] significatur solutio præmissæ quæstionis per T. X. scil. mediantibus triangulo croceo & rubeo: caliditas enim movet suum subjectum ad intrandum in O. in G. in subjecto aëris calefacto, secundum quod K. M. convenient in F. I.: & ideo in motu, quem facit calor ex suo subjecto ad subjectum humiditatis, movetur terra in motu ignis, velut molendinum in C. ipsius aquæ movetur, & sanitas in practica Medici: & F. movet formam ignis, cujus subjectum in motu formæ movetur.

7. *Quæstio.* Utrum sit differentia inter caliditatem ignis, & illam, quam aër recipit ab ipso, an non?

Solutio. Secundum differentiam ipsorum F. I. ac ipsorum G. I., & secundum quod triangulus rubeus & viridis sunt in K. M., significatur solutio præmissæ quæstionis: nam F. generat in G. formam ignis, quæ ad calorem se habet, & ad calefaciendum in K. M., ut ipsius B. dignitates significet; & illa eadem forma movetur in aëre, ut ipsum calefaciat: quapropter ita est caliditas forma una in subjecto ignis, & altera in subjecto aëris calefacti, ut est G. in uno Q. ab altero diversum in specie.

8. *Quæstio.* Utrum triangulus viridis est in elementis per modum formæ, aut per modum materiæ?

Solutio. In differentia ipsorum F. G., quæ per modum actionis se habent & per modum passionis in K. M., significatur solutio præmissæ quæstionis: triangulus enim viridis diversus est in eo, quod per unum modum se habet ad formas, & per alterum ad subjecta ipsarum formarum; & formæ per ipsum viridem decurrunt per unum modum, & subjecta per alterum: si enim non ita foret, sequeretur, quod inter formas simplices & materiam non existeret medium, & etiam privaretur C. in privatione ~~medii~~, & in privatione ipsius C. privaretur principium & finis trianguli rubei; hoc autem est inconveniens.

9. *Quæstio.* Utrum omnes partes ipsius G. in I. & ipsius I. in O. sint continuæ, vel discretæ?

Solutio. Per triangulos ipsius T. & per I. O. P. Q. R. significatur solutio præmissæ quæstionis: videlicet quod, si partes ipsius G. in I. & ipsius I. in O. affirmarentur esse

58. D. Raym. Lulli Lib. Princip. Philosoph. Pars II. De XX. Quæst.

continuæ vel discretæ absque O., partes ipsorum I. G. essent discretæ; quæ partes essent corpora simplicia, in quibus destruc-
retur C. ipsius H., & K. M. ipsorum F. G. I.: & ideo secundum triangulum viridem, cro-
ceum & rubeum significatur, quòd partes ipsius G. in I. & ipsius I. in O. sunt continuæ
& discretæ. Et per hoc significatur, quòd partes ipsius G. magis continuæ sunt in I.,
quàm in O., & partes ipsius I. magis conti-
nuæ sunt in O., quàm in P. Q. R.: & ideo
ipsæ partes magis discretæ sunt in P., quàm
in O., & in Q., quàm in P., in R. verò magis
continuæ, quàm in Q.

10. *Quæstio.* Utrùm G. & O. habeant diffe-
rentiam, an non?

Solutio. Si inter G. & O. nulla differen-
tia existeret, G. non esset in una forma sub I.,
& in altera sub O.; nec F. generaret in G.
quatuor formas universales formis, quæ
multæ & diversæ sunt in O.; nec etiam K.
M. convenienter ita bene in F. I. G. O.: præ-
terea non esset C. ex O. ad G., nec ex G. ad I.,
mediante ipso I.; hoc autem totum est in-
conveniens & contra H. I. L. N. P. Q. R. nec
non contra actionem, passionem, genera-
tionem & corruptionem.

11. *Quæstio.* Utrùm influentia ipsius E. ve-
niat ad corpora inferiora cum materia, seu
cum virtute?

Solutio. Conveniret, quòd F. esset cor-
pus, & G. haberet augmentum in O., & I.
esset compositum, si E. cum materia suâ
ipsius in corpora inferiora influeret, &
ipsum E. esset in partibus corruptilibus; 14.
hoc autem est inconveniens: quo signifi-
catur, quòd E. influit per virtutem absque
materiâ ab ipso separatâ. Et ideo F. reci-
pit inde similitudinem, in quantum in G.
virtualiter operatur, quamquam ipsum F.
nequaquam existat materia: & similiter G.
recipit influentiam ab ipso E., & virtutem
ab F. in materia: I. verò ab ipso G. recipit
materiam, & ab F. formam, ab E. verò in-
fluentiam; & ideo ipsum I. descendit ad
O. P. Q. R. cum omni eo, quod recipit à
principiis, quæ supra ipsum existunt.

12. *Quæstio.* Utrùm locus sit res per se ex-
istens, an non?

Solutio. Si locus esset res per se existens,
necessarium esset, ipsum habere, in quo col-
locatus foret; ac etiam in differentia loco-
rum esset infinitus numerus; hoc autem est
inconveniens: quo significatur, quòd, quem-
admodum duodecim Signa ipsius E. & se-

ptem Planetæ judicantur in qualitatibus
ipsius I., sic locus est res existens in altero,
videlicet in pleno, & plenum ita existit in
vacuo, sicut tempus in C., & radii solares
in corpore, velut in aëre: per hoc verò de-
signantur Dignitates ipsius B.

13. *Quæstio.* Utrùm B. habeat in se opera-
tionem, an non?

Solutio M. ipsius ignis ad calefacien-
dum se habet; in quo caleficere non existit
differentia secundum simplicitatem ipsius
M.: quoniam autem ei fit repugnantia per
aquam, vel aërem, vel per terram ad uten-
dum suo M., ideo in altero est ita differen-
tia inter calorem & caleficere, velut diversi-
ficatur aér in corporibus collocatis in ipso.
Igitur cùm ita sit, per prædictam metapho-
ram significatur, quòd B. habet opus in se
ipso: quia si non, sequeretur, quod I. me-
liùs se haberet in suis qualitatibus & ipsarum
operatione, quàm B. & dignitates ejusdem;
hoc autem est inconveniens: quo signifi-
catur, quòd, quemadmodum ignis per calidi-
tatem se habet ad calefaciendum, ita B. se
habeat per bonitatem ad bonificandum &
per magnitudinem ad magnificandum &
per æternitatem ad æternificandum & per
potestatem ad possificandum & per sapien-
tiā ad cognoscendum & per voluntatem
ad amandum & per perfectionem ad perfici-
endum: quia, si ipsum B. in se ipso præ-
dicta non haberet, non haberet dignita-
tem, per quam priùs existeret, quàm suus
effectus.

14. *Quæstio.* Utrùm inter B. & ejus effec-
tum sit aliqua similitudo, an non?

Solutio. Si inter B. & ejus effectum ali-
qua similitudo non esset, effectus nequa-
quam haberet K. ad ipsum B., nec inter B.
S. V. Y. contra V. Z. tam vehemens concor-
dantia foret: quoniam autem oportet attribui
ipst B., quicquid est secundum majoritatem ca-
merarum ipsius A., idcirco de necessitate
convenit, quod ejus effectus habeat aliquam
similitudinem suæ causæ; in qua similitudi-
ne ipsum B. fortius est causa suo effectui,
quàm in dissimilitudine ipsius B. & ejus
effectus; cùm illa similitudo, quam effectus
habet cum ipso B., sit major beatitudo,
quam ipsum B. suo effectui præbere possit,
& quam effectus à causa possit recipere.

15. *Quæstio.* Utrùm B. indigeat suo effec-
tu, an non?

Solutio. Ipsi E. nullo modo necessaria
sunt F. G. I. H.: quoniam verò E. est, &
quo-

quoniam habet virtutem, quòd ex præsen-
tia suî procedat beneficium corporibus
existentibus sub F. G. I. H., ideo sequitur,
ipsum esse necessarium corporibus inferio-
ribus. Unde per hanc metaphoram signi-
ficatur solutio præmissæ quæstionis; nam
in præsentia ipsius B. beneficium habent
res, quæ sunt ejus effectus, absque eo, quòd
B. ipsis indigeat: quia si sic, ipsum B. non
haberet Dignitates, per quas priùs existeret,
quàm suus effectus; nec S. tam bene se ha-
beret per quadrangulum lividum ad A. V. Y.,
nec per nigrum ad V. Z.

16. *Quæstio.* Quæ est nobilior potentia
ipsius S., vel voluntas, vel intellectus?

Solutio. Quoniam voluntas pro ob-
jecto recipit A. V. Y. cum quadrangulo li-
vido, & V. Z. cum quadrangulo nigro, id-
circo significatur, quòd voluntas est nobi-
lior potentia, quàm intellectus: quoniam
autem intellectus se habet ad veritatem,
cùm objecta sumit, est lumen ipsi voluntati;
& quanto major est operatio intellectus,
tanto melius est conveniens cum veritate &
perfectione; per excessum autem vel defi-
ctum voluntatis intellectus sæpe impeditur
in intelligendo: ideo significatur, quòd in-
tellectus est nobilior potentia, quàm volun-
tas. Igitur cùm ita sit, secundum triangu-
lum viridem, rubeum & croceum declara-
tur, ipsas potentias esse in nobilitate per
nataram æquales, ut æqualiter sunt effectus
ipsius B. in triangulo rubeo: propter sub-
jectorum autem differentiam est una nobi-
lior altera in prædictis triangulis.

17. *Quæstio.* Utrum intellectus valeat in-
telligere absque imaginatione, an non?

Solutio. M. existit in quinque sensibus
particularibus sæpe absque opere imagina-
tionis; si autem M. non esset in ipsis, imagi-
natio imaginari nequaquam valeret. Un-
de secundum triangulum viridem, rubeum
& croceum significatur solutio præmissæ
quæstionis: si enim M. se habet ad opus ab-
sentiæ imaginationis, & in triangulo rubeo
absque M. imaginatio esse non potest; in 20
fine verò trianguli rubei imaginativa ima-
ginari potest absque M. particularis sensu,
de necessitate convénit, quòd intellectus
intelligere possit in A. V. Y. absentiæ ima-
ginationis: si enim non ita foret, intellectus
esset cum minoritate concordans, & ima-
ginationis cum majoritate; hoc autem est in-
conveniens.

18. *Quæstio.* Quid melius se habet ad ope-

rationem, vel calor ignis ad calefaciendum,
vel intellectus ad intelligendum?

Solutio. In igne simplici calor & cale-
facere se habent æqualiter ad esse & ad N.;
& ideo I. non est absque C.: quoniam verò
subjectum est ex O. P. Q. R., est major cali-
ditas & major operatio unius caliditatis,
quàm alterius: quapropter formatur trian-
gulus croceus inter calorem & ejus opus per
triangulum viridem & rubeum: & propter-
ea calor & calefacere sunt unum & idem in
igne; in paciente verò est caliditas unum, &
calefacere aliud, aliud autem est res calefa-
cta. Ethoc idem & incomparabiliter me-
lius sequitur de intellectu & intelligere,
quæ unum & idem existunt: sed quoniam
intellectus quandoque ita impeditur ad in-
telligentum, sicut calor ad calefaciendum,
idcirco accidentaliter secundum tertium &
quartum membrum X. in Justitia B. sit diffe-
rentia inter intellectum & intelligere & in-
tellectum habentem M.: si enim non ita
foret, sequeretur, quòd I. S. nequaquam si-
gnificant B., secundum quod ejus digni-
tibus & operationibus convenit.

19. *Quæstio.* Utrum intellectus melius con-
veniat ad intelligentum se ipsum, vel ad in-
telligentum voluntatem ipsius S.?

Solutio. Quoniam B. æqualiter est cau-
sa intellectui & voluntati ipsius S., ut S. co-
gnoscat & diligit ipsum B., idcirco secun-
dum justitiam & voluntatem ipsius A. ne-
cessarium est triangulum rubeum in volun-
tate ac intellectu consistere, ut in ipsis sit
major differentia majorque concordantia,
ad significandum, quòd in B. æqualiter con-
veniunt bonitas, infinitas, æternitas, po-
testas, sapientia & voluntas. Quapropter
S. intelligit, quòd in B. tantum convenit po-
testas ad operandum, & perfectio ad perfici-
endum, & infinitas ad infinitandum,
quantum sapientia ad cognoscendum, &
voluntas ad amandum: si enim non esset
ita, esset impossibile, quòd ipsum ante suum
effectum existeret.

20. *Quæstio.* Utrum virtus, quam habet S.
ad sumendum objecta extra corpus, existat
in corpore, an non?

Solutio. Si virtus, quam habet S. ad su-
mendum objecta cum suis quadrangulis,
extra corpus existeret, sequeretur, quòd esset
virtus absque subjecto, sive quòd totum S.
non esset in corpore; hoc autem est incon-
veniens: quo significatur, quòd, quemad-
modum E. influit in Q. in metallis existenti-
bus

60 D.Raym.Lulli Lib.Princip.Philosoph.Pars II. DeCXX.Quest.

- bus sub terra, & est extra Q. in I. O. P., absque II. B.N. *Questio.* Utrum N. ipsorum E. eo, quod in ipso conveniat triangulus viri- F.G. fuerit in æternitate ipsius B. absque L.? dis, sic totum S. existit in corpore, & habet 12. B.O. *Questio.* Utrum I., quod est in suam totam virtutem in se ad sumendum O., significet fortius, proprietates distinctas objecta, quæ sumit in corpore, quamquam in B. existere, quam Q., quod est in Q.? extra corpus existant: quapropter significa- 13. B.P. *Questio.* Utrum P. fortius signifi- tur, quod B. habens in se ipsa suam virtutem facit distinctas proprietates, quam essen- est causa effectus, quem operatur, & sustinet. tiam?

Explicitur viginti questiones prædi-
ctæ virtute ipsius B.

De CXX. Questionibus, quæ per Principia Philo- sophia solvuntur.

1. B.C. *Questio.* Utrum in voluntate 17. C.E. *Questio.* Utrum C. in E. sit ita ipsius B. fuerit C. tempore, quo fortiter causa temporis, sicut est in P.Q.R.? creavit ipsa D.E.G.?
2. B.D. *Questio.* Utrum gloria, quam 18. C.F. *Questio.* Utrum C. sit in F.?
D. habet in B., multiplicetur per multipli- 19. C.G. *Questio.* Utrum C. sit in G. abs-
cationem servitii, quod D. facit ipsi B.?
3. B.E. *Questio.* Utrum E. fortius ipsi 20. C.H. *Questio.* Utum C., quod est S. significet ipsum B. per suam incorrupti- contra H., habeat principium de F.G.?
bilem, vel per influentiam, quam ab 21. C.I. *Questio.* Utrum calor ignis,
ipso recipiunt F. G. H. I. K. L. M. N. O. qui aërem calefacit, moveatur de suo sub-
P. Q. R.?
4. B.F. *Questio.* Utrum F. significet for- 22. C.K. *Questio.* Utrum K. sit majus in
tius ipsum B. per actionem, quam habet in C., quod movetur deorsum, vel quod mo-
G., quam G. per passionem, quam habet in vertur sursum?
5. B.G. *Questio.* Utrum G., in quantum 23. C.L. *Questio.* Utrum in G. sit mo-
est imaginabile in I. O. P. Q. R. extra se 24. C.M. *Questio.* Utrum M. habeat C.
ipsum, significet, quod S. possit intelligere ab ipso L. ad ipsum N., vel è converso?
ipsum B. in distinctis Suppositis per opera- 25. C.N. *Questio.* Utrum N. sit in C.,
tionem intrinsecam, quæ in divinis digni- & è converso?
6. B.H. *Questio.* Utrum H., quod pro- 26. C.O. *Questio.* Utrum O. sit in C.
cedit continuè per C., fortius nobis de- sinè G. P.?
- monstrat in B. unam Personam, quam 27. C.P. *Questio.* Utrum C. in P. mo-
aliam?
7. B.I. *Questio.* Utrum I., in quantum 28. C.Q. *Questio.* Utrum C. sit majus,
habet K. ad unitatem & trinitatem per in R., quam in P.?
- conjunctionem materiæ & formæ, signi- 30. D.E. *Questio.* Utrum sit H. ipsi D.
ficit fortius B., quam in quantum I. est movere ipsum E.?
- per O. in compositione quaternitatis?
8. B.K. *Questio.* Utrum F. G. H. I. ha- 31. D.F. *Questio.* Utrum F. recipiat in-
beant majus K. ad ipsum Q., quam ad B.?
9. B.L. *Questio.* Utrum mundus fuerit fluentiam ab ipso D.?
- secundum L. in B., antequam foret C. in 32. D.G. *Questio.* Utrum D. sit colloca-
E. F. G. I.?
10. B.M. *Questio.* Utrum M. justitiæ 33. D.H. *Questio.* Utrum H. possit re-
fuerit in B., cum S. cuiuslibet est in actu sistere operi ipsius D.?
- iporum V. Z.?
34. D.I. *Questio.* Utrum I. possit ipsi D. dare gloriam, vel pœnam?

De CXX. Quæstionibus.

61

35. D.K. *Quæstio.* Utrum K. moveat D. per V. Y. contra V. Z.?
36. D.L. *Quæstio.* Utrum D. moveat L. ad ipsum N.?
37. D.M. *Quæstio.* Utrum in D. existat M. absque N.?
38. D.N. *Quæstio.* Utrum N. se habeat ita ad D., sicut intelligere ad intellectum & velle ad voluntatem in S.?
39. D.O. *Quæstio.* Utrum D. sit in O., cum recipit formam ipsius Q.?
40. D.P. *Quæstio.* Utrum D., quod accipit corpus in aëre, formet illud corpus per P.?
41. D.Q. *Quæstio.* Utrum Q. possit impedire locum ipsi D.?
42. D.R. *Quæstio.* Utrum R. sit in voluntate ipsius D.?
43. E.F. *Quæstio.* Utrum F. recipiat influentiam ab ipso E. in se ipso, vel in suis individuis?
44. E.G. *Quæstio.* Utrum influentia ipsius E. sit magis in ipsum G., quam in ipsum F.?
45. E.H. *Quæstio.* Utrum H. possit derivari ab ipsis F. G. absque E.?
46. E.I. *Quæstio.* Utrum I. sit propinquius ipsi E., quam ipsi Q., vel è converso?
47. E.K. *Quæstio.* Utrum E. habeat K. ad se ipsum, secundum quod I. habet ipsum H. ad ipsum B.?
48. E.L. *Quæstio.* Utrum L. prius recipiat influentiam ab ipso E., quam ab ipsis F. G.?
49. E.M. *Quæstio.* Utrum E. habeat M. intellectualiter?
50. E.N. *Quæstio.* Utrum E. habeat maius N. in se ipso, quam extra semet ipsum?
51. E.O. *Quæstio.* Utrum O. existat in septem planetis ipsius E.?
52. E.P. *Quæstio.* Utrum E. habeat N. per totam superficiem terræ ad influendum ipsum P.?
53. E.Q. *Quæstio.* Utrum Q. sit ultimus finis influentiae ipsius E.?
54. E.R. *Quæstio.* Utrum R. æqualiter conveniat per generationem & corruptio-
55. F.G. *Quæstio.* Utrum F. G. sint corpora?
56. F.H. *Quæstio.* Utrum H. producat plus de virtute substantiæ ad operationem per hoc, quod continet de F., quam de G.?
57. F.I. *Quæst.* Utrum F. sit durabile in I.?
58. F.K. *Quæstio.* Utrum F. habeat K. per primam intentionem ad suam perfectiōnem vel perfectionem ipsorum G. L. Q., vel è converso?
59. F.L. *Quæstio.* Utrum forma particularis sit propinquior ipsi F. in L., quam in Q.?
60. F.M. *Quæstio.* Utrum M. in F. sit incorruptibile?
61. F.N. *Quæstio.* Utrum N. ipsius F. sit interdum cessans, vel utrum sit uno tempore majus altero?
62. F.O. *Quæstio.* Utrum F. sit intra terminos ipsius O., vel extra?
63. F.P. *Quæstio.* Utrum F. habeat C. in P.?
64. F.Q. *Quæstio.* Utrum destruēto Q. remaneret H. ipsius Q. in M. ipsius F.?
65. F.R. *Quæstio.* Utrum R. habeat majora C. N. per F., quam per G.?
66. G.H. *Quæstio.* Utrum H. impleat locum per G., vel per F.?
67. G.I. *Quæstio.* Si triangulus viridis & rubeus in privatione existerent in I., utrum I. foret in M. ipsius G.?
68. G.K. *Quæstio.* Utrum K. sit majus in H. per G., quam per F.?
69. G.L. *Quæstio.* Utrum G. sit majus subiectum ipsi L., quam ipsum F.?
70. G.M. *Quæstio.* Utrum M. ipsius G. sit alterabile de passione in actionem?
71. G.N. *Quæstio.* Utrum passio sit N. ipsius G.?
72. G.O. *Quæstio.* Utrum G. sit collocatum in O., vel è converso?
73. G.P. *Quæstio.* Utrum P. dividat ipsum G.?
74. G.Q. *Quæstio.* Utrum virtus ipsius G. sit major in Q., quam in se ipso?
75. G.R. *Quæstio.* Utrum R. sit antè in N. per G., quam per F.?
76. H.I. *Quæstio.* Quis angulorum trianguli rubei conveniat melius ipsi N. ipsius H.?
77. H.K. *Quæstio.* Quis angulorum trianguli rubei conveniat melius ipsi N. ipsius K. in H.?
78. H.L. *Quæstio.* Utrum L. existat in H. N.?
79. H.M. *Quæstio.* Utrum in M. ipsius H. existat N.?
80. H.N. *Quæstio.* Utrum N. ipsius H. sit aliquo tempore cessans seu, corruptibile?
81. H.O. *Quæstio.* Utrum H. habeat ita magna K. N. in O., sicut in P.?

62 D.Raym.Lulli Lib.Princip.Philosoph.Pars II. De CXX. Quæst.

82. H. P. *Quæstio.* Utrum P. sit principium ipsius O. in H. I.?
83. H. Q. *Quæstio.* Posito, quod Q. foret in privatione, utrum N. existeret in H. per M.?
84. H. R. *Quæstio.* Utrum P. sit propinquius ipsi H., quam R., vel è converso?
85. I. K. *Quæstio.* Quodnam quatuor elementorum habeat majus K.?
86. I. L. *Quæstio.* Utrum hoc, quod de I. non existit in N., sit elementum simplex?
87. I. M. *Quæstio.* Utrum M. ipsius I. se habeat melius per formam, quam per materiam?
88. I. N. *Quæstio.* Utrum N. existat in I. absque O. P. Q. R.?
89. I. O. *Quæstio.* Utrum I. existat in O. per suas Sphæras?
90. I. P. *Quæstio.* Utrum totum I. existat in P., & è converso?
91. I. Q. *Quæstio.* Utrum I. habeat maiorem virtutem in Q., quam in se ipso?
92. I. R. *Quæstio.* Quodnam quatuor elementorum redeat per C. prius ad G.?
93. K. L. *Quæstio.* Utrum L. sine C. habeat K. in N.?
94. K. M. *Quæstio.* Utrum M. sit sine K.?
95. K. N. *Quæstio.* Utrum K. possit esse sine N.?
96. K. O. *Quæstio.* Utrum O. habeat K. per se tantum sine medio?
97. K. P. *Quæstio.* Utrum majoritas conveniat melius cum K. in Q., quam in P.?
98. K. Q. *Quæstio.* Utrum Q. sit finis ipsius K.?
99. K. R. *Quæstio.* Utrum in R. sint plura K., vel non?
100. L. M. *Quæstio.* Utrum L. sit major occasio ipsi N., quam M., vel è converso?
101. L. N. *Quæstio.* Utrum L. & N. possint participare sine M.?
102. L. O. *Quæstio.* Utrum O. sit compositum de L. P.?
103. L. P. *Quæstio.* Utrum L. & P. participant absque N.?
104. L. Q. *Quæstio.* Utrum subjectum formæ ipsius Q. sit illud, per quod L. erat in principio trianguli rubei?
105. L. R. *Quæstio.* Utrum R. ducat L. ad ipsum G., ut sit G. subjectum ipsi L. per M. ipsorum F. I.?
106. M. N. *Quæstio.* Utrum M. ipsius ignis se habeat ad majus N. in locis altis, quam in imis?
107. M. O. *Quæstio.* Utrum M. sit theoria, per quam O. existit, vel utrum sit practica?
108. M. P. *Quæstio.* Quodnam istorum sit superius in igne, videlicet vel O., vel P.?
109. M. Q. *Quæstio.* Utrum Q. sit N. ipsius M.?
110. M. R. *Quæstio.* Utrum R. moveatur per M., vel per potentiam?
111. N. O. *Quæstio.* Utrum O. sit N. ipsius I.?
112. N. P. *Quæstio.* Utrum N. ipsius P. se habeat magis ad generationem, quam ad corruptionem?
113. N. Q. *Quæstio.* Utrum N. ipsius Q. sit ita naturale, sicut N. ipsius P.?
114. N. R. *Quæstio.* Utrum N. ipsius R. se habeat ad unam operationem, vel ad plures?
115. O. P. *Quæstio.* Utrum ad N. ipsius H. sit magis necessarium ipsum P., quam ipsum O.?
116. O. Q. *Quæstio.* Utrum O. se habeat ad materiam ipsius Q., & P. ad formam?
117. O. R. *Quæstio.* Utrum R. habeat maiorem concordantiam cum O., quam cum P.?
118. P. Q. *Quæstio.* Utrum P. habeat majus K. ad suum N., quam ad N. ipsius Q.?
119. P. R. *Quæstio.* Utrum N. ipsius P. possit esse absque N. ipsius R.?
120. Q. R. *Quæstio.* Utrum H. habeat aliquam extremitatem finitam, ita, quod non possit extendi ultra Q. R.?

Deinceps autem oportet nos tractare de Regulis, quæ huic operi conveniunt.

De Regulis Principiorum Philosophiae, & Primo

De A.

IN istis Principiis A. & B. sunt unum & idem; quod A. est quædam Figura significans Deum, in qua continentur hæc sedecim Dignitates, videlicet *Bonitas, Magnitudo, Æternitas, Potestas, Sapientia, Amor, Virtus, Veritas, Gloria, Perfectio, Justitia, Largitas, Misericordia, Humilitas, Dominium, Patientia:* quæ sedecim Dignitates sedecim Cameræ ipsius A. secundum hanc Artem vocantur; & sunt conditionatæ cum Cameris ipsorum B. C. D. E. F. G. H. I. K. L. M. N. O. P. Q. R. tali

tali modo, quod nullum inconveniens in cameris ipsius A. & predictis literis existat, & quod quodlibet particulare affirmandum sit, quo concordantia inter A. & predictas literas sequatur, quodlibet vero particulare negandum sit, quo in ipsis aliquod inconveniens sequi posset.

De S.

S. Est quædam Figura significans Animam Rationalem, & continet in se tres Quadrangulos, cum quibus sumit objecta utendo suis potentiis, quorum Quadrangulorum unus est lividus, alias niger, alias rubeus. *Quadrangulus lividus* habet in se secundum hanc Artes proprietatem recolendi, intelligendi & amandi objecta, quæ sumit secundum B. & dignitates ejus & secundum veritatem ipsorum C. D. & reliquorum Principiorum. *Quadrangulus autem niger* est, ut S. recolat, intelligat & odiat inconvenientia Principiorum hujus Artis, & etiam odiat omne, ex quo contrarietas inter Principia hujus Artis sequatur; & illud ideo, quoniam ipse Quadrangulus niger deputatus est ad odiendum V. Z.; servit enim Quadrangulo livido, qui assignatus est ad amandum A. V. Y. *Quadrangulus autem rubeus* habet officium supponendi & credendi Principia hujus Artis & eorum conditiones ac opera, ut *Quadrangulus lividus* & *niger* inde possint intellectum exaltare ad investigandum Y. & Z., & ipse *Quadrangulus rubeus* obliviscitur & ignorat, & diligit, vel odit rem suppositam, ut *Quadrangulus lividus* & *niger* inde melius operari valeant, attribuendo ipsis B. maiores dignitates, ejus autem effectui maiorem necessitatem.

De T.

T. Est Figura Principiorum, in qua Quadranguli ipsius S. investigare incipiunt Y. Z.; quæ Figura est composita ex quinque Triangulis, quorum unus est *lividus*, alias *viridis*, alias *rubeus*, alias *croceus*, alias *niger*. *Triangulus lividus* compositus est ex A., Creatura & Operatione: & significat, quod oportet omnem questionem esse vel de Deo, vel de Creatura, vel de Operatione; & ideo solutionem in ipso triangulo dari oportet. *Triangulus viridis* compositus est ex Differentia, Concordantia & Contrarietate. Officium autem ejus in hac Arte est, quod Concordantia & Differentia Principiorum, nec non ipsarum Conditionum

amentur; Contrarietas vero & Differentia ipsarum conditionum plurimum odiantur; nisi tamen inde sequatur inconveniens in B. H. *Triangulus autem rubeus* compositus est ex Principio, Medio & Fine: & est conditionatus tali modo, quod Principia hujus Artis nequaquam contraria sint ipsis B., nec *Triangulus* suam qualitatem, nec suam naturam amittat, & quod Principia cum Triangulo, nec non cum reliquis Triangulis convenienter in suis conditionibus, & quod ipse *Triangulus rubeus* contra alios Triangulos nequaquam existat. *Triangulus croceus* compositus est ex Majoritate, Minoritate & Aequalitate: & est conditionatus, quod sit cum reliquis Triangulis & Principiis hujus Artis concordans tali modo, quod inde in B. nulla minoritas sequatur, & quod ipsum B. sit in majori nobilitate, quam ejus effectus, & quod omne id, per quod ipsum B. in majori dignitate noscatur, debeat affirmari, & etiam quod Principia, quæ sunt ab ipso B. usque ad S., decurrant per ipsum croceum secundum qualitatem, quæ Majoritati, vel Aequalitati, seu minoritati existit convenientis. *Triangulus autem niger* compositus est ex Affirmatione, Dubitatione & Negatione: & est conditionatus, quod debeat negari & affirmari & dubitari tali modo, quod Principia nequaquam irrita sint, nec contra suas conditiones; & quod S. possit inde melius pro objecto sumere A. V. Y. cum *Quadrangulo* livido, cum nigro autem V. Z.; & quod ab ipso B. usque ad S. inde sequatur major concordantia omnes conditiones ad invicem comparando, & *Triangulum nigrum* cum aliis Triangulis & cum ipsis S. *Quadrangulis* concordando.

De V.

V. Est quædam Figura duplex, quæ ex virtutibus & vitiis est composita, cuius officium est in hac Arte significare virtutes & vicia. Et sciendum, quod V. *lividum* significat virtutes, quæ sunt septem, videlicet: *Fides, Spes, Charitas, Justitia, Prudentia, Fortitudo, Temperantia*: V. vero *rubeum* significat vicia, quæ similiter septem sunt, videlicet: *Gula, Luxuria, Avaritia, Acedia, Superbia, Invidia, Ira*, quæ mortalia peccata dicuntur. V. *lividum* conditionatum est ad serviendum ipsis B. per S., & ut exaltet in ipso V. suos Quadrangulos ad investigandum Principia hujus Artis, ut melius possit cognoscere ac amare B., & dignitates ejusdem. V. vero *rubeum*

64 D. Raym. Lulli Lib. Princip. Philosoph. Pars. II. De Regulis.

beum est in hac Arte, ut ejus individua mortificentur, & plurimū odiantur, & ut concordantia destruatur, in quā sequatur multiplicatio vitiorum; quæ vitia impediunt ipsum S., dum discurrit per ipsa cum Quadrangulo livido; propter quod impedimentum habet culpam, & ignorat ipsum B. ac ejus effectum. Præterea B. & V. conditionantur in hac Arte secundū decem conditiones, quæ continentur in Libro Gentilis & trium Sapientum, qui disputaverunt secundū regulam, ad quam Domina Intelligentia ipsos direxerat.

De X.

X. Est quædam Figura, quæ appellatur *Figura Predestinationis*, quæ ex sedecim cameris est composita, in quibus hæ distinctiones scribuntur, videlicet: *Sapientia, Prædestination, Perfectione, Meritum, Potestas, Gloria, Esse, Scientia, Justitia, Liberum Arbitrium, Defectus, Culpa, Voluntas, Pœna, Privatio, Ignorantia*, quæ cameræ ejus dicuntur. Et sciendum, quòd ipsum X. est figura contrariorum & concordantium mediatae & immediate, videlicet, quòd ejus cameræ cum medio & sinè medio cum principiis hujus Artis concordantes existunt, secundū quod S. ipsa recipit pro objecto. Præterea sciendum, quòd ipsum X. dividitur in sex membra & in quatuor figuræ; quorum membrorum primum componitur ex *Sapientia, Perfectione, Prædestinatione & Esse*; & per istud membrum decurrit prima figura affirmans contra secundam, quæ decurrit per secundum membrum, quod compositum est ex *Justitia, Perfectione, Libero Arbitrio & Esse*, affirmando Liberum Arbitrium contra Prædestinationem. Tertia figura est de dubitatione, quæ per primum & secundum membrum decurrit, ac etiam per tertium, quod componitur ex *Esse, Perfectione, Privatione & Defectu*. Quarta figura est determinativa, & determinat per quartum membrum, quod componitur ex *Merito, Gloria, Culpa & Pœna*; & etiam per quintum, quod componitur ex *Potestate, Scientia & Voluntate*; ac etiam per sextum, quod componitur ex *Potestate, Ignorantia & Voluntate*: nec non etiam determinat per reliqua membra secundū concordantiam Principiorum hujus Artis & secundū A. S. T. V. X. Y. Z. Conditiones autem, quas habet X. in istâ Arte, sunt, quòd ad solvendum quæstiones seu ad investigandum particularia fiant quatuor prædictæ figuræ per prædicta membra & etiam per

conditiones Principiorum mediate, vel immediate, ut Y. & Z. valeant reperiri.

De Y. & Z.

IN hac Arte Y. significat *Veritatem*, & Z. *Falsitatem*, quod Y. diligenter debet, Z. verò odiri. Officium autem Y. concordantiam habet cum conditionibus Principiorum; Z. verò cum ipsis habet contrarietatem. Et sciendum, quòd Y. & V. lividum simul conveniunt; Z. autem & V. rubeum similiter; & ideo Y. significat V. lividum, Z. verò V. rubeum.

De B.

Quoniam B. est primum & supremum Principium, omnia reliqua Principia regulantur ad serviendum ipsis B., nec non ad ostendendum Dignitates ejusdem; & ideo quodlibet Principium ostendit ipsum B. ipsis S. per T. V. X. Y. Z. secundū suam qualitatem, quoniam est ejus effectus, & B. est Causa. Quapropter in conditionibus ipsis B. conditionata sunt omnia reliqua Principia, cuius conditionibus negandum ac odiendum est omne inconveniens, quod sequatur per aliquam conditionem ejus effectus.

De C.

Regula & officium ipsius C. in hac Arte sunt, quòd sit Principium omnibus Principiis excepto B., & quòd Motus sit tali modo, quòd aliorum Principiorum nulla conditio destruatur, nec S. T. V. X. Y. Z. inde habitum suum amittant, nec aliqua conditio ipsis Principiorum, quibus cameræ suprà scriptæ Figuræ conditionatae sunt, inde cum privatione conveniat.

De D.

D. Regulatum est, ut serviat ipsis B., & moveat E., ut H. C. convenienter in F. G. I. K. L. M. N. O. P. Q. R.: & præterea oportet, quòd D. moveat S. ad A. V. Y. contra V. Z., salvando cameram meriti & liberi arbitrii; & quòd ipsis D. sit meritum id, quod facit in Principiis, quæ sub ipso existunt, & quòd nequaquam sit contra suas conditio-nes in aliquo altero Principio.

De E.

E. Regulatum est ad movendum, quicquid est usque ad S. secundū triangulum viridem, croceum & rubeum; in quo motu quilibet conditionum reliquorum Principi-

Principiorum conservari oportet: & ideo si aliquod particulare queratur, quod habeat concordantiam cum omnibus conditionibus ipsius E. in aliis Principiis, est affirmandum; ejus autem oppositum est negandum.

De F.

F. Est Forma Universalis, quæ habet officium supra formas particulares simplices & compositas; & per ipsam regulantur & conservantur particulares formæ in G., quæ sunt universales in O. P. Q. R. per universalitatem ipsorum F. G.; quod F. format in O. P. Q. R. formas particulares sub I., quæ sunt formæ simplices & universales formis compositis, quæ sunt in O. P. Q. R.

De G.

G. Regulatum est, ut sit passivum sub ipso F. ac sub ipso I., & quod sit indivisibile in se ipso, divisibile tamen in altero, videlicet in I. O. P. Q. R.; in I. autem sit indivisibile respectu divisionis, quam habet in O. P. Q. R.; & sit visibile per formam, & sensibile per ponderositatem & levitatem; & sit diligibile in R., & odibile in P. Q.

De H.

H. Est in Regula, secundum quam regulatur à B., & secundum quod B. conditionavit ipsum in F. G. I. K. L. M. N. O. P. Q. R.: & ideo decurrit per Regulam aliorum Principiorum in T.; propter quem discursum est quandoque in aliquo particulari seu in pluribus contra conditiones aliorum Principiorum, exceptis conditionibus ipsius B., contra quas cum aliquibus aliis Principiis convenire non potest.

De I.

I. Regulatum est ad esse semper simplex in sc ipso, & compositum in altero, & ut sit generatum sub forma ipsius F. in G., & in quantum materia ipsius G.; & oportet ipsum I. esse per Triangulum viridem, croceum & rubeum in altero, videlicet in O. P. Q. R.; & etiam oportet, quod habeat K. M., & quod habeat in altero formas simplices & compositas; quæ formæ gradatae sunt in simplicitate & compositione; & ideo Triangulus viridis, croceus & rubeus existunt in I.

De K.

K. Secundum hanc Artem regulatum est, quod omnia Principia habeant
R. Lulli Oper. Tom. I. Lib. Princip. Philosoph.

ipsum ad B., habendo ipsum K. ad suam perfectionem, respectu secundæ intentionis & primæ: scilicet habeant K. ad suam perfectionem secundâ intentione, ad B. vero primâ intentione, & hoc secundum Triangulum rubeum; sed sub ultimo fine habeant K. in medio secundum Triangulum viridem & croceum.

De L.

L. In ipsis Principiis est in principio Trianguli rubei; ejus vero perfectio existit in fine in N., & continet in medio ipsum C. secundum K. M. & Triangulum viridem & croceum in I. O. P. Q. R.; & G. est subjectum ipsis L. per passionem, & L. ipsis F. per opus.

De M.

M. Diversificatur per F. G. H. I. K. &c.; convenit autem cum C. secundum Triangulum viridem, croceum & rubeum. Quapropter, si queratur aliquod particulare ipsius H., debet recurri ad M. & ad predictos Triangulos, nec non ad hujus Artis Principia; & ipsum M. ac ejus conditiones debent cum aliis Principiis & ipsorum conditionibus concordari.

De N.

N. Est finis Trianguli rubei & cessationis ipsius L., quod venit ex principio differentiæ & concordantiæ: in N. enim incipit C. per differentiam & contrarietatem in R.; in quo principio incipit differentia & concordantia; in medio vero duorum praedictorum principiorum est L., quod est diversum & contrarium ipsis N. secundum numerum: & ideo utendum est ipso N., secundum quod jacet in suis conditionibus cum conditionibus reliquorum Principiorum.

De O.

O. In hac Arte convenit loco vacuo & pleno ac ipsis C., & I. incipit in O., & habet suum medium in P.; perfectionem vero sui operis habet in Q.; corruptio vero ipsius Q. incipit in R.; & I. P. Q. R., ubicunque sint, existunt in O.: & ideo diversificatur O. in I. P. Q. R.; & I. diversificatur in G. P. Q. R.; & P. diversificatur in O. Q.; & Q. diversificatur in O. R. Quapropter utendum est ipso O. in hac Arte, secundum quod alia Principia diversificantur in aliis in O., & O. in ipsis, cuiuslibet conditiones salvando.

I

De

De P.

P. Dividit O. in Triangulo viridi, & facit divisionem differentiæ & concordan-
tiæ à differentia & contrarietate, & concor-
dat differentiam & concordantiam cum
esse, & differentiam & contrarietatem cum
privatione: & ideo formatur Triangulus
rubeus & croceus in viridi, secundum quod
P. administrationem habet per F. G. I. K. M.
in O.: & ideo utendum est ipso P. in hac Ar-
te secundum prædictam regularitatem.

De Q.

Q. Est subjectum ad inquirendum particu-
laria naturalia, sequendo Regulam, in
qua ipsum est regulatum per Principia, quæ su-
pra ipsum existunt: si verò quis illam Re-
gulam non sequatur, impeditur ad investi-
gandum sive inveniendum particularia, nam
est contra instrumentum, cum quo perquiri

oportet. Et hæc sit Regula generalis ad in-
quirendum particularia in Q., secundum
quod Q. conditionatum est sub F. G. H. I.
K. L. M. N. O. P., & secundum quod R. facit
reverti Q. in O., ut C. habeat spatum, in
quo sit in Triangulo viridi, croceo & rubeo.

De R.

R. Est instrumentum faciens redire C.
ad O. I. G. F., ut F. G. I. in O. de no-
vo generent Triangulum rubeum, per quæ
venit C. ex F. usque ad Q.: quoniam verò
per R. fit reversio ipsius C., & quoniam
ipsum Q. est finis, ideo R. regulatum est
sub F. G. H. I. K. L. M. N. O. P. Q.; quæ Regula
sequenda est ad investigandum particularia,
quæ desiderantur reperiri in T. virtute & patro-
cinio ipsius B.

Explicit Regulæ hujus Artis & etiam
Principia Philosophiæ in divina bene-
dictione.

GL.

FIGURA

F_{17.}*Principiorum Iuris*

B	<i>Forma.</i>	F	<i>Jus speciale.</i>	K	<i>Jus civile.</i>	O	<i>Jus nutritivum</i>
C	<i>Materia.</i>	G	<i>Jus naturale</i>	L	<i>Jus consuetudinale</i>	P	<i>Jus comparativum</i>
D	<i>Jus compositum</i>	H	<i>Jus positivum</i>	M	<i>Jus theoricum.</i>	Q	<i>Jus antiquum.</i>
E	<i>Jus commune.</i>	I	<i>Jus canonicum.</i>	N	<i>Jus practicum.</i>	R	<i>Jus novum.</i>

BC	CD	DE	EF	FG	GH	HI	IK	KL	LM	MN	NO	OP	PQ	QR
BD	CE	DF	EG	FH	GI	HK	IL	KM	LN	MO	NP	OQ	PR	
BE	CF	DG	EH	FI	GK	HL	IM	KN	LO	MP	NQ	OR		
BF	CG	DH	EI	FK	GL	HM	IN	KO	LP	MQ	NR			
BG	CH	DI	EK	FL	GM	HN	IO	KP	LQ	MR				
BH	CI	DK	EL	FM	GN	HO	IP	KQ	LR					
BI	CK	DL	EM	FN	GO	HP	IQ	KR						
BK	CL	DM	EN	FO	GP	HQ	IR							
BL	CM	DN	EO	FP	GQ	HR								
BM	CN	DO	EP	FQ	GR									
BN	CO	DP	EQ	FR										
BO	CP	DQ	ER											
BP	CQ	DR												
BQ	CR													
BR														

DIVI RAYMUNDI LULLI DOCTORIS ILLUMINATI LIBER PRINCIPIORUM JURIS.

DEUS, qui es Dominus gloriosus habens Justitiam in æterna potestate, sapientia & amore, intentione te cognoscendi, diligendi, & tuæ omnipotenti magnitudini serviendi, incipimus *Artem Principiorum Juris* confidentes tuâ benedictione, gratiâ & patrocinio.

DE P R O L O G O.

Præfens Ars dividitur in duas Partes principales, quarum prima dividitur in tres Distinctiones; Prima est de Dispositione Figuræ Juris: Secunda de Conditionibus artis: Tertia de Intentione, quâ hæc Ars est de novo inventa.

Prima Distinctio sub se continet sedecim Principia, quibus tota præfens Ars discurrit, quæ sunt: *Forma, Materia, Jus compositum, Jus commune, Jus speciale, Jus naturale, Jus positivum, Jus Canonicum, Jus Civile, Jus consuetudinale, Jus theoricum, Jus practicum, Jus nutritivum, Jus comparativum, Jus antiquum, Jus novum*. Unicuique principiorum propter discretionem unam literam attribuimus, ut breviùs per artem loquamur, & ut ex illis literis componamus Figuram, quæ construitur ex centum viginti Cameris. Formæ præbemus B., Materiæ sub forma C., Juri ex B. C. composito D., Juri Communi E.,

R. Lulli Oper. Tom.I. Liber Princip. Juris.

Speciali F., Naturali G., Positivo H., Canonicō I., Civili K., Consuetudinali L., Theorico M., Practico N., Nutritivo O., Comparativo P., Antiquo Q., & Juri Novo donamus R. Qui autem vult procedere per hanc artem, necessarium est eum scire Alphabetum & regulas artis, quæ determinantur in fine.

Secunda Distinctio est de conditionibus Artis: hæc distinctio in tres Conditiones dividitur. Prima Conditio est, quod singulæ literæ prædicti Alphabeti conditionentur secundum conditiones, quas habent A. S. T. V. X. Y. Z. in Arte Compendiosa inveniendi veritatem. Secunda Conditio est, quod una litera conditionetur cum alterâ in qualibet camera figuræ Juris. Tertia Conditio est de conditionibus, quæ sunt generales & speciales omnibus cameris.

Tertia Distinctio est de Intentione, quâ Ars ista est reperta; hæc autem in quinque Partes dividitur. Prima Pars est intentione,

A

quâ

quâ omnia particularia ipsius D. convenient in sedecim prædictis principiis & eorum conditionibus, & etiam concordent omnia se habentia ad unum finem. *Secunda Pars* est intentione, quâ in breviori tempore & brevioribus sermonibus Jus addiscatur, & etiam definiantur quæstiones & causæ; amplius ut inde magis ditentur pauperes Scholaris in Jure studentes. *Tertia Pars* est in-

tentione, ut Jura, Decretales & Leges convenientes huic arti necessariis principiis valeant demonstrari. *Quarta Pars* est, qualiter est ars ista reperta intentione examinandi Jura contraria supâ dictis principiis. *Quinta Pars* est, qualiter per hanc artem sciantur fieri quæstiones & solvi quærendo particularia in universalibus, quæ sunt principia & doctrina hujus artis.

*****:o:*****

INCIPIT PRIMA PARS

QUÆ EST

DE

Dispositione & Conditionibus & Intentione hujus Artis.

DISTINCTIO I.

De

Dispositione Figuræ Juris.

VT formetur Figura Juris, oportet taliter combinare literas, quæ sunt ab A. usque ad S., ut una quæque litera participet cum altera, & ut inde sequantur 120. cameræ quælibet diversa ab altera & quælibet concordans cum altera: deinde opus est probare, quod unaquæque litera sit principium hujus artis.

De Probatione Principiorum Juris.

De B.

Sive de Forma Juris.

VElut in *Principiis Philosophiae* continetur, sub unâ formâ universalî naturali consistunt species & earum individua, ac eadem forma se habet universaliter ad unum quodque naturale, sic in his *Principiis Juris* se habet B., ut omne, quod est in jure, sub forma subsistat: & quidquid existit in jure, se habet ad unum universalem finem, qui est B.; & illud B. se habet ad omne illud, quod est ab A. usque ad S., ut B. se habeat ad ipsum A., cui A. per omnes literas figuræ serviatur:

quia, si non esset ita, sequeretur inconveniens inter B. C. D. E. F. G., quo inconveniente sequerentur multa inconvenientia in literis, quæ sunt à G. usque ad S., eò quod principia essent frustra in medio ipsius D., si non se haberent ad unam intentionem finalē; hoc autem est inconveniens & contra conditiones ipsorum A. S. T. V. X. Y. Z., quod inconveniens est impossibile, quâ impossibilitate probatur ipsum B. esse unum principiorum istius Artis.

De C.

Sive de Materia Juris.

CEst sub B. materia universalis, ut D. existat; quod D. non potest esse absente C., sub quo C. consistit omne, quod convenit ipsi S. & humano corpori, ut ex toto quoddam universale formetur, in quo B. continetur: ex ipsis autem B. & C. componitur D., cui serviant omnes literæ, quæ sunt à D. usque ad S., quæ sub D. esse non possent absente C., nec esset concordantia inter A. T. V. X. Y. & inter V. & Z.; quod est inconveniens: quo C. esse demonstratur.

De D.

Sive de Jure.

SIcut in triangulo rubeo componitur ens ex esse & esse per operationem Elementalis

Pars I. Distinctio I. De Dispositione.

3

talis Figuræ, sic D. constituitur ex ipsis B.C.; quia, sive B.C. non haberet D., in quo esset; nec absente D. haberent B.C., in quo essent unum suppositum universale omnibus particularibus scientiæ Juris: præterea omnes literæ ab A. usque ad S. essent contra esse, & concordarent cum privatione ac injuriâ: quod est inconveniens & contra A.S.T.V.X.Y.

De E.

Sive de Jure Communi.

Est Jus commune conjunctum ex plurimis F.; sive quo E. multa F. non possent dirigi ab ipso D., nec unum F. posset habere succursum ab altero, nec etiam supra se ipsum haberet majus: amplius sequeretur, quod Elementalis Figura haberet majorrem concordantiam cum majoritate & cum Y., quam S. cum V. livido, & participaret melius cum A., quam S.Y.; quod est inconveniens, cum S. conveniat cum majoritate, sed corpus humanum cum minoritate.

De F.

Sive de Jure Speciali.

F. Est Jus speciale individuum ipsius E., quod E. non posset existere sive plurimis F., nec V. Y. haberent, cum quo resistent ipsis V. Z.: præterea cameræ ipsius X. essent confusæ, nec A. T. convenienter esse objecta ipsius S., prout convenit in majoritate quarti membra ipsius X.

De G.

Sive de Jure Naturali.

G. Est Jus Naturale, quod se habet ad differentiam & concordantiam in triangulo rubeo, ut sequatur per medium concordantia inter principium & finem. Hoc G. conservare oportet ipsum D. in B. C. taliter, ut V. lividum concordet cum A. contra V. rubeum, & ut Y. Z. sint contraria; sicut enim sub humanâ specie oportet individua subsistere, ut conservetur per naturam, sic sub G. oportet esse multa individua, in quibus D. conservetur naturaliter tali modo, ut non sequatur inconveniens inter S. A. T. V. X. nec convenientia ipsorum Y. Z. contra cameram [Justitiae & Liberi Arbitrii.]

De H.

Sive de Jure Positivo.

H. Est Jus Positivum & voluntarium per Papam & Imperatorem antiquè statutum. H. istud existit, ut concordantia in speciebus ipsius S. taliter conservetur, ut S. concordet cum A.V.Y. contra V.Z.; quia propter inordinatum S. diminutum est G. in S. per V.Z., velut calor naturalis per defecatum humidi radicalis: *quam ob rem velut Medico per opus artificiale præbetur, ut sit adjutor naturæ*, sic est H., ut ipsi G. præbeat auxilium contra V.Z.: *sicut verò accidentaliter quandoque contingit, quod Medicus per ignorantiam agit contra naturam*, sic per quorundam ignorantiam, qui statuerunt D., positum est H. in quibusdam rebus contra D.G.; & ideo illud H. diversum est & repugnans ipsi H. convenienti cum D.G., & est contra triangulum rubeum & concordantiam ipsorum A.S.T.V.X.Y.

De I.

Sive de Jure Canonico.

I. Est Jus Canonicum se habens ad S., qualiter possit esse forma corporis, ut simul valeant pervenire ad æternam beatitudinem. Hoc I. sumvit principium in Decem Præceptis, quæ A. præbuit in lege veteri & in potestate, quam JESUS Christus Romanæ Ecclesiæ in S. Petro donavit. Principium ipsius I. respicit finem, propter quem A. mundum creavit; medium sunt operaciones ipsius S., cum taliter operatur, quod principium & finis per medium simul non repugnant, & quod A.T.V.X.Y.Z. non recipiant alterationem, prout in principiis hujus artis jacent formæ, figuræ & conditiones eorum.

De K.

Sive de Jure Civili.

K. Est Jus Civile statutum per Imperatorem, quod est necessarium, ut serviat ipsi I. gladio, justitiâ & timore, ut S. convenient cum A.V.Y. contra V.Z., & ut corpus obediatur ipsis I.: ulterius, ut K. taliter concordet cum I., ut ex opere ipsorum I. K. fiant differentia & concordantia contra V.Z.: cum verò malis Rectoribus destruitur & confunditur differentia ipsorum I.K., tunc oportet, quod in destructione differentiæ deleatur concordantia, quâ destructione &

A 2

cor-

D. Raym. Lulli Lib. Princip. Juris

corruptionē generantur differentia & contrarietas contra I. K.: quam ob rem mundus est in labore & in tribulatione, & E. F. G. H. declinantur ad cameram [Defectūs & Privationis].

De L.

Sive de Jure Consuetudinali.

L. Est Jus Consuetudinale; quæ consuetudo duravit à longo tempore, principium verò habuit secundùm conditionem & finem loci, cui illa consuetudo fuit necessaria in principio. Tale L. taliter debet concordari cum I. K., ut non sequatur differentia & contrarietas inter E. F. G. H.: nam quia est possibile, quòd conditio loci aliquā necessitate alteretur in aliam conditionem, idcirco L. sic imitari debet concordantiam ipsorum E. F. G. H. I. K. velut arundo ventum, & ex benignitate ipsorum I. K. debet fieri gratia ipsis F. L., ut per extraordinariam & necessariam conditionem loci & temporis ab ipsis F. L. possit fieri gratia illi loco, dum illa conditio duret: sicut verò aquæ, quæ egrediuntur è mari, redeunt ad mare, sic L. debet redire ad I. K., quando potest consistere in eorum participatione, secundùm quod L. ab ipsis I. K. diversum esse indiget.

De M.

Sive de Jure Theorico.

M. Est Jus Theoricum habens triangulum rubeum in operatione ipsius S., quæ invisibilis est oculis corporeis, & est Jus Practicum in operatione ipsius S. operantis suas species ad A. V. Y., in comparatione verò operationis corporeæ refertur ad opus theoricum. Istud M. est lux, principium & directio ipsius N.; N. verò debet esse obediens ipsi M., quemadmodum K. debet servire ipsi I.: cùm autem N. convenit cum A. V. Y., debet I. convenire cum K.

De N.

Sive de Jure Practico.

N. Est Jus Practicum, quod est magis propinquum fini trianguli rubei, quam M.; nam M. est magis propinquum principio: quia, si non, motus operationis non esset in medio, & absentia medii principium non veniret ad finem; quod est inconveniens, quo N. demonstratur.

De O.

Sive de Jure Nutritivo.

O. Est Jus Nutritivum, & est in E. F. per differentiam & concordantiam ipsorum B. C. G. H. I. K. L. M. N., ut D. possit esse contra injuriam ipsorum V. Z. in Q. vel R., ac ut D. moveatur de principio ad finem per medium; & quoniam motus ipsius D. non posset esse sine O., & etiam principium & finis existerent sine medio, propterea oportet, quòd O. conveniat inter principium & finem multiplicatâ conuenientiâ ipsorum B. C., ut ipsum D. generetur in S.

De P.

Sive de Jure Comparativo.

P. Est Jus Comparativum; nam quodam Jus convenit cum justitiâ, alterum verò cum misericordiâ; & ideo necessarium est, quòd P. sit medium, quo justitia & misericordia sint taliter objecta ipsi S., ut S. se habeat ad A. V. Y. contra V. Z., & ut non destruantur differentia & concordantia ipsorum E. F. nec ipsorum I. K.; quæ differentia & concordantia perverterentur in differentiam & contrarietatem, si P. concordaret cum negatione & privatione contra affirmationem & esse.

De Q.

Sive de Jure Antiquo.

Q. Est Jus Antiquum, quod probare non oportet, nam certi sumus experimen-to, quòd istud Q. est in esse, & est constitutum, secundùm quod triangulus rubeus se habebat in tempore præterito, & prout antiqui, qui statuerunt Q., cognoverunt, qualiter debeat convenire cum tempore futuro.

De R.

Sive de Jure Novo.

R. Est Jus Novum, quod est conveniens secundùm mutationem trianguli rubei, qui triangulus rubeus accidentaliter recipit alterationem mutatione temporis, loci & conditionum in principio, medio & in fine; & ideo oportet R. existere, ut semper finalis intentio ipsius D. possit convenire cum B. C. E. F. G. H. I. K.: si verò Q. habe-ret tam magnam potestatem, quòd R. non posset

Pars I. Distinctio II. De Conditionibus & III. de Intentione. §

posset esse, sequeretur, quòd D. non posset convenire cum B. C. E. F. G. H. I. K. in mutatione trianguli rubei; quod est inconveniens, quo probatur R. esse.

Probavimus suprà dicta sedecim Principia; ulteriùs nos convenit probare qualiter Principia hujus artis conditionantur: priùs verò nos oportet tractare de secundâ & tertîâ Distinctione.

DISTINCTIO II.

De

Conditionibus hujus Artis.

HÆc Distinctio dividitur in tres Conditiones, prout dictum est suprà.

De Prima Conditione.

Prima Conditio est, quòd omnes literæ alphabeti hujus Artis Juris concordentur cum A. S. T. V. X. Y. Z., quæ sunt de alphabeto *Artis Compendiosæ inveniendi veritatem*; nam de necessitate convenit, hanc concordiam esse, ut D. possit convenire cum omnibus prædictis literis, & ut sit contra Z. & injustitiam sive injuriam; & hac convenientiâ conditionari oportet in quâlibet camerâ figuræ, prout conditionavimus cameras ipsorum A. S. T. V. X. Y. Z.

De Secunda Conditione.

Secunda Conditio est, quòd quamlibet literam, quæ est ab A. usque ad S., conditionemus taliter unam cum altera combinatories, ut D. possit convenire cum B. C. & cum omnibus literis, quæ sunt ab ipso usque ad S.; nam ratione differentiæ & concordantiæ, quæ in triangulo rubeo diriguntur ad unum finem in literis, quæ sunt ab A. usque ad S., D. diversum esse oportet, quibus differentiâ & concordantiâ triangulus rubeus movetur ad majus D.; sinè quo triangulo rubeo in differentia & concordantia D. non haberet, in quo moveretur de minori ad majus, nec in quo elongaretur à suo opposito, & appropinquaret ipsis A. V. Y.: unde quemadmodum Chæos habet dispositionem differentiæ & concordantiæ, cui ordinalis materia est potentia per actionem universalis formæ naturalis & per supra cœlestia corpora, sic D. diversificatur per E. F. G. H. usque ad S. dispositione ipsorum B. C.; ut inde S. se habeat ad majorem concordan-

tiam cum A. V. Y., & ut melius possit recipere operationem, quam A. habet in ipso, & in reliquis creaturis ad ipsum amandum & cognoscendum.

De Tertia Conditione.

Tertia Conditio est de Conditionibus generalibus & specialibus: Conditio generalis est, quæ se habet ad omnes cameras: hæc autem conditio composta est ex convenientiâ, quæ est inter A. S. T. V. X. Y. B. C. D. E. F. G. H. I. K. L. M. N. O. P. Q. R. contra V. Z. Conditio specialis est, cùm in quibusdam suprà dictis literis conditionatur camera ad cameras, & secundùm istas cameras [E. A. V. Y.] [I. V. Z.] [M. A. V. Y.], quæ sunt secundùm alphabetum *Artis Compendiosæ inveniendi veritatem*, ad quas cameras D. à B. usque ad S. in triangulo rubeo movetur. Igitur cùm hoc ita sit, cum auxilio nostri Domini DEI omnipotentis proponimus conditionare unam cameram cum altera in cameris figuræ, prout in sequentibus procedemus, cùm tractaverimus de tertia Distinctione.

DISTINCTIO III.

De

Intentione, quâ ista Ars, est de novo inventa.

HÆc Distinctio in quinque Partes dividitur, prout superiùs est relatum, & primò tractabimus

De Prima Parte.

Prima Pars est, quòd particularia ipsius D. reducantur ad propria & terminata principia, ut possint concordari ad unum finem, ad quem tres cameræ præcedentis tertiae conditionis moventur. Quare dicimus, quòd D. diversificatur in multis particularibus in quâlibet literarum, quæ sunt ab A. usque ad S., & non valent omnes simul recoli nec intelligi ab S.: & propterea oportet, quòd S. ordinet taliter suas species in particularibus ipsius D., quæ inquirit, quòd illa concordet unum cum altero tali modo, ut inde non sequatur inconveniens in cameris figuræ Juris, neque sint contra A. V. Y., & ut sint opposita ipsis V. Z.: si autem particularia, quæ S. investigat in præmissâ concordantiâ, non sequuntur intentionem finalem, propter quam B. C. formant D., tunc oportet esse medium, quo sit concordantia inter princi-

pium & finalem intentionem, propter quam D. decurrat per E. F. G. H. I. K. L. M. N. O. P. Q. R.: si verò principium & finalis intentione conveniunt & concordant, oportet, quòd illa particularia convenientia cum A. V. Y. contra V. Z.: cuius si foret contrarium, sequeretur, quòd illa particularia convenientia cum V. Z. contra A. V. Y.

De Secunda Parte.

Secunda Pars consistit in hac arte, ut per ipsam S. breviùs possit accipere & monstrare D. & causas & quæstiones & illas definire: præterea, ut in illa primò practica capiat principium, ut S. cum D. valeat servire ipsi A., & practicare in ipsis V. Y. contra V. Z.: & etiam ut pauperes Scholares, qui carent libris & expensis, breviori tempore possint attingere quietem & divitias corporales & spirituales. Quoniam autem D. est diversum in infinitis objectis, artis absentia opus est ipsi S. scriptoribus multorum particularium & multorum librorum, præterea opus est multis glossis & multis opinionibus diversis & sibi mutuo repugnantibus, & insuper concordantia particularium, quæ non applicantur ad artem, nec reducuntur ad propria determinata principia, est dubia, & est magni laboris ac tædiosa, denique homo est propinquus morti, antequam aliquid ipsius D. convenienter didicerit, quapropter oportet, quòd cum arte & ipsius principiis abbreviatur medium ipsius D. convenientis inter principium & finem.

De Tertia Parte.

Tertia Pars est ostendere rationibus necessariis & arte casus ipsorum I. K., & eorum contraria reducere ad inconveniens concordando casus ipsorum I. K. cum principiis hujus artis, & eorum contraria reducendo ad inconveniens principiorum: præterea applicare casus ad concordantiam principiorum & conditionum camerarum; si enim casus ipsius D. convenit cum principiis hujus artis & cum conditionibus camerarum, oportet ipsius oppositum disconvenire cum A. T. V. X. Y. & concordare cum V. Z. Quamobrem Doctor hujus artis vult, ut, quando inter unum casum ipsius I. vel ipsius K. contigerit dubitatio, quilibet casuum applicetur ad principia & cameras hujus artis, & ut ille casus affirmetur, qui concordat cum principiis & conditionibus camerarum figuræ ipsius D. Igitur cum

hoc ita sit, debet Artista concordare differentiam trianguli viridis cum fine trianguli rubei & majoritate trianguli crocei intentione, quâ valeat concordare differentiam, concordantiam & majoritatem cum finali intentione principiorum ipsius D. contra differentiam, contrarietatem & minoritatem, quæ sunt contraria concordantiae ipsorum A. S. T. V. X. Y. cum literis existentibus ab A. usque ad S.: denique cavere, ne in majoritate differentiæ & contrarietatis ulla literarum alteri repugnet.

De Quarta Parte.

Quartæ Pars est inventa, ut examinentur casus ipsorum I. K., qui ponuntur contra principia & conditiones camerarum ipsius D.: nam, quia in S. cecidit ignorantia per privationem & defectum ipsius D., fortè contingit accidentaliter aliquem casum ipsorum I. K. esse contra D. propter aliquam glossam seu expositionem, quæ repugnet majori differentiæ & concordantiae ipsorum A. S. T. V. X. Y., & quæ conveniat cum minori differentia & concordantia præmissarum literarum, seu quòd implicetur contradic̄tio, unde sequatur contrarietas ipsorum I. K. & ipsorum B. C. D. E. F. G. H. I. K. L. M. N. O. P. Q. R.; quâ contrarietate sequatur oppositio inter A. S. T. V. X. Y.: quoniam autem est impossibile, quòd D. possit esse contra A. V. Y. & injuria contra V. Z., propterea artista potest invenire in I. K. utrum casus sint secundum finem concordantem principiis ipsius D., tali modo, ut A. S. T. V. X. Y. & literæ, quæ sunt ab A. usque ad S., simul non discordent. Igitur cum hoc ita sit, vult Doctor hujus artis, quòd prædicta inquisitio fiat supra majoritatem differentiæ & concordantiae vel differentiæ & contrarietatis in triangulo rubeo secundum literas, ex quibus componitur alphabetum hujus artis, & quòd major differentia & concordantia cum literis alphabeti affirmetur, major verò differentia & contrarietas negetur in eo, ubi implicetur contradic̄tio justitiæ & injuriæ.

De Quinta Parte.

Quinta Pars in hac arte consistit intentione, quâ sciantur particularia in universalibus investigari & inveniri: hujus verò artis universalia sunt A. S. T. V. X. Y. Z. & cameræ ac conditiones eorum. Modus autem & ars inquirendi particularia est, ut con-

concordetur casus ipsorum I. K. cum A. S. T. V. X. Y. & cum conditionibus camerarum contra V. Z.: & ut semper negetur inconveniens, conveniens vero, unde sequetur concordantia & majoritas in præmissis literis, affirmetur; si autem contingit, quod inde sequatur conveniens minoris concordantiae, unde non sequatur inconveniens, patet secundum principia hujus Artis esse licitum, quod illa minor convenientia affirmetur, ipsius verò contrarium negetur. Igitur cum hoc ita sit, secundum præmissam artem & doctrinam possunt fieri & solvi quæstiones convenientes scientiæ ipsius D., sciendo tamen discurrere in ipso per literas hujus artis cum speciebus ipsius S., prout convenit conditionibus hujus artis.

Tractavimus de tribus Distinctionibus, per quas tota ista ars decurrit, probavimus etiam principia artis, nunc autem nos oportet conditionare cameras Figuræ, quæ taliter conditionandæ sunt, ut particularia ipsius D. inde valeant reperiri. Præterea convenit in quâlibet camerâ ipsorum A. S. T. V. X. Y. Z. præbere distinctionem, ut conditionetur

secundum conditiones convenientes supradictis literis.

Si una camera ad invenienda particula-
ria non sufficit, capiatur altera, & si in came-
râ non sufficit conditio, quam posuimus in
ipsâ, conditionetur eadem camera secun-
dum particulare, quod inquiritur, & secun-
dum concordantiam ipsorum A. S. T. V. X.
Y. contra V. Z. Ut conditionentur came-
ræ, non oportet, ut simus contra principia,
imò magis necessarium est, ut concordemus
cum ipsis.

Est etiam quandoque conditionanda
una camera cum A., altera cum A. S. T.,
aliæ autem cum uno vel duobus vel etiam
pluribus triangulis ipsius T. & quadrangu-
lis ipsius S.; & de ipsis V. X. Y. Z. hoc idem
agamus & de unâ camerâ cum alterâ: verun-
tamen omnes literæ & omnes camerae conve-
nient conditionibus unius cuiusque camerae; hunc
enim modum nos oportet habere in came-
ris conditionandis, ut abbreviemus nostrum
sermonem, & ut detur doctrina, quâ inqui-
rantur particularia metaphoris, quas præ-
bemus conditionando cameras.

I N C I P I T
S E C U N D A P A R S
Q U A E E S T
D E

Conditionibus Camerarum.

Camera 1.

[B.C.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

DEUS voluit ordinare, qualiter B.C. possint convenire in D., & existere in D., ut S. in trian-
gulo rubeo possit intelligere & amare finem, propter quem A. dedit prin-
cipium creaturis, videlicet ut cognosceretur & amaretur; quapropter oportet, quod B. sit quædam forma, & quod C. sit materia, ad hoc, ut omnes creaturæ subjiciantur intentioni finali, propter quam B. existit, & ut ex B. C. formetur quoddam D. universale com-
positum ex B. C., ut inde possit descendere ac derivari ipsum G., quod valeat dividi in E., ac ut E. dividatur in F., ulterius ut S. con-
veniat cum A. V. Y. contra V. Z., & ut in membro tertio ipsius X. esse & perfectio

elongentur à privatione & defectu, & in quarto membro camera [Meriti & Gloriæ] recipiat exaltationem contra cameram [Cul-
pæ & Pœnæ], nam si particularē ipsius I. vel
ipsius K. convenit cum prædictâ ordinatio-
ne, de necessitate oportet, quod concordet
cum Y., & ipsius oppositum conveniat cum
Z.; cuius si foret contrarium, sequeretur,
quod principia hujus artis repugnarent ipsi
Y., & quod convenienter cum Z.; hoc autem
est impossibile, quâ impossibilitate camera
conditionatur. *Hæc conditio est Regula ge-
neralis omnibus conditionibus aliarum came-
rarum.*

Camera 2.

[B.D.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

Conditiones hujus cameræ sunt, quod
B. sit forma, per quam demonstratur
in

in D. jurisdictione, quam A. habet in C., ut utatur camerâ [Justitiae & Misericordiae]: unde si Decretales vel Decretum seu Lex habeant differentiam & concordantiam, per quas sequuntur differentia & concordantia ipsorum B. D. A., prout dictum est suprà, sequetur finis, propter quem C. accepit principium, & propterea Y. conveniet cum I. K.: si autem in I. K. particulare consistet, unde sequeretur confusa & contraria differentia & contrarietas contra ordinacionem ipsorum B. D., oporteret, si illud particulare conveniret cum Y. contra Z., quod A. foret contra D. V. Y., & S. concordaret cum Y. Z. contra A. & cum A. in quodam D., concordante D. cum suo opposito, quod est impossibile.

Camera 3.

[B.E.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

VElut actus, habitus & potentia conveniunt in triangulo rubeo, sic similiter concordant B. D. E. F.; quia B. diversificatur in E. F. se concordando in majori universalitate in E., quam in F.; quod est, quia F. est sub E., E. autem & F. sub B. existunt: unde si particulare habeat majorem concordantiam cum majoritate quam cum minoritate secundum praedictam ordinationem, sequitur, quod sit in Y.; si enim ejus oppositum esset in Y., ipsum autem in Z., sequeretur, quod A. Y. in majori concordantia sibi mutuo repugnarent, & quod in minori convenirent; quod est inconveniens, quo camera conditionatur.

Camera 4.

[B.F.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

B. Et F. habent concordantiam supra E. G. in triangulo viridi & rubeo, nam eò quod D. est in diversis F. derivatis ab E. in G. secundum naturam, quam acceperunt de B. in C., concordantia est inter B. F.; quam concordantia G. & E. se habent æqualiter inter unum F. & alterum. Unde si particulare fortius convenit cum praedicta ordinatione quam ipsius oppositum, vel si ipsius oppositum est contra praedictam ordinationem, oportet, quod negetur, ut ordinatio affirmetur.

Camera 5.

[B.G.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

SI existeret essentia sine esse, essentia esset magis propinqua privationi & defectui,

& magis remota ab esse & perfectione, præterea A. & essentia creata in minori concordantia convenirent, & in majori concordantia sibi mutuo repugnarent; quod est inconveniens, quo metaphoricè camera conditionatur; quam conditione demonstratur, quod G. oportet habere concordantiam & naturam cum B., sine qua concordantia & natura in triangulo rubeo G. posset esse sine B. & B. sine G., nec A. posset convenire cum S. V. Y. contra V. Z.: si autem particulare convenit cum suprà dictis conditionibus, concordabit cum Y.: *Hec est Regula generalis omnibus conditionibus ipsius B. in C. D. E. F. G. H. I. K. L. M. N. O. P. Q. R.*

Camera 6.

[B. H.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

B. Uno modo se habet ad G., alio modo ad H.: modus, per quem se habet ad G., est, ut unum & alterum F. se habeant in æquali D. per naturam: quoniam autem S. subjectum est ipsi D. & injuriæ, idcirco A. concordare facit B. H. contra G., ut unum F. puniat & castiget alterum; si autem particulare est contra præmissam ordinationem, convenit cum Z., ipsius autem oppositum cum Y.: si verò particulare ipsius H. repugnet ipsi B. in triangulo rubeo, oportet, quod B. & G. convenient ad invicem contra H., quod H. falsè vocatur D., quia concordat cum injuriâ, & est contra B., quod in C. est principium ipsius D. in triangulo rubeo per totum G., quod est medium inter principium & finem.

Camera 7.

[B.I.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

SIntelligit, quod natura se habet in arbo-re per unam intentionem ad flores, per alteram verò ad fructus: quoniam autem fructus in natura convenienter cum majoritate, sed flores cum minoritate, quia in triangulo rubeo fructus concordant cum intentione finali, & flores cum medio, idcirco natura se habet in fructibus per primam intentionem, in floribus verò per secundam. Igitur cum hoc ita sit, per hanc naturalem metaphoram demonstratur, quod B. I. simul habeant majorem concordantiam quam B. K.: unde cum B. K. convenienter in corpore ipsius S., oportet, quod concordent in eodem S.: quia si non, sequeretur inconveniens inter A. V. Y., & convenienter A. cum V. Z., quod est inconveniens, quo particulare, quod est contra

contra concordantiam ipsorum B. I., convenit cum Z. ejus verò oppositum cum Y.

Camera 8.

[B.K.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

SI in S. non esset culpa, non esset D. in H., & posset esse in G.: si autem absentia culpæ diversificaretur D. in G. H., esset culpa in A. contra perfectionem camerarum: quoniam verò est inconveniens, in A. esse culpat, propterea demonstratur per idem inconveniens, quòd B. se habet per unum modum ad H., & per alterum ad G.; quo modo datur demonstratio concordantia, quæ est inter B. K., quâ concordantia B. K. sunt contra culpat, quod est, quia A. exaltavit F. supra G., ut sub ipso F. multa subsistant in E., ut culpa & injuria confundantur, D. autem & meritum roborentur. Igitur cùm hoc ita sit, in hac prædicta universalis ordinatione poterit reperiri particolare probabile secundùm conditiones & qualitates cameræ.

Camera 9.

[B.L.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

Quoniam differentia in triangulo rubeo uno modo se habet ad concordantiam & alio modo ad contrarietatem, ideo B. se habet ad unam speciem per L., & ad alteram per E.; & propterea formatur differentia unius F. cum altero, cùm unum F. differat & concordet cum L., alterum cum E. in I. K.; hæc autem diversa concordantia unius F. cum altero sub B., quod se habet accidentaliter ad unam terram per unam conditionem & ad aliam terram per aliam in triangulo rubeo, variatur variatione conditionum inter unum locum & alterum per dominium temporale vel spirituale seu dispositione terrarum, quæ sunt expositæ bello, vel quarum una est in majori libertate aut servitute quàm altera. Unde, si L. concordaret cum B. secundùm A. S. T. V. X. Y. contra V. Z., B. non existente contra D. in I. K., conveniret idem L. in D. cum ipso H.; si autem L. tam magnam concordantiam recuperasset, quòd inde sequeretur magus D. in E. I. K., oporteret, quòd reverteretur ad majorem concordantiam ipsorum G. H. E. F. I. K., ut B. inde melius se haberet ad particularia existentia sub eodem, & ut E. per hoc esset universalius, & melius posset concordare sua particularia.

R. Lulli Oper. Tom. I. Liber Princip. Juris.

Camera 10.

[B.M.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

EX majori differentiâ potest fieri major concordantia vel major contrarietas; si autem B. diversum est in conservando differentiam inter M. N., potest inde sequi major differentia & concordantia ipsius D. cum M. N. contra majorem differentiam & contrarietatem inter M. N., ut B. inclinet ipsum C. ad esse subiectum ipsis M. N. in majori differentiâ & concordantiâ, ut in opere ipsius D. deleatur major differentia & contrarietas ipsorum M. N., & ut camera [Justitiae & Fortitudinis] per hoc habeat majorem concordantiam in M. N.

Camera II.

[B.N.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

MAjor est affirmativa, quæ affirmat per operationes ipsius A., quàm negativa, quæ negat per privatam potestatem in opere creaturæ: si autem M. hæc intelligit, N. verò negat, fit concordantia ipsius B. & ipsius M. in G., & contrarietas inter B. N. in H., quod est contra G.; quod G. concordat cum prædictâ propositione, in quâ conditionabimus cameram, ut N. conveniat cum B. concordante M. cum illa propositione, ut S. inde habeat majorem cognitionem operationis ipsius A., ad quod A. dirigitur B. in N., ut D. conservetur, quod habet A. super Creaturas, & ut D. in M. N. possit convenire cum B. in C.

Camera 12.

[B.O.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

Affirmatio ipsius D. habet majorem virtutem per intellectualia, quàm per sensualia, quod est, quia D. se habet ad majorem convenientiam in intellectualibus, quàm in sensualibus, & quia intellectualia propinquiora sunt ipsi Y. & magis remota à Z. & privatione quàm sensualia. Igitur cùm hoc ita sit, B. dat melius & nobilius nutrimentum ipsi O. in intellectualibus quàm in sensualibus, & conveniens est C. esse nobilis subiectum ipsi D., & propterea sequitur, quòd in triangulo rubeo C. incipit in M., & medium est N., ut finis sequatur, vide licet D., quod D. sit concordantia inter A. S. T. V. Y. contra V. Z.: propterea S. intelligit, quòd B. nutrit D., prout diversificat ipsum C. ad esse subiectum ipsi D. per literas existentes à D. usque ad S.; & ideo magus O.

B

est

est magis diversum & contrarium majori opposito ipsius D., quam minus O.: cuius si foret contrarium, sequeretur, quod B. & O. essent contra D.; quod est inconveniens, in quo camera conditionatur. Igitur cum hoc ita sit, si Artista & Jurista volunt exaltare suum intellectum, ament hanc cameram & ejus conditiones.

Camera 13.

[B.P.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

Creatura non potest alterare ipsum A. nec ejus operationem, & propterea B. est forma universalis, per quam dirigitur D. in C. causâ comparandi majus D. ad ipsum A. suprà creaturas, quam D., quod unum F. habet contra aliud; & ideo B. & P. habent majorem concordantiam in A., quam in S., & in S., quam in corpore ipsius S.: præterea B. conservat D. per P. in unâ creaturâ uno modo & in aliâ altero, qua propter D. diversificatur in P., quia P. diversificat C., ut sit subjectum diversis D., ut unum concordari possit cum majori differentiâ & concordantiâ in triangulo rubeo, quam aliud D., quod non tam bene convenit cum A., nec cum S., nec etiam est tam nobilis in triangulo rubeo. Igitur cum hoc ita sit, prædictâ arte, quâ conditionatur camera, potest inveniri particulare, quod inquiritur.

Camera 14.

[B.Q.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

Illud, per quod inferius bonum esset supremum bonum, oportet esse in A.; illud autem, per quod A. esset inferius bonum, oportet esse in inferiori bono; quia, si non ita foret, sequeretur, quod non conveniret A. esse supremum bonum, nec conveniret creaturam esse inferius bonum; quod est inconveniens, in quo camera conditionatur metaphoricè; nam si in Q. esset aliquid, quo esset contra A., esset impossibile, quod conveniret cum B.; id autem, per quod B. disconveniret cum Q., oportet esse in opposito ipsius D.

Camera 15.

[B.R.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

B. Est forma sub se habens tot particularia ipsius D., quot habet in potentia ad alterandum triangulum rubeum in diversis operationibus ipsius S.: quoniam autem convenit, ut S. in tertio & quarto membro

ipsius X. possit ut libertate in triangulo rubeo, propterea oportet, quod B. habeat in potentia multiplicare D. in R., prout convenient operationi ipsius S. in R. Igitur cum hoc ita sit, propter hoc convenit, quod sit differentia & concordantia inter B. R., ut in triangulo rubeo non possit comprehendendi operatio ipsius A.

Camera 16.

[C.D.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

Concordantia, quam C. habet ad esse subjectum ipsi D., est per B., cum quo C. D. convenient: id autem, per quod S. convenient cum A., est, ut concordet cum D. amando Y. & odiendo Z.: & si S. disconvenit cum A. in judicio per ignorantiam, oportet, quod judicium convenient cum D. per scientiam: & si omnia, quæ suprà dicta sunt, inter se disconveniunt, sequitur, quod A. & D. disconveniant, & oppositum ipsius D. & A. simul convenient, item quod S. concordet cum judicio & ignorantia; quod est inconveniens, quo demonstratur, quod C. convenient cum D., ut B. sit forma illi, per quod inter judicium & scientiam sit concordantia contra V. Z.

Camera 17.

[C.E.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

Existente C. materiâ ipsi D., cum B. format in E. plurima F., quæ se habeant ad unum triangulum rubeum, fit differentia & concordantia ipsorum C. E., ut S. possit destruere per E. F. ipsum D. in specialibus ejusdem, ut A. S. amantes & scientes V. Y. fortius possint convenire contra V. Z., & ut liberum arbitrium inde possit convenire cum majoritate, ut C. E. subjiciantur majoritati meriti & gloriae, quæ est contra majoritatem culpæ & poenæ.

Camera 18.

[C.F.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

Si totum C. foret necessarium ipsi D. unius F., D. nihil esset in E., & F. in dominio esset æquale ipsi A.; quod est inconveniens: si autem C. non subjeceretur multis F. in K. S. non haberet tam magnam concordantiam cum majoritate meriti & gloriae; præterea si C. conveniret multis F. in I. absque eo, quod illa essent sub uno F. solùm, quod F. non esset sub E., I. K. essent æqualia in D., & inde esset minor concordantia in triangulo rubeo & in A. S. contra V. Z., etiam in B. C. esset

esset contrarietas, quia B. conveniret ad unum finem, C. autem ad plurimos; quod est inconveniens.

Camera 19.

[C.G.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

Secundùm quod triangulus rubeus se habet ad concordantiam ipsorum B. C., se habet C. ad G., cùm B. G. concordant; & si S. non posset disconvenire cum H., esset contrarietas inter B. C. in G., si B. exaltaret unum D. ad alterum D. in H., cum quo H. haberet G. contrarietatem, & unum D. esset contra alterum; quod est inconveniens: si autem ipsum S. de necessitate inclinaret B. ad V. Z., ut esset concordantia inter C. G., B. esset oppositum ipsi D. in C. G., quod est inconveniens.

Camera 20.

[C.H.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

ID, per quod convenit esse concordantiam inter C. H., est, ut S. diligit D., & timeat ipsius oppositum: id autem, per quod C. G. convenient, est, ut B. faciat C. subjectum ipsi G.; & propterea differentia & concordantia sunt inter G. H. in B. C.: & si contigerit, quòd unum H. in C. habeat actionem contra quoddam G., oportet, quòd teneatur major concordantia ipsorum C. H. vel ipsorum C. G., ut S. per hoc possit habere maiorem concordantiam cum A. V. Y., & ut magis repugnet ipsis V. Z., ut inde sequatur major contrarietas meriti & gloriæ contra culpam & pœnam.

Camera 21.

[C.I.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

C Se habet pro objecto uno modo ad ipsum I., & altero ad ipsum K.; quoniam autem I. habet maiorem concordantiam cum majoritate, quàm K., propterea D. est in I. intentione primâ, in K. verò secundâ; & ideo C. magis subjicitur ipsi I., quàm ipsi K.; est enim K., ut D. conservetur in I.: unde cùm contingit, quòd F. ipsius I. & F. ipsius K. formant unum E. convenientis cum G. H., tunc C. I. tam magnam habent concordantiam cum majoritate, quòd influentia inde procedit ad concordandum C. K., quâ concordantiâ ipsorum C. K. ipsum D. in I. melius conservatur.

Camera 22.

[C.K.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

B. Dividit C. in tres partes, *Personas & Res & Actiones*, ut sit subjectum ipsi K.; quoniam autem majoritas melius convenit in dignitate cum quâdam illarum trium rerum, quâm cum alterâ, propterea D. se habet ad majorem concordantiam in K. uno modo quâm altero, absque eo, quòd inde sequatur contradictio; quia si sequeretur contradictio, C. subjiceretur æqualiter ipsi K. in illis tribus rebus præmissis, & eadem in dignitate essent æquales, & esset impossibile, quòd O. haberet, ex quo nasceretur, & quòd D. in triangulo rubeo eum posset nutrire; quod est impossibile ac oppositum ipsi B. formanti majus D. ad intentionem finalem trianguli rubei, quâm ad principium vel ad medium in K.

Camera 23.

[C.L.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

C Est materia & subjectum ipsi L. tanto tempore, quanto medium movet D. de principio ad finem; & post finem, in quo D. finit suum cursum, oportet reverti ipsum L. in communitatem ipsius E., ut F. inde magis conveniat cum G. H. I. K.: si autem non conveniret, quòd L. reverteretur ad suum majus, postquam habuit perfectionem in triangulo rubeo, esset concordans cum injuriâ, cum quâ esset contra B. C. D. E. F. G. H. I. K.; quod est inconveniens.

Camera 24.

[C.M.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

C Et M. habent maiorem concordan- tiā in I. quâm in K., quia S. propinquius est ipsi I. quâm ipsi K.; & propterea M. magis convenit cum B. quâm N.: quoniam autem judicium non convenit tam fortiter cum scientiâ per M. quâm per N., ideo C. magis subjicitur ipsi D. per N. quâm per M., quod est, quia S. subjicitur in suis potentiis ipsis Y. Z., quæ Y. Z. faciunt maiorem demonstrationem ipsius D. in N. quâm in M.: & propterea quandoque contingit, quòd C. subjicitur duobus contrariis D. absque eo, quòd inde sequatur contradictio; nam si inde sequeretur contradictio, sequeretur, quòd B. repugnaret ipsi D. in M. vel in N.; quod est inconveniens.

Camera 25.

[C.N.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

C. N. habent majorem concordantiam, quando S. habet majorem concordantiam cum majoritate operationis quam cum minoritate; & ideo, quanto fortius dirigitur S. ad A.V.Y., tanto magis multiplicatur D. ipsius S. in C. N., & plus concordantiae consistit inter M. & N. contra cameram [Acediae & Defectus], ut in camera [Justitiae & Charitatis] melius convenire possint esse & perfectio contra culpam & privationem: unde, si particulare ipsius D. convenit cum praedicta ordinatione, concordabit cum Y.

Camera 26.

[C.O.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

SI C. nihil esset, O. non haberet, ex quo nutrimentum acciperet; & si O. non esset subjectum, unde B. formaret H., C. in G. non sufficeret esse subjectum ipsi O.: si autem O. esset D. sine camerâ [Meriti & Liberi Arbitrii], C. non concordaret cum B. in O., & B. conveniret cum opposito ipsius D. in O.; quod est inconveniens, quo demonstratur, quod O. oportet habere concordantiam cum C. à principio trianguli rubei usque ad finem, ut D. habeat, unde moveatur de potentia ad habitum & de habitu ad actum & de actu ad habitum, ubi per B. C. taliter conservetur, ut non redeat in potentiam, neque possit nutrire suum oppositum contra C. O. Igitur cum hoc ita sit, O. in C. nutrimentum accipit, secundum quod B.C.G.H.I.K.L.M.N. habent differentiam & concordantiam contra differentiam & contrarietatem.

Camera 27.

[C.P.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

Secundum quod B. C. convenient ad formandum D. in E. uno modo, & in F. altero, & faciunt hoc idem de G. H. I. K., subjicitur C. ipsi P. per unum modum in E., & per alterum in F.; & hoc idem faciunt in G. H. I. K.: quam ob rem opus est, ut P. dividatur in multa D., ut D. uno modo sit maior, altero vero minus, prout C. melius supponitur esse materia uni D. quam alteri: quod si non ita foret, sequeretur, quod D. esset aequaliter in E. F. G. H. I. K.; & si sic, conveniret cum suo opposito contra majo-

rem dignitatem, quam unum D. habet supra aliud in supra dictis literis, ubi majoritas in triangulo rubeo melius concordat cum una litera quam cum altera.

Camera 28.

[C.Q.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

C. D. se habent ad majorem concordantiam in R. quam in Q., quia in medio trianguli rubei D. fortius opponitur intentioni finali in R. quam in Q.; cuius si foret contrarium, sequeretur, quod D. conveniret cum C., nec moveretur de principio ad Q. & de Q. ad R., & D. eò magis elongaretur à fine, quod magis removeretur à principio trianguli rubei; quod est inconveniens & contra concordantiam & regularitatem, quas B. C. D. habent in triangulo rubeo; nec B. haberet C., in quo D. per triangulum rubeum moveretur.

Camera 29.

[C.R.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

B. Non supponit C. ipsi D., nisi cum conditione, videlicet ut D. possit habere majorem concordantiam cum majoritate in R. quam in Q.: nam si B. C. formarent maius D. in Q. quam in R., & C. R. majorem haberent concordantiam in minoritate quam in majoritate, sequeretur, quod C. foret contra B. O., & quod R. esset oppositum ipsi D.; quod est inconveniens, quo camera conditionatur, quod C. non subjiciatur ipsi R., nec B. concordet Q. cum privatione sine multiplicatione ipsius D.

Camera 30.

[D.E.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

Sicut intellectus reponit in memoriâ particularia, quæ accipit, & ex illis formatur quædam universalitas memoriæ, ad quam C. recurrit ad recuperandum particularia, sic B. ex multis F. format E., ut D. in potentia se habeat ad plurima F.; & ideo contingit valde magna concordantia inter C. E. sub B. D.: nam *velut Artista in hac arte universalis segregat particularia ipsorum A. S. T. V. X. Y. Z.*, ut accipiat multa Y. diversarum scientiarum, deinde ex A. S. T. V. X. Y. Z. congregat quandam universalitatem, in qua particularia perscrutetur, sic B. ex F. G. H. I. K. format unum E., in quo Jurista possit reperire multa

multa D., deinde dividit illa per F. G. H. I.K., ut reperiat particularia, quæ inquirit per D.E.

Camera 31.

[D.F.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

Principia ipsius D. in K. tria sunt, *honestè vivere, alterum non lñdere, D. suum unicuique tribuere conveniens cum F.*: unde, si in E. lñdatur F., vel è converso, oportet, quòd D. conveniat in E. vel in F. taliter cum tribus suprà dictis principiis, ut S. concordet cum A.V.Y. contra V.Z. Unde si in Judice affirmatio & negatio convenient ad dubitationem impediendo D. per medium trianguli ruhei, oportet quòd Judex recurrat ad prædicta principia, & quòd concordet D. in F. secundùm majorem concordantiam, quam S. inde possit habere cum A. V. Y. contra majorem concordantiam ipsorum S.V.Z.; nam hoc modo poterit Judex removere dubitationem ab affirmatione & negatione, & conservare D. in E. F. G. H. I. K.

Camera 32.

[D.G.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

AHABET D. æqualiter in G., ut per distinctionem suarum divinarum Personarum & suorum operum habeat æqualem concordantiam in D. G.; unde, cùm S. negat majoritatem in aliquâ camerarum ipsius A., & in altera affirmat majoritatem, tunc S. est contra D. G., & convenit cum V. Z.; & ideo convenit D. H. ad puniendum S. in G. per cameram [Culpæ & Ignorantiæ]. Igitur cùm hoc ita sit, prædictâ metaphorâ, potest Jurista punire ipsum S., si est contra D. G., per oppositum ipsorum H.I.K. in C. scilicet in F.

Camera 33.

[D.H.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

HNON potest nutrire D. in O. per differentem & contrariam allegationem personarum contra differentem & concordantem allegationem, quæ cum D. convenit; quod si non ita foret, sequeretur, quòd oppositum ipsius O. nutritur & conveniret per B. in C. contra D.; quod est inconveniens & contra concordantiam, quâ D. accepit principium in H., ut S. concordet cum A. V. Y. contra V.Z., quæ V.Z. non possit O. nutritre in allegatione differentiæ & concordantiæ contra V.Z.

Camera 34.

[D.I.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

Principium ipsius D. in I. est, ut A. cognoscatur & ametur, medium autem est in operationibus ipsius S., unde D. subsistat medium, quo finis sequitur; quod D. oportet esse differens & concordans cum omnibus literis existentibus ab A. usque ad S. Unde si particulare concordabit cum prædictâ ordinatione, conveniet cum Y., quanto autem fortius concordabit cum præmissâ ordinatione, tanto fortius existet in Y. contra Z., & dubitatio erit magis remota ab affirmatione & negatione, & V. lividum erit magis remotum ab V. rubeo, præterea triangularis rubeus fortius concordabit cum majoritate in camera [Esse & Perfectionis] contra cameram [Privationis & Defectûs].

Camera 35.

[D.K.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

D• In K. conditionatur in concordantiâ ipsius S. cum A.V.Y. contra V. Z., & quòd I. habeat majorem dominationem in D. quam K. in prima intentione, K. verò majorem quam I. in secundâ; quia D. se habet ad I. primâ intentione, ad K. verò secundâ: unde, si D. consistit in contradictione inter I. K., oportet inquirere, cum qua melius convenit ille casus, vel cum prima intentione vel cum secunda; attribuatur autem D. majori concordantiæ ipsius I. vel ipsius K. Igitur cùm hoc ita sit, hac conditione, quâ conditionatur camera, demonstratur principium, secundùm quod Prælatus & Princeps debent habere in suo ministerio differentiam & concordantiam in I. K.

Camera 36.

[D.L.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

D• In L. necessariò differt ab I. K., oportet etiam, quòd cum ipsis concordet; quod est, quia C. non habuit perfectam dispositionem sub B., ut imitari potuisset regulam ipsorum I. K.; & propterea licitum fuit, quòd L. diversificaretur ab I. K. sub ista tam conditione, ut non sit oppositum ipsis I. K., ut, quando C. erit in dispositione, (quia B. semper appetit recuperare perfectionem ipsius L.), fiat regressio ad regulam ipsius I. vel ipsius K. absentiâ differentiæ, & ut relinquat formam, in quâ per indigentiam

manebat. Igitur cùm hoc ita sit, secundùm hoc sequitur, quòd D. in L. ita se habet ad casum per indigentiam, sicut casus in Physica; & sicut natura recuperat suas partes & illud relinquit, quod casu vel fortunâ contingit, sic convenit, quòd I. K. recuperent L., ut consuetudines satisfaciant juri per cameram [Operationis & Perfectionis]: quod si non ita foret, sequeretur, quòd D. esset in L. contra I. K. G. H. V. Y.; quod est inconveniens.

Camera 37.

[D.M.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

D. Se habet in M. per concordantiam ipsius S. cum ipsis A. V. Y., ut G. H. I. K. medium existant, quo conscientia cum justitiâ, prudentiâ & fortitudine taliter concordet, ut D. possit discurrere per triangulum rubeum, quo usque fiat concordantia ipsorum M. N. in concordantiâ conveniente inter A. S. V. Y. G. H. I. K., quâ concordantiâ conditionamus cameram secundùm suprà dicta principia.

Camera 38.

[D.N.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

D. Diversificatur in N. secundùm distinctionem existentem inter M. N. & secundùm differentiam ipsorum E. F. G. H. I. K. L. O. P. Q. R. Unde conditiones hujus cameræ sunt, quòd N. possit esse differens secundùm differentiam præmissi alphabeti, & quòd secundùm concordantiam literarum unum N. concordet cum altero: si autem D. implicet contradictionem inter M. N., oportet, quòd eligatur id, per quod D. in O. convenire possit cum majoritate in concordantia ipsorum A. S. V. Y. & alphabeti, quod est à D. usque ad S.

Camera 39.

[D.O.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

D. Nutritur in O. per conjunctionem & concordantiam, quæ est inter B. C., quæ est convenientia ipsorum A. S. T. V. X. Y. Z. in E. F. G. H. I. K. L. M. N. O. P. Q.; nam sicut unus homo generat & nutrit alium, & una natura generat & nutrit aliam in triangulo rubeo secundùm concordantiam prædicti alphabeti, & sicut triangulus croceus habet locum in nutrimento & generatione naturæ, sic idem croceus habet locum

in D. O.: amplius sicut triangulus viridis habet locum in naturali nutrimento, sic D. O. habent locum in viridi, salvo tamen, quòd unum D. in O. non sit contra aliud; nam si unum D. posset esse contrarium alteri, posset unum D. convenire cum injuria, & cum illa unum & idem existere; quod est inconveniens & impossibile.

Camera 40.

[D.P.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

D. In P. potest diversificari ab A. usque ad S.; debet tamen fieri comparatio inter unum & alterum per totum alphabetum existens ab A. usque ad S.: dcinde oportet, quòd Artista faciat comparationem unius P. cum altero secundùm triangulum rubeum, croceum & nigrum, conservans D. in P. melius conveniente majoritati & concordantiæ ipsius S. cum A. V. Y. contra majoritatem differentiæ & contrarietatis ipsorum V. Z. Igitur cùm istæ sint conditiones, secundùm quas D. conditionatur in P., secundùm has conditiones possunt inventari particularia, quæ inquiruntur.

Camera 41.

[D.Q.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

R Egula generalis hujus artis est, quòd D. conveniat in medio trianguli rubei, prout in eodem rubeo est concordantia principii & finis: quoniam autem D. concordat cum camera [Meriti & Gloriæ] mediante camerâ [Justitiæ & Liberi Arbitrii], & S. secundùm suprà dictas cameras accepit eundem rubeum uno tempore in uno obiecto, & altero accepit ipsum in alio, propterea fit concordantia ipsorum D. O., quâ formatur differentia ipsorum Q. R.; & B. nutrit O. in C., prout D. dirigitur in eodem rubeo, ut S. per suprà dictas cameras taliter possit discurrere, ut inde valeat convenire cum A. V. Y. contra V. Z.: si autem D. haberet majorem concordantiam cum majoritate in Q. quam in R., demonstratur, quòd O. non venit ad perfectionem, & oportet, quòd D. tanto tempore decurrat per Q., quo usque O. ad perfectionem venire possit, quâ D. fortius conveniat cum majoritate in R. quam in Q. in eo, in quo multiplicaretur inter illa contradictio. Unde, quoniam hæc principia sunt, quibus demonstratur, Q. convenire cum privatione, R. verò cum contradictione,

ditione; propterea his principiis potest inveniri particolare, quod inquiritur, si convenient cum suprà dictis principiis.

Camera 42.
[D.R.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

TOt sunt operationes ipsius S. in triangulo viridi, rubeo, croceo & nigro, quòd D. in O. non habet sufficiens C., ut B. totum D. formare possit: & quoniam A. comprehendit omnes operationes ipsius S. per justitiam & dominium, oportet, quòd C. sit materia ipsi R., ut id, quod non potest stare in Q., possit capi & manere in R. Unde si artista vult inquirere particolare secundùm qualitatem & concordantiam ipsorum D. R., oportet, quòd recurrat ad suprà dicta principia, quibus demonstrantur principia, per quæ D. & R. insimul concordant.

Camera 43.
[E.F.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

Entriangulo rubeo se habet ad majoritatem, F. autem ad minoritatem, ex multis enim F. formatur D. in E.; & ideo E. G. habent majorem concordantiam quàm F. G., quâ majori concordantiâ E. habet majorem jurisdictionem super F., quàm F. super G.: & ideo oportet, quòd F. habeat majorem passionem ad conservandum E., quàm E. ad conservandum F. singulare, ut in E. potentialiter existat D. multorum F.: si autem particulare, quod quæritur, sit oppositum suprà dictis principiis, oportet ipsum esse contra cameram ipsorum E. F. A. S. T. V. X. Y. Z.

Camera 44.
[E.G.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

Et G. convenient in triangulo rubeo, ut possint concordari F. G. H. I. K. sìnc contrarietate ipsorum I. K. in E. G.: & si G. H. I. K. convenient contra F., oportet, quòd concordentur in E., ut in E. G. restaretur damnum, quod D. accepit in F., quod convenit cum camera [Justitiæ & Fortitudinis] & cum camera [Patientiæ & Charitatis] & cum secunda intentione, quæ est famula primæ in camera [Perfectionis & Esse.]

Camera 45.
[E.H.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

In E. H. convenit cum majoritate, K. versus cum minoritate: si autem F. in tri-

angulo rubeo multiplicat majorem concordantiam inter A. S. T. V. Y. contra V. Z. in K. quàm in I., oportet, ut judicetur D. pro ipsis F. K., quia multiplicatur major concordantia ex F. in E. H. G. K., quàm in E. H. G. I.

Camera 46.
[E.I.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

D. In E. I. se habet ad majora G. H. in triangulo rubeo, quàm D. in E. K.; & propterea F. ipsius I. non debet descendere ad minoritatem, F. autem ipsius K. debet ascendere ad majoritatem in I.: veruntamen secundùm V. lividum influentia ipsius D. in E. I. debet F. ipsius I. descendere & beneficiare D. ipsorum F. K., quod habet quandoque indigentiam & necessitatem perfectionis, quia propinquum est cameræ [Defectus & Privationis]: & quoniam camera sic conditionatur, ideo secundùm ipsius conditionem particulare, quod inquiritur, investigatur in ipsa: veruntamen, si secundùm conditionem, cum qua conditionavimus cameram in particulari, Y. non sufficit secundùm artem, camera conditionari potest secundùm qualitatem literarum, ex quibus est constructa, & secundùm qualitatem particularis, quod inquiritur; cùm quælibet camera figuræ ipsius D. possit conditionari secundùm multas conditiones ad inveniendum Y. ipsius D.

Camera 47.

[E.K.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

E. K. diversificant unum F. à multis, & il lud ascendit suprà E.; quod E. est medium ipsius F., in quo designatur superius, & medium multorum F., in quibus designatur inferius; F. autem, quod est suprà E., se habet ad primam intentionem, & ipsa F., quæ sunt sub E., se habent ad secundam: & propterea E. in triangulo croceo existit æquilater inter primam intentionem & secundam. Unde si F., quod est suprà E., vult esse supra F., quod est sub E., oportet, quòd E. G. H. K. juvent superius contra inferius, cùm I. sit superius F.: si autem superius F. vult destruere E., oportet, quòd ipsum E. cum G. H. I. K. sit contra superius F.: & si E. est contra suam majoritatem oportet, quòd sit contra G. H. I. K. V. Y.; veruntamen metaphoricè loquimur, in quantum fingimus unum D. esse contra aliud.

Camera

Camera 48.

[E.L.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

EHABET majorem propinquitatem cum ipsis G. H. I. K. quam cum L.; & ideo omnia F., quae continentur sub E., habent concordantiam cum majoritate, & omnia F., quae continentur sub L., habent concordantiam cum minoritate; propter quam majoritatem S. potest melius convenire cum D. in G. H. I. K. quam in L. tantum; quod est, quia L. est infirmitas ipsius D., quod non potest sequi regularitatem, quam habet D. in G. H. I. K. Igitur cum hoc ita sit, supradicta principia sunt conditiones hujus cameræ, quas oportet conservare in concordantiâ ipsarum cum particulari sive particularibus, quod vel quae inquiruntur.

Camera 49.

[E.M.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

IN triangulo croceo & in principio trianguli rubei E. M. se habent ad majoritatem & concordantiam sed E. N. ad minoritatem & concordantiam; in fine autem rubei secundum causam finalem E. N. se habent ad majoritatem & concordantiam, & E. M. ad minoritatem & concordantiam: quapropter in triangulo viridi sit differentia & concordantia de ipsis E. M. & E. N. ac M. N. absque contrarietate. Unde, si D., quod queritur, convenit cum Y. contra Z., de necessitate oportet ipsum convenire cum supradictis principiis, per quam necessitatem potest haberi cognitio de ipso secundum principia, in quibus conditionata est ista camera.

Camera 50.

[E.N.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

NHABET majorem concordantiam cum majoritate in E. quam in F., cum E. sit majus quam F., quia continet sub se multa F.: & quia I. habet majorem nobilitatem quam K., idcirco ipsa E. N. habent majorem concordantiam in I. quam in K. secundum ipsa G. H.; & ideo D. melius convenit in E. ac in F. in ipsis G. H. I. quam in ipsis G. H. K.; & hoc est ideo, quia ipsum D. habet majorem nobilitatem in N. ipsius I., quam in N. ipsius K., & in F., ipsorum E. I. quam in F. ipsorum E. K.. si enim foret hujus oppositum, sequeretur inde propinquitas ipsorum I. V. Z., & longinquitas ipsorum K. V. Z.

Camera 51.

[E.O.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

OET D. suscipiunt nutrimentum in C., secundum quod B. ipsorum G. H. conservat E. in F. per differentiam & concordantiam ipsorum A. S. V. Y. cum I. K. contra V. Z., & secundum quod B. conservat plura F. in E. habentibus ipsis F. unam intentionem ad ipsum E. in triangulo rubeo: & quoniam F. absque E. non posset se habere ad cameram [Perfectionis & Esse], oportet, quod E. O. habeant concordantiam cum ipsa camera contra cameram [Defectus & Privationis]: quoniam autem in rubeo est differentia ipsorum I. K., oportet esse differentiam inter E. O.; nam per unum modum se habent E. O. in I., & per alterum in K.: & quia necessarium est concordantiam esse inter ipsa I. K., sequitur, quod I. adjuvet E. O. ipsius K., & quod K. adjuvet E. O. ipsius I.: & hoc idem sequitur de G. H., in quibus est differentia secundum ipsa I. K.; ac etiam debent habere concordantiam convenientem in ipsis I. K.

Camera 52.

[E.P.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

PEXISTENS in E. diversificatur in differentiam ipsius E.; quod E. diversificatur in differentiam ipsorum L. K.: cum autem debat esse concordantia inter I. K. secundum G. H., & quia E. ipsius I. indiget E. ipsius K., & è converso, idcirco P. se habet per unum modum ad unum E., per alium verò ad alterum. Igitur cum hoc ita sit, conditionamus hanc cameram in conservatione prædictorum principiorum, & volumus, quod P., quod magis accedit ad cameram [Perfectionis & Esse], eligendum sit, ut inde possit esse major concordantia inter ipsa E. P. contra cameram [Defectus & Privationis].

Camera 53.

[E.Q.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

CUM P. ingreditur ipsa Q. R. in E., oportet, quod S. investiget in T. secundum A. V. Y. majorem differentiam & contrarietatem ipsorum Q. R.; & quod eligendum sit Q. in E., si R. non habet tam magnam concordantiam in ipso E. sicut Q., & si Q. non tam fortiter convenit cum E. sicut R., eligendum est ipsum R.: si verò Q. habet majo-

majorem concordantiam cum E., & R. cum F., convenit ipsum Q. cum majoritate in majoritate, quam E. habet supra F.; & R. conveniet cum minoritate in minoritate, quam F. habet infra E.

Camera 54.

[E.R.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

Ipsa E.R. ad invicem differunt in differentiâ ipsorum G. H. I. K.: quapropter si R. fortius conveniat cum E. quam Q. secundum majorem differentiam & concordantiam ipsorum G. H. I. K., eligendum est ipsum R. suprà Q., ut ipsum E. habeat majorem concordantiam cum ipso F.: si verò R. ipsius I. conveniat cum majoritate, & R. ipsius K. cum minoritate, eligendum est R. ipsius I., ut majoritas existens in E. ipsius I. non incurrat injuriam: & hoc idem sequitur de R. ipsius K.: si autem non ita foret, sequeretur, quòd existente D. in E. posset esse concordantia justitiae & superbiae, charitatis & invidiae; hoc autem est inconveniens.

Camera 55.

[F.G.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

F In G. non potest convenire contra E., cum E. & G. ad invicem concordent; quæ concordantia se haberet ad privationem, si F. in G. esset contra E.; præterea F. in G. non potest convenire cum majoritate contra H.; quia si sic, contrarietas foret inter ipsa G. H., quâ contrarietate sequeretur, concordantiam esse inter V. lividum & rubrum & Y. Z.; hoc autem est inconveniens, in quo conditionatur præscripta camera.

Camera 56.

[F.H.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

H Generat O. in F. uno modo secundum I. & altero secundum K.; & hoc idem facit G. Unde si contingit, quòd necessarium sit investigari & haberi concordantiam ipsorum F. H., investigetur secundum præmissa principia & secundum illud, quod significant literæ præmissæ cameræ; veruntamen conserventur semper cameræ sua forma & conditiones.

Camera 57.

[F.I.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

Condiciones hujus cameræ volumus esse super istud principium, videlicet quòd R. Lulli Oper. Tom. I. Lib. Princip. Juris.

F. & I. habeant magnam concordantiam in triangulo rubeo; quâ magnâ concordantiâ cameræ suprà scriptæ figuræ se habeant cum majori concordantiâ in ipso rubeo, ut possint habere majorem contrarietatem contra V. Z., ex quo sequitur major concordantia inter A. S. T. V. Y.: & sciendum est, quòd hoc principium est generale ad conditionandum omnes cameræ suprà scriptæ figuræ.

Camera 58.

[F.K.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

Si Artista velit conservare per K. ipsum D. in F., oportet ipsum procedere secundum differentiam & concordantiam ipsorum A. S. T. V. X. Y. B. C. D. E. F. G. H. I. K. L. M. N. O. P. Q. R., ac oportet ipsum esse contra differentiam & contrarietatem, quam habent ipsa V. Z. cum dictis literis: hoc enim principium dirigit ad inveniendum D. ipsius F. in K.; & cum prædicto generali principio concordari & conditionari potest quælibet 120. Camerarum, ex quibus composita est suprà dicta figura.

Camera 59.

[F.L.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

Quemadmodum E. oportet sustinere aliquam passionem propter F., quod est suprà ipsum, cui F. privatio est propinqua, sic E., quod convenit cum G. H. I. K., oportet sustinere aliquam passionem propter L., quod est sub ipso: sed cum secundum P. conveniat majoritas & minoritas ipsius D. propter differentiam subjectorum & objectorum, idcirco oportet esse differentiam & concordantiam inter F. ipsius E. & F. ipsius L.: unde si F. ipsius L. indigeret tam magno subsidio, quòd inde corrumperetur F. ipsius E., esset contra D., si F., quod convenit cum majoritate, deveniret in privationem causâ restaurandi F., quod convenit cum minoritate, & sequeretur, quòd L. in dignitate excederet E.; hoc autem est inconveniens, in quo præmissa camera conditionatur.

Camera 60.

[F.M.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

F. Et M. conditionari debent in majori concordantiâ, quæ esse possit inter N. S. V. Y. ad cognoscendum & diligendum A., & odiendum V. Z., ut inde possit nutriti

C major

major concordantia inter M. & N., ad cognoscendum & amandum A.V.Y., ac ad cognoscendum & odiendum ipsa V.Z., & ut in F. possit nutriri majus O., ut F. melius conveniat cum majoritate in camerâ [Meriti & Gloriæ], ac ut magis elongetur à camerâ [Culpæ & Pœnæ], & ideo investigator ipsius D. debet eligere illud D., quod cum istis conditionibus melius est concordans.

Camera 61.

[F.N.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

F• Et N. habent majorem concordantiam in dignitate ipsius I., quam ipsius K., quod est, quia I. est intentione primâ, & K. intentione secundâ; & F. se habet ad ipsum N., secundum quod ipsa M. N. se habent cum A.V.Y.: & si ipsa F. N. habent passionem propter E., oportet, quod E. illud, quod abstulit ipsi F., restituat suo tempore ipsi F.: si verò ipsa F. N. ad invicem contrariantur in G., & concordent in H., oportet, quod O. & H. habeant concordantiam in I. vel in K.: & hoc idem sequitur de aliis conditionibus, cum quibus conditionari potest præscripta camera.

Camera 62.

[F.O.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

O. Nutritur in F., ut ipsum F. & ignorantia simul non convenient, & ut F. cognoscatur & amet ipsum D., ac cognoscatur & odiatur ipsa V. Z., ac etiam ut ipsum F. timeatur A. & ipsa I. K. E. Igitur cum hoc ita sit, secundum prædicta principia cognosci potest, qualiter O. recipit nutrimentum prædictorum principiorum in F., ut possit depurari à camerâ [Ignorantiæ & Culpæ], ad quam sequitur camera [Defectus & Pœnæ].

Camera 63.

[F.P.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

P• In F. & F. in P. se habent duplicitate ipsorum G. H. in I. K.; & ideo P. potest comparari secundum differentiam ipsius F.; quæ comparatio debet fortificari secundum majorem differentiam & concordantiam trianguli rubei in V. Y. contra V. Z., ut inde possit sequi major concordantia ipsorum E. F. in G. vel in H. vel in L. vel in K., vel in ipsis G. H. I. K. simul.

Camera 64.

[F.Q.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

Si unum F. habet majorem concordantiam cum Q., & per ipsam majorem concordantiam esset minor concordantia inter ipsa E. F. R., ipsum P. est minus secundum F. Q., & est majus secundum F. R.; & hoc converti potest ad contrarium: quoniam verò E. convenit cum majoritate, & F. cum minoritate, idcirco fieret contra D., si eligeretur minor concordantia, ac fieret contra O. P., si F. haberet majorem propinquitatem in ipsis ad V. Z. per majorem concordantiam quam per minorem.

Camera 65.

[F.R.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

Si esset impossibile, quod R. esset in esse, esset impossibile, quod Q. esset in privatione; si verò ambæ prædictæ impossibilitates existerent, O. nequaquam haberet subjectum, in quo esset; nec etiam F. esset in tam magnâ concordantiâ cum E., ut est; & præterea inter ipsa G. H. I. K. non posset esse tam magna differentia & concordantia in rubeo; & sic sequeretur, quod impossibilitas ipsius R. & ipsius Q. esset opposita ipsi D.; & sic implicaretur concordantia ipsius D. & injuriæ: si verò Q. non conveniret cum privatione, & ipsa O. R. concordarent in F., multiplicaretur in confusione differentiæ concordantia ipsius D. in G. H. I. K., nec etiam O. sufficeret ipsi B. ad formandum ipsum D. Unde, si artista hoc intelligat, potest intelligere principia, per quæ est major concordantia inter F. & R. quam inter F. & Q., propter quam majorem concordantiam ipsum R. convenit cum majoritate, & Q. cum minoritate.

Camera 66.

[G.H.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

Factâ quâdam injuriâ contra G., oportet esse H. ad destruendam culpam & ad habendam differentiam & concordantiam cum ipso G. mediante O.; & ipsa G. H. oportet habere P., ut in triangulo rubeo & croceo fiat comparatio, secundum quam D., majoritas & concordantia melius convenienter inter G. H., ut I. K. & M. N. melius possint ad invicem concordari; quâ majori concordantiâ A.V.Y. & S. melius possint ad invicem

invicem convenire contra V. Z.: si verò oportet eligi G. vel H., eligatur illud, ex quo valeat sequi majus D. contra V. Z. ad melius conservanda suprà dicta principia.

Camera 67.

[G.I.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

Sicut P. est concordans inter ipsa G. I. respectu concordantiarum convenientis inter S.V.Y., sic similiter est conveniens inter S. & corpus, ut sit ipsis concordantia contra V. Z. Igitur cum hoc ita sit, oportet, quod ad solvendum quæstiones vel fereñdam sententiam conservetur suprà dicta concordantia, contra quam est concordantia ipsorum V. Z.

Camera 68.

[G.K.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

G. K. sunt in triangulo rubeo in majori concordantia per V. Y. quam per V. Z.; & quantò major est ipsa concordantia inter G. I. ac inter I. K., tanto fortius concordat ipsa G. H., & per majorem concordantiam ipsorum G. H. sequitur major concordantia ipsorum M. N.; & propterea V. Z. per hoc magis propinqua sunt cameræ [Culpæ & Privationis]. Igitur cum hoc ita sit, manifestatur Artistæ, cum investigabit aliquod particulare, quod debeat sequi & conservare concordantiam, quæ sequitur in G. H. K. per suprà dicta principia.

Camera 69.

[G.L.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

L. Oportet suscipere nutrimentum in G. secundùm dispositionem & concordantiam ipsorum G. H. I. K.: si enim non ita foret, sequeretur, quod L. nequaquam haberet concordantiam cum ipso G., aut quod G. haberet contrarietatem cum H. I. K.; hoc autem est inconveniens, quo ostenditur, qualiter L. conveniat cum G., & an sit fortius in rubeo per G. quam per H., aut per H. quam per G., aut cum quo melius conveniat videlicet aut cum I. aut cum K., & etiam qualiter se habeat cum O. P. in ipsis M. N. Q. R. contra V. Z. ad conservandum suprà dicta principia.

Camera 70.

[G.M.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

EX materiâ existente inter G. M. nutritur ipsum D. in O. N.; quapropter oportet

esse concordantiam inter ipsa G. M.: & quoniam G. H. differunt & concordant ad invicem, oportet, quod M. habeat concordantiam cum G. tali modo, ut inde nequaquam sequatur aliquod inconveniens contra ipsa G. H. in N., nec etiam in ipsis I. K. Igitur cum hoc ita sit, secundùm suprà dicta principia ostenditur Juristæ, qualiter fortificari debeat M. tali modo, ut, antequam perveniat ad ipsum N., cognoscat concordantiam convenientem inter ipsa G. M. secundùm suprà dictas conditiones.

Camera 71.

[G.N.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

S• Intelligit, quod non est aliqua scientia, quæ tantum decurrit per triangulum nigrum, quantum scientia ipsius D.; & ideo O. in G. nutrit magnam concordantiam inter N. & ipsum triangulum; quâ concordantiâ fit injuria ipsi D., quando absentia artis practicatur, cum ars sit ipsius G.: quare necessarium est, concordantiam esse inter ipsa G. N. per artem, ut in rubeo D. habeat medium, quod moveatur per nigrum à principio ipsius rubei usque ad finem contra cameram [Dubitacionis & Ignorantiarum].

Camera 72.

[G.O.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

O. In G. recipit nutrimentum in triangulo rubeo secundùm concordantiam, quam S. naturaliter habet cum A. V. Y. per creationem & per gratiam: & per differentiam & concordantiam ipsorum G. H. I. K. diversificatur O. in G. H. I. K., ut possit sequi finis trianguli rubei; quam differentiam oportet esse concordantem cum differentiâ & concordantiâ ipsorum G. H. I. K. Unde, cum haec sint principia, ex quibus conditio namus prædictam cameram, oportet procedere secundùm conditiones ipsius cameræ, & præcipue secundùm quod P. se habet in G. O. H. I. K. M. N. Q. R. per majorem differentiam & concordantiam in triangulo rubeo.

Camera 73.

[G.P.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

P. In G. diversimodè se habet secundùm diversam concordantiam ipsorum G. H. I. K., cum quibus oportet ipsum convenire secundùm triangulum croceum & rubeum:

beum: & oportet, quòd S. eligat majorem differentiam & concordantiam, ut magis possit distare à majori differentiâ & contrarietate ipsius V. lividi contra Y, & V. rubei contra Z.; quòd etiam S. melius conveniat cum camera [Perfectionis & Liberi Arbitrii], & quòd esse & privatio in eo sint in majori oppositione, ut operationes ipsius S. melius concordent cum A. & ejus cameris.

Camera 74.

[G.Q.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

Ita facit Q. suum cursum in triangulo rubeo, sicut facit natura in corporibus elementatis in ipso rubeo: veruntamen sub tali conditione, quòd R. habeat concordantiam cum G. H. I. K. in ipso rubeo; in aliis quibus enim Q. tam fortiter convenit cum ipsis G. H. I. K., quòd non est necessarium, R. ei esse oppositum. Quapropter secundùm hanc artem sequitur, quòd ad investigandum particulare P. sit instrumentum causâ faciendi operationem, utrum Q. vel R. habeat majorem concordantiam cum ipsis G. H. I. K., ac etiam utrum Q. quærat suum cursum secundùm modum, per quem O. nutrit R. in G. H. I. K.

Camera 75.

[G.R.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

Quemadmodum secundùm naturalem cursum, quem habet natura in plantis & metallis & animalibus, formæ existentes in potentia deveniunt in actum mediante infirmitate formarum existentium in actu, cum ad corruptionem inclinantur, sic R. existens in triangulo rubeo potentialiter secundùm G. venit in actum propter defectum & infirmitatem ipsius Q., cui deficit C., quando B. vult illud C., quod erat ordinatum subiectum ipsi Q., inclinare ac submittere ipsi R.; quod R. convenit cum G. ad conservandum D. in ipsis E. F. G. H. I. K. L. M. N. O. P.

Camera 76.

[H.I.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

Si fiat quæstio, ad quam oportet respondere per ipsa H. I., necessarium est, quòd recurratur ad significationem literarum præmissæ cameræ, & quòd fiat concordantia inter quæstionem & literas tali modo, ut ipsa

H. I. nequaquam sibi ipsis adversentur, sed concordent in concordantia ipsorum A. S. T. V. X. Y. contra V. Z. Unde secundùm hanc regulam poterit responderi quæstioni secundum Y., quæ Regula sit generalis reliquis cameris suprà scriptæ figuræ convenientibus cum tali quæstione.

Camera 77.

[H.K.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

Si fiat quæstio, ad cujus responsionem sit necessaria præmissa camera, debet fieri responsio secundùm modum hujus demonstrationis, videlicet quòd S. intelligit, quòd H. I. habent concordantiam cum G. K.; & ideo oportet, quòd H. K. habeant concordantiam mediata per concordantiam ipsorum I. G. Unde, si particulare fuerit contra concordantiam ipsorum H. I., formatur inde inconveniens contra concordantiam ipsorum I. G.; quæ concordantia indestruibilis est. Et hic modus potest teneri in demonstrationibus dandis per reliquias literas, quæ sunt ab A. usque ad S.

Camera 78.

[H.L.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

Si ipsa H. L. convenient solutioni quæstionis, oportet, quòd recurratur ad literas existentes in præmissâ camerâ cum H. L., & respiciatur, cum quâ ipsarum literarum quæstio melius conveniat: & cum litera sive literis, cum quibus ipsa quæstio & solutio melius conveniunt, fiat demonstratio super H. L.; & hoc, si ipsa H. L. habeant majorem concordantiam cum ipsâ quæstione ac solutione quam aliae literæ, quæ sunt ab A. usque ad S.: hæc enim Regula est generalis ad omnes cameras suprà dictæ figuræ.

Camera 79.

[H.M.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

Si quæstio debeat solvi per M., in camerâ [Justitiæ & Misericordiæ] cum reliquis cameris ipsius A. investigetur, utrum in affirmatione vel negatione sit major distinctio & concordantia, quæ conveniat in ipsâ camerâ secundùm diversas Personas & simplicitatem & unionem causæ: & si affirmatio vel negatio ipsius quæstionis melius conveniat cum majori distinctione & concordantia ac simplicitate & unione, oportet, quòd conveniat

Pars II. De Conditionibus Universalis Figuræ. 21

veniat cum majoritate & differentiâ ac concordantiâ ipsorum H. M. in N. & in triangulo rubeo. Et hæc Regula sit generalis in reliquis cameris suprà dictæ figuræ procedentibus secundum datum exemplum.

Camera 80.

[H.N.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

Si solutio quæstionis cadat super H. N., investigetur cum T., quæ camera vel quæ cameræ ipsius V. melius conveniat vel convenienter in H. N. contra majorem differentiam & majorem contrarietatem ipsius V. lividi & rubei, aut secundum quam cameram vel cameras ipsius V. lividi existat major differentia & concordantia ipsorum H. N. in triangulo rubeo contra majorem differentiam & concordantiam ipsius cameræ vel camerarum in V. rubeo; & eligatur affirmatio vel negatio, per quam sequitur major concordantia ipsorum H. N., & secundum quam dubitatio sit magis remota ab affirmatione & negatione, ac sit magis propinqua cameræ [Defectus & Privationis.]

Camera 81.

[H.O.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

Si responsio alicujus quæstionis fortius convenienter cum concordantia ipsorum H. O. X. quam cum aliis literis, eligatur ex ipso X. illa camera vel illæ cameræ, per quam vel quas multiplicari poterit in triangulo rubeo major concordantia meriti & gloriae siue minor concordantia culpæ & pœnæ; aut illud affirmetur vel negetur, per quod in tertio membro ipsius X. perfectio & esse magis distent à defectu & privatione; & quod in quinto membro ipsius X. sapientia, potestas, voluntas & esse majorem concordantiam multiplicantur inter ipsa H. O.

Camera 82.

[H.P.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

Si melius convenienter dubium alicujus quæstionis elongari ab affirmatione vel negatione per H. P. quam per alias literas, in præmissa camera investigetur, cum qua literarum ipsa H. P. melius convenienter in esse medium, per quod ipsa quæstio melius queat solvi: unde si melius convenerint cum ipso S. quam cum aliqua reliquarum literarum, decurratur per species ipsius cum triangulis

ipsius T.; & investigetur, cum qua specierum ipsius S. melius convenienter ipsa responsio, ac in quo triangulo melius convenienter ipsa species, ut habeatur major concordantia ipsius speciei & trianguli: veruntamen semper concordetur ipsis S. T. illud, per quod differentia & concordantia melius se habent contra differentiam & contrarietatem.

Camera 83.

[H.Q.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

Si responsio alicujus quæstionis seu inquisitionis aut accusationis (& sic de aliis convenientibus scientiæ Juris) melius se habeat cum H. Q. T. quam cum aliis literis præmissæ cameræ, investigetur major concordantia & differentia ipsorum H. Q. T. contra majorem contrarietatem & differentiam H. Q. T. vel H. T. vel Q. T.; & conservetur major differentia & concordantia triangulorum ipsius T.; ac vitetur omne inconveniens, quod valeret sequi contra suprà dicta principia.

Camera 84.

[H.R.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

Si indigeatur præcipue ipsis H. R. Y. Z. ad respondendum alicui quæstioni, siue ad utendum ipso D. in aliqua sententia vel in aliqua causa vel in alio ad scientiam ipsius D. pertinente, debet concordari in ipsis H. R. major concordantia & differentia, ex quibus possint formari major contrarietas & differentia inter Y. Z. contra minorem contrarietatem & differentiam ipsorum H. Q.: si vero ex ipsa majori differentia & concordantia & majori differentia & contrarietate sequeretur aliquod inconveniens in ipsis H. R., quo haberent concordantiam cum Y. Z. contra V. Y., respondeatur utendo ipso D. secundum minorem differentiam & concordantiam ipsorum H. R. Y. contra minorem differentiam & contrarietatem ipsorum V. Z., ubi nullum sequitur inconveniens contra concordantiam ipsorum H. R. Y.

Camera 85.

[I.K.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

Cum ipsa I. O. P. simpliciter concordantiam habeant cum majoritate, & K. O. P. cum minoritate, & illud ideo, quia H. & V. lividum habent majorem concordantiam

tiam per I. quām per K., idcirco oportet, quod ex ipsis I. E. G. H. procedat nobilioris privilegium ipsi F., quām ex K. E. G. H.: veruntamen si F. existens per K. in ipsis G. H. habeat majorē concordantiam cum O. P., quām F. existens per I. in ipsis G. H., & hoc ad hoc, ut A. S. V. Y. melius possint simul convenire, oportet, quod K. in illo casu exceedat in suo O. P. super O. P. ipsius I.

Camera 86.

[I. L.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

Conditiones hujus cameræ sunt, quod I. se habeat sub tali B. cum L., quod inde non possit corrumpi forma ipsorum I. K. in O. G. H. contra concordantiam ipsorum E. F.; ignorantia enim non nutrit O. in N., ut excusat aliquid per ignorantiam in casu, in quo D. declinat ad privationem, per quam E. habet propinquitatem cum camerâ [Defectus & Privationis]; nec etiam ipsa I. L. possunt concordari, nec sibi invicem adversari in casu, in quo sequitur privatio ipsius O. in concordantia convenientia inter ipsa I. K.

Camera 87.

[I. M.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

Quantò fortius S. diligit & intelligit A. ac ejus cameras, tanto magis C. paratum est ad esse subjectum ipsi B., ut D. conveniat cum esse & perfectione in ipsis I. M.: & hoc idem sequitur de ipsis S. N. O., quanto enim S. magis intelligit & diligit V. lividum, ac intelligit & odit V. rubeum, tanto major est concordantia ipsorum I. M., ex quā majori concordantiā potest produci nobilioris N.: & ideo conditiones præmissæ cameræ sunt, quod O. conservetur in triangulo rubeo (si tamen inde sequitur suprà dicta differentia & concordantia & majoritas) ut D. per hoc valeat habere majorem concordantiam cum camera [Perfectionis & Esse.]

Camera 88.

[I. N.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

Natura ipsius I. est, quod removeat dubitationem ab affirmatione & negatione, ut ipsa M. N. possint melius simul convenire in ipsâ affirmatione vel negatione: quapropter O., in quo conservatur natura ipsius I. & concordantia ipsorum M. N., facit ipsa I. N. ad invicem convenire in E. F. G. H.

K. Igitur cùm hoc ita sit, conditiones prædictæ cameræ sunt, quod omnes suprà dictæ literæ ita inter se concordent in rubeo ad unum finem, videlicet ad concordantiam ipsorum I. N., sicut chordæ in Clavicymbalo secundum artem musicam concordant ad unum finem.

Camera 89.

[I. O.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

O. Et symonia ad invicem sibi repugnant; quod est, quia O. & V. lividum simul convenient, symonia verò & V. rubeum simul concordant. Igitur cùm hoc ita sit, super prædictis principiis oportet concordantiam esse inter ipsa I. O. contra omne id, quod est contra suprà dicta principia: unde quemadmodum explicavimus de concordantia, que convenit inter ipsa I. O. in symonia, sic Artista per hoc exemplum potest formare plura particularia ad præbendam demonstrationem de concordantiâ convenientiâ inter ipsa I. O. tali modo, quod ipsa I. O. nequaquam inde disconveniant cum A. V. Y., nec concordent cum V. Z., nec etiam inde sequatur inconveniens in literis existentibus ab A. usque ad S.

Camera 90.

[I. P.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

Cum A. & majoritas simul convenient, & S. & minoritas simul concordent, idcirco D. in P. se habet ad majoritatem per ipsum A., ad minoritatem verò per S.: quapropter conditiones præmissæ cameræ sunt, quod B. inclinet universalitatem ipsius D. ad ipsum A., particularitatem verò ad ipsum S., taliter tamen, ut inde non sequatur inconveniens, per quod S. haberet majus D. in A., quām A. in S.; nec per hoc fiat contrarietas inter ipsa in P.: propterea conditiones præmissæ cameræ significantur per I. P. in primo & secundo membro ipsius X.; si enim ipsa I. P. se habeant ad majoritatem per A. & ad minoritatem per S., si tu habes D. in N., quanto magis convenient, quod A. habeat D. in camera [Prædestinationis & Liberi Arbitrii]; si enim non ita foret, sequeretur, quod homo posset habere majorem concordantiam cum D. in triangulo rubeo, quām A. cum justitia & perfectione in magnitudine & æternitate; hoc autem est impossibile; per quam impossibilitatem revelatur, quod camera [Prædestinationis & Liberi Arbitrii] habet

habet concordantiam cum camera [Esse & Perfectionis] contra cameram [Privationis & Defectus.]

Camera 91.

[I.Q.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

Quoniam O. per unum modum convenit cum I., per alterum verò cum K., idcirco I. per unum modum convenit cum Q., per alterum verò cum R.: quapropter in triangulo rubeo Q. potest convenire cum I., & R. cum K., & è converso: & hoc idem potest contingere de I. K., videlicet quòd simul in uno tempore convenient cum Q. vel cum R. Igitur cùm hoc ita sit, secundùm prædictam concordantiam potest inveniri particulare, quod queritur.

Camera 92.

[I.R.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

Per magnam influentiam, quam habent B. C. in comprehendendo D. in I., sequitur concordantia ipsorum I.R. in E.F., ad significandum magnam concordantiam, quam habent B. C. in ipso D. ad multiplicandum I. in R. per O.; ut propter hoc ipsum D., magis possit elongari à suo opposito, & ut inter A. S. V. Y. sit major concordantia, ac ut Y. Z. per hoc sint in majori contrarietate.

Camera 93.

[K.L.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

Ita se habet necessitas in L., sicut L. necessariò se habet sub E.; & ideo K. L. debent convenire in P., prout E.F. convenient in ipsis G. H. I.: & hoc idem sequitur de concordantiâ ipsorum I. L. secundùm P., ubi necessitas perfectionis & misericordiæ convenient inter I. L. E. & K. L. E.: quapropter dicitur, quòd necessitas in ipsis Q. R. non habet legem.

Camera 94.

[K.M.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

K. Et I. habent concordantiam in M.: si verò K. disconveniat cum M. ipsis I. contra E. F. G. H., est inconveniens, quòd D. ipsis K. convenient cum esse & perfectione contra D. ipsis I., & è converso: quamobrem oportet, quòd habeatur C., in quo B. D. convenire possint ad concordandum, ut K. M. non adversentur ipsis I. M., nec inter

ipsa I. K. consistat ulla contrarietas: veruntamen si ipsa contrarietas per aliquod accidens eveniat, debent O. P. convenire cum majoritate affirmationis vel negationis in majoribus E. F.

Camera 95.

[K.N.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

In dubitatione D. ipsis I. non potest movere D. ipsis K., & è converso: unde inquiri debet Y. causâ inveniendi D., quod convenient cum O., ut sit concordantia inter I. K., ut K. N. concordent in M. I., & per quam concordantiam K. I. convenient in M. N. tali modo, ut Y. in triangulo rubeo per hoc magis repugnet ipsis V. Z., & ut S. inde habeat majorem concordantiam cum A. & V. livido.

Camera 96.

[K.O.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

O. Nutrit D. in G. æqualiter inter fideles Christianos & infideles, veruntamen diversificat ipsum D., quia K. L. habent inde majorem concordantiam in V. Y. quam in V. Z.; & ideo in P. differt unum M. ab altero, & unum N. ab altero; & C. est magis subiectum ipsis B. in ipsis V. Y. quam in V. Z., nam D. melius se habet ad differentiam & concordantiam quam ad differentiam & contrarietatem.

Camera 97.

[K.P.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

O. Convenit cum majoritate in camera [Esse & Liberi Arbitrii], cum minoritate autem in camera [Privationis & Liberi Arbitrii]: quapropter D. majus est in ipsis E. F. G. H. per primam cameram, minus verò per ultimam; & ideo D. habet nobilior C. per cameram magis remotam à servitute & privatione ac etiam P. habet inde majorem concordantiam cum ipso K.

Camera 98.

[K.Q.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

Si ipsa K. Q. habent majorem concordantiam cum Y. in affirmatione vel negatione in camera [Justitiæ & Scientiæ] quam ipsa R. Q., oportet, quòd I. R. sint magis propinqua ignorantiae & dubitationi quam K. Q.; & ideo ipsa K. Q. hoc modo debent præ-

prævalere ipsis I. R. & è converso: propter ea, si testimonium sit contra majora O. P. in P. Q. quām in P. R. aut in P. R. quām in P. Q., necessarium est, ipsum testimonium esse magis propinquum dubitationi, & magis remotum ab affirmatione & negatione; quod est, quia habet majorem propinquitatem ad oppositum ipsius D. in E. F. G. H.: præterea si sententia sit contra rubeum, oportet ipsam convenire cum camera [Privationis & Defectus]; quia, si non, sequeretur, quod D. in rubeo haberet concordantiam cum defectu & privatione; hoc autem est inconveniens, quo ostenditur, concordantiam, quam habet K., esse majorem vel minorem cum Q. vel cum R.

Camera 99.

[K.R.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

Appellatio convenit in concordantia ipsorum A. V. Y. contra cameram [Culpæ & Ignorantiae], si ergo contra diætam concordantiam fiat aliqua injuria, ipsa injuria convenit cum culpa & pœna: idcirco O. debet nutritre D. ad conservandam concordantiam ipsorum K. R. in A. V. Y.; & ideo appellatio nequaquam potest esse contraria ipsis E. F. G. H. I. K. in camera [Justitiae & Scientiae]: quapropter appellatio debet habere valorem in camera [Dubitationis & Justitiae].

Camera 100.

[L.M.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

IN M. debet investigari, utrum L. particulariter & universaliter conveniat cum Judiciis, Procuratoribus, Advocatis, Tutelis, Libellis, Testibus, Sententiis, Appellationibus, & sic de aliis pertinentibus ad I. K.: & quemadmodum in conditionibus hujus artis continetur, quod omnes literæ ab A. usque ad S. simul debeant convenire, sic prædicta ad invicem debent convenire in ipsis L. M.: si verò L. esset contra M. ipsorum I. K. in prædictis rebus, illud L. esset contra G. H., quapropter Q. debet alterari in R., ut L. alteretur in I. vel in K.

Camera 101.

[L.N.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

IN credentiâ, quæ habetur de beatissimâ Trinitate ipsius A., in honesta vita & Matrimonio, Accusatione, Inquisitione, De-

nunciatione, Inhibitione, ac in omnibus reliquis convenientibus ipsis I. debent temperiari L. N., si convenient, tali modo, ut prædicta possint ad invicem convenire in ipsis L. N. sequendo ordinationem & processum literarum prædictæ cameræ & etiam literarum existentium ab A. usque ad S.; & si L. N. haberent in ipsis aliquod inconveniens contra præmissam cameram, oportet, quod ipsa L. N. concordentur per oppositum illius inconvenientis cum literis ipsius cameræ in prædictis rebus, *hac enim regula est generalis in toto, quod continetur de ipso D. in ipsis I. K. ab A. usque ad S.*

Camera 102.

[L.O.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

SI O. nutrit L., ut convenient cum I. K., concordantia ipsorum L. O. regulatur, secundum quod debet regulari concordantia ipsius O. cum E. F.: & si esset hujus oppositum, debet fieri oppositio inter ipsa L. O., secundum quod in P. ipsa I. K. se habent in majori universalitate in E. F. quām L.: si verò L. O. habeant majorem concordantiam cum majoritate in rubeo cum E. F. G. H. in K. quām in I., vel è converso, debet procedi secundum majorem concordantiam majoritatis in ipso rubeo, & ut O. per hoc magis elongetur à camera [Ignorantiae & Defectus.]

Camera 103.

[L.P.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

IN P. debet fieri comparatio inter unum L. & alterum in triangulo croceo, viridi, rubeo & nigro; & postea debet eligi illud L., quod melius convenit cum regularitate ipsorum triangulorum in præmissa camera: quando autem L. ipsius G. & L. ipsius H. ad invicem sibi repugnant, in P. investigetur, quodnam ipsorum L. faciat majorem differentiam & contrarietatem contra V. Z., ut major differentia & contrarietas eligatur, ut inde melius concordari possint V. Y. contra V. Z.

Camera 104.

[L.Q.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

IN triangulo rubeo D. fuit ante in Q. G. H. quām in L.; & ideo L. non convenient cum esse & perfectione contra majoritatem ipsius trianguli; fuit enim D. in ipso triangulo in

in L. cum conditione, videlicet in sua infirmitate, quâ cessante oportet, quòd ipsa G. H. redeant ad Q. in ipso triangulo, & quòd societas ipsorum L. Q. in ipso triangulo cesseret; si enim hujus oppositum esset verum, sequeretur, quòd G. H. haberent majorem concordantiam cum ipsis L. Q. quam cum Q. I. K.; hoc autem est inconveniens & contra finem prædicti trianguli.

Camera 105.

[L.R.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

R Se potest habere in rubeo & viridi ad L. vel ad G. H.; si autem se habeat ad L., oportet, quòd conveniat cum G. aut H.: & quando per ipsa L. R. venerit finalis ratio in rubeum, oportet, quòd L. mutetur in I. vel in K., & quòd amittat suum cursum, postquam ejus finis venerit ad perfectionem per ipsa L. R.: si autem aliquis faciat hujus oppositum, repugnabit majoritati ipsius D. in literis præmissæ cameræ & in rubeo, ac etiam faciet existere contrarietatem in literis, quæ sunt ab A. usque ad S.: quapropter oportet ipsum D. ei esse contrarium: & hoc idem sequitur, si L. impedit I. K. ad habendum majorem concordantiam in R. quam in Q., & in G. quam in F., & in H.

Camera 106.

[M.N.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

EX majori M. sequitur majus N., & ex majoribus M. N. sequitur major propinquitas ipsorum A. S. V. Y. & major longinquitas ipsorum Y. Z.: quapropter Jurista debet concordare majoritatem cum M. N. in literis existentibus ab A. usque ad S.: si verò huic majoritati aliquod D. fuerit contrarium in G. H. I. K., oportet, quòd illa contrarietas sit propter infirmitatem ipsius G. vel ipsius H. in I. vel in K.; quare illa infirmitas curanda est cum L. in N. O., quibus illa infirmitas deveniet in privationem, & sanitas in esse.

Camera 107.

[M.O.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

O Recipit nutrimentum in M., suas operationes verò habet in N.; & ideo quanto majorem concordantiam M. O. habent cum majoritate, tanto maiores sunt operationes ipsius O. in N., ac tanto major concordantia inde resultat inter M. N.: qua-

R. Lulli Oper. Tom. I. Liber Princip. Juris.

propter M. tam fortiter nutrit O., & habet tot operationes in N., quòd exinde sequitur R. in I. vel in K., aut sequitur inde concordantia ipsorum I. K. in Q. Unde si particulare, quod investigabitur, convenient cum præmissis principiis, habebit concordantiam cum præscripta camera, ejus autem oppositum erit contra V. Y.

Camera 108.

[M.P.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

O Portet priùs esse P. in M. quam in N. sensuali, ut ipsa M. N. intellectualiter utantur ipso P. per D., quod est ab A. usque ad S.: cum vero M. P. elegerint nobilis D., oportet, quòd N. intellectual moveatur ad sensuale, secundum quod M. N. P. habuerunt majorem concordantiam intellectual ad concordandum N. P. sensualia: si verò huic operationi aliquod D. adversum existat, M. debet investigare ab A. usque ad S., ex qua litera procedat ipsa contrarietas, & postea debet ipsam mortificare cum P. O., ut inde sequatur major concordantia in supra dicta camera.

Camera 109.

[M.Q.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

SI Q. non sufficit ipsi M., ut possit convenire cum N., potest M. investigare O., in quo R. possit nutriti, & in quo M. N. valeant conservari; veruntamen nullo modo est licitum, quòd R. sit in F. absque E., nec debet esse in E. absque concordantia ipsorum G. H. I. K.: si tamen propter culpam ipsius I. vel ipsius K. non concordaret R. cum N., quamvis haberet concordantiam cum M., tunc est licitum, quòd I. possit tractare in G. H. illud, quod convenit ipsis M. R. seu ipsis M. E.: & hoc idem sequitur de K.; si enim non ita foret, sequeretur, quòd concordantia esset in camera [Liberi Arbitrii & Privationis]; quod est inconveniens & contra cameram [Meriti & Gloriæ].

Camera 110.

[M.R.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

Quemadmodum O. recipit nutrimentum ex G. H. I. K. ad nutriendum R. in M., sic G. conservat in se ipso D. in concordantia ipsorum G. H. I. K. M. N.; & ideo quando M. R. convenient contra Q., recursum est ad ipsum E., & investigandum,

D

utrum

utrum habeat majorem concordantiam cum Q. quam cum R.; & illud, ex quo possit sequi major concordantia inter G. M., est eligendum & affirmandum, ut N. inde habeat majorem concordantiam in M. cum G. H. I. K.

Camera III.

[N.O.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

SI Judex indigeat testibus, & ipsos non possit habere, recurrat ad præmissam cameram, ac ad literas existentes ab A. usque ad S., & concordet ipsa M. N. in sua sententiâ theoreticali; sed tamen nutriat O., per quod M. N. ad invicem possint convenire: si autem cogatur judicare, antequam se possit juvare per ipsum O., oportet, quod O. ex prædictis cameris assumat nutrimentum, ut possit convenire cum N. ad conservandum D. in G. ac F. in E., quanquam ipse Judex sciat in M., illud, quod judicat, esse contra D. in N.

Camera II2.

[N.P.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

SI Advocatus non valeat probare per testes, probet per literas existentes ab A. usque ad S. in præmissa camera, ut Judici detur conscientia, per quam nutriat O. ad tentandam compositionem ambarum partium absque sententia: si verò Advocatus habeat testes, videat, utrum habeant concordantiam literarum alphabeti hujus artis; & si contingat ab ipso fieri libellum, oportet, quod ipsum faciat secundum concordantiam ipsarum literarum; si autem faciat appellationem, oportet, quod appellat tali modo, quod nequaquam sit contra præmissam cameram nec etiam contra concordantiam literarum existentium ab A. usque ad S., *& hoc sit regula generalis in concordantia ipsorum O. P.*, ut N. valeat concordari cum M., quod convenit cum P.; si verò Actor erraverit in causa per defectum Advocati & libelli, oportet, quod Advocatus patiatur damnum Actoris, ut O. possit conservare ipsum D. in C., & ut ipsum E. habeat dominium in F., ac ut in Advocate nutriatur camera [Justitiæ & Prudentiæ.]

Camera II3.

[N.Q.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

Actor non habet ullam actionem contra suum adversarium, nec ille, qui

accusatus est, habet ullam defensionem contra concordantiam, quam habent N.Q. in præmissa camera & in literis existentibus ab A. usque ad S.; & ideo oportet, quod petitiones & defensiones hujus scientiæ sint secundum prædictam concordantiam, contra quam est impossibile esse differentiam & concordantiam contra aliquam petitionem vel defensionem: si verò N. Q. convenient cum M. R., & ipsum R. cum petitionibus & defensionibus, secundum hanc artem debet recurri ad præmissam cameram ac ad literas existentes ab A. usque ad S.; & postea debet eligi major concordantia, ut inde sequatur major concordantia inter M. N.

Camera II4.

[N.R.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

SI in Q. nullus esset defectus, nec in R. perfectio, impossibile esset, quod N. R. simul possent convenire in rubro: si autem in Q. esset perfectio, per quam posset fortificari concordantia ipsorum N. R., esset inconveniens, quod N., quod concordat cum R., posset convenire cum M.: si verò Q. esset sufficiens ad concordantiam ipsorum M. N. absque R., ipsum R. esset superfluum, nisi forsitan esset causâ fortificandi Q. in ipsis M. N.

Camera II5.

[O. P.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

Secundum P. majoritas & A. habent concordantiam in ipsis G. H., minoritas vero & creatura; & ideo S. debet nutrire O. in P., per quod O. S. puniat se ipsum in corpore per actionem, si se ipsum diligeret plus quam A.; & etiam oportet, quod se ipsum det contritioni, patientiæ & conscientiæ, quæ inferant passionem, ac ex quibus formetur concordantia ipsorum P. O. in omnibus cameris existentibus ab A. usque ad S. in prænominata figura: *& hoc regula est metaphora equalitati, quam unum S. debet habere cum altero inter P. O. in V. Y. contra V. Z. secundum H. G.*

Camera II6.

[O.Q.] [A. S. T. V. X. Y. Z.]

O. Habet jus contra suum oppositum in omnibus literis existentibus ab A. usque ad S.; & propter concordantiam ipsorum O. Q. ipsum Q. habet jus in omnibus iisdem literis, excepto tamen, quod inde

nun-

nunquam sequatur aliquod inconveniens ex O. R. contra concordantiam literarum existentium in præmissa camera ab ipso Q. usque ad Z.: & hoc idem sequitur de R.

Camera II7.

[O.R.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

O. Se habet ad R., quoniam Q. sufficere non potest ad concordantiam majoris boni in D., seu majoris mali in V. Z.: quapropter oportet concordantiam esse inter O. R. ad eligendum majus bonum, & evitandum majus malum: & ideo O. convenit cum Q. vel cum R. ad nutriendum diversas essentias diversarum significationum, cum accidat, quod diversa opera habeant diversa D., per quæ debet diversificari sententia, secundùm quod quædam M. N. habent unum opus in G. vel in H. vel in I. K., & alia M. N. ibi habent alterum opus.

Camera II8.

[P.Q.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

Ipsa P.Q. concordentur in primâ & secundâ intentione ac etiam in habitu, potentia & actu & in omnibus speciebus ipsius S. ac in triangulis ipsius T.; quæ concordantia fiat de P.Q., ut prima intentio conservetur in majoritate, & secunda in minoritate: & hoc idem sequitur de majoritate & minoritate in potentia, habitu & actu, secundùm quod convenit ipsi D. existenti ab A. usque ad S.: si autem talis concordantia inter ipsa P.Q. non possit fieri absque destructione ipsorum S. T., fiat secundùm concordantiam ipsorum P. R. S. T. Præterea cum ipsis P. Q. debet investigari differentia & concordantia in camera [Perfectionis & Justitiæ], differentia verò & contrarietas in camera [Privationis & Defectus]: si verò cum ipsis P. Q. illud, quod investigatur, non possit inveniri, investigetur cum P. R., & camerae [Differentiae, Concordantiae] tribuatur affirmatio, camerae verò [Differentiae, Contrarietas] tribuatur negatio, dubitatio autem removetur cum camera [Perfectionis & Justitiæ].

Camera II9.

[P.R.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

Principium, propter quod in hac scientia inventus est Judex, est propter differentiam potentiarum ipsius S., ex quibus for-

mantur quatuor quadranguli in figura ipsius S., prout in literis hujus artis refertur; nam per istam differentiam fit differentia & concordantia memoriae & intellectus contra memoriam & voluntatem, quæ concordant contra memoriam & intellectum: quapropter oportet, quod Judex comparet inter memoriam & voluntatem, ne voluntas ipsum inclinet ad cameram [Ignorantiae & Voluntatis]: unde si secundum prædicta principia Judex fuerit suspectus, potest disconvenire vel ab ipso Q. vel ab ipso R. vel ab ipsis Q. R. simul. Præterea P. R. debent habere majorem concordantiam in nobilioribus objectis quam in ignobilioribus; sed si per ipsam potest haberi major per Q. quam per R., debet relinquere concordantia ipsorum P. R., & debet concordari P.Q. in majori concordantia.

Camera I20.

[Q.R.] [A.S.T.V.X.Y.Z.]

Secundum G. neque per Q. neque per R. sequitur, quod F. debeat alterare E. ad minoritatem: quoniam autem A. est majus quam E., ideo aliquod suppositum ipsius A. potest alterare E. in triangulo rubeo secundum Q. & R. Præterea, quemadmodum ignis & aqua æqualiter se habent ad differentiam & contrarietatem, sic in G. ipsa Q. R. se habent ad concordandum æqualitatem inter unum proximum & alterum: veruntamen si aliquod ipsorum vel Q. vel R. fuerit contra præmissa principia, oportet, quod conveniat cum camera [Defectus & Privationis].

Explicit præsens Ars, quam per virtutem & gratiam ipsius A., quod est omnium bonorum perfectio, compilavimus ex principiis scientiæ ipsius D. T. Veruntamen, quoniam difficile esset Scholaribus hanc artem addiscere in absentia *Artis Compendiosæ inveniendi veritatem*, idcirco volumus de ipso D. facere viginti quæstiones, ac etiam ipsas per artem solvere; quando & volumus componere alias regulas huic arti necessarias, ut altius absentia artis Scholares ipsam possint addiscere: si quis autem ipsam perfectissime scire voluerit, oportet, quod addiscat prænominatam Artes, sub qua & ista & Ars Principiorum Medicina ac aliqua alia continentur ad gloriam & laudem ipsius A.

*DE XX. JURIDICIS
QUÆSTIONIBUS,
In quibus exemplificatur modus
solvendi alias quæstiones.*

Quæ sunt:

*Secundùm Artem & Re-
gulas*

Principiorum Juris.

1. *Quæstio.* Utrum S. secundùm D. æqua-
liter teneatur frui beatissimâ Trini-
tate intelligendo amando & recolendo?

Solutio. S. sumit pro objecto differen-
tiā & concordantiam in triangulo croceo,
& postea decurrit cum suis potentiis per B. C.
D. E. F. G. H. I. K. L. M. N. O. P. Q. R., & in-
venit in G., quod æqualiter teneatur frui
beatissimâ Trinitate cum intellectu & volun-
tate; si enim teneretur magis velle quàm
intelligere beatissimam Trinitatem ipsius A.
in G., sequeretur, quod in G. magis exaltare-
tur voluntas ad diligendum literas existen-
tes ab A. usque ad S. quàm intellectus ad di-
ligendum ipsas; hoc autem est inconve-
niens & contra officium ipsius Judicis, qui
conveniret cum injuria, si magis teneretur
amare literas alphabeti, quàm ipsas cognoscere,
cùm principia significata per ipsas li-
teras æqualiter sint in G., ut suprema Trini-
tas cognoscatur & ametur, quæ æqualiter se
habet ad esse objectum amatum & cogniti-
tum per S.: quoniam verò homines hujus
mundi sunt occupati diversis officiis, idcirco
in hoc excusatur intellectus; veruntamen
voluntas tenetur amare & credere supre-
mam Trinitatem in eo, quod intellectus non
sufficit vel non potest intelligere.

2. *Quæstio.* Utrum D. Catholici possit
participare cum Infidelibus?

Solutio. B. format D. in C., quod C.
est subjectum ipsis B. D. in omnibus literis
existentibus ab ipso usque ad S., ut sit con-
cordantia inter A. S. M. N. Y., & ut S. V. Y.
sint contra V. Z.: quoniam verò Infideles
sunt contra A. V. Y., & sunt concordantes
cum V. Z., si secundùm D. prædicta partici-
patione esset licita absque perditione, ipsa I. K.
essent contra B. C. D. in E. F. G. H., & A. V. Y.
possent convenire cum V. Z.; hoc autem est
inconveniens, quo potest videri solutio.

3. *Quæstio.* Utrum summus Pontifex

sive Papa teneatur magis conservare San-
ctam Ecclesiam, quàm ipsam augmentare?

Solutio. In triangulo rubeo Papa &
ejus Successores magis tenentur in principio
ad conservationem Sanctæ Ecclesiæ; in
causâ verò finali magis tenentur ad multi-
plicationem ejusdem: & quoniam in tri-
angulo croceo rubeus se habet ad majorem
dignitatem in fine quàm in principio, idcir-
co Papa magis tenetur propter finem quàm
propter principium; si enim esset hujus op-
positum, cameræ figuræ ipsius D. & condi-
tiones earum delerentur, & A. S. T. V. X. Y.
essent contra principia hujus artis, nec D.
conveniret cum G. H. I. K., nec multiplicatio
ipsius O. nec ipsa L. Q. R. haberent, in
quo convenirent in B. C. D. G.; hoc autem
est omnino inconveniens.

4. *Quæstio.* Utrum Misericordia &
Justitia melius convenient in I. quàm in
K., vel è converso?

Solutio. S. intelligit in T. per triangu-
lum croceum & rubeum, quod I. se habet ad
primam intentionem, & K. ad secundam; &
ideo misericordia & justitia habent majo-
rem concordantiam in I. quàm in K.: quia
si non, melius simul convenient per mino-
ritatem quàm per majoritatem; hoc autem
est inconveniens, & est contra B. C. D. H. I.
K. L. M. N. O. P. Q. R. A. V. Y.

5. *Quæstio.* Cùm necessitas non ha-
beat legem, in quo magis est licita, vel in I.
vel in K.?

Solutio. Oppositum ipsius D. est ma-
gis periculose in I. quàm in K.; quod est,
quia S. habet majorem concordantiam cum
A. in I. quàm in K., & ideo B. magis multi-
plicat O. P. in ipso I. quàm in ipso K.: verun-
tamen quia K. & N. non possunt habere tan-
tam libertatem sicut I. & M., quæ habent
majorem concordantiam cum misericordia,
idcirco necessitas magis est coacta in K.
quàm in I.: unde S. sumit solutionem quæ-
stionis in triangulo croceo.

6. *Quæstio.* In quo potest homo ma-
gis excusari per ignorantiam, vel in I. vel
in K.?

Solutio. D. magis est oppositum inju-
riæ in minori ignorantia quàm in majori;
ignorare autem Articulos fidei est major
ignorantia, quàm ignorare conditiones
ipsius K.: & ideo ignorantia magis pericu-
losa est in I. quàm in K.: quapropter in tali
casu ignorantia longè magis remota est ab
excusatione in ipso I. quàm in ipso K. In
alio

Pars II. De XX. Juridicis Quæstionibus.

29

alio verò casu non pertinente in I. ad Articulos Catholicæ Fidei ignorantia magis propinqua est excusationi in ipso I. quam in ipso K.; venia enim habet majorem concordantiam cum I. quam cum K., & ipsum K. submittitur ipsi I.

7. *Quæstio.* Utrum appellatio sit magis necessaria in I. quam in K., aut è converso?

Solutio. Secundum G. ipsa E. F. melius debent convenire in I. quam in K.; quod est, quia S. magis appropinquat ipsi A. per I. quam per K.: quapropter si F. ipsorum G. I. habet perfectionem sibi convenientem, in G. H. magis est necessaria appellatio in K. quam in I.: quoniam verò major injurya potest esse contra D. in I. quam in K., & quia F. ipsius E. non tantum timet nec amat in I. quam in K., idcirco accidentaliter extra G. magis necessaria est appellatio in I. quam in K.

8. *Quæstio.* Utrum Electio Prælatorum sit magis necessaria per Theologiam quam per Scientiam Juris, vel è converso?

Solutio. A. S. V. Y. habent majorem concordantiam in I. quam in K., & B. format majus D. in C. per I. quam per K., ac F. ipsius E. in I. est majus quantum ad G. H., quam F. ipsius E. in K., & in triangulo rubeo D. se habet ad medium, & Theologia ad finem, finis autem & majoritas simul convenient, minoritas verò & medium simul concordant: quod si non ita esset, ipsum K. & D. & medium essent primâ intentione, & I. & Theologia & finis essent secundâ intentione; hoc autem est inconveniens.

9. *Quæstio.* Utrum habitus scientiarum Theologiarum melius se habeat ad habitum monachalem, quam ipsum D., vel è converso?

Solutio. Per metaphoram, per quam solvitur suprà dicta quæstio, etiam potest solvi hæc quæstio & plures similes huic, cum in hac arte una solutio possit esse principium ad solvendum quam plurimas quæstiones.

10. *Quæstio.* Utrum D. habeat majorem necessitatem in M. quam in N., vel è converso?

Solutio. B. C. habent majorem concordantiam ad formandum D. in G. M. quam in G. N.; quod est, quia M. est magis conveniens ad esse medium concordantiae ipsius S. cum A. V. Y. quam N.: quoniam verò H. O. simul convenient ad

conservandum D. & mortificandum injuriam, idcirco D. est de majori necessitate accidentaliter in N. quam in M.

11. *Quæstio.* Utrum D. sit de majori necessitate in Q. quam in R., vel è converso?

Solutio. O. per B. nutritur in C. propter defectum ipsius Q., quod non sufficit ad esse medium, per quod B. perveniat ad finem; & ideo R. in tali casu excedit Q.: sed quando R. non est tam sufficiens causa ad ducendum D. per medium trianguli rubei ad finem, ut est Q., tunc Q. est majoris dignitatis quam R., ac est majus universale quam ipsum R.; cum autem O. sit conditionatum ad multiplicandum D., oportet responderi prædictæ quæstioni per triangulum viridem, prout superius est significatum.

12. *Quæstio.* Utrum D. melius conveniat cum G. per I. quam per K., vel è contra?

Solutio. B. format D. in C. I. per charitatem, devotionem & contemplationem, quam habet S. in A., & ut se habeat V. Y. contra V. Z., & B. formet D. in C. K. propter charitatem & timorem & usum ipsorum V. Y. contra V. Z.; quapropter D. melius convenit cum G. per I. quam per K.

13. *Quæstio.* Utrum E. F. magis teneantur conservare D. in I. quam in K., vel è converso?

Solutio. Illud, propter quod D. convenit inter E. F. in K., est ratione corporis; illud verò, propter quod D. convenit inter ipsa E. F. in I., est ratione ipsius S.; & ideo in majoritate ipsius S. & in minoritate corporis significatur solutio prædictæ quæstionis; veruntamen F. ipsius I. in redditibus sui E. facit oppositum.

14. *Quæstio.* Utrum E. F. habeant majorem concordantiam in G. quam in H., vel è converso?

Solutio. Secundum regulam hujus artis differentia & concordantia magis possunt multiplicari per charitatem quam per timorem; quod est, quia charitas, majoritas & dignitas simul convenient, similiter timor & minoritas simul; quoniam verò charitas habet majorem participationem cum G., & timor cum H., ideo E. F. habent majorem concordantiam in G. per charitatem, per timorem verò in H.; ex quo revelatur principium ipsius H.

D 3

15. *Quæ-*

15. *Quæstio.* Utrum sit major necessitas judicare per G. quam per H., vel è contra?

Solutio. B. habet majorem proportionem ad generandum D. in C. per G. quam per H. secundum A. V. Y.: veruntamen, ut F. vehementius sit contra V. Z., ipsum O. causâ conservandi D. in G. fortius cogit & inclinat Judicem ad judicandum per H. quam per G.; & ideo Judex debet diligere justitiam per G., & odire injuriam per H.

16. *Quæstio.* Utrum oporteat Judicem magis recolere D. quam ipsum intelligere, vel è converso?

Solutio. Recolere & intelligere convenient cum Y., sed recolere & velle convenient cum charitate; & ideo B. potest formare in G. majus D. per recolere & velle in N. ipsius Judicis quam per recolere & intelligere in M.: quapropter D. in Judice se habet ad majorem concordantiam per recolere & velle quam per recolere & intelligere; in M. enim D. & justitia convenient secundâ intentione, in N. autem D. & justitia convenient primâ intentione, quo revelatur finis & principium, quos D. habet in M. & in N. & in Judice & in justitia.

17. *Quæstio.* Cui magis est credendum vel Actori vel Reo?

Solutio. S. discurrit cum suis potentissimis per T. V., & postea sumit pro objecto literas figuræ ipsius D. & conditiones hujus artis, & invenit in T. in triangulo viridi, croceo & rubeo, quod de bonis mobilibus S. in G. potest convenire cum fide & spe & charitate in Actore per depositum & mutuum: in bonis autem immobilibus fortior est Reus per H.; & ideo affirmatio est fortior in G. in bonis mobilibus quam negatio; haec verò fortior est in H. in bonis immobilibus quam affirmatio.

18. *Quæstio.* Utrum sub habitu ipsius B. fortius debeat subjici K. ipsi I. quam I. ipsi K.?

Solutio. B. format sub se in C. ipsum D. distinetè & concordanter per literas existentes ab A. usque ad S.: unde si B. consentiret, quod Vasalli Principum se haberent ad habitum ecclesiasticum, & cum I. essent contra K., esset B. forma oppositi ipsius D.; quod est inconveniens ac contra distinctam concordantiam, quam B. format in G. & in H. inter I. K., ut inter ipsa sit distincta concordantia contra confusionem & contrarietatem.

19. *Quæstio.* Utrum Monachus Canonicista secundum D. possit audire lectionem manè, antequam audiat missam?

Solutio. In triangulo rubeo se habet D. secundâ intentione, & Sacramentum Altaris primâ intentione: unde si B. prius formaret D. minori intentione quam majori, esset oppositum sibi ipsi per omnes literas existentes ab A. usque ad S., & etiam significaret, quod medium trianguli rubei conveniret cum majoritate, & causa finalis cum minoritate.

20. *Quæstio.* Utrum B. formet in C. æquale D. per intelligere & diligere justitiam, vel per intelligere & odire injuriam, aut per amare & ignorare D., aut odire & ignorare injuriam?

Solutio. In amare & intelligere D. dat B. magis de C. ipsi D. secundum G. O. quam in intelligere & odire injuriam; cum amare conveniat cum primâ intentione, & odire cum secundâ; & ignorare & diligere ipsum D. non tantum habet in C., quantum amare & intelligere; nec ignorare & odire injuriam tantum habet in C., quantum habet ignorare & amare D.: quapropter Judici revelatur, qualiter debeat judicare distinctè, secundum quod significavimus per prædictam metaphoram.

De Regulis Principiorum Artis Juris Et Primò

De A.

Quoniam necessarium est scire, quid quælibet litera posita in arte ipsius D. significet, & etiam qualiter id, quod ibi ponitur, melius & facilius possit addisci, idcirco de his volumus tradere brevissimè aliqualem notitiam: sciendum est igitur, quod A. est quædam Figura significans DEUM, quæ in tres Partes sive figuræ distinguitur, quarum prima est de Divina Essentia, secunda de Beatissima Trinitate, tertia de Rationibus. Ponitur haec Figura in hac arte, quia per primam figuram facimus simul convenire omnes literas existentes ab A. usque ad S. ad significandum, essentiam ipsius A. esse unam simplicem, quæ habet D. in omnibus creaturis, ad quam B. C. in G. dirigunt ipsum D., quoniam ipsa essentia est supremum bonum. Cum secunda verò facimus convenire

venire ipsam artem ad significandum in A. tres Proprietates Personales distinctas, videlicet Patrem & Filium & Sanctum Spiritum; ad quam significationem significandam obligatae sunt omnes literae existentes ab A. usque ad S.; & totum illud, quod impedit significationem Beatissimae Trinitatis, est contra D. Cum tertia verò figura facimus distinctionem, concordantiam & æqualitatem inter Dignitates sive Virtutes ipsius A.; & secundum distinctionem & concordantiam & æqualitatem facimus convenire D. omnibus literis existentibus ab A. usque ad S.; & totum id, quod est contra dignitates ipsius A. & contra ipsarum distinctionem & concordantiam & æqualitatem, concordamus cum camera [Privationis & Defectus]. Dignitates autem ipsius A., quæ dicuntur Virtutes, sunt sedecim, videlicet Bonitas, Magnitudo, Æternitas, Potestas, Sapientia, Amor, Virtus, Veritas, Gloria, Perfektio, Justitia, Largitas, Misericordia, Humilitas, Dominium & Patientia. Sciendum est insuper, quod A. ponitur in qualibet camera figuræ ipsius D., ut quælibet camera concordetur cum ipso A. & etiam cum S. V. Y. contra V.Z., ut quodlibet particulare ipsius D. possit inveniri secundum prædictam concordantiam.

De S.

S. Est quædam Figura significans Animam Rationalem, quæ habet tres Potentias, videlicet Memoriam, Intellectum & Voluntatem, quæ tres potentiae diversificantur per operationem in quatuor speciebus; & ideo componuntur ex eis quatuor Species; quarum prima est, cum S. sumit objectum memorando, intelligendo & diligendo ipsum: secunda est, cum sumit ipsum memorando, intelligendo & odien-
do, ac obliviscendo & ignorando. Ipsum autem S. ponitur in hac arte, quia cum prima specie ipsius debent accipi objecta congruentia ipsi D., ut inde possint habere pro objecto A. V. Y.; cum secunda verò specie debent accipi objecta existentia contra ipsum D., causâ fortificandi primam speciem: cum tertia verò supponitur, creditur atque dubitatur, ut ipsum D. investigari possit, & ut possint formari duæ prædictæ species: quarta species destrui debet; nam propter ignorantiam & defectum

composita est ex tribus prædictis speciebus, & debet addi cuilibet sua pars. Ponitur autem ipsum S. in qualibet camera figuræ ipsius D., ut cum ipso S. investigetur D. in concordantia ipsorum A. V. Y. & in T. X. Y. Z., ut ipsum S. conveniat cum A. V. Y. D. contra V. Z., prout significatur in qualibet camerarum prædictæ figuræ.

De T.

T. Est quædam Figura continens Principia universalia, quæ sunt in quinque triangulis, quorum *primus* est lividus, & est compositus de DEO, Creaturâ & Operatione: *secundus* est viridis, & est compositus ex differentiâ, concordantiâ & contrarietate: *tertius* est rubeus, qui est compositus ex principio, medio & fine: & de isto rubeo sàpè fit mentio per totum librum: *quartus* est croceus, qui est compositus ex majoritate, minoritate & æqualitate: *quintus* verò est niger, & est compositus ex affirmatione, dubitatione & negatione. Ponitur autem ipsum T. in arte ipsius D., ut cum ejus triangulis possint fieri inquisitiones, quæ convenienter ipsi D. Cum triangulo enim livido debet investigari omnis quæstio, videlicet de quocunque angulo sit, ut sciatur, de quo sit quæstio. Triangulus viridis debet misceri cum cæteris triangulis, ut per ipsum possit fieri responsio in omnibus aliis. Triangulus rubeus debet duci per cæteros triangulos, ut possit inveniri, in quem angulum ipsius rubei cadat D. in cæteris angulis. Cum croceo debet investigari major differentia & concordantia ipsorum A. S. V. Y. D. contra majorem differentiam & contrarietatem ipsorum V.Z.; & debet investigari D., quod significet æqualitatem Divinarum Personarum, ac æqualitatem memoriæ, intellectus & voluntatis in S. ad formandum D. contra injuriam. Cum nigro debent fieri affirmations, dubitationes & negationes ad investigandum D.; & semper illud D. est affirmandum, quod est majus; & majus D. debet magis removeri à dubitatione & negatione quam minus; & major injuria debet magis concordari cum privatione & secunda specie ipsius S. quam minor, quando ex ipsis implicatur contradicatio ipsius D. Ponitur autem ipsum T. in omnibus cameris

præ-

prænominatæ figuræ, ut sit instrumentum ipsi S. ad investigandum cum principiis universalibus particularia ipsius D. secundùm dispositionem camerarum ipsius figuræ, ac etiam secundùm dispositionem ipsorum A. S. V. X. Y. Z.

De V.

V. Est quædam Figura composita ex septem Virtutibus & ex septem vitiis, quæ sunt peccata mortalia; & ideo in duas Figuras dividitur, quarum prima est de Virtutibus, quæ scribitur cum colore livido, & vocatur V. lividum; secunda est de vitiis, quæ scribitur cum colore rubeo, & vocatur V. rubeum. Cum prima figura investigatur D., ut detur pro objecto primæ speciei ipsius S., & ut per ipsum D. ipsa A. S. V. Y. habeant concordantiam contra V. Z.; quod D. magis conveniens cum tali concordantiâ magis debet affirmari quam D. non tantum vel adhuc minùs conveniens cum ipsa concordantia. Cum secunda figura debet investigari injuria, ut præbeatur pro objecto secundæ speciei ipsius S., & ut major injuria magis removeatur à majori D. quam à minori, ut sit major differentia in operatione actuum ipsius S. inter Y. Z. ac inter D. & injuriam secundùm prædictam ordinationem.

Præterea sciendum est, quòd V. ponitur in omnibus cameris prænominatæ figuræ, ut inde melius possit reperiri D. & concordari S. cum A. V. Y. contra V. Z.; & ideo quando Judex ad dandam sententiam fuerit impeditus per confusas opiniones causatas ex pluribus legibus vel decretalibus, recurrat ad principia ipsius D., quæ sunt ab A. usque ad S., & concordet cum ipsis V. lividum contra V. rubeum secundùm majorem concordantiam ipsorum A. V. Y. contra V. Z., secundùm quod continetur in conditionibus ipsius artis.

Præterea sciendum est, quòd quando V. ponitur cum Y., intelligitur de livido, quod significat virtutes; cùm verò ponitur cum Z., intelligitur de rubeo, quod significat vitia. Si autem injuria significetur ipsi Judici in forma ipsius D., recurrat ad principia artis ipsius D. & ad

conditiones ejus; & inveniet, ex quo illa falsa significatio sumit principium.

De X.

X. Est quædam Figura contrariorum & concordantium, quæ composita est ex centum viginti cameris, in quibus scribuntur istæ dictiones, *Sapientia*, *Prædestination*, *Perfectio*, *Meritum*, *Potestas*, *Gloria*, *Scientia*, *Ignorantia*, *Justitia*, *Liberum Arbitrium*, *Esse*, *Defectus*, *Culpa*, *Voluntas*, *Pœna* & *Privatio*: ex prædictis autem cameris fiunt minores figuræ ad investigandum ipsum D. per concordantiam & contrarietatem ipsarum camerarum immediate vel mediate; quarum figurarum *Prima figura* est de *affirmatione*, per quam affirmatur contra negationem causâ inveniendi D. per ipsas cameras per fidem vel per demonstrationem. *Secunda figura* est de *negatione*, per quam contra affirmationem negatur, ut intellectus melius possit investigare D., quod, cùm sibi revelatum fuerit, neget contra V. Z. illud, quod est demonstrabile vel credibile. *Tertia figura* est de *dubitacione*, per quam dubitatur inter D. & ejus oppositum, ut inde sequi possit figura quarta. *Quarta figura* est *determinativa* & *questionum dissolutiva*, per quam debent concordari cameræ ipsius A. & species ipsius S., & fieri contrarietas inter V. Y. contra V. Z. in T. & in ipso X. ad probandum taliter D., ut quælibet prædictarum literarum conservetur in sua forma: & hoc idem fieri debet ad conservandum formas literarum existentium ab A. usque ad S., secundùm quod conditionatæ sunt in suis cameris.

Præterea sciendum est, quòd *mediatè* & *immediatè*, de quibus facta est mentio, significant, qualiter cameræ ipsius X. ad invicem convenient vel opponuntur per media: sicut sapientia & prædestination, quæ simul convenient mediante perfectione; justitia verò & sapientia videntur opponi mediantibus prædestinatione & libero arbitrio & perfectione in tertia figura ipsius A.: sìne medio autem opponuntur esse & privatio, gloria & pœna &c., sìne medio convenient esse & perfectio, sapientia & justitia, meritum & gloria, culpa & pœna &c.

Et

Et præterea sciendum est, quod X. habet *six membra*, quorum *primum* est de *affirmatione*; *secundum de negatione*; *tertium compositum* est *ex esse & perfectione*, *privazione & defectu*; *quartum* est *compositum ex merito & gloriâ*, *culpâ & pœnâ*; *quintum verò compositum* est *ex potestate*, *voluntate & scientiâ*; *sexum ex potestate*, *voluntate & ignorantia*. Ex prædictis membris fiunt *duo contradictoria*, quorum unum est contra aliud supra quatuor consequentias causâ inveniendi D. secundum concordiam & contrarietatem, quam duo media membra continent in se ipsis, removendo in *tertio esse & perfectionem à privatione & defectu*; in *quarto verò debent elongari gloria & meritum à culpâ & pœnâ*; in *sesto verò potestas & voluntas ab ignorantia*.

Et est sciendum, quod figura X. vocatur figura Prædestinationis, quoniam de prædestinatione fit magna & subtilis quæstio, cuius solutio est subtilissima & plurimum necessaria; & quia figura est valde subtilis & plurimum utilis ad hanc artem, ideo est conveniens, quod nuncupetur figura Prædestinationis: ponitur autem X. in similibus cameris prædictæ figuræ, ut investigetur D. secundum dispositiones & conditiones ipsius figuræ & camerarum ejusdem; & ex omnibus prædictis dispositionibus & conditionibus fiat quædam universalitas considerabilis, in qua intellectus possit investigare & invenire particularia ipsius D.

De Y. & Z.

Y. Est quædam Figura significans veritatem, & Z. est alia significans falsitatem, cum quibus investigatur D. & injuria faciendo contrarietatem inter Y. Z. in V. T. X. causâ investigandi D. secundum dispositionem ipsorum, & oppositum ipsius D., & etiam causâ comparandi D. ad V. Y., ipsius autem oppositum ad V. Z., & causâ concordandi A. S. V. Y. D. contra injuriam & V. Z., & causâ conservandi conditiones camerarum ipsius figuræ D. Ponuntur autem ipsa Y. Z. in singulis cameris prædictæ figuræ, ut contrarietas melius possit separari à cameris,

R. Lulli Oper. Tom. I. Liber Princip. Juris.

in quibus convenit concordantia, & etiam concordantia à cameris, in quibus contingit contrarietas, & ut D. in S. magis appropinet ipsi Y., & removeatur ab ipso Z.

Præterea sciendum est, quidnam in hac arte fiat ex literis, quæ sunt ab A. usque ad S. Ex B. primò fit quædam universalitas, sub qua se habent plura D., ut sub ipsa possint reperiri particularia ipsius D., quæ per ipsam diriguntur ad unum finem. Ex C. verò fit universale subiectum ipsi B., ut ex ipsis B. C. valeat considerari unum universale D. habens sub se plura D., quæ omnia simul convenientia secundum concordantiam ipsorum B. C. Ex E. fit quædam communitas causâ conjugandi plura F., quæ se habent ad unam finalem intentionem in ipso E.; in quo E. conservetur cuilibet F. suum D.; quæ conservatio magis distat à privatione in ipso E. quam in ipso F. Per F. conservatur ipsum E., ut plura F. convenientia cum pluribus F. in E. Per G. autem intelligitur D., quod naturaliter convenit, ut fortificetur D. in charitate. Per H. intelligitur Jus Positivum contra culpam & injuriam ad fortificandum D. extra G. in camera [Justitiae & Perfectionis]; ut in G. sit concordantia ipsorum G. O. atque charitatis & perfectionis. Per I. fit concordantia inter D. & V. lividum; ut sit concordantia inter A. S.; ut corpus sub nobiliori formâ consistat. Per K. fit concordantia ipsorum V. Y. contra V. Z. propter timorem; ut sit differentia & concordantia inter Principes & Prælatos; ut Prælati se habeant ad contemplationem, & Principes ad defensionem; & ut sit concordantia inter timorem & amorem. Per L. fit particularis satisfactio in aliqua parte ipsius E., in qua propter aliqua accidentia non potest esse D. in tota sua universalitate. Per M. fit principium & lumen ipsi N.; ut N. dirigatur in medio rubei, ut possit esse finis. Cum N. concordat principium & finis in medio trianguli rubei, ut D. de principio possit pervenire ad finem. Cum O. dirigitur D., ut potentia deveniat ad actum in R. vel in Q. contra culpam & ignorantiam. Cum P. fit comparatio inter unum D. & aliud; & eligitur illud D., quod melius convenit

E

nit

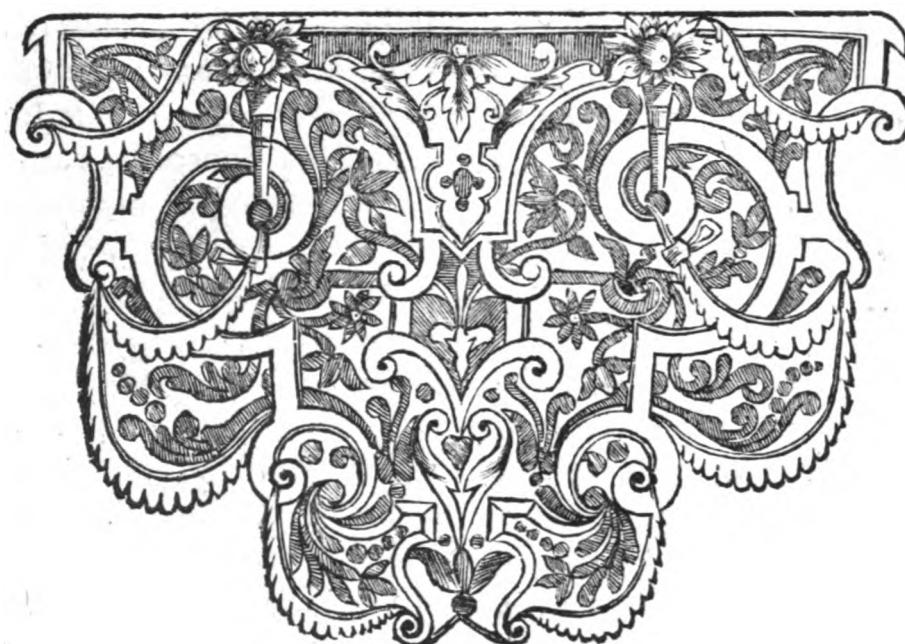
D. Raym. Lulli Lib. Princip. Juris

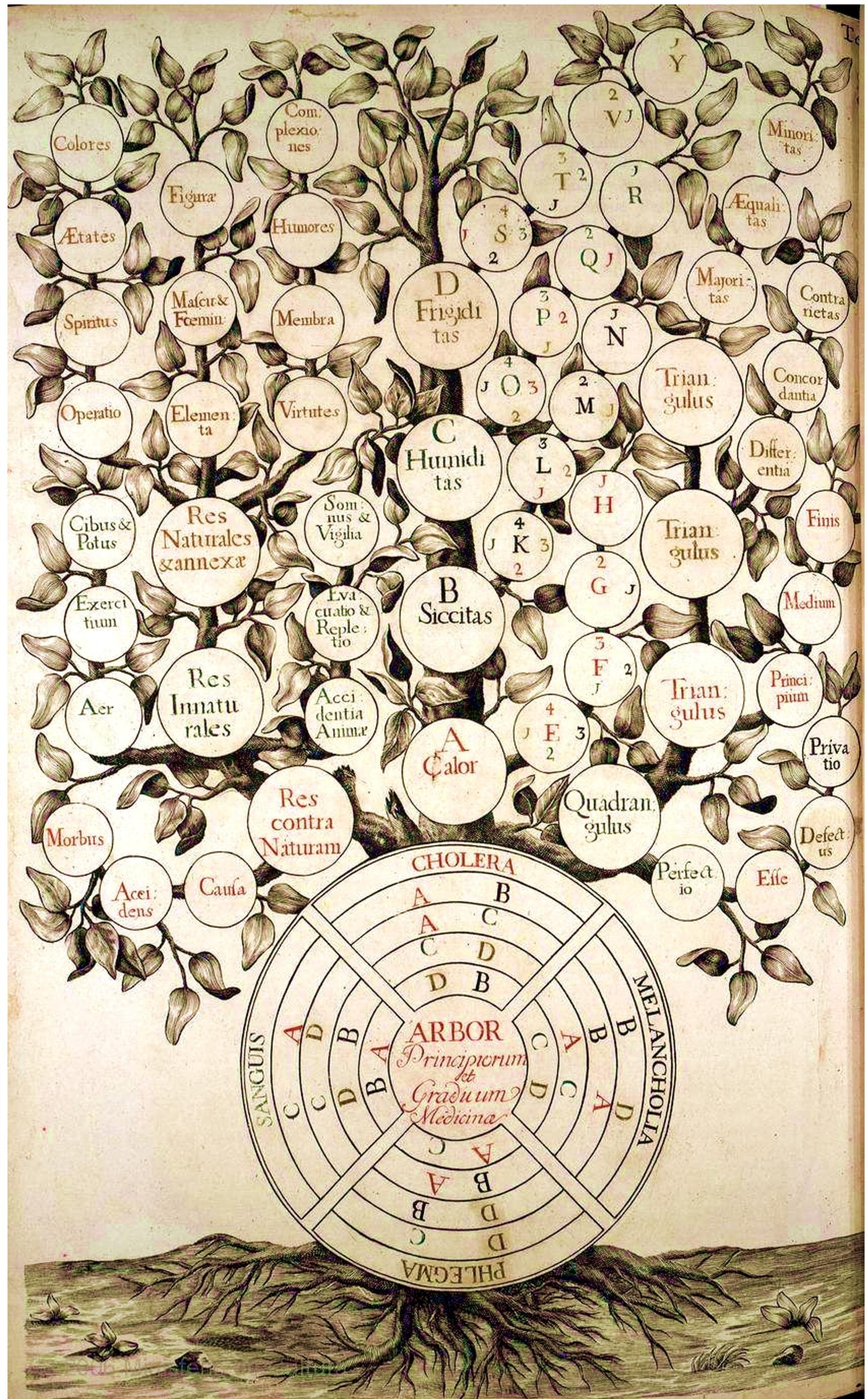
nit cum V. Y. contra V. Z.; ut inde inter A. S. sit major concordantia. Per Q. fit rememoratio & cognitio & regularitas secundum concordantiam ipsorum G. H. I. K. causâ generandi obedientiam, timorem, prudentiam & conscientiam. Per R. restaurantur damna irrecuperabilia per Q., ac per ipsum multiplicatur charitas

inter A. S. ac dignitas ipsius V. lividi, nec non per ipsum malificatur V. rubeum.

Et hæc de viginti Quæstionibus & Regulis ad laudem & gloriam omnipotentis DEI ejusque Beatissimæ Matris MARIÆ semper Virginis dicta sufficient.

Amen.

DIVI RAYMUNDI LULLI DOCTORIS ILLUMINATI LIBER PRINCIPIORUM MEDICINÆ.

DEUS, qui es suprema virtus, de qua omnes aliæ virtutes recipiunt principium & perfectionem, cum gratia & auxilio tuo & intentione te honorandi & tibi serviendi incipit Ars *Principiorum & Graduum Medicinæ*, quâ humanus Intellectus, sequendo modum Artis Compendiosæ inveniendi veritatem, exaltatur ad intelligendum secreta medicinalia & naturalia.

DE PROLOGO.

Uoniam omnis ars habet sua principia, ideo nos incipimus istum Librum de Principiis Medicinæ, per quæ habebimus cognitionem aliorum principiorum: quem Librum dividimus in Decem

Distinctiones, quarum *Prima* est de Dispositione totius Libri. *Secunda* de Triangulo Rubeo. *Tertia* de Triangulo Viridi. *Quarta* de Triangulo Croceo. *Quinta* de Investigatione Graduum. *Sexta* de Generatione & Corruptione. *Septima* de Febribus. *Octava* de Urinis. *Nona* de Pulsibus. *Decima* de Metaphora.

DISTINCTIO I. *De Dispositione totius Libri.*

CAPUT I.

De Dispositione Arboris.

Naturale est intellectui, quod ipse per demonstrationem factam per visum & per auditum melius intelligat Artem, quam per auditum solum; ideo nos in

R. Lulli Oper. Tom. I. Lib. Princip. Medicina.

principio hujus Libri formamus unam Arborrem secundum hunc modum, ad hoc, ut Flores demonstrent veritatem hujus, quod docemus humanum intellectum: quæ Arbor

A

2 D. Raym. Lulli Lib. Princip. Medic. Distinct. I. Cap. I.

bor appellatur *Arbor* Principiorum Medicinæ.

Radix Arboris est una Rota composita ex literis significantibus quatuor Humores; & ideo dividitur in *quatuor partes*. Prima enim pars est de Cholera. Secunda de Sanguine. Tertia de Phlegmate. Quarta est de Melancholia. In quolibet Quadrangulo demonstratur operatio ipsius Humoris, & Febris, quæ ex ipso oritur, & major accessio ipsius Febris, & mixtiones Elementorum, & alia, quæ in conditionibus Arboris continentur. Unde ad faciendas & formandas demonstratiōnes, quæ isti Arti conveniunt, supponimus,

- A. esse Caliditatem,
- B. Siccitatem,
- C. Humiditatem,
- D. Frigiditatem.

Et ex ipsis literis prædictæ Rotæ Quadrangulos Rotæ componere volumus, secundum quod Humores miscentur, & secundum quod inter se agunt & patiuntur, quod in prædicta Rota, quæ est Radix prædictæ Arboris, tibi demonstratur.

Ex hac Radice *duæ Branchæ* procedunt, quarum

Prima Brancha est de Principiis Medicinæ, secundum quod relatum est per antiquos Medicos, qui nos præcesserunt; quæ Brancha in *tres partes* dividitur, quarum prima est *naturalis*, secunda *innaturalis*, tertia *contra naturam*. Prima seu *naturalis* dividitur in *septem partes*, sive in *septem Flores*, secundum quod res naturales sunt septem, scilicet *Elementa*, *Complexiones*, *Humores*, *Membra*, *Virtutes*, *Operationes* & *Spiritus*: in quolibet enim dictorum Florum una istarum rerum naturalium distribuitur. Huic autem Branchæ *quatuor Flores* adduntur continentes quatuor res annexas prædictis rebus naturalibus, videlicet *Ætates*, *Colores*, *Figuras* & *Differentiam inter Masculum & Fæminam*: in quolibet enim istorum Florum est una istarum rerum, quæ ad invicem prædicantur de rebus naturalibus. Secunda autem pars, quæ est de *rebus innaturalibus*, habet *sex Flores*, secundum quod sunt sex res innaturales, scilicet *Aér*, *Exercitium*, *Cibus* & *Potus*, *Somnus* & *Vigilia*, *Evacuatio* & *Repletio*, & *Accidentia Animi*, sicut *Gaudium*, *Ira*, *Tristitia*, & similia. Tertia verò pars, quæ est de *rebus contra naturam*, habet *tres Flores*, secundum quod res contra naturam sunt tres, scilicet *Morbus*, *Causa Morbi* & *Accidens Mor-*

bi; quælibet enim ipsarum rerum suum Florem habet.

Secunda Brancha, quæ est de novo inventa, & est addita ad exponendum primam artificialiter & metaphoricè, dividitur in *duas partes*, quarum prima dividitur in A.B. C.D.; secunda dividitur in tres Triangulos, qui sunt de principiis *Artis Compendiosæ inveniendi veritatem*, & in unum Quadrangulum *Figuræ Prædestinationis*, quæ continetur in suprà dicta Arte. Prima autem pars in quatuor partes dividitur, secundum quod quatuor literas continet; quælibet enim litera facit unam partem. Secunda verò pars dividitur in quatuor partes, secundum quod in ipsa tres Trianguli & unus Quadrangulus continentur; quilibet enim Triangulus facit unam partem, & Quadrangulus aliam.

A. autem in quatuor Gradus dividitur, qui denotantur per quatuor primas Figuras Algorithmi sic 4. 3. 2. 1.; & hoc idem sequitur de B.C.D. Unde ad demonstrandum prædictos Gradus oportet in generali Sedecim Simplices Medicinas seu Herbas eligere, quarum quælibet det significationem omnium aliarum herbarum sub eadem Complexione existentium; & oportet, ut quælibet ipsarum medicinarum simplicium vel sedecim herbarum significetur & intelligatur per literam ei appropriatam & proportionatam pro distinctione, ad hoc, ut melius & brevius possint fieri demonstrationes per eas: sed quia hæc litera I. assimilatur primæ Figuræ Algorithmi, ideo ex prædictis figuris esse non debet, nec X., quia pro denario numero sumeretur. Quarum medicinarum simplicium & literarum positarum pro eis congrua ordinatio & nominatio talis est.

Supponimus enim, & dicimus, E. esse unam speciem simplicis medicinæ, in qua sit A. in quarto Gradu, B. in tertio, C. in secundo, & D. in primo.

Et supponimus, F. esse aliam speciem simplicis medicinæ, in qua sit A. in tertio, B. in secundo, D. in primo.

G. verò supponimus aliam speciem simplicis medicinæ, in qua sit A. in secundo, B. in primo.

H. aliam, in qua sit A. in primo.

K. supponimus aliam speciem simplicis medicinæ, in qua sit B. in quarto Gradu, D. in tertio, A. in secundo, C. in primo.

L. supponimus aliam speciem, in qua sit B. in tertio, D. in secundo, A. in primo.

M. esse

Distinctio I. Caput I. & II.

3

M. esse aliam speciem, in qua sit B. in secundo, D. in primo.

N. esse aliam speciem, in qua sit B. in primo Gradu.

O. verò ponimus esse aliam speciem, in qua sit C. in quarto Gradu, A. in tertio, D. in secundo, B. verò in primo.

P. aliam speciem, in qua sit C. in tertio, A. in secundo, D. in primo.

Q. aliam speciem, in qua sit C. in secundo, A. in primo.

R. aliam speciem, in qua sit C. in primo.

S. aliam speciem, in qua D. sit in quarto, C. in tertio, B. in secundo, A. in primo.

T. aliam speciem, in qua sit D. in tertio, C. in secundo, B. in primo.

V. aliam speciem, in qua sit D. in secundo, C. in primo.

Y. aliam speciem, in qua sit D. in primo.

Per istas autem literas decurrit ista Ars, quibus ignoratis Ars minimè potest intelligi; ex quibus literis oportet fieri Flores suprà dictæ Arboris, ita, quòd ex qualibet litera fiat unus Flos; & oportet esse diversos Colores appropriatos prædictis literis & numeris, quibus distinguantur Gradus, ut literæ & ipsarum Gradus in simul convenient ad faciendas demonstrationes. Idcirco nos appropriamus colorem rubeum ipsis A.E.F.G.H., & similiter numeris significantibus Gradus caliditatis. Colorem autem nigrum appropriamus ipsis B.K.L.M.N., & similiter numeris significantibus Gradus siccitatis. Colorem autem lividum seu cœruleum appropriamus ipsis C.O.P.Q.R., & similiter numeris significantibus Gradus humiditatis. Colorem autem viridem appropriamus ipsis D.S.T.V.Y., & similiter numeris significantibus Gradus frigiditatis.

Trianguli & Quadrangulus debent in suprà dicta Arbore taliter ordinari.

Ex Triangulo Rubeo debent fieri tres Flores; in uno ipsorum scribatur principium, in alio medium, & in alio finis. Ex Triangulo Viridi alii tres Flores, scilicet differentia, concordantia, contrarietas. Et similiter ex Triangulo Croceo alii tres Flores fieri debent, in quorum uno scribatur majoritas, in alio equalitas, & in alio minoritas.

Quadrangulus divisus est in quatuor Flores, qui sunt esse, privatio, perfectio, defectus, in quorum uno debet scribi cum colore

cœruleo perfectio, in alio cum colore viridi defectus, in alio esse cum colore rubeo, & in alio privatio cum colore nigro.

Quicunque hanc Artes scire & intelligere desiderat, oportet eum scire suprà dictum Alphabetum, & ipsum in memoria retinere; & etiam oportet ipsum transferre Flores Arboris mutabiles & insertos in alios Flores, ut alios ipsorum Florum cum aliis demonstrativè miscere & formare, augmentare, diminuere & æqualificare possit ad declarandum, qualiter Medicus debet suas medicinas componere.

CAPUT II.

De Conditionibus Arboris.

Conditiones Arboris sunt sex, quarum Prima Condicio est, ut, si in E. sit A. in quarto Gradu, B. sit in ipso in tertio, C. in secundo, & D. in primo; quod contingit secundum cursum naturalem necessariò esse; quia quodlibet Elementum habet ex se qualitatem unam tantum, aliam verò ab alio Elemento recipit: Ignis enim calidus est per se, siccitatem autem recipit à Terra; & Aér est humidus per se, caliditatem verò recipit ab Igne; & Aqua est tantum frigida per se, humiditatem autem recipit ab Aère; & Terra est tantum sicca per se, & frigiditatem recipit ab Aqua. Unde, cùm hoc ita sit, sequitur, quòd in quolibet corpore elementato & Complexione una quatuor qualitatum sit major & dominans super alias; quia si ita non esset, sequeretur, quòd aliquod Elementum non haberet plùs intentionem sibi ipsi, quàm aliis: & ideo, qui prædictam conditionem negare vellet, naturalia principia negaret; propter quam negationem non esset dignus affirmare Principia Medicinæ. Unde per exemplum datum de principiis naturalibus, qualiter Elementa se habent cum Gradibus in A. E., potest etiam cognosci, qualiter se habent Gradus in aliis medicinis, sive in literis positis pro eis alias Complexiones habentibus, vel in quibus aliæ qualitates dominantur.

Secunda Condicio est de Gradibus intelligibilibus & insensibilibus, ut intelligantur in medicinis qualitates ingradatæ, quæ non sunt in eis sensibiles; sicut in H. non est sensibilis Gradus B. C. D.; unde oportet, quòd H. commisceatur cum F.; ex qua commixtione Gradus tertius ipsius F. convertitur

¶ D. Raym. Lulli Lib. Princip. Medic. Distinct. I. Cap. III. & IV.

tur in quartum, & Gradus primus ipsius H. convertitur in secundum.

Tertia Conditio est, quod Quadrangulus habeat duas Conditiones, quarum prima est, quod esse & perfectio cum majoritate convenient, & privatio ac defectus cum minoritate; secunda Conditio est, quod esse & minor imperfectio, sicut privatio & major imperfectio, convenient.

Quarta Conditio est, quod Gradus & Trianguli sequantur Quadrangulum, & postea omnes simul sequantur ordinationem Radicis Arboris; cui ordinationi prima Brancha cum suis Floribus sit subjecta.

Quinta Conditio est, quod omnes decem Distinctiones hujus Libri dirigantur secundum dispositionem Arboris & praedictas conditiones.

Sexta Conditio est, ut semper perfecte scias habere cognitionem de prima intentione & secunda, ut cognoscere scias, qualiter quodlibet Elementum habeat ad se primam intentionem, & secundam ad alterum; quae prima intentio semper ad causam finalem se habet, & secunda se habet ad materiam, & ad his similia: sicut A. existens in E. habet primam intentionem ad destruendum D., ideoque dat se ipsum ipsi C. per secundam intentionem, ut D. recipiendo C. recipiat A., quod ipsius D. subjectum mortificet; & illud idem sequitur de aliis Elementis. Unde, si hoc bene intelligis, intelliges, qualiter quartus Gradus est in quolibet re per primam intentionem, & tertius per secundam, & tertius per primam respectu secundi, & secundus per primam respectu primi.

CAPUT III. *De Intentione, secundum quam Gradus & Trianguli sunt in ista Arte.*

Quoniam intentio Medicinæ est ad conservandam in humano corpore sanitatem, & ad destruendam infirmitatem, & res medicinales & herbæ, quæ sunt ejus instrumenta, Gradus habent secundum dispositionem Triangulorum, ideo convenit, quod Medicus sciat per mixtionem medicinarum simplicium & herbarum augmentare, diminuere & equalificare alios Gradus cum aliis, & sciat principiare, & cognoscere principium, medium & finem Graduum; & convenit, quod sciat differentiare, concordare & contrariare Gradus ad invicem tali modo, quod sua arti-

ficialis operatio & operatio naturalis ad conservandam sanitatem & destruendam infirmitatem convenient & concordent: sicut enim martellus & tenaculæ sunt instrumenta in arte fabrili, ita Gradus & Trianguli sunt instrumenta Medicinæ; & sicut corpus humanum est subjectum Artis Medicinæ, ita Gradus ipsorum A. B. C. D. subjectum & materia Artis Triangulorum existunt; qui Trianguli ita movent ad causam finalem artificialiter Gradus, sicut materia formas de potentia in actum ad causam finalem movet naturaliter. Unde oportet in ista Arte, quod in Triangulis investigemus Gradus medicinalium rerum ad tollendam dubitationem & contrarietatem actionum, & quod Gradus sequantur Triangulos, & è converso.

CAPUT IV.

De Intentione, secundum quam in ista Arte tractamus de Quadrangulo & Radice Arboris, & de Genera- tione & Corruptione.

CUm Medicus semper fortificare intendat esse cum perfectione, ideo, quia defectus & privatio sunt suæ intentioni contraria, & cum esse & perfectio convenient cum Generatione, privatio autem & defectus cum Corruptione, ideo in hac Arte mixtus est Quadrangulus, ut cum ipso possit fieri investigatio & inventio Graduum & Triangulorum secundum dispositionem Radicis supra dictæ Arboris.

Radix Arboris est composita de A. B. C. D., ad demonstrandum, qualiter humores secundum actionem & passionem ipsorum in infirmitate miscentur; nam unus est modus in mixtione humoris, qui peccat per Choleram, alias in mixtione humoris, qui peccat per Sanguinem, alias in mixtione humoris, qui peccat per Phlegma, alias vero in mixtione humoris, qui peccat per Melancholiæ: & ideo in Quadrangulis sive quatuor partibus ipsius Radicis cum auxilio Quadranguli & Graduum potes cognoscere, quomodo & qualiter miscentur humores, & in qua die debeat esse fortior accessio sive Paroxismus, & ad quid ipsi humores habent intentionem, & similiter per quem modum natura & morbus ad invicem contrariantur, atque pugnant, & qualiter humores ad Generationem exalentur, & ad Corruptionem inclinentur & disponantur.

CAPUT

CAPUT V.

*De Intentione, secundum quam
tractamus in ista Arte de Febris
Urinae & Pulsu & Me-
taphora.*

Cum Febris sit morbus magis universalis, & ista Ars compendiola facta, ut per ipsam Scholares pauperes, qui in continuando Studium Medicinæ vexantur propter inopiam, possint ab ipso labore in brevi tempore removeri, cumque universalia principia sint principia & demonstrationes principiis particularibus, idcirco solum de Febris & non de morbis aliis in generali tractamus. Vitamus autem tractare de aliis morbis, ne Artem compendiosam reddamus prolixam; nam per unum principium habetur cognitio alterius, & per artem potes facile descendere de universalis ad particulare.

Et quia per accidentia Medicus habet cognitionem causæ ipsius morbi, & per causam cognoscit morbum, ideo tractamus de Metaphora, de Pulsibus & de Urinis, quæ sunt signa & accidentia declarantia causam morbi; & oportet, quod secundum causas & accidentia moveantur Trianguli & Gradus cum diversis virtutibus & operationibus existentibus in herbis & rebus medicinalibus contrariis causæ morbi ad destruendum ipsum morbum. Unde quemadmodum Urina, Pulsus & Metaphora sunt accidentia & signa, per quæ causa morbi manifestatur, ita Trianguli & Gradus & virtutes herbarum & rerum medicinalium sunt accidentia vel signa, per quæ manifestatur causa sanitatis, sequendo ordinationem Graduum & Tria-n-gulorum, & conservando conditiones Arboris.

De Metaphora autem in hac Arte tractamus ad hoc, ut sit ars ad exaltandum intellectum in ista Arte & in aliis Artibus: per Metaphoram enim corroboratur intellectus ad intelligendum; nam per istam uno eodemque tempore super diversas species gyratur. Et ratio, quare prima Brancha suprà dictæ Arboris in hac Arte metaphoricè intelligitur per secundam Brancham, est, ut Studentes in Medicina & in aliis Artibus per secundam Brancham in intellectu & memoria habere possint ea, quæ de prima Brancha jam audierunt, & didicierunt ab Authoribus Medicinæ.

„Præterea cum Metaphora sit ligamen, & nexus operationis trium potentiarum

„Animæ, quæ ad unum finem memorando, intelligendo & diligendo se habent, & hoc propter maximam intensionem, quam intellectus facit, quando unum audiens aliud intelligit, ideo est in hac Arte Metaphora, ut per hoc, quod secundum Gradus & Triangulos & alias Distinctiones in hac Arte dictum est, possint etiam intelligi ea, que de aliis scientiis existunt, sicut de Theologia, Jure & Philosophia naturali & aliis, per quas intellectus exaltatur in intelligendo: & ut hoc melius intelligas, exemplificare volumus breviter in Scientia Medicinæ.

Tu vides, quod Magnes attrahit Ferrum; & scis, quare? Ratio est: quia Terra est in Magnete magis propinqua simplicitati, quam in Ferro, vel in aliqua alia specie, & quia Ferrum plus continet de Terra, quam de aliis elementis, ideo Terra existens in ipso Ferro movetur ad suum simplex in Magnete existens; & hoc tibi manifestatur, ut exalte tuum intellectum ad intelligendum metaphoricè, qualiter & quare Scammonia, in qua A. & B. sunt prædominantia, attrahit & purgat Choleram; veruntamen volo ex hoc breviter rationem assignare: Cholera namque abundans in corpore movetur ad Scammoniam in corpore receptam, & Scammonia movetur ad Choleram; idque faciunt causâ inquirendi punctum simplicem, de quo in quinta & sexta Distinctione hujus Libri loquemur: & quia discomponitur Cholera, & separatur à potentia vegetativa, & Scammonia non intravit compositionem cum vegetativa tui corporis, ideo natura non potest sustinere simplicitatem duorum punctorum simplicium, qui in A. & B. simul conjunguntur; propter quod natura Scammoniam & ipsam Choleram purgat & simul expellit. Unde si per Magnetem & Ferrum scis intelligere istam similitudinem, scis exaltare tuum intellectum per Metaphoram.

Præterea Turbit, in quo dominantur A. B., purgat suum contrarium; & scis, quare? Ratio hujus est: quia ipsa A. B. in ipso Turbit attrahunt ad se A. B., quæ sunt composita cum Phlegmate, ideo compositione ipsius Phlegmatis dissolvitur & destruitur, & ad simplicitatem accedit, & hoc propter elongationem ipsorum A. B. ab ipso; quia natura odit dissolutionem humorum temperatorum, & non vult in se sustinere discordantiam humorum dissolutorum, ideoque ipsum Phlegma dissolutum expellit, retinens de A. B., quantum potest, causâ fortificandi illud,

6 D. Raym. Lulli Lib. Princip. Medic. Distinct. II.. Cap.VI.

illud, quod superabundantia ipsorum C. D. destruebat, antequam Turbit assumptum ipsa expellit.

Unde per hoc medicinale exemplum potest metaphoricè in Theologia intelligi, quòd virtutes in medio duorum extremorum conveniunt, vitia autem in ipsis extremis.

Præterea sicut major est numerus ex diversis simul numeris compositus, ita per istam Metaphoram potest alia Metaphora significari in Scientia Medicinae: videlicet cùm Medicus plures medicinas simplices simul componit, magis securè operari potest.

Et similiter hæc Metaphora medicinalis significat aliam Metaphoram in Scientia Juris Civilis, scilicet quòd, quando Judex vult concordare ad unum finem plures diversas leges & casus, difficiliùs potest finis formari.

Et similiter ista Metaphora Juris aliam significat in Scientia Naturali: scilicet quantò magis A. B. C. D. in diversis speciebus diversificantur in demonstrando colores generatos per ipsa, tantò fortius negant, colorem esse in simplicibus Elementis.

Unde de gradu in gradum, de exemplo in exemplum, & de uno principio in aliud possem prolixè loqui de Metaphora, de qua in sua Distinctione prolixius discurremus: unde virtus hujus Artis per Metaphoram maximè decurrit; & hoc ideo, quia Elementa & Scientiae universales sua secreta & suas operationes intellectui abscondunt & revelant valde subtiliter; propter quam obscuritatem oportet, quòd exaltetur intellectus ad intelligendum metaphoricè, ut ei predicta secreta revelentur, & ut homo per elevatum intellectum sciat facere & solvere quæstiones.

DISTINCTIO II.

De Mixtione Graduum secundum Triangulum Rubeum.

CAPUT VI.

De Principio.

De E.

 Um ista secunda Distinctio, ut supérius dictum est, sit de Triangulo Rubeo, qui compositus est ex principio, medio & fine, & principium in omnibus meditationibus finem præcedat, ideo de principio exemplificando primò de E. loquemur.

A. in E. est principium ipsorum B.C. per modum operationis, & hoc, recipiendo ab ipso B., & dando ipsi C.; principium verò ipsius D. in E. sunt B. C. per modum operationis & sustentationis: per operationem, in quantum C. se dat ipsi D., & B. recipit de D.: per sustentationem autem, quia ipsa B. C. ipsum D. adjuvant contra A.: & quia A. convenit cum majoritate in E., in quantum est in quarto gradu, idcirco oportet A. esse principium ipsi B., quod est in tertio gradu, & ipsi C., quod est in secundo; nec convenit, quòd A. sit principium ipsius D., quod est ejus contrarium; cuius quidem D. principia sunt B. C.: & si D. esset principium in E. ipsi B., tunc majus esset principiatum per minus in majori, quod est A., contrario minori, quod est D.; hoc autem est impossibile, & contra suprà dictas conditiones Arboris.

De Mixtione E. F.

Cum verò facta est Mixtio ex E. F., tunc quartus gradus ipsius E. est principium tertii gradū ipsius F., & tertius gradus ipsius E. est principium secundi gradū ipsius F., & secundus gradus ipsius E. est principium primi gradū ipsius F., & primus gradus ipsius E. est principium intellectualiter alicui parti intellectæ ingradatæ, quæ continetur de D. in F.; sed quia D. existens in F. non sufficit ad essendum in gradu, ideo non potest sensibiliter habere principium: unde, si de principio intellectuali vis facere principium sensuale, debes addere H. ipsis E. F., ut de F. H. fiat æqualitas cum ipso E.; in quo E. habet D. principium sensuale.

De Mixtione E. G.

IN Mixtione autem factâ ex E. G. est A. existens in E. principium A. B. ipsius G.; & C. ipsius E. non potest esse principium sensuale C. ipsius G., nisi addatur eis F. vel H.; & si E. G. addatur F. H., oportet secundum conditiones quadranguli, quòd A. ipsius E. sit principium A. ipsorum F. G. H.; nam con-

Distinctio II. Caput VI. & VII.

7

convenit, quod major virtus sit principium minoris virtutis.

De Mixtione E.H.

IN Mixtione facta ex E. H. tunc A. ipsius E. est principium ipsius A., quod est in H.; quod A. de H. est in tam parva quantitate, quod non potest esse principium alterius gradus sensibilis absque mixtione alterius herbae vel medicinæ ejusdem qualitatis & complexionis.

De Mixtione E.K.

IN Mixtione verò factâ ex E. K. quartus gradus ipsius E. est principium secundi gradus ipsius K., & quartus gradus ipsius K. est principium tertii gradus ipsius E., & secundus gradus ipsius E. est principium primi ipsius K., & tertius gradus ipsius K. est principium primi ipsius E.: & ita oportet esse secundum prædictas conditiones Arboris; & hoc est ideo, quia quilibet gradus, secundum quod est major, convertit suum similem gradum in qualitate vel humore ad speciem, in qua est major: & per hanc proprietatem quedam complexiones & qualitates convertuntur in alias.

De Mixtione E.L. E.M. E.N.

Secundum quod suprà significatum est, principium esse inter E. K., potes intelligere principium inter E. L., & inter E. M., & inter E. N.: & quia regula superius dicta sufficit, & est principium ad cognoscendum alia principia, & quia componimus & exemplificamus istam Artem, quanto compendiosius possumus, idcirco de principiis existentibus inter E. L. nolumus ulterius in hoc Capitulo pertractare.

De Mixtione E.O.

Mixto & simul composito E. cum O., sequitur, quod quartus gradus ipsius E. est principium tertii ipsius O., & quartus gradus ipsius O. secundi ipsius E., & tertius ipsius E. primi ipsius O., & secundus ipsius O. primi ipsius E.: & quia quodlibet principium convertit ad se ipsum qualitatem suæ causæ, propterea ponimus in simul illarum virtutes & operationes unam in aliam, secundum quod convenit: & sic corrumpto unam speciem generatur alia species, in qua aliâ vice convenient & concordant.

Natura, regula, ordinatio & conditio hujus Artis compendiosæ est, ut unum principium

sit principium pluribus aliis principiis; ideoque per exemplum, quod dedimus de principio in E. O., potest haberi demonstratio de principiis ipsorum E. P. Q. R., sequendo artem & modum prædictorum principiorum.

De Mixtione E.S.

IN Mixtione verò de E. S. quartus gradus ipsius E. principium est primi gradus ipsius S., & quartus gradus ipsius S. est principium primi gradus ipsius E., & tertius gradus ipsius E. est principium secundi ipsius S., & tertius gradus ipsius S. est principium secundi ipsius E. Unde cum A. & D. sint contraria, idcirco principium ipsius E. in S. & principium ipsius S. in E. sunt contraria; propter quam contrarietatem principium ipsorum B. C. A. in S. & principium ipsorum B. C. D. in E. contrariantur; & illud ideo, quia quodlibet principium existens in tertio, secundo, primo gradu melius convenit cum specie, quæ est in quarto gradu: & cum omnia ista principia sint inter se ad invicem contraria secundum primam & secundam intentionem, ideo est major contrarietas principiorum in mixtione ipsorum E. S., quam in aliis quibusunque principiis naturalibus; propter quod subjectum ex talibus principiis compositum est minus durable, quam aliud.

Secundum quod ostensum est suprà in Mixtione ipsorum E. S., possunt intelligi principia in mixtione ipsius E. T. V. Y.; & per hoc, quod exemplificavimus de principio ipsius E., in K. O. P. potes intelligere principium ipsius K. in O. P., & ipsius O. in P., & è converso; nam hæc omnia principia artem & regulam suprà dictorum principiorum sequuntur.

Dictum est de principiis quarti, tertii, secundi & primi gradus; ex quibus dictis possunt cognosci principia omnium Triangularium, Quadranguli & Florum secundæ Branchæ Arboris sequendo conditiones Arboris.

CAPUT VII.

De Medio.

De E.

Secundum cursum naturalem materia simplex ignis & materia simplex terræ est medium compositioni A. B. existentium in ipso E.; & ideo miscente se materiâ igneâ & terrestri ignis debet esse in qualitate calidâ & siccâ; cui qualitati nec C. D. nec ipsorum

8 D. Raym. Lulli Lib. Princip. Medic. Distinct. II. Cap. VII.

ipsorum materia medium existit; quia A. & D. contrariantur, & B. C. similiter: unde, si C. D. essent medium conjunctionis ipsorum A. B., sequeretur, quod contrarium esset causa & principium sui contrarii; hoc autem est impossibile, & contra cursum naturæ, ac etiam contra conditiones Quadranguli & Triangulorum.

Illud verò, quod est proportio & medium conjunctioni ipsorum A. C. in E., est materia ignea & materia aërea, quæ propter convenientiam ipsorum A. C. simul convenientiunt: & ideo C. debet esse de qualitate humidâ & calidâ; contra quam proportionem & medium sunt proportio & medium, quæ sunt inter B. & D.

Medium autem, quo mediante inter C. D. in E. existit proportio, est simplex materia aërea & aqua, quæ miscentur per concordantiam ipsorum C. D.; & propter hoc D. debet esse de complexione frigidâ & humidâ; cui complexioni concordantia ipsorum A. B. contrariatur: medium verò ipsorum D. B. in E. sunt duæ materiæ scilicet terrestris & aquæ, quæ per concordantiam ipsorum D. B. miscentur; ex qua mixtione ipsum B. de complexione frigidâ & siccâ efficitur.

Secundùm quod invenimus suprà dicta media, sic manifestatur secretum ordinalis materiæ, quæ est potentia ad essendum subjecta suprà dictis mediis: quæ ordinalis materia compositè subjecta est mediis existentibus simul in ipsa; quæ media sunt per qualitates distinctæ, id est, per media & complexiones concordantes & contrarias; & ex omnibus simul componitur E., in quo componuntur & concordant media & qualitates suprà dictæ.

Ordinalis [prima] materia est potentia materiæ ipsius A. & materiæ ipsius B. & materiæ ipsius C. & ipsius D.; & est divisæ, in quantum est generalis & universalis; & subjecta ipsorum A. B. C. D. sunt particularia & specialia, & sunt universalia & generalia particularia individuus specierum naturalium conservatarum in suis individuis generabilibus & corruptilibus: ex quo tibi revelatur, quomodo *quatuor elementa sunt media inter ordinalem [primam] materiam & individua specierum*.

De Mixtione E.F.

Quando fit Mixtio ex E.F. in aliqua Decoctione, vel in aliquo Electuario,

tunc materia subjecta ipsi A. existenti in E. & materia subjecta ipsi A. existenti in F. coniunguntur & miscentur, antequam alia media; & illud ideo, quia quartus & tertius gradus sunt majoris quantitatis in illa Decoctione, quam secundus & primus gradus: & quia forma ipsorum A. B. est antè, & habet majorem materiam in E. F., quam forma ipsorum C.D., idcirco minor forma est passiva sub majori forma, & à majori forma iudicatur & denominatur qualitas, per hoc, quia est magis propinqua agenti & causæ finali, quam minor forma; & ipsa minor est magis propinqua ad non esse vel ad privationem & defectum, quam major forma.

Secundùm istud principium potes cognoscere medium in principiis ipsorum E. G. H.; & per cognitionem, quæ habetur de mediis in speciebus ipsius A., potes habere cognitionem de naturali operatione, cuius medicinalis operatio est instrumentum; si tamen Medicus suprà dictas conditiones Arboris sciat sequi.

De Mixtione E.K.

Quando fit aliqua Decoctione de E. K., materia subjecta quarto gradui ipsius E. & secundo ipsius K. est ibi medium & subjectum; nam A. B. in ipsis E.K. cum maiestate concordant: & illud idem sequitur de materia subjecta quarto gradui ipsius K. & tertio gradui ipsius E.; ideoque antè componuntur A. B. in E. K., quam A.C., & quam C. D., & quam B. D.; & sub forma ipsorum A. B. sunt suprà dictæ formæ, scilicet A. C., C. D. & D. B.

Secundùm quod exemplificatum est medium ipsorum E. K., per suprà dictum medium exemplificari potest medium ipsorum E. L. M. N.; & per medium cognitum inter A. B. potes cognoscere morbos & eorum curam & incurabilitatem, sequendo conditiones Arboris; nam si operaris contra ipsas conditiones, tota ista Ars erit tibi contraria; propter quam contrarietatem tu es contrarius *Arti Medicinae & naturæ [naturæ Philosophiae]*, cuius Medicina est filia.

De Mixtione E.O.

In Triangulo Rubeo sunt tres species medii scilicet conjunctionis, mensurationis, extremitatum, secundùm quod continetur in Arte Compendiosa inveniendi veritatem: in hac verò Arte maximè primam speciem, h.e., medium conjunctionis accipimus, ut sit inter duas res diversas

diversas conjunctio. Unde sicut exemplificavimus, quod prima materia est medium qualitatibus, quae conveniunt, quando duæ qualitates in una herba vel medicina simpliæ dominantur, ita concordantia qualitatum est medium, ut materiae diversæ in simplicitate conjungantur in essendo una materia composita per concordantiam qualitatum; & hoc potes intelligere in ipsis E. O. P. Q. R. per similem modum exemplificationis, quem intellexisti in E. F. G. H. K.

De Mixtione E. S.

Si conjungis & misces E. S., qualitates, quæ sunt contrariae in quarto gradu, in contrarietate æquales manent; sed illa qualitas, quæ est in E. in tertio gradu, concordat cum illa, quæ est in S. in secundo gradu; & illa qualitas, quæ est in tertio de S., concordat cum illa, quæ est in secundo de E.; & illa, quæ est in quarto de E., cum illa, quæ est in primo de S.; & similiter qualitas existens in quarto de S. cum qualitate existente in primo de E.: & illud idem sequitur de contrarietate, quæ est inter B. D. E. & C. D. S.; ideoque factum est unum medium convenientis melius cum temperamento & in esse in medio duorum extremorum contrariorum & duorum concordantium, quam omne aliud medium factum de A. B., vel de D. B., vel de A. C., vel de C. D.: & hoc idem sequitur de K. O. Unde hæc secunda species medii assimilatur temperamento & puncto æqualiter distanti à duobus extremis, & virtuti in medio duorum vitiorum æqualiter existenti. Unde, cum hoc ita sit; secundo prædictas conditiones Arboris poteris habere cognitionem medii in supradicta specie, & poteris conservare sanitatem in illa specie, & morbum mortificare, si scias prædictum medium deducere de potentia in actum.

Si autem misces E. T., vel E. V., seu E. Y., tunc A. magis & melius erit medium inter unum extreum & alterum, quam quando ipsum A. est medium inter duo extrema in Mixtione factâ ex E. S.; & hoc est ideo, quia A. tunc habebit majorem igneitatem & magis B., quam habeat, quando miscetur S. cum E.: & illud idem sequitur de Mixtione factâ ex K. O. Unde hæc species medii est tertia species, quæ continetur in Arte Compendiosa inventi veritatem, quæ convenit lineæ & continuationi febris, vel alterius morbi. Unde hanc speciem medii potes multiplicare. *R. Lulli Oper. Tom. I. Lib. Princip. Medic.*

care, vel diminuere, si scis conjungere & dividere Flores Arboris secundum suas conditiones.

Ita etiam hæc species medii extremitatum per totum spatium inclusi inter unam extremitatem & aliam cum Decoctione & cum morbo convenit, sicut convenit virtus & substantia Decoctionis, quando ipsa penetrans pervenit ad locum, in quo continetur infirmitas; sicut aer illuminatus existens inter spatium oculorum & objecti est causa, ut oculi possint videre objectum. Unde, si tu scis bene istam Artes, poteris secundum proportionem Florum Arboris tam fortiter ordinare medium, quod virtus & materia Decoctionis in majori quantitate possit penetrare ad loca, in quibus continetur infirmitas; & hoc tibi in tractatu hujus Libri plenariè significatur & declaratur.

CAPUT VIII.

De Fine.

De E.

Secundum quod in Arte Compendiosa inventi veritatem demonstravimus, finis habet tres species, scilicet privationem, terminationem & causam finalē: in hac autem Arte maximè de causa finali tractamus: & ideo dicimus, quod in E. quartus gradus secundum finalē causam existit, & tertius & secundus & primus sunt in ipso E. secundum materiam; secundum autem comparationem ipsorum tertii, secundi & primi ipsum B. existens in E. se habet ad formam, & C. D. se habent ad materiam; & hoc, quia in una specie aliqui gradus aliis maiores & nobiliores existunt: per hoc enim, quod in E. ignis magis, quam alia elementa, ad causam finalē se habet, revelatur intellectui humano naturale agens, id est, punctum simplex, de quo in quinta & sexta Distinctione loquemur; quod punctum in E. movet per generationem formam de potentia in actum, & per corruptionem movet ipsam formam de actu ad privationem: quod agens naturale est ignis habens appetitum naturalem, ut sua simplex materia & sua simplex forma habeant simplicem conjunctionem & simplex corpus absque compositione alicujus alterius elementi: & quia ignis est magis prope illud, ad quod movetur, in E., quam in F. G. H. K. L. M. N. O. P. Q. R. S. T. V. Y., idcirco magis appetit stare sub specie E., quam sub aliis speciebus significatis per supradictas literas: & ideo B. C. D. moventur per A. ad causam.

B

io D. Raym. Lulli Lib. Princip. Medic. Distinct. II. Cap. VIII.

finalem, quam ignis inquirit; ignis vero movetur per influentiam corporum cœlestium, quæ moventur secundum finalem rationem, quam materia universalis & forma universalis appetunt, quæ sunt exemplar materiais & formis particularibus, causâ conservandi species in eorum individuis, secundum quod probatur in *principiis naturalibus*, h.e., *Principiis Philosophiae*.

Per rationem naturalem potest intelligi, quod ignis in sua Sphæra simplici non est agens; ideoque causâ inquirendi suam perfectionem ad alias Sphæras descendit: & cum ejus simplicitas melius conveniat cum B., quam cum C. D., ideo recipit prius à terra ipsum B., quam ab aëre C., & prius, quam sit contra D.; & propter hoc retinet ex terra B. in tertio gradu in E., & C. in secundo, & D. in primo; & etiam ipsa B. C. D. ad suam intentionem & naturam convertit propter magnum dominium, quod A. habet in ipso E. Unde, cum hoc ita sit, per suprà dictum exemplum demonstratur, quod A. est prius intentione in E., quam sit B. C. D.; & prius est ipsum A. in suo simplici puncto, quam B. in E.; & postea prius capit B., quam C., & prius C., quam D.; & ideo ignis plus in E. retinet de se ipso, quam de B. C. D., & plus de B., quam de C., & plus de C., quam de D.

Secundum quod suprà dictum est, significatur Medico intentio & ratio finalis ipsorum A. B. C. D., ex quo potest Medicus, si facit aliquam Decoctionem, in qua ponat E., considerare, ad quam finalem intentionem dirigitur in E. quartus, tertius, secundus & primus gradus; quo intellecto & cognito potest Medicus dirigere suam intentionem, ad sanitatem secundum dispositionem morbi & Decoctionis, in qua ponit E.

De Mixtione E. F. G. H.

Si fiat Mixtio de E. F. G. H., tunc secundum cursum naturalem A. existens in E. erit finalis intentio ipsius compositionis; & hoc idem sequitur, si fiat Mixtio ex E. F. tantum, vel E. G., seu ex E. H.: & si fiat Decoctione sive Mixtio ex F. G. H. absque E., tunc A. erit finalis intentio in F.: & illud idem sequeretur, si fieret Mixtio ex F. H. Unde, cum hoc ita sit, sequitur, quod Medicus potest per talem demonstrationem cognoscere, ad quam intentionem species in Decoctione dirigantur secundum qualitatem graduum, in quibus existunt.

De Mixtione E. K.

Si vero fiat Mixtio ex E. K., tunc sunt in illa mixtione duæ principales finales intentiones; nam gradus, qui fortius conveniunt cum A., conveniunt ad multiplicandum A., & gradus, qui fortius conveniunt cum B., multiplicabunt B. Unde, si morbus sit maxime compositus ex C. D., oportet administrari patienti aliquod Electuarium, quod sit de complexione ipsorum A. B., ut A. C. simul conjungantur, & B. D. similiter; per quam conjunctionem incipit morbus declinare, dividendo se in plures species, in quibus natura habebit majorem deliberationem ad conservandam sanitatem, quam habebat in una sola specie vel duabus tantum; & secundum quod morbus fortius inclinabit versus A. C., vel versus B. D., subsidio confectionis medicinalis debet Medicus succurrere alteri parti, ejus qualitates multiplicando, ad hoc, ut per contrariam qualitatem mortificet morbum in partibus, in quibus erit magis abundans.

Secundum suprà dictum exemplum potes cognoscere, quomodo se habet finalis intentione in Mixtione ipsorum E. L. M. N., vel ipsorum L. M. N., vel ipsorum M. N.; nam unum principium est demonstratio & doctrina aliorum.

De Mixtione E. O.

In intellectis & scitis suprà dictis rationibus in Mixtione E. K. potes cognoscere finalem intentionem, quæ est inter E. O., quando ex eis fit aliqua Decoctione; ideo aliud exemplum assignari non oportet; nam de eis sequitur eadem demonstratio, quæ sequitur de E. K., salvo eo, quod A. se habet uno modo cum B., alio vero modo cum C.

De Mixtione E. S.

Quoniam E. S. ad invicem contrariantur, si miscentur in aliqua Decoctione, in ea existent duæ æquales finales intentiones ad invicem contrariae. Unde, si tu Medice vis habere cognitionem morbi, utrum sit propter abundantiam A., seu propter abundantiam D., facias aliquam Confectionem solùm compositam de E. S., vel accipias de speciebus, quæ sunt sub E. S., quæ non sunt ita excellentes in gradu; quibus administratis cognoscere poteris morbum, utrum sit ex dominio E., vel ex dominio S.; & si per E. S. non potes hoc cognoscere, fac

Con-

Confectionem de E. L., vel de S. F., & sic de aliis; & quia intentiones istorum sunt contraria, necessariò convenit, quòd morbus se habeat ad unam intentionem, & sanitas & natura ad aliam.

De Mixtione E. O. S.

Si verò simul misces E. O. S., tunc O. finalem intentionem ipsorum E. S. ad suam formam convertet, & tenebit ita sub se ipsa E. S., sicut una complexio vel qualitas existens in quarto gradu sub se tenet tertium, secundum & primum gradum; & illud ideo, quia E. S. sunt contraria, & O. cum ipsis E. S. habet concordantiam, propter quam ipsum O. habet majorem virtutem & operationem in Decoctione, quàm E. S.

Diximus de fine & de aliis angulis Trianguli rubei; & per hoc, quod de eis dictum & declaratum est, possunt multa principia intelligi, quæ aliis principiis possunt esse principia, ac etiam multa bona notabilia, secundum quod exemplificabimus breviter in sequenti Paragrapho.

Secundum rationem naturalem ignis est priùs in se ipso, quàm in alio, ac est major in se ipso, quàm in alio; & hoc idem sequitur de aliis elementis: & ideo ignis priùs incipit habere intentionem & appetitum sibi ipsi, quàm alteri; propter quod in principio compositionis E. est ignis in uno puncto simplici; postmodum se adjungit terræ, ex ea recipiens B., quo recepto est in duobus punctis, quæ faciunt lineam; & postea se adjungit aëri, cui præbet A., & tunc est linea cum latitudine, in qua est superficies; postea verò descendit ad aquam mortificans D. in B., quod ipse ignis recipit, ac etiam mortificans ipsum D. cum A., quod ipse dat aëri, qui postea dat C. calefactum ipsi aquæ; & tunc est corpus ipsius E. compositum & completum; in quo E. illud punctum simplex, de quo *in quinta & sexta Distinctione* loquemur, est in septem partes divisum. Unde, cùm hoc ita sit, sequitur, quòd per istud principium potes cognoscere alia principia, quæ cum ipso convenient.

De Principio non potest homo venire sinè medio ad finem; & propter hoc A. non potest transire ad destruendum suum contrarium sinè medio, quod est B. C.: *per quod significatur, quòd tu, qui incipis hanc Artes ad discere, non potes destruere ignorantiam hujus Artis, quam habes, sinè medio; quod medium sunt conditiones suprà dictæ Arboris, per quas*

tuus intellectus transire debet, si vis venire ad finem sciendi hanc Artes; quæ Ars est speculum Medicinae.

Sicut A. est in majori gradu in E., quàm in F., & in F., quàm in G., & in G., quàm in H., ita Cholera est major & calidior in uno homine cholericō, quàm in alio cholericō. Unde, si Cholera est in te naturaliter in tertio gradu, & tu vis eam reducere ad secundum gradum, vel ad primum, manifestum est, quòd facias contra principium tuæ complexionis & contra finalem intentionem ejusdem; quia natura longè melius convenit cum principio & cum finali intentione, quàm cum medio, per quod intendis tertium gradum naturalem ad gradum secundum accidentalem reducere: idcirco manifestè facis contra tuam sanitatem & contra suprà dictas conditiones Arboris. Unde præcipit & consulit ista Ars, quòd intelligas tuam qualitatem & naturalem complexionem in suo gradu, & habeas proportionatum medicinale medium ad conservandum illud, ad quod te causa finalis movet.

Si famem & sitim sustines, natura priùs incipit & conatur destruere suum contrarium, quàm suum simile: ideo, si amas tuam sanitatem, aliquoties habeas famem & sitim, ut natura habeat tempus & opportunitatem destruendi suum contrarium ex superfluitate cibi & potū generatum. Unde, si es infirmus ex nimia repletione, antequam possis finem & perfectionem sanitatis attingere, oportet te transire per medium, scilicet per abstinentiam & temperantiam.

Secundum quod quatuor tempora sunt diversa in Anno, ipsa A.B.C.D. habent principia in E. F. G. H. K. L. M. N. O. P. Q. R. S. T. V. Y.; & propter hoc oportet, quòd des Triangulo rubeo in quolibet Anni tempore illud, quod convenit cum principio, medio & fine dietarum literarum; & oportet, quòd tempore æstivo comedas aliqua calida & sicca, & aliquoties calorem sustineas, secundum quod convenit ad fortificandum A.; & idem sequitur de aliis literis & de tempore, cum quo ipsæ convenient.

Multa alia principia & bona notabilia possemus dicere, secundum quod per Triangulum ex principio, medio & fine compostum ista Ars demonstrat; sed quia debemus tractare de aliis, ideo terminamus præsentem Distinctionem, & incipimus tertiam Distinctionem.

DISTINCTIO III.

De

Mixtione Gradum secundum Triangulum Viridem.

CAPUT IX.

*De Differentia.**De E.*

 Um hæc tertia Distinctio, ut superius dictum est, sit de Triangulo viridi, qui compositus est ex differentia, concordantia & contrarietate, oportet nos per se de qualibet istarum tractare. Incipiamus ergo à differentia explicando de E.

Cùm in E. sint quatuor literæ, scilicet A. B. C. D., & A. sit in quarto gradu, B. in tertio, C. in secundo, D. in primo, & cùm materia subjecta ipsi A. sit diversa à materia ipsorum B. C., & materia ipsius C. sit diversa à materia ipsorum A. D., & materia ipsius D. sit diversa à materia ipsorum C. B., & materia ipsius B. sit diversa à materia ipsorum A. D., ex hoc demonstratur differentia in E. existens; per quam demonstrationem potes tu Medice habere cognitionem de operationibus ipsorum A. B. C. D. in E.; per quam cognitionem potes ipsum E. cum praedictis conditionibus Arboris concordare.

De Mixtione E. F.

SI tu Medice misces E. F. in aliqua Confectione, cognoscere debes, in quo virtutes ipsorum E. F. differunt; & postea debes ipsas virtutes concordare cum differentia, quæ est in eorum gradibus; propter quam differentiam & propter majoritatem ipsius E. contingit, quòd A. ipsius E. movet A. ipsius F. ad virtutem & proprietatem ipsius E.; & ideo A. ipsius E. differt ab A. ipsius F. secundum respectum actionis & passionis, ac materiæ & causæ finalis; ad quam materiam se habet A. ipsius F.; ad causam finalē verò se habet A. ipsius E.; & hoc idem sequitur de B. D.

Per suprà dictum Aphorismum & naturale medicinale principium potes cognoscere differentiam, ad quam E. G. H. se habent: & hoc ipsum sequitur de F. G. H. Unde, si F. esset in majori abundantia ad multiplicandam virtutem & proprietatem ipsius E., loco ipsius F. poni debet G., vel H.: si autem contingat, quòd F. non sufficiat ad serviendum

ipsi E., adhuc addere debes cum illis G., vel H.; & si per E. F. nimis diversificares curam ab illa qualitate, per quam vis curare infirmum, tunc loco E. ponas F., & loco F. ponas G., vel H.

De Mixtione E. K.

TU scis, quòd differentia est inter A. B. C. D., quæ sunt in E., & B. D. A. C., quæ existunt in K.; nam sub A. ipsius E. subsistunt B. C. D., sub B. verò ipsius K. subsistunt D. A. C. Unde, si ex ipsis E. K. solis facis aliquam medicinam, tunc E. ad unam curam se habet, & K. se habet ad aliam; & cùm cura ad unum finem tantum se debeat habere, debes juvare ipsum E., vel ipsum K. cum alia medicina, vel herba, quæ melius conveniat cum E., vel cum K., ut K. sub se contineat ipsum E., vel E. ipsum K., secundum quod uni soli fini convenit: nam sicut morbus se habet ad unum finem, ita convenit, quòd cura se habeat ad unam rationem finalem fini morbi contrariam.

Secundum quod inter E. H. significavimus differentiam, potes cognoscere illam differentiam, quam formamus per conjunctionem ipsorum E. L. M. N., vel per mixtionem ipsorum K. F. G. H. Unde, si suprà dictam differentiam scis cognoscere, & sequeris suprà dictas conditiones Arboris, poteris ita dirigere operationem ipsorum E. F. G. H. K. L. M. N., ad quam finalē rationem volueris; sicut potes gyrrare equum bene frenatum, ad quam partem volueris.

De Mixtione E. O.

Secundum Exemplum ipsorum E. K. potes cognoscere differentiam, quæ est inter E. & O.: & debes scire, quòd E. se habeat cum K. secundum unum modum, cum O. verò secundum alterum; nam K. & O. ad invicem contrariantur; propter quam contrarietatem E. se habet ad unam finalē rationem, si misceatur cum K.; ad aliam verò se habet, si misceatur cum O. Unde, si E. K. O. simul misces, oportet, quòd addas F. ipsi

F. ipsi E., ad hoc, ut ipsum E. suâ fortitudine augmentatum possit gyrrare & convertere K. O. ad suam intentionem ; & convenit, quòd cum L. mortifices O., vel cum P. mortifices K.

De Mixtione E. S.

E. S. sunt contraria & diversa ad invicem : contraria sunt propter A. D., diversa verò propter B. C.; nam in quantum E. se habet per unum modum cum B., & per aliud cum C., & D. se habet cum B. C. per modum contrarium modo ipsius A., sunt E. S. contraria & diversa : contraria enim sunt per modum calefaciendi & infrigidandi; diversa autem per modum dandi & recipiendi. Unde propter hoc E., in quantum est diversum ab ipso S., habet intentionem ad unum finem diversum ab intentione ipsius S.: in quantum verò E. S. contrariantur, finis unius est contrarius fini alterius. Unde, si misces E. S. tantùm, de duabus finalibus intentionibus diversis & contrariis resistentiam generabis, uno fine impediente alium per attemperatam quantitatatem ipsorum E. S. Unde, si vis, quòd E. S. convertantur ad unum finem tantùm, oportet dare F. ipsi E., vel T. ipsi S., ut una operatio se habeat per modum actionis, & altera per modum passionis.

Per prædictum Exemplum cognoscere potes, in quo differt E. ab ipsis T. V. Y., & in quo differt S. ab F. G. H.; *cum unum principium sit demonstratio aliorum.* Unde, sicut per E. differentiam demonstravimus in K. O. S., ita potes demonstrare per K. in ipsis E. O. S., vel per O. in E. K. S., vel per S. in E. K. O.

A. non calefacit D., sed calefacit materiam primam ipsius D. in aqua existente in olla posita super ignem: & per hoc potes cognoscere differentiam, quæ est inter D. & materiam ipsi subjectam; quæ materia est potentia ad recipiendum formam ipsius A., & ad retinendum in se potentialiter ipsum D.; & hoc idem sequitur de B. C.: *& per istam cognitionem potes invenire secreta naturalia, sub quibus materia prima absconditur intellectui humano & sensuali potentiae.* Per prædicta verò secreta potes cognoscere differentiam, quæ est inter formam substantiam & accidentalem; quæ forma substantialis est D. in sua propria materia; forma verò accidentalis est A. in materia appropriata ipsi D. mediante materiâ ipsorum B. C.

Per hoc potes cognoscere differentiam *cum medio & sinè medio: sinè medio enim est differentia, quæ est inter D. & suam materiam; cum medio autem est, quando materia ipsius D. est ipsi A. subiecta per accidens.* Unde per istam cognitionem, quam habes de differentia existente cum medio & sinè medio, tibi revelatur differentia, quæ est inter primam materiam & secundam, & inter primam formam & secundam; nam prima materia est subiectum ipsius D. sinè medio, & subiectum & ipsum D. sunt prima & simplex materia & simplex forma aquæ; secunda verò materia & forma sunt subiectum ipsius D., quod recipit compositè formam ipsius A., cui formæ subjicitur: & illud idem sequitur de B. C. & de eorum subiectis.

Differentia est inter conjunctionem ipsius A. & suæ simplicis materiæ, ad quam ipsum A. movetur, ac inter conjunctionem, super quam A. B. C. D. simul moventur; nam conjunctio simplex & prima est conjunctio primæ materiæ simplicis cum prima simplici qualitate, causâ essendi corpus simplex absque ulla compositione: *compositio autem, super quam moventur A. B. C. D., est conjunctio, quæ conjungit secundam materiam compositam & secundam formam compositam, in quibus sunt composita quatuor elementa;* & istud corpus est elementatum & generabile & corruptibile; *in quo corpore quatuor elementa ita moventur sensu-* liter, *sicut movetur intellectus intellectualiter super specie, quando illius particularia recipit pro obiecto.*

Secundùm hoc, quod suprà diximus, revelatam habes materiam primam, quæ est potentia & subiectum materiæ ipsorum A. B. C. D., & est generale subiectum & materia, de qua per differentiam & concordan- tiā ipsorum A. B. C. D. formantur partes in speciali, quæ sunt quatuor elementa, ex quibus fiunt partes, quæ sunt individua spe- cierum, *quod in Capite septimo significavimus,* & *in Distinctione de Metaphora intendimus de- clarare.*

Si bonus Naturalis & bonus Medicus esse desideras, secundùm quod suprà dictum est, oportet te de differentia perfectam cognitionem habere, quâ habitâ necessarium est, quòd per Flores suprà dictæ Arboris dis- curras; ex quo discursu poteris habere cognitionem de multis principiis, in quibus tibi revelabitur differentia artificialiter, secundùm quod ipsa revelata est per artem

superius dictam; de qua revelatione multa principia dicere possem, si tantum occupatus non essem in investigando secreta aliorum principiorum.

CAPUT X. *De Concordantia.*

De E.

Concordantia naturalis consistit in E. inter A. B., inter A. C., & inter C. D., & inter D. B.; & ideo sequitur, in E. esse concordiam quarti, tertii, secundi & primi gradus: in simplici enim materia ipsius A. se habet B. ad calidam materiam desiccandam; & ideo A. B. tam fortiter concordant, quod ignis complexionis calidæ & siccæ efficitur; & A. se habet ad calefaciendam materiam simplicem ipsius C.; propter quod aër complexionis humidæ & calidæ efficitur; C. verò se habet ad dandam humiditatem simplici materiae aquæ; ex quo aqua complexionis frigidæ & humidæ efficitur; D. autem se habet ad frigefaciendam simplicem materiam terræ; & ideo terra est complexionis siccæ & frigidæ. Unde, cum hoc ita sit, sequitur, quod secundum quod prima litera melius se habet ad materiam aliarum, major concordantia existit inter priam literam, quam inter alias, & inter primam materiam, quam inter alias. Ex quo tu Medicus potes cognoscere, per quam concordiam majorem vel minorem est morbus curabilis; & potes etiam cognoscere, quod sub A. duæ materiae existunt; una enim est materia simplex, quam cum ipso A. essentialiter convenit; alia verò est materia, quam cum A. convenit accidentaliter, ipsa recipiente qualitatem ab illo. Unde cum hoc ita sit, potes per istam Artem de materia prima & de secunda cognitionem habere.

De Mixtione E. F.

Si facis Mixtionem de E. F., tunc quartus gradus ipsius E. concordat cum tertio gradu ipsius F., & tertius gradus ipsius E. concordat cum secundo gradu ipsius F., & secundus ipsius E. cum primo ipsius F., & primus ipsius E. concordat cum aliqua parte ipsius D. existente in F.; quam pars non est sufficiens in F. ad essendum in gradu. Unde, cum hoc ita sit, sequitur, quod ex hoc potes habere cognitionem de duabus speciebus concordantiæ, quarum prima est antè in E. F., quam altera; nam antè concordat

quartus & tertius gradus ipsius A. in E. F., quam quartus ipsius A., & secundus ipsius B.; & illud idem sequitur de aliis gradibus: idcirco demonstrantur *duæ species concordantie*, quarum prima alteram antecedit. Unde per cognitionem, quam habes de his duabus speciebus concordantiæ, potes cognoscere, quæ virtus priùs contra morbum existit, ac etiam, quæ virtus priùs & melius cum natura & cum sanitate concordat.

Per Exemplum, quod de concordantia dedimus in E. F., potes cognoscere concordiam inter E. G. H., vel inter F. G. H., vel inter G. H.; & potes cognoscere, si facis Mixtionem de E. F. G. H., quod antè concordant E. F., quam E. G. H., & antè F. G., quam G. H.; hoc autem est ratione majoris concordantiæ, quam antè convenit cum esse, quam minor concordantia; minor verò antè convenit & concordat cum privatione, quam major.

De Mixtione E. K.

Si facis Mixtionem de E. K., tunc illud, quod E. continet de K., convenit cum eo, quod K. continet de se ipso; & illud, quod K. continet de E., concordat cum hoc, quod E. continet de se ipso; quam concordantia fiet simul ac in eodem tempore: postea verò facies concordiam de hoc, quod est de C. D. in E. K.; & propter duas species concordantiæ formabuntur duo fines & duæ curæ diversæ; nam E. appetitum habebit ad unam curam, K. verò ad alteram: sed quia est saepe necessaria una istarum curarum, antequam alia, ideo debes concordare aliquam aliam speciem cum E., vel cum K., ut E. moveat ipsum K. ad suum appetitum, vel K. moveat ipsum E. ad suum appetitum; quem motum facit E. de K., si ipsi E. addas F.; vel ipsum motum facit K. de E., si ipsi K. addas L.

Per suprà dictum Exemplum potes cognoscere concordiam, quam formamus de E. L. M. N., vel de K. F. G. H.

De Mixtione E. O.

Secundum Exemplum, quod dedimus de concordantia, quam est inter E. K., potes habere cognitionem de concordantia, quam est inter E. O.; & etiam per ipsum potes habere cognitionem de differentia, quam est inter concordiam ipsorum E. K., & concordiam ipsorum E. O.: nam E. convenit cum K. per modum passionis, & K. cum E. per

per modum actionis; O. verò convenit cum E. per modum passionis, & E. cum O. per modum actionis. Unde per hanc concordantiam potes habere cognitionem de concordantia, quæ est inter K. S., & inter S. O., quæ convenient & concordant per similem modum concordantiæ superius dictæ inter E. K., & inter E. O.

De Mixtione E. S.

Manifestum est & certum, quòd E. S. contrariantur ad invicem; veruntamen necessariò oportet, quòd in aliquo convenient & concordent; nam si istud non esset, impossibile esset, quòd in E. esset D., nec in S. esset A.: sed quia convenit, in E. esse D., & in S. esse A., idcirco manifestum est, quòd E. S. convenient & concordant in aliquo, quod est medium inter A. D.; nam si sinè medio concordarent, impossibile esset, A. D. esse contraria: medium verò, quo mediante ipsa concordant, sunt B. C.: in quantum enim materia ipsius A. se habet ad recipiendum B., & materia ipsius B. se habet ad recipiendum D., & materia ipsius C. se habet ad recipiendum A., & materia ipsius D. se habet ad recipiendum C., formatur ex B. C. medium concordantiæ existentis inter E. S.; quæ concordantia existit materia contrarietiati, quæ existit inter E. S.; quæ contrarietas se habet ad formam & ad primam intentionem; ipsa verò concordantia se habet ad materiam & ad secundam intentionem; & hoc idem sequitur de K. O., & de E. T. V. Y., & de S. F. G. H.

Scis, quare E. S. concordent in Decotione, quam facis? Ad hoc, ut possint contrariari. Unde primò concordant, ut E. possit expellere A. à subjectione ipsius S., & ut S. possit expellere D. à subjectione ipsius E.: quando verò E. recuperavit A. ab S., & S. recuperavit D. ab E., E. & S. fortissimè contrariantur. Unde, cùm hoc ita sit, manifestatur cura, quæ fit per res concordantes & per contrarias, concordantibus se habentibus ad materiam, & contrariantibus se habentibus ad formam.

Per Principia suprà dicta secundùm hanc Arthem de concordantiâ demonstrata potes intelligere multas bonas demonstrationes & multa bona notabilia de concordantia, secundùm quod in aliquibus consequentibus paragraphis exemplificare volumus.

Veritas est, quòd febris continua generatur de phlegmate, quod est frigidum & humidum. Unde, si velles ipsam febrem

curare per contraria sinè concordantia, administrares patienti ipsa E. K. contra D. C.: sed quia per accidens extranei caloris innaturalis & contra naturam non deberes dare ipsa E. K. contra febrem continuam, ne multiplices calorem innaturalem, ideo convenit, quòd administres patienti cibos & alias medicinas similes ipsis C. D.; ut sint medium, super quo C. D. possint naturaliter convenire in calore naturali; propter quam convenientiam calor innaturalis & accidens potest destrui, transcuntibus cibis & medicinis frigidæ & humidæ complexionis per medium, quod est calor innaturalis & extra-neus, hoc est, febris, quæ est mala complexio innaturalis calida & sicca, habens princi-pium ex humore frigido & humido propter inordinationem ipsorum C.D. Igitur cùm-hoc ita sit, sequitur, quòd per suprà dicta ex-pla potes cognoscere, quæ infirmitas debet curari per qualitates similes ejus prin-cipio.

Secundùm simplices Sphæras elemento-rum concordat & convenit, Sphæram aëris esse post Sphæram ignis; Sphæra verò aquæ participat cum Sphæra aëris & cum Sphæra terræ; & ideo ignis est supremum elemen-tum, & terra infimum: in corpore autem elementato non est ita; nam A. B. partici-pant contra dispositionem suprà dictæ ordi-nationis Sphærarum; A. C. verò in corpore elementato participant secundùm ordina-tionem & dispositionem dictarum Sphéra-rum, & maximè Sphæræ aëris, quæ sub Sphæ-ra ignis existit: & ideo in corpore elementa-to loca Sphærarum sunt mixta per natura-lem concordantiam, descendente A. ad B., & ascendentente B. ad A., & descendente A. ad C., & ascendentente C. ad A., & descendente C. ad D., & ascendentente D. ad C., & descendente D. ad B., & ascendentente B. ad D.: & quia A. descendit in B. C., & B. ascendit ad A. D., concordant A.B.; cùm A. sit supremum ele-mentum, & B. infimum, & cùm C. D. sint in medio: propter quam concordantiam se-quitur, quòd A. descendit ad D., & D. ascen-dit ad A., & C. descendit ad B., & B. ascen-dit ad C.; nam alio modo non possent ipsa ele-menta concordare, nec etiam contrariari, nec in elementato corpore misceri.

Unde cùm hoc sit ita manifestatum & declararum secundùm gradus ipsorum A. B. C. D. in E. F. G. H. K. L. M. N. O. P. Q. R. S. T. V. Y., idcirco potes tu Medice concordare res medicinales ad mortificandum fumosi-tates

16 D. Raym. Lulli Lib. Princip. Medic. Distinct. III. Cap. X. & XI.

tates & removendum humores superfluos & subtile & grossos in ascendendo & descendendo; si tamen benè sciveris concordare A.B.C.D. in suprà dictis literis existentibus ab E. usque ad Y.; ac etiam potes intelligere ordinationem, secundùm quam in hac Arte ordinavimus participationem ipsorum A.B.C. D., secundùm quod convenit mixtioni quatuor elementorum in corpore elementato.

Per concordantiam tibi significatam de A. B. C. D. in E. F. G. H. K. L. M. N. O. P. Q. R. S. T. V. Y. potes concordare contra infirmitatem Flores primæ Branchæ Arboris, qui sunt *res naturales, innaturales & contra naturam*, cum Quadrangulo & Floribus secundæ Branchæ ipsius Arboris, cum quibus scies concordare conditiones convenientes Floribus Quadranguli ac Floribus ipsarum duarum Brancharum Arboris: si verò talem concordantiam ignoraveris, adibis practicam absque theorica.

A. C. sunt principia conservativa vitæ; & illud ideo, quia ignis generat A. in aëre, & aër generat C. in aqua: & quia aqua generat D. in terra contra A., & terra generat B. in A. contra C., ideo B. D. sunt contraria vitæ. Idcirco Medice potes concordare superiores Flores Quadranguli cum A. C. in E. F. G. H. K. L. M. N. O. P. Q. R. S. T. V. Y.; & potes etiam in suprà dictis literis concordare inferiores Flores ipsius Quadranguli cum B. D.

Scire autem debes, quomodo differt concordantia in se ipsa secundùm diversas Decoctiones composita ex sequentibus literis vel aliquibus ipsarum, quæ sunt E. F. G. H. K. L. M. N. O. P. Q. R. S. T. V. Y.; quæ differentia tibi significatur in diversâ purgatione causatâ ex commixtione dictarum literarum: quæ diversa purgatio habet plures & diversas species; potest enim fieri aut per decoctionem seu medicinam laxativam, aut per urinam, aut per phlebotomiam, vel per sudorem, vel per vomitum, aut per apoplexiam, aut per evaporationem, aut per febrim, aut per consumptionem malorum & superfluorum humorum factam per digestionem caloris naturalis, vel per emissiōnem ventositatis, & sic de aliis speciebus purgationis & evacuationis istis similibus.

CAPUT XI.

De Contrarietate.

De E.

Secundùm quod ostenditur & demonstratur in *Arte Compendiosa inveniendi ve-*

ritatem & in Figura Prædestinationis, contrarietas quandoque est sinè medio, quandoque cum medio: contrarietas sinè medio est, quando A. D. in E. contrariantur simpliciter, calefaciente A. simplicem materiam ipsius D., & mortificante D. ipsum A. in simplici materiâ ejusdem A.: contrarietas cum medio est, quando A. calefaciens materiam C., & mortificans B. in frigiditate, quam materia terrestris recipit ex D., contrariatur ipsi D.; D. verò contrariatur ipsi A., in quantum mortificat ipsum A. in materia ipsius C., recipiente materiâ ipsius D. ipsum C., & tribuente se D. materiæ ipsius B. ad destruendum B. in A. Unde, si non esset medium existens inter A. D., tanta esset eorum contrarietas, quòd inter materiam A. & materiam D. nullum temperamentum posset oriri; quæ materiæ cum medio ipsorum B. C. sunt una materia subiecta formæ ipsius E.

Per hoc suprà dictum principium potes habere cognitionem & modum curandi morbum per suum contrarium: nam uno modo A. D. contrariantur per C.; alio verò modo contrariantur per B.; alio autem per semet ipsa: & ideo, si febris est tertiana, quæ ex ipsis A. B. generatur, debes dare infirmo C. D.: sed quia in tertiana A. est major, quam B., convenit, quòd des plus de D. contra A., quam de C. contra B.

De Mixtione E. F.

Si facis Mixtionem de E. F., tunc A. ipsorum E. F. est contrarium eorum D., & è converso; & hoc idem sequitur de B. C.: sed quia in ipsis E. F. est A. in majori quantitate, quam D., ideo in mixtione E. F. est A. agens, & D. patiens: hoc idem sequitur de mixtione factâ de E. G. H., seu de F. G. H.

De Mixtione E. K.

In præcedenti decimo Capitulo in paragrapo E. K. declarata & significata est concordantia inter E. K.; per quam concordantiam significatur eorum contrarietas; & hoc idem sequitur de E. L., vel de K. F.

De Mixtione E. K. O.

Si tu misces E. K. O., tunc E. est medium inter contrarietatem, quæ est inter ipsa K. O.: sed quia A. est in O. in tertio gradu, & B. in E. pariter in tertio; & cum actio convenientat cum majori nobilitate, & passio cum minori, idcirco A. se inclinat ad contrariandum ipsi K. & juvandum O. contra ipsum

ipsum K.: propter quod Electuarium compositum ex E. K. O. inclinat ad generandum A. C. & destruendum B. D.

De Mixtione E. O. K. S.

IN Confectione composita ex E. O. K. S. sunt E. O. contra K. S., & K. S. contra E. O.; quod demonstratur in concordantia, quam habent E. O. cum esse, & K. S. cum privatione; quia vita sustentatur per A. C., & mors generatur per K. S. Unde, si in dicta confectione talis contrarietas non existet, impossibile esset, vitam convenire cum A. C., & mortem cum B. D.

De Mixtione E. K. S.

Si misces E. K. S., sequitur contrarium ejus, quod sequitur in Mixtione ipsorum E. K. O.: & ideo non est necessarium aliud exemplum ponere, nisi quod sumatur contrarium Paragraphi ipsorum E. K. O.

De Mixtione E. O.

IN Mixtione factâ ex E. O. existit contrarietas inter A. B. C. D.; quæ contrarietas significata est in Paragrapho E. K.: *cùm unus Paragraphus sit demonstratio alterius, & etiam unus Paragraphus sit principium alterius secundum istam Artes.*

De Mixtione E. S.

Contrarietas existens inter E. S., si illa simul misces, significata est per Paragraphum ipsorum E. S. positum in decimo Capitulo præcedenti; nam secundum quod E. S. in ipso concordant, potes intelligere, in quo contrariantur.

Secundum Exemplum datum de contrarietate in E. K. O. S. potes cognoscere contrarietatem, quæ est inter K. O. S.:, secundo regulam & artem conditionum Arboris, atque recipiendo significationes declaratas per suprà dictos Paragraphos.

Si tu intellexisti, qualiter in prædictis Paragraphis significata est naturalis contrarietas, quam unum elementum habet contra aliud, intelligere poteris contrarietatem, quæ tibi demonstratur in sequentibus notabilibus.

Scire debes, quòd A. B. C. D. multis modis contrariantur, videlicet per virtutem, per ponderositatem, per levitatem, per subtilitatem & per spissitudinem materiae, per colorem, per saporem, per odorem, per habitum, & per multas alias qualitates. Unde, si tu istam Ar-

R. Lulli Oper. Tom. I. Lib. Princip. Medicina.

tem, & Artem, cuius hæc est filia, perfectè sciveris, scire poteris, in quali materia A. B. C. D. contrariantur in suprà dictis qualitatibus; de quo breviter volumus dare exemplum in Cicere & Argento Vivo.

Cicer & Argentum Vivum judicantur esse de natura ipsius C.; quod C. majus est in argento vivo, quam in cicere, & B. D. sunt in majori ponderositate in argento vivo, quam in cicere: & cùm C. B. contrariantur simpliciter, & cùm D. mediately sit contra C., per hoc, quia D. convenit cum B., & cùm C. sit contra D., in quantum C. concordat cum A., ideo in argento vivo facta est major contrarietas de virtute ad materiam, quam in cicere; & materia resistit fortius cum sua ponderositate & spissitudine virtuti in argento vivo, quam in cicere: & ideo convenit, quod C. sit in altiori gradu virtutis in argento vivo, quam in cicere; si enim ita non esset, virtus non posset resistere maximæ ponderositati aquæ & terræ in ipso argento vivo existentium. Igitur cùm hoc ita sit, per istud exemplum significatur prima seu ordinalis materia subjecta formæ, & tibi revelatur naturale secretum existens inter *materiam* & *virtutem*; cuius secreti revelatio tibi data est, ut sit principium ad investigandum alia naturalia principia, quæ per istud potes cognoscere.

Item Rosa judicatur habere complexiōnem frigidam, Cicer verò humidam; revertuntamen major ponderositas est in cicere, quam in rosa; & illud ideo, quia terra habet in cicere plus de materia, quam in rosa, & plus de virtute in rosa, quam in cicere: aer verò plus de virtute habet in cicere, quam in rosa, & plus de materia in rosa, quam in cicere. Ex quo manifestatur contrarietas ipsorum B. C. existentium in cicere & in rosa; per quam contrarietatem tibi revelatur elementum simplex & elementum compositum, virtute concordante cum elemento simplici, & virtute contrariante elemento composito; si autem hoc ita non esset, impossibile esset secundum naturalem cursum, quod in cicere esset plus de humiditate & ponderositate, quam in rosa.

, Si tu Medice intellexisti suprà dictos „Paragraphos significantes virtutem & le- „vitatem & ponderositatem in herbis medi- „cinalibus, cum quibus convenit curare in „firmitates, scies recte proportionare virtu- „tem & materiam secundum quantitatem vir- „tutis & ponderis in Syrupis & in Electuariis &

„in Decoctionibus & in Emplastris: si verò „prædictam contrarietatem ignores, tua „præctica casu fortuito incedet.

Scis, quare aqua est calida in hyeme & frigida in æstate? Hoc contingit, quia ignis habet majorem potestatem contra aquam in æstate, quàm in hyeme; aqua verò majorem potestatem contra ignem in hyeme, quàm in æstate: & ideo ignis de aqua longè melius in æstate suas partes recuperat, quàm in hyeme; per quam recuperationem aqua est magis propinqua suæ simplicitati in æstate, quàm in hyeme: & ideo quanto magis aqua est propinqua suæ simplicitati, tanto magis est frigida; quanto verò à simplicitate magis remota, tanto magis est calida.

Igitur cùm hoc ita sit, per prædicta exempla potes cognoscere contrarietatem, quæ est revelata secundùm differentiam temporis & loci; & revelatum secretum simplicis elementi ignis habentis suum locum in alto; & secretum simplicis elementi aquæ haben-

tis suum locum inferiùs; cùm aqua sit in hyeme magis calida, quàm in æstate, expellens calorem extra se & ponens illum in sua extremitate, in qua cum aëre participat, hoc est, in superficie aquæ, quam calidam in hyeme sentis; & hoc ideo, quia A. à locis inferioribus fugit, in quibus D. habet majorem potentiam & virtutem, videlicet in corpore ipsius aquæ; D. verò impellit ipsum A. superiùs, ut conveniat cum C., quod convenit cum A.

Per suprà dictum exemplum tibi revealatur, qualiter febris continua, quæ generatur per frigus, est calor innaturalis similis calori aquæ in hyeme, cuius frigus per calorem innaturalem elongat à se A. per medium, hoc est, febrem continuam.

Multa sunt exempla & notabilia, quæ possemus dicere de naturali contrarietate; sed quia de aliis tractare intendimus, idcirco volumus incipere quartam Distinctionem.

DISTINCTIO IV.

De

Mixtione Graduum secundùm Triangulum Croceum.

CAPUT XII.

De Majoritate, Äqualitate & Minoritate.

De E.

 Um ista Ars sit multùm breviter demonstrata, & quia per majoritatem possimus habere cognitionem de minoritate & equalitate, & è converso, idcirco volumus simul dare cognitionem de majoritate, minoritate & æqualitate in E.: & hoc idem de F. G. H. K. L. M. N. O. P. Q. R. S. T. V. Y.

Certum est, quòd in E. est A. in quarto gradu, B. in tertio, C. in secundo, D. in primo; & per hoc est tibi demonstrata majoritas & minoritas in E.; æqualitas autem ipsius E. est, quia terra existens in ipso E. dat tria puncta ipsius B. ipsi igni, qui dat tria puncta ipsius A. ipsi B.; ignis verò dat aëri duo puncta ipsius A., & facit subjecta duo puncta ipsius C. ipsi A.: ignis dat unum punctum ipsius A. contra aquam, & aqua unum ipsius D. contra ignem: & hoc idem sequitur suo modo de F. G. H.

De Mixtione E. F.

S I misces E. F., cognoscere debes, majoritatem fore in E., & minoritatem in F.; cùm in F. sit A. solùm in tertio gradu, B. in secundo, C. in primo: propter quod in F. deficit D. esse sensualiter in gradu; quod D. considerari debet intellectualiter esse minus uno puncto, quàm D. existens in E.: & per hoc revelatur differentia existens inter gradum sensualem in E. & punctum intellectuale ipsius D. in F.

De Mixtione E. G.

I N E. est majus A. duobus gradibus, quàm in G.; similiter B. est majus duobus gradibus in E., quàm in G.; C. verò est minus duobus punctis in G., quàm in E.: & quia in G. deficiunt duo puncta ipsi C., idcirco oportet gradum intellectualis esse minorer gradu sensuali.

De

De Mixtione E. H.

IN E. majus est A. tribus gradibus, quām in H.; & B. ipsius H. est minus tribus punctis, quām B. ipsius E.; & C. ipsius H. est minus tribus punctis, quām C. ipsius E.; & D. ipsius H. est minus tribus punctis, quām D. ipsius E. Unde A. est in gradu sensuali in H., B. C. D. verò sunt in gradibus intellectualibus; qui gradus intellectualis sunt maiores & minores, secundūm quod demonstratum est per suprà dictum numerum.

A. est majus uno punto in H., quām B.; & B. est majus alio punto, quām C.; & C. est majus altero punto, quām D. Unde, cùm hoc ita sit, per hanc majoritatem & minoritatem potes intelligere majoritatem & minoritatem, quæ est inter F. G. H.; & potes etiam intelligere, quomodo D. est minus tribus punctis in H., quām A.

De Mixtione E. K.

Si misces E. K. in aliquo Electuario, in illo Electuario erit E. majus, quām K., in uno gradu ipsius C.; & K. erit majus, quām E., in duobus gradibus ipsius D.: quod demonstratur ex eo, quod E. continet A. in quarto gradu, B. in tertio, C. in secundo, D. in primo; & K. continet B. in quarto, D. in tertio, A. in secundo, C. in primo. Unde, cùm in ipso Electuario sit A. propter E. in quarto gradu, in K. verò non sit nisi in secundo, ideo majus est E. in A., quām K., duobus gradibus: sed quia K. habet D. in tertio gradu, & E. non habet ipsum D. nisi in primo, ob hoc sequitur, quod duo gradus, quos K. habet de D., destruunt illos duos gradus de A. in E., & K. est majus, quām E., in uno gradu de B.: sed quia E. in se continet de D. unum gradum, ideo E., quantum ad D., debet esse æquale ipsi K.: quia autem E. continet de B. tres gradus, & K. continet de B. quatuor, K. est majus uno gradu in B., quām E.: sed quia E. continet duos gradus de C., & K. non continet de C. nisi unum, idcirco unus gradus C. de E. consumitur ab uno gradu B. de K., in quo K. erat majus, quām E. Unde, cùm hoc ita sit, per hoc inter E. & K. tibi significatur æqualitas.

De Mixtione E. L.

IN E. sunt decem gradus, & in L. non sunt nisi sex; unde E. est majus, quām L., quatuor gradibus: si autem vis æqualificare L. ipsi E., addas N. ipsi L.; ex qua addi-

tione convertetur tertius gradus ipsius L. in quartum, & secundus in tertium, & primus in secundum; & C. non existens sensualiter in gradu ad primum gradum deveniet.

De Mixtione E. M.

Est majus, quām M., septem gradibus sensualibus; M. enim non habet nisi tres gradus sensuales, E. verò decem: unde, si vis facere æqualitatem inter E. M., addas N. Y. ipsi E. M.; sic enim N. convertet tres gradus ipsius M. in sex; Y. verò mortificabit quartum in E., & convertet ipsum in tertium; propter quam conversionem non remanebunt in E. nisi sex gradus: talis autem diminutio & multiplicatio per sensuales & intellectualis gradus efficitur, quando fit Mixtio de E. M. N. Y.

De Mixtione E. N.

Cum E. habeat decem gradus sensuales, N. verò solùm unum, si misces ipsa E. N., & vis N. æqualificare ipsi E., debes adjuvare N. cum L.; & tunc erit ibi æqualitas, secundūm quod in Paragrapho ipsorum E. L. manifestè declaravimus.

Secundūm quod de majoritate, minoritate & æqualitate exemplificatum est in E. L. M. N. Y., potest intelligi de K. F. G. H. R.; est enim idem ordo secundūm Artem, qui est inter ipsa E. L. M. N. Y.: & hoc idem sequitur de F. L. M. N., atque de L. F. G. H.

De Mixtione E. O.

Secundūm quod de E. K. exemplificatum est de majoritate, minoritate & æqualitate, tibi revelatur majoritas, æqualitas, minoritas in E. O.: & idem similiter sequitur de E. P. Q. R., & etiam de O. F. G. H.: & etiam illud idem sequitur de F. P., de G. Q., & de H. R.

De Mixtione E. S.

Si misces E. S., F. T., G. V., H. Y., vel si misces E. T., sive S. F., & sic de aliis literis, in quibus A. D. existunt in prædominio, idcirco unus gradus C. de E. consumitur ab uno gradu B. de K., in quo K. erat majus, quām E. Unde, cùm hoc ita sit, per hoc inter E. & K. tibi significatur æqualitas.

20 D. Raym. Lulli Lib. Princip. Medic. Distinct. IV. Cap. XII.

cordantiam esse inter A. B. in E. K., quām inter A. B. in E. S.

De Mixtione K. O.

Illud, quod sequitur de E. S. in majoritate, minoritate & æqualitate, sequitur etiam de K. O.; & sicut E. se habet ad K., ita K. se habet ad S., & similiter O. ad S. in majoritate, minoritate & æqualitate: & ideo non est necessarium de iis dare aliud exemplum; potest enim intelligi per suprà dicta principia, si illa intellexisti.

Tu intelligis, quòd de rebus majoribus fieri potest majus temperamentum, vel intemperamentum; quia majus temperamentum fieri potest de A. B. C. D. in quarto gradu, quām in tertio, secundo, primo; & etiam majus de tertio, quām de secundo & primo; & etiam majus de secundo, quām de primo: & per hoc metaphoricè tibi revelatur, in humana specie majus temperamentum esse per generationem, majus verò intemperamentum per corruptionem; & hoc tibi revelatur ad hoc, ut intelligas, quòd corpus humanum ratione Animæ est magis nobile cæteris corporibus, & minus nobile cæteris creaturis ratione culpæ & peccati.

Si tu Medice velis intelligere revelationem Sanctissimæ Trinitatis nostri Domini DEI, intellige, quòd, si illud, quod est major contrarietas inter E. S., quām inter E. K., foret concordantia, tunc major esset differentia, concordantia & æqualitas inter E. S., quām inter E. K.: & scis, quare? Quia E. S. sunt magis diversa & contraria, quām E. K.: sed quia convenit, quòd in DEO sit major concordantia & æqualitas, quām in creatura, ideo convenit, quòd ipsa concordantia & æqualitas sit de majori differentia divinarum Personarum sinè omni contrarietate.

„Quando tu Medice vis inquirere majoritatem & minoritatem, & vis æqualitatem, care majoritatem cum minoritate, inclina majoritatem ad minoritatem, & minoritatem ad majoritatem eleva tantum, quo usque habeas æqualitatem: si verò velis destruere æqualitatem, inclina quosdam gradus ad alios secundum artem & modum in Paragraphis præcedentibus tibi manifestatum.

Actio convenit cum majoritate, & passio-

cum minoritate: & quia A. in E. ex B. recipit tres gradus, & A. dat duos ipsi C., formatur inter tertium & secundum gradum æqualitas & temperamentum actionis & passionis; & per hoc totus triangulus croceus tibi significatur: propter quam significationem debes multiplicare gradus qualitatis passivæ sub gradibus qualitatis activæ, ad hoc, ut inter agens & materiam fiat temperamentum de majoritate & minoritate operationis.

„Si vis multiplicare B.; debes multùm comedere & partim bibere; & scis, quare? „Quia C. generatur bibendo, & B. comedendo: & hoc idem sequitur de A. B., & de C. D.; nam A. B. melius convenienter cum comedere, quām cum bibere, & C. D. cum bibere, quām cum comedere. Unde, si tu vis cum igne & naturali calore majoritatem consumere, scias uti prædicto principio.

In E. est A. in quarto gradu, actio verò ipsius B. est in tertio, actio verò ipsius C. in secundo: & quia A. in E. uno gradu est magis altum, quām illud, quod recipit & dat, ideo ignis est major in semet ipso per unum gradum, quām in eo, quod à terra recipit; & est major in se ipso per duos gradus, quām in eo, quod dat aëri; per tres verò gradus est major in se ipso, quām in eo, cum quo resistit aquæ: quæ suprà dicta majoritas est simplicitas ignis, in qua ipse se gubernat & sustinet, & de qua procedit superfluitas ipsius A. ad recipiendam & dandam actionem & passionem, secundum quod suprà diximus.

Per illud, quod in E. tibi significatum est de majoritate in simplicitate ignis, significatur similiter in K. O. S. simplicitas terræ, aëris & aquæ. Unde per istud principium potes cognoscere, quomodo elementa in speciebus formas diligent salvando suam simplicitatem. Cum autem species non existunt proportionatæ ad eßendum subiectæ simplicitatibus elementaribus, tunc quolibet elementum appetit aliam formam in alia materia, ubi possit ejus simplicitas gubernari & conservari, & etiam ubi ipsa elementa possint habere operationem concordando & contrariando unum alteri: & propter hoc ipsa elementa quasdam formas generant, & alias corrumpunt.

DIS-

DISTINCTIO V.

Demonstratione Modi, secundum quem Gradus debent investigari.

CAPUT XIII.

De Modo Investigandi Numerum Graduum.

Non prima Distinctione supponimus, *quatuor gradus esse* in rebus medicinalibus; in hac parte ipsos quatuor gradus probare intendimus per necessarias rationes: postmodum vero ostendemus artem, secundum quam debent investigari gradus tam in humana specie, quam in rebus medicinalibus; ad quorum evidentiam oportet nos sumere prius posita principia.

Primò enim accipimus & dicimus, elementa esse quatuor, scilicet ignis, aer, terra, aqua; quod probatione non indiget; nam per antiquos Philosophos sufficienter est probatum. Dictorum autem elementorum ignis est calidus de se, siccitatem vero recipit a terra; terra est sicca de se, & frigiditatem recipit ab aqua; aer vero est humidus de se, & caliditatem recipit ab igne; aqua vero est frigida de se, humiditatem autem recipit ab aere. Unde per experientiam & per corporales sensus manifestè cognoscimus, alias herbas esse magis calidæ complexionis, quam alias; alias verò magis frigidæ complexionis, quam alias: de calidis autem cernimus, alias habere plus de calore, quam de frigiditate, de frigidis vero alias habere plus de frigiditate, quam de calore: hoc idem sequitur de siccitate & humiditate.

Igitur ex predictis principiis sumamus principium & radicem ad probandum, *quatuor gradus esse*: nam convenit, quod illa proportio, quæ sentitur in E. in majori quantitate de A., quam de B., necessario sit aliqua mensura, quam *gradum* appellari convenit, per hoc, quia demonstrat, in E. esse A. superius, & B. inferius: & si ipsa A. B. essent æqualiter in E., oportet necessario, quod ibidem etiam C. D. essent æqualiter; & illic ideo, quia A. convenit cum C., & B. cum D.: sed quia ignis longè melius convenit cum caliditate, quam cum siccitate, & B. C. ad invicem contrariantur, & similiter A. D.,

necessarium est, quod, si E. est complexio-
nis calidæ & siccæ, A. sit superius, & B. sit in-
ferius: unde convenit, quod quantitas, per
quam A. est superius, & B. inferius, sit gradus;
qui gradus uno modo se habet ad A., & alio
modo ad B.: & ideo in E. oportet A. esse in
uno gradu, B. vero in altero. Cum autem A.
C. simul convenient in E., & B. D. similiter, ne-
cessarium est, quod C. in E. sit in uno gradu,
& D. in alio; & quia A. est ibi in majori gra-
du, quam B., convehit, quod C. sit in E. in
majori gradu, quam D.: si enim ita non
esset, C. D. in E. essent contra supra dicta
principia; hoc autem secundum naturalem
cursum est impossibile; propter quam im-
possibilitatem demonstratur, quod necessari-
ò in E. sunt quatuor gradus, quos investi-
gamus.

Si tu dicas, quod possibile sit, B. in E. esse
in quarto gradu, tunc tu affirmas, quod sit
possibile, D. esse in E. in tertio gradu: quod
si esset, conveniret, quod A. non esset in E.,
nisi in secundo gradu; & sic E. judicaretur
complexionis siccæ & frigidæ contrariæ
complexioni calidæ & humidæ; hoc autem
est contrarium experientiæ & sensibus sen-
sualibus.

Si dicas, A. esse in E. in quinto gradu, se-
queretur per talem affirmationem, quod in
E. quinque elementa existerent; quod est
contra supra dicta principia: si autem dicas,
A. esse in E. in tertio gradu, sequeretur, quod
D. non esset ibi sensualiter in gradu; sed quia
D. in E. sensualiter est in gradu, ideo oportet,
quod A. in quarto gradu ibidem existat; per
quem quartum gradum significatur tertius;
secundus & primus.

Manifestum est tuis corporalibus sensi-
bus, quod in quibusdam herbis est plus de A.
B., quam in aliis; quemadmodum in E., in
quo est plus de A. B., quam in F., & in F.,
quam in G., & in G., quam in H.: & ideo est
tibi manifestatum, quod in E. est A. in uno
gradu, & in F. in altero, & in G. in altero, &

22 D. Raym. Lulli Lib. Princip. Medic. Distinct. V. Cap. XIV.

in H. in altero: & ideo habes quatuor gradus de A.

Et si dicis, A. in quinto gradu consistere in aliqua herba, in qua sit plus de A., quam in E., tunc affirmas, quod in H. sit B. in gradu sensuali; sed quia hoc esse non potest, manifestum est, quod A. non ascendit supra quartum gradum, nec descendit infra primum gradum sensualem: illae verò portiones ipsorum B. C. D., quae existunt in H., sunt gradus intellectuales, qui sunt in tam modica quantitate, quod non sufficiunt esse gradus sensuales; in quibus gradibus intellectualibus est B. in tertio, C. in secundo, & D. in primo secundum ordinationem praedictorum graduum majorum sensualium in E. F. G.

Cum terra, aer & aqua sint elementa existentia per se ipsa, & cum sentiantur aliquae herbæ, quae habent magis de qualitate ipsius B., quam ipsorum A. C. D., & aliæ etiam reperiantur, quae habent plus de C., quam de A. B. D.; & aliæ plus de D., quam de A. B. C., idcirco in exemplo, quod supra dedimus de gradibus ipsius E., manifestatur, quod quodlibet ipsorum B. C. D. motum habeat à primo gradu usque ad quartum; quos gradus primum, secundum, tertium & quartum habet quodlibet elementum per se ipsum, quando est in compositione in individuis specierum secundum supra dicta principia.

CAPUT XIV.

De Modo Investigandi Gradus Medicinarum secundum Dicta Authorum & Principia Naturalia.

Dicta Authorum inter se possunt esse contraria; principia verò naturalia non possunt contrariari naturæ. Unde, cum inter Antiquos reperiantur diversæ opinions in qualitatibus & complexionibus herbarum & medicinarum simplicium, ideo oportet investigare, quae dicta ipsorum melius convenient cum principiis naturalibus, & quae illis sunt contraria; & postea convenit affirmare secundum conditiones istius Artis ea dicta, quae melius convenient cum principiis naturalibus.

Avicenna dicit, quod in Agno casto est A. in primo gradu, & B. in secundo; Platearius verò scribit, quod A. B. in ipso existunt in tertio gradu: unde Avicenna erravit secundum principia naturalia; quia, cum A. sit in altiori gradu, quam B., in herba, quae est de complexione calida & sicca (& hoc est ideo,

quia ignis est de complexione calida & sicca, terra verò de complexione frigida & sicca) idcirco necessarium est, quod si Agnus castus vel alia res est complexionis calidæ & siccæ, in illo sit A. in altiori gradu, quam B.; quia si ita non esset, conveniret, quod herba esset contra principia naturalia, quod est impossibile.

Platearius verò erravit in eo, quod dixit, duas qualitates ipsius herbæ in eodem gradu consistere: cum ita sit, quod A. B. vel duæ aliæ qualitates in eodem gradu esse non possunt, ut supra diximus. Unde cum Avicenna & Platearius ambo conveniant in definiendo, praedictam herbam esse complexionis calidæ & siccæ, & cum sit verisimile, quod propter experientiam, quam de illa habuerunt, debeamus tenere, quod sit calida & sicca, idcirco investigare oportet, in quo gradu caliditatis, & in quo siccitatis existat; nam si B. est in ipsa in primo gradu, oportet, quod A. sit in secundo; & si B. est in secundo, oportet, quod A. sit in tertio; si verò B. sit in tertio, oportet, quod A. sit in quarto: unde hujusmodi investigatio fieri debet tentando unam literam cum altera secundum Alphabetumistarum literarum E. F. G. H. K. L. M. N. O. P. Q. R. S. T. V. Y., miscendo unam literam cum alia secundum artem mixtionis, que superius in Capite duodecimo continentur: si enim in Agno casto sit B. in primo gradu, & A. in secundo, & misceantur cum G., sequitur temperamentum: si verò sit ibi B. in secundo gradu, & A. in tertio, vel B. in tertio, & A. in quarto, sequeretur inde major, vel minor operatio.

Avicenna dixit, quod in Argento Vivo existunt C. D. in secundo, vel in tertio gradu; Platearius autem ponit, in ipso existere C. in quarto gradu; alii verò Authores illud posunt in quarto gradu de C. D.: & quia Avicenna erravit, in quantum illud posuit in secundo vel tertio gradu de C. D. æqualiter, & quia Platearius posuit, C. dominari ibi in quarto, & alii posuerunt, C. D. in quarto dominari, verisimile videtur & secundum experientiam, quam de illo habuerunt, quod argentum vivum sit in quarto gradu de C., vel de D.: unde ad probandum, utrum sit in quarto de C., vel de D., oportet miscere cum argento vivo E. K.: & si argentum vivum se magis inclinet ad A., quam ad B., est manifestum, quod sua qualitas est in quarto gradu de C., & in tertio de A.: si verò se inclinabit plus ad B., quam ad A., est manifestum, quod sua qualitas est in quarto de D., & in tertio de C.

Avi-

Distinctio V. Caput XV.

23

Avicenna dixit, quòd Aristolochia est intertio de A., & in secundo de B.; Platearius autem scribit, quòd est in secundo de A.: & quia Avicenna secutus fuit naturam ponendo A. in majori gradu, quàm B., in ipsa complexione, in qua A. B. à prædominio existunt, Platearius verò non secutus fuit naturam, ideo debemus magis consentire dictis Avicennæ in prædicta herba, quàm dictis Platearii.

Cùm Avicenna & Platearius sint concordes, quòd in Balsamo sit A. B. à prædominio in secundo gradu, ideo tenere debemus, quòd balsamus sit calidæ & siccæ complexionis: debemus verò investigare, utrum in balsamo sit B. in primo, vel secundo gradu; & si est B. in primo, oportet, quòd A. sit in secundo; & si B. est in secundo, oportet, quòd A. sit in tertio: ad cujus notitiam poterimus devenire addendo & miscendo S. cum ipso balsamo, & respiciendo majorem, vel minorem contrarietatem; nam si in balsamo est A. in secundo, non tantum contrariabitur ipsi S., quàm si sit ibi A. in tertio gradu. Unde, secundùm quod contrarietas major vel minor existit, potes cognoscere, in quo gradu B. in ipso balsamo, & in quo gradu A. dominatur.

Item Avicenna dixit, quòd in Fumo Terræ dominatur D. in primo gradu, & B. in secundo; Constantius autem dicit, ipsum esse frigidum & siccum, non ponendo gradum; Platearius verò posuit, in ipso dominari A. in primo gradu, & B. in secundo: sed quia Avicenna secutus est naturam vocabulorum, & Constantius inter A. B. aliquem gradum non definivit, & Platearius naturam vocabulorum non sequitur, ideo conveniens est affirmare fumum terræ secundùm complexionem ab Avicenna positam.

Secundùm quod exemplificavimus de dictis prædictorum Authorum in aliquibus medicinalis & herbis, quomodo debent investigari Gradus in medicinalibus rebus, potes habere cognitionem investigandi naturam herbarum & aliarum rerum medicinalium, secundùm quod exemplificavimus in suprà dictis principiis.

CAPUT XV.

De Communibus Principiis Naturalibus, cum quibus debent investigari Gradus in medicinalibus rebus.

Multa sunt principia naturalia, per quæ qualitates medicinalium rerum pos-

sunt investigari & percipi, de quibus principiis hìc aliqua nominamus, videlicet *virtus, materia, color, sapor, odor, locus, ponderositas, levitas, tempus, subtilitas, grossitas, habitus, lenitas, asperitas, sonus, caliditas, frigiditas, siccitas, humiditas, quantitas*, & multa alia, quæ esset longum enarrare; & breviter dabimus exemplum in aliquibus: veruntamen in undecimo Capitulo hujus Libri per aliqua exempla eorum demonstratio est declarata; per quæ exempla est ostensa contrarietas; per quam contrarietatem qualitates medicinalium possunt cognosci.

De Virtute & Materia.

Granum Piperis est minoris quantitatis, quàm Radix Zingiberis; sed quia A. est magis pungens & acutum in pipere, quàm in Zingibere, per hoc demonstratur, quòd ignis, qui est calidus per se, & siccus per accidens, melius convenit cum *quantitate virtutis*, quàm cum *quantitate materiae*: si enim tam bene conveniret A. cum quantitate materiae, sicut cum quantitate virtutis, Zingiber esset in altiori gradu caliditatis, quàm piper; & quoniam A. est in altiori gradu in pipere, quàm in Zingibere, quamquam materia Zingiberis sit quantitate major, quàm materia piperis, ideo revelatur per contrarium sensum, quòd D. in aqua, quæ frigida est per se, & humida per accidens, secundùm comparationem ipsius A. fortius & melius convenit cum *majori quantitate materiae*, quàm cum *majori quantitate virtutis*; & ideo in cucurbita est materia ipsius D. in majori quantitate, quàm in opio; & hoc ideo, quia opium est siccum & frigidum, cucurbita autem frigida & humida: unde, si D. melius conveniret cum virtute, quàm cum materia, esset majus in cucurbita, quàm in opio; cujus manifestè videmus oppositum; cùm ita sit, quòd D. sit in cucurbita in secundo gradu, & in opio in tertio. Per hoc tibi revelatur, quòd secundùm comparationem aquæ simplicis tantum D. melius conveniat cum virtute, quàm cum materia; cùm ipsum in opio sit in tertio gradu, & in cucurbita sit tantum in secundo; quanquam in cucurbita habeat majorem materiam, quàm in opio: veruntamen ratione C. melius convenit D. in cucurbita cum materia, quàm cum virtute.

Per hoc, quod suprà diximus, tibi revelatur natura aëris & terræ; cùm ita sit, quòd aër conveniat cum aqua, & terra cum igne: & ideo

24 D. Raym. Lulli Lib. Princip. Medic. Distinct. V. Cap. XVI.

& ideo potes intelligere, quòd C. est in majori gradu in corpore, quod est humidæ & calidæ complexionis (quanquam illud corpus minoris quantitatis existat) quàm in corpore, quod est frigidæ & humidæ complexionis; B. autem est in altiori gradu in corpore, quod est calidæ & siccæ complexionis, hoc est, in E., quàm in corpore, quod est siccæ & frigidæ complexionis, hoc est, in K.; licet corpus, quod est siccæ & frigidæ complexionis, possit esse materialiter majoris quantitatis, quàm corpus, quod est calidæ & siccæ complexionis.

Si tu intellexisti istud principium, potes intelligere demonstrationem factam de *pleno* & *vacuo*: videlicet quòd plenum melius convenit cum materia aëris & aquæ, vacuum autem convenit cum materia ignis & terræ; & ideo potes habere majorem virtutem ipsorum A. B., quàm ipsorum C. D., sub minori materia & minori corpore: propterea subtilis materia convenit cum A. B., grossa verò convenit cum C. D. Veruntamen quando A. C. sunt in majori virtute in aliqua specie, quàm B. D., tunc ipsa A. C. sub majori materia existunt, quàm D. B., sicut in corpore melancholico: cuius ratio est, quia de aqua & terra formatur magis grossa & magis plena materia in minori corpore, quàm de igne & aëre, quorum materia est magis subtilis, & in majori corpore existit. Et per hoc significatur, quòd subtilior est illa virtus, quam aër habet per se, quàm illa, quam habet in participatione aquæ; & similiter subtilior est illa virtus, quam ignis habet per se, quàm illa, quam habet per terram, ac etiam illa, quam habet in aëre.

De Loco & Ponderositate.

SI intellexisti suprà dicta principia, tibi revelatus est locus, qui melius convenit cum vacuo, quàm cum pleno; & quia ignis & terra melius convenient cum vacuo, quàm cum pleno, ideo significatur, quòd ignis & terra sunt locus aëri & aquæ, & quòd ignis est elementum supremum, & quòd terra est infimum, ac etiam, quòd herba in locis inferioribus & humidis crescens est ponderosior, quàm herba nascens in locis altis & siccis. Et per hoc tibi revelatur, quòd A. B. cum levitate convenient in herbis nascentibus in locis calidis & siccis; C. D. verò convenient cum ponderositate in herbis nascentibus in locis frigidis & humidis.

Per istud principium tibi revelatur, quater ignis recipiendo B. ex terra consumit aquam: propter quod facit de terra vas vacuum, ut repleatur de A. C. D.: cùm verò ignis non habeat tantam potentiam in herba frigidæ & humidæ complexionis, quam habet aqua, tunc aqua illam herbam tenet ita plenam de C. D., quòd A. non potest expellere grossam materiam ipsorum C. B. D.; & ideo illud corpus est magis ponderosum, quàm corpus, quod est calidæ & humidæ, vel calidæ & siccæ complexionis.

„Quemadmodum in ferrea catena vel „lorica sunt catenatae partes ad invicem, ita „in scientia demonstrativa ex quibusdam „principiis eruuntur alia principia, & quae „dam principia sunt revelatio aliorum prin- „cipiorum: idcirco revelatio suprà dicto- „rum principiorum tibi sufficit ad alia prin- „cipia cognoscenda, per quae potes investi- „gare & cognoscere qualitates & gradus „medicinarum.

CAPUT XVI.

De Modo Investigandi quatuor Gradus in Humana Specie.

Cum plures sint viæ, per quas possumus investigare, in qua dispositione sunt gradus in humana specie, aliquas ex prædictis viis recitabimus in consequentibus Paragraphis, sequendo naturam & conditiones Florum suprà scriptæ Arboris.

Per Flores Quadranguli elevatur noster intellectus ad considerandum magnam & excellentem perfectionem ac temperamentum, quod altissimus Deus Creator omnium donavit humano corpori super omnia corpora elementata; quod corpus cum omnibus creaturis participat, ut ejus Anima sit forma nobilioris materiæ: ex quo significatur, quòd, quantum ad materiam & formam necessarium est, omnes gradus ipsorum A. B. C. D. in humano corpore actualiter & potentialiter sint; si enim non essent, sequeretur, quòd E. F. G. H. K. L. M. N. O. P. Q. R. S. T. V. Y. magis & melius convenient & concordarent cum esse & cum perfectione, quàm corpus humanum; hoc autem est impossibile, & contra prædictas conditiones Florum; cùm ita sit, quòd omnes suprà dictæ literæ non habeant tam nobilem formam, sicut corpus humanum, nec ad tam nobilem finem ordinentur: & quia esse & perfectio melius convenient in majori

jori & nobiliōri forma & materia, quām in minori, ideo significatur, quòd quodlibet ipsorum A.B.C.D. est per se in humano corpore in quarto, tertio, secundo & primo gradu, secundū actum & secundū potentiam.

Ex majori differentia potest fieri major concordantia contra majorem contrarietatem ad generandam majorem equalitatem ac majus temperamentum. Unde si in humano corpore non essent omnes gradus A.B.C.D., non esset in ipso tam magna differentia neque concordantia contra intemperamentum, sicut est; & si non esset, non significaretur ita bene sancta distincta pluralitas divinarum Personarum concordantium & æqualium remotâ omni contrarietate. Et quia illud est affirmandum, per quod melius intelliguntur ac humano intellectui significantur, ideo omnes gradus ipsorum A.B.C.D. sunt demonstrabiles in humana specie esse, in qua ipsa A.B.C.D. majus temperamentum habent, quām in alia specie; sunt enim ibi quatuor gradus actu & potentia secundū diversas complexiones humanorum corporum.

Certum est, quòd esse convenit cum majoritate in E., & cum minoritate in H.; & etiam esse melius convenit cum majoritate in mixtione ipsorum E.K.O., quām in mixtione ipsorum E.S. Unde cùm Filius DEI assumperit humanam naturam, si omnes gradus ipsorum A.B.C.D. sunt in humana natura, melius cum esse convenit humana natura, quam Filius DEI assumpsit; & conveniret melius cum non esse, si in ipsa humanitate non essent omnes prædicti gradus: & quia esse & perfectio simul convenient, & non esse & defectus similiter, ideo revelatur, quòd in humano corpore omnes quatuor gradus quatuor elementorum existunt. *Et per hanc demonstrationem revelatur secretum Quadragesima, quam JESUS Christus sustinuit in deserto, quando quadraginta diebus jejunavit, ad significandum quadraginta mensuraciones graduum,* qualibet quatuor complexionum habente in humano corpore decem puncta produeta per additionem quatuor, trium, duorum & unius; quod jejunium tibi datum est ad mortificandam superfluitatem quadraginta punctorum suprà revelatum.

Veritas est, quòd in E.F.G.H.K.L.M.N.O.P.Q.R.S.T.V.Y. gradus quartus, tertius, secundus & primus nequaquam de una

R. Lulli Oper. Tom. I. Lib. Princip. Medic.

specie in aliam mutantur, nec alterantur; nam in E. semper est A. in quarto, B. in tertio, C. in secundo & D. in primo: veruntamen in corpore animali rationali potest esse A. in quarto, B. in tertio, C. in secundo & D. in primo; & hoc idem sequitur à contrario sensu: & ideo quidam homines sunt cholerici, alii sanguinei, alii phlegmatici, & alii melancholici. Unde si in humana specie non possent esse suprà dictæ complexiones, impossibile esset, quòd in ullo humano corpore una complexio posset alterari in alteram; & quia hoc fieri potest, & sæpe contingit, ideo demonstratur, quòd, cùm in humano corpore est una complexio actualiter in quarto gradu, aliæ tres complexiones ibidem sint potentialiter in quarto gradu: quia si non, impossibile esset, ipsas complexiones posse devenire in actum; sed quia, secundū quod suprà dictum est, tibi manifestatum est, quòd, si una complexio est in actu in quarto gradu, aliæ tres sunt in potentia, idcirco tibi revelatur, quòd gradus, qui sunt in potentia & intelligibiles sub gradibus, qui sunt in actu, sunt in nobiliōri dispositione, quām gradus intelligibiles, qui sunt in F.G.H.L.M.N.P.Q.R.T.V.Y., qui non sunt in potentia ad veniendum in actu esse gradus sensuales. Unde per hoc tibi significatur, materiam subiectam humanæ formæ esse nobiliōrem, quām materiam subiectam aliis formis corporum inanimorum.

A.C. concordant ad generandum calorem naturalem, per quem vita in animalibus conservatur; B.D. verò concordant ad generandum infirmitatem, quæ est contraria vitæ. Unde quando A.C. sunt in quarto gradu, sunt magis contraria morti, quām quando sunt in tertio, secundo vel primo gradu: B.D. verò sunt magis contraria vitæ in quarto, quām in tertio, secundo & primo. Ex quo sequitur, quòd, si in humana specie possunt esse A.B.C.D. in quarto, tertio, secundo & primo gradu differenter tamen per differentiam actu & potentia & temporis, magis manifestatur divina Justitia, quæ per culpam primi peccati facit majorem contrarietatem inter vitam & mortem secundū cursum naturalem, quām faceret, si quartus, tertius, secundus & primus gradus in humana specie in qualibet complexione esse non possent.

Si in humano corpore non essent quatuor gradus in potentia, cùm homo come-

D

deret

deret cibos, quorum complexio est in quarto gradu, tunc essent ei tam contrarii vel concordantes, quod sub quarto destruerentur complexiones, quae sunt in tertio & in secundo & in primo contrariæ quarto: veruntamen quia quælibet complexio habet in humano corpore quartum potentialiter sub illa complexione, quæ actualiter habet dominium, & quæ quartum habet in actu, ideo cum homo biberit, vel comedat aliquam speciem, cuius complexio est in quarto gradu, tunc natura currit ad superfluitatem cum quarto gradu, qui venit de potentia in actu contra materiam & virtutem, quæ sunt actu aliter in quarto contrariæ spiritui vitali & naturali.

Quantò nobilis est, quod stat inferius, tanto nobilis est, quod stat superius. Unde, si A. in quarto gradu dominatur ipsis B. C. D., & B. C. D. habent quartum gradum in potentia, inde quartus gradus ipsis A. nobilior est, & habet majus dominium. Et quantò illud, quod est in actu & in potentia, est nobilis, tanto melius homo est proportionatus ad liberum arbitrium: & quia illud, per quod liberum arbitrium melius existit in homine, est affirmandum, ideo tibi revelatur, quod quartus, tertius, secundus & primus gradus ipsorum A. B. C. D. sunt in homine.

Sub intelligere est imaginari, & sub imaginari est sentire, & sub sentire est vegetare; & per hoc tibi significatur, quod omnes suprà dictæ operationes sunt nobiles in nobilitate ipsis intelligere; quia est finis illarum: & nobilitas ipsis intelligere est major in intellectu, quam in potentiis, quæ sub ipso existunt. Unde si in corpore san-

guineo est actualiter C. in quarto gradu, & sub illo quarto gradu est actualiter A. in tertio & D. in secundo & B. in primo, & sub hac actualitate est in potentia quartus gradus ipsorum A. D. B., & secundus & primus gradus ipsis A., & tertius & primus ipsis D., & tertius & secundus ipsis B., & tertius, secundus & primus ipsis C., manifestum est, quod potentia & actualitas per hoc melius convenient cum esse; quod esse tibi significatur per hoc, quod stat inferius magis nobiliter sub vegetativa, sensitiva & imaginativa; & tibi demonstratur, quod in humano corpore est majus temperamentum per actu & potentiam, quam in alio corpore elementato. Unde, considerando istam proportionem & conditiones Florum Arboris tibi significatur, quod in humano corpore sunt gradus, secundum quod suprà dictum est.

Sicut A. in F. non est in quarto gradu, ita in aliquo homine cholerico est A. solum in tertio, secundo & primo gradu; & sic de B. C. D.: veruntamen in homine est A. in quarto gradu in potentia, quod esse non potest in F.: & hoc idem sequitur de aliis complexionibus.

Multas alias rationes tibi possemus dare de gradibus, quos investigavimus & invenimus, & actu breviter demonstravimus: veruntamen, quia vitamus prolixitatem, supersedemus ad præsens. *Et consilimus tibi, quod tuæ memorie bene commendas, qualiter se habeat dispositio graduum in humano corpore; nam hoc scire tibi Medice est valde necessarium, ad hoc, ut scias regulare tuam operationem & practicam: quæ dispositio tibi demonstrata est, secundum quod suprà diximus.*

DISTINCTIO VI. De Generatione & Corruptione.

CAPUT XVII.

De Generatione & Corruptione in E.

Quartuor modis convenit nos investigare generationem & corruptionem, videlicet in E., & in mixtione ipsorum E. F. G. H. K. L. M. N. O. P. Q. R. S. T. V. Y., & in animalibus, & in metallis: in quatuor enim prædictis rebus humano intellectui sunt abscondita secreta generationis & cor-

ruptionis; cui intellectui suprà dicta se, creta per istam Artem sub brevibus sermonibus revelantur, sequendo conditiones Florum suprà dictæ Arboris.

Ad investigandam & intelligendam generationem & corruptionem in E. convenit, quod recurras ad secundam Distinctiō nem,

nem; & convenit, quòd scias dispositionem graduum, qui sunt in ipso E.; videlicet quòd A. in E. sit uno gradu majus & superius, quàm B., & duobus, quàm C., & tribus, quàm D.: & ideo in E. dividitur A. in quatuor partes, quarum prima & suprema est in quarto gradu, secunda autem est in æquali quantitate ipsi B., quod desiccat in tertio gradu materiam subjectam ipsi A.; tertia verò pars est in æquali quantitate ipsi C., calefaciente igne in secundo gradu materiam subjectam ipsi C.; quarta verò pars est in æquali quantitate ipsi D., calefaciente igne materiam subjectam ipsi D. in E.

Prima pars ipsius A. est simplex & agens, & non patiens; nam si esset patiens, conveniret, quòd id, in quo esset ejus operatio, esset in quarto gradu actionis & passionis; hoc autem est contradic̄tio: unde in illo quarto gradu est simplex materia invisibilis, quæ habet naturalem appetitum ad conservandam speciem ipsius E.; & in ipso quarto gradu est universalis forma naturalis, quæ est incorporeæ, & est exemplar aliis formis corporis particularibus generabilibus & corruptibilibus.

In principio generationis ipsius E. quartus gradus ipsius A. generat unum punctum simplex; quod punctum descendit ad terram causâ recipiendi unum punctum de B.; propter quam receptionem punctum generatum dividitur in sex partes, quarum tres sunt subjectæ ipsi B.; idcirco B. in tres gradus dividitur: duas verò partes puncti generati dat quartus gradus ipsius A. materiae ipsius C.; & ideo C. est in illa materia in secundo gradu: sextam verò partem dat A. existens in quarto gradu materiae subjectæ ipsi D.; & ideo D. in ipso E. non est nisi in primo gradu tantùm. Unde cùm hoc ita sit, per hoc revelatur punctus septimus, id est, quartus gradus potens dominus & rector, qui cum influentia septem Planetarum movet alios gradus in E. in principio ad generationem, & in fine ad corruptionem.

In principio, secundùm quod suprà dictum est, in E. est generatio in uno punto ipsius A., & postea in alio punto ipsius B.; & tunc est generata & completa linea, quæ constat ex duobus punctis: postmodum autem fit generatio alterius puncti, qui est de C.; & tunc ex tribus punctis generata est linea habens superficiem: postea verò generatus est quartus punctus de D.; & tunc est generatum & completum corpus habens longitu-

dinem, latitudinem & profunditatem, in quo ista generatio est in simul facta. Veruntamen secundùm naturalem appetitum quarti gradū ipsius A. in E., secundùm quod melius convenit cum uno gradu, quàm cum alio, nominavimus primum & ultimum secundùm modum loquendi.

Secundùm quod suprà diximus de generatione, significatur corruptio; quemadmodum enim in appetitu naturali ignis priùs convenit cum uno puncto, quàm cum alio, ita in corruptione incipit priùs corrumpere illud punctum illius elementi, cum quo minorem concordantiam habet.

Quemadmodum ad videndum est necessarium instrumentum, videlicet oculus corporalis & aër ac objectum illuminatum, ita generatio & corruptio suprà dicta debet habere instrumentum compositum de tempore & loco & principio, scilicet semen & influentiam corporum cœlestium, & naturalem appetitum ad conservandam speciem ipsius E., & ad inquirendum simplicem conjunctionem primæ materiæ & ejus simplicis formæ; propter quam inquisitionem formæ potentiales moventur per generationem ad actum, & formæ actuales inclinantur ad corruptionem, secundùm quod quartus gradus ipsius A. existentis in E. convenit cum suprà dictis instrumentis.

Secundùm Exempla, quæ dedimus de generatione & corruptione in E., potes cognoscere generationem & corruptionem animalium specierum, quæ sunt sub potentia vegetativa; quæ species sunt illæ, quæ secundùm hanc Artem significantur per literas Alphabeti.

CAPUT XVIII.

De Generatione & Corruptione in Mixtione ipsorum E. F. G. &c.

Per divinam ordinationem factum est, quòd herbæ, radices, semina, plantæ, & sic de aliis, habent diversas virtutes: unde si tu misces E. F., vel misces E. K., & sic de aliis speciebus, secundùm quod sunt gradus & virtutes ipsorum A. B. C. D., in illa mixtione & secundùm proportionem virtutum per tres Triangulos & Quadrangulum hujus Artis generatur, aut corruptitur aliquis humor vel virtus in corpore infirmi, cui administras decoctionem, quam facis de herbis, quas misces; & de isto potes habere cognitionem secundùm exempla, quæ tibi

28 D. Raym. Lulli Lib. Princip. Medic. Distinct. VI. Cap. XVIII.

dedimus in Triangulo rubeo in secunda Distinctione.

Sicut in E. se habet A. ad unum finem, ita in mixtione facta de E. F., vel de E. K. diversæ virtutes & diversi gradus ad unum finem se habent, corrupte quolibet id, ad quod secundum suum finem per semet ipsum se habebat, ac inclinantibus se simul ad alterum finem generatum per communatem diversorum finium.

Terra generando B. in materia ipsius A. corruptit proportionem, quam habent A. C., igne generante A. in materia ipsius C.; ignis vero recipiendo in semet ipso generationem ipsius B. corruptit proportionem terræ & aquæ; & ignis generando A. in materia ipsius C. est contra proportionem ipsorum C. D. in materia aëris & aquæ: & hoc idem sequitur de aliis elementis, secundum quod tibi significatum est in *undecimo Capitulo de contrarietate*.

Si misces E. K. O. S., secundum quod exemplificatum est superius, intelligere potes, quod in quarto gradu ipsorum E. K. O. S. componitur & generatur unus finis, & corruptitur particularis finis, quem quilibet litera habet per semet ipsam. Unde quando contingit, quod aliqua litera secundum tempus aut juvamen corporum cœlestium alias literas supereret, tunc ipsa movet alias ad suum finem, & communem finem corruptit: & quantum una litera separat alias, illas reducit ad proprium particularem finem, qui sibi convenit in natura: & si materia non possit omnibus aliis literis esse subjecta, tunc una expellit alteram; & sic formæ actuales & potentiales, quæ existunt in materia corrupta sub specie, in corruptionem deveniunt, quod per prædictos Triangulos & Quadrangulum potes intelligere.

Si simul misces E. S., tunc efficitur temperamentum omnium graduum sub quarto existentium, & illud temperamentum se habet ad unum finem: veruntamen quarti gradus ipsorum E. S., qui sunt simplices, & sunt suprà prædictum temperamentum, & qui nihil aliud sunt, quam septimum punctum dominans, quod est revelatum in E. *Capitulo decimo septimo*, suas partes recuperant corruptendo temperamentum generatum per sex puncta sub septimo existentia; & ideo in quarto gradu, id est, in septimo puncto se habet E. ad generandum A., & S. ad generandum D.

Si misces F. L., aut F. P., aut F. T., quem-

admodum quartus gradus stat suprà sex puncta composita, ita tertius gradus ipsius F. stat suprà duo puncta, quæ habet de se conjuncta cum duobus, quæ habet ex terra; & stat suprà unum punctum, quem habet de se conjunctum uni, quem habet ex aëre: & hoc idem sequitur de litera L. mixta cum ipso F.: & ideo tertius gradus ipsius F. & tertius ipsius L., vel P., vel T. sunt diversa puncta, quæ sunt subiecta temperamento, & existunt materia generationi, & sunt quatuor tertii gradus, qui sunt sub quatuor quartis gradibus agentibus & efficientibus illorum, qui sub ipsis existunt; & quilibet habet appetitum ad suam simplicem naturam, & in illa materia habent in simul appetitum ad unum finem compositum ex punctis compositis: & hoc idem sequitur, si misces G. M. Q. V.; ac etiam sequitur illud idem de mixtione facta ex H. N. R. Y.; quia omnes istæ mixtiones sequuntur ordinationem ipsorum E. K. O. S. Et secundum hanc ordinationem potes intelligere, quomodo in humana specie punctum simplex actuale dominans aliis punctis compositis potest esse in tertio vel secundo gradu ipsorum A. B. C. D., & quarti gradus sunt in potentia; & ideo complexiones convenient in humana specie uno tempore cum majoritate, alio vero tempore convenient cum minoritate.

Si tu bene intelligis suprà dictos gradus & ipsorum mixtionem, intelliges, qualiter elementa simplicia excunt Sphæris suis, & miscentur cum aliis, & etiam quomodo elementa sunt simplicia quodlibet in Sphæris aliorum, & qualiter in ipsis composita, & etiam qualiter hanc operationem faciunt, ut possint esse agentia, ut melius cum esse convenient; cum ita sit, quod esse & operatio sint remota à privatione, esse vero & non operatio sint propinqua privationi: & quia compositio est propinqua privationi, ideo elementa simplicia appetitum habent ad simplicem operationem, quæ est remota à privatione: & ideo quodlibet intrat in Sphæras aliorum; nam in semet ipsis simplicem operationem habere non possunt. Unde, si hoc bene intelligas, intelliges principia generationis & corruptionis, & naturalem appetitum quatuor elementorum simplicium, ac ipsorum mixtionem, motum & compositionem.

CAPUT

CAPUT XIX.

De Generatione & Corruptione
in Animalibus.

Secundum quod tractavimus de quarto gradu in Animalibus *Distinctione quinta*, revelatur secretum generationis & corruptionis in Animalibus: sicut enim quartus gradus ipsorum K. O. S. est sub quarto gradu ipsius A. in E., & in homine cholericō quartus gradus ipsius A. est in actu, & alii quarti ipsorum B. C. D. sunt in potentia, ita in coniunctione masculi & fœminæ sunt duo quarti gradus, qui sunt in actu, & sex sunt in potentia; & quia illi, qui sunt in potentia, appetunt actualitatem, ut melius possint convenire cum esse, & à non esse recedere, ideo ex spermate, quod procedit ex masculo, & concipitur à fœmina, exit & nascitur unus gradus in actu, qui habet sub se tres gradus quartos potentiales; & per influentiam masculi & fœminæ, & propter maximum appetitum, quem gradus, qui sunt in potentia, habent ad esse, generatur noviter unus quartus gradus, qui habet appetitum ad conservandam humanam speciem; & habet sub se alios gradus potentiales, qui habent eundem appetitum; & de toto isto appetitu formatur unum suppositum, quod masculo & fœminæ in specie assimilatur.

Tu scis, quòd ignis visibilis existens in ardenti cero est in actu, alia verò elementa ibi sunt invisibilia, & sunt sub illa forma ignis visibilis; & de igne, quem vides, & de aliis elementis, quæ non vides, & de igne potentiali existente in candela subjecta igni ardenti exit & nascitur aliud suppositum, quod est fumus; qui fumus est ignis, qui movetur de generatione ad corruptionem; quia in lumine comprehendi non potest in simul cum igne, qui venit de potentia in actu. Unde, si hanc demonstrationem intelligis, intelliges, qualiter ex masculo & fœmina corpus infantis venit in actu, qui erat in potentia in ipsorum materia: & quia materia, ex qua generatur infans, non potest cum materia patris & matris in simul capi, & quia prædicti gradus maximum habent appetitum ad esse, & appetunt distare à non esse; & etiam quia hanc generationem influentia corporum supracœlestium juvat, ideo adjutorio divinæ potentiae aliud suppositum generatur & conservatur, ac in ipso est naturalis motus, per quem potentiales formæ moventur ad actu. Unde secundum

quod in patre & matre est dispositio-graduum, aut secundum cibos, quibus utuntur, vel secundum proportionem & tempus corporum supracœlestium & quatuor elementorum recipit infans complexionem quarti, tertii, secundi, primi gradūs.

Si tu intellexisti prædicta principia, tibi revelatur causa, propter quam masculus & fœmina, dum generant infantem, delectantur; quæ causa est, quia quartus gradus existens in potentia in materia masculi & in materia fœminæ reducitur in actu: propter quam actualitatem in masculo & fœmina sentitur delectatio: ex quo metaphoricè significatur, quòd esse est appetibile, non esse verò irascibile. Igitur cùm hoc ita sit, per hoc revelatur, quòd generatio convenit cum concupiscentia, corruptio verò cum irascibilitate.

Secundum quod intellexisti de generatione, potes intelligere de corruptione; nam quamdiu durat C. seu humiditas subjecta operationi ipsius A., & quamdiu durat A. subjectum operationi ipsius B., & quamdiu durat D. subjectum operationi ipsius C., & quamdiu B. durat subjectum operationi ipsius D., tamdiu in ipso supposito generatio conservatur & augmentatur: cùm autem materia deficit supra dictis operationibus, tunc incipit corruptio, propter quam supra dictæ operationes in privationem deveniunt, privando formam, & mutando se per generationem in aliam formam; hoc autem totum significatum est in supra dictis Triangulis.

Quemadmodum generatio fit per additionem, ita corruptio formatur per dimissionem; & quemadmodum generatio formatur & conservatur per comedere & bibere, hoc est, per nutrimentum, ita per famem & siti, hoc est, propter nutrimenti defectum formatur corruptio; & sicut ex elementorum coniunctione & mixtione venit generatio, ita ex ipsorum disjunctione venit corruptio; & sicut generatio conservatur per operationes potentiarum, videlicet appetitivæ, retentivæ, digestivæ, & expulsivæ, ita corruptio venit ex privatione prædictarum potentiarum.

Per hoc, quòd in humana specie quarti gradus ipsorum A. B. C. D. de potentia moventur in actu, & de actu in potentiam, secundum quod homines diversarum complexionum existunt, tibi revelatur, majorem generationem temperamenti & intemperamentie esse in humano corpore, quam in alio

corpore; & propter majus temperamentum est magis nobilis creatura cæteris creaturis; & propter majus intemperamentum est minus nobilis: propter quod intemperamentum revelatur originale peccatum; & etiam ipsum intemperamentum revelatur post mortem ipsius humani corporis; nam de ipso non potest sequi aliquid opus, quemadmodum sequitur de aliis corporibus, quæ sunt bona ad usum hominis.

Multæ sunt species generationis in animalibus, velut generatio objectorum, secundum quod narratur in *Magna Lectura Artis Compendiosæ inveniendi veritatem*; & etiam sicut generatio quinque sensuum sensuallium, & sicut generatio membrorum corporis; secundum quod tractatur in *Libro de Animalibus*. Veruntamen, quia de ipsis est longa materia, & ad materiam hujus Libri non pertinet, ideo de ipsis hic tractare non volumus.

Per hoc, quod intellexisti de prædicta naturali generatione in animali rationali, potes intelligere generationem in irrationalibus; & potes etiam intelligere generationem pulicum, pedicularum, muscarum, anguillarum & vermium, & aliorum istis similium; quæ generatio fit per influentiam corporum cœlestium & per influentiam materiae animatæ inclinatæ ad corruptionem; quia tam est vicina ac conjuncta animalitas illi materiae, quod per magnum appetitum, quem formæ animales habent veniendi in actum, & quia materia animata est potentia ad illas formas, per corruptionem suprà dicta animalia generantur.

Secundum quod dictum est de generatione in prædictis animalibus irrationalibus, potes intelligere de vegetabilibus; propter hoc enim, quod elementa sunt mixta in partibus derivatis ex seminibus divisis in atomos, quæ moventur & miscentur per aërem, generantur semina ex partibus consimilibus; & hoc propter magnam influentiam corporum cœlestium contingit, & propter partes mixtas concordantes in specie, & etiam propter appetitum naturalem existentem in generali forma, quæ septimo puncto simplici est exemplar, secundum quod dictum est in *quinta Distinctione*, & adhuc clarius dicetur infra in *Decima Distinctione*.

CAPUT XX.

De Generatione & Corruptione in Metallis.

MAnifestum est, quod *primus Motus* est *triplex*, videlicet *circularis*, *sursum* & *deorsum*; & ipsis tribus motibus elementa moventur ad corpora elementata in tribus speciebus, scilicet in *Vegetabilibus*, *Animalibus* & *Metallis*; in quibus tribus speciebus elementa se movent & moventur generando & corrumpendo formas individuorum specierum; in quibus speciebus elementa sunt aliud, quam sint in se ipsis extra suprà dictas species.

Motus circularis est Firmamenti & septem Planetarum & dierum ac horarum atque punctorum: motus vero, qui sunt *sursum* & *deorsum*, sunt motus *levitatis* & *ponderositatis elementorum* & naturalis appetitus ipsis. Unde isti motus sunt in *duabus speciebus*, videlicet in *naturali* & *innaturali*: *naturalis* est, sicut ignis, qui *sursum* movetur: *innaturalis* autem est, sicut lapis, qui *sursum* movetur. Unde cum hoc ita sit, per suprà dictos motus tibi significatur, qualiter elementa se movent & moventur in vegetabilibus & in animalibus in superficie terræ, ubi fit digestio radicum & arborum & semen atque spermatis, ut species conserventur.

Digestio & generatio metallorum fit in corpore terræ vel intra terram secundum dispositionem prædictorum motuum, habente qualibet specie metallorum suum proprium planetam. Unde sicut corpus humanum sustentationem recipit per hoc, quod sumit interius de rebus exterioribus comedendo & bibendo, ita metalla generantur in corpore terræ per hoc, quod descendit ex superficie per ponderositatem & per innaturalis motum levitatis ignis & aëris.

Quemadmodum pisces extra aquam non potest habere vitam, ita metalla, quando sunt in superficie terræ, per rubiginem ad corruptionem moventur; & per generationem in aliam speciem convertuntur, sicut sunt elementa in animalibus. Unde sicut corpus humanum se inclinat ad non esse per febrem, per apostema & per paralysin & per alios morbos perducentes ad mortem, ita metalla ad corruptionem per rubiginem inclinantur. Illud autem, propter quod vides rubiginem in ferro, & non vides in auro, est, quia ferrum est magis corruptibile, quam aurum; cuius

Distinctio VII. Caput XXI.

31

cujus auri rubiginem non potes sentire nisi cum igne, cum quo purificas aurum.

Illud autem, propter quod unum metallum in speciem alterius metalli converti non potest, est, quia naturaliter generatio metallorum fit per digestionem in corpore terræ; sicut in corpore animalis naturaliter per digestionem sanguinis fit caro, & per digestiōnē cibi & potūs in corpore receptorum fit sanguis. Illud vero, propter quod alicui metallo similitudo alterius metalli dari potest, est, sicut pictor in materiā ligni figuram hominis artificialiter potest generare; quæ figura cum tali materia disconvenit: per quam inconvenientiam revelatur, quòd forma, quam Alchimista extraneæ materiæ dat, brevi tempore in corruptionem perducitur.

Cùm igitur in naturali appetitu conservatio humanæ speciei magis ametur, quàm conservatio aliarum specierum (& illud ideo, quia gradus ipsorum A. B. C. D. in ipsa existunt nobiliùs, quàm in aliis) idcirco natura

submittit alias species ad inserviendum humanæ speciei: & quia metalla sunt necessaria humanæ naturæ, ideo natura divinâ ordinatione metalla generat, quibus solummodo humana species indiget; ex quo revelatur nobilitas humanæ speciei.

Ratio autem, propter quam in metallis tardius contingit corruptio, quàm in vegetabilibus & animalibus, est, quia tardius & à longinquiori principio in metallis fit generatio, quàm in animalibus & vegetabilibus. Unde, si hoc intelligis & recipis hoc, quod metaphoricè istud principium significat, intelliges, quòd generatio Filii DEI proveniens à DEO Patre est incorruptibilis; cùm careat omni principio, quanquam ipse Filius sit generabilis.

Secundùm quod compendiosius potuimus, de generatione & corruptione locuti fuimus in suprà dictis principiis, per quæ multa alia principia generationis & corruptionis potes intelligere.

DISTINCTIO VII.

De

Febribus.

CAPUT XXI.

De Febribus in Genere.

AD tractandum de Febribus convenit recolere Radicem suprà dictæ Arboris; quæ Radix divisa est in quatuor partes; in quarum partium qualibet unus istorum humorum describitur, qui sunt Cholera, Sanguis, Phlegma, Melancholia: unde iste numerus factus est secundùm simplicitatem elementorum, & retinet formam istius figuræ.

A.	C.
C.	D.
D.	B.
B.	A.

Veruntamen quia elementa per alium modum in corporibus elementatis miscentur, idcirco, secundùm quod ipsa elementa miscentur in corporibus elementatis, in circulari figura miscemus literas; *que figura febres demonstrat,* & per ipsam potes habere cognitionem de laudabili crisi febrium & de terminacione illarum, vel de morte infirmi: & per dictam cognitionem prognosticare potes, utrum infirmus sit curandus, vel ex ipsa febre mori debeat.

Si Circularis Figura, quæ est Radix suprà dictæ Arboris, contineret in se suas literas secundùm ordinem, quo continentur in Quadrangulari Figura, sequeretur, quòd ignis priùs misceretur cum aqua, quàm cum terra; cùm Sphæra aquæ sit inter ignem & terram: sed quia ignis est de qualitate calida & sicca, ideo necessariò oportet, quòd elementa miscentur in corpore elementato secundùm mixtionem literarum positarum in circulari figura; secundùm quam mixtionem potes habere cognitionem de febribus.

Cùm species febrium sint multæ & diversæ, & quia de ipsis febribus valde compendiosè loqui volumus in ista Arte, idcirco solum de septem speciebus febrium tractamus, videlicet de quartana simplici, de quartana duplice, de tertiana simplici, de tertiana duplice, de quotidiana, de febre continua lenta, & de continua acuta. Unde secundùm quod per istam Artem potes cognoscere febres in septem suprà dictis speciebus, sic potes habere

bere cognitionem de aliis speciebus febrium.

Ad cognoscendum causas febrium convenit, quod recurras ad *triangulum rubeum* & *ad viridem & croceum*, & quod habeas cognitionem de quarto gradu simplici actuali & agente atque formalis, secundum quod diximus in *Capitulo decimo septimo*; per hanc enim cognitionem tibi revelabitur, qualiter quartus gradus, qui erat agens per appetitum & formam, corruptitur & destruitur per febrem; & sic sub se alios gradus ordinatos ad unum finem tenere non potest: propter quod quilibet gradus ipsorum A.B.C.D. appetit finem, qui sibi convenit: unde unus non regitur neque ordinatur per alterum; & ideo forma naturalis destruitur, & ipsa A. B. C. D. absque ulla ordinatione miscentur; in qua mixtione & inordinatione tibi revealatur causa ipsius febris, quae est per destructionem quarti gradus actualis nobilioris, qui in potentia sub se alios quartos gradus continebat, ut operatio graduum, qui erant in tertio, secundo & primo, reduceretur ad finem quarti gradus actualis magis nobilis & formalis.

Cum B. D. sint causa mortis, & A. C. sint causa vitae, & febris & mors simul convenient, & melancholia sit de B. D., ideo primum tractabimus de febre, quae convenit cum melancholia.

CAPUT XXII.

De Febre Quartana simplici.

Quartana incipit in camera ipsorum B. D., quae continetur in circulari figura in quadrangulo de melancholia; finitur vero in aliis cameris in eodem quadrangulo contentis; & per hoc venit de quarto in quartum diem; natura enim resistit magis & fortius in tribus cameris inferioribus, quam in superiori. Melancholia vero in superiori camera fortius resistit naturae; quae resistentia per experientiam sentitur; propter quod formatur sensualiter operatio ipsius melancholiae in camera superiori, quae format quartam diem; & operatio naturae formatur in tribus cameris, quae formant sanitatem.

In camera ipsorum B. D. quartus gradus simplex naturalis ipsius B. inordinatur propter superinfluentiam trium punctorum ipsius B., & trium ipsius D.; quae puncta in materia ipsis B. D. subjecta miscentur; quae

superinfluentia in sex predictis punctis comprehendti non potest; & ideo destruit duo puncta de A. & unum de C.; propter quam destructionem ipsorum A. C., quae privantur naturali operatione, materia ipsorum corruptitur; propter quam corruptionem omnes quatuor gradus disjunguntur, & appetunt, aliam formam esse in materia, quam propter dissolutionem & divisionem corruptunt; & per hoc in illa die generatur & formatur febris quartana.

In camera ipsorum B. A. natura, quantum potest, concordat tria puncta ipsius A., ut materia subjecta ipsi A. tria puncta ipsius B. ordinatè recipiat: in camera vero ipsorum A. C. natura ordinat, qualiter materia ipsius C. duo puncta de ipso A. temperatè recipiat: & in camera ipsorum C. D. ordinat natura, qualiter materia ipsius D. sit subjecta ad recipiendum unum punctum ipsius C. Unde si natura ante quartam diem praedictam ordinationem facere non potest, tunc influentia ipsorum B. D. in quarta die revertitur, & destruit hoc, quod natura contra influentiam ipsorum B. D. ordinaverat. Unde cum hoc ita sit, secundum quod per *sextam Distinctionem* potes intelligere, per ista potes cognoscere causam, propter quam febris quartana venit de quarto in quartum diem.

Per supradicta potes habere cognitionem de *grossitate & subtilitate* materiae elementalis: nam quantò grossior est materia, tanto tardius revertitur febris quartana; & scis, quare? Quia natura habet majus spatium & tempus in cameris ipsorum B. A. & ipsorum A. C. & ipsorum C. D., quantò una materia magis repugnat ad transeundum in aliam: & ideo tibi demonstratur, quod, si ignis in Sphaera sua esset corpus simplex separatum ab aliis elementis, non posset transire per aquam, quae existeret corpus simplex in sua Sphaera; neque etiam ignis haberet participationem cum terra, nec haberet, ex quo posset recipere B.; neque etiam terra haberet suam operationem in igne: & illud idem sequeretur de C. D.

Quemadmodum septima dies suum cursum compleat, ita quartana facit suum cursum in quatuor cameris in quadrangulo de melancholia: unde sicut prima dies & octava sunt principium septimanarum, ita B. D. sunt principium febris quartanarum: & sicut prima dies fuit ante octavam, ita B. existit ante ipsum D. ad incipiendam quartanam; & hoc est ideo, quia B. est in quarto gradu,

gradu, D. in tertio, secundum quod formatur in K. Unde cum hoc ita sit, per hoc potes habere cognitionem, quod quartana incipit in camera ipsorum B. D., & in quarta die pervenit ad cameram ipsorum C. D., & in septima die mutatur in cameram ipsorum A. C.; in decima vero die est in camera ipsorum B. A., & in decima tertia die revertitur ad cameram ipsorum B. D.; & in illa die est fortior, quam in precedentibus; quia ipsa camera est composita ex B. D., ex quibus ista febris causatur: & hoc idem sequitur de numero consequenti.

Si scis capere utilitatem ex predictis & Paragrapho ipsorum E. K., qui est in *octavo Capitulo*, poteris cognoscere, qualiter morbus & natura in una die & in uno puncto conveniunt, ut sint ad invicem summè contraria: & per hoc cognoscere potes diem laudabilis crisis & terminationis ipsius febris, sive mortis: nam sicut morbus in diebus, in quibus est fortior, habet majorem intentionem ad non esse, ita convenit, quod natura in diebus, in quibus est fortior, habeat majorem intentionem ad esse, quam in aliqua alia die: unde si natura non vincatur in majori accessione; & cum totus morbus in ipsam facit totam suam potestatem, & potestas naturæ est major, quam potestas morbi, tunc unum totum vincit alterum totum, vel è converso: veruntamen quando natura non ponit totam suam potestatem contra morbum, tunc morbus non potest vincere totam naturam; & scis, quare? Quia natura non habet in actu totam potestatem, quæ illi remanet in potentia; & hoc idem sequitur de deviatione, quam natura facit supra morbum.

Per ea, quæ superius intellexisti, potes exaltare tuum intellectum ad intelligentum, qualiter morbus & natura tam diu decurrent per cameras predictas figuræ, quounque contingit, quod ambo tam fortiter ponunt omnes suas vires, unus contra alium, ut omnes vires ipsorum in actum deveniant, & nihil ex ipsis remaneat in potentia: & cum actuales vires unius vincuntur per alterum ejus contrarium, tunc homo moritur, vel morbus terminatur.

Si tu Medice vis curare infirmitatem, laborare te convenit, quod tuus intellectus tanto tempore per Triangulos decurrat, quod scias conservare vires, quas natura habet in potentia, ad hoc, ut morbus antea habeat omnes suas vires in actu, quam na-

tura omnes suas; & etiam ut natura æquè magnas vel maiores vires in actu habeat, quam morbus, & quod aliquæ vires in potentia naturæ remaneant; quæ potentiales vires sunt radix & auxilium viribus actualibus.

CAPUT XXIII.

De Febre Quartana duplice.

Quartana duplex incipit in camera ipsorum B. D., & mutatur ad cameram ipsorum A. C., & ex A. C. revertitur ad B. D.; & per hoc est pejor in B. D., quam in A. C. Unde si tu hoc bene intelligis, quod supradiximus, poteris intelligere qualiter morbus habet majorem potestatem in B. D. in actu & in potentia, quam in A. C.; & natura habet majorem potestatem in actu in A. B., & majorem in potentia in A. C.: nam quanto majorem potestatem morbus deducit de potentia in actum contra naturam, tanto majorem potestatem natura conatur deducere de potentia in actum conservando potestatem in actualitate: veruntamen quia febris est duplex, ideo natura à morbo tam sæpe vexatur, quod propter longam continuacionem ejus subjectum corruptitur, & non potest habere supradictam ordinationem contra morbum.

Illud, propter quod quartana simplex & duplex sunt diversæ, est per hoc, quia media sunt plus mixta & parata in quartana duplice, quam in simplici, ut unus humor transeat in alios; & quia natura non habet tantum spatum quiescendi, neque ordinandi suas vires contra morbum, ideo febris duplex est major & molestior, quam sit simplex; & quanto est major, tanto natura maiores vires debet habere in actu & minores in potentia: & per hoc natura est magis disposita, ut vincatur à morbo in duplice, quam in simplici.

Natura conservat medium, per quod A. B. simul conveniunt; & hoc idem facit de medio ipsorum A. C., & similiter de medio ipsorum C. D., & etiam de medio ipsorum D. B.; & hoc tibi significatum est in *Capitulo septimo*: morbus vero facit totum contrarium illius, quod operatur natura; unde in destructione subjecti qualitatum multiplicatur morbus; & ideo in quartana duplice humores plus miscentur & dividuntur, quam in simplici; miscentur enim plus, ut possint esse plus contrarii; dividuntur vero, in quantum materia ipsorum corruptitur, ne sit

E

sub-

subiecta formæ. Unde cùm hoc ita sit, secundùm quod intellexisti de cura quartanæ simplicis, potes cognoscere curam quartanæ duplicitis.

CAPUT XXIV.

De Febre Tertiana simplici.

Tertiana incipit in camera ipsorum A. B. scilicet in quadrangulo, qui est de cholera, & tertiatâ die mutatur in cameram ipsorum C. D., & quintâ die ad cameram ipsorum A. B. revertitur; & ideo est pejor in quinta die, quàm in tertia; & die nonâ, quàm septimâ; & decimâ tertiatâ, quàm undecimâ: & hoc idem sequitur de alio numero, secundùm quod tibi significatum est in *Capitulo de quartana simplici*, quod tibi potest esse principium significativum, qualiter in tertiana simplici cognoscatur dies, quæ est de terminatione vel de morte.

Cùm cholera sit calida & sicca, & febris tertiana causetur ex cholera, & ejus formam & complexionem retineat, intelligere potes de tertiana, secundùm quod intellexisti superiùs de quartana; & per hoc tibi significatur, quòd ignis est elementum levius velocius & subtilius & magis operativum, quàm aqua, in quantum sæpiùs operationem facit cum terra in generando, & faciendo reverti paroxismum tertianæ simplicis, quàm facit aqua cum terra in generando & faciendo redire paroxismum quartanæ simplicis: & hoc idem tibi significatur de quartana duplice, & de tertiana duplice; & idcirco natura non habet tantum spatium ad ordinandum cameras contra morbum in quadrangulo ipsius cholerae, quantum habet in quadrangulo melancholiæ. Unde per hoc potes intelligere, quòd tertiana convenit cum triangulo per velocitatem & per subtilitatem materiæ, & quartana convenit cum quadrangulo per tarditatem & grossitatem materiæ.

Tam fortiter & tam sæpe A. in tertiana accedit ad suam simplicem materiam, & se cum illa conjungit, quòd impedit operationem ipsius B., quam habet in desiccando materiam ipsius A.; propter quod impedimentum non potest D. transire ad refrigerandam materiam ipsius A., & per hoc naturalis operatio in privationem devenit, & formatur alia operatio extranea, per quam multiplicatur cholera, & per consequens tertiana. Unde debes administrare infirmo subtilem materiam, quæ sit de complexione

ipsorum D. C., ut propter subtilitatem ad materiam ipsorum A. B. melius possit transire.

Ratio, quare in febre tertianâ materia subiecta ipsi B. est superfluè desiccata, est per hoc, quia D. non potest illuc transitum facere, nec etiam potest transire ad materiam ipsius A., neque materiam ipsius B. de materia aquæ potest implere, quæ materiam aëris ipsi C. subiectam recipit. Unde, si tu vis adjuvare materiam ipsius B., convenit, quòd administres infirmo tantum de C. D., quòd materia ipsorum C. D. possit per B. & per A. decurrere ac transire; quod B. juvare poteris, secundùm quod suprà dictum est, si perfectè intellexisti triangulos hujus Artis & conditiones suprà dictæ Arboris.

CAPUT XXV.

De Febre Tertiana duplice.

Febris tertiana duplex incipit in camera ipsorum A. B., & postea mutatur ad cameram ipsorum A. C.; in tertio verò dic mutatur ad cameram ipsorum C. D., & postea mutatur ad cameram ipsorum D. B., & revertitur ad cameram primam ipsorum A. B. in quinta die, in qua fortior est, quàm in aliis diebus præcedentibus: & hoc idem sequitur de nona die, in qua ipsa febris est fortior, quàm in septima: & sic de alio numero qui sequitur; per quem numerum cognoscere poteris majorem actionem & accessionem.

Tertiana duplex inter diem & noctem per quasdam cameras decurrit, alias verò cameras dimittit secundùm horas & puncta: unde in ipsis cameris, quas ipsa febris relinquit, operatur natura, & ordinat, qualiter sit contra ipsam febrem in cameris, per quas ipsa decurrit; & C. D. quiescunt, ut vires recuperent; & quia natura non habet tam longum tempus, nec tam longum spatium contra morbum in cameris, quando febris est duplex, quàm habet, quando febris est simplex, & non valent A. B. tantum quiescere, quàm cùm ipsa febris est simplex: per hoc tibi demonstratur, quòd febris duplex fortius cum majoritate & cum non esse convenit, quàm simplex; & per istam cognitionem tibi revelatur, quòd materia ipsorum A. B. in tertiana duplice magis distat à forma naturali infirmi, & magis appropinquat ad formam alteram, quàm in tertiana simplici; & in duplice est materia subtilior & velocior, quàm

quàm in simplici; & si hoc ita non esset, sequeretur, quòd A.B. non haberent tantam operationem & frequentationem per majoritatem, quam habent per minoritatem; hoc autem est impossibile & contra principia naturalia.

Per suprà dictam impossibilitatem tibi revelatur in urina, quòd per tertianam duplicem A.B. plus dissolvunt de materia ipsorum C.D., quàm per simplicem; & ideo urina efficitur magis rubea, & magis spissa, & minus subtilis per duplicem, quàm per simplicem: & per hoc sub colore sanguinis & aquæ corporalibus oculis color ignis, qui est claritas, & etiam color terræ, qui est nigredo, fortius absconditus est in tertiana duplice, quàm in simplici. Unde, si tu hoc intellexisti, per id, quod intelligis in hoc principio, potes intelligere defectum particularium sensuum sensualium, & exaltationem intellectus, qui exaltatur ad intelligendum suprà sensus corporales.

Scis, quare tertiana non durat tantùm, quantum durat quotidiana? Contingit per hoc, quia tertiana duplex semper in duabus cameris prædictæ Rotæ percutit & invadit, secundùm quod diximus; quotidiana verò invadit & percutit in omnibus suprà dictis cameris: & quia natura fortior est in omnibus, quàm in quibusdam, ideo febris quotidiana longior est, quàm aliqua tertiana.

Multa tibi dicere possemus de tertiana duplice, & multa principia possemus invenire; veruntamen per tertianam simplicem, secundùm quod demonstravimus, & per suprà dicta principia te poteris dirigere ad intelligendum tertianam duplicem.

CAPUT XXVI.

De Febre quotidiana.

Quotidiana est febris omnium dierum, quia quotidie patientem invadit: differt autem à tertiana duplice, in quantum ipsa potest esse de quadrangulo phlegmatis, de quo non potest esse tertiana duplex; & plus accipit de cameris, quàm tertiana duplex; & etiam sub colore urinæ sensuali abscondit plus de colore intellectuali, quàm tertiana duplex; & ipsa quotidiana fortius dissolvit materiam, & per longiorem

continuationem magis contrariatur naturæ. Unde secundùm pulsum & urinam, & secundùm quod dies & nox in quatuor partes dividuntur, ut quodlibet ipsorum A.B.C.D. tempus sibi appropriatum habeat, potes cognoscere, per quem quadrangulum suprà dictæ figuræ febris quotidiana decurrat:

CAPUT XXVII.

De Febre continua lenta, & de continua acuta.

Continua febris est, quæ omnes cameræ quadrangularium figuræ circulæ comprehendit; tantum autem differt continua ab acuta, quia acuta est in omnibus cameris æqualiter suprà naturalem operationem; & continua est major in quibusdam cameris, quàm in aliis; & per hoc febris continua acuta est major, quàm continua lenta.

Tam fortiter & tam frequenter Natura vexatur & vincitur in omnibus cameris suprà dictæ figuræ, quòd anima non potest esse forma ipsi corpori, ut corpus potentissimæ iuistrumentum esse possit; & per hoc patientes febrem continuam & acutam in vanum & sine distinctione loquuntur. Unde per hoc tibi significatur, quòd, cum aliquis patiens tertianam vel quotidianam vanè loquitur, tunc est signum febris continua & acuta, quæ ponunt suas radices in tertiana, vel in quotidiana; & est signum transmutationis ipsius tertianæ vel quotidianæ in continuam, ut contra naturam magis vigorosa esse possit: & illud idem significatur in tertiana, in qua nulla fit purgatio, quia accedit ad continuam, in qua non fit aliqua purgatio usque ad terminationem; & illud ideo, quia Natura non habet ibi posse purgandi, quousque ex toto morbum devicit.

De quotidiana continua & acuta brevissimè locuti fuimus, quia de quartana & tertiana sufficenter tractavimus. Unde per principia tradita de quartana & tertiana potes Medice dirigi ad cognoscendum & curandum alias species febrium, si sequestris conditiones suprà dictæ Arboris, si tibi per divinam potestatem in hoc licentia data fuerit, & auxilium ad juvandum.

DISTINCTIO VIII.

De Urinis.

N generali sunt quatuor differentes Urinæ, per quas quatuor generales colores elementorum demonstratur. Unde sicut A. existens in E. tenet sub se B. C. D., ita unus color tenet sub se alios colores; veruntamen propter morbos & propter dissolutionem humorum formantur multi colores in speciali, ad significandum particulares infirmitates: & quia per universalia potes descendere ad particularia, ideo nos tractamus in universalis de quatuor differentiis urinarum, qua per diversitatem cholera, sanguinis, pblegmatis & melancolia causantur & significantur.

CAPUT XXVIII.

*De Urina significante
Dominium Cholera.*

Sicut per tactum pulsus potes cognoscere duos humores, qui se demonstrant per duas diversas percussions, quas pulsus facit in tuis digitis, ita in febre tertiana simplici ignis & terra demonstrant suos colores: nam in eo, quod urina est clara & rubea, ignis demonstrat, quod habeat claritatem; quam claritatem demonstrat in nigredine terræ, secundum quod potes videre in igne, qui ex Pyrite in nigrum igniarium excutitur; in quam nigredine ipse ignis melius demonstrat suam claritatem. „Ex quo tibi revelatur „secretum coloris ignis & terræ, videlicet, „quod ignis habet claritatem, & terra habet „nigredinem.

Color rubeus in urina apparet tibi demonstrat sanguinem, qui convenit cum aëre; qui aër se demonstrat in colore sanguinis; & aqua se demonstrat in materia; sicut contingit in vino, in quo est multa aqua; propter quam multitudinem color & materia ipsius vini se inclinant ad colorrem album. „Unde, si hoc bene intelligis, „poteris intelligere, quod, sicut quatuor eleminta per A. B. C. D. denotata se demonstrant in suis operationibus, ita in urina demonstrantur operationes ipsorum elementorum per prædictos colores.

Quantò major est color rubeus in urinâ, tanto minor est ibi claritas: & hoc ideo,

quia subjectum ipsius A. fortius impletur materiâ ipsius B.; & ideo ignis non habet, in quo tam fortiter suam claritatem manifestare possit, nec terra suam nigredinem, quam semper in ignea claritate manifestat: propter quod in urina spissa & rubea significatur magis esse de corrupta materia, quam in urina rubea simul & clara.

Sicut de Deo non potest haberi demonstratio nisi per ejus operationes, ita de quatuor elementis non potest haberi cognitio nisi per ipsorum operationes: & ideo debes recolere triangulum viridem, in quo differunt, concordant & contrariantur ipsorum operationes, & diversimodè manifestantur secundum diversitatem quinque particulatum sensuum: quemadmodum enim A. in E. demonstratur per saporem, ita in urina demonstratur per colorem. Unde, si hoc principium perficte intelligis, per ipsum poteris exaltare intellectum ad intelligentum alia quam plura principia, per quae poterunt manifestari secreta, quae elementa habent in suis operationibus.

CAPUT XXIX.

*De Urina significante
Dominium Sanguinis.*

URINA causata ex dominio ipsorum C. A. est rubea in colore, & spissa in substantia: & quia C. est contra B., non potest B. esse subjectum ad representandum splendorem ipsius A., nec A. potest manifestare nigredinem ipsius B.; & ideo in rubidine se demonstrat C. in colore & in materia, & A. se demonstrat in materiâ tantum. „Unde, si „hoc bene intelligis, poteris intelligere, „quod C. sub se habet A., in quantum in „urina C. demonstratur per colorem & per „materiam, & A. demonstratur solùm per „materiam sine colore: & per hoc potes „sentire colorem & materiam visibiliter.

In urina, quæ est à prædominio ipsorum C. A., manifestatur A. in materia & virtute, & D. in materia tantum; quæ materia est spissa, & subjecta ipsi C.; & ideo talis urina est rubea & spissa. „Unde, si hoc intelligis, poteris intelligere, qualiter elementa diversificantur in materia & virtute: quantò magis enim

„enim urina est rubea & spissa, tanto plūs
„continet de materia cujuslibet elementi;
„veruntamen C. A. sunt ibi in majori vir-
„tute, quām B. D.: & ideo debes curare
„infirmum cum subtili materia & multipli-
„catione virtutis ipsorum B. D.

*In privatione operationis ipsorum C. A. de-
struitur eorum virtus, & in destructione virtu-
tis corruptitur materia: & per hoc potes in-
telligere, quōd, quantō materia est spissior,
tanto magis motus cordis impeditur, & et-
iam virtus operativa ipsorum C. A.: & ideo
per phlebotomiam minuere debes mate-
riam, ut non cesset motus, per quem C. A.
habent virtutem operativam; per quam
virtutem renovatur virtus operativa ipso-
rum B. D.*

CAPUT XXX.

De Urina significante Dominium Phlegmatis.

URINA, quæ est ex dominio ipsorum C. D., abscondit in se colorem ipsorum A. B., si sit alba & spissa, & in parte contineat aliquid de rubidine in similitudine loturæ carnium crudarum: si verò sit alba & spissa absque participatione alicujus alterius coloris, demonstratur per eam, quōd ipsum D. sit majus: si autem sit alba & spissa ad nigredinem trahens, tunc D. cum B. convenit in materia, & cum C. disconvenit in virtute, in quantum fortius manifester illud, quod sequitur per suam actionem, quām illud, quod sequitur per suam passionem.

Per colorem autem compositum ex multa albedine & pauca rubidine, & per colorem compositum ex multa albedine & pauca nigredine potes cognoscere, qualiter D. se habet cum C. contra A., & se habet cum B. contra A.; quia C. B. convenient cum A.; propter quam concordantiam D. est contra B., quando ostendit rubinem; & est contra C., quando ostendit nigredinem. Unde, si hoc bene intelligas, potes intelligere, qualiter potest quid existere per B. C. cum A. contra D., causando in urina rubinem sīne albedine, aut claritatem & citrinitatem sīne nigredine. „Unde, si „hoc intelligas, perfectè intelliges, qualiter

„poteris facere curam per simile vel per con-
„trarium; per simile enim, in quantum A.
„convenit cum B. C., & B. C. convenient
„cum D.; per contrarium autem, in quan-
„tum A. per medium potest resistere ipsi
„D. concordando se cum B. C., ut concor-
„dantiam ipsorum D. C. B. possit destruere:
si autem hoc non intelligas, recurre ad
gradus & triangulos, nec non ad conditio-
nes suprà dictæ Arboris, quibus medianti-
bus tibi patebit via ad hoc intelligendum.

CAPUT XXXI.

De Urina significante Dominium Melancholia.

URINA Melancholiæ significans domi-
nium B. D. est alba & clara; alba e-
nim est propter D., clara verò propter hoc,
quia aqua continetur per terram, quæ est
ei vas siccum, ad hoc, ut C. in aqua morti-
ficietur. „Unde, si hoc bene intelligas,
„intelliges, qualiter terra aquam continet
„contra C.; & per hoc, quod intelliges,
„poteris frangere vas cum C. A., si cum tuo
„intellectu scias discurrere per gradus &
„per triangulos præcedentes: sicut enim
sol illuminando aërem format diem, ita B.
D. concordando in materia formant no-
ctem, quæ est in colore nigro & spizzo. Ex
quo metaphoricè manifestatur in consimili
colore urina, quæ est nigra & spissa; quæ
nigredo ita manifestatur per multitudinem
materiarum terrestris & aquearum, sicut in cholera
manifestatur per multitudinem splendoris
ignei. Unde, si hoc intelligas Medice, &
vis curare ipsum infirmum, convenient, te
multiplicare virtutem in A. C. per subtilem
materiam ipsorum A. C., ut eorum virtus
possit intrare in grossam materiam ipso-
rum B. D.

Multoties autem contingit, quōd urina
propter aliqua accidentia non demonstrat
veritatem ægritudinis; ideo debes recurrere
ad pulsum, & ad colorem faciei & oculorum
infirimi, & etiam ad dispositionem & colo-
rem corporis ejus, nec non ad omnia alia
signa, quæ possunt subtiliter perscrutari, ut
urina tenon inducat in errorem & deceptio-
nem qualitatis morbi, quæ sub colore ab-
scondit infirmitatem.

DISTINCTIO IX.

De Pulsibus.

Species pulsuum in generali sunt *quatuor* ad demonstrandum operacionem ipsorum A. B. C. D.; quæ operatio incipit in corde, quod mittit ipsa A. B. C. D. per omnes partes corporis, dando ipsis partibus A. causâ fortificandi in ipsis naturalem calorem, & ad se attrahendo ipsum D., ne nimia abundantia ipsius A. ibi existentis ipsum cor possit destruere.

CAPUT XXXII.

*De Pulsu significante
Dominium Cholerae.*

Quando A. B. dominantur in aliquo corpore, pulsus ipsius corporis facit in omnibus quatuor digitis tangentis ipsum duos ictus; & illud ideo, quia in compositione cholerae ipsa A. B. existunt à prædominio, quorum quodlibet facit unum ictum; sed unus ictus præcedit alterum, & unus est major altero, & unus non percutit in loco, in quo percutit alter; nam percussio ipsius A. est major, & antè fit, quam percussio ipsius B.; ambæ verò percussiones immediate & subito fiunt una post aliam, & sunt acutiores, & velociores, & etiam cum majori vacuitate arteriæ, quam percussiones factæ in pulsu corporum aliarum complexionum.

Per motum cordis A. dat unam percussionem ipsi C., ad hoc, ut C. transeat ad ipsum D.; & C. dat unam percussionem ipsi D., ad hoc, ut ipsum A. transire possit in ipsum D.; & D. dat unam percussionem ipsi B., ad hoc, ut transeat ad A.; B. verò dat unam percussionem ipsi A., ad hoc, ut in illo ponat D. Unde ex omnibus istis percussionibus non sentiuntur nisi solummodo duæ, videlicet percussiones ipsorum A. B.; & hoc ideo, quia sunt maiores percussiones aliis in ipsa cholera.

Secundùm quod cor magis indiget D. ad refrigerandum A., accelerat prædictas percussiones; unde per frequentiam & velocitatem percussionum & per triangulos potes habere certam cognitionem de pulsu: & quando urina significat cholera in magna actione existere; & tamen pulsus est debilis, tunc tibi significatur, quod cor amisit suam

virtutem & suas vires, & A. B. quasi destruxerunt subjectum ipsorum C. D.

Cùm aliquis patitur febrem tertianam, tam sæpe C. D. transeunt per A. B., quod A. corruptit materiam ipsius D., & D. corruptit materiam ipsius A., & C. corruptit materiam ipsius B., & B. materiam ipsius C.; & propter corruptionem materiæ corruptitur forma; & sic septimum punctum ipsius A. appetit aliam formam in ipsa materia, ut ordinatè & sine resistentia sub se posit tenere alia puncta: veruntamen, si punctum simplex habet potestatem contra morbum, tunc tam sæpe una litera percutit aliam, quousque quilibet recuperat suam virtutem, fortificante qualibet suam materiam per suam percussionem, ac etiam per percussionem alterius.

CAPUT XXXIII.

*De Pulsu significante
Dominium Sanguinis.*

Pulsus hominis sanguinei est magnus & plenus & suavis, & facit duas percussionses; una est propter C., alia propter A.: & propter spissitudinem materiæ istæ percussionses non possunt esse tam veloci, nec tam propinquæ una alteri, quemadmodum in pulsu hominis cholericæ: ideo morbus causatus ex sanguine non est curabilis in tam brevi tempore, sicut morbus causatus ex cholera, nec etiam destruit tam citò suum subjectum, sicut cholera. Percussio autem facta ab ipso C. est major, quam percussio ipsius A.: veruntamen percussio ipsius A. est acutior & subtilior, quam percussio ipsius C.

CAPUT XXXIV.

*De Pulsu significante
Dominium Phlegmatis.*

Phlegma est fortius propter D., quam propter C.; cùm D. sit in ipso in quarto gradu, & C. non sit ibi nisi in tertio: & ideo D. in pulsu hominis phlegmatici facit maiorem percussionem & pleniorum & duriorum, quam C.: percussionses quoque ipsorum D. C. non sunt ita veloci, nec ita frequentes,

quentes, sicut percussionses ipsorum C. A.; & illud ideo, quia materia est ponderosior & spissior in pulsu hominis phlegmatici, quam in pulsu sanguinci.

CAPUT XXXV. *De Pulsu significante Dominum Melancholia.*

Melancholia, cum dominatur, facit in pulsu duas percussionses sensibiles: major percussio est de B., & minor de D.;

& percussio ipsius B. est acutior & durior & prior, quam percussio ipsius D.: percussionses etiam ipsorum B. D. sunt frequentiores, quam percussionses ipsorum C. A. in corpore sanguineo; sunt tamen tardiores, & una magis remota ab altera, quam percussionses ipsius cholerae. Secundum regulam & dispositionem eorum, quae diximus de pulsu hominis cholericis, potes intelligere de pulsibus aliarum complexionum, secundum quod convenit illarum qualitatibus.

DISTINCTIO X. *De Metaphora.*

CAPUT XXXVI.

De Metaphora I. Appetitus in Febre calida.

Metaphora significat unam rem pro aliis, quemadmodum infirmus, qui est propinquus morti, & est frigidus, & desiderat frigiditatem, & inquit in lecto, quomodo possit invenire & sentire frigiditatem: unde tunc tibi significatur, quod sensus frigiditatis est destructus per magnam abundantiam caloris; & ideo Natura in appetitu, quem habet infirmus inveniendi frigiditatem, significat, quod vellet recuperare sensum, quem perdidit, videlicet sensum frigiditatis, quam infirmus habet, & tamen ipsam non sentit.

De Metaphora 2. Appetitus in Febre frigida.

Cum febris venit cum frigore, & infirmus appetit calorem, & est calidus per febrem, tunc metaphoricè infirmus appetit calorem contra frigiditatem, quanquam in ipso sit magis de A., quam de D.: unde suus appetitus significat, quod calor naturalis corruptitur, & quod D. intrat in A. causâ corrupti naturalem calorem; & ideo infirmus sentit D., & non sentit A., & appetit A. contra D.

Secundum illud, quod superius dictum est, infirmus desiderat cibaria contraria vel concordantia sanitati; nam sicut infirmus frigiditatem desiderat, quanquam in ipso sit caliditas; ita septimum punctum simplex, de quo locuti fuimus *Distinctione de genera-*

tione & corruptione, facit ipsum appetere cibaria contraria sanitati vel infirmitati, secundum quod ipsum punctum conatur resistere infirmitati, aut in ipsa materia appetit alteram formam.

De Metaphora 3. Numeri septenarii & duodenarii.

Per septem dies septimanæ, & per septem planetas significantur septem puncta, in quæ dividitur A., quod est in quarto gradu; & per septem puncta ipsius A., & per tria puncta ipsius B., & per duo puncta ipsius C., & per unum punctum ipsius D. existentia in E. tibi significantur duodecim Apostoli & JESUS CHRISTUS, qui est ipsorum Caput; sicut septimum punctum simplex, quod est forma aliis duodecim in E. vel in K. & O.: & etiam per septimum punctum simplex, quod non intrat in compositionem cum aliis punctis, significatur septima dies, quâ DEUS requievit; quæ dies est forma aliis sex diebus septimanæ, quemadmodum septimum punctum simplex ipsius A., quod est forma aliis sex punctis, quæ miscentur cum B. C. D.

De Metaphora 4. Incarnationis.

Præterea per suprà dictum nobile punctum simplex, quod est forma aliis punctis in elementato corpore, metaphoricè tibi reve-

40 D. Raym. Lulli Lib. Princip. Medic. Distinct. X. Cap. XXXVI.

revelatur, quod Filius DEI humanam carnem assumpsit; ut humanitas, quam assumpsit, sit finis & complementum omnibus creaturis; & etiam ut Filius DEI illi humanitati complementum existat: & per illam humanitatem tota divina Essentia est complementum creaturis. Et per contrarietatem punctorum, quae sunt contra septimum punctum, per quam contrarietatem incurunt corruptionem & defectum, tibi significatur, quod omnes homines, qui sunt contrarii humanitati, quam Filius DEI assumpsit, in magno defectu existunt.

De Metaphora 5. Unitatis & Trinitatis DEI.

Præterea in omni loco & in omni corpore elementato septimum punctum simplex appetit corpus simplex habens differentiam *materie, forme & conjunctionis* absque corruptione & contrarietate; & ad inquirendum illud tale corpus die ac nocte moveri non cessat, & ad ipsum finem movet omnia alia puncta, quae sunt similiter sub ipso, & quibus ipsum est forma. Ex quo secundum metaphoram revelatur Unitas & Trinitas nostri Domini DEI, qui est simplex forma sine materia; & habet in se distinctionem Personarum absque distinctione Essentialium; & est complementum omnium complementorum, ac omnium perfectionum concordantia & simplicitas.

De Metaphora 6. Elementorum Simplicium & Compositorum.

Per suprà dictum punctum simplex natura conservat suas species, & adducit formas de potentia in actum; & per suprà dictum punctum conservatur sanitas, & revelatur resurrectio; sine qua ipsum nobile punctum non posset habere id, quod appetit, nec ad illud posset attingere. Et insuper per ipsum punctum revelantur elementa simplicia & eorum operationes & Sphæræ ac elementa composita, quae in punctis existentibus sub ipso consistunt. Ulterius per ipsum punctum tibi significatur sanitas & morbus, & multa alia, quae enarrare prolixum accideret, per suprà dictum nobile punctum metaphoricè revelantur. Unde quicunque est amator scientiarum, sciat habere ipsius cognitionem.

De Metaphora 7. Virtutum & Vitiorum.

Radus & Trianguli ac conditiones super dictæ Arboris tibi revelant, qualiter una virtus conjungitur cum altera, & unum vitium cum altero; & quomodo virtutes & vitia ad invicem sunt contraria. Et etiam per exempla, quae tibi in hoc libro sunt data, potes habere cognitionem de scientia Theologiae, & de Jure, & de naturis (naturali Philosophia,) & de Medicina: nam sicut suprà dictum punctum est complementum sanitatis, ita commixtio graduum & florum Arboris & ipsorum conditiones sunt metaphoricè demonstratio suprà dictarum scientiarum: sicut enim arbor onerata fructibus metaphoricè significat homini, quod ipse facere beat bona opera, & avis volans per aërem significat Crucem nostri Domini IESU Christi, & per leprosum & asinum significatur homini, quod, in quantum nollet esse leprosus, nec asinus, tantum non beat consentire peccato propter amorem DEI, qui potest ipsum facere leprosum vel asinum, ita secunda Brancha Arboris metaphoricè significat primam Brancham: nam per exempla, quae de secunda Brancha assignavimus, revelantur secreta primæ Branchæ. Et ideo finalis intentio hujus Artis est, quod intellectus per unum principium exaltetur ad alterum principium artificialiter intelligendum: nam per aliud modum isti contrarium intellectus non haberet artem ad unum principium per alterum intelligendum & cognoscendum.

De Metaphora 8. Motus Circumferentia & Purificationis Centri.

Firmamentum movetur circa terram, & corpus hominis est nobilior cæteris corporibus elementatis; & hoc ideo, quia operatio elementorum est in ipso nobilior. & „per hoc metaphoricè tibi revelatur, qualiter nobile punctum septimum in extremitatibus corporis movet alia puncta, quibus „est forma; & in corde se subtiliat, & purificat quantum potest, ut sit simplex.

De Metaphora 9. Jejunii.

Præterea per ipsum septimum punctum demonstratur & significatur una dies septi-

septimanæ, in qua homo debet jejunare, & parum debet comedere & bibere, ut prædictum septimum punctum possit rectificare & ordinare alia puncta, quæ propter superfluitatem cibariorum discordant & inordinantur ab esse materia, cum qua septimum punctum sit ipsorum forma. Et hoc idem sequitur de temperamento, quod oportet illum habere, qui sanitatem amat, & quicunque vult, quod punctum simplex sit forma aliis punctis.

De Metaphora IO.

Temperamenti & Productionis in DEO & Incarnationis.

EX hoc, quod quartus gradus ipsorum A. B. C. D. movetur de potentia in actum, & de actu in potentiam in humana specie tantum, tibi revelatur metaphoricè, quod majus temperamentum sit in humano corpore, quam in aliquo alio corpore, quarto gradu actuali tenente alios quartos gradus in potentia proportionaliter; ut quartus gradus sit forma aliis gradibus actualibus, quos ipse quartus facit sibi similes. Et per istam metaphoram tibi revelatur divinum secretum similis operationis naturalis, quæ existit in sanctissima Trinitate nostri Domini DEI: nam sicut quælibet creatura conatur naturaliter, quantum potest, facere sibi ipsi similem, ita convenit, quod in divina essentiâ sint diversæ operationes, & quod in ipsâ sit aliquis, qui faciat sibi ipsi similem in infinitâ virtute, potestate, sapientia, amore & essentiâ: nam si hoc ita non esset, creatura & ejus operatio & ejus appetitus concordarent cum esse & majoritate ac perfectione; & DEUS concordaret cum minoritate, imperfectione & privatione, quod est impossibile & contra Quadrangulum & conditiones suprà dictæ Arboris. Per quam impossibilitatem tibi revelatur secretum Incarnationis Filii DEI, qui assumpsit humanam carnem causâ faciendi creaturam sibi similem, h. e. humanitatem, quam assumpsit, quæ est ad suam similitudinem, in quantum est melior & potentior & sapientior & amabilior, & habet plus virtutis & justitiae, quam omnes aliæ creaturæ.

De Metaphora II.

Prima Materia.

PER mixtionem & conjunctionem materiæ subjectæ ipsis A. B. C. D. in E. F. G. R. Lulli Oper. Tom. I. Lib. Princip. Medic.

H. K. L. M. N. O. P. Q. R. S. T. V. Y. metaphoricè revelatur primordialis materia, de quâ locuti sumus *Distinctione tertia Cap. 9. de mixtione E. S. parag. secundum hoc*, quæ est potentia & subjectum ac materia universalis & communis particularibus & specialibus materialiis ipsorum A. B. C. D.; quæ particulares ac speciales materiæ metaphoricè revelantur per particulares & speciales materias ipsorum E. F. G. H. K. L. &c. quæ quatuor supradictæ materiæ sunt generales, universales, communes & potentiae ipsi materiae subjectæ formis individuorum naturalium specierum; quæ individua sunt sensualia ad hoc, ut metaphoricè significant primam materiam & ejus partes, quæ sunt subjectæ formis elementalibus insensibilibus & intelligibilibus, de quibus generantur individua sensualia, & ad quæ per corruptionem redeunt, secundum quod tibi significatum est in conditionibus Arboris & in mixtione graduum & triangulorum atque in formis potentialibus ipsorum A. B. C. D.: nam cum A. calefacit materiam ipsius D., tunc D. est in potentia in sua materia, & è converso: & hoc idem sequitur de B. C. & B. A. & de A. C. & de C. D. & de B. D. Et per hoc tibi revelatur, quod materiæ, in quibus prædictæ literæ potentialiter existunt, sunt in particularibus: & per hoc tibi revelantur elementa, & etiam insimul revelatur prima materia subjecta particularibus materialiis, in quibus A. B. C. D. potentialiter & actualiter existunt.

De Metaphora 12.

Veneni.

IN aliquibus herbis reperiuntur aliquæ species, quæ humano corpori sunt venenum; in quo veneno elementa sunt valde propinquæ simplicitati: & ideo, cum continet, quod ipsum venenum ingreditur humanum corpus, contrariatur naturæ elementorum compositorum; & hoc ideo, quia ad se attrahit suum simile destruens suum dissimile: & quia Theriaca mortificat venenum, quæ theriaca est facta de veneno, ideo tibi metaphoricè significatur, quod medicinæ laxativæ propinquiores sunt simplicitati elementorum, & sunt plus remotæ à compositione, quam aliæ medicinæ non laxativæ; & ideo natura humani corporis ipsas non potest sustinere, nec ipsas convertere in potentiam vegetabilem, propter quod ipsas à se expellit. Unde per hoc tibi significatur, quod venenati possunt curari cum medicinis laxati-

laxativis, si eis statim succurratur; quia ipsis laxativis concordantibus & convenientibus cum veneno natura expellens medicinas laxativas potest cum ipsis expellere ipsum venenum; & ipsae medicinæ multum juvant in educendo ipsum venenum, nam cum ipso convenient & miscentur. Hæc autem cura fit per ordinationem *Trianguli viridis* & suprà dicti *Quadranguli* secundum experientiam medicinarum laxativarum, quæ, cùm recipiuntur in corpus, junguntur malis humoribus, qui in corpore, in quo sunt, non appetunt stare in compositione.

De Metaphora 13.

Quadragesima.

EX hoc, quod vides in Vere arbores florescere, nodos emittere & folia producere, & quod eis prodest, ipsis putare, & circa ipsis fodere, tibi revelatur metaphoricè, quod homines in Vere debeat phlebotomare & sæpe balneare, sed parum comedere & bibere, ut transitus & mixtio materiarum ipsorum A. B. C. D. unius in alteram non impediatur, & ut loca sint instrumenta disposita & ordinata ad transitum & mixtionem ad hoc, ut sit ordinatus fructus per totum annum ad conservandam sanitatem, qui fructus tibi metaphoricè significatur in fructibus arborum & seminum. Unde cùm hoc ita sit, idcirco per dispositionem & ordinationem divinam & naturalem tibi metaphoricè revelatur, quod in *Quadragesima* debas jejunare, & parum comedere, & etiam, quod *Quadragesima* est in maximè convenienti tempore anni, excipiendo tamen cibos sanitati contrarios.

De Metaphora 14.

Intemperantia & Dieta.

Sensualiter sentimus, quod homo vel equus ex nimis veloci cursu subito defatigatur, ac etiam videmus, quod artifex nimis properans in opere non tam bene operatur, sicut si operaretur suaviter & discrete. Per hoc tibi metaphoricè revelatur causa, propter quam natura non potest sustentare longam vitam in homine, qui superflue babit & comedit, & utitur nimio coitu, & sic de aliis; nam per ea compellitur natura nimis properare in suis operationibus, propter quam properationem ipsa natura non habet tam nobilem operationem, quemadmodum haberet, si in suis actibus

haberet temperamentum. Ex quo metaphoricè significatur, quod patiens debeat observare diætam in sua infirmitate, ut evacuentur loca, per quæ A. B. C. D. debent transire.

De Metaphora 15.

Appetitus Naturalis & Innaturalis.

Si es infirmus, & habes appetitum comedendi vel bibendi aliquid, quod sit de complexione ipsorum E. vel S., & ipso sumto tibi proficit, tunc natura tibi significat metaphoricè, quod appetitu naturali appetit: si verò prædicta res sumta tibi nocet, tunc natura per appetitum innaturalem significat, quod amiserit virtutem & operationem, per quam res, quam appetit, ei prodebet: & hoc idem sequitur per tactum & per sensum, si de hoc, quod desideras, facis unguentum vel emplastrum, quæ applicas locis vel partibus, per quæ sustines passionem, sentiendo dolorem vel aliquam aliam infirmitatem.

De Metaphora 16.

Viginti quatuor Horarum Dici.

IN E. quartus gradus dividitur in septem puncta, & tertius gradus in septem; secundus verò in sex, & primus in quatuor: & ideo E. dividitur in viginti quatuor puncta; per quæ tibi metaphoricè significantur viginti quatuor horæ diei & noctis, ad significandum, quod quodlibet punctum secundum naturalem appetitum habet suam horam: & illud idem sequitur de K. O. S.: & secundum prædictas literas potes intelligere de literis, quæ sub ipsis existunt, videlicet F. G. H. L. M. N. P. Q. R. T. V. Y.; & divisio suprà dictorum punctorum intelligitur secundum operationem elementorum & secundum triangulos. Illud verò, propter quod septimum punctum simplex ipsius A. in E. est majus, quam septimum punctum simplex ipsius B., est ideo, quia septimum punctum ipsius B. est in potentia, ad essendum in quarto in K. vel in alia specie; septimum verò punctum ipsius A. est in actu; & septimum ipsorum A. B. & sextum ipsius C. & quartum ipsius D. in hac divisione intelliguntur simplicia, de quibus solum septimum ipsius A. est operativum in actu, alia verò sunt in potentia. Ex quo primordialis materia revelatur, in quantum est generationi & corruptioni potentia; ut puncta, quæ sunt in potentia, deveniant in actu.

De

*De Metaphora 17.**Unitatis Essentia in divinâ Distinctione.*

Præterea in E. illud, quod recipit A., est in tertio gradu, & quod dat ipsi C., est tantum in secundo: veruntamen non diversificatur A. in se ipso in differentia operacionis tertii & secundi; quod si esset, sequeretur, quod in E. essent quatuor A., quorum unum esset in quarto gradu, aliud in tertio, aliud in secundo, & aliud in primo; hoc autem est impossibile, & contra naturalem cursum, & contra conditiones Arboris. Unde, si hanc metaphoram perfectè intelligas, tibi significabit, quod in DEO divina Essentia non est diversa in Patre & Filio & Sancto Spiritu, quanquam unaquæque divinarum Personarum diversificetur ab aliâ: nam sicut A. per totum E. est in quarto, tertio, secundo & primo gradu sine differentiâ suâ ipsius, ita & multò melius absque omni comparatione divina Essentia est per totum Patrem, Filium & Sanctum Spiritum una divina Essentia tantum absque aliquâ differentiâ suâ ipsius, quanquam Personæ sint diversæ & distinctæ.

*De Metaphora 18.**Resurrectionis.*

Quando vides, quod ignis, qui est sub ollâ, movet aquam, quæ bullit in ollâ, sine motu ipsius ollæ, tunc metaphoricè tibi significatur, quod, sicut A. B. C. D. moventur in corpore ollæ ab igne comburente ligna, ut perveniant ad aquam existentem in olla, ita per hoc, quod venit ad humanum corpus ex eo, quod recipit gustando, odorando, palpando, moventur A. B. C. D. in ipso corpore sine destructione materiæ, quæ est subjecta formæ ad essendum corpus humanum; quam materiam & formam ipsum corpus habebit post resurrectionem, quæ nequaquam consumitur propter diminutionem pinguedinis, neque multiplicatur vel augetur propter ejus augmentum.

*De Metaphora 19.**Nutrimenti.*

Cum tu vides, quod aqua nutrit & multiplicat vegetabilia, tunc metaphoricè tibi significatur, quod per similem modum sanguis nutrit corpora animalium: & quemadmodum pluvia generatur ex vaporibus procedentibus à terrâ, & compositis ac dis-

solutis in aëre, ita etiam sanguis generatur ex rebus extrinsecis ingredientibus corpus: & quemadmodum aqua pluviae exit ab aëre, ita per hoc tibi demonstratur, quod calor naturalis exit à sanguine decurrente per omnes partes corporis, ut possit transire & nutrire calorem naturalem utentibus A. B. C. D. suis operationibus.

*De Metaphora 20.**Tentationis & Meriti.*

Ex eo, quod homines, qui sunt magis beneficiati bonis temporalibus vel virtutibus, sunt magis parati ad habendum vanam gloriam, tibi metaphoricè significatur secundum conditiones Triangulorum & Quadranguli, quod nec bona temporalia, nec bonum virtutis absque gratiâ supremi Regis possunt hominibus convenire: & quantò plus boni homo in se habet, tantò minus illi convenit ipsum bonum; & hoc ideo, quia bonum est majus, & homo est minus secundum majoritatem boni: & ideo quantò magis homines abundant bonis temporalibus aut virtutibus, magis tentantur per vanam gloriam; propter quam majorem temptationem magis parati sunt ad habendum meritum per fortitudinem & per humilitatem. Si consideres, quod DEUS permittit te tentari à Dænone de aliquo peccato, cui peccato bene scit DEUSTe non consensurum, tunc tibi revelatur, quod meritum consistit in operatione potentiae, h. e. in actu; nam per potentiam sine actu tu non resisteres tentationi dæmonis: & ideo omne meritum convenit cum esse & perfectione potentiae. Unde si hoc intelligas, tibi revelatur, quod in temptatione gloria DEO tribuitur.

*De Metaphora 21.**Creationis.*

Si A. posset totam materiam ipsi B. subiectam destruere, B. non haberet, in quo esset, & sic esset in privatione; & A. esset sicut DEUS, nam posset destruere illud, quod destrui non potest nisi solùm per divinam potestatem. Unde, si perfectè intelligas hanc Metaphoram, per ipsam poteris intelligere, quod, si homo haberet potestatem creandi creaturas, sequeretur, quod esset sicut DEUS, & quod non esset creatura; & illud ideo, quia haberet potestatem, quæ soli DEO convenit. Si autem bene intelligas hanc meta-

44 D. Raym. Lulli Lib. Princip. Medic. Distinct. X. Cap. XXXVI.

phoram, per ipsam tibi significabitur alia metaphora; videlicet quod si homo haberet potestatem creandi creaturas, & per hoc esset DEUS, quanto magis est aliquis in divina Essentia, qui generando infinitam potestatem est DEUS: & si hoc ita non esset, & homo esset DEUS, si crearet creaturam, sequeretur, quod majus esset creare creaturam, quam generare infinitam potestatem; hoc autem est impossibile & contra conditiones Triangulorum & Quadranguli; propter quam impossibilitatem & contrarietatem tibi metaphoricè revelatur in DEO beatissima Trinitas.

De Metaphora 22.

Perfectæ Voluntatis.

Si tua voluntas concordat cum esse, perfectione, majoritate contra non esse, defectum, minoritatem, si haberes potestatem, per quam posses esse melior & nobilior, quam omnes aliæ creaturæ, tua voluntas vellet, quod essem melior, quam omnes aliæ creaturæ; igitur per ipsam voluntatem & potestatem te faceres meliorem & nobiliorem omnibus aliis creaturis. Unde, si hoc bene intellexisti, per hoc tibi revelatur, quomodo divina potestas & voluntas vult, quod una creatura sit melior & nobilior omnibus aliis creaturis: quia si non hoc vellet, sequeretur, quod tua voluntas plus concordaret cum esse, perfectione & majoritate contra non esse, defectum & minoritatem, quam divina voluntas; hoc autem est impossibile & contra conditiones Triangulorum & Quadranguli. Per quam impossibilitatem & contrarietatem tibi revelatur Incarnatio Filii DEI, & etiam nobilitas & melioritas, quam humana natura JESU Christi habet super omnes alias creaturas. Per quam revelationem tibi metaphoricè revelatur Processio Personæ Sancti Spiritus, quæ est in divinâ Naturâ: nam si DEUS vult, quod per hoc, quia natura humana JESU Christi est unita Personæ Filii DEI, ipsa sit melior & nobilior omnibus aliis creaturis, quanto magis vult, & debet velle, quod à Persona Patris & Filii procedat una Persona, quæ sit nobilior & melior, quam omnes aliæ creaturæ: & si hoc non esset ita, sequeretur, quod voluntas DEI esset magis concordans cum esse, perfectione & majoritate in exaltando unam Creaturam super omnes alias creaturas, quam in exaltando suam naturam super omnes alias

naturas; hoc autem est impossibile & contra omnes conditiones superius nominatas.

De Metaphora 23.

Cholerici & Sanguinei.

IN K. est B. contra C., & D. est contra A.; & quia B. est in quarto gradu, & D. est tantum in tertio, A. C. simul concordant contra B. D.; & ideo C. habet remedium, quod non tam fortiter consumatur ab A., sicut consumitur in O. Et per hoc tibi metaphoricè significatur, quod homo cholericus accidentaliter magis durat, quam sanguineus; & hoc propter concordantiam, quæ est in A. C., contra B. D. Et per hoc tibi metaphoricè demonstratur, quod, secundum quod C. sufficit esse subjectum operationi ipsius A., Spiritus vitalis in humano corpore durat; & quod A. non consumit tam fortiter C. in K., quemadmodum in O., cum A. in O. sit in tertio gradu, & in K. sit in secundo.

De Metaphora 24.

Mortificationis & Vivificationis.

Plrum, in quo B. D. existunt à prædomino, tibi significat metaphoricè, quod in tempore Æstatis mortifices A. cum ipsis B. D.: quia quanto magis multiplicas B., multiplicas D.; & multiplicando D. mortificas A.; nam A. recipiens ipsum B. recipiendo B. recipit ipsum D.: & quia B. recipit D., ipsum B. mortificat operationem ipsius A. in C.; unde tanto major est D.: & hoc idem tibi significatur de aliis temporibus anni; quia in Hyeme debes mortificare D. cum C. A.; nam quanto magis multiplicas C., tanto magis multiplicas A. per hoc, quia aër est de qualitate ipforum C. A.: & hoc idem tibi significatur de tempore Autumni, in quo debes mortificare B. cum ipsis D. C.; nam in quanto majori gradu D. existit, tanto magis C. augmentatur, quam augmentatione mortificatur B. in se ipso, ac etiam in operatione, quam habet in A.: si verò cupis mortificare C. in Vere, multiplica A. B.; quia in multiplicatione ipsius A. multiplicas B., & in multiplicatione ipsius B. mortificas C. in se ipso, ac etiam in operatione, quam habet supra D. „Unde cum hoc ita sit, per hoc „tibi manifestatur, quomodo debes vivificare suprà dictas qualitates; & etiam tibi „significatur, quod quatuor tempora anni sunt

„sunt sicut quatuor species medicinarum „simplicium, in quibus existunt quatuor „gradus ascendentes & descendentes per „mixtionem & dissolutionem ipsorum A. B. „C. D. in quatuor suprà dictis temporibus.

De Metaphora 25.

Ascensùs & Descensùs.

IN tempore Æstatis B. est majus, quam in tempore Hyemis, & hoc est propter multiplicationem ipsius A.: veruntamen non sequitur, quod D. sit majus in Æstate, quam in Hyeme; quanquam D. sit tantò majus, quantò magis B. multiplicatur: quia si hoc esset, D. majus esset in Æstate, quam in Hyeme; hoc autem non est verum, quia D. existit sub A. in specie Æstatis, sicut in specie ipsius E. primus gradus D. est sub quarto ipsius A. Et propter hoc tibi metaphoricè significatur differentia inter unam curam & alteram, & inter unam multiplicationem & alteram; nam temperatè fit cura ascendente & descendente uno gradu ad alterum, ut de quarto ad tertium, & de tertio ad secundum, & de secundo ad primum. Alia verò cura fit descendente uno A., quod sit in quarto, de quarto ad secundum, vel de tertio ad primum. „Et per hoc tibi metaphoricè significatur, quod cum magno D. potes mortificare magnum A., & è converso: & ideo in Æstate nascuntur cucumeres & cucurbitæ & aliæ medicinæ simplices, quæ habent magnam quantitatem ipsorum D. C.; ut cum ipsis mortificantur A. B. tempore Æstatis: & hoc idem sequitur de aliis temporibus, & de aliis curis. Hæc autem cura non est tam secura sicut prima contenta in *precedenti Capite*, quod incipit. *Pirum in quo B.D.:* quia in ipsa est major contrarietas & differentia; & ideo subjectum sustinet majorem passionem, & ejus concordantia magis convenit cum minoritate & privatione per hoc, quia quodlibet elementum est magis contrarium alteri in sua actione & passione. *Unde, si tu Medice multùm amas scientiam & Artem Medicinæ, suprà dictæ due metaphoræ tibi multùm sint acceptabiles, & tua memoria fortiter imprimantur.*

De Metaphora 25.

Ordinis Medicandi.

IN Radice Arboris graduum tibi metaphoricè designatur in tarditate transitus

ipsius A. in C., & ipsius C. in D., & ipsius D. in B., & ipsius B. in A., quod in principio morbi prius ordines phlebotomiam, quam vomitum, & vomitum, quam decoctionem aut laxativum; & hoc ideo, quia natura sc̄ potest inde citius juvare contra morbum.

De Metaphora 27.

Sanandi Appetitum per Aquam.

Quoniam homo bibens aquam magis comedit secundum naturalem cursum, quam bibens vinum, per hanc metaphoram tibi significatur, quod hominem, qui non habet appetitum, & patitur per A.B., vel per B. D., in principio suæ comedionis facias bibere aquam, ut in ipso possis multiplicare D.C.

Per suprà dictas metaphoras & per Arborem in principio hujus libri designatam tibi metaphoricè significatur, qualiter facere scias & debeas sedecim Electuaria concordantia cum qualitatibus & gradibus ipsorum E. F. G. H. &c. & artificialis compositio cuiuslibet Electuarii fortificat medicinam, quæ est cum ipso concordans; & etiam, ut, ubicunque sis, & quocunque vadas, teneas Electuaria præparata, ut cum ipsis possis praticare secundum mixtionem & compositionem Triangulorum & Quadranguli.

De Metaphora 28.

Medicina, quam scis vel nescis.

Contra repletionem tibi metaphoricè per hanc Artem significatur hæc cura secreta, quam non convenit ut sciatur infirmus, ne ipsam curam despiciat, per quam potest à repletione sanari, secundum quod significatur sequentibus verbis. Quando contingit, quod homo sit infirmus propter repletionem; & quod in illo naturalis calor sit suffocatus per superfluitatem ciborum vel potūs, divide illud, quod inter diem & noctem consuevit comedere vel bibere, in septem partes ponderis; & teneas illum in regimine diætæ per septem dies, quotidie demendo unam partem vel duas vel plures illius ponderis tam cibi quam potūs usque ad diem septimam. In illa verò parte cibi, que administratur, debes ponere secretè quendam pulverem de simplicibus qualitatibus, qui non sit medicinalis, nec pungens, nec naturam constringens: si autem infirmus septimâ die nondum se sentiet melioratum, continua hanc diætam

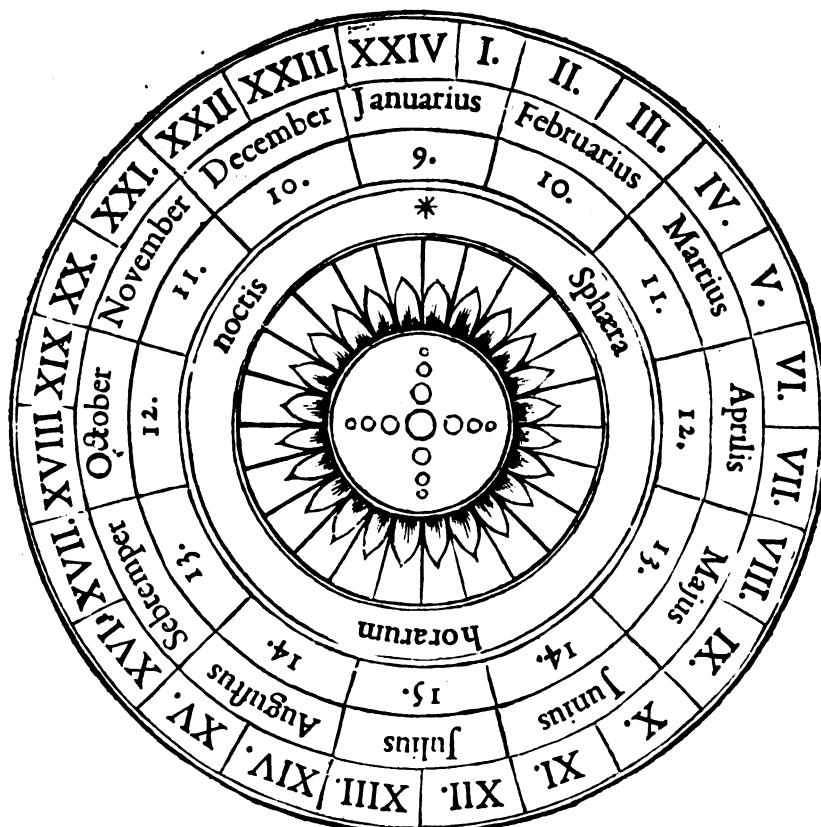
diætam etiam octavâ & nonâ die, & sic de die in diem, quo usque sentiat se minus debilitati: postea vero redde & augmenta illi quotidie unum vel duo pondera cibi, quo usque fuerit reversus ad pristinum statum: „, & „tunc potes cognoscere, quomodo medium „Trianguli rubei se habet cum A. B. C. D. se- „cundum Triangulum croceum & viridem „& Quadrangulum: & tunc respice ad pon- „dus nutrimenti, quod convenit cum „medio secundum conditiones Quadrangu- „li, & pone qualibet die in cibo de suprà di- „cto pulvere; nesciat tamen infirmus, de quo ipse pulvis sit factus, nec tu es obligatus secun- „dum hanc artem facere hunc pulverem magis de una re, quam de alia, sed per colorem vel alio modo fac materiam hujus pulveris esse ignotam infirmo; & per talem curam potes curare infirmitatem, & haec cura est secura & proficia, & conservat sanitatem: Et ista cura fit tibi charior omnibus aliis per hoc, quia melius convenit cum septimo puncto, cui puncto DEUS dedit dominium suprà naturam compo- sitam: „, & dicas, quod pondus suprà dicti „pulveris convenit esse una uncia, vel secun- „dum pondus nutrimenti, quod convenit „cum suprà dicto medio. Unde, si intelli- gis, quæ superius diximus, per ea tibi meta- phoricè demonstratur, quod, sicut in scien- tia Medicinæ & in naturalibus septimum punctum dominatur aliis punctis, ita in sci- entia Juris Justitia exaltat bonum commune super bonum speciale, & generali submittit speciale, & vult, quod speciale habeat patien- tiā & humilitatem, & quod generale ha- beat perfectionem & dominium.

*De Metaphora 29.**Salamandra Philosophica.*

Cum Salamandra vivat in igne, per hoc tibi metaphoricè significatur, quod ita C. ipsius Salamandram temperatè recipit A., respirando ignem, sicut homo recipit aërem, respirando aërem; quæ respiratio Salamandram claudit igni ejus introitum, sicut fenestra clausa ab una parte cameræ claudit vento ejus introitum per fenestram apertam in alia parte cameræ. Unde, si hanc meta- phoram bene intelligas, intelliges artem, quomodo impediás in infirmo, ne aliæ qualitates nimium recipient ab aliis.

*De Metaphora 30.**Astrolabii Nocturni.*

Si facias de cupro vel de ære vel de alio me- tallo vel de papyro unam Rotam, quæ Sphæra noctis vocari potest, & est instru- mentum, per quod horæ noctis possunt co- gnosci, quod instrumentum fit secundum sequentem figuram, poteris per istam figu- ram metaphoricè percipere, in qua hora noctis A. B. C. D. fortius dominantur; nam quælibet ipsarum literarum secundum mo- tum firmamenti habet majorem potestatem in uno quadrangulo noctis, quam in alio: & si hoc cognoscis, poteris scire horam, quæ convenit ad dandum medicinam, secun- dum quod convenit cum qualitate literarum & cum horis: & si studes, vel es in itinere, per hanc Sphæram poteris cognoscere ho- ram noctis.

Per

Per foramen, quod est in medio minoris rotæ respice stellam polarem, claudendo unum oculum, ut illam melius videre possis; & per horas viginti quatuor in ipsa Sphæra significatas respice maiorem fratrem, quæ est stella circa ipsam polarem decurrentis, nec moveas tuum caput, nec manus, cum quibus tenes Sphæram: & secundùm rectitudinem, in quam ipsa stella incidet, poteris cognoscere, quæ hora est noctis, & quot horæ transferunt, & quot horis dies ventura distat; dummodo scias cursum & ordinationem stellæ, secundùm quod in Rota significatur, videlicet quod stella, quæ appellatur major frater, appareat in medietate Junii post occasum solis in camera, in qua scribitur Junius, manè vero oriente sole cessat apparere, vel abscondit in camera, in qua scribitur October; quia tunc nox habet tantum novem horas: post Junium vero transit & appareat post

occasum solis in camera Julii, ubi nox habet decem horas; & manè cessat apparere in camera Novembris: & post Julium transit & appetet in camera Augusti: & sic per totum alium numerum consequentem, quo usque revertitur ad cameram Julii in capite anni. Intellige autem, quod crux minoris rotæ foraminibus composita rectè coram tua facie debet situari, & teneas Sphæram tali modo, quod reddat tuis oculis æqualem quantitatem aëris inter majorem circulum & minorem rotam in medio majoris existentem, & hæc de prædicta conditione ipsius Rotæ.

Multa quidem alia principia possemus enarrare secundùm hanc *Artem Metaphoricam*, sed quia habemus loqui de principiis Philosophiæ, Juris & Theologiæ, convenit nos dare finem Principiis Medicinæ, quæ sunt perfecta cum adjutorio & benedictione nostri Domini DEI.

Glossa Discipuli.

Ad majorem intelligentiam suprà positi Astrolabii nocturni convenit nos addere necessarias quasdam animadversiones, quarum

Prima: quod prefatum Astrolabium secundùm numeros mensibus subscriptos determinatum sit ad certam elevationem poli; unde pro differentia elevationis poli ab utente substituendi sunt alii numeri longitudinem noctis designantes.

Secunda: cum hoc instrumentum sit valde triviale, multis adhuc versantibus in metaphorica nocte hujus profundissima scientia, nec scientibus propicere per foramen centri, ad contemplandum metaphoricam illam stellam polarem, circa quam omnia astra hujus libri volvuntur, videbitur ridiculum hoc planisphaerium; quos rogamus, ut deposita omni preventione legant prius Librum sequentem de Principiis Philosophiæ, Librum de Regionibus Sanitatis, Librum Artis Compendiosæ Medicinæ, Librum de Astronomia, quibus perfectis & intellectis aliter judicabunt.

Tertia: cum totus hic liber sit metaphoricus, ideo in hac figura est Rota in medio Rota, h. e. sub quolibet sensu literali, absconduntur plures sensus occulti continentes revelationem ac demonstrationem secretorum naturalium, prout ipsemet Illuminatus Doctor sparsim in hoc libro affirmit: ad qua secreta eruenda convenit scire demonstrationem metaphoricam Raymundi, quam habet D. Author Volumine 3. contemplationum: hujus fundamentum continetur in Arte Compendiosa Modo decimo quinto.

Quarta: qui negant D. Raymundum quidquam de Alchimia sciuisse vel scriptisse, hos ad hunc librum convocamus continentem in se totum Magisterium Analyseos & Syntheseos realis & naturalis tam solidis & firmis demonstrationibus stabilitum, quibus plus de vera Alchimia detegitur, quam quidquid hactenus à Professoribus hujus Artis in suis libris nobis communicatum fuit. Neque dicant, Divum Authorum ea, quæ in hoc libro tradit, solummodo

modo mentis ratiocinio attigisse, ad praxim vero nunquam descendisse: nam (praterquam quod ridiculum esset, velle alium docere, quod ipsem nescias) talia experimenta hoc libro exponuntur, qua, nisi oculis videantur et manibus contrectentur, nequeunt cognosci. Nec porro obstat, quod Distinct. 6. Cap. 20. hujus libri Ill. Doctor videtur contradicere Arti Alchimiae; legant illum locum Perspiciliis Raymundinis armati, que in introitu hujus primi Tomi subministravimus, et contrarium invenient.

Denique solus hic liber nobis sufficit, quo tanquam lydio lapide omnia Argumenta Adversariorum examinare possumus: aut enim ea, qua in illo continentur, intelligunt, aut non? si prium, experimento probent, et certi sumus, quod nobiscum sentient: si secundum, humiliter petimus, habeant nos excusatos, quod nequeamus dictis illorum assensum prebere.

